

Added.

II

2

275
km

Porter No 6.
2. *Paragelima* *Ch. Bayanby*

K-33 188

subl. XVIII. 3325

— 2606

P. XVIII, 1745

Exm.

4348

K-33/88

~~K[s-druk]4/88~~

91

st-363

D-38/95

BIBLIOTEKA UNIwersytecka
Im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0115252

INWENTARZ
KONSTYTUCYI
KORONNYCH
Y
W. X. LITEWSKIEGO,

PRZEZ
MACIEIA MARCYANA ŁADOWSKIEGO,

SEKRETARZA J. K. M. METRYKANTA

KANCELARYI KORONNEY,

OD ROKU PANSKIEGO 1550. DO R. 1683. KROTKO ZEBRANY.

A PRZEZ J. W. J. MCL. X.

JOZEFA JĘDRZEIA NA ZAŁUSKACH
ZAŁUSKIEGO

REFERENDARZA KORONNEGO, OPATA PRZE-
MECKIEGO &c.

W ROZNYCH MIEYSKACH Y CYTACYACH ZKORYGOWANY

PRZYDATKIEM OPUSZCZONYCH
ARTYKUŁOW

POPRAWIONY

Y

SUPLEMENTEM OBSZERNYM

OD ROKU 1683. AZ DO OSTATNIEY KONSTYTUCYI

SEYMU 1726. INCLUSIVE

OPATRZONY.

CUM PRIVIL. S. R. M. ET LICENTIA P. PIAR. SCHOL.

W LIPSKU,
EX OFFICINA WEIDMANNIANA.
R. P. 1733.

AUGUSTUS SECUNDUS,

DEI Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae, Russiae,
Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhinae, Podoliae, Podlachiae,
Livoniae, Smolensciae, Severiae, Czernichoviaeque,

Nec non

Hereditarius Dux Saxoniae & Princeps Elector &c.

Significamus praesentibus Literis Nostris quorum inter-
est universis & singulis: Expositum Nobis fuisse pro
parte Nobilis Mauriti Georgii Veidemann, Consi-
liarii Accisarum & Camerarii Nostri, qualiter ille
laudabili erga utilitatem Publicam studio Inventa-
rium Constitutionum Regni & Magni Ducatus Lithva-
niae, olim cura & labore Generosi Martiani Ladowski
conciinnatum, nunc vero recentioribus Constitutionibus locupletatum, elegan-
tiori Typo publici Juris facere intendat. Ne vero fructu, quem inde
sperat, per Imitationem Editionis Inventarii Constitutionum Regni Polo-
niae & Magni Ducatus Lithvaniae auctioris destituatur, supplicatum Nobis
est, ut contra quamvis defraudationem Privilegio Nostro Clementissime mu-
nire dignaremur. Cui supplicationi benigne annuentes, maxime cum per-
suasi simus, hanc Editionem Publico utilem & acceptam fore, Ipsi Veidemann,
quo libuerit charactere, volumine & forma, Typis mandare concedimus, ac
proinde omnibus & singulis Bibliopolis, Typographis, caeterisque omnibus
Negotium Librorum exercentibus serio, idque sub poena Mille Au-
reorum Hungaricalium, praesentibus Literis Nostris inhibemus, ne eorum
quispiam intra viginti Annos proximos, ab hac die computandos, dictum
Librum Inventarii Constitutionum Regni & Magni Ducatus Lithvaniae,
sine supplicantis Nobilis Mauriti Georgii Veidemann & successorum ejus
consensu, intra Regnum Poloniae, Magnum Ducatum Lithvaniae, Provin-
ciarum annexarum, ac Dominiorum Nostrorum Hereditariorum fines, in
simili vel alio Typo, modo vel forma, sive in toto, sive in parte, mutatisve Ti-
tulis, recudere, vel alio recudendum dare, inebere, venundare, aut etiam clam
vel palam distrahere quovis modo praesumat. Quare mandamus omnibus &
singulis Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithvaniae, Provinciarum anne-
xarum, Dominiorumque Nostrorum Hereditariorum, respectivè Palatinis,
Capitaneis, Subselliis quorumvis Judicibus, ac Civitatum Nostrarum
Magistratibus, ne quempiam Privilegium hoc Nostrum Regium temere &
impu-

*impune transgredi, aut violare patiantur, quin potius praescripta poenam, Fi-
sco Nostro & praefato Veidemann per medium adjudicanda, amissioneque
Exemplarium fraudis convictos plecti curent. Idque pro Gratia Nostra
& Officiorum suorum debito. In quorum fidem praesentes, manu Nostra sub-
scriptas, Sigillo Regni communiri jussimus. Datum Varsaviae, die XII.
Mensis Decembris, Anno Domini M DCC XXXI. Regni vero Nostri
XXXV. Anno.*

AUGUSTUS REX
(L.S.)

Privilegium imprimendi Librum Inventarii
Constitutionum Regni & Magni Ducatus
Lithvaniae Nobili Mauritio Georgio Wei-
demann Consiliario Accifarum Regio, una
cum inhibitione non reimprimendi ad vi-
ginti Annos datum.

Adamus Stanislaus Grabowski,
Canonicus Metropol. Leopold. Sac.
Rgæ.Mtis. Secretarius. mppria.

Nos Rector, Totumque Collegium Varsaviense Clericorum
Regularium Matris DEI Scholarum Piarum, ac Praefectus
Typographiae.

Universis & Singulis, signanter vero Typographiarum Praefectis, Typographis,
Bibliopegis, Bibliopolis, in Regno Poloniae & M. D. Lithvaniae consistentibus, ad
notitiam deducimus. Quod quoniam Typographia nostra, Elertoviana antiqui-
tus dicta, a Serenissimis Vladislao IV. Johanne Casimiro, Johanne III. & Se-
renissimo Augusto Secundo, Regibus Poloniae, singularissimis Privilegiis mu-
nita, atque ab iisdem Serenissimis Regibus in auctoritatem fundationis Collegii Nostri applicata &
privilegiata, privative quo ad alias Typographias, in Regno Poloniae & M. D. Lithvaniae exi-
stentes, per praefatorum Serenissimorum Regum Privilegia & Legem publicam Confederationis
Generalis Anni 1668. propter commodiorem publicorum negotiorum expeditionem ordinata, in Ty-
pographiam Regiam & Reipublicae, Thesaurique Regni & M. D. Lithvaniae, sola & unica per-
petuis temporibus, quousque duraverit & permanserit, assumpta, eique soli & unicae data sit fa-
cultas plenaria imprimendi, excudendi, divendendi Constitutiones, Comitiorum, Confederationum,
Electionum, & aliarum Legum Regni publicarum, Inventariorum seu Indicum Constitutionum,
& aliarum universalium & quarumcunque Literarum publicarum, privative quo ad alias Typo-
graphias, & sub poenis in iisdem Privilegiis expressis, quae quidem Privilegia etiam Serenissimus
Augustus Secundus Rex per speciale suum Diploma Anno 1701. confirmavit, singulisque Typo-
graphis, Bibliopolis serio prohibuit, ne quis Libros Reipublicae publicos, & in Typographia Col-
legii nostri excusos, recudere clam & palam, ac divendere citra voluntatem nostram, sub poenis ibi-
dem expressis auderet. Adeoque ad interpositionem certorum Illustrissimorum, Reverendissimorum,
ac Magnificorum DD. Procerum Regni Poloniae, & M. D. Lithvaniae favore Nobilis Domini Mauritii
Georgii Veidemanni, Consilarii & Camerarii Regii Viri Doctissimi factam, & ex rationibus certis,
salvis per omnia iisdem Furibus nostris privatis, nec eis in quopiam derogando, pro hac sola vice
ad effectum duntaxat reimprimendi & recudendi Libri Ladowskii Indicis Constitutionum Regni
& M. D. Lithvaniae publicarum, cum additamentis & Supplemento subsequentium Constitutionum
Regni usque ad Annum 1726. inclusive, ac divendendi ejusdem Summarii Ladowskiani, per ipsum
fideliter reimprimendi, tam in Regno Poloniae, quam & M. D. L. eadem Privilegia nostra ipsi
communicanda esse censuimus, prout salvis conditionibus in seorsivo Reversali, ab eodem Nobili
Domino Mauritio Georgio Veidemann dato, eidem communicamus, ac consensum nostrum super re-
imprimendo fideliter eodem summario Ladowskiano Legum publicarum, ac divendendo intra spa-
tium decem annorum, damus, ac impertimur. Quem consensum nostrum manibus nostris subscri-
ptum, Sigillo Collegii Nostri communivimus. Datum Varsaviae, die 28. Mensis Decembris, Anno
Domini 1731mo.

(L.S.) Leopoldus a S. J. B. Schol. Piar.
Rector Varsaviens. mppria.

Sebastianus a S. Stanislao Secretarius Domus,
mppria.

Bonaventura a S. Simone Praefectus Typogr. mppria.

PRÆ-

PRÆMONITIO AD LECTOREM

JOSEPHI ANDREÆ ZALVSKI
REFERENDARII REGNI ETC.

icuti proximè præteritis Comitibus Varfaviensibus in manus Tuas devenit, B. L. primus Tomus integerrimæ Collectionis Legum, Statutorum & Constitutionum nostratum, quasi in pignus & arrhabonem mox secutorum IV. Voluminum; ita in præsentibus postliminio repetitis Comitibus, tuo coram se sistit conspectui Inventarium, seu mavis, Repertorium harum Legum & Constitutionum, serie Alphabeticâ facili ad inquirendum methodo dispositum. Quod utrumque deterfâ sepiâ sub prælum revocandum esse duximus, consultum ituri Tuis in Patrio Jure studiis; respectu habito infinitæ propemodum raritatis, cum Operis *Lasciani*, Statutorum Sigismundi I, ac Constitutionum sub Regibus eum subsequentibus latarum, quæ singula ibi exhibentur; tum Inventarii huius *Ladomsciani*, quod ad umbilicum deductum; nempe ab Anno 1683. quo *Ladomski* desiit, usquè ad Constitutiones ultimas Anni 1726. inclusivè, continuâ serie perductum, dilatatis modò se Tibi sistit phylacteriis. Nam quod Collectionem *Lascianam* attinet, præter quod ob Gothicos, quo est exarata, characteres, continuasque abbreviationes, sit lectu difficilima, vixque usui futura, eam præterea, *propter raritatem* [tutò addide-

rim *infinitam*] *magni faciendam*, optimè animadvertit Vir Cl. & de Rep. Litteraria bene meritus David *Braun*, in suo Scriptorum Poloniae Catalogo [pag. 3.]. Quod item spectat Statuta *Sigismundiana*, ea tam rarissimè sunt obvia, ut eorundem ultimam, priori Cracoviensi 1524. rudibus Gothicis characteribus exaratâ, longe ampliorem ac præstantiorem Editionem Zamoscensem Anni 1602. sedulissimis Scriptorum Poloniae Historiae Jurisque Patrii indagatoribus: Samueli Joachimo *Hoppio*, ejusque Commentatoribus Gabrieli *Groddeckio*, & Valentino *Schliffio*; tum & præmemorato Cl. D. *Braunio*, penitus invisam & ignotam fuisse, vel exindè oppidò liquet: quod illi, in *Schediasmate Litterario de Scriptoribus Historiae Polonicae*; nullam ejusdem mentionem faciant; hic vero in sua *de Comitibus Regni Poloniae Commentatione* [pag. 42. 43.] Statuta Annorum 1539. 1540. 1543. 1544; pro nusquam omninò de tenore exstantibus censeat, quæ tamen in hac postrema Editione *Zamosciensi* ad calcem adjecta cernuntur. Cæterum deniquè Constitutiones, à temporibus *Sigismundi Augusti* latæ; si saltem exceperis collectam serie continuâ Compilationem Andreæ *Petricovii* ab Anno 1550 ad 1609; omnes & singulæ subsequentes, ab Anno videlicet 1611 usquè ad postremam 1726; seorsivè ac schedatim iisdem ferè omnes, quibus sunt latæ annis, impressæ, centonum variegatorum instar, uniformem Codicis Patrii vestem deturpare devenustareque, & quasi scopæ dissolutæ, earundem Collectoribus, non parum negotii & fastidii facessere, seu potius aliqua ex parte elabi, sesequè subtrahere videbantur, ita ut nusquam omninò, ad præsentem usquè diem, plenum, ac omni ex parte integrum Corpus Legum, Statutorum, ac Constitutionum Regni Nostri, patuisse, præter hanc Collectionem, tutò affirmari auserim. Accessere ibi præterea multa fancita publica, ex *Janussio*, *Prilussio*, *Sarnicio*, nec non *Jure Correcto Terrarum Prussiae*, excerpta, suisque locis aptè disposita; ita ut in iis, totoquè Opere *Lascii* (plura inverso annorum ordine collocantis) recensendis, series Chronologica ad amissim, quantum fieri potuit, asservata fuerit. Quam curam & operam, aliis in diversis implicatus negotiis, jure meritò demandatam volui, debui, Viro, quâ Profapiæ in Patria distinctissimæ, quâ sanguinis nexu & affinitate, quâ scientiæ ac eruditionis non proletariæ ubertate Clarissimo, admodum Reverendo Patri Stanislao *Konarski*, Scholarum Piarum Presbytero; cujus pererudita ibi lecturus es Prolegome-

gomena. Excipiet equidem ultimum hujus Collectionis Tomum, Index Universalis Alphabeticus rerum intrò contentarum, sed is paucissimis, & magis indigitantibus, quam explicantibus verbis expressus. Hic vero habes Inventarium Constitutionum, fusissimè ac luculentissimè pertractatum, & ad habendam de quavis Constitutione sufficientem notitiam idoneum, ita ut illi, absque ulteriori Codicis Legum evolutione, exorto dubio, acquiescere possis; eaque normâ enucleatum, ut uno conspectu & continuâ serie quælibet materia, per omnes omnium annorum Constitutiones diffusa, facillimâ ad captum, reminiscenciam & indagationem methodo, se sistere queat. Mirabitur hic nonnemo, quonam prorsus modo, Index Codicis ipsum præcedere queat Codicem, ita ut omnes paginarum citationes usquè dequè non evertantur, & Inventarium hoc *Ladovii*, prout & eius adiecta Continuatio, asservatis priorum Editionum paginariis notis, cum nova hac Editione Codicis Constitutionum cohærere possit. Ast mirari desinet, postquam in nova Editione Constitutionum, brevi primum Tomum Codicis iam perfectum consecutura, adscriptos in marginibus paginarum numeros cernet, circa illas præcisè lineas, à quibus facies paginarum suarum vetusta ordiebatur editio, ita ut citationibus non iam amplius numeri faciei paginæ imminentis, sed eius lateri cohærentis, ratio sit habenda, (prout id in præfacto primo Codicis Tomo, quoad numeros paginarum Statuti *Laschiani* observatum fuisse, animadvertitur.) Hoc prorsus modo, omnes & singulas continuati huius *Ladoviani* Inventarii citationes, exactissimas fore nemo inficiabitur? Non equidem diffiteor, in multis citationibus, circa sphalmata Typothetarum, hallucinatum fuisse *Ladovium*, quæ tamen in hac nova Editione pro posse sunt restitutæ; à pluribus tamen, cæteroquin eruditis viris, eum indebitè hac de re oscitantæ carpi & inculpari animadverti, ita ut si quis, rem aliquam sibi indagandam, ad paginam à *Ladovscio* indicatam, in suo Codice non reperierit, protinus eum erroris infimulare non dubitet; nullâ habitâ animadversione, quod diversæ diversarum Constitutionum sint Editiones, passim in numeris paginarum discrepantes (verbi gratia, in Const. anni 1658.) ita ut nisi quis easdem omnino Editiones, quibus usus est *Ladovius* in conficiendo suo Inventario, possideat (quod in tanta tot Constitutionum diversis temporibus & locis editarum farragine, nemini, quoad omnes Constitutiones, contingit) ad eius ductum citationes

nes omnes & singulas reperire se debere, nullatenus sibi polliceri possit. Is vero error supinus non *Ladovio*, bona fide paginas sui (ut erat ex diversis Editionibus congestus) Codicis citanti; sed potius Typographis, singulas Constitutiones reimprimentibus, facies vero paginarum suarum ad normam primitivæ Editionis non adaptantibus, jure merito adscribendus est. Verum enim vero, omnem hunc errorem, & in inquirendo difficultatem omnino tollet nova Editio præmemorata Constitutionum Regni, in qua evulganda sedulam daturus sum operam, ne ullæ aliæ, præter illas, quas sibi *Ladovius* adoptavit, irrepanant & adhibeantur Editiones. Et inde est, quod hic adiicere, operæ pretium duxerim, Tabellam huiusmodi Editionum, diversis temporibus & locis sub prælum revocatarum, in qua illam præcisè, primo loco ponendam duxi, quâ, post seriam indagationem, sæpiusquæ factam confrontationem, usum fuisse *Ladovium*, certo certius comperi, quâquæ nos in reimprimendo Constitutionum Codice usuri sumus; quatenus hæc Tabella, pro Regula & amussi Typographiæ Varfaviensi inserviat; tum & commode eorum, qui adhuc dum per hanc temporis intercapedinem, antequam nova prodeat, veteris Editionis Codicem terunt, sit profutura. Hic notandum venit: *Primo*, aliquas, etsi à *Ladovio* usurpatis, diversas Editiones; usui tamen in citationibus esse futuras, eas nempe, quæ cum illis in quantitate numeri paginarum concordant, & sint istæ: Constitutiones annorum 1624, 1642, 1646, 1649 altera, 1650, 1652, 1654, 1673, & 1676. *Secundo* notandum, in aliquot Constitutionibus præsertim exiguae molis, nullos omnino extare paginarum numeros, videlicet in Const. 1625, 1628, 1629 altera, & 1632; hinc in citationibus horum annorum non pagina, sed solius Paragraphi, seu Tituli, ratio habenda erit, qui circa exiguum singulorum huius anni Paragraphorum numerum, primâ statim fronte patefcet. In aliquibus tamen numerus est coniecturalis, & sola tantum mente tenetur; ita ut octava facies primæ plagulae No. 8. præ se ferre præsupponatur; Secundæ No. 16; Tertiæ No. 24, & sic de cæteris. Quod maxime præstitum est in Constitutione novissima 1726; quæ cum similibus paginarum numeris careat, etsi cæteris omnibus voluminosior, si ad solos Titulos & Paragraphos referri debuisset, multum inquirenti fastidium fuisset allatura, quod ut quis facile vitare possit, hoc prorsus modo taliter distinctos numeros, suo exemplari in summitate

paginarum adscribat ; & ita citationes hujus anni, ad amissim sibi correspondentes, dubio procul inveniet. *Tertio* notandum, Constitutiones Regni, tum Constitutiones Magni Ducatus Lithvaniæ, habere distinctam & seorsivam numeri paginarum seriem, in plerisque annis, nempe 1634. 1659. 1661. 1662. 1667. 1673. 1676. 1677. 1678. 1683. 1685. 1690. 1699. 1710. 1712. 1717. & 1726. In his itaque annis talis, v. g. citatio: *K. L. 1634.* Constitutiones Lithvanicas illius anni designabit, ubi verò hæc nota *K. L.* defuerit, solusquæ annus expressus fuerit ; Constitutionum Regno, non Lithvaniæ Ducatui, inservientium series erit censenda. *Quarto* notandum, ejusdem quandoquæ Anni binas exstare Constitutiones, in geminatis eodem anno Comitibus latas, ut videre est in Annis 1613. 1626. 1629. 1635 & 1649. Hinc in citationibus horum annorum, distinctiva prioris & posterioris Constitutionis nota adhibetur ; quod si subiticeatur, semper prior est intelligenda. Cæterum in binis Constitutionibus Anni 1629. facile prior à posteriori distingui poterit, cum in priori Titulorum & paginarum, in posteriori vero (notis paginarum carente) Titulorum tantum habeatur ratio. His Te præmonitum volui, B. L. nescius ne esses. Boni consule, fruire, & vale, & à nobis quantocyus typis mandandam, *Bibliothecam Polono-Litterariam universalem & completissimam*, expecta.

TABELLA

RECENSENS

EDITIONES DIVERSAS

CONSTITUTIONUM REGNI POLONIÆ
ab Anno 1611. ad An. 1683.
quo explicat

INVENTARIUM ŁADOVII.

ptima editio, et quā usus est ŁADOVIUS in contexendo suo Inventario, tum & cujus numeros paginarum secuturi sumus in nova Editione *VOLUMINIS LEGUM, STATUTORUM & CONSTITUTIONUM*, semper initio ponitur.

Ao.		<i>in Officinā.</i>	<i>paginarum.</i>
1611.	Cracoviæ	Andreae Petricovij.	49.
1613.	Cracoviæ	Andreae Petricovij.	50.
1613. <i>altera.</i>	Cracoviæ	Andreae Petricovij.	12.
1616.	Cracoviæ	Andreae Petricovij.	50.
1618.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	8.
1619.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	6.
1620.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	26.
1621.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	26.
	Ibid.	in Typ. Universitatis.	17.
	Varfaviæ.	V. Petri Elert.	26.
1623.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	18.
1624.	Cracoviæ	Andr. Petricovij.	12.
	Varfaviæ	Joh. Rossowski.	12.
1625.	Cracov.	Andr. Petricovij.	a. 2.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	a. 2.
1626.	Cracov.	Andr. Petricovij.	10.
	Ibid.	in Typ. Universitatis.	25.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	40.
1626. <i>altera.</i>	Cracov.	Andr. Petricovij.	5.
	Ibid.		a. 3.
	Thorunij	Franc. Spelboc.	30.
1627.	Cracov.	Andr. Petricovij.	15.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	e. 3.
1628.	Cracov.	Andr. Petricovij.	d. 3.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	d. 3.
1629.	Cracov.	Andr. Petricovij.	25.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	26.
1629. <i>altera.</i>	Cracov.	Andr. Petricovij.	c. 3.
	Ibid.	in Typ. Universitatis.	c. 3.
	Varfav.	Joh. Rossowski.	c. 3.

1631.

Ao.		<i>in Officina.</i>	<i>paginarum.</i>
1631.	Cracoviæ Varfaviæ	Andræ Petricovij. Joh. Rossowski.	45. i. 2.
1632.	Cracoviæ Varfaviæ	Andr. Petricovij. Joh. Rossowski.	b. 3. b. 2.
1633.	Cracoviæ Varfaviæ.	Andr. Petricovij. Joh. Rossowski.	63. 62.
1634.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Rossowski.	R. 14. L. 3. c. 3.
1635.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Rossowski.	50. h. 3.
1635. <i>altera.</i>	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	12. b. 2.
1637.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	12. b. 2.
1738.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	56. &c. 65. &c.
1640.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	15. b. 3.
1641.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	37. 42.
1642.	Cracov. Varfav.	Andr. Petricovij. Joh. Trempinski.	16. 16.
1643.	Cracov. Ibid.	Andr. Petricovij. in Typ. Universitatis.	26. 19.
	Varfav.	Petri Elert.	26.
1646.	Cracov. Ibid.	Vid. & Her. Andr. Petric. in Typ. Universitatis.	20. 20.
	Varfav.	Petri Elert.	20.
1647.	Cracov.	V. & H. Andr. Petricovij.	49.
1649.	Cracov.	V. & H. Andr. Petricovij.	27.
1649. <i>altera.</i>	Cracov. Ibid.	V. & H. Andr. Petricovij. Stan. Petricovij.	50. 50.
	Varfav.	Petri Elert.	48. &c.
1650.	Cracov. Varfav.	V. & H. Andr. Petricovij. Petri Elert.	32. 32.
1652.	Cracov. Varfav.	V. & H. Andr. Petric. Petri Elert.	38. 38.
1653.	Cracov. Varfav.	V. & H. Andr. Petricovij. V. & H. Petri Elert.	44. 48.
1654.	Cracov. Varfav.	V. & H. Andr. Petric. V. & H. Petri Elert.	40. 40.
1655.	Cracov. Varfav.	V. & H. Andr. Petric. V. & H. Petri Elert.	41. 40.
1658.	Cracov. Varfav. Ibid. Ibid.	V. & H. Andr. Petricovij. V. & H. Petri Elert. ibid. ibid.	70. apocrypha. 70. apocrypha. 65. 45.
1659.	Cracov. Ibid. Varfav.	Annæ Ther. Vid. Andr. Petr. Christoph. Schedel. V. & H. Petri Elert.	R. 68. L. 21. R. 57. L. 18. R. 70. L. 23.

Ao.	<i>in Officina.</i>		<i>paginarum.</i>
1661.	Cracoviæ	V. & H. Andr. Petricovij.	R. 78. L. 36.
	Ibid.	Ibid.	90.
	Varfaviæ	V. & H. Petri Elert.	R. 78. L. 36.
1662.	Cracoviæ	Annæ Ther. V. Andr. Petr.	R. 44. L. 28.
	Varfaviæ	V. & H. Petri Elert.	R. 44. L. 28.
	Ibid.	Ibid.	R. 33. L. 21.
1667.	Cracoviæ	Christoph. Schedel.	R. 45. L. 26.
	Varfav.	V. & H. Petri Elert.	78.
1668.	Varfav.	Her. Petri Elert.	12.
1670.	Cracoviæ	Stan. Petricovij.	58.
	Ibid.	Christ. Schedel.	R. 37. L. 16.
	Varfav.	- -	58.
	Ibid.	- -	R. 40. L. 16.
1673.	Cracoviæ	Stan. Petricovij.	R. 42. L. 24.
	Varfaviæ	- -	R. 42. L. 24.
1676.	Cracoviæ	H. Christ. Schedel.	R. 70. L. 27.
	Varfav.	- -	R. 70. L. 24.
1677.	Cracov.	H. Christ. Schedel.	R. 50. L. 28.
	Varfav.	H. Petri Elert.	R. 53. L. 28.
	Ibid.	- -	R. 53. L. 28.
1678.	Cracov.	H. Christ. Schedel.	R. 45. L. 28.
	Grodnae	Typis Minoritanis.	R. 54. L. 31.
1683.	Varfav.	Caroli Ferdin. Schreiber.	R. 28. L. 20.
	Cracov.	Georgii & Nic. Schedel.	R. 24. L. 16.

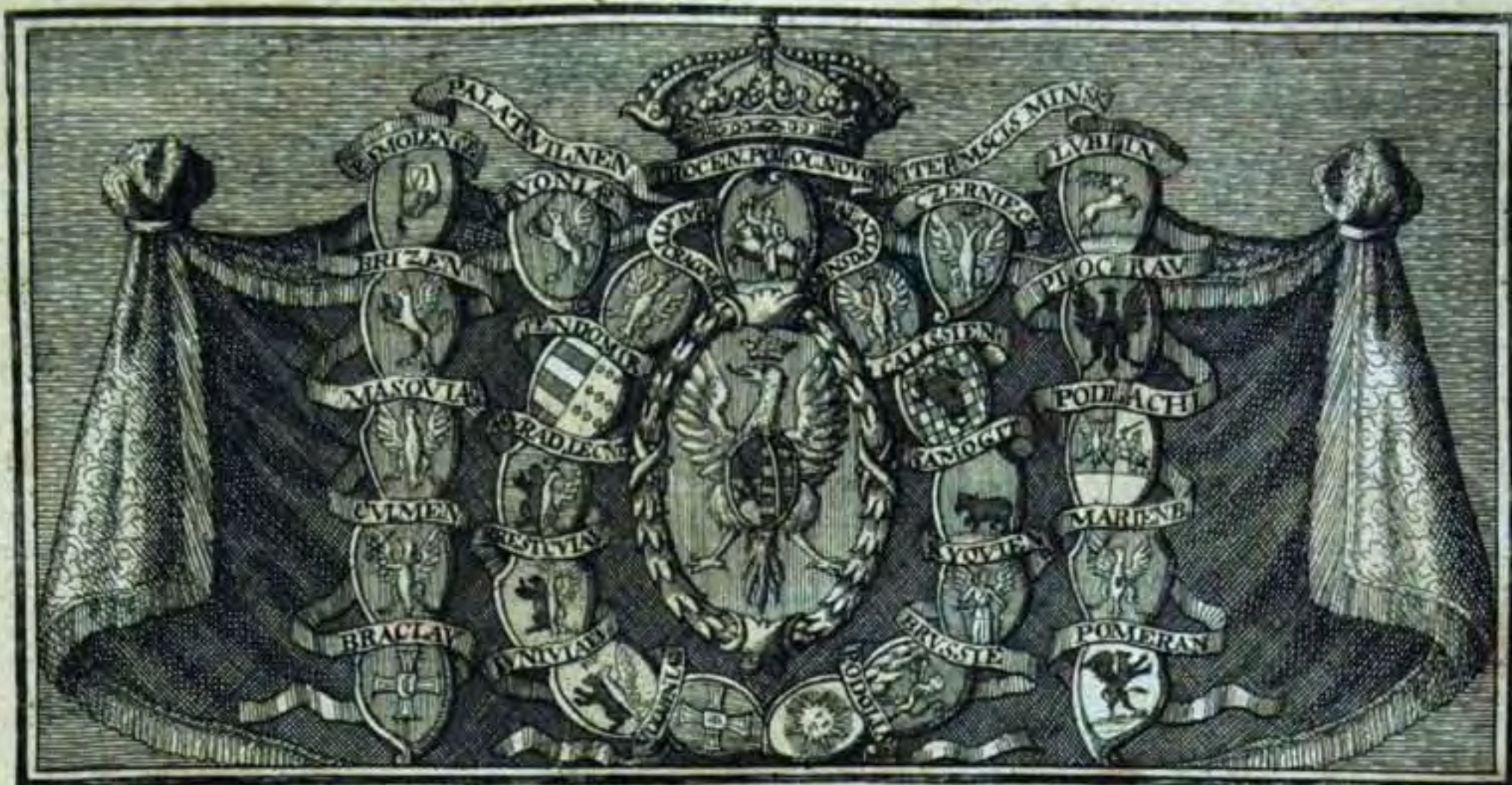
Sequitur hic quoque Recensio variarum Editionum Constitutionum Regni, ab A. 1685. & 1726. ubi notandum venit: nos, in contexendo Supplemento LADOVII, quoad Constitutiones horum annorum, adoptasse editiones, quæ hic primo loco positæ cernuntur.

1685.	Cracoviæ	Nicol. Alex. Schedel.	R. 28. L. 12.
	Varfaviæ	Carol. Ferdin. Schreiber.	R. 30. L. 13.
1690.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. 41. L. 22.
	Ibid.	Carol. Ferd. Schreiber.	R. 40. L. 21.
1697.	Cracoviæ	Nicol. Alex. Schedel.	17.
1699.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. 7. L. 77.
1703.	Lublina	Societatis JESU.	36.
1710.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. 83. L. 8.
	Calissij	Societatis JESU.	R. 85. L. 8.
1712.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. 9. L. b.
1717.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. 80. L. 22.
1718.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	7.
1724.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	d.
1726.	Varfaviæ	Scholarum Piarum.	R. r. L. l.
	Calissij	Societatis JESU.	- - -

Notandum.

R. denotare Regni; L. Lithvaniæ Constitutiones, ubi vero hæc litteræ non apparent, utrasque Constitutiones interruptâ paginarum serie impressas fuisse, subintelligas.

KON-

KONSTYTUCYE KORONNE Y W. X. L.

ACCESSORIA.

Accessoria kto excypuie, ma płacić od Dekretow, chociażby przeciwko niemu padły. A. 1588. fol. 481 Tit. De Accessoriis.

O appellacyach in accessoriis. vid. Tit. Appellacye.

ACTA.

Vid. Tit. Xiegi. & Tit. Zapisy.

ACTOR.

Aktor gdyby pozwanego ranił, w Pozwie z nim stojąc, & *è contra* vid. Tit. Rany.

Aktor Relacye Mandatow na Sejm, coram Actis w Grodzie tym, ubi bona consistunt, na których Mandaty położone, approbare powinien, tak w Koronie iako y W. X. Lit. vid. Tit. Pozwy.

Aktor sequatur forum Rei vid. Tit. Evocatio. Tit. Miasta.

Aktorowie krzywd swoich tam mają dochodzić, ubi Bona Citatorum consistunt, y do których dobr *jure vincens executionem* zprowadzać zechce y gdzie dobra pozwanego, albo iaki uczynek, boie, grabieże, depaktacye, y szkody się staną, sub nullitate Dekretu y winy słu Kop, & sessione turris przez 6. niedziel, gdyby evocare mieli extra terminum Woiewodztw kogożkolwiek vid. K. L. 1726. fol. 68. Tit. Terminy y Repartyeya Sądow.

de Foro

AKADEMIA.

Akademia Krakowska, co miała in Paclis od Krola Henryka. vid. Tit. Krol Henryk.

Akademia Krakowska y szkoły insze, aby były reformowane, Biskupi y Rektorowie admonendi A. 1562. f. 30. Tit. O Szkołach.

Akademii Krakowskiej, Ius Protronatus Probostwa S. Floryana w Krakowie, incorporatur. A. 1590. fol. 588. Tit. Incorporatio.

De reform.
mat. Acad.
Crac. Her-
burt f. 440.

A

Akade-

De Ere. f.
Acad. Cra.
Herburt.
fol. 437.
& sequ.

Akademii Krakowskiej Privilegia & Ornamenta approbantur. vid. 1613. f. 9. Tit. Akademia.

Akademii Krakowskiej Ius Patronatus caley Rzeczyposp. należy, patet in Constitutione Anni 1633. fol. 26. Tit. Akademia. Ponieważ pewne Dekreta Rotæ Romanæ, w sprawie inter Almam Academiam Cracovien: & Patres Societatis, o fundowaniu szkół zaszyły, tedy dla uzpokojenia tey Akademii, Krol I^o. Mśc. iuxta obligationem in Pactis Conventis, do Oyca S. włożył się, aby causâ in integrum restitutâ, do decyfy iego y Rzeczyposp. odesłana była. Gdzie y Ius patronatus Reipub. y Iura Academiæ wcale zachowane będą, a teraz tam in toto quam in parte approbantur wszystkie. Ibid.

Akademii Krakowskiej Prawa stwierdzone, za deklaracyą Stolicy Apostolskiej, y szkoły Oycoy lezuitow w Krakowie zawarte, cum declaratione: że tak te iako y żadne insze, sine consensu Reipub. w tym Mieście y innych przyległych erygowane bydź nie mają: non præiudicando Zakonom dla Zakonników. A. 1635. f. 11. Tit. Akademia. Insze zaś Kollegia lezuitow, tak w Koronie iako y W. X. L. utwierdzone, y w protekcyą wzięte: non derogando iednak nie prawu Akademii Krakowskiej. Ibid.

Akademii Krakowskiej od wszelkich kontrybucy Mieyskich uwolniono. O tym jednak, co concernit Miasto Krakow, Akademia znieść się ma z I. M. X Biskupem Krakowskim. A. 1658. f. 39. Tit. Akademia.

Herburt.
fol. 441. De
libertate
Schol.

Akademii Krakowskiej, według statutu, sub titulo Schola Regni, wolną ab omnibus oneribus deklarowano, y przy Prawach, Przywilejach, Wolnościach, Konstytucyami Koronnemi utwierdzonych, wiecznemi czasę zachowano. A. 1676. f. 41. Tit. Akademia. Ze Studenti, ratione tumultow w Krakowie, in Criminalibus Iurisdictioni Regiæ, & in Civilibus Iurisdictioni Academiæ Reſtoris subesse mają, cavetur. A. 1650. fol. 4. Tit. Securitas.

Akademii Krakowskiej Prawa wszystkie approbowano, y za 60. y kilka tysięcy złt. Bona Terrestria w Woiv: Krakowskim kupić pozwolono, salvis Juribus Terrestribus & oneribus Reip. 1685. fol. 17. Tit. Konsens Akademii Krakowskiej.

Akademii Krakowskiej Dobra, od wszelkich Hetmańskich Asygnacy y Exakcy żołnierskich excypowano, circa immunitates Legibus descriptas, one zachowano 1710. Poparcie Konf. Send. fol. 74. Tit. Akademia.

Akademii Marşowej w Krakowie fundacya, przy Akademii Krakowskiej. Vide Tit. Fundacya.

Akademia w Kiiowie erygować pozwolono, deklaruiąc: że takimi prerogatywami y wolnościami ma gaudere, iako Akademia Krakowska. Z tą jednak kondycyą: aby w niej żadnych sekt, Aryańskiej, Kalwińskiej, Luterskiej, Professorow, Mistrzow y Studentow nie było. Przytym wszystkie insze szkoły, które przedtym w Kiiowie były, gdzie indziej przenieść, rozkazać obiecano w Komisyi Hadyackiej A. 1659. f. 50. §. Akademia. Y druga w Ukrainie fundować pozwolono, tam gdzie iey miejsce sposobne upatrzone będzie, pod temiż Prawami, Wolnościami y Kondycyami, iako y Kiiowska; na ostatek y z tą kondycyą: iż gdziekolwiek ta Akademia stanie, iuż tam żadne insze szkoły wiecznemi czasę fundowane nie będą. Ibid. §. Druga także Akademia.

Akademii Wileńskiej wszystkie iura, immunitates & Privilegia in toto approbowano. A. 1676. fol. 13. tit. Approbatio.

A K C Y Z A.

Vid. Tit. Podatki.

A L T E R N A T A.

Alternata Woiewodztwa Lubelskiego z Woiewodztwem Belzkim zachowuje się, w prowadzeniu Wybrańcow na Woynę A. 1653. fol. 9. Tit. O Wybrańcach.

Alternata w rozdawaniu Starostw Inflantskich V. tit. Inflanty.

Alternata Pifarzow Wołyńskich in functione Officii na Trybunale. vid. Tit. Trybunał.

Alter-

Alternata Deputata *Halickiego z Chełmskim. vid. Tit. Deputaci.*
 Alternata wybierania Posłow *vid. Tit. Posłowie.*
 Alternata Deputata Ziemię *Lukowskiej. vid. Tit. Deputaci.*
 Alternata Posła teyże Ziemi. *vid. Tit. Posłowie.*
 Alternata płacenia Podatkow z Infant *vid. Tit. Infanty.*
 Alternata w rozdawaniu mieysc Senatorskich Infantczykom *vid. Tit. Infanty.*
 Alternata Biskupowi *Wendeńskiemu. vid. Tit. Biskupi.*

AMNITYA.

Amnitya, którą rozruchy domowe, y urazy dostoiensstwa Krolewskiego, na on czas są umorzone: *Cum exceptione* iednak połupienia Kościołow, mordow, niaizdow, y innych kryminałow, których ta Amnitya nie okrywa. *A. 1609. fol. 887. Tit. Amnitya.* Dyffidencye między sobą stany Rzeczyposp. umarzaia. *A. 1670. fol. 13. § 14.*

Delinquentes in liberam electionem, Amnitya żadna okrywać nie ma. *vid. Tit. Krol. plura vid. Tit. Malecontenti.*

Amnitya Obywatelom niektórym Woiewodztwa *Witepskiego* y Mieszczanom *Witepskim*, którzy Moskwie *adhæserant*, *cum cassatione* Kadukow po nich otrzymanych. Tych iednak okrywać nie ma Amnitya ta, którzy nie byli przedtym Obywatelami tamecznymi, y którzy poczynili szkody łasiadom, y Kryminały iakiekolwiek przez czas Moskiewczyzny popełnili, ale powinni będą, każdemu ukrzywdzonemu sprawić się *in foro fori* y satysfakcyą uczynić. *A. 1667. fol. 68. Tit. Amnitya.*

Amnitya Woyskom Koronnym, y *W. X. Lit. vid. Tit. Woyska.*

Amnitya wszystkiego tego, cokolwiek się z początku Woyny Szwedzkiej, y rozruchow zewnętrznych, y zanięszania domowego, aż do zakończenia Traktatu stało, pozwolono. Wyiawszy prywatne występki podczas woyny popełnione, y Dekreta w sprawach kryminalnych partykularnych, co się krzywd y zaboystwa tknie, między prywatnemi ludźmi; a Stanisławowi *Lefczyńskiemu* y Adherentom tego, do 3. Mieścięcy *accedendi ad corpus Reip.* czasu pozwolono. *1717. fol. 38. w Traktacie.*

Amnitya Gieneralną *W. Kaźmierzowi Zarankowi* Staroście *Zmudzkiemu*, *W. Ludwikowi Poćiejowi* *Kasztellanowi Wileńskiemu*, *Janowi Sapięcie* Staroście *Bobruyskiemu*, także sukcesorom *W. Hrehorego Ogińskiego* Starosty *Zmudzkiego*, *Michała y Antoniego Eperyszcz*, o niektore kryminały, szkody y exakcy, *ex ratione* domowego Zamieszania poczynione, dano; Dekreta y Kondemnary, w różnych subelliach y Trybunałach *W. X. L.* na nich otrzymane, kaslowano, *securitatem* życia, *restitutionem* honoru, dobr, fortun *instantaneam* onym deklarowano. *K. L. 1717. fol. 13. Tit. Urwierdzenie Amnityy Gieneralney.*

ANNATY.

Annaty w Koronie na obronę Rzeczyposp: maia zostać. *A. 1567. fol. 134. Tit. Annaty.* *Herburt. fol. 15. Tit. Annata.*

Do Kwarty maia bydź dawane, *sub pena duplicis pensionis.* *A. 1569. fol. 184. §. Annaty.*
 Reasumowano te obiedwe Konstytucye *cum penis.* *A. 1576. fol. 262. §. Pan Podskarbi Koronny.*

Przywodząc do efektu statut Krola *Zygmunta Pierwszego*, y pomienione Konstytucye *Annarum 1567. 1569. 1576.* postanowiono: aby każdy z Księzey, Arcybiskup y Biskup, którzy od Krola *Beneficia* otrzymywać będą, takową summę, iaką do Rzymu *nomine Annate* dawaia, dać był powinien, Koronny do Skarbu Koronnego, a Litewski do skarbu *W. X. Lit.* w rok po expedycyi *Sacræ*, na obronę Rzeczyposp. *sub pena duplicis summe de bonis mobilibus propriis; in defectu vero, de proventibus & redditibus repetenda.* O co Instygator Koronny, *ex delatione Officialium The-sauri*, czynić będzie powinien, *sine intermissione, sub solutione* tey summy *de suo*, z Instygacyi Posłow *Ziemskich* na Seymie. Podskarbi zaś Koronny do Rawy to

Herburt.
fol. 15. 16. de
eisd. Annat.

wnosić powinien, y rachunek czynić z tego. A Litewski na obronę także Rzeczyp. obracać ma. Więc aby to już w wątpliwość nie było przywiedzono, Oyca S. w tej mierze pozwolenia dosięże Krol I. Mśc. y choćby też dla jakich przyczyn efektu to nie wzięło, terazniejszy postanowienie *vim & robur suum* mieć ma; *sine derogatione tamen juris Apostolici*. A. 1607. fol. 834. Tit. O Annatach.

A P O S T A T A.

Apostata à Fide Catholica Romana & Unitorum, podszywać się nie mają pod Konfederacye, o bezpieczeństwie Dyssydentow, lecz *convicti in foro fori*, *exilio* mają być karani. Konfed. 1668. & 1674. vid. Tit. Aryani.

A P P E L L A C Y E.

Herburt.
fol. 17. & f. 90. **A**ppellacya z Wiecow szła na Sejm. A. 1550. fol. 5. §. *Wieca iż znamy*. A kto na Wieca albo na Sejm appellował, tam się o główną rzecz miał rozeprzeć *ibid.*

Toż się y teraz o Trybunale rozumieć ma A. 1588. fol. 481. Tit. *Prosecutio*.

Appellacya z Wiecow nie szła na Sejm, o kmiecie y ich rzeczy, y o rany Szlacheckie, o zpaś, o długi zapisane, w rzeczach niewątpliwych, y kędy iasny statut jest. A. 1569. fol. 193. §. *A te rzeczy*. A w Podlaskim Woiewodztwie, o to wszystko nie szła, ani o rękoiemstwo, wyrabianie drzew, wyłowienie ryb, pośieczenie łąk, o płoty, o zaięcie y pobicie bydła. *ibid.* fol. 191. §. *Roki Ziemskie*.

Appellacye *in Criminalibus & Civilibus*, Osob świeckich między sobą, y Duchownych z świeckimi, ktore w Duchownym sądzie, *coram loci Ordinariis*, będą intentowane, *intra Regnum* mają być expedyowane, do czego stan Duchowny ma wydać, przed wyjściem Roku, z Synodu sposob, za deklaracyą S. Oyca, żeby na pewnym mieyscu takowe sprawy, *intra spatium sex Mensium*, determinowane były. A. 1607. fol. 835. Tit. O Appellacyach.

Herburt.
fol. 5.

Appellacya *ab Accessorio*, nie ma być dopuszczona, chyba *a perimenti*, ktore nie się zysk albo ztratę sprawy. A. 1557. fol. 10. §. *Aby tym pretfza*.

Reasumowano to. A Sędzia o niedopuszczenie, *pro damnis* nie ma być pozywany, *sub pena duplici* 14. *Marcarum* A. 1588. fol. 481. Tit. *de Accessoriis*.

Ad prosequendam jednak pozwać wolno. *ibid.*

Herburt.
fol. 18.

Appellans in Accessorio, od ruszenia odstępować nie może; a to o Pozwanym rozumiey. *ibid.* Tit. *Prosecutio*.

Appellacya *à malè obtento* ma być wolna. *ibid.* fol. 468. Tit. *o Relaxacyi*.

Appellacye po dekretach *satisfactionis* iść nie mają. *vid.* Tit. *Sprawy*.

Appellacya *in quatuor articulis Castrensibus*, *extra Palatinum* ma być odprawowana, y raz tylko dopuszczona być ma. A. 1598. fol. 706. Tit. *Bezpłeczeństwo*.

Płockiemu, Podlaskiemu y Rawskiemu, Woiewodztwom, to tylko służyło. Ale potym tego pociągniono na wszystkie A. 1611. fol. 3. Tit. *Deklaracya*.

Appellacye w sprawach świeżego czynku, w Kiiowskim y Bracławskim, Woiewodztwach, *inter Causas* rychłe Woiewodztw y Wołyńskiego, do Lublina, nie do Piotrkowa, mają być odsyłane. A. 1613. fol. 13. Tit. O Appellacyach. Przyjęły tę Konstytucyą Woiewodztwa, Wołyńskie y Czerniechowskie, deklarowano jednak: iż we wszystkich sprawach Wzrędowych, y świeżego czynku (*solis Causis fisci & merè incarcerationum exceptis*) nie między koronne Konserwaty, ani do Piotrkowa, ale między sprawy rychłe Woiewodztw konserwowane do Lublina, *cum praefixione termini in duabus septimanis*, pozwy mają być wydawane, y appellacye dopuszczane: *sub nullitate extraditæ citationis, & admisse appellationis, atque pena quingentarum Marc. Polon. super evocante decernenda* A. 1638. fol. 16. Tit. O Dekretach.

Plura o Konserwatach vid. Tit. Trybunał.

Appellacye Woiewodztwa Mazowieckiego, *per excepta*, bez Kocow, wolne być mają. A. 1576. fol. 298. Tit. O Appellacyach.

Po Szwedzkiej Wojnie, wolno było każdemu w sprawach, *ratione fundi* y wszelkich innych pretenasy, w Trybunale *in appellatione* wylżących, znowu *ad forum com-*

competens przypoznać, y infzą appellacyą wytoczyć, *non obstante prescriptione*. A. 1658 fol. 25. §. *Minorennnes* zaś.

Appellacye w sprawach, *pro vulneribus*, & *liquidarum Inscriptionum*, tam ante, quam post *obtentum processum*, iść nie maia, chyba w tych sprawach, kiedy *intercedit disquisitio de iuribus*. A. 1669. Na Elekcyi KROLA MICHAŁA. Tit. *Prolongacya Trybunału*.

Appellacya od sądow Ziemskich y Grodzkich, tak Aktorowi iako y Pozwanemu, nie ma bydź dopuszczona, w sprawach tych, *in executione Rei iudicate*. Ad *inscriptionem liquidarum*, *Deductionis scrutiniorum*, *Inquisitionum*, *exemptionum*; także do rekognicyi summy trzech tysięcy nieprzechodzący, których *finis*, albo *probatio*, albo *evasio*, wyiawizy, żeby *falsitas* była rekognicyi zadana; Item *pro vulneribus* & *taxa Capitis plebei*, *pro extraditione subditorum*; tudzież o dziesięćiny *liquidi juris*; o Wyderkauffy; także *in causa injuriarum Terrestrium*; *pro taxa* Piąciu set złotych; o grabieże *similis taxae*; a *levi* także *accessorio*, nie ma bydź appellacya dopuszczona, chyba w takich terminach, gdyby *exceptio accessoria* przyniosła zysk albo ztratę; ani w sprawach granicznych od sądu Ziemskiego, ale tak *cum principaliter Citato*, iako *cum Collateralibus* ma bydź *remissa ad Campum*, gdzie dopiero od sądu Podkomorzego, *à definitiva sententia* ma iść appellacya: *salvis prosecutionibus* & *causis pro gravamine*, y gdyby, przeciwko prawu y słuszności, kto był Dekretem wciążony. A. 1670. fol. 22. Tit. O Appellacyach.

Appellacye od Sądow, tak Ziemskich iako y Grodzkich, *Infantskich*, do Sądow Zадwornych Asseforskich Koronnych. *vid. Tit. Infanty*.

Appellacya od Sądow Grodzkich potocznych Warszawskich: Szlachćicowi na Trybunał, *inter Causas Terminorum Tacitorum*; a Plebeio za Dworem, *in Causis Majoribus*, *taxam trecentarum Marcarum excedentibus* iść ma. *vid. Tit. Grodzkie Sady*.

Appellacye w sprawach z Duchownemi, o Dobra Ziemskie y poddane w W. X. Lit. w Trybunale, *in Iudicio seculari*, sądzone bydź maia. *vid. Tit. Duchowni*.

Appellacya w sprawach Religii Gręco-Ruskiey, od Władykow *recta* do Sądu Krola I. Mći. na Relacye, nie do Patryarchy Konstantynopolitańskiego, iść powinna. *vid. Tit. Religia Grecka*.

Appellacya w sprawach żydowskich, co by 100. złotych *non excederet*, od Woiewodow za Dworem nie idzie. A. 1633. fol. 37. Tit. O Podwoiewodzych.

Appellacya kiedy ma bydź wolna. *vid. Tit. Bannicye*

Appellacya od Hetmana. *vid. Tit. Hetmani*.

APPENDICES.

Appendices żadne w Uniwersałach o podatkach, ktoreby *vim aliquam Legis*, a nie deklaracyą o podatkach miały, nie powinny bydź pisane. A na przeszłym Seymie napisane *assantur*. A. 1647. fol. 3. Tit. Deklaracya.

Znowu *appendices*, ieżliby iakie w Laudach Woiewodztw y Ziem *cum diminutione* prowentow ordynaryynych, albo *cum depaŕtatione* miaŕt, mimo przywileie ich, znaydowały się, *pro irritis declarantur in A. 1662. vid. Tit. Lauda*.

Appendices; iednę przy Kommissyi miedzy Obywatelami *Piltenŕskimi* a Xiążęćiem I. M. *Kurlandskim*, względem *approbacyi responsu* na Elekcyi; drugą przy Komissyi, miedzy Obywatelami Powiatu *Bracławskiego* y tymże Xiążęćiem, względem *pretenŕsyy* y długow, wiecznie znieŕsiono. A. 1677. fol. 46. Tit. *Appendices*.

Woytoŕstwa y Szoltyŕstwa, *per Appendices* Miałom inkorporowane. *vid. Tit. Woytoŕstwa*.

APPROBACYE.

Approbacya Skryptu, o obronie Ukrainy y pohamowaniu Kozakow, ad *Archivum* podanego. A. 1638 fol. 3. Tit. *Obrona Ukrainy*.

Approbacya Dworu w Warszawie, Pieczętarzom Duchownym testamentem przez I. M. X. *Zadŕzika* darowanego. A. 1638. fol. 34. Tit. *Approbacya*.

Approbacya Zapisow, w księgach Ziemskich Krakowskich, podczas śmierći Staroŕsty tamiecznego, zeznanych. *ibid. fol. 36. Tit. Approbacya*.

- Approbacya wieczności placu w Mściławie; Ur. Ianowi Philemonowiczowi. *ibid.* fol. 46.
Tit. Potwierdzenie.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego, względem dyrekcyi Koła Pofelskiego W. X. Lit. A. 1641. fol. 10. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya donacyi Dworu, na Sady Ziemskie Zmudzkie w Rośieniach, przez Starostę Zmudzkiego wczynioney. *ibid.* fol. 25. *Tit. Donacya Dworu,*
- Approbacya *resignationis* Dobr. Vr. Mikołaja Mieszkowskiego, Vr. Stanisławowi Szoldrskiemu. A. 1647. fol. 10. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya nadania Kamieniczki Kredowskiej, w Miasieczku Brzeżinach, ze dwiema placami y rolami, Oltarzowi Anioła Stroża, *salvis oneribus & juribus Reipub. & Parochialibus.* *ibid.* fol. 16. *Tit. Libertacya.*
- Approbacya intencyi y skutku iey, Wielm. Xiążęcia Radziwiła, Kancelerza W. X. Lit. do zmurowania wieży w Zamku Pińskim, dla Xiąg Ziemskich y Grodzkich. A *Laudum* Powiatu Pińskiego na to vchwalone, ponieważ przeciwko niemu pochodziło nieco protestacyi, znieśiono. *ibid.* fol. 25. *Tit. Wieża.*
- Approbacya Skryptu, *in vim* samego tylko porządku, między Marszałkami Koronnemi y W. X. Lit. do Akt Merryki oboiey podanego. *ibid.* fol. 43. *Tit. Approbacya Skryptu.*
- Także Skryptu *ratione* obrony Rzeczyp. *ad Archivum* danego, do Seymu blisko przyszłego Ordynaryinego sześć niedzielnego. A. 1649. fol. 6. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya deklaracyi Łaski Krola I. M. IANA KAZIMIERZA, pod Zborowem, Woysku Zaporowskiemu daney. A. 1649. fol. 7. *Tit. Approbacya deklaracyi.*
- Approbacya *Actorum Interregni* y Dekretow Kapturowych. *vid.* *Tit. Dekreta Kapturowe.*
Tit. Interregnum.
- Approbacya Kupna sześciu włok pustych y sześciu Morgow, Meyluny nazwanych, w Starostwie Kupiskim, Vr. Hermanowi Ganskoffowi Chorążemu Derptskiemu; *salvis oneribus Reipub. & servitio bellico.* *ibid.* fol. 46. *Tit. Gratitude.*
- Approbacya Skryptu, względem obrony obojga Norodow, *ad Archivum* danego. A. 1653. fol. 4. *Tit. Approbatio.*
- Approbacya Akt Ziemie Bielskiej, za Uniwersałem Krolewskim, z Brańska dla powietrza do Suraza, a potym zamtąd dla tegoż powietrza do wsi Choiewa, przez Obywatelow teyże Ziemie, na Seymiku od Krola I. M. złożonym, przeniesionych, *cum declaratione:* iż co się w Surazu y Choiewie działo, iakoby się w Grodzie Brańskim stało. *ibid.* fol. 24. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* podanego. A. 1654. fol. 2. *Tit. Skrypt.*
- Approbacya Skryptu, *ad Archivum* danego. A. 1655. fol. 28. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego, względem *Præsidium* Krakowskiego, który w ręku I. Mści X. Kancelerza W. Koronnego zostawać będzie. A. 1658. fol. 30. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya *inunitatum* Dobr. Collegiorum, Kroskiego y Pofzawskiego, y uwolnienie onych od ciężarow wszelakich, pod ktore *Equestris Ordo* podlegać niepowinien; *salvis oneribus servitii bellici & Reipub.* A. 1659. fol. 17. *Tit. Approbacya.*
- Approbacya Skryptu, *securitatem* pewnych Osob w sobie mającego, *ad Archivum* podanego. A. 1661. fol. 2. *Tit. Skrypt.*
- Approbacya Reskryptu z Kancellaryi W. X. Lit. pewnym Obywatelom Woiewodztwa Połockiego wydanego. A. 1661. *vid.* *Tit. Woiewodztwo Połockie.*
- Approbacya Skryptu pewnego *securitatis* Reipubl. *ad Archivum* danego, *cum hac declaratione:* że *pro lege perpetua* ma być rozumiany, y że na przyszłym Seymie, *ante rationes Senatûs Consultorum* przeczytany, y *in Volumen legum* Seymu przyszłego inferowany będzie. *ibid.* fol. 14. *Tit. Skrypt.*
- Approbacya Skryptu, niektórym Woiewodztwom służącego, *ad Archivum* danego, *cum declaratione:* że *pro Lege perpetua* ma być rozumiany, a że Skrypt *securitatis* Reipubl. na przeszłym Seymie *ad Archivum* dany y approbowany, na Seymie terażniejszym extraordinarynym nie jest czytany, ani *in Volumen Legum* inferowany; tedy obadwa, terażniejszy y przeszłego Seymu wespół, na przyszłym Seymie mają być czytane y *in Volumen Legum* Seymu przyszłego inferowane. A. 1662. f. 4. *Tit. Skrypt.*
Reassumuntur te Konstytucye, y *declaratur:* że pomieniony Skrypt niektórym Woiewodz-

- iewodztwom służący, w Inwentarz innych Skryptow wpisany, y na przyszłym Seymie *in Volumen Legum* inferowany będzie. A. 1667. fol. 3. Tit. *Reassumpcyja*.
- Approbacya Skryptow dwu pewnych, *ad Archivum* danych, iednego Wielm. Hyronymowi Wierzbowskiemu Woiewodzie Sieradzkemu, a drugiego Vr. Andrzejowi Morfztynowi Referendarzowi Koronnemu, służących A. 1662. fol. 17. Tit. *Approbacya*.
- Approbacya Skryptow dwu, do Akt Metryki Kancellaryi W. Koronney podanych A. 1667. fol. 4. Tit. *Approbacya*.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego, Obywatelom Ziemie Inflantskiej służącego. *ibid.* fol. 6. Tit. *Approbatio*.
- Approbacya *diplomatis* Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Smoleńskiemu z Powiatem Starodubowskim, y Czerniechowskiemu z Powiatem Nowogrodzkim, danego. *ibid.*
- Approbacya Skryptu, Vr. Woyciechowi Gołyńskiemu Cześnikowi Czerniechowskiemu danego. *ibid.* fol. 22. Tit. *Approbacya*.
- Approbacya Skryptu, *ad Archivum* danego. *ibid.* fol. 3. Tit. *Ordynacya Woyska*.
- Approbacya Traktatu Pacyfikacyi pod Łegonicami, y z naznaczeniem zapłaty Woysku, *non praeiudicando iuribus & immunitatibus Reipub.* *ibid.* fol. 3. Tit. *Approbacya*.
- Approbacya Regimentarstwa nad Woyskiem W. X. Lit. podczas zamieszania Rzeczyposp. pośl. fata Wielm. Wincentego Korwina Gąsiewskiego, Podskarbiego W. y Hetmana Polnego W. X. Lit. Wielm. Michałowi Pacowi Kałztellanowi Wileńskiemu zleczonego: *cum asssecuratione*, że o władzę, którą miał, poki nie został Hetmanem W. X. Lit, ani o Exekucyą od nikogo nie będzie turbowany. Warowano przytym, że to władzy y Vrzędowi Hetmańskiemu *praeiudicare* nie ma. *ibid.* fol. 63. Tit. *Approb.*
- Approbacya Skryptu y Przywileiow od Krola I. M. MICHAŁA, *Exulibus* Woiewodztwa Smoleńskiego, Powiatu Starodubowskiego, y części Woiewodztwa Połockiego, danych, A. 1670. fol. 50. Tit. *Ukontentowanie*.
- Approbacya Skryptu, o obronie Rzeczyp. *ad Archivum* danego. A. 1673. fol. 7. Tit. *Skrypt*.
- Także Skryptu, *ad Archivum* W. X. Lit. danego, do obrony Rzeczyposp. należącego. *ibid.* fol. 14. Tit. *Approbatio*.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego, *ratione subsidiorum* od postronnych Chrześcianskich Panow y Monarchow, iako y osobliwey Ordynacyi, na Konwokacyi generalney terażnieyszey Warszawskiej uczynioney. *Conf. general. Varsau.* A. 1674. §. *Ratione subsidiorum*.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego, w ktorym poparcie Woyny przeciwko Nieprzyjacielowi Rzeczyposp. A. 1676. fol. 13. Tit. *Skrypt*.
- Approbatio obligationis* Dobr, Trąbki y Naborowo *aliorumque adjacentium*, w Ziemi Zakroczymskiej, *in Personam* I. Mści. X. Stanisława Iacka Świętckiego Nominata Biskupa Chelmskiego, przez Vr. Annę z Noskowa Firleiową Starościna Lubelską, wprzód w Lublinie, a potym *coram Actis Varsaviens.* zeznaney, *in toto, & cum assignatione fori Castri Zacrocimen: eiusdemque obligationis, quorumvis juris defectuum suppletio.* *Ratione vero restorationis, (prout sonat obligatio)* *taxam* Grod Zakroczymski, albo Ziemstwo, *ad requisitionem praeiudicalem* iednak *ad citationem Partis, visa rei veritate, constituet*, ktora naznaczona, *non obstantem Partis contumacia*, y do Grodu podana, ma *bonis supra scriptis, usque ad exsolutionem summae totius, inherere*. Wolno przytym teyzę Vr. Firleiową, pomienione Dobra temuż I. M. X. Nominatowi przedać, *cum assistentia amicorum, (non obstantibus quibusvis super Marito ipsius obtentis condemnationibus)* Donacyą *coram quibusvis Actis* uczynić, y *restantem ex obligatione summam*, na własną obroć potrzebę. *ibid.* fol. 33. Tit. *Fundacya*.
- Approbacya Reskryptu, Krola I. M. MICHAŁA, Ianowi Iakubowi Stepniowskiemu *ratione cassationis Decreti Commissorialis, Vielicie lati.* *ibid.* fol. 50. Tit. *Approbacya*.
- Approbacya Skryptu, *ad Archivum* danego, *in rem* Woiewodztwa Podolskiego. A. 1677. fol. 10. Tit. *Approbatio*.
- Approbacya resygnacyi Wsi Konopnice, w Woiewodztwie y Powiecie Lubelskim leżącey, przez Magistrat y Pospolstwo Miasta Lublina, Vr. Gałęziowskiemu Staroście Wawelnickiemu, uczynioney. A. 1677. fol. 13. Tit. *Wies*.

- Approbacya Skryptu *ad Archivum* danego. A. 1678. fol. 5. Tit. Skrypt.
- Approbacya Skryptu W. X. Lit. *ad Archivum* danego. *ibid.* fol. 1. Tit. Approbacya.
- Approbacya transakcyi przez Kommissarzy Duchowne z Vr. Olbrachtem Adryanem Lasockim Starostą Wyssogrodzkim, o przewoz na Wiśle pod Wyssogrodem, przywileim Xiążąt Mazowieckich Kościołowi S. Iana w Warszawie, *in vim perpetuae foundationis*, oddony, uczynionej: y rezygnacyi pomienionego przewozu, temuż Vr. Staroście *jure hereditario* zeznaney. *ibid.* fol. 38. Tit. Przewoz.
- Approbatio & incorporatio, *juri Terrestris hereditario*, placow: iednego w Wyssogrodzie nad Wisłą, na którym spichlerz zbudowany; a drugiego we Wsi Kamionu, na którym Zupa postawiona; dziedzicznym Prawem, przez Vr. Olbrachta Adryana na Brzeżinach Lasockiego Starostę Wyssogrodz: kupionych. *ibid.*
- Approbacya donacyi Kamienice, pod Bazanty nazwaney, w Krakowie na końcu Vlicy S. Iana przy murze leżacej, przez Vr. Iana Gorczyńskiego Woyskiego Nowogrodzkiego, w Aktach Mieyskich Robczyckich, Oycom Piarum Scholarum zeznaney, y pozwolenie tymże Oycom w niey mieszkania; *salvis oneribus Reipub. & juribus Academiae Cracoviensis.* *ibid.* fol. 42. Tit. Approbacya.
- Approbacya Skryptow *ad Archivum* danych, Koronie y W. X. Lit. służących. A. 1683 fol. 7. Tit. Approbatio Skryptow.
- Approbacya Skryptow *ad Archivum* danych, Koronie y W. X. Litt. służących. A. 1685. fol. 7.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* podanego, Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Podolskiemu y Bracławskiemu służącego. A. 1685. fol. 13. Tit. Approbatio Scripti.
- Approbacya Skryptu, *ad Archivum* danego, względem Summy Neapolitańskiej. *ibid.* fol. 17. Tit. Approbatio.
- Approbacya Skryptu, *ex Senatus Consilio*, Vr. Vr. Potockim Kasztellanicom Kamienieckim, na cztery Tysiące zł. danego. *ibid.*
- Skrypt *ad Archivum* dany, ręką pierwszego Senatora, w niebytności Xcia Arcybiskupa Gnieźnińskiego na ten czas, y Marszałka Poselskiego, iako y Deputatow podpisany, approbowano. A. 1690. fol. 3. Tit. Approbacya Skryptu.
- Diploma, na ukontentowanie *exulum*, Woiewodztw Kiiowskiego, Smoleńskiego, Czerwieńskiego, y części Woiv. Połockiego z Powiatami Starodubowskim y Nowogrodzkim, *in vim Legis* dane, approbowano. A. 1690. fol. 21. Tit. Approbatio Diplomatis.
- Zapisy wszystkie y Testament Ur. Marcina Makowieckiego, *excepto* Boiar Sienieżyckich Podhayskich, którym *suffragari* nie mają, roborowano. K. L. 1690. fol. 16. Tit. Approbatio.
- Approbacya Skryptu *ad Archivum* ręką N. I. M. X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego y Marszałka Seymowego. A. 1703. fol. 12. Tit. Approbatio Scripti *ad Archivum*.
- Approbacya Praw Krolowy Iey Mci. Ludwiki Maryi, na dobrach Krola I. Mci IANA KAZIMIERZA dziedzicznych, tak ruchomych iak y nieruchomych, w Koronie y W. X. Lit. *vid.* Tit. Krol.
- Approbacya rezygnacyi gruntu, ordynacyi Ostrogskiego Xcia podległego, w Warszawie leżącego, Vr. Podkomorzemu Koronnemu uczynionej. *vid.* Tit. Ordynacya.
- Approbacya Przywileiow na Szlachectwo. *vid.* Tit. Szlachcic.
- Approbacya Przywileiow iakich. *vid.* Tit. Przywileie.
- Approbacya Rewizyi. *vid.* Tit. Rewizya.
- Approbacya Laudum Podolskiego. *vid.* Tit. Rozboynicy.
- Approbacya Daniny iakiey. *vid.* Tit. Dobra.
- Approbacya Praw Mieyskich. *vid.* Tit. Miasta.
- Approbacya Przywileiow, Collegiis albo Klasztorom, Kościołom. *vid.* Tit. Collegia, Klasztory, Kościoły.
- Approbacya Fundacyi. *vid.* Tit. Fundacya.
- Approbacya Bractwa Luckiego przy Cerkwi S. Krzyża. *vid.* Tit. Fundacya Bonifratelow
- Approbacya Aukcyi prowentu Posłowi Rzeczyckiemu. *vid.* Tit. Posel.

ARCYBISKUPI.

Herb. fol. 161.
Tit. Rex
Electus.

Arcybiskup Gnieźniński, według Przywileju Krola I. M. KAZIMIERZA Trzeciego. A. 1451. Krola ma koronować, a nie kto infzy. A. 1550 fol. 3. §. Ana przod.

Arcy-

Arcybiskupa tegoż, *circa trinam Regis admonitionem* powinność. *vid. Tit. Krol.*

Arcybiskupa Gnieźnieńskiego powaga, rząd y powinność. *sub Interregno. Patet ex Actis Interregni.*

Prymaciałną godność *circa antiqua Jura & decora* zupełnie zachowano, y głos wolny, fundujący się *in jure vetandi*, na Seymach, seymikach y wszystkich publicznych zjazdach, *in perpetuum* konserwować przyrzeczono. 1718. fol. 3. Tit. Głos wolny.

In prejudicium Primatialis dignitatis, aby się *in futurum*, z Biskupow żaden krola nominować nie ważył na krolestwo, *sub confiscatione Bonorum*, warowano. A. 1698. w Traktacie z Rokoszem.

Arcybiskupstwo Lwowskie, dla szczupłej iego intraty, trzymać *cum Beneficio aliquo seorsivo unico* pozwolono. Co inżym Biskupstwom wszystkim *in sequelam* iść nie ma. A. 1633. fol. 28. Tit. Incompatibilia.

Metropolicie Kiiowskiemu miejsce w Senacie, z taką prerogatywą *& liberae vocis usu*, iako zasiadają Ich MM. Duchowni *Ritus Romani*, po Arcybiskupie Lwowskimznaczono w Komisji Hadyackiej. A. 1659. fol. 50. §. A że w spólney Oyczyźnie.

ARCYKSIĄZETA.

Arcyksiążat Rakuskich, *propter molem belli Turcici*, y niebezpieczeństwa od Narodow Pogańskich, na Krolestwo postuluować *non expedit*. A. 1575. fol. 231. §. Ale iż niektorzy. O tymże. A. 1587. fol. 433. §. To iest, widzieliśmy.

Mianowicie o Maximilianie *cautum est*, aby *& in casu Interregni*, nikt go nie forytował, *sub penis laesae Maiestatis & Perduellionis*. A. 1590. fol. 562. Tit. Ubezpieczenie Rzeczyposp.

Z Arcyksiążęty, z strony tegoż Maximiliana, *Transactio approbatur*. A. 1589. fol. 507. Tit. Transactio Rakuska.

Nie dosyć iey Maximilian uczynił, y dla tego pewne ubezpieczenie Rzeczyposp. od iego pretextow stanęło. A. 1590. fol. 562. Tit. Ubezpieczenie Rzeczyposp.

A R E N D A.

Arenda *Bonorum Ordinatum P. P. Myszkowskich*, do lat sześciu pozwolona. A. 1649. f. 8. Tit. Arenda.

Znowu do lat sześciu. A. 1658. fol. 36. Tit. Pozwolenie Arendy.

Arendowne Kontrakty skarbowe na Ekonomie, Malborską y Rogozińską, *Juribus Ecclesie & Reipub. salvis approbantur*. A. 1667. fol. 19. Tit. Ekonomie Pruskie.

Approbatur ta Konstytucya. A. 1670. fol. 23. Tit. O Ekonomii.

Na Arendarzow y Zastawnikow, co za Podatek stanowiono? *vid. Tit. Podatki.*

A R E S T A.

Arest Kondemnary, u każdego Sądu ma iść do 23. godziny, chyba żeby się Sądy dokonywały. A. 1588. fol. 482. Tit. Aresty u sądow.

Od Arestu *salarium* grosz. *ibid.*

Aresty Kondemnary, tak *in Criminalibus* iako *& in civilibus causis*, Wołyńskiemu, Kiiowskiemu, Braclawskiemu, Woiewodztwom mają iść, iako Koron. 1601. f. 744. T. Aresty.

Arest nie ma być dopuszczony na pieniądze ośiadłego, chyba żeby *Possessio liti non responderet*, które jednak przez ośiadłego wyręczyć może, iż Prawu dostoi y rzeczy Sądowej dosyć uczyni. *Except. Mazow.* A. 1576. fol. 301. Tit. O Arestowaniu.

Herburt. fol.
20. Tit.
De Arest pa-
cium.

Arest ma prosekować do Niedziel sześciu, *in eodem judicio*, ten który arestował, *sub nullitate Arestu. ibid.*

Proklamy do Arestow w Trybunale W. X. Lit. godziną przed sądami, albo po odwołaniu Sądow, *in absentia* sędziow, być mają; a ieżeli by o arest zachodziła trudność, na ten czas takowa Proklamata, *in facie judicii*, wnoszona być powinna. K. L. 1726. fol. 88. Tit. Proklamaty.

Arestowanie żołnierskich pieniędzy. *vid. Tit. Żołnierze.*

A R Y A N I.

Na Aryanow y ich Protektorow y Fautorow w Koronie, y W. X. Lit. Statut Władysława Jagiela o Heretykach, reasumowano. A Starostowie y ich Vrzędy, każdego takiego *Herburt. fol. 191. Tit. Ha-*
B kiego *reticur.*

kiego o to *legitimè convictum* na gardle, *sub privatione Capitaneatus*, karać powinni. A. 1658. fol. 1. Tit. Sekta Aryańska.

Fautoribus ich *tanquam pro pena perduellionis*, Forum w Trybunale, *inter Causas Conservatas Mixti fori*, *ad instantiam cujuscvis*, naznaczono. W Wielkim zaś Xięstwie Lit. w Trybunale *in quovis Registro*. *ibid.*

Czasu do wyprzedania się im, lat trzy pozwolono; *Salva Bonorum & Debitorum repetitione*, *citra liberum iednak sectæ suæ exercitium & capacitatem publicorum muniorum*, *sub penis superius expressis* *ibid.*

Potym zaś, do wyprowadzenia się z Państw tych, zkrocono im czasu do lat dwóch, *à die 10. Julii* A. 1658. *sub rigore* przeszłej Konstytucyi. Co Osobom, do Wiary S. Katolickiej Rzymskiej nawracającym się, szkodzić nie ma: *Salvis per omnia juries Ecclesie S. Romane, & Ducatus Masoviae Decretis*. A. 1659. fol. 1. Tit. Deklaracya.

O tychże, pomienione Konstytucye 1658. & 1659. exekwować, wszelakie Vrzędy y Sady powinne. A w Wiel. X. Lit. takowym Sprawom, *inter causas Compositi Iudicii*, w Trybunale Forum. A. 1661. fol. 1. Tit. O Aryanach.

Znowu o tym Konstytucyą 1658. tak deklarowano: że y Białegłowy wszystkie teyże sekty, *eidem juris rigori* podlegać mają, także y ci, którzy lubo sami Wiare Katolicką przyjęli, Zony iednak swoje w tym błędzie przy sobie *fovent*, y slugi Aryanki chować, z Ministrami korespondencye mieć, y dzieci w tymże bluźnierstwie ćwiczyć pozwalają, y innych *abusus* Prawu przeciwnych nie zabraniają. Dobra zaś takich Białychgłow *mobilia & immobilia* y summy, bądź zapisami prostych długow, bądź *modo reformatorio* im służące, konfiskowane być mają, których *medietas fisco, medietas delatori* *cedere* powinna, y z osob onych ma być czyniona Exekucya, przez Starosty y Vrzędy ich. A. 1662. fol. 2. Tit. O Aryanach.

Starostowie Sadowi, o Aryanach czynić pilną inkwizycyą powinni, *& etiam sine Delatore* onych imać, y na gardle, *præviâ inquisitione*, karać. A *inquantumby* Starosta był *remissus in Executione*; tedy *etiam Privato cujvis*, takiego bluźniercę imać, y do Grodu ktoregokolwiek albo Trybunału oddać wolno. Z ktorego Exekucya czyniona ma być od Starostow, *sub pena privationis Capitaneatus, inter Causas Mixti fori*, w Trybunale *ex speciali registro vindicanda*. *ibid.*

A ieżeliby kto Aryana ktorego, *intra vel extra Regnum* poślukował Sumami iakiemi, albo dobra jego iakie *in Concredito* trzymał, albo go, lub Arendą Maiętności swojej, lubo iakimkolwiek sposobem przechowywał, przeciwko takiemu, lubo Duchowney, lubo świeckiej Osobie, *inter Causas* także *Mixti fori, ex speciali registro, pro penis contra Fautores sancitis*, postąpić wolno. *ibid.*

W. X. Litewskie przyjęło tę Konstytucyą, *cum præfixione fori* w Trybunale, *in Composito Iudicio*. *ibid.*

O Aryanach, znowu *superiora omnia* reasumowano. A. 1670. fol. 19. Tit. Sekta Aryańska.

Co za karę na Prokuratorow włożono, którzy, *sub specie Arianismi*, Szlachtę dobrze osiadłą *evocant*. *vid. Tit. Prokurator.*

Aryani, ani *Apostatae à fide Catholica Romana & Unitarii*, podszywać się nie mają pod Konfederacye o bezpieczeństwie *Dissidentium*. *In Confederat.* A. 1668. & 1674.

O Aryanach, wszystkie Konstytucye reasumowano y stwierdzono *in perpetuum*, y żeby *in quovis subfello*, *etiam* w Kapturach, z każdym Nowokrzęćcem *utriusque sexus & Fautoribus illorum*, ieżeliby się w Koronie, lubo w W. X. Lit. znajdowali, do Exekucyi, *ad cujuscvis instantiam*, to Prawo przywózione było, warowano. *ibid.*

Apostatae zaś *ad hinc convicti, in foro fori, ex filio* mają być karani. *ibid.*

ARMATA. ARTYLLERYA.

Działa, prochy, Kule, Pufzkarze, Krol podczas wojny ma opatrować kosztem swoim. A. 1576. fol. 254. §. A czasu wojny. O tymże. *ibid.* fol. 275. §. A czasu wojny.

Znowu o tymże. Ale tym czasem P. Podskarbi Koronny z publicznych Podarkow prowidować będzie, iako czynił, poki drugiey Kwarty nie było. A. 1638. fol. 13. Tit. *Æconomia bellica*.

Gdy Duple kwartę na *apparatum bellicum* postanowiono, (*quod. vid Tit. Kwarta.*) zkrocono, aby onę Podskarbi Koronny, do rąk Starzszego nad Armatą, tam odsyłał, gdzie będzie asygnacya od Hetmana Koronnego. A. 1637. fol. 8. Tit. Kwarta.

Artylleryi Magister powinien bydź Szlachcic dobrze ośiadły & juratus. *ibid.*

Od Hetmana Koronnego *dependere* ma, y za wiadomością iego szafować pieniędzmi y *Æconomiam bellicam instituere*. A. 1638. fol. 13. Tit. *Æconomia bellica*.

Starzem nad Armata postanowiono Vr. Pawła Grodzickiego, do ktorego ręku, Deputaci w Rawie, Duple kwartę oddać powinni, tak iako dawna kwarta do rąk Podskarbiego koronnego oddawana bywa. Ktorey przez całe dwie lecie na nic inżego obracać nie powinien, iedno na Fundacyą Ekonomii Woienney, żeby Cekauzy na mieyscach sposobnych pobudowane, gdzie są stare poprawione, Prochownie postawione, y działa, ktore przelać trzeba, prelane y osadzone były, tudzież w saletrach, prochach, żelazach, kulach, knotach, y w inższych do Armaty potrzebach, pro-wizya się porządna uczyniła. *ibid.*

Artylleryi Magister, z kwarty Duple, przy liczbie Koronney, sprawować się *Ordinibus Regni* powinien. A. 1637. fol. 8. Tit. *Qwarta*.

O tymże, iż z pomienionej kwarty, iako y z inższych pożytkow na Armatę naznaczo-nych, iako y z tych pieniędzy, ktore na potrzeby woienne brać będzie, tudzież z prochow, kul, knotow, y z inższych wśzystkich *materialibus* do Armaty należących, na każdym Seymie, Rzeczyposp. rachować się powinien. A. 1638. fol. 13. Tit. *Æcono-mia bellica*.

Ha Artylleryą Koronną sumnę, iakieyby z Kwarty nowey, według dawnych regie-strow, nie dostawało, Skarb Koronny *ex Ordinariis Proventibus suppeditare* ma: z czego tak Przełożony nad Armata, iako y Skarb, rachunek uczynić powinni Rzeczy-posp. A. 1635. fol. 8. Tit. *subsidium Artylleryi Koronney*.

Dał na to Skarb czterdzieści tysięcy złotych. Znowu dać kazano dwadzieścia tysię-cy złotych: z czego dać *rationem* powinien Starszy nad Armata. A. 1655. fol. 8 Tit. *Subsidium*.

Do nowey Kwarty, ktora na Artylleryą, dla zruinowania Dobr Rzeczyposp. wystar-czyć nie mogła, przydano *pro currenti duntaxat anno* zkładne winne, a napotym *ex primis vacantibus* Starostw y Dzierzaw (Sądowe wyiaższy) w Koronie, ktoreby Trzy-dzieści Tysięcy zł. iako w W. X. L. Piętnaście Tysięcy zł. intraty roczney czyniły, ordyno-wać wiecznemi czasy obiecano. Ktore Starostwa y Dzierzawy w dyspozycyi Gi-nerałow Artylleryi zostawać będą; a oni te prowenta wśzystkie, na *apparatum belli-cum*, a nie na żadną inższą potrzebę, choćby też *ex Senatūs Consulto* byli *requisiti* obra-cać będą powinni, *sub pena peculatūs*. O co na każdym Seymie, po Wotach P. P. Senatorow, & *post redditam rationem Senatūs Consultorum*, *ad instantiam* Posłow Ziemskich, sprawić się, y rachunki dostateczne czynić będą powinni, y przysięgę, tak *pro tunc* będący, iako y na potym zostawiający Gienerałow Artylleryi, za ode-braniem Przywileiow, wykonaią *in eam rotham*: że intratę z tych Starostw y Dzierzaw przychodzącą, tylko na *expensa apparatūs bellici*, podług tey Konstytucyi, dy-sponować będą. A. 1659. fol. 10. Tit. *Porządek Artylleryi*.

Dział Kwarcianych pewna liczba przy Woysku bydź ma, za zawiadowaniem Pifarza Polne-go, *perpetuis temporibus*, *sub penis* o Kwarcie; ktore maią bydź znakiem pewnym napiatnowane. A. 1625. fol. 2. §. A. *iż też*.

A ieżeliby się ktore rozerwało, z Kwarty prelane bydź ma, za kwitem Hetmań-skim. *ibid.*

Działa wśzystkie sumptem Rzeczyposp. ulane, aby Herbami Koronnemi znaczone by-ły, tenże Starszy Armatny doyrzeć powinien. A. 1641. fol. 9. Tit. *Ratificatio*.

Tenże Starszy przestrzegać ma, aby Pufzkarze y Rzemieślnicy, podług Kapitulacyi swoiey, wierną y pilną swoię Rzeczyposp. oddawali posługę, przy powinny onemu, według artykułow Artylleryi y przysięgi swoiey, posłuszeństwie. *ibid.*

Armaty Koronney Inwentarz, od Vr. Pawła Grodzickiego Starszego nad Armata Koron-ną, zpisany, y ręką Im. X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego, Im. P. Hetmana W. Koron-nego, y Im. P. Marszałka Poselskiego, y P. P. Deputatow, co rachunkow słuchali, podpisany, na każdym Seymie rewidowany bydź ma, *ut constet Reipub.* iako się Ar-mata obraca, y w iakim będzie zostawała porządku. A. 1638. fol. 13. Tit. *Æconomia bellica*.

Armaty, saletry, prochy, knoty, y inższe woienne potrzeby, y *utensilia*, na żadne prywatne, ieno na same Rzeczyposp. potrzeby, wydawane bydź nie maią. A ieże-liby przyzło z Cekauzu ktoregokolwiek, Chorągwiom albo Pulkom Rynsztunkow

vżyczyć? walor ich, na zasługach oney Chorągwie albo Pułku, przy płacy w Skarbie Rzeczyposp. rekwirować się ma. Czego Starfzy Armatny tamieczny ma dochodzić. *ibid.*

Armata Woyska Zaporowskiego, w Starostwach Vkrainnych Woiewodztwa Kiiowskiego lokowana byđz *alternatim*, y Prowizya na Armaszow y potrzeby z stacy tychże Starostw dochodzić powinna, *sine prejudicio* Prowentow Starościch. A w ktorých Starostwach Armata stać będzie, tam Woysko Rzeczyposp. ani żadne sta-
wać, ani chleba brać nie powinno. A. 1661. fol. 61. §. *A chcąc aby Armata.*

Armata wszelaka, mnieysza y większa, kiedykolwiek Nieprzyiacielowi zabrana będzie, nie Hetmanom, ani tym, ktorzy od nich Komendę mieć będą, lecz caley Rzeczyposp. zawsze należeć powinna. A. 1662. fol. 12. Tit. *O Więźniach.*

Artylleryi Koroney Magister ma podać delatę, kto pobrał Armatę? ktorey w liczbie sztuk dwadzieścia y jednę, pod Ochmatowen, Woysko Rzeczyposp. wzięło Nieprzyiacielowi. A ktoby przed Seymem przyszłym nie oddał, Instygator Koronny czynić o to powinien, *Et penis in Legibus descriptis* karani byđz maia. A. 1655. fol. 8. Tit. *subsidium.*

Artylleryi Koronney expedycyą publiczną, Poczta Koronna przyimować ma. *vid. Tit. Poczta Koronna.*

Co Krolowie *in Pačis*, na porządną *Aeconomiam bellicam*, obiecali. *vid. Tit. Krol.*

Artylleryi W. X. Lit. Magistra postanowiono, ktory obiawzy Vrzęd ten, z podania Skarbu W. X. Lit. y przyśięgę według Roty Koronney wykonawszy, zaraz po wszystkich W. X. Lit. Cekauzach y Zamkach, iak nayspilniey wszystkie Armatę y należące do niey Potrzeby zinwentować, y na naybliższym Seymie, Rzeczyposp. porządny iey Inwentarz podać, y rachować się przy Podskarbin ma, y napotym tak Armatę iako y *requisita* do niey zporządzać będzie. Nie deroguiąc nie przez to władzy Hetmanów y Podskarbin W. X. Lit. A. 1638. fol. 27. Tit. *Cekauzy W. X. Lit.*

Temuż *stipendium* trzy tysiące złotych na pracę Vrzędu tego, z donacyi symple na Armatę W. X. Lit. pozwoloney, naznaczono. *ibid.*

Bez Gienerała Artylleryi W. X. Lit. pozwolenia, nie godzi się saletr za granice wywozić, *sub penis eo nomine* w Prawie *sancitis*. A. 1652. fol. 26. Tit. *O Wywożeniu.*

Artylleryi W. X. Lit. Magister, powinien byđz w W. X. Lit. *bene possessionatus*. Y teraznieyszy ma pokazać w Trybunale W. X. Lit. gdzieby miał *possessionem authenticam*, według Praw W. X. Lit. ubezpieczeniu kosztow Rzeczyposp. przed obięciem tego Vrzędu *correspondentem*, y na to Atestacyą od Marszałka Koła Trybunałskiego, *sub privatione officii*, otrzymać ma. A. 1653. fol. 7. Tit. *O Gienerale Artylleryi W. X. Lit.*

Artylleryi W. X. Lit. Magister powinien sam zawzdy, *excepta infirmitatis legalitate*, przy Armacie W. X. Lit. w Obozie zostawać, *sub amissione* Vrzędu tego, ktory komu infzemu na Seymie od Krola ma byđz, *ad instantiam* Posłow Ziemskich, konferowany. *ibid.*

Armatę po wszystkich W. X. Lit. Cekauzach y Zamkach Krolewskich, y do niey należące potrzeby, Magistrowi Artylleryi, z wiadomością Hetmana W. zinwentować kazano. A skarb na restauracyą z symple Donatywy, na aparat Woienney uchwaloney, dać pieniądze powinien. Z czego tenże Magister Artylleryi na Seymie liczbę uczynić ma. A coby nad to *de suo* wydał, *refusionem* z przyszłego Seymu obiecany mu. A. 1667. fol. 66. Tit. *Porządek Artylleryi.*

Armatę, podczas zamieszania w Oyczyźnie, *iuxta exigentiam belli*, z Cekauzu Wileńskiego y rożnych Fortec Krolewskich W. X. L. zprowadzoną, iako własną Rzeczyposp. Magistrowi Artylleryi W. X. Lit. z wiadomością Hetmana W. windykować kazano. A ktoby oddać nie chciał, sobie ią przywłaszczaiąc, prawem o to na Seymie tenże Magister przez Instygatora czynić ma, *inter Causas fisci* *ibid.*

Armatę Miasła Wilna, gdzieby się pokazała, Instygator W. X. Lit. windykować ma. *ibid.*

Ex privatis, gdzieby się onych Działa znaydowały, ktore *pro necessitate Reipub.* w W. X. Lit. wzięte były, każdemu na Seymie wolno dochodzić. *ibid.*

Armaty *pro necessitate* *et occasione belli*, z Cekauzu Wileńskiego, y z Zamku Brzeskiego, y z innych mieysc wyprowadzone, Magister Artylleryi W. X. Lit. na swoje mieysca

śca zprowadzić ma, y one *apud privatos*, gdziebykolwiek się pokazały, windykować, *modo quo supra*. A. 1677. fol. 12. Tit. Artyllerya.

Artylleryi Gienerał W. X. Lit. powinien Krolowi y Rzeczyposp. porządną wszystkich Zamkow y Cekauzow W. X. Lit. Inwentarz podać, y z Prowentow na Artylleryą rachunek uczynić. *ibid.* fol. 11. Tit. Warunek

Na Artylleryą W. X. Lit. I. M. P. Michał Pac Woiewoda Wileński Hetman W. W. X. Lit. Dobra Krolewskie *possessionis suae*, to jest: Dzierzawę Gieranowską y Lipnišką w Powiecie Oszmianńskim leżącą, ze wszystkimi *in genere & specie* przynależnościami, *post fata sua*, wiecznemi czasą, za pozwoleniem Krola I. M. y Rzeczyposp. ordynował: aby ztąd Pufzkarze, Prochownicy, Furmani, y stada do wożenia Armaty, prowidowani byli, także prochy, y inne wszelakie potrzeby, y Cekauz Wileński aby był restaurowany. Podczas Pokoju zaś w Rzeczyposp. Intrata wszystka pomienionej Dzierzawy, na fortyfikacyą Zamku Wileńskiego obracać się ma. A Dobra *in Administratione* Magistra Artylleryi W. X. Lit. zostawać powinny, który z dochodow na każdym Seymie *sufficientem calculum*, przed wysadzonemi z Senatu y Koła Poselskiego, *more solito*, Deputatami, ma czynić, a Panowie Hetmani tego doglądać powinni. A. 1670. fol. 46. Tit. *Subsidium Aeronomie bellicae*.

Reasumowano tę Konstytucyą. *Non derogando* iednak Dzieśięcinie, na Kościół Gieranowski *antiquitus* należący, *in Vim* ktorey, iako dotąd jest, z Dzierzawy Gieranowskiej y Lipnińskiej, Summa siedmiu set złotych *currenti monetâ* co rok wiecznemi czasą do Probostwa Gieranowskiego oddawana być ma. Także Prowianty w Funduszu Gafztołdowskim wyrażone, do Klasztoru O. O. Franciszkanow Wileńskich, to jest: żyta beczek 20. Wołu karmnego, y kopę groszy Litewskich, płaska *antiquitus* nazwaną, co rok, według dawnego zwyczaju, od Administratora tej Majętności wydawane być powinny. A. 1673. fol. 11. Tit. *Reasumpcyja Konstytucyi*.

Na też Artylleryą W. X. Lit. pomieniony I. M. P. Woiewoda Wileński ordynował ieszcze Folwark Wirszup, w Woiewodztwie Wileńskim leżący, z Wioskami, Puszczą y wszystkimi przynależnościami, y Tartak na gruncie Wirszupskim nad Rzeką Wilią, z Cegielnią pod Miastem Wilnem za tą Rzeką, na gruncie do Horodnictwa Wileńskiego należącym, oboie sumptem swoim *de novo* wystawione; *cum ea cautione*: aby *medietas fructuum* z tego Tartaku y Cegielnie, *post fata* tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, na Artylleryą; a druga do lat sześciu, na Erekcją Kościoła S. Piotra *Canonicorum Regularium* w Wilnie na Antokolu zostających; do drugich zaś sześciu lat, na restauracyą *Collegii & Academie Vilnen. Soc. Iesu*, należała y oddawana była. Po których lat wyśściu, zupełnie pomieniony Tartak y Cegielnia z Folwarkiem zwyż rzeczonym, *cum attinentiis*, na Artylleryą W. X. Lit. wiecznemi czasą należeć będzie. *Salvo Iure advitalitio* tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, na pomienionej Dzierzawie y innych, *quae supra* A. 1670. fol. 46. Tit. *Subsidium Aeronomie bellicae*.

Pomienione Dobra, od płacenia Kwarty *& ab oneribus militaribus* uwolniono, *injungendo* Gienerałowi Artylleryi, aby one *post fata* I. M. Pana Woiewody teraźniejszego objawży, konserwował y augmentował. Puszczę Wirszupską na potrzebę tylko Zamkową, y Intrat z tych wszystkich Dobr, *ex intentione* tylko *Ordinantis*, a nie na co innego zażywał; Na co iurament, *circa apprehensionem muneris sui*, wykonać Gienerał tenże powinien, y Sukcesorowie jego na tym Urzędzie do tegoż *stringuntur*. *Et in casu* zniszczenia przez nich tych Dobr, albo *in alios usus* Intraty obrocenia, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis*, na Seymie *inter causas Fisci* sprawować się y odpowiadać powinni. *ibid.*

Na Artylleryą W. X. Lit. ieszcze przydano na potomne czasą: Włokę gruntu na Rzeszy, od Wilna mil dwie, do Woiewodztwa Wileńskiego należącego, na Erekcją Dachownie y kopanie gliny sposobnego; z ktorey dachowka na opatrzenie Cekauzu Wileńskiego robiona być ma. A tego wszystkiego, tak Dzierzaw pomienionych, iako też Tartaku y Cegielnie y Dachownie, nie powinni Gienerałowie Artylleryi *ad privatos usus* zażywać, *sub refusione de suo & privatione Officii*. Czego P. P. Hetmani *serio* mają doglądać. A. 1673. fol. 11. Tit. *Reasumpcyja*.

Reasumowano tę, co wyżej, *Ordinationem* o Dzierzawach Gieranowskiej y Lipnińskiej, y o Wirszupach z Cegielniami, Tartakiem y Dachowniami. A. 1677. fol. 12. Tit. *Approbacyja Dzierzaw*.

Na Artylleryą W. X. Lit. Kwarta Sympla *nomine donativi* z Dobr Krolewskich obraca się. *vid. Tit. Podarki Kwarty Symple.*

Supplendo defekt Kwarty Artylleryi Kor. *inherendo scripto ad Archivum* na Seymie Lubelskim *dato*, tudzież y na fortyfikacyą Kamieńca, *annuatim* po 50. tysięcy, z Podatku Gieneralnego *ultimæ consumentie* naznaczono, *salvo calculo* na Trybunale Skarbowym *reddendo*. A. 1710. Poparcie Konfed. fol. 73. *Tit. Artyllerya Kor.*

Gieneral Artylleryi W. X. Lit. na Trybunale skarbowym W. X. L. coroczny *de importantiis & expensis* Rachunek czynić powinien, dobra Lipniski y Gieranowy y inne, na potrzebę Artylleryi W. X. Lit. ordynowane, ani do płacenia Podatkow z Dobrami Ziemskimi, *nisi aliter disponente Republicâ*, za zgodą wŹszech Stanow, ani do hybernny, ani do Lokacyi żołnierza Komputowego, aby pociągane nie były, warowane, y *juxta obloquentiam* Konstytucyy *Annorum* 1670. 1673. 1678. one zachowano K. L. 1717. fol. 3. *Tit. Trybunał skarbowy W. X. Lit.*

Ur. Remerowi Gienerałowi Artylleryi W. X. Lit. od Roku 1687. aż do seymu 1690. liczbę approbowano, y sumnę 143771. złt. skarbowi W. X. L. z extraordinaryynnych podatkow zapłacić, potrąciwszy 6000. albo co się z kwitow pokaże lego, nakazane. K. L. 1690. fol. 11. *Tit. Approbatio Liczby.*

O Armaćie na Zamku Grabowieckim. *ibid.* *Tit. Woiewodztwa.*

O Cekauzach. *vid. Tit. Cekauzy.*

ARTYKULY WOIENNE.

Artykuły woienne, ktore przez Hetmany bywaią stanowione, według czasu y potrzeby wagę y mocmaią, iakoby na Seymie to postanowiono było. A. 1590. fol. 569.

Artykuły woienne, approbowane *auctoritate* Seymu, & *in volumen Legum* wpisane. A. 1609. fol. 923. *vid. Tit. Żołnierz.*

ASSEKURACYE.

Assekuracya I. M. P. Zamoyjskiemu Hetmanowi Koronnemu, na znoszenie Maximiliana, & *de non vocandis per eum gestis in disquisitionem* A. 1588. fol. 474. *Tit. Assekuracya*

Potym *eadem approbantur gesta*. A. 1589. fol. 512. *Tit. Adherentowie.*

Assekuracya takoważ P. Hetmanowi W. Koronnemu, na Woynę Turecką; gwałt iednak Ofobom Szlacheckiego y Duchownego Stanu dźiać się nie ma. A. 1590. fol. 569.

Tit. Assekuracya

Także y P. Hetmanowi W. Litewskiemu, w obronie granic. *ibid.*

Co na Pospolite ruszenie nie ściaga się. *ibid.*

Zniesiona *cessante necessitate belli Turcici* Konstytucya Seymu przeszłego. A. 1591. fol. 618. *Tit. Zniesienie.*

Assekuracya Prowizorom z Seymu deputowanym do P. P. Podskarbach obudwu Narodow, na dostanie pieniędzy na Woynę przeciwko Turkom; z strony Korony do Milliona, a z strony W. X. L. do Piąciu kroć sta Tysięcy złotych, pozwolono im *onerare bona mensæ Regiæ, salvis iure Possessorum: statuta* iednak dawne y świeże tego Seymu, o Ziemi Sandomirskiej, o wielkich Rządach, Cłach, Zupach, Samborze, y Ekonomiach wszystkich, ktore nie mogą bydź zaŹstawione y zawiedzione, w mocy zostawiać. Co y o W. X. Lit. rozumieć się ma. A tych pieniędzy na nic inŹszego obracać nie powinni, tylko na potrzeby do Woyny Tureckiej należące, wedle zdania Krola I. M. Rad y Deputatow Woiennych, na ten czas przy Boku Krola I. M. będących, y porozumienia z P. P. Hetmany Koronnemi y W. X. Lit. *sub pena peculatûs, hoc est capitis & famæ, & refusione damnorum Reipub. ex privatis suis facultatibus*. A. 1590. fol. 565. *Tit. Assekuracya.*

Ciż Prowizorowie na funkcyą tę powinni byli przyŹsiadź y przy Krolu mieŹzkać, także przy Polskim Hetmanie ieden Polski, przy Litewskim ieden Litewski. *ibid.*

Pieczetarze przytomni na ten czas przy boku Krola, powinni byli pieczętować Kontrakty, rękami Prowizorow podpisane, y w osobny register wpisować, tego przestrzegając, aby się Summy przerzeczone nie przebrały. *ibid.*

A ieżeli by od Woyny Tureckiej pieniędzy co nad *expensâ* zostało? na nic inŹszego obracać się to nie miało, iedno na wypłacenie tych długow, ktoreby się na on czas zacią-

zaciągnęły. A coby jeszcze nad to zbywało, chować to w Skarbie Rzeczyp. w Rawie y w Wilnie, do przyszłego Seymu kazano. *ibid.*

Tym, zaś ktoby na tę Rzeczyposp. potrzebę pieniędzmi wygodził, takową uczyniono Assekuracją: Krolowi y innym Kredytorom z Skarbu z Podatkow Rzeczyposp. wypłacono bydź ma. A Starosta albo Dzierżawca Dobra Krolewskich w starych Summach obligowanych, ktory na te Dobra co Summy przyczynił, na terażniejszy Rzeczyposp. potrzebę; powinien był y Potomkowie iego trzymać one dotąd, pokiby im owa Summa nowa nie była zapłacona, *cum extenuatione* iednak starych Sum. Ieżliby zaś kto na Dobra, żadną Summą nieinonerowane dał Summę iaką pieniędzy? zwyż rzeczeni Prowizorowie z Kontrybucy polspolitych, Polscy w Koronie, a Litewscy w W. X. Lit. popłacić powinni byli. A *interea Creditores* trzymać Starostwa y Dzierżawy mieli, pokiby im satysfakcy uczyniona nie była, *salva persoluitione* Kwarty starey y nowej. *ibid.*

A ta *facultas*, P. P. Podskarbin y Prowizorom, do przyszłego Seymu tylko trwać miała, na którym, *ante omnia*, dostateczną liczbę Stanom Rzeczyposp. uczynić byli powinni z tej funkcyi swojej, *sub pena superius descripta*; ktora liczba ieżliby tam nie doszła z ich przyczyn, albo niedostatecznie z strony nabycia y szafunku pieniędzy czyniona była; tamże zaraz bez Pozwu *tanquam in termino peremptorio*, bez wszelakich dylacyi Sądowych, *ad instantiam* Posłów Ziemskich, bądź wszystkich, bądź ktoregokolwiek z nich, sądzeni y karani bydź mieli. O szkody też, *ratione praemissorum*, z osobna na Trybunale *peremptorie*, *ad instantiam* tych, ktorzyby na tymże bliskim Seymie byli na to z Kola Poselskiego obrani y naznaczeni, *respondere y satisfacere* byli powinni, nie pojedynkiem ale spólnie wszyscy, oprócz tego, co w Woysku bydź miał, ktory iako osobne wydatki mający, osobno, gdzieby liczby nie uczynił, mógł bydź pozwany. Ktorych to szkod zapłaty, czwarta część Aktorowi, a trzy na Skarb Rzeczyposp. do Rawy y Wilna, nakazane bydź miały. Po uczynieniu zaś liczby od Stanow tamże na Seymie, zaraz kwitować onych powinni byli. *ibid.*

Ale zniesiono tę Konstytucyą, bo wojna nie doszła. A. 1591. fol. 618. Tit. Zniesienie.

Assekuracja zapłaty Żołnierzom, po Byczyńskiej y Tureckiej Expedycyi zkonfederowanym. A. 1591. fol. 606. Tit. Assekuracja.

Assekuracja na dostanie pieniędzy na Kleynoty Koronne. A. 1601. vide infra Tit. Kleynoty.

Assekuracja tym, ktorzyby co ludzi na Woynę z chęci swej wystawili, albo krom zastawy, bądź gotowemi pieniędzmi, bądź Suknami, bądź inżemi towarami, a osobliwie Rynsztunkami, Rzeczyposp. dogodzili, że im to z Poborow, na tym Seymie uchwalonych, zapłacono będzie. *ibid.*

Assekuracja na odkrycie praktyk przeciwko wolnościom. A. 1601. fol. 829. Tit. Assekuracja.

Declaratur: iż iako ten Edykt do pewnego tylko czasu służył, tak po wyśściu iego, żadney *in perpetuum* wagi mieć nie może. A. 1609. fol. 888. Tit. Deklaracya Assekuracyi.

Assekuracja Podskarbin obudwu Narodow, na zaciągnięcie *modo debiti*, dwóch kroć sta tysięcy złotych, u Potomkow Xiążęcia Im. Janusza Ostrogskiego Kasztellana Krakowś na Dobra ich. A. 1620. fol. 2. Tit. Assekuracja pieniędzy.

Assekuracja Ziemi Chelmskiej, że wyprawa trzech Chorągwi, ktore *de suo* stawila ta Ziemia na Woynę, na przyszłym Seymie, Zoldem Kwarćianym, w przyszłych będzie potrącona Podatkach. A. 1654. fol. 14. Tit. Assekuracja.

Assekuracye, Im: P. Iana Zamoyjskiego Woiewody Sendomirskiego, y Im: P. Ierzego Lubomirskiego Marszałka W. Koronnego, ktoremi wszystkie Dobra swoje dziedziczne, podczas zamieszania Rzeczyposp. na uciecie Woyska inonerowali, zkasowano, y *evictos esse in perpetuum* deklarowano, wszystkie pretenzye Woyska na Rzeczyposp. składając, y postanowiono: aby te Assekuracye, na przyszłej Komisyi, do rąk onych samych, lubo ich Plenipotentow, *realiter* oddane były. Termin, ktoby w tym *contrarius* był, lub na Seymie, lub na Sądach Trybunałskich, *ad instantiam* tak samych, ktorzy te Assekuracye dali, iako y Sukcesorow ich, naznaczając. A tego, ktoby się ważył temi Assekuracyami na potym szczyćić, y one *movere*, *pro hoste Patrie* deklarowano. A. 1659. fol. 7. Tit. Powrocenie Assekuracyi.

Asse-

Assekuracye, na Starostwach Sądowych, nie powinny być czynione. A 1659. fol. 21. Tit. Assekuracya.
 Ani na Zamkach y Fortecach, Białymgłom, *sub nullitate Privilegiorum*. A. 1662. fol. 9. Tit. o Zamkach.

Plura Tit. Zamki. Tit. Dożywocie.

Komisarzom, na Komisya Lwowska deputowanym, zlecono było, aby Pułkownikom y Rotmistrzom Polskiego Zaciągu, którzyby Starostwa y Dzierzawy Krolewskie trzymali, tak wielką Summę, iakoby się Chorągwiom ich, z porachowania y wypłacenia podatkow, na przeszłym Seymie uchwalonych, winna ukazała, na tychże Dzierzawach y Starostwach assekurowali; y deklarowano: że ta ich Assekuracya tak ważna być ma, iakoby na Seymie uczyniona była, y z Dobr y Dzierzaw tych, nie powinni być pomienieni Dzierzawcy, lub Sukcesorowie ich ustępować, póki by im przez Donataryuszów nowe, Summa assekurowana wrocona nie była. Ta jednak Assekuracya czyniona być miała, *salvis oneribus Reipub. Quartâ videlicet 5 stativis*. A. 1659. fol. 21. Tit. Assekuracya zasług Woysku. 5 Tit. Zaciągnięcie Sum.

Assekuracya Vr. Andrzejowi Kotowiczowi, Pisarzowi W. X. Lit. Horodniczemu Wileńskiemu y Sukcesorom jego, iż przy wolnym używaniu pożytkow z Młynow w Wilnie pod Zamkiem będących, do lat szesnastu zachowani będą. Po wyjściu zaś tych lat, powinien będzie taką do Skarbu Krolewskiego płacić Kwotę, iaką przeźli Horodniczowie Wileńscy płacywali. A. 1667. fol. 71. Tit. Restauracya Młynow.

Assekuracya długu Krolowi I. Mci. IANOWI KAZIMIERZOWI, za ktorego oddaniem, Kleynoty pewne Koronne w tymże długu u Krola I. Mci. deponowane, wrocić się do Skarbu Rzeczyposp. mają. A interim Im. Pan Podskarbi W. Koronny, Inwentarz onych *ad Acta* Metryki Koronney oddać powinien. A. 1667. fol. 14. Tit. Assekuracya.

Assekuracya I. M. P. Michałowi Pacowi, Kasztellanowi Wileńskiemu, względem Regimentarstwa nad Woyskiem W. X. L. przedtym niż został Hetmanem. *vid. supra* Tit. Approbacya.

Assekuracya Zasług Vr. Maryasza Frackiewicza Dymińskiego, Pisarza Polnego W. X. Lit. Sukcesorom jego. Na Elekeyi Krola MICHAŁA. A. 1669. fol. 7. Tit. Assekuracya.

Assekuracya Zasług Vr. Ianowi Karolowi Ostrowskiemu, Hyronimowi Swiderskiemu, Alexandrowi Bulbakowi, Konstantemu Medunieckiemu, Heliaszowi Pozaryckiemu, Towarzystwu Chorągwi błękitney iasnie Wielm: niegdy Im. P. Pawła Sapięby, Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. X. Lit. którzy w więzieniu Moskiew: byli; iż za pokazaniem Assekuracyi od P. P. Hetmanow sobie daney, *satisfaktionem* na bliższej Komisyi, Skarb W. X. Lit. onym uczyni. A. 1677. fol. 20. Tit. Ubezpieczenie.

Assekuracya Pensyi Stefana Piotra Woiewody y Hospodara ziem Mołdawskich. A. 1685. fol. 11. Tit. Assekuracya.

Assekuracye sum y kontraktu potwierdzenie Vr. Stanisława Szembeka z Słupowa. A. 1631. fol. 8. Tit. Assekuracye sum y Kontraktaw Komisarskich.

Assekuracya Summy iakiey *specificè*. *vid. Tit. Summy*.

Assekuracya Zapłaty. *vid. Tit. Zapłata*.

Assekuracya Poborcom. *vid. Tit. Poborcy*.

Assekuracya z strony Podatkow. *vid. Tit. Podatki*.

Assekuracya Starostom y Dzierzawcom Dobr Krolewskich, względem zakładania Podatkow y Hybern za poddanych. *vid. Tit. Dobra Krolewskie*.

Assekuracya Vr. Domaszewskiemu y Piaśeczyńskiemu, Deputatom Trybunału Radomskiego. *vid. Tit. Deputaci*.

Assekuracya na Dobrach. *vid. Tit. Dobra*.

Assekuracya na Starostwach. *vid. Tit. Starostwa. 5 Tit. Summy*.

B A N N I C Y E.

GDyby ktokolwiek wywołany był tylko, a części albo Maiętności odsadzony nie był, a przez ośm Miesięcy, nie mając sublewacyi, nie czyniłby *de malè obtento*, powinien Starosta, pod którym Wywołaniec on Maiętność ma, za okazaniem Dekretu *authentice* przez stronę, *ad bona jure victi* ziachać, onę w dyspozycyą swoją wziąć y trzymać tak długo, aż on Wywołany, albo kto od niego, stronie dosyć uczyni. A poki onę Maiętność Starosta trzymać będzie, pożytki obracać ma na budowanie Zamku swojej Dzierzawy, y z nich rachunek przed Krolem uczynić, a Krol potym Rewizory ma posłać do rewidowania, ięzli wybudowanie *respondet expensæ*? *Et nihilominus* Starosta, *sub penâ Trecentarum Marcarum*, starać się ma, iakoby takowego Wywołanica poimał, y do Wieży wsadził; którego gardło *in gratia Regis*. A to się ma rozumieć, *in Bannitionibus Criminalibus*; *In Civilibus* zaś, wedle Statutu dawnego y Processu opisanego, postąpić trzeba. A. 1564. fol. 60. §. Item Też to nas doszło.

Herburt. 173
f. 23.

Bannita u Szlachcica nie godzi się brać, chyba by Szlachcic dobrowolnie pozwolił; przy braniu iednak choć pozwolonym, żadna się dziać nie ma szkoda onemu Szlachcicowi. A gbyby nie pozwolił, uczyniwszy Protestacyą ma Vrząd odiechać, a Prawem o to czynić. A. 1588. fol. 466. Tit. O imaniu Wywołańców.

Na inżym Mieyscu wszelakim wolno Bannita imać, y w Wieży chować *ad satisfactionem*. *ibid.*

Y samey stronie imać Bannita wolno, y onego oddać Starości do Wieży. *ib.*

Bannita nie godzi się przechowywać w domach swych, ani im rady y pomocy dodawać, ani z niemi *in levipendium juris communis* obcować, *sub penâ complicitatis*. O co forum Grod, *salvâ evasione citati*. *ibid.*

W Podlaskim Woiewodztwie nie może *pro complicitate* pozywać, tylko ten, [co banniował. A. 1607. fol. 850. Tit. O Pozwach.

Na każdey instancyi, *etiam in ipso bannitionis puncto*, powinien *jure victus* inferować *malè obtentum*, nie czyniąc o to osobney Akcyi. A w takowey mierze, ma być wolna Appellacya na Trybunał. Gdy tedy uzna Trybunał, dobry on być Proces, y banniowałby *jure victum*, iuż takiemu sublewacya dawana być nie ma. Wszakże po bannicyi takiej, czasu wolnego, dwanaście Niedziel będzie miał *jure victus*, do Kompozycyi *cum parte jure vincente*, y Zapisy, ku uzpokoeniu oney sprawy, będzie mógł zeznawać, dysponować, przedawać Dobra swoje, a Kredytorom się iszczyć; *alias* ięzli się nie zgodzi? iuż na onym wywołaniu, Starosta Exekucyą czynić powinien. A. 1588. fol. 468. Tit. O Relaxacyi, y znieśieniu Bannicyi.

A ięzeliby *in contumaciam* na kim Bannicya stała? tedy za pozwaniem Starosty onego y strony przeciwney, przez Bannita na Trybunał, może taką Bannicyą znieść swym juramentem, choćby sublewacyi *jure victus* nie miał. *ibid.*

Herburt.
f. 24.

A gdyby komu w którymkolwiek Prawie, Bannicya *in contumaciam* otrzymana zadana była; tedy *super ignorantiam illius bannitionis* przysięgszy, mamieć *locum standi in illo judicio*, a potym onę Bannicyą, sposobem wyżej opisanem, z siebie złożyć. *ib.*

Bannit po otrzymaniu Kwitu od strony, ma Relaxacyą otrzymać do Niedziel dwunastu. *Interim* ma *locum standi*. *ib.*

A gdy przez Dekret Bannicyą znieść, nie trzeba Relaxacyi. *ib.*

Bannit, który chce pozwać *ad cassandam Bannitionem* na Trybunał, ma to uczynić, przed wyjściem dwunastu Niedziel po Bannicyi publikowanej. A wydawszy Pozew takowy, powinien, *infra spatium unius septimanæ*, Relacyą *exportatæ citationis* uczynić w Grodzie tym, w którym Bannicya otrzymana, albo z niego sprawa na Trybunał wytoczona. Przy czynieniu zaś tej Relacyi, powinien sam *jure victus* przy Wożnym stać, y *personaliter* pisany być. A kobytego sposobu nie zachował, takiego Pozew y *Processus ad cassandam Bannitionem* otrzymany, ważny nie będzie; ale Bannicya w mocy zostanie, którą *loci Capitaneus* exekwować powinien, *sub penis in jure descriptis*. A. 1616. fol. 7. Tit. O Znoszeniu Bannicyi.

Bannicya o Cła, w tym Sądzie ma być znoszona, gdzie jest otrzymana, *sub nullitate cassationis*. *ib.* fol. 14. T. O mytach wodnych.

Banniti, *Infames*, *proscripti legitime*, tak Polscy w Litwie, iako y Litewscy w Polsce, iniey-

mieysca mieć nie mogą; y owszem każdy Vrzęd, *legitimâ juris viâ*, Exekucyâ z nich czynić ma, *exceptis his causis*, ktore wpadły *in deliberationem*. A. 1589. fol. 529. *Tit. Infames & Proscripti*.

Bannitem ktoby był, a Liłowczyka by zabił, *eo ipso* od Bannicyi miał być wolny, *salvâ Parti satisfactiōe*. A. 1624. fol. 14. *Tit. Postanowienie*.

Bannicye y Sublewacye, Kancellarye W. X. Lit. Zadworne, *absente etiam & non Consulto Rege*, wydawać mają. A. 1598. fol. 695. *Tit. O Bannicyach y Sublewacyach*.

Znowu: iż Bannicye *sine morâ*, też Kancellarye wydawać powinny. A. 1647. fol. 20. *Tit. O Sublewacyach*.

Na Bannita Exekucya taka: Ieżli od Sądu Ziemskiego na Exekucyâ odesłâ? tedy Sędzia z Podśędkiem, albo z Pisarzem, y z dwiema Woźnemi y z Szlachtâ (o ktore Woźne y Szlachtę strona powodowa starać się ma) A ieżli od Grodzkiego Sądu? tedy starostowie, albo w niebytności Vrzędy ich Grodzkie, to jest: Sędzia Grodzki z Podstarościem, albo Pisarzem, także y z Woźnemi y Szlachtâ iachać, y stronę ukrzywdzoną, według Dekretu, w Dobra *jure viçci* wwiązać powinni. A ieżliby *jure viçtus* wwiązania nie dopuścił? na Trybunał go odesłać mają. Zachowując każdej stronie, po zkazaniu Vrzędowym, wolną Appellacyâ na Trybunał, opatrzyć to, od czego, według Prawa, Appellacya iść nie ma. A Trybunał onego nieposłusznego ma zaraz, bez wszelkiey zwłoki, z Państw Rzeczyposp. wywołać, y do Sądu onego znowu odesłać; z ktorego, gdyby on Sąd Exekucyi czynić nie chciał, *primam & alteram negligentiam penâ Centum Marcarum luet, tertiam privatione officii*. O co *forum* Trybunał. A. 1589. fol. 543. *Tit. O odprawach rzeczy osadzoney*.

Bannit gdyby się z stroną poiednał, za Kwitem Trybunał ma z niego znieść Bannicyâ. *ibid.*

Bannitowi Sublewacyâ wziąć, y o znieśienie czynić wolno, według Prawa Koronnego, *ad spacium sex Mensium*. A gdyby tego nie uczynił, tedy już wieczna Bannicya ma na nim zostać. *ib.*

Na Bannicye y Infamie, ktorych approbacya *ex personali* w Trybunałach stanie, Gleyty y Sublewacye z Kancellaryi wydane być nie mają, *sub nullitate*. A. 1641. fol. 12. *Tit. O Sublewacyach y Gleytach*.

Reassumitur ta Konstytucya y inne Koronne o tymże, ktore y W. X. Lit. *applicantur*. A. 1647. fol. 20. *Tit. O Sublewacyach y Gleytach*.

Banniti & Infames publicati, na ktorych Kondemnaty na Seymie, w Trybunale Koronnym, lub W. X. Lit. y w Sądach inszych *minoris subsellii* stanęły, mieysca ani Protekcyi żadney, iako w Koronie w W. X. Lit. tak y w Xięstwie Ruskim mieć nie mogą. A. 1659. fol. 47. *Tit. Infames*.

Bannicye do Infant, z dwiema Pieczęciami wychodzić mają. *vid. Tit. Infanty*.

Bannicye *in Civilibus duntaxat causis*, na żołnierzach *in contumaciam* otrzymane, zkassowano. A *injuriati, ut iustitiam requirant* u P. P. Hetmanow, z Komissarzami na to wysadzonymi, lub sami, lub *per plenipotentes*, postanowiono. W inszych zaś krzywdach y Akcyach, wedle dawnego Prawa y zwyczaju, przy samych Hetmanach Sądy zostaną: od ktorych *injuriatis*, ieżliby chcieli? wolno się udać było na Trybunał. A. 1638. fol. 11. *Tit. Znieśienie Bannicyi in contumaciam*.

Bannicye y Kondemnaty na Vr. Adamie Walewskim, od Vr. Vr. Leżyńskich Małżonkow, *in Termino executoriali, ex Remissione Castrensi Sochacovien. post temerarium Patroni recessum* w Trybunale Piotrkowskim otrzymane, zkassowano, a *negotium principale*, ze wszystkimi osobami, do pierwszego Dekretu, *ex inquisitionibus* w Trybunale Lubelskim ferowanego, redukowano, y dla prętszego experymentu, registr *incarceratorum*, w ktorym się sprawa zaczęła w Piotrkowie, *utrique Parti* konserwowano. A. 1676. fol. 53. *Tit. Deklaracya Kondemnat*.

Bannicye y Kondemnaty *quarumvis penarum, ad instantiam* Vr. Instygatorow Kor. y Trybunału Radomskiego, w Trybunale Radomskim y Piotrkowskim na W. Władysławie Łosie Woiewodzie Pomorskim Podskarbiem Ziem Pruskich, y Janie Elzanowskim, y Urzędnikach Grodzkich Skarszewskich, otrzymane znieśiono, wszelkie *judicata, & actus exinde promanantes*, Relacye Pozwow na Seym wydanych zkassowano, *pro eliminatis* deklarowano, *in futurum* zaś, według dawnych Praw, Podskarbi ziem Pruskich w urzędzie swoim sprawować się będzie. A. 1690. fol. 15. *Tit. Znieśienie Kondemnat*.

Bannicye y Processa wszystkie, na Vr. Obożnym Koronnym, kassowano, *salvâ* przez niego *importatione summe Originalis, ad restituendum Rzczyp. debite*, na Trybunał Lwowski. A. 1690. fol. 18. Tit. Uwolnienie.

Bannicye na Vr. Franciszku Radwańskim y Janie Tyczynie otrzymane, znieśiono, *relaxacyâ in toto* approbowano. K. Lit. 1690. fol. 16. Tit. Approbacya *relaxacyi*.

Kondemnaty *â latere* zarzucone, akceptowane bydź, y spraw *injuriatorum* w swoim procederze trudnić nie mają. K. Lit. 1726. f. 74. Tit. *Obiectio* Kondemnat.

We wszystkich sprawach, po wypadłych Kondemnatach dwóch, *inculpatus seu Condemnatus*, gdy *ad cassandum* poźwie, ma mieć *securitatem* warowaną zdrowia y fortun do rozprawy, po trzecim zaś wypadłym, *cum forti executione*, Dekrećie, *subest executioni*. K. L. 1726. Tit. *de Securitate*. fol. 79.

Na Bannicye czyli Infamie, *ex crudâ instantiâ* otrzymane, nie *post delationes & accessoria* wypadłe, za Gleytami Krolewskimi albo Pieczętarzow, *activitatem* mieć wolno. K. L. 1726. Tit. *Rugi* fol. 79.

Na Bannicye albo Kondemnaty Trybunałskie, *locum standi*, po Grodach y Ziemstwach, warować sobie nie wolno, tylko w sądach Trybunału W. X. Lit. sposobem w Ordynacyi Trybunałskiej. A. 1698. uczynionej, przez Konst. 1699. approbowanej, opisanym K. L. 1726. Tit. *de Activitate stabilienda*, f. 82.

Plura Tit. Infamie. Restitutio do części Dekreta. Gleyty.

BEKARCI

Bękarci sukcedować, ani szlacheństwem szczyścić się nie mogą. A. 1578. fol. 334. Tit. *de illegitima Prole*.

Declaratur: iż komuby zadano *illegitimitatem*, a onby się słusznie nie wywiodł; tedy *inbærendo* pomienionej Konstytucyi, żadnemi *immunitatibus & prærogativis* Stanu Szlacheckiego nie ma *gaudere*, w czym Dekreta *in condictione* o to gdziekolwiek otrzymane, nic go wzprzeć nie mogą. A. 1633. fol. 45. Tit. *de illegitimâ Prole*.

de Spurijs

Potym deklarowano pomienioną Konstytucyą. A. 1578. tym, którzy *durante bello* z Szwedem (*puta ab Anno 1655.*) *post legitime Contractum Matrimonium* byli zplodzeni; że im to szkodzić nie ma, ani Prawu ich y Sukcesyi ich w niczym nie ubliżać; *salvâ eadem Constitutione ante & post manente*. A. 1658. fol. 20. Tit. *Zachęcenie*.

Ale ta Konstytucya, nie we wszystkich, lecz tylko w niektórych Exemplarzach znajduje się.

BEZPIECZENSTWO

Bezpieczeństwo Vr. Pawłowi Teterze, przeszłemu Hermanowi Zaporowskiemu, warowano, iż o swoje Sady, Dyrekcyę y Exekucyę, dla Pokoju pospolitego, tak podczas Hetmaństwa swego, iako y ustępując z Ukrainy, odprawione, y poki *Titulo* Hetmaństwa *gaudebat*, nie ma bydź od nikogo turbowany, ani prawnie w iakichkolwiek prawnych pretensyach, *sive civiliter sive criminaliter, in quocunque judicio & subfello* processowany. A *inquantum* Kondemnaty iakie *eo nomine* wypadły, *cassantur, & pro nullis in perpetuum declarantur*. A. 1667. fol. 30. Tit. *Securitas*.

Bezpieczeństwo *inter Statûs* warowane, y dyffidencyę umorzone. A. 1670. f. 14. Tit. *Uzpokojenie Dyffidencyi*.

Bezpieczeństwo W. Iozefowi Woiewodzie Kiiowskiemu, Vr. Michałowi Pisarzowi Polnemu Kor. Potockim, *tam ab extrâ, quam ab intrâ* warowano, y *Sancitum* Walney Rady Warszawskiej, *in rem* Domu Sapieżyńskiego, y osoby I. W. Woiewody Wileńskiego *in toto* reasumowano. A. 1717. f. 70. Tit. *Securitas*.

Bezpieczeństwo W. Xciu Wiśniowieckiemu warowano, y onemu *Sancitum*, według Rady Warszawskiej, *in rem* Domu y osoby I. W. Woiewody Wileńskiego służące, reasumowano, także W. Piotrowi Braniszowi Kasztellanowi Kaliskiemu y Vr. Władysławowi Poninowskiemu Podkoniuszemu Kor. bezpieczeństwo deklarowano. A. 1717. fol. 71. Tit. *Securitas*.

Securitatem internam warowano, y *sancita* Traktatu y Seymu Warszawskiego *in toto* reasumowano. A. 1718. f. 13. Tit. *Securitas interna*.

Bezpieczeństwo pospolite. *vid Tit. Męzoboystwo. Tit. Woiewodztwa. Tit. Lauda.*

Bezpieczeństwo Granic Rzeczyposp. *vid. Tit. Granice.*

Bezpieczeństwo Religii Katolickiej Rzymskiej w Inflantach y Kurlandyi. *vid. Ti. Religia Katolicka.*

Bezpieczeństwo Trybunału, y Elekcyi Deputatów Trybunałskich. *vid. Tit. Trybunał.*

Bezpieczeństwo Sadow y zjazdów wszelakich. *vid. Tit. Sady.*

Bezpieczeństwo Wizyi. *vid. Tit. Wizya.*

Bezpieczeństwo Miast. *vid. Tit. Miasta.*

Bezpieczeństwo. *vid. Tit. Kościoły.*

Bezpieczeństwo drog Kupieckich. *vid. Tit. Kupcy.*

Bezpieczeństwo Kupców, y Rzemieślników w Mieściech. *vid. Tit. Kupcy y Rzemieślnicy.*

Bezpieczeństwo Okazowania. *vid. Tit. Okazowanie.*

Bezpieczeństwo Rewizorów. *vid. Tit. Rewizorowie.*

Bezpieczeństwo Lustratorów. *vid. Tit. Lustratorowie.*

Bezpieczeństwo Woźnych. *vid. Tit. Woźny.*

Bezpieczeństwo O O. Iezuitów Toruńskich. *vid. Tit. Iezuiści.*

Bezpieczeństwo Depozytów Szlacheckich. *vid. Tit. Depozyty.*

Bezpieczeństwo Dobr Szlacheckich. *vid. Tit. Dobra Szlacheckie.*

Bezpieczeństwo Ziemi Sanockiej. *vid. Tit. Wybranicy.*

Bezpieczeństwo Powiatów, Lemburckiego y Bytowskiego, in Feudum Kurfirstowi Brandeburskiemu danych. *vid. Tit. Powiaty.*

Bezpieczeństwo Granic W. X. Lit. *vid. Tit. Xięstwo Litewskie.*

BISKUPI.

Herburt. fol.
330. Tit. Stat.
Eccle.

Biskupstwa y Arcybiskupstwa, y infze wszelakie Beneficia, żeby Clericis Romanæ fidei, Indigenis Polonis, juxta Statutum rozdawane były, Confederatione Generali Varjaviensi, po śmierci Krola Zygmunta Augusta, warowano. A. 1573. fol. 208. Tit. Confederatio.

Herbu. fol.
125. Tit. Cortesani. § f.
331. Tit. Sigismundus
quoque &
sequ.

Biskupstwa, z ubliżeniem Prawa Krolewskiego, nikt otrzymywać nie powinien (puta w Rzymie) *sub nullitate*. A. 1688. fol. 469. Tit. O Biskupstwach.
De Cortesanis Statut cum penis in contravenientes Reassumowano w Koronie y W. X. L. A. 1641. fol. 10. Tit. Cortesani.

Biskupi, Annaty do Skarbu oddawać mają. *vid. Tit. Annaty.*

Biskupom Ruskim, za rezydencyą przy Krolu, *salarium* pięć set zł:znaczono, bo inși są *sufficienter dotati*. A. 1573. fol. 255. §. A ci mają mieć opatrzenie.

Biskupowi Wendeńskiemu, podle Biskupa Kamienieckiego, miejsceznaczono. A. 1593. f. 647. Tit. Mieysce w Radzie.

Tenże, aby do wszystkiego, według Fundacyi Krola STEFANA przyszedł, Komissarzom zlecono, *salva aduitalitate pro tunc Capitanei Derpatensis & aliorum Nobilium*. A. 1598. fol. 710. §. Osobliwie się.

Biskupowi Smoleńskiemu miejsce, zaraz po Wendeńskim Biskupie,znaczono; który ma być *de genere Nobilium*, iako y Kanonicy, *juxta Constitutionem*. A. 1633. *de Canonis Capitularibus W. X. Lit.* A. 1638. fol. 29. Tit. Smoleńskie Biskupstwo.

Biskupstwo Smoleńskie do Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, iako do Metropolity, należy. *ibid.*

Toż Biskupstwo Smoleńskie, Kiiowskiego y Czerniechowskiego Woiewodztw, y Powiatu Nowogrodzkiego Kościołow y Obywatelów, do swej Dyecezyi nie ma pociągać. *ibid.*

Biskupstwa, pospołu z Opactwy y z Probostwy Zakonnemi, trzymane być nie mają. A. 1607. fol. 837. Tit. O Dygnitarstwach.

Ale Arcybiskupstwa Lwowskiego y Biskupstw, Przemyślskiego, Zmudzkiego, Chelmskiego, Kiiowskiego, Kamienieckiego, Wendeńskiego, szczupłość Intraty, *seorsivo aliquo*, ale *unico* tylko Beneficio, *proportionaliter supplere* pozwolono, tego dokładając: że to *in sequelam* iść nie ma infzym wszystkim Biskupstwom. 1633. f. 28. T. Incompatibilia.

Biskupowi Zmudzkiemu, *ex Beneficiis W. X. Lit.* a Biskupowi Wendeńskiemu według alternaty, Polakowi w Polsce, Litwinowi w Litwie, opatrzenie dawane być powinno. *ib.*

Biskupstwo Luckie z Opactwem Sieciechowskim trzymać pozwolono, I. M. X. Mikołaiowi Prażmoskiemu, Kanclerzowi Wielkiemu Koronnemu, względem ustawicznej obecnosci

eności jego przy Dworze Krola I. Mci. waruiąc: aby to *in similibus in futurum trahi* nie mogło. A. 1658. fol. 28. Tit. Opaństwo Sieciechowskie.

Y I. M. X. Andrzeja Olszowskiego, Biskupa Chełmińskiego, Podkanclerzego Koronnego, Opaństwem y Probostwem *ex primis vacantibus* opatrzyć obiecano, waruiąc także: że to nie ma *in sequelam trahi*. A. 1667. fol. 15. Tit. Opatrzanie.

Biskupstwo Warmińskie I. M. X. Stefanowi Wydzyce, z Pieczęcią Koronną trzymać, pozwolono, waruiąc wiecznemi czasy: żeby to *exemplum in futurum trahi* nie mogło. A. 1676. fol. 29. Tit. Deklaracya Compatibilitatis.

Biskupa Inflanckiego postanowiono y miejsce onemu w Senacie naznaczono. *vid. Tit. Inflanty.*

Biskupom *Ritus Græci, aliàs* Władkom, Łuckiemu, Lwowskiemu, Przemyślkiemu, Chełmskiemu, Mściłowskiemu, miejsce w Senacie, po Biskupach Powiatow swych, naznaczono, z taką prerogatywą *et liberæ vocis usu*, iako w Senacie zasiadają Ich Mć. Duchowni *Ritus Romani*. Komissya Hadyacka. A. 1659. fol. 50. §. *Azē wspólney.*

O Władcytwo Przemyślkie, zachodzące dyfferencye uzpokoić, obiecano. A. 1653. fol. 26. Tit. Władcytwo Przemyślkie.

Nieuzpokoione, dla nawalnych spraw Rzeczypośp. do przyszłego tedy Seymu Sześci-niedzielnego to odłożono. Processa zachodzące y Kondemnaty otrzymane *in quocunque foro, ex occasione* tego Władcytwa, tak na Władkach, iako y na Oby-watelach *utriusque Status et conditionis ab utringue* suspenduiąc, y *locum standi in quovis subsellio Regni*, aż do całego uzpokoienia, onym przyznawaiąc. A. 1654. fol. 16. Tit. Władcytwo Przemyślkie.

Znowu do przyszłego Seymu to odłożono, na który obadway Władkowie stawić się powinni z dowodami swemi, *sub amissione Cause*. A *interea* processy wszystkie *et c.* iako y na przeszłym Seymie, suspendowano, y *locum standi* onym przyznano. A. 1658. fol. 31. Tit. Władcytwo Przemyślkie.

Nie przyszło to *ad effectum* na Seymie. Po Seymie iednak zaraz, *in spatio unius se-primane, tandem* uzpokoić to Władcytwo obiecano. Processa zaś y Kondemnaty, ktorekolwiek z okazji pomienionego Władcytwa, na kimkolwiek, *cujuscunque sit Sta-tus et conditionis, in quocunque Officio et iudicio Regni*, otrzymane są, zkałowano, a *ratione quarumvis violentiarum et prætensionum, juxta Constit. 1641.* na Seymie *forum* naznaczono. A. 1659. fol. 41. Tit. Władcytwo Przemyślkie.

Biskupa Kamienieckiego *legatum. vid. Tit. Miasto Kamieniec.*

B O R Y.

vid. Tit. Lasy.

B V R G R A B I O W I E.

Burgrabią Zamku Krakowskiego, żaden Kasztellan być nie może, bo Kasztellana by-tność na Woynie, dla sprawowania ludzi, *requiritur*, a Burgrabia na Zamku Kra-kowskim obecnie być powinien. A. 1562. fol. 23. Tit. *de Incompatilibus.*

Ani żaden Ziemski Vrządnik. Co się ma rozumieć y o Wrotniczym Krakowskim. A. 1563. fol. 42. Tit. *Inne rzeczy.*

Burgrabiowie Krakowscy od pospolitego ruszenia wolni, dla tego, iż na Zamku, pod-czas Woyny, obecni być mają. A. 1621. fol. 7. §. *Patresfamilias.*

Burgrabiów Krakowskich, aby w Zamku każdy rezydował obecnie, Starosta Krakow-ski doglądać ma y napominać. A gdyby w tym który nie dosyć czynił, *ex delatione* tegoż Starosty, na Seymie sędzony być ma *et privari officio*. A. 1565. fol. 89. Tit. *Burgrabiowie Krakowscy. ibid.*

Rezydencya, ma się rozumieć, przyłamniey trzy Niedziele na Kwartał, w samym Zamku. *ib.*

B Y D Ł O.

Bydła zaiętego albo błędnego, ktoby do trzech dni nie pręzentował, *forum* ma mieć *Herbert. fol. 318. Tit. si pe-cus triduo.* przed Vrzędem, a nie sądem Grodzkim. A. 1588. f. 468. T. *O zaiętym y błędnym* bydle.

Od wyręczenia wszystkiego bydła, nie ma być więcej brano w Grodzie, ieno groszy dwanaście. *ib.*

*Aliter Stat.
Herb. fol. 319.
Tit. de co-
dem.*

Bydło, gdyby szkodę uczyniło, mają rękoymie szacować, do których wolno też przystawić temu, kto szkodę ma, jednego albo dwu Szlachciców, albo też Wóznego, dla świadectw na rękoymie, ieżliby się go przeciw chcieli? a gdyby się Szlachta zobopólna nie zgodziła na szacunek szkody, a taki szacunek przechodziłby kop dziesięć? Aktor ma onę szkodę swoją, wedle Prawa, *juramento suo comprobare*; a ieżliby mniejszy, niżli kop dziesięć? tedy Aktor, albo Urzędnik jego Szlachcic. *Except. Masów. A. 1576. fol. 300. Tit. Ktoby nie okazał.*

*Herburt. fol.
318. Tit. Si
pecus è da-
mna.*

Bydło, ktoby zajął, a na rękoymstwo nie dał, ani szkody Rękoymiom ukazał, ale ono bydło upornieby trzymał, y byłby na to Wóznego y Szlachcica dowód; winą trzech grzywien, *Parti & iudicio totidem*, karany być ma, y oborne traćć y puścić bydło, powinien, y Rękoymia wolen być ma od Rękoymstwa; o co *Forum Grod. ib.* Toż się ma rozumieć o Koniach abo Wołach z Wozem, y o siekierze w gaju, wziętych. *ib.*

A ieżliby Rękoymia nie znał się do wyręczenia bydła, y *negaret*, że szkody nie widział? tedy ten, co szkodę ma, powinien ludźmi dowodzić, albo Wóznem, których miał przy nim, gdy ręczyli y szkodę oglądali. A ieżliby zaś ten, czyie bydło zajęte, nie znał się do szkody? ma na swoją szkodę przysiędź, iako to bydło zajęte jest na tej szkodzie, y przez nie uczyniona; albo temu który się nie zna, puścić ten cug. *ib.*

CANCELLARYA.

*Herburt. fol.
57. Tit. Taxa
literarum.
& fol. 55. T.
Cancellaria.
& fol. 406. T.
Taxa litera-
rum.*

Cancellarya, y Pisarze Ziemscy y Grodzcy, około brania wszelakich listów y pisania, mają się zachować według Statuta *Sigism. Primi*, także od membran, pozwów, y wzdawania. *A. 1550. fol. 7. §. Kancellarya. też.*

Plura Tit. Salaria.

Cancellarya Woiewodztwa *Wołyńskiego*, ekstrakty ma wydawać, *Idiomate Polonico. A. 1647. fol. 18. Tit. Rewizya Xiąg.*

Cancellarye, z Mandatów, *in Causis Perduellionis & lesae Maiestatis* sprawować się powinny. *A. 1669. fol. 5. Tit. Deklaracya.*

w Cancellaryach Woiewodztwa *Płockiego* y Ziem Pruskich, tak w Ziemskich iako y Grodzkich, Podpiskowie Starsi, (*alias* Regenci) dobrze osiedli y przysięgli, wedle zwyczaju Woiewodztwa Mazowieckiego, być powinni. *A. 1647. fol. 26. Tit. Regenci*

Cancellarye Koronne, iakich *Consensus* wydawać nie mają. *vid. Tit. Konsensy. Tit. Dożywocie. Tit. Starostwa.*

Cancellaryi *Łomżyńskiej*, dla naznaczenia inszego miejsca Rewizya. *A. 1576. fol. 296. Tit. Kancellarya Łomżyńska.*

Dano inszy plac, z wszelakimi prerogatywami, wedle Prawa Pospolitego. *A. 1578. f. 337. Tit. Kancellarya Łomżyńska.*

Cancellaryi *Łomżyńskiej*, dla restauracyi, Rewizya. *A. 1616. fol. 26. Tit. Rewizya Kancellaryi.*

Cancellaryi *Nurskiej* pozwolono placu w Ostrowi. *A. 1589. fol. 521. Tit. Placna Kancellarya.*

Na *Czerską*, Starosta Czerski, *in praesentia Nobilitatis* y Pisarza teyże Ziemie, na naybliższych Rokach y na Przygodku plac ma wymierzać. *A. 1598. fol. 702. Tit. Plac na Kancellarya.*

Znowu, iż Starosta tameczny miejsce w Zamku Czerskim wymierzać ma. *A. 1635. f. 43. Tit. Kancellarya Czerska.*

Na *Wąsowską*, plac Obywatele Wąsoscy kupić mają; Na co podatek z włoki, po groszy dziesięćciu, pozwolili. *ibid. Tit. Kancellarya Wąsoska.*

Znowu, Kancellaryi Wąsowskiej, iż ma być budowana z donatyw Obywatelów Powiatu tego, które postąpili z każdego domu Szlacheckiego, po groszy dziesięćciu; y to *donativum approbatur. A. 1653. f. 44. Tit. Kancellarya Wąsoska.*

Na *Liwską* y na chowanie Xiąg, od Obywatelów Ziemie Liwskiej, podatek po pięćciu groszy od Włoki. *A. 1598. f. 702. Tit. Kancellarya Liwska.*

Na Zembrowską, placu przy Kościele pozwolono, który ma wymierzać Starosta, y od wszystkich podatkow y powinności tenże plac uwolniono. *ibid. fol. 703. Tit. Kancell. Zembrowska.*

Koleńska Ziemśka, na starym placu ma być zbudowana, y Starosta tamże ma zbudować Dom na Sady Starości, y do mieszkania Podstarościemu. *ib. f. 712. Tit. Dwor y Kancellarya.*

Podatek na nią, po groszy sześciu, z Dworu każdego Szlacheckiego, *Lauda* uchwalony, approbowano. *A. 1616. fol. 26. Tit. O zbudowaniu Domu.*

Ciechanowską, na dawnym miejscu, albo gdzie indziej, jeżeliby inſzy plac *pro maiori commoditate* Obywatele tameczni sobie kupili? murować pozwolono. Na co Pobor po groszy pięciu pozwolili. *A. 1601. f. 753. Tit. Kancellarya Ciechanowska.*

Na Wyssogrodzką, plac Komissarzom wymierzać zlecono. Na co Obywatele, po cztery grosze, przy Poborze, z włoki dać pozwolili. *A. 1613. f. 28. Tit. Rozprządzenie.*

Na Rożańską y na Wieżę, plac wymierzać przez Rewizory, obiecano, y Podatek na to na Seymiku tej Ziemi uchwalony, approbowano. *A. 1647. f. 33. Tit. Rewizorowie.*

Plura o placach takich. vid. Tit. Sady. & Tit. Xięgi.

Cancellarya Krolewska około Inhybicyi, według Statutu zachować się ma. *A. 1550. fol. 6. Herbut. fol. 206. Tit. Cancellaria Inhibitiones.*

Cancellarye, Koronna y W. X. Lit. czego przestrzegać mają. *vid. Tit. Senator. Canon Pruski. vid. Tit. Podatki.*

C E C H Y.

Cechy znieśiono, oprocz rządow Kościelnych. *A. 1550. fol. 8. Tit. Cechy iż dawno.*

Herbut. fol. 170. Tit. licet & fol. 180. T. Fraternitates tolluntur. & sequ.

C E K A U Z Y.

Cekauzy Koronne, z Kwarty budować y naprawiać, y potrzebami opatrować, postanowiono. *vid. Tit. Qwarta.*

Szpital Żołnierski na Cekauz obrocono. *ibid.*

Cekauz w Kamieńcu Podolskim zbudować kazano, Starzemu nad Armatą. *A. 1649. fol. 10. Tit. Praesidium Kamieńca.*

Także w Przemyślu z pieniędzy Kwarcianych; y grunt Zupne nazwany, do tegoż Cekauzu przyłączono, ktorey Artylleryi Magister *ex publico arario*, *Possessoribus* zapłacić ma. Tenże grunt od wszelakich ciężarów publicznych y Miejskich, *in perpetuum* uwolniono, *sine praedicio* iednak *jurisdictionis* Dzierżawcow miejsca tego. *A. 1678. fol. 29. Tit. Cekauz Przemyślski.*

Cekauzy W. X. Lit. w Wilnie, w Smoleńsku, y na innych pogranicznych Zamkach y Fortecach budować, y dawne gdzie są, restaurować, Przełożonemu nad Armatą, z Symple zlecono. *A. 1641. fol. 16. Tit. Aeconomia bellica W. X. Lit.*

Cekauz Smoleński, aby w swym porządku mógł zostawać, Artylleryi Magistrowi W. X. Lit. zlecono. A Skarb W. X. Lit. dodać ma na to pieniędzy z przychodow Rzeczyposp. *A. 1653. fol. 9. Tit. Securitas Smoleńska.*

Tenże Skarb W. X. Lit. Prochu cernarow ośmdzieśiat funtow siedmdzieśiat y trzy, y ołowiu tak w sztukach iako y w kulach gotowych, cernarow sto y dwa, funtow sto y dziesięć, z Cekauzu Smoleńskiego podczas Łoiowskiej potrzeby, za assekuracją Woiewody Trockiego wzięte, z Prowentow na to ordynowanych, do tegoż Cekauzu *refundere* powinien. *ib.*

Plura vid. Tit. Armata & Tit. Qwarta.

Na opatrzenie y restauracyą Cekauzu Wileńskiego, obrocić kazano *retenta* Kwarty, Symple, donatywy w W. X. Lit. *vid. Tit. Podatki, Qwarty, Symple.*

C Ł O. C E L N I C Y.

Cel żadnych Krol nie ma stanowić bez Seymu, ani *Monopolia* rzeczy tych, ktore z Państw Koronnych y Litewskich pochodzą. *A. 1573. fol. 256. §. Osobliwie to warujemy.*

- O tymże *iisdem verbis. ib. f. 278. §. Osobliwie to warujemy.*
- Herburt. fol. 486. Tit. nobilitas libera est & Sequ.* Cel Szlachta y poddani ich od tego, co się im w domu rodzi, dawać nie powinni. A. 1550. fol. 3. §. Ponieważ stan.
- Porównani w tym Szlachta Padlaska z Koronnemi. A. 1569. fol. 151. §. A iżby cięż Obywatele.
- Także Szlachta Ziemie Wołyńskiej y Bracławskiej. *ib. fol. 157. §. A iżby cięż Obywatele.*
- Także Szlachta Ziem Kiiowskich. A. 1569. fol. 165. §. Obiecuemy też.
- Znowu to Wołyńskim warowano. A. 1576. fol. 293. Tit. O potrzebach.
- Znowu Cła wszystkie w Polsce y w Litwie, od wszelakich rzeczy własney, roboty y wychowania, z Szlachty y ich Poddanych, y z Duchownych, *in perpetuum tolluntur; salvo teloneis à Mercatoribus pendendis.* A. 1569. fol. 175. §. Cła, Myta wszystkie.
- Do teyże wolności, należy y Szlachta Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego. A. 1581. fol. 375. Tit. Cła y Myta.
- Cła Szlachta od wołów zimowanych y Powołowczyzny nie mają dawać, za przysięgą w Grodzie, przez się abo sprawce swoje, uczynioną. A. 1550. f. 3. §. Ponieważ Stan Szlachecki.
- O tymże: y mogą ie za Granice wyganiać, nie tylko Szlachta, ale y Kupcy, tak Cudzoziemscy iako y Polscy, kupiwszy u Szlachty. A. 1565. f. 93. §. A na tych mieyscach.
- A ktoby Cło wziął od Wołów zimowanych Szlacheckich, *penā 100. Marcarum* karany być ma. Na własność zaś Wołów tych, wolno Panu, albo Słudze iego przysiądz. A. 1581. fol. 383. Tit. Cła od Wołów.
- Cła Szlachta Pruska, od Wołów, Koni y innego bydła w Koronie na własną potrzebę kupionych, płacić nie powinni, za przysięgą na Komorze Celney wykonaną: że nie na przeday, ale na własną potrzebę kupił, A. 1581. fol. 375. Tit. Cła od Szlachty Pruskiej.
- Herburt. fol. 487. & Sequ.* Cło żadne od zboża Szlacheckiego nie ma być brane, za przysięgą Szlachcica albo sługi iego, w którymkolwiek Grodzie uczynioną, *sub penā 100. Marcarum.* Ani do iteracyi przysięgi tegoż Szlachcica, albo sługę iego, nikt przywozić nie ma *sub simili penā.* O co *forum coram quovis iudicio vel Officio Regni.* A Pisarz, *sub penā ducentarum Marcarum, Fisco & Delatori per medium,* nie ma dawać rekognicyi o przysiędze temu, ktoby iey nie czynił. O co *Citatus post Curiam parebit.* A. 1581. f. 373. Tit. Cło od Zboż Szlacheckich.
- O tymże: ale winę podwyższono *ad 500. Marcas.* A. 1588. *vid. infra Tit. Myta.*
- Znowu: iż Cła od Zboż y towarów wszelakich Szlacheckich obojga Narodu, za przysięgą w Grodzie, albo na pierwszej Komorze, Celnicy y Mytnicy na Komorach W. X. Lit. brać nie mają, pod winą sta kop Litewskich. O co wszystko *Forum Trybunał, & quodvis Officium, & post Curiam.* A. 1589. fol. 530. Tit. Wolność od Cel.
- O tymże: ale winę niższono na 200. grzywien, *Fisco & Delatori per medium. Forum Trybunał, inter causas Officii.* A. 1598. f. 693. Tit. Rzeki Portowe.
- Znowu o tymże: A takie sprawy, na Trybunale Wielkopolskim y Małopolskim, mają się odprawiać, *inter causas Officii.* A w Litwie także na Trybunałach, w Wilnie, Nowogrodku y Minsku, *inter causas* ktoregokolwiek Woiewodztwa, bądź też *inter causas* do Obligów, *peremptorie.* A. 1601. fol. 737. Tit. O Cłach na Rzekach Portowych.
- O tymże (znosząc Cło na Rzece Dźwinie w Dynemborku y Kokenhauzie.) ale wi-na na pięć set grzywien znowu podwyższona. O co *Forum Trybunał,* albo którykolwiek Vrząd Grodzki, *peremptorie.* Iurament też, wedle Konstytucyi, w pierwszej Komorze uczyniony, powtore nie ma być wyciągany, *sub penā eadem in eodem foro luendā.* Co się też ma rozumieć y o inszych wszystkich Cłach, tak wodnych iako y Lądowych, nad Prawo; y na wszystkich Komorach y rzekach portowych W. X. Lit. Wilii, Niemna y inszych; *salvo teloneis, à mercatoribus pendendis,* y od towarów Leśnych, które Szlachta robią bez pozwolenia naszego w Dobrach Krolewskich. A. 1607. fol. 861. Tit. O zniesieniu Cła.
- Y przedtym warowano, że na Rzece Dźwinie, od towarów Szlacheckich y własnych ich Majętności, nie ma być Cło płacone. A. 1598. fol. 699. Tit. Port Rzeki Dźwiny.

Cel mostowych grobelnych y wolności, po Statucie Kaźmierzowym Jagiełowym nadanych, *cognitio* na przyszłym Seymie być ma. A. 1562. f. 29. Tit. Cła.

Cła po śmierci Krola Władysława Jagieła nadane, *cassantur*. A. 1563. fol. 42. Tit. Cła.

A jeżeliby gdzie potrzebne były? oglądać je mają Rewizorowie, którzy na Rewizyę Dobr pojadą; y na przyszłym Seymie relacyą uczynią. *ibid*.

Odłożono *cognitionem* tego do przyszłego Seymu, do ziachania się y relacyi Rewizorow. A. 1565. fol. 99. Tit. Cła Mostowe.

Znowu do dalszego odłożono Seymu. A. 1566. fol. 124. Tit. Rewizya.

Y jeszcze do dalszego. A. 1567. fol. 130. Tit. Cła.

Potym Podkomorzym, Chorażym y Woytkim, rewidować je po Powiatach, y na Seymie, dla uznania y decyfyi, które się ostać mogą a które nie, relacyą uczynić, rozkazano. A. 1569. f. 188. §. *Naznaczamy też*.

Znowu tymże rewidować kazano, *sub privatione Officii*. A. 1570. fol. 206. §. *A iż* *Vrzednicy*.

Rewidowane niektóre, y które Rewizorowie potrzebne być uznali, *approbantur*. A. 1578. fol. 333. Tit. *O Clech*.

A nierewidowane ciż rewidować mają, *sub eadem privationis Officii pena*. Wprzód jednak, aniżeli na rewidowanie wyjadą; w głównych Mieściech Powiatowych powinni to publikować, cztery Niedziele przed wyjazdem swoim. *ibid*.

Tymże znowu rewidować je rozkazano. A. 1581. f. 379. Tit. Rewidowanie.

A gdyby, *ob veram infirmitatem*, albo *aliud legale impedimentum*, który z tych Vrzedników dosyć temu uczynić nie mógł? inzego Vrzednika Ziemskiego Krol, *auctoritate sua Regia*, na miejsce iego deputować będzie. *ib*.

Ci, którzy Cło y Myta mają, opowiedzieć się z tym powinni na wtorych Rokach Ziemskich, żeby Vrzednicy wiedzieli, dokąd iachać mają. Akto by się nie opowiedział, na Seym pozwany, Myto albo Cło traćć będzie. *ib*.

Znowu tymże ostatki rewidować kazano. A. 1589. f. 518. Tit. Rewidowanie Cel.

Mianowicie Cła *Belskie*, których do tych czas nie rewidowano. 1590. f. 579. Tit. *Rewizya Cel*.

Exaktorowie Celni na Komorach pogranicznych, *sub penis in lege descriptis*, żadnych towarow, *sine persolutione* Cła, przeciwko Prawom y zwyczajom dawnym, przepuszczać nie mają. W czym, *casu contraventionis*, Exaktor *ad cuiusvis instantiam*, *in quovis Castro respondere* powinien, *sine appellatione*. A. 1677. fol. 9. Tit. *Deklaracya*.

Cło ktoby wziął niesłusznie od Kupca; *penam iniusti telonei luat in quovis Officio*, y rzeczy gwałtem wzięte, *cum pena ducentarum marcarum*, wroćć powinien. A. 1598. f. 521. Tit. *Bezpieczeństwo*.

Reassumowano to, dla bezpieczeństwa Kupcow Cudzoziemskich, do przyszłego Seymu. A Starostowie Sądowi nieodwłocznie w tym sprawiedliwość czynić mają. A. 1629. fol. 3. Tit. *Eweśa*.

O krzywdy wyciągania Cel prywatnych, na które Prawa niemaż, y o wszelkie aggrawacye, nie tylko ukrzywdzonemu, ale y Instygatorowi, *ex delatione* Skarbu, albo Administratorow Podatkow publicznych, *Processu* w pomienionej Konstytucyi A. 1588. *descripto*, wolno czynić. A. 1653. f. Tit. *O Bezpieczeństwie drog*.

Co się ma rozumieć y o krzywdach, przed tą Konstytucyą od roku poczynionych. *ibid*.

Szyprowie ze *Gdańska* na górę towary wożąc, na *Fordanie* y *Nieszewie* opowiedzieć się powinni, *sub confiscatione* tychże towarow. *ib*.

O Cło niesłuszne, Statut 1538. każdemu służy. A. 1578. f. 333. Tit. *O Clech*.

O Cło niesłusznie wzięte, gdyby kto na Trybunał pozwał, po ustaniu Roku przypowieszczonego; tamże na Trybunał zaraz *ad banniendum* pozwać może, y otrzymawszy Bannicyą, dopiero na Exekucyą ostatnią, do Starosty remissyą otrzymać ma. A. 1601. fol. 737. Tit. *O Clech*.

Exactoribus, jeżeliby się *in futurum contra mentem Constitutionis* sprawowali, albo ktorekolwiek Cło *iniuste* wybierali? *cum injuriatis*, *in quovis Castro cuiusvis Palatinatus forum*, podług dawnego Prawa, *sine appellatione* naznaczono, y to Prawo: *iniusti telonei vindicandi*, *in toto* nie tylko zachowano, ale y reassumowano, A. 1677. f. 9. Tit. *Deklaracya Cel Koronnych*.

Herburt. fol.

484. T. *Tele-*
nia post mor-
tem Vladi-
slai. f. 485.

Tit. *Literna*.

Herburt. fol.

489. Tit. *Quod*
iniquè f.
sequ.

Herburt. fol.

498.

Cła na Gnieźnieńskiej y Powidzkiej Komorach, także y na Przykomorku w Wągrowcu, na tym Seymie postanowionym, według Instruktarza Cel Koronnych A. 1601. opisanego, Kupcy y ich Faktorowie od wszelkich towarów płacić powinni, *sub amissione* tychże towarów. A. 1653. fol. 14. Tit. O Bezpieczeństwie drog.

Deklarowano: że ta Konstytucya nie ma być rozumiana, tylko o drogach Kupieckich, a nie o podwyższeniu Cel. A. 1654. fol. 17. Tit. Cło.

A Cła zwyczajne Gnieźnieńskie, tak Kasztellańskie iako y Starościńne, więcej nad Instruktarz dawny od Zygmunta III. A. 1597. approbowany, od wszelkich towarów, nie mają być wciągane, *sub penis, de extorsione iniusti telonei, sancitis, o co Forum in quovis iudicio, seu Officio Regni. ib.*

Cło Krolowi y Rzeczyposp. należące, y inne Ordynaryjne Prowenta, iako: Kwartę, zkładne Winne, Fordan, Kanon Pruski, Poglowne żydowskie, Czwarty grosz Wielkopolski z Ruskim, Ewekty, Furmanki, Prasolki; Podskarbi Koronny na zapłatę Woysku Kwarciemu obracać powinien. W których wybieraniu, na Komorach y Iarmarkach, tak w Dobrach Krolewskich iako y *Privatorum*, Duchownych y Ziemskich, także w Komor postanowieniu, wedle Komissyi Warszawskiej opisanym, nikt impedymentu czynić nie powinien, *sub penis, contra Retentores* pieniędzy Rzeczyposp. w Trybunale *inter Causas fisci, ad instantiam Thesauri repetendis*. Na Iarmarkach, także Miast Krolewskich, Duchownych y Swietekich, Rewizye dopuszczane być mają na Przemysłniki, y wybieranie bronione nie będzie, *sub iisdem penis, de Retentoribus*. A. 1647. fol. 1. Tit. Ordynaryjne Prowenta.

Od tychże Cel żadne Miasto y Miasteczko w Koronie nie ma być wolne, ani żaden *in genere* Kupiec, ale ie każdy, *juxta legum praescriptum*, oddawać powinien, żadnymi, choćby Konstytucyami, approbowanemi Przywilejami y wolnościami niezasłaniając się, *sub amissione mercium, & penis* w Prawie opisanemi. A względem wybierania onych, Konstytucyą. A. 1647. *in toto* reasumowano. A. 1649. fol. 2. Tit. Podatki Ordynaryjne.

Reasumowano te obiedwie Konstytucye, 1647. & 1649. y postanowiono: aby wedle nich każdy *in genere, cujuscunque status & conditionis*, tak *inducendo & evebendo*, iako y *intra Regnum* handlami się bawiący człowiek, Cła te płacił. Co się ma rozumieć y o pieniądzach, kto ie do Wołoch y Multan, z Korony y Państw do niey należących, wywozi, aby także od nich Cła, według Instruktarzów dawnych, o złocie y srebrze opisanym, *sub confiscatione* tychże pieniędzy, płacił. Na co wszystko wolne ma być stanowanie Komor, straży, przy P. Podskarbiem Koronnym, lubo Kontrahentach, *pro temporis & loci exigentia*.

Pisarzom Celnym *eam securitatem*, iaka jest w dawnych Prawach, o Zaiazdach publicznych, opisana, warowano; zakazując, aby żaden żołnierz nie ważył się u nich noclegów odprawować, ani ich stacyami agrawować, pod winami w Prawie opisanemi, y surowością artykułów Woyskowych. A. 1659. fol. 15. Tit. Cło Koronne.

O Cłach y zkładach towarów *cujuscunque nominis*, które z Woiewodztw dalszych, Ruskiego y W X Lit. *provenire* zwykły, Konstytucye A. 1565. & 1609. *in toto* reasumowano, y aby do exekucyi przywiedzione były, postanowiono. Miasta, Toruń y Gniezno, na pomienione zkłady, *lege publicā* A. 1661. naznaczone, deklarowano z tym dokładem: aby się żaden za Granice pomienionych towarów wywozić nie ważył. A. 1676. Tit. Immunitas Cel Koronnych.

O Cłach Konstytucye A. 1611. 1676. 1677. deklarowano, aby żaden Kupiec, iakiegokolwiek Nacyi, pogotowiu z żydów, nie ważył się żadney protekeyi Stanu Szlacheckiego brać. A. 1678. fol. 9. Tit. Ekonomii y Prowentów.

Cła, *Revenditores* wszyscy w Miastach Krolewskich, *etiam quaeritantes victum*, y Rzeźnicy Woły od Szlachty kupujący, płacić, iako y inni Kupcy od towarów swoich, powinni. *vid. Tit. Zkłady*.

Cła Morzkie, *ex Dominio Maris* Krolowi y Rzeczyposp. należące, aby do porządku przyszły, starać się obiecano, *non derogando juribus aliorum*. Niektóre Woiewodztwa y Powiaty W. X. Lit. do Braći to wzięły; a Woiewodztwa Pruskie wedle zwyczaju na Seymik. A. 1637. fol. 8. Tit. Cła.

Też Cła Morzkie *ex Dominio Maris*, aby do skutku przyszły, Komissarze *iurati* naznaczeni; którzy, według instrukcyi, sposob wybierania y exekwowania Cła, przy-

pozwa-

pozwawczy *jus pretendentes*, namowia. Na co Woiewodztwa Pruskie pozwoliły. 1638. fol. 8. Tit. Cła Morzkie.

Deklarowano oraz tychże Woiewodztw Pruskich Obywatelom Stanu Szlacheckiego, *Privilegium incorporationis*, y insze wszystkie dawne, *quibus haftenus gaudebant*, legitime nadane Przywileie; że iako *toti hujus Regni Nobilitati*, tak y onym pomienione *recentèr* ustawione Cła Portowe, *in immunitatibus*, ktore ich *liberos ab omni exactione* czynią, a pogotowiu w inszych punktach, w przerzeczonych Przywileiach wyrażonych, nie mogą *derogare. ib.*

Cła Krolewieckie, Łabgowskie, ktore, nad transakcyą Komissarzow y lata w nicy naznaczone, wyciągaia; *inherendo* Konstytucyi A. 1638. *totaliter* zniesiono, *Pactis per omnia*, Miast Krolewieckich z W. X. Lit. *salvis*. A o niesluzne Cel wybieranie, gdyby się pokazało? z Miastem *forum* za Dworem, *ad cuiusvis instantiam*, *et pena duorum Millium marcarum Reipub. persolvenda*; *Ratione* zaś *defluitationis* zboż y towarow wszelakich Krolewieckich y Memelskich do Gdańska, y inszych Miast Pruskich, *cognitio* ma byc *de juribus* Miast Krolewskich, y na pierwszej lurydyce *finalis decisio* *et c.* A. 1641. fol. 17. Tit. O Cłach Krolewieckich.

Cła Krolewieckie wszystkie, jakimkolwiek tytułem: Culażow, Gabel, Akcyzow, Konfoiow; nakryte y nazwane, y przeciwko dawnym Prawom wprowadzone Exakcy, ośbliwie Gabelle, ktore, przed dwiema laty wybierano, zniesiono y warowano: że napotym nigdzie, *in praedudicium* *et gravamen* W. X. Lit. bez Seymu stanowione, y nikomu pozwalane nie będą, nie deroguiac nic Funkkamerom zdawna pozwolonym. A. 1638. fol. 20. Tit. Approbacya Cel.

Cła Piławskie nowe, że *aggravant* Stany obojga Norodow; Krol I. M. *interponet auctoritatem Regiam* do Kurfirsza I. Mci. żeby zniesione były. A. 1647. fol. 8. Tit. Cła Piławskie.

Cła na Rzecz Dźwinie, *inherendo Constitutioni*. A. 1607. y one *in toto* reasumuiac y approbuiac, zniesiono; w Kryzborku iednak Kupcy Myto zwyczajne placić maia A. 1641. fol. 16. Tit. O Zniesieniu Cła.

Reasumowano te obiedwie. A. 1607. *et* 1641. Konstytucye. A. 1673. fol. 9. Tit. Reasumptio.

Celne Przykomorki w Łojowskim y Lubeckim, Starostwach postanowiono, do wybierania tak Myt starych, iako y Cła nowo podwyższonego. A. 1647. f. 41. Tit. Cła nowe podwyższone.

O zplawie wodnym, gdy iuż Porty po Woynie otworzone były, postanowiono: aby nie był tamowany, y *Commercium* wszystkie, ładem y wodą, aby wolne były. A. 1662. f. 8. Tit. Bezpieczeństwo Podatkow.

Cło na Wiśle pod Broszkowicami, od Ryb Kupieckich z Śląska idących, po groszy 10. od kopy, na samę Zamku Oświęcimskiego poprawę; y drzewo Kupieckie z Śląska płynące, dziesięte do lat trzydziestu naznaczono, ktore Cło do Starosty tamiecznego oddawane, a przez iego Sukkollektorow wybierane byc ma. A. 1667. f. 22. Tit. Cło wodne od Ryb.

Celne Komory nad Drwęcą, dla pilnowania soli Zamorskiej y dla Myt, postanowione. *vid. Tit. Sol.*

Cła niesluzne we Lwowie, y po innych Miastach y miejscach w Woiewodztwie Ruskim, Komissarze uznać maia, *vid. Tit. Komissarze.*

Na Cłach Wodnych W. X. Lit. Depaktacye zniesiono. *vid. Tit. Miast. W. X. Lit.*

Cło grobelne, na przeprawie przez rzekę Zytnią, przy Młynach sekulnych, do Dobry Wolbyniec, Vr. Iana Zaliwskiego Pisarza Liwskiego dziedzicznych, w Ziemi Liwskiej leżących, należącą, temuż Vr. Zaliwskiemu, Kupcy y inni *plebeia conditionis* ludzie, na larmarki y targi przejeżdżaiący, po groszu od konia *perpetuo* placić maia. A. 1678. f. 37. Tit. Grobelne na Zytniey.

Cło we wsi Dymlinie, w Woiewodztwie Sendomirskim, w Powiecie Wislickim miedzy Wisłą y Dunaiem leżący Vr. Iana Tęgoborskiego Kasztellana Zarnowskiego dziedzicznej, po groszu od konia *cum onere* naprawy przepraw w tychże Dobrach, pozwolono. *ib. f. 40. Tit. Naprawa przepraw.*

Cła y Myta, IMP. Woiewodzie Sendomirskiemu zdawna należyte, od wszelakich Kupcow, w długiej Woli, Kołczyńie y Piotrowinie, przez samego Administratora wybierać pozwolono:

- zwolono, czego *Possessores* Dobr tych bronić nie mają, *sub pena centum marcarum*.
 O co *forum* w Trybunale. *ib. f. 39. Tit. Cła y Myta od Kupcow.*
- Celnikom Komory *Augustowskiej*, aby za granice W. X. Lit. nie zabiegali, y Kupcow do Krolewca iadących, y Szlacheckich podwod nie depaktowali, *sub pena trium millium marcarum, ad instantiam cuiusvis*, zakazano; ktorych Podskarbi Koronny *arcere* ma. *Confederat. A. 1674. f. 35. §. Na Cłe Koronnym.*
- Cło Rzeczyp. W. Podskarbiemu Kor. lub *in administrationem*, lub *in arendam plus offerenti*, Szlachcie *benè possessionatis* puścić pozwolono; Libertacye Kupieckim ludziom dane, approbowano, żeby każdy handlujący one płaćił, nakazano; Miasto iednak *Sieniawę y Affendykę* do pewnych lat uwolniono. Szlachta, aby Statkow swoich na komorach wodnych rewidować nie bronili, *§ super proprietatem zboż, rzeczy, § mercimoniorum*, że własney iego Krescencyi a nie kupione są, y na własną domową potrzebę, a nie na handel prowadzą kupione *necessaria*, przez się lub przez szypa swego *genere* Szlachcica, tamże na Komorze aby komprobował, postanowiono. Utaione Towary, *circa revisionem* na komorach, gdyby się znalazły, przemyćie podpadaia, *medietas* do Skarbu Kor. druga *Contrahentibus* albo Administratorom należeć ma; Ci zaś wszyscy, ktorym dowiedziono będzie, że Towary cudze pod swoimi attestacyami wprowadzili, *penis, in damnificatores Thesauri Reip. sancitis, ex delatione Thesauri*, w Trybunale Kor. *ad cuiusvis instantiam*, sądzeni y karani bydź mają. *A. 1685. f. 19. Tit. Deklaracya o Cłach.*
- Komorę w Starostwie *Łuściakim* lub *Rzeczyckim*, żeby, kupcy bez płacenia ceł w Xięstwie *Instanckim*, tamtęmi drogami iadąc, szkody skarbowi nie czynili, Podskarbiemu W. X. Lit. stanowią, pozwolono. *K. L. A. 1690. f. 4. Tit. Prorogatio Podatku.*
- Celne Komory w Dobrach Krolewskich, Duchownych, Ziemskich Dziedzicznych; *juxta Const. 1647. 1659. 1676. § 1677.* Skarbowi koronnemu stanowią pozwolono, y też komory od stanowin żołnierskich na zawżę uwolniono. *A. 1710. Poparcie Konf. Send. f. 66. Tit. Skarb. Kor.*
- Cła nad Instruktarz od Rzeczyp. postanowiony, aby nie wyciągano, y po odprawieniu Towarow na iedney komorze, na drugich komorach aby więcej Kwitowego, ani żadnego *honorarium* nie brano; nieośiedli y żydzi aby na Cłach niebyli, y ieżeliby miała bydź iaka depaktacya? tedy według Konst. 1635. w Sądach W. Podskarbiego W. X. Lit. odpowiadać będą; *salvâ injuriatis appellatione*, do sądow Trybunału Ziemskiego, lubo do Trybunału skarbowego W. X. L. a za nieośiadłych sam W. Podskarbi W. X. L. *in foro competenti* odpowiadać powinien. 1710. Poparcie Konf. Send. W. X. L. *f. 5. Tit. Circumscripcio skarbu W. X. Lit.*
- Pisarze na komorach, na iedney tylko komorze wzięwszy według Prawa Kwitowe, na drugich pretendować onego nie powinni, *sub rigore in legibus descripto*. *K. L. 1717. f. 6. Tit. Audito subsidiorum.*
- Domy Skarbowe, na komory y Przykomorki W. X. Lit. determinowane dla Rezydencyi Pisarzow, od Konzystencyi uwolnione, y *securitas* osob skarbowych, reasumuiąc wszystkie Konstytucye *§ rigorem* w nich *prescriptum*, warowana iest. *K. L. A. 1717. f. 6. Tit. Audito subsidiorum.*
- O Depaktacye na Cłach y komorach, reasumuiąc Konst. 1635. *primarium forum*, w Sądach W. Podskarbiego W. X. Lit. *sub rigore, de evocatione Fori* warowano, mieysce w Grodnie *annuatim primis Septembris* naznaczono, *salvâ appellatione* do Trybunału W. X. Lit. *reservatâ* *K. L. A. 1726. f. 90. Tit. O Depaktacyach.*
- Cła Miastu ktoremu nadane. *vid Tit. Miasta.*
- Cła, iakie na ktorym Seymie postanowione były, na potrzebę Rzeczyposp. *vid. Tit. Podatki.*
- Także Cła, za uchyleniem Prawa, od Szlachty. *vid. Tit. Podatki.*
- Cło od Win. *vid. Tit. Wino.*
- Cło Mostowe. *vid. Tit. Mostowe.*
- Plura O Cłach, osobliwie prywatnych. *vid. Tit. Myta.*
- O Foldrowaniu. *vid. Tit. Kupcy § Tit. Drogi.*

CHORĄZY.

Chorążowie wszyscy, każdego Woiewodztwa y Powiatu, wedle powinności, na pogrzebie Krolewskim bydź powinni. A. 1573. f. 220. §. A ten tedy pogrzeb.

Chorążowie Ziemsocy, na Pospolitym Ruszeniu Gieneralną Chorągiew przy Głównym Powiecie y pierwszym Kasztellanie rozciągnąć, a do infzych Powiatow w Woiewodztwie swoim dać mają Substituty y znaki, albo Chorągwie infze swoje. W tych zaś Ziemach y Powiatach, ktore mają osobne Chorąże przy swoich Ziemach, Chorągwie poniosą. A w którym Woiewodztwie są dway Chorążowie, mają przy popisach między sobą porządek uczynić, y Powiatami się podzielić. A. 1621. f. 3. §. Chorążowie.

Chorążego Xięstwu Zatorskiemu, iż *antiquitus* bywał, dać obiecano. A. 1609. f. 901. Tit. O Chorążym Zatorskim.

Chorążego Zmudzkiego elekcyą, przez Starostę Zmudzkiego, pod niebytność Krola, zkładana bydź ma. A. 1629. f. 21. Tit. O Chorążym Zmudzkiem.

Chorążego Ziemie Łukowskiej *in perpetuum* postanowiono, y z Lubelskim Chorążym porównano. A. 1653. f. 23. Tit. O Vrzędach.

Chorążego Grabowieckiego także postanowiono. *ib.*

Chorążego Buskiego także postanowiono. A. 1658. f. 61. Tit. Chorążtwa.

Chorążego Horodelskiego także. *ib.*

Chorążym naprzód Buskiemu, potym Grabowieckiemu, a naostatek Horodolskiemu po Chorążym Belskim, naznaczono miejsce. A. 1661. f. 28. Tit. Naznaczenie.

Chorążego Zytomirskiego postanowiono. A. 1659. f. 47. Tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.

Chorążego Owruckiego także. *ib.*

Tymże Zytomirskiemu y Owruckiemu Chorążym, miejsce po Chorążym Kiiowskim naznaczono *ibid.*

Chorągwie Zydzaczowskiej *insigne*, *tres catulos Leonis* w polu błekitnym, dano. A. 1676. f. 42. Tit. Vrzędy Zydzaczowskie.

CIWON.

Ciwonowi Trockiemu miejsce, według zwyczaju starodawnego, tak iako w Wilnie y w Ziemi Zmudzkiej zachowuje się, przed wszystkimi Vrzednikami Ziemskimi Trockimi naznaczono. A. 1598. f. 699. Tit. Miejsce Ciwonowi.

COEQWACYA

w Podatkach. *vid.* Tit. Podatki.

COLLATIONIS JURA

vid. Tit. Jura Patronatūs.

COLLEGIA

OO. Iezuitow. *vid.* Tit. Iezuići.

COMISSYE.

Comissye na granice, bez trudności mają bydź potrzebującym z Kancellaryi dawane. A. 1588. f. 459. Tit. O Comissyach.

Comissya, gdy się iednego dnia zakończyć nie może; *sequentibus diebus* kończyć się ma. *ib.*

Comissarze mogą bydź chociaż w tym Woiewodztwie nieosiedli, przy Podkomorzym o-ney Ziemie albo Komorniku iego. *ib.*

Comissarz, podpisawszy *innotescencyą*, powinien ziechać, *sub pena centum marcarum parti solvendā*. O którą *forum* na Trybunale, *exceptā verā infirmitate*, którą wedle Prawa poprzyśiądz ma. *ib.*

W Kiiowskim y Braclawskim Woiewodztwach, na Senatora winy dziesięć Tysięcy grzywien. A. 1613. f. 12. Tit. O Comissyach.

Herb. fol. 94.
Tit. Commis-
siones dentur.
& sequ. & f.
266. Tit. Li-
miter. & fol.
267. Tit. Ad
limiter.

Hec Constit.
contr. Statut.
Herb. fol. 95.
Tit. si Com-
missarii de-
sint.

Na Komissyą graniczną, tak Starosta iako y Szlachcie, nie ma mieć więcej Poczty, ie-
dno trzydzieści osob, z Przyjaciołmi y z Slugami; a poddanych naywięcej po dwu-
dzieściu, dla ukazania znakow, y sypania kopcow. A. 1588. fol. 459. Tit. O Komis-
syach.

*Limite
confra
nicio
Sigena*

Herburt. fol.
267. Tit. Li-
mites bono-
rum.

Comissarze, jeżeli ktora strona znaki słuszne y podobieństwa ukaże? mają iey dowód
przez starce nakazać. A jeżeliby zobu stron niepewne znaki pokazali? bez przysięgi,
granice według sumnienia swego y słuszności, stosując się do Statutu, uczynią.
ibid.

Comissya bez Senatora byż może, w Bracławskim Woiewodztwie, z samych Vrzednikow
Ziemskich; ktorzy *sub penis quingentarum marcarum* stawic się powinni. A. 1613.
f. 34. Tit. Rozgraniczenie.

Herb. fol. 96.
Tit. Quod à
Comissari-
is. § f. 267.
Tit. dum Li-
mites.

Comissye, po rozgraniczeniu Starostowie trzymać wiecznie mają, y Szlachcie krzywdy nie
czynić. A. 1550. f. 7. §. Aby też.

A ktoryby Starosta kopce rozsypał; ma ie znowu usypać, *intra certum temporis spa-
tium, sub privatione Officii Capitaneatus, vel Tenutæ.* A. 1562. f. 25. Tit. Statut około
usypiania granic.

Znowu o tymże, aby granic, ktore są *juridicè* przez Komissarze, miedzy Dobrami
Krolewskimi a Szlacheckimi, zakończone, Starostowie y Dzierzawcy y poddani
Dobr Krolewskich nie rozsypowali. A jeżeliby ktore od Konstytucyi. A. 1562. roz-
sypali? znowu *suis sumptibus* powinni ie przez Komissarze usypać, zapłaciwszy stro-
nie winy sto grzywien. A jeżeliby poddani z Dobr krolewskich, *videlicet plebei*,
upornie bez rozkazania Starosty, albo Dzierzawce Dobr Krolewskich, rozsypali; wi-
ną pięćdziesiąt grzywien karani byż mają, *toties quoties citabuntur.* A jednak Sta-
rosta albo Dzierzawca, *sumptibus illorum*, Komissarze do naprawienia granic rozsy-
panych zprowadzić ma, naydaley we dwanaście niedziel, po rozsypaniu onych. A.
1578. f. 340. Tit. O granice.

Komissye prawnie odprawione w Xięstwie Mazowieckim, wiecznie także trzymane byż
mają, choćby Ekonom Krolewski nie był przy ich odprawowaniu, ktory do tego, we-
dle Prawa y starego zwyczaju, żadnego *interesse* nie ma, ani na potym mieć nie mo-
że. A. 1569. f. 191. §. Granice w Xięstwie Mazowieckim.

Herburt. fol.
96. Tit. Com-
missionis ter-
minus.

Prawnne odprawiona *intelligitur*, kiedy Starości albo Dzierzawcy Dobr Krolewskich,
wczas mandat z innotescencyą Komissarską, wedle Statutu o tym, dadzą. *ib.*

Comissyi approbacye z Kancellaryi mają byż wydawane. *ib.*

Comissarze, wedle dawnych Praw Koronnych, w Mazowszu dawani byż mają. *ib.*

Comissarze, w Prusiech dyfferencye małe, ktoreby dwuch włok nie przechodziły, bez ap-
pellacyi sądzić y odprawować mogą: a jeżeliby dyfferencya liczbę włok przechodziła?
(co pomiaru Miernikow przysięgłych ukaże) *appellacya, à definitiva sententia*, do
Krola ma byż dopuszczona. A. 1613. f. 25. Tit. Deklaracya Komissyi.

Herburt. fol.
97. Tit. Inter
Regnum.

Comissarze, na uznanie różnic, miedzy Dobrami Krolewskimi a Szlacheckimi W. X.
Lit. podług dawnych Praw Krol zsyłać ma; a ktoby pominął taki porządek, De-
kreta iakie *extraordinariè* otrzymał, te żadney wagi mieć nie będą. A. 1633. f. 40.
O Różnicach.

Comissye, bez wiadomości *tertii Ordinis*, iaka była do Kommutacyi Łoiowa y Lubcza
za Trubeck, nigdy napotym odprawować się nie mają. A. 1646. fol. 4. Tit. In-
korporacya.

*Pena Invalidari
na Komissyi*

De auctoritate Komissy granicznych, Konstytucye Annorum 1550, 1567, 1588, 1598,
y insze wszystkie Statuta y Konstytucye reasumując, warowano: iż każdy, ktoby tako-
we Komissye *legitimè* odprawione chciał lubo mandatami, lubo inszemi sposobami
inwalidować? winą pięću tysięcy grzywien, w Trybunale Koronnym, *inter causas
Officii peremptoriè repetendæ* karany byż ma. A. 1661. f. 21. Tit. Warunek Komissyi.

Comissarzow nie dają do rozgraniczenia Dobr Krolewskich, ani do Rewizyi, ale Sekre-
tarzow Krolewskich. *vid. Tit. Rewizya.*

Comissye do Kurlandyi, *ex utriusque Gentis Cancellariis, juxta Pacta unionis*, do Korony
y W. X. Lit. wychodzić mają, *sub nullitate Komissyi, etiam nullâ lite precedente, &
non obstantibus earum Decretis*: y insi Komissarze, *ad instantiam partis gravatæ*, na-
znaczeni byż powinni, *cum restitutione in integrum negotiorum principalium.* A. 1678.
f. 8. Tit. Deklaracya o Komissyach Kurlandskich.

- Comissya dla sprawiedliwości, y rozgraniczenia Korony od Państw, Węgierskich, Śląskich, Margrabskich, Pomorskich, Litewskich y Pruskich, naznaczona. A. 1550. f. 6. §. *Iżemy winni.*
- Comissya, dla sprawiedliwości między Koroną a Państwami, Węgierskimi, Śląskimi, Margrabskimi y Pomorskimi, *absentiâ* Komissarzow *unius duorumvè, ob legale impedimentum, non obstante*, na miejsce iednak swoje osobę znaczną surrogować ma *absens*. A. 1591. f. 615. Tit. *Naznaczenie Komissarzow.*
Ciąż Komissarze, dla wiadomości ukrzywdzonych, wprzód powinni, o czasie Komisji w Grodziech publikować Vniwersały swoje. *ib.*
A Krol zniósłszy się z PP. Pogranicznymi, czas Komisji determinować będzie, *ibidem.*
- Comissya takoważ, między Podgorzem a Węgrami; na ktorey *medium* znaleźć mają Komissarze, iakoby na potym wydawanie *ab utrinque* poddanych bez Komissarzow, także dochodzenie krzywd wszelakich, byż mogło. A. 1601. f. 741. Tit. *Comissya.*
Względem miejsca y czasu tej Komisji, y oraz upominając się u Cesarza Komissarzow, *secundum Pacta*, listy z Seymu tego wyprawiono. *ib.*
- Comissya takoważ między Koroną a Węgrami, Śląskiem, Wołochami y inżemi Państwami przyległymi. A. 1609. f. 899. Tit. *O Komissyach.*
Od Seymu do Seymu taka bywać ma. *ib.*
- Comissya takoważ między Koroną a Węgrami. Na którą, żeby także Cesarz Komissarzow swoich nazначył, Posłanica z Seymu tego wyprawiono. A. 1611. fol. 7. Tit. *Komissyach.*
Znowu inża, bo tamta nie doszła. A. 1613. f. 10. Tit. *O Komiss.*
Tymże Komissarzom zlecono, sprawę Vr. Abrahama Sokółowskiego z Xiążęciem Cieszyńskim decydować. *ib.*
Woiewodztwu Ruskiemu, przeszłego Seymu Komisją *specialiter* służącą, *in toto* reasumowano, y więcej Komissarzow przydano do pierwszych. *ibid.* f. 20. Tit. *Komis.*
- Comissya takoważ między Koroną a Węgrami y Śląskiem. A. 1627. f. 12. Tit. *Komis.*
Nie doszła. Znowu inża; a I. M. P. Mikołaiowi z Podbałec Wołskiemu Marzałkowi Koronnemu, iako Staroście pogranicznemu, o miejscach y czasie obwieścić Komissarze, zlecono. A. 1629. f. 14. *Comissya.*
Ani ta doszła: Znowu inża z Węgrami, Śląskiem, Margrabstwem y Pomorską. A. 1633. f. 31. Tit. *Komissarze.*
Ani ta doszła: Znowu inża. A. 1633. f. 10. Tit. *Comissya.*
Ani ta doszła: Znowu inża, *cum Reassumptione* dawniejszych Konstitucy, y od Ziemie Siedmigródzkiej. A. 1637. f. 10. Tit. *Comissya.*
Znowu o tym reasumowano A. 1637. Konstytucyą, od samych Węgier y Śląska, y zlecono Komissarzom, aby w Starostwie Spiskim, od nowey wsi, dyfferencye, przez sąsiady pograniczne *Manasfow*, y względem inższych zaiazdow miedżianych gor, Hamrow, Lasow y gruntow, uzpokoili. A. 1638. fol. 28. Tit. *Comissya.*
O Komissyach od Węgier, Śląska y Ziemie Siedmigródzkiej, reasumowano dawniejsze Konstytucye, bo *ad effectum* nie przyszły: y znowu Komisją postanowiono. A. 1642. f. 14. Tit. *Comissya.*
Ani ta doszła: Znowu inża. A. 1647. f. 5. Tit. *Comissya.*
Ani ta doszła: Znowu inża między Małopolską y Ziemią Wieluńską, a Węgrami y Śląskiem. A. 1649. f. 9. Tit. *Comissya.*
Znowu takoważ Komisją między Ziemiami Przemyślską y Sanocką, a Węgrami y Siedmigródzką. A. 1659. f. 43. Tit. *Comissya.*
Nie doszła: Znowu tymże Komissarzom odprawić ją kazano, przydawszy ieszcze do nich iednego. A. 1661. f. 26. Tit. *Comissya.*
- Comissya takoważ między Xięstwami Zatorskim y Oświęcimskim, a Węgrami y Śląskiem. *ib.* f. 25. Tit. *Comissya.*
- Comissya takoważ między Lubowlą y Węgrami, y Ziemią Siedmigródzką. *ib.* f. 30. Tit. *Comissya.*
- Comissya takoważ, między Powiatami, Lwowskim, Przemyślskim, Sanockim y Bieckim a Węgrami. A. 1670. f. 29. T. *Comissya.*

Nie doszła. Znowu infza, z tym dokładem: iż jeżeliby który z Komissarzow naznaczonych, od tey powinności wymowił się? Obywatele Ziem pomienionych, na Seymiku przyszłym *Relationis*, na to miejsce infzych subdelegować będą. *Absentia plurium non obstante*, byle ich *ad minus* sześciu było. Cóż *plenam facultatem decidendi* mieć będą. A Dekreta onych, Starostowie na Dobrach y Osobach *cuiuscunque status*, tak iako Trybunałskie, exekwować nieodwłocznie powinni. Wzajemnie, aby takąż moc y władzę Komissarze Cesarza I. M. mieli: bez wszelakiey appellacyi, krzywdy pograniczne decydować y exekwować, Krol I. M. się postara, A. 1676. f. 30. T. Komissya.

Cóż Komissarze, o zaboystwo niegdy Vr. Stefana Trzebińskiego, sprawę decydować będą. *Providebunt* także, aby Prawa o zakładach Winnych, tak wielą Konstytucy deklarowane, do skutku y porządku iak najlepszego przywiedzione były, y aby żaden, *cuiuscunque status & conditionis*, ani Kupiec, ani Szlachcic, po Wina do Węgier posyłać ani iędzić, nie ważył się; ale żeby sami Węgrowie na zakłady Wina wozili. *ib.*

Ani ta doszła: Znowu infza. A. 1677. f. 17. Tit. Komissya.

Ani ta doszła: Znowu infza, oraz y od Śląska Wołoch y Siedmigródzkiej Ziemi. A. 1683. f. 14. Tit. Komissya.

Comissya takoważ, między Woiewodztwami Wielkopolskimi a Śląskiem, Margrabstwem y Pomorstwem. A. 1638. f. 17. Tit. Komissya.

Comissya, do rozgraniczenia tychże Woiewodztw z Państwami pomienionemi. A. 1641. f. 18. Tit. Komissya.

Comissya takoważ między temiż, *excepta Pomeraniâ*. A. 1658. f. 26. Tit. Komissya.

Nie doszła. Znowu ią tymże Komissarzom, więcej do nich przydawczy, odprawić kazano. A. 1659. f. 40. Tit. Komissya.

Comissya dla sprawiedliwości, między Woiewodztwami Wielkopolskimi a Śląskiem. A. 1649. f. 18. Tit. Komissya.

Comissya takoważ z Śląskiem a Koroną. A. 1667. f. 26. Tit. Komissya.

Znowu między temiż. A. 1683. f. 14. Tit. Komissya.

Comissya, na rozgraniczenie Dobr Vr. Stanisława Trzcńskiego od Śląska. 1609. f. 907. Tit. Komissya.

Comissya, do uzpokoienia dyfferencyy Ziemi Wieluńskiej z Śląskiem. A. 1611. f. 11. T. Komissya.

Nie doszła: Znowu infza. A. 1613. f. 24. Tit. Komissya.

Znowu infza. A. 1641. f. T. 19. Kom.

Znowu infza: y oraz Powiatowi Ostrzeszowskiemu. A. 1652. fol. 14. Tit. Komissya.

Znowu infza. A. 1658. f. 27. Tit. Komissya.

Znowu infza: bo pierwsze nie doszły. A. 1659. f. 40. Tit. Komissya.

Ani ta doszła: Znowu infza z Śląskiem, z Xięstwem Cieszyńskim, Państwem Biłskim, a z Ziemią Wieluńską y Powiatem Ostrzeszowskim, *cum reassumptione* przeszłych Konstytucy. A. 1661. f. 25. Tit. Komissya.

Comissya takoważ, między Poznańskim y Kaliskim Woiewodztwami, Ziemią Wieluńską y Powiatem Ostrzeszowskim; y Xięstwami Zatorskim y Oświęcimskim a Śląskiem. A. 1670. f. 28. Tit. Komissya.

Comissya takoważ między Powiatem Miedzyrzeckim y Wałeckim, a Margrabstwem y Pomorską Kurfirsztą Im. Brandeburskiego. *ib.*

Comissya takoważ, między Opactwem Przemyślskim y Starostwem Miedzyrzeckim a Śląskiem. A. 1676. f. 51. Tit. Komissya.

Comissya, do uznania granic od Śląska, między Poczetną Starostwa Olsztńskiego Majętnością, y Boronowem Wsią Baronowy Katulińskiej, na granicy Śląskiej. A. 1670. f. 27. Tit. Komissya.

Comissya, do uzpokoienia różności granicznych, między Starostwem Krzepickim y Olsztńskim, a Śląskiem. A. 1676. f. 27. Tit. Komissya.

Nie doszła. Znowu infza z temiż Starostwy. A. 1677. fol. 17. Tit. Komissya.

Reassumowano tę Konstytucyą *in toto*, *cum hac melioratione*, iż Komissarzow, iednego z Senatu, a dwuch *ex Equestri Ordine*, *ex quolibet Palatinatu*, scilicet *Poznaniensi, Cracoviensi, Syradiensi, Terrâ Wielunensi, Terrâ Sanocensi* Palatinatûs *Russie*: y oraz *salar. ex publico*, po złotych sześciu set na Osobę naznaczono; którzy zechawczy się *opportuno tempore*.

tempore, z Komissarzami Cesarza I. Mci. *juxta praescripta Paſtorum & legis*, *Actum Commissionis* odprawia w swoim Woiewodztwie, *absentia nonnullorum non obſtante*: potym drugie y trzecie Woiewodztwo, tymże trybem. A. 1678. f. 33. Tit. Reassumpcyi Konſtytucyi.

Stofuiac się *ad normam Paſtorum* z Cesarzem Imcią Chrzeſcianiſkim, Komissarzow naznaczono, *pari numero* z Komissarzami Cesarza Imci; ktorzy, *plena informati-one ad decidendum habita* w Instrukcyi, wszystkie zachodzące trudności, krzywdy, zaboystwa, naiazdy, y granice same uznać y rozładzić, *cum instantanea ſatisfacti-one partium*, mają; Co się ma rozumieć y o pretenzyach Starostwa Krzepickiego, tudzież o szkody Obywatelom miaſt *Spiskich* poczynione. A. 1685. f. 14. Tit. Komissya od Śląska y Węgier.

Comissya, do uzpokoienia dyfferencyi, miedzy Xięſtwy Zatorskim y Węgrami y Śląskiem. A. 1661. f. 25. Tit. Komisf.

Comissya takoważ, miedzy Xięſtwy, Zatorskim y Oſwiecimskim, a Śląskiem y Morawą. A. 1676. f. 27. Tit. Komisf.

Comissya takoważ miedzy Koroną a Margrabstwem Kurfirſzta Im. Brandeburskiego. A. 1676. f. 51. Tit. Komisf.

Nie przyſzło to *ad effectum*; *reassumitur Constitutio* przeſzłego Seymu, y Komissarze znowu naznaczeni. A. 1677. f. 17. Tit. Komisf.

Znowu miedzy tymże Starostwem Miedzyrzeckim y Margrabstwem, *cum reassum-ptione* wszystkich Konſtytucyi, o Komissarzach granicznych. A. 1678. f. 12. T. Komisf.

Znowu miedzy temiż. A. 1683. f. 15. Tit. Komisf.

Comissya, na pretenſye ſpolne z Kurfirſztem Im. Brandeburskim. A. 1678. f. 12. Tit. Vbezpieczenie Miasta Elbiaga.

Nie doſzła. *Reassumitur*, y Komissarze naznaczeni. A. 1683. f. 12. Komissya.

Comissya do Infant, dla ſtanowienia przymierza z Karoluſem Xiążęciem Sudermanſkim, y poſtanowienia rządu y ſprawiedliwości, y dla niektorych inſzych ſpraw Infantſkich. A. 1611. f. 37. Tit. O. Kom. vid. Tit. Infanty.

Potym *ſuccesſive* dla traktowania z Stanami Szwedzkimi, y z ſtrony Infant. A. 1623. f. 2. Tit. O Ziemi Infantſkiej.

Potym z tymże Karoluſem traktować Komissarzom polecono, z ſtrony Prus. A. 1627. f. 3. Komissarze Woienni.

Approbantur Pacta in toto, w Pruſiach pod Almarkiem, dnia 26. Wrzeſnia. A. 1629. przez Komissarze *ab utrinque* z nim zawarte, *& inherendo iisdem Pactis*, *Commisſarii* do traktowania o wieczny Pokoy *assignantur*. Tych iednak Pakt approbacya na Seymie, *ex conſenſu Reipub.* bydź ma. A. 1629. f. 1. Tit. Approbacya Pakt.

Y drudzy Komissarze na to mają bydź naznaczeni. A. 1631. f. 1631. f. 7. Tit. Naznaczenie Komissarzow

Reassumitur ta Konſtytucya. A. 1632. f. 4. Tit. O Komissarzach.

Znowu *reassumitur* 1633. f. 14. Tit. Komisf.

Znowu *reassumitur*. A. 1646. f. 7. Tit. Komisf. Szwedzka.

Znowu *ex vi Induciarum*. A. 1649. f. 15. Tit. Komisf.

Znowu ią obiecano na drugim Seymie. A. *eodem. fol. 9.* Tit. Komisf. Szwedzka.

Na Kontynuacyą zaczętych traktatow, o wieczny pokoy z Szwedami w Lubeku, Instrukcyą zpiſać, Deputatom na to naznaczonym, zlecono. A. 1652. fol. 1. Tit. Instrukcyi.

Znowu po Woynie z Szwedami, Komissarze, *cum plenaria facultate agendi & concludendi*, do traktowania naznaczeni. A. 1658. f. 19. Tit. Komisf. Szwedzka.

Nie doſzła; Znowu inſza, *cum declaratione*: iż Marſzałek Poſelski Plenipotencyi na inſze Oſoby na te Komissya, podpisować nie ma, nad te, ktore w tey Konſtytucyi ſą ſpecyfikowane. A ci Komissarze, do powrotu wolni bydź mają *ab omni iudicio in omni ſubſellio*, y nie odpowiadać, aż w Mieſiąc *poſt peractam functionem*. A. 1659. f. 7. Tit. Komisf. Szwedzka.

Zkończzone *tandem* te Traktaty o wieczny pokoy, y Pakta *in Volumen legum* na Seymie. A. 1661. inferowane ſą *de verbo ad verbum*.

Comissye publiczne z Państwem pogranicznemi, że nie doſzły, *in ſuo robore* zatrzymano. Instrumenta z Kancellaryi, *cum ſubſtitutione* na mieyſca pomarłych Komissarzow wydać rozkazano. A. 1685. f. 14. Tit. Komisf. z Państwem pogranicznemi.

Comissya Ruśi y Podolu, dla rozgraniczenia y sprawiedliwości z Wołochy. A. 1598. f. 70. Tit. Komisf.

Interim iednak każdemu z Obywatelów Koronnych, porozumiawszy z Hospodarem, za Komissyą daną, wolno się uzpokoić. A. 1601. f. 738. Tit. Komisf.

Znowu takoważ między Państwami Koronnemi, a Węgrami, Śląskiem y Wołochami. Od Seymu do Seymu takie bywać mają. A. 1609. fol. 897. Tit. O Komissyach

Sposób czynienia sprawiedliwości poddanym Podolskim, w Ziemi Wołoskiej, namowiony przez deputowane na to Osoby, *approbatur*. A. 1601. f. 750. Tit. Sprawiedliwość.

Znowu takoważ Komissya. A każdy Obywatel Podolski poddanych swoich, od Hospodara albo PP. Wołoskich o rozboj obwinionych, na rejestrze do grodu Kamienieckiego podać, y na dzień Komissyi przypadającej stawić powinien, *sub penis*, o naiażdżach Państwa Wołoskiego, *Lege sancitis*. Szlachęćcowi zaś samemu, o takowe rozbojniki, pozew ma być dany przez Woźnego y dwu Szlachty, do Vrządu Grodzkiego Kamienieckiego, y Relacya *posite citationis* zapisana być powinna. W czym gdyby był *temerarius*, ma być przez tenże Vrząd Instygatorowi Koronnemu deferowany, *sub simili pena*. A gdyby pomienionych Złoczyńców, *in bonis citati* nie było; *evadet corporali juramento: non esse illos in bonis suis, nec citatione preventos*. A. 1624. f. 11. Tit. Komisf.

Ta Konstytucya do przyszłego tylko Seymu trwać miała.

Przyimuje ją Ziemia Halicka z naznaczeniem *forum* w Grodzie swoim. *ib.*

Znowu dla sprawiedliwości, Ruśi, Podolu, Braclawiu, z Wołochami *cum reasumptione Constit.* A. 1624. A Szlachęć, któryby rozboju winien był, ma być pozwany, według zwyż opisanych Konstytucy, przed Vrząd Grodzki Kamieniecki, a w Woiewodztwie Braclawskim przed Winnicki. A. 1635. f. 4. Tit. Komisf.

Znowu takoważ między Koroną a Wołochy. A. 1632. f. 13. Tit. Komisf.

Znowu takoważ Ziemi Halickiej z Wołochy. Na ktorey powinni Szlachta, obwinionych poddanych swoich, wedle pomienioney Konstytucyi A. 1624. stawić, będąc według teyże Konstytucyi y porządku w niej opisanego obwieśczeni. A. 1649. f. 17. Tit. Komisf.

Znowu takoważ Podolu, y Ziemi Halickiej z Wołochy *cum hac declaratione*: iż Komissarze obwinionych za przypożwem, pod tytułem Krolewskim, na nich wysłanym, *irremissibiliter* sądzić powinni, y *penas, pro qualitate excessus, cum refusione damnorum*, zkazywać. *Super contumacibus* zaś Starostowie *fortem executionem* czynić mają, *interponendo*, aby *reciprocam iustitiam*, Hospodar przez Komissarze swoje, Obywatelom Koronnym, w krzywdach, zabiorach y naiażdżach, *realiter* uczynił, y do exekucyi przywiódł. Hetmani Koronni także z obwinionych woyskowych, *ad delationem* Komissarzów Koronnych, nieodwłoczną sprawiedliwość czynić będą. A. 1658. f. 27. Tit. Komisf.

Znowu inſza, Podolu z Wołochami, *cum approbatione* sądów Komissarskich, które odprawować będą. A. 1659. f. 36. Tit. Komisf.

Nie doszła: Znowu inſza w tymże roku, na drugim Seymie, samey Ziemi Halickiej z Węgrami y Wołochami, *cum hac melioratione*, iż każdy obwiniony, *cuiuscunque Status & conditionis*, y z ktoregokolwiek Woiewodztwa y Powiatu, luboby w Ziemi Halickiej nie miał posseſsyi, za przypożwem, pod tytułem Krolewskim y Pieczęcią Ziemską Halicką, przypożwany, *irremissibiliter amputatis omnibus juris dilationibus, praeiā nihilominus inquisitione, in instanti deducendā*, sądzony, *& penis tanquam Violator pacis publicae, pro qualitate excessus, cum refusione damnorum*, karany być ma. A Starostowie ci, gdzie obwinionych *bona consistunt, fortem executionem, sub pena refusionis damnorum*, czynić mają. O co *forum* Trybunał Koronny, *inter causas fisci*. A. 1659. f. 42. Tit. Komisf.

Hetmani zaś z obwinionych Woyskowych, *ad delationem* Komissarzów, sprawiedliwość *reali satisfactione* czynić powinni; przestrzegając tego napotym, aby od Woyskowych, do rozerwania pokoju pospolitego, przyczyna nie była. *ib.*

A jeżeliby który z Komissarzów miał swoją, albo poddanych swoich sprawę? w niej *à voto* supersedować *& à iudicio secedere pro tunc* powinien. *ib.*

Ani ta doszła: Znowu inſza Podolu z Wołochami, y Dekreta Komissarzów, która

od

od nich ferowane będą, lubo *ex controversiis*, lubo *in contumaciam*, *approbantur*. A. 1661. f. 26. Tit. Komif.

Znowu takoważ, między Koroną a Wołochy; na ktorey obwinieni, obwieśczeni y przypozwani stanąć przed Komissarzami *ab utrinque*, & *ad obiecta* sprawić się powinni, *sub pena Infamie*, tamże y potym na Seymie przyszłym *publicanda*. *Appellatione* tylko *in criminalibus a definitiva sententia*, *cum paratis scrutiniis*, na blizki Seym *salva*. Gdzie wzajemnie od Komissarzow Wołoskich z Obywatelow Ziemie Wołoskiej, w krzywdach poddanych Koronnych, i sprawiedliwość czyniona być ma. A. 1667. f. 26. Tit. Komif.

Plura o tym *vid. Tit. Rozboynicy* & *Tit. Sprawiedliwość*.

Comissya na rozgraniczenie powiatu *Bracławskiego* z *Kurlandya* y dla sprawiedliwości, na którą Xiażę I. M. Kurlandski, *pari numero*, Komissarzow z strony swojej posłać ma. *Absentiā* z Komissarzow, z obu stron, iednego *non obstante*. A. 1598. fol. 696. Tit. Komif.

Znowu takoważ. A. 1601. f. 760. Tit. Komissarze.

Zuowu takoważ. A. 1607. fol. 863. Tit. Komif.

Nie doszła: znowu tymże Komissarzom odprawić ją kazano, do ktorych Podkomorzych Powiatu Wileńskiego y Wilkomirskiego naznaczono, y winę złotych Polskich Pięć set, gdyby przed Seymem przyszłym na tę Komissyą nie ziechali, założono. A. 1609. f. 912. Tit. Komissarze.

Znowu inszym kazano, *absentiā unius duorumue*, *ex quavis parte*, *non obstante*. A. 1611. f. 42. Tit. Rozgraniczenie.

Na teyże Komissyi, Sukcesorowie niegdy Wieleb. Malchra *Gedroica* Biskupa Zmudzkiego, sprawy do tey Komissyi należące, ktorey on już część był odprawił, oddać do rąk Komissarzow powinni. *ib.*

Ani ta doszła. Znowu tymże odprawić ją kazano. A. 1613. fol. 43. Tit. Rozgraniczenie.

Ani ta doszła. Inszym tedy odprawić ją kazano. A. 1646. fol. 17. Tit. Komissya.

Ani ta doszła. Znowu insza. A. 1670. f. 52. Tit. Komif.

Znowu insza, *cum reasumptione* przeszłych. Co nie ma *præjudicare juribus antiquis Reipub.* do Xięstwa Kurlandskiego, o rozgraniczeniu, ani Xiażęciu I. M. Kurlandskiemu. A. 1676. f. 15. Tit. Komif.

Ciż Komissarze w pretenzye Xcia I. M. Kurlandskiego weyrzą, y relacyą na przyszłym Seymie uczynią. *ib.*

Nie zkonieczona, ale do czasu od Komissarzow limitowana iest. Kazano tedy znowu ziachać się tymże Komissarzom, *pro termino Limitationis*, y kończyć ją. Która *continuatio* powinna być przy Vrzednikach, Marszałku y Podkomorzym, *de jure* należących. A. 1677. f. 16. Tit. *Reasumptio Komif.*

Ciż Komissarze, żeby w pretenzye Xcia I. M. Kurlandskiego weyrzeli, y na przyszłym Seymie informacyą Rzeczyposp. dali, ponowiono. *ib.*

Comissye przeszłych Seymow, o rozgraniczeniu Powiatu *Bracławskiego* z Xięstwem *Kurlandskim*, *in toto* reasumowano, y Komissarzow naznaczono. K. Lit. A. 1685. f. 9. Tit. *Reasumptio Komif.*

Comissya Xięstwu Litewskiemu z Xięstwem Kurlandskim, *ratione gravaminum*, y do rozgraniczenia Powiatu Dyneburskiego. A. 1649. f. 17. Tit. Komif.

Comissya Xięstwu Litewskiemu z Kurlandya, do postanowienia czasu y sposobu, *circa administrationem justitiæ*, *tam in Civilibus quam Criminalibus causis*. A. 1607. f. 863. Tit. o Sprawiedliwości.

Ciż Komissarze, y w Menice w Kurlandyi, aby sprawiedliwie wychodziła, weyrzą. *ibidem*.

Należiony sposob Vpitskiemu y Wilkomirskiemu, Powiatom. A. 1611. f. 43. Tit. Sposob sprawiedliwości.

Vpitski Powiat reaktuje go, a inszy naleść mają Komissarze; Wilkomirskiemu zaś *approbatur*. A. 1613. f. 49. Tit. Komif. *vid. Tit. Sprawiedliwość*.

Znowu inszym Komissarzom odprawić tę funkcyą kazano, ktorzy zgodę swoją na pi-

- fmie na przyszły Sejm, przez Posły Powiatu Vpitskiego, *pro confirmatione*, przysła.
A. 1638. f. 25. Tit. Komif.
- Comissya do rozgraniczenia Zmudzi z Kurlandya, y uzpokoienia wszystkich rożnic ab
utrinque zachodzących, *absentia* Komissarzow *unius*, *ex utraque Parte*, *non obstante*.
A. 1601. f. 760. Tit. Komif.
- Nie doszła ta: infza nakazano. A. 1611. f. 41. Tit. Komif.
- Znowu infza A. 1613. f. 45. Tit. Komif. Xięstwa.
- Y Znowu A. 1616. f. 48. Tit. Komissarze.
- Comissya na rozgraniczenie Infant z Kurlandya, *ex vi Paſtorum Oliven*. A. 1661. f. 8. T.
Komif. względem.
- Nie doszła: znowu infza, *insistendo* pierwzey, naznaczono; którą Komissarze z Se-
natu y z izby Poselskiej, *cum assistentia* Komissarzow Xcia Im. Kurlandskiego, *nonnul-*
lorum absentia non obstante, odprawia, y pewne miedzy Infantami Rzeczyposp. y
Szwedzkimi, y Xięstwem Kurlandskim, *secundum Paſta Induciarum*, na ktore się refe-
ruia *Olivenſia*, uczynia rozgraniczenie, y we wszystkich pretenſjach, *ratione* podwyższenia
Cel Ruskich, y o zbiegłych poddanych, tak z Państw Naszych, iako y z Xięstwa
Kurlandskiego, *totaliter cum ſatisfactione* Xięstwa Lit. y Xcia Imci Kurlandskiego,
y tamecznych obywatelow uzpokoia, *de reliquo* do Konſtytucyi *Anni* 1661. ſtoſuiąc się.
A. 1678. f. 8. Tit. Komif.
- Comissya na ponowienie granic, miedzy Xięstwem Pruskim a Woiewodztwem Mazowiec-
kim. A. 1591. f. 617. Tit. Komissarze.
- Comissya takoważ Plockiemu y Mazowieckiemu, Woiewodztwom, y Biskupſtwu War-
mińskiemu z Xiążęcemi Prusami. A. 1601. fol. 741. Tit. Komissarze do Prus.
- Znowu Mazowieckiemu y Podlaskiemu z Xiążęcemi Prusami; A gdyby ktory Ko-
missarz, *in loco & tempore assignato* nie ſtanał; *pœna quingentarum Marcarum pecu-*
nie communis, *Fisco Regio & Parti infliganti per medium, ſolvendâ*, karany bydź ma.
Forum poſt Curiam A. 1607. f. 851. Tit. Komif. Pruska.
- Nie wzięła efektu: infza uchwalono, *cum pœna ſimili quingentarum Marcarum*, iako
na przeſzłym Seymie. Y *salarium* Komissarzom, po pięciudzieſiat grzywien Pol-
skich, naznaczono, na ktore Obywatele tameczni, przy Poborze Ziemie ſwoiey
po groſzy dzieſięciu wydać powinni. A. 1609. fol. 897. Tit. Komif. Pruska.
- Znowu infza. A Staroſtowie przylegli y Dzierzawcy Dobr Krolewskich, także y
Mieſzczanie, powinni Komissarzow ſtacyą ſiuſzną opatrować. Obywatele zaś tame-
czni ſtanu Szlacheckiego, około Raygroda y Auguſtowa, dać powinni z włoki po groſzy
dzieſięci, przy Poborze do Poborce, a Poborca tygodniem przed czasem Komif. przypada-
jącej, powinien te pieniądze oddać Komissarzom *ſub pœna Peculatus* tym, ktorzy się ſta-
wia. O co *Forum* w Grodźie, *ſine ulla appellatione & dilatione*. A Staroſta ma exekwo-
wać, *ſub pœna, contra negligentes Capitaneos, ſancitâ*. A. 1611. fol. 21. Tit. Ko-
missya.
- Znowu do rozgraniczenia infza. A. 1613. f. 27. Tit. o Rozgraniczeniu.
- A ſprawiedliwości ſpoſob wieczny taki poſtanowiono: aby na każdy rok Staroſtowie
y Dzierzawcy przylegli, na mieyſce przyległe Dzierzaw ſwych, na dzień S. Marcina
zieżdżali, y tam ſpolnie z Staroſtami Pruskimi, ſprawiedliwość należytą, z obu ſtron,
ex plebeis czynili. A Szlachcie Polskiej, *Forum* na Trybunale Lubelskim albo
Piotrkowskim, *inter cauſas conſervatas, in quatuor ſeptimanis*; Pruskiej zaś w Kro-
lewcu, w takimże czasie niedziel czterech. Ktore Dekreta bez wſzelkiej dylacyi, naj-
daley *in decurſu unius ſeptimane*, expedyowane bydź mają. A Staroſta każdy albo
Dzierzawca, powinien do takiej ſprawy mieć z ſobą Vrządника iednego, bądź Grodź-
kiego, bądź Ziemskiego, y dwu innych tamecznych dobrze oſiadłych y godnych
Obywatelow. Toż mają czynić y Staroſtowie Pruſcy. A. 1613. f. 21. Tit. Spra-
wiedliwość.
- Nie przysły do tych czas do efektu granice. Znowu Komissarze naznaczeni; do
ktorych granic *de novo* uczynionych, powinni Obywatele W. X. Lit. *ad cognoscen-*
dum ſcopulum aciale, *ſine quavis innoſcentia* Komissarzow, ſtawić się *ſub pœna*
Quingentarum Marcarum Polon. o ktore *forum, ad inſtantiam cuiusvis*, z Koronne-
mi Komissarzami w Piotrkowie, *inter cauſas Officii*; a z Pruskimi w Krolewc, *ſine*
dilationibus & appellationibus. Tamże zaraz przed temiż Komissarzami poddanni
zbiegli, z obu ſtron, wydawani bydź mają z żonami, dziećmi, y ſubſtancyą, *ſub pœna*
Quin-

Qvingentar. Marcar. Polonic. O co każdy *legitimè* przez innotescencyą komissarską ma citari & requiri. A na potym Obywatele Mazowieccy, Podlascy y Prus Xiążęcych, Poddanych z obu stron zbiegow, *sine literis testimonialibus* Panow swoich, przyimować nie mają, *sub pœna Qvingentorum Marcar. Polonicalium.* O co *forum* w Grodzie przed Vrzędem *peremptoriè*, pod ktorego iurysdykcyą pozwany Dobra swoje mieć będzie, *sine quibusvis dilationibus, exceptionibus & appellationibus.* Y Miasta z obu stron przestrzegać tego mają, żeby także poddanych zbiegłych, *sine literis testimonialibus* Panow ich nie przyimowali, pod takowąż winą *in eodem foro* Grodu, pod ktorego iurysdykcyą ośiadłości mają. A Obywatele Pruscy, ktorzy *privatâ autoritate* granice miedzy Xięstw y Woiewodztwy temi rozsykali y zepsowali, restaurować ie mają, *sub pœna Centum Marcarum Polonical.* tamże *in instanti* przed Komissarzami, każdemu z osobna ukrzywdzonemu *solvenda.* Przed temiż Komissarzami, o insze wszystkie krzywdy *ab utrinquè* ma bydz *cognitio sine ulla dilatione.* A Obywatele szlacheckiego stanu, około Raygroda y Augustowa, Pobor Anno 1611. wybrany, powinni wydać Komissarzom. A. 1616. f. 29. Tit. Komif.

Ani ta doszła: Znowu infza, według Konstytucyi 1616. & 1638. f. 28. Tit. Komif. Ani ta. Znowu infza. A. 1641. f. 19. Tit. Komif.

Znowu Podlasku samemu z Prusami temiż. *ib.* f. 20. Tit. Komif.

Y ta nie doszła. Infza obiecana, y stołując się do Konstytucyi A. 1611. Podymne po gr. 10. na to, od Obywatelow stanu Szlacheckiego Ziem Wiskiey y Lomżeńskiej, y rych co około Augustowa y Raygroda, postanowiono, *sub pœna banitionis*, a Poborcy re pieniądze wybrane powinni będą oddać Komissarzom tym, ktorzy się stawia, *sub pœna Peculatus.* O co *forum* z Poborcami w Grodzie, *sine ulla appellatione & delatione*; A Starosta exekwować powinien. A 1647. f. 29. Tit. Komif.

Warowano przy tym, że ta Komissya nie ma nic derogować *Regio Diplomati*, względem Dysposycyi y Administracyi prowentow, y Dzierzaw, y Ekonomiy Xięstwa Pruskiego, Kurfirsztowi Im. Brandeburskiemu danemu. *ib.*

Znowu do uznania szkod, y Woiewodztwu Płockiemu. A. 1659. fol. 37. Tit. Komissya.

O Sprawiedliwości excessow z Xięstwem Pruskim, opisane Prawa dawne reasumowano, y postanowiono: aby z obu stron Starostowie pograniczni, tak Koronni iako y Xięstwa tego, podług tychże praw, na mieysca sobie dawnemi prawami opisane zieżdżając, skuteczną y nieodwłoczną, *tam in Criminalibus quam in Civilibus causis*, sprawiedliwość czynili. Ktorzy ieżliby *negligentes in officio* byli? tedy wedle Pakt, znioższy się z Kurfirszttem Im. Komissarze zobopolni wyprawieni będą. A. 1667. f. 25. Tit. Komif.

Nie przyszło to *ad effectum*: Komissarze tedy naznaczeni. A. 1670. fol. 27. Tit. Komissya.

Ciż oraz y do innych Woiewodztw, iako to Podlaskiego, Lubelskiego, y Xięstwa Litewskiego deklarowani. *ib.*

Znowu infza Komissya Xięstwu Mazowieckiemu y Woiewodztwu Podlaskiemu, z Xięstwem Pruskim; bo pierwsze nie doszły. To jednak nie ma padać pod dyskwi-fycyą, że Obywatele Koronni, przy granicy Pruskiej mieszkający, do kuźnic swoich po rudę żelazną, przez rudę drugą y trzecią, do dalszych gruntow y fodyn *licite* ieżdża. A. 1677. f. 18. Tit. Komif.

Comissya dla granic y sprawiedliwości Ziemi Zmudzkiej, od Prus Xiążęcych. A. 1607. f. 864. Tit. O Komissyach.

Znowu infza, *cum reasumptione* pierwszej. A. 1611. f. 41. Tit. Komif.

Znowu infza: y Powiatowi Grodzieńskiemu. A. 1613. f. 47. Tit. Komis.

Znowu infza. A. 1616. f. 48. Tit. Komissarze.

Znowu infza, y z Xięstwem Kurlandzkim. A. 1638. f. 29. Tit. Komis.

Comissya dla granic y sprawiedliwości, miedzy Xięstwem Pomorskim a Woiewodztwy Pruskiemi. A. 1609. f. 898. Tit. Komis.

Nie doszła; znowu infza. A. 1611. f. 37. Tit. Komis.

Znowu Woiewodztwu Pomorskiemu samemu z Xięstwem Pomorskim, Konstytucyą Anni 1601. reasumowano, y inszych Komissarzow, na mieysce zmarłych, naznaczono. A. 1616. f. 16. Tit. Komis.

Comissya do rozgraniczenia Ruskiego, Bełskiego, Podolskiego, Woiewodztw z Wołyńskim Woiewodztwem. A. 1576. f. 292. Tit. O sprawiedliwości.

Obiecano też naleść sposob, między temi Woiewodztwy czynienia sprawiedliwości, bo do tych czas pewnego prawa nie mieli. *ib.*

Znowu Komissarzow obiecano, do rozgraniczenia pomienionych Woiewodztw, y Woiewodztwa Braclawskiego. A. 1578. f. 388. Tit. Sprawiedliwość.

A o wszystkie inne krzywdy, co się gruntu dotyczy, do Ziemstwa pozywać się mają. *ibidem.*

Znowu naznaczeni są Komissarze. A. 1581. f. 374. Tit. O Komissyach.

Comissya do rozgraniczenia Woiewodztwa Podolskiego z Braclawskim; na którą samych Woiewodow tych Woiewodztw, także Podkomorzych, Chorążych y Woyfkich naznaczono, y winę sta grzywien, któryby się z nich nie stawil, założono, z naznaczeniem *forum* na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*. A. 1601. f. 738. Tit. Rozgraniczenie Podolskiego.

Comissya do rozgraniczenia Woiewodztw, Ruskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Bełskiego, Lubelskiego, Braclawskiego y Kiiowskiego, także Wielkiego Xięstwa Litewskiego z Podlaszem, y Mazowsza z Podlaszem, y Powiatu Mozerzkiego z Kiiowską Ziemią, obiecana. A. 1589. f. 525. Tit. O rozgranicznin.

Nie doszła; Znowu insha Woiewodztwom, Wołyńskiemu y Braclawskiemu. A. 1590. f. 584. Tit. Odkład.

Ani ta doszła. Znowu Vrzednicy pewni Ziemscy naznaczeni, do rozgraniczenia Woiewodztw, Ruskiego, Bełskiego, Podolskiego; a z drugiey strony, Wołyńskiego Braclawskiego y Kiiowskiego z Mozerzkim Powiatem A. 1593. f. 648. Tit. Komissarze. Znowu ciż Vrzednicy naznaczeni, y wina sta grzywien na nich, któryby, *absque legali impedimento*, na czas Komissyi tey naznaczony nie ziachał, założona, *cum assignatione fori* na Trybunale, *inter causas Officii*; do tychże Vrzedników przydani są Woiewodowie z tych Woiewodztw. A. 1698. f. 690. Tit. Rozgraniczenie.

A iż to nigdy doysć nie mogło; taki sposob rozgraniczenia postanowiono: Strony, które granic potrzebują, Podkomorzych, Chorążych y Woyfkich swoich Powiatow, wywieść mają, którzy, za wydaniem innotescencyi, różnice takowe, *duorum absentia non obstante*, uzpokoją y rozgraniczą. *Salva appellatione Parti gravatam se sententi.* A jeżeliby *sententia discordes* były? *pro cognitione* na Trybunał odesła. *Prosecutio* zaś, *in quovis Palatinatu Volhyniae proximo*, bydź może. A. 1601. f. 738. Tit. Rozgraniczenie Obywatelow.

Pena centum Marcarum na Vrzednika, któryby się na innotescencyi podpisać nie chciał, albo podpisałszy nie ziachał. A *forum* Trybunał, *inter causas Officii*, *salvo Legali vere infirmitatis.* *ib.*

Różnice jednak, między Dobrami Krolewskimi, mają się przez zwykłe Komissarze ograniczać. *ib.*

Comissya takoważ znowu Woiewodztwu Wołyńskiemu z Bełskim; *absentia* Komissarzow *unius plurimumve non obstante*; byle ich z Woiewodztw po trzech przynajmniej przy Vrzedzie Podkomorskim było. A. 1638. f. 19. *Komis.*

Comissya do rozgraniczenia Woiewodztwa Podolskiego z Litwą, to jest: z Brzeskim Woiewodztwem, ma bydź dana. A. 1589. f. 525. Tit. O Rozgraniczeniu.

Dana jest. A. 1591. f. 616 O *Komis.*

Znowu insha, y z Powiatem Grodzińskim; na którą każdy Komissarz podpisałszy się, powinien się stawic, *excepta vera infirmitate*, pod winą dwuch set grzywien. O co *forum*, *ad cuiusvis instantiam*, Polakowi w Koronnym, a Litwinowi w Litewskim Trybunale, deklarowano. Przytym jeżeliby która strona, bądź z Polski albo z Litwy nie wyiachała? Komissarze z iedney strony ziechawszy się konczyć y granice sypać mogą; *Et sic negotium in rem judicatam transibit.* A. 1596. fol. 583. Tit. Rozgraniczenie.

Znowu insha, tymże porządkiem, który jest w Konstytucyi A. 1596. opisany, pod winą w Vnii wyrażoną. A Pocztow z każdej strony nie ma bydź więcej, nad trzydzieści koni, rachując w to Komissarze y slugi ich: pieszych zaś po trzydzieści chłopow, dla ukazowania znakow y dokumentow granicznych, *sub pena mille marcarum*, na Trybunale *inter causas Officii peremptorie repetenda.* A gdyby się Komissarze z obu stron nie zgodzili, wszystkie probacye dostatecznie zpisane, na Sejm *pro cognitione*

zione przynieść powinni. Tym czasem zaś, poki Komissarze nie zkończą rozeznaniem swoim dyfferency, nie może nikt z Litwy do Korony *evocari*, *sub nullitate Processus*. Co się y o Powiecie Grodzińskim y Mozerfkim z Koroną rozumieć ma. A. 1598. f. 595. Tit. Rozgraniczenie.

Nie dozła: Znowu tymże Komissarzom odprawić ją kazano, *cum reassumptione in toto Constit.* 1598. A. 1601. f. 738. Tit. Rozgraniczenie.

O tymże na drugim mieyscu, *cum hac declaratione*: iż Komissarze ziachać się powinni, *sub pena centum marcarum, excepto legali impedimento*, na Trybunale *inter causas Officii, ad instantiam cujusvis repetenda*. Których Komissarzow y Podkomorzich, Starostowie przylegli stacyą opatrować mają. *De reliquo Constit.* A. 1598. *reassumitur* A. 1601. f. 741. Tit. Rozgraniczenie.

Znowu insha, *juxta Constit.* 1598. & 1601. A. 1607. fol. 850. Tit. Rozgraniczenie.

Ani ta dozła. Przeto postanowiono: aby ci, którzy czuią się nie należeć do iurydykcyi Koronney, nie czekając Komissyi, już *à modo* sądzili się w Koronie, *non evocando* do Litwy, zwłaszcza którzy Kupna, Darowizny pokażą, pod tytułem Ziemie Podlaskiey. Zastawy zaś Maiętności niektórych, które do tey Konstytucyi za zapisem W. X. Litew. trzymają, zostawać *in robore* powinny, aż do uczynienia dosyć na tey Maiętności. A. 1611. f. 22. Tit. Rozgraniczenie.

Znowu insha, *cum pena mille marcarum*, na Komissarzow, któryby się nie stawil, (*absentia* iednak *unius vel duorum, plurimumve non obstante*) *interposita*, od Koronnego w Trybunale Lubelskim *inter causas Officii peremptorie*, a od Litewskiego w Trybunale Wileńskim w każdy termin, *repetenda*. *Reliqua* iako w Konstyt. A. 1598. & 1601. *exceptis his causis, quae jam in rem judicatam transferunt*, które V. rzędy exekwować mogą. A. 1616. f. 47. Tit. Rozgran.

Vczynili Dekret ci Komissarze: *nihil ominus*, nie czyniąc o nim żadnego rozsądku, inshi znowu dani, deklarując: iż na przyszłym Seymie, tak *de validitate* pomienionego Dekretu, iako y *de negotio principali decideretur*. A. 1620. fol. 12. Tit. O Komissyi.

Znowu dani inshi. A. 1623. f. 11. Tit. Komif.

Y Znowu inshi, *absque quavis appellatione*, z tą deklaracyą: że z relacyi Komissarzow tych na przyszłym Seymie uczynionej, dyfferencye te, bez wszelkiey dylacyi decydowane będą. A. 1649. f. 45. Tit. Komissya Brzeska.

Znowu inshi, *cum reassumptione* o tym wszystkich Konstitucyy, *ab An. 1589. usque ad Annum 1649.* Ktora Komissya y Woiewodztwu Lubelskiemu służyć ma. A. 1661. f. 27. Tit. Komif.

Comissya na rozgraniczenie Powiatu Wileńskiego od Bractawskiego, także Wilkomirskiego od Bractawskiego. A. 1613. f. 44. Tit. Rozgraniczenie.

Znowu tymże Powiatom; także Powiatom, Kowińskiemu y Vpińskiemu. A. 1616. f. 48. Tit. Komif.

Reassumowano *in toto* te obiedwie Konstytucye. A. 1613. & 1616. *cum declaratione*: iż Podkomorzowie y Marszałkowie tych Powiatow, według praw y dawnych duktow mają ie rozgraniczyć. A. 1631. f. 21. Tit. Rozgran.

Comissya, do rozgraniczenia Woiewodztwa Kiiowskiego z Litwą z Powiatem Mozerfkim, ma być dana. A. 1589. fol. 525. Tit. O rozgraniczeniu. & fol. 530. Tit. Rozgraniczenie.

Nie dozła. Naznaczeni na to pewni Vrzędnicy Ziemscy. A. 1593. f. 648. Tit. Komissarze.

Y Znowu, *cum pena centum marcarum*, któryby, *absque legali impedimento*, nie przybył z Komissarzow, na Trybunale *inter Causas Officii, ad instantiam cujusvis Indigenae illius Palatinatus seu Districtus, repetenda*. A. 1598. fol. 690. Tit. Rozgraniczenie.

Odprawiona; ale że w niebytności drugiey strony, Komissarze znowu dani. A. 1601. f. 740. Tit. Rozgran.

Znowu dani. A. 1607. f. 857. Tit. Komissya.

Y Znowu, *cum pena ducentarum marcarum* na Komissarze, któryby *absque legali impedimento* nie przybył, y powinności swej dosyć nie uczynił; na Trybunale *inter Causas Officii cujusvis Palatinatus*, a w Litwie między obligami *peremptorie, ad instan-*

- instantiam cuiusvis injuriati, repetenda. Ex una parte omnium Commissariorum absentia non obstante. A interim ukrzywdzonym prescriptio czasu szkodzić nie ma, y wszystkie processy Aktorowi, w którymkolwiek Grodzie uczynione, wcale zostaną.* A. 1609. f. 911. Tit. Komissya.
- Znowu inși Komissarze. A. 1611. f. 17. Tit. Rozgran.
- Zniesiona ta Komissya, dla tego, że w niebytności drugiej strony kontynuowana; gdyż Komissarze od Woiewodztwa Kiiowskiego, dla wielkich przeszkod stawić się nie mogli, znowu tedy infza dano, *absentia unius Partis non obstante.* A. 1613. fol. 48. Tit. Rozgran.
- Zniesiona y ta dla tego, iż Komissarze nie jeżdząc po gruntach, na miejscu ją odprawili; a infza dana, *pena centum Marcarum* na Komissarzow, którzyby nie ziachał, *interposita. Excepto*, gdyby dla Pospolitego ruszenia przybydź nie mogli, a dali o tym wiedzieć do Vrzędu Mozerskiego. A. 1620. f. 15. Tit. Rozgran.
- odprawiona: Kognicya o niej do Seymu *reijcitur*, po Wotach Senatorskich. A. 1623. f. 13. Tit. Komissya.
- Ieszcze do drugiego Seymu. A. 1624. f. 9. Tit. Komissya.
- Approbatur tandem in toto*, wiecznemi czasami. Dobra jednak Kapituły Wileńskiej, Kamieńszczyzna z Włością, do Biskupstwa Wileńskiego należąca, y Uborstka Włość, wedle Dekretu Seymowego A. 1625. do Xięstwa Litew. Powiatu Mozerskiego inkorporowane. Processy w różnicach *ab utrinque* zniesione. A sprawy wszystkie z obu stron, do pierwszych stopniow prawnych przywroczone, *non obstante ulla prescriptione Terrestris.* A. 1631. f. 19. Tit. Granice.
- Comissya na rozgraniczenie Ziem, Kiiowskiej, Zytomirskiej y Owruckiej 1659. f. 47. T. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.
- Comissya do rozgraniczenia Mazowsza z Podlaszem, miała bydź dana. A. 1581. f. 524. Tit. O Rozgran.
- Comissya na rozgraniczenie Powiatu Kamienieckiego od Latyczowskiego. A. 1611. f. 24. T. Rozgraniczenie Powiatow.
- Odprawiona: *Et approbatur.* A. 1613. f. 14. Rozgraniczenie Powiatow.
- Potym pozwolono: aby Rozgraniczenie Dobr Rzeczyposp. z Szlacheckimi w Woiewodztwach, Podolskim y Braclawskim leżących, podług Konstyt. A. 1613. doszło. A. 1633. f. 56. Tit. Komis. Podolskie.
- Comissya pewną pewnym Komissarzom, do spraw Rzeczyposp. na ten czas zachodzących, daną wzpominają. *Non liquet* jednak, co to za sprawy, bo o tym skrypt osobny napisany tylko. A. 1595. f. 662. Wszem wobec.
- Comissarze, do P.P. Radny y Vrzędnikow, ktorzy na ten czas przy boku Krola bydź mieli, dla Traktatow y dla poparcia Woyny Moskiewskiej, tak z Korony iako y W. X. L. naznaczeni. A. 1611. f. 1. Tit. Poparcie Woyny.
- Y Znowu. A. 1613. f. 11. Tit. O Tatarach.
- Nie doszły te Traktaty; zlecono tedy Krolewiczowi IM. Władysławowi, *belo* z nimi *experiri.* A. 1616. f. 2. Tit. O Moskwie.
- O tymże znowu. Y Komissarze z tego Seymu, obiecano. A. 1618. f. 1. Tit. O Moskwie.
- Doszły były Traktaty; ale że ie łamią Moskwa; *defensio* przeciwko nim *decernitur*, y Komissarze, ieżliby Narod ten traktatow afektował? naznaczeni. A. 1632. f. 1. Tit. O Moskwie.
- Znowu Komissarze naznaczeni. A. 1633. f. 13. Tit. Woyna Mosk.
- Znowu Komissarze, do Traktatow z Carem Moskiewskim. A. 1659. f. 1. Tit. Komissarze.
- Y Znowu. A. 1661. f. 1. Tit. Komissarze.
- Znowu Komissarze, o wieczny Pokoy, na terminie w *armistitium Andrusowskim* wyrażonym. *Confederat.* A. 1668. f. 15. §. Ponieważ z Państwem.
- O tymże w drugiej Konfederacyi, po śmierci Krola IM. Michała. A. 1674. f. 16. §. Ponieważ.
- Znowu Komissarze, o wieczny pokoy. A. 1678. f. 1. Tit. Komissarze.
- Y Znowu. A. 1683. f. 12. Tit. Komissya.
- Comissya do rozgraniczenia Korony y W. X. Lit. od Moskwy. A. 1635. f. 7. T. Komis.
- Niewłożono było w tę Konstytucyę Komissarzow W. X. Lit, deklarowano tedy, że to wadzić nie ma Prawom W. X. Lit, a napotym, kiedy Komissarzow do rozgraniczenia

niczenia Państw Koronnych, albo W. X. Lit. z Moskiewskimi, bądź z Seymu, bądź z Kancellaryi, naznaczać będą; do granic Koronn. ieden z W. X. Litewskiego, a do granic W. X. L. ieden Koronny, ma bydź przydany Komissarz. A. 1638. f. 15. Tit. O Komissyach.

Znowu infza Komissya. A. 1642. f. 15. Tit. Komissya.

Znowu infza. A. 1646. f. 6. Tit. Komissya.

Comissya *Eismuntom*, w Powiecie Grodzińskim, do obaczenia gruntow, ktore sobie do Wsi Krolewskich zabrane bydź, pretendują. A. 1511. f. 48. Tit. Komissya.

Nie doszła ta; infza naznaczono. A. 1613. f. 44. Tit. Komissya.

Tychże znowu Komissarzow naznaczono, do uważenia szkod Szlachty Obywatelów Powiatu Grodzińskiego, przez zalewek gruntow ich stawami Krolewskimi, y o wchody ich w puszczech Grodzińskich. A. 1613. f. 45. Tit. Komissya generalna.

Znowu infza Komissya, cum informatione. A. 1662 fol. 20. Tit. Komissya.

Ciż Komissarze, różnicę miedzy Dobrami Krolewskimi, Dobrami Vr. Iozefa Karpia Podkomorzego Ziemie Bielskiej, gruntownie uzpokoić, *simili modo*, mieli. *ib.*

Ciż Komissarze *facultatem* mieli, y *excessivos*, ktorzy podczas zawoiowania Moskiewskiego, Szlachtę zabijali, różnych ludzi męczyli, Kościoły, Cerkwie, Dwory Szlacheckie nachodzili y rabowali; strony, przez innotescencyą do Grodu Grodzińskiego podaną, obwieściwszy, *praviā inquisitione*, według prawa, za dowodem słusznym, by y na gardle karać, stosując się w tym do Konstytucy o Rabownikach, A. 1658. & A. 1659. *non obstante ullā prescriptione*. A *inquantumby injuriatis* nie dosyć się stało od Komissarzow, *viā juris* wolno było dochodzić krzywd swoich *ib.* Odprawiła się ta Komissya, y approbowano ją *in toto*, y *Eismuntow* przy zamianie gruntow, ktorych włok 63. y morgow 15. z folwarkiem *Milkowszczyzna* nazwanym, *perpetuū* nienaruszenie zachować obiecano, y Przywilej na to z Kancellaryi W. X. L. wydany approbowano. A. 1667. f. 73. Tit. Approbacya.

Znowu Komissya dana Vr. Iozefowi Karpowi Podkomorzemu Ziemie Bielskiej, dla granic, cum facultate decidendi. A. 1678. f. 39. Tit. Komisf.

Comissya do uczynienia inkwizycyi w Ekonomii Grodzińskiej, względem zabięcia tamże Kapitana *Wichert*a, y do osądzenia winnych: *salvā appellatione à definitiva sententia* do Krola IMci A. 1662. f. 21. Tit. Komisf.

Comissya, *ratione Dzierzawy Dorfszuńskiej* wywiedzioną, approbowano *in perpetuum*. A. 1601. f. 761. Tit. Dorfszuńska Komisf.

Comissya do rozgraniczenia Woiewodztwa Lubelskiego z Woiewodztwem Brzesckim. A. 1611. f. 19. Tit. o Rozgraniczeniu Dobr.

Comissya Brzescka z Woiewodztwem Lubelskim y Podlaskim, do przyszłego Seymu odłożono, o ktorey tamże ma bydź *cognitio*; a Dekreta Trybunałskie, tak Lubelskie iako y Wileńskie, *tantisper* suspendowano. A. 1633. f. 27. Tit. Komissya Brzescka. Znowu do drugiego Seymu. A. 1635. f. 26. Tit. Komisf.

Znowu do Seymu sześciedzielnego, w tymże roku, na drugim Seymie odłożono ją. A. 1635. f. 3. Tit. Komissya.

Zkończona. A na rozgraniczenie Dobr *Privatorum* Komissarze naznaczeni, z tą informacyą: aby granice wszędy znaczne, przychylając się iak naybarżiey *ad presentem Possessorum usum*, *absquē quavis appellatione*, uczynili, y tę Komissyą zkończyli, *sine prejudicio* pomienionych trzech Woiewodztw. A ci ktorzyby potym kogo *extra jurisdictionem* wyciągali; *penā quingentarum marcarum, in foro competentī reponendā*, karani bydź mają. A. 1638. f. 25. Tit. Uzpokoienie.

Comissya na uznanie dyfferencyi Dobr *Płodownice* Szlacheckiej z *Płodownicą* Rzeczyposp. przy rzekach, Gromodliwi, Gryczu y *Płodownicy* położoną, *ad primam requisitionem cuiusvis ex pretendētibz*, z Kancellaryi Koronn. powinna bydź dana. A. 1633. f. 49. Tit. Komissya.

Comissarze, pod czas wojenney expedycyi Tureckiej, przy boku Krola IMci zostawać mający, naznaczeni, cum potestate, iaką mieli *in Anno* 1590. y takowąż przysięgą z Koła Poselskiego deputowani przyśiądź mają; w żadne iednak rzady wojenne, Hetmanom należące, wdawać się nie będą. A. 1634. f. 3. Tit. Komissarze.

Y potym był taki Komissarzow *usus*. *vid.* Tit. Deputaci.

Comissya do rozgraniczenia Woiewodztwa Kiiowskiego z Czerniechowskim, z tą deklaracyą: iż co dawniejszych osad iest Kiiowskich, to do Woiewodztwa Kiiowskiego;

- a co za panowania Krola Zygmunta Trzeciego zasiadło, to do Woiewodztwa Czerniechowskiego należeć ma. Ktorą Komissyą Komissarze powinni, *sine ulla intermissione continuare, absentia nonnullorum non obstante*, byle z obu stron par numerus był. A. 1638. f. 26. Tit. Komissya.
- Znowu *reassumpta*. A Komissarze *duci* Woiewodztw, *sub nexu juramenti*, decydować y kopce sypać powinni. A. 1641. f. 26. Tit. Komissya.
- Comissya do Prus Xiążęcych, w sprawach portowych. A. 1638. f. 20. Tit. Komissya.
- Comissarze do Lemburka y Bytowa, aby te Powiaty dostatecznie opisali, Obywatelom stanu Szlacheckiego, także Wsi, Dzierzawy y wszystkie Włości zinwentowali, y *rationem* tego na przyszłym Seymie dali; potym Rzeczpospolita ordynacyą uczyni, *non derogando juribus Terrarum Prussie*. A. 1638. f. 10. Tit. Komissya.
- Kazano potym, aby Komissyą podania tych Powiatow Kurfirštowi Im. Brandeburskiemu *in feudum*, w ktorey Szlacheckie domy, *cum bonis eorundem*, opisane są, podał Woiewoda Pomorzki, jako na ten czas Komissarz, dla tego, żeby inși pod Indygienat tameczny nie podszywali się, praw y swobod Koronnych y Ziem Pruskich sobie nie usurpowali. A. 1667. f. 20. T. Komissya.
- Comissarze do uzpokojenia różnic, między Starostwem Brzeskiem a między Ziemią Chełmską, obiecani. A. 1581. f. 374. T. O Komissyach.
- Znowu do uzpokojenia różnic, o granice Ziemi Chełmskiej z Powiatem Brzeskim y Pińskim. A. 1609. f. 897. T. Rozgraniczenie.
- Comissarze do rozgraniczenia Powiatu Rzeczyckiego z Orszańskim. *ib.* f. 912. T. Komissarze do rozgraniczenia.
- Comissya do rozgraniczenia Powiatu Pińskiego W. X. Lit. od Powiatu Łuckiego w Woiewodztwie Wołyńskim. A. 1638. f. 16. Tit. Rozgraniczenie.
- Comissarze do rewidowania Maiętności Swiercze przy Zupach Wielickich, pod którą Sol jest y szyb Solny wyrobiony, aby za zamianą Dobr Rzeczypospolitey, ta maiętność przy Rzecyp. została. Co na Seymie Walnym referowano bydz ma. A. 1635. f. 24. T. Komissarze.
- Comissya do Puszczy Zmudzkiej, aby do pierwszych granic były przywroczone. A. 1607. f. 863. T. O Puszczech.
- Znowu *infza*. A. 1611. f. 41. T. Puszcze.
- Także do ograniczenia Puszczy Goyżowskiej we Zmudzi, y uczynienia rozśadku, około wstępu. *ib.* Tit. Komissarze.
- Znowu *infza* do Puszczy Goyżowskiej, także y do Rożeńskiej. A. 1613. fol. 46. Tit. Komissya.
- Znowu takoważ do tychże. A. 1647. f. 20. Tit. Załywanie Puszczy.
- Te iednak Puszcze y Ostępy, wolne od wrębów bydz mają, w ktorych łowy Krolewskie odprawiają. *ib.*
- Comissya *infza* do rozgraniczenia onych od Dobr Szlacheckich. A Dzierzawcy w tych y innych Puszczech Ziemi Zmudzkiej, wolnego wstępu Obywatelom tamecznym, według dawnych Praw y Przywileiów onym służących, bronić nie mają, *sine devastatione* y wyrabiania towarów. A. 1638. f. 29. Tit. Komissya.
- Znowu do rozgraniczenia Dobr, od Vświata, Newla y Wieliza. *ib.* A. 1647. f. 22. Tit. Karczma Witepska.
- Comissya *ad ineundos modos, & componendum* z Kapitułą Wileńską o *equivalens, ratione Commutationis* karczmy Witepskiej. A. 1647. f. 22. Tit. Karczma Witepska.
- Comissya do uzpokojenia dyfferency granicznych, między Starostwami Woiewodztwa Czerniechowskiego, a Dobrami Obywatelów tamecznych. *Cum Contravenientibus Decreto Commissoriali forum* na Trybunale Lubelskim, *inter causas conservatas*. A. 1638. f. 32. Tit. Preskrypcye.
- Odprawiona, y approbowano ją *in toto* z tą deklaracyą: iż ktoby po tey Komissyi kopce wzruszył, powinien ie na tychże mieyscach, gdzie były, według attestacyi Podkomorzkiej, *ad instantiam* strony ukrzywdzoney, przez Vrzęd Podkomorzki, za obwieśczeniem przez innotescencyą Podkomorzką drugiey strony, znowu odnowić. Czego żaden Dzierzawca bronić nie ma, *sub penis*, o rozruczeniu kopców przez Komissarze usypanych, *sancitis, in foro competenti vindicandis*. A iezliby dotąd dokonione nie były? nieodwłocznie kontynuowane bydz mają. A. 1641. Tit. Komissya.

Comissya na rozgraniczenie *Kamieńca Mazowieckiego* od *Dobr Krolewskich* y *Ziemskich*.
A. 1661. f. 32. Tit. *Rozgraniczenie*.

Comissya do ustawy rzeczy wżelakich. vid. Tit. *Ustawa*.

Comissya do ograniczenia *in circumferentia* O O. *Dominikanow*, y *Iezuitow Winnickich*.
vid. Tit. *Iezuici* & Tit. *Klasztory*.

Comissya do *Bobusławia*, dla upatrzenia miejsca funduszowi O O. *Karmelitow*, y opatrzenia onych. vid. Tit. *Fundacya*.

Comissya do wymierzenia placow w *Zamku Połockim*, Obywatelom *Woiewodztwa tamiecznego*. A. 1652. f. 24. Tit. *Zamek Połocki*.

Comissya na przeprawienie *Portu* zamulonego do *Krolewca*, y na *Inkwizycyą* *Cła* przebranego y *izkod*, z czyiey przyczyny? *in deflutationibus* stanęły. A. 1653. f. 18. Tit. *Comissya*.

A koszt tym *Komissarzom*, *Miasta Krolewskie Portowe* nad *Niemnem* y *Wilią* y inne, ktoreby *commodum* z przeprawy tego *Portu* mieć mogły, obmyślić powinny. *ibidem*.

Znowu infza. A. 1658. f. 26. Tit. *Komisf*.

Znowu infza: y *ratione* *zbiegłych* *poddanych* y innych *krzywd*. A. 1661. f. 8. Tit. *Komisf. Labugowska*.

Comissya, dla naprawy złych *przejazdow*, w *Maiętności Bartkowskiej*, w *Woiewodztwie Podlaskim*, w *Ziemii Drohyckiej*, z *Kancellaryi Koron.* wydana *Vr. Hyronymowi Chaleckiemu*, approbowana A. 1654. f. 16. Tit. *Aukcyja Symple*.

Comissarze do odbierania *Czopowego Lwowskiego*, y do *fortyfikacyi* tamże, vid. Tit. *Miaśto Lwow*.

Comissarze dla wyrugowania ludzi podeyrzanych z *Kamieńca Podolskiego*. vid. Tit. *Miaśto Kamieniec*.

Comissarze *Zakonnikom Przemyślskim* za *Sanem*. vid. Tit. *Klasztory*.

Comissya do *Krakowa*, aby miejsca *Kościółom* y *Klasztorom* *zburzonym*, y *place* tym, ktorzy się budować zechcą, a na swoich dawnych, dla *fortyfikacyi* *teraźniejszyey*, budować się nie mogą, powinna y *sluszną Privatis* nakazawszy za ich prace nagrodę; przy *Inżynierze* *wymierzone* y *naznaczone* były. A. 1658. f. 36. Tit. *Comissya Krakowska*.

Przytym *Miaśteczko Biskupie*, *przenieść* na *Prądnik*, *pozwolono*. *ib.*

Nie doszła ta *Comissya*: *znowu infza*, *cum hac declaratione*: aby *Komissarze* *delineacyą* *fortyfikacyi* uczynili przez *Inżynierzy* *sposobne*, y w niej miejsce *Kleparzowi*, *Stradomiowi* y *Kościółom* *zruinowanym*, a mianowicie *Kościółowi* y *Klasztorowi* O O. *Karmelitow* na *Piaśku* *będących*, y O O. *Bernardynom* *naznaczyli* y *wymierzili*; iakoby w *municyą* *sposobną*, te mianowane *Miasta* y *Kościóły* *inkludowane* były, y *napotym sine metu ruinae*, w *należyte* *sposobiały* się *fortyfikacyi* *requisita*. A. 1659. f. 33. Tit. *Komisf*.

Przytym *wszystkich*, ktorzy w *tey nowey* *będą* się *budować* *dymenzyi*, od *wszelakich* *Rzeczypośp. podatkow*, do *lat trzech*, *uwolniono*. *ib.*

Plura Tit. *Miaśto Kazimierz* przy *Krakowie*, *Miaśto Stradam*. &c.

Comissya na uznanie kosztu *fortyfikacyi* *Miasta Halicza*, przez *Starostę* *łożonego*, *cum affecuratione*: że to na *Dobrach* *Starostwa* tego, na *przyszłym Seymie* *assekurawano* mu *będzie*. A. 1658. f. 42. Tit. *Forteca Halicka*. vid. Tit. *Zamek Halicki*, & Tit. *Dobra*.

Comissya na *taksowanie* *Woytostwa Drozdowskiego*, *Vr. Marcinowi Madalińskiemu* *Starości* *Przemyślskiemu*. *ib.* f. 61. Tit. *Woytostwo Drozdowskie*.

Znowu tymże *Komissarzom* *odprawić* *ia* *kazano*. A. 1659. f. 41. Tit. *Komisf*.

Odprawiona, y *approbowana* na *Seymie* A. 1667. fol. 35. Tit. *Approbacya Comissyi*.

Potym to *Woytostwo*, *wiecznym prawem* *konferowano* *Vr. Marcinowi Kantyskiemu* *Gienaralowi Artylleryi Koronney*. vid. Tit. *Woytostwo*.

Comissya do *rewidowania* *Ziemie Wiskiej* *zpuśtoszenia*. A. 1659. f. 43. Tit. *Rewizya Desolacyi*.

Comissya *Dobr Cerkiwnych*, aby *pro iustitia*, iako komu należą, *oddane* były. *Komissarzom* y *stronom* *taką* *warowano securitatem*, iaka jest *Sądom Trybunalskim*. A.

Violatores securitatis, iudicio tychże Komissarzow sądzeni być mają. Ktoby zaś Komissyi *contravenire* chciał? *penis Legum*, iako *Violator Pactorum*, ma *subesse. ib. f. 54. Tit. Komis.*

Comissya Czudnowską, albo raczey Kapitulacyą daną Woysku Zaporowskiemu, przez Hetmana y innych Starczyznę tegoż Woyska przyśiężoną, *ad perpetuam rei memoriam, in Volumen Legum* inferowano. A. 1661. fol. 61. Tit. W Imię Troycy S. vid. Tit. Kozacy.

Comissya względem podwyższenia Cel Rygskich po Paktach Szwedzkich, y oraz na rozgraniczenie *Inflant* y *Kurlandyi. ib. f. 8. T. Komis.*

Comissya na uznanie aggrawacyy y szkod w Mazowszu, Podlasku y Lubelskim Woiewodztwie, przez Woysko W. X. Lit. poczynionych, *cum informatione. A. 1658. f. 39. T. Komis. z Woyskiem.*

Nie doszła. Znowu insza; także y Ziemi Chełmskiej, *cum reassumptione in toto* przeszłej Konstytucyi A. 1658. To tylko odmieniono, że Komissarze wprzód na Niedziel dwie przed ziechaniem się, nie *per Parochias*, lecz w Grodach tych Woiewodztw, publikować dać mają *innotescencyą* swoię, y że przy Sądzie Ziemskim y Vrzędzie Grodzkim odprawia y zkończą tę Komissyą. A. 1659. f. 37. Tit. *Reassumptio Commissionis.*

Ani ta do efektu przyszła. Znowu insza, *cum reassumptione anteriorum Constitutionum* A. 1658. & 1659. a osobliwie 1658. & *cum melioratione. A. 1661. f. 10. T. Reassumptio Komissyi.*

Przy Amnisty Gieneralney Woyskom Koronnym y W. X. Lit. daney, zachowano *in toto* tę Komissyą Woiewodztwom pomienionym y Ziemi Chełmskiej, także Woiewodztwu Wołyńskiemu. A. 1667. f. 1. T. *Amnistya Gieneralna.*

Nie doszła. Znowu ią tymże Komissarzom kończyć kazano. A. 1676. f. 9. T. *Kontynuacya Komissyi.*

Znowu *speciali Constitutione* Woiewodztwom, Podlaskiemu y Wołyńskiemu, takoważ Komissya do Drohyczyna pozwolona. A. eodem 1676. fol. 23. Tit. *Komissya.*

Y Znowu, *seorswâ Constitutione*, Woiewodztwu Wołyńskiemu y Polesiu Woiewodztwa Kiiowskiego, do Lucka, *cum informatione sufficienti. A. 1676. f. 22. Tit. Komissya.*

Ani ta doszła. Znowu Woiewodztwu samemu Wołyńskiemu, ale do Brześcia Litewskiego, nie do Drohyczyna, dana; *cum sufficienti* także *informatione*, która y Woiewodztwu Podlaskiemu, *ratione* szkod znacznych w przechodach pieniężnych, stacyy, kryminałow, służyć ma. A. 1677. f. 21. Tit. *Komis.*

Approbowano te Konstytucye, to jest A. 1676. & 1677. Woiewodztwu Wołyńskiemu, *in omnibus clausulis & punctis*, y *vigore* onych Komissarzow znowu naznaczono, którzy według Konstytucyi A. 677. sprawić się mają, deklarując: że *in Criminalibus* Woiewodztwu Podlaskiemu świeższych, przy przeysciu zpod Choćimia y Zorawna, krzywd poczynionych dochodzić wolno. Dawnieysze zaś *causae criminales*, do zapłaty Gieneralney Woyska W. X. Lit. *remittuntur, non derogando* amnistiom. A. 1678. f. 13. T. *Reassumptio Komissyi.*

Comissya do Polocka, dla wymierzenia w Zamku wyższym y niższym placow, Obywatelom Woiewodztwa tego, y lezuitom y Archyepiskopowi Polockiemu, według Praw ich, (w ktore Komissarze weyrzec mają) na ktorychby placach, tak Szlachta iako y pomienieni Duchowni, Gospodarzow strzelcow do obrony mieli, y sami, *in casu periculi*, resydować mogli. A. 1667. f. 70. T. *Opatrzanie Zamku.*

Comissya OO. *Dominikanom Chelmskim*, względem gruntu tymże Dominikanom zabrania, y Bożnice na nim zbudowania przez Zydow. A. 1667. fol. 42. Tit. *Komissya.*

Comissya, dla uznania aggrawacyy od Woyska Koronnego, pod władzą I. M. P. Stefana Czarnieckiego Woiewody Ruskiego będącego, w W. X. Lit. y w kraiach Bialo-Ruskich poczynionych, *cum sufficienti informatione. A. 1662. fol. 17. Tit. Komissya.*

Reassumowano *in toto* tę Konstytucyą, y *forum* na Komissyi, albo Trybunale Koronnym, *ad instantiam cuiusvis injuriati*, naznaczono, tak iednak, że do tego Sądu Sukcesorowie I. M. P. Czarnieckiego Woiewody Kiiowskiego, na ten czas Wodza Woyska,

Woyska, *nullo quæsito colore* pociągani bydź nie powinni. A. 1678. f. 13. Tit. *Reassumptio Komissyi*.

Comissya do Krosna, dla porachowania się z żołnierzami, y uznania krzywd od nich poczynionych, którzy wzięwszy to Miasto *per executionem*, in A. 1663. y dotąd one *in possessione* trzymając, y prowenta Mieyskie zabierając, extenuacyi długu swego y porachowania nie czynią; Komissarzow, *absentia nonnullorum non obstante*, byle ich sześć było, naznaczono. Do których IM. Xdz Biskup Przemyński, dwóch swoich naznaczy także y przyda Komissarzow, względem *præjudicium* Miasta tegoż od Kłasztorow, które browary sobie pobudowały, y Piwa y Gorzałki na szynk, *cum præjudicio* Miasta, daia. A. 1670. f. 26. T. Komissya.

Comissya do exekucyi, Dekretu Seymowego *liquidationis*, o Starostwo Puckie. *ib. f. 27. T. Deklaracya.*

Comissya na vspokoienie dyfferencyy, miedzy Obywatelami Powiatu *Piltińskiego* a Xiążęciem Kurlandskim zachodzących, y oraz do weyrzenia w Prawa o Biskupstwo *Piltińskie*, *in ordine ad eximendum*. Czego na przyszłym Seymie Komissarze dostateczną uczynią relacyą. A. 1661. f. 13. Tit. *Komisf.*

Znowu infza, *cum reassumptione in toto* przeszley. A. 1667. fol. 72. Tit. *Reassumptio Komissyi*.

Nie doszła. Znowu infza; Komissarze naznaczeni, przy Pieczętarzach obudwu Narodow; którzy wedle Konstytucyi o tym A. 1667. sprawić się mają, y relacyą na przyszłym Seymie uczynić. A. 1670. f. 62. Tit. *Komisf.*

Ani ta doszła. Znowu infza; Zachowując *in toto ad præsens* Xiążęcia Kurlandskiego przy Responsie od Rzeczyposp. na Seymie *Electiois*, de Dato 6. Iulii A. 1669. otrzymanym. A. 1676. f. 32. Tit. *Komisf.*

Ani ta doszła. Przeniešiono ją tedy do boku Krola I Mci, dla przedzkiego uspokoienia pomienionych Obywatelow Powiatu *Piltińskiego* z Xiążęciem Kurlandskim. Na którą *Plenipotentiarii* z obu stron, z prawami y Przywilejami swemi, za obwieszczeniem Krolewskim, ziadą, a Krol I. M. Komissarzow, *cum potestate decidendi & sopiendi* zachodzące pretenzyc, deputować będzie; *salvâ interim Xcia jurisdictione*. A. 1678. f. 42. *Reassumpcyja Komisf.*

Comissya dla weyrzenia łamego w dlugi y pretenzyc Xcia tegoż Kurlandskiego, *cum reassumptione* Konstytucyi Annor. 1609. 1611. de *Usuris* & 1676. A relacya tego na Seymie przyszłym przez Komissarze ma bydź uczyniona. A. eodem 1678. f. 43. Tit. O Xiążęciu I. M. Kurlandskim.

Comissya Zupnâ, *autoritate Generalis Confederationis sub Interregno* A. 1674. naznaczoną, *in toto* approbowano. A. 1676. f. 58. Tit. *Approbacya.*

Takowe Komissye, na každy Interregni Konwokacyi Generalney naznaczają, *in hunc finem*, aby Zupy w dobrym zostawały porządku, y stanowi Szlacheckiemu, w wydaniu soli suchedniowey, według dawnych praw y Regiestrow, także y w pretenzyc, wygoda się działa. *vid. Tit. Zupy.*

Comissya Lubelskâ y Dekreta Trybunalskie, *ex Remissione* teyże Komissyi, z Poborcami y innemi osobami; także Komissya *Poznańskiego* y *Kaliskiego*, Woiewodztw, względem rozprawy Żołnierza ich Powiatowego, *in toto* approbowano. A Woiewodztwu *Bełskiemu declaratur*, że na przyszłym Seymie zapłaci trzem Chorągwiom, na się *ex Vi Legis* A. 1649. wziętym, ponieważ to teraz stać się nie mogło. A. 1650. f. 1. T. *Approbacya.*

Comissya z Kancellaryi Koronney, Vr. Hyronymowi *Olszowskiemu* Podstolemu Koronne-
mu Staroście Wieluńskiemu, dla uznania kosztow przez niego na restauracyą Zamku Wieluńskiego łożonych, in A. 1658. danâ, & in A. 1659. odprawionâ, approbowano, y oraz Summę dziesięć tysięcy zł. na Dobrach tegoż Starostwa assekurowano. A. 1673. f. 27. Tit. *Zamek Wieluński. vid. Tit. Summy.*

Comissya na expensâ reparacyi Wsi *Walycza*, w Woiewodztwie Chełmińskim leżącej, przez Woynę Szwedzkâ zdesolowaney, odprawionâ, Vr. Michałowi *Zebrowskiemu* Oberszterowi Krola I. M. *in toto* approbowano: *salvis oneribus Reipub. ibid f. 28. Tit. Approbacya Komissyi.*

Comissya z Kancellaryi Koronney, Vr. Stanisławowi *Troianowi* *Piotrowskiemu* Skarbnikowi Ziemie Wiskiej, na uznanie kosztow, w naprawieniu przeprawy, we Wsi ie-

go dziedzicznej *Przecznich*, daną y odprawioną, approbowano. A. 1677. f. 40. Tit. *Przeprawa w Przecznich*.

Comissya Obywatelom Powiatu *Grodzińskiego*, z Leśnictwami Ekonomicznemi Krolewskimi, do przyszłego Seymu odłożona. A. 1670. f. 54. Tit. *Komisj.*

Comissya do Leśnictw W. X. Lit. dla wprowadzenia onych do dawnego porządku podług dawnych Rewizyj, mianowicie przez *Vr. Isaykowskiego* Łowczego W. X. Lit. y *Vr. Białozora* Marszałka *Vpitskiego*, odprawionych. A. 1677. fol. 13. Tit. *Komisj.*

Comissya na wydzielenie placow w Grodnie na Woiewodztwa W. X. Lit. dla wygody Seymu trzeciego W. X. Lit. pozwolonego, y do obmyślenia innych wygod y bezpieczeństwa A. 1677. f. 9. Tit. *Komisj.*

Plura Tit. *Miaślo Grodno, & Zamek Grodziński.*

Comissya do obaczenia y zregiestrowania wszystkich ruin y szkod, w Woiewodztwie *Lubelskim*, Powiecie *Stężyckim*, w Roku przeszłym przez Obozy Pospolitego ruszenia poczynionych. Czego na przyszłym Seymie Komissarze relacyą uczynią. A. 1673. f. 26. Tit. *Comissya.*

Comissya do Starostwa *Lubelskiego*, dla likwidowania *ad certam Summam* szkod y ruin onego, przez Pospolite ruszenia, przez lat dwie, obozowaniem poczynionych, y dla affektuowania teyże, iaka z likwidacyi będzie, *Summy in Bonis*, dawnieyszymi Przywilejami od tego Starostwa *avulsis*. Czego ciż Komissarze na przyszłym Seymie uczynią relacyą. *ib. f. 29. Tit. Comissya.*

Comissya do *Wilna*, dla podzielenia Dobr pewnych, w Przywilejach y skrypcie Krola Michała wyrażonych, w W. X. Lit. w różnych Powiatach leżących, w Summie trzydziestu tysięcy Intraty, Obywatelom Woiewodztwa *Smoleńskiego*, Powiatu *Starodubowskiego* y części Woiewodztwa *Połockiego*, podług *Diploma* Krola *I. M. Jana Kazimierza* konferowanych. Na ktorey Komissarze sprawić się we wszystkich mają, podług pomienionego skryptu Krola Michała Tymże Komissarzom *salarium*, każdemu po tysiącu zł. z reszt czopowego na Seymie przeszley Elekcyi uchwalonego, z skarbu W. X. Lit. naznaczono, y *securitatem*, iaka podczas Trybunału W. X. Lit. y Komissyj Generalnych, warowano. A. 1670. fol. 50. Tit. *Ukontowanie.*

A summe dwudziestu tysięcy, *ante unionem* na dzierzawę *Vianiską* wniesioną, *Vrodzonym*, *Ianowi y Alexandrowi, Wołowiczom*, Sukcessorom *Vrodzoney Wołowiczowej Stołnikowy W. X. L.* należąca, aby pomienieni *exules non onerata bona* mieli, na Starostwo *Plotelskie* przeniesiono, y one z drugą Summą dwudziestu pięci Tysięcy na toż Starostwo także *ante Unionem* wniesioną, złączono. Waruiąc tymże *Vrodzonym Wołowiczom*: że *post fata* onych y Sukcessorow ich, nie wprzod nowy Donataryusz do posessyi Starostwa *Plotelskiego* przyidzie, aż Summe czterdziestu pięci Tysięcy zpełna Sukcessorom onych *refundet*. Ktore Starostwo *Vrodzonym Wołowiczom*, za Konsensem Krolewskim, wolno będzie, komu infzemu w teyże Summie y takowymże prawem puścić, y onego ustąpić. *ib.*

Odprawiona: y wydzielenie to stwierdzono, y wszystkie *circa hoc negotium* Konstytucye *ab A. 1662.* y skrypt *ad archivum* na Seymie A. 1670. dany, a na terażniejszym Seymie approbowany, reassumowany: *non praesudicando injuriatis* od Komissarzow w wydzieleniu tych Dobr, & *salvam* onym *actionem* w Sądzie Seymowym *reservando*. Komissarze zaś tey odprawioney exdywizyi Dekreta, Inwentarze, Regiestra, do Vrządu ziemskiego *Smoleńskiego*, na Seymiku przyszłym *immediate* przypadającym, porządne oddać mają, *sub panna mille Marcarum*. A. 1673. f. 12. Tit. *Deklaracya Skryptu.*

W Dzierzawach tych *Exulum*; Podatki do jednego, ktorego na Seymiku *Relationis* z pośrzedka siebie obiorą, oddawane bydź mają; a ten wybrawszy ie, ogółem do Poborce Powiatu, w którym *bona consistunt*, albo do Skarbu Summe wniesć powinien, *sub panis, de Retentoribus*. *ib.*

Comissya *ad disquirendum negotium* Cerkwiow *Ritus Graeci*, w Ziemi *Drobyckiej*, w fizym obroconych. A. 1676. f. 23. Tit. *Cerkwie.*

Comissya do Ekonomyi *Nowodworskiej*, dla obaczenia szkod y ruin, tak Zamku iako y całej *Zuławy*, y wynalezienia sposobu reparacyi y kosztu na naprawę grobel, także do postanowienia *Kwarry*, według rewizyi, ieżli ma bydź płacona albo nie? y iako?

Tamże

Tamże oraz deklarowana być ma Summa Vr. Andrzejowi Gębickiemu na reparacyą tamy erogowana, która mu z oryginalną Summą powinna być zapłaconą. A. 1676. f. 27. Tit. Komisf.

Comissya względem naprawy Starostwa Kolskiego, y przepraw pod Kołem, Vr. Mikołajowi Mycielskiemu Staroście Kolskiemu z Kancellaryi Koronnej wydaną, *in toto* approbowano; *Salvis oneribus Reipub. Quartæ, & Hybernis*. A. 1676. f. 35. Tit. Starostwo Kolskie.

Comissya do Falet, dziedzicznej Maiętności Vr. Albrychta Opackiego Podkomorzego Warszawskiego, dla postanowienia Mostowego y grobelnego, według uznania expensy na to. Co na przyzły Seym Komissarze, *propter informationem*, przywieść mają. A. 1676. f. 33. T. Rewizya przepraw.

Approbowano potym tę Komissyą. *vid. T. Myto.*

Comissya takoważ dla rewizyi przeprawy pod Michrowem, dziedziczną maiętnością Vr. Felkierzamba Starosty Czarstynskiego, y dla postanowienia Mostowego. *ib.*

Approbowano tę Komissyą. *vid. Tit. Mostowe.*

Comissya, względem reparacyi Wsi Czerwna, z Kancellaryi Koronnej wydaną, *cum toto eius effectu, sine onere Reipub.* approbowano. A. 1676. fol. 45. Tit. Reparacya.

Comissya na rewizyą y uznanie kosztów, przez Vr. Iana Szczęsnego Radzieiowskiego Starostę Bolestawskiego, na restauracyą Zamku Bolestawskiego y całego Starostwa łożonych. A. 1676. f. 45. Tit. Zamek Bolestawski.

Approbowano tę Komissyą, y Summę na Starostwie assekuirowano. *vid. Tit. Summy.*

Comissya do Wsiów: Olszenice, Babie y Luboczy, dla uczynienia pomiaru sprawiedliwego łąnow osiadłych, podług ktoregoby *onera Reipub.* podeymowane były. *ib. f. 50. Tit. Pomiar Wsi pewnych Konwentu Zwierzynieckiego.*

Comissya względem reparacyi przepraw na grobli Grembaiskiej, z Kancellaryi Koronnej daną y odprawioną, *in toto* approbowano. A. 1676. fol. 54. Tit. Approbatio Komissyi.

Comissya w Modrzu odprawioną, Vr. Andrzejowi Boxie Radoszowskiemu Kasztellanowi Wieluńskiemu, Dzierzawcy tamiecznemu, względem erogowanych przez niego kosztów, *in toto* approbowano; *Salvis oneribus Reipub. hybernis & Quartæ. ibid. Tit. Komisf. Moderska.*

Comissya na uznanie sumptu na groble y mosty u Dankowa, na Rzece Istwarze, przez IMP. Warszzyckiego Kasztellana Krakowskiego łożonego; y na postanowienie Myta pewnego, obiecano. *ib. f. 55. Tit. Grobla.*

Comissya na rewidowanie przepraw, y na uznanie kosztu między Wsiami Grebkowem Biskupstwa Poznańskiego a dziedziczną Vr. Piotra Izbińskiego Cześnika Gostyńskiego, Ogrodkiem nazwaną *ib. f. 56. Tit. Przeprawa.*

Comissya do podzielenia Dobr Łoiowa y Lubecza, między Rycerstwo W. X. Lit. starego zaciągu, *secundum equalitatem & proportionem* zasług. A. 1670. f. 53. Tit. Komissya do Podziału.

Nie doszła: Znowu insha. A Komissarze ten podział wieczny do Akt Grodu, Ziemstwa y Trybunału oddadzą. A. 1676. f. 18. Tit. Komisf.

Comissya na uznanie, y wiecznemi czasami uzpokoienie dyfferencyy Starostwa Krzepickiego z Konwentem Czesłochowskim, względem Kłobucka obiecana. *ibid. f. 36. Tit. Iasna Góra Czesłochowska.*

Dana jest, *cum reassumptione* przeszłego Seymu A. 1676. Konstytucyi, względem granic, lasów, gruntów, Wsi y innych wszelakich kontrowersy. A. 1677. f. 17. Tit. Komissya.

Comissya do exekwowania Dekretów Krolewskich w sprawie: między Vr. Mikołajem Korffem Dworzaninem Pokoiowem Krola IMci, a Vr. Ernestum Ianem Korffem General-Maiorem, *non obstantibus quibusvis Partis, tanquam ex personali comparitione perpetuo bannitæ & convictæ oppositionibus, citationibus, literis salvi Conductus*, y do podania, *etiam forti manu*, Dobr *violenter ademptorum in possessionem* tegoż Korffa. *ib. f. 20. Tit. Approbacya.*

Comissya na uznanie Praw *iniquorum teloneorum* w Mieście Lwowie, y w innych Miastach, Miasteczkach y gościńcach w Woiewodztwie Ruskim. Tak iednak, aby się
nie

nie wdawać *in disquisitionem teloneorum Reipub. & Mensæ Regiæ*, y relacyą tego na przyszłym Seymie uczynić. *ib. f. 23. Tit. Miasto Lwow.*

Comissya na vznanie y vzpokoienie pretenzsy Zakonnic Grudziądzkich Reguly S. Benedykta, ktore mają do Miasta Grudziądza. A Miastu Komissarzow, *in quantum* onych potrzebować będzie, *in pari numero*, przyda Krol I. M: *non obstante* iednak *absentia* Komissarzow z strony Miasta, choćby ich nie było, odprawić się ta Komissya może. *ibid. f. 42. Tit. Komissya Grudziądzka.*

Comissya do Wilna, na rozśadzenie sprawy, o depozyt Vr. Szymona Rupińskiego Cudzoziemca, z OO. Bazylianami Wileńskimi Monasteru S. Ducha: *salvâ appellatione & definitiva sententia*, do sądu Krola I. M. Assessorskiego. *ibid. f. 16. Tit. Komissya.*

Comissya do Mozera, na vznanie szkod, przez Vr. Hobola Hetmana Woyska Zaporowskiego y ludzi iego, w Powiatach, Pińskim, Mozerskim, poczynionych, z tym dokładem: iż tenże Vr. Hobol *injuriatis* powinien skuteczną uczynić satysfakcyą, *sub pena exsolutionis de suo*; o co forum na Seymie. A. 1677. fol. 18. Tit. Komissya o szkody.

Comissya do Gdańska, na rozśadzenie kryminalnych excessow, przy zrabowaniu Kościoła OO. Karmelitow *Calceatorium* we Gdańsku niezbożnie popełnionych. A. 1678. f. 11. Tit. Sprawa Gdańska.

Comissya do Starostw, Chenińskiego y Zarnowieckiego, na osądzenie y obrachowanie kosztow, na restauracyą tychże Starostw, łożonych. *ibidem. fol. 14. Tit. Rewizya.*

Comissya do Starostwa Krzepickiego, *cum plenaria potestate*, dla odebrania Iuramentu wierności, wedle Konstytucyi A. 1662. od Vr. Atanazego Miączyńskiego Starosty Krzepickiego, y fortecy zrewidowania, zinwentowania y według sumnienia otakowania. Cóż Komissarze, Summę na fortyfikacyą y reparacyą Starostwa tego wyłożoną, iuramentem Vr. Starosty likwidowaną, na Wsiach tegoż Starostwa *auctoritate Reipub.* assekurować mają, ktora *asscuratio presentis Lege approbatur*. Tak iż *novus Donatarius post fata* Vr. Miączyńskiego Starosty Krzepickiego, Summę tę sukcesorom iego *ante deoccupationem* fortecy Starostwa tego, *totaliter* zapłacić będzie powinien. *ibid. Tit. Bezpieczeństwo Fortecy.*

Comissya dla zregiestrowania skryptow y Przywileiow Rzeczyposp. w Skarbcu Krakowskim zostających. A. 1676. f. 19. Tit. Rewizya Skarbu koronnego.

Nie doszła; znowu insza, żeby wszystkie pomienione skrypta y Przywileie, kosztem publicznem, do Warszawy Komissarze zprowadzili, y w sklepie Zamku Warszawskiego iako naybezpieczniej kollokowawszy, dostateczną onych rewizyą uczynili, zregiestrowali y konnotowali, którym za prace y farygi podjęte, Skarb Koronny z Prowentow Ordynaryynych *salaria* obmyśli A. 1678. fol. 30. Tit. Xiąg Rewizya.

Rewidowane te skrypta y Konnotowane w Krakowie, lecz nie przeniesione do Warszawy.

Comissya *super desolationem & reparationem* Wsi Topoli Zaplotney, w Woiewodztwie Łęczyckim leżącej, approbowano. *ibid. f. 39. Tit. Rewizya Wsi Topoli.*

Comissya na uzpokoienie dyfferencyi o granice, miedzy Dobrami Wrodzonych Wolffow & Ludinghausen, & Patrum *Residentia* Dinemburgensis, z Starostwem Dynemburskiem, y na zamiany Dobr, gdzieby tego potrzeba było, *cum plena facultate* naznaczona, y oraz approbowano, *perpetuū id duraturum*, co około tego *decisum* przez Komissarze będzie. *ibid. f. 19. Tit. Komissya.*

Comissya do uzpokoienia dyssensyy, miedzy OO. Dominikanami Wileńskimi a Kapitułą Wileńską, y obywatelami Woiewodztwa Witepskiego zachodzących. *ibid. Tit. Komissya.*

Comissya do zatrzymania Woyska W. X. Lit. w dalszey służbie Rzeczyposp. A. 1652. f. 19. Tit. Zapłata.

Nie doszła. Znowu insza, A. 1653. f. 5. Tit. O Zapłacie.

Comissya do Lwowa, dla podziału Summy z Wybrańcow, *Exulibus* Obywatelom Woiewodztwa Podolskiego, na lat trzy, *ad proportionem* Dobr każdego, pozwoloney. A. 1677. f. 18. Tit. Seymiki.

Nie doszła; Znowu ią tymże Komissarzom kontynuować z Deputatami, na Seymiku przyszłym Podolskim *Relationis* obranemi, kazano, y *forum cum Retentoribus*, ubi *de jure venerit*, deklarowano. A. 1678. f. 29. Tit. *Prorogacya Komissyi*.

Comissya do Brachynia o Zbiegi Powiatu Mozyrskiego, od Krola Imci Michała dana, nie doszła; znowu ią tymże Komissarzom odprawić zlecono. *Confederat.* A. 1674. f. 34. §. *Komissya*.

Comissya do Zamościa, na odebranie przysięgi od Vr. Marcina Zamoyskiego Podstolego Lwowskiego, y na podanie Zamościa y innych Dobr, Ordynacyi Zamoyskiej podległych, w realną posessyą temuż Vr. Podstolemu Lwowskiemu; także do przeyrzenia y konnotowania Praw, Przywileiow, Inwentarzow. *Confederat.* A. 1674. f. II. §. *Sprawa Ordynacyi*.

Plura Tit. Ordynacya Zamoyska.

Comissarze na uznanie dezolacyi Zamku Przemyńskiego, y na wynalezienie Sumptu naznaczeni; co przez Poslow Ziemskich tamiecznych, na przyszłym Seymie Stanom Rzeczyposp. *deferent.* A *interèa* Dzierzawcy terażnieyszy Dobr Starostwa Przemyńskiego, stosując się *in toto* do Dekretu Krolewskiego Relacyynego, nim o ruinie y reparacyi Zamku nastąpi od tychże Komissarzow informacya, y *determinatio Reipub.* Sądow Grodowym należytą w tymże Zamku *commoditatem* & *securitatem* od ruiny, także dla chowania Xiąg y dla Kancellaryi *competentem locum* obmyślić, *sub privatione bonorum*, powinni. A. 1667. f. 16. Tit. *Zamek Przemyński*.

Comissya o pretenzysie Woiewodztwa Wołyńskiego y Polesia Kiiowskiego, o szkody od Woyska W. X. Lit. naznaczona do Lucka, y Konstytucye, *de Immunitate* Dobr Ziemskich, dawnieysze reasumowane. A. 1685. f. 7. Tit. *Komisf.*

Comissya do windykowania podatkow y wypłacenia onych Woysku, iako też *pro causis injuriatorum*, Seymem 1683. postanowioną, reasumowano; Komissarzow przy W. Hetmanach W. X. Lit. z Senatu przy W. W. Pieczętarzach y Vrzednikach W. X. L. ktory z nich na tę Komissyą przybydź będzie mógł; & *ex Equestri Ordine*, ktorych Woiewodztwa y Powiaty na Seymikach relacyynych obiorą, w mieyscie Wilnie naznaczono. Komissarze przysięgę według Konstytucyi A. 1634 wykonać, y przez niedziel ośm *continuo* sądzić mają. Poborcowie, *Retentores*, Dworzanie, Skarbowi Deputaci, Woyskowi, sprawić się, *sub ultimariâ executione penarum* według Konst. A. 1683. powinni, y *finale m decisionem* ciż Komissarze uczynią, y wszelkie do uzpokojenia wyneydą *media*, iuż nie odsyłając do Rzeczypospolitey. Assygnacye od W. Hetmana W. X. Lit. nie wprzod wydawane bydź mają, aż wszystkie *injuriatorum cause* osądzzone, y z zasług Woyska wytracone będą. Skarb W. X. Lit. z podatkow extraordinarynych, według Likwidacyi na Seymie uczynioney I. W. Hetmanom W. X. Lit. iako też za Iurgielta na Buławę, za Barwy y za żołdy na piechoty Hetmańskie, uczyni satysfakcyą. *In futurum* zaś Skarb W. X. Lit. na wojenne *expensa* powinien będzie przewidować *summam correspondentem*, z którą aby desygnowany zawsze był *assilens* w obozie, z czego potym przed Deputatami, przy rachunkach Skarbowych, powinien będzie wyrachować się Rzeczyp. na Seymie. Taż Komissya, na żadne largicye nikomu dyspensować się nie ma, *sub solutione de suo etiam* za Dekretami. K. Litew. A. 1685. f. 4. Tit. *Komisf. do zapłaty Woyska*.

Comissye żadne, *ad instantiam* poddanych, na Dzierzawcow wydane bydź nie mają, poki wprzod sprawa w Sądach Referendarckich y Assessorskich nie będzie agitowana, y dopiero z sądow tylko Relacyynych Komissye mają bydź wydawane poddanym, wydane zaś *sine praeiis decretis*, *nullitatis* bydź deklarowano, y Komissarze bez dekretow akceptowani bydź nie mają; poki zaś sprawa nie będzie decydowana, poddani mają wszelakie Dzierzawcom czynić posluszeństwo. K. Lit. A. 1685. fol. 8. Tit. *o Komissyach*.

Comissya do Leśnictw W. X. Litew. według konstytucyi 1677. naznaczona; y Komissarzom, wszystkie w granicach z Szlachtą uzpokoić y sądzić dyfferencye, zlecono, do czego y Podkomorzy tamtego Woiewodztwa albo Powiatu należeć będzie; taż Komissya bez odwłoki w tym Roku, za Innotescencyami 4. Niedzielami wydanemi, odprawić się miała. K. Lit. 1685. f. 8. Tit. *Komissya do Leśnictw*.

Comissya, na uzpokojenie zachodzących pretenzysy Rzeczyp. do Kurfirsztza I. Mci Bran-deburskiego; naznaczono Komissarzow *ex Senatu* & *ex Equestri Ordine*, z Wielk-

kicy Polski, z Małey Polski y z W. X. Lit, y z tego Rzeczyp. na przyszłym Seymie *rationem* dadzą; *Salarium* tym Komissarzom z Prowentow Rzeczyp. ma być naznaczone. A. 1690. f. 26. Tit. Komiss. z Kurfirszttem I. Mćia Brandeburskim.

Comissya, *ad normam Paſtorum* z Cesarzem I. Mćia Chrzeſćiańskim, po trzech Komissarzow od Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego, także od Starostwa Olsztynskiego y innych granic Śląskich, naznaczona, Komissarzow z Senatu y z Izby Potelckiej deputowano, którym z Komissarzami Cesarza I. Mćia *pari numero* naznaczonemi, wszystkie zachodzące trudności, krzywdy, niaizdy y wiolencye, y granice same oznaczyć y rozstrządzić, *cum instantanea satisfactione, remota quavis ulteriore Juris instantia*, zlecono, Procesy y kondemnacye względem granic otrzymane, *in suspensum* zostawiono *ad executionem* tej Komissyi. A. 1690. fol. 26. Tit. Komissya od Śląska.

Comissya od Węgier naznaczona. Komissarzow z poblížszych granic Węgierskich, z Senatu & *ex Equestri Ordine* deputowano, którzy z Komissarzami od Cesarza I. Mćia, raz na Granicach naszych, drugi raz na granicach Węgierskich, na poblížsze ziem tychże mieysce, wszelkie zachodzące dyfferencye, szkody, krzywdy y kryminaly od kogokolwiek uczynione (gdzie się ma mieścić Stanisław Maderni od ludzi Cesarzkich w krzywdzie uczynionej) strządzić, surowo karać y *ex delinquentibus* sprawiedliwość czynić, powinni będą, *in simul & semel* z Komissarzami Cesarza I. Mćia. Dekreta na tych Komissyach ferowane, taką mają mieć wagę, jako Trybunałskie, a *ex contravenientibus* onym *executionem fortem & finalem*, *etiam ad motu nobilitate*, Vrządy Grodzkie w tychże ziemiach będące czynić mają; *sub panis super negligentibus Officiales sancitis*; na teyże Komissyi bezpieczeństwo tamtey ściany tak obwarować mają, iakoby pokoy pospolity przez ludzi swawolnych napotym wzruszony nie był. *Salaria* tym Komissarzom, którzy *attendant* powinności swoiey, Ziemie pomienione na Seymikach obmyślą. A. 1690. f. 27. Tit. Komissya od Węgier.

Comissya na rozgraniczenie Woiewodztwa Mazowieckiego y Podlaskiego z Xięstwem Pruskim, oraz uczynienia *ab utrinque* sprawiedliwości we wszystkich krzywdach, naznaczono, reasumuiąc Konstytucye *Annorum* 1609. 1611. 1613. 1616. 1638. 1641. 1647. 1649. 1668. 1683. y Komissarzow deputowano, na co z kancelaryi *Instrumentum Commissionis* y inne do tego aktu *necessaria* wydać, rozkazano. A. 1690. f. 28. Tit. *Reassumptio Komissyi*.

Comissya, na rozgraniczenie starostwa Krzepickiego od Śląska Państw Cesarza I. Mćia, naznaczona, z Komissarzami Cesarza I. Mćia, do rozgraniczenia y wszystkich dyfferencyj między temi dobrami y osobami zachodzących uzpokoienia. A. 1690. f. 29. Tit. *Komissya na rozgraniczenie Starostwa Krzepickiego*.

Comissya *vigore* Konst. 1657. na uznanie dyfferencyj między Kłobuckiem O. O. Konwentu Czesłochowskiego a Starostwem Krzepickim, y według drugiey Konst. 1677. reasumowana; Komissarzow naznaczono, y wszystkie dyfferencye względem granic, lasow, gruntow, wsi y inne kontrowersye między dobrami y osobami zachodzące, według mianowanej konstytucyi, *in perpetuum plenarie* uzpokoić zlecono. A. 1690. fol. 30. Tit. *Reassumptio Komissyi*.

Comissye do Leśnictw y Ekonomii I. K. Mćia naznaczone, z R. P. 1695. prorogowane, które przy Vr. Łowczym W. X. L. Marszałkach y Podkomorzich tych Ziem y Powiatow, gdzie Dobra Ekonomiczne y Leśnictwa *subsunt*, przez Komissarzow narodu W. X. Lit. dobrze osiadłych odprawowane, ile gdzie zachodzą między Dobrami I. K. Mćia a ziemskimi dyfferencye *finaliter, sine praesudicio* Starodawnych Ziemskich Dobr, uzpokoić kazano. K. Lit. A. 1690. f. 13. Tit. *Komissye do Leśnictw y Ekonomii*.

Comissye o rozgraniczenie Powiatu Braclawskiego z Xięstwem Kurlandskim reasumowana; Komissarzow naznaczono, którzy na mieysce, *Iezierosa* nazwane, ziechawszy się, o różne niaizdy y zbiegłych poddanych znosząc się w tym z Komissarzami Xćia I. Mćia Kurlandskiego, pretensye rozstrządzić mają, według A. 1676. Komissyi Lit. A. 1690. f. 15. Tit. *Reassumptio Komissyi*.

Comissya o szkody przez Woysko W. X. L. w Woiewodztwie Podlaskim, Lubelskim, Belskim, w Ziemi Wiskiej, Nurskiej, Łomżenckiej, poczynione, w Brześciu Litew. na 3. dzień Lutego R. 1700. naznaczono, y Komissarzow deputowano. A. 1699. fol. 55. Tit. *Komissya*.

- Comissya od Śląska Państw Cesarza I. Mści, o krzywdy, które Województwa Poznańskie y Kaliskie pretendują, naznaczono, y Komissarzow z Senatu y z Stanu Rycerskiego, dla uzpokojenia wszelkich z obu stron zachodzących dyfferencyy około granic y krzywd, deputowano. A. 1699. f. 57. Tit. Komissya do Śląska.
- Comissya podobna od Śląska, Xięstwu Zatorskiemu naznaczona. A. 1699. f. 58. T. Komiss.
- Comissya od Węgier z Ziemiami w Województwie Ruskim, Przemyślską, Sanocką y Halicką naznaczona, Komissarzow deputowano, którzy z Komissarzami Cesarza I. Mści, *equali numero*, sprawy sędzić, *delinquentes* karać powinni; Dekreta Komissarskie taką mają mieć wagę, iako Trybunałskie, *securitatem* od Pogranicza *utrique genti* obwarują. A. 1699. f. 59. Tit. Komissya od Węgier.
- Comissya między Xięstwem Mazowieckim y z Województwem Podlaskim z iedney, a Xięstwem Pruskim z drugiey strony, względem rozgraniczenia naznaczona; dawnieysze o tym Konstytucye reasumowano, Komissarzow deputowano, y listy krolewskie *in vim obdestinationis* do Kurfirsza I. Mści Brandeburskiego wydane będą. A. 1699. f. 60. Tit. Reassumpcyja Komissyi.
- Comissya, na rozgraniczenie Województwa Brzeskiego y Powiatu Radzieiowskiego z Inowrocławskim Województwem, na rzece Bachorzy, o kontrowersye naznaczona, y Komissarzow deputowano. A. 1699. f. 61. Tit. Komissya.
- Comissya od Śląska Województw Wielko-Polskich, reasumując Konstytucye dawnieysze y świezsze, naznaczona, y Komissarze deputowani. A. 1703. f. 20. Tit. Komissya od Śląska.
- Comissya podobna od Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego także od Powiatu Bieckiego y Sądeckiego, y Starostwa Olsztyńskiego y Ziemie Wieluńskiej naznaczona, y Komissarzow deputowano. A. 1703. f. 21. Tit. Komissya.
- Comissya takoważ od Węgier Województwu Ruskim y Sandomierskiemu pozwolona, Komissarzow naznaczono, aby na każdy Rok, raz w *Iasłiskach*, drugi raz na granicach *Węgierskich* ziechawszy się; w Ziemach Województwa Ruskiego, iako też w Powiecie *Pilznińskim* Województwa Sandomirskiego, tudzież *Węgierskich* ukrzywdzonych Obywatelow, krzywdy y wiolencye sędzili. A. 1703. f. 21. Tit. Komiss. do Węgier.
- Comissya Mazowieckiego y Podlaskiego Województw z Xięstwem Pruskim, reasumując dawne Konstytucye, naznaczona y Komissarzow deputowano. A. 1703. fol. 21. Tit. Reassumpcyja Komissyi.
- Comissye y Dekreta, dorąd między Dobrami Krolewskimi a Ziemskimi odprawione y ferowane, ztwardzono, która Konstytucya y W. X. Lit. służy, względem rozgraniczenia Dobrego Krolewskiej Mści Stołowych y Ziemskich, w Koronie y w W. X. Lit. leżących, a Konstytucya Seymu *Coronationis*, *circa manuales fundationes* Krola Imci Iana III. *in toto* approbowano. A. 1703. f. 23. Tit. Reassumptio.
- Comissya naznaczono na odebranie *Białey-Cerkwi*, Fortec y mieysc *Ukraińskich*, iako y innych, tudzież armat, według opisu Paktow z Carem I. Mcią, należących. Komissarze *secundum tenorem* Traktatu, y Instrukcyi I. K. M. sprawić się powinni. A. 1710. *Poparcie Konf. Send.* fol. 53. Tit. Komissya.
- Comissya do Gdańska, względem wszelkich krzywd publicznych y *privatorum*, tak Duchownego iako y świeckiego stanu, *et accisarum in alienis fundis usurpationis et extortionis*, *Decretorum ex seriis partium controversiis latorum*, *et contumacialium*, naznaczono, y Komissarzow *ad latus Regium* deputowano, *cum plenaria decisione*. A. 1710. *Poparcie Konf. Send.* f. 70. Tit. Komissya Gdańska.
- Comissya do Torunia, *ratione violationis Furium et fundi Ecclesiastici* PP. Zakonnych Toruńskich, y krzywd przeciwko Duchowienstwu, depozytow y zboż szlacheckich nieprzyjacielowi wydanych, *Proventuum et fundi* Starostwa Dybawskiego *usurpationis*, soli Ruskiej przekupowania, na uznanie tych skarg naznaczona, y Komissarzow przy W. w Bogu Biskupie Kuiawskim y Ministrach *utriusque Gentis*, także Marszałku Konfederackim, naznaczono. A. 1710. *Poparcie Konf. Send.* f. 72. T. Komissya Toruńska.
- Comissya albo Dystrybutę hybernową, wiecznemi czasy abrogowano, A. 1717. w Traktacie *Warszaw.* fol. 29.
- Comissya do Dobrego Ur. Stanisława Leszczyńskiego, dla uzpokojenia y zapłacenia dłużników Jego, *suspendendo cursum* dalszego Proceśsu, *et omnem executionem Judicatorum*, naznaczyć obiecano. A. 1717. fol. 79. Tit. *Recess.*

- Comissarzow y Urząd Grodzki *Kamieniecki*, na Rozgraniczenie między ziemią *Halicką* y Woiewodztwem *Podolskim*, naznaczono, ktorzy kontrowersye o te granice *disjudicabunt*, y ktore Dobra do Woiewodztwa *Podolskiego*, a ktore do Ziemi *Halickiej* należą, y dokąd Podatki płacić mają, finalnie decydować będą. A. 1717. fol. 68. Tit. Rozgraniczenie.
- Comissya do Rozgraniczenia między *Trebtymirowem* a Starostwem *Kaniowskim* naznaczona, Komissarzow deputowano, aby *Trebtymirow* przy cyrkumferencyi w Przywileiu krola *JMCi. Stefana*, A. 1576. wyrażonych, zostawał. A. 1717. fol. 70. Tit. Komissya.
- Comissya graniczna, między Powiatem *Krzemieńskim*, ziemią *Lwowską*, y Dobrami *Dziedzicznymi* W. Woiewody *Kiiowskiego*, nazwanemi *Załoście*, *cum attinentiis*, naznaczono; Komissarzow deputowano do rozgraniczenia y opisania granic, według Prawa. A. 1717. fol. 70. Tit. *Securitas*.
- Comissya między Dobrami *Dziedzicznymi*, *Bliskawolą* rzeczonemi, w Woiewodztwie *Wołyńskim*, W. Xcia *Ianusza Wiśniowickiego*, a *leżiercami* Dobrami *Krolewskimi*, w Powiecie *Pińskim* leżacemi, naznaczono, y Komissarzow do rozgraniczenia deputowano. A. 1717. f. 71. Tit. *Securitas*.
- Comissya graniczna między Dobrami *Dziedzicznymi* *Gruszlawek* W. *Ogińskiego* Woiewody *Trockiego*, a *Krolewskimi* *Polagowskiego* y *Plotelskiego* Starostw, tudzież między *Folwarkiem* *dziedzicznym* *Szkwaydaycie* nazwanym, gruntami *Dobr* w Xieście *Zmudzkiem* będących, naznaczono, y Komissarzow *cum pleno jure ad disjudicandum* deputowano. K. L. A. 1717. f. 18. Tit. Komissya.
- Comissya graniczna między Dobrami *Ur. Eperyeszych*, *Poniemunie* nazwanemi, a Starostwami, *Wielońskim* y *Skirstylmońskim*, naznaczono, Komissarzow *cum pleno jure ad disjudicandum* deputowano. K. L. A. 1717. f. 18. Tit. Komissya.
- Comissya graniczna między dobrami *Ur. Bogusława Wolbeka* *Łowczego* *Nadwornego* W. X. *Litt. Dziedzice* nazwanemi, a *Krolewskimi* *Kalinkiewicz* y *Bobrowice* nazwanemi, naznaczono, Komissarzow *cum pleno jure ad disjudicandum* deputowano. K. L. A. 1717. f. 19. Tit. Komissya.
- Comissya między gruntami *dziedzicznymi* różnych obywatelów Powiatu *Pińskiego*, a dobrami *Krolewskimi* różnych Starostw y *Dzierzaw*, w tymże Powiecie leżących, naznaczono, Komissarzow deputowano, *cum pleno jure decidendi*. Wszystkie jednak te Komisye wyżej specyfikowane, przy *Podkomorz*ych *Ziemskich* *expedyowane* y *decydowane* być powinny. K. L. A. 1717. f. 19. Tit. Komissya.
- Comissya na rozgraniczenie Starostw *Uświatckiego* y *Poduświatckiego* w Woiewodztwie *Witepskim*, z dobrami *lennymi* *Osmolowicze*, *Syruta* y *Bruskorowiczami*, w *Połockim* y *Witepskim* Woiewodztwach (*excepto Syruty Newelskiej*) naznaczono, Komissarzow deputowano, w czym iako *discernent*, tak to *pro legitimo iudicato* przyjęto będzie, & *in ulla interpretationem* na potym *apud Possessores* tych *dobr* iść nie ma. K. L. A. 1717. f. 20. Tit. Rozgraniczenie Starostw.
- Comissya z *Cesarzem I. Mcią* *in ordine* do kontynuacyi Konferencyi, bez wdawania się w nowe iakiekolwiek kondycye albo *ligamenta*, naznaczona, przy Xciu I. Mci *Prymasie*, tudzież *Ministrach* *Statūs*, y *Hetmanach* *utriusque gentis* Komissarzow z *Senatu* & *ex Equestri ordine*, tak z *Korony* iako y z W. X. *Lit.* naznaczono, *absentia nonnullorum non obstante*, *salvâ Relatione* & *approbatione* na przyszłym *Seymie*. A. 1726. f. 12. Tit. Komissya z *Cesarzem I. Mcią*.
- Comissya z *Carową I. Mcią* y *Państwem* *iey*, do uzpokoienia wszelkich *pretenssy* *Rzeczyp.* z okazji *Traktatu* *Sojusznego* y przeszłych *koniunktur*, naznaczona, *circa assistentiam* *Xiażecia* I. Mci *Prymasa*, *Ministrow* *statūs*, y *Hetmanow* *oboyga Narodow*, do traktowania z *Ministrami* *Carowey* I. Mci, z *Senatu* & *ex Equestri ordine*, tak z *Korony* iako y z W. X. *Lit.* Komissarzow deputowano, *absentia nonnullorum non obstante*, *salvâ Relatione* & *approbatione*, na przyszłym *Seymie*. A. 1726. fol. 14. Tit. Komissya z *Carową I. Mcią*.
- Comissya z *Koroną* *Szwedzką*, do *statecznego Pokoju* y *przyiaźnego sąsiedztwa* naznaczona, przy Xciu I. Mci *Prymasie*, oraz *Ministrach* *statūs* y *Hetmanach* *oboyga Narodow*. Komissarzow z *Senatu* & *ex Equestri ordine*, tak z *Korony* iako y z W. X. *L.* deputowano, dla *odnowienia* y *potwierdzenia* *dawniejszych Paktow* *wiecznych*, *absentia*

Jentia nonnullorum non obstante, salva Relatione & approbatione na Seymie przyszlym. A. 1726. f. 15. *Tit. Komissya z Koroną Szwedzką.*

Comissya z Dworem Berlińskim, do eliberacyi Elbiaga y zastawnych kleynotow, do traktowania względem wykupna *Drabyma*, y windykowania ludzi gwałtem pozabieranych, uprzątnienia *quorumvis contra Pacta anteriora*, y uprzątnienia wszelkich zachodzących pretenzsy, naznaczona, przy Xciu I. Mci Prymasie, Ministrach *Status* y Hetmanach Obojga Narodow; Komissarzow z senatu & *ex Equestri ordine*, tak z Korony iako y z W. X. Lit. deputowano, *absentia nonnullorum non obstante, salva Relatione & Approbatione transactorum* na Seymie przyszlym; *hoc adiecto*: iż *in casu denegatae justitiae ex parte* pomienionego Dworu, Seym Extraordynaryyny dwuniedzielny z wydaniem dwojga wiści za iedne na Pospolite Ruszenie, Krol I. Mc złoży, dla otrzymania prędzey y pewnieyszey satysfakcyi. A. 1726. f. 18. *Tit. Komissya z Dworem Berlińskim.*

Comissya względem szybu solnego *Kunegunda* nazwanego, na obmyślenie rekompensy, *per commutationem ex iustitia distributiva, ad instar* szybu *Lubomierza* y *Folwarkow Lednica*, za dobra *Poreba*, Domowi W. W. *Lubomirskich* y *Xźnie* z *Lubomirskich Sanguszkowey*, za szyb solny, przedtym *Swiercza* a teraz *Kunegunda* nazywający się, naznaczona, y Komissarzow dezygnowana, *salva relatione & approbatione* na Seymie przyszlym, *interim* w nadzieię tey zamiany, od lummy wyderkaffowey na tym szybie y wsi *Swierczy* zapisaney, X. X. *Scholarum Piarum* *Podolenieckim*, czynszu po złt. 2400. corocznie wypłacać Krol I. Mc deklarował. A. 1726. f. 51. *Tit. Komissya względem szybu Solnego.*

Comissarzow *ad revisionem Compendii* Konstytucyy Kor. przez Vr. *Stanisława Koźuchowskiego*, *ordine Alphabetico* zebranego, *ex Senatorio & Equestri Ordine*, *absentia unius vel plurium non obstante, modo tres adsint*, naznaczono, ktorzy *captato tempore & loco*, uważywšzy istotę y rzetelność *Compendii*, podpiszą; y do approbacyi na przyszly Seym podadzą. A. 1726. f. 51. *Tit. Rewizya Konstytucyy.*

Comissya skarbowa, *alias* do Zapłaty Woysku, bądź Koronnemu, bądź Litewskiemu, bądź Piechotom *in Praesidiis* będącym. *Vide Tit. Zapłata Woyska.*

Comissya do ordynacyi *Menice*, bądź *Koronney*, bądź *Litewskiej*. *Vide Tit. Moneta.*

Comissya na rewizyą *Xiag*. *Vide Tit. Xięgi.*

Comissya na rewizyą czego. *Vide Tit. Rewizya.*

Comissya do rozgraniczenia gruntow *Xcia IM. Ostrogskiego* od gruntow *Pałacu Krolewskiego* w *Warszawie*. *Vide Tit. Ordynacya.*

Comissarze na *Exekucyą Dekretu Relacyynego*, o *Kościół S. Jakuba* w *Toruniu*. *Vide Tit. Exekucya.*

Comissya do rozprawienia *Woyska*. *Vide Tit. Woysko.*

Comissarze do *Hyberny* y do boku *Krola*, dla rad wojennych. *Vide Tit. Deputaci.*

Comissya dla zkladu. *Vide Tit. Składy. & Tit. Drogi.*

Comissya dla postanowienia zamiany. *Vide Tit. Zamiana.*

Comissya dla postanowienia *Xięstwa Pruskiego* y *Lenna iego*. *Vide Tit. Xięstwo Pruskie.*

Comissarzom, względem *Sum zaciągnionych*, warunek. *Vide Tit. Affekuracya.*

Comissya na otwarcie *Skarbu Koronnego* w *Krakowie*. *Vide Tit. Skarb.*

Comissya na *vznanie kosztow*, *Vrodzonych Rożankow Malżonkow*, na *Kamienicę* w *Zamku Krakowskim*. *Vide Tit. Summy.*

Comissya na *zbudowanie mostu* w *Różwienicy*. *Vide Tit. Mostowe.*

Comissya do *Ekonomii Koronnych* y *W X Lit.* *Vide Tit. O Ekonomia.*

Comissya do podziału długow *Zydow Kazimierskich* przy *Krakowie*. *Vide Tit. Zydzi. Tit. Cła. Tit. Składy.*

Comissya do *Infant*, *pro discernentia jurium* *Kościółow Xięstwa tego*. *Vide Tit. Kościoły.*

Comissarze do *Instrukcyi*, na *vzpokoienie Vkrainy*. *Vide Tit. Deputaci.*

Comissya do *Piotrkowa*, dla *rewizyi armaty* y *municyi*. *Vide Tit. Rewizya.*

Comissarzom *Rzeczyposp.* co za *securitas*? *Vide Tit. Senatorowie.*

Comissarze do *Regimentarzow Woyskowych*, *sub Interregno*. *Vide Tit. Deputaci.*

KOMUNIKACYE.

Vide Tit. Dożywocie.

COMPLICES.

Complices in Criminalibus, pręvio scrutinio ab utraque Parte, karani być mają poſtconvictionem, iako y ich Principales. A. 1588. fol. 465. Tit. O Pomocnikach.

Pro complicitate Banniti, Forum Iudicium Caſtreñſe. Pęnam zaś Complicitatis ten popada, któryby Bannita przechowywał, rady y pomocy mu dodawał, y z nim Konwerſował Ibid. fol. 466. Tit. O imaniu Wywołańcow

Pro complicitate nie może pozwany być, kto bona per jure vidum abſceſſa broni. Ibid. Tit. De Minorennibus.

Minorennibus, in cauſa complicitatis & potioritatis juris, Bona iure vidti quocunque iure poſſidentibus, nie ma iſć dylacya. Ibid. vid. Tit. Minorennes.

Pro Complicitate nie może poſzwać, tylko ten który banniował, ani o Cygany y Hul-taie, ale ich Staroſtowie wyganiać mają. Co tylko ſłużyć ma ſamemu Woiewodztwu Podlaſkiemu. A. 1607. f. 850. Tit. O Pozwach Complicum.

Applikowano tę Konſtyrucyę y Woiewodztwu Kiiowskiemu. A. 1611. f. 18. Tit. De Complicibus Banniti.

Herburt. fol. 193. Tit. Homicidium. **C**omplices, zabićia Szlacheckiey Oſoby obwinieni, powołani y poſzwani, ieżliby ſię z ſze-ſcią ſwiadkow każdy z nich z oſobna nie odwiódł, y nie wſprawiedliwił Aktorowi, a-boby vpadł wedle prawa iakimkolwiek ſpoſobem; każdy z nich trzydzieſci grzywien Poſkich Aktorowi, a trzy grzywny Sądowi Ziemſkiemu, toties, quoties wczyniłby to, zapłacić mają, y nad to dwanaſcie Niedziel na dnie w wieży ſiedzieć; która wi-na w zapłatę głowy poczytana y liczona być nie ma. w Excepc. Mazow. A. 1576. f. 310. Tit. O Pomocnikach.

A o bićie y rany także Szlacheckie, Marcas 10. Aktorowi ma płaćić każdy. Ibid.

CONDEMNATY.

Vide Tit. Sprawy, Bannicya, Trybunał.

CONFEDERACYE.

Confederacya Gieneralna Warszawska, po ſmierci Krola Auguſta, A. 1573. f. 208. Tit. Konfederacya.

Konfederacya Krakowskiego, Sendomirskiego y Lubelskiego, Woiewodztw, po ſmierci Krola Stefana. A. 1586. f. 399. Tit. Konfederacya.

Konfederacya Gieneralna Warszawska, po ſmierci tegoż. A. 1586. f. 406. Tit. Actum in Curia.

O ważności iej, ſenſus Woiewodztwa Krakowskiego. Ibid. f. 419. §. A co ſię.

Także ſenſus Woiewodztwa Sendomirskiego. Ibid. f. 424. §. My Rady.

Dysceptacye y trudności około niey na Elekeyi. Ibid. f. 430. §. w którym.

Konfederacya po ſmierci Krola Stefana ponowiona. A. 1586. fol. 399. Tit. Naprzod.

Znowu w Kapturze Krakowskim. Ibid. fol. 404. §. Przyrzekamy.

Potym w Konfederacyi Warszawskiej. A. 1587. fol. 409. §. Konfederacya.

Potym pod Pokrzywnicą. Ibid. fol. 423. Tit. My Rady.

Znowu w Warszawskim Receſie o niey. ibid. f. 436. §. Czas Koronowania.

O teyże Proces ma być namowionej. ibidem fol. 438. Tit. Poparcie wolney Elekeyi.

Konfederacyi Krol Zygmunt III. poprzyſiągł. A. 1588. f. 446.

Tenże in Confirmatione iurium warował ię. ib. f. 449. §. Quod verò.

Cum Violatoribus pacis in Religione Diſſidentium, Proces y Exekucyę poſtanowić na przyſzłym Seymie, obiecano. ib. f. 490. Tit. Reces Seymu.

Konfederacya Gieneralna Warszawska, po ſmierci Krola Zygmunta III. y porządek około Elekeyi, iako ma być zachowany? Bezpieczeńſtwo także. A. 1632. Tit. Konfederacya.

Taż approbatur. A. 1633. f. 12. Tit. Acta Interregni.

Takoważ po ſmierci Krola Władysława IV. A. 1648.

Takoważ po Abdykacyi Krola Jana Kazimierza. A. 1668.

Takoważ po śmierci Krola Michała. A. 1674.

Confederacya Woiewodztwa Krakowskiego, po śmierci Krola Zygmunta III. w ktorey Sądy Kapturowe naznaczono, y co sądzić, opisano. A. 1632.

Wszystkich zwyż mianowanych Konfederacyi naydziesz punkta resoluowane, pod własnemi rzeczy nazwiskami.

Confederacya, *in Causa Religionis*, nayspierwey przyrzeczona; *Salvis Iurisdictionibus* nad Poddanemi & alijs. A. 1573. f. 209. §. A iż.

Potym ją naprzod Krol Henryk poprzyśiągł. *ib. f. 226.*

Potym Krol Stefan. A. 1576. f. 251.

Potwierdzona od tegoż. *ib. f. 253. §. A iż w tcy.*

Znowu od tegoż warowana. *ib. f. 258.*

Znowu ostrzeżona. *ib. f. 270. §. Quod verò.*

Confederacya Gieneralna Stanow Koronnych y W. X. Lit. za Krola Michała, która się w Pospolitym ruszeniu pod Gołębiem poczęła, a potym zpod Lublina do Warszawy *Actus* iey przeniesiony, y w Seym Koronny sześć Niedzielny obrocony. A. 1673. f. 2. §. *My stosując się.*

Confederacye Szlacheckie, mianowicie Małey Polskicy Tarnogrodzka A. 1715. Wielko Polska y Litewska 1716. rozwiązane, y od obowiązku przyśiąg tych Szlachty, którzy w nie wchodzili, uwolniono, y nowych związkow zakazano, y Pospolitego Ruszenia, ktore samemu Krolowi I. Mści, poki żyje, należy, na potomne czasy zabroniono. A. 1717. w Traktacie Warszawskim. f. 15.

Confederacya Sandomirska 1704. rozwiązana. A. 1717. f. 42. w Traktacie.

Confederacye żołnierskie. *vide Tit. Woysko.*

CONFIRMACYE.

Confirmatio *jurium Regni Generalis* przez Krola Augusta. A. 1550. fol. 1. Tit. Przywilej.

Takoważ przez Krola Henryka. A. 1574. f. 227. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola Stefana. A. 1576. f. 258. Tit. *Literæ Confirmationis.*

Znowu podobna przez tegoż. *ib. f. 269. Tit. Confirmatio.*

Znowu na Seymie przez tegoż. *ib. f. 273. §. A iż Przodkowie Nasi.*

Takoważ przez Krola Zygmunta III. A. 1588. f. 447. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola Władysława IV. A. 1633. f. 5. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola Jana Kazimierza. A. 1649. f. 5. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola Michała. A. 1670. f. 5. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola I. M. Jana III. A. 1676. f. 7. Tit. *Confirmatio.*

Takoważ przez Krola I. Mści AVGVSTA II. A. 1697. f. 8. Tit. *Confirmatio.*

Confirmatio Electionis Stephani in Regem Poloniae. A. 1576. f. 239. Tit. *Confirmatio Electionis.*

Confirmatio articulorum Henrico Regi oblatorum, facta per Stephanum Regem. *ib. fol. 253. Tit. Literæ Confirmationis.*

Confirmatio Paſtorum Conventorum, przez Krola Zygmunta III. A. 1587. f. 451. Tit. *Confirmatio.*

Confirmacya inſzych iakich rzeczy. *vid. Tit. Approbacya. & Tit. Przywileje.*

CONSENSY.

Consensy na Dobrach Krolewskich, ktore nie są Prawu przeciwnie, w mocy zostawiono. A. 1550. f. 4 §. A iż wiele.

Consensy *ad cedendum*, iako y *ſolida* na Miaoſto *Wizne cum attinentiis*, z Kancellaryi Koronney dawane bydż nie mają, *ſub nullitate ejusmodi Privilegiorum; ſalvâ moderni Poſſeſſoris ad vitalitate.* A. 1647. f. 31. Tit. *Opatrzanie Iurydyki Wiſkiey.*

Consensow *ad cedendum* Kancellarye Koronne nie powinne wydawać, poki nie będzie doſkonale *deductum* Kwitami Skarbowemi, że z tych Dobr, dawnieyſzych y ſwieżſzych czasow, Kwarta zupełnie wydana ieſt. A. 1667. f. 4. Tit. *Umocnienie Warunku o Kwarcie.*

Herburt. fol. 107. Tit. Si-giſm. Aug. De aliorum vero Regum Confirmat.

Privileg. idem f. 99. T. Confirmatio & ſequu.

Herburt. fol. 109. T. Conſenſus.

Consens Vr. Andrzeiowi *Gębickiemu* Staroście Nowodworskiemu, do transfundowania Prawa, które ma na Starostwie Nowodworskim, lub na Osobę Krola I. Mćr y Sukcesorow iego *sanguinis*, lub na kogo innego *ex Civibus Regni* & M. D. *Lith. mediantes exsolutione Summæ* na tymże Starostwie *harentis*. A. 1678. fol. 17. Tit. *Consens*.

Consens na odiażd *extra Regnum* vid. Tit. *Odiażd*.

Consens na dwa Opactwa Krolewcowi *Karolowi*. A. 1649. f. 7. Tit. *Consens*.

Consens na wywożenie dREW z Puszczy. vid. Tit. *Puszcze*.

Consens na Arendowanie Dobr Ordynacyi podległych. vid. Tit. *Ordynacye*.

Consensy wszystkie w mocy Krola zostawiono. vid. Tit. *Solida*.

CONSTITUCY E.

CONstytucye Seymowe Senatorowie y Posłowie na to deputowani podpisawszy, do Kancellaryi podawać mają. A. 1588. fol. 457. Tit. *O Konstytucyach Seymowych*.

Przy konkluzyi mają być czytane przez P. P. Pieczętarze, *cum interrogatione*: jeżeli je pieczętować? *ibid*.

Reassumitur cum hac declaratione: iż z podpisem Marszałka Poselskiego y innych Osob na toż Senatu y koła Poselskiego deputowanych, do Xiąg Grodzkich Warszawskich *ad adiutandum*, nazajutrz po Seymie podawane być powinny. A. 1613. f. 7. Tit. *O Konstytucyach*.

Znowu o tym, *cum reassumptione in toto* dawnych Praw, a osobliwie A. 1613. A Marszałkowie Poselscy Konstytucye, które za zgodą wśzech Stanów staną, *ad mundum* zaraz przepisać, kazać i mają; a po zakończeniu wszystkich, one przy podpisach Senatorow dwu y Deputatow z Izby Poselskiej podanych, po Konkluzyi Seymu y pożegnaniu Krola, nazajutrz do Grodu Warszawskiego oddawać powinni, a jeżeliby wakuwał Grod? to do Metryki Koronney. A. 1661. f. 15. Tit. *Konstytucyi*.

P. P. Pieczętarze obojga Narodow, złożyli się z P. Podskarbiem W. Koronnym o koszcie, (ktory *in instanti* na wydrukowanie Konstytucyi ma dać) one najdaley trzeciego dnia do Druku podać, a wydrukowane zapieczętowały, wcześniej na Seymiki Relacyjne, także do Grodow po Woiewodztwach y Ziemiach, według Prawa y dawnego zwyczaju, rozęścić *sine intermissione* mają. *ibid*.

Konstytucye Seymowe, odmieniane y przyczyniane przez *Senatus Consulta* być nie mają, ani Uniwersały, któreby je znosiły, wychodzić mają, *sub nullitate* tychże Uniwersałow. A. 1662. f. 2. Tit. *De reddenda ratione Senatus Consultorum*.

Do Konstytucyi Seymowych, po dwu tylko Deputatow *ex Gentibus*, *juxta antiquas Consuetudines*, być powinno. A. 1673. f. 11. Tit. *Izba Poselska*.

Przyśięgać powinni ciż Deputaci. vid. Tit. *Seym*.

Konstytucye Seymu przeszłego A. 1658. które dwa razy *ad Typum* podane, nie mają w Rzeczyposp. uczyniły mieszaninę, znieśiono y postanowiono: aby Marszałek Poselski tamtego Seymu Exemplarz Konstytucyi wszystkich, na które *Consensus omnium Ordinum* na Seymie zaszedł, z podpisem ręki swojej y Deputatow do Konstytucyi mianowanych, do grodu Warszawskiego podał, według którego Exemplarza te Konstytucye przedrukowane być mają. A. 1662. f. 2. Tit. *Konstytucye Seymu przeszłego*. A napotym nigdy Konstytucyi przedrukowywać *ex Senatus consulto* nie będzie wolno. *ibidem*.

Konstytucye Marszałek, z podpisem swoim y deputatow do Konstytucyi naznaczonych, oddawszy do Grodu, sumptem Skarbowym w Koronie Koronnego, w W. X. Litewskim Litewskiego, złożąc się z Pieczętarzami y Podskarbiemi obojga Narodow, drukować każe. A Podskarbiowie obojga narodow wydrukowane Pieczętarzom dać zapieczętować, y z podpisaniem ich na termin Seymikow Relacyjnych rozęścić do wszystkich Woiewodztw, powiatow y Ziem Powinni. A. 1690. f. 2. Tit. *O dawaniu Konstytucyi do druku*.

Konstytucye A. 1590. wszystkie, które *periculum* & *necessitas belli Turcici expressit* y *temporaneum* było, abrogowano, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. A. 1591. fol. 618. Tit. *Zniesienie niektórych Konstytucyi*.

CONTRAKTY.

O Kontrakt słowny, który ani Ziemskim ani Grodzkim zapisem jest umocniony, mianowicie o Dobra dziedziczne, nie ma być nikt pozwan do sądu, ani ma być sądzon, *Et in tali casu* ani zakłady, ani zadatki, miejsca nie mają. *In Except. Masov. A. 1576. f. 311. Tit. O Kontrakcie słownym.*

O Kontrakty co za ochrona po Woynie A. 1648. Obywatelom Woiewodztwa, Kiiowskiego, Braclawskiego y Czerniechowskiego. *vid. Tit. Długi.*

CONTROWERSYE.

Controwersye, naydaley do trzeciego dnia, Prokuratorowie podawać powinni, a potem nie ma ich Sąd przyjmować. A. 1569. f. 192. §. *Wtym się też dzieją trudności.* Także y w W. X. Lit. A. 1616. f. 42. *Tit. O Pisarzach.*

CORREKTURA

PRAW Y TRYBUNAŁU.

Na Korrekturę Praw Koronnych y W. X. Lit. y Trybunału, Deputaci naznaczeni; a Rycerstwo, na okazowaniu, ma swoje mianować. A. 1587. fol. 410. §. *A na Korrekturę.*

Sendomierzanie na to swego wybrali *ib. f. 426. §. Także do Korrektury.*

Obiecali ią sobie w Receście Warszawskim. *ib. f. 436. § Czas Koronowania.*

O teyże wzmianka w poparciu Elekeyi Krola Zygmunta III. *ibid. f. 438. T. Poparcie.*

Znowu Deputaci na to. A. 1589. f. 516. *Tit. Korrektura Praw.*

Y Znowu *cum salario*, z lanu każdego w każdym Woiewodztwie, po groszy dwu; wedle Kwitow podymnych, a w Woiewodztwie Podolskim z Dymow. *Retinentes penā Mille Marcarum*, na Trybunale *peremptoriè repetendā*, karani być mają. A. 1601. f. 734. *Korrektura Praw.*

Tymże Deputatom kazano powinność swoją wykonać. A w którychby Woiewodztwach, albo mianowani nie byli, albo poumierali, na Elekeyach Deputackich inși na to miejsce naznaczeni być mają. A. 1607. f. 834. *Tit. Compositio.*

Podatku ktoby nie oddał, na *salarium* Deputatom naznaczonego; *penis Constitutione publicā sancitis*, in *Officio Castrensi peremptoriè*, *sine dilationibus Et appellationibus*, tak iako o Pobory, karany być ma. A Vrząd Grodzki, za oddaniem sobie Delaty, *sub penis de non facienda Executione*, *decernere* ma. Poborcy zaś, ieżliby u nich te *salaria* zatrzymane były? oddać ie do rąk Deputata swego Woiewodztwa mają, *sub pena Mille marcarum peremptoriè coram Officio Castrensi*, *sine motionibus Et dilationibus*, *ad instantiam* Deputata owego *vindicandā*. *ibid. fol. 855. Tit. Salaria Deputatow.*

Nie zakończona. Znowu tymże Deputatom, *peragendum to negotium* zlecono. A. 1609. f. 901. *Tit. Reassumpcyja Konstytucyi.*

Vr. Swofzowski Pisarz Ziemski LwowŹki, Proces *hoc fine* napisał, który do Druku podać rozkazano. A. 1611. f. 2. *Tit. Zkrocenie postępk.*

Iakoż podany, y in *Volumen Legum* jest inserowany. *ibidem fol. 1. Tit. Postępek Prawny.*

Potym się nie podobał, *Et cassatur*. A. 1613. f. 34. *Tit. Proces.*

Correktura Praw niektorych Litewskich *approbatur*. A. 1578. fol. 332. *Tit. Artykuły przydane.*

Ma być Korrektura Statutu tegoż, tak iednak aby nic nie było zpisom Vnii przeciwnego. A. 1581. f. 380. §. *Mają też.*

Deputatow na to wybrano. A. 1609. f. 911. *Tit. Korrektura Praw.*

Znowu inŹszych. A. 1611. f. 40. *Tit. Korrektura Praw.*

Zakończona, y na Seymie do Konfirmacyi podana, ale iż do przeyrzenia oney, dla powaźnych spraw Rzeczyposp. przyić nie mogło; na Seymiki blizkie, aby tam przeyrzana, a ztamtąd na Seym przysły przyniešona była, odesłano ią. A. 1613. f. 47. *Tit. O Korrekturze. Plura. vid. Tit. Statuta.*

Correktura Praw Ziemiom Pruskim pozwolona. A. 1589. fol. 515. *Tit. Korrektura Praw.*

Nie doszła; kontynuować ją kazano, y na przyszły Sejm *sub censuram* podać. A. 1590. f. 579. Tit. *Prorogacya*.

Podana y approbowana, z tą deklaracją: żeby obywatelom Ziem Pruskich zawsze wolno było, Prawa tego, do sądów od prawowania należącego, poprawiać y przyczyniać. Na co iednak Konfirmacya Seymowa zachodzić ma. A. 1598. f. 701. Tit. *Prawa Pruskiego Korrektura*.

Y ieszcze poprawić iey pozwolono. A. 1616. f. 16. Tit. *Naznaczenie*.

Correktura Praw y zwyczajów *Wołyńskich y Bracławskich* pozwolona. A. 1589. f. 526. Tit. *Korrektura*.

Znowu: bo pierwsza nie doszła. A. 1590. f. 583. Tit. *Poprawa*.

Correktura Praw Koronnych y W. X. Lit, na przyszłym Seymie *Electiois* ma być zaraz na początku namowiona y do skutku przywiedziona; w Konfederacyi A. 1932. §. *Ażeby Korrektura Iurium*.

Deputaci na to do W. X. Lit. naznaczeni, ktorzy także w Prawa y Przywileje Mieczan *Wileńskich* weyrzeć mają, y relacyą na przyszłym Seymie uczynić. A. 1633. f. 27. Tit. *Korrektura Praw w W. X. Litew*.

Correktura *Iurium* y zkrocenie *Processu*, ma być *in Anno* 1642. Do czego Woiewodztwa y Ziemie Deputatów, iako na Trybunał, powinny obrać; ktorzy z Deputatami z Senatu naznaczonemi, onę mają umówić, y do Braći na Seymiki odnieść przed Seymem, *propter finalem decisionem*. A. 1641. f. 9. Tit. *Korrektura Iurium*.

CORTESANI

Vid. Tit. *Statut*.

CRIMINALIA.

Criminales merè cause Seymowi należą. A. 1578. f. 328. §. *Exceptis Causis*.

Cryminaly na Seymie, po propozycyi y wotach Senatorских, cały tydzień sądzić się mają; a potem przez Sejm w każdą środę, Piątek y Sobotę: *ib.* Tit. *Scrutinium*. A Litewskie, każdego Wtorku. A. 1589. f. 529. Tit. *Criminalia*.

Criminalem Causam ktoby *ex Civili* czynił, albo niewinnie instytuował komu; *pœnâ sessionis Turris in fundo* Ziemie albo Powiatu swego, *et centum Marcarum cum damnis*, na Seymie karany być ma. A. 1565. fol. 100. Tit. *O Rzeczach*.

Znowu o tym wzmiankę czynią. A. 1578. f. 328. §. *Exceptis Causis*.

Podniesiono Winę na dwieście grzywien, *cum sessione Turris per duodecim septimanas*. Ale gdy *Citatus iuramento evadet; Actor pœnæ huic non succumbit*. A. 1588. fol. 465. Tit. *O Rzeczach*, vid. Tit. *Pœna talionis*.

In Criminalibus Causis, *scrutinium* ma się wywodzić na pierwszych Rokach, *post crimen obductum, in Foro delicti*. A. 1578. f. 328. Tit. *Scrutinium*.

In Criminalibus articulis Castrensibus, *appellatio* iść ma na Trybunał. *ib.*

Cryminalom Mazowieckim Rok pierwszy zawity. *Except. Masou*. A. 1576. fol. 297. Tit. *O Zawitym*.

Iuż nie zawity: Ale tak iako w koronie, aby *pœna Contumacie terminum peremptorium* uprzedzała. A. 1589. f. 581. Tit. *de termino*.

Także Wołyńskim nie zawity; Ale Aktor powinien wprzod *penam Contumacie* otrzymać. A. 1616. f. 18. Tit. *O Kontumacyi*.

W Kryminalach wszystkich Seymowych y Trybunałskich, świadkowie *etiam ex Equestri Ordine*, *depositiones testimoniorum suorum* poprzyśiegać powinni. A. 1667. fol. 6. Tit. *Deklaracya bezpieczeństwa*.

Criminalis Cause præscriptio. vid. Tit. *Præscriptio*.

Criminis recentis præscriptio. vid. Tit. *eodem*.

Crimen læsæ Majestatis, tylko *machinatione, conspiratione, violento conatu et facto ipso, in personam et vitam Regiam committitur*. A. 1588. f. 455. Tit. *de crimine*.

Pozew na Sejm *ad instantiam* Instygatora Koronnego, za wiadomością Marszałka Koronnego, sześć niedziel przed terminem ma być przez woźnego na Seymiku położony, y *positionis relatio* (w którą on pozew powinien być inferowany) *coram Actis Castrensibus ejusdem Districtus* ma być uczyniona, za którym pozwany ma stanąć *peremptoriè*. *ib.*

Herburt. fol.
227. Tit. *Crimen*.

Woto-

Wotować mają: Senat y ośm Posłów na to przysięgłych, bez bytności Krolewskiej; *maior pars* ma konkludować. *ib.*

Deklarowano: że nie ośmiu, ale dwanaście Deputatów *ex Gentibus* być powinno. A. 1670. f. 15. *Tit. Postępek Prawny.*

Delator powinien być przy Instygatorze dla konwikcyi, który może być y *plebeius*. Który jeśli *in probationibus defecerit*, na gardle; a Szlachcic, *juxta Constitutionem* A. 1565. to jest: *pœnâ Centum Marcarum, cum damnis & sessione Turris* Ziemi albo Powiatu swego *per duodecim septimanis*, ma być karany. A jeśli się *Reus* odprzysięgi; Delator a *pœna* ma być wolny. A. 1588. f. 455. *Tit. de Crimine.*

A gdyby się spólnie wszyscy na jedną sentencję zgodzili, taki Dekret przez nie, w niebytności Krola, konkludowany, przy Krolu *ex scripto* ma być ferowany przez Marzałka. *ib.*

In paritate Votorum; Także gdyby *probationes & documenta contra Reum* nie były *certa, manifesta, notoria & sufficientia*; pozwany, wedle Statutu *de Viro bonæ famæ*, bliższy *ad evadendum*, choćby *insufficientia documenta & probationes* depozycjami poprzysiężonemi utwierdzone były. *ib.*

Prokuratora pozwanemu, jeśli go potrzebował? ma Sąd przydać, y dać mu po propozycyi y pokazaniu dokumentów, jeśli także potrzebował tego? *spatium* do dni trzech. *ib.*

A jeśli Instygator sprawę zwłoczył (która na tymże Sejmie powinna być zakończona) *Reus ad evadendum*, na końcu Seymu ma być przypuszczony: *Excepto* gdyby sam pozwany potrzebował dylacyi, *ob infirmitatem veram*, która sama jedna, *in eo casu*, ma być do dwu Niedzieli pozwolona; albo, gdyby Sąd *ex allegatis & responsis* uznał, żeby w tym potrzebne było *scrutinium*. *ib.*

Complex criminis aut machinationis in personam Regiam, do tegoż sądu ma być pozwany, y gdyby iako y Pryncypał był *convictus*, *reus esse criminis condemnabitur. ibidem.*

Pozwany, *ratione criminis læsæ Majestatis*, nie ma w większym poczęcie na Sejm przyjeżdżać, tylko *ad summum* ze dwudziestą Osób, inkludując w to tak Przyziaciele iako y flugi, y w takiejże liczbie osób do miejsca sądów, nie w większej, przychodzić ma *ib.*

Znowu o tym na Elekcyi Krola Michała deklarowano: iż podług Konstyt. A. 1588. zachować się powinno, z tym dokładem: aby Krol przy takowych sądach nie zasiadał. 1669. *Tit. Deklaracya Dekretu.*

Scrutinia, *inquantumby* sąd potrzebne być uznał, nie na tym, ale na drugim Sejmie, *expedyowane* być powinny, iakoby *celeritate* nie szwankowała *innocentia. ibidem.*

Contrarium na Sejmie A. 1570. stało, to jest: aby na jednym sejmie takowe sprawy dekretowane były. f. 15. *Tit. Postępek prawny.*

Mandaty *in causis criminis læsæ Majestatis & perduellionis*, tylko *ex Senatûs Consulto* mają być wydawane, y z nich się Kancellarye na Sejmie sprawić powinny. *ib.*

O tymże, z tym dokładem: aby Kancellarye, *post peractum Senatûs Consultum*, stronom potrzebującym onych nie trudnili. A. 1670. fol. 15. *Tit. Postępek prawny.*

Crimen Læsæ Majestatis & Perduellionis pościagnione było na to, gdyby kto Xiążęcia *Maximiliana* na Krolestwo forytował. A. 1590. f. 562. *Tit. Ubezpieczenie.*

A przedtym, ktoby *securitatem* Rewizorów zgwałcił. A. 1563. fol. 41. §. A także *Zupnicy.*

Co potym na Lustratory, *ratione securitatis* onych, reasumowano. A. 1601. fol. 731. A. iżby.

Crimen Perduellionis rozumieć się ma, gdyby się kto z Nieprzyziacielem Rzeczyposp. ku szkodzie oney porozumiewał, tajemnice Rzeczyposp. zwierzone nieprzyziacielowi oney wnoślił, Zamek na znowie podał, wzruszał *pacta Fœdera* z postronnemi Pany, rebellią uczynkiem pokazując, albowy którykolwiek inny występki popełnił, któryby właśnie był *contra Rempublicam*. Co ma być sądzono *eo Processu*, iako *causa criminis læsæ Majestatis*, y bez delatora, gdyby go nie było. Krol jednak na sądzie ma siedzieć. A. 1588. f. 456. §. *Takiż postępek.*

Z *Maximilianistami* iaki miał być Proces? *fusè* opisano. A. 1588. fol. 472. §. *Na-przod.*

Potym iak to mitygowano, *fuse* o tym także. A. 1589. f. 512. Tit. *Adherentowie*.
 O poddanie Smoleńska Moskwićinowi, na przyszłym seymie *præfixerunt terminum peremptorium*, I M P. Filipowi Obuchowiczowi Woiewodzie Smoleńskiemu, także Oberşterom, Rotmistrzom, żołnierzom, Deputatom, Vrzednikom Ziemskim y Grodzkim, y wszystkim Obywatelom Smoleńskim, którzy z Nieprzyjacielem traktowali. Gdzie na instancją Instygatorow *utriusque Gentis*, za wiadomością Marszałkow obudwu Narodow, *sine adcitationibus & quibusvis dilationibus*, w tydzień po zaczęciu Seymu, wywiodszy na tymże Seymie *in vno eodemque termino scrutinium* przed Deputatami, tak z Senatu iako y z koła Poselskiego naznaczone mi; wszystkie *scripta* traktatow swoich z Nieprzyjacielem *producere*; y przez Krola, Senatorow y dwudziestu czterech Deputatow z Izby Poselskiej, to iest: z każdego Narodu po ośmiu (co tylko *ad hunc solum actum* służyć ma) naznaczonych, y według rot y przysięgłych, *juxta pluralitatem votorum*, przy bytności wszystkich Posłów Ziemskich, *pro demerito* sądeni y karani bydź mają. A poki się nie sprawa, tenże Woiewoda nie ma bydź *particeps Consiliorum*; a Oficyrow y żołnierzow, którzy przy tym poddaniu byli, zasługi w areszcie zostawać będą, a sami Oberşterowie w służbie Rzeczypospolitey nie będą. *De forma Iudicii* tey sprawy, na przyszłym Seymie żadna iuż *disceptatio* bydź nie powinna. *Nihil derogando* na potym Konstytucyi Anni 1558. *de Crimine Perduellionis*. A. 1655. f. 2. T. Sprawa Smoleńska. Sądzona ta sprawa, y deklaracya taka *per Constitutionem* stała: Ponieważ *manifestis probationibus*, y z Inkwizycyi *per Scrutatores*, na teraźniejszym Seymie z Senatu y z koła Poselskiego *designatos, clarè patuit*, iż *non ex aliquo condictione* z Nieprzyjacielem, y nie z nieczułości *in Officio*, ale z pewnych defektow y przez zdradę tamecznych niektórych obywatelow, Zamek Smoleński w ręce Nieprzyjacielowi przyszedł; Przeto, iako Potomstwo Nieboşczyka Woiewody Smoleńskiego, tak y obywatelow Smoleńskich, którzy u sądu teraźniejszego *comparuerunt*, to iest: Vrodzonych Stanisława Unichowskiego Podśędk, Samuela Bakanowskiego Stolnika, Vrzednikow Smoleńskich, Mikołaja Tyzenbauza, Iana Dake, Pawła Onikiewicza, Iakuba Brzezieckiego, Piotra Swiackiego, *innocuos & liberos* deklarowano. Ci zaś, którzy przed sąd teraźniejszy nie stanęli, nie *extenduiac* na nich na ten czas *ex clementia penas Legum*, na przyszłym Seymie *sine adcitatione comparere* powinni. A. 1658. f. 9. T. Deklaracya sprawy.

Tych wszystkich, którzykolwiek przy Carze Moskiewkim po wzięciu Smoleńska zostali, y na imię iego przysięgę wykonali, *pro perduellibus & hostibus Patriæ* deklarowano. A. 1655. f. 2. Tit. Sprawa Smoleńska.

Sprawa z Vrodzonym Wilhelmem Korffem y Kapitanami iego, wedle Konstytucyi Seymu przeszłego nie przypadła. Odłożono ją tedy ieszcze do przeszłego Seymu. Czego Instygatorowie *utriusque Gentis* poprzeć mają. Obywatelom zaś Smoleńskim pozwolono *legalitatem*, przez iednego Obywatela, *in Iudicio*. A którzy przy poddaniu Smoleńska nie byli, ci do tey sprawy cale nie należą. A. 1659. f. 15. Tit. *Reces*.

Zniesiono, wiecznemi czasy, kondemnaty z pewnych Obywatelow Woiewodztwa Smoleńskiego, w tey sprawie na nich ferowane. Ale tym służyć to nie ma, którzy okazały bywszy do poddania tey Fortece, sami w woyskach y Paustwach nieprzyjacielskich zostali; ani tym, którzy nie służąc w woyskach Rzeczypospolitey według Konstytucyi Seymow przeszłych, na Sady *non comparuerunt*. A. 1662. f. 18. Tit. *Zniesienie Kondemnat*.

Pro Perduelli I M P. Hyronima Radzieiowskiego Podkanclerzego Koronnego deklarowano. A. 1652. f. 7. Tit. *Pena Perduellionis*.

Zniesiono potym *hanc penam per scriptum ad archivum* podane. *Vide Tit. Scripta*.

Dekret, *in causa criminis læsæ Majestatis*, na I M P. Ierzego Lubomirskiego Marszałka Wielkiego Hetmana Polnego Koronnego, ferowany *nullitatis* deklarowano. Na Seymie Elekcyi Krola MICHAŁA. A. 1669. Tit. Deklaracya Dekretu.

Dekrety *in causis criminis læsæ Majestatis & Perduellionis, occasione necis* I M P. Gajewskiego, *& aliis Criminalibus & homicidiis*. *Vide Tit. Dekreta*.

Crimina recentia in quovis foro sądzone bydź mogą, *patet in Constit.* A. 1678. f. 10. Tit. *Evocatio extra forum*.

O poddanie Kamieńca Podolskiego Turkom, Sąd z Vr. Mikołaiem Potockim Gieratem Podolskim do przyszłego Seymu odłożono. Na którym, *sine adcitatione perem-*

peremptoriè, ad instantiam Vr. Instygatorow oboyg Narodow, *etiam absque Delatore*, za wiadomością Wielm: Marzałkow oboyg Narodow, sprawić się powinien z Oficyrami, tak Polskiego iako y Cudzoziemskiego zaściagu, którzy byli przy dedycyi Kamieńca, y którzy z Nieprzyjacielem traktowali, y którzy szarżę Woyskowe mając, od Kamieńca na ten czas absentowali się, y którzy iakiekolwiek pieniądze y kontrybucye, do fortyfikacyi Kamieńca należące, w szafunku mieli, y którzy amunicyą w Kamieńcu zawiadowali, także którzy prowianty zatrzymali, y pieniądze tak na nie iako y na fortyfikacyą brali. Tego zaś sądu taka forma bydź ma, iako wyżej w Konstytucyi A. 1655. w sprawie Smoleńskiej wyrażono; *pravia* iednak *inquisitione*, którą w tygodniu iednym Vr. Gieneral Podolski wywiedzie, aby sprawa na tymże przyszłym Seymie osadzona była. *A interea* niżeli się sąd zkończy, na Seymach y Seymikach *adivitate* ma *carere* Vr. Gieneral. A. 1673. f. 26. Tit. Sprawa Kamieniecka.

Do sądenia tey sprawy, Marzałek Pofelski ma Deputatow, *non obstante ullâ contradictione*, naznaczyć. *ibid.*

CUDZOZIEMCY.

Cudzoziemcy w Mieściech nieosiedli, handlować nie mają. A. 1562. fol. 28. §. O Kupcach.

Reassumitur, z tą deklaracyą: aby każdy Starosta z Vrzędem Mieyskim, Statutu pomienionego exekucyą czynił. A. 1565. f. 97. Tit. Kupcy Cudzoziemscy.

Cudzoziemscy Kupcy osiadłość y Prawo Mieyskie mający, Krolowi y Miałtom przysięgać, *onera Civilia ferre*, posłuszeństwo wszelakie Vrzędowi Mieyskiemu czynić, powinni, nie broniąc się żadnemi listami wolnemi. *Ibid.*

Ciż Dobr nabytych z Korony wywozić niepowinni, *sub confiscatione bonorum*. Czego Starostowie y Celnicy doglądać mają. *Ibid.*

Z Krakowa, Poznania, Lwowa y Wilna, ieżliby który Dobra wywoził, dziesiąta ich część Miałtu sprawiedliwie ma bydź oddana. A. 1590. fol. 589. Tit. Dziiesiąta część dobr.

Cudzoziemcy sami do Korony po towary na zkłady ieżdżić mają, y swoich tamże do Mieszczan tamecznych y do stanu Rycerskiego zbywać, drog dawnych zwyczajnych nie miiając. A. 1565. f. 91. Tit. Vstawa na zkłady.

Cudzoziemcy nie mają wołow y bydła kupować w Koronie na innych mieyscach, tylko na pogranicznych iarmarkach, albo woły zimowane karmne y powołowiszczyne w Domach Szlacheckich. *Ibid.*

Plura vid. tit. Kupcy

Cudzoziemcow Krol Henryk do Korony wprowadzać, ani im Vrzędow y opatrzenia nie miał dawać. *Ex Pactis Conventis*. A. 1573. fol. 225. §. *Item recipiunt.*

Krol Stefan także nie miał Vrzędow Oboyg Narodow obcym dawać. A. 1576. f. 255. §. *Vrzędy Koronne.*

Toż & *in Pactis* Krola Zygmunta III. A. 1588. f. 452. §. *Recipiunt etiam.*

Ani *ad custodiam Corporis sui* miał cudzoziemcow zażywać. *ibid.* f. 453. §. *Custodiam etiam.*

Herb. De non conferendis Dignit. & Officiis Alienigenis f. 140. T. Dignitates. & sequ.

Znowu iż im Vrzędow dawać nie miał, ani opatrzenia, ani kadukow. A gdyby dał ktoremu co, to iako Vakans, Ludziom zasłużonym oboyg Narodow, z wiadomością Senatu, powinien był według prawa konferować. A. 1607. f. 831. Tit. o Cudzoziemcach.

O co w Koronie z takimi Cudzoziemcami wolne *forum* na Trybunale, iako z nieosiadłym Starostą, *ad instantiam cuiuslibet*; a w Litwie także na Trybunale, *in quovis termino*, *pro pana trecentarum marcarum*, *Parti & Iudicio per medium*, na nich *decernenda*, & *privatione* Danin, ktore po Dekrecie Trybunalskim, Podskarbiowie WXLit. odbierać, y w zawiadowaniu swoim dotąd, poki ich Krol według prawa konferować nie będzie komu, mieć powinien, pod winą Tysiąca grzywien, gdyby w tym był *negligens*, albo folgę iaką czynił; którą *de suo* zapłacić ma Delatorowi. O co *forum* Trybunał. A. 1607. f. 831. Tit. O Cudzoziemcach.

Archydyakon iednak Gnieźnieński, dla zasług swych y dla spowinowacenia się z zacną Familją w Koronie tey, *declaratur capax* dostoięństw Kościelnych. *ibid.*

Zachowano wcale Konstytucyą pomienioną *Anni 1607.* to deklarując: że zwyż rzeczony Archydyakon, więcej *Beneficiorum* mieć nie może. *A. 1609. fol. 889. Tit. O Cudzoziemcach.*

Cudzoziemcy, których Krolowi przy sobie mieć pozwolono, w sprawy Rzeczyposp. wdawać się nie mają. *A. 1607. f. 831. Tit. O Cudzoziemcach.*

Stosując się do Konstytucyi wyżej opisaney *A. 1607.* Krol Władysław IV. nie miał także Cudzoziemcow wszelakiey kondycyi *ad consilia sua*, ani do żadnych rządów przypuszczać, ani im *Dignitates*, Starostw, Dzierzaw y Wrzędow dawać, ale obiecał, we wszystkim wedle pomienioney Konstyt. zachować się. *Ex Pactis Conventis. A. 1632. f. 13. §. Cudzoziemcow.*

Znowu, że nie ma Krol przy boku swoim Cudzoziemcow mieć, ani ich *ad consilia* zażywać. *A. 1646. f. 2. §. Ażeby.*

O tymże *in Pactis Conventis*, za ktoremi Krol Jan Kazimierz na Krolestwo wzięty. *A. 1648. f. 17. Tit. Cudzoziemcow.*

Potym stanęła *Lex*, że przy boku Krolewskim nie ma więcej zostawać Cudzoziemcow, nad Osob sześć. A któryby się *in materias statūs ingerere* chciał, takowy ma być, *ad instantiam cuiusvis*, do Trybunału pozwany, y *ex speciali registro penit criminalibus* sądzony, tak w Koronie iako y W. X. Lit. w Exorbitancyach na Seymie *Electiois* Krola Michała *A. 1669. Tit. O liczbie Cudzoziemcow.*

Cudzoziemcy Posłami y Reszydentami *ad externos Principes* nie mogą być, ieno Szlachta Polska y W. X. Lit. rodowita, ośiadła, *probata fidei*, & *functionibus pares.* *A. 1662. f. 10. Tit. O Cudzoziemcach.*

Declaratur iednak Xiądz *Marinus sinit Martin*, Proboszcz Kruszwicki, *capax* Prelatur y Kanoniy Katedralnych, y infzych Dygnitarstw y *Beneficiorum* w Polfcze. *ib.*

Cudzoziemcy, nie Szlachta Polska, ktorzy Maiętności Ziemskich w Prusiech nakupili, do lat trzech poprzedać ie powinni byli, *sub amissione* tychże maiętności. *A. 1589. f. 515. Tit. O Cudzoziemcach Zamorskich.*

Aktoby się napotym kupić ie z Cudzoziemcow ważył, y pieniądze y Maiętność Ziemską tracić ma do Skarbu Koronnego. O co *forum* na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*, *inter Causas Officii peremptorię.* *ib.*

Reassumitur ta *lex*, na Prussy Koronne y W. X. Lit. *sub amissione* Maiętności; ktorey połowica iedna *fisco Regio*, a druga *Delatori cedere* ma. Toż się ma rozumieć y o terażnieyszych possessorach, ktorzyby *intra triennium* takowych Maiętności nie zbyli. O co wszystko *forum* na Trybunale *peremptorię inter causas Officii.* *Non derogando tamen Constitutionibus Terrarum Prussie, & Iuribus Civitatum.* *A. 1601. f. 743. Tit. Cudzoziemcy.*

Poki się nie wyprzedadzą według Prawa; *Forum* z niemi o szkody przeszłe y terażnieysze, y ieżliby potym od nich komu działły się, w Ziemstwie lub w Grodzie naznaczono. A Pozew na tey Maiętności, ktoraby *quocunque pretexto* trzymali, położony być ma. *A. 1633. fol. 39. Tit. O dochodzeniu Sprawiedliwości z Cudzoziemcow.*

Cudzoziemcy, Dobr Ziemskich nabyćiem, albo wniesieniem na nie sum, za żadnemi Re- skryptami y Dekretami, trzymać nie mogą. w Exorbitancyach na Elekeyi *A. 1669. §. Externi.*

A przedtym y Krolewszczyzn trzymać im niewolno było; Dla tego po śmierci Krola Zygmunta Augusta postanowiono, aby ie puścili, za napomnieniem P. Podskarbiego, *sub executione Capturali*, ktorą Woiewoda uczynić powinien był, *sub pena in Legibus expressa.* A gdyby P. Podskarbi w napomnieniu ich *negligens* był; miał o to odpowiadać na Elekeyi przed Stany Koronnemi. Konfederac. *A. 1587. f. 413. §. Bona Reipub.*

Cudzoziemcy *Indigenatu carentes*, do Kapituły Warminskiej y do żadnych Katedralnych, & *Collegiatis Ecclesiis* w Koronie y WXLit. przypuszczani nie będą, y te ktore *possident Beneficia*, iako przeciw Prawu, mają być *pro vacantibus* deklarowane, & *Indigenis Nobilibus* konferowane. W czym osobliwie Kapitułę Warszawską, *cum Cathedralibus Ecclesiis*, porownano, aby w niey *Nobiles persone* zasiadały; mianowicie *in Praelaturis.* *Salvis* iednak *Quatuor Doctoralibus Præbendis.* *ib. Tit. o Opactwach.*

Cudzoziemcow, pod *Interregnum* więcej nad dziesięćciu mieć nie wolno, y to sług, *sub pena*

pena iako o rufznice. O co forum przed PP. Woiewodami. Konfederac. A. 1586. f. 403. §. O co Ich Mość.

Cudzoziemcow żadnych nie wolno na Elekcya prowadzić, ani z niemi przyjeżdżać, ani ich przy sobie mieć y chować. A ktoby przeciwko temu wystąpił; *hostis Patrie censendus est. Confederat. A. 1587. f. 414. §. Cudzoziemcow.*

Cudzoziemcow z postronnemi Monarchami, albo nieprzyjaciółmi Ojczyzny, korespondencyi trzymać, Ablegacyy y Poselstw do nich odprawować, wyiawszy handle y potrzeby ludzi prywatnych, zakazano. 1717. f. 46. w *Traktacie.*

Cudzoziemcom nie mają być pozwalane w WXL. zaściagi y *supplementa. vid. T. Woysko.*
Cudzoziemscy Kupcy w Miastach W. X. Lit. co powinni. *vid. Tit. Kupcy.*

C V R A T O R Y A

Curatorye na *mente captos* z Kancellaryi nie mają być wydawane, aż *ex inquisitione* przez Deputaty (lubo z Senatu, lubo Vrzednikow Ziemskich, lubo też *ex Equestri Ordine illius Terræ*, w ktorey ten, na ktorego Kuratoria wyiednana będzie, *cum bonis suis consistit*, naznaczone) *facta & expedita patebit*, że merè Kuratoryi potrzebuie. A. 1638. f. 32. *Tit. O Kuratoryach.*
Et salvo iure proximiorum dawane być mają. *ibid.*

C Y G A N I.

Cygani z Ziemie mają być wywołani. A. 1557. f. 11. §. *Cygani.*
Potym postanowiono: iż mają być koniecznie wypędzeni. A. 1563. f. 99. *T. Cygani.*
Wywołani *de facto.* A ktoby ich przechowywał, ma być karan, iako *complex Ban-niti.* O co forum Grod. A. 1578. f. 335. *Tit. Cygani.*
W Podlaskim Woiewodztwie nie idzie ta *complicitas*, ale ie Starostowie wyganiać mają. A. 1607. f. 850. *Tit. O pozwach complicum.*
Wołochow także y Serbow nieosiadłych, nikt nie ma przechowywać, *sub pena* o Cyganach. A. 1624. f. 10. *Tit. Przechowanie.*

C Z E K A N I.

vid. Tit. Mężoboyca.

C Z O P O W E.

vid. Tit. Podatki.

D A N I N A. D A R O W I Z N A.

Darowizny, Iurgielty, ktoby na Clech, Zupach, vpraszał; y Administrator one wydawał; obadwa *penæ 100. Marcarum subiacebunt.* A. 1638. f. 3. *Tit. o Ekonomiach.*
Daniny, ktore Exekucyi podpadały. *vide Tit. Exekucya.*
Daniny na Lenno. *vide Tit. Dobra.*
Daniny albo Darowizny Sum. *vide Tit. Summy.*
Daniny Miastom. *vide Tit. Miasta.*
Daniny albo Inkorporacye Kościołom, Klasztorom, Szpitalom. *vid. Tit. Kościoły, Klasztory, Szpitale.*
Daniny wieczności, dożywoćia, Starostw. *vid. Tit. Dobra, Starostwa. Dożywoćia.*

D E K L A R A C Y E.

Deklaracya o Łubie szlachćicu, ktory się zwał Carowiczem. *vid. Tit. Tytuły.*
Deklaracye o podatkach. *vid. Tit. Podatki:* tamże y o Seymikach.
Szlachećstwa. *Tit. Szlachećstwo.*
Indygienatu. *Tit. Indygienat.*
I inje Deklaracye znaydziesz suis locis.

D E K R E T A.

Pisarz rejestru spraw Seymowych, ręką Referendarza podpisanego, odmieniać nie ma. *vid. Tit. Rejestra.*
Dekretow Seymowych Kancellarye, *in negotio principalis* w sądzie Seymowym ferowanych,

nych, do Akt wpisać nie mają, aż pierwey terminaty Dekretow, przez Referendarze podpisane y do Kancellaryi odesłane będą. A. 1641. f. 7. Tit. O Porządku sądzienia spraw Seymowych.

Dekretow zgodnych, *de Consensu Partium in causis Homicidii*, Referendarze podpisać y odsyłać do Kancellaryi nie mają. *ibid.*

Ani Dekretow zgodnych, *in causis ratione Bonorum Reipub.* *ibid.*

Ani Dekretow w sprawach, ktoreby o podatki Rzeczyposp. zachodziły. *ibid.*

Dekreta Seymowe *in causis Fisci*, Pisarz Dekretowy, a insze Pisarz Ziemski, zaraz *post promulgationem* onych przez Referendarze od boku Krola, *in facie Reipub.* w Protokół wpisać wszystkie powinien, nie nie vmnieyszając, ani przyczyniając. Ktore ciż Referendarze *ex nunc* podpisać mają. A. 1667. f. 13. Tit. Dekreta.

Reassumitur o tym Konstyt. A. 1641. Tit. Sprawy Seymowe.

Dekreta Seymowe *in contumaciis*, na zrażenie tylko wolnego głosu, złością ludzką wymyślone y ferowane, zkasowano. Warując *in posterum*, aby się takie aggrawacye nie działy. Także mandaty y pozwy, ktore *eo nomine* do ktoregokolwiek Sądu y kapturowego nastąpiły, y Dekreta tamże ferowane, znieśiono. A napotym nie ma nikt takich akcyi intentować, *sub pena duorum millium marcarum*, *in Iudicio Tribunalitio*, *ex registro causarum Fisci*, *per iniuriatum vindicandā*. Toż się ma rozumieć o wszystkich Sądach. A. 1669. w Exorbitancyach Tit. *Ratio libera Vocis*.

Dekreta, według Statutu W. X. Lit. znoszone byż nie mogą, tylko tam gdzie są otrzymane. Znieśiono iednak na Seymie Kondemnaty Trybunału W. X. Lit. z Vrodzonych Iustyniana Niemierowicza Sicyuta, y Samuela Kmicica Chorążego Orszańskiego; Warując, że to *in exemplum trahi* nie ma. A. 1670 fol. 54. Tit. Zniesienie Kondemnaty.

Dekreta w ktorychkolwiek Sądach *illegitimè* otrzymane, iako to *per evocationem*, lubo bez zeznaney relacyi, *in proprio Districu*, iako Konstytucya każe, więc y te, ktore *sine ad citationem* albo *ex alienis inquisitionibus emanarunt*, iako Prawu pospolitemu przeciwne zkasowano, deklarując: że na takowe Kondemnaty, każdy *locum standi* y bez Gleytu, w każdym Sądzie y wszędzie mieć powinien. A. 1676. f. 22. Tit. O Kondemnatach.

Dekreta Trybunałskie, *ex seriis partium controversiis* ferowane, nie mają byż znoszone. *vid.* Tit. Trybunał Koronny.

Plura o Dekretach Trybunałskich, vid. eodem Tit. Trybunał.

Dekreta Assessorские do Inflant, pod dwiema pieczęciami wychodzić mają. *vid.* Tit. Xięstwo Inflantskie.

Dekreta w Inflanciech po Polsku mają byż pisane. *vid. ib.*

Dekreta *satisfactionis*. *vid.* Tit. Sprawy.

Dekreta *Revisionis Literarum*. *vid.* Tit. Listy. Tit. Exekucya.

Dekreta Kapturowe. *vid.* Tit. Kaptur.

Dekreta z mandatow przeciwko prawu na Seym y za Dworem wyniesionych ferowane *nullitatis*. *vid.* Tit. Trybunał.

Dekreta od mieszczan Lwowskich, na Vr. Stefanie Lisickim, Ianie Charzewskim, Krzysztofie Borkowskim, na Seymie dawnieyszym otrzymane, zkasowano, *salvo negotio principali*. Także y Kondemnaty Trybunałskie. A. 1667. fol. 12. Tit. O powadze Dekretow.

Dekret na IMP. Lubomirskim, *in causa perduellionis* ferowany, *nullitatis* deklarowano na Elakcyi Krola. A. 1669. f. 5. Tit. Deklaracya.

Dekreta Trybunałskie na Związkowych y tych, co ich *partes secuti sunt*, ferowane, znieśiono. *vid.* Tit. Woysko.

Dekretow na Poboreach otrzymanych, *executionem* zawieszono. *vid.* Tit. Poborcy.

Dekretu exekucya, względem Kościoła S. Jakuba w Toruniu. *vid.* Tit. Exekucya.

Dekreta albo Kondemnaty, na Vr. Mieczniku Koronnym y sługach iego, także na Pawle Zielińskim, *evocatoriè* w Trybunale Piotrkowskim ferowane, znieśiono. *vid.* Tit. Evocatio.

Dekreta albo Kondemnaty w tymże Trybunale Piotrkowskim na IMP. Woiewodzie Sandomirskim y Małżonce iego, y inszych osobach, *ex citatione in vim termini taci edita*, ferowane znieśiono. A. 1653. f. 17. Tit. Znieśienie.

Temuż Gleyt dany. *vid. Tit. Gleyty.*

Dekreta, na Deputatach Trybunałskich, *ex Officio Iudicis Deputati Tribunalis Regni*, otrzymane, zkasowano. *vid. Tit. Deputaci.*

Dekreta na Vr. Walentem Duplickim Pisarzu y Poborcy Ziemie Wyfogrodzkiej, o pewne tey Ziemie *retenta* z konflagrat Miaszeczek y Wsiow vrosie, ferowane, znieśiono. O *retenta* jednak *Coeqvationis*, sama Ziemia Wyfogrodzka Skarbowi Koronnemu *respondere* y *satisfacere* powinna. A. 1653. f. 22. Tit. *Retenta*.

Od Dekretu Trybunału Radomskiego blisko przyszłego, wolnym zostanie Vr. Hyronim Orzechowski Podśdek Sanocki, kiedy Ziemia Sanocka odda zupełnie podatki, na blisko przyszłym Trybunale Skarbowym, na Seymie przeszłym vchwalone. *ibid. fol. 26. Tit. O Dekrecie.*

Dekret miedzy Vr. Tomaszem Wołowiczem, a Vr. Eustachym Wołowiczem Cześnikiem W. X. Lit. znieśiono, *Et salvam in foro competentis partibus actionem* zostawiono. A. 1655. f. 11. Tit. *Approbatio Laudorum W. X. Lit.*

Dekreta, na ludziach w Woysku będących, *in contumaciam* otrzymane, tudzież ktore przeciw Exemptom Hetmańskim na nich, *in quovis subsellio* są zkazane, (*in quantum iuri non repugnat*) znieśiono. A. 1655. f. 33. Tit. *Dekreta in contumaciam*.

Dekreta od Poborców, *ratione impugnata executionis, sine ad citatione*, otrzymane, iako znośić pozwolono *aggravatis*? *vid. Tit. Poborcy.*

Dekretow y Kondemnat Trybunału Radomskiego y Kommissyi Lubelskiej, na Vr. Stefanie Greku Poborcy Powiatu Mielnickiego, o *Retenta* 24. Poborow otrzymanych, exekucya suspendowano, z tą kondycya: aby Ziemia Mielnicka, asygnacye na te 24. Pobory, od Skarbu żołnierzom dane, wypłaciła. A. 1659. f. 46. Tit. Kondemnaty.

Kondemnaty, na całej Ziemi Rawskiej, y *specificè* na niektórych obywatelach oney, przez Zakonnikow Klasztoru Witowskiego w Trybunale Piotrkowskim otrzymane, *cassantur*. A. 1662. f. 25. T. Znieśienie Kondemnat.

Dekreta y Kondemnaty iezli iakie na Vr. Krzysztofie Zelskim Pisarzu Ziemskim Bielskim, od Poborców W. X. Lit. *ratione* podatkow ze Wsi iego Labardzi y Vzaytrow, w Cywunstwie Retowskiem leżących, stały, (ponieważ *deduxit*, że dosyć vczynił) znieśiono. A. 1662. f. 12. Tit. Znieśienie Delat.

Dekreta y Kondemnaty znieśione z niektórych, *in causa perduellionis*. *vid. Tit. Criminalia.*

Dekret w sprawie Vr. Krzysztofa Vorbeka Letowa Strażnika W. X. Lit. z Vrodzonymi Kurczami, Chorażym y Woyskiem Lidzkiemi, in A. 1661. w sądach Assessorских, *ex controversiis partium*, ferowany, *in toto* approbowano. A. 1662. f. 19. Tit. *Approbatio Dekretu.*

Dekretow w Kapturach partykularnych, przeciwko opisanym w Konfederacyach terminom otrzymanych, exekucye suspendowano, *in integrum restituendo*; Trybunałowi w Koronie Lubelskiemu y Piotrkowskiemu; A w W. X. Lit. po Koronacyi Krola, *cognitionem reservando*; y *penas arbitrarias*, *in foro eodem in contravenientes* dotąd po tey Elekcyi naznaczono. Exorbit. na Elekcyi Krola. A. 1669. Tit. O Dekretach w Kapturach.

Dekreta *in contumaciam*, iezliby iakie, *ratione* szkod, excessow pod Gołębiem, na Vr. Stefanie Czarnieckim Pisarzu Polnym Koronnym, iako na ten czas Dyrektorze Pospolitego ruszenia, otrzymane były, zkasowano, *ex hac ratione*, że on nie do Komendy Woyska pospolitego ruszenia obrany był pod Gołębiem, ale tylko do samego rozdawania głosow *præcisè* należał. A. 1673. f. 16. Tit. *Securitas*.

Dekreta y Kondemnaty, o niestawienie się Pospolitego ruszenia pod Gołębiem, także o zbiegle poddane, y do zapisow ferowane, iako przeciwne Konfederacye, znieśiono: *causis civilibus in integrum restitutis, ubi de jure venerit*. *ib. f. 29. Tit. Cassatio Kondemnat.*

Dekreta Kontumacyalne Trybunału Nowogrodzkiego, od dnia 15. Decembra Roku przeszłego, aż do konkluzyi, *stante Confederatione Generali* całej Rzeczyposp. po wyściu troyga wici ferowane, znieśiono. Oczywiste iednak, y *ex consensu Partium lata*

- Decreta*, pogotowiu przyznania wszystkie *in suo robore* zostawiono. *ib. f. 10. Tit. Zniesienie Kondemnat.*
- Dekret, mimo excepcyą, w Roku 1672. w Trybunale Wileńskim, na Vr. Radominie Starości Starodubowskim otrzymany, zkasowano. *ibid.*
- Dekreta Komisji Wileńskiej, A. 1662. & 1663. między Skarbem W. X. Lit. y Wojskiem, a Vr. Potockim Podczasem W. X. Lit. approbowano. *ibid. fol. 15. Tit. Approbacya.*
- Dekreta, podczas Sądów blisko przeszłych Kapturowych, gdziekolwiek na osobach żołnierskich w obozach zostawiających, *in personalibus terminis*; także y te, co przeciwko Prawu ferowane są, zniesiono, *negotium principale in integrum restituendo. ibid. f. 29. Tit. Exempty.*
- Dekreta Sądów Kapturowych w W. X. Lit. po Woiewodztwach y Powiatach, *ex seriis partium controversiis* ferowane, które *vim legum non sapiunt*, approbowano. A które przeciwko Konfederacyom *Interregnum*, w sprawach nienależących zasły; a osobliwie w tych Sądach, w których Sędziowie Kapturowi, Bannicye, Sublewacye, Głęty, wydawali, Exemptow nie przyjmowali, zaczęte w Trybunale sprawy z Remis sądzili, & *forte* odprawowali *executionem*; takowe *nullitatis esse* deklarowano A. 1676. *f. 8. Tit. o Dekretach.*
- A po zniesieniu tych nieprawnych Dekretow; *causa in integrum restitui, in foro competentis*, powinna. *ib.*
- Dekreta na Wojskowych, o szkody y krzywdy, które komu *ex necessitate belli* uczynić przyszło, ferowane zniesiono. A. 1677. *vid. Tit. Wojska.*
- Dekretow na Wojskowych o krzywdy poczynione, na Komisji Sandomirskiej ferowanych, znosić nie wolno, tylko w sądzie teyże Komisji, albo w którymkolwiek Trybunale Koronnym. *vid. Tit. Sprawy.*
- Dekret na Miasto Słuck, o pogłowne. *vid. Tit. Miasto Słuck.*
- Dekreta y Procesy, na Obywatelach Xięstwa Smudzkiego otrzymane, także *Lauda* y inne *Scripta* tegoż Xięstwa zkasowano. *vid. Tit. Lauda.*
- Dekreta Trybunałskie, na niektórych osobach *in functione* będących, a osobliwie na Vr. Franciszku Kaźmierzu Wysockim Cześniku Sochaczowskim, Władysławie y Synu jego Ianie Dobrskich y innych, otrzymane zkasowano y postanowiono: aby Grody takowych Kondemnat exekwować nie ważyły się, *sub privatione Officii*. A te wykucye, które się podczas Seymu odprawowały, *pro nullis & irritis* deklarowano; *salvo negotio principali*. A. 1678. *f. 17. Tit. Securitas.*
- Dekret Trybunałski, od Vrodzonych Domańskich, na szlachetnym Anczewskim Sekretarzu y Medyku Krola I M. Raycy Lwowskim, *evocatorię* otrzymany, ponieważ *partes conveniunt*, zkasowano. *ib. f. 19. Tit. Miasto Lwow.*
- Dekreta Kapturowe, *in fundamento Legis*, *preste ad quatuor articulos facti & personalis iniurie* ferowane, *in robore* zachowano y approbowano, deklarując: że luboby *in contrarium* takowym Dekretom, *in aliis subselliis* stanęły Dekreta; te żadney wagi mieć nie mają. *ib. f. 22. Tit. Deklaracya o ważności Dekretow Kapturowych.*
- Dekreta albo Kondemnaty, na Vr. Morfzynie Starości Kowalskim, Vrzędzie jego y Dzierzawcy tamecznym, *ex occasione* sprawy: między Kapitułą Wrocławską a Miejszczanym Starostwem Kowalskiego, w Trybunale Piotrkowskim otrzymane, zkasowano, *una cum penis; salvo negotio principali, ex reiectione*, w Trybunale przyszłym Lubelskim, *incidenti*. A. 1678. *f. 23. Tit. Cassatio Kondemnaty.*
- Dekreta albo Kondemnaty, od Poborcy Kiiowskiego na I M P. Bieniewskim Woiewodzie Czerniechowskim y na Vr. Czarnieckim Pisarzu Polnym Koronnym, o pogłowne z Starostw zawoioowanych, z których żadne prowenta nie idą, otrzymane, *nullitatis* deklarowane. *ib. f. 24. Tit. Zniesienie Kondemnat.*
- Dekreta albo Kondemnaty, na Vr. Ianie Chorzewskim Podkomorzem Nowogrodzkim a *Posuchowskich y Sienieńskich* Małżonkach, tak w Trybunale Koronnym Lubelskim, iako y w Kapturach Woiewodztwa Lubelskiego otrzymane zniesiono; *salvo negotio principali. ib. f. 24. Tit. Zniesienie Kondemnat.*
- Dekreta albo Kondemnaty, na Vr. Iakubie Wilkotskim Pisarzu Grodzkim Wschowskim y Sługach jego, w sądzie Marzaskowskim *in contumaciam* otrzymane, zkasowano. *ib. f. 25. Tit. Zniesienie.*

- Dekrety albo Kondemnacy, na Vr. Stanisławie Ofolińskim, w sądach Kapturowych Sannockich otrzymane, zkasowano. *ib. Tit. Relaxatio*
- Dekret Seymowy *Liquidationis*, o Starostwo Puckie, in A. 1667. *ex serijs controversiis* ferowany, *ad executionem* Komisarzom, naydaley w pół roka, przywieść kazano. A. 1670. f. 27. *Tit. Deklaracya Dekretu.*
- Dekret *Judicii Aulici Ducatus Curlandiae*, w sprawie między Vr. Elizabetą Grolowną, pozostałą Małżonką y Potomstwem zeszłego Iana Libeka Oberštera, a Lorensem Drukiem Rotmistrzem, in A. 1674. *in causa militari* ferowany, a Sądem Krola I M. Relacyynym we Gdańsku A. 1677. approbowany, *in toto* ztwierdzono, y żeby strony, według tegoż Dekretu *Judicii Aulici Ducatus Curlandiae*, we wżyskim sprawiły się, deklarowano. A. 1678. f. 13. *Tit. Deklaracya Dekretu.*
- Dekret Komisarzki Panien Zakonnych Grodzińskich, Reguly S. Franciszka, ze Wsią starą Vlanami, approbowane. *vid. Tit. Klasztory.*
- Dekrety o expulsię z Dobr Ziemijskich na Duchownych osobach, w Trybunale W. X. L. ferowane. *ib. f. 20. Tit. Reassumptio.* a u mnie *Tit. Dobra.*
- Dekrety, *tempore Interregni*, à die mortis Regie aż do publikowania Uniwersałow Im. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, co za walor mają? *vid. Tit. Sprawy.*
- Dekret w sądach Kapturowych, na Senatorze albo Pośle Ziemijskim, na Konwokacyę gieneralną Warszawską, *sub Interregno*, wyprawionym; z pozwu po elekcyi Poselskiej wydanego, ferowany, *nullitatis.* *vid. Tit. Senator & Tit. Sprawy.*
- Dekrety na Obywatelach W. X. Lit. pod ten czas, gdy *in opere belli* zostawali, tak *in contumaciam*, iako y mimo Exempty Krolewskie y Hetmańskie, w sprawach tych, w których im Prawo Exempty pozwoliło, w którychkolwiek sądach otrzymane, zniesiono. *Confederat. A. 1674. f. 33 §. Zachęcając.*
- A na Hetmanach, luboby y *ex serijs Partium controversiis* ferowane były, podniesiono ie. *ibid.*
- Taż Konstytucya służyła y Komisarzom w sprawach Rzeczyposp. na traktaty wysłanym; ale *causae principales*, gdzie ugody nie zaszły, *in integrum restitui* miały. *ib. f. 34. §. A Dekreta.*
- Dekrety *in causis*, *Perduellionis*, *criminis lese Majestatis*, na IMP. Gajewskim, *patrati*; & *in alijs causis criminalibus & homicidijs*, na Seymach przeszłych *etiam in contumaciam* otrzymane, *conservantur.* A. 1667. f. 64. *Tit. Kontumacye Seymowe.*
- Dekrety, względem niewydania podatkow, w Xięstwie Litewskim, na żołnierza Powiatowego postanowionych; na tych, którzy w Pospolitym Ruszeniu byli, ferowane, zniesiono. A. 1655.
- Dekrety in A. 1643. ferowane, iż, *juxta resonantiam* Dekretu poślednieyszego Trybunalskiego, *honori & integritati* Vr. Marcina Widziowskiego Pisarza Ziemijskiego Lwowskiego szkodzić nie mają, deklarowano. A. 1658. f. 37. *Tit. O Rewizyach Ksiąg.*
- Dekrety wszystkie Trybunalskie *ex personali*, *ratione* poddanych, najazdow, zaboiow, szkod podczas wojny Kozackiej poczynionych, w Woiewodztwach, Kijowskim, Wołyńskim, Bractawskim y Czerniechowskim, *cassantur.* Z Komisji Hadyackiej. A. 1659. f. 53. §. *Aby occasione.* *vid. Tit. Procesy.*
- Dekretow Asseſorskich y Relacyynych I. K. Mści, Trybunał W. X. Lit. także Sądy I. K. Mści Dekretow Trybunalskich oczywistych zność nie mają, *sub amissione causae*; y ieżliby się takowe znajdowały, kasowano, y żeby *in futurum* podobne nie były, warowano. K. Litew. A. 1699. f. 69. *Tit. Reassumpcyja Konstytucyi.*
- Dekrety Trybunału W. X. Lit. *stante civili motu*, otrzymane na wielu obywatelach W. X. L. zkasowano K. L. A. 1717. f. 14. *Tit. Zkasowanie Dekretow.*
- Dekrety oczywiste Trybunalskie, aby w żadną nie wchodziły wątpliwość, warowano, które w zawartym kole, *more solito*, ferowane, y przez Kancellarye promulgowane być miały; a Marszałek koła Trybunalskiego obchodzić nie będzie, *sub nullitate Decretorum* K. L. A. 1726. f. 91. *Tit. O Dekretach oczywistych.*

DEPOZYTY.

O Depozyty podczas inkursyi Szwedzkiej Nieprzyjacielowi wydane, albo dobrowolnie wyjawione, Grody, *ex delatione cujusvis peremptorie, praemissa seria inquisitione*, są-

1 2
dzic

Krakowskiemu Woiewodztwu drugiego Deputata przydano, A. 1631. f. 37. Tit. O Deputacie.

Woiewodztwu Bełskiemu także drugiego. A. 1677. f. 12. Tit. Deklaracya.

W Woiewodztwie Wołyńskim sześć, a w Braclawskim dway wybierani bydź mają. A. 1589. f. 538. Tit. Obieranie Sędziow.

Ci wszyscy, do spraw Duchownych Rzymskiej Religii, z pomienionych Woiewodztw przypadających, zasiadać mają, a *in defectu* onych, Koronni. *ibid.* Tit. Iako sądzić mają.

Declaratur: że Koronni nie mają bydź przysadzani, choćby sześciu zupełna Wołyńskich Deputatow nie było. Ale z Woiewodztwa Braclawskiego ma ich *adimpleri numerus*. *Excepto*, gdyby ani Braclawskiego Woiewodztwa Deputatami wypełnić się nie mogli *numerus* sześciu Deputatow Wołyńskich; na ten czas, *in supplementum* Koronni mają bydź przyłączeni. A. 1609. fol. 900. T. Obiaśnienie. Wołyńscy y Braclawscy Deputaci, na sprawy Koronne, z drugiemu zasiadać y wotować mają; ale tylko dwuch z tych Woiewodztw głosy liczone bydź mają, y na dwuch *salaria* iść powinny. A. 1589. f. 538. Tit. Iako sądzić mają?

Declaratur, iż dwa głosy liczone bydź y na dwu *salaria* iść mają. A. 1613. f. 34. Tit. Deputaci.

Znowu *declaratur* na elekcyi Krola MICHAŁA; A. 1669. Tit. Prolongacya Trybunału Lubelskiego (ku końcowi.)

w Woiewodztwie Kiiowskim dway także obierani bydź mają, y dwa głosy w swoich Kiiowskich y Koronnych sprawach, y dwoie *salaria* mieć mają. A. 1611. f. 18. Tit. O Deputaciech Kiiowskich.

w Prusiech także po dwuch z Woiewodztwa wybierani bydź mają, do Trybunału Piotrkowskiego, a przysięgać iako Koronni. A. 1689. fol. 514. Tit. Obyczay sądzienia.

Potym iako Wołyńscy przysięgać mają. Ale Woiewodztwo Chełmińskie nie przyimuie tej Konstytucyi. A. 1613. f. 24. Tit. O obieraniu Deputatow.

O przysiędze Wołyńskich. *vid. infra*, gdzie inszych przysięgi.

Duchowni Pruscy Duchownych dwuch posyłać mają, ku innym Deputatom Duchownym, nie więcej iednak, tylko sześciu Deputatow, tak Polskich iako y Pruskich, na każdą sprawę wotować mają. A. 1589. f. 514. Tit. Sądzenie Spraw Duchownych.

Pruskich Deputatow *salaria* takie, iako Koronnych. *ibidem* fol. 515. Tit. *Salaria*.

Do obierania ich mieysca: Woiewodztwom, Chełmińskiemu w Radzynie; Malborskiemu w Sztumie; Pomorskiemu w Starogardzie, a czas obierania, *feriâ secundâ post Festum Nativitatis B. M. Virg.* naznaczono. A. 1589. fol. 515. Tit. Czas y Mieysce.

Ziemie wszystkie Ruskie, drugiego Deputata obierać mają w Wiśni, alternatą między sobą zwyczajną. A. 1670. f. 32. Tit. Deputaci.

Toż y Woiewodztwu Łeczyckiemu pozwolono. *ibid.*

w Woiewodztwie Lubelskim, zawsze co trzeci rok, Obywatela Ziemie Łukowskiej, któryby w tej Ziemi, mając *realem possessionem*, mieszkał, Deputatem, według alternaty przypadającej, obierać mają: alternatę w tym roku, od Ziemie Łukowskiej zaczawszy. A. 1654. f. 15. Tit. Sposób obierania.

Potym pozwolono Woiewodztwu Lubelskiemu drugiego Deputata, tak aby na ieden Trybunał dway z Woiewodztwa Lubelskiego, a na drugi ieden z Woiewodztwa Lubelskiego, a drugi z Ziemie Łukowskiej obierani byli. A. 1677. f. 12. Tit. Deputat na Trybunał.

Deputata iurisdykcyja do drugiego Trybunału trwać ma: a powtore nie może bydź obieran do lat czterech, oprócz gdzieby wszyscy zezwolili. A. 1578. f. 326. §. Ciż obrani.

Ani z inszego Powiatu ma bydź obieran, przed wyściem lat czterech, który już z iednego tę funkcją miał. A. 1611. fol. 40. Tit. O Deputatach Trybunałskich.

O tymże: y choćby *nemine contradicente* był obran, w Trybunale mieysca mieć nie ma. A. 1616. f. 3. Tit. O Deputatach Trybunałskich.

Deputat choćby nie był obrany, albo nie ziachał; drudzy iego Woiewodztwo sądzić będą. A. 1578. f. 326. §. *item* ieżliby.

Deputatami mają być obierani, godni, bogoboyni, cnotliwi, Prawa y zwyczajow Woiewodztwa swego umiętni, osiedli. *ibid.* Tit. Obieranie Sędziow.

Znowu *specialiter* warowano Woiewodztwu Sieradzkiemu y Ziemi Wieluńskiej, także Woiewodztwu Krakowskiemu y Ziemi Chełmskiej, żeby *merè possessionati* w iwoiey ziemi obierani byli. A. 1611. f. 11. Tit. Sposob obierania.

Deputat, od ktorego *appellacya* wyszła, w sprawie tey Wotum nie ma, y wynisć ma, gdy wotować będą. A. 1578. f. 326. Tit. Obieranie Sędziow.

Deputaci przy sądzie Ziemskim y Vrzędzie Starościm, rotą sędziego Ziemskiego w Statucie przysięgać mają, tego dołożywszy, iż w sprawach żadnych praktyk z nikim czynić nie mają, ani przestrogi, ani rady dawać, ani podarunkow brać, y że o to się nie starał, aby był na te Sądy obran: *ib.* f. 326. Tit. Przysięga Sędziow.

W teyże przysiędze kazano potym dokładać: *Et de secretis non revelandis.* A. 1613. fol. 7. Tit. O Tribunale.

A w przysiędze Deputatow Wołyńskich y Bracławskich dołożono: że sługą ani lurgielnikiem żadnego Pana nie jest. A. 1589. f. 538. Tit. Przysięga.

Deputaci Duchowni sześć wybierani być mają, ktorzy w też rotę na Ewangelią przysięgać, y z sześciami świeckimi obranemi, Duchowne sprawy sądzić mają. A. 1578. fol. 327. §. A. iż wszystkie.

Koleją po Woiewodztwach świętocy, co są *præsentes*, przy nich zasiadać mają. A. 1616. fol. 3. Tit. O Deputatach.

Duchowni swoich opatrzyć mają. A świeckim *salarium*: od każdego Dekretu groszy piętnaście. A. 1578. f. 331. Tit. Opatrzenie Sędziow.

Deputaci Duchowni, od zaczęcia swojej funkcyi, nie mają być obierani, aż po wyjściu lat dwu. A. 1633. fol. 26. Tit. O Deputatach.

Zaden, Deputatem będąc, (luboby *actū* w Trybunale nie zasiadał) Posłem, aż po expiracyi funkcyi swojej Deputackiej, iako też y Posłem Deputatem, aż po Seymiku *Relationis*, tak w Koronie, iak y w W. X. Lit. obierany być nie ma. Akrobykolwiek przeciwko temu Prawu obrać się pozwoił, takowy w izbie Poselskiej y Trybunalskiej zasiadać nie ma, ale *ad primam objectionem*, byle mu tego *legitimè* dowiedziono, *ex utraque statione* rugowany być powinien. Toż się rozumieć powinno o Posle Ziemskim ktoregokolwiek Narodu, funkcyą Poselstwa od Woyfk na sobie mającym: czemu żadna Deputata albo Posła, przeciwko takowemu wyraźnemu prawu obranego, *præjudicare* nie ma protestacya, ktora *pro irrita declaratur Lege præsentis.* A. 1678. f. 9. Tit. o Deputatach Trybunalskich.

Declaratur: iż kogożkolwiek, *in functione Tribunalitia*, tak w Koronie iako y w W. X. Litewskim, pierwsza intymacya, przez Vniwersały Krolewskie na Seymiki przedseymowe wydane, załzanie, luboby powtorna expedycya, za rozerwaniem pierwszego Seymiku, na drugi Seymik była wydana, Posłem być nie może, y gdyby był obrany, *activitate* w Izbie Poselskiej *carere* ma. *Vice versâ*, żaden funkcyą Poselską mający, Deputatem obrany być nie może, aż po Seymiku *Relationis.* A. 1683. fol. 5. Tit. Deklaracya Konstytucyi.

Deputaci Woiewodztwa Mazowieckiego, *pluralitate suffragiorum* obierani być mają. A. 1598. f. 702. Tit. Porządek obierania Deputatow.

Ciż *per Terras* obierani być mają, tym porządkiem: Naprzod z Czerskiej Ziemie ieden, a drugi z Warszawskiej; drugiego roku, z Wiskiej y z Wysogrodzkiej; trzeciego, y Zakroczymskiej z Ciechanowskiej: czwartego, z Łomżyńskiej y Rożańskiej, z Liwskiej y Nurskiej. *ibid.*

Także Sieradzcy y Wieluńscy, *pluralitate.* A. 611. fol. 11. Tit. Sposob obierania Deputata.

Także Krakowscy y Ziemie Chełmskiej, *pluralitate.* *ibid.*

Także Kijowscy y Powiatu Mielnickiego, *pluralitate.* A. 1613. f. 13. Tit. Obieranie.

Także Płoccy, *pluralitate.* *ibid.* fol. 22. Tit. Obieranie.

Także Pruscy, *pluralitate.* *ibid.* fol. 24. Tit. o Obieraniu.

Deputaci na Trybunał, z Czerniechowa ieden, a drugi z Nowogrodka, obierani być mają. A. 1635. fol. 17. Tit. Ordynacya.

Mieysce im po Bracławskich naznaczono. *ibid.*

Elekcyja ich, tak iako w Koronie, odprawować się ma. *ibid.*

Deputatowi, ktoby chciał kontradykować, tegoż dnia, kiedy się elekcyja odprawuie, ma o tym

o tym protestacyą uczynić, & *in praesentia omnium in illo confessu* onę zaniesć. A. 1601. fol. 750. Tit. o Deputata Podlaskiego

Ale Kontradykcyą nie ma iść, iedno przeciw tey osobie, ktoraby z tegoż a nie inzego Woiewodztwa, Deputacyą, *ante decursum quatuor annorum*, odprawowała *ibid.*

Deputat W. X. Lit. gdyby miał sprawę swoię; na drugi Trybunał ma bydź odłożona, chyba żeby sama strona przeciwna nie kontradykowała. A. 1611. fol. 40. Tit. o Deputatich.

O tymże y w Koronie: A takie sprawy, po odsądzeniu Remis, *ex pluralitate votorum*, mają bydź sądzone. A. 1616. f. 3. Tit. O Deputatich Trybunalskich.

Znowu o tym: iż Deputat Trybunalski Koronny, sprawy swoiey, także Małżonki y dzieci swoich, w tym Trybunale, na którym iest Deputatem, by też ieszcze y nie przysięgi, tak *ex reatu* iako *ex actoratu*, popierać nie może, ani kondemnaty otrzymywać; ale takie sprawy, za przywołaniem ich, choćby też strona nie przypowiedziała się, *etiam non comparente parte adversa*, mają bydź do drugiego Trybunału *ad regestrum*, *ex quo Iudex*, odesłane. Wyiawszy: gdyby się strona przeciwna dobrowolnie rozprawić chciała. A gdyby Deputat, *in contrarium praesentis Legis*, miał kogo wzdać; takowa Kondemnata nie ma bydź ważna, którą, *etiam sine literis salvi Conductus*, Trybunał przysły ma znieść, y *super obtinente penas arbitrarias* wskazać. Toż się ma rozumieć o tych sprawach, ktoreby Deputat, *post electionem sui*, na kogo wlać miał, to iest: że y taki *Cessionarius* (*pro persona Deputati* rozumiany) w Trybunale sądzony bydź nie ma. A. 1670. f. 22. Tit. Sprawy Deputackie na Trybunale.

Deputat nie ma, *per terminum tactum*, w tym Trybunale, do ktorego Deputatem obran, nikogo ewokować, *etiam consensu Iudicii accedente; sub nullitate condemnationis*, którą przysły Trybunał, *sine literis salvi Conductus*, kasować ma, *cum penis arbitrariis super obtinente, exceptis causis violentiarum, in persona euntis, redeuntis, y w Lublinie residentis Deputati, Małżonki, Dzieci, Slug y Dobrego, commissarum. Ibid.*

Deputatem *absens* nie może bydź obierany. A. 1616. f. 3. Tit. O Deputatich Trybunalskich.

Deputat po zaczęciu sprawy, nie ma wychodzić, aż po Dekrecie ostatnim, przy stronach przeczytanym. *Ibid.*

Deputat, o wszelakie excesy, iako *privatus, ex termino tacto*, ma bydź sądzony y karany. *Ibid.*

z Deputatem, o wziętą korrupcyą, na drugim Trybunale *corrupti agere* wolno, z Regiestru M. M. DD. *Judicum*, który *capacitatem honoris* tracić, y wziętą oddać korrupcyą powinien, *cum panna 2000 marcarum in instanti solvenda*. 1699. f. 49. Tit. De corrupto & corruptente.

Nie tylko z Deputatem, ale z każdym Sędzią *majoris vel minoris Subsellii*, o wziętą Korrupcyą *agere* wolno, y takowy każdy, za słusznym dowodem, przywroceniem wziętey Korrupcyi, *cum panna triplicis pensionis Delatori adjudicanda, activitate & privatione officii*, karany bydź ma. K. L. 1726. f. 82. Tit. de Corrupto.

Deputatem y Posłem razem żaden bydź nie może, & *contra*. A. 1616. f. 3. Tit. O Deputatich Trybunalskich.

Miałeś o tym *supra fusi*.

Deputaci, Lasow Lubelskich y Piotrkowskich puścić nie mają. V. Tit. Lasy.

Deputatow Litewskich przysięga taka: „Ja N. przysięgam P. B o G u Wszechmogącemu, w „Troycy Iedynemu, iż na tych Sądziach Trybunalskich, wedle B o G a sprawiedliwie, „wedle Prawa Statutu W. X. Lit. Konstytucy Trybunalskich, według żaloby y od- „poru stron, nie nie przykładając ani uymuiąc, będę sądził, zeznania y zapisy przyi- „mować będę, zasiadać na tych Sądziach z boiaźnią Bożą, nie folgując wysokim y „podłym Stanom, na dostojnościach y Wrzędzie siedzącym, na bogatego ani vbo- „giego, na przyiaciela, Krewnego, zachowałego, na Kolegę swego, ani na do- „brodzieystwo żadney osoby, na nieprzyiaciela, na tutecznego ani na gościa, nie „patrzając, nie z przyiaźni, nie z waśni, nie z boiaźni, ani za posuły y dary, sam przez „się, ani przez żadną osobę, ich nie biorąc, ani spodziewając się napotym darow y „nagrody y podarkow żadnych, ani miasto pamiętnego przesądu, a zgoła namniey „nad Konstytucyą brać nie mam, y Kollegom swym tego nie pomagać. Nie radzi- „tem

„Iem też nikomu w sprawach na te Sądy po obraniu moim na nie, y radzić nie będę, pokim iest Sędzią, nie bojąc się kaźni, pomsty y pogrozek; ale samego Boga, Jego sprawiedliwość, y Prawo pospolite, y Sumnienie swe, przed oczyma mając. Praktyk żadnych z nikim w tych Sądziech czynić nie mam, rady, ani przestrogi dawać nie będę, a tych sądów wszelakiemi zabawami swemi nie omieszkiwać, krom wielkiej prawdziwey obłożoney choroby mey, albo własney gwałtowney potrzeby. A iżem o to obieranie siebie, sam, ani przez kogo innego, się nie starał, y za żadną praktyką kwoli komu, albo swey sprawie, na te Sądy nie wstąpił, iako to sprawiedliwie przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż w TROJCY Jedy. A iezli niesprawiedliwie? Boże mię vbiy na duszy y na ciecie. A. 1601. fol. 758. Tit. Przysięga Sędziów.

Na Deputackiey elekcji, Prokuratorowie do sądów głównych Trybunałskich WXLit. obierani bydź mają: zasiadać iednak nie powinni. *ibid.*

Deputatom Litewskim, od wszelkiej osoby pozwanej, gdy wolna zostanie od pozwu y od rzeczy, pamiętne iść ma. Iezeli zaś co Aktorowi przysądzą y do posessyi zkażą, od tego przesąd *alias peresudy* brać mają, wedle Konstytucyi, a nie wedle swoiey taksy. *ibid.* f. 758. Tit. o Dochodziech Sędziów głównych.

Ciż od spraw zaiednanych, choć po kontrowersjach, *ante decretum*, a pogotowiu których słuchać nie będą; wyciągać nie nie mają. *ibid.*

Peresudy zniesione, a *Salaria* takie Deputatom na to miejsce naznaczono: Każdy Aktor y Pozwany, akcyą swoię do rejestru wpisując, powinien dać kopę groszy Litewskich. A iezliby więcej, niż iedną akcyą wpisał? tak wiele kop dać ma, ile akcey wpisał. Iezliby zaś w iednym pozwie wiele Vczestników było? tedy nie od osob, ale od akcey tylko y od pozwu kopa ma bydź dana. Toż się ma rozumieć y o Sędziach Powiatowych, gdy do spraw między stronami do Trybunału będą pociągnięni; iż nie od osob, ale od zupełnego Vrzędu kopa ma bydź dana. A. 1609. f. 909. Tit. Zniesienie Przesądów.

Ciż, we wszelakich sprawach od strony ktoreykolwiek, co przysądzą, albo ią wolną zostawia, przed ferowaniem Dekretu, więcej nad iedną Kopę Litewską brać nie mają, choćby naywięcej Vczestników w iednym pozwie y sprawie było. *ibid.*

Tymże appellacye niesłuszne y winy excessowe, według Konstytucyi Trybunałskiej, płacone bydź mają. *ibid.*

Od przyznawania vgody y zapisów wszelakich, y zlecenia mocy Plenipotentom u sądu głównego, nie ma bydź brano. *ibid.*

Te kopy, ten który z Dekretu winien zostanie, wracać ie ma zaraz temu, który ie Sądowi dawa, a niewinnym zostać; *sub triplici refusione.* *ibid.*

Deputaci Litewscy, z rejestru porządkiem sądzić powinni Sprawy Powiatu iednego, po drugim. *ibid.*

Ciż *pluralitate* głosów Szlachty w tym Powiecie ośiadłych, mają bydź wybierani. A. 1613. f. 40. Tit. Obieranie Deputatów.

Deputat każdy Litewski, przy Marszałku ma siedzieć, y Dekreta y wszystkie tamże w Izbie pospołu z Marszałkiem podpisywać sprawy, y pilnować, żeby z rejestru, nie przeskakiwać, przywoływano. A. 1647. f. 6. Tit. o Dekretach.

Ciż, *ad instar* Deputatów Koronnych, przysięgi, *super non revelationem Secretorum iudicii*, przysięgać powinni. *ibid.*

Deputatami, *crimine notati*, w W. X. Lit. obierani bydź nie mają; a ktoby obrany był, mimo Kontradykcyą na Seymiku *electionis* zanieśioną; między Deputatami drugimi zasiadać nie ma, ani mu v żadnego Sądu obmowa *currere* ma, ani Sąd żaden takowe obmowy przyjmować powinien. A. 1673. f. 19. Tit. Deputaci.

Deputat na Trybunał W. X. L. obrany, *durante charactere* Deputactwa, na żadne exekucye za dekretami, także na Inkwizycye, Kalkulacye, Weryfikacye, Kondescencye, Taxy y Exdywizye, naznaczony bydź, podeymować się, y zieżdzać nie powinien, *sub pena privationis officii, ad cuiusvis instantiam*, w Trybunale *decernenda*. Wyjąwszy: gdyby *crimen* w mieście, gdzie się Trybunał odprawuie, albo o pół mile od miasta, stało się, Trybunał Kollegę *à medio sui, ad inquisitionem expediendam*, delegować może. K. L. 1726. f. 70. Tit. Tit. Inkwizycye.

Deputata na Trybunał W. X. L. obranego, kredens Elekcji swoiey, *sine ulla contradictione* prawdziwie mającego, żaden Protestacyami na Seymiku Gromnicznym nie byle-
mi, *sub penis contra Calumniatores*, rugować nie może. K. L. 1726. fol. 79. Tit. Rugi.

Depu-

- Deputatów na Trybunał W. X. L. obranych, od przysięgi w tym punkcie, iż o obieranie się na Deputacyę Trybunałską nie starali się, uwolniono, y z Roty Juramentu ten punkt eliminowano. K. L. 1726. f. 80. *Tit. o Juramentach Deputackich.*
- Deputat żaden Trybunału W. X. L. sprawy swojej własney z żony, ani z dzieci swoich, na tym Trybunale, na którym zasiada, mieć y prosekować nie powinien, *sub nullitate* Dekretu, y pod utratą sprawy y pretenzji; wyjąwszy akcyą *pro lesa securitate* & *autoritate* osoby, charakteru y Dobr Deputackich, od Seymiku Gromnicznego, *alias* po obraniu swoim, y który Sędzia Trybunałski przy kontrowersyi w sprawie nie był, sentencyi w niej dawać nie powinien, *sub relegatione* od funkcyi Deputackiej, y aby Deputaci o 8. godzinie rano do 11. a po obiedzie, o 2. aż do 6. zasiadłszy, *continuo* sądzili, & *ante promulgationem* Dekretu z Izby Sądowej nie wychodzili, *sub privatione* funkcyi Deputackiej K. L. 1726. fol. 88. *Tit. o Sędziach Trybunałskich.*
- Deputaci Trybunałscy, *legalitatem absentie sue juramento comprobare tenentur.* Na elekcyi Krola MICHAŁA. A. 1669. *Tit. Prolongacya Trybunału Lubelskiego.*
- Ciż bankietow *diebus feriatis* nigdy sprawować, ani na nich bywać nie powinni, ale *juxta juris publici prescriptum*, *omnium Causarum genera*, *ex registris competentibus*, *ad judicandum incidentia* sądzić mają, *ad horam mane undecimam*; po obiedzie zaś, *ab hora secunda ad sextam.* A potym *causas Terminorum Tactorum*, które prawo opisało, y register im takowy naznaczyło; *sub pœna bannitionis perpetue*, w tymże Trybunale lubo przyszłym, *ad instantiam cujusvis vindicanda.* *ibid.*
- Deputat Trybunałski w Koronie, gdyby *claris documentis* dowiedziono mu, że brał vpominki, powinien byđz od sądu relegowany, y wszelkich na potym funkcyi *incapax* deklarowany, a *Corruptor* onego, sprawę traćć ma. A. 1676. fol. 24. Trybunał Koronny.
- Deputackiego Marszałka y Deputatów obieranie. *vid. Tit. Trybunał.*
- Deputatów Trybunałskich sprawy. *vid. Tit. Sprawy. Tit. Dekreta.*
- Gdy dla następującego od Turek niebezpieczeństwa, Trybunał przed czasem limitowany dał był okazyą, że Obywatele Woiewodztwa Wołyńskiego, poprzedziwszy czas zwyczajny, stosując się do kadencyi, we dwie Niedzieli po Limitacyi Trybunału przypadającej, za prędszym nad zwyczaj limitowaniem Trybunału, na elekcyę Deputatów na Trybunał zia chwyci się, Deputaty obrali; a potym drugi raz we dwie Niedzieli po S. Franciszku, chcąc czasu *legimitatem observare*, zia chwyci się, tychże znowu Deputatów obrali y aprobowali; aby ta *variatio* u przyszłego Trybunału żadney wątpliwości y dyskwyzycyi nie czyniła, warowano y takowych Deputatów, iako zgodnie obranych, aprobowano. A. 1635. fol. 33. *Tit. Aprobacya Deputatów.*
- Deputatów Trybunałskich elekcyą, Woiewodztwu Wołyńskiemu, ponieważ doysć *in loco solito* dla powietrza nie mogła, złożono w Lucku. A. 1653. fol. 13. *Tit. O elekcyi Deputatów.*
- Deputaci Trybunałscy Koronni, *ex Officio judicis deputati Tribunalis Regni, in vim termini tacti*, pozywani byđz nie mają, *non derogando Constitutioni*, 1611. *ibid. fol. 18. Tit. Zniesienie Kondemnat Trybunałskich.*
- Deputatów dwu z W. X. Lit. do Remis sądzenia na Seymach, należeć ma, którzy rowno z Koronnemi przychodzić będą. A. 1661. f. 19. *t. o Deputatach do Remis.*
- Sentencye ich, tak w Koronach iako y Litewskich Remisach, tak iako y Koronnych w Remisach Litewskich, excypowane byđz mają. *ibid.*
- Deputatów do Remis, na Seymach Marszałkowie Poselscy, po wotach Senatorskich, mianować mają, *nullâ obstante contradictione.* A. 1678. f. 8. *Tit. o Remisach na Sejm.*
- Clausulam* tę: *nullâ obstante contradictione; iż juri vetandi* szkodliwa, y *errore Typographi* dołożona iest; wiecznie abrogowano. *In reliquo* pomienioną Konstytucyą zachowując. A. 1683. f. 6. *Tit. Deklaracya.*
- Deputatów Trybunałskich obrać, nazajutrz po Seymiku *Relationis*, pozwolono niektórym Woiewodztwom y Powiatom, które ich *tempore solito*, to iest *feriâ secundâ post festum Nativitatis B. M. V.* w roku blisko przeszłym nie obrały. Wktorych zaś Woiewodztwach, *post festum Conceptionis B. M. V.* w roku przeszłym obrani, tych wszystkich elekcyą & *autoritatem* aprobowano. A. 1676. f. 25. *Tit. Obranie Deputatów.*
- Deputaci Woiewodztwa Podolskiego na Trybunały Koronne. A. 1677. *vid. Tit. Sejm.*

- Deputata Ziemi Chelmskiej y Powiatu Krasnostawskiego, na Trybunał Koronny w Lublinie, *post Dominicam Conductus Pasche* zaczęty, elekcyą złożono, a to dla translapfowanego terminu obrania onego *ibid. f. 19. tit. Deklaracya Deputata.*
- Deputatow Podlaskich, na Trybunał Lubelski, *in crastino* Seymiku Drohyckiego *Relationis*, pozwolono obrać, dla rozerwania Seymiku Deputackiego na alternacie Mielnickiej. A. 1678. *f. 32. t. Alternaty Podlaskich Seymikow.*
- Deputata iednego co rok, ku wygodzie Woiewodztwa Podlaskiego na Gienerale w Drohyczynie, drugiego zaś przez alternatę, raz z Mielnickiej w Mielnicku, drugi raz z ziemi Bielskiej w Brańsku, na mieyscu Seymikowym zwyczajnym *in termino per legem anteriorem prefixo*, obierać pozwolono; *salva prerogativa* Gienerału Woiewodztwa Podlaskiego w Drohyczynie, *aliisque quibusvis muniis & negotiis tamze tractari solitis*, podług dawnych praw y zwyczajow całemu Woiewodztwu *reservatis.* A. 1699. *fol. 54. Tit. Mieysce obrania deputatow.*
- Deputaci z koła Poselskiego do vmowienia y wyprawienia pewney Legacyi naznaczeni. A. 1653. *fol. 8. Tit. Deputaci.*
- Deputaci do Instrukcyi na vzkoiwienie Vkrainy, z obudwu Narodow, przy Senatorach y Vrzednikach Koronnych, *cum plenaria facultate* naznaczeni. A. 1655. *f. 24. Tit. Deputaci do Instrukcyi.*
- Deputaci z Senatu y z koła Poselskiego, dla aprobacyi pewney Komisyi, przy boku Krolewskim y rezydującym przy Krolu Senacie, *cum plena Reipub. potestate*, w pilnych Rzeczyposp. sprawach naznaczeni, z tą kondycyą: że napotym takich deputacyi, do żadnych spraw Rzeczyposp. y aprobacyi zażywać się nie będzie godziło. A. 1658. *fol. 14. Tit. Deputaci.*
- Znowu takaz Deputacya. A. 1659. *fol. 18. Tit. Deputaci.*
- Y znowu. A. 1662. *fol. 1. Tit. Deputaci.*
- Deputaci do pisania Instrukcyi na pewną Komisyą, z Seymu przeszłego naznaczoną, poniewaz nie doszła; *cum plenaria Reipubl. potestate*, z Senatu y z koła Poselskiego naznaczeni. A. 1662. *fol. 15. Tit. Deputaci.*
- Deputaci z Senatu y z Koła Poselskiego naznaczeni, ażeby po zkonczeniu Seymu, *prævio juramento*, Instrukcyą dostateczną do Legacyi Moskiewskiej służącą, zpisali, y *impedimenta*, ktore przeszłą trudniły Komisyą, vprzätęli. A. 1670. *fol. 15. Tit. Deputaci.*
- Znowu takowiz *cum simili potestate*, do zpisania Instrukcyi, Posłowi do Cara Moskiewskiego. A. 1676. *fol. 6. Tit. Deputaci.*
- Deputaci do chleba zimowego. *vide Tit. Woyska.*
- Deputaci, ktorzy do odwieżenia pieniędzy woysku Koronnemu, z Trybunału Radomskiego byli naznaczeni, *ratione Summy*: sta dziewięćdziesiąt y pięć tysięcy y ośmiu set szesnastu złotych, *in rem Reipubl. erogowanej*, vwolnieni, y że o to żadney trudności nie poniosła, asekurowani. A. 1653. *f. 22. t. Assekuracya Deputatow.*
- Deputaci do rachunkow z Poborcami Woiewodztwa Sendomirskiego y Podlaskiego. A. 1655. *vid. Tit. Poborcy.*
- Deputaci dla rady wojenney, z Senatu y z koła Poselskiego, do Boku Krola, oprócz tych Senatorow, ktorzy przy Krolu rezydować powinni, naznaczeni, *cum potestate hac*, żeby o wszystkich rzeczach do wojny tylko Tureckiej, y pokoju gdzieby go zawrzeć przyszło, należących, y o wszystkich zgola sprawach, bezpieczeństwo Rzeczyposp. od postronnych Nieprzyjaciół zachodzących, y z iakieykolwiek miary na nie gwałtownie przypadających, pospołu z Krolew radzili, Pospolite Ruszenie na tym Seymie postanowione, y to, coby *è Repub.* było, *casu periculi* do skutku przywozdzili, traktaty zaczynali y kończyli; nie wnosząc iednak *servitutem* na Korronne y W. X. Lit. ani stanowiąc praw iakich nowych, ani dawnych wzruszając, ani nowego iakiego podatku stanowiąc, ani na Rzeczyposp. *bellum offensivum* zaciągając, ani wojny na infzą stronę, niż na Turki y Tatary, stanowiąc. Do czego gdyby potrzeba była, nowy Seym ma być złożony. A. 1590. *fol. 563. Tit. Deputaci do rady wojenney.*
- Ktorzy Deputaci z Rycerstwa, *in hanc juramenti rotham*, przyśięgli: „Ja N. przyśięgam, że w tym wszystkim, co stany wszystkie Korronne y W. X. Lit. uchwałył spopolitą na mię, na Seymie blizko przeszłym Warszawskim, włożyły, wedle opisania szerszego „w teyże uchwale wyrażonego, tak we wszystkim, iako y w części, wiernie y stale „tecznie

„tecznie zachować się będę; y Naiśnieyszemu Krolowi Panu, Panu Zygmunto-
 „wi Trzeciemu, z Łaski B o ż e y Krolowi Polskiemu y Wielkiemu Xiążęciu Litew-
 „skiemu, z drugimi Kollegami memi, o obronie y wszystkich rzeczach innych
 „do wojny Tureckiey, także bezpieczeństwa Koronnego, należących, wiernie y
 „statecznie radzić y tajemnice chować będę, nikomu ani piśmem, ani uśtnie, ani
 „przez żadne podobieństwo, ich nie obiawiając, y tak się w nich zachowam, iako
 „dalsza powinność mnie zlecona, y prawo pospolite potrzebować będzie. Tak mi
 „B o ż e dopomoż. *ibid.*

Zniesiono tę Konstytucyą. A. 1591. fol. 618. Tit. Zniesienie.

Znowu takowiz *cum reassumptione* Konstytucyi A. 1590. *Et juramenti ibidem descripti*,
 naznaczeni; y skrypt ręką ich MM. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, Pieczęta-
 rzowy Marszałka Poselskiego podpisany (w którym *arcana* niektóre napisane są, do
 tej rady służące,) *ad Archivum* podano. A. 1620. f. 1. Tit. Deputaci.

Znowu takowiz *cum simili potestate*, w żadne iednak rzady wojenne Hetmanom na-
 leżące, wdawać się nie będą. A. 1634. fol. 3. Tit. Komisarze.

Znowu Deputaci do boku Krola, na uzpokojenie sweywoli Kozackiey, y ordynacyi
 napotym woyska Zaporowskiego; którym dana *facultas* (*juramento praestito* od tych
 co z Rycerstwa) *decernendi*, cokolwiek w teyże mierze *Republ.* będzie się zdało,
 y co, *nemine contradicente*, *absentia nonnullorum non obstante*, postanowią, takiey
 wagi ma bydź, iakoby na Seymie postanowiono było. Nie będą iednak mogli nie
 stanowią *contra dignitatem Reipubl.* także coby za sobą szkodę albo dymnucyą dobr,
 tak pospolitych iako y *privatorum* niosło, owszem iako Kozacy przed tym w dobrach
 dziedzicznych nie mieżkiwali, tak y teraz mieżkać nie będą. *Bella* też *offensiva* za-
 dnych zaściagać na Rzeczposp. nie będą mogli. A wszystkiego postępku na Seymie
 przyszłym relacyą uczynić będą powinni. A. 1649. f. 15. Tit. Deputaci.

Znowu takowiz, iedni do Krola, a drudzy do Hetmanow Koronnych, *cum simili po-
 testate*, iako A. 1590. *Et eadem juramenti rotha*, przydawłszy niektóre rzeczy; ktore,
 iż dla pewnych respektow obiawione bydź nie mogły, ręką IMX. Biskupa Krakow-
 skiego y Vr. Marszałka Poselskiego podpisane są, y *ad Archivum* podane. Według
 czego, pod obowiązkiem przysięgi, Deputaci sprawować się mają, y stanom Rze-
 czyposp. na przyszłym Seymie, zaraz po Propozycyi, to iest: przed worami Senator-
 skiemi, iż Deputaci z Koła Rycerskiego rad y powinności swoiey sprawę dać mają.
 A. 1673. fol. 12. Tit. Deputaci.

Znowu takowiz, *cum simili potestate*, *Et juramenti rotha eadem*, iako in A. 1590. *Et*
 1673. do boku Krola. A. 1676. fol. 20. t. Deputaci.

Znowu takowiz. A. 1678. fol. 6. Tit. Deputaci.

Deputatow, nad zwykłych Rezydentow przy boku I. K. M. podczas koniunktur wojny
 Tureckiey, tak z Senatu, iako *ex Equestri ordine*, przy W. W. Wzrzednikach y Hetma-
 nach koronnych y W. X. L. y N. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, naznaczono, kto-
 rym *eandem potestate* dano, iako mieli in A. 1590. y takowaz przysięgą z koła Rycer-
 skiego Deputowani przysiędź, y we wszystkim, według Skryptu *ad Archivum*, spra-
 wić się *in toto* powinni. 1690. f. 11. Tit. Deputaci.

Toż iamo *simili per omnia modo*, realumowano. 1703. f. 14. Tit. Deputaci do Boku.

Do Traktatu Szwedzkiego Postanowieniem Sendomirskim naznaczonych Komisarzow
 approbowano 1703. fol. 14. Deputaci do Boku.

Do Boku I. K. M. do tych Deputatow, ktorych Seymem Lubelskim naznaczono,
 przydano drugich, ktorzy *eandem potestate* mieć mają, iako mieli R. 1590. *Et* 1690.
 y takowaz przysięgą z Koła Rycerskiego przysiędź mają, *juxta mentem* Seymu Lu-
 belskiego. 1710. Poparcie Konf. Send. f. 76. Tit. Supplement decessu Deputackiego.

Takowiz, naznaczeni bywaią, *sub Interregnis*, do IMX. Arcybiskupa Gnieźnieńskie-
 go; co *patet* z Konfederacyy Gieneralnych całej Rzeczyposp.

Takowiz na Konwokacyi Gieneralney Warszawskiey dani byli *ex Senatorio Et Eque-
 stri Ordine*, do Regimentarzew Woysk. A. 1648. Item A. 1668. Item A. 1674.

Deputaci z Konwokacyi pomienionej gieneralney Warszawskiey A. 1648. dla uzpokoi-
 nia sedycyi y buntow Kozackich. fol. 19. §. Iako na początku.

Deputacki Seymik Ziemie Halickiey, po zerwaniu iednego, drugi złożono A. 1678. fol.
 22. Tit. Deputat do Trybunału.

Poniewaz Seymiki *Electiois* Deputata na Trybunał Kor. w Roku 1678. w Proszowi-
 cach,

- cach*, w Wiśni, w Haliczu y Chełmie, pozrywały się, tedy nazajutrz po Seymiku *Relationis*, obrania Deputatów pozwolono. 1690. fol. 17. Tit. Obranie Deputatów.
- Deputata trzeciego z Wiśni na Trybunał kor. obierać pozwolono, ponieważ ze 3 Ziemi tylko dwóch obierano. 1690. fol. 17. Tit. Deputata trzeciego obieranie.
- Deputat obrany na Trybunał Ziemski W. X. L. Komisarzem na Trybunał skarbowy być nie może. K. L. 1717. f. 3. Tit. Trybunał skarbowy.
- Deputaci Poznańskiego y Kaliskiego Woiewodztwa, y Deputat Ziemie Dobrzyńskiej; na Trybunał R. 1726. obrani, aby do funkcji swojej przywroceni byli, y przysięgę wykonali, *serio* Sądowi Trybunałskiemu, *sub pœnis, contra Convulsôres Legum sancitis*, zlecono. 1726. fol. 52. Tit. Przywrocenie do funkcji.
- Deputatów do Konstytucyi, po dwu tylko *ex Gentibus, juxta antiquas consuetudines*, być wać powinno. A. 1673. fol. 11. Tit. Izba Poselska.
- Deputatami na sądy Skarbowe, Woiewodztwa obierać nie mają tych, którzy Poborcami byli, y którzy do Skarbu interesowani. *vid. Tit. Sądy.*
- Deputaci przysięgać mają. *vid. Tit. Seym.*
- Securitas* onych. *vid. Tit. Posłowie Ziemscy.*
- Deputatów, do spraw *criminis lese Majestatis & Perduellionis*, iak wiele być powinno? *vid. Tit. Crimina.*
- Deputaci do Korrekтуры Praw. *vid. Tit. Korrektura.*
- Deputaci do Rawy, *alias* do Kwarty, na każdym Seymie bywają naznaczeni. *vide Tit. Qwarta.*
- Deputaci na zpisanie Instrukcyi Komissarzom na Traktat o pokoy. *vide Tit. Komissya.*
- Deputatom *securitas*. *vide Tit. Senator.*
- Deputaci od Chorągwi, do brania pieniędzy. *vid. Tit. Trybunał Skarbowy, seu Radomski. Tit. Podatki. Tit. Woiewodztwa.*

D Y G N I T A R Z E.

Vid. Tit. Senator.

D Y L A C Y E.

- D**ilatio ad munimenta, in causis simplicium injuriarum & cædis atque sanguinis, nie ma być dopuszczona, tylko ad munimenta specificata causam perimentia, ieżliby takiej Strona potrzebowała. A. 1588. f. 481. Tit. O Dylacyach.
- Dylacya żadna na Trybunale, in termino motionis, iść nie ma, oprocz *vere infirmitatis in personali actu* do dwu Niedziel, ieżli ieższe Strona w tey sprawie nie używała icy. *ibid. Tit. Prosecutio Motionis in accessorio.*
- Pro una vice, dla niesądzenia przez kilka lat Rokow Ziemskich Ziemie Przemyskiej y Halickiej, Trybunał Koronny dylacyi ad munimenta etiam secundario miał pozwalać. A. 1589. f. 518. Tit. Niesądzenie.
- Dylacya Minorennibus, in causa complicitatis & potioritatis juris, gdyby za iakim prawem trzymali *bona jure Victi*, nie ma być dawana do lat. A. 1588. f. 466. Tit. De Minorennibus complicitibus.
- Dylacye żadne w sprawach, ktore Dekretami *satisfactionis terminantur*, iść nie mają. A. 1647. f. 8. Tit. de re iudicata.
- Ani w sprawach, o excessa & crimina, Senatorom albo Posłom Ziemskim na Seym wysłanym, albo Komissarzom, Deputatom, z Seymu naznaczonym. *vid. Tit. Senator.*
- Dylacye y beneficia Iuris, w sprawach W. X. Lit. te tylko bywają pozwolone: Na 1. Terminie Kopia z Pozwu; Na 2. Additio Patrona; Na 3. Kopia spraw wszystkich. Godziny zaś dwie, *secundum exigentiam litigantium* pozwolone będą. Dylacya *vere infirmitatis, cum juramento super eam*, także *Legalitas & pro majori*. K. Lit. 1726. f. 74. Tit. Dylacye & beneficia Iuris.
- Dilatio ad munimenta in Iudicio specificata, do 4. Niedziel *Actori vel Citato*, nie inaczey *concessibilis*, tylko *cum solutione* winy 40. Kop groszy Litewskich *Parti adversæ*, albo też, *cum juramento*, że nie na zwłokę ta Dylacya użyta, in termino succedenti *præstando*. K. L. 1726. f. 74. Tit. Munimenta.

Dylacya w Sprawach do Zapisow przyznanych, w sprawach *puré* Skarbowych, o depakta-
cye na Clach, o nie zaplacenie podatku Rzeczypolitey, o *stipendia* żołnierskie, o
extorfyą żołnierzow, myt mostowych, *concedi* nie powinno. K. L. 1726. f. 74.
Tit. Munimenta.

Dilatio exemptus iść nie ma o asygnacyę na Dobra Szlacheckie. *vid. Tit. Hetmani.*

Dilatio Visionis. *vid. Tit. Wizya.*

Obywatelom Woiewodztw niektorych, y Powiatow W. X. Lit. *in omni genere cau-
sarum*, aby *quodvis subsellium* pozwalalo dylacyi *ad felicitiora tempora*, postanowio-
no. *vid. Tit. sprawy.*

DISSIDENTES in Religione.

Vide Religia.

D Ł U G I.

Nikt *in vim* długu od Rzeczyposp. sobie winnego, nie powinien wytrącać z podatkow
Rzeczypospolitey. *vid. Tit. Podatki.*

Długi W. X. Lit. które zapłacone bydź mają z podatkow, na terażnieyszym Seymie u-
chwalonych, *specificantur*: Ich Mćiom P. P. Leonowi Sapieże Woiewodzie Wilen.
Hetmanowi W. X. Lit. zł. 77818. y gr. 27. y pieniędzy 15. Alexandrowi Korwino-
wi Gajewskiemu Woiewodzie Smoleńskiemu zł. 7598. y gro 21. y pieniędzy 4. Krzy-
stofowi Radziwiłowowi Hetmanowi Polnemu W. X. Lit. zł. 22000. Potomkowi
I M P. Krzysztofa Naruszewica Podskarbiego W. X. Lit. zlot: trzykroć sto tysięcy
dwadzieścia trzy tysiące czterysta ośmdziesiąt, gr. sześćnaście, piniędzy 15. Vr. An-
drzejowi Siantawskiemu, Rormistrzowi Piezemu, za wydatek na piechotę, zlot. 1000.
Wilhelmowi Tyzenhauzowi, Rormistrzowi Raytarskiemu, niedopłaconych zł.
2000. Ludziom służebnym na Zamku Smoleńskim, zdawna za zasłużone zł. ośm ty-
sięcy sześć set siedmdziesiąt cztery, gr. 10. pieniędzy 6. A. 1631. fol. 14. *Tit.*
Długi.

Długu Vr. Iana Werdy Starosty Nowskiego likwidacya do drugiego Seymu odłożona. A.
1633. f. 47. *Tit. o Odłożeniu.*

Znowu do drugiego Seymu sześć niedzielnego. A. 1635. fol. 25. *Tit. Likwi-
dacya.*

Długu tego zapłata, konferowaniem Dzierzawy *ad extenuationem* przyobiecana. A.
1638. f. 35. *Tit. Zniesienie.*

Długi publiczne W. X. Lit. *ad fidem publicam* zaciągnione, likwidowane y assekurowane,
z Podatkow Rzeczyposp. zapłacone bydź mają. A. 1535. f. 20. *Tit. Długi.*

Dług sukcesorom Vr. Mikołaja Mocarskiego Skarb Koronny zapłacić ma. A. 1641.
f. 22. *Tit. Affekuracya Zastug.*

Dług Vr. Barzikowskiego zł. 2460. do rachunkow Skarbowych W. X. Lit. odesłano. A.
1647. f. 22. *Tit. Zapłata.*

Długi W. X. L. za asfekuracyami Senatorow na potrzebę Rzeczypospolitey zaciągnione,
y na kilku Seymach przez Deputaty Koła Poselskiego weryfikowane, znieść Pod-
skarbiemu W. X. Lit. kazano pieniędzmi z podatkow. *ibid. fol. 43. Tit. Pozwolo-
nych podatkow W. X. Lit. Szafunek.*

Dług I M P. Stanisławowi Lanckorońskiemu Woiewodzie Ruskiemu, Ośm Tysięcy zł: z
Skarbu Koronnego zapłacić kazano. A. 1652. f. 13. *Tit. Długi.*

Długi w Skarbie przebrane, Sukcesorom Michała Korybuta Xiążęcia I M. Wiśniowiec-
kiego Woiewody Ruskiego y Sukcesorom I M. Pana Potockiego Kasztellana Kra-
kowskiego, odpuszczono. *ib. Tit. Odpuszczenie Sum.*

Dług I M. P. Konięcpolskiego Kasztellana Krakowskiego sukcesor Vr. Chorąży Koronny,
na Komissy Woyskowej likwidować ma. *ibid.*

Dług Vr. Malchra Mielwida Pisarza Ziemskiego Starodubowskiego, na przyszłym Sey-
mie likwidować kazano. A. 1653. f. 22. *Tit. O Obywatelach Powiatu Starodubow-
skiego.*

O Długi na Zapisy albo rekognicye, także do Kontraktow y Zapisow na majątność,
Obywatele Woiewodztw, Kiiowskiego, Braclawskiego y Czerniechowskiego, a oso-
bliwie, jeżeli *debitores* w zpokoynieyszych Woiewodztwach nie mieli dziedzicznych ani
zastawnych

zaftawnych poſeſſy ſwoich, niepowinni byli być uciſkani prawem, pokiby do zpokoynych Dobr ſwoich poſeſſy nie przyſzli. Dyſpozycya iednak Krolewſka: na dobrach Len-nych, ktore wyſzły *ex recta linea masculina*, & *de bonis liquidi iuris Regii*, iako też *in rem* Stanu Szlacheckiego, Prawa nienaruſzone zoſtawac miały, o zamknieniu exekucyi w rym tam Woiewodztwach. A. 1654. fol. 9. Tit. *Securitas Honorum & Bonorum*.

O Długi w Grodzie dobrowolnie zeznane, bądź przed śmiercią, bądź po śmierci Krolewſkiej, każdy wedle zapisu ſwego, y poddania ſię Iuryſdykcyi Grodzkiej, w Grodzie odpowiadać powinien. A Staroſtowie *sine omni dilatione, iuxta uſitatam formam*, takowe ſprawy ſadzić, odprawować y exekwować mają, oprócz tych Woiewodztw, ktore ſobie *formam* ſprawiedliwości y exekucyi *ſpeciale* ſub Interregna poſtanowili, albo poſtanowią. *Confed. general. Varſav. A. 1573. f. 209. §. Kto-
kolwiek ſię.*

O tymże w Konfederacyach późniejszych po Krolach, HENRYKU y STEFANIE.

W Konfederacyach zaś: A. 1632. 1648. 1668. & 1674. gdzie po publikowaniu Uniwerſalów Im. X Arcybiskupa Gnieźnieńskiego *ex communi Nobilitatis illius Palatinatus, Terra, Diſtrictus, conſenſu*, Grodzkie Xięgi otwarte ſą; wſzyſtkie zapisy na wieczność y na długi, także teſtamenty y proteſtacye, y relacye w nich zapisane, takiey wagi być mają, iako za żywota Krola I Mści bywały.

Długi na Rzeczypoſpolitey zaciągnąć, Krolowi WŁADYSŁAWOWI IV. pozwolono było; ktore Kredytorom Woiewodztwa y Ziemie w Koronie, a w W. X. Lit. Skarb wypłacać powinien był. A. 1643. f. 7. Tit. *O niezaciąganiu długow na Rzeczypoſpolitą.*

Ale przy tym oraz warowano: że do żadnych od Krolow Poſkich zaciągnionych długow, iako dotąd tak y na potym, *non tenebitur* Rzeczypoſpolita. A ktobykolwiek takowe długi promowował *in publico*, albo mimo to poſtanowienie, *in ſpem* zapłaty od Rzeczypoſpolitey, dać pieniędzy, takim penom podlegać będzie, iakie *de Terra Sendomiriensi non obliganda* ſą uchwalone. O co *forum* na Trybunale, *inter cauſas Fiſci, ad inſtantiam cuiusvis, ib.*

O Długi różne y zapisy, *exules* Woiewodztwa Smoleńskiego y Powiatu Starodubowskiego do prawa do lat trzech pozywani być nie mieli, *ſub nullitate* Dekretow ferowanych. A. 1667. f. 67. Tit. *Ochrona Oſob.*

Tymże, oſobliwie w Wdowim y w ſieroćim ſtanie zoſtającym, Moratorye z Kancellaryi Krolewſkiej wydane, *approbantur. ib.*

Długi niektórym oſobom z Poboru wypłacić kazano. A. 1593. fol. 650. §. *A potym mają być.*

Długow chyrografowych po Szwedzkiej Woynie, iako dowodzić kazano? *vid. Tit. Szlachectwa wywod.*

Długi Vr. Iana Chrapowickiego Chorążego Smoleńskiego y Vr. Samuela Komorowskiego Oboźnego W. X. Lit. do przyſzłego Seymu odłożono. A. 1658. fol. 46. Tit. *Aſekuracya.*

Długi Vr. Krzyſtofa Potockiego Krayczego W. X. Lit y Iana Stańſława Milewskiego, Woyskiego Smoleńskiego na przyſzłym Seymie likwidować kazano. A. 1661. fol. 19. Tit. *Aſekuracya.*

Oprócz tego długu, Vr. Potockiemu aſekurowano Summę *in vim gratitudinis*, za podjęte ciężkie więzienie iego wręku pogańſkich. *vid. Tit. Summy.*

Na wypłacenie długu Kurfirſztowi I. M. Brandeburſkiemu, względem Elbiąga y Drabyma, Cłowodne uchwalono. *vid. Tit. Cła Gieneralne Koronne.*

Długi, naprzod Krolowi I M. 104048. złotych, potym I M. Panu Pawłowi Sapieże Woiewodzie Wileńſkiemu Hetmanowi W. X. Lit. 30007. z Cei Koronnych gieneralnych Skarb zapłacić ma. A. 1661. f. 36. §. *powinien tedy będzie.*

Dług I M. Michałowi Pacowi Kaſztellanowi Wileńſkiemu Hetmanowi W. W. X. Lit. *ratione* żołdu y barwy na Piechotę, *poſt ultimam liquidationem*, naznaczono z Skarbu W. X. Lit. *effectivè* zapłacić. *Confederat. General. Varſav. A. 1668. f. 19. §. Co-
kolwiek.*

Dług tegoż na Seymie A. 1670. likwidowany, z Podatkow Rzeczypoſp. zapłacić kazano, a ſwieższych expens, od zkończenia Seymu 1670. *liquidationem* do przyſzłego Seymu

Herburt. f. 50.
Tit. Terra
etiam Sendomir.

mu odłożono *ad rationem*, Sumę Pięćdziesiąt Tysięcy zł: z Skarbu W. X. Lit. z podatkow Rzeczyp naznaczywszy. A. 1673. f. 12. Tit. *Asekuracya długow.*

Długi tegoż, tak na przeszłych Seymach likwidowane y Konstytucyami asekurowane, iako y z asekuracyi Wileńskiej należące, aprobowano, y aby one Skarb W. X. Lit. z podatkow Rzeczyposp. extraordinaryynnych wypłacił, naznaczono; *præviâ* jednak na przyszłym Seymie *Electiois* tych tylko *expens liquidatione*, które ieszcze *ad calculum* nie przychodziły. *Confederat. general. Varsav. A. 1674. f. 34. §. Długi.*

Tenże z długu swego podarował Rzeczyposp. zł. Sto tysięcy, a dwakroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt y trzy tysiące siedmset pięćdziesiąt y jeden zł. Podskarbi W. X. Lit. powinien mu zapłacić, tak z retent przeszłych podatkow, iako y *ex extraordinariis proventibus*. A. 1676. f. 10. Tit. *Likwidacya Długow.*

Dług Chorągwi Ufarskiej Xcia I. M. Dymitra Wiśniowieckiego Woiewody Belskiego Hetmana Polnego Koronnego, także dwudziestom koni z Chorągwi Pancerney. *vid. Tit. Zapłata.*

Długu Xcia I. M. Radziwiła Podkanclerzego y Hetmana Polnego W. X. Lit. *præviâ liquidatione* w Skarbie W. X. Lit. *pro presenti*, także względem Buławy, Piechot, teraz *et in futurum*, *exemplo* Hetmanow Koronnych, *exsolutione* doysć ma. A na przyszły Rok, Skarb W. X. Lit. koszty Hetmańskie, *ad instar* w Koronie, obmyślić powinien. A. 1673. fol. 12. Tit. *Asekuracya Długow.*

Co warowano, o takowych likwidacyach długow, *in posterum?* *vid. Tit. Hetmani.*

Długu *residuum* I M. Xdzu Biskupowi Wileńskiemu, Skarb W. X. Lit. na Komisyi Wileńskiej zapłacić ma: w *Confederac. general. Warszaw. A. 1674. f. 32. §. Natęże Komisyi.*

Długu Vr. Franciszka Kaźmierza Wysockiego Cześnika Sochaczewskiego na dziesięć tysięcy talerow twardych redukowanego, *mediatatem* Skarb Koronny *indilatè* zapłacić ma, a druga *medietas* do przyszłego Seymu *rejicitur*. A. 1676. fol. 47. Tit. *Dług.*

Z długu swego Xiążę I M. Radziwił Podkanclerzy y Hetman Polny W. X. Lit. podarował Rzeczyposp. Pięćdziesiąt tysięcy złotych; a sto trzydzieści y trzy tysiące trzyset pięćdziesiąt y pięć złotych y groszy dwadzieścia, Skarb W. X. Lit. tak z retent przeszłych podatkow, iako y z extraordinaryynnych prowentow, dwiema ratami wypłacić mu ma. *ib. f. 10. Tit. Likwidacye Długow.*

Dług tegoż, według kalkulacyi na przeszłym Seymie naznaczoney, w Skarbie W. X. L. już uczynionej, z podatkow extraordinaryynnych, *in quantum* wystarczyć mogą, tenże Skarb *realiter et effectivè* na Komisyi blisko przyszley wypłacić ma. *Trabi* to jednak nie ma *in sequelam*, lecz *in futurum coram Deputatis à Republ.* na Seymie likwidacye mają być czynione. *Confederat. gener. Varsav. A. 1674. f. 35. §. Dług.*

Dług Krola I M. JANA III. na tym Seymie likwidowany, który wynosi Sumę: Trzech kroć sta tysięcy dwudziestu siedmiu tysięcy dziewięćset trzydziestu zł: y groszy dziesięć; W. X. Litewskie wypłacając Dwa kroć sto tysięcy y dziesięć tysięcy zł: z podatku fzelegznego, z Skarbu W. X. Lit. zapłacić obiecało. A *residuum* tenże Skarb, na przyszłym Trybunale Skarbowym, z zasług Woyska W. X. Lit. winnych, to iest: z ćwierci iedney *ad 15. Maji* A. 1676. idącey, *ex subsidio charitativo, sine dilatione* zapłaci. A. 1676. f. 17. Tit. *Asekuracya Długu.*

Dług Skarbowi Koronnemu, z deklaracyi dwunastu poborow Woiewodztwa Podlaskiego A. 1670. uroszczony, do drugiego Seymu odłożono. A. 1677. fol. 31. Tit. *Reces długu.*

Dług Woiewodztwa tegoż Podlaskiego, z strony fześciu poborow y dwoyga podymnego, za piechotę dymową, do przyszłego Seymu odłożono. Toż się ma rozumieć y o aukcyi dwuch set złotych przy kaźdey sympli poborowey Ziemie Drohyckiej. A. 1678. f. 38. Tit. *Reassumptio Recesu długu.*

Dług Vr. Książńskiego Referendarza Koronnego, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1677. f. 43. Tit. *Dług.*

Y długow Rzeczyposp. *exsolutionem* odłożono. *ibidem fol. 12. Tit. Reces długow.*

Dług Vr. Boratyniego, na przyszłym Seymie zapłacić asekurowano; a teraz *in vim provisionis,*

sonis; Sumę pięćdziesiąt tysięcy zł: z Skarbu W. X. Lit. z prorogowanych podatkow Rzeczyposp. extraordinarynych, naznaczono. *ibid.* f. 20. Tit. Afekuracja długu.

Znowu do przyszłego Seymu *satisfactionem* odłożono. A. 1678. f. 12. Tit. Upewnienie.

Znowu do przyszłego Seymu: a teraz *ad rationem* długu tego, pięćdziesiąt tysięcy zł: z Skarbu W. X. Lit. z podatkow extraordinarynych Sukcesorom naznaczono, y wszystkie afekuracye y prawa Vr. Boratyniego *in toto* konserwowano. A. 1683. fol. 14. Tit. Dług.

Dług Sukcesorom Vr. Boratyniego, iako *producent documenta*, *prævio* rychże sukcesorow *juramento*, Podskarbiemu W. Lit. zapłacić zlecono, Kredytorom zaś ich do zupełney satysfakcyi pomienionego długu odłożono. K. L. A. 1690. f. 12. Tit. Dług Sukcesorow Vr. Boratyniego.

Dług V. Ernesta Rappy Oberšztera, ponieważ na Komisji Sandomirskiej zmieścić się nie mógł, na Trybunale Skarbowym likwidować pozwolono. A. 1678. f. 18. Tit. Pretensya.

Dwadzieścia tysięcy zł: *in currenti moneta*, *ex ordinariis Reipub. proventibus*, Skarb Koronny *exsolvere* mu *tenetur*. A. 1683. fol. 12. Tit. Vkontentowanie woyska.

Długi Żydow *Kaźmirskich* przy Krakowie, aby Kredytorom *solvendo* byź mogli; *per partes* dywidować Komisarzom zlecono. *vid.* Tit. Żydzi.

Dług Vrodzonych Kasprow *Archiechowskiego* Podśędka Liwskiego y Anny *Reydowney* Małżonkow, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1678, f. 34, Tit. Dług.

Długow y pretensy *Xcia Kurlandzkiego respectu*; Konstytucye A. 1609. 1611. *de usuris*, & 1676. reasumowano, y Komisarzow z Senatu y z Koła Pofelskiego, na czas y miejsce, iako sobie namowią, naznaczono, aby w te długi y pretensye weyrzeli, y na przyszłym Seymie *rei gestæ relationem* uczynili; A Xiążę także z strony swej, *pari numero* Komisarzow zasłać powinien. *ibidem* fol. 43. Tit. O Xiążęciu I M. Kurlandzkim.

Dług Krola I M. względem prowizyi za Ekonomią Szawelską, *ante omnia* z podatkow extraordinarynych terażniejszych za dwie lecie, to iest, *à Coronatione* ad A. 1678. a za przyszłe dwie lecie, to iest: 1679. & 1680. z podatkow na tym Seymie prorogowanych, P. Podskarbi W. X. Lit. wypłacić ma. *ibidem* fol. 9. Tit. Dług Krola I M.

Nie iest wypłacony; przeto postanowiono: aby P. Podskarbi W. X. Lit. *ante omnia*, przed wszystkimi długami y expensami, za zatrzymane lata, według terażniejszego porachowania, *usque ad* A. 1685. to iest: za lat sześć z extraordinarynych podatkow, *ad præsens currentibus* wypłacił. A. 1683. fol. 10. Tit. Wypłacenie.

Dług Skarbowi J. Krolew: Mści, względem Ekonomyi Szawelskiej winny, Podskarbi W. Lit. według kalkulacyi, aby skutecznie *ante omnia* oddał, postanowiono K. Lit. 1685. f. 3. Tit. Deklaracya Długu.

Dług Vr. Wilhelma *Stetkiewicza* Chorążego Minskiego Sukcesorom 12000. zł. na przyszłej Komisji, za pokazaniem dowodow, *in quantumby* Skarb W. X. Lit. *sufficeret*, zapłacić naznaczono. *ib.* f. 12. Tit. Długi Vrodzonego.

Długi W. Bogusławowi *Sztuszcze* Hetmanowi. Polnemu W. X. Lit. za Jurgielt, na Buławę y za barwy y żołdy na piechotę; także S. P. Michała *Paca* Woiewody Wileńskiego Hetmana W. X. Litew. resztę długow Konst. 1683. naznaczonych; y Xcia *Radziwiła* Podkanclerzego y Hetmana Polnego W. X. Lit. aby Skarb *successoribus* wypłacił, *injunctum*; iako y resztę długu W. *Gąsiewskiego* Podskarbiego y Hetmana Polnego W. X. Lit. także Sukcesorom *Zasług* S. P. J. W. Jerzego *Karola Chlebowicza* Woiewody Wileńskiego, względem Dragonii *in præsidio Siebieża*, Dekretem R. 1677. 20. Grudnia, na Komisji w Wilnie; także *Marcina Ogińskiego* Kanclerza W. X. Lit. tymże Dekretem, na dwie Charagwie Dragonie uznanej przeyrzawszy, cokolwiek *de jure & æquitate*, należeć będzie, także Chorągwi *Ufarskiej* S. p. Krola Imci Jana *Kaźmierza*, według Konst. 1668. & 1683. ma byź satysfakcyą; także Vr. *Czyżowi* Podkomorzemu Wileńskiemu, resztę długu winnego, według likwi-

likwidacyi A. 1683. zapłacić nakazano. *K. Lit. 1685. f. 4. Tit. Komisya do zapłaty Woyska.*

Dług *alias* Suma 10000. zł. Kościołowi Katedralnemu Wileńskiemu y Kaplicy S. Kazimierza winna, & *pro liquido debito* Konst. A. 1658. od Rzeczyposp. afekuirowana, aby przez W. Podskarbiego Lit. z podatkow extraordinarynych, wypłacona była, deklarowano. *K. Lit. 1685. f. 6. Tit. Reasumptio długu.*

Dług *alias* Sumę 113. tysięcy złt. Sukcesorom Vr. Fromholda *de Ludinghaus Wolffa* Gienarala Artyleryi, na Komisyi Zywieckiej 1677. *vigore* Konstytucyi A. 1676. odprawionej, przyśadzona; także dwie Sumy Vr. Stanisławowi *Szymanowskiemu*, iedna 1053, druga 875. złt. Dekretami teyże Komisyi likwidowane; y Sukcesorom Vr. *Boratyniego*, Suma 30000. złt. na pomienionej Komisyi; tudzież Vr. *Artiechowskich* dług, na Seymie 1670. likwidowany, Dekretem Komisyi Sandomirskiej na Sejm 1678. odesłany y Konstytucyą tegoż Roku afekuirowany, ieżeli by na Trybunale Skarbowym we Lwowie, lubo w Radomiu, z decesow swojej nie wzięły zapłaty, aby *ex contributionibus in futurum*, na zapłatę woysku uchwalonych, lub z decesow ich, lub *ex Summa originali*, z przyszłego Seymu zapłacone były, deklarowano. *Interim* Sukcesorom Vr. Fromholda *Wolffa*, *ad rationem* wzwyż mianowanej Sumy 30. tysięcy, Skarb z ordynaryynych prowentow, aby zapłacił, która to Suma, przy wypłaceniu ostatek, wytrącona bydz ma. A. 1690. fol. 19. Zapłacenie.

Dług 57308. złt. Sukcesorom Vr. Maćieia Korwina *Gaśiewskiego* Gienarala Artyleryi W. X. L. *præviâ calculatione*, ieżeli by się Kwity iego pokazały, zapłacić Skarbowi W. X. L. nakazano. *K. L. 1690. f. 10. Tit. Dług.*

Dług Vr. Niemierzyca Konstytucyami 1659. y 1662. afekuirowany, *pro residuo* 52000. złt. *silvis quietationibus*, ieżeli by się iakie pokazały, W. Podskarbiemu W. X. Lit. z extraordinarynych podatkow wypłacić zlecono. *K. L. 1690. f. 16. Tit. Warunek zapłacenia długu.*

Dług Vr. Mikołaja *Judyckiego* Kafztelana Nowogrodzkiego Kawalera Maltańskiego, iaki się na Komisyi pokaże, do przyszłego Seymu odłożono. *K. Lit. 1690. f. 16. Tit. Dług Vr. Mib. Judyckiego.*

Vr. Janowi *Platterowi* Woyskiemu Inflańskiemu, Suma 6000. talerow, aby była wyliczona, Woiewodztwom y Powiatom Prowincyi W. X. L. *injunctum*; tudzież aby temuż W. Podskarbi W. X. Lit. 500. talerow, *quamprimum* wypłacił, nakazano. *K. L. 1717. f. 21. Tit. Afekuirowanie długu Vr. Plattera.*

O Długach plura vid. Tit. Sumy.

DOBRA. DANINY.

Danina Szarawki, w Woiewodztwie Podolskim, w Powiecie Kaminieckim, na w wieczność Jakubowi *Pretscowi* konferowana: *non obstantibus quibusvis Constitutionibus.* A. 1578. f. 339. *Tit. Donatio Szarawki.*

Danina także Kotelni, Wroczyńska za Zytomirzem, w Woiewodztwie Kiiowskim, Książowi *Kirykowi Rożyńskiemu.* A. 1581. fol. 383. *Tit. Danina Książa Rożyńskiego.*

Także Swistości w Powiecie Wołkowskim, Vr. Alexandrowi y Karolowi, *Chodkiewiczom.* - *ib. Tit. Danina Swistości.*

Także trzech włok pustych we wsi Szostakach Dzierzawy Kamieńca Litewskiego, Wroczonemu Maximowi *Czapli.* *ib. f. 384. Tit. Danina Maximowi Czapli.*

Także dwudziestu Łanow Walentemu *Połotyńskiemu.* *ibid. Tit. Danina Połotyńskiego.*

Także na wioski: Hołowieczyce, Ciepiow, Liuban, Służeb dwunastu, Vr. Wasyłowi *Niemierze* Rotmistrzowi. *ib. Tit. Danina Wasyłowi Niemierze.*

Także na Bratkowice Ur. Andrzejowi *Taranowskiemu* w sumie 10000. złt. do lat stu, *ad extenuationem* tey sumy. A. 1581. f. 383. *Tit. Danina Vr. Taranowskiego.*

Także na Dzierzawy, Krzeszowską y Zamechską, w Ziemiach Ruskich, bądź y w Woiewodztwie Bełskim leżące, IM P. Janowi *Zamoyskiemu* Kancelarzowi y Hetmanowi Koronnemu, *cum omnibus attinentiis.* A. 1588. fol. 486. *Tit. Danina wieczna.*

- Takaż na wieczność dwu Włości w Inflanćkach, iedney w Rugiemskim Ulder rze-
czoney, a drugiey Wawenkul nazwaney w Helmeckim, Powiećkach Vr. Pro-
kopowi *Pieniążkowi* Kawalerowi, Staroście Wendeńskiemu *ib. f. 487. Tit. Potwierdzenie.*
Takaż Zamku Karkusu z iego przyległościami w Inflanćkach, Vr. Ierzemu *Fa-*
rensbeckowi z tą Kondycją, aby przysięgę wiary y poddaństwa powinnego oddał.
ibidem.
- Takaż Pustyni Rzeki Sule, za Czerkasy leżącey, Vr. Alexandrowi *Wiśniowieckiemu*
Staroście Czerkaskiemu. A. 1590. f. 588. Tit. *Aprobacya.*
- Takież rożnym Osobom, a mianowicie: Monastera *Czerechczymerskiego* nad Dnie-
prem, Baryszpoli y z Siedliszczem Iwankowskim Horodyszczow Włodereckich y Se-
dliszczow w Zwołozie, wielka Słoboda nazwanych, nad rzeką Rośią Rokitnią; Tak-
że Horofzy y Slepородu, nad rzeką Nieufzciu nazwaną, przy granicy Moskiew-
skiej. *ib. Tit. Danina.*
- Ale podnieśiono Daniny Zelechymierowa y Baryszpolu *cum attinentiis*, dla sweywo-
li Kozackiey. A. 1596. f. 682. Tit. *O kozakach.*
- Techymirów na Szpital Grecki miałbydź wrocony, albo co inzego dać miano. A.
1698 f. 757. Tit. *O Kozakach.*
- Takaż Vr. Maciejiowi *Dębińskiemu*, na Zamek Bebel. *ibid. fol. 701. Tit. Danina.*
- Takaż na Wieś Hadeł w Inflanćkach w Powiećce Ruńskim ze wśytskiemu przyległo-
ściami, także Hak rolą osiadłą we wsi Krzenicy Vr. Bardomiejiowi *Ostromięckie-*
mu. A. 1601. f. 747. Tit. *Danina.*
- Takaż na Zamek Sączel z iego przyległościami, Vr. Mikołajowi *Ostrogowski* Ka-
sztelanowi Bełskiemu. A. 1607. f. 854. Tit. *Wieczność Zamku.*
- Takaż Jarmole *Mielezskowi* na puste Siedliszcze, w Woiewodztwie Braclawskim, O-
miekince nazwane, z tą deklaracją iednak: żeby się nie daley ieno na pod mile
gruntu rościagała. A. 1601. f. 751. Tit. *Aprobacya listu.*
- Takaż Kłasztorowi *Oświęcimskiemu*, na Karcznię nazwaną Budy, ze wśytskiemi na-
leżącemi gruntami. *ib. f. 752. Tit. Danina Karczmy.*
- Takaż Vr. Borysowi *Zabie*, na Dobra w Starostwie Braclawskim Litewskim, na-
zwane Obadye. *ib. f. 762. Tit. Danina Boryssowi.*
- Takaż Vr. Rafałowi *Tarmoliczowi Soryckiemu*, na Imieniszczu Kurkiewskie, Pito-
kumpie nazwane, w Woiewodztwie Trockim. A. 1607. fol. 865. Tit. *Soryckie-*
mu wieczność.
- Takaż Pustynie Vman nazwaney, w Starostwie Braclawskim leżącey, Vrodzonemu
Walentemu Alexandrowi *Kalinowskiemu.* A. 1609. f. 896. Tit. *Danina Pustynie.*
- Takaż Vr. Stanisławowi *Skiwskiemu* na dziewięć włok w Skiwach. A. 1613. f. 26. Tit.
Danina.
- Takaż Vr. Mikołajowi *Korffowi*, na Maiętność Kryzborską w Inflanćkach w Woie-
wodztwie Wendeńskim leżącą ze wśytskiemi przyległościami. A. 1623. fol. 17. Tit.
Wieczność.
- Takoważ Xiążętom Ich Mćiom *Radziwiłom* na Maiętność Indurę, ze wśytskiemi
iey należytościami. Y Processa Skarbowe o tę Maiętność zkałowano. A. 1616. f. 43.
Wieczność Indurska.
- Takaż I M P. Korwinowi *Gajewskiemu*, Woiewodzie Smoleńskiemu, na Porzecze
Byberow y Głuszycy, w Woiewodztwie Smoleńskim. A. 1631. fol. 19. Tit. *Danina*
Pannom.
- Takaż Vr. Jędrzejiowi *Sokolnickiemu* Zołnierzowi zaśluzonemu, na Horozanę, w
Woiewodztwie Ruskim, w Ziemi Lwowskiej. A. 1658. fol. 29. Tit. *Nagroda*
zaślug.
- Takaż Vr. Krzysztofowi *Kawieckiemu* na Wieś Herman, w Woiewodztwie Podolskim
a w Powiećce Latyczowskim leżącą. *vid Tit. Przywilej.*
- Takaż Vr. Fromholdowi z *Ludenhausu Wolffowi* Staroście Dyneburskiemu na Wsi:
Janiszow, Klonowkę, z przyległościami, w Woiewodztwie Pomorskim leżące. A.
1658. f. 49. Tit. *Wieczność.*
- Takaż Vr. Danielowi *Wybowskiemu* na Smiło alias Taśmin z Zamkiem Konstantynow,
Bakłę, Orłowiec, *cum adjacentiis.* Z tą deklaracją, iż ieżliby się pokazało, że
te dobra były *juris hereditarii; post evictam coram Ordinibus Regni hereditatem* od
tych, ktorzyby sobie pretendowali, na przyszłym Seymie komutacją Rzeczposp.
uczyni. A. 1659. fol. 56. Tit. *Danina.* Poka-

Pokazał dowodnie na te dobra dziedzictwo swoje Vr. Stanisław Koniecpolski Woiewódzic Sandomirski, a że to przeciwko dawnym prawom, o nieukazaniu praw, stało się, warowano Woiewodztwom Vkrainnym, iż takowych praw pokazanie, ani *ad praesens*, ani napotym, *in sequelam* iść nie ma. A. 1661. f. 31. Tit. *Securitas Bonorum*.

O pokazowaniu Praw na dziedzictwa. *vid. infra*, Dobra Szlacheckie.

Takaż Vr. Konstantemu Wybowowskiemu y Potomkom iego Konferowana, na Miasteczko Liśiankę, y przywilej z ewikcyą aprobowano. A. 1659. fol. 57. Tit. *Danina*.

Vrodzonego Jerzego Chmielnickiego, przy Daninach Oycu iego przez Krola I M. Jana Kazimierza konferowanych, zachowano, y Przywileje na to dane na osobę iego, oprócz Dobr do Starostwa Czechryńskiego należących, aprobowano. *ibidem* Tit. *Deklaracya łaski*.

Danina Tymosławowi Nosacowi Obożnemu Zaporowskiemu na Kapuśną Dolinę, Dorekowiec z Futorem, Czerepowo, od Starostwa Korfuńskiego. *ibid.* f. 57. Tit. *Deklaracya łaski*.

Takaż Vr. Hrehoremu Vlanickiemu, na Nosówkę y Kiśielówkę, w Woiewodztwie Czerniehowskim. *ib.* Tit. *Danina*.

Takaż Vr. Fedorowi Wybowowskiemu, na Steblow z należytościami, od Starostwa Korfuńskiego. *ib.*

Takaż Hrehoremu Leśnickiemu, na Olszaną z przynależytościami, od Starostwa Korfuńskiego. *ib.* f. 58. Tit. *Deklaracya łaski*.

Takaż Vr. Hlebom Koszańskim, na Koszany y Berezytnińskie Dobra, w Woiewodztwie Mściśławskim leżące. *ib.* f. 15. Tit. *Aprobacya Przywilejow*.

Zkaśowano potym tę Daninę, *ob crimen perduellionis* Adama Koszańskiego: Brata iego tylko, Jerzego Marcyana Koszańskiego, przy części swoiey zostawiwszy. A. 1661. f. 17. Tit. *Cassatio Daniny*.

Takaż Jerzemu Chmielnickiemu na Dzierzawy, Hadziacką y Mirhorodzką; y Przywileje na infze daniny, niegdy Danielowi Wybowowskiemu y Małżonce iego Helenie Chmielnickiej, y Potomstwu ich, także Vr. Nieczaiowi y Małżonce iego Stefanidzie Chmielnickiej, wydane z Kancelaryi, aprobowano. *ibidem* fol. 63. Tit. *Danina*.

Takaż Vr. Pawłowi Teterze, na Demidową, Liturowkę, Abramówkę, Rakówkę y Woronki dwie, *cum omnibus attinentiis*. *ibidem* fol. 65. Tit. *Aprobacya Przywileju*.

Takaż Vr. Alexandrowi Hilaremu Połubińskiemu, Pifarzowi Polnemu W. X. Lit. na Rudobielkę w Powiecie Mozyrskim. *ib.* f. 16. Tit. *Gratitudo*.

Takaż Vr. Władysławowi Chaleckiemu, na Mołczadz w Powiecie Słonimskim, *cum omnibus pertinentiis*. *ib.*

Takaż Vr. Janowi Miniewskiemu, na Ihnatowo y Pucewicze w Woiewodztwie Nowogrodzkim, *cum pertinentiis*; *non derogando* prawom y granicom, *in contiguitate* Miasta Nowogrodzkiego. *ib.*

Takaż Vr. Franciszkowi Grochowskiemu, na Poł wioski Wilamowicz y Worobićow, *cum pertinentiis*, w Woiewodztwie Brzeskim. *ib.*

Takaż Vr. Hyronimowi Danielowi Konstantemu y Pawłowi, Woyniłowiczom na Zelinę Służeb połpięty *cum attinentiis omnibus*, w Woiewodztwie Mściśławskim A. 1662. f. 19. Tit. *Wieczność*.

Takaż Vrodzonym, Krzysztofowi Strażnikowi W. X. Lit. Zygmuntowi y Alexandrowi, Lettowom, na Udziebno wielkie y małe, Łoroki y Szmiadz y Laurynowlas, ze wszystkimi przynależytościami, w Powiecie Starodubowskim. *ib.* f. 20. Tit. *Wieczność*.

Takaż Vr. Ierzemu Komarowi Woyfskiemu Wendeńskiemu, na Dobeyki alias Buciany, Woytany, Zyburtany, Kołczuny, Woyfskiniki. *Ibid.* fol. 23. Tit. *Vkoncentowanie*.

Takaż Vr. Gabryelowi Kiersznowskiemu, na Wieś Trostyń, w Powiecie Rzeczyckim. *ibid.* f. 20. Tit. *Wieczność*.

Takaż Vr. Piotrowi Rudominie Duśiackiemu Staroście Starodubowskiemu, na pe-

wne Dobra, od rzeki Krewney Pokrewnie nazwane, od włości Obelskiej *antiquitus alienowane*. A. 1667. f. 69. Tit. *Wieczność*.

Takaż IMP. Alexandrowi Michałowi Lubomirskiemu Woiewodzie Krakowskiemu na plac dla zbudowania Szpichlerza, we Wsi Krolewskiej Przykopie, w Woiewodztwie Sandomirskim leżący. A. 1676. f. 49. Tit. *Plac na Szpichlerz*.

Takaż Vr. Ianowi Kaźmierzowi Zelskiemu, na młyn Kierznowski nazwany, nad rzeką Nurcem w Ziemi Bielskiej leżący, z gruntami y przynależnościami. *ibid* fol. 51. Tit. *Młyn Kierznowski*.

Takaż Vr. Szpilowskiemu Woyskiemu Rzeczyckiemu, na Dobra Bereżytnińskie y Nieściorowskie, w Woiewodztwie Mścisławskim leżące, także na Zeliwle, *non obstante crimine Kofzańskiego* & *Constit.* A. 1661. o tym. A. 1676. fol. 23. Tit. *Declaratio Prawa*.

Vide o tym supra.

Takaż Vr. Ianowi Kaźmierzowi Sielickiemu Skarbnikowi Rzeczyckiemu, na pewne Wioski, w Starostwie Bobruyskim, *iuri reformatorio* Krolowy Iey M. Ludowiki Maryi służące, w Przywileiu specyfikowane. A. 1659. fol. 15. Tit. *Aprobacya Przywileiow*. Kupił te Dobra potym IMP. Hylary Alexander Połubiński, Marszałek W. W. X. Lit. których że *perpetuo iure* ma *gaudere*, onemuż y Potomkom iego *cauetur*. A. 1677. f. 17. t. *Reassumptio Libertacyi*.

Takaż Hyremiowi Xiążęciu IM. Wiśniowieckiemu Woiewodzie Ruskiemu, na dobra Rzeki Horol, za włość iego przez Komisją do Moskwy odpadłą, Nedryhailow nazwaną. A. 1649. f. 8. t. *Wieczność Horola*.

Takaż Vr. Hermanowi Ganskofowi Chorążemu Derptkiemu, na sześć Włok pustych y sześć Morgow, Meyluny nazwanych: *salvis oneribus Reipub.* & *servitio bellico*. *ibid* fol. 46. Tit. *Gratitudo*.

Takaż Ianuszowi Xiążęciu IM Radziwiłowi Staroście Zmudzkiemu, na Newel y Siebier, *cum attinentiis*. *ib.* f. 46. Tit. *Wieczność Ianusza*.

Takaż Vr. Mikołaiowi Zaćwilichowskiemu, na wies Ianuszwice, *cum omnibus attinentiis* w Powiecie Opoczyńskim. A. 1652. fol. 10. Tit. *Wieczność Ianuszwic*.

Takaż Vr. Grzegorzowi Mirskiemu, Strażnikowi W. K. Lit. na Kasplę w Woiewodztwie Smoleńskim. *ibid* fol. 26. Tit. *Wieczność*.

Takaż Vr. Ianowi Czudowskiemu na Kuścin, w Powiecie Nowogrodzkim. A. 1649. fol. 46. Tit. *Gratitudo*.

Takaż Vr. Stanisławowi Bobrownickiemu, Sędziemu Ziemskiemu Brzeskiemu, na Wioskę Leśniki nazwaną, w Powiecie Słonimskim. A. 1658. f. 22. Tit. *Gratitudo*.

Takaż Vr. Alexandrowi Cholchowskiemu Cześnikowi Orszańskiemu, na dobra Zwanieczewickie, służb poł czwartey, w Powiecie Rzeczyckim. *ibid*.

Takaż Vr. Hrehoremu Krumieniczowi, na Lekszyce y Hlinicze, Służb sześć, w Powiecie Mozerskim. *ibid*.

Takaż Vr. Zieniowiczowi Podśędkowi Wilkomirskiemu, na pięć włok z morgami sianożętnymi, nazwanych Stacyami, w Xięstwie Zmudzkiem. *ibid*.

Takaż Vr. Stanisławowi Lipnickiemu, na służby cztery, dwie nazwane na Hurcy, a dwie Daszkowcy, w Powiecie Mozerskim. *ibid*.

Takaż Vr. Chodorowskiemu, na Służb sześć, po części w Woiewodztwie Wileńskim, y w Powiecie Ofzmiańskim, na których przedtym dwie Wioski nazwane Litwiany y Nidżiany były. *ibid*.

Takaż Vr. Samuelowi Iuszkiewiczowi na Ionanie, *alias* Kudrawce, Lepoginy y Szteltynie, służb pięć, w Powiecie Wilkomirski. *ibid*.

Takaż Vr. Teodorowi Kiersnowskiemu, na trzy Włoki Horodeczynka nazwane, w Woiewodztwie Nowogrodzkim leżące. *ibid*.

Takaż Vr. Gorskiemu, na Wioskę Woytowicze. *ibid*.

Nabył tę Wioskę v niego Vr. Malcher Dunin Głuszynski Chorąży Wołkowiński, co *approbatur*. A. 1678. fol. 24. Tit. *Reasumpcyja*.

Takaż Ierzemu Chmielnickiemu na Dzierzawę Hadziacką y Mirhorodzką. A. 1661. fol. 63. Tit. *Danina*.

Takaż *Exulibus* Woiewodztwa Smoleńskiego y Powiatu Starodubowskiego, zaśluzonym Oyczyźnie, to iest: Vr. Leonowi Pogirskiemu Marszałkowi Rzeczyckiemu, na Malewicze, Nikonowicze y Choczynka; Vr. Hyronimowi Sołtanowi, Podkomor-
nemu

rzemu Starodubowskiemu, na Chyżow, Rohyń, Nauchowicze; Vr. Stanisławowi Vnichowskiemu Podśędkowi Smoleńskiemu, na Derewianczyce y Brakow; Vr. Władysławowi Giedroyciowi Horodniczemu Smoleńskiemu, na Szeypiaki; Vr. Dymitrowi Połubińskiemu Marszałkowi Słonimskiemu, na Szulaki; Vr. Ierzemu Suchodolskiemu, na włok ośm nazwane Zakoże, w Woiewodztwie Mściławskim. Anno 1667. fol. 68. Tit. *Consolatio Exulibus*.

O Lennych dobrach w tymże Woiewodztwie y Powiecie w wieczne obroconych. *vide infra*.

Takaż Vr. Wawrzyńcowi Braunowi, na dwa grunty chłopskie we wsi leżierney z miejscami, na których młyn y stawek był, *cum onere* na niego y Sukcesorow iego, aby most *ufui publico* pobudował, y on na zawsze konserwował. Co ma bydź *citra praedictum* Dzierzawce leżierney w proweniach. A. 1676. fol. 35. Tit. *Przeprawa*.

Takaż Vr. Michałowi Baryczcze na dwie włoki w Mokotowie, y na drugie dwie w Witkowcu. A. 1677. fol. 41. Tit. *Włoki dwie*.

Takaż Vr. Marcinowi Katskiemu Generalowi Artyleryi Koronney, na Woytostwo y Wioskę Drozdowice nazwaną, w Ziemi Przemyskiej leżącą. *Ibid.* fol. 44. Tit. *Zawdzięczenie*.

Dobra Derewna nazwane, w Powiecie Słonimskim leżące, *Iuris Terrestris* przed Vnią będące, a *per abusum* po Vnii w dobra Lenne obrocone, *pro bonis Terrestribus* deklarowano, *& naturam eorundem bonorum*, iako przed Vnią były, przywrocono, y przy nich Vr. Cypryana Pawła Brzostowskiego Referendarza W. X. Lit. *respectu meritorum* iego, wiecznemi czasą zachowano. A. 1676. f. 17. Tit. *Declaratio*.

Plac w Mieście Wołkowiskim na vlicy Krzemienieckiej, Vr. Stanisławowi Tryźnie Sędziemu Ziemskiemu Wołkowiskiemu, za cesyą Vr. Starosty Wołkowiskiego, prawem dożywotnym od Krola Im. Iana Kazimierza konferowany, *in perpetuum* dano, y do Prawa Ziemskiego inkorporowano. A. 1661. fol. 22. Tit. *Plac*.

Młyn Kryczewski w Kaniowie y Wioskę Ratki, konferowano Wasylowi Mitczekowi. A. 1659. fol. 59. Tit. *Nobilitacya Wasyla*.

Na Daniny Prawa, Obywatelom Traktu Lubeckiego, *approbantur. vid. Tit. Woiewodztwo Smoleńskie*.

Grunty Krolewskie Wsi Iazdowa w Ziemi Warszawskiej, do dziedzicznych I. MP. Stanisława Lubomierskiego Marszałka W. Koronnego, *iure hereditatis perpetuo*, *cum iure Patronatus* przyłączono. A. 1683. fol. 19. Tit. *Grunt Iazdowa*.

Dzierzawkę Czernatycze w Powiecie Osmiańskim Vr. Kazimierzowi Władysławowi Bieganowskiemu, *& Successoribus ejus, iure terrestri in perpetuum* nadano, *salvis oneribus bonorum terrestrium* K. L. 1690. fol. 14. Tit. *Gratitudo*.

Tę Dzierzawę Vr. Kaz. Wład. Bieganowskiemu, *iure terrestri & hereditario* przyłączono. *Error*em w przeszłej Konst. gdy wydrukowano Bieganowskich, że ma bydź Bieganowskiemu, meliorowano y Konstytucyą aprobowano. K. L. 1699. fol. 70. Tit. *Elucidatio Konst.*

O Daninach, Klasztorom, Kościołom, Szpitalom, nadanych. *vid. sub titulis Klasztory, Kościoły, Szpitale*.

§

Na dobrach Krolewskich nie mają bydź dawane Lenna. *vid. infra*.

Feuda alias Lenna w Ruśi y w Podolu, Statutem Alexandrowym dane, za wieczne mają bydź rozumiane. A. 1588. fol. 477. Tit. *Feuda*.

Feuda także Podlaskie, przed przyłączeniem do Korony tej Ziemi, nadane. A. 1607. fol. 848. Tit. *o Przywileju Podlaskim*.

Aprobowano potym tę Konstytucyą. Co y Woiewodztwu Braclawskiemu służyć ma. A. 1609. f. 903. Tit. *Aprobacya Konstytucyi*.

Feudorum interpretationem z prawa obcego Krol nie ma pociągać na dobra Szlacheckie, na pokazanie tego, że Krolewskie są, tylko gdzieby wyrażono, że są *iure feudali* nadane. A. 1576. fol. 255. §. Także obiecujemy.

O tymże temiż słowy, na infzym miejscu. *ibid.* fol. 277. §. Także obiecujemy.

Dobra Lenne wieczyste, w Woiewodztwie Czerniechowskim, *naturam Terrestrium præ se ferentia*, ponieważ tam *merè* dziedzicznych niemasz, za wolne, iako inne Szlacheckie w Rzeczypośp. od sustentowania żołnierza, *in perpetuum*, *sub pœna in delinquentes perpetuæ bannitionis, & triplici damnorum refusione, declarantur.* w Deklaracyi

- klaracyi podatkow Woiewodztwa tego. A. 1646. fol. 19. Woiewodztwo Czerniechowski.
- Znowu *cavetur*, aby też Dobra od stacyy y leż żołnierskich wolne zostawały, *sub Legibus & pennis*, o Dobrach Ziemskich. A. 1647. f. 3. Tit. aukcy.
- Toż służy y Woiewodztwu Smoleńskiemu. *ibid.* f. 6. Tit. Naprawa.
- Prawa Lenne obudwu tych Woiewodztw, Czerniechowskiego y Smoleńskiego, nigdy *in aliquam dubietatem* nie mają być przywożone: *exceptis plebeis*, którzy takich dobr nie mogą być *capaces*. *ibid.*
- Lenne dobra wszystkie w W. X. Lit. żadnym asygnacyom Hetmańskim, na chleby y Stanowiska żołnierskie, ani infzym niezwycaynym ciężarom podlegać nie mają: y choćby wyszły takie asygnacye, dzierzawcy onym *parere* nie powinni. A. 1661. f. 12. Tit. *Securitas Dobr.*
- Lenno dane Vr. Temrukowi Szymkowicowi, na trzydzieści y ośm włok, y z pustemi, y z Zaściankami w Gorsdowskiej włości, w Starostwie Zmudzkiem, y z osobną na siedm dziesiąt włok osiadłych, a trzydzieści pustych, które zwano Poimskie Woytwo z Zaściankami, w Starostwie Jurbarskim. A. 1598. f. 701. Tit. Lenno.
- Lenno Sulimom, Stefanowi Starszemu na Dymier, Sewerynowi na Kozary, Teodorowi na Iulcze y Bereski, Stefanowi Młodszemu na Cyble. A. 1659. fol. 57. Tit. Deklaracya Łaski.
- Lenno Samuelowi Zarudnemu Sędziemu Woyskowemu Zaporowskiemu, na Dobra Sawulich, w Woiewodztwie Kiiowskim. *ib.* Tit. Nobilitacya Zarudnego.
- Lenno Samuelowi Mażepie, na Siolo Kamienice w Woiewodztwie Kiiowskim. *Ibid.* fol. 59. Tit. Danina.
- Lenno Ostałowi Feckowiczowi na Szandarówkę, *ibid.* Tit. Nobilitacya Ostała Feckowicza.
- Lenno Vr. Ierzemu Niemierzyczowi, Podkomorzemu Kiiowskiemu Starości Owruckiemu y Potomkom iego, na Wsiach Łopienniki, Łacki y Ruski z Dobryniowem, w Woiewodztwie Ruskim Ziemi Chełmskiej leżących, konferowane. A. 1659. fol. 48. Tit. Wsi.
- Też Wsi potym w Dom Prażmowskich, a mianowicie na osobę Vr. Woyciecha Prażmowskiego Chorążego Wołyńskiego, z prawem Lennem przeniesiono. A. 1667. fol. 32. Tit. Wsi Łopienniki.
- Lenno Błażowi Andreiowi, Głosińskim, Braći, na Baklikę y Jaskmanicę z Siedliskami. A. 1661. f. 64. Tit. Nobilitacya.
- Lenno na Czarną Kamionkę, Ostałowi Gwowskiemu. *ib.*
- Lenno Ostałowi Fedorowiczowi, na Młyny, ieden od Szeniow Kruczennikow, a drugi Dmitrow Buław nazwany. *ib.*
- Lenno Jeremiałzowi Vroszowiczowi na Futory, Fastówkę y Porochemówkę. *ibidem.*
- Lenno Vr. Hrehoremu Hulanickiemu Pułkownikowi Korszuńskiemu, na dobra Pozar rzeczzone. *ib.* f. 65. Tit. Aprobacya Przywileju.
- Lenno Maximowi Bułyby, na Miasteczko Haysyn. *ib.*
- Lenno Janowi Fedorowiczowi Jachowskiemu, na Miasteczko Boiazkę, *cum attinentiis* *ib.*
- Dobra, lennem prawem Obywatelom Woiewodztwa Smoleńskiego y Powiatu Starodubowskiego służące, w wieczne im obrocono, *salvis per omnia oneribus*, które do Zamkow pełnić powinni, iako służbę woijną, y przywilej na to z Kancelaryi, za atestacyą Hetmanow W. X. Lit. wydać obiecano. A. 1662. fol. 17. Tit. Ukontentowanie.
- Lenno Michałowi Zielińskiemu Pułkownikowi Braclawskiemu, na daninę Siola Serebryna. A. 1661. f. 64. Tit. Nobilitacya.
- Lenno Vr. Kaźmierzowi Janowi Wienckowiczowi Podczaszemu Trockiemu, na folwark Łankupiany, w Woiewodztwie Trockim, w Leśnictwie Niemonoyckim. A. 1676. f. 20. Tit. Aprobatio Zastug.
- Lenno na Czerefa y Steliszczę, w Powiecie Braclawskim, Vr. Andreiowi Zawisze Pifarzowi W. X. Lit. Także Vr. Marcinowi Wołodkowiczowi Horodniczemu Mińskiemu, na Wieś Lewonowicze, w Powiecie Wołkowiskim, aprobowano. A. 1677. f. 21. Tit. Aprobacya.

Lenna w Woiewodztwie Smoleńskim, od Krola Im. Jana Kaźmierza postrze-
lanym w Kuszlikowskiej potrzebie konferowane, aprobowano. *vid. Tit. Przy-*
wileie.

Lenno na Słobodkę Kłapin, w Trakcie Czeczerskim, Vr. Pawłowi Makarewicza-
wi konferowano. A. 1667. *f. 68. Tit. Consolatio Exulibus.*

Feudum Xięstwa Pruskiego. *vid. Tit. Xięstwo Pruskie.*

Feudum Lemburka y Bytowa. *vid. Tit. Powiaty.*

Feuda, które podległy exekucyi. *vid. Tit. exekucya.*

§.

Dzierzawę Sannik ze Wsiami należącemi, w Sumie piętnastu tysięcy, *ad extenua-*
tionem do sta lat, Konferowano IMP. Hyronimowi Gostomskiemu Woiewodzie Po-
znańskiemu, y Sukcesorom iego. A. 1609. *fol. 896. Tit. Pozwolenie.*

Emphyteusis do lat sześciudzieści. Vr. Władysławowi Leszczyńskiemu, Podkomorzemu
Brześciańskiemu, na Dzierzawę, Miasteczko Dubno, wieś starą pod miastem,
Vchanke, Strzelce, Kładniow, Brzozowiec, ze wszystkiemi tej Dzierzawy przyna-
leżytościami. *Salvis oneribus Reipubl. iako to Qwarty starey y nowey do Rawy. A.*
1633 fol. 20. Tit. Consens.

Emphyteusis Vr. Stanisławowi Szarbiewskiemu Staroście Grabowieckiemu, względem ko-
sztow iego, na restauracyą Zamku Grabowieckiego położonych; na wieś Miączyno,
do lat sześciudzieści. A. 1658. *fol. 50. Tit. Opatrzanie.*

Emphyteusis IMP. Stefanowi Czarnieckiemu Woiewodzie Ruskim, do lat trzydzie-
ści na Ratno, w Woiewodztwie Ruskim w Ziemi Chełmskiej leżące, *cum omni-*
bus attinentiis. Co się ma rachować, *post extinctam* onego samego y Małżonki ie-
go *advitalitatem*, Sukcesorom tegoż IMP. Czarnieckiego. *Salvis juribus Reipubl.*
§ Quartæ. A. 1659. fol. 24. Tit. Nagroda Zasług.

Emphyteusis IMP. Piotrowi Opalińskiemu Woiewodzie Podlaskiemu, na Dzierzawę
Pietrzykowską do lat trzydziestu, co się ma rachować *post extinctam* onegoż y Małżon-
ki iego *advitalitatem.* *Salvis juribus Reipubl. § Quartæ. ibidem.*

Emphyteusis Vr. Maryuszowi Iaskolskiemu Strażnikowi Woyskowemu, na Stulno *cum*
attinentiis, do lat trzydziestu, *post extinctam advitalitatem* iego. *Salvis juribus*
Reipubl. § Quartæ. ibid. fol. 25. Tit. Vr. Iaskolskiemu.

Emphyteusis takowymże Spółobem, Vr. Woyciechowi Bieniewskiemu Podczaszemu
Halickiemu, na Rakowiec y Siemianówkę, w Ziemi Halickiej, w Powiecie Koło-
myjskim, do lat trzydziestu, *cum hac conditione*, żeby *Possessores* pomienioną fortecę
w murach konserwowali. *ibid. fol. 26. Tit. Forteca Rakowiecka.*

Vr. Eremianowi Debińskiemu Kasztelanowi Rogozińskiemu, względem znieśienia ca-
le przez oboz Koronny dobr iego y Małżonki iego dziedzicznych, pozwolono,
in vim recompense, kupić Dobra Krolewskie, Rozemberg y Nierzyszyn, w Woiewodz-
twie Pomorskim, w Powiecie Czczewskim leżące, y *post ius acquisitum* y tera-
źniejszy Posesorki, *vel decessum* oney, oneż *cum omnibus attinentiis § pertinentiis*,
do lat trzydziestu onemu y Potomkom iego asekurowano. *Salvis oneribus Reipubl.*
§ Quartæ. ibid. fol. 30. Tit. Reassumptio Statutu o dobrach dziedzicznych, przez *Herb. fol. 42.*
obozy znieśionych. *Tit. Statio-*
ner.

Emphyteusis Sukcesorom Vr. Stanisława Dönhofa Starosty Wieluńskiego, na Dzie-
rzawę Sokolską, do lat czterdziestu. *Salvis oneribus Reipubl. § Quartæ.* Co się
ma zaczynać, *post decessum* Vr. Anny Eufemii Xiężny Radziwiłowny, Małżonki
pomienionego Vr. Starosty Wieluńskiego. A. 1661. *fol. 12. Tit. Asekuracya Sumy.*

Emphyteusis Vr. Władysławowi Wilczkowskiemu Staroście Zwinogradzkemu, która się
ma począć od śmierci iego do lat piętnastu, na Ozomlą z Bortutynem, y Zukow z
Zukowkiem, y Kamionobrod z Czuynowem, w Woiewodztwie Ruskim. *Salva*
solutione Quartæ, § stativis, § oneribus Reipub. A. 1662. fol. 27. Tit. Nagroda
zasług.

Emphyteusis Vr. Gabryelowi Silnickiemu Łowczemu Lwowskiemu, na Dubrniow y
Pukow, w Woiewodztwie Ruskim, w Ziemi Halickiej, do lat piętnastu. Co
się rachować ma, *post extinctum ius advitalitium* iego y Małżonki iego. *ib. fol. 28.*
Tit. Nagroda zasług.

Potym

Potym konferowano to iemu y Potomkom iego na wieczność. A 1667. fol. 29. Nagroda zaśluga.

Emphyteusis Vr. Piotrowi Łackiemu, na Plaskowice, Turowice, y Rudzisk, w Woiewodztwie Sandomirskim, w Powiecie Opoczyńskim, *Salvâ solutione Quarta, stativis, & oneribus Reipub. ib. f. 29. Tit. Vr. Piotrowi.*

Emphyteusis Vr. Konstantemu Soszyńskiemu, takowymże sposobem, na Swiecznią, w Woiewodztwie Podolskim, do lat piętnastu. *Salvâ solutione Quarta stativis, & oneribus Reipub. ib. Tit. Vr. Soszyńskiemu.*

Emphyteusis Vr. Albrychtowi Ciechanowieckiemu, Marszałkowi Orszańskiemu, na Kuźliki *cum attinentiis*, w Woiewodztwie Połockim, do lat trzydziestu, *Salvis oneribus Reipub. ib. f. 18. Tit. Konsens.*

Emphyteusis Vr. Brodowskiemu, na Woytoństwo Brodatycze, do lat piętnastu. Co się ma zacząć, *post extinctum jus advitalitium* iego, Sukcesorom iego. *Salvis oneribus quibusvis Reipub. & Stativis. ib. f. 39. Tit. Zasłużonym Żołnierzom.*

Emphyteusis takimże sposobem, Vr. Raczkowskiemu, na wieś Piekary, do lat piętnastu. *ibid.*

Emphyteusis takimże sposobem, Vr. Zeliśławskiemu, na Woytoństwo Krzczonowskie, do lat piętnastu. *ib.*

Emphyteusis takimże sposobem Vr. Zaboklickiemu na wsi, Olszanik y Czerchawę, do lat piętnastu. *ib.*

Emphyteusis takimże sposobem Vr. Zielonce na Woytoństwo Koroszyńskie, do lat piętnastu. *ib.*

Emphyteusis takimże sposobem, Vr. Osmolskiemu, na Rudkę y Ryfzyki, do lat piętnastu. *ib.*

Emphyteusis Vr. Janowi Kaźmierzowi Kierdeiowi Marszałkowi Grodzińskiemu, do lat czterdziestu, na dobra Przewalskie y Filipowskie, *cum omnibus attinentiis. Non derogando* Przywileiom *ante unionem*, na Dzierżawę Przewalską wniesionej Sumy. *Salvis oneribus Reipub. A. 1667. f. 13. Tit. Zachęcenie.*

Emphyteusis do lat 50. na Staianowie w Woiewodztwie Bełskim, y Niedźwiadzie w Woiewodztwie Sandomirskim, *respectu* ruiny dziedzicznych Podhaieckich włości przez inkursye nieprzyjaćielskie y lokowanie obozow poniesionej, dziedzicom tychże włości pozwolono, y na przyszłym *Coronationis* Seymie *lege cavere* to obiecano: y na potym, żeby Obozy na Dobrach dziedzicznych lokowane nie były, warowano w Exorbitancyach na Elekcyi Krola MICHAŁA. A 1669. Tit. Ruina Podhaiecka.

§.

Ekonomie Krolewskie *recensentur*: Zupy Krakowskie, Zupy Olkuskie, Zupy Ruskie, Cła Koronne, Cła Ruskie, Cła Płockie, Starostwo Sandomirskie, Starostwo Samborskie z Ożiminą y z Medenicami, Ekonomia Malborska, Wielkorządy, Rogozna, Czczew, Funtoł Gdański, Elbiński, Ryfki, Meniczne y Podwodne pieniądze: *salvis juribus* Zamkow Mazowieckich, na którychby poprawę nadanie Cła było pokazane. A 1590. f. 567. Tit. *Rationes Stolu.*

A w Litwie: Grodno, Szawle, Brześć z Kobrynem, Mohylow, Olita y Myta stare. A 1589. f. 530. Tit. *Ordinatio.*

W Inflanciech: Derpt, y drugi Zamek potym miał bydź naznaczony. A 1590. fol. 508. Tit. *Starostwa Infantyskie.*

Menicznego prowentu ustąpił Krol I M. Sigmund III. Rzeczyposp. *post fata sua.* A 1632. Tit. *Opatrzanie. vid. Tit. Krol.*

Ekonomie nad te, ktore prawem są opisane, nie mają bydź przyczyniane, a nowe mają bydź zniezione. A 1607. f. 834. Tit. *O Ekonomiach.*

I na elekcyi Krola I M. WŁADYSŁAWA IV. warowano *in Pačis Conventis*: aby Ekonomie przyczyniane nie były. A 1632. f. 14. §. *Ekonomiy.*

Znowu o tymże *cum hac declaratione*: iż, ktoby iaką Ekonomią przyczynioną, nad prawo opisane, arendował abo administrował; ma bydź *ad instantiam cujusvis* na Trybunał *inter causas Officii* pozwany, *& penâ pecuniarâ* karany. A 1633. fol. 31. Tit. *Ekonomie.*

Na Ekonomiach albo Dobrach Stolu Krolewskiego, ktoby otrzymał iakie Prawo, miał

miał się z nim *pro cognitione* na przyszły Sejm bez pozwu, stawiać *peremptoriè*. A. 1589. f. 517. Tit. *Rationes*.

A napotym nie ma nikt nie na nich upraszać *sub pœnis de non obliganda Terra Sendomiriensi descriptis*. A. 1590. f. 577. Tit. *Rationes*.

Na Ekonomie, Cła y inſze Prowenta, Stołowi Krolewskiemu należące, Przywileie wydawane bydź nie mają, to ieſt: Jurgieltami żadnemi, y daninami nie mają bydź onerowane. A ktoby takowe Przywileie otrzymał, *pœnis in A. 1590 Statuto de non Herbut. fol. obliganda Terra Sendomiriensi expressis*, y Przywilei *nullitati subiacebit: salvo mo-50. Tit. Terra etiam Sendomiriensi possessoribus*. A. 1633. fol. 31. Tit. *Ekonomie*.

Dobra żadne do Stołu Krolewskiego należące, ani iurgieltyna nich osobom Duchownym, ani arendy, ani administracye dawane y pozwalane bydź nie mają. A. 1633. f. 26. Tit. *O Dobrach*.

Dobra *ad Mensam Regiam* należące w Koronie y w W. X. Lit. y Prowenta z nich, żadnemi sumami, iurgieltami, pensjami, dożywoćiem, lekkimi arendami, ani *ad vitam*, ani *ad meliorem provisionem*, ani też *ad beneplacitum*, ku umniejszeniu pożytków *Mense Regie*, onerowane bydź nie mają. A. 1635. f. 6. Tit. *O Dobrach*.

Ani Przywileiow upraszać się nie godzi, *sub pœnis* w Koronie wedle Konstytucyi A. 1590; a w W. X. Lit. pod utraceniem Dobr, *ad instantiam Instigatoris*, podług porządku Konstytucyi A. 1607. f. 840. o Proceſie Skarbowym opisanego. *ibid*.

Wszystkie Liſty, Przywileie, na pensye, iurgielt y libertacye Miast w Koronie y W. X. Lit, z ubliżeniem prowentow Stołowych Krolewskich, otrzymane po Koronacyi A. 1633. zkaſowano. *ibid*.

Pod toż prawo *cassationis* & *nullitatis Privilegiorum* podpadaia Dobra do Ekonomiy Krolewskich należące, na których sobie kto uprosił wolności, żeby do Skarbu pensyy naznaczonych nie płacił; takowe Dobra każdy, będąc *Processu fisci convictus*, tracić ma. *ibid*.

Pieczętarze takich Przywileiow wydawać nie mają; Ani Podskarbiowie intromisyi takowym ludziom dawać będą. *ib*.

A te wszystkie Dobra, ktore udzielnemi Przywileiami Krola I. M. ZYGMUNTA III. od Ekonomiy dane są; *post decessum modernorum possessorum*, do tychże Ekonomiy wracać się będą, y Przywileie na nie wydawane bydź nie mają, *sub nullitate* onychże. *ibidem*.

O Dobrach stołowych, *Privilegium Ordinationis in Volumen Legum* inferować kazano, z tą melioracyą: że *contravenientes* temu Przywileiowi y temu Prawu, nie *violenter* odbieraniem Dzierzaw, iako Przywilei w sobie ma, ale *viâ juris*, w Proceſie Skarbowym wspomnioną, do utracenia Dzierzaw y innych *pœnas*, mają bydź przyciśnieni. *ibid*.

Znowu o Daninach, dożywoćiu, iurgieltach &c. na Ekonomiach; iż *pœnâ privationis*, *triplicis pensionis* & *peculatus* na Seymie, *ante omnes causas etiam criminales*, Proceſem Skarbowym o iurgieltach, *peremptoriè ad instantiam Instigatora*, *ex delatione* Skarbu albo ktoregokolwiek Poſła, *decernenda*, karani bydź mają, którzyby w sześć Niedziel po publikacyi Konstytucyi, Dobr takich do dyspozycyi Podskarbiego Koronnego nie oddali. A. 1638. f. 3. Tit. *O Ekonomiach*.

A Podskarbi Koronny, *sub pœna privationis Officii*, *ad delationem* Poſlow Ziemskich ktoregokolwiek Wojewodztwa, odebrawszy ie, *plus offerrenti*, Szlachcicowi iednak Polskiemu, w arendę one puścić, a kontrakt do Książ Metryki Skarbowey podać ma. Prowentow zaś ztąd wziętych na nic inſzego, tylko na potrzebę

Stołu Krolewskiego y inſze, za wiadomością Krola, wydawać powinien. *ibid*. Y upraszać ich nikt odtąd ani trzymać nie ma, tylko na dziesiętym groszu z czynzów y dziesiętym snopie, według taxy Skarbowey, tak w Koronie iako y W. X. Lit *sub pœnis iisdem*: Czego Podskarbiowie obojga Narodów, także y porządku wnoszenia pieniędzy do Skarbu, według Proceſu Skarbowego A. 1607. tak w Koronie iako y w W. X. Lit. opisanego, *sub privatione Officii*, *ad instantiam* na Seymie ktoregokolwiek z Poſlow Ziemskich, z pilnością przestrzegać, y *contravenientes* temu Prawu, *viâ juris*, w Proceſie pomienionym Skarbowym *expressa*, do utracenia Dzierzaw y inſzych pen pociągać mają. A raty przychodzące do Podskarbiech oddawane będą, za ich kwitami. A. 1641. f. 1. Tit. *Dobra Stołu Naszego*.

w W. X. Lit. wszystkie te Dobra, z których przedtym prowent do Stołu Krolewskiego

skiego należał; do tegoż Stołu, *salvis modernis possessoribus*, przyłączono; w Koronie zaś prowent we wszystkich kokturach Soli, która się w Dobrach Krolewskich warzy, od każdej panwie wywarzoney po zł. dziesięć *ab hinc* naznaczono. A takowe Dobra w W. X. Lit. y koktura w Koronie, mają być przez PP. Podskarbiów Krolowi podane y *in Volumen Legum* wpisane. *ib.*

Derewnictwo, Woyskownictwo, Młyny y infze Dobra w W. X. Lit. ktoreby od Ekonomii odeszły, *à antiquitus ad mensam Regiam* należały, ma Podskarbi w W. X. L. *jure mediante sine intermissione*, rekuperować. *ib.*

Dobra *Magne Procurationis*, *in integro* także mają zostawać; a ktoby cokolwiek z nich upraszać miał, albo przedtym uprosiwszy, do sześciu niedziel, *post publicationem* Konstytucyi, *quocunque titulo* trzymał; taki *panā peculatūs in eodem foro*, iako wyżej o infze Dobra Ekonomiczne, karany być ma. A. 1638. *fo. 3. Tit. O Ekonomiach.*

Na Clach y Zupach y infzych wszystkich Dobrach, do stołu Krolewskiego należących, ktoby co, lub Jurgielami, lub darowizny solą, albo pieniędzmi uprosił; albo ktoryby Administrator, z tych prowentow co uproszonego wydawał, tak ten iako yow, dziesiętkiem tysięcy grzywien, *Parti & judicio per medium, ad instantiam Instigatoris*, albo Posła ktoregokolwiek Woiewodztwa na Seymie, ma być karany. *ibid.*

Pieczętarze zaś Przywileiów żadnych, na zmniejszenie dochodow *mensæ Regiæ*, pieczętować nie mają. *ib.*

Non obstante Constitutione A. 1590. może Krol zawzdy takie dobra rozdawać dożywotnem prawem. A. 1601. *f. 730. §. Nie mają.*

Na elekeyi Krola IM. Władysława IV. *in Pactis conventis* warowano: że dobrami, ktore do stołu Krolewskiego należą, według Prawa y Przywileiów, Krol szafować ma. A. 1632. *f. 14. §. Ekonomii.*

Z Starostw Sądowych, *ad bona mensæ Regiæ* należących, trzy części prowentow *ad mensam*, czwarta na Kwartę, a piąta Dzierzawcy, wydane być mają. A. 1638. *f. 3. Tit. O Ekonomiach.*

Potym postanowiono, aby odłączywszy pewne dobra przez Komisarze do Iurydyki, z infzych, ktore *merè ad mensam Regiam* naznaczone będą; Starostowie, iako y drudzy Administratorowie dobr Krolewskich, dziesiątym groszem z czynzu, y dziesiątym snopem z vrodzaiu, kontentowali się. A. 1641. *f. 1. Tit. Dobra stołu.*

W Przywileiu przywrocenia Xięstwa Kiiowskiego do Korony Polskiej *cavetur*, aby Krol dobra stołu swego Krolewskiego, według Statutu Polskiego, rozdawał. A. 1569. *fol. 166. §. Wszakże.*

Dobra stołu Krolewskiego, ktoby sobie vprosił, a potym, mając to za Dziedzictwo, komu infzemu przedał, albo przefrymarczył, albo jakimkolwiek sposobem zbył; na tych dobrach, posesora Krol ma patrzeć, a posesor Ewiktora, ktory mu się zapisał. Ewiktora zaś *peremptoriè & extra Districtum*, za Dworem, *etiam extra Regnum*, w tey samey mierze odpowiadać powinien, y zapisowi swemu *evictionis, non obstantibus quibusvis dilationibus & limitationibus aliorum terminorum, allegationeque evocationis*, dosyć czynić, y sumę odłożyć, albo zafrymarczone dobra wrocić; bo nie inakż ewickcy ma być rozumiana, iedno sumę tylką, a nie większą, iaką wziął, ma odłożyć y wrocić onemu, ktoremu się zapisał. Dotąd iednak *possessor bonorum illorum*, w używaniu ich zostawać ma, poki mu się z Dekretu Krolewskiego od Ewiktora dosyć nie stanie. A. 1562. *fol. 18. Tit. o Zastępcy.*

Ewiktora ewiktora gdyby miał, takimże prawem może postąpić z nim. *ib.*

Także y o działie rozumieć się ma. A gdzieby nie była mianowana sumia, iedno darem zapisana; ma przysiądz *possessor*, za iaką sumę tego dostał; co się y o podniesieniu sumy rozumieć ma, iż posesor przysiądz ma *super quantitate Summa justè & verè persolutæ*. Toż y o frymarkach w Dobrach Krolewskich. *ib. fol. 19. §. Temu się też.*

Sądzenie takich spraw, o dobra stołu Krolewskiego, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1565. *fol. 107. Tit. Odłożenie.*

Jeszcze do dalszego. A. 1566. *fol. 127. §. Do ktorego.*

Jeszcze do dalszego. A. 1567. *fol. 138.*

Ekonomie Krolewskie, pod Lustracyą *ex nunc* podpadać mają, wyiawszy Cla, Zupy, Sam-

Samborską, Malborską, Ekonomie, także Wielkorządy Krakowskie. A. 1601. fol. 729. §. *Ci tedy.*

Ekonomii W X Lit. administracya ma się odprawować wedle Przywileiu Krola IM. ZYGMUNTA III. na Seymie. A. 1590. (*quod supra vide*) deklarowanego. O *co forum* na Seymie, *sub pœna privationis, & sub pœnâ peculatus.* A. 1638. fol. 3. Tit. *Ekonomie.*

W Ekonomiach Pruskich zpuszczonych przez wojnę, kontrakty z Skarbem do lat pewnych zawarte, w cale zachowano. *ibid.*

Znowu o tym: Po wyjściu jednak lat, które *modernis* służą *Administratoribus*, tak iako y drugie mają być arendowane. *Salvis provisionibus* Podskarbiego Pruskiego y Starosty Malborskiego, poki zkad inąd takowe *provisiones* nie będą obmyślane. A. 1641. fol. 1. Tit. *Dobra stołu Nafzêgo.*

O Dobrach Krolewskich stołowych, y oprawy Krolowy, względem Starostwa Bobruyskiego, excypuiąc tylko donacye pewnym osobom, Konstytucye dawne reasumowano. A. 1659. fol. 14. Tit. *Aprobacya Przywileiu.*

O Dobrach Ekonomicznych, wszystkie prawa y statuta reasumowano, y aby one od X. Pisarza Skarbowego, w administracyę, *prævio juramento fidelis administrationis*, wzięte, & *plus offerenti* arendowane były, postanowiono. *Salvâ prærogativâ* Podskarbiech obojga Narodow, ktorzy *circa omnia jura & Privilegia conservantur*, y nie deroguiąc Kontraktom, Konstytucyami aprobowanym. A. 1670. fol. 23. Tit. *o Ekonomii.*

O Ekonomiach Krolewskich, wszystkie Konstytucye dawne y świeże, począwszy ab A. 1590. aż do ostatniej przeszłej elekcji, do exekucji przywodząc, Komisją na Konwokacyi *Interregni* A. 1674. do Ekonomii Koronnych y W X Lit. naznaczoną, jednak nie doszłą, reasumowano. A. 1676 fol. 44. Tit. *Ekonomie.*

Znowu na drugim mieyscu, wszystkie Konstytucye, o dobrach Ekonomicznych y Lennych, reasumowano. *ibid.* fol. 11. Tit. *Securitas Dobr. Ziemskich.*

w Dobrach Krolewskich stołowych, żadnemu żołnierzowi, stanowisk y noclegow żołnierskich, w Koronie y W. X. Lit. odprawować, y stacyy wybierać się nie godzi, *sub pœnâ capitis.* A. 1655. fol. 30. Tit. *Porządek.*

vid. plura Tit. Wojsko.

Krolowie z Ekonomii swoich Gwardyom swoim płacić mają. *Exorbitant.* A. 1669. Tit. *Gwardye.*

Ekonomie Krolewskie, od wszelakiey dystrybucji Hybernowej wolne. *ibidem.*

De Immunitate Dobr J. K. Mei stołowych, wszystkie dawne reasumowano Konstytucye, a żeby tak Hybernom, Konsystencyom, y wszelkim Żołnierskim Exakcyom, Powiatowym Uchwałom, Poselszczyznom, wyprawom, y innym prywatnym Podatkom niepodlegały Asygnacye, ieżeli na nie iakie wypadły, y *Lauda* prywatne *nullitati subesse* mają, z Ekonomii *Mohylowskiej abjurata Anni* 1690. aby przyjęte były. 1703. fol. 18. Tit. *Konserwacya Dobr.*

Dobra stołowe J. K. M. Duchowne y Ziemskie, y *Exulum* Woiewodztwa *Smoleńskiego*, y Powiatu *Starodubowskiego*, y wielebnych *Benediktynek Nieswieskich*, od wszelkich Stanowisk y ciężarów żołnierskich, dawnieyszymi Konstytucyami uwolnione, od dalszych impetycy excypowano, y agrawacyy czynić zakazano. Prawa *de immunitate* tych Dobr reasumowano. 1710. *Poparcie Konf. Send. W. X. L.* fol. 4. Tit. *Immunitas Dobr naszych Stołowych, Duchownych y Ziemskich.*

Dobra Ekonomiczne, przechodami, noclegami, ugodami, paletami, konsystencyami y Hybernami, aby nie były agrawowane, *in perpetuum* warowano, *sub pœnis de invasoribus sancitis, declarando violatorum capita invindicabilia*, y Konstytucye, dawne Prawa, *de Immunitate* Dobr Stołowych, Duchownych y Ziemskich *specificè* Const. 1659. reasumowano. 1703. fol. 31. Tit. *Reassumptio Konstytucji.*

A żeby Dobra Ekonomiczne Stołowe, *illicitis avulsis, usurpationibus & impetratis*, zmieyszone nie były; y do swej całości dawney przywroczone były, wszystkie warunki w Prawach y Konstytucyach Kor. y W. X. L. & *in Pactis Conventis; de integritate* onych opisane, reasumowano; Komisye, *in eum finem, in personis Senatorii & Equestri Ordinis, cum plena facultate*, tak do Koronnych, iako y do Lit. Ekonomii, Leśnictw *generaliter* wszystkich Krol I. M. ordynować będzie, które wszelkie dochody, porządki y Jurisdikcyje Ekonomiczne opiszą, granice, gdzie

potrzeba, uznają, uczynią; prawa dawne przeyrzą, wątpliwe, *praviā ad citationem*, osądzą; a z tych godne Aprobacye, *parte appellante*, do Krola I. Mści odesła, a nie-
 słuszne odetną; klucze, wsi, uroczyska, łąki, lasy, jeziora, Rzeki y mieysca, *in di-*
minutionem Intraty Stołu naszego odcięte, *non obstantibus Rescriptis & Privilegiis*,
defacto odbierają; *& ad corpus economicum* przyłączają, *salvis Privilegiis legitime col-*
latis. 1717. fol. 64. Tit. Redyntegracya Dobr Naszych.

Dobra ekonomiczne stołowe w Koronie, y w W. X. L. *juxta mentem* przeszłych Konsty-
 tucy; osobliwie Seymu Lubelskiego, A. 1703. od wszelkich hybern, Konzytency,
 y ciężarów żołnierskich, y od prywatnych uchwał Woiewodztw y Powiatow, *de ple-*
no excypowano, aby do samych tylko podatkow y ciężarów z Seymu ordynowa-
 nych, należały, warowano; *tollendo* wszystkie *gravamina*, w narzucaniu, *in vim* czo-
 powego y Szeleżnego, Sum pieniężnych, y nieproporcjonalnych Taryf, y Staro-
 stwu Kozienickiemu, iako y Dobrom Niepołomice ekonomicznym, *eisdem libertati*
tribuendo, a *in supplementum* Hybernowej Taryfy, przychozące z Dobr tych Hy-
 berny, Skarb Koronny ma zastępować, a to z Sumy 20000 zł. ktore, respektem
 oderwaney ekonomii Nowodworskiej, *alias Tygenbafu*, Skarbowi I. K. Mści podług
 Konstytucyi wypłacać należało, ktorey już Sumy, Krolowi I. Mści wypłacać nie
 ma. 1717. f. 64. Tit. Redyntegracya Dobr.

Ekonomie Krolewskie, tak w Koronie iako y W. X. Lit. y w Prusiech, *ab onere Hy-*
bernorum, na woyska Koronne y W. X. Lit. także od stacy, stanowisk, noclegow,
 pokarmow, przechodow y Konzytency wvolutowano, y *pœnarum rigorem in legibus*
expressum, *in contravenientes* reasumowano. A. 1673. f. 18. Tit. Ekonomie.

Reasumowano to znów, to przydając: że y od podwod y infzych wszelakich extor-
 syy, vgodliwych pensyy, wolne zostawać mają. A *Contravenientes* prawu temu;
pœnis & foro, przeciwko agramuiącym żołnierzom dobra Ziemskie, *sancitis*, podle-
 gać będą. A. 1676. fol. 44. Tit. Ekonomie Krola IM.

Taż Konstytucya służyć ma Wieliczce, Bochni, y Olkuszowi. *ibid.*

Do Ekonomicznych Dobr w W. X. Lit. z ktorych Dożywnicy y Donataryusze,
 czynią do Skarbu placą, y chleby na Gwardye Krolewskie wydają; asygnacye Het-
 mańskie, *sub quocunque titulo* wydane, *nullitatis* bydz powinny. A. 1678. f. 7. Tit. Ochrona.

W Ekonomiach y Prowentach Celnych, więcej sobie nikr nie powinien usurpować
juris & potestatis, w posesyach, exakcyach Hybern, albo Generyk od Dzierzawcow
jure Colonorum trzymających, y w Sądach, nad to, co Konstytucye A. 1590. 1633.
 1638. 1641. pozwoliły, *sub rigore legum*. *ibid.* fol. 9. Tit. Ekonomii y Prowentow.

Dobra od Ekonomii Brzeskiej, *ex Senatûs consulto*, y od Ekonomii Mohilowskiej, Vr.
 Teterze konferowano. *vid.* Tit. Przywileie.

W Pięci kroć sta tysięcy zł: zastawiono było niektore dobra. *vid.* Tit. Sumy.

Ekonomia Samborska, od Żołnierzy związkowych wvolutowana, *sub pœna peculatûs*,
 gdyby od kogokolwiek naciachana była. A. 1593. fol. 642. Tit. Libertacya.

Ekonomii Samborskiej poddani Krolewscy, do samey tylko iurysdykcyi Zamkowej
 należeć, y przed Krolem y Sądem iego, (*exceptis causis Fiscî, violatæ securitatis,*
& profugorum subditorum) sprawować się y sądzić mają. Iakoż sprawę Vr. Alexan-
 dra Kopystyńskiego z poddanymi Krolewskimi ze wsi Isay, y z Administratorami tey-
 że Ekonomii, na Sady Relacyjne, *cum totali ejus cognitione*, odłożono. A. 1677. fol.
 35. Tit. Ekonomia Samborska.

Y przedtym stanęła była Konstytucya: iż nikomu infzemu nie należy o pożytkach
 Krolewskich w Ekonomii rey vznawać, także krzywd, y szkod poddanych tame-
 cznych przestrzegać, tylko Krolowi. Zaczyn sprawy niektorych osób, z Trybu-
 nału za Dworem obrocono było. A. 1611. fol. 38. Tit. o Ekonomii Samborskiej.
 Reasumowano potym te obiedwie A. 1611. & 1677. Konstytucye, *non obstantibus qui-*
busvis evocationibus. Y oraz na Komisarzow Konstytucya A. 1676. naznaczonych,
 także na Administratorow włożono, żeby się według pomienionych Konstytucy, w
 Rewizyach sprawowali, y każdemu sprawiedliwość *officiose requisiti*, *sub pœnis*, *in iis-*
dem legibus descriptis, czynili. A. 1678. fol. 9. Tit. Ekonomii.

Plura, vid. Tit. Cła. & Tit. Składy.

Ekonomia Nowodworska, w Woiewodztwie Malborskim leżąca, zastawiono IMP.
 Krzysztofowi Gembickiemu Kasztelanowi Gnieźnieńskiemu do lat dwunastu, w Su-
 mie dwukroć sta tysięcy zł; y Przywilej na tę zastawę z Kancelaryi wydany, *in toto*
 aprobo-

aprobowano. Na ktorej Ekonomii mieysce, Krol IM. Ian Kaźmierz przybrać miał sobie intratę, na dwadzieścia tysięcy wynoszący *vacans*, y tak długo one *in possessione* mieć, pokiby Rzeczp. nie wykupiła tej Ekonomii: A tym czasem pokiby *vacans* taki, albo przerzeczona Ekonomia, do ręki Krola nie przyszła; z Skarbu Koronnego, Sumę dwudziestu tysięcy zł: z ordynaryynych Rzeczypośp. prowentow, przed wszystkimi inżemi expensami, wnosić *quotannis* do Skarbu iego naznaczono. A. 1654. fol. 7. Tit. Zastawa Ekonomii.

Tęż Ekonomią, od ciężarów żołnierskich wolną deklarowano. *ibid.*

Declaratur potym: aby Krol IMć *ex primis vacantibus*, ktore do dysposycyi iego przychodzić będą, w Koronie, względem intraty Starostwa tego Korespondującą Dzierzwę, byle nie sądową, do stołu swego obrocił. A ieźliby Przywileie, *in prejudicium* temu Prawu, vproszone y wydane byly; te za nieważne bydź mają uznane. Czego Pieczętarze doyrzeć powinni. A Podskarbi W. Koronny, więcej prowysy do Skarbu iuż płacić nie będzie, *sub solutione de suo*, iak prędko Krol *in possessionem suam* dobra takie odebrać każe. Ktore *vacans* tak długo *in possessione* Krola bydź ma, poki pomienionego Starostwa Nowodworskiego Rzeczypośp. niewykupi. A ieźliby, *ad importunam instantiam*, kto u Krola pierwie *vacans* vprosił mimo Konstytucyi, takowy Przywilej *nullitatis* bydź ma; y ten, ktoryby go vprosił, *pœnis arbitrariis* Rzeczypośp. *subiacere* powinien. A. 1661. fol. 8. Tit. Deklaracya Konstytucyi Seymu przeszłego.

Potym Vr. Andrzejowi Gembickiemu Staroście Nowodworskiemu, Starostwa tego y prawa, *mediante exsolutione* sumy dwukroć sta tysięcy zł. monety Pruskiej, od Rzeczypośp. *lege publicâ* asekurowaney vstąpić, y lub na osobę Krola IANA III. lub iego *Sanguinis* Sukcesorow, lub na kogo inżego *ex Civibus Regni*, & M. D. Lit. transfundować pozwolono, y tę transfusyą aprobowano. A. 1678. f. 17. Tit. Konsens.

Zaległe Penſye, względem Ekonomii Nowodworskiej albo Tygenhofskej, *vigore* Konst. 1654. Krolowi IMći. należące, płacić W. Podskarbiemu W. K. kazano; *in recompensam* tej Penſyi; Starostwo Kozienickie ponieważ Krol IMć odebrał, tedy od placenia teyże Penſyi Skarb Kor. vwolniono. 1710. Poparcie Konst. Sendom. fol. 66. Tit. Skarb. Kor.

Do Ekonomii Malborskiej po wojnie Szwedzkiej, *consulendo* grobli na Wiśle y Nośgacie rozerwanych restauracyi, Komisarze z Seymu wysłani, *cum plenaria facultate* ludziom wszelkim, ktorzyby obeymować chcieli, lub y Cudzoziemcom, wedle mieysc potrzeby, za Kontraktami y obligacyami, puszczenia Wsi, folwarkow, gruntow, młynow, lasow, ieźior. A. 1661. fol. 22. Tit. Ekonomia Malborska.

Ciż Komisarze, czynże, porządki, iurysdykcyę w Zamku, w Mieście Malborku, w Miasteczkach y na wsiach opiszą, granice gdzie potrzeba, vznaią albo vczynią, prawa dawne przeyrzą, a wątpliwe obaczywszy za przypożwem do siebie osądzą, y z tych godne aprobacye do Krola odeślą, inaczey się mające odetną. A mieysca Wsi, Vroczyſka, na pożytek stołu Krolewskiego obroczą. *ibid.*

Poddanych oraz tej Ekonomii do lat czterech vwolniono od Kontrybucyi: *Salvis in integro oneribus Reipubl. ibid.*

O Ekonomią Ragozińską Kontrakt z Vr. Teodorem Erasmem à Schlieben, do lat sześciu aprobowano. A. 1661. f. 22. Tit. Ekon. Malbor.

W Ekonomii Malborskiej, Dzierzwę Berwaldską, à tempore Sigismundi Augusti ad rationem *Quingentorum* zastawioną, w rękę y posesyi Vr. Jaskow zostaiącą, Komisarzom *cum plena facultate* naznaczonym, windykować y wykupić, zlecono. A. 1673. f. 27. Tit. Komisya Berwaldska.

Tęż Ekonomią, według praw y Przywileiow, oney *antiquitus* służących, od Hyberny wolną deklarowano. *Confederat.* A. 1674. fol. 29. §. Zamek także Malborski.

Ekonomią Szawelską, w Powiecie Upitskim y Xięstwie Zmudzkiem leżącą, ze wszystkimi przynależytościami, IMP. Pawłowi Janowi Sapiehy Woiewodzie Wileńskiemu, Hetmanowi W. X. Lit. zastawnym prawem na lat sześć, w sumie ośmiu kroć sta tysięcy zł: Polskich; uchylając *pro hac vice* wszystkie prawa, o Ekonomiach Krolewskich postanowione, *sine ulla extenuatione* puszczo. Deklarując: iż ieźliby w sześciu leciech, nie okupilo W. X. Lit. tej Ekonomii; tedy do trzech lat *successive* po sobie idących, to jest: *de triennio ad triennium*, aż do oddania realney sumy,

tenże IMP. *Sapieha in pacifica possessione*, bez żadney przeszkody, trzymać onę będzie, & *liberè* tą sumą, pod tymże Rzeczypośp. warunkiem, *pro libitu* dysponować, tak *in toto* iako *per partes*, y opignorować może. Y nie pierwey do dyspozycyi Krolewskiej przyidą te dobra, aż suma pomieniona ośmiu kroć sta tysięcy zł: *totaliter & integrè* onemu, albo komu od niego będzie zapisano, albo *jure successionis* należało, *absque extenuatione*, zapłacona będzie. Ktorą Ekonomią, Administrator Skarbu W. X. Lit. bez żadnego zatrudnienia *in realem possessionem* posiadać ma, *sub pœna infamiae*. O co, *casu contraventionis*, forum z nim za Dworem. A. 1661. f. 9. Tit. Zastawa Ekonomii Szawelskiej.

Z tey Ekonomii, *durante jurè obligationis*, nie powinno iść do Skarbu stołu Krolewskiego, ani żadnych rachunkow czynić. Y nikomu iurgielty w tych dobrach, ani konsensy na cefyą dawane, *post decessum modernorum possessorum*, bydź nie mają. Ciężary dawniejsze z strony podatkow Rzeczypośp. ieżliby się na tey Ekonomii pokazały? sumie tey preiudykować nie mają. Od stacyy Chlebow, stanowisk y przechodow żołnierskich *specialiter* też dobra excypowano. *ib.*

W. X. Lit. asekurowało, Krolowi IM. JANOWI KAZIMIERZOWI, y Sukcesorom iego, Wielkim Xiążętom Litewskim, że tę Ekonomią, przy expiracyi sześciu lat z należnemi intratami, *sine ulla contradicção* wykupi. A *interea* poki iej nie wykupi, w nagrodę z niey. Intraty z podatkow W. X. Lit. na każdy rok, po czterdziestu tysięcy zł. do Skarbu stołowego Krolewskiego dawano bydź ma, y Arendarze nie do Skarbu W. X. Litew. ale do tegoż stołowego Krolewskiego wnosić mają, *sub pœna triplicis pensionis*. O co forum za Dworem, *ad instantiam Instygatora* W. X. Lit. Co y w kontraktach Skarb W. X. Lit. warować ma. *ibid.* f. 10. Tit. Upewnienie wykupna.

A że tey sumy naywiększą część na żołd żołnierzom Rzeczypośp. pomieniony IMP. *Sapieha erogavit*; tedy Skarb W. X. Lit. *serio* doyrzeć ma, aby przy gieneralney zapłać Woysku W. X. Lit. to wszystko, co się z likwidacyi żołdu pokaże tych Chorągwi, które brali, wytrąciwszy, zatrzymał u siebie, na okupno pomienioney Ekonomii. *ib.*

Nie przyszło do wykupna, *in termino* sześciu lat; Reasumowano tedy Konstytucyą A. 1661. y przy niey Sukcesorow IMP. *Sapiehy* Woiewody Wileńskiego zachowano. A. 1667. f. 62. Tit. Deklaracya o wykupnie.

Prorogatur provisio Krolowi za intratę Ekonomii Szawelskiej, *Constitutione* A. 1661. naznaczona, *cum iisdem pœnis* na Arendarze podatkow Rzeczypośp. W. X. Litew. *ibidem*.

Znowu y wykupno Ekonomii, y prowisyą Krolowi I M. prorogowano, y zatrzymaną przez lat cztery prowisyą, z podatkow W. X. Lit. wypłacać ratami naznaczono. A. 1670. f. 49. Tit. *Prorogatio*.

Y znowu. A. 1673. f. 5. Tit. *Prorogatio*.

A nie mogąc Rzeczypośpolita *in termino praesenti* eliberować tey Ekonomii, dała moc Krolowi IM. JANOWI III, własnemi iego pieniędzmi wykupić ją, y takimże prawem zastawnym, iakim Ich MM. P P. *Sapiehowie* trzymają, trzymać dotąd, poki Rzeczypośp. z Skarbu W. X. Lit. sumy na nią *haerentem, praeiis & servatis conditionibus, clausulis, & solennitatibus circa exemptionem* temuż Krolowi IM. albo Sukcesorom iego *sanguinis* nie odda. A *interea* pensyą czterdziestu tysięcy zł. do Skarbu stołowego Krolewskiego, względem teyże Ekonomii należąca, Skarb W. X. Lit. co rok, iako do tych czas wypłacał, wypłacać ma. A. 1678. f. 7. Tit. *Wykupno Ekonomii Szawelskiej*.

Za Ekonomią Szawelską od stołu J. K. M. odeszła, Podskarbi W. X. Lit. sumę 40000. złt. polskich *ad proventus mensae Regiae*, przez konstytucyę *Annorum* 1661. 1667. 1670. 1673. 1678. aż do wykupna *annuatim* asekurowany, *praeiâ pro praeiuto calculatione, & ex deducto calculo satisfactione, in futurum* corocznie za asygnacyami I. K. M. wypłacać powinien K. L. 1717. f. 6. Tit. *Auctio subsidiorum*.

Ekonomii Krolewskich ochrona. *vid. Tit. Podatki*.

Ekonomii *Malborskiej* y *Rogozińskiej* arendowanie. *vid. Tit. Aprobacya*.

Ekonomie y Leśnictwa W. X. Lit. do stołu Krolewskiego należące, z dożywotnikami, podatku na aparat wojenny *in* A. 1677. postanowionego, płacić nie mają *vid. Tit. Artylerya* W. X. Lit.

O Leśnictwie Czacheckim. *vid. infra, in subsequenti paragrapho.*

O Dobrach Rzeczypospolitey y do Stołu Krolewskiego należących, *in possessione Cudzoziemcow* będących. *vid. Tit. Cudzoziemcy.*

Z Dobr Stołowych Krolewskich, po śmierci Krola ZYGMUNTA III. *sub interregno*, Krolowicom, do czasu Elekcyi przyszłego Pana, prowizyą ordynowano; do czego y Skarb W. X. Lit. z tych prowentow, ktore *tempore interregni provenient*, przyłożyć się miał. A P. P. Podskarbiowie rozchody miarkować, y ciężary mniej potrzebne uprzątnąć mieli, żeby pieniędzy na obronę Rzeczyposp. uchwalonych nie brali y nie tykali na tę prowizyą, y długu żadnego gwoli temu, na Rzeczypospolitą y na Dobra Stołowe nie zaciągali: z tych zaś rozchodow Stołowych, liczbę przed Rzeczposp. uczynić powinni byli na Elekcyi. *Confederat. general. Varšav. A. 1632. §. Strzegac Dignitatem.*

A Dzierżawcy tych Dobr, ieżliby intraty z nich do Skarbu W. X. L. nie oddali? *pænis*, ktore na Poborców są napisane, *subiacere* mieli. Urzędnicy także y Dwornicy, ktorzy *adventiones* z Dobr tychże miewali, *intermittere* onych na on czas mieli. *ib.*

Po śmierci zaś Krola WŁADYSŁAWA IV. te Prowenta na Stoł Krolowy (nie inkludując w to, co z Zup y Cel, według Prawa y zwyczajow, za żywota Krola *debetur*) także na obrzędy do Ciała Krolewskiego obracać kazano, aż do dnia pogrzebu. *De cetero superiora reassumuntur. Confederat. general Varšav. A. 1648. f. 17. §. Strzegac Dignitatem.*

A Podskarbiowie już nie na Elekcyi, ale na Koronacyi, z tych prowentow rachować się mają. *Confederat. A. 1648. §. 1674.*

Po śmierci Krola MICHAŁA, naznaczono było Krolowy Prowizyą z Dobr Krolewskich Stołowych, Zupnych, Ekonomicznych, Celnych, dwa kroć Sto tysięcy złt: *monetae in Regno currentis* na rok jeden, gdyby tak długo *Interregnum* potrwać miało; nie inkludując w to *donum Nuptiale*, Konstytucyą Seymu A. 1670. warowanego. Upewniając, że tę Sumę dla rzetelniejszego oney dochodzenia, przyszłemu Panu *in Pactis* podadzą. Co uczyniono dla tego, iż taż Krolowa nie przyszła była iefzcze do Dobr Reformacyalnych. Do ktorey prowizyi, powinien się był Skarb W. X. Lit. y do mianowanych expens z prowentow Ekonomicznych trzecią częścią przyłożyć. *Confederat. A. 1674. f. 20. §. Consulendo Dignitati.*

§.

Dobra *ad certum tempus* dane, nie dłużey, tylko *ad vitam personae possidentis*, mają być trzymane. A. 1562. f. 20. §. Dobra Nafze.

Na Dobrach Krolewskich, nie mają być dawane dziedzictwa, ani Lenna. A. 1565. f. 89. Tit. Statut Alexandrow.

Ani Sumy zapisowane być mają. A ieżliby *propter gravem necessitatem*, w Sumie iakiey zastawować takie dobra przyszło? na Seymie tylko walnym Koronnym, *unanimi consensu*, P. P. Rad Koronnych Duchownych y Swietckich, także Posłow Ziemijskich, *ad extenuationem Summae*, stać się to powinno, y w Konstytucyą wpisano być ma, na iaką potrzebę Rzeczypospolitey y iak wielką Sumą dobra ktore *onerantur? exceptis Castris principalibus & Bonis Magnae Procuracionis, & Terrâ Sendomiriensi. ib.*

Herbert fol. 52. Tit. Itaque bona Regalia.

Idem fol. 49. 50. 52.

Dobra Krolewskie *liquidi juris Regii* mają być rozumiane, ktore *in Revisione literarum* dobrami Krolewskimi wolnemi są uznane, y na nie Rewizye y Lustracye zasły, albo zaydą, albo ktore są w Sumach starych y nowych zawiedzione. A. 1598. fol. 689. Tit. O Pożwiech Zadwornych.

Zadnemu *ex genere Ducali*, zawodzić dobr Rzeczyposp. *ad rationem* Sumy pięci kroć sta tysięcy, nie wolno było. A. 1565. f. 106. Tit. Nabyćie.

W Dobrach Rzeczyposp. wszelakie wstępy, wychody do puszcz, ieżior y rzek, na ktore zdawna *Ordo Equestris* Prawo swoje ma, y zostaie onych *in usu*, cale *eidem Equestri Ordini* zachowano. *Casu zaś differentiarum, cognitio per Commissarios* być ma. Anno 1633. f. 62. Tit. O wchodach.

Dobra Rzeczyposp. *post decessum Possessorum*, przez Vrząd Skarbowy zinwentowane, y Donataryuszom nowym, w posesyą dawane być mają. A intrata z nich, *intra hoc tempus*, poki dane nie będą, do Kwarty ma *cedere*. A. 1641. f. 12. Tit. O podawaniu Dobr Rzeczypospolitey.

Dobra

Dobra Krolewskie, przez samych Komisarzow Krolewskich, nie przez Rewizorow, z Dobrami Ziemskimi rozgraniczone bydź mają. *vid. Tit. Komisarze.*

W Dobrach Krolewskich Pruskich, grunty od Zamkow odeszłe pod Mieszczańskie, wrócić się znówu do Zamkow powinny. *A. 1647. f. 37. Tit. Powrocie.*

W Dobrach Krolewskich stacyom żołnierskim podległych, z łanu po złt. 20. tylko na rok dawać powinno; które Łany, wedle kwitow poborowych dawnych, lub dla zpułstowania świeższych, z ośiadłych rachowane, y *abiurata conflagratorum* przyjęte bydź mają. *A. 1652. f. 10. Tit. Porządek.*

Plura o tym, Tit. Asygnacye. Hetmani. żołnierze. Podatki.

O restauracyi Dobr Rzeczyposp. w Podolu zpułstowanych, Konstytucye wszystkie reasumowano, y oraz ukontentowania sposob na przyszłym Seymie obmyślić obiecano. *A. 1662. f. 22. Tit. Deklaracya.*

Dobr Krolewskich obrona przez Starosty y Dzierżawce, iako się ma rozumieć. *vid. T. Starostowie.*

Dobra pewne, Osobom *in Pačis* z Kurfirszttem Brandeburskim wyrażonym, aby tak w Koronie y w W. X. Lit. *sub pēna violationis pačtorum* puszczone były, postanowiono. Tym zaś, którym dobra przez te *Pačta* odeszły, iako to niegdy Gneonora Krokowskiego Starosty Lemburskiego, Sumę Ośmdziesiąt Tysięcy zł. na Starostwie Mirachowskiem, Dzierżawie Parchowskiej y Hamersztynie, ze wszystkiemi Wsiami y należytościami asekuirowano; *salvis modernis Possessoribus. Cum hac declaratione, iż succedanei* Donataryuszowie do posęsy Dobr mianowanych żadnym sposobem nie przydą, pokiby Sumy wyżey mianowaney Sukcesorom pomienionego Krokowskiego nie oddali. Ktora Suma, czwartem Dożywoćiem ma bydź extenuowana. Czego *speciali Privilegio* Krol ma uczynić dyspozycyą. Wielm. zaś Annę Mohylańkę Myszkowską Woiewodżiną Krakowską upewniono, iż sumę Kurfirsztowi Brandeburskiemu *ex Pačis* należącą na Drahymie asekuirowaną, *annuatim* z Skarbu Koronnego płacić będą, aby ona w Starostwie tym, żadney z tey okazyi nie miała przeszkody. *A inquantumby* przez niewypłacenie tey Sumy, w posęsy od Kurfirsztza *prepedita* była, albo od tego Starostwa odpaść miała; *recompensa* na przyszłym Seymie, albo też y na ten czas, kiedy *abscedet bonis*, obmyślona iey bydź ma. *A* Vr. Starościny Puckiej, względem Starostwa Puckiego, z ktorego intrata na ten czas cale się na *praesidium* Puckie obraca, Sumę dwunastu Tysięcy złt. z Skarbu Rzeczyposp. na każdy rok, poki dō posęsy Starostwa tego nie przydzie, naznaczono. *A. 1658. f. 23. Tit. Assekuracya.*

Aprobowano tę Konstytucyą *restitutionis bonorum, vigore pačtorum* z Kurfirszttem Brandeburskim, *sub pēna, in Retentores, violationis pačtorum & damnorum restitutionis.* O co *forum* z dobr W. X. Lit. na Seymie. *A. 1659. fol. 22. Tit. Executio Pačtorum.*

O Krokowskich. plura Tit. Dożywoćie.

Dobr Krolewskich wsi Kopyłowa w posęsy Vr. Tomasza z Biberfzteynu Kaźmierskiego zostających, przedanie do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1659. fol. 44. Tit. Przedanie wsi Kopyłowa.*

Dobra wsi Skopce nazwanej w Starostwie Pereasławkim konferowano Andreiowi Romanenkowi. *ibid. f. 59. Tit. Nobilitacya.*

Dobra wioski Ratki y młyn Kryczewski w Kaniowie Wasylowi Mitczenkowi konferowano *ib. Tit. Nobilitacya Wasyla Mitzenka.*

Dobra Siola, Krechaiow, Bodynki y z Słobodą Krechaiowską, Oycu Gonaszewskiemu konferowano. *ib. Tit. Danina Oycu Gonaszewskiemu.*

Na Dobrach Krolewskich asekuracye sum czynić, pozwolono Komisji Lwowskiiej. *vid. Tit. Assekuracye.*

Na dobra pułte Kamionki y Męszney pod Owrućem, Przywilej Vr. Prokopowi Węreszczace Komornikowi granicznemu Czerniechowskiemu, *in toto* aprobowano. *A. 1659. f. 58. Tit. Nobilitacya.*

Na Dobra Skwirę y Romanadowkę, Przywilej dany Janowi Kowalewskiemu, ztwierdzono. *ib. Tit. Nobilitacya.*

Na dobra Berezan dożywoćie Przywilej dany Jachymowi Samczemkowi aprobowano. *ib. Tit. Nobilitacya.*

Na dobra Soroczynie Przywilej Kiriłowi Andryjowiczowi dany utwierdzono. *ibid. fol.*

59. *Tit. Nobilitacya.*

Także na dobra Buchaiowskie y Berkow, Pawłowi Janowi Chmielnickiemu. A. 1661.

f. 63. *Tit. Danina.*

Także na dobra Wodyanki, Izydorowi Karpenkowi *ib.*

O Dobrach Perehyńsko *possessionis* na ten czas Vr. Stanisława Jabłonowskiego Straznika Koronnego deklarowano: że *merè juris Regii* są, y oraz wszelakie pozwy y mandaty, *ratione eorundem bonorum, à quibuscunque personis* wydane, zkasowano, każdemu, któryby chciał pomienionemu Vr. Stanisławowi Jabłonowskiemu *faceffere negotium, silentium perpetuum imponendo*, y każdy taki *pæna quinque millium marcarum in eodem iudicio*, któryby o te dobra ewokował, karany bydź ma. A. 1661.

f. 19. *Tit. Deklaracya Perehyńska.*

Dobra Miasieczka Kamionobrodu, dano Vr. Hrehoremu Leśnickiemu Sędziemu gienalnemu Woyskowemu Zaporowskiemu, Prawem w Przywileju na to danym y wyrażonym, y Przywilej tenże aprobowano. *ib. f. 65. §. Maiąc.*

Dobra Leśnictwa Czacheckiego od Ekonomii Kobryńskiej Klucza Pruszańskiego Vr. Bazylemu Kraśińskiemu y Małżonce iego, prawem dożywotnym, bez płacenia wszelakich do Skarbu stołu Krolewskiego powinności, konferowano; y oneż od wszelakich ciężarów y exakcyi żołnierskich, tudzież chlebow zimowych y stanowisk uwolniono, y Przywilej na to z Kancelaryi W. X. Lit. wydany aprobowano. Deklarując przy tym, iż to Leśnictwo, po śmierci pomienionych Vr. Kraśińskich Małżonków, do Ekonomii Kobryńskiej wroci się. A. 1667. *fol. 89. Tit. Aprobacya Przywileju.*

Nabyli potym tego Leśnictwa Xiążę IM Michał Kaźmierz Radziwił Podkancle-rzy y Hetman Polny W. X. Lit. y Katarzyna z SobieŹszyna Małżonkowie. Przy którym prawie *conservantur*. A. 1670. f. 53. *Tit. Aprobacya Prawa.*

Tymże Xiążętom Ich MM Małżonkom, Prawo dożywotne na dobra Kiiowiecy, Mieleyczyce, od Vr. Pawła Tetery, *prævio consensu Regio*, uŹtąpione, aprobowano. *ibidem.*

Dobra Gieranow, Lipnikow, także Wirszup, Tartak y Cegielnia, ordynowane na Artyle-ryã W. X. Lit. *ib. vid. Tit. Artylerya.*

Z Dobr Krolewskich w Powiatach, Trębowelskim, Krzemienieckim, Ziemi Ha-lickiej, w Powiecie Zydaczewskim leżących, Kwartę *ad rationem* tylko, *respectu* de-zolacyi wnoŹić kazano. Z inŹszych zaś dobr, których nie tak *hostilitas* zaŹięgła po-łowicę, a kędy żadna zupełną Kwartę wniosła. Czego iuramentami w Grodach uczy-nionemi dowodzić mają, w Skarbie przy płaceniu Kwarty. A. 1677. *fol. 10. Tit. De-klaracya Kwarty.*

Dobr Krolewskich ochraniając, pozwolono Starostom y Dzierzawcom, aby mogli za-kladać podatki y hyberny, za poddanych tych tylko, którzy zaŹięgi odprawiają, nie inkludując tych, którzy na wolnościach siedzą; że tych *expens* wyciągać iuŹ nie mają, ale tylko *realitatem* onych w Grodzie, sami przez się poprzyŹiadz Starosto-wie y Dzierzawcy mają. Te zaś *expens* nowi Donataryuszowie *Successoribus* za-płacić powinni wprzod, niŹ dobra *in possessionem* odbiorą, a nowym Donataryuszom upadać powinny. A. 1678. f. 28. *Tit. Ochrona Dobr.*

Ta Konstytucya do lat trzech trwać ma. Pod którą podpadać nie mają inŹsze żadne na melioracye *expens* chybaby kiedy *auctoritate Reipub.*znaczona na to była Komisya. *ib.*

Dobra *alias reclinatoria Exulum*, w W. X. Lit. leżące, od chleba zimowego, KonzyŹten-cyi, & *ab alio quovis onere militari* libertowano, y tychŹe *Exules circa diplomata* & *Constitutionem* zachowano. *ib. f. 18. Tit. Immunitas.*

Dobra, IŹt nazwane, w Woiewodztwie Połockim leżące, prawem dożywotnem Vr. Za-charyaszowi Miłaszewicowi *Exuli* słuŹące, onemuŹ y Małżonce iego, y Sukceso-rom *eadem lege*, iako y innym *Exalibus* dawane są dobra, w poŹeŹsya pozwolono. *ib. f. 19. Tit. Reformacya Prawa.*

Dobra Witkow, Mądryn y Kopylow, (*salvis modernis Possessoribus*) do Jurydyki Grabo-wieckiej przyłączono y inkorporowano. A. 1658. f. 50. *Tit. Opatrzanie Jurydyki Grabowieckiej.*

Znieśiono *incorporationem* Wickowa, *tangvam* *præjudiciosam* Prawom Dzierzawce y Vr. Franciszka Rudnickiego. A. 1662. fol. 29. Tit. Zniesienie inkorporacyi Wickowa.

Potym reasumowano pomienioną A. 1658. Konstyt. po śmierci Vr. Tomaszka Kazińskiego Chorążego Owruckiego, Dzierzawce wsi Kopyłowa; *salva* iednak Małżonki iego *advitalitate*, od Króla WŁADYSŁAWA IV. *concessa*. A. 1667. f. 22. Tit. Juracyki Grabowieckiey opatrzenie.

Dzierzawę Parchowską, Białenburg, Cisowo, Chylone y Kędłowo, *cum attinentiis*, Potomkom niegdy Vr. Gneomera Reinholda Krokowskiego, w sumie Pięćdziesiąt tysięcy złotych, *sine quavis exemptione Donatariorum Regis*, *post decessum modernorum Possessorum*, *ad extenuationem* czworgiem dożywocia, *cum facultate transferendi juris sui in alium*, asekurowano. Także y Vr. Joachymowi Ernestowi Krokowskiemu, dobra Prusewa y Bzyna, w sumie dwudziestu tysięcy zł. *ad extenuationem* czworgiem dożywocia, *cum potestate* także *cessionis* komu inżemu *faciende*; ktore Prawo czworga dożywocia poczynąć się ma Sukcesorom iego, *post extinctum jus ipsius advitalitium: salvis juribus & oneribus Ecclesie Romanæ & Reipubl.* A. 1667. f. 21. Tit. Asekuracya.

Transfundowali to Prawo potym czworga dożywocia na Białenburgu na Sukcesorow Vr. Franciszka Weybera Starosty Hamerstynskiego, ktora transfuzya *approbatur & circa ligamenta Constitutionis* A. 1667. ciż Sukcesorowie, *vel Cessionarii moderni conservantur*, y od Konzytencyy Woyska Koronnego y Hybernij te dobra uwolnione. A. 1676. f. 55. Tit. Deklaracya.

Na dobra po Vr. Jerzym Wiązewiczu Woiewodzie Nowogrodzkim, w różnych Woiewodztwach leżące, Przywilej od Króla IM. Jana KAZIMIERZA żołnierzom w boiu pod Kuszlikami postrzelanym y pokaleczonym, prawem dożywotnem dany, aprobowano. *Salvo nihilominus jure* tych, ktorzy od tych dobr, za żywota Vr. Wiązewicza iakiekolwiek części trzymali, y zosobna Przywilej na Starostwo Cieciorskie. A. 1662. f. 16. Tit. Gratitude postrzelanym.

Pokazało się Prawo słuźne na tych dobrach Vr. Jadwigi Tyzenhauzowney, przedtym pomienionego Woiewody Nowogrodzkiego, a teraz Vr. Jerzego Dzięwiatowskiego Chorążego Trockiego Małżonki. Zachowano ią tedy przy pomienionych dobrach, a na postrzelanych Żołnierzow, względem odeyscia tych dobr, na Komisji sumę dziesięci tysięcy przez Komisarzow z ordynaryynych podatkow wypłacić kazano. *ib.*

O Dobrach Ziemskich, także Lennych y Ekonomicznych, *ratione immunitatum* od ciężarow żołnierskich. *vid. Tit. Żołnierze.*

Dobra Terechtymirow. *vid. Tit. Kozacy Zaporowscy.*

Z Dobr *alias* *Reclinatoriis exulum* w W. X. Lit. poddanych rozeszłych wolno tymże *exulibus* odyskiwać. *vid. Tit. Poddani*

Dobr Krolewskich, tak Duchowych iako y Swietckich, Tatarowie trzymać nie mogą. *vid. Tit. Tatarowie.*

O Dobrach *exulum* Woiewodztwa Smoleńskiego, y Powiatu Starodubowskiego, y części Woiewodztwa Połockiego. *vid. Tit. Komisye.*

Dobr Krolewskich, iak wiele po śmierci Męża swego trzymać ma Białogłowa? *vid. Tit. Dożywocie.*

Dobr Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich, dziedzicznych, ochrona. *vid. Tit. Żołnierze. Tit. Woysko.*

Dobra nowe wsi, na wykupno więźniow, zaprzędano. *vid. Tit. Landa.*

§.

Dobr Duchownych y Ziemskich *immunitas* także Krolewskich y Swiętnic Pańskich, Dworow Szlacheckich, *& Jurium* Kościoła Bożego warowana, *contra violatores* Woiewodztwom y Ziemiom iako *contra hostes Patrie consurgere*, pozwolono 1710. *Per parcie Konf. Send. p. 65. Tit. Immunitas Dobr Duchownych y Ziemskich &c.*

Dobra Duchowne, Fundacyi Królów Polskich y Wielkich Xiążąt Litewskich, tak w Koronie iako y W. X. Lit, Kościołom nadane, *Laudis* Seymikow Powiatowych (gdy

in vim Pospolitego ruszenia Chorągwie wyprawia) nie powinny podlegać tylko te, które *salvis oneribus Reipub. & servitio bellico* są fundowane. A. 1667. f. 77. *Tit. Securitas Dobr Duchownych.*

Reasumowano to wszystkim Klasztorom w Koronie y W. X. Lit. A. 1673. f. 16. T. *Fundacya Oycow Kartuzow w Berezie.*

Y Duchownym Religii Greckiej. *vid. Tit. Grecka Religia.*

Dobra Duchowne fundacyi Ziemskiej Szlacheckiej, Pospolitemu ruszeniu podległe, także Domy, Dwory, w których rezydują Kapłani Świętej *ritus Graeci* w iedności S. będący, w Dobrach Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich w Koronie y w W. X. Lit. od wszelakich ciężarów żołnierskich, stacyy, chlebow, przypisnego, stanowisk, noclegow, podwod y infzych wszystkich ciężarów y exakcy, *in perpetuum sub rigore Constitutionum de disciplina militari sancitarum*, uwolniono, y aby nigdy odtąd Hetmani stacyy y chlebow w takich dobrach nie naznaczali, warowano. *ib. f. 75. Securitas Dobr Duchownych.*

Plura Tit. Religia Grecka.

Dobra Kościelne przy Prawach y Przywileiach o wolności, od exakcy y stanowisk żołnierskich zostawiono, Stan iednak Duchowny z miłości ku Rzeczyposp. deklarował, dać na woysko *subsidium charitativum*, to jest: sumę pięć kroć sta tysięcy zł. A. 1670. f. 14. *Tit. Hyberna.*

Potym A. 1677. co za sumę dać obiecali? *vid. Tit. Woysko.*

Co zaś Duchowni *ex hac occasione* sobie ostrzegają? *in A. 1676. vid. Tit. Duchowni.*

Dobra Duchowne Biskupstwa y kapituły Wileńskiej, Zmudzkiej y Smoleńskiej dyecezyi *circa immunitates* onych zachowano. K. L. 1699. f. 69. *Tit. Immunitas.*

Dobrom *generaliter* wszystkim, do Metropolii, Władectw, y Archymandryi Pieczarskiej należących, wszelkie bezpieczeństwo, stosując się do dawnych Prawy Konstytucy, osobliwie 1667. & 1678. warowano. Przywileia, jeżeli przez nie są *avulsa rescissa*; *Libera vindictio & rehabitio* W. Jerzemu Winnickiemu Episkopowi Przemyskiemu Nominatowi Metropolii zecona, któremu Episkopowi, *omnis securitas* przyrzeczona. 1710. *Poparcie Konf. Send. f. 52. Tit. Securitas Dobr Metropolii.* *Possessores Dobr Duchownych, (Exceptis Bonis Jure Terrestris gaudentibus, in possessione Duchowienstwa zostających)* Sumę 346666. zł. 20. gr. do przyszłego doszłego Seymu deklarowali, *præcavendo* iednak sobie: aby taż świadczona *æquanimitas in obligationem & sequelam* nie poszła, y żeby Dobra Duchowne, *eo pretextu sub onus* Konzystencyi zimowych y innych agrawacyi żołnierskich, według tak wielu Konstytucy, osobliwie A. 1676. pociągane nie były; która Suma, przez Komisarzow Dyecezalnych przy katedrach, sposobem wyrażonym o Hybernie, *assignataris* wypłacona będzie, przez gotowiznę lub Delatę. A. 1717. f. 57. *Tit. Dyspozycya Hyberny.*

Dobr Duchownych ochrona. *vid. Tit. Woysko.*

Place, na których są rezydencye Duchownych, Klasztory, Szpitale. *vid. Tit. Kościoły.*

Dobra Mieyskie Duchowni trzymający, podatki płacić mają *vid. Tit. Miasta.*

O Dobrach Duchownych. *vid. plura Tit. Duchowni. Tit. Przywileie. Tit. Kościoły. Tit. Klasztory. Tit. Szpitale. Tit. Libertacye.*

§.

Na gruntach Szlacheckich odgraniczonych, Poddani Krolewscy czynić Barci nie mają. A. 1550. f. 7. §. *Aby też.*

Dobra dziedziczne komuby *nullo jure* wzięte były; przy Rewizyi Listow, mają bydz uznawane na Seymie walnym. A. 1562. f. 25. §. *Ktemu.*

Uznawano ie y przywracano Szlachcie, kto Prawo pokazał, y ieszcze na przyszłym Seymie obiecano uznawać. A. 1563. f. 41. *Przywileie Stare.*

Ale to potym odkładano od Seymu do Seymu, aż dopiero o tym ponowę uczyniono: że o takie Dobra na Seymie Sady bydz mają. A. 1578. fol. 328. §. *Także.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*: iż każdy, któryby *pretenderet bona sibi nullo jure adempta*, ma na pierwsze a naydaley wtore Roki Ziemskie, z Małopolskich Woiewodztw Obywatel w Krakowie; z Wielkopolskich w Poznaniu; z Ruskich we Lwowie; z Mazowieckich w Warszawie, dać się wpisać w Regiestr; który Regiestr Starosta mieysca onego powinien Krolowi odesłać, aby też z strony Stołu Krolewskiego mogły się dostać, y na Seym blizki znieść *munimenta* do takowych spraw potrzebne. A. 1581. f. 373. Tit. De Bonis.

Dobra Szlacheckie *nullo jure* wzięte, *prescriptione non obstante*, każdy zawżse dochodzić może. *ib. f. 373. Tit. De bonis.*

Na przyszłym Seymie sądzone bydź mają. *ib.*

Znowu: iż każdemu dochodzić dobr swoich wolno, *non obstante quavis prescriptione & processu juris in contumaciam cujusvis quovis modo obtento, & adventualitate modernorum possessorum.* Ktore sprawy przynajmniej dzień ieden w tydzień, na każdym Seymie sądzone bydź mają. A. 1658. fol. 460. Tit. Bona.

Potym, że wedle dni opisanych sądzone bydź mają. A. 1607. fol. 836. Tit. O Sądach.

Nie dochodziły na przeszłych Seymach. Na blizkim tedy Seymie sądzić ie obiecano. A. 1611. f. 18. Tit. De Bonis.

Dobra Ziemskie dziedziczne, *nec modo donationis, nec emptionis*, albo *hypothecæ, neque quovis obligationis modo, aut aliquo alio jure*, dostawane bydź nie mają, ieno przez te osoby, ktore żadney w personach swoich preeminencyi nie zaciągając, *juri terrestri merè* podlegają, & *per omnia gaudent æqualitate & paritate juris & pæne* z drugimi obywatelami Państw Rzeczyposp. A. 1631. fol. 3. Tit. O dobrach.

Ad mentem tego prawa, Zywiec u Krolowy *in reemptione* deklarowano. *vid. o Zywcu, infra.*

Herburt. fol. 35. & sq. Dobra dziedziczne Ziemskie nie powinny bydź alienowane, wiecznemi czasami, ani donacyami, ani wendycyami, ani Sukcesyami, ani inszym iakimkolwiek pretextem. Ale wiecznemi czasami mają bydź w ręku y posesyi osob stanu Rycerskiego, o co na alienujących *forum & pæna*, iako w Statutach, *de expeditione bellica*, opisano. A. 1635. fol. 7. Tit. Ordynacya Rzeczyposp. Dobr Ziemskich dziedzicznych.

Vrzędy włzelakie, tak Ziemskie iako y Grodzkie, wiecznemi czasami przestrzegać mają tego, aby żadne zapisy *Donationum, venditionum* nie były przyimowane do Akt Trybunałskich, Ziemskich y Grodzkich, albo Woiewodzych, ktoremiby miały dobra pomienione *avelli* od posesyi realney y istotney Stanu Rycerskiego, pod vitraceniem Vrzędow y Dobr własnych dziedzicznych. Co się ma rozumieć y o Metrykach Koronnych y W. X. Lit. z tym dokładem: że ieżliby Pieczętarze w czym przeciwko tey Konstytucyi wykroczyli, na Seymie, za instancją Posłow Ziemskich, sprawić się z tego powinni, *salvâ nullitate alienatorie inscriptionis. ibid.*

A gdyby ktory z Stanu Rycerskiego, mający dobra takowe służbą Rzeczyposp. obowiązane, *transfret ad religiosum Vitæ Statum*, w tych Zakonach, ktore w rok profesją czynią, przed rokiem; a w tych, co we dwie lecie, przed dwiema laty, powinien takowych Dobr pozbyć do osoby Stanu Rycerskiego. *Alias post expirationem hujus temporis, wolno proximioribus consanguineis*, albo ieżliby ci albo nie chcieli albo nie mogli? każdemu inżemu z Stanu Szlacheckiego, takowe Dobra, według taxy (ktorą Sąd Ziemski, *cum duobus è proximioribus consanguineis*, czynić ma, *sub nexu juramenti*) Sumę *ad Acta* odłożywszy, *occupare & retinere*, iakoby do niego *per successionem* były *devoluta*: Na tych zaś, ktorem *post factam professionem* Sukcesya przypadać będzie, Statut *de Monialibus*, służyć ma. *ibid.*

Wolno iednak każdemu, tak Duchownemu iako y Swietckiemu, z Dobr swoich Ziemskich Szlacheckich, *quocunque jure acquisitis, de nova radice* czynić fundacye, tak Klasztorow, szpitalow, iako y Plebaniy, & *eo nomine quascunque facere inscriptiones.* Ale to *cavetur*: żeby ten, ktory funduje, *taçto pectore in facie* zupełnego Sądu Ziemskiego, przy rezygnacyi takowej rzekł te słowa: *sub fide, honore, & conscientia, Deum testor*, że taką fundacyą czynię *de nova radice* z Dobr moich własnych, żadnych pieniędzy za nie nie wzięwszy, *sine ullo condictione*, ale *ex puro zelo & propria mera liberalitate*, nie czyniąc nic *in fraudem* Prawa pospolitego; Co ma bydź *in Acta* inforowano. Ieżliby zaś kto vbogiemu Kościółowi Farskiemu we

Wsi darował na podratowanie sztukę jaką gruntu? to nie ma być *pro contraventione* Prawu poczytano. Tęż Konstytucyą przyjmują y ci, którzy są Religii Greckiej. *ibid.*

Duchowne Osoby, które *Patrimonialia Bona*, albo *quæſita*, na Osoby swoje y *ſucceſſores ſanguinis* trzymają, y ſłużbę z nich woienną, *non alterando obligationem* ich, *per ſubſtitutas personas* odprawują, przy tychże Dobrach zachowano. *ibid.*

Znowu o fundacyach: iż Dobr dziedzicznych na nową fundacyą, *ſine conſenſu Reipubl. contra Conſtitutiones*, oddanie, iako Prawu przeciwne *ſc̃ vim Ordinationis* w ſobie mające, *nullitatis* być mają, tak w Koronie iako y w W X Lit. w *Exorbit. A. 1669. Tit. Dobra dziedziczne.*

Na Daniny Prawem dziedzicznym nadane wykłady, ani żadne wywody prawa obcego iść nie mają, aby miały być za Lenne poczytane, tylko na którychby *expreſſe* ſtało, że ſą *iure feudali* nadane. *A. 1576. fol. 255. §. Także obiecujemy.*

Wojewodztwa Kiiowskiego Obywatele przy Prawach ſwoich, na iakiekolwiek Dobra nadanych, *conſervantur* wiecznemi czaſy. A ieżliby którzy z nich, na Dobra ſwe Oyczyſte y Dziedziczne liſtow nie mieli, a bez liſtow onych Dobr zpokojnie używali? tedy takowe Dobra, Prawem W. X. Lit. wedle ſtarego y nowego Statutu, iako do tego czaſu trzymali, trzymać będą wiecznemi czaſy; ani ku położeńiu y pokazaniu na to liſtow y Przywileiow przed Krolem y przed żadnym Vrzędem, żadnym obyczaiem nie mogą ani mają być przymuszani. *A. 1569. f. 166.*

Toż o Wojewodztwa Wołyńskiego Obywatelach. *ibid. fol. 159.*

Wojewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego y Braclawskiego Obywatele ſtanu Szlacheckiego, żadnych Praw na Maiętności ſwe, których ſą w poſeſyi przed Vnią, wykazywać nie powinni. A że niektóre wyſzły z Kancelaryi Krolewſkiej liſty, do wkażowania Praw tamecznych Obywatelow, *annihilantur*, y aby napotym przeciwko Prawu ich, takie wydawane nie były, *cavetur*; wyimując pozwy, y inſze ſprawy Boiarom Zahuskim od IMP. Wojewody Kiiowskiego intentowane. Także y wſzyſkie pozwy, tak na membranach iako y mandaty, któreby były nad opisanie Konstytucyi 1598. (*vide* o tym *infra* Tit. Pozwy) bądź od Inſtygatora Koronnego, bądź od kogo inſzego, iakieykolwiek kondycyi będącego wydane, *caſſantur* *ſc̃ pœna* na kaźdego takiego *imponitur, cum aſſignatione fori*, na Trybunale. *A. 1611. fol. 32. Tit. O nieukazowniu Praw.*

Reaſſumuntur Wojewodztw, Kiiowskiego, Braclawskiego, Wołyńskiego y Czerniechowskiego Obywatelow, pomienione Konstytucye, tak *Vnionis A. 1569.* iako y *A. 1611.* iako y Konstytucya *Securitatis bonorum ſc̃ bonorum* (*quam vide* Tit. Wojewodztwa) *cum hac declaratione*: iż żaden Obywatel tameczny, do pokazania Praw na dziedzictwa ſwoie y Dwory Szlacheckie, nie ma być pociągany; A ktoby ſię ważył inkwietować o Dobra Ziemskie, a Dziedzic tego dowiodł przez Świadki, że tych Dobr był *in poſſeſſione*, iako *heres immediate* przed zaczęciem wojny *in A. 1658.* takowy nieſłuſznie *evocans in eodem termino*, nie tylko *damna*, na któreby *evocatus* po-przyſiągł, w Trybunale *inter cauſas conſervatas reſarcire*; ale też y *pœnis arbitrariis per Iudicium irrogandi*, y *pœnâ mille marcarum, ſub pœnâ perpetuæ Bannitionis*, karany być ma. A że Vr. Sta niſław Koniecpolski Wojewódzic Sendomirski, na Dziedzictwa ſwoie w Wojewodztwie Kiiowskim leżące (*Mliow/zczyzna*, to ieſt *Miaſta Smiła ſeu Taſmyn, Konſtantynow, Babkley, Orłowiec, cum attinentiis*) Vr. Daniełowi Wyhowſkiemu, miaſto Dobr Krolewſkich w dziedzictwo dane, doſyć czyniąc Konstytucyi Seymu przeſzłego, na teraźniejszy Seymie dowodnie Prawa ſwoie pokazał; *cavetur* tym Wojewodztwom, iż takowe Praw pokazanie, ani *ad præſens*, ani na potym *in ſequelam* iść nie ma, ani dawnym Prawom o niewkazaniu Praw preiudykować. Reaſumowano przytym wſzyſkie Konstytucye *de diſciplina militari*, deklarując y mieć chcąc, aby żaden Pułkownik, ani Rotmistrz, tak Połſkiego iako y Cudzoziemskiego Narodu, nawet ani PP. Hetmani, *ullo modo ſc̃ pretextu*, Obywatelow tamecznych *in poſſeſſionibus ſc̃ ad poſſeſſiones eorum*, lubo za Krolewſkimi ordynanſami, informacyami, choćby też *ex Senatûs conſulto* wydanemi, nie impedyowali, ani inkwietowali, ani Dobr tych wciążali, *ſub pœna trium millium marcarum ſc̃ triplici reſuſione damnorum*, w Trybunale Koronnym *inter cauſas militares ad inſtantiam injuriati vindicanda*. A gdyby prywatny, *caſu* zginienia takiego Praw, jeden drugiemu Maiętności dziedziczne, lub zaſtawne, arendowane, dożywo-

ne, reformacyom podległe, *modo violento* zabierał temu, któryby był Dobr odie-
 tych *immediate* przed wojną *bonae fidei possessor*, według Konstytucyi A. 1654. (po-
 dług ktorey, zginienie zapisów, *injuriatus evincet & jus suum stabiliet. vide eam in-*
fra) Takowy w Trybunale *ex speciali registro ante omnia* odpowiadać, y nie tylko
 Dobra wrocić, ale y szkody *juramento* likwidowane *resarcire* będzie powinien.
 Toż *forum* y tenże register naznaczono y z temi, którzy *ad malè narrata* otrzyma-
 li y vprośli sobie Dobra dziedziczne *juribus Caduci, dispositioni Regiæ non obnoxia,*
 tak Duchowne iako y Świeckie, których *injuriati*, albo *ob defectum* dochodzie-
 dotąd, albo też dołzedłszy Prawem, *ex jure victis* exekucyi otrzymać nie mogli; te-
 go dokładając: że takowe krzywdy, *ex cruda citatione, nullâ præscriptione & fatali-*
bus juris obstantibus, neque exceptionibus dawnych Praw, *neque exemptionibus,* mogą
 bydź dochodzone: y że Starostowie, *ex jure victis*, sami lub *Officia sua*, wkrzy-
 wdzonym *indilatam executionem* czynić powinni, *sub pena complicitatis.* O co *forum*
 z tymże Starostą w Trybunale, *ex eodem speciali registro.* Na koniec Obywatelom
 pomienionych Woiewodztw, którzy *tempore exilii*, od kogokolwiek y gdziekolwiek
 są *injuriati; nullâ præscriptione & fatalibus juris obstantibus, salva viâ jure agen-*
di reservatur. A. 1661. fol. 71. Tit. *Securitas bonorum & honorum.*

A iż przeciwko tey Konstytucyi, *ad malam informationem* Posłów Hetmana Zaporow-
 skiego, z Kancelaryi Koronney przeciwne potym wyizły Vniwersały, za ktoremi
 Dobra Obywatelom tamiecznym, także y Podolskim, przez Kozaków, przy przyda-
 nych Vniwersałach pomienionego Hetmana Zaporowskiego, są odebrane; tedy ta-
 kowe Vniwersały, tak Krolewskie iako y Hetmańskie, zkasowano, y Obywatelom ta-
 miecznym *liberam apprehensionem* Dobr swoich, y do którychby *per successionem* kto
 należał, bez wszelkich przeszkod, y Vniwersały rewokatoryalne z Kancelaryi Koron-
 ney wydać do Hetmana Zaporowskiego, pozwolono; afskuruiąc, iż napotym, żadne
 takowe Vniwersały wydane nie będą, *sub nullitate* onych A. 1662. f. 3. T. Resztytucya dobr.

Dobr dziedzicznych w Rusi, Podolu y Podlaśiu, *pro Regalibus* vpraszać się nie godzi *sub*
refusione damnorum & penâ duorum millium marcarum, Parti & Iudicio totidem in
instanti solvendarum, & sub nullitate Przywileiów takowych. O co *forum* Trybu-
 nal Lubelski, *inter causas officii, peremptorie.* Co się ściąga na tych, którzyby napo-
 tym vprasiali. A. 1647. fol. 19. Tit. Zamknięcie Exekucyi.

A Instygator, *sine certo Delatore*, pozwow wynosić nie powinien; *exceptis litis pen-*
dentis ante annum 1588. ibid. Plura vid. Tit. Exekucye.

Dobra Szlacheckie w W. X. Lit. przed Vnią wieczne, ktoby sobie vprosił, y to do Prawa
 przywoził; za pokazaniem wieczney dyspozycyi, u tegoż Prawa, tysiąc złt. odli-
 czyć powinien. A gdyby pozwałszy do poparcia tey sprawy, kto sam nie stanął;
 pod winę Bannicyi podpadać ma, y *Privilegia* na takowe dobra, *ipso facto nullitati*
subiacere debent. Ta jednak Konstytucya *plebeis* służyć nie ma. A. 1633. fol. 39.
 Tit. o Dobrach przed Vnią.

Dobr Ziemskich Cudzoziemcy, bez Indygienatu trzymać nie mogą. *vid. Tit. Cudzo-*
ziemcy.

Dobra, *in vim redemptionis, alias* na Wyderkauff, Duchownym Osobom zapisane, *in pos-*
sessione dziedziców zostawać maia, czynż doroczny zapłaciwszy, od każdego sta złt.
 po siedmiu złt. A. 1635. fol. 9. Tit. o Wyderkauffach.

Wolno dziedzicowi, *praviâ citatione peremptoria* do Vrządu Grodzkiego, (ktora na
 niedziel dwanaście przed wykupnem ma bydź położona) dobra takowe, odłożywszy
 sumę, albo *apud Loci Ordinarium*, albo *Capitulum*; albo ieżliby ci *recusarent*, w
 Grodzie; Kwit dostateczny z kaucyą otrzymawszy, *emundare. ibid.*

Zaden nie może więksey sumy na Widerkauff na Maiętność swoją zaciągać, nad ta-
 ką, ktoraby *dimidium valoris* tey Maiętności nie przechodziła. A ktoby inaczej
 śmiał postąpić? do Vrządu Ziemskiego onego Powiatu ma bydź deferowany. Sąd
 zaś Ziemski na Rokach, *in facie Nobilitatis*, ma vznać takową kontrawencyą y ode-
 stać sprawę na Trybunał, *inter causas mixti fori, ad rescindendum contractum. ib.*

O placeniu takowych czynżów, *forum* y Proces ma bydź na kwerelach, *sine quavis ap-*
pellatione. A Starosta *in bonis jure victi, non obstantibus citationibus ad cassandum*
& sublevationibus, powinien czynić exekucyą, *semotis omnibus diffugiis, sub pena*
trecentarum marcarum, & in realem possessionem dobra podać temu, czyia suma,
 ktory *in possessione* onych tak długo ma bydź, aż tenże *jure victus* odłoży sumę, lubo
 proxi-

proximiores descendentes, lubo ktorykolwiek z Stanu Szlacheckiego. *ibid.*

Reasumowano tę Konstytucyą *in toto* o Wyderkaufach W X Litewskiemu, podług ktorey, tak Duchowni w odbieraniu tylko po siedmiu złt. od sta, iako y Swietcy w oddawaniu na terminie, *in toto* zachować się mają. A. 1673. fol. 19. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Dobr w W X Lit. zaieżdzać *violenter* nie mają Duchowne osoby, wprzod nie czyniąc prawem o niezapłacenie Wyderkaufu, y vmyślnie nie biorąc pieniędzy na terminie; *sub restitutione bonorum & pœnis, cum refusione damnorum*, ktore Trybunał za dowodem Aktora uznać powinien. *ibid.*

Znowu o Wyderkauffach, *cum reassumptione* Konstytucyy. A. 1631. 1635. 1673. *declaratur* W X Litewskiemu: iż Sumę traćć mają Duchowne Osoby, ieżliby przeciwko Prawu postępować ważyli się? A sprawom takowym, odtąd *forum* w Kole wielkim Trybunałskim naznaczono, y w nim dekrety o *expulsy* z Dobr Ziemskich, na Duchownych osobach zapadłe, *in toto* aprobowano A. 1678. fol. 20. Tit. Reassumptio o Wyderkauffach.

O Dobra Ziemskie y o poddane, Duchownym w W. X. Lit. *forum. vid. Tit. Duchowni.*

W Dobrach dziedzicznych nie Władykowie, ale Dziedzicowie Swieszczennikow do Cerkwi podawać mają. A 1647. fol. 19. Tit. O Duchownych Ruskich tak w Vnii, iako y nie w Vnii będących.

A w Dzierzawach Krolewskich Dzierzawcy; *salvis majoribus beneficiis*, ktore podawaniu Krola należeć mają. *ibid.*

O Dobra, ktorzy one, *jure emptionis vel donationis*, pod tytułem Ziemi Podlaskiej nabyte, pokażą; nie w Litwie, ale w Koronie bydź ma *forum*. Zapisy iednak w W. X. Lit. ktore *modo obligatorio* na takich Maiętnościach są uczynione, mają zostawać *in robore*, aż do uiszczenia y dosyć uczynienia, za prawem W. X. Lit. A. 1611. fol. 22. Tit. Rozgraniczenie.

Dobra dziedzictwem nabyte w Woiewodztwach, Wołyńskim y Podlaskim, przed poślednieyszemi Kredytorami y Legatami, *in robore* zostawać mają. *vid. Tit. Woiewodztwa. & plura vide Tit. eodem.*

W Woiewodztwach, Kiiowskim, Bracławskim y Czerniechowskim, gdzie Xięgi Ziemskie y Grodzkie przez Nieprzyaciela popalone były, byle kto *jus hereditatis* zaraz po uzpokoieniu Woyny pokazał, a tego dowiodł, że był *in possessione* iako *heres immediatus*, przed zaczęciem Woyny Anno 1648. nie miał bydź do pokazowania inszych dyspozycyy necesytowany. Jeżliby iednak kto Procesy miał, lubo *antiquitus*, albo *immediate* przed zaczęciem tey woyny, *repetendo hereditatem*, a byłyby *ad manus Actoris*, y *sufficerent ad deducendam realitatem*; *Actori probatio deferenda*. A ieżeli Aktor nie będzie miał munimentow, a pozwany pozwami swemi złoży się, Pozwany ma bydź bliższy do poprzyśiężenia; a gdy Aktor y *Citatus* bez munimentow staną, pozwany przy posesyi swey bliższy ma bydź, *præviâ inquisitione ad comprobandum* A. 1654. fol. 9. Tit. *Securitas bonorum & bonorum.*

Taż Konstytucya służyć ma y Ziemi Bielskiej, Drobyckiej, Mielnickiej, Nurskiej, y Woiewodztwu Brześciańskiemu, względem Praw y dyspozycyy podczas Woyny Szwedzkiej ztraconych. A. 1661. fol. 13. Tit. *Securitas.*

Potym Akt Ziemskich y Grodzkich, w niektórych Woiewodztwach, przez Nieprzyaciela ogniem znieśionych, częścią też po różnych mieyscach zruinowanych, a niektórych *in hostico* ieszcze zostających; warunek taki: *Reassumuntur Constitutiones superiores de securitate bonorum & bonorum, Annorum 1658. & 1661. & declaratur*: iż ieżliby ktokolwiek, *ob defectum munimentorum*, w sprawach y zapisach swoich, z ruiną substancyi albo sum szkodował, a potymby ktora strona zasięgiży *documenta literatoria & authenticas probationes*, one *in termino legitimo* pokazała? tedy wolno każdemu vkrzywdzonemu, *juxta jura sua*, posesyy y pretenssy, *vigore inscriptionum*, *in omni subsellio* dochodzić. W czym *præscriptiones & fatalia* nikomu szkodzić nie mają; nie deroguiąc w niwczym Dekretom Seymowym y Trybunałskim. A. 1667. fol. 36. Tit. *Reassumptio securitatis bonorum.*

W Ziemiach, Liwskiej y Nurskiej, Zapisy tak mają bydź wydawane, iako się ktory znajdzie, lubo bez Aktu, lubo początek, lubo dokończenie. Co nie ma *vitio officii Notariatus*, lecz *communi calamitati totius Reipubl. imputari. ibid. f. 38. Tit. Akta.*

Dobra Lewunkowicze y Sokolowszczyzna (*alias Krukowszczyzna*) w Powiecie Braclawskim na pograniczu Kurlandskim y Inflantkim leżące; Vr. Jozafata Mirskiego Chorążego Braclawskiego dziedziczne, od Hybernij y grunta puste Połubnie, *alias Kufzczyzna* w Woiewodztwie Trockim leżące, *ex natura sua lenne, ab omni onere militari lege perpetuā* uwolniono. K. L. 1717. fol. 19. Tit. *Abusus Dobr Lewunkowicze.*

Dobra Juraciżki w Powiecie Olzmiańskim, z Gruntem Siemianki nazwanym, dziedziczne Vr. Michała Kopcia, od hybernij uwolniono, z Taryfy hybernowej eliminować pozwolono, *circa immunitatem Terreſtrem* zachowano; *Salvis oneribus terreſtribus Reipl. ib.*

Dobr Dziedzicznych Miasieczka Bobrownik y Deblina, w Ziemi Steżyckiej leżących, *cum attinentiis* W. Jozefowi Mnizzekowi Marzałkowi W. Kor. *hereditatem cum Jure Patronatus in perpetuum* przyznano. A. 1726. f. 50. Tit. Deklaracya Dobr dziedzicznych.

Dobr Ziemskich także Mieyskich, żeby Stan Duchowny, *modo donationis, venditionis, hypothecae*, ani przez Testamenta, nie nabywał, zakazano, y Konstytucye dawne o tym realumowane, *alias confiscationi* takowe dobra *subesse* powinny, *excepta fundatione de novaradice, pravia* pierwey *Conſtitutione* na Seymie. K. L. 1726. f. 96. Tit. *Warunek de non alienandis bonis.*

Z Dobr, ktore Szlachta u Tatarow w Litwie, na ich ciężarach pokupili, służbywoieną nakazano. *vid. Tit. Tatarowie.*

Ktoby Dobra iakie trzymał, na ktoreby prawo kto inſze przewodził, ma czynić z nim, *pro deportatione citationum. vid. Tit. Pozwy.*

DOŻYWOĆIA.

Dożywocie y Konſenſy na Dobrach Krolewskich, ktore nie ſą Prawu przeciwnie, w *Herbart. fol. 14. T. Eadem ad vitalitatem.* mocy zostawiono. A. 1550. f. 4. §. A iż wiele.

A *ſolida* albo ſpolne dzierżenia znieſiono, y nie mają być dawane. *ib.*

O tymże *declaratur*: iż dożywocie, na kaźdey ſtarey Sumie ieſt dobre. A. 1562. f. 19. Tit. O Dożywociach.

Gdy dożywocie Oycu dane, choćby dzieci *expreſſe* nie były mianowane, po śmierci Oycy ieden z nich w dożywociu zостаwać ma. *ib.*

Dożywocie Braći, bądź dwom, bądź *pluribus*, dane, gdzie kaźdy *pro intereſſe ſuo*, rozdzielnie lub nierozdzielnie używa go, gdy z nich ktory umrze, *ſuperſtites* już nie w dożywocie, lecz w Sumę tylko ſukcedują, choć ieſt, choć nie ieſt na nim, tak iż owa część umarłego ieſt na zakupie. *ib.*

Dożywocie Oycu z Synem dane, ieżeli Ociec Synowi w poſeſyę przed konkluzyą Seymu *Herbart. fol. 142. Tit. Dignitater & Officia indigenis.* teraznieyſzego puſci? nie ieſt *expectativa*, byle nieſądowe dożywocie, gdyż według Statutu, Vrzędy Sądowne mają być dawane *etate, intelligentiā benē vigentibus.* Co ſię ma rozumieć *de preſenti ſtatu perſonae, non de futuro. ib.*

Dożywocie dwom Braći *conjunctim & ſeparatim* dane, gdy ieden drugiemu przed konkluzyą Seymu tego uſtąpi, nie ieſt także *expectativa. ib.*

Dożywocie Mężowi z Zoną dane, tak ſię ma rozumieć: że *uno mortuo, ſuperſtes* ſukceduje w dożywocie. *ib.*

Dożywocie na ſtarych Sumach, tylko za odpuszczeniem nieco z Sumy, mają być dawane. A. 1565. f. 90. Tit. Dożywocie.

To ieſt za extenuacyą czwartey części. A. 1566. f. 126. Tit. Dożywocie.

Na Staroſtwach Vkrainnych, *in ſolidum* Mężowi y Zonie napotym dożywocie nie mają być dawane. A. 1647. f. 26. Tit. O Staroſtwach.

Declaratur: iż iako ta Konstytucya na ſamę tylko Woiewodztwa Kiiowskiego Ukrainę była poſtanowiona, tak na Woiewodztwo Podolſkie ſciągać ſię nie ma. A. 1647. f. 34. Tit. Deklaracya.

Dożywocie żadna Białagłowa, na Staroſtwach pograniecznych, nietylko w Vkrainie, ale ani w Ruſi, ani w Podolu leżących, mieć nie może, *ſub nullitate Privilegii. Salvis modernis Poſſeſſoribus.* A. 1662. f. 9. Tit. Dożywocie.

Ani więcey nad dwie Krolewſzczyzny *cujuscunque generis*, lub Staroſtw, lub Dzierzaw, po śmierci Małżonka ſwego trzymać może. *Exceptis his*, ktore do czaſu podania

tey Konstytycyi do Grodu Warszawskiego, *iura communicativa* otrzymały. *ib. Tit. O Dożywociach.*

Na Zamki także y wszelakie fortece, *communicationes jurium*, dożywocie Białym-głowom dawane bydź nie mają. *vid. Tit. Zamki.*

Dla tego dożywocie Vr. Heleny Międzyńskiej na Starostwie Krzepickim, iako przeciwnie prawu, (gdyż na pograniczne Starostwo y fortece otrzymane,) zkaflowano, y one tylko na Kuźnicach, Pankowskiej, Kostrzyńskiej deklarowano. *vid. Tit. Starostwa.*

Dożywocie czworo na Dzierzawie Parchowskiej, Białemburgu, Cisowie, Chylonie y Kędłowie, *cum attinentiis*, Potomkom Vr. niegdy Gneomera Reinholda Krokowskiego, *sine quavis exemptione, post decessum modernorum possessorum &c.* *Vid. Lit. Sumy.*

Dożywocie na Leśnictwo Czacheckie ztwierdzono, Benedyktowi Pawłowi Sapieżie W. Podskarbiemu Lit. y Izabelli Tarłowni Małżonkom; o czym Konst. A. 1670. reasumowano. K. Lit. 1685. f. 8. *Tit. Konfirmacya.*

Plura o iakich Dożywociach. vid. Tit. Sumy.

Dobra Krolewskie *ad certum tempus* dane. *vid. Tit. Dobra Krolewskie.*

O Dożywociach. *Plura Tit. Dobra. Tit. Przywileie. Tit. Starostwa. Tit. Zamki.*

D R O G I.

DRogi, w Przywileiu Miaštu Poznaniowi od Krola Kaźmierzja Jagiellonowego Syna A. 1455. nadanym, tak opisane: z Ziem Ruskich y Bełskiej, przez Rubieźow, Krasnystaw, Lublin, Kaźmierz, Zwolen, aż do Radomia, a z Radomia ku Wrocławiu Śląskiemu, przez Skrzywno, Opoczno, Żarnow, Przedborz, Radomskie, Brzeźnicę, Wieluń y Bolesławiec; A do Wielkiej Polski z Radomia przez Przytyk, Inowłódz, Brzeźiny, Strzykow, Łęczycę. A. 1565. f. 15. *Tit. Toż Miašto.*

Drogi, w Przywileiu Miaštu Kaliszowi, przez I M P. Jana Ostręgę Starostę Wielkopolskiego, z rozkazanja Krola OLBRYCHA opisane y postanowione, y od tegoż Krola utwierdzone: z Ziem Pruskich do Wrocławia Śląskiego, Brzegu, Nysy, Swidnice, Opola, Opawy, *& eis finitima*, przez Bydgoszczą, Gnieźno, Wrzesnię, Pyzdry; albo przez Radzieiow, Wrocław y Konin, albo przez Toruń, Koło, Turek; z Miašto zaś przereczonych Polskich y onym przyległych, przez Kalisz y Ostrzeszow. *ib. §. W tymże Liście.*

Do Głogowa zaś, Lignice, Gierlice, Bruciu, Żytawy y do innych przyległych, z Prus tychże, *ad placitum*, albo przez Kalisz, albo też przez Poznań, Kościan, Wschowę. *ib. f. 116. §. A kroby.*

A z Rawy, Sochaczewa, Płocka, Gostynina y innych wszystkich Miašto Mazowieckich, przez Koło, Wartę, Kozminek, Kalisz, Ostrzeszow. *ib. §. A Ziemie.*

Z Warszawy y inszych Ziem Mazowieckich, nie na Kalisz, ale na Bolesławiec aż do Śląska. *ib.*

Z Pragi zaś y Czeskiej Ziemie, ku Myśznu, Łusacyi y części Śląska wieǳając do Korony, przez Poznań; nie powinni iść przez Kalisz, ale z części Morawy y Czechow y z Pragi ku Morawie wieǳając do Korony, przez Wrocław, Rygę y Myśnę. *ib. §. A Praga.*

Tym zaś, ktorzy woły z Mazowsza y z Prus Mazowszu pogranicznych, przez Wartę y Kozminek pędzą, wolno iść daley, ktorędy się podoba. *ib.*

Drogi z Węgier y z Sącza, albo z inszego Krolestwa do Torunia, na Krakow. *ib. f. 108. Tit. Mieszczanie Krakowscy.*

Drogi z Wielkiej Polski ku Wrocławowi albo Śląsku, na Szrzem y Poniec. *ib. f. 115. Tit. Miašto Poniec.*

Drogi na Furmanow y pędzenia wołow, Luźtratorowie zpiśać, y na dziesięć łokci wymierzać mają. A. 1569. f. 189. §. Ciż Luźtratorowie gościnie.

Drogi y gościnie niezwyčajne od Węgier, Starostowie żarąbać mają. A. 1567. fol. 134. *Tit. Gościnie,*

O tymże: wina na Starosty y Dzierzawce dobr Krolewskich y na Szlachtę, przez ktorych Maiętności takie drogi idą, *centum marcarum; forum* Grod, albo Ziemstwo *peremptorie, ad instantiam cuiusvis.* A. 1569. f. 190. §. Gościnie.

Statut 1520. o zabronieniu przejazdów z towarami przez Margrabstwo, do exekucyi *Herburt. fol. 315. Tit. non per Marchiam.* przywodziąc, postanowiono: aby Kupcy wszelacy, tak Koronni iako y Cudzoziemcy, z Prus y Niemiec y innych Miał Słaskich, Pomorskich, nie przez Margrabstwo, ale przez Głogow y Wschowę, z towarami swemi do Wielkiej Polski y Prus y nazad ięździli, pod utraceniem towarów y koni. A Starostowie y Dzierżawcy Krolewsczyzn, którzy *contiguitatem* mają z Ziemią Pomorską, Margrabstwem y z Kąszubami, w Tucholi, w Cieluchowie, Kielcowie, Jastrowie, Lemduku, Mirakowie, Wierzchnie, Redzie, Pucku, &c. także w Maiętnościach dziedzicznych, inne drogi y gościńce *ex nunc* pozarebować mają. A ięzliby Kupcy nad to zakazanie towary swe przez Margrabstwo przeprowadzać ważyli się? Starostowie y Dzierżawcy Krolewsczyzn, y Stan wszelaki w dziedzicznych maiętnościach swych, towary w przemyście zabierać im mają, bądź za instancją Celników albo slug Celnich, bądź choćby żadney instancyi nie było. Których towarów za pracą trzecią część Starostom onego mieysca, albo Posesorom dziedzicznej maiętności, a dwie części *Fisco*, przez ręce Celników albo Pisarzów ich, za kwitami ich, *cedere* mają. A ięzliby Starostowie y Dzierżawcy, takowych przejazdów z towarami nie bronili, albo Kupców sołdrowali, y towary ich przeprowadzali? winami *de negligentibus Capitaneis* opisanemi, o przeprowadzeniu y sołdrowaniu Kupców z towarami, na którymkolwiek Trybunale, *ex delatione thesauri, ad instantiam Instigatoris, inter causas fisci peremptorię* karani bydź mają. A. 1611. f. 34. Tit. O przeiędzaniu Cel.

Drogi Miałom zkładowym uprzywileiowane *reassumuntur & approbantur*: z Niemiec, z Śląska, do Małej Polski y do Ruśi, przez Będzin albo Oświęcim, y przez Krzepice. Do Wielkiej Polski, z Frankfortu, z Lipska y innych portowych y zkładowych Miał, przez Głogow y Wschowę; A z Śląska przez Poniec y Szrem, drudzy przez Ostrzeszow, Kalisz. Do Mazowsza y Litwy przez Bolesławiec y Wieluń. Do Prus z Małej Polski y Ruśi, przez Piotrkow, Rawę, Dybow, Toruń. Z Wielkiej Polski y Niemiec, Śląska, przez Głogow, Wschowę, Poznań, Dybow, drudzy przez Ostrzeszow, Kalisz, Dybow y Toruń. Temiż gościńcami, a nie infzemi, kupie swe nazad prowadzić mają. Y infze gościńce, iako Lubelski, który idzie z Xięstwa Litewskiego przez Lublin, Babin, Bełżyce, Wrędow, ku Krakowowi, zwyklemi drogami zachowywać mają; a to wśzystko pod utraceniem towarów y koni. *ib. f. 35.*

Drogi ze Zmudzi do Prus, Komisarze Szlachcie ukazać mają. A nowe niezwykle przez Pułczę powinny bydź zagubione Kupcom. A. 1581. fol. 381. Tit. O drogach.

Znowu na to Komisarze naznaczeni. A. 1598. f. 697. Tit. Około Drog.

Znowu infz. A. 1607. f. 862. Tit. O Drogach.

Drogi do Kościoła, Targu, Młyna, Przewozu, y gościńiec pospolity sąsiad sąsiadowi wydać powinien. *In Except. Masou.* A. 1676. fol. 304. Tit. O wydaniu Drog.

A ięzliby drogę starą kto, dla swoiey potrzeby albo pożytku, zatracił? infzą tak dobrą ma ukazać. *ib.*

Reasumowano Prawa wśzystkie o drogach, ktoremi Kupcy y Furmani ięzdzić mają. A. 1649. f. 2. Tit. Podatki Ordynaryyne.

Gościńiec *Włoski* w Ziemi Halickiey, nie ma bydź od Kupców y Furmanów pomiiany, pod utraceniem towarów, których połowica *Fisco*, a połowica temu, kto zabierze, iść ma. A. 1654. f. 18. Tit. Gościńiec Włoski.

Ludzie Kupieccy y Furmani, dawnych Traktów, Prawem postanowionych, & *more antiquo* ugruntowanych, mieć nie powinni, *sub confiscatione* towarów, *vigore Const.* 1653. y *Possessores Bonorum* rychże kupieckich ludzi Protekcyami swemi okrywać nie mają *sub vigore pænarum, Processu Fisci extendendarum.* 1710. Poparcie Konf. Sendom. f. 66. Tit. Skarb. Kor.

O drogach y gościńcach: *Plura Tituli: Celnicy. Myta. Kupcy. Miasła. Składy.*

D U C H O W N I

Duchowni z Dobr Ziemskich, że Woyny niepowinni, na przyszłym Seymie, przy Rewizyi Listow, ukazać to mają. A. 1562. fol. 27. Tit. O służeniu Woyny.

Powinni z oyczystych Dobr, y iakokolwiek sobie y potomkoma swym y krewnym służących, a nie na Kościół danych y fundowanych, woenną expedycją odprawować, y infze wszystkie ciężary, iako y Swieteki Stan, poność. A. 1607. f. 835. Tit. Duchowni w Koronie Dobra dziedziczne trzymający.

Duchowni względem wszelakich krzywd, z gruntow dobr pomienionych pochodzących, w Ziemstwie albo Grodzie, & per appellationem albo remissionem na Trybunale odpowiadać mają. ib.

Takie zaś sprawy w Trybunale, sześć Osob Duchownych y wszyscy Deputaci Swietcy sądzić mają. A ieżliby *inter litis participes* Duchowny był? samo *seculare Judicium* sądzić powinno. ib.

A gdyby sprawy względem Dobr takowych, *cum personis secularibus* sądzić się zaczęły, a potym *lite pendente*, *in personas spirituales*, *vel successionis*, *vel affecuto iure* przypadły; *seculare* także *Judicium* sądzić ma, *ex registro causarum secularium*, *sine reiectione*. Wyiąwszy te dobra, które *per commutationem*, albo za przedaniem Dobr Kościelnych, do Kościoła przyłączone są, które dawnym prerogatywom Kościelnym podlegać mają. ib.

Infze sprawy, *juxta Const.* 1578. mają być sądzone. *ibidem. vide Tit. Trybunał.*

In causis granicierum Plebani, ktorzy nie mają poddanych y folwarkow udzielonych, ale tylko z dziesięćm y z pensyi fundowani są, do Dziedzicow przymieścić się nie mają. ib.

Duchownych napomniono, na Zieździe *Andrzejewskim* po Elekcji Krola, aby Dobr Szlacheckich nie naieźdzali y gwałtow nieczynili, a ukrzywdzonym aby się w wszystkim usprawiedliwili; a ieżliby nie chcieli? ukrzywdzony ma delacją uczynić na Seymie Koronacyi, aby z nich sprawiedliwość *peremptoriè* była. O co Posłowie Ziemscy mają pilnie instygować. A. 1576. f. 244. §. *Przekładano Nam.*

Na Duchownych Dekreta *y perlucra Judiciorum ultime instantie* nie mają być exekwowane, *ad cognitionem* na Seymie, ieżli im nie podlegali. A. 1578. fol. 327. §. *A iż się Panowie Duchowni skarżą.*

Duchownych osob sprawy z Swietekiem w Litwie, do poprawy Statutu W. X. Lit. odłożono. A. 1581. f. 381. §. *O sprawach osob Duchownych.*

Szołtyśi, Woytowie, z Duchownych Dobr, że służby wojenney niepowinni, ukazać to mają. A. 1550. f. 5. §. *A iż gdzie.*

Odłożono im to ukazanie do przyszłego Seymu. A. 1562. fol. 27. Tit. O służbie.

Znowu o tym: iż Stany Duchowne, na Seymie przyszłym pokazać to mają; A ieżli nie pokażą? służyc Szołtyśi y Woytowie powinni. A. 1607. fol. 838. Tit. O Kadukach.

Dyferencye, *de rebus politicis temporalibus*, miedzy Stanem Duchownem y Swietckim, na przyszłym Seymie *Electionis* uzpokoić obiecano. *In Conf. Varsau.* A. 1573. f. 209. §. *A iż to do Pokoju.*

Znowu na Elekcji Stefanowej o tym mówią. A. 1576. fol. 244. §. *Kompozycja.*

Do przyszłego Seymu *compositio* ta odłożona. A. 1578. fol. 326. Tit. *Jako sądzić.*

Jeszcze do dalszego. A. 1581. f. 379. Tit. *O Dzięścićcinach.*

Nie doszła za STEFANA, znowu o niey w *Interregnum* mówią. A. 1587. fol. 409. Tit. *Konfederacya.*

Na Koronacyi Krola ZYGMUNTA III. do przyszłego Seymu odłożona. A. 1588. f. 490. Tit. *Reces.*

Nie rychło potym Deputatow do niey mianują. A. 1607. f. 834. Tit. *Compositio inter Status.*

Nie doszła; czas infzy iey złożono. A. 1609. fol. 901. Tit. Reasumpcyja Kon-
sytucyi.

Nie doszła; znowu Deputaty mianuia. A. 1618. f. 4. Tit. Compositio inter Statús.

Nie doszła y ta; znowu inși Deputaci naznaczeni. A. 1631. fol. 5. Tit. Composi-
tio inter Status.

Do drugiego Seymu odłożona. A. 1633. fol. 41. Tit. Odłożenie. Tandem
zkończona.

W sprawach, o dobra Duchowne y Sumy Kościelne, y Ołtarzom fundowane albo
zapisane, ktore się do gruntu wiążą, *suspensa ad Compositionem inter Statús*. A.
1607. f. 835. Tit. O Preskrypcyach.

Duchownych apelacye, *tam in criminalibus quam in civilibus causis* z Swietekimi,
ktore à *Loci Ordinariis* wychodzą, *intra Regnum* mają być decydowane. Do czego
ma stan Duchowny dać y mianować, przed wyściem roku, Synodu Sposob, za de-
klaracyą Oyca S. żeby na pewnym mieyscu takowe sprawy, *intra spatium sex men-
sium*, determinowali. *ib.* Tit. O Apelacyach.

Duchowni Dzierzaw Swietekich trzymać nie mają. *ibid.* fol. 839. Tit. O Dzierzawach
Swietekich.

Duchowni *cum Nobilibus*, *in Causis criminalibus personalibus*, *forum* mają *intra Regnum*,
servato ordine in Brevis Apostolico descripto, *quod est in Metricis Regni*. *Et in Actis
Castrensibus Varsaviensibus*. A. 1635. fol. 9. Tit. Forum ludzi Szlacheckich z Du-
chownemi.

Oprocz Religii Greckiey ludzi, ktorzy przy dawnych zwyczajach zostaią. *ib.*

In causis autem realibus injuriarum civilium, Terrestrium ac granicialium, forum
Duchownym osobom Ziemstwo y Sąd Podkomorski, a z apelacyi na Trybunale, *in
iudicio composito*, tak iako y w drugich sprawach duchownych. Agdyby ktora Ducho-
wna osoba, dała Bannicyą na sobie otrzymać, *Loci Ordinarius executionem super
bonis ejus propriis Et persona faciet; excepta religione Græcâ*. *ib.*

Duchowni przy Vrzędach Podkomorskich, Ziemskich y Grodzkich, na wizye, inkwi-
zycye, *in causis fundi*, przez Trybunał nie mają być przydawani. A. 1633. f. 34.
Tit. O Sprawach Trybunałskich.

Duchowne dostoiensstwa, iako to Arcybiskupstwa, Biskupstwa y infze wszelakie *Beneficia*,
non obstante Confederatione, Katolikom *Indigenis Polonis*, *juxta Statutum*, mają
być dawane. *Confederat. Varsav.* A. 1573. f. 209. §. Wszakże przez tę Kon-
federacyą.

Potym *forum contra secus obtinentes*, iakoż Starostą nieosiadłym, na Trybunale
ad instantiam cujusvis. A w Litwie także na Trybunale *cum pæna trecentarum
marcarum, parti Et iudicio totidem* postanowiono. A. 1607. f. 831. Tit. O Cudzo-
ziemcach.

Toż *reassumitur*. A. 1609. f. 890. Tit. O Dygnitarstwach.

Plura vid. Tit. Cudzoziemcy.

Duchownych Prelatur y Kanoniy Katedralnych Kościołow, y infzych dygnitarstw y *Be-
neficiorum*, *capacem* deklarowano X. Marynusa Saynit Martin Probošcza Krušzwic-
kiego. A. 1662. f. 10. Tit. O Cudzoziemcach.

Także X. Alexandra Kofaznowskiego Kuštosza Poznańskiego. A. 1677. fol. 22. Tit.
Deklaracya.

Także X. Adama Sarnowskiego Probošcza Łenczyckiego, Sekretarza y Pisarza Pokoio-
wego Krola I Mći. A. 1683. f. 18. Tit. Deklaracya.

Duchowne *Beneficia*, Kanoniy y wszelakich Prelatur, w W. X. Lit. Ludziom prostego
stanu, sposobem koronnym nie mają być dawane; tylko Narodowi Szlacheckie-
mu: *exceptis iis, qui ante hanc Constitutionem obtinuerunt*. A. 1633. f. 27. Tit. Ca-
nonici Capitulares.

Duchowni, że Pobor na Dzieięćcinach dawali, colligitur z wielu Uniwersałow Poborowych.

Ale potym Konstytucya wyraźna taka stanęła: aby *ratione* Dzieięćcin Duchowni przy-
kładali się do Poborow. A. 1635. f. 10. Tit. Kompozycya o Dzieięćciny.

Duchowni Smoleńscy *utriusque ritus*, wolni od leż y stacyy żołnierskich. A. 1653. fol. 9.
Tit. Securitas.

Ciż zawsze gdy potrzeba, na obronę Smoleńska, na Popisach stawić osob sześćdziesiąt y dwie powinni. *ib.*

Xięża Plebani Dyecezyi Wileńskiej, Starostwa odtąd za Dworem, a nie w Trybunale *forum* mają. A. 1666. f. 12. Tit. *Gratitudo*.

Duchowni ostrzegają sobie, że lubo *in vim subsidii charitativi*, sumę z Biskupstw swoich y innych dobr Duchownych do Hybernij na podział woysku wnoszą, to jednak ma być *salvis immunitatibus Ecclesiasticis*, y dobra Duchowne od stacy zimowych wolne być mają. A. 1676. fol. 17. Tit. *Hyberna*.

Duchowni, dobra Mieyskiemu prawu podległe *quocunque iuris titulo* trzymający, wszystkie podatki publiczne, Seymami & *laudis* na Seymikach uchwalone, płacić powinni. *vid. Tit. Miasta*.

Duchownym osobom dobra stołu Krolewskiego, ani iurgielty na nich, ani arendy, ani administracye, dawane y pozwalane być nie mają. A. 1633. fol. 26. Tit. *O Dobrach*.

Duchowni W. X. Lit. o dobra Ziemskie y poddane wiecyste, w Ziemstwie lub w Grodzie *respondere* powinni; a apelacye z tamtąd w Kole wielkim Trybunałskim, *in iudicio seculari* sądzone być mają. A. 1678. f. 19. Tit. *Obiasnienie apelacyi*.

Duchowni w W. X. Lit. o niezapłacenie Wyderkaufu, zaieżdzać *violenter* dobr niepowinni. *vid. Tit. Dobra*.

Duchownych wyprawa z łanow. *vid. Tit. Woyska*

Duchownych dobr *Securitas*. *vid. Tit. Dobra*.

Duchownych dobr iakichkolwiek Libertacya. *vid. Tit. Kościoły. Tit. Klasztory*.

Duchowni Deputaci. *vid. Tit. Deputaci*.

O Duchownych Greckiej Religii. *vid. Tit. Grecka Religia*.

D Z I E C I .

Dzieci gdyby się z Rodzicami nieprzystoynie obchodzili, y przykrości im iakie wielkie czynili, *ad simplicem querelam, pro arbitrio* Rodzicow, przez Starostę mieysca onego, więz karane być mają. *In Except. Masou. A. 1576. fol. 300. Tit. O Dzieciach*.

Ale gdyby Ociec po śmierci Zony swej pierwszej, pojął wtórą albo trzecią Zonę, albo też matka po śmierci Męża swego, szła za inzego, a szłoby między niemi o dobra, już nie na prostą skargę mają być karani, ale za słusznem dowodem, iako na innego sąsiada. *ibid.*

D Z I E S I Ę C I N Y .

De Decimis vide Statut. Herb. fol. 130. Tit. Decima. **D**ziesięciny w Dobrach Szlacheckich, *in ordine* Trybunału, *ad compositionem inter Status* zostawione. A. 1578. fol. 327. §. Dziesięciny.

Exekucya dekrétow Trybunałskich, które o nich zaśły, suspendowana *ad eandem compositionem*. A. 1581. fol. 379. Tit. *o Dziesięcinach*.

Znowu wszystkie o nie procesy suspendowano *ad eandem compositionem*. A. 1588. fol. 490. Tit. *Reces Seymu*.

Znowu o tymże; A Sędziowie Ziemscy y Vrzędy Grodzkie, takowych spraw sądzić y exekwować nie mają, *sub poenis contra negligentes Officiales sancitis*. A. 1607. fol. 835. Tit. *O Dziesięcinach*.

Dziesięcina wytyczna z Maiętności Krolewskich wolna; z Dobr zaś Szlacheckich, za pozwoleniem Stolicy S. Apostolskiej, Biskup każdy *compositiones Redorum factas & faciendas*, także Kontrakty dawne, kwity, *perpetuo approbabit*. A. 1635. fol. 10. Tit. *Kompozycya o Dziesięcinach*.

A gdy się Duchowny nie chce zgodzić; *Loci Ordinarius cum duobus ex Capitulo Nobilibus*, to ma decydować, *non obstante refragatione* Duchownego, mając ośobliwy wzgląd na zpuśtoszenie, y na *onera* ubogich ludzi. *ibid.*

Dziesięciny z tych gruntow iść nie mają, z których idą Maldraty, & *vice versa* z których dziesięcina idzie, z tych Maldraty nie poydą, chyba gdzieby o tym iasne funduszow y zapisow dyspozycye były produkowane. Z których zaś dobr, tak Krolewskich iako y Szlacheckich, miasto dziesięcin, meszne bez wszelakiej dyferencyi *cum Spiritualibus* dają; przy tym zwyczaiu tamte dobra zostawać mają. *Ibid.*

O Dzie-

O Dzieściny pieniężne, Proces do Grodu na kwerele *sine appellatione*; a o wytyczne do Ziemstwa, a potym na Trybunał byż ma. *ibid.*

Dzieściny, gdyby Duchowny, na czas przypadający podług kompozycyi, od Szlachćica wziąć nie chciał; ma Szlachćic on pieniądze w Grodzie *deponere*, y o nie nie ma byż inkwietowany, za pokazaniem kwitu Grodzkiego. *ibid.*

Ktory Szlachćic *ultra* chce, aby z iego gruntow wytyczna szła dzieścina; wolno mu to nie tylko samemu trzymać, ale y Sukcesorow obligować swoich. *Ibid.*

Gdzie wytyczne są dzieściny, tam Duchowni, *ratione* onych, do Poborow przykładać się powinni. *ibid.*

To Prawo o Dzieścinach, wedle pomienioney Konstyt. A. 1635. aby *in executione* zostawało, postanowiono; y ieżeliby Dekret iaki przeciwko temu stał, *nullitati* ma *subiacere*. A. 1678. fol. 13. Tit. O Dzieścinach.

Dzieściny Kowińskiey *commutatio*. *vid.* Tit. Frymarki.

E L E K C Y A.

Elekcyonis *modus in casum Interregni*, miał byż namowiony za AUGUSTA Krola. A. 1569. fol. 196. §. Także *de Interregno*. Potym podano Krolowi Stefanowi, żeby na to, na przyszłej Koronacyi swojej, osobny Seym mianował. Czego wszyscy poprzeć byli powinni. A. 1576. fol. 244. §. *Te wszystkie*.

Po śmierci Krola Stefana, na Zieździe Woiewodztwa Sendomirskiego, o tymże. A. 1587. fol. 426. §. *Iż też na tym*.

O tymże y pod Wiślicą na Zieździe głównym. *ibid.* fol. 438. Tit. *Poparcie wolney Elekcyi*.

Na Koronacyi Krola Zygmunta III. w Reces to wpadło. A. 1588. fol. 490. Tit. *Reces Seymu Koronacyi*.

Elekcyja Krolow wolna zostawać ma wżem Stanom Rzeczypospolitey. Dla tego się Krol Stefan obowiązał był, iż za żywota swego on y Potomkowie iego, Krolowie Polscy y Wielcy Xiążęta Litewscy, Rulcy &c. nie mają wiecznemi czasy mianować, ani obierać, ani Elekcyę składać, y żadnym wymyślnym sposobem na Państwo to Sukcesora swego wśadzać. *In Literis Confirmationis*. A. 1573. fol. 253. Tit. *Litterae Confirmationis*. Herburt. fol. 159. Tit. Ca-
vet autem &
seq.

Y na inszym mieyscu o tymże. A. *eodem* fol. 275. §. *Co się tyczy*. A przedtym po śmierci Krola Zygmunta Augusta, na Konwokacyi Gieneralney Warszawskiej, między Stany Rzeczyposp. stało było, aby w gromadzie spólnie y zpokoynie, ziachawszy się na mieysce, y czas naznaczony, bez żadnego rozerwania między obierającemi, y bez żadney dysmembracyi, y bez falky prywatnych, Elekcyja odprawowała się. A ktoby mieysca y czasy inne do tego obierał y składał, albo tumultuować na Elekcyi chciał, albo lud służebny *privatim* przyjmował, albo Elekcyi zgodnie od wszystkich zkończoney zprzeciwiać się śmiał, przeciw każdemu takiemu powstać, też Stany, pod wiarą, poczciwością y sumnieniem, obowiązały się. *ibid.* fol. 208. Tit. *Confederatio*.

Toż wszystko pod Andrzejowem na Zieździe walnym, po Krolu Henryku, potwierdzono. A. 1576. Tit. *Oblatae sunt*.

Po śmierci zaś Krola Stefana, na Konwokacyi gieneralney Warszawskiej, to przydano: iż każdy takowy, ktoryby kogo przez praktykę, ku ubliżeniu wolney Elekcyi, wśadzać na Krolestwo, biorąc dary albo pieniądze, tak ku swemu pożytkowi, iako y ku zbieraniu ludzi, albo też obietnice na iakie racye, albo na autoryzacye v Pana przyszłego, ważył się; za pewnym odniesieniem y słusznym dowodem przez *scrutinium*, na Sądzie Gieneralnym Kapturowym, na Elekcyi postanowionym, *pro hoste Patrie* ma byż deklarowany y karany, y od Elekcyi odstrychniony. A. 1587. fol. 407. Tit. *My Rady*.

Taż pena y na tych, ktoby, bądź z Rad, bądź z Vrzednikow Koronnych y W. X. Lit. y *ex privatis personis*, ważył się nominować, publikować, albo koronować Pana, *sine consensu omnium Ordinum*. *ibid.*

Reasumowano to wszystko na poslednieyszych Konwokacyach. Ale y to: że nie pierwey I. M. X. Arcyb. Gnieźnieński do denuncyacyi Krola przystąpi, aż wprzod po trzy kroć zpyta: ieżeli jest wszystkich *consensus*, y ieżeli się wszystkim exorbitancyom dosyć stało?

Oprocz

Oprocz tego, Prawo wieczne za Krola Zygmunta III. napisano takie: iż Krol nie może mianować, ani się starać o Sukcesora, daleko mniej *per cessionem* kogo na Krolestwo wsadzać. Co gdyby się stało, *irritum & inane* bydz ma. Ani pretenzyc wszelakie z ktorychkolwiek miar y czyiezkolwiek cesty ważne bydz mogą. Y ktorbykolwiek, *tam internus quam externus*, za czasu Panowania Krola, bądź po śmierci jego, z tych miar mimo wolną Elekcyą, by też do Koronacyi przez gwałt przyszedł, na Panowanie tej Korony następował; ten *pro hoste Patriæ*, a ci wszyscy, ktorzyby mu tego pomagali, *pro Perduellibus* mają bydz poczytani. Tak iż wszystkie Prawa, tak przyrodzone, iako y pisane, peny, postępk y spiski do powstania *contra hostes Patriæ & Perduelles* uczynione, przeciwko nim wykonane bydz mają. Ktore Prawo wiecznemi czasy ma bydz świątobliwie y nienaruszenie chowane, y ktoby je w wątpliwość przywodził, iako *hostis Patriæ & Perduellis* ma bydz miany y karany. A. 1593. fol. 636. Tit. Wolność Elekcyi

Znowu to y inne wszystkie o wolney elekcyi Krola reasumowano Prawa 1607. f. 829. Tit. Naypierwey Warunek wolney elekcyi.

Znowu o tym Dyploma od Krola ZYGMUNTA III. in A. 1607. approbatum, Legum Volumini, cum reassumptione teyż Konstyt. A. 1607. inseritur. A. 1631. fol. 1. Tit. Warunek wolney Elekcyi.

Znowu też Prawa y Konstytucye reasumowano, wszystkie transakcye y skrypta, ieżli iakie w tej materyi z kimkolwiek, tak w Koronie iako y W. X. Lit. zasły? abroguiac y deklaruiac: że nikomu, ani Rzeczyposp. ani *Privatis præjudicare* nie mogą. A. 1662. fol. 3. Tit. Reasumpcyja o wolney Elekcyi.

Y znowu. A. 1667. fol. 3. Tit. Warunek Wolney Elekcyi.

Y znowu. A. 1670. f. 12. Tit. Warunek Wolney Elekcyi.

Ana Konwokacyi Gieneralney Warszawskiej po Abdykacyi Krola IM. IANA KAZIMIERZA, Stany Rzeczyposp. ktorzykolwiek *protunc* zgromadzili się, Związek swoy, względem Elekcyi Pana, *iuramento corporali* ztwardzili byli, *in hanc rotham*: „Przyśięgam Panu BOGU wszechmogącemu, w Troycy Świętej iedynemu, na to, iż „nie tłumaczac żadnym przeciwnym ani wymyślnym sposobem tej przyśięgi moiej, „w obieraniu Pana przyszłego; tego będę mianował za Pana, od ktorego y na ktorego imię, nie nigdy nie wziętem, ani obietnicę otrzymałem, anim praktykowałem sam „przez się, ani przez kogokolwiek, y nie dla moich prywatnych respektow, ale „względem caley Rzeczyposp. wszystko czyniac; y tego na Krolestwo mianować „będę, ktorego według sumnienia y Praw Naszych zgodnego będę rozumiał, ani „będę wprowadzał nikogo na Państwo, mimo powszechną zgodę. Jeżelim się do „kogo kiedykolwiek wiązał, tedy go cale odstępuję. Y ktokolwiek za Panowania „Krola IMci. przeszłego y po Abdykacyi, nienależnemi sposobami, mimo Prawana- „sze, starał się o Koronę Polską; obierać go y mianować nie będę. Tak mi Panie „Boże pomóż y Męka jego Święta. Który iurament, żeby do efektu przychodził, postanowiono tak: iż ktokolwiek na Elekcyą przyszłą przyiachać zechce; żaden, *cuiuscunque Status & præeminentie*, nie ma bydz *ad consilia publica & ad suffragium* przypuszczony, aż on wprzód wykona przed Deputatami z Senatu y z Koła Rycerskiego, na to zaraz na początku Elekcyi wysłanymi, przy Pieczętarzach oboysza Narodow, ktorzy, *sub nexu ejusdem iuramenti*, nikogo od tej przyśięgi nie wyzwolą. Tym zaś, ktorzy na tej Konwokacyi przyśięgli, podpis każdego w Konfederacyi za dowod będzie. A ktoby na Elekcyą przybywszy, nie chciał tej przyśięgi wykonać, taki nie tylko *a consiliis publicis & suffragio* odstrychniony, ale *& pro hoste Patriæ* ma bydz poczytany; przeciwko ktoremu wszyscy *confergere* powinni A. 1668.

Gdyby zaś ktorykolwiek *ex externis Principibus*, lub *ex Civibus* tej Rzeczyposp. przez ligi iakie, *& illicita media*, *in præjudicium* Praw y wolności Rzeczypospolită, *invitā eā*, chciał *per potentiam* na Tron kogo wprowadzac, y Rzeczypospolitą przez to mieścić; przeciwko takiemu każdemu wszystkie *studia* y siły Rzeczyposp. będą (po- ty w tym związku swoim nierozdzielnie trwając, poki przez wolne obranie Pana nie będzie uzpokoiona) y każdemu gwałtownikowi Praw, y wolności Rzeczyposp. tak dawnych, iako y na tej Konwokacyi postanowionych, poki zdrowia, substancyy y krwi ich stanie, *sub fide, honore & conscientia sua*, *& sub nexu ejusdem iuramenti*, oponuiac się, bez rozerwania na części y wszelkiej dysmembracyi tak Korony od W. X. Lit. iako y W. X. Lit. od Korony y innych *annexarum & incorporatarum Provinciarum*, iako jest iedna y nierozdzielna Rzeczyposp. *ibid.* Przytym

Przytym wſzyſkie ſcyſye *in Republica* y niechęci, *ex occaſione* przeſzłych lat zachodzą-
ce, wiecznie umorzono, y że to nie czyiemu zdrowiu, honorowi, ani fortunom ni-
gdy ſzkodzić nie ma, warowano. *ibidem*.

O Praktykach około Panowania. *vid. Tit. Male contenti.*

Plura vid. Tit. Krol.

Na Elekcya idący, powinni ſię ſkromnie zachować, ſzkod y krzywd nie czynić, pod
warunkiem ordynacyi Warszawſkiej, w tey mierze w Roku 1573. uczynionym, y
wſzyſtko płacić powinni, tak iako kto utargować może. A. 1587. fol. 414. §. A ci
wſzyſcy.

Y na wſzyſkich potym *ſubſequenter* Konwokacyach gieneralnych Warszawſkich, *ſub*
Interregnis, warowano to, ale doſtateczniej: Iż Obywatele, tak Koronni iako y W.
X. Lit. iadąc na Elekcya, ani krzywd y ſzkod ludziom czynić, ani wyciągać ſacyi, ani
gwałtownie bez zapłaty na laſy Szlacheckie naieżdzać mają, w teyże ſkromności &
in loco Eleſtionis zachować ſię powinni. A ktoby komu lub w ciągnieniu, lub na
mieyſcu, *ſub aſtu Eleſtionis*, *civilem vel criminalem injuriam* uczynił; na to ma być
compoſitum iudicium, to ieſt: trzech Deputatów z Senatu; a z Koła Rycerſkiego,
czterech z Wielkiej Polſki, czterech z Małej Polſki, czterech z W. X. Lit.
vid. Tit. Sądy Kapturowe.

Na Elekcya nie godzi ſię przyeżdżać z Cudzoziemcami, ani ich przy ſobie mieć y
chować, ani z działami y wſzelaką ſtrzelbą (chybaby Poſpolite ruſzenie dla tey Elek-
cyi było) przyeżdżać. A ktoby przeciwko temu wystąpił, za inſtygacyą drugiey
ſtrony, *pro boſte Patrie* ma być rozumiany, y na Maiętności y gardle karany.
Confederat. A. 1587.

Reaſumowano to potym zawſze, we wſzyſkich Konfederacyach gieneralnych War-
ſzawſkich, iako to: A. 1632. 1648. 1668. & 1674. O Poſtach Cudzoziemſkich na
elekcya y przed elekcya przyeżdżających. *vid. Tit. Poſłowie Cudzoziemſcy.*

Do Elekcyi, ani Powiatowe *praefidia*, ani pieniężny żołnierz Rzeczypoſpolitey mię-
ſzać ſię nie ma, ani na nią przyeżdżać. A ieżliby ſię komu od nich krzywda ſtała;
iako mają być karani? *vid. Tit. Woysko. Tit. Hetmani.*

Tym tylko wolno przyeżdżać, ktorzy tey Rzeczypoſp. potrzebę ſwemi pieniędzmi
zakładają; Pocztow iednak żołnierskich mieć nie powinni. *Confederat. A. 1587. fol.*
413. §. Żołnierza.

Na Elekcya wolno Żołnierzom poſyłać Poſłow ſwoich w potrzebach ſwych, ale bez
Pocztow, tak aby więkſzy ich *numerus* nie był od Woyska, iedno dwadzieſcia y z
ſlugami. *ibid.*

Do Elekcyi Krola nie miały być przypuſzczane Miasta, ktore ſobie pretendują
Prawo *ad liberam Eleſtionem*, aży wprzód na teyże elekcyi, niewątpliwemi Przywi-
lejami y Prawami tego dowiedli. *Confederat. A. 1648. fol. 20. §. Miasta.*

O Krolach, ktory po ktorym był obrany &c. *vid. Tit. Krol.*

Elekcya Deputatów. *vid. Tit. Deputaci.*

Elekcya Vrzedników Ziemſkich. *vid. Tit. Vrzednicy, & Tit. Podkomorzy.*

Elekcya Poſłow. *vid. Tit. Poſłowie.*

Elekcyje wſzelakie Woiewodztw Vkrainnych. *vid. Tit. Woiewodztwa, & Tit. Seymiki.*

Elekcya Vrzedników Ziemſkich Inſtantſkich. *vid. Tit. Inſtanty.*

Elekcya Woiewody Połockiego. *vid. Tit. Aprobacye.*

EVICTOR.

vid. Tit. Zapisy.

EVOCATIO.

Pożywać żaden żadnego nie ma do Sądu nienależytego, *ſub pena Statuti.* A. 1550. fol. 165. §. *Similit*
Herburt. fol.
Tametz.

7. §. *Acz to iuz.*
Reaſumitur to Prawo Woiewodztwu Mazowieckiemu, *ſub pena 14. marcarum in*
eodem Officio Caſtrenſi luenda; ktorey ieżliby tam na poſzanego nie zkazano? Sąd
Ziemſki, gdyby poſzany *novâ citatione* Aktora o niego poſzwał, zkazać ią ma, & ni-
hilominus to, coby *extra forum competens, quâcunque juris viâ, ſive in contumaciam, ſive*
per controverſiam, otrzymano było, *nullitatis* być ma. A. 1565. fol. 102. *Tit. Sądy.*
Co ſię ma rozumieć o tych poſzwach, ktoremi do Grodu Szlachtę, o rzeczy Sądowi
temu

II4 *Evocatio. Exc: Mazow. Excommunicati. &c.*

temu nienależące pociągają. Gdyby jednak kto się komu zapisał w Grodzie odpo-
wiadać, y do Grodu go, *vigore hujus inscriptionis* pozywano; to nie będzie *evoca-
tio. ibid.*

Starostowie procesow, *extra forum competens* otrzymanych exekwować nie mają, *sub
solutioe damnorum, medio corporali juramento taxandorum. ibidem.*

Na Trybunał Lubelski Vrzednikow Wielkopolskich, & *contra* Małopolskich do
Piotrkowa, nie ma nikt *per terminum tactum* wyciągać, *sub nullitate & pœna quin-
gentarum marcarum Polonicalium. A. 1627. f. 9. Tit. De evocatione.*

Ani Szlachcica Małopolskiego do Piotrkowa, ani Wielkopolskiego do Lublina, nie
godzi się *evocare, sub pœnis de evocatione. A. 1677. fol. 27. Tit. Deklaracya. vid.
Tit. Trybunał.*

Obywatelów W. X. Lit. jeżeli dobr nie mają w Koronie? do Trybunału Koronnego
nie godzi się *evocare. A. 1662. fol. 12. Tit. De Evocatione.*

De Evocatione wszystkie Prawa & *pœnas* reasumowano, z okazyi kondemnat *extra fo-
rum competens*, na Vr. Mieczniku Koronnym y sługach iego, także na Pawle Ziel-
skich, w Trybunale Piotrkowskim otrzymanych, a na tym Seymie zkaŝowanych
A. 1653. fol. 17. Tit. Znieśienie.

A *in futurum* nikt nie powinien pretenzsy swoich, Ziemskiemu albo Grodzkiemu
Vrzedowi do sądzenia należących, *ex cruda citatione* na Trybunale Piotrkowskim
albo Lubelskim, *etiam proprii fori*, dochodzić, *sub nullitate & pœnis de evocatione
sancitis. Salvis Decretis, ex seriis partium controversiis latis. ibid.*

Procuratores causarum, osobiwie w Trybunale Koronnym, Szlachtę dobrze ośiadłą,
*per speciem violatę securitatis, convulsionis Decretorum Tribunalitiorum, vel Ariani-
smi*, do Trybunału wyciągający, iako karani bydź mają. *vid. Tit. Prokurator.*

De evocatione Miał Koronnych. *vid. Tit. Miasła.*

Reliqua de evocatione. vid. Tit. Pozwy.

Wszystkie Konstytucye (*a mianowicie A. 1662.*) *de evocatione* postanowione reasu-
mowano, y warowano: aby żaden, z Wielkiej Polski Obywatel do Lublina, a
ni z Małej Polski do Piotrkowa, pogotowiu z W. X. Lit. do Trybunału Koron-
nego, & *converso* z Korony do W. X. Lit. pozywać y pociągać nie ważył się,
*sub amissione cause, & pœnis mille marcarum Polonicalium, in eodem foro vindicandis,
exceptis causis recentium* tylko *criminum*; chyba żeby kto miał Ziemskie dobra w Koronie,
albo sam *benevolę forum* przyjął. A Kondemnaty *in contrarium* otrzymane *nullita-
tis* są. *A. 1678. f. 10. Tit. Evocatio.*

Aby tak z Korony Polskiej na Dobra Litewskie, iako y z W. X. Lit. na dobra Koron-
ne, pozwow nie kładziono, y każdy *ex possessione* tam, gdzie *bona consistunt*, od-
powiadał, Konst. Litewskie 1627. y 1638. reasumowano. *K. L. 1699. f. 69. Tit.
Reasumpcyja Konstytucyi.*

EXCEPTA MAZOWIECKIE.

Vid. Tit. Woiewodztwa.

EXCOMMUNICATI.

Excommunicati do prawa mają bydź przypuszczani. *A. 1562. fol. 29. Tit. O Niedo-
puszczeniu.*

EXEKUCYA.

Herburt fol. 45. & f. 4. **E**xekucya Statutow, *de non alienandis & onerandis Bonis Regalibus*, uchwalona. *A.
1562. f. 13. Tit. Oznaymujemy.*

Sądzona na Seymie poczętym *A. 1563.* a dokończonym 1564. *fol. 38. §. Oznay-
mujemy.*

Jeszcze takie dobra przy posesorach zostawiono; ale od tego Seymu na naybliższym
Seymie liczbę uczynią Rzeczypospolitey y dochodów, wedle Inwentarzów Rewizo-
rów teraźniejszy, czwartą część oddać powinni będą. *A. 1565. fol. 100. Tit. O do-
brach exekucyi podległych.*

Sądzone, y daley odłożono ostatek. *A. 1566. f. 124. Tit. Rewizya.*

Exekucyi Statutu Kazimierzowego podległy wszystkie dyspozycje, *super Bonis & Castris principalibus* po nim uczynione. A. 1562. f. 13. Tit. Oznajmujemy.
Bona minutiora nie podległy, aż do Statutu Kazimierzowego. *ibid.* §. A ia.
ko ten.

Ale od Statutu Alexandrowego, wszelakie donacye y obligacye podległy. *ibid.* §.
Których iako się.

Exekucyi Statutu Władysławowego, sumy na Wielkorządach zapisane nie podległy, aż
do Statutu Alexandrowego, po Statucie giną. *ibidem* fol. 16. Tit. O Sta-
tucie.

Przed Statutem iednak Alexandrowym, *super Castra principalia* dane, ieżli się na Wiel-
korządach znaydują, giną. *ibid.* §. Wszakże tego.

Exekucyi Statutu Alexandrowego podległy wieczności, Lenna, przedaże, Fundacye
Duchowne, po nim uczynione. *ib.* Tit. O Statucie.

Y sumy wszelakie, po tym Statucie zapisane. *ib.* f. 18. Tit. O Sumach.

Y oprocz tych, ieżli które są na wojny Pruskie wzięte *pro necessitate Reipublicae*. *ib.*
§. Zostawując to.

Feuda Xiążąt Pruskich y Pomorskich nie podległy. *ibidem* f. 17. §. Ostawując w
mocy.

Ani Daniny w Xięstwie Mazowieckim, aż do Zygmunta Pierwszego. *ibid.* §. Co się
tknie.

O tymże. *vid.* Tit. Woiewodztwa.

Dobra konfiskowane, a po Statucie Alexandrowym Potomkom przywroczone, tak-
że nie podległy. A. 1562. f. 24. Tit. O Sądzeniu.

W Ziemię Podlaskiey także nie podległy Statutowi Alexandrowemu, ani innym po-
tym. A. 1569. f. 151. §. Nad to osobiwie.

Znowu o tym, że nie podległy, chybaby kto po inkorporacyi Podlasia do Korony, z
dobr Krolewskich co sobie usurpował, albo u Króla przed tym uprosił. A. 1588.
f. 479. Tit. Podniesienie pozwow.

Y znowu. A. 1601. f. 730. §. Nie inkludując.

Y znowu. A. 1607. f. 848. Tit. O Przywileiu Podlaskim.

Plura *vid.* Tit. Dobra Szlacheckie.

Ani Ziemię Wołyńska y Bracławską podległy. A. 1569. fol. 158. §. Ktemu znay-
dujemy.

O tymże znowu. A. 1590. f. 576. Tit. Kwarta.

Ani Xięstwo Kiiowskie. A. 1569. f. 165. §. Ktemu.

Ani W. X. Litewskie. *ib.* f. 176. §. Opatrujemy też.

O tymże znowu. *ib.* f. 195. §. A iż dla zdłużenia.

Ruskie y Podolskie Lenna nie podległy, tylko od Statutu 1504. Alexandrowego. A.
1576. f. 281. Tit. Feuda w Ziemi Ruskiej y Podolskiej.

Exekucya Statutow, ieżli co Bratu z działu odeszło, na Oyczyźnie może patrzeć, *pre-
scriptione non obstante*. A. 1562. f. 15. §. To też ktemu.

Znowu o tym. *ib.* f. 17. Tit. O przysiędze y dziale.

Dobra kupione gdyby odpadły, iako ewiktora patrzeć? *vid.* Tit. Zapisy.

Exekucya takowąż, ieżli komu dobra odeszły, na których mając pierwey dożywoćie, po-
tym na nie wieczność sobie otrzymał, w Dożywoćiu zostawać ma. A. 1562. fol. 17.
Tit. O dożywoćiach na ztraconych Sumach.

Exekucyy takowych dekreta w Powiatach aktykować kazano. A. 1563. f. 45. Tit. Zata-
ione Listy.

Znowu o tym: że powinny bydz aktykowane. A. 1567. f. 132. Tit. Dekreta.

Exekucya w Ruśi y Podolu zawarta, wyięte iednak te dobra, o które iuż sprawa *in lite
pendet*. A. 1588. f. 457. Tit. Zamknienie Exekucyi.

O tymże znowu. A. 1601. f. 746. Tit. O zamknieniu Exekucyi.

Y znowu: A ktoby odtąd Dobra dziedziczne *pro Regalibus* upraszał, pozwany do
Trybunału, *peremptorie refusione damnorum & panna duorum millium marcarum,
parti & Iudicio toridem*, tamże *in instanti solvenda*, *inter causas Officii*, karany bydz
ma. A Instygator, *sine certo delatore*, pozwow wynosić nie ma, *exceptis litis pen-
dentiis ante 1588. annum*. A. 1647. f. 19. Tit. Zamknienie Exekucyi.

Przywódcą to Prawo *ad executionem*, deklarowano: aby Vr. Szymon Olewiński Sędzia Ziemie Lwowskiej nie był więcej od Vr. Instygatora Koronnego prawem pociągany, względem wsi swojej dziedzicznej Czerepowa nazwanej, w Woiewodztwie Podolskim w Powiecie Latyczowskim leżącej. A. 1676. fol. 45. Tit. Deklaracya. Zawarta y w Prusiech exekucya. A. 1598. fol. 701. Tit. Zawarcie Exekucyi w Prusiech.

Zawarta z goła wszędzie, y Procesy wszystkie po dacie Konstytucyi A. 1588. intentowane, zkasowano. A. 1607. fol. 841. Tit. O nieoddaleniu.

Reasumowano wszystkie Konstytucye, o zawarciu Exekucyi y o Przywileiu *incorporationis* Woiewodztwa Podlaskiego, *exceptis litis pendentis*. A. 1647. fol. 19. Tit. Zamknięcie Exekucyi.

Plura vid. Tituli. Dobra. Listy. Pozwy. Sumy. Przywileje.

Exekucyi *rei judicate* na Wołyniu sposób taki: jeżeli od Sądu Ziemskiego odesłana na Exekucya? Sędzia z Podśędkiem, albo Pisarzem y z dwiema Woźnemi y Szlachtą (o które Woźne y Szlachtę strona powodowa starać się ma) wyiachać, y stronę ukrzywdzoną, według zkazania Sądowego, wwiązać mają. A jeżeli od Grodzkiego Sądu? to Starosta, a w niebytności onego Sędzia Grodzki z Podstarościm, albo Pisarzem, także y z Woźnemi y z Szlachtą uczynić to powinni. A jeżeliby pozwani upornie wwiązania bronili? ma go Sąd ow odesłać na Trybunał na wywołanie, zachowując każdej stronie, po zkazaniu Wrzędowym, wolną apelacyą na Trybunał od tego, od czego iść może według Prawa. Trybunał zaś powinien go bez wszelkiej zwłoki z Państw wywołać, y znowu do Sądu pomienionego odesłać. Za którym odesłaniem znowu Sąd powinien, na Dobrach onego Wywołanica exekucyą uczynić, pod winą sta grzywien, to jest: gdyby folgując stronie, iachać nie chciał; której winy dwa kroć płaceniem udyć, a za trzecim przypozwem Wrzędu ma być przywolan, o co *forum* na Trybunale. Gdyby jednak Wywołaniec on, po otrzymaniu na nim y publikowaniu Bannicyi w Trybunale, do Roku y sześciu Niedziel z stroną powodową się poiednał; tenże Trybunał powinien z niego znieść onę bannicyą. Poiednanie zaś tak się ma rozumieć: gdy strona oczywiście w Trybunale Wywołanica wolnym uczyni, albo też oczywiście przed Sądem Ziemskim, lub Grodzkim, da mu list swoy ręczny, y przy tym liście wypis Wrzędowy od Sądu Ziemskiego albo Grodzkiego. Wolno też Bannitowi wziąć sublewacyą, y o zły przewod Prawa, do ezalu naznaczonego *ad spatium sex mensum* czynić. Czego gdyby nie uczynił, już wieczna Bannicya ma na nim zostać. A. 1589. fol. 543. Tit. O odprawach rzeczy osądzonej.

Declaratur: iż po wskazaniu od Sądu Ziemskiego, Grodzkiego y Komisarzkiego, posłać trzeba Woźnego ze dwiema Szlachtą w wiązanie, którego gdy strona nie dopuści; tedy już o zprzećwienie y o zakład, który będzie od Sądu położony, do Wrzędu Grodzkiego odsyłać, ani pozywać nie będzie potrzeba, ale zaraz miasto ruszenia Powiatowego, Sędzia z Podśędkiem, albo *in absentia* Podśędka, z Pisarzem y z dwiema Woźnemi, y Szlachtą osiadłą (o które Woźne y Szlachtę strona powodowa starać się ma) odprawę w rzeczy osądzonej uczynić powinien. A jeżeli w Grodzie sądzono, albo od Krola, albo od Komisarzow odesłano; takimże sposobem Starosta, albo w niebytności jego, Sędzia Grodzki z Podstarościm, albo Pisarzem Grodzkim, także z Woźnem y Szlachtą, w tym się zachować y dalej, wedle artykułu w Trybunale opisanego, aż do końca postępować mają. A. 1590. fol. 583. Tit. Deklarowanie artykułu około odpraw.

Znowu *declaratur*: iż jeżeliby Sędzia, z jakiej przyczyny albo choroby, na exekucyą pośpieszniej iachać nie mógł; Podśędek z Pisarzem ma onę odprawić. A. 1613. fol. 31. Tit. O odprawie Exekucyi.

Executionem fortem militarem, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. *super exigenda retenta* podatkow, *in perpetuum*, zdobr wszelakich, niegodzi się nikomu czynić, *sub pena Infamie*. O co *forum* Sąd Hetmański albo Sejm, za mandatem od ukrzywdzonego, iako *de novo emergenti*. A. 1658. fol. 29. Tit. Zniesienie.

Na Exekucyą Konstytucyi A. 1661. y Dekretu Relacyynego, o Kościół S. Jakuba w Nowym Mieście Toruńskim, Pannom Zakonnym tamecznym przysadzony, Komisarzow dano, *cum informatione* & *pensis in contravenientes executioni*. A. 1667. fol. 47. Tit. Exekucya Dekretu.

Aprobowano tę Komisję. *vid. Tit. Komisje.*

W Ziemie Czerksey Starosta y Vrząd iego, powinien był z Poborców tej Ziemie y Małzonek pozostałych, y Sukcesorów ich, nieodwłoczną według prawa uczynić exekucyą, *sub pœna solutionis de suo, ad instantiam Instigatoris Regni exsolvenda. A. 1659. fol. 32. Tit. Executio Exaktorów.*

Exekucye w Prowincyi Pruskiej, *super iure victis*, przez Woiewodów tamecznych, albo ich Vrżedy Grodzkie odprawować się mają; *excepto*, gdyby Woiewodowie pomienieni, będąc *requisiti* & *ordinario juris processu convicti*, exekucyi czynić nie chcieli; na ten czas wolno, *extraprovincialia Officia* zprowadzić, & *rigorem juris super parte iure victa extendere*. A iezliby się ktorekolwiek *Officium extraprovinciale, non convictis Officiis Provincie Prussie*, exekucyą w Prusiech czynić ważyło? ma succumbere *pœna quingentarum marcarum Polonicarum*, y takowa exekucya nullitatis będzie. *A. 1678. fol. 27. Tit. O exekucyach Prowincyi Pruskiej.*

Do Exekucyi Dekretu w sprawie excesu Toruńskiego, *in assistentiam* Komisarzów, od Sądu I. K. M. Alesorskiego naznaczonych W. W. Hermanów Kor. *ad hunc solum actum* dyspensowano, y podobną Dekretów Alesorskich exekucyą w sprawie W. W. y Vr. Jabłonowskich, reasumiąc Konstytucyą Seymu Lubelskiego, Miastu Gdańskowi nakazano. *1724. fol. 5. Tit. Securitas Exekucyi Dekretu.*

Dobra wzkazami y przezyškami onerowane, a żeby *indilate executioni pretenforum* podlegały, & *stante lite* zapisami onerowane nie były *per iure victum*, postanowiono. Także dylacye *Successoribus* po zmarłych osobach, a poleforom *post iure victos iterari* nie powinny, a każdy nowy Posesor Dobr przezyškami y Dekretami obciążonych do swoiego Ewiktora regres mieć będzie K. L. 1726. *Tit. Dobra onerowane.*

Exekucye za pierwszym Dekretem *in contumaciam* na nikim *extendi* nie mają; ale w sprawach formalnych *expulsionis* y żołnierskich, Skarbowych, Zapisowych, Rabunkowych, *executio fortis* za drugim Dekretem, po przyięty raz *cedule in antecessum*; a w inszych wszystkich sprawach, za trzecim Dekretem, po odprawionych dwóch poiażdach; a gdzieby *in tertio ultimario executionis gradu, iure victus* zmocniwszy się, exekucyi *per potentiam* bronił, albo po wwiązaniu Vrzędowym, *expulsią* z dobr *per intromissionem officiosam* podanych uczynił, y o to pozwanym będąc, znowu kondemnować się *temere* dopuścił; tedy za czwartym Dekretem, ukrzywdzonemu do iak najmocniejszy przy Vrzędach, *motu nobilitate*, Exekucyi sposobić się y dobra *iure victorum occupare* wolno będzie. Y iezeli zaboystwa, Kryminaly, zabranie Sum, y iakżkolwiek *causa facti* dla rezystencyi kondemnowanych nastąpią, *iure victi* & *assecle eorum* windykować ich nie będą mogli, & *iure vincenti*, piątego już nie potrzebując Dekretu, wolno będzie kilka razy *tentare executionem*, poki *ad possessionem bonorum iure victi* nie przyjdzie, y może one Vrzędownie *forti manu inequitare*, a gdyby *iure vincens a iure victo* był przypozwany do rozprawy *in principali negotio*, y onę wygrał, iednak *litis expensas iure vincenti* ma zapłacić, & *pœnam sessionis turris* przez 12 niedziel *subire*. K. L. 1726. *fol. 77. Tit. Exekucye.*

Exekucya dekretów nie powinna być na tych, którzy *in functione* zostają. *vid. T. Senatorowie.* Exekucyi Dekretów *extra forum competens* otrzymanych, nie ma Starosta czynić w Woiewodztwie Mazowieckim. *vid. Tit. Evocatio.*

Ani żaden Vrząd dekretów Trybunałskich, o dziesięćcinę. *vid. Tit. Dzięsięcina.* Plura *vid. Tit. Bannicye. Tit. Infamie. Tit. Gleyty.*

Exekucya z Retentorów. *vid. Tit. Retenta.*

Exekucya Dekretów Trybunałskich y Kapturowych *sub interregno.* *vid. Tit. Sprawy.*

O nieczynienie *sub interregno* exekucyi Dekretów Trybunałskich, *ante Interregnum* ferowanych, Starosta y Vrząd Grodzki nie odpowiada. *vid. Tit. Starosta.*

EXEMPT Y.

Exempt od Sądów, wedle Konstytucyi Seymu A. 1562. daño Vrzędnikom, y Krolewskim slugom, y *Voluntariis*, którzyby, bądź przy Krolu, bądź bez Krola, na posłudze wojenney byli. *A. 1578. fol. 341. Tit. Żołnierze.*

Znowu Exempt, iezliby Krol sam iachał na Woynę? Vrzędnikom, y Slugom iego, y wszystkim PP. Radom, y Deputatom *Consilii bellici*, y Prowizorom, do dwunastu Niedziel po rozpuczeniu Woyska, od wszelakich spraw, *in quovis iudicio seu Officio*

cio; wyiawfzy, gdyby po dacie tej Konstytucyi kto w nadzieię takowego exemptu, maiętność komu iaką gwałtem a nie prawnie odiał, albo się odpisał zapisem takowej excepcyi. A. 1590. fol. 570. Tit. Wyjęcie Żołnierzow od prawa.

Exempt Żołnierzom Koronnym y W. X. Lit. y Dworowi Krolewskiemu, od wszystkich *in genere* Sądow, *exceptis causis expulsiōis violentæ, rei judicatæ, & ad inscriptio- nes.* A. 1609. fol. 908. Tit. Żołnierze wyjęci od Sądow.

Znowu Senatorom, Vrzędnikom y Dworskim Krolewskim, ktorzy z Krolem na wojnie będą, takowiz exempt; w czym od Krola listy świadeczne mieć mają, że na wojnie byli. A. 1611. fol. 7. Tit. Exempty żołnierskie.

Znowu Żołnierzom Koronnym y W. X. Lit. wedle Konstytucyi 1590. exempt dano. A. 1620. fol. 13. Tit. Exempty.

Reasumowano *in toto* pomienioną 1620. Konstytucyą. A. 1634. fol. 5. Tit. Exempty.

Komisarzom Rzeczypospolitey exempty dane od Krola, iść mają u wszelakich Sądow, *exceptis causis in Constitutione 1609. descriptis.* A. 1628. Tit. Exempty Żołnierskie.

Aprobowano tę *in toto* Konstytucyą, y onę do przyszłego Seymu reasumowano. A. 1633. fol. 13. Tit. Exempty Żołnierskie.

Exempty Żołnierzom y na posłudze Rzeczyposp. będącym, za atestacyą Hetmanow albo Pułkownikow, na miejscu Hetmanow będących, *in omnibus subselliis, in persona- libus* tylko przyjmowane bydź mają. A. 1638. fol. 11. Tit. Exempty Żołnierzom.

Taż Konstytucya służyła y Posłom do postronnych Panow, w sprawach Rzeczyposp. wyprawionym. *ibid.*

Y Proces na Vr. Staroście Sochaczewskim, pod ten czas, gdy go do Cara Moskiew- skiego, w sprawach Rzeczyposp. *in* A. 1637. posłano, od Vr. Kościńskiego, *ratione quasi extorti telonei*, otrzymany zkasowano, y sprawę oryginalną *in integrum* resty- tuowano do tegoż terminu, w którym była przed wyjazdem iego. *ibid.* fol. 45. Tit. Exempt Starosty Sochaczewskiego.

Woiewody także Smoleńskiego sprawy, *tam ex actoratu quam reatu*, suspendowano dotąd, poki Posłowie Moskiewscy od Krola odprawieni nie będą. *ibid.* fol. 51. Tit. Exempt.

Exempt Vr. Zygmuntowi Wierzbowskiemu Chorążemu Łeczyckiemu, *Secretario legatio- nis* do Cesarza IM. Chrześcijańskiego & *ad Comitia Imperii*, od wszelakich spraw, aż do powrotu iego. *ib.* fol. 23. Tit. Exempt.

O exemptach, Konstytucye A. 1611. & 1628. (*vide hanc Constit. 1628. Tit. Żołnierze*) *in toto* aprobowano Żołnierzom, y do przyszłego Seymu reasumowano. A. 1653. fol. 14. Tit. Exempt Żołnierzom.

O exemptach Hetmańskich, dawne prawa y Konstytucye Żołnierzom W. X. Lit. reasumowano, y aby u każdego Sądu przyjmowane były, postanowiono. A. 1654. fol. 30. Tit. *Disciplina militaris.*

Dekreta przeciw exemptom Hetmańskim na żołnierzach, *in quocunque subsellio* zka- zane, *in quantum id iuri non repugnat*, zniesiono. A. 1655. fol. 33. Tit. *Decreta in contumaciam.*

Exempty Hetmanow Koronnych, prawem dawnym pozwolone, w każdym Sądzie, *in personalibus* tylko terminis, iść powinny. A. 1676. fol. 29. Tit. Exempty.

Exempte wszystkim Senatorom y Posłom, na Konwokacyach gieneralnych Warszawskich *sub Interregnis* przytomnym, od popisu, *inquantum*by się gdzie pod te czasy od- prawował. w Konfederacyach Gieneral. Warszaw. *sub Interregnis.* A. 1648. 1668. & 1674.

Exempty nie miały iść w Woiewodztwach, Kiiowskim, Bracławskim, Wołyńskim y Czer- niechowskim tym, ktorzy *ad malè narrata* uprosili sobie dobra *juribus Caduci*, dy- spozycyi Krolewskiej *non obnoxia*, tak Duchowne iako y Swietekie, y Dwory Szla- checkie. A. 1661. fol. 31. Tit. *Securitas bonorum.*

W sprawach żołnierskich, w których iść według prawa powinny exempty, Trybunał y infze *subsellia* zachować się mają według dawnego prawa. A. 1673. fol. 15. Tit. E- xempty Żołnierskie.

Exempt Xiążęciu IM. Czartoryjskiemu Woiewodzie Wołyńskiemu, y IMP. Sapiież- Woiewodzie Połocemu, do Moskwy; y IM. Panu Janowi Gnińskiemu, Woie- wodzie

wodzie Chelmińskiemu, do Porty Otomańskiej w sprawach Rzeczyposp. wyprawionym Posłom. A. 1677. f. 45. Tit. *Exempt.*

Senatorowie y żołnierze na Woynie będący *excipiuntur* od wszelkich Sądów, y Konstytucya 1609. reasumowana z tą deklaracją: że *in termino* Sprawy atestacją od Hetmana swego każdy pokazać powinien, *sub nullitate exemptu*, y Kondemnaty annihylowane mimo *exempta* otrzymane, *salvo negotio principali*. A. 1685. f. 8. Tit. *O Exemptach.*

Plura o *exemptach* Senatorom, Posłom, Komisarzom. vid. Tit. *Senator.*

O *exemptach* zaś Żołnierskich, plura vid. Tit. *Żołnierz.*

Exemptiones bonorum. vid. Tit. *Wykupno.*

EXORBITANCYE.

EXorbitancye na Konwokacyi gieneralney Warszawskiej, po śmierci Krola Zygmunta III. zebrać miano, *in vim* tylko *preparationis*, *una cum rationibus remediorum*, y one do Braći na Seymiki swoje, albo okazowania, a potym do namowy wszystkich Stanow, na główny Zjazd Elekcyi odnieść; samo tylko Woiewodztwo Krakowskie, do ućierania ich nie wdawiając się, *totum & integrum hoc negotium* Braći na przyszłą Elekcyą zachowało, przed nominowaniem nowego Pana one chcąc naprawować. A. 1632. f. 1.

Znowu o tym tamże niżej, iż przed mowieniem o Kandydatach y mianowaniem Krola, uprzątnione być mają *exorbitancye.* *ibidem* f. 2. §. A iż w *pomienionych Prawach.*

Exorbitancye niektóre wprowadzone są w porządek, za konsensem P. P. Senatorow y Posłow Ziemskich, na Seymie. A. 1633. f. 11. §. *Oznaymujemy.*

A Drugie potym w Reces puszczono, *cum declaratione*: że na przyszłym Seymie uzpokoione być mają. A. 1643. f. 25. Tit. *Reces do przyszłego Seymu.*

Znowu o nich tak, iako y na Konwokacyi gieneralney Warszawskiej *in* A. 1632. postanowiono. *Confed.* A. 1648. f. 1. §. *Lecz iż.*

Y znowu na Konwokacyi także gieneralney Warszawskiej, po Abdykacyi Krola I. M. Jana Kaźmierz, tak iako w przeszłych Konfederacyach. A. 1668. f. 1.

Tandem na Elekcyi Krola I. M. Michała konkludowane są. A. 1669.

Ktore resolwowane naydziesz tu u mnie pod różnemi Tytułami.

Exorbitancye Ziem Pruskich y inne, w Reces na dwu Seymach, *in Anno* 1649. puszczono. f. 20.

EXPEKTATYWY.

EXpektatywy zniesiono, y dawane napotym być nie mają. A. 1550. fol. 4. §. A *iz wiele.*

Reasumując tę Konst. 1550. y drugą 1613. żeby Przywilecie dwa na ieden wakans nie wychodziły, obostrzono, y W. W. Pieczętarzom zlecono, aby mieli *seriam animadversionem* takowych Przywileiow, które ieżeliby *casu quo* wyszły? *nullitati subesse* mają, y ten ktoby ie uprosił, *ipso facto* tego Wakanu, *etiam post obitum* Jego, był *incapax*. Dopieroż Przywilecie na Dobra Ziemskie, ieżeliby kiedykolwiek wynisć miały, *eidem rigori subiacere* mają, na Kancelaryę zaś *pœnas in legibus Regni descriptas* reasumowano. A. 1699. f. 50. Tit. *O expektatywach.*

Expektatywy wszystkie & *gratie Præsentationum, Beneficiorum*, Godności, albo Urzędow iakichkolwiek, przez Duchownych albo świeckich, zniesione, pod nieważnością *adeptorum beneficiorum* albo Urzędow. A. 1717. fol. 12. Tit. *W Traktacie Warszawskim.*

EXPULSYE.

In *causa expulsionis*, gdyby kto komu w majątność wiachał, wybił y posesyą iakimkolwiek sposobem y pretextem odjął, albo dom zplondrował y złupił, Sąd ma zkazać *restitutio-*

stitutionem bonorum & damnorum refusionem, nie wdawając się *in disputationem Jurium*. Konfed. Proszowska 1587. f. 419. §. *Quod autem attinet causam expul-*
sionis.

Cause explicationis, ktore *non patiuntur moram*, aby byly sądzone *inter causas officii* na Trybunale wedle Konstytucyi *de exemptionibus* uczynionej. A. 1598. f. 703. T. *Cause expul-*
sionis.

Iż te Akcyje *expulsionum moram non patiuntur*, tedy iako y *Exemptiones* na każdy czwartek *ex seorsivo Registro* sądzić ie kazano. A. 1611. f. 13. Tit. *Cause Expulsionis*
& *Exemptionis*.

Wszystkie Prawa *de expulsiōe* opisane reasumowane: aby się żaden nie ważył, *quocun-*
que pretextu & Titulo, usurpowanych sobie Dobr *violenter* zaieżdzać, ale *ordinariā*
Juris viā swej dochodził należytości, *sub pœna Bannitionis perpetuæ*, czego Woje-
wodom y Starostom Sądowym zlecono animadwersyą, *non derogando* statutowi W.
X. L. Konst. Litew. A. 1685. f. 7. Tit. *O Gwałtownych zaiażdżach*.

Ktobykolwiek, *cujuscunque statūs & conditionis*, gwałtownie Dobra, bez prawney,
urzędowey exekucyi, zaieżdzać ważył się, takowy każdy zkroconym Procesem, tak iako
o zbiegłych poddanych, & *cum complicibus prævia inquisitione* sądzony, & *pœna*
Bannitionis, *ad primam instantiam* pozwany, okryty bydź ma. K. Lit. 1690. fol. 15.
Tit. *Deklaracya Konstytucyi*.

Sprawy *Expulsionum* wszelkie sądy, tak *majoris* iak *minoris subsellii*, nie od czego in-
szego, tylko *à sola reinductione in bona quævis*, tam *Terrestria quam Regalia*, *quæ*
fuit ante mensē Possessor, z naznaczeniem wieży y fiskod nagrody, zaczynać ma,
nie wdając się *in cognitionem Jurium & decisionem causæ*; a gdyby wyszły *per ap-*
pellationem, albo *per gravamen* do Trybunału? Regieſtr *Incarceratorum mere hic*
degentium, albo iakowy iak nayprędzży może bydź naznaczony, żeby takowe *ausus* w
poskromnieniu *moram non patiantur*, która Konstytucya y W. X. Lit. służy. A. 1699.
f. 48. Tit. *O Expulsiach*.

Reasumowana ta Konst. 1699. y aby *ad literam* onę bez wszelkiey explikacyi obserwo-
wano, *sub nullitate decretorum in contrarium* temu Prawu *ferendorum*, nakazano;
w każdą Szrodę y Czwartek, *ante omnes alias causas* Regieſtr naznaczono, a ktoby
prætextuosis documentis, iakoby na fundamencie Prawa wygrał reindukcyą, a przez
Inkwizycyą, *respectu violentiarum in termino reinductionis*, pretext pomieniony był
mu dowiedziony, tedy pod to Prawo *Expulsi* opacznie podszywający się, nie tylko
refusione damnorum per Judicium liquidandorum, *prævia comprobatione partis læsæ*, ale
też *personalibus pœnis duplicatis constitutione eadem præscriptis* aby był karany, waro-
wano 1726. Tit. Trybunał Główny koronny. §. *Invaluerunt*.

Ktokolwiek gwałtownie Dobra, bez Prawney, Urzędowey Exekucyi zaieżdzać ważył się,
takowy każdy *sine ullo respectu personarum* zkroconym Procesem w Grodzie, tak iako
o zbiegłych poddanych, *prævia inquisitione* sądzony & *pœna bannitionis perpetuæ*
okryty bydź ma. K. L. 1690. f. 15. Tit. *Declaratio Konstytucyi o Naiżdżach*.

Sądy Grodzkie *causas Expulsionum præcisā Appellatione*, *quo ad punctum Reinductionis*
y win w Prawie opisanych, sądzić powinny 1710. Poparcie Konfeder. Sendomirskiej
f. 63. Tit. *o Kryminałach*.

EXULES.

vid. Tit. Wygnańcy.

FACIONATUS TERMINUS.

vid. Tit. Licowny rok.

FATALIA.

vid. Tit. Præscriptio. Tit. Interregnum.

FORTECE.

Smoleńskich Murów naprawę do przyszłego Seymu odłożono. A. 1646. fol. 9. Tit.
O naprawie murów.

Nazna-

Naznaczono na tę naprawę, z Kwarty donatywy Symply W. X. Lit. sto tysięcy złotych. A. 1647. f. 6. Tit. Naprawa murów.

Reasumowano tę Konstytucyą A. 1647. A Komisarze naznaczeni restauracyą tę likwidować będą. A. 1652. f. 23. Tit. Opatrzanie Smoleńska.

De praesidio Smoleńska. vid. Tit. Miasta.

Fortyfikacyą Miasta Lublina Woiewodztwo Lubelskie na się przyjęło. vid. Tit. Miasto Lublin.

Tę Konstytucyą przyjęła Ziemia Wileńska, Lwowska, Przemyśka, Sanocka, y Woiewodztwo Belskie, y inszym Woiewodztwom wolność dano, miejsca do fortyfikacyi sposobne upatrzywszy, *vigore praesentis Constitutionis*, Seymiki sobie od Krola I. Mę na to otrzymać, y na nich *Lauda* względem fortyfikacyi postanowić. Ktore *Lauda* taki *valor* mieć będą, iakoby tu były wyrażone. Ktore zaś Woiewodztwa, na Seymikach Relacyynych, sobie *in Laudis* miejsca takie specyfikować będą; one *in toto approbantur*. A. 1659. f. 49. Tit. Fortyfikacya Miast.

Fortec W. X. Lit. opatrzenie, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1673. f. 19. Tit. Opatrzanie fortec.

Fortec pogranicznych *curam* zlecono Hetmanom, także fortece Stanisławowa y Brzeżan. A. 1676. f. 42. Tit. Fortece pograniczne.

Fortecę Zamoyską, Vr. Marcin Zamoyski Podstoli Lwowski obiecał konserwować y dotrzymać na Rzeczposp. w Konfederac. A. 1674. f. 11. §. Sprawa Ordynacyi.

Jednak *inquantum*by wyciągała *necessitas pro magnitudine periculorum*, obiecano one armatą y amunicyą opatrzyć. A do reperacyi murów y fos, włości Ordynacyi podległe, w dyspozycyi tegoż Vr. Zamoyskiego zostające, dopomagać będą. Dla założenia zaś Magazynu, aby ludzie zaraz *pro praesidio* będący, *et in casum necessitatis ingruentis* wprowadzeni, czym żyć mieli, pozwolono w dobrach Ordynacyi podległych, których *adit possessionem*, włożyć na poddanych, tak ciągłych iako y na czynszach będących, aby po polkoreczku żyta, miary Zamoyskiej, wysypowali y oddośli, poki wojna Turecka nie będzie uzpokoiona. A. 1676. f. 43. Tit. Forteca Zamoyska.

Fortece pograniczne Hetman W. X. Lit. *praesidiis* opatrzyć ma, iako Miasto Wilno. A. 1683. f. 1. Tit. Securitas interna.

Z Fortecy Tykoćńskiej y z inszych majątności Szlacheckich Dziedzicznych Ziemi Bielskiej Woiew. Podlaskiego, auxiliarne woyska swe Krol I Mę zaraz po zakończeniu Seymu wyprowadzić przyobiecali, do ktorey Fortecy *pro hac sola vice, ex ratione belli, praesidium* Rzeczposp. Hetman W. Kor. wprowadzi, nie derogując *in posterum Immunitati Terrestris* tychże Dobr, y że *in futurum* Krol I Mę Woysk swoich do tej Fortecy wprowadzać nie będzie, warowano. A. 1703. fol. 17. Tit. Warunek.

Z Fortecy Lachowickiej Armata, Działa y Amunicya, częścią do Slucka, częścią do Woyska W. X. Lit. wyprowadzona, za uzpokoieniem Rzeczpospolitey *heredibus* ma być wrocone, warowano, y że te Dobra Lachowickie *immunitate* Dobr ziemskich, iako przedtym zostawały, *gaudere* mają *in perpetuum*, postanowiono. A. 1703. f. 31. Tit. Assekuracya Fortecy Lachowickiej.

Do odebrania Fortec W. X. Lit. armat y amunicyi, ewakuowanych od Garnizonow auxiliarnych, Komisarzow *ex Senatu et equestri ordine* naznaczono. *ib. f. 5. T. Komisya do odebrania Fortec W. X. Lit.*

Plura o fortecach. vid. Tit. Miasta. Tit. Zamki. Tit. Dobra. Tit. Dożywoćie.

FORUM.

De Foro, gdzie komu w iakiej sprawie służy, doczytasz się, pod różnemi tytułami.

F R Y M A R K I.

Frymarki, ktore się stały z szkodą Rzeczposp. mają się nazad cofnąć; co Rewizorowie uznać mają, y na przyszły Seym przynieść, aby to Rzeczpospolita rozstrządała. A. 1562. f. 19. Tit. O Frymarkach.

Gdyby kro, za otrzymaniem wieczney Daniny, wieś iaką Krolowi puścił, albo Sumę starą, ktoraby się przed Statutem ostać mogła, a pokazałby to iasnymi dokumentami

tami, że Krol takową wieś, na ktorey dobra a stara Suma była, od niego przyjął; choćby to *in Privilegio donationis* nie było *expressum*, powinien Krol nazad onę wieś z tą Sumą wrocić. Czego *cognitio* na Seymie bydź powinna. *ibidem*. §. Też to przykładając.

Potym postanowiono, żeby Rewizorowie do dobr Krolewskich deputowani, Frymarki rewidowali. A. 1563. f. 41. Tit. Frymarki.

Rewidowane y sądzone na Seymie w mocy zostawiono, a nierewidowane cięż rewidować mają. A. 1566. f. 124. Tit. Rewizya.

Frymarki bez rewizyi y konsensu Seymowego, napotym nie mają bydź stanowiące. A. 1562. f. 19. §. A napotym.

Frymarki, ktoreby przez Rewizory z Seymu nierewidowane były, y potym na Seymach Koronnych nie byłyby aprobowane; żadney wagi mieć nie mogą, iako Frymark Wsi Tykadłowa. A. 1567. f. 130. Tit. Frymarki.

O tymże: A gdy na Seymie, *de consensu omnium Ordinum*, aprobowane będą, w Akta Seymowe wpisane bydź mają. Ktorych Akt księgi iedne przy Kancelaryi Koronney, a drugie przy Skarbie y Deputatach Kwarty chowane, y na Seym przez nie przywożone bydź mają. A kto frymark otrzymał, ma list ten na pierwszych Sądach Ziemskich publikować, y Woźnego *ad intromittendum* wziąć. A. 1569. f. 186. §. Frymarki.

Frymarkow w Mazowszu y darowizn, *coram Adis Terrestribus vel Castrensibus* uczynionych, żaden bliskością odpierać nie może. *In Except. Masov.* A. 1576. f. 305. Tit. Zamiana albo Darowizna.

Frymarki, na Seymach *ad annum* 1596. aprobowane, *in robore* zostawać mają. A. 1598. f. 692. Tit. O Frymarkach.

Frymarki w W X Lit. sam Krol ma sądzić, to jest: ieżliby kto chciał dobr zafrymarkowanych dochodzić? A. 1581. f. 531. Tit. Kauzy Frymarkow.

Frymarki, iaki był Łoiowa y Lubecza, (*vid. Starosta*) nigdy *invitis Heredibus*, ani *sine scitu & consensu generali* Seymu, dźiać się nie powinny. A. 1646. f. 4. Tit. Inkorporacya.

Frymarki Podlaskie, za Gąsiołta Woiewody Wileńskiego Kanclerza W X Lit. y za Panowania Krolow, ZYGMUNTA Pierwszego y ZYGMUNTA AUGUSTA, poczynione, aprobowano. A. 1569. f. 152. §. Nad to iż.

Frymarki stare, w Woiewodztwie y Ziemiach Ruskich, wedle Konstytucyi 1569. w żadną wątpliwość przywodzone bydź nie mają. A. 1647. fol. 35. O Frymarkach.

A Rewizye na pierwsze Rewizye, z Kancelaryi Koronney wydawane bydź nie mają. *ibidem*.

Frymark pewnych cząstek, w dobrach dziedzicznych Ich MM PP. Sapiehow, w Olexyncach, Biereczwieczu, w Czeplakach y w Białey, Skorwińskie rzeczonych, za Suraz. A. 1590. f. 587. Tit. Zamiana Surazka.

Frymark Poręby, Niedzwiedzia y innych wsi z przyległościami, za Szyb Solny y Lednicę, z I MP. Sebastianem Lubomirskim uczyniony, aprobowano. A. 1607. f. 852. Tit. Aprobacya.

Frymark wsi Sawice nazwaney, włok dwadzieścia w sobie mającey, y z młynem, od Starostwa Slonimskiego, za grunty Szyłowickie, y za wyprowadzenie rzeki Ikoroki z majątności Vr. Niemirow do stawu pod Slonimem, z Vr. Jarošem Niemirą Łowczem Podlaskim uczyniony, aprobowano A. 1611. f. 46. Tit. Zamiana wsi Sawic.

Frymark dobr Tynna Kapituły Wileńskiej, za dobra Broscevice, aprobowano, z ktorych onera ziemskie na Tynno przeniesione są. A. 1638. f. 45. Tit. Commutatio.

Frymark Głuchowa w Woiewodztwie Krakowskim, za Grodziſko, Kukutowo, y inne Anni 1566. aprobowano. A. 1641. f. 24. T. Aprobacya.

Frymark gruntow Wolczatycze, Sukrow, za staw Oswinowski w Ziemi Lwowskiej, aprobowano. *ib.* f. 27. Tit. Zamiana.

Frymark gruntow wsi Gutkowa y Łopacina, przez Komisarze odprawiony, aprobowano. *ib.* f. 31. Tit. Aprobacya.

Frymark gruntow Vr. Podczaszego Mściławskiego, z gruntami Cerkiewnemi we wsi Dobrym. *ib. f. 33. Tit. Aprobacya.*

Za sześć włok Kościelnych, które przy pomierze włok Starostwa Pińskiego, do dobr Krolewskich przyłączone są, we wsi *Kosowicach* w Powiecie Pińskim leżącey, na inrze włok sześć, Przywilej OO. Franciszkanom Konwentu Pińskiego dany, *in toto* aprobowano: *Salvis oneribus Reipublice. A. 1647. fol. 25. Tit. Konfirmacya.*

Frymark dziesięciny Kowińskiej, przez Komisarze Krola I M. y IM. Xiędza Biskupa Wileńskiego uczyniony, *approbatur*, z tą deklaracyą: żeby wsi w niey specyfikowane, *in causis injuriarum*, nie w Sądzie Duchownym, ale w Sądzie Ziemskim rozpierały się. *Ufus* zaś Puszcz przyległych wsi Krolewskich, według dawnego zwyczaju zachować się ma. *ib. f. 15. Tit. Komutacya.*

Na Frymark Krolewzczyny *Jaśienia*, *alias* dolnych *Ustrzyk* w Dyecezyi Przemyśkiej, za dobra gornych *Ustrzyk* Vr. Macieja Stanisława *Ustrzyckiego* Podśedka Sanockiego dziedziczne, ponieważ od Komisarzow *de equivalentia bonorum* dostateczna iest informacya, pozwolono, y Przywilej na to z Kancelaryi Koronney wydać zlecono, na wieczne czasy on aprobować. *A. 1667. fol. 45. Tit. Aprobacya Fundacyi Plebanii.*

Frymark wsi *Bohutycze* y *Kopyłowa*, tak aby odtąd *Kopyłow* do Starostwa Hrubieszowskiego, a *Bohutycze* do Starostwa Grabowieckiego należały. *A. 1678. f. 30. Tit. Commutatio.*

Frymark z Kapitułą Wileńską. *vid. Tit. Komisye.*

Frymark Zupy w Warszawie. *vid. Tit. Zupa.*

Frymark Grodu Bieckiego. *vid. Tit. Grody.*

FUNDACYE.

Fundusze wszystkie, iakimkolwiek sposobem, po Statucie Alexandrowym zapisane, iako te, które Prawu pospolitemu przeciwne należone są y osądzone; we wszystkich Państwach y Xięstwach do Korony należących, także w Xięstwie y Ziemiach Pruskich y w Zatorskim y Oświęcimskim Xięstwie, zkasowano. *A. 1562. f. 16. Tit. O Statucie Alexandrowym.*

Fundacyom, *bona exempta, insubiecta & litigiosa, pretextu* Dekretow y przewodow *in foro illegitimo* otrzymanych, *applicari* nie mogą, y wolno ich Dziedzicom dochodzić w W X Lit. *A. 1676. f. 13. Tit. Aprobacya Fundacyi.*

Fundacye Kościołow w W X Lit. y cesye dobr Krolewskich, *prævio consensu Regio*, na też Kościoły uczynione, żadnym sposobem *in dubium vocari*, ani *ullo pretextu* poruszane być nie mogą. Co *pro lege perpetua* warowano. *A. 1677. f. 24. Tit. Approbatio Fundacyi.*

Fundacye dobr dziedzicznych ziemskich w W X Lit. żadnym Żołnierskim ciężarom *subesse* nie mają. *vid. Tit. Klasztorne dobra.*

Wolno każdemu, tak Duchownemu iako y Świeckiemu, z dobr swoich Ziemskich Szlacheckich, *quocunque jure acquisitis, de nova radice* czynić fundacye. *vid. Tit. Dobra Szlacheckie.*

Fundacyą Vr. *Lipnickiego*, który pewną dał sumę, aby z prowentu od niey *annuatim* przychodzącego, podatki Rzeczyposp. za ubogich Komornikow, Chałupnikow, Zagrodnikow Dobr Ziemskich, w Woiewodztwie y Powiecie Sandomirskim leżących, płacone były, aprobowano, z tą kondycyą: aby ci poddani, ieżeli pomieniona fundacya nie wystarczy, do podatkow przykładać się powinni byli. *A. 1647. f. 12. Tit. Fundacya.*

Fundacyą dwu Domow w Mieście Kowińskim, na Bractwo S. Anny uczynioną, *in toto* aprobowano: *juribus & oneribus Reipubl. & jurisdictione Regia ac Civili quoad bona salvis. ib. f. 15. Tit. Komutacya dziesięciny.*

Fundacyą Kamienice Kredowskiej w Miasteczku Brzeżinach, Bractwu y Oltarzowi *Anioła Stroża*, ze dwiema placami y rolami, aprobowano; *oneribus & juribus Reipubl. & Parochialibus salvis. ib. f. 16. Tit. Libertacya Kamienice.*

Na fundacyą *Bursy* w Smoleńsku dla dzieci Szlacheckich, majątność za półczwarta ryśiąca zł: od Xiędza Adama *Lempickiego* Kanonika Smoleńskiego na to legowanych, kupić pozwolono; y oraz też fundacyą aprobowano, z tym dokładem: ieżeli

- na dobra Szlacheckie ta suma wniesiona będzie? *salvis oneribus & juribus Reipubl.* a ieżeli na Mieyskie? *salvis oneribus Civilibus.* A. 1647. f. 21. Tit. Fundacya.
- Fundacya Plebanii w Nieporęcie y pensyą coroczną z Zup Wielickich, trzy tysiące zł. temu Kościołowi y Plebanowi naznaczoną, aprobowano. A. 1661. fol. 16. Tit. Fundacya.
- Fundacya Plebanii y Altaryi w Tryszkach, w Xięstwie Zmudzkiem, aprobowano. *ibid.* f. 21. Tit. Aprobacya Plebanii.
- Aprobacya Bractwa Łuckiego, przy Cerkwi Podniesienia S. Krzyża. *Salvis oneribus Reipubl.* A. 1647. f. 39.
- Fundacya od Xiędza Garwaskiego na Syny Szlacheckie, przy Akademii w Krakowie uczynioną, aprobowano, y wsi do niey należące, od chlebow y innych ciężarów *in perpetuum* uwolniono. A. 1662. f. 23. Tit. *Approbatio Foundationis.*
- Fundacya przez IMP. Karola Kopcia Woiewodę Połockiego, w Maiętności swoiey wieczystey, pod miasteczkiem Janowem, w Powiecie Pińskim, O.O. Benedyktynom *Regularis observantie Cassinen.* y Przywilej Krolewski na to *in toto*, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. *ib. f. 14.* Tit. Aprobacya Fundacyi.
- Potym, że nie w Janowie tym Zakonnikom Klasztor założony, ale *in Castro Cassina, alias* w Horodyszczu; reasumując pomienioną Konstytucyą A. 1662. znowu tę fundacyą *in toto* aprobuia; *Salvis oneribus Reipubl. terrestribus;* y oraz dobra do niey należące, od wszelakich ciężarów żołnierskich y Mieyskich uwolniono. A. 1667. f. 74.
- Przydano do tey fundacyi wieś Soszno, ze wszystkiemi przynależnościami, *post facta moderni possessoris; salvis oneribus Reipubl. terrestribus.* *ib.*
- A ieżliby pomieniony IMP. Woiewoda Połocki, albo kto infzy chciał *hanc fundationem augere?* to *pro conclusione foundationis* A. 1635. nie ma być rozumiano. *ibidem.*
- Fundacya Kaplice Krola I M JANA KAZIMIERZA, w Kościele na Zamku Krakowskim, aprobowano, y na sustentacyą Kapelanow oney, wieś Myślawczyce od Probostwa S. Michała w tymże Zamku Krakowskim *Juris Patronatus Regii, auctoritate Ordinarii intercedente,* przyłączono, y nad to pięć set zł.; z Zup Wielickich, na dzień Nowego Lata, wiecznemi czasy, onym naznaczono, *sine prejudicio soli Stanowi Szlacheckiemu należący.* A. 1667. fol. 39. Tit. Fundacya w Kościele.
- Fundacya Plebanii we wsi *Jasienin alias* dolnych Ustrzykach Dyecezyi Przemyślskiej, *cum commutatione* dobr tych za górne Ustrzyki, (*vid. Tit. Frymarki*) aprobowano. *ib. f. 45.* Tit. Aprobacya Fundacyi.
- Na Fundacya Promotora Rożanica S. w Lublinie, Łan roli we wsi Krzeczonowie, w Starostwie Lubelskim pustło leżącey, dano, *& Ecclesiasticis immunitatibus salvis oneribus Ecclesie & Reipubl.* inkorporowano. *ib. f. 47.* Tit. Łan ieden roli.
- Fundacya Nowego Jeruzalem w Gorze, ze wszystkiemi erekcyami, donacyami, dotacyami, inkrypcyami, przywilejami, prawami, libertacyami, transfuzyami, czynszami, *supplendo omnes juris defectus, in toto* aprobowano; *salvis oneribus Reipubl. & servitio bellico;* y oraz, że w protekeyi Krolewskiej y Rzeczyposp. zostawać ma, deklarowano. A. 1673. f. 20. Tit. Aprobacya Fundacyi.
- Fundacya Burły w Rawie, dla Młodzi Szlacheckiey przez Xiędza Walentego Turoboyskiego Archydyakona Chełmskiego, na wsi Podskarbie nazwaney, w Woiewodztwie y Ziemi Rawskiej leżącey, na to przez tegoż Xiędza Archydyakona kupioney, uczynioną; y oraz Przywilej Krolewski *eo nomine* wydany, *in toto* aprobowano. *ib. f. 21.* Tit. Aprobacya Fundacyi.
- Fundacya Szkoły Rycerskiej, którą Vr. Krzysztof Miroszowski, *de proprio peculio & bonis,* umyślił uczynić w Krakowie, przy Akademii Krakowskiej, aprobowano. A. 1676. f. 25. Tit. Szkoła Rycerska.
- Znowu ją aprobowano, y wolnościom Akademii Krakowskiej inkorporowano, y diploma na to wydać z Kancelaryi obiecano, które także aprobowano. A. 1677. f. 25. Tit. Szkoła Rycerska.
- Fundacya Xięży Pomiatowskich w Werechowie y Zabłociu, dobrach ich dziedzicznych, *de nova radice* uczynioną; *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1676. f. 21. Tit. Fundatio.

Fundacya *Clericorum Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum*, z doroczną w Zupach Wielickich, sumy tysiąca sześciu set zł: Polskich prowisyą, aprobowano, y aby *juxta Institutum suum* uczyli, *non derogando juribus & Privilegiis Societatis Jesu*, wedle Konstytucyi A. 1635. pozwolono. A. 1667. f. 43. Tit. Aprobacya.

Tychże Fundacye znowu aprobowano, y place w Piotrkowie na fundacyą ich zakupione, od wszelakich podatkow uwolniono, & *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. *In eandem gratiam*, Oycow tegoż *Institutum* w Chelmie, przy Farnym y Szpitalnym Kościele, za konsensem *Loci Ordinarii* y caley Kupituly Chelmskiej osadzonych, inkluduiąc Fundacyą; *Salvis iuribus*, & *sine præjudicio jurisdictionis bonorum Regalium & proventuum* Starosty tamiecznego: *tum salvis iuribus Soc. Jesu a Republ. datis*, & *Academiarum, Cracoviens. & Zamoscens.* A. 1677. f. 35. Tit. Aprobacya *Pauperum*.

Na Fundacya *Theologiae Speculative in Collegio Varsavien. Soc. Jesu*, sumę na Trąbkach y na Noborowie, y na innych wszystkich dobrach zapisać, IM. Xiędzu Stanisławowi Święcickiemu Biskupowi Chelmskiemu, pozwolono; *Salvis iuribus Reipubl. & hac conditione*, aby z tych dobr na Pospolite ruszenie, iednego konnego *benè armis instructum*, w którymkolwiek Powieście expedyowano; y oraz też dobra wolne od hybern y stacyy żołnierskich, iako Szlacheckie deklarowano. *Hoc adiecto*, a żeby dzieci Szlacheckie *ex sua familia* dwóch, *reliqui zaś ex pauperibus Nobilibus procreati*, z tychże prowentow miały wychowanie (*fuse* opisana ta fundacya) A. 1677. f. 38. Tit. Fundacya Teologii.

Znieśiono potym tę fundacyą, dla tego, że *sine scitu Reipubl. in Volumen Legum, cum injuria privatorum*, wprowadzona iest. A. 1678. f. 41. Tit. *Fundatio Teologii*.

Fundacya OO, *Scholarum Piarum* w Radomiu, za pomocą Marcina Wasowicza *approbatur*. A. 1685. f. 17. Tit. Aprobacya.

Tęż Fundacyą z konsensem Seymu 1685. przez Ur. Marcina Wasowicza Stolnika Zakroczymskiego zaczęta, aprobowano, reasumowano, *ab oneribus militaribus* uwolniono; *Salvis oneribus Reipubl. & servitio bellico*. A. 1690. f. 22. Tit. Fundacya OO, *Scholarum Piarum*.

Fundacya Collegii OO *Scholarum Piarum* w Szczuczynie, *cum applicatione* sumy przez Krola I Mci Jana III. na *seminarium* dzieci uboższych, aprobowano A. 1703. f. 19. T. Lokacya y Fundacya Szczucińska.

Fundacya Pustelnikow, *alias Domus Recollectionis Clericorum B. V. M. sine macula conceptæ*, w Puszczy Korabiowskiej erygowana, aprobowano, y *fundum*, gdzie Klastor *substitit* y z Łaką *Ecclesiasticæ immunitati* inkorporowano. A. 1677. f. 41. T. Aprobacya Fundacyi.

Do Funduszow dawnych, na Kaplicę S. Kazimierza, przy Kościele Katedralnym w Zamku Wilenskim, podatek uchwalono, *sub titulo* Kapliczyzna, na każdy rok po złt. półtrzecia z każdego domu w Wilnie pod Jurysdykcyą Zamkową, Biskupią, Kapitulną, Metropolitańską, Horodniczą, Ziemską y Mieyską, zostaiącego, *non obstantibus libertationibus, sine præjudicio* iednak Skarbu W. X. Lit. A ktoby tak dawnym funduszom, iako y temu świeżemu Prawu *contravenire* ważył się; odpowiadać powinien *in foro* teyże iurysdykcyi, pod którą *bona* iego *consistunt*; *salvâ* do Trybunału *compositi Judicii appellatione*. A. 1677. f. 22. Tit. *Approbatio fundacyi*.

Fundacya Altaryi we wsi Olwicie, w Powieście Kowieńskim, IMP. Janowi Antoniemu Chrapowickiemu Woiewodzie Witepskiemu uczynić, y siedm włok osiadłych w teyże wsi Olwicie y Czyczkach, w posesyi onego zostaiących, wydzielić y prawnie *in Judicio competenti* obwarować pozwolono, aprobowano, y pomienione włoki z intratą doroczną *perpetuis temporibus*, do tey Altaryi albo Kaplice aplikowano, y Przywilej z Kancelaryi W. X. Lit. iako dane *Exulibus* Woiewodztwa Smoleńsk. *diploma* mieć chce, wydać rozkazano. *ib.* T. Fundacya Altaryi.

Fundacya *Clericorum in commune viventium* w Dyecezyi Luckiej, *approbatur; salvis Reipubl. & Acad. Cracoviensis Juribus*. A. 1685. f. 17. Tit. *Approbatio Clericorum*.

Fundacya Kapłanow *Congregationis missionis* w Warszawie, przy Kościele S. Krzyża, na przedmieściu Krakowskim, przez Krolową I M. Ludwikę uczyniona, aprobowano, y place, na których *Seminarium Ecclesiasticum & ædificia* dla tychże Kapłanow

przy pomienionym Kościele z o grodem y domkami zaśiadłe, *ab omnibus Reipubl. oneribus* uwolniono, y wieś Skuły nazwaną, na prowizyą pomienionych Kapłanów kupioną, y zosobna dobra Dawydy z Zgorzałą *cum attinentiis, pro Clericorum educatione & institutione* nabyte, tymże Kapłanom inkorporowano. A. 1678. fol. 20. Tit. Aprobacya Warszawskiej.

Fundacyą tychże Kapłanów w mieście Chelmie, przez IM. Xiędza niegdy Andrzeja Leszczyńskiego Biskupa Chelmińskiego zaczęłą, a przez Imię Xiędza Jana Małachowskiego Biskupa Chelmińskiego Podkanclerzego Koronnego kończącą się, aprobowano, *& Sortes Mensis Episcopalis* Dziemiany y Niedźwiedzie, *cum traiectu* aplikofundationem, nad to folwarczek we wsi Wabczo ze trzema włokami, przez Vr. Dobrowskiego tymże Kapłanom Chelmińskim, *salvis Reipubl. oneribus*, zapisany, inkorporowano. *ibid.*

Seminarium pro eruditione & disciplina Cleri, przy Katedrze Przemyślskiej, przez Pana Zbąskiego Biskupa Przemyślskiego, aprobowano, y Probostwo Samborskie do tegoż *Seminarium* inkorporowano 1685. fol. 16. Tit. *Seminarium*.

Fundacyą Altaryi Owańskiej, przez Vr. Kazimierza Szumlańskiego uczynioną, aprobowano. *ibid.* fol. 15. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Włokę roli fundacyi Macieja Mieleńskiego Aptekarza Przasniskiego na Ołtarz S. Jaka, w Kościele Farskim Przasniskim, od wszelakich podatkow, czynszow y angaryy, uwolniono. A. 1616. fol. 37. Tit. *Libertacya włoki*.

Dobra Pieniążkowe na Ciechanowie, fundacyi Balcera Klickiego y Małżonki jego, na Kaplicę S. Anny przy Kościele S. Małgorzaty, od Spy y czynszow, y wszystkich podatkow, *perpetuis temporibus* uwolniono, *& immunitati Ecclesie* inkorporowano. *ib.* Tit. *Libertacya Dobr.*

Fundacyą na młodź Szlachecką Woiewodztwa Sendomirskiego W. Tomasz Uieyskiego Biskupa Kiiowskiego, także *Bobdianam fundationem* na Seminarium Sendomirskie aprobowano. 1685. fol. 17. Tit. *Fundatio Seminarii W. Vieyskiego*.

Fundacyą Kościoła Nowomieyskiego w Powiecie Upitkim aprobowano. K. Lit. 1690. fol. 18. Tit. Aprobacya funduszu.

Fundacyą W. Stefana Bidzińskiego Woiewody Sendomirskiego na wykupno Szlachty z Woiewodztwa Sendomirskiego z niewoli, 100 tysięcy złt. na dobrach jego zapisanych aprobowano. 1699. fol. 54. Tit. *Fundacya*.

Fundacyą także, na okup ludzi z niewoli pogańskiej, y na inne *pia legata*, tudzież na fortyfikacyą Lwowa y Przemyśla, testamentem W. Marka Matczyńskiego Woiewody Ruskiego uczynioną, *una cum dispositione ratione premissorum, per executores facta*, aprobowano. 1699. fol. 55. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Fundacyą Altaryi SS. Aniołów Stróżow przy kościele Zbuczynskim w Dyecezyi Krakowskiej, w Ziemi Łukowskiej, aprobowano. Siedlisko, na którym ta Altarya *exstat*, y ogród do niey należący, *ab oneribus Reipubl. & Militaribus* uwolniono. 1717. fol. 70. Tit. *Approbatio Altaryi*.

Fundacyą Probostwa S. Anny w Kodniu, Dyecezyi Łuckiej, *mediante auctoritate sedis Apostolice, Insulatâ dignitate* ozdobioną, ktorey Plebania Huszczańska *collationis Regie* jest przyłączona, *perpetuo jure & irrevocabiliter* do tej Insulacyi Kodenńskiej inkorporowana aprobowano. K. L. A. 1717. fol. 17. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Fundusze, tak dawne iako y świeże, Kościołom w Inflanciech y Kurlandyi aprobowano. *vid.* Tit. *Religia*.

O Fundacyach, *plura vid.* Tit. *Klasztory* Tit. *Kościoły*.

Dyspozycya Nieporętu y Białoleki, *vid.* Tit. *Dobra*.

GENVS DUCALE.

vid. Tit. *Krol.*

GLEYTY.

Herburt. fol. 410. Tit. *Salvus Conductus secundum Statuta datur.*

GLeyty żadne, ktoreby przeciwne prawu y Statutowi były; dawane byż nie maia, *sub nullitate* onych. A. 1550. fol. 5. §. *Gleyty* żadne.
Znowu, że Gleyty, Sublewacye, na Infamie y Bannicye, *ex personali*, w Trybunałach apro-

aprobowane, nie mają być wydawane, *sub nullitate onych*, A. 1641. fol. 12. Tit. O Sublewacyach.

Reassumitur to Prawo W. X. Litewskiemu. A. 1647. fol. 20 Tit. O Sublewacyach.

Znowu, że na Infamie y Bannicye, *ex seriis partium controversiis* otrzymane, iść nie mają, ale *executioni indilate subesse* powinny; którą Starostowie y ich Vrządy Grodzkie, *in personis & bonis iure victorum*, według Prawa odprawiać mają, *sub pœnis Legum*. A. 1667. fol. 6. Tit. Deklaracya bezpieczeństwa.

Gleyty Prawu przeciwnie, na Infamie, Bannicye *ex personali* otrzymane, albo po pozwaniu *ad cassandum*, aprobowane; więc ani *Perduellibus* wydawane *ex Senatus Consulto* być nie mają. A. 1662. fol. 2. Tit. De reddenda ratione Senatus Consultorum.

Gleyty sługom y poddanym, przeciw Panom, nie mają być dawane. O czym Statut A. Herburt. fol. 1543. approbatur. A. 1588. fol. 458. Tit. O niedawaniu Gleytow.

Ani Mieszczanom przeciw Szlachcie. *ibid.*

Gleyty między Starostami y Dzierżawcami, a między Mieszczany y Kmiećmi Krolewskimi, mogą być dawane. *ibid.*

Herburt. fol. 409. Tit. Salvus Conductus. Idem *ibid.*

Gleyty y Listy Zaręczne y Upominalne, W. W. Pieczętarze, pod tytułem Jego Krolewskiej Męci y Pieczęcią W. X. L. z podpisem swoim wydawać powinni, od których gleytow ludzie Stanu Szlacheckiego po talerow bitych trzy, od Zaręcznych y Upominalnych listów po dwa talary bite; Ludzie zaś stanu Mieyskiego, Żydowskiego y Tatarskiego *in duplo*, bez żadney depaktacyi, płacić mają. 1710. Poparcie Konf. Sandom. W. X. Lit. fol. 5. Tit. O Gleytach.

Gleyty do Infant pod dwiema Pieczęciami wychodzić mają. *vid. Tit. Infanty.*

Gleyty w sprawach o *excessu & crimina*, Senatorom albo Posłom Ziemskim na Sejm wysłanym *illata*. *vid. Tit. Senator.*

Gleyt Vr. Zborowskiemu *approbatur. vid. Tit. Vadium.*

Gleyt Vr. Woyciechowi Sudrawskiemu, do drugiego Seymu pozwolono. A. 1633. fol. 54. Tit. Gleyt.

Gleyt Vr. Markowi Łabodowskiemu, y onego do części przywrócić obiecano. *ibid.*

Gleyt Vr. Ierzemu Krokowskiemu do drugiego Seymu. *ibid.*

Gleyt Vr. Woyciechowi Cerakwickiemu na wszystkie Infamie, gdziekolwiek na nim otrzymane, do przyszłego Seymu. A. 1641. fol. 28. Tit. Gleyt.

Gleyt Sukcesorom niegdy IMP. Samuela Zalińskiego Woiewody Malborskiego. A. 1643. fol. 4. §. Successores.

Gleyt Vr. Alexandrowi Guyskiemu, na Infamią kontumacyalną, do pokazania *in Iudicio Marefchalcali* niewinności. A. 1647. fol. 23. Tit. Gleyt.

Gleyt Vr. Jakubowi Grochyckiemu wydany, do przyszłego Seymu aprobowano. *ibid. f. 40. Tit. Aprobacya Gleytu.*

Także Vrodzonym, Kosakowskiemu y Sokołowi. *ibid.*

Gleyt na trzy Infamie Seymowe *in contumaciam* otrzymane, Vr. Tomaszowi Szczęmskiemu, *ex Senatus Consulto* dany, *ad decisionem causæ* prolongowano. *ibid. Tit. Prolongacya.*

Gleyt Grekownom na Seymową Infamią, A. 1648. *in contumaciam ex delatione* Michala Greka *per evasionem* otrzymaną, Trybunałem Lubelskim utwierdzono. A. 1649. fol. 14. Tit. Gleyt Grekownom.

Gleyt Vrodzonym, Sewerynowi Choyneckiemu Stanisławowi y Janowi Tomickim, na Infamie ich gdziekolwiek otrzymane, do drugiego Seymu pozwolono. *ib. fol. 15. Tit. Gleyt.*

Gleyt Vr. Mikołajowi Sokołowskiemu, do przyszłego Seymu prorogowano. *ibid.*

Gleyty Vrodzonym, Samuelowi Łaszczi, Przecławowi, Pisarskiemu, Woyciechowi Tyrawskiemu, Mikołajowi Sokołowskiemu, Janowi Kopeczyńskiemu, Piotrowi Jakubowi Grodzickiemu, Janowi Mentyckiemu, Krzysztofowi Wieliczkiowi, że *composuerunt cum partibus*, wydać kazano. Takiegoż Gleytu pozwolono y Janowi Sokołowi. A. 1649. fol. 20. Tit. Pozwolenie Gleytu.

Gleyt *ex Senatus Consulto* I. M. P. Woiewodzie Sandomirskiemu, na Infamią y wieczne Bannicye na Trybunałe Lubelskim otrzymane, dany, *ad decisionem causarum juridicam Comitalem*, weale zachowano. A. 1653. fol. 17. Tit. Zniesienie Kondemnacji.

Gleyt Vrodzonym, Woyciechowi Wilkanowskiemu, Alexandrowi Iwanowskiemu, Stanisławowi Beydowi, Andrzejowi Łazowskiemu, *ad bene merendum de Republ. & componendum*

- nendum cum parte*, do lat dwu pozwolono, y exekucyą Kondemnat suspendowano. A. 1654. fol. 21. Tit. Gleyt.
- Gleyty Vrodzonym, Ianowi Potockiemu y Stefanowi Leśniewskiemu wydane, aprobowano. A. 1655. fol. 33. Tit. Znieśienie.
- Gleyt Vrodzonemu Stanisławowi Rzeczkowskiemu na Infamią, w sprawie z Vrodzonymi Brzuchowskiemi y Marceńskim, na Komisyi Lubelskiej otrzymaną, a na Seymie publikowaną. A. 1658. fol. 62. Tit. Gleyt.
- Gleyt Vrodzonemu Ianowi Choynackiemu, na Infamią *ex personali* otrzymaną, *ad componendum cum Parte*, wydać kazano do drugiego Seymu. A. 1656. fol. 28. Tit. Gleyt.
- Gleyt Vr. Stefanowi Leśniewskiemu na przeszłym Seymie pozwolony, do przyszłego Seymu, na uzpokojenie strony, prolongowano. *ib.* Tit. *Prorogatio Gleytu*.
- Gleyt Vrodzonym, Adamowi y Prokopowi Zeliborskim, Bazylemu Vstrzyckiemu Komornikowi Ziemskiemu Przemyślskiemu, Łukaszowi Rożniatowskiemu, na Infamie, w Trybunale Lubelskim, od Vr. Maryny Vstrzyckiej y Stefana Papiela otrzymane, *ad componendum cum Parte*. *ibid.* Tit. Pozwolenie Gleytu.
- Gleytu Vrodzonym, Woyciechowi, Kasprowi, Franciszkowi, Oborskim, Podkomorzycowi Liwskim, na uzpokojenie strony przeciwney, do przyszłego Seymu pozwolono, *ibid.* fol. 29. Tit. Gleyt.
- Gleyt takiż dano Vr. Woyciechowi Wilkanowskiemu, na znieśienie Infamii y Bannicyi, *coram quovis Regni Iudicio* otrzymanych, y exekucyą do przyszłego Seymu suspendowano. *ibid.*
- Gleyt Vr. Franciszkowi Czerskiemu Podczaszemu Dobrzyńskiemu, za pozwoleniem stron powodowych, *ad componendum* do przyszłego Seymu dano. A. 1662. fol. 33. Tit. Gleyt.
- Gleytu, Vrodzonym Samuelowi y Krzysztofowi Nowomieyskim Braći rodzonym, na Infamie y Bannicye, od Vrodzonych Zeszyńskich *in quovis Subsellio* otrzymane, do przyszłego Seymu pozwolono. A. 1667. fol. 38. Tit. Gleyt.
- Gleytow Zolnierzom *contemptoribus Legis publicæ*, wydawać zakazano. A. 1667. *vid.* Tit. *Wojsko*.
- Gleyt gieneralny, *ad iure agendum* na przyszłym Seymie, *cum specificatione personarum*, z Kancelaryi wszystkim potrzebującym, *ratione* Dekretow na Seymach przeszłych *in contumaciam* otrzymanych, wydać pozwolono. A. 1667. fol. 66. Tit. Kontumacye Seymowe
- Gleyty *ad iure agendum* Vrodzonym, Ludwikowi Zielskiemu y Zofii Białozorównie Małżonkom, y Iackowi Zakrzewskiemu. *ibid.* fol. 71. Tit. Gleyt
- Gleyt Vr. Alexandrowi Szczawińskiemu na Kondemnaty, od OO. Karmelitow Konwentu Bielskiego otrzymane, dany, że *ad decisionem cause* służyć ma, deklarowano. A. 1673. fol. 19. Tit. Aprobacya Gleytu.
- Gleyt temuż *ad componendum* z Vr. Franciszkiem Brochowskim, do przyszłego Seymu. A. 1676. fol. 54. Tit. Gleyt.
- Gleyt Szlachetnemu Frydrykowi Bekierowi dany, aprobowano. A. 1676. fol. 54. Tit. Aprobacya Gleytu.
- Gleyty na Infamie tym, co za granicą w kupach swawolnych. *vid.* Tit. Ludzie Swawolni.

Plura, Tit. Pozwy. Tit. Sublewacye.

G O S P O D Y.

- Gospody, na Seymikach, Sądach, Starostwie mieysc, *habitâ ratione dignitatis personarum*, mają rozdawać. A. 1565. fol. 85. Tit. Rozdawanie Gospod.
- Kamienice o iednym pięttrze do dyspozycyi *ex officio* nie należą 1685. fol. 13. Tit. Indemnitas Miasta Lublina.
- O tymże, *cum declaratione*: iż żaden Vrząd nie ma się w to wdawać, procz Starostow, ani na Trybunale Marszałkowie Deputatcy nie mają w tym żadney im przeszkody czynić. A. 1598. fol. 704. Tit. O Gospodach.
- Gospody w Warszawie, żeby PP. Marszałkowie oboygą Narodow, iako zwyczaj na Seymach, Woiewodztwom, Ziomom y Powiatom Koronnym, y W. X. Lit. y Ziom do nich należących (Co za pozwoleniem Obywatelow Woiewodztwa Mazowieckiego było.)

było) na Seym elekeyi Krola rozdali *ex officio*, dwory y domy Szlacheckie *ab isto onere* wyiawlzy, postanowiono. A. 1632. 1648. fol. 2. 1669. § 1674. Poszło to in sequelam, y iuz odtąd bez pozwolenia Woiewodztwa Mazowieckiego, Gospody Marszałkowie oboyga Narodow rozdaia; *citra respectum Serwitoractw y libertacy domow y Kamienic w Warszawie, ktore ad hunc solum actum electionis relaxui y suspendui.* Tych iednak, ktorzy są in Officiis publicis privilegiati, wcale libertacye zostawuią, y osobom niektorym, meritorum seu alio quopiam iusto respectu. Iakoż w Konfederacyi Warszawskiej Generalney A. 1668. Kamienicę nazwaną Kosczyńska, na Drukarnią Eler-towską naznaczoną, na wieczne czasy od gościa *ex officio* uwolniono, § in A. 1674 też Libertacyą reasumowano. Wwolniono także w teyże Konfederacyi A. 1674. y Kamienicę Szeleżyńską *alias* Drewnowską nazwaną, dwiema przedtym Konstytucyami Seymowemi libertowaną.

Gospody *ex officio* w Wilnie, pod czas rezydencyi Krolewskiej, także pod czas Trybunałow y Komisyy Rzeczyp. *vid. Tit. Miasto Wilno.*

Gospody *ex officio* w Grodnie. *vid. Tit. Miasto Grodno.*

Gospody *ex officio* w Tykocinie. *vid. Tit. Miasto Tykońskie.*

O Wolnościach Kamienic, y domow od stanowienia w nich gości. *vide Tit. Libertacye.*

GRABIEŻ.

Grabież, w Kiiowskim, Bracławskim, Wołyńskim, Woiewodztwach, *forum peremptoriè* w Sądzie Grodzkim. Ktory Sąd Grodzki iako y o zbiegi, bez żadney zwłoki, stronie ukrzywdzoney sprawiedliwość y exekucyą, z ruszeniem Powiatow za dwie Niedzieli, uczynić ma. *Prævia* ukrzywdzonego *citatione* do Grodu, licownym rokiem, na Niedziel dwie. A. 1578. fol. 337. *Tit. O Sługach.*

O Zbiegach. *vid. Tit. Poddani zbiegli.*

GRANICE.

Granice, gdzieby Starosta rozsypał między Krolewskimi a Ziemskimi dobrami, powinien ie zaśię usypać. A. 1362. fol. 23. *Tit. Statut.*

Gdzie niemasz pewnych znakow granic albo kopcow, między częściami y działami Szlachty w iedney wsi, nigdy między sobą pomiary y porownania części swoich bro-nić nie maią. A gdzieby więcey ktory z nich dzierzał gruntu, aniżeli mu należa-ło, tak z prawa przyrodzonego albo też nabytego; powinien drugiemu, przez po-miarę sprawiedliwą, we wszystkich pożytkach, iako przyidzie, tak wielkością, iako też dobrocią narownać; wymuiąc Siedliska stare, ktoreby przez trzy lata trzymali. A wszakoż w wielkości y dobroci maią byđ narownane z bliższego gruntu, przy mnieyszym Siedlisku także dobrym. A gdzieby granice w takim dziedzictwie były położone, między częściami y działami szlacheckimi przedtym uczynionemi, albo ieżliby się Strona iedna drugiey od pomiaru odpisala, tam iuz pomiaru y porowna-nie między niemi mieyscie ma, y byđ nie może. A ieżliby ieden z działu wziął rolę, albo siedlisko, albo część mnieyszą ale lepszą, a drugiby wziął większą ale podleyszą, a toby zapisem między sobą, albo dzielcami, albo iednaczami y zakładem umocnili; tedy wedle tego maią byđ sądzeni y zachowani, wedle Prawa y zwyczaiu.

In Except. Masov. A. 1576. fol. 304. Tit. O porownaniu dobr.

Granice używaniem ten ma wygrawać, kto znaki lepsze y wywody używania pokaże. Na co Sąd ma zkazać y posłać Vrządniki Ziemskie, do tego należące. *In Except. Ma-sov. ibid. fol. 312. Tit. O czynieniu granic.*

A ieżli znakow, ani wywodow *ab utraque parte* niemasz pozwanego powodztwo ma byđ nakazane. *In Except. Masov. ibid.*

Gdy ieden drugiego pozywa o ponowienie granic y kopcow usypanie, przez stare zna-ki graniczne między dobrami ich, ktore znaki y ścianę starą albo kopce mianowałby na pozwie, y one przysięgą potwierdzić podeymowałby się; taki z prawa ma mieć początek wyvodu y probacyi przez starce, z takich znakow. Ktore ieżli Vrząd Ziemski przyimie, a strona druga będzie negowała? powod z świadkami probować ma *iuramento*, iż te znaki stare są, y prawdziwe graniczne między dobrami temi, albo starą ścianą, albo miedzą graniczną, albo kopcami staremi, wedle ktorych znakow

posesją swoje y używanie wywieść ma. A tak *his premisis* granice mają być czynione y kopce ułupane. Ktore świadki powod w Sądzie Ziemskim na blizkich Rokach po zkazaniu ma mianować, y popisać oraz z rotą przysięgi; a na miejscu różnic, z temi świadkami przeysćia od węgla do węgla, przez miejsca y znaki graniczne, iako się wyżej pomienilo, przysięgę na Roku stronom od Vrzędu naznaczonym, przy onymże Vrzędzie powinien będzie uczynić. Ktorą sprawę wsiystką Vrząd przerzeczony, kopcow y znakow granicznych uczynionych albo okrażonych, przed Sądem Ziemskim, zeznać powinien będzie, y wpisać w Xięgi Ziemskie. A gdzieby która strona Przywilej miała albo iakie listy, albo zapisy na granice, albo pewne miejsca graniczne, to iest: Vroczyśka pewne; ta strona będzie miała początek do powodu probować y podeprzeć te granice y miejsca, wedle muniment swoich y dawnego zachowania. Od uczynienia granic y ułupania albo okrażenia kopcow, Podkomorzemu poł kopy, to iest: trzydzieści groszy, a Staroście drugie trzydzieści gr. Polskiej monety, obiedwie strony, pozwana y powodowa, a Woźnemu sześć groszy, z granic zapłacić mają. A gdzieby między stronami, z dobrej woli były ułupane kopce, albo granice uczynione; tedy przerzeczonemu Vrzędowi, obiedwie strony ieno trzydzieści groszy dać będą powinne, a nie więcej, a Woźnemu groszy trzy. *In Except. Masov. ib. f. 313. Tit. O ponowieniu granic.*

In causis granicierum Plebani, ktorzy nie mają poddanych y folwarkow udzielonych, ale tylko z dziesięcin y z pensyi fundowani są; *cum hereditibus* przymieśzywani być nie mają. A. 1607. fol. 835. Tit. Duchowni w Koronie.

Granice Woiewodztwa Połockiego Podkomorzowie naprawić mają. A. 1590. fol. 574. Tit. Granice Woiewodztwa.

O tymże: a na Podkomorzach założono winę, przykładem Woiewodztwa Podlaskiego z Brześciem. A. 1601. fol. 761. Tit. Rozgraniczenie Orszy.

A tam wina *centum marcarum*, *forum* Trybunał *inter causas officii, ex instantia cuiusvis. ib. f. 741. Tit. O Rozgraniczeniu Woiewodztw.*

Granice połowice wsi Serebryjszcza, Szlachetnym Serebryjskim (gdzie im iedna, a druga do Starostwa Chełmskiego należy) aby Rewizorowie uczynili, rozkazano. A iezli by dla iakiej przyczyny ziachać nie mogli? inlzych na każdy czas, na prośbę tychże Serebryjskich, Kancelarya Koronna dawać powinna, *ad determinationem* tey sprawy. Ktorzy cokolwiek uczynią w tey sprawie, to Starostowie Chełmscy, *pro tempore* będący, wiecznemi czasami trzymać będą powinni, pod winą w Konstytucyi A. 1562. z strony rozsypania granic, wyrażoną. A. 1590. f. 589. Tit. Aprobacya Rewizyi Serebryjskim.

Granice w Woiewodztwach, Ruskim, Belskim, Podolskim y Wołyńskim, sposob taki postanowiono: Gdy Obywatel ktoregokolwiek z tych Woiewodztw, z Obywatelem innego Woiewodztwa, z tychże pomienionych przyległym sobie, granic potrzebuie; powinien obadwa Vrzędy Podkomorzkie, także Chorążę y Woyskie, tak Powiatu swego, iako też y onego, od ktorego ma różnicę wywieść. Ci zaś powinni się na innotescencyi ukrzywdzonego podpisać, y na czas w przypozwieznaczony stać, pod winą sta grzywien. O co *forum* na Trybunale, *inter causas officii*, to iest: iezli by się nie podpisał, albo podpisałszy się, nie ziachał; wyiawszy przyczynę prawdziwej choroby. Za takim przypozwem y obwieszczeniem, pozwany powinien przeciwko stronie powodowej stanąć, y prawnie się o własność y różnicę gruntu rozprawić (*absentia unius duorumve* z pomienionych Vrzednikow *non obstante*) A ktorey strony ważniejszy dowody będą, tey przysięga nakazana być ma; *Salva appellatio* na Trybunał stronie, ktoraby się ukrzywdzoną być rozumiała. Gdyby zaś te obadwa Vrzędy między sobą niezgodni byli, y różne *Decreta* między sobą uczynili; tedy oboiey stronie wolna być ma apelacya na Trybunał od ktoregokolwiek Dekretu. W Trybunale zaś Dekretow tych uznanie ma być w tym Woiewodztwie, ktore naprzod przypadać będzie, to iest: albo w Wołyńskim, albo w Kiiowskim, albo w Bracławskim. A Vrzędy pomienione powinne, na Trybunał dostateczne sentencye swoje, z dostatecznymi kontrowersyami y wywody objaśnionemi, Polakom piśmem Polskim, a Wołyńcom piśmem Ruskim wydać. A. 1601. f. 738. Tit. Rozgraniczenie.

Na takowy Rok powinne strony wyiachać w rownym pocęcie, to iest: we trzydzieści tyłko koni, rachując w to flugi y przyścioly, y bez strzelby, tylko z broniami zwyczajnymi, z szablą

z szablą, mieczem, kordem y Szpadą, pod winą pięci set grzywien. *O co forum na Trybunale, inter causas officii, peremptorie. ib.*

A gdyby się trafiła przyległość dobr Krolewskich dzierzawy czyieykolwiek? zwyczajnie wedle prawa, takowe różnice przez Komisarze rozgraniczone bydź mają. *ibid.*

Reasumowano tę Konstytucyą 1601. y deklarowano: iż między temi trzema Woiewodztwy, Ruskim, Belskim y Wołyńskim, y Powiatami y Ziemiami ich, rozgraniczenia *actum*, nie tylko Chorażowie y Vrząd Ziemski, ale też y inși Vrzednicy Ziemscy, przy Podkomorzich albo Vrzędach ich, to iest: Stolnicy, Podczaszowie, Podstolowie, Woyscy, Miecznicy, Skarbnikowie; byle byli z ktoregokolwiek Powiatu albo Ziemie tych Woiewodztw; *sufficienter & plenarie* odprawić mogą, y byle ich mniej nad trzech nie było z iedney y z drugiey także strony. A gdy pozwanego doydzie innotescencya od Komisarzow aktora, y w Grodzie, *ubi bona citati consistunt*, zeznana będzie; powinien *citatus, pro tempore & loco, innotescencia Commissariorum actoris assignato*, *à parte sua pari numero* Komisarzow wywieść. A ieżliby *pro tempore assignato* od Komisarzow aktorowych, *citatus* swych Komisarzow nie wywiodł, y lub sam wyiachał, lub nie wyiachał (w czym go tylko *vera infirmitas. juxta Statutum in termino sequenti comprobanda*, wymówić może) Komisarze od aktora wywiedzeni będą mogli sami rozgraniczyć y kopce usypać, (co *ratum & firmum* będzie) stosując się w tym rozgraniczeniu wprzod *ad literatoria documenta*, a *in defectu* na *testimonia senum*; wedle Statutu; *signa naturalia & possibilitates, actoratum*, ieżliby która strona miała, nie upośledzając. A ieżliby y tego nie było, a obie dwie strony wątpliweby miały *documenta*; *fundum controversum* w poł rozdzielić będą mogli. A ta Komisya gdy stanie, nigdy wzruszona bydź nie może. A. 1647. fol. 26. Tit. Rozgraniczenie Woiewodztw.

Reasumowano wedle tej Konstytucyi 1647. gieneralne rozgraniczenie Woiewodztwa Wołyńskiego z Ruskim, y aby *in toto ad effectum* przyszło, warowano. Dekreta iednak Komisarzow, *ratione* Dworow Szlacheckich, w Mieście Krzemieńcu ferowane, y exekucyą onych, *in causis* tylko *fundum hereditarium tangentibus*, suspendowano, y termin tym sprawom przed Lustratorami od Rzeczyposp. deputowanemi, ktorzy w tym Woiewodztwie dobra Krolewskie lustrować będą, naznaczono. Przed ktoremi każdy Prawa swoje produkować powinien. A ieżliby który Posesor Prawa swoje na te grunty *per calamitatem temporum* zgubił, a *juramento* alegacyą swoje komprobowałszy, inkwizycyą posesyi swojey starożytnieyszych gruntow wywiodł? *secundum Constitutionem Unionis* ma bydź zachowany, y co iuż przez tych Lustratorow w takich sprawach decydowano będzie, *in dubium* więcej, iako y Dekreta *ratione fundorum regalium*, nie mają *vocari*. A. 1661. f. 23. Tit. O rozgraniczeniu.

Granice sposob między Wolhyniem y przyległemi Woiewodztwy. *vid. Tit. Komisye.*

Granice między Woiewodztwy Pruskiemi a Ziemiami przyległemi, sposob taki: Pozwać ma Aktor prosto na pole, nie do Sądow Ziemskich, gdzie Podkomorzy z iedney strony, to iest od Woiewodztw y Ziem przyległych; a z drugiey strony od Prus Sędzia Ziemski, albo Ławnik który, mają bydź wywiedzeni. Ktorzy *in secundo termino tanquam peremptorio*, tej albo owey stronie *actoratum* przysądzić y decydować mają, *salvâ appellatione* od sentencyi ich, albo gdyby się nie zgodzili, od ich rozroznienia na Trybunał; ktorey *prosecutio in Palatinatu Actoris, vel si sint mutui Actores, in Palatinatu* teyże strony, która pierwey pozew wydała, powinna bydź. A to się ma rozumieć, o rozgraniczeniu dobr dziedzicznych, nie o dobrach Stołu Krolewskiego. A. 1601. fol. 740. Tit. O sposobie rozgraniczenia.

Dla uzpokoienia w granicach Woiewodztwa Smoleńskiego, od Woiewodztwa Czerniechowskiego, Komisarze naznaczeni. A. 1638. fol. 31. §. Przy tym.

Przy granicach starodawnych Xięstwo Kiiowskie, wiecznemi czasy zachować obiecano. A. 1569. fol. 165. §. Obiecujemy też.

Granice między Woiewodztwem Kiiowskim a Powiatem Mozyrskim aprobowano. A. 1631. fol. 22. Tit. Aprobacya.

Granice Ziemi Łukowskiey Dobr Ziemskich, Radzyna z Wolhyniem dobrami Krolewskimi, Dekretem Komisarzkim determinowane, na potomne czasy ztwierdzono, nie preiudykując nic granicom Woiewodztwa Podlaskiego, Ziemi Mielnickiey, y owszem

one według starodawnych duktów Korony z W. X. L. wcale zachowując. 1699. fol. 49. Tit. Vbezpieczenie Granic.

Rozgraniczenia dóbr Krolewskich z dobrami Ziemskimi, przez same Komisarze, nie przez Rewizory, odprawowane być mają. A. 1647. fol. 28. Tit. O Rewizyach.

Graniczni Komornikowie, przysięgać na Ziemskich Rokach y osiedli być mają. A. 1569. fol. 191. §. Podkomorzowie.

W rozgraniczeniu dóbr Krolewskich z Szlacheckimi w Ziemi Dobrzyńskiej, Komisye dawniejsze, które *legitimè* z Kancelaryi wyszły y do efektu przyszły, *non obstantibus inhibitionibus, appellationibus & prosecutionibus quibusvis, in toto* aprobowano. A. 1638. fol. 38. Tit. Rewizya.

Granic całej Rzeczypospolitey *securitati* tak *provisum*: iż gdyby iakiegokolwiek od którego Nieprzyjaciela pogranicznego Korony nastąpić miały inkursye, *vel praepeditiones legitime possessionis Tenutarum* Krolewskich, Duchownych y Swietckich, przeciwko każdemu takiemu, wszystkie siły Rzeczyposp. obroczone być mają. A. 1673. f. 29. Tit. *Securitas granic*.

O Komisjach rozgraniczenia dóbr różnych *vid. Tit. Komisye*.

Granice gruntów Xcia. IM Ostrogskiego w Warszawie. *vid. Tit. Ordynacya*.

GRECKA RELIGIA.

Greckich Kościołów *Beneficia*, teyże Religii Ludziom mają być dawane. w Konfederacyi Gieneralney Warszawskiej *sub Interregno cavetur*. 1573. fol. 209. §. *Wszakże*.

Szlachcie mają być dawane. A. 1576. f. 294. §. *O to też Nas prosili*.

O tymże, że Szlachcie Narodu Ruskiego, y *merè* Religii Greckiej dawane być mają. A. 1607. f. 840. Tit. *o Religii Greckiej*.

Iedney osobie dwoie *beneficia* nie mają być dawane. A ktoby ie trzymał, naydaley do roku iedno puścić ma, *sub pena mille marcarum delatori*, na Seymie *ad Instantiam* Posłów Ziemskich *persolvenda*. *ibid.*

Reassumitur ta *Constitutio ratione* rozdawania *beneficiorum* Cerkiewnych, według ktorey, *in futurum* zachować się Krol powinien. A. 1620. fol. 20. Tit. *Religia Grecka*.

Greckiego nabożeństwa *exercitium*, według dawnych obrzędów, ma być wolne. A. 1607. f. 840. Tit. *o Religii Greckiej*.

Dalsze w tym y gruntowniejsze uzpokoienie, do drugiego blisko przyszłego Seymu odłożono. A *interim* *Vniti* Nieunitow, *& è contra*, w Koronie y w W. X. Lit. nie mają przenagabać, *sub pena decem millium floren*. O co *forum* Trybunał. Y ieżliby strona stronie gwałtem, albo iakimkolwiek sposobem, od Seymu przeszłego, dobr co odieła? wolno czynić prawem o to w Trybunale *Compositi Iudicii*. A. 1609. f. 893. Tit. *Religia Grecka*.

Jeszcze do dalszego Seymu odłożono; *interim* wolne nabożeństwo, tak Duchownym, iako y Swietckim, od którego ani prawem niewoleni być nie mają. A. 1618. fol. 5. O *Religii Greckiej*.

Jeszcze do dalszego: *interim* pozwy, *ab utrinque Processus*, Dekreta, Bannicze, Sekwestry y Suspenzy wszelakie, *ratione* rozroźnienia w Religii, zkałowano. A. 1623. f. 6. Tit. *Religia Grecka*.

Et supra wszystkie Bannicze y postęпки prawne, na osobach Duchownych, tak w Koronie iako y W. X. Lit. *assantur*. A. 1607. f. 840. Tit. *O Religii Greckiej*.

Jeszcze do dalszego Seymu uzpokoienie to odłożono, a *interim* w pokoju *ab utrinque* zachowani być mają. A. 1627. f. 9. Tit. *Religia Grecka*.

Y jeszcze do dalszego, *cum eadem securitate*, iako przedtym. A. 1631. fol. 5. Tit. *Religia Grecka*.

Greckich Władectw y Monasterów dobra, iako y Rzymskich Kościołów, alienowane być nie mogą *vid. Tit. Kościoły*.

Według teyże Konstytucyi, wolno dobr Cerkiewnych od Cerkwi alienowanych dochodzić. Dzierzawcy iednak Kwasowa, Tarnkow, Ianiewicz, Liplan, Buremza, Woderady, Teremne, przy prawie swym zostawać mają. A. 1607. f. 840. Tit. *O Religii Greckiej*.

Greckie

Greckie Cerkiewne Bractwa, przy Prawach y Przywilejach zostawione są; a napisami przy Ewangeliach, dobr Ziemijskich Szlacheckich dochodzić y pozyskiwać nie mają to Cerkwie, które teraz nie mają w tych dobrach posesyi. *ibid.*

Ktoby po śmierci Władyczey, dobra Władycze y Cerkiewne nabił, w nich gwałty czynił, gumna, zboża y inne sprzęty, nie mając do tego żadnego prawa y pretextu, zabierał; takowy każdy *pro violatore & invasore* ma być rozumiany. O co po wywiedzeniu, za pozwem, *scrutinium* na pierwszych Roczkach albo Rokach tego, gdzie się to stanie, Powiatu, *forum* na Trybunale między sprawami Piątkowemi, przed Sądem *Compositi iudicii*, w którymkolwiek Woiewodztwie y Powiecie, lubo Konserwatach, *ex remissione in duabus*. A gdy się *objectum crimen* pokaże, takowy każdy, lubo swoje *scrutinium* wywiedzie, lubo nie; powinien trzy tysiące grzywien, *per medium parti & iudicio* zapłacić, taxę w pozwie położoną *reponere*, y szkody wszystkie *refundere, in instanti, sub pœna Infamie*, która *ex nunc cum executione* na wszelakich dobrach, ma być nakazana. Pod tą winę y *forum* każdy podpada, któryby się ważył, bezprawnie dobra Duchowne trzymać, w nie wieźdząc, albo one u Króla, *ad malè narrata*, upraszać. Sprawy jednak graniczne y *simplicis injurie* tej Konstytucyi podlegać nie mają. A. 1631. fol. 5. Tit. O dobrach Władycznych y Cerkiewnych.

Declaratur: iż ta Konstytucya rozumieć się ma, y ściągać na same tylko dobra Władyczne y Cerkiewne. A. 1633. f. 25. Tit. O Sądach.

W Greckiej Religii rozdwoionej, za szkodkowaniem Króla I M. Szwedzkiego, y Deputatów z Senatu y z Koła Poselskiego wysłanych, pewne pismo między niemi namowione, na obie strony z podpisem y pieczęcią tegoż Króla I M. Szwedzkiego oddano. w Konfederac. general. Warszaw *sub Interregno*. A. 1632. §. w Religii Greckiej.

Greckiej Religii Obywatelom Koronnym, y W X Lit. nie będącym w Unii, diploma z pieczęciami, Koronną y W X Lit. na Sejmie teraźniejszym dane, do gruntownego na przyszłym Sejmie uzpokoienia, *approbatur*. A. 1633. f. 15. Tit. Asekuracya uzpokoienia.

Uzpokoiona *tandem* ta Religia, według punktów na elekcyi Króla I M. Władysława IV. zapisanych, y Przywileje na pewne warunki wydać rozkazano. Także wszystkie Procesy y *litis pendencye, ex occasione Religionis* y punktów wzwyż mianowanych, *ab utrinque* wszczęte, *in perpetuum* zkażowano, *vadium* w Konstytucyi A. 1609. specyfikowane *reafumuiac*, to jest: dziesięć tysięcy złt. O co *forum* Trybunał. A. 1635. f. 11. Tit. Religia Grecka.

Konstytucyą A. 1635. *de non alienandis bonis Terrestribus, &c.* (*vide apud me Tit. Dobra*) przyjęli ci, którzy Religii Greckiej. *ibidem* fol. 8. §. A też Konstytucyą.

Taż Religia pokojem obwarowana, y aby Dekreta w Trybunałach, które *vim legis sapiunt*, ferowane nie były, zakazano, *reafumuiac* w tym Konstytucyą A. 1627. (*co obacz pod Tytułem Trybunał*) A. 1638. f. 12. Tit. Religia Grecka.

Potym pokój ten wzruszony był odebraniem Cerkwi, y procesami *ab utrinque* różnemi. Przeto Rzeczposp. *complanare* to chcąc, wszystkie procesy *ex occasione Religionis* (*non autem violentiarum* y które *vim legis sapiunt*) między Duchownymi y Świeckimi *cujuscunque Status & conditionis*, w Koronie y W X Lit. z obudwu stron, na jakimkolwiek stopniu zawisłe, Dekreta, Bannicze, Sekwestry, Suspensy, do drugiego Sejmu suspendowała, obiecując o tym wszystkim, *ex ad citatione* kognicyą uczynić. A. 1641. f. 6. Tit. Religia Grecka.

Greckiej Religii osobom wszystkim Świeckim y Duchownym, we wszystkich kryminalnych sprawach, *ex occasione Religionis*, na Sejmie *ex registro speciali causarum criminalium*, w Koronie; a w W X Lit. w Wielkim Kole, Unitom y Nieunitom; w sprawach zaś Cerkiewnych, o zabranie Cerkwi y dobr Cerkiewnych, *intuitu cognitionis Privilegiorum*, na Sądach Królewskich Relacyynych, *forum* naznaczono; *previâ inquisitione* w własnym Grodzie, albo Ziemstwie; *qua peracta*, tenże Sąd, nie wdając się w żadne Dekreta, *cum toto causæ effectu* ma odesłać sprawę przed Sąd Króla Relacyyny, *termino præfixo in sex septimanis*. A na Relacyach takowe sprawy nieodwłocznie, podług Konstytucyi A. 1635. decydowane, y do należnego Grodu *pro finali executione* odsyłane będą. *ib.*

Restytucya do części Vr. Sylwestra Hulewicza Władyki Przemyńskiego Nieunita, y ie-

innych exakcy y ciężarów, *in perpetuum* uwolniono, *sub rigore Constitutionum, de disciplina militari*, y żeby odtąd nigdy P. P. Hetmani flacy y chlebow w takowych Dobrach nie naznaczali, warowano. A. 1678. f. 11. Tit. *Reassumptio Konstytucyi*.

Dla zachęcenia Dysunitów *ad Unionem Sanctæ Fidei*, reasumowane są te konstytucye 1667. 1678. oraz ludzi mieyskiej kondycyi, *verè Unitos, ad obeunda munia & magistratus Civitatis capaces esse* deklarowano. A. 1699. f. 54. Tit. *Unia*.

Græco Ruskiej Religii Ludziom, tak świętym iako y Duchownym, *sub prætextu Religionis & appellationum* do Patriarchy Konstantynopolitańskiego, iako pod nieprzyjacielem Krzyża S. mieszkającego, za granice wyjeżdżać, y z tamtąd do Polski przyjeżdżać zakazano, y Bractwa wszystkie iurysdykcyi y Sądom Wieleb. Władzkowich, *Loci Ordynaryuszów*, z których się wylamują, poddając, aby relacyi więcej do Patriarchy Konstantynopolitańskiego nie mieli, postanowiono, *sub pænâ colli & confiscationis bonorum; salva appellatione*, w sprawach teyże Religii Græco Ruskiej *aggravatis*, od Sądu pomienionych Władzkow do Sądu Krolewskiego, *reclâ* na Relacye. A. 1676. f. 28. Tit. *Konstytucya*.

Greckiej Religii Ludzi *desideria*, względem pewnych punktów pomienionej Konstytucyi A. 1676. o niewyjeżdżaniu za granice, do przyszłego Seymu odłożono. Na którym z Senatu y z Izby Poselskiej, do uzpokojenia tej sprawy, Deputaci naznaczeni być mają. A tym czasem *causas in lite pendentes* do przyszłego Seymu zawieszono, y pokoy między Unitami y Nieunitami warowano, *sub pænâ* w Konstytucyach *descriptis*. A. 1677. f. 11. Tit. *Religia Grecka*.

Gdy w Ziemi Drohyckiej Cerkwie Religii Greckiej Uniaćkie w Szylinę się obrociły; *ad disquirendum hoc negotium* Komisarzów naznaczono. A. 1676. f. 23. Tit. *Cerkwie Dysunitckie*.

Wywiedziona inkwizycya w tej sprawie przed Komisarzami, ale iż na tym Seymie sądzona być, dla gwałtownych praw Rzeczy. nie mogła; do przyszłego Seymu odłożona, *cum hac declaratione*: że na początku Seymu, *ante omnes causas*, sądzona będzie. 1678. f. 24. Tit. *Cerkwie*.

Swieścennika do Cerkwi w dobrach dziedzicznych Dziedzicowie, a w dobrach Krolewskich Dzierżawcy, podawać mają; *Salvis majoribus Beneficiis*, które podawaniu Krolewskiemu należeć mają. A. 1647. f. 19. Tit. *O Duchownych Ruskich, tak w Unii iako y nie w Unii będących*.

Tychże Swieścenników, do roboćizny y podwód Władzkowie zażywać nie powinni, ani z nich podatku wyciągać. *ib.*

Do Cerkwi katedralnej Halickiej Kryłoskiej założenia w Niebowzięcia N. M. P. *de consensu* W. Stanisława Jabłonowskiego Woiewody Ruskiego, dobra *Perehyńsk cum attinentiis* przywrocono, Konstytucyą A. 1661. zkasowano, kwartę z nich abrogowano, Hybernę do Taryfy Duchowney odesłano, od przechodów, stanowiąc y flacy Woyskowych uwolniono. A. 1690. fol. 13. Tit. *Przywrocenie Dobr Perehyńska*.

Grecka Religia w miastach nikomu przeszkodą być nie ma do Magistratu. *vid. Tit. Miasta*.

O Duchownych Greckiej Religii. *plura vid. Tit. Duchowni*.

G R O D Y.

Grod w Piotrkowie postanowiono; w którym wszystkie sprawy tak ważne być mają iako w Sieradzu. Jednak obadwa te Grody ieden Starosta trzymać ma. A. 1557 f. 11. §. *Za prośbą*.

Grody w Ziemi Nurskiej, Powiatowi Wąsowskiemu w Wąsosz; w Ziemi Łomżyńskiej, Powiatowi Zembrowskiemu, w Zembrowie; w Ziemi Nurskiej, Powiatowi Ostrowskiemu y Kamienieckiemu w Ostrowie, postanowiono. Gdzie sprawy wszystkie Władzkowemu Starościemu należące, tak ważne być mają, iak przedtym w Wiźnie, w Łomży y w Nurze, ważne bywały. Starostowie iednak pomienionych Ziemi te Grody trzymać mają, tak iako Sieradzki Starosta, wedle pomienionej Konstytucyi 1557. trzyma Grod Piotrkowski. A. 1565. f. 104. Tit. *Sądy Grodzkie*.

Także w Łatyczowie w Woiewodztwie Podolskim, w którym Starosta Kamieniecki, iako

- iako w Kamieńcu, iurysdykcyą ma *exercere*. A. 1581. f. 376. Tit. Grod Latyczowski.
- Także w Kamieńcu Mazowieckim, który pod iurysdykcyą Starosty Nurckiego został wać ma. A. 1593. f. 648. Tit. Grod Kamieniecki.
- A Starosta Nurcki, przynajmniej cztery razy co rok, w Kamieńcu Roki Grodzkie sądzić powinien. *ib.*
- W Poniedziałki odprawować ie ma. A. 1598. f. 703. Tit. Sady.
- Grody, w Nurze, w Kamieńcu, w Ostrowi, także w Łomży, Łomżyńskiemu y Ostrołęckiemu, Powiatom; a Kolenińskiemu w Kolnie, wiecznie deklarowano. A. 1598. f. 703. Tit. Grody wieczne w Mazowszu.
- W Kolenińskim Grodzie Kwerele, co dwie Niedzieli, *et cause officii*, y inne wszystkie sprawy, Vrzędowi Starościemu należące, tak iako y w Łomży, odprawować się mają. A. 1593. f. 646. Tit. Sprawy Urzędowe.
- Grody Pruskie, Woiewodztwu Chełmińskiemu, w Kowalach; Woiewodztwu Malborskiemu, w Kiszporku; Woiewodztwu Pomorskiemu, w Skarzewach; postanowiono, y dla rezydencyi Woiewodow tamiecznych, też Zamki y z Prowentami ich (*salvis modernis possessoribus*) naznaczono. A. 1611. f. 31. Tit. Księgi Ziem Pruskich y Grody.
- Tychże Grodow Akta, że wieczne być mają, deklarowano; wolne jednak protestacyi, plenipotencyi, relacyi, inszych zapisow, które *perpetuitatis vim non sapiunt*, według dawnych zwyczajow, przed sądem Mieyskim kto chce, zostawiono zeznawanie. A. 1635. f. 34. Tit. Wieczność Ziemi Pruskiej.
- O tymże: iż Obywatelom Ziem Pruskich wolno zeznawać rekognicye, które *vim perpetuitatis non sapiunt*, przed Aktami mieyskimi, ale te które są *perpetuitatis*, nie godzi się zeznawać, tylko przed Urzędem Ziemskim albo Grodzkim. A. 1647. f. 38. Tit. Salaria w Miastach Pruskich.

De Saliariis, vid. Tit. Salaria.

- Grodu Ciechanowskiego wieczność postanowiona. A. 1588. f. 478. Tit. Grod Ciechanowski.
- Także Krakowskiego. A. 1589. f. 517. Tit. Akta Grodzkie.
- Także Rożańskiego y Makowskiego. *ib.* f. 520. T. Grod wieczny.
- Także Warszawskiego y Czerskiego. *ib.* T. Przełożenie.
- Także Sandomirskiego Woiewodztwa Akt wszystkich Grodzkich wieczność, którą w sześć Niedziel po zakończeniu tego Seymu, brać mają. A. 1590. f. 580. Tit. Grody wieczne Sandomirskie.
- Także Zakroczymskiego, Liwskiego, Zembrowskiego. *ib.* f. 581. Tit. Grody wieczne Powiatow Mazowieckich.
- Także Sochaczewskiego, którego Akta *vim perpetuitatis* brać począ, we cztery Niedziele po zakończeniu tego Seymu. A. 1593. f. 646. Tit. Grod wieczny Sochaczewski.
- Także Sądeckiego y Bieckiego, iako Krakowskiego. A. 1598. f. 703. Tit. Wieczność Grodow.
- Także Bobrownickiego. A. 1601. f. 755. T. O Grodzie Bobrownickim.
- Także Wysogrodzkiego, Wiskiego, Wasoskiego. A. 1601. f. 754. Tit. Grod wieczny.
- Także Oświęcimskiego. A. 1616. f. 21. Tit. Grod Oświęcimski.
- Także Kamienieckiego y Latyczowskiego, w Woiewodztwie Podolskim. *ib.* f. 25. Tit. Grody wieczne.
- Także Lubelskiego przykładem inszych Grodow Małopolskich. A. 1631. f. 25. Tit. Grod wieczny.
- Także Płockiego, przykładem inszych Grodow w Koronie. *ib.*
- Także Rawskiego. *ib.*
- Także wszystkich w Ruskim Woiewodztwie, oprócz Przemyńskiego y Zydaczewskiego. *ib.* Tit. Grody.
- Także Przemyńskiego, iako inszych w Koronie. A. 1633. fol. 52. Tit. Grod wieczny.

Także

Także Łukowskiego, którego *Aetia vim perpetuitatis* brać poczną, we cztery Niedziele po zakończeniu Seymu tego. *ib. f. 53. Tit. Grod wieczny.*

Także Belskiego, y innych wszystkich w tym Woiewodztwie Grodow. *A. 1635. f. 34. Tit. Grody wieczne.*

Także Podlaskich wszystkich. *A. 1641. f. 33. Tit. Grody wieczne.*

Także Zydaczewskiego. *A. 1677. f. 27. Tit. Grod.*

Grod wieczny w Goniądzu, Mieście do Starostwa Knyszynskiego należącym, dla przyimowania samych tylko fuscept, postanowiono, y onemu takowąż *securitatem*, iaka y innym Grodom powinna być, warowano; do którego Pisarz Grodzki Braniski, Regienta przysięgłego Szlachcica, któryby tam przy Grodzie rezydował, y wszystkie rekognicje przyjmował, y potrzebującym ekstrakty wydawał, podawać zawsze powinien. Na Kancelaryą zaś, Starosta Knyszynski powinien, miejsce przystoynne wymierzać, za pierwszą Pisarza tamiecznego rekwizycją, a mieszczanie zbudować ią mają, *sub pœna quadringentarum marcarum. A. 1667. fol. 33. Tit. Grod w Goniądzu.*

Grod y Ziemstwo w Czerniechowie postanowiono, y do prawa y Statutu Kiiowskiego przyłączono. *A. 1633. f. 36. Tit. Ordynacya Czerniechowska.*

Także y w Nowogrodku. *A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.*

Grod Biecki na Woytostwo przeniesiono do Miasta, a Woytostwo za Miastem, tam gdzie Grod był, zostawać ma, y *Laudum* na zmurowanie izby y sklepu dla Sądow y chowania Xiąg, aprobowano. *ib. f. 21. T. Komutacya.*

Grody w Woiewodztwie Ruskim powinny mieć Xięgi osobne, dla wpisowania kwitow z podatkow *per oblatam* podanych. *A. 1677. fol. 9. Tit. O padawaniu Regiestrow.*

Grodzcy Urzędnicy Woiewodztwa Wołyńskiego, dobrze osiedli w tamtych Powiatach być powinni, y spraw w Trybunale odprawować nie mają. *A. 1661. f. 23. Tit. Rewizya Xiąg.*

Grodzki Vrzęd od wwięzowania brać nie ma. *A. 1550. fol. 7. §. Chcąc ustrzedz.*

Grodzcy Sędziowie y Podstarościowie, osiedli być mają. *ib. §. Iż każdy.*

Grodzkich Vrzędow, Sędziowie y Pisarzowie wespół trzymać nie mają. *ib.*

Grodzcy Sędziowie y Podstarościowie w Ziemi Podlaskiej, osiedli y Szlachta, *sub nullitate* Sądow *et non præstanda illis obedientia*, być mają. *A. 1569. f. 192. §. Ustawiamy.*

Grodzkie Kwity, tak iako Ziemskie, ważne być mają. *A. 1589. f. 519. Tit. Kwity Grodzkie.*

Grodzkie Vrzędy w WXLit. od Kondemnat w Trybunale Skarbowym Litewskim, względem niewybrania uchwalonego na Konwokacyi Grodzińskiej *à plebeis* podatku, ferowanych uwolniono *et c.* *A. 1667. f. 72. Tit. Uwolnienie Grodow.*

Grodzkie Vrzędy Ziem Pruskich, exekucye *super jure victis*, w Prowincyi Pruskiej czynić mają. *vid. Tit. Exekucye.*

Grodowi Smoleńskiemu zapisy wszelakie, *sub Interregno A. 1648.* pozwolono było, przyjmować bez Pisarza Ziemskiego. *vid. Tit. Pisarze.*

Grodzkiemu Sądowi Sprawy należące. *vid. Tit. Sprawy. Tit. Evocatio.*

Grodzkie Vrzędy, wdawać się nie mają w sprawy Sądowi Ziemskiemu należące. *vid. T. Roki.*

O Vrzędach Grodzkich. *plura. vid. Tit. Pisarze.*

Grodzkim Sądom *commoditas*, y chowaniu Xiąg miejsca. *Vide Tit. Komisye. Tit. Xięgi.*

Grodzkie Sady. *vid. Tit. Sady, et T. Roki.*

Grody karać powinny Werbarzow. *vid. T. Woysko.*

Grodom wolno brać, sądzić y karać tych, którzy na Zydy czynią tumulty. *Vide Tit. Zydzi.*

Grodzkie Sady, w Woiewodztwie Smoleńskim, przy Woiewodztwie Smoleńskim. *vid. Tit. Woiewodowie.*

G W A R D Y A.

Jego Krolewskiej Męci.

Gwardya Jego Krolewskiej Męci ludzi 1200. Jurysdykcyi Marzałkowskiej podlega. A. 1646. f. 2. T. O zaciągu. Item 1669. Gwardya Jego Krolewskiej Męci w Exorbitancyach. A. 1717. f. 8.

H E R E T Y C Y.

Vid. Tit. Religia.

H E T M A N.

Hetman swawolą y fedycye żołnierskie hamować y karać, y *disciplinam militarem* y rezę wprawić ma. A. 1590. f. 569. T. *Disciplina militaris*.

Artykuły jego mają być ważne, iako Seymowe postanowienie. *ib.*

Kogokolwiek zkarze więzieniem, na gardle, albo poczcliwości; tak ma być ważne, iakoby to na Seymie było postanowiono. *ib.*

Y Hetmanowi Litewskiemu takż *autoritas* & *potestas* deklarowana. *ib.*

Zniesiono *superiora*, iako tylko *propter eventum belli Turcici ordinata*. A. 1591. f. 618. Tit. Zniesienie.

Na infzym miejscu jednak tak postanowiono: że Hetman albo Urząd jego, według artykułów wojennych, powinien każdemu *in instanti peremptorie* czynić sprawiedliwość, y że Hetman z Rotmistrzami y Porucznikami, których dosięć może, zasadziwszy Ławicę, na gardle według przewinienia karać może, co nie ma być *in disquisitionem* przywodziło. *Absentes* jednak na poczcliwości karani być nie mogą, tylko na Seymie. *ib.* f. 613. Tit. *Disciplina militaris*.

Declaratur: że Hetman wysłuchawszy zdania Rotmistrzów y Poruczników, może żołnierza zkarć, wedle zdania y sumnienia swego; a w nagłym razie y bez namów Rotmistrzowskich y Poruczniczych. A. 1593. f. 640. Tit. Deklaracya.

Reassumuntur superiora & *meliorantur* tak: iż Hetmani Wielecy, a w niebytności ich Polni, obojga Narodów, *praesentem* na gardle, *absentem* na poczcliwości karać mogą. A. 1601. f. 732. Tit. *Declaratio*.

O tymże: a cokolwiek podług artykułów swoich publikowanych uczynią; to w wątpliwość nie ma być przywodziło. A. 1607. f. 89. Tit. O Żołnierzach

O tymże: A Starostowie exekucyą Dekretów Hetmańskich, iako Dekretów Seymowych, *in Bonis* & *personis* czynić mają. A. 1609. fol. 891. §. Tak iż cokolwiek.

Postępek y zkaranie Hetmańskie, *in dubium* & *disquisitionem vocari* nie ma. *ibidem*.

Ukrzywdzonym jednak Ludziom, z żołnierzami sprawy mającym, wolna apelacya od Dekretu Hetmańskiego, gdyby się im nie podobał, na Trybunał; które apelacye *intra spatium quatuor septimanarum* na Trybunale, tak w Koronie iako y WXLit. *inter causas conservatas*, sądzone być mają z osobnego Regiestru, wedle którego Dekretu Trybunańskiego, Hetmani exekucyą czynić będą powinni. A *interim*, niż decyzya Trybunańska wynidzie; Rotmistrzowie, obwinionych Towarzyszów słubem obowiązać, a pacholików dotrzymać mają, *sub eadem poena, quam reus sustinere debuit, irremissibiliter decernenda*. *ib.*

Tę Konstytucyą Posłowie Sendomirscy wzięli byli do Braci.

O tymże: że ma *facultatem vitae* & *nevis*, *sine ulla Appellatione*. Gdyby jednak ukrzywdzona strona Dekretem Hetmańskim kontentować się nie chciała; tedy wedle Konstytucyi A. 1609. dochodzić wolno sprawiedliwości na Trybunale, *hoc adiecit*: że ukrzywdzony, nie tylko z Rotmistrzem, ale y z Towarzyszem, *forum tam* że mieć ma. A. 1613. f. 2. Tit. O Kwarciowym Żołnierzu.

O tymże.

O tymże wszystkie Prawa y Konstytucyą A. 1590. *de disciplina militari, in toto reasumowano.* A. 1620. f. 13. Tit. *Disciplina militaris.*

O tymże: A *disciplinam militarem* ma zachować, niedopuszczając żołnierzowi, krzywd żadnych czynić y zbytkow, które Magieſtat Bozki y Prawo poſpolite urażają, ani żadnych ſtacyy w dobrach Krolewſkich, Duchownych y Szlacheckich, wyciągać &c. A. 1624. f. 2. §. *Hetman disciplinam militarem.*

Plura vid. Tit. *Żołnierz.*

Hetman na żadne prywatne potrzeby, Seymiki y Ziaždy, Rot zażywać nie ma, *sub pena Bannitionis.* A. 1591. fol. 614. §. *To też oſobliwie warując.*

Hetman leże żołnierzom ma rozdawać, w dobrach Krolewſkich za liſtem ſwoim. *ibid.* f. 613. §. *Także żmie Hetman.*

O tymże: A Staroſtowie im y Dzierzawcy, bez liſtu Hetmańskiego leży nie powinni dopuſzczać. A. 1601. f. 735. Tit. *O Kwarćianym żołnierzu.*

O tymże: A gdyby ktora Rota, w Dobrach tak Krolewſkich iako y Duchownych, ſwawolnie, bez Liſtu Hetmańskiego leżą ſobie uczyniła; Rotmiſtrz albo Porucznik ma być przed Hetmana pozwany, który ieżli oſiadły, *pena duorum millium marcarum & reſuſionis damnorum*; a ieżli nieoſiadły, *capitis pena* podlegać będzie. A. 1624. f. 2. §. *A gdyby ktora Rota.*

Hetman poſylając Roty, ma liſty dawać do Dzierzawcow Dobr Krolewſkich, albo ich Namieſtników. *ib.* §. *Gdy Hetman.*

Hetmańskie Artykuły że aprobowano, y do druku podać kazano; patet in Conſt. A. 1609. f. 890. Tit. *Porządek.*

Hetmani żadney aſekuracyi Woysku dawać nie mają. A. 1613. fol. 2. Tit. *Naznaczenie.*

Ani Cwierci darowney pozwalac, krom Wiktoryi znaczney. A. 1624. f. 1. Tit. *Supplement.*

Hetmanom Wielkim obudwom, tak Koronnemu iako y W X Lit, gdyby ſię trafiło; bądź przy bytności, bądź w niebytności Krola, w Inflantciech czaſu wojny być, Ludźcie Narodu Polſkiego pod Hetmanem Koronnym, a Ludźcie Narodu Litewſkiego pod Hetmanem W X Lit. zoſtawać mają. A. 1589. fol. 510. Tit. *O władzy Hetmańskiej.*

Hetman przez Poruczniki nad Ludźmi Narodu ſwego władzy *absens* używać może w Inflantciech. A gdyby obadwa być nie mogli *urgente neceſſitate*, ieden drugiemu uſtąpić ma władzy nad wſzystkiemi ludźmi, iako *neceſſitas* ſpolney Rzeczypoſp. obojga Narodow pokaże. *ib.*

Hetmani obudwu Narodow, *tempore Interregni*, znaſzać ſię z ſobą powinni, o obrobie Infant, Senatorow obudwu Narodow dokładając ſię, y każdy władzy nad Ludźmi Narodu ſwego używając. A ludźcie Narodu Inflanſkiego Przełożonego ſwego od obudwu Hetmanow mieć powinni. *ib.*

Hetmani od Rotmiſtrzow w Inflantciech, y od żołnierzy na Zamkach, y od Puſzkarzow, przyſięgę taką odbierać mają, iako Staroſtom ieſt opiſana. *ib.*

Hetmani, gdyby komu *sub Interregno* krzywda ſię działa od żołnierzy, ſprawiedliwość czynić mają. *W Konfederac. Gieneral. Warszaw. sub Interregno.* A. 1632. §. *Waruiemy y to.*

Hetmani Koronni y W X Lit, każdy *pro loco, officio & competentia, sub Interregno*, powinien pieniężne *Reipublicae* tam obracać *praſidia*, gdzieby Rzeczypoſp. potrzeba pokazała. *ib.*

Hetmani y Regimentarze tylko raz na rok, o S. Marcinie, dawać mają aſygnacye do dobr ſtacyom podległych, dokładając w tychże aſygnacyach: że żołnierz na daną aſygnacyą nie więcej z ſanu brać powinien na rok, tylko po złotych dwadzieścia, a to wedle kwitow poborowych; a ieżliby tego nie dołożyli, lub więcej aſygnacyi nad jednę na rok dali? *pena triplicis reſuſionis damnorum*, na Trybunale *inter cauſas militares, ad inſtantiam* ukrzywdzonych, mają być karani. A. 1652. f. 11. §. *Y to waruiemy.*

Hetmani żadnych aſygnacyi na hybernę do dobr Ziemſkich dawać nie powinni, a ktoby lub na ſtacyą, lub na ſtanowiſka do dobr takich ſtacyom niepodległych, upra-

szac się one ważył; *pene Infamie* w bliższym Grodzie, *præviâ citatione*, podpadać ma. *Co o mieyscach zawoioowanych rozumieć się miało.* A. 1654. f. 7. Tit. *Securitas* dobr.

Vid. Tit. *Woyska*.

Hetmani powinni kaźdey Chorągwi stanowiska słuszne, *duclâ proportionē* ludzi pod nią będących, w dobrach Krolewskich, byle nie w dobrach Ekonomicznych stołu Krolewskiego, ukazywać, wszystkie pulki równo podzielać. 1655. f. 30. Tit. *Porządek*.

Hetmani Koronni nie mają chleba pokazywać żołnierzom, w dobrach W X Lit. *sub solutione in triplo* szkód poczynionych, *in Judicio Tribunalitio* Lublinden. *facienda.* ib. f. 31. Tit. *O nieprzechodzeniu.*

Hetmani obudwu Narodow y Wodzowie, nie powinni Ludzi w służbie Rzeczyposp. będących, ani *de toto*, ani *per partes*, acz nigdy, ale osobliwie *sub tempus electionis* Regie, na mieysce *electionis* zprowadzać; inaczej *pro hostibus Patriæ censendi.* O co z niemi *forum* w Gieneralnym Kapturze, *ad instantiam cuiusvis Nobilis possessionati.* W *Konfederac. Gieneral. Warszawskiej, sub Interregno.* A. 1648. f. 11. §. *Woysk Naszych.*

Ani Pułkownicy y Ronniſtrze Towarzystwa swego, w zaciągu Rzeczyposp. będącego. *ib.*

Reasumowano to potym w Konfederacyach Gieneralnych *sub Interregnis.* A. 1668. § 1674.

Hetmani asygnacyi na chleby Gwardyom Krolewskim dawać nie mają, bo Krolowie z Ekonomiy swoich przewidować ie powinni. *Exorbit.* Tit. *Gwardye.* A. 1669.

Hetmani y inſi Komendę Woyska Rzeczyp. mający, aby o szkody *ex occasione belli*, Dzierzawcom Dobr Rzeczyposp. Duchownych y Swietckich, przez Obozy poczynione, turbacyi nie mieli, *Constitutionem* A. 1588. IMP. Janowi *Zamoyskiemu* Hetmanowi Koron. napisaną reasumowano, y że im także *in toto* służyć ma, deklarowano; *exceptis causis criminalibus.* A na potym wszystkie wcale Konstytucye, o Władzy Hetmańskiej § *de disciplina militari*, zachowano. Tych iednak Konstytucya ta okrywać nie ma, którzy *privatâ auctoritate, non impellente vi hostili*, na dobra Ziemskie, po expedycyi Węgierskiej, asygnacye dawali. A. 1659. f. 22. Tit. *Asekuracja Wielm. Hetmanow.*

Hetman W X Lit. kaźdey Chorągwi powinien termin prędkiej, ktorego ma do obozu staąć, (miarkując czas *juxta distantiam loci*, y wedle tego, iako nayprostszyim gościńcem, nie krążyć, do obozu ściagnąć się może) naznaczyć. Ktorego gdzieby kto omieszkał, przed Sądem Hetmańskim zarazem, *ad instantiam* ukrzywdzonego, *rationem reddere* y za omieszkanie, a pogotowiu za branie pieniężnych stacyy, pobocznych chlebow, zgod, stanowisk, albo okupow z dzierzaw, miast y wsi, bez wszelkiej folgi na gardle karany być ma. A. 1655. f. 7. Tit. *Disciplina militaris.*

Hetman Polny Koronny taką ma władzę, iaką mają Hetmani Wielcy, tak nad Woyskiem Polskim, iako y Cudzoziemskim. A. 1653. fol. 7. Tit. *O władzy Hetmańskiej.*

Ta Konstytucya znieſiona; a Hetman W. Koronny nad wszystkimi Woyskami, według dawnych Praw y zwyczajow, wcale zachowany. A. 1654. f. 5. Tit. *O władzy Hetmańskiej.*

Hetmanow Wielkich W X Lit. władzą przy dawnych Prawach Statutu W X Lit. konserwowano. A. 1677. f. 9. Tit. *Władza.*

Hetmani W X Lit. nie mają wydawać Uniwersałow, na woluntaryyskie Chorągwie, ani pozwalać zaciągow y suplementow ludziom *alienæ nationis, sub nullitate.* A. 1661. f. 16. Tit. *Woluntaryyskie Chorągwie.*

Hetmanow W X Lit. likwidacye, na Seymach *in posterum* nie *per Deputatos* odprawować się, ale *in facie Ordinum* czytane *publicè* być powinny. W których likwidacyach żadnych prywatnych w obozie wydatkow, ani rozchodowych sumptow, *pro debito Reipubl.* kłaść nie mają, ale to tylko, coby na wojenne potrzeby *effectivè* wydali. A. 1676. f. 10. Tit. *Likwidacye długow.*

Bez Hetmańskiej wiadomości wyjeżdżać z Woyska, żołnierzowi nie godzi się. *vid. Tit. Żołnierz.*

Hetmanowi W. Koronnemu y Pułkownikom od niego komendowanym krzywdy, obózami stawianiem w Dobrach Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich poczynione, *condonantur*, y wieczne o nich milczenie *declaratur*. A. 1673. f. 15. *Tit. Securitas.*

Taż y na Woysko *extenditur* Konstytucya. *vid. Tit. Woysko.*

Hetmani trzy razy do Roku, na Sądach *Injuriatorum* zasiadać powinni. *Vide Tit. Żołnierz.*

Hetmańskie koszty w W. X. Lit. *ad instar* w Koronie, obmyślić ma Skarb W. X. Lit. *vid. Tit. Długi Xcia. IM. Radziwiła Podkanclerzego y Hetmana W. X. Lit.*

Hetmanom W. X. Lit. warowano: że ich władzy y Vrzędom nie ma preiudykować, Regimentarstwo Gieneralne Woysk W. X., Lit. IMP. Woiewodzie Witepskiemu dane. *vid. Tit. Przywileie.*

Hetman nie może być Marzałkiem oraz y Hetmanem, ani Pieczętarzem oraz y Hetmanem, ani Podskarbisem oraz y Hetmanem; czego Pieczętarze przestrzegać mają, *sub penis Legum*, a Posłowie Ziemscy upominać się powinni, aby takowe Przywileie *nul-litatis* zostawały. Na Elekcyi Krola IM. Michała, w Exorbitancyach. A. 1669. *Tit. De Incompatilibus.*

Post fata IMP. Wincentego Korwina Gajewskiego Podskarbiego y Hetmana Polnego W. X. Lit. Regimentarstwo nad Woyskiem W. X. Lit. IMP. Michałowi Pacowi Kasztelanowi Wileńskiemu. *vid. Tit. Aprobacya.*

Hetmanom wielkim y Polnym Koronnym y W. X. Lit. teraz będącym, y po nich następującym, Asygnacyy cale żadnych, tak na zaślugi *alias* żołdy, iako na stanowiska, Lokacye, Konzytencye, tudzież na hyberny albo chleb zimowy, na szelężne, Czopowe, Poglowne żydowskie y Tatarskie, *Monopolium* Tabaczne wydawać; Linie, Kantony, Dywizye osobliwe formować, Regimentarzow z niemi posyłać y iakiegokolwiek exakcyę za Paletami wyćiskać, Komputu przez K. I. Mści y stany Rzeczyposp. uczynionego odmieniać, nad liczbę w nim wyrażoną Chorągwi, Żołnierzy, Koni, porcyi, przyczyniać, Oficerow cudzoziemskich przyjmować, podatki zatrzymować na zapłatę woysku uchwalone, zakazano, pod winami *perduellienis* *ac privationis Officiorum*, tudzież *refusionis damnorum*. Nad to, obozy zakładać woysko prowadząc traktem prostym, tylko dla prawdziwey y słuszney potrzeby Rzeczyposp. ani się dobrowolnie od niego oddalać, ze wszelkim zachowaniem skromności żołnierskiej. Rota Juramentu osobliwa, tymże Hetmanom do wykonania, jest w Traktacie Warszawskim opisana. Ktore to *Ministeria*, gdy będą wakowały, Krol I. Mści tylko na Seymie *ad vota Senatūs* y za instancją Posłow Ziemskich, dobrze zasłużonym y dobrze ośiadłym, *atque capacibus*, konferować będzie. In casum zaś gdyby oba Hetmani jednego Narodu pomarli przed Seymem następującym, Hetmana doczesnego K. I. Mści będzie należało postanowić. A. 1717. w Traktacie Warszawskim Art. 5.

Hetman podczas Elekcyi Krolow woysko y samego siebie przy granicach zatrzymać ma, Elekcyi przeszkadzać y do żadnych fakcyi mieszać się nie powinien; iako y w Elekcyi Marzałkow, Deputatow Trybunałskich y innych Ziemskich Vrzednikow, y woyskową Asystencyą Seymikom przeszkadzać; y na odbieranie Dobr za Dekretami iakiegokolwiek Sądow albo Kondemnatai, asystencyi Woyskowych y protekcyi tym, którzy są Prawem przekonani, *in criminalibus & civilibus*, dawać nie ma. W Traktacie Warszawskim y Juramencie Hetmańskim wyrażono. 1717. fol. 33.

Na Buławę Wielką 120000. na Polną 80000. na Largiye y inne expensę zwy-czayne 100000. złt. *ad dispositionem* W. W. Hetmanow naznaczono. Z ktorych na W. Pisarza Polnego pensji 30000. złt. *reliquum* na postrzelonych, ztraconych, Oficyalistow y Towarzystwo zasłużone *distribui* powinno; *ex residuitate* roczney pensyi 60000. złt. Vr. Gienerałowi Maiorowi Boinowi Komendantowi Białoczerkiewskiemu, poki Regimentu nie dostąpi. Ktorą dystrybutę corocznie ciż W. W. Hetmani uczyniwszy, ieden Exemplarz teyże dystrybuty woysku przy kole Gieneralnym, drugi zaś Marzałkowi Seymowemu, na każdym Seymie prezentować y oddawać *tenentur*. 1717. fol. 57. *Tit. Dyspozycya Hyberny.*

Hetman Woysk Ruskich, *alias* Zaporowskich, dożywotnym Hetmanem y pierwszym w Woiewodztwach, Kiiowskim, Braclawskim, Czerniechowskim, Senatorem deklarowany. A *post fata* tego, ma być wolne na ten Vrząd czterech Kandydatow przez

- Stany pomienionych Woiewodztw obieranie, z których iednemu Krol Buławę konferować będzie; nie oddalając od tego Vrzędu rodzonych Braći Hetmana terazniejszego. *W Komisji Hadyackiej. A. 1659. fol. 52. §. Dla tym lepszego.*
- Tenże żadnego z postronnemi porozumienia mieć niepowinien, chyba z dokładem Krola. *Ibid. §. Legacyy żadnych.*
- Ani Legacyy żadnych od Postronnych przyimować nie ma. *vid. Tit. Poselstwa.*
- Do Buławy Ruskiej należeć ma Starostwo Czechryńskie, tak iako *continetur* w Przywileiu niegdy Bohdana Chmielnickiego od Krola konferowanym. *ibid. fol. 54. §. Do Buławy.*
- Tenże od rezydencyi przy boku Krola woleń zostawać ma. *ibid.*
- Ze Hetman Zaporowski, według dawnych zwyczajow, ieden tylko bydź ma, deklarowano. *A. 1661. fol. 60. Tit. Deklaracya Łaski.*
- O Hetmanie Zaporowskim. *Plura vid. Tit. Kozacy.*
- Hetmana nad Kozakami władza. *vid. Tit. Kozacy.*
- O Hetmańskich exemptach. *vid. Tit. Exempty.*

HONORIS CAUSÆ.

vid. Tit. Sprawy.

HORODNICZY.

- H**orodniczy Witepski, mieysce mieć powinien w Woiewodztwie tym, zaraz po Pilażu Ziemskim. *A. 1635. fol. 36. Tit. O Horodniczym Witepskim.*
- Połocki także. *A. 1638. fol. 47. Tit. Horodnictwo Połockie.*
- Miński także. *A. 1641. fol. 34. Tit. Mieysce Horodniczemu.*
- Mściśławskiemu także, podług pomienionych Horodniczych, Witepskiego, Połockiego, Mińskiego, mieysce po Vrzędzie Ziemskim naznaczono. *A. 1661. fol. 19. Tit. Horodnictwo Mściśławskie.*
- A Orszańskiemu przed Pilszarem Ziemskim mieysce dano. *A. 1662. fol. 19. Tit. Horodnictwo Orszańskie.*
- Horodniczemu Wileńskiemu, aby Młyny w Wilnie restaurował, y za to pożytek z nich do lat szesnastu brał, pozwolono. *vid. Tit. Afekuracye.*

HULTAIE.

- Herb. fol. 511. Tit. de furtis.* **Z**hultaiami y innemi lożnemi ludźmi, Starostowie obeyść się wedle Statutu mają, y winę na Mieyski Vrząd postanowić. *A. 1562. fol. 28. Tit. o Hultaiach.*
- Znowu: że Grodzkie y Mieyskie Vrzędy Hultaiow y żebrakow imać mają, *sub pena centum marcarum. A. 1588. fol. 489. Tit. Zebracy.*
- Herburt. fol. 510.* Hultaystwo y zbiegi wszelakie, Mężczyzne y białogłowy, ktoreby z rol, zagrod, od Panow swych, albo dzieci od rodzicow swych swawolnie, także y słudzy od Panow swych odeszli, a dorocznie się nie rządźili; Starostowie y ich Vrzędy, także Vrzędy mieyskie, a we wsiach Panowie albo Dzierżawcy onych wsi, *libere* mogą imać, okować, do roboty przymuszać, y tak długo, aż się Pan iego o nim dowie y onego się upomni, zatrzymać. A potym gdy tenże Pan pokaże, że iego własny zbieg jest; wydany bydź ma, *prævia* za pracą y pilność *detentionis solutione* groszy dwunastu, wedle Statutu. *A. 1593. fol. 643. Tit. O Hultaiach Woiewodztw Kaliskiego y Poznańskiego.*
- Też Vrzędy od Miast ekskludować ich, y ieżliby się wrocili, imać mają. Dla czego każdy gołpodarz zaraz powinien dać znać Vrzędowi, pod winą, gdy kto takowy w dom iego przyidzie. A Miasta dla potrzeb swych kontentować się mają komornikami, ktorzyby w Mieście dobrze znaiomi od roku mieszkali; wżakże y takowych, gdyby kto swego poznał, wydawać powinno. *ibid.*
- A ktoby z takowych mianowanych Vrzędow, albo Panow, takie Hultaystwo w iurysdykcyi albo w maiętności swoiey cierpiał, a według tey Konstytucyi, przeciwko nim nie zachował się; pozwany *pro pena duplici quatuordecem marcarum, ad instantiam cuiusvis, sine dilatione & appellationibus, respondere* w Grodzie powinien. *Ibid.*
- A to Poznańskiemu y Kaliskiemu, Woiewodztwom służyło. Potym Łeczyckie, Sieradzkie, Płockie, Mazowieckie y Bełskie, Woiewodztwa, też Konstytucyą o Hul-

- Hultaiach *in toto* przyięły. A. 1601. fol. 736. Tit. O lożnych Ludziach.
- Reassumitur Poznańskiemu y Kaliskiemu, Woiewodztwom, *cum hac declaratione*: iż komornicy nie mają się rozumieć, tylko rzemieślnicy, a Miasta swemi własnemi poddanemi y doroczną czeladzią kontentować się powinny. A iezliby kto cudzego czeladnika bez listu przyiał; *ad cuiusvis instantiam laboriosi, cum assistentia Domini, respondere tenetur in foro competenti*. A. 1616. fol. 29. Tit. O Hultaiach.
- Reassumuntur wszystkie Konstytucye o Hultaiach Woiewodztwom, Poznańskiemu, Kaliskiemu, Sieradzkiemu, Kujawskiemu y Pomorzkiemu. A. 1620. fol. 23. Tit. Obostrzenie na Ludzie lożne.
- A ktoby poddanego hultaia nie chciał wydać; *pœnâ centum marcarum peremptoriè* w Grodzie karany bydz ma. *ibid*.
- Item reassumuntur superiora Woiewodztwu Sandomirskiemu. A. 1638. fol. 36. Tit. Podani zbiegli.
- Hultaiaimi ci się rozumieć mają, co domow nie mają, dorocznie nie służy (exceptis rzemieślnikow *artis mechanicæ*) a we wsiach, co ani na rolach, karczmach, ani na Rataystwach, ani na zagrodach, nie siedzą, ani z ogrodami domow do roku nie nymuią, tylko się po komorach y domkach chłopskich kryją. *ibid*.
- Na takich, co za pogłowne uchwalano: *vid. Tit. Pogłowne*.
- Także y ci, ktorzy listow odprawnych od Panow nie mają, y atestacyy albo abszeytow od Oficerow, hultaiaimi rozumieć się mają. A. 1678. fol. 25. Tit. O uciekających od woyska.
- O Hultaiach, lożnych, gołotach y zbiegłych slugach, Statuta y Konstytucye reassumując, postanowiono: aby nikomu z Woyska Koronnego, tak Polskiego iako y Cudzoziemskiego zaciągu, to iest: czeladzi Towarzyskiey, żołdatom, *et cuiuscunque generis* lożnym, włóczegom, hultaiom y drabom, nie wolno było, bez listu odprawnego od Pana, y bez atestacyi albo abszeytow od Oficerow, odchodzić. A gdzieby się tacy znaleźli, od polesorow dobr wszelakich imani, zatrzymani, y albo do Grodow bliższych odsyłani, albo też Panom y Oficerom, od ktorych zbiegli, *ad primam requisitionem* oddawani bydz mają. A ktoby w dobrach swoich, takich lożnych przechowywał, *pœnâ centum marcarum, in quovis Iudicio et Officio Regni*, karany bydz ma. *ibid*.
- Konstytucya A. 1593. o Hultaiach, Woiewodztwom, Poznańskiemu y Kaliskiemu, służyca, W. X. Lit. *in toto* przyimuie, y na przeciwnych sto kop winy zakłada. A. 1683. fol. 14. Tit. O lożnych Ludziach.

HYBERNY.

- HYberna Woysku kwarćianemu, po kopie z Łanu Dobr wszystkich flacyom y zimowaniu podległych, postanowiona iest, aby iuż zawsze przy Ukrainie *sub disciplina militari* zostawało. 1649. fol. 3. Tit. Prowiant Woysku naszemu.
- Od ktorey Hyberny dobra Szlacheckie Ziemskie y Wybranieckie są wolne. *ib*.
- Podwyższona hyberna na złt. 20. z Łanu. 1652. fol. 10. Porządek około zachowania żołnierza.
- Salvis abjuratis* odmieniono złote albo pieniądze w żywność. 1659. fol. 11.
- Znowu pieniędzmi naznaczano. 1662. fol. 11. Tit. Porządek podziału chleba zimowego.
- Po złt. 20. z Łanu ośiadłego, wyiawszy Ekonomie y dobra ziemskie od hyberny wolne, płacić kazano. 1667. fol. 8. Tit. Naznaczenie płacy Woysku.
- Naznaczeni Komisarze do tey hyberny, aby się nikt od niey nie uwalniał; *absque prejudicio* dobr Kościelnych, gdy stan Duchowny z miłości ku Rzeczyposp. *Subsidium Charitativum* deklarował. 1670. fol. 14. Tit. Hyberna.
- Przyięło tę Konstytucyą o Hybernie W. X. Litewskie, y Komisarze do niey są naznaczeni. 1676. fol. 8. Tit. Hyberna W. X. Lit.
- Hybernę Trybunał skarbowy miał dzielić. 1673. fol. 10. Tit. Trybunał skarbowy. Ale potym Komisarzow do dzielenia iey naznaczono. 1676. fol. 17.
- Hyberna redukowana na milion sto ośmdziesiąt y ośm tysięcy złt. to iest: z Dobr Krolewskich siedm kroć sto tysięcy; z Duchownych trzy kroć sto tysięcy; z Ruskich czterysty tysięcy; z kwarty starey sto czternaście tysięcy. *In Supplementum caley Summy*

my 10000. z Krolewskich dodano y Komisarzow naznaczono. 1677. fol. 4. Tit. Hyberna.

Realumowana ta Konstytucya o Hybernie y więcey Komisarzow do niey naznaczono. 1678. fol. 4. Tit. Hyberna.

Hybernę w W. X. Lit. przyięto, aby onę tak z Dobr Krolewskich, iako y Duchownych Dzierzawcy płacili. Dobra Duchowne fundacyy Szlacheckich w dobrach dziedzicznych od Hyberny wolne. 1678. fol. 3. Tit. Hyberna.

Hyberna ad Tariffam A. 1684. wydawana bydz ma, przydawszy do każdego złotego groszy 6. do ktorey podziału Komisarzow naznaczono. 1685. fol. 6. Tit. Hyberna.

Posesorowie Dobr I. K. Mści, *super realitate* ośiadłości Łanow y Dymow *personaliter, sub pœna similis pensionis*, na Seymikach Deputackich, *rotâ ibidem præscriptâ*, po-przyśiegać powinni. 1690. fol. 6. Tit. *Coæquatio* Hyberny. Komisarzow do niey naznaczono. *ibid.* fol. 5. Tit. Hyberna.

Gotowemi pieniędzmi Hybernę płacić z Dobr Krolewskich y Duchownych, oprócz prawdziwie Ziemskich *ritus Græci, salvo jure conflagatorium*, według Taryfy skarbowey, *sub pœna duplicis pensionis & executione militari*. Do wybierania y Dystrybuty iey Komisarzow naznaczono. 1699. f. 47. Tit. Hyberna. 1703. f. 12. Tit. Hyberna.

Hyberny aukcyą przez Komisyą hybernową, wprzod po trzy grosze, a potym pięćoro groszową uczynioną, znieśiono. *Poparcie Konst. Sandomirskiej* fol. 6. Tit. Hyberna.

Hyberny zaległe *in suspensio* zostawiono. 1717. fol. 57. Tit. *Dyspozycya* Hyberny.

Hybernową Komisyą albo dystrybutę, wiecznemi czasy znieśiono. 1717. f. 29.

Tym, ktorzy Hybernę wzięwszy do domow swoich (Rotmistrzow y Oficerow pozawodźiwszy, nie służąc wojny) powyżdzali, we dwu miesiącach do skarbu Kwarcianego *cum triplici pensione*, oddać ią nakazano, a ktoryby nie oddał, ten *vigori* trąby woyskowej *subiacere* powinien 1685. fol. 8. Tit. *Deklaracya*.

Hyberny Aukcyą, według skryptu *ad Archivum* danego y utwierdzonego, uczyniono, y sposob dystrybuty oney opisano, Komisarzow do niey naznaczono, gotowemi pieniędzmi płacić y na miejsce w Konst. 1677. naznaczone, aby się Deputaci od Chorągwi na pograniczu lokowanych nie rozieżdzali, zwozić ią kazano, *sub pœna duplicis pensionis per executionem militarem vindicanda. Forum & terminum* na Komisyi Hybernowej naznaczono. 1690. fol. 5. Tit. Hyberna.

Hyberny koekwacyą, *habitâ ratione* Dobr Krolewskich ośiadłości, Komisarze, *prævis super justam dispartitionem iuramento* uczynią. *Possessores* zaś Dobr Krolewskich *super realitate* ośiadłości Łanow y Dymow, *personaliter* na Seymikach Deputackich, przed obraniem Marszałka, *in facie Nobilitatis*, przed pierwszym Senatore, albo *in absentia* iego, przed pierwszym Vrzednikiem przyśięgę wykonaia, a Wdowy *per genere sibi similem* tę przyśięgę wykonać maia. Komisarzom do Hyberny *ex Senatorio ordine* po złt. 3000; *ex Equestri* po 2000. naznaczono, po dwu Komisarzach *ex gente* deputowani bydz maia, a od Woyska czterech nie więcey bydz ma. 1690. fol. 6. Tit. *Koekwacya* Hyberny.

Dla Hyberny Aukcyi na Kupcow 100000. złt. *currentis monete*, towary do Polski wprowadzaiących y wyprowadzaiących, *exceptis* ktorzy sukna w Polsce robia, do Roku iednego włożono; a na żydow 50000. złt. oprócz pogłownego; *exactionis modus & media*, przy Podskarbin W. Kor. *sub pœna confiscationis mercium & bonorum* płacić powinni, y żydzi Rzeszowcy, *non obstante exceptione*, *proportionaliter* należeć powinni. 1690. fol. 6. Tit. *Auctio subsidiorum* Hyberny.

Do wybierania y dystrybuty Hyberny przy Hermanach, Pisarzu Polnym Kor. y Vrzedzie Skarbowym, naznaczono Komisarzow z Senatu & *ex Equestri ordine*, ktorzy do Lwowa na S. Michał ziechawszy się, hybernę miedzy Woysko *juxta scriptum ad Archivum* podziela, wszyscy zaś do placenia hyberny, tak z Dobr Krolewskich iako y Duchownych, oprócz prawdziwie Ziemskich *Ritus Græci, salvo jure conflagatorium*, według Taryfy skarbowey znieść ią powinni, *sub pœna duplicis pensionis per militarem executionem vindicanda*. O co *forum* y termin, *sine quavis ad citatione*, na teyże Komisyi naznaczono. 1699. fol. 47. Tit. Hyberna.

Do wybierania y dystrybuty hyberny naznaczeni Komisarze, ktorzy według Konst. *annorum* 1676. y 1677. ziechawszy się do Lwowa na S. Michał, hybernę miedzy Woysko, *juxta Scriptum ad Archivum*, przy Pisarzu Polnym Kor. albo substytucie Jego, y przy Vrzedzie Skarbowym, podzielić maia. Wszyscy zaś, należący do placenia hyberny

hyberny z Dobr Krolewskich y Duchownych, też hybernę gotowemi pieniędzmi, *salvo iure conflagatorium*, według Taryfy skarbowey, *sub pœna duplicis pensionis per militarem executionem vindicanda*, na tę Komisyą zwieść powinni. 1703. fol. 12. Tit. Hyberna.

Na kupcow towary do Polski wprowadzających y wyprowadzających, reasumując Konst. 1690. sta tysięcy złt. *currenti monetâ in auctionem* hyberny włożono corocznie, do przyszłego Seymu. *Excipiuntur* od tego ci, którzy w Polsce sukna robią. 1703. fol. 18. *Auctio Subsidiarum hyberny.*

Komisyja hybernowa, z Seymem Lubelskim 1703. y Konfederacyą Sendomirską determinowana, *in suo vigore* zachowana, Komisarzow przy W. W. Hetmanach y Skarbie Kor. *ex Senatu & Equestri ordine* do niey naznaczono. Aukcyje hyberny, trzy groszowe, pięćoro groszowe, aukcyą pogłownego żydowskiego, y podobne *onerum impositiones* na Komisyi znieśiono y abrogowano. Stan Duchowny ostrzega sobie: że lubo ieszcze do przyszłego Seymu, *in vim subsidii charitativi*, sumę z Biskupstw swoich, y innych Dobr Duchownych hybernę, według Taryf swoich między sobą umowionych, na podział woysku znieść deklarował, *ex amore erga communem Patriam*; to jednak ma być *salvis immunitatibus Ecclesiasticis*, w czym dawne Konstytucye osobliwie 1670. 1676. y 1677. reasumowano. A. 1710. *Poparcie Konst. Sendom.* fol. 60. Tit. Hyberna.

Komisyja hybernowa *in perpetuum* znieśiona, zaległe wszystkie asygnacye hybernowe do przyszłego Seymu dośzłego suspendowano. 1717 fol. 57. Tit. *Dyspozycja Hyberny.*

I A R M A R K I.

Iarmarki w Wielkiej Polsce: Naprzod w Kaliszu, pierwszy we Czwartek przed kwiętną Niedzielą, drugi na S. Zofią. A. 1565. fol. 92. Tit. w Wielkiej Polsce.

W Wieluniu: pierwszy, we Czwartek także przed kwiętną Niedzielą; drugi we Czwartek przed Świątkami; trzeci, na S. Alexy; czwarty, na S. Idzi; piąty, w dzień S. Franciszka. *ibid.*

We Czehowie: pierwszy, we Czwartek przed Kwiętną Niedzielą; drugi, na S. Zofią; trzeci, na S. Troycę; czwarty, na S. Piotra *ad vincula*; piąty, trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Maryi; szosty, w dzień S. Gawła. *ibid.*

W Miedzyrzeczu: pierwszy, we Czwartek przed Kwiętną Niedzielą; drugi, na S. Zofią; trzeci, na S. Troycę; czwarty, na S. Piotra *ad vincula*; piąty trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Maryi; szosty na dzień S. Gawła. *ibid.*

W Baranowie: pierwszy, we Czwartek przed Świątkami; drugi, na S. Alexy; trzeci, na S. Idzi; czwarty, w dzień S. Franciszka; *ibid.*

W Kobylinie: pierwszy, w Poniedziałek Świąteczny; drugi, dnia trzeciego po S. Alexym; trzeci, na S. Idzi. *ibid.*

W Kozminie: w Poniedziałek Świąteczny. *ibid.*

W Ponieczu: pierwszy, w Poniedziałek Świąteczny; drugi, dnia trzeciego po S. Alexym; trzeci, na S. Idzi. *ibid.*

W Zbąszynie: pierwszy, na S. Troycę; drugi w dzień S. Piotra *ad vincula*; trzeci, trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Maryi; czwarty, w dzień S. Gawła. *ibid.*

W Czarnkowie: pierwszy, na S. Troycę; drugi, w dzień S. Piotra *ad vincula*; trzeci, trzeciego dnia po Święcie Narodzenia Panny Maryi. *ibid.*

Iarmarki w Małej Polsce: Naprzod w Oświęcimiu, pierwszy *pro Dominica Letare*; wtory, *pro Festo S. Petri ad vincula*; trzeci, na dzień S. Idziego; czwarty, na dzień S. Franciszka; piąty na dzień S. Marcina. *ibid.* Tit. Iarmarki.

W Będzinie: pierwszy, we Czwartek przed Świątkami; wtory, na dzień S. Kiliana; trzeci, siódmego dnia przed S. Michałem; czwarty, na dzień S. Franciszka; piąty, na dzień S. Elzbiety. *ibid.*

W Krzepicach: pierwszy, *post Letare*; wtory, w Poniedziałek przed Świątkami; trzeci, na dzień S. Alexego; czwarty, na dzień S. Idziego; piąty, na dzień S. Franciszka. *ibid.*

W mocy zostawiono pomienione Iarmarki. A. 1566. f. 126. Tit. Iarmarki.

Iarmarki Miastom: Trokom, Grodnu, Kownu, Nowogrodowi, Witepskowi, Brześciu, Mirosku, nadane aprobowano. A. 1598. f. 699. Tit. Iarmarki wolne.

T

W Mińsku.

- W *Minjsku*: pierwszy Iarmark na S. Woyciech, a drugi na S. Marcin odprawować się ma, przez niedziel dwie. Gdzie Kupcy wszyscy wolny handel mieć przez ten czas będą, bez placenia cel wszelakich. *A. 1661. fol. 762. Tit. Iarmarki w Minjsku.*
- Aprobowano też Mińskie Iarmarki, y oraz Lidzkie, Grodzińskie y Mozyrskie. *A. 1611. fol. 45. Tit. Iarmarki w Mieściech.*
- Iarmarkow w *Brześciu Litewskim* żaden przeszkadzać nie powinien, *sub pœna trecentarum marcarum*, o co *forum* z każdym w Grodzie, a z Mieszczany *in Officio civili*, a z Żydami przed Starostą; *Salvâ appellatione* na Trybunał. *A. 1633. fol. 62. Tit. Iarmarki Brzeskie.*
- Iarmarki temuż Miastu Konstytucjami asekurowane na S. Michał ztwierdzono, y kupcom na nie różnym, także Żydom, bez wszelakiej depaktacyi y podatkow, przyeżdżać, y przez niedziel dwie tamże, podług dawnych praw, *licite* targować pozwolono. *A. 1677. fol. 21. Tit. Miasto Nasze.*
- Reasumowano tę Konstytucyą. A Iarmark który dotąd bywał na S. Michał, na dzień S. Marcina przeniesiono. *A. 1678. fol. 21. Tit. Miasto Brześć.*
- Iarmark w *Rydze* przeniesiono na Wniebowstąpienie Pańskie, który bywał na Święty Piotr. *A. 1613. fol. 41. Tit. Iarmark w Rydze.*
- Iarmark w *Łowiczu*, który przez trzy dni odprawowany bywał, aby napotym, podług Przywileiu od Krola Władysława Czwartego, przez niedziel dwie odprawował się, postanowiono. *A. 1633. fol. 47. Tit. Miasto Łowicz.*
- Iarmarki w *Wilnie* dwa: ieden, na *assumptionis B. V. M.* a drugi, na trzy Krole, po niedziel dwie każdy trwać mający, naznaczono. *A. 1633. fol. 38. Tit. Libertas commerciorum W. X. Lit.*
- Iarmarki w *Piotrkowie* także dwa: ieden, na Poniedziałek po S. Franciszku; a drugi na Środoposćie, które niedziel dwie trwać mają, pod tym bezpieczeństwem y warunkami, jakie ma Miasto Toruń. A Trybunał nie ma się w żadne powinności wdawać Urzędow Podwojewódzich, Grodzkich y Miejskich, ani szacunkow czynić, ani targowego brać. *A. 1635. fol. 40. Tit. Iarmark Piotrkowski.*
- Na iarmarki y targi Woiewodztw, Poznańskiego y Kaliskiego, tak Kupcom Chrześcijańskim, iako y Żydom, ktorzyby bez wszelakiego podeyrzenia byli, wolno przyeżdżać, towary y kupie swe przedawać. A gdyby im kto tego bronil; *pœna mille marcarum, ad instantiam injuriati, coram officio Castrensi* onego Powiatu, a Magistratu *repetendâ*, karany bydź ma. *Ibid. fol. 41. Tit. Targi y Iarmarki.*
- Iarmarki w *Smoleńsku*, trzy na każdy rok y zkład towarow, według Przywileiow nadanych; *Salvis Reipubl. & Mense Regie proventibus.* *A. 1638. fol. 52. Tit. Iarmarki Smoleńskie.*
- Iarmarki w *Skierniewicach*, cztery na każdy rok. Ieden na S. Filip; drugi na S. Elżbietę; trzeci na Środoposćie; czwarty na S. Jakub, postanowiono. *A. 1641. fol. 33. Tit. Miasto Skierniewice.*
- Iarmarki w *Wisłokach* trzy na każdy rok: ieden, na S. Stanisław; drugi, na S. Maryę Magdalenę; trzeci, na Święty Mikołaj; *ibid. Tit. Miasteczko Wisłoki.*
- Iarmark na pewnym miejscu Maiętności *Holdowieze Deniszowiczczyny*, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, pod Lachowicami leżący, Pereboie nazwanym, przy Cerkwi Troyce S. na dzień S. Troyce, na S. Ierzy y na S. Mikołaj, według Starego Kalendarza, y Przywilej na to aprobowany. *A. 1661. fol. 19. Tit. Nagroda.*
- Iarmark Miastu *Rzeszowu*, do dawno uprzywileiowanych Iarmarkow, nowy czteroniedzielny na Święto S. Iana Krzciiciela pozwolono, y on z iarmarkami Jarosławskimi względem libertacyi y akeydencyi porównano. *A. 1677. fol. 26. Tit. Miasto Rzeszow.*
- Iarmarki cztery w *Brzeżanach*, na święta: S. Ducha, S. Eliasza Proroka. S. Bazylego Wielkiego, na Niedzielę środoposćną, według starego Kalendarza, *cum omni securitate* wszelakich odprawowania handlow, nadano. *A. 1677. fol. 33. Tit. Iarmarki w Brzeżanach.*
- Iarmark w *Przeworsku* nowy czteroniedzielny, na Święto S. Jakuba Apostoła *in Iulio*, pozwolono, y on z iarmarkami Jarosławskimi porównano. *A. 1677. fol. 40. Tit. Miasto Przeworsk.*
- Iarmarki w *Chełmie* cztery: pierwszy, na Zwiastowanie Panny Maryi; drugi, na translacyą S. Mikołaja; trzeci, na Narodzenie Panny Maryi; czwarty, na S. Mikołaj; wszystkie,

wszystkie, według starego Kalendarza, pozwolono. A. 1678. fol. 28. Tit. *Reassumptio Konstytycyi.*

Iarmarki Miastom, *Drohyczynu y Mielnikowi*, dwuniedzielne, do ich dawnych iarmarkow: w Drohyczynie na Poniedziałek po S. Troycy, a w Mielniku po dokonczeniu Drohyckiego, *cum omnimoda Legibus iarmarkom descripta securitate*, pozwolono. A. 1678. fol. 31. Tit. *Drohyczyna.*

Iarmark w Mieście *Brzezinach*, Vr. Albrachta Adryana *Lasockiego* Starosty Wysockiego dziedzicznym, w Woiewodztwie Łeczykiem leżącym, który bywał na S. Krzyż, na poniedziałek pierwszy po S. Franciszku *in Ochofri* przeniesiono, y czteroniedzielny deklarowano, y w libertacyach, Przywilejach, akcydencyach, z larostawskimi iarmarkami porównano. *ibid. fol. 34. Tit. Iarmark w Brzezinach.*

Iarmarki w *Liwie* dwa: jeden na poniedziałek Starozapustny, drugi na B o ż e Ciało, obadwa *per spatium* dwóch Niedzieli trwać mające, *cum securitate & formalitate* głównych iarmarkow pozwolono. *ibid. fol. 36. Tit. Iarmarki Liwowi.*

Iarmarki w *Opatowie* trzy, oprócz dawniejszych: Pierwszy na S. Troycę, drugi na S. Franciszek *in Ochofri*, trzeci na S. Tomasz; każdy z nich *per spatium* dwóch Niedzieli trwać mający, *cum securitate* iarmarkow głównych, nadano. *ibid. fol. 37. Tit. Iarmarki Opatowa.*

Iarmarki dwa w miasteczku *Seroczynie*, Vr. Marcina *Oborskiego* Starosty Liwskiego dziedzicznym, w Ziemi Czerskiej leżącym. Jeden na Wigilię w Niebowzięcia Panny *MARYI*, a drugi na S. Marcina. Obadwa *spatii* dwóch Niedzieli, *cum securitate* głównym iarmarkom *provisa* pozwolono. *ib. f. 38. Tit. Iarmarki Seroczynowi.*

Na iarmark w *Tuchowie* miasteczku, *modo & spatio* Rzeszowskiego iarmarku, pozwolony Przywilej aprobowano. *ib. f. 42. Tit. Miasteczko Tuchow.*

Iarmarki *Warenzowi* miasteczku aprobowano. *vid. Tit. Miasta.*

I A Z Y.

Vid. Tit. Rzeki.

I E Z U I C I.

Iezuicom w Miastach *Pruskich* Koronnych fundowanym, *securitatem* taką warowano: Iż nikt odtąd napotym nie ma się ważyć, tak onych, iako y Studentow ich, z Miast pomienionych wyganiać, albo wyrzucać, ani *in exercitiis* tak chwały B o ż e y, iako *artium liberalium*, *quocunque modo & colore* przeskadzać, ani gospod zabraniać. A ktoby się tego ważył, *Magistratus Civitatis cum Ordinibus & Communitate ex Officio* na Trybunale Koronnym *inter causas officii* *peremptorie* odpowiadać, *& penā de invasionibus Domūs Nobilium sancitā* karani być maia, *& nihilominus restitutio in bona, de quibus expulsi fuerint*, nakazana być ma *per loci Capitaneum seu Palatinos Terrarum, in quibus bona jure conventorum consistunt.* A. 1607. f. 844. Tit. *Restytucya.*

Wolno o takie expulsiye czynić, tak Duchownym osobom *per instigatorem ex delatione*, iako y Studentom y inszym *ex seculari Statu*, którzyby byli *ea in parte aggravati & oppressi.* *ib.*

Ad praesens vero, ci którzy są już *expulsi* z Kościołow y Szkół, *restituuntur* do swego, *salvo juris progressu & continuatione causarum suarum* na Trybunale *inter causas officii.* *ibid.*

Reasumowano to *in delinquentes Thorunenses, cum interpositione poenae Bannitionis perpetuae, in Judiciis postcurialibus decernenda.* A. 1611. fol. 17. Tit. *Deklaracya Konstytycyi.*

Toż służy y na Gdańszczan, którzy pod odiażd Krola Zygmunta III. z Państw tych, Mniszki S. Brygidy ze Gdańska wygnali, majątność Kłasztorną odieśli, władzą Biskupią, rząd od niego uczyniony w Kłasztorze wzruszywszy, sobie usurpowali, Jezuitom nabożeństwa zabraniali. *ib.*

Znowu reasumowano *in toto* pomienione Konstytycye A. 1607. & 1611. Jezuitom Toruńskim y tym, którzy u nich nauki odprawiają; *& casu non administrate iustitiae* w tym Mieście; *forum post Curiam* z Urzędem Toruńskim naznaczono. A. 1647. f. 26. Tit. *Securitas Oycow Jezuitow y Studentow Toruńskich.*

Iezuitow Collegia, tak w Koronie, iako y W X Lit. y w Prowincyach do nich należących, fundowane, y ktoreby potym *cum consensu* Rzeczyposp. fundowane były, aprobowano, *et in protectionem Regiam et totius Reipublice citra derogationem* Prawu Akademii Krakowskiej, przyjęto. A. 1635. fol. 11. §. A infze Soc. JESU Collegia.

Iezuitom Rawskim, że majątność własną, w Powiecie Opoczyńskim leżącą, którą Szlachęciowi pewnemu przedali, infzą Majętność za sumę trzydziestu tysięcy zł. Polskich, a nie za większą, kupić pozwolono, warując, że to nie ma być poczytano za żadną kontrawencyą Konstytucyi Seymu terażniejszego, o ordynacyi dobr Ziemskich dziedzicznych. A. 1635. f. 23. Tit. Collegium Rawskie.

Iezuitom Pińskim, przez Xcia IM. Olbrychta Stanisława Radziwiła Kanclerza W X Lit. fundowane Collegium aprobowano, y Dobra wszystkie przez tegoż Xcia pomienionemu Collegio nadane, także place mieyskie w Pińsku od Krola IM. Władysława IV. koferowane, *libertati et immunitati Ecclesiasticae* przypisano wiecznemi czasami. *Salva conditione in constitutione* Seymu tego, o ordynacyi dobr Rzeczyposp. *apposita* (vid. Tit. Fundacye) A. 1635. f. 23. Tit. Collegium Pińskie.

Potym te wszystkie dobra, iako Ziemskie, od wszelakich ciężarów żołnierskich, stacyy, wydawania chlebow, stanowisk, noclegow y innych exakcyi uwolniono, *sub rigore Constitutionis de disciplina militari*. A. 1661. f. 18. Tit. Securitas dobr Duchownych.

Iezuitom Barskim także, *cum incorporatione fundorum et arearum immunitati Ecclesiasticae* ib. Tit. Collegium Barskie.

Iezuitom Poznańskim, dobra swoje przedać osobie stanu Rycerskiego, a infze *equivalentia commodiora* kupić pozwolono; *salvis oneribus Reipubl.* Y oraz Komisarzow na doyrzenie tego, żeby *equivalentia bona* przedanym kupione były, naznaczono. A. 1638. f. 35. Tit. Commutatio Dobr.

Tychże Kamieniczki, iedną Gabarowska albo Koźla, drugą Lisowska, nazwane, które *de facto* w Kościół są obrocone, także Kamienickę Wandlowską, *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano, y one od wszelakich podatkow y ciężarów z Dworkiem na nowych ogrodach uwolniono. A. 1659. f. 44. Tit. OO Jezuići.

Iezuitom Pereaślawskim fundacyą Collegii, akomodując się we wszystkim *Constitutioni* A. 1635. o fundacyach uchwaloney (vid. Tit. Fundacye) aprobowano, y majątność, Budow nazwaną, dziedziczną, na ktorey ta fundacya jest, *in toto immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano wiecznemi czasami. A. 1638. f. 47. Tit. Aprobacya Pereaślawskiego Collegium.

Iezuitom w Nowogrodku Siewierskim fundacyą także aprobowano, *et immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *salva fundatione* OO. Dominikanow, *salvisque oneribus Reipublicae*. ib.

Znowu tę fundacyą *cum omnibus Privilegiis* aprobowano, *salvis juribus et oneribus Reipublicae et limitibus vicinorum*. Także y to warując, żeby pretextu dewocyi Moskiewskich, albo ktorymkolwiek infzym, żadnych sobie akcesow po dobrach y gruntach Obywatelow tamecznych nie pretendowali. A. 1647. f. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Iezuitom Pułtowskim, część dobr we wsi Wyfocze, w Ziemi Nurskiej leżących, za infze dobra tey części *equivalentia* frymarczyć pozwolono, y oraz Rewizory, Sąd Ziemski Nurski y Podkomorzego Rożańskiego, aby *equalitatem et proportionem* dobr zamienionych, lubo wzajem kupionych, uważyli, *cum obligatione* ich fidei, naznaczono. ib. f. 48. Tit. Commutatio wsi.

Iezuitom Rezydencyi Malborskiej Majętność Ziemską, za trzydzieści tysięcy zł. Polskich: y z osobna Iezuitom Collegii Chojnickiego, także Majętność Ziemską za trzydzieści tysięcy zł. obiedwie, *salvo onere Reipublicae*, kupić pozwolono, *cum obligatione conscientiae* Sądu Ziemskiego (w ktorego iurysdykcyi pomienieni Oycowie kupować będą) aby *præviâ revisione attendant*, ne *emptionibus ejusmodi, ultra consensum presentem, Lex publica circumveniantur*. ibidem fol. 50. Tit. Pozwolenie Oycom Iezuitom.

Iezuitom rezydencyi Grodzieńskiej, Przywileie *in toto* aprobowano. Jeden na Wiesz Horosow y folwark Kielbasin, w Powiecie Grodzieńskim leżące; drugi na place w Mieście Grodzieńskim, na których Kościół y Collegium onych mają być załadowane, tak-

że Przywilej na włok sześć, *item* na włok cztery we wsi Małachowicach y to wszystko *immunitatibus Ecclesie, salvis oneribus Reipubl.* przypisano. A. 1647. f. 15. Tit. Aprobacya Oycow Iezuitom.

Tymże fundacyą Collegii, przez Im. X. Franciszka Dołmata Isaykowskiego Biskupa Smoleńskiego, na dziedzicznych jego dobrach Swisłoczy y innych w fundacyi specyfikowanych, w Powiecie Grodzieńskim leżących, *de novâ radice* uczynioną, *in toto perpetuis temporibus* aprobowano. Także pomienione dobra, iako Ziemskie, od chlebow żołnierskich, przechodow y stanowisk, wolne byż deklarowano, *salvis oneribus Reipubl. & expeditione* z tychże dobr *bellica*. A. 1667. f. 75. Tit. Approbatio Fundacyi.

Z temiż kontrakt przez IMP. Jana Ogińskiego Woiewodę Mściławskiego, zstrony przeniesienia funduszu z Swisłoczy na inſze dobra zawarty, *in toto* aprobowano. A. 1673. f. 15. Tit. Aprobacya Kontraktu.

Tymże nadania różne od Vr. Skorupskiego Marzalka Kowińskiego, także od Vr. niegdy Piotra Szuxty Cywona Cyragolskiego, Sędziego Ziemskiego Xięstwa Zmudzkiego, Maiętność Jawgiele nazwaną, w Ziemi Zmudzkiej leżącą, y od Vr. Marcina Piadzińskiego Podśędka Kowińskiego Maiętność Cieia, w Powiecie Ofzmiańskim leżącą, także Przywilej Krola IM. Michała na pustą wioskę, Kawnokiemie nazwaną, y na włokę pustą, we wsi Werwszy albo Koie niższe nazwaney, przy innych Przykuplach na Kościół y Rezydencyą nabytych, *in toto* aprobowano, y Prawu Duchownemu, *salvis oneribus Reipubl. in perpetuum* poddano. *ib.* Tit. Approbatio Fundacyi.

Iezuitom Grudziądzkim fundacyą Collegii aprobowano; *Salvis oneribus Reipubl. & proven-tuum aliarum Ecclesiarum Parochialium*. A. 1647. fol. 37. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Iezuitom Lwowskim za te pieniądze, ktore wzięli przedawſzy Maiętność Ziemską, inſze *equivalentia bona* kupić, *mediante taxâ* Sądu Ziemskiego, żeby *quantitatem* przedazy kupno nie przenosiło, pozwolono; *Salvis iuribus & oneribus Reipubl.* *ib.* fol. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Iezuitom Nieświeżkim, dobra od Mikołaja Krzysztofa Radziwiła Xiążęcia IM. na Ołyce y Nieświeżu Kasztelana Trockiego, na Collegium nadane y fundowane, to iest: Włość Lipską *cum omnibus pertinentiis*, od służby Ziemskiej wojenney, y od kontrybucyi, y stacyi żołnierskich uwolniono, y one *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. A. 1589. f. 529. Tit. Wolności Collegium Nieświeżkiego.

Reasumowano y aprobowano tę Konstytucyą. A. 1661. f. 20. *Securitas* dobr Collegium Nieświeżkiego.

Iezuitom Płockim, Kamienicę, Domy y Place w Płocku, od podatkow wszelakich y ciężarów mieyskich, wiecznemi czasy wolne uczyniono, *immunitatibusque & libertatibus Ecclesiasticis perpetuo* przypisano. A. 1616. fol. 36. Tit. Libertacya Kamienice.

Tymże fundacyą na dobrach dziedzicznych Nadarzynie, Walentowie y Wolicy, w Ziemi Warszawskiej leżących, *de nova radice* uczynioną, za wieczną y nieodmienną deklarowano; *precavendo*, aby z tych dobr iako Ziemskich, *expeditioni bellicæ* podległych, zwyczajne *onera Reipubl.* nie ustawały. Też od chlebow żołnierskich, przechodow y stanowisk wolne zostawać mają. A. 1661. fol. 17. Tit. Aprobacya fundacyi.

Iezuitom Łomżyńskim, pewną część gruntu, od Vr. Mężynskiego *iure perpetuo* na Mieście Zembrowie zapisaną aprobowano, *salvis oneribus Reipublicæ, & Juribus Regalibus, & Jurisdictione Civili, quoad bona & personas subditorum*. A. 1647. fol. 32. Tit. Libertacya Grunta.

Iezuitom Winnickim, Przywileie y zapisy wszystkie na place puste y ośiadłe, *intra & extra mœnia Civitatis Vinnicensis* będące, *in toto* aprobowano, *& immunitatibus Ecclesiasticis, salvis oneribus Reipubl.* inkorporowano. A. 1647. fol. 35. Tit. Aprobacya Oycow.

Przytym na ograniczenie tychże Oycow *in circumferentia*, Komisarzow, Starostę tamecznego Winnickiego z Vrzędem jego, naznaczono. *ib.*

Iezuitow Choynickich dobra iako Ziemskie, żadnym ciężarom żołnierskim podlegać nie mają. A. 1667. f. 46. Tit. Deklaracya dobr.

Iezuitow *Gdańskich* na Szotlańcie będących Dobrom, Gembice y Ciepielsk nazwanym, też wolność służy. *ib.*

Iezuitom *Krośńskim* place, na których Kościół y Collegium stoi, od wszelakich podatkow y powinności Miasta y Rzeczyposp. należących, libertowano. A. 1635. f. 29. Tit. *Karmeliści y Iezuiti.*

Tymże, Collegii z Kościołem fundacyą, od Vr. Stanisława Zaremby Sędziego Ziemskiego Sandomirskiego uczynioną, *inherendo* Konstytucyi A. 1635. o fundacyach, *perpetuo* aprobowano, y dobra te, na których *summa fundata* zostawać będzie, *circa iura Terrestria*, tak iako przedtym były, zachowano; także od chlebow, stanowisk, przechodow y ciężarow wojskowych uwolniono, *salvis oneribus*, które *ex bonis terrestribus praestantur*. A. 1667. f. 48. Tit. *Approbatio fundacyi.*

Iezuitom *Refzelskim* zapis na sto tysięcy zł. przez Krola IM. Jana Kaźmierz, od sumy sześciukróć sta tysięcy zł. na dobrach Zywieckich temuż Krolowi służycey, uczyniony aprobowano, y aby przy wykupnie dobr Zywieckich, *directè eidem Collegio Refseliensis* pomienione sto tysięcy zł. wyliczone były, postanowiono. A *interea* póki te dobra wykupione nie będą, pensyą z nich, po zł. sześciu tysięcy *quotannis* na raty w zapisie wyrażone, dobr tychże *quocunque titulo possessores, usque ad realem eorum exemptionem & summae praedictae persolutionem, eidem Collegio* płacić będą. A. 1661. f. 17. Tit. *Aprobacya Fundacyi*

Iezuitom *Miedzyrzeckim*, w Dyecezyi Poznańskiej, fundacyą przez IM. Xiędza *Tolibowskiego* Biskupa Poznańskiego uczynioną, wiecznemi czasy aprobowano. *ib.*

Iezuitom *Bydgoskim* pozwolono, żeby sobie kupić mogli *Bona Terrestria, praeiā taxatione Iudicii Terrestris, equivalentia* dobrom Sleszyn, Minkow y Gorzyn, przez IMP. niegdy Jerzego *Osolińskiego* Kanclerza W. Koronnego temuż Collegio *in fundationem de nova radice* zapisanym, a przez Dekret Seymu terażniejszego z pewnych przyczyn odeszłym, za sumę sześciudzieści tysięcy zł. Polskich, tymże Dekretem Seymowym pomienionemu Collegio przyśadzonym; tak iednak, żeby te dobra żadnym innym ciężarom, nad te, którym *bona Terrestria Nobilium subsunt*, nie podlegały. *ibid.*

Iezuitom Rezydencyi *Drohyckiej* Przywileie, na zakupione place y ogrody w Mieście *Drohyczynie*, na których Kościół, Collegium y Szkoły mają być postawione, y na plac pusty, *Grylinski* nazwany, pod miastem *Drohyczynem* leżący, także na inkorporacyą *Plebanii Drohyckiej* na rezydencyą ich, *in vim futurae fundationis* z Kancelarii Koronney wydane, *in toto* aprobowano. *ib.*

Iezuitom *Brzeskim*, wieś *Płotki*, w Woiewodztwie *Brzeskim*, którą im Krol IM. Jan Kaźmierz *ad vitae suae tempora* pozwolił był, *in hereditatem* dano. A. 1667. f. 76. Tit. *Inkorporacya Wsi.*

Tymże aukcyą fundacyi *tam in bonis, quam in fundis*, iako się teraz w sobie ma, *in toto* aprobowano, *salvis oneribus Reipubl. & sine praedjudicio privatorum*. A. 1676. f. 12. §. Także aukcyą.

Tymże aprobacyą *fundationum* reasumowano. *ib.* f. 22. Tit. *Approbatio.*

Iezuitom, przez Vr. Władysława *Franciszka Skarmel Berka* donacyą Kościoła *Szeneberskiego*, w dobrach jego dziedzicznych w Xięstwie *Kurlandskim*, uczynioną aprobowano, & *immunitati Ecclesiasticae* poddano; deklarując: iż ta donacya, *secundum exigentiam juris* Katolikom *in Ducatu Curlandiae competentis*, uczyniona iest, y że według tegoż prawa, pomienionym Oycom *Soc. Jesu* w tych Prowincyach, do Korony y do *WXLit.* należących, zostawać, y tam chwałę *Bożą*, według powołania swego, rozszerzać wolno im będzie. A. 1667. f. 77. Tit. *Donacya Kościoła Szeneberskiego.*

Iezuitom *Wileńskim* na wieś *Loczewicze* w *Ofzmiańskim Powiecie* leżącą, Prawo y Dekret Krolewski relacyyny służyce, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1667. f. 75. Tit. *Approbatio wsi Loczewicz.*

Tymże na restauracyą Collegii & *Academiae, medietas fructuum* z Tartaku y Cegielnie, przez IMP. Michała *Paca* Woiewodę *Wileńskiego* Hetmana *WXLit.* ordynowana, *post fata* onego, do lat sześciu oddawana być ma. *Vide Tit. Artylerya.*

Tymże, cefyą trzynastu morgow gruntu na *Rzelży* o miedzę z dachownią, *in usum Artyleryi WXLit.* y *Cekauzu Wileń.* fundowaną przez tegoż IMP. *Paca*, z wolnem paleniem gliny y dachowki, na potrzeby Kościoła *S. Jana* y Akademii, za konsensem Krola IM. Michała uczynioną, aprobowano, y też morgi od wszelakich ciężarow *Rzeczyposp.* uwolniono. A. 1673. f. 12. Tit. *Approbatio Cessionis.*

Tymże

Tymże Przywileic Krola I M. Zygmunta III. y innych potym Krolow, na Kamienicę Bildziukowską y Eliażowską, w Rynku Wileńskim leżącą, na Kurs Panny Maryi, na muzykę Kościelną, y na Burłę *Collegii Vilnen. in toto, salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1678. f. 13. Tit. Aprobacya Przywileiow.

Iezuitom Nowicyatu *Wileńskiego* na Kościół SS. Piotra y Pawła y na Kłafztor, Kamienicę w Wilnie na Antokolu za tymże Kościołem leżącą, przez IMP. Michała Paca Woiewodę Wileńskiego Hetmana W X Lit. zapisaną, inkorporowano, y ten zapis, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1676. f. 19. Tit. *Approbatio.*

Tymże donacyą wieczności *Surwiszek*, w Powiecie Olszmińskim *cum omnibus attinentiis*, z folwarkiem Wierzbuzkami, tudzież folwarku nazwanego Gura, w Woiewodztwie Wileńskim, przez I M P. Alexandra Hylarego *Polubińskiego* Marszałka W X Lit. uczynioną, *ex quo* pomieniony Nowicyat *fundatione caret*, aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1678. f. 17. Tit. *Darowizna.*

Iezuitom Misyonarzom *noviter* do Kościoła Farfskiego *Mereckiego* wprowadzonym, dobra wieczyste Hołowacze nazwane, w Powiecie Grodzińskim leżące, przez IMP. Michała Paca Woiewodę Wileńskiego Hetmana W X Lit. legowane; także donacyą Kościółka z budynkiem w Rotnicy, na gruncie Krolewskim przez niegoż wystawionego, aprobowano; *Salvis oneribus Reipubl.* A. 1676. f. 12. Tit. *Approbatio O O. Iezuitow.*

Zachowano przy Prawach Vr. Iustynę *Sopockową Ruckiewiczową* y Potomstwo iey, na części Maiętności tey, którą Vr. Stanisław *Ruckiewicz, cum prejudicio* oney, O O. Iezuitom przedał, y *per Constitutionem* roborował. A. 1677. f. 20. Tit. *Warunek Prawa.*

Iezuitom *fundationem Collegii* w Piotrkowie aprobowano, *salvis oneribus Reip. & juribus Academie Cracovien.* A. 1678. f. 18. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*

Iezuitow z Hawerowa do Owruca przeniesienie aprobowano, y przy prawach na place w Owruzu, y ktoremi Horodnie *ante hac gaudebant*, zachowano. A. 1678. f. 42. *Przeniesienie Kościoła.*

Iezuitom Misyonarzom, przy Kościele Farfskim *Mohylowskim* będącym, fundacyą przez Xdza Zdanowicza Kanonika Smoleńskiego Plebana *Mohylowskiego* uczynioną, aprobowano, y tymże Oycom *Exercitium conversionis* ludzi w błędach zostających pozwolono. *ib. f. 18.* Tit. *Fundacya Misyonarzow.*

Iezuitom w Łachyszynie, połwołek Rośochackiego y dwa place: ieden na Kobryńskiej Vlicy Ihnatowicza, a drugi Szymona *Szca*, y plac w rynku na Szpital, tudzież y trzy Ogrody do tego Szpitala, ieden Samuela y Filipa *Maliszewskich* na Kleckiej Ulicy, drugi *Ochroda* y *Remiszewskiego* na ulicy długiej, a trzeci *Wasylowicza* y *Zmirowskiego* na swiniey ulicy, libertowano. *ib. fol. 23.* Tit. *Libertacya placow.*

Iezuitom *Przemysłkim* place, na których Kościół y Kłafztor stoi, od wszelakich podatkow y powinności mieyskich y Rzeczyposp. libertowano. A. 1635. f. 29. Tit. *Karmelići y Iezuići.*

Iezuitow Misyonarzow fundacyą, przez Vrodzonych, Eliaza Michała Rynwida Podstarościego Lidzkiego, y Małżonkę iego uczynioną, aprobowano. A. 1678. f. 15. Tit. *reassumptio Fundacyi.*

Iezuitow Misyonarzow *ex Collegio Pultoviensi* fundacyą, którą Vr. Franciszek *Bieliński* Miecznik Koronny w dobrach swoich dziedzicznych *Strzegoćinie*, w Ziemi Zakroczymskiej, *de nova radice* wzynił, aprobowano, y te dobra *Collegio Pultoviensi* inkorporowano, y że iako *Ziemskie oneribus Terrestribus subesse*, y od hyberny y ciężarow żołnierskich *in perpetuum* wolne bydzć powinny, deklarowano A. 1677. f. 34. Tit. *Fundacya.*

Iezuitow *Collegium Witepskiego* Fundacyą w Roku 1640. od W. Alexandra Korwina *Gasiewskiego* Woiewody Smoleńskiego uczynioną, *in toto* aprobowano, y iako Dobra *Ziemskie ab onere militari & hybernorum* wyięto, *salvo obsequio bellico* Reipubl. podczas pospolitego Ruszenia K. Lit. 1690. fol. 17. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*

Iezuitow *Orszańskich*, dobra *Faszczerwka* nazwane, z swoiemi przynależnościami, aby żadne mi exakcyami żołnierskimi obciążone nie były, y dobra Duchowne nie mieszane, warowano K. Lit. 1690. fol. 17. Tit. *Deklaracya Fundacyi.*

Na dyscernencyą Praw *Collegium Połockiego Soc. JESU*, ieżeli onego dobra *ex origine*

ne & natura sua są Ziemskie czyli Krolewskie? Komisya naznaczono, y gdy się po-
każą bydź ziemskie, circa immunitates dobr ziemskich zachowano; *salvis oneribus Rei-*
publ. K. Lit. 1699. f. 71. Tit. Komisya.

OO. Iezuitow Collegium Polockiego Dobra Dekretem Komisarzow, *per constitutionem*
Anni 1699. naznaczonych, za ziemskie uznano, circa immunitates dobr ziemskich
konferwowano K. L. 1717. f. 18. Tit. Aprobacya Fundacyi rożnych.

Dobra OO. Iezuitow Collegii Lublensis, *ex natura sua* od wszelkich ciężarow wolne,
od Konzystencyi, Hybern, noclegow, przechodow, *ab omnibus oneribus militaribus*
y wszelkich Exakcyi *in perpetuum, ab oneribus* zaś Reipubl. *quibusvis pro hac sola vi-*
ce, salvis iisdem in posterum, do lat 15. uwolniono. A. 1703. f. 23. Tit. Immunitas
Collegii Lublensis.

OO. Iezuitow Rezydencyą Słonimską z przyłączeniem uliczki, idącej od Apanasow-
skiej ulicy ku Tatarskiej, aprobowano & *ab onere militari* iako Ziemskie dobra u-
wolniono, *salvis oneribus* Reipubl. K. L. 1717. fol. 18. Tit. Aprobacya fundacyi rożnych.
Fundacya Tylżańska według dawnych Konstytucyi aprobowano, y Dobra Litowia-
ny, Iuszkance, Zaścianek, Sutki, oney inkorporowano; *salvis oneribus* Reipubl. A.
1717. f. 18. Tit. Aprobacya Fundacyi rożnych.

INCOMPATIBILIA.

Vid. Tit. Woiewoda. Tit. Kasztelan. Tit. Starosta. Tit. Urzędnik Ziemski. Tit.
Podskarbi. Tit. Marszałek. Tit. Burgrabia Krakowski. Tit. Krol.
Tit. Arcybiskup. Tit. Biskupi.

INDYGIENATY.

Indygienat nikomu inaczej pozwalany bydź nie ma, tylko aż na Seymikach po Woie-
wodztwach u Szlachty o to staranie uczyni, y od Posłow zalecony będzie. A. 1601.
fol. 748. Tit. Temruk.

Znowu o tymże, iż bez pozwolenia Stanow oboyg Narodow na Seymie, wydawa-
ne z Kancelaryi bydź nie mają, *sub nullitate* onych. A. 1607. f. 864. Tit. De In-
digenatibus.

Indygienaty nie mają bydź dawane, iedno za zgodą wśzech stanow na Seymie, którym
samym *cognitio* należy, iezeli słusznie może bydź kto do tego kleynotu przypuszczony?
A. 1641. f. 11. Tit. O Indygienatach.

Indygienatu ktoby chciał dostąpić? ma experyment *meritorium* wprzod ku Rzeczyposp.
na Seymie uczynić, a potym dedukcyą *Nobilitatis suae, authenticis documentis Prin-*
cipis sui hereditarii vel Reipubl. w ktorey się urodził, komprobować. *ib.*

Indygienaty *quocunque prae-textu* otrzymane, *nullitatis* są, iezeli ich *post annum 1607. in*
volumine legum niemasz. Y posesyje takowego, *pro vacantibus* mają bydź rozumiane,
y ludziom stanu Szlacheckiego, iezeli dobra ziemskie? *jure caduco*; a iezeli dobra
Rzeczyposp. *jure advitalitio* rozdawane bydź mają. *ib.*

Znowu: iż nie mają bydź dawane, tylko tym, ktorzyby wprzod od Krola, albo od
Hetmanow, na Seymiki po Woiewodztwach zaleceni, y znacznymi zasługami
Rzeczyposp. *clari* zostawali, y na ktorychby się Woiewodztwa zgodziły. A. 1676.
f. 65. Tit. O Indygienatach y Nobilitacyach.

Y ktorzyby przez Posłow Ziemskich nie mieli za sobą instancyi. *ibid.* f. 23. Tit.
Nobilitacye.

Indygienom nowym, od Seymu A. 1658. aż dotąd kreowanym, termin stawienia się na
przyszłym naybliższym Seymie naznaczono. Na ktorym każdy z nich, kto się
zechce zostać przy Indygienacie, y swobod tey Rzeczyposp. zażywać; *in persona* sam
przed Krolew & *coram Ordinibus Regni* stawić się, & *corporali juramento* poprzy-
siądz należytą *fidelitatem* powinien. Do tegoż przyszłego Seymu o posesyje rzetel-
ną y niezmyśloną starać się, y onę skutecznie obiać mają; inaczej ktoby tego oboyg
wykonać albo nie chciał, albo zaniedbał? *ipso facto* od Indygienatu, *perpetuis*
temporibus, odpadnie: A. 1662. f. 38. Tit. Indygienach przeszłych Seymow.

O Indygienatach na terażniejszym Seymie pozwolonych deklarowano, że tylko osobom
wiary S. Katolickiej Rzymskiej służyć mają. A *Indigenae*, według zwyż pomienio-
ney

ney Konstytucyi A. 1662. sprawić się powinni. A. 1673. f. 40. Tit. O Indygienatych y Nobilitacyach.

Indygienat Xiędza Andrzeja Kardynała, y Baltazara, Batorych, Braci rodzonych, Stefana Krola Polskiego Synowcow, z tą kondycją: aby obadwa *iuramentum fidelitatis* Krolowi Polskiemu y Rzeczyposp. uczynili. Pomiemionego Kardynała *capacem omnium Ecclesiasticorum Beneficiorum & Dignitatum Spiritualium* uczyniono, tak żeby mógł w Senacie siedzieć na miejscu Biskupstwa tego, ktoreby trzymał, y *sententiam dicere*. *Primaialem* iednak *Archiepiscopatus Gnesnensis Dignitatem* trzymać nie może, ani *in munus nominandi vel inaugurandi Regis* wdawać się ma. A. 1588. f. 485. Tit. Indigenatus Panow Batorych.

Indygienat Władysława y Gabryela Bekieyszow. Na ktory Władysław na tym Seymie przytomny *iuramentum fidelitatis* wykonał, a Gabryel na przyzłym Seymie wykonać powinien. A. 1593. f. 642. Tit. Deklaracya Indigenatus Panow Bekieyszow.

Indygienat Panow Wołoskich, Łukasza Strayca y Jeremia Mobyły, cum conditione: żeby przysięgli, y kondycye w przywileiu onym opisane wypełnili. *ibidem* f. 643. Tit. Indigenatus Panow Wołoskich.

Indygienat Wołoszynow, Jerzego Mobyły Metropolity Ziemi Wołoskiej, Symeona Mobyły Hetmana Ziem Mołdawskich, Szymona Strayca Wisternika Mołdawskiego. A. 1596. Tit. Indigenatus trzech Wołoszynow.

Indygienat Temruka Szymkowicza. A. 1601. f. 748. Tit. Temruk.

Indygienat Vr. Balcera Cetnera. A. 1601. f. 749. Tit. Aprobacya Listu.

Indygienat Vr. Wilhelma Barberiusza Szlachcica Francuskiego. A. 1607. fol. 853. Tit. Indygienat.

Indygienat Obywatelow Wołoskich, Nestora Urekiego, Bazylego Orysa, Jerzego Maurorego Logofeta, Izaia Baliki, Georgiego y z Łożan. *ibidem* f. 859. Tit. Indigenatus.

Indygienat Borysa Hraznego Szlachcica Moskiewskiego, z tą kondycją: że do żadnych Dygnitarstw y Wrzędow przychodzić nie ma. A. 1616. f. 50. Tit. Indygienat Vr. Borysa.

Deklarowano potym, że ma być *capax* wszelakich honorow y dygnitarstw z potomkami swemi; y Łowiectwo Nowogrodzkie konferowano mu. A. 1638. f. 54. Tit. Deklaracya Indygienatu Borysa.

Indygienat Andrzeja Batorego, z tą deklaracyą: żeby przysięgę *super fidelitatem* Krolowi y Rzeczyposp. uczynił. A. 1627. f. 13. Tit. Indygienat Batorego.

Indygienat Jakuba Butblera Szlachcica Irlandzkiego, z tym dokładem, żeby przysięgł *super fidelitatem*. *ib.* f. 14. Tit. Indygienat Butblerow.

Indygienat Mirona Bernawskiego Hospodara Wołoskiego. 1629. fol. 15. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Zdenka Szampacha, z tą kondycją: aby się *intra sexennium* z obcych Państw przeniosł, y *iurament* z Synem dorosłym uczynił. A. 1633. fol. 58. Tit. Indygienat.

Indygienat Vrodzonych Eryka y Zygmunta, *Güldensternow*. *ibidem* fol. 60. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Kostena Janduly Wołoszyna y Synow iego, Alexandra, Mirona Potomira, z tą kondycją: żeby *super fidelitatem* przysięgli. A. 1638. fol. 54. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Gebharda Milnheyma Szlachcica Alsfackiego, z tą deklaracyą: żeby *super fidelitatem* przysięgł. A. 1641. f. 21. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Jana Dżiboniego. A. 1654. f. 20. Tit. Indygienat.

Indygienat Jana Donomaia Obersztera. *ib.* f. 37. Tit. Indygienat.

Indygienat Xiążęcia Saskiego, Franciszka Erdmana, z tą kondycją: żeby *iuramentum praestet fidelitatis* przed Krolew y Senatem, y żeby *intra sexennium* do Polski się wniośł. A. 1652. f. 28. Tit. Indygienat Xiążęcia Saskiego.

Indygienat Vr. Jana Udalryka Szafgoca, z temiż kondycyami, aby Krolowi y Rzeczyposp. przysięgłszy, wniośł się *intra triennium* do Polski. *ib.* Tit. Indygienat Udalryka Szafgoca.

Indygienat Vr. Krzysztofa Houwalta Szlachcica Szwedzkiego, z temiż kondycyami, z ktorymi Vr. Szafgoca. *ib.* f. 29. Tit. Krzysztofa Houwalta.

Indygienat Vr. Konstantego Mikołaja Gisse. *ibidem*. Tit. Mikołaja Konstantego Gisse.

Indygienat Vr. Klaudiusa Herpina z Perpeßu, Szlachcica Francuskiego, z tą kondycją: żeby *super fidelitatem* przyśiągł. *ib.* f. 30. Tit. Klaudiusa Herpina.

Indygienat Vrodzonych, Ottona Barona de Schwerin Podkomorzego, Jana z Hoberbeka Stolnika, Działdźicznych Elektorstwa Brandeburskiego, y Wawrzyńca Krzysztofa Somnicza Podkomorzego Działdźicznego Xięstwa Pomorskiego y Kancelarza, Konzyliarzew Statús Kurtisrżta Brandeburskiego. A. 1658. f. 47. Tit. Indygienaty.

Indygienat Vr. Henryka de Gordon Margrabie Huntileum. *ib.*

Indygienat Vr. Stefana Balusa. *ib.*

Indygienat Vr. Franciszka Andrault de Buy. *ib.* f. 48.

Indygienat Vr. Piotra de Noverßz. *ib.*

Indygienat Vr. Walentego a Wönter Obersztera Gdańskiego. *ib.* f. 49.

Indygienat Vr. Gerharda Proenen Starosty Sobowickiego. *ib.*

Indygienat Vr. Abrama von Gebema. *ib.* f. 50.

Indygienat Vrodzonych, Klemenfa Iana Filipa, Reinholda, y Karola Ernesta, Kolmerow. *ibidem*.

Indygienat Vr. Iana Magnusa Ochapa. *ib.*

Indygienat Vrodzonych, Iana Henryka, y Karola Schwartzwaldow. *ib.* f. 51.

Indygienat Vr. Ierzego Kocha Szlachcica Angielskiego. *ib.*

Indygienat Vrodzonych, Stanisława, Woyciecha, y Xiędza Iana, Baryczkow. *ibidem* f. 52.

Indygienat Vr. Tytußa Liwiusa Boratyniego Sekretarza Krolewskiego. *ib.*

Indygienat Vr. Franciszka Delpacego. *ib.*

Także Vr. Wawrzyńca Delpacego. A. 1667. f. 24. Tit. Deklaracya.

Indygienat Vr. Iana Jakuba Bonellego. A. 1658. f. 53.

Indygienat Vrodzonych Marka Sefera, Tolińskiego, Juryce Radanowicza. *ib.*

Indygienat Vr. Natanaela Schmieden Burgrabiego Gdańskiego. *ib.* f. 48.

Indygienat Vr. Fryderyka Ehler, Burmistrza Gdańskiego. *ib.*

Indygienat Vr. Iana Wabla Radnego Gdańskiego. *ib.* f. 49.

Indygienat Vr. Wilhelma Orßetego. A. 1659. f. 46. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Daniela Eilofa. *ib.* f. 15. Tit. Indygienat.

Indygienat Vrodzonych, Pawła, y Andrzeia Cellarych. A. 1662. f. 34.

Indygienat Vr. Egidyßa Bremera. *ib.*

Tegoż Potomstwo potym, iako *minorenes*, od przyśięgi uwolniono. A. 1667. fol. 72. Tit. *Declaratio præstiti juramenti*.

Indygienat Vr. Krzysztofa Mazyniego Sekretarza Krolewskiego. A. 1662. f. 35.

Indygienat Vr. Hyronima Pinociego Sekretarza Krolewskiego. *ib.*

Indygienat Vr. Iacka Białkiego Piłarza Starzego Skarbu Koronnego. *ib.*

Indygienat Vr. Henryka de Beaulien. *ib.* f. 36.

Indygienat Vr. Ioachyma Pastoryßza ab Hirtemberg. *ib.*

Indygienat Vr. Piotra Dżjanottego. *ib.*

Indygienat Vr. Iana Maryana. *ib.* f. 37.

Indygienat Vr. Hagientborna, ale mu ta łaska służyć nie ma, *in quantum* nie iest *Romane Catholice fidei*. *ib.*

Indygienat Vr. Hermana Adolfa Mießickiego, *cum eadem conditione*, iako y Hagientborna. *ibid.*

Indygienat Vr. Franciszka Trewaniego. *ib.* f. 38.

Indygienaty Vrodzonych, Karola Marßona, y Ierzego Barßotego, Oberszleytnantow. *ib.* f. 22. Tit. Indygienaty.

Ciż *iuramentum fidelitatis*, po wywodzie szlachestwa swego, wykonali. A. 1667. f. 72. Tit. *Declaratio præstiti juramenti*.

Na Indygienat pewnym osobom pięć Przywileiow dane, ręką Krola I M. Iana Każimierza, I M. Xiędza Arcybiskupa Gnieźnień, y Marßalka Posłow Ziemskich podpisane, aprobowano, z tą kondycją: żeby w nich wszystkie punkta w Skrypcie *ad Archivum* podanym, wyrażone były. A te Przywileie do Metryki Koronney podane bydź mają. A. 1654. f. 17. Tit. *Aprobacya pewnych Przywileiow*.

Indygienat Vr. Zygmunta Hollo de Krompach. A. 1673. f. 33. Tit. Indygienat.

Indygienat Vr. Apostoła *Duraka Wołoszyna*. Tak iednak, żeby na przyszłym Seymie *juramentum fidelitatis* wykonał. *ib. f. 34.*

Indygienat Vr. *Adama Kotowskiego* Sekretarza Krolewskiego. *ib.*

Indygienat Vr. *Brauna alias Sinickiego*. *ib. f. 35. Tit. Deklaracya Vr. Brauna.*

Indygienat Vr. *Augustyna Wincentego Locciego* Inżyniera. *ib.*

Tenże potym wykonał *juramentum fidelitatis* & *nobilitatem suam deduxit*. A. 1676. *f. 63. Tit. Deklaracya.*

Indygienat Vrodzonego *Izydora Affayry* Kapitana y Inżyniera, z tą kondycją: żeby *super fidelitatem* przysiągł, wywiodłszy *nobilitatem suam* w Państwie Mydyolańskim. *ibidem.*

Dolyc uczynił tey powinności. A. 1676. *f. 63. Tit. Deklaracya.*

Indygienat Vrodzonych, *Alexandra Jana Maiora*, *Jakuba Raytarfskiego* Rotmistrza, *Franciszka Kapitana*, *Gissow*, wedle Konstytucyi A. 1652. Vr. niegdy *Mikołaiowi Gissa* służący. *ib.*

Indygienat Vr. *Jakuba Chambers* Rotmistrza. *ib. f. 36.*

Indygienat Vr. *Iana Dennemarka*, *Krzysztofa de Londuy de Bocham* Oberšzterow; *Eneasz de Crauser*, *Magnusa de Ochap*, *Wacława Dobczyca*, *Ierzego Taube*, *Mikołai Folkmana*, *Ioachyma de Megieln*, *Obersztlejtnantow*; *Zygmunta Fryderyka de Stren*, *Ierzego Guttry*, *Alexandra y Gabryela Hersza Maiorow*; *Michała Baryczkiego* Kapitana, *Hyronima y Kolma Bruneta*, *Iana Fakinetego*, *Dawida Von Os Tyjskiembeka* Maiora; z tą kondycją: aby każdy z nich wiarę S. Katolicką Rzymską przyjął, y *deductiones* szlachectw swoich, także *juramenta fidelitatis* na przyszłym Seymie wykonał. *ib. Tit. Indygienaty.*

Iakoż Vrodzeni, *Ierzy Taube y Stren*, *deduxerunt nobilitatem suam*, & *juramentum fidelitatis presterunt*. A. 1676. *f. 63. Tit. Deklaracya.*

Indygienat Vr. *Baptysty Fredianiego*, *Michała Floka*, *N. Hugoniego*, *N. Okelliego*, *Dawida Jordana*, *Oberszterow*; *Arnolfa Floka* *Obersztlejtnanta*, *Jakuba Kordymiera*, *Abrahama Bekiera*, *Iana Heystada*, *Ierzego Gordona*, *Maiorow*. *Iana Meyflanda*, *Piotra Benedykta Andersona*, *Kapitanow*. *Scypiona Iana*, y *Karola Morykonich*, *Ierzego Beneta*, * *Iana y Samuela Delawalow* *Kapitana y Inżyniera* na forrecy *Sluckiey*. *ib. f. 14. Tit. Indygienaty.*

* Potym deklarowano Vr. *Gustawowi Adolfowi de la Wallée de Gobe* *Obersztlejtnantowi*, iż mankament, który się stał na Seymie A. 1673. przy iego Indygienacie, że nazwisko iego *in plurali*, a imiona inakże położono, szkodzić mu nie będzie. A. 1678. *fol. 13. Tit. Deklaracya.*

Ian Bennet deduxit nobilitatem suam y przysiągł super fidelitatem. A. 1676. *fol. 18. Tit. Declaratio Indigenatus.*

Deduxerunt także *nobilitatem suam*, y *juramenta fidelitatis* wykonali Vrodzeni, *Flokwie*, *Jordan*, *Neystad*, *Gordon*, *Kordymier*, *Frediani*, y *Scypion Morykoni*. *ib. Tit. Declaratio presteri Iuramenti.*

Indygienat Vrodzonych, *Andrzeia Elleta* *Kapitana*, *Iana Zygmunta von Lebel* *Obersztera* y *Rodzonego* iego, *Iana Lebla* *Obersztlejtnanta*; *Iana Neuchen* y *Karola Brata* iego, *Wilhelma Miryffona* y *Alexandra Brata* iego, *Kapitanow*; *Stanisława Franzbego Dziulego*, *Krzysztofa von Melina* *Obersztlejtnanta*, *Santego - Baniego alias Santi-Bani*, *Piotra Romain*, *Klaudiusa Reverand*, *Mikołai Dryon*, *Filipa de Forge*, *Karola Ludwika de Corrade*, *cum hac declaratione*: żeby *deductiones* szlachectw swoich, & *juramenta fidelitatis* na przyszłym Seymie wykonali. A. 1676. *fol. 58. Tit. Indygienaty.*

Indygienat Vrodzonych, *Pawła Franciszka*, *Alexandra*, *Grattow*, *Synow* Vr. niegdy *Franciszka Gratty* *Sekretarza Krolewskiego* y *Postmagistra Gieneralnego Ziem Pruskich*. *ibid. Tit. Indygienat.*

Indygienat IMP. *Stefana Petra* *Woiewody* y *Hospodara Ziem Mołdawskich*; także Vr. *Apostoła Katargi*, *Mikołai* y *Iankola Hizden*, *Sięstrzeńcow* *rodzonych* y *Sukcesorow sanguinis* *naybliższych* *Hospodarskich*, także *Jakuba Chalipińskiego* y *Hrehorego Chabaszeka*. *ibid. fol. 59.*

Indygienat Vr. *Adama y Karola Magnusa*, *Kalkrayterow*, *Szlachcicow Śląskich*. *ib.*

Ciż wywiedli szlachectwo swoje, y *juramenta fidelitatis* wykonali. A. 1678. *fol. 25. Tit. Deklaracya.*

Indygienat Vr. *Buono del Buono*; na przyszłym Seymie *deducet Nobilitatem suam*. A. 1676. fol. 63. Tit. Indygienat.

Indygienat Vrodzonych, Stanisława *Kasztelli* Vsarza, Piotra *Moroza*, Wilhelma *Kosteli*, ** *Iksziela Maiora*, Iana *Bitnera Bernowicza*, N. *Gonfouza* Kapitanow. Ana przy szłym Seymie, konformuiąc się do dawniejszych Konstytucy, o Indygienach napi-
sanych, Prawu dosyć uczynią. *ibid.* fol. 23. Tit. Indygienat.

** Deklarowano potym Eberhardowi *Ikszkielowi* Majorowi, że mu to szkodzić nie ma, że imienia iego w pomienionej Konstytucyi nie dolożono. A. 1678. fol. 13. Tit. *Deklaracya Vrodzonym*.

Indygienat Vr. Grafowi *Franciszcowi* z *Opperszdorfu*, *5 Proli* iego *utriusque sexus*. A. 1683. fol. 18. Tit. Indygienat.

Indygienat, na zalecenie PP. Hermanow Koronnych y Woyska Koronnego, Vrodzo-
nym, Iostowi *Bereufaur* Oberstzerowi, Karolowi *Dautane de Villars* Kapitanowi, An-
drzeiowi de *Boien* Dworzaninowi Pokoiowemu Krola IM, z tą kondycyą: aby ka-
żdy z nich wiarę S. Katolicką Rzymską przyjął, y żeby *deductiones* Szlachectwa swego,
także *juramenta fidelitatis*, na przyszłym Seymie wykonał. *ibid.* fol. 19. Tu.
Indygienaty.

Indygienaty Vr. Jerzego Barona de *Dörflinger* Feldmarszałka *alias* Hetmana Woysk;
Franciszka de Meinders Konfiliarza *status*; Ernesta Amadeusza de *Börstel* Gienera-
ła Maiora, Olbrycha Krzysztofa de *Wichert* Konzyljarza y Rezydenta, Jana Jerzego
de *Trytschler* Oberstleytnanta, Oficyalistow y Konzyljarzow Kurfirzta IMci Bran-
deburkiego. Iana *Lanssen* Kapitana y Iakuba Rodzonego Jego Porucznika Arty-
leryi Koronnej. Jana *Wolczyńskiego*, Jerzego y Pawła *Lipinkow*, *Franciszka*
Paulina Dallerali, Jana Leonarda *Eberd*, *Laurencyusa Maryaniego*, Leonarda Fili-
pa de *Massin*, Antoniego de *Hom*, Contego de *Maligni*, *Thielmana* z *Gamerana*
Gamerskiego, N. *Kreczyka*, *Tomasza Talentego*, *Andrzeia Morzkowskiego*, Jana y
Wilhelma *Holteiw*, Jana *Szrettera*, *Valeryana* y *Tobiasza Kliznerow*, *Baltazara*
Szymy, Ernesta *Fryderyka Ottynga*, Jerzego *Krabenowa*, *Dominika Anikinięgo*, Jo-
zuego *Polemanna*, Jana y Ernesta *Teiederow*, Jana *Neysztada*, *Pawła Wreta*, Ma-
cieja *Kleszczyńskiego* (*deducendum Nobilitatem*) y *Michała* y *Kazimierza Lyszkiewi-
czow* (*ex abusu Nobilitatis redeuntium*.) Tych wszystkich *cum prole utriusque sexus*
do Indygienatu przypuszczono, y przywileie z Kancelaryi onym wydane aprobowano,
tak iednak, aby ci wszyscy, *nemine excepto in puncto* przyięcia *Fidei Sancte Roma-
no Catholice*, y innym wszystkim kondycyom, w Konstytucyach R. 1683. wyrażonym,
na przyszłym Seymie dosyć uczynili. 1685. fol. 20. bino Tit. Indygienaty. y na końcu
Tit. *Nobilitacye*.

I. W. *Ludwik de la Grange* Margrabia z *Arquienu* Grabia z *Malinu*, Gienerał Woysk I.K.
Mci za Indygienę Korony Polskiej y W. X. Lit. Ziem Pruskich, y inszych Państw
przypuszczony, tak iednak, aby przysięgę wierności zaraz po Seymie wykonał. 1690.
fol. 16. Tit. Indygienat.

Do Indygienatow *Gordonowskich* nie powinien się żaden referować, procz Vrod. Iana
Gordona Towarzysza Roty Vsarfskiej Vr. *Szczuki*, na ten czas Referendarza Kor.
Marzałka Seymowego, y temuż Vr. Janowi *Gordonowi contra Vsurpatores pro abju-
dicatione 5 confiscatione Bonorum, actionem* warowana. 1699. fol. 57. Tit. O Podszy-
wających się.

Indygienat Vr. *Krzysztofa Gasparego* z Bratem Jego Rodzonym Janem *Gasparem*. 1726.
fol. 57. Tit. *Akomodacya Vr. Gasparego*.

Indygienat Vr. *Piotra de Lamara* Pułkownika 1726. Tit. *Przywrocenie do Indygienatu* f. 75.

Indygienat Vr. *Wilhelma Miera* Gienerała Maiora 1726. fol. 61. Tit. Indygienat Vr.
Miera.

Indygienat Vr. *Arhybalda Glowera de Glaydeny*, Jana *Desyera* Oberstleytnantow, Jana y
Franciszka Humlow, N. d' *Argelles* Maiora, Jana *Ostena*, *Franciszka* y *Jozefa Rey-
now*, *Alexandra*, *Franciszka* y *Mikołaja Bandyndellich*, *Jakuba Barona Puszeta* Re-
zydenta I. K. Mci w Rzymie, *Dominika Pisarza* Naywyższego Skarbowego y *Joze-
fa Synowca* Jego, *Winklerow*. 1726. fol. 61. Tit. Indygienaty.

INFAMES.

Infames, proscripti, & Banniti, legitimé condemnati, tak Polscy w Litwie, iako y Litew. De Infamity w Polsce, mieysca mieć nie mają, y owšem każdy Vrzęd, legitimā viā juris, but, qui sint przeciwko onym exekucyą czynić ma; *exceptis his causis*, które wpadły in delibera-^{Herburt, fol. 204.} tionem. A. 1589. fol. 529. Tit. Infames & proscripti.

Infames & Banniti publicati na którychkolwiek majoris seu minoris Subsellii Sądach, tak w Koronie iako y w W. X. Lit. mieysca, ani żadney protekcyi, iako w Koronie y w W. X. Lit. tak y w W. X. Ruskim, mieć nie mogą. A. 1659. fol. 47. Tit. Infames.

vide plura Tit. Bannicie.

Na Infamie ex controversiis otrzymane, Gleyty nie idą. vid. Tit. Gleyty.

Infamii zniesienie. vid. Tit. Restytucya do czci.

Infamii na Vr. Tomaszu Szczawińskim w Trybunale otrzymaney cassatio approbatur. A. 1654 fol. 2. Tit. Approbatio.

INFANTY.

Infanty przy Koronie Polskiej y W. X. Lit., iako przy iedney Rzeczyposp. wcale zostawać mają; y obrona im, iako y innym Państwom przewidowana być ma. A. 1569 fol. 182. §. Ziemia Infantska.

Tychże dalszą sprawę, na przyzły Seym Koronny odłożono; na który od wszech Stanow ztamtąd Posłowie, cum plenaria potestate, przyflani być mają. ibid.

Infantow część że Krol Szwedzki przywrócić ma, Paclis Conventis z Krolem Zygmuntym Trzecim na Elekcyi conclusis warowano. A. 1587. fol. 452. Item Livonia partem.

Infanty Koronie y W. X. Lit. miały być podzielone. A. 1588. fol. 490. Tit. Reces Seymu Koronacyi.

Ale to inaczey ordynowano. To jest: Starostwa tak mają być rozdawane, aby równa liczba Starostw Polskich y Litewskich była. A iż teraz więcej Starostw Polaków; tedy tych Starostw, co wakuia y w dyspozycyi Krola są, y które potym po zeyściu Polaków przypadać będą, nie ma Krol dawać, tylko ludziom Narodu Litewskiego, azby się równa liczba Starostw Litewskich, liczbie Starostw Polskich wypełniła. A napotym perpetuis temporibus, po wyrownaniu liczby tey Starostw z obu Narodow, Starostwo każde po zeyściu Polaka Litwinowi, a po zeyściu Litwina Polakowi dawane być ma: Czego Pieczętarze oboysza Narodu przestrzegać mają, sub privatione officii, ieżliby który z nich po Polaku Polakowi a nie Litwinowi, albo è converso, cokolwiek w Infantciech u Krola ziednał, uprosił, pieczętował, y Przywilej wydał. Ten zaś, ktoby o to prosił y otrzymał, ipso facto od tego odpadać, y pœnâ infamie karany być ma na Seymie, ex citatione cuiusvis criminaliter edita. Y takowe sprawy na pierwszym Seymie, przed wszystkimi kryminalami, in termino incidenti sãdzone y kończone być mają. A. 1589. fol. 508. Tit. Starostwa Infantskie.

Starostwo jednak Derptskie, y infze które drugie na Ekonomie Krolowi obrocone być mają; które tylko Polakom y Litwie, także alternatą, w administracyą dawane być mają. ibid.

Ieżli Infantezykowie ad equalitatem z Narodem Polskim y Litewskim, w rozdawaniu Starostw Infantskich, przypuszczeni być mają? po Komisyi deklarować obiecano. A. 1598. fol. 708. Tit. Ordynacya Ziemi Infantskiej.

Przypuszczeni są do alternaty Starostw y infzych Dzierzaw Infantskich, równo z Narodem Polskim y Litewskim. Które Krol, za wiadomością PP. Rad przy boku swym rezydujących, rozdawać ma. A. 1607. fol. 844. Tit. ordynacya.

A przedtym ad minutiora bona, y infzych Zamkow, przypuszczeni. A. 1589. fol. 511. Tit. Dzierzawy y minutiora bona.

Znowu o tym: iż dobra Infantskie, post recuperationem onych z rąk Nieprzyaciela, Szlachcie Polskiej, Litewskiej y Infantskiej, eodem jure, quo antea, konferowane być mają. A. 1635. fol. 28. Tit. Bene meriti.

Y znowu: iż w konferowaniu Starostw wszystkich alternata ma być zachowana, według

dlug Prawa dawnego. A ieżliby Starostwo dał Krol *inpossessionato* Polakowi albo Litwinowi? w poł roku po wzięciu Wrzędu, *Donatarius* powinien sobie kupić posesya; *salvis modernis possessoribus*. A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya.

Do Inflant Przywileie wszelakie y Listy pod dwiema Pieczęciami, Koronną y W. X. Lit. mają być wydawane, *sub nullitate*. A. 1589. fol. 508. Tit. Odprawa Lisflow.

Także Listy na Seymiki Powiatowe. *ibid.* fol. 509. Tit. Seymiki Inflantkie.

Pozwy iednak o przestąpienie alternaty, choć pod iedną Pieczęcią, z ktoreykolwiek Kancelaryi, ważne być mają. *ibid.* fol. 505. Tit. Starostwa Inflantkie.

Potym stało, iż pozwy na Sejm y za Dworem, pod Ziemską Pieczęcią, mogą być wydawane. A. 1598. fol. 708. Tit. Ordynacya.

Znowu inaczej: iż Mandaty, Dekreta Asesorckie, Bannicye, Gleyty, Sublewacye, pod dwiema Pieczęciami, Koronną y W. X. Lit. wydawane z Kancelaryi być mają. A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya.

W Inflantciech protestacye, pozwy, dekreta, po polsku *in omnibus subselliis specificate* pisane być mają. *ibid.*

Inflantkie prowenty z Starostw, Dzierzaw, Cel y inne wszelakie *alternatim*, iednego roku do Koronnego, drugiego roku do Litewskiego Skarbu oddawane być mają, *sub amissione* Dzierzaw. A. 1589. fol. 509. Tit. Opatrzanie dochodow Inflantkich.

W szafunku Podskarbiowie, Koronny y W. X. Lit. mają się znosić, a liczbę na Sejmie czynić. A *sub Interregno*, bez pozwolenia obudwu Narodow, nie mają onemi szafować, *sub pænâ peculatus* na Sejmie za pozwem, pod ktorakolwiek Pieczęcią Polską lub Litewską, wydanym, *vindicanda*. *ibid.*

Prowentow iedna część do Skarbu Koronnego y Litewskiego, po roku *alternatim*, druga na obronę tey tam Prowincyi, a trzecia na Starostę iść ma. *ib.*

A te prowenta przez Rewizory albo Lustratory mają być oszacowane, y na te podzielone trzy części. *ibid.*

Naznaczeni są Rewizorowie. A. 1590. fol. 584. Tit. Rewizya Inflantska.

Komisarzom to potym polecono. A. 1598. fol. 710. §. Ciż Komisarze.

Potym inżym: ktorzy *inquirere* mają, gdzie się podziały prowenta? wedle Konstytucy A. 1589. A. 1616. fol. 5. Tit. O Inflantciech.

W Inflantciech podatki ordynaryyne, ktore na Seymikach uchwalone będą, *pravia* z W. X. Lit. *liquidatione*, znać, y iednego roku do Skarbu Koronnego, a drugiego roku do Skarbu W. X. Lit. płacone być mają. A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya.

W Inflantciech Starosta każdy z trzeciej części prowentow, ktora mu należy, powinien czasu pokoju Zamek opatrwać y strzedz. A. 1589. fol. 509. Tit. Opatrzanie dochodow Inflantkich.

W Inflantciech dwuch części prowentow Krol dawać nie może, tylko trzecią część, ktora Starostom y Dzierzawcom jest naznaczona. A ktoby ie uprosił, od całego Starostwa y Dzierzawy odpadać ma. *ibid.*

Na Inflantkich Starostwach y Dzierzawach, ktoby się mienił mieć sumę, na przyszłym Sejmie ma to pokazać. A. 1589. fol. 510. Tit. Sumy na Starostwach Inflantkich.

Odłożona *cognitio* do Seymu drugiego. A. 1590. fol. 584. Tit. O Sumach.

Warowano iednak tak Polakom iako y Litwinom: iż ktoby, według porzadku rozdawania Starostw, sumę pieniędzy swoich po śmierci posesora odłożył, prawa swego predecesora cale zażywać ma, poki mu ta suma z Skarbu zapłacona nie będzie. A. 1589. fol. 510. Tit. Sumy na Starostwach.

A napotym dobra te sumami, bez konsensu Seymowego, nie mogą być onerowane. *ibid.* fol. 511. Tit. Vznanie Sum Inflantkich.

O Daninach wszystkich Inflantkich ma być *cognitio* na przyszłym Sejmie, ktore słuszne, a ktore nie? na ktorym każdy Przywileie swoje, pod utraceniem prawa powinien *producere*. A to się ma rozumieć o tych Powiatach, ktore się były Krolowi Zygmuntowi Augustowi poddały. *ibid.* Tit. Daniny Inflantkie przeszłe.

W Inflantciech wieczności rozdawać nie odmawiają. Ale wprzod Komisarze z Seymu tego naznaczeni, dobra wszystkie Krolewskie zrewidować, zinwentować, y na Sejmie blisko przyszłym o nich informacyą dać mają. A. 1598. fol. 709. §. A iż Powstowie.

Prawo to zostawiono *in robore*. A. 1601. fol. 756. Tit. O zostawieniu przy posesyi.

Infantkich Obywatelów upewniono, iż po rekuperacyi tej Ziemi, do dobr swoich przywroceni będą, tak Polacy, Litwinowie, iako y Infantezykowie, którzy Krolowi y Rzeczyposp. wiary dotrzymają, y na expedyeyi przeciwko Karolusowi służyć będą. A ieżliby ktory z tych Obywatelów w potrzebie zginął, Potomstwo ich do dobr dziedzicznych, wedle praw, wracać się mają, y w Dobrach Krolewskich dożywoćia rozdawane im będą. *ibid.*

Infantezykom y w Policze y w Litwie majątności dziedziczne Ziemskie kupować, lub po Małżeństwach dostawać, y one pod takim prawem y prerogatywami trzymać, wolno, iako Obywatele obojga Narodu trzymają. A. 1667. fol. 844. Tit. Ordynacya Ziemi Infantskiej.

W Infantejach tym czasem Prawa Magdeburgskiego zażywać, y Sady swe odprawować mają, tym porządkiem, którym ie Ziemie Pruskie odprawują. A. 1589. fol. 510. Tit. Prawa Infantskie.

Potym sposob Sądów, od Krola Stefana tej Prowincyi pod Pieczęcią Koronną podany, aprobowano. A. 1598. fol. 708. Tit. Ordynacya Ziemi Infantskiej.

Sądowy Vrząd ta Prowincya wybrać sobie ma, y Krolowi prezentować, albo ieżliby nie wybrała, sam Krol Vrząd im poda. *ibid.*

Teyże, aby Prawo sobie, którym się ludzie stanu Szlacheckiego sadzili, *ex triplici iure, Polonico, Lithuanico & Liuanico antiquo*, za wiadomością Komisarzów Rzeczyposp. zpisala, y na Seym do aprobacyi podała, pozwolono. *ibid.*

W Infantejach tylko ieden Seymik w Kieśi, gdy tego potrzeba, y przed Seymem Koronnym, zkladany byż ma; ktory, dla odległości tej Prowincyi, poprzedzać będzie Seymiki Koronne. *ibid.*

A Instrukcyą na Seymik Kancelarya posyłać ma do Biskupa Wendenckiego. *ib.*

Potym, Seymikom y Ziazdom publicznym mieysce w Dyneburku naznaczono, *& ad locum Territorji, ante hostilitatem solitum*, reindukowano. A. 1673. fol. 17. Tit. Mieysce Seymikom.

Reasumowano to Prawo. *vide infra o Poslach.*

Na Seymiku w Infantejach, po dwu Posłów z każdego Narodu, na Seym obierani byż mają. A. 1598. fol. 709. §. A do tego Seymiku.

O tymże znowu wyraźniej w Konfederacyi Generalney Warszawskiej *sub Interregno* A. 1674. fol. 34. warowano, aby wedlug dawnego Prawa *Ordinationis* Infant y zwyczaiów, Posłów swoich, to iest: z Korony dwoch, z W. X. Lit. dwoch, a z Infant dwoch, w każdej Prowincyi *merè* urodzonych, teyże Prowincyi Obywatelów obierali na Seymikach w Dyneburku.

Declaratur: że Posłowie na Seym, *ex presentibus* obierani byż mają. A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya.

Infantscy Starostowie przyśiegać powinni, że czasu *Interregni* Zamków y Miał, ku izkoddzie Rzeczyposp. spolney, nikomu nie podadzą, ieno Krolowi Polskiemu y W. X. Lit. wolnie y porządnie obranemu y koronowanemu, y że spolney Rzeczyposp. Korony Polskiej y W. X. Lit. wiernemi będą. A. 1589. fol. 509. Tit. Przyśiega Starostów Infantkich.

Infanty bez całej Rzeczyposp. pośilku y uciążenia, same przez się, w mnieyszych przypadkach y niebezpieczeństwach, mogą się bronić y ratować, nie czekając Pospolitego ruszenia Ziem inszych Koronnych y W. X. Lit. y podatki bez Seymu Walnego obu Narodów, na Seymiku pospolitym Infantckim, postanowić y uchwalić. A. 1589. fol. 510. Tit. Obrona Infantska.

W Infantejach Vrzednicy Stołowi y inni, alternatą służyć mają. *ibid.* fol. 512. Tit. Vrzednicy Stołowi.

W Infantejach Woiewodowie trzy *ordinantur*, na mieysce Prezydentów, którzy po Woiewodach Koronnych y Litewskich w Senacie zasiadać mają. A. 1598. fol. 709. §. Woiewodow trzech.

Kasztelani także trzy, po iednemu z każdego Narodu, którzy mają byż *possessionarij*, a w Senacie po Kasztelanach Koronnych y Litewskich mieysce mieć mają. *ibidem.*

Ale iuz teraz inaczey *post avulsionem* Infant od Polski y W. X. Lit. *abrogatis anterioribus titulis*, Biskup, Woiewoda y Kasztelan, *sub titulo generali* Xięstwa Infantskiego,

skiego, postanowieni Ktorzy przed Krolem y Radami iego przysięgę wykonawszy, mieysce w Senacie, wedle alternaty Narodow trzech (ktora zachowana bydz ma) mieć powinni. *A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya Xięstwa Infantzkiego.*

Co zaś do Sądow Ziemskich, tych sposob takowy, iaki iest w Woiewodztwach, Ziemiach y Powiatach Koronnych, y W. X. Lit. aby zachowany był, Podkomorzego, Chorążego, Sędziego, Podśędka y Pisarza, Ziemskich Infantzskich postanowiono, y wolne onych obieranie, po czterech Kandydatow na każdy Vrzęd, pozwolono. Ktorzy *Candidati* powinni bydz Krolowi prezentowani, a Krol *pro arbitrio suo Regio* ze czterech iednemu, w tey tam Ziemi dobrze ośiadlemu (a któryby nie miał polecy, wolno mu ią będzie kupić) Przywilej z Kancelaryi Koron. pod Pieczęciami dwiema obu Narodow wydać rozkaże. Ktorzy Vrzędnicy, *Privilegiis Regiis roborati*, na pierwszym wieździe, rotą Ziemską *ex Statuto* W. X. Lit. wykonawszy przysięgę, wszystkie sprawy do Vrzędu swego należące sądzić powinni, według Konstytucy Seymowych y Prawa w Statucie W. X. Lit. opisanego, zakładając Iurydykę Rokow Ziemskich na mieyscu Sądow naysposobniejszy, we Dworze Krolewskim, w Mieście Dyneburku, trzy razy w rok; to iest: raz *in crastino* Trzech Krolow, drugi raz *in crastino* S. Troyce, trzeci raz *in crastino* S. Michała. Ktore Roki sądzić się powinne statecznie, porządkiem prawnym, nie rozieżdzając się z nich, aż do zkończenia spraw na też Sądy intentowanych; *salva appellatione* do Sądow Krolewskich Zadwornych Aseforskich Koronnych w tych sprawach, ktore *excedunt* pięć set złotych, *alias* nikomu nie ma *currere* apelacya. *ibid.*

Iurydykę zaś Grodzką przy Starości Dyneburskim, wiecznemi czasy postanowiono. Ktora takim kształtem odprawować się ma: na pierwszym Seymiku Starosta pomieniony wykonawszy przysięgę rotą Grodzką z Statutu W. X. Lit. podać ma podług alternaty *à brachio suo* Vrzędnikow trzech, to iest: Podstarościę, Sędziego y Pisarza, Grodzkich Dyneburskich, ktorzy tamże zaraz rotą Vrzędnikow Grodzkich W. X. Lit. wykonawszy przysięgę, y Iurydykę Roczkow założywszy, wszystkie całe tey Ziemi sprawy, *ad forum castrense* należące, oraz dawne *et recentia crimina* Prawem Statutowem W. X. Lit. sądzić powinni będą; *salva* iednak *appellatione*, tak od Ziemskich iako y Grodzkich Sądow, do Sądow Krolewskich Zadwornych Aseforskich Koronnych, w tych sprawach, ktore *excedunt* pięć set złt. *alias* nikomu *currere* nie powinna apelacya. *ibid.*

Sprawy Infantzkie *ex appellationibus*, w Sądach Zadwornych Krolewskich Aseforskich, we dwu każdego roku Mieściach, to iest: Styczniu y Lutym, odprawować się ma, do ktorych sądenia powinien *assidere* Referendarz, albo Pisarz W. X. Lit. y przy nim ieden z Narodu przysięgły Asefor, *sub nomine* Sekretarza; tak iednak, że *absentia* tegoż Sekretarza do sądenia spraw, przeszkodą bydz nie ma. *ibid.*

W Infantciech *præscriptionem*, o poddanych zbiegłych, do trzech lat y trzech Mieścięcy deklarowano. *A. 1607. fol. 844. Tit. Ordynacya.*

O Infantzskich Obywatelow niektórych perfidy, inkwizycyą uczynić, Rewizorom dobr Stołowych Krolewskich zlecono. *A. 1590. fol. 584. Tit. Rewizya Infantzka.*

Znowu Rewizorom dobr, przy Sądzie Ziemskim, zlecono to. *A scrutiny* wedle prawa wywiedzione, Pieczęcią Ziemską zapieczętowane, na przyszły Seym przyniosą. *A. 1598. fol. 710. §. Na koniec aby.*

Perfidi ipso facto od maiętności, praw, swobod swoich, odpadaia. A ieżliby ktory, pod pretextem nienaruszenia wiary swoiey, *ad malè narrata*, u Krola co uprosił y otrzymał w Infantciech; tedy wolno każdemu takiego wyiawić, nań instygować, y dobra po nim u Krola uprosić. O co *forum* przed Hetmanem, ktorego na ten czas iurydykcyą w Infantciech będzie; *salva appellatione* do Krola. A Krol takie dobra, wedle woli y łaski swoiey, ludziom zasłużonym z Narodu Polskiego, Litewskiego y Infantzkiego, konferować powinien będzie. *A. 1607. f. 844. Tit. Ordynacya.*

Nikt im maiętności przedawać, albo iakim inszym sposobem zpuszczać nie ma, *sub pœna mille marcarum Polon. intra spatium duodecim Septimanarum delatori solvenda.* A ten co kupi, albo na zastawę pieniądze da; ma tracić y maiętność y pieniądze.

O co *forum* przed Krolem. *ibid.*

Komisarzom znowu o tym inkwizycyą zlecono. *A. 1611. f. 27. Tit. O Komisji.*

Znowu inszym. *A. 1616. fol. 5. Tit. O Infantciech.*

Infantfkim Obywatelom, za powroceniem od Szwedow Estonii, dobra wedle praw ich należące wrocić obiecano. A. 1611. fol. 37. Tit. O Komifyi Infantfkiey.

Tychże Infantczykow szkody, za odeysciem Estonii rewidować Komisarzom zlecono. A. 1616. fol. 5. Tit. O Infantciech.

Co za uchwały na Seymach A. 1616. fol. 5. A. 1620. fol. 9. A. 1623. fol. 2. A. 1626. fol. 1. o Obronie tey Prowincyi stangły były? patet fasé in ipso Originali Volumine Constitutionum.

Na Infantczykow w wierności zostających, którym Nieprzyjaciél w Infantciech majątności pobrał, wzgląd y baczenie, w podających się okazyach, mieć obiecano. A. 1626. fol. 6. Tit. O Infantczykach.

W nagrodę szkód, które ponieśli, uboższym naznaczono złt. sto dwadzieścia tysięcy y sześć, y pewne osoby, aby te pieniądze dystrybuowali, za atestacyami y zaleceniem Hermanow, deputowano. A. 1631. fol. 17. Tit. Obywatele Infantfscy.

Vtwierdzono tę Sumę Konfederacyą Gieneralną Warszawską, sub Interregno A. 1632. §. Iako Obywatelom Infantfskim.

Znowu o tym Konstytucyą przeszłą A. 1631. reasumowano, y aby ta Suma jak naysprędzey, wytrąciwszy co już ad rationem wzięli, z Skarbu oddana była, naznaczono. A. 1633. fol. 40. Tit. Obywatele Infantfscy.

Y Znowu, deklarując: aby ta Suma przez Podskarbiego Koronnego do rąk Deputatow, których Obywatele Infantfscy z pośrzedka siebie obiorą, a potym od Krola aprobowani będą, oddana była. A Deputaci powinni onę będą, Obywatelom Infantfskim, juxta proportionem bonorum & meritorum, w Koronie podzielić. A. 1635. fol. 27. Tit. Suma Obywatelom Infantfskim.

Znowu o tymże: że im zapłaćona ta suma, y za szkody ich, na przyszłym Seymie skuteczna nagroda obmyślona będzie, eodem Anno na drugim Seymie. fol. 3. Tit. Obywatele Infantfscy.

Znowu ich takowąż obietnicą pocieszono, y Komisarzow na podzielenie tey sumy damna passis, naznaczono. A. 1638. fol. 53. Tit. Obywatele Infantfscy.

Infantczykow, pod żadnym pretextem do Trybunału W. X. Lit. pociągać się nie godzi, ale podług dawnych Praw y zwyczajow, w swoich Sądach zwykłych sprawować się mają. A. 1635. fol. 28. Tit. Forum.

Podezas iednak wojny, pokiby Ziemia Infantfka rekuperowana nie była, o wszelkie krzywdy ab utrinque z obywatelami Powiatu Braclawskiego, w Trybunale W. X. Lit. inter causas recentium criminum, sprawować się im kazano, y trzech dla tego Deputatow z Ziemi Infantfkiey, iednego z Narodu Polskiego, drugiego z Litewskiego, a trzeciego z Infantfkiego, ktorzyby rowno z Deputatami W. X. Lit. takowe sprawy sądzili, naznaczono było. ibid.

Infantczykom, ktorym dobra do Szwedow odeszły, obiecano nagrodę obmyślić ante omnia na przyszłym Seymie. Do ktorey ci tylko należec mają, ktorzy authenticis documentis, Privilegiis, intercisis bonorum dispositionibus, deducunt & luculenter probabunt, iż possessionem w tych Prowincyach, albo Woiewodztwach Infantfkich, ktore do Korony Polskiej y W. X. Lit. były inkorporowane, mieli dobrze ante conclusa Incorporationis predictae Pacta. Insi zaś wszyscy Infantczykowie, ktorzy eiusmodi deductione Praw swoich carebunt, iako od zwyż mianowaney nagrody, tak à beneficio Indigenatus cale excluduntur, owfzem po nich hereditaria & advitalitia bona, iako post alienigenas & nullo jure possessores, inter bene meritos rozdawane bydź mają. W czym wszystkim, aby Rzeczposp. informacyą dostateczną, iako de discrimine & differentia Infantczykow, tak też de quantitate szkód y utrat każdego wiernego sobie Infantczyka mieć mogła; ex Senatūs Consulto, do Poswola zesłać Komisarzow sześć, to iest: dwuch z Korony, dwuch z Litwy, a dwuch Infantczykow, obiecano. Przed ktoremi, za innotescencyą wcześną od nich sobie daną, wszyscy Obywatele Infantfscy, in praefixostatuiwszy się termino, prawnemi dowodami, iako amissorum patrimoniorum quantitate, tak vetustatem suae possessionis Incorporatione antiquiorem likwidować powinni. Ciż Komisarze o dobrach Biskupstwa Wendenfkiego z Infantami odesłych, na przyszłym Seym, in ordine ad satisfaciendum informacyą Krolowi y Rzeczyposp. przyniosą. A. 1661. fol. 23. Tit. O Infantczykach.

Specifice X. Gotardowi Tyzenhauzowi Sufraganowi Wileńskiemu pierwszy wakans, ktory się ex abbatis do przyszłego Seymu zdarzy, za szkody przez odeyscie ampliarum possessionum iego podięte, obiecano. ib.

Nie doszła ta Komisya. Znowu inszych Komisarzow, *cum reassumptione* przeszley o tym Konstytucyi A. 1661. naznaczono, y po tey Lustracyi, na przyszłym Seymie, nagrodę pomienionym Obywatelom Infantckim obiecano. A. 1662. f. 12. Tit. *Reassumptio Konstytucyi.*

Komisarzom zlecono było, rewidować *Privilegia* Vr. Gotarda Tyzenbauza Starosty Maryenburskiego, na dziedziczne majątności iego Ultzen, w Powiecie Derptskim, ktore ieżli ważne? przywrócić mu mieli; *salvâ compositione cum moderno Possessore.* A. 1611. f. 37. Tit. *O Komisji Infantckiej.*

Estonia Koronie y W X Lit. według Przywileju Krola IM. Zygmunta III. *resistitur.* A. 1607. f. 830. Tit. *O Estonii.*

A skoro z ręki nieprzyjacielskich będzie odytkana; obywatelom tamecznym, ktory *partes Regias sunt secuti*, dobrą ich mają być przywroczone. A. 1611. f. 37. Tit. *O Komisji.*

W Infantckich Marszałkow *functiones.* vid. Tit. *Marszałek.*

Hetmana władza tamże. vid. Tit. *O Hetman.*

W Infantckich y Kurlandyi Religii Katolickiej Rzymskiej bezpieczeństwo &c. vid. Tit. *Religia Katolicka.*

Infantckim Kościołom Katolickim Rzymskim, wszystkie Prawa aprobowano. vid. T. *Kościół.*

INHIBICJA.

Vid. Tit. *Sady.* Tit. *Kancelarya.*

INSTRUKTARZ CELNY.

vid. Tit. *Cło.*

INTERREGNUM.

Interregnum po śmierci Krola Augusta, przypadło in A. 1572. fol. 207. Tit. *Kaptur.*

Sub hoc Interregno Kapturem Krakowskim warują: ktoby gwałty, niaizdy, łupierstwa y inne swawolenstwa czynił, Prawem się nie kontentował; przeciwko takiemu, na zniszczenie iego, tak na ciełe iako y na majątności, wszyscy społem, lubo y iedna iakazkolwiek część, do ktorychby tylko pierwey o takim swawolenstwie przyszła wiadomość, pod wiarą y poczciwością swoją, bez fałszu y zdrady powstać, y skutkiem wypełnić to powinni. Zadnemu takiemu ani radą, ani żadną przychylnością by też krwią y iakim powinnowactwem złączeni im byli, życzliwemi się nie pokazując. *ib.*

Znowu *Confederatione generali Varsoviensi sub eodem Interregno*, warunek pokoju, sprawiedliwości, porządku y obrony Rzeczyposp. postanowiono. A. 1573. f. 208. Tit. *Confederatio generalis Varso.*

Interregnum po Krolu Henryku, *publicatum* in A. 1575. fol. 230. Tit. *Litere Significatorie.*

Cesarz Chrześciański y Arcy Xiążę Rakuski Ernest, afektują Krolestwa, ale *rejiciuntur.* *ib.* f. 231. §. *Ale iż.*

Polacy zaś, *Kostka* Woiewoda Sandomirski y *Tenczyński* Woiewoda Belski na Krolestwo *postulantur*, ale nie chcą. *ib.* §. *Co iż nad nadzieję.*

Pod *Interregnum* to, Woiewodztwo Ruskie Woiewodą, IMP. Hyronima *Sieniawskiego* Kasztelana Kamienieckiego, po śmierci IMP. Ierzego *Iazłowieckiego* Woiewody Ruskiego Hetmana Koronnego; a Woiewodztwo Lubelskie Kasztelanem, Vr. Andrzeia *Firleia* Starostę Sandomirskiego, po śmierci IMP. Stanisława *Słupceckiego* Kasztelana Lubelskiego, sobie obrali. Co przyszły Krol elekt aprobować ma. A. 1575. fol. 246. §. *Rycerstwo wszystko.*

Interregni huius Akta wszystkie, iako to Konfederacye, warunki, prawne postęпки aprobowano. A ktoreby ieższe *ad ultimam executionem* nie były przywiedzione, te Starostowie y ich Vrzędy, z powinności swych Vrzędow, *solitis gradibus juris* wykrować powinni. Oprocz Kapturow Ziemie Dobrzyńskiej, ktore przed Henrykiem Krolesem dla nieporządku nie dochodziły, *cum consensu* tamecznego Rycerstwa, są zniesione. Wszystkie także postęпки w Wiskiej Ziemi, za złym wykładem warunku

runku Warszawskiego, uczynione zkaflowano. *ibidem. fol. 295. Tit. Interregni A-
cta approbantur.*

Krzywdy y szkody *interea* poczynione, każdemu według kondycyi y według Pra-
wa polspolitego mają być nagradzane, *cum pœnis in Statuto descriptis. ib.*

Interregnum, po śmierci Krola STEFANA, przypadło *in A. 1586. fol. 399. Tit. Con-
federatio.*

Konfederacya w Krakowie *sub hoc Interregno, cum reassumptione* starych Kapturow,
dla zatrzymania pokoju polspolitego *domi & foris. ib.*

A potym Gieneralna Warszawska, w ktorey rząd, sprawiedliwość y obrona Rzeczyp.
namowiona. *A. 1587. f. 407. §. My Rady.*

W teyże y w inszych potym termin obierania nowego Krola *præfigitur. ib. f. 414.
§. Upatrując.*

Konsultacye Proszowskie na 'Okazowaniu *de eodem interregni statu* czynione. *ibid.
f. 419. §. Rady Koronne.*

Konsultacye Woiewodztwa Sendomirskiego, o tymże. *ibidem. fol. 422. Tit. Kon-
sultacye.*

Tegoż Woiewodztwa drugie Konsultacye. *ib. f. 424. Tit. Drugie.*

Szkody *ex causa publica* komukolwiek pod to *Interregnum* poczynione, *ex bonis re-
bellum* mają być nagradzane. *A. 1588. f. 474. Tit. Nagroda uszkodzonych.*

A ktoreby żołnierz *privatâ libidine* poczynił? u Hetmana uszkodzony ma ich docho-
dzic. *ib.*

Interregnum, po śmierci Krola Zygmunta III. przypadło *in A. 1632. Tit. Konfe-
deracya.*

Interregnum po śmierci Krola Władysława IV. *A. 1648.*

Interregnum, po abdykacyi Krola Jana Kazimierza. *A. 1668*

Interregnum, po śmierci Krola Michała. *A. 1674.*

Temporibus horum Interregnorum *Konfederacye Gieneralne Warszawskie,
przykładem dawnieyszych Konfederacyi stanęły; na ktorych także rząd,
sprawiedliwość y obrona Rzeczyposp. namowiona była.*

*Interregnorum A. 1632. 1648. 1668. 1674. Akta w Koronie y W X Lit. Konfederacye, wa-
runki y prawne postęпки wszystkich Woiewodztw, Ziem y Powiatow, dla porządku
dobrego, y zachowania pokoju polspolitego, y sprawiedliwości, także Sady kapturo-
we, wedle pozwoloney im władzy y mocy, na Konfederacyi Gieneralney Warszaw-
skiey postanowione, approbantur na Seymach Coronationis, A. 1633. 1649. 1668. 1676.*

INTROMISYA.

Intromisyi w dziedzictwa albo zastawy, mają być iawnie czynione, *solemniter* publiko-*De Intromis-*
wane, y do Akt Ziemskich albo Grodzkich podawane y wpisane. Z Grodzkich jednak *san. vid Stat.*
przeniesione być mają do Ziemskich pod aktem sądowym na rokach Ziem- *Herburt. f.*
skich Powiatu własnego, gdzie dobra przerzeczone leżą. Od ktorego zapi- *220. & sequ.*
sania Intromisyi w Aktach Ziemskich, wszelaka preskrypcya y dawność, we
wszelakim imieniu na wieczność nabytym y zastawnym, bierze początek y
moc. A ieżliby kto bronił Intromisyi takiej przed Woźnym, albo na Dobrach
przerzeczonych, albo w Sądzie Ziemskim, przy wpisanu tey Intromisyi, nie chcąc
icy dopuścić, z ktorychkolwiek przyczyn; takowy ma niedopuszczenie swe w Księgi
Ziemskie zapisać, przy zeznawaniu Woźnego tego wwiązania. A gdzieby omieszkał
impugnować przy zeznaniu Woźnego y wpisywaniu zeznania; może to uczynić na
drugich y na trzecich Rokach, y przyczynę swego niedopuszczenia tamże wpisać, a
będą tak ważne, iakoby ie też przy wpisywaniu Intromisyi uczynił y zapisał. A po-
tym stronę przerzeczoną na pierwsze Roki, albo na wtore, a na koniec na trzecie,
ma pozwać o przerzeczone wwiązanie, y o wwiędzienie na iego dobra Woźnego. A
ieżliby pozwać do tego czasu zamierzonego omieszkał; tedy ono przerzeczone wwią-
zanie będzie mocne y gruntowne, *non obstante præfatâ impugnatione*, ktora z tego
omieszkania strony broniącej u wwiązania niktzemniecie, y wniwecz się obraca. A ieżliby
posesor pierwszy, albo ktokolwiek inny, prawem swoim nie wzbiiał przerzeczonego, wwią-
zania, ani by o nie onego, kto się wwięzował, do Prawa nie pociągnął; już musi ustąpić
przerzeczonemu wwiązaniu. A wszakże on pierwszy posesor Praw nie będzie mógł szukać

y repetować swej sprawiedliwości na onym, który się wwiązał w przereczone dziedzictwo, podług postępu Prawa. A którybykolwiek, na dobra nowym Prawem albo tytułem nabyte, nie miał wwiązania, w Księgach Ziemskich wpisanego od czasu wyżej opisanego, to jest Roku 1531. chociażby tego dobra istotnie dzierzał y używał ich, tedy mu nie idzie preskrypcya, ani dawność Ziemska w owych dobrach, y zawsze mogą być wykupione przez blizkie, iakoby też były zastawne. A siostry y białogłowy szlacheckie, kiedy się wyrzekają Braci swej, albo powinnyim swym, z dobr oyczytych y macierzystych y z spadkow, tym nie trzeba takiego wwiązania; bo ie Bracia prawem dziedzicznym trzymają. *In Except. Masov. A. 1576. fol. 305. Tit. O wwiązaniu.*

I N V A S I O.

De Inuafione Domus, vid. Statut Herb. f. 22. **I**nvasio domus censetur, gdyby tylko kogo w Kościele, na Cmentarzu, w gospodzie, y w domu kmiećim na wsi, ubił, ranil, zabił. *In Except. Masov. A. 1576. f. 307. T. O Gwałcie.*

Invasionis actio służy Szlachćicowi, ktorego dom naziło, a ranionemu o rany, albo przyaciółom iego o głowę, ieżliby był zabity, w czym ma być *Scrutinium*. *ibidem.*

Invasionis spraw proces taki ma mieć początek: Vkrzywdzony y gwałtownie naiechany, ma skargę uczynić przed Starostą onego mieysca na Inwazora, albo Raptora, a Starosta powinien, posłać z Vrzędu Woźnego ze dwiema Szlachćicami, dla obaczenia szkody y gwałtu, y dla pytania: ieżli są winni uczynku przez naiazd popełniego? Po ktorey inkwizycyi ukrzywdzony pozwawszy Inwazora do Sądu Starostiego, ma *testimoniis* ludzi poczciwych y dobrej sławy pokazać, iż obwiniony ten gwałt y szkodę domowi iego uczynił. A gdy pozwany pokonan będzie, tracie ma mająność swoję y poczciwość, *ipso jure* & *facto*; tak iednak, żeby szkody wszystkie ukrzywdzonemu z dobr przesądzonego pierwey nagrodiwszy, ostatek na Krola przypadło. *ibid. Tit. O Naiechaniu.*

W sprawie *invasionis domus post convictionem*, nie mają być dawani Skrutatorowie, owżem *convictus pennis in Statuto descriptis subiacebit*. Przed konwikcyą iednak powinno być *scrutinium*. *A. 1578. f. 336. Tit. de Invasione domus.*

Za tumult to samo ma być rozumiano, gdyby kto mocą naiechał, zabił, albo ranił, gwałt białychgłow, naysćie na dom, albo dwor Szlachecki na gruncie mieyskim leżący, albo naysćie na gospodę w Mieście uczynił. *A. 1598. fol. 677. Tit. Reassumpcy.*

I U R A P A T R O N A T U S.

Herbert. fol. f. 251. Tit. **I**ura Patronatus dane Duchownym osobom *cassantur*; ani napotym takie mają być dawane. *A. 1550. f. 4. §. A iż wiele.*

Iura Patronatus tak w Koronie, iako y w WXLit. Krolowi, iako *directo Domino* & *Patrono*, z Prawa dawnego służą, y w tey preeminencyi nie powinien mieć nikogo innego. *A. 1641. f. 13. Tit. Iura Patronatus.*

De Iure Patronatus Prawa wszystkie w Statucie & *in volumine Legum* wyrażone, *insistendo Pactis conventis*, do skuteczney exekucyi przywieść obiecano; *salvis Abbatibus Pruthenicis*. *1699. f. 48. Tit. Ius Patronatus.*

Wszystkie Prawa y statuta, ktoremi *Iura Patronatus* Regii są warowane, tak w Koronie iak w WXLit. Osobliwie statut Albrachta *A. 1496. Alexandra 1505. Zygmunta Augusta 1550. Konstytucyą 1641. & Pactis conventis* y ostatnim Traktatem *1717. ubezpieczone*; statut także *de cortesanis 1538. & 1540.* postanowiony, Konstytucyą *1641. reassumowany, odnowiono*, y według opisanja iego, aby *pene irremissibiliter extendantur* postanowiono. Opactw y innych *Beneficia* Duchownych z Prezentacyi I K Mci, nikomu bez prezenty y nominacyi I K Mci dzierzeć nie pozwolono; y do exekucyi to Prawo W. W. Ministrom *Status* y Hermanom przywołano *ad amovendos usurpatores & cohibendos abusum Nuntiature*, gdy tego będzie trzeba, ludzi dodać, nieposłusznych dawniejszym Prawom y tey Konstytucyi osoby, iako też Dobra *cum praedictio Patronatus Regii* usurpowane sekwestrować, *facta factis opponendo*

nendo, zlecono; y Pośelstwo do Oyca S. o te pręjudicia & gravamina (które tak od Zakonników wdzierających się w Opactwa, iako y innych Duchownych uzurpujących *Beneficia* bez Prezent Krolewskich; tudzież w agraacyach prowizjami od sum Wyderkafowych, w pociąganiu Spraw świeckich do Duchownego sądu, w Apelacyach, Inhybicyach sądom świeckim z Konzystorzow y Nuncyatury często założonych, y o inne *abusus* Jurysdykcyi Nuncyatorskiej, *internam quietem* tego Krolestwa wzruszające, aby Oyćcie Święty one światobliwie odwrócić y oddalić raczył, *circumferibendo* Trybunał *Nuntiaturæ* adinstar innych w Państwach Katolickich znajdujących się, oraz *abrogando* wszystkie *abusus & exorbitantias* teyż Nuncyatury, *cum summo gravamine & pręjudicio status secularis & Ecclesiastici*, a oraz *Prerogative Legati nati*) świadcząc rewerencyą Zwierzchności Stolicy Apostolskiej, naznaczono. 1726. f. 7. Tit. Pośelstwo do Oyca S.

Ius Patronatus Probostwa S. Floryana. *vid. Tit. Akademia.*

I U R G I E L T Y.

Iurgielty na zkładzie Bydgoskim soli, nie mają być dawane, a nadane *abrogantur*. A. 1576. f. 293. Tit. Sol Ruska.

Iurgieltow na dobrach Stołu Krolewskiego danych *cognitio* na przyszłym Seymie być ma. Na co bez pozwu *peremptorie* stanąć powinni Iurgieltnicy z Prawami swoimi. A *interca* poki *cognitio* ta nie dojdzie, *non derogatur* Prawu niczyiemu. A. 1589. f. 517. Tit. Rationes Skarbu.

Co przywołując do exekucyi, postanowiono: aby Starostowie y Dzierzawcy nie Iurgieltnikom, ale do rąk Podskarbiego one wydawali, *sub solutione de suo & compensatione*. A Krol *pro libitu suo, habita cujusque meritorum ratione*, z Skarbu oddawać ie rozkaże. Iednakże *cognitio* o nich na przyszły Seym odłożona. A. 1590. fol. 577. Tit. O Iurgieltach.

Iurgieltnicy w W X Lit. dwie czwarte części iurgieltow swoich, do rąk Podskarbiego W X Lit. powinni byli dać, *pro una vice tantum*, dla znieśienia żołnierza zkonfederowanego. A. 1613. f. 50. Tit. Donatywa.

Iurgieltnicy na Dobrach, w starych sumach zawiedzionych, iurgielty mający, powinni byli zapłacić *de suo* dwie Kwarcie do Radomia, *sub amissione* iurgieltu. A oprócz tych, wszyscy powinni byli czwartą część oddać, *sub amissione* także iurgieltow, W Uniwersale Poborowym. A. 1613. §. Y Iurgieltnicy.

Ci, co przeszłych nie zapłacili iurgieltow, zapłacić mają, *sub eadem pena*. *ibidem*.

Znowu *eodem modo*. Stajenna iednak czeladz Krolewska wolna od tey płacy zostać.

A. 1620. w Uniwersale Poborowym §. Iurgieltnicy.

Iurgielty dawne, od Krola *benè meritis* w W X Lit. nadane, y z Prawem się zgadzające, powinien Skarb zatrzymane zapłacić, y potym corocznie bez zatrudnienia oddawać ie. A. 1647. f. 21. Tit. O Iurgieltach.

Iurgielty wydawać powinni Starostowie y Dzierzawcy, wedle Przywileiow Krolewskich, *sub privatione* Starostwa, tak iako o Kwartę. O co *forum*, za Dworem, wyjąwszy iednak Starostwa zniszczone, które iurgieltom *sufficere* nie mogą. A. 1662. fol. 10. Tit. O Iurgieltach.

Iurgielt zaległy na Pisarstwo Skarbowe, należący Vrodz. Ciwonowi Trockiemu, na Komisji Wileńskiej Skarb Rzeczyposp. zapłacić ma. W Konfederac. General Warszaw. A. 1674. 22. §. Vrodzonemu.

Iurgielt albo pensya skarbnemu po 2000. zł. a Piszarzom skarbowym po 1000. zł. Skarb W X Lit. z sumy na expensa publiczne destynowanej co rok, *inquantum* sami osobami swemi Trybunałowi skarbowemu asystować będą, naznaczono. K. L. 1726. f. 97. Tit. Trybunał Skarbowy W X Lit.

Iurgielty z Starostwa Kamienieckiego Mazowieckiego, przeniesiono na Starostwo Łomżyńskie. *vid. Tit. Fundacye.*

K A D U K I.

Kaduki Szlacheckie konfiskowane, Krol inszey Szlachcie Polskiey rozdawać ma. *A. 1562. f. 25. Tit. O Karaniu występnych.*

O tymże, że wolno onemi Krolowi szafować y one rozdawać, ale tylko Szlachcie Polakom. *ib. f. 26. Tit. Dobra na Krola.*

O tymże. *A. 1565. f. 89. Tit. Statut Alexandrow.*

O tymże znowu: Ale Mieyskie kaduki może Krol rozdawać komu, y iako chce. A gdzieby iaka wątpliwość o Prawie Krolewskim była; na Seymie Walnym ma być o tym *cognitio*. *A. 1567. f. 280. Tit. O Dobroch iuris.*

Herburt. fol.
172. Tit. Fi-
fius.

Reassumuntur superiora: a Kaduk po Szlachcicu, pokiby stawało powinnych, krewnych *utriusque sexus, ex utraque linea, ad octavum usque gradum consanguinitatis inclusivè*, przypaść nie może. O czym *cognitio* powinna być na Seymie. *A. 1588. f. 458. Tit. O Kadukach.*

Kadukom mieyskim *forum* y *cognitio* za Dworem. *ib.*

Z kadukow *justè & legitime* przypadłych, długi naprzod mają być *indilatè* płacone. *ibidem.*

Kaduki po poddanych Szlacheckich y Duchownych, Panom ich przypadać mają; *salvo tamen iure propinquorum. ib.*

Kaduk kroby niesłusznie uprosił, szkody ma nagrodzić. O co *Forum plebeio competens*, a Szlachcicowi Trybunał, *peremptoriè inter causas officii*. A ieżli do tego zaszło obelżenie urodzenia, a niebyłoby dowiedziono; na Szlachcica ma być nakazana *revocatio* y inne peny, przez tenże Sąd Trybunałski Koron. *ib.*

Kaduki Cudzoziemcom nie mają być dawane, o co każdemu czynić wolno, iako z nieosiadłym Starostą (*vid. Tit. Cudzoziemcy*) *A. 1670. fol. 831. Tit. O Cudzoziemcach.*

O tymże; że według Konstytucyy o tym, mają być rozdawane. *ibi. f. 838. Tit. O Kadukach.*

Kaduk w Xięstwie Litewskim, ktoby niesłusznie uprosił, a o dobra za Dworem pozwał; tamże dwieście kop Litewskich przepada, y nakłady *in instanti*, które pozwany po-
przyśle, nagrodzić ma. *A. 1598. f. 698. Tit. O Pozwiech Zadwornych.*

In optione stromy, dochodzić tych win za Dworem, albo na Trybunale w każdym terminie. *ib.*

A ieżliby aktor, nie zapłaciwszy tych win y nakładow, uiechał; będzieli ośiadły? na majątności jego leżącey, według prawa ma być czyniona odprawa; a ieżli nie ośiadły? to na samym y majątności jego ruchomey. *ib.*

A napotym pozwy za Dworem na Szlachcica nie mają być dawane. *vid. Tit. Pieczętarze.*

Kaduki po Szlachcie, którzy *volentes* przy woysku Zaporowskim, podczas zamieszania, pod Zborowem zostawali, uproszone zkaśowane. A napotym nikt takich nie ma upraszać, *sub nullitate Privilegiorum & pœna quingentarum marcarum*. O co *forum* Trybunał, *inter causas conservatas*. *A. 1650. f. 2. Tit. O Szlachcie.*

Kaduk po niektórych Mieszczanach Lubelskich, przez Vr. Macieja Kaczorowskiego, y z innemi Towarzystwem *ad malè narrata* u Krola IM. Iana Kazimierza uproszony, zkaśowany, y pomienione Mieszczany *ab omni impetitione* uwolniono. *A. 1658. fol. 45. Tit. Uwolnienie Mieszczan Lubelskich.*

Kaduki po woyskowych Zaporowskich y po Szlachcie, co się przy tym woysku y przy Szwedach przez wojnę wiazali, iako *post rebelles* uproszone, *castantur*, ktoremi nikt *apprehensionem* dobr, czyie są, bronić nie ma *sub pœna Infamie*. W Komisyy Hadyackiey *A. 1659. f. 52. §. Nad to.*

O Kadukach w Woiewodztwach, Kiiowskim, Braclawskim, Wołyńskim, Czerniechowskim *ad malè narrata*, na dobra *iuribus Caduci* y dyspozycyi Krolewskiey *non Obnoxia*, rak Duchowne, iako y Swietckie, y Dwory Szlacheckie, uproszonych. *Vid. Tit. Dobra.*

Kaduk na dobra Vr. Władysława Pogorzelskiego, Vr. Janowi Oborskiemu Kasztelanowi Warszawskiemu z Kancelaryi Koronney wydany, *vigore generalis amnistie* zkaśowany. *A. 1662. f. 30. Tit. Zniesienie Donacyi.*

Kaduki, po Obywatelach Woiewodztwa Witepskiego y Mieszczanach Witepskich, którzy Moskwie *adhæserant*. *vid. Tit. Miasta.*

Kaduk *ad male narrata* Oycu *Parfemu Tatomrowi*, na pewną część wsi Isakowa, dziedziczną *Vr. Maryanny Tatomrowney Małżonki Vr. Alexandra Łoweckiego Horodniczego Kiiowskiego*, z Kancelaryi wydany, znieśiono. *A. 1678. f. 28. T. Znieśienie Kadukow.*

Kaduk, na dobra *Vr. Andrzeja Gorkowskiego*, od Towarzystwa *Vr. Semberka Kasztelana Kamienieckiego* otrzymany, zkasowano. *A. 1662. fol. 30. Tit. Amnistya.*

KANCLERZ Y PODKANCLERZY.

Vid. Tit. Pieczętarze.

KANDYDAT NA KROLESTWO.

Vide Tit. Krol.

KANON PRUSKI.

Vide Tit. Podatki.

KAPTURY.

Kaptury. *vid. Interregnum. & Tit. Lauda.*

Kapturow Sady. *vid. Tit. Sady. & Tit. Lauda.*

Kupturow *Akta* Ziemię Bełskiey. *vid. Tit. Xiegi.*

Kapturu *W XLit. pro una vice* od Koron. *diversitas.* *vid. Tit. Aprobacya.*

Kapturowi Sędziowie. *vid. Tit. Sędziowie.*

KASZTELAN.

Kasztelan Starostą, ani Wzrędnikiem Ziemskim, nie może być w swoim Woiewodztwie, oprócz Kasztelana Krakowskiego, który y Starostą Krakowskim być może. *A. 1562. f. 23. Tit. O osiadłości.*

Kasztelan, Burgrabią Krakowskim, ani Wrotniczym, być nie może. *A. 1563. f. 42. Tit. Inne Rzeczy Konstytucyi Łońskiej.*

Kasztelana Czerniechowskiego postanowiono. *A. 1633. fol. 33. Tit. Ordynacya Czerniechowska, & A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.*

Temuż miejsce po Parnawskim naznaczono. *ib.*

Potym postanowiono, że ma mieć miejsce w Senacie, przed Kasztelanami Powiatowemi, po Kasztelanach Inflantzkich. *A. 1641. f. 14. Tit. Kasztelania.*

Kasztelan Rypinśki, żeby za Dobrzyńskim Kasztelanem w Pospolitem ruszeniu chodził, wiecznemi czasami postanowiono. *A. 1670. f. 25. Tit. Porządek Powiatow.*

Kasztelanow *functiones* na Pospolitem ruszeniu, w prowadzeniu Powiatow, w czynie-
niu sprawiedliwości. *vid. Tit. Pospolite ruszenie.* *Herburt. fol. 65. Tit. Castellanos. officia.*

Kasztelan Inflantki tylko jeden, *sub titulo generalis* Xięstwa Inflantkiego postanowiony, y
miejsce onego. *vid. Tit. Inflanty.*

KLASZTORY.

Klasztory wszystkie, tak Zakonników iako y Zakonniczek, na dobrach Ziemskich fundowane, w Koronie y *W XLit.* od wszystkich *in genere* exakcyi żołnierskich wolne zostawać mają; *oneribus Ecclesie & Reipubl. salvis.* *A. 1667. f. 45. Tit. Fundacya.*

Klasztory wszystkie *utriusque sexus*, na dobrach Ziemskich fundowane, & *circa naturam Bonorum Terrestrium* konserwowane, osobliwie Kartuzyą Gidelską y w Woiewodztwie Pomorskim pod Gdańskim leżące, *vigore Konst. 1667. circa sua Jura & Privilegia antiqua & recentiora, ac Rescripta*, zachowano. Śląskie zaś konwenty Dominikańskie, pod Dyrekcyą Prowincyałow Polskich, y Klasztor Trzebnicki, *circa omnes Immunitates & antiquas Prærogativas* manutenere przyobiecano, y
Krol

Krol I. M^c *auctoritatem suam Regiam* do Cesarza I. M^ci *interponere* deklarował. 1710. *Poparcie Konf. Sendom. f. 74. Tit. Klasztory.*

Klasztorow Panieńskich bezpieczeństwo takie: Ktoby osobę iaką Panieńską, do Klasztoru na wychowanie y ćwiczenie daną, *sub quocunque juris & sanguinis pretextu* gwałtem wziął, nawet *limina Claustri* bez pozwolenia Panny Starzeczy przestąpił; *pœnâ Infamie ex recenti officioso scrutinio, ad instantiam Instigatoris citatus*, na Seymie ma bydz karany. A. 1616. f. 12. Tit. Bezpieczeństwo Klasztorow.

Panny Zakonne, aby *adinstar* Konst. 1685. o Zakonnicach Warszawskich *visitationis. B. V. M. in causis personalibus*, przez ośiadłego Szlachcica, tak iako w teyże Konstytucyi opisano, *iprawowały się per totum Regnum*, postanowiono. 1690. f. 21. Tit. Warunek Komparycyi.

Klasztorowi Panien Zakonu *Premonstratenskiego* w Płocku, Rewizor Krolewski (ktory zesłany będzie) za wiadomością X. Biskupa y Starosty, Płockich, plac miał wymierzać przy tymże Klasztorze. A. 1598. f. 705. Tit. Wymierzenie placu.

Także y Klasztorowi Zakonnic u S. Dominika tamże w Płocku. *ib.*

Ale potym infzy sposobniejszy Magdalenkom na mieysce pierwszego, dla tego, że tamten Wisła podrywa, *ad parem longitudinem & latitudinem*, przez Rewizory, za wiadomością X. Biskupa y Starosty tamiecznego, wymierzać kazać obiecano. A. 1611. f. 10. Tit. Wymierzenie mieysca.

Tymże Magdalenkom pozwolono dobra swoje, Ciepeliowa nazwane, w Powiecie Rożańskim leżące, iako barzo od Klasztoru ich odległe, osobie stanu Szlacheckiego przedać, a na to mieysce infze *equivalentia Bona* przylegleysze *in perpetuum* kupić, albo zafrymarczyć; *salvis oneribus Reipubl.* W czym Sądu Ziemskego, pod ktorego iurysdykcyą dobra kupione albo komutowane będą, y przed którym powinna bydz rezygnacya, donacya, albo komutacya, zeznana, *obligatur conscientia, ut attendant, ne lex publica circumveniantur.* A. 1641. f. 25. Tit. Klasztor Panieński w Płocku.

Także grunty y plac, do tegoż Klasztoru w mieście Płocku należące, *ab omnibus oneribus civilibus, salvis oneribus Reipublice* uwolniono, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano. *ib.*

Na zbudowanie Klasztoru Wdowiego, u Kościoła Farlkiego w Płocku, pozwolono, ku pierwszemu cztery kupić place, ktore oraz *immunitatibus Ecclesiasticis adscribuntur.* A. 1611. f. 10. Tit. Libertacya Klasztoru Płockiego.

Przywileie wszystkie Klasztorowi temu służące aprobowano, *salvis juribus Terrestribus, liberam Electionem Præpositi* tymże Pannom zostawuiąc. 1685. f. 17. Tit. Przywileie Klasztoru Płockiego.

Klasztor Zakonnic S. Brygidy y majątności przez Gdańszczany odjęte, aby tymże Zakonnicom przywroczone były, nakazano, *sub pœna Bannitionis perpetue.* O co forum za Dworem. A. 1611. f. 17. Tit. Deklaracya Konstytucyi.

Klasztorowi Panien Zakonnych Toruńskich, *ad cognoscendas injurias* onych, Rewizorow naznaczono; *appellatione à definitiva sententia ad Regem salvo manente.* A. 1616. fol. 12. Tit. Rewizya krzywd.

Klasztorowi Panien Zakonnych Toruńskich Reguły S. Benedykta, przywilej przez Ludolfa Königa Mistrza Krzyżackiego, w Roku 1345. na Kościół Farny, w Nowym mieście Toruniu, *cum dote adjacente* nadany, y przez Krola IM. Zygmunta III. potwierdzony konfirmowano, y aby tenże Kościół pomienionemu Klasztorowi, pod woynę przeszłą *funditus* znieśionemu, ze wszystkimi budynkami do tegoż Kościoła przynależącemi, dla mieszkania, *in realem possessionem* przez Vrzód miasta Torunia puszczony był; *sub pœna decem millium Hungaricalium*, nakazano, y *forum casu contraventionis* w Sądzie Krolewskim Zadwornym, *ad instantiam Instigatoris Reg.* naznaczono. A. 1661. f. 33. Tit. Potwierdzenie.

Przysądżono potym tenże Kościół, pomienionym Zakonnicom, na Sądach Relacyynych Krolewskich y Komisarzow, dla exekucyi Konstytucyi o tym przeszłego Seymu y tegoż Dekretu, naznaczono. *vid. Tit. Exekucya.*

Temuż Klasztorowi, aby w dobrach y fundacyach agrawacyi nie miał, warunek uczyniono. Y protestacye miasta Torunia, przeciwko Seymowej Komisyi y exekucyi, w oddaniu tymże Pannom Kościoła S. Jakuba, *legitimè juxta præscriptum Constitutionis* A. 1667. odprawionej (*vid. Tit. Exekucya*) w Grodzie Kowalewskim, y w innych

nych ktorychkolwiek Aktach uczynione, zkaſowano, y napotym onych czynić, y Vrzędowi wszelakim przyimować zakazano, *sub pena duorum millium Vngaricalium*. A. 1676. fol. 36. Tit. Securitas Panien Zakonnych w Toruniu.

Klasztorowi Panien Zakonnych w Sochaczewie place, od impedymentow y podatkow wszelakich uwolniono. A. 1609. fol. 906. Tit. Pozwolenie placow.

Klasztor Panieński w Owińskach, od Spy y Poradnego wiecznemi czaſy uwolniono. *Salvo jure moderni possessoris*. A. 1616. fol. 37. Tit. Znieſienie Spy y Poradnego.

Temuż place, na ktorych Kościół y Klasztor ſtoi, od wszelakich podatkow y powinności, Miastu y Rzeczypoſp. należących, libertowano. A. 1635. fol. 29. Tit. Karmeliści.

Klasztorowi Panien Zakonnych w Piotrkowie, majątność w Ziemi Sochaczewskiej prze- dać, a inſzą bliższą Klasztoru, za piętnaście tysięcy złotych kupić pozwolono; *ſalvis oneribus Reipubl.* W czym *conſcientia* Sądu Ziemskiego, w ktorego iurysdykcji dobra kupować będą, *obligatur, ut attendant, ne lex publica circumveniat*. A. 1638. fol. 42. Tit. Klasztor Panieński w Piotrkowie.

Klasztorowi Panien Zakonnych Łęczyckich *Ordinis Præmonſtratenſis*, młynek Staromiey- ſki, na rzece Bzurze przy mieſcie Łęczycy leżący, wiecznie konſerowany. A. 1609. fol. 904. Tit. Danina młyna.

Temuż przy mieſcie Łęczycy Dom Smoligębiński zapisany, od wszelakich podatkow mieyſkich y Zamkowych uwolniono. A. 1635. fol. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi O.O. Bernardynow.

Klasztorowi Panien Zakonnych w Łęczycy, wieś Grzymkową za Choćiszewo frymarczyć pozwolono; *præviâ reviſione*, iako OO. Iezuitow Poznańskich. (*vid. Tit. Iezuiści*) A. 1638. fol. 43. Tit. Klasztor Panieński w Łęczycy.

Temuż Klasztorowi od Woiewodztwa Łęczyckiego *ſpecialiter* złożony pobór aprobo- wano, z tą kondycją: że go w podatki *pro Reipubl.* uchwalone, toż Woiewodztwo potrącać nie ma, ani do koekwacyi należeć będzie. A. 1641. fol. 25. Tit. Aprobacya Poboru.

Klasztorowi Panien Zakonnych Nieſwieſkich, fundacyą wſi Vzdy Zuchowskiej, w Woie- wodztwie Mińskim, także Wilżyna, Łuczna y Słobody, w Woiewodztwie Nowo- grodzkim, leżących, *ſalvis oneribus Reipublicæ*, aprobowano. A. 1638. fol. 45. Tit. Konſens na zamiane.

Klasztorowi Panien Zakonnych w Poznaniu, Komutacyą pewnych częſtek w Promnie y Iagodnie, w Woiewodztwie Poznańskim leżących, za inſze dobra tymże częſtkom *equivalentia*, pozwolono. *ſalvis Reipubl. oneribus, præviâ quoque reviſione*, iako y Oycow Iezuitow Poznańskich. (*vid. Tit. Iezuiści*) A. 1638. fol. 52. Tit. Klasztor Pa- nienſki w Poznaniu.

Klasztorowi Panien Zakonnych, Reguły S. Benedykta, w Poznaniu Kamieniczek cztery, ktore *in circumferentiam* onego weſzły, od wszelakich podatkow uwolniono; tak jednak, aby ſię w nich żadna prepedycya Mieyſkim y Gieneralſkim intratom nie działa. A. 1659. fol. 44. Tit. Klasztor Panien Zakonnych.

Klasztorowi Panien Karmelitanek boſych w Poznaniu place, na ktorych z Kościołem *de nova radice* fundowany ieſt, *ab oneribus Reipubl.* uwolniono; piwa warzenia na Kla- ſztorną potrzebę pozwolono, mielcuch przyległy z kamienicą inkorporowano; *ſal- vâ ſatisfactione poſeſſorum*, którą też Zakonnice według decyzyi Komisyi *præſtare* mają; oraz Komisyą y Kancelaryi Koronney wydać kazać obiecano. A. 1673. fol. 21. Tit. Libertacya placow.

A przedtym pozwolono im było, place *intra mœnia* tegoż miasta kupić, *citra diminu- tionem proventuum Reipubl.* A. 1667. fol. 43. Tit. Zakonnice.

W Konfederacyi gieneralney Warszawskiej warowano im, aby przy libertacyi y in- korporacyi Kamienice y mielcucha, według pomienioney Seymu przeſzłego Konſty- tucyi, od Miasta zachowane były; A Kontrakt *in Contrarium* poſtanowiony zkaſo- wano, y Komisyą rewifikowano. A. 1674. fol. 30. §. Miasto Poznań.

Do tegoż Klasztoru dwie Kamieniczki w Poznaniu naybliſze y z uliczką inkorpo- rować pozwolono, to ieſt: Kamieniczkę Vr. Woyciecha Konſtantego Brezy Staro- ſty Nowodworzkiego, y drugą z placem Kozłowym, *præviâ ſatisfactione Poſeſſorum*. Także na obchody, potrzebę Klasztorną, warzenia piwa y robienia ſlodow, *ſine omni onere*, pozwolono; y te place, na ktorych pomieniony Klasztor, *juribus Eccleſiæ* inkor-

inkorporowano, & ab omnibus oneribus uwolniono. Także skrzynię do ryb narze-
ce pod Małtalem mieć, y wody do tego Klasztoru przeprowadzenie, pozwolono.
A. 1677. fol. 35. Tit. Aukcyja Fundacyi.

Klasztorowi Panien Sokalskich Zakonu S. Brygidy, Przywilej od Krola IM. Iana Kaź-
mierza na dwa Łany, Babieniec nazwane, dany aprobowano; *salvis oneribus Reipubl.*
ibid fol. 25. Tit. Przywilej.

Tegoż poddane na Babiniecu zostające, od wszelakich chlebow żołnierskich y konzy-
stency do lat dziesięciu uwolniono. A. 1673. f. 22. Tit. O Pannach Zakonnych.

Zakonnicom Bełskim fundacyą *de nova radice*, ze wsią, łąkami y z placami, na których
Klasztor y Kościół załadowany, aprobowano, & *immunitatibus Ecclesie* przypisano;
salvis oneribus Reipubl. & Parochialibus. A. 1647. fol. 27. Tit. Aprobacya.

Na Klasztor tychże Panien Bełskich, na przedmieściu ogniem przez nieprzyjaciela
zniesionych, plac w samym mieście pozwolono y aprobowano; *salvis oneribus Rei-*
publ. A. 1653. fol. 25. Tit. Zakonnice Bełskie.

Klasztorowi Panien Zakonnych, Reguły S. Dominika, Bełskiemu wieś Wolice, od chlebow
zimowych y asygnacyi wszelakich żołnierskich, *salvis oneribus Reipubl.* libertowano.
A. 1667. fol. 42. Tit. Uwolnienie wsi.

Klasztorowi Panien Zakonnych Przemyślskich za Sanem, Komisarze dla uważenia szkod
ich, z okazji młyna nowo na Sanie zbudowanego, y iazu do gruntow Kościelnych
przyłączonego, naznaczeni *cum potestate, ad proportionem* szkody, temuż Klasztorowi or-
dynaryyney nagrody z tego młyna *quotannis* naznaczenia, & *ulteriori securitati* onego
prowidowania. A. 1658. fol. 30. Tit. Panny Zakonne Przemyślskie za Sanem.

Nie doszła ta Komisya; znowu ją ciż odprawić mają, *absentia nonnullorum non ob-*
stante, byle ich szczęście było; a co postanowią, na tym strony przestawać mają. Kto-
rym *forum* w Trybunale, *inter causas fisci, sine praejudicio* Dzierzawy, naznaczono.
A. 1659. fol. 42. Tit. Panny Zakonne.

Klasztoru Ołobockiego Panieńskiego wsi w Ziemi Wieluńskiej, Rewizyą naznaczono.
ibid. fol. 45. Tit. Rewizya wsi.

Klasztoru Panien Zakonnych, Reguły S. Franciszka, w Brześciu Litewskim w wałach, na
placach nowo nabytych nowe założenie ztwierdzono; *salvis oneribus Reipublice.*
A. 1659. fol. 16. Tit. Aprobacya.

Temuż, żeby plac bliższy Vrząd Grodzki wydzielił, pozwolono. A. 1667. fol. 74. Tit.
Inkorporacya wsi Ploski.

Klasztorowi Panien Zakonnych Brygidek w Brześciu Litewskim, Konstytucye o funduszach
iego reasumowano, & *in toto* aprobowano. A. 1676. fol. 22. Tit. *Approbatio*
fundationum.

Klasztorne dobra Krzemienice, Kochanow, Wzłowszczyznę, Szydłowiec, Panien Zakon-
nych S. Brygidy; Także Reguły S. Klary, Zalesie, Zarosławkę, w Powiecie Gro-
dzińskim, y Sobiborz teyże Reguły Panien Brzeńskich, iako dziedziczne, ab
onere militari y od asygnacyi Hetmańskich wolne bydz deklarowano. A w Adamo-
wiczach, przy cudownym Obrazie Matki Bożej, grunty y folwark *ab oneribus* Mia-
sta Grodna libertowano. A. 1677. fol. 24. Tit. *Immunitas fundacyi.*

Klasztorne dobra fundacyi Ziemskiej, Panien Zakonnych Bernardynek Brzeńskich y Ba-
zylianek Pińskich, od chleba zimowego, konzystencyi y wszelakich ciężarow żołnierz-
kich uwolniono. A. 1678. fol. 18. Tit. *Immunitas dobr.*

Temuż Klasztorowi Panien Zakonnych Grodzińskich, Reguły S. Brygidy, fundacyą,
salvis oneribus Reipubl. & parochialibus, aprobowano. A. 1647. fol. 16. Tit. Fun-
dacya.

Tychże Klasztorne dobra, w Grodzińskim, Stonimskim, Wołkowskim, Powiatach
leżące. Także dobra Zakonnice Brzeńskich teyże Reguły ubezpieczono, *lege per-*
petuā cavendo: aby pod żadne infze niepodlegały Prawa, jedno pod Ziemskie, w ia-
kim dotąd te dobra ich zostawały, y nigdy odtąd Hetmani y Regimentarze Stacy y
chlebow naznaczać tam nie będą. Ani Chorągwie żadne stanowisk y noclegow od-
prawować nie powinny, *sub penis de disciplina militari sancitis.* A. 1661. fol. 18. Tit.
Securitas dobr Ziemskich.

A ponieważ Panny Konwentu Grodzińskiego względem, pospolitego ruszenia podczas
obsydy Grodzińskiej, z dobr swoich wżyskich, postanowieniu Powiatu Wołkowi-
skiego

skiego dosyć uczyniły, y kwit od Marszałka Grodzieńskiego otrzymały; od wszelakich procesow wolne są. *ibid.*

Klasztorne dobra Panien Zakonnych Reguły S. Franciszka Grodzieńskich y Kowieńskich, *re-spectu* ruiny ich, *ab omnibus Reipublicæ oneribus* do lat czterech uwolniono. A. 1667. fol. 77. Tit. Libertacya.

Fundacya WW. PP. Bernardynek Konwentu Kowieńskiego *in toto* aprobowano; *salvis oneribus Reipubl. Kon. Lit. 1690. f. 18. Tit. Aprobacya.*

Klasztorowi Panien Zakonnych Grodzieńskich Reguły S. Franciszka, Dekret Komisarzki w sprawie ich ze wsią Starą Vlanami, do Klucza Pohanickiego należąca, aprobowano. A. 1678. fol. 14. Tit. Aprobacya Dekretu.

Temuż place zdawna Ziemikiemu prawu podległe, na Podsadziu leżące, także domki pod samym murem tegoż Klasztoru na mostowey ulicy, od wszelkich ciężarow mieyskich, y od gości *ex officio* podczas wszelkich Publik, uwolniono. *ibid. f. 18. Tit. Ochrona Placow Panien.*

Zakonnic S. Brygidy w Grodnie fundacyą, przez Iey MP. niegdy Alexandrę z Sobieszyna Wiesiołowską Marszałkową W. X Lit. uczynioną, przez Krola IM. Władysława IV. confirmowaną, reasumowano, y place mieyskie, w libertacyach od tegoż Krola nadanych wyrażone, od gości *ex officio*, tak podczas Seymu, iako y innych zjazdow publicznych y prywatnych, wiecznie uwolniono. A. 1678. fol. 16. Tit. Reasumptio Konstytucyi.

Klasztorowi Panien Zakonnych w Grudziądzu, wieś Turznicę, Bobrowo, wiecznemi czasami przyłączono, y ieszcze majątności za piętnaście tysięcy złt. kupić pozwolono; *salvis iuribus & oneribus Reipublicæ. A. 1638. fol. 50. Tit. Klasztor.*

Klasztorowi Panien Zakonnych Reguły S. Franciszka Wieluńskich pozwolono, tę częśćkę we wsi Kowalach z pośagow ich zkuścić, albo zamienić, która im na przeszkodzie, y onę gdy zkuścić albo zamienić, tak iako y insze dobra Ziemskie, na którym są fundowane, od przechodow, stacyy y noclegow żołnierskich uwolniono; *salvis oneribus Ecclesie & Reipubl. na Seymach uchwalonych. A. 1667. fol. 45. Tit. Panny Zakonne Wieluńskie.*

Klasztorowi Zakonnic w Wilkowie pozwolono także, kupić części dziedziczne, *salvis oneribus & iuribus, bonis nobilitaribus servientibus. ibid. fol. 46. Tit. Pozwolenie Części.*

Klasztor Bolestawski Panien Zakonnych S. Norberta Ords. *Præmonstratensis*, przy Folwarku Chotynin nazwanym, y przy młynie y stawku, przez Vr. Jana Radzieiowskiego Starostę Bolestawskiego y Małżonkę jego uśtapiionych, y temuż Konwentowi w posesyą puszczonych, zachowano; *salvis oneribus Ecclesie & Reipublicæ*; tudzież fundacye aprobowano. A. 1667. fol. 46. Tit. Klasztor Bolestawski.

Temuż Klasztorowi, aby wolno było sprzedać y alienować pomienioną wioskę Chotynin, pozwolono. A. 1676. fol. 45. Tit. Wieś Chotynin.

Klasztorowi Panien Zakonnych Samborskich, wieś Brześciany nazwaną, przez nieprzyjaciela zpuśtowaną, od wszelakich kontrybucyy Rzeczyposp. y ciężarow woyskowych do lat czterech uwolniono. A. 1677. fol. 34. Tit. Zakonnice.

Klasztorowi Panien Zakonnych Reguły S. Franciszka w Gnieźnie, Miasteczko y wioski od publicznych podatkow, *ex quo* ich w regiestrach poborowych niemaż, także od przechodow, stanowisk, stacyy żołnierskich, asygnacyy wszelakich y chlebow zimowych libertowano. A. 1667. fol. 40. Tit. Aprobacya.

Konstytucya a Prawach PP. Gnieźnieńskich. A. 1667. *reassumitur 1685. f. 16. Tit. Reasumpcy a Praw WW. PP. Gnieźnieńskich S. Franciszka.*

Klasztorowi Panien Zakonnych Przasnyskich dwie włoki, od wszelakich ciężarow prywatnych y *ex* akcyy żołnierskich libertowano, *salvis oneribus Reipublicæ. ibid. f. 44. Tit. Uwolnienie włok dwoch.*

Na tenże Klasztor w Przasnysz y poł włoczek roli, y plac wiecznością kupiony, od wszelakich podatkow, czynszow y angaryy uwolniono. A. 1631. fol. 32. Tit. Libertacya.

Klasztorowi Panien Zakonnych Głogowskich wioski, Kundow, Hmendorz y Kandlewo nazwane, w Polścze leżące, od pensyy do Zamku Wschowskiego, do których y przedtym nie należał, uwolniono. A. 1667. fol. 44. Tit. Uwolnienie Panien Zakonnych.

Klasztorowi Panien Zakonnych *Szczemskich*, od stanowisk y przechodów żołnierskich wioskę, Lubiatowo nazwaną, libertowano. *ibid.* Tit. Uwolnienie.

Klasztorowi Panien Zakonnych Reguły S. Augustyna w *Iarostawiu*, wsi Murawsko, Kidałowice y dworki w *Iarostawiu*, z dobr dziedzicznych *ad pia opera* fundowane, od asygnacyi Hetmańskich, chlebow zimowych y wszelakich exakcyi żołnierskich; *salvis oneribus Ecclesie & Reipubl.* uwolniono. *ib.* Tit. Libertacya dobr Panien.

Zakonnic Reguły S. Benedykta w *Słoniem* fundacyą, przez Vr. Konstancyą *Iudyczą Komorowską* Podkomorzyną *Wilkomirską* uczynioną, także place od Krola IM. nadane, y od samych tychże Panien u Szlachty, Mieszczan y Żydów *Słoniemskich* nabyte, podług ograniczenia y opisania Komisarzkiego in A. 1664. dnia 26. Ożobr. in toto, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano A. 1667. fol. 74. Tit. *Approbatio Fundationis.*

Temuż Klasztorowi wioskę, Wysock nazwaną, *ab omnibus oneribus militaribus* exepowano, y od retent sta y dziesięci zlt. uwolniono. A. 1677. fol. 17. Tit. *Panny Benedyktyнки.*

Klasztorowi Panien Zakonnych Dominikanek fundacyą, przez IMP. Alexandra Hylarego *Polubińskiego* Marszałka W.X.Lit. w *Wilnie de nova radice* uczynioną, aprobowano, y sumę trzydziestu tysięcy y iednego y ośmiuset zlt. od Vr. Heleny *Brzuchan- skiej Protasowiczowej* Pisarzowej *Ziemskiej* *Nowogrodzkiej* na *Mogilnicy*, w *Woiewodztwie Nowogrodzkim* leżącey, na tenże Klasztor legowaną, inkorporowa- no. A. 1678. fol. 14. Tit. *Aprobacya fundacyi Panien Dominikanek.*

Klasztorowi Zakonnic Reguły S. Katarzyny *Senieńskiej* w *Kamieńcu Podolskim*, *Danina* wsi *Nowosiółki*, *alias Zabińców*, w *Woiewodztwie Podolskim* leżącey, wiecznie konferowana. A. 1631. fol. 31. Tit. *Danina Pannom.*

Zakonnic Reguły S. *Franciszka*, przy *Kościelu S. Michała* w *Wilnie*, fundacyą, przez IMP. niegdy *Leona Sapiebę* *Woiewodę Wileńskiego* *Hetmana W.X.Lit.* uczynio- ną, aprobowano, *salvis oneribus Reipublicæ.* A. 1653. fol. 25. Tit. *Aprobacya fundacyi.*

Zakonnicom *Warszawskim*, pod tytułem *Visitationis Beatissimæ Virginis Mariæ*, na fundacyą przez Krolową IM. *Ludwikę Maryą* uczynioną, *Dzierzawę Kamieńca Mazowieckiego* ze wszystkimi wsiami, przypadkami, przyległościami, *& cum iure patronatus*, in perpetuum nadano, y dobra te od stacyi, przechodów y noclegów żołnierskich, *perpetuis temporibus* uwolniono. Ktora fundacya nie ma *præjudicare Constitutioni* A. 1635. *de non alienandis bonis Terrestribus*, ani może *trahi in stabilitum* zapisów, ktoreby in *præjudicium* teyże Konstytucyi stały. Iadow iednak, ktory teraz za osobnym chodzi *Przywilejem*, *cum omnibus pertinentiis* inkludować się w to nie ma. A. 1654 fol. 12. Tit. *Fundacya Panien Zakonnych.*

Kwartę tak starą iako y nową, y lurgielty *Donataryuszów Krolewskich*, z tey *Dzierzawy* na *Starostwo Łomżyńskie* przeniesiono; ktora to *Kwarta perpetuis tempo- ribus*, *Skarbu Rzeczyposp.* dochodzić ma, mimo *Kwartę z Łomży* przychodzącą. *ibid.*

Dom w *Kamieńcu*, w którym Sady odprawować się zwykły, zachowano na odprawo- wanie tamtey *Ziemie Sadow y Xiąg* chowanie, ktory aby nie pustoszał, pomienio- ne *Panny* wiecznie poprawiać go powinny. A in casu ruiny albo incendii de novo swoim własnym kosztem wystawić go mają. O co forum z niemi ma być coram *Loci Ordinario.* *ibid.*

Podatki wszystkie *Rzeczyposp.* tamże, podług dawnych zwyczajów, wydawane y wy- prawowane być mają, y *servitium militare* *Rzeczyposp.* ginać nie ma. *ibid.*

Potym na rozgraniczenie *Kamieńca Mazowieckiego* *Komisarzy dani.* A. 1661. fol. 32. Tit. *Rozgraniczenie.*

Zachowano wcale tę fundacyą, y *Akt Komisji granicznej* pomienionych dobr, *vigo- re Constitutionis* A. 1661. przez *Komisarzy* zakończony, y *legitimè & debitè* exekwowa- ny, z *Dekretami* w nim opisanemi, in toto utwierdzono, y pomienione *Panny* przy nim, y *granicach* przyśadzonych, y fundacyi nadaney, iako też same dobra, *miastecz- ko ze wsiami*, *immunitatibus bonorum Terrestrium* inkorporowane, *circa jus & so- litum usum* wolności dobr *Ziemskich* in perpetuum zachowano, y aby tych granic, *quovis prætextu juris, vel possessionis*, żaden ex *collateralibus* nigdy wzruszać się nie ważył,

ważyl, *sub rigore legum publicarum*, zakazano. A. 1678. fol. 20. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Panny Zakonne pod tytułem Nawiedzenia N. P. M. przy Warszawie zostaiące, iż z Klasztoru wyieżdżać nie mogą, tedy *in actionibus personalibus praestandorum Juramentorum, in omnibus subselliis*, przez Administratorow Dobr, który ma być *possessio-natus* Szlachęć, *in omni foro, tam ex Actoratu quam reatu*, sprawować y odpowiadać ma. 1685. fol. 15. Tit. Panny Zakonne Warszawskie.

Fundacya PP. Zakonnych pod tytułem Nawiedzenia N. P. M. przez Jana Małachowskiego Biskupa Krakowskiego uczynioną, aprobowano, y majątności za 100000. złt. w Krakowskim lub Sandomirskim Woiewodztwie, dla tych PP. Zakonnych kupić pozwolono; *salvis Juribus Terrestribus & oneribus* Reipubl. 1685. fol. 16. Tit. Aprobacya.

Panny Zakonne pod tytułem Nawiedzenia N. P. M. przy Krakowie Reguły S. Franciszka de Sales, na szczupłej fundacyi zostaiące, wieś Lyszkowice nazwaną, w Woiewodztwie Krakowskim w Powiecie Proszowskim, na suplement Fundacyi swej kupiły, więc to kupno aprobowano, y Dobra te *Jure Terrestris in perpetuum* trzymać mają; *salvis Juribus Terrestribus & oneribus* Reipubl. 1703. fol. 17. Tit. Supplement Fundacyi.

Fundacya WW. PP. Wizytek Wileńskich na placach różnych, Rzeszy y Wileycy, y innych w Fundacyi wyrażonych, aprobowano. K. L. 1717. fol. 18. Tit. Aprobacya Fundacyi różnych.

Klasztorowi Panien Zakonnych *ritus Graeci* w Maralowczyźnie, w Woiewodztwie Mściławskim, fundacya przez Vr. Suchodolską uczynioną aprobowano. *ibid.* fol. 14. Tit. Aprobacya Fundacyi Panien Zakonnych.

Klasztorowi Panien Karmelitanek bosych w Krakowie, dwa domki przy Krakowie z ogrodami: jeden na czarnej roli, drugi na nowej wsi pod Łobzowem, w których ludzie do posługi tychże Zakonnic mieszkają, z ogrodów zaś pomienione Zakonnice sustentują się, *a quibusvis contributionibus publicis & privatis*, także od żołnierskich exakcy y Stanowisk, z mieszkańcami tych Domków, *in perpetuum* uwolniono, *& immunitatibus Ecclesiasticis* poddano. A. 1676. fol. 51. Tit. Libertacya Domków.

Klasztoru PP. Karmelitanek Bosych na Wesoły przy Krakowie Fundacya, którą W. Szembek Kanclerz W. Kor. y Ewa Hrabina z Lefzna Małżonkowie uczynili, wiecznemi czasami aprobowano, a oraz place, na których Kościół y Klasztor ich stoi, *ab omni onere* uwolniono. 1726. Tit. fol. 53. Aprobacya.

Klasztorne wioski y część w miasteczku Rakowcu, Panien Zakonnych Reguły S. Benedykta we Lwowie, od wszelakich *generaliter* ciężarów Rzeczyposp. *ad decennium*, od żołnierskich zaś exakcy, przechodów y agramacyi *in perpetuum* uwolniono; y mito w Łyśienicach Dąbrowicy y Rakowcu, *per Privilegia* Krolow przeszłych pozwolone, także Prawa, Przywileie, na iurysdykcyą na Przedmieściu Lwowskim będącą, temuż Klasztorowi służące, aprobowano. *Securitate* zaś Praw temuż Kościołowi y miastu Lwowu służących, *ab utrinque* warowano. A. 1677. fol. 34. Tit. *Securitas* Panien.

P. P. Zakonnym S. Benedykta Klasztoru Lwowskiego, pod tytułem Wszystkich Świętych, Dobra Ziemskie za Sumę 30000. kupić pozwolono; *salvis oneribus terrestribus*, y wolny dukt przez grunta Jurysdykcyi Zamkowej Lwowskiej, warowano; Prawa na grunta Jurysdykcyi Klasztorney przyłączone aprobowano, *salvis Juribus & Jurisdictione civitatis* w Sumie 3000. złt. temu Klasztorowi służącey, w Olkowie y Zagorzu *citra praesudicium heredum & Successorum* inkorporowano. 1685. fol. 16. Tit. Prowizya Fundacyi.

Tymże P. P. Zakonnym Konwentu Lwowskiego, jeszcze za Sumę 30000. złt. dobra kupić pozwolono; *salvis oneribus* Reipubl. *& Servitio bellico*. 1690. fol. 21. Tit. Pozwolenie Kupna.

Klasztor Oycow Karmelitow Poznańskich, iż za Konfirmacyą Krola Władysława A. 1413. był *in pacifica possessione* dobr, nazwanych Starołęka y Czapury; przy tychże dobrach, *cum juribus* onych zachowano; *non praesudicando juribus & Privilegiis*, ieżliby kto *in contrarium* dowodnieysze pokazał. A. 1633. fol. 52. Tit. Aprobacya dobr.

Tymże Karmelitom Poznańskim Przywileie, zstrony wolności od Kontrybucyy ze dwu Młynow, *approbantur*. A. 1613. fol. 8. Tit. Karmelitowie.

Klasztorowi O. O. Karmelitow bosych Wileńskich Kamienicę na Imbarach w Wilnie, przez

- Ignacego Dubowicza Burmistrza Wileńskiego nadaną, przy wolnościach od Krolow pozwolonych zachowano; *salvis oneribus Reipubl. A. 1653. fol. 26. Tit. Libertacya kamienice.*
- Klasztorowi OO. Karmelitow bosych w Krakowie, przy Kościele S. Michała, domek z ogrodem, Gwiazdowski nazwany, *à quibusvis contributionibus publicis & privatis*, y od żołnierskich exakcy y stanowisk *in perpetuum* uwolniono. A. 1676. f. 51. Tit. *Libertacya domkow.*
- Klasztorowi Oycow Karmelitow bosych w Warszawie, komutacyą domku z Wieleb. Kapitułą Warszawską, na placu Bromerowskim będącego, aprobowano, y wiecznemi czasy *immunitatibus Ecclesie* inkorporowano y od wszelkich stanowisk uwolniono. A. 1677. f. 31. f. 31. Tit. *Aprobacya komutacyi.*
- Klasztorną wieś, OO. Karmelitow bosych Pustelnikow, Paczultowice nazwaną, od wszelkich Rzeczyposp. podatkow, względem tylko pustych, y przez poddane ich in A. 1650. w Grodzie Krakowskim odprzysiężonych gruntow, cale uwolniono. A. 1659. f. 46. T. *Przyjęcie desertat.*
- Też Paczultowice ze wsiami dwiema, Sielcem y Zbigiem nazwanemi, od stacyy, chlebow żołnierskich, także stanowisk y przechodow wszelakich, do lat czterech uwolniono. *ib.*
- Klasztorowi Oycow Karmelitow *antiquae observantiae Wąsówskich*, dobra dziedziczne w Powiecie Wiskim kupić, *non excedendo Summam decem millium floren. Polon.* lubo na zastawę dać pozwolono, y place w Wąsówku, temuż Konwentowi legowane y nadane, inkorporowano; *salvis oneribus Reipubl. A. 1667. f. 43. Tit. Wieczność Oycow Karmelitow.*
- Klasztorowi Oycow Karmelitow *Trebowelskich* Łan ieden *mensurae Culmensis*, Vroczyisko nazwane Poryczowka, *consentiente ad id Capitaneo Trembuliensi, jure perpetuo* aplikowano y darowano. *ib. f. 46. Tit. Karmeliści Trembowelscy.*
- Klasztorowi Władysławowskiemu Oycow Karmelitow w W X Lit. przy granicy Pruskiej, fundacyi Krolowy Cecylii Renaty, od Starostwa Jurborskiego włok dwanaście, Meylzy nazwane, puste, w Ziemię Zimudzkiej leżące, nadano, *salvis modernis possessoribus. ib. f. 74. Tit. Incorporatio.*
- Karmelitom bosym w Kamieńcu Podolskim fundacyą; przez IMP. Woiewodę Braclawskiego Starostę Kamienieckiego uczynioną, *in toto* aprobowano, *salvis oneribus Reipublicae*, y nie deroguiąc nic dochodom Starostwa Kamienieckiego. A. 1653. f. 24. T. *Fundacya.*
- Karmelitom w Białynicach fundacyą aprobowano, *salvis oneribus Reipubl. ib. f. 25. Tit. Aprobacya Fundacyi.*
- Karmelitom w Ekonomii Mohylewskiej, w Mieście Czawszach, *in quantum sunt bona hereditaria*, przez Vr. Mikołaja Kaźmierza Polupietę Pisarza Skarbowego W X Lit. uczynioną fundacyą aprobowano, *salvis in toto Reipubl. oneribus. ibid. f. 28. Tit. Fundacya.*
- Karmelitom *observantiae antiquae* fundacyą, przez Vr. Rzewuskiego Sędziego Ziemskiego Lwowskiego uczynioną, *& ad acta Leopoliens.* zapisaną, przychylając się do Konstytucyi A. 1635. o Fundacyach uchwaloney, aprobowano. A. 1662. f. 23. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*
- Karmelitom bosym w Grodnie fundacyą, przez IMP. Andrzeja Franciszka Kotowicza Kasztelana Wileńskiego uczynioną, *in toto* aprobowano, y place na tę Fundacyą zakupione, na których Kościoł, Klasztor y infze officyny do ich wygod mają być pobudowane, od wszelakich podatkow y ciężarow, wiecznemi czasy uwolniono, y *Ecclesiasticis immunitatibus* przypilano. A. 1676. fol. 13. Tit. *Approbatio Fundacyi.*
- Temuż Klasztorowi wieś, Kaźmierzówkę nazwaną, Prawu Ziemskiemu podległą, w Powiecie Grodzińskim leżącą, od Vr. Kaźmierza Gazuby Łowczego y Sędziego Grodzkiego Grodzińskiego z pobożności zapisaną; Także Przywileie Krolewskie temuż Klasztorowi na różne grunty w *Grandzicach*, y place Łazarzowski za Niemnem, w mieście zaś Grodnie do Klauzury Klasztorney uliczkę przydaną, aprobowano, y one od wszelakich ciężarow, *salvis Reip. oneribus*, uwolniono. A. 1678. f. 17. Tit. *Oycowie Karmeliści.*
- Temuż Klasztorowi, respektuiąc na szczupłą Fundacyą, majątności dziedziczne: Szudziałów, Wybranowce y Słuyka przyłączyć, Ur. Hrehoremu Kotowiczowi Łowczemu

- Barze, y na dwie paście albo grunty, przez Starostę Barckiego onym oznaczone, *in toto* aprobowano. A. 1613. f. 14. Tit. Aprobacya Przywileiu.
- Dominikanom Buskim trzecią miarę we młynie Buskim dano, y wiecznie inkorporowano. *ib.* Tit. Aprobacya Przywileiu.
- Dominikanom Płockim cztery włoki w Powśinie, w Starostwie Płockim, za Konsensem Dzierzawce, inkorporowane. A. 1601. f. 752.
- Dominikanom Przemyślskim, dwa połanki, rzęcone Nieścierowski y Ficzkowski na Saniu, w Starostwie Przemyślskim, y stawisko puisto tamże leżące, pod Folwarkiem niegdy Piotra Grzegorzewicza, *cum omnibus pertinentiis & usufructu*, za konsensem y ustąpieniem Starosty Przemyńskiego, wiecznemi czasami nadano. A. 1609. f. 908. Tit. Inkorporacya dwu Poł łankow.
- Dominikanom Piotrkowskich Dom, od Panny Sośnickiej darowany, *libertatibus Ecclesiasticis* przypisano. A. 1638. f. 47. Tit. Libertacya.
- Dominikanom Kiiowskim fundacyą gruntu, nazwanego Kotyr, zdawna od Xiążąt Kiiowskich nadanego, aprobowano. *ib.* f. 39. Tit. Aprobacya.
- Dominikanom Mościńskim daninę Łanu roli przy Mościńskich, y trzech zagrodnikow, wiecznie konferowano. A. 1616. f. 36. Tit. Danina Łanu roli.
- Dominikanom w Miastach W X Lit. to jest: w Nowogrodku, Mińsku, Smoleńsku, Rzeczy y innych, fundacye inkorporowano, wyjąwszy kupna dobr Szlacheckich po Konstytucyi 1635. *salvis oneribus Reipubl. omnibus*. A. 1638. fol. 47. Tit. Konfirmacya Klasztorow.
- Dominikanom Warszawskim pozwolono *commutationem* pewnych czaśtek Szlacheckich we wsi Iamielniku, w Ziemi Łukowskiej leżącej, za infze dobra dziedziczne uczynić, *salvis oneribus Reipubl. & æquivalentiâ commutandorum Bonorum*, na ktorey doyrzenie Sąd Ziemski Warszawski, *cum obligatione fidei* onego, naznaczono. A. 1667. f. 48. Tit. Commutatio dobr.
- Tymże Dominikanom, dobra Mlecin w Warszawskiej, Lipniak w Łukowskiej, Seroki w Sochaczewskiej, Ziemiach leżące *cum suis attinentiis*, iako *ex natura sua* dziedziczne, od chlebow zimowych, stacy y infzych ciężarow żołnierskich libertowano, *salvis oneribus Reipubl.* *ib.* fol. 48. Tit. Libertacya dobr.
- Dominikanom Halickim, przy Kościele S. Anny, Pole Chorostkow nad rzeką Lipą leżące, od Starostwa Halickiego, wedle listu Starosty tamiecznego, darowano, y czasami wiecznemi inkorporowano, *salvis oneribus Reipubl.* *ib.* f. 44. Tit. Inkorporacya Pola.
- Dominikanom w Sieradzu wieś, Piaśki nazwaną, dziedziczną, *recenti fundatione* aplikowaną, *salvis oneribus Reipubl.* przy wolnościach dobrom infzym Ziemskim służących, *in toto* konserwowano; *salvo servitio publico*, iako z dobr Ziemskich, *& Juribus Reip.* *salvis.* *ib.* f. 41. Tit. Klasztor Oycow Dominikanow.
- Dominikanom Chełmskim Komisya z Żydami o grunt dana *vid.* Tit. Komisye.
- Dominikanom Belskim wsi, Kułoszyn, Lisiki y Widkow, od chlebow zimowych y wszelakich asygnacyy, żołnierskich y Hetmańskich, libertowano. A. 1667. f. 42. Tit. Uwolnienie wsi.
- Dominikanom w Prowincyach Siewierskich, w Czerniechowie, na Wągrowku y Niżnie, *Privilegia* fundacyi *in toto* aprobowano, A. 1635. fol. 36. Tit. Aprobacya.
- Dominikanom Mereckim wieś Kibisze, dwie włoki y place mieyskie, wiecznie konferowano. A. 1611. f. 49. Tit. Klasztor Merecki.
- Tymże pewne grunty, nazwane Horodżiszczce, w Woiewodztwie Trockim, w Trakcie Mereckim leżące, *cum attinentiis*, do dawney fundacyi tegoż Klasztoru, *salvis modernis possessoribus & oneribus Reipubl.* inkorporowano. A. 1667. f. 76. Tit. Approbatio Fundacyi.
- Dominikanom Grodzińskim grunty, na Kościół y Konwent zakupione, aprobowano, y one od wszelakich ciężarow tak mieyskich, iako y Rzeczyp. uwolniono. A. 1635. f. 40. Tit. Aprobacya.
- Dominikanom Kowińskim, wolne rurami w mieście Kownie do tegoż Klasztoru wody prowadzenie, ktore *antiquitus* mieli, od Krolow jest aprobowano, konfirmowano, y *pœnam mille floren. in præpeditone* na miasto założono. A. 1673. f. 15. Tit. Approbatio wiosek.

Temuż dobra, ktore *quocunque iure*, od ktorychkolwiek osob zapisane y cedowane są y będą, aprobowane, y plac w Kownie, Narkiewiczowski nazwany, z ogrodem od iurysdykcyi ciężarów wszelakich, powinności mieyskich, *in perpetuum* libertowano. A. 1678. f. 18. Tit. Aprobacya Konwentu.

Dominikanom *strictioris observantie*, w Nowym Jeruzalem pod Czerskiem, fundacyą przez I. Męci Xiędza Stanisława Święcickiego, na dobrach Święcice, w Powiecie Warszawskim leżących, *pro conservatione Regni Poloniae & eliberatione animarum de penis purgatorii* uczynioną, y Aktami Grodzkimi Warszawskimi ztwierdzoną, *cum suppletione quorumvis juris in fundatione defectuum*, aprobowano. A. 1676. f. 33. Tit. Fundacya na Święcicach, do nowego Jeruzalem.

Dominikanom *strictioris observantie* w Warszawie, na Krakowskim przedmieściu, przy Kaplicy Moskiewskiej, fundacyą przez Krole I. I. M. M. Kazimierza y Michała uczynioną, y Przywilejami ztwierdzoną, *cum iisdem Privilegiis in toto* aprobowano. *ib. f. 34.* Tit. Aprobacya.

Dominikanom Wierzbolowskim przy granicy Pruskiej, przez IMP. Krzysztofa Paca Kanclerza W X Lit. ustąpienie wiosek, Sterkie y Okśiany nazwanych, w Powiecie Kowińskim leżących, aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1673. f. 15. Tit. Aprobatio wiosek.

Dominikanom Orszańskim, fundacyą z domami y placami, tak w Mieście samym Orszańskim przy Kościele, iako y za Dnieprem na przedmieściu zakupionemi, aprobowano. A. 1653. f. 27. Tit. Aprobacya.

Dominikanom y Jezuitom Winnickim, wszystkie Prawa aprobowano, tudzież Kościoły, Szpitale *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano, *salvis oneribus Reip.* y Komisarzow, do ograniczenia ich *in circumferentia*, naznaczono. A. 1647. f. 35. T. Aprobacya.

Dominikanom Wasiliskim, w powiecie Lidzkim, fundacyą z placami, na których Kościół y Klasztor załadowany, aprobowano, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *salvis oneribus Reipubl. & juribus Parochialibus.* A. 1658. fol. 45. Tit. Aprobacya.

Reasumując tę Konstytucyą, fundacyą tymże Dominikanom, przez Vr. Limonta Sędziego Ziemskiego Lidzkiego, według Przywileju Krolewskiego, z wioskami Ładyka y Szkordzie, także z Sumą 10000. zł. przez Vrodzoną Katarzynę Abrahamowiczównę Franckiewiczową Pisarzową Polną W X Lit. w dyspozycyą I. M. Xiędzu Tyfzkiewiczowi Biskupowi Wileńskiemu daną, a przezeń Konwentowi Wasiliskiemu aplikowaną, *salvis oneribus Reipubl. & juribus Parochialibus*, *in toto* aprobowano. A. 1662. f. 15. Tit. Reassumptio.

Dominikanom fundacyą, przez IMP. Mikołaja Paca Woiewodę Trockiego, w majątności jego dziedzicznej Chorofczy, w Powiecie Grodzińskim leżącey, uczynioną, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1662. f. 14. Tit. Aprobacya.

Dominikanom w Rośienach fundacyą aprobowano, *salvis oneribus Reipubl. & Parochialibus.* A. 1647. f. 20. Tit. Fundacya.

Znowu też fundacyą przez Vr. Mikołaja Stankiewicza Pisarza W X Lit. y Bracią jego erygowaną, ze wsią Oleie nazwaną, aprobowano, *& immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *salvis oneribus Reipublicæ.* A. 1659. fol. 17. Tit. Aprobacya Oycow Dominikanow.

Dominikanom fundacyą, przez Vr. Samuela Dolmata Isaykowskiego Sędziego Ziemskiego Łuckiego, w dobrach dziedzicznych, w Jałowicach y Orszynie, w Woiewodztwie Wołyńskim w Powiecie Łuckim leżących, uczynioną, *in toto* wiecznemi czasy aprobowano. A. 1667. f. 43. Tit. Fundacya Oycow Dominikanow.

Dominikanom Pińskim fundacyą, od IMP. Lukrecyi Maryi Margrabianki Strozzen Kopciowej Woiewodziny Połockiej uczynioną, aprobowano, y place na Kościół y Klasztor zakupione *immunitati Ecclesie* przyłączono, *& ab oneribus Civitatis* uwolniono. *ib. f. 73.* Tit. Fundacya.

Dominikanom w Mieście Oszmianie fundacyą, przez Vr. Andrzeja Poczobuta Odląńskiego Pisarza Ziemskiego Oszmiańskiego uczynioną aprobowano, y place tymże Dominikanom od Fundatora zakupione, *ab omnibus oneribus* uwolniono. *ib. f. 74.* Tit. Aprobacya Fundacyi.

Dominikanom w Mieście Sieniawie, w Woiewodztwie Ruskim, fundacyą przez IMP. Mikołaja Hyronima Sieniawskiego Marszałka Nadwornego Koronnego, *de nova ra-*

dice uczynioną, *in toto* aprobowano. A. 1676. fol. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Dominikanom w Mściławiu fundacyą *de nova radice* uczynioną, y dobra przez Vr. Włodzimierza Dadźiboga Kamieńskiego Podkomorzego Mściławskiego tymże Oycom rezygnowane, aprobowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* przyłączono, *salvis oneribus Reipublice*, & *sine præjudicio privatorum*. A. 1676. fol. 12. Tit. Fundacya.

Dominikanom fundacyą *de nova radice* w Poławienie, w WX Lit. uczynioną, także Przywilej *in quantum non repugnat juri publico*, na folwark Łomaki do teyże fundacyi inkorporowany, *in toto* aprobowano & *ab omni onere militari* excypowano; *salvis oneribus Reipubl. ib. f. 13.* Tit. Approbatio Fundacyi.

Dominikanom w Prowincyi Ruskiej na Ule, w Woiewodztwie Połockim, fundacyą od Vr. Samuela Eustachyego Łukomskiego y Vr. Bronisława Przysieckiego, w dobrach dziedzicznych uczynioną aprobowano. A. 1678. fol. 15. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Dominikanom Trockim fundacyą, tak dawną od Krolow, iako y terażnieyszą, od IMP. Marcyana Ogińskiego Woiewody Trockiego, *in toto* aprobowano, y do Zamku bliższego Trockiego onych reintrodukowano. *ibid. f. 17.* Tit. Reintroductio Oy-cow Dominikanow do Trok.

Dominikanow w Sniatynie Fundacyi Andrzeia Potockiego Kasztelana Krakowskiego aprobowano, y Uroczyszcze Potoczek nazwany, *cum suis attinentiis* inkorporowano. A. 1685. f. 16. Tit. Aprobacya Zakonnikow S. Dominika.

Dominikanow w Mieście Słonimskim przez Vr. Pokrofszyńskiego uczynioną Fundacyą aprobowano, place, na których Kościoły i Klasztor stoi, *ab oneribus cujuscunque tituli, generaliter omnibus, in perpetuum* uwolniono. K. Lit. 1685. fol. 9. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Dominikanom Toruńskim dobra, ceny y walu 30000. zł. kupić pozwolono, *salvis Juribus Terrestribus & oneribus Reip. 1690. f. 21.* Tit. Takoweż pozwolenie.

Dominikanow Konwentu Czarnielickiego fundacyą przez XX Czartoryjskich Małżonkow *coram Aetis Haliciensibus, approbatur*, a *decima manipularis* z Dobr I. K. Mści Czartowca, Olchowca, Tyszkowiec; z łanow tylko folwarkowych (excypuiąc *ab hoc genere* ciągłych poddanych) do tegoż konwentu naznaczono. 1690. fol. 22. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Dominikanow Prowin. Litewskiej fundacyą przy Kościele Buchowieckim, Vr. Kazimierza Puchalskiego Pisarza Dekretowego W. X. Lit. z przydaniem, że do Prowincyi Lit. ma należeć, y na Promotora Rożanćowego w Kościele Puchalskim, w Ziemi Łomżeniskiej leżącym, uczynioną, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. K. Lit. 1690. f. 14. Tit. Deklaracya Fundacyi.

Dominikanow w Szumsku Fundacyą Vr. Szumskiego y Halizkiej Stachowskiej Małżonkow, Podstolich Wileńskich. K. L. 1717. f. 17. Tit. Aprobacya Fundacyi różnych.

Kartuzyanow w Berezie fundacyą, przez IMP. Kazimierza Leona Sapiebę Podkanclerzego W. X. Lit. uczynioną, aprobowano, *salvis oneribus Reip. A. 1653. f. 25.* Tit. Aprobacya Fundacyi.

Potym, reasumuiąc tę Konstytucyą, wioski Radzkiewicze, Darguza, Pola Rynkowskie, Przywilejem Krolewskim nadane, od Donatywy, Symple, Kwarty, uwolniono, y że tylko, *tanquam bona Terrestris oneribus Reipubl.* podlegać będą, deklarowano. Także od wszelakich exakcyi Woyskowych, & *ab omni gravamine militari, in perpetuum* wolne uczyniono. A. 1662. f. 14. Tit. Reassumptio.

Tymże dwie wioski, przez pomienionego IMP. Sapiebę przydane, aprobowano y inkorporowano. A. 1673. f. 16. Tit. Fundacya Oy-cow Kartuzow.

Kartuzyanow w Gidlach Dekreta Trybunalskie, względem ich fundacyi, *in suo robore* zostawuiąc, dobra ich wszystkie do tey fundacyi należące, iako Ziemskie, od wszelakich stanowisk, chlebow zimowych y pobocznych stacyi, noclegow, popasow, podwod, y wszystkich *in genere* exakcyi żołnierskich uwolniono, *salvis oneribus Ecclesie & Reipubl. A. 1667. f. 45.* Tit. Fundacya.

Franciszkanom Halickim Pole, Poberezie nazwane, od Starostwa Halickiego, wedle

- dle listu Starosty tamecznego, darowano, y wiecznemi czasami inkorporowano. A. 1611. f. 35. Tit. Inkorporacya Pola.
- Osep z małej wsi Oycow Franciszkanow Konwentu Krakowskiego, wespół z roboćzną, którą poddani tameczni do roku cztery razy powinni odprawować do Zamku; znieściono. A. 1611. f. 30. Tit. Osep.
- Franciszkanom Kowińskim, przy Kościele Panny Maryi, na domy y Kamienicę Przywileie od Krola Zygmunta III. w Roku 1611. nadane, in toto aprobowano. A. 1621. f. 26. Tit. Aprobacya Przywileiow.
- Franciszkanom Wareckim place, na których Kościół y tenże Klasztor stoi, od wszelakich podatkow uwolniono, & immunitatibus Ecclesiasticis przypisano. A. 1635. fol. 37. Tit. Franciszkani Wareccy.
- Franciszkanom w Mieście Sanoku; grunty y place od wszelakich ciężarow, tak Rzeczypośp. iako y mieyskich, uwolniono, y immunitatibus Ecclesie przypisano. A. 1641. f. 27. Tit. Libertacya gruntow.
- Franciszkanom Wileńskim fundacyą aprobowano. A. 1635. fol. 28. Tit. Aprobacya.
- Klasztorowi Lelowskiemu rolę y grunty inkorporowano, y one, według Praw onemu flużących, od wszelakich podatkow prywatnych wiecznie uwolniono. A. 1635. f. 41. Tit. Inkorporacya gruntu.
- Franciszkanow Piotrkowskich grunty, na których Kościół y Klasztor zmurowali, wolnościom Kościelnym przypisano. A. 1638. fol. 47. Tit. Libertacya Kościoła Piotrkowskiego.
- Rewizyą tegoż Klasztoru przez Komisarze, na przeszłym Seymie naznaczone, odprawioną aprobowano. A. 1659. f. 45. Tit. Aprobacya.
- Franciszkanom Pińskim Przywilej Krolewski, na zamianę sześciu włok Krolewskich za sześć włok tychże Franciszkanow, we wsi Koszowicach, aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1647. f. 25. Tit. Konfirmacya.
- Franciszkanom w Zamościu wieś Zaborce, w Województwie Bełskim w Powiecie Grabowieckim leżącą, na Kaplicę Loretańską, przy Kościele ich w Zamościu, w Trybunale Lubelskim zapisaną, y wespół tenże zapis aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1647. f. 16. Tit. Aprobacya.
- Tychże dobra Zawalow y Zaborce, od chlebow zimowych y asygnacyi żołnierskich y Hetmańskich, *salvis oneribus Reipubl.* libertowano. A. 1667. f. 42. Tit. Uwolnienie wsi Wolice.
- Franciszkanom w Radzieiowie dwie włoce na Radzieiowie, za uczynieniem cesyi przez Dzierzawcę tamecznego, inkorporowano; *cum ea declaratione*, żeby mieszkańcy *respectu* domow, ieżeli na tych gruntach iaka osada stanie, *jurisdictioni civili* podlegali. A. 1662. f. 24. Tit. Inkorporacya.
- Franciszkanom Barskim fundacyą aprobowano. A. 1667. fol. 46. Tit. Franciszkani Barscy.
- Franciszkanom Wileńskim prowianty z Dzierzawy Gieranowskiej oddawane być mają. *vid. Tit. Artylerya W X Lit.*
- Franciszkanow w Łopiennicy, w Powiecie Wołkowyskim, fundacyą aprobowano. K. Lit. 1690. f. 18. Tit. Approbatio.
- Bernardynom Piotrkowskim y Widawskim place wszystkie, na których Kościół y Klasztory są im pobudowane, od wszelakich Krolowi y Rzeczypośp. należących podatkow y powinności uwolniono, y *immunitati Ecclesie* przypisano. A. 1641. f. 25. Tit. Approbatio Klasztorow.
- Rewizyą tegoż Klasztoru Piotrkowskiego przez Komisarze, na przeszłym Seymie naznaczone, odprawioną aprobowano. A. 1659. f. 45. Tit. Aprobacya.
- Bernardynom Ostrzeszowskim Przywilej na plac, na gruncie Zamku Ostrzeszowskiego wydzielony, przy Kościele, aprobowano, y pomieniony plac temuż Klasztorowi wiecznemi czasami inkorporowano. A. 1633. fol. 60. Tit. Approbatio Przywileiu.
- Bernardynom Orszańskim, place aprobowano. A. 1653. f. 27. Tit. Aprobacya.
- Bernardynom w Łucku drogę, dla ktorey przeszkodę mają w nabożeństwie, inkorporowano, a infzą za Klasztorem na to mieysce uczynić zlecono. A. 1673. f. 21. Tit. Inkorporacya drogi.

- Bernardynom w *Leżajsku* fundacyą *in perpetuum* aprobowano. A. 1678. f. 23. Tit. *Approbatio Fundacyi*.
- Bernardynom *Ostrołęckim* place, na których Kościół y Klasztor wystawiony, od podatkow y ciężarow Rzeczyposp. uwolniono, y *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. A. 1667. f. 43. Tit. *Klasztor*.
- Bernardynom *Wileńskim*, Folusz dla walenia sukien, na ich Zakonną potrzebę, nad rzeką Wileńską na gruncie Krolewskim, przez IMP. Michała Kaźmierzaka Paca Woiewodę Wileńskiego Hermana W X Lit. wystawiony, przyłączono wiecznemi czasami. A. 1676. f. 12. Tit. *Approbatio Folusza*.
- Komisarze dla zrewidowania mieysca, na którym Klasztor Oycow Bernardynow *Poznańskich* y Panien Zakonnych, przy tymże Klasztorze fundowanych, od nieprzyjaciela podczas wojny Szwedzkiej zruinowany jest, naznaczeni; aby uznali, ieżeliby się ten Klasztor na tymże mieyscu mógł budować, bez przeszkody fortyfikacyi Miasta? albo też inż mieysce sposobne do budowania im naznaczą. A. 1659. f. 44. Tit. *Revizya Konwentu*.
- Bernardynom w *Sapiezinie* fundacyą uczynioną aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1653. f. 25. Tit. *Aprobacya Fundacyi*.
- Bernardynom fundacyą, przez Vr. Alexandra Hylarego *Połubieńskiego* Pisarza Polnego W X Lit. w *Hłusku*, w Woiewodztwie Nowogrodzkim, uczynioną aprobowano & *ab oneribus quibusvis* uwolniono. A. 1667. f. 73. Tit. *Aprobacya*.
- Bernardynom na *Gorze S. Antoniego*, w Powiecie Krasnostawskim, fundacyą, przez Wieleb. Xiędza Mikołaja *Swierckiego* Sufragana Chełmskiego uczynioną, *in toto* aprobowano, *sine praedicio iurium*, & *sine laesione Bonorum Terrestrium*. A. 1676. fol. 57. Tit. *Aprobacya*.
- Bernardynom w mieście *Mozyru*, teraz po ruinie nieprzyjaciela uczynioną fundacyą *in toto* aprobowano, y place, grunty, tak przedtym, iako y teraz na tę fundacyą nadane aplikowano, & *ab omnibus oneribus Reipubl. & Civitatis* uwolniono. *ibid.* f. 13. Tit. *Fundacya*.
- Bernardynom w mieście *Witepsku* fundacyą, przez IMP. Antoniego *Chrapawieckiego* Woiewodę Witepskiego uczynioną, y Prawo na kamieniczkę z placem *cum attinentiis & continentiis*, przez onegoż u zeszłego Stefana *Piotrowicza* Burmistrza Witepskiego kupioną, gdzie pomienieni Bernardyni są lokowani, aprobowano, y też Kamieniczkę *ab omnibus oneribus omniium Jurisdictionum* uwolniono, y onę z placami pomienionemi Klasztorowi ich *perpetuis temporibus* aplikowano. A. 1677. fol. 22. Tit. *Fundacya Altaryi*.
- Bernardynom na Przedmieściu *Łeczyckim* fundacyą *in toto* aprobowano, y place na tę fundacyą zakupione, od wszelakich podatkow y ciężarow wolne uczyniono. A. 1635. f. 36. Tit. *Aprobacya*.
- Bernardynomi *Ślönimskim* fundacyą, która ma być przez Starostę Ślönimskiego naznaczona, aprobowano. *ib.* f. 46. Tit. *Aprobacya*.
- Bernardynom w *Iwii* fundacyą *in toto* aprobowano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1638. f. 49. Tit. *Fundacya*.
- Bernardynow w *Wółożynie* Fundacyą aprobowano. K. Lit. 1690. fol. 18. Tit. *Approbatio*.
- Mieysce pod *Karłowicem* w Węgrzech, na którym Traktaty z Portą Otomańską stawały, na Kościół pod Tytułem P.M.P. *Marie de Pace*, pod dyrekeyą O.O. Bernardynow poświęcone jest, y ialmużnę, *ad discretionem & prudentiam Senatûs Consilii Post-Comitalis*, do Konwentu tamecznego tychże O.O. Bernardynow naznaczono. 1699. f. 52. Tit. *Mieysce Traktatow*.
- O.O. Bernardynow w dobrach *Trafzkuny*, w Powiecie Wilkomirskim, Vr. Władysława *Sokołowskiego* leżących Fundusz, aprobowano. K. L. 1699. f. 71. Tit. *Approbatio Przywileiu*.
- Reformatom Reguły S. Franciszka *Krakowskim*, Kamienicę od IMP. Stanisława *Warszyckiego* Kasztelana Krakowskiego darowaną, na Rogackiej ulicy; Także dwa place, od IMP. Stanisława *Witoskiego* Sendomirskiego, y IMP. Jana *Wielopolskiego* Woynickiego, Kasztelanow darowane, z których stała się miastu zstrony podatkow satysfakcyja; od podatkow Rzeczyposp. wszelakich y mieyskich uwolniono. A. 1662. f. 23. Tit. *Uwolnienie Kamienice*.

Reformatom S. Franciszka, Klasztor z Przedmieścia do miasta Sendomirza przenieść, pozwolono, *præviâ* za grunt *satisfactio*ne miastu. A iako na Przedmieściu dotąd *immunitatibus Ecclesiasticis gaudebat*, tak y ten, który w Mieście stanie, *ob omnibus oneribus, tam publicis, quam privatis atque civilibus, in perpetuum* uwolniono. A. 1676. f. 42. Tit. Przeniesienie.

Tymże na Przedmieściu fundacyą na gruncie mieyskim, ponieważ Miastu, *ratione onerum Reipubl. & civilium*, stała się sarysfakcyą, aprobowano & *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, y od wszelakich ciężarów Rzeczyposp. y mieyskich uwolniono. A. 1678. f. 23. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Tymże *rudera* Zomeczyńskie, które *exstant* pod Zawichostem, a reparowane być nie mogą, rozebrać y do Sendomirza przenieść, na murowanie Kościoła swego przy Sendomirzu pozwolono. *ibidem*. Tit. Ruina Zomeczyńska pod Zawichostem.

Reformatom S. Franciszka w Stolcemberku przy Gdańsku, na gruncie Wieleb. Kapituły Wrocławskiej założonego Klasztoru fundacyą, y Przywilej z Kancelaryi Koronnej na to wydany, aprobowano. A. 1676. fol. 52. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Reformatom S. Franciszka w Węgrowie, w Woiewodztwie Podlaskim, fundacyą przez Vr. Jana Dobrogościa Krasieńskiego Referendarza Koronnego uczynioną aprobowano, y place na których Kościół y Klasztor z ogrodem jest wystawiony, *cum sua circumferentia*, od wszelakich Rzeczyposp. podatkow, wiecznemi czasę uwolniono. A. 1676. f. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Reformatom S. Franciszka w Kiszporku fundacyą, którą IMP. Jan Ignacy Bąkowski Woiewoda Malborski uczynić ma, aprobowano, y na wymierzenie placu, *ad sufficientiam* Klasztoru, temuż IMP. Woiewodzie moc dano, co także aprobowano. A. 1678. f. 26. Tit. Fundacya Oycow Reformatorow.

Klasztor na Jasney gorze Częstochowskiej Oycow *Ordinis S. Pauli Primi Eremitæ* Piechotę, *pro præsidio* mieysca tamiecznego zawsze chować powinien, dla czego sześćdziesiąt włok w Częstochowie y iey przyległościach leżące, do Klasztoru tego należące, od stanowisk y stacyi wszelakich żołnierskich libertowano. A. 1652. fol. 12. Tit. Uwolnienie.

Potym Klasztorowi temuż Kłobuck, Miasto Krolewskie, *cum omnibus attinentiis* inkorporowano, y wiecznemi czasę Zakonnikom tamiecznym (*salvis modernis possessoribus*) oddano, pozwalając nad to, *sortes* pewne wioskach dziedzicznych w Woli Niewieckiej, w Łaskach y w Białej, lubo kupnem lubo *per commutationem* dostać, a to na większą *successivè* municyą, y tamiecznego mieysca fortyfikacyą, y dla snadniejszego na nim *præsidii* trzymania. Prochy także y armatę, któremi ci Zakonnicy na potrzebę Rzeczyp. wygodzili, zapłacić im naznaczono, tudzież względem stanowisk y wybierania stacyi, Prawa dawne reasumowano, y *in toto* aprobowano. A. 1658. f. 39. Tit. Jasna Gora Częstochowska.

Tegoż Klasztoru dobra, tak dawney fundacyi, iako y przez Konstytucyą *novissimè* nadane, wszystkie *in genere & specie*, od wszelakich stanowisk żołnierskich, stacyi, przechodow y hyberny, wolne zostawać mają. A ktoby się ważył przeciwko Prawu temu wykroczyć; takowy *pœnâ trium millium marcarum Polonicalium, sub pœna Infamie, una cum refusione damnorum, in quovis Iudicio decernenda*, karany będzie. Przy tym Konstytucyą, na rozgraniczenie dobr pomienionych od Starostwa Krzepickiego, z Kancelaryi Koronnej wydać (*vid. Tit. Komisye*) rozkazano. A. 1676. f. 36. Tit. Jasna Gora Częstochowska.

Klasztorowi y Fortecy Częstochowskiej, Sumę 30000. złt. Polskich z extraordinaryynnych prowentow Rzeczypospolitey, za lat dwie, do wypłacenia naznaczono, od Podatkow y wszelkich ciężarów do lat 20. dobra tego Klasztoru uwolniono, y od Taryf wszelkich, Hybernowych asygnacyi wyięto. A. 1710. Poparcie Konf. Sendom. f. 73. Tit. Jasna gora Częstochowska.

Klasztorowi Jasney Gory Częstochowskiej, cokolwiek Seymem 1676. y walney Rady Warszawskiej 1710. postanowiono, to wszystko reasumowano y aprobowano, *contingens* z Dobr tego Klasztoru wszystkich podatkow defalkowano, y *decessum* na wszystkie Woiewodztwa y Ziemie rozebrano y przyięto, Sumę 30000. złt. Radą Warszawską na reparacyą Bastyonow tey fortecy, do zapłacenia z Komor Wieruszewskiej

ruszewskiej y Krzepickiej przekazano, y na większą *successorè* municyą Fortecy Jasno Gorskiej, Starostwo Brzeźnickie y wieś Dębowiec, *salvo jure modernorum possessorum*, inkorporowano; także wiosk dwóch dziedzicznych Brudzie Borowa y Wielkomlyna, w Sumach Wyderkafowych, kupnem albo *per commutationem*, nabyć temu Klasztorowi pozwolono; *salvis oneribus Reipubl.* 1717. fol. 65. Tit. Jasna Góra Częstochowska.

Fortecy Częstochowskiej 12000. in *anteceffum* asygnowane, *indilate* ze Skarbu W. X. Lit. wypłacić kazano K. L. 1717. fol. 16. Tit. Subsidium Fortecy Częstochowskiej.

Klasztorowi Oycow *Ordinis ejusdem*, w Miasieczku Brdowie, Woytostwo Brdowskie in *perpetuum* inkorporowano, *mediente iednak consensu possessoris.* A. 1677. fol. 32. Tit. Inkorporacya.

Fundacyą W. W. Oycow *Paulinow* w Dobrach Władowa nazwanych, W. Ludwika Potieja Kasztelana Wileńskiego Hetmana W. Lit. aprobowano. K. L. 1717. Tit. Aprobacya Fundacyi Włodawskiej.

Clericorum pauperum Matris DEI Scholarum Piarum doroczną, w Zupach Wielickich, Sumy tysiąca sześciuset złr. Polskich prowizyą aprobowano, y aby *juxta institutum suum* uczyli, *non derogando juribus & privilegiis Patrum Soc. Jesu*, wedle Konstytucyi A. 1635. pozwolono. A. 1667. fol. 43. Aprobacya.

O fundacyi onych. *vid.* Tit. Fundacye.

Canonicis Regularibus de penitentia fundusz w Wilnie na Zarzecu, in *toto* aprobowano; *Juribus Regalibus, Reipubl. oneribusque, tum & jurisdictione Civili, quoad bona & personas subditorum, salvis.* *ibid.* fol. 22. Tit. Aprobacya.

Temuż Klasztorowi Blech dla wygody konferowany, przy wieczystey posęsy zachowano. K. L. 1685. fol. 9. Tit. Konserwacya.

Klasztorowi Zakonnikow *Ordinis S. Augustini, Canonicis Regularibus*, w Wilnie na Antokolu, fundacyą na Kościół SS. Piotra y Pawła, przez IMP. Michała Kaźmierzaka Woiewodę Wileńskiego Hetmana W. W. X. Lit. uczynioną, y majątność jego oyczystą, Widze nazwaną, w Powieście Braclawskim, y Kamienicę mnieyszą od Burfy Ambrozjańskiej w Rynku w Wilnie leżącą, przez niego na pomieniony Kościół y Klasztor zapisane, aprobowano, y pomienioną majątność, iako Prawu Ziemskiemu y *oneribus Reipubl.* podległą, od wszelakich żołnierskich exakcy wiecznymi czasami uwolniono, *salvis oneribus Reipubl. & servitio bellico, Juribusque Civitatis*, względem Kamienice. A. 1676. fol. 12. Tit. Approbatio Fundacyi.

Tymże, na erekcyą pomienionego Kościoła, *medietas fructuum* z Tartaku y cegielnie, *post fata* tegoż IMP. Woiewody Wileńskiego, do lat szczęściu należec będzie. *vid.* Tit. Artylerya W. X. Lit.

Zakonnikom *Canonicorum Regularium* Opactwa Czerwińskiego za Sumę 12000. złr. Polskich dobra kupić pozwolono za wioskę, do Willanowa Krolewskiego przyłączoną. 1685. fol. 13. Tit. Facultas Zakonnikow.

Canonicos Regulares Vr. Bonawenturze Kraśińskiemu Referendarzowi Kor. *ex consensu Curiae Romanae Locique Ordinarii, novis inscriptionibus* fundować pozwolono, z Dobr Magnuszewa y Bąkowa na Dobra Golymin y Obludzin Sumę 60000. złr. Polskich przenosząc; *salvis oneribus & servitio bellico* y od wszelkich ciężarów żołnierskich te dobra uwolniono. 1685. fol. 15. Tit. Reasumptio Fundacyi Kraśińskiej.

Augustynianom *Lubelskim*, Przywilej na grunt pewny, Klasztorowi ich przyległy, od Miasta Lublina, *mediente approbatione* Krola IM. Jana Kaźmierzaka, *cum omnibus* gruntu tego *attinentiis in perpetuum* darowany. Także Przywilej dawny na Łan roli, Słuszczyński nazwaney, we wsi Krolewskiej Tataruch, do Starostwa Lubelskiego należący, ktorey Vr. niegdy Jan Moszkowski Vicesgerent Grodzki Lubelski in *possessione* będąc, ustąpił, in *toto* aprobowano, y tenże Łan *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano; *Salvis oneribus Reipubl.* A. 1667. fol. 47. Tit. Aprobacya gruntow.

Augustynianom *Ciechanowskim* dwie włoki tamże od spy, Starości należący, y od innych wszystkich ciężarów prywatnych mieyskich, *salvis oneribus Reipubl.* uwolniono. *ibid.* fol. 44. Tit. Vwolnienie włok dwu.

Augustynianom *Wieluńskim* fundacyą, y wszystkie na dobra onym służące Zapisy, Zamiany,

ny, Prawa y Przywileie, w których używaniu dotąd zostają, aprobowano; *salvis per omnia oneribus Reipubl.* A. 1677. fol. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi Konwentu.

Augustynianom Warszawskim kamieniczkę z Klasztorem ich złączoną, *immunitatibus Ecclesiasticis* na wieczne czasy przypisano, y libertacyą od Krola I M. Michała oney-
że nadaną, aprobowano. *ibid.* Tit. Oycowie Augustyniani.

Augustynianom Piłźnieńskim role Rzeczypośp. puszte, Zimrosowską y Klefzkowską, nadano, y od wszelakich powinności uwolniono. *ibid.* fol. 40. Tit. Oycowie Augustyniani.

Augustynianom, nowo w W. X. Lit. funduiącym się, Przywilej Krolewski na place w Wilnie puszte dany aprobowano. A. 1678. fol. 14. Tit. Aprobacya Oycom.

Augustynianom w Brześciu Litewskim Konstytucye o funduszach *in toto* aprobowano. A. 1676. fol. 22. Tit. Approbatio Fundationum.

Augustynianom Przywilej, na fundacyą Klasztoru y Kościoła *de nova radice*, w Białej Cerkwi, aprobowano. A. 1667. fol. 40. Tit. Aprobacya.

Klasztorowi OO. Kamaldułow, który Krol I M. Władysław IV. *exsolvendo vota sua*, po woynach Moskiewskiej y Tureckiej, w boru pod Warszawą, rzeczonym Krolewskim, za pozwoleniem wżech Stanow fundował, grunt wszystek iako oparkaniony będzie, y młyn nazwany Ruda, ze wszystkimi przyległościami na ten czas do niego należącymi; także y wieś Krolewską Polkow, darowano, y *Ecclesiasticis immunitatibus* przypisano. A. 1641. fol. 12. Tit. Fundacya.

Tymże wszystkie Przywileie od Krolow, Władysława IV. y Jana Kaźmierza nadane, *in omnibus punctis, clausulis*, z Komisją. A. 1659. odgraniczenia gruntow od Starostwa Warszawskiego, aprobowano; Także przewoz Zerański pod Klasztorem będący, wiecznemi czasy, do tegoż Klasztoru inkorporowano. *Auctionem* zaś fundacyi na teraźniejszy Sejmie pozwoloną, w krotce deklarować obiecano. A. 1667. fol. 48. Tit. Approbatio Privilegiorum. *vid.* Tit. Dobra.

Kamaldułom na Srebrney Gorze przy Krakowie, od IMP. niegdy Mikołaja Wolskiego Marszałka W. Koronnego na Ziemskich y dziedzicznych dobrach uczynioną fundacyą, *in toto* aprobowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* inkorporowano. A. 1667. fol. 49. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Kamaldułom fundacyą, przez IMP. Krzysztofa Paca Kanclerza W. W. X. Lit. w pewnych dobrach dziedzicznych w W. X. Lit. leżących, y ze wsiami Krolewskimi, ieżliby ie do tego przyłączyć chciał, *salvis oneribus Reipubl.* aprobowano. A. 1662. fol. 15. Tit. Approbatio.

Tymże Oycom Kamaldułom w W. X. Lit. *in Monte Pacis, alias* w Pozańcu, od tegoż IMP. Krzysztofa Paca Kanclerza W. W. X. Lit. uczynioną fundacyą, reasumując pomienioną Konstytucyą, ze wsiami prawu Ziemskiemu służącymi, Szlajowie y Rogole nazwanymi, y ich poddanymi, gruntami &c. *in toto* aprobowano. Wiołki zaś Woyswidówek mały, *alias* Pokolnizki y Wieszkuny, od Krola onym *perenniter per Privilegium* nadane, że już *cessant esse bona Regalia*, od Donatywy, Symple, Kwarty, uwolniono, y że tylko *oneribus Reipubl.* iako *Bona Terrestria* podlegać będą, *consequenter* od wszystkich exakcy woyskowych konzyftencyy, wybierania chlebow, noclegow, & *ab omni militari onere, in perpetuum libera* & *immunia* deklarowano. Także majątność Dufzmiany y Iackowsk, w Woiewodztwie Trockim leżące, Prawu Ziemskiemu podległe, *vigore* tey fundacyi od pomienionego IMP. Kanclerza W. X. Lit. nabyte, y tymże Oycom Kamaldułom zapisane y przyznane, z folwarkami, wsiami, puszczami, ieźiorami, łakami y ze wszystkimi *in genere* do tych majątności przynależytościami, także wlewkami prawnymi, Dekretem Afesorskim *in A. praesenti* 1667. ferowanym, aprobowano, & *ad Montem Pacis* przyłączono. Daiąc moc, *eandem fundationem* wyż rzeczonemu Kanclerzowi W. X. Lit. y każdemu, ktoby chciał, *augendi, co pro conclusione Constit.* 1635. (*vid.* Tit. Fundacye) nie ma być rozumiano. A. 1667. fol. 72. Tit. Reassumptio.

Temuż Klasztorowi plac w Mieście Kownie, od Vr. Marcina Wulfowicza *Medicinae* Doktora zapisany, utwierdzono, y *ab oneribus Civitatis* libertowano. *ib.*

Kamaldułom na Gorze Świętych Pięciu Męczennikow przy Kaźmierzu, w Woiewodztwie Kaliskim, w Powiecie Koninśkim, fundacyą *de nova radice* przez IMP. niegdy Woyciecha Kadzidłowskiego Kasztelana Inowrocławskiego; Tudzież aukcyą tey-
że fundacyi przez Vr. niegdy Zygmunta Świętńskiego Łowczego Inowrocławskiego uczynioną

czynioną (*salvâ exceptione sylvarum & nemorum, pro heredibus bonorum Szewce reservatâ, & salvis Reipubl. oneribus*) in toto aprobowano. A. 1678. fol. 38. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Kamaldulom fundacyą w Powiecie Grodzieńskim, w dobrach Wygrach, aprobowano. A. 1667. fol. 72. Tit. Aprobatio.

Kamaldulow Wygierskich dobra od wszelkich konzystencyi, hybern, przechodow y lokacyi żołnierskich, & á quovis onere militari de plano uwolniono. K. L. 1717. fol. 16. Tit. Immunitas fundacyi.

Fundacya OO. Kamaldulow Wygierskich Konstytucyą A. 1667. aprobowaną, nowym przywileiem renowowano y ztwardzono, z wyrażeniem w nich dobr wydanych, *sine praejudicio* granic y dobr Szlacheckich, & *circa naturam, prerogativas, immunitates* Dobr naszych stołowych zachowano; *salvis iuribus* Donataryuszow, w tychże dobrach posesye swoje mających, & *jure venationis in diplomate* téy fundacyi *præcauto* K. L. 1726. fol. 105. Tit. Integra securitas Fundacyi.

Zakonnikow *Ordinis Beati Iohannis DEI*, vulgò Bonifratelow, z Leczna przeniesienie, y fundacyą nową przez IMP. Iana Andrzeia Morfzyna Podskarbiego W. Koronnego, y Vr. niegdy Tobiasza Morfzyna Łowczego Koronnego, w Warszawie na Przedmieściu Krakowskim, uczynioną, in toto aprobowano. *ibid.* fol. 31. Tit. Oycowie Bonifratele.

Tymże w Przemyślu fundacyą przez Vr. Piotra Pawła Mniszka Pisarza Ziemskiego Przemyńskiego uczynioną, in toto aprobowano, y plac tamże nad Sanem przez niego kupiony, Zupą nazwany, na zbudowanie Kościoła y Klasztoru onym aplikowano, y *ab oneribus Reipubl. & civitatis* uwolniono. A. 1673. fol. 20. Tit. Fundacya.

Tymże w Lucku fundacyą aprobowano, y grunty przez nich zkupione, od iurysdykcji mieyskiej uwolniono; *salvis oneribus Reipubl. & civilibus*, do których tylko poddani ich należeć mają. A. 1647. fol. 39. Tit. Aprobacya.

Tymże w Lucku grunt pewny, przez Komisarze Rzeczyposp. w Starostwie Luckim, we wsi Krasnym będący, według Lustracyi, gdzie Cegielnia tychże Zakonnikow y figura bywała, konferowano, y *liberum usumfructum* z gruntu tego, iaki sobie wynaydą, pozwolono. Także place w Mieście Lucku, in possessione legitima tegoż konwentu będące, aprobowano, & á *iurisdictionibus Capitaneatus & Magistratus*, to oboie uwolniono; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1676 f. 52. Tit. Aprobacya gruntu.

Dla Bonifratelow w Kamieńcu Podolskim Dwor Szlachecki kupić pozwolono, y sumy na dobrach pewnych zostające naznaczono, y fundacyą onych aprobowano. A. 1667. fol. 41. Tit. Fundacya.

Tymże w Nowogrodku fundacyą aprobowano, y grunta, y place do Klasztoru ich należące, *debitâ juris regulâ* nabyte, libertowano; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1677. fol. 23. Tit. Aprobacya.

Klasztorom tegoż Zakonu w Lublinie, w Krasnym Stawie, y Zamościu, fundacyą przez Wieleb. niegdy Mikołaja Swierskiego Sufragana Chełmskiego uczynioną, aprobowano. Y Domkow siedm w Lublinie, na Przedmieściu Krakowskim, które dla rozprzestrzenienia Klasztoru, *propriis legatis* są pokupione, także między niemi uliczkę iedną, która teraz wałem od miasta iest zgubiona, dla obszernieyszego cmentarza, y oraz przyczynioną fundacyę Zakulskiego na Wiotkowie, y z przykupnemi gruntami (oproc zafawnych) do tegoż Klasztoru inkorporowano, & *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano; *salvis oneribus Reipubl. & Civilibus.* *ibid.* fol. 36. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Fundacya dla ludzi chorych, osobliwie żołnierskich, w mieście Lwowie OO. Bonifratelow A. 1659. *de nova radice* uczynioną, *auctoritate Loci Ordinarii* ztwardzona, *approbatâ*. Wolnego wrębu, w lasach wsi Brzedy, na opał chorych pozwalając, y Przywilej dany *in omnibus punctis & ligamentis* ztwardzono 1685. fol. 16. Tit. Reclinatorium.

Fundacyą Bonifratelow Lwowskich aprobowano; *sortes certas* wsi Dublan w Ziemie Lwowskiej, za własną Sumę I. K. Méi *acquisitas* aprobowano, *salvis oneribus Reip.* 1690. f. 22. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Fundacye Zakonnikow *SSmæ Trinitatis de Redemptione captivorum* we Lwowie, w Kazimierzu przy Krakowie, y Beresieczku aprobowano. 1690. fol. 23. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Klasztorowi tegoż Zakonu w Gdańsku fundacyą, przez Vr. Iana Tefnera Sekretarza Krolewskiego uczynioną, wiecznemi czasami aprobowano; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1678. fol. 26. Tit. *Approbatio Fundacyi.*

Klasztorowi *alias* Monasterowi Krechowskiemu, przy Cerkwie *Transfigurationis Christi*, dobra y prawa wszystkie aprobowano, y Cerkiewnym wolnościom wiecznie przypisano. A. 1659. fol. 59. Tit. *Monaster Krechowski.*

Tenże potym przy prawach, y gruntach, y Komisjach wywiedzionych, *perpetuo* zachowany. A. 1667. fol. 48. Tit. *Monaster.*

Monasterowi Świętego Heliasza Proroka, w Woiewodztwie Czerniechowskim, fundacyą, ze wszystkimi gruntami y dobrami do tego Monastera nadanemi, aprobowano. A. 1659. fol. 59. Tit. *Monaster S. Heliasza.*

Monasterowi Lawrowskiemu założenia S. Onofrego, w Ziemi Przemyśkiej leżącemu, Prawa, Przywileie nadane, z wioską Narczulką aprobowano. A. 1667. fol. 48. Tit. *Monaster Lawrowski.*

Klasztorowi *alias* Monasterowi y Cerkwie Zyrowickiej, Oycow Bazylianow w Vnii S. będących, dobra Bulę *cum attinentiis*, w Powiecie Słonimskim leżące, wiecznem prawem dano y inkorporowano; *salvis oneribus Reipubl. & juribus modernorum possessorum.* *ibid.* fol. 73. Tit. *Fundacya Zyrowicz.*

Bazylianom w Vnii Świętej będącym, fundacyą Berezwiecką y Wirzbołowską, w Woiewodztwie Połockim, *salvis iuribus Reipubl.* stwierdzono, deklarując: że te majątności, iako Szlacheckie, nie inszym, tylko które na stan Szlachecki przychodzą, podlegać ciężarom mają. A. 1647. fol. 16. Tit. *Fundacya.*

Monaster S. Barbary w Pinsku, tak od podatkow, iako też wszystkich Rzeczyposp. y żołnierskich ciężarow na lat cztery libertowano. Na terazmiejszym jednak Seymie uchwalone podatki wydać mają. *ib. f. 75.* Tit. *Libertacya Monastera.*

Monasterowi Pieczarskiemu Kiiowskiemu y Prawa, y Przywileie, tak od Krolow Polskich, iako y innych Kolatorow y Benefaktorow, względem dobr pewnych, nadane, *in toto* aprobowano, y przy dzierzawie dobr, Grodek, Obarow, w Woiewodztwie Wołyńskim y Dziemczolowice, Lulence, Corkow, Borsuki y Tarasowicze, w W. X. Lit. leżących, *antiquitus* do pomienionego Monastera należących, wiecznemi czasami zachowano. A. 1676. fol. 57. Tit. *Monaster Pieczarski.*

Fundacyą jednę WW. OO. Benedyktynow S. Krzyża w mieście Nieświeżu, y drugą OO. Bazylianow w mieście Białym, przez Xścia I M. Karola Stanisława Radziwiła uczynioną aprobowano. K. Lit. 1690. fol. 15. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*

Fundacyą OO. Bazylianow, *in unione* będących, w Witepsku, przez Vr. Adama Kisiela Piarza Ziemskiego Witepskiego, aprobowano, y służby trzy nazwane, Zeberciaie, Puryzy y Jaszkiewicze, z ieziorkiem y rzeczką Sielawicą Krolewskie, do tej fundacyi aplikowane, *in ius hereditarium* transformowano *ab omni militari onere*, placenia Kwarty, Symple, *perpetuis temporibus* uwolniono. K. L. 1699. fol. 15. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*

Klasztorowi OO. Cisterciensium fundacyą, przez Vr. Ostasiana Tyfzkiewica Podkomorzego Brzeskiego, w majątności jego dziedzicznej Wiszryczach, w Woiewodztwie Brzeskim W. X. Lit. leżącey, uczynioną aprobowano. A. 1678. fol. 14. Tit. *Aprobacya Fundacyi.*

Fundacyą OO. Cyterfow nazwaną *vallis umbrose*, *alias* Sambor, w Powiecie Mozyrskim, aprobowano. K. Lit. 1717. fol. 17. *Aprobacya Fundacyi.*

Klasztory Szlaskie *ordinis Prædicatorum*, *ordinis Minorum Conventualium*, & *Reformatorum*, *sub Directione* Prowincyalow Polskich, także Klasztor Trzebnicki W. W. PP. Zakonnych *circa omnes immunitates & antiquas prærogativas*, ac *usum* do terazniejszych czasow *prædictatum*, *in favorem Nationis Polonæ*, *manutenere* obiecano, & *in eum finem auctoritatem Regiam u Cesarza IMci interponere* deklarowano. 1717. fol. 70. Tit. *Klasztory Szlaskie.*

Klasztorow w Piotrkowie Rewizya. *vid.* Tit. *Rewizya.*

Place na ktorych Klasztory, Kościoły &c. zaściadły *vid.* Tit. *Kościoly.*

Dyspozycya Nieporęta y Białoleki, Krolowi IM. Ianowi Kazimierzowi pozwolona. *vid.* Tit. *Dobra.*

Klasztornych dobr *Securitas* *vid.* Tit. *Dobra Duchowne.*

K L E C I

Kłęci do Prawa mają być przypuszczani. A. 1562. fol. 29. Tit. O niedopuszczeniu.

K L E Y N O T Y.

Kleynoty Rzeczypospolitey na potrzebę publiczną zastrawić pozwolono; tak iednak, aby z poborow, na teraźniejszym Seymie uchwalonych, wykupione były. A. 1601. f. 733. Tit. Opatrzanie.

Kleynoty Rzeczypospolitey u Krola IM. Iana Kazimierza w długu deponowane, *præviâ satisfactiõne*, wrocić się do Skarbu mają. A. 1667. fol. 14. Tit. Afekuracya.

Kleynotow żadnych, ani *privatim*, ani *publicè*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. przedawać nikt nie ma, *sub pœna confiscationis*. Oco Starosta mieysca, *ad delationem cuiusvis* exekucyã czynić powinien, *sub pœna centum marcarum, ad instantiam delatoris*, na Trybunale *persolvenda*. A. 1620. fol. 10. Tit. Pretia rerum.

Znowu o tymże. *vid. Tit. Kupcy.*

Ze *plebei* nie mają Kleynotow zażywać. *vid. Tit. Mieszczenie.*

K O C E.

Koce Sąd Ziemski Lubelski y Piotrkowski odbierać ma na Trybunale, y Sędziom infzym odsyłać. A. 1578 fol. 330. Tit. Powinność Sądu.

Także Podkomorzkie y Starości, y tymże Wrzędom oddawać ie ma. A. 1598. f. 692. Tit. O Kocach.

Sami Sędziowie y Wrzędy mogą ie odbierać, albo ich Plenipotentowie zapisani, bez impedymentu Trybunalistow y Ziemskiego Sądu. A. 1613. fol. 34. Tit. Kocow exakcyã.

Trybunalistowie przywłaszczają ich sobie, *etiam inter causas conservatas*, nie mają, ale ie oddawać, iako wyżej, komu należą, powinni. A. 1616. f. 7. Tit. O Kocach.

Kocow w Mazowieckim Woiewodztwie niemaż, *per Excepta Masov.* A. 1576. fol. 298. T. o Apelacyach.

W Woiewodztwach, Wołyńskim, Kiiowskim, Braclawskim, zniešiono ie, a na to mieysce, kto by upornie apelował, dwie kopie groszy Litewskich Sadowi, a nie stonie, płacić ma. A. 1593. fol. 644. Tit. O Kocach.

Potym porownano te Woiewodztwa z infzemi Woiewodztwami Koronnemi, deklarując: iż koc Grodzki taler, a Ziemski trzy grzywny, dawać powinni. A. 1601. f. 744. Tit. o Placeniu.

O tymże: a Sąd Ziemski Lubelski ma one Sędziom pomienionych Woiewodztw oddawać tak, iako infzym Koronnym. A. 1607. f. 855. Tit. O Kocach.

Koce Sędziom Woiewodzým Plockim, trzy wiardunki w monecie. A. 1601. fol. 752. Tit. Koce.

K O M O R Y C E L N E.

vid. Tit. Cło.

K O M O R N I K O W I E Z I E M S C Y.

vid. Tit. Podkomorzy.

K O N I E.

Konie przez Kupce, ani przez Zydy, nie mają być wywodzone, czego Starostowie przestrzegać mają. A. 1550. fol. 5. §. Konie.

O tymże: A Starostowie y Celnicy zabierać ie mają, y nie przepuszczają, *sub pœna ducentarum marcarum*; a ieżliby się Pisarz Celny przepuścić ie ważył; siedzeniem w wieży przez dwanaście niedziel karany być ma. A. 1557. f. 10 §. Aby Konie.

Idem fol. 163. Reassumuntur superiora, *sub confiscatione* koni. A. 1620. fol. 14. Tit. O niewywodzeniu koni.

Y znowu *reassumuntur eadem* z tą deklaracją, że te konie Starościę należeć mają. A. 1647. fol. 7. Tit. O niewywodzeniu.

Koniami Żydzi kupczyć nie mają, pod obietzeniem y utraceniem koni, a Starostowie imać ich powinni. A. 1557. fol. 10. §. A Żydowie.

Konie z Węgier, albo z kądinąd, nie mają być sprzedawane, tylko na iarmarkach, a Starostowie nie mają Szlachcie bronić wolnego kupowania żadnym sposobem, *sub pœna centum marcarum*. O co przed Krolem, albo w Grodzie, *peremptorie in primo citationis termino*, Starostowie pozwani sprawić się powinni, y *pœnam luere*, ktorey *medietas fisco Regio*, a druga *medietas* stronie *cedere* ma. *ibid.* fol. 11. §. Konie które z Węgier.

Do Węgier ktoby po nie iędził, albo posyłał, *quocunque pretextu*, Starostowie y celnicy, *non habito respectu Literarum Regiarum*, zabierać ie mają, *sub pœna 14 marcarum peremptorie*, in *quocunque Officio Castrensi sui Palatinatus*, ad *instantiam cuiusvis*, in *primo citationis termino luenda*. A. 1578. fol. 336. Tit. O Przekupniach wina y koni.

K O R C E.

Korce w Mieściech, w ratuszach, sprawiedliwej miary y darmo wydawane ludziom do mierzenia być mają. A. 1550. f. 7. §. Iż niemale uciążenie. Herburt. fol. 285. Tit. Mo-di.

Nie inżemi korcami mierzać powinno, tylko temi co na Ratuszu. *ibid.*

Ten co przedaie mierzać ma, nie ten co kupuje. *ibid.*

Znowu o tymże: iż ten co przedaie sam mierzać y strychować ma, nie ten co kupuje. A. 1616. fol. 10. Tit. Korce.

Znowu y o tym: iż korce na ratuszach pomierne, y darmo każdemu potrzebującemu dawane być mają. *ibid.*

W każdym Woiewodztwie, a w *Ruskim y Mazowieckim* Woiewodztwach w każdej Ziemi, iednaki być ma, iaki jest w Mieście onego Woiewodztwa, albo Ziemi *Ruskiego y Mazowieckiego* Woiewodztwa. A. 1565. fol. 95. §. Korzec.

O tymże: Woiewodowie, każdy w swojej iurysdykcji, korce y miary wyrównać mają. A. 1588. fol. 489. Tit. Miara.

O tymże: *Specialiter* Woiewodztwu *Krakowskiemu*, aby iako w *Krakowie*, tak y w miasteczkach tegoż Woiewodztwa, iednaki korzec y miara były. A. 1598. fol. 707. Tit. Miara iednaka.

W *Kuiawskim, Łeczyckim y Plockim* Woiewodztwie, Wzrząd Woiewodzy ma *facultatem* karać Miasta o podwyższenie miar, y o to, ktoby zboża strychować nie dopuścił. A. 1601. fol. 752. Tit. O Korcach.

W Woiewodztwie *Sandomirskim*, w Mieściech *Krolewskich*, *Duchownych y Swietckich*, korzec iednaki, *Podwoiewodziemu* wymierzać kazano. A. 1611. fol. 37. Tit. Korce.

Y w Woiewodztwach, *Mazowieckim y Krakowskim*, wszędzie iednaki być ma. A. 1613. f. 18. Tit. Porównanie Korców.

Potym postanowiono: iż korce, miary y wagi, we wszystkich Miastach, Miasteczkach *Koronnych*, tak *Krolewskich*, iako y *Duchownych y Szlacheckich*, w każdym Woiewodztwie, iednaki być mają, według korca głównego Miasta każdego Woiewodztwa y Ziemi. Czego Wzrządy Woiewodze y Starościę doglądać, *in executionem* przywieść w pół roku powinni, *sub pœna, contra negligentes Officiales, Legibus descripta, in Iudicio Tribunalitio, ad cuiusvis instantiam, repetenda*. A gdzie by *Officium* Woiewodze w tym było *remissum*; Starostowie mieysc powinność dozoru tego, albo Wzrządy ich, wypełniać mają, *sub iisdem pœnis*. *Excipiuntur* spy, y miary Starostów y *Duchownych*. A. 1616. f. 10. Tit. Korce.

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*: iż Wzrządy mieyskie mają przestrzegać tego, y Konstytucją tę naydaley do sześciu niedziel do exekucji przywieść, y miary od miar głównego Miasta y Ziemi różne poznać, a nowe pomierne, cechą głównego Miasta pocechowane, na ratuszu mieć, y darmo ie każdemu potrzebującemu dawać; Mieszczan, którzyby inż miary w domach swych mieć, y onemi mierzać wazyli się, winą czternaśtu grzywien karać. Czego gdyby do skutku *intra prefixum tempus* nie przywiedli; winą sta grzywien karani być mają w Grodzie, *sine quavis*

quavis appellatione & illius prosecutione. Ktoś winy *medietas* temuż Wzrędowni Grodzkiemu, a druga stronie *cedere* ma. A. 1633. f. 38. Tit. O Korcach.

A w Miastach głównych aby miar nie podnoszono, ani umniejszono, ci, którzy podług Konstytucyi Seymu teraźniejszego *ad pretia rerum* należą, doglądać mają. *ibidem.*

Speciale Ziemie Dobrzyńskiej, że korzec ma być sprawiedliwie wymierzony, z korcem miasta główniejszego, y pod ratusem wystawiony, bez wszelkiej płacy, według Konstytuc. A. 1550. & 1565. *sub pœna centum marcarum*; o co *forum* na Trybunale, *inter causas officii.* A. 1631. f. 42. Tit. Porównanie.

Korzec Ziemie Zakroczymskiej, Ciechanowskiej y Nurskiej, aby do korca Miasta Warszawy był stosowany, y przez Wzrząd Podwojewódzki wymierzony, pozwolono, *sub pœnis* na Wzrząd Podwojewódzki *in Constitutionibus Regni descriptis.* A. 1635. f. 44. T. O Korcach.

w W. X. Lit. we wszystkich Miastach y miasteczkach, tak Krolewskich, iako y Duchownych y Szlacheckich, w każdym Województwie, korzec iednaki być powinien, podług korca głównego Miasta każdego Województwa albo Ziemie. Czego Wzrędy Woiewodze y Starościinne doglądać, & *in executionem* przywieść w pół roku powinny, *sub pœna ducentarum marcarum, ad cuiusvis instantiam, in Iudicio Tribunalitio repetenda.* Też korce w ratuszach pomierne, y każdemu potrzebującemu dawane być mają. A. 1631. f. 39. Tit. Porównanie Korców W. X. Lit.

Korce w Xięstwach, Oświęcimskim y Zatorskim. *vid. Tit. Xięstwo Oświęcimskie y Zatorskie.*

Plura. O Miarach innych. *vid. Tit. Miara.*

K O S C I O Ł Y.

Herburt. fol. 327. Tit. Plebei. **K**ościoły główne, tylko ludziom Narodu y krwi Szlacheckiej dawane być mają. A. 1550. f. 4. §. *Ponieważ na Stanie.*

Kościół Kolegiaty Warszawskiej, *alias* Kapitułę Warszawską, porównano w tym *cum Cathedralibus Ecclesiis*, aby w niej tylko *Nobiles personæ* zasiadały, mianowicie *in Prælatibus*; *salvis* iednak *quatuor Doctoralibus Præbendis.* w *exorbitancyach* na Seymie Electionis Krola I M. Michała. A. 1669. Tit. O Opaństwach.

Place, na których Kościoły, Collegia y Klasztory, albo Rezydencje Kapłańskie, y Szpitale zasiadły, od podatków wszelakich wolne są; *salvâ solutione contributionum* z innych domów. A. 1655. fol. 32. Tit. O tych placach, na których Kościoły.

Deklarowano tę Konstytucją Miastu Krakowowi. *vid. Tit. Miasto Krakow.*

Kościelne y Duchowne fundacje, po Statucie Alexandrowym uczynione, podległy exekucyi. *vid. Tit. Fundacje.*

Kościelne skarby w dobrach Krolewskich, Biskupi z Starostami inwentować mają, a w Szlacheckich dobrach z Podawcami. A. 1557. f. 10. §. *Aby Skarby.*

Kościelne y Klasztorne dobra nie mają być alienowane, gdzieby w Prawach y Przywilejach przyczyn y kondycyji słuźnych, y onemu Kościołowi pożytecznych, *probabiliter, specificè, authenticè* wyrażonych y opisanych nie było, y konsensy *quorum interest*, wedle Prawa, nie przystąpiły. Inaczej *alienata*, prawem rekuperować *successoribus* zawsze wolno. O co *forum* w Ziemstwie, *ratione Bonorum.* Ale *ad vitæ tempora possessores* używanie dawać mogą, *citra tamen præjudicium & derogationem onerum*, onym według Prawa *incumbentium.* Co się ma rozumieć y o dobrach Greckich Władcytw y Monasterów. A. 1588. fol. 469. Tit. O dobrach Kościelnych.

Kościółom bezpieczeństwo warowano takie: Iż koby kogo w kościele zabił, ranił, słowy nieuczciwymi zdespektował, & *quovis modo* wiołował; takowy, *ex recenti officioso scrutinio*, *pœnâ Infamie* karany być ma; o co *forum* na Seymie. A. 1616. f. 12. Tit. *Bezpieczeństwo Klasztorów.*

Declaratur: że o słowny despekt nie może pozywać, ale według starego prawa *pro improprio* czynić. A. 1618. f. 5. Tit. Deklaracya Konstytucyi.

Do Kościoła z rusznicami chodzić nie godzi się. *vid. Tit. Rusznice.*

W Kościele, na cmentarzu, ktoby kogo ranił, zabił; *pro inuassone domus censetur.*
In Except. Masov. A. 1576. f. 307. Tit. O Gwałcie.

Kościółom Katolickim; Inflantzkim y Kurlandskim, fundusze służące aprobowano. *vid. T. Religia Katolicka.*

Kościółom Katolickich Rzymskich w Inflantciech Plebani aby *pristinis gaudeant redditibus*, wszystkie dawne Prawa y Przywileje, od Krolow tymże Kościółom nadane, tudzież Lustracye A. 1582. 1590. 1599. reasumowano y aprobowano, y Komisarzow naznaczono, aby do rych Starostw, kędy *ad praesens* Kościółom niemał, zachawszy się, *de fundis* Kościółom *inquirant*, grunty na Kościoty y Plebanie wydzielili, *et decisive pro exigentia negotii decernant*; czego Starostowie bronić nie mają, *sub penis Legum.* A. 1678. f. 10. Tit. Approbatio Kościółow.

Insza znowu naznaczona Komisya, (bo tamta *partibus* zdała się być *gravaminosa*) z tym dokładem: aby Komisarze obmyslili prowent *pro sustentatione* kapłanom, tak *pro victu* iako y *amictu.* A. 1683. f. 13. Tit. Komisya.

Kościół Katolickiego nową erekcyą w dobrach Ziemskich, Liwenmuyza nazwanych, w Ziemie Inflantckiej leżących, Vr. Leonarda Poćcia Sędziego Ziemskiego Brzeskiego, aprobowano *in perpetuum.* A. 1678. f. 14. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Do Kościoła, w Mieście Szerefszowie, na Rożaniec dwie włoki y place dwa od wszelakich kontrybucy uwolniono. *ib. f. 17. Tit. Włok dwie.*

Kościoty Katolickie w Kurlandyi, Nitawski y Guldynski, z rąk Nieprzyjacielskich odyskane, a żeby *quantocius* restaurowane były, y żeby *currentia ad victum* należące Xiędzu Plebanowi zatrzymane, przywroczone były, na Xiążęcia I M. Kurlandskiego włożono. A. 1661. f. 20. Tit. Kościół Nitawskiego.

Kościół Pilzński Mansyonarzom, dobra od Xiędza Wawrzyńca Grucyusza Probošcza Pilzńskiego, w Starostwie Pilzńskim na nich zakupione, z wyderkaufem sześćdziesiąt złotych na Pilzienku zapisanych, *cum omnibus pertinentiis et usufructu*, inkorporowano, libertując przerzeczone dobra od wszelakich czynszow, podatkow, wiecznemi czasy. A. 1609. f. 908. Tit. Aprobacya na Pilzienku.

Kościółom Katolickich Rzymskich y Collegii w Orszy, Mobilowie y Mściławiu, fundacye, według Przywileiow y funduszow Krola I M. Zygmunta III. na to danych, *in toto* wiecznemi czasy aprobowano. A. 1616. fol. 43. Tit. Potwierdzenie Fundacyi Kościółow.

Kościółowi Farnemu Radziejskiemu włokę, Lipiewska nazwaną, w Starostwie Radziejskim leżącą, inkorporowano. A. 1635. f. 39. Tit. Inkorporacya.

Kościółowi we wsi Paprotney targowe wiecznemi czasy inkorporowano. *Ibid. fol. 41. Tit. Targowe.*

Kościółowi Topolnickiemu w Małym Celefzynku, Maiętności Ziemskiej, wyderkaufowym sposobem, albo iako się najlepiej będzie zdało, I M P. Samuelowi Konarskiemu Woiewodzie Malborskiemu, *non obstante Constitutione (de non alienandis Bonis Terrestribus sancita) coram Actis, sive Castrensibus, sive Terrestribus*, fundacyi przyczynić pozwolono, *praemissis conditionibus, circa resignationem et fundationem observari debitis, et oneribus Reipubl. salvis.* A. 1638. f. 50. Tit. Aukeya Fundacyi.

Kościółowi Vlańskiemu włokę gruntu, Woytowskie nazwaną, we dwu rękach y polach będącą, *cum omnibus attinentiis antiquitus* do tego służących, przyłączono. *Iure adventualitio super id Possessoricis, et Regalibus ac Reipubl. oneribus salvis.* A. 1647. f. 26. Tit. Przyłączenie.

Kościół Collegiate Climuntoviensis fundacyą, ze wsiami y placami, na których ten Kościół y Kanonie są załadzone; także Przywilej Kościółowi temuż od Krola nadany aprobowano, *et immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1649. f. 8. Tit. Aprobacya.

Kościół Michalskiego w Woiewodztwie Wileńskim, fundacyą przez Vr. niegdy Jana Brzostowskiego Referendarza W X Lit. z Przykupiami dobr Ziemskich, do folwarku kościelnego, *auctam et dotatam* ztwierdzono; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1653. f. 28. Tit. Fundacya.

Kościółowi Katedralnemu Wileńskiemu; y Kaplicy S. Kazimierza, Sumę dwudziestu tysięcy zł. która na gwałtowną Rzeczyp. potrzebę, *ex Senatus consulto* wzięta jest, assekurovano. A. 1658. f. 41. Tit. Assekuracya Sumy.

Dobrano do tey Sumy, ieszcze siedm tysięcy y cztery sta złt. A. 1661. f. 17. Tit. Asekuracya Sumy.

Na pomienioną Kaplicę S. Kazimierza padatki uchwalone. vid. Tit. Fundacye.

Plebanii Wizańskiej fundacyą, ze wsią Smolniki nazwaną, y z placami do tego Kościoła przyłączonemi. Także fundacyą Plebanii Horodeckiej z Iześcią wlok, przez Xiędza Jana Zaleskiego Plebana tamiecznego przykupionemi; *salvis oneribus Reip.* aprobowano. A. 1659. f. 16. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Kościółom Lwowskiej Archydiecezyi, y Krakowskiej, Wrocławskiej, Poznańskiej, Warmińskiej, Płockiej, Chełmińskiej, Przemyślskiej, Chełmskiej, Dyecezyi, Srebra y sumy gotowe, które na potrzebę Rzeczyposp. wydały, na przyszłym Seymie likwidować, y na co się obrociły, pokazać kazano, y *affecurationem* onym obiecano. ib. Tit. Asekuracya Sreber.

Likwidowane są, & *affecuratur* wszystkim tym Kościółom suma zł. 339025. y groszy 9. pienięd. 9. A. 1662. f. 20. Tit. Asekuracya Sreber Kościelnych.

A ktorzy, przez niewiadomość o tych rachunkach, sreber na tym Seymie nie likwidowali; na przyszłym uczynić to powinni. ib.

A że na dawniejszych rachunkach skarbowych nie naydowało się tak wiele sum, do skarbu wniesionych; tedy kwity na terażniejszym Seymie produkowane, powinny będą wszystkie Dyecezye do rąk Instygatora Koronnego, wcześniej przed Komisją, oddać, według ktorych kwitow wśzysej ci, ktorzy te srebra brali, na przyszłej Komisji, *ad instantiam* pomienionego Instygatora Koron. rachunek, *absque quavis citatione peremptorie*, uczynić będą powinni. ib.

Plebanii w Layzewie, y Altaryi w Tryszkach, w Xięstwie Zmudzkiem, fundacyą od Vr. Anny Pacowney Ważyńskiej Ciwunowy Dyrwian małych uczynioną, wiecznemi czasy *in toto* aprobowano. A. 1661. f. 21. Tit. Aprobacya Plebanii.

Kościółowi Szpitalnemu w miasteczku Ostrowie pewne grunty, nad Łan roli nie wynoszące, przez Xiędza Proboszcza Szpitalnego zakupione, za konsensem Vr. Starosty Parczowskiego, inkorporowano, y od ciężarów żołnierskich; *salvis oneribus Reipubl.* uwolniono. A. 1667. f. 47. Tit. Aprobacya gruntu.

Kościół Farnego w dobrach Walowska, *alias* Plużyny nazwanych, w Woiewodztwie Nowogrodzkim leżących, fundacyą przez Vr. Kurcza Podkomorzego Lidzkiego uczynioną aprobowano, y czternaście wlok, w wiosce Krolewskiej Jatwieży, za konsensem Krolewskim, do teyże Plebanii inkorporować pozwolono, *salvis oneribus Reipubl.* A. 1667. f. 74. Tit. Aprobacya Fundacyi.

Kościółowi Gaydańskiemu, w Ziemi Zmudzkiej, dobr pewnych, za konsensem Krolewskim, przez Vr. Michała Stankiewicza Ciwuna Eyragielskiego y Małżonkę iego, uścapienie aprobowano. ib. Tit. Incorporatio gruntu.

Kościółowi Kowieńskiemu Farnemu wlok siedm, w dobrach Krolewskich, Dowkami nazwanych, od Vr. Franciszka Medekfzy Pifarza Grodzkiego Kowieńskiego, za konsensem Krolewskim uścapienie, *salvis oneribus Reipubl.* przyłączone. ib.

Na Altaryą Kościoła Szawelskiego, Ołtarza Nayswiętzey Panny Narodzenia, dobr pewnych, w Ziemi Zmudzkiej, w Ciwunstwie Berzyniańskim, Kuże y Kufzleyki nazwanych, od Vr. Kazimierza Godlewskiego uścapienie aprobowano. ib.

Kościółowi Labyszynskiemu, w Powiecie Pińskim, należące place libertowano y wlok cztery inkorporowano. ib. f. 75. Tit. Libertacya placow.

Temuż Kościółowi place, od różnych osob *quocunque jure* zapisane y cedowane, z wolnem kupowaniem wapna, y ogrodami, budynkami y karcznią; także cztery włoki gruntu od iurysdykcyi, ciężarów wszelakich y powinności mieyskich, *in perpetuum* libertowano. A. 1677. f. 24. Tit. Securitas placow.

Kościółowi Farnemu Piotrkowskiemu kamienicę w Piotrkowie, od Wikłowskich zapisaną, na organistę obrocóną, od wszelakiego stanowiska Deputatow Trybunału Koronnego, *in perpetuum* uwolniono. A. 1667. fol. 45. Tit. Uwolnienie kamienice.

Kościół Leżajskiego Farnego inkorporowanego Konwentowi Miechowskiemu *Canoniarum Regularium SSmi Sepulchri Domini*, Prawa wszystkie dawne y *noviter* nadane aprobowano. ib. f. 43. Tit. Aprobacya praw.

Kościółowi Brochowskiemu, w Ziemi Sochaczewskiej, przyległą wioskę pustą, y bez ludzi bez domow zoltaiącą, Plecewiec nazwaną, *in vim perpetuae provisionis*, wiecznemi

mi czasy nadano, & *immunitati Ecclesiasticae, salvo oneribus Reip.* inkorporowano *ib. f. 44. Tit. Opatrzanie.*

Kościół y Plebanii we wsi Sulejowie, w Starostwie Stanisławowskim, w Ziemi Nurskiej, fundacyą, przez Ur. Samuela Lipskiego *de nova radice* uczynioną, aprobowano, y trzy włoki na Poświętne temuż Kościołowi w teyże wsi naznaczono, & *immunitatibus Ecclesie* inkorporowano, y inne, ktore *ex pietate sua* pomieniony fundator kupił, dobra aplikowano. *ib. f. 40. Tit. Aprobacya.*

Kościółowi Studziańskiemu dobra Krolewskie, to iest: wioskę Malefzyce nazwaną, w Woiewodztwie Sandomirskim w Powiecie Opoczyńskim leżącą, do fundacyi I M. Xiędza Jana Zbąskiego Archydyakona Gnieźnieńskiego, *perpetuis temporibus* przydano, inkorporowano, *immunitati Ecclesie* przypisano, y od wszelkich hybern, exakcy, przechodow, stanowisk, noclegow, pokarmow y ciężarow żołnierskich, także y od spow, lub Krolowi, lub komukolwiek należących, uwolniono; *Salvis Reipubl. oneribus, & salva* przez tegoż I M. Księdza Zbąskiego, *moderno possessori & ejus successoribus satisfactione quantocius prestanda.* Za ktorey satysfakcyi uczynieniem, te dobra Kościołowi Studziańskiemu mają przyść *in realem possessionem.* A. 1673. fol. 19. *Tit. Fundacya.*

Kościółowi Panny Maryi na Zdziezhu pod Borkiem, w Wielkiej Polfzecz, na potrzeby Kapłanow tego Kościoła, *ad vicum & amicum* należące, wieś Raysko, w Woiewodztwie y Powiecie Kaliskim leżącą, *salvis oneribus Reipubl. & juribus modernorum possessorum* inkorporowano. *ib. f. 20. Tit. Inkorporacya.*

Kościółowi Swiezkiemu *tituli Divi Rochi* wlok dwie pusty, Głuszkowska y Mądrzycka nazwanych, we wsi Bytoniu leżących, z ogrodem y infzemi przyległościami do ogroda należącemi, *salvis oneribus Reipubl.* wiecznemi czasy inkorporowano. *ib. f. 21. Tit. Inkorporacya.*

Kościółowi *alias* Cerkwie Połockiey Zakonnikow Bazyljanow, w Unii S. będących, gdzie iest grob Błogosławionego Jozafata Męczennika, dobra Krolewskie w Woiewodztwie Połockim leżące, Sudziłowice nazwane, *cum omnibus attinentiis*, na wieczną provizyą tychże Zakonnikow, *salvis modernis possessoribus*, nadano, z tym dokładem: że te dobra w dyspozycyi Wieleb. Archyepiskopow Połockich zostawać mają, y od pomienioney Cerkwie nie mają bydź alienowane; *salvis oneribus Reipubl.* *ib. f. 15. Tit. Fundacya Błogosławionego Jozafata.*

Reasumowano tę konstytucyą y *possessionem* tychże dobr pomienionym Oycom utwierdzono. A. 1677. f. 22. *Tit. Aprobacya Fundacyi.*

Kościółowi w Michaliśkach Oycow Augustynianow Folwarku, Buywidze nazwanego, w Woiewodztwie Wileńskim leżącego, przez Vr. Referendarza W X Lit. *in vim meliorationis* fundacyi nadanie aprobowano; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1673. f. 16. *Auctio Fundacyi.*

Kościółowi w Mieście Kowlu fundacyi dawney melioracyą, przez IMP. Wacława Leszczyńskiego Woiewodę Podlaskiego uczynioną, wedle Przywileiu y Kancelaryi Koron. *eo nomine* wydanego, *in toto* aprobowano. A. 1676. f. 33. *Tit. Utwierdzenie Kościoła Kowlskiego.*

Kościół *de nova radice*, w dobrach Ziemskich, Vr. Kaźmierza Puchalskiego Pisarza Dekretowego W X Lit. Woyskiego Grodzińskiego, Buchowicze nazwanych, w Woiewodztwie Brześkim leżących, fundacyą y wlok pięci, za konsensem Krolewskim, ustąpienie aprobowano, y temuż Kościołowi inkorporowano, wiecznemi czasy; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1673. f. 16. *Tit. Aprobacya Fundacyi.*

Reasumowano tę fundacyą *in toto.* A. 1676. f. 22. *Tit. Approbatio Foundationum.*

Kościółowi *alias* Cerkwie Uniackiey, włoki dwie, podług prawa Urodzonego Szpilowskiego Woyskiego Rzeczyckiego, zdobr Berzytnińskich *alias* Niesforowskich dziedzičných, w Woiewodztwie Mściławskim leżących, nadane aprobowano. A. 1676. f. 13. *Tit. Approbatio wlok dwu.*

Kościół w Dziembrowie, w Powiecie Lidzkim, fundować y wioskę Krolewską, Opleyki nazwaną, w tymże Powiecie leżącą, przyłączyć, Vr. Eliażowi Michałowi Rynwidowi Podstarościemu Lidzkiemu y Małżonce iego pozwolono, y aprobowano; A pomienioną wioskę *ab omnibus oneribus militaribus* uwolniono, y z fundacyami dobr Ziemskich porównano. *ib. f. 14. Tit. Fundacya.*

Reasumowano tę Konstytucyą *in toto.* A. 1678. fol. 15. *Tit. Reassumptio Fundacyi.*

- Kościółowi *Sandomirskiemu* wieś *Świątniki* przez S. Jadwigę nadana, y ludzi tamiecznych od wszelakich żołnierskich stacy y stanowisk, chlebow zimowych, podwod, popasow, noclegow y przechodow, *in perpetuum* libertowano. *Et casu contraventionis* tey Konstytucyi, *forum* w Trybunale Koronnym Lubelskim, lub Piotrkowskim naznaczone. A. 1667. f. 40. Tit. *Świątniki wieś*.
- Kościół *Sulmierzyckiego*, w Miasteczku *Sulmierzycach* pięć placow, na których Kościół stoi, od wszelakich Rzeczyposp. podatkow uwolniono. *ib. fol. 41.* Tit. *Kościół Sulmierzycki*.
- Kościółowi we wsi *Krolewskiej Zagofczy*, plac pusty blisko onego leżący, *Stepniowski* nazwany, z rolą, ogrodem, łąkami y innemi do niego przynależnościami, na zbudowanie na nim domu, dla Kapelana Bractwa *Nayśw. PANNY Poćieszenia*, za konsensem *moderne possessoris* inkorporowano, y on od wszelakich dworskich ciężarow wiecznemi czasami uwolniono. A. 1677. f. 35. Tit. *Inkorporacja Placu*.
- Znowu tenże plac *immunitatibus Ecclesiasticis* przypisano, y od wszelakich Rzeczyposp. y dworskich ciężarow libertowano. A. 1678. fol. 40. Tit. *Melioracja inkorporacji*.
- Kościół *Przyczynski*, ad *Præposituram Infulatam Wschowiensem* inkorporowano. *vid. Tit. Probostwo Wschowskie*.
- Kościół *Nielotowski* w W X Lit. erekcją nową, przez Xiędza *Andrzeja Osowskiego* Regenta W X Lit. uczynioną aprobowano, & *immunitatibus Ecclesie* inkorporowano. A. 1677. f. 23. Tit. *Fundacja Kościoła*.
- Kościół *Mieleczycki* w W X L. Prawa y Przywileie *in toto* utwierdzono, y tak wieś *Chlewice cum omnibus attinentiis*, przez Xiędza *Pawła Krasnodębskiego* kupioną, y do tego Kościoła aplikowaną, iako y dziesięćiny po *Dzierzawie Krolewskiej Pakumeńskiej*, do pomienionego Kościoła przyłączono. *ib. Tit. Konfirmacja Praw*.
- Kościół *Kolegiaty*, w Mieście *Stanisławowie*, fundacja przez IMP. *Andrzeja Potockiego* Woiewodę *Kiiowskiego* uczynioną, ratyfikowano. *ibid. fol. 14.* Tit. *Aprobacja Fundacji*.
- Kościół *Kolegiaty* y *Kanonikow* przy nim w *Zółkwi*, fundacją przez Najasnieyszego *Krola I M. JANA Trzeciego de nova radice* uczynioną, oraz z inkorporowanemi w dobrach I. K. Mści *Ziemskich* y *Krolewskich Plebaniami*, wsiami y gruntami, według Przywileju tegoż I. K. Mści z *Kancelaryi Koronney* wydanego, *in omnibus* teyże fundacyi y Przywileju *punctis*, na wieczne czasy aprobowano. *ib. fol. 31.* Tit. *Aprobacja Fundacji*.
- Kościółowi we wsi *Topoli* Solectwo tamieczne, *accedente consensu possessoris*, inkorporowano. A. 1678. f. 35. Tit. *Inkorporacja*.
- Kościół *Rogońskiego*, w Powiecie *Wilkomirskim*, fundacją przez IMP. *Marcjana Ogińskiego* Woiewodę *Trockiego*, *cum additione* wsi *Olukiany* z gruntami, & *cum attinentiis* w funduszu *fusus* opisanemi, ztwierdzono. A. 1678. fol. 17. Tit. *Reintroducchio*.
- Kościół *Skrzetuskiego*, w Starostwie *Nowodworckim*, fundacja *cum separatione filie à Matre* & *melioratione foundationis in toto* approbat. A. 1685. fol. 16. Tit. *Aprobacja Kościoła Skrzetuskiego*.
- Kościółowi we wsi *Krolewskiej Brzeżinach*, w ziemi *Stężyckiej*, dwa poł łanki roli przydano, *cum onere* zastępowania podatkow przez *Vr. Franc. Chomętowskiego Łowczego Czerskiego*, iako Fundatora. A. 1685. fol. 17. Tit. *Aprobacja Fund. Kościoła Brzeżyńskiego*.
- Kościół w *Tylży* Fundacją & *liberum exercitium Religionis* w Xięstwie *Pruskim*, iako dawno *sonant Jura*, aprobowano, *Liwowiany*, *Zaścianek*, *Sudki*, *ab oneribus militariibus* uwolniono. K. L. 1699. f. 70. Tit. *Aprobacja Funduszu*.
- Do Ołtarza S. *Anny* w Kościele *Farskim* w *Wiźnie*, dwie włoki puste, na Mieście *Wiźnie*, przez *Vr. Jana Kulikowskiego Sędziego Ziemskiego* aplikowane, *ab oneribus civilibus*, y samego *Dzierzawce* prowentow; *salvis oneribus Reipubl.* uwolniono. A. 1678. fol. 23. Tit. *Libertacja włok*.
- Kościółowi *Gieranowskiemu*, z *Dzierzawy Gieranowskiej* y *Lipnińskiej* dziesięćina. *vid. Tit. Artylerya W. X. Lit.*
- Kościółowi *Katedralnemu Chelmskiemu* Probostwo *Hrubieszowskie* inkorporowano. *vid. Tit. Probostwo*.

Kościół Uchański wolność. *vid. Tit. Probostwo Uchańskie.*

Kościół S. Krzyża, w Warszawie na Przedmieściu Krakowskim, dany Kapłanom *Congregationis Missionis. vid. Tit. Fundacye.*

Przy Kościele Oycow Franciszkanow w Zamościu, fundusz na Kaplicę Loretańską aprobowano. *vid. Tit. Fundacya.*

Kościelnych sreber od niektórych Kościołow *alienatio, cadere* nie ma na Woysko *vid. Tit. Woysko.*

K O Z A C Y.

O Kozakach, którzy się na Nizie y Zaporozy bawią, aby z nich okaza nie była do zerwania pogranicznego pokoju, postanowienie *in perpetuum* takie stało: Pod władzą Hetmańską zostawać mają, od którego Przełożone nad sobą Rotmistrze y Setniki Szlachtę mieć będą, y przysięgać: że mimo wolą Hetmańską, nigdy granic Koronnych przechodzić, ani wodą, ani ziemią, a pogotowiu w Państwa Sąsiedzkie wtargnąć, ani wojować ich nie będą. Kupcow y ludzi żadnych, którzyby kiedy tamtemi szli mieyscami, zabierać, ani im, ani majątkom ich, żadnego gwałtu czynić nie mają. Do Towarzystwa swego nad wolą Starzszego albo Przełożonego, a Starzszy albo Przełożony nad wolą Hetmańską, nikogo przyimować nie mają, y ma ich być zawsze u Hetmana rejestr. A kiedyby który z służby zszedł, a infzy na to mieysce był przyjęty, powinien o tym zawsze Starzszy dać znać do Hetmana, aby pewną o imięniach ich miał wiadomość. Przesądzonych y na gardło zkazanych nie mają przyimować. Do Miaszeczek żadnych żaden z Kozakow nie ma być puszczany, iedno ten, któryby miał od Starzszego albo Setnika świadectwo y pozwolenie. Wszyscy Starostowie y Dzierzawcy Dobr Krolewskich, w Miasztach, Miaszeczkach y Wsiach Krolewskich, a Xiążęta, Panowie y Szlachta, w swoich własnych, powinni mieć Vrządники, Rotmistrze, Burmistrze, Woyty y Wafany, na takową rotę przysięgle: iż wszelką mieć pieczę na to będą, ile naywięcey z nich może być, bronić, iakoby z onego Miassta albo Miasteczka, albo Wsi, nie chodził nikt na Niz, ani w pole na zdobycz, a pogotowiu za granice, do Państw Sąsiedzkich; y że takowych, którzyby, z kąd inąd zdobycz iaką tam przynieśli, imać y karać będą; a iezliby im zdołać nie mogli? Panu swemu albo Starości, a w niebytności Vrządnikowi iego, o tym oznaymia. Także aby prochow, saetr, broni, żywności nikomu, iedno ktoby świadectwo miał od Starzszego swego albo Setnika, nie przedawano, y zdobyczy żadnych nie kupowano, z wszelką pilnością przestrzegać będą. A którzyby z pomienionych Vrządnikow w tym niedbali byli, y według przysięgi swojej powinnościom swoim nie dosyć czynili; od Starostow y Panow swoich, albo ich Vrządnikow, na gardle, iako y swawolnicy, którzyby się w ich dobrach znaydowali, karani być mają. A gdzieby się na famych Starostow, albo Xiążąt, Panow y Szlachtę, z świadectw y *ex scrutiniis* pokazało, że się wazyli chodzić w pole, mimo wolą Hetmańską, a pogotowiu Państwa Sąsiedzkie naieżdzać, albo nachodzić, y pokoy z nimi wzruszać; także y ci, u którychby się iaka część zdobyczy albo korzyści swawolnie w Państwach Sąsiedzkich wziętey pokazała, y w Majętności ich znalazła, *pœnâ de guerris* karani *Herburt. fol. 190. Tit. Guer-*
być mają. Co aby do skutku przychodzić mogło obiecano: zaraz z Seymu tego 190. *Tit. Guer-*
naznaczyć dwu Dozorcow, z tą powinnością: Aby każdy z nich, u części tej gra-
nic, ktoremu którą Hetman W. Koronny, albo za zaleceniem iego Polny naznaczy,
doglądał y pilnował tego, żeby żadna swawola z strony Nizowych żołnierzow, tam się
nie wszczynala. A gdyby się co pokazało, Hetmanowi znać dać mają, który wystę-
pnym karać powinien. Na tych zaś, którzy po Miasztach y Miaszeczkach, albo po
wszach mieyszkają y chowają się, gdyby exces iaki uczynili, Panow ich zaraz o anim-
adwersyą rekwirować powinni; a ci bez wymówek wszelakich powinni wszystkie ta-
kowe, społobem wyżej opisanym, to jest: na gardle, tak *plebeios* iako y *nobiles in-*
possessionatos, którzyby się w ich Majętnościach bawili, albo na służbie ich byli, ka-
rać. A ktoby z Panow, Xiążąt, Starostow, Dzierzawcow y z Szlachty, w takim
sprawiedliwości czynieniu był niedbały, albo się sam czego przeciwko tej Konstytu-
cyi wazył; takowemu Dozorca, albo Dozorcowie, dać mają rok na Trybunał, *ad*
instantiam Instigatoris, ex delatione sui, we cztery niedziele od położenia pozwu, y
B b tak

Herburt. fol.
190. Tit. Guer-
ra.

tak pomieniony pozew, iako y probacye, wypisawszy wszystko dostatecznie, odesłać do Instygatora Trybunałskiego. A rok za pierwszym pozewem ma być zawity, y żadna dylacya iść nie ma pozwanemu, okrom *verae infirmitatis* do dwu niedziel, zwykłym sposobem. Marzalek Trybunałski doyrzeć ma tego, aby zaraz *extra regestrum* takowe sprawy były odprawowane, y żadna niewypelzła. W wątpliwych rzeczach powinno być *scrutinium*, które Sąd Trybunałski Wrzędowi Starościemu, pod którego iurysdykcyą będzie obwiniony, przeciw Staroście, *Viciniori Capitaneo* zlecać ma; doglądać zaś mają tych *scrutinia* Dozorcy, y z swojej strony one wyprawować. Od takowych akcyi, ani na Trybunale, ani u Dworu, ani u żadnego Sądu, nie mają nie brać, gdyż to jest *publicum negotium*. Na posyłanie z temi rzeczami do Trybunału coby Dozorcy wydali, to z Skarbu Koronnego, według ich rejestru przez Podskarbiego, zaraz gdy o to *requisitus* będzie, powinno być wrocono. Sądzenie zaś tych spraw, takim iść ma sposobem: Gdyby się pokazała czyja wina? ma być *ad parras de guerris* zkan, a Starosta y na ztracenie Starostwa; ięzliby wątpliwość y *perplexitas* była? to odwod. Gdyby się zaś *ex scrutinio* pokazała ięzliby niewinność obwinionego, y byłby wolny od sprawy, bez przysięgi; ma za tym na Delatora *parras*, według Konstytucyi o tym, (*vid. Tit. parras talionis*), zkan. Gdyby zaś kto o niekaranie poddanych był pozwan, a założył się, że nie wiedział o tym, że nie było obwinionego na gruncie iego, gdy go wiadomość najpierw o występku iego doszła, że nie dał przyczyny do ucieczenia, y żadna w tym z niego Konniwencya się nie stała; w takowej mierze bez *scrutinium* przysięga mu być nakazana. Dozorcy zwyż rzeczeni mają mieć *salarium*, po trzech set złt. na rok ztąd, z kąd y Nizowcy zapłatę swą mają. Cóż powinni być Szlachta y osiedli. Kozakom Nizowym y Duńskim żołd iaki iść ma na potomne czasy? namowić y postanowić obiecano, a na terażniejszą wojnę, których Hetman, wedle potrzeby Rzeczyposp. użyje, Prowizorowie płacić mają. Cóż Kozacy Pacholkow od Woyska y slug niczych przyimować nie mają. A. 1590. fol. 572. Tit. Porządek strony Nizowcow y Vkrainy.

Declaratur o Nizowcach y innych wszystkich ludziach, którzyby swawolnie kupili się, niaizdy iakie czynili albo gwałty, y granice Państw Koronnych chcieli by swawolnie przechodzić, iż mają być miani *pro hostibus Patrie & perduellibus*, y zaraz bez wszelakiego prawnego postępku Woysko Kwarciane Vkrainne może być przeciwko onym ruszone, y każdemu wolno od nich bronić mایetności swoich, *proposita impunitate*, gdyby który z nich w tym bronieniu zginął. A. 1593. fol. 641. Tit. O Nizowcach.

Reasumowano tę Konstytucyą y Hetmanowi, aby te swawolniki *ad internecionem* znośił, zlecono. Oraz y Konstytucyą A. 1590. reasumowano. A. 1596. fol. 682. Tit. O Kozakach y ludziach swawolnych.

Restituuntur, którzy dla *Kosińskiego* y *Nalewayka* zbrodni *proscripti* byli, ale tylko ci, którzy służyć wojnę będą przeciw Karolulowi, pod posłuszeństwem starszego, za wolą Krolewską, od Wrzędu Hetmańskiego naznaczonego; zostając; *& asscurantur*, iż pod tę niebytność swoją, w niwezim ukrzywdzeni nie będą. *Salva iurisdictione* Starostow y Panow, pod któremi posesye swoje mają. Y ięzliby którzy z nich pomarli, mایetności po nich na potomki y bliższe ich iść mają. A. 1601. fol. 757. Tit. O Kozakach Zaporozskich.

Reassumuntur Konstytucye A. 1589. 1590. & 1601. *& declaratur*: że Starostom y Podstarościm ich którzy w dobrach Krolewskich, a którzy w dobrach Szlacheckich albo Duchownych mieszkają Panom swoim y karaniu ich, za wszelakie występkі, podlegać mają. A. 1607. f. 856. Tit. O Kozakach Zaporozskich.

A ięzliby się, z Zaporozza wyfzedzy, swawolnie kupić chcieli; *reassumitur* przeciwko nim *Confederatio* Korczyńska, *contra Guerricos*. *ibid.*

A że nie tylko zwierzchności, Starostow y Panow swych nie przyznawaia, ale Hetmani swe y inszą formę sprawiedliwości swojej mają, y kupy swawolne zbierają, niaizdy na Miasta Krolewskie y na Zamki Nieprzyacielskie czynią, a zatym pokoy pospolity y Paśa z niemi wzruszają &c. Przeto dano Komisarze, *ad inquirendum* o autorach takiej swawoli, y do zkarania onych, y żeby *in disciplinam* wprawieni byli. Co Hetman Koronny, iako na ten czas Woiewoda y Starosta Kiowski, exekwować powinien,

powinien, y ieżliby potrzeba, Woyska Rzeczypośp. Kwarćianego na to użyć. A. 1609. fol. 894. Tit. O Kozakach.
Miaśtom, aby się pod iurysdykcyą tychże Kozakow nie poddawały, y Synom swym ie-
by tego nie pozwalali, przykazano, *sub amissione bonorum & pœna capitis*. Czego
Starostowie przestrzegać, y to exekwować powinni. *ibid.*

O tymże vide infra.

Kozacy na posługę Rzeczypośp. nie mają być zaciągani, okrom gwałtowney Rzeczypośp.
potrzeby, y to takim sposobem, żeby listy przypowiedne, ludziom Stanu Szlache-
ckiego, dobrze ośiadłym w Woiewodztwach Vkrańskich, ktorychby dobra *corre-*
spondere mogły szkodom, przez nich poczynionym, na Roty Kozackie dawane były.
O co *forum* na Trybunale, iako *pro illata injuria, peremptorie, sine ulla dilatione*.
A ieżliby oni sami, swawolne kupy zebrawszy, po dobrach Krolewskich, Ducho-
wnych y Swietckich chodzili, y szkody czynili; przeciwko takim, wedle dawnych
zwyczajow, Starostowie postępować mają, hamując ich swawolą, by też y ruszeniem
Powiatow. A. 1611. fol. 26. Tit. O swawoli Vkrańney Kozackiey.

Znowu: ieżliby za mandatami, z Seymu tego do nich rozestlanemi, nie roziechali się,
perpetuo infames, cum reassumptione dawnych o tym Konstytucy, *declarantur*; y na
Hetmanow, Koronnego y W. X. Lit. powinność włożono, aby osobami swemi prze-
ciwko onym, iako nieprzyjaciolom Oyczyzny, z woyskami Rzeczypośp. ruszyli się.
Starostowie także, y ieżliby potrzeba tego była, Rycerstwo Woiewodztw przyległych,
gdy obwieszczeni przez listy tychże Hetmanow będą, zaraz się ruszać, *sub pœnis in*
jure descriptis, y pomienionych swawolnikow znościć, mają. A. 1613. fol. 10. Tit.
O Kozakach y ludziach swawolnych.

Wolno nad to każdemu będzie, od ich najazdow bronić dobr swoich, z tym upe-
wnieniem: iż o głowy tych, ktorzy w obronie *ex invasione* dotąd zginęli, y napotym-
by polegli, żaden czynić nie może, owżem ktoby się czynić ważył, *pœnam Infa-*
mie tanquam complex incurret. *Ibid.*

Atamanow iurysdykcyę, ktorych sobie Kozacy, wylamując się z posłuszeństwa zwierz-
chności swojej, postanowili, iako prawu pospolitemu przeciwne, zniesiono. A
Starostowie od tego czasu, także Panowie, Duchowni, y każdy Szlachcie, w Maiętno-
ściach swoich, albo Namiestnikowie ich, Sądow im takich, y do kup się zbierania
zabraniać mają. *ibid.*

Ymowili z niemi Komisarze pewny sposob zatrzymania swawolnych, ale ieszcze, aby
się temu do końca dosyć stało, Komisarzow przy Hetmanie, iako y pierwcy, Koron-
nym posyłaia, deklaruiąc: iż ieżliby Kozacy swawoli wychodzenia na czarne morze,
y naieżdżania Państw Sąsiedzkich poprzestać nie chcieli, *pro hostibus Patrie, rebelli-*
bus, perduellibus rozumiani być mają. A Hetmani, wedle Konstytucy przeszłych
Seymow, iako przeciwko nieprzyjaciolom, czynić mają. A. 1618. fol. 2. Tit. O Ko-
zakach Nizowych.

Kozakow pewna liczba być ma, podług zdania y namow Stanow Koronnych, na tym
Seymie uczynionych, a drudzy z kup y gromad, w iakich teraz są, rozeysć się mają,
y Chorągwi podnosić, ani wychodzić za granicę, bez *consensu* Rzeczypośp. nie powin-
ni. A. 1619. fol. 3. Tit. O Kozakach.

Y pewna ich liczba na teraźniejszy Rzeczypośp. posługę zaciągniona być ma, ktorym
żołd będzie placony, wedle Konstyt. A. 1618. de *Stipendiariis*. *ibid.*

Znowu o Kozakach: Placą im naznaczono, deklaruiąc ich za *stipendiarios Reipubl.*
z tą iednak kondycyą, aby pod regimentem y władzą Hetmana Koronnego zostawa-
li. A. 1620. fol. 13. Tit. Kozacy.

Dla wprawienia ich w dobry porządek, znowu Komisarze naznaczeni. A. 1623. f. 5. Tit.
Komisya Kozacka.

Nie doszła ta Komisya, znowu inszą uchwalono; A przy tym to deklarowano: iż
ktoby im pomoc iakakolwiek dał, *pro hoste Patrie* ma być rozumiany. A ktoby
co z dobyczy Tureckiey u nich kupił, ieżli Szlachcie? *pœnâ quingentarum marca-*
rum w Grodzie, *ad instantiam cuiusvis, præmissâ inquisitione, salvâ appellatione*; (co
się na konie ściągac nie ma) a ieżli plebejus? *pœnâ capitis* w Grodzie bliższym, *ex*
dilatione & insligatione cuiusvis, karany być ma. A. 1624. fol. 3. Tit. Komisya Ko-
zacka.

Doszła ta Komisya & *in toto approbatur, cum hac declaratione*: iż ieżliby oney pun-
Bb 2 ktom

ktom nie dosyć czynili, *pro hostibus Patriæ declarantur*, y na pokaranie ich, Hetmani Woyskom Rzeczyposp. nastąpić rozkażą. A. 1626. fol. 2. Tit. Aprobacya Ordynacyi Kozaków Zaporowskich.

Na obronę Vkrainy przy Woysku Kwarćianym, według postanowienia pomienioney Komisyi, zostać mają. Na Seymie drugim, w tymże Roku. A. 1626. fol. 2. Tit. Zolnierz Kwarćiany.

O tymże A. 1627. fol. 3. Tit. Obrona Vkrainy.

O tymże znowu A. 1628. fol. 5. Tit. Obrona Vkrainy.

Kozacy Zaporozcy żadney najmnieyszey przyczyny do rozerwania pokoju, ani lądem, ani morzem, Pogaństwu dawać nie mają, pod utraceniem wszystkich nadanych sobie od Krolow y Rzeczyposp. praw, wolności y Przywileiow. A Starostowie nie mają im dopuszczać w Starostwach swoich, drzewa na czołny gotować y sposobiać, ani żywności, ani prochu y kul, y wszelakich inszych potrzeb, bez ktorych inkursye Kozackie morzkie bydź nie mogą. Czego y Vrzędy Mieyskie przestrzegać mają, *sub pena colli*; a co z niemi *forum post Curiam Regiam, ad instantiam cuiusvis*, ieżeliby Prawu temu *contravenire* śmieli. Też Vrzędy Synom swym do Woyska Zaporowskiego zabraniać mają, *sub iisdem penis*. Szlachcie, ktorzyby tey swawoli Kozakom pomagał, ma bydź, *ad instantiam Instigatoris Reg. ex delatione cuiusvis*, na Seymie iako *perduellis* lądzony y karany. Woyska tego w zaciągu Rzeczyposp. nie powinno nigdy bydź więcej, nad siedm tysięcy, czego Hetmani przestrzegać mają. Na wpisanie siódmego tysiąca Komisarze zesłani. Płaca onych w Kaniowie zawsze dochodzić ma. A ktorzyby z tych rejestrowych Kozaków pokazał się bydź buntownikiem, y lub Hetmanom, lub ich Namieśnikom, bądź swoiey Starczyźnie nieposłusznym, albo *Autorem Czernieckiey rady*; ten y z rejestru służby wymazany, y na gardle karany bydź ma. A. 1635. fol. 3. Tit. Pohamowanie.

Kozacy Zaporozcy dla rebellii, wszelkie iurysdykcyje swoje, prerogatywy, Starzeństwa, dochody y insze *decora, in perpetuum* ztraćili, y w chłopcy są obroceni. A rejestrowych, (ktorzy tylko sześć tysięcy w służbie Rzeczyposp. bydź ma) ktorzy się upokorzyli, ordynacya taka stała: Na mieysce Starczego, (ktory odtąd iuż więcej bywać nie ma) Komisarz Rzeczyposp. od Seymu do Seymu, Szlachcie przysięgły, w dziele Rycerskim doświadczony, podawany bydź ma, za zaleceniem Hetmana. Ktorzy Komisarz, *in eam iuramenti formam* przysięgać ma: „Ja N. przysięgam Panu Bogu w Troycy S. iednemu, iż na tym Vrzędzie, Naiśnieyszemu Władysławowi IV. Krolowi, Panu memu, *et ejus Successoribus* Krolom Polskim, y Rzeczyposp. wiernie y życzliwie służyć, swawolą kozacką z możności moiey hamować, buntom ich zawczasu zabiegać, y o onych zawczasu Hetmana Koronnego przestrzegać, ukrzywdzonym od Kozaków sprawiedliwość czynić, a im krzywdy żadney *et prejudicium* nie czynić, ale się podług opisanja tego zachować, y rozkazania Hetmanańskiego we wszystkim słuchać będę. Tak mi Panie Boże dopomóż, y Męska iego Święta. Ktoremu Komisarzowi posłuszni bydź mają, tak Asawulowie, Pułkownicy, Setnicy, iako y Woysko wszystko. Komisarz zaś, iako y oni wszyscy, *dependere* ma od Hetmana Koronnego. Rezydencya Komisarza w Terechymirowie, a Pułkownikow każdego przy Pułku swoim powinna bydź. Odieżdżać się im nie godzi, chyba *in legali*, y to za wiadomością Hetmana Koronnego. Pułkownicy y Asawulowie, Szlachta w dziele Rycerskim doświadczeni, nie podeyrzaney cnoty y wiary bydź mają; a Setnicy y Atamani, z Kozaków samych dobrze Rzeczyposp. zasłużonych, ludźi Rycerskich, obierani będą. Pułki y z Pułkownikiem swoim koleją na Zaporozie chodzić mają, dla bronienia tamtych mieysc, y dla zabronienia Tatarom przeysćia przez Dniepr, y aby swawolni po wyspach y rzekach nie kryli się, y z tamtąd *exkursy* nie czynili na morze. Okrom tych żaden Kozak, bez paszportu Komisarza, ważyć się nie będzie, chodzić na Zaporozie. A ktorzyby był od Gubernatora, na Kudaku będącego, poimany, ma bydź na gardle karany. Gdy Woysko Vkrainne w pole wychodzić będzie, powinien y Komisarz zaraz za włosć ze dwiema pułkami wychodzić, zwłaszcza gdy *extraordinarium periculum* nie będzie, y tam się przy czarnym szlaku położywszy, Tatarskim czatom wstręt czynić. A gdyby *extraordinarium periculum* następowało, wszystko Woysko zakupić ma, y tam z nim poydźcie,

poydzie, kędy Hetmańskie nastąpi rozkazanie. *A. 1638. fol. 5. Tit. Ordynacya Woyska Zaporozkiego.*

Ciż Kozacy w służbie Rzeczyposp. będący, od Starostów y Podstarości Ukrainskich, żadnego *præjudicium* cierpieć, ani też sami, w żadne rzeczy sobie nienależące wdawać się, a pogotowiu w prowentach dobr Krolewskich żadnych przeszkód czynić nie mają. Czego Pułkownicy y Komisarz przestrzegać pilno będą. A gdyby w powinności swej niedbalemi byli, mają za to, przed Hetmanem Koronnym odpowiadać. *ibidem.*

Gdy się trafi sprawa między Mieszczaninem w dobrach Krolewskich a Kozakiem rejestrowym, na takich Sądach Podstarości z Pułkownikiem zasiadać będzie. *ib.*

Komisarze na ocerklowanie ośiadłości Kozackich, któreby Kozakom *successive perpetuis temporibus* służyły, aby co rok przypisów nie było z szkodą Rzeczyposp. y uymą prowentów dobr Krolewskich, naznaczeni. *ib.*

Kozacy rejestrowi, tak w gruntach iako y w osobach, uciążeni od nikogo bydź nie mają. *ibidem.*

Mieszczanie, według dawnych praw y zakazów, w Kozaki się sami, ani Synów swoich wdawać, ani nawet Corek swoich za Kozaki wydawać nie mają, *sub pæna confiscationis bonorum. ib.*

Aby Kozacy w odlegleyzych Kraiach Ukrainnych (krom Czerkas, Czehrynia, Korczunia) y w inszych Miastach na samey Ukrainie będących, nie mieszkali, y dobr swoich w Miastach tam nie mieli, zakazano, dla tego, aby się im odcięła wszelka okazya do zchadzek y do buntów, któreby, mieszkając w kupie, uczynić mogli. *ibidem.*

Komisarze naznaczeni, aby weyrzeli w grunty Terechtymirowskie; y co się ukaże, że Kozacy komu *per vim* odjęli, aby to przywrocono było *possessoribus antiquis. ibidem.*

Szerfza ieszcze o Kozakach tych w osobnym skrypcie, *ad Archivum Regni* podanym, iest ordynacya opisana. *ib.*

Do zatrzymania Woysk, Kwarćianego y Zaporozkiego, *in officio*, y do komplanowania y sądzenia *inconvenientium*, ieżliby się iakie z ktorey strony tychże Woysk stało? *Sc. Komisarze naznaczeni. A. 1649. f. 19. Tit. Komisarze.*

Znowu Komisarze, *cum instructione* z Kancelaryi Koron. aby uzpokoili doskonale Woysko Zaporozkie w prośbach iego. *A. 1650. f. 2. Tit. Komisya.*

Odprawiona ta Komisya pod Hadziacem dnia 16. Septembr. w Roku 1658. y przysięga *ab utrinque* ztwierdzona, y za prawo wieczne, *salvis Pactis* z Kurfirsztem Brandeburskim, deklarowana, y *in volumen Legum* do słowa inferowana iest. Przycym Prawa, któreby z iakieykolwiek okazyi naydowały się, tey wolności Woysk Zaporozkich przeciwnie, osobiwie Konstytuc. *A. 1638. y skrypt ad Archivum dany*, iako postanowieniu temu przeciwnie *abrogantur. A. 1659. f. 54. Tit. Aprobacya Komisji.*

Tey Komisji punkta wszystkie naydżiesz resolwowane niżej, y pod inszemi własnymi rzeczy tytułami.

Obożnemu, Sędziom, Asawuom gieneralnym, Pułkownikom, Asawuom Pułkowym, Setnikom, dochod coroczny na Starostwach Ukrainnych uznaczono, który wedle Przywileiów Krola IM. JANA KAZIMIERZA, od posesorów wiecznymi czasy brać mają. *A. 1659. f. 55. Tit. Deklaracya łaski.*

Kozacy Zaporozcy, przy posesyi Terechtymirowa z Monasterem y wsiami do niego należącemi, wiecznymi czasy zachowani, y Przywileie onym *eo nomine* dane realumowano, y aprobowano. *ib. f. 56. Tit. Aprobacya Terechtymirowa.*

Do odprawienia Posłów Kozackich Zaporozkich, Deputaci naznaczeni. *vid. Tit. Deputaci.*

Kozakom Zaporozkim zapłata *stipendiorum*, pro ultimis diebus Men. Junii 1647. we Lwowie naznaczona *Sc. A. 1646. f. 9. Tit. Zapłata Woysku Ukrainnemu.*

Kozakom Zaporozkim *rebellibus*, y tym co przy nich, amnistya dana. Ktorey nikt wzruszać nie ma, *sub pænis violationis Pactorum. W Komisji Hadyackiej. A. 1659. f. 50. §. A ponieważ. Sc §. Nad to Kaduki.*

Kaduki także po nich uproszone *cassantur. ibid.*

Tymże konzystencya w tychże Woiewodztwach y Ziemiach naznaczona, w których przedtym zostawali. *ib. §. Konzystencya.*

Tymże wszelakie wolności, Przywilejami Krolow Polskich nadane, confirmowano, deklarując: iż z Futorow Kozackich, wsi, Miasieczek y domow, żadnym pretextem żadne podatki wyciągane od nikogo być nie mają, ale jako ludzie Rycerzcy, od wszelakich ciężarów, także od cel, myt, po wszystkiey Koronie y W X Lit. tudzież od Sądow wszelakich Starostow, Dzierżawcow, Panow y ich Namieśnikow, wolni zostawać będą, tylko pod samego Hetmana Woysk Ruskich iurysdykcyą zostawać powinni. Naostatek wszelakie napoje, łowy polowe y ręczne, y inne Kozakow pożytki, według starych zwyczajow, przy Kozakach wolne zostawać mają. *ib.*

Kozacy nobilitowani będą ci wszyscy, ktorzykolwiek Het. Woysk Ruskich *alias* Zaporozkich prezentować będzie, tak iednak miarkując, żeby z każdego Pulku sto być mogło nobilitowanych. *ib.*

Kozakom Zaporozkim, ktorzy po uzpokoieniu przez Komisya Hadyacką, protekcyą Moskiewską przyjęli, znowu amnityą dano. Y Kaduki tak po nich iako y po Szlachcie przy Woysku ich, od zaczęcia wojny aż dotąd zostaiącey, uproszone, ogółem wszystkie zkałowano, y że Kadukiem żaden nie ma bronić obięcia dobr, *sub pana infamie*, deklarowano. Przytym Komisya Czudnowską, przez którą y Hadyacka reasumowana, tak iako te obiedwie Komisye w łobie brzmią, (wyjąwszy y zkałowawszy tytuł Xięstwa Ruskiego, y prerogatywy do tegoż Xięstwa należące, ponieważ samo Woysko Zaporozkie za niepotrzebne toż Xięstwo być rozumie) aprobować pozwolono. *A. 1661. f. 60. Tit. Deklaracya łaski.*

Tychże wszystkich od najmniejszego do największego, przy wolnościach, przywilejach y asekuracyach y pomienionych, Czudnowskiej y Hadyackiej, Komisjach zachowano. *ib.*

Hetman Zaporozki z woyskiem swym buntownikow, gdyby się tak na Zapbrozu, iako kiedykolwiek w Ukrainie bunt iaki pokazał, znosić iako nieprzyjaciół powinien. *w Komisji Hadyackiej. §. Jeżeli się kiedy.* In volumine Const. *A. 1661. fol. 61. Tit. w Imię Trycy Świętej.*

Kozacy do żadnych Państw Hana Krymskiego inkursyy czynić nie powinni, y dobre z nim zachować mają sąsiedztwo, ani żadney przeszkody w pasach, które zdawna pozwolone były, Ordow czynić nie powinni. *ib. f. 62. §. Hana I M.*

Hetman Zaporozki Woyska swego *metriculam*, albo register Kozakow, Pulkow, Sertni, po imieniu y przezwisku każdego opisałwszy, z podpisem ręki swej *ad Archivum Regni* oddać powinien. *ib. f. 61. §. A żeby już między Kozakami.*

Potym z tymże Woyskim Zaporozkiem Komisya w Ostrogu odprawioną, y oraz Przywilej potwierdzenia ich wolności z Kancelaryi Koronnej dany, aprobowano. *A. 1670. f. 16. Tit. Aprobacya Komisji.*

Kozakom Zaporozkim miejsca pewne w Ukrainie, dla osiadania y mieszkania, naznaczyć y wydzielić postanowiono. A przytym z Skarbu Koronnego, z podatkow na Seymie terażniejszy uchwalonych, Sumę sześciudzieści zł. Polskich *moneta currenti* wyliczyć naznaczono. *A. 1677. fol. 6. Tit. Konserwacya Woyska Zaporozkiego.*

Kozacy Drobobuscy na posłudze Zamkowej, pod iurysdykcyą Przełożonych tamiecznych, przy gruntach swoich zostawać mają. *A. 1647. fol. 6. Tit. Naprawa murów Smoleńskich.*

Kozakow Nizowych y Ukrainnych, pod Hetmanem Mohylą w służbie aktualney zostaiących y tych, ktorzyby się do tegoż Hetmana na imię Krolewskie garnęli, y Ukrainę osiadać chcieli, pod Protekcyą wzięto; wszystkie wolności, swobody y Przywileje onym aprobowano, y Komisarzow do rozporządzenia y ubezpieczenia sadowienia się Ukrainy naznaczono. *A. 1685. f. 12. Tit. Ubezpieczenie Woyska.*

Reasumując Konst. 1646. *sub titulo* o zaciągu, Woyska Kozakow w Kriowskim y Bracławskim Woiewodztwach, zwiniono y rozpuszczono, y usługę wypowiedziano *sub rigore* w teyże Konst. 1646 *expresso.* *A. 1699. f. 50. Tit. Zwinienie Kozakow.*

O Kozakach. *plura vid. Tit. Woysko.*

O Daninach ich. *vid. Tit. Dobra.*

O Komisjach, Deputacyach. *vid. Tit. Komisye. Tit. Deputaci.*

O swawoli ich y inkursjach w Państwa sąsiedzkie. *vid. plura Tit. Pakta.*

K R O L.

Krol, co od Krolestwa nieślusnie odpadło, zdobywać y granic nie umnieyszać, ale wedle możliwości przyczyniać powinien. *A. 1550. f. 2. §. A to cobykolwiek.*

Toż wyraźniej w przysiędze Krola Henryka: *Omnia illicitè à Regno Magnoque Ducatu Litvanie & Dominis eorundem quocunque modo alienata, vel bello, vel quovis alio modo, distracta, ad proprietatem ejusdem Regni Poloniae Magnique Ducatus Litvanie aggregabo, terminosque Regni, & Magni Ducatus non minuam, sed defendam & dilatabo. A. 1573. f. 227. §. Omnia illicitè.*

Y potym inși wszyscy Krolowie, aż do teraźniejszego Krola IM. szczęśliwie nam Panującego, przysięgali na to, temiż słowy. Co patet z Juramentow ich, na początku Konst. Seymow Koronacyalnych inferowanych: Jako to *A. 1576. 1588. 1632. 1649. 1670. 1676. 1697. Toż & in Pactis Conventis. A. 1632.*

Co od Moskwy odyska, to powinien Szlachcie Litewskiej przywracać. *A. 1569. fol. 177. §. Takież.*

Znowu: co od Moskwy rekuperować będzie, to ku dobremu Rzeczyposp. Korony y W X Lit. obracać ma, zachowując każdego przy własności swojej, według związku Unii. *A. 1611. f. 1. Tit. Poparcie.*

Krol nie ma być Koronowan, ażby pierwey od wszech Stanow dobrowolnie, wedle *Herburt. fol. 160. Tit. Rex* Przywileiow, Koronie Polskiej od Krolow danych, obran był. Ktorego Arcybiskup Gnieźnieński, wedle Przywileiu onemu od Krola Kaźmierz nadanego *in A. & fol. 161. 1451 z temi Biskupami, którzy do tego wedle dawnego zwyczaju należą, koro-* *Tit. Rex e-*
nować ma, nie kto inšy. *A. 1550. f. 3. §. A naprzod. lectus.*

Krol pierwey, a niżeli koronowan będzie, powinien Stanom Rzeczyposp. wszystkie Prawa, przywileie y wolności, które są y które mu podane będą, *post Electionem* poprzyśiądz. A mianowicie: pokoy pospolity między rozerwanemi y różnemi ludźmi w wierze y nabożeństwie zachować. Szlachty za granicę Koronną nigdy nie ciągnąć żadnym obyczajem, ani prośbą swoją Krolewską, ani *solutione quinque marcarum super haslam*, także pospolitego ruszenia, bez uchwały Seymowej nie czynić. *W Konfederacyi gieneralney Warszawskiej, po śmierci Krola Augusta. A. 1573 fol. 208.*

Toż reasumowano y w późniejszych Konfederacyach gieneralnych Warszawskich, *sub Interregnis*; dokładając iednak tego: iż po przysiędze uczynionej powinien to Krol y Konstytucjami Seymowemi utwierdzić.

Krol według formy Krolowi Henrykowi podaney przysięgać ma. *A. 1576. f. 278. §. Nad ktore to umocnienie.*

„*Ktora forma taka jest: Ego Henricus Dei Gratia Electus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae &c. (enumerentur omnes tituli) per omnes Regni Ordines utriusque gentis, tam Poloniae, quam Lithuaniae ceterarumque Provinciarum, communi consensu libere electus, spondeo & sancte juro DEO omnipotenti, ad haec sancta JESU Christi Evangelia, quod omnia jura, libertates, immunitates, privilegia publica juri communi utriusque gentis et libertatibus non contraria, ecclesiasticas & saeculares, Ecclesiis, Principibus, Baronibus, Nobilibus, Civibus, Incolis & quibuslibet personis cujuscunque status & conditionis existentibus, per Divos Praedecessores meos, Reges, & quoscunque Principes, Dominos Regni Poloniae & Magnos Duces Lithuaniae; praesertim vero Casimirum antiquum, Ludovicum Loïs nuncupatum, Vladislaum secundum Jagellonem dictum, Fratremque ejus Vitholdum Magnum Ducem Lithuaniae, Vladislaum Tertium Jagellonis Filium, Casimirum Tertium Jagellonidem, Joannem Albertum, Alexandrum, Sigismundum primum, Sigismundum secundum Augustum, Reges Poloniae & Magnos Duces Lithuaniae, juste & legitime datas, concessas, emanatas, & donatas, ab omnibusque ordinibus tempore interregni statutas atque sancitas, mihi oblatas (przydano w późniejszych formach to: nec non Pacta conventa Oratorum meorum, nomine meo, cum Ordinibus) manu tenebo, observabo, custodiam, tuebor & adimplebo in omnibus conditionibus, articulis & punctis, in iisdem expressis. Pacemque & tranquillitatem inter Disidentes de religione tuebor, manu tenebo, nec non ullo modo, vel jurisdictione Nostra, vel Officiorum Nostrorum & Statuum quorumvis auctoritate, quemquam affici op-* „*pri-*

„primique causa religionis permittam, nec ipse afficiam, nec opprimam. Omnia
 „illicite a Regno Magnoque Ducatu Lithuania & Dominiis eorundem quocun-
 „que modo alienata, vel bello, vel quovis alio modo distracta, ad proprietatem
 „eiusdem Regni Polonia Magnique Ducatus Lit. aggregabo, terminosque Regni &
 „Magni Ducatus non minuam, sed defendam & dilatabo, justitiam omnibus Inco-
 „lis Regni, juxta Jura publica in omnibus dominiis constituta, absque omnibus
 „dilationibus & prorogationibus, administrabo, nullo quorumvis respectu habito.
 „Et si (quod absit) in aliquibus juramentum violavero, nullam mihi Incolæ Re-
 „gni omniumque Dominiorum cujuscunque gentis, obedientiam prestare debe-
 „bunt. Imo ipso facto eos ab omni fide, obedientia Regi debita, liberos facio;
 „absolutionem nullam ab hoc meo juramento à quoquam petam, neque ultro obla-
 „tam suscipiam. Sic me DEUS adjuvet. ib. fol. 226.

De non præstanda obedientia Krolowi, gdyby w czym przeciwko Prawom, wolnościom, artykułom y kondycyom wykroczył, albo czego nie wypełnił, *declaratur* temi słowy: „Si quid ejusmodi per aliquem humanum errorem, ut fit, Serenitati ejus
 „exciderit, aut obrepserit, in quo jus & libertas communis lædi videretur, non sta-
 „tim propterea suam Serenitatem solvi aut laxari existimari debere; Sed tum de-
 „mum, si (quod absit) à volente & sciente Serenitate ejus Jura aut libertates Nostræ
 „ita, aut per potentiam opprimerentur, aut per contemptum & temeritatem in
 „dubium vocarentur, ut ne admonitione quidem Senatus, aut reliquorum Regni
 „Ordinum quicquam profectum esse videatur. A. 1567. fol. 279. Tit. De-
 claratio.

Objaśniono to dostateczniej temi słowy: Gdzieby, strzeż B o ż e! z iawnego a przed-
 sięwziętego umysłu Naszego, prawo pospolite było przez Nas zgwałcone, albo kto
 mimo toż prawo y wolność pospolitą, oprymowany był, y mogło to być iawnie wrze-
 czy y w skutku ukazano; tedy to wolno będzie każdemu, z Senatorem którymkol-
 wiek Ziemi swej komunikować, a on Senator X. Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu
 iako Prymasowi obwieścić. Który zaś, bądź sam, bądź z drugimi Senatorzy, porozumia-
 wszy się z nimi, ma w tym Nas, albo Sukcesory Nasze napomnieć, a My gdzie-
 by się pokazało wykroczenie iakie, poprawić tego będziemy powinni. Co gdzieby się
 nie stało; ma z innemi P. P. Senatorzy tenże X. Arcybiskup to powtórzyć. A na
 koniec ieżliby potrzeba to okazowała? y na Stany to na Sejmie włożyć. Gdzie
 ieżlibyśmy słusznej przyczyny y potomkowie Nas, w sprawie tej, która będzie
 wniesiona, y postępkowi w niej nie dali, y za temi instancjami nie uczynić nie chcie-
 li; dopiero Stany wszystkie mają się w tym zachować podług artykułu, *de non præ-*
standa obedientia. A. 1607. f. 867. §. *Wszakże My*.

Deklarowano to znowu temi słowy: Ieżliby ktokolwiek stanu szlacheckiego, lub Sena-
 torskiego, umyślny gwałt, albo co przedsięwziętego, ku naruszeniu całości Rzeczy-
 posp. y wolności być widział; będzie to mógł zawzdy, bądź X. Arcybiskupowi
 Gnieźnieńskiemu iako Prymasowi, bądź P. P. Senatorom przy Krolu, wedle Kon-
 stytucyi mieszkalącym, bądź któremu inżemu z Senatorow, lub swego, lub inżego
 Woiewodztwa, donieść, y na nie włożyć. Ktorzy albo spólnie wszyscy, albo
 którykolwiek z nich przestrzedz y napomnieć Krola będzie powinien. A gdzieby
 się przestrodze albo napomnieniu nie dosyć od Krola stało; wolno to będzie każdemu
 z tych Senatorow, wolno y samemu Szlachcicowi, któryby tę przestrożę do nich od-
 nioś (gdzieby oni w tym pierwszym napomnieniu byli niedbali) na Sejmik uprzy-
 wileiowany, przed walnym *immediatè* onego czasu Sejmem, na Stan Szlachecki
 włożyć, y Posłom zlecić, aby Krola w tym upomnieli. Co gdyby nie szło, ani by
 Krol po tym wtorym napomnieniu poprawić tego nie chciał, w czymby się uyma
 wolności y swobod pokazała; mają to włożyć na wszystkie Stany na onymże Sejmie
 będące. A gdzieby Krol za tym trzecim upomnieniem w sprawie tej, któraby wnie-
 siona była y postępkowi jej, słusznej przyczyny nie dał, y za temi instancjami nie
 uczynić nie chciał, a byłoby to dowodnie y dostatecznie pokazano, iż się od Krola
 całości R. P. y wolności ubliżenie dzieje; dopiero Stany mają się zachować, wedle
 artykułu, *de non præstanda obedientia*. A ieżliby też kto, pominawszy te stopnie y
solennitates tu wyrażone, kupieniem ludzi wojennych y tumultami, pokoy pospo-
 lity, pretextem tego, iakoby się co przez Krola całości Rzeczyposp. wolności szko-
 dliwego

dliwego działa, wzruszał; ma być na Sejm pozwany, y *per Ordines Regni in absentia* Krola sądzony. A. 1609. f. 888. Tit. Deklaracya Artykułu.

Krol, za żywota swego, Sukcesora na Państwo nie ma władać, żadnym wymyślnym sposobem, ani *titulum Heredis* używać, ale po śmierci jego, wolne obieranie Krola wżem Stanom Koronnym zostawać ma. *vid. Tit. Elekcyja.*

O tymże naydźleż in *Pactis Conventis Krolow.*

Ktoby chciał być na Krolestwo Kandydatem w Polsce, *à loco & confessu electionis abesse* powinien. A. 1633. f. 13. Tit. *Candidatus.*

Krol na tronie swym zostawać ma *ad vitae suae tempora.* W *Exorbitancyach* na Elekcyi Krola I M. Michała. A. 1669. §. In materia *abdicationis.*

Tenże *abdicationem Statibus Regni* nie ma proponować, ani wzmianki czynić *eligendi Regnantis in vita sua*, ani *de eligendo cum aliquo intra vel extra Regnum conferre, aut componere, sub legibus antiquis, de non praestanda obedientia sancitis.* *ib.*

Krol Katolik powinien być zawsze wybieran. Także y Krolowa teyże Katolickiey Rzym- skiey Religii powinna być, *sive natione sive vocatione.* *ib.* §. *Rex Catholicus.*

Krol żenić się nie może, bez wiadomości y pozwolenia P P. Rad obudwu Narodow. Ani ro- zwodow, okrom takowych przyczyn, ktore piśmem y słowem Bożym są wyrażone, *temere* czynić. A. 1576. f. 256. §. A iż na *Małżeństwie.*

Znowu o tymże *iisdem verbis.* *ib.* f. 278. §. A iż na *Małżeństwie.*

Krol w Polsce, nie gdzie indziej, od Polakow y od Litwy, *absentiā* ktorey strony *non obstante*, ma być wybieran, gdy od tych, którym to należy, będą na Elekcyę we- zwani. A. 1564. f. 56. §. *Naprzod co się.*

O tymże: A Rady y wszystkie Stany Korony Polskiej y W X Lit. na elekcyę Krola *ex debito* wzywani być mają. A. 1569. fol. 174. §. A temu obojemu Na- rodowi.

Krol w Krakowie ma być Koronowan. A. 1564. f. 56. §. *Naprzod co się.* Et A. 1596. fol. 174. §. A temu obojemu Narodowi & 1638. f. 25. Tit. *Koronacya.*

Od Arcybiskupa Gnieźnieńskiego ma być koronowan. *vid. Tit. Arcybiskup.*

Krol *Pačta & Fadera* z P P. postronnemi, zwłaszcza z pogranicznymi, nie ma zawierać bez wiadomości Senatorow, zwłaszcza przy boku jego rezydujących, ani Legacyy wypra- wować, słuchać, odprawować. A. 1588. f. 457. Tit. *De Pačtis & Federibus.*

Powinien ie z temiż postronnymi po Koronacyi swoiey ponowić. *ib.*

Toż y na drugich Seymach *Coronationis*, iako to, A. 1649. 1670. 1676. 1697.

Krol o wojnie, ani o pospolitem ruszeniu, nie zaczynać nie ma bez Seymu. Tenże, czasu wojny co powinien? *vid. Tit. Wojna.*

Krol nie ma wydawać listow przypowiednych na woluntaryyskie W X Lit. chorągwie, ani zaściagow y suplementow ludziom *alienae nationis* pozwalać, *sub nullitate.* A. 1661. f. 16. Tit. *Woluntaryyskie.*

Krol granic Koronnych nakładem swoim bronić powinien. A. 1576. fol. 254. §. *Granice Koronne.*

O tymże na inszym mieyscu. *ib.* f. 262. §. A iż *przerzeczone.*

Znowu o tymże: iż granic Koronnych obojga Narodow, y wszystkich Państw do Korony należących, od wtargnienia nieprzyjaciela wszelakiego, nakładem swoim, po- winien bronić. A. 1576. fol. 276. §. *Granice Koronne.*

Krol *donata sibi & inscripta* na Seymie tylko ma dochodzić. A. 1562. fol. 25. Tit. O *karaniu.*

Zostawiono in *robore* Krolowi *donata & inscripta.* A. 1565. fol. 89. Tit. *Statut Alexandrow.*

O tymże na inszym mieyscu: iż na Seymie mają być dochodzone, ale *bona litigiosa* Krol przyjmować nie ma. *ib.* fol. 90. Tit. *Rzeczy zapisane.*

O dobra swoje wolno Krolowi, *juxta praescriptum Statuti* czynić, y onych zawsze do- chodzić. A. 1569. fol. 186. §. *Konstytucya o Liściech.*

O tymże *iisdem verbis.* A. 1578. fol. 328. §. A *ieźliby kto.*

Plura *Tit. Dobra & Tit. Pozwy.*

Wakanse iako ma Krol rozdawać? *vid. Tit. Wakanse.*

Vrzędy Koronne y WXLit. także Dygnitarstwa, przy dawnych Prawach, władzach &c. powinien Krol zachować. *vid. Tit. Vrzędy.*

Krol win przesądzonych na Szlachcie, nikomu nie ma dawać. *A. 1550. fol. 4 §. Win przesądzonych.*

Krol wszystkie Państwa ma solą opatrować. *ib. §. Soli doślatkiem.*

O soli plura vid. Tit. Sol.

Krol sygnetu żadnego używać nie ma, ani pieczęci osobney w sprawach Rzeczyposp. *tam intra quam extra Regnum*, iedno Koronnych pieczęci, ktore przy Kancelarzach y Podkancelerzych, tak Polskich iako y Litewskich, są. *A. 1576. fol. 255. §. Obiecuemy też.*

O tymże *iisdem verbis. ib. fol. 277. §. Obiecuemy też.*

Znowu o tym: a coby *in contrarium* wyszło, to ma być *irritum*. *A. 1607. fol. 873.*

Tit. O Pieczęci Pokoiowej.

Y znowu o tymże *A. 1646. fol. 2. Tit. O Zaciągu.*

Y znowu: iż pieczęci pokoiowej ani sygnetu, do spraw Rzeczyp. według praw dawnych zażywać, ani Przywileiow żadnych, ani Uniwersałow na podatki, ani na Lustracye, pod pieczęcią taką, ani pod Koronną *ex Senatus Consulto*, wydawać nie ma. w *Exorbitancyach na Elekcyi Krola I M. Michała. A. 1669. §. O Pieczęci.*

Pozwolono było pieczęci Pokoiowej, między Elekcyą a Koronacyą, zażyć Krolowi I M. terażnieyszemu, do Uniwersałow na Seymiki, *in quantum* by po pierwszych Seymikach zaszło niebezpieczeństwo; także do wiści na pospolite ruszenie, *in casu periculi*; także do Nominacyi na Arcybiskupstwo Gnieźnieńskie, aby *Sedes Primatialis* długo nie wakowała. Warowano iednak, że *usus* teyże pieczęci do pomienionych okurencyi, tylko *pro hac sola vice*, ma być, y *derogare* nie ma prawu gieneralnemu, o pieczęci pokoiowej, *in volumine Legum* wyrażonemu. Warowano y to, że *Regalia* inne wszystkie, do Seymu *Coronationis* przy Rzeczyposp. zostawać mają. Na Seymie *Electiois. A. 1674. Tit. Oznaymienie Krola.*

Zakazano też było, wydawać Przywileie pod Szwedzką Pieczęcią. *A. 1607. fol. 840. Tit. O niewydawaniu.*

Krol władzą Iwoią nie konkludować nie ma, ale się iak nayspilniey starać powinien, aby wszystkich Senatorow zdania, do iedney sentencyi przywieść mógł. *vid. Tit. Senator.*

Krol wykładow nie ma przypuszczać, ani wywodow żadnych z prawa obcego na daniny, prawem dziedzicznym nadane, aby miały być za Lenna poczytane. *Miałeś już o tym sub Tit. Dobra.*

Krol podatkow nie ma stanowić bez Seymu. *vid. Tit. Podatki.*

Krol gwardyi swoiey więkzey nad dwanaście set mieć nie powinien; którą *ex solis* tylko *Indigenis* Koronnych y W. X. Lit. & *incorporatarum Provinciarum* constituet. *A. 1646. fol. 2. §. Gwardya zaś Nasza.*

Taż gwardya, przy boku Krolewskim będąca, *propriis stipendiis*, bez szkody obywatelow Rzeczyposp. z własnych prowentow Krolewskich żyć ma. *ib.*

Nad tą gwardyą starszy Szlachcie Polski, albo Litewski, lub z Woiewodztw, do Korony y WXLit. należących, *possessionatus*, Krolowi y Rzeczyposp. przysięgli, być ma, y pod władzą y iurysdykcyą Marszałkow obojga Narodow zostawać. *ib.*

Znowu: iż Krol, na koszcie Rzeczyposp. gwardyy ieżdnych mieć nie powinien; ani więcey na własną potrzebę swoię nad 1200. którym z skarbu swego płacić ma. A starszy nad niemi ma być Szlachcie Polski albo Litewski. Czego Marszałkowie przestrzegać powinni, *sub privatione Officii. W Exorbitancyach na Seymie Krola I M. Michała. A. 1669. Tit. Gwardye.*

Krol przy boku swoim nie powinien trzymać cudzoziemcow, ani ich opatrować, ani im Urzędow dawać &c. *vid. Tit. Cudzoziemcy.*

Krol I M. Michał, y terażnieyszy Krol I M. *in Pactis Coventis* obiecali, nad to prawo, ktore o cudzoziemcach jest napisane: iż cudzoziemcow na indygienaty y nobilitacye promowować nie będą, tylko dobrze zasłużonych w okazyach wojennych &c. Ani im dobr Ekonomicznych, Starostw, Zup solnych, Pisarstw Skarbowych (*in Pactis Krola*

Krola Michała więcej ani Regiencyi, Metryk Koron. y W X L. Sekretarstw y Pisarstw Pokoiowych, ani *in genere* wszystkich administracyi, Skarbowych, Lustratorskich dawać będą, ani Myt, Cel, Komor, arendować pozwolą, tylko Szlachcie *bene possessionatis*. Czego Podskarbiowie Narodow przestrzegać mają. Ktorzy to *Extranei merè*, ani administrować, ani trzymać żadnych Dobr Krolewskich y Rzeczyposp. nie mają, *sub nullitate contractus & pœna 2000. marc. ad instantiam cui usvis nobilis, in Judiciis Tribunalitiis ex registro causarum fisci vindicanda*, a w W X Lit. z iakiegokolwiek rejestru. Komendę także w Dobrach Krolewskich &c. *Extraneis & plebeis* dawać nie będą, tylko Szlachcie *bene meritis*, od P P. Hetmanow oboyga Narodow zaleconym.

Krol Listy y wszystkie sprawy y Legacye, ięzykiem tylko Polskim albo Łacińskim, expedyować ma. *W Exorbitancyach na Elekc. Krola I M. Michała. A. 1669. Tit. O Pieczęci.*

Krol do przyrodzonego ięzyka, dla korespondencyi prywatnych, może mieć iednego Sekretarza od P P. Pieczętarzow oboyga Narodow, *Reipubl przysięgłego, in rotam Secretariorum Regionum*, który Sekretarz ma być narodu Polskiego. *ib.*

Krol rady pokoiovey y prywatney miewać nie powinien, ale zawsze proponować ma materye przez Pieczętarze oboyga Narodow, y one z P P. Rezydentami z Seymu naznaczonemi decydować. *ib. Tit. De Secretis Consiliis. vid. Tit. Senator.*

Krolow Długi. *vid. Tit. Długi.*

Krol dwu Urzędow, tak w Koronie iako y w W. X. Lit. iednemu konferować nie ma. *vid. Tit. Incompatibilia.*

Krolewskie Dobra. *vid. Tit. Dobra.*

Krolewskie Ekonomie. *vid. Tit. O Ekonomie. Tit. Dobra.*

Krolewskich dobr z Ziemskimi rozgraniczenie. *vid. Tit. Granice.*

Krol bez konsensu wyraźnego wŹszch stanów Rzeczyposp. za granice z Państw wyieźdzać nie ma, *A. 1641. fol. 4. Tit. O odieździe Krolow Polskich.*

Krol August, za żywota Oyca swego Zygmunta Pierwizego, Krolew Polskim obrany y *Herlurt. fol. 157. Tit. Idem* koronowany, y w siedm lat po Koronacyi swojej, *more solito*, w Kościele przysięgał, a w dwanaście lat to jest: po śmierci Oyca swego (przy którym wszystkie władza, *St. f. Rex.* zwierzchność Krolewska, *non obstantibus premissis*, do śmierci onegoż trwała) *Clavum Regni* obiał, y wszystkie Prawa y wolności, publiczne y prywatne, Stanom Koronnym y wszelkim ludziom potwierdził. *A. 1550. f. 1. Tit. Przywilej Krola Zygmunta Augusta.*

Tenże *improvis* będąc, Prawa dziedzicznego na Xięstwo Litewskie Koronie Polskiej ustępuie, y wyrzeka się na wieczne czasy. Jeźliby jednak miał Potomstwo, a na Krolestwo nie było wzięte; Rzeczyposp. ma one *sufficienter* opatrzyć. *A. 1564. f. 49. Tit. Deklaracya o Vnii.*

Znowu o tymże *cum conditione* opatrzenia, iako wyżej, Potomstwa iego. *A. 1569. fol. 174. §. Succesio I. K. Mei.*

O opatrzeniu tym, do drugiego Seymu radę odłożono. *ibid. fol. 195. §. A iż dla.*

Pogrzebowi iego miejsce w Krakowie, a czas dzień 28. Septembr. w Roku 1573. naznaczone. Na który pogrzeb wszystkim Chorążym każdego Woiewodztwa y Powiatu, tak iako ich powinność nieście, dla zwykley ceremonii stawić się kazano. *A. 1573. f. 220. Tit. Oznaymienie Krola nowo obranego.*

Dla uczciwości prowadzenia Ciała do Krakowa, y zoiobna do prowadzenia Krolewny Iey Mei na pogrzeb, niektorzy Senatorowie, Duchowni y Swietcy, naznaczeni są. *ib. fol. 223. §. A iż przed Koronacyą.*

Y potym do ciała każdego zmarłego Krola, Rezydentów Senatorowie oboyga Narodu, na Konwokacyach gieneralnych Warszawskich *sub Interregnis* naznaczani bywaią, ktorzy do przyszley Elekcyi nowego Pana, powinni rządu wszelakiego y powinności przestrzegać. Marszałkowie, przy Ciałach Krolewskich, powinni zwyczajną swoję iurysdykcyą Marszałkowską do Elekcyi Krola exekwować. *vid. Tit. Marszałek.*

Henryk Andegawenski, Barboński y Alwerneński Xiążę, Brat rodzony Krola Francisuskiego, pod Warszawą na polu wsi, Kamień rzeczoney, dnia 16. Maia w Roku 1573. Krolew Polskim obrany *fol. 220. Tit. Oznaymienie Krola.* Koronacyi iego w Krakowie Sejm *pro die 4 Octobr. in A. eodem* złożony. *ibid.*

Miałem ci tu pokazać, co Krol Henryk obiecał był Akademii Krakowskiej; ale studio opuszczam, y ad volumen ipsum Constitutionum odsyłam cię.

Potym *Stefan Bathory* Woiewoda Siedmigródzki obrany. Ktorego Koronacya naznaczona na Przewodną Niedzielę w Krakowie *in A. 1676. fol. 248. Tit. Naznaczenie Koronacyi Krolewskiej.*

Elekcyja Krola Stefana pod Andrzejowem potwierdzona, a Krola Zygmunta III. pod Wislicą poparta.

Potym Zygmunt III. Syn Krola Szwedzkiego Jana, Wnuk po Corce Krola Zygmunta Pierwszego. *A. 1587. fol. 430. Tit. Reces Warszawski.*

Koronacyi jego w Krakowie dzień 18. *Octobr.* naznaczony był w Roku 1587. lecz nie przypadła, aż *ultimis diebus Decembris Anni ejusdem.*

Tegoż odjazd do Szwecyi. *vid. Tit. Odjazd.*

Temuż Krolestwo Szwedzkie pozwolono rekuperować, y pomoc do tego obiecana. *A. 1616. fol. 2. Tit. O Szwecyi.*

Tegoż Pogrzebowi w Krakowie dzień 24. Stycznia naznaczony; na Seymie Electionis *A. 1632. f. 8. §. Życząc y w tym.*

Potym *Władysław IV.* Syn Krola Zygmunta Trzeciego, na Państwo wybrany, die 27 *Septembris A. 1632.*

Koronacyi jego dzień 30. Stycznia *A. eodem.*

A Pogrzebu dzień 14. Stycznia *A. 1648.*

Potym *Jan Kazimierz* Krolewic, Syn także Krola Zygmunta Trzeciego obrany *A. 1648.*

Koronacyi jego dzień 17. Stycznia *A. 1649. w Krakowie.*

Przy dostojenstwie jego Stany Rzeczypośp. zdrowia swoje y substancye ważyć ochotnie, y całą życzliwości wiarą, y cnotą swoją, w każdey okazyi przy nim stawać, przyrzekły sobie iednostaynie, pod obowiązkiem sumnienia; A między sobą zobopolną iedność y zgodę trzymać, ani się w żadnym niebezpieczeństwie nie odstępować. *A. 1662. fol. 1. Tit. Oświadczenie.*

Tenże abdykował. *A. 1668. die 16. Septembris.*

Diploma ejus, quo absoluntur subditi ab obedientia, & Diploma Reversale nomine Statuum, reperies in Volumine A. eodem.

Prowizya mu naznaczona. *vid. Tit. Sumy.*

Potym *Michał Korybut* Xiążę IM. Wisniowiecki obrany. *A. 1669.*

Koronacya jego w Krakowie dnia 1. *Octobr. A. eodem* odprawila się; ale Sejm zerwany iest. Na ktorego mieysce inszy *in A. 1670.* złożony. Stany Rzeczypośpolitey obowiązały się, przy dostojenstwie jego stawać y każdego, któryby co przeciwko jego Elekcyi iawnie, lub zkrycie zaczynać chciał, *pro hoste Patrie & perduelli* mieć, y na wieczną jego skazę powstać deklarowały. Nad to wszystkie *scripta* wolney Elekcyi *prajudiciofa*, y z kimkolwiek, w czymkolwiek, y gdziekolwiek formowane, także pisma y *prajeđa*, ktoreby do dyffidencyi publiczney okazyą bydź mogły, zkaśowały y anihilowały. Waruiąc: że ktokolwiek, w Osobie jego, iakie przestępstwo prawa pośpolitego mógłby postrzec, wolno każdemu, procesem według Konstytucyi *A. 1609. de non praestanda obedientia* postąpić, y Krola tak, iako pomienione Prawo mieć chce (ktore wiecznemi czasy w swojej powadze zostawać ma) ostrzedz. *A. 1670. fol. 13. Tit. Obowiązek.*

Tenże deklarował, że iako *Pačta conventa, secundum formam juramenti à Republ.* sobie podane, *sincerâ mente* poprzyściągł, tak ich *inviolabiliter* we wszystkich punktach dotrzyma. *ib.*

Tenże co na Seymie *Pacificationis ex parte sua* Stanom Rzeczypośp. *ratione* praw, wolności, swobod, przyrzekł; *patet ex Constit. A. 1673. fol. 1. Y ex Diplomate* tamże inferowanego. *fol. 4.*

Pogrzeb jego, y oraz Ciała Krola IM. *Jana Kazimierza* z Francyi przywiezionego (*bo w tamtym Państwie fatis cesit*) *pridie Coronationis* Krola *JANA III.* odprawiony iest *A. 1676.*

Potym *Jaśnie Wielmożny IM. P. Jan Sobieski* Marszałek y Hetman W. Koronny, Krolew obrany *A. 1674. Który Janem III. nazwany.*

Koronacyi iego dzień 22. a Seymowi 24. Lipca A. eodem w Krakowie naznaczono było; y oraz ieżliby dla następujących nagłych na Rzeczposp. niebezpieczeństw, doysć nie mogli Seym Coronationis na tym terminie; dano mu w moc odłożenie Koronacyi ad diem primam, a Seymu Coronationis ad diem tertiam Ianuarii A. 1675. Lecz gdy ani na pierwszym, ani na wtórym terminie przyisć do tego, dla niebezpieczeństw Oyczyny, nie mogło; na dzień 5. Lutego. A. 1676. Seym Coronationis złożony iest. Tenże przy Starostwach, za dawnymi prawami dożywoćiu swemu podległych, także y Krolowa Iey Mć. ad fata sua, zostawieni, non obstante ad hunc solum actum Constitutione A. 1631. o Wakancyach; z temi kondycyami: że te Starostwa w administracyi Szlachty Polskiej osiadley będą, ktorzy in omnibus causis, Foro & Iudiciis, exemplo inszych Dzierżawcow dobr Rzeczposp. subesse mają. Ecclesie & Reipubl. iuribus, oneribus, Quartâ & Hybernis, per omnia salvis; y że tych Starostw Krolowie porzym do Ekonomii przyłączać nie będą, ale po zeyściu oboygą terażnieyszych Krolestwa Ich Mćw, bene meritis cedere, iako y insze Starostwa, powinne. A. 1676. fol. 24. Tit. Starostwa.

Po Krolu I Mći Janie III. na Seymie Eleſtionis zaczęty 15. Maji między Warszawą y Wola, a 27. Junii 1697. zakończonym, Naiśnieyszy FRIDERICVS AVGVSTVS Xiążę Saski Elektor, za odebraniem wielu świadectw authenticis documentis y legalizacyą I. X. Nuncyusza Sedis Apostolicæ, że iest ipso actu Catholicus, Krolom obrany, ktorzy AVGVSTW TORY nazwany, przez I. X. Biskupa Kuiawskiego (gdyż na ten czas Xiążę I Mć. Arcybiskup Gnieźnieński osoby Xćia de Conty odstąpić nie chciał) nominowany. Paſta Conventa inter Statûs Reipubl. y Plenipotentem tego Krola I Mći obranego zpisane są, y Poſlowie z tego Seymu Eleſtionis wyſłani, zapraszając go ad capeſſendum Regni Thronum. Koronacya iego w Krakowie na Seymie 15. Sept. eodem An. odprawila się.

Pokoy wieczny Krol I Mć AVGVSTW iedenastej Artykułach z Cesarzem Tureckim zawarł ad Carlowitz in Sirmio, in congressu generali confederatorum Plenipotentiariorum 26. Jan. 1699.

Krol I Mć AVGVST II. po przyſięgi Stanom Rzeczposp. wszystkie Prawa, Przywileie y Wolności, na Seymie Coronationis 1697. fol. 6. Tit. Konfirmacya.

Paſta Conventa z Krolm I Mći AVGVSTEM II. uczynione przedrukować kazano, & in volumen Legum ingrosowano, z Rotą Juramentu Deputatów ad Paſta Conventa. 1699. fol. 4. Tit. Przedrukowanie.

Diploma Eleſtionis Krola I Mći AVGVSTA II. dane na Seymie, & in volumen Legum ingrosowane, 1699. fol. 25. Tit. Diploma Eleſtionis.

Ubezpieczenie Dostoieństwa Krola I Mći AVGVSTA II. y uzpokoienie Stanow, tak Korony Polskiej, iako y W. X. Lit. Piſma wszystkie Elekcyi przeciwnie kaſowano, y aby napotym skwapliwość iaka podobnych Skryptow, Rzeczpospolitey rozterkow iakich y zamięszania Pokoju pospolitego nie przynosiła, warowano. Y ieżeliby przestępstwo Prawa pospolitego z osoby Jego Krolewskiej Mći iakie postrzeżone było? będzie należało, Procesem według Konst. 1609, de non preſtanda obediencia opisanym poſtąpić, ktore Prawo wiecznymi czaſy w ſwoiej powadze zachowano. Tenże Krol I Mć warunek uczynił za siebie y Sukceſorow, w zachowaniu całości wiary Katolickiej Rzymskiej y wolney Elekcyi, według zwyczajow Praw dawnych y ſwieższych, oſobliwie Konſtytucyi 1670. y że Paſta Conventa poprzyſiężone dotrzyma, y tak się zachowa, iako Anteceſorowie Jego Krolowie; y że ludzi ſwoich woyskowych za granicę wyprowadzi, y nie zostawi, procz ſzczegulney Gwardyi na ſwoim własnym koſzcie 1200. pozwoloney, juxta Paſta Conventa, y to: że by Starsi nad nią tak zostawali, iako w tych Paktach iest warowano y podług Konst. 1646. Tit. O Zaciągu Nowego Woyska. Nawet osoby Niemieckie, per occasionem Woyska Cudzoziemskiego zostające, od boku relegować deklarował; procz Kancelaryi Sakskiej, tak aby w niej nie było więcej nad 6 osob, y żeby w żadne Rady, Sprawy, Civiles, Militares & æconomicas, y Promocye wdawać się nie wazyli. Czego WW. Pieczętarze oboygą Narodow przestrzegać powinni będą; sub penis Legibus descriptis, opocz osob ad minora ſervitia; juxta Paſta Conventa 1699. fol. 39. Tit. Vbezpieczenie Dostoieństwa.

Wszystkie Stany obowiazały się przyſięga, przy Krolu I Mć AVGVSCIE II. y przy wierze S. Katolickiej Rzymskiej, wolnościach y Swobodach, przy całości Rzeczyposp.

posp. nierozdzielney, życiem, krwią y Substancją stawać; y przysięgali *praesentes durante Comitiis*, *absentes* zaś na Seymikach Relacyynych, lubo w Grodach *in praesentia Officii*, kędy zaś Grody *vacant*, y Seymiki Relacyyne zerwane, przed naypierwszym Senatorem albo Vrzednikiem przysiądz powinni. A ci, ktorzy przy Krolu Szwedzkim znayduią się, y onemu *adherent*, *pro hostibus Patriae declarati*, czas w 6 niedziel od zakończenia Seymu, *ad resipiscenciam & accessum* do boku Krola IMci. Alias, *in casum non accessionis personalis*, *& ulterioris contumaciae* do rozdania honorow, Starostw y dzierzaw przystąpić deklarowano; *reservando circumscriptionem bonorum Terrestrium ad Judicium Reipubl.* na przyszłym Seymie; *salvis per omnia iuribus uxoreis injuriatorum & creditorum*, także *donationibus & cessionibus eorundem officiose recognitis* 1703. f. 4. Tit. Oświadczenie się.

Wzajemnie Krol IMci AVGVST II. *Diplomate suo sacrosanctè* przyrzekł, y Stany Rzeczyposp. upewnił: iż wszystkie *pretiosa Jura libertatum & immunitatum*, tudzież *Pacta Conventa* dotrzyma, y nienaruszenie zachowa, y że po zakończoney wojnie Szwedzkiej, *auxiliarne* Woyska swoje wyprowadzi, y nigdy ich w Granice Korony Polskiej y W. X. Lit. nie będzie wprowadzać, żadne *fœdera* bez Rzeczyposp. z postronnemi zawierać nie będzie, iako się do zawartych *in scia Republica* nie zna, y gdyby iakie *per imaginationem obtendi* miały, te *ex nunc rescinduntur & annihilantur*. Nad to: iż wojny żadney *inconsultâ totâ Reipubl.* ani pod imieniem Krola Polskiego *ad externos Principes exoticas personas* wysyłać nie będzie, y owszem *Consiliarios Saxonicos* według Konstytucyi 1699. *removebit*; oświadczaiąc się, iako *in praedictum liberæ Reipubl.* z Krolu Szwedzkim przez żadne osoby nie traktował, y żadnych z nim bez Rzeczyposp. Traktatow nie przyjmie, y że erogowanych Sum, tak *ex occasione* tej wojny, iako y przed wojną y pretenzyi do Związku, *ratione* Szkod w Ekonomiach swoich, nie wspomnie, *& post pacificatam ab intra & ab extra Patriam* Seym Konny *exorbitantiarnm* złoży, na ktorym Autorow y Konzylia rzow Wojny Szwedzkiej y Partyzantow wydać zechce. 1703. fol 5. Tit. Diploma.

Krolowi IMci AVGVSTOW II. dla poratowania zdrowia, *post pacatam Rempubl. extra Regnum, in assistentia* Panow Rad, Vrzednikow, Dworzan Koronnych y W. X. Lit. absentować się pozwolono, y dotrzymanie wiary y należytego według Prawa posłuszeństwa wiarowane. 1703. fol 19. Tit. Pozwolenie odiażd.

Stany Rzeczypospolitey Krola IMci AVGVSTA *iterato circa Solium Regni* utwierdzając, Seymy: Warszawski, Lubelski, Sendomirski, Generalną Konfederacyą y przyszłe wolne Rady, osobliwie walny zjazd Warszawski, *circa tuitionem* Chwały Bożej y Wiary S. Katolickiej, Dostoieństwa Jego Krolewskiej Mci, uchwalone aprobują. Y wzajemnie Krol IMci *Diploma* przeszłe dane, y *solemne atekuracye* Stanom Rzeczyposp. dane, we wszystkich Punktach, Artykulach, Klauzulach y Ligamentach, *sacrosanctè* zachować oblige się. Tym zaś, ktorzy ieszcze w iakieykolwiek Rewolucyi pełną sobie czynią nadzieję, y Szwedom *adherent*, *ad resipiscenciam* 6 niedziel czasu pozwolono; *alias* onych *in casum ulterioris contumaciae*, y nieoddania Krolowi IMci Posłuszeństwa, za wyniesieniem y położeniem mandatow na Dobrach ich dziedzicznych, *precisus omnibus exceptionibus & beneficiis*, na przyszły Reasumpcyi Seymu, sądzić *& ad executionem penarum irremissibiliter* przystąpić deklarowano; *salvis per omnia Jurebus uxoreis, injuriatorum, creditorum*, przez Sady głównych Trybunałow *liquidandorum* 1712. fol. 2. Tit. Vtwierdzenie.

Krol IMci AVGVST, woyska Saskie y Regimenty z Państw Koronnych y W. X. Lit. wyprowadzić za granicę, y że nigdy tychże Woysk Saskich y innych postronnych, pod iakimkolwiek Pretextem, do Korony y W. X. Lit. wprowadzać nie będzie, przyobiecał. Wyprowadzenie zaś ich aby bez przykrości y uciążenia Obywatelow było, w Traktacie Warszawskim 1717. iest umówiono, y oprocz 1200. ludzi, *juxta Pacta Conventa pro custodia sui corporis*, Gwardyą żołnierzy Narodu Saskiego, przez osobliwą dyspensacyą, Krol IMci swoim kosztem trzymać może. Ktora to Gwardya, według Praw, do Jurysdykeyi Marszałkowskiej powinna się zachować. Żołnierze icy występnii przed Pułkownikiem lub Oficerami swemi; a iezeliby sprawiedliwość u nich odmówiona była? przed Marszałkami Kor. y W. X. Lit. sprawić się, y ukrzywdzonym nagradzać powinni będą 1717. fol. 5 - 9. w Traktacie Warszawskim.

Krol IMci AVGVST po odprawionym w każdych dwóch leciech Walnym Seymie, trzy

trzy miesiące każdego Roku mieścić w Saxonii może, ale Wakanfow tam nie ma rozdawać. 1717. fol. 10. W Traktacie Warszawskim.

Krolowi IMci AVGVSTOWI y Sukcesorom *Sanguinis* Prawa wszystkie, cesye y zapisy, na Pałac niegdy Morfztynowski, w Warszawie leżący, y wszystkie inne Pałace, place, grunta, tudzież y Rezydencye, także y Pałac Marymont, ze wszystkimi onych cyrkumferencyami nabyte, aby we wszystkiej mocy y wigorze nienaruszonym, wiecznemi czasy zostawały, wszystkie Stany zezwoliły y aprobowaly. 1726. fol. 52. Tit. Pałac nasz Morfztynowski z gruntami.

O Elekeyi Krola. vide Tit. Elekcyja.

Wszyscy pomienieni Krolowie po Krolu Henryku, na miejscu zwyczajnym, między Warszawą a Wola, obrani są.

Co za Proces około ktorey Elekcyi pomienionych Krolow, y trudności byli? fusc opisano in Volumine Constitutionum.

K R O L O W A.

K Rolewnie Annie kondycją podano, aby spadkow, ktore ma w Koronie, resygnacją po ślubie z Krolew Stefanem przed Koronacją, *cum consensu* tegoż Krola Małżonka swego, *liberè* Rzeczyposp. uczyniła. A. 1576. f. 241. §. Tego dokładając.

Pozwala Krol Stefan na resygnację *hac conditione*: jeżeli od Rzeczyposp. oprawa y opatrzenie Krolowy uczynione będzie? A samo *negotium resignationis prorogatur*. *ibidem* fol. 280. Tit. Konsens Krola.

Oprawę iey na Xięstwie Mazowieckim; iaką y Matka iey Bona miała (oproc Miasła Warszawy, z strony iurysdykcyi, *propter omnes Conventus Regni*) uczynioną; *salvâ Quartâ* do Rawy z tych dobr *et iurisdictione Regibus, et salvis juribus modernorum possessorum*. Wszakże gdy ktorykolwiek z nich znidzie; *bona hac subiecta reformationi*, nie mają nową daniną bydz daley zatrudnione, aby wolne Krolowy prowenty były. A zatym też, wedle przydania tych pożytkow, umnieyszać się ma tey prowizyi, korą Krolowa z Cel Koronnych bierze, dla tego iż te dobra zatrudnione są Prawami *modernorum possessorum*. A. 1581. fol. 382. Tit. Oprawa Krolowy Iey Mci Anny.

Ktemu teyże Krolowy, mają bydz dobra w W. X. Lit. od Rzeczyposp. naznaczone y opisane, ktoreby na każdy rok iedenaste tysięcy dwieście y pięćdziesiąt złotych czynily. Na ktorych dobrach Litewskich, trzydzieści tysięcy złt. a na Mazowieckich *totidem* wolno iey, komu chce z Narodu Litewskiego y Polskiego, zapisać y darować. Ktore Sumy, Polski Narod z Mazowieckich, a Litewski z Litewskich powinien zapłacić. *ibid.* §. Ktemu.

Zniesiona ta oprawa. A. 1607. fol. 837. Tit. Zniesienie.

Krolowy Annie, pierwszy Krola Zygmunta III. Małżonce, *in vim* oprawy na dobrach stołu Krolewskiego; to jest: na Bielsku, Raygrodzie, Grudziadzu, Tucholi, Swieciu, Łomzie, Lubomli, Vřciu z Piłą, Iurborku z Nową Wola y z Leśnictwem, Vpićie, pięćdziesiąt tysięcy złt. Polskich wiana, a drugie pięćdziesiąt tysięcy przywianku naznaczono. Ktora oprawa y *donum nuptiale* 2000. czerwonych złt. we złoćie, mają bydz tym kształtem ważne, jeżeli Krol Zygmunt Małżonek iey, wroćiwszy się z Krolestwa swego Szwedzkiego, Koronę y Państwo to obecnie, do ostatniego kresu życia swego, sprawować będzie. A. 1593. fol. 641. Tit. Oprawa.

Krolowy Konstancyi oprawa: w Koronie, na Bielsku z Leśnictwem, *et cum omnibus attinentiis*, na Tucholi, Vřciu z Piłą, Swieciu, Latowicu, Lezaysku, Kamieńcu, Zawiszynie y Stanisławowie; a w W. X. Lit. na Kobryniu y Olićie. A. 1609. fol. 893. Tit. Oprawa Krolowy.

Teyże Krolowy Prawo dożywotnie na Brodnicę y Gołub, przez Krola Zygmunta III. Małżonka iey konferowane, aprobowano; *salvis oneribus Reipubl.* A. 1631. f. 4. Tit. Starostwo Brodnickie.

Taż Zywiec Rzeczyposp. *in reemptionem* pulzcza. *ibid.* fol. 3. Tit. O dobrach Zywieckich. vid. Tit. Dobra.

Krolowy Cecylii Renaty oprawa: sto tysięcy złotych Polskich wiana, a drugie sto tysięcy przywianku; w Koronie, na Niepolomicach, Knyszynie, Krzeczewie, Stanisławowie, Kamieńcu Mazowieckim z Zawiszynem y ladowem, Tykoćinie, Surazu, Wiśnio-
wie

wie, Kapiność z Młodzieźszyniem y Kazuniem, *Vszciu* y z Piłą, Brodnicy, Gołubiu, Tucholi; A w W. X. Lit. na Bobroysku, ze wszystkimi włościami, na Iurborku z Nową wolą, Sokołce z Leśnictwy, Siemnie y Metelach, Horodowce y Kamieney z Leśnictwy, Przerosli z Leśnictwy. A. 1638. f. 4. Tit. Oprawa.

Zniesiono tę oprawę. A. 1647. f. 4. Tit. Zniesienie Reformacyi.

Krolowy *Ludowiki Maryi* oprawa: wiana sto tysięcy zlot. Polskich, a drugie sto tysięcy przywianku na dobrach, w Konstytucyi A. 1593. o Reformacyi Krolowy *Anny* mianowanych; do których przydano Kapinos, Kazuń, Młodzieźszyn, a w W. X. Lit. Bobroysk y Sokołkę z Leśnictwami. A. 1646. f. 8. Tit. Oprawa Krolowy.

Teyże Krolowy, *ex primis vacantibus*, w Koronie 40000. zlt. a w W. X. Lit. 20000. intraty konferować obiecano, dla tego, iż większa część dobr Reformacyi iey podległych, dwoygiem dożywoćciem onerowana iest. Tali iednak *conditione*: że kiedy Krolowa do intraty Reformacyi swojej przydzie, te Dzierzawy *pro vacanti* mają być rozumiane, y *benè meritis* rozdane. A. 1649. fol. 7. Tit. Opatrzanie stołu.

Teyże Prawa na dobrach, Krola Iana Kazimierza dziedzicznych, tak ruchomych iako y nieruchomych, w Koronie y w W. X. Lit. stwierdzono, y dochody z Zup Bocheńskich, tak iako tam w sobie są, z Komorami Gronki y Dobrzykowem nazwanymi, y oboiem brzegiem Wiślnym, dożywotnem Prawem, do zażywania oneyże assekurowano; *salvis pensionibus, contributionibus, vectigalibus & quibusvis oneribus Reipubl. publicis*. A. 1659. f. 8. Tit. Konfirmacya Praw Krolowy.

Krolowy *Eleonory* oprawa, sto tysięcy zlt. Polskich wiana, a drugie sto tysięcy przywianku w Koronie, na *Vszciu* y Pile (wyiawszy Folwark Zelgniew *cum attinentiis, iuxta Privilegium modernorum Possessorum*) na Krzeczowie, Tucholi, Nowym targu, Dolinie, Grudziądzu, Ostrołęce, Zarnowcu, Gołubiu, Dybowie, Hrubieszowie, y na Woytołstwie Bydgoszczym; w W. X. Lit. zaś, na Iurborku z Nową Wolą y Leśnictwy, Vpicie z Leśnictwy, tak tylko, iako Krolowa *Ludowika* *in possessione* była (wyiawszy Wobolniki ze wszystkimi włościami y folwarkami) także na Opełku, Vzpolu z Leśnictwy, na Polondze, Semnie z Metelami, y na Oniksztach. A. 1670. fol. 17. Tit. Oprawa.

Krolowy Iey *Mci Maryi* oprawa: sto tysięcy zlt. Polskich wiana, a drugie sto tysięcy przywianku; w Koronie, na Krzeczowie, Dybowie y na Tczewie (ktory *post fata* Krolowy I *Mci* do prowentow stołu Krola I *Mci* podług Konstyt. A. 1590. wroć się ma) także na Brodnicy; A w W. X. Lit. na Polondze, Wieklżniach, tak iako *in possessione* zostaią terazniejszy Dzierzawcy, na Telszach y Obornikach. A. 1978. fol. 5. Tit. Oprawa.

Krolowom Ich *Mciom* w Dobrach, oprowie ich podległych, należą *jura patronatus*. A Dobra te nie zwykły *onerari* oprowami, tylko *salvis modernis possessoribus* onych, (a w W. X. Lit. *& salvis summis ante unionem*, na tych Dobrach, *existentibus*, w oprowie Krolowy Iey *Mci Eleonory*, y Krolowy Iey *Mci Maryi*) *& hac conditione*: że Obywatelom tych Kraiow dobrze osiadłym, gdzie dobra *consistunt*, kondycyi Szlacheckiej, mają być *in administrationem* pulczane, bez przeszkody żadney iurysdykcyi Sadowey. A Kwarta z nich, *non obstante reformatione*, do Rawy; w W. X. Lit. zaś Donatywa do Skarbu, placone być mają. Co patet z Opraw pomienionych, in volumine Constitutionum.

Jeszcze y to patet z tychże Opraw: iż Krolowom *donum nuptiale* dwa tysiące czerwonych zlt. *pro quolibet anno* naznaczaia z Zup Bocheńskich, waruiąc to: iż prowizyi, którą z Cel Koron. brać ma Krolowa, za zeyściem posesorow dobr dożywoćciami zatrudnionych, wedle przypadania pożytkow, umnieyszać się ma.

Y to patet: iż po śmierci Krolowy, Potomek iey żadney Sukcesyi *juris reformationis* upominać się y dochodzić nie ma.

Krolowa *Cecylia Renata* w Warszawie koronowana. A. 1638. f. 24. Tit. Koronacya.

Co iż przeciw zwyczajom starodawnym stało się; warowano: iż napotym iako Krolow Polskich tak y Krolowych Koronacya nigdzie indziej, tylko w stołecznym Mieście Krakowie bywać ma. *ibid.*

Ale potym, *dispensata hac lege pro una vice*, y Krolowę *Eleonorę* w Warszawie koronować pozwolono; y Komisarzow, przy tych Senatorach, którym klucze do Skarbu y *custodia* poruczona iest, naznaczono, aby *Insignia* wszystkie, do koronacyi aktu nale-

należące, do Warszawy przywieźli, y potym do Krakowa odwieźli. A. 1670. fol. 13. Tit. Koronacya.

Krolowy IMci Maryi Rezydencyi za granicą na dalszy czas pozwolono, y Dobra oney & *Jure reformatoria, circa integritatem & immunitatem* Prawami *circumscriptam*, zachowano. 1710. *Poparcie Konf. Sandom. fol. 69. Tit. Pozwolenie.*

Krolowa *in negotia Statūs* mieścić się nie ma; ani więcey nad część osób, Panien Narodu swego, chować powinna, y to tylko do usług pokojowych. Promocye także przez Białegłowy Dworskie cudzoziemskie, żeby nigdy nie dochodziły, *sub relegatione* takowey kaźdey białegłowy. Co promowować powinna na Sejmikach Posłowie Ziemsy, przy upominaniu się wakanśu. w *Exorbitancyach* na Elekcyi Krola IM. Mięchała. A. 1669. Tit. Krolowa.

O tymże, *in Pačis Conventis* Krolow obacz.

K R O L E W I C.

Krolewiczowi Władysławowi, przy Prawie iego (ktore ma do Carstwa Moskiewskiego) pozwalają, Rzeczposp. wojnę od Moskwy uzpokoić. A. 1616. fol. 2. Tit. O Moskwie.

Za prace na tey expedycyi podięte, dano mu w administracyą Ziemie od Moskwy rekuferowane, do dalszey woli Rzeczposp. *cum usu & jurisdictione; salva appellatione* do Krola &c. A. 1620. fol. 8. Tit. Ordynacya Prowincyi.

Temuż *primum vacans, dignitati ipsius conveniens*, na opatrowanie stołu iego, dać pozwolono. Ibid. Ku końcowi.

Temuż pięćdziesiąt tysięcy złotych intraty ieszcze naznaczono na Krolewsczyznach, ktore mu, za podawającemi się okazjami, *sparsim* po Państwach Rzeczposp. konferowane będą. A. 1626. fol. 5. Tit. Aukcyja Prowizyi.

Znowu mu pozwalają uzpokoić Rzeczposp. z Hetmanami, Koronnym y W. X. Lit. y z Woyskiem na teraźniejszy Sejmie uchwalonym (nad ktoremi Woyskami, cała władza tychże Hetmanow zostawać ma) a to iezeliby, przed czasem wyjścia Inducyi, Moskwa *quid hostile moliri* chciała. A. 1632. f. 1. Tit. O Moskwie.

Krolewiczowi Ianowi Olbrachtowi diploma o Biskupstwie Warmińskim dane, ręką Oyca iego Krola Zygmunta III. podpisane, pod pieczęciami, Koronną y W. X. Lit. *ad Archivum Regni & M. D. Litb.* podane, y do Merryk, tak Koronney iako y W. X. Lit. ingrosowane, *in toto* aprobowano. A. 1631. f. 4. Tit. Warmia.

Po śmierci Krola Zygmunta III. pozwolono prowizyą, z dobr Krolewskich stołowych, Krolewicom y Krolewnie, tudzież na obrzędy do zmarłych ciał Ich Krolewskich Mów należące, aż do dnia Elekcyi nowego Pana. Z tym jednak dokładem: że y Skarb W. X. Lit. z tych prowentow, ktore *tempore Interregni* wnoszone będą, ma się do tego przyłożyć &c. w *Konfederacyi generalney Warszawskiej*, sub *Interregno*. A. 1632 § Strzegąc *dignitatem*.

Ze Krolewiczowie od Rzeczposp. prowizye mający, na Koronacyi przyszley, Bratu swemu Władysławowi na Krolestwo wziętemu, y Rzeczposp. *iuramentum fidelitatis* oddadzą, y tą przysięgą tak długo obowiązani bydź mają, poki prowizyi od Rzeczposp. naznaczoney zażywać będą, & *in Regno domicilium fixum habebunt*; y że sprawy ich, iezeliby iaka przeciwno nim, same Osoby *afficiens*, przypadła? *cognito* Krolowi z Senatem na Sejmie należecć będzie; tenże Krol Władysław IV. *in Pačis suis conventis*, Stanom Rzeczposp. warował, na Elekcyi A. 1632. fol. 13. Tit. §. Najśniejszych Krolewiczow Ich MM.

Krolewic Ian Olbracht Biskup Warmiński Nominat Krakowski, na Sejmie Koronacyi przysięgę Senatorską uczyniwszy, zasiędzie w Senacie, y *conditionibus in Diplomate*, z strony Biskupstwa wyrażonym, dosyć uczyni. *ibid.*

Dosyć czyniąc obowiązki swemu Kazimierz y Alexander Krolewiczowie, *iuramentum* taki *in facie Reipubl.* wykonali. „Ego Casimirus & Alexander, Polonia & Suecia Princeps, beneficio & provisione Reipubl. adprafens gaudens iuro: Quia Serenissimo Principi ac D. D. Vladislao Quarto Regi Polonia, ac Regno Polonia & Magno Ducatui Lithuania fidelis & obediens ero, nihilque in damnum, vel prajudicium Regia Majestatis & Reipublicae, consilio, auxilio, vel facto committam; imo, si aliquid tale scivero, quod vergat in detrimentum tam Regia Majestatis,

„quam Reipubl. praeſtodiam, ac pro poſſe meo avertere conabor. Sic me
„DEVS adjuvet, & hæc Sancta Crux. A. 1633. fol. 14. Tit. Iurament Krolewi-
„cow Ich MM.

Krolewic Ian Olbracht Biſkup Krakowski po uczynionej przyſiędze, *more aliorum Con-
ſiliariorum Regni*, do Senatu przypuſzczony, za kondycjami temi: że *intra trien-
nium* aſtu Prezbiterem zoſtanie, *cum diſpenſatione Summi Pontificis*; że nie inſzey
prerogatywy zażywać będzie, ieno iakich Anteceſorowie Krolewica I Mści Biſkupi
Krakowſcy zażywali; że prawu Ziemſkiemu, przykładem Biſkupa Krakowſkiego, *in
omnibus cauſis forenſibus*, y wſzytkim ciężarom Rzeczypoſp. z Biſkupſtwa Krakow-
ſkiego ſubjacebit, ani na żadne inſze *Beneficia, Dignitates & Officia* poſtępować be-
dzie; że *nominandi, inaugurandi, coronandi Regis* nie ma mieć *jus & poteſtatem*;
że *reſpectu Cardinalitæ dignitatis*, żadney ſobie prerogatywy przed Prymaſem Regni
przywłaſzczać nie będzie; że Dobr Ziemſkich niaakim ſpoſobem nabywać nie ma,
czego Vrzędy wſzelakie przeſtrzegać będą, aby takowych *inſcriptiones* nie przyimo-
wali, *ſub pœna peculatus, ad cuiusvis inſtantiam, in Iudicio Tribunalitio, inter cau-
ſas Officii repetenda, & nullitate* takowych zaſiſow. A ieżliby Krolewic I Mści *extra
Regnum*, do opatrzenia inſzego przyſzedł, tedy Biſkupſtwa Krakowſkie *pro vacanti*
ma bydź rozumiane. W czym Krol IM. Władyſław IV. Rzeczpoſpolitą *verbo Re-
gio* ubezpieczył. *ib. fol. 19. Tit. Konſens na Biſkupſtwa Krakowſkie.*

Krolewici Karolowi Ferdynandowi, dla zpuſtoſzenia Biſkupſtwa Wrocławſkiego przez
nieprzyaciela, Opactwo Czerwińskie, na ten czas wakujące, dla rezydencyi do lat
czterech, *ab Aſtu præſenti*, trzymać pozwolono. *ibid. fol. 20. Tit. Konſens na Opa-
ctwo Czerwińskie.*

A Opactwo Tynieckie, gdy wakować będzie, do lat ſzeſciu. A. 1635. fol. 6. Tit.
Konſens na Opactwo Tynieckie.

Temuż Biſkupſtwa Płockie konſerowano z takiemiż kondycjami, iako Krakowſkie Bi-
ſkupſtwa Krolewici Janowi Olbrachtowi. To tylko przydano: że Dzierzawcow
y Adminiſtratorow, w Kluczach y ſolwarkach pomienionego Biſkupſtwa Płockiego,
Szlachtę Polſką oſiadłą mieć y chować powinien. Ktorzy, *in cauſis perſonalibus,
civilibus, criminalibus* w Grodach *facti, vel criminis commiſſi* peremptorie ſprawować
ſię, y exekucyi Staroſtow tamecznych podlegać mają. A. 1641. fol. 4. Tit. *Konſens
na Biſkupſtwa Płockie.*

Krolewici Kaźmierzowi na prowizyą dwa wakanſe, ktoreby ſię otworzyły, bez iuryſ-
dykcyi Sadowey, nie na pograniczu, iedno w Koronie, drugie w W. X. Lit. *poſt de-
ceſſum modernorum poſſeſſorum* konſerowane bydź mają; *ſalvis oneribus* Reipubl. nic
do nich nie przyczyniając, nad to, co *immediatus poſſeſſor* za iednym Przywilejem trzy-
mał. Adminiſtratory y Vrzedniki, Szlachtę Polſką w Koronie, a w W. X. Lit. z
tamecznych Obywatelow, oſiadłą chować będzie powinien; ktorzy *in omnibus cauſis
in foro, tam Terreſtri quam Caſtreſi illius Diſtriſtus*, gdzie te Dzierzawy będą, *ac
Tribunalitio; ratione damnorum & aliarum injuriarum & limitum* reſpondebunt.
Dobr też tych żadnemi ſumami Krolewic IM. onerować nie będzie; *Juribus Eccle-
ſiæ & Reipubl. in toto ſalvis permanentibus*. Gdzieby też Krolewic IM. *ad proviſio-
nem extra Regnum* przyſzedł; te Dzierzawy iako y Krola IM. Zygmunta III. Kon-
ſtytucyą 1632. konſerowane, *pro vocantibus* miane, y Szlachie Polſkiey y W. X. L.
rozdawane będą. A ktoby *contra Conſtitutionem* 1632. nowe dożywoćia na tych
Dzierzawach ſobie uproſił; *ad inſtantiam Inſtigatoris*, za Dworem pozwany y ſa-
dzony będzie; *ſalvo jure emphyteutico. ibid. fol. 5. Tit. Prowizya Krolewica IM. Ka-
źmierza.*

Krolewici I. Mści, Naiąſn. Krola I Mści JANA III. Synow, do wykonania Przyſięgi
wiernoſci Jego Krolewſkiey Mści y Rzeczypoſp. *juxta tenorem Paſtorum Convento-
rum*, obowięzano; fortunom, dobrom, y oſobom onychże bezpieczeſtwa warowano,
pretenſye względem ſum, tak na Ekonomiach Koronnych, W. X. Lit. y Prowin-
cyach, zaległe, przez Przyjaćielskie pomiarkowanie uzpokoić, przyobiecano. A.
1717. fol. 36. w Traktacie Warſzawſkim.

K U P C Y.

K Upcy Koronni za granice towarow wywozić nie mają. A. 1565. fol. 92. §. A za-
dnych towarow.

Alias Starostowie (*non obstantibus Regis literis*) zabierać ie mają; czego trzy części do Skarbu, a czwarta Starości temu, który ie zabierze, bydź ma. A iezliby Starosta, albo ktokolwiek inny ktoregokolwiek Stanu, takiego kupca z towarami za granice Koronne przepuścić, foldrować, albo bronić chciał; tedy kupiec ma te wszystkie towary traćć *ad fiscum Regium*, a owi słuźnem świadectwem y iasnymi dowodami *ex citatione convicti*, tak wielką sumę do Skarbu, iako on towar kosztuie, zapłacić powinni, albo *in defectu* pieniędzy w dobra ich, ktoreby sumie tey korespondowały, wwiązanie dane bydź ma. *ibidem. fol. 93. §. A tego strzedz mają.*

Wolno też każdemu, któryby się tego chciał podjąć, na takowych Starostow, Celnikow, Kupcow y innych wszystkich, którzyby się tego ważyli, inkwizycyą czynić, gdzie y iaką będzie rozumiał naylepiż, y onę deferować Skarbowi, a taki każdy za pracę y nakład swoy, towarow wyłpiegowanych czwartą część mieć będzie, gdy tego słuźnie a prawnie dowiedzie. *ib.*

Tym tylko kupcom y innym Obywatelom Koronnym pozwolono, towary za granicę wywozić y wyganiać, y z cudzych Kraiow insze do Polski przywozić, do blizko przyszłych Świąt Narodzenia Pańskiego; ktorzy mają długi w cudzych Kraiach, albo sami dłużni są cudzoziemcom, aby tak zbywając towarow, długi wypłacać, y sami insze na to mieysce biorąc, satysfakcyą odbierać mogli. A iezliby się to inaczey znalazło, tedy te towary, ktoreby kto wywiozł, *de bonis suis* nagrodzić ma; a ktorzyby przywiozł do Korony, traćć ie ma do skarbu, ktorych czwarta część celnikowi za pracę *cedere* powinna. *ib. fol. 94. §. A wszakże.*

Inszym zaś, z tą kondycyą, iezdźć do cudzych Państw po wszelakie towary, pozwolono do przyszłego Seymu: aby żadnych z Korony, okrom ołowiu, nie wywozili towarow, y aby za ten ołow, nie inszy towar iedno srebro albo miedź, *pretio æquivalenti* wywiezionemu ołowiu, do Korony przywozili; czego Starostowie, y Mytnicy doyrzeć mają. *ib.*

Tóż prawo do przyszłego Seymu służy y sługom, Krolewskim, Pańskim, Szlacheckim, kupczącym. *ib. fol. 98. Tit. Służy Krolewscy.*

Realtumowano *superiora*, o niewywożeniu towarow y niewyganianiu wołow (*cum prerogatione* wolności z przeszłego Seymu, do drugiego przyszłego) y nie tylko Starostom, ale y Dzierzawcom Miasieczek iarmarkowych granicznych pilnować y hamować kazano, pod takąż winą, iaka na Starostow y inne jest postanowiona. *A. 1566. fol. 126. Tit. Jarmarki.*

Speciale Woiewodztwom Wielkopolskim: iż Kupcy zboż y towarow wszelakich wywozić, ani wołow y koni wyprowadzać za granicę nie mają, *sub amissione rerum & mercium*: ktore wolno na granicy, w dobrach Krolewskich Starostom albo Dzierzawcom, a w dobrach Duchownych y Szlacheckich posesorom zabrać; czego *medietas fisco*, a *medietas* temu, który zabierze, *cedet*. A ktoby potajemnie przeiechał, y nie mógł bydź zachwycony; *pœnam mille marc. luet*, w Grodzie, *ad cuiusvis instantiam, peremptorie, sine appellatione*. *A. 1621. fol. 19. Tit. O Zawarciu Ziemie.*

Szlacheckich iednak koni, y innego wszelakiego dobytku, ani Portow zpuśtnych, *non afficit* ta Konstytucya. *ib.*

Ani się zawiera droga, tak Krolowi iako y Obywatelom Koronnym, po wszelakie towary y potrzeby do Państw pogranicznych posyłać. *ib.*

Towarami wszystkiemi, ktorekolwiek są w koronie y do Korony przychodzą, wolno wiecznemi czasy, każdemu Obywatelowi Koronnemu, któryby iedno chciał, handlować. A *monopolia* nie ma żaden u Krola otrzymywać, *sub pœna peculatûs, & nullitate* Listow na to danych, u każdego Vrzędu. *A. 1567. f. 131. Tit. Towary.*

Znowu iż Krol nie ma dopuszczać, ustawiać *monopolia* rzeczy tych, ktore z Państw Koronnych, tak Polskich iako y Litewskich, pochodzą. *A. 1567. fol. 256. §. Osobliwie też.*

Ani wina, małmazyi, muszkateli (*plura* o winie, *vid. wino*) *A. 1593. fol. 646. Tit. Składy.*

Z kupcow gościennych, w Miasztach zkładowych y na iarmarkach uprzywileiowanych, Starosta albo Dzierzawca mieysca onego, a w Miasztach Duchownych y Szlacheckich sami Panowie albo Urzędnicy ich, o rzeczy kupieckie albo targowe prawem gościnnym

nem Sprawiedliwość czynić powinni; *appellatione* do Krola każdego, któryby się uciążonym bydz rozumiał, *salva manente*. A. 1565. fol. 94. §. Sprawiedliwość.

Kupcowi kroby co gwałtem wziął, albo rzemieślnikowi; *forum* Grod *peremptorie*, & *restitutio cum pœna trium marcarum*. Ale to tylko do przyszłego Seymu. A. 1578. fol. 335. Tit. O Pokoju Rzemieślników

Kupcom ludzie swawolni aby po drogach depaktacyy nie czynili; Starostowie przestrzegać y z nich exekucyą, za odniesieniem ludzi ukrzywdzonych, czynić powinni. A. 1609. fol. 906. Tit. O ludziach Swawolnych.

Herburt. fol. 21. Tit. Aro-
mata.

Kupiec żaden *irritamenta luxus* wwozić nie powinien do Państw Rzeczyposp. mianowicie teletow, złotogłowow, y innych złotem tkanych materyy, y żadney roboty z ciągnionego y nitkowego złota, ani samego złota y srebra ciągnionego, y towarow ze złotem Tureckich y Perskich; ani kleynotow z dyamentami, rubinami y infzem drogiemi kamieniami, ani pereł, ani srebro złoćistych, y takich robot, któreby droższe były, aniżeli walor samego srebra, albo kruszcza; ani pasztow Genuenskich. A to *sub pœna confiscationis, ad instantiam cuiusvis, delatori per medium cum fisco dividenda*. O co *forum* z Mieszczany Dobr. Krolewskich *in foro civili cum appellat.* za Dworem, a z Dobr. Ziemskich w Grodzie *sine appellatione*. - Materye tylko iedwabne *omnis generis* wwozić y przedawać wolno; także sukna Olenderskie, naydroższe na złotych dziesięć, y zdawna zwyczajne szkarłaty, polszkarłacia, polgranacia. Te iednak materye złoćiste, których iuż nawieźli, do dwóch lat przedawać im wolno, ale na aparaty Kościelne. Krola Konst. służy y W. X. L. A. 1655. f. 37. T. *Lex sumptuaria*. Reasumowano tę Konstytucyą, *sub confiscatione* towarow, y Rok ieden czasu do wyprzedania ich prolongowano. A. 1659. fol. 15. Tit. Cło Koronne.

Co służy także y W. X. Lit. *ib.*

Znowu Konstytucyą pomienioną A. 1655. reasumowano, y aby *in toto* obserwowana była, *in perpetuum* warowano. A na wyprzedanie towarow zakazanych, rok tylko ieden czasu kupcom pozwolono. A. 1683. f. 6. Tit. *Executio Legis sumptuariae*.

Ze *Plebeis* nie wolno szat drogich y futer &c. zażywać. *vid. Tit. Lex sumptuaria*.

Ze tymże zakazane używanie kleynotow wszelakich. *vid. Tit. Kleynoty*.

O Kupcach Cudzoziemskich, dawne Prawa y Konstytucye Miastom W. X. L. reasumowano y postonowiono: aby takowi kupcy nie wprzod handel prowadzili, ażby Krolowi, Rzeczyp. y Miastu, *super fidelitatem* przyśięgę wykonali, y aby cła y myta, donatywy, kontrybucye y inne do skarbu podatki, nie zaślaniając się żadnemi protekcjami y libertacyami Kamienic, zarowno z obywatelami y kupcami Miast płacili, y do Miasta oddawali, y iurysdykcyi onego podlegali, *sub pœna confiscationis* towarow. Czego Vrzędy Grodzkie y *Magistratus Civiles serio, sub pœnis contra negligentes Officiales descriptis*, doyrzec y exekucyą realną czynić powinni. A. 1678. fol. 16. Tit. Kupcy Cudzoziemscy.

Plura *vid. Tit. Cudzoziemcy*.

O Kupcach Dworzkich *Laudum* Ziemie Warszawskiej, na Seymiku Deputackim, w roku terażnieyszym postanowione, y Prawa albo Serwitoraty ich ztwierdzono. *ibid. fol. 41. Tit. Aprobacya Przywileiu*.

Kupcow Suplikę, względem ich porabowania pod Warszawą, do przyszłego Seymu zostawiono. A. 1658. f. 9. Tit. *Credyt Woysku*.

Tymże za różne towary, ktoremi pod te czały woysku wygadali, aby Podskarbi Koronny zapłatę naznaczył, zlecono. *ib.*

Nie doszła szkoda ich likwidacya; na przyszłym Seymie tedy likwidacyą tę uczynić powinni, przy Podskarbin Koronnym y Deputatach, z Senatu y Izby Poselskiej. A. 1659. fol. 32. Tit. Kupcy Lwowscy.

Kupiec, według Instruktarza Cło ma dawać: *vid. Tit. Cło*.

Na kupcow co za podatki kiedy postanowiono? *vid. Tit. Podatki*.

Na kupcow narodu Angielskiego y Szockiego, co za podatek włożono było? *ferendo opem* Krolowi Angielskiemu, *in calamitate* tego. *vid. Tit. Podatki*.

Kupieckich długow na towarach leśnych w Smoleńszczyźnie y Starodubowszczyźnie pewność. *vid. Tit. Długi*.

O Kupcach. *plura vid. Tit. Cudzoziemcy, Drogi, Przemysła, Ustawa, Woły, Składy, Cła, Myta, Zawarcie Ziemie*.

L A S Y.

W Lasach Piotrkowskich y Lubelskich, Deputaci Trybunałscy szkód czynić nie mają y nie rąbać. Czego Starostowie rameczni przestrzegający y broniący, ani oni sami, ani słudzy ich, żadney trudności y pozwu, albo roku, mieć o to od Trybunału nie będą. A. 1601. fol. 749. Tit. Bory y Lasy.

W Lasach y Borach Lubelskich, nie tylko siekierę, ale konie, woły y woz, wolno zabierać. Co się tylko rozumieć ma, de Bonis hereditariis Nobilium. ibid. fol. 756. Tit. O Borach Lubelskich. De Sylva vld. Statutum Herburci fol. 436. Tit. Sylva.

Także w Podlaskich y Rożańskich. A. 1607. fol. 851. Tit. O Borach y Lasach Podlaskich.

Także w Makowskich. A. 1611. fol. 26. Tit. O Borach.

Także w Opoczyńskich y Czerkiskich. A. 1631. fol. 40. Tit. O Borach.

Także w Wysogrodzkich, Gołtyńskich y Sochaczewskich. A. 1647. fol. 32. Tit. Bory, Lasy.

Tę Konstytucyą 1647. y wyższą 1607. o borach y lasach Podlaskich, przyimują y inne Woiewodztwa, Sandomirskie, Płockie, Wołyńskie, Mazowieckie, Pruskie y Ziemia Chełmska, A. 1676. fol. 55. Tit. O Borach y Lasach.

W Podlaskich, Wiskich, Ciechanowskich, Łomżyńskich y Nurckich, damna passus miejsce w lesie albo w boru Woźnym y Szlachta ma obwieścić, a Leśny ma przysiędź, iako w własnym boru albo gaju, z szkody miejsca Vrzędem obwiezionego, a nie na dobrowolney drodze zabrać. A. 1613. fol. 26. Tit. O Gaiach y Lasach.

W Puszcach Mazowieckich żadne towary leśne y pachy, nad te, które w Lustracyach opisanie są, y z których Kwarta Rzeczyposp. penditur, wyrabane y zpuszczane być nie mają, sine consensu Reipubl. sub poena mille marcarum, w Sądach Zadwornych, toties quoties repetenda, & Delatori adjudicanda. A. 1647. fol. 29. Tit. Puszczy w Woiewodztwie Mazowieckim ochrona.

W Lasach Krolewskich w Litwie, Szlachta towarów nie ma robić, sub poena 500. marc. polonica. O co forum, przed którymkolwiek Vrzędem Grodzkim, albo Trybunałskim, peremptorie. A. 1607. fol. 861. Tit. O Zniesieniu Cła.

vid. plura Tit. Komisye.

W Lasach y Borach Guzowskich y Kozłowskich pozwolono wrębu wolnego do Kask, y innych wsi tej Dzierzawy, na restauracyą budynków. A. 1678. fol. 33. Tit. Approbatio Przywileiu.

Z Puszczy Niepołomskiej in perpetuum, po dziesięci fur na tydzień, wywozić do Bileczy y Szczytnik majątności, w Woiewodztwie Krakowskim leżących, Vr. Władysława Lubowieckiego Sędziego Ziemskiego Krakowskiego dziedzicznych, pozwolono. A. 1661. fol. 24. Tit. Pozwolenie.

W Puszczy Sandomirskiej wolnego wrębu na budynek y na opał, do majątności Chorzelowa y Złotnik, wiecznymi czasami także pozwolono. A. 1676. f. 49. Tit. Wolny wręb.

W Puszcach Kozienickich y Strumieckich, wrębu dobrego Vr. Stan. Gozdzkiego Podczaszego Sandom. w Woiew. Sandomirskim leżącym, pozwolono. A. 1685. f. 18. Tit. Wręb do Puszczy Strumieckich.

Plura Tit. Przywileie.

L A U D A.

Laudum Woiewodztwa Krakowskiego w Proszowicach, die 4. Maji A. 1632. sub Interregno. Którym trzy pobory cum accidentiis, to jest; z Solzami &c. pozwolono, dla bezpieczeństwa Woiewodztwa; y na Żydów dwie symple podymnego włożono; Poborcę obrano, y salarium mu, y czas oddawania podatków naznaczono; y one, na co mają być obroczone, dysponowano; y securitatem omnem obmyślono. Znowu Laudum tegoż Woiewodztwa, sub eodem Interregno, die 28. Julii, na zieżdżie pod Kazimierzem na Okazowaniu stało. Sędziowie Kapturowi obrani. Securitas obwarowana. Księgi po wszystkich Grodach Woiewodztwa Krakowskiego

otwarte. Na cztery sta koni Kozaków pieniądze, z podatków Rzeczypospolitey na wojnę Moskiewską złożonych, naznaczone, y inne rzeczy postanowione są.

Laudum Woiewodztw Wielkopolskich, Poznańskiego y Kaliskiego, na Seymiku Srzedzkim umówione, o poddanych zbiegłych, y ludziach lożnych, aprobowano. Które *cum presenti approbatione* służyć ma także Woiewodztwom, Brześćkiemu, Jędrzejowskiemu, Ziemie Dobrzyńskiej, Łęczyckiej, Gostynińskiej, Chełmskiej, Wieluńskiej y Woiewodztwom Pruskim. A. 1633. fol. 46. Tit. *Aprobacya*.

Laudum Ziemie Bielskiej w Podlasiu A. 1632. *si iuri communi non fuerit contrarium*, aprobowano. *ib. fol. 52. Tit. Laudum*.

Lauda Woiewodztw, Krakowskiego, Sandomirskiego, Kijowskiego, Wołyńskiego, Lubelskiego, Bełskiego, o podatkach na Żołnierza y o pospolitym ruszeniu ztwierdzono, *cum declaratione*, iż takowe Seymików partykularnych *lauda*, *in sequelam* pociągane bydz, y starym Prawom preiudykować nie mają. A. 1634. fol. 11. Tit. *Lauda*.

Laudum Woiewodztw, Poznańskiego y Kaliskiego, na Seymiku Srzedzkim, względem obrony domowej uchwalone, aprobowano. *ib. Tit. Laudum*.

Laudum Powiatu Orszańskiego, względem podatków z dobr tylko Szlacheckich, a nie Krolewskich, ani Duchownych, aprobowano. A. 1635. f. 35. Tit. *Laudum*.

Lauda Powiatu tegoż o podatku, dla obrony od Moskwy, *sub Interregno* uchwalone *intoto* reasumowano y one do exekucyi przywozić pozwolono. A konstytucyą 1635. y Dekreta Zadworne, przeciwko Dekretom Trybunałskim W. X. Lit. ferowane zniesiono. A. 1641. fol. 36. Tit. *Approbatio Laudi*.

Laudum Woiewodztw Wielkopolskich, z strony pokoju pogranicznego, iakie stało? *fuisse* opisano. A. 1635. fol. 30. Tit. *Laudum*.

Laudum Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego, na rozboyniki uchwalone, aprobowano; tak żeby nie granicom Woiewodztwa Krakowskiego z pomienionemi Xięstwami nie derogowało. A. 1633. fol. 61. Tit. *Laudum*.

Znowu *Laudum* tychże Xięstw, także na rozboyniki, do drugiego Seymu walnego aprobowano, z tą deklaracyą, aby to podatkom publicznym nie derogowało. A. 1635. fol. 35. Tit. *Laudum*.

Znowu do przyszłego Seymu fześniedzielnego. A. 1638. fol. 34. Tit. *Approbatio Laudi*.

Znowu, iakie o tym sobie uchwałą, aprobowano. A. 1640. fol. 2. §. *Oświęcimskie*.

Tymże *Laudum* o zboycach reasumowano. A. 1641. fol. 23. Tit. *Laudum Xięstwa*.

Lauda Woiewodztw, Poznańskiego y Kaliskiego, Sieradzkiego, Ziemie Wieluńskiej y Dobrzyńskiej, które sobie na Seymikach przyszłych Deputackich, względem podatków tylko y okazowania uchwałą, aprobowano. A. 1638. fol. 24. Tit. *Laudum*.

Lauda Woiewodztwa Krakowskiego, względem przepisania Xiąg y chowania ich, y względem okazowania, które publicznym uchwałom nie derogują, utwierdzono. *ibid. fol. 36. Tit. Lauda*.

Laudum Woiewodztwa Bełskiego, którym uchwalone pewne sumy na poratowanie pogrzelców, kościołów, klasztorów, budowanie ratusza, murowanie sklepu, dla chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich, (bo to miasto *funditus incendium* zniosło) aprobowano, *sine detrimento proventus Reipubl.* y bez uciążenia dobr Duchownych. *ibid. fol. 40. Tit. Laudum*.

Laudum Ziemie Bielskiej w Podlasiu, którym tylko sam podatek pewny *ex Bonis Privatorum*, na Seymiku blisko przyszłym Deputackim, na zmurowanie sklepu do chowania Xiąg, uchwalić mają, aprobowano, podatki publiczne Rzeczyposp. wcale zachowawszy, & *sine quovis onere Bonorum spiritualium*. *ib. Tit. Laudum*.

Lauda Woiewodztw niektórych, Ziem y Powiatów, *ratione* podatków, namówione, y któreby sobie na Seymikach namowili, aprobowano. A. 1640. fol. 2 & *sequ.*

Laudum Seymiku Srzedzkiego, o dyspozycyi dobr Poborców Poznańskiego y Kaliskiego Woiewodztw, względem zatrzymanych podatków konfiskowanych, także względem rumacyi Warty, *in toto* aprobowano. A. 1641. fol. 21. Tit. *Laudum*.

Laudum Woiewodztwa Sandomirskiego, o czopowym y o flisach, aprobowano. *ibid. Tit. Laudum*.

Laudum Powiatu Oszmiańskiego, *ratione* zbudowania domu sądowego y sklepów na chowanie Xiąg. *vid. Tit. Xiggi*.

Laudum Woiewodztwa *Sieradzkiego*, względem wybierania czopowego tylko, aprobowano. *ib. fol. 24. Tit. Approbatio Laudi.*

Także Woiewodztwa *Bełskiego. ib. fol. 29. Tit. Laudum.*

Laudum Ziemi *Łomżyńskiej*, względem podatków, na zbudowanie Kancelaryi aprobowano; co do koekwacyi nie należy. *ib. fol. 31. Tit. Aprobacya Laudi.*

Lauda Woiewodztw, *Poznańskiego, Krakowskiego, Xięstwa Zatorskiego y Otwiecimskiego, Woiewodztw Sandomirskiego, Inowrocławskiego, Ziemi Dobrzyńskiej, Lwowskiej y innych*, względem podatków na zapłatę Woysku, aprobowano. *A. 1642. fol. 5. § sequ.*

Także *A. 1643. fol. 22. § sequ.*

Lauda Koronne y *W. X. Lit.* które sobie, na Seymikach Relacyynych, *ratione* podatków *§ securitatis publicae* uchwalą, aprobowano. A Xięstwu *Zmudzkiemu, in casum periculi*, Konstytucyą 1629. o popisach, reasumowano. Woiewodztwa zaś *Płockiego, Laudum A. 1645. die 2. Ianuarii* uchwalone, aprobowano. *A. 1646. fol. 9. Tit. Lauda.*

Laudum Woiewodztw, *Poznańskiego y Kaliskiego*, względem obrony onych, na Seymiku Seym terażniejszy poprzedzającym uchwalone, aprobowano, *cum melioratione quam vid. A. 1647. fol. 11. Tit. Laudum.*

Które *Laudum* do przyszłego tylko Seymu trwać ma. *ib.*

Laudum Powiatu *Wilkomirskiego, ratione* podatku, dla zbudowania sklepu do chowania *Xiąg*, aprobowano *§ c.* A Starosta *Wilkomirski* powinien plac w Zamku *Wilkomirskim* wymierzać. *ib. fol. 14. Tit. Sklep na Xięgi.*

Laudum Woiewodztwa *Wolińskiego*, którym sobie uchwalili podatki, aprobowano, oprocz *Furmanki*, która do Skarbu Koronnego, według Praw, należy. *ibid. fol. 39. Aprobacya Laudi.*

Lauda wszystkich Woiewodztw Koronnych y Ziemi, które sobie na Seymikach Relacyynych, *de genere* podatków, y o bezpieczeństwie pospolitym, iako też przeciwko chłopom buntownikom, albo zboycóm, bez ubliżenia praw każdego stanu postanowią, aprobowano. *A. 1649. fol. 18. Tit. Approbatio Laudorum.*

Laudum Powiatu *Orszańskiego, o podatku* na zmurowanie sklepów, do chowania *Xiąg* *Ziemskich y Grodzkich Orszańskich*, aprobowano, podatek mianowano, y *Poborcę* obrać pozwolono. *A. 1647. fol. 20. Tit. Sklep na Xięgi Orszańskie.*

Laudum Powiatów *Grabowieckiego y Horodelskiego, ratione* podymnego iednego, na armatę do Zamku *Grabowieckiego*, kędy *Xięgi Ziemskie Horodelskie, y Grodzkie y Ziemskie Grabowieckie* zchowanie mają, *in toto* aprobowano. (*plura vid. o tym, Tit. Powiaty*) *ib. fol. 28. Tit. Deklaracya Podatku.*

Lauda Woiewodztw Koronnych y Ziemi, którekolwiek sobie na Seymikach Relacyynych, względem famych tylko podatków, nawowią, y które *eo nomine* *immediatę* przed Seymem terażniejszym na Seymikach namowili, aprobowano. Na rychłe Seymikach *Relationum*, sposób wyciągania *retentów*, dawnych y świeższych podatków y *exekucyi* namowić im pozwolono. A Woiewodztwa *Kiowskiego y Czerniechowskiego Laudum*, przed Seymem uczynione, zkasowano. *A. 1652. fol. 8. Tit. Approbatio Laudorum.*

Laudum Powiatu *Mińskiego* o podatku, na zmurowanie dwu sklepów, do chowania *Xiąg Grodzkich y Ziemskich*, y na zbudowanie domu *Sądowego*, aprobowano. *A. 1635. fol. 44. Tit. Sklep.*

Laudum Powiatu *Pińskiego*, względem zmurowania wieży w Zamku *Pińskim* na *Xięgi Ziemskie y Grodzkie*, uchwalone, ponieważ o to pozachodziło nieco protestacyi, zniesiono. *A. 1647. fol. 25. Tit. Wieża.*

Laudum Powiatu tegoż, *ratione* ufortyfikowania *Miasta Pińskiego*, aprobowano, y na *Miasto Pińsk*, aby tak *Mieszczanie*, iako y *Zydzi*, y wszelkiey iurysdykcyi ludzie, wszyscy *unitis viribus* dopomogli, y to miejsce ufortyfikowali, *sine praejudicio juris publici § privatorum*, włożono. *A. 1673. fol. 19. Tit. Municipia Pińska.*

Lauda Koronnych Woiewodztw y Ziemi, względem podatków na Seymikach Seym poprzedzających namowione, y które na Seymikach Relacyynych, względem famych także podatków namowią, aprobowano. *A. 1654. fol. 8. Aprobacya Laudorum.*

Z osobna, *Lauda* *Poznańskiego y Kaliskiego Woiewodztw*, tak względem podatków iako

iako y zaprzędania Nowey Wsi, na wykupno więźniow fundowaney, uchwalone aprobowano. *ib.*

Lauda względem obrony domowey Woiewodztw *Poznańskiego y Kaliskiego*, Xięstwa *Zatorskiego*, Woiewodztwa *Sieradzkiego*, Ziemi *Wieluńskiej*, Ziemi Woiewodztwa *Ruskiego*, Woiewodztw, *Wołyńskiego*, *Podlaskiego*, ktore sobie namowia, aprobowano; z tą iednak kondycją: że *in coaequationem* rachować się nie ma, ani pospolitemu ruszeniu *præjudicare. ib.*

Zniesiono *Laudum* Xięstwa *Zatorskiego y Oświęcimskiego*, bo przeciw niemu protestacye zaśły. A infze ktore sobie uchwalą na Seymiku Relacyynym, byle nie przeciwne Prawu pospolitemu, *ſ non cum diminutione* podatkow, na przeszłym Seymie pozwolonych, aprobowano. *A. 1655. fol. 33. Tit. Approbatio.*

A Woiewodztwo *Krakowskie* warowało sobie, że nowych podatkow, na obronę domową przywatną uchwalać nie ma. *ib.*

Lauda wszystkich Woiewodztw y Powiatow *W. X. Lit.* względem tylko wydania podatkow y wyprawy wojenney, namowione aprobowano, *cum declaratione: quam vid. ibid. fol. 11. Tit. Approbatio Laudorum.* *W. X. Lit.* Reasumowano tę Konstytucją *in toto.* *A. 1661. fol. 13. Tit. Reassumptio aprobacyi Laudorum W. X. Lit.*

Laudum Ziemi *Przemyskiej y Sanockiej*, iakie sobie na blizko przyszłym Seymiku Relacyynym *ratione securitatis*, od zakupioney swawoli chłopskiej *Węgierskiej* namowia, *in toto* aprobowano. *A. 1655. fol. 32. Tit. Obrona Domowa.*

Lauda wszystkich Woiewodztw y Ziemi, ktore sobie na Seymikach Relacyynych, stosując się do podatkow przeszłych, y do wyprawy łanowey, y prywarney obrony Woiewodztw y Ziemi, namowia, byle nie miały nic w sobie *præjudiciosum* Prawu pospolitemu y powszechney iedności, ani *diminutionem* podatkow, na przeszłym Seymie uchwalonych y pozwolonych, aprobowano. *ibidem. fol. 33. Tit. Approbatio Laudorum.*

Laudum Woiewodztwa *Podolskiego* *in A. 1654* przeciwko Opryszkom uchwalone, aprobowano. *A. 1655. fol. 36. Tit. Tit. Præsidium Kamienicowi.*

Vid. Tit. Rozboynicy.

Lauda wszystkie Koronne, *in A. 1655.* ktore sobie Woiewodztwa y Ziemi, względem podatkow y Sądow Skarbowych, *ſ securitatis*, na Seymikach przeszłych uchwały, y ktorekolwiek na przyszłych Seymikach *Relationis*, względem samych podatkow y pomienionych sądow, namowia, aprobowano. A *Lauda* *in diminutionem proventuum publicorum* zpisane zniesiono, y reprobowano. *A. 1658. f. 6. Tit. Approbatio Laudorum.*

Lauda wszystkie, ktorekolwiek po Seymie przeszłym są, y na przyszłych Seymikach, względem samych podatkow *ſ securitatis, non onerando* ordynaryynych Rzeczyposp. prowentow, *ſ sine præiudicio thesauri*, będą namowione, aprobowano. A *Poborców depaſtantes, inter causas fisci* pozywać wolno będzie. *A. 1659. fol. 6. Tit. Approbatio Laudorum.*

Lauda wszystkie w Woiewodztwach y Ziemiach, względem suplementowania podatkow Sądow skarbowych, iako y te, ktore na przyszłych Seymikach Relacyynych, tak względem podatkow, iako y przyszłych sądow y rachunkow skarbowych, także obrony domowey uchwalą, aprobowano. *A. 1661. fol. 13. Tit. Aprobacya Laudorum.*

Lauda Woiewodztw y Powiatow *Wielkiego Xięstwa Litewskiego* zstrony wyprawy, *in vim* Pospolitego Ruszenia, aprobowano. (*vid. Tit. Pospolite ruszenie*) *A. 1661. ſ A. 1662.*

Lauda, ktore sobie od przeszłego Seymu wszystkie Woiewodztwa y Ziemi uchwały, *ratione* wydawania podatkow y sądow skarbowych na retentorow, *ſ securitatis domesticæ*, albo na przyszłych Seymikach Relacyynych, w tych punktach postanowią, aprobowano; *non derogando* iednak deklaracyi Ziemi Woiewodztwa *Ruskiego* zstrony kwoty podatkow, na Seymiku przed Seymowym uczynioney, ktora choćby się z *Laudum* na przeszłym Seymiku uczynionym, nie zgadzała, *in suo robore* ma zostawać. *Appendices* zaś ieżliby iakie, tak w przeszłych iako y przyszłych *Laudach* znaydowały się, przez ktoreby się, albo uyma prowentow ordynaryynych, albo depaktacya Miast, mimo Przywileie ich, działa, *annihilantur.* Ktoreby Woiewodztwo albo Ziemia, *Exaktora subsidii* nie obrała na Seymiku Relacyynym, Skarb go podać powinien. A w Woiewodztwie *Wołyńskim* *Laudum* na Seymiku *Relationis*, tak *ratione modi contribuendi*, iako y czopowego, ktore z dobr Krolewskich, Duchownych

wnych, także z Szlacheckich Miast y Miaszeczek, wybierane bydź ma, *pro hac vice* do przyszłego Seymu aprobowano, *non derogando* w tym *subsidio*, na terażniejszy Seymie pozwolonemu. Którą deklaracyą Woiewodztwo Bełskie przyimuie. A. 1662. fol. 9. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Lauda wszystkie Woiewodztw y Ziem Koronnych, *ratione* podatkow tylko na zapłatę Woysku uchwalonych, y te, które im na przyszłych Sejmikach Relacyynych wolno będzie *de novo* namowić, deklaracyi Woiewodztw y Ziem *in nullo imminuendo*, aprobowano. Ci wszyscy jednak, którzykolwiek jakimkolwiek sposobem pieniędzy publicznych rykali się, w Woiewodztwach y Ziemianach, Poborcy, Burgrabiowie, Komisarze do podatkow naznaczeni, y ich *substituti*, powinni będą na Sejmikach Relacyynych Woiewodztwom oddać rachunki. A jeżeli tam którzy ich nie oddali, y kwitow od Woiewodztw y od Skarbu Koronnego, *ratione* tychże podatkow *ab A. 1658.* uchwalonych, nie odebrali; w Trybunale skarbowym Lwowskim *terminum peremptorium* mieć będą. A. 1667. fol. 11. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Przytym Woiewodztwu Podolskiemu pozwolono, aby sobie na Seymiku Relacyynym postanowili *modum* wyprawy Pobereźników, albo Kiianow, przeciw swawolnym opryzkom. *ib.*

Lauda wszystkie W. X. Lit. *vigore Constit. 1662. in vim* pospolitego ruszenia, przez pozwoloną w wiciach *optionem* na zaciąg Zolnierza Powiatowego, w Roku 1664. y 1665. *inquantum juri publico & privatorum non derogant*, aprobowano. A Powiatowi Pińskiemu od inkursyi *Lesunow Kozakow* na Seymiku *Relationis securitatem domesticam* obmyślić, *sine praejudicio juris publici & privatorum* pozwolono. *ib. fol. 69. Tit. Approbatio Laudorum W. X. Lit.*

Laudum Ziemie Sanockiey, które sobie na Seymiku *Relationis, respectu securitatis*, napisać mają, aprobowano, z tą deklaracyą: aby każdy, kto by się dał kondemnować *in causa statutionis* zboycow y złodzieiow, albo *respectu principalitatis*; nie do Trybunału o zniesienie kondemnaty, ale na Kwerele tameczne, pozywał. A to *Laudum aequaliter* do dobr dziedzicznych, iako też Duchownych y Krolewskich ma się extendować. A. 1670. fol. 26. Tit. *Komisya*.

Lauda wszystkich Woiewodztw y Ziem, które sobie *ratione* wypłacenia podatkow, na zapłatę Woysku *ad ultimam Aprilis Anni praesentis*, uchwalily, y na przyszłą zapłatę, także *ratione securitatis* Miast główniejszych w Państwach tych, aprobowano; *salvis per omnia punctis in Pacificatione expressis, & salva fundatione Szoldrsciana.* A. 1673. fol. 26. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Lauda W. X. Lit. przeszłe, względem *Salariorum* Komisarzom na Komisya Wileńską obranym, y Posłom na Sejm Ziemskim, od Woiewodztw y Powiatow uchwalone, aprobowano, y na nieposłusznych o niewydanie Posłowszczyzn, Prawo *cum pœnis* realumowano. *ib. fol. 16. Tit. Approbatio Laudorum*.

Lauda wszystkie W. X. Lit. przeszłe, które *vigore Const. Seymu A. 1650. y deklaracyi* Woiewodztw y Powiatow o Pospolitem Ruszeniu, na tymże Seymie zanieśionych, a przez pozwoloną w wiciach Krolewskich *optionem*, albo ruszeniem się samym, albo na zaciąg Zolnierza Powiatowego, są uchwalone (*inquantum juri publico & privatorum non derogant*) aprobowano, *cum declaratione, quam vide A. 1652. fol. 23. Tit. Approbatio Laudorum W. X. Litew.*

Lauda in genere wszystkie y Konfederacye Koronne, Woiewodztw y Ziem, od Seymu *Abdicationis*, względem niestawienia się na Pospolite ruszenie, także podatkow y rachunkow z Poborcami y z Burgrabiami, uchwalone, y które na Sejmikach Relacyynych, względem sądow na tych, którzy się rachować nie chcą, namowią, także y *ratione* obrony domowey, y zaszczytu dostojenstwa Pańskiego, y wolney elekcyi aprobowano. A te, któreby przeciwko Prawu były, albo przeciw którym protestacye zasły, zkasowano. A. 1670 fol. 15. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Laudum, ratione securitatis od zboycow, Ziemie Sanockiey aprobowano. A. 1677. fol. 29. Tit. *Securitas Ziemie Sanockiey*.

Znowu teyże Ziemie, *pro Securitate* od Węgier *Laudum*, które sobie uchwalą, aprobowano, bez uszczerbku jednak podatkow, na tym Seymie uchwalonych. A. 1678. fol. 22. Tit. *Securitas*.

Plura Tit. *Wybrańcy*.

Lauda wszystkich Woiewodztw y Ziem, które sobie, *in ordine* tylko do wypłacenia podatkow, na zapłatę Woysku y *Securitatis suae* y Miast uchwalą, aprobowano. A. 1677. fol. 30. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Takowaz takowychże *Laudorum approbatio*. A. 1678. fol. 21. Tit. *Approbatio*.

Lauda Woiewodztw y Ziem, *in ordine* do Uchwalenia y wypłacenia podatkow y domowey obrony, *inquantum Juribus Publicis non repugnant*, aprobowano. 1685. fol. 19. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Lauda Xięstwa Zmudzkiego, które *cum praejudicio Juris publici & privatorum* są uchwalone, y Seymem nieaprobowane, osobliwie A. 1674 die 27. Junii, & Anni 1676. 2. Junii, oprócz punktu, o podatkach przyiętych; & Anni 1671. 26. Augusti także protestacye przeciwko niektórym punktom *ex Pactis conventis* zaniezione (za ustąpieniem dobrowolnym Posłow protestujących) y te które są wroczone, y które zginęły, a znaleźćby się mogły; także Instrukcyą od tegoż Xięstwa do Komisji Wileńskiej posłaną, y inne wszelkie protestacye, pisma, atestacye, między samemi obywatelami Xięstwa Zmudzkiego zachodzące, zkasowano, y aby uznawane przez nikogo nie były, y honorowi niczyemu nie szkodziły, postanowiono. Przytym dwuch Seymow kondemnaty, *ex occasione* tych mieszanin między temiż Obywatelami Xięstwa Zmudzkiego ferowane, ponieważ *partes composuerunt inter se* y kwitowały się, podniesiono, y od nich też strony *in perpetuum* uwolniono. A. 1677. fol. 15. Tit. *Cassatio Laudorum*.

Laudum Ziemie Warszawskiej, na Seymiku Deputackim A. 1678. o Kupcach Dworskich napisane, ztwierdzono. *vid.* Tit. *Kupcy*.

Laudum Powiatu Słonimskiego o kontrybucyi, na zbudowanie sobie Dworu w Grodnie, aprobowano. A. 1678 fol. 12. Tit. *Aprobacya Laudi*.

Laudum prywatne Powiatu Kowieńskiego, na Vr. Adama Prozora Pisarza Ziemskiego Kowieńskiego napisane, zkasowano. *ib.* Tit. *Cassatio Laudi*.

Laudum Woiewodztwa Mściławskiego, które sobie na Relacyynym Seymiku, albo inżym poblizszym, względem erekcyi Zamku Mściławskiego, *sine praejudicio juris publici*, z wiadomością Starosty Mściławskiego postanowiono, aprobowano. A. 1676. fol. 12. Tit. *Erectio Zamku Mściławskiego*.

Lauda y Kaptury Koronne, y W. X. Lit. bądź *conjunctim* od kilku Woiewodztw, bądź *seorsim* y pojedynkiem od każdego Woiewodztwa, Ziemie y Powiatu, na Ziazdach y Seymikach *sub Interregno*, dla rządu y bezpieczeństwa zgodnie zapisane, aprobowano z tą deklaracyą: że ta Kapturow *diversitas, in praesenti casu interregni, pro hac vice admissa*, nie ma nic *in posterum juri communi derogare*, ani dyslimbracyi iakiey między Koronnemi, y W. X. Lit. Woiewodztwy czynić. w *Konfederac. General. Warszaw. sub Interregno*. A. 1632. §. Trzecia, Kaptury y *Lauda*.

Takowez *Lauda* y w poslednieyszych *Konfederacyach* generalnych Warszawskich naydziesz aprobowane.

Lauda, Kaptury, postanowienia wszelakie, *sub Interregno ab Innotescencia publica*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. względem obrony, podatkow y sprawiedliwości tylko, w Woiewodztwach, Powiatach y Ziemniach wszystkich, Koronnych y W. X. Lit. uchwalone, *sine praejudicio juris publici, & privatorum, & Spiritualium*, tudzież dobr Krolewskich, Ekonomicznych y Lennych, przytym P. P. Podskarbiow oboyga Narodow, aprobowano. w *Konfederac. General. Warszaw. sub Interregnis* A. 1668. fol. 6. & 1674. f. 6.

Lauda Woiewodztw, Ziem y Powiatow partykularne, które sobie uchwały, y wola uchwalić mają, o obronie przeciwko swawolnym łupieztwom (a w *konfederacyi* A. 1674. dołożono: y przeciwko zboycom, y o fortyfikacyi Miast pogranicznych, y o czynieniu Grodowey exekucyi) w zupełney mocy zostawać, y do exekucyi przywozzone być mają. w *Konfederac. General. Warszaw. sub Interregnis*. A. 1632. fol. 5. A. 1648. fol. 6. A. 1668. fol. 8. & A. 1674. fol. 7.

In *Laudo* Ziemie Bielskiej punkt, *ratione* stawiania ludzi z dobr W. X. Lit. na Połpolite ruszenie do tamtey Ziemie, zkasowano, y aby to nigdy nie bywało, warowano. w *Konfederac. General. Warszaw. sub Interregno*. A. 1668. fol. 7. §. Ktore *Lauda*.

Lauda, które sobie Woiewodztwa y Powiaty, o salaryach Posłom Ziemskim na Seymy, a-las o Posłowszczyźnie uchwały, aprobowano, *sine praejudicio juris publici & privatorum*

torum. O co forum z Retentorami w Kapturach. w Konfed. Gieneral. Warszaw. sub Interregno. A. 1674. f. 35.

Laudum Powiatu Grodzińskiego, ktorym in A. 1646. cztery pobory y czopowe in duplo na rok ieden, przykładając się, do sumptu Krola i M. Władysława IV. na fabrykę mostu na rzece Niemnie pod Grodnem, uchwalili, aprobowano in toto, cum declaratione: quam vid. A. 1647. fol. 14. Tit. Most pod Grodnem.

Lauda, ktore sobie Woiewodztwa y Ziemie, na Seymikach przyszłych Relationis, względem samych podatkow y domowey obrony, uchwalą, aprobowano; Prawu niczyiemu nie preiudykując, y żeby Lauda żadnych novitates legem sapientes nie przynosiły. A. 1683. fol. 7. Tit. Approbatio Laudorum.

Zosobna Lauda wszystkie, ktore miedzy Seymem przeszłym Grodzińskim a terazniejszym, w Poznańskim y Kaliskim Woiewodztwach, in ordine ad securitatem, wydania podatkow, y porządku domowego, stanęły, in quantum juribus publicis non repugnant; Także y to Laudum, ktore sobie in ordine do podatkow, na przyszłym Seymiku Relationis uchwalą, we wszystkim approbatur. ibid. f. 5. Tit. Approbatio Laudorum.

Lauda wszystkie Woiewodztw y Ziem, in ordine podatkowania, y domowego porządku, in toto aprobowano. 1699. fol. 56. Approbatio.

Lauda podatkowania, y mutationes Taryf, revisiones, defalcationes, conflagrationes, aliosque quosvis abusus, in elusionem regularney płacy Woysku & in alleviationem vel preaggravationem czyichkolwiek Dobr zakazane; Komisarzow, Poborcow, Sędziow Fiskalnych, y Sądy Fiskalne znieśiono. 1717. fol. 54. Tit. Regulamen. num. 2.

Laudis Seymikow Powiatowych nie podlegają dobra Duchowne, fundacyami Krolow Polskich y Wielkich Xiążąt Litewskich nadane. vid. Tit. Dobra Duchowne.

Laudum Woiewodztw niektórych na Rozboyniki. vid. Tit. Rozboynicy. & Tit. Swawolni.

Laudum Woiewodztwa Bracławskiego, zstrony sławnego Poselskiego. vid. Tit. Posłowie.

LEGACYE.

vid. Tit. Posłowie.

LEGIEROWIE.

vid. Tit. Kupecy.

LENNOSC.

vid. Tit. Dobra.

LEX SUMPTUARIA.

Mieszczenie ani *Plebei*, *excepto Magistratu*, nie mają zażywać szat iedwabnych y podszewek, ani futer kosztownych, okrom liśich y innych podlejszych, y żaden z nich chodzić nie ma w szafianie, *sub pena 14. marcarum, ad cuiusvis instantiam*, y tych rzeczy Delatorowi przysądzeniem. *O co forum, ex termino tacto*, w każdym Sądzie Mieyskim. *A. 1613. fol. 23. Tit. Lex Sumptuaria.*

O tymże: Ale exceptis Proconsulibus, Advocatis, vice Advocatis majorum Civitatum; o co forum Kupcom przed Woytem absque quavis appellatione; a Mieszczanom w sądzie Grodzkim mieysca onego; pena major centum marcarum, ktorey Krol nikomu odpuszczać nie powinien. A. 1620. f. 11. §. A iż się zageściło.

Ktoby w Miastach Krolewskich, Duchownych y Swietckich, Konstytucyi A. 1613 quę supra, dosyć nie czynił, loco pęne ma dawać quotannis od siebie, żony, dzieci y czeladzi, od każdej osoby po złotemu, y za kwitem Vrządu swego, bydz od peny wolnym do roku. Excipitur Vrząd, ktory nie powinien dać, ale tylko te winy, każdy w swej iurysdykcyi, sub pęnis contra negligentes Officiales sancitis, na osobach wyż pomienionych exekwować ma. A pieniądze te, ktore wybiorą, do Skarbu W. X. Lit. premisso iuramento na sprawiedliwe wybranie y oddanie, wniesć, y kwit otrzymać powinni. A. 1629. f. 20. Lex Sumptuaria.

Reasumowano A. 1613. & 1620. Konstytucye, tego dokładając: iż ktobykolwiek ex plebeis ważył się do stroiu, kleynotow, sukien iedwabnych, albo droższych, y te rozumięć.

miejąc, co już gotowe mają, także soboli, ryśiow, marmurkow, pupkow, iedwabnych pasow, używać; taki każdy, Kupiec y Mieszczanin bogatszy, *pœnam mille marc. ad cuiusvis Nobilis instantiam*, a plebeie conditionis uboższy, *pœnam ducentarum marcarum in Officio civili*, z dobr Krolewskich *cum appellatione* za Dworem, a z dobr Ziemskich w Grodzie *sine appellatione, repetendam, per medium Delatori & Fisco Reipubl. dividendam* zapłacić ma. A Magistratus & Officiales wszyscy w Miastach Wielkich, według tychże A. 1613. & 1620. Konstytucyy sprawić się mają. A 1655. fol. 37. Tit. Lex sumptuaria durante bello.

Taż Konstytucya służy W. X. Lit. ib.

Przywodząc *legem sumptuariam in realem executionem*, reasumowano pomienioną Konstytucyą A. 1655. y aby *in toto* obserwowana była, *perpetuis temporibus* postanowiono. A na wyprzedanie towarow zakazanych, rok tylko ieden czasu kupcom pozwolono. A. 1683. f. 6. Tit. Executio.

O kleynotach, że ich nie wolno przedawać. vid. Tit. Kleynoty.

A o infzych towarach. vid. Tit. Kupcy.

LEZE ŻOŁNIERZKIE.

vid. Tit. Żołnierz & Tit. Hetman.

LEZENIE XIĄG.

vid. Tit. Sądy & Tit. Xięgi.

LIBERTACYE.

Libertacya na wieczne czasy Ziemie *Wschowskiej* od wiardunkow, czynszow, spow y stacyy, ktore na Starostę tamecznego, od Szlachty teyże Ziemie, także z Maiętności, tak Stanu Duchownego iako y Swierckiego, wyciągano. A. 1588. fol. 475. Tit. Libertacya.

Libertacya domu Celnego w *Zakroczymiu* od wszelakich podatkow y ciężarow publicznych *in perpetuum; salvo jure moderni possessoris, & censu Ecclesie pendi solito*. A. 1635. fol. 27. Tit. Libertacya.

Libertacya Kamienice, u Oycow Franciszkanow w *Przemyslu*, od Obywatelow Ziemie *Przemyskiej*, na chowanie Xiąg Ziemskich *Przemyskich* kupionej, *ab oneribus quibusvis Reipubl. & civilibus in perpetuum*. A. 1641. fol. 28. Tit. Libertacya.

Libertacya placu w *Połocku* w rynku *Vr. Jana Podbipty* *Pisarza* Ziemskiego *Połockiego*, od iurysdykcyi y prawa mieyskiego y wszelakich ciężarow mieyskich, y onego *Prawu* Ziemskiemu inkorporacya. ib. f. 29. Tit. Libertacya.

Libertacya domu y ogroda w *Warszawie* *Erharda Klempolda* *Rayce* *Warszawskiego*, od przyimowania gościa. ib. f. 35. Tit. Libertacya.

Libertacya domu w *Ostrowy*, *Czapliński* nazwanego, z włoką roli, *Vr. Macieiowi Skłodowskiemu*, od wszelakiej iurysdykcyi, tak dworskiej iako y mieyskiej, y od podatkow na wieczne czasy; *salvis oneribus Reipubl. ib. Tit. Wolność*.

Libertacya Kamienice, przedtym *Krygielowska* nazwaney, a teraz *Julego Attawantego*, w rynku *Krakowskim*, przy ulicy *Grodzkiej* leżacej, wedle *Pzywileiu* na to *in perpetuum* danego. A. 1635. f. 43. Tit. Libertacya Kamienice.

Libertacya Dworu w *Grodnie*, przy *Kościelu* *Farskim* leżacego, *Vr. Krzysztofa Paca* *Chorażego* *W. X. Lit. à jurisdictione Terrestris & Castrensis* inkorporacya. A. 1647. fol. 23. Tit. Libertacya.

Libertacya Kamienice *Woytowskiej*, w starej *Warszawie* w rynku, od gościa, tak w *Seym* iako y bez *Seymu*, *perpetuo*. A. 1647. fol. 31. Tit. Stara Warszawa y Nowa.

Libertacya takż Kamienice *Korbowskiej*, *Balcerowi Strubiczowi* *Burmistrzowi* *Warszawskiemu* służacej. ib.

Libertacya takż *Vr. Filipowi Hutrynemu* *Pisarzowi* *Dekretowemu*, na Kamienicę w *Warszawie* przeciwko *Oycom Dominikanom*. ibid. Tit. Dekretowego *Pisarza*.

Libertacya takż *Szlachet. Szymonowi Białeckiemu* na Kamienicę *Szkatulnikowską*, w *Warszawie* na piwney ulicy. ibid.

Libertacya Kamienic y Dworow *Szlacheckich*, w Miastach y na przedmieściach, *Lubelskim*

- skim y Piotrkowskim* leżących, od stanowisk Deputackich; których Starostowie tameczni naznaczać nie mają, *sub pœna quingentarum marcarum, in Iudicio Tribunalitio, ex registro Officii vindicanda. A. 1654. fol. 13. Tit. Deklaracya.*
- Libertacya domu z placem, Lubiankowski nazwanym, na ulicy Ceryńskiej *alias* Dubotowskiej leżącego w Nowogrodku, Vr. Ianowi Kiersnowskiemu Podśędkowi Nowogrodzkiemu, *perpetuo y onego juri Terreſtri incorporatio. A. 1652. fol. 27. Tit. Libertacya domow.*
- Libertacya takż domu, Odzieryżyński nazwanego, z placem na teyże ulicy w Zamku, za Cerkwią założenia S. Iana, Vr. Krzyżtofowi Mogilnickiemu. *ibid.*
- O Libertacyach Miałt pogorzałych, y od Nieprzyaciela znieſionych. *vide Tit. Miałta.*
- Libertacye od podatkow Dzierzawcom Krolewſzczyn należących. *vid. Tit. Miałta.*
- O Libertacyach Ziemie Przemyskiej deklarowano: iż tym tylko ſłużyć mają Miałtom, które ſą od Nieprzyaciela znieſione, iako to: *Sol, Stare Miałto y Drobobycz,* aż do czterech lat, według Prawa, *præſcio* iednak o zpuſtoſzeniu *juramento.* Miałto iednak *Sambor,* nie zaſłaniając ſię żadną libertacyą, tak zatrzymane, iako przyſzle podatki zapłacić ma, *sub pœna Infamie, per Officium competens exſequenda. A. 1654. fol. 18. Tit. Deklaracya o retentach.*
- Libertacyą gruntu w Krakowie, I. M. X. Macieia Lubieńskiego, do Szpitala Piątkowskiego fundowanego, od wſzelakich podatkow. *ibid. fol. 13. Tit. Deklaracya płacenia podatkow.*
- Libertacya Dworowi I. M. X. Andrzeia Leſzczyńskiego Arcybiskupa Gnieźnieńskiego w Warszawie, za walem, na gruncie Staroſciny, za konſenſem Staroſty Warszawskiego od czynſzu Staroſcie należącego, *perpetuo* dana, *ſ declaratur:* że ten grunt one-mu y Sukceſorom iego *ſanguinis* dziedzicznym prawem ma ſłużyć. *ibid. fol. 19. Tit. Libertacya Dworu.*
- Libertacya domow Szlacheckich, na placach mieyſkich, w Smoleńſku pobudowanych, w których ſami, podczas niebezpieczeńſtwa, mieſzkać muſzą; od stanowisk żołnierz-kich. *ibid. fol. 32. Tit. Securitas Smoleńska.*
- Libertacya wſi I. M. P. Kaſztelana Sanockiego, od stanowisk żołnierzkich, za to, że na obronę Ziemie Sanockiey, pięćdzieſiat piechoty, przez wſzytek czas, poki tego potrze-ba będzie, *proprio ſumptu* chować, ſubmitował ſię. *A. 1655. fol. 32. Tit. Obrona domowa.*
- Libertacya wſzystkim Miałtom y wſiom, Krolewſkim, Duchownym y Szlacheckim, przez inkurſyą nieprzyacielską y przechody woysk zpuſtoſzonym (*reſumuiac in toto Konſtytucyą A. 1635. o Deſertatach y Konſlagratach*) do lat czterech pozwolona, z tą iednak kondycyą: że te dezolacye nie *derogare* nie mogą podatkow teraźniejszy-m, takż czopowemu y akcyzie. *A. 1658. fol. 9. Tit. O Deſertatach.*
- Libertacya Maiętnoſciom dziedzicznym Vr. Andrzeia z Kozielska Puzyny, Paniufze *alias* Czterow y Szynkowicze nazwanym, od płacenia retent przeſzłych podatkow, na lat trzy nadana &c. *ibid. fol. 21. Tit. Gratitude.*
- Libertacya gruntu y mieſzkania Szlachet. Jana Ładomirskiego, w Mieſcie Makowie, od wſzelakich ciężarow, y stanowisk żołnierzkich, taka, iaką dobra Szlacheckie mają. *ibid. fol. 31. Tit. Libertacya gruntu.*
- Libertacya domu ſzynkowego, w Miałteczku Gorlica, Vr. Pieniążka. *vid. Tit. Miałteczko Gorlice.*
- Libertacyą Kamienice w Wilnie leżącey, na Buſę Grodzińską przez Vr. Andrzeia Odla-niſkiego Poczobuta Piſarza Ziemskiego Oſzmiańskiego fundowaney, od Krola I. M. Iana Kaſzimierza nadaną, aprobowano. *A. 1659. fol. 17. Tit. Approbatio Kamienice.*
- Libertacya Maiętnoſci Hołdowicze Deniſowſzczynney, w Woiewodztwie Nowogrodzkim leżącey, Vr. Staniſława Iudyckiego Woyskiego Rzeczyckiego wieczyste-y, *funditus* od Moskwy zruinowane-y, *ab omnibus in genere oneribus Reipubl.* na lat trzydzieſci. *A. 1661. fol. 19. Tit. Nagroda.*
- Libertacya Kamienice Pałkiewiczowskiej w Wilnie, na Trockiey ulicy leżącey, Vr. Cy-pryanowi Pawłowi Brzoſtowskiemu Referendarzowi W. X. Lit. od Krola I. M. Iana Kaſzimierza Przywileiem *perpetuo* konferowane-y, *à iuriſdictione civili* y od goſcia *ex officio* podczas ziazdow wſzelakich, *etiām ſub præſentia Regis;* tudzież *iuriſdictioni Terreſtri ſ Caſtrenſi* inkorporacya. *ibid. fol. 21. Tit. Libertacya Kamienice.*

- Libertacya placow w *Nowogrodku*, *Droczyłowskiego* y *Iachymowiczowskiego*, w ulicy *Dziekożińskiej* leżących, y na nich Dworu *Vr. Krzysztofa Antoniego Obryńskiego* Podkomorzego *Nowogrodzkiego*; Także Dworu, *Vr. Ludwika Woynilowicza* Stólnika *Mozyrskiego*, z placem na ulicy *Kowalskiej*, na którym ten Dwór stoi; *à jurisdictione & quibusvis oneribus civilibus*, y od stanowisk żołnierskich, y *Depurackich* podczas Trybunału, y wszelkich publicznych Zjazdow y Aktow; y onych *juri Terrestri incorporatio. ibid. Tit. Libertacya pewnych placow.*
- Libertacya także Kamienice *Vr. Mikołaja Franciszka Rosochackiego* Sędziego Ziemskiego *Trockiego*, w *Wilnie* na *Niemieckiej* ulicy stojącej, *Jaksztelowska* nazwaney. *ibid. fol. 22. Tit. Libertacya.*
- Libertacya domu z placami *Vr. Alexandra Hylarego Połubińskiego* Starosty *Słonimskiego* Pisarza *Polnego W.X. Lit. w Słonimie* w końcu ulicy *Panaszowskiej*; także domu z placami *Vr. Hyronima Piaśeckiego* Podkomorzego *Słonimskiego*, na *Grzybowskiej* ulicy *Zamkowej*, na tyśey gorze, między ulicą y uliczką poprzeczną leżącego. *ibid. Tit. Libertacya domow. Reasumowano tę Konstytucyą. A. 1673. fol. 18. Tit. Reassumptio Prawa.*
- Libertacya placu *Vr. Zacharyasza Nowickiego*, w *Grodnie* na mostowey ulicy leżącego, od iurysdykcyi y wszelakich powinności, y ciężarow mieyskich, także od stanowisk, podczas wszelakich publicznych Zjazdow; *& incorporatur iurysdykcyi Grodzkiej. A. 1662. fol. 21. Tit. Libertacya Placu.*
- Libertacya Kamienice *Vr. Konstantego Alexandrowicza* Sędziego Ziemskiego *Grodzińskiego*, w *Wilnie* na ulicy *Trockiej* leżącego, *ab omni jurisdictione civili* y od wszelakich powinności ciężarow mieyskich, także od stanowisk wszelakich publicznych, *& incorporatur iurysdykcyi Ziemskiej. ibid. f. 22. Tit. Libertacya.*
- Libertacya takoważ Kamienice *Vr. Stanisława Masalskiego* Podkomorzego *Grodzińskiego*, w rynku *Grodzińskim* leżącej. *ibid. fol. 24.*
- Libertacya Kamienice *Vrodzonych Krzysztofa Pokorszyńskiego* y *Doroty Dambrowskiej* Malżonkow, w rynku *Wileńskim* stojącej, od iurysdykcyi mieyskiej prawa *Maydeburbskiego* y od ciężarow wszelkich. *ibid.*
- Libertacya Kamienice *Vr. Iana Kaźmierza Wyfogierda* Skarbnika y Pisarza *Grodzkiego Kowińskiego*, w *Wilnie* przeciwko *S. Kaźmierza Kościołowi* stojącej, od iurysdykcyi prawa mieyskiego y wszelakich ciężarow mieyskich, *& incorporatur jurisdictioni Terrestri. ibid. fol. 25. Tit. Confirmatio Przywileiu.*
- Libertacye od Krolow, *Władysława IV.* y *Iana Kaźmierza*, Kamienice *Vr. Lettawow*, w *Wilnie* na *Niemieckiej* ulicy podle Kamienice *Kiszczyńskiej* leżącej, nadane aprobowano, y też Kamienicę *Prawu Ziemskiemu* przywrocono, *A. 1673. fol. 17. Tit. Libertacya vid. Tit. Aprobacya.*
- Libertacya Kamienice *Vr. Andrzeia Kotowicza* Pisarza *W. X. Lit. Starosty Grodzińskiego*, w *Warszawie* na *Iezuickiej* ulicy podle Kamienice *IM. X. Biskupa Poznańskiego* leżącey, z placem tylnym; także domu iego w *Grodnie* na mostowey ulicy, ze wszystkimi placami od różnych osob nabytemi, *à jurisdictione civili* y od gościa, tak w *Warszawie* podczas *Seymu*, iako y w *Grodnie* podczas publicznych zjazdow y rezydencyi *Krolewskiej*, także od wszelakich exakcyi żołnierskich; *& incorporatur*, tak Kamienica w *Warszawie*, iako y Dwór w *Grodnie*, *jurisdictioni Terrestri; salvis oneribus Reipubl. ktore do Poborce Ziemskiego oddawane bydz mają. A. 1667. fol. 19. Tit. Libertacya Kamienice.*
- Libertacya Dworow, w *Mieście Wieluniu*, *Vr. Chryzostoma Grzickiego* Sędziego Ziemskiego *Wieluńskiego*, y *Vr. Hyronima Wężyka Oryńskiego* Stólnika *Sieradzkiego*, także *Vr. Radoszewskich*, od wszelakich stanowisk y exakcyi, *& incorporantur juri Terrestri. ibid. fol. 24. Tit. Vwolnienie Dworow.*
- Libertacya Dworu w *Krakowie*, *IMP. Wielopolskiego* Kasztelana *Woynickiego*, przed *Franciszkami*; także placow trzech, w *Warszawie*, na gruncie *Starostwa Warszawskiego*, *cum incorporatione juri Terrestri*, tak Dworu w *Krakowie*, iako y placow w *Warszawie. ibid. fol. 25. Tit. Aprobacya Przywileiu.*
- Libertacya Dworku *Vr. Pawła Tetery* z placem przyległym, w *Lublinie* na *Podzamcu*, od gościa *ex officio* Trybunału y Dworu *Krolewskiego*, y od wszelkich *ingenere* ciężarow mieyskich y żołnierskich, y od iurysdykcyi *Podzameckiej*, *cum incorporatione* onego *juri Terrestri. ibid. fol. 31. Tit. Libertacya.*

Libertacya pewnych domow y gruntow w Mieście Czersku leżących, Vr. Gaseckiego, Sukcesora Szlachet. niegdy Ierzego Balentficia Horwata Rotmistrza Piezkiego, od wszelkich ciężarów mieyskich y od stanowisk; *oneribus aliis Reipubl. salvis. ibid. f. 33. Tit. Potwierdzenie Przywileju.*

Libertacya Dworu w Chelmie w rynku, Vr. Andreiowi Wiśniewskiemu Podśędkowi Ziemskiemu y Podstarościemu Grodzkiemu Chelmskiemu, *à jurisdictione civili*, y od Stanowisk żołnierzkich, *cum incorporatione jurisdictioni Castrensi & Terrestri; salvis oneribus Terrestribus Reipubl. & immunitatibus Sanctæ Ecclesiæ. ibid. Tit. Libertacya Dworu.*

Libertacya także Kamienice IMP. Stanisława Kaźmierzka Bieniewskiego Woiewody Czerlichowskiego, w Mieście Lucku. *ibid.*

Libertacya Dworu z placem Vr. Władysława Skolimowskiego Woyskiego Drohyckiego, w Mieście Drohyczynie. *ibid.*

Libertacya Kamienic dwu: jedney Vr. Gabryela Prażmowskiego Pisarza Ziemie Warszawskiej, w Warszawie na Krakowskim przedmieściu; a drugiey Vr. Stefana Hankiewicza Pisarza Nadwornego Dekretowego Wołyńskiego Metrykanta Kancelaryi W. Koronney, Szeleżyńska *alias* Drewnowska nazwaney, w samym Mieście starey Warszawy w ulicy, idąc ku Bramie Nowomieyskiej, od gości *ex Officio*, Posłow cudzoziemskich, także żołnierzow, podczas Seymu y bez Seymu, y podczas wszelkich zjazdow publicznych; y Przywileie im na to, *in toto approbantur; salva jurisdictione civili. ibid. fol. 35. Tit. Libertacya Kamienic.*

Reasumowano Libertacyą Kamienice Szeleżyńskiej *alias* Drewnowskiej, *cum approbatione Privilegii* na to. A. 1673. fol. 32. Tit. Deklaracya Libertacyi.

Libertacya wsi Wolice Kościoła y Probostwa Vchańskiego od chlebow zimowych, y asygnacyi wszelkich żołnierzkich y Hetmańskich; *salvis oneribus Reipubl. A. 1667. f. 42. Tit. Vwolnienie wsi.*

Libertacya wioski Folwarki rzeczoney, Probostwu Stobnickiemu służącey, od stanowisk, przechodow, noclegow, stacyi y hybern żołnierzkich, *cum assignatione fori in contravenientes* prawu temu na Trybunale. A. 1670. fol. 23. Tit. Reassumptio Prawa o Poświętnych rolach.

Libertacya Dworu IMP. Maximiliana Fredra Kasztelana Lwowskiego w Wiśniew, blisko Kościoła Farnego, *ab oneribus civilibus, cum adæquatione juribus* inszych Dworow Szlacheckich. A. 1673. fol. 31. Tit. Libertacya.

Libertacya także Dworu w Przemyślu Vr. Stanisława Sicińskiego Sędzię Ziemskiego Przemyńskiego. *ibid.*

A w Lwowie, Vr. Gołockiemu Podśędkowi Lwowskiemu toż prawo na Dwor iego służyć ma *ibid.*

Libertacya domu Szlachet. Jana Baltazara Karczewskiego sługi Krolewskiego, w Warszawie na piwney ulicy. *ibid. Tit. Aprobacya.*

Reasumowano tę Libertacya. A. 1676. fol. 57. Tit. Kamienica.

Libertacya Dworu w Lublinie Vr. Marcyana Czaplica Podstolego Kiiowskiego, *ab oneribus civilibus, & incorporatur* iurysdykeyi Grodzkiej y Ziemskiej. A. 1673. fol. 32. Tit. Libertacya.

Libertacya placu cechowego Złotnicki nazwanego, y Kamienice na ulicy szklanney, w Wilnie leżących, IMP. Paca Woiewody Wileńskiego, Hetmana W. X. Lit. Także Kamienice IMP. Krzysztofa Paca Kanclerza W. X. Lit. na Świętojurskiej ulicy leżącey; *ab omnibus oneribus civitatis, & juri Terrestri incorporantur. ibid. fol. 17. Tit. Libertacye.*

Libertacya Dworu IMP. Dymitra Polubińskiego Woiewody Nowogrodzkiego w Słonimie, *& incorporatio* onego *juri Terrestri. ibid. fol. 18. Tit. Reassumptio Prawa.*

Libertacya także placu, *quondam* Koprowski nazwanego, w Słonimie przy moście, Vr. Krzysztofa Polubińskiego. *ibid. fol. 18.*

Libertacya także placow tamże w Słonimie, na Grzybowskiej ulicy, Vr. Stefana Brzechajńskiego; a na ulicy Zamkowej, Vr. Michała Haraburdy. *ibid.*

Libertacya Kamienice Vr. Stefana Franckiewicza Radziwińskiego Chorążego Nowogrodzkiego, w Wilnie na Rudnickiej ulicy leżącey, *à jurisdictione civili*, y od wszelkich mieyskich powinności y ciężarów, *etiam in presentia Regis; & juri Terrestri* oney *applicatio. ibid.*

- Taż Libertacya służyć ma na place *Wileńskie* na Zarzeczu, Vr. Władysławowi Kor-
sákowi Chorążemu Połockiemu. *ibid.*
- Libertacya włoki roli *Dzbańska* nazwaney, na *Pułtowsku* leżącey, na fundacyą *Różańca S.*
do Kościoła Kolegiaty *Pułtowskiej* legowaney, od wszystkich podatkow. *A. 1676.*
fol. 24. Tit. Libertacya włoki roli.
- Libertacya dwóch Dworow w *Warszawie*, Vr. Iana *Każimierza Szymanowskiego* Podstolego
Warszawskiego, na *Nowym Świecie* jednego, a drugiego na *Solcu* nad *Wisłą*, *ab onere*
civili, y od stanowisk wszelakich, & *incorporatio* onychże *jurisdictioni Terrestri* & *Ca-*
strensi. *ibid. fol. 39. Tit. Libertacya Dworow.*
- Libertacya Kamienice, na cmentarzu przy Kościele wszystkich Świętych w *Krakowie*, ia-
ko rezydencyalney Kanonika tamiecznego, od dyspozycyy stanowniczych Koronnych.
ibid. fol. 41. Tit. Kamienica.
- Libertacya Dworu z placem przy *Warszawie*, Vr. Iana *Szomowskiego* Podskarbiego Na-
dwornego Koronnego, od wszelkich ciężarow mieyskich y Starościnych, & *incor-*
poratio juri Terrestri. *ibid. fol. 42. Tit. Immunitas Dworu y Placu.*
- Libertacya placu z ogrodem y budynkami Vr. *Każimierza Kowalkowskiego* Podstolego Do-
brzyńskiego, w *Warszawie* na Szerokiey ulicy, y Kamienice *Falkiewiczowska* na-
zwaney, na ulicy *S. Iana* w *Warszawie* leżącey, od gości *ex officio*, tak podczas Sey-
mu y wszelakich zjazdow publicznych, iako y bez Seymu, także *ab omnibus oneribus*
civilibus, y od żołnierzow. *ibid. fol. 47. Tit. Libertacya Placu.*
- Libertacya Kamienice Szlachet. *Marcina Lochmana* Rayce *Krakowskiego*, w *Krakowie* na
Świętojańskiej ulicy leżącey, od gości tak podczas Seymow y Zjazdow wszelakich,
iako y podczas rezydencyi *Krolewskiej.* *ibid. fol. 48. Tit. Libertacya.*
- Libertacya także Kamienice Szlachet. *Iana Czorna*, w *Warszawie* na *Nowomiejskiej* uli-
cy leżącey. *ibid. fol. 49. Tit. Libertacya.*
- Libertacya także Dworku Vr. *Iacka Rozyckiego* *Capelle* *Krola I M. Magistra*, w *Warsza-*
wie na długiey ulicy, od gości y prywatnych mieyskich podatkow. *ibid. fol. 57. Tit.*
Libertacya Dworku.
- Libertacya Dworku y innych dobr Vr. *Marcina Choynackiego* sługi *Krolewskiego*, w
Warszawie. *ibid.*
- Reasumowano tę Libertacyą. *A. 1678. fol. 43. Tit. Reassumptio Libertacyi.*
- Libertacya placow, *I M P. Marcina Ogińskiego* *Woiewody Trockiego*, y placu Vr. *Turlaia*
Podwoiewodzkiego Trockiego, w *Trokach* leżących; y onych *Prawu Ziemskiemu in-*
corporatio. *A. 1676. fol. 17. Tit. Libertacya Placow.*
- Libertacya także placu Vr. *Iana Korsaka* Sędziego *Ziemskiego Nowogrodzkiego*, po *Fie-*
dorze Kofzce; także placow Vr. *Michała Przeradowskiego* Podstolego *Nowogrodz-*
kiego, od *Szymkowskiego* y *Azarycza* nabytych; w *Mieście Nowogrodzie.* *ib.*
- Libertacya placu Vr. *Teofila Olendskiego* Chorążego *Wołkowskiego*, *Haykowski* nazwa-
nego, y gruntu do niego należącego, od wszelakich ciężarow y iurysdykcyy miey-
skiej, y z prawem *Ziemskim* onych porównanie. Którą Libertacyą nie mają się
okrywać *Rzemieślnicy* y *Szynkarze.* *ibid.*
- Libertacya Dworu Vr. *Benedykta Przebieckiego* Podstolego *Połockiego*, y *Konstancyi*
Chaleckiej Małżonkow, w *Połocku* na ulicy wielkiej leżącego, u *Lupciowy* *Mieszczki*
Połockiej kupionego. Także Dworu Vr. *Mikołaja Zeleznickiego* y *Iana Pieskiewi-*
cza także w *Połocku* *ab oneribus civilibus*, y onych *Prawu Ziemskiemu* inkor-
poracya. *ibid.*
- Libertacya Kamienice Vr. *Konstantego Iana Szuyskiego* *Pisarza Ziemskiego Brześ-*
kiego w *mieście Brześciu* w rynku będącey; *ab oneribus civitatis.* *ib. f. 18. Tit. Liber-*
tacya Kamienicy.
- Libertacye domow y Kamienic w *Warszawie*, *ad actum solum Electionis* relaxowano; nie
jednak nie derogując *in posterum* po odprawioney Elekcyy, Przywileiom y *Prawom*
obywatelow *Miasta* tego. Ale ci, którzy są *in officiis publicis privilegiati*, przy Li-
bertacyach wcale *etiam tempore Electionis* zostawać mają. w *Konfederacyi Gieneral-*
ney Warszaw. *sub Interregno.* *A. 1648.*
- A w *Konfederacyi* *A. 1674.* y *Serwitoraty* suspendowano.
- Libertacye pewnych Kamienic w *Warszawie* *sub Interregnis.* *vid. Tit. Gospody.*
- Libertacya *Dzierzawy Golebskiej*, przez *Oboz* zniesionej, do lat czterech, *ab omnibus*
Reipubl. contributionibus, oneribus, & hybernis, a to po wypłaceniu zatrzymanych re-
tent

tent podatkow na Seymikach dawnieyszych, y na teraźnieyszey Konwokacyi uchwalonych &c. w Konfederacyi General. Warszaw. A. 1674. fol. 28. §. Iako chwalebnym zwyczajem.

Libertacye placu IMP. Stanisława Bykowskiego Woiewody Sieradzkiego, w Piotrkowie na ulicy Klasztorney, od wszelakiey Zamkowej y Mieyskiej iurysdykcyi. Szynki tam jednak żadne, *in præjudicium* Miasta, odprawowane bydź nie mają. A. 1616. fol. 34. Tit. Plac.

Libertacya *in perpetuum* wielkich y małych Mniehowic od spy y roboćizny, ktore ciężary przedtym do Zamku Nowomieyskiego, a potym do Przymękowa, poddani tameczni powinni byli. A. 1620. fol. 23. Tit. Z sep.

Libertacye pewnego gruntu przy Łukowie, na Sukienniki Łukowskie kupionego, Cieszkowski nazwanego. Przywilej od Krola nadany, *in toto approbatur*. A. 1631. fol. 32. Tit. Aprobacya Przywileiu.

Libertacye Pogorzelcom w W. X. Lit. *declarantur*, że temu właśnie miejscu, gdzie dom pogorzał, nie osobom służyć. A. 1647. fol. 42. Tit. Czopowe y Nowe Myta W. X. Lit.

Libertacya wsi Kielczewa y Koreblewa, w Powiecie Kościańskim leżących, na wychowanie w naukach dzieci Szlacheckich, od I. M. X. Andrzeia Szoldrskiego Biskupa Poznańskiego fundowanych, od stanowisk y pensy y żołnierzkich, *sub panna mille marcarum, per transgressores succumbenda*. O co *forum* Grod Poznański *sine appellatione; salvo servitio bellico pro expeditione generali*. A. 1649. f. 8. Tit. Wolność.

Libertacyy z Kancelaryi Koronney wszelakich, y mandatow wydawać przeciwko deklaracyom Woiewodztw y Ziem, na Seymie przeszłym A. 1654. względem wydawania podatkow, zakazano, *non obstantibus iam emanatis in contrarium*. A. 1655. fol. 28. Tit. o Libertacyach.

Libertacya do lat 15. dobrom dziedzicznym Vr. Macieia Ruckiego, w Woiewodztwie Połockim leżących, od wszelakich Rzeczypośp. podatkow, wyjąwszy teraźnieysze pogłowne. A. 1662. fol. 18. Tit. Konsens.

Dworu IMP. Iana Andrzeia Morjztyna Podskarbiego W. Koron. w Warszawie na przedmieściu Krakowskim, na gruncie Starostwa Warszawskiego, y z placem, tak iako w sobie iest obmurowany, za konsensem Starosty Warszawskiego, *juri Terrestris in perpetuum* inkorporacya. A. 1673. fol. 22. Tit. Inkorporacya.

Libertacya placow Vr. Ciechanowicza Chorażego Pińskiego, w Mieście Pińsku będących, od Prawa Mieyskiego, y onych Prawu Ziemskiemu inkorporacya. A. 1676. fol. 18. Tit. Libertacya.

Libertacya Kamienice IMP. Krzysztofa Paca Kanclerza w W. X. Lit. w Wilnie na Zamkowej ulicy, *ab oneribus Civitatis*, y oney *juri Terrestris incorporatio*. *ibid.* f. 21. Tit. Libertacya.

Takaż Kamienice Vr. Bonifacego Paca Oboźnego W. X. Lit. podle Cerkwie Monastera S. Ducha Dylunitow. *ibid.*

Takaż Kamienice Vr. Szymona Karola Ogińskiego Podkomorzego Witepskiego, na Koniskiej ulicy. *ibid.*

Takaż Kamienice Vr. Andrzeia Gielguda Pisarza W. X. Lit. na Zamkowej ulicy. *ibid.*

Libertacya Dworku Vr. Andrzeia Sułłowicza Pisarza Skarbu Koron. na przedmieściu Warszawskim, od stawiania gości *ex officio*. A. 1677. f. 19. Tit. Libertacya.

Libertacya wlok trzech, Vbalezyce y Złotorączka nazwanych, pod Miastem Nowogrodkiem, *ab oneribus civitatis*. *ibid.* fol. 16. Tit. O Tatarach W. X. Lit.

Libertacya Dworu na Pradze, od Krolow nadana Barcikowskiem Małżonkom, *approbatur in perpetuum*. *ibid.* fol. 32. Tit. Aprobacya.

Libertacya Kamienice w Piotrkowie Vr. Maximiliana Grzegorzewskiego Woyskiego Czerskiego, *ab onere civili* y od wszelakich stanowisk y rezydencyy Sędziow y Deputatow. *ibid.* fol. 32. Tit. Libertacya.

Libertacya domu, w Warszawie na przedmieściu Krakowskim, Zelazowski nazwanego, przez Andrzeia Trembofza Odźwiernego Krolewskiego, do Ołtarza S. Anny w Kościele Oycow Bernardynow Warszawskich aplikowanego, od stawiania gości, tak bez Seymu, iako y podczas Seymu, *in perpetuum; salvo oneribus Reipubl. & jurisdictione civili*. *ibid.* fol. 35. Tit. Fundacya Ołtarza.

- Libertacya Dworu przy Mieście *Warszawie*, IMP. Władysława Reja Woiewody Lubelskiego od iurysdykcyi mieyskiej, y onego *juri Terrestri incorporatio. ibid. fol. 36. Tit. Inkorporacya Dworu.*
- Libertacya Dworu, w *Drohyczynie* na długiej Vlicy, I. M. P. Stanisława Łużckiego Kasztelana Podlaskiego, *à jurisdictione civili, & ab omnibus oneribus militaribus*, y onego *jurisdictioni Terrestri incorporatio. ib. fol. 37. Tit. Libertacya Dworu.*
- Libertacya Domu w *Drohyczynie* Vr. Iana Chądzyńskiego Cześnika Bielskiego, *ab oneribus civilibus & militaribus*, y onego iurysdykcyi Grodzkiej y Ziemskiej inkorporacya *ibid.*
- Libertacya Domu w *Zakroczymiu* Vr. *Wronowskiego*, od wszelakich ciężarów mieyskich y od chleba zimowego. *ibid.*
- Libertacya pewnego gruntu pustego Szolcystwa starego, na Przedmieściu *Pilznieńskim*, Wrodzonemu Władysławowi Cwiki *Zelazowskiemu*, od wszelakich ciężarów, tak Rzeczypospolitey iako y Dzierżawcow, do lat dziesięciu dana. *ibid. fol. 40. Tit. Aprobacya Przywileiu.*
- Libertacye Kamienice w *Krakowie* Szlachetnego Krzysztofa Krauza Rayce Krakowskiego, na Sławkowskiej Vlicy leżącey, od stawiania gości *ex Officio*, tak podczas Seymu, zjazdów wszelakich, iako y bez Seymu podczas rezydencyi Krolewskiej. *ibid. Tit. Libertacya Kamienice.*
- Libertacya Dworu I. M. P. Albrachta *Kraśińskiego* Woiewody Mazowieckiego, w *Płocku* na Przedmieściu leżącego, przedtym Makowfzczyna, a teraz Krasna Wola nazwanego, z placem Alanfowskim, z siedliskami y rolą, według Przywileiu Krola I Mści Augusta, *a jurisdictione civili*, y *juri Terrestri incorporatio. ibid. Tit. Libertacya Dworu.*
- Libertacya Kamienice Walbachowskiej, *ad praesens* Giżińskiej, w *Warszawie*, od wszelakich *ex Officio* stanowisk y wszystkich Praw, Dekretow y Przywileiow, *ratione* teyże Kamienice nadanych y ferowanych aprobacya. *ib. f. 41. Tit. Aprobacya Praw.*
- Taż Libertacya Kamienice Wrodzonego Karola Zabrzezkiego, w *Warszawie* na Vlicy Świętojańskiej, służy. *ibid.*
- Libertacya od hyberny na lat sześć, wsi *Zaiączkow* y *Montawow*, w Woiewodztwie *Pomorskim*, przez inundacya zniszczonych. *ib. fol. 42. Tit. Wsi.*
- Libertacya Domu *Bochenkowiczowskiego*, na wale w Murach samych Starey *Warszawy* przy bramie Krakowskiej, częścią wymurowanego, częścią wybudowanego, od gości *ex Officio*, tak podczas Seymu y innych wszelakich zjazdów publicznych, iako y bez Seymu y przy bytności Krola I Mści. *ib. f. 42. Tit. Libertacya Domu.*
- Libertacya Kamienice *Badowskiej*, w *Warszawie* Starey na Vlicy S. Iana leżącey, od gości *ex Officio. ibid. fol. 44. Tit. Aprobacya Przywileiu.*
- Libertacya Dworu Vr. Iana Odrowąża Pieniążka Starosty *Oświęcimskiego* w *Krakowie*, na Piaśku przeciwko Kościołowi Oycow Karmelitow tamiecznych wybudowanego, *ab omnibus oneribus civilibus, immunitatibusque Terrestribus incorporatio. A. 1677. fol. 45. Tit. Libertacya Dworu.*
- Libertacya Dworu z ogrodem Vr. Iana Dobrogosta *Kraśińskiego* Referendarza Koronnego Starosty *Warszawskiego*, w *Warszawie* na długiej Vlicy, między Dworem I. M. P. Stefana *Gebickiego* Kasztelana *Płockiego* a ogrodem *Ginterowskim* leżącego, *antiquitus* *Węgrzynowski* nazwanego, *ab onere* stanowienia gości *ex Officio*, tak podczas Seymow y Zjazdow publicznych, iako y bez Seymow przy rezydencyi Krola I. Mści, także *ab omnibus oneribus civilibus. ibidem.*
- Libertacya Domu w *Warszawie* na Przedmieściu, Piotra *Perzewskiego* Odźwiernego Krolewskiego, od gości *ex Officio, ib. f. 46. Tit. Aprobacya.*
- Libertacya *Kamieniczanom*, gdziebykolwiek osiedli, do lat piętnastu, od wszelkich podatkow, tak publicznych, iako y mieyskich, (oprocł Cel Koronnych) także od ciężarow Cechowych. *ibid. fol. 47. Tit. Libertacya.*
- Zachowano ich przy tey Libertacyi. *A. 1678. f. 19. Tit. Miasto Lwow.*
- Libertacya Dworu w *Grodnie*, Vr. Iustyny Sopockowny *Ruckiewiczowy*, Sędziiny *Grodzkiej*, *ab oneribus civilibus. A. 1677. f. 20. Tit. Warunek Prawa.*
- Libertacya Domu w *Minjsku* na *Zydowskiej* Vlicy, Vr. Marcina *Wołodkowicza*, *Hordniczego* *Minjskiego*, *cum incorporatione* Prawu *Ziemskiemu. ibidem fol. 21. Tit. Aprobacya.*

Libertacya *ab oneribus civilibus* Placow, Dworow y Kamienic, w Miasłach będących, *cum incorporatione juri Terreſtri*. A. 1677. f. 21. Tit. Immunitas Iako to:

W Wilnie. Dworu na Sawickiey Vlicy Vr. Michała Kołedy Podśędka Leńskiego, Placu za Trocką Bramą, Rzeczyckich Rewkowiczow nazwanego. Vr. Stefana Franciszka Medeksy Podstarościego Kowińskiego. Kamienice na Trockiey Vlicy zdawna uprzywileiowaney Vr. Ierzego Tyzenhauſa Miecznika W. X. Lit.

W Mieście Grodnie Placu Pułtybowskiego, Vr. Tomazsa Wołowicza. Dworu Vr. Kazimierza Iana Gazuly.

W Kownie Kamienice IMP. Iana Ogińskiego, Woiewody Mściſławskiego.

W Mińsku, Placow trzech z budynkami & *cum omnibus adiacentiis*, Vr. Dadźiboga Lukomskiego Stolnika Połockiego Woyta Mińskiego.

Tamże domu z placami y wſzytkiem przynależytościami Vr. Michała Koſtrowieckiego.

W Wołkowisku domu z gruntem, Vr. Malchra Głuſzyńskiego.

Tamże placu na Zamkowej Vlicy, Vr. Gzowſkiego, Stolnika Orſzańſkiego.

Tamże placu w rynku, Vr. Owſianego Podſtolego Wołkowickiego.

Tamże placu w rynku, Vr. Łukaſzewica Piſarza Ziemſkiego Wołkowickiego.

W Nowogrodku domu na Krzemienieckiey Vlicy, Vr. Boguſława Vnichowſkiego.

Tamże domu *cum omnibus attinentiis* w rynku przed Kościołem Oycow Dominika-now, Wilamowiczowſki nazwanego.

Tamże placu, Vr. Krzyſtofa Mozyrſkiego, Kazimierza Mściſławskiego, Podczaſzych Woynilowiczow.

Tamże placow Vr. Teodora Obuchowicza, Woiewodźica Smoleń.

Tamże Dworu Vrod. Władysława Wołſkiego, Piſarza Grodzkiego Nowogrodzkiego.

Tamże Dworu Vr. Przeradowſkiego Podſtolego Nowogrodzkiego. Naofiatek Przywilej Krola I. M. Michała, Szlachetnemu Ianowi Deſauzowi Sekretarzowi Krolewſkiemu, *ſupra exceptionem* Kamienice iego na Zamkowej Vlicy *ab omni onere civili* ſłuſzacy, aprobowano. A. 1677. fol. 21. Tit. Immunitas.

Aprobowano te Konſtytucyą Vr. Medeksy na plac. vide infra.

Libertacya Kamienic dwuch Vr. Marcina Trzebuchowſkiego Stolnika Przemyſkiego, w Przemyſlu na Grodzkiey Vlicy podle Kościoła Dominikańskiego leſzacych, na Dwor obroconych, *à jurisdictione & oneribus civilibus, & juri Terreſtri* inkorporacya. A. 1678. fol. 15. Tit. Libertacya Dworu.

Libertacya Dworku Vr. Franciszka Kazimierza Plaſkowſkiego Podczaſzego Trębowełſkiego, w Warſzawie na Szerockiey Vlicy miedzy placami, Szlachetnego Iana Fuhiera y Vrodz. Gizow *noviter à fundamento* erygowanego, od ſtawiania goſci *ex Officio* podczas Seymow y bez Seymow, y podczas innych publicznych ziaſdow, y *juri Terreſtri* inkorporacya. *ibid.* Tit. Libertacya Dworku.

Libertacya dwuch wlok, iedney w dobrach Krolewſkich na Kolnie, a drugiey na Płocku, w Ziemie Łonżeńſkiey leſzacych, na Roſzaniec zapisanych y uprzywileiowanych, *ab omnibus Reipublicæ oneribus*. *ibid.* f. 22. Tit. Vwolnienie wlok.

Libertacya dwuch wlok do Bractwa S. Anny, w Mieście Łowiczach, od roſznych oſob y mieſzczan zapisanych y legowanych, *ab omnibus oneribus Reipublicæ, & civitatis, y immunitatibus Eccleſiaſticis* inkorporacya. *ibid.* fol. 24. Tit. Apróbacya.

Libertacya Dworku Vr. Kazimierza Stańſława Orzeſzka Podſtolego Mielnickiego, tak- że dworku Vr. Woyciecha Łaſkowſkiego Miecznika Mielnickiego, y z placami w Mieście Mielnicy, *à jurisdictione civili, & juri Terreſtri* inkorporacya. *ibid.* fol. 26. Tit. Libertacya Dworkow.

Taſ Libertacya na dworek y wloki w tymże Mieście, Vr. Teodorowi Wierzbie ſłu- ży. *ibid.*

Libertacya placow y dworow Vrodzonych Butlerow, Macieja Kraſowſkiego Podko- morzego Mielnickiego, Zbigniewa Oſolińskiego Staroſty Drohyckiego, Adama So- bolewoſkiego Podśędka, Samuela Kraſnodębskiego Piſarza Ziemſkiego, Stańſława Oł- dakowſkiego Miecznika, Drohyckich, Woyciecha Kazimierza Niemyſkiego Woyskie- go Mielnickiego, w Drohyczynie leſzacych; *ab omnibus oneribus civilibus, ſtatutis & hybernis, & juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.* f. 31. Tit. Libertacya.

Taſ Libertacya ſłuży y Vrodzonym, Stańſławowi Swiderskiemu Sekretarzowi y Dworza-

Dworzaninowi Pokoiowemu Krola I M. na place y grunty iego w Mieście Łosicach, y Woyciechowi Skolimowskiemu. *ibid.*

Libertacya Sławetney Maryannie Afendykowy, *respektu* Małżonka iey, *in obsidione* w Kamieńcu Podolskim zostającego, od płacenia cel y myt do Skarbu Krola I M. y Rzeczyposp. y prywatnych wszelkich, tak lądowych iako y wodnych. Także od wszelkich ciężarów, podatkow y powinności Miasta Lwowa. *ibid. fol. 33. Tit. Libertacya.*

Teyże pozwolono wolną sprzedaż *publicè* towarow, bez wszelkicy od kogożkolwiek we Lwowie prepedycyi, y kamienicę iey od gości *ex officio* wszelakich uwolniono, tak iednak aby pod tę Libertacyą żaden *non se ingerat, sub pœnis in legibus descriptis. ibidem.*

Libertacya placow, na dwory w Liwie, przez Vr. Starostę Liwskiego wymierzonych, Wrodzonym, Kazimierzowi Dąbrowskiemu Cześnikowi Wileńskiemu, Kasprowi Szczęsnemu Artychowskiemu Podśędkowi, y Ianowi Zaliwskiemu Pisarzowi, Ziemskim Liwskim, od żołnierzkich y wszelakich osob stanowisk; *Juribus Regalibus & Reipubl. proventibusque* Starosty, *& immunitatibus* Miasta *salvis. ibid. fol. 37. Tit. Libertacya placow w Liwie.*

Libertacya włok czterech, Zarębskie nazwanych, y placow w Mieście Nurze, Vr. Ierzemu Osolińskiemu Podstolemu Nurskiemu, *ab omnibus oneribus civilibus, juriq̃ue & immunitati Terrestri incorporatio. ib. f. 37. Tit. Libertacya na Mieście Nurze.*

Libertacya Dworku Vr. Iana Pawłowicza Burgrabiego Mielnickiego, y z gruntem w Mieście Mielniku; *ab omnibus oneribus civilibus, stativis & hybernis, & juri Terrestri incorporatio. ibid. fol. 39. Tit. Libertacya Dworku.*

Libertacya Kamienice, Klimeckich nazwaney, Szlachetnego Iana Olszyńskiego, w Kazimierzu dolnym leżącey, z gruntami do niey należącemi, *ab omnibus contributionibus civilibus. ibid. fol. 41. Tit. Aprobacya Przywileiu.*

Libertacya Kamienice, Szlachetnego Izaaka Helmera Sekretarza Krolewskiego, w Krakowie na Vlicy S. Anny leżącey, *ab oneribus civilibus* y od stawiania gości. Taż Libertacya y ogrodowi iego, do teyże Kamienice należącemu, służy. *ibid. fol. 42. Tit. Libertacya Kamienice.*

Libertacya Kamienice Vr. Kaspra Szczęsnego Artychowskiego Podśędka Liwskiego y Anny Reydowny Małżonkow, w Lublinie na Oleyney Vlicy, od stawiania Deputatow Trybunalskich, y wszystkich *generaliter* pod wszelakie ziazdy publiczne gości. *ibid. fol. 42. Tit. Vwolnienie Kamienic.*

Libertacya Kamienic w Lublinie leżących Wrodzonych, Franciszka Stoińskiego Lubelskiego, y Olędzkiego Łukowskiego, Sędziow Ziemskich, także Iana Czyza Podstolego Wileńskiego, y Alexandra Humeronickiego, od stawiania Deputatow Trybunalskich y wszelakich gości. *ib. f. 44. Tit. Libertacya Kamienice.*

Libertacya włok dwoch, y placow dwoch, w Mieście Szerefszowie, na prowizyą Rożanica legowanych, od wszelakich kontrybucyy. *ib. f. 17. Tit. Włok dwie.*

Libertacya dworku, Brećianka nazwanego, Vr. Bogusława Vnichowskiego Pisarza Ziemskiego Nowogrodzkiego, w Mieście Nowogrodka leżącego, *ab onere civili; & iuri Terrestri incorporatio. A. 1678. fol. 16. Tit. Reassumptio Konstytucyi Miasta Nowogrodka.*

Libertacya Kamienice w Wilnie wedle bramy Rudnickiey, Vr. Pogirskiego Marszałka Rzeczyckiego, y Kamienice Vr. Lettawa Strażnika Polnego, Drochyczynska nazwaney, na Subaczey Vlicy będącey, *ab omni onere civili, & juri Terrestri incorporatio. ib. fol. 19. Tit. Rozsądzenie Zastug.*

Libertacya cudzoziemcom w Białym w W. X. Lit. nowo funduiącym się; *ab omnibus oneribus, sine quavis exceptione*, do lat piętnastu. *A. 1678. f. 20. Tit. Libertacya.*

Libertacya Kamienice z placem y ogrodem, w Brześciu Litewskim, I. M. P. Iana Karola Kopcia Kasztelana Trockiego, y Folwarczku z przynależytościami niedaleko od drogi do Kobrynia iadąc z Brześcia, z Karczmą na Zawryńcu. Item Dworu w Mielniku z ogrodem y placami wapiennymi. Item Dworow, placow y ogrodow polnych w Pińsku, na których Kłasztor Oycow Benedyktynow zbudowany. Item Domu y placow wapiennych w Łobyszynie, tak pomienionego IMP. Kopcia, iako y Oycow Benedyktynow; *ab omnibus oneribus civilibus. A. 1678. fol. 22. Tit. Libertacya Dworu y Placow.*

Libertacya placu z dworem w Grodnie, IMP. Marcyana Ogińskiego Woiewody Trockiego, nad rzeką Niemnem będącego, Dzierżkowski, Czarnobaiowski y Klimowski nazwanego, w iednym obrębie zostającego, *ab omnibus oneribus*, także od stanowisk *etiam* podczas Seymu, *& ab hybernis*, y *juri Terreſtri incorporatio. ibid. fol. 21. Tit. Libertacye.*

Libertacya takoważ placow z Dworem, IMP. Iana Ogińskiego Woiewody Mściſławskiego, w Grodnie na moſtowej Vlicy leżących. *ibid.*

Libertacya takoważ Kamienice IMP. Krzyſztofa Ieſmana Woiewody Smoleńskiego w Wilnie na ſzklanney ulicy leżącey. *ibid.*

Libertacya takoważ dworu z placami, Iey Mei Pani Butlerowy Podkomorzyny Koronney, na Kurhanie w końcu Miałta Grodna leżącego. *ibid.*

Libertacya takoważ placu z Dworem Vr. Cypryana Pawła Brzoſtowskiego Referendarza W. X. Lit. w Grodnie na ulicy moſtowej przy Kłaſztorze Panien Bernardynek leżącego. *ibidem.*

Libertacya włok dwuch, y placow w Łobyſzynie z Karczmą, tudzież y inſzych placow w tymże Mieſcie, Vr. Dołskiego Podczafzego W. X. Lit. własnych, *ab omnibus oneribus civilibus. ib.*

Libertacya Kamienice w Wilnie, Rudominowska nazwaney, na ulicy Wileńskiej leżącey, Vr. Krzyſztofa Białozora Staroſty Upińskiego, *ab omnibus oneribus civilibus. ibidem.*

Libertacya Vr. Hyronima Piaſeckiego Marſzałka ſlonimskiego, na Podſadziu w Grodnie leżącego, *ab omnibus oneribus* y od Stanowisk *etiam* podczas Seymu, *& ab hybernis*; *& juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.*

Libertacya placu puſtego, Engielbrychtowski nazwanego, w Wilnie na Zamkowej ulicy leżącego, Vr. Kaźmierz Czyża Podkomorzego Wileńskiego, od iurysdykcyi mieyſkiej, *& juri Terreſtri incorporatio. ib.*

Libertacya placu w Grodnie na mieyſkim gruncie y z Dworem, Vr. Ludowiki Koroliny Xiężny Radziwiłowny, Koniufzanki W. X. Lit. od iurysdykcyi mieyſkiej; *& juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.*

Libertacya gruntow teyże Vr. Xiężny Radziwiłowny, w Połocku, Nowogrodku y Mińſku leżących, od wſzelakich ciężarow mieyſkich, y ſtanowienia *ex officio* Sędziow Trybunałſkich, Komisarzow y innych oſob ſzlacheckich, na Ziazdach publicznych. *ib.*

Libertacya Kamienice w Wilnie, na ulicy Trockiey, Pogroſzewſka nazwaney, Vr. Leonarda Potieia Sędziego Ziemskiego Brzeſckiego, od iurysdykcyi mieyſkiej y wſzelkich *in genere* ciężarow y ſtanowisk. *ib.*

Libertacya Dworu w Roſienach Vr. Jana Gruſzewskiego Chorążego Xięſtwa Zmudzkiego, w rynku będącego, także placu Vr. Leona Kaźmierz Połubińskiego Woiewodzica Nowogrodzkiego, w tymże Mieſcie Roſienach, na Gieyſzowskiej ulicy leżącego, z gruntem Upety w tymże Xięſtwie, iemu ſłużącym, *ab omnibus civitatensibus oneribus & juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.*

Libertacye placu Vr. Michała Wołowicza Podkomorzego ſlonimskiego w ſlonimie, na ulicy Apanaſzowskiej leżącego, y placu Vr. Dominika Tyſzkiewicza Stołnika ſlonimskiego, Malchtowski nazwanego, tamże w ſlonimie w rynku leżącego, *ab omnibus oneribus civilibus*, *& juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.*

Libertacya Vr. Stefanowi Franciſzkowi Medekſzy, Podſędkowi Kowieńskiemu, na domy iego: ieden w Wilnie na Jopowej ulicy, drugi w Kownie Klawiſzki nazwany, z murami w obieiach, trzeci w Wilkowiskach, od wſzelakich ciężarow mieyſkich, y ſtanowisk. Przytym aprobacya przeſzłego Seymu Konſtytucyi, na plac iego Wileński za Trocką Bramą, Rzeczycki nazwany. *ib.*

Libertacya Andreiowi Kaźmierzowi Skorobohatemu Skarbnemu W. X. Lit. Piſarzowi Grodzkiemu Trockiemu na place: ieden w Mieſcie Trokach, a drugi w Grodnie, od iurysdykcyi Zamkowej y mieyſkiej, y wſzystkich exakcyy, y one wiecznością mu konferowano. *ib.*

Libertacya Vr. Andreiowi Scypionowi Chorążemu Wendeńskiemu, na Dom z placem w Grodnie na Wileńskiej ulicy, *ab omnibus oneribus civitatensibus*, *& juri Terreſtri* inkorporacya. *ib.*

- Libertacya Vr. Karolowi Marsonowi Staroście Krzewskiemu na Kamienicę w Wilnie, nazwaną Baczkowska, *à jurisdictione civili, & juri Terrestri* inkorporacya. *ib.*
- Libertacya takż Vrodz. Jozefowi Kozłowskiemu, na Kamienicę w Wilnie na Końskiej ulicy. *ib.*
- Libertacya Vr. Danielowi Woynie Iasienieckiemu Podstaroście Jeżierzynskiemu, na dwor jego z placem, w Witepsku pod górą pokrowską, na ulicy Podzwinińskiej, nad rzeką Wiedzbą leżący, *ab oneribus Civitatis, & juri Terrestri incorporatio. ib.*
- Libertacya takż Vrod. Jakubowi Łabęckiemu, Miecznikowi Kłowskiemu, na Dwor jego w Grodnie. *ib.*
- Libertacya Vrodzonym, Romanowi Zywołtowi Budowniczem Połockiemu y Alexandrze Sopockownie Małżonkom, na place dwa między ulicami, Podolską y Bernardyńską, w Grodnie, od zkładek mieyskich y stanowienia gości *ex officio. ib.*
- Libertacya Vr. Leonowi Eysnontowi y Maryannie Małżonkom, na Kamienicę z przynależnościami w Grodnie, od stanowienia gościa *ex officio* y od wszelakich exakcy. *ibidem.*
- Libertacya Domu z placem w Nowogrodku Vr. Jana Kiersnowskiego Podśodka Nowogrodzkiego, nazwanego Lubiankowski, na ulicy Ceryńskiej, *alias* Dubotowskiej, leżący. Takż Domu z placem Vr. Krzysztofa Magilnickiego, na teyż ulicy w Zamku za Cerkwią założenia S. Jana będącego, nazwanego Odzieżyński. A. 1652. f. 27. Tit. Libertacya Domow w Nowogrodku.
- Libertacya placow dwoch pustych, w Grodnie Vr. Eliaza Michała Rymbid Podkomorzego Lidzkiego, *ab oneribus & jurisdictione Civitatis*, które *Juri Terrestri* inkorporowane. K. Lit. 1685. fol. 9. Tit. Libertacya Placow.
- Libertacya Dworu Vr. Teodora Bielewicza w Rosieniach, takż Placu Vr. Alexandra Mośiewiczza w Lidzie, *Juri Terrestri* inkorporowano, y Przywileie *eo nomine* wydane aprobowano K. Lit. 1685. fol. 9. Tit. Libertacya.
- Place wszystkie za Miastem Pińskiem na Zachorzu, y Grunty w teyż cyrkumferencyi będące, z łakami y młynem W. Jana Karola Dolskiego Marszałka Nadw. Lit. *à Jurisdictione & oneribus Civilibus*, in perpetuum uwolniono, *Juri Terrestri & Jurisdictioni*, iako dobra wiecyste, onemu y Sukcesorom jego in perpetuum inkorporowano y przywilej na to dany aprobowano. K. L. 1690. fol. 16. Tit. Libertacya Placow.
- Kamienicę w Brześciu Lit. Dorostayska nazwaną, z placem przyległym Vr. Kazimierza Sapięby y Dwory Leonarda Poćeia, Mikołaja Sadowskiego, y Piotra Greka, a w mieście Pińsku Dworek Konstantego Szuyskiego libertowano. K. Lit. 1690. fol. 17. T. Libertacya.
- Dom w Wilnie na Przedmieściu Vr. Jozefa Kulefy *Juri Terrestri restituitur*; Przywilej na to dany aprobowano. K. L. 1690. fol. 17. Tit. Approbatio Przywileiu.
- Dobra niektorych w Woiewodztwie, Sandomirskim, Belskim, Ziemię Chełmskiej, Lwowskiej, Przemyślskiej y Sanockiej, *funditus per hostilitatem, non per casum*, zpalone, do lat 5. od podatkow uwolniono. Tak iednak aby Rzeczp. szkody w tym nie miała, ale *ex separata* w skarbie *importantia* to *importatum* było *beneficatum*. 1717. fol. 67. Tit. Applicatio Remanentu.
- Plac pusty na Sawickiej ulicy w Wilnie Bartłomieja Kulbowicza, w Kownie Kamienice Adolfa Lucyusza w rynku, Doktorow Medicine Woyskowych, libertowano od stancyj Deputackich żołnierskich y Komarszskich, tylko publiczne podatki *ex publicis sanctis* płacić powinni. K. L. 1717. f. 15. Tit. Immunitas Miast.
- Libertacyom *à jurisdictione civili* *Varsaviensi* nadanym *derogatum Constitutione* A. 1673. fol. 16. Tit. Miasto Warszawa.
- Libertacya Miastom y włościom Krolewskim w Woiewodztwach, Kłowskim, Wolhyn. Podolskim, Braclawskim y Czerniechowskim, takż w Ziemiach y Powiatach tychże Woiewodztw, y w Ziemi Halickiej, do lat czterech. A. 1649. fol. 18. Tit. Securitas.
- Libertacya placu Vr. Stanisława Tryzny Sedziego Ziemskiego Wolkowskiego, w Mieście w Wolkowsku, *à jurisdictione civili. vid. Tit. Dobra.*
- Libertacya Probostwa Chockiego. *vid. Tit. Probostwa.*
- Libertacya rezydencyi ośob Magistratowych w Wilnie. *vid. Tit. Trybunał.*
- Libertacya Woiewodztw niektorych zniszczonych w W. X. Litew. od podatkow. *vid. Tit. Podatki.*

Libertacya Miał. *vid. Tit. Miasła.*
 Libertacya Nowego Miasła na Granicy Wołoskiej. *vid. Tit. Prywiley.*
 Libertacya włoki przy *Przasnyszu* na Oltarz S. Jacka. *vid. Tit. Fundacya.*
 Odpuszczenie podatku ktorego, albo Sumy iakiey. *vid. Tit. Podatki. Tit. Sumy.*
 Libertacya placow, na ktorych Kościoły same, Kolegia, Klasztory, albo Rezydencye
 Kapłańskie y Szpitale zaślady, od podatkow *&c.* *vid. Tit. Kościoły.*
 Libertacya Jezuitow. *vid. Tit. Iezuići.*
 Libertacya dobr Duchownych Religii Greckiey. *vid. Tit. Grecka Religia.*
 Libertacya dobr rożnych. *vid. Tit. Dobra.*
 Libertacya Woiewodztw. *vid. Tit. Podatki.*
 Libertacye wszelakie podnoszą, gdy iaki podatek cla nowy postanowią. *vid. Tit. Po-*
datki.
 Libertacya Ekonomiy Krolewskich. *vid. Tit. Dobra Ekonomiczne.*
 Wolności Dobr Szlacheckich. *vid. Tit. Dobra Ziemskie. & tit. Żołnierz.*
 Libertacye y Serwitoraty osob Miasła *Lwowa.* *vid. Tit. Miasło Lwow.*
 Libertacye wsi, albo innych iakich dobr Klasztor. *vid. Tit. Klasztor.*
 Libertacyami Kamienie zaślaniać się nie mogą Kupcy cudzoziemscy, w Miasłach W. X.
 Lit. handlujący. *vid. Tit. Kupcy.*

O Libertacyach tych wszystkich rozumiey, że są wiecznie nadane, gdzie się
 nie dołożyło do lat pewnych.

LICOWNY ROK.

Statut o Licownym roku, deklarowano, że się ściągac nie ma, tylko na rzeczy kra- *De Furibus &*
 dzione. *A. 1578. fol. 336. Tit. O licownym roku.* *furtis Herb.*
 W Mazowieckim y Podlaskim, Woiewodztwach, sprawy takie, tylko na Rokach Grodz- *fol. 185. Tit.*
 kich *per Capitaneum loci* powinne bydz sądzone, *sub nullitate*, a to takim po- *Fures & sequ.*
 rządkiem: *In primo termino Contumacia; in secundo Lucrum; & in tertio eodem Lu-*
cri satisfactio albo *restitutio rei ablate*, cum *refusione damnorum*, *sub poena Infamie,*
quæ in defectu jam exnunc decernatur. A kładzenie pozwow dwie Niedzieli *ante*
terminos inquisitionis facionati termini uprzedzac ma. Inkwizycya zaś przed Podsta-
 rościem y Vrzednikiem Ziemskim, ktorego sobie strona obierze, powinna się od-
 prawowac. A gdyby się pokazala *ex inquisitione calumnia*, na aktora *poena talionis*
 pokazana bydz ma, *cum refusione damnorum liquidatorum in instanti.* *Excepto mani-*
festo furto, o ktorym stare Prawo *conservatur.* *A. 1613. fol. 18. Tit. Sposob Processu.*

L I S T Y.

Po Statucie Krola Kaźmierz, choćby kto listow starych nie miał, a pokazał to, iż przy
 złączaniu sum, albo oddawaniu starych listow, albo też przenoszeniu sum z ie-
 dnych dobr Krolewskich na drugie, zostały iakokolwiek przy Kancelaryi, by też da-
 ty starych listow w nowych listach nie by'o, sumy exekucyą nie traci. *A. 1652. fol.*
15. §. Za potrzebne też.

O tymże y po Statucie Krola Alexandra. Wyjąwszy, gdyby iasnie na Seymie od
 Krola dowiedziono było, iż takowa zaślawa była po Statucie Krola Alexandra. Nie
 Metryką jednak dowodzono bydz ma. *ib. f. 17. Tit. O złączeniu sumy.*

Declaratur: iż ieżliby *Successor obligatarii*, takowe Listy odnawiał, a byłby wąpli-
 wością iaką podeyrzanym około przypisania sum; tedy przyśladz ma, iż takowe su-
 my, nie na oszukanie, ani szkodę Rzeczyposp. są przypisne. *ib. Tit. O Przyślędzie y*
Dziale.

Listami staremi gdyby kto pokazał, że po Statucie Krola Alexandra Krolowie cudzemi,
 albo w przezysskach odietemi dobrami, dysponowali iako swemi, mają bydz te Dobra
 przywracane, a *cognitio* powinna bydz na Seymie. *ib. fol. 24. Tit. O sądzeniu sta-*
rych listow. *vid. Tit. Dobra.*

Listow exekucyi podległych *cognitio*, do drugiego Seymu odłożona. *ib. fol. 26. Tit. O Re-*
wizyi listow.

Rewidowano ie y sądzono. *A. 1563. fol. 38. & seq.*

Listy exekucyi podległe zataione, exekucyą upadać mają. Dla czego Dekreta Rewizyy, na teraznieyszym Seymie odprawionych, w Powiatach własných aktykowane być mają; a w Prusiech na Sądach Ziemskich; aby obaczyć każdy mógł Szlachcie, iezli ie kto zataił. *ib. fol. 45. Tit. Zataione listy.*

Ale to Prawo, o zataieniu Listów, zniesiono. *A. 1569. fol. 186. §. Konstytucyą.*
Sądzenie listów starych iezcze do dalszego Seymu odłożono. *A. 1565. fol. 90. Tit. Sądzenie starych listów.*

Listów exekucyi podległych Swidrygała Lwa y innych Xiążąt, *cognitio* do przyszłego Seymu odłożona. *ib.*

Także Pruskich; ktore Prusacy *peremptoriè* kłaść powinni. *ibidem. fol. 97. Pruskie Miasta.*

Listy Lwa, Swidrygała y innych Xiążąt potwierdzone, z tą deklaracyą: iż ktokolwiek za temi Listami iest *in possessione* dobr iakichkolwiek, *conservari* ma wiecznemi czasy, *juxta tenorem* tychże Listów. *A. 1566. fol. 125. Tit. Listy Lwa &c.*

A Miasta Pruskie, że listów nie pokazały, pozwać na przyszły Seym kazano. *ib. Tit. Miasta Pruskie.*

Ze ich nie ukazały w Exekucyi upadły. *A. 1567. fol. 130. Tit. Pruskie Miasta.*

Dekreta wszystkie Seymu Lubelskiego y Piotrkowskiego, o liściech uczynione, do Powiatów mają być odesłane, y do Akt wpisane y obwołane, y potrzebującym z Kancelaryi wydawane. *ibid. fol. 132. Tit. Dekreta.*

Listy na sumy, Dzierzawcom dobr od Krola zastawionych, *ad rationem* pięćkroć sta tysięcy złotych. ktore Krolowi Konstytucyą *A. 1567.* zaciągnąć pozwolono było, iak wiele ktory dał? na przyszłym Seymie, pod ztraceniem sumy, pokazać kazano. *A. 1567. fol. 132. Tit. O zastawie dobr Krolewskich*

Listów na Wołyniu y w Braclawskim Woiewodztwie, na dziedziczne y oyczyste dobra choćby kto nie miał, a byłby *in pacifica possessione Bonorum*, ma mieć w nich pokoy, y trzymać ie, wedle Statutu starego y nowego W. X. Lit. *A. 1569. fol. 159. §. A iezliby.*

Także w Xięstwie Litewskim. *ib. f. 176. §. A ktoby.*

Listy Semonitowe, Władysławowe, Kazimierzowe, Obywatelom Woiewodztwa Belskiego, wiecznością na dobra ich służące, że za wieczyste nadanie mają być rozumiane, deklarowano, z tym warunkiem y dokładem, że bez Krolewskiego pozwolenia mogą być przez Poselory dysponowane y alienowane. *A. 1588. fol. 478. Tit. Wieczności Belskie.*

Listów do Woiewodów Moskiewskich, oprócz Woiewodów y ich Podwoiewodzych, Kasztelanów, Podkomorzich, Starostów, Sędziów, żaden prywatny nie ma pisać, odmieniając albo zmniejszając tytuły; *sub pœna perduellionis. A. 1637. fol. 9. Tit. Zatrzymanie Pokoju z Moskwą.*

Zniesiono tę Konstytucyą *in perpetuum*, y Drukarzom, aby iey tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. nie wazyli się przedrukowywać, *sub pœna colli, in Iudicio Tribunalitio, etiam in Iudicio Castrensi*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *ad cuiusvis instantiam, sine quavis appellatione, repetenda*, zakazano. *A. 1661. fol. 7. Tit. Zniesienie Konstytucyi.*

Listy Zelazne, *alias moratorie*, Mieszczanom y żydom przeciwko Szlachcie, zstrony nieplacenia długów, nie mają być dawane, *sub nullitate.* A między mieszczany y inżemi osobami nie mają być bez słuszney, y w prawach opisanej przyczyny, z Kancelaryi dawane. *A. 1588. fol. 458. Tit. O niedawaniu.*

Listy Krol ięzykiem Polskim albo łacińskim expedyować ma. *vid. Tit. Krol.*

Bez listu odprawnego od Pana, Czeladzi Towarzyskiej nie wolno odchodzić. *vid. Tit. Hultaie.*

Listy przypowiedne. *vid. Tit. Żołnierz. Tit. Hetman.*

L I S Z K I M Ł O D E.

Herburt. fol. 545. Tit. Vul. per. **L**iszek młodych nie ma nikt zbierać, *sub pœna 14. marcarum*, a liszki rozpuścić. *A. 1557. fol. 11. §. Liszek młodych.*

Łoźne

L O Z N I.

Loźni ludzie Szlacheckiey kondycyi, *ex termino tacto, in criminalibus & civilibus*, *De vagis, raptoribus, vide statut. Herb. fol. 509 Tit. vagi.* w Grodzie sprawować się mają. *Salva appellatione* na Trybunał, albo Piotrkowski albo Lubelski, a w W. X. Lit. na Wileński, y gdzie się Trybunał odprawuie, *inter causas conservatas, in duabus septimanis. A. 1611. fol. 4. §.* Do tego iż w Mieściech na-
szych obwiniony.

Gdyby kto *in criminali* Szlachcica obmówił, y onego do więzienia Zamku sądowego oddać, y przy tym instygować nań chciał; takowego więzienia Vrząd Grodzki nie ma nikomu, *ad decissionem cause, sub pena centum marcarum*, bronić. *Instigans* iednak onego strzedz, y żywnością opatrować będzie powinien. Toż się ma rozumieć & *in criminalibus*, że ieżliby obwiniony loźny albo *possessionatum Nobilem*, albo *Civem*, *de parendo judicato* nie stawiał, albo zastawy iakiey, ktoraby korespondowała *damno*, u Vrzędu nie zostawił; w więzieniu *ad decissionem cause & satisfactionem judicato*, zatrzymany przez Vrząd bydz ma. *Statuto Thorunensi, de violentia in Civitatibus per Nobilem illata, in robore manente.* A gdyby *inculpatus* niesłusznie do więzienia, *per definitivam sententiam* znalazł się bydz podany; nie z Vrzędem, ale z tym, ktorzyby go obwiniał, y do Vrzędu podał, *ratione premissorum, in foro competentis patebit via. ibid.*

Loźnych, Przekupniow y Rzemieślnikow, ktorzy Prawa mieyskiego nie mając, *jurisdictioni civili* nie chcą *parere*, ani oney *subesse*, y różnemi handlami y rzemieśłami się w Miastach bawiąc, do żadnych ciężarow y podatkow nie chcą się przykładać, Vrzędy Starości y mieyskie od Miast odpędzać mają. A Szlachta, tak Duchowni iako y Swietcy, protegować ich nie mają. W domach iednak, tak Duchownych iako y Szlacheckich, nie mają bydz imani, ale prawem trzeba ich repetować, a Vrząd Grodzki powinien z nich, pod winą sta grzywien, *ad primam requisitionem*, exekucyą *nullo habito respectu* czynić. *ibid. fol. 27. Tit. O ludziach loźnych.*

Loźnych ludzi y hultaiow wśzystkich, pod pospolite ruszenie, aby Miasta na służbę wyganiały, *sub pena ducentarum marcarum*, w Grodzie *ad cuiusvis delationem*, bez apelacyi, *repetenda*, rozkazano. *A. 1621. fol. 8. §. De Plebeis.*

Plura vide Tit. Hultai & Tit. Sprawy.

Na loźnych ludzi w Miastach Krolewskich, W. X. Lit. bez żadney służby bawiących się, y komorą mieszkających pogłowne uchwalone *in A. 1673. vid. Tit. Podatki.*

Oloźnych, *speciale* Miastu Lwowu y Wilnu. *vid. Tit. Miasto Lwow y Wilno.*

Ludzi służebnych w Starostwach Vkrainnych *revisio. vid. Tit. Rewizya.*

Ludzie Swawolni, *vide Tit. Swawolni.*

L V S T R A C Y A.

Lustracya dobr Krolewskich w pięć lat zawždy bywać ma, dla przyczynienia albo umniejszenia Kwarty, za iakiemi przypadkami. *A. 1562. f. 22. Tit. O Lustracyi.*

Znowu o tymże. *A. 1601. fol. 731. §. A ci Lustratorowie.*

Według tego Prawa, wysłani Lustratorowie z Seymu, do Wielkiej Polski, do Rusi, do Wołynia, do Kiiowa, do Prus, do Mazowśza y Podlasza. *A. 1569. f. 186. §. Lustratory.*

Ktorym Lustratorom iż Konstytucya o Rewizorach napisana, we wśzystkim służy, dla tego *vide Tit. Rewizorowie.*

Ciż Dobra wśzystkie, ktorych Rewizorowie nie rewidowali, lustrować mają. *ibid. 1569. fol. 186. §. Lustratory.*

Także na Wołyniu, Podlaszu y w Kiiowskiej Ziemi aby *constet*, poki mają bydz rozdawanie wieczności, albo Lenna, dla osiadania tych tam Pustyni? *ibid.*

A że w Podlaszu Rewizya do tych czas nie doszła, dla tego dani na to Rewizorowie albo Lustratorowie. *A. 1576. fol. 295. Tit. Rewizya Podlasza.*

Także do Łucka, Włodzimierza, Krzemieńca, Braclawia, Winnice; ponieważ Starostowie tameczni pozwolili dobrowolnie, *præter consuetudinem & Legem Unionis*, z tych Starostw kwartę płacić, *salvo jure* każdemu *intero*, na sumy stare, przed Vnia na dobra Krolewskie wniesione, & *cum hac cautione*: iż tameczni Starostowie, y wśyscy obywatele z potomkami swemi, exekucyi żadney, ani żadnym Prawom y Statutom Koronnym, a zwłascza Statutowi Krola Alexandra y Konstytucyom o ex-

kucyi, przed Vnią y po Vnii ucyzionym, podlegać nie mają, y owżem ieżliby na nich iakie Procesy y Dekreta, albo przewody prawne, zstrony kwarty nieplacenia dotąd, pokazały się; te wszystkie *ex nunc in perpetuum cassantur*. A. 1590. fol. 576. Tit. Kwarta z Woiewodztw Wołyńskich.

Znowu Lustracyą postanowiono, ale aż z przyszłego Seymu, po wotach Senatorских y Poselskich na propozycyą, nie przystępując do żadnych innych spraw, Lustratorowie naznaczeni być mają. Ktorzy przysiędzą będą powinni na sprawiedliwe rewidowanie prowentow wszystkich dobr, pod Lustracyą podpadających. A. 1598. f. 688. Tit. Lustracya dobr stołu naszego.

Dani są Lustratorowie, ktorych do przyszłego Seymu trwać ma funkcyja. A. 1601. fol. 727. Tit. Lustracya.

Ci powinni lustrować te dobra, które nie były pierwey rewidowane, y te, na ktorych stare sumy są extenuowane, z ktorych się teraz albo nie nie płaci, albo barzo mało, *uti ab incerta taxa*. Item.

Dobra, które tak po Krolowy Annie Stefanowej, iako y po Krolowy Annie Zygmunta Trzeciego Małżonce pierwszey; wyjąwszy: te Starostwa y Dzierzawy, na które dożywoćia zasły, które mają podpadać pod duplę Kwartę, iako y insze starostwa, do dwuch lat, a potym semiduplę płacić będą, według terażniejszego postanowienia. Item. Ekonomie Krolewskie, wyjąwszy Cła, Zupy y Ekonomie, Samborską, Malborską y wielkie Rządy Krakowskie, z ktorych tylko dupla kwarta płacona być ma, aż do czasu wyżey opisanego, a potym iako z inszych Starostw półtory kwarty. *ib. fol. 729. §. Ci tedy Lustratorowie*.

Od tey Lustracyi y od Kwarty drugiey, Vkrainne Starostwa y Dzierzawy Woiewodztw, Kiiowskiego, Braclawskiego, Kamienieckiego y Chmielnik, *ad vitam modernorum possessorum* uwolnione. Także Gieneralstwa, Krakowskie, Wielkopolskie, Woiewodztwo Kiiowskie, Starostwo Malborskie, Woyrostwa, Szostystwa, Rudy, Huty y wsi Lenne, albo *jure Vassalico* do Zamku służące. *ibid. §. Od ktorey to Lustracyi*.

Dołożono przytym: że Krol iuż odtąd po śmierci każdego z terażniejszych Starostow, Ekonomow, Dzierzawcow, albo po ustąpieniu dobr przerzeczonych, nie będzie takowych dobr dawać, ani na cesyą żadnemu z nich zezwalać, ażby były pierwey przez naznaczone Lustratory z Podskarbitm Koronnym, albo Vrzędem iego lustrowane. Wedle ktorey Lustracyi y tasy, Kwartę płacić będą, pod warunkami o Kwarcie postanowionemi. *ibid. §. A po wyjściu*.

Dobr także Krolewskich w pięciukroć sta tysięcy złotych zastawionych, po śmierci terażniejszych Posesorow, nie będzie mógł Krol inaczey *Donatariis conferre*, aż po wykupnie albo zplaceniu sumy dostatecznie lustrowane będą. Nie inkludując w to sum Woiewodztwa Podlaskiego, które w restytucyi do Korony są warowane. *ibid. fol. 730. §. A iż przez zatrudnienie*.

Tey Lustracyi podlegać nie mają Wsi, przez Krola komużkolwiek dożywotnem prawem, przed Konstytucyą A. 1590. konferowane. Kwartę jednak drugą *possessores* płacić z nich powinni, a potym wolno będzie Krolowi zawzdy, rozdawać takie dobra dożywotnem prawem po lustracyi, *non obstante Constitutione* o Ekonomiach. *ibid. §. Nie mają też podlegać*.

Lustracya w Kiiowskim, Wołyńskim, Braclawskim, Woiewodztwie, aby *ad effectum* przyszła, postanowiono, z tym jednak warunkiem: że tey Lustracyi, same tylko dobra stołu Krolewskiego, które Dzierzawcy prawem dożywotnem *ad praesens* trzymają, a nie insze, podlegać mają. A prawa y wolności Szlacheckie, *in dubium* wolkowane nie będą, ale przy Konstytucyach przeszłych zostawać mają; ani exekucya żadna pretendowana być nie ma z tey Lustracyi. *ibid. §. A iż w Woiewodztwach*.

Lustracyi Starostwie, Ekonomowie y Dzierzawcy, bronić nie mają, *sub amissione* Starostw y Dzierzaw. O co *forum* na przyszłym Seymie *peremptoriè*, *ad instantiam Instigatoris Regni*, *ex delatione* Podskarbiego y Lustratorow. *ib. §. A tey Lustracyi*.

Lustratorowie na każdym Seymie mają być dawani, albo przedtym dani potwierdzeni. *ibid.*

In casu mortis iednego, *superflites* lustrować mają, na ktorego mieysce, Krol z konsensem PP. Rad, tak Duchownych iako y Swietckich, inszego deputować może. *ibid.*

Lustratorom zawzdy przez Dzierzawce powinni być dawani w posłuszeństwo, *ad hunc solum actum*, Pisarze, Woyci, Włodarze, albo inni słudzy, y Kmiećciowie do robot nie należący, którzyby pożytki dobr onych w swej sprawie mieli, y ich wiadomi byli, aby tam oni Lustratorowie, za ich instrukcyą y pokazaniem pożytkow, wszystkiego dowiedzieć się, y Inwentarze wszystkie zporządzić mogli. Dla czego przez Lustratory tamże *in instanti* obowiązani przysięgą być mogą. *ibid. fol. 731. §. A iżby takowe Lustracye.*

Lustratorowie przez Dzierzawce podejmowani być mają. *ibid.*

Lustratorowie z Seymu naznaczeni, powinni się ziachać do Rawy na dwie Niedzieli po Świątkach, y przysięgę przed Deputaty do Kwartę naznaczonemi y przed Starostą onego miejsca uczynić, *in hanc rotam*: „Ja N. przysięgam Panu B o g u wszech- „mogącemu w Troycy iednemu, że o wszystkich prowentach dobr Rzeczyposp. „które mi się kiedy lustrować trafi, wedle Vrzędu mego Lustratorskiego, wiernie y „sprawiedliwie, z pilnością, dowiadować się y one inwentować będę, sam przez się, „nie *per substitutas personas*, respektu ani afektu żadnego na przyjaciela, ani na nie- „przyjaciela nie mając, ani podarkow żadnych *eo nomine* nie biorąc, ale w tym „wszystkim wiernie y sprawiedliwie się zachowując. Tak mi Panie B o g e dopo- „magay &c. Ktorem Lustratorom, Podskarbi Koronny powinien rejestra dobr wszelakich Krolewskich, które podpadać będą pod lustracyą, y oraz *salaria* każdemu z nich, od Posłow Ziemskich deputowanemu, po dwuchset zł. Polskich, przy Deputatach Kwarcianych, oddać. *ibid. §. A ci Lustratorowie.*

Lustratorom bezpieczeństwo warowane, *sub pœna criminis læsæ Majestatis*, według Konstytucyi 1562. o Rewizorach. *vide Tit. Rewizorowie.*

Lustratorowie inși naznaczeni. Przysięga ich y *Salaria*, iako y w Roku 1601. y według teyże Konstytucyi mają się sprawować. Lustrować powinni Starostwa w tych czasiech zamieszanych poszkodzone, a zwłaszcza: Nowomieyskie, Lubelskie, Sendomirskie, Chęcińskie, Warszawskie, Błotńskie, Trembowelskie, Czerskie, Wareckie, Płockie, Koźmienickie y inne, któreby kto chciał z tey miary pod Lustracyą podać. Wedle ktorey Lustracyi ma być Kwarta płacona do lat czterech; a po wyśściu tych lat, wedle pierwszych Rewizyy y zwyczajow *currere* powinna. A. 1607. fol. 842. & 843. Tit. Naznaczenie Lustratorow.

Znowu inși naznaczeni, ale o przysiędze nic. A. 1609. fol. 908. Tit. Naznaczenie Lustratorow.

Znowu naznaczeni; o przysiędze także nic. A. 1611. fol. 36. Tit. Naznaczenie Lustratorow.

Znowu naznaczeni; przysięgać y *Salarium* mieć powinni, iako in A. 1601. które *Salarium* z terażnieyszey aukcyi w Kwarcie, z Lustracyi przeszłego roku w Podolu y w Prusiech uczynioney, na Lustratorow z Koła Poselskiego deputowanych, Pan Podskarbi Koronny w Rawie oddawać ma do rąk Pisarzow Skarbowych, którzy Lustracyą z Lustratorami odprawować będą; a ci po uczynieniu przez tychże Lustratorow przysięgi, oddać ie onym powinni. A. 1616. fol. 39. Tit. Naznaczenie Lustratorow.

Y Senatorom *Salarium* naznaczono, ale nie specyfikowano, iak wiele? *ibid. fol. 40. §. A żeby.*

Ciż nie w Rawie (gdyż terażnieysza deputacya prędko się zkończy) ale w Grodzie, przy Vrzednikach Sądowych, gdzie Lustracyą zaczynać będą, przysięgę uczynić mają. *ibid. §. A tym Lustratorom.*

Ziachać się mają, naydaley za cztery Niedzieli na miejsce, gdzie im P. Podskarbi Koronny oznaymi, y Lustracyą zacząwszy, kończyć skutecznie pod winą tysiąca grzywien, o którą Instygator czynić powinien; a *forum* wedle prawa, iako o Kwartę. *ibid.*

Ieżliby który w tym czasie umarł, albo zachorzał, lubo miał *legale*, że ziachać nie mógł, tedy Krol na to miejsce, przy Pisarzach Skarbowych, inszych zesłać, y onym rejestra dobr Lustracyi podległych, także Rewizye, Lustracye, Inwentarze, według Konstytucyi A. 1601. dla porządnieyszego odprawowania tego Aktu oddać ma. *ibid.*

Dobra Stołu Krolewskiego, tak po zmarłej ręce, iako y po ustąpieniu, za konsensem Krolewskim, z których *tanquam ab incerta taxa* Kwartę płacą, albo na których-

by Sumy stare były extenuowane, ktorey extenuacyi z Przywileiow oryginalnych wykupna, przez Dzierzawce produkowanych, dochodzić mają. A Dzierzawcy z Przywilejami powinni się stawić tam, gdzie ich Lustratorowie obwieszczą. *ib. fol. 39. Tit. Naznaczenie Lustratorow.*

Starostwo Drohyckie, iż Starosta pozwolił ie lustrować, ma bydź od tychże Lustratorow lustrowane. *ibid. fol. 17. Tit. Lustracya.*

Znowu Lustratorowie naznaczeni. Oprzyśdże nic, a *salarium* z Kwarty zwyczajne mieć mają. *A. 1620. fol. 25. Tit. Naznaczenie Lustratorow.*

Ciż Dobra Krolewskie w Ruśi y Podolu, przez Nieprzyaciela zpułtoszone, rewidować mają, y ziachać się, za obwieszczeniem P. Podskarbiego, na mieysce naznaczone. *ibid. fol. 26. §. Ciż Lustratorowie.*

Nie lustrowali. Kazano im tedy znowu, żeby tę funkcyą, gdy tego będzie potrzeba, y od Skarbu o tym będą obwieszczeni, odprawili, za to *Salarium*, ktore wzięli. A ieżliby ktory był *legalitate impeditus*, ma dać *Salarium* temu, ktory na mieysce iego będzie substytuowany. *A. 1621. fol. 19. Tit. O Lustratorach.*

Ieszcze nie uczynili dosyć powinności. Rozkazano, aby uczynili, *sub pœna in Constitutione A. 1616. expressa*, to ieść: *mille marcarum*, iako o Kwartę. *A. 1623. fol. 14. Tit. Lustratorowie.*

Znowu naznaczeni, ktorym P. Podskarbi Koronny *Salaria* z Kwarty dać powinien. Ieżli jednak ktory z nich przedtym wzięł *salarium*, tedy o tymże teraz funkcyą tę odprawić ma. *A. 1627. fol. 15. Tit. Lustratorowie.*

Szacunek zboż podług Lustracyi *A. 1626.* mają czynić. *ibid.*

Pruskie Woiewodztwa, iż są od Nieprzyaciela y Zolnierza zpułtoszone, wolne od tey Lustracyi uczyniono. Za uzpokoieniem jednak tey Prowincyi, Rewizorowie, na uznanie szkod, z przyszłych Seymow mają bydź wysłani, według ktorey Rewizyi, tak za przeszłe lata, Kwarty dopłacać, iako y na przyszłe czasy, do lat według Prawa opisanych, płacić Kwartę Starostwie y Dzierzawcy dobr Krolewskich powinni będą. *ibid. fol. 16. §. A Pruskie Woiewodztwa.*

Starostwo Kiszawskie od Lustracyi uwolniono, *ad vitam* Vr. Jana Bąkowskiego Chorążego Malborskiego Starosty Kiszawskiego. Kwarta jednak naznaczona, co rok z niego płacona bydź ma. *A. 1616. f. 20. Tit. Lustracya.*

Lustratorowie do Starostwa Krzepickiego naznaczeni. Ktorzy w Grodzie bliższym, iako Lustratorowie przyśięgają, przyśiędz powinni, a zlustrowali to Starostwo, podług Prawa y zwyczaju, Lustracyą porządnie zpisaną, z podpisem rąk swoich, do Akt Skarbu oddadzą. *A. 1642. f. 15. Tit. Lustracya.*

Lustratorowie, według dawnego zwyczaju y prawa pospolitego, do Dobr Krolewskich tych tylko samych, na których sumy już powychodziły, alboby tym czasem wyszły, a jeszcze nigdy lustrowane nie były, y Kwarty z nich nie płacono, naznaczeni. Którym P. Podskarbi Koronny *Salaria* z Kwarty dać powinien. *A. 1635. fol. 49. Tit. Lustratorowie.*

Lustratorowie do rewidowania Dobr Krolewskich w Koronie, po zmarłej ręce, iako y po ustąpieniu za konsensem Krolewskim, z których *tantum ab incerta taxa* Kwartę płacą, albo na którychby stare sumy były extenuowane. Czego z Przywileiow oryginalnych y wykupna przez Dzierzawce dochodzić mają. *A. 1649. fol. 15. Tit. Lustracya.*

Ciż w Prusiech *Bona emphyteutica*, ktorym lata wyszły, y wszystkie do tych czasow dezolacyami się załawiające; także w Ruśi, na Ukrainie, w Podolu y w Woiewodztwach, Wołyńskim, Lubelskim y Bełskim, rewidować mają, y tego wszystkiego relacyą na przyszłym Seymie uczynią. *ibid.*

Nie przyszła *ad effectum* ta Konstytucya. Reasumowano ją tedy *in toto*, y Lustratorzy naznaczono z tym dokładem: aby o zpułtoszeniu Dobr Krolewskich, przez kogo by się stało, inkwizycyą uczynili. *A. 1654. fol. 21. Tit. Lustracya.*

Lustratorowie do wszystkich Dobr Krolewskich, tak lustrowanych iako y nielustrowanych, po wszystkiey Koronie, naznaczeni. Ktorzy *ante omnia* przyśiędz powinni, że ten Vrząd wiernie y i sprawiedliwie, z wielką pilnością, sami przez się nie przez substytuty swoje, odprawować będą, upominkow żadnych brać, czeladzi, koni, nad zwyczajną potrzebę swoją, na tey funkcyi mieć (y w Konstyt. 1635. *qua supra*, toż *de comitatu* warowano) w Dobrach, po Lustracyi odprawionej, nad potrzebę dłu-

żey bawić się nie będą, ani podwod żadnych brać. Którą przyśięgę na Sądach blizkich Ziemskich, albo Grodzkich, przed zupełnym Wrzędem wykonawszy, *authenticè* do P. Podskarbiego Koronnego odesłać powinni. *A. 1659. fol. 13. Tit. Lustratio.*

Ciż między innemi prowentami, krescencye obaczyć y oszacowawszy, Kwartę z innych dochodów postanowić mają. *ib. f. 13. §. A tę funkcya.*

W dobrach nielustrowanych Przywileie, a w Prusiech *jura emphyteutica* rewidowawszy, iak dawne? gdzie sumy y *emphyteuses* expiowały, y ieżeli przed wojną dosyć im uczynili? inkwizycyą uczyniwszy, konnotować y Skarbowi oddać powinni. *ib.*

De cetero ad actum hunc reasumowano Konstytucye dawne o Lustracyach, *sub pœnis fisci, ad instantiam Instigatoris Regni repetendis. ib.*

Jeżeliby który Deputat renuncyował, albo *legaliter impeditus* był; ma o tym Skarbowi niemięszkanie przed czasem oznaymić, na którego mieysce Krol inszego *substituet. ibid.*

Ze porzym, według tey Lustracyi, Kwartę ma bydź płacena. *vid. Tit. Kwarta.*

Tymże Lustratorom dokończyć lustracyi kazano, tam gdzie nie lustrowali. *A. 1661. fol. 6. Tit. O starey Kwarcie.*

Tymże, aby Lustracye wszystkie zapisawszy porządnie, rękami swemi podpysane y zapieczetowane, do Grodów pierwszych każdego Woiewodztwa *per oblatam* podali, rozkazano. Ktore Wrzędy Grodzkie przyimować ie, y do Książ aktykować mają, bez kosztów. *ib.*

Lustratorow *in A. 1659.* do Mazowsza deputowanych, aby te Dobra rewidowali, ktorych na on czas Krolowa I M. Ludowika Marya, *jure reformationis* one trzymając, rewidować nie pozwoliła była, obowiązano, y Konstytucyą pomienioną 1659. reasumowano. *A. 1673. fol. 25. Tit. O Dobrach w Mazowszu.*

Lustracya przeszła Starostwa Przemyńskiego, w niektórych punktach do Seymowey decyzji suspendowana, nie mogąc bydź na tym Seymie resolwowana, znowu iest postanowiona, y Deputatowie naznaczeni, tak aby prowenta wszystkie, *prævio juramento super officium suum*, zrewidowali, y Kwartę taką postanowili, ktoraby niewątpliwie Skarbu Koronnego *quotannis* dochodziła. *A. 1670. fol. 29. Tit. Lustracya.*

Nie doszła ta Lustracya, y Lustratorowie *functioni suæ renuntiarunt*. Insi tedy, takimże *ut supra* sposobem, naznaczeni. Starosta jednak iurydyczny Przemyński, od pensji sobie naznaczoney na iurydykę, płacić nie będzie powinien. *A. 1673. f. 33. Tit. Lustracya Przemyńska.*

Lustracya w Dobrach *generaliter* wszystkich, Krolewskich y Duchownych, w Woiewodztwie Wołyń. postanowiona. Którą Lustratorowie na przyszłym Seymiku *Relationis* obrani (*prævio* na tę funkcya *juramento*, iako sprawiedliwie, według P. BOGA y sumnienia, *non ex favore, nec odio*, rewidować y zapisować będą) odprawia, y rejestra lustracyi, każdy w swoich Powiatach, do Grodu podadzą. Także szelężne y czopowe w iak najlepszy sposób y porządek wprowadzą. A tey Rewizyi w dobrach swoich nikt bronić nie ma, ani się zaślaniać żadnemi libertacyami, albo excepcyami (ktore *presenti lege abrogantur*) *sub pœna peculatus*. Sposób zaś y porządek około tego, Woiewodztwa tego obywateli, na Seymiku *Relationis* namowia, *non obstante quavis contradictione*. A to na każdy podatek rozumieć się ma, który *presenti lege approbatur*. *A. 1678. fol. 14. Tit. Rewizya Woiewodztwa Wołyńskiego.*

Lustratorowie do wsi Malczyc, na fundacyą Kościoła Studzińskiego obroconey, żeby *sub conscientia* uważyli, iak wiele odpadło intraty, przez odcięcie tey wsi od Starostwa Opoczyńskiego? y aby *ductâ proportionem*, Kwartę od tegoż Starostwa uieli, y od płacenia oney Starostę uwolnili; co *approbatur presenti lege*. *A. 1677. fol. 27. Tit. Lustracya.*

Na Lustracye Uniwersały Krolewskie, pod pieczęcią Pokoiową y Koronną, *ex Senatûs Consulto* wychodzić nie mają. *vid. Tit. Krol.*

Lustracya Łanow Wybranieckich. *vid. Tit. Wybrańcy.*

MALECONTENTI.

Malecontentis iakiegokolwiek stanu y powołania y dostojenstwa, aby na tym Seymie *pacatè*, w takiej liczbie, iaka iest w Konstytucyi *A. 1588.* (*vid. hanc Constit. Tit.*

Crimina) opisaną, koniecznie się stawili, y praktyki *ratione* podania na Krolestwo mimo wolną Elekcya Pana, & *ratione absoluti dominii*, odkryli, kazano, y osoby onych, *fide Regiâ & auctoritate Comitiali*, w przyjeździe y odjeździe, y w wolnym popieraniu alekurowano, y termin takowym sprawom naznaczono. Na który ieżeli by się żaden prezentować nie chciał, y to postanowienie wzgardzał, y daley Rzeczposp. turbował, y ludźmi kupił; na tymże Seymie *consultum* byź ma, iakoby Rzeczposp. od takowych mieszanin, uchwałą Seymową uzpokoiona została. A ieżeli by *delator in probationibus deficeret? pœna talionis* tamże *in instanti* według Prawa ma byź karany. Do takich spraw y Sądow, kiedy przypadną, z Senatu y z Posłow *in prima sessione* osoby pewne (którzy *ad hunc actum* mają byź przyśięgli) którzy by ani obwinionemi, ani delatorami byli, obrani y naznaczeni byź powinni, iako *in Regis & causa Reipublicæ* wedle pomienionej 1588. Konstytucyi. A. 1607. fol. 828. Tit. Afekuracya.

Ten edykt Seymowy, *in vim Constitutionis* promulgowany, ręką Krolewską podpisaną, Pieczęcią Koronną y W. X. Lit. zapieczętowaną, y po Grodach bliższych rozstać, y na mieyscach zwykłych publikować, y między ludźmi rozsyłać, Starostom y Urzędnikom wszelakim do tego należącym, pod winami przeciwko niedbałym Starostom, w prawie pospolitym opisanemi, rozkazano. *ib.*

A iż się nikt na termin nie stawil, z kup się im roziahać kazano, a na skuteczne Rzeczposp. uzpokoienie Komisarze naznaczono. *ibidem. fol. 866. Tit. Konkluzya Seymu.*

Declaratur Constitutione superiore, o afekuracyi na odkrycie praktyk: iż iako ten edykt do pewnego tylko czasu służył, tak po expirowaniu tego tam czasu, żadney *in posterum* wagi mieć nie może. A. 1609. fol. 888. Tit. Deklaracya afekuracyi.

Malecontentis amnistya; tudzież pism uszczypliwych *inter Cives*, z okazyi dyfidencyi y tumultow zaszłych, umorzenie. *vid. Tit. Amnistya.*

MAŁMAZYA Y MUSZKATELA.

vid. Tit. Wino.

MANDATY.

vid. Tit. Pozwy.

MARSZAŁKOWIE.

Marszałek Koronny przy Urzędzie swym Dygnitarstwa mieć nie może, bo z Urzędu tego y mieysce y *Votum* w Senacie ma. A. 1695. fol. 84. Tit. O spólności Urzędow Koronnych.

Y Hetmanem byź nie może. *vid. Tit. Hetman.*

Herburt. f. 273. Mare-schalus. Marszałkowie przez czeladź swoją, porządku y pokoju przestrzegać mają, na którą ktoby się targnął, albo uderzył a nie ranił na ręce, a ktoby ranił na gardle, ma byź karany. Jeźliby ci zaś służy w czym wystąpili, albo komu ubliżyli? przez Marszałkow nieodwłocznie, za delacyą, sprawiedliwość z nich powinna byź czyniona. A gdyby Marszałkowie, sprawiedliwości uczynić nie chcieli, albo się zbraniali? na Kapturze Gieneralnym ma byź uczyniona. A. 1573. fol. 211. §. A tego wszystkiego.

Gdyby się Krolowi trafile byź w Inflanćiach; Marszałek Litewski, ieźliby sam tylko był przy Krolu, Urząd Marszałkowski zupełnie ma odprawować. A ieźliby obadwa byli, y Koronny y W. X. Lit. tym sposobem, iako na Seymie, według postanowienia Krola Zygmunta Augusta, zachować się zwykło, Urzędy swe odprawować powinni. A. 1589. f. 510. Tit. Marszałkow władza w Inflanćiach.

Marszałkom obojga Narodu, stanowiska rozdawać, podczas Elekcyi Krola, za użyciem Woiewodztwa Mazowieckiego (wyjąwszy *ab isto onere* Dwory y Domy Szlacheckie) pozwolono. A. 1632.

Co y na posłedniejszych Elekcjach pozwalano. o czym *vid. Tit. Gospody.*

W stanowisku Marszałka W. Koronnego w Warszawie, Sądy Kapturowe gieneralne *sub Interregnis* odprawować się powinny. w Konfederacyach Gieneralnych Warszawskich.

Starfzy

Starſzy nad Gwardyą Krolewſką, pod władzą y iuryſdykcyą Marzałkow oboygą Na. rodow bydź ma. *vid. Tit. Krol.*

Miedzy Marzałkami obudwu Narodow, ſkrypt *in vim* ſamego tylko porządku, ręką Krola IM. Jana Kaſimierza podpifany, Pieczęciami Koronną y W X Lit. zapieczętowany, do Akt Metryki oboicy podany, *in toto* aprobowano. A. 1647. f. 43. Tit. *Aprobacya ſkryptu.*

Marzałkowie ſwoię zwyczajną Jurysdykcyą Marzałkowſką przy ciałach Krolow zmarłych, *ſub Interregnis* aż do Elekeyi nowego Pana, exekwować mają. w *Konfederacyach generalnych Warszawſkich.* A. 1632. 1648. & 1674

Marzałkow, *quoad Iudicia* na expedycyi Poſpolitego ruſzenia, iuryſdykcyą. *vid. Tit. Woysko.*

Marzałkom Koronnym, wolno brać, ſądzić, & *præviâ inquisitione ſine appellatione*, karać *tumultuantes* na Zydow, w Miactach y Miacteczka, podczas rezydencyi Krolewſkiey. A. 1676. f. 48. Tit. *Securitas Zydow Krakowſkich.*

Marzałkow oſobnych mieć Narodowi Ruſkiemu pozwolono, *cum dignitate Senatoria.* Ktorzy, według rot y VrządNIKow Koronnych przyſięgę wykonać mają. w *Komiſyi Hadyackiey.* A. 1659. f. 52. §. *Privatis wſzyſkim.*

Marzałkowſkich Sądow Artykuły, według ktorych, na każdym przy bytnoſci Krolewſkiey mieyſcu, Vrząd Marzałkowſki ludzkie wyſtępné karać ma, aprobowano; y one *in volumen Legum* inferować zlecono. K. L. 1678. f. 22. Tit. *Approbatio.*

Ktorych artykułow takowa ieſt ſeries.

Naprzod: Aby żaden *cuiuscunque ſtatus & conditionis, tam advena, quam indigena, nemine excepto*, nie ſmiał ani ſię ważył, tak w domach iako y na ulicach, żadnych zwad y zamowek czynić, uſzczypliwych ſłow, *bonam famam ledentia*, drugiemu mowić, ani tumultow, ſedycy, odpowiedzi na zdrowie czynić, *in duellum* drugiego wyzywać, na goſpody cudze y domy gwałtownie nachodzić y naſylać, ani krzywdy ſwey y urazy iakieykolwiek *privatâ auctoritate*, ale urzędownie dochodzić. Ktoby inaczej ſobie poſtąpił, ma bydź *in recenti faſto & crimine, ſine ullis exceptionibus*, przez Vrząd Marzałkowſki ſądzony, y za wyſtępek ſwoy podług prawa y zwyczaju karany. A ktoby chciał iakiego turbatora VrządNIKowi bronić, ieżeli taki *complex* w takiej obronie będzie zabity, to *impune* zoſtać ma; a ieżeliby nie, tedy ta, co y na Pryncypała, na takich *pæna* extendowana bydź ma. A ktoby *poſt patratum facinus*, nie będąc *in recenti crimine* poimany, ziachał, na takiego w goſpodzie iego pozew piſany położony bydź ma; za ktorym gdyby na termin naznaczony ſam przez ſię, albo przez ſwego Plenipotenta, do Sądu nie ſtanał, tedy *in contumaciam ipſius, præmiſſo tamen ſcrutinio, de facinore per ipſum perpetrato*, na takim *pæna infamie* extendowana bydź ma.

Aby żaden nie ważył ſię w Miactach, na ziazdach publicznych, po przedmieſciach y w okolicznoſciach iego, y na każdym innym mieyſcu pod rezydencyą Naſzą, z ruſznicami, z czekanami, z kilofami, z broniami niezwycaynemi, a *generaliter cum armis & in armis ſeditionem præ ſe ferentibus* chodzić, a tym więcej ani do Zamku przyſić, ani wiachać. A ktoby ſię tego ważył, przez Vrząd Marzałkowſki ma bydź czternaſtą grzywien karany, *ex delatione cuiusvis*. A ktoby ruſnicę noſił, albo z niey ſtrzelał, przez Vrząd Marzałkowſki ma bydź poimany, y w więzieniu trzymany, aż winę temuż Vrządowi dwieſcie grzywien Poſkich, w Konſtytucyi 1611. Roku opiſane, odłoży. O ktorym ſtrzelaniu gdyby ten, u kogo to w Domu, w piwnicy, albo przed Domem ſię działo, Vrządowi Marzałkowſkiemu nie oznaymił; ma bydź karany winą czternaſtu grzywien, przez tenże Vrząd.

A iż wiele na tym należy przy bytnoſci Naſzey, a oſobliwie na Seymie, gdzie ſię *publica conſilia* Rzeczypoſp. odprawia, aby żaden Cudzoziemiec, iakiegokolwiek ſtanu y kondycyi by/ był, bądź to pod pretextem towarow iakich, albo handlow, bądź to z inſzey potrzeby ſwey prywatney, nie ſmiał, ani ſię ważył, *privatâ auctoritate*, bez wiadomości P. P. Marzałkow, albo Vrządow ich, do goſpod wieżdzać, y one ſobie naymować, *ſub pæna arbitraria* Vrządu Marzałkowſkiego. A gdzieby Goſpodarz, nie dawſzy znać iednego albo drugiego dnia do Vrządu Marzałkowſkiego o takim człowieku, onego do ſwego mieſzkania przyjął y przechowywał; taki każdy, iako *inobediens* woli y rozkazaniu Naſzemu, ma bydź karany przez Vrząd Marzałkowſki, *pæna*

pæna tringinta marcarum Polonicalium, in instanti persolvendarum, & sessione Turris per sex septimanas.

4
Gdzieby też kto pod takim ziazdem Seymowym, iako y na którymkolwiek infzym przy bytności Naszey mieyscu, zwadę zaczął, policzek komu, albo razy sine zadał, bronili dobył? choćby nie ranił, ma bydz karany winą sześciudzieśiat grzywien, y siedzeniem w wieży poł roka. A gdyby kto kogo ranił w Zamku, albo *in vicinia* Zamku, także w najsćiu na gospodę, albo *ex insidiis*, bądź w domu, bądź w Rynku, albo y na Vlicy? ma bydz na gardle karany. Ktoby zaś *ex contentione*, a to z pianaństwa, rany komu zadał, opodał od Zamku, na ulicy, albo na którym innym mieyscu; takowy odkupuiąc gardło, winę dwóch set grzywien, *parti & officio per medium*, zapłacić będzie powinien, y w wieży ćwierć roku siedzieć. Ten zaś, któryby, *in iusta defensione vitæ, gravi laceffitus injuria*, kogo zranił; *arbitrio* Sądu Marzałkowskiego *subiacebit*. A ktoby *post patratum facinus* ziachał; na takim *pæna Infamie* extendowana bydz ma.

5
W Gospodach aby każdy pocziwie się y skromnie zachował, występku żadnych nie czyniąc, y niebezpieczeństwa ogniowego pilno się wystrzegając. Dla czego każdy Gospodarz, powinien mieć wodę w statkach, osęki, drabiny, y infze rzeczy do tego należące, także też przy kuchniach w rynku, y gdzie indziey postanowionych, aby te statki pomienione, dla niebezpieczeństwa ogniowego, zgotowane były. Czego Vrząd Marzałkowski postrzegać ma, y w tym nieposłusznych y nie dbałych winą czternaśtu grzywien karać. A ktoby statki z wodą y infze potrzeby do tego należące, rąbał y pśował; taki ma bydz stem grzywien karany. Trąbienia żadne, oprócz stołów y wiazdow przednich P. P. Senatorow, także y na furmach grania, aby nie były, aż we dnie, a osobliwie w nocy; gdyż ztąd zwady miedzy trębaczami y furmaczami zwykly bywać.

7
Panom Posłom Cudzoziemskim, także y slugom ich, aby każdy przystoyną uczciwość oddawał. A ktoby ktoremu nie tylko krzywdę iaką uczynił, ale też przykrość iaką y naśmiewiska stroił; każdy przez Vrząd Marzałkowski, według excessu swego, karany bydz ma. Gdzieby się komu, albo na ulicy gwałty działy, tak we dnie iako y w nocy, ktobykolwiek krzeszał, ceglował; tedy słudzy Vrządu Marzałkowskiego, albo warta, mają takiego swawolnego poimać, y nie mając na żadną osobę respektu, do Vrządu Marzałkowskiego oddać, y o excessu tego pewną sprawę dać. A tam, *ex allegatis & probatis*, Vrząd Marzałkowski Dekret według prawa wydać ma. A gdzieby kto na takowym uczynku y występku poimany był; ma podledz winom, o gwałcie, y o zranieniu zwyż mianowanym. A ktoby *perpetrato facinore* ziachał, *pænis superscriptis* *subiacebit*.

8
Chłopięta, Wyrostkowie, Kozacy, Masztalerze y infze podleysze osoby, aby hukow, wołania na Zamku nie śmieli czynić, a ktoby się tak swawolny znalazł; zarazem tamże ma bydz poimany y przez slugi Vrządowe y wedle występku karany. O co ani sami Panowie, ani słudzy uymować się nie mają, bo każdy słusnie nauczyć czeladź swoię może w domu, iako się na Dworze Naszym zachować mają. Do tego, do pokoiow y gmachow Naszych cisnąć się nie mają, ale na dole, a Hayducy przed Zamkiem, pod karaniem wzwyż mianowanym, zostawać mają. Masztalerze y inni słudzy z Konimi Panow swoich, aby także z wozami na stronie stawali, bo ztąd, za nicobyczaynym trzymaniem koni, częstokroć ludzie bywają obrażeni.

9
Lud wszelaki pospolity, tak mieyski, iako y cudzoziemski, Turcy, Tatarzy dzicy, Zydzci, y infzy wszelaki stan, aby od każdej osoby za pokojem był; a ktoby się tak swawolnym znalazł, według excessu swego karany bydz ma. A iż ta swawola y bezpieczeńność w ludziach znayduie się, że ieden drugiemu swawolnie, bez wiadomości y zapisania Stanowniczego, w Gospody wieżdzać zwykli; tedy zabiegając wszelakim zwadom y rosterkom, ktore z takowey przyczyny pochodzą, ktoby się tego ważył, żeby się przeciw Stanowniczemu słowy niepocziwemi targnął; ma bydz przez Urząd Marzałkowski więzłą karany. A ktoby swawnolnie napis Stanowicznemu zmazał, albo Herb, za naznaczeniem iego na Gospodzie przybity, oddał; na takowym winą 30. grzywien extendowana bydz ma.

10
Ci co służby, albo spraw za Dworem nie mają, ani się handlem przystoynym, y obmyśaniem uczciwey żywności swey bawią, hultaie, tułacze, biegunowie, kosterowie, ktorzy się grą, kradzieztwem, szalbierztwem, pianaństwem, y infzemi nieprzystoynymi

mi postępkami bawią, aby przy Mieście y okolicznościach iego nie byli, y pod jakim pretextem nie mieszkali. A koby po publikowaniu tych artykułow był znaleziony; ma byđz poimany y u pręgiarza śieczony, przykowany, y z Miasta wyświecony. A ieżeliby się znowu wrocił, ten iuż na gardle karan byđz ma. A za żadnego takiego żaden się uymować, *sub pœna complicitatis*, nie ma. A koby takich łotrów w Domu przechowywał, na takim Domic peny mają byđz wskazane. A gdyby za daniem Roku uciekł, ieżeli *possessionatus, in contumaciam, pœna Infamie* ma byđz karany.

Przekupniowie, Przekupki zabiegające, Furmani, ktorzy za Miasta, y na drogi zabiegają y zaieżdżają, a u tych, co żywność do Miasta noszą y wożą, przekupiwszy, na rynku one zaś iako naydrożey mogą przedają. Koby się tego ważył na przedmieściach, y wszędy na milę od Miasta, a był przeświadczony; ma byđz czternastą grzywien karany Polskich, albo *in defectu* siedzeniem w wieży y zabranie tego, co kupiuią oprócz rynku, gdzie będzie wolno każdemu, po zdieciu proporczyka Mieyskiego z Ratusza; ktory proporczyk ma trwać do godziny dzieśiątej na półzegarzu; a z tych zakładać się y szczyć się nie ma, żeby był slugą ktorego Pana, gdyż takowych, ku szkodziu ieden drugiemu, żaden ochraniać nie ma. Takieyże winie podlegać mają ci, co drwa przekupiuią.

V Szynkarzow w domach y piwnicach, ani też w budach, żaden picia żadnego naydaley do godziny osmy na półzegarzu, a na całym zegarze do czwartey w noc, szynkować, ani ognia do teyże godziny zażywać nie ma. Koby się tego ważył; utraceniem naczynia z napojem y wieżą karany byđz ma.

Aby żaden, tak w Mieście iako y na przedmieściach, u Kupcow, Kramarzow, Rzemieślnikow, Szynkarzow, rzeczy gwałtem brać nie ważył się, ieno według targu zapłaćiwszy. A ktorzy przedawają, aby pobożnie rzeczy swe, według ustawy Vrządu Marzałkowskiego przedawali. A koby gwałtem komu co wziął, ieżeli Szlachcie, *in duplo* to, co wziął, zapłacić powinien; a ieżeli nie Szlachcie, tedy wroceniem tego, co wziął gwałtem, y siedzeniem w wieży karany byđz ma.

Piekarze, Piwowarowie, Szynkarze, Rybacy, wszelacy Rzemieślnicy, aby towary y roboty swe, według ustawy Vrządu Marzałkowskiego, sprawiedliwą miarą przedawali. A koby się tego ważył, żeby drożey nad ustawę, więc y mnieyszą miarą y wagą, także y towary swe przedawał; ma byđz przez Vrząd Marzałkowski *toties quoties* winą czternastu grzywien karany, *ex delatione cuiusvis*. A ieżeliby się u kogo, tak w towarach iako y w napoiach, fałsz iaki pokazał; taki ma byđz pobranie towarow albo napoiow, przez Vrząd Marzałkowski karany; *salva evasione*, gdyby dostatecznych probacyy nie było. Towarow żadnych aby się nikt, we dni Święte wykładać, ani przedawać, pod winą czternastu grzywien nie ważył, y gorzałek przed Kazaniem w Święta aby nie szynkowano nigdzie, a osobliwie pod Zamkiem, pod winą czternastu grzywien.

A iż ludzie swawolni częstokroć *pœnas*, o zranienie pod bokiem Naszym, fortelnie uchodzą, tedy aby każdy Cyrulik, każdego rannego pierwey opatrzywszy, Vrzędowi Marzałkowskiemu, dowiedziawszy się iako go zowią y kto go ranił? oświadczył y opowiedział, *sub pœna quatuordecim marcarum Polonicalium, ex delatione cuiusvis, in Officio Marechalcali repetenda*.

Przy Sądach Vrządu Marzałkowskiego, aby się każdy uczciwie y skromnie zachował, pod winami, w Prawie pospolitym o bezpieczeństwie Sądow opisanemi.

Bezpieczeństwo y pokoy slugom Vrządu Marzałkowskiego, ktorzy pokoiu pospolitego przestrzegać mają, waruiąc, tak deklaruiemy: iż ktoryby się na ktorego słowy nie uczciwemi z nich targnął, wieżą ma byđz karany; a koby ręką, choćby nie ranił, gardło traćić ma.

Białegłowy nierządne, ktoreby się uczciwym a potrzebnym handlem y robotami nie bawily, mężow swych nie miały, aby w Mieście y po Przedmieściach zaraz nie byly, y nie mieszkaly; a ktoraby się bawila y znaleźć dała, ma byđz poimana, u pręgiarza śieczona, y na ufzach naznaczona.

O takowe tedy y wszelakie infze, podczas Seymow y na każdym przy bytności Naszey mieyscu popelnione excesy, każdy y wszelakiey kondycyi człowiek, nie excypuiąc się *ad forum competens*, ani żadnemi *in causis excessuum Privilegiis* zastawiając, *uti in recenti*

recenti facto & crimine; sprawować się powinien przed Wrzędem Marzałkowskim.

Artykuły Marzałkowskie reasumowane, y aby one W W. Marzałkowie oboysa Narodow do exekucyi *contra delinquentes* przywodzili, *sub amissione officiorum*, warowano. A. 1699. fol. 49. Tit. Bezpieczeństwo władzy.

Marzałkowskiego Sędziego przysięga *in hanc rotam* powinna bydź: „Ego N. juro, quia „juste secundum DEUM, jus scriptum, articulos Illustrissimi Domini Supremi „Mareschalci Regni (vel Magni Ducatus Lithuaniae) æquitatem & partium contro- „versias judicabo, recognitionesque suscipiam, divitis & pauperis, amici & inimici, ci- „vis & peregrini, discrimine sublato, & neque odium, neque favorem, neque præmium, „neque pœnas mihi propositas curabo; sed in judicando, solum DEUM, & jus scriptum, „æquitatem, partium controversias, recognitionesque, & in his omnibus judicium „conscientiæ meæ sequar & audiam. Foralia, non nisi quæ ab Illustrissimo supremo „Mareschalco Regni ordinata fuerint, ratione officii mei percipiam. Pretia rebus, „ob necessitatem Curia Serenissimi Regis importandis, ex æquo & justo, juxta præ- „scriptum Illustrissimi Mareschalci imponam, nec quemquam gravari eo nomine pa- „tiar. Salaria Judicii mei, juxta moderationem Illustrissimi Mareschalci percipi- „am. Securitati publicæ providebo, causasque violatæ securitatis, sine scitu Illu- „strissimi Mareschalci sopiri & componi non patiar. Scandala & excessus per con- „niventiam non subricebo, sed mihi delata juxta meritum & demeritum puniam. „Vagos & contuberniis Civitatum proscriptos prætextu servitorum Curia non „fovebo. Publicis defraudatoribus, seu aleatoribus non patrocinator; aliaque omnia „ad Curia ordinationem, & dignitatem Sacra Regia Majestatis, Domini mei Cle- „mentissimi. Servicia mihi, à supremo Illustrissimo Mareschalco Regni commissa, & „tradita, fideliter & pro posse meo faciam, & exequar. Sic me DEUS adjuvet, & „Sacra Crux Christi.

Pisarz zaś Marzałkowski tak ma przysięgać:

„Ego N. juro: quia juste secundum DEUM, jus scriptum, æquitatem & partium „Controversias, judicabo. Consulam Judici, fideliterque partium recognitiones, „controversias, affectiones, seu postulationes juridicas, vel judicis Decreta, in Li- „brum Actorum Mareschalcalium inferibam, & inferibi curabo, divitis & paupe- „ris, amici & inimici, Civis & peregrini, discrimine sublato. Et neque favo- „rem, neque odium, neque præmium, neque pœnam mihi propositam curabo, sed „in judicando, consulendo & scribendo, solum DEUM & justitiam Sanctam, & „æquitatem, partium recognitiones, controversias, ac Judicis sententias, in his „que omnibus, conscientiæ meæ judicium sequar & audiam. Aliaque negotia, „mihi incumbentia, fideliter & pro posse meo peragam. Sic me DEUS adjuvet, „& Sacra Crux Christi.

Marzałkowie Powiatowi W. X. Lit. iż do Sądów należą; takowąż przysięgą, iako y inśi Sędziowie, obowiązani bydź mają; y na potym przez elekcyę obierani, y Kandydatami dla Przywileiow otrzymania, do Krola odsyłani będą. A. 1631. f. 41. Tit. O Marzałkach Powiatowych W. X. Lit.

Ab hinc tych Wrzędow Krol nie ma oddawać, tylko iednemu *bene possessionato* z czterech elektow, na Seymikach Powiatowych obranemu. A krobym *non per electionem* na Seymiku, albo *impossessionatus* na ten Wrząd otrzymał Przywilej; *nullitati subiacere* powinien, y Dekreta takiemu *suffragari* nie mogą. w *Exorbitancyach* na Elekcyi Krola IM. Michała. A. 1669. Tit. Marzałkowie Powiatowi.

Marzałek Seymikowy. *vid. Tit. Seymiki.*

Marzałek Trybunałski. *vid. Tit. Trybunał.*

Marzałkowie Poselscy y Deputaci do Konstytucyy, przysięgli bydź powinni. *vid. Tit. Seym.*

M E M B R A N Y.

vid. Tit. Zapisy.

M E N I C A.

vid. Tit. Moneta.

M E T R Y K A.

M E T R Y K A.

Metryka nie służy na dowód, w dochodzeniu *alienatorum bonorum contra Statuta*. *Herburt. fol. 50. Tit. Libri seu Registra Cancellaria.*
A. 1562. fol. 17. Tit. Odstąpieniu sumy.
vide Tit. Sumy.

Metryki Litewskie, które przepisane są, z staremi w Skarbie W. X. Lit. w Wilnie zostającemi, mają być zkorygowane przez Deputaty, z Seymu tego naznaczone, y rękami onych podpisane, aby stare w Skarbie W. X. Lit. a nowe przy Kanclerzach, dla potrzeby ludzi, chowane były. Tamże zaraz y *Privilegia* wszystkie W. X. Lit. które w Skarbie są, przez też Deputaty mają być rewidowane. *A. 1607. fol. 861. Tit. O Metrykach W. X. Lit.*

Z tychże Metryk, *prætextu bonorum Regalium*, żaden w Majętności ruszany być nie ma, ale którykolwiek Szlachcic, do zakończenia y zawarcia Vnii na Seymie Lubelskim, y do tego czasu spokojnie trzymał; to wedle Statutu y Prawa W. X. Lit. y warunku na Vnii Lubelskiej uczynionego, wiecznemi czasami trzymać ma, bez wszelkich trudności; wyjąwszy dobra Krolewskie y Rzeczyp. *liquidi juris. ibid.*

Metryki y Przywileje W. X. Lit. które podczas następującej na Wilno nieprzyjacielskiej potęgi, z Skarbu Zamku Wileńskiego, nie wiedzieć w czyje ręce się dostały, P. Podskarbiemu W. X. Lit. przez Instygatora tegoż Xięstwa, na przyszłym Seymie *iure vindicare* kazano. *A. 1667. fol. 64. Tit. Dochodzenie dawnych Metryk.*

Reasumowano tę Konstytucyą. *A. 1673. fol. 17. Tit. Dochodzenie dawnych Metryk.*

Na Pisarzstwa dożywotne Metryk Koronnych Kancelaryi, wielkiej y mniejszej, Przywileje od Krola IM. Jana Trzeciego Vrodzonym Macieiovi Marcyanowi Ładowskiemu y Mikołaiowi Szulcowi, Sekretarzom Krolewskim, dla lepszego porządku *Archivi Regni* y Książ Metrycznych, *cum scitu & consensu* Ich MM. PP. Pieczętarszów Koronnych, dane aprobowano, *cum hac declaratione*, że to iść nie ma *in sequelam*. *A. 1677. fol. 22. Tit. Metryki Koronne.*

Metryki iakich zapisów przyjmować nie powinny. *vide Tit. Dobra Ziemskie.*

Z Aktami Metrycznymi może Krol posyłać do chorych, dla zeznania zapisów, gdyby kto tego potrzebował. *vid. Tit. Zapisy.*

M E Ż O B O Y C A.

Mężoboyca za przekonaniem, rok y sześć Niedzieli na dnie w wieży siedzieć ma. *Herburt. fol. 197. Tit. Rursus Anno & f. 199. Tit. De homicidio & f. 194. Tit. Pro homicidio postremo. De estimatione mutilationum, ac vulnerum. Idem Herb. fol. 543.*
 A Krol żadnemu siedzenia odpuszczać nie ma, ani w tym Starostwie folgę czynić mają, *sub pœna in Statuto Sigismundi Primi. A. 1550. f. 4. §. A iż się zabieżały.*
 Ale ktoby z rufznice kogo ranił, albo zabił, sowią winą ma być karany; o zabicie jednak ma być *scrutinium*. *A. 1557. fol. 10. §. Ktoby się tego ważył.*
 Gdyby Szlachcic Szlachcica na roboćcie, u roli, żniwa, łąk y innych którychkolwiek robot, przy poddanych swoich, lub Pańskich stojącego, albo robiącego samego, na szedzcy wybił, ranił, albo też rękę, albo nogę mu uciął, albo go na członkach przedniejszych albo główniejszych ochromił, a byłby przekonany; sówicie rany, członki, chromotę, zapłacić powinien. A ieżliby zabił, dzieci albo Przyjaciela tego zabitego mają *in recenti* on gwałt, albo zabicie, zamordowanie y świeżą krew, na miejscu, gdzie ono mężoboystwo popełnione, Wóznemu y Szlachcie od Vrzędu wziętym ukazać y oświadczyć. Mężoboyca zaś do Sądu Ziemskiego *proprio sui Districtus* pozwany, y tam przekonany, ma być na dno do wieże wśladzon, y przez dwie lecie y dwanaście niedziel trzyman, a poty niewypuszczan, poki sówicie głowy zabitego nie zapłaci. A ieżliby w wieży umarł; z Majętności iego ma być głowa zapłacona dzieciom, albo Przyjacielowi zabitego. A ieżliby takie zabicie, albo ranienie było z strzelby; *sessio turris* y zapłata czworaka być ma. *Scrutinium* jednak, tak o rany przy roboćcie zadane, iako y o głowę, powinno być dostateczne, *sub iuramentis* przez Szlachtę, y inne wszelakiego Stanu ludzie onego miejsca, gdzieby się to stało, Sąsiady, *coram eodem Iudicio Terrestris, per quemlibet eorum, seorsum examinatum præstandis. Except. Masov. A. 1576. f. 308. Tit. O ubiciu.*
 A gdyby się *ex scrutinio* znalazło, iż on raniony nie przy roboćcie jest raniony; traćć ma onerany. Jeżli zaś o głowę rzecz idzie, a pokazałoby się *ex scrutinio*, że *citatus* zabił; *simplex solutio capitis & sessio turris* ma być na nim zkazana. *ibid.*

W takich sprawach, excepcye y apelacye daley iść nie mogą, ieno na Wieca. *ib.*
Secundus terminus ma bydź wedle Prawa *peremptorius*. Na którym ieżliby *citatus* nie
 stanał, albo ziachał precz; *in tertio termino*, iako prawu pospolitemu nieposłuszny,
 ma bydź wywołan y proskrybowan, a potym przez Vrzęd Starości na gardle karan.
 A strona, *in bona perlucris correspondentia, servatis solitis processibus juris gradibus*,
 ma bydź intromitowana. Prawa żony mężoboyce, ieżliby ie miała pierwize, niżli
 ten uczynek stał się, w niczym nie naruszając. *ibid.*

A ieżliby *plebeus* przy roboćcie był ranion przez Szlachcica, a byłby ow Szlachcic *in*
eodem Iudicio, cum quinque testibus sibi in genere paribus convictus; dziesięć grzy-
 wien ranionemu, a drugie dziesięć grzywien Panu iego zapłacić ma. A ieżliby za-
 bit był? tedy za głowę potomkom zabitego y Panu iego winę sowiąt płacić powinien.
 Toż się ma rozumieć y o zabićciu w naiściu, to iest: gdyby Szlachcic naszedł
 chłopca w domu iego, y zabił go. *ibid. fol. 309. §. A przed się.*

Gdyby Szlachcic naszedł Młyn Szlachcica, y iaki gwałt tamże komukolwiek uczynił;
 ma bydź ładzon, iakoby to uczynił przy roboćcie iego. *ibid. Tit. O Naiściu*
Młyna.

Pomocnicy zabićcia Szlacheckiey Osoby obwinieni, powołani y pozwani, ieżliby z sze-
 ścią świadkow, każdy z nich z osobna nie odwiódł się, y nie usprawiedliwił Aktoro-
 wi, albo upadł wedle prawa *aliquo modo*; winę 30. grzywien Polskich, a trzy Są-
 dowi Ziemskiemu ma przepadać, y siedzieć w wieży na dnie przez dwanaście nie-
 dzieł; co nie ma iść w zapłatę głowy, którą pryncypał mężoboyca czynić winien.
ibid. fol. 310. Tit. O Pomocnikach.

Potym postanowiono, aby *contra complices in causis criminalibus* także *scrutinium* wy-
 wodzone było, *ab utraque parte*, iako y *contra principales*. A gdy się ukaże *ex*
scrutinio complicitas umyślna; *post convictionem* ma bydź karana, iako y Pryncypał.
A. 1588. fol. 465. Tit. O Pomocnikach.

O mężoboystwo, to iest: o zabiją głowę Szlachecką, naydaley w niedziel dwanaście,
 albo ieżliby się to mężoboystwo daleko od Przyiaćciół stało, *à prima notitia* Powin-
 ni, którym należeć będzie, protestacyą w Grodzie, pod którego iurysdykcyą się to
 stało, uczynić, y tę sprawę *sine intermissione* popierać mają. *ibidem fol. 463. Tit.*
O Mężoboycach.

Z mężoboycą tak się iednać nikt nie może, aby wieże miał uchodzić. *Alioquin* y ten kto za-
 bił y ten kto zaiednał, winą na mężoboyce uczynioną, za instancyą dalszych powinych,
 albo (gdyby tych nie było, lub na nich zchodziło) Vrzędu Grodzkiego, w Trybunale
 karani bydź mają. *ibid.*

A ieżliby bliższy do roku o wieżę pozywać, albo konwinkować nie chciał; dalsi po-
 zywać mogą. *ibid.*

Opiekuni gdyby o głowę, imieniem sierot, popierać nie chcieli, odpadać mają od o-
 piek; a *minorenibus interim* ma bydź *suspensio* konwikcyi do lat. *ibid.*

Ciż ieżliby głowę zabiją zstrony wieże zaiednali; pod winą o zaiednaniu, *que supra*,
 podpadaia. *ibid.*

Mężoboyca wprzod niż z wieże wynidzie, *taxam capitis* ieżli bronią ręczną zabił? dwie-
 ście czterdzieści grzywien; a ieżli z rusznice? czterysta y ośmdzieśiat grzywien, za-
 płacić powinien, albo ieżliby on w wieży umarł, *successores* iego powinni zapłacić z
 dobr iego potomkom zabitego. *ibid.*

A koby będąc *convictus*, wieże *in tempore* nie zasiadł, albo oney nie wysiedział; *ipso*
facto infamis est, y za przypożwem na Grodzkich Rokach, *sine quibusvis dilationibus*
& exceptionibus ma bydź publikowany, y przez stronę, albo Starostę imany, y na
 gardle karany, y dobra iego *equivalentia pene* mają bydź stronie podane, aż do za-
 platy głowy, *per successores iure victi*. A to się ma rozumieć: ieżliby kto *in causa*
criminali, ratione insidiosi homicidii, vel alterius cuiusvis criminis kondemnowany
 został dekretem Seymowym, albo w Grodzie w artykułach Grodzkich. *ibid.*

Na Woynę Turecką zaciągnionym, dopuszczono było z wieże wyniść; tak iednak, aby
 we dwanaście niedziel po potrzebie, *sessionem* oney *explerent*. *A. 1590. fol. 570. Tit.*
Wyjęcie Żołnierzow od prawa. ad finem.

Także y tym, którzy na Pospolite ruszenie iachać mieli, pod woynę Turecką. *A. 1621.*
fol. 8. §. Ci co teraz vigore Decretorum.

O meżoboystwo powołanie, *officose* uczynione, ma wszystko uprzedzić. A. 1588. fol. 464. §. Wszakże to wszystko.

In *causis homicidii*, tak o głowę zabita, iako y o zaiednanie oney, co za świadkowie być mają? y iako *scrutinium* odprawowane być powinno? *vid. Tit. Scrutinium.*

Statut o meżoboystwach, w obronie zdrowia uczynionych, gdyby się to iasnie *ex scru-* Herburt. fol. 195. Tit. Pro homicidio in sui defensione commisso.
tinio pokazało, w mocy zostawiono. *Homicidia* zaś *casualia* tak deklarowano; że tylko rozumieć się ma w tym *casus*, gdyby kto, nie mając z kim przedtym *contentio-*
nes, rixas & *odia*, z przygody zabił człowieka. Ale w Mieście, we wsi, przy do-
mu, w polu przezyrzystym, gdzie ludzie chodzą, gdy kto z rufznice zabije, *allega-*
tio casus iść nie ma. A. 1588. fol. 464. §. Statut o meżoboystwach.

O meżoboystwo z rufznice, pod wszelakiemi Sądami y zjazdami, w Woiewodztwie Płockim, Mazowieckim y Rawskim popełnione, wolno każdemu takiego pozwać *ta-*
cto termino peremptorio przed on Sąd, albo Vrzęd, y tam *cognitio facti* być ma. Co ieżli się *ex inquisitione* pokaże; tamże zaraz *exekucya* ma być czyniona, y *satis-*
fakcya nakazana, *sub pœna Bannitionis*; y wszelki postępek *in eo passu* taki być po-
winien, iaki się w Trybunale zachowywa, *salvâ appellatione* na bliższy Trybunał, al-
bo Piotrkowski, albo Lubelski, *in duabus septimanis*. A Trybunał powinien takie
sprawy sądzić *etiam extra Palatinatum, tanquam ex termino conservati*. A gdyby
się taki excès stał na mieyscu, gdzieby Sądu albo Vrzędu nie było, tedy wolno ta-
kimże postępkem *ad Officium Capitaneale* postąpić, *ex citatione literali*. Ieżliby zaś
excessivus z mieysca Seymikow y Sądow ziachał, niżli mu *taçtum terminum* dano, ta-
kowego wolno będzie *ad Officium Castrense* pozwać, *pro eisdem pœnis*, wedle zwyczaju
Trybunałskiego, y takiż postępek ma być obserwowany. Tymże też sposobem, *in*
quatuor articulis Castrensibus, sprawy na Trybunale którymkolwiek, *appellatione* tyl-
ko *semel interpositâ*, mają być odprawowane; *pœnâ, in eisdem quatuor articulis an-*
tiquâ salvâ in toto manente. W czym wszystkim *inquisitio, scrutinia per Officium*
Castrense & *Terrestres Officiales* mają być pilnie czynione. A. 1598. fol. 706. Tit.
Bezpieczeństwo Woiewodztw.

Znowu na drugim mieyscu: Gdyby Szlachcie Szlachćca z rufznice zabił, albo ranił
umyślnie, w tychże Woiewodztwach, a *ex scrutiniis* pokazałoby się to *manifeste*,
pœna Bannitionis perpetuæ ma być na nim zkazana. O co *forum* na Rokach Grodz-
kich oneyże Ziemi albo Woiewodztwa, z wyżey mianowanych, *præmissâ citatio-*
ne, wedle Prawa. A o głowę, *ad forum fori* potomkowie zabitego (*excepto* gdyby
się to stało *circa invasionem meram domûs, hospitii* & *obseffionem viæ*) pozywać ma-
ją. O co *scrutinium* & *diligens inquisitio per Capitaneos* & *Officiales illius Distri-*
ctûs ma być; *salvâ tamen appellatione* na Trybunał Piotrkowski, albo Lubelski,
który będzie na ten czas sądzony, a termin *in duabus septimanis* ma być *peremptorie*
konserwowany. *ibid. fol. 707. Tit. O meżoboystwie z rufznice.*

To Prawo trwać tylko miało do powrotu Krola z Szwecyi *ibid.*

Ale ie potym *realumowano* na wszystką Koronę y W. X. Lit. *in perpetuum*. Y aby
onemu *cujuscunque statûs, conditionis* & *præeminentie* ludzie podlegali, postan-
wiono, y Vrzędom Grodzkim, Ziemskim, Mieyskim, a w Prusiech Woiewodzym,
sub pœnis ibidem expressis, aby według pomienionych dwu Konstytucy *exekucyâ*
czynili rozkazano. In robore zostawiać Konstytucy *contra inpossessionatos Nobiles*
A. 1557. o noszeniu rufznice uchwaloną. A. 1611. fol. 3. Tit. Deklaracya bezpie-
czeństwa pospolitego.

Gdyby kto kogo z rufznice, lub z łuku zabił, albo postrzelił, na zieżdźciech y Sądach
iakićkolwiek y biesiadach; nie tylko głowczyzny zabitemu, a rannemu nawiąskow
płaceniem, ale gardłem, & *pœnâ Infamie* karany być ma, *excepto* ieżliby *in inva-*
sione domûs, albo gospody, broniący się kogo zabił albo ranił, za słusznym wywo-
dem *scrutiniurum*, *huic pœne* podlegać nie powinien. Co W. X. Lit. służy. A. 1601.
fol. 759. Tit. O rufznicach.

Gdyby Szlachcie zabił *plebeium hominem rusticanum*; przepada trzydzieści grzywien,
których *medietas* Panu zabitego, a potomkom druga *medietas* *cedere* powinna. A.
1581. fol. 372. Tit. O meżoboystwie.

Podwyższono *taxam capitis plebei* na sto grzywien, a rany *in duplo*. A. 1631. fol. 19.
Tit. *Taxa capitis Plebeiorum.*

O mężoboystwo, *in defectu* powinnych zabitego, Pan o flugę może czynić. A ieżeli by Pana nie stało, to potomkowie Pana. A. 1588. fol. 489. Tit. De homicidio plebei.

Plebeius occidens plebeium, capitis poena puniatur. W czym *scrutinia* zachowane bydź mają. A. 1581. fol. 372. Tit. O mężoboystwie Plebeiorum.

O mężoboystwie dawnieysze Prawo tak obostrzono Płockiemu, Mazowieckiemu y Łęczyckiemu, Woiewodztwom, y Ziemie Dobrzyńskiej; że każdy, *pro abusu bonae inquisitione*, na drugim terminie, grzywnami, podług prawa dawnego, karany bydź ma. A ieżeliby *in termino* nie stał; pana *perpetuae bannitionis* ma bydź na nim zkazana; *salva appellatione* na Trybunał *ab ultimo Decreto, inter causas recentium criminum.* A. 1638. fol. 39. Tit. Securitas Zjazdow y miejsc publicznych.

Przychylając się do Konstytucyi A. 1601. y do inszych, o zabronieniu niezwykłych broni y oręża, postanowiono, aby żaden *cujuscunque conditionis*, nie ważył się odtąd zażywać albo nościć czekanow *in loco publico*, pod winą dwóch set grzywien, którą *ex tunc termino, ad instantiam cuiusvis Instigatoris, Officii, & Iudicii cuiusvis in Regno, citatus tanquam peremptorio termino*, powinien odłożyć *parti & Instigatori.* *Non obstante* iednak *hac lege*, zażywaniu Czekanow y innych broni na wojnie przeciwko Nieprzyjacielowi Koronnemu. A. 1620. fol. 22. Tit. Zabronienie.

Po zabirych osobach, sukcesorowie żadnych kwietacy mężoboycom dawać nie mogą, *sub nullitate* onych, *& sub poenis sessionis turris in fundo irremissibiliter*, na każdym krew Braterską przedającym *extendendis, & successores* zabitych iako też Urzędnicy, Ziemscy Grodzczy, na koniec wszyscy obywatele (z których każdemu Delatorem bydź wolno) po Dekretach, Kryminalistow *captivare, y ad Iudicium* oddawać y konwinkować mocni będą. Urzędy y Sądy wszelkie, bądź przy Delatorze, bądź bez Delatora, *ante & post condemnationem*, łapać y sądzić Kryminalistow mogą *& tenentur*; a dawność żadna *excessivis suffragari* nie powinna, owszem każdy, mieniając bydź *homicidium casuale vel defensivum*, sam *etiam non citatus, per inquisitiones & iuramenta* sądownie wywodzić się y uwolnić powinien, y żadna amnestya zaboycom dawana bydź nie ma. K. L. 1726. fol. 93. Tit. Mężoboystwo.

Mężoboystwo w Kościele. *vid. Tit. Kościoły.*

Mężoboystwa pod *Interregnum*, na Kapturach sądzone bydź mają. *vid. Tit. Sprawy.*

O zabićiu Oyca, Matki, Brata, Siostry, Męża, Zony. *vid. Tit. Parricidium.*

De Scrutiniis. vid. Tit. Scrutinium.

Gdyby pozwany zabił Aktora, & *è contra.* *vid. Tit. Rany.*

O rusznicach. *vid. Tit. Rusznice.*

O ranach. *vid. Tit. Rany.*

O wieży. *vid. Tit. Wieża.*

M I A R Y.

*De Mensuris
Herburt. fol.
278. Tit.
Mensura.
& f. 180. Tit.
Fraternita-
tes tollun-
tur.*

Miary y wagi wszelakie, wszędzie iednakie bydź mają. Ktore Woiewodowie po tym Seymie, każdy w swoim Woiewodztwie, uczyniwszy konwokacyą Dygnitarzow y Wzędow Starościch, y Rady Miasta głównieyszego w onymże Woiewodztwie, powinni opowiedzieć, y sprawiedliwie wymierzawszy, one na Zamki główne Starostom, y do każdego Miasta y Miasteczka, pod swą cechą oddać. A. 1565. fol. 94. Tit. Ustawa na Wagi y Miary.

W każdym Mieście y Miasteczku, na ratulzu mają bydź chowane. *ib. fol. 95. §. A te wszystkie miary y wagi.*

Darmo na ratulzu każdemu mają bydź wymierzone. *ib.*

Wszędy, pod winami w Statuciech opisanemi, mają bydź używane. *ib.*

Cetnar ma ważyć pięć kamieni; kamień trzydzieści funtow y dwa; funt trzydzieści łotow y dwa, a 48. skocy. *ib. f. 94. Tit. Ustawa na Wagi y Miary.*

Łokieć ma bydź po wszystkiey Koronie, iako na on czas Krakowski. *ibi. fol. 95. §. A co się tycze łokciow.*

Także Kwarta; a 4. kwarty w garnec isć mają; w beczkę zaś garcy 72. a w baryłę garcy 24. *ibidem.*

Spy albo ospy starą miarą dawane bydź mają. *ib.*

Woiewodztwu Podlaskiemu *specialiter cavetur*: że miary, także łokcie y wagi wszelkie, iednake ma mieć, iako w Warszawie. Czego Woiewoda rameczny doyrzeć, y ustawić to powinien sam przez się, albo przez Podwoiewodze, ktorzy osiedli bydź mają. A. 1569. f. 192. §. Podlaskiey Ziemi.

Potym postanowiono, aby iednaka miara była w iednym Woiewodztwie. Co porównać powinni, wedle Konstytucyi 1565. Woiewodowie, każdy w swej iurysdykeyi, do pół roka. A. 1588. f. 489. Tit. Miara.

Co y Woiewodztwu Krakowskiemu *specialiter cavetur*. A beczka piwa aby w sobie miała garcy sześćdziesiąt y dwa, *declaratur*. A. 1598. fol. 707. Tit. Miara iednaka.

Potym aby we wszystkich Miasieczkach tak Krolewskich, iako Duchownych y Szlacheckich, korce, funt, łokieć, beczka, kwarta, według głównego Miasta w każdym Woiewodztwie były, deklarowano, *sub pœna* na Vrzędy Starości y Woiewodze, *contra negligentes Officiales sancita*, w Trybunale *ad instantiam cuiusvis repetenda*. A gdzieby Woiewoda był *remissus*, powinność iego Starosta mieysca albo Urząd iego *adimplere* ma, *sub iisdem pœnis*. A. 1616. fol. 10. Tit. Korce, Miara.

Znowu *cum reassumptione* Konstytucyi A. 1616. postanowiono: aby Vrzędy Mieyskie tego przestrzegały, y prawo to, naydaley w sześciu Niedzielach, do exekucyi przywiedli, y miary wszystkie teraźniejszye, od miar głównego Miasta y Ziemi, różne poznośli, a nowe pomierne cechą głównego Miasta pocechowane, na ratufzu mieli, y darmo ie każdemu potrzebującemu dawali, a Mieszczań, ktorzyby infze miary w domach swoich mieć, y onemi mierzać ważyli się, winą czternastu grzywien karali. Czego gdyby też Urzędy do skutku *intra tempus præfixum* nie przywiodły; winą sta grzywien karane bydź mają, w Grodzkim Vrzędzie, *sine quavis appellatione & illius prosecutione*. Ktorey winy połowica Vrzędowi, a druga stronie instyguiący należeć ma. A. 1633. f. 38. Tit. O Korcach, wagach, miarach.

W głównych Miasieczkach, aby miar nie podnoszono, ani umniejszano, ci, ktorzy podług Konstytucyi Seymu teraźniejszyego *ad pretia rerum* należą, doglądać mają. *ib.*

Na Xięstwa, Oświęcimskie y Zatorskie, *specialiter cum reassumptione* Konstytucyi A. 1565. & 1633. postanowiono: aby iaką miarą, korcami y ćwiertniami, w Krakowie mierzaia, taką y w tych Xięstwach wszelkie zboża, po wszystkich Miasieczkach, targach y wsiach mierzano, *sub pœna centum marcarum* na tego, co mierza. O którą *forum* w Trybunale Lubelskim, *inter causas Officii*. A. 1647. fol. 10. Tit. Miary y korce.

Miary y wagi, aby Vrzędy Ziemskie, Grodzkie y Mieyskie, Wileńskie y Kowińskie wymierzyły, tak zlecono, aby beczka targowa cztery korce Krakowskie bez deptania, trzęsienia y wywodzenia wierzchow, y bez wszelkich nadatkow, w sobie miała, y aby kwarty, garce, łokcie, funty, iednake były. Co uczynić powinni pomienione Urzędy, w Wilnie y Kownie, y w innych Miasieczkach Krolewskich Sądowych, naydaley do Świątek przyzłych, pod winą tyśiąca grzywien na każdego z nich, *absentia duorum aut trium non obstante*. A. 1613. f. 41. Tit. O Miarach.

Takowe miary wymierzone, cechowane, y żelazem okowane, albo z miedzi urobione, iedne na ratufzu, a drugie w Grodzie zostawać, y potrzebującym wydawane bydź mają. Co się ma rozumieć, y o innych wszystkich Miasieczkach Krolewskich chociaż niesądowych, także Duchownych y Szlacheckich, tak w W. X. Lit. iako y w Ziemi Żmudzkiej. To iest: aby przykładem Wilna y Kowna, takoweż miary wszędzie iednake zachowane były, pod winą w Prawie pospolitym na Stan Szlachecki opisana; o którą przestępnego, albo nieposłusznego Szlachcica, albo Dzierżawcę Krolewiczyny, każdemu ukrzywdzonemu do Vrzędu Grodzkiego pozwać wolno będzie. *ib.*

Infza miarą, kroraby nie przez pomienione Vrzędy deputowane postanowiona była, żaden stan kupować, ani przedawać nie może. O co *forum* z Vrzędem Mieyskim, gdzieby w tym był niedbalym, *post Curiam Regis*; a z Mieszczań na ratufzu, *ad instantiam injuriati*, przy Vrzędzie Grodzkim, bez żadnych dylacyi, według Prawa gościnnego. *ib.*

Reasumowano tę Konstytucyą, *cum hac declaratione*: aby w Wilnie, Kownie, y w innym każdym każdego Woiewodztwa y Powiatu Mieście głównym, *iuxta mentem* pomienioney Konstytucyi, miara była postanowiona. To iest: żeby beczka strychowana,

wana, miała w sobie garcy siedmdzieśiat y dwa. W inszych zaś Miastach y Miasteczkach, gdzie się mnieysze odprawiały targi, taka ma być postanowiona miara, żeby proporcya do beczki pomienionej miała. Co Vrzędy Mieyskie w Miastach Krolewskich głównych, każdego Woiewodztwa y Powiatu, według terażnieyszey Konstytucyi powinni *exsequi; sub pœnis* w pomienionej Konstytucyi A. 1613. *ad instantiam cuiusvis*, na Seymikach Relacyynych blisko przypadających, *succumbendis*. A Vrzędy Grodzkie z pilnością tego, pod tąż winą doglądać mają. O co ukrzywdzonym ludziom Stanu Mieyskiego, Prawu Maydeburksiemu podległym, w Maydeburku y za Dworem, a ludziom Stanu Szlacheckiego, w Trybunale W. X. L. w każdym terminie, gdzie strona zechce, *forum* będzie. A. 1677. fol. 18. Tit. *Reassumptio*. O korcach, *vid. Tit. Korce*.

MIASTA. MIESZCZANIE.

Herburt. fol.
83. Tit. *Modo eximendorum* & fol.
82. Tit. *Cives bona juris Terrestris vendant, nec ea acquirant.*
Idem ib. Tit. *Civium.*
Idem fol. 299. Tit. *Nobiles possunt habere domos in Civitatibus.*

Miasta, ani ich Obywatele, Dobr Ziemskich nie mają kupować, *sub amissione*. A kupionych y rezygnowanych wolno *propinquieribus, jure retractus* dochodzić, y one rekuperować. A. 1611. f. 14. Tit. *Miasta*.

Excipiuntur privati w Krakowie, y w Mieściech Pruskich, którym wedle prawa wolno Dobra kupować; ale te kupna Miastom należeć nie mają. *ib.*

Z Mieszczany Dobra Ziemskie trzymającymi, gdy o nie od kogo pozwany będą, Krol według Prawa ma się zachować. A. 1550. fol. 6. §. *Mieszczenie*.

Ktorzy Mieyskie Dobra trzymają, *æquali modo cum civibus onera & jurisdictionem* ponosić, *respectu fundi*, powinni. A. 1611. fol. 27. Tit. *O ludziach lożnych przy Mieście się bawiących*.

Potym postanowiono: iż w Miastach Krolewskich dobra, *juri civili* podległe, stan Duchowny, Szlachecki, *quocunque juris titulo* trzymający, z tych dobr, Kamienie, folwarkow, dworow y wszelakich gruntow, podatki wszelakie publiczne, Seymami y *Laudis* na Seymikach uchwalone, płacić powinni, *sub pœnis Legum de retentoribus sancitis, jure & processu fisci vindicandis*. A ktorzyby Bannicye na łobie *eo nomine*, lubo od miast, lubo od Poborcow, względem przeszłych podatkow, otrzymane mieli; Vrzędy Starości exekucyą z nich nieodwłocznie uczynić, *sub pœnis in legibus Regni descriptis*; y dobra takowych retentorow odbierać *per executionem* mają. A te podatki od pomienionych posesorow, Poborcy Woiewodztw y Ziem sami wybierać teraz y napotym będą, y o nie z retentorami prawem czynić. Takowych zaś retentorow podatkow wszystkich, dawnych, teraz y napotym uchwalonych, Miasta z podpisem ręki Burmistrzowskiej delatę Poborcom, lubo do Grodu, oddać powinni będą. Toż się ma rozumieć o dobrach, kamienicach, y domach Duchownych, y Szlacheckich w Mieście Krakowie, podatkom zdawna podległych. Z ktorych podatki sozami mają być wydawane, rachując z każdej osady tak wiele sympli sozsu, ile poborow, tak na Seymach iako y na Seymikach uchwalonych, będzie. Ktorych to podatkow retentorow Vrząd mieyski na delację podawać ma. Grunt iednak Przewielebnego Macieja Lubieńskiego, do Szpitala Piątkowskiego fundowany, od wszelkich podatkow wolny ma zostawać. A. 1654. f. 13. Tit. *Deklaracya płacenia podatkow*.

Przy Miastach, Miasteczkach, wszelakie iurysdykcyę zniesiono, y aby nikomu bez cechu piwa w Miastach y na Przedmieściach robić, *sub pœna peculatus*, nie godziło się, postanowiono. Także aby wszyscy *cujuscunque status & conditionis*, grunty y domy przy Miastach mający, wszelkie *onera civilia* zarowno z inszemi Mieszczany ponosić byli powinni; *non derogando* Przedmieściom, ktore osobne Jurysdykcyę, Prawa y Cechy zdawna mają, a nie do Starostow należą. A. 1659. f. 33. Tit. *Asekuracya Miast*.

Mieyskie sprawy *alias juris Magdeburgensis Theutonici & Culmensis*, za Dworem mają być sądzone. A. 1578. f. 32. §. *Także o niewydanie*.

Mieszczenie nie gdzie indziey, ieno *coram suo Magistratu*, a *Magistratus ex officiis suis* przed Krolem. *Exceptis iis causis*, ktore są Prawem pospolitem wyrażone, o ktore, *jure Terrestris* sprawować się powinni. Jako y o te krzywdy, ktoreby *ex re & occasione bonorum Terrestrium*, ktore *jure hereditario* trzymają, zachodziły, także *in foro Terrestris respondere* mają. A. 1611. fol. 27. Tit. *Miast Koronnych extra forum evocatio*.

Miasta, ktore *bona Terrestria in commune obtinent, in causis & injuriis mere Terrestribus*, iako: o wydanie poddanego; o sprawiedliwość z poddanych; *in causis cadis & sanguinis; in causis occupationis fundorum mere Terrestrium; in causa excisionis nemorum, sylvarum; in causis proprii laboris* y o infze wszelakie *liquidi juris Terrestris, forum Terrestre* powinny pati, iako każdy Szlachcic, *sine quavis appellatione & prosecutione post Curiam*, ale tylko na Trybunał. Co się zaś dotyczy *causas & actiones civiles, mere jurisdictioni civili subiectas*, zwłaszcza: *ratione bonorum & fundorum civilium* w Miastach; o sukcesyi po Mieszczaninie, albo Mieszcze; o sprawiedliwość z Mieszczan; o kontrakty, długi, handle, excesy, przez Mieszczany uczynione, y o infze wszelakie, ktore *juri civili Magdeburgensi subsunt*; o takowe Miasta y Mieszczenie nigdzie indziej pociągane być nie mają, tylko *ad Officium civile competens, cum appellatione post Curiam, sub nullitate Decretorum in foro incompetenti latorum*. A. 1633. f. 25. Tit. O Sadach.

Prawa jednak: *de securitate Judiciorum*, ktorym wszelkiey kondycyi ludzie *in criminalibus* podlegać mają, y *pœna evocationis*; także o nieoddawanie podatkow uchwalonych, iako y o niedosycuczynienie ustawom Wzrêdow, Woiewodzych, Starości, nych; *in suo robore* zachowane. *ib.*

Non obstante hac lege, Mieszczanom wszystkim, po Miastach fortece mającym, o wszelkie krzywdy, szkody, zgwałcenie, uiracenie, wydanie depozytow, y o inne excesy, *ante & post ingressum Suecicum* popelnione, sprawować się kazano, *ad instantiam cujusvis injuriati*, w Trybunale Koronnym, *ex cruda citatione, inter causas fiscali*. A. 1659. f. 11. Tit. O dochodzeniu krzywd.

Znowu iako z takiemi czynić postanowiono. *vid. Tit. Swawolni.*

Miast y Miasteczek Rzeczyposp. bezpieczeństwo, z ludzmi wszelakiey kondycyi, prawa ich dawne weale zachowując, pod *Interregna* warowano tak: iż gdzieby kto *in recenti crimine*, iako jest o tym Statut Toruński, był poimany, takowego Sąd Kapturowy z Mieyskiem Wzrêdem na Ratużu sądzić ma, *manente decretorum conclusionem penes pluralitatem Sędziow Kapturowych*. Co się tak rozumieć ma, że jedna część z Raycow, a dwie części z Sędziow Kapturowych, *ad suffragia* należeć powinni, y to w samych *recentium criminum* sprawach. Co jednak podczas tylko *Interregnum* zachować się ma, nie w tym derogując, *post finitum Interregnum*, Mieyskim prawom y Statutowi Toruńskiemu. w *Konfederacyach Generalnych Warszawskich*, sub *Interregnis*. 1632. 1648. 1668. 1674.

Miasta *Statuto Thorunensi abuti* nie mają. *vid. Tit. Statut.*

Miastom Koronnym y W. X. Lit. Prawo *de tumultibus*, ktore Krakowowi nadano, fluży. *vid. infra Miasto Krakow.*

W Miastach Koronnych y W. X. Lit. gdzie Cerkwie *ritus Græci* zaślągly, zarowno Mieszczenie, tak Rzymskiey iako y Greckiey Religii, spólnych wolności, swobod, zażywać mają, y żadnemu Religii Grecka do Magistratu przeszkodą być nie ma. w *Komisji Hadyackiey*. A. 1659. f. 50. §. *Więc też.*

Mieszczenie Miast poprawować tak, iako Krol każe, y liczbę przed Starostą y temi, ktorych Krol przyda, czynić mają. A Starostowie, żeby Miasta poprawowały się, doglądać mają. A. 1565. fol. 101. Tit. *Oprawa Miast.*

Deputowane pewne osoby ku Starostom, na oglądanie poprawy Miast, y sluchanie liczby z dochodow wszystkich *in genere*, ktore Miasta mają. A. 1566. f. 126. Tit. *Poprawa Miasta.*

Ale to nie doszło, bo czas nie był mianowany, od ktorego liczbę z pożytkow wszystkich czynić mieli. Ab A. 1562. czynić ją tedy powinni, y poprawę pokazać *sufficenter, sub confiscatione bonorum*, przed temi, ktorzy z Seymu tego ku Starostom, albo ich Namieśnikom, deputowani będą. A. 1567. f. 131. Tit. *Oprawa Miast.*

Expediit Rzeczyposp. aby Miasta, według starych Praw, liczbę z prowentow czyniły. A. 1613. fol. 9. Tit. *liczba.*

Mieszczenie na każdy rok przed Starostą, albo Podstarościm, ze wszystkich prowentow do Miasta z dawna y teraz należących, dostateczną liczbę czynić, *sub pœna quingentarum marcarum*. O co *forum* za Dworem, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione superscriptarum personarum, peremptorie*. A Instygator popierać ma, *sub pœna de Officialibus sancita*. A. 1620. Tit. *Obrony Miast.*

Mają się rachować, iako w Prawie opisano, w każdym roku, przed Starostą y Wzrêdnymi.

dnikami, y intratę Miaſtu należącą, na poprawę municyi obrać. A. 1631. fol. 43. Tit. Rachunek Miaſt.

Plura o tym niżej przy Miaſtach ſpecifice położeńych.

Staroſtowie, albo ich Podſtaroſciowie, z Komisarzami, ktorzy od Kroła zeſłani będą, doyrzeć mają, aby Mieſzczanie opatrzyli mury mieyſkie, baſzty, wały, y armatę zporządzili, y prochow według potrzeby przyczynili. A. 1620. Tit. Obrony Miaſt.

Mieyſkie bramy kroby gwałcił, według Statutu Toruńskiego, ma być z nim poſtąpiono. A. 1588. fol. 488. Tit. Gwałcenie Bram Mieyſkich.

Miaſt Koronnych Krolewſkich Prawa confirmantur. A. 1589. fol. 536. Tit. De Iuribus Regiarum Civitatum.

Miaſteczka wſzystkie, ktore ſię nowo po Koronie oſadzają, do lat oſmiu od podatkw Rzeczypoſp. wſzystkich libertowano. A po wyſciui tych lat, rowno z drugimi onęra wſzystkie ponoſić będą. A. 1598. f. 704. Tit. Apróbacya Miaſteczek nowyſh.

Mieſzczanie ani plebei, excepto Magiſtratu, nie mają zażywać ſzat iedwabnych. vid. Tit. Lex ſumptuaria.

Miaſta ze currus bellicos na wojnę powinni dawać, patet ex Conſtitutione. A. 1591. fol. 615. Tit. Currus bellici.

Miaſta Duchowne y Swietckie powinnoſciom ſwoim, w Prawie o poſpolitym ruſzeniu na piſanym, ſub pœnis Legum tamże dołożonych, doſyć czynić mają. A. 1620. f. 4. Tit. Poſpolite ruſzenie.

To ieſt wozy y neceſſaria wojenne wyprawić. A. 1621. f. 12. §. Miaſta wſzystkie.

Nad to wyprawę powinne na wojnę Turecką, ex proventibus ſuis publicis & privatis facultatibus. Co za wyprawę? vid. ib.

In Anno zaś 1655. iako powinne były wyprawić na wojnę. vid. Tit. Woysko.

A z Miaſt W. X. L. iako eodem Anno wyprawa być miała. vid. Tit. Poſpolite ruſzenie.

Privati Mieſzczanie wſzyſcy, ktorzy dobra Ziemſkie dziedziczne mają, powinni ſię ſami na tę wojnę ſtawić, excepto Magiſtratu & Officialibus. ib. §. Mieſzczanie wſzyſcy.

Niektore Miaſta były wolne, od niektorych powinnoſci, według regieſtru podanego do Grodu. ib.

Miaſteczka o krzywdy ſwe, ſine aſſiſtentia Capitaneorum vel Tenutariorum, pozywać mogą. vid. Tit. Staroſta.

Miaſta pograniczne, Krakow, Lwow, Kamieniec Podolſki, Sniatyn, Halicz, Kiiow, Belz, Krzemieniec, Choćim, Luck, Przemyſł, Sanok, ſtrzelbą, prochem, ludźmi, y inſzemmi rzeczami do obrony należącemi, podług zdania Hetmanow Koronnych y Deputatow wojennych, wedle tego, iako patiuntur rationes ærarii publici pod wojnę Turecką, Krol powinien być opatrzyć, a oſobliwie Zamek Lwoſki wyſoki, ktorego Preſidium w oſobnym piſmie ieſt opiſane. A. 1620. f. 14. Tit. Opatrzenie Miaſt.

Ludzie Szlacheckiego Narodu, ktorzyby z żonami przed trwogą do Miaſt uchodzić chcieli, w żywność na pół roka y w ſtrzelbę, proch, kule, mają być opatrzeni, y one z ſobą przywieſć. A ktoby tego wſzystkiego z ſobą nie przynioſł; do Miaſta nie ma być puſzczony. ib.

Miaſtom Koronnym y W. X. Lit. exceptis Terris Pruſſie, pod odiazd pierwſzy Krolewſki do Szwecyi, warowano bezpieczeńſtwo, według Statutu Toruńskiego, aby tumulty przez Vrzęd Staroſci y mieyſki były hamowane, y tumultuantes imani, y za zgodnem tych obudwu Vrzędow oſadzeniem, etiam cum reſuſione damnorum karany; ſalvo ſcrutinio & appellatione Szlachęicowi na Trybunał. A ieżliby ſię Vrzędy nie zgodziły; informacyi Trybunałſkiey doſięgać mają. A gdzieby co na Vrzędach, albo iednym z nich zchodziło; mają być o to do Trybunału ex Officio pozwani od ukrzywdzonych, y pœna trecentarum marcarum, & reſuſione damnorum, ſalva evaſione, karani. A ieżliby Nobiles patratores tumultus, z rąk Vrzędowych albo więzienia uciekli; mogą być ex bonis, vel perſonis ſuis, w Vrzędzie Grodzkim fori ſui rekwiirowani. A ieżliby krwi rozlanie ſtało ſię; na gardle karani, a ſzkody z dobr ich być mają nagradzane; ſalvo ſcrutinio, & appellatione na Trybunał. Plebei zaś zawſze, ubicunque deprehenſi, imani y przez Vrzędy Staroſcie y mieyſkie ſądzeni y karani być mają. A gdzieby kto przy hamowaniu tumultow, mocą przeciwił ſię tym Vrzędom, a w tym byłby zabity, albo raniony; tedy o to Vrzędom, ani ich ſługom, ani pomocnikom nie może być akcyja intentowana. A. 1693. fol. 638. Tit. O tumultach.

Reasumowano tę Konstytucyą znowu do czasu, *salvâ appellatione* na Seym. Ktore sprawy w pierwszym tygodniu Seymu, między sprawami kryminalnemi, sądzone być mają. A informacye ieżliby w takich sprawach Sąd który potrzebował, bez omieszkania ma Krol odprawować. A. 1595. fol. 685. Tit. O Tumulciech.

Y znowu pod odiażd drugi do Szwecey, także do czasu, z tą deklaracyą reasumowano to *in toto*: że za tumult to samo ma być rozumiano, gdyby kto mocą naiachał, zabił, albo zranił, gwałt białychgłow, najsie na dom albo dwor Szlachecki, na gruncie mieyskim leżący, albo najsie na gospodę w Mieście uczynił. Ale Xięstwo Litewskie przy tej Konstytucyi bez pomienionej deklaracyi zostawiono. A. 1598. fol. 687. Tit. Reasumpcy a deklaracya niektorych Konstytucy.

Miasta y Miasieczka wżelakie, w Związek Konfederacyi Kapturowey w Krakowie, *sub Interregno* po śmierci Krola Stefana, przyjęte. A. 1586. f. 404. §. A iż też.

W Miastach Pruskich przed Sądem Mieyskim, Protestacye, Plenipotencye, Relacye y inne zapisy, ktore *perpetuitatem non pretendunt*, według dawnych zwyczajow zeznawane być mogą. A. 1635. f. 34. Tit. Wieczność Ziemi Pruskiej.

W Miastach Pruskich ludziom Religii Katolickiej, nie powinno być tamowane przyjęcie do Vrzędow, Cechow y Rzemiosł, pod winą 500. Czerw. złt. 1635. f. 44. Tit. Pena na tych.

Miasta Pruskie, osobliwie Gdańsk, Elbiąg, napomniono, aby od wżelkiej korespondencyi z koroną Szwedzką *abstineant*, y wiary aby Krolowi I Mści y Rzeczyp. *pro celebri sua constantia* dotrzymali, amunicyi & *quevis utensilia belli* nieprzyiacielowi *subministrare*, nie wazyli się, & *spolia Reipubl.* transportować do Szwecey nie dopuszczali, *sub pœna perduellionis, ipso facto incurrenda & irremissibiliter extendenda*. A. 1703. f. 20. Tit. Miasta Pruskie.

Miasta Pruskie *Salario*, w Korekturze opisanym, tak iako y Vrzędy Ziemskie y Grodzkie, kontentować się mają, *sub pœna centum aureorum, coram Iudicio Tribunalitio Petricoviensi, inter causas Officii, ad cuiusvis instantiam, repetenda, delatori & Iudicio per medium decernenda*. A. 1647. f. 38. Tit. Salaria w Miastach Pruskich.

Miast powinność w wybieraniu podatkow, *vid. Tit. Podatki*.

Miasta, w ktorych Seymiki y Sądy bywają, od stanowisk żołnierskich, podczas Seymikow y Sadow, wolne być powinny. *vid. Tit. Woysko*.

Miastom W. X. Lit. wżyskie Prawa y Przywileie, *intuitu liberæ defluitationis*, a mianowicie Konstytucyą A. 1673. *jub. Tit. Reasumptio dawnych Konstytucy (quod vide Tit. Cła)* reasumowano, y *pœnam* tyśiąca kop Litewskich na każdego, ktoryby iakieykolwiek kondycyi człowieka lądem, albo wodą z towarami iadącego (oproc Cł Krolewskich starych y Rzeczyposp. na Seymach uchwalonych) śmiał infestować, *irremissibiliter extendendam* założono, y *forum post Curiam Regis* ukrzywdzonemu, lub Skarbowi W. X. Lit. (ktory przez Dworzan swoich, tych depaktacyi powinien być gdzie przestrzegać) naznaczono. Gdzie y *damna y litis expensæ refundi* mają, ktore z okazji rakowych depaktacyi byłyby podjęte. *Salvis Constitutionibus & Privilegiis ante Unionem*. A. 1677. fol. 15. Tit. Zniesienie Depaktacy.

Miast zkładnych Kupcom z towarami miiąć się nie godzić *sub confiscatione mercium. vid. Tit. Cło*.

W Miastach W. X. Lit. kupcy cudzoziemcy handel prowadzący, co powinni? *vide Tit. Kupcy*.

W Miastach Mieyski Vrząd z Starostą czynić ma sprawiedliwość z hołoty występnego. *vid. Tit. Sprawy*.

Miastom Vkrainnym y Miasieczkom zakazano, poddawać się pod iurysdykcyą Kozakow. *vid. Tit. Kozacy*.

Miasta, ktore sobie pretendują prawo *ad liberam electionem* Krola, do przyszley nie mają być przypuszczone elekcyi, ażby wprzod na teyże Elekcyi niewątpliwemi, przy wileiami y prawami, tego dowiedli. W Konfederacyi Gieneralney Warszawskiej *sub Interregno*. A. 1648. f. 20. §. Miasta.

Miasta W. X. Lit. od poboru y myta, na Koronę y W. X. Lit. uchwalonych, na tym Seymie uwolniono; okrom podatku od wina, miodu, piwa, przekupniow, rzemieślnikow, hultaiow. A. 1378. f. 347. §. A iż się teraz.

Miastom pogorzałym albo od nieprzyiaciela znieśionym, do lat czterech libertacya, *præ-*

via liquidatione domow znieſionych, *ſub juramento* &c. A. 1635. fol. 22. Tit. Libertacye Miaſt.

Miaſteczkom przy granicach Śląſkich, w Woiewodztwie Poznańſkim, nowo oſadzonym, Libertacyy pozwolonych do lat czterech prolongowano. A. 1654. fol. 19. Tit. Nowe oſady.

Miaſtom w Woiewodztwie Bełſkim Libertacye ſłużące, tak deklarowano: iż na czopowy porządek ſłużyć nie mają *exceptis conſlagratis*. A. 1655. fol. 28. Tit. Reſtrykcyja Libertacyi.

Miaſtom y Miaſteczkom w Ziemiach Lwowskiej, Przemyſkiej y Sanockiej, które *non incolunt agros*, a *hoſtilitas* ich dotknęła, nowe mają *currere juramenta* podymnego. A. 1673. f. 33. Tit. Podatki.

Miaſtom zpuſtoſzałym, tak Krolewskim iako y Duchownym y Ziemskim, ieżliby w którymkolwiek Woiewodztwie *Laudo* Seymiku podatek publiczny przez pobory byłuchwalony, *cum abiuratis*, względem ſamych tylko rzemieſlników y placow puſtych, oddawać on do Poborców kazano. *quod vid.* A. 1678. f. 21. Tit. O Miaſtach.

Miaſta niedawno z dopuſzczenia Bożkiego pogorzałe, tak Krolewskie, iako y Duchowne y Ziemskie, od wszelakich Rzeczypoſp. podatkow, do lat ośmiu uwolniono. Liczbę iednak domow pogorzałych Burmiſtrz, ze dwiema z Poſpolſtwa Mieſzczanami, iuramentem w Grodzie uczynionym likwidować ma. *ib.*

W Miaſtach, Miaſteczkach, *cum præjudicio* Zamkowych, Dworſkich y Mieyſkich Karczm, Szynki Duchownych, *ſecularium ac Regularium*, znieſiono. Przywileie w tym Punkcie ſłużące onym na ten raz relaxowano. *Forum* w Trybunale Radomskim *ex regeſtro etiam ſimplici, præſiſo beneficio Areſti, ad reſpondendum* naznaczono. O co aby Staroſtowie y Dzierżawcy Dobr Krolewſkich, *ſub privatione* Staroſtw y Dzierżaw *agant*, nakazano. Który *rigor legis* y do Dobr Ziemſkich ſciągać ſię powinien. A. 1703. fol. 7. Tit. Podatek.

W Miaſtach y Miaſteczkach, W. X. Lit. Stan Szlachecki, Duchowny y poddani wſzyſcy bez płacenia cla, wolne przedawanie rzeczy ſwoich na targach, mieć mają. Zydzi na Komorach y przykomorkach W. X. Lit. *ſub pænīs*, na Radzie Walney *invindicabilis capitis præſcriptis*, bydź nie powinni. K. Lit. 1717. fol. 6. Tit. Auſtio ſubſidiorum.

Co któremu Miaſtu nad to ieſzcze ſpecialiter ſłuży? *vid. ſub nomine*
Miaſta kaźdego, które naſtępuia.

Miaſt co za powinnoſć około miar, wag, korców? *vid. Tit. Korce miary.*

Balogrod. W Balogrodzie Miaſteczku dziedzicznym Vr. Adama Bala, zkładu winnego czaſy wiecznemi pozwolono, z wolnoſciami y prerogatywami takiemi, iakie inſze Miaſta Rzeczypoſp. pograniczne mają. A. 1633. fol. 57. Tit. Zkład.

Baranow. W Baranowie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Bar. Miaſtu Barowi Przywilej od Krola Zygmunta Augusta A. 1566. die 8. *Menſis Iulii*, którym ieſt uwolnione od myta ſamego, bez izkody y uymy prowentow ſtołu Krolewſkiego, aprobowano. A. 1631. f. 37. Tit. Aprobacya.

O zkładzie w nim wina y miodow Wołoſkich. *vid. Miaſto Kamieniec Podolſki.*

Będzin. Miaſta Będzina Zkład na ſol tym ſpoſobem: iż kaźdy furman ku Śląſku iadąc z Solą, powinien tam z nią przez trzy dni ſtać, y onę przedawać, a po trzech dniach wolno mu dopiero odiachać. A. 1565. f. 111. Tit. Miaſto Będzin.

Będzińskie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Będzińskiego Zamku Rewizya. *vid. Tit. Zamki.*

Bełz. Miaſta Bełza Przywilej na zkład Solny tym ſpoſobem: że Litwa daley po nie ieżdźić nie mają, tylko do Bełza, y tam ſwe kupie mają zkładać, kiedy po ſol przyiają. A. 1565. fol. 114. Tit. Miaſto Bełz.

Aprobowano tę Konſtytucyą, a ſol nie ma bydź inſza tamże przedawana tylko Drohobycka, pod utraceniem zkładu. A. 1616. fol. 32. Tit. O ſoli.

Toż miaſto, *vigore* Konſtytucyi 1678. o Pogorzalcach, do lat 8 od wſzelkich Rzeczypoſpolitey podatkow uwolniono. A. 1690. fol. 20. Tit. Miaſto Bełz.

Biłacerkiew. Z Miaſta Biłaycerkwie, także z Miaſteczek Tryleſow y Łukomierza, procesy y bannicye o podatkow przeſzłych nicoddanie znieſiono. A. 1631. fol. 37. Tit. Uwolnienie.

- Miaſtu Bieczowi Przywilej od Krola Augusta A. 1549. dany, na trzecią miarę w młynie, pod Miaſtem na przekopie zbudowanym, aprobowano, y wiecznemi czasy onę inkorporowano. *ib. fol. 38. Tit. Inkorporacya miary trzeciej z Młynow.* Biecz.
- Tamże aby, podług ſtarych zwyczajow, Celnicy drogi około Miaſta naprawowali, rozkazano. *ib.*
- Temuż polgroſza od złotego, *ab Inveſtis & Eveſtis* Powiatu Bieckiego, do dwu lat na poprawę murow pozwolono. Który podatek za wiadomością Staroſty ramecznego wybierać mają. A. 1641. *fol. 21. Tit. Komutacya Grodu Bieckiego za Woytoſtwo.*
- Temuż ſłuży Prawo, które *in A. 1658.* Miaſtu Krakowowi, *ratione* uwolnienia rzemieſlnikow od duple poborowey. *vid. Miaſto Krakow.*
- Temuż Przywilej od Krola Zygmunta Trzeciego, o płaceniu myt, *in toto* aprobowano, *cum hac declaratione:* iż ieżliby płotna za granice od obywatelow Miaſta tegoż wywożone były; tedy na Komorach Krolewſkich od kaźdego poſetka, pięćdziesiąt łokci w ſobie a nie więcej mającego, po groſzy dziesięciu płacono bydź powinno. A. 1667. *fol. 35. Tit. Aprobacya Przywileju Miaſtu Bieczowi.*
- Tegoż Miaſta z Węgier z winami miać nie wolno. *vid. Tit. Wino.*
- Miaſto Bobrki dla zpuſtoſzenia, od podwod y wſzelakich inſzych podatkow uwolniono. *Bobrki.* A. 1633. *fol. 59. Tit. Libertacya Miaſta Bobrki.*
- Miaſtu Bochniey taż Konſtytucya ſłuży, która Miaſtu Wieliczce. A. 1633. *fol. 46. Tit. Bochnia.* *Libertacya Miaſta Wieliczki od ſtacyy Żołnierzkich.*
- To tylko Bochniey przydano, iż Gornicy rameczni, dla łatwieyſzego prowidowania ſobie żywnoſci, wiecznemi czasy wolnicę mieć tam mają. *ibid.*
- Reaſumowano tę Konſtytucyę o wolnoſci od wſzelkich ſtacyy y ſtanowiſk żołnierzkich. A. 1658. *fol. 58. Tit. Miaſta Naſze.*
- Tegoż od Stanowiſk żołnierzkich ochrona. A. 1659. *vid. Tit. Woysko & Tit. Dobra Ekonomiczne.*
- W Miaſteczku Borſzczowie zkład win y miodow Wołoſkich. *vid. Kamieniec Po-Borſzczow.* *dolſki.*
- Mieſzczan Braclawſkich y Korſzuńſkich, buntownikow, Staroſtom karać pozwolono. *Braclaw.* A Krol im Praw żadnych nie ma dawać, ale zawſze pod gołą iuryſdykcyę Staroſci-
ną, iako teraz ſą, bydź mają. A ieżliby im co mimo konſtytucyę z Kancelaryi wyda-
no było, to wſzystko ma bydź *irritum & inane.* A. 1607. *fol. 849. Tit. O Miaſtach*
Vkraińnych.
- Znowu o Korſzuńſkich Mieſzczanach *vid. infra Tit. Mieſzczanie Korſzuńſcy.*
- Miaſto Braclaw od ſtanowiſk, ſtacyy, wydawania chleba, noclegow y przechodow żoł-
nierzkich; także od wſzelakich Rzeczypoſp. podatkow, (*excepto* Cel, Myt y Czo-
powego) do lat czterech uwolniono, y Przywilej wolnoſci od ciężarow żołnierz-
kich, z Kancelaryi temuż Miaſtu dany, *in toto* aprobowano. A. 1661. *fol. 30. Tit.*
Miaſto Mińſk, Pińſk y Braclaw.
- Brochow *vid. Freyſztad.* *Brochow.*
- Miaſto Brody w wolnoſciach, inſzym Miaſtom nadanych, porownano. A. 1633. *fol. 45. Brody.*
Tit. Miaſto Brody.
- W Miaſteczku Brzozowie zkładu winnego pozwolono, z takowemiż, iako w laſliſkach, *Brzozow.*
prawami y prerogatywami. A. 1638. *fol. 37. Tit. Deklaracya.*
- Miaſto Brzeſcie Litewskie, *inquantum* bydź może, ufortyfikować pozwolono, *sine* *Brzeſcie.*
præiudicio podatkow publicznych. A. 1654. *fol. 35. Tit. Municya.* *Litewskie.*
- Do fortyfikowania tegoż Miaſta y Zamku, Panowie Ekonomowie y Dzierzawcy dobr
Krolewſkich, według Vniwerſalow Krolewſkich z Kancelaryi, także Duchowni z
Dobr ſwoich, y wſzyſcy Obywatele Woiewodztwa tego, *nemine excepto*, z Dobr
dziedzicznych, poddanych do roboty dodać mają, na ieden tylko tydzień z włoki ie-
dnego, raz nie więcej &c. A. 1655. *fol. 26. Tit. Municya Zamku Brzeſkiego.*
- Plura o fortocy Brzeſkiej. *Tit. Zamek Brzeſki.*
- Toż Miaſto, *reſpectu* deſolacyi iego, od podatkow publicznych, do lat czterech, tak
Mieſzczan iako y Żydow Brzeſkich (*excepto* płacenia myt, cel, Krolewſkich y Rze-
czypoſp. także czopowego) libertowano. A. 1661. *f. 30. Tit. Miaſto Brzeſc.*
- Temuż Prawa dawne iego, y Przywilej na trzy iarmarki do roku dany, *in toto* apro-
bowano. *ibid.*

Plura o iarmarkach Miaſta tego. vid. Tit. Iarmarki.

Toż od przechodow, konſyſtencyy, noclegow, popaſow, chlebow zimowych, y wſzyſt-
kich ciężarow żołnierzkich, z Żydami, libertowano. *A. 1677. fol. 21. Tit. Miaſto*
Naſze Brześć.

Brzezany. W Brzezanach iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Brzeżiny. W Brzeżinach iarmarki. *vid. Tit. eodem Iarmarki.*

Busk. Miaſtu Buſkowi Woytoſtwo Buſkie wiecznemi czaſy inkorporowano, na oprawę obrony
tegoż Miaſta. *A. 1616. fol. 20. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa.*

Skwirzynie Woytoſtwa inkorporacyą aprobowano. *ibid. fol. 38. Tit. Woytoſtwo*
Skwirzyńskie.

Bychów. Miaſta Bychowa Libertacye od podatkow Rzeczypoſp. do lat pewnych. *vid. A. 1649. f. 44.*
Tit. Szafunek. § A. 1655. fol. 26. Tit. Securitas Bychowa. Et A. 1668. fol. 22. §.
Miaſto Bychów. Et A. 1670. fol. 55. Tit. Reſpectus Homla. Et A. 1676. fol. 14. Tit.
Reaſſumptio ſecuritatis. Et A. 1677. fol. 14. Tit. Miaſta, Bychowy y Homel.

Tegoż Bychowa *praſidium vide A. 1655. fol. 26. Tit. Securitas Bychowa. Et reaſſump-*
tionem tey Konſtytucyi vide A. 1676. fol. 14. Tit. Reaſſumptio ſecuritatis.

Chęćiny. W Mieſcie Chęćinach pozwolono ludziom *cujuscunque Nationis § ritus*, w Koronie
Polskiej znaydującym ſię, budować ſię, z tą deklaracyą: że puſte place, do których
heredes do roku nie odezwą ſię, wolno Staroſcie tamecznemu naznaczać do budo-
wania. A ktorzykolwiek ludzie weſzli y wnida *in incolatum* Miaſta tego, wolnoſć
mieć będą, wſzelakie *in genere* handle prowadzić, trunki wſzelakie ſzynkować, y one
robić, y zkądiną przywozić. A to tym ludziom tylko ſłużyć ma, ktorzy *in fundo*
regali, iuryſdykeyi Zamkowej podlegli, mieſzkać będą; *ſalvo jure, juridiſſione §*
proventibus ex antiquo uſu, Staroſcie tamecznemu *reſervatis*. Tudzież tymże lu-
dziom, ktorzy ſię nowo budują y oſiedlą, do lat czterech, według Prawa, Liberta-
cyą dano. *A. 1677. fol. 28. Tit. Miaſta.*

Chel'm. Miaſtu Chel'mowi ſłuży *in toto* taż Konſtytucya, ktora y Miaſtu Chęćinom. Chel'mowi to
tylko przydano: iż prowent beczkowego w tym Mieſcie, Staroſcie tamecznemu nie-
naruszony bydź ma; y że prowent od ſzynkow w tymże Mieſcie, na poprawę y for-
tyfikacyą Miaſta należący *ex antiquo uſu*, za wiadomością Staroſty tamecznego, uſta-
wiać nie powinien. *ibid.*

Deklarowano potym tę Konſtytucyą tak, iako y Każimierzowi dolnemu. *vid. Tit.*
Miaſto Każimierz.

W Chel'mie rezydujący wſzyſcy *cujuscunque ſtatūs § conditionis*, podatki wſzelkie pu-
bliczne do iuryſdykeyi mieſkiej oddawać powinni. *A. 1677. f. 28. Tit. Miaſta.*

Tegoż Miaſta iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Czaczan-tyk. W Miaſteczku Czaczanłyku y Szarogrodzie, zkład win y miodow Woſoſkich. *vid.*
infra Kamieniec Podolſki.

Czeczersk. Miaſto Czeczersk od podatkow Rzeczypoſp. do lat ſześciu uwolniono; pod ktora wolnoſć
Cła Krolewſkie y Rzeczypoſp. podpadać nie mają. *A. 1649. f. 44. Tit. Szafunek.*

Człuchów &c. Miaſto Człuchow, Frydland y Choynice, y wſzyſtkie wſi do Staroſtwa tego należące, od
wſzelakich ſtacyy, przechodzenia Woyſk, dawania chlebow tak zimowych, iako też
y innych wſzelakich, uwolniono; y *forum* o to przed Hetmanami, albo w Trybuna-
le *in regeſtro militari* naznaczono. *A. 1658. fol. 29. Tit. Aſekuracya ſumy na Sta-*
roſtwie Człuchowſkim.

Inherendo tey Konſtytucyi, toż Miaſto Człuchow przy libertacyi od wydawania chle-
bow zimowych zachowano, *§ contravenientibus forum* w Trybunale Koronnym na-
znaczono. *A. 1678. fol. 23. Tit. Miaſto Człuchow.*

Czarnkow. W Czarnkowie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Czchów. We Czchowie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Drohyczyn. Miaſtu Drohyczynowi toż Prawo ſłuży *in perpetuum*, ktore Miaſtom, Chęćinom, Chel-
mowi y Każimierzowi dolnemu, na redintegracyą onych. *A. 1678. fol. 31. Tit.*
Drohyczyna. vid. ſupra Miaſto Chęćiny, & infra Miaſto Każimierz dolny.

W Drohyczynie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Dukla. W Dukli, Rymanowie, Samborze, Stryiu, Zmigrodzie, zkłady winne. *vid. Tit.*
Dynembork. wino.

Miaſta Dynemborka opatrzenie. *vid. Tit. Komisarze. A. 1652.*

Dziſna. Miaſtu Dziſnie amniſtyą dano, y Przywileie, tak dawne iako y ſwieże, *in toto* ztwierdzo-
on.

no. Także *respectu* zubożenia iego, od podatkow Rzeczyposp. do lat czterech uwolniono ie. A. 1661. fol. 29. Tit. Miasto Dżisna.

Takoweż Prawo y Libertacya do lat czterech, ma służyć y Miastom, Siebiezowi y Newlowi. *ibid.*

Znowu Dżisnę od podatkow do lat czterech uwolniono. A. 1667. fol. 68. Tit. Opatrzanie Zamku Połockiego.

Temuż dwa Przywileie od Krola I M. Iana Kazimierza, ieden na Kanony y Bractwa, a drugi na obronę od żołnierzow, ztwardzono. *ibid.*

Względem Elbiaga, obiecano dać Komisarzow na pretenzyc, *ad invicem* z Kurfirsztem I M. Brandeburskim. A. 1678. f. 12. Tit. Vbezpieczenie Miasta Elbiaga.

Elbiag.

Reasumowano tę Konstytucyę, y znowu Komisarzow naznaczono. A. 1683. f. 12. Tit. Komisya z Kurfirsztem I M.

W iawnę krzywdzie od Kurfirszta I M. Brandeburskiego, przez wzięty Elbiag, chcąc *motos* między stanami z tey okazji *componere fluctus*, na terminowanie dalszey *hoc in negotio* ostatney rezolucyi, naznaczeni są do boku Jego Krolewskiej M. i, oprócz ordynaryynych Rezydentow, Deputaci, przy W W. Urzędnikach *Status* y Hetmanach oboyg Narodow *ex Senatu & ex ordine Equestri*. Ktorzy *rothā jura-menti* wszyscy poprzyśiągzy; że według B O G A, sumienia y miłości Oycyzny, y iako daley wyrażono iest *in scripto ad Archivum*, zachowaią się, y tak w tey sprawie, iako y kolo rozrządzenia Woyska miarkuiąc się, *ex successu rerum, juxta idem scriptum ad Archivum*, ktore aprobowano, we wszystkim się sprawi y postąpią 1699. f. 45. Tit. O Elbiagu.

Na sumę Elbiąską dwoch części na Koronę przypadających, dwoch kroć sta tysięcy talerow; po 2 tal. bitych na Rok od koła młynskiego wodnego, przy miastach głównych y przedmieściach, *similiter* od Koł w Rudach, Foluszach, Papierniach y Tartakach. Od koł zaś wietrznych, wołowych, konnych, na rzekach małych y stawach będących młynow, po taleru bitym, tak z Dobr Krolewskich, Duchownych, iako też Ziemskich, uchwalono. Do ktorego podatku wybierania Lustrator na Seymikach Relacyynych, z każdego Woiewodztwa y Powiatu, ma być obrany, który *quantitatem* młynow powinien poprzyśiąc na Trybunale Skarbowym, y do rąk W. Podskarbiego sumę wybraną oddać 1703. fol. 12. Tit. Eliberatio zastawy Elbiąskiej.

Na Eliberacyę Miasta Elbiaga, *ad Proportionem* Korony Polskiej, W X Litewskie trzecią część, sto tysięcy talerow bitych pozwolilo. Na rok od koł młynskich, przy miastach Głównych y na Rzekach wielkich, po trzy talery bite; *similiter* od Koł w Rudach, Foluszach, Papierniach y Tartakach. Od koł zaś wietrznych, wołowych, konnych, na Rzeczkach małych y stawach będących, *excepto* pustych, po taleru bitym, tak z Dobr Krolewskich, iako y z Duchownych y Szlacheckich. Forum w Trybunale Skarbowym naznaczono 1703. f. 28. Tit. Eliberatio Elbiaga.

Na Eliberacyę Elbiaga, z Seymem Lubelskim młynowe postanowiono, reasumowano, płacić ie kazano w Koronie, ktore y W. X. Lit. *ad proportionem* trzeciej części *comportare* powinno 1710. Pparcie Konf. Sandomir f. 69. Tit. Suma Elbiąska.

Societatem Anglicanam w Elbiagu zniešiono *in perpetuum* vid. Tit. Miasto Gdańsk.

Miasteczek, Freysztatu, Łaskowski, Brochowa, y Kobyli Gory, Lokacye. vide Tit. Przywileie.

Freysztad &c.

Przywilej lokacyi Freysztatowi, w Woiewodztwie Poznańskim leżacemu, wydany, aprobowano. 1699. fol. 56. Tit. Reasumpcy.

W Mieście Felsztynie, w Ziemie Przemyślskiej, zkład winny postanowiono. A. 1641. Felsztyn. fol. 24. Tit. zkład.

Miasto Frydland vid. Miasto Człuchow.

Frydland.

Miasta Gdańska opatrzenie y wszelaką obronę zlecono Hetmanowi Koronnemu; nie, ktore zaś ich *postulata* do przyszłego Seymu odłożono. A. 1626. fol. 5. Tit. Miasta, Toruń y Gdańsk.

Gdańsk.

Vwolniono ie od wszelakich podatkow y kontrybucyy *durante bello*, y dano mu asekuracyę na pieć kroć sto tysięcy długu. A. 1628. Tit. Miasto Gdańsk.

Sumy rey zapłatę do przyszłego Seymu, *cum asssecuratione*, odłożono, y *gratitudinem* Miastu temu napotym oświadczać obiecano. A. 1629. fol. 16. Tit. Miasto Gdańsk.

Zno-

Znowu do drugiego Seymu. A zboża wſzystkie, które Wiſłę zpuſzczają, nie na inſze mieyſca, tylko do Gdańska zpuſzczane y obracane być mają, do drugiego Seymu. A. 1629. Tit. Miaſto Toruń y Gdańsk.

Rozkazano, aby P. Podskarbi Koronny z podatkow, na tym Seymie uchwalonych, zapłaciwszy wprzód dług Woysku należący, Miaſtu pomienioną ſumę zapłacił, y Rzeczypospolitey *fidem* eliberował. A ieżliby ta reſzta, od płacy Woyskowej pozoſtała, nie wynioſła ſumy pięciu kroć ſta tysięcy złotych; *in reliquo* toż Miaſto do przyſzłego Seymu *aſſecuratur*. A. 1631. fol. 18. Tit. Miaſto Gdańsk.

Utwierdzono ten dług w Konfederacyi Gieneralney Warſzawſkiey *ſub Interregno*, y aby ſię w tey mierze Skarb Rzeczypoſp. *in quantum externe ſecuritatis rationes patientur*, uiścił, rozkazano. A. 1632. §. Iako Obywatelom Inſtantſkim.

Półtora kroć ſto tysięcy złt. *ad rationem*, zapłacono; a *reſiduitatem*, to ieſt: półczwarta kroć ſto tysięcy, aby P. Podskarbi Koronny iako nayprędzey z podatkow Rzeczypoſp. onymże oddał, zlecono. A. 1633. fol. 40. Tit. Aſekuracya Miaſtu Gdańſku.

Nie zapłacona ta reſzta; Przeto znowu, aby zapłacona była, iak nayprędzey może być, z prowentow Rzeczypoſp. rozkazano. A. 1635. fol. 26. Tit. Miaſto Gdańsk.

Societatem Anglicanam w Elbiagu y wſzędz, tak *in Regali & Ducali Prussia*, iako y w inſzych wſzystkich Miaſtach Pańſtw Koronnych y W. X. Lit. znieſiono *in perpetuum*, y poſtanowiono: aby żadne ſukna *cujuscunque generis & ſpeciei*, które *per ſocietatem Anglicanam* wnoſzone bywają, do Pańſtw Koronnych y W. X. Lit. przypuſzczone nie były, tylko przez ſam port Miaſta Gdańska, przy znakach y cechach tak Angielskich, iako y inſzych zamorzkich ſukien. Które znaki tamże we Gdańſku, na też ſukna przez Vrząd mieyſki kładzione być mają; *ſub pana conſiſcationis mercium* na tych, którzyby ſię wazyli przez inſze mieyſce, y bez cechy Gdańskiey, ſukna takie do Pańſtw tych przypuſzczać y przywozić, *extendenda*. O którą penę każdy takowy przez Vrząd onego mieyſca Grodzki, albo mieyſki, gdzie będzie z temi ſuknami przeięty y przeſłakowany y przeciagniony; ma być *irremiſſibiliter* karany. A ieżliby Vrząd w tym był *negligens*, ma być winą pięciu ſet grzywien karany. O co *forum*, tak w Koronie iako y w W. X. Lit. w Trybunałach Grodzkiemu Vrzędowi, *inter cauſas Officii*, *ex delatione cuiusvis civis Gedanenſis*; a mieyſkiemu Vrzędowi *poſt Curiam Regis*, być ma. Ale to Prawo nie ma ſię ſciągać na te ſukna, które różnemi drogami, ładem do Korony wchoǳą. A. 1628. Tit. Miaſto Gdańsk.

Zachowano to wcale Prawo *de inveſtione & ſigillatione pannorum*. A. 1631. fol. 18. Tit. Miaſto Gdańsk.

Potym zakazano *uſum ſigillationis*, aż do przyſzłego Seymu, waruiąc, aby kupcom do wſzystkich Miaſt y Portow Rzeczypoſp. *non ſigillatos pannos* wozić, y one przedawać, do pomienionego przyſzłego Seymu wolno było. A *interea temporis* Komifarze, którzy do cel morzkich naznaczeni ſą, weyrzeć w to mają, ieżli iakie były *in uſu iſtius Reipubl. beneficii exceſſus*? A ieżliby ſię dowodnie pokazało, że Gdańſzczanie, *hanc ſigillationem ſunt abuſi*; na przyſzłym Seymie *abrogatio* oney, *cum conſenſu Ordinum*, *Lege publicâ*, *ſubſequi* ma. A. 1638. f. 18. Tit. Sygilacya Gdańska.

Znowu tę Sygilacyą do Seymu ſześć niedzielnego blisko przyſzłego ſuſpendowano. Gdzie wolno będzie Rzeczypoſp. *abuſum* tey ſygilacyi y ſamę ſygilacyą, *probatu abuſu & damno*, *ad inſtantiam* Poſtow któregokolwiek Woiewodztwa, kaſować y *penitus* znieſć. A. 1641. fol. 11. Tit. Sygilacya Gdańska.

Jeszcze do drugiego Seymu ſuſpendowano ją. A. 1643. f. 26. §. A ſygilacya.

Tandem pozwolono iej, iako Miaſtu Gdańſkowski, tak y inſzym Miaſtom Rzeczypoſp. portowym; y na to im ſamo Przywileie y konfirmacye dać obiecano. A. 1647. f. 4. Tit. Sygilacya w Koronie y W. X. Lit.

Znowu Miaſtu Gdańſkowski tylko ſamemu Sygilacyi ſukien wſzelakich, tak iako onę przedtym od Rzeczypoſp. miało, pozwolono do przyſzłego Seymu; *ſalvis iuribus Ducalis Prussiae, & ejusdem Civitatum*. A. 1658. fol. 41. Tit. Sigillatio ſukien.

Znowu toż do drugiego Seymu warowano y nadano. A. 1659. fol. 31. Tit. Miaſto Gdańsk.

Temuż Miaſtu obiecano pewną Komisyą z Kancelaryi. Z ktorey cokolwiek ſię pokaże, tak około expens, iako y daſznych iego *deſideria*, to na przyſzłym Seymie, *eliberando*

rando affecurationem Krola IM. Kazimierza, z Krosna daną *de data 11. Januarii A. 1658.* nagrodzić y ukontentować. *A. 1658. fol. 41. Tit. Vbezpieczenie Miasta Gdańska.*

Likwidowana suma tych expens na złt. 85112. y gr. 23. którą z pierwszych podatkow w Ziemiach Pruskich asekurowano, y P. Podskarbiemu na nią asygnacyą wydać kazano. *A. 1659. fol. 31. Tit. Miasto Gdańsk.*

Y znowu Komisya druga, ponieważ z przeszlego Seymu naznaczona nie doszła, wydać kazano. A Komisarze wszystkie *desideria* Miasta, *salvis juribus & bonis Episcopatus Vladislaviensis & Pomeraniae*, dostatecznie uważywszy y uznawszy, na przyszły Seym przyniosła; gdzie Rzeczposp. co będzie *justitiae & æquitatis*, osądzi y *præstabit. ibid.*

Negotium to, ponieważ Deputaci, z przeszlego Seymu naznaczeni, informacyi na tym Seymie o tym dać nie mogli, do przyszlego Seymu odłożono. *A. 1661. fol. 30. Tit. Reces.*

Temuż Miastu solgę czyniąc, obiecano groblę w Żuławie, przez Szwedy popsowaną, znowu iak prętko *licebit erigere*, tak, aby się to nie *impensâ* Miasta samego stało. *A. 1658. fol. 41. Tit. Naprawa Grobli.*

Temuż Akcyzy zwyczajne w Miastach Pruskich, do każdego poboru należne, *durante bello toto Suecico*, na potrzeby tegoż Miasta pozwolono. Tak iednak aby Skarb napotym, iako przedtym, do wybierania onych należał, chybaby insza w tym dyspozycya Rzeczypośp. nastąpiła. *ib. Tit. Pozwolenie Akcyzy Miastu Gdańskowi.*

Dekreta, Reskrypta Krolewskie przeciwko Gdańskowi o różne wolencye, osobliwie o nieoddanie Kościoła Farlskiego N. P. M. na instancya Biskupow Kuiawskich y Kapituły Katedralney, w Sądach Seymowych, Relacyynych y Aleforskich otrzymane, *exekwować* kazano, *etiam per sequestrationes* rzeczy, towarow, dobr ruchomych y nieruchomych, y Osob Gdańskich, *intra & extra Regnum*, na ktorymkolwiek miejscu, poki zupełney Biskupowi Kuiawskiemu, y następcom Jego, tudzież kapitule Katedralney, należytey y zupełney nie uczynią satysfakcyi, y konstytucye 1638. 1659. *contra eandem civitatem* y innym Miastom Pruskim *realumowano. 1717. fol. 27. w Traktacie Warszawskim.*

Miasteczku Glinianom Libertacyą do lat czterech od podatkow wszelakich dano. *A. Gliniany. 1633. fol. 56. Tit. Libertacya Miasta Mikołajowa y Glinian.*

Item od wszelakich podatkow publicznych, także chlebow zimowych y innych *exakcyi* y *agrawacyi* żołnierskich, do lat piętnastu, wyjąwszy cła Koronne; z tą iednak kondycyą: aby się w tym Miasteczku budowali. *A. 1677. fol. 27. Tit. Miasto Gliniany.*

Miastu Gnieznu dla pogorzenia zniszczonemu Libertacyą, po expiracyi pierwszey, do dwu lat prorogowano; y Prawa ich, które im pogorzały, we wszystkim z Miastem Poznaniem porównano. *A. 1616. fol. 38. Tit. Prorogacya Libertacyi Miastu Gnieznu.*

W Miasteczku Gorlice nazwanym, Dom szynkowny Vr. Iana Odrowąża Pieniążka Skarbnika Przemyńskiego, od podatku czopowego wiecznemi czasą libertowano; *salvis juribus thesauri. A. 1659. fol. 26. Tit. Zakład winny*

W tymże Miasteczku, na części tegoż Vr. Pieniążka, zakład winny postanowiono. *ibid.*

Miastu Grodkowi flonemu, wolność od podatkow wszelakich tym, co *damna* przez pogorzenie *passi*, dano do lat sześciu. *A. 1613. fol. 32. Tit. Wolność Miastu Grodkowi.*

Miasto Grodno od podatkow (okrom płacenia cła, y myta, y czopowego) Mieszczan y Żydow na lat cztery uwolniono, y Przywilej onym *ante Vniōnem* dany, względem wolnych handlow na rzekach Niemnie y Nećie, *in toto* aprobowano. *A. 1661. f. 31. Tit. Miasto Grodno.*

Item do lat trzech, wyjąwszy podatek szelęznego y cel Krolewskich y Rzeczypośp. z tą kondycyą: żeby się przez te lata budowali, tak Mieszczanie iako y Żydzi, dla wygody na Seymy przyjeżdżających. *A. 1673. f. 18. Tit. Miasto Grodno.*

Item od wszelakich prorogowanych na tym Seymie podatkow, okrom *subsidii generalis. A. 1677. fol. 9. Tit. Komisya.*

Toż Miaſto do odprawowania w nim Seymu trzeciego Stanow Koronnych W. X. L. naznaczono. *vid. Tit. Seymy.*

Toż względem iurydykcyi mieyskiej, *circa Privilegia & confirmationes antiquas* zachowano, y Dobra mieyskie z przynależnościami *ab oneribus quibusvis militaribus* uwolniono. Tudzież Komisarzow, dla rozmierzenia ulic y placow *in fundo* tegoż Miaſta, y podzielenia onych na Woiewodztwa y Powiaty, na budowanie dworow, naznaczono. *A. 1676. fol. 15. Tit. Zamek Grodziński.*

Reaſumowano tę Konſtytucyą, o wydzieleniu y wymierzeniu placow na Powiaty, tak iednak, żeby w iednym mieyscu Miaſto Poſelskie było, żeby żadna iurydykcyja nie ponioſła przez to *praedudicium*. *A. 1677. fol. 9. Tit. Komisyja.*

Plura vid. Tit. Zamek Grodziński.

Tegoż Miaſta Dobra wſzystkie z folwarkami ich, iako y Zyduwskie, od konſyſtencyi, ſtacyi y innych ciężarow żołnierskich uwolniono. *A. 1677. fol. 9. Tit. Komisyja.*

Tamże Magiſtrat tameczny mieyski, przed pomienionemi Komisarzami *rationes* dać powinien, ieżeli za podatki *A. 1673.* to ieſt: podymnego y czopowego, iakie *erexerunt* budynki? Ktore ieżeli *in alium uſum* obrocone ſą, *cum pænis* wrocone, y na reſtauracyą Ratusza y Miaſta, wedle Komisyi IMP. Kaſztelana Wileńskiego y Komisarzow ſłożone bydź powinny, *ſub ulterioribus pænis. ibid.*

Tamże na Zamkowej ulicy, Zydzi Kamienice ſwoie reſtaurować powinni, pod ztraceniem onych. *ibid.*

Nie przyſzło to wſzystko *ad effectum*. Przeto znowu tymże Komisarzom *injunctum*, aby we dwie Niedzieli po Seymikach Relacyynych, to zaczęte *opus* kontynuowali; A nie tylko na Woiewodztwa y Powiaty W. X. Lit. place exdywidowane, zeſłanym od Woiewodztw y Powiatow *in poſſeſſionem* podali, ale też aby y Panom Senatorom W. X. Lit. ktorzy y w Warszawie ſwoie *ex Privilegiis* goſpody mają, także Panom Pieczętarzom, Podskarbin, Referendarzom, Regentom W. X. Lit. & *Officialibus Fiſci*, y Inſtygatorowi W. X. Lit. place wydzielili, mając Mierniczego przyſięgłego, iakoby *injuriatis* w gruntach ich *proportionata* mogła ſię ſtać nagroda. A Woiewodztwa y Powiaty, na ktore place wydzielone ſą, budować ſię mają; y iuż Panowie Marſzałkowie y Stanowniczowie ich, żadnemu Xięſtwa Litewskiego Poſłowi żadnych goſpod *ex Officio*, w Mieſcie Grodnie pokazywać nie będą powinni, tylko na Poſlow Woiewodztw y Powiatow Koronnych. *A. 1678. fol. 10. Tit. Reaſumptio Komisyi Grodzińskiej.*

Mieſzczanie Grodzińſey Ratusz, podług przeſzłych Komisyi, *erigere* mają, y murować y budować wcześniej. A oźnice, łaźnie, rzeźnice, nad Niemen albo nad Horodnicę przenieść. *ibidem.*

Tamże murowane kominy, y od ognia dobrze obwarowane, nie pod dachami ſłomianymi, ale iak naywarownieyſzemi bydź mają. *ibid.*

Ciż Mieſzczanie Grodzińſey, do pomienionego wymierzenia y wygraniczenia placow, pomocy z ludzi y potrzebnych *ad hunc actum* materyy dodać powinni, y ſami wygraniczeniu *aſſiſtere* mają. *ibid.*

Tymże y Zydom tamecznym, wſzystkie przywileie od Krolow Poſkich nadane, także reſkrypta, Kompromisy, dekreta Komisarſkie, aprobowano. *ibid.*

Reaſumowano im Konſtytucyą *A. 1677. (excepta appendice, ratione* uwolnienia ich od placenia Rzeczypoſp. podatkow) *ſub titulo Komisyi* na rozdzielenie placow &c. napisana. *ibid.*

Trybunał Skarbowy W. X. Lit. w porządek Ratusza Grodzińskiego, y w wydział Placow Poſelskich, wedle Konſtytucyi 1677. weyrzy, y do ſkutku we wſzystkich punktach tę Konſtytucyą przywieźć. *K. Lit. 1658. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy.*

Do exekucyi porządku opiaſanego w Grodnie, podług Konſtytucyi 1678. y 1685. ktore reaſumowano, Komisarze naznaczeni, ktorzy znoſząc ſię z W. Podskarbin Lit. dobry porządek wprowadzą. Place Woiewodztwom Ziemiom y Powiatom rozdada, depaktacye, wybierania *viſtualium* y brzegowe, od rożnych oſob y Jurydyk nieſluſznie uzurpowane poznoſząc; Mieſzczanow z Zydami, ktorzy ſobie z nich nad Przywileie więcey pozwalają, rozſadzą; na Ratusz wybrane pieniądze przeſzłych lat, u kogo zoſtały? Inkwiſycyą uczynią, y aby Ratusz był wybudowany Koſztom Miaſta, doyrzą. Z Rynku drewniane Kramy, ſwirny, y iatki wſzystkie, iako y na Cmenta-

rze, gdzie jest *locus consecratus*, ewakuować każą, to, co *ab antiquo* do Ratusza Grodzkiego należało, a kto *indebitè* trzyma, przylaczą; y aby Mieszczenie budynki dobre *sub pœna* ztraty domu, dla wygody Dworu Krola I Mœi, Senatorow y Poslow fundowali; Vrozonemu Woytowi dozor zleca. K. Lit. 1690. fol. 12. Tit. Miasto Grodno.

Most pod tymże Miastem Grodnem, który według Konstytucyi 1647. miał być murywany, aby porządkny stanął, y woda do miasta była wprowadzona, W. Podskarbiemu W. X. Lit. zlecono. Prowent na to czopowego y szelężnego, na miasto Grodno ze wszystkimi Jurysdykcjami, y na cały Powiat Grodzki, na dobra Krolewskie, Szlacheckie y Duchowne, do lat trzech uchwalono, y w administracyą W. Podskarbiemu W. Lit. oddano. *Retentoribus* na Trybunale Skarbowym *forum* naznaczono. K. Lit. 1690. fol. 13. Tit. Most pod Grodnem.

Miasto Grodno *Domicilium* Seymow, reasumuiąc Konstytucye 1676. 1677. 1678. przy wszystkich wolnościach w Konstytucjach opisanych *inviolabiliter* zachowano, exdywizyą placow na Woiewodztwa y Powiaty, bez żadnych largicyy Grodnem, *sub privatione Officii*, uczynić, oraz proporcjonalny podatek na erekcyą domow, dla wygody Poslow Ziemskich, uchwalić, Woiewodztwom y Powiatom pozwolono. K. L. 1717. fol. 15. Tit. Immunitas Miast.

Miasto Grodzie *vigore* Konstytucyi 1678. o Pogorzalcach do lat 8. od wszelkich Rzeczypospolitey podatkow uwolniono. 1690. fol. 20. Tit. Miasto Bełz. Grodzie.

Miastu Grybowu Przywilej, na zkład winny y solny, wiecznemi czasami utwierdzono. Grybow. A. 1616. fol. 34. Tit. Miasto Grybow.

Miasto Hłusk od wszystkich ordynaryynych y extraordynaryynych Rzeczyposp. ciężarow, do lat dziesięciu uwolniono. A. 1655. f. 27. Tit. Opatrzanie Hłuska. Hłusk.

Znowu od podatkow, czopowego y cel Rzeczyposp. wszystkich w Koronie y W. X. L. (*excepto* starego myta Stołowi Krolewskiemu służącego) do lat dwunastu. A. 1673. fol. 19. Tit. Approbatio Prawa.

Reasumowano to *in toto*, deklaruiąc: że tey Konstytucyi nie ma *derogare* Konstytucya A. 1676. *per appendicem*, przy cłach W. X. Lit. nowo podwyższonych przyłączona, *excepto* myta starego, do stołu Krolewskiego należącego. A. 1677. fol. 17. Tit. Reassumptio Libertacyi.

Miasta Homela *ab onere* cła Libertacya. A. 1670. & 1677. vide *supra* Bychów.

W Mieście Hrubieszowie pozwolono ludziom wszelkiey Nacyi, w Państwach tych znaydującym się, *cujuscunque ritus*, budować się, z taką deklaracyą: że puste place, do których *heredes* do roku nie odezwą się, wolno Starości tamiecznemu naznaczać do budowania się *advenis*. Ktorzykolwiek zaś ludzie, *cujuscunque status & ritus*, weszli y wnidą *in incolatum* tego Miasta, wolno im wszelakie handle prowadzić, trunki wszelakie robić, y zkład inąd przywozić y szynkować, *sine præpeditioe* iednak prowentow Zamkowych. Toż Miasto od stanowisk żołnierskich na lat sześć uwolniono. Co ma służyć tym tylko ludziom, którzy *in fundo regali* iurysdykcyi Zamkowej podlegli. Od szynkow zaś wolność do lat czterech determinowano, z tą kondycyą: aby na poprawę y fortyfikacyą Miasta tego takowy prowent, za wiadomością Starosty tamiecznego, obracał się. A. 1678. fol. 29. Tit. Miasto Hrubieszów, y Opalin.

Homel.
Hrubieszów.

Miasto nowe Jan Margienburg, *alias* Święta, fundować Kompanii Angielskiej y Port po-Jan Marzwolono, od wszelkich cel y myt do lat 4. uwolniono. K. L. 1690. fol. 11. Tit. Margienburg. Approbatio Portu y Miasta.

Miasteczku Iaślikom zkład dawny winny, *cum juribus approbatur*. A. 1638. fol. 37. Tit. Iaślika. Deklaracya.

Miasto Jawornik Lacki, w Ziemi Sanockiej, *vigore* Konstytucyi 1678. o Pogorzal-Jawornikcach, do lat 8. od wszelkich Rzeczypospolitey podatkow uwolniono. 1690. fol. 20. Lacki. Tit. Miasto Bełz.

Miastu Kaliszowi Przywileie dwa, ieden *de data* A. 1540. od Krola Zygmunta, w którym zkład towarow w Kaliszu postanowiony, *sub amissione mercium*, gdyby go kto minął; a drugi *de data* 1552. od Krola Augusta, którym *declaratur* Przywilej Krola Olbrychta, na zkład temuż Miastu *ad beneplacitum* pozwolony, iż odtąd wiecznemi czasami, tamże każdy kupiec przez siedm dni z wykładaniem towarow powinien stać, aprobowano. A. 1565. fol. 115. Tit. Miasto Kalisz. Kalisz.

Tamże y na drogi Przywilej *approbatur*. Ktore drogi masz wyżej, sub Tit. Drogi. Toż miasto *circa antiqua lura & privilegia* konserwowane. A. 1626. f. 19. Tit. Wykupno Starostwa Drabymskiego.

Mieścianom Kaliskim, w Radzie Mieyskiej będącym, gdyby, podług Statutu Toruńskiego, w gwałcie jakim nie mogli być poiman gwałtownik, wolno dochodzić gwałtów, iako Szlachęćcowi *ex juris qualitate* przychodzi. A. 1581. f. 374. Tit. Krakow.

Toż Miasto przez ogień *funditus* w proch obroczone, y przez żołnierza zkonfederowanego ogłodzone, tych co *damna passi sunt*, do lat trzech od podatków, na tym Seymie uchwalonych, uwolniono. A. 1613. f. 32. Tit. Miasto Kalisz.

Temuż Miastu młyny Kaliskie: ieden za bramą Wrocławską, drugi za bramą Toruńską, z trzecią miarą, *salvo jure Regali, post cessum seu decessum moderni possessoris*, z clem, targowem, łoiem rzeźnicem, y inżemi z dawną przyległościami Zamkowemi, za konsensem IMP. Sędziwoja Czarnkowskiego Gienęrała Wielkopolskiego, in *merum dominium* czasy wiecznemi inkorporowano. Z których wszystkich wyżej mianowanych prowentów, *annuatim* powinni będą Mieścianie, do Zamku Kaliskiego płaćć złotych Polskich siedmnaście set, za kwitem ręcznym pomienionego Gienęrała, teraz y na potym będącego. Który kwit takiey wagi byćć ma, iakoby był V-rzędownie uczyniony. W czym iednak ma byćć baczenie *in legalibus impedimentis & casibus fortuitis*, to iest: pogorzenia, powietrza, powodzi, y tym podobnych, co *presenti lege roboratur*. A. 1616. fol. 31. Tit. Inkorporacya Młynów Kaliskich.

Post decessum tych młynów Poselora, znouu ie przywrocono do Starostwa Kaliskiego czasy wiecznemi. A z Miasta naznaczoną penlą zniešiono. A. 1631. fol. 43. Tit. Restytucya Młynów Kaliskich.

Toż Miasto od przechodów żołnierzkich, stanowisk, łacyy łanowych y wszelakich zimowych, tak iako *in circumferentia* zostaie, wiecznemi czasy uwolniono. Wsi iednak do Miasta należące, według łanów hybernę płaćć powinny. A. 1676. f. 34. Tit. Deklaracya Miasta Kalisza.

Kamieniec Podolski. Miastu Kamienięćcowi Podolskiemu czopowe y szofy, przeszłoroczne y tegoroczne, na poprawę iego konserowano, y osoby pewne mianowano, aby to w ich szafunku było, którzyby z tego liczbę na przyszłym Seymie uczynili. A Mieścianie poprawę Miasta przed Woiewodą Podolskim pokazać mają. W *Uniwersale Poborowym*. A. 1580. f. 370. §. Czopowe y szofy.

Znouu. A. 1581. f. 398. §. Czopowe y szofy.

Znouu. A. 1589. f. 553. §. Czopowe wszelakie.

Toż od wszelakich poborów y podatków, na terażnieyszym Seymie postanowionych, po expirowaniu pierwszych wolności, do lat sześciu uwolniono, *exceptis teloniis finitimis*. A. 1620. f. 21. Tit. Kamieniec Podolski.

Toż od podwód wolne uczyniono. *ib.*

Toż y Miasto Sniatyn od myta pięnicznego, *ratione* złotych Polskich trzechset y Ewekcyi, gdy który z tych Obywatelów, dla zabezpieczenia żywności sobie y Miastom tym, za granice poiedzie, uwolniono; y względem takieyże sumy, Przywilej od Krola Zygmunta III. dany, na czwarty grosz, aprobowano. A. 1633. f. 57. Tit. Kamienica &c.

Toż od wszystkich Rzeczypośp. podatków y kontrybucyy, tak publicznych iako y żołnierzkich, do lat sześciu uwolniono. A. 1652. fol. 16. Tit. Præsidium y Prowiant Kamienięćcowi.

Aprobowano tę Konstytucyą, oprócz cel Krolewskich y Rzeczypośp. A. 1653. fol. 12. Tit. Præsidium Miasta Kamienica.

Toż od wszelkich podatków publicznych, *quocunque nomine vocatis*, oprócz cel Krolewskich y Rzeczypośp. do lat dziesięciu uwolniono. A. 1659. fol. 35. Tit. Miasto Kamieniec Podolski.

Reasumowano tę Libertacyą do lat dziesięciu, *cum declaratione, quam vid.* A. 1661. fol. 28. Tit. Libertacya Miasta Kamienica Podolskiego.

Toż znouu od wszelkich podatków publicznych y prywatnych, także od żołnierzkich exakcyy, do lat piętnastu uwolniono; y prowadzenie wszelkich towarów y handlow, *tam intra quam extra Regnum*, wolno onymże wszędzie pozwolono, *salvis telonium contributionibus*. A. 1670. f. 25. Tit. Miasto pograniczne.

Do tegoż Kamieńca sto pieczych strzelców pozwolono, z tężniejszych Połtorow y Kwartę, do Seymu przysłęgo; y Rotmistrza mianowano. A. 1580. fol. 370. §. Do tegoż Kamieńca.

Reasumowano to. A. 1581. f. 398. §. Do tegoż.

Piechota tameczna, aby nie przekupowała przeciwko prawom mieyskim, y aby tym, co na targ wożą, krzywdy nie czyniła, Rotmistrze przestrzegać mają, *sub poena centum marcarum*, w Trybunale *inter causas Officii peremptorie vindicanda*. A. 1613. fol. 15. Tit. O Porządku Piechoty Kamienieckiey.

Toż Miasto opatrzyć obiecano, iako wyżej miałeś.

Mieszczani tameczni aby wodę w rynek Miasta tego wprowadzili, *intra decursum unius anni* (ponieważ na to *Nursēs* Ormianin dał *summam correspondentem*) *sub poena duorum millium florenorum*, ad *cuiusvis instantiam*, za Dworem *repetenda*, rozkazano. A. 1638. f. 39. Tit. O Wodzie w Kamieńcu Podolskim.

Tamże y w Baru, Sniatynie, Szarogrodzie, Czaczanlyku, Borszczowie, zkład win y miodow Wołoskich postanowiono, z tym dokładem: aby żaden kupiec nie ważył się pod winami, po wina y miody do Wołoch iędzić, ani inżemi drogami one do Korony prowadzić, pod utraceniem win y miodow y penami, o nieiędzeniu po wina do Węgier postanowionemi. A. 1635. f. 32. Tit. Zkład.

Tamże *praesidium* takiey liczby, *et eodem genere militiae*, y w takowymże porządku, y pod takowymże prawem, iako na Kudaku było, naznaczono. Co o tym więcej postanowiono? *vid. A. 1649. f. 10. Tit. Praesidium Kamieńca Podolskiego.*

Tamże *praesidium* y prowiant obmyślić obiecano. A Piechoćie tameczney żold taki, iaki idzie na Piechotę w Woysku Kwarćianym, z Skarbu Koronnego naznaczono. A. 1650. f. 4. Tit. Praesidium Kamieńca Podolskiego.

Tamże znowu *justum sufficiens praesidium* obmyślono, y sumę na założenie prowiantu publicznego, dwiadzieścia tysięcy z Skarbu Rzeczyposp. tak aby tam iuż rok od roku żywność była zakupowana, naznaczono. Co o tym więcej postanowiono? *vid. A. 1652. f. 16. Tit. Praesidium y Prowiant.*

Toż Miasto, iż sumę pięć tysięcy y siedm set złotych, którą pewnym Regimentom *in praesidio* u siebie będącym pożyczło było, z ochoty swoiey na restauracyą murow ofiaruie, y onę z Skarbu z zasług tych, którym pożyczli, iak nayprędzey oddać rozkazano. *ib.*

O tey sumie. *vid. plura Tit. Sumy.*

Reasumowano tę przeszłego Seymu Konstytucyą strony *Praesidium*, tego dokładaiąc: aby Miasto Kamieniec y Obywatele Woiewodztwa Podolskiego, żadnego od tego *praesidium* nie ponośli ukrzywdzenia. A Prowiant z przeszłego Seymu do rąk Vr. Marcina Liniewskiego Łowczego Braclawskiego oddany byđ ma, y za pracą tysięcy złotych. A. 1653. fol. 12. Tit. Praesidium Miasta Kamieńca.

Temuż Miastu y Woiewodztwu Podolskiemu *pro praesidio* ludzi konnych dwieście, do dawney Piechoty Kamienieckiey, *juxta Constitutionem* A. 1613. (*vide hanc Constitutionem supra*) naznaczono y przyłączono, *ad feliciora tempora*; ktorych ludzi ma byđ Rotmistrz, Woiewodztwa Podolskiego Obywateł *bene possessionatus*. A Hetmani Koronni tych ludzi na żadną inższą Rzeczyposp. usługę *evocare* nie mają, ale przy Kamieńcu y Woiewodztwie zawżze zostawać powinni. A. 1655. fol. 36. Tit. Praesidium Kamieńca.

Ludzie podeyrzeni, ktorzy domy sobie w tym Mieście przy bramach wystawili, y ci, ktorzyby żywności na niedziel naymnicy dwanaście nie mieli, wyrugowane byđ z tamtąd mają; do czego Komisarze naznaczeni są. *ib.*

Tęż fortecę z publicznych włości opatrzyć słuźnym prowiantem, zlecono tamecznemu Vr. Prowiant Magistrowi. A. 1658. fol. 44. Tit. Praesidium Miasta Kamieńca Podolskiego.

Akcyzę y Czopowe w tym Mieście, y w inższych Miaszeczkach Woiewodztwa Podolskiego, *in praesidium* Miasta Kamieńca ordynowano; wyiawszy Miasto Jazłowiec, z ktorego na Jazłowieckie *praesidium* obracać się ma. Do czego Administratora, Szlachćica dobrze ośiadłego, Obywatele tameczni na Seymiku *Relationis* sobie obiorą, który *prævio iuramento* te obadwa podatki administrować będzie. Przytym do

rewidowania pomienionej fortece, y armaty y municyi, Komisarzow naznaczono, *ibidem*.

Znowu o opatrzeniu teyże fortece. *vid. Miaſto Krakow.*

Temuż Miaſtu Prawa y Przywilej od Krola Zygmunta III. w Roku 1598. ożydach, aby do trzeciego dnia w Mieſcie ſię tym nie bawili, dany reaſumowano y aprobowano. To oſtrzegając, aby *advenæ y præſidarii, & jura Civitatis non habentes*, w ſzynkach, rzemioſłach, przekupſtwie y warzeniu piwa, *ultra Privilegia & decreta* nie przeſzkadzali, *ſub amiſſione* tego wſzytkiego; czego *medietas* na obronę Miaſta, a druga *medietas Officio Caſtrenſi cedere* ma. Co wſzytko *Officium* exekwować powinno, *ſub pœnis contra negligentes Officiales ſancitiis*. A. 1659. fol. 35. Tit. Miaſto Kamieniec.

Tamże na *Præſidium* ſto Piechoty Vr. Jana Michała Myſliſzewſkiego, przy dawney dwóch ſet Piechoć; także Chorągiew Kozacką Vr. Piotra Telefuſa ordynowano, y zaſługi im iako y pomienionej dawney Piechoć z Skarbu Koronnego płacić naznaczono. *ib. Tit. Præſidium Kamienica Podolſkiego.*

A na Prowiant ſumę z Skarbu Koronnego, do rąk Vr. Alexandra Ignacego Matczyńſkiego; poniewaſz Vr. Marcin Liniewſki inſzą Rzeczypoſpolitey uſługą ieſt zabawny; na przyſzley Komifyi Lwowskiey wyliczyć naznaczono *&c. ib. f. 36. Tit. Prowiant Kamieniecki.*

Reaſumowano tę Konſtytucyą, y oraz do prowiantowania Vr. Krzyſztosa Kawieckiego Piſarza Ziemſkiego Podolſkiego, y onemu tyſiąc złt. za pracę, naznaczono. Do iegoż rąk aby ſuma *proveniens* ze dwunaſtu Podymnych od Woiewodztwa Podolſkiego, przez Poborcę oddana była, a to według deklaracyi przez Poſtów tegoż Woiewodztwa uczynionej, poſtanowiono. A. 1661. f. f. 28. Tit. Securitas Miaſta.

Tenże Prowiant Magiſter aſekuirowany, ieſzliby co z tych pieniędzy na reparacyą municyi (za znieſieniem ſię z Komendantem od Krola naznaczonym, Szlachcicem dobrze oſiadłym) wydał. *ib.*

Tenże co za iurament na teraźniejszy Seymie wykonać ma? *vid. ib.*

Komiſarze naznaczeni do tegoż Kamienica, aby Zamku y Miaſta porządek, municyą, y aparat do obrony naleſący, *fideliter* zrewidowali y zpiſali, defekta uważyli, y przez kogoby ſię ſtały, *inquirant*. Piechoty tameczney popis odprawili, pilną o iey ſłużbie y zapłacie z Skarbu, ieſzeli ich dochodziła? inkwizycyą uczynili, Mieſzczan y Przedmieſzczan, ieſzli między tameczną piechotą w Regiſtrze ſię zaydą? wypiſali; na ktorych mieyſce Rotmiſtrze tameczni zaraz ſłuſzały piechoty, wiary Świętey Katolickiey, narodu Polſkiego albo Niemieckiego, zaciągnąć powinni będą. Nad to aby ciż Komiſarze o prowiantach, tak dawnieyſzych iako ſwieſzych, takſe y o pieniądzech *ab A. 1648.* na reparacyą y potrzeby tey fortece, od Rzeczypoſp. iakimkolwiek ſpoſobem ordynowanych, na co? y przez kogo wydane ſą? y ieſzeli przy kimkolwiek tych pieniędzy co zoſtało? aby *inquirant*, y liczby przeſłuchali A. 1662. fol. 25. Tit. Ordynacya præſidii Kamienieckiego.

Rotmiſtrze Kamienieccy Mieſzczan y Przedmieſzczan, według dawnego Prawa, do ſzeregów nigdy wpisować nie mają, *ſub pœna mille marcarum, in Iudicio Tribunalatio, ad instantiam cuiusvis, ex regiſtro militari vindicanda. ib.*

A ſeby ſię *in Præſidio* tamtey fortece, iednym ludziom nie przykrzyła praca, poſtanowiono: iż tam Chorągwie nie dłuſzey nad rok ieden zoſtawac mają, ale zawſze inſze, tak wiele co rok, y tak długo, iako Rzeczypoſp. *requirit neceſſitas*, pod Komendę Staroſty tamecznego powinne bydz ordynowane tak, iako y piechoty na tymże *præſidium* zoſtające. Konni iednak nie w Mieſcie, ale *extra mœnia*, w lecie obozy w polu, a w zimie konſyſtencye ſwoie tam, gdzie Hetman Koronny pokaſe, odprawować, y na wſzytkie tey fortece *pericula*, za ſprawą tegoż Staroſty tamecznego, pilne oko miec mają. *ib.*

Tamże, ſtoſując ſię do Konſtytucyi A. 1655. na *Præſidium* koni dwieſcie y Rotmiſtrów dwu, w Woiewodztwie Podolſkim dobrze oſiadłych, ordynowano, ktorzy *ſine præiudicio* tamecznych Mieſzczan y Obywatelów Woiewodz. tamecznego, na tey fortece poſpołu z piechotami dawnymi, pod Komendą Staroſty Kamienieckiego, zoſtawac mają. Przytym Komiſarzów do rewidowania reparacyi tey tam fortece y inkwirowania, iaki na to koſzt łożony? naznaczono. A. 1667. fol. 18. Tit. Præſidium konne.

Tamże

Tamże Komisarze naznaczeni, dla informacyi o wydatkach przeszłych, na reparacyę teyże fortecy, to jest: co kosztem I M P. niegdy Stanisława Potockiego Woiewody Krakowskiego Hetmana W. Koron. a co za dyspozycyą Komisyi Kamienieckiey, z podatkow Woiewodztwa Podolskiego jest reparowano. *ib.*

Zapłata Draganii Starosty Kamienieckiego, *in praesidio* tamże będącey. *vide Tit. Zapłata.*

Buntownikow aby znoszono w Woiewodztwie Podolskim. *vid. Tit. Woiewodztwo Podolskie.*

Piechoćie na fortecy tameczney zostaiącey, że *equaliter* wszystkiey żołd ma dochodzić z Skarbu Koronnego, deklarowano. *Confederat. general. Varfav. sub Interregno. A. 1668. f. 22. §. Za powszechną.*

Tegoż Miasta, także Baru, Białeycerkwie, Krakowa, Lubowni y Lwowa opatrzenie. *vid. w Exorbitancyach na Elekcyi Krola I M. Michała. A. 1669. Tit. Opatrzanie fortec Ukrainnych.*

W tymże Kamieńcu iurysdykcyą religii Greckiey, do iurysdykcyi Polskiey, a Ormianow pod iurysdykcyą Greeką zostaiących Religii Ormiańskiej y iurysdykcyi, inkorporowano. *A. 1670. fol. 25. Tit. Miasto pograniczne.*

Tamże żołnierze Rzeczyposp. *in praesidio* zostaiący, aby się gospodami od Burmistrza y Magistratu naznaczonemi (trzydniowych nie wyciągając chlebow) kontentowali, postanowiono. *ib.*

Czopowe tamecznego Miasta na *praesidium* naznaczono. *ib.*

Toż Miasto, podług przywileiu onemu danego, do wszelkiego porządku, praw y wolności Miasta Lwowa inkorporowano. *ib.*

Piechoćie tameczney, żołdu do trzech złotych, ieden złoty na mieśiac postapiono suknem płacić. *A. 1635. f. 30. Tit. Piechota.*

Pieniędzy y rynsztunkow, od I M. X. Rozrazewskiego Biskupa Kuiawskiego na Kamieniec legowanych, Instygator Koronny, *ex delatione* Starosty Kamienieckiego na Trybunale; u Swietckich *inter causas fisci*, a u Duchownych *inter causas spirituales*; ma dochodzić. *A. 1609. f. 899. Tit. Legatum.*

Temuż Miastu, po szelagu brać od konia nad dawne Mostowe, pozwolono. *A. 1613. fol. 15. Tit. Mostowe Kamienieckie.*

Kamieniec Podolski od Podatkow Rzeczyposp. y Hyberny, Przechodow, Stacy y wszelkich exakcy, *quocunque nomine & titulo* wymysłonych, Poglownego, Podymnego, Szosow, Poborow, czopowego, Szeleżnego, Rogowego, do lat 10. u wolniono; *salvis Iuribus* Woiewodow y Starostow. Wszystkie przytym tegoż miasta Przywileie, *Immunitates, Prærogationes ac Decreta* od Krolow nadane, aprobowano, w ktorym to mieście Kamieńcu aby żydzi, według dawnych Praw y Konstytucy 1598. 1659. 1670. żadney posesyi mieć, ani handlow *exercere*, y dłużej nad trzy dni, gośćiami będąc, bawić nie wazyli się, *sub pœnis arbitrariis* Vrządu Grodzkiego Kamienieckiego, zakazano. Ludzie Religii Greckiey w tymże mieście mieszkać nie mają. Jarmark na dzień Narodzenia Nay. P. Maryi temu miastu przywrocono. Toż miasto opatrzyć y osadzić deklarowano, *competente praesidio* pod Komendą W. Marcina Kackiego Woiewody Kiiowskiego Gienerala na ten czas Podolskiego. A *post fata* Jego, aby był Komendant Szlachcic Katolik, dobrze w tym Woiewodztwie osiadły, nie dożywotnie, ale tylko na trzy lata podawany, *Praesidium* zaś w nim *sumptu Reipubl.* iako y Komendant ma *provideri*. Cła iednak *in genere* wszystkie, czymkolwiek handlujący Kupcy, do skarbu wnosić powinni, *non obstante præallegata Libertatione.* *A. 1699. f. 52. Tit. Libertacya.*

O żydach. *vid. Tit. Żydzi.*

O Armaćie y prowianćie Kamienieckim. *vid. Tit. Armata. Tit. Prowianty.*

Mieszczanom Kamieńca Mazowieckiego aby most na Bugu, według Przywileiow swych, Kamieniec bez wszelkiey odwłoki restaurowali, kazano, *sub pœna centum marcarum Polonicali-* Mazowieckum, na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, toties quoties repetenda.* A furmani po ki. 1
połgrofzku od konia płacić in mostowe, wedle pomienionych przywileiow, mają. *A. 1616. f. 19. Tit. Most pod Kamieńcem.*

Miastu Kamieńcom Litewskiemu wolność od podatkow. *A. 1661. vide Miasto Sze-* Litewski.
refzow. Kamieniec

Miastu Kaźmierzowi przy Krakowie na poprawę murow, y insze potrzeby iego zna- przy Kra-
czno kowie.

czne publiczne, odpuszczono ſzos do czterech exakey po ſobie idących, ieżliby kiedy poſtanowione były, począwszy od exakey z teraźniejszego Seymu; także y czo. powe. A. 1589. f. 533. Tit. Odpuszczenie ſzoſu Kaźmierzanom.

Temuż moſtowe, nad ſtare cło poł groſza od konia kaźdego y od bydła rogatego, y od kaźdego innego bydłęcia wielkiego, od tych wſzytkich, ktorzy na zkład Krakowski, albo przez moſt Kaźmierzki, przez Krakow przeieżdżać będą, podwyższono, y Przywilej na to dano. *ib.*

Temuż myto po złotemu od kaźdego ſtatu Kupieckiego, na poprawę brzegow wiſlnych, pozwolono. O czym *fuſtus* Przywilej Krola Stefana na Seymie im dany w ſobie ma. A. 1598. f. 706. Tit. Oprawa Miaſta Kaźmierza.

A moſt Mieſzczanie tamże budować mają, *ſub pœna mille marcarum, ad instantiam Inſligatoris, poſt curiam vindicanda.* A. 1601. fol. 751. Tit. Moſt Kaźmierzki u Krakowa.

Toż od ſtanowiſk y ſtacy żołnierzkich *in perpetuum* uwolniono, *cum interpoſitione pœne infamie in contravenientes*, w Grodzie Krakowskim *sine appellatione decernende.* A. 1635. f. 40. Tit. Wolnoſć od ſtanowiſk żołnierzkich.

Reaſumowano to potym, y Miaſto przy teyże wolnoſci *in toto* zachowano. A. 1677. fol. 15. Tit. Aprobacya Praw.

Tegoż Miaſta Rzemieſlnikow, iako y Krakowſkich, na przeſzłym Seymie od płacenia duple poborowey, tak *pro præteritis*, iako y *in futurum* uwolniono. A. 1659. fol. 33. Tit. Komifya do fortyfikacyi Krakowa.

Tamże wſzytkim, ktorzyby na puſtych placach budować ſię chcieli, wolnoſci od wſzelakich podatkow Rzeczypoſp. do lat trzech pozwolono. Ci jednak, ktorzy *ad determinationem* Seymu tego, w Mieſcie mieſzkaiąc, otrzymali ſię, podatki iakieuchwalone będą na potym, oddawać do Skarbu Rzeczypoſp. przez Vrzad tameczny powinni będą. *ib.*

Co ſłuży także Stradomiowi, Podbrzeźiowi, y innym przyległoſciom. *ib.*

Tamże dobr nabywać, y nabytych żadnemi dyspozycyami, donacyami, wendycyami, *à jure, jurisdictione & oneribus Reipubl. & Civitatis avellere*, tak iako y w Krakowie, nie godzi ſię. A. 1658. fol. 32. Tit. Miaſto Krakow.

Tamże uzpokoiając dyferencye, względem płacenia podatkow publicznych, między Duchownemi y Miaſtem, *occasione Constitutionis novellæ 1655.* zachodzące, deklarowano. *vide Krakow infra.*

Temuż wolnoſci y wſzytkie *in genere Privilegia à locatione*, od Krolow Poſkich nadane, *in toto* aprobowano. A. 1677. f. 15. Tit. Aprobacya Praw.

Temuż Czopowe pozwolono *in ſupplementum* podatku zatrzymanego. *vid. Krakow A. 1678.*

Tegoż Miaſta Libertacya. A. 1652. *vid. Krakow.*

Kaźmierz Miaſtu Kaźmierzowi dolnemu moſtowe od konia kaźdego Przekupnia po połgroſzku podwyższono. A. 1601. f. 571. Tit. Podwyższenie cła Kaźmierzowi dolny.

Tamże pozwolone ludziom *cujuscunque Nationis*, w Koronie Poſkiey zoſtaiącym, to ieſt: Ormianom, Grekom y Zydom, tak tym co tam zoſtaią, iako y tym, ktorzy *de novo* budować ſię będą mogli, oſiadać Kamienice y domy, tak w rynku iako y w ulicach, y na placach budować ſię, one kupuiąc. Także handle, wina y inne wſzelakie likwory prowadzić; piwa, miody, robić y ſzynkować, piekarſtwem ſię bawić; *ſalvo oneribus Reipubl. y Dzierzawcy Miaſta.* A. 1677. f. 28. Tit. Miaſto Kaźmierz.

Declaratur: iż te likwory, zapłaćwiſzy Dzierzawcy podatki y beczkowe, także y wina ſzynkować, y piekarſtwem ſię bawić wolno. A. 1678. fol. 28. Tit. Reaſumptio Konſtytucyi.

Kcyna. Miaſteczkowi Kcynie myta pozwolenie. *vide Miaſteczko Uſzcie.*

Kieydany. Miaſtu Kieydanom Prawo Maydebuſkie, od Krolow Poſkich nadane, *in omnibus pun-ctis, clauſulis, conditionibus, libertatibus, & continentis, ſalvo in omnibus publico exercitio Sanctæ Romanæ Catholicæ Eccleſiæ*, tak w Mieſcie iako y po Przedmieſciach, wiecznemi czaſy konfirmowano. A. 1661. fol. 31. Tit. Aprobacya Przywileiow Miaſtu Kieydanom.

Temuż Miaſtu Przywileie y Prawa, według Konſt. 1661. aprobowano *in toto.* K. L. 1717. fol. 15. Tit. Immunitas Miaſt.

Mieszczanie Kiiowscy budowania Zamku tamecznego pomagać mają. A. 1607. fol. 832. Kiiow.

Tit. O budowaniu Zamkow.

Ale to z nich znieśiono, przy Prawach y Przywileiach, które im nadane są, zostawiając ich. Przytym im też Prawa y Przywileie wiecznie potwierdzono. A. 1611. fol. 22. Tit. Mieszczanie Kiiowscy.

Znowu im Prawa y Przywileie *in toto*, wiecznemi czasami aprobowano, y że w wątpliwość żadną przywiodzone być nie mają, deklarowano. A. 1616. fol. 35. Tit. Potwierdzenie Praw.

O tymże. A. 1633. fol. 58. Tit. Libertacya Miasta Kiiowa.

Już nie tam Woysku Zaporowskiemu, ale w Kaniowie, od tego czasu placono być ma. *ibid.*

Toż Miasto, od wszelkich cel y myt, y zplawu wodnego w W. X. Lit. nowo podwyższonego, uwolniono. *ib.*

Toż z Przedmieściami, przykładem inszych Miast głównych, od stanowisk wszelakich y stacyi żołnierskich y Kozackich, wiecznemi czasami uwolniono. A. 1641. fol. 26. Tit. O Rokach Ziemskich Woiewodztwa Kiiowskiego.

Miastu Kleparzowi dla szkód, podczas obleżenia Krakowa podjętych, y dla stateczney wierności, szos cały do czterech exakcy, y czopowe iedno od wszelakich likworow darowano y odpuszczono. A. 1589. f. 533. Tit. Szos y czopowe Kleparzkie.

Kleparz.

Toż od podwod y podatkow, do czterech lat uwolniono. A. 1633. fol. 58. Tit. Miasto Kleparz.

Temuż, aby względem zaczęcia municyi kosztem jego własnym, żadnego impedymentu tameczni nie mieli Mieszczanie, warowano. A. 1652. fol. 18. Miasto Krakow.

Temuż, iako Krakowu y Kaźmierzowi, *in supplementum* podatku zatrzymanego, to jest: półtora pogłownego *circiter*, czopowe *ad instar* czopowego Woiewodztwa, *ad decursum biennii* pozwolono. A. 1678. fol. 15. Tit. Miasto Krakow.

Toż od stanowisk żołnierskich y stacyi wiecznemi czasami uwolniono, *cum interpositione pænæ Infamie in contravenientes*. O co *forum* w Grodzie Krakowskim *sine appellatione*. A. 1635. f. 40. Tit. Wolność od stanowisk żołnierskich.

Kobyła gora. *vide Freysztad.*

Kobyła gora.

W Kobylinie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Kobylin.

Miastu Kołomyi wybierania sztukowego pozwolono. A. 1654. fol. 17. Tit. Praesidium Miasta Lwowa.

Kołomyja.

Miastu Kopyłowi libertacya. *vid. Sluck.*

Kopył.

Miastu Korczynowi przez ogień zniszczonemu, Libertacya do roku prolongowano. A. 1611. f. 26. Tit. Nowe Miasto Korczyn.

Korczyn.

Temuż cło mostowe podwyższono, od konia y wołow Kupieckich po półtoraku, według Przywileiu na to mu służącego. A ten podatek na samą poprawę mostow y grobel obracać się ma, *sub amissione* onego; *salvis libertatibus Nobilitatis ac spiritualium*. A. 1647. fol. 12. Tit. Aukcyja mostowego.

Mieszczanie Korfzuńscy, Czechryńscy, Stoblowscy, Danielowscy, w Kiiowskim Woiewodztwie; a w Podolskim, Mieszczanie y Boiarowie wszyscy Starostom *subesse* mają y służbę odprawiać, pod karaniem frogiem y utraceniem praw y wolności swych. A. 1607. f. 848. Tit. O swewoli Ukrainney.

Korfzuń.

Miasta Kościana wolność. *vid. Wschowa.*

Kościan.

Miasteczku Kostrzynowi, y wsiom do niego należącym, Prawa y Przywileie *in toto* aprobowano. A. 1667. f. 40. Tit. Aprobacya Prawa.

Kostrzyn.

W Kownie Platnerze być powinni, aby zbroie y szyszaki robili; dla których Słosarnią y mieszkanie Mieszczanie zbudować, y onych z prowentow mieyskich opatrzyć mają. A. 1613. f. 41. Tit. O Platnerzach w Miastach Naszych.

Kowno.

Tamże dla Obywatelow W. X. Lit. zkład zboża, y co się im w domu rodzi, y towarow wszelakich Kupieckich, z warunkiem tym, aby ich daley nie prowadzono. A. 1647. f. 15. Tit. Zkład w Kownie.

Ktorey Konstytucyi sami tylko kupcy podlegać mają. *ib.*

Toż Miasto dla pogorzenia, od wszelkich *in genere* podatkow publicznych y stanowisk

wiſk żołnierzkich, do lat czterech uwolniono. *A. 1654. fol. 36. Tit. Pewne Miaſta pogorzale.*

Toż znowu, po rekuperowaniu onego z rąk nieprzyjacielskich, od wszelakich podatkow publicznych (wyiaſwzy *contributionem personalem* na tym Seymie uchwaloną, y wszystkie cła, Krolewskie y Rzeczypoſp.) do lat dziesięć, tudzież od ſtanowiſk, ſtacyy, wydawania chleba, przechodow żołnierzkich, podług dawnych Praw y Przywileiow, temu Miaſtu nadanych, *ex quo* Komora główna cel Krolewskich tam założona, wiecznemi czaſy libertowano. *A. 1662. f. 24. Tit. Libertacya Kowna.*

Zkład w Mieſcie Kownie, dla ludzi kupieckich *approbatur.* Ktory także y drogę z Zmudzi do Prus, *non derogando* w tym dawnemu zwyczaiowi, Komisarze zporządzić mają. *A. 1581. fol. 381. Tit. O drogach.*

Nie ſtało ſię temu doſyć; inſi Komisarze naznaczeni. *A. 1598. fol. 697. Tit. Około drog.*

Y znowu inſi. *A. 1601. fol. 862. Tit. O drogach.*

Kowno przy dawnych Przywileiach y Konſtytucyach, zachowano. *A. 1717. fol. 15. Tit. Immunitas Miaſt.*

Koźmin. W Koźminie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Krakow. Miaſta Krakowa zkłady aprobowano takim ſpoſobem: aby każdy Kupiec Cudzoziemſki towary ſwoie zkladał w Krakowie, a miedzi aby żaden Kupiec y Przekupień nie przedawał nikomu obcemu, tylko Mieſzczanom Krakowſkim. *A. 1565. fol. 108. Tit. Mieſzczanie Krakowſcy.*

Item: żaden Kupiec z Krakowa wyieżdżać nie ma, poki nie przeda towarow. *ibidem.*

Item: żaden Kupiec z Węgier y z Sąca, y z inſzych Kroleſtw, nie powinien do Torunia z miedzią albo inſzym towarem iachać, minąwſzy Krakow. *ib.*

Z Prus, a mianowicie z Torunia, towarow przywiezionych nie wolno daley prowadzić; ale w Krakowie one zkladać y przedawać powinno. *ibidem. §. Ciż Mieſzczanie.*

Kupcy Cudzoziemſcy nie powinni z ſobą w Krakowie handlować, ale towar ſwoy Mieſzczanom Krakowſkim, albo którymkolwiek Obywatelom Pańſtw Koronnych przedawać mają. *ib. f. 109. Tit. Ciż Mieſzczanie.*

Plotna wszelakiego zkadkolwiek przywiezionego, a mianowicie plotna Golecz, nie wolno, tylko na wielki łokieć w Krakowie przedawać, okrom plotna czarnego, ktore na mały łokieć, *ſub pañis in Privilegio Caſimiri Regis de A. 1354. deſcriptis*, przedawane bydź ma. *ib.*

Kupcow Cudzoziemſkich, ktorzyby, okrom głównych iarmarkow, w Krakowie z ſobą a nie z Mieſzczany Krakowſkimi handlowali, wolno tymże Mieſzczanom hamować, areſztować y dobra ich Skarbowi Krolewſkiemu konfiſzkować. *ib.*

Item: żadnemu Noremberczaninowi, albo inſzemu kupcowi, nie wolno w Krakowie, okrom głównych iarmarkow, towarow ſwych przedawać. *ib.*

Kupcy Polſcy nie powinni miiąć Krakowa dokadkolwiek, a zwaſzcza do Śląſka, albo z Śląſka z towarami idący, ale ſtaremi drogami na Krakow ieżdżić mają, y tam doſyć czynić zkładowi. Także y Kupcy z Węgier nie gdzie indziey, ieno w Krakowie towarow ſwych zkład mają mieć, y tamże one przedawać, y inſze rzeczy ku potrzebie ſwey ſprawować, *ſub conſiſcatione omnium bonorum. ib.*

Item: Soli w Bałwanach nie godzi ſię przedawać w Miaſteczku Miechowie, y zkład tam bydź nie może, *in præjudicium* zkładowi Krakowſkiemu. Tamże ani *ſal centenarium* z Wieliczki nie ma bydź przedawana, ieno w targowe dni, pod winą w Przywileiu Krola Kaźimierza *A. 1451. opiſaną.* Ani w Miaſteczkach, *Słomnikach* y *Proſzowicach* y w inſzych Sąſiedzkich, nie ma bydź *ſal centenarium* przedawana, ieno w targowe dni. *ib.*

Mieſzczanom Krakowſkim wolno mieć w Krakowie *in perpetuum* zkład wszelakich towarow, z rożnych Krain przychoǳących. *ibidem. fol. 110. Tit. Ciż Mieſzczanie Krakowſcy.*

Mieſzczanom Krakowſkim w Radzie Mieyſkiey, wyżſzego lub niſzszego Prawa, będącym, gdyby, podług Statutu Toruńskiego, w gwałcie jakim nie mógł bydź poiman gwałtownik, wolno dochodzić gwałtow, iako Szlachęćcowi *ex juris qualitate* przychoǳi. *A. 1581. fol. 374. Tit. Krakow.*

Znowu

Znowu temuż Miastu Konstytucye wszystkie *contra Violatores securitatis publicae*, także o tumultach ferowane, y Statut Toruński, *in toto* reasumowano, z tym dokładem: a żeby się każdy *violator* y *tumultuarius* w Grodzie sprawować był powinien; *salvâ appellatione* Szlachęcowi na Trybunał, a *plebeius sine appellatione*; *salvâ* z Studentami *in criminalibus Regiâ*, *in civilibus Rectoris Academici jurisdictione*. A. 1650. f. 4. Tit. *Securitas* y *Præsidium*.

Co y innym Miastom Koronnym, y W. X. Lit. *ratione* tumultow, służyć ma. *ibidem*

Znowu temuż wszystkie Statuta y Konstytucye *de tumultibus* reasumowano, y Komisye roku przeszłego, dla uzpokojenia Miasta tego *à tumultibus internis*, z Kancelaryi Koronney wydane, y to, cokolwiek ciż Komisarze na teyże Komisyi postanowili, y jeszcze postanowią, *lege perpetuâ* aprobowano. A. 1661. f. 30. Tit. *Securitas*.

Ze toż Miasto ma *prærogativam in ferendis in Conventibus Nobilitatis suffragiis*, patet z Kaptura, w Krakowie *sub Interregno* po śmierci Krola Stefana uchwalonego. A. 1586. f. 404. §. A iż też.

Toż w związek Konfederacyi Kapturowey przyjęte. *ib.*

Znowu w związek y Konfederacyą Rzeczypośp *sub Interregno*, po abdykacyi Krola I M. Jana Kaźmierza przyjęte iest. A. 1668. f. 21. §. *Vważając*.

Item po śmierci Krola I M. Michala. A. 1674. fol. 30. Tit. *Miasto Stołeczne Krakow*.

Toż na wieczne czasy od podwod iest uwolnione. A. 1588. fol. 487. Tit. *Libertacya od podwod*.

Tegoż iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki*.

Temuż szos y pobor do czterech exakcyy, ieżliby kiedy *ex necessitate* Rzeczypośp. uchwalone bydz miały, poczawszy od poborow na tym Seymie uchwalonych, darowano y odpuszczono. A. 1589. f. 532. *Odpuszczenie szosu y poboru*.

Także y czopowe do dwóch exakcyy, na poprawę murów. Ktore Vrzad Mieyski od wszelkich likworow wybierać y wyciągać ma, wedle Przywileiu Piwowarów Miasta tego; zachowując *cognitionem* o tymże Przywileiu do Seymu. *ib. Tit. Odpuszczenie czopowego*.

Ale że tych dwóch exakcyy, szosu y poboru, y jednego czopowego ustąpiło Miasto, na infzy czas mu toż warowano. A. 1601. f. 749. Tit. *Miasto Krakow.*

Ieszcze na dalszy czas to warowano. A. 1611. f. 28. Tit. *Prorogacya*.

Ieszcze y na dalszy. A. 1616. f. 19. Tit. *Prorogacya*.

Temuż Miastu, dla poprawy drog w Krakowie, nad stare mostowe, każdy furman Cudzoziemski z solą, y z infzemi ciężkimi rzeczami, do Krakowa przyjeżdżający, od każdego konia po półgroszku Miastu płacić powinien; także y od bydła rogatego, ktoby ie na przeday do Krakowa przypędził, po półgroszku płacić ma, zwłaszcza od bydła wielkiego. A. 1589. f. 532. Tit. *Podwyższenie mostowego*.

Temuż cło nowe postanowiono takie: aby osoby wszelakie cudzoziemskie od wszelkiego towaru, według oszacowania, od grzywny po półgroszku czasy wiecznemi płaciły, wedle Przywileiu na to danego. *ib. f. 533. Tit. Cło Krakowskie*.

Temuż na restauracyą Ratusza, od towaru wszelkiego, według oszacowania, od grzywny po groszu, inkludując w ten grosz półgrosza *per Constitutionem* A. 1579. nadane, do Seymu sześćniedzielnego brać pozwolono. A. 1633. fol. 58. Tit. *Miasto Krakow*.

Z czego Mieszczenie rachować się powinni. *ib.*

Do lat dwu ten podatek prolongowano. A. 1635. f. 44. Tit. *Prolongacya*.

Y znowu półgroszkw wybieranie do lat dwu, na restauracyą y poprawę murów, prorogowano. A. 1641. f. 23. Tit. *Miasto Krakow*.

Temuż cło od wszelkich towarow cudzoziemskich, także od koni y wozow należące, podług dawnych praw, na poprawę drog y infze iego potrzeby, do lat dwóch *in duplo*, iako teraz *currit*, podwyższono. A. 1678. f. 15. Tit. *Miasto Krakow*.

Toż aby za wolą Krolewską, y zdaniem Hetmana Koronnego, y ludźmi, y rzeczami do obrony należącemi, przez Prowizory, którzy woiennymi potrzebami zawiadować mają, opatrzone było, postanowiono, nie derogując *in posterum* Prawu o opatrowaniu Zamkow. A. 1590. f. 568. Tit. *Opatwienie Krakowa y Lubowle*.

Ale to znieſiono, *ceſſante periculo* od Turkow. A. 1591. fol. 618. Tit. Znieſienie niektórych Konſtytucy.

Temuż na oprawę Miaſta, y inne potrzeby, od aichtela piwa od Karczmarzow Krakowskich groſz wybierać, wiecznemi czaſy pozwolono. Z czego iako y z inſzych prowentow, wedle Konſtytucyi y zwyczaju danego, liczbę czynić powinno. A. 1601. f. 749. Tit. Miaſto Krakow.

Na Wiśle cla od Mieſzczan Krakowskich, od żadnych towarow, ktore z Śląska do Korony prowadzą, ani od ryb, żywnoſci, ani od drzewa, na opravianie drog y budowanie Miaſta, nad Prawa ich dawne, Szlachta wiecznemi czaſy brać nie maia, *ſub pana, in Conſtitutione de extorto injuſte teloneo, ſancita*. Wyiaſwzy tylko wodne dzieſięciny na Wielkie Rządy, Skarbowi Krolewſkiemu y Staroſtwu Krakowſkiemu ſłu- żące, ktore płacić powinni. *ib.*

Ziſtrony Indukt, Mieſzczanie y kupcy Krakowſcy, do decyzyi Krolewſkiey zoſtawieni. A. 1609. f. 902. Tit. Zkłady Koronne.

Y znowu. A. 1613. fol. 9. Tit. Potwierdzenie.

W tymże Mieſcie Fortki prywatne wſzyſtkie, *tam apud Spirituales quam Seculares*, do ſzeſci niedziel (wyiaſwzy dwie dawne uprzywileiowane Xdza Dębińskiego y Skarſzew- ſkiego, *ad vitam illorum*) zamurować, y aby więcey ich czynić nie wazono ſię, *ſub pa- na mille marcaram* na Trybunale, od Swietckich *inter cauſas officii*, a od Duchownych *inter cauſas compositi Iudicii, ad inſtantiam officii Caſtrenſis ſive Civilis repetenda*. A. 1611. fol. 27. Tit. O znieſieniu fortek prywatnych w Krakowie.

Znowu Fortki y Bramy, ktore prywatni, tak Duchownego iako y Swietckiego Stanu ludzie, dla ſwey prywatney wygody, w murach Krakowskich porobili, iako *ſecuritati publicae* ſzkodliwe znieſiono, y one aby każdy, pod winą tyſiąca grzywien, *juxta Con- ſtitutionem 1611. wyrażoną, in ſpatio ſex ſeptimanarum, a data praſentium computanda- rum*, zamurować kazał, poſtanowiono, *non obſtantibus quibuiſvis Privilegiis*. O co *Forum in caſu contraventionis*, Swietckim *inter cauſas Officii*, a Duchownym *inter cau- ſas mixti fori*, w Trybunale Koronnym, *ad cuiuſvis inſtantiam* naznaczono. Także aby żaden, *cuiuſcunque ſtatus & conditionis*, budynkow do murow mieyſkich (ie- by wolno tychże murów *ab intra* było obeyscie y municyi prowadzenie) nie przyſta- wiał, zakazano. Wyiaſwzy Kamienice Wieleb. Kapituły Krakowſkiey, na Kononi- czey ulicy leżące. A. 1661. f. 30. Tit. Securitas Miaſta Krakowa.

Reaſſumuntur in toto obiedwie Konſtytucye o fortkach y bramach. W Konfederac. Gieneral. Warszaw. A. 1668. f. 21. §. Uważając.

Do przeſtuchania liczby Mieſzczan Krakowskich z prowentow Miaſta Krakowa, oſoby pewne, przy Woiewodzie y Staroſcie Krakowſkim, naznaczone. A. 1611. f. 31. Tit. Liczba Mieſzczan Krakowskich.

Znowu też oſoby deputowane, za ktorych innotescencyą, ieżliby Mieſzczanie nie ſta- nęli? *forum* im wedle ſtarych Praw naznaczono. A. 1613. f. 9. Tit. Liczba Mieſzczan Krakowskich.

Tegoż Miaſta Przywileie zdawna od Xiążąt y Krolow Polſkich nadane aprobowano. *ib.* Tit. Potwierdzenie.

Temuż Woytoſtwo Krakowſkie czaſy wiecznemi inkorporowano; *non derogando iu- ribus Magnae Procuracionis*. A. 1616. f. 17. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa.

Toż rzeczami do obrony należącemi opatrzyć obiecano. A. 1620. fol. 14. Tit. Iako miałeſ supra.

Podczas odiachania Senatorow y Staroſty Krakowſkiego na Poſpolite ruſzenie, IM. X. Marcin Szyszkowski Biſkup Krakowſki przy Krakowie, *propter ſecuritatem* onego, rezydował, y z chęci ſwey y miłoſci ku Oyczyźnie, cztery ſta Piechoty y konnych ſto zbroynych chował; z ktorym Wielkorządca y Vrzędy, Grodzki y Mieyſki, znoſić ſię powinni byli. A. 1621. f. 11. §. Także też iż.

Temuż Miaſtu *Preſidium* doſtateczne z Woyſk, na tym Seymie uchwalonych, obmy- ſlić obiecano. A. 1650. f. 4. Tit. Securitas y *Preſidium*.

Znowu ie *pro exigentia temporis & neceſſitatis, ſufficienti preſidio* z ludzi ſłużebych opatrzyć, y *omnem ſecuritatem* onemuż *preſtandam* poſtanowiono. A. 1652. fol. 18. Tit. Miaſto Krakow.

Toż aby caley Rzeczypoſp. koſztom *Preſidium* miało, poſtanowiono &c. A. 1658. f. 35. Tit. Fortece Rzeczypoſp.

Co także służy Miastom, Warszawie, Poznaniowi, Lwowu, Kamieńcowi, Lubowli. *ibidem*.

Reasumowano tę Konstytucyą *in toto* Miastu Lubowli, y wedle dawnego Prawa, płacą na sto dwadzieścia ludzi z Kwartę Koronnej naznaczono. A. 1670. f. 25. Tit. Præsidium Lubowli.

Znowu Krakow, Lubowla, Lwow &c. opatrzone. *vid. Miasto Kamieniec Podolski*.

Toż od stanowisk y stacyy, z całą Iurysdykcyą iego, y przyległościami; także Kaźmierz, Stradom, Kleparz, wiecznie uwolniono, *cum interpositione pæne infamiae in contravenientes Legi præsentis. Forum Grod Krakowski sine appellatione. A. 1635. f. 40. Tit. Wolność od stanowisk.*

Tegoż Rzemieślnikom, od placenia duple poborowey, Uniwersałem A. 1629. opisaney, tak *pro præteritis* iako y *in futurum* uwolniono, y onę, przychylając się do Dekretu Seymowego A. 1631. zniesiono, y wszelakie kondemnaty, *in quovis Iudicio & officio Regni* względem teyże duple otrzymane, zkasowano. A. 1658. fol. 32. Tit. Miasto Krakow.

Co służy także Kaźmierzowi, Stradomiowi, Bieczowi. *ib.*

Tamże trzymający dobra, *juri Civili Cracoviensi*. podległe, nie będąc Szlachcicami, ani Mieszczanami, przed wyściem pół roka, powinni *jus Civitatis* przyjąć, y zatrzymane podatki y *onera Civitatis* płacić, pod ztraceniem Dobr owych, połowice do delatora, który ma być Szlachcic *ex Palatinatu Cracoviensi*, a drugiey połowice *ad ærarium Civitatis Cracoviensi*. O co forum na Ratuszu Krakowskim. A gdzieby *questio incideret nobilitatis?* to do Trybunału Lubelskiego, lub Piotrkowskiego, *inter Causas fisci* należeć ma. A. 1635. f. 39. Tit. Miasto Krakow.

W tymże y na Przedmieściach iego dobr nabywać, y nabytych żadnemi dyspozycyami, donacyami, wendycyami, sukcesyami, *à lure, Iurisdictione, & oneribus Reipubl. & Civitatis avellere* nikomu nie wolno. *ib.*

Temuż Konstytucyą A. 1655. o placach (*vide supra* Kościoły) deklarowano: iż tylko place, grunty y domy w Kościoły, Klasztory, szpitale y Rezydencye Kapłańskie zdawna weźle, mają być od podatkow publicznych wolne, na których *circa foundationem sui* zaśiadły; *salvâ solutione ex noviter accessis & acquisitis bonis* po Erekecyach. Co IM. X. Biskup Krakowski uzpokoić ma. A. 1655. fol. 32. Tit. O tych placach.

Co Także ma służyć Kaźmierzowi y Stradomowi, okrom placenia duple od Rzemieślnikow. *ib.*

Tegoż y Przedmieść iego Obywatelom, którzy się na placach swoich, dla fortifikacyi Krakowa budować nie mogli, infze place wymierzać zlecono Komisarzom. *vid. Tit. Komisarze.*

Toż swoimi Miastami przyległemi y Przedmieściami, przy dawnych Libertacyach y konstytucyach zachowano, y od stanowisk y stacyy łanowych wszelakich, wolno deklarowano. A. 1652. fol. 12. §. A Miasta.

Temuż wszystkie Prawa, wolności y Przywileje, od Xiążąt y Krolow Polskich, iako y Szkole *Strzoleckiey alias Rycerskiey*, w tymże Mieście, od Krolow Władysława Czwartego, y Iana Kaźmierza nadane, aprobowano. A. 1676. fol. 47. Tit. *Approbatio Iurium.*

Tegoż Miasta Mieszczan dobra Ziemskie, przy dawnych Prawach zachowano, y od wszelkich asygnacyy y exakcy żołnierskich uwolniono, *sub nullitate* takich asygnacyy y pod surowemi winami, w Prawie opisanemi, *in contravenientes*. O co forum w Trybunale Koronnym *inter causas militares*. A. 1677. fol. 22. Tit. Immunitas Prow.

W tymże Mieście osoby wszelkie, na gruntach Mieyskiej iurysdykcyi zdawna podległych mieszkające, y rzemiosła, handle, szynki, pożywienia swoje prowadzące, wszelakie *onera Reipubl. & Civitatis* zarownie, iako y wszyscy Mieszczanie, nie zaślaniając się *quovis titulo* nazwaniami, przeciwko Prawom Miasta tego, *etiam novissime* otrzymanemi libertacyami, ponościć, y z rzemiosł, handlow, Osób y gruntow swoich, *coram Iurisdictione Civili respondere* powinni. *ib.*

Temuż Miaſtu, *in ſupplementum* podatku zatrzymanego, czopowe *ad inſtar* czopowego Woiewodztwa, *ad decurſum biennii* pozwolono &c. A. 1678. fol. 15. Tit. Miaſto Krakow.

Co takżę ſłuży Miaſtu Każimierzowi y Zydom, takżę Kleparzowi, Weſoley y innym przyległoſciom. *ibid.*

Tegoż Magiſtratowi Przywilej *ſuper liberam electionem Conſulum & Præſidentum recentior, die trigeſima Menſis Decembris* A. 1677. à Rege Iohanne Tertio collatum, *in cuius uſu & poſſeſſione jam exiſtit*, aprobowano. *Ibid.* fol. 19. Tit. Potwierdzenie.

Temuż cło od wszelakich towarow cudzoziemſkich, koni y wozow, na poprawę drog *in duplo*, iako teraz *currit*, podwyższono, do dwu lat. A. 1678. fol. 15. Tit. Miaſto Krakow.

Prorogowano to do lat czterech oboje y czopowe drugie, *ad inſtar* czopowego Woiewodztwa Krakowskiego, w Mieſcie y po Iuryſdykcyi iego, y cło *in duplo* od koni y wozow tylko cudzoziemſkich, na naprawę drog. A. 1683. fol. 18. Tit. Miaſto Krakow.

Tamżę ſzynkow wszelakich w Kłaſztorach y poſwiatnych domach, takżę handlow *cuiuscunque generis* y towarow, y officyn rzemieſlniczych, *cum præiudicio* ubogich ludzi zagęſzczonych, zakazano. Czego w Zakonach y Kłaſztorach, takżę domach poſwiatnych, *brachium ſpirituale*; a zaſ w Kamienicach, domach, tak w Mieſcie iako y na Przedmieſciach będących, Vrząd Grodzki Krakowski przeſtrzegać, y aby to Prawo *in executione* było, dopomagać powinni będą. Względem wolnoſci od no-clegow żołnierzkich y ſtanowiſk, y hybern Przedmieſcie Krakowskich, Konſtytucyą A. 1635. reaſumowano. Która Konſtytucyą y Każimierzowi, Kleparzowi, Stradomiu, Weſoley, y Zydom w Mieſcie ich ſłużyć ma *in omnibus, ut ſupra* Miaſtu Krakowu. *ibid.*

Temuż Miaſtu ſumę pewnym Chorągwiom, podczas wojny Szwedzkiej daną, w podatkach przyiać deklarowano *vid.* Tit. Sumy.

Toż przy prawach y Konſtytucyi A. 1621. względem poſpolitego ruſzenia, wcale zachowano. w *Konf. gien. Warſ.* A. 1668. fol. 21.

Toż przy prawach y prerogatywach zachować deklarowano, *ad præſidium Civitatis ſumptibus ultra beneplacitum* ich *non obligando*. W. *Konfederac. General. Warſzaw.* A. 1674. fol. 30. Tit. Miaſto Stołeczne Krakow.

Miaſta Krakowa wszelkie Prawa, Przywileie, Prerogatywy zachowano, Sumy pieniężne, na różne *Præſidia* y aſygnacye powydawane, w Trybunale Radomſkim wylikwidowane, & *in rationibus* Podatkow publicznych, na ſtare zaſługi benefikować temu Miaſtu deklarowano; dwa tyſiąca czerwoni: złt. legowane testamentem W. *Matczyſkiego* Woiewody Ruſkiego, w Skarbie Kor. do zapłaćenia aſekuirowano. 1710. *Porparcie Konf. Sendom.* fol. 74. Tit. Miaſta.

Konſtytucye *Annorum* 1578. 1581. 1598. 1601. 1633. 1667. 1690. temuż miaſtu y Wilnowi ſłużące, reaſumowano. K. L. 1717. fol. 15. *Immunitas Miaſt.*

Miaſto Kraſnyſław Przywilej na zkład foli pokazało, *ad beneplacitum Regis*. A. 1565. f. 113. Tit. Miaſto Kraſnyſław.

Kraſnyſław

Toż od Podwod pieniężnych, y dawania koni podwodnych, do lat dzieſięci uwolniono. A. 1589. fol. 534. Tit. Kraſnyſław.

Temuż Przywileie nadane, na palenie y ſzynkowanie gorzałki, y na zkład miódow praſnych, y inſzych towarow, ktore z Wołynia y Podola ku Lublinowi y Każimierzowi wożą, wiecznemi czaſy potwierdzono. A. 1611. fol. 21. Tit. Miaſto Krasnyſław.

Temuż od podatkow publicznych y ciężarow wszelakich, dla pogorzenia y zniſzczenia, wolnoſć do lat dwu zupełnych, po expirowaniu wolnoſci pierwſzey, dano. A. 1616. fol. 33. Tit. Miaſto Krasnyſław.

Miaſtu Kroſnu inkorporacyą Woytoſtwa ramecznego, do przyſzłego Seymu odłożono. A. 1589. fol. 534. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa w Kroſnie.

Kroſno.

Incorporatur pomienione Woytoſtwo, z warunkiem ſłużby wojenney y liczby przed Staroſtą, *juxta Conſtit.* A. 1562. czynienia. A. 1598. fol. 700. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa.

Toż Miaſto y oſoby na Vrzędziech, tak Radzieckimi iako y Przyſiężniczym będące, poro-

porównano z drugimi Miast głównych Koronnych Magistratami, w dochodzeniu krzywd gwałtownych, wedle Konstytucyi A. 1581. Miastu Krakowu należący. A. 1589. fol. 534. Tit. Inkorporacya Woytostwa.

Toż przy Prawach iemu służących zachowując, Komisją in A. 1671. vigore Konstytucyi Seymowej (vid. Tit. Komisye) odprawioną aprobowano, y żeby *Officium Castrense Sanocense* do exekucyi Dekreta tey Komisyi przywiodło, zlecono. Inſze zaś Proceſa y Dekreta, *extra forum* na Mieszczanach otrzymane, zkaſowano, y wolny rekurs każdemu *injuriarum prætendenti*, do Sądow Krolewskich Zadwornych zſtawiono. A. 1677. fol. 29. Tit. Securitas.

Toż w oddawaniu hyberny, przy deklaracyi dawney zachowano, y Prawa wſzyſtkie, tak *ratione* zkładu, iako y *ratione* podwod, onemu ſłużące, reaſumowano y aprobowano. *ibid.*

Tegoż Miasta z winami z Węgier mieć nie wolno. *vid. Tit. wino.*

Miasto Kryczew od podatkow Rzeczypoſp. do lat ſześci uwolniono, pod którą wolność cla *Kryczew.* Krolewskie y Rzeczypoſp. podpadać nie mają. A. 1649. fol. 44. Tit. Szafunek.

Toż od podatkow Rzeczypoſp. wſzelakich, y ciężarow żołnierzkich, *citra derogationem* cłom y mytom Krolewskim y Rzeczypoſp. do lat ſześci uwolniono. A. 1652. fol. 27. Tit. Libertacya

Znowu do lat czterech, *excepto* cel y myt, także czopowego &c. A. 1661. fol. 30. Tit. Miasto Kryczew.

Mieszczan Kryczewskich *commercium*, oſobliwie *viſualium* wſzelakich w Mieście Mściſławiu *libera*, *sine ulla præpeditioe* od Mieszczan Mściſławſkich, bydź mają, *sub pæna* ſta kop. A. 1677. fol. 20. Tit. Sądy pograniczne.

De fundis regalibus & hereditariis w Mieście Krzemieńcu. *vide Tit. Rozgraniczenie Krzemieniec.*

W Krzepicach iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Miastu Krzychowu libertacyą od podatkow y wſzelkich exakcyy, do lat czterech daną, *Krzepice.* prorogowano. Podymne iednak, na zapłatę Woysku na teraźniejszy Sejmie uchwalone, wydać powinni. A. 1670. fol. 55. Tit. Respectus Omla. *Krzychow.*

Miasto Lachowickie y włość Lachowicką, na lat dziewięć libertowano, y Przywilej na to *Lachowice.* Miastu temuż z Kancelaryi wydany *in toto* aprobowano. Tudzież aby P. Hetman W. W. X. Lit. poki trwać będzie *hostilitas*, dwieście piechoty na tey fortecy chował, pozwolono, y oney płacą z Skarbu W. X. Lit. naznaczono. A. 1661. fol. 29. Tit. Libertacya Miastu Lachowickiemu.

Reaſumowano tę Konstytucyą do lat dziewięci, bo dotąd *ad effectum* nie przyſzła, y Przywilej, który *eo nomine* z Kancelaryi wydany będzie, aprobowano. A. 1678. f. 17. Tit. Reaſumptio Konstytucyi.

W Miasteczku Łanćucie zkład winny y rybny naznaczono. A. 1635. f. 26. Tit. Zkład.

Łaskowka *vide Freyſztad.*

Łanćut.
Łaskowka.

Miastu Łęczycy Woytostwo Łęczyckie wiecznemi czaſy inkorporowano, zachowując w *Łęczycy.* cale iako *servitii bellici*, tak y inſze powinności Rzeczypoſp. A. 1589. fol. 535. Tit. Inkorporacya Woytostw.

Temuż tymże ſpoſobem Konstytucyą A. 1581. która ieſt uczyniona na Gwałtowniki Miastu Krakowowi y Poznaniowi, ſłużyć ma. A. 1609. f. 904. Tit. Warunek Miastu Łęczyckiemu.

Miastu Leſznu Przywilej na zkład płotna y przędze, od Krola Zygmunta Trzeciego da- *Leſzno w* ny, *in toto* aprobowano. A. 1633. fol. 47. Tit. Miasto Leſzno. *Wielkiew*

Tamże zkład towarow *cujuscunque nominis* z Ruſkiego, y W. X. Lit. Woiewodztw *Poſzcze.* naznaczono &c. A. 1676. f. 22. Tit. Indemnitas Cel Koronnych.

Lecz znieſiono tę Konstytucyą na drugim Seymie, ponieważ *in præjudicium* Cel Koronnych y Miast, Torunia y Gniezna, *ultra publicum conſenſum* ſtaęła; *ſalvis tamen juribus depoſitoriorum antiquis.* A. 1677. f. 9. Tit. Deklaracya.

Na Miasteczko Leſzno nowe przy Warſzawie Przywilej, IMP. Boguſławowi Le- *Leſzno przy* ſzczyńſkiemu Podskarbiemu Koron. z Kancelaryi Koronney wydany, *in toto* aprobo- *Warſzawie* wano; *ſalvis juribus & Decretis Ducatus Maſoviae.* A. 1654. fol. 19. Tit. Libertacya.

Miasto Lidę od ſtanowiſk, ugod, & *quocunque titulo* mianowanych, żołnierzkich y poſz- *Lida.* tarzkich

tarzkich ciężarów z żydami, y wſzyſtkiemi Iuryſdykcyami uwolniono. A. 1676. f. 21. Tit. Miaſto.

Toż Miaſto, przy Konſt. 1676. y zaſzłych Dekretach Trybunałów Skarbowych, od Hyberny y Lokacyi uwolniających, *inviolabiliter* zachowano. K. L. 1717. fol. 15. Tit. Immunitas Miaſt.

Liw. W Liwie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Łomża. Miaſtu Łomżie puſte place, do których ſię potomkowie albo dziedzicowie zdawanie od-
zywają, konferowano, y w dyspozycyą Vrzędu tamecznego Mieyſkiego wiecznemi
czaſy dano; które przedawſzy, pieniądze na zbudowanie Ratusza obrocić powinni, y
z tego ſię Staroſcie tamecznemu rachować. A. 1641. fol. 31. Tit. Aprobacya Lau-
di Ziemie Łomżyńſkiej &c.

Toż od retent podwodnych *ab A. 1652. usque ad annum præſentem incluſive* uwol-
niono. A potym ſympłę iednę podwodnego z dymow czterdzieſtu, w oſtatney Lu-
ſtracyi opiſanych, na każdy rok, *non obſtantibus anterioribus Conſtitutionibus, ſub præ-
ſentis ſiſci*, wydawać mają. A. 1678. f. 39. Tit. Vwolnienie Miaſta Łomży.

Łowicz. Miaſtu Łowiczowi Przywileie od Krolow, Kaźmierza Wielkiego, Ludwika, Władyſława,
Kaźmierza mnieyſzego, Jana Olbrachta y Alexandra, na cło, tak ziemne iako
y wodne, nadane, a przez Krole, Zygmunta Augusta y Stefana potwierdzone, apro-
bowano, *inquantumby juri communi* nie derogowały; y Obywatelow Miaſta tego,
przy tychże wolnoſciach, wiecznemi czaſy konferwowano. A. 1633. fol. 47. Tit.
Miaſto Łowicz.

W Łowiczu iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Lublin. Miaſtu Lublinowi zkład towarow, wedle Przywileiu Krola Władyſława *de data 1392. in
perpetuum* pozwolony, aprobowano; *cum hac declaratione*: iż każdy kupiec iadąc
przez to Miaſto, z iakiemikolwiek towarami przyſiachawſzy, tam zkładać też towary
powinien przez oſm dni, a potym choćby ich tam nie przedał, wolno mu z niemi
po wſzytkim Kroleſtwie iachać. A. 1565. f. 114. Tit. Miaſto Lublin.

Temuż *ratione* tumultow ſłużyć ma Konſtytucya A. 1650. iako która ſłuży y Miaſtu
Krakowowi. *vide ſupra Krakow.*

Tamże nie godzi ſię nikomu, bez liſtu Krolewſkiego albo Hetmanow Koronnych,
w bębny bić, ani chorągwie roſciagać, *ſub pana capitis*. A. 1611. fol. 20. Tit.
Bezpieczeńſtwo Miaſta Lwowa.

Tamże bramy y forty o zachodzie ſłońca mają być zamykane, a po zachodzie nie
mają być nikomu otwierane, dla tego Konſtytucyą A. 1611. & *præſentis, de ſecuri-
tate portarum & munitionum* Miaſtu Lwowu y Wilnowi ſłużącą, aby y Miaſtu Lu-
blinowi ſłużyła, potwierdzono (*vide Lwow y Wilno A. 1611.*) y aby od nikogo
wzruſzona y gwałcona nie była, a pod władzą y opatrnoſcią Vrzędu tamecznego
Mieyſkiego zoſtawała, warowano, *ſub pœnis contra violatores munitionum ſancitis*,
bez naruſzenia zwierzchnoſci y powagi Trybunału, który ſię w tym Mieſcie odpra-
wuje. A. 1620. fol. 20. Tit. Municya Miaſta Lublina.

Temuż Miaſtu dla dalſzey poprawy y opatrzenia uſtawicznego nowej municyi, oko-
pow, wałow, baſzt, murów y bram, groſz od kaźdey beczki piwa przewoźnego, przy
trzech Staroſcie tamecznemu, Przywileiem od Krola Zygmunta III. danym, w na-
grode miary młynſkiej ſłużących, wedle Przywileiu oſobnego z Kancelaryi Koron-
ney danego, pozwolono. Czego dozór Staroſcie tamecznemu *pro tempore* będą-
cemu zlecono, aby ſię to na nic inſzego nie obracało. *ibid.*

Temuż Woytoſtwo Lubelſkie, wiecznemi czaſy, inkorporowano. A. 1589. f. 535. Tit.
Inkorporacya Woytoſtw.

W tym Mieſcie y po Przedmieſciach iego, aby nikt z żołnierzow ſtanowiſk nie czy-
nił, ani ſtacyy wybierał; *ſub pana Infamie, in perpetuum* zakazano. O co forum,
tamże w Grodzie. A. 1635. fol. 40. Tit. Wolnoſć od ſtanowiſk Żołnierzkich.

Do zrewidowania Miaſta tego y wſzytkich Przedmieſć iego, iako ieſt w cyrkum-
ferencyi ſwoiej, aby Woiewodztwo Lubelſkie na Seymiku *Relationis* Deputaty obra-
ło, poſtanowiono, *in eum finem*, żeby według rey rewizyi, *in poſterum* pomienione
Miaſto podarki płaciło. Tak iednak odprawić ſię to ma, żeby podatkom Rzeczy-
poſp publicznym *nihil* ztąd decedat. A. 1654. fol. 13. Tit. Deklaracya płacenia
podatkow.

Odprawiona ta Rewizya; którą aby ciż Rewizorowie, z podpisem rąk ſwoich do
Grodu

Grodu Lubelskiego podali, y aby według oney wſzyſcy *Heredes & Poſſeſſores bonorum*, y Rzemieſlnicy na tych gruntach mieſzkający, podatki publiczne, od odprawionej rewizyi, ktoreby kiedykolwiek od Rzeczypoſp. poſtanowione były, tak iako pomieniona rewizya, na ktory grunt y dwor na każdą ſymple płacić deklarowała, do Magiſtratu Lubelskiego *citra quamvis depaſſationem* oddawali, poſtanowiono, od czego *excipiuntur* żydzi Lubelſcy. A Magiſtrat odebrałszy od czaſu odprawienia rewizyi zupełne ſymple poborow, tak iako zdawna pomienione Miasto zwykło płacić, do Poborce Woiewodztwa Lubelskiego oddawać powinien będzie. A ieżeliby kto z gruntu ſwego albo y dworu Magiſtratowi oddać nie chciał; każdy taki *forum* w Grodzie Lubelskim mieć będzie. *A. 1655. fol. 17. Tit. Spofob.*

W tymże Mieſcie y na Przedmieſciach iego, Kamienice y Dwory Szlacheckie od ſtanowiſk deputackich uwolniono. Których Staroſtowie y ich Vrządnicy naznaczać nie mają, *ſub pana quingentarum marcarum, in Iudicio Tribunalitio, ex Regeſtro officii, vindicanda. A. 1654. fol. 13. Tit. Deklaracya płacenia podatkow.*

Tegoż fortyfikacyą Woiewodztwo Lubelskie na ſię przyięło. A Seymik na to ma bydź Vniwerſalami Krola IM. w Lublinie złożony, aby na nim iakikolwiek ſpoſob, tak przyſpoſobienia pieniędzy, iako też y robotnika, był wynaleziony y poſtanowiony. Ktore *laudum* takiey wagi bydź ma, iakoby w tey Konſtytucyi było napiſane, y zprzećiwić ſię mu nikt napotym nie może; *ſub penis Fiſci, proceſſu* w Grodzie, *ſine quavis appellatione*, albo *proſecutione cauſe per modum gravaminis*, albo iakimkolwiek inſzym ſpoſobem wymyſlnym, *vindicandis. A. 1658. fol. 45. Tit. Fortyfikacya Miast.*

Toż Miasto z Przedmieſciami w okolicznoſci iego, od hyberny żołnierzkiey uwolniono, y aby od nikogo *extra forum ſuum proprium* ewokowani nie byli Mieſzczanie, Konſtytucye wſzyſtkie y dekreta Seymowe 1649. & 1650. *eo nomine* ferowane reſumowano. *A. 1677. fol. 24. Tit. Miasto Lublin.*

Tamże oſoby *cuiuscunque ſtatus & conditionis*, na gruntach Miasta tego, *in circumſerentia* Dwory ſwoie y Kamienice, a w nich komornikow z wolnem prowadzeniem handlow mające, wſzyſcy *onera Reipubl. juxta obloquentiam Legis, ad caſſam civilem* płacić powinni. Co ſię y o kupcach, ktorzy *jura Civitatis* nie przyięli, y poſeſsyy nie mają, a *continuo* handle ſwoie wiodą, rozumieć ma, *non obſtantibus quibuscvis protectionibus & ſervitoratibus. ibid.*

Tamże Staroſta tameczny, albo iego *Officium*, na Woiewodztwa rozmiarować goſpody ma. Których Goſpodarze pod Inwentarzem Deputatowi, Deputaci zaś po *expiracyi* Jurysdykcyi ſwoiey, nazad pod tymże Inwentarzem oddać ie powinni. O co *forum* w Trybunale. Kamienicę o iednym pięttrze do tey dyspozycyi nie należą. *1685. fol. 13. Tit. Indemnitas Miasta Lublina.*

Miasto Lublin porownano z Miastem Krakowem. *1703. fol. 20.*

Na budowanie Ratusza w Lublinie, ſumę 30. tyſięcy złotych Woiewodztwu Lubelskiemu *in rationibus* podatkow przyięto, ktore *beneficium* ſłużyć ma y na Piotrkowski Ratusz, *inquantum* przyidzie do reparacyi z gruntu. *1690. fol. 19. Tit. Kompensacya Sumy.*

Miasta Lublina Magiſtrat *ad Jura, Privilegia, Immunitates, ac prerogativam & coequationem* honorow Miasta Krakowa przypuſzczono, aby tey wolnoſci, co ma Krakow, ten Magiſtrat zażywał, pozwolono. Przywilecia y Konſtytucye wſzyſtkie temu Miastu ſłużące reſumowano, zkłady winne y innych Towarow Jarmarki *in ſuo robore* zoſtawiono, rygor ſekweſtracyi y konſkacyi, *inquantum* by to miasto z Towarami miać miano, założono. Zkłady prywatne *noviter* wymyſlone, & *abusus in exactionibus indebitis*, kaſowano; *Salva prerogativa* Jurysdykcyi Grodzkiey Lubelskiey y Sadow potocznych, ktora w ſprawy *majoris importantie*, do Sadow Aſeſorskich należą, wdawać ſię nie ma *1703. fol. 20. Tit. Miasto Lublin.*

Mieſzczan tamże niektorych od Kaduku uwolnienie. *vid. Tit. Kaduki.*

Miasta Lubowli opatrzenie. *vid. Tit. Miasto Krakow.*

Miastu Luckowi budować Moſt przez rzekę Ster y Sterzec, także z drugiey ſtrony przez Głuſzec naprawić, y za ſumpt od wozow Kupieckich nałożonych, od konia po poſgroſzku, a od bydła na przeday przypędzonego po dwa biele brać pozwolono. Od czego ſtan Szlachecki y ich poddani wolni bydź mają. *A. 1598. fol. 708. Tit. Budowanie Moſtu.*

Lubowla.
Luck.

- Toż opatrzyć obiecano. miałeś *supra*.
- Lukomierz.** Lukomierz. *vide Białacerkiew.*
- Lukow.** Lukowscy Sukiennicy. *vid. Tit. Libertacya.*
- Lwow.** Miastu Lwowu Przywileje na zkłady Soli y inne wszelakie towary, od Krola Władysława A. 1424. y od Krolowy Jadwigi 1387. w pomienionym Władysławowym inferowany, dane, aprobowano, z tym dokładem: aby Kupcy drog infzych łobie nie wynaydowali, ani gdzie indziej zkład czynili. A. 1565. fol. 113. *Miaſto Lwowskie.*
- Telonea autem & tributa omnia & singula poſt mortem Caſimiri Regis indebite & iniuſte per quempiam ſtatuta, omnino & totaliter deponantur. ibid.*
- Znowu te zkłady od Krola Kaźimierza in A. 1460. potwierdzone, *cum hac declaratione:* iż Miasta, ktore są za Lwowem, iako Halicz, Kołomyia, Stryi, y infze wsi, nie mają daley z towarami ieżdżić, ieno do Lwowa, y tam mieć zkład powinne; y iadąc do Przemyśla, Iarosławia, Rzeſzowa, Bełży, y do innych ktorychkolwiek mieysc, obieżdżać Lwowa, aby go minęli, nie mają. *ib. §. Toż Miasto.*
- Te Miasta, co potym otrzymały? *Vide, ſub ſuis nominibus*
- Także Wołoscy, Pogańscy y Chrzeſćciańscy, Zamorzcy Kupcy, nie gdzie indziej zkład mieć mają, y towary ſwoie przedawać; ieno we Lwowie, wedle Przywileiu Krola Władysława *de data* A. 1404. Ciż Kupcy Towarow w Polſzcze nakupionych, przedawać w Wołoszech nie mogą, ale z nimi za morze iachać mają. *ibid. §. Toż Miasto.*
- Aprobowano potym to Prawo. A. 1649. fol. 19. *Tit. Miasto Lwow. & A. 1652. fol. 17. Tit. Opatrzanie Lwowa.*
- Y warowano, iż zkładow tego Miasta żaden Kupiec, *etiam Incola Regni, ſub amiſſione mercium,* mieć nie ma. A. 1658 f. 34. *Tit. Miasto Lwow.*
- Znowu to aprobowano. A. 1659 f. 34. *Tit. Fortyfikacya Lwowa.*
- Potym pomienione wſzystkie Konſtytucye, *ratione depoſitorii,* reaſumowano, y wſzystkich towarow Kupieckich, w ſamym tylko Mieście Lwowie, *ſine uſurpatione* iednak *monopolii,* pozwolono. A. 1676. f. 29. *Tit. Miasto Lwow.*
- Przytym Goſćciniec Wołoski dawnem Prawem opiaſany reaſumowano, y nowy z Węgier na Stryi do Lwowa ordynowano; *ſub amiſſione mercium,* ktoby zkład Lwowski infzemi goſćcincami pomiiał. *ibid.*
- Toż Miasto przy Prawach y Konſtytucyi przeſzłego Seymu zachowano. A. 1677. fol. 23. *Tit. Miasto Lwow.*
- Y znowu *jura depoſitorii* iego *in toto* aprobowano. A. 1678. fol. 19. *Tit. Miasto Lwow.*
- Toż Miasto od Podwod wiecznemi czaſy wolne uczyniono y deklarowano. A. 1588. fol. 487. *Tit. Libertacya.*
- Temuż trzecią miarę, wedle Przywileiu, *jure perpetuo hereditario* inkorporowano. A. 1601. fol. 746. *Tit. Inkorporacya trzeciej miary.*
- Tamże depaktacyy po drogach Kupcom cudzoziemskim aby nie czyniono, poſtanowiono. A. 1609. fol. 906. *Tit. O ludźiach ſwawolnych.*
- Tamże w Mieście lub na Przedmieſćiach, ktoby z mieyskich ludźi kogo ranil, albo zabił, białagłowę zgwałcił, *ſpolium* iakie albo gwałt uczynił, bramę albo fortecę wyſiekał, albo wybijał; takiego kaźdego wolno Vrzędowi mieyskiemu albo Grodzkiemu poimać, y z Vrzędem Grodzkim porozumiawſzy ſię, wedle Statutu Toruńskiego ſądzić, y podług exceſu karać, *premiſſo tamen ſcrutinio. ibid. Tit. Warunek bezpieczeſtwa.*
- Tamże ludźie ſłozni, bez Panow w Mieście y na Przedmieſćiach bawiący ſię, gdyby za upomnieniem Vrzędu Grodzkiego, albo mieyskiego, precz nie odiechali, takich wolno temuż Grodzkiemu, lub mieyskiemu, Vrzędowi poimać, y trzymać tak długo, aż da winę czternaſcie grzywien, a iednak, zapłaciwſzy tę winę, od Miasta zaraz wyiachać ma. Ktora winna na poprawę tegoż Miasta obrocona bydź ma. O co Vrząd *eo nomine* exekucyą czyniący, nie ma bydź pozywan, ani mu żadna trudność zadawana bydź ma. Ta Konſtytucya ſłużyć ma y Miastu Wilnowi. *ibid.*
- Ktorzy pod pretextem żołnierza, przy Mieście tym y w maiętnoſćiach mieyskich, gwałty rozmaite, niaizdy, wydzierztwa czyniąc, ſtacye wybierając, w bębny biać, y drugich do ſiebie przywabiając, przemieſzkuiąc; z takowych Staroſta tameczny, za odnie-

- odwieśnieniem ludzi ukrzywdzonych, exekucją czynić, y przy Mieście bawić się, zabraniać ma. *ibid.*
- Obostrzono *superiora*, aby tam, bez listu Krolewskiego albo Hetmańskiego, nikt nie śmiał w bębny bić, ani Chorągwie rościagać, *sub pœna capitis. A. 1611. f. 20. Tit. Bezpieczeństwo Miasta Lwowa.*
- Bramy tameczne o zachodzie słońca mają być zamykane, a w nocy nie mają być otwierane nikomu. *A. 1601. f. 746. Tit. Warunek bezpieczeństwa.*
- Wzrędowni mieyskiemu rozkazano *sub pœnis*, aby tę Konstytucyą, o zamykaniu bram y forty Miasta, do exekucyi przywiódł, y napotym po zaisciu słońca bram nikomu otwierać nie ważył się. *A. 1620. fol. 21. Tit. Miasto Lwow.*
- Temuż Miastu, dla zporządzenia municyi y obrony iego, pozwolono grosz ieden od kaźdey beczki piwa przewoźnego, tak w Mieście iako y na Przedmieściach, wybierać. *ibid.*
- Toż rzeczami, do obrony należącemi, opatrzyć obiecano, a osobliwie Zamek Lwowski wyfoki &c. *A. 1620. fol. 14. Iako miałeś supra.*
- Potym Czopowe Lwowskie mieyskie, na fortyfikacyą tegoż Miasta, do lat pięciu naznaczono, wedle Komisyi na to złożoney. Do ktorey fortyfikacyi Czopowem z innych Miasteczek *Nobilitas* przykładać się powinna do lat czterech, według artykułu Seymiku blisko przeszłego Wiśnińskiego. *A. 1650. fol. 8. Tit. Opatrzanie Miasta Lwowa.*
- Potym do obrony iego *praesidium* z ludzi służebnych, *in omnes ingruentes necessitates, cum cautione*, że ma być *sine onere & gravamine* Miasta, obmyślono. Także municyą y fortyfikacyą służną Miasto to obwarować y opatrzyć, aby było bezpieczne Obywatelom podczas trwog *receptaculum*, obiecano. W którą municyą przyległy Kłasztor OO Karmelitow na Garncarskiej ulicy ma *comprehendi. A. 1652. fol. 17. Tit. Opatrzanie Lwowa.*
- Nie przyzło to do efektu; reasumuiąc tedy przeszłego Seymu Konstytucyą, Rotmistrzow pewnych, obywatelow tamecznych, do tego Miasta *pro praesidio* naznaczono. &c. *A. 1653. fol. 12. Tit. Praesidium Miastu Lwowu.*
- Potym Czopowe Lwowskie, Konstytucyami przeszłemi na fortyfikacyą Miasta tego naznaczone, a dotąd *juxta dispositionem earundem Constitutionum* nieobracane, aby Komisarze naznaczeni, naprzod na poprawę starey municyi, a potym nowey fortyfikacyi iako nayprędzey obroćili, zlecono. *A. 1654. fol. 17. Tit. Praesidium Miasta Lwowa.*
- Potym deklarowano: iż tak Magistrat mieyski Lwowski, iako y Arendarz Czopowego, *intra decursum trium septimanarum*, tamże we Lwowie, na mieysce zpokoyné y sposobne na Ratufzu pieniądze Czopowego oddać, y rachunek z nich Komisarzom uczynić ma. A cokolwiek na nową fortyfikacyą wyfokiego Zamku y Kłasztoru Karmelitow Kalceatow wydali, to im przyjęto być ma. Komisarze zaś na nic innego, tylko na fortyfikacyą Zamku wyfokiego te pieniądze obracać mają. A Miasto Lwow municyą starą z prowentow swych naprawować ma. Z czego wśzystkiego Komisarze, na kaźdym Seymowym Seymiku, Obywatelom tamecznym rachunek czynić powinni, *sub pœna perpetuae bannitionis. O co forum w Grodzie, ad instantiam cujusvis, peremptoriè inter causas Fisci. A. 1655. fol. 19. Tit. Praesidium Miasta Lwowa.*
- Tegoż Miasta Picchota aby podczas Pospolitego ruszenia przy Lwowie zostawała, y przed Komisarzami *realiter* popisowała się, rozkazano. *ibid.*
- O Prowiantach na *Praesidium* tameczne *vid. Miasto Kamieniec Podolski.*
- Fortyfikacya Miasta tego efektu nie wzięła, bo prowent Czopowego, *Constitutionibus A. 1650. 1652. 1654.* na to naznaczony, na inŹe gwałtowne Rzeczyposp. potrzeby *ex Senatus Consulto* obrocono. Reasumowano tedy *in toto* pomienione Konstytucye. Sposob tey fortyfikacyi obywatele tameczni na Seymiku w Wiśni namowią. A Komisarze ciż, co przedtym *in* naznaczeni, *juxta mentem Constitutionum* do efektu przywieść powinni będą, do których ieszcze dwa przydani. To iednak czopowe Mieszczenie tameczni, według dawnego zwyczaju, płacić będą. *A. 1659. fol. 34. Tit. Fortyfikacya Lwowa.*
- Potym: aby *Praesidium* Zamku wyfokiego, za wiadomością Hetmanow Koronnych, Starosta Lwowski, albo Szlachcie ośiadły komendował, deklarowano &c. A OO.

Karmelitow boſych Kłaſztor w fortyfikacyą Miaſta ma bydź inkludowany. A. 1662. f. 21. Tit. Praſidium Miaſta Lwowa.

Potym: aby to Miaſto *firmiter praefidio*, z ludzi w ſłużbie Rzeczypoſp. będących, y lenungami, prowiantem, y municyą doſtatecznie opatrzone było, Hetmanom Koronnym zlecono. A *ratione* obrony onego, przez ſkrypt oſobny *ad archivum* podany y aprobowany, że *vim effectumque legis* mieć ma, deklarowano y aſekuirowano. A. 1673. f. 40. Tit. Miaſto Lwow.

Toż *à gravamine* od Poſłow, tak Koronnych *ad exterarum Nationum* przeieżdżających, iako y cudzoziemſkich wſzyſtkich, uwolniono, y żeby Skarb Koronny tychże wſzyſtkich Poſłow prowidował, *sine diſpendio* Miaſta, poſtanowiono. *ib.*

Toż do lat ſzeſćciu, *ab omnibus generaliter contributionibus Reipubl.* także od hyberny, ſtacyy, przechodow y innych wſzelakich exakcyi żołnierzkich libertowano. Wyiaſwzy pogłowne y ſzeleżne, ktore na ſame *uſus publicos*, iako to: na fortyfikacyą, municyą, zakupowanie prowiantow, y inſze podobne potrzeby Miaſta tego, za aſygnacyą Hetmana W. Koronnego obracać ſię powinno. Z czego rachunek *perceptorum & expenſorum* na Seymiku Wiſnińſkim, powinni uczynić. *ib.*

Tę libertacyą, ponieważ *in uſu* oncy dotąd nie byli (oproczyć czopowego, ktore do Seymiku *Relationis* odłożone, y oproczyć cel Rzeczypoſp.) *ab actu praſentium* do lat dzieſięciu prolongowano, z tą deklaracyą: aby *eadem libertatione* Przedmieſcia, ſolwarczki, Jurysdykcyje y wſzyſtkie oſady, *circumcirca* Miaſta będące, *gaudeant*. A. 1676. fol. 29. Tit. Miaſto Lwow.

A o ſzeleżnym, że *pro hac ſola vice*, do roku tylko ſami Mieſzczanie wybierać ie, y na fortyfikacyą Miaſta obracać, a przed Komisarzem od Krola wyładzonym rachować ſię mają, deklarowano. *ib.*

Toż przedtym od ſtanowiſk, y ſtacyi żołnierzkich wiecznie uwolniono, *cum interpoſitione paenae Infamiae in contravenientes*. O co w Grodzie właſnym Lwowskiem *forum*. A. 1635. f. 40. Tit. Wolność.

Znowu toż Miaſto od wſzelkich podymnych, ſzoſow, czopowego, poborow, pogłownego y donatywy; także Przedmieſcia y wſi od tychże podatkow, y od żołnierzkiego przechodzenia, do lat dzieſięciu libertowano, nie deroguiąc nic czwartym groſzom y cłom Krolewſkim. A. 1649. f. 19. Tit. Miaſto Lwow.

Toż Miaſto *ſimiliter* libertowano do lat czterech. A. 1658. fol. 34. Tit. Miaſto Lwow.

Nad to, *juxta Constitutionem* A. 1649. wioſki Radzieckie, Zubrzyą y Sychow, od wſzelkich ciężarow żołnierzkich uwolniono. *ib.*

Także y A. 1676. f. 29. Tit. Miaſto Lwow.

Toż Miaſto, iako *antemurale Regni*, obiecano ieſzcze *firmiter praefidio* lenungami, prowiantem y wſzelaką amunicyą, przy Komendancie, *rei militaris* wiadomym, *cum circumſcriptione* rządu onego, opatrzyć. Przytym *de occupationem* baſzt, y przybudynkow do murow mieyſkich przez oſoby Duchowne, Szlacheckie y żydowskie, *nullo jure* wyſtawionych, *ad inſtar* Konſtytucyi A. 1661. Krakowu ſłużącey, oraz y *demolitionem* Komisarzom od Krola naznaczonym zlecono. *ib.*

Prowent gorzałeczany Lwowski, na municyą Miaſta tegoż z dawna uprzywileiowany, aby *vendentes & ementes* wſzyſcy *aequaliter* płacili, poſtanowiono. *ib.*

Tamże aby targi *viſtualium* y nawozy, tylko przed bramami y fortami mieyſkimi były. *ib.*

W tymże Mieſcie myta *privatorum quorumvis*, y po goſcińcach *noviter* wymyſlone (oproczyć dawnych y uprzywileiowanych, Zamkowych y Mieyſkich,) abrogowano, *ſub paenis contra iniquos Teloneatores, in quovis foro vindicandis*. *ib.*

Temuż Miaſtu pewną ſumę, którą na zaciąg 'nowy po Pilawieckiey, P.P. Komisarzom dało, także pewną ſumę, którą teraz na żołąd Tatarski *anticipativè*, to pieniędzmi, to towarami, dla wygody Rzeczypoſp. toż Miaſto wydało, na Komisyi P.P. Komisarze oddać będą powinni, wytrąciwszy to z generalney należącey Tatarom ſumy. A. 1649. f. 19. Tit. Miaſto Lwow.

Tegoż Miaſta *deſideria* za ztraty y wygody Rzeczypoſp. uczynione, do przyſzlego Seymu odłożono. A. 1654. f. 17. Tit. Praſidium Miaſta Lwowa.

Tegoż likwidacyą ſum, ktore *propter conſervationem* Miaſta *in obſidionibus* erogavit, y ukon-

y ukontentowanie do przyſzłego Seymu odłożono. A. 1658. fol. 34. Tit. Miaſto Lwow.

Na tymże Seymie *Præſidium* temuż Miaſtu takież, iako y Krakowowi ordynowano. vid. *Miaſto Krakow.*

Tegoż Miaſta wſzyſtkie Prawa y Przywileie aprobowano. A. 1654. f. 17. Tit. *Præſidium Miaſta Lwowa.*

Ale że ta aprobacya *Privilegiarum per appendicem* ſtaęła, tedy nie deroguiąc nic dawnym Przywileiom Miaſta Lwowa, y aprobacyom ich y Prawom; *appendicem* tę nową, iako prawu przeciwną, znieſiono. Komisarze z czopowego Lwowskiego rachunek uczynić będą powinni na Seymiku. A. 1655. fol. 19. Tit. *Præſidium Miaſta Lwowa.*

Mieſzczanie Lwowſcy w Radzie będący, mogą dochodzić gwałtow, iako Szlachęćcowi *ex juris qualitate* przychodzi, gdyby gwałtownik uſzedł. A. 1588. fol. 488. Tit. *Porównanie.*

Potym to Miaſto *in Privilegiis & prærogativis* z Miaſtami przedniemi, Krakowem y Wilnem (excypuiąc iednak zaſiadanie w Izbie Poſelskiej, & *jus ferendi ſuffragii* na Elekcyi Krolow Poſelskich) porównano, y Przywilej na to z Kancelaryi wydany, *in toto* aprobowano, y przy Prawach dawnych zachowano. A. 1658. fol. 34. Tit. *Miaſto Lwow.*

Ale potym, gdy pomieniony Przywilej do Kancelaryi nazad to Miaſto powrociło, deklarowano: iż na to mieyſce inſzy Przywilej, wolnoſćiom Miaſta Krakowa y Wilna rowny, na przyſzłym Seymie wydany będzie. Tak iednak, aby we Lwowie y po przedmieſćiach iego, Stanowi Szlacheckiemu wolno było Dobr nabywać, y onych zażywać, *ſalvis oneribus Reipubl. & Civitatis.* A. 1659. fol. 35. Tit. *Deklaracya Przywileju Miaſta Lwowa.*

Dany ieſt. Ktory iako y wſzyſtkie inſze *iura, Privilegia, immunitates, prærogativas*, od Krolow nadane Miaſtu temu, *in quorum uſu* dotąd *ſine præiudicio cuiusvis* zoſta- wało, aprobowano. A. 1676. f. 29. Tit. *Miaſto Lwow.*

Toż Miaſto przy dawnych Prawach y Libertacyi, według Konſtytucyi A. 1676. zachowano. A. 1678. f. 19. Tit. *Miaſto Lwow.*

W tymże Mieſćcie iuryſdykcyę wſzelkie, Duchowne y Szlacheckie, (oprocſz ſamych Dworow Szlacheckich y tych ktore zdawna, *pro terreſtribus cenſentur*) po przedmieſćiach, na gruntach mieyſkich oſadzone, y żydzi po tychże przedmieſćiach, także na gruntach mieyſkich mieſzkający, także kamienice *in poſſeſſione perſonarum Equeſtris & Spiritualis ſtatûs*, wſzyſtkie *onera civilia, ratione fundi poſſeſſi, juxta Conſtitutionem* A. 1659. ponoſić y do obrony Miaſta *concurrere* mają. *ib.*

Litrum od tegoż Miaſta, *ſub obſidione* Turkom pozwolone, z Skarbu Koronnego zapłacić naznaczono, y *obſides* w tym danych eliberować obiecano. A. 1673. f. 40. Tit. *Miaſto Lwow.*

Iuxta hanc Conſtitutionem znouu *eliberationem obſidum* przyrzeczono, a na prowizy onym ſumę dwanaſcie tyſięcy złt. *ex primis contributionibus Terræ Leopoliæn. ante quosvis assignatarios*, wydać ordynowano, y małżonki ich od wſzelkich podatkow publicznych y prywatnych uwolniono; ktore w obeſćciach ſwoich, według praw mieyſkich, ſprawować ſię mają. A. 1676. f. 29. Tit. *Miaſto Lwow.*

Znouu, aby *obſidibus* prowizyą, na przeſzłym Seymie naznaczoną, Skarb Koron. z te- rażnieyſzych podatkow *ante quosvis assignatarios* wypłacić, rozkazano. A. 1677. f. 23. Tit. *Miaſto Lwow.*

Tegoż Miaſta *expenſa* na przeſzłe obleżenia iego, y na wygody Rzeczypoſp. uczynio- ne, ſtoſuiąc ſię do Konſtytucyi A. 1649. & 1658. do przyſzłego Seymu odłożono. A ktore pod obſydyą Turecką, na okup Nieprzyacielowi, na ſuſtentament *Obſidi- bus*, na lenungi *præſidiariis*, na zapłatę zaſług Morawſkiego y na inne *ceſſerunt*, te *præviâ liquidatione* przed Komisarzami, ieżeli ſię na gieneralney zapłacie woſkowej zmieſzczą, Miaſtu Skarb Koronny powroci, y *retenta* podymnego, *ante hoſtilitatem* od Miaſta Lwowa winne, *ad rationem* długow Lwowskich potraci, *non excedendo ſummam* dwunaſtu tyſięcy &c. *ib.*

Tegoż Miaſta ſumy dawne, na okupy ſwe erogowane, w reces odłożono. Te zaś, ktore na uięćcie woſka w Roku 1659. wydało, y iuż Skarb Koron. *ex calculo* przyjął, to ieſt: złotych oſmdzieſiat y dziewięć tyſięcy ſto trzydzieſci y ieden, y groſzy ſze-
M m 3 ſna-

- ſnaſcie, y pieniędzy dziewięć, z naypierwſzych y nayspewnieyſzych Rzeczypoſp. podatkow, na przyſzłym Seymie *realiter, ſine controverſia*, z tegoż Skarbu, przed wſzyſt-kiemi długami wypłacić naznaczono. *ib.*
- Znowu długi dawne, y *expenſa* pod obſydą Turecką wydane, w reces odłożono. A. 1678. f. 19. Tit. Miaſto Lwow.
- Temuż Miaſtu Przywileie, tak na ćwiczenie ſtrzelania z dział, z hakownic y z muſzkietow do tarczy, od Krolow, a oſobliwie *in A. 1573.* nadane, y teraz *ſpeciali diploma* ztwierdzone, iako y na nowe Iarmarki, *in toto* aprobowano. *ib.*
- W tymże Mieſcie kamienic y gruntow mieyſkich żaden *Equęſtris & Spiritualis ſtatūs*, w długach *per potentiam*, albo *per privatam ab exotico foro intromiſſionem*, odbierać, *ſub amiſſione ſui juris*, nie ma, ale długu ſwego *in foro civili* dochodzić, y z dekrety oſtatniego poſeſy od Vrządu mieyſkiego otrzymać powinien. *ib.*
- Tamże *Magiſtratus* zapisowaniem goſpod *ex officio* agramowany bydź nie ma; Inſi zaś Mieſzczanie, bez uciśnienia wielkiego, podczas tylko Kontraktow *Trium Regum*, Aktow publicznych y bytnoſci Krolewſkiej, *huc oneri ſubiacebunt.* A. 1676. fol. 29. Tit. Miaſto Lwow.
- Tamże goſpodami *ex Officio, extra cadentiam* Kontraktow *Trium Regum*, Vrząd Grodzki Mieſzczan obciążać, y kretki (przy ktorey Vrząd Mieyſki ſam *conſervatur*) odbierać nie ma. A. 1677. f. 23. Tit. Miaſto Lwow.
- Tamże libertacye y Serwitoraty oſob Miaſta zażywaiących, *quantum ad onera Reip. & Civitatis* iſć nie maią? *ib.*
- Tamże na uznanie Praw *iniquorum teloneorum* Komisarze naznaczeni. *vid. Tit. Komisarze.*
- Tamże na uznanie y taxę gruntow mieyſkich, ktorych Gieneral Artyleryi Koronney potrzebuie, Komisarzow naznaczono, *ſalvâ relatione* na przyſzłym Seymie. A. 1678. f. 19. Tit. Miaſto Lwow.
- Tamże Kupcy y inni *advene*, takżę *impoſſeſſionati*, ktorzy *continuo* w Mieſcie handluia, *Jus Civitatis & poſſeſſionem juſtam* mieć, *& onera Reipubl. & Civitatis* zarowno z inſzemi Mieſzczany płacić powinni. *Reſcripta, exempty y ſerwitoraty, quantum ad juridiſſionem & onera Civitatis, nullitatis ſą.* Wygnańcy iednak *mere* Kamienieccy przy Libertacyi A. 1677. *ſalvis Iuribus* Miaſt, zachowani. *ib.*
- Toż Miaſto w Związek ſwoy, *ſub Interregno* po abdykacyi Krola IM. Jana Każimierza, Rzeczypoſp. przyięła. w *Konfed. Gieneral. Warszaw.* A. 1668. f. 21. §. Nie mniej Miaſto.
- Toż aby nie było agramowane poſtanowiono. *ib.*
- Toż przy Prawach dawnych zachowano. *ib.*
- Sub Interregno* po ſmierci Krola IM. Michała, podatki na Konwokacyi gieneralney Warszawſkiej uchwalone, na ufortyfikowanie Miaſta tego obrocono, za wiadomoſcią y dyspozycyą IMP. Marſzałka y Hetmana W. Koron. *Konfed. Gieneral. Warszaw.* A. 1674. f. 29. §. Miaſto Lwow.
- Item: Obſidibus* Miaſta tego aby Skarb Koronny *provideat, non excedendo ſummam* czterech tyſięcy złotych, poſtanowiono. A *liberationem* onych, tak P. Podskarbiego W. Koronnego, iako y P. Marſzałka y Hetmana W. Koron. ſtaniu porzuczono. *ibidem.*
- Toż Miaſto przy prawach y prerogatywach zachowuiąc, deklarowano, że w niezym *derogare* mu nie pozwolą, y względem goſcińcow y zkładow Kupieckich, takżę o niepodeymowaniu Poſtów cudzoziemſkich, nadane mu wolnoſci utwierdzono, y poſtanowiono, że do podatkow *Exactor* Ziemie Lwowſkiej, na Wiſnińſkim Seymiku obrany, *ex Magiſtratu Civitatis* ma mieć *adjunctum exactorem.* Ktorzy *fiſcalis exactionis rationem* na Seymiku oddać będą powinni. *ib.*
- Miaſtu Lwowu 2000. czerw. złt. teſtamentem W. Marka Matczyńſkiego Woiewody Ruſkiego, na emundacyą ſos legowane, aby ſkarb Koronny wyliczył, nakazano. Prawa, przywileie od Krolow nadane, y Konſtytucyami ztwierdzone, aprobowano. A. 1703. f. 19. Tit. Gratitude Miaſta Lwowa.
- Miaſto Lwow przy Prawach, Przywileiach *& circa Iura Depoſitoriorum* zachowano, y że by żaden z kupcow innych zkładow uzurpować, *ſub pœna* tyſiąca czerw. złt. *pro mutatione civitatens* warowano. *Poparcie Konfed. Sendom.* A. 1710. f. 74. Tit. Miaſta.

O żydach w tym Mieście. *vid. Tit. Żydzi.*

Miasto Merecz zniszczone od stanowisk, stacy y przechodow żołnierskich do lat sześci, *Merecz.*
salvis oneribus Reipubl. uwolniono, y Przywileie Miastu nadane aprobowano. A. 1655.
f. 32. *Tit. Miasto Merecz.*

Aprobowano tę Konstytucyą. A. 1661. fol. 31. *Tit. Miasto Grodno, Nowogrodek y Merecz.*

Miastu Miechowu rewizyą drog odprawioną aprobowano, y na naprawę tychże drog od *Miechow.*
konia po półgrozku pozwolono, wyjąwszy stan Szlachecki y ich poddanych A. 1647.
f. 10. *Tit. Miasto Miechow.*

Miastu Miedzyrzeczowi włokę Woytowską, y plac zdawna do niey należący, *à moderno* *Miedzy-*
Possessore wykupić pozwolono, y wiecznemi czas y inkorporowano. A. 1638. fol. 35. *rzech*
Tit. Inkorporacya placu y włoki Woytowskiej.

Miasta tego iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Miastu Mielnikowi toż Prawo służy *in perpetuum*, które Miastom, Chęcinom, Chełmowi *Mielnik.*
y Kazimierzowi dolnemu, na redintegracyą onych na Seymie A. 1677. nadane. A.
1678. f. 31. *Tit. Drobyczyna.* *vid. pomienione Miasta, Chęciny, Kazimierz dolny.*
W Mielniku iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Miasteczko Mikołaiow od podatkow wszelakich do lat czterech uwolniono. A. 1633. fol. *Mikołai-*
56. *Tit. Libertacya Miasta Mikołaiowa.* *ow.*

Miasta Mińska Uchwałę, na poprawę wałow swoich zruinowanych y bram, po groszu *Minjsk,*
od kopy, według szacunkow albo sum danych za domy y dwory ich; także po gro-
szu od kopy sum, które Mieszczanie, Żydzi, Tatarowie, Jurydyki, na zastawach y
majątnościach mają, aprobowano. A. 1654. fol. 35. *Tit. Obrona Miasta*
Minjska.

Toż od stanowisk, stacy, wydawania chleba, noclegow y przechodow żołnierskich,
także od wszelakich podatkow Rzeczyposp. (*excepto* Cel, Myt y Czopowego) do lat
czterech uwolniono. A. 1661. f. 30. *Tit. Miasto Minjsk.*

Temuż, iż *injuriâ belli* dawniejsze im oryginały Przywileiow poginęły, które w Przy-
wileiu *Confirmationis* od Krola I M. Iana Kazimierza na Koronacyi są wyrażone; ten-
że Przywilej *Confirmationis* aprobowano. *ib.*

W Mińsku aby odtąd nie były naznaczone konsystencye Woysku W. X. Lit. *salvis*
oneribus Hybernij; y Asygnacyi na konsystencyą wydanych to miasto akceptować *non*
tenetur. Rigorem Konst. 1676. y 1678. reasumowano. A. 1703. f. 31. *Tit. Reassumptio*
Konstytucyi.

Minjsk od konsystencyi Woysk W. X. Lit. Konstytucyami 1670. 1678. 1703. uwolnio-
ny, przy tych Konstytucyach zachowano. *Poparcie Konst. Sandom. W. X. Lit.* 1710.
f. 7. *Tit. Ubezpieczenie Miast Sądowych W. X. Lit.*

W Mińsku, podczas Trybunału, exakcy *viſtualium* zniezione *vid. Wilno* ad A. 1717.

Miasta Mińska dawne prawa aprobowano. A. 1717. f. 15. *Tit. Immunitas Miast.*

Tegoż iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Miasta Mohylowa Obywatelom Przywilej, z Kancelaryi W. X. Lit. na amnityą general- *Mohylow.*
ną wydany, *in toto* aprobowano. A. 1661. f. 28. *Tit. Miasto Mohylow.*

Temuż Miastu y Mieszczanom Przywileie, tak dawne iako y świeżo na tym Seymie
nadane, *in toto* ztwierdzono. Czego inne Miasta *in exemplum trahere* nie mają.
ibidem.

Toż Miasto od wszelakich ciężarow, wyjąwszy Cło solne, Czopowe y Myto Kro-
lewskie y Rzeczyposp. &c. do lat czterech uwolniono. *ib.*

Temuż *donativum* Kupieckie, na przeszłym Seymie uchwalone, na restauracyą zruinowa-
nych jego wałow, *cum ſcitu* Komisji Wileńskiej obrocone, odpuszczono. A. 1673. f. 20.
Tit. Miasto Mohylow.

Miasto Mozyr od stanowisk, przechodzenia Chorągwie y wszelakich exakcy żołnierskich *Mozyr.*
libertowano. A. 1676. f. 22. *Tit. Libertatio.*

Miasto Mścibow y Moleczadz przez ogień zruinowane, od wszelkich *in genere* podatkow *Mścibow.*
Rzeczyposp. y stanowisk żołnierskich (*previa inquisitione* przez Grody, w których *Moleczadz.*
te są Miasta, y za słusznym przez Mieszczany dowodem) do lat czterech uwolnio-
no. A. 1654. f. 36. *Tit. Pewne Miasta pogorzałe.*

Miasto Mścislaw, od podatkow Rzeczyposp. wszelakich y ciężarow żołnierskich, *non de-ro-* *Mścislaw.*
gando

gando Cłom y Mytom Krolewskim y Rzeczypoſp. do lat ſześciu uwolniono. A. 1652. f. 27. Tit. Libertacya.

Znowu do lat czterech, wyiawſzy Cła Krolewskie y Rzeczypoſp. A. 1661. f. 30. Tit. Miaoſto Krzyczew.

Tamże libera commercia Mieczczan Krzyczewskich bydź maią. vid. Tit. Miaoſto Krzyczew.

Mfzczonow Miaoſteczko Mfzczonow y Zator z Woytoſtwami, w Woiewodztwie Rawſkim w Ziemi Sochaczewskiej leżące, zdawna *in feudum perpetuum* Domowi Radzieiowskiich nadane, y ſumą dwu tyſięcy czerwonych złotych inonerowane, a potym *rerum viciffitudine* odpadłe, I M. Xdzu Michałowi Radzieiowskiemu Nominatowi Biſkupſtwa Warmińskiego, y Domowi iego przywrocono, y Przywiley, *in vim Confirmationis* ſtarych Przywileiow, z Kancelaryi Koronney wydać rozkazano. Tudzież Kwartę y Hybernę, przeciwko dawnym Prawom ſwieżo na pomienione Dobra włożoną, całe znieſiono. A. 1678. f. 33. Tit. Deklaracya Praw na Mfzczonowie.

Nakło. Miaoſteczkowi Nakłowi myta pozwolenie. vid. Tit. Miaoſteczko Uſzcie.

Newel. Miaoſto Newel. vid. Tit. Miaoſto Dżiſna.

Nieſwicz. Miaoſtu Nieſwiczowi Przywiley od Krola I M. Stefana na pewne wolności dany, a potym na Koronacyi Krola I M. Zygmunta Trzeciego potwierdzony, *in toto* aprobowano. A. 1595. f. 663. Tit. Aprobacya Przywileiu.

Toż dla pogorzenia, od wſzelkich *in genere* podatkow Rzeczypoſp. y ſtanowiſk żołnierzkich, *præviâ inquisitione* przez Grod, w którym to ieſt Miaoſto, y za ſłuſznym przez Mieczczany dowodem, do lat czterech uwolniono. A. 1654. f. 36. Tit. Prawa Miaoſta pogorzale.

A potym od ſtanowiſk, ſtacyy żołnierzkich y podatkow Rzeczypoſp. (okrom czopowego, także celi Krolewskich y Rzeczypoſp.) do lat czterech. A. 1661. fol. 31. Tit. Miaoſto Nieſwicz y Słuck.

Potym od celi y myt ſtarych y nowych w Koronie y W. X. Lit. do lat dwudziestu, nierozdzielnie po ſobie idących. A. 1670. f. 55. Tit. Approbatio.

Aprobowano tę wolność na drugim Seymie, ale wyiawſzy ſtare myta. A. 1673. fol. 19. Tit. Approbatio Prawa.

Znowu tę libertacyą reaſumowano. A. 1676. f. 14. Tit. Reaſumptio Libertacyi.

Temuż Prawa wſzyſtkie od Krolow Poſkich nadane, *in toto* wiecznie konfirmowano. A. 1670. f. 55. Tit. Approbatio Privilegiorum Miaoſtu Nieſwiczowi.

Znowu Przywileie temuż Miaoſtu ſłużące aprobowano. A. 1676. fol. 14. Tit. Reaſumptio Libertacyi.

Nowe Miaoſto. Nowe Miaoſto. vid. Tit. Korczyn.

Nowogrodek. Miaoſtu Nowogrodskowi, *reſpectu* niektorych defektow iego, za odeiſciem z iuryſdykcyi mieyſkiej nie mało placow y domow mieyſkich pod różne reguły, ulice pewne Zamkowe; mianowicie Kowaſką, Dubotowſką, Wileńſką, Bełczycką; z zwykłymi dochodami, według Przywileiow od Krolow, Zygmunta Trzeciego y Władyſława Czwartego, temu Miaoſtu nadanych, iako y według dekretu A. 1639. między Woiewodą Nowogrodzkim a tymże Miaoſtem ferowanego, *cum approbatione* tychże Przywileiow y dekretu, inkorporowano; *ſalvis proventibus oneribusque Reipubl. ac Menſe Regie*, *non derogando Privilegiis Privatorum ac Incolarum* tychże ulic, *cuiuscunque conditionis*. A. 1641. f. 29. Tit. Inkorporacya Ulic.

Toż *reſpectu* zruſtoſzenia iego, od podatkow (okrom placenia cła, myta y czopowego) na lat cztery uwolniono. A. 1661. fol. 31. Tit. Miaoſto Grodno, Nowogrodek, y Merecz.

Także od ſtanowiſk, ugod, *ſi quocunque titulo* mianowanych żołnierzkich y poſztarskich ciężarow, z Zydami y wſzytkimi Jurydykami. A. 1676. fol. 21, Tit. Miaoſto Nowogrodek.

Temuż Prawa, Przywileie, Konfirmacye, *generaliter*, iako y obywatelom *particulariter* ſłużące, *in toto* aprobowano. Ktorem doſyć czynić powinni we wſzytkich punktach, *ſub nullitate Privilegiorum*. ib.

Tamże Ratusz z Kamienice Wilhemowiczowſkiej transformowany, zwykły innych Miaoſt Ratuszow *immunitati* inkorporowana. ib.

Aprobowano potym tę Konstytucyą A. 1676. y od żołnierskich, iako y innych wszelkich ciężarów (*excepto hybern*) *in perpetuum* uwolniono. Prawa także y Przywileie, Mieszczanom y Cechom służące, ztwierdzono, a ieżliby iakie przeciwnie, *contra vim Legis sapiunt*, wypadły, annihylowano. A. 1678. f. 16. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

W Nowogrodku aby *abbin* nie były naznaczone konfystencye Woysku W. X. Lit. *salvis oneribus* Hyberny, y Asygnacyi na konfystencyą wydanych to miasto akceptować *non tenetur y rigorem* Konst. 1676. y 1678. reasumowano. A. 1703. fol. 31. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Nowogrodek od konfystencyi Woysk W. X. Lit. Konstytucyami 1670. 1678. 1703. uwolniony, y przy tych konstytucyach zachowan. *Poparcie* Konst. Sendom. W. X. Lit. A. 1710. f. 7. Tit. Ubezpieczenie Miast Sądowych W. X. Lit.

W Nowogrodku podczas Trybunału exakcyę *viſualium* znieſione. *vid.* Tit. Wilno ad A. 1717.

Nowogrodek iako *domicilium* Trybunałów W. X. Lit. od hyberny y konfystencyi uwolniono, *inherendo constitutionibus Annorum* 1659. 1676. 1710. *abusus* 1710. *præjudicia* temu miastu czynione znieſiono, *circa præſcriptam indemnitate* one z Jurysdykcyą Woytowſką *inviolabiliter* zachowano, y od Hyberny na zawsze one uwolniono. K. Lit. 1717. f. 15. Tit. Immunitas Miast.

W Miasteczku Nowymtargu zkład soli y ołowiu postanowiono; *salvis juribus* 1710. *one-Nowytarg. ribus Reipubl. 1710. Equeſtris ordinis, 1710. juribus Civitatis Cracoviensis.* A. 1638. f. 37. Tit. Zkład.

Tamże zkład winny postanowiono. A. 1643. f. 18. Tit. O wywożeniu wina.

Miastu Olkuszowi taż Konstytucyą *libertationis* od ciężarów żołnierskich służy, która Miastu Wieliczce. A. 1633. f. 46. Tit. Libertacya Miasta Wieliczki. Olkusz.

To tylko tu przydano, aby Gornikom Olkuskim wolno było, wiecznemi czasy mieć, dla łatwieyszego przewidowania sobie żywności, wolnicę, y onę przez cały rok odprawować. *ib.*

Reasumowano tę Konstytucyą, y P. P. Hetmanom, aby żołnierzow prawu temu zprzeciwiających się karali, zlecono. A. 1658. f. 58. Tit. Miasta nasze.

Tamże stanowisk y stacyi znowu zakazano *in perpetuum, sub pena Infamie.* O co *forum cum contraventoribus* w Grodzie, w którym Olkusz został, *sine appellatione.* A. 1635. f. 40. Tit. Wolność od stanowisk żołnierskich.

Tamże od stanowisk żołnierskich ochrona. *vid.* Tit. Dobra Ekonomiczne.

Y znowu. A. 1659. *vid.* Tit. Woysko.

Toż od akcyzy drzewa, do sępiowania gor, węgla, popiołów, y do palenia gleyty y ołowiu należącego, uwolniono. *ib.*

Miastu Omlowi libertacyą od podatkow y wszelkich exakcyi, do lat czterech daną prorogowano. Podymne jednak na zapłatę woysku na teraźniejszy Sejmie uchwalone wydać powinno. A. 1670. f. 55. Tit. Respectus Omla. Omeł.

Miastu Opalinowi toż *per omnia* Prawo służy, które *in* A. 1678. nadano Miastu Hrubieszowi. Opalin.

W Opatowie iarmarki. *vid.* Tit. Iarmarki.

Miastu Opocznu łaki do Starostwa odiete, *de speciali consensu* Starosty tamecznego, *ad pristinum usum* Mieszczan, tak iako ich zdawna używali, przywrocono. A. 1613. f. 11. Tit. Przywrocenie łak. Opatow. Opoczne.

Tegoż iarmarki. *vid.* Tit. Iarmarki.

Miastu Orszy, *respectu* zpuszczenia iego, libertacyą od poboru łanowego, szosowego y czopowego, do lat czterech dano. A. 1611. f. 46. Tit. Miasto Orsza. Orsza.

Toż dla pogorzenia, od wszelkich *in genere* podatkow Rzeczypoſp. stanowisk żołnierskich (*præviâ inquisitione* przez Grod tameczny, y za słuſznym przez Mieszczany dowodem) do lat czterech uwolniono. A. 1654. f. 36. Tit. Pewne Miasta pogorzałe.

Znowu od podatkow publicznych, excypuiąc Cła Krolewskie y Rzeczypoſp. tym, którzy nie są popaleni. A. 1661. f. 29. Tit. Miasto Orsza.

Temuż Prawa y Przywileie, tak dawne iako y świeże, *in toto* aprobowano. *ibidem.*

Toż od stanowisk, ugod, 1710. *quocunque titulo* mianowanych żołnierskich y pocztarskich

- skich ciężarów, z Żydami, z wszystkimi Jurydykami libertowano. A. 1676. fol. 21. Tit. *Miaſto*.
- Ostrog.** Miaſtu Ostrogowi, tak Chrzeſćcianom iako y Żydom, Prawa y Przywileie od Krolow nadane *in toto* aprobowano. A. 1678. f. 27. Tit. *Approbatio Praw*.
- Ostrożec.** Miaſto Ostrożec, w Woiewodztwie Wołyńskim leżące, do lat ośmiu *rigore* Konſt. 1678. o Pogorzelcach od wszelkich Rzeczypoſp. Podatkow uwolniono. A. 1690. fol. 20. Tit. *O Pogorzelcach*.
- Oświęcim.** Miaſtu Oświęcimowi zkład na ołów Xiążę *Mieſzko Opolſki*, y Pan *Cieſzyński* Przywileiem *de data* A. 1291. nadali. A Xiążę pomieniony y pożytek, który miał z ołowiu, na pożytek Miaſta tego oddał, y *marcam argenti uſualis* z przekupniow albo z praſołow ſolnych, którą z zwyczaju płacili na rok. Potym to Krol Kaſimierz *de data* A. 1454. na wieczne czasy potwierdził. Co y teraz *approbatur*. A. 1565. fol. 110. Tit. *Miaſto Oświęcim*.
- Po ſol nie ma nikt ieżdżić tylko na zkład tameczny, y Oświęcimia nie miać, *ſub pænâ confiscationis ſoli*, ktorey połowica Zamkowi, a druga Raycom Oświęcimskim, na poprawę Miaſta *cedere* ma. *ib.*
- Soli, zwłaszcza w bałwanach zupełnych, nie godzi ſię nikomu, żadnym obyczajem, z granic Korony Polſkiey do Śląſka y Morawy inſzemi drogami wywozić, ieno przez Oświęcim, pod utraceniem teyże ſoli. W czym Staroſtowie, Oświęcimſki y Zatorſki, Oświęcimiany zachować, y gdyby tego potrzeba była, bronić mają. *ib.*
- O tymże inſzy nowy Przywilej *de* A. 1565. dany aprobowano. *ibidem*. fol. 111. §. *Ch. Oświęcimianie*.
- Reaſumowano to Prawo *in toto*, *cum pænâ* utracenia ſoli. A. 1647. fol. 10. Tit. *Zkład ſolny*.
- Znowu o tymże, to ieſt: względem zkładu ſolnego; także wywożenia y przywożenia towarow z Śląſka do Korony, y z Korony do Śląſka, Przywileie A. 1565. & 1647. *in toto* wiecznemi czasy aprobowano. A. 1667. fol. 22. Tit. *Cło wodne od ryb*.
- Parczow.** Miaſta Parczowa zkład na ſol Ruſką, którą z Belza y Kraſnegostawu przywożą; *sine præiudicio aliorum deſoſitoriorum*. A. 1565. f. 114. Tit. *Miaſto Parczow*.
- Petrykowicze.** Miaſto Petrykowicze, od podatkow Rzeczypoſp. do lat ſześci uwolniono, pod którą wolność Cła Krolewſkie y Rzeczypoſp. podpadać nie mają. A. 1649. fol. 44. Tit. *Szafunek*.
- Pieſzczaciec.** Miaſteczko Pieſzczaciec w Woiewodztwie Brzeſćkim, dla pogorzenia, od płacenia łanowego ſzoſowego, czopowego y czynſzow do lat czterech uwolniono. A. 1613. f. 47. Tit. *Miaſteczko Pieſzczaciec*.
- Pilzno.** Miaſtu Pilznu myta po groſzu od konia y wołow kupieckich pozwolono. Który podatek na ſamę poprawę grobel y moſtów obracać mają, *ſub amiſſione ejusdem telonei; ſalvis libertatibus Nobilium ac ſpiritualium*. A. 1647. fol. 12. Tit. *Aukcyja Moſtowego*.
- Pińczow.** Miaſteczko Pińczow wolnoſćiom zwyczajnym, iakie inſzym Miaſtom ſłużą, wedle Przywileiu na to im danego, przypiſano. A. 1611. fol. 31. Tit. *Miaſteczko Pińczow*.
- Pińſk.** Miaſtu Pińſkowi Prawa, Przywileie wſzystkie, od Krolow Polſkich *legitimè* nadane, y dekreta *in toto* aprobowano. A. 1641. fol. 35. Tit. *Miaſto Pińſk*.
- Tamże aby Obywatele Miaſta tego, y Żydzi, y wszelakich iuryſdykcy ludźie, także włoſć tameczna, wał reformowali, y municyą nieodwłocznie erygowali, nakazano. A. 1652. f. 25. Tit. *Municya Pińſka*.
- O tymże. *vid.* Tit. *Laudum Powiatu Pińſkiego*. A. 1673.
- Toż Miaſto od ſtanowiſk, ſtacy, chlebow wybierania, noclegow y przechodow żołnierzkich, także od wszelakich Rzeczypoſp. podatkow (wyiawſzy cła, myta y czopowe) do lat czterech uwolniono. A. 1661. f. 30. Tit. *Miaſto Mińſk, Pińſk*.
- Toż znowu od przechodow, konſyſtency, noclegow, popaſow y od wſzystkich (wymiać chleby zimowe) ciężarów żołnierzkich, tak Mieſzczan iako y Żydow, libertowano; y Jarmarki w tym Mieſcie, podług Praw iego, zwiędzono. A. 1678. fol. 20. Tit. *Miaſto Pińſk*.
- Toż Miaſto przy konſtytucyach 1659. 1676. zachowano. K. Lit. 1717. fol. 15. Tit. *Immunitas Miaſt*.

- Miaſta Piotrkowa Wzrędu, w dochodzeniu krzywd, takież prerogatywa, iako y Krakowa. (*vid. Piotrkow. Krakow.*) A. 1611. f. 10.
- Tamże obywatelom tym, którzy przez ogień y żołnierza zkonfederowanego *damna paſſi ſunt*, od podatkow wſzelakich, na tym Seymie poſtanowionych, prorogacyi do lat dwu, po expirowaniu pierwſzey wolnoſci, pozwolono. A. 1616. fol. 34. Tit. Prorogacya wolnoſci.
- Tamże żeby nikt nie ważył ſię, ani murować, ani budować, bliżej murow y wałownad tyſiąc krokow, Komisarzom, żeby tego przeſtrzegli, zlecono. *vid. Tit. Rewizya.*
- Tamże aby rewizya armaty y municyi y Kłaſztorow była, poſtanowiono. *vid. Tit. eodem Rewizya.*
- Toż od ſtanowiſk, ſtacyy, wiecznie uwolniono, *cum interpoſitione pœna infamie in contravenientes.* O co *forum* w właſnym Grodzie Piotrkowskim. A. 1635. fol. 40. Tit. Wolnoſć.
- Toż znowu z Przedmieſciami od wſzelakich *universaliter* ciężarow żołnierzkich, *excepto* hybern y przedmieſć płacenia, takież od wſzelakich aſygnacyy y ſtanowiſk nazawſze uwolniono. A. 1676. f. 39. Tit. Miaſto Piotrkow.
- Tegoż Prawa, *immunitates* y Przywileie wſyſtkie, *in toto* aprobowano. A. 1677. fol. 25. Tit. Miaſto Piotrkow.
- Toż od ſtanowiſk żołnierzkich uwolniono; ſtacye jednak na ludźie Woiewodztwa ſwego, równo z drugimi wydawać ma. A. 1652 f. 12. §. A Miaſta.
- Tamże w Mieſcie y na przedmieſciach, Kamienice y Dwory Szlacheckie, od ſtanowiſk Deputackich uwolniono. Ktorych Staroſtowie y ich Wzrędnicy naznaczać nie mają, *ſub pœna quingentarium marcarum, in iudicio Tribunalitio ex Regeſtro Officii vindicanda.* A. 1654. f. 13. Tit. Deklaracya płacenia podatkow.
- Temuż Woytoſtwa tameczne, na poprawę murow, *per appendicem* inkorporowano. A. 1633. f. 52. Tit. Xiąg Seymowych Trybunałſkich.
- Ala Konſtytucya A. 1647. O Woytoſtwach, *znoſi takowe inkorporacye.* quod *vide* Tit. Woytoſtwa.
- Z woytoſtwa pomienionego penſyą pozwolono Dominikanom Piotrkowski. *vid. T. Kłaſztor Dominikanow Piotrkowiſkich.*
- Miaſtu Piotrkowu, za dotrzymanie *tempore hoſtilitatis* Xiąg Trybunałſkich, Prawa *Anorum* 1635. y 1677. aprobowano, y to Miaſto z Przedmieſciami od ſtanowiſk, Hybern, wytchnienia, y innych *in genere* woyskowych ciężarow, równo z Miaſtem Lublinem, *in perpetuum* uwolniono. A. 1703. f. 14. Tit. Bezpieczeńſtwo Xiąg.
- Piotrkow, *juxta* Konſt. 1635. 1677. § 1703. od Hybern y uwolniono. *Poparcie Konfed. Sendom.* A. 1710. f. 75. Tit. Miaſta.
- W Piotrkowie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*
- Tamże nie wolno piw przywożnych ſzynkować. *vid. Tit. Piwo.*
- Miaſtu Plockowi pozwolono cła od furmanow y Kupcow, wiecznemi czaſy, po półgroſzku, na poprawę brukow. A. 1616. f. 34. Tit. Brukowe Miaſta Plocka. Plock.
- Toż przy Prawach zachowano; *ſalva exſolutione* hybernorum, § *onerum* Reipubli. A. 1677. f. 26. Tit. Miaſto Plock.
- Toż od wſzelakich ſtacyy, konſyſtencyy, przechodow y agramacyy żołnierzkich, do lat dziesięci libertowano. *ib.*
- W Mieſcie Plocku nie godzi ſię w kamienicach y domach Kłaſztornych, Kościelnych y Szlacheckich, piw y gorzałek ſzynkować, oprócz mieyſkich. *vid. Tit. Piwo.*
- Ani w Płońſku, w domach Szlacheckich y Kłaſztornych. *vid. Tit. Piwo.* Płońſk.
- Miaſto Podhayce od wſzelkich Rzeczypoſp. podatkow (oproc cel Koronnych) do lat dwu naſtu uwolniono. *Eâ tamen conditione*, aby tam zbiegłych poddanych, *ad requiſitionem* kaźdego, wydawano. O co *forum* w Grodach tamecznego Woiewodztwa, *juxta Proceſſum* Woiewodztwa Wołyńskiego. A. 1677. f. 25. Tit. Miaſto Podhayce. Podhayce.
- Miaſta Podoliniec na Spisz Przywilej, na zkład wſzelakich towarow y zkaźkolwiek przywiezionych, *ad beneplacitum* pokazało. A. 1565. fol. 111. Tit. Miaſto Podoliniec. Podoliniec.
- Approbatum*; a Staroſtowie mają go *ad executionem* przywoźzić. *ib.*
- Tegoż Miaſta wolnoſć od podatkow. *vid. Tit. Miaſta Spiski.*
- Miaſto Połock od wſzelakich podatkow publicznych (*excepto* troyga podymnego, cel y czopowego teraz uchwalonego) do lat czterech uwolniono. A. 1667. fol. 68. Tit. Opatrzanie. Połock.

Poniec. Miaſta Ponieca liſt ieden od Krola Alexandra *de data 1504.* y Krola Władysława w nim inferowany, *ſub data 1398.* na to: aby na *Srzem y Poniec* kupcy do Śląska ieżdżili, y cło we *Srzemie* Wielkopolſcy po cztery pieniądze od kaźdego konia, a w *Poniec*u po poł groſzku, z inſzych zaś Prowincyi obywatela po poł groſzku, a od bydłęcia po ſześci pieniędzy płacili. Drugi liſt od Krola Władysława wtorego *de data 1441.* na to: aby kaźdy z Wielkiej Polſki płacił po poł groſzku, a *extranei* po groſzu, y na to, żeby Kupcy ku Śląskowi nie ieżdżili, ieno przez Poniec, *ſub amiſſione omnium mercium.* A. 1565. fol. 115. Tit. Miaſto Poniec.

Tamże iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Poznań. Miaſta Poznania zkład tym ſpoſobem: kaźdy Kupiec, przekupień, furman, z Litwy, Ma-zowſza, z Śląska, z Ruſi, y ze wſzytkiego Kroleſtwa, powinien iachać z ſwym to-warem do Poznania, y tam z nim przez trzy dni ſtać. A ieźliby go tam nie prze-dał, potym zapłaciwſzy cło, wolno mu z nim, gdzie chce, iachać; *ſub pœna confiſcationis omnium bonorum ſuorum, in contrarium facientes.* A. 1565. fol. 114. Tit. Miaſto Poznań.

Przywilej tego Miaſta, w ktorym drogi Kupieckie opiſano. *vid. Tit. Drogi.*

Tegoż zkład, wedle Praw y Przywileiow iego, *in toto* zachowano. A. 1588. fol. 488. Tit. Zkład Poznański.

Toż od podwod wiecznemi czaſy uwolniono. *ibid. fol. 487.* Tit. Libertacya od Podwod.

Temuż pozwolono do lat dzieſiąci *exactionem* od piwa y od win, na poprawę muni-cyy mieyſkich y murow około Miaſta &c. *ibid. fol. 488.* Tit. Poprawa Miaſta Poznania.

Gdy te lata wylży, Komisarzow naznaczono było, aby Mieſzczanom mieyſce poka-zali, kędyby te pieniądze, na poprawę y municyą Miaſta, nayſłuſzniej wyłożyć ſię miały. Ktorą municyą począć kazano od Zamku Poznański: ku bramie Wrocław-skiej, z uczynieniem przekopu do obrony Miaſta, y budowania baſzty nowej, y mury ſtare naprawić. A o tym wſzytkim zawiadować mają przerzeczeni Komisa-rze, y po wykonaniu tego, rachunku doſtatecznie wyſłuchać, a potym dać o wſzytkim Krolowi doſtatecznie ſprawę. A. 1598. fol. 705. Tit. Poprawa Miaſta Poznania.

Znowu Komisarze naznaczeni do wyſłuchania rachunku; a poprawa, zacząwſzy ią od Zamku, kończyć ſię ma w murach właſnie mieyſkich, a nie zamkowych, za do-kładem y dozorem tychże Komisarzow. A. 1611. fol. 15. Tit. Mieſzczan Poznań-skich rachunek.

Do Komisarzow, z przeſzłego Seymu naznaczonych, *deputatur* y P. Kaſztelan Poznań-ski. A. 1613. f. 8. Tit. O Rachunkach.

Mieſzczanom Poznańskim w Radzie mieyſkiej będącym, wolno dochodzić gwałtow, iako y Krakowu. *vide Krakow.*

Temuż Miaſtu dekret Krola Augusta w Warszawie A. 1571. między Mieſzczany Po-znańskimi a I MP. Staſławem Hrabią z Gorki, potym Woiewodą Poznańskim, wſi Krolewskiej Ratay Dzierzawcą ferowany, *in toto* aprobowano, y wſzelkie *impe-dimenta* y zatrudnienia, exekucyą iego hamujące, znosząc nakazano, aby był do exe-kucyi ſwoiej *per conſignationem ex nunc limitum, & intromiſſionem in jus perpetuita-tis* przywieziony. *Salvo* iednak *jure advitalitio poſſeſſori moderno manente*, tak, że po ſmierci iego dopiero *poſſeſſio plenaria actualis* tych Dobr *cum reliqua judicate rei executione, ipſo faſto* przypadać ma Mieſzczanom, *tanquam legitimis heredibus eorundem bonorum.* A. 1598. fol. 700. Tit. Exekucya dekretu.

Temuż Miaſtu dobra, ktore od niego odpadły, odkupić pozwolono. A. 1677. f. 25. Tit. Miaſto Poznań.

Temuż młyny Krolewskie przy Poznaniu, ieden za czarnymi Mnichami, a drugi za bramą Wrocławską, leżące, wiecznemi czaſy inkorporowano. Z ktorych na kaźdy rok powinni do Zamku Poznańskiego płacić, y ſkutecznie oddawać pſzenice mał-drow pięć, a rzy albo żyta małdrow dwadzieſcia y dwa, miary Poznańskiej. W czym iednak ma bydź baczenie *in legalibus impedimentis*, pogorzenia, albo znaczney ſzkody, przez powoźd niezwyčajną. A Kwarty do Rawy, iako przedtym z tych młynow nie dawano, tak też na potomne czaſy Miaſto to dawać nie ma. Jako o
tytu

tym szerzey Przywilej Krolewski y postanowienie z Gienerałem Wielkopolskim ma w sobie. A. 1589. fol. 535. Tit. Miyny Poznańskie.

Toż od stanowisk y stacyy wiecznie uwolniono; *cum interpositione pæne infamie in contravenientes Legi præsentis.* O co forum w Grodzie wlaſnym Poznańskim. A. 1635. fol. 40. Tit. Wolność.

Toż Miasto z iego Miastami przyległemi y przedmieściami, przy dawnych Libertacyach y Konstytucyach zachowując, od stanowisk, stacyy łanowych wizerakich, wolne bydź deklarowano. A. 1652. fol. 12. § A Miasta.

Toż Miasto, aby caley Rzeczypoſp. koſzttem *Præſidium* miało, postanowiono. A PP. Hetmani ordynować mają, żeby tam *sufficientia* armaty, prowiantu, prochow, kul, lontow, zawzię była z Skarbu Rzeczypoſp. &c. A. 1658. fol. 35. Tit. Fortece Rzeczypoſp. § Tit. 39. Tit. Miasto Poznań.

Tegoż Miasta koſzt, któryby, *in caſu* Poſpolitego ruſzenia, na wyprawę wozow *cum apparatu*, według dawnych praw łożyć mieli, na prochy, ołow, lonty y inſze *requisita*, obroć Mieſzczanom tamiecznym kazano. Ieżliby iednak Poſpolitemu ruſzeniu wychodzić daley z Woiewodztwa przyſzło; tedy do wyprawy tey wozow *cum apparatu*, według dawnego zwyczaju, należeć powinni. A. 1655. fol. 10. Tit. Afekuracja Miasta Poznania.

W tymże Mieſcie aby żaden, *cujuscunque ſtatûs & conditionis*, gruntu ſwego, na którymby wał albo ſzańc ſypać przyſzło, nie bronił, postanowiono. A Vrzãd Mieyſki na tę municyã podatek iakikolwiek *à viſtualibus* złożyć powinien. Co iednak *afficere* nie ma przyjeżdżających na targ ze zbożem *& cum oleribus.* *ibid.*

Temuż Miastu Przywileie, ieden od Krola I M. Iana Kaźmierz na moſłowe od furmanow y Przekupniow, a drugi od Krola I M. Władysława Czwartego, nadane, *in toto* aprobowano. A. 1658. fol. 39. Tit. Miasto Poznań.

Toż afekuirowano, że ſuma dwudzieſtu tyſięcy złt. Połſkich *Sierocza*, którą Mieſzczanie na potrzebę Rzeczypoſp. z Ratusza Poznańskiego dali, Woiewodztwom Wielkopolskim na przyſzłej Komiiſyi, z teraźnieyſzych podatkow przyięta, y wſumę dwudzieſtu y połzoſtu Poborow potrącona będzie. *ib.* Tit. Afekuracja Poznańska.

Toż ſamo w murze, przy dawnych prawach zachowując, od hyberny uwolniono, y aſygnacyã na nie, przy teraźnieyſzey dyſtrybućie wydanã, abrogowano, y aby napotym takie aſygnacye nie wychodziły, warowano. A. 1677. fol. 25. Tit. Miasto Poznań.

Tamże aby na budynek moſtu wielkiego, y na wieżã ratuszną przez piorun ztraconã, Mieſzczanie podatek do lat czterech w Mieſcie ſobie uchwalili, bez uſzczerbku podatkow Rzeczypoſp. pozwolono. Z czego rachunek przed Staroſtã, albo iego Surogatorem Poznańskim, czynić powinni. *ibid.*

W tymże Mieſcie Krola Strzeleckiego Prawa y Przywileie, tak dawne iako y teraźnieyſze, *in omnibus punſtis* aprobowano; wyiãwſzy Cła Rzeczypoſp. *ibid.*

Mieſzczanom Poznańskim w Radzie będącym, A. 1581. Konstytucya ſłuży *ratione* tumultow, która y Krakowskim. *vid. ſupra Krakow.*

Co o fortyfikacyi tegoż Miasta Woiewodztwa Wielkopolskie warowały. *vide Tit. Woiewodztwa.*

Toż w Konfederacyã gieneralnã *ſub Interregno*, po abdykacyi Krola I M. Iana Kaźmierz, przyięto, y przy Prawach dawnych zoſtawiono. Confzderat. General. Varſav. A. 1668. fol. 21. § Miasto Poznań.

Po ſmierci zaſ Krola I M. Michała, aby iako pod przeſzłe *Interregnum*, tak y teraz, *præſidium* to Miasto trzymało, *ſub panis* w Sądach Kapturowych tegoż Woiewodztwa *irrogandis*, postanowiono. Confzderat. General. Varſav. A. 1674.

Miasto Poznań przy Prawach, Przywileiach *& circa Jura Depositoriorum* zoſtawiono, y żeby żaden z kupcow innych zkładow uzurpować, pod winã tyſięca czerw: Złt. *pro munitione Civitatensî*, warowano. 1710. Poparcie Konf. Sendom. fol. 74. Tit. Miasto.

Poznańskie Przedmieſcia przez dwoiakã Konstytucyã 1635. y 1652. od Lezy y Łanow uwolnione, aby Hybernie y Lezom nie podlegały, deklarowano, ale żeby Skarb Kor. aſygnacye do wſiow y ſolwarkow tegoż miasta Poznania, a nie do Przedmieſc Poznańskich poſyłał, postanowiono, y toż miasto z Przedmieſciami przy dawnych

wnych Prawach y Przywileiach zachowano. 1717. f. 72. Tit. Przedmieſcia Poznańskie.
Toż Miasto *circa antiqua Jura & Privilegia* konſerwowano. 1726. f. 19. Tit. Wykupno
Starostwa Drabymſkiego.

Tamże piw nie wolno obcych na wyſzynk przywozić. *vid. Tit. Piwo.*

Tegoż Miasta Iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Przasnyſz. Miasta Przasnyſza Vrzednikow y Przysiężnikow prerogatywa taka, w dochodzeniu gwałtow,
iako y Krakowa. A. 1611. fol. 10. Tit. Bezpieczeństwo.

Przemysł. Miastu Przemysłowi bezpieczeństwo tymi sposobem: aby Starosta tameczny z swa-
wolnych (pod pretextem żołnierza służebnego w Przemyslu y na przedmieſciach ie-
go y w majątnościach mieyskich przemieſzkujących, rozmaite gwałty, niaizdy,
wydzierſtwa czyniących, ſtacye wybierających, w bębny biiąc drugich do siebie
przywabiających) exekucyą czynił, za odnieſieniem ludzi ukrzywdzonych, y aby
przy Mieſcie bawić ſię im zabraniał. A. 1609. fol. 906. O ludziach ſwawolnych,
Miaſt &c.

Toż iako opatrzyć obiecano? miałeſ *supra.*

Toż od ſtanowiſk, przechodow y ſtacyi żołnierzkich uwolniono. A. 1655. f. 32. Tit.
Obrona domowa.

Reaſumowano tę Konſtytucyą. A. 1658. f. 44. Tit. Miasto Przemysł.

Znowu reaſumowano *superiora*, y *forum contra contumaces* w Trybunale naznaczono.
A. 1659. fol. 41. Tit. Miasto Przemysł.

O Zydach tamecznych. *vid. Tit. Zydzi.*

Tamże Iurysdykcyi wſzyſtkich goſpodarze *Magistratui Civili ſubefſe*, y we wſzyſtkim,
co ſię tknie porządku do obrony podczas trwog wſzelakich, poſłuſzni bydź powinni.
ibid.

Tamże w Mieſcie y na Przedmieſciach, y po wſzyſtkich Iurysdykcyach, y wſiach do
Starostwa tego należących, wſzyſtkie ſzynki, *in damnum & praedudicium* prowentow
y Praw Starostwa Przemyskiego wniesione, zniesiono. A ktoby tey Konſtytucyi
przeciwnym był, *tam publice quam privatim*, ma podpadać *sub rigorem* Konſtytucyi,
A. 1659. Tit. Afekuracya Miast naſzych y wſzelakich prowentow publicznych (miałeſ
to *supra* o Miastach *in communi*) y takowego kaźdego Starosta tameczny Sądowy,
będąc od Administratora Starostwa Przemyskiego *officioſe requiſitus*, powinien być
dźie, *per Officium ſuum Caſtrenſe*, *sub pœna* o niedbałych Starostach, *ad instantiam*
Starosty Przemyskiego, w Trybunale, *inter cauſas fiſci*, *toties quoties repetenda*, *ſi-*
ne intermiſſione exekucyą czynić. A. 1661. fol. 33. Tit. Securitas Dzierzawy Sta-
rostwa Przemyskiego.

Temuż Miastu Konſtytucye, *que ſupra*, A. 1655. 1658. & 1659. ſłużące reaſumo-
wano. A na rzemieſlnikow niecechowych, Vrząd Grodzki Przemyski, gdy od Ce-
chow na delaćie będą podani, a żeby pobory płacili, *ſerio* ma *animadvertere*. A. 1667.
fol. 29. Tit. Miasto Przemysł.

Temuż myto po grolzu od konia ſurmańskiego y kupieckiego, a od wołu w woźie
idącego po ſzelagu, na naprawę brukow, moſtow y drog, tak w Mieſcie ſamym, iako
y po Przedmieſciach okolicznych, poſtanowiono; obowiązuąc Magistrat tame-
czny mieyski, aby tę naprawę iak naylepſzą z tey exakcyi zawſze trzymał; *sub pœna*
duplici quatuordecim marcarum, *coram Iudicio Terreſtri*, *vel Officio Caſtrenſi*, *ad in-*
ſtantiam cuiuſvis, *ſine appellatione*, *vindicanda*. A Starosta tameczny reraz y napo-
tym będący, albo Vrząd iego Grodzki, aby to Prawo de exekucyi z wygodą poſpo-
litą przychodziło, y zachowane było, y żeby Magistrat tego prowentu na co inſzego
nie obracał, przeſtrzegać ma. A. 1676. f. 40. Tit. Naprawa Drog.

Na Rzece Wiarze pod Przemyslem moſt. *vid. Tit. Moſty.*

Toż Miasto z przedmieſciami w okoliczności ſwoiej, od hyberny żołnierzkiej, we-
dług Konſtytucyi A. 1659. uwolniono. A. 1677. fol. 24. Tit. Miasto Lublin y
Przemysł.

Toż Miasto porownane Miastom, Krakowu, Lwowu, Poznaniowi, tak zſtrony do-
chodzenia krzywd oſob na Vrzędzie Radzieckim y Przysiężniczym będących, iako y
zſtrony wolności od podwod y koni dawania. A. 1589. f. 534. Tit. Przemysł.

Tamże iatki od Koſciola OO. Franciszkanow gdzie indziej, *cum omnibus oneribus*,
przeniesione bydź mają. A. 1638. f. 38. Tit. O przenieſieniu.

Miaſtu Przeworſkowi zkład winny pozwolono, y wſzyſkie Przywileie od Krolow Polſkich Przeworſk nadane, *in toto* aprobowano. A. 1677. fol. 41. Tit. Miasto Przeworſk.

Tegoż iarmarki. *vid.* Tit. Iarmarki.

Miaſtu Puckowi y Mieſzczanom tamecznym niektorym zoſobna, na pewne grunty dane Puck. Przywileie aprobowano. A. 1659. f. 32. Tit. Aprobacya Przywileiow.

Miaſtu Pułtuſkowi, dla pogorzenia, od wſzelakich podatkow ieſzcze Libertacyi do lat dwu Pułtuſk. pozwolono, a to rachuiąc od tego czaſu, kiedy im pierwſza wolność nadana wyni-
dzie. A. 1616. f. 38. Tit. Libertacya Pułtuſka.

Miaſta Radomia Przywilei taki, iako y Poznania, pod tąż datą, w iednę ſłowa, y na ta- Radom. koweż drogi. A. 1565. f. 112. Tit. Miasto Radom.

Miaſto Rawa *vigore* Konſtytucyi 1678. o Pogorzelaach do la 8. od wſzelkich Rzeczypoſp. Rawa. podatkow uwolniono. A. 1690. f. 20. Tit. Miasto Belz.

Miaſtu Rawiczowi Przywilei, na zkład przedze y lnu ſłużący, wiecznie aprobowano. A. Rawicz. 1638. fol. 35. Tit. Miasto Rawicz.

Rubieſzow *vid.* Hrubieſzow.

Rubieſzow
Ryga.

Miaſtu Rydze warowano, iż długi, ktore ma u Szlachty, poſt recuperationem z ręki nie- przyiaćielskich Inſtant, z dobr teyże Szlachty mają im bydź, za iaſnym y ſprawiedli-
wym dowodem, *ante omnia* płacone. A. 1601. f. 763. Tit. Miasto Ryga.

Za dotrzymanie wiary, nagrodę y wdzięczność im obiecano, y Prawa y Przywileie onych *in toto* aprobowano. A. 1611. fol. 18. Tit. Miasto Ryga.

Y Konſtytucyą A. 1601. o długach Miaſtu temu ſłużącą, wcale zachowano. A. 1616. fol. 10. Tit. Miasto Ryga.

Gratificationis cauſa dano im Dzierzawę, Vxkiel y Kiercholm, do lat dwudzieſtu, kto-
re *computari* mają po wyſcię Prawa ich na to dawnego; *ſalvis iuribus Eccleſie Ro-
mane & Reipubl.* y z tą kondycyą: aby tam żadnych fortec y *propugnacula* nie za-
kładali. A. 1620. fol. 15. Tit. Miasto Ryga.

Tegoż Miasta iarmarki. *vid.* Tit. iarmarki.

W Mieſcie Rzeſzowie pozwolono zkładu win y ryb, za zwyczaiem y prawem innych Rzeſzo w. takich zkładow. A. 1633. f. 48. Tit. Zkład.

Temuż wſzyſkie Przywileie, od Krolow Polſkich nadane, *in toto* aprobowano; *ſalvis
oneribus Reipubl.* A. 1677. f. 26. Tit. Miasto Rzeſzow.

Temuż zkład winny pozwolono. *ibid.*

Tegoż iarmarki. *vid.* Tit. iarmarki.

W Rymanowie zkład wina. *vid.* Tit. Wino.

Rymanow.
Sambor.
Sanok.

W Samborze zkład wina. *vid.* Tit. Wino.

Miaſto Sanok *vigore* Konſtytucyi 1678. o Pogorzelaach, od wſzelkich Rzeczypoſp. po-
datkow do lat 8. uwolniono. A. 1690. f. 20. Tit. Miasto Belz.

W Szarogrodzie zkład win y miodow wołſkich. *vide supra.* Kamieniec Podolſki. Szarogrod

Miaſta Sądecza Przywilei na zkład ſoli Bocheńſkiey, takim ſpoſobem: aby iuż nie Spi-
ſzanie, ale Mieſzczanie Sądeccey, ci tylko, ktorzy mieyſkie Prawo mają, ſol prze-
ręczoną, za takim płaceniem y pieniądźmi, iako przez Spiſkie Miasta była płacona,
w Zupach Bocheńſkich kupowali, y onę do Sącza wożili, y tam ją zkładali, y doſta-
tek ie y, tak Spiſzanom, iako y innym wſzyſtkim zawždy gotowali, przedawali, albo
za inne towary przemieniali. Tamże, nie gdzie indziej żelazo, miedź y inna ſpiża,
formowana y nieformowana, ktorą z dolnych krajow Węgierſkich wwozić do Polſki
będą, zkładana y przedawana bydź ma; pod areſtowaniem y utraceniem tych rze-
czy, ktorzyby daley niź do Sądecza, y krzywemi drogami, ku ſzkodzie zkładowi Są-
deckiemu ieżdżili. A. 1565. fol. 110. Tit. Miasto Sądeckie.

Temuż Miastu libertacyą do lat oſmiu, dla pogorzenia, od wſzelkich kontrybucyy,
podwod y ciężarow dano. A. 1611. fol. 26. Tit. Libertacya.

Tegoż Miasta z winami z Węgier miiać nie wolno. *vid.* Tit. Wino.

Miaſta Sandomierza Przywileie na zkład ſoli y ſledzi, takim ſpoſobem: iż ktobykolwiek
z ſolą, Wiſłą lub ładem, z Zup Bocheńſkich, lub Wielickich, albo z Torunia, z
ſledziami iachał przez Miasto Sandomierz, powinien tamże przez trzy dni przedawać
te towary, a po trzech dniach dopiero mu wolno będzie wyiachać. A. 1565. fol. 112.
Tit. Miasto Sandomierz.

Sendo-
mierz.

Temuż dla pogorzenia libertacyą od podatkow, podwod y poborow z Czopowym,
do lat ſześci dano. A. 1613. fol. 21. Tit. Miasto Sandomierz.

Te-

- Temuż clo, od kaźdey beczki soli po półgroſzku, od bałwana po groſzu, od beczki wina po groſzu, od kuffy małmazyi po groſzu trzy, wodą lub lądem przywiezionych. *ibidem*.
- Temuż, aby z dochodow publicznych bez odwłoki murow poprawowali, y w muni-
cyą wſzelką ſpoſobiali ſię, rozkazano. Także aby z przyſzłych dochodow rachu-
nek uczynili. Na co *deputantur* oſoby pewne. A. 1631. fol. 41. Tit. Miasto Sen-
domierz.
- Temuż dla pogorzenia, wolność od podatkow publicznych do lat czterech dano. A.
1647. f. 12. Tit. Zkład Miasta Sandomierza.
- Temuż ſztukowe, nie deroguiąc wolnościom Szlacheckim, przywrocono. *ib.*
- Zkład winny y wſzelakich towarow z Węgier, *citra præjudicium* inſzych Miast, *ſal-
vis quoque juribus Regalibus, & oneribus Reipubl.* tamże naznaczono y poſtanowio-
no. *ibid.*
- Toż od ſtanowiſk wſzelakich, ſtacyy, przechodow żołnierzkich, do lat czterech uwol-
niono. A ktoby prawu temu zprzeciwił ſię, ma byđ ſądzony, y ſzkody uczy-
nione *cum triplici reſuſione* zapłacić, y przez Hetmana Koron. karany, iako *violator ſe-
curitatis Reipubl.* Na ktore ſtanowiſka P. P. Hetmani żadnych aſygnacyy dawać nie
powinni. A. 1658. f. 45. Tit. Miasto Sandomierz.
- Seroczyn. Miasteczku Seroczynowi, w Ziemie Czerſkiej, Prawa aprobowano, y oſadzać ſię w nim
wſzelkiej kondycyi ludziom, *ſine præjudicio* iednak poddanych dziedzicznych ſtanu
Szlacheckiego, pozwolono. A. 1676. f. 49. Tit. Konfirmacya Przywileiu.
- Iarmarki tegoż Miasteczka. *vid. Tit. Iarmarki.*
- Siebież. Miasto Siebież. *vid. ſupra Dziſna.*
- Siedlce. Miasteczku Siedlcom, Xcia I. M. Michała Czartoryſkiego Woiewody Wołyńskiego y Jo-
hanny z Olend Małżonkow dziedzicznemu, clo moſtowe od furmanow po groſzu
od konia, także od bydła na targi y iarmarki przechodzącego, od ſztuki po groſzu
pozwolono, *cum onere* naprawy moſtow y drog, na dziedzice dobr tych, tak żeby
ludzie *commode* przeieżdżać tam mogli; *ſine præjudicio* iednak & *diminutione* prowen-
tow Staroſtwa Liwskiego, do ktorego proſtować ſię droga od pomienionych moſtow
y przepraw powinna, do zwyczajnego pod Miastem Liwem na moſt goſcińca, *ſub
Rigore* dawnych Praw y uſtaw około tego. A. 1678. fol. 36. Tit. Moſtowe Miastecz-
ku Siedlcom.
- Sieniawa. Miasto Sieniawę *novæ locationis* Vr. Mikołaja Hyronima Sieniawskiego Chorążego Koron.
dziedziczne, od wſzelkich *in genere* podatkow y ciężarow Rzeczypoſp. tudzież cel
gieneralnych wodnych y lądowych, do lat dwudziestu uwolniono. A. 1676. f. 47. Tit.
Libertacya.
- Aprobowano potym tę Konſtytucyą *in toto*, y *pænas contra exactores injuſti telonei
iancitas, in quolibet foro vindicare* pozwolono. A. 1678. fol. 24. Tit. Miasto Sie-
niawa.
- Skiernie- W Skierniewicach iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*
wicz. W Miasteczku Skwirzynie zkład zboża, y inſzych towarow wſzelakich, ma byđ poſtano-
wiony, *non derogando* zkładowi Miasta Poznania. A. 1589. fol. 523. Tit. Rzeka
Skiernie- Skwirzyna. Warta.
- Slonim. Miasteczko Slonim, dla pogorzenia, od płacenia ſanowego, ſzołowego, czopowego y
czyńſzow, do lat czterech uwolniono. A. 1613. fol. 47. Tit. Miasteczko Pie-
szczaciec.
- Znowu od wſelkich *in genere* podatkow Rzeczypoſp. y ſtanowiſk żołnierzkich, do lat
czterech, *præviâ inquisitione* przez Grod tameczny, y za ſłuſznym przez Mieſzczany
dowodem. A. 1654. f. 36. Tit. Pewne Miasta pogorzale.
- Znowu od podatkow, tak publicznych iako y prywatnych przeſzłych, *inquantumby*
iakię zaległe znaydowały ſię, także od noclegow, przechodow żołnierzkich y wſzela-
kich extorſyy. A. 1678. fol. 20. Tit. Miasto Slonim.
- Sluck. Miastu Sluckowi wolność dana od podatkow Rzeczypoſp. do lat ſześciu, pod ktorą cla
Krolewskie y Rzeczypoſp. podpadać nie mają. A. 1649. f. 44. Tit. Szafunek.
- Temuż Sluckowi y Kopyłowi Przywileie na Prawo Maydeburſkie aprobowane; *ſal-
vis oneribus Reipublicæ* y cel Krolewſkich. A. 1653. fol. 26. Tit. Aprobacya
Prawa.

Temuż *sufficiens praesidium* obmyślić obiecano, y Libertacyą *Constitutione* A. 1653. pozwoloną, do sześci lat, po sobie idących, prolongowano. A. 1655. f. 27. Tit. *Præsidium Miasta Słucka*.

Temuż libertacyą *Constitutione* A. 1653. pozwoloną, a potym *Constitutione* A. 1655. do lat sześci prolongowaną, *sine derogatione* cłom Krolewskim y Rzeczyposp. aprobowano, y *Præsidium* na teyże fortecy, kosztem dotąd Xcia IM. Bogusława Radziwiła Koniuszego W. X. Lit. zostające, w komput Woyfka W. X. Lit. przyjęto. *quod vide* A. 1659. f. 12. Tit. *Præsidium Słuckie*.

Toż oraz y *Nieświesz* od stanowisk y stacyy żołnierzkich, także y od podatkow Rzeczyposp. (okrom czopowego, także cel Krolewskich y Rzeczyposp.) do lat czterech uwolniono. A. 1661. f. 31. Tit. *Miasto Nieświesz y Słuck*.

Znowu od placenia myt y cel wszelakich (okrom starego cła) do lat dwunastu, y dekret w przeszłym Trybunale Wileńskim, względem pogłownego, podniesiono. A. 1677. f. 14. Tit. *Reassumptio Libertacyi Miasta Słucka*.

Reasumowano tę Konstytucyą, y aby na komorach y przykomorkach nienaruszona została, *sub pænis arbitrariis, in Iudicio competentis vindicandis*, warowano. A. 1678. fol. 20. Tit. *Reassumptio Libertacyi*.

W Mieście Smoleńsku, przy Woycie Smoleńskim y przy Wrzędzie Mieyskim, Sady y *Smoleńsk* iurysdykcyą Prawa Maydeburckiego, wedle Przywilejow Krolewskich, cale ma zostawać. Zstrony jednak obrony pod czas niebezpieczny, toż Miasto ma być posłuszne Woiewodzie Smoleńskiemu. A. 1613. f. 38. §. *Iurysdykcyą*.

Temuż Miastu Przywilej od Krola Zygmunta III. na wolność od placenia myta starego, Stołowi Krolewskiemu należącego, przykładem Miasta Połocka nadany, na lat dwadzieścia aprobowano. A. 1626. fol. 8. Tit. *Opatrzanie bezpieczeństwa Smoleńska*.

Toż do lat czterech od podatkow Rzeczyposp. *excepto* cel, y provenrow stołu Krolewskiego uwolniono. A. 1635. f. 22. Tit. *Libertacye Miast*.

Temuż dodawać sukursu iak nayprędzey, ieżliby na nie Nieprzyjaciel nastąpił, obiecano. A. 1654. f. 32. Tit. *Securitas Smoleńska*.

Tamże Domy Szlacheckie, na placach mieyskich będące, od ciężarow żołnierzkich uwolniono. *ib.*

O naprawie murow Smoleńskich. *vid. Tit. Fortece.*

O Zamku Smoleńskim. *vid. Tit. Zamki. Tit. Woiewodztwa.*

Temuż Miastu, ieżliby z ktoreykolwiek strony *immineret* nań *periculum*, *providere* maia *praesidio competentis* Hetmani W. X. Lit. A. 1650. fol. 18. Tit. *Securitas Smoleńska*.

O iarmarkach Smoleńskich. *vid. Tit. Iarmarki.*

Miastu Sniatyniowi wolność od podatkow wszelakich, robot y brania stodow dworskich, *Sniatyn* do czego nie byli powinni, na lat ośm pozwolona, y Sady ich w Miasteczku prawem ich, a nie we Dworze aprobowano. A. 1613. fol. 20. Tit. *Wolność Miasta Sniatynia*.

Znowu na lat sześć, wolności takieyże pozwolono. A. 1616. fol. 35. Tit. *Libertacya Miastu Sniatyniowi*.

Sniatynski Zamek. *vid. Tit. Zamki.*

Toż Miaste opatrzyć obiecano. *miales supra.*

Temuż myta sztukowego od kupcow cudzoziemskich po groszy sześci, do lat dziesięci pozwolono, ktore Starosta tamieczny na fortyfikacyą Miasta tego obracać, y na każdym Seymie z tego liczbę czynić Podskarbiemu Koron. powinien. A. 1633. fol. 57. Tit. *Kamienica y Sniatynia libertacya*.

O zkładzie w nim win, y miodow Wołoskich. *vid. supra Kamieniec Podolski.*

Miastu Sochaczewu podwyższono mostowego, od każdego konia furmanow y kupcow Sochaczew, po poł groszku. A. 1611. f. 29. Tit. *Podwyższenie mostowego*.

Miastu Sokalowi libertacyą od wszelkich podatkow y ciężarow publicznych, do dwu lat, *Sokal* po wyśściu czterech lat od pogorzenia, prorogowano. A. 1616. fol. 35. Tit. *Wolność Miasta Sokala*.

Znowu od wszelkich podatkow do lat czterech, oprocz cel Krolewskich y Rzeczyposp. ale ta wsiom wolność służyć nie ma. A. 1653. f. 25. Tit. *Miasto Sokal*.

Znowu y z Przedmieściami wszystkimi od pogłownego Czopowego y innych wszelkich Rzeczyp. podatkow, po wyściu lat czterech od pogorzenia Miasta tego, do drugich lat czterech wolność prorogowano; *salvā declaratione* o podatkach Woiewodztwa Bełzkiego. A. 1678. f. 16. Tit. Miasto Sokal.

Sokolniki. Miasteczku Sokolnikom myta pozwolenie. vid. Tit. Miasteczko Uście.

Selec. Miastu Solecowi Przywilej, na teraźniejszy Sejmie dany, we wszystkim *perpetuo* aprobowano. A. 1611. f. 29. Tit. Miasto Solec.

Srzoda. Miastu Srzodzie Woytostwo Srzedzkie wiecznemi czasami inkorporowano; *salvo servitio bellico, & aliis Reipubl. oneribus*. A. 1589. f. 535. Tit. Inkorporacya Woytostw.

Stradom. Miasta Stradomia wolności. vid. Miasto Krakow. & vid. Miasto Kazimierz przy Krakowie.

Stryi. W Stryiu zkład wina. vid. Tit. Wino.

Suraz. Miasto Suraz od podatkow Rzeczyposp. (wyjąwszy czopowe) także od stacyi, leż żołnierskich do lat czterech uwolniono, z tą kondycją: żeby się iak nayszczliwiey nieprzyiacielowi Rzeczyposp. bronilo. A. 1654. f. 35. Tit. Obrona Witepska.

Szadow. Miastu Szadowowi, w Ekonomii Vpitskiej, Przywilej na Prawo Maydeburskie *in toto* aprobowano. A. 1661. f. 31. Tit. Maydeburg Szadowowi.

Szarogrod. W Miasteczku Szarogrodzie zkład win y miodow Wołoskich. vid. Kamieniec Podolski.

Szczucin. Miasta Szczucina, w Ziemie Wiskiej, lokacyą, z Jarmarkami, Targami, y wydzielaniem soli suchodniowej, z nadaniem budowania, przeprawy, według Przywileiow, & *juxta Lauda* tej Ziemie, we wszystkich Punktach Prawa Maydeburskiego, Cechu sukieniczego, y przy wolnych handlach aprobowano. A. 1703. f. 19. Tit. Lokacya.

Szereszow. Miastu Szereszowi y Kamienicowi Litewskiemu libertacyą od podatkow, do lat czterech dano. A. 1661. f. 30. Tit. Miasto Brześć, Szereszow y Kamieniec Litewski.

Szkłow. Miastu Szkłowu amnityą gieneralną dano, y libertacyą od wszelkich podatkow Rzeczyposp. do lat czterech, wyjąwszy clo solne, czopowe y myto stare. A. 1661. f. 29. Tit. Miasto Szkłow.

Szrem. Miastu Szremowi Woytostwo Szremskie, na ktore ma dawne Prawo od Krola Przemyśla, wiecznemi czasami inkorporowano. A. 1631. f. 43. Tit. Inkorporacya.

Szydłow. Miasto Szydłow, dla pogorzenia, od podatkow wszelkich do lat czterech uwolniono. A. 1633. f. 59. Tit. Libertacya Miasta Szydłowa.

Tarnow. Miastu Tarnowu Przywileie od Krolow, Władysława, Kazimierza, Alexandra, Zygmunta Augusta, Stefana, Zygmunta III. na cla ziemne y wodne dane, *in toto* aprobowano; *salvis iuribus & oneribus Reipubl.* to jest: poborow, podymnego, czopowego *ac Privilegia Nobilium privatorum*. A. 1635. f. 47. Tit. Miasto Tarnow.

Temuż że zkład winny y wszelakich towarow, z Węgier y do Węgier, postanowiono, patet z samego tylko tytułu Konstytucyi. A. 1647. f. 12. Który tytuł taki jest: Zkład Miasta Sandomierza y Tarnowa.

Toż od podatkow Rzeczyposp. dla pogorzenia, do lat czterech uwolniono. A. 1667. f. 32. Tit. Libertacya Tarnowa.

Toruń. Miasta Torunia wiara y stateczność, pod wojnę Szwedzką oświadczona, *commendatur*, y za koszty *gratificatio promittitur*. A postulat ich niektore y prawa, wolności od cla Dybowskiego, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1626. fol. 5. Tit. Miasto Toruń y Gdańsk.

Toż potym od akcyzy, poborow y inszych wszystkich podatkow, *durante bello Suecico*, uwolniono, y dalszą *gratitudinem* onemu pokazać obiecano. A. 1629. f. 16. Tit. Miasto Toruń.

Znowu ponowiono oświadczenie wdzięczności, w tymże roku 1629. na drugim Sejmie. Tit. Miasto Toruń y Gdańsk.

Do dalszego ieszcze Seymu tę nagrodę odłożono. A. 1631. fol. 17. Tit. Miasto Toruń.

W zpokoyniejszych czasach, do skutku to przywieść obiecano. A. 1635. fol. 26. Tit. Miasto Toruń.

Temuż Miastu y oraz Gdańskowi Konstytucye, & *jus correctum Terrarum Prussie*, *in violentos* deklarowano, że *in omnibus punctis* Miastom tym, *ac Incolis Civitatum*, rowno z stanem Szlacheckim, iako zdawna służyło, tak y na potym służyć ma. Y Mieszczanie tych Miast, *pro violentiis per Nobiles illatis, vigore ejusdem juris correcti*, tak przed Woiewodami, iako y inszemi *subsellis*, przeciw wszelakim gwałtownikom, cri-

criminaliter ad pœnas legum, prawem czynić mogą. A. 1627. f. 14. Tit. Miasto Toruń y Gdańsk.

Miasto samo Trębowla od wszelakich podatkow publicznych y prywatnych, y żołnierskich exakcy, stanowisk, hybern, przechodow, noclegow, *et cujuscunque generis extorsy*, do lat dziesięci uolniono, *salvo proventu* Starosty Trębowelskiego, teraz y napotym będącego, *sine præjudicio* iednak Praw mieyskich, od przeszłych Krolow nadanych. A. 1676. f. 39. Tit. Miasto Trębowla. Trębowla.

W Trokach iarmarki. *vid.* Tit. Troki.

Miasteczka Trylesów wolność od podatkow, procesow y bannicy. *vid.* Tit. Biała Cerkiew. Troki. Trylesy.

W Tuchowie iarmarki. *vid.* Tit. Iarmarki.

Miasteczku Włzciowi myto, po groszu od furmańskiego konia, brać pozwolono, z tą kondycją: żeby przeprawy iako naylepiey z tego prowentu naprawione były. A. 1676. f. 34. Tit. Naprawa Przepraw. Tuchow. Włzcia.

Toż Prawo cale służy y Miasteczkom, Kcynie, Nakłowi, Sokolnikom y Ziamkom, w Woiewodztwie Poznańskim y Kaliskim leżącym. *ib.*

Miasteczku Warenzowi, w Woiewodztwie Belskim leżącemu, Vr. Marka Matczyńskiego Koniulżego Koronnego dziedzicznemu, wszelakie Przywileie na wolności, targi, iarmarki, grobelne, od Krolow Polskich nadane, *in toto* aprobowano, y wolnego używania lasow Krolewskich Witkowskich, w posesyi na ten czas Wrodzonych Lanckorońskich będących, pozwolono; *juribus, oneribus Reipubl. ac prerogativis status Nobilium per omnia salvis*. A. 1676. f. 35. Tit. Warenz. Miasteczko. Warenz.

Miastu Warce podwyższono prowentu mostowego po groszu, a brukowego po poł groszku od konia, y od wszelkiego bydła kupieckiego. Od czego stan Szlachecki y poddani ich wolni bydz mają. A gdyby mostu nie naprawowali, *beneficio hoc* przywzwani bydz mają, *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cujusvis*. A. 1647. fol. 30. Tit. Podwyższenie mostowego. Warka.

Toż Miasto vigore konstytucyi 1678. o Pogorzalcach do lat 8. od wszelkich Rzeczypospolitey podatkow uolniono. A. 1690. f. 20. Tit. Miasto Belz.

Miastu Warszawie myto y cło ziemskie, ktore im iest od Krolowy Anny Stefana Krola Małżonki, do czasu na poratowanie, dane, także y wodne Warszawskie, excypuiąc wszelakie towary Szlacheckie, *in perpetuo* inkorporowano, z tą kondycją: aby Kwartę z tego do Rawy, iezli dawana była, dawać powinni byli. A. 1589. f. 534. Tit. Miasto Warszawskie. Warszawa

Także od podwod płacenia y koni dawania, starą Warszawę wolną czyniąc, wedle dawnego ich Przywileiu, *in perpetuum usum* to im aprobowano. *ib.*

Tegoż Miasta starey Warszawy obywatelow prawa y wolności, od Xiążąt Mazowieckich, y potym Krolow Polskich nadane, na wodne y lądowe cla y myta wszelakie aprobowano, y czasy wiecznemi, od wszelakich cel y myt, w Koronie y w Państwach wżyskich do niey należących, wolnemi deklarowano. A. 1598. f. 700. Tit. Miasto Stara Warszawa.

Krola IM. Zygmunta Augusta Przywileie, w roku 1570. Miastu temu dane, aby od każdego nienaruszenie we wżyskim były zachowane, warowano. A. 1613. fol. 19. Tit. Warszawa.

Woytostwo starego Miasta Warszawy inkorporowano, czasy wiecznemi, temuż Miastu; *salvo jure moderni possessoris*. Tak iednak, żeby służba Rzeczyposp. wojenna nie ginęła. A. 1609. f. 906. Tit. Inkorporacja Woytostwa Miastu Warszawie.

Toż Miasto, ze wżyskimi swemi przedmieściami, aby zrewidowane było, Ziemia tamieczna na Seymiku *relationis* Deputaty obierze. Według ktorey rewizyi *in posterum* to Miasto płacić będzie podatki. Tak iednak odprawić się to ma, żeby podatkom Rzeczyposp. publicznym *nihil* ztąd decedat. A. 1654. f. 13. Tit. Deklaracya płacenia podatkow.

Aby Miastom, starey y nowey Warszawie, cyrkumferencya do fortyfikacyi podług Inżeniera Krolewskiego delineacyi zamierzona, y oraz ulice po przedmieściach popalonych stare wyprostowane, y nowe powymierzane były, tak aby budynki, ktore nowo stawiane będą, *publice securitati et decori* nie przeszkadzały, Komisarzom do tego naznaczonym zlecono. A co zstrony libertacyi tych, ktorzy nowo budować albo

murować ſię maia, *poſtulata* onych do przyſzłego Seymu odłożono. A. 1659. f. 39. *Tit. Komifya Warſzawska.*

W tychże Miaſtach, ſtarey y nowey Warſzawie, aby ludźie dobra mieyſkie trzyma-
iący, a z ſtanu Szlacheckiego nie będący, ciężary mieyſkie ponosić, y *jurisdictioni*
civili, quo ad bona, ſubefſe powinni byli, poſtanowiono, y Konſtytucyą A. 1635.
Miaſtu Krakowu ſłużącą, tymże Miaſtom aplikowano (*vid. Miaſto Krakow*) A. 1647.
f. 30. *Tit. Ludźie w Mieſcie Warſzawie.*

Miaſtu ſtarey Warſzawie, iż dla przypadkow pogłownego, według Taryfy A. 1662. wy-
dać nie mogło; *in ſupplementum* kontrybucyą, *ad proportionem* czwartey części po-
głownego, od likworow, to ieſt: miodow, piw, gorzałek, *ad inſtar* czopowego, na
lat dwie pozwolono. Z ktorey ſumę proporcjonalną zatrzymanemu pogłownemu
wybrawſzy, do Poborcow za kwitem ich oddać powinni. A. 1678. f. 16. *Tit. Miaſto*
Warſzawa.

Toż Miaſto przy Prawach dawnych y Przywileiach, od Krola IM. Jana III. nadanych,
zachowano, & *avulſas jurisdictiones* onemu przywrocono. *ib.*

Miaſta, ſtara y nowa Warſzawę, od ſtacyy *protunc* wſzelakich y ſtanowiſk żołnierzkich, *non*
obſtantibus quibuscunq; Laudis, tak gieneralnych, iako y Ziem y Powiatow Woiewodź-
twa Mazowieckiego, uwolniono, z tą kondycyą: aby drogi w Mieſcie Warſzawie wſzyſt-
kie, a mianowicie, k oremi na mieyſca Flekeyi ieździć przydzie, *de intrego* ubru-
kowali y naprawili. Do czego ſię wſzyſcy *conceives* przykładać maia. Dwory iednak
Szlacheckie od tego ciężaru wolne bydź deklarowano. *Confed. General. Varſav. ſub*
Interregno. A. 1648 f. 20. §. *Miaſto.*

Reaſumowano to Prawo, *ſub alio Interregno.* W Konf. także Gieneralney Warſzaw-
skiej A. 1668 f. 21. §. *Miaſto ſtara y nowa Warſzawa.*

Y znowu pod trzecie *Interregnum.* w Konf. także Gieneral. Warſzawskiej. A. 1674.
f. 30. §. *Miaſto ſtara y nowa Warſzawa.*

Warſzawie nowey libertacye względem Ratusza, tudzież od goſcia y podwod, ſtoſu-
iąc ſię do libertacyi od Krolow nadanych, aprobowano. A. 1647. f. 31. *Tit. Stara*
y nowa Warſzawa.

Miaſto Warſzawę, ze wſiami do Staroſtwa tego należącemi, od hyberny, ktorey nigdy
nie podlegały (przy dawnym Prawie y zwyczajach zachowując) na zawſze uwolnio-
no, *cum reaſſumptione* Konſtytucyi A. 1648. temu Miaſtu ſłużącey. A. 1673. f. 19.
Tit. Wolnoſć Warſzawy cum attinentiis.

Starey Warſzawy wſzyſtkie Prawa, *immunitates* y Przywileie, od Krolow Poſkich y
Xiażąt Mazowieckich, y od teraźniejszy Krola IM. Jana III. nadane, aprobowano.
A. 1676. fol. 48. *Tit. Miaſto.*

Mieſzczanie Warſzawcy y przedmieſzczanie, w Grodzie Warſzawskim ſprawować ſię nie
powinni, ale *ad forum Civile in cauſis civilibus* należeć maia. *vid. Tit. Grodzkie*
Sady.

Tegoż Miaſta *Præſidio* y prowiantami opatrzenie *vid. in* A. 1658.

Tegoż Miaſta Vrzędu Mieyſkiego *prærogativa*, w dochodzeniu tumultow takaż, iako
ieſt Vrzędnikow Miaſta Krakowa. A. 1588. f. 488. *Tit. Porownanie.*

W Mieſcie Warſzawie Komifyą, względem naprawy drog, naznaczono, aby były reſtau-
rowane, błota, gnoie, wywożone, y potym aby na publiczne drogi żadne ſmieci
y gnoie z Dworow, Domow y Ogradow nie wyrzucano, ordynacyą uczynić kazano.
A. 1685. f. 18. *Tit. Naprawa drog y Kanałow Miaſta Warſzawy.*

Warſzawie, Starey y Nowey, Prawa, Przywileie y Dekreta ſłużące zachowano. *For-*
ralia na te tylko *Jurysdykcyę*, gdzie ktora *extenditur*, aby wybierane były, warowa-
no; *ſalvis juribus antiquis cuius Jurisdictioni ſervientibus.* Dekreta przeciwko ży-
dom y Dyſydentom *executioni ordinarię* zoſtawiono. *Poparcie Konf. Send.* A. 1710.
f. 74. *Tit. Miaſta.*

Węgrow. W Mieſciech Krolewſkich Węgrowie, kupować Kamienie Mieſzczanie nie mogą, bez
konſenſu IK. Męi. A. 1593. f. 646. *Tit. Zkłady winne.*

Wieliczka. Miaſtu Wielicze zkład ſoli, tym ſpoſobem wiecznie pozwolony: aby Wieliczanie na
Krakowskim zkładzie cztery ławy wolne mieli, na ktorych we wtorek przez cały dzień,
we czwartek do godziny wieſzporney, a w piątek przez cały dzień, tylko kaźdego
tygodnia, *ſal bancatum* wykładali y przedawali. A we dnie iarmarkowe aby im wol-
no

no było, na tychże ławach przedawać, poki stać iarmark będzie. A. 1565. f. 111. Tit. *Miasto Wieliczka.*

Tamże aby żaden z Pułkownikow y Rotmistrzow, Porucznikow y Towarzystwa, leże żołnierzom nie dawał, y samo Rycerstwo sobie icy nie czyniło; także noclegow, stanowisk aby nie miewali, y łtacy ani żywności aby nie brali, ani robotnika solnego na służbę zaciągać nie poważali się, postanowiono; *sub p̄na peculatūs* na Sejmie, *ad instantiam Instigatoris Regni*, na Rotmistrze y Poruczniki; a na Towarzystwo, *sub p̄na correspondenti damnis*, w Grodzie Krakowskim, iako *in loco delicti*, *ad instantiam* ukrzywdzonego, *peremptoriē*, *sine quavis appellatione vindicanda*. A. 1633. fol. 46. Tit. *Libertacya Miasta Wieliczki od łtacy żołnierskich.*

Reasumowano tę Konstytucyą. A P. P. Hetmanom, aby żołnierzow prawu temu zprzeciwiających się karali, zlecono. A. 1658. f. 58. Tit. *Miasta nasze.*

Znowu iż tam żadne stanowiska żołnierzom pokazowane bydź nie mają, postanowiono. A. 1659. f. 9. Tit. *O niedawaniu asygnacyy.*

Znowu o tymże. *vid. Tit. Dobra.*

Temuż Woytostwo Wielickie wiecznemi czasy inkorporowano; *salvo servitio bellico*. A. 1609. f. 904. Tit. *Zupa Wielicka, y Inkorporacya Woytostwa.*

Miastu Wieluniowi Przywilej na zkład towarow wszelakich dać obiecano. A. 1565. f. 116. *Wieluń* Tit. *Miasto Wieluń.*

Temuż czopowe na poprawę murow konferowano. A tym, ktorym są majątności popalone y zpuszczone, y szkody poczynione, nagroda z szosu poboru przeszłego, przez one zatrzymanego, bydź ma. Czego Vrząd Starości tamieczny doyrzeć będzie powinien. w *Uniwersale Poborowym* A. 1589. f. 553. §. *Miasto Wieluń.*

Temuż Woytostwo Wieluńskie wiecznemi czasy inkorporowano, z tą kondycyą: aby pożytki z tego Woytostwa, na poprawę tegoż Miasta obracały się. A. 1581. fol. 374. Tit. *Woytostwo Wieluńskie.*

Tegoż iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Na Kupce Miasta Wilna żadne podatki, ani cła, ani pobory, bez Seymu nie mają bydź *Wilno.* nigdy stanowione. A. 1578. f. 347. §. *A od tych czasow.*

Toż Miasto, od ceł, na tym Sejmie na Koronę, y W. X. Lit. uchwalonych (*excepto* podatku od wina, miodu, piwa, przekupniow, rzemieślnikow, hultaiow) uwolniono &c. *ibidem.*

Miastu Wilnu, tak iako y Lwowu, bezpieczeństwo in A. 1601. warowano. *vide Lwow.*

W tymże artykuły Biskupiey, zamkowej y mieyskiej Jurysdykcyi, dla zatrzymania pokoju uczynione, aprobowano. A. 1601. fol. 863. Tit. *Artykuły Miasta Wileńskiego.*

Toż Miasto, *respectu* szkod iego przez ogień ponieśionych, od czopowego y szosowego poboru, do czterech lat, tych co pogorzeli, wedle Przywileju Krola Zygmunta III. uwolniono. A. 1611. f. 44. Tit. *Wolność Miasta Wilna.*

Do tegoż Miasta Komisarze deputowani, aby przed onemi Rada mieyska z szafarzami, terazniejszy y przeszłych Vrzędnikow y szafarzow potomkowie, nie zaślaniając się żadnemi Przywilejami, excepcyami *sub p̄na viginti millium florenorum, post Curiam Reg. ad instantiam Instigatoris*, *vindicanda*, ze wszystkich prowentow Miasta tego, od tych czas, iako mu są od Krolow Polskich y W. Xiążat Litewskich oddane, liczbę uczynili, y kondycyom y powianościom w Przywilejach swych opisany dosyć uczynili. A. 1613. f. 42. Tit. *Komisarze.*

Platnerzow w tymże Mieście Mieszczenie mieć powinni, ze wszystkiemi do tego rzemieśla potrzebami, żeby zbroie y izerzaki nowe robili, dla ktorych szlofarnia y miezkanie zbudować, y onych z prowentow mieyskich opatrzyć mają. *ib. fol. 41. Tit. O Platnerzach.*

Toż Miasto, przykładem Miast Koronnych, z pilnością murow, baszt y rowow swych poprawić, y co do ufortyfikowania mieysca tamtego należy, budować mają, *sub p̄na* czterech set kop Litewskich, *post Curiam Regis, ad instantiam Instigatoris vindicanda; quā solutā*, *nihilominus* tey Konstytucyi dosyć uczynić powinni. A. 1620. f. 21. Tit. *Municya Miasta Wileńskiego.*

Dla bezpieczeństwa Zamku Wileńskiego y rządu Miasta, pod expedycyą Pospolitego ruszenia przeciwko Xiążęciu Sudermańskiemu, y dla obrony granic W. X. Lit. od Moskwy, Woiewodzie Witepskiemu y Podskarbiemu W. X. Lit. rezydencyą w Wil-

nie naznaczono, y postanowiono, aby iak nayprędzey obrona dobra y gruntowna Miasta, także żywność y strzelba była &c. A. 1621. fol. 22. Tit. Pospolite ruszenie.

Takowąż znowu, podczas niebezpieczeństw, naznaczono tamże rezydencyą Woiewodzie Wendenickiemu y Starości Zmudzkiemu, y onym *de securitate*, y o porządku wszelakim z Vrzędem Grodzkim, (ktory zawsze w Wilnie *praesens* bydz ma,) y z Vrzędem Mieyskim zność się kazano. A. 1654. fol. 28. Tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

Tamże aby *licentiosos* Vrząd Grodzki bez folgi, za pomocą Vrzędu Mieyskiego imał, sądził, y podług Prawa W. X. Lit. exekucyą czynił, rozkazano. A. 1621. f. 22. §. A iż się w tym Mieście.

Znowu X. Biskupa Wileńskiego y Kasztelana Wileńskiego naznaczono, wedle Kontr. A. 1621. A. 1655. f. 20. §. Miasta zas.

Na tegoż Miasta obronę, sto piechoty, tych czterech set, ktore Miasta wszystkie W. X. Lit. ogółem wyprawić na wojnę były powinne, destynowano. *ib.*

Znowu X. Biskupa Wileńskiego y Kasztelana Zmudzkiego, na rezydencyą naznaczono. Ktorem przy Mieyskich piechotach, Tatarow Chorągiew z Dobr Ziemijskich, z ktorych służbę wojenną powinni, za ordynansem P. Hetmana W. W. X. Lit. *affistere* ma. A. 1683. f. 1. Tit. *Securitas interna*.

Toż Miasto aby most na Wilii u siebie gruntownie y cale, *intra decursum duorum annorum* od daty terażnieyszey Konstytucyi zbudowało, *sub pœna mille florenorum Polonicalium, ad instantiam cuiusvis, post Curiam Regis decernenda, & ad fiscum Regium applicanda* rozkazano. A iż ten most z prowentow Szpitala Wileńskiego budowany bydz ma, do czego się Miasto *de suo* przyłożyć podięło, postanowiono, aby po *expirowaniu* tych dwuch lat, gdy się most porządnie zbuduje, poddani Szlacheccy y Duchowni, y z Dzierzaw Krolewskich, od swego własnego, iako y co od Panow swoich na przeday powiozą, każdy od woza po dwa pieniądze mostowego do lat sześciu płacić był powinien. A po wyjściu lat sześciu, iuż stan Szlachecki od takiego podatku, *ratione* Dworow y folwarkow swych, wolny bydz ma. Od tego jednak, coby Szlachcie na potrzebę swą własną, a nie na przeday podwodami prowadził, mostowe branie bydz nie ma. A. 1621. f. 25. Tit. Most Wileński.

Reasumowano *in toto* tę Konstytucyą, *reducendo* dwa pieniądze na grosz od woza, & *declarando*: iż od drzewa na ten most żadne *exakcy*e nie mają bydz wyciągane. A. 1670. f. 54. Tit. Most na Wilii.

Reasumowano tę Konstytucyą, y Komisarzow *ad inquirendum*, przez kogo się *remora* stała, iż ten most dotąd nie stanął; także do uczynienia starania, aby *intra decursum biennii* przez Mieszczany Wileńskie był wystawiony, pod winą dwu tysięcy złotych, ieżliby Prawu ciż Mieszczanie nie dosyć uczynili. A. 1676. fol. 11. Tit. Most.

Na erekcyą mostu tego y czopowe *in duplo*, w Mieście tym y na przedmieściach, y za Wilią we wszystkich Jurydykach, na dwie lecie, *sine praedicio* ordynaryynego czopowego *currentis* prorogowanego, postanowiono. A. 1677. fol. 15. Tit. Most.

Prorogowano toż czopowe do roku na kontynucyą tegoż mostu, y Konstyt. A. 1670. & 1677. o tymże moście, y aukcyi tamże wyrażoney, *non obstantibus ullis Privilegiis & Decretis*, reasumowano. A coby z tych czopowego pieniędzy, po wystawieniu mostu zostało, to na restauracyą Szpitala obroćć się ma. A. 1678. fol. 16. Tit. Most na rzece Wilii.

Temuż Miastu na restaurowanie zpuszczonego ratusza y zegara, aukcyą pomienionych Mieyskich prowentow *in duplo*, podług Instruktarza Komisarzkiego, do lat sześciu podwyższono. A Magistratowi rozkazano, aby przy Podwoiewodzynie Wileńskim brukow, ktore wysoko podniesione, sklepy Kościelne y Kamienice zalewają, *cognitionem* uczyniwszy, każdemu gospodarzowi przed swą kamienicą, osobiwie na Duchowskiej y Niemieckiej ulicach, *sub penis* naprawować przykazał. A. 1677. f. 15. Tit. Most na rzece Wilii.

W tymże Mieście podatek z Domow szynkowych, Kopszczyzna nazwany, na Kaplicę S. Kazimierza przy Kościele Katedralnym w Zamku Wileńskim postanowiono. *vid. Tit. Fundacya.*

Tegoż

Tegoż Miasta iurysdykcyą, podczas Trybunałów głównych W. X. Lit. Tamże gospo-
dy *ex Officio*, & *pretia rerum* &c. *vid. Trybunał W. X. Lit. A. 1667.*

Tamże, gdy się sędzić główny Trybunał będzie, żadne depaktacye nie mają być czy-
nione, y iurysdykcyą Miasta tego, w prawach y wszelakich sprawach swoich, żadney
konwulji ponosić nie ma. Kamienice y domy, poki od Magistratu Wrzędowi
Zamkowemu podane, y od tegoż Wrzędu Zamkowego rozpisane nie będą, nie ma-
ją być zaieżdżane, ani Magistratowych osób rezydencye, którym libertacya przed
Vnią nadana jest, zajmowane; ale w tym podług exdywizyi Kamienic y domow, w
tymże Mieście, przez Komisarze Krolewskie na trzy części, tak dla wcześnięfzey,
pod czas rezydencyi Krolewskiej, y samych Sędziow głównych Trybunałskich, stan-
cyi, iako też Trybunałów Skarbowych y Rzeczyposp. wygody, w Roku 1645. uczynio-
ney, y Przywilejami utwierdzoney (ktora exdywizya y teraz bez żadnych excepcyi,
salvo Constitutionibus approbatur) zachować się powinni, A. 1667. fol. 63. Tit. Try-
bunał W. X. Lit.

Tamże *consulendo indemnitati honoris* Matron y Panienek poczęiwych, onych rejestro-
wać, Trybunałom zakazano. *ib.*

Aprobowano pomienioną A. 1667. *in toto* Konstytucyą, *de securitate* Miasta tego, *ra-
tione* gospod, depaktacyi winiarzow, rzeźników y targowego. A. 1678. f. 16. Tit. *Se-
curitas* Miasta Wilna.

Toż do Konfederacyi Gieneralnych Warszawskich, *ratione securitatis sub Interregnis*,
po abdykacyi Krola I M. Jana Kazimierza, y po śmierci Krola I M. Michała,
przyjęto.

Toż Miasto, w wszystkich W. X. Lit. prawach y prerogatywach, z Miastem Krakowem
porównano, y że do żadnych innych exakcy, a pogotowiu hybern, okrom podat-
kow Rzeczyposp. pociągane być nie ma, deklarowano. A. 1678. fol. 15. Tit. *Mia-
sto Wilno.*

Mieszczanom Wileńskim, aby przed Deputatami na Korekturze *Jurium* W. X. Lit. *Privi-
legia* swoje pokazali, rozkazano. Czego Komisarze uczynić relacyą na przyszłym
Seymie powinni, a Krol z stanami wszystkiemi *cognosceret*. A. 1633. f. 27. Tit. *Cor-
rectura* Praw W. X. Lit.

Miasto Wilno *penes suas immunitates, vigore* Praw y Przywileiow, *ante* & *post unionem*,
Konstytucye 1601. 1667. ktore realumowane, *in perpetuum* zachowano, y Komisa-
rzow naznaczono, do rewizyi Kamienic, y do exdywizyi pewnych mieczkań dla Deputa-
tow, z Woiewodą Wileńskim & *assistentia* Grodu Wileńskiego, ktorzy pewne części go-
spod na alternaty Trybunałow, *ad normam* Konstytucyi Koronney 1685. naznaczą. K.
Lit. 1690. f. 13. Tit. *Immunitas* Praw Miasta Wilna.

Wilno od konfystencyi Woysk W. X. Lit. uwolniono. *Poparcie* *Konf. Send.* W. X.
Lit. A. 1710, f. 7. Tit. *Ubezpieczenie* miast *Sadowych* W. X. Lit.

W Wilnie, Nowogrodku, Mińsku, podczas Trybunałow aby na Marszałka, Instyga-
tora, Rotmistrza, Porucznika, Pisarza y na kogokolwiek, od wozow, Ryb, drew,
Jarzyn, siana, & *ab omnibus victualibus* nie brano, podwod żeby nie zabierano. O co
Forum w Trybunale Skarbowym W. X. Lit. lub w Grodzie Wileńskim, Nowogrodz-
kim y Mińskim naznaczono. A. 1717. fol. 2. Tit. *Disciplina Militaris.*

Miasto Wilno przy dawnych Prawach, y Przywileiach *ante* & *post unionem* nadanych, *super
Jurisdictionem Magdeburgensem, securitatem, immunitatem* Ratusza, rozdawania na
Trybunał Gospod bezprzypisnych, oprocz Magistratowych osób rezydencyi, ktora
nie powinna exdywizyi Trybunałskiej podlegać, od wszelkich exakcy podczas Try-
bunałow & *victualibus* w Rynku, na Marszałka, Instygatora, Rotmistrza y Poruczni-
ka, zachowano, y uwolniono, y aby handlem y rzemiosłem bawiący się, powinno-
ści, obowiązki mieyskie z dobr y Jurysdykcyi Mieyskiej podcymowali, nakazano, K.
Lit. 1717. f. 15. Tit. *Immunitas* Miast.

Miasta Wileńskiego osoby w Magistracie będące, w Trybunale y innych subfeliach sowi-
tości płacić nie powinny. K. Lit. 1726. f. 87. Tit. *Dochody* od Magistratu.

W Wilnie iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

W Mieście Winnicy Szlacheckie Dwory, według Praw Ziemskich, pod wolnością Szla- Winnica.
checką być deklarowano. Ktore Starosta Winnicki, w sześć Niedziel po Seymiku
Relacyynym, z Sądem Ziemskim Braclawskim zregistrowawszy, do Akt podać ma. A.
1647. f. 39. Tit. *Dwory* w Winnicy Szlacheckie.

Miastu

Wiſkitki. W Wiſkitkach iarmarki. *vid. Tit. Iarmarki.*

Wiſlica. Miastu Wiſlicy na zkład soli Bocheńskiej y w Bałwaniech, liſty od Krola Kaſimierza *de data* A. 1450. § 1463. § 1490. dane A. 1565. *fol. 112. Tit. Miasto Wiſlica.* Temuż, aby z puſtych placow ſzołu nie płacili dotąd, pokiby ſię nie pobudowali, deklarowano. A. 1616. *f. 33. Tit. Defalkacya ſzołu Miastu Wiſlicy.*

Temuż wolność od wszelkich Rzeczypoſp. podatkow, do lat czterech, dla pogorzenia, prorogowano. A. 1633. *f. 57. Tit. Miasto Wiſlica.*

Temuż clo albo moſtowe, od konia y wołow Kupieckich po półtoraku, według Przywileju na to im ſłużącego podwyższono: *ſalvis libertatibus Nobilitatis, ac Spirituum.* Który podatek na łamę poprawę moſtow y grobel obracany bydź ma, *ſub amiſſione* onego. A. 1647. *f. 12. Tit. Aukcyja moſtowego.*

Temuż Woytoſtwo przyległe, we wſi Krolewſkiej Kobelnikach, *cum omnibus attinentiis*, iako zdawna do tegoż Woytoſtwa należą, wiecznemi czaſy inkorporowano; powinność ſłużby wojenney z tegoż Woytoſtwa, y czynienia liczby przed Staroſtą, *juxta Constitutionem* A. 1562. zoſtawiając. A. 1598. *fol. 700. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa.*

Wiſnia. Miasto Wiſnią, gdzie Seymiki Woiewodztwa Ruſkiego odprawiają ſię, od leży, ſtanowiſk y ſtacy żołnierzkich uwolniono. A. 1633. *f. 58. Tit. Miasto Wiſnia.*

Znowu od ſtanowiſk żołnierzkich, hyberny, y zimowey konſyſtencyi wolne bydź deklarowano. A. 1676. *f. 41. Tit. Miasteczko Wiſnia.*

Wiſniowiec Miastu Wiſniowca libertacya. *vid. Tit. Miasto Zbaraz.*

Witepſk. Mieſzczanom Witepſkim, Duchowney Maydebuſkiej *utriusque ritus* iurydyki, y Poſielskim, podczas niebezpieczeńſtwa, weſpoł z Obywatelami Woiewodztwa tamtego, do obrony Miastu y Zamku tamecznego ſtawać, y pod władzą Woiewody Witepſkiego, lub Subſtytura iego, pod ztraceniem dobr, zoſtawać kazano. A. 1654. *f. 35. Tit. Obrona Witepſka.*

Toż Miasto przy Prawach wcale zachowano; y po wydaniu podatkow na tym Seymie uchwalonych, od wszelkich ciężarow publicznych (wyiaſwizy czopowe, cla y myta Krolewſkie y Rzeczypoſp.) *reſpectu* ruiny onego, do lat czterech uwolniono. A. 1667. *f. 68. Tit. Amneſtya.*

Wizna. Na Miasto Wiznę konſenſy y *ſolida, nullitatis* bydź maia. *vid. Tit. Konſenſy.*

Wolborz. Miastu Wolborzowi moſtowego, które im według praw tylko po cztery pieniądze dawano, podwyższono tak, aby odtąd każdy furman, który z towarem iedzie, po półgroſzku od konia płacił, a od bydla rogatego zwaſcza wielkiego po ſzelagu. A. 1611. *f. 21. Tit. Podwyższenie moſtowego Wolborzkiego.*

Znowu od konia po półgroſzku poſtanowiono, Stan Szlachecki y poddanych ich *ex* cypuiąc. A. 1647. *f. 10. Tit. Miechow y Wolborz.*

Toż dla pogorzenia, *ab omnibus generaliter contributionibus Regni*, okrom pogłownego y ſzeleżnego, *inſiſtendo* Libertacyi Krola IM. Michała y *Laudo Conventus Sadkoviensis*, do lat czterech uwolniono. A. 1676. *fol. 40. Tit. Miasteczko Wolborz.*

Wſchowa. Miastu Wſchowie Woytoſtwo tameczne, wiecznemi czaſy, inkorporowano, *ſervitio bellico* § *aliis oneribus Reipubl. ſalvis in toto manentibus.* A. 1589. *f. 535. Tit. Inkorporacya Woytoſtwa Miastom niektorym.*

Temuż, iako pogranicznemu, dla bezpieczeństwa piechoty, naywięcey ſzeſćdzieſiat, *pro praſidio* trzymać pozwolono, pod Komendą Staroſty tamecznego. Którym, Miasto powinno obmyſlić zapłatę, byle nie z podatkow Rzeczypoſp. do przyſzlego Seymu. A. 1659. *f. 34. Tit. Fortyfikacya Poznańska.*

Toż *cum attinentiis* na obronę y fortyfikacya onego ordynowanemi, od konſyſtencyi żołnierzkiej *in perpetuum* uwolniono. Do chleba iednak zimowego, według ordynacyi Rzeczypoſp. należeć, y podatki wszelkie uchwalone wypłacić powinno. A. 1673. *f. 28. Tit. Deklaracya o Miastach pewnych.*

Co także ſłuży Miastu Koſcianowi. *ib.*

Reaſumowano to *in toto*, *ſub nullitate* aſygnacyi Hermanſkich, ieżliby kiedy *in contrarium* tey Konſtytucyi, na lokowanie tam woyska wyſzły. A. 1676. *f. 34. Tit. Miasto pograniczne.*

Tamże y w Leſznie, zkład towarow *cuiuscunque nominis*, z Ruſkiego y W. X. Lit. Woiewodztw, naznaczono. Czego Komory Krolewſkie pograniczne doyrzeć po-
winne

winne, y *contravenientes* zatrzymywać *cum mercibus*, per medium fisco & delatori adjudicandis w poblizszym Grodzie, *sine appellatione*. *ibidem*. fol. 22. Tit. Indemnitas cel Koronnych.

Ale zniesiono potym tę Konstytucyą, poniewaz *in praedictum* cel Koronnych, *ultra publicum consensum* stanęła; *Salvis Iuribus Depositoriorum antiquis*, iako y zkladow Inu & *similibus*, quibus per antiquas Constitutiones praedictae Civitates & aliae Majoris Polonie gaudent. A. 1677. f. 9. Tit. Deklaracya cel Koronnych

Temuż Miastu Prawa y Przywileie wszystkie, *inquantum Legibus publicis non repugnant*, in toto aprobowano. *ib.*

Toż Miasto, *circa antiqua Iura & Privilegia* konserwowano. A. 1726. f. 19. Tit. Wykupno Starostwa Drabymskiego.

Miastu Zakroczymowi, na poratowanie y zrobienie tamy, po sześci balwanow soli, na Zakroczym każdy rok, dawać z Komory solney tegoż Miasta zkladu, pozwolono. A. 1589. f. 536. Tit. Miasto Zakroczym.

Miasta Zaloszcze libertacya. *vid.* Tit. Miasto Zbaraz.

Zaloszcze.

Miasta Zamosciowi Prawa y porzadki iego aprobowano. A. 1589. f. 527. §. Miasto też iego Zamoscie. Zamoscie nowe.

Realumowano tę Konstytucyą, *salvis iuribus & oneribus Reipubl.* to iest: poborow, podymnego y czopowego, ac *Privilegiis privatorum Nobilium*. A. 1635. f. 47. Tit. Miasto Zamoscie.

Tegoż opatrzenie armatą y amunicyą. *vid.* Tit. Fortece.

Miasteczko Zarszyn dla pogorzenia, od podatkow Rzeczypośp. do lat czterech uwolniono. Zarszyn. A. 1667. f. 32. Tit. Libertacya Tarnowa.

Miasteczko Zator w Woiewodztwie Rawskim. *vid.* Tit. Miasto Mszczonow.

Zator.

Miasta, Zbaraz, Zaloszcze, Wisniowiec, *ab omnibus oneribus Reipubl.* oprócz cel Koronnych, do dwunastu lat uwolniono. A. 1677. f. 24. Tit. Miasta Zbaraz.

Zbaraz.

W Zbąszynie iarmarki. *vid.* Tit. Iarmarki.

Zbąszyn.

Miasteczkowi Ziomkom myta pozwolenie. *vid.* Tit. Ufście.

Ziomki.

W Miasteczku Zmigrodzie zklad wina. *vid.* Tit. Wino.

Zmigrod.

Miasto Zyrowickie z iego ogrodami, od wszelkich exakcyi żołnierzkich *in perpetuum* uwolniono, a od podatkow y ciężarow Rzeczypośp. do lat czterech. A. 1661. fol. 22.

Zyrowice.

Znowu od podatkow Rzeczypośpolitey do lat czterech. A. 1667. f. 73. Tit. Fundacya Zyrowicz.

M I E D Z.

Miedz z Krakowa do Gdańska może być zpuszczona, odprawiały myta zwyczajne zdawna, w Koronie y Państwach do niey należących, z tym jednak dokładem: aby iey w Koronie pierwey dostatek dodan był tym, którzy iey potrzebują. A. 1567. f. 131. Tit. O Miedzi.

Miedzi zklad w Krakowie. *vid.* Miasto Krakow.

W Sączu *vid.* Miasto Sandecz.

MIEYSCA VRZĘDNIKOW ZIEMSKICH.

vid. Tit. Vrzednicy.

M Ł Y N Y.

Starosta Inowrocławski aby tamę młyna Mątewskiego na rzece Notefzy zniósł, y nigdy iey nie podnosił, *sub privatione Officii*, rozkazano. A. 1567. fol. 135. Tit. Młyn Mątewski.

Młyn na rzece Drwęcy, Lubicz nazwany, iż iest zpusłom Szlacheckim zawadą, postanowiono, aby Toruńczanie do dwu lat sposob należli znieśienia takiego impedymentu, y wolney drogi rzeką uczynienia, *sub pœna duorum millium florenorum post Curiam repetenda*. A. 1611. f. 36. Tit. Znieśienie młyna Lubicza.

Inkorporacye młynow Miastom którymkolwiek. *vid.* Tit. Miasta specificē.

Szpitalom. *vid.* Tit. Szpitale.

Klasztorom. *vid.* Tit. Klasztory.

Starostom. *vid.* Tit. Starostwa. *vid.* Tit. Przywileie.

M O N E T A.

Herburt. fol.
288. Tit. Sed
Rex non cu-
det mone-
tam. Et in
alio loco, fol.
346. Tit. Con-
firmatio Pri-
vilegiorum.
Idem fol. 289.
Tit. Palatini
cum Capita-
nis.

Monety Krol nie ma bić, bez pozwolenia Seymowego, ani obcą poddanych ciścić. A. 1550. f. 4. §. Chcąc się też.

Aby z Korony wywożona nie była, Starostowie y Woiewodowie przestrzegać mają z temi, którzy są wysładzeni na Mynicę. *ibidem*. fol. 8. §. Około monety wynoszenia. Obcą, tak w Polsce iak y w Litwie, jedną wywołać, a drugą oszacować obiecano, przestrzegając, aby to było nie ku szkodzie, lecz ku pożytkowi Rzeczyposp. A. 1578. f. 339. Tit. Moneta.

Drobna nieważna, mianowicie Śląska, Brandeburska, Saska y insza wszelaka, (okrom szelągów Węgierskich, y popiętnych groszów) więcej do Korony wnoszona być nie ma, ani brana, pod utraceniem iey do Skarbu. Czego Gdańszczanie y Elbiążanie, y inne portowe y pograniczne główne Miasta mają przestrzegać, *sub amissione* teyże monety, *et pœna arbitrio Regis irroganda*. Ta zaś, co jest w Koronie, naydaley do półroka ma być zbywana. A. 1588. f. 471. Tit. O Monecie drobney.

Potym postanowiono, aby moneta cudzoziemska brana nie była, ieno ktoraby przez Vrządniki, do tego należące, y Probierze przysięgłe, uznana y doświadczona była. O czym wydane będą Vniwersały *cum pœnis*. A. 1598. f. 688. Tit. O Mynicy. Utwierdzono to, y Vrzędowi do exekucyi przywoznić rozkazano. A. 1601. fol. 74. Tit. O Monecie.

Monety obcey aby nikt wnosił, okrom czerwonych złotych, a talerów, ani swoiey Koronney wywoził, *sub pœna confiscationis et vite, Lege perpetuâ* postanowiono. Czego Starostowie pograniczni y Celnicy przestrzegać mają, y przestępnych imać y areztować, do informacyi Krola. A. 1620. f. 11. Tit. Moneta.

Y Miast, tak portowych iako y zkładnych, według Konstytucyi A. 1588. też powinność będzie, *sub pœna arbitrio Regis irroganda, in foro competentis, ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis ib.*

Realumowano Konstytucyą A. 1620. złotony wywożenia monety Koronney za granicę, y nawożenia cudzoziemskiey. A. 1623. f. 6. Tit. Moneta.

Potym warowano, aby żadna moneta *exotica*, oprócz tey, która jest w Konstytucyi pomienioney 1620. w Państwach Rzeczyposp. udawana nie była, *sub pœna confiscationis illius summe, et mille marcarum per medium delatori et fisco, in quovis iudicio et Officio* mieysca onego, kędyby kto zakazaną monetę udawać ważył się, *premissis in instanti inquisitionibus, sine quavis appellatione et prosecutione illius adjudicanda*. A ięzliby Vrząd on temerę exekucyi czynić nie chciał; pozwany do Trybunału należnego, winą pięci let grzywien ma być karany. A. 1631. fol. 6. Tit. O Mynicy.

Realumowano tę Konstytucyą, dokładając tego, aby moneta zła Elbiaska y Rygska y inna cudzoziemska, do Państw Rzeczyposp. nie była przyjmowana, ale gubiona y wyniszczona. A. 1633. f. 28. Tit. Mynica.

Przychylając się do Konstytucy przesłanych, tak Seymu 1631. iako y innych, Vniwersał o Mynicy, z Kancelaryi Koronney wydany, *in volumen Legum* ingroszować rozkazano. W którym *admonetur* Vrzędy wszelakie, na iakieykolwiek funkcyi y iurysdykcyi będące, aby przestrzegali, y z kaźdey miary zabiegali, iakoby monety żadney cudzoziemskiey, oprócz tey, która jest w Konstytucyach mianowana, przyjmować y udawać żaden, *cujuscunque status et præeminentie*, nie ważył się, pod winami w tychże Konstytucyach mianowanymi. A nad to takowi *transgressores* w więzieniu, do dalszey informacyi Krolewskiej, zatrzymani być mają. A gdziebykolwiek się ta fałszywa moneta pokazała, y według Konstytucyi 1620. konfiskowana była; tak owa część, która do Skarbu Koronnego, iako też y ta, która delatorowi należec będzie, ma być *de facto* przy Vrzędzie tymże, do ktoregoby *transgressor* był prowadzony, płowana y wniwecz obrocona, tak żeby więcej *in usum et commercium* przychodzić nie mogła. Takoweż peny y na tych, którzyby srebro z Państw tych wynosić albo wywozić, ważyliby się, a byliby pewnymi dokumentami przeświadczeni, ściągac się mają; także y na tych, którzy czerwone złote y talery obrzynają *et c.* *ibid.* fol. 30. Tit. Uniwersał.

Moneta w Koronie y W. X. Lit. *uniformis & aequalis ponderis utrobique* bydź ma. A. 1564. f. 54. § *Item moneta uniformis.*

O tymże, aby była *uniformis, & aequalis in pondere & grano, ac proba & numero peciarum, & inscriptione monetæ.* *ib.* f. 57. §. Daley co się tknie.

Znowu o tymże. A. 1569. f. 175. §. *Moneta.*

Moneta iako ma bydź kowana? postanowiono bydź ma. A. 1567. f. 134. *Tit. Moneta.*

Bitą ma bydź według namowy Seymu tego. A. 1578. f. 339. *Tit. Moneta.*

Moneta w Koronie taka ma bydź bita, iako za Krola Stefana iest o tym ordynacya uczyniona; pod tą wagą, ktorey w Mynice Olkuskiej zdawna używaią, dotąd poki inak-sza okolo tego ordynacya postanowiona na Seymie nie będzie. A. 1598. fol. 688. *Tit. O Mynicy.*

O tymże: A Podskarbi Koronny Mynice tey ma bydź sprawcą y dozorcą. A. 1601. f. 742. *Tit. O Monecie.*

W Krakowie y Olkufzu, nie gdzie indziej, ma bydź bita, według teyże wagi Olkuskiej y ordynacyi za Krola Stefana. *ib.*

Nilominus, aby iuż napotym gruntowna iaka ordynacya okolo spraw Mynicznych była namowiona, Krol ma dać Komisarze *vigore* Seymu tego, ktorzy z Posly Xiążęcia Pruskiego y Miaszt Pruskich znieść się okolo tego, y co pewnego postanowić mają, a na przyzły Seym dla informacyi wszęch Stanow przynieść; do ktorey Komisyi Podskarbiowie, tak Koronny, iako y W. X. Lit. z Vrzędow swych, należec mają. *ibid.*

Była o tym ordynacya w Warszawie postanowiona, ale że cena złota y srebra w górę poszła; mają bydź znowu Komisarze, *vigore* Seymu tego, tak z Senatu, iako y z Koła Poselskiego deputowani. Ktorem iaka informacya iest napisana? *vid.* A. 1616. f. 5. *Tit. O Mynicy.*

Znowu deputowano pewne Osoby y postanowiono: aby ciż Deputaci taką ordynacyą, *intra decursum unius septimanæ* po tym Seymie, namowiwszy, z podpisami rąk swoich do rąk Podskarbi obudwu Narodow, także y do Metryk tychże Narodow obudwu podali; deklarując: iż na tey deputacyi *pluralitas concludere* ma, y że ta konkluzya takiej wagi ma bydź, iakoby była na Seymie uczyniona. *ib.*

Moneta żadna *minorum specierum*, tak w Koronie iako y W. X. L. y w Miasztach portowych, także *in Ducali Prussia*, do przyszłego Seymu sześć Niedzielnego nie ma bydź bita, oprócz samych talerow, poštalerkow, ktore w sobie trzymać mają czternaście lotow feynsylbru w grzywnie. Czego wszystkiego, a osobliwie żeby w talerach y poštalerkach przysada iaka większa nie była, Podskarbiowie, Koronny y W. X. Lit. wedle przysięgi, y obowiązku praw dawnych, z pilnością przestrzegać mają, przywodząc do exekucyi *pœnam peculatûs* na tych, ieżliby ktorzy albo fałszowanie iakie w tey mierze czynić, albo drobnieyszą monetę, mimo postanowienie terażnieysze, bić mieli. A *impossessionati pœnâ capitis* karani bydź mają. A. 1627. f. 6. *Tit. O Mynicy.*

Ta iednak cesacya bićia monety nie ma szkodzić przeszley monecie, bitey w Mynicach Koronnych y W. X. Lit. ale ią każdy brać y udawać powinien, wedle terażnieyszey ceny, y opisania Konstytucyi A. 1620. & 1623. Pod którą cenę mają podpadać talery y poštalerki nowe bite, żeby iako y Imperyalne udawane były, także y czerwone złote, *sub pœnis in iis Constitutionibus expressis*, aż na przyzłym Seymie sposob wynalezion będzie, do zniżenia ceny talerow y czerwonych złotych. *ib.*

Ratione ordynacyi Mynice Konstytucyą A. 1627. ponieważ *ad effectum* nie przyszła, do przyszłego Seymu reasumowano. A. 1629. f. 13. *Tit. Mynica.*

Znowu dani Komisarze *ad ordinandam rem monetariam, salvis Constitutionibus*, okolo waloru złota y srebra. A. 1631. f. 6. *Tit. O Mynicy.*

Cessatio iako iest w Mynicach Polskich, tak y w Mynicy Xcia Pruskiego bydź ma, za oznaymieniem od Krola. *ib.*

Nie przyzły to *ad effectum*. Znowu inşi dani Komisarze. A. 1633. fol. 28. *Tit. Mynica.*

Talery iednak y poštalerki bite bydź mają do przyszłego Seymu sześć niedzielnego, iako y przedtym *vigore Constitutionis* A. 1627. bite były. W ktorych talerach w grzywnie ma bydź feynsylbru lotow czternaście, a nie mniej; a waga każdego talera taka, iako Imperyalnych. A cokolwiek się pożytku na tych talerach y poštalerkach

pokaże, to *in commodum Reipubl.* a nie gdzie indziej obrocić się ma. Czego Podskarbiowie, Koronny y W. X. Lit. przestrzegać przez ten czas, y *rationem* na przyszłym Seymie dać mają. Więc y Komisarze pomienieni wszyscy, przy umowie ordynacyi, probę tych talerow uczynią dostatecznie, y zysk na bićiu ich porachuią y uważą; y Rzeczyposp. do wiadomości podadzą. A ktorzyby nie takie ligi y wagi, iako wyżey, talery bili, albo inną drobnieyszą monetę, mimo postanowienie terażnieyszego Seymu, bić śmieli; na tych *executio pœnæ peculatûs* ma *extendi. ih.*

Znowu Komisarze do postanowienia Mynice Koron. y W. X. Lit. naznaczeni, ktorzy *ante omnia corporale iuramentum præstabunt*, że w tym postanowieniu *nil aliud spectabunt*, tylko samo *bonum publicum* wszystkiey Rzeczyposp. A uczyniwszy około tego gruntowne postanowienie, Mynicę w Krakowie, w Poznaniu, w Wilnie y Bydgoszczy, otworzyć, erygować y postancwić powinni będą. A cokolwiek pożytku z tey Mynicy będzie, to na potrzebę Rzeczyposp. obrocono bydź ma, y Pan Podskarbi na każdym Seymie z niey rachować się będzie powinien. A. 1649. f. 10. Tit. Mynica.

Odprawiona iest Komisyja Koronna. A Litewika, ponieważ dla niebytności P. Podskarbiego y wszystkich Komisarzow W. X. Lit. dla Komisyi w Wilnie pod ten czas na zapłatę Woysku przypadley, *ad effectum* nie przyszła, znowu *reassumitur in toto*, y Komisarze naznaczeni &c. A. 1652. f. 22. Tit. Mynica W. X. Lit.

Ligę monety w Koronie, aby P. Podskarbi Koronny iako *supremus in Regno rei monetarie Præfectus*, redukował, *ad volorem* talera Imperyalnego trzech złotych, iako za Zygmunta III. bywało, zlecono, żeby Rzeczyposp. od każdej grzywny nad cenę feynu y myniczne unkoszty, cztere złote zysku mieć mogła, y tę Mynicę aby człowiekowi *probatæ fidei* & *plus offerenti* arendował do przyszłego Seymu, dla tego aby się w tym pożytku y lidze Rzeczyposp. przeyrzała. A ieżliby nad postanowienie Arendarz, albo Dzierżawca tey Mynice, monety (ktora *in locis*, w przeszley Komisyi *descriptis*, bita bydź ma) inną ligę bić ważył się; *pœnâ peculatûs, ad instantiam cuiusvis*, w Trybunale *repetendâ* karany bydź ma. A. 1654. f. 14. Tit. Mynica.

Taż Konstytucya służy y W. X. Lit. a *forum* z Myncarzami w Trybunale Skarbowym W. X. Lit. albo za Dworem *peremptoriè*, *ad cuiusvis instantiam*, bydź ma. *ibidem.*

Znowu Komisarze naznaczeni do ordynowania mynice. A. 1658. f. 14. Tit. Komisyja do Mynice.

Znowu Komisarze do ordynowania Mynice, *cum reassumptione* 1654. Konstytucyi o niey. A. 1659. f. 13. Tit. O Mynicy.

Mynica W. X. Lit. aby w Brześciu erygowana była, y aby milion ieden szelągami, na zapłatę woysku W. X. Lit. y inne extraordinaryne Rzeczyposp. *expensa*, według dyspozycyi Rzeczyposp. na tym Seymie uczynionej, wybity był, postanowiono &c. *ib. f. 11. Tit. Mynica W. X. Lit.*

Mynice w W. X. Lit. przedtym Administratorowie, na terażnieyszym Trybunale Skarbowym dostatecznie sprawić się y Skarbowi W. X. Lit. *satisfacere* powinni. *ih.*

Mynice, dla bićia wszelakich pieniędzy, w Kiiowie, albo gdzie *commodius* będzie się zdało, otworzyć pozwolono, wedle ligi Koronnej, y z Osobą Krolewską. w Komisyi *Hadyackiej*. A. 1659. f. 52. §. Menica.

Mynicę srebrną y złotą w W. X. Lit. Komisarzom naznaczonym, przy P. Podskarbitim W. X. Lit. otworzyć zlecono, wedle Mynice y ligi Koronnej &c. A. 1662. fol. 9. Tit. Mynica.

Mynicę szelężną y złotową y szostakową, ktorą otworzono było, iż w postronnych Państwach *cursum* mieć nie mogła, znowu zawarto, deklaruiąc: że bez osobliwego Rzeczyposp. konsensu otwierana więcey nie będzie. Vr. iednak Tytusowi Liwiusowi Bortyniemu Staroście Osieckiemu, iż znaczną sumą, *in vim* szostakowey Menice arendy, Rzeczyposp. wygodził, pozwolono, za osobnym P. Podskarbitego W. Koron. Kontraktem, do roku zupełnego, (ktory *ab actu anterioris Contractûs* rachowany bydź ma) też samę szostakową Mynicę trzymać; tak iednak aby P. Podskarbi W. Koron. *de quantitate* przez ten rok wybitych szostakow Rzeczyposp. mógł dostatecznie informować. A. 1667. f. 34. Tit. Mynica.

Y Komisarzow do dobrego y gruntownego *circa rem monetariam* postanowienia, y do skutku przywieżenia deputowano, y czas im zaraz po Seymie naznaczono, *cum potestate*, ieżliby tey Komisyi zaraz po Seymie odprawić nie mogli, do takiego czasu, iaki

iaki nayspodobniejszy *videbitur, limitandi*. Przydając to: żeby Vr. Boratyni, za ich obwarowaniem iak naylepszym, nie więcej nad trzydzieści złotych Polskich grzywnę seynu rachował, y według tey ceny y ligi, takie *species* bił monety, iakie oni postanowią. *ib. f. 73. Tit. Mynica złota y srebrna na zapłatę długu.*

Prętko potym, za nastąpieniem *Interregni*, po abdykacyi Krola I M. Jana Kaźmierz, Mynice w Koronie y W. X. Lit. *& in annexis & incorporatis Provinciis*, do przyszley Elekcyi zawarto, *injungendo* Skarbowi Koronnemu y W. X. Lit aby *omnes rationes ineant*, iakoby naylepszą sami informacją dali około poprawy monety, y formowania Mynic *in futurum, sine praesudicio* Vr. Boratyniego. w Konfederacyi Generalney Warszawskiej, sub *Interregno*. A. 1668. f. 21. §. Chcąc do nakazney.

Na otworzenie Mynice srebrney y złotey w Koronie, ktoraby się akomodowała monetom Państw pogranicznych, Komisarzow naznaczono *&c.* A. 1676. fol. 19. *Tit. Mynica.*

Simili modo, do otwarćia Mynice W. X. Lit. takoweyże, Komisarzow naznaczono *&c.* z ktorey Mynice pożytek przychodzący, na wypłacenie długu winnego Vr. Boratyniemu, *& in subsidium* Rzeczyposp. obracać się ma. *ibidem. fol. 16. Tit. Mynica W. X. Lit.*

Komis. z przeszłego Seymu do otwarćia Mynice srebrney y złotey doszła, ale postanowienie tey Komisji, dla drogości materyi y podniesionych wexlow, *ad effectum* nie przyzło. Wważając tedy, że się stare monety Cudzoziemskie y Sąsiadow *in pretio* z naszą przeszłą porównały, Mynicę Koronną *in curam* P. Podskarbiego Koron. podano, aby *omnino* starał się srebrną y złotą Mynicę otworzyć, tak iednak, żeby w lidze, wadze, nie była niższa y podlejsza nad ordynacyą A. 1658. y żeby *uniformis* we wszystkim moneta iednego narodu z drugimi była. Czego tenże P. Podskarbi doglądać, postrzegać y *deferre Reipubl.* powinien będzie. Cokolwiekby zaś pożytku z niey wynaleść się mogło; na żadne *expensa*, tylko na zaciągnięcie większego Kapitału y materyi, na kontynuacyą Mynice, obracać się ma, a to wszystko do dalszey Rzeczyposp. decyzji. A. 1677. f. 3. *Tit. Mynica w Koronie.*

Toż Prawo *in toto* służyć ma y na Mynice w W. X. Lit. otwarćie. Ale pożytek z niey, wszystek, na zapłacenie długow Vr. Boratyniego ma się obroć, *ib. f. 20. Tit. Mynica W. X. Lit.*

Potym Mynicę srebrną, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. ze wszystkim z niey przychodzącym pożytkiem, temuż Vr. Boratyniemu, za szkodę z zawartej Mynice szelężney *in* A. 1666. podiętą, y dotąd nienagrodzoną, *pro interim* w administracyą puszczono. Tak iednak, żeby nie bił pieniędzy inżey ligi, wagi y waloru, tylko iako iest w Konstytucyi A. 1677. *sub pœna peculatus. ad cuiusvis instantiam, in Iudiciis Tribunalitii Regni vindicanda.* A to wszystko pod dozorem, dyrekcyą y superintendencyą P. Podskarbiech Wielkich obudwu Narodow bydź ma, ktorzy *sufficientem* w tey mierze *evidentem* całej Rzeczyposp. *cavent.* A. 1678. fol. 32. *Tit. Mynica.*

Mynica srebrna, ponieważ mało fruktyfikowała, do przyszłego Seymu zawarta. A. 1685. f. 8. *Tit. Zawarcie Mynice.*

Moneta Litewska y Czeska ma bydź brana, wedle Vniwersału Seymu Warszawskiego blisko przeszłego, pod winą w tymże edykcie Warszawskim opisaną. *Sub Interregno*, po śmierci Krola Augusta, na Seymie *electionis*. A. 1573. f. 211. §. *Mynica wszelaka.*

O Litewskiej znowu, że dobra y ważna *in suo pondere & estimatione* wszędzie w Koronie, y w W. X. Lit. powinna bydź brana. A. 1588. fol. 471. *Tit. O Monecie drobney.*

Moneta w Xięstwie Kurlandskim aby sprawiedliwa była, Komisarze doyrzeć mają. A. 1607. f. 863. *Tit. O sprawiedliwości.*

Mynice wszystkie, ktore ludzie prywatni po różnych Miałtach y Miałteczkach, *in suum commodum* bili, aby *ex nunc* zniezione były, rozkazano, czego Starostowie doyrzeć y bronić mają. A. 1601. f. 742. *Tit. O Monecie.*

Z Mynic, tak Koronnych, iako y W. X. Lit. prowent, za śmiercią Krola Zygmunta III. przypadł do dyspozycyi Rzeczyposp. tak iż Krolowie przywłaszzać go sobie, y bić monety nie powinni, y ordynacya Mynic tychże zupełnie przy Rzeczyposp. zostawać ma, y gdzie indziey o niey traktowano bydź nie ma, tylko szczegulnie na samym Seymie. Co *in Pactis Conventis* Krolowie, począwszy od Krola Władysława IV.

oświadczyć się Burmistrzowi tamtego miejsca, y relacyą uczyniwszy *pænas urgere* według tey Konstytucyi. A ieżliby Burmistrz exekucyi nie uczynił, tedy Burmistrza y onego Kupca *post Curiam* pozwać ma o tę kontrawencyą, a tam za słusznym dowodem *pæne, supra expresse* na Vrzęd y na tego, któryby śmiał tę Konstytucyą łamać, *decernentur. A. 1620. f. 11. Tit. Moneta.*

Reasumuiąc tę Konstytucyą: ordy Bydgońskie z Gdańskimi porównano, a cenę realow po groszy siedmdzieśiat deklarowano, *cum interpositione maioris pæne*, to iest: *quingentarum marcarum, per Capitaneum loci seu Officium ejus, Delatori & Officio*, na tych, którzyby się takowe pieniądze drożey brać y udawać wazyli, *premissis inquisitionibus, sine quavis appellatione & prosecutione ejus, adjudicandæ.* A ieżliby Starosta albo Vrzęd iego *temere* exekucyi uczynić nie chciał, pozwany o to do Trybunału należnego winą pięci set grzywien ma bydź karany. *A. 1623. fol. 6. Tit. Moneta.*

Excypowano iednak Woiewodztwo Podolskie y Ziemię Halicką, *respectu* dezolacyi ich, rozkazuiąc, aby Kredytorowie sumy podług zapisow, od Obywatelow tamecznych w Grodach, Ziemstwach położone, odbierali tak, iako izly na ten czas pieniądze, kiedy ie kładziono. *Lecz in futurum parere huic legi* z drugiemu powinni będą. *ib.*

Potym czerwony złt. po złt. 12. monety szelężney. Taler twardy po złt. 6. Lewkowy po złt. 5. Na stu złotych zaś ortami y szostakami ostatniego bicia, powinno *accrescere* złt. 70. A ktoby się tey Konstytucyi zprzeciwił, wolno każdemu o to *agere ex registro fisci, pro pæna duplici 14. marc. in quovis Iudicio. A. 1676. fol. 20. Tit. Owalorze monety w Koronie y W. X. Lit.*

Prolongowano *hunc valorem monetæ* do drugiego Seymu. *A. 1677. fol. 10.*

Znowu do przyszłego Seymu *cum pænis. A. 1678. f. 11.*

Znowu do przyszłego Seymu. Ale winę do sta grzywien podwyższono. *O co forum Grod, sine appellatione, ad cuiusvis instantiam. A. 1683. f. 12.*

Komisarzow deputowano, aby przy Podskarbin Koron. kontrahenta, y tych, co za kontraktem mynicę trzymali, wyexaminowali, iak długo y z iakiey okazyi mynica Bydgońska wakowała? suma iaka do skarbu Koronnego *importari* powinna? aby determinowali, co iednak *Iuribus* Podskarbiego Kor. *in futurum præjudicare* nie powinno. *A. 1685. f. 10. Tit. Suma myniczna.*

Wiel. Podskarbiego W. Kor. obligowano: a żeby *per publicum instrumentum* koekwacyą monety *sine intermissione* pomiarkował, y one *ad certum & justum pretium* redukował. *Poparcie Konf. Send. A. 1710. f. 66. Tit. Skarb Koronny.*

Czerwony złoty po 18. złt. Taler bity po 8. złt. Tymf po 1. złt. 8. groszy; szostak po 12. gr. y 2. szelagow, y mieysze *species* monety redukowane są do przyszłego tylko Seymu, którą kurencyą W. Podskarbi przez Vniwersaly swoje po Woiewodztwach obwieści. *A. 1717. f. 63. Tit. Skarb Koronny.*

Coæquatio monety w W. X. Lit. z Koroną Polską po Woiewodztwach y Powiatach sta-
nęła, to iest *ut supra. K. Lit. 1717. f. 21. Tit. Coæquatio monetæ.*

MONOPOLIA.

vid. Tit. Towary.

MORATORIÆ LITERÆ.

vid. Tit. Listy.

MOSTY.

MOst na Rzece Gaci, w Łomżyńskiej Ziemi, Vr. Jakubowi Zabickiemu Podkomorze-
mu Zakroczymskiemu zrobić pozwolono, y groblę naprawować, z tą kondycyą:
żeby prowent z tego mostu szedł do Skarbu, według Inwentarza. Wprzod iednak
rewidować to mają Vrzędnicy, do rewidowania cel naznaczeni, y na Seymiku przedsej-
mowym przyszłym uczynić mają postanowienie Obywatele Łomżyńskiej Ziemi, iako
y iakie mostowe brane tam bydź ma? a potym Posłowie Łomżyńscy mają to na Seym
przynieść, Krol zaś ieżli to mostowe słuszne będzie, wydać rozkaże z Kancelaryi Ko-
ronney

ronney Przywilej przyrzeczonemu Vr. Zabickiemu y Potomstwu iego. A. 1589. f. 526. Tit. Most na rzece Gać w Łomżyńskiej Ziemi.

Mostu budowania *usum*, tak przez samą rzekę Bugu, iako y przez wszystkie lasy Krolewski, między wsią Dorohuską a wsią Bereścianą, w Ziemi Chełmskiej, *urwierzono*, y na wieczne czasy pozwolono Vr. Orzechowskiemu Dorohuska dziedzicowi y Potomkom iego, albo też miasto mostu sypać tamę dla przejazdu, y z gruntu Krolewskiego ziemię brać na to, tak iednak żeby to było *sine evidenti inundatione agrorum*. A. 1581. fol. 377. Tit. Most na Bugu.

Mostowe cło albo grobelne Vr. Janowi Bielińskiemu, we wsi iego dziedzicznej Bielinach mniejszych, na gościńcu z Nowego Miasta do Rawy, po półgroszku od konia od furmanów brać wiecznemi czasy, pozwolono. A. 1613. f. 26. Tit. Mostowe w Bielinach.

Vrodzonym Żółkiewskim, we wsi Żółkwi, w Powiecie Krasnostawskim leżący, most. we pozwolono, wedle Przywileju Krola Zygmunta III. onymże na to danego, y wedle uznania Komisarzów, na rewizyą tamiecznych przepraw deputowanych, y oraz też rewizyą aprobowano. *ib. f. 30. Tit. Aprobacya Rewizyi.*

Most na Wiśle pod Warszawą, podczas Elekcyi, aby na statkach *publico sumptu* zbudowany był, P. Podskarbiemu Koron. zlecono. Na co dwie części sumptu z Koronnego, a trzecia część z Litewskiego Skarbu ma być dana. A Dzierżawcy pobliski na tę potrzebę z puszczy y lasów Rzeczyposp. drzewa bronić nie mają. *In Conf. Generali. Varsov. sub Interregno. A. 1632.*

Toż jest y w posledniczych Konfederacyach generalnych Warszawskich, także *sub Interregnis.*

Mosty na Rzece Sulcu naprawione być mają iak najprędzey od tych, którzy dobra *eo respectu* trzymają, *sub poena amissionis fundorum & refusione damnorum* temu, któryby przez to szkodził. O co *forum* każdemu w Trybunale. A. 1633. fol. 62. Tit. Most na rzece Sulcu.

Mostowe dziedzicom wsi Bylic, Brześcian, Pisanowic, Vrska y Rudy, w Woiewodztwie Ruskim leżących, wedle relacyi Rewizorów uczynionej, pozwolono; excypując Ekonomią Samborską, która nie będzie powinna żadne *onus* ponosić, względem tego mostowego. A. 1635. f. 42. Tit. Mostowe.

Most na rzece Wiarze pod Przemyślem na gościńcu Lwowskim, Dzierżawcom Starostwa Przemyńskiego zbudować, a względem kosztów y konserwacyi onego, po groszu od woza furmańskiego y Kupieckiego wybierać pozwolono. Tak iednak, aby konserwacya mostu tego zawsze była, pod utraceniem tego Prawa. A. 1676. fol. 40. Tit. Most na Wiarze.

Mosty na błotach u wsiów Wykut y Bieszczan zbudować, tychże wsi Posesorom pozwolono, y tak na koszty wystawienia ich, iako y na konserwacyą, mostowe po groszu od konia, a od wołu w wozie idącego (co się ma rozumieć od Kupców y furmanów, nie od Szlacheckiego Stanu) po szelągu brać postanowiono, z tą kondycyą: aby naprawa tych mostów przez Posesory, wiecznemi czasy zachowana była, pod utraceniem Prawa tego. *ib. f. 41. Tit. Most na błotach Błozowskich.*

Mostowe po groszu od woza Kupieckiego y furmańskiego w Rozwienicy, w Ziemi Przemyńskiej, brać pozwolono, z tą kondycyą: aby naprawa mostu tamtego dla przejeżdżających zawsze dobra była, y aby nikt, nad pozwolone to myto, nie był depaktowany, pod upadkiem Prawa tego. O co *forum* każdemu w Trybunale albo Sądach *proprii Districtus*. Przy tym Komisya, na zbudowanie tego mostu, odprawioną, aprobowano. *ib. f. Aprobacya Komisji.*

Mostowe na budowanie y naprawę mostów, przez rzekę Długnią, w Woiewodztwie Krakowskim, we wsi Botowicach, Kapituły Krakowskiej dziedzicznej, od furmanów y Kupców przejeżdżających, także od wołów y wszelakich bydeł, przykładem innych w Koronie mostowych, postanowiono. *ibid. fol. 55. Tit. Naprawa przejazdu y Mostowe.*

Mostowe takoweż na rzece Wildzie, na gościńcu od Węgier, pod wsią Wozogowiczami, Xdzu Iarbskiemu Kościoła S. Jakuba na Kazimierzu przy Krakowie Prebendarzowi, gruntu pewnego w pomienionej wsi Posesorowi, dla naprawy drog, pozwolono. *ibid.*

Mostowe pod Michrowem, majątnością dziedziczną Vr. Fryderyka Felkierzamba, od wozu kupieckiego, albo żydowskiego dwu konnego, po dwa grosze, a od pojedynkowego po groszu, od koni zaś y wszelakiego bydła rogatego od sztuki po szelagu, wedle relacyi Rewizorow, pozwolono z tą kondycyą: aby Polesor pomienioney przeprawy w dobrej onę trzymał konserwacyi. Stan iednak Szlachecki y Podwody Szlacheckie od tego ciężaru wolni bydź mają. A. 1677. f. 43. 1. Aprobacya przepraw.

Mostowe na rzece Liwcu pod Pogorzalcem pozwolono, od furmanow y Kupcow przejeżdżających, także od wołów y wszelakich bydeł, przykładem inszych w Koronie mostowych. A. 1678. fol. 36. tit. Mostowe.

Mosty, groble, na rzekach y różnych przeprawach, że *non modico sumptu* Dziedzicow y Posesorow dobr wszelkich *eriguntur & reparantur*, tedy aby od każdego wołu na sprzedaż pędzonego, y od konia, w wozach kupiectwem się bawiących będącego, tak pogrobelnego, mostowego, iako y spaśnego, po 3 grosze dawano, postanowiono. O co *Forum, contra transgredientes*, w Trybunale Radomskim naznaczono. A. 1726. f. 54. tit. Abrogatio Myt.

Mostowe Miastu ktoremukolwiek v. *sub titulo proprio* Miasta.

Mostow rewizye dla postanowienia mostowego v. tit. Rewizye.

Most pod Grodnem. v. tit. *Laudum* Powiatu Grodzińskiego. A. 1647. O mostowych v. *plura tit. Cla.*

M U S Z K A T E L A.

vid. Tit. Wino.

M Y T A.

MYta, tak wodne iako y ziemne, którym *ante Incorporationem* do Korony Ziemia Podlaska nie podlegała, zniesiono wiecznemi czasę. Ktorych upraszać y wybierać iuż więcey godzić się nikomu nie będzie, *sub pena mille marcarum, in Iudicio Tribunalitio seu quovis alio, ad instantiam* Obywatela ktoregokolwiek onego Woiewodztwa, *Nobilis sive plebeji, peremptoriè decernenda*. Myta iednak wszelakie Koronne na Komorach y Przykomorkach Koronnych, wedle zwyczaju, prawa y Instruktarza Koronnego, od wszelkich towarow, *tam ab evectis, quam ab inductis*, Kupcy wszelacy płacić mają. A. 1588. fol. 479. tit. Myt Podlaskich *zniesienie*.

Item deklarowano: iż od tych towarow, od ktorych przedtym Myta Koronnego nie placono, a w Woiewodztwie Podlaskim zostaią (daley z niemi nie ieżdżąc) tamże raz tylko Myto Koronne placone bydź ma. Ale na potrzebę Rzeczypośp. gwałtowną, pozwolili Obywatele tameczni wybierać to myto do lat tylko trzech, nie więcey. A po wyściu tych lat trzech, iuż nigdy wiecznemi czasę nie ma bydź wznowiane, ale tylko Myta Koronne, iako wyżej namieniło się, mają bydź brane przez Mytnika Koronnego. *Ibid.*

Aprobowano tę Konstytucyą, o zniesieniu cel, *in toto*, z tą deklaracyą: iż Kwarty z nich, ani przez te trzy lata przeszłe, ani żadney przeszley, ani potym wiecznie, nie ma się Rzeczypośp. upominać, gdyż Obywatele tameczni, przez te trzy lata, postąpili byli to myto z dobrej woli swoiey, a nie z żadney powinności. A. 1590. fol. 579. tit. *Cla. Podlaskie*.

Szlachta zpuszczając rzekami z swego własnego urodzaju, a nie zakupowane zboża, y inne towary, żadnemi mytami, cłami y Woyskiemi, za przysięgę Panow albo faktorow ich, wedle pierwszey Konstytucyi ni od kogo agrawowani bydź nie mają, *sub pena quingentarum marcarum*, o którą *transgressores* odpowiadać mają, wedle pierwszych Konstytucy. A. 1588. fol. 470. tit. O mytach na rzekach, y kwiciech *Pisarzyow Celnych*. *Plura tit. Cla. A. 1581. 1589. 1598. 1601.*

Dziedzicow y Dzierzawcow Nowodworskich, Tarnowskich, Zgierskich, Rynarzewskich, y Celnikow Dybowskich, *pro cognitione Iurium* myt, na Sejm przyszły pozwać, Instygatorowi Koronnemu rozkazano; czego ieżliby nie uczynił, każdemu, ktoby chciał, wolno bydź ma, tego poprzeć. *Ib.*

Myta według Instruktarza, w Krakowie *in A. 1596.* wydrukowanego, a przedtym na Seymie zkorygowanego (ktory podać znówu do druku P. Podskarbi Koronny powinien,

nien, y do Komor Koronnych rozestać) Celnicy wybierać mają, y takowy Instruktarz w każdej Komorze Celney, y na każdym wybierania Cel miejscu, od S. Woyciecha blisko przyszłego przybić na tablicach mają, aby każdy, oddawając Cło, nie według woli ich, ale według Instruktarza oddawał. Czemu wszystkiemu Celnicy dosyć czynić powinni będą, *sub pena centum marcarum*, w Trybunale *inter causas Officii, toties quoties opus fuerit, repetenda*. A. 1598. fol. 688. tit. Moderacya Cel Koronnych.

Rewidowali Instruktarz ten Deputaci, na Seymie z Senatu y z Koła Poselskiego naczyni. Który iż z starym Instruktarzem autentycznym, za Krola Zygmunta Pierwszego w Roku 1531. w druk podanym, we wszystkim zgadza się, przeto aby między Konstytucyami Seymu teraźniejszego wydrukowany był, postanowiono, y o nim Konstytucyą A. 1598. *cum pena* na Celniki reasumowano. A. 1601. fol. 735. tit. O Instruktarzu Celnym. Vide illud.

Ze przy Komorze zawieszony bydl ma, y że żaden myta płacić nie powinien, aż mu *authentice* pokazany będzie, postanowiono. A któryby Celnik nad Instruktarza więcej wyciągać ważył się, winę pięci set grzywien podwyższono na niego. A. 1616. fol. 14. tit. O Mytach Wodnych.

O Myto, niesłusznie wzięte, gdyby kto na Trybunał pozwał po ustaniu Roku przy powieszczonem, tamże na Trybunał zaraz *ad banniendum* pozwać może, y otrzymawszy banicyą, dopiero na exekucyą ostatnią, do Starosty Komisyą otrzymać ma. A. 1601. fol. 737. t. O clech.

Nie tak: lecz napotym w tymże Sądzie, albo Vrzędzie, takową banicyą znośić takowy każdy będzie powinien, w którym na nim będzie otrzymana. Inaczej *cassatio banitionis* nie ma bydl ważna, owšem przez Vrzędy do exekucyi przywiedziona bydl powinna. A. 1616. fol. 14. tit. O Mytach wodnych.

Pisarze Celni od Kwitow nie od nikogo brać nie mają, *sub pena de iniuste exacto teloneo*, w Trybunale lub w Sądzie Ziemskim, lub w Grodzie *vindicanda*. A. 1588. fol. 470. tit. O Mytach na rzekach, y Kwiciech Pisarzow Celnych.

A w W. X. Lit. więcej nad dwa grosze wyciągać nie powinni, *sub pena sta kop Litew*, O co *forum* w Trybunale, lub za Dworem, lub w którymkolwiek Vrzędzie. A. 1589. fol. 530. tit. Wolność od Cel.

Sprawy o branie myta od Szlachty, tak Polskiej iako y Litewskiej; w Koronie, w Trybunałach Wielkopolskim y Małopolskim, *inter causas Officii*; a w W. X. Lit. w Trybunale Litewskim, pod terminami ktoregokolwiek Wojewodztwa, bądź też między sprawami do obligow, sądzone bydl mają *peremptorie*, wedle Konstytucyi A. 1598. we wszystkim zachowując się. Co też z strony Dóbr Krolewskich, iako y Duchownych y Swietckich, rozumieć się ma. A. 1601. fol. 737. tit. O Clech na rzekach portowych.

Celnicy, Mytnicy, Zupnicy, mają bydl dobrze osiedli y Chrześcianie. A. 1569. fol. 183. §. Celnicy, Mytnicy.

O tymże, *cum hac declaratione*: że y Szlachćicowie bydl powinni. A. 1616. f. 14. tit. O Mytach wodnych. O tymże v. tit. Krol.

Myta nadane Miałom, Klasztornym dobrom v. tit. Miasta *specificè*, Klasztory. Plura tit. Cla.

Zydzi Myt trzymać nie mają. v. tit. Zydzi.

Pisarz na Mycie przysięgi drugiey, ani nad Statut, wyciągać nie ma, *sub pena centum marcarum, coram quovis Officio vel Iudicio, iuxta Constitutionem Sigismundi Regis* A. 1538. *vindicanda*. A przysięga nie inakza ma bydl czyniona, ieno iaka jest opisana *Statuto Alexandri Petricovici*. A. 1504. Okrom Cla pogranicznego, ktorego przysięgę na granicy, wedle prawa y zwyczaju, zachowano. A. 1578. fol. 333. tit. O Clech.

O tymże. A. 1581. f. 373. t. Cla od zboż Szlacheckich.

Pisarz na mycie gdyby kwit dał, przysięgi nie słuchawszy, *pena ducentarum marcarum, fisco & delatori per medium adiudicanda, post Curiam*, karany bydl ma. *Ibidem*.

Myt Wołyńskich, Podlaskich, Podolskich, Pokuckich, y Cla tyśiącznego, we wszystkich Zupach Ruskich Instruktarz aby zpisany bydl mógł, wedle Instruktarza dawnego wybierania Cel Koronnych, Komisarzow naczyniono. A. 1581. fol. 373. t. Myta.

Mytnik

Herburt. f. 489. t. Qui iniquè teloneum extorsit.

Mytnik gdyby Kupea Koronnego za granice z towarem wypuścił, *penam luat summae towarowi wypuszczonemu correspondentis, praeuia inquisitione ubicunque faciendâ, fisco deferendâ. A. 1565. fol. 93. §. A tego strzedz maia.*

Mytnicy Praw, o przejeżdżaniu cel, gościnców y zkładow, przestrzegać maia. v. tit. Kupey. A. 1611.

Mytnicy, gdzieby *metas* w wybieraniu podatku na ten czas uchwalonego *excederent*, gdzie się sprawić mieli. *vid. tit. Składy.*

O Mytach, Cłach, mostowych, grobelnych, Szlacheckich, w niektórych majątnościach. *vid. tit. Rewizya.*

Złotony Myta W. X. Lit. ktore Xdz Pleban Rudnicki, *sine respectu* na Stan Szlachecki y poddanych ich, wybiera, deklarowano, aby go więcej od Szlachty nie wybierał, tylko od Kupcow, *sub pena centum marcarum* w Trybunale, *inter causas composuit Iudicii repetenda. A. 1647. fol. 13. tit. Zniesienie Myta.*

Myto w Zabińcu Majętności dziedzicznej Vr. Samuela Grzybowskiego, po groszu od konia y bydła, pozwolono; *salvo iure Nobilium* y poddanych ich &c. *Ibid. fol. 30. tit. Podwyższenie mostowego y Brukowego Miasłu Warce y Zabińcowi.*

Myto Dziedzicom y Posesorom wsi Korytnik, po groszu od woza Kupieckiego y furmańskiego, na naprawę drogi y konserwacyą oney, na leśie y gościncu do Krzywce idącej, pozwolono, z tą kondycją: aby ludzie przejeżdżający zawsze wygodę dobrej drogi mieli. *A. 1676. fol. 41. tit. Naprawa drog.*

Takoweż y Posesorom wsi Szade pod Samborem leżącej. *Ibid.*

Myto w dobrach Wodzisławiu, Szczecocinach, Kurzelowie, Sadownikach mokrych, Brzesku, Strzelcach y Gorce, po groszu od konia od przejeżdżających furmanow, y od bydeł na targi y iarmarki przechodzących po groszu także od sztuki postanowiono, z tą kondycją: aby *Possessores* dobr pomienionych drogi y mosty naprawiali. *A. 1677. fol. 19. tit. Mostowe.*

Myto we wsiach Izdebni y Nostrzcu, w Ziemi Sanockiej leżących, dla naprawy tamże przepraw y drog bagnistych, po groszu od konia furmańskiego pozwolono. *Ibid. f. 30. tit. Naprawa.*

Myto na przeprawie pod *Falentami*, Majętnością dziedziczną Vr. Albrachta Opackiego Podkomorzego Warszawskiego, po dwa gr. od każdego woza kupieckiego albo żydowskiego dwukonnego, a od pojedynkowego po groszu. Od koni zaś y wszelkiego bydła rogatego, od sztuki po szelagu. Stan jednak Szlachecki y podwody Szlacheckie od tego ciężaru wolni być maia. A Posesor pomienioney przeprawy powinien się starać, pod utraceniem Prawa tego, żeby dobra była przeprawa. *Ibid. f. 43. tit. Aprobacya Przepraw.*

Myto abo Cło nowe podwyższone W. X. Lit. v. tit. Cła.

Przemyta *censetur*, gdyby kupiec Koronny towary za granice wywioził albo wygnał, z ktorych towarow przemyconych, y przez Starostę zabranych, trzy części *fisco Regio*, a czwarta Starości, ktory ie zabrał, *cedere* powinna. *A. 1565. f. 93. §. A tego strzedz maia Starostowie, y Celnicy pograniczni, y Miasła zkładowe.*

Znowu Przemyta *censetur*, gdy kupiec drogi w Prawie opisane z towarami przeminie, a te towary tak Starości, iako y Szlachcie, wolno zabierać. Za co maia mieć przemyty trzecią część, a dwie części *fisco Regio cedere* maia, ktore do rąk Celnikow albo Pisarzow ich, za Kwitami ich, Starostowie y Dzierżawcy Krolewiczyn, albo Panowie dziedziczni, oddawać powinni. *A. 1611. fol. 34. tit. O przejeżdżaniu Cel Koronnych.*

Reasumowano to. *A. 1616. fol. 15. tit. O przejeżdżaniu Cel Koronnych.*

Przemyta ieżli słuszna albo niesłuszna? nie Celnik, ale Starosta ma o tym kognicyą czynić; *saluâ appellatione* do Krola; także y w Mytach Szlacheckich. *A. 1601. f. 735. tit. O Instruktarzu Celnym.*

Myta y Cła prywatne y grobelne, tudzież mostowe, *exceptis his*, ktore *per Constitutiones publicas* są obwarowane, zniesiono, *et penas extorti injuste telonei*, podług Konstytucyy publicznych zkazano. 1710. *Poparcie Konfed. Send. f. 66. tit. Skarb Koronny.*

Ieżeliby *in defraudationem* Skarbu W. X. Lit. pod Protekcyą Szlachecką y Pańską, *per vim* mimo Komory kto przeszedł z towarami, tedy *fisco cedere* maia K. L. 1726. f. 6. *tit. Audio subsidiorum.*

308 Nieosiadły. Nobilitacye. Oblaty. Obrona. Odiązd.

Myta prywatne po różnych mieyscach, miastach y miasteczkach, za Przywilejami, jeżeli *ante constitutionem A. 1573.* nie są nadane, abrogowano; y wszelkie przywileje, po tej Konstytucyi wyniesione, *pro nullis* deklarowano, które nie mają *expressam approbationem Legis. K. L. 1717. f. 6. tit. Auctio subsidiorum.*

Wszelkie cla, Myta, od ludzi różnych przeieżdżających *abusivè & extorsivè* wybierane, abrogowano y kasowano, które Konstytucyami albo Przywilejami Xiążąt Mazowieckich nie są obwarowane. *A. 1726. f. 54. tit. Abrogatio Myt.*

vid. Plura tit. Cla, Kupcy, Mosty, Zkłady.

NIEOSIADŁY.

De impossessionatis, Herbert. f. 201. t. Impossessionatis.

Proces na nieosiadłym *in executione* ma być taki: Albo gotowemi pieniędzmi powinien *satisfacere rei iudicatæ* do Niedzieli dwu, albo się *per possessionatum* zareczyć do Niedzieli sześciu, *alias* ma być pozwany *ad banniendum*, publikowany, imany y trzyman w więzieniu, *ad satisfactionem. A. 1588. f. 465. tit. De impossessionatis.*

Pozew nań ma być kładzion w Parochyi, gdzie miał ośiadłość, albo się rodził, albo gdzie przemieszkiwa, albo też w ręce iemu samemu może być oddan. *Ibid.*

Nieosiadłego ren stawić powinien do Grodu, któryby w domie swym arefztowanego zaraz wydać, albo odstąpić, albo z domu swego zbyć, nie chciał. *Ibid.*

Nieosiadły o usurpacyą Szlacheństwa *forum* ma, tak w Grodzie, iako y na Trybunale, y półroka w więzy powinien siedzieć. *vid. tit. Szlacheństwo. A. 1589.*

Na nieosiadłym Staroście Proces. *v. Tit. Starosta.*

NOBILITACYE.

vid. Tit. Szlacheństwo.

NOVA EMERGENTIA.

Na Seymie mają być sądzone. *A. 1607. fol. 840. tit. o Remisyach Trybunalnych na Seymie.*

OBLATY.

vid. Tit. Zapisy.

OBRONA.

vid. Tit. Lauda Tit. Wojewodztwa.

ODIAZD.

Krolowi Zygmuntowi Trzeciemu *in Pactis Conventis cautum est*, że mu wolno wychać będzie do Szwecyi, za Konsensem Rzeczyposp. Iakoż pozwoliły mu tego Stany Rzeczyposp. po śmierci Ojca iego Krola Szwedzkiego. *A. 1593. fol. 635. §. Oznajmujemy.*

Y na ten odiązd, z Korony dwa kroć sto tysięcy zł. a z Litwy sto tysięcy zł. pozwolone mu są. *A. 1595. f. 678. §. Iż też Stany.*

Znowu drugi raz pozwolony mu iest odiązd także do Szwecyi, *præviâ in scripto*, o powroceniu się iego do Korony, Stanom Rzeczyposp. *affecuratione, & è converso* od Stanow Koron. Krolowi, na dotrzymanie wiary y powinne go posłuszeństwa, *cautione data. A. 1598. fol. 686. §. Wszem wobec.*

Na który odiązd drugi, wziął z Korony trzy kroć sto tysięcy zł. *Ibid. f. 687. tit. Szafunek Poboru.*

A z Litwy sto tysięcy zł. *Ibid. f. 693. tit. O poborzech.*

Następnią Konsensy Senatorom odiachania *ad exterarum nationes*, dla peratowania ich zdrowia.

IM. Xdzu Marcinowi Szyfzkowskiemu. *A. 1613. f. 27.*

IM. P. Kafztelanowi Krakowskiemu. *Ibid. fol. 28.*

IM. P. Iaroszowi Wołowiczowi Podskarbiemu Litew. A na iego mieyscu *tantisper* ma

zostawać P. Krzysztof Naruszewicz Podskarbi Nadworny W. X. Lit. y przy nim po-
dług zwyczaju Vrzednicy Skarbowi. Kwity jednak Skarbowe pod pieczęcią po-
mienionego P. Podskarbiego Wielkiego mają być wydawane, a P. Podskarbi Na-
dworny y z Vrzednikiem Skarbowym powinien się na nich podpisać. A. 1616.

fol. 49

IM. P. Ianowi Szymonowi Szczawińskiemu Woiewodzie Brześkiemu. A. 1652.

fol. 16.

IM. P. Stanisławowi Alexandrowi Belzeckiemu Kasztelanowi Sanockiemu. A. 1653.

fol. 24.

IM. Xdzu Mikołaiowi Prażmowskiemu Kanclerzowi W. Koronnemu. A. 1661.

fol. 30.

IM. Xdzu Andrzejowi Olszowskiemu Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu. A. 1676.

fol. 46.

Xiążęciu IM. Radziwiłowi Podkanclerzemu y Hetmanowi Polnemu W. X. Lit.

Ibid.

IM. P. Marzałkowi Nadwornemu Koronnemu. Ibid.

Xiążęciu IM. Dymitrowi Wisniowieckiemu Woiewodzie Belskiemu, Hetmanowi W.
Koronnemu. A. 1677. f. 46.

IM. P. Sieniawskiemu Marzałkowi Nadwornemu Koronnemu *cum declaratione*, że
interea sprawy, *ad quodvis iudicium* onemu intentowane, do powrotu iego *in suspen-*
so być mają. A. 1678. f. 27.

Xiążęciu IM. Michałowi Czartoryjskiemu Woiewodzie Wołyńskiemu. Ibid. f. 36.

IM. P. Michałowi Pacowi Kasztelanowi Wileńskiemu, Hetmanowi W. X. Lit. w
Konfeder. General. Warszaw. A. 1668. fol. 19. §. *Dla poratowania zdrowia.*

Znowu temuż y IM. X. Mikołaiowi Pacowi Biskupowi Wileńskiemu. A. 1678. f. 15.
Pozwolono było odiazd *5 votorum exsolvendorum causā.*

IM. Xdzu Mikołaiowi Gniewoszowi Biskupowi Kuiawskiemu. A. 1649. f. 18. Tit.
Odiazd.

Także IM. P. Ofolińskiemu Kanclerzowi W. Koron. Ibid.

Także Xciu IM. Olbrychtowi Stanisławowi Radziwiłowi Kanclerzowi Wiel. W. X.
Lit.

Odiazd ludziom Religii Greckiej y posyłanie za granice zakazane. *vid. Tit. Grecka*
Religia.

ODPOWIEDZ.

GDyby kto Szlachęciowi sobie równemu odpowiedz posłał, a byłby o to *legitimè con-*
viçtus, przepada *penam centum marcarum*, *5 restitutionem damnorum*, wedle
poprzyśiężenia Aktora. A. 1588. f. 461. tit. O odpowiedzi.

Aktoby, pozwany będąc *criminaliter*, bronić się chciał odpowiedzią, którąby *ante cri-*
men posłał, tedy inakżę bronić się nie może, tylko taką, którąby przez woźnego y
dwo Szlachtę uczynił, y onę dał *personaliter* wpisać do Xiąg onego Grodu, pod
którymby mieszkał ten, komu odpowiedział. Po którym wpisaniu odpowiednik
nie ma nic *violentum* poczynać, do sześci Niedziel. *Alioquin* gdyby się inaczej za-
chowal; nie ma mu iść takowa odpowiedz *ad defensionem criminis*. W czym *respe-*
ctu temporis odprawiać się też ma *scrutinium* z pilnością. Ibid.

Deklarowano tę Konstytucyą tak: iż ktoby takowego odpowiednika za odpowiedzią w
w Grodzie *personaliter post elapsum tempus sex septimanarum* zniost, żadnym nie ma
podlegać penom, tak *ratione homicidii*, iako y inszych, u któregokolwiek Sądu y
Iurysdykcyi, *à quopiam* windykowanych; a *ratione damnorum*, *forum peremptorium*
w Ziemstwie być ma. A. 1633. fol. 41. Tit. Deklaracya Konstytucyi o odpowiedzi
A. 1588.

O EKONOMIA.

vid. Tit. Dobra Ekonomiczne.

OECONOMIA BELLICA.

vid. Tit. Artylerya. Tit. Cekauz. Tit. Armata.

OKAZOWANIE.

Herburt. f.
20. r. In bello
Lustratio mi-
litum.

V*T* constet, iżli Szlachcie każdy, wedle powinności swoiey Szlacheckiey, iest gotow na służbę Rzeczyposp. do obrony Oyczyzny swoiey, Okazowanie we wszystkich Woiewodztwach na dzień S. Woyciecha złożono, *sub pena in Statuto expressa, de expeditione generali. A. 1562. fol. 29. Tit. O okazowaniu.*

Woiewodowie mieysca do okazowania takiego znaczyć, y one w Głównych Miastach publikować, pod taką winą, mają. *Ibid.*

Y Woiewodowie y Kafztelani, y inni Dygnitarze wszyscy, tamże okazować się powinni, *sub eadem pena. Ibid.*

Nie doszło to okazowanie. Znowu ie złożono na Święto S. Mateusza blisko przyszle, tego dokładaiąc, aby każdy stanął, iako kto wojnę pospolitą powinien. *A. 1563. fol. 47. tit. Okazowanie.*

Przytym do okazowania takiego, mieysca Woiewodztwom naznaczono te:

Woiewodztwu Krakowskiemu, u Krakowa przed Kaźmierzem.

Woiew. Poznańskiemu, u Poznania.

Woiew. Sandomirskiemu, u Pokrzywnice.

Woiew. Kaliskiemu, u Pyzdr.

Woiew. Sieradzkiemu y Ziemie Wieluńskiej, u Sieradza.

Woiew. Łenczyckiemu, u Łenczyce.

Woiew. Brześćkiemu, u Brześcia.

Woiew. Inowrocławskiemu, u Inowrocławia.

Ziemie Dobrzyńskiej, u Lipna.

Ziemie Lwowskiej u Glinian z Woiewodą.

Ziemiom zaś, Przemyśkiej u Medyki; Sanockiej u Sanoka; Chełmskiej u Chełma; Halickiej, Trębowelskiej, Kołomyjskiej, u Halicza, wszystkim tym z Kafztelanem.

Woiewodztwu Podolskiemu, u Balina.

Woiew. Lubelskiemu, u Lublina nad Bystrzycą;

Woiew. Bełskiemu, u Bełza.

Woiew. Płockiemu, u Raciąza.

Woiew. Mazowieckiemu na trzech mieyscach, gdzie Sądy swe mieli nowe.

Woiew. Rawskiemu, u Sochaczewa. *Ibidem.*

Tak w ciągnieniu na takie okazowanie, iako y na mieyscu, y powracając, nie powinien nikt nikomu żadnych krzywd y szkod czynić, *sub refusione damnorum* w Grodzie, *sine ulla dilatione, in primo tanquam peremptorio termino, ex citatione provenienti*, wedle oszacowania Aktora, *medio iuramento, facienda.* Może iednak reus *evadere iuramento*, że ani sam, ani przez sługę swego, nie uczynił szkody. *Ibid.*

Ktoby kogo we dwu Niedzielnach przed okazowaniem, albo po okazowaniu nagabali; takiego *duorum Nobilium testimonio convictum*, Woiewoda albo Kafztelan z Vrzędnikami Ziemskimi, przy okazowaniu poimać, y w więzieniu dwie Niedzieli trzymać, a o zaboy, *intra praescriptum tempus* popełniony, sądzić go, *& previo sufficienti scrutinio, sicut in recenti crimine*, na gardle zkarzać mają. A iezliby ziachał, tedy ma być, *bannitus y proscriptus de Regno, Dominiisque Reipub. subiectis, ac bona eius debent confiscari, ad instigationem propinquorum*, wedle Statutu. *A. 1507. fol. 48. §. Iezliby tedy.*

A ktoby kogo ranił, ma być poiman y sądzon, y za słusznym dowodem, w wieży na dnie, w Starostwie okazowania bliższym, trzyman y niewypuszczon, aż *Parti lasse* da sto grzywien. Co każdy Woiewoda albo Kafztelan, także Starosta, gdy mu oddan będzie, powinien exekwować, *sub pena centum marcarum, Parti lasse succumbenda.* *Ibid. §. A iezliby kto ranił.*

Od okazowania tego mają być wolni: Dworzanie y Słudzy Dworsey Krolewscy, na ten czas przy boku Krolewskim zostający. *Item* Żołnierze za pieniądze Rzeczyposp. służący. *Item* Rewizorowie do Krolewstyczyn deputowani. Ci iednak wszyscy powinni się będą potym razem iednego dnia okazać w Powieściach swych, po rozpużczeniu żołnierzow w sześć Niedzieli. *Ibid. §. Od okazowania.*

To Prawo *pro una vice* tylko służyć miało. *Ibid.*

Nie doszło było to okazowanie. Przeto ie znowu, według teyże Konstytucyi A. 1563. na inſzy czas, to ieſt: na bliſko przyſzłe Święto Narodzenia Panny MARYI odłożono, z tą deklaracyą: że y ſłudzy Krolewſcy, y ci ktorzy z Krolewem na wojnę poiają, iako y żołnierze, wedle pomienionej Konstytucyi, wolni bydź maią. A. 1563. fol. 106. Tit. Okazowanie.

Okazowanie pod *Interregnum* po śmierci Krola Stefana, *ſub pœna de expeditione generali*, takżę w kaſdym Woiewodztwie y Ziemie uchwalono, y *pro octava die Maij* poſtanowiono, mieyſca do tego Aktu naznaczając te:

Woiewodztwom, Poznańſkiemu y Kaluſkiemu, u Szrody.

Woiew. Krakowſkiemu, u Proſzowic.

Woiewodztwu Ruſkiemu, Ziomom: Lwowſkiej, Przemyſkiej, Sanockiej, u Wiſni.

Woiew. Wołyńſkiemu, u Lucka.

Woiew. Podoluſkiemu, u Kamienica.

Woiew. Mazowieckiemu na trzech mieyſcach, w Warszawie, u Zakroczymia y Łomży, według Konstytucyi; okrom Wiſkiemu Powiatowi w Radziłowie; Turſkiemu, Oſtrowſkiemu, Kamienieckiemu w Oſtrowi; a to dla złych przeiazdow.

Woiewodztwu Podlaſkiemu, Drohyckiej y Mielnickiej Ziemie, w Drohyczynie; Bieluſkiej Ziemie, u Suraza.

Woiewodztwu Rawaſkiemu, u Rawy.

Ziemie Sochaczewſkiej, u Sochaczewa.

Ziemie Goſtyńſkiej, u Goſtynina.

Woiewodztwu Braclawſkiemu, u Winnice.

Inſzym zaś Woiewodztwom y Ziomom, tak iako wyżej, *in Conſtitutione 1563.*

Woiewodztwom, Malborſkiemu, Chelmińſkiemu, Pomorſkiemu, Panowie Woiewodowie powinni będą mieyſca naznaczyć, *pro commoditate mieyſc onych.* A. 1587. fol. 411. §. A. *iż pod ten czas.*

Woiewodztwo Krakowſkie penę, o nieſtawienie ſię na okazowanie, na zieżdżie okazowania pod Proſzowicami relaxowało ſobie. *Ib. fol. 419. Rady Koronne.*

To okazowanie iako ſię odprawić miało? *fuſe* opiſano, *quod vide.*

Potym Woiewodztwom: Krakowſkiemu w Krakowie przed Kaſimierzem; Łęczyckiemu przed Łęczycą; Rawaſkiemu pod Sochaczewem, pozwolono Okazowania, z tym dokładem: aby tam żadne Konſultacye, ani tumulty nie były, pod warunkiem pokoju y rządow, wedle Konstytucyi (ktora wyżej ieſt) A. 1563. opiaſanej. A. 1596. fol. 685. tit. Okazowanie.

Potym poſtanowiono: iż okazowanie w kaſdym Woiewodztwie y Ziemie, w Koronie y W. X. Lit. na kaſdzy rok ma bywać, iako kto ſłużbę powinien, pod winami w Konſtytucyach A. 1562. & 1563. wyrażonemi, & *ſub eadem ſecuritate.* W Koronie y w Pańſtwach do niey naleſżących na tych mieyſcach, gdzie Seymiki partykularne zwykły ſię odprawować, nazaiutrz Święta SS. Szymona y Iudy; a w W. X. Lit. *tempore & loco*, w poſtanowieniu Wileńſkim A. 1565. w tey mierze *descriptis.* A. 1607. fol. 838. tit. Okazowanie.

Odprawować ſię powinno, przy bytnoſci Woiewody, Kaſztelana, Podkomorzego, Chorążego onego Powiatu. Ktorzy takżę *eodem tempore* tamże okazować ſię powinni, *absentiâ propter legale impedimentum*, ktorego z nich *non obſtante.* Pocztę iednak, *in tali caſu*, powinien ſwoie kaſdzy pokazować, iako y kaſdzy Szlachcic, pod takiemiż winami, w Konſtytucyach wyżej wzmianionych opiaſanemi. *Ibid.*

O winy kaſdzego *absentem*, kaſdemu Szlachcicowi wolno będzie, pozwać *peremptorię* na Trybunał, *inter cauſas conſervatas.* Takżę o złamanie pokoju poſpolitego, y o ſzkody przez ten czas poczynione. Gdzie *in talibus*, żadnemu wymowka iſc nie ma, ieno taka, iaka idzie *tempore expeditionis bellicę.* *Ibid.*

Tę Konſtytucyę przyimuią:

Z Wileńſkiego Woiewodztwa, tylko Wilkomirzki y Lidzki, Powiaty.

Woiewodztwo Sendomirzkie tylko o czaſie, a o mieyſcu do Braći bierze.

Woiew. Sieradzkie *pro una vice* przyimuie, pod Sieradzem, warunek Konſtytucyi A. 1563. reaſumuiąc, y tego dokładając: aby tam ieden drugiemu, ani w publicznych

ani w prywatnych sprawach, z kądby waśń iaka urość miała do tumultu, okazyi zadawać nie ważył się, pod teyże Konstytucyi A. 1563. winami.

Woiew. Brześkie y Inowrocławskie czas y miejsce, iako y Sandomirskie, biorą do Braći.

Woiew. Lubelskie we wszystkim przyimuie, także

Woiew. Płockie,

Woiew. Kiiowskie,

Woiew. Mińskie y Ziemia Chełmska. A insze wszystkie, oprócz pomienionych, Woiewodztwa y Powiaty biorą to sobie do Braći. *Ibid.*

Potym to z Lubelskiego Woiewodztwa znieśiono. A. 1611. fol. 35. Tit. O okazowaniu.

A Kiiowskiemu Woiewodztwu reasumowano, pod tymże warunkiem y penami, z tą jednak deklaracją: że się to odprawić ma między Chwaśtową a Trzechbieszow, we trzy Niedziele po S. Michale w Roku terażnieyszym, przed Woiewodą albo Kasztelanem, a w niebytności ich, przed Chorążym. A Szlachcie każdy stawiać się ma *personaliter* na miejscu naznaczonym, tak iako do potrzeby, nie kładąc w to pocztow. *In arbitrio* jednak każdego zostawać ma, iako ma służyć Rzeczyposp. *excepto legali*, które tamże zaraz ma być uznane. A. 1613. fol. 13. Tit. Okazowanie Woiewodztwa Kiiowskiego.

W. X. Lit. Konstytucye A. 1563. & 1607. reasumując postanowiono, aby Okazowanie *die octava Septembris* co dwie lecie bywało w polu, przy Miastach, Zamkach y Dworach Krolewskich, w których się Sądy y Seymiki Powiatowe odprawować zwykły, przed Woiewodą, Kasztelanem, Chorążym, w Woiewodztwie; a w Powiecie przed Marszałkiem, Chorążym, y Woyskiem. Ktorzy omieszkiwać y zaniedbywać czasu pomienionego nie mają; *sub pœna* dwóch set kop groszy Litewskich, *ad instantiam cuiusvis*, w Trybunale, w każdym terminie, *peremptorie*, *terties quoties neglexerint*, *irroganda*, *absentia ex illis unius non obstante*. Przy tym deklarowano: iż to Okazowanie dłużej trwać nie ma nad cztery dni, y wolno każdemu mieć iaką chce liczbę pocztu, byle sam Szlachcie był, *exceptis Legalibus*. Niektorzy, iako Woiewodztwo Brześkie y Powiat Kowieniski, także Woiewodztwo Witepskie y Powiat Orszański, wzięli to do Braći. *Ibid.* fol. 49. t. Okazowanie.

Y w inszych Woiewodztwach y Ziemiach okazowania pozwolono na czas, na iaki się na pierwszych po tym Seymie Seymikach zgodzą. w *Uniwersale Poborowym drugiego Seymu*, w tymże Roku 1613.

Znowu okazowanie postanowiono na czas, iaki ktore Woiewodztwo mianowało.

To jest:

Poznańskie, Kaliskie, Lubelskie, co dwie lecie, *pro die prima Maji*; oprócz tego, gdzieby *necessitas ingrueret*.

w W. X. Lit. na czas y miejsce, w postanowieniu Wileńskim A. 1565. w tey mierze opisane.

Woiew. Sandomirskie, wyjąwszy Powiat Stężycki, na ten rok *pro die 7. Iulii*, a napotym *pro die 1. Maji*.

Woiew. Ruskie, to jest: Ziemia Lwowska z Woiewodą, pod Gliniany; Przemyślka pod Medyką, Sanocka pod Sanokiem; Halicka pod Haliczem, z swemi Kasztelanami, na ten rok *pro die ultima Iulii*, a napotym *pro die 1. Maji*.

Woiew. Belskie, iako Sandomirskie, Krakowskie, Wołyńskie, Płockie, Podolskie, Trockie, Łęczyckie, Witepskie, Podlaskie, Rawskie, Woiewodztwa, także Ziemia Wieluńska y Powiaty, Grodziski, Vpitski, Mozyrzki, Rzeczycki, biorą sobie do Braći. Ktore okazowanie mają odprawować wedle Konstytucyi 1563. *sub penis legum*. Insze zas Woiewodztwa y Ziemie, iż o tym okazowaniu wyraźnego zlecenia od Braći nie mieli, tey Konstytucyi na ten czas podlegać nie mają. A. 1616. f. 10. t. Okazowanie.

Okazowanie w niektórych Woiewodztwach y Ziemiach, ktore ie przyięły, złożono y naznaczono, wedle Konstytucyi A. 1562. & 1563. y inszych poslednieyszych, *sub penis, in Legibus Regni descriptis, in foro competentis repetendis*; z tą kondycją: żeby się tam w żadne konsultacye nie wdawać. A. 1619. f. 4. t. Okazowanie.

Mianują niżej niektore Woiewodztwa, w *Uniwersale Poborowym na końcu*, czas y miejsce

mieysce z warunkiem tym, ktorzyby *personalem actum* mieli na Trybunale. *quod vide ibid.*

Potym postanowiono, iż okazowanie napotym, na każdy Rok w Koronie y Państwach do niey należących, na mieyscach tych, gdzie się Seymiki Partykularne zwykły odprawować, iednego dnia, to iest: w Poniedziałek Przewodny ma bywać, *sub pena quingentarum marcarum, ad instantiam cuiusvis*, w Grodzie swym bliższym *repetenda*. Tak iednak, aby tam żadne Konsultacye, oprocz samey gotowości przeciwko Nieprzyjacielowi Koronnemu, nie były, y aby szkod ieden drugiemu w zieżdżaniu y rozieżdżaniu nie czynił, *sub penis in Iure descriptis*. A. 1620. fol. 3. Tit. Okazowanie.

Na ktorym okazowaniu Senatorowie tylko Starsi z Vrzednikami, w Prawie opisane mi, popisować mają, y Komput do Krola posyłać. *Ibid.*

Ziemie Lwowskiej Obywatele, iż pod Lwowem okazować się mają, a Woiewodztwo Podlaskie iż według Praw swoich, deklarowano. *Ibid.*

Do tego okazowania Zastawnicy, Arendarze y ci, co plat biorą, należec mają. Vrzednicy iednak y Dwor Krolewski, przy Krolu na ten czas będący, za atestacyą P. Marszałka Koronnego, *eximuntur*. *Ib.*

Okazawszy się w iednym Woiewodztwie, w drugim nikt nie powinien. *Ibid.*

A W.X.Lit. reasumowano Konstytucyą A. 1613. y aby w roku przyzłym 1621. dnia trzeciego Maia, każdy Szlachcic, *nemine excepto*, okazał się, postanowiono, y tak potym w każdym roku, poki się pociągnie Woyna Turecka. A okazować się mają przed Woiewodami y Chorążemi, a w Powiećciach przed Kasztelanami y Chorążemi. A gdzie Kasztelana niemają; tedy przed Marszałkami y Chorążemi, na dobrych koniach y przy dobrym rynsztunku tak, iakoby się do Woyska, czasu pospolitego ruszenia, stawić mieli. Czego ciż Vrzednicy przy okazowaniu doglądać mają, y ten porządek czynić: gdzie Szlachta niedostatni są y koni mieć dobrych nie mogą, aby kilka Szlachciców na konia dobrego y rynsztunek się zkładali. A kroby się nie okazał; taki od pomienionych Vrzednikow do Trybunału pozwany, w każdym terminie, winą dwuch set kop Litewskich powinien bydz zkarany. Kto się iednak w iednym Woiewodztwie albo Powiećcie okaże, w drugim okazować się nie ma. Ziemia Zmudzka, także Kowiński, Vpitski, Trocki, Grodziński, Powiaty, do Braći to biorą. *Ibid. f. 4. Tit. Okazowanie W.X.Lit.*

Woiewodztwo Krakowskie, przy mieyscu okazowania pod Kaźmierzem, zachowano; a infze Woiewodztwa przy dawnych mieyscach. A. 1621. f. 20. Tit. Okazowanie Woiewodztwa Krakowskiego.

Powiatowi Rzeczyckiemu okazowanie, ktore dnia trzeciego Maia odprawowali, na trzeci dzień po S. Troycy przelożono. *Ibid. fol. 26. Tit. Okazowanie Powiatu Rzeczyckiego.*

Woiewodztwom: Krakowskiemu, Sandomirzkiemu, Lubelskiemu, y Ziemiom, Ruskiej, Lwowskiej, Przemyślskiej, Sanockiej, okazowanie tak obostrzono: aby wżyscy co ośiadłości mają, Zastawnicy, Arendarze, Platownicy, każdy iak do potrzeby, *manu armata*, a ci ktorzy konney służby zdołać nie mogą, z szablą y rusznicą, *personaliter* na okazowaniu się stawili, *sub pena mille marcarum Polonicalium, &c.* O co *forum* na Kwerelach *peremptorie*, *ad instantiam cuiusvis*. Infze zaś Woiewodztwa y Ziemie Koronne przy dawnych zwyczaich y prawach, o Okazowaniu napisanych, zostawiono. Woiewodztwo Nowogrodzkie w W.X.Lit. takowe Okazowanie na dzień 25. Maia przyimuie. A. 1627. fol. 2. Tit. Okazowanie.

Reasumowano W.X. Litewskiemu tę Konstytucyą A. 1620. *in toto*, y aby okazowanie, *sub penis ibidem descriptis, in usu tandem* było, postanowiono. Ale to Woiewodztwa niektore wzięły do Braći, iako Wileńskie, Trockie, Połockie, Brześkie, Witepskie z Powiatem swym Orszańskim, Mściśławskie, Mińskie. Także Powiaty, Oszmiański, Kowieński, Vpitski, Piński, Słonimski, Wołkowski, Mozyrski. Ziemia zaś Zmudzka Konstytucyą A. 1613. *in toto* przyimuie, z tą iednak kondycyą: że popisy swoje nie *octaua*, ale *vigesima secunda Septembris* co rok, pod Rośieniami odprawować będzie. A. 1629. fol. 21. Tit. Okazowanie W.X.Lit.

Okazowanie Woiewodztw, Poznańskiego y Kaliskiego, nie pod Szrodą, ale w Powiatach, gdzie się Roki Ziemskie odprawują, w Poniedziałek po S. Mateufzu, przed Kasztelany swemi, z takim porządkiem, iako na publiczną expedycyą bywać ma. A

- Kasztelan osobnie każdego poczet popisać powinien. Powiat zaś Walecki, dla odległości miejsca y trudnych przepraw, przed Kasztelanem Sanockim popisować się ma. Ktoby się na te Powiatowe Okazowania nie stawił; ma być winą tysiąca grzywien, *ad instantiam cuiusvis*, karany. We cztery lata jednak mają się generaliter pod Szrodą wszystkie Powiaty popisować. A. 1631. fol. 29. Tit. Okazowanie.
- Aprobowano tę Konstytucyą. A. 1633. fol. 48. Tit. Okazowanie.
- W Woiewodztwie Sandomirzkim powinien się każdy, *modo militari*, w Powiecie swym, przed własnym Kasztelanem okazować, pod winami, o niestawieniu się na Okazowanie, w Prawie opisanemi. Czwartego jednak roku, pod Pokrzywnicę wszystkie Powiaty Woiewodztwa tegoż zieżdżać się powinni będą, co się ma rachować a *publicatione Constitutionis presentis*. A. 1631. f. 30. Tit. Okazowanie.
- Tę Konstytucyą *in toto* przyimuie y Ziemia Gostyńska. Ib.
- Alc z niey potym okazowanie zniesiono, iako *patet infra*.
- Ziemie Czerskiej Obywatele, którzyby dla zley przeprawy przez Wisłę przebyć na Okazowanie pod Czersk nie mogli; pod Radwankowem, *eodem die*, przed Starzym Urzędnikiem, lub Ziemskim, lub Grodzkim, który na ten czas tam będzie, okazować się, a potym register okazowania swego, do Książ aktykować powinien. *Ibidem*.
- Y Powiatow *Nurskiego y Kamienieckiego* Obywatelom, *ex alia parte* Bugu mieszkającym, także dla trudnych przepraw, pozwolono, aby pod wsią Przewozem, *talimodo*, iako y Powiat Czerlki okazować się mogli. Ib.
- Znowu inaczej: iż Obywatele Ziemie Nurskiej pod Ostrowią okazować się powinni. A. 1633. f. 57. Tit. Okazowanie Ziemie Nurskiej.
- Znowu inaczej: iż Obywatele Nurscy pod Nurem, Ostrowscy pod Ostrowią, Kamienieccy pod Kamieńcem, okazować się mają. A. 1635. fol. 43. Tit. Okazowanie Ziemie Nurskiej.
- A potym cale im okazowanie zniesiono, *ut patet infra*.
- Ziemie Łomżyńskiej, iż dla powodzi rzeki Narwi y innych rzeczek, na czas Okazowania Konstytucyąznaczony, zieżdżać się nie mogą; *post Dominicam Exaudi* one przełożono. A. 1631. f. 30. Tit. Okazowanie.
- Powiatowi zaś *Wiskiemu*, iż do Wizny są barzo złe przeprawy; inne miejsce do popisu y Okazowania się, pod Radziłowem, iako lądowem także Miasieczkiem,znaczono. Ib. f. 31. Tit. Okazowanie.
- Okazowania Woiewodztw, które ie uchwałyły, aprobowano, a Woiewodztwu *Wołyńskiemu* pro die 16. Augusti w Łuckuznaczono ie. Ziemia *Brańska* do Braći na Sejmik bierze to. w *Konfederacyi Generalney* Warszawy, sub Interregno. A. 1632. §. Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty.
- Okazowanie Woiewodztwa *Sieradzkiego*, na Poniedziałek po Świętym Mateuszu przełożono; które się ma odprawować przed Kasztelany. Czwartego jednak roku, wszyscy pod Szadek zieżdżać się będą powinni. A. 1633. f. 48. Tit. Okazowanie.
- Osoby Senatorskie y Poselskie na tym Seymie będące, y inne przy nich zostające, za atestacyą Marszałkowską, którzyby na czas y miejsce okazowania, dla odległości miejsca, nie ziechali się, penom żadnym podlegać nie mają. *Ibid. fol. 59. Tit. Okazowaniu.*
- Okazowanie w *Podlaśnu*, Ziemie *Drobyckiej y Mielnickiej* pod Drohyczynem, a Ziemie *Bielskiej* pod Surazem, *propter inundationem fluvii* Narew, *Feria secunda post Dominicam Exaudi* postanowiono, *iuxta legum prescriptum*. Ib. Tit. Okazowanie Woiewodztwa *Podlańskiego*.
- Okazowanie *Kijowskiego* Woiewodztwa, dla powodzi Dniestru, pod Zoltomirz, na Poniedziałek po Świętym Mateuszu przełożono. *Ibid. fol. 60. Tit. Okazowanie Woiewodztwa Kijowskiego.*
- Woiewodztwu *Krakowskiemu* *Laudum*, względem Okazowania, aprobowano. A. 1633. f. 36. Tit. *Lauda Woiewodztwa Krakowskiego.*
- Okazowanie Woiewodztwa *Sandomirskiego*, że nie doszło dla Seymu, generalne; przyszłego roku być ma, a za przeszłe nie ma być nikt inkwietowany. *Ibid. Tit. Okazowanie.*
- Okazowanie Woiewodztwa *Bracławskiego*, dla wód szkodliwych, na dzień wtóry po S. Troy-

Troycy, Święta Rzymskiego, pod tąż mocą y prawem przeniesiono. *Ib. fol. 49. Tit. Popis.*

Okazowaniu Woiewodztwa *Malborskiego*, Miasto Kiszpork naznaczono, do tego czasu, poki Sztum od Nieprzyjaciela rekuperowany nie będzie. *A. 1635. fol. 32. Tit. Sady.*

Okazowanie Powiatu *Puckiego*, przed Sądem swym Ziemskim, pod Puckiem ma bydź odprawowane, a czwartego roku *generaliter* pod Starogardem, *sub penis in Constitutionibus Regni*, o Okazowaniu, *sancitis*. A Sędzia rejestra, *tam absentium quam presentium*, do Woiewody Pomorskiego odsyłać powinien. *A. 1633. f. 50. Tit. Okazowanie Powiatu Puckiego.*

Okazowanie *Brzeskiego, Kujawskiego, Inowrocławskiego y Ruskiego*, Woiewodztw, aby podług *Laudum* Seymu Szredzkiego, o Okazowaniu uchwalonego, odprawowało się, postanowiono. *A. 1641. fol. 27. Tit. Okazowanie.*

Okazowanie w Woiewodztwie *Pomorskim, Tucholskiemu y Człuchowskiemu* Powiatom, pod Choynicami, a innym przy Miastach, gdzie się Sady odprawują, naznaczono. *A. 1638. f. 49. Tit. Okazowanie.*

Potym, aby Woiewodztwa Pomorskiego okazowanie, *in tempore* prawem pospolitem *descripto*, z osobna w każdym Powiecie, przy Mieście głównym każdego Powiatu odprawowało się, postanowiono. *A. 1641. fol. 34. Tit. Okazowanie Powiatow.*

Potym iako Ziomom y Powiatom wszystkim Woiewodztwa *Mazowieckiego*, tak y Woiewodztwom *Pruskim*, Okazowanie iako mniej potrzebne zniesiono. *Salvis iednak iuribus antiquis* o Okazowaniu, *in casum* strzeż Boże *periculi! manentibus*. *A. 1647. f. 32. Tit. Okazowanie.*

Toż Prawo przyięła y Ziemia *Gostynska*. *Ibid.*

W Konfederacyi Generalney Warszawskiej *sub Interregno*, po śmierci Krola IM. Władysława IV. napomniono, aby na Okazowania, gdzie *Laudis* Woiewodztw, Ziem y Powiatow uchwalone są, według Konstytucyi o tym, każdy się stawiał. *A. 1648. f. 19. §. Na te okazowania.*

Lwowska, Przemyśka, Sanocka, Ziemie, Seymiki Relacyyne, na Elekeyi Deputackiej, bez okazowania adprawić mają. *Ibid. fol. 21. §. Woiewodztwu Ruskemu.*

W Ziemi *Chełmskiej* okazowanie nazajutrz po Seymiku *in armis*, według *laudum*, bydź ma. *Ibid. §. Ziemi Chełmskiej.*

W Ziemi *Halickiej* także. *Ibid.*

Ziemia *Wisła* na Seymiku okazowanie y porządek Pospolitego ruszenia, dla gotowości, namowić ma. *Ibid.*

Także y Ziemia *Wyłogrodzka*. *Ibid.*

Okazowanie dawnemi Prawami opisane uchwalono, y *Constitutiones eo nomine sancitas* reasumowano. *A. 1677. f. 7. Tit. Pospolite ruszenie.*

Okazowanie Obywatelów Woiewodztwa *Czerniechowskiego* y Powiatu *Nowogrodzkiego*, w Czerniechowie zawsze odprawować się ma. *A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.*

W W. X. Lit. *quotannis* na S. Michał odprawować ma, *sub penis de expeditione bellica sancitis*, ad instantiam Marszałka y Chorążego Ziemskiego, na Trybunale luenda. Na tychże popisach *omnis tranquillitas & securitas* zachowana bydź ma, *sub pœna* sta kop Litewskich, *contra insolentes & perturbatores* dobrych porządków. A za większy exces, to iest: zranienie, czworakiy na wistki; a *in casu necis*, *sub pœna colli* czworakiy głów szczyzny. A tak o rany, iako y o głowę, *forum in Officio proximo Castrensi peremptoriè*, ad instantiam cuiusvis. *A. 1650. fol. 18. Tit. O popisach.*

O Okazowaniu woyska. *vid. Tit. Pisarze Polni.*

Z Pisarzem Polnym powinien bydź ieden deputowany z Seymu, służby porządnej żołnierzy wszystkich doglądać, y w każdej ćwierci roku, y kiedyby była potrzeba, jezdnych roty popisować &c. *quod vide* w Vniwersale Poborowym. *A. 1580.*

OPACTWA. OPAT.

O Patem bydź nie może, tylko Szlachcie z Oyca y Matki. A gdzieby w tym Klasto-
rze, w którym Opactwo wakuje, nie był taki profesowany nałożon, tamże obe-
R r 2 cznie

Herburt. f.
4 t. Mona-
cznie

chorum
Abates.

cznie zdawna mieszkający; ma być z oneyże Dyecezyi, w ktorey jest Klasztor, wybrany Szlachcic godny Stanu Duchownego nie profesowan. A będąc tak obrany bez profesyi, ma być przez Krola *Loci Ordinario* prezentowan, a za tym przez niego instytuowan, albo potwierdzon na Opactwo, a ma być profesowan. Ktorego, gdy obrany będzie, ma Krol *Loci Ordinario ad instituendum* albo *confirmandum* prezentować, a on ma profesyą uczynić. A. 1550. f. 8. §. *Aby nadania.*

Opaci (ponieważ nie jest takowy poczet Zakonników w Klasztorach, iako bywał przedtym) powinni, pewny poczet Szlacheckich dzieci w Klasztorzech chować, y one tamże ludziom godnym nauk wyzwolonych uczyć dać, wedle ordynacyi *Loci Ordinarii*, iak wiele ktoremu Opatowi chować ich naznaczy. *Ib. §. A ponieważ.*

Idem f. 3.

Reassumuntur superiora, cum hac declaratione: iż *Loci ordinarii* powinni Elekcyę prętko, po oznaymieniu Krolowi o śmierci Opata, z Krolesem się porozumiewając, składać, y wedle prawa y zwyczaju starego, Krolowi *competenter*, według praw opisanych, obranego oznaymić, y prezentowanego od Krola instytuować. A ktoby inaczej ważył się trzymać Opactwo; *penis contra Cortesanos, in Constitutionibus Annorum 1538. & 1540. expressis*, na Seymie, *ad instantiam cuiusvis*, ma być karany. A. 1588. fol. 469. Tit. O Opactwach.

Po zeyściu Opata, rząd przy Biskupie ma być, prowenta przy Zakonnikach. *Ib.*

Reasumowano *eadem* y postanowiono: aby Opactwa, wedle dawnego Prawa, *competenter electis* rozdawane były; *Iuribus Regalibus per omnia saluis.* Item aby do Biskupstw przyłączane nie były. Item aby dwa Opactwa iedney Osobie *in usum* nie były konferowane. Item aby Opaci kondycyom swym w prawie opisanym dosyć czynili. A ktoby się inaczej ważył wziąć y trzymać Opactwo, niż ta Konstytucya uczy, albo gdyby Opaci kondycy swoich w prawie opisanych nie wykonali; na tych wszystkich mają się ściągac peny *contra Cortesanos*, w dawnym prawie wyrażone. A. 1607. fol. 837. Tit. O Dygnitarztwach y Beneficyach Duchownych.

Ale potym, *non obstante hac lege*, Opactwa do Biskupstw niektórych przyłączono było. Warowano iednak, że to *pro una vice* pozwolono, y że *in sequelam* trabić ma *quod vid.* Tit. Biskupi.

Na Opactwa *Coadiutorie* nie mają być konferowane *Minorennibus, maiorum Ordinum incapacibus.* W Exorbitancyach na Elekcyi Krola IM. Michała A. 1669. Tit. O Opactwach.

Opata y OO. Witowskich kamienicę w Piotrkowie leżącą, od podatkow Rzeczyp. y mieyskich *in genere* wszystkich, od Stancyi Deputackich uwolniono. A. 1690. f. 23. Tit. Repekt na ruiny Witowskiego Opactwa.

O P I E K U N I.

Herbert. f. 508. t. Tutor.

O Opiekunach *Statutum restringitur* tak, aby od tego czasu, napotym zawždy każdy Opiekun, tak zapisany iako y przyrodzony, *circa apprehensionem* Dobr *pupillorum*, wzięwszy do siebie dwu bliższych Przyjaciół *ex linea paterna*, dostateczne Inwentarze tychże dobr, y z nich prowentow poczynił. A potym aby wedle tychże Inwentarzow ze wszystkich pożytkow, dochodow, tak z gruntow, iako y rzeczy innych, po Rodzicach pozostałych, albo po innym kimkolwiek *iure naturali per successionem* przypadłych, *vel alio quocunque iure pupillis* służących, rachunek przed temi, *quorum interest*, czynił. Wolno też, ktoby chciał, do Sądu Ziemskiego o takową pozwać Kalkulacyą. A. 1565. fol. 100. Tit. O Opiekunach.

Gdyby na tych, co lat nie mają, samych *directe*, a nie do zaczętego postępk z Antecesorom, prawo przewidzione było, a mianowano *de nomine* Tutora, z którymby ich pozwano; tedy nie *minorennies*, ale *tutor* powinien się będzie onego postępku odprzysiędz. A ieżliby nie chciał, tedy on Proces ma zostać w swej mocy *super minorennibus & eorum bonis*, y ma być przywiedzion *ad finalem executionem; salvo beneficio minorennibus per ignorantiam evadendi, & pro male obtemperanti agendi*, gdy do lat przyjdą. A. 1588. fol. 466. Tit. De *Minorennibus complicibus*.

O Opiekunach, ktorzy *recessum* uczyniwszy *nomine pupillorum à successionem*, sami przez się, albo *per submissas personas, quovis iuris pretextu*, intromisy w te dobra bronią, deklarowano: że takiego każdego, który broni Dobr odstąpionych, może Aktor albo Kredytor pozwać *pro complicitate* do Grodu. *Ibid.*

Idem.

Ieżliby dług Oycowski został *super bonis minorennium*, a tego długu pieniędzmi gotowemi, albo z prowentow zapłacićby nie mogli; Opiekun ma wezas w sumach głównych puścić dobra, nie przywodząc *minorennies* do dalszych trudności. A to się ma rozumieć o dobrach tych, któreby były *in possessione minorennium & eorum Tutorum*. Ibid.

Opiekunom y Rodzicom niedorośliych Panienek, gwałtem wziętych, służyć ma Konstytucya, o poimaniu y więzieniu Szlachcica A. 1588. f. 462. napisana. *vide hanc Constitut. infra tit. Szlachcic.*

O P R A W Y.

O Prawy nie podlegają przezysskom, na Mężu otrzymanym. A. 1588. fol. 467. Tit. O Sio-
strach iure victorum.

Panie wianne, któreby na dobrach, *per iure victum* utraconych, pierwszą oprawę y *396. r. Re-
formatio.* poleśyć ich miały, niż Kredytorowie prawo, mają zostać w poleśy y oprawy swojej.
Ibid.

Wszakże gdyby taka wianna umarła, Sukcesorowie onego wiana są na zakupie od Kredytorow. Toż się ma rozumieć, gdyby po śmierci Mężowey szła za drugiego Męża, to jest: że ma bydź na skupie od tychże Kredytorow, zaręczywszy im przywianek. Ibid.

Oprawa od Pani wianney komukolwiek przedana, albo iakimkolwiek tytułem wiecznym zapisana, zawsze jest bliższym y dziedzicom na zakupie, bez oddania przywianku; *non obstante prescriptione temporis. Except. Masou.* A. 1577. f. 314. Tit. O przedawaniu y wykupowaniu wian.

Oprawna Pani, gdy pozwoli Mężowi swemu na przedanie dobr, na których ma wiano, traci ie, *quo ad sortem venditorum tantum*; na inłych, ieżeli ie Mąż iey ma, wcale zostawa. Toż się ma rozumieć y o zastawach Dobr, przez Męża z pozwoleniem Zony uczynionych, iż przez takowe zapisy, nie może bydź utraćenie, albo umnieyszenie Wiana iey, według zwyczaju. Ibid. Tit. O umnieyszeniu Wian.

Oprawy Krolowych. *vid. Tit. Krolowa.*

ORDO OFFICIALIUM.

vid. Tit. Vrzednicy.

ORDYNACYE.

IM. P. Ianowi Zamoyjskiemu Kanclerzowi y Hetmanowi Koronnemu Wielkiemu pozwolono, *lege perpetuâ nunquam in posterum abrogandâ*, ordynacyą o dobrach swych nieruchomych y ruchomych, gdziekolwiek leżących, które teraz ma, y mieć może, uczynić &c. Ktore Dobra, wedle tey Ordynacyi, ani *in toto*, ani *in parte*, prout *ordinauerit*, nie będą mogły bydź *per Heredes, etiam de lumbis eius & successores*, alienowane, albo długami, opravami, *vel alio quovis titulo* onerowane. Aliis tamen *in rebus, omnibus iuribus ac oneribus Terrestribus subesse debent.* A. 1589. f. 526. Tit. Ordynacya.

Temuż aby pomienioną Ordynacyą, dla wszzech wiadomości, do Akt Trybunalskich w Lublinie podał, rozkazano. Ibid.

Temuż samemu, iż *facultatem* mieć ma, onę *immutandi, emendandi, durante vitâ suâ*, warowano. Ibid.

Potym też ordynacyą w Lublinie przed Sądem Trybunalskim w roku przeszłym już uczynioną, we wszystkich iey kondycyach y kontentach aprobowano na wieczne czasy. Moc iednak temuż samemu IM. P. Zamoyjskiemu Kanclerzowi y Hetmanowi W. Koron. dokąd żyw, zostawuiąc *immutandi, emendandi & amplius ordinandi* to, coby mu się zdało, *iuxta priorem Constitutionem.* A. 1590. f. 579. Tit. Aprobacya Ordynacyi.

Deficiente masculino sexu ex lumbis eius, inherendo Constitutionibus Annorum 1589. 1590. & 1635. (ktora Miastu Zamościowi służy, *vide* Miasto Zamość) dobra ordynacyi tey podległe, w poleśyą Vr. Zamoyjskiego Podstolego Lwowskiego oddać, pozwolono,

no, y Komisarzow do tego naznaczono, y informacya, iako się w oddaniu tym iprawić mieli? dano, *quod vide*. Y tak pomienionemu Vr. Zamoyjskiemu, iako y Komisarzom y slugom ich, *securitatem* warowano, y *contra violatores* y oddania Dobr *Impugnatores forum* w Kapturach, lubo w Trybunale Koronnym, *in Regestro securitatis* PP. Senatorow y Poslow Ziemskich, według Konstytucyi A. 1667. naznaczono. Długi rzetelne od sławney pamięci IM. P. Iana Zamoyjskiego Woiewody Sendomirzkiego, na Dobra Ordynackie zaciągnione, *inquantum* Dobra iego własne, *tam Paterna quam Materna*, w wypłaceniu onych nie wystarczą; z intraty *bonorum ordinatorum*, za wlewkami *à creditoribus*, mają bydź wypłacone, nikogo *ex creditoribus* z posesyi *non exturbando*. Których długow w Trybunale Lubelskim, *inter causas Capturales*, na początku Trybunału ma bydź *cognitio*. A to wypłacenie długow, *in sequelam* zaciągnięcia nowych *trahi* nie ma, y Ordynacyi w niczym nie ma *derogare*. *Confederat. General. Varsav. sub Interregno* A. 1674. fol. 11. §. Sprawa Ordynacyi Zamoyjskiej.

O Fortecy Zamoyjskiej *vid. Tit. Fortece*.

W sprawie teyże Ordynacyi, decyzją deputowanych od Krola IM. Medyatorow, *diplomate Regio* ztwierdzoną, *in toto* aprobowano, y aby do Akt Metryki Koronney y Trybunału Lubelskiego podana była, postanowiono; deklarując: że *non obstantibus quibusvis protestationibus quarumcunque personarum*, trwać ma wiecznemi czasy. A dłużnikom wszelkim, y innym osobom ukrzywdzonym, tak z IMP. Zamoyjskim, iako y IMP. Konięcpolskim Obożnym Koronnym, iako *et contra utriusque Parti*, przeciwko dłużnikom Posesorom, *forum* w Trybunale Koronnym, *ex registro incarcerationum, ante omnes causas*, naznaczono. A. 1677. f. 15. Tit. Aprobacya decyzji. W teyże sprawie Konstytucye, tak na Konwokacyi A. 1674. iako y na Coronationis Seymie A. 1676. y transakcyą miedzy stronami tamże uczynioną, *in toto* resumowano. *Ibid.*

Przywilej albo Prawo Xiążąt Ich Mćiow Radziwiłow trzech Braci rodzonych, to jest: Mikolaja Krzysztofa, Olbrychta, Stanisława, aprobowano wiecznemi czasy. Gdzie porządek Prawa wszelakiey dziedzicznej oyczystej maiętności swey, Potomkom swoim rozpisali tak: iż tylko męzkiego rodzaju potomkowie, Synowie rodzeni, *deficientibus his*, tego domu krewni po mieczu, mimo własne dziewczki, *succedere in bona* ich mają, a zwłaszcza przednieysze: Ołykę, Nieśwież, Kleck, Mir, Grodek Dawidowski, y insze w postanowieniu ich opisane, oprócz rzeczy ruchomych y własnego nabyćia ich, iako szerzey postanowienie ich y Konfirmacya Krola IM. Stefana mają w sobie. A. 1589. fol. 528. Tit. Confirmatio postanowienia.

Ich MM. PP. Myzskowskim, Piotrowi Woiewodzie Krakowskiemu y Zygmuntowi Kasztelanowi Woynickiemu, Braci rodzonym pozwolono także *lege perpetuā, nunquam in posterum abroganda*, że im, *tam coniunctim, quam cuilibet seorsim*, wolno uczynić Ordynacyą Dobr swoich ruchomych y nieruchomych, gdziekolwiek leżących, *et c.* Ktore dobra, wedle teyże ordynacyi, *per successorem quemvis* alienowane, albo opravami y długami większemi, niżli tąż ordynacyą opisałano będzie, *vel alio quovis titulo* onerowane bydź mają, ale tenże *successor bonorum onera* wszystkie, tąż ordynacyą opisane, *sub pena ibidem interposita adimplere et exequi* powinieni *iurisdictione terrestri, ratione fundi istorum bonorum, ac oneribus communibus publicis nihilominus subiacendo*. Ktorą Ordynacyą powinni będa, *sive coniunctim, sive seorsim, ad Acta authentica* podać, *cum facultate emendandi, immutandi, durante vita ipsorum, reservata*. A. 1601. fol. 748. Tit. Ordynacya.

Tęż ordynacyą aprobowano. *Ibid.*

Takż Ordynacyą y Kasztelanowi Krakowskiemu Xiążęciu IM. Ostrogskiemu pozwolono uczynić, y onę do Akt Trybunałskich w Lublinie, *vel ad alia quevis vim perpetuatis habentia*, kazano podać, *cum facultate immutandi, emendandi, duntaxat durante vita ipsius, reservata*. A. 1609. fol. 895. Tit. Ordynacya.

Patet, że tenże Xiążę IM. naznaczył w Ordynacyi tey swoiey, Iześć set człowieka na każdą Rzeczyposp. potrzebę, których na obronę Vkrainy obrocono. A. 1624. f. 2. §. Do teyże obrony należeć mają.

Znowu do obrony Vkrainy. A. 1627. fol. 3. Tit. Obrona Vkrainy.

Y znowu. A. 1628. fol. 5. Tit. Obrona Vkrainy.

Pozwolono Opiekunom Alexandra Ianusza Xcia IM. Ostrogskiego, aby grunt pewny w War-

w Warszawie na Przedmieściu za Pałacem Krolewskim będący, tegoż Xcia dziedziczny y ordynacyi *Ostrogskiej* podległy z poddanemi, IM. P. Teodorowi *Dönhofowi* Podkomorzemu Koronnemu, za słuszną rekompensę rezygnować; nie derogując nic Komisji y rozgraniczeniu między gruntami y strukturami Pałacu Krolewskiego, y gruntami pomienionego Xiążęcia, *Sabbato in Vigilia Festi S. Iacobi Apostoli A. 1661. uczynionemi, ktore in toto approbantur. A. 1667. fol. 39. Tit. Pozwolenie Rezygnacyi.*

Ktorą Rezygnacyą potym przez samego pomienionego Xcia IMci, gdy do lat przyszedł, w Grodzie Warszawskim utwierdzoną, aprobowano. *A. 1673. f. 30. Tit. Approbacya Rezygnacyi.*

O Ordynacyi *Ostrogskiej negotium, extincto masculino sexu descendantium Xiążąt, to jest: po śmierci Xcia I. M. Alexandra Janusza, do przyszłego Seymu odłożono, y uzpokoić obiecano. A. 1677. f. 10. Tit. Reces Ordynacyi.*

Arenda takich Dobr pozwolona, *vid. Tit. Arenda.*

Ordynacya Prowincyi od Moskwy rekuperowanych. *vid. Tit. Xieństwo Siewierskie.*

Ordynacya Ziemi Inflantckiej. *vid. Tit. Inflanty.*

Ordynacya *vendibilium.* *vid. Tit. Vstawa.*

Ordynacya Kozaków. *vid. Tit. Kozacy.*

Ordynacya Dzierzaw pewnych, przez IM. P. *Paca* Woiewodę Wileńskiego Hetmana W. W. X. Lit. uczyniona na Artyleryą W. X. Lit. *vid. Tit. Artylerya W. X. Lit.*

O S I A D Ł O S C.

O Siadłego pieniądze nie mają być arefztowane. *vid. Tit. Arefzty.*

Osiadłość Starostów. *vid. Tit. Starostowie.*

Osiadłość Vrzędników. *vid. Tit. Vrzędy.*

Osiadłość Podwoiewodzych. *vid. Tit. Woiewoda.*

Osiadłość Senatorów. *v. Tit. Senator.*

P A C T A.

Paśa *conventa* z Elektami, za ktoremi na Krolestwo Polskie wzięci są. *vid. Tit. Krol.*

Paśa *& fadera* z Pany postronnemi Krol, bez wiadomości Senatu przy sobie rezydującego, zawierać nie powinien. *vid. Tit. Krol.*

Co za prawo do przyszłego Seymu postanowiono na tych? ktorzyby Paśa z Turkami, Tatarami; Wołochami, zawarte wzruszyli *vid. A. 1580. f. 371. §. Nie mnieyszą y tego potrzebę.*

Paśa z postronnemi ktoby gwałcił, *perduellis ma censer.* O co forum na Seymie, a Proces iako *in causa Criminis laesae Maiestatis.* *A. 1588. f. 456. §. Takż postępek; in ultimo versu.*

Znowu co za prawo na takich postanowiono do przyszłego Seymu? *vide A. 1589. f. 528. Tit. Zabamowanie Vkrainnego swawolenstwa.*

Gdyby sami Starostowie y Szlachta pokoy z postronnemi wzruszali, a *ex scrutiniis Herburt. f. dowiedzionoby* im to było; *pena de guerris* mają być karani. Także y ci, u kto-190. *tit. rychby się zdobyć, w Państwach Sąsiedzkich wzięta swawolnie, znaydowała. A. 1590. Guerra. f. 573. §. Sami też Starostowie.*

Nieosiadłych, to jest: Kozaków y *plebeios*, takich swawolników Panowie, Xiążęta, Starostowie, Dzierzawcy, Szlachta, karać mają, w dobrach swoich, *sub penis.* *vid. Tit. Kozacy Nizowcowie.*

Potym Woiewodom, Starostom y Panom Miast y Zamków Vkrainnych, takowych swawolnych *plebeios*, y Szlachtę nieosiadłą, imać y karać na gardle, kazano. Także y Szlachtę osiadłą, *premissa citatione quatuor septimanis, ad instantiam Instigatoris,* ktorego Starosta powinien dać *etiam sine delatore.* A ieżliby kto na terminie nie stanął, na wywołanie do Krola ma być odesłan. Z ktorego Dobr Krol ma czynić *refusorem damnorum*, a ostatek konfiskować. Takowiż postępek zachować się ma y przeciwko tym, u ktorzyby iaka część zdobyć, swawolnie w Państwach Sąsiedzkich wziętey

wziętey, pokazała się, y w majątności ich znalazła się. A. 1607. f. 860. Tit. O pobawianiu ludzi swawolnych Vkrainnych.

W takowych sprawach pozwanemu *dilatio* iść nie ma, a w rzeczach wątpliwych ma być *scrutinium*. Apelacya iednak Szlachcicowi ośiadlemu do Trybunału wolna, którey termin powinien Starosta naznaczyć zaraz na początku Trybunału, albo za dwie niedzieli, po wydaniu pozwu. A Marzałek Trybunałski doyrzeć ma, aby takie sprawy zaraz *extra regeſtrum* były sądzone, y do poparcia Instygator, iako *in publico negotio*, ma być przydany. Ib.

Woiewodowie y Starostowie pomienieni, gdyby w czynieniu sprawiedliwości niedbalemi byli, albo się sami czego przeciw tey Konſtytucyi ważyli, *ex delatione, ad instantiam Instigatoris, in quatuor septimanis, ex prima citatione*, w Trybunale *peremptoriè* ſtaſnąć y odpowiadać mają. A gdyby się *ex ſcrutinio* pokazało na którego; *pœnâ colli & confiscationis bonorum* ma być karany. A ieżliby *perplexitas* była, y złożyłby się kto, że nie wiedział, aby to *crimen* poddani iego popełnili, y że na gruncie iego nie był obwiniony, gdy go wiadomość nypierwza o występku iego doſzła, y że nie dał przyczyny do ucieczenia, y żadna z niego nie ſzła konniwen-cya; w takowej mierze bez *scrutinium* przyſięga mu być ma nakazana. Ib.

Potym takowych *pro hoſtibus Patriæ & perpetuis bannitis* deklarowano, y Starostom ich mieć, y exekucyą z nich czynić, rozkazano. A ieżliby potrzeba było, Starosta Vniwerſałem Krolewskim Powiat ſwoy ruſzyć ma. A ieżliby y tym podołać nie mógł; bliższemu Staroście, aby ſwoy także Powiat ruſzył y pomógł mu, oznaymi. Ktorzy Starostowie powinni to uczynić *ſub pœna Legum*, a Szlachta ruſzyć się, *ſub pœna centum marcarum*. Do czego y Hetmani Koronni z Woyskami Rzeczypoſp. pomoc powinni, za rekwizycyą Woiewodow y Starostow. A. 1609. f. 892. Tit. O ludziach ſwawolnych.

Poznańskie, Kaliskie, Sandomirskie, Płockie, Woiewodztwa, y Ziemia Dobrzyńska y Sochaczewska, to ruſzenie Powiatow do Braći biorą, a na W. X. Lit. ſciągać się nie ma. Ib.

Potym, że takowi *pœnâ perduellionis* podlegać mają, deklarowano. A. 1613. f. 1. Tit. O podnoſzeniu Woien.

A ktorzyby, rozboyniczym ſposobem, do Wołoch y Węgieſ wpaſali, *cuiuscunque ſtatûs & conditionis ſint, ad inſtigationem* bądź Cudzoziemca ukrzywdzonego, bądź Vrzędu ktoregokolwiek, bądź *cuiuscunque pro ſecuritate publica inſtigantis*, pod Konſtytucyą A. 1588. O Rozboynikach Woiewodztwa Ruſkiego, (*vid. tit. Rozboynicy*) podpadaia. A Panowie, u ktorychby ie pozew albo areſzt zaſtał, w Grodzie, albo ieżli Komisyja roczna z Wołochy ſtaſnie, przed Komisarzami, *ſub pœna quingentarum marcarum, & damnorum iuramento per aſtorem liquidatorum reſuſione*, ſta-wić ie powinni. Ib. f. 29. Tit. O ſweywoli pogranicznych.

Finaliter, ktoby z Korony, lub z W. X. Lit. napotym *infeſtis ſignis*, w Wołoską y Multańską Ziemie naieżdżać, y pokoy z Ceſarzem Tureckim targać ważył się; takowego kaźdego powinien Instygator Koronny pozwać na Trybunał, a tam zaraz *pœna Infamie & confiscatio bonorum* na pozwanym zkazana być ma. A ieżliby Instygator w tym niedbały był, y o takie *crimen* zaraz, ſkoro się ſtaſnie, nie pozywals winą dwu tysięcy złt. karany być ma, ktorą zaraz powinien położyć, *ſub pœna bannitionis, toties quoties* niedbalſtwo to pokaże się na niego. A. 1618. fol. 2. Tit. Pœna na tych.

Plura *vid. Tit. Kozacy.*

Paſta ſlężacy y Węgrowie ieżli *violare non deſinent*; *Conſtitutio* A. 1592. uchylona ma być; a takowych naiezdnicow y gwałtownikow żaden przechowywać nie ma, ani w Dom ſwoy przyimować, *ſub pœna de guerris*. A. 1578. fol. 341. Tit. *De violentiis ab exteris.*

Paſta z Krolem IM. Węgieſkim y Czeſkim Leopoldem zawarte w Wiedniu, aprobowano. A. 1658 f. 2 Tit. *Aprobacya.*

Y z Krolem IM. Duńskim. Ib.

Y z Kurfirſztem IM. Brandeburſkim. *Ibid. f. 3. Tit. Aprobacya.*

Y przedtym z Komisarzami Szwedzkiemi. A. 1635. f. 1. Tit. *Aprobacya.*

Traktaty z Moſkwą, ieden wiecznego pokoju y ſoiuſza dnia 6 Maia Roku 1686 za Krola ImCi Jana III z Janem y Piotrem Alexowiczem Carami; Drugi z Krolem IMCi

IMcią Augustem II, Piotrem Alexowiczem Carem IMć. dnia 30. Sierpnia Roku 1704. zawarte, *salvâ integritate* wiary S. Rzymskiej Katolickiej *utriusque ritus*, aprobowano, & *in volumen Legum* ingrosowano. Ktore traktaty Karłowickiemu z Portą Traktatowi *præjudicare* niepowinni. 1710 *Poparcie* Konf. Send. f. 37. Tit. Potwierdzenie wiecznego y doczesnego Traktatów.

Traktat Warszawski 3. Listopada 1716. między Stanami w Koronie y W. X. Lit. z Woyskami Saskimi za wdaniem się w to Cara IMći w Lublinie zaczęty, do Warszawy przeniesiony, przez Komisarze z strony IKMCi y z strony z Konfederowanych Stanów Rzeczyp. y Woysk Koron. y W. X. Lit. zawarty, utwierdzony. A. 1717. f. 1. Tit. Vtwierdzenie Traktatu y Pokoju wewnętrznego Restabilimentum.

O Komisjach do traktowania o pokoy z postronnemi. *vide* Tit. Komisyje.

P A M I Ę T N E.

vid. Tit. Salaria.

P A R R I C I D I V M.

KToby Oyca, Matkę, Brata, Siostrę, Stryia rodzzonego, Męża, Zonę, y pokimby *Herburt. f. 179. t. Fratricida, par-* się Sukcesyi spodziewał, zabił; pozwany do Krola, albo Starosty onego mieysca, *testimonioque sufficienti bonæ famæ & possessionatorum Nobilium convictus*, na gardle *tricide, par-* sroźlżą śmiercią ma być karan. A ieżli nie stanie, *eo ipso* ma być bezecnym, a *ricida, soro-* iednak Starosty będzie powinność, szukać go, y poimawszy każdego czasu na gardle *ricida, non* karać. A dzieci takowego od wszelakich zpadkow po zabitym mają być odda- *succedunt in* lone, a krewnym bliższym, których ieżliby nie było, dalszym *cedere. Except. Masou. rum, & in-* *fames iudi-* *cantur.* A. 1576. f. 309. Tit. O zabiciu.

A między Mężem y Zoną wszystkie darowizny, wiana, połagi, zpadki, y iakieżkol- wiek zapisy temu, któryby Przyjaciela zabił, upadać, a Dziedzicom zabitego, albo ieżliby dzieci nie miał, Przyjaciółom onegoż *cedere* mają. *Ibid.*

Takowy Mężoboyca będąc pozwany, (ktory pozew ma być przez woźnego y dwóch Szlachtę w domu iego, albo na dobrach, czterema Niedzielami przed terminem położony) powinien na pierwszym roku, iako zawitym, stanąć y odpowiadać, bez wszelakiej excepcyi y dylacyi. Na tymże Roku, albo na Rokach Ziemskich, albo Grodzkich, powinna strona obrażona Swiadkow mianować, y onych potym w sześć niedziel wnieść, w swoim Powieście, albo przed Krolem. *Ibid.*

Ktoby na zdrowie Rodziców iawnie, lubo potajemnie następował, albo ranil; ma być sędzony iako *violator salui Conductus*. A. 1578. fol. 340. Tit. De Iniurijs erga Parentes.

O Dzieciach *vid.* Tit. Dzieci.

§.

P O E N A T A L I O N I S.

Poena talionis za potworny pozew, tam ma być uznana; gdzie pozew produkują. *Sal- Herburt. f. 54. t. Calu-* *mniatoria* *citatio.* *Idem ibid. t.* *Si quis calu-* *mniore cita-* *verit ali-* *quem pro in-* *vasione do-* *mestica.* *Et f. 521. t.* *De violatio-* *ne virginum* *& oppressione* *viduarum,* *& maritata-* *rum.* *vâ appellatione* do Krola. A. 1550. f. 6. §. Pozwy potwarne.

Pœnam talionis sto grzywien na tego, któryby kogo potwornie pozwał, y *ex ciuili crim-* *nalem causam* uczynił, założono; którą *in instanti*, od Sądu nie odchodząc, powi- nien położyć, y szkody, ktore Aktor poprzyśięże, y *expensas litis* zapłacić, y kte- mu dwanaście Niedziel w wieży Ziemie albo Powiatu swego na dnie siedzieć ma. A. 1565. fol. 100. Tit. O rzeczach ktore się potępiwości dotyczą.

Ale z Kryminałów Grodzkich y Ziemskich ta *pœna non irrogatur*. *Ibid.*

Ieszcze *pœna talionis irrogatur*, gdyby kto *ex ciuili causa criminalem* czyniąc, na Seym albo za Dworem kogo pozwał; y takowa sprawa ma być *ad forum competens* odesłana, *litis ut supra pœnis*. A. 1578. fol. 328. §. *Exceptis causis*.

O tymże w Ordynacyi Wołyńskiego y Bracławskiego Woiewodztw Trybunału. A. 1589. f. 539. Tit. Co sędzić mają.

Reasumowano o tym Konstytucyą A. 1565. do Sądow Kapturowych w Konfederacyi *Generalney Warszawskiej*, sub Interregno. A. 1587. fol. 408. §. A gdzieby.

Potym pænami talionis pecuniariam na grzywien dwieście podniesiono, cum declaratione, że pæna talionis iść nie ma, gdzie się pozwany odprzysięga. A. 1588. f. 465. Tit. O rzeczach, które się poczęściwości dotyczą.

Vide Tit. Sprawy. § Tit. Crimina.

Pæna talionis także karany byź ma, kto komu nie dowiedzie złodzieystwa. vid. Tit. Licowny rok.

§.

PÆNA REVOCATIONIS.

Pæna revocationis karany byź ma, ktoby za uproszeniem kaduku, urodzenie czyie obelżył &c. vid. Tit. Kaduki.

PÆNA ET CRIMEN PECULATUS.

vid. Tit. Podskarbi.

PÆNA ET CRIMEN PERDUELLIONIS ET LÆSÆ MAIESTATIS.

vid. Tit. Crimina.

Reliquas pænas propriis in locis reperies, quæ occurrent, dum res atque Leges, quibus indigebis, quæres.

P E R E S U D Y.

vid. Tit. Salaria.

P I E C Z Ę T A R Z E. P I E C Z Ę C I.

Kancelarz y Podkanclerzy Koronni, przeciwko Statutowi Krola Alexandra, de bonis Mensæ Regiæ, nie mają listow wydawać na donacye, obligacye, wendycye, feda, sub amissione Officii, ad instigationem Nuntiorum Terrestrium. A. 1562. fol. 21. §. Statut Krola Alexandra.

Alternata stanu Swietekiego z Duchownym Pieczęci Koronney salva 1703. fol. 17.

Cancellarius & Vice-Cancellarius, Literas contrarias Iuri non dent. vide. Herbut. f. 56. Pieczętarze obojga Narodow żadnych Przywileiow, na zmniejszenie dochodow stołu Krolewskiego, pieczętować nie mają. A. 1638. f. 3. Tit. O Ekonomiach. O tym, czego Pieczętarze albo ich Kancelarye przestrzegać mają, żeby z Kancelaryi nie wychodziło; na swych miejscach naydziesz, gdy prawa iakiego potrzebując, szukać będziesz, a osobliwie pod tytułami: Kancelarya. Sady.

Pieczęci, Koronna przy Koronnych, Litewska przy Litewskich, Kanclerzach y Podkanclerzech, byź mają. A. 1586. f. 255. §. Obiecuemy też.

Idem iisdem verbis. Ib. f. 277. §. Obiecuemy też.

Listy y Przywileie wszelakie do Infant, pod dwiema pieczęciami, Koronną y Litewską, mają byź dawane, sub nullitate. A. 1589. fol. 508. Tit. Odprawa Listow y Przywileiow.

Także Dekreta Asesorskie, Bannicye, Gleyty, Sublewacye. vid. Tit. Infanty.

Ale Pozwy Zadworne y Seymowe, pod Ziemską pieczęcią mogą byź dawane. A. 1598. f. 709. §. Iż też Infantczykowie.

Pieczęć Koronna do Koronnych, Litewska do Litewskich, a do Infantkich obiedwie mają byź przykładane. A. 1607. f. 840. Tit. O niewydaniu Przywileiow.

Pieczętarze Litewscy y Pisarze przestrzegać tego mają, aby Pozwy Zadworne na Szlachę nie były temerè wydawane o dobra Krolewskie, ażby delator pokazał, że są Krolewskie, y do dyspozycyi Krolewskiej przypadle. Także aby nie były wydawane bez delatora. O dobra iednak do stołu Krolewskiego należące, które są liquidi iuris, także y o prowenta Krolewskie, wolno Instygatorowi y bez delatora pozywać. A. 1598. fol. 698. Tit. O Pozwiech Zadwornych w W. X. Lit.

Tak Koronni iako y Litewscy Pieczętarze przestrzegać mają, aby Starostwa Infant-

- flantkie, nad alternatę nie były konferowane, *sub amissione Officii*. A. 1589. fol. 508. Tit. Starostwa.
- Pieczętarzom Koronnym y W. X. Lit. mieysce zaraz po Marzalku Wielkim W. X. Lit. a Marzalkom Nadwornym po Podskarbach Wielkich, naznaczono. A. 1635. fol. 18. Tit. O Mieyscu w Senacie Pieczętarzow W. X. Lit.
- Pieczętarz nie może być oraz y Hetmanem y Pieczętarzem, tak w Koronie iako y w W. X. Lit. *vid. Tit. Hetman.*
- Pieczętarzow osobnych, Narodowi Ruskiemu, na Vkrainie mieć pozwolono, *cum dignitate Senatoria*. Ktorzy według roty przysięgę wykonać mają, przydawczy ten punkt: iż przeciwko Komisji Hadyackiej nie pieczętować nie będą; y owszem tego przestrzegać będą, aby temu postanowieniu przez Konstytucye, albo Dekreta Seymowe y Zadworne, *Rescripta*, Vniwersały, Przywileje, nie się przeciwnego nie działo. Do których Pieczętarzow Vrzędu y Kancelaryi należeć będą: wszystkie tylko Duchowne gracye, Metropolie, Episkopie, Humenie, y *Beneficia* (które Krol podawać ma) także wszystkie gracye, nie tylko Duchowne, ale y Swieckie w Woiewodztwach tylko, Kiiowskim, Bracławskim, Czerniechowskim; także Sady z Miał Krolewskich tylko pomienionych trzech Woiewodztw, y dekreta wszelakie, tak Zadworne iako y Seymowe. A cokolwiekby *in contrarium* tego postanowienia wyszło z Kancelaryi Koronney, albo W. X. Lit. to *pro irritato* być ma, y *impetrator* takowego Przywileju, nie tylko Przywilej tracić, ale y winą dziesięciu tysięcy kop Litew. karany być ma. O co *forum* przed Krolew, *ex speciali registro*. Z Komisji Hadyackiej. A. 1659. fol. 52. §. *Privatis* wszystkim.
- Pieczęć Koronną z Biskupstwem Warminskim, *favore* Michała Radzieiowskiego, trzymać *pro hac vice* pozwolono. A. 1685. f. 11. Tit. *Compatibilitas*.
- Pieczęć Większą Koronną W. X. Iędrzeiowi na Żaluskach Żaluskemu Biskupowi Warminskiemu y Sambinowskiemu (dyspensowawszy *pro hac ultima vice ab incompatibilitate* Pieczęci Koronney z Biskupstwem Warminskim) a mnieyszą pieczęć Koronną W. Janowi na Słupowie Szembekowi; na ten czas Referendarzowi Kor. na Radzie Toruńskiej, *urgente necessitate publica* oddano. Która dystrybucja Seymem aprobowana; za dawnym Prawem y Konstytucyom, o rozdaniu podobnych Wakansow na Seymie, *derogare* nie powinna, warowano. *Salva per omnia alternata* Stanu Swieckiego z Duchownym. A. 1703. f. 17. Tit. O Pieczęciach Koronnych
- Aby nikogo Prawem nieprzekonanego nie imać, y *Paſta conventa* aby Krol IMć. wypełniał, & *Iura Patronatus*, także Xięstwa Kurlandskiego y Semigalskiego, Powiatu Lauenburskiego y Bytowskiego, tudzież Kościołow Katolickich, aby wcale zachowane były, Kancelarzom y Podkanclerzom Kor. y W. X. Lit. starać się o to zlecono. A. 1717. f. 11. w Traktacie Warszawskim.
- Pieczętarze Konstytucye Seymowe na Seymiki Relacyjne posyłać mają. *vid. Tit. Konstytucye.*
- Pieczętarzow obojga Narodow, na Seymie trzecim w W. X. Lit. alternata. *vid. infra Tit. Seym.* A. 1673.
- Pieczęci prywatney w sprawach publicznych Krol nie ma zażywać. *vid. Tit. Krol.*
- O Pieczęci Pokoiowey y Sygnecie. *vid. eodem Tit. Krol.*

PIENIĄDZE.

vid. Tit. Moneta.

PIENIĄDZE POSELSKIE.

vid. Tit. Posłowie.

PISARZE ZIEMSCY.

- Pisarzem Ziemskim osoba Duchowna być nie może. A. 1550. fol. 7. §. Iż każdy. *Herburt. f. 302. t. E spi-*
 Pisarze sami u Sadow siadać mają, *sub amissione Officii; salvo legali*. *Ibid. f. 5. §. 301. t. E spi-*
Niedoyrzeniem. *ritualibus.*
 W braniu *salariorum* od pozwow, wzdawania &c. według Statutu Zygmunta Pier- *Idem f. 301.*
 wszego Krola zachować się mają. *Ibid. f. 7. §. Kancelarya też.* *t. Notarii*
terrarum.

- Idem f. 404. tit. Salaria Collegarum Iudicii.* Pisarz, ani Podpisek, u Sądu swego spraw odprawować nie mają; *Ibid. §. Przestrze- gaiac.*
- Idem f. 303. t. Neque No- tarii.* Pisarze Ziemscy mają dopisować spraw, z mieysca nie odieżdżając, *sub penis, in Statutis expressis. A. 1565. fol. 86. §. Ale w innych Woiewodztwach; in primo versu.*
- Ale Krakowskiemu wolno inszych Powiatow w Krakowie dopisować. *A. 1589. f. 580. Tit. Roki Ziemskie Krakowskie.*
- Pisarze Ziemscy, Aśa y Decreta Kasztelanow swoich, w Pośpolitem ruszeniu, pisać mają. *A. 1621. fol. 4. §. Pisma y Dekreta.*
- Pisarza Ziemskiego *liberam electionem* Zembrowskiemu y Ostrołęckiemu Powiatom, y Nur- skiej Ziemie pozwolono. *A. 1565. fol. 104. Tit. Pisarstwa.*
- Pisarze Mazowieccy Ziemscy, przez elekcyą od Szlachty obrani, a od Krola podani, Akta Grodzkie sami sprawować, y w swojej mocy mieć mają. *Except. Masou. A. 1577. f. 298. Tit. O Pisarzu Ziemskim.*
- Herburt. f. 303. t. Nota- rii Vice-no- tarios habere possunt circa se.* Z tychże każdy Podpiska przysięgłego chować ma, dla potocznych spraw; *delinquen- te vero illo in Officio*, wolno stronie ukrzywdzoney, z Pisarzem albo Podpiskiem o to czynić, albo na Wiecach, albo przed Krolem, albo *in ultima instantia, peremptorie*, tak o szkodę, iako y o winę. *Ibid.*
- Ciż Aśa Ziemskie w każdym Powiecie, w których wieczne zapisy y intromisye y gra- nice zapisują, powinni osobno introligować, a *obligationum* także osobno, y też wżyl- kie Aśa mają mieć w pilnym chowaniu. *Ibid.*
- Ciż nie mają nic pisać w Xiegi Ziemskie, bez podpisu Sędziego y Podśędka, ani w Grodzie bez Vrzędu Grodzkiego. *Ibid.*
- Zapisy wedle formularza, w Statucie opisanego, pisać mają. *Ibid.*
- Pisarz Ziemski Ciecchanowski przy Grodzkich Aktach, dla przyjmowania powinien być sam *presens*, albo Podpiska przysięgłego y dobrze osiadłego w tymże Powiecie mieć. *A. 1588. fol. 478. Tit. Grod Ciecchanowski wieczny.*
- W Zakroczymiu, w Liwie, Zembrowie, Podpiskowie starsi, osiedli bydź także mają, *sub pena centum marcarum. A. 1589. fol. 581. Tit. Grody wieczne Powiatow Maza- wieckich.*
- Pisarzowi Ziemskiemu *Mielnickiemu fundos & prouentus* Mieszczenie przywrócić mają, *sub pena 400 marcarum.* O co *forum* za Dworem. A że na ten czas Pisarz tamieczny Poselską na Sejm funkcyą ma od Obywatelow tegoż Powiatu, że o nieodprawowa- nie pozycyi, trudności od nikogo mieć nie ma, *sub nullitate causę intentatę*, de- klarowano. *A. 1607. f. 849. Tit. O zbudowaniu Domu sądowego.*
- Pisarze Ziemscy, Czerniechowski y z Nowogrodzka Siewierzki, alternatę swoją, iako y Kijowscy, mieć mają w Trybunale. *A. 1638. f. 44. Tit. Konserwaty.*
- Na mieysce Pisarza Ziemskiego Sendomirzkiego Vrodz. Bieykowskiego, iako *paraliti- ci decumbentis*, surogowano Vr. Iozefa Iawornickiego Podstarościego Chęcińskiego. *A. 1673. f. 30. Tit. Substytucya Pisarza.*
- Woiewodztwo Sendomirzkie Pisarza Ziemskiego Sendomirzkiego, na Sądy swoje Kapturowe do pisania spraw, obrato było na Zieździe okazowania *sub Interregno* *A. 1587. f. 426. §. Do których.*
- Pisarz Ziemski Gródziński, iż ieszcze nie przysięgł, na blisko przyszłym Seymiku Rela- cyynym uczynić to ma. *Confed. General. Varsau. sub Interregno. A. 1648. f. 4. §. A iż Pisarz.*
- A Sanocki wykonać przysięgę może na pierwszych sądach Kapturowych. *Ibid. fol. 5. §. Także Pisarz.*
- W Grodzie Smoleńskim lubo Pisarza Ziemskiego nie mają, zapisy iednak wszystkie tamże zeznane, tak zupełną moc mieć będą, iakoby były przed samem Pisarzem zeznane. *Ibid. §. w Grodzie Smoleńskim.*
- De salariis* Pisarzow Ziemskich. *vid. Tit. Salaria.*
- O Pisarzach Ziemskich *Litewskich.* *vid. infra Pisarze Trybunalscy.*

§.
G R O D Z C Y.

Pisarze Grodzcy, w Poznańskim, Kaliskim, Sieradzkim y Łeczyckim, Woiewodztwach, także w Wieluńskiej y Gostyńskiej Ziemiach, przysięgli y osiedli bydź mają, *sub pri-*

priuatione Officii. W Poznańskim y Kaliskim iednak Powiecie, także w Brzeńskim y Inowrocławskim Woiewodztwach, tylko przysięgli. A. 1565. f. 102. Tit. Przysięga Pisarzow Grodzkich.

Krakowski przysięgły y ośiadły bydź ma. A. 1589. fol. 517. Tit. Akta Grodzkie Krakowskie.

W Miedziale Pisarza przysięgłego, dla zeznawania tylko woźnych, Starosta Osmiański mieć powinien. Który wypisy z Ksiąg, pod pieczęcią Starosty Osmiańskiego, y z podpisem swoim, wydawać będzie. A. 1590. fol. 586. Tit. O Pisarzu Osmiańskim.

Reasumowano tę Konstytucyą *in toto*, cum hac declaratione: że y dobrze ośiadły bydź powinien, tylko dla opowiadania y zeznawania woźnych, y deklarowano: że wypisy jego tak ważne każdemu do spraw bydź mają, iako y Pisarza Osmiańskiego Grodzkiego. A. 1609. f. 911. Tit. Pisarz Osmiański w Miedziale.

Pisarze Grodzcy w Sandomirzkim Woiewodztwie przysięgli y ośiedli bydź mają. A. 1589. f. 580. Tit. Grody Wieczne Sandomirskie.

Kamieniecki y Latyczowski przysięgli y ośiedli *hereditariâ possessione* bydź mają. A. 1616. fol. 25. Tit. Grody wieczne.

Chełmiński, Malborski y Pomorski, w Ziemiach swoich *possessionati* bydź, y przy Aktach rezydować mają. A. 1611. f. 31. Tit. Księgi Ziem Pruskich.

W Ziemiach Ruskich, Pisarze Grodzcy ośiedli bydź mają, a Podpiskowie starsi przysięgli. A. 1631. f. 25. Tit. Grody wieczne Woiewodztwa Ruskiego.

Także y w Woiewodztwie Bełskim. A Podpisek starszy ma bydź *juratus, persona idonea & Nobilis*. A. 1635. fol. 34. Tit. Grody wieczne Woiewodztwa Bełskiego.

Pisarza Grodzkiego Poznańskiego Surogator. *vid. Tit. Surogator.*

De salariis Pisarzow Grodzkich. *vid. Tit. Salaria.*

Pisarz albo Referendarz W. X. Lit. *affidere* powinien, *sub tempus Iudiciorum Assessorialium* Spraw Ziemie Inflantkiej *vid. Tit. Inflanty.*

O Pisarzach Grodzkich Litewskich, *vide sub sequenti paragrapho* Trybunalskich.

§.

TRYBUNALSCY.

Pisarze Ziemscy Wołyńscy, iako Akta Trybunalskie pisać mają? *vid. Tit. Trybunał.*

Pisarze Trybunalscy, Ziemscy, y Grodzcy Litewscy, y Podpiskowie ich, depaktować y wydawania spraw omieszkiwać nie mają, *sub pena* sta kop Litewskich. O co *forum* Trybunał, *ad instantiam* ukrzywdzonego. A strony powinny będą Kontrowersye, y infze sprawy, do Pisarza naydaley do trzeciego dnia oddawać. A. 1616. f. 42. Tit. O Pisarzach.

Pisarz Trybunalski Litewski, gdyby pod Trybunał umarł; ieden z Deputatow na miejsce jego ma bydź surogowany, y przysiędz rotą Pisarską. A księgi wszystkie spraw Trybunalskich, za swego sprawowania, naydaley w sześć niedziel, po odsądzeniu Trybunału, do Sędziego y Podśędka Ziemskiego onego Powiatu, zapieczętowałszy, oddać powinien. Wypisy iednak y Widymusy z Ksiąg dawnieyszych Trybunalskich y Ziemskich, w sprawach przez zmarłego Pisarza odprawowanych, Sędzia y Podśędek, pod pieczęciami y z podpisem rąk swoich, ludziom potrzebującym wydawać mają, do obrania y konfirmowania infzego Pisarza. *Ibid. fol. 43. Tit. O Pisarzu Trybunalnym.*

Pisarz Trybunalski W. X. Lit. sam odtąd zawfze bez korygatorow powinność swoją, podług przysięgi, odprawować ma. A nad dochod w prawie opisany, wedle Konstytucyi A. 1616. ani przez się, ani przez Substytutow swoich, nie wyciągać nie powinien. A gdzieby nad Prawo co na kimkolwiek wziął, albo w Dekrecie, mimo nakaz Sądowy, ubliżenie iakieykolwiek stronie uczynił; według pomienioney Konstytucyi (ktora *reassumitur*) sprawować się będzie powinien. A. 1635. f. 30. Tit. O Pisarzu Trybunalskim W. X. Lit.

Pisarze Trybunalscy W. X. Lit. we wszystkim według prawa dawnego zachować się powinni. Ani sami przez się, ani przez Substytuty swoje, nieflusznym braniem do-

chodow, sron agrawować nie mają. Terminatory z swoich dochodow, za ich prace kontentować mają, a to wszystko *sub pena mille florenorum, per medietatem auctori & Iudicio* w Trybunale, za nakazem albo pozwem od ukrzywdzonego wydanym, *soluenda*. A. 1641. f. 15. Tit. O Pisarzach Trybunalskich.

Tenże odtąd Dekreta Trybunalskie, albo sam pisać, albo dwu tylko przysięgłych Podpiszkow, ktorzyby także *ex nunc de non revelandis* tylko *secretis* przysięgali, w Kole Trybunalskim przy sobie mieć będzie. A ci, *ad mundum* dekreta przepisać, nie w konfuzyi, ale zaraz po sentencyach czytać, y do podpisu Marszałkowskiego y Deputata, ktorego się Woiewodztwo sądzi, dawać powinni. A. 1647. f. 7. §. A że Pisarz Trybunalski.

De contraventione tej Konstytucyi *vid.* Tit. Trybunał W. X. Lit.

Item pro lege perpetua postanowiono: aby Pisarz w Trybunale W. X. Lit. nie wprzod zasiadł, aż przysięgę wykona, *super non revelanda secreta*; że nic nad Prawo w Kancelaryi Trybunalskiej od spraw wyciągać, ani sam, ani Regienści nie będą. Co uczyni podług Konstytucyi A. 1647. y Regienści, na tymże początku Trybunału, zaraz po obranym Marszałku, toż uczynić powinni. A. 1667. f. 63. Tit. Trybunał W. X. Lit.

Pisarz Trybunalski dwóch albo trzech Regientow, *in subsidium* prac swoich, mieć może, a ci mają być *Nobiles bene possessionati*, y na początku Trybunałów W. X. Lit. A *in minoribus subselliis* przed swoimi Vrzędami, nie tylko *super non revelanda secreta*, ale też na to, iako nad słusność, zwyczaj y Prawo W. X. Lit. depaktować nie będą, Jurament wykonać *obligantur*. KL. A. 1726. f. 83. Tit. O Kancelaryi Trybunalskiej.

Pisarzowi Trybunalskiemu od Arkusza, na ktorego jedney stronie ma być wierszow po tymf ieden, Regientom poł tymfa, Skrybentowi zaś, *inquantum* w Kancelaryi pisany będzie dokument, groszy 15 płacono być ma; a gdy strona sobie sama przepisze (*excepto* zapisow, ktore *omnino* w Kancelaryi pisane być mają) Skrybentom płacić nie ma. Od wpisania do Regiestru sprawy Pisarze Trybunalscy *ad vite tempora* terażniejszy po 2. tymfow, a *futuro tempore* po tymfie iednemu; y od Arkusza po Złotemu; od pieczęci wszelkich wypisow szostak bity; od kopii oddania gro. 5; od odebrania iey gro. 5; od otwarcia Xiąg tymf ieden; od intromisji y Relacyi zeznaney gro. 24; od Aresztowania Kondemnaty złt. ieden; od proklamary gro. 24; od suscepty zapisow gro. 24; A *Decreta ex partium controversiis* ferowane, iak w Protokulach będą zapisane, po finalney rozprawie y po promulgowaniu, *in spatio* trzech dni, wydane być mają potrzebującym. KL. A. 1726. f. 85. Tit. Dochody Kancelaryi.

Pisarzow Trybunalskich *salaria* *vid.* Tit. *Salaria*.

§.

P O L N I.

Pisarze Polni przysięgli być mają. A. 1591. f. 613. Tit. *Disciplina Militaris*.

Pisarzom Polnym, tak Koronnym, iako y W. X. Lit. przysiędz kazano było, przy rachunku, że sprawiedliwie Poczty pisali. *Ibid.* f. 612. §. Przed temiż Podskarbiemi y Deputaty.

Formam iuramenti Notarii Exercitus, v. in Statut. Herburt. f. 248.

Potym, żeby Pisarz Polny przysięgły był, iako *fideliter & absque favore* Woysko popisać, y absencye odieżdżających żołnierzy notować będzie, postanowiono. Inaczey, ieżliby przysięgły nie był, liczba iego nie ważna, ani przyjmowana być ma. A. 1616. fol. 10. Tit. O Pisarzu Polnym.

Na każdy miesiąc ma pisać Piechotę, tak Niemiecką, iako y Polską y Węgierską. A ieżliby w tym iaka iego *negligentia* była, liczbę z tego na Seymie uczynić powinien. A. 1621. f. 20. Tit. O Pisarzu Polnym.

Pisarze Polni *salario*, w prawie opisanym, kontentować się, y z niego Vicesgierencye swoje odprawować mają. A. 1616. f. 6. Tit. *Obiasnienie salariorum*.

Pisarz Polny o działach Woyska Kwarćianego ma zawiadować, *sub penis* o Kwarćie. A. 1625. §. A iż też pewna liczba.

Pisarz Polny obecnie ma być w Woysku, albo mieć przysięgłe Substytuty. W czym ieżliby się iaka *negligentia* stała, Posłowie Ziemsy, po wysłuchaniu liczby Skarbowey, upomnieć się tego *in facie Reipub.* powinni. A iż Woyska na ten czas są rozdwoi-

dwoione, y w Prusiech y na Vkrainie; tedy przy iednym Pisarz sam, a przy drugim Substytut iego bydź ma. A w Prusiech przy popisie mają bydź dwa Komisarze. Substytutowi Pisarza Polnego iść *salarium ex aerario publico* nie ma. A. 1628. Tit. O Pisarzu Polnym.

Tę Konstytucyą przyjęło y W. X. Lit. *Ibid.*

O Pisarzu Polnym, reasumuiąc W. X. Litewskiemu wszystkie Konstytucye, warowano, aby przysięgi na ten Vrzęd nie wykonawszy, Vrzędem swym nie szafował. *Item* aby według przysięgi swej popisów nie omieszkiwał, y aby sam Roty iezdne, w każdej ćwierci roku, a pieńże każdego miesiąca popisował, y żadnemu Towarzyszowi nad trzy konie pocztu nie przyjmował. A. 1633. fol. 19. Tit. O Pisarzu Polnym W. X. Lit.

Pisarz Polny W. X. Lit. z dostojenstwem Senatorskim trzymać nie powinien Vrzędu tego. *Ibid.*

O powinności Pisarzów Polnych Konstytucye wszystkich Seymów reasumuiąc y aprobuiąc *in toto*, postanowiono: aby Pisarz Polny Woysko wszystko w ćwierć roku popisawszy, rejestra z podpisem ręki swojej do Skarbu, a potym do Marszałka Poselskiego, na początku każdego Seymu, *sub privatione Officii*, oddawał. Inaczej bez takowego rejestru Skarb żadney Chorągwie żołdu wydawać nie ma. A. 1654. fol. 5. Tit. O Substytucie Pisarza Polnego.

Na miejsce Pisarza Polnego Koronnego, w więzieniu zostającego, poki nie powroci, podano Substytuta Vr. Maryana Iaskolskiego Strażnika Woyskowego, z tym dokładem: aby ten Vrzęd *fideliter*, według Prawa, administrował, *præ iuramento corporali, iuxta rotam* Pisarza Polnego. *Ibid.*

O Vrzędzie y przysiędze Pisarza Polnego W. X. Lit. dawne Konstytucye reasumowano, *cum hac declaratione*: aby Chorągwie iezdne co ćwierć roku, a pieńże w miesiąc, za wiadomością Hetmańską, sam przez się, albo przez Substytuta przysięgłego popisował, a rejestra podpisał, zaraz po popisie, iedne do rąk Hetmana W. X. Lit. a drugie do Skarbu W. X. Lit. na początku Seymu każdego, oddawał, *sub pena privationis Officii*. O co *forum* na Seymie, *ad instantiam* każdego Posła. Ta iednak *pena* do nicoddania tylko rejestrow popisowych ściągac się ma; bo ieżliby w boru będąc Woysko, pisać się nie chciał; przy nim żadna nie zostanie wina. *Ibid. fol. 30. Tit. O Pisarzu Polnym W. X. Lit.*

O Władzy Vrzędu y prerogatywie Pisarza Polnego Koronnego, Konstytucye y Prawa wszystkie reasumuiąc, postanowiono: aby Komisarze od Woiewodztw y Ziem, do wypłacenia Woysku na Woiewodztwa, *vigore* Trybunału Radomskiego A. 1667. rozbranemu obrani, bez podpisu Pisarza Polnego Koronnego na rejestrach, załug nie wydawali, *sub restitutione de suo* tychże sum. O co *forum* w Trybunale *in registro merè fisci* bydź ma. A. 1673. fol. 17. Tit. O Pisarzu Polnym Koronnym.

Pisarztwa Metryki Koronney. *vid. Tit. Metryka Koronna.*

Pisarze Seymowi. *vid. Tit. Dekreta.*

Pisarze Celni. *vid. Tit. Cła. Tit. Myta.*

Pisarze Skarbowi. *vid. Tit. Podskarbi.*

Pisarze Graniczni. *vid. Tit. Podkomorzy.*

P I W O.

Piwa Wroclawskiego nie ma nikt szynkować, *sub pena quatuordecim marcarum, per Capitaneum loci decernenda*; y wolności do szynkow takowych piw, komuby od Krola nadane były, *cassantur*. A. 1578. f. 335. Tit. O Piwo Wroclawskie.

Piwowar Czopowe od piwa, y osobne szelężne, gdy ie szynkować będzie, od szynku ma płacić. *Uniwersał Poborowy* A. 1593. f. 654. *It. 1613. f. 16. Tit. Czopowe.*

Piwa przewoźnego w Piotrkowie nikt szynkować nie ma, *sub pena centum marcarum, & amissione* piwa takowego. O co *forum* Grod Piotrkowski, *ad instantiam Instigatoris Officii Castren. absque appellatione*. A ieżliby do dworu Szlacheckiego takowe piwa na szynk były przywiezione; powinien ten Szlachcie z Szynkarza nieodwłoczną sprawiedliwość uczynić, albo sam zań w Grodzie odpowiadać, winę odłożyć, y rzecz osądzoną albo dekret odnieść, *sine appellatione, ut supra*. Staroście iednak Piotrkowskie-

Contr. m. id Statuto Alberti Regis. Herburt. f. 69. t. Cerevisia.

kowskiemu wolno piwa przewożne przez Vrzedniki swe brać, y według woli swej obracać. A. 1613. f. 16. Tit. O Piwie przewożnym.

Ani do Poznania, tak z Maiętności Szlacheckich, iako y z infzych Miasieczek okolicznych, nie mają bydź piwa na wyszynk przywożone, pod utraceniem tegoż piwa. Czego Vrzednicy do tego w Mieście tym należący *serio* doglądać, y zaraz exekucyą czynić mają. Nikomu iednak na potrzebę prywatną, ta Konstytucya nie zagrada, piwa sobie z kądkolwiek, lub z Cudzych Kraiow, przywieżenia. Ibid. fol. 27. Tit. Przewożne Piwo.

Piw y gorzałek, w Miasztach y Miasieczkach Woiewodztwa Płockiego, osobliwie w Płocku w Kanoniach y Domach Klasztornych, Kościelnych y Szlacheckich; także w Płocku w domach Szlacheckich y Klasztornych, nie godzi się szynkować, oprócz śamiemych mieyskich, *sub confiscatione* takowych likworow: względem ktorego zabrania *nulla impetito in ullo foro* bydź powinna. A. 1667. fol. 20. Tit. Czopowe Woiewodztwa Płockiego.

Piwa robić w Miasztach bez Cechu, nikomu się nie godzi. *vid.* Tit. Miaszt.

P O B O R. P O B O R C Y.

vid. Tit. Podatki.

P O C Z E T.

Poczet na Sejm tego, który iest pozwany, *ratione lesæ Maiestatis*. Poczet na Komisji. Poczet na Wizyi. Poczet na Trybunał y na infsze sądy. Poczet na Granicach między Ruskim, Belskim, Podolskim, a Wołyńskim Woiewodztwem. Poczet Zolnierzki. *vid.* Tit. Crimina. Tit. Komisye. Tit. Trybunał. Tit. Sądy. Tit. Granice. Tit. Zolnierz. Tit. Woysko.

P O D A T K I.

- Anno 1557. Podatki ktore uchwalone były, na potrzeby Rzeczyposp. *in volumine Constitutionum* to się nayduią: Naprzod Pobor łanowy. A. 1557. fol. 12. §. Iż też gwałtownemu nieprzyjacielowi.
1564. Potym Pobor łanowy, czopowe od wszelakich likworow, szos z domow mieyskich. A. 1564. fol. 69. Tit. Uniwersał.
1565. Pobor także z czopowem y szosem. A. 1565.
1569. Takież podatki po Vnii z W. X. Lit. A. 1569.
1573. Takież A. 1573.
1576. Takież A. 1576.
1577. Takież A. 1577.
1578. Potym Pobor z czopowem, szosem, y do tego podatek, nad cło pograniczne, od Kupcow wszystkich, woły za granice pędzących; y z osobna od wszelkich towarow infzych czwarty grosz, nad cło albo myto pograniczne. Poglowne Zydwowskie. Podatek od pieniędzy na interesie. Pobor wodny. *Subsidium* od PP. Duchownych, *sine derogatione* prawom y wolnościom ich, z chęci y miłości ku Rzeczyposp. pozwolone. A. 1578.
1580. Też ktore *immediate* Podatki. O postanowieniu tylko *subsidii* od PP. Duchownych *declaratur*: iż y Duchowienstwo religii Greckiej, ktorzy maiętnościami są opatrzeni, powinni mu podlegać. Do tegoż ratunku *excitantur* y PP. Senatorowie, Vrzednicy, Dzierzawcy Krolewsczyzn w W. X. Lit. A. 1580.
1581. Takież podatki A. 1581.
1588. Takież, *excepto* PP. Duchownych. A. 1588.
1589. Takież iako *immediate*, y do tego Poglowne w W. X. Lit. Cygańskie, Tatarskie, y Poglowne od Kupcow cudzoziemskich wszystkich, w Koronie handlujących, a posłasyi, ani prawa mieyskiego nie mających (*excepto* gości, y Kupcow w Koronie osiadłych) Poglowne od Szkotow. Cło nowe podwyższone w W. X. Lit. A. 1589.
1590. Takież znowu iako *immediate* podatki. A. 1590. Ale ie zniesiono potym było *in* A. 1591.
1591. Potym także na drugim Seymie w tymże roku 1591. postanowiono, *excepto* Poglownego Cygańskiego, y cła nowo podwyższonego w W. X. Lit. A o Szkotach *declaratur*: iż ci ktorzy konie mają, od koni, a ktorzy na sobie opaski noszą, od głowy swoiey płacić mają. Takież

- Takież podatki, iako *immediatè*. A. 1593. 1593.
- Takież znowu. O Szkotach tylko *declaratur*: iż okrom Poboru, z osobna od towarow 1595.
- rownio z drugimi Kupcami płacić mają. A. 1595.
- A że niektóre Woiewodztwa y Ziemie nie wydały Poboru; kazano go wydać, y na 1596.
- Zydow pogłowne postanowiono drugie. A Ziemie Dobrzyńskie, że Pobor na Sey-
miku pozwoliła y wydała, *approbatur*, y ma bydz do Skarbu oddany. A. 1596.
- Takież iako *immediatè* podatki. O Ormianach ośiadłości nie mających, y o żydach 1601.
- handle prowadzących, ma się też rozumieć, co o innych Kupcach. A. 1601.
- Takież znowu. A. 1602. 1602.
- Takież w Koronie tylko; a w W. X. Lit. na to miejsce Czopowe, y myto nowe wodne y 1603.
- ładowe. A. 1603.
- Tu takie, iako *in* A. 1601. były. A. 1607. 1607.
- Takież znowu, y z cłem nowo podwyższonem y z zplawem wodnym w W. X. Lit. 1609.
- A. 1609.
- Takież, y do tego pobor od Kupcow, pieniądze za granica wywożących, także czo- 1611.
- powe W. X. Lit. A. 1611.
- Potym Pobor z czopowem, szosem, pogłownem Szkoekiem, żydowskim, Tatarskim, 1613.
- czwartym groszem Kupieckim, zplawem wodnym, cłem nowem, y czopowem
W. X. Lit. Do tego podatki nad pobory z każdego łanu od nowej Szlachty, y Mie-
szczan dobra Ziemskie trzymających, y od pieniędzy na interesie. A z Miast Pruskich,
iako Gdańska, Elbiąga, Torunia, Malborka, także z Rygi, y innych, mimo pobory,
z każdego domu po zł. 2. względem tego, iż nie płacą czopowego, wedle uchwały
Rzeczyposp. iako inſze Miasta Koronne. Kwarta *nomine* Donatywy, to iest: dwie
czwarte części prowentow y dochodow wszelakich od Woiewodow, Starostow Dzie-
rzawcow dobr wszelakich stołu Krolewskiego w W. X. Lit. Trzy kwarty Symple do
Rawy, z Krolewsczyzn w Koronie, y połowica iurgieltow od iurgieltnikow. A. 1613.
- Y na drugim Seymie, w tymże roku 1613. także podatki. 1613.
- Potym pobory z czopowem, szosem, pogłownem Szkoekiem, Żydowskim, Tatar- 1616.
- skim, Czwartym groszem Kupieckim. A. 1616.
- Takież podatki znowu, y do tego cło nowe y czopowe W. X. L. y Pogłowne od Ku- 1618.
- pcow Cudzoziemskich, iako *in* A. 1589. było. A. 1618.
- Takież. A Woytow y Szołtyśi nad pobory z łanu po zł. 2. płacić mają. A. 1619. 1619.
- Potym Pobory z czopowem, Szosem, Pogłownem od Kupcow wszelakich cudzo- 1620.
- ziemskich, w Koronie handlujących, a ośiadłości, ani prawa mieyskiego nie mających
(co się ma rozumieć y o faktorach ich) także z czwartym groszem *in duplo*, y podat-
kiem od Woytow y Szołtyfow, iako *in* A. 1619. Także z kwartą dupłą w Koronie,
a w W. X. Lit. symplą z Krolewsczyzn dobrowolnie pozwoloną; *excepto* Ekonomiy
Krola y Krolowy. Także z pogłownem żydowskim, Tatarskim, z cłem nowo pod-
wyższonem y zplawem wodnym w W. X. Lit. Także z podatkiem od Szlachty no-
wey, iako *in* A. 1613. y od Mieszczan Ziemskie dobra trzymających, y od pieniędzy na
płacie, y z Miast Pruskich z domow. A. 1620.
- Potym Pobory z czopowem, szosem, pogłownem od Kupcow wszelakich cudzoziem- 1621.
- skich, *ut supra*, y z Czwartym groszem, y cła aukcyą, y z pogłownem żydowskim,
Tatarskim W. X. Lit. y z połowicą Kwarty do Rawy na S. Marcin, a drugą na Świąt-
ki, z Krolewsczyzny, z Ekonomiy Krola y Krolowy w Koronie. A. 1621.
- Takież podatki, bez pogłownego Tatarskiego y kwarty. A. 1624. 1624.
- Potym Pobory z czopowem, szosem, pogłownem Kupieckim, żydowskim, Tatar- 1626.
- skim, aukcyą cła, czwartym groszem, Czopowem W. X. Lit. podatkiem od Woy-
tow y Szołtyfow, y od Duchownych religii Greckiej, *nomine* donatywy nad pobory,
y od Szlachty nowej, y Mieszczan dobra Ziemskie trzymających (*excepto* Mieszczan
Krakowskich) y od pieniędzy na interesie, y z kwartą Symplą *nomine* Donatywy
z Krolewsczyzn W. X. L. y z Cłem nowo podwyższonem, y zplawem wodnym w
W. X. Lit. A. 1626.
- Takież iako *immediatè* Podatki, *excepto* Kwarty *nomine* donatywy z Krolewsczyzn 1626.
- W. X. Lit. w tymże roku 1626. na drugim Seymie.
- Takież, *excepto ut supra* Kwarty, także *excepto* Szlachty nowej y Mieszczan, y podatku 1627.
- od pieniędzy na interesie. A. 1627.

- Declaratur*; że Szlachta, którzy przedawczy Majętności w Mieście mieſzkań, a pieniądze na intereſie mają, płacić powinni. *Ibid.*
1628. Potym Pobory z czopowem, ſzoſem, aukcyą cła, czwartym groſzem, pogłownem kupieckiem, z Donatywą w W. X. Lit. Kupiecką, także z podatkiem od Szlachty nowey, y Mieſzczan dobra Ziemskie trzymających; które dobra rozumieć ſię mają Szlacheckie prywatne, nie te, co *antiquitus* od Krolow albo Xiążąt Mieſzczanom nadane. A. 1628.
- Tu ſpoſób wybierania inaczej, aniżeli w przeſzłych Vniwerſałach ieſt opiſano.
1629. Potym Pobory, czopowe, ſzoſ, aukcyą cła, czwarty groſz *in triplo*, Pogłowne żydowskie, cło w W. X. Lit. nowo podwyżſzone, y zplaw wodny zwyczajny, y Czopowe, y Pogłowne żydowskie. *Quod vide per aliquos titulos.* Do tego Podymne nowe, którego modum wybierania latè vide A. 1629. fol. 4. Podatek od Kupcow y Przekupniow, gdzie *ſpecificantur* rzeczy, y ſpoſób wybierania onego opiſany *fuſe*, od czego y iako płacić mają? *Ibid.* fol. 6. Zosobna od Kupcow Koronnych *donativum* 100. tyſięcy zł. *Ibid.* fol. 8. Także podatek od Ormian, Perſow, Grekow, Szkotow, *vagabundis*, którzy *jus ciuitatum* nie mają, 20000. zł. fol. 8. Tu Inſtruktarz Celny W. X. Lit.
1629. *Vrgeantur ſub penis (quas vide)* ci, którzy przeſzłego podymnego nie oddali. Na drugim Seymie A. 1629.
- Potym Podymne, iakie z przeſzłego Seymu było. Item podatek od Kupcow y Przekupniow y Ewekta do lat dwu, y Pogłowne żydowskie. W W. X. Lit. zaś Pogłowne żydowskie y Tatarskie. O czopowym piwnem y miodowem Konſt. vide *ibid.* Donatywy *reſiduum* Kupcy złożyć mają *ſub pena triplicis penſionis*, także y *vagabundi*. Czopowe w W. X. Lit. wedle Konſtytucyi Anni 1628. wybierane ma być. *De auſtione ſubſidiorum declaratur Conſtitutio* Seymu przeſzłego 1629. iż ſię nie tylko na Ewekta, ale też y na Indukta ſciągać ma. *Ibid.*
1631. Potym iedne Woiewodztwa Pobor, a drugie Podymne pozwoliły. Także w Koronie: Czopowe na dwie lecie, Ewekta y reſtauracya dawnych zkładow, czego *ordinationem* latè vide fol. 3. y w Vniwerſale poborowym. Pogłowne żydowskie. W W. X. Lit. zaś, cło nowo podwyżſzone, y zplaw wodny zwyczajny. Cło, *titulo auſtionis*, od wſzelakich towarow, które Szlachta na przeday wodą y lądem prowadzić będą (okrom zboż z gumien ich wſſnych) które od placenia ceł wolne być mają na lat dwie dobrowolnie od Szlachty pozwolone. Od którego żaden *cuiuscunque ſtatūs & conditionis*, żadnemi wolnoſciami wymawiać ſię nie ma, *ſub pena conſiſcationis* towarow. Szlachta *ab evectis mercibus* tylko płacić ie mają; a Kupcy, y inſi wſzelacy *plebei*, *ab evectis & inductis*. Item Czopowe, Pogłowne troje Żydowskie. A. 1631.
- Tu Inſtruktarz celny W. X. L. na cło pod tytułem, Aukcyą ſumy. *Ibidem.*
1632. Czopowe reaſumowano, *ſub pena mille marc. in Iudicio Tribunalitio, ex delatione Inſtigatoris*, gdyby go kto nie dał. A. 1632. f. 6. tit. O czopowym.
- Y do tego poſtanowiono Pobor, według Vniwerſalu poborowego A. 1629. Podymne Symple, według przeſzłych o tym Konſtytucyi. Także podatki zwykłe, które przy łanowym zawſze chodziły. Jako to: od Mieſzczan dobra Ziemskie Szlacheckie prywatne iakimkolwiek ſpoſobem trzymających (*exceptis Magiſtratibus Conſularibus*, którzy na to *ſpecificè* dawne prawa mają) Od Rzemieſlnikow, Iubilerow, Przekupniow, Przekupek, Komornikow, komornic, lożnych, hultaiow. Także Czopowe od likworow wſzelakich; także Pobor wodny u Fordana; także zkladne y czopowe winne; także czwarty groſz tryplą nazwany, y *accidentia* do niego należące, iako Cernarki, Furmanki, Praſolki, więkſze y mnieyſze. A to wſzytko, wedle Vniwerſalu pomienionego A. 1629. (ktory maſz *infra*) Do tego Żydzi, okrom pogłownego, Podymne ieno ſymple, według Konſtytucyi Seymu pierwſzego 1629. zapłacić mają. *ibid.* (na końcu) tit. O Podatkach.
1633. &
1634. Znowu także podatki. Żydzi jednak tylko ſame pogłowne dać mają. Zkladne winne *plus offerenti* ma być arendowane, także y czopowe Koronne. *De Evectis Conſtit. 1629. reaſſumitur.* W W. X. Lit. zaś Pobory, Podymne, cło oboie, tak nowo podwyżſzone z zplawem wodnym, iako y *auſtio ſubſidiorum* nazwane; także y Czopowe, Pogłowne Żydowskie y Tatarskie. A. 1633. Znowu także tak w Koronie, iako y W. X. Lit. (okrom pogłownego Tatarskiego w W. X. Lit. ceł, y czopowego) do tego pogłowne Żydowskie w Koronie, y donatywa z Miast W. X. Lit. A. 1634.
- Kockwacya w Podatkach uczyniona między Woiewodztwy &c. *Ibid.*

- Potym dwoie Podymne po wszystkiey Koronie, z tym dokładem: że ie wolno, gdzie iest ten zwyczaj, poborami wydawać, byle takowa suma do Skarbu wniesiona była, iaka z sprawiedliwego podymnego wychodzi. Z temiż y pozostałe przeszłe podatki do Skarbu wydane być mają. *Idem* Czopowe y zkładne winne, Poglowne żydowskie, *Donativum* Kupieckie, a w W. X. Lit. Pobory, czopowe, cło oboie, tak nowo podwyższone, iako y *auctio subsidiorum* nazwane, z zplawami wodnemi. Poglowne żydowskie, *Donativum* Kupieckie. A. 1635. 1635.
- O Koekwacyi W. X. Lit. w podatkach uczynionej. *vide Constit. na drugim Seymie 1635. fol. 4.* a o koekwacyi Ziemi Inflanckiej. *f. 5.*
- Potym Czopowe po wszystkiey Koronie. Zkładne winne. Poglowne Żydowskie. A. 1637. 1637.
- Potym, iedne Woiewodztwa pozwoliły czopowe, a drugie podymne. Także Poglowne żydowskie, Ewekty dawne, czwarty grosz tryplikowany, podatek Fordański, Furmanka, Prasolka, y infze *accidentia*, tak iako są w przeszłych Konstytucjach opisane. Także myto pieniężne y zkładne, winne Wołoskie, sposobem od win Węgierskich. A z W. X. Lit. *Subsidium* Koronie 200000. zł. na dwie raty; co nie ma *in exemplum trahi*, gdyż to *ex fraterno affectu* W. X. Lit. pochodzi. Także cło Kupieckie nowo podwyższone, z zplawem wodnym, y czopowe, ieno sympla. A. 1638. 1638.
- In Anno 1640. Woiewodztwa, Ziemi y Powiaty, tak Koronne, iako y W. X. Lit. *Retenta* wszystkie, co się u którego naydziej, oddać obiecały; y *pro ordinario praesidio* Rzeczyposp. iedne deklarowały dać dwoie podymne, a drugie do Braći to wzięły. Do tego poglowne żydowskie w Koronie y czwarty grosz, ewekta, pobor wodny, Fordan rzeczony, podług Vniwersału 1629. A o podatek zatrzymany od Kurfirsztu IM. Brandeburskiego *ex Pactis feudalibus*, Rzeczyposp. należący, tegoż Kurfirsztu IM. *paterne* Krol IM. pisaniem upomni. 1640.
- Potym, w Koronie tylko suma dwoygu podymnemu korespondująca, y Poglowne żydowskie. A. 1642. Woiewodztwom y ziemiom o podatkach *lauda approbantur. ibidem.* 1642.
- Koekwacya niektorych Woiewodztw y Ziem w podatkach zatrzymanych stanęła, a drugich do przyszłego Seymu odłożona. *Ibid.*
- Potym, iedne Woiewodztwa y Ziemi podymne, a drugie czopowe pozwoliły. Do tego Poglowne Żydowskie, Indukta od wszelakich Kupcow, y *auctio* zkładnego winnego. A w W. X. Lit. Czopowe *in duplo*, wyjąwszy Karczmę Witepską, *Donativum* Kupieckie, cło nowo podwyższone, z zplawem wodnym, Poglowne żydowskie. A. 1643. 1643.
- Potym Podymne, iedno Woiewodztwa y Ziemi postanowiły, a drugie do Braći wzięły. *Inducta prorogantur. Zkładne winne conservantur.* A. 1646. 1646.
- Potym dwoie Podymne, *sine omnibus abiuratis, conflagratis & desertatis*, wedle kwitow 1629. y posłednieyfzych. A w W. X. Lit. cło nowo podwyższone, z zplawem wodnym, czopowe dupla, Poglowne żydowskie. A. 1647. 1647.
- Potym *sub interregno*, w W. X. Lit. cztery Pobory, a w Koronie na Seymikach Powiatowych, które im naznaczone są, podatki obmyśla. A. 1648. *fol. 20.* 1648.
- Potym na Elekcyi, w Koronie dwoie Podymne y pewna liczba ludzi na wojnę, albo pospolite ruszenie; a w W. X. Lit. 10. Poborow, do czego mają należeć myta nowe, które *currunt.* Anno eodem 1648. 1648.
- Potym iedne Woiewodztwa y Ziemi pozwoliły pewne sumy pieniężne, na pewną liczbę ludzi nowego zaciągu, y podymne na stary zaciąg; drugie czopowe; inne podymne tylko poborami; inne innym sposobem. A w W. X. Lit. cło nowo podwyższone Kupieckie, czopowe *in duplo.* Ziemia Inflantska cła y czopowego, do Korony iedną połowicę, a drugą do W. X. Lit. A. 1649. *na pierwszym Seymie.* 1649.
- Potym iedne, sumę 20. Poborow korespondującą deklarowały, drugie Poborow 10. infze czterem, infze dwoie podymne, infze do Braći wzięły. Do tego *donativum* Kupieckie w W. X. Lit. czworo podymnego *ordinationem latè vide.* Poglowne Tatarskie y Żydowskie. A. 1649. *Na drugim Seymie.* 1649.
- Koekwacye w podatkach, tak Koronnych, iako y Litewskich. *vide ibid.*
- Abjurata* w podatkach iść mają do lat 4. obywatelom Kijowskiego, Wołyń. Podols. Braclaw. y Czerniechowskiego Woiewodztw, Ziem y Powiatow. *Ibid. f. 18. 1. Securitas.*

1650. Potym sumę sześciom Poborom korespondującą, deklarowały niektóre Woiewodztwa y Ziemie, a inżę *modum contribuendi* do Braci wzięły, &c. Także *Donativum* Kupieckie, Poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. szesnaście Podymnego, Czopowe *in duplo*, *Donativum* Kupieckie, Podatek od Zastawników y Arendarzów, od każdego sta zł. po zł. 5. Także y od Szlachty, którzy na interesach y płatach pieniądze mają; Poglowne Żydowskie, cło nowo podwyższone, zwyczajne z zplawem wodnym cło, *sub titulo Auctionis subsidiorum*; do którego y Instruktarz napisano. A. 1650.
1652. Potym, sumę ośmiom Poborom korespondującą, iedne Woiewodztwa y Ziemie, drugie mniej, inżę więcej deklarowały. Także *Donativum* Kupieckie, Poglowne Żydowskie. W W. X. Lit. zaś Podymne, nie iednako wszędzie iednak *in quantitate*; do tego *Donativum* Kupieckie, Poglowne Żydowskie y Tatarskie. A. 1652.
1653. Potym, ośm Poborów na zapłatę dawnego długu, y siedmnaście na nowy zaciąg. A w W. X. Lit. troje podymne cło nowo podwyższone, *Donativum* Kupieckie, Poglowne y Podymne Żydowskie, czopowe *in duplo*. A. 1653.
1654. Potym, na zapłacenie starego długu, poborów 24. Na zaciąg zaś nowego woyska na pięć ćwierci, na każdą po połosina poboru, *cum abiuratis* wszystkie; do tego *Donativum* Kupieckie, Poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. w iedną 22. podymnych, a w drugą 16. Item Poglowne Żydowskie. A. 1654.
1655. Potym *Donativum* Kupieckie y Poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnego 22. Czopowe *in duplo*; cło nowo podwyższone z zplawem wodnym; cło *sub titulo, auctionis subsidiorum*; Poglowne Żydowskie. A. 1655.
1658. Potym suma 25 $\frac{1}{2}$ poborów korespondująca, Czopowe, Akcyza à *viſualibus* & *utenſilibus*, ktorey *ordinationem latè vide*. Poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnego piętnaście, Akcyza, *Donativum* Kupieckie, Poglowne y Podymne Żydowskie, y Tatarskie, czopowe *in duplo*. Cło nowo podwyższone z zplawem wodnym. A. 1658.
1659. Potym suma trzem poborów korespondująca, y czopowe, akcyza, *Donativum* Kupieckie, poglowne Żydowskie. A w niektórych Woiewodztwach y Ziemiach, czopowe tylko y akcyza. W W. X. Lit. zaś podymnego szesnaście, akcyza, *Donativum* kupieckie, poglowne y podymne Żydowskie, y poglowne Tatarskie. A. 1659.
1661. Potym suma 50. poborów *sine abiuratis* korespondująca, y dwoje podymnego *cum abiuratis*. W drugich zaś Woiewodztwach y Ziemiach 15. poborów, w inższych mniej, w inższych więcej. Do tego poglowne Żydowskie, Clagieneralne od Kupców, Szlachty, Duchownych. A w W. X. Lit. 22. podymnego, cło nowe solne, cło nowo podwyższone y zplaw wodny, Czopowe *in duplo*, cło *auctionis subsidiorum*, *Donativum* Kupieckie, podatek od tabaki, poglowne y podymne Żydowskie, poglowne Tatarskie. A. 1661.
1662. Potym, *subsidium generalis Reipub. contributionis*. &c. do tego na Żydy, okrom poglownego ordynaryynego y dwoyga podymnego, na przeszłym Seymie postanowionych, drugie poglowne. A w W. X. Lit. *subsidium generalis contributionis*, poglowne Żydowskie y Tatarskie. Do tego podatek od Kupców y Mieszczan W. X. Lit. y od Żydów, iakiemikolwiek towarami handlujących, *præviâ* każdego towaru, przez Vrzęd Grodzki y Magistrat mieyski, *taxatione y iuramento* onych przed tymże Vrzędem *comprobatione*, od każdego sta złotych. po zł. 5. a od Kupców cudzoziemskich profesy swoich w W. X. Lit. nie mających, towary z cudzych Państw y likwory przywożących, *in duplo, sub amissione mercium*. A. 1662.
1667. Potym, na zapłatę *pro præterito* Woysku Koronnemu 24. a *in futurum* szesnaście podymnego. Także *auctionis* cel Koronnych y Ruskich, zkladnego winnego, *Donativum* Kupieckiego y poglownego Żydowskiego. A w W. X. Lit. podymnego 15. *auctionis subsidiorum*, *Donativum* Kupieckie, cło nowo podwyższone y zplaw wodny, czopowe *in duplo*, poglowne Tatarskie, prowent tabaki. A. 1667.
1668. Potym *sub Interregno*, Poborów 4. *cum abiuratis*, *Donativum* Kupieckie, poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. Podymnych szesnaście, do czego y Żydzi y Tatarowie należeć mają. A. 1668.
1670. Potym pobory y poglowne Żydowskie. A w W. X. Lit. podymnych 27. Podatek od arendarzów, zastawników, y tych, którzy na interesach y płatach pieniądze mają. Także cło nowe podwyższone, czopowe *in duplo*, poglowne Żydowskie y Tatarskie, prowent tabaczny, *Donativum* Kupieckie, y z osobna cło solne *in rem* Krola IMci. A. 1670.

- Potym *subsidium charitativum contributionis generalis*, wedle Konfyt. 1662. Sze- 1673.
 lężne gieneralne od wszelakich likworow, dziesiąty szeląg; cla gieneralne, przy kto-
 rych clach, Kupcom wypłacać *Donativum* kazano; pogłowne żydowskie. A w
 W. X. Lit. podymnych 15. w drugich mniey Woiewodztwach, do tego szelężne gie-
 neralne od wszelakich likworow, to iest: dziesiąty szeląg, pogłowne od lożnych lu-
 dźi, w Miastach Krolewskich bez żadney służby bawiących się, y Komorą mieszkaią-
 cych, pogłowne żydowskie y Tatarskie, clo nowo podwyższone, czopowe *in duplo*,
 prowent tabaczny. A. 1673.
- Potym w Koronie dwoie *subsidium charitativum*, według nowych abiurat, Pogło- 1674.
 wne żydowskie, *Donativum* Kupieckie. A w W. X. Lit. *summa correspondens* sie-
 dmiom podymnym *sub Interregno*. A. 1674.
- Potym, z dymow 28. *iuxta tariffam abiuratorum* A. 1661. wyprawa żołnierza pieszego 1676.
 trybem cudzoziemskim &c. *Subsidium* dwoie *generalis contributionis*, szelężne od
 wszelakich likworow, pogłowne żydowskie. W W. X. Lit. także *subsidium genera-*
lis contributionis y szelężne. Do tego czopowe zwyczajne, *Donativum* Kupieckie,
 pogłowne żydowskie y Tatarskie, *monopolium* tabaczne, clo nowo podwyższone y
 zplaw wodny A. 1676.
- Potym iedne Woiewodztwa po kilku podymnych, drugie y podymne, pogłowne &c. 1677.
Item szelężne, y *monopolium* tabaki y papiru, cla wodne y lądowe gieneralne, po-
 głowne żydowskie *in bona moneta*. A w W. X. Lit. dwoie *subsidium generalis con-*
tributionis, clo nowo podwyższone y zplaw wodny, *monopolium* tabaki, czopowe,
 szelężne od wszelakich likworow, *Donativum* Kupieckie, pogłowne żydowskie y Ta-
 tarskie. A. 1677.
- Potym, sumy proporcyonalne 4. pogłownym, pogłowne Żydowskie. A w W. X. Lit. 1678.
subsidium generalis contributionis, clo *auctionis subsidiorum*, clo nowo podwyższone,
monopolium tabaki, czopowe *in duplo*, *Donativum* kupieckie, pogłowne Żydowskie
 y Tatarskie. A. 1678.
- Potym *inequaliter* sumy postapione. Przeto warowano: że podobne deklaracye *in* 1683.
sequelam trahi nie mają *fol. 7.* *Item* pogłowne żydowskie w srebrney monecie,
non reducendo onę na szelagi. A w W. X. Lit. do pogłownego iednego na Seymie
 A. 1678. uchwalonego, dwoie także pogłownego. Do tego clo nowo podwyższone,
monopolium tabaki, czopowe *in duplo*, szelężne od wszystkich *in genere* likworow,
 pogłowne Tatarskie y Żydowskie, *Donativum* Kupieckie. A. 1683.
- Pogłowne Żydzi na przyszłe dwie lecie na każdy Rok po 105 tysięcy płacić powinni, za- 1685.
 dnemi protekcyami się nie zastaniając, a do innych ciężarow nie mają być pociąga-
 ni. A. 1685. f. 20. Tit. Pogłowne żydowskie.
- Pogłownych troje w W. X. Lit. według Instruktarza 1662. z Koronacyi Krola IMeI I A-
 NA III. 1676. do Woiewodztw y Powiatow rozeslanego, według Iuramentu *Anni*
 1677. uchwalono, *cuiuscunque status, conditionis & praeminentiae*, tak swietckich iako
 y Duchownych podnosząc Libertacye y excepcye, y luboby kto w cudzych zo-
 stawal Kraiach, ktorego wydania podatku *datur optio*, lubo pogłownem, lubo po-
 dymnem, *ad instar* przyszlego Seymu *ad proportionem* Taryfy, *subsidii Charitativi*
Anno 1677. zaprzyiężoney, byleby suma korespondowała tey Taryfie. Poborcow
 na Seymikach relacyynych obiorą, po dwu do kaźdey Raty, *benè possessionatos*, nie
 tych, ktorzy się, będąc Poborcami w skarbie, *de plano* nie sprawili y Kwitow głównych
 nie otrzymali. Raty rozłożone, *salarium* po groszu od złotego na obudwu Pobor-
 cow, co się w Kwitowe inkludować ma. Sto kop winy *contra depactatores* założo-
 no. *Forum* w Trybunale Skarbowym za asygnacyami Hetmana W. W. X. Lit. do W.
 Podskarbiego, na szczegulną zapłatę Woyskom sumy rozdane być mają. Żydzi
 zaś *subsidium* Gieneralne, po wypłaceniu Gieneralnego Pogłownego, mają płacić po-
 dług Instruktarza A. 1678. K. Lit. A. 1685. fol. 1. Tit. Podatek *subsidii gene-*
ralis.
- Na dalże Rzeczyp. expensa, iako też dlugi winne, clo nowo podwyższone, czopo-
 we szelężne, *Monopolium* tabaczne, Pogłowne żydowskie y Tatarskie *iuxta quanti-*
tatem Anni 1677. do dwoch lat uchwalono, Libertacye wszystkie abrogowawszy.
 Konf. Lit. 1685. f. 2. Tit. Uchwała *extraordinarynych* Podatkow.
- Donativum* kupieckie na lat dwie uchwalono od 100 złotych po złt. 1. *currentis monetae*,
iuxta Constitutionem 1683. A W. Podskarbi W. X. Lit. w iedneyże Administra-
 cyi

- cyi ze clem ten Podatek mając, sumę 24000. do skarbu Rzeczyposp. wnieść powi-
nien. K. Lit. 1685. f. 2. Tit. Donativum Kupieckie W. X. Lit.
1690. Poglowne żydowskie zwyczajne na każdy Rok po 105. tysięcy uchwalono. A. 1690. f. 10.
Tit. Poglowne żydowskie.
Ziemia Czerska, Warszawska y Chełmska, szelężne od wszystkich generaliter likwo-
row przyięty, podług Konstytucyi A. 1676. Tit. Subsidium od likworow. Sub fori
& executionis ligamentis każdy, nemine excepto, płacić ie powinien. Infamie y Ban-
nicie na Winiarzach o szelężne otrzymane, quo ad prateritum cassantur, & à so-
lutione prateritorum liberantur, y poglowne od ludzi lożnych uchwalone. A. 1690.
f. 11. Tit. Supplementum podatkow.
- Podymne W. X. Lit. stosując się do Konst. 1667. dwadzieścia sześć uchwalo-
no ze wszystkich Dobr Krolewskich, Duchownych, y Szlacheckich, y z Dobr Ekonomi-
cznych, y wszystkie Libertacye Seymowe, Przywileie, etiam ante unionem, y De-
kreta na stronę uchylając, pro hac sola vice, y sposob wybierania onych opisano, pod
przysięgą w Grodzie; rotą w Konstytucyi opisaną, którą nemine excepto, liczbę wszyst-
kich Dymow poprzysięgać, y sub pena triplicis pensionis & perpetuae bannitio-
nis płacić one kazano. Forum w Trybunale skarbowym naznaczono, a Skarb
W. X. Lit. z tych Podymnych, za asygnacyami Hetmana W. X. Lit. za przeszłe ćwierci
Woysku wypłacić powinien. K. Lit. A. 1690. f. 1. Tit. Podymne W. X. Lit.
- Na zapłacenie długow, tak I. KMci względem Ekonomii Szawelskiej, iako y Het-
manom y Podskarbiemu W. X. Lit. clo nowo podwyższone, Donativum Kupieckie,
Poglowne Tatarskie y Żydowskie, Monopolium Tabaczne, Czopowe, szelężne,
według Konst. A. 1677. postanowiono. Libertacye, Przywileie, etiam prae-textu an-
te unionem, y Dekreta abrogowano. K. Lit. A. 1690. fol. 4. Tit. Prorogatio Po-
datkow.
- Zadne Podatki per Senatūs Consilia stanowione y uchwalone, ani Uniwersały wydane
in futurum bydz nie powinny. K. Lit. A. 1690. fol. 4. Tit. O Podatkach
W. X. Lit.
1699. Woiewodztwa y Ziemie według Taryfy, z dawna w Skarbie praktykowane, non sup-
positorie ad fiscum Podatki wnosić powinny, y Hetmani Repartycye według Tary-
fy Skarbowey czynić będą, sub nullitate takowey Repartycyi. Deklaracye zaś, na sa-
me tylko determinacye Seymików Relacyynych Marszałek Poselski, a nie o po-
datkach przyimować powinien. A. 1699. fol. 44. Tit. Deklaracya o Podatkach.
- Poglowne żydowskie, ktorego 105. tysięcy currentis płacili Pruską monetą dobrą, rachując
pięć szostakow celnych złoty, przez dwie lecie między Seymem a Seymem, żeby Żydzi
tak w Krolewskich, iako y Duchownych y w Ziemskich Dobrach zostający, do
Skarbu Koronnego wnosili, uchwalono. A Rzeszówscy żydzi podług ugody z Syna-
gogami wnosić będą, a starsi żydowscy Powiatowi, pod pretextem tegoż poglowne-
go, nie powinni wymyślnych na partykularne Synagogi wkładać exakcy, y do żadnych
ciężarów y exakcy partykularnych żydow, w dobrach Szlacheckich mieszkających,
pociągać nie mają A. 1699. f. 26. Tit. Poglowne Żydowskie.
1703. Szelężne, czwarty szeląg od każdego likworu, piwa, Gorzalek, Miodow, win wsze-
lakich, na lat dwie à 1. Sept. R. 1703. ad diem similem R. 1705. ze wszystkich Woie-
wodztw, Ziem, Powiatow, Prowincy, Xięstw do Korony Polskiej inkorporowa-
nych, miast, miasteczek, wsiow Krolewskich, Duchownych y Ziemskich, Dworow,
Klasztorow, Poświętnych; gdziekolwiek tylko szynki znaydują się; praecisus omnibus
libertationibus, Laudis quibusvis & veteri abusu, postanowiono. Poborcy posses-
sionati bydz, od złotego po groszu iednemu salarium brać mają; kwitowego y Ręka-
wicznego żadnego aby nie wyciągali, z ktorego Podatku, tak nowe Aukcyonalnego,
iako y stare zaślugi Woyska płacone bydz mają. Woiewodztwo Podolskie, circa
beneficium legis A. 1699. y Ziemie Warszawską circa antiquam currentiam Czopowe-
go y Szelężnego, iako y innym Woiewodztwom y Ziomom ad beneplacitum zosta-
wiono. A. 1703. fol. 7. Tit. Podatek szeląga Pospolitego.
- Na żydy, tak w Krolewskich, iako y w Duchownych y Ziemskich dobrach zostających,
in vim poglownego 105. tysięcy, nie currenti, ale Pruską dobrą monetą, rachując po
pięć szostakow celnych złoty ieden, annuatim do przyszłego Seymu włożono, ktore,
nie zaślaniając się Protekcyami, do Skarbu Kor. wnosić powinni, a do żadnych in-
nych ciężarów y prywatnych innych Podatkow, po Woiewodztwach y Ziomach u-
chwa-

chwalonych, y od starszych swoich na się włożonych, tę sumę placąc, już należec nie będą. A. 1703. f. 18. Tit. Poglowne żydowskie.

Do ośmiorga Podymnego, w W. X. Lit. uchwalonego, cło gieneralne *auktionis subsidiorum*, *Donativum* Kupieckie, *Monopolium* Tabaczne, Czopowe, Szeleżne, Poglowne żydowskie, na lat dwie postanowiono. A. 1703. fol. 27. Tit. *Auctio subsidiorum*. W. X. Lit.

Na zapłatę Woysku Aukeyonalnemu W. X. Lit. nad Taryfę ostatnią, *ad numerum* w Skrypcie *ad Archivum* danym wyrażonemu, *in supplementum* zupełney zapłaty po 4. złt. z dymu, podług ostatney abiuraty, na Rok ieden, *pro hac sola vice* pozwolono, *salva optione libera* Woiewodztwom y Powiatom, albo iść pospolitem Rużeniem *ad operationes belli*, albo wydać po te 4. złote z Dymu. A. 1703. f. 28. Tit. *Zapłata Woysku*.

In futurum aby żadne Podatki, ktorychby Seym nie uchwalil, na Seymikach, ziazdach iakowychkolwiek, *in praedictum communis Libertatis* uchwalone nie były, *sub nullitate Laudorum*, *in perpetuum* postanowiono; *non praedictando* Konstyt. O Pofelszczyznach A. 1703. f. 28. Tit. *Zapłata Woysku*.

In subsidium Woyska, *ex praegnantia necessitate*, na ieden Rok, *pro hac sola vice*, z Dobr Neuburskich trzy kroć sto tysięcy naznaczono. A. 1703. fol. 28. Tit. *Zapłata Woysku*.

In supplementum zapłaty Woysku W. X. Lit. ktorego *auctus numerus*, Podymne *iuxta Tarifam* A. 1690. po 16. złt. z dymu z Dobr dziedzicznych Duchownych, Ekonomicznych y Krolewskich, y Podatek młynowy na Seymie Lubelskim postanowiony, czopowe y Szeleżne, także Poglowne żydowskie y Tatarskie, na Rok ieden uchwalono A. 1710. Poparcie Konf. Send. f. 1. Tit. *Zapłata Woysku*. 1710.

Nova abiurata w W. X. Lit. w Krolewskich, Duchownych y Ziemskich Dobrach, dla zpuszczonych *per pestilentiam* gruntow, uchwalona, y Iuramentow Roty opisane są; ktore *Iuramenta* w Grodach, lub na Sądach Fiskalnych, wykonywane bydź mają. A. 1712. f. 11. Tit. *Nova Abiurata W. X. Lit.* 1712.

Retenta na Dobra *merè* oschłe, a przez Poborców y ni przez kogo niewybrane, Hyberny, Symple, Kwarty, Podwodne, *et quævis contributionum genera* na Dobrach I. Krolewskiej Mści, na reparacye Woyska *auctoritate* Seymu 1717 exdywidowane, *pro praeterito* także w Dobrach Neuburskich, Szawelskich y stołowych I. K. Mści załegłe, aż do niniejszego czasu kasowano, *pro solutis et non retentis* deklarowano (*excepto* zaślżtych oczywistych Dekretow y Kwirow w Brześciu) aby *in futurum exacta* ordynaryynych Prowentow Rzeczyp. bydź mogła. K. Lit. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit. 1717.

Na zapłatę Woyska W. X. Lit. *auktionem subsidiorum* z cła gieneralnego, *ad normam* Konstyt. 1678. *Donativum* kupieckie, *Monopolium* Tabaczne, Podatek solny, *non obstantibus libertationibus*, uchwalono a 1. Martii aż do Seymu przyszłego doszłego. K. Lit. 1717. f. 6. Tit. *Auctio subsidiorum*.

Czopowe y Szeleżne W. X. Lit. *in quantitate* czterech kroć dziewięciu dziesiąt dwóch tysięcy y 300. złt. według osobliwej Taryfy, *cum specificatione particulari* sumy, na każde Woiewodztwo y Powiat exdywidowanej, uchwalono. Libertacye wszystkie od tego podatku abrogowano; *exceptio* iedney Jurysdykcyi Montwidowskiej w Wilnie na 6 Kotłow, a w Werkach Biskupich *cum attinentiis* tylko Kotłow 3 *ab hoc censu antiquitus* libertowanych, *circa antiquas libertates* zachowano. Każde Woiewodztwo ma sobie przybrać Kontrahenta, *in duplo* substancyą mającego, iednego bez przybierania Kolegi. A jeżeliby Kontrahent zawiódł y nie byłoby go na czym patrzeć, tedy Woiewodztwo y Powiat *ex bonis suis terrestribus decessum hunc* *supplere* tenebuntur. Z tego zaś Podatku zapłacić nakazano: na Pensye na Buławę Wielką W. X. Lit. 120000. złt. na Polną 80000. złt. *currentis monetae*; Pisarzowi Polnemu 15000, Strażnikowi Wielkiemu 12000; Strażnikowi Polnemu 6000; Obożnemu 1500; Stanowiczemu 1500; Sędziemu Woyskowemu 2000; Gieneralowi Audytorowi, to iest: Sędziemu Woyskowemu Cudzoziemskiego Autoremantu 2000 złt. *quotannis*. Czterom Gieneral Adiutantom, każdemu po 2000; na Kancelaryą Woyskową 6000; na Akomodacyą Rycerstwa y Largicye ztraconym 46000, z ktorych 46. wydanych Wiel. Hetman W. X. Lit. w kole Rycerskim, y na Trybunał Skarbowym, ma *deponere calculum*. *Reliquum* tego podatku *in usus publicos* *cedere* ma

Komornicy, co bydło mają, po gr. 8. a co bydła nie mają, po gr. 2. Łoźni, hultaje, biegunowic, *utriusque sexus*, którzy się na służbę doroczną nie chcą rządzić, ani chcą osiadać, tylko tułając się po wsiach y Miasieczkach, poddane niszczą, na roboty się drogo nymuiąc, a żadnego poboru, według Vniwersałow, nie dają; każdy z nich ma dać poboru z osoby swej raz po złt. 8. Których żaden do wsi swojej nie ma przyjmować, aż ukaże kwit z oddanego Poboru. O co *forum, contra Dominum ville, sub pena centum marcarum in Officio Castren. ad instantiam cuiusvis, sine appellatione.* Ktorą penę y *forum*, tylko Woiewodztwa Wielkopolskie, Poznańskie y Kaliskie, na się przyimują; a w innych wszystkich Woiewodztwach Poborcy *viā ordinariā* hultaiow dochodzić mają. Takowegoż też wolno Panu, który się o nim dowie, *in Officio Castren. sub eadem pena* dochodzić. Ktorey winie Miasta y Miasieczka mają podlegać, y Poborca ma inkwizycyą czynić, w czym mu Vrzęd mieyski ma *operam prestare*, ani ich też Panom swoim bronić, kiedy ich, dowiedziawszy się o nich, będą chcieli dochodzić, *sub eadem pena & foro.* Co y w W. X. Lit. rozumieć się ma. Ktorey Konstytucyi y ślarze podlegać mają.

Dudarze, Skomorofzy, każdy od osoby swej po złotemu jednemu płacić mają.

Przekupnie, Przekupki na wsiach, po gr. 12.

Rzeźnicy, y inni wszelacy rzemieślnicy na wsiach, po gr. 8.

Rybitwi na wsiach przy rzekach, po gr. 8. a którzy role mają, osobno z rol płacić powinni, *iuxta quantitatem agrorum.*

Karczmarze na wsiach, co role mają, równo z Kmiećmi płacić powinni, *iuxta quantitatem agrorum.*

Wsi Krolewskie, Panow Duchownych y Swietekich, które są na iakichkolwiek posługach, choćby iakie wolności miały, y choć czynszu nie płacą, a podatku przedtym y dziesięćcin nie dawały, równo także z drugimi kmiećmi płacić powinni. W czym Poborcy mają inkwizycyą czynić, y według starych kwitow wybierać.

Wsi y Miasieczka nowo osadzone, ktoreby 4. lata wysiedziały, winne także płacić równo z drugimi wsiami y Miasieczkami. Toż się ma rozumieć o wsiach y Miasieczkach pogorzałych, y od nieprzyjaciela zpuszczonych od lat 4. tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. Na co obdukcya Vrzędowa, y iurament Miaszt *huic calamitatis* podległych, *per duos ex Consulibus*; a ze wsi przez dwu, to jest: Watamana, Tywona, Woyta, albo Włodarza iednego, a drugiego rolnika osiadłego, *immediatē* po zpuszczeniu, albo zpaleniu, ma *precedere.* W czym też zawsze ma Poborca inkwizycyą czynić, tym sposobem: z Miaszt dway Raycy, a ze wsi Woytowic, Włodarze, Watamani, albo Tywonowie, przy oddaniu poboru przysięgę powinni uczynić, na sprawiedliwe oddanie z domow y z pługow, po zpaleniu albo zwoiwaniu pozostałych. Młynarze od koł zakupnych, tak walnych, iako y łodziałych, y ważnych, od każdego po gr. 24. a od korcowych po gr. 12.

Piły, Foliuze, Stępy, od każdego koła, po gr. 15. a od wietrznych młynow zakupnych, tak nowych, iako y starych, y które są na spi, po gr. 10. a od korcowych, po gr. 5.

Młyny, które Dzierzawcy Krolewszczyzn, z trzecią miarą wykupili, płacić tak powinny, iako y inne młyny dziedziczne y doroczne.

Papiernicy od papieru po złt. 2.

Rudnicy, od każdego koła po złt. 2. a którzy role mają, osobno z nich, iako y inni, płacić będą.

Salernicy po złt. 2. a towarzysze ich, po gr. 10.

Dziegciarze, Smolarze, Popielarze, od rzemieśla swego po gr. 12.

Smelcarze, którzy do zpuszczu siemę palą, od każdego pieca, po złt. 2. a towarzysze ich po gr. 12.

Prasolowie na wsiach od każdego woza, którym sol wożą *in Regno* na przekup, mają raz w rok płacić, względem iednego poboru po gr. 12. do czwartego grolza (a nie do czopowego piwnego) tam gdzie przemieszkują; za ktorego kwitem, już wolni mają być w innych Ziemach.

Rzemieślnicy y towarzysze ich, to jest: Węglarze, Dymarze, Kowale kuźnic, Plokarze także przy papierniach, po gr. 12.

Od hut skłanych po złt. 2. a towarzysze ich po gr. 12.

Szlachta nowa, którzy nie na woynach są kreowani, powinni z majątności swych dzie-

dziedzicznych, zastawnych, y Dzierzaw Krolewskich, z każdego łanu *de suo* zapłacić po zł. 10. do Poborców, na czas znoszenia poborów, *sub pena duorum millium marc. in Officio Castren. repetenda.*

Mieścianie, którzy Dobra Ziemskie Szlacheckie prywatnie trzymają jakimkolwiek sposobem, powinien każdy, na podatki uchwalone, płacić z włoki albo z łanu po zł. 12. *sub pena mille marcarum.* O co *forum in Officio Castren. sine appellatione, exceptis Magistratibus Consularibus*, które na to *specificę* dawne prawa mają, że *in communi* Dobra trzymają.

Z Miast zaś y Miasteczek Krolewskich, Duchownych y Swietckich, Szos dwoy, który zowią duplą, dwie sympli w sobie mający, (który się ma rozumieć względem gruntów, gdzie domy siedzą y siedziały, y tak wiele iego dupl rachować się ma, iako wiele poborów pozwolonych będzie, oprócz Miasta Krakowa, które tylko Symplę jedną Szosu przeciwko każdemu poborowi płacić zwykło, *quod vide in Constit. o Podatkach, A. 1633. na końcu.*) placony być ma, według dawnego zwyczaju y kwitów starych, *non obstantibus ullis libertatibus, prerogativis nobilitatis, seu decretis.* W tychże Miastach y Miasteczkach Mieścianie y Przedmieścianie, którzykolwiek role mają, płacić powinni z włoki po gr. 30. poboru iednego, także y ze wszystkich wsi, do Miast y Miasteczek należących, żadney nie wyimując. Wiece y Miasta *Spiskie* Pobor wszelaki, iako y drugie Koronne Miasta, dać powinny; czego Starosta Spiski exekutorem być ma, spólnie z Poborcą Krakowskim.

Rzemieślnicy wszelacy, y ci co się do Szosów przykładają, z osobna od rzemieśla wszelakiego płacić mają, także y ci wszyscy, którzy w Dworach Duchownych y Szlacheckich mieszkają. To jest w większych Miastach: Złotnicy, Aptekarze, Cyrulicy, Krawcy co iedwabne rzeczy robią, Kuśnierze, co towary drogie mają, Malarze, Sztukarze, Pasamonicy, Haftarze, Zegarmistrzowie, Kotlarze, Pufkarze, Ludwiarze, Płatnerze, Szyncerze, Rymarze, Miecznicy, Mieczownicy, Sukiennicy, co falendysze y karazye robią, Piekarze, Rzeźnicy, Mydlarze, Konwiarze, Kurdybanicy, Białoskornicy, Garbarze, y ci co zamsze wyprawiają, Rostrucharze co końmi kupczą, Szewcy co szafianem robią y kurdybanem, każdy z osoby swej, po zł. 2.

Farynarze większy, co drogie towary mają, po stu złotych raz tylko *respectu* Poborów, a mnieyszy także raz po zł. 5. Iubilerowie także raz po złotych sto.

W tychże większych Miastach, Rzemieślnicy mnieyszy, to jest: Krawcy co prostą robotę robią, Kuśnierze, którzy drogich towarów nie mają, Introligatorowie, Bibliopole, Słolarze, Kowale, Siodlarze, Mularze, Rynkmacherowie, Stolarze, Paśnicy, Blacharze, Barchannicy, Kaletnicy, Czapnicy, Kapelusznicy, Tokarze, Będnarze, Cieśle, Powroźnicy, Nożownicy, Sukiennicy co podleysze sukna robią, Tkacze albo Płóciennicy, Kołodzieje, Stalmaszy, Grzebiennicy, Kartownicy, Iglarze, Wendetarze, Garncarze, Prafolowie, którzy Solą w Miasteczkach kupczą, Muzykowie wszelacy, oprócz Kościelnych, y wszyscy inni Rzemieślnicy, każdy po złotemu iednemu.

W małych zaś Miasteczkach, ciż mianowani, y inși wszyscy Rzemieślnicy, każdy po złotemu iednemu. A Iglarze, Grzebiennicy, Kartownicy, po gr. 15.

Komornicy y Komornice w Miastach większych po gr. 12; a w Miasteczkach po gr. 6.

Przekupniowie, Przekupki, loźni, hultaie, mężczyzna y niewiaſty, w większych Miastach po gr. 30. a w Miasteczkach po groszy 15.

Furmani zagraniczni, y w Koronie mieszkający, y którzy towary wszelakie, także osoby kupieckie za granice wywożą, y z zagranicza do Korony przywożą, także w Koronie po różnych mieyscach rozwożą, mają płacić do czwartego grosza, po gr. 20. od każdego konia. A ci, co Sol za granice biorą y wywożą, względem Prafolki zagranicznej, z osobna od każdego woza po złotemu iednemu, do czwartego grosza. Także y Prafolkowie mali mieyscy, co po Koronie iężdżą, po gr. 12. do czwartego grosza.

Furmani mnieyszy, co od Miasta do Miasta, tylko w samej Koronie iężdżą, żywności *Pogłowne* szukają, a za granice, iako do Śląska, Morawy, Niemiec, Węgier y do Prus nie od Cudzo-
wyieżdżają, po gr. 10. płacić powinni od każdego konia, do czwartego grosza. Od ziemskich których furmanów, tak większych iako y mnieyszych, iako y od Prafolków, gdy raz na Ludzi iednym mieyscu zapłacą, drugi raz nikt brać nie ma, *sub pena 14. marc. in officio Castrenf. sine appellatione, repetenda.* Y wolno Furmanowi kwit swoj, do Xiąg Grodz-

kich albo Mieyskich, dla lepszej wiary y pewności, podać; a Vrzędy nie mają od niego brać *salarium*, ieno iako od Szlachcica. Kupcy wszyscy obcych narodow, którzy *iura Civitatis* nie mają, to jest: Włochy, Niemcy, Francuzowie, Szkotowie, Grekowie, Persowie, Moskwa, Węgrowie, Ormianie, we wszystkich Państwach Koronnych y W. X. Lit. handlujący, każdy z osoby swojej płacić powinien do czwartego grosza, po zł. 4. A względem kupcy towarow swych iakichkolwiek, równo z drugimi czwarty grosz *in triplo* (przedtym *in simplo* tylko płacili) płacić powinni. Także y inni Cudzoziemcy, którzy ośiadłości nie mają, od osob y od kupcy płacić mają. Który Pobor z osoby gdy raz odda, już ma być wolen, *sub eadem pena & foro*, iako wyżej o furmanach, y o podawaniu kwitow do Xiąg. Toż się y o żydach, *respectu* towarow, rozumieć ma, którzyby na to specjalnego Prawa nie mieli. *Item* Kupcy wyżej mianowani obcych narodow, ośiadłości w Miastach y Miasteczkach m. y, y w nich rezydujący (Pobor względem ośiadłości z innymi Mieszczanami, od osoby, i row wszelakich, równo zapłaciwszy) nie zasłaniając się tych Miasteczek, gdzie mieszkają, prawem, pretenjami, excepcjami, z osobna Pobor czwartego grosza, *ab inductis mercibus*, płacić będą powinni.

Indukta.

Czwarty
grosz.

Kupcy wszyscy Koronni, tak z Miast wielkich iako y Miasteczek, czwarty grosz *in triplo* płacić powinni, nie szczycąc się wolnościami żadnymi; gdyż wolność wszelaka nie ma się rozumieć na czwarty grosz, tylko na cło w Koronie. Toż się ma rozumieć o żydach, Ormianach y Cudzoziemcach wszystkich. Także o Kupcach W. X. Lit. którzy iako Cło, tak y czwarty grosz *in triplo* płacić powinni.

Kupcy wszyscy, którzykolwiek za granice woły Podolskie poprowadzą, mają dawać, nie zasłaniając się żadnymi wolnościami od Krola danymi, nad Cło pograniczne zwyczajne czwarty grosz *in triplo*, to jest: po złotemu iednemu; a od wołow Polskich albo Mazowieckich y ialowic po gr. 15. przy każdej Koronnej Komorze, u ostatniej, którą pożoną, drogi. Wyjawszy woły Szlacheckie, y woły z powołowiszczyny wzięte, y własnem gumnem Szlacheckim żimowane, albo też w własnych oborach zrodzone, od których iako cło, tak y Pobor nie ma być dawany. Iednak wedle zwyczajow dawnych, że nie są zaprzędane, Faktorowie albo słudzy Szlacheccy, podług Konstytucyi A. 1581. przysięgi czynić mają, na pogranicznych Komorach. *vide apud me tit. Celnicy*. A któryby Kupiec, woły Szlacheckie na iarmarku w Koronie kupiwszy, one za listami Szlacheckimi y przysięgami sług ich, że nie są zaprzędane, za granice przeprowadzał; ma każdy winę 500. grzywien Polskich popodać. O co *forum in quo vis Iudicio & Officio Regni, ad instantiam* Administratora, do wybierania tych procentow od Skarbu naznaczonego. A ieżliby Szlachcic woły na przekup zakupował, y za granice gnał, mimo wyżej mianowane w oborze swojej zrodzone, żimowane y z powołowiszczyny woły; tedy od nich iako Kupiec ma płacić. Ktore Podatku przyczynienie, nad cło albo myto zwyczajne, tak od wołow, iako y od innych towarow, nie ma być wybierane *in corpore Regni & Magni Ducatus Lithav.* (opócz Ziemi Xięstwu Pruskiemu przyległych) tylko w pograniczu. Ktore pogranicze nie ma być rozumiane między W. X. Lit. ale tylko te, ktore między temi Narody, a innymi postronnymi zachodzą. Celnicy Koronni, mają się z Exaktorami *fideliter* znośić o regiestrach swych Komor pogranicznych y głównych (żeby się Exaktorowie sprawić mogli, iako wiele czwartego grosza od tacy celney przyścisby miało) *sub pena 14. marc.* O którą Celnik do Vrzędu Grodzkiego pozwany od Exaktora czwartego grosza, albo Sukolektora iego, *toties quoties* one zapłacić ma, według których kontraregiestrow przez Celnika podpisanych, *Exactores* do Skarbu odpowiadać powinni. A ktoby nie na granicy, ale w którymkolwiek Woiewodztwie, w Koronie y W. X. Lit. y w Państwach do nich należących, granicy nieprzyległych, ten czwarty grosz wybierać chciał, a tym ludźmi kupieckimi obciążał; *pena 200. marc.* na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, inter causas officii*, albo przed Vrzędem Starosty, ktoregokolwiek Grodu, *peremptoriè Iudicio & Añori per medium dividendâ*, karany być ma. A pozew ma być u Sukolektora położony, któryby *eo nomine* co od kogo wyciągnął. A któryby też Kupiec, albo ktokolwiek, nieślusnie Exaktora albo Sukolektora prawem pociągał, takoważ wina przed tymże Sądem, *peremptoriè* na nim ma *extendi*.

To wszystko jest z *Vniwersału Poborowego, Seymu pierwszego Roku 1629. excerptum.*

Ten co Pobory oddawać będzie, ma dać albo posłać rekognicyą Poborey cum *specificacione*, iak wiele ktorego podatku, z rol y majątności swojej, oddał? y takawa rekognicyą

cyą, na sprawiedliwe oddanie czopowego poboru przez Karczmarza, a na łanowe przez się albo sługę swego, przy oddawaniu, przysięgą potwierdzić, *sub pena 14. marc. in foro Castrensi repetenda, & nihilominus ad solvendum contributiones compelletur.* Takoweyże winie *succumbet* w drugim przyległym Grodzie, Starosta albo Dzierżawca, któryby z Dobr Krolewskich, tak Koronnych iako y W. X. Lit. tych podatkow nie oddał. A Starosta każdy Sądowy powinien będzie exekucyą pilnie czynić, na tych wszystkich, *ex delatione* Poborce albo Poborców, *sub pena centum marcarum.* O którą od kogożkolwiek pozwany, *peremptoriè respondebit*, y onę *non recedendo à Iudicio*, odłoży. A gdzieby też sam Starosta Sądowy nie wydał, albo exekucyi do Niedzieli 10. nie uczynił; wolno go Poborce do inszego bliższego Grodu *pro exequutione* podać. W *Vniwersale poborowym A. 1578. fol. 351. tit.* Warunek wybierania Poborców.

Czopowe w Miastach y Miasteczkach, Krolewskich, Duchownych y Swietckich, w Koronie y W. X. Lit. od wszelkich likworów, tak Chrześcianie iako y Żydzi, płacić powinni. A. 1628. tit. Czopowe Koronne y W. X. Lit. Także y we Wsiach Krolewskich y Duchownych. w *Vniwersałach poborowych.*

Poborca każdy, (a w *Vniwersale A. 1627. Administratora ta powinność, nie Poborce*) po wzięciu *Vniwersału* poborowego, powinien obiać wszystkie onego Woiewodztwa albo Ziemię Miasta y Miasteczka, y tam z Rady mieyskiej, albo pospolitego człowieka, iednego obrać, który przezeń y przez Radę ma bydź przysięgą obowiązany, że podatku tego czopowego pilnie y wiernie doglądać, y on wybierać będzie. Do którego z Rady Mieyskiej, ma bydź ieden przydan, aby tym większa wiara była y pilność; z czego się Vrzęd mieyski wymawiać nie ma. A pieniądze wybrane co kwartał do Poborcy odawać ma, z rejestrem każdego waru y szynkowania, dostatecznie zpisany, od Burmistrza y dwu Radziec podpisanym, y mieyską pieczęcią ztwierdzonym. Tenże Poborca, we Wsiach Krolewskich y Duchownych, ma postanowić z Karczmarzem, za wiadomością samych PP. Starostow y Vrzędnikow, iakoby ten prowent czopowego dochodził Skarbu sprawiedliwie. A gdzieby się pokazało, żeby kto w tym iakich fortelów, *in derogationem* Seymowej uchwały, używać chciał; takowy winą dwoiaką czternaściu grzywien karany bydź ma. Oco *forum peremptoriè* przed Starostą, albo gdzie zechce Poborca. w *Vniwersałach poborowych.*

Potym włożono to *in maioribus Civitatibus*, na trzech *ex Magistratu* Raycow; a po inszych Miastach y Miasteczkach, na Burmistrza samego ze dwiema Raycami dobrze ośiadłemi, także y na insze Vrzędy, gdzie są różne iurysdykcy. Ktorzy w Grodzie poblížszym przysięgły, że to Czopowe sprawiedliwie wybierali, one z rejestrami porządnie weryfikowanymi, do Poborców oddać mają, za kwitem autentycznym Poborców w Grodzie uczynionym, gdzie Grod jest, a gdzie niemaż, to w Xiegach mieyskich. Ktore zaś kwity przy liczbie Skarbowey na Seymie weryfikowane bydź mają. A gdzieby, *ex delatione cuiusvis, & ex sufficienti inquisitione*, pokazało się na tych z Vrzędu mieyskiego, którzy wybierać czopowe będą, żeby to *in usus privatos converterent*; podpadać mają *sub penam peculatus in Officio Castrensi, sine appellatione.* A ktoby wybierania takiego czopowego bronil; każdy takowy w Grodzie *sine Appellatione*, tak iako o niewydanie poborow, *pena bannitionis subiacebit.* A. 1628. tit. Czopowe Koronne y W. X. Litew.

Declarantur superiora: iż Poborcowie powinni obiać Miasta y Miasteczka, po wyściu *Vniwersału*, y tam *in maioribus civitatibus* z Rady Mieyskiej na trzech Raycow, a w Miasteczkach na Burmistrza ze dwiema Raycami dobrze ośiadłemi, albo też na insze Vrzędy, gdzie są różne iurysdykcy, czopowego wybieranie włożyć. Ktorzy mają bydź przysięgą obowiązani, że podatku tego pilnie doglądać, y wiernie on wybierać, y w rejestra wpisać będą. Z czego się Vrzęd żaden wymawiać nie ma. A pieniądze wybrane na każdy kwartał Poborcy swemu wydawać, z rejestrem każdego waru y szynkowania dostatecznie zpisany, pieczęcią mieyską zapieczetowanym, y przez Burmistrza y dwu Radziec podpisanym, *sub pena dwóch set grzywien, ad instantiam Instigatoris, ex delatione* Poborce, *in Officio Castrensi repetenda.* w *Vniwersale Poborowym pierwszego Seymu A. 1629.*

Podwyższono też winy na dwieście grzywien, & *terminum peremptorium* naznaczono tym, którzyby *in derogationem* tey uchwały Seymowej fortelów iakich używać chcieli. *Ibid.*

Konstytucya A. 1628. o Czopowym uchwaloną, (którą wyżej miało) in toto reasumowano, cum declaratione o pieniążkach od gorzałki. (quod vide infra) A. 1629. fol. 13. tit. Czopowe.

Czopownicy, od Poborców w Miastach y Miałeczkach postanowieni, mają dawać rekognicyę Piwowarom, albo Karczmarzom, co od którego wezmą. A ci którzy rekognicyę biorą, na każdy kwartał mają one ukazać przed Vrzędem mieyskim, przy Czopowniku. Ktoremu tenże Vrząd ma dać swoię rekognicyę komputowania, iak wiele on kwartał uczynił? pod pieczęcią mieyską. Co się ma rozumieć o wszelakim czopowaniu, w Vniwersale poborowym A. 1573. fol. 207. §. A dla więkſzey ostrożności.

Poborcy śanowi osobną, na sprawiedliwe wybranie czopowego, przysięgą obowiązani być mają. A. 1628. tit. Czopowe Koronne y W. X. Lit.

Ciż co kwartał, co ieno à Magistratu Miast y Miałeczek odbiorą czopowego, odsyłać do Skarbu powinni. O co forum Trybunał, inter causas fisci, na resistentes albo negligentes. Ibid.

O czopowe Vrząd mieyski, za instygacyą Poborców, powinien czynić nieodwłoczną sprawiedliwość, sub pena centum marcarum. O co forum przed Starostą peremptorię. W Vniwersalach poborowych.

Czopowe nie od korca, ani ćwiertnie, ani żadney miary słodu, ale od beczki wybierane być ma, iako beczka przedawana będzie, tak aby od każdego grosza, iako gdzie ustawione albo przedawane będzie piwo, po pieniądzu iednemu płacono. A iezliby też tenże, co piwo warzył, toż piwo szynkował; z osobna od teyże każdej beczki, względem szynku, od grosza po pieniądzu płacić będzie powinien. A iezliby tenże Piwowar komu inſzemu piwo poprzedał na wyſzynk; ten co ie kupi do Miałeczek, do Wsi, od wzięcia onego na szynk po pieniądzu od grosza płacić będzie; a ten pieniądz u tego Piwowara, a nie u tego, co bierze na szynk, Poborcy albo Exaktoremie repetować będą. A Piwowarowie ci, którzy narobiwszy słodow przed publikacyą Vniwersalu tego, po publikacyi dopiero piwa z nich robią, nie mogą się Czopowego uchronić; gdyż od beczki, iako wyżej napisano, a nie od słodow, płacić będą. Słodownicy, co słody robią, a piwa nie warzą, od rzemieſla ſwego powinni dać, do roku po zł. 2. do Poborce. w Vniwersale poborowym. A. 1629. tit. Czopowe.

Od win także powinny być podatki płacone, takim ſposobem. Od każdego półkufka wina, powinien Węgrzyn dać na zkładzie, ten co ie do Korony przywiezie, zaraz gdy wino do piwnice zpuści, po zł. 2. sub amissione wina & pena centum marc. Polon. Co Starostowie poblížszych zkładow exekwować powinni, za delacyą Administratora zkładow; sub pena centum marcarum. O którą forum lub na Trybunale, inter causas Fisci, lub w którymkolwiek Grodzie. A ten co wina kupi na przekup, na zysk, albo na wyſzynk, tamże na zkładzie, po zł. 2. względem czopowego, dać powinien. Od Win zaś, które morzem przychodzą, Francuzkich, Włoskich, Hiszpańskich, Piniolow, y innych, gdy ie do Miałeczka przywiozą; od każdej baryły zkładnego po g. 24. z osobna czopowego tyle drugie. Od każdej kufy Małmazyi, Muszkateły, Baztardu, Alakantu, Kanaru, Peterſymentu, Soku, po zł. 5. a drugie zł. 5. kto kupi na szynk, na Komorach zapłacić ma. A od komagi albo pipy win pomienionych, zkładnego y czopowego po zł. 8. Od każdego wiadra wina Morawskiego y Rynskiego, zkładnego po gr. 15. z osobna czopowego tyle drugie. Od wiadra Endeburskiego, y Świętoiurskiego, zkładnego po gr. 20. czopowego tyle drugie. Od każdego drelinku wina Gubińskiego, Krośńskiego, & id genus, zkładnego po gr. 16. tyle drugie czopowego. Od baryły wina wołoskiego, zkładnego po groszy 16. tyle drugie czopowego. Ibid.

Od Piw zaś przewoźnych y Miodow, tak ma być płacono: Od każdego achtele Gdańskiego, Wrocławskiego, Swidnickiego, do Korony przywiezionego, do czwartego grosza, po gr. 15. a od ſasy po gr. 35. Od każdej beczki miodu nierozſyconego przasnego, do czwartego grosza, po złotemu iednemu; a od borowki miodu po gr. 15. Od beczki miodu rozſyconego pitego, w ktoreyby trzy baryły były, od każdej po gr. 12. a od półbeczki wedle proporcyi baryl. Od miodow ſtarych, ſowito od beczki, po pr. 24. a od baryły albo pół beczki, po gr. 12. Od troyniku, kieſtrzanku, y malinaiku, tak iako od ſtarego miodu, do czwartego grosza, każdy płacić powinien. Ibid. Od palenia gorzałki, banie, kotła, w Miastach y Miałeczkach, każdy powinien płacić,

po gr. 24. a na Wsiach po gr. 14. okrom Dworow Szlacheckich. A od szynku teyże gorzałki, w Miastach y Miasieczkach, od kaźdey kwarty po kwartniku. W W. X. Lit. zaś, (a w *Vniwersale* 1607. także na Wołyniu y Podlaszu) od szynkowania gorzałki, po dwa pieniądze białe, od kaźdey kwarty. Czemu y Arendarze gorzałki podlec wszędzie mają. A ieźliby iey (niemasz tego w drugich *Vniwersałach*) który przestał palić dla płacenia poboru; tedy cały rok iuż iey palić nie może, chybaby chciał zupełna zapłacić, pod sowitością płacy. w *Vniwersale poborowym* A. 1593. fol. 655. §. Od palenia gorzałki.

Potym postanowiono, aby od gorzałek, tak w Koronie iako y w W. X. Lit. nie od bań, ale od grosza, po dwu pieniądzy, czopowe płacone było. A. 1628. tit. Czopowe Koronne y W. X. Lit.

Declaratur: iż od grosza dwa pieniądze, rozumieją się te pieniążki, co ich 18. w groszu. A. 1629. fol. 13. tit. Czopowe.

Potym, W. X. Lit. wrociło się do dawnego sposobu wybierania Czopowego od gorzałki, wedle *Vniwersału* *Anni* 1626. quod patet w *Konstytucjach* *poślednieyszych* *Seymow*.

W Wilnie Braćwa, od szynkowania miodow, płacić także czopowe mają. w *Vniwersale pobor.* A. 1620. tit. Czopowe W. X. Lit. Toż y w innych *Vniwersałach*.

Czopowe od win Węgierskich, które do W. X. Lit. przywożą, kaźdy, niź ie do piwnice złoży, płacić ma od półkufka po zł. 2. a od inszych win, od kaźdey baryły, poki także do piwnic zpużczone y przez Sukolektory rewidowane nie będą, po złotemu Polskiemu. *Ibid.*

Czopowe W. X. Lit. nowo pozwolone, napotym przy łanowym wybierane byź ma. A. 1629. fol. 23. tit. Czopowe w W. X. Lit.

Czopowe miodowe, od grosza dwa pieniądze, rozumieją te pieniążki, co ich 18. w groszu, po wśzystkiey Koronie wybierane byź ma, przy czopowem piwnem y gorzałczanem. A. 1629. na drugim *Seymie*. tit. Czopowe Miodowe.

Czopowego gdyby kto nie oddał, podług prawa, *ex delatione Instigatoris, in Iudicio Tribunalitio, sub pena mille marc.* sprawić się ma. A. 1632. fol. 6. tit. O czopowym.

Czopowe w W. X. Lit. nie podług starych kwitow *currere* powinno, lecz podług *Vniwersałow* *Seymowych*, a osobliwie A. 1627. *cum hac melioratione*, że od kaźdego grosza, za kwartę prostej gorzałki wziętego, po dwa pieniądze, a od kwarty przepalanej, po półgroszku Polskiemu płacono byź ma. A. 1633. fol. 43. tit. Czopowe w W. X. Lit.

Od tych pieniążkow, które z groszow na podatki publiczne wychodzą, czopowe brane byź nie ma. A. 1635. fol. 14. tit. Czopowe Koronne.

Czopowe w W. X. Lit. *in duplo* wydawane byź ma, *sub refusione damnorum, & solutione in duplo* zatrzymanego czopowego. Oco *forum* pozwanym Sąd Grodzki, albo Trybunał główny, albo Trybunał Skarbowy, *peremptorie*. A. 1635. fol. 15. tit. Czopowe W. X. Lit.

Tamże *in posterum* czopowe, bez defalkat ma byź wnoszone do Skarbu. Zpużonym iednak przez powietrze, nieprzyaciela, lub iaką znaczną dezolacją, ma służyć defalkacya. A. 1653. fol. 30. tit. Czopowe W. X. Lit.

O tymże. A. 1655. fol. 17. tit. Czopowe W. X. Lit.

Czopowe Koronne, zawżse do dyspozycyi Woiewodztw y Ziem Koron. należy. A. 1658. fol. 11. tit. Czopowe.

Kto czopowe zapłaci y zkładne, na zkładzie w Krakowie, y na inszych mieyscach, drugi raz płacić nie powinien, gdy pokaże kwit od Poborce zkładow. w *Vniwersale poborowym* A. 1626. §. Także od Muszkatel.

Czopowe wszelakie wśzystcy iednako płacić mają, żadnemi nie zaślaniając się wolnością. *Herburt.* fol. 114. Tit.

Browary Szlacheckie wolne od niego. *Ibid. Et Constit.* A. 1613. f. 2. Iednak tak Stan *Agri, Horati &c.* Szlachecki, iako y Starostowie, którzy w Miastach Krolewskich y Duchownych domy mają, y piwa w nich na wyszynk warzają, płacić czopowe powinni. w *Vniwersałach poborowych*.

Szlachta od czopowego win, y od poboru foli, śledzi y innych rzeczy, gdy na swoje potrzebę Szlachecką kupią, wolni byź mają. Co Faktor albo Sluga ich likwidować

wać *iuramento* powinien. w *Vniwersale poborowym A. 1629. §. Od każdej kufy malmazji.*

Wolni także bydź mają y od czopowego miodu, który sobie w domu szynkuia, y który na szynk z swoich pańiek własnych daia. *Ib. §. Od każdej beczki miodu.*

Pogorzelcom w W. X. Lit. Libertacya tak ma bydź rozumiana: iż gdy pogorzelcy na placu pogorzałym buduią się, albo pobudowawszy się tam szynkuia, ma im służyć, ale nie w domach, które z nymu, albo jakim sposobem trzymaia. Gdyż libertacye nie osobom, ale miejscu należą. Toż się ma rozumieć y o tych, którzy kilka domow maiać, za pogorzeniem iednego, na drugie domy libertacye zaciągaią. *A. 1647. fol. 42. tit. Czopowe y nowe myta W. X. Lit.*

Karczma Witepska Manfyonarzow Kapituły Wileńskiej wolna od czopowego; *patet id w Konstytucyach o czopowym W. X. Lit.*

Z których Miaszeczek Szlacheckich Woiewodztwa Płockiego, przedtym *currebat* czopowe, y teraz ma bydź oddawane, o czym *Constit. A. 1628. que supra, reassumitur. A. 1667. fol. 20. tit. Czopowe Woiewodztwa Płockiego.*

O szynkowaniu piw y gorzałek w Płocku, Płońsku. *vide tit. Miasło Płock.*

Iako z dawna Czopowe Halickie z Prasolką do dyspozycyi Ziemiańskiej należy, tak y teraz do tych prowentow Skarb Koronny mieścić się nie ma. *A. 1667. fol. 20.*

Exaktorowie nie powinni napotym więcej wybierać, względem Furmanki, choćby naywięcej Poborow, albo Podymnego uchwalono było, ieno raz od woza iednego po gr. 12. *sub pena 300. marc. na Trybunale, inter causas ffici, repetenda. &c. A. 1635. fol. 32. tit. O Prasolce.*

Co służy Ziemi Halickiej.

Pobor wodny.

Szyprowie Kupieccy, żydowscy y inni, zboża y towary zpuszczaiący, od wszelakich zboż y żywności, od każdego łasztu Gdańskiej miary, po złotemu iednemu płacić powinni. Agdyby więcej łasztow oszacowali Pifarze tamieczni, niż się na szkućie Kupieckiej naidzie, według powieści iego, przysięga to Kupiec, albo Faktor iego, likwidować powinien. A Stan Szlachecki, od zboża urodzaju swego, także od towarow z lasow swoich własnych, gdy przysięgę ukaże, *sub pena 500. marc. na Exaktorze, peremptorie, na Trybunale ktorymkolwiek sub pena bannitionis repetenda*, wolny ma bydź od poboru płacenia, y do drugiey przysięgi nie ma bydź wiedzion. Y Sternicy y Flisowie Szlacheccy wolni. A ieżliby się to pokazało, żeby kto pod pretextem Szlacheckich zboż y towarow zmyśloną przysięgę y listy pokazał, albo też kupiwszy zboża y towary Szlacheckie, one za listami Szlacheckimi, y przysięgą slug ich, przeprowadzał; takowy każdy winą 500. grzywien ma bydź karany, *in quouis Iudicio & Officio Regni, ad instantiam Instigatoris & Thesauri*. Płacić także mają, od łasztu popiołu po gr. 48. Od solney beczki potaszu po gr. 24. a ieżli większa, tedy też więcej *proportionaliter* płacić powinni. Od łasztu smoly po gr. 40. Od sta klepek po gr. 30. Od sta wanczofu po gr. 24. Od sta balow po gr. 40. a to wszystko nie nakopy, ale na sta rachować się ma. Od kopy cębrowniny po gr. 30. Od masztu każdego po gr. 36. Od kopy tarćie po gr. 24. Od uxeftu octu po zł. 2. y od innych towarow, które idą wodą. Wszakże gdy towary leśne w Dobrach Krolewskich, ku pożytkowi Skarbowemu byłyby robione y zpuszczone; od takowych towarow cto żadne nie ma bydź płacone. Szyprowie od każdej własney szkury, okrom Szlacheckich, które ieno nymuią, z Frochtu płacić mają na rok po zł. 6. Rotman Wiślny od osoby swoiey po złotemu iednemu. Od Dubasza po zł. 3. Od Lichtana po zł. 2. Od każdej beczki śledzi, gradowki, stokwiżu, Przekupnie mają dawać do czwartego grosza po gr. 12. gdziekolwiek kupuią. Od beczki dorszu po gr. 10. Od beczki ryb Lwowskich po gr. 30. Od beczki ryb Ruskich, Krolewieckich po gr. 15. Od beczki ryb wozowych świeżych zamrożonych, *proportionaliter* ile beczek w woźie będzie, po gr. 15. Od beczki węgorzow po gr. 30. Od masy wyżyny po zł. 4. Od beczki ieśiotrowiny po gr. 20. Od sta suchych ryb po gr. 15. Od łosośia iednego po gr. 2. Od wielkiego ieśiotra po gr. 5. Od troski iunow po gr. 5. Od beczki łosośi po gr. 24. Od beczki perek, flader, ślodkow, po gr. 6. Od beczki iablek po gr. 6. także y orzechow. Od beczki tranu po gr. 15. Od fasy tranu po gr. 30. Od fasy śliw po gr. 24. Szlacheckie iednak ryby, tak słone iako y suche, od tego poboru wolne bydź mają, także y śledzie Szlacheckie, na własną potrzebę domową do żywności na szkućie prowadzone, albo wozami wiezione; iednak *secundum proportionem* kaźde-

mu

mu przepuszczone być mają. Od ołowiu, miedzi, siarki, gleyty, które albo Wisłą przywożą z Krakowa, albo lądem do Gdańska albo za granice wywożą, względem czwartego grosza, poboru dawać powinni: od cętnaru ołowiu (oproc Szlacheckiego, z gor ich własnych wyrobionego) po gr. 5. Od miedzi, *intra & extra Regnum*, po gr. 6. Od beczki siarki po gr. 3. Od cętnara stali po gr. 12. Od cętnara gleyty po gr. 3. y od innych towarów wszelakich, według Instruktarza celnego, albo taxi, pobor czwartego grosza płacony być ma, który odprawili raz, za pierwszym kwitem wolność ma być wszędzie. Flisnicy, którzy na statkach płyną Wisłą, oproc Szlacheckich, mają płacić od siebie po gr. 24. *W Uniwersale poborowym A. 1629. pierwszego Seymu.*

V Brześcia Litewskiego, nie ma żaden poboru wodnego płacić, tak od towarów, iako y od flisów, którzy z Wołynia albo z innych Państw Koronnych przepuszczają, gdyż na Wiśle pobor odprawują. *W Uniwersalach poborowych.*

Starostowie y Dzierżawcy Krolewsczyzn w W. X. Lit. z włoki po złotemu przy poborach miasto wybrańców płacili, dla tego, iż doskonałej ordynacyi około nich nie było. *W Uniwersale poborowym. A. 1616. tit. O wybrańcach W. X. Lit.*

Duchowieństwo W. X. Lit. religii Katolickiej, w wybieraniu y oddawaniu poboru łanowego, zachowane być ma. *W Uniwersalach poborowych.*

Poborcy albo Sukolektorowie, gdyby od poddanych którychkolwiek, mimo świadectwo Pańskie, Pobor nieślusznie brali, którzy z własnymi użytkami na targi y iarmarki, do Miast y Miasteczek przyjeżdżają; *pœnâ duplici 14. marc.* mają być karani *peremptorie*, na Trybunale. *A. 1607. fol. 879. W Uniwersale poborowym.* Kroby z Kupca, *Herburt. fol. 489. t.* tak swego iako y cudzoziemskiego, któregożkolwiek narodu, cło nieśluzne, albo towary, w części albo we wszystkim, gwałtem wziął; ma być o to pozwan tam, kędy *Qui iniquè* siękolwiek ukrzywdzonemu będzie podobać, tak iako jest prawo *pro iniusta extorsio-telonium ne telonei* opisane. A tam *in primo termino, coram quocunque Officio Capitaneali, extorserit.* powinien być obwiniony stać, y *penam ratione teloneorum in Statuto descriptam* odłożyć, y cło wzięte wrocić, także y rzeczy gwałtem wzięte *cum pœna ducentarum marc.* wrocić, *toties quoties citabitur*, a rzeczy by wziętych nie wrocił. *Anno 1589. fol. 521. tit. Bezpieczeństwo Kupieckich drog.*

Podymne, albo poradne, Krolom *in recognitionem Domini* pozwolone było od Rycerstwa, *patet in Constit. 1576. fol. 292. tit. Podymne.*

Starostom ie między innymi prowentami porachowano, y kwarta z tego idzie. *Ibid. Herburt.*

Aby ie Starostowie, według Przywileju Krola, wybierali, postanowiono. *A. 1581. fol. 182. tit. 374. O wybieraniu Poradnego.*

Potym już nie *in recognitionem Domini*, ale nowym wynalaskiem, miasto podatku, *in rem publicam*, postanowiono ie takim sposobem: W Miastach główniejszych Mierzanie od Kamienic większych, od każdej mają dawać po zł. 3. od mniejszych po zł. 2. a od domków, które przy Mieście bywają, po gr. 15. Na przedmieściach od większych domów szynkowych po zł. 2. a od domków mniejszych po gr. 15. Na co dwu starszych z Rady mieyskiej dobrze osiadłych Wrzedy w każdym Mieście deputować, *sub pœna peculatûs*, powinni. A ci dway deputowani, *sub eadem pœna*, w Grodzie bliższym przysięgę uczynić, y zapisać się mają w Grodzie: że sprawiedliwy rozdział Kamienic większych od mniejszych y domów uczynili, y tak Kamienice iako y domy policzyli. Ktorego porachowania register porządnie zapisawszy, do Grodów *authenticè* podadzą. A potym Wrząd Grodzki, *sub pœna mille marc. in instanti repetenda* (o co forum w bliższym Grodzie będzie) ten register przyjąwszy, *sub nexu iuramenti*, Kamienice y domy obeysć, y atestacyą sprawiedliwego porachowania dać y zapisać powinien. W Miasteczkach zaś mniejszych, od Kamienic większych y domów szynkowych po zł. 2. a od mniejszych domków po gr. 15. Na co także dway Starsi y dobrze osiedli przez Wrząd, *sub pœna peculatûs*, iako wyżej, na to deputowani z tegoż Miasteczka, w Grodzie przysięgę także uczynić y zapisać mają, y register do bliższego Grodu oddać. A Dzierżawca Miasteczka, albo ieżeli Duchowne y Szlacheckie, Posesor, a *inobligatoriis heres* albo Posesor (czego mu *obligator* bronić nie ma) ma albo sam, albo kogo z ramienia swego zestać, któryby domy wszystkie policzył, y rozdział uczynił, ieżeli sprawiedliwie rozdział uczyniony; y atestacyą sam *Posessor* dać ma, *sub pœna mille marc.* z każdej wsi, *toties quoties citatus fuerit.* O co forum w Grodzie bliższym, *sine appellatione*, która atestacya przy registerach akty-

PODY-
MNE

Herburt. fol. 182. tit. Fumalia.

kowana być ma. Z Miasteczek zaś, którzy jako chłopci *rustica opera* Panom odprawiają; także y z drugich Miasteczek mniejszych, które żadnem się kupianem nie bawiają, także y wsi wszystkich nowych osad, slobod, wol, tak w Koronie, iako y w Siewierszczyźnie poddani, od każdego domu, tak wielkiego iako y małego, po poł złotego dawać mają. A porachowania domow atestacyą Dzierżawca albo dziedzic napisałszy, *sub pœnis supra nominatis*, do Grodu bliższego ma podać. A Sługa, Woyt, albo Włodarz, którego pośle, ma w Grodzie przysiąc, iako sprawiedliwie według tey atestacyi porachował.

Młyny, Papiernie, Kuźnice, Huty y inne wszystkie domy, w których ludzie mieszkają, do tychże podatkow y rachunkow należeć, y po gr. 15. płacić mają. Szlachta na kmiecych rolach budynki mający, ci co na włokach siedzą po złotemu, a co na poł włoczkach po gr. 15. a co na mniejszych po gr. 10. od domu płacić powinni; y każdy Szlachcic, w poblížszym Grodzie stanąć y zeznać ma, z ktorey wsi, y od wielu domow dał. A Grod porządnie zapisować y zebrać powinien, aby każda wieś zupełnie y nierozdzielnie podatek, iaki z niey przychodzi, oddała. Atestacyą y rejestra od każdego Grody powinne darmo przyjmować, *sub pœna centum marc.* w bliższym Grodzie, *ad instantiam iniuriati, sine appellatione, in instanti reponenda.* A ieżliby Poborcy kwity zwłaczać, y depaktować tak Szlachtę, iako y Vrżędy mieyskie chcieli; *pœna duplici 14. marc. coram Officio Castren. absque appellatione, cum restitutione* tego, co by wzięli, karani być mają. Ktorey peny *medietas Officio* należeć będzie, a druga *medietas* delatorowi. Poborcy przysięgę taką, iaka na wybieranie Poborow opisana jest, uczynić mają. Od ktorych Grod, *sub pœnis supra nominatis, (ratione salarii* od fufcept y ekstraktow) nie ma nic brać. Proces o ten podatek z temi, którzyby nie zapłacili, iako o Pobory. *Salarium* Poborcow, od złotego grosz, a swym kosztem powinni odwoz odprawować. *Divisio & distinctio* Miast y Miasteczek ma się rozumieć, według dawnych Statutow opisania. Warowano: że to podymne nie ma być dane tylko raz, y nie ma nic *in posterum* kwitom dawnym, tak Podymnego iako y Łanowego, derogować, ktore na potomne czasy wcale zostawać mają. A. 1629. fol. 4. tit. Podymne.

Ponieważ ten podatek nie tak, iako należało, płacono, deklarowano: iż wolno każdemu, *in decursu sex septimanarum*, po zakończeniu Seymu, poprawić się. A ktoby tego nie uczynił, Poborcy, którzy to podymne wybierali, do majątności *sub pœna mille marc.* ziachać mają, y weryfikować wszystkie wsi, Miasteczka y osady, za przysięgą Watanow y arestacyą Panow ich, albo Vrżędnikow. A w ktorego majątności pokaże się, że *malâ fide* z Rzeczposp. szedł, y w tych sześciu niedzielach nie poprawił się; *ad delationem* tegoż Poborcy, za słuźnemi dowodami, *triplici pensione* podymnego do Skarbu, *& pœna mille marc. cuius medietas fisco, altera vero Officio* y Poborcy *cedere* ma; *in Officio Castren. sine appellatione*, karany być ma. A ieżliby ktory Poborca inakże weryfikacye, aniżeli *in rei veritate* jest, podał; *salva inquisitione* przez Vrząd Grodzki *Possessori* zostaie. *Post quam expeditam, forum* w tymże Grodzie będzie, *absque appellatione, & pœna mille marc.* Ta iednak Konstytucya *vim Lustrationis sapere* nie ma. A ktoby w tey funkcyi Poborcy prepedycyą uczynił iaką; *sub pœnas violatę securitatis* iadących na Trybunał podpadać, y tamże *forum* mieć będzie. A. 1629. tit. O Podymnym przeszłym.

Potym postanowiono Podymne, ale już *in duplo*. Ktorego takż, iako y przeszłego sposob wybierania, y takż exekucya. *To przydano tu:* Na rozładku każdego Pana y Dzierżawce ma zostawać, aby bogatszym, *ductâ proportionem*, więcej dawać naznacza-li. Tak iednak, żeby od wszystkich domow, chałup, większych y mniejszych, obojga podymnego złoty ieden, do Poborce oddawan był. Kozacy rejestrowi Zaporowscy, w Woiewodztwie Kiiowskim mieszkający, od tego podatku wolni. Po wyisćiu czasu wybierania Podymnego, mają we wszystkich Grodach sędzone być Kwerele y Roczki, *sub pœna mille marc.* w Trybunałach *repetenda*, naydaley we dwie niedzieli, choćby też y *extra cadentiam ad hunc solum actum*. A iż w Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyń. Bracław. według prawa ich y Statutu W. X. Lit nie mają *facultatem* Grody *obtinendę & publicandę bannitionis*; tedy ieżliby Exaktorowie y Poborcy *cum Retentoribus, sive ex controversiis, sive in contumaciam lucrum* otrzymali, *vigore Constit. Conventus presentis*, odsyłać takowe sprawy mają, *pro obtinenda & publicanda bannitione*, na Trybunał Radomski. A na tych kwerelach y Roczkach,

Roczkach, ktoreby *extra cadentiam* przypadały, żadne infze sprawy sądzone bydz nie maia, ieno wzwyż pomienione. A gdyby gdzie Grod wakował; takowe sprawy *in viciniori Capitaneatu* odprawować się maia. A. 1629. tit. Podymne nowe.

Według tey Konstytucyi y potym bywało Podymne postanowione.

Podymne, ktore *in recognitionem Domini* było, wiecznemi czasy Obywatelom Koronnym odpuszczone. Na Seymie *Electiois*, *In Pactis Conventis* A. 1632. fol. 15. §. Podymne.

Podymnego podatek w W. X. L. *perpetuā & irrevocabili lege* abrogowano, y że więcey, choćby w nasygwałtownieyszey potrzebie Rzeczyposp. *currere*, & *in exemplum* (że bywał) *trahi* nie ma; Stany W. X. Lit. afekuirowano. A. 1673. fol. 1. tit. Podymne W. X. Lit.

Dla tego y ia sposób wybierania podymnego w W. X. Lit. fufe opisany opuszczam.

Reasumując dawne Konstytucye o zkładach w Miastach Koronnych, (*vide infra tit. Ewekta*, y składy) postanowiono, aby żadnych towarow z Korony Obywatela Koronni, *cuius- zkładow* *cunque status & conditionis*, bez placenia cła nie przywozili, ale na zkłady Koronne *dawnych re-* towary zwozili, sposobem w prawie opisanym. A na te zkłady Kupcy cudzoziemscy *stauracya* żeby po towary przyjeżdżali, y one *extra Regnum* wywozili, y swoje do Korony przywozili, y bez żadnych przelzkod y hamowania wolno przedawali, a potym *ab Evektis* z Korony na pograniczu, mimo zwyczajne cło y czwarty grosz, od sta złotych po zł. 4. placili. A ieżliby ktory Kupiec Koronny, towary iakieżkolwiek chciał za granice wywozić; tedy mimo infze podatki, *respectu evektorum*, od takowych towarow, od sta zł. po zł. 2. dać powinien. Ktory prowent *ab evektis* Celnicy Koronni przysięgli wybierać maia, nie derogując ni w czym zwykłym cłom y czwartemu groszowi. A Celnik Koronny ma z tego prowentu rachunek czynić na Seymie, przy rachunkach Koronnych, tenże Celnik ma mieć *salarium* po półgroszku od złotego. A ten prowent, w każdym Woiewodztwie, Celnicy Poborcom oddawać maia, Poborcy zaś przy poborach do Skarbu. Registra tego cła wybierania, do Grodu Poborcy oddawać powinni. A gdzieby *metas* w tym wybieraniu Celnicy *excederent*, tedy *ad instantiam cuiusvis*, lubo w Vrzędzie Grodzkim, lubo w Trybunale *inter causas Officii*, według dawnego prawa powinni się sprawić. Stan iednak Szlachecki tey Konstytucyi podlegać nie ma, w swych własnych dochodach, okrom przekupnych. (o bezpieczeństwie Kupcow, *vide supra tit. Celnicy*) A. 1629. fol. 3. tit. Evekta y restauracya dawnych zkładow.

Ktoryby Kupiec Komory miał, przez slugi Skarbowe y Starosty pograniczne ma bydz zabieran; ktorych towarow *medietas* Skarbowi, a druga *medietas* delatorowi należeć ma. A. 1629. na drugim Seymie.

Nie tylko na dawno naznaczonych pogranicznych Komorach, ale też w Lublinie y we Lwowie, y infzych po Ruśi Miastach, przy iarmarkach głównieyszch, Kupcy cudzoziemscy, ktorzy towary za granice wywozić będą chcieli, na miejscu tym, z ktorego z towarem wyjeżdżać będą, albo zaraz ten podatek *ab evektis* według prawa placić, albo tamże porękę dawać będą, iż go na pogranicznych Komorach zaplaca. *Ibid.*

Kupcy także Koronni, ktorzy za granice towar wywozić będą chcieli; na Komorach z towarem opowiadać się, y według opowiedzenia na Komorach pogranicznych *ab evektis* placić, według postanowienia powinni. *In contravenientes* Starostowie *pœnas* exekwować będą. A. 1631. fol. 14. tit. Evekta.

Reasumowano Konstytucyą *Anni 1629. de Evektis*. A. 1633. fol. 43. tit. Evekta.

Ewektę Kupcy *Indigenæ* po złotemu, *Advenæ* po zł. 2. do dawney taxi w Konstytucyi *Auctio* 1629. żadnemi się libertacyami nie szczycąc, przez lat dwie placić powinni. Także *ewekty* od zboż y towarow wodą idących, okrom cła zwyczajnego y poboru u Fordana, *in duplo* ewektę placić maia. *Pœna contra plebeium defraudantem, amissio mercium & 500. marc. Contra nobilem 500. marc. fisco & delatori per medium dividenda. Forum Trybunał inter causas officii, ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis.* A. 1634. fol. 13. tit. Evekta.

Ale tę aukcyę potym abrogowano, a tylko dawną ewektę, wedlc Konstyt. 1629. wybierać pozwolono. A. 1637. fol. 8. Tit. O zkładnym winnym.

Indukta.

Indukta postanowiona. Który podatek wszelacy Kupcy, *cuiuscunque generis & conditionis*, tak cudzoziemcy, iako y *indigenae*, tak Miast Krolewskich, iako y *Privatorum*, Duchownych y Swietekich, z iakimkolwiek towarami do Państw tych zikadkolwiek wieżdżający (*excepto* win Węgieńskich y Endeberskich, od których zkladne placone bydz powinno) na Komorach granicznych plaćć powinni; *non obstantibus ullis libertationibus & privilegiis, sub confiscatione omnium mercium, ex deductione Thesauri Regni*, gdyby który temerarię Komory minawszy, uchodzić *cum inductis mercibus* chciał. A. 1643. fol. 17. Tit. Indukta.

Dla zpisania Instruktarza cla tego, y postanowienia Komor &c. Komisarze naznaczeni. *Ibid. Plura* o tych podatkach. *vid. Tit. Celnicy.*

Auctio subsidiorum.

Cło w W. X. Lit. *sub Tit. Aukcya Subsidiorum* z zplawu nowego na Kupce y Szlachte (na co Szlachta dobrowolnie zezwolili) od zboż y towarów wszelakich, y od bydła *omnis generis*, y od tego wszystkiego, co na przeday do Miast zagranicznych wodą y lądem prowadzić będą, *non obstante ullâ cuiuscunque status & praeminentiae libertate, sub pena confiscationis* tychże towarów albo zboż, placone bydz ma. A. 1629. fol. 18. Tit. Aukcya Subsidiorum.

Declaratur: iż to cło, nie tylko na *evecta*, ale też y na *inducta* ściagać się ma. A. 1629. Na drugim Seymie.

Znowu *declaratur*: iż Szlacheckie zboża z gumien ich własnych, y korzenie, wina, sukna, sol, y inne potrzeby na obeyscie ich własne, wolne bydz mają. Dla zporządzenia Instruktarza cla tego Komisarze naznaczeni, który oni zpisawszy, do druku przy Konstytucyach Seymowych podać mają. A. 1631. fol. 15. Tit. Aukcya Sumy.

Na Komorach kwity dostateczne Stanowi Szlacheckiemu mają bydz dawane, iako wiele towarów mieć, y co od nich plaćć będą? A. 1633. fol. 43. Tit. O clach W. X. Lit.

Libertacye pogorzelncom, y żadne inne, temu cłu nie mają bydz na przeszkodzie. A. 1635. fol. 21. Tit. O clach W. X. Lit.

Paragraphum w Uniwersale *Anni 1609. sub tit.* Cło nowe (*vide infra* o tym Cle) *in toto* reasumowano y potwierdzono, y do cla tego aplikowano, to przydaiąc: iż Sprawcy mytni od kogokolwiek y w czymkolwiek obwinieni, także w przemytach celnych skarbowych, przed P. Podskarbiem W. X. Lit. tylko, a nie gdzie indziey, *forum* mieć będą, *salvâ appellatione* na Trybunał, albo w niesądzeniu pod ten czas onego, *post Curiam. Ibid.*

Potym, rozładek w krzywdach od sprawców celnych, y w inszych punktach, Konstytucye o cle nowo podwyższonym reasumowano, y one *in toto* aprobowano. A. 1650. fol. 26. Tit. Auctio Subsidiorum.

Reasumowano tę Konstytucyę, z tą melioracyą: aby Stan Szlachecki y poddani ich w Miastach y Miasteczkach Państw tych, bez placenia tego cla wolne zprzedanie rzeczy swoich na targach mieli. A. 1655. fol. 34. Tit. Auctio Subsidiorum W. X. Lit.

Paszporty z Kancelaryi na uymę tego prowentu wydane, *nullitatis są.* A. 1678. fol. 2. Tit. Auctio Subsidiorum W. X. Lit.

Instruktarz tego podatku *Anni 1655.* przy Konstytucyach, na Seymiki relacyyne Skarb powinien rozesłać. *Ibid.*

Cło nowo podwyższone W. X. Lit.

Do wybierania cla nowego Kupieckiego w W. X. Lit. żaden w Dobrach Krolewskich y Duchownych, y Swietekich, Komor y Przykomorkow, gdzieby ich Skarb potrzebę bydz baczył, bronić nie ma. w *Uniwersale poborowym* A. 1609. fol. 925. Tit. Cło nowe.

Declaratur: iż Stan Szlachecki od tego cla wolen, ktorzy nie na przeday, ale na swoją własną potrzebę kupować będą, w *Uniwersale poborowym* A. 1620. Tit. Cło nowo podwyższone.

Y potym wszędy to warowano.

Każdy, *cuiuscunque status & conditionis*, żadnemi się nie wymawiając wolnościami, *sub pena confiscationis* towarów, to cło plaćć powinien. A w Miastach Krolewskich, które *recipiunt* towary do wagi, Pisarze mieyscy przysięgli, registra porządne wszystkich towarów odważonych zpisować, y każdemu potrzebującemu, osobliwie Pisarzom Celnym (ktorym y bycia przy wadze bronić nie mają) wydawać ekstraktem *sub pena 500. florenor.* powinni. O którą winę *forum post Curiam*, z Vrzędem tego

tego Miasta, któryby temu *non satisfaceret*. Kupcy Moskiewscy, którzy cła nowo podwyższonego płacić nie zwykli, inaczej towarów swoich, pod ztraceniem onych, zpienięzać nie mają, ażby wprzód, iako wiele y komu sprzedać mają? przed Pisarzami Celnymi opowiedzieli. A ten Kupiec co od nich towarów nabędzie, także y za zbyty towar do Moskwy, to cło płacić powinien będzie. A. 1638. fol. 23. Tit. *Cło Kupieckie nowo podwyższone.*

Do wybierania cła tego, żaden w iakichkolwiek Dobrach Komor, Przykomorkow, gdzieby Skarb potrzebę baczyl, także straży w pogranicznych Miastach y Miasteczkach Państw tych Pisarzom celnym mieć, nie ma bronić, owšem pomocy wszelkiej przeciwko swawolnym Kupcom dodawać będą. A. 1643. fol. 14. Tit. *Cła nowe podwyższone.*

Kupcy gościńców y drog zwyczajnych mieć nie mają do Moskwy, y z Moskwy na Dorohobuż y na Smoleńsk iędzić powinni. A którzy na iakiekolwiek targi y iarmarki do różnych Miast y Miasteczek w Państwach tych, tak lądem iako y wodą, idą; z gospod swoich y mieysca, ruszyć się nie powinni, aż się okażą, y opowiedzą towary swoje na Komorach y Przykomorkach Pisarzom celnym, y *ex nunc* bez wszelkich rat, nie zastaniając się żadnymi Przywilejami y listami Krolewskimi, to cło do Skarbu zapłacą. Toż się ma rozumieć y o zwracających z towarami Kupcach, ażeby towarów nie zkładali, aż wprzód one okażą, y zaraz myta zapłacą. Ciż Kupcy, każdy z osobna, tak lądem iako y wodą idący, sam na się z Komor albo Przykomorkow, od Pisarzow kwity brać ma, nie pod imieniem iednego na kilku. *Ibid.*

W przemytach różnych, między Kupcami a Pisarzami Celnymi; tak tego prowentu *Lex perpetua* publicznego, iako y Dobr Stołowi Krolewskiemu należących; tak też ktobykolwiek tua, *namy* od sprawców samych celnych, albo ich Substytutow, sobie krzywdę iakakolwiek w *ta stare* Stotych leciech y napotym pretendował; rozładek nie gdzie indziej, ieno przy P. Podłowi Krolewskiem W. X. Lit. *salva appellatione post Curiam Regis*, zostawać ma. W czym wskiemu paragraf w Uniwersale A. 1609. sub tit. *Cło nowe*, y Konstytucye późniejszy o cła należące, nowo podwyższonym y zplawie wodnym, *in toto, cum penis in delinquentes reassumuntur & confirmantur. Non obstante ullâ libertatione*, każdy *cuiuscunque status & conditionis, sub poena confiscationis* towarów, to cło płacić powinien. Wyjąwszy Stan Szlachecki, który od placenia takowego myta, od zboża urodzaju swego własnego, z pol y ogrodow (w Konstyt. A. 1650. fol. 25. dołożono: *nie od zakupionych, ani za czynsz od poddanych swoich wziętych*) także od towarów z lasów swoich własnych, od statków y poddanych własnych, za iuramentem faktorow, wolny bydz ma. A ieżliby się pokazało, żeby kto, pod pretextem Szlacheckich zboż y towarów, zmyśloną przysięgę y listy pokazał, albo też kupiwszy zboża y towary Szlacheckie, one za listami Szlacheckimi, y przysięgą sług ich, przeprowadzał; takowy penom w Uniwersale A. 1629. (iako miało wyżej o Poborze wodnym) w tym punkcie opisanym, podlegać ma. Starostowie iednak od towarów leśnych, które w Dobrach Krolewskich, lubo którzy za konsensami Krolewskimi swym sumptem wyrabiają, y na pożytek swoy obracają, to myto z zplawem wodnym, według Konstytucyi y Uniwersalów dawniejszych, płacić powinni. O Kupcach Moskiewskich *declaratur*: aby Kupiec, co od nich nabędzie, także y za zbyty towar do Moskwy, podług Konstytucyi A. 1638. płacił. Których towarów w Instruktarzu niemaż wyrażonych, od tych, pozacowawszy ie, od każdego złotego po groszu Kupcy Pisarzom celnym płacić mają. Ktore punkta wzwyż opisane, na myta stare, iako na dobra Stołowi Krolewskiemu należące, na terażniejszy y przyszłe lata, *in perpetuum* służyć mają. *Ibid.*

W Starostwach, Łoiowskim y Łubeckim, powinno bydz Przykomorki, na których myta stare, y cło nowe podwyższone ma bydz wybierane, bez wszelakiej prepedycyi. A. 1647. fol. 41. Tit. *Cło nowe podwyższone.*

Na żadnych Komorach, od żadnych towarów, nie ma bydz kwitowe wymagane. A. 1673. fol. 6. Tit. *Cło nowo podwyższone.*

De depaſtantibus na Komorach, *vide infra.*

Approbantur omnia superiora o cła nowo podwyższonem W. X. Lit. w poſledniejszych Konstytucyach.

Pogłowne
Gieneralne.
Imo pra-
cata olim
hac contri-
butio. Vide
Statut.
Herburt. f.
15. & sequ.

Pogłowne
Żydowskie.

Pogłowne
Tatarskie.

Poborcy.

Pisarze y Atendenci, na wszelkich Komorach celnych, defalkaty od żadnych towarów czynić nie mają, *sub poenis in Lege sancitis*. A. 1673. fol. 6. & A. 1676. fol. 7.

Subsidii charitativi generalis contributionis podatek, *alias* Pogłowne gieneralne, iako niezwyčajny, napotym względem Stanu Duchownego y Szlacheckiego nie ma być pozwalany, choćby go kto proponował na Seymie. Y więcej Instruktarzów podatku tego nie ma być drukowano, ieno tyle, ile jest Grodów w Woiewodztwach y Ziemiach; y po zakończeniu tej exakcyi eliminowane być mają, *sub poenis contra negligentes Officiales sancitis*. A. 1662. fol. 19. Tit. Afekuracya Kontrybucyi.

Ordinatio tegoż Pogłownego, y *ordinationes* Cła gieneralnego na wszystkie Stany w Koronie; Cła wodnego na wypłacenie długu Kurfirsztowi I. M. względem Elbiaga y Drabyma; Akcyzy; Szeleżnego; Monopolii tabaki y Papieru; Cła nowego solnego, late patent in Constitutionibus.

Cło nowe w Zupach Ruskich zniesiono, *sub poena 200. marc. &c.* A. 1569. fol. 189. §. Myto w Zupach Ruskich.

Żydzi wszyscy w Miastach, Miasteczkach y na wsiach, Krolewskich, Duchownych y Swietckich, względem Pogłownego, po złotemu iednemu od głowy płacić powinni. Liczeni być mają przez Poborcę, Vrząd Woiewodzy, y starze żydy, pod przysięgą na dziesięćoro BOZE przykazanie, iako żadnego nie mają zataić; wszakże ma być wzgląd na ubogie y Pogorzelce. A ieżliby żydowie sami chcieli takowe pogłowne sumą odkupować; tedy za kwitami P. Podskarbiego na raty, które od niego będą naznaczone, mają zapłacić. A gdy takowe pogłowne żydzi oddadzą, już od innych podatków, iako od szosów z domów, rzemiośl, kupiey, handlow, y od slug y koni swoich, także od poborów, y podatków wszelkich Powiatowych, mają być wolni. A gdzieby się żydowie nie uisćili w takowym Pogłownym; wolno Skarbowi towary ich, także osoby same zabierać. w *Uniwersale Poborowym* A. 1624. Toż y w drugich. W dawniejszych iednak ordynacye *non differunt*.

Pogłowne żydowskie, na wszystkie Kahały, Synagogi żydowskie w W. X. Lit. znajdujące się, 60000. złt. *quotannis*, do przyszłego Seymu dożłego, augmentuiąc Skarb Rzeczyp. ustanowiono. O wypłaceniu zaś tej Sumy, według Konst. 1678. żydzi W. X. Lit. od innych exakcyi mają być wolni; wszystkie Prawa, *de securitate* onych opisane, aprobowano. KL. 1717. f. 11. Tit. Pogłowne żydowskie.

Żydzi Koronni, wnosić powinni Pogłownego 220000. *currenti monetâ* do Skarbu, y W. Podskarbi Kor. postanowi 3. Pisarzów Gieneralnych żydowskich. W Prowincyi Wielko-Polskiej iednego, drugiego w Mało-Polskiej, trzeciego w Prowincyi Ruskiej. Ktorzy z żydami starszemi Ziemskimi do skarbu przyiechać, y symple corocznie, na partykularze każdej Prowincyi y Kahału, sprawiedliwie, *absque praegravatione* zpisana, do tegoż skarbu oddać powinni. Konflagraty y Libertacye wszelkie *excluduntur*; *heredes bonorum* w tym Podatku żadney prepedycyi czynić nie mają, y żydów bronić nie powinni, *sub solutione de proprio*, & *sub poenis* w Trybunale Koronnym *vindicandis*; *iuxta praescriptum Const.* A. 1673. f. 25. Tit. Pogłowne żydowskie; która *reassumitur*. Inne prywatne, *per Lauda* Woiewodztw y Ziem, wkładane nie mają być Podatki na żydów. Asygnataryuszowie, po groszu od złotego tylko brać mają; *sub poenis in Disciplina militari descriptis*; z wielkimi kupami na exekucye nie zieżdżając. A. 1717. f. 62. Tit. Pogłowne żydowskie.

Tatarowie wszyscy W. X. Lit. którzy furmanistwem y rzemioślem się bawią, sami od siebie, y od żony y od dzieci, po złotemu od osoby, do Poborce dawać mają, *excupiunt* Chorążych, Vłanów y tych Tatar, którzy służbę wojenną swym kosztem odprawiają, y na osiadłościach mieszkają. A Chorążowie y Vłanowie przysięgę uczynić mają w Grodzie, na czas wybierania poborów naznaczony, na to: że sprawiedliwie, tych tylko, którzy służby wojenne służą, wyimując, a innych wszystkich podlegających pod to pogłowne, nie ochraniają. A. 1658. f. 57.

Similiter y w inszych Konstytucyach o tym.

Podatki publikować powinien Starosta albo Vrząd iego, *sub poena centum marcarum & aliis poenis &c.* w *Uniwersałach Poborowych*.

Poborcy niewinnie na delatach podawać nie mają, *sub poena dupli 14. marc. peremptorie* przed tymże Vrzędem, do którego niesłusznie podał, *non obstante exceptione*

ptione à foro, repetenda. w Uniwersale poborowym A. 1578. fol. 352. §. A Poborca.

W. W. X. Lit. in *panam evocationis* wpada Poborca, gdy kogo mimo kwit swoy nie-
słusznie na delacie poda. A. 1655. fol. 4. Tit. Retenta W. X. Lit. O tymże zno-
wu. A. 1662. fol. 4. Tit. Sady z Retentorami.

Declaratur Wielkiemu Xięstwu Lit. iż gdzieby się delaty niesłuszne, mimo kwity Po-
borców, albo też *ignota* na delacie pokazały *nomina*; na każdym takim Poborcy,
pacta infamie, w Trybunale Skarbowym, albo na Komisyach Skarbowych, *ex de-*
latione iniuriatorum albo Skarbu, *ad instantiam Instigatoris, extendi* ma. A. 1677.

f. 5. Tit. *Reassumptio*. Poborcy wszystkie wsi y karczmy rejestrować powinni, porządkiem wedle Parafii, y
z nich podatki wybierać, pod przysięgą y sumnieniem. w Uniwersałach pobo-
rowych.

Każdą rzecz, iak wiele od kogo wezmą? osobno pisać mają, y kwity pod pieczęcią
y podpisem swoim każdemu dawać, y na nich dzień, miesiąc y rok pisać. *Ibid.*

Exaktery swoje aktykować powinni w Grodzie bliższym, *sub pænis de retentis*. *Ibid.*

Znowu: iż Poborcy rejestra poborowe y retenta, z podpisem ręki swej, *per obla-*
tam do Grodów tegoż Woiewodztwa y Ziemie, gdzie który jest Poborcą obrany,
podawać powinni. A. 1654. f. 4. Tit. *Spesob*.

Znowu: iż powinien rejestra tak *perceptorum*, iako y *retentorum* podawać *ad Acta*,
sub pæna bannitionis, *ad instantiam cuiusvis Incolæ, inter causas Officii*, na Trybu-
nale *repetenda*. A. 1655. fol. 36. Tit. O Poborcach.

Declaratur: iż Poborcy albo Exaktorowie wszyscy rejestra funkcyi swojej, *intra*
decursum duorum Septimanarum, od Seymikow relacyynych rachuiąc, *ad Acta pro-*
prii Districtus, zawsze podawać powinni. W których rejestrach powinna być *spe-*
cificatio sum z każdych Dobr, co? kedy? y od kogo wzięli? A który Exaktor
tego nie uczyni; ma być *ipso facto infamis*, y *locum standi* w Sądach, ani *vocem*
activam na Seymikach mieć nie może, poki atestacyi *ex Actis* nie pokaże, że prawu
remu dosyć uczynił. Z których rejestrow, do Grodów tak podanych y *authen-*
tice przez Exaktory wyiętych y produkowanych, ma być na Komisyach y w Skarbie
liquidatio y rachunek. A. 1677. fol. 9. Tit. O podawaniu rejestrow.

Y w kwitach, co z których Dobr wezmą, specyfikować mają. *Ibid.*

W. X. Lit. dawne prawa y zwyczaje, w wybieraniu podatkow, reasumowano y posta-
nowiono: aby odtąd Poborcy, tak Duchowni iako y Swietcy, w rejestrach *perce-*
ptorum, z iak wielu kto płaci dymów? *explicitè & seorsivè* wyrażali, y tak rejestra
te, iako y *retentorum*, przy konkluzyi Seymikow antekomicyalnych, z podpisami
rąk Dyrektorow, ekstraktem z Grodu wyiawszy, Posłom na Sejm wyprawionym,
dla słuchania liczby w Skarbie, oddane być mają. A. 1673. fol. 4. Tit. *Reas-*
sumptio.

Reasumowano tę Konstytucyą, deklaruiąc: iż Poborcy, nie tylko na Seymikach an-
tekomicyalnych, ale też y na przyszłych relacyynych sprawować się o podatki, *ab A.*
1667. będą powinni, pod winą tysiąca kop, &c. A. 1677. fol. 5. Tit. *Reassumptio*.

Poborcy W. X. Lit. każdy w swym Powiecie, po uczynieniu liczby w Skarbie, re-
giestra poborowe, pod pieczęcią P. Podskarbiego, z podpisem ręki Pisarza Skarbo-
wego, na pierwszych Rokach Grodzkich do Xiąg Grodzkich podawać mają, pod
winą dwóch set kop Litewskich. O co *forum* Trybunał, *ad instantiam cuiusvis No-*
bilis. A. 1616. fol. 42. Tit. O rejestrach poborowych.

Potym: iż rejestra swe y delaty, zaraz po expirowaniu terminu wybierania poboru,
do Grodu oddać, *sub solutione* tysiąca złt. Polskich, powinni. O co *forum* Grod,
ad instantiam cuiusvis. Winy połowica *fisco*, a druga połowica *delatori cedere* ma.
Takoweyże winie y Grod, w nieprzyjęciu delaty, podlec ma. O co z Grodem
forum Trybunał. A. 1629. Tit. O Poborcach W. X. Lit.

Poborcy Koronni, przy wydawaniu podatkow publicznych, desertaty iuramentem likwi-
dowane przyjmować mają. Ktore wzajemnie y Skarb przy rachunkach przyjmować
powinien. A. 1635. fol. 22. Tit. O desertatach y abiuratach. *Herburt. f.*

Poborcy napotym już nie w Kwerelach, lecz w Trybunale Radomskim, albo Koronnym, *scultetie*
eum impugnantis execution. forum mieć będą. A. 1655. fol. 36. Tit. O Po-
borcach. *deserta.*

W W. X. Lit. nie godzi się nikomu z podatkow z Dzierzawy swoiey, Rzeczyposp. należących, wytrącać swoje pretensyje, iakie kto ma u Rzeczyposp. *Lege perpetuā* warowano. A. 1661. fol. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Tamże Poborcy, aby *pro termino praefixo* podatki wybrane do Skarbu wnosili, *sub pœna infamiae* na Trybunale *decernenda*, *pro perpetua lege* postanowiono. A. 1655. fol. 6. Tit. Retenta W. X. Lit.

A dla tym prędzey y pewnieyszey retent exsolucyi, z delatami swemi Poborcy W. X. Lit. przy Dworzanach Skarbowych, exekwować powinni. A. 1677. fol. 5. Tit. *Reassumptio*.

Poborca żaden, *Laudis privatis*, od zupełnego doścuczynienia Woiewodztwu albo Powiatowi wolen byż nie może, &c. A. 1643. fol. 12. Tit. *Dochodzenie retent*.

Poborca płacić tego Skarbowi, albo Woiewodztwu, nie powinien, co mu z retentow *per iudicata decedet*, ale *in solutum* przyięto mu byż ma. A. 1658. fol. 3. Tit. Sady z Retentorami.

Gdzieby P. BOG ktore Miasto morowem powietrzem nawiedził; powinien Poborca, albo Sukolektor Vrządowie limitacyą wybierania poboru, tak czopowego iako y innych zapisać, y po uśmierzeniu powietrza, tyle czasu, iako w powietrze nie wybierał, dobierać, tak żeby zupełny rok czopowe, y infze pobory roczne wybierane byly, a Skarb ztąd szkody nie odnosił. w *Uniwersale poborowym* A. 1603. fol. 822. §. Także łanowe.

Ze Miasta, Miasteczka y wsi, od podatkow Rzeczyposp. do lat 4. wolne byż maia, *patet* w *Uniwersalach poborowych*.

Declaratur: iż tylko od Szosow, łanowego, czopowego, podwod, y od innych podatkow z ośiadłości mieyskiej, Miasta y Miasteczka wolne; a od towarow y handlow, tak cło, iako y Pobor wodny, y czwarty grosz płacić maia. w *Uniwersale poborowym* A. 1629. na drugim Seymie. Tit. O Donatywie.

Iednak liczbę domow pogorzałych, Miasteczka w iuramentach likwidować maia. W czym ieżliby się *periurium* pokazało; *periuri pœnā triplicis pensionis* karani będą. Toż się ma rozumieć o podatkach Dzierzawcom należących, gdyby *ad malè narrata* takowe libertacye uproszone byly. A. 1635. fol. 22. *Libertacye Miast*.

O Libertacyi Pogorzalcow w W. X. Lit. iako się ma rozumieć, *miatēs supra*.

P. Podskarbi dając Kwity Poborcom, inaczey ich dawać nie ma, tylko zachowując o desertatach y impedymentach wszelakich *cognitionem* na Seym. w *Uniwersalach Poborowych*.

Kupcy W. X. Lit. iadąc z towarami swemi do Polski, gdy zapłacą Pobor w Litwie, y kwity na to pokażą, żadnych iuż cel w Koronie płacić nie maia. w *Uniwersalach poborowych*.

Potym postanowiono: iż Kupcy Litewscy, z Brześcia do Korony idący, od wszelakich towarow cła w Koronie płacić maia. Toż wzajemnie Kupcy Koronni, *pro paritate iuris & iustitie*, w W. X. Lit. czynić powinni. A. 1676. fol. 7. Tit. Cło nowo podwyższone.

Ktokolwiek z Woiewodztwa Brzeńskiego, w Mielnickim Grodzie iurament wykonany, na zpuszczenie własnego zboża, autentyczny pokaże; iuż więcey do drugiego nie ma byż pociągany. *Ibid. f. 13 Tit. Indemnitas*.

Pisarze albo Czopownicy, w Miastach y Miasteczkach od Poborce postanowieni, nie maia byż od nikogo przenagabywani. w *Uniwersalach poborowych*.

V Pisarzow Celnych y u Poborowych, gdzie oni Pobory wybierają, żaden żołnierz noclegow y pokarmow odprawować nie ma, ani ich stacyami agrawować, pod winami w prawie opisanemi, y surowością artykułow woyskowych. A. 1659. fol. 15. Tit. Cło Koronne.

Poborca *possessionatus & sufficiens*, w każdym Woiewodztwie ma byż obierany. A. 1620. fol. 14. Tit. Warunek Poborow.

Poborca żaden Posłem na Seym obierany byż nie może, poki dostatecznych kwitow od Skarbu mieć nie będzie, *alias* obrany mieysca między Posłami mieć nie ma. Iako wzajemnie y Posel, do podatkow na tym Seymie uchwalonych, na którym był Posłem, Poborcą obierany byż nie ma. A. 1631. fol. 34. Tit. O Poborcach.

Reasumowano to prawo W. X. Lit. A. 1661. fol. 13. Tit. O Poborcach W. X. Lit.

Poborcami nigdy nie maia byż obierani w W. X. Lit. Vrządnicy Grodzcy, ktorzy maia sędzić

sądzić o delaty; Ani ieden Poborca raz po raz, ani w iednym, ani w drugim Woiewodztwie y Powiecie, gdzieby miał posesye swoje, *sub nullitate functionis*. W lat iednak cztery może bydź obrany, *post plenariam satisfactionem* w Skarbie. *Ibid. fol. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.*

Proventus wszelakie *retenti & currentes, nullis exceptis*, do P. Podskarbiego Koron. albo Subdelegatow iego, za obwieśczeniem iego, *sub Interregno*, powinne bydź oddawane, *sub panna duplicis pensionis fisco applicandæ*. O co *forum* Sądy Kapturowe na Elekcyi, *peremptorie*. A Starosta ma *exsequi*, do ktorego P. Podskarbi *contumacem* odesłać ma. w *Konfederacyi gieneral. Warszaw.* A. 1587. fol. 412. §. *Proventus*.

Przydano w *Konfederacyi* A. 1632. że tak Obywatelom, gdy nie oddadzą do Poborców, iako y Poborcom, gdy nie oddadzą do Skarbu, *forum* w Sądach Kapturowych, *summario processu &c. §. Trzynasta*. W *Konfederacyach* zaś *Annorum* 1648. 1668. 1674. to dołożono: iż te podatki, ktore sobie Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty, *seorsimvis Laudis* uchwały, albo uchwałą, według ich postanowienia wybierane bydź mają. O co *forum*, Sądy Kapturowe Ziemie y Powiatu onego, *processu fisci*. Co się rozumieć ma y o Arendarzach Czopowego w Koronie y W. X. Lit.

Szafarzow naznaczono do Poborców. Których co za powinność była? *patet* w *Uniwersałach* Poborowych.

Co za *Salaria* Poborcom kiedy dawano? *patet Ibid.*

Prowenta z Dobr stołowych Krolewskich *sub Interregno*, na Krolewice Ich Mściow, aż do dnia Elekcyi. *vide Tit. Dobra Ekonomiczne.*

Podatki y hyberny zakładać na poddanych w Dobrach Krolewskich, do lat trzech, pozwolono Starostom y Dzierzawcom, *cum affecuratione. vide Tit. Dobra Krolewskie.*

Podatek w Wilnie z Domów szynkowych, *sub titulo* Kapłczyzna, na Kaplicę S. Kaźmierza, postanowiono. *vide Tit. Miasto Wilno.*

Poborcy y ich Sukolektorowie przysiąc powinni w Powieciach na Kwerelach pierwszych, po przyniesieniu Vniwersału, w tę rotę: że *sub fide & conscientia*, pilnie y sprawiedliwie, nikomu nie folgując, ten Pobor wybierać, y wcale, nie sobie nie przywłaszczając, oddawać będą powinni. W *Uniwersale poborowym* A. 1578. fol. 351. *Tit. Warunek wybierania poborow.*

Potym inaczej: iż na Rokach Grodzkich bliższych przysiąc mają w tę rotę: *Herburt. f.*

„Ja N. przysięgam, iż wyżej opisanych podatkow w wybieraniu y wyciąganiu wierny 122. *in exi-*
„będę Naiasnieyszemu Panu, Panu Zygmuntowi Trzeciemu, z łaski Bożej Kro- *gendo tri-*
„lowi Polskiemu, Wielkiemu Xiążęciu Litewskiemu, Ruskemu &c. y Rzeczy- *buto a fin-*
„pospolitey. A chcę y iestem powinien, wszelaką pracą, staraniem, szczerością y *gulis capi-*
„pilnością podatki, według uchwały Listow Uniwersalnych, na Seymie walnym *tibus.*

„Warszawskim blisko przeszłym uchwalonych y postanowionych, wiernie wyciągać
„y zbierać, żadnemu człowiekowi iakiegokolwiek stanu, płci y powołania, bądź
„dla miłości y przychylności, albo nagrody, nie folgując. Naprzod z Dobr Kro-
„lewskich y Duchownych, potym z Dobr wszelakich Szlacheckich osób, bez prze-
„kazy wolności y swobod, iakąkolwiek władzą komużkolwiek nadanych; tych kto-
„rzyby zatrzymali taki podatek, Starości onego mieysca deferuję. A wybrane
„pieniądze, nie obracając ich na swoy własny pożytek, ani względem ufolgowania,
„ani kwitow mniejszych dawania, y upominkow nie biorąc, do rąk rych wiernie y
„zupełnie oddam, iako iest wyżej postanowiono. Tak mi niech P. BOG pomoże
„y Święta Ewangielia. w *Uniwersale poborowym* A. 1591. fol. 630.

Potym w tę rotę:

„Iż w wybieraniu wyżej opisanych podatkow, wierny będę Krolowi I. Mści y Rzeczy-
„posp. a chcę y iestem powinien, wszelakim staraniem, szczerością y pilnością, po-
„datki według Uniwersału Seymu blisko przeszłego wiernie wyciągać y zbierać, ni-
„kogo nie ochylając, ani na przyjaźń y nagrody patrząc; y żadnego podatku nie
„utać, ale *fideliter* zregiestruję, y pieniądze wybrane z regiestry do Skarbu oddam
„na czas naznaczony zupełnie, nie zatrzymywając, ani pieniędzmi pożytku so-
„bie przywodząc. Tak mi P. BOGE pomoż. w *Uniwersale poborowym* A. 1613.
„*Tit. Czas oddawania Poborow.*

Potym przydano do rot *immediatè* opisaney, te słowa: o defektach pilną inkwizycyą
Y y czy-

czynić będą; y te: ani niemi handlując. w Uniwersale poborowym An. 1629. Tit. Czas oddawania Poborow Koronnych.

Poborców nie ma Skarb słuchać rachunków, aż pierwej każdy ukaże autentyczny iurament, gdzie go czynił. w Uniwersale poborowym A. 1628. §. A ci Poborcy.

Poborca w W. X. Lit. żadnym sposobem nie powinien umykać przysięgi, ale onę zaraz po obraniu na Seymiku wykonać. A. 1629. Tit. O Poborach W. X. Lit.

Poborców *depañantes inter causas fisci* pozywać pozwolono. An. 1659. fol. 6. Tit. *Approbatio Laudorum*.

P. Podskarbi w W. X. Lit. bez wszelkiej dylacyi sądzić ich ma. A. 1670. fol. 47. Tit. *Cło nowo podwyższone*.

Poborow, ani Cel żadnych, tak w Polsce iako y w Litwie, iako y we wszystkich Ziemach do Korony należących, nie ma Krol stanowić bez Seymu walnego; ani *monopolia* rzeczy tych, które z Państw pomienionych pochodzą, dopuszczać ma. A. 1576. f. 256. §. *Osobliwie to waruiemy*. O tymże. *Ib. f. 276. §. Osobliwie to waruiemy*.

Pozwolony był Pobor na Seymikach Powiatowych bez Seymu, za Uniwersałami Krolewskimi, a to za przypadnieniem nagłych potrzeb na Rzeczp. Warowano iednak, że to nie ma iść *in sequelam*. A. 1577. f. 315. §. *Wdzięcznie y wiernie nam mili*.

Podatki na Kupce Miał W. X. Lit. bez Seymu, nie mają być nigdy stanowione. A. 1578. f. 347. §. *A iż się teraz*.

Na podatki żadnych Vniwersałow *ex Senatús Consulto* nie godzi się wydawać, ani pieniędzy z podatkow Rzeczyposp. *extraordynaryynych*, *ultra mentem* Seymowej uchwały. *vid. Tit. Senator*.

Pobory, bez Seymowej uchwały, *in privatos usus* nie mają być obracane. A. 1616. f. 15. Tit. *Aprobacya szafunku*.

Cum eadem cautela, Poborców y Szafarzow Woiewodztwa Krakowskiego, z Poborow kwitowano. *Ibid. f. 29. Tit. Deklaracya kwitu*.

Poborowych reszt nie ma nikt upraszać u Krola, *sub pœna Infamie*, która *ex nunc decernitur*, a *publicatio* oney ma być na przyszłym Seymie. A. 1620. f. 14. Tit. *Warunek Poborow*.

O tymże. A. 1626. f. 4. §. *Do ktorego Sądu*.

Podatki Rzeczyp. Stan Duchowny y Szlachecki, z Dobr mieyskiemu prawu podległych, które trzymają, płacić powinni do Poborców. *vid. Tit. Miasła*.

Podatki ludzie w puszczach, Łomżyńskiej y Ostrołęckiej, mieszkający, rolą lub rzemieniem się bawiący, z nowych y starych osad, do Poborców Ziem swoich odtąd płacić y oddawać powinni. A. 1677. f. 31. Tit. *O Podatkach*.

Poborcy o pobory z Cerkiew religii Greckiej, nie mają być turbowani. *vid. Tit. Grecka religia*.

W Vniwersałach o podatkach, żadne *appendices* nie mają być pisane. *vid. Tit. Appendices*.

Herburt. Poborcowie Starostom deferować Retentorow powinni. A Starostowie wedle *fol. 123. §* Statutu przeciwko onym, żadney apelacyi mieysca nie dając, postąpić mają. A. 1564. fol. 45. Tit. *Niewydanie poborow*. To jest; *sub pœna centum marc.* exekucyą czynić z Retentorow mają, a który jest Starosta glówny, *sub privatione officii*. w Vniwersałach Poborowych.

124.

Retentorow *peremptoriè* pozwać ma Instygator Koron. na Trybunał Piotrkowski, *ad banniendum & privandum bonis*, którzy są *possessionati*; a którzy posesyi nie mają, *ad decernendam pœnam capitis*, *sine omnibus dilationibus & exceptionibus*. Których dekretow exekucyą Starostowie, *in spatio quatuor septimanarum*, *tam in personis iurevictorum, quàm in bonis*, uczynić powinni, *sub refusione duplicis pensionis*, *ex delatione Officialium Thesauri Regni*, *ad instantiam Instigatoris coram iudicio Tribunalis tam Petricov. quàm Lubls. irremissibiliter succumbenda*. A. 1611. f. 5. t. *Sposob dochodzenia Retent.*

Inaczey Poborca takich, na Kwerele y Roczki (które na ten czas *extra cadentiam*, na wydzwignienie podatku podymnego nowego, po Woiewodztwach postanowiono było) *ad banniendum* pozwać ma. Na którym terminie, wszelaki podatek Rzeczyposp. *cum pœna duplici 14. marc. per medium Poborcy & Officio dividenda*, *sub pœna bannitionis in instanti*, *sine quibusvis dilationibus & earum prosequutionibus*, zapłacić każdy ma. A ktoby nie zapłacił, ale banniować się dopuścił; Poborca wszystkie bannicze wyjąć, y bannity na delacie Starości, albo Vrzędowi jego, z podpisem ręki

ręki swoiey, zaraz po tych Kwerelach nayıerwszych do Xıag podać y aktykować ma. Ktorą delatę Vrząd od Poborce przyiąć, y *intra decursum sex septimanarum, sive per pignorationem*, według dawnego prawa, *in retentis minutioribus, sive per apprehensionem bonorum, sive etiam in personis bannitorum*, exekucyą uczynić, y pieniądze do rąk Poborce oddać powinien, *sub pœna 500. marc. & triplicis pensionis, in iudicio Tribunalis Regni sive Petricovien. sive Lublinen. ex speciali registro, ex instantia Instigatoris Regni, inter causas fisci, repetenda*. Z Poborcami zaś, ktorzyby do Skarbu, albo tam gdzie Rzeczposp. ukaże, podatkow uchwalonych nie wydali, takowy proces ma byǳ: Na Trybunale Radomskim odtąd wszyscy takowi stawić się powinni, y tam *in instanti* uiścić się Rzeczposp. A ktorzyby Poborca nie uczynił satysfakcyi y banniować się dał; takowemu żadna sublewacya y gleyt nie mają byǳ dane, ani do znieśienienia takowey bannicyi y procesu, tak na Trybunale Koronne, iako y na Seym pozywać nie bęǳie mogli. Gdyż takowy Dekret, bądź *in contumaciam*, bądź *ex controversia* otrzymany, tylko *sola satisfactione, pro re principali, & pœnis adiudicatis*, za kwitem Skarbowym, a potym *relaxatione & restitutione*, z Kancelaryi Koronney wziętą, znieśiony byǳ może. A gdzieby Poborca ktory, w takowey bannicyi nie poczuwaiąc się, upornie trwał; P. Podskarbi Koronny takowy Dekret, przez Pisarza swego Skarbowego, zaraz Staroście albo Vrzędowi *proprii Districtus* iego odesłać, y exekucyi z bannita, *per officiosam requisitionem*, upomnieć się ma. Ktorą takową bannicyą Starosta każdy, albo Vrząd iego przyiąwszy, zaraz *in instanti*, z Pisarzem Skarbowym *bona banniti apprehendere*, y Pisarzowi Skarbowemu oddać, y samego bannita, *si ipsius copia haberi poterit*, imać powinien bęǳie. Co Starostowie uczynić winni, *sub pœna mille marcarum & solutionis de suo*, na Trybunale, bądź Piotrkowskim, bądź Lubelskim, *repetenda*. A ieżliby małżonka bannicyi tey exekucyi sprawą swoią bronila, a ta sprawa, dobrze przedtym zapisana icy na dobrach własnych bannita, nie za pieniądze poborowe kupionych służyła; tedy Skarb *summam reformationis tantum, absque contradote* oddać, a Dobra *in possessionem suam apprehendere* ma. Starostowie też *in facienda executione*, ieżliby był *bannitus rebellis*, Statutu dawnego zażywać mają. A ieżliby Poborca oddał na delacie kogo Vrzędowi Grodzkiemu, coby iuż miał od niego kwit, a Vrząd Grodzki uczyniłby exekucyą; tedy nie Starosta, ale Poborca o to odpowiadać powinien. A. 1629. Tit. Proces o niewydanie podatkow Rzeczposp.

Reasumowano tę Konstytucyą deklaruiąc: że Starostowie albo Vrzędy ich, *post avisationem & requisitionem sui* od Skarbu Koronnego, y po podaniu, *per oblatam*, do Xıag Grodu swoiego, bannicyi Poborce albo Exaktora, powinni *intra decursum duarum septimanarum, sive per apprehensionem, in possessionem thesauri bonorum*, albo na osobach Poborcow, y innych Exaktorow Bannitow, exekucyą czynić, osoby w więzieniu zatrzymać, a dobra *per executionem apprehensa* Skarbowi oddać. W ktorych Dozorcy Skarbowi zpokoynie y *securè, sine ulla præpeditioe*, zachowania byǳ mają, *sub pœnis de securitate Iudiciorum sancitis*. A. 1632. fol. 5. Tit. Deklaracya czynienia exekucyi z Bannitow, o zatrzymanie Podatkow Rzeczposp.

Znowu Konstytucyą A. 1629. y inne wszystkie o Retentorach, *cuiuscunque status & conditionis*, zatrzymanych Rzeczposp. podatkow, *in toto* reasumuiąc, tego dolożono: iż *Possessores Bonorum Regalium*, w płaceniu poborow, według deklaracyi Vniwersału Anni eiusdem 1629. sprawić się mają, y Retentor każdy poboru, albo innego iakiegokolwiek Rzeczposp. podatku, *triplici pensione* karany byǳ ma, *ex instantia* Poborce na Kwerelach, ktore *extra cadentiam quamvis, ad causas fisci iudicandas, etiam* y pod Seym, *Officia Castrensia* sąǳić powinne będą. A Starostowie sądowi, po otrzymanych przez Poborce kondemnatach, y oddaniu delat do rąk ich, naydaley *in spatio sex hebdomadarum*, przez się, albo swoich Subdelegatow, ze wszystkich Retentorow, podług procesu w pomienioney Konstytucyi opisanego, nieodwloczną exekucyą, *sub pœna mille marcarum & solutione de suo, in iudicio Tribunalitio, inter causas fisci, repetenda*, czynić mają. Ktorych exekucyi takowych Retentorowie, żadnemi prawami y relacyami *ad cassandum*, ani opravami małżonek swoich, bronić nie będą mogli. A ieżeliby ktory stanu Szlacheckiego Retentor takowey exekucyi bronil, albo uczynioną irytował; *ipso facto pœnam infamie, plebeia* zaś *persona pœnam peculatus* popadać ma; *pro qua eadem pœna publicanda fore*

rum, w Grodzie coram Officio Castrensi, sine quavis appellatione. A z takowym każdym, według tej Konstytucyi 1629. Starosta albo Vrząd iego postąpić sobie ma. O co do Sądu żadnego nie może bydź pociągany, sub pœna duorum millium marc. inter causas fisci, peremptorie repetenda. Takoważ exekucya w Dobrach Krolewskich y Ekonomicznych, y w Miastach czyniona bydź ma. Y Retentorowie iakichkolwiek uchwalonych per Lauda approbata w Woiewodztwach y Ziemiach podatkow, takieyż exekucyi podlegać mają. A. 1654. fol. 4. Tit. Spesob.

W. X. Lit. zaś reasumowano Konstytucyą A. 1613. o Spolobie wyciągania retent. Ibid. vide apud me infra Tit. Trybunały Skarbowe.

Retenta Woiewodztwa Podolskiego wszystkie dawne odłożono, non obstante Decreto Commissionis Camenecen. A. 1667. fol. 5. Tit. Obiaśnienie retent.

Po Szwedzkiej wojnie, gdy wiele Woiewodztw zpuszczonych, y Miast y wsi pozuszczonych było od nieprzyaciół, postanowiono: aby Sąd Deputacki (ktory na ten czas na Seymikach relacyynych po Woiewodztwach obrany bydź powinien był) intuitu retentorum inwestygował przyczyny, dla iakiey przed przyściem nieprzyaciela wydane nie były podatki? y gdzie tego potrzeba, aby Burmistrzom Miast z dwiema Raycami, y Faktorami wsi, iuramento comprobare nakazał: iako tych podatkow przed przyściem nieprzyacielskim nie wybrali, & in usum alium nie obrocili. Ktory to Sąd Deputacki Burmistrzom z Raycami y Posesorom wsi, gdzie tego potrzebę obaczy, pozwolić ma także przysięgi: iako więcey łanow, albo włok ośiadłych zagrodników, albo chałupników, albo Podymia, także w Miastach rzemieślników y domow ośiadłych, nad te, od których płacą, nie mają. A takowych podatkow więcey nie wybrali. Szoltyfom także, Woytom y Wybrańcom, iako przez zpuszczenie rol swoich nie sieią, przysięga iść ma. Ktore abiurata Sąd on porachować, y na Seym Coequationis odesłać powinien, &c. A. 1658. fol. 3. Tit. Sądy z Retentorami.

Okrom tych wyżej opisanych sposobow dochodzenia zatrzymanych podatkow, y ktore w Uniwersałach poborowych są, y okrom Trybunałów skarbowych, y okrom tych sposobow, ktore per approbata Lauda Woiewodztw y Ziem pozwolone są; znaydują się ieszcze in Constitutionibus postanowione pro illis temporibus sposoby, to jest:

A. 1635. fol. 16. Tit. Spesob wyciągania retent, z podatkow przeszłych w W. X. Lit.

Item A. 1646. fol. 10. Tit. Oddanie retent z niektorych Woiewodztw.

Item A. 1650. fol. 16. Tit. O retentach podymnego W. X. Lit.

Item A. 1655. fol. 15. Tit. Rachunek. & fol. 6. Tit. Retenta W. X. Lit. & fol. 11. in approbatione Laudorum W. X. Lit.

Item A. 1658. fol. 3. Tit. Sądy z Retentorami Woiewodztw y Ziem Koronnych, y W. X. Lit.

Item A. 1662. fol. 4. Tit. Sądy z Retentorami Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. &c.

Item specialiter w Ziemie Czerskiej postanowione Sądy z Retentorami. A. 1659. fol. 32. Tit. Executio.

Vwolnienie od retent Szlachty W. X. Lit. w więzieniu u nieprzyaciela będących. A. 1635. fol. 32.

O podatkach Rzeczypośp. w ktore wchodzi Starostwo Drahymskie, deklarowano: iż zawsze deces z taryfy, ratione tego Starostwa, potrącony bydź ma w Skarbie Woiewodztwu Poznańskiemu. A. 1673. fol. 18. Tit. Deklaracya.

Rachunki Ziemie Łomżyńskiej, aby się w teyż Ziemie odprawiły, pozwolono. A. 1652. fol. 9.

Nie doszły dla powietrza; znówu ie naznaczono. A. 1653. fol. 27.

Poborcy W. X. Lit. od Dekretow y pen, ktore na nich na Komisji Mińskiej in A. 1651. stanęły, uwolnieni. Ibid.

Także Poborcy Woiewodztwa Miścisławskiego. A. 1673. fol. 9. Tit. Vwolnienie.

Poborcy Ziemie Bielskiej, ktorzy się wazyli, nad zwyczaj więkzse brać kwitowe, powinni to ad publicum ærarium teyż Ziemie wniesć, sub pœna de retentoribus pecunie publicæ sancitis, in Tribunali, inter causas fisci repetendis, &c. A. 1653. fol. 24. Tit. Aprobacya Actorum.

Exactores Ziemie Bielskiej de retentis; ktore jure vindicant, rachować się powinni, sub

- sub penis fisci; a ktore się, ex calculatione na Seymikach faćta, nieśluszne bydz po-
każą Dekreta, cassantur.* A. 1685. fol. 11. Tit. O Retentach.
- Poborcy Woiewodztwa Krakowskiego, Vr. Pawłowi Witkowskiemu przysięgą komprobo-
wać kazano, na rokach blizkich Krakowś. że *eodem valore* wybrał pieniądze, iako ie
do Skarbu y za asygnacyami oddał. *Post quod prestitum iuramentum, ab omnibus
Decretis &c. super eo obtentis* wolnym zostanie. *Ibid. fol. 21. Tit. Iurament.*
- Xięstwom Orlwiećimskiemu y Zatorskiemu, Seymik w Proszewicach *extraordinariè* zło-
żono, na namowienie sposobu wydania podatkow, na terażnieyszym Seymie uchwa-
lonych. Bo Posła ich, dla rozerwania Seymiku ich przedseymowego, na Seymie
nie było &c. A. 1667. fol. 23. Tit. Seymik.
- Też Xięstwa taryfę *abiuratorum* Anni 1661. weryfikować mają na przyszley Komisyi.
A. 1677. fol. 16. Tit. Afekuracya.
- Też Sumę złt. 16. tysięcy sobie winną, ktora im *in Anno* 1667. z pierwszych podat-
kow potrącona bydz miała; z drugiey raty trzeciego Poglównego potrąciły sobie
&c. *Ibid.*
- Ziemia Chełmska *inherendo Constitutioni* 1654. Sumę 12. tysięcy, y kilka set złt. Pol-
skich sobie należącą, z podatkow poborowych anni 1670. wytrąciła sobie, co *pro ra-
to* przyięto. *Ibid. fol. 19. Tit. Deklaracya Sumy.*
- Poborcom rachować się z podatkow kazano &c. A. 1653. fol. 21. & 22. *quod latè vide.*
- Kondemnaty o Retenta zniešione. A. 1661. fol. 13. Tit. Aprobacya Laudorum.
- Od Retentow wszystkich Dobra Chorofzcza y Iatwiſka uwolniono. *Ibid. fol. 14. Tit.
Uwolnienie od długow.*
- Sumę 22910. złt. z podatkow z Ekonomii Kobryńskiey, przez I. M. P. Adama Kisiela
Woiewodę Braclaw. wybraną, z majątności Koron. iego (ponieważ w W. X. Lit.
nie ma ośiadłości) windykować Inſtygatorowi W. X. Lit. kazano na Seymie ordyna-
ryynym, *ad citatis Successoribus* onego, *prævia inquisitione*, ieżli przy Ekonomii, albo
przy sukcesorach iego, ten dług zoltaie. A. 1662. fol. 11. Tit. Retenta.
- Od retent pewne Powiaty W. X. Lit. uwolniono. *vide Ibid.*
- Super exigenda retenta*, exekucyą Woyskową zniešiono. *vid. Tit. Exekucye.*
- O koekwacyach w podatkach Koronnych, *vide Constit. A. 1635. fol. 13. 1638. fol. 26.
1642. fol. 1. 1643. fol. 5. 1649. fol. 20. 1652. fol. 2. 1653. fol. 6. O Litewskich. 1635.
fol. 4. 1649. fol. 36. 1654. fol. 31. O Inflantſkich. 1635. f. 5.*
- Woiewodztwo Krakowskie warowało sobie, iż podatkow nowych, na obronę domo-
wą prywatną uchwalać nie będzie. *vide Tit. Lauda.*
- Co za Salaria Poborcom naznaczano kiedy? *vide w Uniwersałach Poborowych, y w Kon-
sytucyach przy podatkach.*
- Podatek, *ferendo opem* Krolowi I. M. Angielskiemu *in calamitate* iego, postanowiono
na Kupcow wszystkich narodu Angielskiego y Skockiego, w Koronie y w W. X. Lit.
po złt. 10 od sta złt. z substancyi ich, przez każdego z nich *sub iuramento* likwi-
dowaney &c. *quod latè vide A. 1650. fol. 7. Tit. Subsidium.*
- Poborcy W. X. Lit. od Dekretow Komisarzkich uwolnieni, ktorzy Skarbowi *in toto satis-
fecerunt*, y kwity przed Seymem terażnieyszym otrzymali. *Ibid. fol. 21. Tit. Uwol-
nienie.*
- Kontrowersyą o aukcyą poborow Ziemie Drohyckiey, względem 200. złt. przy kaźdey
Sympli poborow, do przyszłego Seymu odłożono, y exekucyą z Poborcami, *ratione
tey aukcyi*, suspendowano. A. 1654. fol. 16. Tit. Aukcyja.
- Znowu ią odłożono. A. 1655. fol. 31. Tit. Pretensye.
- Znowu A. 1679. fol. 13. Tit. Coxquatio.
- Znowu A. 1661. fol. 13. Tit. Reassumptio.
- Znowu A. 1667. fol. 68. Tit. Koekwacya.
- Tandem postanowiono: aby z przyszłych Rzeczyposp. podatkow potrącono to było.
A. 1670. fol. 56. Tit. Deklaracye.
- Poborcom Woiewodztwa Sendomirzkiego, y Sukolektorom, y Czopownikom, tak da-
wnieyszym iako y terażnieyszym, y ktorzy Beresteckie podatki wybierali, rachować
się przed Deputatami, z Seymiku tamecznego naznaczonemi, kazano &c. A. 1655.
fol. 15. Tit. Rachunek.
- Similitèr* y Poborcom Ziemie Bielskiey, *quod vide Ibidem.*
- W teyże Ziemie aby podatki, według kwitow Vr. Stanisława Skiwskiego Pifarza
Grodzkie-

Grodzkiego Brańskiego, które są naydoskonalsze, z ośiadłych włok po złotemu, a z czynszowych po gr. 10. przez Poborce wybierane, y do Skarbu Rzeczyposp. według Symple w Skarbie *in Anno 1629.* zpisane, wnoszone były deklarowano. *Ibid.* Poborcy żadnymi defektami na liczbie wychodzić nie mają, okrom samych Pogorzalców. *Ibid.*

Podatkow publicznych z Miasta Lublina y Kazimierza dolnego, sposób wydawania. *vide Tit. Miasta, Lublin y Kazimierz dolny.*

Asekuracya Powiatom, Wilkomirzkiemu, Kowieńskiemu, Vpitskiemu, y Xięstwu Zmudzkiemu, *ratione 16. Podymnych, per Lauda privata,* w Roku 1655. na Woytko W.X.Lit. z Dobr Ziemińskich *effectivè* wydanych, że im to w przyszłych podatkach przyięto będzie. *A. 1658. fol. 47. Tit. Koekwacya.*

Woiewodztwa, Połockie, Witepskie, Mściławskie, y Powiat Orszański, iako *in hostico* będące, y zniszczone, od podatkow wszystkich przeszłych uwolnieni *ab Anno 1667. f. 69. Tit. Vwolnienie.*

Exules Woiewodztwa Podolskiego od podatkow Rzeczyposp. uwolnieni. *vid. Tit. Woiewodztwa.*

O Podatkach z dobr *Exulum* W.X.Lit. *vid. Tit. Komisye.*

O ochronie Obywatelów, Kiońskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Braclawskiego, Czerniechowskiego, Woiewodztw, y Ziemie Halickiey, *ratione devastationis,* *vide Constit. Anni 1649. fol. 18. Tit. Securitas.* Item Woiewodztwa Wołyń, *ratione devastationis, conflagrationis, hostilitatis.* *A. 1655. fol. 35.* Item Ziem, Lwowskiey, Przemyłskiey, Sanockiey y Miast. *A. 1673. fol. 33.* Item Woiewodztwa Wołyńskiego, y Ziem, Halickiey, Zydaczewskiey, Przemyłskiey za Dniestrem, y Buskiey, *ratione hostilitatis.* *A. 1677. fol. 3. Tit. Ordynacya Woyłska. § fol. 30. Tit. Dezolacya.*

Abiurata Ziemie Ciechanowskiey przyięć kazano. *A. 1652. fol. 10.*

O podatkach z włok Wybranieckich. *vid. Tit. Wybrańcy.*

P O D D A N I

Contra Statutum Castromiri Magni Regis. Herbut. f. 160. Tit. Kmetbonum steriliter decedentium bona. De profugis Kmetbonib. Idem f. 255. § 259.

Poddanych Szlacheckich Kaduki, Panom ich należą, nie komu infzemu; *salvo iure proximorum.* *A. 1588. f. 458. Tit. O Kadukach.*

Poddani Szlacheccy od Cel wolni. *Vide Tit. O Clach.*

O Poddane zbiegłe nie ma nikt kłaść większey taxy w pozwie, kładąc w to żonę, dzieci *§ omnem suppellectilem,* nad pięć set grzywien Polskich, *sub nullitate totius Actus.* A wydanie ma bydz *post definitivam sententiam,* w Grodzie *proprii Districtus.* Woiewodztwo Bełskie na starym zwyczaju przestawa. *A. 1588. fol. 489. Tit. Szacunek poddanych zbiegłych.*

Taxa, in defectu extraditionis poddanego, według pomienionej Konstyt. nie ma *in dubium vocari.* *A. 1613. fol. 22. Tit. O Taxie poddanych.*

O Poddane y flugi, zbiegi, y dworną czeladź, w Kiońskim, Wołyńskim, Braclawskim Woiewodztwie, między sobą, *forum Grod peremptoriè.* Ieżli oczywiście, za cztery niedziele; a ieżli zaocznie, za sześć niedziel rok złożon bydz ma. Na którym pierwszym iako zawitym, strona pozwana powinna lub osobą swą, lub przez Plenipotenta swego w Ziemie Wołyń. ośiadłego, nie biorąc sobie na pomoc żadnych przyczyn prawnych w Statucie W.X.Lit. opisanych, pod ztraceniem rzeczy w pozwie wyrażoney, stanąć y usprawiedliwić się, według Prawa y Statutu W.X.Lit. A gdzieby strona pozwana takowych zbiegow, od tego czasu, iako będzie pozwana, iako przedtym, tak y potym u siebie bydz nie powiadała; przysiędz na to powinna. Albo ieżliby strona pozwana nie chciała przysiędz; strona powodowa, iako sobie szkody oszacuje, przysięgę na to uczynić ma. A gdy strona powodowa przysięgę; Starosta z ruszeniem Powiatu, za dwie niedziele uczynić ma exekucyą, pod winą, na teraźniejszy Seymie na Starostę uchwaloną. W Miastach zaś o takowe zbiegi, Woytowie z Vrzędow swych powinni, nieodwłocznie sprawiedliwość stanom szlacheckim czynić, pod winą sta grzywien. A ieżliby Woyt nie uczynił sprawiedliwości; y Strona o zbiegi y Woyt o winę, od Strony ukrzywdzonej mają bydz do Sądu Grodzkiego *peremptoriè* pozwani, gdzie Starosta sprawiedliwość y exekucyą uczynić powinien, iako wyżej. Starostowie zaś, gdyby z dobr, tak Krolewskich iako y z swoich własnych, o takowe zbiegi z stanem Szlacheckim, był

kie-

ktory winny; wolno go vkrzywdzonemu o to, do inszego bliższego w onymże Woiewodztwie Grodu pozwać, także *peremptoriè*, według tey Konstytucyi. Który Sąd Grodzki powinien na dobrach tegoż Starosty exekucyą tymże sposobem, iako wyżej, uczynić, pod ztraceniem Vrzędu swego Starostwa. A. 1578. fol. 337. tit. O *slugach y o chłopach zbiegłych*.

Sami Dzierzawcy, a nie Woytowie ich, w Woiewodztwie Braclawskim, o zbiegi odpowiadać mają. A. 1613. fol. 35. tit. O *zbiegach Woiewodztwa Braclawskiego*.

Starosta Braclawski, o zbiegłe chłopy, *ad viciniorem Capitaneum* pozywany być może. A. 1581. fol. 376. Pozywanie.

O Poddane zbiegłe y slugi doroczne, y ezeladz wszelaką, y grabieży, między Woiewodztwy, *Ruskim, Belskim, Podolskim* z iedney, a *Wołyńskim y Braclawskim* Woiewodztwy z drugiey strony, *forum Grod proprii Districtus, peremptoriè*. Gdzie pozwany albo się ma odwieść, iako go pozew nie zaszedł, ani *profugum* ma w swym imieniu, albo vkrzywdzony ma przysiąc, iako iego iest własny *profugus*, y pozew go zastał. A po uczynieniu przysięgi, powinien obwiniony chłopa tego wrocić, albo wedle tacy w pozwie położoney zapłacić. W czym *prescriptio* obudwom stronom trzech lat iść ma. A ktoby nie dość czynił dekretowi, Starosta albo Vrząd iego exekucyą czynić ma. W czym ieżliby był niedbały, wolno stronie, wedle Konstytucyi teraźniejszego Seymu wzwyż pomienioney postąpić. A. 1578. fol. 338. tit. *Sprawiedliwość o chłopy zbiegłe*.

W Ruśi o zbiegi preskrypcya rok y sześć niedziel, a według Statutu Litewskiego lat dziesięć. *Ibidem*.

A w Inflantciech lat trzy. A. 1607. fol. 845.

A preskrypcya o poddane z Polski do Prus zbiegłe, *forum* przed Woiewodą, albo Podwoiewodzym Woiewodztw Pruskich, *terminus peremptorius*, wydanie *luta penna centum marcarum, sub simili penna*. O co wszystko Woiewoda exekucyą, *sine ullis dilationibus & appellationibus*, uczynić powinien, *sub penna mille marcarum Polonica-lum*; o którą przed Krolem *peremptoriè* pozwany, *respondere y satisfacere* ma. A gdyby z Prus do Polski poddany vciekł; Starosta, w którymbykolwiek Starostwie ten zbiegły był należon, także *sprawiedliwość y exekucyą in Iudicio Castrensi* uczynić ma. A. 1567. fol. 136. §. A iż się skarżyli.

Mieścizanie y Dzierzawcy Krolewicy Pruscy, Vrzędownie rekwirowani, *sub penna mille aureorum*, zbiegłe powinni wydawać. O co *forum* z Mieścizany *post Curiam*, a z Dzierzawcami y Starostami na Trybunale, *inter Causas Officii peremptoriè*. A. 1609. fol. 898. tit. O Poddanych.

Potym *declaratur*: iż *non obstante hac Constitutione Anni 1609*. Dzierzawcy Dobr Krolewskich w Woiewodztwach Pruskich, nie *directè* na Trybunał, ale do Ziemstwa albo Grodu, o poddane zbiegłe pozywani byli. A. 1641. fol. 34. tit. O poddanych zbiegłych.

Miedzy Prusami a Mazowieckim y Podlaskim Woiewodztwy zbiegłe, *pro illo tempore* wydawani być mieli, *sub penna quingentarum marcarum*. A na potym poddanych zbiegłych z obu stron, *sine literis testimonialibus*, przyjmować nie mają, *sub penna simili quingentarum marcarum Polonica-lum*. O którą winę, każdemu pozwanemu o to, Grod *proprii Districtus* naznaczono *peremptoriè, sine quibusvis dilationibus, exceptionibus & appellationibus*. Miasta też, z obu stron granic przyległe, przestrzegać tego mają, aby poddanych zbiegłych, także *sine literis testimonialibus* Panow ich, do Miast nie przyjmowali, pod takową winą, & *foro peremptorio*, przed Vrzędem Grodzkim, iako wyżej, pod ktorego iurydykcyą osiadłości swoje mają. A. 1616. fol. 30. §. Tamże zaraz. Zbiegłego Kmiecia y slugi *utriusque sexus sine literis testimonialibus* Pana iego, że od Pana iest wolny, y statecznie doślużył, przyjmować y zachować się nie godzi, *sub penna centum marcarum, & refusione damnorum*. Co się o Miastach rozumieć ma Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, y dawno zbiegłych poddanych. *Except. Masou*. A. 1577. fol. 314. tit. *Rękojemstwo*.

O poddanych zbiegłych y slugę *plebeium utriusque sexus*, także o gwałtem wziętych kmieci, poddanych, slug, w Mazowieckim Woiewodztwie, *forum Grod peremptoriè, sine appellatione*. *Ibid. Declaratur*: że zbiegli, od śmierci Krola Zygmunta Augusta, mają być prawem dochodzeni, y przywracani *inter Incolas & intralimites, sub penna 14. marc. Iudicio & Parti per medium soluenda, salva appellatione*. Lecz Akcyo przed

przed śmiercią Krola Augusta o to zaczęte, mają się kończyć tym prawem, którym się zaczęły. A. 1578. fol. 336. tit. O Kmieciach.

Znowu inaczej: iż zbiegłego, albo gwałtem wziętego poddanego, Grod ma sądzić, *absque omni appellatione, sub poena centum marcarum.* A. 1631. fol. 42. tit. O zbiegłych Poddanych.

Toż Woiewodztwu Płockiemu służyć ma. A. 1638. fol. 40. tit. O Poddanych.

O Poddanych, do włości *Smoleńskich* zbiegłych, *forum* bliższe Grody, Wierpski, Mściławski albo Orszański, *sine ullis exceptionibus*, a to do tego czasu, poki ordynacya y Sądy Woiewodztwa Smoleńskiego postanowione nie będą. A. 1611. fol. 44. tit. O zbiegi Szlacheckie.

Declaratur: iż prawa dawne obojgu Narodom, strony zbiegow służyć, wzajem y Woiewodztwu *Smoleńskiemu* służyć mają. A. 1626. fol. 8. tit. Opatrzanie.

Potym inaczej postanowiono było na Seymie A. 1635. fol. 19. tit. O Poddanych zbiegłych do *Smoleńska* y *Zamkow* do tego Woiewodztwa należących. Ale tę Konstytucyą opuszczam, bo tylko do przyszłego Seymu Sześciedzielnego trwać miała.

Potym warowano: aby każdemu Szlachcicowi wolno było zbiegow swoich, bądź Oyczycow, bądź dawnych y Szlacheckich, v sądow należnych, *Smoleńskiego* y *Starodubowskiego*, tak Ziemskich iako y Grodzkich, rokiem Statutowym zawitym, bez wszelakich dylacyy, bez zrażania pozwow, iędżenia po sprawiedliwość, y areztowania poddanych na majątności, dochodzić. A pozwany za pierwszym pozwem powinien, pod ztraceniem rzeczy, sam przez się, lub przez vmocowanego swego stanąć, y bez wszelakich excepcyy skuteczną rozprawę, według Prawa pospolitego, przyjąć y vsprawiedliwić się, bez wszelakiey odwłoki. A. 1638. fol. 41. tit. *Sposób dochodzenia zbiegow.*

Pozwy o zbiegi wolno kłaść, tak na majątnościach, iako y na domach Szlacheckich, przy *Smoleńsku*, albo przy innych Woiewodztwa Smoleńskiego *Zamkach*. A kto by położenia pozwu negował, ten się ma przysięgą własną odwieść. Vrząd tak Ziemski iako y Grodzki, *Smoleński* y *Starodubowski*, powinne na każdych Rokach y Roczkach, w *Smoleńsku* y w *Starodubowie*, naypierwey sprawy o zbiegi przypadłe osądzić. Aktorowie sami nie mają sobie sprawiedliwości odwłoczyć, ale za pierwszym pozwem, na pierwszym terminie, powinni sobie dowodzić. A ieżliby na pierwszych Rokach lub Roczkach nie mogli; to na drugich, ktore naypierwey po terminie pierwszym przypadną; bez wszelakich excepcyy prawnych, za tymże pozwem, pod ztraceniem rzeczy w pozwie mianowanych. Ieżliby strona pozwana tym się broniła, że pozw nie zastał onych na majątności; przysięgą Vrzednika swego, albo ieżli go nie ma, swoją własną odwieść się ma. A ieżliby takowym sposobem nie odwiódła, a powodowa z nakazu Vrzedowego, według Statutu W. X. Lit. że iej własny Oyczyc, albo zaśiedziały poddany, dowiodła; Vrząd powinien takowych poddanych, że wszystką majątnością, z którą vszli, przysądzić y nakazać, aby zaraz po dekreście, albo naydaley za niedziel dwie, v Grodu *Smoleńskiego* albo *Starodubowskiego* stawieni, y Aktorowi wydani byli, pod zaplaceniem tego wszystkiego, co ważność rzeczy osądzoney wynosić będzie. Za co odprawę na majątności wieczystey, a ktoby wieczystey nie miał, to na Lenney lub dożywotney, tenże Vrząd, ktory sprawę osądzi, według prawa pospolitego, uczynić powinien. Ktora odprawa na majątności lenney, albo dożywotney, przez Vrząd uczyniona, y *post decessum* tey osoby, na ktorey uczyniona będzie, bez żadnego konsensu y konfirmacyi Krolewskiej, do zupełney satysfakcyi w mocy zostawać ma. Majętność iednego poddanego zbiegłego nie ma bydz wyżej taxowana nad pięć set grzywien Polskich. Ieżliby ktory Vrzednik Ziemski, albo Grodzki, vmyślnie na zwłokę sprawiedliwości, bez przyczyn w prawie opisanych, troich Rokow albo Roczkow zaraz po sobie idących omieszkał; ma Vrząd tracić. O co stronie vkrzywdzoney wolno, w należyty termin do Trybunału pozwać. Ieżliby od ktoregokolwiek Sądu apelacya od Aktora, albo Pozwanego, do Trybunału wnoszona była; tey Vrząd do Trybunału Wileńskiego, w termin *Smoleński* powinien dopuścić. Dawność Ziemska, *alias praescriptio*, ma się rozumieć na obie stronie, według Statutu W. X. Lit. Ieżliby poddani czyiey Oyczycy, albo względem zaśiedzenia dawności prawu wiecznemu podlegli, do Miast Krolewskich Prawem Maydeburskim vprzywileiowanych zaśli: tacy mają bydz po-

zwani

zwani do Vrządu swego Mieyskiego, a Vrząd mieyski, za dowodem wyżej opisanym, ma ich bez wszelakiey ochrony y odwłoki, za pierwszym pozwem, rozłazić, y wydać ze wszystką majątnością, na którą dowód uczyniony będzie, z wolną jednak apelacją *post Curiam*. A ieżliby Vrząd mieyski, za czyjakolwiek rekwizycją, nie znał się do zbiegów; to Burmistrz roczny powinien v sądu Woynowskiego na to przysiąc, że ich prawna rekwizycya w Mieście nie zastała. *Ibidem*.

Ta Konstytucya nie ma Koronnych Woiewodztw *afficere*. *Ibidem*.

Ale Woiewodztwo Czerniechowskie przyięło ją przy zwykłym Proceście, według Statutu Wołyńskiego. A. 1641. fol. 34. tit. Porównanie *exekucyi*.

Biskup Smoleński y Duchowieństwo tameczne *utriusque ritus, ratione fori*, pomienionym Konstytucyom A. 1635. & 1638. o zbiegach do Woiewodztwa Smoleńskiego y Powiatu Starodubowskiego, we wszystkim podlegać mają, y przed Sądem Ziemskim, albo Grodzkim Smoleńskim, lub Starodubowskim, o zbiegi respondować; *salua appellatione* na Trybunał, *inter Causas Compositi Iudicii*. Z tym iednak dokładem: że nie o dawniejsze poddane, ieno o te, którzyby a *prima Ianuarii* 1635. z dobr szlacheckich zbiegli, y w dobrach Biskupstwa Smoleńskiego, y inszego Duchowieństwa znajdowali się; *respondere* powinni. *Executio super conuictos*, y na bannicyą wzdanych, *iuxta tenorem* Konstytucyi 1635. ma być odprawowana. *Ibid. fol. 16. tit.* O zbiegach do Smoleńska.

O Poddanych zbiegłych W. X. Lit. Sady Mieyskie Statutem W. X. Lit. sądzić mają. A wydanych tumultami odbiać się nie godzi, *sub pena mille marcarum*, stro nie *per quoduis Officium Civile solvenda*; o co *forum* za Dworem. A który poddany *ius civile* przyjął, y dawność zasiadział; taxą w Konstytucyi opisaną, nie Statutową, okupić się ma. *Ibid. fol. 20. tit.* O czynieniu *sprawiedliwości*.

O Poddanych stawienie, Procesy wszystkie Ziemskie, Grodzkie, Trybunałskie, by y Dekreta Trybunałskie *ex personali* zażyły, ołobliwie w Woiewodztwach Wileńskim, Wołyń. Bracławskim y Czerniechow. zkasowano. w Komisji Hadyackiej A. 1659. fol. 53. §. *Aby occasione litium*.

O Poddane zbiegłe z Litwy do Korony, Obywatelom W. X. Lit. *forum* na Trybuna le Koronnym, *in quolibet termino & registro*, naznaczono, gdzie każdy *inculpatus peremptorie*, żadnemi *exemptis* nie zaslaniając się, powinien *comparere*, y *vsprawiedliwić* się. A. 1659. fol. 13. tit. *Forum o Poddane*.

Potym, gdy ten Proces długi się był zdał, postanowiono: aby Dekreta, *sine beneficio arresti, reiecti, conseruati, sub publicatione ex nunc bannitionis*, ferowane były. A. 1661. fol. 12. tit. O zbiegłych Poddanych.

O Poddanych zbiegłych z Dobr, tak Krolewskich, iako też Duchownych y Swietckich, w Woiewodztwach, Wołyńskim y Belskim, Proces zkocono, Vrżdom Grodzkim *banniendi* Szlachcica, po otrzymaniu zysku na pierwszych Roczkach, & *post denegatam executionem, in secundo termino*, dając *potestatem*. A taxę do tysiąca grzywien, *ratione extraditionis subditi*, podniesiono. Tego dokładając: aby takowe sprawy, *absque ullis dilationibus & appellationibus*, sądzone były. *Ibidem fol. 13. tit.* Zkrocenie *Procesu*.

W. X. Lit. przyięło tę Konstytucyą, *cum hac declaratione*: aby Grody W. X. Lit. takowe sprawy, *sine ullis dilationibus, sub priuatione Officii*, sądziły, y Kancelarye W. X. Lit. za takimi W. X. Lit. Dekretami Grodzkimi, Bannicye wydawały. *Ibidem*.

Y Woiewodztwa, Sendomirzkie, Podolskie, Lubelskie, Podlaskie y Bracławskie, przyięły to. *Ibidem*.

Reasumowano potym tę Konstytucyą W. Xięstwu Litew. *cum hac declaratione*: że Grody sądzić mają takowe sprawy *sine appellationibus*. A. 1667. fol. 79. tit. Zkrocenie *Procesu*.

Proces o zbiegłych chłopow, między Obywatelami Ziemie Halickiej y Powiatami iciej, także Ziem, Lwowskiej y Chelmskiej, zkocony takim sposobem: aby *ab hinc* na Rokach Ziemskich, *in primo termino peremptorio, semotis dilationibus, deliberationibus & Maioris*, chłopka każdego, *sub taxa mille florenorum Polonicalium, coram Officio Castren. Halicien. aut Treboulien. iuxta Districtum proprium precise in quatuor septimanis, ad instantiam Incolæ Terræ Halicien. Iudicium Terrestre* wydawać nakazywało. A ieżeliby się strona brała na przysięgę, *Iudicium iuxta prescriptum*

Legum one deferet, y termin iey wykonania nie na Rokach Ziemskich, ale w Kwerelach bliższych Powiatu swego naznaczy. Na którym ieżeliby strona *iudicato non pareret*, ma popadać na pierwszych Kwerelach *instantaneam extraditionem subditi*, albo *solutionem taxæ mille florenorum*, pro quolibet subdito, sub pœna bannitionis ex nunc decernenda, & in proximioribus Terminis Querelarum publicanda. Gdyby też kto o zbiegłego poddanego dał się wzdać w Ziemstwie *in contumaciam*; tedy takowa ma być kondemnata: *lucrum extraditionis subditi profugi vel subditorum profugorum*, sub taxæ pro quolibet subdito mille floren. Polon. ab Aëtui presenti in quatuor septimanis, coram Officio Castren. Treboulieu. pro subdito vel subditis soluenda; decernitur, additur & remittitur. A na Kwerelach po takowej kondemnacie, *premissâ denegatâ intromissione*, ma stawać kondemnata: *decernitur extraditio subditi, idque in instanti, cum taxa mille floren. Polon. Decreto terrestri euiçta*, sub pœna bannitionis, quæ in defectu extraditionis subditi & taxæ euiçtæ non solutæ, iam ex nunc decernitur, & publicandæ terminus in proximis Querelis peremptorius conseruatur. W którym Procesie, podług Statutu y Praw starych, in nullo termino apelacyi, sub pœna mille marcarum, in Iudicio Tribunalitio vindicanda, Sąd Ziemski y Grodzki nie będzie dopuszczał. Exekucyą de conuictis & bannitis ratione profugorum, Starostowie, Vrzędy Grodzkie y Ziemskie w swoich Powiatach, bez Dekretow Trybunalskich, post obtentam bannitionem, in decursu sex septimanarum, etiam admota Nobilitate, & copiis quibusvis si opus fuerit, sub pœna mille marcarum, in Officio proximiori vindicanda, ad officiosam requisitionem Partis iure vincentis czynić będą powinni. A żeby kto z pozwanych per ignorantiam w sprawie swej nie upadł; pozwolono każdemu iure, pro cassanda bannitione, gdzie jest otrzymana relacya, in decursu quatuor septimanarum, zapisawszy y aprobowawszy ją personaliter, ad hoc idem Officium Castrense agere. Cuius Officii iudicato, in instanti nie odchodząc od sądu, Aëtior cassandæ parebit, sub succubitione duplicis taxæ superscriptæ, pro quolibet subdito soluendæ, sub pœna bannitionis ibidem decernenda & publicanda. Starostowie zaś y Vrzędy Grodzkie, post Processum Terrestrem in vicinioribus Officiis, o zbiegłe chłopcy, sprawiac się będą powinni, to jest: Haliccy w Trębowli, a Trębowelscy w Haliczu. A ieżeliby inter termino executionis prawne, y z prawa iawne à conuictis, sistendæ executioni zachodziły obrony; tedy Vrząd na Trybunał Koronny Lubelski, wważywszy prawną obronę Partis conuictæ, inter causas conseruatas Officii, amputato beneficio aresti uczyni remissę, tak aby bez zwłoki, ex simplici registro, inter se experiri mogły. A gdy się conuictus in illo termino nie odezwie, iuż mu więcej beneficia Iuris suffragari nie mają, y executio fortis z Osoby y Dobrego ma być przyznana nieodwłocznie, modo premissis. A. 1667. fol. 16. tit. Zkrocenie Processu.

Według tegoż Prawa, Xiążę I. M. Kurlandzki, y Szlachta tameczna, poddanych swych, do W. X Lit. y Xięstwa Zmudzkiego y Powiatu Braclawskiego zbiegłych, w Sądach Litewskich, Zmudzkich, Braclawskich dochodzić mogą, iako wzajemnie y Obywatelow W. X. Lit. y Xięstwa Zmudzkiego, y Powiatu Braclawskiego podobne krzywdy, w Sądach Xięstwa Kurlandzkiego windykowane y popierane z nieodwłoczną exekucyą być mają. A. 1676. fol. 15. tit. Zkrocenie Processu.

O poddanych zbiegłych Konstytucyą A. 1661. pod tytułem Zkrocenie Processu profugorum subditorum, Wołyńskiemu y Belskiemu Woiewodztwu, Ziemie także Chelmickie y Powiatowi Krasnostawskiemu, cum omnibus ligamentis, Processu, Foro & taxæ w teyże pomienionej Konstytucyi wyrażonemi, non obstantibus prioribus & posterioribus Constitutionibus aplikowano. A. 1677. fol. 20. tit. Zkrocenie Processu.

Także Woiewodztwu Kijowskiemu, hoc adiecto, żeby za pierwszą Kondemnata dwóch Szlachty z Woźnym, a potym Grod którykolwiek tychże Woiewodztw, pro ultimaria executione zprowadzić iure vincenti wolno było, y żeby taxa zbiegłego chłopca summam złotych pięciu set non excedat. A. 1683. fol. 17. tit. Integritas.

O poddane zbiegłe sprawy, w Woiewodztwie Sendomirzkim, do Sądow Ziemskich należą. A. 1667. fol. 13. tit. Sady.

O poddanych zbiegłych Woiewodztwa Krakowskiego y z Powiatami iego, Proces zkrocono. To jest: że in posterum, ad instar Konstytucyi A. 1667. Ziemie Halickiey służącey (quæ supra) sądzić się o chłopcy powinni, cum ea melioratione, że in quantum by Ziemskie Roki, ob aliquod impedimentum, albo dla nieobranego oficjalisty, in aliqua cadentia nie sądziły się, tedy datur Aëtiori optio, pozwać o chłopca zbiegłego dire-

directe do Grodu peremptorie. Na którym terminie takowa ma być otrzymana kondemnata: Lucrum extraditionis subditi profugi vel subditorum, sub taxa pro quolibet subdito mille marcarum, ab actu presenti in quatuor septimanis, coram eodem Officio Castren. exsoluenda, decernitur, additur & remittitur. Na drugim zaś terminie, po otrzymaney takowey kondemnacii: decernitur extraditio subditi, idque in instanti, cum taxa mille marcarum, sub pena bannitionis, quæ in defectu extraditionis subditi & taxæ evictæ non soluta, iam ex nunc decernitur, additur, & terminus in proximis Querelarum Terminis conservatur peremptorius. W których sprawach, pomienioną Konstytucyą Anni in toto reasumowano. A. 1678. fol. 40. tit. Zkrocenie Procesu.

Poddanych ex Reclinatoriis exulum w W. X. Lit. rozeszłych, gdzieby się znaydowali, pozwolono tymże Exulibus, iako własnych (okrom Ziemskich) odyškiwać; których im nikt bronić nie ma, sub pœnis, iakie Konstytucyą, o wydawaniu poddanych Ziemskich szlacheckich, in contravenientes præscripsit. A. 1678. fol. 18. tit. Poddani ex Reclinatoriis.

Poddani zbiegli ze wsi dziedzicznych Obywatelów Ziemi Łomżyńskiej, do wsiów w puszczach Krolewskich, Łomżyńskiej y Ostrołęckiej, leżących, aby Panom dziedzicznym wydani byli, rozkazano. A. 1667. fol. 31. tit. O wydaniu Zbiegów.

Poddanych, prætextu religionis, Panom nieposłusznych, wolno było tymże Panom, tam in Spiritualibus, quam Secularibus, podług rozumienia swego karać. w Konfederacyi generalney Warszawskiej, sub Interregno. A. 1573. fol. 209. §. Wszakże.

Poddani wsi dolnych y polnych, znając iurisdictionem P. Kasztelana Krakowskiego, buntów czynić nie mają, ale się w posłuszeństwie należytem zpokojnie zachować mają, w Konfed. general. Warszaw. sub Interregno. A. 1668. fol. 22. §. Należy ad securitatem.

O Poddanego zbiegłego każdy citatus ab Actore, w tymże Powiecie, z którego poddany wyprowadzony będzie albo zbiegły, sine ullis dilationibus na Roczkach stając, directe sprawić się, zbiega takiego przed tymże Wrzędem Grodzkim stawic in instanti, nie zchodząc z Wrzędu y z sądu ze wszystkim iako zbiegły, parti actoriæ oddać, y za szkody wszystkie, ex hac occasione poniesione, zapłacić powinien; alias super contumacem za pierwszym Dekretem Bannicye wydane, & pœna in volumine legum tak Korony, iako y W. X. Lit. zkazane być mają. Wrząd też Grodzki nie ma żadnych citato pozwalać dylacyi sub privatione Officii. A ta Konstytucyą ściągą się tak na dawne, terażniejszy, iako y przyszłe czasy y okazy. A któryby poddany miał zaśiedzieć dawność Ziemską, a po zaśiedzeniu dawności Ziemskiej chciał do kogo innego wynieść; tedy ten Pan, pod którym był pierwey posiadł, będzie mógł onego odzyskać, excepto wieczystego Pana, ktoremu saluum Ius do odyškania in toto zachowano K. Lit. A. 1685. f. 7. Tit. Reasumpcyą Prawa.

Zbiegli Poddani Woiewodztwa Podolskiego podczas wojny, non obstante præscriptione, ad primam instantiam aby oddawani byli, sub taxa mille marcarum in foro proprii districtus super contravenientes, sine appellatione, decernenda & repetenda. A żeby poddani, z poblizszych Woiewodztw y Ziem uchodzący, na slobodach Woiewodztwa Podolskiego przyięci nie bywali, warowano, y każdy posesor Dobr Krolewskich, Ziemskich y Duchownych w Trybunale Kor. ex registro militari, præciso beneficio Arestu, sine quibusvis exceptionibus, ad instantiam cuiusvis injuriati sprawić się będzie powinien, za wydaniem pozwu, præviâ Relatione tego pozwu in proprio districtu w Ziemstwie lub w Grodzie inscribendâ; chłopu zbiegłego cum uxore & liberis & supellektili domestica wydać ma, sub taxa mille marcarum in instanti solvendâ & pœnâ bannitionis perpetuæ. A. 1699. f. 53. Tit. O zbiegłych Poddanych.

Poddanych I. K. Miei Inwentarzowych, którzy ośiadłości swoje mieli y domami mieszkali, apud possessores listem otworzystym przez woźnego wprzod rekwirować, za którą rekwizycyą jeżeliby posesor, zbiegłego poddanego præviâ reali deductione wydać nie chciał, za każdego sto kop groszy Lit. pœnam ma zapłacić. Forum Castrense, ubi bona Retentoris subsistunt, naznaczono; salvo jure statutu Litewskiego K. L. A. 1717. f. 12. Tit. Pozyskanie rozeszłych Poddanych.

O poddanych zbiegłych y lożnych w Woiewodztwie Wielkopolskim. Vide Tit. Lau-da & Tit. Hultaie.

PODKANCLERZY.

vid. Tit. Kanclerz.

Z z 2

Pod-

PODKOMORZY. KOMORNICY GRANICZNI

*De Succame-
rariis of-
ficio & pote-
state. Her-
burt. f. 475.
t. Succamera-
rii officium.*

Podkomorzy kiedy ma z kim graniczyć, ma brać u Krola Surogatora; *alias* stronie prosić u Krola o niego wolno, a Kancelarya Koronna powinna dać taką surogacyą. *A. 1557. fol. 9. §. Kiedy się przytrafi.*

Potym postanowiono: aby Podkomorzy napotym Surogatora, *viciniorem Succame-
rarium vel eius Camerarium*, albo Vrzednika sądowego przysięgłego swej Ziemi, do takowych Aktow zażywał, który iako Vrzednik przysięgły graniczny, podpi-
sawłzy innotescencyą, *sub penis de Commissariis sancitis*, na czas złożony ziechać,
y Akt graniczny ma odprawić. *A. 1601. fol. 737. Tit. O Surogacyach Podko-
morzkich.*

Podkomorzowie nie powinni na Vrząd przysięgać, tylko ich Komornicy, a ci osiedli bydź
maią. *A. 1569. f. 191. §. Podkomorzowie.*

Ale już od tych czas maią bydź przysięgli, *in hanc rotham*: „Ja N. przysięgam Pa-
nu BOGU, iż sprawiedliwie, według Pana BOGA, prawa pisanego, sprawiedli-
wości, kontrowersye stron sądzić, tychże kontrowersyy pilnie słuchać, y one przyi-
mować; także znaki graniczne y podobieństwa ich uważać, y wiernie opisywać, Na
którem sądzie nie mam mieć względu na żadną osobę, tak przyiaciela, iako y nie-
przyiaciela; bogatego y ubogiego; gościa y swojego; nikomu w tym moim sądzie,
żadney przyiaźni y nieprzyiaźni nie pokazując; y daru ni od kogo względem tego
sądu nie biorąc. Tak mi Panie BOZE pomóż y ta święta Ewangielia. *A. 1588.
fol. 460. Tit. Obieranie Sądu.*

Podkomorzow elekcyja ma bydź, iako innych Vrzednikow. *Ibid.*

Podkomorzy ma bydź dany Rożański y Makowskiy Ziemi. *A. 1565. f. 104. Tit. Pod-
komorstwo.*

Dany jest, y Vrząd iego z infzemi Podkomorzemi porownany, *cum hac declaratio-
ne*: aby napotym *per electionem* był obierany. *An. 1647. fol. 33. Tit. Podkomorstwo.*

Podkomorzow w Mazowieckim Woiewodztwie partes te są: Wizye odprawować, gra-
niczne kontrowersye y dowody stron do Sądu Ziemskiego, osądziwszy, odnieść.
Ciż Aktow mieć nie powinni. *In Exceptis Masov. A. 1577. fol. 312. Tit. O Podko-
morzym.*

Podkomorzemu tamże od granic gr. 30. Starości drugie, Woźnemu gr. sześć, a od
zgodnych Vrzedowi gr. 30. a woźnemu gr. trzy. *fol. 313. Tit. O ponowieniu granic.*

Podkomorzego Czerskiego *iurisdicchio omnibus prerogativis* Podkomorzich Koron. *par de-
claratur* *A. 1593. fol. 647. Tit. Podkomorstwo.*

Także Liwskiego y Nurskiego. *A. 1598. fol. 702. Tit. Podkomorzowie.*

Także Wysogrodzkiego, Zakroczyńskiego, Łomżyńskiego. *A. 1601. fol. 753. Tit. Pod-
komorstwo.*

Także Wiskiego. *A. 1607. f. 858. Tit. Podkomorstwo.*

Także Warszawskiego. *A. 1613. fol. 18. Tit. Podkomorstwo.*

Także Ciechanowskiego, który *salaris iuxta Excepta Ducatus Masoviae* kontentować
się ma. *A. 1616. fol. 29. Tit. Podkomorstwo.*

Toż się ma rozumieć y o Podkomorzym Lwowskim, *quo ad salarium. Ibid.*

Podkomorzowie w Prusiech, nie maią żadney w Prawach granicznych iurysdykcyi, ale
Sędziowie Ziemscy albo Ławnicy (*vide apud me Tit. Granice*) *A. 1601. fol. 740.
Tit. O sposobie.*

Podkomorzy Sandomirzki ma podać Pifarza do Xiąg swoich osiadłego. Ktory przysięg
powinien pierwey, niż Akta graniczne weźmie w zawiadowanie, a to na Rokach
Ziemskich Sandomirzkich, w te to słowa: „Ja N. przysięgam Panu BOGU
„wszechmogącemu w TROYCY Świętey iedynemu, iż sprawiedliwie Akty gra-
„niczne, sobie do wpisania od Vrzedu Podkomorzkiego podane, do Xiąg grani-
„cznych, nie nie odmieniając, ani przydawać, także kontrowersye stron, wpiso-
„wać będę. Na nikogo w tey mierze, tak ubogiego iako y bogatego, na przyia-
„ciela y nieprzyiaciela, respektu żadnego nie maiąc. Do tego Księgi wszystkie so-
„bie od Vrodzonego Podkomorzego Sandomirzkiego, albo Vrzedu iego oddane,
„wiernie chować będę. Tak mi Panie BOZE dopomóż, y męka CHRYS-
„TA Pana. *A. 1631. f. 35. Tit. Sklep na Xięgi.*

A że, na opatrzenie pomienionego Pifarza, Vr. Krzysztof *Ofoliński* Podkomorzy na ten czas Sandomirzki, prowent swoy z Cel Sandomirzkich puścił; tedy to temuż Pifarzowi na wieczne czasy aprobowano. *Ibid.*

Akta wszystkie graniczne w Woiewodztwie Sandomirzkim z Xiąg Ziemskich, y działay z każdego Powiatu, *in unum volumen* wyięte, y do Podkomorzego podane bydź mają. Czego Pifarz Ziemski Sandomirzki, *sub pœna quadrupla, contra negligentes Officiales, & privatione Officii*, ma doyrzeć. *Ibid.*

Tamże *in posterum*, wszystkie Akta *perpetuitatum* graniczne y działowe, do samych Xiąg Podkomorzkich, nie do Ziemskich, ani Grodzkich, podawane bydź mają. *Ibidem.*

Krakowskiego Woiewodztwa, tenże sposob Akt, y Pifarza Podkomorzkiego przyimuie. *Ibid.*

Woiewodztwu Sieradzkiemu także, do postanowienia Pifarza Podkomorzkiego, służyć ma ta Konstytucya, z tym dokładem: aby w tym Woiewodztwie tak wiele Komornikow granicznych było, ile iest Powiatow. A. 1677. fol. 14. Tit. Koekwacya Woiewodztw.

Podkomorzy Lwowski mieysce mieć powinien przed Starostą. A. 1658. fol. 45. Tit. O Vrządach Ziemskich.

Podkomorztwo Kiiowskie gieneralne we trzech Ziemiach, Kiiowskiej, Zytomirskiej, Owruckiej, *compatibile pro una vice* z Starostwem Owruckim, *ad cessum vel decessum* teraźniejszego Podkomorzego Kiiowskiego, deklarowano. A. 1659. fol. 47. Tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.

O Podkomorzkiem Vrzędzie W. X. Lit. wszystkie prawa dawne reasumuiąc, *perpetuâ lege* warowano, aby sprawy do Sądu Podkomorzkiego należące, w inszych Sądach sądzone nie były, *sub nullitate decretorum*. A. 1678. fol. 8. Tit. Reasumptio Prawa.

Podkomorzego Czerniechowskiego postanowiono. A. 1633. fol. 33. Tit. Ordynacya Czerniechowska.

Podkomorzkie Vrzędy W. X. Lit. tak mają bydź dawane, iako y Marszałkostwa Powiatowe. *Vid. Tit. Marszałek.*

O Xiegach Podkomorzkich plura Tit. Xiegi.

Komornicy Ziemscy, osiedli bydź mają. Powinność ich: Xiegi chować, ekstrakty wypilować. A Sędzia y Podśdek każdy swego prowidować mają. A. 1616. f. 28. Tit. O Komornikach.

Komornicy Woiewodz. Sandomirz. po odprawieniu granic, *in sex septimanis, sub amissione Officii*, powinni Akta graniczne podawać Pifarzowi Podkomorzkiemu. A. 1631. fol. 35. Tit. Sklep na Xiegi.

Dwoch przyięgłych powinno bydź w Woiewodztwie Kiiowskim, zwyczajem Woiewodztw Małopolskich, y przy nich, *in defectu* Sądow Ziemskich Kiiowskich, z Pifarzem Ziem Kiiowskich, *iuxta cadentiam* przypadających, Xiąg otworzenie y Leżenie przez dwie niedzieli. A. 1647. fol. 17. Tit. Komornicy.

Ciż wizye, inkwizycye, exekucye, ktore Sąd Ziemski odprawował, odprawować powinni. *Ibidem.*

Ciż z Pifarzem Ziemskim, *Causas exemptionum & profugorum* sądzić mają. *Ibid.*

P O D P I S K O W I E.

vid. Tit. Pifarze & Tit. Grody.

P O D Y M N E.

vid. Tit. Podatki.

P O D W O D Y.

POdwoody, na potrzebę Posłańcow Krolewskich, Miasta, Miasteczka y wsi Krolewskie, Opacie, Klasztorne &c. *non obstantibus ullis libertationibus*, dawać mają za pieniądze. A. 1564. fol. 78. Tit. Uniwersał podwodny Warszawski.

Też Miasta, Miasteczka, z Przedmieściami, także y wsi, zkladać mają pieniądze na

te podwody. Ale Burmistrz, Woyt, Ławnik, tak w Miastach iako y we wsiach, ktoremu doglądanie porządku tych podwod zlecone będzie, wolen byź ma od tego podatku. *Ibid. f. 79. §. Y ten.*

Mieszczanie mają dawać trzy części szosu, czwartą odiawszy, to jest: odprawiwszy szos zwykły na inne potrzeby Rzeczyposp. Znowu trzy części szosu na podwody dawać powinni; ze wsi zaś, gdzie szosów niemaż, mają dawać z łanu albo z włoki, albo z zrębiow, po sześć groszy, a z poł łankow po trzy grosze. *Item Czopowego* od każdego waru piwa, y od palenia gorzalki od każdego dzbana, wktorym gorzałkę palą, cztery grosze. A szynkarz od szynkowania przez cały rok, tak od piwa iako y gorzalki, po sześciu groszy, na każdy rok. *Ibid. Tit. Iak się składać mają.*

Mają byź oddawane do Starosty własnego na S. Marcin, biorąc kwit od niego, y wzajemnie rekognicyą swoje dając mu z tego, co mu oddadzą, od ktorych kwitow zpisnego Pifarzowi Staroścínemu każde Miasto powinno dać groszy pięć, a każda wieś groszy trzy. Te zaś kwity, Miasta y wsi mają oddawać, albo odsyłać do Skarbu Krolewskiego. A Starosta te odebrane tak pieniądze powinien, bez wszelkiego omieszkania, odsyłać do Skarbu na S. Mikołay, tam gdzie Krol osobą swoją będzie, y kwity z oddania ich brać. Skarb zaś, *iuxta exigentiam temporis*, ma dawać do Pifarza, ktory na to wysładzon będzie, po pewney sumie, aby potrzeby potoczne, tak na podwody, iako na ztrawę, mile zrachowawszy, gdzie kto icchać ma, bez omieszkania ustawicznie odprawował, wedle nauki, ktora niżej. *Ibid. Tit. Gdzie, a iako oddawać mają?*

Podwodą ieźliby się omieszkało; Vrząd ma byź karan, ktoremu doglądanie porządku podwod zlecone będzie. *Ibid. §. Item.*

Podwodne konie w Mieściech y we wsiach mają byź dawane takim sposobem: każdy kto włokę ma, dwu koni chować powinien, a gdzie włok niemaż, tam Vrząd Mieyski pewnym osobom zleci, aby na tę potrzebę konie na naiem chowali. Woyt też albo szoltys, chociaż od tego podatku wolen; każdy z nich iednak powinien dwu koni chować na naiem. Vrząd Mieyski y Grodzki powinien tego doyrzeć, aby podwody na przemiany po tygodniu bywały. Ieźliby więcej koni *extraordinarię* na odwoz Krolewski potrzeba była, albo inſza okazy *exigeret; praviá* o tym *notitiá*, mają się ludzie sposabiać, aby za pieniądze Krolewskie dostatek na on czas koni mieli. Oddawanie podwod Komornikom, y odmiana ich, w domu Woytowym, Burmistrzowym, albo ławniczym byź ma; a Komornik też nie u kogo innego podwody upominać się ma, ieno u Woyta, albo u Burmistrza. *Ibid. fol. 80. Tit. Iako Podwody mają byź rozdane.*

Podwody darmo dawać nikt nie ma nikomu, ale tylko za pieniądze. To jest: kto chce mieć konia podwodnego bez woza, na milę półtora grosza dać powinien; a przewodnikowi nazad płacić nie trzeba, chybaby się sam Poślaniec z przewodnikiem nazad wracał. Z wozem kto iedzie, ten ieźli y konia y woza niał, na milę dać ma dwa grosze; a ieźliby swoy woz miał, a konia do niego niał, to półtora grosza zapłacić powinien. A ieźliby chciał mieć pojedynkowego konia do wozu y z przewodnikiem; tedy ma dać od konia po dwa grosze, a przewodnikowi półtora grosza; ale przewodnikowi wprzod dać ma niż z mieysca wyiedzie. *Ibid. Tit. Poczemu od konia płacić.*

Potym, zniżono tę kwotę, deklarując: aby nie więcej od konia samego na milę nie dawać, ieno grosz, a przewodnikowi od drugiego konia drugi grosz. Ieźliby zaś kto, mając swoy woz, do niego niał konia, grosz tylko także ma dać. A ktoby konia z wozem chciał mieć, na milę płacić ma po półtora grosza, a przewodnikowi pół grosza. *A. 1565. f. 82. Tit. Około Podwod Uniwersał.*

O tymże, że po groszu od konia, a od woza po półgrosza płacić powinno. *A. 1578. f. 324. §. A potym.*

Potym podwyższono na milę od konia dwa grosze. *An. 1601. fol. 750. Tit. O Podwodach.*

Podwody, za listem Krolewskim, ktory podwodnym zowią, mają byź dawane. A Vrząd podwodę dający, ma na nim napisać, ktorego dnia, y dokąd podwodę brano, żeby dwa razy na ieden List w iedną drogę nie dawano. Komornik zaś powróciwszy, powinien list podwodny oddać do Kancelaryi Koronney. *A. 1564. fol. 80. Tit. Iako się przy braniu Podwody sprawować.*

Znowu: iż za listem Krolewskim mają być dawane. *An. 1601. fol. 780. Tit. O Podwodach.*

Naztrawę tyle ma być dawano, iako y na Podwodę, to jest: osobie na milę trzy grosze. *A. 1564. f. 80. Tit. Iako się przy braniu Podwody sprawować.*

Komornicy odmian podwodnych mieć nie mają, ani u podróżnych koni brać, *sub pœna duplicis refusionis*; nad to dwie niedzieli w wieży siedzieć, y z rejestru Komorniczego wymazan będzie. A ieżliby mu koń ustał, albo zachorzał, a zdechl; powinien u podróżnego, albo we wsi, konia nająć, a przewodnik tak od niego zapłacić ma, iako samemu płacono. *Ibid. fol. 81. Tit. Iako się iadąc.*

Reassumuntur superiora, cum hac declaratione: ieżliby ktore Miasto, albo Miasteczko, względem iakięj wolności, tak pieniędzy podwodnych, iako koni, Komornikom y Posłańcom nie dało, y dać nie chciało; Posłaniec Krolewski, albo Skarb Koronny, ma je deferować Starostom sądowym, ktorego iurysdykcyi ktore podległo. A Starosta powinien exekucyą nieodwłoczną uczynić, pod winami w Statucie opisanemi, y do zapłaty, także dawania koni na podwodę, prawnie przywieść z winą opisaną, ktorey połowica Starości, a połowica *fisco Regio*, do rąk Posłańca Krolewskiego oddana być ma; wyjąwszy jednak Miasta pogorzałe y zpuszczone przez nieprzyjaciela, ktorym wolność czterech lat nie wyszła. *An. 1576. fol. 323. Tit. Uniwersał na Podwody.*

Podwodne pieniądze, według dawnych rejestrow, Miasta płacić mają. *A. 1601. fol. 750. Tit. O Podwodach.*

Podwody na zporządzenie Poczty obrocić pozwolono. *An. 1620. fol. 17. Tit. Poczty.*

Ordinatur Poczta takim sposobem: aby Miasta miasto podwod, czwore pieniądze podwodne do rąk Magistra Poczty oddawały, za ktorych oddaniem, od podwod wolne być mają. *vid. Tit. Poczta. A. 1647. f. 9. Tit. Ordynacya Poczty.*

Znowu: aby podwodne pieniądze oddawały Miasta Poczty Magistrowi, *non obstantibus ullis libertationibus* (ktore *assantur*) kazano. *An. 1677. fol. 20. Tit. Reassumptio.*

A Miasto Łomże od retent podwodnych uwolniono. *Ibid.*

Podwodne pieniądze aby Miasta, miasteczka, ktore do tego zdawna należą, do Skarbu Kor. wnośliły, postanowiono, Konstytucyę o Poczcie do skutku przywodziąc. *A. 1710. Poparcie Konf. Sendom. 166. Tit. Skarb Kor.*

O podwodnych pieniądzech. *vide Plura Tit. Poczty.*

W W. X. Lit. na Poczte ordynowano Sumę dwanaście tysięcy, *in vim* podwodnych pieniędzy, *annuatim* z Miast y Miasteczek tamecznych. *vid. Tit. Poczty.*

P O D S K A R B I

Podskarbi, po śmierci Dzierżawce, ma dobra Krolewskie odbierać y pilnować, aby Kwarta, ktora na obronę państwa iść ma, nie ginęła. *An. 1562. fol. 22. Tit. O Podskarbi.*

O tymże: y ma te dobra trzymać, aż ie Krol komu konferuie, y kwarty pilnować, *sub restitutione de suo & privatione Officii.* *A. 1569. f. 184 §. Po każdym.*

Tenże ma Dobra odbierać od Potomkow, według Inwentarzow Antecesorowi danych, y tego doyrzec, ieżli Antecesorowie ich, w posesyi będąc, kondycyom na się włożonym dosyć czynili. *A. 1607. f. 836. Tit. O Municyach.*

Nowym Donataryuszom ma je oddawać, y Inwentarze zapisować. *A. 1607. f. 841. Tit. O Vrzędzie Podskarbiow.*

Na każdym Seymie liczbę Rzeczyposp. czynić ma, przed PP. Radami y Posłami Ziemiemi. *A. 1562. f. 22. §. Item Podskarbi.*

Także y z Kwarty; ktorey nie ma obracać, tylko na obronę Rzeczyposp. *sub privatione Officii.* O co Posłom instygować wolno. *Ibidem §. O uiszczeniu Podskarbiego.*

Podniesiono winę o to na niego, *sub pœna peculatus.* *A. 1613. fol. 3. Tit. Warunek o Kwartę.*

Na Podskarbiego, ieżliby retentow Kwarty na delacie Instygatorowi nie podał, ma być patrzone. *A. 1590. f. 576. Tit. O Kwarcie y sądzeniu iey.*

Podskarbiemu nowemu czterey *ex maioribus Consiliariis*, to jest: dway z wielkicy, a dway z małej Polski deputowani, z rejestru wszystko w Skarbie, tak Korony iako y in-

y inne wszystkie rzeczy do Skarbu należące, także wszystkie Przywileje y Listy Koronne, oddawać mają. Y wszystko porządnie zapisawszy, ieden rejestr Krolowi, drugi przy sobie mieć, a trzeci Podskarbiemu dać powinni. A. 1563. f. 43. t. Skarb Koronny.

Podskarbi przy urzędzie swym nie ma mieć Dygnitarztwa. A. 1565. f. 84. Tit. O spólności Wrzędow Koronnych.

Hetmanem byź nie może oraz y Podskarbiem; czego Pieczętarze przestrzegać mają, *sub pœnis Legum*. A Posłowie Ziemscy upominać się powinni przy wakancyach, aby takowe Przywileje *nullitatis* zostawały. w *Exorbitancyach na Seymie Elekcyi Kro-la IM. Michała*. A. 1669. Tit. *De incompatibilibus*.

Herburt. f. Podskarbi ma byź sprawcą y dozorcą Menice. A. 1601. f. 742. Tit. O Monecie.

496. t. The- O tymże. A. 1607. f. 839. Tit. O fałszywey monecie.

saurarius. Znowu o tymże. A. 1611. f. 12. Tit. O monecie fałszywey.

Podskarbi popierać powinien Statutu o kowaniu fałszywey monety. A. 1607. f. 839. Tit. O fałszywey monecie.

Dochody z Dobr Krolewskich wszystkie, nie do czyich inszych rąk, ieno do Wrzędu Skarbowego, na którym Podskarbi Wielki Koronny w Koronie, a Litewski w Litwie, władzą ma, oddawane byź mają. A ieźliby kto inaczej, a nie za kwitem Podskarbiego oddawał; znowu ie oddać powinien, *cum pœna centum marcarum, Iudicio 5 parti per medium dividenda, ad instantiam Podskarbiego, inter causas conservatas*, na którymkolwiek Trybunale, *sub pœna bannitionis persolvenda*. A. 1607. f. 841. Tit. O Wrzędzie Podskarbiow.

Ciż Podskarbiowie kwity główne mają dawać, y choćby u Dworu niebył, *ad absentem* powinno po nie posyłać, *sub nullitate* kwitu otrzymanego inaczej. *Ibid.*

Odbieranie Starostw y Dzierzaw wszelakich po zmarłej ręce, albo z inšzey iakiey miary, do dyspozycyi Kro-la przypadłych; nowym Donataryuszom oddawanie; Inwentarzew zapisywanie; Prowentow lustrowanie; Arendy, Kontrakty, y inšze sprawy Skarbowi należące, nie przez inšze urzędy y osoby, ieno przez Podskarbiego Koronnego y W. X. Lit. y te osoby, których oni do tego będą używali, mają byź sprawowane. *Ibid.*

Wszelakie listy, ku przeszkodzie ich Wrzędowi wydane, *nullitatis* byź mają. *Ibidem.*

Ciż, gdyby których listow pod imieniem Krolewskim, albo Wrząd ich, do poparcia spraw Skarbowych potrzebowali, za podpisem ich, albo ktorego z Pisarzow Skarbowych przysięgłych, bez trudności z Kancelaryi wydawane byź mają. *Ibid.*

Podskarbiowie u Sądow Alesorskich, dla lepszego spraw Skarbowych wyrozumienia, mają śiadać, albo w niebytności ich Pisarze Skarbowi przysięgli. *Ibid.* f. 842. Tit. O Proceście Skarbowym, na końcu.

Herburt. f. Podskarbi Nadworny, w niebytności Koronnego, według Statutu, *fungi debet officio suo*. *Ibid.* f. 841. Tit. O Wrzędzie Podskarbiow.

496. t. The- Podskarbi za Skarbowe sprawy odpowiadać powinien. *Ibid.*

Podskarbiowie workowego na liczbie kłaść nie mają, gdyż to tylko żołnierze, *ex munificentia sua*, zwykli postępować. A. 1616. f. 6. Tit. Obiãnienie salariorum.

Salarium od Kwarty Koronney, nad tysiąc złotych, luboby sówite Kwarty Rzeczposp. kiedy uchwaliła, usurpować nie mają. *Ib.*

Pisarze swe Skarbowe z swych prywatnych, a nie Rzeczposp. prowentow opatrować powinni. *Ib.*

Podskarbi Litewski Cudzoziemcom, którzyby Dobra, albo opatrzenia iakie, *contra ius* trzymali, *sub pœna mille marcarum*, w Trybunale *luenda*, folgować nie ma. A. 1607. f. 831. Tit. O Cudzoziemcach.

Podskarbiemu Ziemskiemu Litewskiemu *vacare ab officio*, dla choroby iego, pozwolono na czas. A. 1616. f. 49. Tit. *Excepcya choroby. vide Tit. Odiazd.*

Podskarbiem, tak Koronnym iako y Litewskim, iako y Skarbnym Litewskim, od Rzeczposp. Kwity. *vide Tit. Qwity.*

Podskarbiach narodowi Ruskiemu na Ukrainie mieć pozwolono, *cum dignitate Senatoria. w Komisyi Hadyackiey*. A. 1659. f. 52. §. *Privatis* wszystkim.

Podskarbi Koronny koszt ma dawać na wydrukowanie Konstytucy Seymowych. *vide Tit. Konstytucye.*

Podskarbiemu Koronnemu, a nie komu inšzemu, wedle Przywileiu Koronnego, *admi-*

nistratio Ekonomii & *proventuum bonorum Regalium*, po zmarłych Starostach, albo Tenutaryuszach należeć ma. W Konfederacyi generalney Warszaw. A. 1587. f. 413. §. *Administratio* Ekonomii.

Podskarbi Koronny y ci, którzy do tego należą, powinni Przywileie Koronne oglądać, Koronę zapieczętować, przed elekcyą Krola. *Ib. f. 414. §. P. Podskarbi.*

Podskarbiemu Koronnemu, *in casum periculi tempore Interregni*, żeby na potrzeby Rzeczyposp. stawało pieniędzy, pozwolono arendować Ekonomie, ktore do rąk iego przyidą, także myta, albo cła. *Ib. f. 417. §. A gdzieby.*

Temuż warowano, iż to wszystko, cokolwiek *tempore Interregni* wyda, za wiadomością Rad Koronnych, na potrzeby Koronne, Krol przyzły y Rzeczposp. przyimie w liczbie. *Ib. f. 412. §. Prowenty.*

Podskarbi W. X. Lit. względem Depaktacyi y krzywd handlującym udziałanych, oraz kwitowego niesłusznego, przeciwko opisaniu Konstytucyi Lubelskiej A. 1703. za każdego Pisarza, na Komorach odpowiadać *tenebitur, in quovis foro; summario Processu*; jeżeliby sam w Sądach Skarbowych dostateczney *Iniuriatis* nie uczynił satysfakcyi. KL. A. 1717 f. 6. Tit. *Auctio Subsidiorum.*

Podskarbiego W. Kor. *apprehensio* Skarbu, *iurisdicchio*, *Administratio*, *secundum veteres Leges, asscuratur.* A. 1717. f. 63. Tit. Skarb Koronny.

PODSTAROSCI.

Podstarościowie Sądowi w Zamkach swoich, podczas Pospolitego ruszenia, rezydować mają, pospołu z Woyskiami. Gwoli czemu mieszkanie w Zamkach, tak Podstarości, iako y Woyski mieć powinien. A. 1621. f. 9. §. *A iż na tym należy.* *Herburt. f. 59. t. Capitanei & Vicecapitanei.*
Tenże Podstarości, albo Sędzia, pod tenże czas zawsze ma być *paratus*, każdemu wszelakie krzywdy y wiolescye, ktoby się w tey mierze do niego uciekał y uskarżał, *etiam ex citatione in vim termini tacti*, sądzić y uznawać. (*vide Tit. Pospoliteruszenie*) *Ibidem.*

Podstarościowie osiedli być mają. A. 1550. f. 7. §. *Iż każdy Vrząd.*

P O D Y M N E.

vid. Tit. Podatki.

P O G Ł O W N E.

vid. Tit. eodem.

P O G O R Z E L C Y.

vid. ibid.

P O I E D Y N E K.

NA pojedynku żaden Szlachcic Szlachcica nie powinien wyzywać, ani wyzywany stawiać się, *sub pœna sexaginta marcarum, & sessione turris* przez pół roka. *Oco forum* w Ziemstwie. Krol iednak pojedynku pozwolić może. An. 1588. fol. 462. Tit. *De duellis.*

P O M I A R Y.

vid. Tit. Granice.

P O M O C N I C Y.

vid. Tit. Complices.

P O P I S Y.

vid. Tit. Okazowanie.

Pofzty dla prędkich wiadomości, za zniesieniem podwod z Miast podwodom podległych, Krolowi postanowić tak w Koronie, iako y W. X. Lit. pozwolono. A. 1620. fol. 17. Tit. Pofzty.

Postanowiono ie takim sposobem: aby Miasta podwodom podległe, miasto podwod, czwore pieniądze podwodne, do rąk Pofzt Magistra Warszawskiego, za listem Krolewskim (ktory sobie chować y do Akt bliższych *per oblatam* podać mogą) oddawały, *sub pœna duplicis pensionis*, w Sądzie Krolewskim Zadwornym *repetenda*. Okrom tylko tych podwod, ktore dla Posłow Tureckich, Tatarskich, Moskiewskich, zwyczaj iest dawać, z tą kondycją: że Miasta, ktore podwody dla pomienionych Posłow w ktorym roku wydadzą, iuż mają być wolne *ab hac quadrupla pensione*; atestacją iednak od Posłow przejeżdżających Miasta brać będą, y temu Pofztarzowi ukazać. A kiedy te kwadruple podwodnych pieniędzy oddadzą Miasta, Krol porządna Pofztę, po wszystkim Krolestwie, trzymać rozkaże. A ktoby gwałtownie ważył się podwody brać, luboby iakie Listy podwodne z Kancelaryi ukazał; takiego każdego do bliższego Grodu pozwać wolno, *pro refusione damnorum*, & *pœna centum marcarum peremptorie*, *sine appellatione*, *sub pœna perpetue bannitionis exsolvenda*. A. 1647. f. 9. Tit. Ordynacya Pofzty.

Reasumowano tę Konstytucją, *cum hac declaratione*: aby Pofzt Magister Miasta y Miasteczka o kwadruple tę podwodną, za przeszłe lata, sposobem podatkov Rzeczyposp. dochodzenia, na delatach podawał. Ktore Sąd Asesorcki Krolewski sądzić, a Starostowie exekwować powinni, *sine quavis dilatione*, podług Konstytucy A. 1629. & 1654. *salvis* iednak *abiuratis desertatorum* & *conflagratorum*, ktore Miastom y Miasteczkom na przeszłym Seymie pozwolone są; *tum salvis* & *decretis* & *Privilegiis* Miast y Miasteczek, także *salvo calculo in Thesauo Regni*, ktory pomieniony Pofzt Magister corocznie oddawać będzie powinien. A. 1659. f. 16. Tit. Ordynacya Pofzty.

Znowu *reassumuntur superiora*, osobliwie A. 1659. & 1647. Konstytucye; wszystkie wolności y exempty od placenia tego podatku, ktorekolwiek wyszły, iako Prawu pospolitemu przeciwne kasując. Miasto iednak Łomżę nie ma ta Konstytucya *afficere*, ktore od retent podwodnych wolne *declaratur*. A. 1677. fol. 20. Tit. Reassumptio.

W W. X. Lit. także ordynowano Pofztę, y na nią, nim porządnieysza obmyślona będzie prowizya, pieniądze z Prowentow Rzeczyposp. z Skarbu W. X. Lit. do rąk Pofzt Magistra Wileńskiego dać rozkazano. A. 1649. f. 47. Tit. Ordynacya Pofzty W. X. Lit.

Potym, aby na nią P. Podskarbi W. X. Lit. prowent pewny temuż ukazał Pofztarzowi, tak żeby bez żadney retardacyi w porządku trzymana być mogła, postanowiono. A. 1650. f. 22. Tit. O Pofzcie W. X. Lit.

Potym inaczey: Iż Miasta y Miasteczka W. X. Lit. *in vim* podwodnych pieniędzy, *annuatim* dwanaście tysięcy złt. Polskich, według podziału wyrażonego w Uniwersale z Kancelaryi W. X. Lit. wydanym, do rąk Pofzt Magistra W. X. Lit. *sub pœna triplicis pensionis* oddawać powinny. Przy tym Przywilej Krolewski temuż Pofzt Magistrowi na Pofzt magistrostwo *in toto* aprobowano. A. 1673. f. 17. Tit. Ordynacya Pofzty W. X. Lit.

Temuż Pofzt Magistrowi rachunek z Skarbem uczynić kazano z pieniędzy podwodnych, Pofzcie W. X. Lit. *per legem* Seymu przeszłego aplikowanych &c. w *Konfederac. gieneral. Warszawskiey*. A. 1674. f. 33. §. Na teyże.

Reasumowano Konstytucją A. 1673. y postanowiono: aby Miasta W. X. Lit. ordynowane, według podziału, pieniądze *annuatim* Pofzt Magistrowi W. X. Lit. wydawały, *forum*, *casu contraventionis*, w Trybunale Skarbowym W. X. Lit. naznaczając. A porządek tey Pofzty, *cure* & *animadversioni* P. Podskarbiego W. X. Lit. zlecono. A. 1677. f. 21. Tit. Pofzta W. X. Lit.

Znowu reasumowano *superiora*, y aby ad *normam* tych Konstytucy zachowany był porządek Poszty, postanowiono. A Poszt Magister rachować się ma z tego wszystkiego przed P. Podskarbiem W. X. Lit. A. 1678. fol. 11. Tit. *Reassumptio* dawnych Konstytucy.

Poszta *expedycya in negotiis* Artyleryi Koronney, iako publiczną, przyjmować y odsyłać powinna. A. 1677. f. 20. Tit. *Reassumptio*.

Posztę *Przemyską* przez Obywatela tej Ziemi, z Przemysła do Warszawy, Lublina, Lwowa y Krakowa postanowioną, *non derogando* publicznym podatkom *& iuribus Reipubl.* aprobowano, y *securitatem* oney warowano, tudzież *contra violatores* oney *pœnas duplicis vadii Capitanealis, vel maioris, iuxta qualitatem excessus*, a forum lubo w Trybunale *inter causas fisci*, lubo *in proximo Castrensi Officio, sine appellatione, ad instantiam cuiusvis*, naznaczono. An. 1667. fol. 33. Tit. *Aprabacya Poszty*.

Cum securitate eadem Poszty *Przemyskiej*, wolno y innym Woiewodztwom y Ziemiom, uchwalić także sobie na różne strony Poszty. *Ibidem*.

Poszt Atendeni *deferre* Skarbowi Kor. albo Oficyalistom celnym powinni, ieżliby się co pokazało, że Kupecy towary przez posztę prowadzą *sub rigore pœnæ peculatus*. A. 1685. f. 19. Tit. *Deklaracya o cłach Koronnych*.

Poszty W. X. Lit. *regulamen & ordinem* Vr. Skarbnemu W. X. Lit. uczynić zlecono, aby z Wilna do Warszawy od niedzieli do niedzieli stawała, *& similiter* nazad do Wilna wracała się w iednym tygodniu. W czym Trybunał Skarbowy, przy Kalkulacyi Podwodnego, *seriam* uczyni *animadversionem* K. Lit. A. 1717. f. 16. Tit. *Regulamen Poszty W. X. Lit.*

Poszty *Nowogrodzkiej cursum*, tak do Wilna, iako y do Grodna y do Mińska, *& vicissim* uregulować pozwolono, sumptem Woiewodztwa, Brzeskiego, Witepskiego y Xięstwa Zmudzkiego; ktory porządek, tym Woiewodztwom na Seymiku obmysłony, aprobowano. K. Lit. A. 1726. f. 100. Tit. *Cursus Poszty Nowogrodzkiej*.

P O S Ł O W I E.

Posłowie nie ma Krol do cudzych kraioy wysyłać, ani cudzych odprawować, bez Rady Koronney. *vid. Tit. Krol.*

Pod odiazd Krola IM. Zygmunta Trzeciego, iako Turecki Czauz, albo Moskiewski, albo Tatarski Geniec, gdzie, od kogo, miał być przyięty, traktowany, odprawiony? *vide latè Constitutionem Anni 1593. f. 636. Tit. O Posłach Cudzoziemskich.*

Do odprawy Poselstwa Zaporowskich Kozakow, ktorego w samę już Konkluzyę Seymu słuchać nie można było, Deputaty z Koła Poselskiego naznaczono. Tak aby przy Krolu y przy wszystkim Senacie, *prestito* wprzod *iuramento*, onych odprawili, *nomine totius Reipubl. ex mutuo consensu & consilio*, z iak naylepszą Rzeczyp. wygodą. A. 1652. f. 15. Tit. *Deputaci*.

Do umowienia y wyprawienia pewney Legacyi Deputaci także naznaczeni z Koła Poselskiego, po sześci, z Prowincyi trzech. A. 1653. fol. 8. Tit. *Deputaci*.

Na Posły Moskiewskie, Tureckie, Tatarskie, Kozackie, iako Skarb Koronny podczas Seymu Warszawskiego, tak na przyjeżdżających na Sejm Grodziński Skarb W. X. Lit. *suppeditare* powinien. A. 1673. f. 18. Tit. *Seym trzeci w W. X. Lit.*

Na przystawstwa Posłom y Posłanikom Moskiewskim, Perlskim y innym, powinien P. Podkarbi W. X. Lit. obywatelow w W. X. Lit. dobrze ośiadłych naznaczać, y z nich *iniuriatis* skuteczną *administrate iustitiam*. A. 1677. fol. 23. Tit. *O Przystawach*.

Poselstw żadnych od posłronnych Hetman Woysk Ruskich Zaporowskich przyjmować nie ma, ale ie, ieżliby się iakie trafiły, do Krola odsyłać powinien. w Komisyi *Hadyackiej*. A. 1659. fol. 52. §. *Legacyi żadnych*.

Posłom do posłronnych Panow, raz Konstytucya służy, co y Posłom Ziemskim na Sejm. *Vide infra*. A. 1659. & A. 1667.

Ciż funkcyi swoiey atestacyą pokazywać w Trybunale powinni. An. 1667. *vide Tit. Senator*.

Posłom *in* A. 1677. do Moskwy, y Porty Otomańskiej wyprawionym, *exempt* dany. *vide Tit. Exempt*.

Posłowie à *Principibus externis* na elekcyą przyjeżdżający, do Warszawy zbliżać się *in personis* nie mają, ale opowiedzieć się I. M. X. Primałowi powinni, który według zdania swego, każdemu z nich subsystencyą naznaczy, y Przystawow stan szlacheckiego przyda, aby praktyk żadnych nie czynili. Tenże I. M. X. Primas Posłow z każdego przed elekcyą przyślanych, *cum assistentibus Consiliariis suis*, iako nayprzedej expedyować powinien. Ciż doyrzeć mają, żeby *Delegati Secretarii*, y żaden z cudzoziemskich Rezydentow w Warszawie nie mieszkał, y aby w Państwie całym praktyk nie czynili. A ieżliby się ktokolwiek z Posłow cudzoziemskich ważył, przez pisma iakie albo podpisy mieszczą się *ad negotia Interregni*; taki ma bydź *pro hoste Patrie* poczytany. W *Konfederacyach gieneralnych Warszawskich*, sub *Interregnis*. A. 1668. § 1674.

Potym, stępując się do tychże *Konfederacy* gieneralnych, *in perpetuum* tak postanowiono: iż cudzoziemscy Posłowie, Ablegaci, § *quocunque nomine* nazwani, nie tylko u Dworu Krolewskiego, ale y w Państwach tych rezydować nie mają. A ieżliby tak podczas Seymu, iako y między Seymem a Seymem, Legacya iaka od ktoregokolwiek z postronnych Panow przyszła; tedy przyjeżdżający, przed audyencyą trzy niedziele czasu w Państwach tych mieć będzie, a potym każdy z Posłow, *in spatio* sześciu niedziel naywięcey, expedyowany bydź ma, y więcey mu nad ten czas rezydować nie ma bydź pozwolono. A po odebraney expedycyi, *finibus Regni excedere* powinni, *in spatio* trzech niedziel. W czym ieżliby Prawu ciż Posłowie uczynić dosyć nie chcieli; *secundum rigorem* pomienionych *Konfederacy* ma bydź niemi postąpiono, y iuż więcey *securitate* charakteru swego *non gaudebunt*. Czego PP. Marszałkowie obojga Narodow przestrzegać powinni, y przyjeżdżającym tu Posłom to Prawo opowiedzieć. A Posłowie Ziemscy *executionem* Prawa tego przy wakanfach upominać się, będą powinni. A. 1683. fol. 6. Tit. O Posłach cudzoziemskich.

Legacyą y wyprawienie Wielkiego Posła do OYCA SWIĘTEGO y S. Stolicy Apostolskiej pozwolono. Drugie także Poselstwa expedyować, *pro ratione* § *exigentia* interesow publicznych, przyobiecano, którym z wszelką ostrożnością Kancelarye Koron. y W. X. Lit. Instrukcyę formować będą. A. 1710. Poparcie *Konfederacyi Sandom.* f. 68. Tit. O Legacyach.

Poselstwo do Cara IMci Moskiewskiego, o ewakuacyą Woysk auxyliarnych, y oddanie fortec, y inne ablegacye, gdzie *necessitas exigeret*, naznaczono, na ktore powinni bydź *terrigenae possessionati* Korony Polskiej y W. X. Lit. A. 1712. f. 5. Tit. Legacye do Dworow postronnych.

Sprawy Polskie przez Poselstwa y Ministrów Saskich aby nie były traktowane, y wzajem Saskie przez Polakow. A. 1717. f. 11. Tit. W Traktacie Warszawskim.

§.

Posłowie Ziemscy na Seymie do Sądu *Criminis lesa Maiestatis* mają bydź deputowani. *Vide Tit. Crimina.*

Z każdego Seymu przyechawszy, dawać mają *rationem* spraw Seymowych na Elekcyi Deputackiej. A. 1589. fol. 518. Tit. Dawanie sprawy.

Alternatę Deputacką *Halickiej y Chelmskiej* Ziemie dla tego zniesiono, aby Posłowie sprawę o Seymie, po zwroceniu się z niego, swoim dawali. A. 1611. fol. 25. Tit. Alternata Ziem.

Miedzy Posłami miejsca mieć na Seymie nie może, y od Poselstwa odstrychniony bydź ma, kto ma sprawę swoją sądową na Seymie, nie blisko przed Seymem intetowaną. A. 1601. f. 756. Tit. O obieraniu Posłow.

Ani ten, który jest Deputatem Trybunalskim. A. 1616. f. 3. Tit. O Deputatach Trybunalskich Koronnych.

Declaratur: że żaden, Deputatem będąc (luboby *actu* w Trybunale nie zasiadał) Posłem, aż po expiracyi funkcyi swojej Deputackiej; iako też y Posel Deputatem, aż po Seymiku *Relationis*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. obierany bydź nie ma. A ktobykolwiek przeciwko temu Prawu obrać się pozwolił; takowy w Izbie Poselskiej y Trybunalskiej zasiadać nie ma; ale *ad primam obiectionem*, byle mu tego *legitimè* dowiedziono, *ex utraque statione* rugowany bydź powinien. Toż się rozumieć powinno o Posle Ziemskim ktoregokolwiek Narodu, funkcyą Poselstwa od

Herburt. f.
304. i. Nun-
tij.

od Woysk na sobie mającym. Czemu żadna Deputata albo Posła, przeciwko takowemu wyraźnemu Prawu obranego, *præiudicare* nie ma protestacya, y luboby iakowa zayść miała, *pro irrita declaratur lege præsentis*. A. 1678. f. 9. Tit. O Deputatach Trybunałskich.

Declaratur znówu: iż kogokolwiek *in functione Tribunalitia*, tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewsk. pierwsza intymacya przez Vniwersały Krolewskie, na Seymiki przedseymowe wydane, zażalenie, luboby powtórna expedycya, za rozerwaniem pierwszego Seymiku, na drugi Seymik była wydana, Posłem bydź nie może, y gdyby był obrany, *activitate* w Izbie Poselskiej *carere* ma. *Vice versa* żaden funkcyą Poselską mający, Deputatem obrany bydź nie może, aż po Seymiku *Relationis*. A. 1683. fol. 5. Tit. Deklaracya Konstytucyi o Deputatach Trybunałskich.

Ani Poborca Posłem bydź nie może, który nie ma kwitu dostatecznego od Skarbu. A. 1631. f. 34. Tit. O Poborcach.

Posłom na Seymie według dawnego zwyczaju, prawem opisanego, a Szlachcie na Seymikach Powiatowych *ordinariè* przez Krola złożonych, całosci praw domawiać się wolno. A. 1609. f. 888. Tit. Deklaracya Artykułu.

Orachunek kwarty na Podskarbiego instygować mają. An. 1562. fol. 22. Tit. O uiszczeniu.

Y u Krola wolno się im zawzdy upominać, gdyby o retenta Kwarty postępkowi zaniechał przeciw Dzierzawcom. A. 1567. fol. 129. §. Gdzieby też kto.

Y na Kancelerza y Podkancelerzego instygować o wydanie Przywileju *super Bona Mensæ Regiæ*, przeciwko Statutowi Alexandrowemu. An. 1562. fol. 21. §. Status Krola.

Y Dygnitarzow o negligencyą deferować. A. 1565. fol. 84. §. Opatrując to jednak.

Także Instygatora, ieżliby nie czynił o Annaty. A. 1607. fol. 384. Tit. O Annatach.

Rozdanie wakansow popierać mają. *vid. Tit. Wakancye*.

Posłom Ziemskim *Wołyńskim y Bracławskim*, między Koronnemi miejsce naznaczono. A. 1569. f. 160. §. A tak za takowym.

A *salarium* takie, iakie mają Posłowie Woiewodztwa Ruskiego. *Ib. §. A obranym posłanym*.

Podlaskim także miejsce między Koronnemi naznaczono. *Ibid. fol. 152. §. A Konstyliarze*.

Ciż Podlascy *pluralitate suffragiorum* obierani bydź mają, a ta *pluralitas* tak się rozumieć ma, aby głos tylko Szlachcica, osiadłego w tym Woiewodztwie, ważny zostawał. A. 1631. f. 34. Tit. Sposób obierania.

Także Sieradzcy y Wieluńscy; a mają bydź obierani *merè possessionati* tej Ziemi. A. 1611. f. 11. Tit. Sposób obierania.

Także Krakowscy y Chełmscy. *Ibidem*.

Także Kiiowscy y Mielniccy. A. 1613. f. 13. Tit. Obieranie.

Także y Płoccy. *Ib. f. 22. Tit. Obieranie Deputatow*.

Także Pruscy. Woiewodztwo Chełmińskie tylko tej Konstytucyi nie przyimuie. A. 1613. fol. 24. Tit. O obieraniu.

Łomżeńscy alternatą z Powiatow, iako po sobie idą, mają bydź na Sejm posyłani; *secus* obrany nie ma miejsca z drugimi. A. 1613. f. 19. Tit. Elekcyja.

Z Xieństw, Oświęcimskiego y Zatorskiego, ieden Posel w Oświęcimiu albo w Zatorze powinien bydź obrany, y na Seymik Powiatowy Proszowski posłany, który z Posłami Krakowskiemi, na Seymiku Proszowskim obranemi, pospołu iachać ma na Seymik gieneralny, do Nowego Miasta Korczyna, a zamtąd na Sejm walny, zwyczajem innych Posłow Ziem Małej Polski. Ktoremu Posłowi powinien Skarb, *respektu* dalekości, *providere*. A. 1563. f. 65. §. A co się dotyczy.

Ieżli na Seymiku Proszowskim nie będzie; miejsca na Seymie z Posłami Woiewodztwa Krakowskiego mieć nie ma. A. 1516. f. 20. Tit. O Posle.

Dla tego z Kancelaryi Koronney Seymik w Zatorze, trzema dniami wprzód przed Proszowski, obwieszczony y składany bydź ma. *Ib.*

Posłowie dway z Woiewodztwa Czerniechowskiego, w Czerniechowie mają bydź obierani. A. 1633. f. 33. Tit. Ordynacya Czerniechowska.

Herburt. f.
305. t. Pana
a Sigismun-
do Rege fla-
tuta.

- Declaratur*: iż z Czerniechowa dway, a drudzy dway z Nowogrodka bywać, y mieysce na Seymie po Parnawskich mieć mają. A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.
- Posłowie Ziemie Halickiey, z artykułami na Seymiku swym zpisaniemi, powinni dla spólnego znieśienia się y złączenia spraw Woiewodztwa Ruskiego, stawić się na Seymiku Wiśnińskim; dla czego Seymik Halicki zawsze tygodniem przed Seymikiem Wiśnińskim uprzedzać ma. Ib. f. 36. Tit. O Seymiku Wiśnińskim.
- Posła na każdy Seym, między trzema, iednego Obywatela Ziemie Łukowskiey, któryby *realem* mając *possessionem*, w tej Ziemie mieszkał, na Seymiku Lubelskim, Obywatela tegoż Woiewodztwa obierać powinni. Inszych zaś Posłów dwu z Obywatelow Powiatu Lubelskiego y Wrzędowskiego, *pro beneplacito Nobilitati* Woiewodztwa tegoż obierać wolno. A. 1654. f. 15. Tit. Sposób obierania Posłów.
- De securitate* Posłów Ziemskich na Seym, Statut A. 1510. Krola Zygmunta Pierwszego *in toto* reasumując, postanowiono: aby Posłowie y Czeladź ich, podczas Seymu, *ex reatu*, przed Marzalkiem tylko y Kołem Poselskim odpowiadali, a do inszych żadnych Sądów *ex quacunque causa* pociągani nie byli, ani *termino tacto*, ani *citatione literali*, gdyby odiechał, ale tylko *presens* do Koła Poselskiego. A gdyby odiechał, *ad forum competens terrestre*. A. 1649. f. 6. Tit. O Sądach Posłów Ziemskich.
- A o ubezpieczeniu ich, *ratione* spraw w którymkolwiek Sądzie onym intentowanych. *vid. Tit. Senator.*
- Posłów Ziemskich obojga Narodow, ani Deputatów do Konstytucy naznaczonych, ani Marzalka Poselskiego, z okazyi Konstytucyi żaden *in perpetuum in ius vocare* do Trybunału nie powinien, *sub penis evocationis*; a ieżliby ktore zażły *ex praterito* kondemnaty; *pro nullis & eliminatis declarantur*. A. 1683. f. 12. Tit. Securitas.
- Posłowie *Instantcy* na Seym, według Prawa Konfederacyi A. 1674. na Seymiku w Dynemborku *ex presentibus* obierani bydź mają. A. 1677. f. 32. Tit. Ordynacya. *vid. Tit. Instanty.*
- Posłów obieranie w Woiewodztwach, Mazowieckim y Podlaskim *Vide Tit. Deputati.*
- Poselska Izba przy prawach y zwyczajach dawnych zostawiona. A. 1673. *vide Tit. Seym.*
- Poselskie pieniądze w Powieściach W. X. Lit. na Seymikach pozwolone y uchwalone, każdy wydawać powinien na czas naznaczony, pod winą dziesięści kop groszy Litewskich. O co *forum* Grod. PP. Senatorowie tylko, ktorzy na Seym poiadą, z Dobrami swemi, także y dobra Stolu Krolewskiego, od tego wolne. A. 1598. f. 698. Tit. O Poselskie pieniądze.
- Przy czynieniu relacyi z Seymu, mają z tych pieniędzy Poborcy liczbę czynić; a ktorzyby nie czynili liczby, y pieniędzy zpełna nie oddali; powinien Poborcę Posel, bądź obadwa, którym pieniądze winien był, dać pozwać o to do Grodu, albo do Trybunału. Gdzie bez żadnych excepcy stawić się, y liczbę uczynić, y pieniądze zatrzymane sowito, a winę według pomienioney Konstytucyi An. 1598. zapłacić powinien, y exekucya na dobrach iego czyniona bydź ma. A. 1601. f. 762. Tit. O Poborcach.
- Item, ktoby tych pieniędzy wydać nie chciał na czas naznaczony, do Sądu Grodzkiego pozwanym będąc, wydać powinien z winą dwudziestu kop Litewskich, bez żadney apelacyi. *Cui oneri*, Wrzędnicy Dworscy z dobrami swemi, iako y PP. Senatorowie, y dobra stołu Krolewskiego *subiacere* nie mają. A. 1611. f. 40. Tit. O Poselskich pieniądzach.
- Podwyższono *penam* o to *in duplo* na *Contumaces*, w Powieście samym Mozerskim; gdzie żadne majątności nie mają bydź excypowane. An. 1647. f. 25. Tit. Poselskie pieniądze.
- Reassumuntur superiora cum penis*, y *Lauda* o tym W. X. Lit. *approbantur*. A. 1673. f. 16. Tit. *Approbatio Laudorum.*
- Znowu o tych pieniądzach, w Konfederacyi. A. 1674. *vide Tit. Lauda.*
- Laudum* Woiewodztwa Bracławskiego, w którym na każdy sześć niedzielny Seym połowica poboru iednego łanowego, Posłom tamecznym na ztrawę uchwalone iest, na czasy wieczne aprobowano, deklarując: że to nie publicznym uchwałom na potrzeby Rzeczyposp. szkodzić nie ma. A ten podatekwe dwie niedzieli po zakończeniu Seymiku, do Sądu Ziemskiego, albo ich Komornika, byle był Szlachcic dobrze ośiadły, ktorego Sąd Ziemski do tego naznaczy, wydawan bydź ma, pod winami.
- Oco

O co tenże Sąd, albo Komornik, pozywać ma do Grodu albo Ziemstwa, *sine intermissione*. Sąd zaś takową sprawę, *sine quavis appellatione & dilatione*, sędzić ma, *cum adiudicatione pœne, Parti & Iudicio per medium*. Ktore pieniądze *per partes* Sąd, albo Komornik, równo Posłom rozdawać ma, bez żadney zwłoki, *sub iisdem pœnis, ad instantiam Nuntiorum, vel unius*. An. 1633. fol. 50. Tit. Laudum.

Posel każdy tegoż Woiewodztwa, pomienione wzięwszy pieniądze, stawić się na Seymie, *sine quavis exceptione, exceptâ solâ verâ infirmitate*, powinien, *sub pœnis ut supra, & duplicis pensionis summe, à Iudicio Terreſtri, vel etus Camerario per se receptæ*. O co forum Grodzki albo Ziemski Sąd, *absque omnibus dilationibus & appellationibus*. Ib.

Posłom Powiatu Rzeczyckiego na Sejm, aukcyą prowentu, *per Laudum* uchwaloną aprobowano, y dochodzenie *in foro Tribunalitio, sine ulla dilatione*, postanowiono. A. 1647. f. 24. Tit. Dom Sądowy.

Poselskie pieniądze Obywatele Ziemie Inflantſkiej, iaki na Seymiku w Dynemborku, przy obieraniu Posłow, postanowią, taki wydać mają, *sub pœnis*, w Konstytucyach o pieniądzech Poselskich W. X. Lit. *descriptis*. O co forum *competens* z Retentorami. Ib. f. 26. Tit. Pieniądze.

Sprawę o zaboy Posła Woiewodztw Wielkopolskich, Vr. Franciszka Smoguleckiego, *ex speciali registro, præmissa ad citatione & inquisitione, sine remissione* na Sejm, *salvis omnibus defensis & beneficiis iuris utriusque partis*, sędzić Trybunałowi kazano. A. 1667. f. 6. Tit. Deklaracya.

Posłow Ziemskich na Aktach Konwokacyalnych *sub Interregnis*, że więcej *ultra solitum* napotym bywać nie ma, ale tak iako na Seymy zwyczajnie, na Seymikach obierani bydź mają, bo inaczej mieysca mieć nie będą, deklarowano. w Konfederac. general. Warszaw. A. 1674. f. 29. §. Vpraszając napotym.

A Inflanty, wedle dawnego prawa *Ordinationis* onych y zwyczajow, obierać ich powinny. *vid. Tit. Seymiki*.

Posel Deputatem, a Deputat Posłem bydź nie może, od obrania do Relacyynego Seymiku, a Deputat do drugiego Seymiku Deputackiego, chociażby nie byli *actu in functionibus*, mają *carere activitate*, y za pierwszą obiekcją, tak z Trybunału, iako y z Izby Poselskiej mają bydź rugowani. Toż y o Posłach Woyskowych *declaratur*. K. Lit. A. 1685. f. 7. Tit. O Posłach y Deputatach.

Posel Seymowy, iezeliby się pokazał iaki *corruptus*, w Trybunale *ad instantiam cuiusvis* ma *respondere*. A. 1699. f. 49. Tit. De corrupto.

Posłow Ziemskich powinności naydźiesz pod różnemi tytułami.

Posła Ziemskiego na Sejm przeciwko prawu obranego, proteſtacya ma bydź *nullitatis*. *vide Tit. Deputaci*.

O Posłach woyskowych. *Vide Tit. Deputaci. Tit. Elekcyja. Tit. Senator. Tit. Sejm*.

POŚLUSZENSTWO KROLOWI

vid. Tit. Krol.

POSPOLITE RUSZENIE.

Pospolitego ruszenia, żeby Krol bez uchwały Seymowey nie zkładał, ani za granice *Herburt. f. 24. t. Bel-*prośbami, albo *solutione quinque marcarum super hastam*, Szlachty wyciągał, Stany 24. t. *Bel-*Koronne y W. X. Lit. w Konfederacyi general. Warszaw. po śmierci Krola Zygmunt-*lumi in Comitibus de-*ta Augusta, ostrzegaia sobie. A. 1573. f. 208. §. Naprzod.

O tymże: a iezli uchwalone będzie, Krol na mieyscu naznaczonym, daley dwuch nie-*cernitur.* dziel woyska trzymać nie ma. Ib. fol. 254. §. O wojnie.

A iezli za granice dobrowolnie iść pozwolą; na każdego iednego pieczego ma dać *Herburt. f. 30.* Krol *quinque marcas*. Ib.

O tymże, *iisdem verbis*. A. 1576. f. 275. §. O wojnie.

O tymże, *& de bello offensivo*, na Seymikach ma bydź proponowano. A. 1613. f. 1. Tit.

O podnoszeniu wojen.

Od

Od pospolitego ruszenia ci, którzy dla nauk do cudzych krajow wyiechali, *ob absentiam sui*, wolni bydź mają; iednak *personas idoneas* wyprowadzić, *ex facultatibus* powinni. A. 1563. f. 263. §. Tylko to warując.

Także Burgrabiowie Krakowscy, Podstarościowie Grodzcy, Woyscy. *quod vide sub eorum propriis titulis*.

Także Dwor Krolowy osob 30. Dwor X. Arcybiskupa osob 12. Dwor X. Biskupa Krakowskiego osob 6. Ci iednak wszyscy, na pomienionych Dworach *residentes*, pocztę tak *ex facultatibus*, iako y *ex personis* wyprowadzić mają, y rejestra onych do Akt Grodzkich, tam gdzie Seym na ten czas, zaraz po Seymie mają bydź podane. A. 1676. f. 12.

Także Vrzędnicy y słudzy Skarbowi, także chorzy, *sexagenarii*, wdowy &c. *vide infra*, w ordynacyi pospolitego ruszenia. A. 1621.

W W. X. Lit. zaś Vrzędnicy, przy boku Krolewskim zostający, także na legacyach y Komisjach, y usługach Rzeczyposp. będący; także Wygnancy, w posesyi żadney majątkości, dla zawoiowania, nie będący, iednak aby przy boku Krolewskim, wedle przemożenia swego, z ochoty swojej stawali, *excitantur spe respectus Regii*. An. 1661. f. 6.

Toż y w dawniejszych *patet* Konstytucyach.

Oprocz zwyż pomienionych, y inni różni *excipiuntur* od pospolitego ruszenia, *ex rationibus*, in *Constitutionibus* o pospolitem ruszeniu napisanych, *apud me infra indigitatis*.

Na pospolite ruszenie ktoby się nie stawiał, powinien będąc stawić się osobą swoją, za wyściem troyga wiści, do Krolewskiej Osoby na mieysce, gdzie wszystkim Woiewodztwom y Ziemiomznaczono; ten *pæna colli & confiscationis bonorum* ma bydź karany. Wyjąwszy tych, którzy z Osob swoich prawem są excepowani. A. 1620. f. 4. Tit. Pospolite ruszenie.

Pospolitego ruszenia poprawę y ordynacyą, wszystkie Woiewodztwa Koronne na Seymiki do Braći wzięły. Miasta iednak Duchowne y Swietckie powinnościom o pospolitem ruszeniu napisanym, *sub pænis Legum ibidem descriptis*, dosyć czynić mają. A Seymiki pomienione pospolitego ruszenia, gdyby go przed tym czasem potrzeba była, nie mają znosić. *Ibid.*

Pospolite ruszenie *in casum periculi* postanowiono, *cum facultate dividendi exercitus, sine derogatione nihilominus Statui nobilitari, & sine sequela*. A. 1557. fol. 12. §. Iż też.

Potym *sub Interregno*, na Ziedzie pod Andrzejowem, na poparcie Elekcyi Krola Stefana, takim sposobem: iż ta ustawa za dwoie wiści ma bydź rozumiana. A. 1576. f. 235. Tit. My Rady.

Potym, za tegoż Krola Stefana, *sine divisione exercitus*. A. eodem fol. 262. Tit. Pozwolenie wojny.

Potym, po śmierci tegoż Krola, *sub Interregno*, Woiewodztwa, Krakowskie, Sandomirskie, Lubelskie, *in casum periculi*, uchwały ie w Krakowie. A. 1586. f. 401. §. Tenże Kaptur.

Potym, pod Wiślicą, wedle recesu elekcyi Warszawskiej, na poparcie elekcyi Krola Zygmunta Trzeciego. A. 1587. f. 438. §. Pisaliśmy też.

Potym, za tegoż Krola Zygmunta, na odpor Maximilianowi, ieżliby go była potrzeba? A. 1588. f. 506. §. A widząc.

Potym, przeciwko Turkom, w Koronie y W. X. Lit. A. 1590. fol. 563. Tit. Deputaci.

Znowu przeciwko Turkom, w Koronie y W. X. Lit. A. 1591. f. 632. Tit. Czas oddawania poboru.

Potym, pod odiazd pierwszy Krola Zygmunta Trzeciego do Szwecyi. A. 1593. f. 638. Tit. O Pospolitem ruszeniu.

Reassumitur pod odiazd wtory, do powrotu tegoż Krola. A. 1598. f. 687. Tit. Reassumpcyja.

Potym, na znieśienie Konfederatow, ieżliby go potrzeba była? A. 1613. fol. 3. §. A przy tym.

Potym, dla niebezpieczeństwa od Pogan. A. 1616. f. 1.

Znowu dla tegoż niebezpieczeństwa, A. 1619. fol. 4. Tit. Okazowanie y ruszenie pospolite.

- Potym, przeciwko Cesarzowi Tureckiemu Osmanowi. A. 1621. f. 1. & sequ.
- A w W. X. Lit. przeciwko Xiążęciu Sudermańskiemu, y dla obrony granic Xięstwa Litewskiego. Ibid. f. 22.
- Potym, w Koronie y W. X. Lit. in casum Woyny Tureckiey. A. 1623. f. 2.
- Znowu in eundem casum. A. 1626. f. 1.
- Znowu, ieżliby go była potrzeba? A. 1627. f. 1.
- Znowu. A. 1628. Tit. Pospolite ruszenie.
- Znowu takimże sposobem. A. 1629. f. 11.
- Potym, sub Interregno, po śmierci Krola Zygmunta III. A. 1632.
- Znowu dla niebezpieczeństwa od Pogan. A. 1634. f. 2.
- Znowu. A. 1637. f. 2. & A. 1640. f. 14. §. A ieżli żeby.
- Potym, sub Interregno po śmierci Krola Władysława IV. An. 1648. fol. 15. §. A ieżliby.
- Potym, za Krola Iana Kaźmierz. A. 1649. f. 14.
- Potym, w Koronie y W. X. Lit. contra omnem casum ingruentis alicuius periculi. A. 1650. f. 3.
- Znowu w Koronie. A. 1654. f. 6. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 28.
- Znowu w Koronie. A. 1655. f. 5. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 19.
- Niektore iednak Woiewodztwa y Powiaty W. X. Lit. miasto pospolitego Ruszenia, pewne podatki na Żołnierza Powiatowego postąpiły y uchwały. Ibid. f. 5.
- Znowu w Koronie. A. 1658. f. 20. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 30.
- Znowu w Koronie. A. 1659. f. 10. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 5.
- Znowu w Koronie. A. 1661. f. 22. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 6.
- Znowu w Koronie. A. 1662. f. 17. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 10.
- Znowu w Koronie. A. 1667. f. 12.
- Znowu w Koronie. A. 1670. f. 14. Y w W. X. Lit. Ibid.
- Znowu w Koronie. A. 1673. fol. 5. Tit. Obrona Rzeczypospol. Y w W. X. Lit. Ibid. fol. 13.
- Znowu w Koronie. A. 1676. f. 12. Y w W. X. Lit. Ibid. f. 1.
- Znowu w Koronie. A. 1677. f. 7.
- Znowu w Koronie. A. 1683. f. 4. Y w W. X. Lit. Ibid.
- Pospolite ruszenie zawsze, sine divisione exercitus, stanowią. Pierwsze wiści za dwoie *Herburt. f. 45. t. Cum potens hostis ingruerit. & f. 25. t. Litera restium. & f. 39. t. Porro S.M. Regia.*
- (waruią iednak, że to iść nie ma in sequelam) z Kancelaryi wydaia, patet id w Konstytucjach o pospolitem ruszeniu.
- Pospolite ruszenie od Seymu do Seymu tylko trwać zwykło, a w ręku Krola zostawia ię, patet w tychże Konstytucjach.
- Sub Interregnis zaś, Pospolitem ruszeniem disponere zwykł Xdz. Arcybiskup Gnieźnieński Primas Regni y Deputaci do niego, z Konwokacyi gieneralney Warszawskiej, ktora tempore Interregni bywać zwykła, naznaczeni. Quod vid. w Konfederacyach gieneralnych.
- Woiewodztwu Podlaskiemu y Ziemie Łukowskiej, iż według dawnych praw y zwyczajow odprawować ma pospolite ruszenie, zawsze cavetur w Konstytucjach o pospolitem ruszeniu.
- Z dwudziestu włok konia Varskiego, a z dziesięć wlok Kozackiego, stawić powinni. w Konfederacyi gieneralney Warszawskiej, sub Interregno. A. 1648. f. 15. §. A ieżliby.
- Toż przy wyprawie, według praw y zwyczajow, z dziesięć wlok, sine diminutione, konnego żołnierza, dobrze munderowanego y armatnego, zostawać ma. A. 1676. f. 12.
- W Woiewodztwach tych, gdzie iest Szlachty rozrodzoney nie mało, ktorzy porządnie woyny służyć nie mogą; Kasztelani, Podkomorzowie y Starostowie Sądowi z Deputatami, na to od Szlachty obranemi, na Seymikach sposob naleść mają, ia koby Pospolite ruszenie przystoynie odprawować mogli. A. 1634. f. 2. Toż w późniejszych Konstytucjach reasumowano. *Duo aut tres, unum satis idoneum, & sufficienter ab omnibus rebus & armis instructum, expediant.*
- W Woiewodztwach, Mazowieckim y Płockim, sześć na iednego, dobrze zporządzonego konnego żołnierza, na popisie zkladać się mają, ex moderatione Kasztelanow, Podkomorznych, Starostow sądowych y Chorażych; ktorzy, sub fide & conscientia, szczerze y życzliwie tey usługi Rzeczyposp. sine ullo respectu privato, & depa- *Herburt. f. 36. t. Capitaneus cum Castellano.*
- stacjone doyrzeć powinni, żadnego nie uwalniając z tych, ktorzy konno służyć wojnę mogą. w Konfederacyi gieneral. Warszaw. A. 1674.

Declaratur: iż possessionati poddanych mający, in personis sławać powinni. A. 1676. fol. 12.

Woiewodztwa Pruskie zawsze Pospolite ruszenie biorą do Braći, & *conservantur* przy zwyczajowi wyprawy swoiey po Drwęcę. *patet id in Constitutionibus* o Pospolitem ruszeniu.

Ponieważ też Woiewodztwa Pospolitem ruszeniem granic swoich nie zwykły przechodzić, a inne Woiewodztwa pod Gołębiem y Lublinem, w roku 1673. wzięszy *in consilia Statūs*, one do Warszawy przeniosły były, & *urgente necessitate* w Sejm fześć niedzielny obrociły, y tenże Sejm, *non premissis Conventibus antecomitialibus* na nich, bez nich konkludowały, przez co *iuri* & *equalitati* onych *est derogatum*; tedy że im podobne nigdy dziać się nie będzie *præiudicium*, warowano. Czego Kancelarye przestrzegać mają, a onym y bez prawa na Seymach upomnieć się będzie wolno. w *Konfederacyi gieneral. Warszaw. A. 1674. fol. 3. §.* Więc że Woiewodztwa. Ze w Pospolitem ruszeniu pod Gołębiem, Vr. Stefan Czarniecki Pisarz Polny Koronny, nie do Komendy Woyska pospolitego ruszenia, ale tylko do samego rozdawania w Kole głosów *præcisè* należał, *patet* w Konstytucyi A. 1673. f. 16. t. *Securitas*. Ze *in casum periculi* postanowiają Pospolite ruszenie, *patet* w Konstytucyach o Pospolitem ruszeniu. Potym *cautum est*, że go Krol IM. tylko *in casu extremi* & *inevitabilis periculi* zażyć ma, y według dawnych praw wczesnie Rzeczposp. obwieścić wiciami. A. 1683. f. 4.

Herburt. f. 24.
t. Conventus.

Przed trzeciemi wiciami, Seymiki Woiewodztwom, a Woiewodztwu Mazowieckiemu w Warszawie Gieneral, zkładają; *patet id in Constitutionibus* o Pospolitem ruszeniu.

Wpisanemu raz w regiestr, iako wciągnienu tak y w obozie, zpod iedney do drugiej chorągwie, choćby w iednym Woiewodztwie y Ziemie, wyjeżdżać się nie godzi; y żaden *Dux* nie powinien przyjmować takich w regiestr swoy y pod chorągiew, *sub panis contra desertores Castrorum sancitis*. O co termin y *forum* w obozie gieneralnym. A. 1676. f. 12.

Na elekcyą Krola na miejsce, Konwokacyą gieneralną Warszawską naznaczone, Woiewodztwo Sandomirzkie Pospolitem ruszeniem iachać deklarowało, na Zieździe swoim pod Pokrzywnicą A. 1587.

Ziemia Wieluńska, iż Chorążego w leciech podeszłego ma, na iego miejsce do pospolitego ruszenia, *pro hac vice*, Kasztelan z obywatelami tej Ziemie Substytuta, Szlachcica osiadłego, *ad id munus obeundum* godnego, obierze. A. 1634. f. 2. Tit. *Pospolite ruszenie*.

Hetman W. X. Lit. *in absentia Regis*, władzą ma nad Pospolitem ruszeniem. A. 1659. f. 5. & A. 1662. f. 10.

Zastawnicy y Arendarze w W. X. Lit. którzy wynioższy się z Miast, Sumy na majątności wniesli, nie mają się od pospolitego ruszenia excypować dziedzicami y ośbliwemi zapisami, ale powinni sami sławać y służyć z sumy, według posesyy swoich. A. 1659. f. 5.

Ktorzy w Koronie y W. X. Lit. mają swoje posesyy, gdy w Koronie sami na pospolitem ruszeniu sławać będą, y w W. X. Lit. sławić Poczty swoje powinni, według praw y zwyczajow. Co *vice versa*, obywatelom W. X. Lit. służyć ma. *Ibid.*

Miasta Maydeburskie W. X. Lit. według prawa, piechotę wyprawować mają. *Ib.* Pospolitego ruszenia nie ma Krol za granice wyprowadzać. A. 1655. Toż y w inszych niektórych Konstytucyach ostrzegano.

Herburt. f. 29. t. In bellum militum expeditio: & quod intra fines Regni militare cogantur.

A iż do Konstytucyi Anni 1621. Pospolitego ruszenia, które przeciwko Osmanowi Cesarzowi Tureckiemu przyszło ad effectum, późniejszy Konstytucye o Pospolitem ruszeniu stosują się; ordinationem, iaka na on czas postanowiona była, inferre tu zdało mi się. Ktora taka jest:

De Officio Castellani circa expeditio-nem bellicam generalem, vide Statut. Herburt. f. 65. t. Castell.

Obywatele wszyscy, którzy do expedyeyi gieneralney należą, przed wyściem z Woiewodztw albo Powiatow swoich, przez Woiewody y Kasztelany popisani, y na Powiaty podzieleni bydyć powinni. A tam Woiewodowie naznaczać y rozdzielać Powiaty będą Kasztelanom, tak iako ie zaś, na miejscu ściągnięcia od Krola IM. pod Lwowem naznaczonym, ciż Woiewodowie od Kasztelanow porządnie odebrać, popis znowu czynić, y Krolowi IM. pod władzą wojenną oddać będą powinni. A w

A w tych Ziemiach y Powiatach, które osobne Seymiki miewają, a Woiewodow *lanorum of-*
niemasz; Kafztelani przy Starostach y Vrzednikach, miało Woiewodow, odpra- *ficia in bello.*
wić ten popis będą powinni. A iż też są Woiewodztwa, które tylko po iednemu *et f. 25. t.*
Kafztelanie mają; tedy w takowych Woiewodztwach, albo inszych Ziemiach szero- *Qui a bello*
kich, gdzieby Kafztelan wielkiej gromadzie ludzi w prowadzeniu podolać nie mogli, *liberi sunt. et*
wolno będzie Kafztelanowi *Substitutum*, do prowadzenia części tak wielkiej liczby *f. 36. t. Fra-*
Stanu Szlacheckiego ludzi, obrać y naznaczyć, z wyższych Vrzednikow Ziemskich, *tres indivisi,*
to jest: Podkomorznych, albo gdzieby ci *impediti* byli, to inszych do tego sposobnych. *et, Capita-*
Który Substytut władzą y *autoritatem*, w ciągnienu y czynieniu sprawiedliwości, mieć *stellano, sin-*
będzie, sposobem niżej opisanym. W Woiewodztwach zaś, gdzie jest nie mała *gulos quam*
liczba Kafztelanow, y o Powiatach niektórych Kafztelanii *non constat*, y dyferencye *decenter ser-*
około funkcyi regimentowania y prowadzenia Powiatow zachodzą; na tymże popi- *viant, con-*
sie, przy wychodzeniu z Powiatow, Woiewodowie naznaczyć, uzpokoić, y Powia- *scribent et f.*
ry te, o które kontrowersya jest, między Kafztelany rozdzielić mają, żeby każdy *38. tomne-*
część swoją pewną prowadził. A w Woiewodztwie Sandomirzkim, Powiat Pilźnień- *sex. Civitati-*
ski ma prowadzić Kafztelan Zawichostski, iako wyższy niż Polaniecki. W Woie- *bus et f. 39. t.*
wodztwie zaś Krakowskim, iż Powiatow jest siedm, a Kafztelanow tylko pięć; Wo- *Castellani.*
iewoda tamieczny Powiatom, Proszowskiemu, Lelowskiemu, Księzkiemu, które
Kafztelanow nie mają, ma naznaczyć Wodza do prowadzenia. Ci zaś Kafztelani,
ktorzy teraz są osobami swemi w obozie, albo legacye publiczne z Seymu naznaczo-
ne odprawować mają, na ten czas temu podlegać nie będą, ale na ich miejsce, in-
sze osoby *substituuntur*. A ci Kafztelani, co przez złe zdrowie y zeszłość są *impe-*
*dit*i, podług prawa, mają na swe miejsce podać *Substitutum idoneum, terrigenam*
possessionatum, osobliwie z Vrzednikow ziemskich. W Ziemiach zaś Powiatowych,
które Kafztelanow nie mają, iako Nurlka, tę Ziemię Podkomorzy, albo Vrzednik
ziemski starszy y sposobny, prowadzić ma. A Łomżyńską Ziemię, która Podko-
morzego na ten czas nie ma, Vr. Olszowski Sędzia Ziemski Łomżyński poprowadzi;
albo iezliby był *impeditus*, Vrzednik który starszy. A Rożański Powiat ma prowa-
dzić Vr. Stanisław Brzóska. Warszawską Ziemię zaś, w ktorej Kafztelan, dla
nieposobnego zdrowia swego, powinności swojej odprawiać nie może, Podko-
morzy, albo który Vrzednik starszy poprowadzi. Iednak w inszych, ktoreby Kafzte- *Herburt. fol.*
lanow nie miały, poda Krol na starzeństwo ludzie sposobne y ośiadłe, *terrigenas.* *39. t. Castella-*
Po popisie y rozrządzeniu Powiatow, każdy Kafztelan, albo *Dux*or, na miejscu so- *ni primi in*
bie naznaczonym, pod namiotem czekać będzie trzy dni (gdzie popis swego Powia- *locum con-*
tu będzie odprawował) aby się do niego wżyscy ci, ktorzy regimentowi jego nale- *gressui des-*
żeć będą, ściągali; Czwartego dnia w swym porządku ruszyć się powinni. Chora- *gnatum con-*
żowie gieneralną Chorągiew Woiewodztwa, przy głównym Powieście y pierwszym *venient.*
Kafztelanie, rozciągnąć mają. A do inszych Powiatow w Woiewodztwie swym, ciż
Chorążowie dadzą Substytuty y znaki, albo Chorągwie insze swoje. W tych zaś
Ziemiach y Powiatach, które mają osobne Chorąże, przy swoich Ziemiach Cho-
ragwie poniosą; iednak gdy się Woyska do Obozu, albo placu naznaczonego ściągną,
należćć będzie władzy Krolewskiej, *signis militaribus distinguere* ludzie zgromadzo-
ne, nie rozrywając iednak Woiewodztw y w porządkach y w stanowiskach ich. W
tych zaś Woiewodztwach, kędy są Chorążowie dway, mają przy popisach między
sobą porządek uczynić, Powiatami się rozdzielić, y tak Chorągwi swoich zażywać.
A w Łeczyckim, acz też są dway Chorążowie, iednak iż Vrodzony Stanisław Wi-
towski Chorąży tamieczny, jest Wielkorządca Krakowskim y w Zamku Krakowskim
zostawa; tedy przy drugim Chorążym powinność ta, *pro hac vice*, zostawać ma.
Także Ziemia Wieluńska pod swoją Chorągwią ma iść, którą na miejscu Chora-
żego barzo starego, ma nieść Vrodzony Albrycht Radoszewski. Także Ziemia
Chełmska, z swemi Powiatami ma iść pod iedną Chorągwią; a Chorążemu tamieczne-
mu w leciech podezlemu, wolno będzie ośiadłego Substytuta podać. A iezli z kto-
rego miejsca Chorąży jest w woysku; Kafztelan albo *Dux*or poda inszego. W cią-
gnienu rząd wżelaki y posłuszeństwo ma być zachowane, a stanowiska y leże nigdzie *Herburt. fol.*
nie mają być w żadnych Dworach, Miastach y Wsiach, tylko w polach. W czym *31. Armigeri*
wszystkie Prawa *approbantur*; y aby się nie ważył nikt żywności y stacyi wyciągać, *ne damna*
szkod y krzywd czynić, gwałtem co brać, (gdyż każdy kupować, y za pieniądze do- *dent, Statio-*
sta- *nes in campis*
fajant.

stawać będzie powinien) *sub pœna duplici quatuordecim marcarum, per medium parti & Iudicio succumben. & refusione damni duplicis pretii.* Czego Kasztelani, y ci eo Powiaty poprowadzą, pilnie przestrzegać będą y sprawiedliwość czynić, winy zkazować, y wszelakie *violentias & injurias* uznawać, porządkiem tym, na który się teraz, *ad hunc casum*, Stany wszystkie zgodziły. To jest: w każdym Woiewodztwie Kasztelan starszy albo główniejszy, przy którym Chorąży poydźcie, ma mieć moc z Vrzednikami Woiewodztwa swego sądzenia y uznawania wszelakich występku, krzywd, skarg. Na które czynienie sprawiedliwości, ma Kasztelan każdy y Vrzednicy, iurament uczynić pierwey, niż się z Szlachtą ruszy. Iż sprawiedliwość y osądzenie ich, *in omnibus & singulis causis, & actionibus civilibus, finaliter & absque quavis appellatione & prolongatione*, efekt ma brać. W czym *pluralitas* głosów ma konkludować. A gdzieby *paritas* była, zwłaszcza *in causis, gravioribus, occasione damnorum notabilium*; rozsądkowi Krolewskiemu należeć to będzie. A gdyby Krol tego dla trudności osądzić nie mógł; tedy na Trybunale potym ma to być sądzono. Piśma y Dekreta Piśarz Ziemski odprawować y wydawać będzie powinien. A gdzieby chory był, albo *legaliter impeditus*; tedy na swe miejsce, do tey powinności ma kogo z Deputatów przysięgłych naznaczyć. A w Liwskiej Ziemie, iż Piśarz umarł, tedy Vrzednik, albo Deputat który przysięgły odprawi to, którego między sobą obiorą. Dekreta pomienionego Kasztelana, *& Officialium illi assistentium*, mają być ważne, y onym każdy podlegać, *paci & parere* powinien, *sub pœna bannitionis*, która *in casu contraventionis* ma być zkazana, *& ipso facto* ma mieć *robur*. Iednak iż exekucya *in multitudine* byłaby trudna; tedy potym Strona skarżąca się, albo powodowa, Dekret *bannitionis* wzięwszy na tego (kto z Woiewodztw do wielkiej Polski należących, do Trybunału Piotrkowskiego; a kto z Woiewodztw Małopolskich, do Trybunału Lubelskiego) po zwroceniu się, *& post reassumptionem Iudiciorum, atque Subselliorum ordinariorum*, poda, gdzie publikowana, y potym *absque quavis disquisitione*, do exekucyi przywiedziona być ma. Podwod y powozow, tak w dobrach Krolewskich, iako Duchownych y Szlacheckich, brać nikt nie ma, ani końmi, ani wołmi, oprocz żeby sobie albo niał, albo uprosił. A ktoby się tego ważył, *pœnam duplicem quatuordecim marc.* o każdą podwodę z osobna *luet*; y nad to konia, albo wołu, ieżliby zepsował, umorzył, okaleczył, ma zapłacić y nagrodzić, iako *pars accusans* komprobuie. A Dekretowi w tey mierze ma się stać satysfakcya, *sub pœna bannitionis*; czego gdyby Strona obwiniona nie uczyniła, nie odieżdżając z Powiatu albo Ziemie oney, ma być exekucya przez Kasztelana na pocęcie, albo dobrach iego ruchomych, które będzie miał przy sobie. Iednak gdzieby był Szlachcic nieosiadły, a pogotowiu *plebeius*, a nie miałby czym płacić winy y szacunku pomienionego, *pœnae capitis succumbet*. A w tych kupach, które osobno Kasztelani mnieyszy, albo *Ductores* wyżej pomienieni poprowadzą, *in minutioribus* komplanować y decydować, będą mieć *facultatem*. Iednak ktoby się tym nie kontentował, wolno mu będzie do Sądu wyższego, to jest: Kasztelana główniejszego y Vrzedników przysięgłych prowokować, y sprawiedliwości dochodzić; przy którym też Sądzie, tymże Kasztelanom inższych Powiatów onego Woiewodztwa, albo Duktorom, wolno *affidere*, ieżli będą chcieli y czas znieście. W takowych zaś Powiatach, albo Ziemniach, które choć w iednym Woiewodztwie są, ale mają swoje Kasztelany y *Officiales Terrestris*, iakowe są w Woiewodztwie Ruskim, Mazowieckim, Podlaskim, Rawskim, także Ziemia Dobrzyńska y Wieluńska; takowym iuż nie trzeba *recurrere* do żadnych Kasztelanów główniejszych, gdyż przy Kasztelanie y Vrzednikach oney Ziemie ma być takie *finale iudicium*. Dla dowiedzenia krzywdy y inwestygowania *facti cuiuslibet* y powodu, stronie ma *precedere inquisitio*, y Kasztelan widza albo inkwizytora skarżącemu się, ieżliby tego potrzebował, albo się *perplexitas* iaka pokazywała, zawsze pozwolić ma. A to dla tego, żeby snadną ewazyą, albo odprzysięganiem się, *licentiosi* y swawolnicy zbrodni swych znikać nie chcieli. Komprobacya zaś może być przez Faktory, albo Vrzedniki, gdzie krzywda Szlachcica samego zachodzić będzie: a gdzie poddanego, albo *plebeie alicuius persone, seu Civilis conditionis* krzywda będzie, onże sam, *ad instantiam & accusationem suam*, probować ma. Obwinionemu apelacya dopuszczona być nie ma. *Aktor* iednak ieżliby się nie kontentował Dekretem, wolną ma mieć apelacyą na Trybunał Koronny, na którym Trybunale tych wszystkich spraw osobny register ma być, y naprzod

Trybunał powinien będzie *ex Registro speciali* osądzić *causas omnes, sub expeditione hac devolutas*. Kasztelan we wszystkim dosyć ma czynić powinności swej, y sprawiedliwość, nie wyjeżdżając z Ziemie albo Powiatow, gdzie się krzywda y skarga stanie, z Vrzednikami rzetelnie *& indilate* czynić. Nie ma też na mieyscu długo leżeć, tylko ieden nocleg. A gdzieby Kasztelan w czynieniu sprawiedliwości był *remissior*, y nie chciał *iudicium locare*; także gdzieby też sam, albo czeladź jego krzywdę czynili; uczyniwszy nań skargę przed Deputaty onego Woiewodztwa y Vrzedniki, do Sądu należące, także przez Kasztelany y Duktory infzych Powiatow, ma bydź na nim *pena* zkazana *duplicis refusionis damnorum*, *& quatuordecim marcarum itidem parti accusanti provenientium*. Czemu ieżliby się dosyć nie stało, albo żeby się strona nie kontentowała, wolna ma bydź apelacya Aktorowi na Trybunał, bądź Piotrkowski, bądź Lubelski. In *criminalibus* zaś, gwałty, zbrodnie, mordy, *præde, spolia, incendia, invasiones*, y infze kryminalne excesy y występki, Sądowi Krolewskiemu *cum Senatu* należeć będą, takim sposobem: *iz in instanti* ma bydź czyniona w tey mierze dostateczna inkwizycya przez Kasztelany y pomienione Vrzedniki, y do K. I. M. *in occluso rotulo* odesłana. A ieżliby Krol, dla trudności y impedymentow iakich, w obozie tego osądzić nie mógł; tedy *vindicatio* onegoż excessu, bądź na Trybunale, iako się wspomniało, bądź na Seymie *inter Causas Criminales*, należeć będzie *cum parata inquisitione*. A iako się o Trybunale napisało, tak *cavetur*, iż na Seymie sprawy takowe naprzód *ex speciali registro* osądzone bydź mają. A *plebeji delinquentes*, przez ten Sąd Kasztelański y Vrzednikow, na gardle karani będą, iako y swawolnicy, którzyby w ciągnięciu, odmieniwszy sobie przezwiska, imiona, od infzych Rot y Powiatow się nazywając, szkody ludziom czynili, y insolencyy się iakich dopuszczali. Żywności żaden gwałtem brać nie ma, ale onę wedle ustawy płacić powinien, która taka iest: *Communia victualia*, iako baran za złoty, gęś za groszy trzy, kur, kokosz, za groszy półtora, kaczka za groszy półtora, ser tworzony groszy 2. woz siana na parę koni chłopskich groszy 24. Każdy podług tego szacunku przedawać y kupować ma. Na wołu, iałowicę, wieprza, cielę, prosię, iagnię, cena się nie stanowi, ale iako kto sobie ztarguie, zapłacić będzie powinien. Zboża, iako żyta, iagnię, grochu, ięczmienia, tataraki, krup, prosa, owsa, lubo cena słuszną, dla różnych w Woiewodztwach y Powiatach miar y korcow bydź nie może, aby iednak każdy potrzebujący *certitudine* płacy wiedział; Kasztelan albo starzy, przyjeżdżając do którego Woiewodztwa, albo Ziemie, ma do Grodu tamecznego, także Miasta albo Miasteczka przyległego posłać, y atestacyą, iaka cena y targ, przy publikacyi te-
raznieyszey uchwały była, otrzymać (co Miasta pod przysięgą zeznawać mają) a po-
tym w placeniu tego, trzecia część ceny oney ma bydź defalkowana, to iest: coby
było szacowano na groszy piętnaście, żeby ten co na wojnę idzie, nie dał ieno gro-
fzy 10. Pszenica iednak pod to podpadać nie ma. Trunki zaś wszelakie, podług szacunku każdego mieysca, gdzie przyjeżdżać będą, mają bydź przedawane. A w tym wszystkie Dwory y Folwarki, Krolewskie, Duchowne y Szlacheckie, mają bydź ochronione, y od tego wolne, *sub pena criminali*. Od tego pospolitego ruszenia, ktokolwiek ma dobra ziemskie, także Widerkarze, y ci co do wdow y dzie-
dziczek ośiadłych wstąpili, ośiadłości swych nie mając, żaden nie ma bydź wolen;
owšem każdy osobą swą powinien iść przy Kasztelanie, w gromadzie a nie rozsypką,
dla krzywd, w dobrym porządku. Vrzednicy, Dworzanie y studzy wszyscy Dwor-
fey, ktorzy przy Krolu poydą osobami swemi, iuz nie powinni iść przy Woiewodz-
twach albo Powiatach, y dosyć czynią prawu o tey expedyeyi, atestacyą mając od
Marzałkow. Iednak Vrzednicy Ziemscy, którzyby byli przy Dworze Krolewskim, *Herbert. f.*
a nie należeli do porządku prowadzenia Powiatow, powinni przy Woiewodztwach
y Powiatach swoich iść, osobliwie Chorążowie. *Patres familias* ktorzy mają syny
ad tractanda arma sposobne, ci podług starego Prawa w domu zostać mogą, Syny
wyprawiwszy. Także y ci co są *verâ infirmitate impediti*. O co się będą, wedle *Et fol. 25. tit.*
Statutu, cztermi świadkami powinni wywodzić. Także starzy y w leciech podešli *Qui a bello*
barzo. Więc wdowy, *minorenes* y ci, ktorzyby ieszcze *armis* władać nie mogli, *liberi sunt. &*
osobami swemi iachać nie powinni; iednak z dobr swych iako naylepiey y sposobniey, *Cavebimus*
y iako kto przemoże, wyprowadzić powinni. Także y Panowie Duchowni, co dobra *deinceps.*
dziedziczne mają, albo pro personis suis dobra Ziemskie kupili, z dobr tych wypra- *Vidua, mino-*
rennes, Spi-
wić rituales, ad

bellum expedire tenentur, patet ibid. f. 49. t. Forum. & f. 37. t. Speciale blanderium. Spirituales, expeditis militibus, ipsi domi manent.

Herburt. f. 30. Filii Nobilium, in servitio Domini, existent, bellum pro patribus non intercedant.

Herburt. f. 37. & 40. Qui non sufficient ad bellum, ut scilicet duo aut tres, unum satis idoneum, & sufficienter ab omnibus rebus & armis instructum expediant.

Idem f. 36. tit. Capitaneus. Ibid. t. Fratres indivisi.

Sculpti omnes, Spirituales & secularium, militent. Herburt. f. 446.

Item Sculpti Spirituales, nisi liberentur Privilegio, ad expeditionem bellicam eant. Ibid.

wić mają. Do tej expedycyi generalney y ciężarów iey nie należą Burgrabiowie Krakowscy, y infzy Wzrędnicy albo osoby, co Prawem dawnym są *excepti*, iako Woyscy, Hermani, Pułkownicy, Rotmistrze, Porucznicy, żołnierze, y infzy wszyscy, którzy teraz są w obozie *præsentes*, y na Pospolite ruszenie iachać byli powinni, a teraz zdrowia swe niosą przeciw Poganom; y którzy przeciw Gustawowi Książęciu Sudeńskiemu idą. Także y ci, co na Smoleńsku służą, mają być od tego ciężaru publicznego, *pro hac vice*, wolni. Jednak ten, kto ma syna w obozie na żołd publiczny, zasłonić się tym nie może, ale sam powinien teraz iachać z Dobrych, a kto ma za koszt swoy, ten do tej wojny nie powinien. Szlachta uboższa, którzyby podług Statutu *decenter* służyć nie mogli, tedy podług tegoż Prawa dawnego mają się wyprawować. Ktorzy Obywatele w różnych Woiewodztwach mają majątności, także sumy pieniężne, ponieważ osobami swemi, bądź przy Krolu, bądź przy Powiatach porydą; już to ma być respektem Dobrych wszystkich poczytano, y do infzych Woiewodztw albo Powiatów, rozerwać się nie powinni. Szlachta nieosiadła, co sumy mają, podług Konstytucyi 1578. (*vide apud me infra Tit. Szlachcie.*) iachać także powinni; Y Zastawnicy wszyscy, którzy sumy pieniężne iakiemkolwiek kontraktami na Dobrach mają; Y Arendarze, co wprzód na potrzeby majątności daia, y arendy kilka tysięcy przynamniej tysiącem złotych zakupia, poczet słuszny wyprawić mają. Bracia niedzielni, gdy jednego z pośródka siebie, sposobnego *ad arma, in persona* wyprawia, drudzy temu podlegać nie mają, oprócz żeby osobne mieli mieszkania y Dwory, będąc *adulti*, *pro hac vice* powinni iachać. Ci co *vigore Decretorum*, *pro peca publica*, w więzach siedzenia odprawia, mają teraz na tę expedycyę iachać, a siedzenie odłożyć, a porym tak długo siedzieć, ile teraz nie dosiedzieli. De Plebejis reasumowano y obostrzono Konstytucyę A. 1578. & 1596. aby żaden nie śmiał *ab hinc* Hayduka, ani żadnego czeladnika *plebeie conditionis* rozmawiać, przyjmować, *sub succubitione ipso facto* dwóch set grzywien. A takowy Czelnik ięzliby się ważył od Pana swego odbieżyć, a do infzego przystać, bez listu świadecznego, takowy ma być na gardle karany, bądź w ciągueniu przy Kasztelańskim sądzie w Powiecie, bądź w Obozie przysięgniony; a bronić go nikt Panu nie ma. Także ięzliby Piechota, Kozacy, albo iakakolwiek czeladź do Miast uciekali, pozostawali, na takowe wszystkie mają Miasta animadwersyę czynić, y na gardle ich karać. Gdyż też Miasta hultaie wszystkie y lożne ludźie, do takowej służby przymuszać, y z Miast wyganiać mają, *sub peca 200. marc.* o którą *forum ad delationem cuiusvis*, w Grodzie, bez apelacyi; także też we wsiach y Dworach nie mają ich przyjmować, y owszem ich do Grodu, poimawszy, oddawać. *Infames, banniti*, bezecni, ktorymby *beneficia Iuris* nie służyły, mają być wszędzie imani, y na gardle karani. Do tej służby wojennej publicznej, należą Woytowie wszyscy, Lemanowie wolni, Książowie, y infzy tym podobni, którzy nie mają na sobie *onera*, ani powinności żadnych, drog y posług do zamków albo dworów swych nie czynią, gdyż takowi na posługach będący, od tego *excipiuntur*. Także *Possessores* wszyscy Dobr Krolewskich, które bądź od Krola I. M. mają, bądź też Ziemskie dobra poprzedawszy, sobie pokupili, a infzych Dobr ziemskich niemają, także y *minutiorum bonorum Possessores*, które iakimkolwiek sposobem od Dzierżawców Krolewskich, albo od Krola otrzymali, a infzychby Poseszy dziedzicznych nie mieli; tę expedycyę odprawić powinni. A po zakończeniu expedycyi y liceneyowaniu, podług dawnego Prawa, z woysk nie ma żaden odiachać, aż się pierwey Woiewodzie, albo Kasztelanowi, lubo Wodzowi Powiatu swego, albo Wzrędnikom do Sądu należącym, opowie, y list w tej mierze weźmie, który mu denegowany być nie ma. Krzywd jednak y szkód najmniejszych, wracając się, nie ma czynić; a ktoby od takowego szkodę, albo krzywdę odniósł, uczyniwszy protestacyę w Grodzie bliższym, gdy go pozwie na Trybunał, bądź Lubelski, bądź Piotrkowski, do ktorego *inculpatus* należy, powinien się sprawić *peremptorie*, *absque quibusvis dilationibus & exceptionibus*, *ex speciali registro*; który naprzód, iako się wyżej wspomniało, ma być osądzony. Bezpieczeństwo Miast, Zamków, Kościołów, Klasztorów, Wsi, Dworów, Domów, Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, y infzych wszelakich mieysc, także drog, osób, targów, iarmarków, warowano: żeby się nikt nie ważył krzywdy, albo wioleocyi, nikomu czynić, gwoli czemu, *pro hac vice*, dawnych Praw uchylając, na takowe ludźie *dissolutos*

lutos dano władzą pomienionym Sędziom Grodzkim, albo Podstarościom Sądowym, aby każdemu, któryby się uskarżał, *etiam ex citatione in vim termini tacti*, sędzili y uznawali. Ktorzy w Zamkach swoich zawsze mieszkać, *praesentes* bydź, y rezydować pospołu z Wojskiemi, *sub pena de expeditione bellica* powinni; y gwoli temu mieszkanie w Zamkach, tak Podstarości iako y Wojski, ma mieć. A gdzieby który z Narodu Szlacheckiego taki się znalazł, coby pod ten czas *pacem & tranquillitatem publicam*, kiedy ma bydź naywiększa *securitas*, *violaret*; na takowym *rigor penarum Legum*, *itidem de expeditione bellica sancitarum*, *praemissa sufficienti inquisitione & indagatione*, ma bydź extendowany. A ieżliby kto był tak uporny, y *contemptor legum publicarum*, żeby, nie nie dbając na tę Sądu Grodzkiego *recentium criminum* exekucyą, zbrodni swoich nie zaniechał, wiołencye, niaizdy, łupy, y iakiekolwiek infestacye czynił; ma Vrząd Grodzki, obwieściwszy y zgromadziwszy tych, którzy w domach pozostają, iako *Patresfamilias*, Bracia niedzielni, także Sług, Faktorow, Vrzędnikow, ludzi starych, chorych, y infzych ludzi szlacheckich, y Dzierzawcow Krolewskich y Duchownych dobr, którzy iako na gwałt zbieżeć się y zgromadzić, *sub pena 100. marcarum in eodem Castro succumbenda*, powinni (gdyż o bezpieczeństwo każdego idzie) takowego swawolnika poimać, y do wieże wrzucić, y do Krola I. M. dla informacyi posłać; a takowego nigdzie bronić nie mają. A Vrząd też Grodzki do imania onego, *sub pena quingentarum marcarum*, nie ma w tym folgi y remisy żadney czynić. A *cum Plebejis*, nie posyłając po informacyą, ma Vrząd *procedere, praemissa sufficienti instigatione partis & convictione, per Factorem aut Plenipotentem, vel consanguineum*, ktoregokolwiek obywatela, teraz na wojnie będącego, *facienda*. Akta Grodzkie, *inter a* wagę swą mieć mają, w ktore zapisy, rekognicye, protestacye, y sprawy wszelakie, podług zwyczaju przyimowane będą, Sądow iednak żadnych odprawować nie mogą, oprócz tych, co się teraz wspomniało, na swawolniki *in recenti crimine*; ktorym zaś *excesom* znośnieyszym y hultajom sam Grod, nie turbując ludzi, zwykł podolać. Starostowie mieysc wszystkich, *pro facultatibus suis*, bez opatrzenia słusznego nie odiadają z Zamkow. Więc też Wojscy y Sędziowie Grodzcy, dostatku żałować nie będą; a osobliwie Miasta przy Zamkach będące, y Cechy porządne bydź, y Zamkowi pomoc dać powinny będą, żeby to hultajstwo chwytac y gonić, *& praesto securitatem* mogli czynić. A ieżliby też Podstarości, albo Sędzia Grodzki, krzywdę komu uczynił; tedy *coram viciniori Officio* ma *respondere, sub simili iuris rigore*. Bezpieczeństwo Krolowy I. M. y potomstwa Krolewskiego warowano. Od expedyeyi tey uwolniono: naprzod Dwor Krolowy Ieymości, y Krolewny I. M. Szwedzkiey Siostry Krola I. M. ci; także osoby pewne, ktore dla większego bezpieczeństwa, rady y usługi, są zostawione. Także Dwor I. M. X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, ponieważ zostając w tym Kraiu, podług powinności Prymasowey, o bezpieczeństwie y pokoju pod niebytność Krolewską mieysc tych, y o rezydencyi Krolowy Ieymości y Dziełek Krolewskich, zawiadować będzie; gwoli czemu, z chęci swey znaczny poczet iazdy, także piechoty słuzały, przy Dworze swym chować obiecał. Także sługi ośiadłe I. M. X. Biskupa Krakowskiego, ktorzy przy Mieście Stołecznym Krakowie, pod ten czas odiachania Senatorow y Starosty mieysca tamtego, rezydować będzie, y za użyciem Krolewskim, z chęci swey y miłości ku Oyczyźnie, liczbę znaczną ludzi, to iest: Piechoty cztery sta, y konnych zbroynych sto, przy sobie chować będzie; z ktorym, *de securitate* y o porządku wszelakim, Vr. Wielkorządzca y Vrząd Grodzki, także Mieyski, znościć się mają. Także słudzy I. M. X. Biskupa Kujawskiego, względem kosztow iego wielkich, ktore na gwałtowną Rzeczyp. potrzebę, wyprawieniem kilku set człowieka, z Bratem swym Filipem Woluckim, Kasztrelanem Rawskim łożył. Także słudzy I. M. X. Biskupa Płockiego, dla tego, iż w Warszawie gwoli większemu bezpieczeństwu Krolowy I. M. rezydować, y z chęci swey znaczny poczet kilkadzieśiat konnych, także piechoty słuzały chować będzie; y sam X. Biskup od wyprawy, względem dobr iego dziedzicznych Ciemiernik. Także pewne osoby dla odprawowania powinności skarbowey, Zup, Cel, ktore P. Podskarbi Koronny zostawić musi. Także Kasztrelan Elbiański, Ekonom Malborski, dla przyczyn ważnych, osobliwie Zamku tamiecznego, y pieniędzy z Prus przychodzących. Także Wielkorządzca Krakowski, z Pod-

*Omnes ex Ci-
vitatibus, &
Oppidis, bel-
licam expe-
ditionem fa-
cere tenen-
tur. Herburt.
fol. 38.*

*Herburt. f. 39.
e. Iudai cer-
tam summam
pecunia in
bellum con-
ferre tenen-
tur.*

Podrządczym iego, y dwiema Rotmistrzami piezemi, y ze trzema Vrzędnikami, bez których się do Wielkorządów obeysć nie może. Pomienieni iednak słudzy, tak Dworu Krolowy Iey Mości iako y innych, na rejestrze przez Marszałka Poselskiego podpisanym, do Akt Grodzkich Warszawskich podani bydź mają. Miasta wszystkie powinności swoje na tę expedycję oddać powinny; to iest: wozy y *necessaria* wojenne, podług Praw y Przywileiów, wyprawić. A co się tynie wyprawy *ex facultatibus & proventibus illorum publicis & privatis, iuxta taxationem in Statuto descriptam*; tedy teraz mając wzgląd na terażniejszą potrzebę y nagłość czasu, aby się dogodzić mogło Rzeczypospolitey, Miasta wszystkie, iuramentem szacunek Dobr swych publicznych, *per duos ex Consulibus*, przed Vrzędem Grodzkim, to iest: Sędziem Grodzkim albo Podstarościm sądowym; a prywatnych, sami przed Vrzędem Mieyskim, przy tymże Vrzędniku Grodzkim czynić, y likwidować mają, y potym ludzie wyprawowali porządnie od ośmi tysięcy konnego, a od czterech tysięcy piezego. Czym się Prawo dawne moderuje, mając *in respectu* terażniejszą wyniosłość, y wysoką cenę rzeczy. A po uzpokoieniu tej głównej expedycji y zwroceniu się, do każdego Woiewództwa albo Ziemie dani będą Komisarze, przy Woiewodach y Starostach, na weryfikacyą y uznanie prawdziwey likwidacyi szacunkow pomienionych. Mieszczanie wszyscy, którzy mają dobra ziemskie dziedziczne, mają się na tę wojnę stawić, *excepto Magistratu ac Officialibus*. Insze zaś Miasta, które pod ten czas niebezpieczny obrony potrzebuia, są na osobnym piśmie, albo rejestrze, przez Marszałka Izby Poselskiej, który do Grodu iest podany, mianowane. Także powinność wozow y wyprawy z dobr, podług szacunkow w starym Prawie warowanych, którą Miasta teraz oddawać mają, w tymże piśmie iest wyrażona, y opisana; za którą iuż od expedycji terażniejszey y ciężarow iey wolne będą. Żydzi zaś do Pogłownego zwykłego, które teraz na ten rok na nie uchwalono, względem tej expedycji publiczney, y szacunkow dobr swoich, tylką drugą sumę oddać powinni do Skarbu Koronnego. Ktore sumy obiedwie na dwie racie dać mają, za których uiszczeniem wolni *penitus* będą od wszelakich powinności y ciężarow, także szacunkow dobr swoich.

Pułki albo Powiaty iednemi gościńcami chodzić nie mają, ale roźnie; także y u przepraw y przewozow u Wisły, nie na iedno się miejsce naciskać, czego Kasztelan przestrzegać będą. A ieżliby Woiewodowie, Vrzędnicy y ci, którzyby osobno, a nie przy Powiatach, do Krola I. M. się ściągali, także słudzy y *comites* ich, krzywdy y szkody czynili; mają się przed Krole I. M. w obozie, bądź na Trybunale Koronnym, gdzieby się strona udała, sprawić, *& Iudicium pati*. Posłom na Seymie terażniejszym obecnie będącym, którzy na osobnym rejestrze podani, iż na expedycję tę publiczną przygotować się nie mogli, z sługami swemi, co są przy nich, pomkniono czasu ściągania się do obozu dziesięć dni, na miejsce woyskom naznaczone. Toż się ma rozumieć o Senatorach na tymże Seymie będących, którzy w ciągnieniu, mają się skromnie zachować, nikomu krzywdy nie czynić, tak iako się o Woiewodach, y o tych, co sami z Pocztaami poydą, wyżej napisało. Ieżliby też który Szlachciec mniejszey kondycyi, teraz po żniwach z gumnem, budowaniem, dobytkiem swoim pogorzał, a nie miał inszych majątności; nie ma podlegać ciężarowi temu, iednak powinien to potym samotrzeć poprzyśiądz. Toż się ma rozumieć o Miastach pogorzałych, którymby libertacya według Prawa pozwolona nie expirowała. *A. 1621. f. 1. & sequ.*

A w W. X. Lit. modum wyprawy wzięli do Braći. *Ibid. f. 28. Tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.*

Excipiuntur od tego Pospolitego ruszenia W. X. Lit. Obywatele Woiewództwa Smoleńskiego, gdyby się im przyszło w Zamku dla obrony zawrzeć &c. *Ibid. f. 32. Tit. Securitas Smoleńska.*

Lauda Woiewództw y Powiatow W. X. Lit. względem wyprawy *in vim* Pospolitego ruszenia, *sine præiudicio iuris publici & privatorum* aprobowano, y o niewydanie podatkow na tę wyprawę, w Sądzie Grodzkim, *sine appellatione, forum* naznaczone, &c. *A. 1661. f. 15. Similiter & A. 1662. f. 10. Ale forum na Sądach Powiatowych, nie w Sądzie Grodzkim.*

Ludzie Stanu Szlacheckiego, którzyby przed *Interregnum* do cudzych Kraiow dla nauk

nauk y ćwiczenia swego, lub też innych potrzeb swoich, wyiachali, podług Konstytucyi Konfederacyi General. Warszaw. A. 1587. nie mają pod peny *de expeditione bellica* podlegać, byle z ich majątności ta Rzeczyposp. posługa była odprawiona; we wszystkich Konfederacyach Generaln. Warszawskich warowano.

W Konfederacyi 1674. Miała od Pospolitego ruszenia że wolne być mają, y sprawić się powinno *secundum praescriptum Constitutionis A. 1621.* postanowiono.

In Laudo Ziemię Bielskiej punkt, *ratione* sławiania ludzi z dobr W. X. Lit. na Pospolite ruszenie do tamtej Ziemi, zkasowano, y żeby to nigdy napotym nie było, warowano. W Konfederac. General. Warszaw. *sub Interregno.* A. 1668. fol. 7. §. *Ktore lauda.*

Reassumuntur Constitutiones o Pospolitem ruszeniu A. 1621. 1634. 1676. *In casu extremae necessitatis Reip.* w ręku Krola IMCi one zostawiono do przyszłego Seymu 1685. f. 4.

Pospolite ruszenie w W. X. Lit. według Praw zwyczajów dawnych Statutu W. X. Lit. y Seymu 1683. w ręku Krola IMCi zostawiono, y według skryptu *ad Archivum* danego W. X. Lit. który aprobowano. K. Lit. A. 1685. f. 1. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Pospolite ruszenie *in casu ingruentis extremae necessitatis* według Konstytucyi 1621. & 1676. *sine divisione belli*, w ręku IKMci zostawiono do przyszłego Seymu. Okazowanie po Woiewodztwach y Ziemiach naznaczono, *salvis Iuribus* Woiewodztwa Mazowieckiego y Podlaskiego, *sub penis* dawnymi Konstytucyami *descriptis, ad instantiam* każdego Szlachcica *extendendis.* A. 1690. f. 3. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Pospolite ruszenie W. X. Lit. *sine divisione belli*, według Praw zwyczajów dawnych y Statutu Wielk. X. Litewsk. reasumując Konstyt. 1683. uchwalono, ktore w ręku IKMci do przyszłego Seymu zostawać będzie. Kon. Lit. An. 1690. fol. 1. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Pospolite ruszenie *in casum ingruentis alicujus mali*, podług zwyczaju, porządku y obowiązku Prawa opisanego, w ręku Krola IMci do przyszłego Seymu zostawiono, za wydaniem wiści, ktore za ostatnie y trzecią będą miane być A. 1697. *Constit. Coronationis* f. 14. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Pospolite ruszenie Koronne y W. X. Lit. *juxta scriptum ad Archivum, sine divisione belli*, uchwalono: A. 1699. f. 41. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Zjazd walny Pospolitem Ruszeniem z Woiewodztw y Powiat Wielk. X. Litewsk. y postanowienie Generalne Stanów Wielk. X. Litewsk. pod Olkinikami uchwalone. A. 1700. 9. Listopada.

Zjazd walny Pospolitego Ruszenia, przy Krolu IMci AUGUSCIE pod Sendomirzem, między Wisłą a Sonem zgromadzonego, y Rada gdy Karol Krol Szwedzki *hostiliter* wtargnął z Woyskiem swym do Krolestwa Polskiego, odprawiona An. 1702. 22. Sierpnia.

Zjazd y Rada w Toruniu, przez wydanie Uniwersałow y ostatnie wiści, *in virtute* postanowienia Sendomirskiego y Konfederacyi Woiewodztw Wielkopolskich, odprawiona A. 1702. 27. Listopada.

Pospolite ruszenie Koronne y W. X. Lit. y prowincyy do nich należących, Xięstwa Inflant-skiego y Kurlandzkiego, *contra omnem casum ingruentium periculorum* uchwalone. A. 1703. f. 3. Tit. *Pospolite ruszenie.*

Zjazd walny *viriliter*, a z niektórych Woiewodztw przez Deputatów, y Konfederacya Generalna stanów Kor. y Wielk. X. Litewsk. *in praesentia* Krola IMci AUGUSTA pod Sendomirzem R. 1704. odprawiona, & *ad Acta Castrensia Sendomiriensia Sabbatho ante festum S. S. Viti & Modesti M. M. proximo* tegoż Roku oblatowana, przy wierze S. Katolickiej, przy Dostoieństwie Krola IMci Augusta II, przy całości Praw, Swobod y Wolney Elekcyi. Marszałkiem iey obrany Stanisław Dönhoff. Na tej Konfederacyi Zjazd Warszawski, y rozgłoszoną *exvinculacją* y Elekcyą Stanisława Leszczyńskiego Woiewody Poznańskiego, iako *criminosos actus*, ktore przy Protekcyi Szwedzkiej dzieścić *circiter* osób na swoje głowy wzięły, y Kandydata ich albo Elekta, y tychże samych, z Marszałkiem pomienionej Konfederacyi Warszawskiej, z Konsyliarzami y Sekretarzem, z Sędziami Kapturowymi y Posłami na tę Elekcyą, y innych *complices hostis* Krola Szwedz-

Szwedzkiego kondemnowano: *pro infamibus Patriæ hostibus, & pro invindictabilibus capitibus cum confiscatione bonorum* ich deklarowano; *salvis Iuribus uxoreis & creditorum.* Czału iednak *ad accessum* do tey Konfederacyi Sandomirzkiey *his complicibus* pozwolono. Konfyliarzow & *assistentes* Marszałkow tey Konfederacyi Sandomirzkiey z Woiewodztw y Powiatow Kor. y Wielk. X. Litewsk. naznaczono, y spólnemi przysięgami, tak Krol IMC AUGUST Stanom Rzeczypośp. iako y Krolowi IMCi AUGUSTOWI Marszałek, Senatorowie, Duchowni y Swieccy Ministrowie, *statūs & ordinis Senatorii*, y Vrzednicy Konfyliarze, y Bracia Szlachta, *Rothis præscriptis* w tey Konfederacyi, obowiazali się, y przyrzekli sobie w Związku Gieneralnym *persistere*, poki *ad honestam & securam pacem* nie przyjdą. A. 1704.

Pospolite ruszenie Koronne y W. X. Lit. y Prowincyy do nich należących, Xięstwa Inflantkiego, Piltyna y Kurlandyi *in casum ingruentis periculi & publicæ necessitatis, ac naturalis defensionis, iuxta mentem statutorum*, osobliwie Konstytucyy 1621. 1634. 1676. postanowiono. A. 1712. f. 4. Tit. Pospolite ruszenie.

Pospolite ruszenie w W. X. Lit. według opisanja w Konstytucyach Koronnych, na teraźniejszym Seymie, *pro naturali defensione*, uchwalono. A. 1712. fol. 11. Tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

Pospolite ruszenie Koronne y W. X. Lit. y prowincyy do nich należących, *iuxta præscriptum statutorum Koronnych y W. X. Lit.* osobliwie Konstytucyy Annorum 1621, 1634, 1676, *in casum ingruentis periculi & publicæ necessitatis*, uchwalono. A. 1717. f. 53. Tit. Pospolite ruszenie.

Pospolite ruszenie *ad quosvis casus* Koronne y W. X. Lit. y Prowincyy do nich należących, Xięstwa Inflantkiego, Piltyna, Kurlandyi, *iuxta Constitutiones* 1621. 1634. 1676. 1717. z Dobr IKMci, *exceptis mensæ Regiæ*, z Dobr Ziemskich Szlacheckich y Duchownych *Iuris Terrestris* postanowiono. A. 1718. fol. 2. Tit. Pospolite ruszenie Kor. y W. X. Lit.

Pospolite ruszenie Kor. *ad omnes casus sine divisione belli*, według Praw y Konstytucyy dawnych, w ręku IKMci do blisko przyszłego Seymu; także Pospolite ruszenie W. X. Lit. *salvâ solennitate* Uniwersałow zostawiono. A. 1724. f. 4. Tit. Pospolite ruszenie.

Pospolite ruszenie y Okazowanie, *in omnes casus* uchwalone, w rękach IKMci zostawione A. 1726. f. 3. Tit. Pospolite ruszenie.

Pospolite ruszenie W. X. Lit. uchwalono, ktore według prawa Statutowego W. X. Lit. y Konstytucyi Seymowej mianowicie 1621. w mocy IKMci do przyszłego Seymu zostawiono, *salva solennitate* Uniwersałow. K. Lit. An. 1726. fol. 67. Tit. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

P O S A G.

De Dote,
Herburt. f.
146. & seq.

Bracia Siostron, ktorych Oycowie za żywota niewyposażyli, ani im zapisem posagu nie naznaczyli, przed wyściem roku po śmierci Oycowskiey, według zdania powinnych, dwu po Oycu, a dwu po Matce bliższych, według sumnienia swego, posagi naznaczyć powinni, y one po isciu za mąż w rok mają oddawać, albo część w majątności wydzielać, a to ieżli Siostra z wolą Braci y powinnych za mąż poydzie. A nim poydą za mąż, po śmierci Oycowskiey, ciż Bracia powinni im w domu uczciwe dawać wychowanie. O co wszystko *forum* w Grodzie *coram Officio*. A. 1588. f. 461. Tit. O Posażeniu Siostr.

W posagu zawiedzione y zapisane dobra, także *ex decreto* w przeżytkach, *per intro-missionem* wzięte w dzierżawę, nie mogą się w prawo dziedziczne wieczne obracać. *vid. Tit. Dobra. & Tit. Præscriptio.*

Siostry, Ciorki, niewyposażone, ktoreby za mężem były, z tych Dobr, ktore Bracia ich, albo Bratankowie, zadłużeni do Kredytorow utracili, mają bydź przez te Kredytory, albo Posesory dobr, *competenter*, wedle zwyczaju y prawa teraz opisanego, wyposażone. W czym Kredytorowi dylacya isć nie ma na Ewiktora, ale mu cale prawo z Ewiktorem na obronę zostawać będzie. A ktoreby ieższe za mąż nie szły; tedy w rok po isciu za mąż, dać im posag mają. Wszakże posagi zapisane swą drogą isć mają. Prowizya też Panny, do iscia za mąż, z części iej należącey, cale zostawać ma, ktora wżyscy Posesorowie dobr onych dawać mają, opatrzywszy ją mieszkaniem w onych dobrach, wedle iej kondycyi. Wolno iej iednak gdzie indziey, według zdania Przyjaciół mie-

mieszkać, *salvâ suâ provisione*. An. 1588. fol. 467. Tit. O Siostrach jure victorum.

Na posąg Corce pozostałej, niegdy Vr. Hyronima Wrzeszcza Rotmistrza, w Wołoskiej potrzebie na Cecorze przy Hermanach poległego, sumę czterech tysięcy złt. naznaczono z retent, któreby się nayspewnieysze pokazały y znalazły. A. 1641. f. 27. Tit. Naznaczenie sumy.

POTWARZ albo KALUMNIA.

vid. Tit. Pœna talionis. & Tit. Sprawy. & Tit. Criminalia.

P L E B E I I.

Plebeji, nad opisaną liczbę, nie mają być do Kościołów głównych przyjmowani, tylko Szlachta. A. 1550. fol. 4. §. Ponieważ na Stanie. *Herburt. f. 327. t. Plebeji. & sequ.*

Toż się y na Ruskie kraie ściagać ma. A. 1576. f. 292. Tit. De Ecclesiis.

O tymże, *cum melioratione*, że ani ad Collegiatus Ecclesias mają być przypuszczani, *sub pœnis & foro, de Cortisanis*, w dawnym prawie *expressis*, ktoby mimo tę Konstytucyę ważył się co otrzymać. Co y W. X. Lit. służy. A. 1607. f. 837. Tit. O Dygnitarztwach y Beneficyach.

Patet z Konstytucyi, że Plebeji nie mogą być *capaces* dobr Lennych. A. 1647. fol. 6. Tit. Naprawa murów Smoleńskich.

Plebeji głowa, gdyby o nie, iako o Szlachecką czyniono, nie ma być płacona. A. 1557. fol. 10. §. Gdzieby kto.

A ktoby o nie czynił, *centum viginti marcarum pœnâ* ma być karany, y ma siedzieć na dnie w wieży rok y sześć niedziel. Toż y o ranach rozumieć się ma. *Ibid.*

Plebejus z rusznicą nie ma chodzić, *sub pœna duplici quatuordecim marcarum*, y tak długo przez Starostę, albo Vrzód iego, ma być trzyman w wieży, aż tę winę położy. *Ibid. §. Ktoby się.*

Obostrzono to potym prawo, *quod vide Tit. Rusznice.*

Plebejorum nobilitacya tylko na Seymie być ma, albo w woysku. A. 1578. fol. 334. Tit. Plebejorum nobilitatio.

Plebejum hominem ruslicanum gdyby Szlachcic zabił, przepada winy trzydzieści grzywien, ktorey Panu połowica, a Potomkom zabitego druga połowica należeć ma. A. 1581. fol. 372. Tit. O Mężoboystwie plebejorum.

A gdyby zabity powinnych nie miał, Pan iego może o głowę czynić; a ieżliby Pana nie zstało, tedy Potomkowie onego Pana, aby mężoboystwa nie zostawały bez karnia. A. 1588. f. 489. Tit. De homicidio Plebeji.

Podwyższono potym taxę na sto grzywien. A. 1631. f. 19. Tit. Taxa capitis.

Potym porównano taxę głów plebejorum w W. X. Lit. z taxą Koronną, iako w Konstytucyi pomienionej 1631. według ktorey taxy Poglówicznicze wszystkie Sądy zaka-
zywać napotym mają. A. 1638. f. 43. Tit. Taxa.

Plebejus occidens plebejum, capitis pœnâ puniatur; w czym *scrutinia* zachowane być mają. A. 1581. f. 372. Tit. O mężoboystwie Plebejorum.

Plebejorum rany in duplo płacone być mają. *Ibid.*

Znowu, że in duplo. A. 1631. f. 19. Tit. Taxa.

Plebeji bławatow, futer drogich; szafianow, zażywać nie mają. *vide Tit. Mieszczenie.*

Plebeji Mytnikami y Poborcami nie mogą być w Koronie, tylko Szlachta ośiadła. A. 1616. f. 14. Tit. O Mytach wodnych.

P L E N I P O T E N C Y A.

Plenipotencye u Akt Ziemskich, albo Grodzkich, *personalitèr* przez Pryncypała zeznane, *ad Causas divisionis, expulsionis, exemptionis, rei iudicatæ, & in questionibus hereditariis requiruntur*. A. 1616. f. 7. Tit. O Plenipotencyach.

W każdym sądzie nieczym Pozwy zbijać nie może, tylko ieżeliby rzeczy mianowicie, albo imienia własnego y tytułu pierwszego, albo daty nie napisano. A. 1589. f. 543. Tit. O zbiciu Pozwów.

Plenipotenći, albo Agienći, w Trybunale W. X. Lit. za szranki przestępować nie powinni, *excepto* Kancelaryi Trybunałskiej, y dyskursami (z których hałas & irreverentia dzieie się) zabawiać się nie mają, *sub poena sessionis turris*. Dylacyi aby secundario nie pretendowali. Pryncypałow *per praevaricationem & condictionem* z przeciwną stroną, czyli też *per negligentiam*, kondemnować nie dopuszczali, *sub poena pro qualitate excessus, etiam criminalibus termino tacto*, za podaną od strony ukrzywdzoney do sądu supliką *vindicandis*. Których to Agentow *post praevaricationem y testimonia* nieważne bydź mają K. L. A. 1726. f. 88. Tit. Agienći.

Plenipotenći, alias Jurystowie, Patronowie y Agienći, żadnych wlewkow *in aggravationem* stanu szlacheckiego nabywać nie mają, y w sprawach Pryncypałow swoich według żalob (*sine lesione personarum*) *nisi id munimentis probari possit*, postępować iednemu Pryncypałowi konnotowawszy *documenta, ex adversa parte in eodem negotio* spraw przyjmować, *in consilia* wchodzić nie powinni, *sub relegatione à Iudiciis in perpetuum & poena sessionis turris*, y mają bydź *nobiles & iurati*. K. L. An. 1726. f. 92. Tit. O Patronach alias Iurystach.

P O D W O I E W O D Z Y.

Podwoiewodzowie na Wrzędy swoje przysięgać powinni, *in hanc iuramenti rotham*: „Ze sprawiedliwie sądzić, y wszystkich rzeczy szacunek y pomiar odprawować będę, „y we wszystkim Wrzędowi memu, podług opisanego Prawa, będę dosyć czynił, nie „mając względu ani na Przyjaciela, gościa y przychodnia, ani na upominki, ktoreby „sprawiedliwemu szacunkowi miały bydź przeciwne, respektując.

A. 1631. fol. 34. tit. O Podwoiewodzych.

O tymże, *cum hac declaratione*: iż na Kwerelach albo Rokach Ziemskich, *sub poena privationis Officii, & quingentarum marcarum in rotham iuramenti, iuxta Constitut. 1631.* przysięgać powinni. O co forum na Trybunał, *inter causas Officii, ad instantiam cuiusvis*. Ktorey winy połowica Sądowi, a druga Stronie instyguiącej należeć ma. A. 1633. fol. 37. tit. O Podwoiewodzych.

Ciż *sub eadem poena & foro*, Wrzędow Grodzkich oraz z Woiewodzemi trzymać nie mają; ani prywatnie *extra tempus in Constitutione descriptum*, w żadne taxy wdawać się; ani podczas Iarmarkow ludzi kupieckich depaktować; ani więcej od kupcow nad trzy grosze od Taszu, albo kramu, wyciągać nie mają. *Ibid.*

Ciż z Żydow sprawiedliwość, według Praw y Przywileiow, każdemu czynić mają. *Ib. v. tit. Żydzi.*

Ciż osiedli bydź mają w Woiewodztwie Podlaskim. *Anni 1569. fol. 192. §. w Podlaskiej.*

Ale iuż tak wszędzie, z tą deklaracją: że y Szlachta bydź powinni. A. 1633. fol. 37. tit. O Podwoiewodzych.

Plura tit. Woiewoda. tit. Miary. tit. Waga. tit. Wstawa. A o Podlaskim Tit. Osiałość.

P O Z W Y.

Herburt. f. 47.
t. Nemo evocare potest quempiam post curiam, nisi pro re fisci Regii.

Pozwem Zadwornym, ani Seymowym, Instygator nie ma nikogo pozywać, tylko o rzeczy osobie, zwierzchności, pożytkom y dobrom Krolewskim właśnie należące, pod winą sta grzywien Stronie. A. 1557. f. 9. §. Naprzod zabiegając temu.

Item: że *nomine Fisci*, ni o co pozywać nie ma za Dworem, tylko o zatrzymanie Prowentow z Dobr Krolewskich. A. 1562. f. 25. Tit. O karaniu występnych.

Reasumowano pomienioną A. 1562. Konstytucyą. A. 1567. f. 133. Tit. Fiscus.

Potym, że nie ma bydź nikt pozwan za Dworem, tylko *ratione bonorum liquidi iuris Regii, sub poena quingentarum marcarum*, w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis, inter causas Officii peremptorie, per Delatorem*, który w każdym pozwie *expressè* ma bydź włożon, *succumbenda*. A. 1598. fol. 689. tit. O pozwiech Zadwornych.

Liquidi vero Iuris Regii Bona, te są: ktore *in revisione literarum* takiemi są należone; na których są sumy stare, albo *ad rationem* pięci kroć sta tysięcy złotych. Także Woytostwa, Szoltystwa Rudy, Młyny, Karczmy, y inne, ktore są wedle Prawa na zakupie. *Ibid.*

Kiowskie, Wołyńskie, Bractawskie, Woiewodztwa, iż infze Prawa mają, y pod Prawo Koronne *ratione* Sądow nie podpadaia, *excipiuntur* od tey Konstytucyi. Ale ieżliby kogo o dobra szlacheckie ziemskie, rozumieiać ie bydz Krolewskiem, pozywać przyzłło Instygatorowi; tedy nie za Dworem, ale na Seym pozywać ma, *sub pœna supra expressa quingentarum marcarum*, ktora się ma ściagać na delatora. *Ibid.* O Dobra w Koronie, ktoreby na rewizyi listow ofadzone nie były, a za iakiemi dostatecznymi dokumenty dochodzić ich przyzłło, pozywać nie może, ieno na Seym. *Ibid.*

Pod tę Konstytucyą A. 1598. nie podpada W. X. Lit. *Ibid.*

Excipiuntur także Szoltyśi, Młynarze y Lemany Ziem Pruskich, ktorzy mają na sobie onera y służby Starostom powinne, oprocz gdyby Starosta ktorego, *ratione rebellionis & inobedientiae*, albo też dla aukcyi pożytkow dobr stołu Krolewskiego, deferował. *Ibid.*

Ale Dekreta przefzłe Zadworne, w sprawach tak *iuris regii, quam ratione bonorum, caduco iure, ex quacunque causa*, na Krola przypadaiących, *in robore* zostawać mają. *Ibid.*

Woiewodztwu Mazowieckiemu *specialis Constitutio* o tymże, wina y *forum* takoweż, ale wina *in instanti, non recedendo a Iudicio*, ma bydz zapłacona *per Delatorem & Donatarium*. Takoważ wina y na Starostę, ktoryby dekretow, *in contumaciam sive per controversiam* uczynionych, exekucyą czynić chciał; y tenże *repetitionis pœne ordo*, y toż *forum*. Spraw iednak, o Nieporęt y o Woytostwo tamże, nie okrywa ta Konstytucyą. *Ibid. fol. 690. tit. O Pozwiech Zadwornych.*

Pozwy Zadworne przeciwko Podlaszanom, o ukazanie Przywileiow na maiętności dziedziczne zkasowano, deklaruiąc: iż iakimkolwiek prawem kto trzyma maiętność ziemską, na tę okazować prawa y przywileiu nie powinien, ani Instygator pozywać ich o to powinien *sub pœna mille marc.* w Trybunale *succumbenda, & nullitate Processus cuiusvis*. Y Starosta exekucyi czynić nie ma, *sub pœna eadem, in quovis Iudicio & Officio repetenda*. Wyiawszy od tey wolności, ieżliby kto po inkorporacyi Woiewodztwa Podlaskiego do Korony, z Dobr Krolewskich co sobie uzurpował, albo u Krolow uprosił. Także Boiary, Putne, ktorzy z listami Starostow y Dzierzawcow Krolewskich ieżdżali, y teraz ieżdżą, y tych wszystkich, co od nich gruntow nabyli. A. 1588. fol. 479. tit. Podniesienie Pozwow.

Pozwy Zadworne, przeciwko Konstytucyi A. 1588. O zamknieniu exekucyi w *Ruskim y Podolskim* Woiewodztwach, wydane zkasowano, wyiawszy te tylko *litis pendencie*, ktore zaszły przed Koronacyą Krola Zygmunta Trzeciego. A. 1601. fol. 746. tit. O zamknieniu exekucyi. v. tit. Exekucya.

Pozwow Zadwornych na Szlachtę, *ratione iniuriarum*, Sądowi Ziemskiemu, albo Grodzkiemu, sądzić należących, wynosić się nie godzi, wyiawszy, gdzieby miedzy Mieyskimi a Szlacheckimi grunty iakie były różnice. A. 1631. fol. 21. tit. O Mandatach za Dworem.

Konstytucyą Seymu 1609. o Mandatach y Pozwiech zadwornych W. Xięstwu Litew. ktora pozwolono było, na Ziemskich membranach pozwy y Mandaty zadwornie pisać, zniešiono. Z Kancelaryi IKMci brać ie mają. An. 1611. fol. 46. Tit. O Pozwiech Zadwornych.

Pozwy Zadworne w W. X. Lit. nie mają bydz dawane na Szlachcica, tylko w rzeczach w Statucie y w Trybunale W. X. Lit. opisanych. A ieżliby kto co, mianuiąc kadukiem, albo ustaniem prawa Lennego, albo dobrami do dyspozycyi Krolewskiej należacemi, u Krola uprosił sobie po Szlachcicu, y za Dworem pozwał; takowa sprawa iak nayprędzey ma bydz sądzona. Gdzie ieżliby się pokazało nieśluszne wyzwanie pozwanego Szlachcica o własność iego; Aktor dwieście kop Litewskich winy, y wszystkie nakłady iego prawne, na ktore pozwany przysięże, zaraz *in instanti* u tegoż Sądu Zadwornego zapłacić ma. Co Sąd na Aktorze pozwanemu, zaraz przy uznaniu prawa zkażać ma. A ieżliby pozwany u Sądu Zadwornego tych win y szkod dochodzić na Delatorze zaniechał; tedy mu to Prawo wszystko y *Forum* w Trybunale, w

każdym terminie z Delatorem wolne być ma. A gdzieby Aktor, nie zapłaciwszy tych win y nakładów, uiechał; bądźli ośiadły? na majątności jego leżącej, według Prawa polspolitego, a iezli nieośiadły? na nim samym, y na majątności jego ruchomey, exekucya czyniona być ma. *A. 1598. fol. 698. tit. O Pozwiech Zadwornych w W. X. Lit.*

Pieczetarze y Pisarze W. X. Lit. przestrzegać mają, aby Pozwy Zadworne na Szlachę wydawane nie były, o dobra Krolewskie, ani bez delatora y imienia w pozwie delatora. *vide tit. Pieczetarze.*

Pozwy na Sejm y za Dworem w W. X. Lit. mają być brane u Pisarzów Ziemskich swiego Powiatu, albo Woiewodztwa, które tak ważne być mają, iako z Kancelaryi Krolewskiej wzięte. *A. 1609. fol. 910. tit. O Mandaciech na Sejm.*

Pozwów, albo Mandatów Seymowych z Kancelaryi W. X. Lit. przeciwko dekretowi Trybunałskiemu, w takiej sprawie, któraby *ex sua origine & natura, & prescripto Legis*, Sądowi Trybunałskiemu należała, wynosić się nie godzi, ani stronie podawać, pod winą tyśiąca kop Litewskich Stronie. O co *forum* Trybunał W. X. Lit. *A. 1638. fol. 14. tit. Seymowe.*

Przypozwy po śmierci Sędziów wszelakich, albo Krolewskiej, do żadnych spraw, tak w Ziemskim, iako y w Mieyskim prawie, nie są potrzebne; tylko gdzieby osoba krora *ex litigantibus* umarła. *A. 1588. fol. 481. tit. O Przypozwiech.*

Ani Pruskim Ziemiom potrzebne, po przyięciu Trybunału. *A. 1589. fol. 516. tit. O Przypozwiech.*

Pozwy na Wołyniu u Sądu Krolewskiego, Trybunałskiego, Ziemskiego, Grodzkiego, Podkomorzkiego, y Komisarzkiego, niczym zbittane być nie mają, tylko iezli by w Pozwie rzeczy nie mianowano, albo imię własne y tytuł pierwszy, albo datę opuszczono. *Ibid. fol. 543. tit. O zbittaniu Pozwów.*

Rok za pozwem Krolewskim w sześć niedziel; za Ziemskim, Grodzkim, Podkomorzkim, Komisarzkim, we dwie oczywiście, we cztery zaocznie być ma. *Ibid.*

Na Trybunał Wołyński y Braclawski Woiewodztwa, pozwy mają być pod tytułem Krolewskim, y pod pieczęcią Ziemie albo Powiatu onego, w którym pozwany iest ośiadły, a rok zawity, tak zaocznie iako y oczywiście, ma być składany za sześć niedziel. *Ibid. fol. 542. tit. O Pozwiech.*

Pozwów w Mazowieckim Woiewodztwie, ieden na drugiego, na Roki Ziemskie albo Grodzkie, nie może razem wydawać, tylko trzy; a drugie, któreby nad to wydawane były, na drugie Roki mają być odsyłane. *In Except. Masov. A. 1576. fol. 297. tit. O liczbie Pozwów.*

A Przypozwy wszelakie, pod Ziemską pieczęcią mają być wydawane. *Ibid. tit. O Przypozwiech.*

Tamże pozwy Grodzkie pod tytułem Krolewskim, a Ziemską Pieczęcią powinny być. *Ibid.*

Pozwy *in Criminalibus* tamże, na Sejm Koronny mają być wydawane, cztery niedziele przed Rokiem. *Ibid. tit. O zawitym roku.*

Pozwy *in vim termini tacti*. *vide. Tactus terminus.*

Pozwów kładzienie w Woiewodztwach, Mazowieckim y Podlaskim, o złodzieystwo. *v. tit. Licowny Rok.*

Pozwy albo Mandaty w sprawach, do sądzenia Seymom należących, tygodniem przed Seymikami przedseymowemi podawane być mają, w tym Grodzie, *ubi Bona consistunt citati*, y Relacya podania zeznana być powinna. A tę relacyą Aktor sam *coram Actis* w tymże Grodzie *approbare* powinien. Który mandat na Seymiku pomienionym produkowany, y od Marzałka konnotowany być ma; a to Prawo *in futurum* rozumieć się ma. *A. 1667. fol. 64. tit. Kontumacye Seymowe Koronne y W. X. Lit.*

Pozwy do ktoregokolwiek Sądu, na agramacyą y zrażenie wolnego głosu. *v. tit. Sejm.*

Pozwy *alias* Mandaty *in Causis criminis lese Maiestatis & Perduellionis*. *v. tit. Crimina.*

Pozwu Relacya *ad cassandum* wydanego, tam ma być zapisana, kędy otrzymana kondemnata. *1669. §. A że. f. 10. tit. Prolongacya Trybunału.*

Pozwu, na Sady Ziemskie y Roki Grodzkie Starościne położonego, relacya przez wolnego, z wyrażeniem w niej esencji tegoż Pozwu, dwiema Niedzielami przed incydencyą

decyą Sądow, *coram Actis proprii Districtus* powinna bydź zapisowana; a na Kwe-
rele tygodniem; a to *sub nullitate Condemnationis*. A. 1670. f. 22. t. O Relacyach.
Pozwów y Przypozwów Trybunałskich Relacye, *coram Actis proprii Districtus* mają bydź
zapisowane, *cum prefixione termini in quatuor septimanis, sub nullitate condemnationis*. Ib.
O Pozwy *crude & evocatorie, omiffa competenti iurisdictione*, przeciwko Szlachcie dobrze
osiadłej, iako Prokuratorowie, osobliwie w Trybunale Koronnym, karani bydź mają.
v. tit. Prokurator.

Pozew na Posła, na Konwokacyą Cieneral. Warszaw. *sub Interregno* wyprawionego, y na
Senatora po elekcyi Poselskiej wydany, y dekret Kapturowy, *nil operantur*. v. t. Senator.

Pozwy Zadworne y Seymowe, na znieśnienie dekretów Trybunałskich, tak *ex controversiis*
ferowanych, iako y *in Contumaciam* otrzymanych, wyniesione, *nullitatis* bydź mają, y
rigorem executionis sistere nie mogą. A. 1667. fol. 12. tit. O powadze dekretów Try-
bunałskich.

Ktoby Dobra iakie trzymał, na ktoreby prawo kto infzy przewodził, ma czynić z nim
pro deportatione citationum, niż wynidzie rok y sześć niedziel. A ieżliby o przewo-
dzie prawnym nie wiedział, ma przysiędz; *salvo tamen iure faminei sexus, & pupil-*
lorum, de prescriptionibus sancito. A. 1588. fol. 467. tit. O znoszeniu pozwów.

W każdym sądzie niczym Pozwy zbiciać nie może, tylko ieżeliby rzeczy mianowicie,
albo imienia własnego y tytułu pierwszego, albo daty nie napisano. A. 1589. f. 543.
Tit. O zbiciu Pozwów.

Pozwu Relacya *in proprio Districtu* zapisana bydź ma, y pozwu *ante finale Decretum* z
nowo przybyłego uczynku, albo *ex agnito errore* poprawić, wolno stronie, a Konserwatyw
sądy Trybunałskie, wespół z ordynacyami przeszłemi *à Repbl.* nieaprobowanemi,
wprowadzone abrogowano. K L 1726. f. 73. tit. Konserwaty.

Pozwami ktorzy *calumniosè* kogo o Kryminal oskarżą, a *in principali* tego nie dowio-
dą; iako *calumniatores sine ulla clementia* mają bydź karani, za przysięgą odwodzącego
się, lub też bez przysięgi, ieżeli inne *sufficient* wywody, y w sprawach Cywilnych, za
które *criminale Iudicium de jure extendi* nie może, nikt do personalney komparycyi
citationum pociągać nie powinien. K L 1726. f. 78. tit. Komparycye.

Pozwów zeznania *in proprio Districtu vel Palatinatu* czynione bydź mają, *sub nullitate*
dekretów, y winą stronie kop 40. y Kancelarye Trybunałskie W. X. Lit. spraw do
Regiestrow Trybunałskich, *exceptis tactibus* bez dowodów, y Relacyy przyznanych,
in proprio Districtu Pozwów wpisywać nie powinny. K. L. 1726. fol. 89. tit. O Pod-
aniu Pozwów.

Pozwy do Infant, pod dwiema pieczęciami. v. tit. Infanty.

Pozwy na Sejm *Coronationis*, *sub titulo electi Regis*, pod pieczęcią Ziemską wychodzić
mają. w Oznaymieniu Krola, na Seymach *Electionis* id cavetur.

P R A K T Y K A N C I

vid. Tit. Malecontenti.

P R A W A.

Prawa obce, *ad interpretationem feudi* nie mają bydź przypuszczane, ani dobra dzie-
dziczne za lenne poczytane, tylko gdzie wyraźnie iest, że są nadane *iure feudali*. A.
1576. fol. 255. §. Także obiecuiemy. Idem *lisdem verbis*. Ibid. fol. 277. §. Także
obiecuiemy.

Prawa dawności. v. tit. Preskrypcya.

Prawa wszystkie Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Wołyńskiemu y Braclawskiemu, stare y no-
we, także Przywileie, listy y wszystkie zwyczaje ich, a mianowicie Przywileie, na
Vnii im nadane, *in toto* aprobowano, deklaruiąc: że nigdy inaczey wykładane y ro-
zumiane bydź nie mają, ieno tak, iako się w artykułach swoich zawierają. A. 1588.
fol. 475. tit. Potwierdzenie Praw.

Tymże Woiewodztwom poprawę praw ich, gdy ią na przyszły Sejm przyniosą, po-
twierdzić obiecano.

PRE-

P R E S K R Y P C Y A.

Preskrypcya y *Fatalia Interregni tempore*, począwszy od dnia śmierci Krolewskiej, ni-
komu *in progressibus juris* do sprawiedliwości szkodzić nie mają. *Confederat. Ge-*
neralis Varsov. A. 1573. fol. 209. §. Inscriptiones.

Aprobowano to, *§ pro lege* postanowiono, z tą deklaracją: iż każdy, *sive actor, sive*
reus, który potrzebuie kontynuować *causam*, ma mieć frysztu y czasu, od dnia Ko-
ronacyi Krolewskiej rok. Co y o zapisach Grodzkich nieprzeniesionych rozumieć
się ma. *A. 1576. fol. 280. tit. Præscriptio seu Fatalia, sub Interregno.*

O tymże w Kapturze Krakowskim *sub Interregno. A. 1586. fol. 403. §. Xiąg Ziemskich.*
Declaratur Constitutio A. 1576. że na wieczne czasy, pod każdym *Interregnum*, to pra-
wo *de præscriptione § fatalibus* ściągac się ma. *A. 1588. fol. 480. tit. De præscriptio-*
ne § fatalibus.

Pomkniono *præscriptionis cursum* do dwu lat, od przeszłej Konstytucyi *A. 1588. pro*
una vice, dla powietrza. *A. 1589. fol. 526. tit. Præscriptio sub Interregno.*

Herburt. f. 333. tit. Præ- *Præscriptio* o głowę ma iść wedle Statutu. *A. 1550. fol. 4. §. A iż się.*
scriptio agen- Od Intromisyi zapisaney w Aktach Ziemskich *præscriptio* bierze początek y moc. *1576.*
di pro capite, *fol. 305. tit. O wwiązaniu.*

trium anno- *Præscriptio non obstante, Bona nullo iure adempta* mogą bydź u Krola dochodzone. *A.*
rum est. § *1581. fol. 373. tit. De bonis. v. tit. Dobra.*

fol. 334. tit. *Præscriptio* w Mazowieckim Woiewodztwie nie idzie nigdy *Terrestri*s na dobrach, o gło-
De eadem wę, ani o rany, ani w przezyrkach iakichkolwiek, albo w zakładzie, albo w winach
præscriptio- sądowych, albo w długu zaręczonym, z dekretu, lub dobrowolnie puszczonych. Ale
ne. kiedykolwiek dziedzic Dobr onych chce pomienione ciężary znieść, y pieniądze
odłoży Posesorowi, powinien tenże Posesor one wziąć y z posesyy y dobr owych
dziedzicowi własnemu, albo Prawo od niego mającemu ustąpić, y owe pretenzye
kasować, byle tylko takiey posesyi w Artykułach Ziemskich, albo którychkolwiek
innych y listach, *nota* iaka *authentica* pewna była. *Except. Masov. A. 1576. fol. 306.*
tit. O Preskrypcyi.

Ani na dobrach w posagu puszczonych idzie. Ale zawsze bliższy, albo Prawo od nich
mający, posag zapłaciwszy Siostron, albo ich Potomkom, mogą te dobra wykupić,
y od wszelkiego zapisu, któryby ieno posagowe imię albo wzmiankę miał y
zawierał w sobie, uwolnić. A ieżliby suma posagowa nie była specyfikowana; ma
bydź posag oddany, iako Sąd ziemski oszacuie. *Ibid.*

Y w Koronie na dobrach, w posagu albo w przezyrkach puszczonych, y widerkafem
zapisanych, *præscripti etiam longissimi temporis* nie idzie, ale zawsze takie dobra są
na zakupie. *A. 1588. f. 461. Tit. Na Dobrach posażnych.*

Præscriptio o krzywdy wszelakie y szkody, y gwałty pospolite, trzy lata. *A criminalibus*
actionibus, y recenti crimini, rok y sześć niedziel. A ieżliby kto *in causis crimina-*
libus infra annum nie czynił; tedy *non criminaliter*, lecz *civiliter*, czynić *in Iure*
Terrestri wolno mu będzie. *Except. Masov. An. 1576. fol. 306. Tit. O Pre-*
skrypcyi.

Potym, tak o rany, iako y o głowę, preskrypcya w Koronie trzy lata. *A. 1588. fol.*
462. Tit. O ranach.

Preskrypcya dziedzictwa, albo zastawy, w Woiewodztwie Mazowieckim nie ma iść, kie-
dy kto na dobra, nowym prawem albo tytułem nabyte, nie ma Intromisyi, w Księ-
gach Ziemskich wpisanej *ab A. 1531.* Choćby te dobra dzierzał y używał ich. Ale
zawzdy mogą bydź przez blizkie, tak iakoby były zastawne, wykupione. *Except. Ma-*
sov. A. 1576. f. 305. Tit. O wwiązaniu.

Preskrypcya Duchownym, *ratione proventuum § utilitatum ex Beneficiis illorum proveni-*
entium, lat dziesięć. *A. 1607. f. 835. Tit. O Preskrypcyach.*

Ratione zaś dobr Duchownych, y sum Kościołom y Oltarzom fundowanych, albo
zapisanych, ktore się do gruntu wiążą, *ad Compositionem inter Status suspensa.*
Ibidem.

Præscriptione non obstante, może się nagrody upominać, komu z działu przez exekucyą
co odeszło. *vid. Tit. Exekucya.*

Preskrypcya dobr Szlacheckich nieruchomych, *contra Ecclesiam annorum sexaginta, ante*
litem inchoatam, służyć ma; *exceptâ* iednak *renuntiatione præscriptioni per inscriptio-*
nem

nem facta; exceptis item fundis Ecclesie adiacentibus, vulgo Poświętne nuncupatis, cum ipsis Ecclesiis. A. 1633. fol. 26. tit. O Preskrypcyi. Toż Prawo służy y W. X. L. A. 1635. fol. 12. tit. O Dawności.

Declaratur Constitutio A. 1633. że *non ad futurum tantum, ale y ad præterita*, ściągac się ma *prescriptio, ratione bonorum immobilium, exceptis* kiedy wakowały Kościoły, *ob suppressionem foundationum* onych. O co akcya bydz nie ma *sine documento speciali* intentowana. A kiedy w ktorey sprawie *ratione Decimarum* Dekret *compositi Iudicii*, lub *compositio & approbatio Loci ordinarii* zaydzie; tedy iuż *nulla ratione* wzruszona bydz nie ma. A. 1638. fol. 12. tit. *Declaratio*.

Potym W. X. Litewskiemu tę deklaracyą do przyszłego Seymu, bez dalszych dylacyj odłożono, *suspensis actionibus, in quocunque Iudicio agitatis*, tak iako w Koronie. A. 1647. fol. 24. tit. O Preskrypcyach W. X. Lit.

Preskrypcyi w pewnych sprawach Ziemie Dobrzyńskiej ostrzeżenie. A. 1589. fol. 525. tit. *Preskrypcya*.

Prescriptio & fatalia, w sprawach *privatorum*, przeciwko Maximilianistom, którzy w zatrzymaniu byli, iść nie miała; *Exceptis his*, którzy albo poimani nie byli, albo z więzienia ziachali. *Ibid.* fol. 512. tit. *Adherentowie Arcyksiążęcia Maximiliana*.

W Woiewodztwie Czerniechowskim *prescriptio* taka postanowiona: Iż grunty, lasy y dobra te, ktore były *in possessione* Obywatelów przed ordynacyą Woiewodztwa Czerniechów. od Starostów nie mają bydz wzruszane, ani do Zamków Krolewskich przywłaszczane, *sub pena mille marc. Parti & Iudicio per medium dividenda*. A co się tknie dyferencyj granicznych, do tych naznaczono Komisarzów przy Podkomorzych tamecznych. Których dekretowi ktoby się zprzeciwiał; na Trybunale Lubelskim, *inter causas conservatas, respondebit*. A. 1638. fol. 32. tit. *Preskrypcya*.

Fatalia tam Actori, quam Reo, nie tylko *Processibus & Decretis iure sancitis*, ale ani pismom roborowanym, ktore w sobie *decisiones compromissoriales, liberè per partes contrabentes impositas* zamykają, *afficere* nie mają, owżem *suum vigorem* aż do czasu, w Kapturze specyfikowanego, mieć powinny. w Konfederacyach gieneralnych Interregnum. A. 1632. 1648. 1668. 1674. §. *Fatalia*.

Prescriptione non obstante, ma każdy, po Szwedzkiej wojnie, apelacye w sprawach, tak *ratione fundi*, iako y *ratione* inższych wszelakich pretenzji, do Trybunału wyszle przypoznać, y inższą apelacyą wytoczyć. A. 1658. fol. 24. tit. §. *Minorennas zaś*.

Preskrypcya żadna *& fatalia iuris* iść nie mają, Obywatelom Woiewodztw, Kijowskiego, Bracławskiego, Wołyńskiego y Czerniechowskiego, którzy *tempore exilii sui*, od różnych osób, w różnych mieyscach, *iniuriati* byli. A. 1661. fol. 31. Tit. *Securitas bonorum & honorum*.

Preskrypcya o poddane *vid.* Tit. *Poddani*.

Preskrypcya dobr Szlacheckich w Podlasiu, od Inkorporacyi do tego czasu, bez żadney wątpliwości, *salvis litis pendentibus* na Seymie. A. 1638. fol. 52. tit. *Preskrypcya. v. tit. Dobra. tit. Exekucya*.

Preskrypcya w Prusiech Praw ztraconych, *ad Acta authentica* niepodanych. *v. tit. Acta*.

PRETIA RERUM.

v. Tit. Vstawa.

PRESENCYE MAZOWIECKIE.

vid. Tit. *Sądy*.

PROBOSTWA.

PRobostwo Miechowskie I. M. X. Jakubowi Zadzikowi, przy Biskupstwie Chełmińskim y Pieczęci wielkiej Koronnej, *respectu* zepsowanego y zpuszczonego tegoż Biskupstwa, y nieproporcyonalney *dignitati* iego intraty, trzymać pozwolono, warując: że to iść nie ma napotym *in sequelam*. A. 1633. fol. 20. tit. *Konsens*.

I. M. X. Andrzeia Olszowskiego Biskupa Chełmińskiego Podkanclerzego Koronnego, opatrzyć Probostwem y Opactwem obiecano, *cum hac precautionem*: że to *pro incompatibili* nie ma bydz rozumiano, ani *in sequelam trahi*. A. 1667. fol. 15. tit. *Opatrzzenie*.

Probstwo *Chockie* od wszelkich asygnacyy Żołnierzkich y stanowisk uwolniono, wiecznemi czasami. *A. 1667. fol. 42. tit. Vwolnienie Probstwa.*

Probstwo *Hrubieszowskie collationis Regiæ*, do Katedry Kościoła Chelmskiego inkorporowano, y wiecznemi czasami *ad bona Mensæ* Prałatom y Kanonikom, przy tym Kościele zostającym, dano, y przez Komisarze z Kancelaryi Koronney naznaczone, *in realem possessionem* oddać one, *cum omni iure regio*, pozwolono. *A. 1676. fol. 56. tit. Probstwo Hrubieszowskie.*

Zalży o to potym Kontrowersye, także y o Probstwo *Grabowieckie*, które w *Recesdo* drugiego Seymu odłożono. *A. 1678. fol. 25. tit. Probstwo.*

Probstwo, *alias* Infułatę *Ołycką*, *ad normam* Zamoyskiej y Łuckiej Infułaty, przy *Taryfie* zwyczajney *Collegiatarum Ecclesiarum* zachowano, y *Proces* wszelki *cum Lucris* w tej sprawie otrzymany, zkaflowano. *A. 1677. fol. 13. tit. Deklaracya Infułaty Ołyckiej.*

Do Probstwa *Wschowskiego*, *ex quo* Infułata być ma, y Kapłanow *numerus augeri* musi, inkorporowano Plebanią *Collationis regiæ*, na Przyczynie wsi, Miastu *Wschowie* należącey. *Ibid. fol. 36. tit. Plebania Przyczynska.*

Probstwa y Mansyonaryi fundacyą w *Zadżimiu*, wsi dziedzicznej *Vr. Alexandra Zaleskiego* Referendarza Koronnego, aprobowano, według Przywileju od *Krola Władysława IV.* którym Plebania we wsi *Krolewskiej Glinie*, tymże Mansyonarzom inkorporowana jest. *A. 1649. fol. 12. tit. Aprobacya.*

Także Probstwa y Szpitala w *Krasnym*, w dobrach *I. M. P. Iana Kaźmierza Krasinskiego* Podskarbiego *W. Koronnego*, fundacyą przez niegoż uczynioną, aprobowano. *A. 1667. fol. 39. tit. Aprobacya.*

Na Probstwa y pięci Prebendarzow, *pro Capella S. Crucis* Kościoła *Farnego Piotrkowskiego*, fundusz od *X. Marcina Mieliborskiego* uczyniony, aprobowano, *et iuribus ac immunitatibus Ecclesiasticis in toto* inkorporowano. *A. 1638. fol. 47. tit. Libertacya.*

Probstwa Zakonne chodzić nie mają z Biskupstwy. *v. tit. Biskupi.*

Probstwa *Vchańskiego* wieś *Wolica* libertowana. *v. tit. Libertacya.*

Także Probstwa *Stobnickiego* folwarki. *v. tit. Libertacya.*

Do Probstwa *Stobnickiego*, dom pewny z placem w *Mieście Stobnicy*, przy *Parkanie* Kościoła *Stobnickiego* leżący, przedtym do *Woytostwa Stobnickiego* należący, za pozwoleniem *Vr. Marcina Michała Dębickiego* Podkomorzego *Sendomirskiego*, *Dzierzawcy ad presens* *Woytostwa* tego, wiecznemi czasami inkorporowano, *et immunitati Ecclesiasticæ* przypisano. *A. 1678. fol. 40. tit. Inkorporacya Domu.*

Probstwa *Kalinoskiego* Wsi *Kawęczynka* Przywilej. *v. tit. Przywileje.*

Probstwu *Gieranowskiemu* suma, *in vim* dziesięciny z *Dzierzawy Gieranowskiej* y *Lipnińskiej*. *vid. Artylerya W. X. Lit.*

P R O C E S.

Procesowi, *in quovis puncto, male obtentum* może być zadawane, nie czyniąc o to osobney akcyi; a w takiej mierze ma być wolna apelacya na Trybunał. *A. 1588. fol. 468. tit. O Relaxacyi.*

Procesu prawnego *Mazowieckiego* ukrocenie y opisanie *Czerska* y *Warszawskiego* Ziemia, które go przedtym nie przyięły, teraz przyymują. *Anno 1567. fol. 136. tit. Vukrocenie.*

Proces tegoż *Woiewodztwa Mazowieckiego*, *in causis termini factionati*. *v. tit. Liscowy rok.*

Procesy na Obywatelach *Woiewodztw Nowogrodzkiego* y *Mińskiego*, podczas wtargnięcia *Kazokow* otrzymane na Trybunale, *abrogabuntur*. *Sc. Anno 1596. fol. 684. tit. Warunek Woiewodztw.*

Procesy, o niewydawanie *Poborow*, *A. 1598.* niezgodnie uchwalonych, zkaflowano. *A. 1601. fol. 737. tit. Zniesienie.*

Proces od *Sebastjana Chmielowskiego*, na *Vr. Stanisława Warszyckiego* Kasztelanie *Warszawskim*, pod ten czas, gdy był w *Poselstwie* u *Cara Moskiewskiego*, o niewydanie pewnego poddanego otrzymany, zkaflowano, y sprawę *in integrum* wrocono. *A. 1607. f. 852. tit. Zniesienie.*

Proces-

Proces Swoszowski, dla cenzury do druku dać pozwolono. A. 1611. fol. 2. Tit. Zkrocenie.

Potym znieśiony. A. 1613. fol. 34. Tit. Proces.

Procesy wszystkie o stawienie poddanych, także *ratione* naiazdow, zaboiow, szkod, podczas wojny Kozackiej poczynionych, w Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyńskim, Bractawskim, Czerniechowskim, zkasowano. w Komisji Hadyuckiej A. 1659. f. 53. §. *Aby occasione litium.*

Proces, przy zaplacie woysku z żołnierzami, iaki był postanowiony? *vide* A. 1591. f. 606. Tit. *Asekuracya.*

Proces opisany, iako się Senatorom y Posłom Ziemskim, także Komisarzom y Deputatom, o *excesa* y *crimina* sprawić trzeba. *vid.* Tit. *Senator.*

Procesu znoszenie, gdyby go kto przewiodł na dobrach, *inscio possessore* dobr tychże. *vid.* Tit. *Pozwy.*

Proces przeciwko Maximilianistom, winy, sądy y *exekucya* *vid.* Tit. *Crimina.* A. 1588. fol. 472.

Proces o zbiegłe chłopcy, slugi. *vid.* Tit. *Poddani.* & Tit. *Roki.*

O zbiegłe chłopcy Ziemie Halickiej. *vid.* Tit. *Roki.*

Proces rozgraniczenia Obywatelom Woiewodztw Ruskiego, Podolskiego, Bełskiego, Wołyńskiego. *vid.* Tit. *Granice.*

PRODUCTA ZAPISOW AKTYKOWANYCH.

vid. Tit. *Zapisu.*

P R O K U R A T O R.

Prokuratorowie w Litwie, na elekcyi Deputackiej do Trybunału obierani byź mają, zasiadać iednak nie mogą. A. 1601. f. 758. §. *A na Elekcyi.*

Na Prokuratorzy albo *Patronos Causarum*, osobliwie w Trybunale Koronnym bawiących się, którzy *per crudas citationes, omissa competenti iurisdictione*, Szlachtę dobrze osiadłą, do rejestrow nie należytych, *per speciem violatę securitatis, convulsionis Decretorum Tribunalitiorum, vel arianismi evocant*, y Pryncypalom swoim do tego rady dodawała, *pœnam quingentarum marcarum Polonicaum, cum sessione turris per duodecim hebdomadas*, założono. A. 1678. f. 27. Tit. *O Prokuratorach.*

P R O W I A N T.

vid. Tit. *Woysko.*

P R Z E M Y T A.

vid. Tit. *Myto.*

P R Z Y C Z Y N A.

vid. Tit. *Rany.*

P R Z Y P O Z W Y.

vid. Tit. *Pozwy.*

P R Z Y S I Ę G A.

Przyśięgę na Clech, Stan Rycerski y Duchowny, przy wołach zimowanych y Powołowczyźnie, przez się, albo Faktory swoje, czynić powinni, tak iako na Cle wodnym zachowywa się. A. 1550. f. 3. §. *Ponieważ Stan.*

Celnicy y Mytnicy, albo ich Pisarze, niezwyčajney niepowinni wyciągać przyśięgi, ieno tylko iako Statut uczy. To iest: iż to zboże iest iego własney krescencyi, a nie przekupne, albo iż te woły swoim zbożem wychował. Toż się ma rozumieć y o Leśnych towarach. A. 1567. f. 281. Tit. *O Przyśiędze.*

Herburt. f. 167. Tit. Factor. Przysięga nie ma być inakższa czyniona, ieno iaka jest opisana in Statuto Alexandri, Pericoviae A. 1504. okrom Cła pogranicznego, ktorego przysięga na granicy, wedle Prawa y zwyczaju, zachowana być ma. A ktoby od kogo cło niesłusznie brał, albo przysięgę inakższą, aniżeli jest w pomienionym Alexandrowym Statucie opisana, wyciągał, albo kogo do iterowania iey, gdy raz przed Vrzędem uczyniona będzie, przywodził; ma być karan winą sta grzywien *citatus coram quovis officio vel Iudicio, iuxta Constitutionem Sigismundi Regis Anni Millesimi quingentesimi trigesimali octavi.*

Herburt. f. 489. § sequ.

A. 1578 f. 333. Tit. O Clech.

Plura Tit. Glo. § Tit. Myto.

Na Koronacyi Krola Zygmunta Trzeciego, wszyscy oboiego stanu, Duchownego y Swietckiego, (*exceptis Episcopis & Palatinis*, do ktorych Sekretarze deputowani będą) *Dignitarii & Officiales*, Starostowie Sądowi, y Dzierzawcy dobr Krolewskich, powinni od publikacyi ninieyszego postanowienia, do niedziel czterech nayedaley, wiarę y posluszeństwo swe oddać, y przysięc w Grodzie przyległym swym; a w Prusiech przed Woiewodami (przychodząc *non in maiori comitatu*, ieno samowtor, bez wszelakiey strzelby) *coram actis authenticis*, w te slowa:

„Ja N. przysięgam Panu BOGU wszechmogącemu, iż wiernym chcę być, y posluszeństwo, wedle Prawa, oddawać Naiasnieyszemu Panu, Zygmuntowi Trzeciemu Krolowi Polskiemu Wielkiemu Xiążęciu Litewsk. y chcę we wzem do stoienstwa Maiestatu y osoby I. K. M. także bezpieczeństwa, iako wiernemu poddanemu należy, przestrzegać; tak mi BOZE pomoż, y iego Święta Ewangielia.

Ktorą przysięgę będą powinni uczynić każdy z nich, *sub pœna, de expeditione bellica sancita*, y ztraceniem Vrzędu y Dzierzaw. Okrom tych, ktorzy *extra Regnum*, y na służbach Krolewskich, albo Rzeczypolp. zostają, po wroceniu się iednak do Korony, albo ziachawszy się z służby, we dwie niedziele mają toż uczynić. Oprocz Senatorow, Starostow y Vrzędnikow Ziemskich y Dzierzawcow, na tey Koronacyi będących. A gdzieby Grod Powiatowy dla iakiey przyczyny nie był wolny; tedy przysięgę każdy z nich *in viciniori* powinien uczynić. A od takowych przysięg ekstraktow Pifarze Grodczy nie mają nie wyciągać, y owszem darmo wydawać. A ktoby się kolwiek taki znalazł, ktoryby postanowienie to ninieysze iakimkolwiek sposobem, albo praktyką, na Seymikach, albo inszych mieyscach, targać chciał; podlegać ma pod winy, Proces y exekucyą, *sub titulo crimina*, opisane. A. 1588. f. 473. §. A iż pod ten.

Przysięga Krolewska. *vid. Tit. Krol.*

Przysięga Hetmańska. *vid. w Traktacie Warszawskim A. 1717. f. 31. & 35.*

Przysięga Podkomorzego. *Tit. Podkomorzy.*

Przysięga Poborce. *Tit. Podatki.*

Przysięga nowych Indygienow. *Tit. Szlachtic.*

Przysięga Vrzędnikow Ziemskich, Podkomorzego, Sędziego, Podśędka, y Pifarza, może być odprawiona, *in absentia Palatini & Castellani*, przed Vrzędnikami Ziemskimi, na Rokach Ziemskich, albo leżeniu Ksiąg sądowych onego Woiewodztwa y Ziemie. A. 1598. f. 692. *Tit. O Przysięgach.*

Przysięga Marszałkow Trybunalskich. *vid. Tit. Trybunał.*

Przysięga Starostow w Inflanćciech. *vid. Tit. Inflanty.*

Ktoby przysięgał y z świadkami, że na tym gruncie szkody, o którą jest pozwany, nie uczynił, a własności gruntu nie alegował, traci on grunt. *In Except. Masov. An. 1576. f. 303. Tit. O odpowiedzi. vid. Tit. Sprawy.*

Przysięga PP. Senatorow y Deputatow Koła Rycerzkiego na Sądy, y przyimowanie Rekognicyi podczas Elekcyi.

„Ja N. przysięgam Panu BOGU, iż sprawiedliwie, wedle Pana BOGA, Prawa pisanego, słuszności, y kontrowersye Stron sądzić, y rekognicye przyimować będę. Na bogatego y na ubogiego, przyiaćciela y nieprzyiaćciela, obywatela y przychodnia, żadnego względu nie mając, y ani na przyiaźń, ani na podarki, ani na przegrożki, patrzeć y dbać nie będę. Ale w sądzeniu samego Pana BOGA, prawda podanego, słuszności, kontrowersyy stron, rekognicyy, y w tym wszystkim sumnie-

„sumnienia mego, rozśladku, naśladować y słuchać będę, y infze sprawy mnie na-
 „leżące, wiernie, y wedle możności moiej, czynić będę. Praktykowania też za-
 „dnych kauz, z nikim czynić nie mam, ani przestrogi, ani rady dawać, ani po-
 „darkow brać nie będę. A iżem się też o to nie starał, abym był na te sądy obran;
 „taimnie też Sądu tego objawiać nikomu nie będę. Tak mi Panie BOZE pomóż,
 „y Krzyż S. Pana KRYS'TVSOW. Na Seymach *Elect. An. 1632. 1648. 1668. 1674.*
 „Tit. Przysięga.

Przysięga PP. Marszałkow.

„Ja N. przyśięgam Panu BOGU, iż sprawiedliwie, *sine ullo personarum respectu*, we-
 „dług przyięgi na Vrząd moy Marszałkowski, *Regi, Regnoque* uczynionej, sa-
 „dzieć będę, spraw żadnych do sądu tego przychodzących praktykować, ani rady, a-
 „ni przestrogi dawać nie będę; *Secreta quoque Iudicii presentis non revelabo.* Sic
 „me DEUS adiuuet & sancta Crux CHRISTI. *Ibid.*

Przysięga Dyrektora Koła Rycerskiego, na Seymach *Electiois An. 1668. & 1674.* iaka by-
 „ła? *vide in Constit.*

Przysięga Stanu Rycerskiego na Elekeyi Krola I. Mści Michała. *vid. Tit. Elekcya.*

Przysięga Krola Iana Kazimierza, na postanowienie z Hetmanem y wojskiem Zaporow-
 „skim, przez Komisarze tegoż Krola y Rzeczyposp. uczynione, y na tym Seymie
 „potwierdzone. *A. 1659. f. 60. Tit. Przysięga.*

Także X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego. X. Biskupa Wileńskiego. PP. Hetmanow
 „Koronnych, y W. X. Lit. PP. Pieczętarzow Koronnych, y W. X. Lit. Vr. Mar-
 „szałka Izby Poselskiej. Posłow W. X. Ruskiego, y wojsk Zaporowskich. *Ib. f. 61.*

Przysięga Vr. Marszałka Poselskiego, y Vr. Deputatow do Konstytucyi Seymu Grodzień-
 „skiego. *A. 1678. v. Tit. Sejm.*

Przyięgę na zpuszczenie własnego zboża, obywatelom Woiewodztwa Brzeńskiego, dość
 „wykonać w Grodzie Mielnickim. *vid. Tit. Podatki.*

Przyięgi Sędziego y Pisarza, Marszałkowskich. *vid. Tit. Marszałek.*

Przyięga świadkow w Kryminalach. *vid. Tit. Świadkowie.*

Przyięgi na Seymie, albo przed Krolem zkazane, do Powiatu odsyłane bydź mają; chy-
 „ba iż tam kto będzie chciał przyięć. *A. 1557. f. 10. §. Przyięgi.* *Herburt. f. 249. in fine.*

Potym postanowiono, iż przyięgi z Dekretow nakazane, lub na Seymie, lub w Po-
 „wiatach, dokąd odesłane będą, *in facie* zupełnego Sądu Ziemskiego, wykonane bydź
 „mają skutecznie. A Sad Ziemski, *sub pena Fisci, inter causas Officii, per quem-*
 „*vis vindicanda,* w Trybunale odpuszczenia *pro prestituto iuramento* przyjmować y pi-
 „sać nie będzie. Aktorowie też, żadnym sposobem przyięgi raz nakazaney, pozwa-
 „nemu zwłoczyć nie mogą. *A. 1641. f. 8. §. A iż się też.*

P R Z Y W I L E I E.

Przywileie poślednieysze, *in praejudicium* pierwszych, z Kancelaryi wydane, żadney
 „wagi mieć nie mają. Ktora Konstytucya W. X. Lit. służyć ma. *A. 1613. f. 10. Tit.*
Przywileie na Przywileie.

Przywileie Koronne, a mianowicie Przywilej Krola Alexandra, których niemasz w Sta-
 „tucie, a potrzebne znalazłyby się bydź Rzeczyposp. aby były włożone, Woiewodz-
 „two Sendomirskie starać się będzie na przyszley Elekcyi. *Na zieżdzie okazowania*
swego pod Pokrzywnicą, sub Interregno. A. 1587. f. 425. §. Wiedząc też o tym.

Przywilej Krola Alexandra o Vnii W. X. Lit. z Koroną w Receście Warszawskim. *A. 1564.*
f. 53. In Nomine Domini.

Przywilej ostatni o teyże Vnii. *A. 1569. f. 170. O Xięstwie.*

Przywilej *Incorporationis* Xięstw Oświęcimskiego y Zatorskiego do Korony. *A. 1563. f. 62.*
O Xięstwie.

Drugi, którym pierwszy *declaratur.* *A. 1564. f. 66.*

Przywilej przywrocenia Ziemi Podlaskiej do Korony. *An. 1569. fol. 149. Tit. O Ziemi*
Podlaskiej.

Potym *confirmatur & declaratur.* *A. 1588. fol. 479. Tit. Podniesienie Pozwów.*

Znowu *confirmatur.* *An. 1607. fol. 848. Tit. O Przywileiu Podlaskim. vid. Tit.*
Dobra.

Znowu *cum declarationibus Constit.* An. 1588. & 1607. *approbatur.* A. 1633. f. 42. Tit. *Confirmatio.*

Znowu o Przywileiu tym, y o zawarciu exekucyi Konstytucye wszystkie reasumowano, *exceptis litis pendentis.* A. 1647. f. 19. Tit. *Zamknięcie exekucyi.*

Przywileiow w Prusiech ztraconych warunek. *vid. Tit. Aſa.*

Przywilei przywrocenia Ziemi Wołyńskiej do Korony. A. 1569. fol. 155. Tit. *O Ziemi Wołyńskiej.*

Przywilei przywrocenia Xięstwa Kiiowskiego do Korony. *Ibidem* Tit. *O Xięstwie Kiiowskim.*

Tych wszystkich Przywileiow punkta są reſolwowane, in hoc Libro.

Przywilei wolności, Nowemu Miastu na granicy Wołoskiej, w Woiewodztwie Podolskim leżącemu, od Krola dany, *approbatur.* A. 1607. f. 859. Tit. *O wolności.*

Przywileie o wolney Krola elekcyi, y inszych wolnościach, od starych Krolow dane, przez Krola Zygmunta Trzeciego *approbantur*, y nowy dany. A. 1607. fol. 829. §. *Naypierwey.*

Tenże Przywilei w Grodach Koronnych, y w W. X. Lit. iako obojemu narodowi, *ex æquo* służący, akrykować pozwolono. A. 1609. fol. 889. Tit. *O warunku wolney elekcyi.*

Rozkazano Wrzédnikom Kancelaryi Krolewskiej, aby go do Grodow podali. A. 1613. f. 10. Tit. *Przywilei wolney elekcyi.*

Podany iest *in volumen Constitution.* A. 1631. Tit. *Diploma.*

Przywileie, na ieden Vrząd dwom osobom, wychodzić niepowinno, dla tego Kancelarye, Wielka z Mnieyszą, komunikować sobie wzajemnie będą tych Przywileiow expedycyi. A. 1717. w *Traktacie Warszawskim.* f. 13.

Przywileie W. X. Lit. mają być w Skarbie zrewidowane. A. 1607. f. 861. Tit. *O Metrykach W. X. Lit.*

Też Instygatorowi W. X. Lit. na przyszłym Seymie windykować kazano. *vid. Tit. Metryka.*

Przywileie na dobra Szlacheckie w Woiewodztwie Braclawskim leżące, z Kancelaryi Koronney wydane znieſiono, y warowano, że się to dźiać *in posterum* nie będzie, ale Szlachta Dobr swoich dziedzicznych, wedle Praw y Przywileiow na Vnii, w Roku 1569. danych, zpokoynie wiecznymi czasami zażywać mają. A. 1611. f. 30. Tit. *Znieſienie Komisji.*

Przywileie Ziemi Wieluńskiej, od Krolow Polskich nadane, *in Volumen Legum*, przy Konstytucyach, do druku mają być podane. A. 1613. f. 23. Tit. *O Przywileiach.*

O tymże. A. 1616. f. 19. Tit. *O Przywileiach Ziemi Wieluńskiej.*

Przywilei Xiążętom Pruskim *super Feudum* dany. v. Tit. *Xięstwo Pruskie.*

Przywileie na Dobra dziedziczne, za Krolewskie rozumiane w Woiewodztwach, Ruskim, Podolskim, Podlaskim. v. Tit. *Woiewodztwa.*

Przywileie *in solidum* tamże. v. Tit. *Dobra.*

Przywileie *in solidum* w Woiewodztwie Kiiowskim. *vide ibidem.*

Przywileie na Starostwa Vkrainne *declarantur.* v. *ibid.*

Przywilei iakiś, przez Iunga Szkota otrzymany, zkaſowano. A takowych napotym *sub nultate Privilegiorum*, nie ma Kancelarya wydawać. An. 1607. f. 839. Tit. *O Przywileiu Iungowym.*

Przywilei Vr. Ianuszowi Eperyeszowi od Krola Zygmunta III. A. 1601. dany, onemuż y potomstwu iego *approbatur.* *Ib.* f. 859. Tit. *Aprobacya Przywileiu.*

Przywilei Szlachet. Wawrzyńcowi Iustymontemu od Krola Zygmunta III. A. 1589. dany, także *approbatur.* A. 1611. f. 36. Tit. *Aprobacya.*

Przywilei Vr. Iakubowi Branickiemu Podstolemu Lubelskiemu, na zalewek stawu iego Siemianńskiego, &c. za uznaniem Rewizorow z Seymu zesłanych, aprobowano. An. 1616. f. 33. Tit. *Vtwierdzenie zalewku.*

Przywilei Sawie Greczynowi Mieszczaninowi Lwowskiemu y potomstwu iego, od Krola Zygmunta Augusta A. 1569. dany, *in toto approbatur.* *Ibid.* f. 35. Tit. *Aprobacya Przywileiu.*

Przywilei Vr. Ianowi Rudnickiemu, na przydanie szable do herbu iego starego strzemięcia, od Krola Zygmunta III. dany, *approbatur.* *Ibid.*

Przy-

- Przywileie w Roku 1552. od Krola Zygmunta Augusta na kupno wieczyste kamienice, w Wilnie na ulicy Niemieckiej leżące, I. M. P. Stanisławowi Piotrowicowi Kiszce Woiewodzie Witepskiemu, y Annie Radziwiłownie Małżonkom dany, *in toto*, wiecznemi czasy, sukcesorom ich *approbatur*. A. 1633. f. 61. Tit. *Vtwierdzenie*.
- Przywilei od Krola Zygmunta III. I. M. P. niegdy Demetrowi Chaleckiemu Podskarbie-mu W. X. Lit. y Małżonce iego, na kupno wieczyste w Grodnie, Dworu y placu, na Podolu, z niektoremi domkami nad rzeką Niemnem, dany, sukcesorom y *futuris bonorum possessoribus*, *in toto approbatur*. A. 1641. f. 30. Tit. *Konfirmacya Przywileiu*.
- Przywilei na zamianę sześciu włok Krolewskich, za sześć włok OO. Franciszkanow Konwentu *Pińskiego*, we wsi Koszowicach, od Krola Iana Kaźimierza, tymże Franciszkanom dany, *in toto* aprobowano. A. 1647. f. 25. Tit. *Konfirmacya*.
- Przywilei, na wolną elekcyą Woiewody Połockiego, Woiewodztwu temuż aprobowano. A. 1647. f. 37. Tit. *Aprobacya*.
- Przywilei Szlachet. Ianowi Dziahyłowiczowi na kaucyą, względem mieszkania w Połocku. *Ibidem*.
- Przywileie dwa, ieden na Indygienat, drugi na nobilitacyą, obadwa ręką Krolewską, y I. M. X. Primasa, y Marżałka Poselskiego podpisane, aprobowano, *hac conditione*, żeby się w nich nic *Iuri & equitati contrarium* nie znajdowało. A. 1650. f. 8. Tit. *Aprobacya*.
- Przywilei na Leszno nowe przy Warszawie, *salvis Iuribus & Decretis Ducatus Masoviae*, aprobowano. A. 1654. f. 19. Tit. *Libertacya*.
- Przywileiow pięć na Indygienaty pewnym osobom dane *approbantur*. A. 1654. *vid. Tit. Szlachectwo*.
- Przywilei na kramy pod Zamkiem w Warszawie szlachetnemu Tytusowi Liwiusowi Boratyniemu, od Krola Iana Kaźimierza dany, *approbatur*. A. 1655. f. 32. Tit. *Aprobacya Przywileiu*.
- Przywilei od Krola Iana Kaźimierza, podczas zamieszania w Rzeczyposp. *in personam* I. M. P. Pawła Sapięby, na on czas Woiewody Witepskiego, na generalne Regimentarstwo woysk W. X. Lit. dany, *in toto* ztwierdzono; waruiąc *in posterum*, że to władzy y urzędem Hetmańskim preiudykować nie ma. A. 1658. f. 19. Tit. *Approbatio Regimentarstwa*.
- Przywileie od Krola Zygmunta Augusta, y od innych po nim Krolow, Iędrzeiowi Terlikowskiemu y Sukcesorom iego, na dobra wsi Herman, w Woiewodztwie Podolskim w Powiecie Łatyczowskim leżące, *in hereditatem* nadaney, aprobowano, y też dobra wiecznemi czasy, Vr. Krzysztofowi Kawieckiemu, y sukcesorom iego, iako *legitimo* pomienionego Terlikowskiego *successori* darowano. A. 1658. fol. 28. Tit. *Aprobacya Przywileiu*.
- Przywilei od Krola Iana Kaźimierza, na wybieranie pewnych Cel y Myt, w Mieście Iazłowcu, do lat trzech, I. M. P. Alexandrowi Koniecpolskiemu Woiewodzie Sendomirzkiemu *anno praesenti* dany, aprobowano. A. 1658. f. 32. Tit. *Pozwolenie*.
- Przywileie y Prawa Tatarom Litewskim, y Wołyńskim aprobowano. A. 1659. fol. 16. Tit. *Confirmatio*.
- Przywilei *alias Diploma* I. M. P. Andrzejowi Karolowi Grudzińskiemu Woiewodzie Kaliskiemu, y Małżonce, y potomkom iego służący, pod datą Seymu tego z Kancelaryi wydany, na wieczne czasy aprobowano. A. 1659. f. 30. Tit. *Diploma*.
- Przywilei od Krola Iana Kaźimierza, *ex Senatus Consulto*, na dobra do stołu Krolewskiego należące, w Ekonomyi Brzeńskiej leżące, nazwane Kiiowiec y Mieleczyce, z Miasieczkiem Pieszczatcem y wsiami do tych Kluczow należącemi, prawem dożywotnem, Vr. Pawłowi Teterze dany, *non obstantibus quibusvis Constitutionibus*, o nieupraszaniu Dobr stołu Krolewskiego, *sancitis*, *in toto* aprobowano; *salvo iure* Kościoła Mieleczyckiego, *ratione* włok temu Kościołowi nadanych; *& salva repetitione eorundem Bonorum*, gdy się poda okazywa w W. X. Lit. *per commutationem bonorum equivalentium*, bez ukrzywdzenia tegoż Vr. Teterzy. A. 1659. f. 14. Tit. *Aprobacya Przywileiu*.
- Deklarowano potym, że te dobra przy wszelkich wolnościach od Zolnierza, iako Ekonomie Krolewskie, zostawać mają. A. 1661. fol. 20. Tit. *Reassumptio Aprobacyi*.

Przywileie od Krola Iana Kaźmierz, Ianowi *Niecajowi*, na dożywoćie dobr nazwanych *Czaufy y Czerekow*, y na dwoie Woytoſtwa, *Puckowskie y Błachowickie*, w Ekonomii *Mohylewskiej* leżące; także na Staroſtwo *Bobruyskie*, *cum onere refuſionis* ſumy na nim będącey, należnym ſukceſorom. Także

Przywileie od tegoż Krola, Adamowi *Hlebowi Koſzańſkiemu*, na wieś *Tyſzczy* z młynkiem, z gruntami *Malkowskiemi*, y z *Słobodką Pachnowką*. Y Krzyſtoſowi Ianowi *Boharczewiczowi*, na wioſki *Holenie y Horbowicze*, w Ekonomii *Mohylewskiej* leżące, dożywoćiem dane, aprobowano. Tak iednak, iż poſt fata pomienionych Donataryuſzow, znowu te Dobra do ſtołu Krolewſkiego wracać ſię mają, albo też, za podaniem okazyi, z inſzych Dobr do dyspozycyi Krolewſkiej przypadłych, *commutatio bonorum æquivalentium*, wſzytkim mianowanym oſobom, bez ukrzywdzenia ich uczyniona będzie. A. 1659. f. 14. Tit. Aprobacya przywileiow.

Przywilei na wioſki pewne, w tymże Przywileiu ſpecyfikowane, z dobr *Iuri reformatorio* Krolowy Ludowiki Maryi w Staroſtwie *Bobruyskim* podległych, prawem Ziemſkim wieczyſtem, od teyże Krolowy, Vr. Ianowi Kaźmierzowi *Sielickiemu* Skarbnikowi Rzeczyckiemu nadane, *perpetuis temporibus*, aprobowano. Konſtytucye iednak dawne zſtrony dobr *Iuri reformatorio* podległych (donacyą wyżej mianowaną excypuiąc) reſumowano. Ib. f. 15. Tit. Aprobacya Przywileiow.

Przywileie na *Koſzany y Bereżytnińskie* dobra, w Woiewodztwie *Mściſławſkim*, Vr. *Hlebom Koſzańſkim* aprobowano. Ale tę Konſtytucyą potym znieſiono. Vide Tit. *Dobra*.

Brochow, w Ziemie *Sochaczewskiej* nad rzeką *Bzurą* leżący, Vr. *Olbrachta Adryana* na *Brzeżinach Laſockiego* Staroſty *Wyſogrodzkiego* dziedziczny, w *Miaſteczko* obroccono, y Przywilei eo nomine wydany, in toto aprobowano. A. 1667. f. 22. Tit. *Approbatio* Przywileiow *locationis* *Miaſteczek &c.*

Przywileie na lokacye także *Miaſteczek*, *Freyſztatu*, *Laſkowki*, *Kobyli-Gory*, aprobowano. Ibid.

Przywilei od Krola Iana Kaźmierz Kapłanom Koſcioła *Farnego Bocheńſkiego*, na penſye im należące dany, in toto aprobowano. An. 1667. fol. 41. Tit. Aprobacya Przywileiu.

Przywilei od Krola Kaźmierz wioſce *Kaweczynek* nazwaney, w Powiecie *Sieradzkim* leżącey, An. 1487. nadany, *ſalvis oneribus Reip.* aprobowano. A. 1667. f. 41. Tit. *Wieś Kaweczynek*.

Przywileiu V. Bazylemu *Kraſińſkiemu* y Małżonce iego, na Leſnictwo *Czacheckie* Ekonomii *Kobryńſkiej* ſłużącego aprobowano. A. 1667. f. 67.

Aprobacya Przywileiu Ierzego *Balentſieia* *Horwata*, ſukceſorom ſłużącego. A. 1667. fol. 33.

Aprobacya Przywileiu *Bidermannom* ſłużącego. A. 1667. f. 35.

Przywilei *Libertationis* Dworu w *Krakowie*, y placow w *Warszawie*, I. M. P. *Wielopolskiemu* *Kaſztelanowi* *Woynickiemu* aprobowano. An. 1667. fol. 25. Tit. Aprobacya Przywileiu.

Przywileie pod Pieczęcią *Pokoiową y Koronną*, ex *Senatūs Conſulto*. Vid. Tit. *Krol*.

Przywileie *Szlachet*. Ianowi *Baltazarowi Karczewſkiemu*, ktoremi dom iego w *Warszawie* na *Piwney* ulicy *libertowany* ieſt, in toto aprobowano. An. 1673. f. 31. Tit. Aprobacya.

Przywilei na pewne place z gruntami, w Staroſtwie *Filipowſkim*, Vr. Ianowi Kaźmierzowi *Kierdeſiowi* *Marſzałkowi* *Grodzińſkiemu* aprobowano, *ſalvis oneribus Reipub.* Ib. f. 18. Tit. Aprobacya.

Przywilei *Libertacyi* od Krolow *Ichmm.* *Władyſława IV.* y Iana Kaźmierz, kamienice *Vrodzonych Lettawow*, *Sędziego Ziemſkiego*, y *Stolnika*, *Starodubowſkich*, w *Wilnie* na ulicy *Niemieckiej* podle kamienice *Kiſzczyńſkiej* leżącey, dany. Y *reſtitutio* teyże kamienice *Prawu Ziemſkiemu*. Ib. f. 17. Tit. *Libertacye*.

Przywilei od Krola *Zygmunta Augusta*, Vr. *Stanisławowi Hyronimowi*, y Ierzemu *Załawoſkim*, *Braći* *rodzonym*, in A. 1555. dany, ktorym ad omnes *prærogativas* *Stanu Szlacheckiego* przypuſzczeni, aprobowano. An. 1676. f. 43. Tit. Aprobacya.

Przywilei *Szlachet*. Ianowi Kaźmierzowi *Lauremu* na honor *equis aureati* dany, approbatur. Ib. f. 55. Tit. Aprobacya.

Przywilej od Krola Michala na kamienice, w Wilnie na koniskiej ulicy lezaca, Vr. Benetowi dany, *in toto* aprobowano. A. 1676. f. 18. Tit. *Declaratio Indigenatus*.

Przywilej *Libertationis* Vr. Wierzbie na Dworek y wloki w Mieście Mielnicy. Vid. Tit. *Libertacya*.

Przywileie Libertacyi. V. Tit. *Libertacye*.

Przywilej I. M. P. Andrzejowi Morstynowi Podskarbiemu W. Koronnemu, na wolny wrab w lasach y borach Guzowskich y Kozlowskich, do Dzierzawy Kaszek, na restauracya. A. 1678. f. 33. Tit. *Approbatio* Przywileiu.

Przywilej Domowi Radziejowskiemu, na Miasieczko Mszczonow &c. tak nowy iako y dawny aprobowano. Vid. Tit. *Miasieczko Mszczonow*.

Przywilej od Krola I. M. Iana III. Szlachet. Ierzemu Kallowi Kupcowi Dworskiemu dany, aprobowano, y podlug onego, kupiectwa wolnie w Panstwach tych, osobliwie iednak w Warszawie, prowadzić pozwolono; *salvis in toto oneribus Reipub. & Decretis Ducatus Masoviae*. A. 1678. f. 41. Tit. *Aprobacya*.

Przywilej od Krola Wladyslaw IV. Plebanom Kosciola Farckiego przy Miasieczku Stanislawowie, w Ziemie Warszawskiej, y poddanym Plebanskim, na zazywanie do opalu drow suchych y pogorzałych, tudziez na wolny wrab w borach Starostwa Stanislawowskiego, y innych w Przywileiu tym opisanych, dla reparacyi Kosciola, Plebanii y wiosek Plebanskich, sluzacy, *in toto* aprobowano. Ib. f. 43. Tit. *Aprobacya* Przywileiu.

Przywilej od Krola Iana Kazimierza, na Lenne dobra w Woiewodztwie Smoleńskim, Vciefzna y Hreorkow; w Powiecie za Starodubowskim, na Poczapowszczyznę, postrzelanym w potrzebie Kuszlikowskiej dany, y Konstytucyą A. 1662. aprobowany, znowu koroborowano. A. 1678. vid. Tit. *Dobra*.

Przywilej Vr. Konstantemu Paszkowskiemu Podstolemu Mscislawskiemu na wioskę, Wieremiejki y Szawienice nazwaną, Sluzeb poltrzeći, dany, a Vr. Kazimierzowi Karolowi Paszkowskiemu takowyż Przywilej na wioskę Rabowicze Sluzeb poltory, w Powiecie Rzeczyckim lezace, konfirmowano. An. 1678. fol. 15. Tit. *Konfirmacya* Przywileiow.

Przywilej Vr. Felicjanowi Kuczborskiemu Starosci Butakowskiemu, na Dzierzawę Butakowską, w Woiewodztwie Trockim lezaca, dany, *in toto* aprobowano. Ib.

Przywilej Vr. Ianowi Zaleskiemu y Iadwidze Raczynskiej Matzonkom, na wioskę ze dwiema dymami, Szolofzadce nazwaną, w Woiewodztwie Trockim w Powiecie Kowinskim lezaca, dany, *in toto* aprobowano. Ib.

Przywilej *alias* Diploma Woiewodztwom, Kiiowskiemu, Smoleńskiemu, Czerniechowskiemu, y Powiatom, Starodubowskiemu y Nowogrodzkiemu. Vide t. *Woiewodztwa*.

Przywileie na Starostwa, Dzierzawy, y inne dobra, takze na Dygnitarztwa, Vrzedy Ziemskie, &c. z Kancelaryi W. X. Lit. expedyowane bydz maia. A. 1613. f. 39. §. *Przywileie*.

Przywileie na Szlachectwo. vid. Tit. *Szlachcic*.

Przywilej na iakie daniny. v. Tit. *Dobra*.

Przywileie Miasc rożnych. v. Tit. *Miasc*.

Przywileie Kosciolom. v. Tit. *Koscioly*.

Przywileie Szpitalom. v. Tit. *Szpital*.

Przywileie Iezuitom. v. Tit. *Iezui*.

Y infze pod swemi wlasnymi znaydziez tytulami.

P U S Z C Z E.

vid. Tit. *Lasy*. Tit. *Komisya*.

P U S T Y N I E.

DO Podola y Rusi naznaczeni Rewizorowie, aby Pustynie, poki maia bydz rozdawane wiecznoscia albo Lennem? dla osiadania onych, zrewidowali. A. 1567. f. 133. Tit. *Kraje Podolskie y Ruskie*.

Potym Lustratorom y w Ziemiach wszystkich Podlaskich, Wolynskich y Kiiowskich, toz uczynic zlecono. A. 1569. f. 188. §. *Daiemy tez*.

E c c

Zno-

Znowu Komisarze na toż naznaczeni do Ruśi y Podola, *cum securitate* Rewizorow y Lustratorow. A. 1576. f. 291. Tit. O Komisarzach.

Y znowu. A. 1589. f. 524. Tit. Rewizya.

Y znowu. A. 1598. f. 690. Tit. Komisarze.

Y znowu *cum interpositione* na Rewizory p^one *centum marcarum, in Iudicio Tribunalis Regni, inter causas Officii peremptorie, ad instantiam cuiusvis, repetende*, gdyby nie zrewidowali, y na Seym blisko przyszły tego nie donieśli, albo na piśmie nie podali. A. 1601. f. 742. Tit. Rewizorowie do oznaczenia mieysc pustych.

Pustynie za Białą Cerkwią, aby Krol rozdawać mógł na wieczność osobom Szlacheckiego Stanu, Rzeczyposp. zasłużonym, pozwolono; iakoż zaraz Baryszpol, y insze rozdał. A. 1590. f. 588. Tit. Danina Pustyni. vid. Tit. Dobra.

Q W A R T A.

QWarta na obronę potoczną, ze wszystkich Dobr stołu Krolewskiego, Starostw y Dzierzaw pozwolona, *hoc modo*: Naprzod ze wszystkich dochodow dobr pomienionych ma być odłożono, na wychowanie Starosty albo Dzierzawce, wedle rewizyi, czymby się mógł dobrze wychować; potym *residuum* na cztery części ma być rozdzielone, z ktorych czwarta na obronę tę iść, a na trzech Krol przestawać ma, na ordynaryyne y extraordynaryyne koszty, y z tychże trzech powinien naprawiać Zamki Koronne, y opatrować ku obronie. A. 1562. f. 20. Tit. O pozwoleniu czwartey części.

Qwarta ta, miała iść y z Arend dożywotnych, y Dożywoćiw gołych. Nie Dzierzawcy jednak Dobr tych, lecz Krol z swoich trzech części, iako y ze wszystkich innych Dobr Krolewskich, miał ją *annuatim* do Skarbu Koronnego oddawać. Dożywotnicy zaś powinni byli, co więcej postąpić, na wychowanie stołu Krolewskiego. Ibid. fol. 21.

Qwarta aby zpełna dochodziła, Podskarbi Koronny ma tego doglądać, y z tego na każdym Seymie walnym, przed PP. Radami y Posłami Ziemskimi liczbę czynić. Ibid. f. 22. Tit. O Podskarbie.

A nie ma iey na co inszego obracać, tylko na obronę potoczną, *sub privatione Officii*, ani się kwitami Krolewskimi, albo czyiem i inszemi bronić, chyba coby było na Zolnierza kwarćianego obrocono. O co Posłom instygować wolno. Ibid. Tit. O uiszczeniu Podskarbiego.

Pociągniono o to na Podskarbiego winę, *ad penam peculatus*, y na wszystkich, którzyby w tym to Prawo gwałcili. A. 1613. f. 3. t. Warunek o Kwartę.

Potym, aby Kwarta zwyczajna na co inszego nie była obracana, tylko na obronę Vkrainy od Pogan, pod winami w starych Prawach opisanemi postanowiono. A. 1627. f. 3. t. Obrona Vkrainy.

Dla Kwarty, aby iey przyrastało, ma być lustracya co pięć lat. A iezliby, za jakim przypadkiem, pożytkow Koronnych umniejszyło się; y w Kwarćie umniejszenie być powinno. A. 1562. f. 22. t. O Lustracyi.

Qwarty szafunek y warunek iaki ma być? Posłowie Ziemscy, z PP. Radami wynaleść mają, za znieśieniem przez Rewizory Inwentarzow. An. 1565. fol. 90. t. Szafunek.

Qwarta pierwszy raz z dobr lustrowanych, na blisko przyszłym Seymie, *sub amissione* dzierzawy, ma być oddana. A. 1566. f. 125. t. Dobra exekucyi podległe.

Qwartę wszyscy Posesorowie dobr stołu Krolewskiego, przez Rewizory rewidowanych, exekucyi podległych, tak z Wielkiej Polski, iako y Małej, y z Ruśi, z Mazowszu, y z Prus, do rąk P. Podskarbiego Koronnego, przy Deputatach na to; od PP. Rad y Posłow Ziemskich mianowanych, na tym już Seymie, y na potym płacić mają, pod ztraceniem Dzierzaw. Na ktorych Dzierzaw odebranie powinien Krol urzędownie posyłać, y odebrawszy, o *retenta* Kwarty na Seym Koronny pozwać. A ktoby Dobr takowych puścić nie chciał; ma Krol przeciwko niemu, iako przeciwko nieposłusznemu Prawu pospolitemu postąpić. A iezliby Krol postępkowi tego zaniedbał, wolno się Posłom Ziemskim zawsze u Krola tego upominać. A. 1567. f. 129. t. Oddawanie czwartey części.

Znowu na infzym mieyscu, o tymże. *Ibid. fol. 130. tit. Warunek.*

A Kwarty szafunek y warunek, iaki bydz ma? do przyszlego Seymu odlozono. *Ibid. Tandem* Kwarta ordynowana *hoc modo*: Do rak P. Podskarbiego Koronnego, iako wyzey, ma bydz oddawana od kazdego Posedora Dobr Krolewskich, pod utraceniem Dzierzawy, wedle dawnieyszey Konstytucyi, do ktorego cztery Osoby z Seymu deputantur, *ad hunc solum actum*, nie dla tego, zeby byli *socii muneris cum equali potestate*, lecz tylko dla odbierania, chowania, y szafowania, y Kwarty, a to *propter casum* smierci Podskarbiego Koronnego, y owszem w Vrzad iego w niczym sie nie wtracajac, czciec go y wazyc, iako Rade y Vrzednika Koronnego powinni. Ktorego inne wszystkie sprawy, Vrzadowi Podskarbstwa Koronnego nalezace, wedle Przywileiu y Statutu, we wszystkim caly y skutecznie zachowane bydz maią. *A. 1569. fol. 183. §. A naprzod.*

Placic powinni rakze Kwarte Celnicy, Mytnicy, Zupnicy, z dochodow im zleconych, pod winą utracenia Vrzadu, *§. solutione Kwarty de suo*, gdy o to pozwani beda. *Ibid.*

Takze Annaty maią bydz odawane, *sub pena duplicis Annatæ.* *Ibid. fol. 184. §. Annaty.*

Mieysce do oddawania y chowania Kwarty, Zamek Rawski naznaczono. *Ibid. §. Mieysce. §. A. 1590. fol. 576. tit. O Kwaracie.*

A czas Swiatki. *Ibid. §. Czas.*

Ale *in casu* powietrza, za oznaymieniem P. Podskarbiego, Krol ma infze mieysce naznaczyć, dla odbierania pieniedzy. *Ibid. fol. 186. §. Starosta.*

P. Podskarbi y Deputaci na mieysce y czas, zwyż opisane, ziechać się maią, *sub pena similis salarii*, y mieszkac tam trzy niedziele. *Ibid. fol. 184. §. Na mieysce.*

Regiestra tego wszystkiego maią miec przy sobie, kazdy z nich osobne, podpisane spólnie za pieczęciami spólnemi. *Ibid. §. Regiestra.*

Takze Księgi maią miec iedne, w ktore Kwarty wszystkie wpisowane bydz maią, y tam zostawac iedne przy prowentach oddanych beda, a drugie na Seym przynoszone bydz maią. *Ibid. §. Księgi.*

Iezliby komu sluga, posłany z temi pieniędzmi czwartey części, albo umarl na drodze, albo mu się iaki *casus* przytrafil; ten, czyie pieniadze byly, ma oswiadczenie przygody swey w Grodzie bliższym uczynic y zapisać; a tak Dzierzawy swey utracać nie będzie, ale zaplacić ma na bliższe ziechanie P. Podskarbiego Koronnego y Deputatow, y oswiadczenie ono z sobą maiąc, *casum* poprzyściac przedniemi. *Ibid. §. Iezliby komu.*

Po odebraniu Kwarty, P. Podskarbi z Deputatami odliczyć ma sumę na cale pol roka Zolnierzom, y przez iednego Deputata odeslac do Lwowa. A ten pieniedzy tych polowicę ma oddac Pifarzowi Polnemu, za wiadomością Hetmańską; a druga polowicę dac zchować na Ratuszu, pod pieczęcią Pifarza Polnego, y Starosty, albo Podstarościęgo, y Burmistrza Lwowskiego y Mieyską. Ktorych pieniedzy Pifarz nie ma ruszac, az na placenie Zolnierzom, gdy przyidzie druga ewierc. *Ibid. §. A naprzod.*

A iezliby gdzie indziey, nie na Podolu, woysko bylo, albo iezliby inși zolnierze przyięci byli; tedy tam, gdzieby blisko woyska nayspeynieysze mieysce bylo, te pieniadze odnoszone y chowane bydz maią, sposobem wyzey mianowanym. *Ibid. §. A iezli zeby.*

Ostatek Kwarty, tak P. Podskarbi Koronny, iako y Deputaci, pod kluczami spólnemi, y pieczęciami, wiernie na mieyscu, zwyż naznaczonym, chowac maią. *Ibid.*

Gdy pol roka *expirat*, znowu P. Podskarbi y Deputaci ziechać powinni na Nowe Lato, y zolnierzom druga rate do Lwowa przez drugiego Deputata odeslac, ktory się z nią tak ma sprawic, iako wyzey. *Ibid. fol. 185. §. Na drugie pol roka.*

Deputat na odwoz nie ma wielkiego nakladu czynic, ktory naklad y opatrzenie iego, z tychze pieniedzy bydz ma, z ktorych on liczbe czynic powinien. *Ibid. §. Deputat.*

W niebytności P. Podskarbiego Koronnego, albo Deputata ktorego, *presentes* powinność swoię odprawowac moga, gdy na swe mieysce Szlachcica osiadlego y uczciwego, *cum sufficienti mandato*, y z pieczęcią swą y z kluczem przysla. *Ibid. §. Niebytnosc.*

Takze *in casu mortis*, albo Deputata ktorego, albo P. Podskarbiego, *superstites* maią moc, wszystko sprawowac, oznaymivszy w przod Krolowi o smierci iego. *Ibid. §. A iezliby smierc.*

Liczbę czynić mają, P. Podskarbi y Deputaci, na Seymie, *coram Ordinibus*, dnia izostego od zaczęcia Seymu; *alias* nie ma nic bydź sprawowano, aż się ta liczba pierwey odprawi. Ciż dostatecznie mają się usprawiedliwić Rzeczypośp. nie inżemi kwitami, tylko ktoreby były na żołnierze potoczney obrony, wedle Konstytucyi. A potym kwit sobie od Krola, za wiadomością PP. Rad Koronnych, y Posłow Ziemskich, otrzymają. *Ibid.* §. *Liczbę czynić.*

Ieżliby P. Podskarbiego, albo Deputata ktorego, śmierć zaszła pierwey, aniżeli by liczbę na Seymie uczynili; tedy *superstites* czynić onę mają. *Ibid.* §. *Ieżli żeby.*

Vrząd Deputatow od Seymu trwać ma. A na każdym Seymie inşi wybierani bydź mają, którym oni pierwsi wszystko dostatecznie przy P. Podskarbiem oddać mają. *Ibid.* §. *Deputaci.*

Wybrani są na Seymie A. 1576. fol. 205. §. *Naprzod.*

Y tak na Seymie każdym ordynaryynym wybierani bywają. Co patet w Konstytucyach.

P. Podskarbi y Deputaci delaty retentow mają podawać, dla odbierania przepadłych Dzierzaw, Zup, Cel, Myt, z ktorychby Kwarty nie oddano; iednak o niewydanie oney, po odebraniu dobr, Posesor pozwany *de bonis hereditariis* zapłacić ią ma. A. 1569. fol. 185. §. *Ktoby nie dał.*

Respekt ma bydź na Potomki Dzierzawce, przed rokiem zmarlego, aby nie więcej, tylko coby słusznie przychodziło, dali, a ostatek Dzierzawca Sukcesor dokładać ma, wedle liczby. A cokolwiekby rzeczy nalazło się nad Inwentarz, to wszystko Potomkom z Starostw wywieść wolno, y długi swe wyciągać; czego P. Podskarbi bronić nie ma. *Ibid.* §. *Respekt.*

Pod *Interregnum*, P. Podskarbi y Deputaci Kwartę szafować nie mają, *sine scitu Ordinum, sub pœna peculatus.* *Ibid.* fol. 186. §. *A gdyby.*

Ktoby się na skarb ten kiedykolwiek rzucił, albo hamował P. Podskarbiego z Deputatami w szafunku, wyżej opisanym, albo gdyby Starosta P. Podskarbiemu y Deputatom do Zamku przereczonego, y do pieniędzy bronil, y PP. Radom Koronnym nie chciałby bydź posłusznym; takowy każdy winą *peculatus* ma bydź karany. *Ibid.*

Deputaci na powinność swoię przysięgać mają, y na to: iż *tempore Interregni* nie mają wespół z P. Podskarbiem szafować pieniędzmi Rzeczypośp. ieno za wolą y rozkazaniem PP. Rad Koronnych. *Ibid.* §. *Panowie.*

Także Starosta mieysca tego ma przysięgać: iż P. Podskarbiego z Deputatami ma do Zamku zawzdy, *etiam tempore Interregni* puszczać, y Skarbu pospolitego dla złoździeystwa, w niebytności P. Podskarbiego, przestrzegać. *Ibid.* §. *Starosta.*

Tenże Starosta, ponieważ iest Skarbu tego wedle Konstytucyi strożem, powinien zawzdy bywać przy P. Podskarbiem Koronnym, albo Vrzędzie iego, y przy Deputatach, aby wiedział, co do Skarbu włożono y zchowano będzie. A. 1588. fol. 470. tit. *Chowanie Kwarty.*

Salarium P. Podskarbi, z tegoż Skarbu, mieć powinien złotych tysięcy; Deputaci z Rady, po trzech set złotych, inşi po dwóch set zł. A. 1569. fol. 186. §. *Opatrzenie.*

A Starosta mieysca także dwieście złotych. Anno 1588. fol. 470. Tit. *Chowanie Kwarty.*

A Ktoryby Deputat do Kwarty *in persona* nieprzyiachał; *salarium* brać nie ma. *Ibid.*

Woiewodztwu Sandomirzkemu pod *Interregnum* nie zdało się, Kwarty odwieść do Rawy z tegoż Woiewodztwa, ale ią do Elekcyi Pana wcale dochować obiecali. Na zieżdzie okazowania swego pod Pokrzywnicą, *tempore Interregno* A. 1587. fol. 426. §. *Iż też na tym.*

O Kwartę żaden dotąd nie mógł bydź pozywany, komu nie lustrowano Dzierzawy; *salvâ pensione retentâ* po Lustrowaniu. A. 1569. fol. 188. §. *Ciż Lustratorowie.*

O tymże: ale nie zachowując *pensionem retentam*, iako wyżej, y mają bydź posłani Rewizorowie. A. 1590. fol. 576. tit. *O Kwarcie.*

A ktorzy ią zatrzymali, ieżliby do drugiego Seymu nie byli pozwani, na trzecim o to odpowiadać nie powinni. Ale na P. Podskarbiem Koronnym, ieżliby on nie po-

dał *in delatis* Instygatorowi, albo na Instygatorze, jeżeliby on nie poparł, patrzone bydz ma. *Ibid.*

Qwarty retent sądzenie, na Trybunale Lubelskim *inter Causas Officii, pro una vice* postanowiono. Ale pamiętnego od Instygatora, ani Sąd Trybunałski, ani Pisarz brać nie ma. A ci wszyscy Dzierzawcy dobr Krolewskich, którzy o Kwartę na terażniejszy Sejm pozwani byli, z tychże Seymowych pozwow mają mieć Rok o Kwartę na Trybunale Lubelskim, we trzy niedziele po zaczęciu iego. *Excepta causâ* o Kwartę z *Wobyna* y z *Lomas*, która do przyszłego Seymu *suspenditur*. *Ibid. tit. Sądzenie Kwarty.*

Potym zawsze Kwartę sądził Trybunał Radomski, kiedy był uchwalony. *v. tit. Trybunał Radomski.*

Qwartę z *Luckiego, Włodzimirskiego, Krzemienieckiego, Braclawskiego y Winnickiego* Starostwa, którey nigdy przedtym, według Przywileiow y wolności ich, na Vnii A. 1569. danych, dotąd nie płacono; iuż od tego czasu, Starostowie tameczni dobrowolnie pozwolili. Dla czego, aby te Starostwa y Dobra Krolewskie rewidowane y zpisane były, Lustratorowie z Seymu tego wysłani będą. Zachowując każdemu wcale Prawo na sumy stare, które przed Vnią na Dobra Krolewskie są wniesione, y warując, iż pomienieni Starostowie, y wszyscy Obywatele Woiewodztw, Wołyńskiego y Braclawskiego, exekucyi żadney, Prawom y Statutom żadnym Koronnym, a zwłaszcza Statutowi Krola Alexandra, ani Konstytucyom o exekucyi, przed Vnią y po Vnii uczynionym, z Potomkami swemi, podlegać nie mają. A. 1590. fol. 576. tit. *Kwarta.*

Qwartę duplę pozwolono na wojnę Turecką *pro una vice tantum*. A czas oddania oney tydzień przed Świątkami naznaczono, z tym dokładem: iż ktoby tu w Warszawie oddać ją chciał; ma bydz kwitowan przez Prowizory, których kwit tak ważny bydz ma, iakoby w Rawie od Deputatow otrzymany był. *Ibid. fol. 575. tit. Spōsōb y warunek.*

Znowu pozwolono duplę na dwie lecie, z warunkiem Dobrom, po Krolowych zmarłych, Ciotce y Małżonce Krola Zygmunta III. do stołu Krolewskiego przypadłym, y innym. A. 1601. fol. 729. §. *Ci tedy.*

A co się tycze Dobr tych, z których teraz Kwarta idzie, a w dożywoćiu u Posesorow są; ciż *Possessores loco Lustrationis* (ktora *post decessum, vel cessionem* onych będzie) gotową zaraz duplę tę zapłacić mają. Po wyjściu zaś tych dwóch lat, aż do zeyścia swego, albo ustąpienia dobr przerzeczonych, powinni będą dawać, *loco auctionis*, poł kwarty tylko, z dawną zwykłą kwartą, na każde Świątki do Rawy, pod winami y pod warunkami, o kwarcie uczynionemi. Tego dokładając: że iuż odtąd po śmierci każdego z terażniejszych Starostow, Ekonomow y Dzierzawcow, albo po ustąpieniu Dobr przerzeczonych, nie ma Krol takich dobr dawać, ani na cefyą żadnemu zezwalać, ażeby były pierwey, przez naznaczone Lustratory, z Podskarbiem Koronnym, albo Vrzędem iego lustrowane. Wedle którey lustracyi y tacy kwartę płaćć będą, pod warunkami, o kwarcie postanowionemi. A ktoby temu postanowieniu podlegać nie chciał; powinien będzie teraz zaraz dopuścić Lustracyi, y Lustratorowie naznaczeni powinni będą, takie Dzierzawy lustrować, pod winą. *Ibid. §. Od którey to Lustracyi.*

Z dobr zaś, które w sumach *ad rationem* pięci kroć sta tysięcy zł. zastawione są, Dzierzawcy wedle dawney rewizyi, teraz y zawsze, na każdy rok, poł kwarty do Rawy na Świątki płaćć mają, *durante vitâ suâ*, pod warunkiem, o niewydaniu Kwarty uchwalonym. A po śmierci każdego z nich, takowe dobra Krolewskie Lustratorowie, na Seymie naznaczeni, z P. Podskarbiem Koronnym, albo Namieśnikiem iego, lustrować będą. Których inaczey Krol po zeyściu Dzierzawcow dawać nie powinien, aż dostatecznie lustrowane będą (nie inkludując w to sum Woiewodztwa *Podlaskiego*, które w Przywilejach *restitutionis* są warowane) A ktoby z pomienionych dobr takowey Kwarty dać nie chciał; temu do wykupna na przyszły Sejm *conservatur terminus*; po którym wykupnie Lustratorowie powinni, takowe dobra lustrować, y wedle tey lustracyi połowica intraty powinna bydz do Rawy oddawana, podług Konstytucyi. *Ibid. fol. 730. §. A iż przez.*

Kamieniec y Chmielnik, ad vitam possessorum, od drugiey kwarty uwolniono. Także *Gieneralstwa, Wielkopolskie, Krakowskie, Woiewodztwo Kijowskie, Starostwo Mal-*

borskie, Woytoſtwa, Szoltyſtwa, Rudy, Huty, y wſi lenne, *aut iure vaſallico* do Zamku ſłużące. *Ib. f. 729. §. Od ktorey to luſtracyi.*

A *Poſſeſſori* Staroſtwa Trębowełſkiego, duple pomienioną od niego przychoǳącą, *reſpectu* zpuſtoſzenia dobr Staroſtwa tego, odpuſzczono. *Ibid. f. 752. Tit. O Kwarćie Trębowełſkiey.*

Item tryple Kwartę pozwołono. To ieſt: dwie ſymple do Radomia na dzień Gromnic, do rąk P. Podskarbiego Kor. y Deputatow, do ſąǳenia retent z Woiwodztw naznaczonych, pod warunkiem o Kwarćie, za kwitem tegoż P. Podskarbiego, z podpisem czterech Deputatow. A P. Podskarbi y Deputaci, do Lwowa to, na zapłatę Moſkiewſkim ſtołecznym Zołnierzom, odwieſć y oddać powinni, z inſzemi pieniędzmi, z retent y podatkow Poborowych, *ſub pœna* w Konſtytucyi *An. 1569. o Kwarćie interpoſita.* A trzećia Kwartą, nie połtory Kwarty, ale ſympla, w Rawie, na Świątki, na Zołnierza Kwarćianego, oddana byǳ ma. A iż Prowenty niektore ſtołu Krolewſkiego, iako Cła, Zupy, Ekonomie y Wielkorzady, ſą przez zołnierza odebrane, dla czego Kwartą z nich do Skarbu Rzeczypoſp. należąca, przez Adminiſtratory nie może byǳ płacona, przeto ten dochód Rzeczypoſp. ma byǳ Zołnierzowi, co te dobra trzyma, w zapłatę potrącony. Toż y o dobrach Krolowy ma ſię rozumieć. Wszakże z tych, ktore nie ſą odebrane, ma byǳ Kwartą jedna ſympla teraz do Radomia zapłacona, a na Świątki iuż iey tam dawać nie trzeba, bo na to mieyſce z Xięſtwa Pruſkiego Kwartą tam ſię obracać ma. A ieżliby ktory Staroſta nowe Staroſtwo albo Dzierzawę otrzymał, Poſeſorowie, ktorzy ie trzymali, tę Kwartę płaćć będą powinni. Także z dobr, *ad rationem quingentorum millium* zaſtawnych, z ktorych poł Kwarty po te czaſy płacono, dwie Kwarćie całe ſymple mają dać, *pro hac vice*, na tenże czaſ do Radomia, pod temiż warunkami o Kwarćie; a trzećią Kwartę zwyczajną, poł ſymple do Rawy. Z dobr zaś, w ſtarych ſumach zaſtawnych, iż luſtrowane nie ſą, wſzyſcy Staroſtowie y Dzierzawcy do tego Poboru, ktory wedle Seymowey uchwały płaćć powinni, mają dać względem Kwarty, *pro hac vice*, po złt. pięci z łanu, *de ſuo* a nie poddani. Co do Radomia ma byǳ oddawano, pod warunkiem Poborowym. O ktorych dobrach, rejestrow w Skarbie Koronnym Poborcy doſięgać mają. *A. 1613. w Uniwerſale Poborowym. Tit. Kwartą.*

Y Iurgieltnicy, ktorzy na dobrach, w ſtarych ſumach zawieǳzionych, iurgielty mają, dwie Kwarćie do Radomia, *de ſuo* zapłaćć powinni, *ſub amiſſione* tegoż iurgieltu. Iurgieltnicy zaś wſzyſcy w Koronie, czwartą część z iurgieltu powinni, na czaſ Gromnic, pod utraceniem iurgieltu, oddać. *Ibid.*

Znowu trypla *eodem modo* y pod temiż warunkami. A Iurgieltnicy wſzyſcy w Koronie, czwartą część Iurgieltow oddać powinni, na bliſko przyſzłe Świątki; ktore iuż nie oni ſami, ale Staroſtowie y Dzierzawcy, także Celnicy y Zupnicy, ktorzy Iurgielty, płaćą, mają odwieſć do Rawy, y przy Kwarćie ie zapłaćć, pod warunkiem o Kwarćie, y Iurgieltnikowi to wytrąćć z penſyi tego, albo przeſzłego roku. A kwit, z Skarbu Dzierzawcy kaǳemu na ten Iurgielt dany, ma go *liberum* czynić od płaćenia tey czwartey części iurgieltu penſyonarzom, y od wſzelkiey prawney impetycyi. A w Wielk. X. Litewſk. do P. Podskarbiego Ziemſkiego, taki Podatek ma byǳ oddany, na czaſ Poborom opiaſany. *A. 1613. w Vniwerſale Poborowym, na drugim Seymie. Tit. Kwartą.*

Pótym duple, tak iako ią oſtatnia Luſtracya ordynowała, do Rawy, na Świątki bliſko przyſzłe, na Zołnierza Kwarćianego, pozwołono. Wyiaſwzy Ekonomie w Prawie ſpecyfikowane, Zupy, Cła, Wielkorzady, y wſzyſtkie inſze prowenta Dobr ſtołu Krolewſkiego, z ktorych ſympla tylko płacona byǳ ma, iako y z Dobr Oprawie Krolowy podległych. A z tych Dzierzaw albo Staroſtw, ktore arendami dożywotnemi niektorzy dżierzą, Skarb Koronny drugą Kwartę ſymple zaſtąpić ma, albo tymże Arendarzom defalkować. *A. 1619. f. 2. Tit. O Kwarćie.*

Znowu duple, wymuiąc także Ekonomie Krolewſkie, y Dobra Oprawie Krolowy podległe, z ktorych zwyczajna tylko Kwartą płacona byǳ ma. O Dobrach zaś, w ſtarych ſumach zaſtawnych, y o Iurgieltnikach, tak iako wyżej na Seymie pierwſzym *An. 1613.* poſtanowiono. *An. 1620. w Vniwerſale poborowym. t. Kwartą.* Czelaǳ Krolewſka ſtaiena wolna od podatku tego *declaratur. Ibid.*

Potym połowicę Kwarty zwyczajney z Dobr, y Ekonomiy Krolewskich, w Prawie specyfikowanych, y z Dobr Oprawie Krolowy podległych, na S. Marcina do Rawy. Ale Deputaci y inni *uno salario* na obie sesye kontentować się mają. An. 1621. w Uniwersale Poborowym. t. Kwarta.

Potym duplę, *cum reassumptione in toto* Konstytucyi A. 1620. uchwalono. An. 1627. f. 9. t. Kwarta.

A przedtym na trzy lata, do stołu Krolewskiego Kwartę taką drugą, iaka do Rawy idzie, postapiono bylo. A. 1591. f. 615. t. Pozwolenie Kwarty.

Potym, Kwartę drugą taką, iaka się do Rawy zwykła wnosić, na *Oeconomiam bellicam* naznaczono. In *Paſis Conventis* Krola Władysława IV A. 1632. f. 11. §. A iż aparat wojenny.

Toż *in Paſis* Krola Iana Kazimierza. A. 1648. f. 15. A iż aparat wojenny.

Potym że Kwarta, według dawnego Prawa, nie gdzie indziey, tylko na Vkrainnego żołnierza obracać się ma, warowano; do ktorego woysko Zaporowskie rejestrowe, w służbie Rzeczyposp. będące, należec ma, także y ludzie z ordynacyi Xiążęcia I. M. Ostrogskiego, y wybraney Małopolscy. A. 1635. f. 6. t. Obrona.

Z Boiarskich wsi, ktore niektorzy poupraszali sobie, w pewnych Starostwach Vkrainnych, *onus* Kwarty, ponieważ barzo małą płacą, zniesiono, y aby się, miało Kwarty, *ad antiquum onus ſervitii bellici* wrociły, postanowiono. Ib.

Potym, ponieważ ab A. 1633. *post decessum* *et* *cessum præteritorum Possessorum*, duplę Kwartę oddają do Skarbu Rzeczyposp. którą *eā intentione* postanowiono: aby się obracała na *apparatum bellicum*, tedy aby y ta druga, *sub pænis* o Kwarcie dawney, oddawana była w Rawie, a potym od P. Podskarbiego Koronnego do rąk Starzszego nad armatą, który ma bydź Szlachcic dobrze osiadły *et iuratus*, tam odsyłana bydź ma, gdzie będzie asygnacya od P. Hetmana. Ktorey Kwarty tenże nad armatą Starzszy, na żadną infzą rzecz, *sub pænis* o Kwarcie, obracać nie ma, ieno na armatę y *apparatum* do niey. A na Seymie z niey się *Ordinibus Regni*, przy liczbie Koronney, sprawować powinien. A. 1637. f. 8. t. Kwarta na armatę.

Potym postanowiono, aby ta Kwarta druga, która na armatę y potrzeby do niey należące pozwolona jest, do rąk Starzszego nad armatą Koronną, od Deputatow w Rawie oddawana była, tak iako dawna Kwarta do rąk P. Podskarbiego Koronnego oddawana bywa. Którą to Kwartę drugą, pomieniony Starzszy nad armatą, przez całe dwie lecie, na nic infzego obracać nie ma, ieno na fundacyą tey Ekonomii wojenney, żeby Cekauzy na mieyscach sposobnych pobudowane, gdzie stare są, poprawione, Prochownie postanowione, y działa ktore potrzeba przelane y osadzone były, tudzież żeby w saletrach, prochach, żelazach, kulach, knotach, y infzych do armaty potrzebach, prowizya się porządna uczyniła. A tym czasem, nim te dwie lecie wynidą, potrzeby wojenne, y lurgieltry, y Furmany, P. Podskarbi Koronny z publicznych podatkow przewidować będzie, iako czynił, poki tey drugiey Kwarty nie było, y do rąk to Starzszego nad armatą oddawać. A on z tey drugiey Kwarty, y z infzych pożytkow na armatę naznaczonych, iako y z tych pieniędzy, ktore na potrzeby wojenne brać będzie, tudzież z prochow, kul, knotow, na każdym Seymie rachować się ma Rzeczyposp. A iż według Konstytucyi A. 1637. ma *dependere* od P. Hetmana, przeto za wiadomością iego szafować ma temi pieniędzmi, y tę *Oeconomiam bellicam*, *cum scitu eius instituet*. An. 1638. fol. 13. Tit. *Oeconomia bellica*.

Znowu, iż druga ta Kwarta, *pro apparatu belli* ordynowana, na Kontynuacyą budynkow, lanie dział, y infze, *ad Oeconomiam bellicam*, należące armatne potrzeby, ma się obracać. A żołdy pufzkarzow, płace furmanow corocznych obozowych, z podatkow Rzeczyposp. przewidowane bydź mają. A. 1640. fol. 15. §. A druga Kwarta. Vid. Tit. Artylerya.

Potym warowano: aby Kwartę P. Podskarbi Koronny na woysko Kwarćiane obracał. A. 1647. f. 1. t. Ordynaryyne Prowenta.

Kwartę, tak starą iako y nową, z Dzierzawy Kamieńca Mazowieckiego, na Starostwo Łomżyńskie przeniesiono. Vid. t. Fundacya.

Potym Kwartę kwadruplę w Koronie, *in perpetuum*, postanowiono. Którą *post cessum vel decessum* Starostow y Dzierzaw, Krolewszczow, *novi Donatarii et Cessionarii*, y

jus

jus communicativum, albo *in solidum* mający, *à tempore realis sue possessionis*, za pierwszy rok takowey posesyi swoiey, do Skarbu Rzeczyposp. na czas y miejsce, Kwarcie opisaney, *et sub eadem pena et foro*, *semel pro semper* oddawać będą, inkludując w to zwyczajną Kwartę, którą potym samę, *subsequentibus annis*, do żywota swego z Dobr onych, płacić powinni. A ieżliby kto, oddawszy kwadruple Roku posesyi nie dotrzymawszy, umarł; takowemu, *ductâ proportionem* nie dotrzymanego czasu, nowy Donataryusz w Rawie, za komputem y likwidacją Deputatów (zwyczajney kwarty w to nie rachując) z Kwadruple od siebie przychodzącey wrócić, a ostatek tamże do Skarbu wnieść powinien. A ten Prowent osobno w Skarbie, *dempta Quarta ordinaria*, pisany byź ma, *ut constet ratio* iego Rzeczyposp. A. 1658 f. 15. r. Audito prowentu Rzeczyposp.

Mając zaś wzgląd na Dobra przez nieprzyjaciela zrujnowane, postanowiono: Iż kto, *pro annis præteritis et præsentibus*, *medietatem quartæ* do Skarbu wnieść, ma byź wolen. A ktoby nie wniósł, lubo sam Starosta y Dzierżawca, lubo *per Factores bonorum personas nobiles*, w Grodzie własnym ma przysiąc, *in eam rotham*: Iż ia przez te lata nie więcej, nad to, co do Skarbu wnoszę, prowentu sprawiedliwego, na czwartą część duple kwarty przychodzącego z Dzierżawy tey nie wziąłem, y żadnych przeszłych retent wziąć się nie spodziewam. Którą przysięgę gdy na Rokach Ziemskich, albo Grodzkich ktoregokolwiek Powiatu, *coram integro Iudicio Terrestri, siue Officio Castrensi*, *debitâ solennitate* wykonają; Trybunał Radomski onę *authenticè* produkowaną przysiąc im powinien. A *in futurum* placenie kwarty, według teyże przysięgi, do lat czterech *inclusivè* służyć im będzie. *Ibid. fol. 5. r. Trybunał Radomski.*

A gdy *per abusum* tey Konstytucyi, przysięgami Faktorow barzo wiele kwarty odeszło było Rzeczyposp. y ci, którzy, *expiratis summis*, Dobra nielustrowane trzymając, y wolnemi się byź od Konstytucyi pomienioney rozumiejąc, takowey przysięgi, ani przez się, ani przez Faktorow swoich nie uczynili, y nie, albo barzo mało co, *pro arbitrio suo*, *ad rationem* Kwarty do Skarbu wnosili; też Konstytucyą *supplendo et declarando*, naznaczono Lustratory, do wszystkich Dobr Krolewskich, tak lustrowanych iako y nielustrowanych, po wszystkiey Koronie; y aby według odprawioney teyże lustracyi, od przyszłych Swiątek w Roku 1660. przypadających, każdy Starosta y Dzierżawca Kwartę do Skarbu wnosić był powinien, pod winami w Prawie opisanemi, postanowiono. Na terażnieysze zaś Swiątki, według iuramentow, dotąd już *legitimè* uczynionych, y od Trybunału Radomskiego przyiętych, Kwartę wnieśiona byź ma gotowemi pieniędzmi. A ktoby nie produkował iuramentu, tedy on wykonać powinien, *in eam rotham*, iako w Konstytucyi przeszłego Seymu jest opisana. Także, ieżliby który nowy *Possessor*, Kwadruple na przeszłym Seymie postanowioney nie zapłacił, y Przywileiu swego w Skarbie przy placeniu Kwarty nie produkował; taki Dzierżawy odsądzony byź ma. Woiewodztwom, *Kiowskiemu, Podolskiemu, Bracławskiemu*, tylko *ab An. 1649.* w Woiewodztwach zaś innych *ab A. 1655.* takowe *abiurata*, w Trybunale y na Komisyi przyięte byź mają. Młyn flodowy w Gnieźnie, na którym samym wszystka intrata fundowana jest, ponieważ pensyą doroczną, a oraz y Duplą Kwarty inonerowany, oboymu temu *sufficere* nie może; Lustratorowie od wielkiej Polski naznaczeni, tak Kwartę, iako y pensyą pomienioną, *ad justam taxam*, *deductis expensis Oeconomicis*, redukować będą, to jest: dwie części na duple Kwartę, trzecią na Starostę, czwartą na pomienioną pensyą naznaczą. Także w Inowrocławiu Kwartę y pensyą, respektem lat terażnieyszych, determinują. Także y Kwartę *Pscyminka* y wielkiej Łęki determinują, według Komisyi wywiedzionej, która *in toto approbatur.* A. 1659. fol. 13. r. Lustratio Dobr Rzeczyposp.

O wydawaniu starey Kwarty, która, od dawnych czasow na zapłatę woysku Kwarciannemu jest ordynowana, *cum reassumptione* wszystkich dawnych Praw, postanowiono, aby Starostowie y Dzierżawcy wszelakich Dobr Krolewskich, Kwartę zupełnie oddawali, y wnosili do Rawy, według terażnieyszych Lustracyi, gdzie takowe dobra lustrowano. Z tych zaś Dobr, które nie są lustrowane, według dawnych Lustracyi Kwartę, tak symplę iako y duple, oddawać powinni, nie zasłaniając się żadnymi dekretami, którebykolwiek tak *antè*, iako y potym zachodziły, gdyż wszyscy

tenentur płacić ten Podatek y ci, którzy w sumach iakich Dobr Krolewskich do-
trzymują, ktoreby Konstytucyami warowane nie były, albo na nie dekreta Seymo-
we nie zaśły. A Lustratorowie z Seymu naznaczeni lustracye wszystkie, porządnie
zpisawszy, tam kędy już Dobra po Seymie przeszłym lustrowali, rękami swemi pod-
pisane y zapieczetowane, do Grodów pierwszych każdego Woiewodztwa *per obla-
tam* podadzą. Ktore Vrzędy Grodzkie przyjmować mają, bez kosztów podaią-
cych, y one do Książ aktykować. P. Podskarbi zaś W. Koron. y po nim następują-
cy *in futurum*, doskonale Pisarzom Skarbowym rachunki na Seymach czynione pi-
sać każą, iako wiele w którym Woiewodztwie, Ziemie, Powiecie, z którego Sta-
rostwa, albo Dzierzawy, ktoreykolwiek Kwarty płacą? y iako wiele kto daie, albo
dać powinien, y kto iest Posesorem Dobr których? Powinni także będą ciż Pi-
sarze w tychże rachunkach deklarować, iako wiele *à novis possessoribus*, lub *post cessum*,
lub *decessum*, wchodzi takowego podatku do Skarbu? Ktore podatki Kwarciane,
in futurum tenetur każdy, gotowemi pieniędzmi, nie wytrącając z nich zasług
swoich, wnosić y oddawać w Rawie do Skarbu, *sub pœna triplicis pensionis, & pri-
vatione* Starostw y Dzierzaw. Ktora pœna ściagać się ma y na Detentorów, którzy-
by, według opisanego Prawa, pieniędzy tych nie zwieźli, y onych nie oddali, na
czas w Prawie opisany. Z tych zaś Dobr, ktore *merè sã in hostico*, nie powinni być
Starostowie y Dzierzawcy płacić Kwarty, *az ad possessionem realem* ich przydą.
Ktorzy jednak już *ad possessiones* przyszli, doskonale Kwartę oddawać powinni do
Skarbu, chyba żeby kędy zpuślożone Starostwo albo Dzierzawa była. Co każdy
trzymający Dobra iakie komprobować ma, według Konstytucyi A. 1658. *Iż spra-
wiedliwie dwie części intraty wnosi do Skarbu, a sobie trzy części tylko zostawia.*
Woiewodztwom Pruskim, ponieważ przez wojny teraźniejszy, zpuślożone są Sta-
rostwa y Dzierzawy, toż prawo służyć ma. Podskarbiego W. Koron. y Następco-
wego powinność ieszcze będzie, po zaczęciu Seymu sześcienniedzielnego, rachunki
piątego dnia zaraz z Kwarty czynić, y delatę Retentorów Kwarty oboicy na rachun-
kach oddać kazać. A ieżliby delaty nie oddał; wolno będzie Posłom Ziemskim
upomnieć się *privationem* Vrzędu iego. Sesiyi Rawskiej *& itinerantibus securitas*
taka, iako Trybunałowi Koronnemu iest opisana, bydź ma. Deputaci tameczni
przy Vrzędzie Grodzkim Rawskim *sine quavis appellatione* moc zupełną mają. Na
ostatek Lustracye kończyć pomienionym Lustratorom kazano. A ktorzyby *ob le-
galitatem* ziechać nie mogli; Krol I. M. na miejscu ich inszych *constituet*. A. 1661.
f. 6 Tit. O starey Kwarcie.

Stosując się do punktów y porządku namowionego *in* A. 1632. na Elekeyi Krola Wła-
dyśława IV. y reasumując *tam in toto, quàm in omnibus quibusvis particulis*, Kon-
stytucye A. 1637. 1638. 1640. 1641. (*quam 1641. vide infra*) postanowiono: aby Kwar-
ta druga z Dobr Krolewskich oddawana była, pieniędzmi gotowemi doskonale, a nie
żadnemi kartkami, y na nic inszego nie obracała się, ieno na *Oeconomiam bellicam*,
y porządne wyprowadzenie armaty w pole. Ktora to Kwarta dupla, przy Kwarcie
pierwszey, na woysko Kwarciane ordynowanej, w Rawie oddawana bydź powinna,
według lustracyi świeżo odprawionych. Deputaci zaś z Seymów do odbierania na-
zaczni, oddawać ją będą do Starzszego nad Ekonomią wojenną, albo Namiestni-
ka, za kwitami iego, ktore kwity do P. Podskarbiego W. Koron. oddawane bydź
mają. *Non derogando* nie starey Kwarcie, ktora tenże P. Podskarbi W. Koron. dy-
sponować ma. *Ibid.* f. 7. Tit. Rewizykacya nowej Kwarty.

Kwartę żeby każdy Dzierzawca w Rawie czasu naznaczonego płacił, *Lege perpetuâ*
warowano. A ktoby iey na czas pomieniony, *exceptis casibus in Lege expressis*, nie
zapłacił; tedy tamże w Rawie, *post determinatum tempus* wybierania, Pisarz Skarbo-
wy delaty zpisować y z podpisem Deputatów do Kwarty naznaczonych, do Grodu
Rawskiego oddać powinien. Ktore to Starostwa y Dzierzawy, iako *ipso iure vacan-
tia, benè meritis*, y na Artyleryą, wolno będzie Krolowi na Seymie konferować.
A takowe Dobra przez Pisarza Skarbowego, *mediante Inventario*, odbierane y te-
mu, komu ie Krol konferować będzie, oddawane bydź mają, a posesyi bronić nikt
nie ma, *sub pœna perpetue banntionis*, w Trybunale Koronnym, *inter causas Fisci*
publicandæ. Czego Izba Poselska na początku Seymu przy wakancyach upominać
się powinna, y *executionem* tego *urgere*. A ktoby odtąd Dobr takich zadłużonych

za konsensem Krolewskim cesyą otrzymał; ten z nich retenta wszystkie Kwarty, ab A. 1649. aż do tego czasu, *sub pœnis & foro Legibus descriptis*, Skarbowi zapłacić powinien, *salva eidem Cessionario vindicatione* tego u Retentorow, albo ich Sukcesjonnego otrzymanych. Kancelarye zaś Koronne niepowinno wydawać konsensow z Dobr tych, dawniejszych y świeższych czasow, Kwarta zupełnie wydana jest. Woiewodztwa, *Kiowskie, Braclawskie, Czerniechowskie* tę Kwartę, *à reinductione sui*, płacić mają, także część *Podolskiego*, za lasem *Niedobor* nazwanym. A. 1667. f. 4. Tit. Umocnienie warunku o Kwarcie.

Kroby z PP. Senatorow, lub Poslow Ziemskich, nie zapłacił do Skarbu Kwarty należący; ma potym *voce activa carere* na Seymie, poki *non satisfaciet* Skarbowi. Toż się ma rozumieć o Ekonomiach Dobr Krolewskich stołowych y Krolowy. *Ibid.*

Na Starostwie *Liwskim*, ieżliby iakie retenta, przez Vr. *Franciszka Brochowskiego* zatrzymane, pokazały się, warowano, że one, nie Vr. *Marcin Oborski* Starosta *Liwski*, ale tenże Vr. *Brochowski* wypłacić powinien będzie. *Ibid.*

Skarb Koronny *in futurum* nie z Kwarty, ale z innych ordynaryynych Rzeczypośp. prowentow, *expensa deducere* powinien. A Kwarta stara y kwadrupla, na samę tylko zapłatę woysku, przez ręce *Pisarza Polnego Koronnego* iść ma. Wyjąwszy nową Kwartę, na Artyleryą postanowioną. *Ibid. fol. 10. §. A* że z dawnego opisanja.

Kwarty oboiey, starey y nowey, stare retenta, na wypłacenie długu Vr. *Wolfom* naznaczono. *vid. Tit. Suma.*

Kwartę z Starostwa *Przemyskiego* *Lustratorowie* in A. 1671. postanowić mieli. *vid. Tit. Lustracya.*

Kwarty płacić nie powinien *Starosta Przemyski* od pensyi, sobie na lurydykę naznaczoney. A. 1673. f. 33. Tit. *Lustracya Przemyska.*

Z *Dzierzaw Krolewskich Woiewodztwa, Ruskiego y Wołyńskiego*, połowicę tylko Kwarty znieść do Skarbu kazano; w Powiecie zaś *Trębowelskim* tylko *ad rationem*. Codo przyszley *Lustracyi*, która od Rzeczypośp. naznaczona będzie, trwać ma. A. 1676. f. 28. Tit. *Deklaracya o Kwarcie.*

Znowu, iż *Dobra Krolewskie* w *Trębowelskim, Krzemienieckim, Powiecie, w Ziemie Halickiej, y w Powiecie Zydaczowskim, respectu desolationis* onych, *per hostilitatem, ad rationem* tylko Kwarty, wnosić powinny, inſze zaś *Dobra*, których mniej *hostilitas* dosięgła, połowicę, a kędy żadna, zupełną Kwartę wniosą. Czego *Dzierzawcy iuramentami* w *Grodach własnych* wykonanemi, w Skarbie przy płaceniu Kwarty dowodzić mają. A. 1677. f. 10. Tit. *Deklaracya Kwarty.*

Kwarty uiąć od *Starostwa Opoczyńskiego*, za odpadnieniem wsi *Małczyc*, na fundacyą *Kościola Studzińskiego* obroconey, *Lustratorom eo nomine* do teyże wsi deputowanym zlecono. *vid. Tit. Lustracya.*

Z Kwarty starey, sto czternaście tysięcy, do *Hyberny* przydać naznaczono. *vid. Tit. Woysku Hyberna.*

Kwartę, *sub Interregno* A. 1648. do rąk P. *Podskarbiego Koronnego* oddać *pro una vice* pozwolono, dla tego, iż dla niebezpieczeństw do *Rawy* wszyscy ziechać się nie mogli, deklaruiąc: że kwit od tegoż P. *Podskarbiego* otrzymany, takiej wagi być miał, iakoby był w samey *Rawie* dany. *Ibid. f. 7. §. A* iż dla tych.

Ad *possessionem* wszelakich Dobr Rzeczypośp. *post decessum* przychodzący, inaczej onych obeymować nie ma, tylko ażby wprzod przez *Wzrząd Skarbowy* inwentowane, y oddane mu były. Według których inwentarzow, takowe *Dobra Successores* zmarłego *Posesora* Skarbowi oddawać powinni będą; a Skarb nowym *Donataryuszom*. A cokolwiekby się intraty znalazło, *intra hoc tempus*, nim się *Tenutario* dostanie; to wszystko do Kwarty ma być oddano. An. 1641. fol. 12. Tit. O podawaniu Dobr Rzeczypośp.

Kwartę w W. X. Lit. na rok ieden, na poratowanie *Stołu Krolewskiego*, *non derogando iuribus cuiusvis*, pozwolono, takim sposobem: aby w *Wilnie*, od dnia S. Iana, do dwu niedziel oddana była do P. *Podskarbiego Wielk. X Litewsk.* albo *Substytuta* jego z *Krolewszczyzn*, (wyjąwszy *Grodno y Brzeście*, y

te Dobra, z których nie za arendą liczba do Skarbu na każdy rok idzie, y które Oprawie Krolowy podległe są) za przysięgą Vrzędników, albo według rewizyi, pod zaplaceniem sówito na Seymie, gdy kto o niewydanie oney pozwany będzie. *A. 1590. f. 585. t. Kwarta.*

Potym dwie czwarte części prowentów, takimże sposobem, y pod takiemiż warunkami pozwolono, na znieśnienie Zolnierza zkonfederowanego, deklarując: że y Iurgieltnicy połowicę Iurgieltów swoich na czas pewny ustąpić mają; a to od Świątek do dwu niedzieli *inclusivè*. *Excipiuntur* od tego Ekonomie Krolewskie, myta stare y Dobra opravie Krolowy podległe. *A. 1613. w Uniwersale poborowym.*

Znowu toż pozwolono. A ktoby tey Donatywy nie zapłacił; *pœnâ privationis Capitaneatus*, według prawa Koronnego, ma być karany. *An. 1613. na drugim Seymie, w Uniwersale poborowym.*

Potym, tylko Kwartę symplę *nomine* Donatywy, (*iako do tych czas practicatur*) pozwolono, inkludując Iurgieltniki, sposobem iaki wyżej. *An. 1620. w Uniwersale poborowym.*

Taką Donatywę Symplę ordynowano potym, na zporządzenie municyi, płacenie ludziom y furmanom, przy armacie będącym, tak żeby P. Podskarbi Starzemu nad armatą, za wiadomością Hetmańską y asygnacyami, na przysposobienie armaty, *secundum rationem necessitatis*, z tego prowentu dodawał sumpru. *A. 1653. f. 12. t. Donatywa.*

Z Woiewodztw sądowych intratnych, *ab hinc* ten podatek do Skarbu, *Possessores novi* oddawać powinni będą. *Ibid.*

P. Podskarbi w listach podawczych, które na intromisye w Dzierzawy y Daniny *Donatariis Regiis*, z należności Vrzędu swego, wydawać będzie; Donatywę symplę *ab hinc* wyrażać y sprecyfikować ma, według kwitów Skarbowych, aby się nikt niewiadomością nie zaślaniał. *Ibid.*

Znowu: iż Skarb nie ma tey Donatywy na nic innego obracać, ieno na aparat wojenny, według dawnego prawa, za wiadomością y asygnacyami Hetmana w W. X. Lit. *A. 1659. f. 6. t. Kwarta.*

Gdy wiele było zpułszonych Dobr Krolewskich po wojnie, które nie mogły *correspondere* w prowencie dawnym; postanowiono, aby był wolen, kto *pro annis præteritis & præsentis medietatem* wnieść. A ktoby nie mógł y tego *ratione* zpułszenia oddać; tedy ile może, ma wnieść, Starosta y Dzierzawca przez siebie samego, lub *per Factores bonorum*, Szlachtę osiadłą tamże, w Trybunale, *prævio iuramento in eam rotbam*: *Iż ia przez te lata nic więcej nad to, co do Skarbu wnoszę, prowentu sprawiedliwego, na Kwartę symplę przychodzącego, z Dzierzawy tey nie wziąłem, y żadnych przeszłych retent wziąć się nie spodziewam.* A *in futurum* płacenie Kwarty, według teyże przysięgi, do lat czterech *inclusivè*, od porachowania się w Skarbie, służyć im będzie. Z tych jednak Starostw y Dzierzaw, które pod nieprzyjacielem zostawały, *Possessores* sprawować się nie powinni, ieżli ich *ullo prætextu* nie trzymali. *Ibid.*

Nie przyszło do płacenia podatku tego aż dotąd, dla wojny Rzeczyposp. co raz większej, y Dobr dezolacyi. Reasumowano tedy pomienioną Konstytucyą 1659. y onę do lat 4. prorogowano. *A. 1667. f. 61. t. Sympla.*

Potym postanowiono, aby wszyscy *Tenutarii* Wielk. X. Litewsk. z kwitami, a ieżeliby te poginęły, z Inwentarzami, na przyszłej Komisyi stawali; za przeszłe aż dotąd lata, *ante hostilitatem*, według dawnego prawa; *tempore* zaś *hostilitatis*, według pomienionych Konstytucy A. 1659. & 1667. zapłacili; a napotym, według postanowienia y porachowania się na Komisyi, ten prowent zawsze płacony być ma. *A. 1670. f. 50. t. Kwarta sympla.*

Nie przyszło to *ad effectum*. Przeto wszyscy Dobr Rzeczyposp. *possessores*, pewną kwotę, z swoiey własney intraty, *ad proportionem* iednego podymnego, według iuramentów swoich, *pro præterito*, do Skarbu Wielk. X. Litewsk. w dzień S. Iana Krzciiciela, *sub pœna triplicis pensionis, in Iudicio Tribunalitio exsolvenda*, dadzą. O co iuż więcej turbowani być nie mają. Dla dalszego zaś *in futurum* porządku tey Donatywy sympli w Wielk. X. Litewsk. wszyscy Dzierzawcy tychże Dobr, kwity y Inwentarze Dzierzaw swoich, na przyszłym Trybunale Skarbowym, *sub privatione Capitaneatus*, produkować będą. Z których Deputaci od Rzeczyposp. naznaczeni,

fluszną iaką, *ratione* tey Symple, wzięwszy proporcya, kwotę pewną tey Donatywy, iakaby na potym placona bydź miała, z kaźdey Dzierzawy namowia, y tego postanowienia swego *relationem* Rzeczypośp. na Seymie naypierwszym uczynia, ktory Seym, *ex consensu communi*, *legem perpetuam formare* będzie mógł. A ktorzy mają kwity, tedy *in posterum*, według kwitow, Symple płacić powinni będą. A. 1673. fol. 4. t. Sympla.

O tymże. A. 1676. f. 11. t. Kwartą Sympla.

Potym, gdy y to przyść nie mogło *ad effectum*, *pro perpetua lege* postanowiono: aby wszyscy Starostowie y *Tenutarii* Dobr Krolewskich, pewną kwotę, z swoiey własney intraty, *ad proportionem* iednego podymnego *in Anno 1667.* zaprzyśiężonego, do Skarbu Wielk. X. Litewsk. *quotannis*, w dzień S. Iana Krzciiciela, wnośili. Kto-remu terminowi Skarb *attendere*, y przez niedziel cztery ten podatek *excipere*, powinien będzie. A ktoryby *intra praefixum tempus* nie oddał, y prawu temu dosyć nie uczynił; *privationi* Starostwa *subiacebit*. O co *forum* w Trybunale Skarbowym, albo za niedoysciem Trybunału tego, na Seymie, *ad instantiam Instigatoris*, z delaty Skarbowey. Ktorego prawa *executio ab anno 1673.* na terażnieyłym Trybunale Skarbowym ma *extendi*; y iuż za przeszłe lata tym sposobem Skarb, od wszystkich Posesorow Dobr w W. X. Lit. ten podatek przyjmować będzie, y *in futurum* tymże porządkiem, ten prowent na Artyleryą ma bydź wydawany. Ktorzy zaś kwity *ante produxerunt* y na przyszłym Trybunale Skarbowym *producent*; według kwitow Symple *nomine Donativi* płacić powinni będą, y iuż *de hoc genere* podatku na Artyleryą nie ma bydź na przyszłych Seymach żadney dyskwiżycyi. A do tego podatku Ekonomie y Leśnictwa, *ad mensam Regiam* należące, z Dożywotnikami należec nie mają, ani do hybern. A *ex Tenutariis* żaden w woyskach zostaiący, tego podatku w zasługach sobie potrącać nie ma, *sub amissione* Dzierzawy. O co *forum* w Trybunale Skarbowym y Komisyi, *tanquam cum Retentoribus*. A. 1677. f. 11. t. Warunek y czas.

O tymże. A ktoryby *ex Donatariis*, ani winnego podatku Kwarty, lub *in termino* S. Iana, lub podczas Skarbowego Trybunału, nie wniósł, ani wyrachował; ten *pene privationis bonorum*, według Konstytucyi anni 1677. *succumbet*. Ktore *bonis meritis* po zprzećiwnych rozdawane bydź mają; a Przywileie na nie Krolewskie wzruszone nie będą. A. 1678. f. 3. t. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Reasumowano *superiores annorum 1677. & 1678. Constitutiones*, *cum penis*. A. 1683. f. 10. t. Kwartą Sympla.

Retentores od R. 1673. *sub penis*, *in A. 1677. descriptis*, Kwartę do Skarbu za wszystkie lata, na S. IAN w przyszłym Roku oddawać powinni. *Forum* Trybunał Skarbowy. *In futurum* iako ma bydź, y według ktorey Konstytucyi placona? determinacyą do przyszłego Seymu odłożono. K. Lit. A. 1685. f. 2. Tit. Kwartą.

Posesorowie Dobr Krolewskich, zatrzymane Kwarty od R. 1699. y Kwadruple, aby do Rawy komportowali, *una cum Iuribus suis*, *sub amissione eorundem Iurium & bonorum*, *distributive Iustitiae Regiae subijciendorum*. A. 1710. Poparcie Konf. Sendom. f. 73. Tit. Deputaci do Kwarty.

Q W I T Y.

QWity, przed Księgami Grodzkimi z wszelakich zapisow y rzeczy czynione y zapisane, tak ważne bydź mają, iako Ziemskie. An. 1589. fol. 519. Tit. Kwity Grodzkie.

Qwit Potomkom Kniaźia Łukasza Swierzkiego od Rzeczypośp. na Seymie A. 1598. dany aprobowano. A. 1611. f. 45. Tit. Aprobacya Kwitu.

Qwit Vr. Andrzejowi Stanisławowi Sapielhy Staroście Rygskiemu, od Skarbu Rzeczypośp. z pięci tysięcy złt. przez Towarzystwo chorągwie iego przebranych, y z procelow o ten dług. A. 1638. f. 49. Tit. Zniesienie Procesow.

Qwit Vr. Stanisławowi Gajowskiemu, z podatkow; a *ratione residui*, *salva* Skarbowi zachowana. A. 1643. f. 5. Tit. Koekwacya.

Qwit rzemieślnikom Krakowskim, względem podatkow. An. 1643. fol. 6. §. Rzemieślniki.

Także Woiewodztwu Krakowskiemu, y tym, którzy tego Woiewodztwa pieniądze w swoiey dyspozycji mieli, a kwity dostateczne otrzymali. *Ibid.* §. A. 12.

Tamże y inne Woiewodztwa y Ziemie kwitowane są.

Qwit generalny I. M. P. Bogusławowi Leszczyńskiemu Podkanclerzemu Koronnemu, y Potomkom iego, z rachunkow Vrządu Podskarbstwa, na którym przedtym był. A. 1659. f. 36. Tit. Kwit Wielm. Podkanclerzemu Koronnemu.

I. M. P. Wincentemu Korwinowi Gąsiewskiemu Podskarbiemu W. W. X. Lit. takież. A. 1659. f. 7. Tit. Approbatio.

Takież I. M. P. Janowi Kaźmierzowi Kraśńskiemu Podskarbiemu W. Koron. *salvâ connotatione* pewnych sum, w tychże rachunkach produkowanych, &c. A. 1662. f. 22. Tit. Kwit.

I. M. P. Janowi Andrzejowi Morfztynowi Podskarbiemu W. Koron. takież. A. 1676. f. 44. Tit. Kwit.

Znowu temuż takowyż; *salvâ connotatione* pewnych sum, przez Deputaty do kalkulacyi naznaczonych, *per Iudicium* Trybunału Skarbowego *decidenda* An. 1678. f. 8. Tit. Kwit.

I. M. P. Hyronimowi Kryszpinowi Kierszensteinowi Podskarbiemu W. W. X. Lit. takież. A. 1667. f. 63. Tit. Liczba Skarbu W. X. Lit.

A liczba Vr. Gabryela Kimbara Skarbnego W. X. Lit. od Seymu A. 1662. aż do obięcia Vrządu P. Podskarbiego W. X. Lit. do przyszłego naybliższego Seymu odłożona &c. *Ibid.*

Znowu temuż I. M. P. Kierszensteinowi takież kwit. An. 1670. fol. 51. Tit. Approbatio Liczby.

Temuż ośmdzieśiat y ieden tysięcy, trzyśta y ośmdzieśiat zł. nad perceptę u różnych Kredytoworow zaściagnione y wydane, odebrać pozwolono z podatkow Rzeczyposp. extraordinarynych, na Seymie *Electiois* Krola I. M. Michała, y na terażniejszy uchwionych; nie tykając się iednak Podymnych, na zapłatę woysku W. X. Lit. na tym Seymie namowionych, *sub pœna solutionis de suo.* *Ibid.*

Znowu temuż takież. A liczba z Vchwał A. 1673. tak podymnych 15. iako y extraordinarynych prowentow, także z Vchwał *Convocationis* An. 1674. Podymnych siedmiu, do blisko przyszłego Seymu odłożona. A. 1676. fol. 10. Tit. Aprobacya liczby.

Qwit I. M. P. Krzysztofowi Pacowi Kanclerzowi W. W. X. Lit. z administracyi Vrządu Skarbowego, *sub tempus captivitatis* w Moskwie P. Podskarbiego W. W. X. Lit. odprawionego. A. 1659. f. 7. Tit. Approbatio Liczby.

Qwit I. M. Pani Magdalenie Gąsiewskiej Podskarbiny y Hetmanow y Polney W. X. Lit. z percepty pieniędzy Rzeczyposp. na I. M. X. Białozora Biskupa Wileńskiego zabranej. A. 1667. f. 62. Tit. Kwit W. Gąsiewskiej.

Qwit I. M. P. Stefanowi Czarnieckiemu Woiewodzie Ziem Ruskich, y Potomkom iego, z sumy sześćdziesiąt tysięcy złt. z złota Skarbu Koronnego wyrobionej, a przez tegoż I. M. P. Woiewodę z Menice Krakowskiej odebranej, y na różne Rzeczyposp. potrzeby, podczas obleżenia Krakowa od Szwedow, wydanej y wyrachowanej. A. 1661. f. 23. Tit. Kwit Wielm. Woiewody Ruskiego.

Qwit generalny Vr. Janowi Dobrogostowi Kraśńskiemu Referendarzowi Koron. z Vrządu Podskarbstwa Rodzica iego, niegdy I. M. P. Jana Kaźmierza Kraśńskiego Podskarbiego W. Koronn. A. 1676. f. 44. Tit. Kwit Vr. Referendarzowi.

Qwit Vr. Michałowi Kryszpinowi Kierszensteinowi Pisarzowi Wielk. X. Litewsk. Polnemu, z uczynienia dostatecznego rachunku, z sumy sta dwudziestu tysięcy, y złotych czterech, groszy siedmiu, pieniędzy dziewięci, podług Konstytucyi A. 1676. A *de proprio* nad to wydane dwadzieścia tysięcy złt. ratami, z podatkow extraordinarynych, tak dawnych iako y następujących, z Skarbu W. X. Lit. wypłacić mu naznaczono. A. 1677. f. 13. Tit. Approbatio Liczby.

Qwit I. M. P. Benedyktowi Sapiębie Podskarbiemu W. Wielk. X. Lit. z uczynienia dostatecznego rachunku, z podatkow Rzeczyposp. wszystkich. Także Antecesorowi iego, y Sukcesorom. A. 1678. f. 9. Tit. Approbatio Liczby.

Qwit W. Benedyktowi Pawłowi Sapiębie W. Podskarbiemu Lit. ab A. 1670. ad A. 1683, z percept y dystrybut za Podskarbstwa iego y z sumy 400000. złt. woysku W. X. Lit.

od Cefarza IMCi Chrześcijańskiego *pro subsidio* w R. 1683. danych y wyliczonych, iemu y sukcesorom iego *in perpetuum*. K. Lit. A. 1685. fol. 6. Kwit W. Podskarbiemu W. X. Lit.

Qwit W. Marcinowi Zamoyjskiemu Podskarbiemu W. Kor. z Vrzędu Administracyi Skarbu Kor. dany. A. 1685. f. 10. Tit. Kwit.

Qwit sukcesorom W. Marcina Zamoyjskiego Podskarbiego W. Koron. ze wszystkich ordynaryynych Rzeczyposp. prowentow y innych sum wszelkich od R. 1684. 1. Lipca do podobnegoż dnia 1689. za dostatecznym rachunkiem dano. A. 1690. fol. 15. Tit. Kwit.

Qwit W. Xciu Czartoryjskiemu Woiewodzie Sandomirzkiemu z sumy 1333333. złt. y 10. gr. podług Konstytucyi R. 1678. ordynowaney, wiecznemi czasy dany. A. 1690. f. 14. Tit. Kwit.

Qwit Iaśnie W. Kaźmierzowi Ianowi Sapiezie Woiewodzie Wileńskiemu Hetmanowi W. Lit. z trzeciej części sumy dwóch milionow, do dyspozycyi Rzeczyposp. przypadły, dano, *cum affecuratiōe* wypłacenia długu onemu winnego; cztery kroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt trzy tysiące czterdzieści y trzy złt. K. Lit. A. 1690. f. 8. Tit. Kwit.

Qwit w Benedyktowi Pawłowi Sapiezie Podskarbiemu W. Lit. dano, y sumy nad perceptę wydaney więcey, niż trzykroć siedmdzieśiat trzy tysiące, sto czterdzieści y dziewięć złt. 25. gr. 2. pieniążki, refuzyą z extraordinaryynych podatkow naznaczono K. Lit. A. 1690. f. 10. Tit. Kwit W. Podskarbiemu Lit.

Qwit Gieneralny I. W. Hyronimowi Lubomirskiemu Kasztelanowi Krakowskiemu, Hetmanowi, a przedtym Podskarbiemu W. Koronnemu, z percepty y Expens Skarbowych, od 1. Lipca 1692. aż do 30. Czerwca 1699. za dostatecznym się wyrachowaniem przed stanami Rzeczyposp. dano, y od wszelkich impetycyi onego *cum Successoribus ejus* wiecznymi czasy uwolniono; *salvis summis repetibilibus* w Rachunkach *expressis*, przez Vr. Instygatora Kor. w Trybunale Skarbowym od Retentorow *vincandis*. A. 1703. f. 16. Tit. Kwit.

Qwit Vr. Krzysztofa Sulistrowskiego Marzałka Stanow zkontederowanych W. X. Lit. *de omnibus perceptis* z Dobr stołowych IKMcí, Ziemskich y innych, *sub tempus revolutionis* & *de expensis, securitatem*, zdrowia, honora, y fortun iego samego, y sukcesorow iego warowano. K. L. A. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Qwit Sukcesorom W. Benedykta Sapiehy Podskarbiego W. X. Lit. *ex ministerio* skarbu dano, *Decreta exinde promanantia* zkaśowano. K. L. A. 1717. fol. 13. Tit. Kwit Sukcesorom.

Qwit W. Ianowi Ierzemu Prebendowskiemu Podskarbiemu W. Koron. od początku Vrzędu iego gieneralny dano. A. 1726. f. 56. Tit. Kwit.

Qwit Sukcesorom W. niegdy Hyronima Augusta Lubomirskiego Podskarbiego W. Kor. z Vrzędu Podskarbstwa iego gieneralny dano. An. 1726. fol. 57. Tit. Kwit Vr. Lubomirzkim.

Qwit W. Stanisławowi Poniatowskiemu Podskarbiemu W. Lit. z Podskarbstwa a 1. Martii 1723. ad 1. Martii 1727. za cztery lata, dano. K. Lit. An. 1726. fol. 103. Tit. Kwit W. Stan. Poniatowskiemu.

Qwit I. W. Ludwikowi Poćieiowi Woiewodzie Wileńskiemu Hetmanowi W. Lit. z Podskarbstwa W. X. Lit. dano. K. L. A. 1626. f. 104. Tit. Kwit I. W. Ludwikowi Poćieiowi. W kwitach sumy Exaktorowie, co z ktorych dobr wezmą, specyfikować powinni. *vid. Tit. Podatki*.

Qwity w Woiewodztwie Ruskim z podatku. *vid. Ibid.*

R A B O W N I C Y.

vid. Tit. Swawolni Ludzie.

R A C H U N K I.

Rachunki Miast. *vid. Tit. Miasta.*

Rachunki Woiewodztw, Ziem, Powiatow. *vid. Tit. Podatki.*

Rachunki Poborcow. *vid. Tit. Podatki.*

RANY.

R A N Y.

RAny z rufznice sowito mają być płacone. *An. 1557. fol. 10. §. Ktoby się tego wa- Herhurt. f. 324. tit. żył.*

Znowu: iż rany Szlacheckie sowito mają być płacone; to jest: krwawa grzywien *Pyxides* dwadzieścia, a śina groszy sześć, z winą sądową; obliczna znaczna krwawa, grzywien trzydzieści; ucięcie palca każdego, grzywien trzydzieści; wybięcie zęba każdego, grzywien dwadzieścia; chromota wieczna ręki, nogi, oślepienie, ucięcie nosa, tak mają być płacone, iako poł głowy. O co *prescriptio* iść ma do lat trzech. *A. 1588. f. 462. Tit. O ranach Szlacheckich.*

A ktoby się Szlachcicem czynił nie będąc niem, a byłby raniony, gdy się to *ex scrutinio* pokaże, rany nie mają być płacone. A ktoby o takich rany feldrował; takowy ma zapłacić winę sto y dwadzieścia grzywien, także rok y sześć niedziel nadnie w więzy siedzieć. *A. 1557. f. 10. §. Gdzieby kto.*

Potym, o ranach postanowiono tak: gdyby Szlachcic Szlachcica z rufznice ranil umyślnie, a *ex scrutiniis* pokazałoby się to *manifeste*; ma być na nim zakazana *pæna perpetuæ bannitionis*, na Rokach Grodzkich oney Ziemi, albo Powiatu, gdzie się to stało, chociażby nie był *possessioatus* oney Ziemi, albo Woiewodztwa. A to w Płockim, Mazowieckim, Podlaskim y Rawskim Woiewodztwach. *A. 1598 f. 707. Tit. O mężoboystwie.*

Było to do czału, w pomienionych Woiewodztwach; ale potym reasumowano to wiecznie na wszystką Koronę, y Wielk. X. Lit. y Wrzedom Grodzkim, Ziemskim, Miejskim, a w Prusiech Woiewodzim, *sub pæna centum marcarum instiganti solvenda, exsequi* to kazano. O co *forum cum quolibet Iudicio & Officio* na Trybunale, *inter causas Officii* będzie. *A. 1611. f. 3. Tit. Deklaracya.*

Gdyby Szlachcica w karczmie, z chłopcy w rzędzie siedzącego y piącego, Kmieć ranil, takowe rany nie mają być sądzone. A ieżliby Szlachcic ow do tego się nie zwał, żeby go Kmieć w karczmie bil; tedy on Kmieć z Gospodarzem y Woytem, y Ławnikami, ieżliby w oney wsi byli, y z innemi Kmiećcami, albo z pięcią świadkami samoszost, ma na to dowód uczynić, iż onego Szlachcica w karczmie bil; a tak gdy to uczyni ow Kmieć od win y płacy onego bicia będzie wolen. w *Except. Mazow.* *A. 1576. f. 310. Tit. O ubiciu Szlachcica.*

Tę Konstytucyą, Woiewodztwa, Podlaskie y Ruskie, przyięły. *Ibid. f. 22. Tit. Rany Szlacheckie.*

Rany wszelakie krwawe y śine znaczne, w Powieście *Drohyckim*, mają być ważne, na które konwikcyja ma być Aktorowi; a na drugie nieznaczne odwod pozwanemu iść ma. *Aliàs* gdyby się *calumnia* na Aktora pokazała, ma w niey zostawać. *An. 1611. f. 23. Tit. Cause vulnerum.*

Potym pomienioną *Exceptę* Mazow. na rany y zabicie Szlacheckie w karczmie, także y Konstytucyą *A. 1611. sub Tit. Cause vulnerum*, Woiewodztwo Lubelskie przyięło. *An. 1613. fol. 12. Tit. O ranach, y zabicu Szlacheckim w Karczmie, w Woiewodztwie Lubelskim.*

Także Ziemia Łomżyńska. *Ibid. f. 19. Tit. Rany.*

Także Ziemia Bielska. *A. 1633. f. 52. Tit. Dochodzenie.*

Także Ziemia Mielnicka. *A. 1635. f. 36. Tit. O dochodzeniu.*

Także Ziemia Rożańska y Makowska. *A. 1635. f. 42. Tit. Rany.*

Także Ziemia Wiska. *A. 1647. f. 31. Tit. Rany.*

Rany *Plebeiorum*, *in duplo* mają być płacone, to jest: nad Statut *A. 1581. f. 372. Tit. O mężoboystwie.*

O tymże. *A. 1631. f. 19. Tit. Taxa capitis plebeiorum.*

Gdyby Szlachcic Szlachcica na roboćcie, u roli, żniwa, łąk, stojącego przy swoich, albo Pana swego, kmiećciach, albo też samego robiącego gwałtem nashedł y bil. &c. *vid. Tit. Mężoboystwo.*

Za rany poddanego przy roboćcie zadane, Szlachcic ktory ranil powinien dać grzywien dziesięć, y Panu iego *totidem.* w *Except. Mazowieckich.* *A. 1576. f. 308. Tit. O ubiciu.*

Rany y chromotę okrutnie zadaną, wedle Prawa pospolitego, pokonany w Sądzie Ziemskim

skim swego Powiatu Szlachcie Szlachćcowi sowito ma płać, y w wieży na dnie siedzieć, we cztery niedziele po Dekrecie. A ieżliby Kmiećcowi się to od Szlachćcia dostało, *contra plebeium propior citatus* Szlachćcie, odprzysię się z pięćią świadkami *in genere* sobie rownemi, iako nie okrutnie to uczynił; zapłaćć iednak, według Prawa, Panu y Stronie powinien będzie. *Ibid. fol. 309. tit. Okrutnym ućięciu członka.*

Herburt. fol.
544.

Gdyby kto, za wścześnie miedzy kim zwady, zagaślił ogień, y w tym zagaśzeniu byłby kto ranion, a niewiedzionoby przez kogo; tedy ten, co ogień zagaślił, za ranę ma byđ sędzon, dla tego, iż dał przyczynę do onego zranienia, co się ma rozumieć y o tych, ktorzy dają przyczynę do szkody y zwady. *Ibid. fol. 311. Tit. O tym, ktory.*

Rany Rękoymiom *in duplo* mają byđ płacone *cum pœna 14. marc. ad fiscum Regium & trium marcarum Iudicio*, & *amissione* tey sprawy, w ktorey Rękoymiowie przychodzili. *Ibid. tit. O zgwałceniu Rękoymioiw.*

Także Stronom, ktoreby Pozwany Aktorowi, & *è contra*, na czynieniu sprawiedliwości zadał, *cum pœna trium marcarum, Iudicio & Parti totidem.* *Ibid.*

Pomocnicy bicia y ranienia Szlacheckiego, ieżliby się świadkami nie usprawiedliwili Aktorowi, dzieścić grzywien winy każdy z nich temuż Aktorowi zapłaćć powinien. A ieżliby też sami ciż pomocnicy rany komu zadali; tedy tak o rany, iako y o winy, mają byđ sędzeni, y rany za przekonaniem płaćć powinni. w *Except. Mazow. A. 1576. fol. 310. Tit. O Pomocnikach.*

Gdyby ranil Aktor pozwanego, w pozwie z nim stojąc, & *è contra*, sprawę traći, y rany, według Statutu, płaćć ma. *Exception Mazowieckie Ibidem fol. 299. Tit. Gdzieby.*

R A P T.

De raptori-
bus Virgi-
num, vel Vi-
duarum, vi-
de Herburti
Statut. fol.
394.

O Rapt Białychgłow niedorośliych, z mocy Opiekunow wziętych, może czynić według Konstytucyi *de captivis. A. 1607. fol. 850. tit. De raptu.*

Vide hanc Constit. de captivis, apud me infra tit. Szlachćcie, a in volumine Constitutio- num. A. 1588. fol. 462. tit. O poimaniu.

In causis raptus scrutinia, iako w inszych sprawach kryminalnych, odprawowane byđ mają *per proximiores de linea paterna, vel materna, protestatione precedente*. Z ktorych gdzieby się gwałt, y *violencia* pokazała; raptor na konwikcyą ma byđ zkazany; ani przyznaniem białeygłowy, iakoby to *illâ consentiente* uczynić miał, nie będzie mogl byđ eliberowany. O co *forum* na Trybunale, *inter causas incarcerationum*, dla prędzey sprawiedliwości. *A. 1631. fol. 18. tit. Cause raptus.*

R E F E R E N D A R Z E.

Herburt.
fol. 395. tit.
Referenda-
rii.
Et fol. 396.

R eferendarze, według Statutu *A. 1538* zachować się mają. *A. 1550. fol. 3. §. Iż też.* Referendarze spraw Szlacheckich z Mieszczany przesłuchywać, y przy Stronach referować ie mają. *Ibid. fol. 7. §. Iż w Niemieckich Sądziech.*

Referendarze mają moc w Senacie zdanie swoje powiedzieć. *A. 1569. fol. 180. tit. Po- rzadek.*

Referendarzom registr spraw wszystkich, Sądowi Seymowemu należących, to iest: Kryminalow y Remis od Sądow wszelakich, przez Pisarza Ziemskiego Powiatu onego, gdzie się Seym odprawować będzie, wpisanych, oddawany byđ ma. Według ktorego Referendarze porządkiem tym, iako sprawy wpisane będą, do Sądu przywoływać kaza, *sub onere conscientie*. Krolowi iednak *extra regestrum*, podług upodobania, spraw przywoływać kazać wolno. *A. 1641. fol. 7. tit. O porządku sądzenia spraw Seymowych.*

Dekretow też Seymowych, *in negotio principali*, w sądzie Seymowym ferowanych, Kancelarye do Akt wpisować nie mają, aż pierwey terminaty Dekretow, przez Referendarze podpisane y do Kancelaryi odesłane będą. *Ibid. fol. 8. §. Dekre- tow też.*

Referendarze zgodnych dekretow, *de consensu Partium in causis homicidii*, podpisać y do Kancelaryi odsyłać nie mają. Także ani zgodnych dekretow *in causis, ratione Bono-*

Bonorum Reipub. ani w sprawach, ktoreby o podatki Rzeczyposp. zachodziły. *Ibid.* 6.
Referendarze też.

Referendarze, *excepta legalitate infirmitatis*, pod ostrością Praw, mieszkać u Boku I. K. Mci mają. 1717. w Traktacie Warszawskim. f. 12.

Referendarz, albo Pisarz W. X. Lit. *affidere* ma, *sub tempus judiciorum Assessorialium* Spraw Inflanckich, v. *Tit. Infanty.*

R E F O R M A C Y E.

vid. Tit. Posag.

R E G I E S T R A

Spraw Sądowych.

Regiestr Trybunałski Wzrząd Ziemski powinien mieć w mocy swej, y porządnie pisać, y według onego Spraw porządnie przywoływać. *A. 1609. fol. 903. Tit. O regiestrze Trybunałskim.*

Registra Causarum Officii, iako y *Palatinatum & Districuum*, na dokończeniu Trybunału, ktoreby ieszcze dosądzone nie były, przez Marszałka Trybunałskiego podpisane, y *ad acticandum* podawane bydź mają, aby drugi Trybunał wprzod tych regiestrow dosądzał, a potym do innych porządnie przystępował. *A. 1611. fol. 6. tit. Przyczynienie.*

Regiestr Trybunałski porządnie, *secundum numerum*, ma bydź pisany y nieodmieniany, a karta *cum numero*, iako Sprawa w regiestrze będzie, *Partibus postulantibus*, przy wpisowaniu, *absque ullo salario*, dawana bydź ma, *sub pena in Statuto expressa.* *A. 1618. fol. 6. Tit. Regiestra Trybunałskie.*

Regiestra spraw w Trybunale, aby według Konst. 1670. były zachowane, a wymyślne abrogowane y zniezione, *in futurum* warowano. 1699. f. 49. *Tit. de Corrupto.*

Do regiestru Trybunału Litewskiego kro się chce wpisać, tak Powod iako y Pozwany, powinien dać kopę groszy Litewskich od akcyi iedney. A ile akcyi będzie wpisował, od kaźdey po kopie ma dać. A ieźliby w iednym pozwie uczestników wiele było, tedy nie od Osob, ale od Akcyi tylko y od pozwu, kopa ma bydź dana. Także y Sędziowie Powiatowi, gdy do Spraw miedzy Stronami, do Sądu głównego bywaią pociągani, nie od Osob, ale od zupełnego Wzrządu kopę dawac mają. *A. 1609. fol. 909. tit. Znieśienie przesądow.*

W Trybunale Litewskim, Sprawy sądzić się mają z regiestru porządkiem; to iest: ieden Powiat poczawszy, tak długo on sądzić mają, aż go odsądzą; po zkończeniu tego drugi ma następować, y tak *consequenter* wszystkie. Terminy iednak wszystkich Powiatow, według Konstytucyi, zostawać mają. *Ibid.*

Regiestru Spraw Seymowych, ręką Referendarza *secundum numerum* podpisanego, Pisarz *Herburt. fol. 229. tit.* odmieniać nie ma, ale weń sprawy, wedle Statutu Kazimierza Krola, powinien wpisować. *A. 1607. fol. 836. tit. O Sądach.*

W Woiewodztwie Kiiowskim, Bracławskim y Wołyńskim iest zwyczaj, tak w Ziemskim iako y Grodzkim Sądzie, trzy dni przywoływać, a na czwartym dopiero wzdawać. Przeto kaźdy powinien sprawę swą we te trzy dni wpisować, a ktoby omieszkał, tak Aktor iako y Pozwany, iuż po trzecim dniu sprawy swej wpisać y atentować nie może, *sub nullitate condemnationis.* Czego Wzrządy doglądać powinny. *A. 1607. fol. 855. tit. O wzdawaniu.*

Do regiestrow nienależytych, *per crudas citationes, omiffa competenti iurisdictione*, Szlachtę ośiadłą, *per speciem violata securitatis*, evocatorię pociągający Prokuratorowie, iako karani bydź mają? v. *tit. Prokurator.*

Do regiestru *causarum militarium* w Trybunale, insze sprawy nie mają bydź przypuszczane. v. *tit. Trybunał.*

O regiestrze taktowym *vid. Tit. Trybunał. Tit. Evocatio.*

R E G I M E N T A R Z.

Regimentarzka przysięga Mikołaiowi *Herburtowi* Podkomorzemu Halickiemu, podczas Konfederacyi powierzone woysko mającemu, *in eam Rotham* iest opisaną: „Ego Nicolaus juro, quia Exercitui mihi tradito fideliter præero, & operâ illius tantum ad reprimendas invasiones inimicorum extraneorum hostiles utar; fines Regni tutos pro viribus præstabo; dignitatem & securitatem Reipublicæ quantum potero defendam; et si (quod DEUS avertat) Regnum seditio invaserit, nulli parti adhærebo. Tempore vero Electionis, in finibus militem, & me ipsum continebo; damna Incolis Rusiæ, Podoliæ, Volhyniæ, nulla inferam, & ne à militibus meis inferantur, omni ratione providebo. Pensiones vero, tam ab Ecclesiasticis, quam ab aliis personis quibusvis, nullas omnino exigam, & ne milites mei exigant, efficiam. Sic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta Crux. *Confed. gener. Vars. 1587. fol. 416.*

I. K. M. Ministeria belli na Seymie tylko konferować będzie. *In casum* zaś, gdyby oba Hetmani jednego Narodu pomarli przed Seymem następującym, Regimentarza doczesnego *K. I. M.* będzie należało postanowić. *W Traktacie Warsz. A. 1717. Artic. 5.*

R E K O I E M S T W O.

Rękojemstwo Poddanych Woiewodztwa *Płockiego*, y Przywilej na to im służący zniesiono; y z innemi ie Woiewodztwy Koronnemi porównano. *A. 1563. f. 46. Tit. Rękojemstwo.*

Także Ziemie *Sochaczewskiej*. *A. 1565. f. 105. Tit. Rękojemstwo.*

Także we wszystkim Woiewodztwie *Mazowieckim*. *An. 1576. fol. 314. Tit. Rękojemstwo.*

R E L A X A C Y A.

Relaxacya, po otrzymaniu kwitu z bannicyi, ma Kancelarya Koronna wydawać. *A. 1588. f. 468. Tit. O Relaxacyi.*

A naydaley we dwunastu niedziel po kwicie, trzeba ją otrzymywać. *Ibid.*

A ieżli bannicya przez dekret zniesiona będzie; relaxacyi nie potrzeba. *Ib.*

Relaxacya bannicyi *Vr. Alexandrowi Tarnawskiemu*, *approbatur. A. 1609. f. 879. Tit. Approbacya relaxacyi.*

Relaxacya wieży *Vr. Stanisława Zaliwskiego Podśędka Liwskiego. vid. Tit. Wieża.*

Relaxacya Dekretu Skarbowego Woiewodzie *Brześkiemu. A. 1654. f. 31. Tit. Koekwacya W. X. Lit.*

Relaxacya Kondemnat Trybunału Skarbowego *Grodzińskiego, Vr. Kaźmierzowi Downuntowi Sieśickiemu Podstolemu, y Wańkowiczowi Sędziemu Grodzkiemu, Wilkomirzkim, także Sukcesorom Stanisława Dawidowicza Podstarościego y Poborce Wilkomirzkiego. Ibid.*

Relaxacya à pœna publica, *Vr. Ianowi Potockiemu Woiewodźcowi Braclawskiemu, y Franciszkowi Lubowickiemu Obersztleytnantowi, y Stanisławowi Kielczewskiemu niegdy Podśędka Lubelskiego Synowi. An. 1659. fol. 27. Tit. Relaxatio Zolnierzow.*

Relaxacya *Vr. Stanisławowi Kuczborskiemu, mediante quietatione. Ibidem Tit. Relaxacya.*

Relaxacya Infamii *Vr. Alexandrowi y Pawłowi Smigielskim, mediante quietatione. A. 1659. f. 28. Tit. Relaxatio Infamii.*

Relaxacya Infamii *Vr. Fedorom Szandarowskim, Stryiowi y Synowcowi. Także Vr. Stanisławowi Zestelińskiemu, à pœnis quibusvis, tam Civilibus quàm Criminalibus, uwolnienie. A. 1662. f. 32. Tit. Relaxatio.*

Relaxacya à rigore Processus & Decreti Mareschalcalis, o zabicie Szlachet. Dawizona na pojedynku, *Vr. Jakubowi Gizie Rotmistrzowi, także Vr. Łopateckiemu Porucznikowi. Ibid. f. 33. Tit. Zniesienie Kondemnaty.*

Relaxacya *Vr. Ianowi Piaśeckiemu Cześnikowi Czerniechowskiemu. A. 1667. fol. 25. Tit. Relaxacya.*

Relaxacya *Vr. Andrzeiowi Iełowickiemu Woyskiemu Łuckiemu, Ibid. fol. 31. Tit. Relaxacya.*

- Relaxacya à *pænis Criminalibus*, w Sądach Kapturowych Krakowskich *obtentis*, Vr. Barbarze Zawadzkiej, *salvo jure* Vr. Hyronima Kuropatnickiego Podstolego Podolskiego y Małżonki iego. Ktore *pænas* wolno Aktorowi będzie, *non obstante eodem Decreto Capturali*, przemienić in *pænas Civiles*. An. 1676. fol. 40. Tit. Sublewacya.
- Relaxacya więzy, Vr. Grzegorzowi Krzysztofowi Hadźiewiczowi Łowczemu Przemyślskiemu, w Trybunale Koronnym o pewny exces, in An. 1671. popełniony, nakazany. Tudzież *castatio* Kondemnaty, z okazji tegoż excesu otrzymaney. Ibid. fol. 46. Tit. Relaxatio.
- Relaxacya więzy Vr. Zairskiemu Tłumaczowi Koronnemu, w Kapturach Warszawskich *ratione homicidii* nakazany. Ibid.
- Relaxacya Vr. Hyronimowi Kuropatnickiemu Podstolemu Podolskiemu, Andrzejowi Ściborowi Chelmskiemu Porucznikowi, Ierzemu Sokolnickiemu Krolewskiej, y Szymonowi Borowskiemu Krolewiczowskiej, Chorągwi Wsarskich Towarzystwu. Ibid. f. 53. Tit. Sublewacya.
- Relaxacya I. M. P. Zofii Wierzbowskiej Woiewodżyny Brzeskiej, y pozwolenie Aktorowi, aby mu wolno było, *pænas Criminales*, w Trybunale Piotrkowskim na niey in *Contumaciam decretas*, in *Civiles* przemienić, *non obstante eodem Decreto*. Ib.
- Relaxacya Vr. Szymonowi Rzażewskiemu od połowy więzy. Ibid.
- Relaxacya więzy Vr. Hrehorowi Ilnickiemu, Ianowi Michałowskiemu, y Iakubowi Humnickiemu. Ibid. f. 57. Tit. Relaxatio.
- Relaxacya więzy Vr. Franciszkowi Duninowi. A. 1678. f. 24. Tit. Relaxatio.
- Relaxacya Vr. Michałowi Orzeszkowi à *pænis*, tam *Civilibus* quam *Criminalibus*. Ibid. f. 26. Tit. Relaxacya.
- Relaxacya Vr. Ianowi Mazaraskiemu, à *Processibus* & *Decretis*, *Citationibus* & *Protestationibus*, ex occasione calumnie cuiusdam & obiektionibus promanatis. Ibid. f. 30. Tit. Deklaracya Sprawy.
- Relaxacya Vr. Podstolemu Sendomirzkiemu, wedle deklaracyi Trybunału Radomskiego, z okazji szkod przez Regiment Arkabuzerski poczynionych. Ibid. f. 32. Tit. Approbacya Deklaracyi.
- Relaxacya rygoru Dekretu zkonfederowanych Stanow, Vr. Chryzostomowi Gniazdowskiemu Pułkownikowi, w sprawie Vr. Drądzewskiego A. 1716. ferowanego, stosując się do Amnestyi Gieneralney, w Traktacie wyrażoney, stanęła y pozwolona. Takż Relaxacya Dekretu Trybunalskiego Vr. Iozefowi Rosnowskiemu. A. 1717. f. 72. 1. Relaxacya.
- Relaxacya Vr. Mikołaiowi Oraczewskiemu à *rigore* Dekretu Trybunału Lubelskiego stanęła, y Donacyą Dobr Chomętowa, przez niegoż zeznaną, aprobowano. A. 1726. fol. 53. Tit. Relaxacya.
- Relaxacya więzy I. M. P. Kafztelanowi Liwskiemu. vid. Tit. Wieża.

R E L I G I A.

In religione Christiana Dissidentibus, warowały Stany Koronne y W. X. Lit. we wszystkich Konfederacyach gieneralnych Warszaw. sub Interregno: iż wszelaki pokoy między sobą, sub fide, honore & conscientia, in perpetuum zachowają, dla różnice w wierze krwi nie rozlewając, ani się do żadnych Sądow względem teyże różnice pociągając, ani się penując confiscatione bonorum, poczciwością, carceribus & exilio, ani żadnymi infzemmi penami, y zwierzchności żadney, ani Vrzędowi, do takiego progresu żadnym sposobem nie pomagając. A gdzieby kto, przeciw temu postanowieniu, z tey przyczyny krew przelewać, albo pomienione warunki violentè targać, albo zwyż mianowane peny extendować chciał; zastawiać się o to wszyscy powinni, choćby też pod pretextem dekretu, albo postępkami jakim Sądowym, kto to czynić chciał. A w Konfederacyach po śmierci Krolow, Zygmunta III. Władysława IV. także po abdykacyi Krola Iana Kazimierza, y po śmierci Krola Michała, specialitèr warowano y to: aby Decreta Tribunalitia Regni, & M. D. Lit. ktore vim legis sapiunt, & protestationes przeciw Konstytucyi A. 1627. o bezpieczeństwie y pokoju Dydydentow napisaney, (vide infra Tit. Trybunał, in volumine verò Constit. f. 9. Tit. O Dekretach Trybunalskich.) in quovis Iudicio zasze, in nullo Officio, in executionem przy-

wodzone nie były, *sub nullitate*. O co *forum* ma być na Seymie. Y mandaty wszystkie *pacem inter Dissidentes* wzruszające, jeżeli z Kancelaryi, *vivente & regnante Principe*, wydane były, żadney wagi nie mają mieć, y napotym wydawane być nie mają.

Aryanom to iednak Prawo służyć nie ma.

A jeżeliby gdzie, *sub pretextu religionis*, poddani nieposłuszni Panom swoim byli, wolno ich każdemu Panu, *tam in spiritualibus quam secularibus*, podług rozumienia swego z karać. w Konfederacyi Generalney Warszawskiej A. 1573. fol. 209. §. Wszakże.

In *causa religionis* Konfederacye przez Krole, Henryka y Stefana, poprzyśiężone, Woiewodztwo Sandomirskie, na zieżdzie swoim Okazowania pod Pokrzywnicą, reasumowało, y trzymać obowiązało się. A. 1587. fol. 423. §. My Rady.

W Miastach Krolewskich, gdzie *Dissidentes publicum religionis exercitium* po zborach, na to od siebie erygowanych zdawna mają, tam ie y napotym mieć mogą, *usu non jure*; a gdzie zborow na to wyłączonych nie mają, tam ich erygować nie powinni. Nabożeństwa iednak swego prywatnego, w domach prywatnych, ludzie przyeżdżający bezpiecznie zażywać mogą. w Konfederac. General. Warszaw. A. 1632. 1648. 1668. 1674.

Ale w pomienionych A. 1668. & 1674. Konfederacyach, o prywatnym nabożeństwie *expressius* napisano, to iest: iż *Iura Ducatus Masoviae salva* zostawać mają. Tak iednak, iż PP. Dyfdenści w gospodach, y na Akty publiczne, lub na Sprawy swoje y Sądowe realne przyeżdżający, y przy Dworze Pańskim się bawiący (*exclusis iednak plebeiorum servitoratibus*) bez zchadzek, kazań y śpiewania, nabożeństwa swego zażywać mogą.

Sprawy *violatae securitatis Dissidentium*, *sub Interregno*, a *quacunque persona, cujuscunque conditionis*, nie *inter causas terminorum actorum*, ale we czwartki, *ex speciali registro*, *inter causas recentium criminum*, sądzone być mają. Oprócz gdyby *persona mente Spiritualis in crimine deprehensa* była, tedy takowy ma *tradi officio Spiritualis*, y tam *prævia inquisitione iudicari*. Ministrowie też *in religione Dissidentium*, *ex quacunque occasione* pozwani, *forum* mieć tylko *in Officio seculari competentis*, *ratione quarumvis rerum & iniuriarum*, powinni. A w W. X. Litewsk. w wielkim Kole; a *in causis ex ipsorum actoratu*, *forum citati competens sequi* mają, y tam krzywd swoich dochodzić. w Konfederac. General. Warszaw. A. 1632. 1648. 1668. 1674.

Ale w Konfederacyi. An. 1632. pomienionej nie naznaczono ieszcze było *forum* w W. X. Lit. Oprócz tego, na Konwokacyi General. Warszaw. *sub Interregno* A. 1668. obowiązała się była Rzeczposp. przy obronie Kościoła Katolickiego Rzymskiego stawać, *Iuribusque & Privilegiis* onego, także y *ritus Græci Vnitorum Ecclesie derogari* nie pozwolić.

In *Religione Christiana Dissidentium* pretenśyą, *ratione* pewnego skryptu, do przyzłego Seymu odłożono. A. 1654. fol. 8. tit. Odłożenie pewnego Skryptu.

Znowu do drugiego. A. 1653. fol. 2. tit. Odłożenie.

Dissidentes in A. 1649. w Reces poszli na obudwu Seymach. fol. 20. tit. Reces.

Temu, ktoby, *pretextu religionis*, tumultami y zuchwalstwem *publicam securitatem violare* ważył się, *forum* na Trybunale, *inter causas recentis criminis* naznaczono, y aby *pænis, contra violatores pacis publicæ sancitis*, karany był, postanowiono. A. 1631. fol. 18. tit. Zatrzymanie pokoju pospolitego.

Ktoby się ważył, bądź *ex Magistratu*, bądź *ex privatis*, w Miastach Pruskich, *predycyą* iakąkolwiek *in exercitio religionis Catholice Romanæ*, y ludziom w teyże starożytney religii, w obrzędach, ceremoniach, nabożeństwie, w kupowaniu kamienia y domow, y przyjmowaniu ich do Vrzędow, Cechow y rzemiosł, czynić; taki ma być karany winą pięci set czerwonych złt. o którą *forum* za Dworem; *salvis Iuribus & Privilegiis Civitatum legitime obtentis*. An. 1638. fol. 44. Tit. Pana na tych.

Religii Katolickiej Rzymskiej bezpieczeństwo, w Xięstwie Inflantzkim y Kurlandzkim, we wszystkich obrzędach y ceremoniach Kościelnych, iako w Prawach Koronnych y Xięstwa Pruskiego opisano iest, *in omnibus punctis & clausulis* warowano, y fundusze, tak dawne iako y świeże, kościołom tamecznym służące aprobowano. An. 1678. f. 24. Tit. Bezpieczeństwo.

Dysydentom w Wierze, z krzywdą y ubliżeniem Katolikow, ani Cudzoziemcowi y Szlachcicowi niepewnemu, Łaski Krolewskiey pieczętować Pieczętarze nie mają. *A. 1717. f. 13. Tit. w Traktacie Warszawskim.*

Dysydentom w wierze nowych zborow stawiać, po miasteczkach, Miastach, y innych mieyscach Kor. y W. X. Lit. oprócz dawnych zborow, z wolnem w nich nabożeństwa swego odprawowaniem, ktore przed uchwałą Praw, a mianowicie Konfederacyami Gieneralnemi Warszawskimi *Annorum 1632. 1648. 1668. 1674.* zbudowane są, zakazano. Wszystkie dawnieysze Prawa y excepcye, *respective* Mazowieckie, reasumowano, prywatnie tylko po swoich gospodach, albo domach, nabożeństwa swego używać, y to bez kazania y śpiewania, pozwolono. A ktorzybykolwiek ważyli się Zchadzki, nabożeństwa y kazania, iawnie lub tajemnie, czynić, albo nauczycielow Kacerzkich Predykantow na wypełnienie obrządkow swoich zaciągać, lub dobrowolnie przychodzących przyjmować; takowi, gdy to im będzie dowiedziono, naprzod winą pieniężną, potym więzieniem, na koniec wygnaniem oraz z swemi Predykantami, karani bydź mają; tak przez Marszałkow Kor. y W. X. Lit. albo też przez sądy Trybunałskie, iako też przez Starostow Grodowych. Wyjąwszy tylko samych postronnych Ministrow, ktorzy nabożeństwa swoje zwyczajne, z domowemi tylko swemi prywatnie odprawiać będą mogli; Tak iednak, iż inszym przychodzić do tego ich, Nabożeństwa, pod winami opisanemi, nie jest pozwolono. *A. 1717. f. 25 - 27. Tit. w Traktacie Warszawskim*

Religia Grecka. *vid. Tit. Grecka Religia.*

O Aryanach. *vid. Tit. Aryani.*

REMISY SEYMOWE.

vid. Tit. Seym. Tit. Sprawy.

R E S T Y T U C Y A.

Restytucya do czci

Iana Ościka. *A. 1581. f. 384.*

Vr. Krzysztofa Zborowskiego. *A. 1591. fol. 618. Tit. Restytucya.*

Maximilianistow wszystkich. *A. 1591. f. 619.*

Stanisława Bienieckiego. *A. 1609. f. 897.*

Iakuba Domażewskiego Widlice. *Ib. f. 907.*

Stanisława Buszyńskiego Grzymały. *A. 1611. f. 12.*

Andrzeia Chotomskiego. *Ibid. f. 31.*

Alexandra Iozefa Lilowskiego. *Ib. f. 45.*

Iana Dąbrowskiego. *A. 1613. f. 32.*

Adama Ieżiorkowskiego. *A. 1616. f. 17.*

Pawła Dzierzbickiego y Woyciecha Summy. *Ib. f. 18.*

Waleryana Sławskiego. *A. 1618. f. 8.*

Stefana Gdeszyńskiego. *A. 1623. f. 17.*

Iozefa Cieklińskiego, y Krzysztofa Iaykowskiego. *Ibid.*

Mikołaja Mocarckiego, Aukra Konarzewskiego, Iana Nahoiewskiego, Łukasza Szumińskiego, Stanisława Iaroszowskiego, Krzysztofa y Stanisława Krupickich, Iakuba Chorzelskiego, y innych, ktorych imiona do Grodu Warszawskiego są podane. *A. 1626. f. 9. § 10.*

Mikołaja Zaleskiego. *A. 1629. f. 16.*

Hrehorego Popiela, *cum restitutione* dobr iego, Stefana Lwa, Stanisława Krzenrowskiego, Alexandra Korowickiego, Piotra Koteckiego, Piotra Garlińskiego, Iana Burkackiego, Filipa Bukolta, Damascyusa Kołakowskiego, Iana Czyżzowskiego, Iana Łapińskiego, y Afzana Iakickiego. *A. 1631. fol. 43. § 44.*

Iana Grota y Małżonki iego Doroty Bienkowskiej. *A. 1633. fol. 53.*

Iana Moszyńskiego, Hyronima Lasockiego y Pomocnikow iego. *Ibid.*

Adama Przesmyckiego. *Ibid. fol. 54.*

Restytucya do czci

Szczelnego Kryskiego, Jana Ieżewskiego, Stefana Sielickiego, Bogdana Podbipięty, Piotra Bielskiego, Piotra Byczyńskiego. *A. 1641. fol. 36.*

Item ludzi swawolnych, w rejestrze do Grodu Warszawskiego podanym opisanym, także Franciszka Pruszkowskiego, Andrzeja Czapskiego, Woyciecha Sudrawskiego, Albrychta Pęcławskiego, Stanisława Turskiego, Marcina Gorki, Ierzego Krakowskiego, y Alexandra Iurzyca. *A. 1635. fol. 47.*

Jana Czuryła *cum complicibus*, Alexandra Mikulińskiego, Woyciecha Kobelińskiego z Kobelnik, Woyciecha Korzeńskiego. *A. 1638 fol. 53.*

Hrehorego Slawckiego, Abrama Strybela, y Samuela Tabeckiego. *Ibid. fol. 54.*

Macieja Piianowskiego, Stanisława Detynieckiego, Romana Sokura, y Mikołaja Nosarzowskiego, z woyska wytrąbionych, Vr. Janusza Wefzła Starosty Ostrowskiego, Andrzeja Rudawskiego, Andrzeja Holdakowskiego, Mikołaja Kucharzkiego, Woyciecha Podbielskiego, Janowskiego, Stanisława Iurzyńskiego, Stanisława Kulczy. *A. 1646. fol. 12.*

Vr. Jana Kosakowskiego Starosty Wiskiego, Adama Kownackiego, Stanisława Trufzkowskiego, Woyciecha Zaborowskiego. *Ibid.*

Jana y Stanisława Wereszczyńskich, Mikołaja Narzymkiego, Jana Zukowskiego, Jana Powirskiego y Małzonki iego Heleny, Stanisława Brzeszewskiego, Woyciecha Szulmirzkiego, Samuela Szczyta, Krzysztofa Swiackiego, Jana Bolesława Kosarzowskiego, Alexandra Iozefowicza; Vr. Stanisława Duczymińskiego Starosty Ostrołęckiego, Jana Olszewskiego, Iacynta Suskiego, Andrzeja Nowowiejskiego, Woyciecha Długoiewskiego, Jana Wolskiego, Bartłomieja Łaskowskiego, Alexandra Iaworowskiego *alias* Heyzy. *Ibid. f. 13.*

Jana Wiktora, Mateusza Siemakowskiego, Jana Newelskiego, Hrehorego Buhufzewica, Benedykta Siemaka. *A. 1647. f. 41.*

Samuela Bolestraszyckiego. *A. 1649. fol. 19.*

Piotra Iakuba Grodzickiego. *A. 1649. f. 13.*

Jana Sokała Przecława Piarskiego, Jana Kondrackiego, y Jana Kopczyńskiego, Stanisława Gwarzewskiego, Krzysztofa Mikulskiego, y Eustachyusa Fiederowicza. *Ib. fol. 14.*

Adama y Tomasza Morzkowskich Braći rodzonych, y Jana Mentyckiego, Tobiasza Iuryewicza y Małzonki iego, Mikołaja Małachowskiego Porucznika chorągwi Tatarskiej I. M. P. Adama Kazanowskiego Marszałka Nadwornego Koronnego, także Kompanii iego. *Ibid. fol. 15.*

Woyciecha Tyrawskiego, Stanisława, Alexandra, Jana, Piotra, Tomickich, Mikołaja Sokołowskiego Cześnika Inowrocławskiego, Alexandra Hreptowicza, Andrzeja Łaskiego, Krzysztofa Zaleskiego *cum complicibus*, Sławka y Iwanowskiego. *A. 1652. f. 16.*

Jana Bandimiera Woyskiego Wendenkiego. *Ibid. f. 27.*

Towarzystwa I. M. P. Kazanowskiego Kasztelana Halickiego. *A. 1653. f. 28.*

Vr. Stanisława Drzewickiego, Pawła Kulczy, Stanisława Sokolewskiego, Stanisława Mołodeckiego, Mikołaja Radeckiego, Stanisława Powalskiego Rotmistrza. Vr. Stefana Łady, *ex consensu* Vr. Iakuba Woyny Oranckiego Podśędka Czerniechowskiego, y Dobrogoyfkich. *Ibid.*

Sławetnych, Axentego Owaniszewica, y Watterysa Kirchorowicza, Kupcow y Mieszczan Zamoyskich. *Ibid. fol. 29.*

Vr. Daniłowicza Podstolego Koronnego, *evocatoriè* kondemnowanego, & *remissio causæ hujus ad forum competens.* *A. 1654. fol. 21.*

Vr. Piotra z Wieruszowa Tomickiego, Adama Zaiączkowskiego, Leonora Wolskiego. *Ibid.*

Andrzeja Alexandrowicza, Downarowicza, Woyciecha Szanieckiego, Macieja Radzikowskiego, Iozefa Macieja Iasińskiego. *Ibid. f. 37.*

Stefana Gorskiego, y Jana Choynowskiego z woyska wytrąbionych. *An. 1655. fol. 33.*

Wacława Konstantego Pokłońskiego, y tey Szlachty, którzy się z nim wespół, *in fide* & *obsequium* Rzeczyposp. od nieprzyjaciela powrócili. *Ibid. f. 34.*

Każimierza Kosowskiego. *Ibid. fol. 33.*

Restytucya do czci

Vr. Iana Sapięhy Piśarza Polnego Koronnego, *cum declaratione*, że ma być *invin-*
dicabile, cokolwiek kto *injuria* & *damni* na ten czas poniosł od Węgrow, gdy Xią-
żęcia Siedmigródzkiego y wojsko jego z Polski wyprowadzał. *A. 1658. f. 56.*

Malchra Stockiego. *Ibid. f. 55.*

Iana Kazimierza Brzezińskiego, Ioba Suchcickiego, Iana Święckiego, Ignacego
Kleczkowskiego, Franciszka Dunina, Alexandra Snitowskiego, Krzysztofa Mucho-
wieckiego, także Władysława y Konstantego Muchowieckich Synów jego, y Sta-
niława Jabłonowskiego Chorążego Nurskiego, Piłarza Ziemskiego Drohyckiego,
Adama Sławskiego, Alexandra Tyminskiego, Iana Federowicza. Vr. Potockich
Kasztelanów Krakowskich, y Kazimierza Beydy Rzewuskiego. *Ibid.*

Seweryna Kleczkowskiego. *A. 1659. f. 26.*

Samuela Ciecholewskiego, Krzysztofa Vuruga Oberstleytnanta I. M. P. Bogusława
Leszczyńskiego Podkanclerzego Koronnego. *Ibid. f. 27.*

Stanisława Kowalskiego, Ierzego Rączkowskiego, Jakuba Kaśkowskiego, Olbrych-
ta Kruśńskiego, Zolnierzów, Gwilhelma Fabiana Rozna, y Iana Gorzyńskiego,
Ibidem.

Adama Sławkowskiego, y Alexandra Tyminskiego. *Ibid. fol. 28.*

Ludwika Woroszyła Podczaszego Kiiowskiego. *Ibid. fol. 30.*

Adama Soroki, y Piotra Rzewuskiego. *A. 1659. fol. 18.*

Zolnierzy, którzy *extra Regnum* w Holsacyi na wojnie, albo w obozach byli. &c.
A. 1662. fol. 14.

Michała Stanisławskiego. *Ibid. fol. 31.*

Gabryela Hulewicza Chorążego, y Adama Burkackiego Cześnika, Czerniechowskich,
Samuela y Iadwigi Czołhańskich Małżonków, y Michała Czołhańskiego Syna ich,
Andrzeja Grocholskiego, Beniamina Rylskiego. *Ibid. fol. 32.*

Konstantego Woyny. *Ibid. fol. 23.*

Samuela Rusockiego. *A. 1667. fol. 23.*

Piotra Porczyńskiego. *Ibid.*

I. M. P. Iana Franciszka Lubowickiego Kasztelana Wołyńskiego, y Anny Konstancyi
z Harleza, Małżonków, y innych osób, w protestacyach y dekretach Trybunał-
skich mianowanych. *Ibid. fol. 24.*

Jakuba Vrbanowskiego, *salva satisfactione* Vr. Władysławowi Włostowskiemu Oberst-
leytnantowi. *Ibid.*

Szlachet. Katarzyny z Karwacza Chronowskiej, y Mikołaja Chronowskiego Syna iey.
Ibid. f. 32.

Szlachet. Iana y Woyciecha Lepkowskich. *Ibid.*

Vr. Seweryna Boskiego Piśarza Ziemskiego Czerńskiego. *Ibid. f. 33.*

Zygmunta Palczewskiego. *Ibid. fol. 38.*

Vr. Andrzeja Gembickiego Starosty Nowodworskiego. *A. 1670. f. 33.*

Vr. Stanisława Koniecpolskiego, *in quantum producet* kwit od Strony; a jednak tak
on, iako y Corka jego, nie będzie mogła do żadnych sukcesy w dobrach dziedzic-
znych powtorney Małżonki y Matki swojej należeć, ale te wszystkie wracać się ma-
ją w dom ten, z którego wyszły. *Ibid.*

Vr. Michała Zebrowskiego y Dennemarka, Pułkowników. *An. 1673. f. 8.*

Vr. Alexandra Smigielskiego, Poborcy Xięstw Zatorskiego y Oświęcimskiego. *Ib.*
fol. 31.

Vr. Marcyana Czaplica Podstolego Kiiowskiego. *Ibid. fol. 32.*

Vr. Mikołaja Wolskiego, Adryana Przypkowskiego, y Stanisława Woyciechowskie-
go. *A. 1676. f. 46.*

Vr. Jakuba Humnickiego. Vr. Woyciecha Ruskowskiego Podstolego Brzeńskiego
Kuiawskiego, y Stefana Chalińskiego Burgrabiego Radzieliowskiego. *Ibid.*

Tadeusza Daniela Baubonabeka Persa Rotmistrza, y Katarzyny Pęczalskiej Małżon-
ków, y dzieci ich, także Iozefa Pęczalskiego, Benedykta Olszewskiego, y innych
ślug, y *complicum* ich, względem niegdy Anny Barbary Olbrychtowiczowney, w
Kapturze Brańskim kondemnowanych. *Ibid. f. 48.*

Vr. Iarosza Horodyskiego. *Ibid. f. 53.*

Vr. Andrzeja Czarańskiego. *Ibid. f. 54.*

Restytucya do czci:

Vr. Ierzego Trzcíńskiego, Szymanowskiego, Kulikowskiego, Iarząbkowskiego, Mi-
kołaja Iemiółowskiego y Małżonki iego, Iana Rzewuskiego Cześnika Lwowskiego,
y Anny z Brzeżyc Małżonki iego. *Ibid.*

Vr. Hyronima Lipińskiego, Kaźmierz Franciszka Iankowskiego, Szymona Skarbka
Borowskiego, Pawła Nietyxy, Ierzego Czernieckiego, Alexandra Sulatyckiego
Skarbnika Podolskiego; także Vr. Władysława y Krzysztofa Zielińskich. *Ibidem*
fol. 56.

Vr. Władysława Włostowskiego Oberstleytnanta. *Ib. f. 57.*

Vrodz. Franciszka Kaźmierz Wysockiego Cześnika Sochaczewskiego. *An. 1678.*
fol. 17.

Vr. Sieniucyny, y poddanych iey Zdunowskich. *Ibid. f. 18.*

Vr. Wojciecha Bębnowskiego. *Ibid. f. 32.*

Vr. Przemyśława Grabskiego. *Ibid. f. 35.*

Szlachet. Pawła Wreta. *Ib. fol. 44.*

Vr. Iana Głuszana. *Ibid. f. 12.*

Vr. Adama y Prokopa Zeliborskich, Bazylego Vstrzyckiego, Łukasza Roźniatowskie-
go; także Vr. Pawła Hulewicza y Małżonki iego. *A. 1662. f. 33.*

Vr. Wojciecha Wilkanowskiego. *A. 1662. f. 33.*

Vrodz. Rudominy Starosty Starodubowskiego. Vr. Krystiana Baltazara y Iana Dzię-
bowskich. Vr. Niemierowicza y Kmićca *vid. Tit. Dekreta.*

Restytucya *in integrum* sprawy Vr. Stanisława Gaiowskiego Prowiant Magistra. *A. 1633.*
fol. 56. Tit. Deklaracya liczby.

Infamia Kapturowa z Vrzędu Grodzkiego Krakowskiego zniesiona. *A. 1633. fol. 13.*
Tit. Sprawa,

Infamia z Vr. Ierzego Zieniewicza, za przednaniem strony, zniesiona. *A. 1641. f.*
23. Tit. Zniesienie.

Infamia, od Mieszczan Poznańskich na Otuskich Małżonkach otrzymana, *ex consen-*
su Partium ob satisfactionem, zniesiona. *A. 1633. f. 25. Tit. O Sądach.*

Infamia na Towarzystwie I. M. P. Szemberka Kałżtelana Kamienieckiego. *A. 1662. f.*
30. Tit. Amnistya.

Taż Konstytucya służy Sukcesorom Vr. niegdy Chołomowskiego, w sprawie z Vr. Grzy-
bowskiem Starostą Grodzieckim. *Ibid.*

Do restytucyi czci, wytrąbieni z woyska Wielk. X. Litewsk. z delaty Hetmańskiej,
do Infamii Seymowej podani, przychodzić nie mają, ani przez Trybunałskie, ani
przez Seymowe dekreta, ani żadnym inszym sposobem, ieno *post satisfactionem Par-*
ti, per unanimum Reipub. consensum, za zezwoleniem Hetmańskim. *Lex esto per-*
petua. *A. 1654. f. 30. Tit. Disciplina militaris.*

RETENTA.

Retenta Podatkow. vid. Tit. Podatki. Retenta kwarty. vid. Tit. Kwarta.

REWIZYE. REWIZOROWIE.

Rewizorowie do wszystkich Dobr Krolewskich, *ad effectum* postanowienia Kwarty, o-
krom w starych sumach przed Krolew Alexandrem zastawionych, z strony Kro-
lewskiej y z Senatu, y z Koła Poselskiego, do wielkiej Polski, do Małej Polski, do Ruśi,
do Prus, do Mazowsza, po trzech; to jest: z strony Krolewskiej jeden, z Senatu drugi, z
Koła Poselskiego trzeci, naznaczeni. *A. 1562. fol. 21. §. A iżby też rzeczy.*

Dzierzawy *ad hunc actum* mają im dać Pisarzow, Woytow albo Włodarzow, al-
bo innych takich sług y poddanych, w posłuszeństwo, aby Rewizorowie, za
ich instrukcyą, y pokazaniem pożytkow, Inwentarze poczynić mogli. *Ibid.*

Ale dopiero na drugim Seymie mianowani są Rewizorowie, y takoweż posłuszeństwo
im powtorzono. *A. 1563. fol. 39. tit. Rewizorowie.*

Przeszkadzać jednak Dzierzawcom posłuszeństwa nie mają, ale y owszem *serio* przy-
kazywać one będą. *Ibid. fol. 41. §. A. także.*

Zupni-

- Zupnicy, Celnicy y Myrnicy wszyscy, Rewizorom tym sprawę dać mają, y pokazać pożytki dochodów. *Ibid.*
- Nieukończona ta rewizya była; przeto ci, którym zlecona, mają icy dokończyć, y na przyszły Sejm one odwieść. *A. 1565. fol. 99. tit. O Rewizorach do Prus.*
- A kognicyą o sprawach Rewizorskich, ponieważ się jeszcze nie wszyscy Rewizorowie z rewizyą swą odprawili, &c. do przyszłego Sejmu odłożono. *Ibid. fol. 100. tit. Rewizya.*
- Znowu ią do drugiego Sejmu odłożono, dla tego, iż nie wszystkie rejestra Rewizorskie na tym Sejmie przejrane być mogły. *A. 1566. fol. 124. tit. Rewizya.*
- A ci, którzy na Sejmie przelżyli listy na Dobra Krolewskie okazawizy, y *Decreta Revisionis* odniozli, w tych dobrach rewizyi nie dopuścili, prawem, o zataieniu listow, są osądzeni. *Ibid. fol. 125. tit. Niedopuszczenie rewizyi.*
- Znowu o tymże. *A. 1567. fol. 130. tit. Pruskie Miasła.*
- Prawo o zataieniu listow, y znieśnienie onego, masz *tit. Listy.*
- A że wsi dziedziczne, młyny, rudy, stawy, *per errorem*, iakoby Krolewskiemu Stoliowi należały; także dobra, na których stare sumy są, y Woytostwa, które exekucyi na ten czas nie podległy, Rewizorowie rewidowali, warowano: że takie rewidowanie nieczyiemu Prawu szkodzić nie ma. *A. 1567. fol. 137. tit. Rewidowane Dobra.*
- Na rewizyą do Woiewodztwa Podlaskiego, iż tam nie doszła, naznaczeni Rewizorowie *cum eadem securitate*, którym y krzywdy, przeciw Prawu y Przywileiowi *incorporationis* uczynione, przesłuchać zlecono. *A. 1576. fol. 295. tit. Rewizya Podlaska.*
- Rewizorowie do Dobr niektórych Krolewskich w Podolu y na Wołyniu. *An. 1590. fol. 575. tit. Sposob y warunek.*
- Nie przyszło to *ad effectum*; przeto inși Rewizorowie naznaczeni y czas do zieczania. *A. 1591. fol. 617. tit. O Rewizorach dobr popalonych.*
- Znowu inși. *A. 1601. fol. 742. tit. Rewizya dobr popalonych.*
- Y do Chmielnika dani, *absentia unius duorumve non obstante.* *A. 1613. fol. 29. tit. Rewizorowie.*
- Y do Lubecza. *Ibid. tit. Rewizya.*
- Do Ruskich y Podolskich Kraiow, mają, być naznaczeni. *A. 1620 fol. 18. tit. Rewizorowie.*
- Naznaczeni y do Dobr Krolewskich Inflantskich. Ciż mają czynić *scrutinium de perfidia* Inflantczykow niektórych. *A. 1590. fol. 584 tit. Rewizya Inflantska.*
- Także do Ekonomiy y Dobr, do stołu Krola I. M. należących, przy Skarbie Koronnym, naznaczeni byli z Konwokacyy gieneralnych Warszawskich. *A. 1668 & 1674.*
- Rewizorow bezpieczeństwo, *sub pena lese Majestatis* warowano, y *forum* na Sejmie naznaczono. *A. 1564. fol. 41. §. A także.*
- Rewizorowie do Miasieczka Wierzbowca, Zameczku y wsi do niego należących, na Vkrainie, *ad effectum* postanowienia nagrody Poromkom Vr. Stanisława Goreckiego, za nakład na budowanie y osadę tego Miasieczka. *A. 1611. fol. 29. tit. Rewizory do Wierzbowiec.*
- Nie doszła ta Rewizya inși dani Rewizorowie. *An. 1613. fol. 15. tit. Rewizya Wierzbowca.*
- Rewizya Grobelnego u Surowa Vr. Stefanowi Goreckiemu. *Ibid.*
- Rewizya Ianowi Ruzzkowskiemu u Szmielowa y Lisowa na Cło. *An. 1613. fol. 8. Tit. Rewizya.*
- Takaż Vr. Piotrowi Choińskiemu Kasztelanowi Santockiemu, u Smolna na czarnym lesie. *Ibid.*
- Takaż Vr. Ianowi Potulickiemu, u Chodzieża. *Ibid.*
- Takaż Vr. Krzysztofowi Mycielskiemu u Chodecza. *Ibid.*
- Takaż na czarney Wodzie Dziedzicowi mieysca tamtego. *Ibid. fol. 15. Tit. Rewizya na rzece czarney wodzie.*
- Rewizya mostu u Miasieczka Werbli, Vr. Wawrzyńcowi Karśnickiemu. *Ibid. Tit. Rewizya Werbecka.*
- Rewizya przejazdu trudnego, przez rzekę Wartę pod Skrzydlowem wielkim, dla naprawy tegoż przejazdu, y postanowienia Cła albo mostowego. *Ibid. fol. 18. Tit. Rewizya Skrzydlowska.*

- Rewizya dla postanowienia Cła, albo mostowego, w Miasteczku Łasku. *Ib. f. 26. Tit. Rewizya grobelnego.*
- Rewizya we wsi *Xiążennicach* Vr. Jakuba Podwodowskiego, na postanowienie Myta. *Ibid. f. 27. Tit. Rewizya.*
- Rewizya do wsi *Zabierzowa* Zakonnice Konwentu Zwierzynieckiego dla Myta. *Ib. f. 30. Tit. Rewizorowie.*
- Aprobowana ta Rewizya, y Przywilej na Cło wydany. *A. 1616. f. 38. Tit. Aprobacya Rewizyi.*
- Rewizya przez rzekę *Turę* na pogatę przez błota, w majątności Vr. Podśędka Chelmskiego; y postanowienie myta mostowego aprobowano. *A. 1613. fol. 31. Tit. Aprobacya.*
- Rewizya na mostowe y grobelne, we wsi *Rudlic, Ziedlic*, w Ziemi *Wieluńskiej*. Także we wsi *Zytowie*, na mostowe. *Ib. f. 31. Tit. Rewizya.*
- Rewizya, Vr. Marcinowi *Hoteckiemu* przedrym pozwoloną y wydaną, aprobowano. *An. 1607. f. 853. Tit. Aprobacya.*
- Rewizya drog w Mieście *Krotoszyń*, dla postanowienia Cła; y Przywilej z Kancelaryi Koronnej na to wydać kazano. *A. 1631. f. 26. Tit. Rewizya w Krotoszyń.*
- Rewizya na mostowe w *Sędziszowie* aprobowano *in toto*. *Ibid. fol. 31. Tit. Aprobacya.*
- Rewizya na uznanie kosztu około mostu, na rzece złotej *Lipie*, przez Vr. Mikołaja *Sieniawskiego* Podczaszego Koronnego zbudowanego. *A. 1633. f. 44. Tit. Rewizya mostu Brzeżańskiego.*
- Rewizya na obeyrzenie gaci w *Bielcu*, majątności Vr. *Boguckiego* Łowczego *Sanockiego*. Także mostu w *Pianowicach*, majątności Vr. *Gabryela Bireckiego* Pisarza *Przemyskiego*, y na postanowienie cła. *Ib. f. 55. Tit. Rewizya.*
- Rewizya na uznanie sumptow około poprawy gaci *Brześciańskiej* y *Raytarowskiej*, y do postanowienia myta. *Ib. Tit. O gaci Brześciańskiej.*
- Rewizya na uznanie fabryki około grobli w *Zawadach*, y na postanowienie cła. *Ib. f. 57. Tit. Rewizya.*
- Rewizya grobli *Grembańskiej*, Vr. *Piotra Tomickiego*, na uznanie kosztu, y myta postanowienie. *A. 1635. f. 40. Tit. Rewizya.*
- Odprawiona ta rewizya była. Iednak iezliby *iniquitate temporum* do tych czas znaleźć się nie mogła; inszych Rewizorow znowu naznaczono. *A. 1667. fol. 25. Tit. Grobla Grembańska.*
- Rewizya grobli, albo tamy, we wsi *Husienni*, na rzece *Bugu*, iezeli nie z przeszkodą iest *navigantium*. *A. 1635. f. 45. Tit. Rewizya.*
- Rewizya na grunty wsi *Barczyc*, także *Wolborza* y *Bykow*, zstrony uważenia kosztow około naprawy drog, y myta postanowienia. *Ib. Tit. Rewizya.*
- Rewizya na uznanie kosztu około mostow y grobel, y na postanowienie myta we wsi *Owczarach*. *An. 1641. f. 22. Tit. Rewizya.*
- Rewizya mostow y grobel, na gościńcu *Jarosławskim*, do wielkiej Polski, u wsi *Zernik*, Vr. *Stanisława Bronickiego* Pisarza *Grodzkiego Nowomieyskiego* dziedzicznej, dla oszacowania sumptow. *A. 1647. f. 13. Tit. Rewizya.*
- Rewizya rzeki *Tysmienice*, iezli iest *navigabilis*; także złych drog publicznych w majątnościach, *Rożowie, Markusowie, Garbowie* y *Piaskach*, dla uważenia na ich naprawę kosztow. *Ib. f. 19.*
- Rewizya w *Horodelcu* y *Rudkach* w Woiewodztwie *Bełskim*, na grobelne y mostowe, przez Komisarze odprawioną, aprobowano. *Ib. f. 27. Tit. Rewizya.*
- Rewizya mostu w *Brochowie*, majątności Vr. *Krzysztofa Brochowskiego* Podkomorzego *Zakroczymskiego*, dla uznania nań sumptu y postanowienia mostowego. *Ib. f. 30. tit. Podwyższenie mostowego.*
- Rewizya drog y przepraw złych we wsi *Rozwienicy*, w Ziemi *Przemyskiej* leżącey, dla oszacowania kosztu, y nakładu na poprawę tych drog, y dla postanowienia słusznego myta. *A. 1667. f. 38. Tit. Rewizya.*
- Rewizya do Zamku *Checińskiego*, ad effectum taxowania naprawy, którą w nim Vr. *Stanisław Branicki* Starosta *Checiński* uczynił. *A. 1613. f. 10. Tit. Rewizya.*
- Zapisana po tey rewizyi suma za restauracyą. *A. 1616. f. 7. vid. Tit. Suma.*
- Rewizya restauracyi Zamku *Bedzińskiego*, dla zrachowania na nią kosztu. *A. 1616. f. 24. Tit. Rewizya Zamku.*

- Rewizya do Zamku *Trębowelskiego*, dla oszacowania nakładu, który Starosta na budynek
łożył. *A. 1631. f. 26. Tit. Rewizya.*
- Rewizya do Zamku *Szydłowskiego*, dla uznania kosztu na naprawę. *Ib. fol. 37. Tit. Re-
wizorowie.*
- Także do Zamku *Lubelskiego*. *Ib. f. 36. Tit. Zabudowanie.*
- Rewizya restauracyi y kosztu około Zamku *Oycowskiego*. *An. 1633. fol. 48. Tit. Re-
wizya.*
- Rewizya naprawy Zamku *Oświęcimskiego*, na uznanie kosztu, także jeżeli Mieszczanie
poprawić murów około Miasta, ze Cła y zkladnego, wydolać mogą? *A. 1635. fol. 37.
Tit. Rewizya.*
- Rewizya dla taxowania budynków w Zamku *Pokrzywnińskim*. *An. 1641. fol. 32. Tit. Re-
assumptio.*
- Rewizya na rzece *Wiarze*, we wsi *Rubieszowicach* dziedzicznej Vr. Iana *Fredra* Sędziego
Ziemie *Przemyskiej*; także w *Miasteczku Dobra* Vr. *Marćina Walewskiego*, y we
wsi *Strzelcach* Vr. *Stefana Zamoyskiego* Miecznika *Sieradzkiego*, aprobowano. *An.
1647. f. 18. Tit. Aprobacya Rewizyi.*
- Rewizya Zamków, *Wieluńskiego* y *Ostrzeszowskiego*, przez nieprzyjaciela ogniem zruino-
wanych. *A. 1658. fol. 46. Tit. Zamek.*
- Znowu tychże rewizya; także *Sieradzkiego*, y *Wschowskiego*. *A. 1659. f. 44. Tit. Re-
wizya Zamków.*
- Rewizya w Zamku *Lelowskim* restauracyi, przez Vr. *Krzysztofa Michała Rupniewskiego*
Woyckiego Krakowskiego, Starostę *Lelowskiego* uczynionej. *An. 1662. f. 25. Tit.
Rewizya.*
- Rewizya Zamku *Grodeckiego*, dla uznania kosztu na restauracyą jego. *A. 1611. fol. 16. Tit.
Rewizory.*
- Rewizya także Zamku *Bobrownickiego*. *Ibid.*
- Rewizya Zamku *Malborskiego*, ad effectum opatrzenia municyą onego wizeraką, y restau-
racyi. *A. 1613. f. 25. Tit. O opatrzeniu Zamku Malborskiego.*
- Rewizya Zamku *Winnickiego*, także. *Ibid. f. 29. Tit. Rewizya.*
- Rewizya do uznania dyferency y urazów, które Zakonnicy *S. Dominika* w *Toruniu*
mieszkający, od Miasta *Torunia* ponoszą, *salvâ cognitione definitivâ, in hoc nego-
tio, Iudicio Regio.* *A. 1616. f. 38. Tit. Rewizya.*
- Rewizya na komutacyą gruntów wsi *Gutkowa* z gruntami wsi *Łopacińska*. *A. 1631. f. 27. Tit.
Rewizya.*
- Rewizya na komutacyą Dobr Krolewskich wsi *Smierdżyny* w Starostwie *Piłźnieńskim*, za
Dobra Wielm. Ierzego Osolińskiego Podskarbiego Nadwornego Koronnego. *A. 1633.
f. 45. Tit. Rewizya.*
- Rewizya gruntu wsi *Węzowa*, Vr. Iana *Kraśńskiego* Woiewodzica *Płockiego*, zstrony
komutacyi. *Ibid. f. 49. Tit. Revisio fundi Węzowo.*
- Rewizya fortece, przez Vr. *Bronisława Gruszeckiego*, we wsi *Krolewskiej Hołoskowie* w
Woiewodztwie *Podolskim* leżącey, na uznanie sumptu, y jeżeli ta tam struktura
potrzebna Rzeczyposp. a potem na przyzłym Seymie *cenfuræ Reipub. to subiace-
bit.* *Ib. f. 56. Tit. Rewizya.*
- Rewizya Dobr od Moskwy przypadłych, za *Trubeck*. *A. 1646. f. 5. Tit. Rewizya.*
- Rewizya na uznanie szkód Vrodz. *Woyciechowi Kalinowskiemu* Łowczemu *Podolskiemu*,
także *Mikołaiowi* y *Piotrowi*, *Iacimirskim*, od woyska poczynionych. *A. 1635. f. 34.
Tit. Rewizya.*
- Rewizya we wsi *Rdzawie*, y innych dziedzicznych Vr. *Przyłęckiego*, aprobowano. Te-
muż na Cło Przywilej wydany bydz ma. *Ib. f. 32. Tit. Aprobacya.*
- Rewizya w Zawadach odprawioną aprobowano, y Przywilej na to dano. *Ibid. f. 42. Tit.
Aprobacya.*
- Rewizya na przeprowadzenie wody z rzeki *Warty*, przez grunt *Rzeczyposp.* rowem do sta-
wów *Widzowskich*. *Ib. f. 27. Tit. Pozwolenie.*
- Rewizya na wymierzenie placu na Dwor *Kancelaryi* y wieży w *Rożanie*. Ciż *Rewizoro-
wie* koszt Vr. *Woyciecha Węszla Chorażego* Nadwornego Koronnego, na zbudo-
wanie mostu y grobli, na zley przeprawie we wsi *Biedrzycach*, podjęty uznają, y my-
to słuszne umowią. *A. 1647. f. 33. Tit. Rewizorowie.*

Rewizya takoważ, Vr. Walentemu Konarzewskiemu, względem naprawy złych drog, y zbudowania mostu w *Kuninie* na *Orzu*, w Powiecie Ostrowskim. *Ibid.*

Rewizya ludzi służebnych w Starostwach ukraiennych wszystkich Woiewodztw, *nemine excepto*, tych wszystkich, z których ludzie w obozach bywają, y bywać powinni, y bywali, albo na to ordynowani są, nie opuszczając ludzi służebnych *Lubecza* y *Łojowa* popisać. A ta rewizya *continuè* ma się odprawiać, poki wszyscy pomienieni służebni przez Rewizory nie będą zarejestrowani. Po odprawieniu zaś oney, Rejestra iedne PP. Hetmanom mają być oddane, a drugie także na przyszły Sejm przysłane będą. *A. 1647. fol. 40. tit. Rewizya.*

Rewizya *Zbaraża* y innych dobr, przez obozy Koronne zruinowanych. *A. 1653. fol. 10. tit. O Zbarażu.*

Na rewizyą pewnych wsi Szlacheckich, w Woiewodztwie *Płockim*, to jest: *Szczepkowa*, *Czubaków*, *Olśzewa Chamskiego*; stosując się do Konstytucyi *A. 1652.* Woiewodztwu *Lubelskiemu* służący, pozwolono, aby tych wsi grunty urodzajne na włoki albo łany przez Geometrę przysięgłego, przy Sądzie Ziemskim y Vrzędzie Grodzkim, pomierzone były. A iak wiele pokaże się wlok albo łanów, tak wiele *in posterum* podatków dziedzice tych wsi płacić, y ciężary wszystkie poność powinni będą. *A. 1658. f. 31. Tit. Rewizya pewnych wsi.*

Rewizyą armaty y municyi w *Piotrkowie* uczynić, y onę mieyskiemu Vrzędowi według Inwentarza zpisanego oddać, y mieysce służne na *Cekauz*, dla konserwowania iey naznaczyć, y służnie temuż Vrzędowi opatrzyć kazać, y rząd służny uczynić, tak aby Obywatele *Miasta* tego straż przy bramach odprawowali, Komisarzom zlecono. Tamże iż Komisarze *Klasztor Bernardyński* obaczają, ieżeli w tymże mieyscu, gdzie jest, może być restaurowany, *sine impedimento* obronie *Miasta*, albo w fortyfikacyą inkludowany? gdyby się tam fortyfikacya, *ex vi necessitatis*, kończyć miała. Także y *Klasztor Panieński* w mur mieyski wgrodzony, y dla zawodzenia armaty y warty połamany obaczają, y uważają; przestrzegając tego, aby się nikt nie ważył, ani murować, ani budować bliżej murów y wałów, nad tysiąc kroków, dla impedymentu obronie. Na ostatek ponieważ *Zamek tameczny* zruinowany jest; tak *Sądom Grodzkim*, iako y *Księgom*, dla bezpieczniejszego przechowania, mieysce naznaczają. *Ib. f. 43. Tit. Rewizya Miasta Piotrkowa.*

Rewizya dobr Ziemskich, Duchownych, Krolewskich, w *Ziemie Wyfogrodzkiej*, z tą kondycyą, aby nie było więcej nad siedm Rewizorów. *A. 1659. f. 39. Tit. Rewizya Ziemie Wyfogrodzkiej.*

Także *Ziemie Wiskiej* zrujnowanej. *Ibid. fol. 43. Tit. Rewizya desolacyi Ziemie Wiskiej.*

Rewizyą wsi *Lagiewnik* w Woiewodztwie *Kaliskim*, w posesyi Vr. *Marcina Czaplickiego* będącej, odprawioną aprobowano. *An. 1676. fol. 49. Tit. Deklaracya Komisji.*

Rewizya Starostwa *Kowalskiego*, dla obrachowania expens, przez Vr. Starostę tamecznego, na restauracyą tegoż Starostwa erogowanych. *An. 1676. fol. 50. Tit. Rewizya.*

O rozgraniczeniu Dobr Krolewskich z Ziemskimi, prawa dawne *declarantur*: że Dobra Krolewskie, przez samych Komisarzów, nie przez Rewizorów, z Dobrami Ziemskimi rozgraniczone być mają. Miedzy Dobrami jednak Krolewskimi przez Sekretarzów, nie przez Komisarzów, odprawowane być powinny. A rewizye takowe, lub *anticipativè*, lubo *post Commissionem* odprawione, tak przed tą Konstytucyą, iako y napotym, *fundo Terrestri & Commissioni praejudicare* nie mogą. *A. 1647. f. 28. Tit. O rewizyach.*

Rewizya Dobr Ekonomicznych Krolewskich. *vid. Tit. Oekonomie. Tit. Cła. Tit. Składy.*

Rewizya Woiewodztwa *Wołyńskiego*. *vid. Tit. Lustracye.*

Rewizya Starostw, *Cbenińskiego*, *Zarnowieckiego*, *Krzepickiego*, dla uznania kosztów na restauracyą. *vid. Tit. Komisye. Tit. Sumy. Tit. Afekuracye.*

Rewizya Książ y Przywilejów w Skarbcu *Krakowskim* będących. *vid. Tit. Skarb Koronny.*

Rewizya listów exekucyi podległych. *vid. Tit. Listy.*

Rewizya listow zkladnych. *vid. Tit. Składy.*

Rewizorowie na oglądanie pustyni w *Podolu*, w *Rusi*, y indziej, *ad effectum* rozdawania wieczności. *vid. Tit. Pustynie.*

Rewizya Ceł dawnych. *vid. Tit. Cło.*

Rewizorowie do Zup Krakowskich. *vid. Tit. Zupy.*

Rewizya gdzie *bucusque* nie zaśła, nikt o Kwartę nie może być pościagniony. *A. 1590.*

f. 576. Tit. O Kwarcie. vid. Tit. Qwarta.

O Rewizyi, która *in A. 1562.* uchwalona była. *vid. Tit. Lustracya.*

Rewizye z ograniczeniem. *vid. Tit. Granice.*

Rewizye na Frymarki. *vid. Tit. Frymarki.*

Rewizya przepraw na *Falentach* y *Micbrowie.* *vid. Tit. Komisya.*

Rewizya Zamku Latyczowskiego. *vid. Tit. Zamki.*

Rewizya łanow wybranieckich, przez Vrząd Ziemski każdego Woiewodztwa y Powiatu, to jest: przez Podkomorzego, Chorążego, Sędziego, Podśędka, Podczaszego, Podstolego, Pisarza, Woyskiego, *ad hunc effectum*, żeby dwudziesty łan wyprawie wybrańcow podlegał. *vid. Tit. Wybrańcy.*

Rewizya po wszystkich gruntach y Iurysdykcyach, przy Mieście *Lublinie*, względem wydawania podatkow. *vid. Tit. Miasło Lublin.*

Takaż y w dolnym *Kazimierzu.* *Ibid.*

Rewizya fortece *Halickiey*, na uznanie kosztu na niąłożonego. *vid. Tit. Komisarze. &*

Tit. Zamek Halicki, & Tit. Dobra.

Rewizye Skarbu. *vid. Tit. Skarb.*

Rewizya Konwentow. *vid. Tit. Klasztory.*

R E Z Y D E N C I

vid. Tit. Senator.

R O K I

Roki Ziemskie w każdym Woiewodztwie trzykroć mają być, *temporibus & locis in Herburt. f. Statuto descriptis*, okrom tych Woiewodztw, w których inaczej postanowiono. *85. tit. Colloquia.*

A. 1565. f. 85. Tit. Sądzenie Rokow.
W Woiewodztwach Wielkopolskich tylko dwa kroć. *Ibid. fol. 86. Tit. w Wielkiej Polzcze.*

Roki Ziemskie *Poznańskie* sędzić się mają: Pierwsze we dwie niedziele po *Wielkiej* nocy; *A Kościeńskie* po nich, we dwie niedziele. Drugie po *Święcie Narodzenia Panny MARYI*; *A Kościeńskie* po nich, także we dwie niedziele. *Ibidem Tit. Poznańskie.*

Nie dochodziły *Poznańskie*, dla *Seymiku Śrzedzkiego Deputackiego*; przeto w poniedziałek po *S. Bartłomieju* na *Ratuszu*, gdzie *Wieca* przedtym sędziły się, a *Kościeńskie* po nich we dwie niedziele, *Wschowskie* zaś w tydzień po *Kościeńskich*, sędzone być mają. *A. 1588. f. 482. Tit. Roki.*

Znowu *Poznańskie* na *Poniedziałek* ostatni, przed *Seymikiem* obierania *Deputatow* na *Trybunał*, przelożono. W *Kościeńskim* y *Wschowskim*, *Powiatach*, *solito more.* *A. 1589. fol. 525. Tit. Roki Poznańskie.*

Roki *Poznańskiego, Kaliskiego, Łenczyckiego, Brzeńskiego, Inowrocławskiego, Płockiego*, Woiewodztw, gdyby *propter aliquod legale impedimentum*, *in temporibus lege praescriptis* nie mogły być sędzone; Sąd Ziemski powinien inrze czały naznaczyć y obwołać, cztery niedziele przed sędzeniem onych, y to obwołanie w *Akta Grodzkie* zapisać. Tak wiele jednak razy przez rok sędzić się mają, iako w *Prawie* opisano. *A. 1569. f. 190. §. Roki Ziemskie.*

Realumowano to Woiewodztwu *Poznańskiemu.* *Anno 1593. fol. 645. Tit. Roki Ziemskie.*

Znowu o tymże, ale na wszystkie Woiewodztwa, y nie Sądowi, ale Sędziom Ziemskim, dano w moc tę publikacyą na inszy czas, y tego dolożono: że w *Grodzie proprii Districtus* ma być zapisana publikacya. *An. 1667. fol. 13. Tit. Sady Ziemskie.*

Poznańskim, ponieważ dla Seymu dość nie mogły były według Prawa, czas infty, to jest: Poniedziałek pierwszy po S. Michale, a Kościańskim we dwie niedziele po nich, *pro una vice tantum*, naznaczono. A. 1658. fol. 30. Tit. Naznaczenie czasów Rokom.

Roki Ziemskie Kaliskie: Pierwsze w Poniedziałek po S. Troycy. Drugie po S. Michale w Poniedziałek. *Konińskie* po nich we dwie niedziele, drugie za nimi, *solito more*. A. 1565. f. 86. Tit. Kaliskie.

Kczyńskie w tydzień po Gnieźnińskich. A *Nakielskie* po nich w tydzień w Poniedziałek. A. 1588. f. 483. Tit. Kczyńskie.

Znowu toż o Kczyńskich, a Nakielskie już nie w tydzień po nich, ale w tymże tygodniu we Czwartek, poczynąć y odprawować się mają. An. 1601. fol. 754. Tit. Roki Kczyńskie.

Potym Kaliskie te, które po S. Troycy zwykły bywać, na Poniedziałek *post Dominicam Exaudi*, eo ordine po Powiatach, iako się przedtym dotąd sądziwały, przelożono. Po których Konińskie, po Konińskich w tydzień Pyzdrowskie, po tych Gnieźnińskie, po Gnieźnińskich Kczyńskie y Nakielskie, w iednym tygodniu, iako dotąd odprawowały się, sądzone być mają. A Ieśienne, które po S. Michale zwykły się odprawować, w swojej dawney Kadencyi zostawać będą. A. 1647. fol. 11. tit. Przeniesienie na infty czas Sądów Ziemskich Kaliskich.

Roki Sieradzkie w Sieradzu: pierwsze w Poniedziałek po trzech Krolach blizki, potym w Szadku y w infty Powiećciach, *more consueto*, wedle ordynacyi Piotrkowskiej. Wtore w Poniedziałek po Przewodney niedzieli. Trzecie w Poniedziałek po Święcie Narodzenia P. MARYI. A. 1565. fol. 86. tit. Sieradzkie.

Radomskie w Szadku tydzień tylko sądzone być, a w Poniedziałek po Sieradzkich poczynąć się mają. A po nich w Piotrkowie w Poniedziałek, y w Radomskim po tych także w Poniedziałek. A. 1613. fol. 11. tit. Roki Radomskie.

Poprawiono tey potym Konstytucyi A. 1613. o Rokach Radomskich ieśiennych, aby *feria secunda ante Festum Nativitatis B. M. V.* sądzone były, a tylko pod ten czas, gdyby dla zaczęcia Trybunału nie doşły. A. 1616. fol. 24. tit. Roki Radomskie.

Roki Wieluńskie: pierwsze w Poniedziałek *post Festum Purificationis B. M. V.* Drugie w Poniedziałek *post Dominicam Rogationum*. Trzecie w Poniedziałek po S. Franciszku. A Ostrzeszowskie po nich zawzdy we dwie niedziele. A. 1565. fol. 87. tit. Wieluńskie.

Potym inaczey postanowiono: aby Wieluńskie po Sieradzkich we dwie niedziele, a Ostrzeszowskie w tydzień po Wieluńskich, bywały. A. 1567. fol. 134. Tit. Wieluńskie Sady.

Roki Łęczyckie: pierwsze w Poniedziałek po S. Agnieszce. Drugie w Poniedziałek po Święcie BOZEGO wstąpienia. Trzecie w Poniedziałek po S. Michale. Brzezińskie po nich we dwie niedziele, Orłowskie po Brzezińskich, wedle zwyczaju. A. 1565. fol. 87. tit. Łęczyckie.

Reasumowano tę ordynacyą, *cum declaratione*: że mimo te czasy, Sędzia innych składać nie ma. A. 1581. fol. 376. tit. Roki Ziemskie.

Declaratur o Brzezińskich, aby się w Poniedziałek w dwie niedziele po Łęczyckich, nie we wtorek, sądzić poczynaty. A. 1601. fol. 754. tit. Roki Ziemskie Brzezińskie.

Roki Brześćkie: pierwsze we trzy niedziele po Świątkach. Drugie we dwie niedziele po S. Bartłomieju. A Włocławskie po nich zawzdy w tydzień sądzone być mają. A. 1565. fol. 87. tit. Brześćkie y Włocławskie.

Declaratur: aby zawzdy przerzeczone Roki, pewne dni swoje wtorkowe miały. A gdy inşzego dnia, niżeli we wtorek trafi się dzień S. Bartłomieja, tedy też Roki mają się poczynąć w Brześciu w pierwszy wtorek po wyjściu dwu niedziel od S. Bartłomieja, A w Inowłocławiu potym w tydzień także we wtorek. W infty zaś Powiećciach, według starych zwyczajów. An. 1581. fol. 375. Tit. Roki Ziemskie Książawskie.

Znowu *declaratur*: aby sądzone były Brześćkie, we wtorek pierwszy po S. Ianie Chrzcicielu. Drugie we wtorek pierwszy po Narodzeniu P. MARYI. A Włocławskie zawzdy w tydzień po nich. W infty zaś Powiatach obojga Wojewodztw po nich, według dawnego zwyczaju. A ieżliby w którym Powiećcie, dla iakiey przy-

czynny nie doszły, przecię w drugich Powiećciech dochodzić maia. *A. 1588. fol. 483. Brześkie, Włocławskie.*

Trzećie Roki Brześkie sądzone bydź maia we wtorek *post festum S. Agnetis.* A Włocławskie w tydzień po nich. W Powiećciech zaś inszych oboygą tych Woiewodztw po nich, wedle zwyczaju dawnego, a choć w iednym Powiećcie nie doydą, w drugich przecię Powiećciech dochodzić maia. *Anno 1593. fol. 646. Tit. O Rokach Brześkich.*

Roki Dobrzyńskie *more solito.* *A. 1565. f. 87. Tit. Dobrzyńskie.*

To iest: pierwsze we wtorek po S. Marcinie. Drugie we wtorek przed S. Ianem.

Trzećie we wtorek po S. Bartłomieju. W Lipnie po nich zawzdy w Poniedziałek blizki. *A. 1567. f. 135. Tit. Roki.*

Inaczej potym postanowiono: aby Dobrzyńskie w Dobrzyniu, pierwsze we wtorek po niedzieli wstępney, a w Lipnie y w Rypinie w tydzień potym odprawowały się. Drugie w tych wszytkich Powiećciech *more solito.* Trzećie w Dobrzyniu, we wtorek po S. Mateusza, a po nich w Lipnie y w Rypinie Poniedziałek pierwszy, zwykłym obyczajem. *A. 1593. f. 647. Tit. Roki Dobrzyńskie.*

Roki Płockie: pierwsze w Poniedziałek po trzech Krolach. Drugie po Przewodney niedzieli. Trzećie po S. Franciszku. W inszych Powiatach *more solito.* *A. 1565. f. 87. Tit. Płockie.*

Potym inaczej postanowiono ie: pierwsze w Poniedziałek po niedzieli Krzyżowej. Drugie w Poniedziałek po S. Michale. Trzećie w Poniedziałek przed S. Agnieszka. W Raciążu w pierwszą Szrodę po Świątkach, w Płońsku w Poniedziałek po S. Troycy. *A. 1581. f. 377. Tit. Roki Płockie.*

Roki Zawkrzeńskie: pierwsze w Poniedziałek po Gromnicach, w Szrenisku. Drugie w Poniedziałek po niedzieli Rogationum. Trzećie po S. Franciszku. W inszych zaś Powiatach, *more solito*; nie odkładając. *Anno 1565. fol. 87. Tit. Zawkrzeńskie.*

Potym inaczej postanowiono: pierwsze w Szrenisku w Poniedziałek po Bożym Ciele. Drugie w Poniedziałek po S. Łukasz. Trzećie w Poniedziałek wstępny. W inszych Powiećciech, *more solito.* A inszych im czasow Sędzia zkladać nie ma. *A. 1581. f. 377. Tit. Roki Zawkrzeńskie.*

Roki Czerskie w Czersku: pierwsze w Poniedziałek pierwszy, po trzech Krolach. Drugie w Poniedziałek pierwszy, po Przewodney niedzieli. Trzećie w Poniedziałek pierwszy po S. Troycy. W inszych zaś Powiećciech, dawnym porządkiem. Poczetych tamże y przywołanych Rokow nie wolno Sądowi Ziemskiemu przekladać na inszy czas, pod winą sta grzywien. O którą Stronie, ktoraby się tym niesądzeniem albo przełożeniem uciążoną bydź czuła, wolno *more solito* czynić. *A. 1569. f. 194. §. Opatrując to.*

Ieżliby iednak te, które po trzech Krolach sądzone bywaią, pod Trybunał przypadły; tedy *feria secunda post Festum S. Francisci* we wszytkich Powiećciech sądzone bydź maia; *sin secus*, wedle pierwszej Konstytucyi, *Feria secunda post Festum SS. Trium Regum* bydź maia. *A. 1588. f. 843. Tit. Czerskie.*

Inaczej potym ordynowano ie: pierwsze *feria secunda post Dominicam Misericordiae* sądzić się maia. Drugie *Feria secunda post Festum S. Iohannis Bapt.* Trzećie *Feria secunda* zawzdy *post Festum S. Francisci.* Także we wszytkich innych Powiećciech, w ktorych się Sądy po Rokach Czerskich odprawuią. A Sąd Ziemski Czerski według rejestru y Parafii sądzić ma. *Anno 1589. fol. 581. Tit. Roki Ziemskie Czerskie.*

Przez dwa dni, poniedziałek y wtorek, w Czersku sądzone y odprawowane bydź maia. A potym w Groycu w Szrodę y czwartek; w drugim tygodniu w Warce w poniedziałek y we wtorek; w Gaworlinie we czwartek y w piątek. *A. 1567. f. 136. Tit. Roki Ziemskie Czerskie.*

Roki Błotnskie: pierwsze w Poniedziałek *post Festum Purificationis B. V. M.* w Błotniu. Drugie w Poniedziałek po S. Troycy. Trzećie w Poniedziałek po S. Bartłomieju. Warszawskie y Tarczyńskie *immediate* iść maia po tych, *more solito.* *A. 1578. fol. 340. Tit. Roki.*

Inaczej potym ordynowano czasy: Pierwsze w Błotniu w Poniedziałek po S. Troycy.

cy. Drugie w Poniedziałek po S. Franciszku. Trzecie w Poniedziałek po następnej niedzieli. *Warszawskie y Tarczyńskie, more solito. A. 1589. fol. 520. Tit. Przełożenie Rokow.*

Znowu inſzy porządek ich poſtanowiono: W Warszawie pierwsze *Feria ſecunda poſt Dominicam Quadrageſimalem Invocavit.* Drugie *feria ſecunda poſt Feſtum SS. Trinitatis proxima.* Trzecie *feria ſecunda poſt Feſtum S. Franciſci proxima.* A w Błoniu w Poniedziałek po Warszawſkich naybliſzy; potym w Tarczynie, w czaſach opiſanych, nie odkładając ich, *excepto legali impedimento. A. 1611. f. 29. Tit. Porządek ſądzenia Rokow.*

A mają być odprawowane *perpetuo* w Izbie Poſelskiej na Zamku Warszawſkim. *A. 1641. f. 30. Tit. Mieysce.*

Roki Wiſkie: pierwsze w pierwszy wtorek po Przewodnej niedzieli. Drugie w pierwszy wtorek po S. Idzim. Po Wiſkich zawsze we dwie niedziele w Wąſoſzu, a po Wąſoſkich w Radziłowie także we dwie niedziele. *A. 1588. f. 483. Tit. Wiſkie.*

Potym inſze czaſy im naznaczono: Wiſkie pierwsze w pierwszy wtorek *poſt Feſtum S. Stanislai in Maio.* Drugie we wtorek po S. Mateuſzu. Trzecie we wtorek po trzech Krolach. A po Wiſkich Wąſoſkie y Radziłoſkie, *more ſolito*, to ieſt: we dwie niedziele, iedne po drugich, bywać mają. A ieżliby Trybunał Woiewodztwa Mazowieckiego ſądzony był; trzecie Roki ſądzone być nie mają. *A. 1589. f. 519. Tit. Roki Ziemskie Wiſkie.*

Ieżliby w Wiźnie, według czaſu w Konſtytucyi opiſanego, z iakieykolwiek przyczyny nie doſzły; w Wąſoſzu, według kadencyi ſwoiej, ſądzone być powinny. A ieżliby Wąſoſkie nie doſzły; w Radziłowie odprawić ſię mają, także według ſwey kadencyi. *A. 1616. f. 25. Tit. O Rokach Ziemskich Wiſkich.*

Roki Zakroczymskie: pierwsze w Piątek po niedzieli ſuchey, *alias Reminiſcere.* Drugie w Piątek po S. Troycy. Trzecie w Piątek po S. Mateuſzu. *A. 1576. f. 341. Tit. Sądy Ziemie Zakroczymskiej.*

Iuż nie w Piątek, ale we Śrzedę, ſądzić ſię mają. *An. 1598. fol. 712. Tit. Roki Sądowe Zakroczymskie.*

A te, które przypadały *poſt Reminiſcere*, przełożono *pro Feria ſexta poſt Invocavit.* *A. 1611. f. 29. Tit. Roki Ziemskie Zakroczymskie.*

Roki Wyſogrodzkie: pierwsze we wtorek naybliſzy po S. Agnieſzce. Drugie we wtorek po Przewodnej niedzieli. Trzecie we wtorek po S. Michale. *A. 1581. fol. 378. Tit. Roki Wyſogrodzkie.*

Potym te, które bywały *poſt Feſtum S. Agnethis*, iż pod Trybunał traſiały ſię, przełożono na wtorek po Bożym Ciele. A na ratuſzu ſądzone być mają. *A. 1589. fol. 520. Tit. Roki Ziemskie Wyſogrodzkie.*

Po Parafiach z rejestru mają być ſądzone. *Anno 1590. fol. 582. Tit. Roki Ziemskie.*

Roki Ciechanoſkie: pierwsze w Sąchoćinie, w Poniedziałek po SS. Filipie y Iakubie Apoſtolech. Drugie w Poniedziałek po S. Bartłomieju. Trzecie w Poniedziałek po trzech Krolach. A po Sąchockich, w Ciechanowie we Czwartek. Przaſnyſkie zaś po zapiſaniu Aktu Ciechanoſkiego w całe cztery niedziele. *A. 1578. f. 341. Tit. Sądy Ziemie Ciechanoſkiej.*

Potym, pierwsze Sąchockie przełożono na Poniedziałek po S. Mateuſzu. A po nich *ſucceſſive* Ciechanoſkie y inne wſzyſkie, iako przedtym zwykły bywać. *A. 1581. f. 376. Tit. Roki Mazowieckie.*

A ieżliby *ob legale impedimentum* nie doſzły; wolno Sądowi Ziemſkiemu inſze przywołać na cztery niedziele przed ſądzeniem onych, y to obwołanie w Aktach Grodzkich zapiſać. *A. 1593. f. 645. Tit. Roki Ziemskie Ziem Mazowieckich.*

Ale potym, tę Konſtytucyą o przywołaniu zniesiono. *An. 1616. f. 25. Tit. O Rokach Ziemskich Ciechanoſkich.*

Roki Łomżyńskie w Łomżie: pierwsze *feria ſecunda poſt Dominicam Reminiſcere.* Drugie nazajutrz po S. Troycy. Trzecie po S. Mateuſzu. *An. 1589. f. 519. Tit. Roki Ziemskie Łomżyńskie.*

A ieżliby *ob legale impedimentum* nie doſzły; wolno Sądowi Ziemſkiemu inſze przywołać. *A. 1593. f. 645. Tit. Roki Ziemskie.*

Co nie tylko Powiatowi Łomżyńskiemu, Koneńskiemu, Ostrołęckiemu, ale też y Zembrowskiemu służyć ma. A. 1633. f. 60. Tit. Roki.

Post sublatum iednak *impedimentum*, Sąd ich, *pro lubitu suo*, nie ma przywoływać, *sub nullitate* Sądów. A. 1631. f. 29. Tit. Roki Łomżyńskie.

Koneńskie pierwsze: *feria quinta post Dominicam Letare*. Drugie we Czwartek po S. Ianie. Trzecie we Czwartek po S. Łukaszu. A. 1589. fol. 519. Tit. Roki Ziemskie Łomżyńskie.

Zembrowskie: pierwsze *feria quinta post Festum Epiphaniarum*. Drugie *feria quinta post Festum Pentecostes*. Trzecie *feria quinta ante Hedvigis*. A z rejestru mają być sędzone. *Ibid.*

Ostrołęckie: pierwsze *feria tertia post Dominicam Reminiscere*. Drugie *feria tertia post Festum SS. Petri & Pauli Apost.* Trzecie *feria tertia ante festum S. Nicolai*. Ktore także z rejestru iako Łomżyńskie y Zembrowskie mają być sędzone. *Ibidem.*

Potym przełożono: pierwsze *post Dominicam Conductus Paschæ*; Drugie na Poniedziałek po S. Małgorzacie; Trzecie na Wtorek przed S. Mikołaiem. A. 1598. fol. 712. Tit. Sady Ziemskie.

Znowu inaczej: Pierwsze na Poniedziałek po S. Mikołaiu. Drugie na Poniedziałek po Nawiedzeniu Najsświętszej PANNY. Trzecie, ktore bywały *post Reminiscere*, w Poniedziałek także poczynać się mają. A kończyć się wszystkie troje Roki mają do tygodnia nie dłużej, *salva* Anni 1598. *Constitutione*. A. 1601. fol. 755. Tit. Przełożenie Rokow.

Roki Rozańskie w Rożanie: pierwsze *post Dominicam Invocavit*. Wtore *feria secunda post Trinitatis*. Trzecie *feria secunda post Michaelis*. A Makowskie w Makowie od zapisania Aktu Rokow Rozańskich, zawždy we cztery niedziele. A. 1581. f. 376. Tit. Roki Mazowieckie.

Potym Rozańskie te, ktore bywały *post Trinitatis*, przełożono na Poniedziałek po Bożym Ciele. A Makowskie we Wtorek po nich we trzy niedziele. A Sąd ma sędzić z rejestru. A. 1588. f. 483. Tit. Rozańskie.

Roki Liwskie: pierwsze we Czwartek po S. Trojcy. Drugie we Czwartek po S. Iadwidze. Trzecie we Czwartek po S. Agnieszce. A sędzić się mają, w starym Mieście Liwie. A. 1578. f. 337. Tit. Roki Liwskie.

Ieżliby dla słuszney przyczyny nie doszły; wolno infze obwołać y sędzić. A. 1589. f. 520. Tit. Przywołanie Rokow.

Roki Liwskie y Rozańskie: iż dla różnych impedymentow nie dochodzą; *post sublatum impedimentum*, ma ich Sąd we dwie niedziele przywołać, y po przywołaniu we dwie niedziele sędzić, *sub pena contra negligentes Officiales*. O co *forum* Trybunał, *inter Causas Officii, ad instantiam cuiusvis*. A. 1631. f. 28. Tit. Roki Ziemskie.

Declaratur: że dłużej nad dwie niedziele sędzić się nie mają. Także iż, pod sędzenie ich, Roki Grodzkie y Kwerale w Liwie nie mają być sędzone. A. 1641. fol. 32. Tit. Roki Ziemskie Liwskie.

Roki Nurskie: pierwsze we wtorek po Nowym Lećcie. Drugie we wtorek po Przewodney niedziele. Trzecie we wtorek po S. Bartłomieju. A. 1589. fol. 521. Tit. Roki Ziemskie Nurskie.

Trzecie potym przełożono, na wtorek po S. Mateuszu. An. 1590. f. 582. Tit. Roki Ziemskie.

Roki Kamienieckie: pierwsze w Poniedziałek po Gromnicach. Drugie w Poniedziałek po S. Trojcy. Trzecie w Poniedziałek po S. Szymonie. A. 1589. f. 521. Tit. Roki Ziemskie.

Roki Ostrowskie: pierwsze we wtorek po niedzieli Szrodopostney. Drugie we wtorek po S. Ianie Chrzęcielu. Trzecie w poniedziałek po S. Elżbiecie. *Ibid.*

Roki Rawskie *more solito* mają być sędzone. A. 1565. f. 88. Tit. Rawskie.

Ktore zwykły bywać w Poniedziałek po S. Bartłomieju; bywać mają w Poniedziałek po S. Michale. A. 1569. fol. 190. §. *Seymik Powiatowy*.

Drezner pisze: że pierwsze *feria secunda post Reminiscere*. Drugie *post Pentecostes*. Trzecie *post Michaelis*.

Podczas Rokow Ziemskich Rawskich, Iurydyka Rawska sędzić się nie ma. A. 1647. fol. 34. Tit. Sady.

Roki Sochaczewskie: pierwsze we wtorek pierwszy po niedzieli *Invocavit*. Drugie we wtorek po S. Troycy. Trzecie we wtorek po Święcie Wniebowzięcia P. MARYI. A. 1565. fol. 88. tit. Sochaczewskie.

Na Ratuszu Sochaczewskim zawždy mają być sędzone, ieżeli nie jest przeciwko Miasta tego Przywileiom. Ibid. fol. 105. tit. Sądzenie Rokow.

Potym, ostatnie przelożono na wtorek po S. Iadwidze blizki. A. 1589. fol. 520. tit. Roki Ziemskie Sochaczewskie.

Potym inaczey: pierwsze *feria tertia post Festum undecim millium Virginum*. Drugie we wtorek po S. Troycy. Trzecie według dawnego zwyczaju. A Mszczonowskie po nich zawždy we dwie niedziele. A. 1601. fol. 754. tit. Przelożenie Rokow. Parafiami sędzone być mają. A. 1609. fol. 905. tit. O Rokach.

A Kwerele, pod oboje te Roki, nie mają być sędzone, *sub nullitate*. Ibid.

Roki Gostyńskie: pierwsze w Poniedziałek po niedzieli *Oculi*. Drugie po Oktawie BOZEGO Ciała. Trzecie w Poniedziałek po S. Bartłomieju. A Gąbińskie po każdych tych w tydzień. A. 1565. fol. 88. tit. Gostyńskie.

Ostatnie potym przelożono na Poniedziałek po S. Michale. A. 1598. fol. 713. tit. Roki Ziemskie.

Roki w Woiewodztwach Pruskich, *more Regni*, trzy razy do Roku odprawowane być mają. Trzecie Chelmińskie w pierwszy Poniedziałek po niedzieli wtorey po Wielkiej nocy, w Grudziądzu, gdzie leżenie Xiąg być ma. A Michałowski w tydzień potym, na mieyscach według alternaty zwyczajnych. Malborskie w pierwszy Poniedziałek *post Festum Conversionis S. Pauli*, w Sztumie. Pomorskie w pierwszy Poniedziałek *post Festum S. Stanislai in Maio*; *Et ita subsequenter, non obstantibus feriis*, według porządku Ziem y Powiatow tamiecznych. Przed ktoremi Sądami tylko, lubo *curam actis Castren. Palatinalibus*, zapisy y rekognicje wszelkie *in genere* czynione być mają. A. 1638. fol. 40. tit. Sady Ziemskie Woiewodztw Pruskich.

Sub tempus hostilitatis, Malborskim Kiszpork naznaczono *tantisper*, poki Sztum od nieprzyaciela rekuperowany nie będzie. A. 1635. fol. 32. tit. Sady.

Termini Palatinatus Culmensis. Primo Radsini, *feria secunda post Festum Corporis Christi*. Secundo Thorunii *feria secunda post Festum S. Hedvigis*.

Termini Michałowienses septimana una *post Culmenses*, Brodnicki *Et Neophori alternatim*.

Termini Palatinatus Marienburgensis Stumæ; Primo *feria secunda post Conductus Pasche*. Secundo *feria secunda post Lamperti*.

Termini Palatinatus Pomeraniz, Dirschavien Starogardiz; Primo *feria secunda post Circumcisionis Domini*. Secundo *feria secunda post Festum S. Lucæ*. Suecenses duabus septimanis; aliorum *Districuum una septimana*.

Si in diem Festum inciderint; feria secunda sequente celebrentur. Hec ex Dresnero excerpta.

Roki Krakowskie mają się zaczynać w Poniedziałek, y przez Wtorek, Szrodę, Czwartek Piątek Sobotę, sędzić się y pisać. Po nich Proszewskie w Proszewicach, w Poniedziałek blizki aż do Szrody. Po Proszowskich Xieźkie w Xieżu, we Czwartek blizki aż do Poniedziałku. Po tych Lelowskie w Lelowie, w Wtorek blizki, mają się zacząć y sędzić aż do Piątku. Zamtąd powróciwszy się nazad do Krakowa, Akta mają być dopisowane tamże w Krakowie, począwszy od Poniedziałku aż do Soboty. Po ktorych dopisaniu, Roki Czchowskie we Czchowie, od Wtorku aż do Piątku *inclusivè* sędzone być mają. A po nich Bieckie w Bieczu w Poniedziałek blizki aż do Szrody. A. 1565. fol. 85. tit. w Woiewodztwie Krakowskim.

O dopisowaniu spraw sądowych inaczey w inszych Woiewodztwach. *vid. tit. Pisarze Ziemscy*.

Bieckie y Czchowskie, ktore przypadają na Wielkanoc, przelożono na Przewodny Poniedziałek. A. 1569. fol. 191. §. Sady Bieckie.

Inaczey potym Krakowskie postanowiono: Pierwsze *feria secunda post Circumcisionis Domini proxima*. Drugie *feria secunda post Dominicam Invocavit proxima*. Trzecie *feria secunda post Festum SS. Trinitatis proxima*. Czwarte *feria secunda post Festum S. Michaelis Archangeli proxima*. W inszych Powieściach, *iuxta Constit.* A. 1565. od-

- odprawować się maia. *Cavetur* przy tym Piłarzowi Ziemskiemu, że po sądzeniu Roków, we wszystkich Powieściach, na każde Roki, wolno mu wżyskich Powiatowych spraw w Krakowie dopisować. *A. 1589. fol. 580. tit. Roki Ziemskie Krakowskie.*
- Roki *Oświęcimskie* w Oświęcimiu: pierwsze w Poniedziałek pierwszy po trzech Krolach. Drugie w Poniedziałek po S. Ianie Chrzęcielu. *A. 1563. fol. 64. §. Też Roki.*
- Roki *Zatorskie* w Zatorze: pierwsze w Piątek Suchedniowy w poście. Drugie w Poniedziałek pierwszy przed S. Michałem Archaniołem. *Ibid.*
- Zniesiono to potym drugiego roku, y postanowiono: aby w samym Zatorze Rokow czworo tych Xięstw oboygą, to iest: w każdy Suchedniowy Piątek, odprawowało się. *A. 1564. fol. 67. §. Też acz.*
- Roki *Sandomirskie*, *feria secunda post Festum S. Francisci*, kiedy Wieca nie doydą. Po nich *Wislickie*, a *Pilźnińskie* po tych w drugim tygodniu poczynąć się maia. *A. 1588. fol. 483. tit. Sandomirskie.*
- Wislickie* maia być sądzone, by też y cały tydzień, aż się odprawia. *Ibid.*
- Stężyckie*, które bywały *post Dominicam Rogationum*, przelożono *post Dominicam Conductus Pasche*. *A. 1589. fol. 518. tit. Roki Ziemskie Stężyckie.*
- Dokładniej z Dreznera. *Sandomiriæ Termini*: *Primus post Priscæ. Secundus post Dominicam Oculi. Tertius post Corporis Christi. Quartus post Francisci, feriis secundis semper. Radomiz post Sandomirienses, feria secunda proxima; post Radomienfes vero Opocinix, feria sexta proxima.*
- Roki *Lwowskie* we Lwowie: pierwsze w czwartek pierwszy po trzech Krolach. Drugie we czwartek po Szrodoposłney niedzieli. Trzecie we czwartek po S. Ianie Chrzęcielu. Czwarte we czwartek po S. Michale. A *Zydaczowskie* w Zydaczowie: pierwsze po pierwszych Lwowskich w poł czwartey niedzieli. Drugie w pierwszy poniedziałek po Przewodney niedzieli. Trzecie po trzecich Lwowskich, w poł czwartey niedzieli. Czwarte w poniedziałek po S. Iadwidze. A ieżliby pod ten czas Trybunał Ziemie Ruskiej przypaść, kiedy Roki być maia; tedy na mieysce Rokow leżenie *Xiag, ad suscipiendas duntaxat inscriptiones*, odprawować się ma. Roki zaś pomienione, tak we Lwowie iako y w Zydaczowie, w Zamku sądzone być maia. *A. 1589. fol. 580. Tit. Roki Ziemskie Lwowskie.*
- Declaratur* o mieyscu: że Lwowskie w Zamku Lwowskim w tey Izbie murowaney, w dziedzińcu, sądzone być maia, kedy Starosta Sady Grodzkie sądzi; czego Starosta y Podstarości Lwowski dopuścić powinien, *sub pœna quingentarum marcarum, na Trybunałe, inter causas Officii, ex instantia cuiuslibet Officialis, repetenda.* *A. 1607. f. 858. Tit. O mieyscu Rokom Ziemskim Lwowskim.*
- Potym Lwowskie, które *post Latare*; a *Zydaczowskie*, które *post Conductus Pasche*, zniesiono. *A. 1611. f. 9. Tit. Roki Lwowskie.*
- Znowu Lwowskie, które *post Latare* Konstytucyą *Anni 1611.* zniesioną, reasumowano. A *Zydaczowskie* aby nie *post Conductus Pasche*, ale *post Dominicam Misericordie feria secunda* sądzone bywały, postanowiono. A że przeszle Roki *Zydaczowskiego post Festum Purificationis B. M. V.* przypadające, dla powodzi gwałtowney, sądzić się nie mogły, a Trybunał Powiatowy następuie: we dwie niedziele sądzić się maia. *A. 1647. f. 17. Tit. Roki Ziemskie Lwowskie.*
- Roki *Przemyskie*, które bywały we wtorek po S. Iakubie, przelożono na wtorek po S. Bartłomieju. A po nich, *more solito*, we trzy niedziele *Przeworskie*. *A. 1581. fol. 378. Tit. Roki Przemyskie.*
- Toż przedtym o *Przeworskich*, że we trzy niedziele po *Przemyskich* bywać powinny. *A. 1567. f. 132. Tit. Roki Przeworskie.*
- Przemyskie*, które bywały po S. Stanisławie, przelożono na wtorek po wżyskich Świętych blizki. A które bywały około S. Pawła y po S. Bartłomieju, w mocy zostawiono. O *Przeworskich* toż co wyżej. *A. 1588. f. 484. Tit. Przemyskie.*
- Znowu inaczey *Przemyskie* y *Przeworskie* ordynowano: W *Przemyslu* pierwsze we wtorek po S. Agnieszce; Drugie we wtorek *post Dominicam Conductus Pasche*; Trzecie we wtorek po S. Małgorzacie. Czwarte we wtorek po S. Łukaszu Ewang. A w *Przeworsku* pierwsze we wtorek po S. Doroćie; Drugie we wtorek *post Dominicam Cantate*; Trzecie po S. Pietrze w okowach; Czwarte we wtorek po S. Marcinie, sądzone być maia. *A. 1598. fol. 711. Tit. Roki Ziemskie Przemyskie.*

Potym *declaratur* o iednych Przeworskich: ktore bywały *post Dorotheæ*, mają bywać we trzy niedziele po Przemyślskich tych, ktore bywają *post Agnetis*. An. 1601. f. 755. Tit. *Przełożenie Rokow Przeworskich*.

Przemyskim Rokom, także y leżeniu Xiąg Przemyślskich mieysce, gorne mieszkanie w Ratufzu naznaczono. Ktorego Mieszczanie bronić nie mają, *sub pœna trecentarum marcarum pecunie Polonialis*, na Trybunale, *inter causas Officii, ex instantia cuiuslibet repetenda*. An. 1607. f. 858. Tit. *O mieyscu Rokow Ziemskich Przemyślskich*.

Roki Sanockie, ktore bywały około Świątek, przełożono na wtorek blizki po S. Wawrzyncu. A. 1588. f. 484. Tit. *Sanockie*.

Poprawiono tę Konstytucyą, bo *incorrectè* napisana, deklaruiąc: że te Roki, ktore przypadają w Sanoku między Świątkami a Wielkanocą, w pierwszy wtorek po S. Michale, a infze *suis temporibus* mają bydź odprawowane. An. 1589. f. 518. Tit. *O Sądziech Sanockich*.

Finaliter. 1. *Termini post Dorotheæ*. 2. *post Laurentii*. 3. *post Michaelis, feriis tertiis semper*. Z Dreznera.

Potym, ktore bywały *post Laurentis*, przełożono *post Trinitatis*. A. 1647. f. 17. Tit. *Roki Ziemskie*.

Roki Chełmskie w Chełmie: pierwsze w Poniedziałek przed S. Agnieszką blizki. Drugie w poniedziałek po Święcie SS. Filipa y Iakuba blizki. Trzecie w Poniedziałek między Oktawą Bożego Ciała. Czwarte w Poniedziałek przed Świętem Narodzenia Panny Maryi. A Kraśnostawskie po nich zawždy we dwie niedziele. An. 1569. f. 190. §. w *Ziemie Chełmskiej*.

Roki Halickie w Haliczu: pierwsze w Poniedziałek pierwszy *post Festum Purificationis B. M. V.* Drugie *post Conductus Paschæ*. Trzecie *feria secunda post Nativitatis B. M. V. proxima*. Czwarte *feria secunda post Festum S. Martini proxima*. A Trębowelskie zawždy po Halickich we dwie niedziele. A. 1593. f. 647. Tit. *Roki Ziemskie Halickie*.

Potym te, ktore *post Nativitatis B. M. V.* bywały, znieśiono. A te, ktore *post Conductus Paschæ* przypadaly, na pierwszy Poniedziałek *post Trinitatis* przełożono. Infze zaś, wedle czasow w Prawie opifanych zachowano. An. 1609. fol. 901. Tit. *Roki Ziemskie Halickie*.

Znowu te, ktore *post Trinitatis, pro feria secunda post Dominicam Iubilate* przeniesiono. A po nich Trębowelskie we dwie niedziele. Infze, według pierwszej Konstytucyi przypadające, *in robore* zostawiono. An. 1616. fol. 27. Tit. *Roki Ziemskie Halickie*.

Potym czwarte Roki, iż często dla powodzi podług kadencyy swoich nie bywają sądzone; *pro feria secunda post Festum S. Iacobi Apostoli proxima*, a po nich Trębowelskie zwyczajne postanowiono. A. 1667. fol. 16. Tit. *Zkrocenie Processu*.

Roki Kołomyjskie do Halicza przeniesiono, dla tego, iż nie wielki Powiat Kołomyjski, y niebezpieczny tam dla wod bywa przejazd, y że Xięgi Kołomyjskie Ziemskie w Halickim Powiecie chowają. A. 1567. f. 134. Tit. *Roki Halickie*.

Roki Kamienieckie Podolskie, ktore bywały *post Festum S. Petri in vinculis*, przełożono na czwartek po Wszystkich Świętych. A. 1589. f. 519. Tit. *Roki Ziemskie*.

Troie bywały, a czwarte *Constitutione presentis, pro feria quinta post Festum Nativitatis B. M. V.* ordynowano. An. 1598. fol. 712. Tit. *Sądzenie Rokow Ziemskich Kamienieckich*.

A potym znieśiono te czwarte *post Nativitatis B. M. V.* Infze zaś, *non obstantibus festis solennioribus*, odprawowane bydź mają. An. 1601. fol. 754. Tit. *Roki Ziemskie Kamienieckie*.

Kwerele tamże pod Roki Ziemskie nie mają bydź sądzone. A mieysce Rokom tymże Ziemskim ma bydź alternatą, to iest: raz na Ratufzu, a drugi raz w Sądowym Domu Ormiańskim. An. 1607. fol. 900. Tit. *Roki Ziemskie Kamienieckie*.

Potym postanowiono: aby iuż tylko na Ratufzu Polskim wiecznemi czasy sądzone były. Tamże y Xięgi Ziemskie Kamienieckie mają bydź chowane, a Ormianie y Ruś, mają się przyłożyć pieniędzmi, według służności, na murowanie sklepu, dla chowania tych Xiąg na Ratufzu Polskim. An. 1611. fol. 25. Tit. *Roki Ziemskie Kamienieckie*.

Dokładniey z Dreznera o Rokach Kamienieckich: Pierwsze *post Agnetis*. Drugie *post Stanislai in Maio*. Trzecie *post Omnium Sanctorum, semper feriis quintis*.

Ale potym te, które sędzono *post Agnetis*, przelożono na Czwartek *post Invocavit*. A. 1631. f. 28. Tit. Ordynacya Rokow Ziemskich Kamienieckich.

Roki Ziemskie *Latyczowskie* w *Latyczowie*, po każdej kadencyi Rokow Ziemskich Kamienieckich, po wyściu trzech niedziel w pierwszy Czwartek, podług dyslimitacyi tegoż Woiewodztwa z *Latyczowem*, przez rzekę, nazwaną *Vszycę*, uczynioney, przez Sąd Ziemski Kamieniecki sędzić y odprawować się mają. A Kwerelę tak Kamienieckie, iako y *Latyczowskie*, sędzić się nie mają, aż we dwie niedziele po zakończeniu Rokow obojga, *sub nullitate* dekretoy Kwerelowych, *et sub pœna gravaminis, inter causas Officii, à quovis repetenda*. An. 1641. fol. 28. Tit. Roki Ziemskie *Latyczowskie*.

Roki *Lubelskie*, iż przez wielość spraw w iednym tygodniu odprawić się nie mogą, postanowiono: aby y w drugim tygodniu, przez Poniedziałek y Wtorek, były sędzone. A w *Vrzędowie* po nich we Czwartek, Piątek y Sobotę. A. 1578. f. 336. Tit. Roki *Lubelskie*.

Vrzędowskie, które przypadały w wielki Czwartek, przelożono na Czwartek po Wielkiej nocy. A. 1581. f. 375. Tit. Roki *Vrzędowskie*.

Lubelskie zaś które sędzono po *S. Ianie*, przelożono na Poniedziałek *post millium Virginum*. Po których *Vrzędowskie* w półtóry niedziele. An. 1588. fol. 484. Tit. *Lubelskie*.

Kroby Roki Ziemskie *Lubelskie* *temerè, absque legali impedimento* rozerwał, y Sądowi ich sędzić *temerè* nie dopuścił; *ad instantiam* Sądu, albo każdej infzey osoby, ktoraby w tym iakie ubliżenie miała, o rozerwanie to na Trybunał pozwany, *inter causas Officii, juxta qualitatem et quantitatem excessus*, w pomienionym Trybunale sędzony bydz ma. A. 1590. f. 581. Tit. Roki Ziemskie *Lubelskie*.

Potym takowa ordynacya ich stanęła: Pierwsze *feria secunda post Festum Purificationis B. M. V.* Drugie *feria secunda post Festum Exaltationis S. Crucis*. Trzecie *feria secunda post Festum S. Andreæ Apostoli*, mają bydz sędzone w *Lublinie*, niedziel dwie. *Vrzędowskie* po nich, *more solito*. An. 1598. fol. 712. Tit. Ordynacya Rokow Ziemskich *Lubelskich*.

Znowu inaczey: w *Lublinie* pierwsze w Poniedziałek po Nowym Lećie, na których Sprawy, o wykupno dobr, odprawować się mają. A ieżliby nie doszły, tedy przecię leżenie *Xiąg* y sędzenie Nowoletnych spraw bydz ma. Co się ma rozumieć y o Kwerelach *Vrzędowskich* pierwszych. Drugie w Poniedziałek po *S. Michale Archaniele*. Trzecie po *S. Macieju Apostole*. A po tych *Vrzędowskie* we dwie niedziele. Z osobna leżenie *Xiąg* *Lubelskich* y *Vrzędowskich* każde Roki *Lubelskie* ma poprzedzać trzema niedzielami; które w *Lublinie* przez Poniedziałek, Wtorek, *Srzedę*, a w *Vrzędowie* przez Piątek y Sobotę trwać ma. A. 1607. f. 856. Tit. O Rokach Ziemskich *Lubelskich*.

Znowu inaczey ordynowano *Lubelskie*: pierwsze *feria secunda post Festum S. Francisci*. Drugie zwyczajnie na Nowe lato. Trzecie *feria secunda post Dominicam Letare*; a po nich *Vrzędowskie*, według zwyczaju. A. 1631. fol. 28. tit. Ordynacya Rokow Ziemskich *Lubelskich*.

Znowu te, które *post Dominicam Letare* postanowione były, przelożono na Poniedziałek *post Dominicam Invocavit*. Po których *Vrzędowskie* we dwie niedziele sędzić się mają. A leżenie *Xiąg* tychże Powiatow *immediatè* przed każdymi Rokami, w *Lublinie* trzema, a w *Vrzędowie* dwiema dniami, uprzedzać ma. A. 1635. fol. 37. tit. Ordynacya Rokow.

Roki *Lukowskie*: pierwsze w poniedziałek po trzech Krolach, na których też y Sprawy Nowoletne, o wykupna dobr, mają bydz sędzone. Drugie w Poniedziałek po *S. Troycy*. Trzecie w Poniedziałek po *S. Łukaszu*. A leżenie *Xiąg* przed każdymi takimi Rokami dwiema niedzielami uprzedzać ma, y zupełny tydzień trwać. A. 1601. fol. 755. tit. Czaszy Rokow *Lukowskich*.

Roki *Bełskie*: pierwsze w Poniedziałek po trzech Krolach blizki. Wtore w Poniedziałek po *S. Woyciechu* blizki. Trzecie w Poniedziałek po *S. Troycy* blizki. Czwarte w Poniedziałek po *S. Bartłomieju* blizki. Grabowieckie po nich we dwie nie-

dziele. A Horodelskie, po Grabowieckich w Piątek. A. 1565. fol. 86. tit. w Bełskim Woiewodztwie.

Potym Bełskie kiedy y Drohyckie, *iuxta Constit. 1569. fol. 191. §. Roki Ziemskie.*

Potym inaczej: Pierwsze dwoie, *ut supra.* Trzecie w Poniedziałek pierwszy po S. Ianie Chrzcicielu. Czwarte w Poniedziałek pierwszy po S. Iadwidze. W Grabowcu zaś zawsze we dwie niedziele po Bełskich; a w Horodlu we Czwartek zawsze pierwszego tygodnia Grabowieckich, a w Busku w tydzień po Bełskich, sądzone być mają. A. 1588. fol. 484. Bełskie.

Horodelskie potym do Grabowca, aby tam zawsze *simul & semel* z Powiatem Grabowieckim sądzone y odprawowane były, także y Akta Ziemie Horodelskiej przeniesiono. A. 1616. f. 25. tit. Sądy Ziemskie Horodelskie.

Znowu inaczej o Rokach Grabowieckich: że nie we dwie niedziele po Bełskich trzy Krolskich, ale *feria secunda post Festum Purific. B. M. V.* sądzone być mają. An. 1647. f. 28. Tit. Deklaracya.

Roki Podlaskie: w Drohyczynie, pierwsze w pierwszy Poniedziałek po S. Michale; Drugie nazajutrz po Nowym Lećie; Trzecie w Przewodny Poniedziałek. A w Mielniku: pierwsze w Poniedziałek blizki przed S. Michałem; Drugie nazajutrz po S. Agnieszce; Trzecie po S. Grzegorzu w tydzień. Po zakończeniu Rokow Vrzednicy zostać mają z Xiegami, dla wykupna y brania ekstraktow; ktore leżenie Ksiąg trwać ma dwie niedziele. A. 1569. f. 191. §. Roki Ziemskie.

Potym Mielnickie, ktore bywały po S. Grzegorzu, przełożono na Poniedziałek po S. Stanisławie. A. 1581. f. 377. Tit. Roki Mielnickie.

Te, ktore bywały w Drohyczynie nazajutrz po Nowym lećie, przełożono na Poniedziałek. A. 1588. fol. 485. Tit. Podlaskie. A ktore bywały *post Conductus*, przełożono na Poniedziałek *post Iubilate*. A *positio* ma być w niedziel cztery. An. 1601. f. 755. Roki Drohyckie.

Znowu te, co *post Iubilate* bywały, przełożono *pro feria secunda post Dominicam SS. Trinitatis*. A. 1611. fol. 23. Tit. Roki Drohyckie.

W Tykoćcinie także Roki Ziemskie postanowiono, *sine exceptione à seroitio qui tenentur*. A. 1581. f. 376. Tit. Roki Tykoćcinie.

Potym znieśiono tę Konstytucyą y postanowiono: aby Roki Ziemskie Bielskie na trzech mieyscach odprawowały się: w Brańsku, w Surazu; a odsądziwszy Parafie, ktore się tam sądzić zwykły, potym w Tykoćcinie sądzone być mają Raygrodzka, Goniadzka y Tykoćcińska, Parafie. A tak w Brańsku, w Surazu, iako y w Tykoćcinie, tak długo sądzić się Roki powinny, poki się pomienione Parafie nie odprawia. A. 1588. fol. 485. Tit. Podlaskie.

Sądzone być mają, tak Brańskie, Surazkie, iako y Tykoćcińskie, wedle Konstytucyi Rokom Drohyckim służącey. A. 1569. & sequ. Ibid.

Potym infza ordynacya Rokow Tykoćcińskich stanęła: aby pierwsze sądzone były *post Festum S. Martini Episc.* Drugie *post Dominicam Reminiscere*. Trzecie *post Octavas Sacratissimi Corporis Christi*, każde *feriis secundis proximis*. A po odprawieniu Rokow Tykoćcińskich, zaraz leżenie Xiąg ma być po każdym Rokach cztery dni, dla wpisania kontrowersy y minut wydawania. An. 1601. fol. 754. Tit. Roki Tykoćcińskie.

Znowu Roki Tykoćcińskie inaczej: Pierwsze *ut supra proxime*. Drugie *post Dominicam Invocavit*. Trzecie *post Dominicam SS. Trinitatis*, w każde Poniedziałki. A choćby w Brańsku y Surazu nie doszły; w Tykoćcinie mają być sądzone. An. 1611. f. 24. Tit. Roki Tykoćckie.

Kobylińska Parafia w Tykoćcinie, po odsądzeniu drugich Parafiy, ma być sądzona, nie w Surazu. An. 1616. fol. 28. Tit. Przeniesienie sądzenia Parochyi Kobylińskiej.

Dla Obywatelow, za Bugiem mieszkających, w Miedzyleśiu Roki Ziemskie także ordynowano. Na ktore Sąd, po determinowaniu Rokow Ziemskich Drohyckich, w tydzień do Miedzyleśia ma zieżdzać, y one tak, iako y w Drohyczynie odprawować. An. 1631. f. 29. Tit. Roki Ziemskie w Miedzyleśiu.

Nie przyszła ta Konstytucyą *ad effectum* o sądzeniu Rokow w Miedzyleśiu. Przeto realumując onę *in toto*, pozwolono Sądowi Ziemskiemu Drohyckiemu, po zaczęciu

ciu Rokow Ziemskich w Drohyczynie, *juxta legitimam cadentiam* (których pozycya z otwarciem Xiąg Ziemskich przez Pisarza, lubo iego Regienta ze dwiema Komornikami, tygodniem każde Roki uprzedzać powinna) Parafie Drohyczynowi odległe, *juxta ordinationem* do Miedzyleśia *alias* Miedzny, dziedzictwa Vr. Butlerow, ziechawizy, *cum auctoritate & securitate Lege descripta*, *sine impedimento* tamiecznego Dziedzica, sądzić, y tam Sądy swoje ordynowanych Parafiy, odprawować, *& omnes judicarios actus exercere.* A. 1678. fol. 31. Tit. Reassumptio Rokow Ziemskich w Miedzyleśiu.

O Rokach Surazkich zaś *declaratur*: że w niedoysciu Brańskich we trzy niedziele, *ab Actu* Brańskich, odprawować się w Surazu mają, y pozycye *terminorum* w Tykocinie będą. A. 1633. f. 59. Tit. Okazowanie.

Roki Kiiowskie: pierwsze w Kiiowie po S. Ierzym. Drugie w Zytomirzu po Nowym lecie. Trzecie w Owruczu po S. Bartłomieju, w Poniedziałki naybliższe. A. 1569. f. 192. §. Roki Ziemskie w Kiiowie.

Kiiowskie na Ratuszu w Zytomirzu y Owruczu, we Dworach Krolewskich, mają być sądzone. Czego Starostowie tamieczni, a w Kiiowie Mieszczenie bronić nie mają. A. 1601. f. 745. Tit. Roki Kiiowskie.

Potym postanowiono: aby tylko w Kiiowie samym sądzone były. Tamże y leżenie Xiąg odprawować się ma, do czego Sędzia y Podśódek Ziemscy Kiiowscy mają przydać Komorniki swoje, tak iako y w inszych Woiewodztwach Koronnych. A. 1607. f. 856. Tit. O Rokach Ziemskich Kiiowskich.

Zostawiono tę Konstytucyą *in suo robore*, o mieyscu sądzenia Rokow. A. 1609. f. 905. Tit. O Rokach Kiiowskich Ziemskich.

Potym, gdy Kiiow w ręku Moskwy zostawał, deklarowano: iż Roki Ziemskie Kiiowskie, przez Sąd Ziemski Kiiowski, sądzić się mogą *legitimè* w Zytomirzu y Owruczu, dokąd Kiiow nie będzie cale wolny. Te iednak Sądy powinny mieć *rationem* zpuszczenia tamiecznych Kraiow, które *ex equo* do wszystkich posesorow y kredytorow *in publica calamitate* należy. Także na tych, którzy albo zgubieniem praw, *juxta Constit.* A. 1661. albo nieodyskaniem z Kiiowa zaślaniać się będą. An. 1667. f. 17. Tit. Sądy Woiewodztwa Kiiowskiego.

Kiiowskie w Ratuszu Kiiowskim odprawione aprobowano A. 1609. f. 905. Tit. O Rokach Grodzkich Kiiowskich.

Roki Ziemskie oraz y z Grodzkimi w Kiiowie nie mają być odwołane. A. 1641. fol. 26. Tit. O Rokach.

Roki Ziemskie Czerniechowskie, po Kiiowskich we trzy niedziele, zawsze przypadać y sądzić się mają. A. 1633. f. 33. Tit. Ordynacya Czerniechowska.

Roki Wołyńskie: w Łucku pierwsze na trzy Krole. Drugie na S. Troycę. Trzecie na S. Michał. Włodzimirskie po nich we trzy niedziele, a po tych Krzemienieckie, także we trzy niedziele. A. 1590. f. 582. Tit. Roki Ziemskie Woiewodztw.

Włodzimirskie *in posterum* we dwie niedziele po Łuckich, a Krzemienieckie także we dwie niedziele po Włodzimirskich sądzone być mają. A. 1677. f. 12. Tit. Sądy Grodzkie.

Roki Braclawskie, według statutu, odprawowane być mają. *Ibid.*

Drezner dokłada: że w Winnicy pierwsze *in crastino* Epiphania, Drugie *in crastino* SS. Trinitatis. Trzecie *in crastino* S. Michaelis.

Declaratur o Rokach Kiiowskich: iż lubo potym wroci się Kiiow do posesyi Rzeczyposp. przecię tego porządku, Vrzednicy Grodzcy Kiiowscy zaniechywać nie będą, ale alternatę zachować powinni, żeby naypierwiza kadeneya w Kiiowie, druga w Owruczu, a trzecia w Zytomirzu *expediatur*, dla wygody Szlachty daleko mieszkających. A Vrzedy Grodzkie, Owrucki y Zytomirzki, iż nie mają Sądow swoich, tylko susceprę Grodową; *facultatem* odprawowania exekucyi, równą z Oficyalistami Grodzkimi Kiiowskimi mieć odtąd będą: *non derogando quicquam* tym exekucyom, które *vigore* Dekretow Trybunalskich są odprawione. An. 1683. f. 17. Tit. *Integritas.*

Roki Ziemskie Braclawskie, które się dotąd sądziły po S. Troycy nazaiutrz, przeniesiono we dwie niedziele po Wielkiej Nocy, aby się odprawowały. K. Lit. A. 1690. fol. 16. Tit. Roki Ziemskie Braclawskie.

- Roki Nowogrodzkie, nie według Statutu, ale pierwsze w dzień S. Marka Ewang. Drugie w dzień wszystkich SS. Trzecie w Święto Gromniczne Rzymskie, bywać maia. *A. 1601. f. 761. Tit. Nowogrodzkiego Powiatu.*
- Potym te, które bywały w dzień S. Marka, przełożono na Święto Rzymskie S. Trojcy. *A. 1607. f. 862. Tit. O Rokach Ziemskich Troieckich w Nowogrodku.*
- Po Czerniechowskich we trzy niedziele, Nowogrodzkie w Nowogrodku Siewierskim przypadać maia. *A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.*
- A te, którym czas na Gromnice naznaczony był, na trzy Krole przełożono. *Ib. f. 41. Tit. Ordynacya Rokow Ziemskich Nowogrodzkich.*
- Roki Lidzkie, które bywały na S. Troycę, znieślono, a na to miejsce, inſze we dwie niedziele po Wielkiej nocy złożono. *An. 1633. fol. 61. Tit. Roki Ziemskie Lidzkie.*
- Roki Rzeczyckie na dwu miejscach maia być ſądzone: w Rzeczycy niedziel dwie, a drugie niedziel dwie w Rochaczewie. *Ibid. f. 62. Tit. Roki Ziemskie Rzeczyckie.*
- Roki y Kwerle Grodzkie Wyſogrodzkie, *sub pœna in Constitutionibus expreſſa, more ſolito*, ſądzone być maia, *excepto legali impedimento.* *A. 1589. f. 521. Tit. Roki Grodu Wyſogrodzkiego.*
- Bobrownickie we Dworze ramecznym Krolewskim przez Staroſtę ſądzone być maia; tamże y Xiegi w murze maia być chowane. *An. 1598. fol. 712. Tit. Roki Bobrownickie.*
- W Woiewodztwie Smoleńskim, Sadow Grodzkich iurysdykcy przy Woiewodzie Smoleńskim. *vid. Woiewodztwo Smoleńskie.*
- O Rokach Inflanſkich. *v. Tit. Inflanty.*
- Roczki *extraordinariè* dla zbiegłych poddanych do Smoleńska w Zwiewnicach poſtanowiono było. *vid. Tit. Poddani zbiegli.*
- Roki według kadencyi ſwoich zawſze ſię ſądzić maia, y podczas Seymu. *vid. Tit. Sady.*
- Samy Staroſtowie Roki Staroſcie ſądzić maia. *vid. Tit. Staroſta.*
- Plura *vide Tit. Staroſta. Tit. Grod. Tit. Sady.*

R O T M I S T R Z E.

- N**A obronę Państw Rzeczypoſp. za Krola Auguſta, Rotmiſtrze obrani byli od Woiewodztw y Ziem, wedle rejestru w Kancelaryi zoſtaïącego, o których tak poſtanowiono: Iż každy z nich u ſta koni ma mieć pocztu ſwego oſm koni, a żołdu po zł. 10. na každy ćwierć roku, y towarzyſze po zł. oſm; a ſzkody nie maia im być płacone. *A. 1567. f. 147. §. Rotmiſtrze tedy.*
- O żołdzie żołnierzkim iakouroſt? *vid. Tit. Żołnierz.*
- Item.* Ciż Rotmiſtrze powinni obierać ſobie towarzyſzow nie zkadinađ, ieno z Woiewodztwa, albo Ziemie ſwey, z ktorey Rotmiſtrzami naznaczeni. Oprocz gdyby w tamtym Woiewodztwie albo Ziemie tak wiele, iako poczet ieſt oznaczon, do ſłużby tey towarzyſzow być nie mogło, tedy z innych Woiewodztw y Ziem Koronnych przyezynić y wypełnić ſobie poczet mogą. *Ibid.*
- Item.* Ciż ſami, a nie Porucznicy ich, rot y wodzie, y przy nich mieſzkać maia, y przestrzegać tego, aby żołnierz tak w ciągnieniu y na miejscu, iako *in reditu*, y krzywd nie czynił nikomu, y ſtacyi żadnych nie wyciągał. *Ibid.*
- Item.* Przestrzegać tego maia, aby żadnego towarzyſza nie przyimowali na więcej, tylko na dzieſięć koni. *Ibid.*
- Ciż mieſzkać obecnie przy rotach ſwych powinni. A ieżliby ktoremu z nich, dla gwałtowney potrzeby ſwey, odiachać przyſzło; z wiadomością to Hetmana W. Koron. albo w niebytności iego, Polnego być ma; a iak nayprędzey powinien ſię do rot y znowu ſtawić, y powinności ſwey nie omieſzkać. *A. 1591. fol. 613. Tit. Disciplina militaris.*
- O tymże: w Artykułach Hetmańskich.
- O tymże: *sub pœna mille marcarum*, na Trybunale, *inter cauſas Officii, ad inſtantiam cuiusvis repetenda.* *A. 1613. f. 2. Tit. O żołnierzu z Woiewodztw.*

O tymże znowu. A. 1620. f. 13. Tit. *Disciplina militaris*.
 Rotmistrze Kwarćiani powinni być Szlachta ośiadła, w sprawach rycerskich dobrze ćwiczeni. A. 1591. f. 613. Tit. *Disciplina militaris*.
 Znowu o ich ośiadłości. A. 1613. f. 2. Tit. *O Żołnierzu z Woiewodztw*.
 Znowu o tymże. Ibid. Tit. *O Kwarćianym Żołnierzu*.
 Rotmistrze, dla ćwiczenia rycerskiego, że wśzech stron Państw Koronnych mają być wybierani. A. 1567. f. 147. §. A iż też.
 Ze wszystkich Woiewodztw, iednako y rowno. A. 1591. fol. 613. Tit. *Disciplina Militaris*.
 Woiewodztwa wszystkie miały ich wybierać na Rokach Ziemskich, albo Grodzkich, gdyby potrzeba. A. 1613. f. 2. Tit. *O Żołnierzu z Woiewodztw*.
 Rotmistrz o szkody y o nieczynienie sprawiedliwości, w którym Grodzie może być przysięgniony, ma *forum*, a na miejscu przed Hetmanem. Gdzie *in primo termino, sine ulla appellatione*, powinien szkody nagrodzić. Za towarzysza iednak swego, który szkodę komu uczynił, nie ma być karany, ale owę szkodę, ieżliby iey towarzysz nagrodzić nie chciał, powinien założyć, y za nią dosyć uczynić, a porym z żołdu towarzysza onego to sobie wytrącić. An. 1567. fol. 147. Tit. *Rotmistrze tedy*.
 O tymże, ale inaczej, to jest: że tak Rotmistrz, iako y towarzysz, o szkody ma *forum* mieć w bliższym oney Ziemi Grodzie, y tam rzeczy osądzoney, *sine ulla exceptione fori*, dosyć uczynić. A z towarzyszywo nieośiadłych, albo cudzoziemców, y *ex plebejis*, także z pacholików, Rotmistrz powinien *in instantia* sprawiedliwość czynić, a ieżliby nie uczynił, tedy o to pozwany do bliższego, *ut supra*, Grodu, ma dosyć sam zań uczynić, albo stawić obwinionego, albo ieżliby uciekł, przysięg, że nie był o sprawiedliwość rekwirowany. Pozwu kładzenie na każdego z nich takie: Ieżli ośiadły w onym Woiewodztwie, gdzie stanowisko będą mieć żołnierze, albo gdzie się krzywda stanie, tedy na majątności; gdzie nie, tedy w gospodarstwie, albo legierze pozwanego. Postępek prawny ma się ścigać na dobra ruchome y nieruchome, y na zasłużone ich pieniądze, ieżliby ie mieli w Skarbie, które *in talibus casibus* mogą być od ukrzywdzonego areztowane, a Pisarz arezt ma przyjąć, y z nich ukrzywdzonemu, za słusznem pokazaniem krzywdy albo szkody, dosyć uczynić. A. 1589. f. 527. Tit. *O Żołnierzach*.
 O tymże znowu inaczej: Rotmistrz gdyby z towarzysza y z iego pacholika sprawiedliwości, będąc o niego rekwirowany, nie uczynił, tedy *ex Officio* na Trybunał pozwany, *peremptoriè inter causas Officii respondere*, & *in illa termino de suo satisfacere* powinien. Na których tamże dalszy postępek, y ieżliby przyszło aż *ad pœnam bannitionis*, ma być przewodzon, *semotis omnibus dilationibus*. Excepto, gdzieby roty ruszono przeciwko nieprzyjacielowi Koronnemu; iednak po odprawie potrzeby w sześć niedziel toż powinien. A *in contumaciam* tym sposobem ma być postąpiono: *In termino primo absens* ma *condemnari*, a *post terminum satisfactionis*, zaraz *ad pœnam bannitionis* ma być pozwany, ktorey exekucyą Starostowie, *sub amissione Capitaneatus, ad instigationem partis lese*, czynić będą powinni. A takowego procesu kondemnaty inaczej, tylko *solâ ignorantia*, zność nie będą mogli na Trybunale, albo w Grodziech, za odesłaniem do exekucyi. Iednak *post iuramentum satisfakcyą*, wedle zkazania Trybunałskiego, tamże uczynić ma, *sub pœna bannitionis, in instanti decernenda*. A kładzenie pozwu ma być albo *in bonis*, albo w stanowisku iego, tak, żeby pozwanemu do wiadomości mogło przyjść, ktorego pozwu położenia, w Grodzie własnym onego stanowiska, albo dobr, ma być uczyniona zaraz relacya, a termin we cztery niedziele od położenia pozwu ma *præfigi*. A. 1591. f. 614. §. Także ieżliby Rotmistrz.
Reassumuntur superiora eo modo: że bądź na Trybunale *inter causas Officii*, bądź w Grodzie, pod ktorego iurysdykcyą krzywda albo szkoda się stała, *peremptoriè* powinni odpowiadać. Kładzenie pozwu ma być w naznaczoney leży pozwanego, albo mu w rękę ma być oddany. Postępek prawny bez remisyi ma być *ad punctum bannitionis & executionis*. A *transgressores* tey Konstytucyi *pœnâ centum marcarum*, na Trybunale, *ad instantiam cuiusvis repetenda, peremptoriè* karani być mają. A. 1601. f. 735. Tit. *O Kwarćianym Żołnierzu*.

Rotmistrze, na żadne prywatne potrzeby, rot znacznym jakim pocztem używać nie mają, *sub pena bannitionis. A. 1591. f. 613. Tit. Disciplina militaris. (vid. plura Tit. Hetman. & Tit. Żołnierz.)*

Rotmistrzem Kwarćianym Senator, ani Starosta sądowy, być nie może. *Ibid.*

Rotmistrzami Tatarowie Wielk. X. Litewsk. w Woiewodztwach nie mają być obierani, y choćby który obrany był, Krol mu listu nie da przypowiednego, y Hetman Koronny dawać nie ma. Co ieżliby uczynił, także y Podskarbi Koronny, ieżliby im płacił; winą tysiąca grzywien obadwa *per medium* na Trybunale, *inter causas Officii, ad instantiam cuiusvis*, mają być karani. Tę Konstytucyą y Wielk. X. Litewsk. przyjął. *An. 1613. fol. 2. Tit. O żołnierzu z Woiewodztw. vid. plura Tit. Tatarowie.*

Rotmistrz Piechoty Kamienieckiey ma przysięgać, że tey tam Piechoty nigdzie indziej zażywać nie ma, ani iej z Zamku zwodzić, ieno na dotrzymanie mieysca tamiecznego, *sub pena infamie ipso facto. An. 1613. fol. 8. Tit. O Piechocie Kamienieckiey.*

Woienne Konstytucye A. 1591. 1593. 1601. 1609. 1620. *in toto* reasumowano Wielk. X. Litewsk. *vide Constit. A. 1626. fol. 6. Tit. Disciplina. apud me vero Tit. Żołnierze.*

Rotmistrzom wszystkim, którzy wzięwszy pieniądze z Skarbu, albo od Woiewodztw y Ziem, ludzi, iako powinni byli, na expedycyą nie stawili, *forum* w Trybunale, *inter causas militares, ad instantiam Instigatoris Regni, ex delatione Thesauri, aut Palatinatus* naznaczono. Także y o to sprawić się tamże mają, ieżeli tak zupełne Chorągwie stawili, iako pieniądze wzięli, na co rejestra podane przez Poręczniki swoje, albo dwu towarzystwa *iuramentis confirmabunt. An. 1649. fol. 17. Tit. Przyczynienie.*

Rotmistrz ieden, według prawa, y Polskiego y Cudzoziemskiego zaciągu nie może mieć kompanii. *A. 1654. f. 6. Tit. Zatrzymanie woyska.*

Currus bellicos z końmi, y pieniądze, y żywności, które Rotmistrzowie od Miast na wojnę Turecką wzięli, wrocić mają, za niedziel ośm po Seymie, *sub pena centum marcarum. O co forum* na Trybunale *peremptorie*. Toż służy y Wielk. X. Lit. *A. 1591. f. 615. Tit. Currus bellici.*

Rotmistrze pieczy, iako Wybrańce wybierać? y iako o szkody, stacye, karani być mają? *vid. Tit. Wybrańcy.*

O Rotmistrzach w Woiewodztwie Smoleńskim, na fortcach. *vid. Woiewodztwo Smoleńskie.*

R O Z B O Y N Y C Y.

Sposób czynienia sprawiedliwości z rozboynikow, w Kraiach Podolskich taki: Szlachcie poddanego powinien *coram Officio Castrensi Camenecensi* stawić, we cztery niedziele od tego czasu, kiedy tenże poddany obwinion od kogożkolwiek *pro furto & repercussione stratis*: y z niego w tych dwóch artykułach, z Starostą *peremptorie* sprawiedliwość czynić. Od którego Sądu żadna apelacya, ani mocya, ani iej prosekucya iść nie ma. A to postanowienie trwać ma do woli Szlachty tamiecznego Woiewodztwa. *A. 1567. f. 135. Tit. Karanie.*

Potym postanowiono: aby *ex instantia* Wołochow, każdy Obywatel Podolskiey Ziemie powinien być poddanych swoich, którymby wina dana była, dla uczynienia z nich sprawiedliwości, przed Starostą Kamienieckim, na ten czas y potym będącym stawić, *sub pena 14. marc. A. 1576. f. 292. Tit. O Starości Kamienieckim.*

Ale tę potym Konstytucyą zkasowano, y Proces inszy postanowiono taki: Gdyby kto komu nie chciał sprawiedliwości z poddanego swego uczynić, ma być o to do Sądu Ziemskiego Kamienieckiego pozwany, y tam *circa Iudicium peremptorie*, za pierwszym pozvem, *juxta observantiam & consuetudinem Terrae* uczynić ią powinien. A ieżliby nie uczynił, albo uczynić nie chciał; tedy onego *Aktor coram eodem Iudicio in lucro* kondemnować ma. A po wzdaniu w zysku, nie potrzeba Aktorowi będzie przypozywać *ad satisfaciendum*, ale ma być odesłana akcya *ad brachium regale pro exequutione. A motio, appellatio, y iej prosequutio* nie ma mu iść, tak w Ziem-

w Ziemstwie iako y w Grodzie, *etiam & in termino bannitionis*. W których artykułach Sąd Ziemski, *juxta consuetudinem antiquam*, *in judicando in toto* zachować się ma. A. 1581. fol. 379. Tit. Sprawiedliwość.

Aprobowano potym ten sposób czynienia sprawiedliwości, *ad beneplacitum* Obywatelów tamecznych. An. 1588. fol. 477. tit. Sprawiedliwość z poddanych o rozboy, y o złodzieystwo.

Potym sobie inakże *Laudum* Podolanie o tym uczynili, które aprobowano. A. 1601. fol. 745. tit. *Approbatio* uchwały.

Potym to *Laudum* poprawili, które także aprobowano, z tą kondycją: aby z podpisem Wzrędników Ziemskich tamecznych do Grodu podane było. A. 1613. fol. 13. tit. *Poprawa* *Laudi*.

Znowu *Laudum* o tymże uczynione, y do Grodu Kamienieckiego *per oblatam* podane, aprobowano *in toto*, do drugiego Seymu. An. 1616. fol. 16. Tit. *Aprobacya* uchwały.

Potym nowy tey Vchwały suplement, od Obywatelów tamecznych na Seymiku namowiony, aprobowano y postanowiono: aby do Grodu Kamienieckiego *per oblatam* był podany. A. 1624. fol. 10. tit. *Laudum* Woiewodztwa Podolskiego.

Znowu *Laudum* o tymże, in A. 1654. przeciwko opryszkowi uczynione, aprobowano. A. 1655. fol. 36. tit. *Præsidium* Kamienica.

W Ruskiej Ziemie zaś sprawiedliwości sposób taki: iż każdy z poddanych Krolewskich, Duchownych y Swietekich, powinien poddanego swego, któryby *prospolio & de percussione stratae* był obwinion, gdy go pozew *in bonis* zażalenie (o co Pan, który tam sam mieszka, ieżliby się niezastaniem bronił, ma przysiąc, a ieżli Pan w tym Woiewodztwie nie mieszka, tedy to ma uczynić Wzrędnik y z Watamanem) przed Wzrędem Grodzkim własnego Powiatu na Kwerelach *in termino secundo* stawić, z którego Pan iego, albo Przyziacieli Pański, za iego zleceniem, w oney Ziemie ośiadły, z Wzrędem Starościem sprawiedliwość czynić powinien. A gdy się na iednę sentencyą przeciw onemu poddanemu zgodzą, wedle niey exekucya zaraz uczyniona być ma. Gdyby też *pro parte eius* dekret uczynili, apelacya wolna Aktorowi, wedle Prawa, na Trybunał zostawać ma. A pokiby z apelacyi od Aktora interponowaney kognicya o dekreście nie stała się, albo gdyby *discordes in sententia* byli; tedy on poddany ma być zatrzyman w więzieniu u Wzrędu Grodzkiego, *ad definitivam sententiam Iudicii Tribunalis*. Wszakże wolno go będzie Panu wyręczyć, czym iednak *causa* nie ma *ex criminali in civilem transformari*. Starostowie też Sądowi *ad viciniorem Capitaneum*, o stawienie takich poddanych, będą mogli być pozwani, z którymi także postępek ma być zachowan. A to postanowienie ma trwać do woli Stanów tych Ziem. A. 1588. fol. 477. tit. Sprawiedliwość z Rozboyników.

Tey Konstytucyi ludzie *cuiuscunque conditionis*, którzy do Wołoch y Węgier wpadają, podlegać mają, *ad instantiam* bądź Cudzoziemca ukrzywdzonego, bądź Wzrędu ktoregokolwiek, bądź *cuiusvis*, *pro securitate publica instigantis*. A Panowie, u którychby takowi swawolnicy arefztowani y pozew przysięgnięni byli, iako rozboyniki, do Grodu bliższego, albo ieżli Komisya roczna z Wołoch stanie, przed Komisarzami stawić ich powinni, *sub pena quingentarum marcarum, & damnorum iuramento per actorem liquidatorum refusione*. A. 1613. fol. 20. tit. O swewoli.

Plura o Wołoskich rozboiach. v. tit. Sprawiedliwość.

W Woiewodztwie Braclawskim, każdy Pan od ukrzywdzonego pozwany, powinien na pierwszym terminie poddanego, lubo sługę swego stawić, y tam sprawiedliwość z niego, lubo sam przez się, lub przez Przyziaciela swego, z Sędem Grodzkim, *sine quavis appellatione*, czynić, a to pod winą tysiąca grzywien *Parti & Iudicio*, y nagrodzenia szkód ukrzywdzonemu. A ieżliby się ukrzywdzony Aktor dekretem nie kontentował; ma sobie Sąd, wedle Konstytucyi (Która jest wyżej) Anni 1588. postąpić. A. 1616. fol. 23. tit. O rozboiach y złodzieystwach.

Potym inakże sobie w tym Woiewodztwie *Laudum* uczynili Obywatele, y do Akt Grodzkich Winnickich podali, które *in toto* do przyszłego Seymu aprobowano. A. 1620. fol. 17. tit. *Laudum*.

A w Xięstwach, Oświęcimskim y Zatorskim, pozwolono Starości Oświęcim-

skiemu pobor ieden nad pobory lanowe, z Xięstw tychże, na zaciągnięcie żołnierza przeciwko rozbojnikom &c. *Ibid. fol. 24. Tit. Zabamowanie rozbojników.*

Pocym *Laudum*, które o tym te Xięstwa uczyniły, aprobowano. *A. 1624. fol. 10. tit. Laudum* Woiewodztwa Podolskiego.

Y znowu: tak iednak, żeby to nie granicom Woiewodztwa Krakowskiego z Xięstw temi nie derogowało. *A. 1633. fol. 61. tit. Laudum* Xięstwa Zatorskiego.

Znowu do drugiego Seymu, z tą deklaracją: aby to podatkom publicznym nie nie derogowało. *A. 1635. fol. 35. tit. Laudum* Xięstwa Zatorskiego.

Znowu do drugiego Seymu, y Seymik *ad hunc unicum actum* pozwolono. *A. 1638. fol. 34. tit. Approbatio* *Laudi*, y przepisanie Xiąg.

Znowu. *A. 1640. f. 2. §. Oświęcimskie y Zatorskie Xięstwo.*

Znowu. *A. 1641. f. 23. Tit. Laudum* Xięstwa Zatorskiego y Oświęcimskiego.

Znowu. *A. 1654. f. 8. Tit. Aprobacya* *Laudorum*.

Znieśiono to *Laudum* *A. 1654.* aprobowane, a infze, które sobie na Seymiku relacyynym uchwałą, byle nie przeciwne prawu polpolitemu, *Et non cum diminutione* podatkow na przeszłym Seymie pozwolonych, aprobowano. *An. 1655. fol. 33. Tit. Approbatio* *Laudorum*.

W Ziemie Sanockiey sposob czynienia sprawiedliwości z rozbojnikami. *vid. Tit. Lauda.*

Sub Interregno *An. 1674.* przeciwko rozbojnikom *Lauda* stanowić pozwolono. *vid. Tit. Lauda.*

O rozbojnikach, *plura vid. Tit. Lauda. Tit. Swawolni. Tit. Sprawiedliwość. Tit. Męzoboystwo. Tit. Pacta. Et Statutum* *Herburti fol. 332. Tit. Prædones.*

R O Z G R A N I C Z E N I E.

Rozgraniczenie Woiewodztw, Powiatow. *vid. Tit. Granice.*

Rozgraniczenie Państw. *vid. Tit. Komisye.*

R U S Z N I C E.

Z Rusznicą nabitą w Mieście nikt chodzić nie ma, *sub pœna 14. marc.* Ktora wina y z rusznicą Vrzędowi Starościemu *cedere* ma. A ktoby iey dać nie chciał, dwoie czternaście grzywien przepada, o które Starosta w Vrzędzie swoim czynić ma. A nicośiadly Szlachcic y plebejus, tak długo ma bydź w wieży przez Starostę, albo Vrząd iego, trzyman, aż tę winę położy. *An. 1557. fol. 10. §. Ktoby się tego ważył.*

Znowu, iż żaden *cujuscunque conditionis*, na Seymikach, zieżdziech, aktach sądowych, bieśiadach wszelakich, targach, iarmarkach, nie ma rusznice używać, ani nościć, *sub pœna eadem 14. marcarum.* O co *forum* w Sądzie Ziemskim, albo Grodzkim Vrzędzie, *ad instantiam* *cujusvis.* Także *ad instantiam* Starosty, według Konstytucyi *An. 1557. peremptoriè, absque appellatione Partium;* zachowując w mocy swej Statut *A. 1507. de armis seditionem præ se ferentibus. A. 1581. fol. 372. Tit. Rusznice* używanie.

Wina ta 14. grzywien *inliganti* iść powinna. *Ibid.*

Impossessionatus in illo Districtu, do tego Vrzędu, gdzie ma posesya, *pro exequutione* odesłań bydź ma. *Ibid.*

Znowu: iż plebeji y hultaie, nigdzie nie mają z rusznicami chodzić, *sub pœna capitis.* Ktorych Ziemskie, Grodzkie y Mieyskie Sady, *sub pœna centum marcarum* *inliganti,* o to mają karać. O co *forum cum quolibet Iudicio, vel Officio,* na Trybunale będzie, *inter causas Officii.* A Szlachcicowi każdemu wolno takiego poimać, y na Vrząd oddać; a Vrząd ma *exekucya, sub pœna præfata,* czynić. A Szlachcic pozwany u siebie areztowanego ma *coram Officio Castrensi, in primo termino peremptorio,* stawić, *sub pœna centum marc.* A gdyby go stawił; tedy *soluta pœna præfata, nihilominus Et taxam capitis plebeji, in eodem termino, inliganti* po-
wi-

winien będzie zapłacić; *salvâ appellatione*, raz na Trybunał *extra Palatinum*, sposobem opisanym niżej, *sub Titulo*: Sądów bezpieczeństwa w Województwach, Płockim, Mazowieckim, Podlaskim y Rawskim. *Qua pendente appellatione*, tenże *plebejus* przez pomieniony Sąd, albo Vrzęd Grodzki y Mieyski, *ma in carceribus detineri*; *salvâ Constitutione*, *contra impositos Nobiles*, *Anni 1557. manente. A. 1598. f. 706. Tit. Bezpieczeństwo Woiewodztw.*

To Prawo *de plebeis* było do czasu, y tylko Woiewodztwom, Płockiemu, Mazowieckiemu, Podlaskiemu y Rawskiemu służyło, ale ie potym reasumowano wiecznie na wszystką Koronę, y W. X. Litewsk. y Vrzędem Grodzkim, Ziemskim, Mieyskim, a w Prusiech Woiewodzym, *sub panis ibidem expressis*, aby według Konstytucyi A. 1598. (*que supra*) exekucyą czyniły, rozkazano. *In robore* zostawując Konstytucyą, *contra impositos Nobiles*, *Anni 1557.* że przeciwko tym wszystkim, którzyby posępy w iurysdykcyi onego Starosty, kędyby z rufznicą nabita chodzili, albo z niey strzelali, nie mieli; według tej Konstytucyi postąpiono byż ma, *usque ad satisfactionem pro panis*. Co się o wszystkich publicznych zieżdziejach Ziemskich, Grodzkich, Podkomorzkich, Seymikach, a osobliwie w Kościolach, rozumieć ma. *An. 1611. fol. 3. Tit. Deklaracya bezpieczeństwa pospolitego.*

Potym, na ośiadłych wina, o noszenie y używanie rufznic na zieżdziejach, Seymikach, Rokach, iednaniach, podniesiona do grzywien dwóch ser, Starości y Stornie *per medium*. A przeciwko nieośiadłemu *sessio turrica per annum*; *sub pana infamie ex Decreto Capitaneali sustinenda*, *salvâ appellatione* na Trybunał, *in duabus septimanis praefigenda*, postanowiona. A Starosta o takowe sprawy *coram viciniori Capitaneo* odpowiadać ma &c. *A. 1611. f. 9. Tit. O rufznicach.*

Potym postanowiono: iż gdyby kto *in armis, vel cum armis, insidias & seditionem ac violentiam prae se ferentibus*, na Trybunał y insze Sady, Podkomorzkie, Ziemskie y Grodzkie przyiachać śmiał; tamże na Trybunał, y w inszym Sądzie, *ex instantia Instigatoris, tacto termino attractus, panâ perpetuae bannitionis, cum publicatione* ma byż karany. *A. 1616. f. 3. Tit. O przyieżdzaniu.*

Z rufznic mężoboystwo. *vid. Tit. Mężoboystwo.*

Z rufznic rany. *vid. Tit. Rany.*

O rufznicach, y innym orężu iefzcze *plura Tit. Sady.*

Rufznic, łukow, y innego oręża takowego, coby się ieno strzelbą nazywać y rozumieć mogło, tak na prywatnych, iako y pospolitych zieżdziejach, biesiadach, y zehadzkach zażywać, wszelakiego stanu ludziom w Wielk. X. Litewsk. zakazano. *vid. Tit. Sady.*

R Z E K I

Rzeki *navigabiles*, wedle Statutow, ku zpuszczaniu zboż, robot y towarow, wolne byż *Herburt. f. 174 & sequ.*

maią. *A. 1550. f. 6. §. Rzeki.*
Iazy na nich mają byż zruczone (okrom iednego na Sanie u Przemysła dla soli Krolewskiej) *sub pana centum marcarum toties quoties* w Grodzie *peremptoriè repetenda. A. 1557. f. 11. §. Iż do tego.*

Contravenientes sine appellatione karani byż mają. *An. 1562. fol. 28. Tit. O iaziech.*

Podniesiona wina *ad marcas 200.* Czego Starosta doglądać ma, y czynić prawem *cum contravenientibus. Excipiuntur iazy na Bugu. Anno 1563. fol. 45. Tit. Iazy.*

Reassumuntur superiora. A. 1565. f. 99. Tit. O Iaziech.

Ktoby iaz mieć chciał, ma w nim słozy, albo wrota, przestronne uczynić, żeby wolnie y bezpiecznie towary wszelakie zehodziły. A ieżliby się komu szkoda stała, przez on iaz albo złe słozy; takowy każdy, czyy iaz, owę szkodę, wedle iego przyięgi, w Grodzie *peremptoriè, sine ulla appellatione*, powinien nagrodzić. *A. 1567. f. 132. Tit. Iazy.*

Ale znówu, *juxta priorem Constitutionem*, iazy zrzucić kazano. *An. 1578. fol. 335. Tit. Iazy.*

Specificantur fluvii navigabiles: *Wisła, Dniepr, Stryi, Styr, Narew, Dunaiec, Bug, Wieprz, Tyśmienica, San, Brda, Nida, Prośnia, Notecz*; y deklarowano: że na tych rzekach, od tych mieysc, od których *navigabiles* są, żaden ani grobel, ani tam, ani młynow, nie ma budować, a gdzie zbudowane są, zniesione być mają, *sub pœna ducentarum marcarum, ad instantiam cuiusvis*, na Trybunale *inter causas Officii repetenda*. A. 1598. fol. 693. Tit. Rzeki Portowe.

Cztery tylko ważne młyny *Kockie* na *Wieprzu*, zamianą od Dobr Krolewskich ode-
szle, których prowenta tąż zamianą warowane są, excypowano. *Ibid.*

Rzeki, tak w Koronie iako y Wielk. X. Litewsk. do Portu należące, a ołobliwie *Narew*, y drugą rzekę *Narewkę*, y inne rzeki Wielk. X. Lit. do portu godne, w Dobrach Krolewskich y Szlacheckich, każdemu wolno wyprzątać, przeczyszczać y używać. Czego nikt bronić, ani przeszkody czynić nie ma, *sub pœna* w przeszłych Konstytucjach y Statutach *descripta*, na Trybunale Koronnym, y W. X. Litewsk. w każdym terminie, gdzie strona żalobna zechce, *repetenda*. Ktoey winy połowica na stronę żalobliwą, a połowica na Sąd główny iść ma. An. 1613. fol. 23. Tit. O rzekach portowych.

Potym postanowiono: aby od tych mieysc, od których rzeki W. X. Lit. *navigabiles* są, żaden grobel, ani tam, ani młynow budować, y niczym nawigacyi impedować nie ważył się, pod nagrodą sówitą, ieżliby się przez to komu szkoda stała, *Ń sub pœna mille marc.* ieżliby się czym przeszkoda nawigacyi działa. O co *forum*, w Koronie Trybunał; a w Litwie wszędzie między sprawami obligowemi, albo w Grodzie y Ziemstwie. A. 1631. fol. 19. Tit. O rzekach portowych.

Specialiter rzeka *Warta* od Sieradza wolna być ma od młynow y iazow. A. 1557. fol. 11. §. *Warta*.

Komisarze do Margrabiow Brandeburskich, y Xiążąt Pomorzkich, mają być wysłani, *ratione liberi transitus* *Wartą*, y *ratione* Cła. A za odebraniem na Seymu od nich deklaracyi; około rumowania teyże rzeki y budowania słoŃow y wrot, nieodwłocznie ma być postanowiono. A. 1563. fol. 45. tit. *Warta*.

Nie przyszło to *ad effectum*, przeto inŃszy znowu Komisarz *deputatur*, dla zkończenia tey sprawy. A *Warta*, za Ńtaraniem pomienionego Komisarza y Podkomorzego Poznańskiego, ma iuŃ być od Poznania, aż tam, dokąd będzie potrzeba, rumowana, z pieniędzy na to złożonych, y na Ratuszu Poznańskim leŃących. A ieŃli by te pieniądze na to wystarczyć nie mogły; Rycerstwo Woiewodztwa Poznańskiego y Kaliskiego mają dołożyć, *sub pœnis, in Officiis Castrensibus repetendis, sine appellatione*. A. 1589. fol. 523. tit. *Rzeka Warta*.

Znowu inŃi Komisarze do tychŃe Xiążąt, w teyŃe sprawie, y do uprzątnienia *Warty* z pieniędzy pomienionych. A. 1598. fol. 693. tit. *Rzeka Warta*.

Znowu inŃi, na postanowienie *securæ navigationis*. W czym dana im ieŃ Instrukcyja. A *Warta* od Koła ma być uprzątna. A. 1611. fol. 32. tit. *Komisya*.

Nie doszła *Komisya*, przeto ciŃ znowu *deputantur*. A. 1613. fol. 8. tit. *Rzeka Warta*.

Znowu *iidem*, y drudzy do nich przydani. A. 1616. fol. 9. tit. *Warta*.
Na teyŃe *Warcie* iazy wszystkie, gaći y *impedimenta*, *opera humana extructa*, per *Possessores fundorum*, przez ktore ta rzeka *decurrit*, in *spatio trium mensium* znieŃ kazano, *sub pœna mille marcarum*, *Parti Ń Officio per medium*. O co *forum* w Grodzie Poznańskim, *ad instantiam cuiusvis, sine appellatione*. A. 1638. fol. 17. tit. *Komisya*.

Rzeka Wieprz aby wyczyszczona była, *Ziemia Chełmska* przy poborze kontrybucyja pozwoliła. A. 1564. fol. 70. §. *Item Szlachta*.

Znowu, na przeprawienie tey rzeki, *Woiewodztwo Bełskie* y *Ziemia Chełmska* pobor pozwoliła. A. 1567. fol. 145. §. *Bełskie Woiewodztwo*.

Znowu o tymŃe. A *Starostwie* przylegli powinni dać poddanych Krolewskich z *Starostw*, do wyczyszczenia y wychędoŃenia. An. 1569. fol. 193. §. *Wieprz rzekę*.

Ziemia Chełmska znowu na to pobor pozwoliła. *Ibid.* fol. 204. §. *Chełmska Ziemia*.
Pozwolono iazow na *Wieprzu*, z tą iednak kondycyja: aby każdy, czyy młyn ieŃ, powinien być *instrumenta*, powrozy, y inne potrzeby do tego należące, mieć, y naczynie wodne. Wyjąwszy od tey powinności młyny *Kockie*, słozy iednak na nich po-

porządnie mają być naprawowane, a to pod winą sła grzywien. O co forum w Grodzie w którymkolwiek *peremptorie*. A ieżliby tym kondycjom nie dosyć się działa, mają iazy, groble y młyny być znieśione, *sub pena quingentarum marcarum*, w Vrzędzie Grodzkim *peremptorie exequenda*. A. 1589. fol. 523. tit. Rzeki Wieprz.

Potym iazy, groble y młyny, *generali Constitutione*, okrom młynow Kockich, znieść kazano, *sub pena ducentarum marcarum*, w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*, *inter causas Officii repetenda*. A. 1598. fol. 693. tit. Rzeki portowe wolne.

Rzeki Niewiazy port w Kieydanach groblą nie ma być hamowany. A. 1581. fol. 381. tit. Niewiaza rzeka.

Przeprawienie iey Komisarzom polecono. A. 1598. fol. 697. tit. Około drog Zmudz-
kich.

Znowu inszym Komisarzom. A. 1607. fol. 862. tit. O drogach.

Rzeki Bug groblami nie ma być nigdy hamowana, aż do Sokala, *sub pena ducentarum marcarum*. O co forum Trybunał, albo Sąd którykolwiek *propiis* pozwanego *Districus peremptorie*. A. 1588. fol. 475. tit. Potwierdzenie Praw Kiiowskich. na koncu.

Reasumowano tę Konstytucyą y czas do znieśienia grobli y iazow naznaczono, y że to znieśienie ma się począć od Krolewskich Dobr, *juxta Statutum*, *sub pena in Constitutionibus expressa*; zachowując Statut o słozech. A. 1589. fol. 523. tit. Rzeki Bug.

Tama iednak w majątności Krelowskiej, Vr. Mikołaja Ostroroga dziedzicznej, w Woiewodztwie Belskim, na Bugu uczyniona, zostawać ma, dla zatrzymania muniyi Zamku Krelowskiego, z tą iednak kondycyą: aby dziedzic na teyże rzece słoze dostateczną, *instrumenta*, powrozy, y inne potrzeby do tego należące miał, aby statki y naczynia wodne, bez wszelakiey trudności wzgorę y na dol idące, *liberum transitum* miały. A. 1601. fol. 750. tit. Tama Krelowska.

Znowu, że z teyże rzeki, iako y z rzek, Sluzy y Horyny, słozy, tamy, groble, młyny, y insze *impedimenta* mają być znieśione, do S. Iana, *sub pena mille marc. ad instantiam cuiusvis*, *in quovis Officio Castren. luenda*, *salva appellatione ad Tribunal Lublinen.* A. 1633. f. 55. tit. Rzeki.

Reasumowano to o rzece Bugu, y *penam* do trzech tysięcy grzywien podwyższono, *ad cuiusvis instantiam*, *in quovis Iudicio Castren. sine appellatione vel Tribunalitio*, *inter causas Officii repetendam*. Taż *pena* y *forum* na tych, którzyby się ważyli, na dol y na gorę szkuty idące, clami nowemi y niezwycaynemi onerować, y one hamować; ściągac się ma. A. 1641. fol. 28. tit. Reassumptio Konstytucyi.

Rzeki Dzwiny port, na którym clo od towarow Szlacheckich z własnych majątności ich, znieśiono. A kupey sami tylko podlegac mu mają. A. 1598. fol. 699. Tit. Port.

Ryzanie powinni ją przeczyszcic, *intra biennium*, *sub pena mille marc. Delatori persolvenda*, & *damnorum refusione*. O co forum z niemi *cuiusvis* za Dworem *peremptorie*. A. 1607. f. 864. Tit. O przeczyszczeniu.

Rzeki Notecz ma być wedle Statutow wolna y zpuszna. An. 1563. fol. 45. Tit. Warta Notecz.

Podniesienie iey u młyna Mątwy ma znieść Starosta Inowłocławski, do S. Małgorzaty, *sub privatione Officii*; y na potym nie ma być to podniesienie. A. 1567. f. 135. Tit. Młyn Mątwski.

Rzeki Wisłok ma być *navigabilis* od granic wsi Staromieścia, u Rzeszowa leżacey, *sub penis sancitis* o inszych rzekach. Przeczyszczenia iey nie ma nikt bronie (ktore pewnym osobom miało być poleczone) *sub pena trecentarum marc. in Officio Castrensi Præmislien.* Staroście y temu, co będzie chędożył, *per medium dividenda*. A względem na to nakładu, myto opisano. A. 1589. fol. 524. Tit. Rzeki Wisłok.

Reasumowano tę Konstytucyą. A. 1631. fol. 41. Rzeki Wisłok.

Rzeki Pilca, aby była wyprawiona, Woiewodztwo Sieradzkie pobor na to pozwoliło z łanu każdego po gr. cztery. O słozech iako w innych Konstytucyach. A. 1589. fol. 524. Tit. Woiewodztwo Sieradzkie.

Rzekę Swietą, ktoby chciał przeczyszcic, pozwolono. An. 1589. fol. 530. Tit. Swieta rzeka.

Rzeka *Styr*, aby przeczyszczona była, powinność tę na *Vr. Pawła Monwida* y *Potomkow* jego włożono, y oraz *Komisarzow*, aby za nakład na to uczyniony myto postanowili, naznaczono. *A. 1598. f. 699. Tit. Przeczyszczenie rzeki Styru.*

Na rzekach, *Niemnie*, *Gielu*, *Rusznie*, *Mufzy*, *Niemanku*, tamy, groble nowe y iazy znieśiono, *propter monopolia tollenda. A. 1607. fol. 863. O tamach.*

Rzekę *Wilią*, *Mieszczanie Wileńscy* y *Kowieńscy* podieli się, przeczyszczyć; przeto złotowe, które dotąd na przeczyszczenie to, *Kupcy* przy starym mycie do *Skarbu* od wiciny płacili, wiecznemi czasami znieśiono. *An. 1607. fol. 866. Tit. Wyczyszczenie.*

Na rzece *Drwęcy* *Toruńczanie* młyn, *Lubież* nazwany, znieść mają, *sub poena duorum millium florenorum. O co forum* za *Dworem. An. 1611. fol. 36. Tit. Zniesienie młyna.*

Rzeka *Ropa* ma być *navigabilis*, iazow nie znaszając. *An. 1613. fol. 9. Tit. Ropa rzeka.*

Rzeki *Berezy* do *Wilii* przekopanie, y onych złączenie *Królewicowi I. M. Władysławowi conceditur. Y Komisarze* na postanowienie cła do lat pewnych, względem sumptu na to, naznaczeni. *In posterum* ten port przy *Starostwie Boryszowskim* zostawać ma; który przez *Starostę tamecznego* powinien być konserwowany. *A. 1631. fol. 21. Tit. Przekopanie.*

Rzekę *Tyśmienicę*, jeżeli jest *navigabilis*, albo nie? *Komisarze* rewidować mają, ponieważ *Obywatele tameczni* przez znieśnienie iazow wielkie szkody ponoszą. *A. 1647. f. 19. Tit. Rewizorowie.*

Na rzece *Redzie* w *Woiewodztwie Pomorskim libera defluatio* być ma stanu *Szlacheckiego* ludziom, wedle *Konstytucy dawnych Ziemi Pruskich, sine quavis prepeditione, & oneribus quibuscvis, & exactiōibus quocunque titulo vocitatis*, wyjąwszy *Stradowe Orloniskie, prout de iure competierit. A to sub poena ducentarum marc. Pruthenicarum*, na *Trybunale Piotrkowskim, ad instantiam cuiusvis, inter causas Officii, peremptorie repetenda. Kupieccy* jednak ludzie względem towarów swoich, według zwyczaju sprawować się mają, y ciężarom będą podlegać. *A. 1667. f. 21. Tit. Libera defluatio rzeki Rędy.*

Rzeka *Wiśła*. Na sumptu *reparacyi* grobel *Wiślnych Skarb Pruski* z podatków tych, które na przyszłym *Seymiku* *Obywatele tameczni in publicum* uchwalą, pięćdziesiąt tysięcy złt. monety tameczney ma wygodzić. Co *Skarb* znowu odbierze z podatku, na jaki się na przyszłym *Seymie Rzeczposp. zgodzi. A Król Komisarza*, który tey *reparacyi* doglądać będzie, y rachunek *expensarum* na przyszłym *Seymie* odda, naznaczy. *P. Podskarbi zaś Pruski* tego doyrzec ma, żeby się ta suma na co innego nie obracała. *A. 1676. f. 52. Tit. Obwarowanie defluacyi do Gdańska.*

Tamy, groble nowe, y iazy dretowe, które *impediunt navigationem* na rzekach portowych, *Niemnie*, *Gilu* y *Rusznie*, od *Xięstwa Kurlandzkiego*, na rzece *Mufzy* y *Niemanku* znieśiono. *A. 1607. f. 863. Tit. O tamach.*

Przez rzekę *Gilią*, port do *Królewca* z *Litwy* uczynić, *Xiążęciu Pruskiemu*, kosztem jego, pozwolono, y *Komisarza*, dla przejrzenia miejsca, z *Komisarzami* tegoż *Xiążęcia*, y uważenia, gdzieby *commodius* ten port przeprowiony być miał? y dla postanowienia cła od wicin y innych statków, do lat pewnych, *secundum sumptus & impense quantitatem. A. 1611. f. 43. Tit. Komisya.*

Vpatrzona przeprawa, y z *Miastami Królewieckimi* postanowienie uczynione, y nakłady y koszt na przekopanie fosy, cło do lat dwu postanowione przez tegoż *Komisarza. Ktora transactio*, o tym jego *approbatur*, y jeszcze *committitur* mu, aby tego przeprowienia portu u przekopu, dojeżdżając tam, doglądał &c. *A. 1613. fol. 39. Tit. Porty.*

Port, którym z *Litwy* towary prowadzą, *Xiążę Pruski* naprawić, względem cła, które odbiera, powinien. A że się szkody za nieopatrzeniem portu stały, *Komisarze* na to naznaczeni. *A. 1633. f. 39. Tit. Port Królewiecki.*

Portow zawarcie. *vid. Zawarcie portow.*

O przewoz na *Wiśle* pod *Wysogrodem* transakcyą *Vr. Olbrachta Adryana Lasockiego* aprobowano. *vid. Tit. Aprobacye.*

R Z E M I E S L N I C Y.

Rzemieslnikowi, Kupcowi, Mieszczaninowi, w Mieście y Miasieczku; ktoby co gwałtem wziął, ma wrocić *peremptorie cum pœna trium marcarum*. O co *forum* Grod. Vstawie iednak Woiewodzey podlegac maia. Ta Konstytucya tylko do drugiego Seymu trwac miala. A. 1578. f. 335. Tit. O pokoiu rzemieślnikow.

Rzemieslnikow, do rynsztunkow nalezacych, Warszawa y Lomza ma miec dostatek, *sub pœna de negligentibus Capitaneis sancita*, o ktora *forum* przed Starostami tychze Miaszt *peremptorie, ad instantiam cuiusvis, salva appellatione solita, inter causas Officii*. A. 1607. f. 858. Tit. O rzemieślnikach.

Takze Miaszt Lublin, wedle pomienioney A. 1607. Konstytucyi. A. 1611. f. 19. Tit. O rzemieślnikach. *vid. Tit. Miaszt Lublin*.

Takze Wilno y Kowno, mianowicie Platnerzow miec ma. A. 1613. f. 41. Tit. O Platnerzach. *vid. Tit. Miaszt Wilno*.

Rzemieslnicy Krakowscy. *vid. Tit. Miaszt Krakow*.

Rzemieslnikom kwit z podatkow. *vid. Tit. Qwity*.

O cechach rzemieślnikow. *vid. supra Cechy. § Statuta Herburt. fol. 180. § sequ.*

S A D Y.

Sadow Trybunalskich bezpieczenstwo. *vid. Tit. Trybunal*.

Sadow y ziazdow wszelakich, w Plockim, Mazowieckim, Podlaskim y Rawskim, *De securitate Iudiciorum, Woiewodztwach, bezpieczenstwo iako Trybunalu, z ta deklaracya: o wszystkie Stat. Herb. excessy, to iest: mordy, zranienia, ruznic uzywania, y insze gwalty, wolno po- f. 230. sequ.*

zwac *excessivum tacto termino peremptorio* przed Sad, albo Vrzad, gdzie *cognitio facti* ma bydz. Co iezli *ex inquisitione* pokaże się, tam zaraz *exekucya* ma bydz czyniona, y *satisfakcyja* nakazana, *sub pœna bannitionis*; y wszystkie postepki *in eo passu* taki ma bydz, iaki się w Trybunale zachowywa, *salva appellatione* na bliższy Trybunal, albo Piotrkowski, albo Lubelski, *in duabus septimanis*. A Trybunal powinien będzie, takie sprawy sadzić *etiam extra Palatinatum, tanquam ex termino conservato*. A gdyby się taki exces stal na mieyscu, gdzieby Sadu albo Vrzędu nie bylo; tedy wolno będzie, takimze postepkiem *ad Officium Capitaneale* postapic *ex citatione literali*. A iezliby *excessivus* z mieysca Seymikow y Sadow ziachał, niźli by mu *tactum terminum* dano; tedy takowego wolno będzie *ad Officium Castren.* pozwać *pro eisdem pœnis*, wedle zwyczaju Trybunalskiego, y takiż postepki ma bydz obserwowany. Tymze tez sposobem *in quatuor articulis Castren.* sprawy na Trybunale ktorymkolwiek, *appellatione* tylko *semel interposita* maia bydz odprawowane; wine *in eisdem quatuor articulis* dawną wcale zachowuiac. W czym wszystkim *inquisitio, scrutinia, per Officium Castren. § Officiales Terrestris*, pilnie maia bydz czynione. A. 1598. f. 706. Tit. Bezpieczenstwo. O noszeniu y uzywaniu ruznic w tychze Woiewodztwach. *vid. Tit. Ruznice*.

Reasumowano tę Konstytucyą, na Ksiowskie, Bractawskie y Wolynskie, Woiewodztwa, *lege perpetua*. Anno 1601. fol. 745. Tit. Bezpieczenstwo Sadow wszelakich.

A Mazowieckiemu Woiewodztwu *securitatem* warowano tak: iż ma bydz *violator peremptorie* pozwany (ale *non per tactum terminum*) na Roki Vrzędowe Staroscie; *salva appellatione* na ktorykolwiek Trybunal, bądż Piotrkowski, bądż Lubelski, ktoryby pod ten czas przypadal. A ktoby ruznic, albo lukow, pod Sady uzywal, *pœna duplici 14. marcarum* karany bydz ma, *ad instantiam cuiusvis, in quovis Officio Castren. salva appellatione* na Trybunal, ktoryby *immediate* przypadal. A. 1601. f. 757. Tit. *Securitas Iudiciorum*.

Declaratur: iż napotym *violator securitatis Iudiciorum, coram Iudicio Castrensi, vel Officio Capitaneali*, gdzieby się exces stal, *precedente pœna contumacie, forum* ma miec tak *citatus principalis*, iako y *complices*. Vrzędnicy Ziemsce y studzy ich temuż prawu podlegac maia. A pozwu *positio* ma bydz *in bonis Citati*, dwiema tygodniami przed terminem; *impossessio* zaś według prawa opisanego, y ma bydz

taż *positio ad Acta proprii Districtus* zapisana. *Scrutinia* też mają być wywodzone *coram eodem Iudicio vel Officio*, gdzieby się exces stał, *prævia extraditione citationis*, *ut sup.* Inſze punkta w przeſzłej Konſtytucyi opiſane, *in robore* zoſtawiono. *An. 1607. f. 847. Tit. Deklaracya Konſtytucyi 1601.*

Potym reaſumowano *superiorem A. 1598. Constitutionem in perpetuum*, na wſzyſtką Koronę y W. X. Lit. y Vrzędom Grodzkim Ziemſkim, Mieyſkim, a w Pruſiech Woiewodzym, *sub pænis ibidem expreſſis*, aby według oney exekucyą czynili, rozkazano. *A. 1611. f. 3. Tit. Deklaracya bezpieczeñſtwa poſpolitego.*

Securitate iednak *Iudiciorum in forma* Trybunału warowano, *per terminum taſum in loco delicti, ſalvâ appellatione in duabus ſeptimanis, inter cauſas conſervatas proſequenda.* *Ib. f. 7. Tit. Opatrzanie bezpieczeñſtwa Sądow.*

Ale w Woiewodztwie Krakowskim, na lożnych y nieoſiadłych tylko to ſłużyć ma. *A. 1616. f. 12. Tit. Deklaracya Konſtytucyi.*

W Poznańſkim zaś, Kalifkim y Ruſkim, Woiewodztwach, ktoby bądź przy Sądzie, albo Vrzędzie, Ziemſkim y Grodzkim, bądź w Mieſciech Sądowych y na Przedmieſciach, pod Sądy wſzelakie ranił, albo zabił kogożkolwiek, y ſądową *auctoritatem ordinariam* hamował, bądź *arma ſeditionem præ ſe ferentia* uſywał, powinien być u onego Sądu, albo Vrzędu, *prævia citatione*, ſądzony, *juxta qualitatem excessus, mediante ibidem in instanti ſcrutinio, ſalvâ appellatione, ſeu remiſſione* na Trybunał, *inter cauſas conſervatas.* *A. 1607. f. 847. Tit. De ſecuritate Iudiciorum.*

O Płockim y Sendomirzkim Woiewodztwie, y Ziemie Dobrzyńſkiej. *vid. Tit. Taſum terminus.*

Na Trybunał y inſze Sądy żaden, ktoregokolwiek ſtanu y kondycyi człowiek, nie ma przyeżdżać w większym poczcie, nad pięćdzieſiat oſob, inkluduiąc w to przyiacioły, ſługi y czeladź wſzelaką, *sub pæna mille marcarum Polonica. ad instantiam Inſtigatoris Iudicii illius, ex termino taſto in eodem Iudicio repetenda.* Co ſię y na Trybunały ſciągać ma. *A. 1616. f. 3. Tit. O przyeżdżaniu.*

Herburt. f.
223. tit. Iudicia.

Na też Sądy nie godzi ſię nikomu *in armis & cum armis, infidias & ſeditionem ac violentiam præ ſe ferentibus*, także z bębнами, chorągwiami przyeżdżać, *sub pæna perpetuæ bannitionis* tamże na Trybunale y w inſzym Sądzie, *ad instantiam Inſtigatoris, ex taſto termino, decernenda & publicanda.* *Ibid.*

Sądy wſzelakie w W. X. Lit. *ſeorsva Constitutione* aſekuirowano takim ſpoſobem: aby nikt ruſznice, łukow, y innego oręża takowego, coby ſię ieno ſtrzelbą nazywać y rozumieć mogło, pod Sądy nie noſił, a ktoby z ruſznice, albo z łuku, pod Sądy kogo zabił, albo poſtrzelil; ten nie tylko zabitemu główczygnę, a rannemu nawiąſki płacić, ale też gardłem & *pæna infamie, ſine evaſione* karany być ma. Oprocz, ieżliby ſię *in invaſione domus*, albo goſpody broniąc, kogo zabił, albo ranił, za ſuſſznem wywiedzieniem *ſcrutini*, tey penie podlegać nie będzie winien. *A. 1601. fol. 759. Tit. O ruſznicach.*

W Woiewodztwie Mazowieckim, po woynie pierwſze Roki mają być omylne, także y po Seymie. *A. 1565. f. 88. Tit. Mazowieckie.*

Sądy Ziemſkie, Grodzkie y Skarbowe, tydzień przed Seymikiem Powiatowym mają uſtawiać, *sub nullitate onych; excepta poſitione Actorum Terreſtrium*, na ktorych *exemptiones bonorum* tylko mają być odprawowane, *etiam ſub Conventu generali & particulari.* *A. 1589. f. 579. Tit. Sadzenie Rokow.*

A po Seymie po dwu niedzielach mają być reaſumowane. *An. 1589. fol. 525. Tit. Sady.*

Ale w Kiiowskim Woiewodztwie, dla dalekoſci drogi, czaſu pomkniono po Seymie we cztery niedziele. *A. 1601. f. 745. Tit. Roki Kiiowskie.*

Derogatum una vice Konſtytucyi pomienionej *Anni 1589.* w Kalifkim Woiewodztwie, dla pewney przyezyny. *A. 1593. f. 645. Tit. Sady Ziemſkie.*

Sądy wſzelakie w Koronie w poſpolite ruſzenie uſtawiać mają. A potym Grodzkie y Kwe-rele, także Zadworne, *poſt reditum in ſex ſeptimanis* mają być reaſumowane, a Ziemſkie, iako gdzie według terminow ſwoich, w prawie opiſane, przypadać; Trybunały także wedle kadencyi ſwoiej. *A. 1621. f. 17. Tit. O Trybunale.*

Także y w W. X. Lit. w Wilnie iednak *licentioſos* Vrząd Grodzki bez ſolgi, za pomocą Vrzędu Mieyſkiego, imać, ſądzić, karać, y podług Prawa W. X. Lit. exekucyą czynić powinien. *Ib. f. 22. Tit. Poſpolite ruſzenie.*

Sądy *minorum subselliorum*, pod Trybunał mogą być łądzone. *An. 1578. fol. 330. Tit. Czaszy Sądow.*

Sądy nowe *ultimæ instantiæ pro una vice* ordynowano, na odprawienie akcyj zastarzałych. Sądziłi je *in suis Palatinatibus* Woiewodowie, Dygnitarze, z Ziemskimi y Grodzkiemi Vrzednikami, y z inżemi *è Nobilitate* deputowanemi, *præmissio iuramento.* Których *ordinatio late pater.* *A. 1563. f. 31. Tit. Ordinatio & Constitutio novorum Iudiciorum.*

Sądow tych Dekreta aprobowano, y deklarowano: iż przez przypozwy *in dubium vocari* nie mają, *sub pœna centum marcarum*, *Parti & fisco Regio per medium dividenda; & in casu non satisfactionis pro præmissis, causa debet remitti ad Officium, ubi bona actoris consistunt, pro ultima & finali exequutione pœnarum.* A Prokurator ma być zkazan do wieże, y tydzień siedzieć na dnie tam, gdzie osądzony będzie. Dekreta na części osądzonych, bannitach, do wieże zkazanych, *ad instantiam cuiusvis*, y za pokazaniem *authenticè* dekretu, Starostowie exekwować mają, *sub pœna trecentarum marcarum Actori*, gdy *sufficienter de negligentia* Starosty docebit; *in Iudicio Terrestris, in primo termino, semotis quibusvis exceptionibus, dilationibus & motionibus, sub pœna alia 14. marc. in instanti persolvenda; in defectu verò, remittitur pro exequutione facienda ad viciniorum Capitaneum. &c.* *An. 1564. fol. 59. Tit. Dekret na Sądy nowe.*

A to przeciwko głównikom bez odwłoki ma być exekwowano. *A. 1565. fol. 99. Tit. O głównikach.*

Sądow nowych *ultimæ instantiæ* postanowienie Woiewodztwu Rawskiemu, a innym wolnym poprawę pozwolono. *A. 1576. f. 224. §. Dozwolając tego.*

Potym postanowiono: iż Sądy nowe *ultimæ instantiæ* w Woiewodztwie Rawskim żadne osobliwe być nie mają, ale przy starych Sądach, poki gieneralne postanowione nie będą, zostawać mają. A Sądy, które były łądzone *sub titulo & autoritate Henrici Regis Galliarum post 12 diem Maji anno proximè transactò*, także postępi prawne *sint nullitatis*, okrom tylko *actiones o dlugi ad inscriptiones.* *An. 1567. fol. 281. tit. O Sądach.*

Tamże Iurydyka podczas kadencyi Ziemskiej sądzić się nie ma. *A. 1647. fol. 34. tit. Sądy Ziemskie Rawskie.*

Sądy *sub Interregno*, po śmierci Krola Stefana, w Konfederacyi gieneralney Warszawskiej ordynowano. Którym tylko podlegają *articuli Castrenses, homicidia, omnes in universum criminales cause, & expulsionis & spoliationis, in bonis personarum, tam spiritualium quam secularium*, a to *præviâ citatione* na membranę Ziemskiej, albo Grodzkiej, albo iako sobie które Woiewodztwa postanowiły, pod tytułem takim: *Nos Consilarii & Ordines Regni, edita, duabus septimanis ante terminum per Ministerialem Regni Generalem posita.* Na który pozew powinien stanąć pozwany y odpowiadać, *semotis quibusvis dilationibus, excepta vera infirmitate, & hoc tantum in personali, utpotè criminali actu; & iudicatum pati ma.* A gdyby kto komu gwałtownie w majątność naiechał, wybił, y posesyą jakim sposobem y pretextem odjął, albo dom zplondrował y złupił; ten na tymże Sądzie powinien mieć *forum, & stringi ad restitutionem bonorum, damnorumque refusionem* (nie wdawając się *in disputationem iurium*) *in duabus septimanis faciendam, cum conservatione; in defectu satisfactionis Parti, termini in sequentibus Iudicii terminis.* Co zaś do gołoty, gdyby co takiego uczynił, wolno go Stronie mieć, y oddać na tenże Sąd; albo go u Szlachcica osiadłego, ieżliby w dom jego wiachał, lub rzeczy iakie wniosł, areztować. A Szlachcic on powinien go na Sądy blisko przyszłe po areście stawić, *sub onere cause.* Gdyby go iednak *in instanti*, nie wiedząc o takim występku jego odstąpił; tedy go Strona sobie mieć powinna, a Szlachcic wolny być ma. W niebytności Pana Vrzednik każdy toż uczynić ma, a gdyby nie uczynił; tedy Pan z Vrzednika sprawiedliwość uczynić powinien, *sub pœnis iisdem.* A w Mieściech Starości Vrząd z Mieyskim, a gdzieby nie było Starosty, tedy Vrząd Mieyski z Stroną mieć takiego ma, *sub pœnis iisdem.* A gdzieby ten pozwany tych dobr wrocić, y *damna refundere*, także *pro spoliatione satisfacere, contraveniendo decreto*, nie chciał; tedy *pœna in Confederatione præsentis descripta*, ma być przeciw niemu extendowana, tym obyczajem, iako y na drugie gwałtowniki, *crimum supra expressorum patratores. Et fortis*

executio być powinna. (iako? *vide latè.*) A ieżliby kogo przed temi Sędziami *in contumaciam* zdano; tedy takiemu Sędziowie listem swym otworzyłym, aż w tydzień po dekreście, o takowym wzdaniu oznaymić powinni przez swego woźnego, y asygnować termin ku oczyszczeniu prawnemu ignorancyi swey, ieżliby ią pretendował. Zaczym powinien będzie *post iuramentum in instanti respondere, ac iudicatum pati.* A ieżliby się *temerè* absentował, a ignorancyi nie próbował; tedy dekret *in contumaciam* otrzymany, exekwowan być ma. Wszakże *scrutinia in criminalibus* przed tymże Sądem odprawowane być mają, na drugich Sądach *peremptoriè, tam ex parte actoris & rei, quàm ex parte complicum,* ieżliby się do tego przymieszali. A gdzieby się *ex scrutinis* okazało, żeby kto niewinnie od kogo potwarzon; tedy *juxta contenta Constitutionis Petricovien. A. 1655. (quam Constit. vid. sup. Tit. Criminalia.)* ma być karan *per hoc idem Iudicium.* A gdzieby więc Woiewodowie, albo Kasztelani, albo Vrządnicy, albo ci, co są na to deputowani, exekucyi kończyć nie chcieli, a byloby to szluznie na nie dowiedziono; tedy *in eandem penam,* iako y ten gwałtownik, podpadną, *& nihilominus reliqui Dignitarii ac Officiales,* albo *Iudices huius Confederationis* powinni ią uczynić. A. 1587. fol. 407. §. w Konstytucyi. § f. 408. 409.

Sądy Kapturowe *Wołyńskie* aprobowano, wyiawszy Dekreta y Procesy Kapturowe, w sprawach Duchownych Religii Rzymskiej: *& cum aliis conditionibus. A. 1598. f. 544. Tit. Sądy Kapturowe.*

Toż realumowało sobie Woiewodztwo *Krakowskie,* na zicżdzie pod Proszowicami, pod toż *Interregnum. A. 1587. f. 419. Tit. Oblatae sunt.*

Sądy te w Miastach głównych, bądź całego Woiewodztwa, bądź Ziem, gdzie Sądy Starości bywają, odprawować się mają: a na ostatek *in arbitrio* to Woiewodztw y Ziem zostawiono. A. 1587. f. 408. §. A gdzieby się.

We trzy, a we trzy niedziele odprawowane być mają. *Ibid.*

Do tychże, oprócz wyżej wyrażonych spraw, ieższe należy czynienie sprawiedliwości z rozboynikow w Woiewodztwach, *Ruskim, Wołyńskim y Podolskim,* wedle artykułow między niemi namowionych y uchwalonych, w prywatnych tych Woiewodztw Konfederacyach. *Ibid. f. 409. §. Mieysca.*

Zwyczaie Xięstw *Zatorskiego y Oświęcimskiego,* y innych dycy Słaskich do Korony należących, zwłaszcza około listow rękoyami, pod te Sądy nie podpadają; y grabież ich *ad violentiam* referowane być nie mają. *Ib.*

Sędziow Kapturowych do tych Sądow wolno Woiewodztwu każdemu obrać sobie, iak wiele się podoba, y ktore chce osoby. Ktorych obieranie y Dekreta *major pars concludet. Ib. f. 408. §. A gdzieby się.*

Pisarze Ziemscy, a gdzie Ziemskich niemasz, Grodzcy obrani być mają, nie wzruszając iednak tych, ktorych sobie Woiewodztwa y Ziemie do tych Sądow obrały, albo obiorą. *Ib.*

Sędziowie zaś Kapturowi, tak ci, ktorzy *in quovis Officio Reipub. & dignitate* przysięgli, iako y *privatae personae,* ktorzy do nich przysadzeni będą, *in rotham iuramenti* Sędziow Trybunalskich Koronnych przysięgać powinni, *in instanti, in prima sessione. Ib. f. 409. §. A iż ad nova Iudicia.*

O Sędziach potym *declaratum:* iż, gdzie lub przysięgłe, lub nie przysięgłe osoby (przysięgłe rozumiey, Starostow Sądowych, Ziemski Grodzki Vrząd) przed Konwokacyą obiorą; znowu *extraordinariè* osobną przysięgę, *super iussu iudicando,* wykonać mają. w Konfederac. General. Warszaw. sub *Interregno. Anno 1632. §. Czwarta.*

A w poslednieyszych Konfederacyach dołożono, że *rotham iuramenti Tribunalitii* przysięgać mają. A. 1648. 1668. 1674.

Z Xięstw Oświęcimskiego y Zatorskiego Sędziow *majori numero,* aniżeli zwyczaj dawny, na Seymiku Zatorskim obranych, do Sądow Kapturowych generalnych *Krakowskich* przypuszczono, z tym warunkiem: aby to napotym *in sequelam* nie szło, *& dismembrationem* z Woiewodztwem *Krakowskim* nie czyniło. Oraz Sądy ich, ieżli tam iakie *interea temporis* odprawili, y Dekreta *in toto* aprobowano; do *Krakowa* iednak na pierwszą Sesią zicchać, im kazano. An. 1648. fol. 5. §. A iż Xięstwa.

Sędziom Kapturowym, y osobom wszelakim na Sądy Kapturowe iadącym y odieżdżającym taka ma być *securitas*, iaka w Prawie o Trybunalskich Sądach, we wszystkich, *sub Interregnis*, w Konfederac. Gieneralnych Warszaw. *cavetur*.

Sądów Kapturowych Dekreta takiej ważności, iako Trybunalskie. w Konfederac. Gieneral. Warszaw. A. 1587. f. 409. §. *Securitate vero*.

Sądy Kapturowe na trzy niedziele przed Elekcyą Krola ustać, y we trzy niedziele także po elekcyi *reassumi* mają. *Ibid*.

Sądów Kapturowych znikający ludzie *excessivi*, dla granicznych różnic. *vid. Titul. Forum*.

W Sądach Kapturowych w Wielk. X. Litewsk. zapisy iaki walor mają? *vid. Titul. Zapisy*.

Sądom Kapturowym Ziemie Bielskiej miejsce w Brańsku, Mielnickiej w Mielniku, Drohyckiej w Drohyczynie, naznaczono. w Konfederac. gieneral. Warszaw. *sub Interregno*. A. 1674. f. 8.

Sądy, y Dekreta Trybunalskie, Ziemskie y Grodzkie, y insze iakiekolwiek, Koronne y W. X. Lit. ktore *à die mortis Regie*, aż do publikowania Vniwersałow I. M. X. Arcybiskupa Gnieźnińskiego, gdziekolwiek trwały y zaszły, *robur y legitimitatem* mieć mają, iakoby *ante diem mortis Regie* ferowane były. Wolno iednak znościć dekreta, *in contumaciam* w Trybunale y w inszych Sądach otrzymane. w Konfederacyach wszystkich gieneralnych Warszaw. *sub Interregnis* warowano to.

Sądy na Seymie *Electiois* Krola *extraordinaryne*. *vid. Tit. Elekcyja*.

Vrzędy Grodzkie, Owrucki y Zytomirzki, nie mają Sądów swoich, tylko Susceptę Grodową: *facultatem* iednak mają odprawowania *exekucyi*. *vid. Tit. Roki Kiowski*.

Do Sądów Kapturowych, ktore sprawy należą, a ktore nie? *vid. Tit. Sprawy*.

Sądy Fiskalne przy Deputatach Woiewodztw albo Ziem, y przy Vrzędach Grodzkich y Ziemskich postanowione. A. 1690. fol. 7. Tit. Trybunał Skarbowy. §. *Dla lepszej informacyi*.

Ze się przez nie Woysku działo *prejudicium*, tedy one, y Sędziów Fiskalnych zniesiono. A. 1717. f. 54. Tit. *Regulamen n. 2. §. Znosząc*.

Sądu Ziemskiego Piotrkowskiego na Trybunale powinność. *vid. Tit. Trybunał*.

Sądy Podlaskie, według Prawa Koronnego, dewolwować się mają, iako to Ziemski, Grodzki, Komisarzki, Podkomorzki. A *Officii cause* za Dworem iść mają. Co się ma począć od restytucyi Ziemie Podlaskiej, a ktore nie są przed restytucyą odsądzone, a w limitacyą są włożone; te iuż na Sejm przyszły przypadać mają. A. 1569. f. 192. §. *Za prośbą*.

Sąd Ziemski y Grodzki Stężycki postanowiony, na przeszłym Seymie, w Konstytucyach opuszczony, aprobowano. A. 1563. f. 46. Tit. Sąd Grodzki Stężycki.

Sądy Ziemskie y Grodzkie Zatorskie y Oświęcimskie postanowiono, tak aby iedne w Zatorze, a drugie w Oświęcimiu sądzone były, a Sędzia Oświęcimski aby w Zatorze miasto Podśędka, a Zatorski w Oświęcimiu zasiadał. An. 1563. fol. 63. §. *Naprzod*.

Ale oboie iuż tylko w Zatorze w każde Piątki suchedniowe sądzone być mają. An. 1564. f. 67. §. *Też acz*.

Sądy Ziemskie y Grodzkie w Seroczu, dla tych Parafiy, ktore się tam przedtym sądziwały, postanowiono. A. 1567. f. 137. Tit. Roki Ziemskie.

O postanowieniu Sądów Grodzkich, *plura vid. Grody*.

Sądy w Krakowskim Zamku, y po całym Woiewodztwie Krakowskim, tak *causarum Officii*, iako y *Iudicii*, sądzić się powinny, po ranu do dwudziestej y iedney godziny. A. 1578. fol. 335. tit. Sądy Krakowskie.

Wielkorządca ma dla Ziemskich Sądów pozwolić w Zamku Krakowskim gmachu iednego, a drugiego do leżenia Xiąg. W inszych zaś Powieściach w osobnym gmachu przy Komornikach Ziemskich mają być otwierane. An. 1588. fol. 482. Tit. *Mieysce Sądów*.

Sądy Ziemskie y Grodzkie z Braclawia do Winnice przeniesiono, ktore w Zamku Winnickim na też czasy y dni, iako dotąd w Braclawiu, pod tytułem Winnickim, odprawować się, y Akta w tymże Zamku Winnickim chowane być mają. Akt

- iednak wszystkich ważność do tego czasu w Braclawiu odprawowanych, w mocy ma zostawać. *A. 1598. fol. 750. tit. Przeniesienie Sądów Braclawskich.*
- Potym deklarowano: iż Sądy Ziemskie nie we Dworze Krolewskim, ale w Mieście tam, gdzie Sąd sobie miejsce obierze, mają być sędzone. *A. 1601. fol. 745. tit. O miejscu Sądów.*
- Na Dom sądowy y zmurowanie sklepu do Xiąg chowania, plac ma być wymierzony; a tym czasem w Zamku Sądy odprawowane być mają. *A. 1598. fol. 586. tit. Sądy Braclawskie.*
- Starosta Braclawski na to w Zamku Braclawskim ma plac wymierzać. *A. 1631. fol. 38. tit. Dom sądowy.*
- Sądom Kapturowym Woiewodztwa Braclawskiego miejsce. *v. tit. Woiewodztwo Braclawskie.*
- Sądy Trybunałskie po obwieśczeniu, przed trzeciemi wiciami, limitowane być mają, a Grodzkie y inne wszystkie po publikacyi trzecich wici ustawać będą. *A. 1634. fol. 4. tit. O Trybunałach.*
- A w Wielk. X. Litewsk. Sądy Zadworne, *exceptis causis fiscali, ex nunc*, Ziemskie zaś, Grodzkie y Trybunałskie, za oznajmieniem Krolewskim na Seymikach relacyynych, ustawać mają. Sprawy iednak *recentium criminum* ci, którzy na terminie okazowania obrani będą, porządkiem w Statucie Krola Zygmunta III. W. X. Lit. służącym sądzić y exekucyą czynić powinni. *Ibid. tit. O Trybunale.*
- Sądy *Causarum exemptionum* pod S. Ian w Kaliszu sędzone być mają; na których *Surrogator* obecnie być powinien. *A. 1631. fol. 43. tit. Cause exemptionum.*
- Zniesiono tę potym Konstytucyą, y dawne zwyczajne Sądy ordynaryyne w swej powadze zostawiono. *A. 1638. fol. 34. tit. Sądy exemptionum.*
- Sądzenie Parochyi Kobylińskiej do Tykoćina przeniesiono. *A. 1616. fol. 28. tit. Przeniesienie. apud me vero tit. Roki.*
- Sądy Poznańskie y Kaliskie pozwolono Generalowi Wielkopolskiemu, *in Casu* powietrza w tych tam Woiewodztwach, na innym miejscu, Poznańskie w Poznańskim, Kaliskie w Kaliskim odprawować Woiewodztwie, *pro commoditate loci.* *A. 1661. fol. 20. tit. Iurydyka.*
- Sądenia zwyczajnych *ex Lege* spraw y exempcyi, Pisarzowi Ziemskiemu Przemyślskiemu z Komornikami przysięgłemi, na przyszły tylko kadencyi *positionis Actorum Terrestrium, vacante Officio* na ten czas Podśędka Ziemie Przemyślskiej, pozwolono. *A. 1670. f. 30. Tit. Leżenie Xiąg.*
- Sądy Podkomorzkie, Ziemskie y Grodzkie, według kadencyi swoich zawsze, *etiam* podczas Seymu, sędzone być mają. A ktoby miał funkcją, albo Sprawy jakie na Seymie, powinna mu być, gdy afektować będzie, pozwolona suspensja *ad proximos* po Seymikach relacyynych. Na którym terminie dowieść ma Marszałkowską atestacyą, że był *praesens* na Seymie. *A. 1677. f. 13. Tit. Sądy Podkomorzkie.*
- Sądy do zapisów, których *forum* do Grodu Kamienieckiego y Latyczowskiego jest asygnowane, w Trybunale Koronnym, a regiestrze y mieście Woiewodztwa Podolskiego, tymże Obywatelom naznaczono. *Ib. f. 18. Tit. Seymiki.*
- Sądy Ziemskie Sieradzkie, żeby *non obstante prorogatione* Trybunału, poki Trybunał całoroczny trwać będzie, z Ziemstwa, gdy czas ich przyjdzie, sędziły się, postanowiono. *Ib. f. 29. Tit. Sąd Ziemski.*
- Sądów Ziemskich Woiewodztwa Sendomirzkiego Ordynacya uczyniona: kadencya (1) *feria secunda post Festum S. Priscie* w Sendomirzkich Powiatach. (2) *feria secunda post Dominicam Reminiscere Quadragesimalem* w Radomskich. (3) *Feria secunda post Dominicam conductus Pasche* w Sendomirzkich. (4) *Feria secunda post Festum SSmi Corporis CHRISTI* w Radomskich. (5) *Feria secunda post Festum S. Matthaei Apostoli* w Sendomirzkich. (6) *Post Festum Sancti Martini Pontificis* w Radomskich. A *ob legale impedimentum*, żeby nie przyszło ktorey sądzić kadencyi, tedy alternatane powinna ginać Ziemie. A Pisarz Ziemski przed każdą kadencyą na niedziel trzy, a po kadencyi niedziel dwie, Kancelarye Ziemskie otwierać będzie powinien. Przy zapisach *maioris importantie* Komornik ma się podpisywać w Protokule. Zapisy zaś wedle dawnego zwyczaju, wydane być mają ekstraktem. Relacye Pozwów na sądy Ziemskie, iako Prawo mieć chce, być powinny. *An. 1685. fol. 12. Tit. Ordynacya sądów.*

Sądom Ziemskim y Grodzkim Powiatu *Słonimskiego* mieysce w Zamku *Słonimskim*, według dawnego zwyczaju, naznaczono, y sklep na chowanie *Xiąg*, lubo stary restaurować, lubo nowy wymurować (nie pociągając iednak *modernos* Zamku *Possessores* do kosztu) pozwolono. *A. 1677. f. 17. Tit. Mieysce.*

Na sądowe Domy w *Brańsku*, *Drohyczynie*, *Mielniku*, y na *Lamusy* do chowania *Xiąg*, Starostowie place wymierzać mają. *A. 1590. fol. 582. Tit. Roki Ziemskie Podlaskie.*

W *Mielniku* Mieszczanie *suo sumptu*, naydaley do *S. Marcina*, *sub pœna quadringentarum marc.* zbudować go mają. O co *forum* za Dworem. A Starosta z Radą Mieyską plac ma na to wymierzać przed *S. Michałem*. Tenże bronić nie ma drzewa z puszczy *Królewskich Mielnickich* na zbudowanie domu tego, *sub pœna de negligentibus Capitaneis sancita.* *An. 1607. fol. 849. Tit. O zbudowaniu domu sądowego.*

Reasumowano tę Konstytucyą. *Anno 1635. fol. 43. Tit. Dom sądowy w Mielniku.*

A *Łomżeńskiego* ieżli Mieszczanie nie restaurują do poł roka; tedy na *Ratuszu* *Roki* się sądzić mają. A ieżli restaurować będą, *ab omnibus oneribus, tam Civilibus, quam Curiae Regiae* wolni zostaną. *Anno 1611. fol. 19. Tit. Dom dla Sądów w Łomzie.*

Sądom Ziemskim *Łuckim*, gmach w Zamku *Łuckim* naprawić pozwolono. *Ib. fol. 32. Tit. Mieysce Sądów w Łucku.*

Sądowym domom mieysca w Powiatach *Litewskich* Starostowie wymierzać mają. *A. 1569. f. 195. §. Mieysca.*

Reasumowano tę Konstytucyą deklarując: że z *Woiewodami* onych mieysc wymierzać ie mają. *A. 1581. f. 381. §. Mieysca.*

W *Brześciu* ma zbudować dom Sądowy Starosta. Pobor pozwolono na to z każdej włoki po groszu iednym *Litewskim*, na ieden rok. *An. 1578. fol. 332. Tit. Dom Sądowy.*

Według tej Konstytucyi plac wymierzać kazano, na którym Dom Sądowy zbudowany, y sklep do chowania *Xiąg* zmurowany być ma. Na co pozwolili *Obywatele* *Woiewodztwa* tego, *nullis exceptis*, po groszy czterech *Polskich*, inkludując w to *Bona Terrestria.* *A. 1633. f. 62. Tit. Dom.*

Ktorzy tego podatku nie wydali, powinni oddać *sub pœna 20. sexagenarum Lituanicarum in Officio Castrensi, summario Processu repetenda.* A *Poborca* przeszły pieniądze wybrane z rejestrami, y delatę tych, którzy ieżycze tego podatku nie wydali, na relacyynym *Seymiku*, *immediate* po *Seymie* przypadającym, przed *Obywatelami*, *sub pœna duplicis pensionis de suo, in Officio Castrensi, in primo termino luenda*, położyć y oddać będzie powinien. *A. 1635. f. 42. Tit. Dom.*

Iuż podatek na to złożony; ale iż *sufficere* nie będzie mógł, tedy *Posłowie* terażniejszy *Ziemscy* *Pofelszczynę* sobie, wedle prawa y zwyczaju, na terażniejszy *Seym* należąca, *ultra* na ten dom darowali. Ktora *Pofelszczyna* przy naypierwszych poborach *Woiewodztwa* tamecznego przez *Poborce*, *sub iisdem pœnis*, pospołu z *Retentorami* na delacye podanemi, *pro hac sola vice*, z *Dobr* *Królewskich* y *Duchownych*, *Senatorskich*, ma być wybrana. Czego dozór y *execucya*, y placu naznaczenie *I. M. P. Podkanclerzemu* *W. X. Lit.* y *Vr. Krayczemu* *Wielk. X. Litewsk.* *Staroście* *Brześkiemu*, y z tamecznym *Ziemskim* *Wrzędem* *Sądowym*, zlecona, y drzewa na ten budynek z puszczy, do *Ekonomii* *Brześkiey* należącej, zasiąg pozwolono. A ten dom Sądowy w takiej wolności ma zostawać, iako y inne publiczne sądowe mieysca miewać zwykły. *A. 1638. f. 51. Tit. Dom.*

W *Grodnie* zbudowania domu sądowego, ponieważ *Obywatele* tameczni złożyć się nań chcą, pozwolono, a *interea* w Zamku w izbie, która na to ma być pozwolona, odprawować się Sądy mają. *Anno 1590. fol. 586. Tit. Sądy Ziemskie Grodzińskie.*

W Zamku drzewianym przy *stajniach* ma być zbudowany, do Sądów *Ziemskich* y chowania *Xiąg* *Grodzkich.* *A. 1611. f. 39. Tit. Dom sądowy w Grodnie.*

W *Pińsku*, *juxta Constitutiones superiores*, ma być zbudowany. *A. 1589. fol. 530. Tit. Dom sądowy w Pińsku.*

- Starosta plac ma na to wymierzać. *A. 1609. f. 913. Tit. Dom sądowy.*
 Pobor poł złotowy z służby, z dymu po gr. sześciu, a z zagrodnika po gr. dwa na to pozwolono. *A. 1616. f. 46. Tit. Dom sądowy w Pińsku.*
 Przy wale zamku Pińskiego dom Sądowy zbudować, y sklep na Xięgi zmurować kazano, y tenże dom libertowano. *A. 1641. f. 33. Tit. Approbatio domu sądowego w Pińsku.*
 Obiecał Xiążę I. M. Radziwiłł Kanclerz W. X. Lit. wymurować wieżę w Pińsku na Xięgi, swym kosztem, która *bona intentio* iego *et effectus* iey iako *approbatur*, tak *Laudum* Powiatu Pińskiego, ponieważ jest wielu protestacyami narufzone, *cassatur*. *A. 1647. f. 25. Tit. Wieża Pińska.*
 W Zamku Nowogrodzkim wieża pewna na Sądy, y na chowanie Xiąg pozwolona. *A. 1589. f. 531. Tit. Dom sądowy.*
 Y w Zamku Kowieńskim wieża granowita. *Anno 1601. fol. 761. Tit. Wieża w zamku.*
 Ze się obaliła, infzy plac ma Starosta ukazać, na placu Dworu tamecznego Krolewskiego pogorzałego. A tym czasem mają się odprawować Sądy Ziemskie w domiech Mieszczan tamecznych, według dawnego zwyczaju, y więzienia dla występnych Mieszczanie bronić nie mają. *Anno 1611. fol. 39. Tit. Plac na Dom Sądowy w Kownie.*
 W Wołkowisku, w Vpicie y w Poniewieżu, Starostowie mieysca wymierzać mają. *A. 1601. f. 761. Tit. Plac na domy sądowe.*
 We Dworze Wołkowiskim dom zbudowany na Sądy Ziemskie aprobowano. *A. 1609. f. 912. Tit. Aprobacya domu.*
 W Poniewieżu plac, na którym zbudowany jest dom dla Sądow y Seymikow, y sklep do chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich, y wieża dla więźniow, kosztem Obywatelow Powiatu Vpitskiego, że *per injuriam*, pewney prowizyi nie mając, upadać poczyną, do Starostwa Vpitskiego inkorporowano. Y podatek który sobie Obywatele Powiatu tego na poprawę pomienionego budynku uchwalą, aprobowano, *sub pennis*, o niewydaniu podatkow, w Prawie pospolitym opisanemi. *A. 1641. f. 24. Tit. Inkorporacya Domu.*
 Na kupienie Domu dla Sądow Ziemskich *Wileńskich*, podatek z włoki ośiadłey po sześciu gr. Litewskich pozwolono. *A. 1609. fol. 928. §. Za spólna zgodą.*
 Basztę, albo wieżę z sienią y z izbą przeciwną, w Zamku Wileńskim na takie Sądy y chowanie Xiąg pozwolono. *A. 1611. f. 39. Tit. Mieysce.*
 Sądow Ziemskich *Wilkomirzkich* rozdział. *A. 1590. fol. 586. Tit. Sądy Ziemskie Wilkomirskie.*
 Tamże we Dworze Krolewskim Starosta ma plac wymierzać, na zmurowanie sklepu dla chowania Xiąg. *A. 1641. f. 23. Tit. Plac na zbudowanie.*
 Na Sądowy Dom y sklepy do chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich w Ośmianie, plac ma bydź w Mieście przez Starostę wymierzony, a Obywatele Powiatu tamecznego kontrybucyą na to namowią. *Anno 1638. fol. 48. Tit. Dom Sądowy w Ośmianie.*
 Tę kontrybucyą każdy, *nemine excepto*, z każdej włoki po ośmiastu złotych Litewskich, *sub pennis*, o niewydanie poboru łanowego, do Poborce ma płacić. *An. 1641. f. 23. Tit. Laudum Powiatu Ośmiańskiego.*
 Na Sądowy Dom w Zamku *Witepskim*, Woiewoda tameczny ma plac wymierzać, który z podatku, iaki na Seymiku relacyynym namowiony będzie, ma bydź zbudowany. *Ib. f. 30. Tit. Plac na Dom Sądowy.*
 W *Smoleńsku* mieysce, na którym OO. Dominikani przed zbudowaniem Klasztoru swego do czasu mieszkali, na Domu Sądowego y sklepu, dla chowania Xiąg, zbudowanie, naznaczono. Na co Obywatele tameczni podatek, wedle zdania swego, na Seymiku relacyynym namowią. *Ibidem Titul. Dom Sądowy w Smoleńsku.*
 W Zamku *Rzeczyckim* plac na Dom Sądowy ma Starosta naznaczyć y wymierzyć. *Ib. f. 34. Tit. Plac w Zamku.*
 Potym postanowiono: że nie w Zamku, bo tam ścisłość mieysca nie pozwala, lecz w końcu mostu Zamkowego, plac na ten Dom, y na sklep dla Xiąg, Starosta ma poka-

pokazać. *Laudum* przy tym Obywatelom tamecznym w punkcie podatku na to złożonego postanowione aprobowano. A. 1647. fol. 24. tit. Dom Sądowy.

Sędzia Ziemski albo Grodzki do sprawy swojej, którą ma w Sądzie swoim, powinien zasądzić subdelegata, Szlachcica ośiadłego, bez przysięgi. A. 1557. fol. 9. §. Kiedy się przytrafi.

Sędzia wszystkie sprawy, które Podśędek y Pisarz, Ziemscy Grodzińscy, imieniem Vr. Adama Buchowieckiego Sędziego Ziemskiego Grodzińskiego, od lat kilku paraliżem zarążonego, do tego czasu podpisowali, y które napotym ieszcze podpisać będą, taki mieć walor mają; iakoby przez samego Sędziego podpisane były. A. 1658. fol. 44. Tit. Warunek podpisow.

Sąd pograniczny w Wielk. X. Litewsk. dosyć czyniąc Paktom z Carem Moskiewskim, postanowiono takim sposobem: po dwu Sędziow w Wojewodztwach y Powiatach W. X. Lit. pogranicznych, na Sejmikach relacyynych od Obywatelów obrani być mają, a ci zniószy się z Sędziami Moskiewskimi o miejscu y czasie, zjeżdżać, dla rozstrząsania pogranicznych trudności, powinni, y tam wszystkie kontrowersye decyzyą swoją nieodwłocznie, *prævio* na sprawiedliwe Sądy *iuramento*, uzpokoić, y pograniczne excesy bez apelacyi y dylacyi sądzić, y do exekucyi przywodzić; którym Sędziom ciż Obywatele, przy obraniu ich, *providere* mają. A. 1676. f. 19. Tit. O Sędziach pogranicznych.

Reasumowano tę Konstytucyą; a dekreta przez tych Sędziow ferowane Vrzędy Grodzkie, *nullo personarum respectu*, do exekucyi przywodzić powinny. A. 1677. f. 20. Tit. Sądy pograniczne.

Sądy Pograniczne podług Konst. 1677. Wojewodztw y Powiatów Białoruskich W. X. Lit. z Sędziami Moskiewskimi dwa razy do Roku, znosząc się o czasie, na miejscach pewnych, *sine solennitatibus & dilationibus*, bez apelacyi, *ad instar* sądów Marszałkowskich Wielk. X. Litewsk. odprawować, y exekucyą Dekretów *alternatim*, albo jednemu z tych sędziow naznaczonych czynić, bez żadney zwłoki y tymże obywatelom podług Konstytucyi Seymu *Coronationis* obmyślić zlecono. K. L. A. 1685. f. 8. Tit. O Sądach Pogranicznych.

Sądów Pogranicznych do Moskiewskich Sędziow, do uznania krzywd między spólnymi poddanymi, reasumując Konstytucyą 1685. naznaczono. K. L. A. 1690. fol. 17. Tit. *Reassumptio Const.*

Konstytucye wszystkie osobliwie A. 1685. Tit. O Sądach pogranicznych, reasumowano, aby pograniczne Wojewodztwa y Powiaty Wielk. X. Litewsk. prętszą satysfakcyą w krzywdach swoich mieć mogły, y tych Sędziow naznaczono. K. L. An. 1699. f. 69. Tit. *Reassumptio Konstytucyi.*

Sędzia każdy y Podstarości Grodzki w Podlasku, ośiedli y Szlachta być powinni, *sub non prestanta illis obedientia, & sub nullitate Iudiciorum* onych. A. 1569. fol. 192. §. *Vstawiamy.*

Sędzią Grodzkim w Ziemi Gostyńskiej, Podśędek Ziemski Gostyński być nie może. A. 1635. f. 34. Tit. *Salaria.*

Sądom Grodzkim *Przemyskim commoditas.* A. 1667. vid. Tit. *Comissa.*

Sądy około inhybicyi, według Statutu, zachować się mają. An. 1550. f. 6. §. *Około Inhybicyi.*

Iurydyka *Rawska* sądzić się nie ma podczas Roków Ziemskich. A. 1647. fol. 34. Tit. *Sądy.*

Preſencye Mazowieckie, *præviâ publicatione*, mają być nieodwłocznie na trzech miejscach sądzone, iako przedtym nowe Sądy sądzone były. An. 1565. f. 88. Tit. *Mazowieckie.*

Sądy Grodzkie potoczne *Warszawskie*, podług Konstytucyi y zwyczaju, Krakowu służących, przez Vrząd Starosty, to iest: Podstarościę, pod odiażd Krolewski, *ad instar* Sądów Krakowskich, odprawowane być mają. W których Obywatele wszyscy, *nobilis conditionis impositi*, także y *plebejæ conditionis*, przy starey y nowej Warszawie y ich Przedmieściach, tak Pradze iako y Golendzinowie, tak na Krolewskich, Duchownych, iako y na Szlacheckich gruntach mieszkający, sprawować się powinni; *salvâ*

*Opisany
Sądów
Warszawskich*

1658
appellatione Szlachcicowi na Trybunał, inter causas terminorum tactorum, a plebeio za Dworem, in causis majoribus taxam trecentarum marcarum excedentibus; exceptis Civibus possessionatis, ktorzy ad forum Civile in causis civilibus należeć mają; & causis fundi Incolarum Spiritualium & Nobilium, ktore ad directum Dominum pro cognitione & decisione remittuntur; salvis Privilegiis antiquis Civitatis antiquae Varsoviae, & Constitutionibus Annorum 1611. & 1633. in toto manentibus. A. 1658. fol. 42. Tit. Grod Warszawski.

W sprawy Sądowi Ziemskiemu należące, Wrzędy Grodzkie wdawać się nie powinny, ani do siebie spraw tych, ktore z dawnych Praw do Sądow Ziemskich należą, akcyami przyciągać, *sub nullitate* dekretow wszystkich, ktoreby *in contrarium* tey Konstytyucyi nastąpiły, & *sub pena evocationis contra Actorem decernenda. A. 1667. fol. 43. Sądy Ziemskie.*

Na Sądach Zadwornych Aseforskich Koronnych, gdy się będą sędzić sprawy Infantyckie, Sekretarz Xięstwa Infantyckiego przysięgły aseforem bydź ma. *A. 1677. fol. 32. Tit. Ordynacya.*

Powiat Kowalski y Przedecki do Powiatu Brzeńskiego, Powiat zaś Kruszwicki do Powiatu Radziejowskiego, *in omnibus & singulis causis, Iudicium Terrestre concernentibus, ob contiguitatem* tych z sobą Powiatow, inkorporowano; y iuż się tam *in posterum* Ziemstwa zawsze odprawować powinny, *sine quovis tamen vel minimo praedicio iurysdykcyi* Starostw sądowych. *A. 1678. f. 38. Tit. O Sądach.*

Sądow Grodzkich w Województwie Smoleńskim, iurysdykcyą przy Województwie Smoleńskim. *vid. Województwo Smoleńskie.*

Sądow Zadwornych Koronnych ordynacyą z woli Krola I. M. zpisana, przez Ich Mięciw PP. Pieczętarzow Koron. podpisana, do Akt Koronnych Kancelaryi Dekretowey podana, y Pieczęciami oboiey Kancelaryi Koronney utwierdzona, *in praxi & usu iuż będąca, accedente consensu* Iaśnie Wielmożnych, I. M. P. Jana Wielopolskiego Kancelarza Wielkiego Koronnego, Gienerała Małopolskiego, Starosty Krakowskiego, y I. M. X. Jana Gnińskiego Podkanclerzego Koronnego, *in toto aprobowano, y aby podług opisu oney, y tymże, ktory w niey, porządkiem, te Sądy perpetuo szły y odprawowały się, deklarowano, y pomienioną ordynacyą in volumen Legum inserować pozwolono.*

Ktorey esencya *de verbo ad verbum*, taka iest:

„Omnes ad Iudicia in causis, tam suis quam alienis, accedentes, honeste se se gerant, „a scommatibus & verbis iniuriolis, tam contra adversarium, quam (quod absit) „contra Personas Iudicii, prorsus abstineant, clamoresque & insolentias non excitent, ebrii non veniant, alioquin insolentius sese gerens, vel ebrius veniens, aut „sub celebratione Iudiciorum excessus & tumultus faciens, statim Tacto Terminano citabitur, atque ex registro seorsivo Tactorum Terminorum acclamatus, ante omnes causas in recenti indicabitur, & pro clamore aut tumultu excitato tribus marcis, Pauperibus ad Hospitale applicandis, pro aliis vero excessibus ex arbitrio Iudicii Regii punietur. Quoniam autem in propositione & defensione causa plurimum bona fides requiritur, admonentur Procuratores, ut causas, quibus patrocinantur, diligentissime legant, in eisque defendendis ita procedant, ut extra controversiam necessariam nihil devium dicant, ut omnia quae asserunt, ipsis Actis, vel lute scripto aut documentis realibus probare & iustificare (si opus fuerit) sint parati. Leges, si quas eos allegare contigerit (curare autem debent, ut sine Lege loqui pudeat) id fideliter & diligenter faciant; easque quas allegaverint, illico, ad quod legant libros, quibus illae continentur, praesto habeant. Causas studio non trahant. Illis, quorum patrocinium suscipiunt, graves non sint. Littem ex Lite non ferant, sed quod aequum fuerit, Partibus suadeant. Causas iniustas non foveant, neque defendant, quod ipsimet iniquum iudicaverint, nisi iudicialiter additi, atque ita versentur in foro, ut benedictionem DEI pra oculis habendo, potius laudem virtutis mereantur, quam poenas Legales incurrant. Quae ad causam non spectant & discursus minus necessarios omittant, Iudiciumque non morentur, sed explicato verbaliter & summatim causa Statu, documenta & rationes, quae causam salvare aut perimere possunt, allegare, ordinate producere, iuxta Terminum exigentiam (ultra sphaeram Terminum eiusdem non divagan-

„gando) omnino tenebuntur. Ut autem homines varietate & pluralitate causarum non
 „onerentur, neque perturbentur, omnes causas, quascunque habuerint, siue ipsi Princi-
 „pales, siue eorum Procuratores tempestive, ad minimum pridie Iudiciorum celebra-
 „dorum, in regestrum (quod in Cancellaria Decretorum de Lege haberi & servari de-
 „bet) inseribi curent. Generosus quoque Notarius Decretorum, easdem causas in
 „idem regestrum ordinate sine delectu, prout se quisque prius indixerit, connota-
 „bit, neque ordinem registri perturbabit. Iudicia autem Sacra Reg. Maiest. & eo-
 „rum Illustrissimi Præsidentes, Cancellarius & Vice-Cancellarius Regni, non nisi
 „ex eodem registro ordine illo, quo inscripta fuerint, superiores non intermittendo,
 „inferiores non proponendo, acclamari mandent; easdemque taliter ordinate ac-
 „clamatas iudicabunt, non attenta quavis & quarumvis Personarum instantia, &
 „non secundum merita Personarum, nec secundum maiorem vel minorem nita-
 „tem causarum, sed iuxta ordinem & numerum registri, prout se quis prius vel
 „posterius inseribi fecerit, decident. Serventur autem & intimentur Ferie, ap-
 „plicenturque dies certi unicuique generi Actionum Forensium, ut pote:
 „*Feria Secunda* siue *Die Lunæ*, Causæ Iuris Magdeburgensis & Culmenensis Civita-
 „tum in regno existentium, ex registro simplicium, in defectu autem simplicium,
 „ex registro Arrestorum Magdeburgensium.
 „*Feria Tertia* siue *die Martis*, eadem Magdeburgenses Causæ, ex registro Arresto-
 „rum, vel his deficientibus, simplices acclamentur.
 „*Feria Quarta* *die Mercurij*, itidem Magdeburgenses, ex Arrestorum registro, in
 „defectu ex registro simplicium.
 „*Feria Quinta* *die Iovis*, Causæ Pruthenicae simplices & Arrestorum.
 „*Feria Sexta* *die Veneris*, Spirituales Ruthenicae, in defectu harum Pruthenicae &
 „Livonicae. Ita tamen, ut mensibus Ianuario & Febuario, Iudiciis Ducatus Li-
 „vonicae, recenter per Legem publicam assignatis, Livonicae ante omnes has die
 „Veneris præferantur, reliquis autem Mensibus, in defectu Spiritualium & Ruthe-
 „nicarum, iudicabuntur eodem die Veneris Pruthenicae.
 „*Sabbato* seu *die Saturni*, Causæ Fisci, tam ex simplici, quam Arrestorum rege-
 „stro. Quod si hæc defecerint, Pruthenicae acclamentur & iudicabuntur. In defe-
 „ctu porro Pruthenicalium, recursus fiat ad regestrum Magdeburgens. primo sim-
 „plicium, dein Arrestorum.
 „Pro reliquo, si aliquo die & feria defuerint Causæ in registro assignatae, eo casu in
 „defectu debiti registri illæ Causæ, quæcunque & in quocunque registro inscriptæ,
 „non iudicatae fuerint, acclamentur & iudicentur. His itaque diebus Causæ ex
 „Catalogo iudiciario proponuntur, neque quisquam præsumat Illustrissimis DD.
 „Cancellario, seu Vice-Cancellario, Referendario, Notario, aliisque Personis
 „Iudicii molestus esse, ut extra regestrum acclamentur. Nemini enim hoc conce-
 „detur, nec iure concedi debet, neque ea in re respectus Personarum ullus habe-
 „bitur. Cæterum hora Iudicii futuri, pro temporis opportunitate, sub finem Iudi-
 „ciorum pro futura sessione semper intimabitur. In Causis ad Relationem S R. M.
 „spectantibus, Principales litigantes, tam ex Regno quam ex Ducatu Curlandiae
 „& Semigalliae, ipsi vel eorum Procuratores, causas itidem ad regestrum publicum
 „in Cancellaria Decretorum haberi & servari debitum tempestive prius inseribant,
 „deinde Status Causarum fideliter & diligenter DD. Referendariis exhibeant; ne-
 „que in eis quicquam addant, augeantque, quod documentaliter probare non po-
 „terunt. Alioquin si quis res improbables aut irrationabiles in statum causæ referre au-
 „deret, & postea a Parte adversa, vel ab ipsis DD. Referendariis, in eo convictus fuerit, vel
 „iussus verba sua iustificare Actu ipso controversiæ non poterit, severe punietur; at-
 „que in ejusmodi excessu res notatus ab aula Regia excludetur, munusque Procu-
 „ratoris amitter. Generosus porro Notarius Decretorum, idem Regestrum seu Ca-
 „talogum Causarum fideliter (iuxta ejus Officium) inscriptarum, Referendario Re-
 „gni Iudiciis assistenti vel assidenti præsentabit & tradet, finitis Iudiciis semper re-
 „cepturus & ad Cancellariam relaturus. Secundum quod regestrum & numerum
 „Causæ ad iudicandum per Referendarios acclamabuntur.
 „*Decreta* in Iudicio Regio, utroque ex seriis Partium controversiis prolata, statim
 „promulgari debent, neque post publicatam Sententiam, informationes seu im-

„portunæ instantiæ quidquam operentur, nisi manifestum aliquod documentum, vel no-
 „torietas nova in Iudicio non allegata, contra rem iudicatam adfit. Quo casu Generosus
 „Notarius ante extraditionem ad Illustrissimum Dominum Cancellarium vel Vice-
 „Cancellarium, qui tunc Iudiciis præest, vel qui eam causam iudicavit, re-
 „feret. Illi pro suo arbitrio & memoria, intellectis Partium ambarum illationibus,
 „corrigant, subscribant, & correctam copiam Generoso Notario remittant. In ex-
 „tradendis iisdem Decretis & communicandis Generosus Notarius sic procedet:
 „Primum quod attinet Decreta in contumaciam prolata, vel simplices approbatorias
 „sententias in se continentes, ea Generosus Notarius absque ulla hæsitacione extra-
 „det, in quibus Terminus Ordinarius præfigatur, dum Pars Partem adcitaverit pro
 „executione, quod arbitrio suo, iuxta causæ necessitatem, Generosus Notarius
 „faciet. Quodsi Terminum alium, quam duarum vel sex Septimanarum, vel
 „dum Pars Partem adcitaverit, præfigi quispiam petierit, id porro fiat consensu Par-
 „tis utriusque. Alia vero Decreta, quæ vel ex controversia Partium, ex cruda cita-
 „tione proferuntur, vel quæ aliquam insignem meliorationem, vel novum aliquid
 „continent, Generosus Notarius, posteaquam requisitus fuerit, concipiat; con-
 „ceptum maneat dies tres in manuali non extraditum, intra quos quidem tres di-
 „es, liceat utrique Parti illud legere. Quodsi ad Cancellariam Decretorum Procu-
 „ratores venire & legere intra hos tres dies noluerint, aut neglexerint, non ob-
 „stante neglectu aut absentia Procuratoris, & Parte altera instante, extradatur.
 „Similiter, si (posteaquam legerint) contradictio, intuitu controversiarum, aut in-
 „ductionis Processus, nulla exorta fuerit, itidem extradatur. Si vero Causæ sint
 „maioris importantiæ, neque Puncta Decreti & latæ Sententiæ uno ictu compre-
 „hendi vel declarari possint; talia Decreta Generosus Notarius in Hospitio suo con-
 „cipiat. Interim Iudicium deliberet, concepta autem Iudici & Assessoribus expo-
 „nantur & publicentur. In Cancellaria munimenta, quæ Partes pro concipien-
 „dis Decretis reddunt, seponantur; in iis quærendis & recipiendis nemo audeat,
 „etiam in iudicio circa agitationem causæ munimenta aliena surripere, sub gravi
 „animadversione. Ibidem in Cancellaria rixæ & contentiones non fiant, alioquin
 „lædens Terminum Tactum citetur, & iudicabitur in recenti, prout supra. A. 1683.
 „fol. 7. tit. Ordynacya Sadow Zadwornych Koronnych.

Tęż ordynacyą wszyscy cujuscunque status, sexus, conditionis, dignitatis & præemi-
 „nentie, lites w tychże Sądach mający, także wszyscy advocati, causidici, procurato-
 „res, aliique, ex quacunque occasione, Iudicio Regio assistentes, in toto observare, manu-
 „tenere, exsequi, y oney parere, sub pœna arbitrio Iudicii Regii ejusdem irremissibiliter
 „irroganda повинні. Ib. f. 8.

Sady pod odiazd pierwszy do Szwecyi Krola Zygmunta Trzeciego, iako isc miały w
 Koronie, y W. X. Litewsk. latè patet Constitutio Anni 1593. fol. 637. Tit. O Sa-
 dziech.

Tychże reassumptio, pod odiazd wtory tegoż Krola. An. 1598. fol. 687. Tit. Rea-
 sumpcya.

Sady żadne spraw extra Regestrum przywoływać y odsądzać, sub nullitate Dekretow, nie
 powinny, ale po odsądzoney iedney sprawie, do odsądzenia drugich, z porządku Re-
 gistrowego przystępować tenentur. K. L. A. 1726. f. 73. Tit. Konserwaty.

Sąd żaden w sprawach nikomu clementiam præstare & moderamine uti, nie będzie mieć
 mocy, sub nullitate Iudicati K. L. A. 1726. f. 75. Tit. Clementia & moderamen.

We wszystkich subseliach Sędziowie na Patronow y Agientow, y ni na kogo ze stron,
 nieprzystoynym słowem targać się nie powinni, & è contra Patronowie y Agienci
 o wszelką osob swoich leży upomnieć się mają; do żadnych zaś tumultow rzucac
 się, & Iudicium deferere w lzbie Sadowey, turmatim wychodzić nie powinni, sub pe-
 na sessionis turris przez 12. niedziel, ex termino tacto per Instigatorem vindicanda, &
 in auctores tumultow captivatione & forti executione decernenda. K. L. A. 1726. fol.
 92. Tit. O zachowaniu honestatis.

Sąd Kompromisarzki, alias Polubowny, gdy się strony nań sponte zapisem zdadzą, in suo
 robore zostawać ma, y żaden sąd, majoris lub minoris subsellii, in cognitionem takowe-
 go Kompromisarzkiego Sądu y Dekretow znosić nie ma, etiam per suprema subsel-
 lia. A gdyby Sąd Kompromisarzki był różny, y z sobąby się Kompromisarze
 zgo-

- zgodzić nie mogli, tedy Trybunał W. X. Lit. sprawę rozsądzić *obligatur*. K. L. A. 1726. f. 99. Tit. Obwarowanie Sądów Polubownych.
- Sądy *criminum, perduellionis, & laesae majestatis*. vid. Tit. Criminalia.
- Sąd o poddanie Smoleńska, Kamieńca. vid. Tit. eodem.
- Sądu głównego wojskowego w pospolitem ruszeniu ordynacya. vid. Tit. Woysko.
- Sądy *in causis militaribus*. vid. Tit. Żołnierz. Tit. Trybunał.
- Sąd w Woiewodztwie Sandomirzkim z Poborcami y Retentorami podatkow, przed Deputatami. vid. Tit. Podatki.
- Także w Ziemi Bielskiej. vid. Tit. eodem.
- Pod Sądy, Miasta wolne bydź mają od stanowisk żołnierskich. vid. Tit. Woysko.
- O Sądach Seymowych. vid. Tit. Seym.
- O Sądach Trybunałskich. vid. Tit. Trybunał.
- O Sądach Ziemskich *plura* Tit. Roki.
- Sądów Grodzkich w Woiewodztwie Smoleńskim iurysdykcyja przy Woiewodzie Smoleńskim. vid. Tit. Woiewodztwo Smoleńskie.
- O Sądach albo Rokach Grodzkich Nurskich. vid. Tit. Grody.
- O Sądach Inflantkich. vid. Tit. Inflanty.
- O Sądach Ziemskich w Tykocinie, *post mutationem* tych Dobr *nature*, to jest: gdy *cesserunt in hereditatem* I. M. P. Czarnieckiego Woiewody Ruskiego. vid. Tit. Starostwa.

S A L A R I A.

- S**alaria Mazowieckie, Sąd Ziemski, Grodzki, y Vrząd Starości, od skażni *definiti-De salariis, ve sententiae*, a nie od tych, które *ex interloquitorio* bywają kilkakroć *in una eadem- vide Statu- que causa super unam citationem* czynione, także od zapisow, wszelakiej wieczno- *ta Herbur- ści y ran, gwałtow, zastaw y długow prostych*, nie więcej brać y wyciągać mają, *ie- ti, fol. 404.* no półtora grosza. A od długow prostych y zastaw, które mnieyszą sumę mają, *& sequ.* niż dziesięć kop; także od areztow, przydania Woźnego, od widzenia, gdy na nie sobie pozwany bierze, od deliberacyi, nie nie ma bydź brano, *sub pœna 14. marc.* na Wiecach, albo *in foro ultime instantie perempt. repetenda*. A tego *salarium* albo pamiętnego, Sędzia dwie części, a Podśędek trzecią mieć ma. *In Except. Ma- sov. A. 1576. f. 298. Tit. O pamiętnym.*
- Pisarzowi Ziemskiemu od membrany z pieczęcią na pozew ieden z iego rewersalem, od skażni kaźdey, od zeznania różnych doczesnych rzeczy, od kaźdey intromisyi, kontrowersyi, od kaźdey alegacyi (a alegacya ma bydź rozumiana odmowa Stronie przeciwney, aż dotąd, że druga Strona na to odmawiać pocznie) chociaż tam racyy y odmow będzie nie mało, y od zapisow alegacyi, to jest: od propozycyi y apela- cyi, po pół groszku iednym. Od wieczności zaś wszelakiej, *a querela cum deputa- tione Officii*, od wzdania w zysku, od reskryptow wieczności, zastaw, y innych wsze- lakich zapisow y Aktow, po gr. iednym. Od aktrykowania Przywileiu dwa grosze, od wydania listu sądowego na wieczność iakąkolwiek *cum intromissione*, groszy dwana- ście, z czego Pisarzowi cztery grosze, a ostatek Sądowi. Więcej wyciągać się nie godzi, *sub pœna que supra 14. marc. Parti* naydaley do drugich Rokow *solvenda*. O co *forum perempt. ut supra. Ib. f. 299. §. Pozwy & §. Zapisy.*
- Od czytania Przywileiow wszelakich y listow sądowych, które w Aktach będą pokła- dane, nie brać nie mają Pisarze. *Ibid.*
- Od szukania rzeczy w Xieęgach nowo od roku zapisaney, nie nie ma bydź płacono; ale to darmo naleść y czytać u Sądu powinien Pisarz. Co iednak wyżej roku, od tego szukania grosz ieden. *Ibid.*
- Miernikowi Ziemskiemu od włoki miary Chełmińskiej, w ktorey trzydzieści mor- gow w iednym mieyscu zawiera się, a ieźli na różnych mieyscach morgi, tedy od kaźdego morgu po szelagu, a nie więcej, *sub pœna sexaginta marc.* Atakowy Mier- nik ma bydź przysięgły. *Ib. f. 313. Tit. O rozdziale.*
- Vrząd albo Sąd Grodzki Ciechanowski, nie ma więcej brać od przyięcia zapisu y ze- znania do Xiega, ieno półtora grosza, a od ekstraktu dwa grosze. *A. 1588. f. 478. Tit. Grod Ciechanowski.*

Salaria Urzędników Ziemskich y Grodzkich Koronnych: od kwitów, od protestacyi, od dekretów, intromisyi y manifestacyi, obdukeyi, presentacyi, Wóznego relacyi, pamiętnego, po groszy pięci, od kontrowersyi, za fufceptę, ekstrakty, po groszy pół osma. Od oblat Aktów granicznych, działów wiecznych, Przywilejów, y za minutę, złoty ieden od obu stron. Od *scrutinium* złotych dwa, a od świadków, po groszy pięci, *sub pœna centum marc. in Iudicio Tribunalitio peremptoriè repetenda, sub pœna bannitionis persolvenda.* A kędy zwyczajem dawnym *salaria* mnieysze są nad te, nie mają być podwyższone. A. 1613. fol. 17. Tit. *Salaria.*

Od wyręczenia bydła w Grodzie, by go naywięcej było, groszy dwanaście. A. 1588. f. 468. Tit. O zaiętym y błędnym bydłe.

Od arefztu u Sądu Pifarzowi grosz, na Seymie, za Dworem y wszędzie, Szlachcie ma płacić. Ib. f. 482. Tit. Arefzty u Sądów.

Pifarze Ziemscy y Grodzcy, także y Urzędy Podkomorzkie w Woiewodztwie Sieradzkim, y Ziemię Wieluńskię, nie inakże *salaria* w Kancelaryach brać mają, od zapisów y ekstraktów wszelakich, ieno podług opisaney zgody y postanowienia, w Grodzie Warszawskim aktykowanego, *sub pœna 14. marc. Polon persolvenda.* Oco forum na Trybunale Koron. *ad instantiam partis lesæ.* A. 1607. fol. 854. Tit. O *salaria*ch.

Potym to postanowienie wpisać *in volumen Legum* kazano. Ktore przyięły y Woiewodztwa, Krakowskie, Łęczyckie, Ziemia Zatorska, Powiat Sochaczewski. To iest: *Ab inscriptionibus debitorum, obligationum, resignationum, donationum, arendarum, transfusionum, submissum, reformationum, advitalitatum, quietationum cum submissione evictorea, à relationibus intromissionum, damni, vel violentie, occisi capitis, positarum citationum plurium in uno Processu simul factis, ab obductione vulnerum, ingrossatione privilegii, seu inscriptionis, pœna contumacie in Iudicio Tribunalitio, decreto quolibet, sive per controversiam, sive per contumaciam lato, dilationibus iuridicis, limitatione cum approbatione Processus, & limitatione in Iudicio Tribunalitio, pro motione admissa ab accessorio, pro sigillato decreto & sigillata motione, pro inductione testis, grossi quinque.* A quietatione simplici, cassatione inscriptionis, relatione exportate citationis circa actum, sive per controversias, sive in contumaciam expedita scripta, à pœna contumacie in aliis subselliis, non Tribunalis Regni, limitatione generali omnium causarum, à sigillata quietatione, limitatione sine evictione, relatione simplici sine querela, inscriptione simplicis debiti sub vadio, ac in genere ab omni sigillata tali minutiori minuta, grossi duo. A limitatione simplici Notario, protestatione simplici coram Iudicio seu Officio facta, motione sive appellatione, ab arefsto, grossus unus. A Decreto ex actis Tribunalis Regni Notario Terrestris, ab indigenis Nobilibus Palatinatus Sieradiensis tantum grossi decem, ab aliis vero juxta antiquam consuetudinem receptam. Pro motione prolixiori cum aliquot instantiis, vel in negotio principali, grossi decem. A *scrutinio* contra principalem Iudicio floreni duo, Notario verò à sigillatione ejusdem grossi duodecim. A graniciebus finitis, juxta antiqua Statuta, pars actoratum obtinens, marcas tres solvito. A porrectione controversie ad actandum nil omninò in Cancellaria exigatur. A. 1613. fol. 16. Tit. *Salaria.*

Salarium albo pamiętnego, Sąd Ziemski Lubelski nie ma brać na Trybunale większego, tylko iako Sieradzki, *sub pœna & foro* o tym napisanemi. A. 1616. fol. 18. Tit. O *salaria*ch Sądu.

Pifarze Ziemscy, Trybunalscy y Seymowi, zachować się wedle teyże Konstytucyi powinni. O co *ex Officio* w Trybunale *respondebunt.* An. 1638. fol. 46. Tit. *Salaria.*

Salaria Grodu y Ziemstwa Kamienieckiego y Łatyczowskiego, do Grodu Kamienieckiego podane aprobowano. A. 1611. f. 25. Tit. *Salarium* w Kancelaryach.

W Ziemię Gostyńskię od każdego Dekretu pamiętnego trzy grosze płacono być ma. Ktoremu Sędzia z Podśędkiem dzielić się mają, wedle Statutu Zygmunta Krola Anni 1523. A Pifarz przy swym *salarium* dawnym ma zostać. A. 1565. fol. 105. tit. Chowanie Xiąg.

Potym postanowiono, że Sędzia ma brać przysądneho trzy części; a Podśędek z Pifarzem dwie części; a na *scrutinia* wszelakie Sędzia z Pifarzem podpisywać się ma. A. 1635. fol. 34. tit. *Salaria.*

Potym *declaratur in perpetuum*: że przysądneho Sędzia ma brać dwie części, Pod-sęddek trzecią, a Pifarzowi piąty grosz przysądneho iść ma. A. 1638. fol. 52. tit. Salaria.

W Wołyńskim y Bracławskim Woiewodztwach, ma bydź iako w Koronie, tak na Trybunale, iako y w inszych Sądach. A perefudy na Trybunale & in omnibus minoribus subselliis znieśiono. A. 1601. f. 744. Tit. O placeniu. (vid. Tit. Kocce.)

Potym, że obywatele Woiewodztw, Wołyńskiego, Bracław. także y Kiiowskiego, nie mają większego płacić *salarium* w Trybunale, tylko iako Koronni, postanowiono. A. 1635. f. 33. Tit. Salaria w Trybunale.

A w Kancelaryach, Ziemskich, Grodzkich y Trybunalskich, większe od nich *salaria* wyciągane bydź nie mają, nad opisanie dawne w Prawie, w Statucie tychże Woiewodztw, w rozdziale 4. artykule 3. pod winą sta grzywien. O którą *forum* na Trybunale *inter causas Officii* ma bydź. A. 1601. fol. 744. Tit. O Depaktacyach.

Potym postanowiono, iż w Kancelaryach Trybunalskich, Ziemskich y Grodzkich, od dekretow, y wszelkich ekstraktow, y inkwizycyi, Obywatelom Woiewodztwa Wołyńskiego, y wygnańcom Woiewodztwa Kiiowskiego służących, nie ma bydź więcej brano nad zwyczaj Koronnych Kancelaryy, *sub privatione Officii, ad instantiam cuiusvis*, w Trybunale Koronnym, *inter causas Officii, ex speciali registro vindicanda*. A. 1667. f. 17. Tit. Sady Woiewodztwa Kiiowskiego.

Salaria Vrzędowi Ziemskiemu Drobyckiemu, od wszelkich dekretow, kondemnat, zapitow, & à quibuscunque, tam per controversiam, quam & in contumaciam Iudiciariis actibus, w Miedzny y Drohyczynie odprawionych, Kancelarya, *juxta antiquam Legem & consuetudinem*, powinna oddawać. A. 1678. fol. 31. Tit. Reassumptio. (vid. Tit. Roki.)

Salarium żadnego od spraw Skarbowych napotym żadne Sady y Vrzędy, *etiam ultimae instantie Tribunalis*, brać nie mają, *sub duplici poena in Officiales, in A. 1613. sancita, inter causas fisci, in Iudicio Tribunalis Regni peremptorie repetenda*. A. 1621. fol. 15. §. A od spraw skarbowych.

Ta pena jest w Konstytucyi 1607. wyrażona, do ktorey pomieniona Konstytucya 1613. *referue się*. quam supra vide.

Woiewodztwo Rawskie ma bydź wiecznie wolne od pamiętnego, ale wedle starego zwyczaju płacić ma u Sądu. A. 1557. f. 11. §. Woiewodztwo.

W Wielkiej Polšczce, od wzdania tylko groszy pięć brać powinno, *sub poena centum marc.* A. 1565. f. 102. Tit. Wzdania.

In salariis Pifarze Trybunalscy y Seymowi, *juxta Constit. Anni 1613. o salaryach Woiewodztwu Sieradzkemu służących*, (którą supra *minaleś*) zachować się mają. O co *ex Officio* w Trybunale obadwa *respondebunt*. Anno 1638. fol. 46. Tit. Salaria.

W Wielk. X. Litewsk. przy apelacyi, trzynasta kopa z żadney Strony nie ma bydź brana, ani przesydy, ani żadne datki, od takiej sprawy, w ktorey się Strony ziednaią, bądź po przesłuchaniu kontrowersyi, nim dekret ferowan będzie, a pogotowiu ktorey Sąd główny słuchać nie będzie. A gdy pozwany zostanie wolen od pozwu y od rzeczy; nie przesąd, ale pamiętne tenże Sąd brać ma. Gdy zaś co Aktorowi przysądzi, y do posesyi zkaże; od tego przesąd weźmie, wedle Konstytucyi, a nie wedle swej taxy. An. 1601. fol. 758. Tit. O dochodziech Sędziow głównych.

Pifarzom Ziemskim lub Grodzkim od wpisania sprawy i szostak bity; od kopii oddaney y odebraney po pięć grosz. od otwarcia Xiąg dawnych gr. 15. od Proklamaty gr. połosma od Arkusza ekstraktu (który arkusz z iedney strony ma mieć wierszy 30) złoty ieden Pifarzowi, a Regientowi poł złotego. Od dylacyi kaźdey *excepto* godziny gr. 15; od wzdania, czy iedno, czy więcej będzie lukrow, kopa iedna. Których dochodow według Statutu W. X. Lit. na Vrzędzie Ziemskim dwie części Sędziemu, a trzecia Podśędkowi. A na Vrzędzie Grodzkim dwie części Podwoiewodzemu, lub Podstarościemu Sądowemu, a trzecia Sędziemu Grodzkiemu *cedere ma*. Od Pieczęci wszelkich Dokumentow po gr. 15. a przesydy znieśiono. KL. An. 1726. f. 86. Tit. Dochod in subselliis Ziemstw y Grodow.

Salarium od *scrutinium* w Woiewodztwie Mazowieckim. vid. Tit. Scrutinium.

Salaria Podkomorzego. *vid. Tit. Podkomorzy.*

Salaria w Miastach Pruskich od suscepty y ekstraktow. *vid. Tit. Miasta.*

Salaria Poborców patent w Konstytucjach, przy podatkach.

O *salarium* albo kwitowe, nad zwyczaj większe, Poborców Ziemi Bielskiej karano. *vid. Tit. Podatki.*

Salarium od suscepty kwitow z podatkow do Grodu y od ekstraktu, w Woiewodztwie Ruskim. *vid. Tit. Podatki.*

De *salaris* Deputatów Trybunałskich tak Koronnych, iako y W. X. Lit. *vid. Tit. Deputaci.*

S A L E T R A.

Saletra nie ma być wywożona z Korony, *sub amissione* oney, & *pæna* 500. marc. na Trybunale, *inter causas fisci, ad instantiam Instigatoris Regni, delatori & fisco regio, per medium dividenda ac persolvenda.* Teyże *pæna* *subiacebit* y Instigator Koronny, gdyby o to czynić nie chciał. A. 1620. f. 22. *Tit. O saletrze.*

Reasumowano tę Konstytucyą, tak na Koronę, iako y na W. X. Lit. & *pro lege perpetua* deklarowano. A PP. Podskarbiowie, aby Kupcy, pod pretekstem innych towarow, *extra Regnum* saletry y prochow potajemnie nie wywożili, doyrzec tego mają. A. 1626. fol. 4. *Tit. Saletra.*

Saletry y siarki za granice wywozić się nie godzi z W. X. Lit. mimo pozwolenie Gienersa Artyleryi tegoż Xięstwa, *sub pænis*, o nie wywożeniu saletr wprawie *sancitis.* A. 1652. f. 26. *Tit. O wywożeniu saletr.*

S C R I P T A I N A R C H I V O.

Scripta wszystkie *ad Archivum* podane y *diplomata*, każdy u kogo *etiam in concredito* zostawały dotąd, na blisko przyszłym Seymie do Pieczętarzow oddane być mają. O ktore Instigator Koronny *inquirere* powinien, & *casu* nieoddania onych, *contra-ventores* przypozwać. A. 1659. f. 12. *Tit. O Skryptach in Archivo.*

Scriptorum ad Archivum Regni porrektorum approbationes. *vid. Tit. Apróbacye.*

Scriptorum in Archivo Regni, in Arce Cracoviensi exstanti, revisio. *vid. Tit. Komisya.*

S C R U T I N I U M.

Herburt. f. 448. i. Scrutinium. **S**crutinia Osobie tylko Krolewskiej Statutem Olbrachtowym są powierzone, a Skrutatorowie przysięgli być mają. A. 1550. f. 6. §. *Scrutinia.*

& *Scrutinium* o zabicie, ma czynić Woiewoda z Sądem Ziemskim na Wiecach, albo Starosta z tymże Sądem Ziemskim. Może iednak Woiewoda ośiadłego Szlachcica przysięgłego, y Starosta Podstarościego, na swym mieyscu posadzić. A gdy się *ex scrutinio* na kogo pokaże, że zabił; przed Krola ma być pozwan o więzę. An. 1557. f. 10. *Tit. Scrutinium o zabicie.*

Scrutinium in causis honoris na Wiecach, za przypozwem, ma być wywodzone, ktore ieżliby nie doszły po przypozwie; Krol do Powiatu na Seymie ma na to dać Skrutatory. A. 1565. f. 100. *Tit. O rzeczach.*

To wszystko per subsequencia *zniešiono.*

Scrutinium o zabicie Szlachcica przy roboćcie, na Wiecach ma być czynione. w *Except. Mazow.* A. 1576. f. 308. *Tit. O ubiciu y zabicu Szlachcica.*

Scrutinia in causis criminalibus, na Ziemskich albo Grodzkich Rokach pierwszych *illius Districus, ubi crimen patratum est, post obductionem*, za przypozwem, mają być wywodzone. A. 1578. f. 328. *Tit. Scrutinium.*

Skrutatorowie nie mają być dawani, *in causa invasionis domus, post convictionem.* Przed konwikcyą iednak ma być *scrutinium.* A. 1578. f. 336. *Tit. De invasione domus.*

Scrutinia, o głowę y z iednanie iey, na pierwszych Ziemskich albo Grodzkich Rokach, mają być wywodzone, *post obductum crimen.* An. 1588. fol. 464 §. A iż w tym wszystkim.

Przed

Przed *scrutinium*, ma uprzedzać kładzenie pozwu, dwiema tygodniami. *Ibid.*

Scrutinium obiedwie Strony wywodzić powinny, uczyniwszy naprzód przysięgę: że świadkow, których stawia, nie przenaieśli, ani są przez nich *corrupti*, a świadkowie mają być wiary godni. *ibid.*

Scrutinium sam Sąd ma odprawować, nie przez substytuty, *inquirendo circumstantias rei* dostatecznie y iak nayspilniey, y *examinowanych* z drugimi nie zpuszczając. A ieżliby który w czym był *varians*, *informatus*, albo *favorifans*, notować to ma. Oczywistych świadkow ma być pierwsze uważenie, a *pluralitas* tych, zwłaszcza ktorzyby *ex auditu* świadczyli, nie ma być pisana, oprocz żeby który co *specialiter ad investigandam rei veritatem* powiedział. Dwanaście świadkow mają być przyjmowani, ktorzy *oretenus*, a nie z kartek, *testimonia* powinni deponować. *Ibid.*

Scrutinium ma pozwani wywodzić na pozew Aktora, na swoy się pozew nie odwoływając. *Ibid.*

Ktokolwiekby pozwany był, aby *in scrutinio* świadectwo deponował, powinien *peremptorie* stanąć, y przysięgę uczynić, albo też ieżliby nie chciał przysiąc, pod wiarą y sumnieniem prawdę powiedzieć. *Ibid.*

Do *scrutinium* Szlachcie poddanych powinien stawiać, *sub pena centum marcarum*, ktora *in instanti* ma być nakazana, *cum remissione ad loci Capitaneum pro executione facienda*, ieżliby był *contumax*, y albo świadczyć sam, albo poddanych stawiać nie chciał. A ieżliby komu zadano było, że ktorego z poddanych iego nie dostawa, drudzy poddani pod przysięgą zeznawać mają, iż go pod ich Panem niemasz, ani go pozew zastał. Toż Mieszczanie wszelacy powinni uczynić, gdy o to od Strony ktoreykolwiek pozwani będą, y świadectwo dać przed Sądem albo Wrzędem, przysięgłszy, pod winą wyżej opisaną. *Ibid.*

Scrutinium pozwany, w inżym Woiewodztwie będący, może zeznać *coram proximo Officio Capitaneali*, a w Prusiech *coram Civili* takim, iaki wyżej, sposobem. *Ibid.*

Scrutinia in ocluso rotulo Stronom mają być wydawane. *Ibid.*

Scrutinia in causis Criminis lesae Maiestatis & perduellionis. v. tit. Crimen.

Od *scrutinium* w Woiewodztwie Mazowieckim, Sędziowie y Pisarze Ziemscy nie mają brać więcej w Sądzie, ieno kopę *equaliter*, a Woźniowie groszy trzy od całego *scrutinium*. A. 1601. fol. 747. tit. *Scrutinia Mazowieckie.*

SECURITAS HONORUM ET BONORUM.

Vid. tit. Szlachcie. Tit. Dobra. Tit. Długi.

SENATOR.

Senatorem nie może być tylko Szlachcie. A. 1550 fol. 7. §. Iż Stan Ricercki.

Herburt. fol.

Senator Starostą ani Wrzędnikiem być nie może w swoim Woiewodztwie. Okrom Woiewody y Kasztelana Krakowskich, ktorzy Starostwo Krakowskie trzymać mogą. A. 1562. fol. 24. §. Gdyż każde.

141. t. Dignitates Nobilibus dentur.

Dygnitarstw, Krol nie ma przyczyniać, ani umnieyszać. An. 1550. fol. 4. §. Do-

Herburt. fol. 144.

Dygnitarz każdy y Wrzędnik w swoim Woiewodztwie niezmyślony, y w ktoreyby mógł pomieszkać, ma mieć ośiadłość, ktora się ma rozumieć w okręgu Woiewodztwa onego, nie w Powiecie. A. 1562. fol. 23. tit. O ośiadłości Dygnitarzow.

Herburt. fol. 142. t. Dignitates Indigeniti. & sequ.

W Ruskim, Mazowieckim y Rawskim, Woiewodztwach, także y w Ziemi Wieluńskiej, ktore dla swey szerokości wiele Ziem w sobie zawierają, nie w Woiewodztwie, ani w Powiecie, ale w tej Ziemi, w ktorej jest Wrzędnikiem, być ma ośiadłość. Oprocz Woiewodow, ktorych ośiadłość, w ktoreykolwiek Ziemi Woiewodztwa swego, *pro sufficienti reputatur*. *Ibid.*

Declaratur: że nietylko niezmyślony, y w ktoreyby mógł pomieszkać, powinien mieć w onym Powiecie albo Ziemi ośiadłość; ale też ktoreyby nie w ten czas dostał, gdy dygnitarstwo albo Wrząd wakuie, *sub amissione* dygnitarstwa, gdyby ie wziął, *& pena ducentarum marcarum*, *in Iudicio seu Officio Terrae illius, seu in Comitibus Regni generalibus, ad instantiam cuiusvis, peremptorie, in instanti, sine beneficio appellationis, Actori solvenda*. An. 1563. fol. 42. tit. Ośiadłość Dygnitarzow.

Znowu *declaratur*: iż Przywileie, ktoreby z Kancelaryi przeciwne prawu temu wydane były, *nullitatis* bydź mają. Y wina podwyższona iest na dwa tysiące grzywien Polskich. O co *forum*, Ziemstwo, Gród, na koniec y Trybunał, *inter causas Officii, peremptoriè, ex delatione cuiusvis Nobilis.* An. 1613. fol. 33. Tit. Warunek ośiadłości Dygnitarzow.

W Wielk. Xięstwie Litewskim także powinni bydź Dygnitarze y Vrzednicy w każdym Powiecie osiedli y przyśięgli. A. 1569. f. 195. §. Dygnitarze y Vrzednicy.

Pena statuitur contra Episcopos, & Palatinos, & Castellanos, ad Conventus Terrestris non venientes. Senatorowie na Seymikach bywać, artykuły z Szlachtą zpisować y fućierać mają. A. 1565. f. 84. Tit. Seymiki Powiatowe.

W Mazowieckim Woiewodztwie do elekcyi Deputatow, Posłow y Vrzedników, należeć mają. A. 1598. f. 702. Tit. Seymiki y Elekcyje.

Senatorowie odtąd, ponieważ przy Krolu sądzą, w przysiędze swej Senatorskiej mają te słowa przykładać: *& in iudicio iuste sententiam dicam.* A. 1588. f. 469. Tit. O poprawie przysięgi Senatorskiej.

Senatorskie wota na Sądach Krol ma konkordować, władzą swą nie nie konkludując. A iezliby ich do iedności y zgodney sentencyi przywieść nie mogli; tedy *secundum ea vota*, ktore są prawu y zwyczajom Państw tych y każdej Ziemie naybliższe, *sententiam* ferować ma. A. 1576. f. 254. §. Często się też.

Senatorska powinność w przysiędze ich, o przestrzeganiu całości Rzeczyposp. y wolności wyrażona, wcale zostawać ma. *vid. Tit. Krol.*

Senatorow szefnaście z każdego Seymu do mieszkania przy Krolu mają bydź naznaczani koleją, iako w Radzie siedzą, tak aby ieden Biskup, ieden Woiewoda, a dwa Kasztelan na każde poł roka mieszkali. A iezliby ktorego *legale* zachodziło, dla ktoregoby nie mogli mieszkac; tamże zaraz na Seymie ma zanościć. Na tey rezydencyi powinność ich: przestrzegać *Regiam dignitatem* y całości praw z czego na Seymie *respondere* mają. A Krol bez ich rady w sprawach potocznych nie postępować nie ma, Seymowych spraw nie ruszając. *Salarium* każdy Biskup z Ruskich Kraiow, y inny każdy Swietckiego Stanu Senator na swe półroka, po pięci set złotych mieć powinien. A. 1573. fol. 254. §. Często się.

O tymże wszystkim znowu *iisdem verbis.* A. 1576. fol. 276. §. Często się.

Mentio superiorum. A. 1590. fol. 563. tit. Deputaci do rady wojenney.

Reasumowano *superiora eadem, cum hac declaratione*: iż na Seymie każdym, zaraz po propozycyi Seymowej, mają bydź naznaczani, tak iako na teraźniejszym Seymie. Ziachawtzy się do Krola naydaley we cztery niedziele po Seymie, powinni powinnościom swym bez wszelkich wymówek dosyć czynić, pod winą tysiąca grzywien, ktora od Polskich Senatorow do Rawy na obronę y potrzebę Rzeczyposp. a od Litewskich do Podskarbiego W. X. Lit. *cedere* ma. A Posłowie Ziemscy na początku każdego Seymu o nie instygować mają, we dwie niedziele po zaczęciu Seymu bliźszego. Senator Swietcki pod takową drugą winą y pod utraceniem dygnitarztwa, a Duchowny pod winą sześci tysięcy grzywien zapłacić pomienioną winę powinien. Wyjąwszy *legale impedimentum*, ktore na Seymie przy nominacyi ukazane y uznane bydź ma. A po uznaniu onego, inszy na to miejsce *Senator sequens in ordine* naznaczony bydź ma; będąc iednak wolen od owego impedymentu, potym też powinność odprawić będzie powinien. Ktorzy Senatorowie z Vrzednikami Koronnemi, y W. X. Litewsk. gdy *publica negotia* przypadać będą, zasiadać powinni, y o wszystkich sprawach publicznych y Rzeczyposp. należących, pod mieszkanie ich przypadających, konsultować, nie derogując w tey mierze Vrzedom tymże Koronnym y W. X. Lit. Ktore to *Senatus consulta* Kancelarya Koronna pisać ma, a oni podpisywać się na nie powinni. Z czego potym dawać *rationem* na Seymie będą. *Salarium* ma im zaraz Podskarbi dawać, pod zaplaceniem *de suo*, o co *forum* na Trybunale mieć ma *inter causas conservatas.* A. 1607. fol. 830. tit. O mieszkanii Senatorow.

Winy na Senatory podwyższono na dwa tysiąca grzywien, o którą zaraz na początku Seymu Posłowie przez Marszałka swego instygować, y aż *ad executionem, non obstante cuiusvis contradictione*, popierać mają. A Instygator, tak na *praesentes* iako y *absentes, in contumaciam* zkazanych y otrzymanych win takowych, za instancją Vrzedu Skarbowego, *sub poena bannitionis*, na Swietckich *ex bonis hereditariis*, a na Duchownych *ex pro-*

proventibus, bonisque mobilibus & immobilibus, ieżliby który iakie miał, *in composito Iudicio, inter causas fisci*, procesem niedalszym, ieno zaraz iako *pro pena publica ad banniendum* intentowanym, a w W. X. Lit. *in quovis termino* powinien dochodzić. O penach z Senatorow W. X. Lit. *declaratur*: że tak iako y w Koronie, na obronę Rzeczyposp. do Podskarbiego Litew. obracać się mają. A. 1609. fol. 889. tit. O mieszkaniu Senatorow.

Mieszkanie Senatorow ma się rozumieć *intra fines Regni & M. D. Lit. Ibid.*

Znowu stosując się do pomienionych dawniejszych Konstytucy, postanowiono: że ieżliby którykolwiek Senator, Duchowny polroka, a Swieteki ćwierć roku, ustawicznie y zupełnie, *absque legali impedimento*, w czasie iemu naznaczonym, przy boku Krolewskim nie rezydował; winom piętężnym Konstytucyą 1609. wyrażonym podlegać będzie. O które podług Konstyt. 1607. każdy taki, po czasie rezydencyi, rok zawity na początku Seymu mieć, y tamże zaraz za instancyą Koła Poselskiego, *sive comparuerit, sive non*, sądzony będzie, y winy piętężne w prawie opisane *decernentur* na niego. Ktore zapłaciwszy, znowu rezydencyą zupełną *toties, quoties* omieszkalby, przy boku Krolewskim odprawować ma. PP. Podskarbiowie oboysa narodu, te winy od nich *exigent*, y tam, kędy prawo mieć chce, obracać będą. Ta rezydencya zawsze poczynać się ma *à prima Ianuarii*. *Legalia* PP. Senatorow Rezydentow, *quo ad residentiam declarantur*: że się o samey tylko chorobie, którą oni *taçto pectore, in facie Reipub. comprobare* powinni, rozumieć mają. Gdyby kto, podczas niebezpieczeństwa Rzeczyposp. z powinności swey był na wojenney usłudze; taki winom, *de negligentibus Residentibus*, podlegać nie ma, ale znowu rezydować powinien. Podczas też kontraktow głównych tych Woiewodztw, z których Rezydenci przy boku Krolewskim mieszkać będą, przez cztery niedziele od rezydencyi tey wolni być mają. Kancelarye wszystkich *Senatores praesentes*, którzy przy Radzie będą y Vrzednikow Koronnych y W. X. Lit. także y *Senatus consulta*, to ieść: *Conclusiones* Rady, pisać mają. Ktore *Senatus consulta*, PP. Senatorowie; tak Rezydenci iako y przyeżdżający, którzyby *in Consilio* byli, y Vrzednicy, iako Koronni tak y W. X. Lit. ci, którzy na nie zezwalali; podpisywać będą. A te *Senatus consulta* po wotach PP. Senatorow, na Seymie każdym przy wszystkich Stanach tey Rzeczyposp. czytane będą. W których z tego, coby się zdało dostoięństwu Krolewskiemu y prawu pospolitemu przeciwnego, PP. Rezydenci, iako y inși Senatorowie y Vrzednicy oboysa narodu, którzy *in illo Consilio* byli, *rationem in facie totius Reipub.* dać będą powinni. Czego wśzystkiego Posłowie Ziemscy oboysa narodu, po wotach Senatorskich, upominać się mają. W sprawach Sądowych PP. Senatorowie Rezydenci, od wśzelakich Sądow *cujuscunque subsellii, in causis personalibus*, albo gdyby komu o maiętność szło, na sześć niedziel przed rezydencyą, y sześć niedziel po rezydencyi *eximuntur*. Tak iednak, że te sprawy po wyjściu czasu tego, w Trybunałach Koron. we czwartek *ex speciali regestro*, a w Litewskich *in quovis termino* bez przypożwow; *in minoribus zaś subsellis*, na pierwszych *post expiratum tempus exemptionis*, sądzone być mają. To prawo *in suo robore* zostawać ma, tak iako samo w sobie brzmi; ani przez żadne interpretacye nie ma mu nie być przydano, ani ujęto. A. 1641. fol. 3. tit. *De reddenda ratione Senatus Consultorum*.

Reasumowano *superiora in toto*, y we wśzystkich punktach aprobowano, osobliwie Konstytucyę A. 1576. 1607. 1641. (także Konstytucyą 1588. którą miałeś wyżej, *de crimine laesae Maiestatis Regiae & perduellionis, sub titulo, Crimina.*) A. 1662. fol. 2. tit. *De reddenda ratione Senatus Consultorum*.

Senatorowie rezydenci na swoje sentencye *distinctim*, iaką który da *in Materiis propositis*, także y Vrzednicy Krzesłowi, do rady Rzeczyposp. y do dawania sentencyi należący, *sub privatione Officii*, podpisywać się mają. Tych zaś Rezydentow Krol licencyować nie ma, *excepta sola legalitate infirmitatis*, która na przyszłym Seymie *corporali iuramento comprobari* ma. W czym *ex munere Officii* Instygatorowie, Koronny y W. X. Lit. *deferre* onych powinni, *sub solutione penarum* w prawie opisanych, za każdego, którego ochronił, Rezydenta. Których pen Posłowie Ziemscy *urgebunt executionem irremissibiliter*, przy upomnieniu się wakancyi, na każdym Seymie. w *Exorbitancyach* na Elekcyi Krola Michała A. 1669. tit. *De secretis Consiliis*. Reasumowano wśzystkie dawne *de Residentiis* PP. Senatorow prawa. A. 1677. fol. 41. tit. *De residentis*.

Znowu też Prawa reasumowano deklarując: aby z każdym nierezydującym Senatorem, przez Konstytucyą naznaczonym, Instygator Koronny *iure agat*, y pęnas w prawie opisane *urget*, *sub privatione Officii*, czego Posłowie Ziemscy upominać się mają. A. 1678. fol. 29. tit. O Rezydentach.

X. Arcybiskupa Gnieźnieńskiego od rezydencyi przy boku Krola I. M. dla podeśzłych lat iego, y prace na Koronacyi Krolewskiej podjętey, uwolniono było. A. 1649. fol. 9. tit. Vwolnienie.

Od rezydencyi przy Krolu Hetman woysk Ruskich wolny ma bydź. z Komisyi Hadyackiey A. 1659. f. 54. §. Do buławy.

Quo ordine do boku Krolewskiego naznaczeni bywają PP. Senatorowie? patrz na końcu Konstytucyi każdego Seymu.

O Rezydencyi przy ciałach Krolewskich. vid. Tit. Krol.

Senatorowie Litewscy Krolowi Polskiemu przysięgać mają. A. 1564. fol. 54. §. Item quilibet.

Na Vnii mieysce im między Koronnemi naznaczono. An. 1569. fol. 179. Mieysca PP. Radom Litewskim.

Porządek opisano, iako Rada Koronna z Litewską ma zasiadać? Ib. f. 180.

Senatorowie Ziemie Wołyńskiej y Bracławskiej za inkorporacyą onych do Korony, z Senatem Koronnym zasiadać mają. A. 1569. f. 160. §. A tak.

Także Podlascy. Ib. f. 152. §. A Konfiliarze.

Senatorow Inflantzkich ma bydź Swietckich sześciu, trzech Woiewodow na mieysce Prezydentow, y trzech Kasztelanow, osiadłych, po jednym z każdego narodu. Ktorzy Woiewodowie po Woiewodach Koronnych y Litewskich, a Kasztelanowie po Kasztelanach Koronnych y Litewskich, zasiadać w Radzie mają. A. 1598. fol. 708. Tit. Ordynacya.

Ale teraz inaczej. vid. Tit. Inflanty.

Senatorские Dygnitarztwa y Vrzędy Obywatelom Woiewodztwa Kiiowskiego, Romano-Catholici Ritūs zaśluzonym w Koronie, y W. X. Lit. rozdawać, y onych przy Statucie Sigismundi I. A. 1510. w tey mierze zachować obiecano. A. 1659. fol. 47. Tit. Dygnitarztwa y Vrzędy.

A w Komisyi Hadyackiey warowano: że Dygnitarztwa Senatorские w Woiewodztwie pomienionym Kiiowskim, nie mają bydź dawane, tylko Szlachcie Ritūs Græci, capaces tych Vrzędow. W Woiewodztwach zaś, Bracławskim y Czerniechowskim, alternatą konferowane bydź mają, tak iż post decessum Senatora Ritūs Græci, ma succedere Senator Ritūs Romani. We wszystkich jednak tych trzech Woiewodztwach natis & possessionatis Vrzędy konferowane bydź mają; salvo iure terażniejszych posesorow. A. 1659. f. 50. §. w Woiewodztwie Kiiowskim.

Senator, ani Starosta sądowy, rotę Kwarćianey mieć nie może. A. 1591. f. 613. Tit. Disciplina militaris.

Senatorom y Posłom Ziemskim, na Seymie terażniejszym będącym, sprawy cuiuscunque generis, ieżliby ktore w Koronnym, albo W. X. Lit. Trybunale, & in aliis subsellis, pod ten czas niebytności ich odprawowały się, luboby co in contrarium ex arresto na którym z nich otrzymano, restituuntur ad eum terminum, iako pod Seym były; y czas sześć niedziel po zkończeniu Seymu, do odprawowania spraw tych, premissa citatione contra adversam Partem, ex speciali registro prefigowany iest. Ktora Konstytucya y Posłom woyskowym służyć ma. A. 1638. f. 14. Tit. Warunek.

Znowu sprawy ich, także y Vrzędnikow Koron. y W. X. Lit. Senatorские godności, y Posłow Ziemskich, na terażniejszym Seymie będących, sive ex reatu, sive ex adratu przypadające, do czterech niedziel od zaczęcia Trybunału suspendowano, y od okazowania albo popisu, ktoryby w zwyż pomienionym czasie przypadł, uwolniono. A. 1653. f. 10. Tit. Beneficium. & fol. 14. Tit. Warunek.

Reasumowano tę Konstytucyą na usłudze Rzeczyposp. na tym Seymie zostawiającym, deklarując: że tak w Koronie, iako y W. X. Lit. ieżliby od Seymikow electionis Posłow, aż do przyszłych Seymikow relationum, mimo excepcyą wnoszoną, albo in contumaciam, in quocunque subsellio padły dekreta; takowe sprawy in integrum restitui, y za pozwem Stron de novo in foro & termino competentis, po odprawieniu Seymikow relacyynych, agitari mają. A że Donataryusze niektorzy, dla teyże Rze-

czy-

czyposp. usługi, pod termin S. Iana, będąc na Seymie, do Skarbu W. X. Lit. symple *nomine Donativi* wnieść nie mogli, tedy za powrotem ich skarb symple od nich przyjąć powinien. A. 1654. f. 34. Tit. Vbezpieczenie.

Reasumowano to y deklarowano *pro perpetua Lege*. An. 1655. fol. 15. Tit. Vbezpieczenie.

Potym Konstytucyą A. 1641. (ktorą miałeś wyżej, o rezydencyi Senatorow przy Krolu.) Senatorom y Posłom Ziemskim, na usłudze Rzeczyposp. będącym, *in toto* reasumowano, y dekreta *in contrarium* ferowane zkasowano, y to Prawo *pro lege perpetua* deklarowano. A. 1658. f. 22. Tit. Vbezpieczenie.

Znowu reasumowano *in toto superiores Constitutiones* Senatorom, Vrzednikom Koronnym, Posłom Ziemskim, na usłudze Rzeczyposp. będącym, *ac eorum pupillis*, deklaruiac: iż wszelakie dekreta, kondemnaty, lubo *per controversias*, lubo *in contumaciam*, od Seymiku obierania Posłow, *in quocunque Iudicio maioris & minoris subsellii* ferowane są, y do Seymikow *relationum* stawac będą, *nullitatis* bydź mają. Po Seymiku iednak *relationis in duabus septimanis*, każdy z nich *in omni Iudicio* sprawić się, *ad instantiam cuiusvis*, powinien będzie. A to Prawo *pro perpetua lege* rozumieć się y bydź ma, y służyć także Posłom do postronnych Panow, także Rezydentom y Komisarzom, *post expeditam functionem*. A. 1659. fol. 5. Tit. Vbezpieczenie.

Reasumowano tę Konstytucyą, y *actus quosvis juridicos*, podczas Seymu terażniejszego y przeszłych, aż do Seymiku *relationis*, tak w Trybunale, iako *in quibusvis subselliis*, *in præjudicium & aggravationem* tak Senatorow y Posłow, iako y Małżonek ich otrzymane, *etiam in causis dotis, & inscriptionum*, zkasowano y deklarowano: że taż *securitas* ma okrywać y Lufratorow Dobr Krolewskich. A. 1661. fol. 29. Tit. O bezpieczeństwie.

Ale na drugim potym Seymie klauzulę o Lufratorach pomienioną znieśiono, y sprawować się im *in omni Iudicio, ad instantiam injuriatorum, non obstante hac exceptione*, kazano. A. 1662. f. 30. Tit. Deklaracya Konstytucyi.

Reasumowano przeszłe Konstytucye A. 1659. & 1661. o ubezpieczeniu PP. Senatorow y Posłow Ziemskich, *pro perpetua Lege* napisane, deklaruiac: iż tak Senatorowie, iako y Posłowie *ad exteros*, y Komisarze, atestacyą I. M. P. Marszałka ktoregokolwiek na Seymie będącego, iako y Posłowie Ziemscy atestacyą P. Marszałka Poselskiego, *legalitatem* bytności swoiey na Seymie y funkeyi pokazawszy, *super suspensionem cause, ex registro incidentis, simpliciter* sprawić się będą powinni. *In contrarium* zaś *quasvis probationes iuratorias super suspensionem, ex occasione prorogationis cause, contra præscriptum Legis, in quovis subsellio Regni & M. D. Lit.* wzkazane, znieśiono. Ta Konstytucyą y na te Kondemnaty y dekreta, które podczas przeszłych y terażniejszego Seymow ferowane y otrzymane są, ściagać się ma; także okrywać ma tych, którzy z dependencyi Seymu terażniejszego na Seymikach *relationum* na Trybunał Skarbowy obrani będą. An. 1667. fol. 13. Tit. Vbezpieczenie.

Reasumowano *superiora*, a osobliwie A. 1659. 1661. & 1667. Konstytucye, *de securitate* Senatorow y Posłow Ziemskich, y postanowiono: aby Grody kondemnacy na takich Osobach nie ważyły się *exekwować, sub privatione Officii*. A ktoby *in posterum, sub tempus per Legem exemptum*, dekret, lub kondemnacy, otrzymać ważył się; takowy ma *succumbere pœne mille marc. Polonica. ex registro Dominorum Senatorum & Nuntiorum vindicande*. A. 1678. f. 17. Tit. Securitas.

Na Senatorsa y Posła po elekcyi Poselskiey, *tempore Interregni*, pozwem założonego, y potym dekretem Kapturowym okrytego, tegoż pozwu y dekretu *vigor* nie ma *extendi*, ale mu znowu *causa* ma *institui*. *Confederat. general. Varsav.* A. 1632. §. Ieżliby kto.

A w późniejszych Konfederacyach, że nie ma, aż po Seymiku *relationis, in duabus conveniri*, deklarowano. A. 1648. 1668. 1674.

Senatorom y Posłom Ziemskim Koronnym, y ich czeladzi, tak przed Seymem iako y po Seymie, czterema niedzielami, w domu, w drodze, y na Seymie, *illata crimina vindicari* mają, takim sposobem, co *pro perpetua lege* bydź ma: Pozew na Trybunał, *in vim termini tacti, cum præfixione termini in quatuor septimanis*, ma

bydź wydany, a relacya wniesionego pozwu w Grodzie tym, gdzie *delictum patrum*, ma bydź zapisana. Na którym terminie *delinquentes, in termino prefato, peremptorie* sprawić się powinni. Tamże zaraz *à parte utraque scrutinium*, nie rewokując się na osobny Pozew *deductionis* onego, ma bydź wywiedzione. Dylacye żadne inne także iść nie mają pozwanemu, *excepta verâ infirmitate*, w tym samym terminie, gdyby mu, *lectis scrutiniis*, przysięgaznaczona była. Świadkowie *ex Equestri ordine depositiones testimoniorum suorum* poprzysięgać powinni; co y we wszystkich Kryminalach Seymowych y Trybunałskich zachować się powinno. Sprawy takowe *ex speciali registro securitatis ludiciorum* sądzone bydź mają. A gleyty na infamie y bannicye otrzymywane, dawane bydź nie mają &c. (*vid. Tit. Gleyty.*) An. 1667. f. 6. Tit. Deklaracya bezpieczeństwa.

Senatorowie wszyscy y Posłowie na Konwokacyi gieneralney Warszaw. *tempore Interregni* przytomni, od popisu wolni są, *inquantumby* się gdzie pod ten czas odprawował. *Confederat. general. Varsav.* A. 1648. & 1668.

Senatorowie na Rezydencyą przy I.K.M. ci naznaczeni, Sekretarze Wielcy, Referendarze, Pisarze y inni Vrzednicy oboysza Narodow, *excepta legalitate infirmitatis*, aby pod ostrością Praw mieżkali u boku I. K. M. ci, *injunctum.* An. 1717. fol. 12. w Traktacie Warszawskim.

Senatus Consilia ad pluralitatem votorum notowane bydź mają, & *stante pede* odprawować się, y w materye *Statûs* wdawać się, ani Dekretow Trybunałskich Kor. y W. X. Lit. zność y ich exekucye *suspendere* nie powinny. A. 1717. fol. 12. W Traktacie Warszawskim.

Dygnitarstwa Koronne obywatelom W. X. Lit. w Koronie żadney posęsyi nie mającym, y wzajemnie obywatelom Koronnym, którzy Dobr żadnych w Litwie nie mają, dawane y Przywileie z okienkami na Godności upraszane y pieczętowane bydź nie powinny; *sub amissione eorum, salvis modernis Possessoribus.* A. 1717. fol. 12. W Traktacie Warszawskim.

Rezydenści, przy boku I. K. M. ci naznaczeni, aby się nie absentowali, *excepta solâ verâ infirmitate, taçto manu pectore, in facie omnium ordinum Regni evincenda*, rygor in *Const.* 1573, 1576, 1588, 1590, 1607, 1609, 1641, 1662, 1669, 1677, 1678. in *casu illegalis absentie* reasumowano. Ktoemu podlegać mają *ad instantiam* Vr. Instygatora Kor. y W. X. Lit. Termin na początku Seymu przeciwko każdemu nierezydującemu naznaczono. A. 1717. f. 66. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Senatorowie *Residentes in Senatus Consilio* vota swoje *juxta propositiones*, od tronu *emanatas*, dane y zkonkludowane podpisać, y do Akt Kancelaryi Koronney *insimul* z Propozycyami podać mają; nie wdając się *in materias Statûs* samemu Seymowi należących, ani skarbem Rzeczyposp. nie dysponując, y sum nie naznaczając; chyba *in evidenti & indispensabili necessitate.* O czym W. W. Pieczętarze Oboysza Narodow informować powinni Woiewodztwa y Ziemie, przy Instrukcyach na Seymiki przedseymowe expedyowanych. To iest: O sumach naznaczonych y asygnacyach wypłaconych, *rationem* na przyszłym Seymie *reddaturi*, y inni, którzybykolwiek, lubo do Rezydencyi nienależący, *ad Senatus Consilium* wokowani byli, toż samo czynić *tenebuntur.* A *Senatus Consilia stante pede expediri* nie mają, lecz *forma antiqua & usu observato, habito respectu pluralitatis votorum, equitati & legibus non repugnantium.* Kto re *ex actis*, gdyby kto *ex indigenis Regni* wyiąć chciał, *denegari* niepowinni, *pensata* jednak *requirentis dignitate & necessitate.* An. 1717. fol. 66. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Zadne *Senatus consulta* w sprawach, Seymowi należących, formowane bydź nie mają, &c. *vid. Tit. Seym.*

Cetera, quæ non subsunt Senatus Consilio, resoluta in hoc Libro sub titulis suis reperies.

S E Y M.

Seymy Koronne z Xięstwem Litewskim spolne bydź mają. A. 1564. fol. 56. §. Co się za się.

O tymże, w Przywileciu *Unionis.* A. 1659. f. 174. §. Seymy y Rady.

Sey-

Seymy y Seymiki według czasu y mieysca zkładane bydź mają. *A. 1550. fol. 4 §. Aby za Herburt. f. 92. szczęsnego. Similis. Vt*

Seym każdy Seymiki Powiatowe, tak w Polsce iako y w Litwie, uprzedzać mają. *A tempore. Idem. ibid. t. Cancellaria.*
Kancelarye w odsyłaniu listow, y Starostowie w rozsyłaniu ich, tak się zachować mają, iakoby publikacya ich, dwie, albo trzy niedziele, przed temiż Seymikami do wiadomości ludzi przyszła. *A. 1569. f. 179. §. A Seymiki.*

O tymże znowu, *iisdem planè verbis. Ibid. f. 182. §. Mieysce Seymom.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*: że Krol na te Seymiki przez Posły swe potrzeby przypadle, *solito more*, oznaymiać ma. *A. 1573. fol. 255. §. Seym walny Koronny.*

Znowu o tymże, *iisdem verbis. Ibid. f. 277. §. Seym walny Koronny.*

(Plura o Seymikach przedseymowych paulo infra Tit. Seymiki.)

Po Seymikach Powiatowych w sześć niedziel, a po gieneralnych we trzy niedziele, ma bydź zkładani. *A. 1613. f. 10. Tit. O Seymach.*

Reassumuntur superiora, cum hac declaratione: aby tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewsk. wczesnie na Seymiki przedseymowe y inne wszystkie Seymiki Vniwersały, dwiema albo trzema niedzielami, po Woiewodztwach we wszystkich Grodach publikowane były, według dawnych Praw, ktore *in executione* bydź mają. *A. 1683. f. 3. Tit. Deklaracya.*

Seymom walnym Koronnym mieysce naznaczono Warszawę, z tym jednak dokładem: że ieżliby *casus* iaki przypadł znaczny, dla ktorego tam złożonby bydź nie mógł, wolno Krolowi, za dołożeniem się y radą PP. Rad oboygą narodu, tam go złożyć, gdzieby *commodius* mogło bydź w Polsce. *An. 1569. fol. 179. §. Mieysce Seymom.*

Ale iuż trzeciemu Seymowi *in perpetuum* Grodno w Litwie naznaczono, takim sposobem: że po dwu Seymach Koronnych Warszawskich, trzeci na alternacie Wielk. X. Lit. dyrekcyi Koła Poselskiego przypadający, iuż nie w Warszawie, ale w Grodnie ma bywać, *excepto actu Convocationis sub tempus Interregni, tum & ipso actu Electionis & Coronationis*, ktore w Koronie mają się odprawiać. *Reassumuntur Constit. 1673. 1674. 1677. Konstyt. 1685 fol. 3. Tit. Vtwierdzenie. A alternaty narodow, iako dotąd mają observari? Propozycye zaś na Seymach, w Koronie y Wielk. X. Litewsk. odprawuiących się, Ich Mość PP. Pieczętarze Koronni w Koronnych, a Litewscy w Litewskich, interesach, ieden po drugim zawsze czynić mają. Także responsa na witanie y żegnanie Izby Poselskiej y przyięcie denuncyacyi obranego Marszałka, w Koronie przy Koronnych, a w Wielk. X. Litewsk. przy Litewskich Pieczętarzach mają zostawać. Koszt iednak na Posłów Moskiewskich, Tureckich, Tatarskich, Kozackich, na Seym Grodziński przyjeżdżających, Skarb W. X. Lit. tak iako w Koronie Skarb Koronny, podczas Seymu Warszawskiego, obmyślać będzie. A. 1673. f. 18. Tit. Seym trzeci w W. X. Lit.*

Seym walny Koronny, we dwie lecie naydaley ma bydź zkładan, a gdyby tego pilna a gwałtowna potrzeba Rzeczyposp. powinien go Krol *ex Senatûs Consilio* oboygą narodu złożyć. *A. 1573. fol. 255. §. Seym walny Koronny.*

O tymże znowu, *iisdem verbis. Ibid. fol. 277. §. Seym walny Koronny.*

Dłużej nad sześć niedziel nie ma bydź trzyman. *Ibid.*

Poczynąć się ma od dnia w Liściech Seymowych naznaczonego, a kończyć się dnia tegoż, za niedziel sześć. *A. 1591. fol. 615. tit. O Seymie.*

W niedziele, ani w Święto uroczyste, nie ma bydź zkładany. *Ibid.*

Od Recesow, według dawnych praw, zaczynać się ma. *A. 1611. fol. 19. tit. Recesy Seymu.*

O tymże. *A. 1618. fol. 8. tit. Reces Seymowy.*

Tak y przyszły ma się zacząć. *A. 1619. fol. 6. tit. Reces.*

Seymow dwuniedzielných zkladać nie wolno. Sześć niedzielne iednak, *tempore gravioris Reipub. necessitatis*, może Krol, prędzey niż sześćniedzielný we dwie lecie *ordinariè* przypadnie, *sine solennitatibus, ex Senatûs consilio* złożyć, byle wczesna wiadomość wszystkich, tak o Seymie, iako y o Seymikach doszła, y byle Seym walny sześć niedzielny ordynaryyny był złożony, na którymby, tak o prawach y swobodach swych, iako y o obronie, y o inższych Rzeczyposp. potrzebach, & *desideriis*
Bra-

Braci, *Ordo Equestris* zwykle traktował, y cokolwiekby było umówiono, za zgodą wŹzech Stanow *vim legis* miało. A. 1537. fol. 1. *Wszem w obec.*

Reasumowano tę Konstytucyą, dokładając tego: aby Seymiki, po Woiewodztwach zwyczajne, takowe Seymy czterema niedzielami poprzedzały. A. 1638. fol. 1. *Wszem w obec.*

Ale przecie dwuniedzielne pozwalano Krolom zkladać Seymy potym. *Quod vide infra.*

Seym walny sześciedzielnym, ani zkracany, ani prolongowany bydz nie ma, ale na pięć dni przed konkluzyą Posłowie Ziemscy do Senatu (kedy Marszałek Poselski nie czytać nie ma, na coby wprzod zgoda w Izbie Poselskiej nie zaszła) przychodzić powinni, y przez te dni z Krolom y z Senatem o sprawach Rzeczyposp. znośić się, y do konkluzyi Seymowej przystępować. A. 1633. fol. 14. tit. *Konkluzya Seymowa.*

Sprawy *ex remissione*, na Seymach iako się sądzić mają? *vide tit. Sprawy.*

Na Seymie Posłowie Ziemscy nie powinni, z Krolom y z Senatem *consilia* zaczynać, nie zasiadając wprzod w Izbie Poselskiej uprzywileiowaney. A. 1673. fol. 11. tit. *Izba Poselska.*

Na Seymach, Marszałek Poselski y Deputaci do Konstytucyi, *in posterum* przysięgać powinni.

Marszałek *in banc rotham*:

Ja N. przysięgam P. BOGU wŹzechmogącemu w Troycy S. iedynemu, iż żadney Konstytucyi, na którąby iaka zaszła kontradykcyja (o którą trzykroć zpytać się powinien będę) in volumen legum nie podam y nie wpiszę. Dependencyjni od kogo mieć nie będę, tylko od całej Rzeczypospolitey. Konstytucye zgodnie namowione, tak z Senatu, iako y z Izby Poselskiej requirentibus przepisać non denegabo, y z podpisem swoim wydaję, które naydaley czwartego dnia po pożegnaniu Krola I. M. do Grodu podam.

Deputaci zaś *in banc rotham*:

Ja N. przysięgam P. BOGU wŹzechmogącemu w Troycy S. iedynemu: iż z pilnością przestrzegać będę, aby żadna Konstytucya in volumen Legum nie wchodziła, y podpisywać się nie będę, na którąby omnium Ordinum nie zaszła zgoda. A. 1678. f. 1. Tit. Iurament.

O porządku Seymowania wszystkie Konstytucye, osobliwie *Anni 1633.* reasumowano, deklarując: aby Posłowie Ziemscy pięć dni przed konkluzyą Seymową do Senatu przychodzili, *sine regressu* do Poselskiej Izby, y tam przez całe te pięć dni, o sprawach Rzeczyposp. z Krolom y z Senatem znośili się, y do konkluzyi Seymowej przystępowali. *Ibid. f. 2. Tit. O Seymach deklaracya.*

Posłowie Ziemscy, na żadną prolongacyą Seymu, ani na Sefye nocne przy świecach, pozwalać nie mają. *Ibid.*

Konstytucye o porządku Seymowania, *in compendium* zebrawszy, deklarowano: że przy zaczęciu Seymu, naypierwey po obraniu dnia pierwszego Marszałka Poselskiego, mają się uspokoić wszystkie obiekcyje Posłom *presentibus, non praesudicando* potym przyjeżdżających, którymby były iakie zadane obiekcyje, Sądowi. Potym ma *subsequi* przywitanie I. Krolewskiej Męci od Izby Poselskiej, czytanie *PaŹtorum Conventorum*, Propozycya I. K. Męci, *Scripta ad Archivum* z przeszlego Seymu podane, Czytanie *Senatus Consultorum*, upomnienie się wakansów, a potym *vota* Senatorskie, Deputacya z Senatu do Konstytucyi pisania y do Skarbow y do Artyleryi obojga Narodów; *Legationum* Relacye od Posłow do postronnych Monarchow, ieżliby iakie były? *semotis arbitris*, z wykonaniem iuramentu. Po którym wykonaniu *Ordo Equestris* w Izbie swojej zasiadać, y Konstytucye, poczwąwszy *à Securitate publica* pisać; Krol zaś z Radami y Deputowanymi z Izby Poselskiej, których powróciwszy się do Izby Vr. Marszałek Poselski deputować powinien, sprawy Seymowe sądzić będzie, a potym Izba Poselska z Konstytucyami do Krola y Senatu przyszedzły, przez 5. dni z Senatem, o sprawach y Konstytucyach przyniesionych, według dawniejszych Konstytucy spólnie radzić, y Seym kończyć, *in termino*, bez świec, powinni będą. A. 1690. fol. 1. Tit. *Obiaśnienie.*

Ieżliby na którym Seymie nie przyszło do obrania Marszałka przez coby y Seym nie doszedł, tedy to, w Alternatę iść nie ma, y Prowincyi tey, na którą ow Seym przy-
pada,

pada, *præjudicare* nie powinno. Seym zaś zerwany, na którym obrany Marszałek będzie, choćby tylko jeden dzień był *in activitate*, już za alternatę poczytany być ma. Każdy trzeci Seym Wielk. X. Litewsk. według Praw o alternacie warowano. A. 1699. f. 48. Tit. *Alternata Laszki*.

O Alternatach dwóch Seymów Koronnych, a trzeciego Wielk. X. Litewsk. Prawo y Konstytucyą 1699. reasumowano, y Seym Lubelski za Grodziński przyjęto. An. 1703. f. 3. Tit. *Warunek Alternaty*.

Seymom *fixum terminum* naznaczono nazawsze: *Feriâ secundâ post Festum S. Michaelis*, co dwie lecie; a przedseymowym Sejmikom, w poniedziałek na sześć niedziel przed Sejmem, *non obstante etiâ die festo; salvo iuribus Majestatis, ratione* wydawania Uniwersałow, Instrukcy, y innych zwykłych przedseymowych Expedycy. Czego atencencya do przypomnienia Krolowi IMci *committitur* Xciu IMci Prymasowi, aby na ewieré Roku przed kadencyą Seymu wychodziły *deliberatoria*. A. 1717. f. 54. Tit. *Regulamen*.

Konstytucye o Seymach walnych sześćniedzielnich, zachowując Limity, które *ex necessitate* koniunktur przeszłych nastąpić musiały, aby napotym pod żadnym pre-textem y tytułem nie stawały, zakazano, *non derogando* iednak *legibus*, o Seymach extraordinarynych dwuniedzielnich, *in casu extremæ & indispensabilis necessita-tis*; oraz Konst. 1690. o Porządku Seymowania, osobliwie respektem łączenia się 5. dniami Stanow Rzeczyposp. przed konkluzyą Seymu, reasumowano, y Alternatę zachować obiecano. A. 1726. f. 3. Tit. *Securitas Seymów walnych*.

Seymowe sprawy, *cum scitu & consensu Reipub.* odprawować się, *more solito*, mają. A. 1573. f. 254. §. Często się też.

Znowu o tymże: iż Seymowe sprawy bez Seymu nie mają być odprawowane, *sub nullitate*. A. 1588. f. 457. Tit. *O nieslanowieniu*.

Senatus consulta żadne w sprawach, Seymowi należących, formowane być nie mają, ani konkluzye ich do exekucyi przywożone, *sub nullitate*. A. 1662. fol. 2. Tit. *De reddenda ratione Senatus consultorum. vide plura de Senatus consultis. tit. Konstytucye. Podatki. Żołnierz*.

Na Seymie wolno Posłowi domawiać się praw całości, a na Sejmiku każdemu Szlachci-cowi. A. 1609. fol. 888. tit. *Deklaracya artykułu*.

Seymowemu Sądowi należą kryminały, to jest: komuby szło o cześć. A gdyby kto ko-go o co innego na Seym wyzwał, a będzie to na Seymie uznano, że niesłusznie wyzwał; dwanaście niedziel ma w wieży siedzieć, y winę sto grzywien, y szkody Stro-nie zapłacić, a sprawa powinna być odesłana do należącego Sądu. A. 1589. fol. 539. tit. *Co sądzić mają*.

Staroście albo Dzierżawcy, o grunt Krolewski pozwanemu od kogo, ma być sąd na Seymie, *sine derogatione* prawu ich y Przywilejom. *Ibid*.

Seymowe sprawy y deliberaeye, trzeciego dnia mają być expedyowane. *vide tit. Spra-wy*.

Sprawy *desertorum, Castrorum, in posterum* na Seymach, wedle Konstytucyi 1620. sądzić się mają. A. 1676. fol. 18. tit. *Disciplina militaris*.

Seymowych mandatow przeciwko Dekretom Trybunałskim W. X. Lit. nikt nie ma z Kau-celaryi wnościć, y Stronie wydawać, *sub pena mille sexagenarum Lithuanicarum, in Tribunali M. D. Lit. Parti persolvenda*. A. 1638. fol. 14. Tit. *Seymowe mandaty*.

Do namowienia sposobu *concludendarum materiarum & consiliorum*, y łącznego otrzy-mania konkluzyy Seymowych, tak w publicznych Rzeczyposp. iako y w prywatnych, Woiewodztw, Ziem, y Powiatow, y osob, materyach, naznaczeni są Deputaci. Co na Seymiki w podanych Instruktarzach Krolewskich ma być proponowano, y Seym przysły od tego zacznie się. A. 1659. f. 18. Tit. *De modo*.

Seymowe sprawy Woiewodztwa Podlaskiego, *speciali modo, per Deputatos* sądzono. A. 1569. f. 191. §. *Za prośbą*.

Ale to za nastąpieniem Trybunału uszło; dla tego też sposobu tego nie wypisuje się tu.

Seymow *series*, których sprawy *in volumine Constitutionum exstant*, taka jest:

Seymy a Krola ZYGMUNTA AUGUSTA:

Pierwszy w Piotrkowie. A. 1550.

Item w Warszawie. A. 1557.

Item w Piotrkowie. An. 1562. Na tym Seymie złożono było Seym w Łomży. fol. 27.

Item w Warszawie. A. 1563. Który zakończył się in A. 1564.

Złożony też był Seym w Parczowie, dla Vnii W. X. Lit. ale za nieziechaniem nań PP. Litewskich, nie na nim nie stało. A. 1563. fol. 44. Tit. Vnia y Seymy. Limitacya iego jest w Metryce Koronney.

Item złożony był w Warszawie. A. 1564.

Item w Piotrkowie. A. 1565.

Item w Lublinie. A. 1566.

Item w Piotrkowie. A. 1567.

Item w Lublinie spólny *utriusque gentis*, na którym *finaliter* W. X. Lit. Vnio stała. A. 1569.

Item w Warszawie. A. 1570. Tit. Reces Seymu.

Seym za Krola HENRYKA ieden, na którym koronowany, w Krakowie. A. 1574. fol. 227. Tit. *Confirmatio iurium*.

Seym za Krola STEFANA:

Pierwszy, na którym koronowany, w Krakowie. A. 1576.

Drugi w Toruniu, na którym *Excepta* Mazowieckie *ad approbandum* są podane. A. eodem.

Trzeci w Warszawie, na którym Trybunał postanowiony. A. 1578.

Czwarty tamże. A. 1580.

Piąty tamże. A. 1581.

Seym za Krola ZYGMUNTA III.

Pierwszy, na którym jest koronowany, w Krakowie. A. 1588.

Drugi w Warszawie. A. 1589.

Trzeci tamże. A. 1590.

Czwarty tamże. A. 1591.

Piąty tamże. A. 1592.

Szosty w Krakowie. A. 1595. złożony na tym drugi Seym, *sine solennitatibus*, to jest: że *deliberatorie* nie miały uprzedzać, listy Seymikowe nie miały wychodzić, ale tylko Vniwersały trzema niedzielami przed Seymikami; po których Seym miał być (*iakoż był*) także we trzy niedziele, a dwie niedziele miał trwać. Takowe iednak złożenie Seymu, dla potrzeby Rzeczyposp. *pro una vice* było pozwolono, z warunkiem tym: że napotym według zwyczajów y praw w składaniu Seymów zachować się Krol ma. A. 1595. f. 662. §. *Poſtanowiony*.

Siodmy w Warszawie. A. 1596.

Osmy tamże. A. 1598.

Dziewiąty tamże. A. 1601.

Dzieśiąty w Krakowie. A. 1603.

Jedenasty w Warszawie. A. 1607.

Dwunasty tamże. A. 1609.

Trzynasty tamże. A. 1611.

Czternasty tamże. A. 1613.

Piętnasty tamże, *sine solennitatibus*, który iednak *in sequelam* nie ma być pociągany, pozwolono. *Ibid.* f. 5. §. *A iżechmy*.

Sześćnasty tamże. A. 1616.

Siedmasty tamże. A. 1618.

Ośmasty tamże. A. 1619.

Dziewiętnasty tamże. A. 1620.

Dwudziesty tamże. A. 1621.

Dwudziesty pierwszy. A. 1623. Na tym dano w moc Krolowi złożyć drugi Seym trzymiedzielnny, bez rozsyłania *literarum deliberatoriarum*, y z uchyleniem *aliarum solennitatum*, z naznaczeniem iednak Seymikow, a to względem wojny z Szwedami, y rekuperowania Inflant. Także kiedyby się *ingens periculum* od Cesarza Tureckiego na Polskę pokazało, & *in hoc casu* też *facultatem* do złożenia takowego Seymu Krolowi dano. A. 1623. f. 2. Tit. *O Ziemie Inflantſkiey*.

Dwudziesty wtory. A. 1624. także w Warszawie.

Dwudziesty trzeci tamże. A. 1625.

Dwudziesty czwarty. An. 1626. Na tym dwuniedzielnym Seymie, *sine omnibus solennitatibus, ad casum* wojny Tureckiej, y dla obmyślenia pokoju ze wszystkich stron uchwalono. Seymiki jednak czterema niedzielami Seym ten dwuniedzielnym poprzedzić miały. Ibid. f. 2. Tit. Złożenie Seymu.

Dwudziesty piąty w Toruniu. A. eodem 1626.

Dwudziesty szósty w Warszawie. A. 1627. Na tym trzyniedzielnym Seymie złożono, *sine solennitatibus, in omnem casum*. Ibid. f. 1. Tit. Pospolite ruszenie y Seym.

Dwudziesty siódmy tamże. A. 1628.

Dwudziesty ósmy tamże. A. 1629. Na tym dwuniedzielnym Seymie złożony, według skryptu *ad archivum* w roku 1627, podanego, który *approbatur*. A. 1629. f. 12. Tit. Aprobacya.

Dwudziesty dziewiąty tamże. eodem anno.

Trzydziesty tamże. A. 1631.

Trzydziesty pierwszy tamże. A. 1632.

Seym za Króla WŁADYSŁAWA IV.

Pierwszy, na którym jest koronowany, w Krakowie. A. 1633. A dwuniedzielnym wolno Królowi złożyć, *sine solennitatibus*, dla wojny Moskiewskiej. Ibid. f. 13. Tit. Seym dwuniedzielnym.

Drugi w Warszawie *sine solennitatibus* dwuniedzielnym, ale warowano: aby to prawom y zwyczajom dawnym, o zakładaniu Seymów, napotym nie szkodziło. Na tym Seymie expedycya Moskiewska zakończona, Pokoy zawarty. An. 1634. fol. 1. Wszem w obec.

Trzeci ordynaryyny tamże. A. 1635.

Czwarty tamże względem aprobacyi Pakt z Szwedami. A. eodem.

Piąty tamże, *sine solennitatibus*, dla następujących na Rzeczposp. niebezpieczeństw. A. 1637.

Szósty tamże sześciuniedzielnym. A. 1638.

Siódmy tamże sześciuniedzielnym dla niebezpieczeństw od Pogan. A. 1640.

Ósmy tamże sześciuniedzielnym. A. 1641. Na tym Seymie dwuniedzielnym złożono, dla obmyślenia na nim zapłaty wojsku y koekwacyi Woiewodztw względem podatków. A żadne inne Sądy na nim nie mają być odprawowane, ieno *ratione coequationis* przed Deputatami. A. eodem f. 10. Tit. Seym dwuniedzielnym.

Dziewiąty tamże dwuniedzielnym. A. 1642.

Dziesiąty tamże sześciuniedzielnym, prędey niż Prawo o Seymach ordynaryynych mieć chce, y czasu nieco od Seymików skróciwszy, warowano jednak: że to napotym być nie ma, tylko według dawnych praw. A. 1643.

Jedenasty tamże sześciuniedzielnym. A. 1646. Na tym złożony Seym trzyniedzielnym extraordinaryynym, względem obrony Rzeczposp. y Seymiki przedseymowe naznaczone. A. eodem fol. 7.

Dwunasty tamże trzyniedzielnym na przeszłym Seymie złożony. A. 1647.

Seym za Króla JANA KAZIMIERZA:

Pierwszy, na którym jest koronowany, w Krakowie. A. 1649.

Drugi w Warszawie sześciuniedzielnym w tymże Roku 1649. A Król potym ma złożyć drugi, *pro necessitate Reipub.* dwuniedzielnym, na którym sama tylko ma być traktowana obrona, y *cause fiscali* mają być sądzone. Ibid. fol. 6. Tit. Seym dwuniedzielnym.

Trzeci dwuniedzielnym tamże na przeszłym Seymie pozwolony. A. 1650.

Czwarty sześciuniedzielnym tamże, który do niedziel dwu skrócony był, z tym warunkiem: że to prawu pospolitemu o Seymach, nie *in posterum* derogować nie ma. A. 1652. f. 1. Tit. Złożenie Seymu. A na to miejsce inny Seym dwuniedzielnym, *juxta exigentiam necessitatis Reipubl.* w roku przyszłym, złożony będzie, z warunkiem także: że to prawu o Seymach extraordinaryynych uchwalonemu nie ma *derogare*. A. eodem f. 10. Tit. Seym.

Piąty wedle Konfitytucyi Seymu przeszłego dwuniedzielnym, w Brześciu Litewskim. A. 1653.

Szoſty w Warszawie ſzeſćniedzielny złożony, a pótym do niedziel trzech zkończony. A. 1654.

Siodmy tamże do niedziel dwu zkończony, z warunkiem *ut supra*, & *sine ſolemnitatibus*. A. 1655.

Oſmy tamże ſzeſćniedzielny, po uſtąpieniu z Polſki Szwedow, A. 1658. Na tymże inſzy złożyć obiecano, dla tych ſpraw, które ſię zmieſcić nie mogły. *Ibid* f. 70. *Tit. Reces Seymu*.

Dziewiąty tamże ſzeſćniedzielny, wedle Konſtytucyi Seymu przeſzłego. A. 1659.

Dzieſiąty tamże ſzeſćniedzielny ordynaryyny. A. 1661.

Iedenasty tamże dwuniedzielny extraordynaryyny, który aprobowano, y we wſzytkim mu powagę Seymu ſzeſćniedzielnego głównego przydano. A. 1662. f. 1. Na tym Seymie *ſubſidium charitativum* uchwalono.

Dwunasty tamże ſzeſćniedzielny ordynaryyny. A. 1667.

Trzynasty tamże także ſzeſćniedzielny extraordynaryyny złożony, ale do niedziel trzech, dla pewnych przyczyn, zkończony. Na którym nie traktowano nie było, tylko *materia abdicationis* Krola I. M. Iana Kaźimierza, y żadna Konſtytucya nie ſtała, tylko *Diplomata*, iedno od Krola, którym uwalnia Rzeczpoſp. *ab obedientia*, a drugie *Reverſale* od Rzeczypoſp. Krolowi dane. A. 1668.

Seym za Krola MICHAŁA ſzeſćniedzielny:

Pierwſzy w Warszawie, (*bo Seym Coronationis w Krakowie zerwany*) A. 1670.

Drugi tamże ſzeſćniedzielny ordynaryyny, *ratione pacificationis internæ*. An. 1673.

Na tym Seym dwuniedzielny, czas ſpoſobny upatrzynſzy, *ex Senatûs conſilio* złożyć obiecano, nie derogując prawu *in poſterum*, o Seymach dwuniedzielnych. *Ibid* f. 28. *Tit. Seym dwuniedzielny*.

Seym, za Krola IANA III.

Pierwſzy, na którym ieſt koronowany w Krakowie. A. 1676. Na tym extraordynaryyny w Roku 1677. złożyć, y na nim exorbitancye y *deſideria* Woiewodztw, tak Koron. iako y Wielk. X. Litewſk. traktować deklarowano. *Ibid* fol. 21. *Tit. Naznaczenie Seymu*.

Drugi wedle Konſtytucyi Seymu przeſzłego extraordynaryyny ſzeſćniedzielny w Warszawie. A. 1677.

Trzeci ordynaryyny ſzeſćniedzielny w Grodnie. A. 1678.

Czwarty ordynaryyny ſzeſćniedzielny w Warszawie. A. 1683.

Piąty ordynaryyny, ſzeſćniedzielny w Warszawie. A. 1685.

Szoſty ordynaryyny ſzeſćniedzielny tamże. A. 1690.

Seym, za Naiſn. Krola IMCI AUGUSTA II.

Pierwſzy na którym ieſt koronowany, do dwuch niedziel zkończony, w Krakowie A. 1697.

Drugi *Pacificationis* ſzeſćniedzielny w Warszawie, A. 1699.

Trzeci ziażd walny Poſpolitem Ruſzeniem, z Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. y Poſtanowienie Gieneralne Stanow W. X. Lit. pod Olkinikami. A. 1700.

Czwarty extraordynaryyny dwuniedzielny w Lublinie. A. 1703.

Piąty Poparcie Gieneralney Sendomirzkiej Konfederacyi, przez Stany całej Rzeczypoſp. na walnym Zieździe Warszawſkim zgromadzone, odprawione R. 1710. 4. Lutego, na którym nie ubliżając bynajmniey *auſtoritati* Seymow walnych, y owſzem wſzelkie dawne Prawa, Konſtytucye, około zkładania Seymow, *in pleno robore* waruiąc, niektore uchwały & *ſancita* Seymu Lubelſkiego, do ſkuteczney exekucyi przywodząc, y iak naylepiey gruntuiąc, *internam* & *externam ſecuritatem*, właſnie iako na Seymach, oſobliwie Warszawſkim y Lubelſkim konkludowane były, poſtanowiono.

Na tey Radzie y walnym Zieździe Warszawſkim R. 1710. Krola IMCI AUGUSTA II. raz *in campo Electorali* wolnemi głosami obranego, Seymami Warszawſkim y Lubelſkim, y Gieneralną Konfederacyą Sendomirzką, na Tronie ugruntowanego, y *legitimè* panuiącego, Stany Rzeczyp. do gardł właſnych bronić y utrzymać obo- wiązały ſię. Wſzyſkie *attentata*, *publica* & *privata*, ſpiſki, Konfederacye prze- wiązały ſię. Wſzyſkie uczynione, y do- ciwne, oſobliwie Warszawſką, dnia 19. Mieſiaca Czerwca R. 1704. uczynioną, y do Grodu Warszawſkiego podaną, z tą exwinkulacyą; tudzież *cum uſurpata Electione* & Co-

§ Coronatione osoby Stanisława Leszczyńskiego, y Traktaty Iego z Koroną Szwedzką nulliter zawarte; *præcipue fæderis Varſaviensis z Alt-Randſtandzką Transakcyą, cum prætenſa abdicatione, § quovis modo wypadłe Ratyfikacye, y wszystkie aċtus, Wierze S. Katolickiey Rzymſkiey, § Jurisdictioni Eccleſiaſticae, præjudicioſos, walney Elekcyi, Prawom y Rządowi Starożytnym przeciwny y ſzkodliwe instrumenta, a oſobliwie zawieraiące w ſobie declarationem, § aſi abſolutionem Poſлуſzeńſtwa, y różne Maniſeſty, etiam względem Trybunałów Kor. y W. X. Lit. ktorych Dekreta Konfederacya Warſzawska anihylowała, § ipſum publicatum Interregnum, pro nullis, invalidis, ac inſubſiſtentibus deklarowano. fol. 2. Tit. Ubezpieczenie y Ziednoczenie ab intra Stanow Rzeczyp.*

Na tymże Zieździe Krol IMC AUGUSTUS II. Wſzelkie urazy ſwoie w wieczne puſzcza zapomnienie y daruie, y od Cara IMci omnimodam ſecuritatem tym, ktorzy Krola IMci urażili, obiecuie; *ſalvis injuriis particularibus privatorum § cauſis criminalibus, § ſalvâ immutabili § irrevocabili in ſuo robore diſpoſitione Honorum § Miniſteriorum; y Artyleryi W. X. Lit. y tych Dzierzaw, na ktorych ſumy § Jura communicativa, juxta obloquentiam Konſtytucyi z Seymu Lubelskiego nie znayduią ſię; ktore Krol IMc przy ſobie ſtawiającym oddal. Ibid. Tit. Eodem.*

Krol IMC. z dobroci ſwoiey y łaski Oycowſkiey, przeciwney Stronie aſyſtuujących, a teraz ſidem § obſequium wyznających, circa pacificam poſſeſſionem Bonorum, przy Staroſtwach, Dzierzawach, Juribus communicativis podległych, zachował, *ad instantaneam reinductionem, ſeu retraditionem in rem, Woiewody Wileńskiego Sapięby y całego Domu iego, weſpół z Stanami Rzeczyposp. przyznał, Dekreta w ktorymkolwiek Sadzie, in contumaciam otrzymane, ſuſpendowano, ad diſjudicationem, § ſeriis partium controverſiis, in negotio principali, ſalvâ vindicatione Jurium § prætenſionum, pro parte injuriatorum § Creditorum, in minoribus § majoribus ſubſelliis, W. X. Lit. Ibid.*

Krola IMci AUGUSTA II. Diploma, utwierdzaiące wſzystkie Prawa y Paſta Conventa, dnia 4. Lutego 1709. dane, w tę Konfederacyą y Radę ingroſowano. Ibid. fol. 6.

Paſta Conventa przedrukowano, § in volumen Legum w tym Poparciu ingroſowano; fol. 8. Cum Diplomate Electionis Krola IMci AUGUSTA II. fol. 34.

Szoſty Seym Extraordynaryyny dwuniedzielnny w Warſzawie A. 1712. Dla naſtępującey aċtualiter pory wojenney, pod tąż Łaską y temiż Poſłami, limitowano do dnia 31. Grudnia, ejusdem Anni 1712. f. 8. Tit. Odłożenie Seymu.

Siodmy Pacificationis R. 1717. vigore Traktatu Warſzawskiego, na zakończeniu Konfederacyi Tarnogrodzkiey, na kształt Seymu 1673. Konfederacyą Gołębską zakończającego, Krol IMC. złożył, weale zachowuiąc Prawa, względem Seymow ordynaryynnych co dwie Lećcie. A. 1717. w Traktacie Warſzawskim f. 16.

Oſmy Seym ordynaryyny ſzeſćniedzielnny w Grodnie 1718. zaczęty, pod tymże Marſzałkiem y temiż Poſłami, *pro tunc in aċtívitate będącemi, odłożono. Czas y mieyſce w ręku I. K. Mci ex re § neceſſitate Rzeczyp. do reaſumowania iego w Leſieni w R. 1719. zoſtawiono, hoc præcauto, aby podobne Limity in ſequelam napotym non trabantur; ſalvum nihilominus, ad proponendas § formandas Leges, do Izby Poſełſkiey regreſſum relinquendo. A. 1718. fol. 4. Tit. Odłożenie Seymu.*

Dziewiąty Seym Warſzawski ordynaryyny ſzeſćniedzielnny A. 1724. ex re § neceſſitate całego Rzeczyposp. a naybarżiey chcąc wiedzieć Dekretu Aſeſorskiego, w ſprawie excelu Toruńskiego, *realem § indilatam in effeċtu executionem, pod tymże Marſzałkiem, y temiż Poſłami, in aċtívitate będącemi, do Grodna odłożono; pro hac ſola § unica vice, in poſterum nunquam præſticanda, non derogando Kadencyi Grodzińskiej, § ſalvum regreſſum Poſłom z Vr. Marſzałkiem ſwoim do Izby Poſełſkiey, na pierwszym dniu Reaſumpcyi, ad promovendas § formandas leges, według zwyczajow dawnych, bez naymnieyſzey w Prerogatywie Izbie Poſełſkiey uymy, conſervando § præcavendo, zoſtawuiąc czas w ręku I. K. Mci. An. 1724. fol. 6. Tit. Odłożenie Seymu.*

Dzieſiąty ordynaryyny ſzeſćniedzielnny z przeſzłego Limity, pod tąż Łaską, w Grodnie. R. 1726.

Tych Seymow, ktore zerwane były nie wypisuje się. Konwokacye zaś gieneralne Warszawskie, *sub Interregnis*, miały *supra* *Tit. Konfederacye*.
 Na każdym Seymie pierwszego dnia zaraz Przysięga Krola, y *Pacta conventa* powinny być czytane, miały artykułów Marszałkowskich. *In Pactis Conventis Krola I. M. Michała, y Krola I. M. Jana Trzeciego.*
De salariis Seymowych Pisarzow. *vid. Tit. Salaria.*
 W sprawy, *foro Comitali* zdawna należące, wdawać się Trybunały nie powinny. *vid. Tit. Trybunał.*
 W sprawach, Seymowi należących, żadne *Senatus consulta* formowane być nie mają, ani konkluzye onych *in executionem* przywodzone, *sub nullitate*. *A. 1662. fol. 2. Tit. De reddenda ratione Senatus consultorum.*

S E Y M I K I.

Herburt. f. 92. Similis. Ut tempore Sc. **S**eymiki Powiatowe według czasu y miejsca zakładane być mają. *A. 1550. fol. 4. §. Aby za szczesnego.*
 Vprzedzać Seym mają sześciami niedzielami, a gieneralne Seymiki trzema niedzielami. *miałeś o tym już supra tit. Seym.*
 Na Seymikach gieneralnych, w Kole, Korczynie y w Warszawie, artykuły, ktore są na Seymikach partykularnych zapisane, mają być ucierane y korygowane, dla przesy na Seymikach Koronnych wszystkich rzeczy odprawy. *A. 1565. fol. 84. tit. Seymiki.*
 W Litwie, Seymik gieneralny ma bywać w Wołkowisku. *A. 1576. fol. 255. §. Seym walny Koronny.*
 O tymże *iisdem verbis.* *Ibid. fol. 277. §. Seym walny Koronny.*
 Potym, gdy zaniechany był, resuscytowano go, y aby według dawnego Prawa odprawował się, y dwiema niedzielami przed Seymem *præcedat*, postanowiono. *A. 1678. fol. 17. tit. Reassumptio.*
 Seymiki Kolski y Korczyński, aby dochodziły; przestrzeńszy czas ma im być zakładany. *A. 1609. fol. 903. tit. Seymiki gieneralne.*
 Posłowie y Senatorowie zjeżdżać się mają na nie. *A. 1611. fol. 16. tit. O Seymikach.*
 Zjazdu Słonimskiego, ktory Seym uprzedzać zwykł, wszyscy, tak Senatorowie iako y Posłowie, omieszkiwać nie mają. *A. 1631. fol. 40. Tit. Zjazd Słonimski.*
 A odprawować się ma iako y inne zjazdy publiczne, w Zamku Słonimskim. *A. 1677. fol. 17. tit. Miejsce Sądow.*
 Aprobowano to potym. *A. 1678. fol. 12. tit. Reassumptio.*
 Seymikowe artykuły na Seym w Woiewodztwach, Krakowskim, Poznańskim y Kaliskim, w Kościele nie w gospodach, przed Deputatami na to obranymi, przy bytności Senatorow Woiewodstw swoich, *in posterum* mają być moderowane. *A. 1616. fol. 11. tit. Spółb.*
 Potym, iż Woiewodztwa, Poznańskiego y Kaliskiego, nie ma ta Konstytucya *afficere*, deklarowano, ale przy starym zwyczaju Seymikow swych wcale zostawać mają. *A. 1618. fol. 6. tit. O sprawowaniu artykułow.*
 Seymiki na elekcyę, w Woiewodztwie Mazowieckim, *per pluralitatem* efekt swój brać mają. A do takowych Aktow Senatorowie, iako y Wzrzednicy Ziemiańscy, z Stanem Rycerskim rowno należec mają. Marszałek także do takowych Aktow *per pluralitatem* ma być obierany. *A. 1598. fol. 702. tit. Seymiki y elekcyę.*
 O Marszałku *plura. v. tit. Deputaci.*
 Seymik Proszowski, przed Nowomieyskim gieneralnym, czterema dniami ma być zakładany. *A. 1569. fol. 191. §. Seymik też.*
 Seymik Xięstwu Zatorskiemu y Oświęcimskiemu, na obieranie Posłow na Seym, tak iako y innym Ziemiom, ma być zakładany. *A. 1363. fol. 65. §. A co się dotyczy.*
 W Zatorze albo w Oświęcimiu ma się odprawować, y Pośel jeden na nim obrany, ma być na Seymik Proszowski wyprawiony, a ztamtąd wespół z Krakowskiemi na Gieneral Nowomieyski, z tego zaś na Seym walny Koronny. *Ibid.*
 Potym postanowiono: aby w Zatorze trzema dniami przed Proszowskim był zakładany. A Instrukcyja tylko ma być posyłana do Starosty Oświęcimskiego *miałeś* Posła na

na Seymik. Listy zaś, około Seymiku tego, mają być posyłane do Krakowa, albo do Oświęcimia. *A. 1581. f. 375. Tit. Seymik.*

Znowu o tymże: aby Seymik trzema dniami przed Proszowskim był zkładany. A Posel gdyby na Seymik Proszowski nie przyjechał, miejsca z Posłami Woiewodztwa Krakowskiego na Seymie mieć nie będzie. *A. 1616. f. 20. Tit. O Posle.*

Potym postanowiono: aby Seymik Zatorski tygodniem przed Proszowskim zkładany był. *A. 1635. f. 37. Tit. O Seymiku Zatorskim.*

Seymik Powiatowy Ziemie Halickiej w Haliczu postanowiono, który ma być przed Generałem Wiśnińskim, wedle zwyczaju innych Powiatowych Seymikow. *A. 1563. f. 46. Tit. Seymik Powiatowy.*

Tygodniem przed Wiśnińskim ma być. *A. 1581. f. 376. Tit. Seymik Halicki.*

O tymże. *A. 1616. f. 27. Tit. Seymik Ziemie Halickiej.*

Seymik Dobrzyński w Lipnie ma być odprawowany. *A. 1567. f. 135. Tit. Seymik.*

Seymiki Wołyńskie na zwykłych miejscach mają być zkładane; z których do Włodzimierza Posłowie zjeżdżać się mają. *A. 1569. f. 160. §. A na wojnę.*

Potym deklarowano: że jeden tylko Seymik przedseymowy Woiewodztwa tego w Łucku być powinien. *A. 1576. f. 293. §. Seymik.*

Seymiki Powiatowe Rawskie, w Rawie mają być. *A. 1569. fol. 190. §. Seymik.*

Potym przeniesiono je do Bolekowa. Elekcyje jednak Deputatów na Trybunał Koronny, także Vrządników Ziemskich Rawskich w Rawie, Sochaczewskich w Sochaczewie, Gostyńskich w Gambinie, odprawować się mają. Ktore to elekcyje, iako y Marszałka Seymikowego elekcyą, *per pluralitatem* głosów Szlachty osiadley w Ziemie, na którą alternata przypadnie, efekt swoy brać mają, y Marszałek pomieniony, podług alternaty w Ziemach tych zwyczajney, stawać ma. A teraz, *pro una vice*, relacyjne Seymiki po dawnemu na miejscach zwyczajnych odprawować się będą. *A. 1667. fol. 18. tit. Seymiki.*

Potym tę Konstytucyą o Seymikach znieśli, dla tego, iż w niebytności na ten czas Posłowie Ziemie Gostyńskiej stanęli, y deklarowano: aby według dawnego prawa y zwyczaju, też Seymiki odprawowane były. *A. 1673. fol. 30. tit. Deklaracya o Seymikach.*

Seymiki Ziemie Nurskiej, także elekcyje Vrządników, z Nura do Ostrowa do lat sześciu przeniesiono, ktore w Kościele Farskim odprawowane być mają. *An. 1641. fol. 31. tit. Przeniesienie.*

Po wyjściu tych lat, znowu je nazad do Nura przeniesiono, *in perpetuum*. *A. 1647. fol. 34. tit. Seymiki.*

Seymikom y Elekcyom wszelakim Woiewodztw *Vkrainnych*, Kiiowskiego, Braclawskiego y Czerniechowskiego, Włodzimierz naznaczono, poki *ad possessiones* dóbr swoich Obywatele ramięczni nie przyjdą. *A. 1659. fol. 46. tit. Seymiki y Elekcyje.*

Znowu o Seymikach Woiewodztwa Kiiowskiego: iż we Włodzimierzu dotąd odprawować się mają, według zwyczaju, poki inża nie zaydzie Konstytucya. Na ktorych cokolwiek uchwalą, *ad renovandum & innovandum bonum ordinem*, Obywatele Woiewodztwa tego, tak *ratione* Lustracyi we wszystkich dobrach, *exemplo* Woiewodztwa Wołyńskiego, iako też y szelężnego już postanowionego, *approbatur*. *A. 1683. f. 17. Tit. Integritas.*

Seymikom wszelakim y Elekcyom Vrządników Ziemskich, Woiewodztw y Powiatow W. X. Lit. zawoiowanych miejsca naznaczono. To jest:

Woiewodztwu Wileńskiemu Kamieniec Litewski.

Powiatowi Oszmiańskiemu y Smoleńskiemu Grodno,

Lidzkemu *in casum hostilitatis* w Lidzie, w Wasiliskach.

Braclawskiemu w Szatach.

Trockiemu w Siemnie.

Kowieńskiemu w Gielnach.

Starodubowskiemu w Wierzbołowie.

Połockiemu, Mozyrskiemu w Kobryniu.

Witepskiemu w Bezdzieżu.

Orszańskiemu w Mińsku, *in casum hostilitatis* w Slonimie.

Mścisławskiemu w Krynkach.

Rzeczyckiemu w Kieydanach.

Infłantskiej Ziemi w Dziewiałtowie, a to poki *ab hostilitate* nie będą uwolnione.

A. 1659. f. 10. Tit. Seymiki.

Aby relacyjne Seymiki przeszły w W. X. Lit. na tym terminie, y tam odprawowały się (iako w deklaracjach Woiewodztw y Powiatow jest wyrażono) postanowiono, według których y inſze Seymiki y ziazdy, zwłaszcza zawoioowanych Woiewodztw, mieysca mieć będą. A. 1661. f. 23. Tit. Seymiki w W. X. Lit.

Seymiki prywatne y ziazdy w W. X. Litewsk. ktoreby *inſciã Republicã* były formowane, *nullitatis* bydź mają. A. 1659. f. 10. Tit. Seymiki.

Seymik Xięstwom, Zatorskiemu y Oświęcimskiemu *extraordinariè*, w tydzień po Seymiku *relationis*, w Proszowicach złożono dla tego, że dla rozerwanego przedsejmowego Seymiku, Posła na tym Seymie nie mieli swego. A. 1667. fol. 23. Tit. Seymiki.

Na tym Seymiku Obywatelom tamecznym *modum contribuendi*, dwudziestu czterech Podymnych umowić, y Deputata na Trybunał Skarbowy Radomski y Lwowski z pośrzedka siebie obrać, y *salarium* mu naznaczyć pozwolono. *vid. Tit. Podarki.*

Seymiki tak przedsejmowe, iako y Trybunałskie, Woiewodztwu Smoleńskiemu y Powiatowi Starodubowskiemu, w Zamku Wileńskim, do expirowania terminu doczesnego Pokoju z Moskwą zawartego, odprawować pozwolono, y mieysce w tymże Zamku Wileńskim naznaczono, y wszystkie *de securitate* Seymikow Konstytucye realizowano. A. 1667. f. 71. Tit. Seymiki.

Seymiki Woiewodztwa Podolskiego w Haliczu, w tydzień po Halickich, odprawowane bydź mają. A. 1673. f. 32. Tit. *Vkontentowanie exulum.*

Potym ie z Halicza, za iego *funditus* zruinowaniem, dotąd, poki się nie pobuduię, przeniesiono do Lwowa, ktore według prawa y zwyczaju, rowno z inſzemi Woiewodztwy, u Franciszkanow odprawować się powinny. A. 1677. f. 18. Tit. Seymiki.

Seymiki *relationis* temuż Woiewodztwu Podolskiemu *pro 14. Iunii* złożono, y *in crastina* tegoż Seymiku dwu Deputatow, iednego do Lublina, a drugiego do Piorkowa, *electionis facultatem* dano. A to dla tego, iż *ob grassantem hostilitatem* iedna elekcyja Deputacka *ſtato tempore* odprawić się nie mogła, a druga dla odjazdu na Seym ten Obywatelow jest transpłowana. Na tymże Seymiku porządek około wybierania sumy, z wybrańcow sobie pozwoloney na lat trzy, namowić mają. Do ktorey sumy podziału Komisarze *assignantur.* *Ibid.*

Seymik *relationis*, według Vniwersału Krolewskiego, Powiat Grodzieński mieć będzie. A. 1678. f. 24. Tit. Seymik Grodzieński.

Tenże Powiat ponieważ, za rozerwaniem Seymikow przedsejmowych, na Seymie tym Posłow swoich nie miał; do iednoſtayney zgody Woiewodztw y Powiatow wszystkich W. X. Lit. *accedere* powinien &c. *Ibid.*

Kiedy y kedy Woiewodztwo ktore, Ziemia, Powiat, Seymiki deklarowały? *naydziej w deklaracjach* Woiewodztw, Ziem, Powiatow.

Seymikom y ziazdom publicznym w Ziemi Infłantskiej mieysce w Dynemborku naznaczono. A. 1673. fol. 17. Tit. Mieysce Seymikom. *plura Tit. Infłanty.*

Seymiki relacyjne W. X. Lit. na dzień 18. Kwietnia odłożono, oprócz poblizszych Woiewodztw, ktore podług dawnych zwyczajow odprawować się mają. A. 1635. fol. 29. Tit. O relacyjnych Seymikach.

Seymik po Seymie tym *pro die 24. Aprilis*, dla uchwalenia podarkow, na poparcie wojny z Szwedami, Woiewodztwu Poznańskiemu y Kaliskiemu naznaczono. *Ibid. f. 2. §. Do czego.*

Seymik w Prusiech gieneralny, na czynienie liczby z Poborcami, y dla obrania Poborcow, oprócz tych, ktorzy są mianowani na Seymie tym do przyszłych poborow, tudzież dla korektury praw, do samych tylko Sądow y porządku sądowego należących, *pro una vice* naznaczono. A. 1613. fol. 25. Tit. Seymik gieneralny.

Seymik ieden zawsze, tak Czerniechowscy, iako y Nowogrodzcy Obywatele, w Czerniechowie mieć powinni. A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.

Seymiki Woiewodztwa Malborskiego w Kiszporku odprawować pozwolono *tantisper*, poki Sztum z rąk nieprzyjaciela nie będzie rekuperowany. A. 1635. fol. 32. Tit. Sady y Seymiki.

Seymikom relacyynym W. X. Lit. dla krotkości dni ieściennych y złych drog, pomkniono daley czasu, nad cztery niedziele; gdyż według Prawa Statutowego we cztery niedziele po Seymach przypadać powinny. *Confederat. general. Varsav. A. 1668. fol. 24. §. A iż według Prawa.*

Seymiki na obieranie Deputatów W. X. Lit. ktore się w dzień N. P. Gromniczney odprawowały, na pierwszy Poniedziałek po tym Święcie przełożono, a obiekcy na zaiutrz rozłożone być mają. A gdyby to Święto w Poniedziałek przypadło, tedy Seymik w naypierwszy Poniedziałek po Święcie ma być. K. L. A. 1685. f. 7. Tit. O Seymiku Gromnicznym.

Seymikowania wszelkie prywatne, bez Vniwersałow I. K. Mści, tudzież *limitationes* tychże Seymikow, *continuationes* Dyrekcyi Marszałkowskich, zakazano y abrogowano; wyiawszy Seymiki zwyczajne, Prawem determinowane, ktore aby *sphaeram potestatis & activitatis, per legem praescriptam, non transcendant, sub nullitate & penis in legibus expressis.* A. 1717. f. 76. Tit. Seymiki.

Seymiki pojedynkowe, *tempore Interregni*, uchwale podatkow, na Konwokacyach gieneralnych Warszawskich uchwalonych, nie mają *derogare.* vid. Tit. Podatki.

Podczas Seymikow Miasta, w ktorych się odprawować zwykły Sądy, wolne od stanowisk żołnierskich być powinny. vid. Tit. Wojsko.

S K A R B.

Skarb Rzeczyposp. deputowani *maiores Consilarii*; z wielkiej Polski dway, a dway z Małej; nowemu Podskarbiemu oddawać mają. A wszystko porządnie sprawiwszy y zpisawszy, jeden rejestr Krolowi, a drugi Podskarbiemu oddać, a trzeci przy sobie mieć powinni. A. 1563. f. 43. Tit. Skarb Koronny.

Skarby *in genere* wszystkie, po Krolu Auguście y Krolu Stefanie pozostałe, & *Regiam supellectilem*, P. Podskarbi Koronny na elekcyę ma znieść. A ieżliby czego nie dostawało, inkwizycya o tym być ma, do ktorey P. Podskarbi y PP. Deputaci każdego, ktoryby należał, obwieścić mają; obwieńczony zaś, *sub penis Legibus sancitis*, na elekcyi przyszley stawić się powinien *peremptorie*. Y Skarby W. X. Lit. wszelakie, cokolwiek ich w Grodnie jest, P. Podskarbi W. X. Lit. na tęż elekcyę znieść także ma, y inkwizycya, iako y o Koronne *in defectu* czego, także być ma. w *Konfederacyi gieneralney Warszaw.* *tempore Interregni.* An. 1587. fol. 413. §. Skarby.

Na rewizyę Skarbu Koronnego do Lubowli Komisarzow naznaczono, ktory tam, pod zamięszane czasy w Oyczyźnie, uwięziony był. &c. An. 1658. fol. 15. Tit. Komisya.

Nie doszła ta rewizya. Znowu Komisarzow *cum reassumptione* przeszłego Seymu A. 1658. Konstytucyi, naznaczono. An. 1659. fol. 12. Tit. Rewizya Skarbu Koronnego.

Ani ta doszła: Przeto *reassumuntur superiora, cum hac declaratione*: aby P. Podskarbi W. Koronny ziechawszy na Lubowlę, Skarb tak, iako jest zapieczętowany, y tam w depozycie zostający, zniósł naydaley w dzień S. Tomazsa do Krakowa, przybrawszy do siebie czterech z Komisarzow, ktorzy tu na tym Seymie do rewizyi y inwentowania Skarbu tego do Krakowa *deputantur*. Tego też dołożono: iż ieżliby ktokolwiek z tych, ktorzy iakimkolwiek sposobem kleynoty Rzeczyposp. mają sobie powierzone, na czas y dzień pomieniony nie stawili się, y prawa swego do nich nie wywiedli; powinien będzie Instygator Koronny na Seym przyszły takowych pozwać, za podaniem delaty przez P. Podskarbiego, z podpisem ręki Komisarzow. A na Seymie przyszłym powinni będą ciż Komisarze relacyą doskonałą uczynić, y rejestr zinwentowania *in facie Reipub.* czytać. An. 1661. fol. 15. Tit. Deklaracya.

Obicie szpalerowe, *alias Potop* nazwane, Rzeczyposp. samey należące, P. Podskarbi W. Koronny z rąk Szlachet. Franciszka Gratty Obywatela Gdańskiego, iako też Koronę pewną, testamentem Krola Wladysława Czwartego Rzeczyposp. legowaną, *praevisā satisfactione summae*, w ktorey od Krola Jana Kazimierza inwadyowane y zostawio-

ne u niego zostają, windykować, y onemi podług skryptu *ad Archivum* danego dysponować, a *in casu* zatrzymania ich, *processu fisci in quocunque foro, etiam* w Trybunale Koronnym, *ex speciali registro causarum, merè fisci*, o wydanie agere ma. A oblig pomienionego Gratty Krolowi Janowi Kazimierzowi, *ratione* tegoż obciążenia y Korony dany, w czyichkolwiekby się rękach znajdował, za zkasowany ma być rozumian, y że od nikogo tenże Gratta o wydanie obciążenia y Korony pomienionych turbowany nie będzie, *cavetur*, y na zawsze *evincere* go obiecano. A. 1673. fol. 24. tit. Deklaracya o Potopie.

Do rewidowania Skarbu y Kleynotow Rzeczyposp. Koronnych, deputowano było z Senatu wszystkich Rezydentow do boku Krolewskiego naznaczonych, y z Izby Poselskiej sześć osob, *absentia duorum vel trium non obstante*. A. 1607. fol. 841. tit. O urządzie Podskarbiow.

Znowu do rewidowania takiego, y oraz do złożenia kleynotow niektorych y Koronnych, *pro actu Coronationis* Krolestwa Ich MM. Jana Trzeciego y Maryi, pewne Osoby z Seymu do PP. Senatorow, ktorzy klucze do Skarbu mają, naznaczono, a do zregiestrowania Skryptow y Przywileiow tamże inżym *facultatem* dano. A. 1676. fol. 19. tit. Rewizya Skarbu Koronnego.

Na otwarcie Skarbu Koronnego w Krakowie, y kleynoty niektore wziąć pozwolono, y Komisarzow przy P. Podskarbin W. Koronnym y tych, ktorzy *custodiam* y klucze do Skarbu sobie powierzone mają, naznaczono, aprobując Skrypt na to, ręką Krola I. M. Michała, także od Senatu y Marszałka Poselskiego podpisaną, a przez Deputatow, tak z Senatu iako y z Izby Poselskiej naznaczonych, konnotowany, y że *perpetuā securitate*, tak I. M. P. Podskarbiemu, iako y Komisarzom Rzeczyposp. służyć ma, deklarowano, dokładając tego, iż PP. Senatorowie lub sami ziechać do Krakowa, lub *Plenipotentes* swoich z kluczami przysłać powinni. A *in casu absentie* y nieprzysłania kluczow, otworzyć pomienionym Komisarzom wolno będzie. A. 1673. fol. 17. tit. Komisyja do Skarbu Koronnego.

Skarbu Koronnego, *tempore cuiuslibet Interregni*, rewizya bywać zwykła, do ktorey Komisarzow naznaczaia z Konwokacyi general. Warszawskiej, *ut patet in Confederationibus general. Varsoviensibus*.

Skarbowi Wzrędnicy y słudzy, podczas pospolitego ruszenia, przy P. Podskarbin W. Koronnym zostać mają. A. 1678. fol. 44. tit. Liczba Dworu. Plura tit. Podskarbi.

Na Skarb, albo założenie *erarii publici* w Rawie, połowica procentow, z Dobr w pięciukroć stu tysięcy zł. zastawionych, po wykupnie ich ma być obrocana. Ktora ma być oddawana pod warunkiem, o wydaniu Kwarty uczynionym. A. 1598. fol. 687. tit. Szafunek Poboru.

Założenia Skarbu tego wzmianka jest *supra*, którą do przyszłego Seymu odłożono. A. 1569. fol. 195. §. A iż dla zadłużenia.

Skarbowi expensa wszelakie w dochodzeniu Skarbowych dochodow, albo retentow, potrzebnie uczynione, nigdy nie mają być w rachunkach przyimowane, ale ie Strony te zastępować mają, ktore się Skarbowi nie uiszczą. A. 1621. fol. 16. §. Warunki przy tym.

Korona Krolestwa Polskiego ma być w Skarbie Koronnym w Krakowie chowana, przez P. Podskarbiego Koronnego, za kluczem y pieczęcią Senatorow tych: Kasztelana Krakowskiego, y Woiewodow, Krakowskiego, Poznańskiego, Wileńskiego, Sandomirskiego, Kaliskiego y Trockiego. *Sine consensu omnium Ordinum* nie ma być otwierana. *Absens propter aliquod legale*, ma klucz swoy posłać do Kolegow; a umarłego *superstites Collegae* Zamek otworzyć mogą. An. 1576. fol. 256. §. Korona

O tymże *iisdem verbis*. Ibid. fol. 277. §. Korona.

Reassumuntur superiora o Koronie. A. 1638. f. 25. Tit. Koronacya.

Do zrewidowania *Insigniorum*, Kleynotow, Przywileiow, *Archivi* Rzeczyposp. jeżeli nienaruszenie zostają, y do konfrontowania onych z dawnymi Inwentarzami, y zpisania Regiestru porządnego wszystkich rzeczy, y podania Skarbu, według Prawa Anni 1662. Marcinowi Zamoyskiemu Podskarbiemu W. Kor. kluczy zaś Senatorom, zdawna do tego z Prawa należącym oddania, naznaczeni Komisarze. Ktorzy jeden Inwentarz Krolowi IMci, drugi Podskarbiemu oddadzą, trzeci przy sobie zostawia, na

na przyszłym zaś Seymie relacją uczynić powinni. *An. 1685. fol. 7. Tit. Rewizya Skarbu.*

Po śmierci W. Marcina Zamoyckiego Podskarbiego W. Kor. aby *Insignia Regni* y Kleynoty Rzeczyposp. y inne *Archiva Reip.* zrewidowane, y W. Markowi *Matczyńskiemu* Podskarbiemu W. Kor. oddane były, Komisarzow naznaczono przy Senatorach, klucze od Skarbu mających, którzy z Inwentarzem przeszłym zkonfrontowawszy, nowy Regiestr rzeczy zpiszą, y ten Skarb W. Podskarbiemu Kor. oddadzą, a klucze, Senatorom do tego z Prawa należącym. Inwentarz ieden I. K. Mści, drugi W. Podskarbiemu oddadzą, a trzeci w Skarbie zostawią, y Relacją na Seymie przyszłym uczynią. *An. 1690. f. 25. Tit. Rewizya Skarbu Kor.*

Skarb Koronny W. Janowi Ierzemu *Przebendowskiemu* Podskarbiemu W. Kor. oddać kazano, Komisarzow *ex Senatu & Equestri Ordine* do oddania iego naznaczono, którzy przy W. W. Senatorach, y V. Staroście *Krakowskim*, y W. Kułtoszu Korony, *ad custodiam* Skarbu *de lege* należących, wszystkie *Insignia*, Kleynoty, (y te, które W. Stanisław Szembek Biskup Kuiański, *particulari in publicum zelo*, za granice, *ingruente hostilitate Sueticâ, in potiori parte* wywiozł) y *Archiva*, Przywileie, zrewidują, zkonfrontują; klucze W. W. Senatorom, zdawna do tego *de lege* naznaczonym, oddadzą; Inwentarze, ieden do rąk Krola IMści, drugi W. Podskarbiemu Kor. oddadzą, trzeci przy sobie zostawią; Relacją na przyszłym Seymie uczynić mają, zastawne u Nayiasniejszych Krolewiczow oswobodzić W. Podskarbiemu zlecono. *A. 1703. f. 13. Tit. Oddanie Skarbu Koronnego.*

Usurpatores & Raptores Percept Skarbowych, w Trybunale Skarbowym, lub w Koronnym, *ex Regestro Fiscii, praevis Citationibus & Relationibus inscribendis*, w Grodach *proprii districtus*, sprawić się powinni. *A. 1710. Poparcie Konf. Sendom. fol. 66. Tit. Skarb Kor.*

Do odebrania *Insigniorum & Archivi*, *potioris partis* od Sukcesorow Xcia IMści Szembeka Prymala, reasumując Konf. 1703. Komisarzow naznaczono, którzy przy W. W. Senatorach, Vr. Staroście *Krakowskim*, y Wiel. Kułtoszu Korony, *ad custodiam* Skarbu *de lege* należących, *Insignia* przerzeczone *& Archiva*, *praevis quietatione & affecurationis eo nomine datae restitutione*, odebrawszy, nowy Inwentarz całego Skarbu *& Archivi Regni*, z dawnym zkonfrontowawszy, zisać mają; y ieden iego Exemplarz do Metryki Koronney, drugi W. Podskarbiemu W. Kor. oddadzą, trzeci *in loco loci* zapieczętowany zostawią, *& custodie debitae*, komu należy, zleca. *A. 1726. f. 59. Tit. Oddanie Skarbu Kor.*

Od Skarbowych spraw żadne Sądy, Vrzędy, ani Trybunał, pamiętnego brać nie mają. *vid. Tit. Salaria.*

Skarby Kościelne. *vid. Tit. Kościoły.*

Skarbowych dawnych Metryk y Przywileiow W. X. Lit. dochodzić kazano. *vid. Tit. Metryka.*

Skarb Koronny, bez podpisu Pisarza Polnego Koronnego, na regiestrach żadnych nie ma wydawać zasług, *sub refusione de suo.* *vid. Tit. Pisarz Polny Koronny.*

Skarb Wielk. X. Litewsk. przez Dworzany swoje przestrzegać powinien, żeby się depaktacye Kupcom nie działy na rzekach portowych Wielk. X. Litewsk. *vid. Tit. W. X. Lit.*

Skarbowy Trybunał. *vid. Tit. Trybunał Skarbowy.*

S K Ł A D Y

in genere.

NA zkłady mają Mieszczanie na przyszłym Seymie listy ukazać, y ma być o nich kognicya. *A. 1550. fol. 6. §. O zkłady.*

Odłożono tych listow rewizyą do przyszłego Seymu. *An. 1562. fol. 28. Tit. O zkładziech.*

Vkazowali ie. *A. 1565. f. 108. Tit. O zkładziech.*

Ktore są aprobowane? *vid. Tit. Miasta.*

Składy nie ściągają się na inny Stan, tylko na Kupieckie ludźie. *A. 1565. f. 91. Tit. Vsta-
wa na zkłady.*

Składow Kupcy przemiić nie mają, ale się powinni na nich stanowić, y towarow zbywać do ramecznych Mieszczan, y do Szlachty, krom iarmarku; a w iarmark do kogożkolwiek. *Ibid.*

Do zkładow winnych ani Dzierzawcy Krolewscy, ani Poborcowie, ani żaden inny nie ma Kupcow poniewać, mimo te, gdzie wina prowadzą, *sub pana centum marc. na Trybunale, inter causas Officii, ad instantiam cuiusvis, repetenda, Parti & ludio per medium dividenda. Lex perpetua esto, w Vniwersale A. 1598. fol. 720. §. Wina.*

Toż w Vniwersale. *A. 1601. fol. 771. §. Wina.*

Y w Vniwersale. *A. 1602. f. 802. §. Wina.*

Znowu: iż do zkładow winnych furmanow na gościnicach nikt necesytować nie ma, pod utraceniem zkładu *eo ipso*, za dowiedzieniem tego. *A. 1643. f. 18. Tit. O wywożeniu wina z Węgier.*

Reassumuntur dawne prawa, o zkładach *cum penis.* *An. 1609 fol. 902. Tit. Zkłady Koronne.*

Znowu Statut 1538. y 1540. także *A. 1565. & 1609. reassumuntur & approbantur. A. 1611. f. 34. Tit. O przejeżdżaniu cel Koronnych.*

Y znowu z naznaczeniem pewnych podatkow *ab evectis*, do przyszłego Seymu. *A. 1629. f. 3. Tit. Evecta.*

Declarantur Constitutiones. *A. 1565. 1609. 1676.* aby żaden Kupiec iakieykolwiek nacyi, pogotowiu z żydow, nie ważył się żadney protekcyi Stanu Szlacheckiego brać, zkładow sobie nowych po Miasteczkach, gospodach y dworach stanowić; ale towaru na zwyczajny zkład prawem opisany, do Miast tak z Korony, W. X. Litewsk. iako y z Państw postronnych prowadzić *tenebuntur*, nie miiając Miast zkładnych, *sub confiscatione mercium.* Toż się ma rozumieć *de revenditoribus omnibus* w Miastach, *etiam queritantibus vidum*, y o rzeźnikach woły od Szlachty kupujących, aby od swoich towarow, iako y inni Kupcy płacili. O co *contra transgressores forum in Officio quovis Castrensi, ex registro fisci, sine appellatione.* *A. 1678. fol. 9. Tit. Ekonomiy.*

Składow Starostowie przestrzegać mają, y Miastom pomoc w tym dawać. *An. 1565. fol. 91. Tit. Vstawa na zkłady.*

Declaratur: iż Starostowie sądowi y pograniczni, także Administratorowie, przestrzegać mają, aby Kupcy wszelacy, y Żydzi, y rzeźnicy, Zkładow nie miiali. (*iako miales supra.*) *A. 1678. f. 9. Tit. Ekonomiy. Plura Tit. Kupcy. Drogi.*

Skład soli. *vid. Tit. Sol. & Tit. Miasta.*

Skład wina, y zkladne. *vid. Tit. Wino. & Tit. Miasta.*

S K O R Y.

Herburt. fol. 128. **S**Kor garbarze, y furmani z Korony wywozić nie mają, czego Starostowie przestrzegać mają. *A. 1550. f. 5. §. Konie.*

Reasumowano to, *sub confiscatione skor.* Czego Starostowie y Vrzędy ich przestrzegać y exekwować mają. Toż się ma rozumieć y o iuchtach. *A. 1620. f. 14. Tit. O niewywodzeniu koni.*

Znowu reasumowano Konstyt. *A. 1550.* z tą deklaracyą: iż te skory y iuchtry Starostom należeć mają. *A. 1647. fol. 17. Tit. O niewywodzeniu koni.*

S Z L A C H C I C.

NA Szlachcie win przesądzonych Krol nie ma nikomu dawać. *An. 1550. fol. 4. §. Win.*

Herburt. fol. 327. Tit. Plebeji. Szlachta tylko sami, do głównych Kościołow, na *Beneficia* dawani bydz mają. *Ibidem.* §. Ponieważ.

Plura o tym. vid. Tit. Beneficia. Tit. Duchowni. & Tit. Plebeji.

Herburt. fol. 44. tit. Spon- Szlachcie ośiadły nie ma bydz ślubem od Krola, ani od żadnych Vrzednikow wiązany, ie-
no

no wedle Statutu A. 1540. ani sadzany bydz do więzienia, az prawem przekonany bę- *sione fidel,*
dzie. *Ibid. f. 5. §. Slubem.* *quando ob-*

Szlachectwem się bronić nie mogą, którzy się sprawami temu Stanowi nieprzyzwoitemi *stringendus*
bawia. *Ibid. f. 6. Drudzy.* *est aliquis.*

Szlachcic Szlachectwo traci, ieżli będąc w Mieście ośiadły, handlami y szynkami się ba- *Idem f. 299.*
wi mieyskiemi, y *Magistratus* mieyskie odprawuie; y potomstwo iego pod ten czas *t. Nobilis nisi*
zplodzone, y on sam Dobr ziemskich nie może nabywać. A ieżliby nabył, dobra ie- *iure victus*
go *Terrestria iure caduco* każdy Szlachcic uprosić sobie może. *An. 1633. fol. 34. §. captivetur,*
Nakoniec.

Reasumowano tę Konstytucyą na tych, którzy po Miastach *abutuntur prerogativa no-*
bilitatis, monopolia, szynki, handle, y *opificia mechanica* traktuią. *A. 1677. fol. 13.*
Tit. Nowa Szlachta.

Wolno iednak Szlachcie w Miastach place, domy, szpichlerze, *sine praepeditioe cu-*
jusvis, kupować sobie, byle iurysdykcyi mieyskiey nie zbraniali się, a wszystkie po-
winności y obowiązki mieyskie z onych placow podeymowali. *A. 1550. fol. 6. §. Aby*
Szlachta.

O tymże *obiter,* ale lożnych przekupniow y rzemieślnikow protegować w domiech
swoich nie mają. *An. 1611. fol. 27. Tit. O ludźiach lożnych. Plura vid. Tit. Lożni,*
o lożnych.

Szlachcie wolno dobr nabywać w Mieście Lwowie. *vid. Tit. Miasto Lwow.*

Szlachta, dobra Mieyskiemu Prawu podległe, *quocunque iuris titulo* trzymający, z tychże
dobr wszystkie podarki płacić powinni. *vid. Tit. Miasto.*

Szlachta sami Senatorami bydz mają. *A. 1550. f. 7. §. Iż stan.*

Szlachcicem ktoby się czynił, nie będąc nim, a byłby zabit, głowa iego płacona bydz *Herburt. fol.*
nie ma; a ktoby o to czynił, sto dwadzieścia grzywien przepada, y rok y sześć nie- *141. t. Digni-*
dziel w więzy na dnie siedzieć; co się y o ranach ma rozumieć. *Ibidem fol. 10. §. tates nobili-*
Gdzieby kto. *bus dentur.*

Declaratur: Ktoby się Szlachcicem mienił y udawał, nie będąc nim, dobra swoje tra-
ci, połowicę do Kwarty, a połowicę Delatorowi. O co *forum* na Trybunale *inter*
causas Officii, a na nieośiadłego takiego w Grodzie albo na Trybunale, y poł roka
w więzy siedzieć. *A. 1589. fol. 517. Tit. O Szlachectwie.*

Ktoby zaś nieszlachectwo niewinne zadał komu, y akcyą intentował; taki winą Sta-
tutu ma bydz karan. *Ibid.*

Szlachectwa wywod ma bydz na Seymiku Deputackim swego Woiewodztwa, z ktorego *De probatio-*
na Trybunał ma Strona przynieść arestacyą, a potym z krewnemi własnymi przy- *ne Nobilita-*
siąc. *A. 1601. f. 736. Tit. O nowey Szlachcie.* *tis. Herburt.*

Szlachectwo czyie ktoby poprzyściągł, nie będąc krewnym; ma Szlachectwo tracić, y dobra *fol. 297. t.*
do Aktora przepadać mają. *Ibid.* *Nobilis.*

Szlachectwa poddany nie może otrzymywać, bez woli Pana swego dziedzicznego, *sub nul-*
litate Szlachectwa. *Ibid.*

Ta Konstyt. A. 1601. służy y W. X. Lit. *Ibid.*

Szlachectwo tylko na Seymie, albo w woysku ma bydz dawane, dla znaczney dzielności.
A. 1578. f. 334. Tit. Plebejorum nobilitatio.

Declaratur: iż za zaleceniem Senatu y Poslow Ziemskich, a w woysku od Hetmana,
y ma to bydz w Konstytucyą wpisano; inaczey żaden list na szlachectwo ważny bydz
nie ma. *A. 1601. f. 736. Tit. O nowey Szlachcie.* Toż służy y Wielk. X. Litewsk.
Ibidem.

Reassumitur: a wszyscy po Konstytucyi 1601. na przyszłym Seymie stanąć mają z przy-
wilejami *pro cognitione,* ieżli dla zasług woennych Szlachtą są kreowani. *A. 1613.*
f. 8. Tit. O nowey Szlachcie.

Szlachectwo ktoby *non suo ordine* otrzymał, a potym łokciem mierzył, y towary wszelkie
przez Faktory swe w różnych sklepach przedawał; taki na Trybunale, *ad instantiam*
cujusvis, inter causas Officii, słuźnemi dowodami *convictus,* majątności swych *fisco*
Regio połowicę, a *Delatori jure victori* drugą połowicę przepadać, y w więzy sie-
dzieć ma; *salvis iuribus Privilegiorum* Miast Krolewskich Koronnych, ktore mają
na trzymanie dobr ziemskich. *A. 1609. f. 903. Tit. De Plebejis.*

Do Szlachectwa wyvodu przy świadkach, w dawnych Konstytucyach opisanych, *au-*
then-

authentica testimonia literatoria każdy powinien pokazać, iako reformacye, działy, & *bonorum terrestrium dispositiones*. A ktoby dotąd wyvodu takowego nie uczynił, y napotym uczynić nie mógł, choćby też y na Vrzędzie, lub na dygnitarztwie zasiadł, ma *functione sua carere*, y Vrząd *pro vacanti* rozumiany być ma. O co Posłowie na Seymie *urgere* mają. A. 1633. f. 34. §. Do wyvodu.

Ktoby przez dekret Seymowy, albo Trybunałski, *non per serias controversias*, ale *in contumaciam*, albo *in conditio* tylko ferowany, nie wywiodłszy się *legitime* na Seymiku Powiatu swego, z kąd *originem duxit*? Szlachectwo przyśądzone miał; *supra scripto modo* powinien się wywodzić. *Ibid* §. Ktoby przez dekret.

A kto się *sine fraude* wywiodł, inkwietowany być nie ma. *Ibid*.

Ignobilitatem reconventionaliter zadać nikt nie może, aż się wprzód *objicienti* sam wywiedzie. *Ibid* §. Komu.

Ktoby, *deficiens in deductione nobilitatis sue*, Szlachcicowi nienaganionemu, bez żadnych wywodów y dokumentu prawnego, zadał niezlachectwo, a onby się nie tylko pokrewnymi, według prawa, ale y dyspozycjami wywiodł; *ad instantiam* ukrzywdzonego *pauā colli* karany być ma. *Ibid* §. Na koniec.

Szlachcic *ignobilem* do herbu przyiąć, y za nim świadczyć, y za powinnego swego przyznawać, pod utraceniem swego własnego Szlachectwa, nie powinien. O co *forum* na Trybunale, *inter causas Officii*, *ad instantiam cuiusvis*. Co się ma rozumieć y na tych, którzy po Konstytucyi A. 1578. wzięli się do herbu cudzego *privatim accedere*, y w cudze herby się *intruserunt*. *Ibidem fol. 33. Tit. O wywodzeniu Szlachectwa.*

Szlachectwa nie mogą być dawane, ieno za zgodą wszystkich Stanów na Seymie, którym samym *cognitio* należy, jeżeli słusznie może kto do tego kleynotu być przypuszczony, albo nie? A. 1641. f. 11. Tit. O Indygienatach y nobilitacyach.

Według dawnych praw mają być konferowane. *Ibidem*.

W Woiewodztwach, Kiiowskim, Braclawskim y Czerniechowskim, z okazji Xiąg Ziemskich y Grodzkich popalonych, Szlachectwa wywod taki: Atestacyą wzięć trzeba od Dygnitarzów y Vrzedników Ziemskich, o zgubie Akt tamtego Woiewodztwa, za którą nie ma być nikt u Prawa *necessytowany* do pokazowania starych dyspozycy. Ale przy atestacyi od Seymiku, na którym się wywodzić kto będzie, y przysiędze dwóch Szlachciców *de linea paterna*, y drugich dwóch *de linea materna*, sam *insuper* na to przysięże, iż miał dyspozycye w Aktach zgubionych. A potym na prawdziwe iego Szlachectwo dedukcyą ma być determinowana. A ktorzyby świadkowie dali *testimonium* niezlachcicowi, a byliby o to *legitime convicti*, własne Szlachectwo tracić mają. A. 1654. fol. 9. tit. *Securitas bonorum*.

Potym po Szwedzkiej wojnie, *in universum* sposob wywodzenia Szlachectwa postanowiono taki: Wszyscy Obywatele Woiewodztw y Ziem, którym podczas Szwedów Akta popalone są, ktoby tego potrzebował, genealogią Domu y rodzaju swego od dziada poczynawszy *fideliter*, tak iako jest w rzeczy samey, zpisawszy, *cum manifestatione de combustis per hostem Actis*, w których domu iego dyspozycye były, & *de amissis literis*, ktoremiby starożytność urodzenia swego *deducere* mógł, zaraz przy manifestacyi, *intra decursum trium annorum*, ab *actu presentis Conventus computando*, *per oblatam* do Grodu własnego podać ma. A ktoby zmyśloną w Księgi dał wpisać, chcąc się wdzierać w prerogatywę stanu Szlacheckiego; wolno będzie każdemu do lat sześciu y sześciu miesięcy, przeciwko takiej Genealogii zanieść protestacyą, a ow *inquisitione* dowodzić powinien, że prawdziwą domu swego podał genealogią, y dwu *de linea paterna*, y drugich dwu *de linea materna* pokrewnych stawić, którzy na Seymiku świadectwo starożytności iego dawszy, na Trybunale równo z nim poprzyśiąć będą powinni *realitatem* genealogii iego. A czyia manifestacya z genealogią przez lat sześć y sześć miesięcy, *sine contradictione*, w księgach zostawać będzie; już po wyśściu czasu mianowanego żaden protestacyi zanościć, & *in dubium vocare* tey genealogii nie będzie mógł, ale już tak on, iako y Sukcesor iego, przy swoich genealogii *cum duobus testibus de linea Paterna*, & *cum duobus aliis de linea Materna*, na Seymiku prezentowawszy się, w Trybunale z temiż świadkami *realitatem* genealogii swojej poprzyśiąć powinien będzie. Tymże sposobem y ci, którzy się z swoich Woiewodztw y Ziem do innych wynieśli, *ad proprium Districtum*, z kądby się wywodzić

wodzić powinni byli, ziechawszy, postąpić mają. Y *minorennies* przyszedłszy do lat swoich, tymże sposobem *per omnia* postąpić, y genealogie *cum manifestationibus* w grodach zanieść powinni będą. Ieżliby jednak Stryi, lubo który inży Opiekun, imieniem ich zaniósł manifestacyą, y genealogią ich podał do Książ; tedy oni *ad annos debite etatis* przyszedłszy, *inherendo manifestationi & oblationi illius genealogie*, manifestacyą swoją zanieść powinni będą. A. 1658. fol. 23. tit. *Securitas bonorum*.

Szlachcicowi każdemu, któremuby, *post deductam* na Seymiku swoim *nobilitatem*, zadano *ignobilitatem*, wolno o to sprawę na początku Trybunału, *ex registro speciali* Sobotnich spraw, prosekrować, *non obstante Partis adverse resistentia*. Czego Trybunał bronić nie ma, y owszem takie sprawy *accelerare* y karać, ile gdyby iakiemi zarzucaniami, *sine iusta causa*, na starożytne familie porywano się. A. 1667. fol. 14. tit. *Securitas honoru Szlacheckiego*.

Ta Konstytucya ściagać się ma y na przeszłych czasow obiekcye. *Ibid.*

Sprawy, *in obiectione Nobilitatis* w Trybunałach, aby nie wprzod były sądzone, aż *Deductio* na Seymiku Deputackim będzie wywiedziona, nazaiutrz po odprawionym albo zerwanym tymże Seymiku. A ieżliby na Marszałku Seymik się zerwał, tedy przecię nazaiutrz pod dyrekcją pierwszego Woiewodztwa tamtego, albo Ziemie, Wrzédnika, ma byđz ta dedukcyja wywodzona, y *fideliter* konnotowana, do Trybunału odesłana. A. 1690. f. 16. Tit. *Deductio Nobilitatis*.

Podczyrzeni o Szlachećtwo, nowych Miesteczek y wsi pod swemi tytułami fundować nie powinni, y Przywileciow na ich erygowanie Kancelarye, pieczętować onym nie mają, *sub confiscatione* takowych Miesteczek y wsi. An. 1717. fol. 13. w *Traktacie Warszawskim*.

Do Szlachećwa y Indygienatow odtąd przyimowani byđz nie mają, którzyby tak w Koronie, iako y W. X. Lit. na Seymiku przedseymowym z tym się nie odzywali, y przez Posłow Ziemskich za sobą instancyj nie mieli. w *Konstytucyach Litewskich* A. 1676. fol. 23. tit. *Nobilitacye*.

Szlachcę nową w Koronie y Wielk. X. Lit. których siła na przeszłym A. 1676. Seymie iakaś nicostrożnością, mimo zalecenie Krola I. M. y PP. Hetmanow obudwu narodow, *in volumen Legion* weszło, *in suspenso cum suis prerogativis* do przyszłego Seymu zostawiono. Tych zaś, którzy od Krola I. M. y PP. Hetmanow rekomendowani są, register na Seymiki Krol I. M. przysłać ma. A. 1677. f. 41. Tit. *Deklaracya o nowej Szlachcie*.

Szlacheckie sprawy, ktore do Niemieckich Sądow przychodzą, Krol z Senatorami, przy sobie będącemi, ma sądzić. A. 1550. fol. 7. §. *Iż w Niemieckich sądziech*.

Szlachta *in casibus, Statuto expressis*, na dobrach może byđz karana. A. 1562. fol. 25. Tit. *O karaniu*.

Szlachta zkładow przestrzegać nie powinna. A. 1565. fol. 91. Tit. *Vstawa na zkłady. vid. Składy*.

Szlachcie na dziedzicznych gruntach pożytki wszelakie, kruszce, sol, wolne byđz mają. A. 1576. f. 255. §. *Aby wątpliwość*.

Idem iisdem verbis. Ibid. f. 277. §. Aby wątpliwość.

Szlachta, którzy dobra swoje przedawszy, w Miestciech mieszkają y z lichwy żyją, wojnę fluzyc mają, *sub confiscatione omnium bonorum suorum*. A. 1578. fol. 335. Tit. *O Szlachcie co zgołocili*.

Szlachcie Szlachcica gdyby *privatâ autoritate* gwałtem poimał, więził, przepada *pœnam 120. marc.* y ma siedzieć w wieży na dnie rok *pro pœna publica*, y znowu ma tyle troię siedzieć, iako go długo w więzieniu trzymał, *sub pœna infamie*, y szkody powinien *refundere*, na ktore Aktor poprzyśięże, y rany, ieżliby miał iakie, według prawa zapłacić. Co Sąd Ziemski ma *ex scrutinio cognoscere*. A. 1588. f. 462. Tit. *O poimaniu*.

Toż się ma rozumieć o Staroście, gdyby *sub pretextu Officii* kogo więził, *excepto iure visito recenti crimine. Ibid.*

O eliberacya Szlachcica więzionego, wolno każdemu iego powinnemu, albo Przyjacielowi, także Panu o flugę, y fludze o Pana, pozywać na Roki Grodzkie *peremptorie*. A Starosta powinien *decernere eliberationem, sub pœna bannitionis, citra quam-*

quamvis appellationem & prosecutionem tego, któryby dekreto wi dosyć czynić nie chciał. *Ibidem.*

Excipiuntur fludzy iawni złodzieie, albo zdraycy, ktorych wolno zawsze poimać. *Ibidem.*

Zafzła byla proteftacya Woiewodztw, *Kiowskiego, Wołyńskiego y Bracławskiego*, przeciwko temu Prawu, ale na tężnieyszym Seymie przyięły ie. *A. 1601. fol. 736. Tit. O więzieniu.*

Szlachcica in Criminalibus obwinionego, gdyby kto do więzienia Zamkowego oddać y instygować nani chciał; takowego więzienia Vrzęd Grodzki nie ma nikomu, *sub pœna centum marc.* bronić, *ad decisionem causę; salvâ appellatione* na Trybunał bliższy. *Instigans* iednak ma go strzedz y żywnością opatrować. A gdyby *inculpatus* nieflusznie do więzienia, *per definitivam sententiam*, znalazł się bydz podany; tedy onemu, nie z Vrzędem, ale z tym, któryby go obwinil, y do Vrzędu podał, *ratione præmissorum, in foro competenti patebit via.* *An. 1611. fol. 4. §. A iż w Zamkach.*

Szlachcic lożny w Mieście *excessivus*, przed Vrzędem Grodzkim, *taçto termino*, takimże postępkim, iaki w Konstytucyi *A. 1598.* opifany iest, (*vid. supra Tit. Mężoboystwo.*) *etiam in civilibus causis* sprawować się powinien, *salvâ appellatione* na Trybunał Piotrkowski, albo Lubelski, a *W. X. Litewsk.* na Wileński, y gdzie się odprawuie, *inter causas conservatas, in duabus septimanis.* A taki obwiniony *civiler* *Szlachcic* lożny, albo *possessionatum Nobilem*, albo też *Civem*, *de parendo iudicato* stawić powinien, albo zastawę taką, ktoraby korespondowała *damno*, u Vrzędu zostawić, albo ieżli z tego dwoyga nic nie uczynil, w więzieniu *ad decisionem causę & satisfactionem iudicato* przez Vrzęd ma bydz zatrzymany, *salvo Statuto Thornensi, de violentia in Civitatibus per Nobilem illata.* *Ibidem §. Do tego iż w Mieściech.*

Szlachta y poddani ich od wszelakich cel wolni. *vid. Tit. Cła. Myta.*

Szlacheccy poddani od targowego wolni, a ktoby ie od nich brał, przepada *centum marcas.* O co *forum* na Trybunale *inter causas Officii, salvo iure & Inventariis Lustratorum, & antiquis consuetudinibus Capitaneorum & Tenutariorum bonorum Regalium.* *A. 1613. f. 19. Tit. Targowe.*

Z *Szlacheckich browarów*, czopowe na przelżłym Seymie uchwalone, zniesiono, bo y przedtym dawane nie było. *Ibid. f. 12. Tit. Czopowe.*

Szlachta Xięstw *Oświęcimskiego y Zatorskiego*, do wszelkich dostoiensstw y Vrzędow w Woiewodztwie *Krakowskim są habiles.* *A. 1564. fol. 67. §. Naprzod.*

Szlachta w *W. X. Lit.* ktorzy się Panom dla obrony zadali z dobrami swemi, ieżli chcą bydz wolni, *agant*, y prawa niech pokażą. *A. 1569. f. 195. §. Szlachta.*

Szlachcie Bracławskiej y poddanym ich wolno miody przafne przedawać, komu chcą. *Ibid. f. 190. §. Szlachta.*

Szlachta y ich poddani od wszelakich ciężarów y angaryi wolni. *Statutum Herburti. fol. 182. Tit. Fumalia. & fol. 284. Tit. Libertas. & sequ.*

Szlachta Podlaska angaryom *Dzierzawcow* podlegać nie ma. *A. 1588. fol. 479. Tit. Podnieśienie.*

Szlacheckie domy w *Winnicy y Bracławiu*, od *Starostow* w pokoiu zachowane bydz mają, *sub pœna quingentarum marc. fisco & Açtori luenda.* O co *forum* Trybunał, *inter causas conservatas.* *A. 1611. f. 30. Tit. Domy.*

Szlachta Powiatu Piltyńskiego przy wolnościach y zwyczajach dawnych, strony czynienia sprawiedliwości między sobą zachowani; ani im w niwczym *Xiażęta Kurlandscy* nie mają derogować. A od Sądow ich apelacye do *Krola y Sądu iego*, a nie gdzie indziej iść mają, tak iako sprawy sądowe *Instantkie.* *An. 1611. fol. 49. Tit. Powiat Piltyński.*

Ze *per errorem* weszło w Konstytucyę *1690.* *Tit. Podymne*, słowo uymuiące *equalitati*, mnieniąc mnieyszą szlachtę, tedy to słowo *in perpetuum* zniesiono; przyznając, że *in equalitate* mnieyszego ani więkzszego niemalż. *K. L. A. 1699. fol. 69. Tit. Zniesienie słowa.*

Szlacheçtwo albo nobilitacya *Sebastjana Necza.* *A. 1601. f. 749. Stanisława Lichtemberka.* *Ibid. f. 751.*

- Jakuba y Stanisława Grodzickich. A. 1607. fol. 854. Marka Felińskiego. Ibidem fol. 858.
 Xiędza Gabryela Prowancyusza *alias* Władysławskiego. A. 1609. f. 897.
 Dymitra Macedońskiego. A. 1613. fol. 30. Eliaza Iulzkowskiego. Ibid. fol. 34. Stanisława Przytyckiego. Ibid. Iana Roszkowskiego. Ibid. fol. 36. Iana Krynickiego. Iana Węgiera. Ibid.
 Maxima Wolka. A. 1616. f. 50. Stefana Ognickiego. Ibid.
 Andrzeia Czarneckiego. A. 1618. f. 8.
 Iana Czaplińskiego. A. 1638. f. 55. Konstantego Wolka. Adama Wierzchowskiego. Sebastjana Dąbrowskiego. Walentego Raroga. Ibid.
 Semena Zabuskiego. Iaska Iasnoborskiego. Iwana Gamże. A. 1649. f. 12.
 Dymitra Margiewica. Woyciecha Gorskiego. Iwana Doroszenka. An. 1650. fol. 8. N. Kresy. A. 1652. f. 30.
 Ze Szlachectwo pewnym żołnierzom na expedyeyi Moskiewskiej, za zaleceniem PP. Hetmanow konferował Krol, wspominaią. A. 1611. fol. 1. Tit. *Poparcie wojny*.
 Szlachectwo Kadlubowskich, w Powiecie Brańskim, *declaratur*, y z dobrami swemi Kadlubowską do Ziemi Bielskiej, a do Iurysdykcyi Grodzkiej Brańskiej *incorporantur*. A. 1654. f. 18.
 Szlachectwo albo nobilitacya Mikołaja Hadźiewica. Ibid. fol. 20. Iana Warteryszowica. Ibidem.
 Grzegorza Barkmana. A. 1658. f. 51. Iana Turowsowica. Ibid. fol. 53. Potomkow niegdy Kaspra Kasprzyckiego. Ibid. f. 54. Michała Iana Złotorowicza. Grzegorza Szefarowicza. Michała Michałowicza. Stefana Bokusza. Mikołaja Grodzkiego. Mikołaja Szuniewskiego. Gabryela Dabiże. Michała Pawlickiego. Ibid. Andrzeia Zalskiego. Ibid. f. 55.
 Szlach. Pawła Tetery *declaratur*. A. 1659. f. 48. *Reassumitur* A. 1661. f. 29.
 Szlachectwo albo nobilitacya Teodozego Tomkiewicza. A. 1654. f. 48. Ierzego Papyry. Krzysztofa Peretyatkowicza. Ibid. Kozakow Zaporoskich, z każdego Pułku nobilitować obiecano, ktorzykolwiek Herman Zaporoski tego Kleynotu godnych prezentować będzie. Ib. *vid. Tit.* Woysko Zaporoskie.
 Na Szlachectwo Kozakow Zaporoskich Przywileie, wedle Komisyi Hadyackiey y rejestru od Hetmana Zaporoskiego, z Kancelaryi Koronney wydane, aprobowano. Ktory rejestr do Metryki ma bydź *in decursu dimidii anni* podany. An. 1659. fol. 55.
 Szlachectwo albo nobilitacya Ierzego Chmielnickiego. Ibid. f. 57. Tomasz Nofaca Oboźnego Zaporoskiego. Ibid. Szlachectwo Stefana, Seweryna, Teodora, Stefana, Sulimow, braci miedzy sobą rodzonych y stryiecznych, *declaratur*. Ibidem.
 Szlachectwo albo nobilitacya Samuela Zarudnego Sędziego woysk Zaporoskich. Ibid. Szlachectwo Hrehorego Leśnickiego. Ib. fol. 58. Wasila Złotarenika Złotarzewskiego. Ibid. Na Szlachecki tytuł drugi Wiernostaw, Przywilej dany Vr. Prokopowi Wereszczaczce Komornikowi granicznemu Czerniechowskiemu ztwierdzono. Ibid. Tit. *Danina Kamionki*.
 Szlachectwo albo nobilitacya Iana Kowalewskiego. Harasma y braci iego Kapłonskich. Iwana Bohatyrowicza. Iana y Teodora Czekałowskich, Iana Rudnickiego. Hawryła Lifowca. Kalina Sokołowskiego. Dymitra Stoninki. Iakima Samczeńka. Mateusza Papkiewicza. Hawryła Porywaia. Zacharyasza Surty. Jakuba y Iana Pekulickich. Bazylego y Kiryła Iskrzyckich. Kiryła Andryiowicza. Ibid. fol. 59. Andrzeia Romanenka. Wasila Mirczenka. Iana Mazarakięgo. Ostafa Feckowicza. Maxyma Bułyhy. Krzysztofa Wartereszowica Stoniewskiego. Tymosza Ciciury. Ibid. f. 60. Bazylego Woytkiewicza. Bohdana Kalenichenka. Stefana Derzeniewskiego. Ibid. Dyonięgo y Andrzeia Muraszkow. Ibid. f. 16. Korneliusza y Eudoxego Draniewskich. Ibid.
 Szlachectwo Vr. Mikołaja, Stanisława y Pawła, Szydłowskich *declaratur*. A. 1662. f. 38. Także Vr. Filipa Zambrzyckiego. Także Vrodz. Mikołaja y Stanisława Dąbrowskich. Ibid. f. 39. Szlachectwo albo nobilitacya Ierzego y Andrzeia Pipanow. Stanisława Piotrkowczyka. Ibid. Zacharyasza Budzanowskiego. Bogumiła Zyzzkowskiego. N. Pilawskiego. Iana Szeleyka. Jakuba y Iana Moruńskich braci stry-

stryecznych. Eliaza Albanusa Rogozińskiego. Konstantego Zbickiego. Iana Donata. Ierzego Barbowskiego. Andrzeia Fagierasza. Iana Pola. Michała Łanislawa Mészeka. Mikołaja Szydłowskiego. Iana Kierekiesza. Macieja Vrago. Konstantego Kokieia. Stefana Czerkasa. Iakuba Brzeźickiego. Iana Dorisza. Iana Butwila. Alexandra Ianuszowica. Iana Stanisława Łukawskiego. Iana Zubryckiego. Iozyusza Binbińka. N. Borka. Tomasz Makowskiego. Ierzego Rapelkina. Waxana Hofmana. Iana Bretysa. Zacharyasza Weyda. Ierzego Kley. Wawrzyńca Delpacego. *Ibid.* (ale potym za Indygiene przyjęto go, iako y brata iego. *An. 1667. fol. 24. quod vid. Tit. Indygienaty.*) Michała Cerkiesia y Synow iego, Konstantego, Kazimierza y Iozefa. Michała Watowskiego. Bau. bonabika Perfa. Samuela Iaszowica. *Ibid. f. 41.* Iakuba Magnisiaka. Grzegorza Piotrkowskiego. Kazimierza Bazalskiego. Iana Guldyna. *Ibid. f. 42.* Iana Mi. chała Koszowica. Mikołaja de Biie. *Ibid. fol. 43.* Wilhelma Klata. Iana Lin. kausa. Iana Delarego. Marcina Henkiela. *Ibid. f. 22.*

Na Szlachectwo Przywilej, od Krola Zygmunta III. niegdy Ierzemu Bidermanowi y potomkom iego dany, sprobowano. *A. 1667. fol. 35.* Szlachectwo Teodora, Iana y Piotra Wierzbow *declaratur. Ibid. f. 37.* Także Szlachectwo Woyciecha y Mikołaja Będzińskich, *sine quavis ante & post primave Nobilitatis deductione & probatione*, y że *objecta ignobilitas* Oycu ich nie ma im szkodzić, ani potomkom ich. *Ib. fol. 69.*

Szlachectwo albo nobilitacya Vr. Stefana Hankiewicza Sekretarza y Pisarza I. K. M. Dekretowego Wołyńskiego. *A. 1673. fol. 34.* Vr. Andrzeia Baira I. K. M. Sekretarza y Pisarza starszego Skarbu Koronnego, *Ibid.* Antoniego Nosadyniego. *Ibid. fol. 36.* Stanisława Zaborowskiego. Iana Zyczyńskiego. Bernarda Tretera. Franciszka Zydkiewicza. Balcera Herberfskiego. Kazimierza Iankowskiego. Zygmunta Darowskiego. Stefana Horodyszczana. *Ibid.* Asferusa Heydopoll. Wrzospolskiego. *Ibid. fol. 37.* Alexandra Heynka. Iustusa de Diubell. Iana Izbranta. Tomasz Korydy, Konradzkiego. Henryka Henrykowskiego. Iana Szylinga. Eustachiego Franciszka Czerniewica. Ambrożego Zaręby. Ierzego Hermana Szwarca. Iana Grafa. *Ibid. na dwu mieyscach.* Andrzeia y Balcera Elertow. *Ibid. na dwu mieyscach.* Baltazara Porycza. *Ibid. fol. 37. & 38. także na dwu mieyscach.* Stanisława Bielickiego. *Ibid. także na dwu mieyscach.* Woyciecha Kumernickiego. *Ibid. także na dwu mieyscach.* Kazimierza Zairskiego tłumacza Koronnego. Stanisława Dżiantymirskiego. *Ib.* Iana Franciszka Woynowicza seu Woynowskiego. *Ib. f. 36. & 39.* Iana Reynholta, y Ernesta Grewinkofow-Swirinhausen nazwanych. *Ibid. fol. 30.* Dymitra Dymitraszka Raycy, y Synowca iego Marka Raycy. Stefana, Wasila, Fedora, Anastazego, Dymitra, Iwana Kuneckich. Ichnata Szulka Dumieńskiego. *Ibid.* Zacharyasza Zadykowicza. *Ibidem fol. 40.* Pantaleona y Grzegorza Krynickich. Krzysztofa Treygi. *Ibid.* Szlachectwa na terażniejszy Szymie pozwolone, że tylko ołobom wiary S. Katolickiey Rzymskiey służyć mają, deklarowano. *Ibidem.* Szlachectwo albo nobilitacya Macieja Stancella. *Ibid. fol. 14.* Andrzeia Olsztera. Władysława Asmana. Andrzeia Falka. Andrzeia Ragala. Iozefa Policyaniego. Antoniego Lacyozego. Floryana Szlagiera. Iakuba Ambrocha. Daniela Karowskiego. Giedeona Bielewskiego. Franciszka Plaskowskiego. Szymona Zawistowskiego. N. Kurowicza. Iana Werwicza. Iana Małkowskiego. Iana Kulakiewicza. Stanisława Płoniakiewicza. Mikołaja Płaszczynskiego. Iana Sakiewicza. Marcina Bernica. Stanisława Szeynowskiego. *Ibid.* Szlachectwo Wawrzyńca, y Macieja Wodżickich, *non obstante lege de novis Nobilibus. A. 1676. f. 59.* Szlachectwo Waleryana, y Sebastjana z Koleczyc Kolczyckich, z dedukcyi urodzenia ich Szlacheckiego, na Seymiku Wiśnińskim uczynionej, *declaratur. Ibid.* (Waleryana potym *incapacem* deklarowano. *quod vide infra.*) Także Szlachectwo Iana, Mikołaja, Iana, Ierzego, Samuela Chwałkowskich braći. Y Kaspra Zembrzuskiego. Y Sebastjana Gilbaszewskiego. Y Sebastjana Szwaryszowskiego. *Ibid. fol. 60.* Szlachectwo albo nobilitacya Stefana Nestorowicza Krasowskiego. Ierzego y Konstan-

stantego Kotonich. *Ibid.* Mikołaja Szulca. *Ibid. fol. 61.* Adama Szuberta. Iana Grechsa. Iana Samuela Chrzanowskiego. (*5 fol. 40. Tit. Gratitude.*) Andrzeia Ginthera. Nataniela Ermelera. Gierarda Filipsona. Michała Montawy. Dominika Blaisena Sadowia. Andrzeia Sułłowicza. (*Fryderyka von Lenchenfeld. ale potym incapacem deklarowano, quod vide infra*) Bohdana Seferowicza. Bohdana y Perfedona Gurdziow. Stanisława Franciszka Malinowskiego. Iana Bienkowskiego. Bern. Krzysztofa Bernackiego. Teod. Alexandra Maskiewicza. Andrzeia Chodźkiego. Andrzeia Duńskiego. Wojciecha Grantkowskiego. Stanisława Kobielskiego. Wojciecha Braurskiego. Stanisława Czernieckiego. Ierzego Krzysztofowicza. Tobiasza Mańczukowskiego. Stanisława Kochowicza. Ierzego Kokarackiego. Krzysztofa Rafalskiego. N. Lenartowicza. Urbana Czechowicza. Macieja Guminińskiego. Stanisława Dąbrowskiego. Pawła Lebedowicza. Karola Zabrzezkiego. Macieja Mazowieckiego. Daniela Odorskiego. Iana Łukaszowskiego. Jakuba y Kasptra Kulikowskich. Grzegorza Iana Bogdańskiego. Stanisława Kleynpolta Małopolskiego. *Ibid. fol. 62.* Andrzeia Waśniowskiego. *Ibid.* Szlachectwo Marcina Pokaszewskiego. Tomasz y Adryana Kozłowskich. Alexandra Zurakowskiego. Piotra, y Stanisława Iacka Ochockich. *declaratur. Ibid.* Także Jakuba Hyronima, Macieja, Iana, y Stefana Kościńskich, *Ibid. fol. 63.* Szlachectwo albo nobilitacya Łukasza Stanisława Wiarzewskiego. *Ibidem.* Macieja y Szymona Treterow. *Ibid. fol. 64.* (Jakuba Remera, ale potym *incapacem* deklarowano. *quod vid. infra.*) Michała y Iana Kondaratow. Ierzego y Mirona Hizden. Andrzeia y Iana Wolfow. Kiryaka Papary. Atanazego y Bazylego Wołczyńskich. Remigiana Sułzkiego. Bazylego Turkuła. (Gabryela y Bazylego Łukawieckich, ale potym *incapaces* deklarowano, *quod vide infra.*) Ierzego Barbowskiego. Konstantego Karabatakiego. Bazylego Kupary. Bazylego Poponca. Ierzego Płonczyka. Hrehorego z Don Zakalicza, y Syna iego Alexandra. Eustachiego Hohola. N. Nakaznego. Semen Korfuka. Mirona Łukiecyka. Andrzeia Zielenieckiego. Bazylego Iwanenka Hrycaka Bernaszowskiego. Iacka Ozaryńskiego. Stefana Bachryńskiego. Piotra Kałkuly. Kostyna Hasanenka. Apostoła Iaśienowskiego. *Ibid.* Alexandra Bałabana. *Ibidem fol. 65.* Erałma Andrzeia Okulicza. *Ibid. f. 23.* N. Holsta. Jakuba Tropa. N. Razmy. Szlachtę nową, tych wszystkich, którzy mimo Krolewskie, y PP. Hetmanow zalecenie, do Kleynotu Szlachectwa Polskiego, y Wielk. X. Litewsk. są przypuszczeni, *cum eorum prerogativis, in suspensio* do przyszłego Seymu zostawiono; tych zaś, którzy zalecenie mieli, Król I. M. na Seymiki przysłał rejestry. *A. 1677. f. 41. Tit. Declaracya o nowej Szlachcie.*

Fryderyka von *Lenchenfeld*, Gabryela y Bazylego Łukawieckich, Jakuba Remera, Waleryana Kulczyckiego, *pro incapacibus tituli 5 prerogative nobilitaris* deklarowano, y żeby tey prerogatywy y tytułu zażywać nie ważyli się, *sub pena Infamiae 5 confiscationibus bonorum, ad cuiusvis instantiam, w Trybunale Koronnym decernenda, zakazano.* Sebaścjan iednak Kulczycki wojnę traktujący *conservatur. A. 1678. fol. 41. tit. Deklaracya o nowej Szlachcie.*

W Konstytucyi *Libertationis* Dworku w Warszawie Vr. Marcina Choynackiego, *abus nobilitatis* w Przodkach iego znieśiono. *Ibid. fol. 43. tit. Reassumptio Libertacyi Dworku, y Deklaracya Vr. Choynackiego.*

Szlachectwo Vr. Iana Dyonizego Romanowicza *Vice Instygatora W. X. Lit. declaratur. Ibid. fol. 13.* Także Szlachectwo X. Teodora Wieliczki 5 *prolis* iego *legitime* Alexandra y Konstantego z Zofią Tołoczówną zplodzonych. *Ib.* Także Szlachectwo Michała, Daniela y Bazylego Filipowiczow. *Ibid. fol. 20.*

Co za kara na Prokuratorow, albo Patronow spraw, osobliwie w Trybunale Koronnym, którzy Szlachtę ośiadłą, do rejestrow nienależytych niesłusznie pociągają, y Pryncypalom swoim do tego rady dodawają? *vid. Tit. Prokurator.*

Szlachectwo Franciszka Podolskiego z bratem rodzonym. N. Pfczelińskiego. N. Postela. Mikołaja Ochockiego. Andrzeia Kęsickiego z bratem rodzonym. Iana Berensa y z bratem rodzonym. Franciszka Gruszeuica. Ludwika de Orgewal. Tak iednak, aby każdy z nich wiarę S. Katolicką Rzymską, który nie jest w tey wierze, przyjął. *Salvis Legibus 5 Statutis Regni de Scartabellis. A. 1683. f. 19.*

Szlachectwa *abusum* z Vr. Andrzeia Nakielskiego, ponieważ *deduxit originem suam, znieśiono. Ibid.*

Szlachta, ktorzy Indygienaty, Nobilitacye, y Deklaracye od Seymu A. 1653. otrzymali, aby każdy od osoby, po koni trzy, na trzy Kampanie, *à prima Augusti* R. 1685. sta-
wił; ci iednak, ktorzy *sanguine meruerunt*, do tego pociągani, bydz nie mają; ani
ci, ktorzy znaczną sumą przeciwko nieprzyjacielowi Krzyża S. Rzeczyposp. przy-
służyli się; y ci żołnierze, ktorzy w woyskach y Regimentach zostają, do tego *non*
obligantur. Iako też: sukcesorowie Gerharda von *Proeben*, Natanaela *Schmie-*
den, Iana *Wahla*, Abrahama von *Gebema*, Henryka y Karola *Schwartzwaldow*,
Kolmerow, Synow *Ioachyma Pastoryusza*, *Eblerow*, *Franciszka Gratty*, *Stefana*
Hankiewicza Pisarza Dekretowego Kor. Iana *Mikołaja*, Iana *Ierzego*, y *Samuela*
Chełchowskich, *Grzegorza Berkmana*, *Tomasza* y *Adryana Kozłowskich*, *Mikołaja*
Szulca Metrykanta Kor. Iana *Iakuba Goustous*, y Syna *Karola Zabrzezkiego*. A. 1685.
f. 9. Tit. *Subsidium*.

Do Szlacheckiego Stanu prerogatywy przypuszczono: *Iakuba Korcza*, *Krzysztofa*
Wieniawskiego, *Andrzeia Dobroskiego*, *Pawła a Laudena Lodorowskiego*, Iana *Karon-*
skiego, *Woyciecha Szczepkowskiego*, *Sebastjana Iurkiewicza*, *Stanisława Chrościń-*
skiego, Iana *Krupskiego*, *Teodora Łomińskiego*, Iana *Sliwickiego*, *Lukasza Pawłow-*
skiego, *Alexandra Wrobleckiego*, *Iakuba Szydłowskiego*, *Ionaka Froneckiego*, *N.*
Benoe, *Frydryka Lirechenfelta*, *Michała Perotta*, y *Stanisława Pillego*, (*) *cum*
eorum prole, tak iednak, aby ci wszyscy *nemine excepto*, *in puncto* przyięcia *Fidei*
Sanctæ Romano Catholicæ y innym wszystkim kondycyom w Konstytucyach R. 1683.
wyrażonym, na przyszłym Seymie dosyć uczynili. An. 1685. fol. 21. Tit. *Nobi-*
litacye.

(*) A że w pisaniu nazwiska Vr. *Stanisława Pillego* stał się mankament, że miasto
Pillego, wydrukowano *Piniego*, żeby przez to wątpliwości w prerogatywie Sza-
lacheckiej Vr. *Pilli* nie poniośł, *cautum*. A. 1690. f. 9. Tit. *Reasumptio*.

Z Vr. *Krzysztofa Pereryatkowica*, Iana y *Iędrzeia Szpynkow*, *abusum Nobilitatis* znie-
siono. A. 1690. f. 9. Tit. *Reasumptio* Konstytucyi 1685.

Vr. *Maciey Klefzczyńskiego*, Iana *Krupski*, *Teodor Łomiński* (ktoremu żadne *in con-*
trarium Iudicatum szkodzić nie ma) *N. Kasprzycki*, *Ierzy Papara*, y Syn iego Iana
Papara z bratem *ab onere subsidii* *Vsarfskiej* milicyi, Konstytucyą 1685. *impositi*, u-
wolnieni, y ci ktorzy w tej przeszłej Konstytucyi, *vel Diplomate*, są excypowani,
a tacy tylko mają bydz przypozwani na Trybunał Skarbowy, ktorzy *non satisfecerunt*
obligacyi, y ktorzy kwitu od W. *Marzałka Nadwornego* Kor. (*Hyronima Lu-*
bomirskiego) *de prestita satisfactione* nie mają. A. 1690. fol. 9. Tit. *Reasumptio Kon-*
stytucyi.

Honor względem Indygienatu, przez Konstytucyą A. 1683. przyznanego Oycu Vr.
Karola Maximiliana Sędziego Ziemskiego Podolskiego, *Ludwika Kapitana I. K. M.*
Marcina Chorążego Latyczewskiego, *Kruzerow*, objaśniono; *pro veris Indigenis*
et Nobilibus, cum eorum Successoribus, deklarowano. A. 1726. fol. 59. Tit. *Objaśnie-*
nie Honori Vr. Kruzerow.

Nobilitacya Vr. Iana *Renarda* Pułkownika Gwardyi I. K. M. A. 1726. fol. 58. Tit. *No-*
bilitacya.

Nobilitacya Vr. *Antoniego Bekierskiego* Oboźnego Polnego Kor. *cum prole utriusque*
sexus, A. 1726. f. 58. Tit. *Nobilitacya*.

Nobilitacya albo Szlacheństwo Vr. Iana *Halińskiego* Pułkownika, *Franciszka Chmie-*
lowskiego Oberst-Leitnanta, *Michała* Pułkownika, y Sukcesorow, *Kazimierza*
Rotmistrza Garbowieckich, *Iozefa* y *Iędrzeia Geżikowiczow-Giezyckich*, *Stanisława*
y *Mikołaja Siemnińskich*; tudzież Vr. *Sebastjana Rybczyńskiego* Pisarza Dekretowe-
go Koron. y *Andrzeia Cichockiego*, Metrykanta Kor. z Potomstwem ich, *utriusque*
sexus. A. 1726. f. 62. Tit. *Indygienaty y Nobilitacye*.

Z Vr. *Iakuba Gostkowskiego* Maiora, *Antoniego*, *Iozefa*, y *Woyciecha* Braci iego
rodzonych, *Herbu Gozdawa*, *abusum nobilitatis* znieśiono, y onych do preroga-
tyw Stanu Szlacheckiego, przywrócono. A. 1726. fol. 62. Tit. *Indygienaty y Nobilitacye*.

Szlacheckich Dworow w Miastach Libertacye. v. tit. *Miasta*.

Szlacheckie domy w Komisyi *Lemburskiego* y *Bytowskiego* Powiatow, *cum bonis eorum*
dem opisanie są. *sub tit. Komisye*.

Szlacheckie Dobra, y ich *immunitas*. v. tit. *Żołnierz*.

O Indygienatach. v. tit. *Indygienaty*.
 Szlachcica, gdyby w karczmie kmić ubił, v. tit. *Męzoboystwo*.
 Szlachta w W. X. Lit. którzy dobra od Tatarow sobie pokupili, na służbę do obozu z
 tychże obstringuntur. v. tit. *Tatarowie*.
 Szlacheckich ran taxa. v. tit. *Rany*.
 Szlachcie gołotę występnego, sub *Interregno*, stawić do Sądu powinien. v. tit. *Sprawy*.
 Szlachectwo Wieleb. Mikołaja, y Franciszka Zalazowskich *declaratur*. vid. Tit. *Przy-*
wiley.

S L U G A.

Slugi plebeium nie ma nikt przyimować, bez atestacyi odstania od Pana pierwszego, sub
 pena 14. marc. in *Iudicio Terrestri*, in *instanti*, toties quoties persolvenda, gdyby u
 niego był areztowan, albo znalezion, & nihilominus profugum illum extradere te-
 nebitur. A. 1578. fol. 334. tit. *O slugi*.

Podwieszona o to wina na sto grzywien, a forum in *Officio Castrensi competenti*. A.
 1596. fol. 684. tit. *O slugach zbiegłych plebejis*.

Cavetur, że ad *instantiam cuiusvis laboriosi*, cum *assistentia Domini*, in foro compe-
 tenti, ma być dochodzony. A. 1616. fol. 29. tit. *O hultaiach*.

W Exceptach Mazowieckich forum także Grod, y wina sto grzywien, cum *refusione*
damnorum. A. 1577. fol. 314. tit. *Rękojemstwo*.

Na expedycyą pospolitego ruszenia przeciwko Turkom, obostrzono było lepiey Kon-
 stytucye pomienione 1578. & 1596. że każdy, któryby hayduka, albo iakiegokol-
 wiek czeladnika plebeie *conditionis* rozmówił y przyjął, ipso facto, pene ducentarum
 marc. ma succumbere. A czeladnik taki nagardle ma być karany, bądź w ciągnięciu
 przy Kasztelańskim Sądzie w Powiecie, bądź w obozie przysięgniony. A. 1621. fol.
 8. §. *De plebeis*.

Sluga Szlachcic nie może od Pana odstawać, sub pena capitis & infamie, który pod trze-
 ciemi wićiami przysiał. A. 1621. fol. 8. §. *Sluga żaden*.

O slugach żołnierskich, którzy swawolnie od Panow odieżdżają, stare Prawo zach-
 wano. A. 1590. fol. 571. tit. *Sludzy*.

Ale zniesiono było tę Konstytucyą. A. 1591. fol. 618. tit. *Zniesienie niektórych Kon-*
stytucy.

Tych, którzy bez listow świadecznych Hermana, albo Pułkownikow, Rotmistrzow,
 Porucznikow, z woyska Pruskiego y Litewskiego pouciekali, nikt przyimować nie
 ma, y owzem łapać y do Grodow poblizszych, albo do Woyska odsyłać ich maia.
 A koby ich imać y wydawać *requisitus* nie dopuścił, penā quingentarum marc. w
 Grodzie na Kwerelach, sine *appellatione*, ma być karany. A. 1628. tit. *O zbiegach*.

Reasumując o slugach zbiegłych Statuta y Konstytucye wszystkie dawnieysze, posta-
 nowiono, aby czeladzi towarzyskiey nie wolno było bez listu odprawnego od Pana
 odchodzić. v. tit. *Hultaje*. A. 1678.

Wolno iednak sludze odstąć od Pana swego, gdy swego czasu dosłuży, sine quovis im-
 pedimento Pana, ktoremu służył. A iezliby go Pan odprawić, albo listu dać nie
 chciał; wolno mu wziąć list wyświadczony od Sądu Ziemskiego, albo Grodzkiego
 onegoż Powiatu; secus o rodzicu, który nigdzie indziej listu nabywać niema, tyl-
 ko u Pana swego. A. 1678. fol. 334. tit. *O slugi*.

Sluge, iawnego złodzieia albo zdrayce, wolno zawżę imać. A. 1588. fol. 462. tit. *O poima-*
niu y więzieniu Szlachcica.

Za co nikt nie podpada pod winy, ktore są opisane *Constitutione* A. 1588. (v. tit. *Szlach-*
cic) o poimaniu y więzieniu Szlachcica. Ibid. fol. 705. tit. *O slugach*.

W Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyńskim, Braclawskim, o slugi zbiegle y
 dworną czeladź, koby ich trzymał, w Grodzie ad *instantiam iniuriati*, in quatu-
 or septimanis iezli oczywiście, a iezli zaocznie to in sex, peremptorie sprawować się
 trzeba, przez się, lub umocowanego swego w Ziemi Wołyńskiej ośiadłego, non
 obstante Statuto Volbyn. A iezliby Strona pozwana od tego czasu, iako iest pozwa-
 na negaret, że takowych zbiegow u siebie nie ma, przysięć ma na to. Alias Stro-
 na powodowa na szkody swoje, iako ie oszacuie sobie, przysięże, y Starosta exeku-
 cyą

Servi sex se-
 ptimanis an-
 te bellum, ve-
 niam abeun-
 di petant.
 Herbut. fol.
 435.

Decem postea
 data sunt
 hebdomadae.
 Idem ibidem.

cyą z rufzeniem Powiatu, za dwie niedziele stronie ukrzywdzoney uczynić ma, *sub pena in Statuto descriptis*. A w Mieściech o takowe zbiegi Woytowie *ex officii sui munere*, powinni nieodwłoczną sprawiedliwość Szlachcie czynić, *sub pena centum marc.* O co *forum* w Grodzie *peremptorie*, y exekucyą Starosta tamieczny zaraz czynić ma. A ieżliby Starosta ktory, o takowe zbiegi winny był; wolno ukrzywdzonemu w inżym Grodzie naybliższym onego Woiewodztwa czynić z nym *peremptorie*, według rey Konstytucyi. A ten Sąd Grodzki powinien będzie na dobrach Starościnych exekucyą tymże sposobem czynić, *sub privatione Officii*. A. 1578. fol. 337. tit. O sługach.

Znowu na drugim mieyscu o tymże. v. tit. Sprawiedliwość.

Sługa Szlachecki pozwać może Szlachcica o Pana swego więzionego, *privatâ autoritate*. v. tit. Szlachcie.

Służebnych ludzi w Starostwach Vkrainnych rewizya. *vid. tit. Rewizya*.

S O L.

Herburt. fol. 427. t. Sal folito pretio vendatur ejusque copia. **S**ola Krol wszystkie Państwa powinien opatrować. A. 1550. fol. 4. §. Soli dostatkiem.

Soli Zamorzkiey wolno wziąć beczkę dla czeladzi, na szkutę ze Gdańska idącą. *Ibid. fol. 6. §. Aczkolwiek.*

In defecku Ruskiey, wolno zamorską Szlachcie, na wszelaką potrzebę, kupować. A. 1562. fol. 29. tit. O soli.

Y Pruską soli in defecku Ruskiey, Szlachcie Wielkopolskiey, ktorzy z Bydgości soli Ruskiey używają, pozwolono na zkładzie Bydgockim kupować. Beczkę po złotemu, a to do przyszłego Seymu. W Mazowszu zaś Obywatelom Ziemi Ciechanowskiey, Rożańskiey, Wiskiey, Łomżyńskiey, Nurskiey, y Powiatow Przasnyskiego, Makowskiego, Ostrołęckiego, Zembrowskiego, Wąloskiego, Kolenińskiego, Mławskiego, Szrenińskiego, od zkładow Ruskiey y Krakowskiey soli odległym, pozwolono ią samym sobie ze Gdańska, Krolewca y innych Miast Pruskich, drogami zwyczajnymi y postanowionymi do przyszłego także Seymu wozić, y oney ku potrzebie swey używać, z tą kondycyą: żeby od każdej beczki po sześci groszy dawali. A. 1565. f. 105. Tit. Sol Pruska.

Soli zamorzkiey, *alias* gradowej, albo krupiaszey, ze Gdańska wozić nie ma nikt bronić Obywatelom Koronnym, in defecku soli Ruskiey, *sub pena confiscationis bonorum, post curiam vindicanda, & per medium fisco Regio, ac Thesauro Regni pro milite dividenda*. A ieżliby *impossessionatus* ważył się bronić iey wozić; *penâ peculatus* ma byđ karany. A. 1565. f. 131. Tit. O soli.

Reassumuntur superiora o niebronieniu soli gradowej. An. 1569. fol. 189. §. Soli Ruskiey.

Znowu *reassumuntur* Woiewodztwom Kuiawskim y Nietzawie, deklaruiąc: że *etiam quorumvis mandatorum & literarum intuitu* zabraniać nikt nie ma soli gradowej, in defecku Ruskiey na zkładzie Dybowski, *sub pena quingentarum marc. polon. in Officio Castrensi, etiam extra Palatinatum & Districtum, peremptorie, sine appellatione, vindicanda*. A. 1616. f. 32. Tit. O soli w Woiewodztwach Kuiawskich.

Reasumowano pomienioną Konstyt. 1616. tychże Woiewodztw Kuiawskich Szlachcie y Miastom, także y Woiewodztwom Wielkopolskim. A Toruńczanie zabraniać takiej soli, & *transitum impedire*, ani mandator, ani listow Krolewskich *prætextu* (ktore *nullitatis censeri debent*) nie mają, *sub pena mille marc. polon. ad instantiam cujusvis, in foro*, podług tychże reasumowanych praw, *repetenda*. A. 1623. fol. 12. Tit. O soli zamorzkiey.

Do Xięstwa Mazowieckiego aby sol gradowa nie była wożona, Starostowie mieysc Prusom przyległych przestrzegać mają. A gdzieby należona była, ma byđ utopiona, y ten, u ktorego należona będzie, winą czternastu grzywien ma byđ karan. W domach iednak Szlacheckich nie ma byđ szukana, gdy iey iawnie nie używają. *Except. Mazov.* A. 1576. f. 312. Tit. O soli zamorzkiey.

Łomżyńskiemu, Wiskiemu y Rożańskiemu, Powiatom, ponieważ nowe zkłady soli Krakowskiey postanowiono; nie wolno gradowej soli kupować, *sub pena 14. marc. in Officio Castrensi peremptorie repetenda*. Czego Starostowie przestrzegać powinni, y o to

De non admittendo sale externo.

Herburt. fol. 424. & sequ.

o to do Grodu, *ad instantiam Instigatoris*, za delacją Pisarzów, albo komu oni poruczą, czynić. A. 1589. fol. 521. tit. Solne zkłady.

Potym postanowiono: że niewolno żadnym sposobem soli Zamorskiej do Korony wprowadzać, pod utraceniem soli. Oprocz, gdy kto na skutek dla flisów we Gdańsku beczkę jedną weźmie. A koby takowey soli konfiskować nie dopuścił, albo ją gwałtownie przewiozł; taki każdy na Trybunale, *inter causas fisci*, *pœna mille marc.* karany być ma. A. 1655. fol. 28. tit. Komory Koronne.

Dla pilnowania tey soli, y na wybieranie wszelakich myt, Komory postanowiono, jedną z tey strony Drwęce nad Brodnicą, drugą nad Golubiem, trzecią w Sopocie nad Kozielcem. A koby tych Komor y wybierania podatków bronił; każdy taki w Trybunale, *processu fisci*, *ad instantiam Instigatoris*, *pœna mille marc.* karany być ma. *Ibid.*

Soli warzenia *Loisom* Gdańszczanom pozwolono było, dokąd się Ruskie Zupynie otworzą. A. 1562. fol. 29. tit. O soli *Loisowey*.

Potym im tego zakazano. A. 1563. fol. 42. tit. Sol *Loisowa*.

Znowu zakazano, *sub pœna centum marc. sub simili vadio*, *in quocunque Officio peremptoriè, absque ullis exceptionibus, toties quoties opus fuerit, luenda.* A. 1569. f. 189. §. Soli Ruskiej.

Solne zkłady w Mieściech uprzywileiowane, które nie są przeciwko prawu, w mocy swej zachowane, y aby tego Vrzędy, którym to wedle prawa należy, przestrzegały, postanowiono. A. 1581. f. 374. Tit. Solne zkłady.

Soli tak Ruskiej, iako y Krakowskiej, nawigacyi Starostowie przeszkadzać, y cła od niej brać nie mają, pod winami dawno opisanymi. Anno 1589. fol. 521. Tit. Solne zkłady.

Nikomui się nie godzi soli Ruskiej, gdy za listami Zupnika Ruskiego, y za opowiedzeniem iey na cło Płockim y innych, na zkład Bydgoski płynię, hamować, ani kupować, ani od iey myta, choć przez froktarze zpuszczana będzie, brać, ani gwałtownie nad wolą Zupnika Bydgoskiego, na zkładzie Bydgoskim onę brać, do tego ani iey wolno gdzie indziej sprzedawać y zkładać, ieno w Bydgosci; okrom innych uprzywileiowanych (*iako niżej obaczysz*) zkładów, *alias* wolno ją Zupnikowi Ruskimu albo Bydgoskiemu brać, y na zkład Bydgoski prowadzić. A jeżeliby im kto tego bronił, ma być karany winą pięci set grzywien. O którą, *ad instantiam* Pisarzów Zupników przereczonych pozwani, *peremptoriè* na Trybunale, *inter causas Officii*, odpowiadać powinni. A. 1598. f. 691. Tit. Ordynacya.

Sol Ruską, wedle Statutu An. 1520. Zupnik Ruski do Bydgosci, nie gdzie indziej ma *Herburt. fol. 426. t. Sal ex-* zpuszczać, dla Woiewodztw, Poznańskiego y Kaliskiego, y nie gdzie indziej, ie- *ternum & maritimum.* no w Bydgosci każdą beczkę po grzywnie sprzedawać, *sub pœna mille marc. ad instantiam* Posłów tychże Woiewodztw *luenda*, *& pro restauratione Arcis Calissiensis* *convertenda.* A. 1576. f. 293. Tit. Sol Rуска.

Jedenaście tysięcy beczek na każde Świątki powinien iey wystawić z dosypką, *sub privatione Officii*, *ex instantia* Posłów na Sejmie, *salvo iednak legali impedimento*, za pewnym dowodem. A co nad te jedenaście tysięcy beczek mieć będzie; to mu wolno kędy chce sprzedawać. A. 1589. f. 522. Tit. Zkład soli.

O tymże; ale wina do tysiąca grzywien na Zupnika Ruskiego podwyższona, *ex instantia* Zupnika Bydgoskiego y Posłów na Sejmie, *peremptoriè*, która wina na Zamek Kaliski obracać się ma. A zapłaciwszy winę, *nihilominus* sol powinna być wystawiona. A. 1598. f. 691. Tit. Ordynacya.

O tymże, *cum reassumptione* Konstytucyi 1598. A *forum* na Trybunale, *inter causas fisci*, *ex delatione* Zupnika Bydgoskiego, *peremptoriè*. A ta Konstytucya ścigać się ma także na Woiewodztwa, Brzeskie y Inowrocławskie. A. 1607. f. 846. Tit. O soli Bydgoskiej.

O tymże znowu; a *forum* za Dworem *peremptoriè*, *ex instantia* Zupnika Bydgoskiego. Co ma służyć y Ziemi Dobrzyńskiej, y Woiewodztwom pomienionym Brzeskiemu y Inowrocławskiemu. A. 1609. f. 907. Tit. Sol Bydgoska.

Wczyliły potym Woiewodztwa, Poznańskie y Kaliskie, z Podskarbin Koronnym, na ten czas Zupnikiem Ruskim, przez Posły swe na Sejmie umowę około tey soli, która *non derogando iuribus superscriptis approbatur.* Co się ma rozumieć także o

Wo-

Woiewodztwach *Kuiawskich*, y *Ziemie Dobrzyńskiej*. *An. 1623. f. 11. Tit. O soli Bydgoskiej.*

Prawa wszystkie dawne, a osobliwie Konstyt. *A. 1576. O soli Bydgoskiej reasumowano tymże Woiewodztwom, y Woiewodztwu Chełmińskiemu. A. 1627. fol. 13. Tit. O soli.*

In defectu soli Ruskiej, wolno *Poznańskiemu y Kaliskiemu Woiewodztwom*, zasiągać *Krakowskiej*, *mediante juramento* Faktorow, że ją nie na przeday biorą, ale na domową własną potrzebę, y sławać z nią na Komorach, ani oney składać nie mają. *A. 1631. f. 23. Tit. O soli.*

Na soli *Bydgoskiej iurgieltry* nie mają być dawane. *An. 1576. fol. 293. Tit. Sol Ruska.*

Sol Ruska na składzie soli *Krakowskiej* nie ma być składana, przedawana. *A. 1589. fol. 522. Tit. Zkład soli.*

Zupnik Bydgoski, gdyby *sol Ruska* w *Bydgosci*, po złożeniu iey w ćwierci roku, nie mogła być *Szlachcie* przedana, może ją *furmanom* przedawać, za wiadomością *Pisarza Zupnika Ruskiego. Ibid.*

Tenże *Zupnik Bydgoski* ma dawać kwity *Faktorom Zupnika Ruskiego*, które ważne być już mają, bez przysięgi *Pisarza Ruskiego. Ibid.*

Tenże *Zupnik Zupnikowi Ruskemu* za *sol*, po zpuszczeniu iey najdaley w ćwierć roku, pieniądze albo kwity oddawać ma; wszakże *Frochtarzom* zaraz płacić ma. *A to sub pœna quingentorum marc. o którą za Dworem na Seymie Zupnikowi Ruskemu odpowiadać ma. Ibid.*

Declaratur: że *Zupnik Bydgoski*, y inși *Wielkopolscy*, powinni za *sol* pieniądze oddawać *Zupnikowi Ruskemu* albo *Pisarzom* iego, to jest: *Frochtarzom* zaraz przy złożeniu soli, od beczki po gr. piętnaście, a ostatek skoro *sol* rozprzeda, *cavendo*, że kwity *Skarbu Koronnego* za gotowe pieniądze mają być przyjmowane. *A. 1598. f. 691. Tit. Ordynacya.*

Soli Ruskiej iedenastu tysięcy beczek nie powinien *Zupnik Bydgoski* przedawać nikomu inšemu, ieno *Poznańskiemu y Kaliskiemu Woiewodztwom. Ibidem Tit. Ordynacya.*

O tymże, że tylko *pomienionym Woiewodztwom*, także *Brzeŝkiemu y Inowłocławskiemu* ma onę przedawać, *sub pœna ducentarum marcar. na Trybunale, inter causas fisci peremptorię, ad instantiam cujusvis repetenda. A. 1607. f. 846. Tit. O soli Bydgoskiej.*

O tymże, co y *Ziemie Dobrzyńskiej* służyć ma. *An. 1609. fol. 907. Tit. Sol Bydgoska.*

Brzeŝkiemu y Inowłocławskiemu Woiewodztwom, wszystkie (mianowŝy iednę immediate) wyżej położone *Konstytucye* o niewystawieniu soli *Ruskiej*, *Woiewodztwom Wielkopolskim* służyć, *in toto* aplikowano, *An. 1601. fol. 753. Tit. O soli Kuiawskiej.*

Szlachcie iednak wolno *sol* swoją własną na *Wiŝle*, mimo *zkład Bydgoski* przedawać. *Ibid.*

Soli Ruskiej *Komora* w *Dybowie* postanowiona. *A. 1568. f. 131. Tit. O soli.*

O tymże. *A. 1569. f. 189. §. Soli Ruskiej.*

Ma być *sol* składana w *Dybowie*, wedle prawa y zwyczaju. *A. 1576. fol. 293. Tit. Sol Ruska.*

Reasumowano Konstyt. An. 1576. o tymże składzie. An. 1589. fol. 522. Tit. Zkład soli.

A ma iey *Zupnik Ruski* składać trzy tysiące beczek na rok, *Bydgoską* wprzod odprawiwszy. *A. 1598. f. 691. Tit. Ordynacya soli.*

Soli Ruskiej *zkład* w *Dobrzyniu. A. 1576. f. 293. Tit. Sol Ruska.*

O tymże. *A. 1589. f. 522. Tit. Zkład soli.*

Ktorey tam dwa tysiące beczek *Zupnik Ruski* ma składać na rok, *Bydgoską* wprzod odprawiwszy. *A. 1598. f. 691. Tit. Ordynacya soli.*

A to *sub pœna*, na inŝe *Woiewodztwa constitutâ. An. 1607. fol. 846. Tit. O soli Dobrzyńskiej.*

Ta zaś *pœna* jest: dwieście grzywien, na *Trybunale, inter causas fisci peremptorię, ad instantiam cujusvis, repetenda. Ib. Tit. O soli Bydgoskiej.*

Soli Ruskiey miara ma bydź sprawiedliwa, a Zupnicy owfow od kupujących wyciągać nie mają, *sub pœna centum marc.* O co forum w Ziemstwie *loci illius, peremptoriè.* A. 1588. f. 489. Tit. *Miara soli.*

Sol Krakowska wŹelaka, aby *justo pretio & pondere* Szlachcie, wedle dawnych Statutow, *Sal solito* przedawana byla, *sub pœna centum marcarum*, Komisarze z Seymu tego na rewizyã *pretio ven-* Zup Wielickich y Bocheńskich naznaczeni doyrzą. A. 1581. f. 378. Tit. *O Zupach datur.* Herburt. f. 427.

Powinien iã Zupnik wydawać y przedawać Szlachcie na własnã ich potrzebę, podług dawnych praw w Statucie opisanych, *sub eadem pœna.* O co forum za Dworem *peremptoriè.* A. 1598. f. 692. Tit. *O soli.*

Po cztery złote y cztery grosze bałwan prostey Krakowskiey soli, chędogiey a nie błotney, miary iaka przedtym bywała, na potrzebę własnã Szlacheckã ma bydź przedawan, *sub pœna quinquaginta marc.* O co forum za Dworem *peremptoriè* z Zupnikiem. A ięzliby się tã sprawiedliwością stan Szlachecki nie kontentował; na przyszłym Seymie inne forum ma bydź namowione. A. 1601. fol. 756. Tit. *Sol w bałwaniach.*

Reasumowano *immediatam Constit.* A. 1601. Woiewodztwom, Krakowskiemu y Sandomirzkiemu, y inszym; ale winę podwyższono do tysiąca grzywien. *Forum idem.* A sol gruzłowa w beczkach, według zwyczajow, y drugim Woiewodztwom przedawana bydź ma. Toż się ma rozumieć o soli Dobiegniewskiey, Woiewodztwu Łęczyckiemu należącey. A. 1623. f. 11. Tit. *O soli suchedniowey bałwaniasley.*

Potym reasumowano Woiewodztwu Sandomirzkiemu *superiora, cum pœna mille marc.* & foro, *ad instantiam cuiusvis.* A. 1647. f. 11. Tit. *Sol suchedniowa.*

Declaratur: iż Woiewodztwu Sandomirzkiemu, w Zupach Bocheńskich y Wielickich, na każdy folwark Szlachecki dwa bałwany soli prostey, chędogiey a nie błotney, miary słuŹney, iako przedtym bywało, bałwan ieden za złt. 4. y gr. 4. monety y liczby Polskiey, także soli beczkę piękney, według dawney miary, przy dwu bałwanach, za złt. 4. y gr. 4. na każdy rok wydawać Zupnik Koronny powinien. A Obywatele Woiewodztwa tego mają Woyrow, albo Włodarzow, do Grodu posłać, dla wykonania przysięgi, iako wiele ktory folwark trzyma? y takie iuramenta wykonane autentyczne do Zupy przywozić. Administrator zaś, albo Zupnik, powinien porządnie w Xiegi wpisać, iako wiele w tym Woiewodztwie na Powiaty w każdym roku soli wychodzić będzie? tak bałwaniasley iako y beczkowej. A ięzliby bałwanow y beczek sprawiedliwych nie wydawał; w Sądzie Zadwornym *pœna 1000.* grzywien, *ad instantiam* każdego ukrzywdzonego, ma bydź karany. A. 1654. f. 10. Tit. *O wydawaniu soli.*

Znowu Konstyt. An. 1601. *in toto* reasumowano Woiewodztwu Krakowskiemu, y XieŹstwom Zatorskiemu y OŹwiecimskiemu. An. 1647. fol. 13. Tit. *O soli suchedniowey.*

Woiewodztwa Sieradzkiego y Ziemie Wieluńskiey Obywatelom sol suchedniowa ma bydź *pro tempore* także wydawana, *juxta Constit.* An. 1601. *in eadem quantitate,* & *sub pœnis iisdem,* za weryfikacyã posesyi kwitami poborowemi y dyspozycyami Ziemskimi. Ib. f. 16. Tit. *Sol.*

O soli Woiewodztwu Łęczyckiemu należącey, miałoŹ *supra.*

Dystrybutorowi, ktorego sobie Woiewodztwa tego Obywatele obiorã, ma bydź do dyspozycyi oddawana. A. 1631. f. 29. Tit. *O soli.*

Tegoż Woiewodztwa pretenzyã soli, *ratione non plene quantitatis ejus,* do przyszłego Seymu odłożono. A. 1678. f. 41. Tit. *Sol.*

Soli Krakowskiey zkład w ŁomŹie y w RoŹanie, *juxta Constit.* A. 1581. aprobowano. Kto-rey tam Zupnik na każdy rok ma wystawiać półtora tysiąca beczek, to iest: tysiąc beczek Wielickiey, a pięć set Bocheńskiey, a przedawać Szlachcie beczkę po złt. trzech y groszy trzech, tak iednak żeby Wielickiey beczek dwie, a Bocheńskiey trzecia po iednych pieniądzach przedawana byla. Do czterech niedziel po obwołaniu iey w Miasteczkach ma bydź przedawana. A Szlachta nie mają tey soli kupować na Komorach na żadne handle, ale tylko na własnã potrzebę. Po wyjściu zaś czasu czterech niedziel, wolno Zupnikom y ich Pisarzom przedawać sol Kupcom. A. 1589. f. 521. Tit. *Solne zkłady Mazowieckie.*

W samym Rożanie ma iey wystawiać półtora tysiąca beczek, tysiąc Wielickiej a pięćset Bocheńskiej. Taxa iey stanowi Szlacheckiemu po zł. trzy, y gr. trzy. Do niedziel czterech po publikacyi, pod Zupami ma być wydawana. Beczki nie mają być umniejszane, mimo dawny zwyczaj, y sol chędogo ma być przypuszczana, y inne kondycye o Komorach Woiewodztwa Mazowieckiego mają tey Komorze służyć. *A. 1607. f. 899. Tit. O soli.*

Po ośmdziesiąt y sześciu groszy Obywatelom samey Ziemi Łomżyńskiej w Rożanie ma być beczka przedawana. *A. 1611. f. 20. Tit. O soli Rożańskiej.*

A Zupnik ma iey dodawać tam wedle Konstyt. *A. 1609. non derogando juri & possessionibus regis*, z których kwarta idzie do Rawy, wedle lustracyi. *Ibid.*

Reasumowano o tym znowu Konstytucyą *An. 1589.* Co y Ziemiom, Wyso-grodzkiej y Sochaczewskiej, służyć ma. *A. 1616. fol. 32. Tit. O soli Woiewodztwa Mazowieckiego.*

Soli Krakowskiej zkład, gwałi Ziemi Sochaczewskiej postanowiono we wsi Kamioney, do Starostwa Wyso-grodzkiego należący. Ktora ma być przedawana, tak iako w innych Komorach onę przedaia. *A. 1607. f. 855. Tit. Zkład Sochaczewski.*

Na którym zkładzie sol ma być wystawiana y przedawana pod winami, które o tym Woiewodztwom Wielkopolskim y Mazowieckiemu służyć. *A. 1609. f. 906. Tit. O soli Sochaczewskiej.*

Te winy pomienione Woiewodztw miałeś już wyżej.

Ziemi Wyso-grodzkiej pozwolono plac y miejsce na zbudowanie Zupy w pomienionej wsi Kamiony, tak żeby to było bez uymy dobr Rzeczyposp. y z wiadomością Starosty Wyso-grodzkiego. Y deklarowano: iż Zupnik każdy, pod winami w przeszłych Konstytucyach, *contra Zuparios & contra Vices regentes* wyrażonemi, powinien *quotannis* cztery tysiące beczek soli *consueto pretio*, iako w Zupie Płockiej przedaia onę, Sochaczewskiej y Wyso-grodzkiej Ziemiom dodawać tam powinien. *A. 1611. f. 28. Tit. Sol Ziemiom.*

Plac, na którym Zupa w Kamiony, dziedziczny jest *Vr. Olbrychta Adryana Lasockiego Starosty Wyso-grodzkiego.* *vid. Tit. Aprobacye.*

Soli Ziemi Gołtyńskiej powinien Zupnik Płocki z Komory Płockiej dodawać. *A. 1581. f. 373. Tit. Sol Płocka.*

Ale potym w Suchodole nad Wisłą zkład Gołtyńskiej Ziemi postanowiono. Gdzie Zupnik sol ma tak przedawać Szlachcie, iako w Płocku. *A. 1598. fol. 706. Tit. Zkład soli.*

Soli Krakowskiej do Strzyżyc Zupnik ma dodawać, według dawnego zwyczaju. *A. 1589. f. 521. Tit. Solne zkłady.*

Soli Ziemi Rawskiej zkład postanowiono w Pieczystkach. A Zupnik Koronny powinien tam mieć Podzupka swego w Ziemi pomienionej osiadłego, *sub penis* na Zupniki w prawie opisanemi. *A. 1611. f. 38. Tit. Sol.*

Odmieniono *superiora*, naczynając Zkład solny, nie tylko Woiewodztwu Rawskiemu, ale y Ziemiom do niego należącym, Sochaczewskiej y Gołtyńskiej, w Pieczystkach. A Zupnik Koronny ma tam dodawać Soli z Zupy Wielickiej y Bocheńskiej, na rok trzy tysiące beczek, *sub penis centum marc. Polon. in Iudiciis post Curiam, ad instantiam cuiusvis vindicanda.* A Podzupka ma tam mieć z pomienionych Ziemi osiadłego, y onemu *salarium* takie, iako y innym, dawać. *A. 1623. f. 12. Tit. O soli Woiewodztwa Rawskiego.*

Sol na Przykomorek Drohycki Woiewodztwu Podlaskiemu ma być dodawana, pod warunkiem tym, który służy Woiewodztwu Mazowieckiemu. A Starosta Mielnicki do zawiadowania tym *deputatur.* *A. 1613. f. 23. Tit. O soli.*

Teyże soli drugi Przykomorek w Niwicach Miasteczku *Vr. Stanisława Niemierzy*, w Powiecie Mielnickim leżącym. Beczka ma być przedawana Szlachcie po stu groszy. A Zupnik ma iey do obu Przykomorków Podlaskich wystawiać, ile potrzeba. *A. 1616. f. 32. Tit. O soli Podlaskiej.*

Furmani z Korony iędzić po sol do Litwy nie mają, oprócz gdyby iey w Niwicach nie stało. *Ibidem.*

Temuż Woiewodztwu pozwolono Przykomorek w Nurze, na który Zupnik ma wystawiać soli beczek tysiąc, a przedawać beczkę po zł. cztery. *A. 1623. f. 13. Tit. Sol.*

Declaratur: że zkład tey soli na Skarszewie pod Warszawą, tak Woiewodztwu Podlaskiemu, iako y Woiewodztwu Mazowieckiemu ma należeć. A beczka po złotych dwu y gr. dziesięciu ma byćz przedawana. *A. 1631. f. 25. Tit. O soli.*

Soli Woiewodztwo Mazowieckie, Łeczyckie, Podlaskie, Rawskie, ma dochodzić, według starych praw. *A. 1627. f. 13. Tit. Sol.*

Sol kiedy przywiozą do Komor Mazowieckich, powinni to Pisarze soli publikować na mieyscach iawnych, y po publikaeyi przez całe cztery niedziele Szlachcie tylko samy, na własną ich potrzebę, a nie na przekup przedawać; a po wyjściu czterech niedziel, wolno już każdemu sol kupować także na potrzebę swą, przy iedney Bocheńskiej beczce dwie Wielickie. Tamże nie z Komieg, gdy przyplyną, ale z Komory sol ma byćz przedawana. *A. 1567. f. 137. tit. Sol.*

Soli Szlacheckiey każdemu Woiewodztwu, według dawnych zwyczajow, praw y ordynacyy, na Przykomorki y zkłady zwyczajne, taka liczba beczek, ile ktoremu Woiewodztwu albo Ziemi należy, Zupnicy albo Administratorowie Zup wystawiać powinni, drożey iej nie przedając, tylko iako zdawna ktore Woiewodztwo y Ziemia płaciła. Y balwany suchedniowe Szlacheckie do tych Woiewodztw, ktore ie zdawna biorą (*o Woiewodztwie Sandomirzkim seorsim miałeś wyżej*) nie drożey mają przedawać, ieno iako zdawna, po zł. 4. wedle rejestrow Zupnych, co komu należy. A ieżliby Administrator balwanow y beczek sprawiedliwych nie wydawał; winą trzech tysięcy grzywien w Sądach Asesorских, *ad instantiam* każdego ukrzywdzonego ma byćz karany. *A. 1654. f. 10. Tit. O wydawaniu soli.*

Sol, tak w Bochniey, iako y w Wieliczce, wszystkim Obywatelom Państw tych, *cujuscunque status & conditionis*, nie drożey ma byćz przedawana, tylko po złt. sześć, *sub pœna trium millium marcar. ad instantiam cujusvis, in Iudiciis Affessorialibus decernenda. Ibid.*

Woiewodztwu Lubelskiemu, soli piękney nie błotney, półtora tysiąca beczek, miary zwyczajney, iako zdawna w Zupie Bocheńskiej ieść, na każdy rok co wiosna, do Puław Administratorowie Zupy Bocheńskiej wystawiać powinni, każdą beczkę po złt. cztery, a to *sub pœna trium millium marc. & refusione damnorum, ac restitutione salis*, za Dworem *decernenda*. A zatrzymana temuż Woiewodztwu sol, nie ma byćz oddana tylko za ten rok. *Ibid.*

Sol, przez lat dwie zatrzymaną Woiewodztwom y Ziemiom, Administratorowie w tym roku na mieysca zwyczajne wystawić, y onę każdemu Woiewodztwu y Ziemi, według powinności swoiey, oddawać mają, *sub pœna także trium millium marc. & refusione damnorum, & restitutione salis*, za Dworem *decernenda*. Woiewodztwu iednak Lubelskiemu za ten tylko rok, iako się wyżej namieniło, ma byćz oddana. *Ibidem.*

Woiewodztwa zaś, Poznańskie y Kaliskie, także Sieradzkie, Kuiawskie, y Ziemia Wieluńska, przy swoim dawnym Prawie zostawać mają. *Ibid.*

Plura vid. Tit. Zupnicy.

Soli Szlacheckiey Woiewodztwa Lubelskiego, Łukowskiego y Wrzędowskiego, Powiatow, zkład postanowiono w Połowach. *A. 1633. f. 63. Tit. Zkład.*

Pod zawarćie portu Krolewieckiego naznaczono z Seymu Komisarzow do W. X. Lit. y powinność na nich, także na Vrzędy Grodzkie y Mieyskie włożono, aby sol, z Krolewca y innych portow. do Wielk. X. Litewsk. Miast y Miasteczek zprowadzoną, zinwentowali *in hunc effectum*, aby iej nikt nie ukrywał, lecz aby potrzebującym przedawana była &c. *A. 1627. f. 9. Tit. O soli.*

Sol Wołoska nie ma byćz do Korony przywożona, *sub amissione*. Ktorą każdemu, *etiam privato*, zabierać wolno. *A. 1638. f. 38. Tit. Sol Wołoska.*

Solny podatek na dwie lecie Krolowi I. M. Michałowi, *in vim gratitudinis* za sumpty iego *pro integritate & honore* narodu tego łożone, pozwolono. *vid. Tit. Podatki.*

O kokturze soli w Koronie w Dobrach Krolewskich. *vid. Tit. Dobra Ekonomiczne.*

Solne zkłady w Miastach y Miasteczkach. *vid. Tit. Miasta specificè.*

S O L I D A.

vid. Tit. Dożywocie. Starostwa.

S P R A W I E D L I W O S C.

Sprawiedliwość między Koronnemi, a W. X. Litewsk. Obywatelami, przed czterema Komisarzami, dwiema z Korony, a dwiema z Wielk. X. Lit. ma być dochodzona. *A. 1557. f. 11. §. Dla zastranowienia krzywd.*

Sprawiedliwości sposób między Wołyńskim, Ruskim, Podolskim y Bełskim, Woiewodztwem, ma być należony. *A. 1576. fol. 292. tit. O sprawiedliwości.*

Miedzy temiż Woiewodztwy, także y Bractawskim, o chłopcy y grabież, takim sposobem ma być dochodzona sprawiedliwość: Pozywać się mają do Grodu *peremptorie*, gdzie albo pozwany ma się odwieść, iako go pozew nie zastał, ani takiego zbiega ma w swojej majątności; albo ukrzywdzony ma przysiąc, iako iego własny jest, y pozew go zastał. Ktorego chłopca zbiegłego ma obwiniony wrocić, albo wedle tacy w pozwie płacić. Przez tą Konstytucyą od trzech lat obudwom Stronom iść ma dawność, a potem po uzyskaniu przez dekret takowego prawa *casu non satisfactionis* dekretowi, Starosta albo Vrzód iego powinien czynić exekucyą. W czym ieżliby był Starosta niedbały, wolno stronie postąpić przeciwko niemu, wedle Konstytucyi terażniejszego Seymu. (*vid. tit. Exekucye.*) *A. 1578. fol. 338. tit. Sprawiedliwość.*

Sprawiedliwości sposób, Podolanom w Włoszech namowiony, *confirmatur.* *A. 1601. fol. 750. tit. Sprawiedliwość.*

Sprawiedliwości sposób, między Obywatelami W. X. Lit. y Xięstwa Kurlandzkiego, Komisarze naznaczeni namowić mają, zniósłszy się z Xiążęciem Kurlandzkim, y na przyszłym Seymie tego relacyą uczynić. *A. 1607. fol. 863. tit. O sprawiedliwości.*

Sprawiedliwości sposób między Powiatami W. X. Lit. *Vpitskim* y *Wilkomirzkim* taki: Powiatow tych Marszałkowie y Podkomorzowie cztery osoby do Miasteczek *Zeimel* w Powiecie *Vpitskim*, y *Raklitzek* w Powiecie *Wilkomirzkim*, dwa razy do roku, raz na *Srzodoposie*, a drugi raz po *S. Bartłomieju*; a od Xiążąt Kurlandzkich także cztery osoby, obywatele Kurlandscy, na dwa miejsca przerzeczonym Miasteczkom Litewskim przyległe przyjeżdżać, y ziechawizy się na jedno miejsce, wszelakie krzywdy Prawem W. X. Lit. y *Magdeburkim* sądzić, y skuteczną sprawiedliwość każdemu ukrzywdzonemu *ab utrinque* czynić mają. Tak iednak, żeby obywatele Kurlandscy wprowadzali Proceśy do Ksiąg tych Powiatow, y ekstrakty brali, ktorymi krzywd swych dowodzić będą, y żeby pozwy przez woźnych, wedle Prawa W. X. Lit. wydawali. *Vicissim* y obywatele pomienionych y inszych Powiatow ukrzywdzeni, mają swoje krzywdy przed Starostami Zamkowemi Xiążąt Kurlandzkich zapisować, y onych także ekstraktami dowodzić, y pozwy, według tamecznego zwyczaju, pod tytułem Xiążąt Kurlandzkich obywatelom tamecznym wnosić. A tych Komisarzow dekreta mają być ważne, *salvo appellatione* w kryminalnych rzeczach, obywatelom Litewskim do Trybunału Wileńskiego, *inter causas Officii*, a obywatelom Kurlandzkim przed Xiążętą Kurlandzkim. Te zaś sprawy tak długo sądzić powinni, poki ich na tych terminach stawać będzie. Do ktorych spraw z pośrodku siebie Pisarza obrać mają, a odprawę w rzeczach osądzonych, tak W. X. Lit. iako y Xięstwa Kurlandzkiego, powinni czynić będą. *A. 1611. fol. 4. tit. Sposób sprawiedliwości.*

Sprawiedliwości sposób w W. X. Lit. tym, ktorzy się z Krolem do Moskwy zaciągnęli byli na wojnę, w krzywdach *interea* podiętych, wedle postanowienia w Roku 1579, w woysku pod Polockiem uczynionego, zachowano. *A. 1581. fol. 381. §. O porządku.*

Plura o sprawiedliwości. *tit. Comisyje. tit. Rozboynicy. tit. Swawolni ludzie. tit. Kozacy.*
Každy *in Officio publico* będąc, powinien każdemu sprawiedliwość czynić. *A. 1565. fol. 102. tit. Sądy Grodzkie.*

S P R A W Y.

Sprawy do Sądów Kapturowych nie należą, które *ante Interregnum*, bądź do Trybunałów, bądź za Dworem, bądź do innego iakiego Sądu, komukolwiek intentowane były; ale tylko te, które się od dnia śmierci Królewskiej zaczęły, y które aż do dnia Koronacyi Pana nowego przypadać mogą; nie kładąc iednak w to *actiones de cognitione iurium (exceptis causis liquidarum exemptionum)* ale tylko *actiones criminis & facti violenti, & personalis iniuriæ*. Miedzy któremi ieżliby się *causa expulsionis* przytrafiła; tedy wedle Konfederacyi gieneralney Warszawskiej A. 1587. sądzona bydź ma. w Konfederac. gieneral. Warszaw. sub Interregnis. A. 1632. 1648. 1668. 1674. *Hanc Confederationem A. 1587. v. apud me tit. Sady.*

Przydano to w pomienionych dwu Konfederacyach A. 1668. & 1674. A ieżliby sobie Sady Kapturowe, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. w iakiey sprawie *ultra hoc præscriptum* pozwoliły; tedy ma bydź *nullitatis* dekret, *cum restitutione causæ in foro fori per integrum.*

Sprawy, któreby się Procesem Kapturowym *sub Interregno* nie skończyły, a iużby *in executione penderent, interveniente novi Regis regimine*, w Grodzie onegoż Powiatu kontynuowane, y tamże *sine appellatione* exekwowane bydź mają. Aktoreby dopiero zaczęte były, *ex speciali registro* na Trybunale, zaraz po Koronacyi, przed innymi sprawami prolekwowane bydź mają; *manentibus tamen iisdem penis*, które w Kapturowych Sądach naznaczone są. w Konfederac. tychże gieneral. Warszawskich. A. 1632. 1648. 1668. 1674.

Sprawy, które lubo z rozpisu, lubo z limitacyi *Commissariorum* y innych Sądów, albo też przez kontrakt termin miały naznaczony, *juxta vim istius limitationis, scriptonis vel contractus*, termin mieć powinny, po Seymie Koronacyi Króla naydaley w sześć niedziel, *dum Pars Partem legitimè adcitaverit.* w Konfederac. gieneral. Warszaw. An. 1648. 1668. 1674.

Sprawy wszelkie *fisci*, z Poborcami y Retentorami wszelkich Rzeczyposp. podatkow, na Sądach Kapturowych *decidi* mają, y exekucye dekretow Trybunałskich y Kapturowych Wzrędy Grodzkie *indilate sub solutione de suo* trzymać powinny. w Konfederac. gieneral. Warszaw. A. 1674. f. 7. §. *Starostom.*

Obywatelom Woiewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Braclawskiego, Czerniehowskiego, także Ziemie Halickiej, y Krasnostawskiego y Leczyńskiego, Powiatow, warowana: iż ktokolwiekby, *sive Actor, sive reus*, potrzebował odwleczenia w Trybunale sądenia spraw swoich; tedy *prævio juramento*, ieżli go Strona od Strony potrzebować będzie, ma bydź pozwolona *suspensio* do ordynacyi w tej mierze przyszłego Seymu. A to się ma rozumieć *de omni genere causarum*, które *deductiones munimentorum, scrutinia* y inkwizycyi potrzebują. *Crimina* iednak *recentia*, którychby *scrutinia ante casum* zpuszczenia dedukowane nie były, pod tę Konstytucyą nie podpadają. A. 1649. fol. 18. Tit. *Securitas honorum & bonorum.*

Reasumowano tę Konstytucyą *in toto*, na drugim Seymie tegoż roku, a dalszą *in eo passu* ordynacyą do Seymu przyszłego sześciuniedzielnego odłożono. Przytym dekretu Trybunału przeszłego Lubelskiego, *in causis statuitionis* poddanych, pod ten czas niepokorny, występnych ferowane, y ich exekucyą, także sprawy inrze podobne y grabieżowe, *in quocunque juris gradu & processu* zostawiające, do decyzyi tego Seymu *suspendowano*. A dla snadniejszego nabycia dokumentow, Akta Trybunałskie tychże Woiewodztw, Ziem y Powiatow, przez cały czas Trybunału otworzone będą. A *debitores nihilominus* kredytorom swoim, według zapisow swych, iścić się powinni, y tą Konstytucyą *via agendi*, o dług zapisany, prekludowana bydź nie ma. A. 1649. f. 12. Tit. *Reassumptio.*

Y Obywatelom Woiewodztw, Smoleńskiego, Połockiego, Witepskiego, Mściławskiego, także Powiatow Starodubowskiego, Orszańskiego, Mozyrskiego y Rzeczyckiego, ktokolwiek, *tam Actor, quam reus*, potrzebowałby odwleczenia iakichkolwiek spraw swoich w Trybunale, *& in quovis alio subsellio*, ma bydź pozwolona *suspensio ad feliciora tempora*; także do zapisow, rekognicyi y kontraktow, nie mają bydź pociągani, *non obstantibus decretis seu citationibus, ante hanc Constitutionem la-*

tis seu emanatis. A to poki do zpokoynych swoich posessy nie przyida. Ktore prawo ma *suffragari* y tym Obywatelom, ktorzy w rękach nieprzyacielskich zostaja, do wyjścia ich z więzienia y odebrania posessy swoich. Tym zaś ktorzy w inszych Woiewodztwach niezpustoszałych posessye swoje albo sumy mają, służyć to nie ma. A. 1655. f. 29. Tit. *Securitas honorum & bonorum.*

Cokolwiek sprawom Ziemskim należy, ktore przy bytności Krolewskiej sprawowane bywaią; to w Ziemskie Xiegi wpisowano bydź ma. A insze rzeczy y odprawy, do Kancelaryi Krolewskiej należące; wedle starodawnego zwyczaju y Statutu A. 1538. Referendarze zachowywać mają. A. 1550. f. 3. §. *Iz też.*

Cause mere criminales, fisci, exemptionis Bonorum regalium, Sądowi Krolewskiemu na Seymie należą. A. 1578. f. 328. §. *Exceptis causis.*

Na Seymie sprawy y deliberacye z nich przypadające, trzeciego dnia expedyowawszy z rejestru, także sprawy, *de bonis nullo jure receptis*, wedle dni opisaných, sądzone bydź mają. A. 1607. f. 836. Tit. *O Sądach.*

O tymże; a Marszałek Poselski upominać się ma tego, pięcią albo sześcią dni przed konkluzją Seymową, y nie wprzod do spraw Rzeczypośp. y do konkluzyi onych przystąpi, ażby się to otrzymało. A. 1633. f. 21. Tit. *Seymowe deliberacye.*

Sprawy Seymowe, kryminały, remisy, Pisarz Ziemski Powiatu onego, gdzie się Seym odprawować będzie, do rejestru wpisować ma, na doł ich nie zpuszczając, ani wyżey podnosząc, y rejestr ten do rąk Referendarzow oddawać. Według ktorego oni porządkiem tym, iako wpisane będą, do Sądu przywoływać każą. Krolowi jednak *extra regestrum*, podług upodobania, przywoływać ie kazać wolno. A Pisarze Ziemscy Seymowi do przysięgi swej na Vrząd ten punkt przydadzą: *iz Sprawy sądowe w rejestr, podług prezentowania się Stron w Kancelaryi z sprawami swoimi, niczyiey sprawy nie zpuszczając, ani podwyższając, sprawiedliwie wpisować, y ten rejestr porządnie tym, komu należy, za podpisem swym oddawać będą.* Insze zaś sprawy, iako Kwarćiane, *Fisci*, Remisy Zadworne, Pisarz Dekretowy Kancelaryi Koronnej, takimże porządkiem wpisowania y obowiązkiem przysięgi, iako y Pisarze Ziemscy Seymowi, przyjmować y oddawać będzie. A. 1641. f. 7. Tit. *O porządku sądzenia spraw Seymowych.*

Po wotach Senatorских cały tydzień kryminały; potym w Poniedziałek Sprawy Skarbowe, Kwarćiane, *& de Bonis nullo jure receptis*; we wtorek sprawy Wielk. X. Lit. we śrzedę, w piątek y w sobotę sprawy kryminalne, we czwartek zaś remisy od wszelakich Sądow, sądzone bydź mają. A gdyby ktorego dnia spraw do sądzenia opisaných nie stało, na miejscu ich, sądy kryminalne odprawować się będą. *Ibidem.*

Znowu o remisach: *ze diebus in lege descriptis*, podług wpisu w rejestr Kancelaryi Koronnej, sądzić się mają. A Marszałkowie Poselscy, zaraz po wotach Senatorских, Deputatow do tychże remis mianować będą, *nulla obstante contradictione.* * A. 1678. f. 8. Tit. *O remisach.*

* *Declaratur: ze ta clausula: nulla obstante contradictione, errore Typographi dołożona jest.* Zaczym iako *iuri vetandi* szkodliwa, wiecznie *abrogatur.* In reliquo Konstytucya pomieniona Anni 1678. *conservatur.* An. 1683. fol. 6. Tit. *Deklaracya.*

Na Sądach Seymowych, Zadwornych y wszelakich inszych, sprawy wszystkie, tak iako z rejestru *per numerum* przypadać będą, ktoregokolwiek dnia sądzić Krol będzie, y przywoływać spraw *ex libitu suo* nie każe, za naywiększymi intercesyami, ani reiekt czynić, nie pozwoli; ale iako ktora sprawa wpisana będzie, a z rejestru przypadnie, onę Referendarze Koronni y W. X. Litewsk. przywoływać każą; a *Sententiam ad pluralitatem* stosować będzie. A takowy dekret zaraz Ziemski Sąd w Protokół wpisować ma. A *in causis fisci & civilibus*, Pisarz Dekretowy Koronny w Koronie, a w W. X. Lit. według zwyczaju, ktory przy Sądach będzie, powinien czytać, a iak przeczyta, onego poprawować nie będzie, ale zaraz obudwu Referendarzow ręką w Protokole podpisany bydź ma. A Stronom takowe dekreta, *sine declaratione, in triduo* wydawane bydź mają. Ani takowego dekretu do Pokoju Krolewskiego nosić będą, *sub pennis in legibus descriptis.* In Pactis Krolow Ichmościow, Michała y Iana III. A. 1668. 1674.

W sprawach *honoris criminaliter* pozwany na Sejmie, a nie gdzie indziej, sądzony być ma. W których Strony gotowe być mają, *actor ad probandum objectionem, a citatus ad deducendum innocentiam*. A jeżeli z obu stron wywody wątpliwe były, albo z jednej strony; *scrutinium* ma być czynione w onym Powiecie albo Ziemi, gdzie wieca sądzane będą, *ubi crimen commissum est, præviā citatione Terreſtri* na też wieca, jeżeli przed Sejmem były. A jeżeli wieca po zapoznaniu nie doszły przed Sejmem, tedy z Sejmu dani być powinni Skrutatorowie do onej Ziemi, gdzie się *crimen* stało, *ad inveſtigandam facti veritatem*. Po którym *scrutinium* odwo-
 Krol każe Stronie, która pewnieysze dowody za sobą mieć będzie. A gdyby się na-
 lazło przez dekret Krola, iż *citatus* niewinnie pozwany był; *actor* powinien mu
in instanti nie odchodząc, ſto grzywien winy położyć, y *damna litisque expenſas re-*
fundere, y dwanaście niedziel na dnie w wieży Ziemi, albo Powiatu ſwego, sie-
 dzieć. Kryminały jednak, do Sądu Grodzkiego y Ziemskiego należące, nie mają pod-
 legać tej Konſtytucyi. A. 1565. fol. 100. tit. O rzeczach.

Herb. f. 54. t.

Si quis ca-
lumnioſe
citaverit ali-
quem &c.

Plura tit. Dekreta. tit. Reſerendarz.

Jako ma być karany ten, któryby *ex civili cauſa criminalem* czynił? &c. vid. tit. *Criminalia*.

Sprawy dochodzenia krzywd na wojskowych, tak Polskiego iako y Cudzoziemskiego za-
 ciągu, na przyſzłej Komisyi Sandomirskiej, albo w Trybunale Koronnym którym-
 kolwiek, sądzić poſtanowiono. Także kondemnacye wſzystkie &c. na oſobach y zaſlu-
 gach ich poczynione, y areſzta powynoszone, nie gdzie indziej, tylko w tym Są-
 dzie znoszone być mają. A *in quantum* by kto Sąd ten transpſował, albo w Try-
 bunale przez rok od publikacyi teraźniejszey Konſtytucyi, ſprawy nie promowo-
 wał; takie ſprawy upadać mają, oprócz zapisów albo rekognicyi, które według pra-
 wa *vigorem ſuum* mieć powinny. A. 1677. f. 6. Tit. O dochodzeniu krzywd.

Gdyby ſprawa Szlachęciowi od Inſtygatora *cum Delatore* o dobra leżące, za Dworem inten-
 towana, wpadła w deliberacyę, a do roku y ſześci niedziel ona deliberacya expedyo-
 wana nie była, a Szlachęci pozwany *illo deliberationis tempore currente* upominałby
 ſię. Wrzędownie po trzykroć w Kancelaryi W. X. Lit. *expeditionem deliberationis*, a
 nie otrzymałby iey; tedy Szlachęci *eo ipſo* ſprawę y dobra wygrawać, y na Dela-
 torze win prawnych y ſzkod ſwoich rekwirować ma, według Konſtytucyi 1633. o do-
 brach przed Vnią nabytych. Która Konſtytucya tylko W. X. Lit. ſłużyć ma. A.
 1638. fol. 15. tit. Deliberacye Zadworne.

Semel Iudex
deliberet, &semel partes
controver-tant. Herb. f.
139. t. Delibe-
ratio.

Spraw żadnych *Officii vices gerens* Mazowiecki nie ma pociągać za ſwoim Dworem, ale
 ie sądzić na mieyſcach, w Konſtytucyi naznaczonych, powinien. A. 1567. f. 136. Tit.
Kauzy Officii.

W ſprawy *foro comitali* & *poſcuriali* zdawna należące, *ſub nullitate decretorum* &
pænis evocationum, według przeſzłych Konſtytucyi Koronnych, wdawać ſię Trybu-
 nały nie powinny. A. 1667. f. 12. Tit. O powadze dekretów.

W ſprawach *violente expulſionis* inkwizycya wedle Statutu A. 1543. ma być zachowa-
 na. A. 1588. f. 461. Tit. O gwałtownym wybićiu.

Na Trybunale onych expedyacya y regieſtr, iako w ſprawach *exemptionum* zaſtaw. vid.
 Tit. Wykupno. in A. 1588.

Sprawy *potioritatis*, według Konſtyt. A. 1588. o ważnoſci zapisów napisaſzey, nie wdawając
 ſię w tacy, Trybunały sądzić mają. A. 1676. f. 24. Tit. Trybunał Koronny. Plura
 Tit. Zapiſy.

Sprawy Ekonomiczne, *tam ratione bonorum* & *proventuum*, *quam* & *iniuriarum*, *ſerva-*
to foro Regio, podług dawnych Konſtytucyi, mianowicie *Annorum* 1611. 1677. &
 1678. do Sądów I. K. Męi należą, a do innych Sądów wyprowadzać ich, *ſub pænis*
evocationis & *ſub nullitate Decretorum*, zakazano. A. 1717. fol. 64. Tit. Redintegra-
 cya Dobr.

Sprawy *in minori ſubſellio* niedrabowane, *ex natura ſua* Wrzędom Ziemskim, Grodz-
 kim, Podkomorzkim, Aſeſorskim y innym należące, przed Trybunał W. X. Lit.
 wyprowadzone być nie mają, pod winą kop. 40. *cum pæna Sæſſionis turris*. K. L.
 A. 1726. f. 90. Tit. Sprawy *in minori ſubſellio* niedrabowane.

Sprawy w Trybunale W. X. Lit. dla wyiſcia dylacyi, y dobrodzieyſtw prawnych, 3. nie-
 dzielami przed konkluduiącym ſię Trybunałem Wileńskim, albo Nowogrodzką
 lub

- lub *Mińska*, kadencyami, że wszystkich Regiestrow codziennie wolane być mają. K. L. A. 1726. f. 90. Tit. O sprawach ex cruda citatione.
- Sprawy z Senatorami y Posłami, od publikacyi Uniwersałow I. K. Mści na Seym, aż do 2. niedziel po Seymikach Relacyynych, za obmowy *ex quo* Posel, albo Senator y Minister, sądzone być nie mają, *sub nullitate Decretorum*, y na kondemnacy, *sine literis Salvi Conductus stante functione* otrzymane, *locum standi* pozwolono, *exekucyi sub privatione officii* Wzrędnikom zakazano. K. L. A. 1726. fol. 91. Tit. O sprawach z Senatorami y Posłami.
- Sprawę z Żydami *Mohylowskiemi*, *Czaśnickiemi*, y innemi świętokradzcami, w Sądach Kapturowych Woiewództwa Witepskiego, do Grodu iako Sądu należnego, za przyzwemem Vr. Stefana *Brodowskiego* Delatora, odesłano, gdzie z regiestru Kapturowych spraw *semotis quibusvis dilationibus* ma być sądzona y *exekwowana*. A. 1676. f. 18. Tit. *Constitutio* z Żydami.
- Sprawa z chłopstwem *Vkrainnemi*, *sub tempus rebellionis*, Konstytucyą A. 1649. do decyzji Seymowej suspendowana, *in foro competenti* ma *decidi*, a z obwinionych, którzy *in vivis exstant*, sprawiedliwość, *prævia monitione*, ma być czyniona. Co y Żydaczowskiemu Powiatowi służyć ma. An. 1654 fol. 9. Tit. *Securitas honorum & bonorum*.
- W sprawach żołnierskich, w których iść powinno według Prawa *exempty*, Trybunał y infze *subsellia* zachować się mają według dawnego Prawa. An. 1673. fol. 15. Tit. *Exempty Żołnierskie*.
- Sprawa Vr. Stanisława *Radziwińskiego* Starosty Liwskiego *in integrum restituitur*. A. 1580. fol. 371. §. A *teyże absencyi*.
- Znowu o tymże. A. 1581. f. 383. Tit. *Sprawa*.
- Sprawa Vr. Stanisława *Warszawskiego* Kasztelana *Warszawskiego* *in integrum* także *restituitur*. A. 1607. f. 852. Tit. *Zmieszenie postępków*.
- Sprawy wszystkie Vr. *Mikołaja Strusa* Starosty *Chmielnickiego* suspendowano *ad reditum* iego z więzienia. A. 1613. f. 28. Tit. *Suspensya spraw*.
- Także sprawy P. *Konieczpolskiego* Hetmana *Połnego*, y innych w więzieniu *Pogańskim* będących. A. 1620. f. 22. Tit. *Suspensya spraw*.
- Sprawa N. *Hetschera* Postmistrza *Gdańskiego*, *obieczi criminis* trzymaney korespondencyi, o ubieżeniu *Elbiaga & usurpati tituli* *Brandeburskiego* Postmistrza we *Gdańsku*, do przyszłego Seymu odłożono, *ab officio* zaś *Postmistrzostwa Gdańskiego* tegoż *Hetschera* *uti extraneum* oddalono. A. 1699. f. 51. Tit. *Sprawa Hetschera*.
- Ad exculpationem* tegoż *Hetschera* na przyszłym Seymie, *testimoniales* *Elektora Brandeburskiego* dano *in manus* *Xcia Prymasa*, *In tractatu retradite Elbingæ*, *Varjavie* 1699. 12. Dec.
- Sprawę *Piltyńska* na Sądach Relacyynych, *prævis innotescentialibus*, *finaliter* decydować *Krol IMC* deklarował. A. 1710. *Paparcie* *Konf. Sendom.* fol. 70. Tit. *Sprawa Piltyńska*.
- Sprawy o gwałty *sub Interregno*, które się zawierają *in quatuor articulis Iudicii Castren.* *vid. Tit. Sady Kapturowe*.
- Wzrędy *Grodzkie* w sprawy, *Sądowi Ziemijskiemu* należące, wdawać się nie mają. *vid. Tit. Roki*.
- Sprawy *Żołnierskie*. *vid. Tit. Trybunał. Tit. Żołnierz.*
- Spraw w *Trybunale Koronnym* *suspensye*. *vid. Tit. Trybunał. & Tit. Senator. & Tit. Deputat.*
- W sprawach *Religii Græco Ruskiej*, *aggravatis* *apelacya* od *Władyków* do *Krola*, nie do *Patryarchy Konstantynopolitańskiego*. *vid. Religia Grecka*.
- Sprawy *ratione fundi*, że do *Podkomorzkiego*, nie do innego Sądu należeć mają, warowano *W. X. Lit.* *vid. Tit. Wzrędnicy*.
- Sprawy o *excessus & crimina*, Senatorom albo Posłom *Ziemijskim* na Seym, albo *Komisarzom*, *Deputatom* z Seymu *naznaczonym*, *illata*, iako sądzone być mają? *vid. Tit. Senator.*
- Sprawa *perduellionis* o poddanie *Smoleńska* *Moskwie*. *vid. Tit. Crimen perduellionis*.
- Sprawa o zabicie Vr. *Franciszka Smoguleckiego* *Posła Wielkopolskiego* na Seym. *vid. Tit. Posel.*

Sprawa o zrabowanie Kościoła OO. Karmelitów we Gdańsku, y inne kryminalne excesy. *vid. Tit. Comissa.*

Sprawy *recentis criminis*, że *in quovis foro* sądzone być mogą, chyba żeby kto miał Ziemskie dobra &c. *patet in Constitut. A. 1678. f. 10. Tit. Evocatio extra forum.*

O sprawach na Trybunałach. *vid. Tit. Trybunał.*

Sprawy wykupna dobr. *vid. Tit. Wykupno.*

Sprawy exemptów sędzić ma Trybunał y inſze *subsellia*. *vid. Tit. Exempty.*

Do rejestru spraw żołnierskich w Trybunale nie mają być inſze sprawy przypuszczane. *vid. Tit. Trybunał.*

Sprawy o tumulty na Żydów w Miastach y Miasteczkach, gdzie Żydzi mieszkają, należą do Grodu, a podczas bytności Krolewskiej do Sądów Marszałkowskich. *vid. Tit. Żydzi.*

Spraw Ziemskiemu albo Grodzkiemu Sądowi należących, *ex cruda citatione*, na Trybunałach nie godzi się *instituere*. *vid. Tit. Trybunał.*

Spraw *inscriptionum, donationum, reformationum, advitalitatum*, w Trybunale Duchowni sędzić nie mogą. *vid. Tit. Trybunał.*

Sprawy *violatae securitatis Dissidentium*. *vid. Tit. Religia.*

STAROSTOWIE. STAROSTWA.

Starostwa y Zamki iurysdykcyą mające, po Statucie Krola Kazimierza Trzeciego nie mogą być obligowane, *alias exemptioni* podległy. *An. 1562. fol. 14. Tit. O Statucie.*

Starostwa sądowego dwoyga nikt trzymać nie może, *sub pœna confiscationis Bonorum, & pœna ducentarum marc. peremptorie, in quocunque Officio & Iudicio Regni luenda. Et nihilominus* jedno Starostwo puścić ma. *Ibidem fol. 23. Tit. O dwoygu Starostwie,*

Sieradzkie jednak y *Piotrkowskie* nie ma być dzielone. *An. 1557. fol. 11. §. Za proſbą.*

Także *Kamienieckiem* z *Latyczowskiem*. *A. 1581. f. 376. Tit. Grod Latyczowski.*

Starosta, ani Vrzednikiem Ziemskim, nie może być Woiewoda w swoim Woiewodztwie, y Kafztelan w Kafztelanii, okrom Starostwa, Woiewodztwa y Kafztelanii *Krakowskich*. *Herb. f. 143. t. Dignitates cum Capitaneatibus e-jurdem loci, se compati nequeunt.* *A. 1562. f. 23. Tit. O oſiadłości.*

Y w Woiewodztwie *Wolynskim*, Starosta sądowym nie może być Woiewoda y Kafztelan mieysca onego. *A. 1576. f. 293. Tit. O potrzebach.*

Starostowie, wedle Statutów, sami przez się Roki Starości sędzić mają, *sub amissione Officii, alias* Sądowi inakżemu nie ma *praestari obedientia*. *A. 1562. fol. 26. Tit. O Sądziech.*

Starostwa Sądowe y Zamki *Vkrainne*, dzieciom nie mają być dawane, *sub privatione Officii*. Co służy Wielk. X. Litewsk. *An. 1589. fol. 529. Tit. Starostwa sądowe.*

Potym *Lex universalis* na wſzystkę Koronę ſtaęła, że *etate & discretione bene vigentibus*, y według Statutu o Starostwach sądowych, mają być dawane; *contra aliter obtinentes forum* w Trybunale, *inter causas Officii*. *An. 1607. fol. 893. Tit. O wakancyach.*

Starostwo oſiadłość taka ma być, iaka inſzych Vrzedników, niezmyślona, ani nowona-byta, w tych Woiewodztwach y Ziemiach, w których Starostwo sądowe konferowane ktoremu ieſt, *sub nullitate Privilegii & omnium actorum, pœnaque duorum milium marc. Polon.* O co *forum* w Ziemſtwie, w Grodzie, albo w Trybunale, *inter causas Officii peremptorie, ex delatione cujusvis Nobilis*. *A. 1613. f. 33. Tit. Warunek oſiadłości.* *De fictis possessionibus.* *Herb. Ibid.*

Ale Starostwa nieſądowe nieoſiadłym, byle byli Szlachtą Polską, mogą być dawane. *A. 1562. f. 24. Tit. O Starostach.*

Starosta nieſądowy, ieżliby oſiadłość miał w Koronie, o każdą krzywdę, w Ziemſtwie & *in articulis Castrensibus* w Grodzie onego mieysca powinien odpowiadać. Przeżyſki jednak na grunt Krolewski ſciągać ſię nie mają; ale onych ma być remiſa do tey Ziemi y Powiatu, kędy ma oſiadłość. *Ibid.*

A ieżliby nigdzie ośiadłości nie miał, ma się na niego postępek prawny ściągać, iako na nieośiadłego. *Ibid.*

Pozwy na takich Starostow niesądowych mają być kładzione, *in residentia* we Dworze, albo na Zamku. *Ibid.*

Declaratur: że *in articulis Castrensibus*, także ma być postąpiono w przezyśkach, iako y od Sądu Ziemskiego. *A. 1563. f. 43. Tit. Starostowie niesądowi.*

Reassumitur Constitutio A. 1562. Et declaratur: że nieośiadły Starosta ma *subesse processui*, który jest na tym Seymie *de impossessionatis*. (*vid. Tit. Nieośiadły.*) *A. 1588. f. 459. Tit. O Komisyach.*

Starostowie mężoboycom, *sub pœna Statuti 1540.* folgować nie mają. (*vid. supra Tit. Wieża.*) *A. 1550. f. 4. §. A iż się zabieżały.*

Starostowie, aby koni y skor za granice nie wyprowadzano, przestrzegać mają. *Ibid. f. 5. §. Konie.*

Starosta gdzieby granice rozsyłał między dobrami Krolewskimi a Ziemskimi, powinien je znowu usypać. *A. 1562. f. 25. Tit. Statut.*

Fol. 341. in Statut. Herburt.

O granicach *plura vid. Tit. Granice.*

Starostowie exekucyi nie mają czynić nad Statut Władysława Jagieła *in Iedlna* uczyniony, *sub nullitate executionis.* *Ibid.*

Approbatur; y pozwy od Duchownych *in contrarium* wyniesione *cassantur.* *A. 1565. f. 99. Tit. P Duchownych.*

Starostowie y Celnicy przestrzegać także mają, aby cudzoziemscy Kupcy Krolowi y Miastom przysięgali, *oneribus civilibus* podlegali, y posłuszeństwo wszelakie Vrzędowi mieyskiemu czynili, y dobr nabytych z Korony nie wywożili. *An. 1565. f. 97. Tit. Kupcy cudzoziemscy.*

Także aby Kupcy Koronni towarow żadnych za granice nie wywożili, za co przemyty część czwartą mieć mają. Wypuszczać ich nie mają, *sub pœna solutionis summae* za towar wywieziony *correspondentis.* *Ib. f. 93. §. A tego.*

O tymże *declaratur*: że nie tylko Starostowie pograniczni Sądowi, ale y niesądowi, *alias* Dzierzawcy, Miasteczek iarmarkowych pogranicznych tego pilnować y hamować, pod tąż, *quæ supra*, winą powinni. *A. 1566. f. 126. Tit. Iarmarki.*

Starostowie y Dzierzawcy gościńce y drogi niezwyčajne do Węgier zarąbać mają. *Ib. f. 134. Tit. Gościńce niezwyčajne.*

O tymże: Co y Szlachta powinni uczynić, *sub pœna centum marc.* w Grodzie albo w Ziemstwie, *peremptorie, ad instantiam cuiusvis*, tak przez Starostow y Dzierzawcow, iako y przez Szlachtę *Actori persolvenda.* *A. 1569. f. 190. §. Gościńce od Węgier.*

Znowu o tymże, że gościńce niezwyčajne wszędy, y w majątnościach dziedzicznych Szlacheckich *ex nunc* pozarębować mają. *An. 1611. fol. 34. O przejeżdżaniu cel.*

Starostowie y Celnicy, aby po konie y wino do Węgier nie ieżdżono, pilnować y brać mają, *sub pœna 14. marc. ad instantiam cuiusvis, in primo citationis termino, delatori persolvenda.* A ieżliby upornie tey winy nie położyli; *ulterius* przeciwko nim wedle prawa *procedatur.* Wolno iednak Podstarościemu albo Pisarzowi celnemu odwieść się, iż ten towar bez wszelkiej iego wiadomości przeszedł, albo przemycon. *An. 1578. fol. 336. Tit. O przekupniach wina y koni. (vid. Tit. Wino. Tit. Konie.)*

Starostowie, sądowi y niesądowi, pograniczni wołow za granice wypuszczać nie mają, *sub pœna solutionis summae* towarowi temu *correspondentis.* *An. 1566. fol. 126. Tit. Iarmarki.*

Starostowie y Szlachta Ruska y Podolska, robotnika do Wołoch wypuszczać nie mają, *sub pœna centum marc.* *A. 1569. f. 190. §. Starostowie.*

Starostowie doglądać mają, aby się Miasta poprawiały, y Mieszczan liczby słuchać mają. *A. 1565. f. 101. Tit. Oprawa.*

Plura vid. Tit. Miasta.

Starostom y Dzierzawcom na wychowanie ich, ze wszystkich prowentow, nad kwartę piątą część ma być odłożona, y do trzech części Krolewskich przyłączona. Których Krol sam ma opatrować wedle upodobania swego, y iako mieysce y Vrząd który potrzebować będzie. *An. 1567. fol. 128. Tit. Wychowanie Starostw y Dzierzawiec.*

Starostowie pogranicznych sądowych Zamków y Miast głównych, także y Miastagłowne, które Starostw nie mają, przysięgać mają, że *tempore Interregni*, Krolowi *legitimè* obranemu Zamków dotrzymają, pod utraceniem czci, gardła y majątności. A. 1576. f. 256. §. Starostowie.

O tymże znowu *iisdem verbis*. Ibid. fol. 277. §. Starostowie.

Starostowie z Ziemią Pomorską, Margrabstwem y Kaszubami *contiguitatem* mający, y Celnicy przestrzegać mają, *sub penis contra negligentes Capitaneos sancitis*, & *solutione summae* za towar wywieziony *correspondentis*, *ex delatione Thesauri*, w którymkolwiek Trybunale *inter causas fisci peremptorie vindicandis*, aby Kupcy towarów wszelakich, także wołów, koni y bydła wszelakiego, przez Margrabstwo nie prowadzili. Czego ieżliby się Kupcy wazyli, czyż Starostowie towary w przemyście zabierać im mają &c. Ibid. (vid. Tit. Kupcy)

Starostowie y Dzierżawcy, *praetextu defensionis bonorum regalium*, *laborem proprium*, tak osiewkow, iako y budowania, któremu rok minęło, pśować nie mają, ale tylko pozwać po wyśściu roku do Ziemstwa. A gdyby który z nich komu krzywdę, albo szkodę jaką, mimo to uczynił; *forum* ma mieć w Ziemstwie, gdzie one dobra leżą. A ieżliby Dzierżawca osiadłości nie miał w onym Woiewodztwie albo Ziemie, tedy tam, gdzieby ją miał, ma być *execucya* na dobrach jego nieodwłocznie czyniona, wedle Konstytucyi A. 1562. A gdyby był nieosiadły w Koronie; ma być z nim czyniono wedle postętku, na tym Sejmie *contra impositos* namowionego. A ieżliby miał sumę na Dzierżawie; tedy się ma na niey *extendować processus juris* & *executio*. A. 1588. f. 459. Tit. O Komisyach.

Starostom y Dzierżawcom o krzywdy y szkody, któreby się działy na gruncie Krolewskim, tak w Krolewskich y Rzeczyposp. iako y w swoich pożytkach, wolno pozywać każdego do Ziemstwa, y gdzieby im *iuramenta* wedle prawa nakazane były, tak Krolewskim, iako y swym imieniem odprawować się mają, *salva appellatione* na Trybunał, gdzie *sine remissione* kauzy takie mają być determinowane. Y poddani z Krolewskich wsi pozywać mogą o krzywdy swe do Ziemstwa, *cum assistentia Capitaneorum vel Tenutariorum*, także y z Miasteczek Krolewskich, ale *sine assistentia*, wedle zwyczaju. Ibid.

Starostę gdyby pozwano o grunty Krolewskie; z których Kwartę dawa, albo pod rewizyą y lustracyą podpadłe, także które w starych sumach są zapisane; ma to Trybunał odesłać na Sejm *pro cognitione*. A. 1578. fol. 328. §. A ieżliby.

Starostowie sądowi rot kwarcianych mieć nie mogą, dla wykonywania powinności Vrzędu swego. A. 1591. f. 613. Tit. *Disciplina militaris*.

Starostowie do Kamieńca Podolskiego żywność odwozić mają, którzy to są zdawna powinni. A gdyby tego który nie uczynił, Instygator Koronny ma go o to pozwać, iako y o inne prowenta stołu Krolewskiego. A ta żywność ma być oddawana do Szafarza naznaczonego, tak iako był zwyczaj starodawny. A. 1593. fol. 640. Tit. Deklaracya Konstytucyi.

Starostwa Vkrainne y Dzierżawy Kiiowskiego y Bracławskiego Woiewodztwa, także Kamienieckie y Chmielnickie, także Generalstwa, Krakowskie y Wielkopolskie, *pro una vice*, wolne od lustracyi y kwarty pewney. (vi. Tit. *Quarta*.) A. 1601. f. 729. §. Od której to lustracyi.

A Starostwu Trebowelskiemu też Kwartę za dwie lecie odpuszczono. Ibid. f. 752. Tit. O Kwarcie Trebowelskiej.

Starostw sądowych, wedle miejsca y potrzeby iurysdykcyi onych, Krol *sufficienter* ma opatrować, aby *brachium regale tueri* mogli. A. 1607. fol. 834. Tit. O Ekonomiach.

Starostowie Krakowscy doglądać mają, aby Burgrabiowie na Zamku rezydowali. A. 1565. f. 89. Tit. Burgrabiowie.

Starostowie w Woiewodztwie Mazowieckim nie mają czynić *execucyi* Procesów, *extra forum competens* otrzymanych, *sub refusione damnorum iuramento taxandorum*. Ib. f. 102. Tit. Sady Grodzkie.

Starosta Rawski ma przysięgać: że P. Podskarbiego z Deputatami *etiam tempore Interregni* puszczać ma, y Skarbu pospolitego dla złodzieystwa, w niebytności P. Podskarbiego, przestrzegać. A. 1569. f. 186. §. Starosta.

Starostowie Vkrainni, także Ruscy y Podgorscy, rezydować na Zamkach mają, *sub*

amissione Starostwa. O co *forum* za Dworem. Anno 1620. fol. 16. Tit. Starostowie.

W Konfederacyi gieneral. Warszaw. *tempore Interregni* A. 1632. napomniono Vkrainnych o to; a w późniejszyeh wszystkich prawa wszystkie, a osobliwie pomienioną Konstytucyą 1620. na nich reasumowano, *ad cuiusvis instantiam*. Vrzedników iednak Rzeczyposp. y tych, co woynę służy, nie wiąże to prawo, y na Akt Elekeyi Krolewskiej iachać mogą, Szlachcica dobrze ośiadłego *cum sufficienti praesidio* na swym mieyscu zostawiwszy. Ciż Vkrainni Starostowie, ktorzy są, poczawszy od Baru aż do granic Moskiewskich, z chęci swey, przeciw nieprzyjacielowi drugie sześć set koni obmyślą y wystawią. A. 1624. f. 2. §. Także też pewni iesteśmy.

O tymże. A. 1627. f. 3. Tit. Obrona Vkrainy.

Znowu: że na usługę Rzeczyposp. powinni tych ludzi stawiać, *sub privatione Starostwa, & non obstantibus quibusvis Privilegiis*. W czym Komisarze z Koła Poselskiego y Dworu Krolewskiego na tym Seymie naznaczeni są, aby po tych Starostwach pilną inkwizycyą o tych ludziach y służbie ich uczyniwszy, y dawne o tym rejestra Skarbowe wzięwszy, w słuszny porządek y w dawną klubę te ludźie wprawili. A. 1638. f. 18. Tit. Ludźie Vkrainnych.

Nie przyszła ta rewizya *ad effectum*, przeto infzą znowu naznaczono. A. 1643. f. 12. Tit. Ludźie.

Na Starostwach Vkrainnych *declaratur Constit.* A. 1631. O solidach. vid. Tit. Daniny.

Mężowi y żonie napotym *solida* na nich dawane bydź nie mają. A. 1635. f. 26. Tit. O Starostwach Vkrainnych.

Declaratur ta Konstyt. 1635. że na same tylko Woiewodztwa *Kiowski* Vkrainę uchwalona iest. A. 1647. f. 34. Tit. Deklaracya o dożywociech.

Item na Starostwach pogranicznych Vkrainnych, także Ruskich y Podolskich, białogłowa dożywocia mieć nie może. A. 1662. f. 9. Tit. Dożywocie.

Na Starostwie *Wiskiem* *solida* nie mają bydź dawane. A. 1647. fol. 31. Tit. Opatrznie Iurydyki.

Temuż Starostwu wedle Konstytucyi A. 1607. & 1641. (*quam Constit. 1641. vide apud me Tit. Dobra Ekonomiczne.*) Miasto *Wiznę* *cum omnibus attinentiis, antiquitus ad jurisdictionem Capitanealem Visnen. pertinentibus*, przyłączono. Ibid.

Także wszystkie Dzierzawy po śmierci *Vr. Iana Korycińskiego* Starosty Gniewowskiego przypadłe, a Starostwu *Wiskiemu* od dawnych czasow należące. *Confederat. general. Varsov. tempore Interregni.* A. 1668. f. 19. Przywodziac.

Starostwa *Nurskiego* Iurydykę wakancyami opatrzyć obiecano. An. 1647. f. 33. Tit. Starostwo.

Starostwo *Nurskie* trzema Iurydykami obowiązane, *ex primis vacantibus vel attinentiis, salvo Iure modernorum tantum possessorum*, według Konst. 1647. opatrzyć deklarowano. A. 1699. f. 57. Tit. Reasumpcyja Prawa.

Starostę *Bracławskiego* o zbiegłe chłopcy wolno pozywać, wedle Konstyt. 1578. *ad viciniorum Capitaneum.* A. 1581. f. 376. Tit. Pozywanie.

Starostom, *Bełskiemu*, *Gradowieckiemu*, *Horodelskiemu*, *Rubieszowskiemu* y *Zydaczowskiemu*, względem reparacyi Zamkow tamiecznych, koszt na tychże Starostwach asekurować obiecano. Co y Woiewodztwom *Pruskim* służyć ma. A sukcesor ma *summam erogatam refundere.* A. 1655. f. 28. Tit. Restauracyja Zamkow.

Starości *Puckiey*, względem iey Starostwa *Puckiego* pretenzyą, iako y infze na tymże Starostwie od Krolow naznaczone pensye, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1659. f. 32. Tit. Aprobacyja Przywileiu. vid. Tit. Dobra.

O Starostwo to dekret *liquidationis.* vid. Tit. Dekreta. Tit. Comisyje.

Z tegoż Starostwa pensye znieśiono, *salvam* zostawiwszy *cum modernis* onego *Possessoribus* o wypłacenie retent terażniejszyeh, ktore przy porachowaniu z niemi potrącone bydź mają. A Pensyonarzom za te pensye sumy pewne na Dobrach Krolewskich asekurowano. A. 1676. f. 50. Tit. Rekompensa.

Plura vid. Tit. Sumy.

Starości *Halickiemu* obiecano asekurować sumę na dobrach tegoż Starostwa. An. 1658. f. 39. Tit. Forteca.

Do Starostwa Grabowieckiego Dobra Krolewskie, Witkow, Mądryn y Kopylow, *salvis pro tunc Possessoribus*, przyłączono. A. 1658. fol. 46. Tit. Opatrzanie Iurydyki.

Reassumitur ta Konstytucya, *salva advitalitate possessoris*. A. 1667. fol. 22. tit. Iurydyki.

Starostwo Owrukie, z Podkomorstwem gieneralnym Kiiowskim, *compatibile* bydz *pro una vice, ad cessum vel decessum Possessoris*, deklarowano. A. 1659. fol. 47. tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich

Starostowie, Zytomirzki y Owruki, po wygraniczeniu Ziemie Kiiowskiej, Zytomirzkiej, Owrukiej (na co są Komisarze z tego Seymu naznaczeni) iurament na Iurydykę, *more solito*, z Vrzędem swym, na pierwszych Rokach wykonawszy, w Grodach, Zytomirzkim y Owrukim, sprawy obywatelow swoich Ziem, Sądowi Grodzkim należące, sądzić powinni. *Ibid.*

Ze Starostwa te, pozwalając Trybunału osobnego na Vkrainie, Sądowe bydz mają, warowano. W Komisji Hadyackiej. A. 1659. fol. 52. §. *Privatis* wszystkim.

Starostwo Czychyryńskie do Buławy wielkiej Ruskiej należec ma. *Ibid.* fol. 54. §. Do Buławy.

Starostwa Lubomlskie y Barskie, *cum omnibus attinentiis*, Ianowi Wybowskiemu Woiewodzie Kiiowskiemu, Hetmanowi woysk Zaporoskich y Potomkom iego, wiecznem y dziedzicznem prawem dano y resygnowano &c. A Przywilej Xiążęciu I. M. Bogusławowi Radziwiłowi Koniulzemu W. X. Lit. na dożywocie Starostwa Barskiego dany, zkałowano, *salvā recompensā* temuż Xiążęciu na przyszłym Seymie, tak samiego Starostwa, iako y Woytołstwa Barskiego; także *salvis iuribus Ecclesie Romanae Synodalibus, pensione Decimarum & servitio militari*. A. 1659. fol. 56. tit. *Danina* wieczna.

Za Starostwo Barskie *ex primis vacantibus equivalens* temuż Xiążęciu obiecano. A iezliby przed Seymem do dyspozycyi Krolewskiej nic nie przypadło; to na przyszłym Seymie *sufficientem* uczyni Rzeczposp. za to Starostwo *recompensam*. A. 1661. fol. 15. tit. *Recompensa*.

Za Woytołstwo zaś Barskie, na Starostwo y Woytołstwo Brańskie, sumę 25. tysięcy zł. wniesiono mu. Ktora suma, *post cessum vel decessum* iego, Sukcesorom onegoż należec będzie. *Ibid.*

Potym Starostwo Brańskie, uchylivszy Praw y Przywileiow Woiewodztwa Podlaskiego, Vr. Czarnieckiemu Pisarzowi Polnemu Koronnemu konferowano; waruiąc iednak: że to nie ma isc *in sequelam*. A. 1673. fol. 16. tit. *Warunek*.

Starostwo Tykoćńskie ze wszystkimi przynależnościami & *cum iure patronatus, iure hereditario* I. M. P. Stefanowi Czarnieckiemu Woiewodzie Ruskiemu y Sukcesorom iego dano, & *omnibus immunitatibus bonorum Terrestrium* inkorporowano; *salvis in integro foundationibus Ecclesiasticis, & Hospitalis* na żołnierzow postrzelanych, także *provisione annua Patrum S. Francisci Ord. Minorum, de observantia Conventus Tykocinensis*. Xięży zaś Plebanom Dyecezyi Wileńskiey *forum* za Dworem, a nie w Trybunale naznaczono. Sady Ziemskie w Tykoćnie y pozycye Xiąg Ziemie Bieliskiej, iako zdawna odprawowane były, tak się odprawować, *sub eadem securitate Iudiciorum*, y gospody iako y przedtym rozdawane *ex officio* bydz mają. A. 1661. fol. 12. tit. *Gratitudo meritorum*.

Starostwa, Łoiowskie y Łubeckie, Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu inkorporowano, *cum declaratione*; że do Woiewodztwa Smoleńskiego a Powiatu Starodubowskiego należec mają. A. 1646. fol. 3. tit. *Inkorporacya*.

Też Starostwa wolno Krolowi, *conferre* Szlachęćowi z oboyg narodow, *benè merito*, wedle upodobania swego. *Ibid.*

Pobory, Czopowe, Podymne, z tychże Starostw do Skarbu W. X. Lit. należec mają. A Kwarta, iako się teraz oddaie dupla, opowiedziawszy się w Skarbie W. X. Lit. do Skarbu Koronnego, na czas y miejsce oddawania Kwarty, odsyłana bydz powinna, *sub penis* o Kwarcie napisanych. A iezliby który *Possessor* oddać o-mieszkał; te dobra *pro vacanti* będą, y Krol ie inszym Posesorom *conferret*, a Skarb W. X. Lit. Donataryusza w nie *intromittet*. *Ibid.*

Ludzie, ktorzy w tych Starostwach osobne opatrzenia mają, y z nich służbę wojenną

- powinni, przy wolnościach zostawieni. Jeżeliby jednak *maiora pericula* na W. X. Lit. następowały; tedy ci ludzie do obozu W. X. Lit. a czasu polspolitego ruszenia, przy W. X. Lit. do niegoż należeć będą. *Ibid.*
- Też Starostwa, Łoiowskie y Łubeckie, *cum omnibus pertinentiis, iure hereditario* samemu starego zaciągu woysku W. X. Lit. konferowano, y Przywilej na to dany *in toto* aprobowano. A. 1661. fol. 16. tit. *Gratitudo*.
- Potym ie na toż woysko *secundum equalitatem & proportionem* zasług podzielić, na wieczne czasy postanowiono. A. 1670. & 1676. vid. tit. *Comisyje. tit. Woiewodztwa Smoleń.*
- Starostwa W. X. Lit. wakujące Krol zasłużonym rozdawać powinien przez cztery miesiące. A Starostwa sądowe tylko *possessionatis* w Woiewodztwach onych y Ziemiach. vid. tit. *Wakancye.*
- Na Starostwach pogranicznych Koronnych, y W. X. Lit. żadney białegłowy *ius communicativum* rościć się nie może. vid. tit. *Dożywocie.*
- Ani więcej nad dwie Krolewiczyny, lub Starostw, lub Dzierzaw, trzymać żadna białogłowa nie może *post decessum* Małżonka swego vid. tit. *eodem. Dożywocie.*
- Ani na Zamkach y fortecach mogą mieć *communicationes iurium.* vid. tit. *Zamki.*
- Starostwo Winnickie wespół z Woiewodztwem Braclawskim I. M. P. Potockiemu Woiewodzie Braclawskiemu trzymać, *pro una vice*, pozwolono. vid. tit. *Woiewodztwo Braclawskie.*
- Starostwo Bratyańskie Potomstwu Vr. Katarzyny Kobierzyckiej Vr. Działynskiego Starosty Bratyańskiego, pod Czudnowem w potrzebie poległego Małżonki, z tymże Starostą zplodzonym, *iure emphyteutico* do lat piętnastu konferowano; *salvis iuribus Reipub. & oneribus.* A samę pomienioną Starośćiną *ratione* tegoż Starostwa *immuniem* deklarowano. A. 1662. fol. 27. tit. *Nagroda zasług Oycowskich.*
- Także na Starostwie Mławskim, Vr. Franciszkowi Bielińskiemu Podkomorzemu Płockiemu y Sukcesorom iego, *extincto iure advitalitio* onegoż, do lat 15. *iure emphyteuticum* pozwolono; *salva solutione Quartę, starois & oneribus Reipub.* *Ibid.* fol. 28. tit. *Emphyteusis.*
- Starosta każdy albo Dzierzawca z włok Wybranieckich, miasto Wybrańca, którego z włoki *ex antiquo* wyprawiać powinien, na każdy rok do Skarbu Rzeczyposp. równo z Kwartą w Rawie zł. 60. *realiter* płacić ma. (v. *Wybrańcy*) A. 1649. fol. 2.
- Starostwa, *stantibus Privilegiis*, bez prawa, Sądow y Dekretow odebrane, aby do swych Posesorow wrocily się, ma weyrzec Krol na Seymie *Coronat.* vide w *Exorbitancyach.* tit. *Starostwa.*
- Starostwo Krośńskie *pro reclinatoriis*, obywatelom *tenuioris fortis* Woiewodztw Kiiwskiego y Czerniechowskiego; z Powiatem Nowogrodzkim, wedle Przywileiow onymże danych naznaczono, w sumie 24. tysięcy zł. intraty roczney. vide latę An. 1670. fol. 30. tit. *Reclinatoria.*
- O Starostwach *iure emphyteutico* konferowanych. vide tit. *Dobra.*
- Starostwa Warszawskiego wsi od hyberny, przy dawnym Prawie y zwyczajach zachowując ie, nazawsze uwolniono. A. 1673. fol. 19. tit. *Wolność Warszawy.*
- Declaratur:* że y z Miastem Warszawą y wsiami to Starostwo wolne bydz ma. w *Konfederac. gieneral. Warszawy.* A. 1674. fol. 28. §. A że *Konstytucya.*
- Do Starostwa Krzepickiego wieś Iwanowicze, *ab exilibus* Woiewodztw Kiiwskiego y Czerniechowskiego *pro reclinatorio* uproszona, przywrocono. A. 1678. fol. 15. tit. *Przywrocenie.*
- Na tymże Starostwie *ius communicativum* Vr. Helenie Międzyńskiej Starośćiny Krzepickiej, iako przeciwko prawu, na pograniczne Starostwo y fortece otrzymane, znieśiono, y tylko *particulariter* na dwóch Kuźnicach, Pankowskich y Koftrzyńskiej z Złochowicami, *cum omnibus attinentiis* one deklarowano. *Ibid.*
- Starostwa Nowodworskiego Vr. Andrzejowi Gembickiemu Staroście Nowodworskiemu ustąpić, y Prawo, *mediante exsolutione* sumy dwóch kroć sta tysięcy zł. monety Polskiej od Rzeczyposp. *Lege publicā* asekuirowaney, lub na Osobę Krola I. M. lub iego *sanguinis* Sukcesorow, lub na kogo inszego *ex Civibus Regni,* & M. D. Lit. transfundować pozwolono, y tę transfuzyą aprobowano. *Ibid.* fol. 17. tit. *Konsens.*
- O zastawie tegoż Starostwa pierwsze Konstytucye. vid. tit. *Dobra Ekonomiczne.* Sta-

Starostwa Drabymskiego *respektu*, deces z taryfy podatkow Woiewodztwu Poznańskiemu ma bydź potrącony. *vid. tit. Podatki.*

Starostwo Drabymskie, które *in hucusque iure hypothecæ* u Dworu Berlińskiego zastawne, Poznańskiemu y Kaliskiemu Woiewodztwom wykupić pozwolono, które Woiewodztwa, *eodem iure*, iako Dwor Berliński trzyma, *usque ad subsequendam* od Rzeczyposp. *exemptionem*, y trzymać będą, y Przywileie na to Starostwo Kancelarye wydawać nie mają, a dla prędszego tego Starostwa wykupienia, Komisarzow naznaczono, którzy, *Instrumentum Commissionis* z Kancelaryi Kor. odebrawszy, *unius vel plurium absentia non obstante, dummodo sex adsint; plenissimo robore gaudere* powinni. Ciż Komisarze krzywdę sukcesorow Vr. Jakuba Miaszkowskiego, w sumie posługowej Vr. Ostenowny zanieśioną, rozeznają y skuteczney nieodwłoczney satysfakcyi dopomnią się. *A. 1726. f. 19. Tit. Wykupno Star. Drabymskiego.*

O tymże Starostwie *plura Tit. Dobra.*

Starostwo Skalskie sumą dziesięści tysięcy zł. Polskich Vr. Hyronimowi Lanckorońskiemu, Podkomorzemu Podolskiemu na ten czas, Prawu onego y Vr. Przecława Lanckorońskiego rodzzonego iego podległe, za Dzierzwę Dymier *cum attinentiis*, Prawu tegoż Hyronima Lanckorońskiego służącą, a pewnemi respektami komu inżemu od Krola konferowaną, inonerowano, tak iż *successores* iego z tego Starostwa, *post fata* terażnieyszych Posesorow, nie będą powinni ustąpić, dokąd im ta suma *per succedaneos* Starostwa tego *Donatarios* nie będzie *realiter* zapłacona. *A. 1659. fol. 29. tit. Afekuracya.*

Starostwo Wolpińskie z Kluczami Dubno, Kołodziejno y stary Dworzec nazwanemi, w Powiecie Grodzińskim y Wołkowińskim leżącemi, sumą sta tysięcy zł. Polskich Vr. Kazimierzowi Janowi Sapięby Cześnikowi W. X. Lit. inonerowano, *cum hac affectuatione*: że nie pierwey nowy Donataryusz *in suam possessionem* Starostwo to *apprehendet*, aż pomienione sto tysięcy zł. y oraz drugą dawnieyszą sumę w Przywileiach Krolow Ichmosciow specyfikowaną, y na toż Starostwo wniesioną, *realiter* sukcesorom pomienionego Vr. Sapięby odda y zapłaci. *A. 1661. f. 10. Tit. Suma na Wolpie y na Retowie.*

Starostwo Lanckorońskie y wsi: Zakrzew, Stroniec y Leśnica sumą 178422. złt. Vr. Michałowi Zebrzydowskiemu Miecznikowi Koronnemu inonerowano, afekurując: że *post expiratum jus advitalitium* onego łamego y *communicativum* Małżonki iego, Donataryusz nowy nie będzie mógł *adire possessionem* pomienionego Starostwa y wsi specyfikowanych, dokąd suma pomieniona *realiter* oddana im nie będzie. Ktora to suma *extenuari* ma czwartym dożywoćiem, *à tempore obitus* tegoż Vr. Miecznika Koronnego y Małżonki iego *computando*. *A inquantumby* do tego wykupna nie przylzło; tedy od pierwszych Sukcesorow ordynowanych pomienionego Miecznika Koronnego poczynąć się ma *extenuatio*. *Anno 1661. fol. 11. Tit. Afekuracya sumy.*

Na Starostwie Kniszyńskim z Goniądzem y wsiyskiemi przyległościami (które I. M. P. Jan Gniński Woiewoda Chelmiński od Vr. Orsettych, sumę 553444. zł. y gr. 21. y pieniędzy dziewięć onym oddawszy, wykupił, y z tey sumy sto tysięcy zł. Rzeczyposp. darował) ośmiorgo dożywoćia tegoż I. M. P. Woiewody Chelmińskiego Potomkom y Sukcesorom, *per lineam descendentem* po sobie idącym, w sumie czterech kroć sta tysięcy pięćdziesiąt y trzech tysięcy czterech set czterdziestu y czterech zł. y gr. 21. y pieniędzy dziewięci, nadano. Z tą jednak kondycją: że po expiracyi tych ośmiorga dożywoćia, pomieniona ma upadać suma, y dobra pomienione do dyspozycyi Krolow Ich MM. Polskich wrocić się mają. *Iuribus Regalibus* osobliwie *Iure Patronatus*, *oneribus Reipubl. Quartâ & hybernis*, iako teraz płacą, *per omnia salvo*. *A. 1676. fol. 27. Tit. Exemptio Kniszyna.*

Starostom y Vrzędom Grodzkim nie ma to szkodzić, y exekucyi Dekretow Trybunalskich *ante mortem Regis*, *sive in civilibus*, *sive in criminalibus causis* ferowanych, *tempore Interregni* nie czynią. Ale po Koronacyi nowego Pana *intra sex septimanas*, *ad cuiusvis requisitionem* czynić onę, *iuxta iuris exigentiam*, powinni. w *Konfederac. gieneral. Warszaw.* *tempore Interregni.* *A. 1632. 1648. 1668. 1674.*

Starostowie sądowi, którzy Przywileie mają, a nie przysięgli *ante mortem vel abdicationem Regis*; pod *Interregnum*, przed Sądami Kapturowemi gieneralnemi swego Wo-

- iewodztwa, y przed Vrzędem Ziemskim, a Vrząd Grodzki przed swym Starostą, przysięgi swoje uczynić Rzeczyposp. y odnowić powinni. A po przysiędze onych Akta Grodzkie otworzone być mają. *Konfederac. gieneral. Warszaw. sub Interregno. A. 1648. 1668. 1674.*
- Starosta *Warszawski*, przykładem *Krakowskiego*, na starym Zamku powinien mieć wydzieloną stancją. w *Konfederac. gieneral. Warszaw. A. 1668. § 1674. fol. 10.*
- Starostwo *Srzedzkie*, od przechodów żołnierskich &c. Hybernie nie derogując, uwolniono. w *Konfederac. gieneral. Warszaw. A. 1674. fol. 28. §. A że Konstytucya.*
- Starostwo zaś *Horodelskie cum attinentiis*, od hyberny, stanowisk, przechodów y Rzeczyposp. kontrybucyy, do lat czterech. *Ibid. §. Majac w konfyderacyi.*
- Starostwo *Czerniechowskie* z Woiewodztwem *Czerniechowskim*, sine ulla incompatibilitate może być trzymane. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.*
- Do Starostwa *Kamienieckiego* przewoz na Dniestrze przyłączono. *A. 1601. fol. 756. tit. Przewoz.*
- Potym go *Strusom* przywrocono y wiecznie przysądżono, bo jest na ich gruncie. *A. 1607. fol. 853. tit. Restytucya.*
- Starosta Kupcom y rzemieślnikom, przy Woiewodzie, ustawy czynić ma. *vid. tit. Vstawa.*
- Starostowie przeciwko hultaikom y lożnym, według Statutu postępować mają. *vid. Tit. Lożni. § tit. Hultaie.*
- Starostowie zkładów przestrzegać mają. *vid. tit. Składy.*
- Starostowie sądowi y pograniczny, także Administratorowie cel, przestrzegać mają, aby *revenditores*, także rzeźnicy, cła od towarów swoich płacili. *vid. tit. Składy.*
- Starosta na Komisyi granicznej iak wiele mieć pocztu ma? *vid. Tit. Comisyje.*
- Starosta gdyby kogo *prætextu Officii* bezprawnie poimał, nie *jure victum*, ani *in recenti crimine*; przepada to, co y Szlachęć, który drugiego Szlachęćca, *privatâ auctoritate*, w więzieniu trzyma. *vid. Tit. Szlachęć.*
- Starostowie *delectum* Wybrańców bronić nie mają, ani ich wolności psować. *vid. Tit. Wybrańcy.*
- Starostowie swawolnych ludzi, naieżdników, morderców, lotrow, imać, y sprawiedliwość z nich czynić powinni. *vid. Tit. Swawolni ludzie.*
- Starosta *Grabowiecki* armatą Zamku *Grabowieckiego* ma zawiadować. *vid. Tit. Landa.*
- O Starostach *Infantzkich*. *vid. Tit. Infanty.*
- O alienacyi gruntów od Starostw *Prujskich*. *vid. Tit. Zamki.*
- Starostów Vrząd *tempore Interregni* czynić ma sprawiedliwość z gołoty. *vide Tit. Sprawy.*
- Starostwo *Kamienieckie* w *Mazowszu*, na fundacyą Zakonnicy *Warszawskich Visitationis B. M. V.* obrocono. *vid. Tit. Fundacya.*
- Na Starostwo *Łomżyńskie*, Kwartę z *Kamieńca Mazowieckiego* przeniesiono. *vid. Tit. eodem.*
- Starostwo *Kłobuckie*, Kłasztorowi *Częstochowskiemu* wiecznemi czasami konferowano. *vid. Tit. Kłasztory.*
- Starostowie y ich Vrzędy na gardle karać mają *Werbarzow*, *sub solutione* wszystkich krzywd *de suo*. *vid. Tit. Woysko.*
- Kopylow do Starostwa *Hrubieszowskiego* obrocono. *vid. Tit. Frymarki.*
- Na Starostwach y *Dzierzawach Krolewskich* pozwolono Komisyi *Lwowskiej*, aby *afekuracye* czynić mogli *Pułkownikom*, *Rotmistrzom*, *Polskiego* zaćiągu. *vid. Tit. Afekuracye.*
- Starostwu *Przemysłkiemu* w prowentach *securitas*. *vid. Tit. Miasło Przemysł.*
- Starostwa tego lustracya. *vid. Tit. Lustracya.*
- Tegoż wolność od Kwarty. *vid. Tit. Qwarta.*
- Starostwa *Lubelskiego* szkody y ruiny likwidować, Komisarzom zlecono. *vid. Tit. Comisyje.*
- Starostw *Infantzkich* w konferowaniu *alternata* ma być zachowana. *vid. Tit. Infanty.*
- Starosta w *Infanciech*, w pół roka po wzięciu Vrzędu, posesyą kupić sobie powinien, jeżeli iej nie ma. *vid. Tit. Infanty.*
- Na Starostów y *Dzierzawców W. X. Litewsk.* co za ciężar, *loco symple donatywy*, in *A. 1677.* włożono? *vid. Tit. Artylerya W. X. Lit.*

- Na Starostwach nie wolno czynić afekuracyi. *vid. Tit. Afekuracye.*
- Starostwu Opoczyńskiemu uiąć Kwarty kazano, względem odpadnienia wsi Małczyć. *vid. Tit. Lustracya.*
- Starostw, Cbęcińskiego y Zarnowieckiego y Krzepickiego, restauracyą Komisarzom zlecono. *vid. Tit. Comisyje.*
- Starostowie Grodowi zaciągi y kupy swawolne zność powinni. *vid. Tit. Swawolni.*
- Starostom y Dzierzawcom Dobr Krolewskich pozwolono, zakładać do lat trzech podatki y hyberny, za poddanych tych tylko, którzy zaciągi odprawuią. *vid. Tit. Dobra Krolewskie.*
- Starostwa dożywoćiu Krola I. M. Iana III. podległe, w posesyi onegoż zostawać mają. *vid. Tit. Krol.*
- O Starostwach, na których sumy komu afekurowane są. *vid. Tit. Comisyje. Tit. Sumy.*
- O Starostwach Smoleńskich. *vid. Tit. Woiewodztwo Smoleńskie.*
- Starostw y Tenut tempore Interregni administratio przy Podskarbie Koronnym. *vid. tit. Podskarbi.*
- Starosta Krakowski powinien praesidium trzymać na Zamku Krakowskim sub Interregno. *vid. Tit. Zamek Krakowski.*
- Starostwu Gołębskiemu wolność. *vid. Tit. Libertacya.*
- Starostwa Kolskiego naprawa, y przeprawa pod Kołem. *vid. Tit. Comisyje.*
- Starostom subesse mają Mieszczanie w Woiewodztwach, Kiiowskim y Podolskim. *vid. Mieszczanie Korfuńscy.*
- Starostowie exekucyą czynić powinni. *vid. Tit. Bannicya. Tit. Exekucya.*

S T A T U T A.

- Statuta aby po Polsku przełożone były, Deputaci mieli bydź na to dani. A. 1562. f. 27. *Tit. O Polskich Statutach.*
- Deputowani na to trzy, między ktoremi był Vrodz. Herburt Podkomorzy Przemyski. Ciz y correcturam Statutorum mieli uczynić. A. 1563. fol. 41. *Tit. Przełożenie Statutu.*
- Potym to wyłożenie samemu Vr. Ianowi Herburtowi zlecono. A. 1565. fol. 91. *Tit. Statut Polski.*
- Statut A. 1543. do przyszłego Seymu w mocy zostawać miał, ale non liquet o czym. A. 1550. f. 8. §. Czyniąc dosyć.
- Statut Krola Kaźmierza Trzeciego, juxta proprium verborum sensum & tenorem ma bydź rozumian y wykładan, z strony zastaw Districtuum, Castrorum principalium, in quibus Capitaneatus consistunt. A. 1562. f. 14. *Tit. O Statucie.*
- Statutem Krola Władysława nikt pieniędzy swych nie tracił, ktoreby był super bona magne Procurationis dał. Starostwa jednak sądowe, w tychże dobrach magne Procurationis, exekucyi Statutu Krola Kaźmierza podległy. To iest: że sumy na nich zapisane ginąć mają, y dożywoćia na dobrach pomienionych magne Procurationis exemptioni subjacent, excepto, gdyby takowe dobra były przed tym Statutem Krola Władysława zastawione, na takowych ma cale y nienaruszenie zostać dożywoćie. *Ib. f. 16. Tit. O Statucie.*
- Statutem Krola Alexandra wszystkie daniny, darowizny wieczne, feuda albo lenna y przedania Krolewskie, także fundulze y nadania wszystkie Duchowienstwu, po tym Statucie zapisane, nullitatis są &c. *vid. Tit. Exekucye.*
- Declaratur: dziedzictwa, ani lenna wieczne nie mają bydź nikomu dawane. A. 1565. f. 89. *Tit. Statut Alexandrow.*
- Vrgente necessitate uchylono było pro una vice Statutow y Konstytucy de non obligandis & onerandis bonis Mensæ Regiæ; salvo tamen jure possessorum & Statutis antiquis y Seymu terażnieyszego, o Ziemię Sendomirzkiey y o wielkich rządziech, cłach, Zupach, Samborze y Ekonomiach wszystkich, ktore nie mogą bydź zastawione. A. 1590. f. 565. *Tit. Afekuracya.*
- Y drugi raz Statutu Krola Alexandra pro una vice. An. 1613. Na drugim, który w tym-

tymże roku był, Seymie. fol. 3. §. Którym to Komisarzom. Plura vid. Tit. Exekucye.

Statut Toruński we wszystkim trzyman być ma. A. 1550. f. 5. §. W Statucie.

Pod Interregnum, Konfederacyą general. Warszawską warowano, aby wedle tego Statutu Sędziowie Kapturowi, z Vrzędem mieyskim, *violatores* łądzili na ratuszu, z tą kondycyą: aby konkluzya dekretow przy więkzey części Sędziow Kapturowych zostawała. A. 1587. f. 411. §. Bezpieczeństwo.

Statutu Toruńskiego Miasta *abuti* nie mają, Szlachtę nie z Pisarzem Grodzkim, ale z Starostą, albo z Podstarościem sędzić będą, *sub pœna capitis*, a *Decreta in contrarium lata cassantur*. A ieżliby Starosta, *ad requisitionem* Miasta do Sądu, wedlug Statutu Toruńskiego, albo sam nie chciał się stawic, albo Podstarościęgo zesić, *pœna centum marc. in iudicio Tribunalitio persolvenda* ma succumbere. A. 1633. fol. 25. Tit. O Sądach.

Statuta wszystkie Litewskie, ktore Vnii były przeciwnie, znieśiono, y postanowiono: aby wolno zawzdy było, tak Polakowi w Litwie, iako y Litwinowi w Polsce, *juxta equitatem* dobr dostawać, y one wedle prawa mieysca tego, gdzie te dobra leżec będą, trzymać. A. 1569. f. 175. §. Statuta y Vslawy.

Statutu Litewskiego poprawę, wedle Statutu Polskiego uchwalono, y na to Deputatow naznaczono, ktorym podatek na ztrawę W. X. Litewsk. złożyć ma. Ib. f. 194. §. Za prośbą.

Dla teyże poprawy potym Seymik y zjazd wielki złożony w Nowogrodku. An. 1578. f. 332. Tit. Xięstwa Litewskiego Sądy.

Statutu Litewskiego niektore artykuły, do postępku prawnego należące, potwierdzono. Ib. Tit. Artykuły.

Statutem Litewskim Woiewodztwa, *Wołyńskie y Bracławskie*, mają się sędzić Wolno im iednak artykułow onego poprawiać, przyczyniać, albo umnieyszać, za powagą Seymu Koronnego. A. 1569. f. 159. §. Osobliwie też to.

Statut Litewski pozwolono podać do druku. A. 1647. f. 8. Tit. Statut.

Także Statut *Wołyński*, zkorygowawszy go. Ib. f. 18. Tit. Rewizya Xiąg.

Reassumitur Constitutio o Statucie Wołyńskim, do ktorego zkorygowania y wydrukowania, Obywatele Woiewodztwa tego obrać sobie Deputatow na Seymiku relacyjnym mają. A. 1667. f. 30. Tit. Wydrukowanie Statutu.

Statut *de Cortesanis* reasumowano, y *pœnas in contravenientes* tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. extendowano. A. 1641. f. 13. Tit. Cortesani.

Declaratur Miastom, Lwowu y Wilnu. vid. Tit. Miasta, Lwow, Wilno.

S U B L E W A C Y E.

Sublewacya *bannitionis* kto otrzyma, powinien Stronę do Grodu przypoznać y ukazać, że *sine intermissione* czyni o zły przewod, *sub nullitate sublevationis*. A. 1557. fol. 9. §. Podniesienie.

Sublewacya dawana być nie ma, kiedy Trybunał dobry proces uzna, y *jure victum* banniować będzie. A. 1588. f. 468. Tit. O relaxacyi.

Sublewacye prawne, nie dokładając się Krola, z Kancelaryi Wielk. X. Litewsk. tak wielkiey, iako y mnieyszey Pieczęci, wydawane być mają. A. 1598. fol. 695. Tit. O bannicyach.

A potym, że na bannicye *ex personali controversia* otrzymane, osobliwie wieczne, *ad iure agendum* wydawane być nie mają, Konstytucyą o tym Anni 1641. y inne Koronne reasumując W. X. Lit. aplikowano. An. 1647. fol. 20. O sublewacyach.

Sublewacye na bannicye y infamie, ktorych aprobacya *ex personali* w Trybunale stanie, z Kancelaryi wydawane być nie mają, *sub nullitate* onych. A. 1641. fol. 12. Tit. O sublewacyach.

Sublewacyą w Prawie *Wołyńskim*, wolno wziąć bannitowi, y czynić o zły przewod, *ad spatium sex mensium*, wedlug Prawa Koronnego. Alias bannicya ma iuz na nim zostać wieczna. A. 1589. f. 543. Tit. O odprawach.

Sublewacye do Infant, pod dwiema pieczęciami wychodzić mają. vid. Tit. Infanty.

S U K N A.

Sukna Ziemskie Koronne, na dwa łokcia w szerz, a na trzydzieści w zdłuż maia być *Quod si quis* robione. A ktoby węższe albo krótsze robił, albo przedawał; takiemu Woiewo- *strictiorem* dowie, lub Podwoiewodzowie, brać ie maia. Których *medietas fisco Regio, pannum, vel* a druga *medietas* tymże Woiewodom *cedere* powinna. A. 1565. fol. 95. Tit. Sukna *breviorem, quam sit consuetum, vendere ausus fuerit; pena falsi puniatur, & nihilominus universum pannum illius generis, ipso facto amittat. Cujus tertiam partem Palatinus, nobis autem reliquas duas, cedere volumus.* *Herb. f. 316.*

Na iarmarkach głównych przez Vrząd, któremu to wedle prawa *incumbit*, pierwsze go dnia iarmarku ma być strychowane tak, żeby drugiego dnia wolno było Kupcom *falsi punia-* ie przedawać. A. 1588. f. 489. Tit. Strychowanie sukien.

Do cudzoziemskich iednak sukien, Konstytucya ta strychowania nie ma *extendi-* tur, *& nihilominus uni-* *versum pan-* *num illius* *generis, ipso* *facto amit-* *tat. Cujus* *tertiam par-* *tem Palati-* *no, nobis au-* *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.*

Sukna Cudzoziemskie Kupcy zamorzczy powinni przywozić y przedawać, zstępowane y *versum pan-* *num illius* *generis, ipso* *facto amit-* *tat. Cujus* *tertiam par-* *tem Palati-* *no, nobis au-* *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.*

Temuż prawu o zstępowaniu y postrzyganiu sukna, także Koronni y W. X. Litewsk. Kupcy y Sukiennicy podlegać maia. *Excepto* Kirow y Karażiy, które nie zstepo- *rat. Cujus* *tertiam par-* *tem Palati-* *no, nobis au-* *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.*

Znowu: że zstępowane y taką szerokością y długością, iako w Konstytucyi. 1565. *& tem Palati-* *no, nobis au-* *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.* 1638. opisano, Kupcy do Państw Rzeczyposp. wprowadzać maia, *sub amissione pan-* *no, nobis au-* *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.* *Delatori*, a druga *Iudicio cedere* ma. A Miasta prze- *tem reliquas* *duas, cedere* *volumus.* *Herb. f. 316.* strzegać tego powinny (oproc Kirow y Karażiy) *sub amissione* sygilacyi. O co *fo-* *volumus.* *Herb. f. 316.* *rum* Miastom portowym y innym Krolewskim za Dworem, a z Kupcami Miast Du- *Herb. f. 316.* chownych y Szlacheckich w Grodzie, *sine appellatione, ad cuiusvis instantiam.* A. 1647. f. 4. Tit. Sygilacya.

Temuż Prawu y te sukna, które z Śląska przywożą, y które w Państwach Rzeczyposp. robia, podlegać maia. *Ibid.*

O Sygilacyi sukien we Gdańsku, &c. *vid. Miasto Gdańsk.*

S U M Y.

Sumy na Dobrach Krolewskich będące, które exekucyi były podległe, y które nie by- *ly* ważne? *vid. Tit. Exekucya. & Tit. Dobra.*

Sumy na Dobrach Rzeczyposp. będące, *per novos donatarios* zapłacone, maia być od- *pufzczone* Rzeczyposp. oproc które *per Legem publicam, vel Decreta*, są warowa- *ne* na Seymie, toż y *Successor defuncti* uczynić powinien. A. 1647. f. 3.

Sumy gdyby na Dobra Krolewskie miały być zaciągnione, *propter gravem Reipubl. ne-* *cessitatem*; na Seymie walnym Koronnym, *cum consensu omnium Ordinum*, maia być zapisowane *ad extenuationem*, y ma to być w Konstytucyę wpisowane. A. 1565. f. 89. Tit. Statut Alexandrow.

A na sumach starych, nie inaczej dożywoć ma być dawane, tylko za odpufzcze- *niem* nieco sumy, albo za iaką extenuacyą. *Ibid. f. 90. Tit. Dożywoćia.*

Declaratur: iż za extenuacyą czwartey części sumy główney starey. A. 1566. fol. 126. *Tit. Dożywoćia.*

Likwidacye sum starych na przyszłym Seymie uczymione być miały, ieżliby *in Iudi-* *cijis competentibus* przed Seymem nie odprawiły się. *Ibid. fol. 125. Tit. Likwi-* *dacye.*

W sumie pięćkroć sta tysięcy zł. *pro una vice*, Dobra stołowe Krolewskie (*excepto* Zamkow głównych albo sądowych, Wielkorządów, y Ziemie Sendomirzkiey) za- *wieść* pozwolono, *nulli tamen ex genere Ducali.* A pozwolenie pierwsze Par- *czowskie*, około pożyczania trzech kroć sta tysięcy zł. zkasowano. A. 1565. f. 106. Tit. *Nabyćie pieniędzy.*

Dożywoćia na sumach, *ad rationem* tey sumy wziętych, nie maia być dawane. *Ibidem.*

Ad rationem pięci kroć sta tysięcy od Rzeczyposp. wziąć pozwolonych Krolowi, Po- *bor* pewny Krol przyjął. Który na przyszłym Seymie pokaże, że tey sumy nie prze- *brał.* A. 1566. f. 126. Tit. *Poborze.*

Nie pokazał, ma tedy na drugim Seymie to uczynić, a Dzierzawcy Krolewsczyzn,

zastawionych gwoli temu, mają listy na te Dzierzawy, pod ztraceniem sumy, na tymże Seymie *producere*. A. 1567. f. 132. Tit. O zastawie.

Wyplacenie tej sumy na poborach naznaczono z tego, coby nad zapłatę żołnierzom zostało. A. 1591. f. 607. §. A tę zapłatę.

Znowu na innym miejscu o tymże. Ib. f. 612. §. A resztę.

Y znowu na resztach innych Poborów: które nie na co innego Podskarbi Koronny ma obracać, *sub pœna confiscationis bonorum ipso facto succumbenda*, & *ad instantiam* Posłów Ziemskich na Seymie blisko przyszłym *decernenda*. A. 1598. fol. 687. Tit. Szafunek Poboru.

To zaś wykupno jakim sposobem odprawować kazano? *vide latè Ibidem*.

A że dotąd nie wszystko zapłacono, Dzierzawcy powinni z dobr tych, wedle dawnej rewizyi, poł Kwarty na Świątki co rok *durante vitâ suâ* płacić, pod warunkiem o niewydawaniu Kwarty. A koby takowey Kwarty dać nie chciał; ten mieć będzie termin do wykupna na przyszły Seym. Po śmierci zaś pomienionych dobr Dzierzawców, y wykupnie albo zplaceniu sumy Potomkom ich (nie inkludując w to sum Woiewodztwa Podlaskiego w restytucyi onego do Korony warowanych) dobr tych Krol nie ma dawać, aż będą dostatecznie lustrowane. An. 1601. fol. 730. §. A iż przez zatrudnienie.

Sum nowych na Dobra Krolewskie w Wielk. Xięstw. Litewsk. po Vnii, *tempore Interregni* wniesionych, kognicya miała być uczyniona. A. 1589. fol. 529. Tit. Sumy nowe.

Sumy piętnastu kroć sta tysięcy zł. na wojnę Turecką, pewnym Prowizorom *in fidem Reipubl.* pożyczyć, y dobra Rzeczyposp. obligować pozwolono, *cum plenissima informatione, quàm vid.* A. 1590. f. 565. Tit. Afekuracya.

Zniesiono to na drugim Seymie, y nie przyszło do skutku. An. 1591. fol. 618. Tit. Zniesienie.

Prowizorowie jednak liczbę *tam perceptorum, quam expensorum* uczynić mają, y sumy które na liczbie zostaną, oddawać do rąk Podskarbiego Koronnego, *sub pœna duplicis pensionis & pœna bannitionis*. Ib. f. 611. §. Z tych jednak reszt.

Sumę sześćdziesiąt y pięć tysięcy zł. z Xięstwa Litewskiego na potrzebę Koronną pozwolono. A. 1590. f. 585. Tit. Pozwolenie.

Sum *Instantkich*, ieżliby które na Dzierzawach tamecznych były, kognicya na przyszłym Seymie być ma. A. 1589. f. 510. Tit. Sumy.

Nie doszła. Do przyszłego ią Seymu odłożono. An. 1590. fol. 584. Tit. O sumach *Instantkich*.

Y Litewskich sum, po Vnii na Dobra stołu Krolewskiego wniesionych, kognicya być ma. Ib. f. 585. Tit. O sumach W. X. Lit.

Sumę sto pięćdziesiąt y cztery tysiące zł. na wykupienie klejnotów zastawionych, z poboru A. 1578. naznaczono. A. 1598. f. 687. Tit. Szafunek poboru.

Sumę połośma tysiąca zł. Zybulcowi Worełowi, y Wolfowi Scholcowi, Mieszczanom y Kupcom Lwowskim, z poborów naznaczono zapłacić, za żołnierze. A. 1564. fol. 76. §. Item mają też.

Sumy 10. tysięcy zł. od Rzeczyposp. I. M. P. Krzysztofowi Komorowskiemu Kasztelanowi Sądeckiemu winney, zapłatę naznaczono na Poborzech y czopowym Xięstwa Oświęcimskiego. Co Poborca za kwitem zapłacić ma, *sub pœna centum marc.* na Trybunale *inter causas Officii peremptoriè, Parti & Iudicio persolvenda*. A. 1601. f. 751. tit. Naznaczenie.

Suma Vr. Andrzeja Noskowskiego Starosty Rożańskiego na Makowie, sądzeniem tamże Roków Grodzkich, nie ma *in dubium vocari*. A. 1590. fol. 582. Tit. Roki Grodzkie Makowskie.

Sumę trzy tysiące zł. Vr. Mikołajowi Podlodoskiemu, na okup iego z więzienia Tatarskiego, z poboru Woiewodztwa Sandomirzkiego naznaczono. A. 1591. fol. 623. §. Za prośbą Posłów.

Sumę trzy tysiące zł. Vr. Mikołajowi Baworowskiemu, względem zasług y majątności iego przez Tatary zpuśtoszenia, dano. A. 1593. f. 646. Tit. Zeznanie sumy.

Sumę dziesięć tysięcy zł. pozwolono Vr. Teodorowi Łęckiemu Piłarczowi Polnemu Ko-

ronnemu, wziąć sobie w nagrodę załug z reszt czopowego, które przy nim *ratione* arendy tegoż czopowego zostały. *A. 1609. f. 928. §. Vkazano nam.*

Sumę pożyczoną, z retentow poborow starych Wielk. X. Litewsk. zapłacić kazano Vr. Ianowi Piotrowi Sapiehy. *A. 1601. f. 762. Tit. Zapłata.*

Sumę cztery tysiące zł. Vr. Stanisławowi Cieklińskiemu, dla załug iego rycerskich darowano. *Ibid. Za zgodą.*

Sumę pięć set grzywien Markowi Felińskiemu, dla załug iego, na łanie nazwanym Babinu, na przedmieściu Sokala leżącym, przez Starostę tamiecznego w posesyją iemu puszczonym, zapisano do lat sześciudzieści. Które prawo onemu samemu y Potomkom iego służyć ma. *A. 1611. fol. 15. tit. Suma.*

Sumę pięć tysięcy cztery sta czterdzieści y sześć złot. y gr. 15. Vrodz. Ianowi Klemensowi Branickiemu Staroście Chęcińskiemu, za sumpt na restauracyą pogorzałego Zamku Chęcińskiego, przez Vr. Stanisława Branickiego Miecznika Koronnego złożony, wedle uznania Rewizorow na to z przeszłego Seymu naznaczonych, na dobrach do tego Starostwa należących afekuirowano. *A. 1616. fol. 7. tit. Afekuirowanie.*

Sumę pięć tysięcy kop Litewskich z Winnice na wsi, Miżiakow, Chyżynce, Salasze, Slobody, Czvizyn, Nodwika, Sunnik, przeniesiono, Vr. Walentemu Alexandrowi Kalinowskiemu Gienierałowi Podolskiemu, Staroście Braclawskiemu. *Ibid. fol. 8. tit. Przeniesienie sumy.*

Sumę pięć tysięcy zł. Vr. Ierzemu Szyszkowskiemu na połowicę wsi Krolewskiej Borkowie, w Woiewodztwie Kaliskim leżącey, do starey sumy przypisano. Zkąd Potomkowie iego ustąpić nie mają, poki im obiedwie te sumy od Rzeczyposp. zapłacone nie będą; *Iuribus & oneribus Reipub. salvo muneribus. Ibid. tit. Afekuirowanie.*

Toż się rozumieć ma y o sumie sześci set zł. Vr. Iana Zernickiego Dzierzawce Woytostwa Grzybowa w Woiewodztwie Sieradzkim. *Ibid. fol. 9. §. Toż się.*

Sumę dziesięć tysięcy zł. Krolowy I. M. Konstancyi na dzierzawie Olitskiej, Oprawie iey podległej, aprobowano. *Ibid. fol. 42. tit. Warunek sumy.*

Sumę pięć tysięcy zł. Xiążęciu I. M. Krzysztofowi Radziwiłowi Hetmanowi Polnemu y Podczaszemu W. X. Lit. na Dzierzawę Zyzmorską pod *Interregnum*, za odiechaniem z Korony Krola Henryka, według listu od Senatorow na Seymie danego, wniesioną ztwierdzono. *Ibid. fol. 44. tit. Suma Zyzmorka.*

Suma dwadzieścia tysięcy y ieden zł. cztery sta y dziewięć y gr. dwadzieścia, z poborow Wielk. X. Litewsk. P. Hetmanowi Polnemu W. X. Lit. naznaczona. *A. 1618. w Vniwersale poborowym. tit. Szafunek.*

Sumę cztery tysiące zł. I. M. P. Ianuszowi Kiszeze Woiewodzie Połockiemu na Dzierzawę iego Bolniki wniesiono, *ad satisfactiorem* teyże sumy. *A. 1623. fol. 15. tit. Wniesienie.*

Sumę szesnaście tysięcy kop Litewskich Vr. Adamowi Krzyckiemu Staroście Czyżyskiemu na Starostwie Eylzyskim, za odeszłe wsi iego do Moskwy, naznaczono, którą ten, komuby to Starostwo po śmierci iego konferowano, zapłacić powinien Sukcesorom onego. *A. 1647. fol. 37. tit. Suma na Starostwie.*

Sumę dziesięć tysięcy zł. na wsi Suchowicze y Niołowicze, w Powiecie Mozyrskim leżące, Vr. Samuelowi Komorowskiemu, w nagrodę Starostwa iego Sierpieyskiego, *ex vi Paſtorum* do Moskwy odpadłego, wniesiono. *A. 1649. fol. 46. tit. Gratitude.*

Sumę czterdzieści y pięć tysięcy zł. Vr. Ianowi y Alexandrowi Wołowiczom na Starostwie Plotelskim warowano. *A. 1670. fol. 50. tit. Vkontentowanie. (vid. tit. Comisy.)*

Sumy od Przodkow Vr. Iana Werdy Podkomorzego Pomorskiego *in rem Reipub.* zaciągnięte, y na Seymach likwidowane, wprzód na Starostwie Nowskim y innych dobrach afekuirowane, a potym Dekretem Seymowym do kwoty osmdzieści y trzech tysięcy dziewięci set osmdzieści zł. y gr. dwudziestu y pięci redukowane, na dobrach, Przadkowie, Czaplach, Batani, Kielnie, Szywaldzie, Nynkowach, Ieleniu, Nowym Kosowie (ponieważ Starostwo Nowskie komu inszemu iest konferowane) *sine conditione extenuationis* Potomkom pomienionego Vr. niegdy Podkomorzego Pomorskiego afekuirowano dotąd, poki im suma ta od Rzeczyposp. albo od tego, komuby kiedykolwiek te dobra konferowane były, powrocona nie będzie. A oraz te dobra od stanowiąsk, stacyy, przechodow, exakcy y noclegow żołnierskich, *usque ad exemptionem* onych, uwolniono, y Komilyą na podział pomienioney sumy

miedzy pomienione Potomki *utriusque sexus*, z Kancelaryi Koronney wydana, *in toto* aprobowano. A. 1654. fol. 14. tit. *Asekuracya sumy*.

Sumę sto dwadzieścia tysięcy zł. na Człuchowie, Frydlandzie, Chojnicach, y wszystkich wsiach do tego Starostwa należących, I. M. P. Bogusławowi Leszczyńskiemu Podkanclerzemu Koronnemu asekurowano, tak aby, *post expiratum ius advitalitium* tego samego y *communicativum* Małżonki iego, nowy Donataryusz nie mógł *adire possessionem* Starostwa tego, dokądby sumy pomienioney sta dwudziestu tysięcy złt. asekurowaney *realiter* nie oddał. Która suma powinna *extenuari* czwartym dożywoćiem, *à tempore obitus* I. M. P. Podkanclerzego Koronnego y Małżonki iego *computando*. A *inquantum*by do wykupna nie przyszło, tedy od pierwszych Sukcesorow pomienionego Podkanclerzego Koronnego poczynąć się będzie *extenuatio*. Dobra zaś te wszystkie od wszelkich stanowią, stacy, przechodzenia woysk, y dawania chlebow, tak zimowych, iako y innych wszelakich, wolne być mają. Oco *forum* przed PP. Hetmanami, albo w Trybunale *ex registro militari*. A. 1658. fol. 29. tit. *Asekuracya sumy*.

Reasumowano tę Konstytucyą, deklarując: iż ta suma y *extenuacya* iey, *certo interveniente* z Sukcesorami pomienionego niegdy I. M. P. Podkanclerzego Koronnego y ich Opiekunami z iedney, a też Małżonką iego z drugiej strony *contrafactu*, samey tylko iey M. Pani Iohannie Katarzynie Xiężnie Radziwiłównie Leszczyńskiej Podkanclerzyny Koronney, y własnym iey Sukcesorom służyć ma, podług osobney asekuracyi Krola I. M. y PP. Rad Koronnych, *in vim recompense* za Starostwo Bytowskie, Kurfiřtowi I. M. Brandeburskiemu *ex pactis* pozwolone, daney. Tey zaś sumy *extenuacya* zaczynać się powinna po zeyściu iey M. P. Podkanclerzyny od pierwszych Sukcesorow iey, a po *expiracyi* czwartego dożywoćia upadać ma. A. 1661. fol. 18. tit. *Deklaracya sumy*.

Znowu reasumowano obiedwie te Konstytucye. A. 1667. fol. 41. tit. *Człuchow*.

Potym to Starostwo, *inherendo superioribus*, przy libertacyi od wydawania chlebow zimowych zachowano, y *forum cum contravenientibus* w Trybunale Koronnym naznaczono. A. 1678. fol. 23. tit. *Miařto Człuchow*.

Sumę czternaście tysięcy zł. Szlachetnemu Grzegorzowi Barkmanowi Sekretarzowi Gdańskiemu na Dzierzawie iego, to iest: na wsiach Buřowo y Basztenham nazwanych, asekurowano, *cum hac declaratione*: że z tych wsi Sukcesorowie iego nie powinni być ustąpić, aż im pomieniona suma *per novum Donatarium* zapłacona będzie. A. 1658. fol. 32. tit. *Asekuracya sumy*.

Przez Komisyą Lwowską A. 1659. różne sumy asekurowano, których *in Volumine* nie ma; Komisya ta naznaczona była Konst. A. 1659. f. 16. Tit. *Asekuracya*.

Sumę sto tysięcy złotych I. M. P. Pawłowi Janowi Sapieby Woiewodzie Wileńskiemu Hetmanowi W. W. X. Lit. na Ciwunřtwie Retowskim, w Xięřtwie Zmudzkiem leżącym, asekurowano takim sposobem: iż *post fata* iego nie pierwey to Ciwunřstwo nowy Donataryusz *in suam possessionem apprehendet*, aż pomienioną sumę Sukcesorom tegoż I. M. P. Woiewody Wileńskiego, albo komu będzie należeć, *absque ulla* oney *extenuatione refundet*. A. 1661. f. 10. Tit. *Suma na Wólpie y Retowie*.

Sumę pięć kroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt y trzy tysiące ořm set y dziewięć złotych, którą I. M. P. Paweł Sapieha Woiewoda Wileński Hetman W. W. X. Lit. *in rem Reipubl.* podczas zamieřzania w Oyczyźnie wydał, y na teraźniejszy Seymie przed Deputatami, z Senatu y z Izby Poselskiej naznaczonemi, likwidował, z podatkow Rzeczyposp. na tym Seymie uchwalonych, które z Dobr iego, tak Krolewskich w posessyi onego będących, iako y z dziedzicznych przychodzą, naznaczono, tak aby one do Skarbu W. X. Lit. nie wnosząc, za wiadomością tegoż Skarbu y porachowaniem, wieleby z tych wszystkich Dobr do Skarbu wchodzić miało? także retenta dawniejszych podatkow na siebie wybierał. A iezliby te podatki nie wystarczyły; tedy mu resztę, iaka z porachowania na przyszłym Trybunale W. X. Lit. należeć będzie, z podatkow, tak dawniejszych iako y teraźniejszy, Skarb W. X. Lit. gotową sumą dopłacić ma. A że *potior pars* długu tego kładzie się w pomienioney likwidacyi na zaciąg y żořd; tedy to woysku w Skarbie potrącono być ma w zařługach. W rachunku zaś barew Skarb według dawnych rejestrow y zwyczaioř pořtąpić, y przyjąć one powinien. A. 1658. f. 8. Tit. *Asekuracya wydatkow woynnych*. Te-

Temuż sumę 730420. złt. którą na potrzebę Rzeczyposp. po przeszłym Seymie za-
ciągnął y wydał, y na tym Seymie likwidował, z Skarbu W. X. Lit. zapłacić iak nay-
prędzey afekuirowano. *A. 1659. f. 8. Tit. Afekuirowanie wydatkow.*

Temuż 3070. zł. które wydał *de suo* na expugnacyę Tykoćnińskiey fortece, z Skarbu
Koronnego zapłacić obiecano. Skarb iednak W. X. Lit. powinien mu to wytrącić
z gieneralney sumy pomienionej 730420. zł. *Ibid. f. 9. Tit. Afekuirowanie.*

Temuż ieszcze zostało winno 60919. zł. za które takim sposobem, iako *in An. 1658.*
podatki z Dobr iego dziedzicznych y Krolewsczyzn, *in possessione* iego będących,
przychodzące, do Skarbu W. X. Lit. nie wnosząc ich, potrącać mu pozwolono, z
czego na przyszłym Trybunale Skarbowym, *per Factores suos*, rachować się ma.
A Skarb W. X. Lit. dając mu kwit ma dołożyć, iak wiele będzie tego długu zosta-
wać? Rzeczposp. zaś aby *residuum* czego nie dobierze, z terażniejszych podatkow
onemu samemu y sukcesorom iego skutecznie wszystko zapłacono było, obmyśli
sposoby. Warowano przy tym: aby iuż do zaciągania długow na Rzeczposp. nie
przychodziło, że Skarb W. X. Lit. z podatkow terażniejszych *sufficienter* ma pro-
widować, cokolwiek należy na potrzeby wojenne. Inaczej gdyby na to I. M. P.
Hetman czynił wydatki, Rzeczposp. onych przyjmować nie będzie. *Expensa* iego
iednak Hetmańskie, bez których byż nie może, według zwyczaju przyjmowane y
wyplacywane z Skarbu W. X. Lit. będą. *A. 1661. f. 11. Tit. Afekuirowanie.*

Znowu temuż sumę 470236. złt. y gr. 24. które z podatkow Rzeczyposp. na prze-
szłym Seymie uchwalonych, z Dobr swoich przychodzących nie dobrał; według
Konstytucyi 1658. z tychże Dobr potrącać pozwolono. *Excepta generali contribu-
tione*, którą weale do Skarbu W. X. Lit. oddać ma. *A perceptorum* rachunek w
Skarbie uczyni. *A. 1662. f. 11. Tit. Reassumptio* Konstytucyi.

Nie *in toto* zeszłemu I. M. P. Sapięby y sukcesorom iego, w długu Konstytucyą 1661.
afekuirowanym stała się satysfakcyja, ale im ieszcze zostało winno 493028. zł. reasum-
owano tedy pomienioną Konstytucyą 1661. do przyszłego Seymu, *cum asscuratio-
ne*, iż im skuteczna zapłata od Rzeczyposp. obmyślona będzie. A na Komisyi blisko
przyszley 60000. z retent y podatkow extraordinarynych, *ad rationem* tego dłu-
gu, ma im byż wypłacono. *A. 1667. fol. 62. tit. Afekuirowanie.*

Potym Sukcesorowie wszystkie te sumy (*non derogando* iednak sumom na Szawle,
Wolpe y Redow, *per Constitutiones superius specificatas* w niešionym) na Komisyi
A. 1671. die 6. Maii benevolę Rzeczyposp. darowali. Ktora *donatio* za pozwoleniem
onychże aprobowana iest. *A. 1673 fol. 10. tit. Aprobacyja donationis.*

Sumę 150. tysięcy złt. na Starostwie Gnieńskim ze wsiami do niego należącemi w Xię-
stwie Pruskim, Woiewodztwie Pomorskim, I. M. P. Ianowi na Żółkwi y Złocz-
wie Sobieskiemu Marszałkowi Hetmanowi W. Koronnemu, y Małżonce iego, *exem-
plo iuris* na Człuchowie, afekuirowano tak, żeby ta suma *extenuetur* czwartem do-
żywoćiem. Ktora extenuacyja poczynąć się ma *post obitum* tegoż I. M. P. Marszałka
y Małżonki iego, od naypierwizych Sukcesorow tego. *Ibid. fol. 14. tit. Gratitude.*

Sumę pięć tysięcy sześć set sześćdziesiąt zł. przez dekret Komisyi Lwowskiey, I. M. P.
Stanisławowi Karolowi Łużeckiemu Kasztelanowi Podlaskiemu, na dobrach Pokanie-
wie *cum omnibus attinentiis* afekuirowaną, z pomienionym dekretem *in toto lege per-
petuā* aprobowano. *Ibid. fol. 16. tit. Vtwierdzenie zasług.*

Sumę dziesięć tysięcy zł. Vr. Hyronimowi Olszowskiemu Podstolemu Kor. Starości Wieluń-
skiemu, za restauracyą Zamku Wieluńskiego, na wsiach Starostwa tegoż afekuiro-
wano. Ktorą sumę nowy Donataryusz wprzod zapłacić Sukcesorom iego powinien,
aniżeli do posesyi tych wsi przydzie. A ta suma ma potym *extenuari* w czwartym
dożywoćiu. *Ibid. fol. 27. tit. Zamek Wieluński.*

Sumy 15. tysięcy zł. Vr. Cyprianowi Pawłowi Brzostowskiemu Referendarzowi W. X. Lit.
od Rzeczyposp. winney wypłacenie do przyszłego Seymu odłożono. *A. 1667. fol. 63.
tit. Dług.*

Nie przyszło to *ad effectum*; przeto tę sumę tak onemu, iako y Małżonce iego, na
Dobra dożywoćnem prawem onym służące, to iest: na Daugowskie y Przelayskie
dziesięć tysięcy zł. a na Orańskie ze wszystkiemi leśnictwami pięć tysięcy wniesiono y
afekuirowano, tak iż nie wprzod *post decessum* ich Dobra te przez Skarb albo Dona-
taryuszow nowych odebrane będą, aż pomieniona suma 15. tysięcy zł. *sine ulla exte-
nuā.*

- novatione realiter & effectivè* Potomkom ich, albo komu z Prawa należeć będzie, zupełna odliczona y oddana będzie. A. 1673. f. 16. Tit. Dług.
- Sumę trzydzieści tysięcy zł. Vr. Andreiowi Modrzejewskiemu Podczaszemu Sieradzkemu Staroście Medyckiemu, na Starostwie Medyckim y wsiach do niego należących afekuirowano tak, aby *post extinctum jus advitalitium* iego, nowy Donataryusz nie mógł *adire possessionem* tegoż Starostwa, aż zupełną sumę pomienioną Sukcesorom iego *realiter* odda y wyliczy. A że w tę sumę wchodzi trzy tysiące zł. Vr. Stefana Sieradzkiego, które on na potrzebę Rzeczyposp. wydał; tedy tenże Vr. Podczaszę 37. Tit. Afekuirowanie sumy.
- Sumę dwadzieścia tysięcy złt. pozostałym *utriusque sexus* Potomkom Vr. Achacego Pifarckiego Starosty Wolbamskiego, na Starostwie Wolbamskim y wsiach do niego należących afekuirowano, deklarując: iż *post fata* teraźniejszej posesorki Małżonki iego, nie wprzód nowy Donataryusz *petet* tych dobr *apprehensionem*, aż wprzód pomienioną sumę wyliczy tymże Potomkom; *salvis oneribus Reipub.* to jest, Kwarty y hyberny. A. 1676. f. 42. Tit. Nagroda.
- Sumę ośmnaście tysięcy zł. na Starostwie Tolkmickim I. M. P. Stanisławowi Działyńskiemu Woiewodzie Malborskiemu, w nagrodę pensyi z Starostwa Puckiego odpadłej, afekuirowano. Z którego Starostwa ani on, ani Sukcesorowie iego ustupią, póki ta suma *a novis Donatariis* wrocona im nie będzie. A dziesięć tysięcy Vr. Janowi Zaleskiemu Kuchmistrzowi Koronnemu na wsi Iadowie *cum attinentiis* onych *eadem ratione* pensyi odpadłej y z tymże warunkiem. A ośmnaście tysięcy zł. Vr. Piotrowi Korwinowi Kochanowskiemu Staroście Radomskiemu na wsiach, Sucha y Sucha wola nazwanych, *cum attinentiis* onych, *eadem ratione* pensyi odpadłej, y z tymże warunkiem afekuirowano. A. 1676. f. 50. Tit. Recompensa.
- Sumę 20. tysięcy zł. na Woytostwie Wiaćkim Vr. Karolowi Janowi Dolfskiemu Podczaszemu W. X. Lit. afekuirowano tak, iż nowy Donataryusz pomienionych Dobr *in possessionem apprehendere* nie będzie mógł, aż wprzód ta suma *realiter successoribus* iego wypłacona będzie. A. 1676. f. 16. Tit. Gratitude.
- Sumę sześć tysięcy zł. Vr. Samuelowi Kmicicowi Strażnikowi Wielk. X. Lit. na Dzierżawę Krasnośielską, w Woiewodztwie Mińskim, wniesiono. Temuż długi likwidowanego z starego zaciągu, dekretami Komisarzskimi przyśadzonego, ośm tysięcy złt. zapłacić z Skarbu Wielk. Xięstw. Litewsk. z podatkow extraordinarynych, na Seymie teraźniejszym uchwalonych, naznaczono. Ibid. fol. 20 Tit. Affecuirowanie długi.
- Sumę 3. tysiące złt. Vrodz. Janowi Mośiewiczowi Pifarzowi Ziemskiemu Lidzkiemu, na wieś Kioyże *alias* Koniuchy, w Powiecie Lidzkim leżącą, wniesiono. Ib. Tit. Declaratio sumy.
- Sumę 3. tysiące złot. Vrodz. Stefanowi Antoniemu Kosowowi Horodniczemu Witepskiemu, na Kołacze *cum attinentiis*, w Woiewodztwie Mińskim leżące, wniesiono. Ibid.
- Sumę 30. tysięcy zł. Vr. Stanisławowi Lipnickiemu Pułkownikowi Krola I. M. na Dzierżawę Seyweyską *cum attinentiis* wniesiono, warując: iż *post fata* iego, nie wprzód Skarb, lub Donataryusz, tę dźierzawę obiać będą mogli, aż w pomienionej sumie Sukcesorom iego, albo komu będzie należeć, *effectivè* dosyć się stanie. Ib. fol. 19. Tit. Wniesienie sumy.
- Sumę 30. tysięcy złt. Vr. Władysławowi Sokołowskiemu Podkomorzemu Inflantskiemu & *eius Successoribus*, na Dzierżawie Seyweyskiej-Wizańskiej, *juxta tenorem Const.* 1676. & *contenta* Przywileju, *salvo iure* Vr. Stan. Lipnickiego na dobra Zelazkowizna, aprobowano. K. L. A. 1685. f. 9. Tit. Approbatio.
- Sumę półtrzecia tysiąca zł. Vr. Ierzemu Pieskiewiczowi Skarbnikowi Mozyrskiemu na wioskę Zarzecz, *alias* Rudziewice, w Powiecie Wolkowskim leżącą, wniesiono. Kroją Skarb sukcesorom iego, lub Donataryusz nowy, przed obięciem onej *refundere* powinien będzie. A. 1676. f. 20. Tit. Gratitude.
- Sumę 2. tysiące złt. Vrodz. Alexandrowi Wieliczkowskiemu Podstolemu Starodubowskiemu y sukcesorom iego, na Poieżiorki w Powiecie Vpińskim wniesiono. Ibid. f. 21. Tit. Gratitude.

- Sumę 12. tysięcy zł. Vr. Franciszkowi Michałowi Kobyleckiemu Podczaszemu Mielnickiemu, na dobra Grzędy w Ziemi Lwowskiej wniesiono, *ad extenuationem* czworgiem dożywoćiem, co nie ma *computari*, aż *post extinctum ius* onego y Małżonki iego. A. 1676. fol. 38. tit. *Asekuracja sumy*
- Declaratur*: iż nie *ad extenuationem*, ale *ad exemptionem*, ma się ta asekuracja sumy Vr. Kobyleckiego rozumieć, tak, że *post extinctam ad vitalitatem* onego y Małżonki iego, żaden nowy Donataryusz nie przyjdzie *in possessionem* tych dobr, aż wprzod sumę 12. tysięcy zł. *legitimis successoribus* onego *reponet*. A nowy Donataryusz powinien będzie tę sumę Rzeczypośp. darować. An. 1677. fol. 29. Tit. *Obiaśnienie sumy*.
- Sumę 10. tysięcy zł. Vr. Radzieiowskiemu Staroście Bolestawskiemu, za reparacyą zrujnowanego przez woyska Szwedzkie Starostwa Bolestawskiego, na tymże Starostwie asekurowano; *salvis oneribus Reipub. & hybernis*. Którą sumę przyszły Sukcesor zapłacić ma sukcesorom pomienionego Starosty, y Rzeczypośp. onę darować. *Ibid. f. 42 tit. Komisya Bolestawska*.
- Sumę 10. tysięcy zł. Vr. Michałowi Rzewuskiemu Staroście Chełmskiemu, na Dzierzawie Nowosiedleckiej *cum attinentiis* asekurowano, którą *post fata* iego y Małżonki iego *novus Donatarius realiter, ante apprehensionem praedictorum Bonorum*, wypłacić będzie powinien. Przyszły zaś Donataryusz tę sumę podaruie Rzeczypośp. A. 1677. fol. 28. tit. *Warunek sumy*.
- Sumę dwukroć sto tysięcy zł. monety Pruskiej, na Ekonomii Nowodworskiej *Lege publicā* asekurowaną, Vrodz. Andrzejowi Gebickiemu Staroście Nowodworskiemu transfundować pozwolono. *vid. Tit. Starostwo Nowodworskie. & Tit. Dobra Ekonomiczne*.
- Sumę 6. tysięcy złot. na Krolewzczyźnie Skotnikach wielkich, w Woiewodztwie Sandomirzkim, w Powiecie Wislickim, Vr. Andrzejowi Gołuchowskiemu Chorążemu Podolskiemu dekretem Komisji Lwowskiej An. 1662. asekurowaną aprobowano. A. 1678. fol. 28. tit. *Approbatio dekretu*.
- Sumę 8. tysięcy zł. na Starostwo Wołkowiskie y z Woytostwami, do tegoż Starostwa należącemi, *ante unionem* wniesioną, y Przywilej Krolewski, I. M. P. Alexandrowi Hylaremu Połubińskiemu Marszałkowi W. W. X. Lit. na to dany, aprobowano. Która suma *post fata* tegoż Marszałka sukcesorom iego, przez nowego Donataryusza wprzod, aniżeli to Starostwo obeymie, oddana być ma. *Ibid. fol. 12. tit. Aprobacya sumy*.
- Sumę czterdzieści y dwa tysiące dwieście czterdzieści y trzy zł. Vr. Staroście Halickiemu, za restauracyą Zamku Halickiego łożoną, a przez Komisarze uznaną, na wsiach, Markowa, Mołodkowa, Vchrynowe, Bołszow, Babcze, Iawnica, Korościwice, w Ziemi Halickiej leżących, wedle Konstyt. Seymu przeszłego An. 1658. (*quam vid. supra tit. Komisye*) asekurowano, y Przywilej na to dany aprobowano, deklarując: iż tę fortecę Starostwie tamieczni prowadzić y konserwować powinni będą. A PP. Hetmani *pro necessitate praesidium* ordynować tam mają. A. 1659. fol. 25. tit. *Aprobacya rewizyi*.
- Sumę 10. tysięcy złot. Vr. Alexandrowi Mierzwińskiemu y Małżonce y Potomkom iego do lat piętnastu, *in vim extenuationis*, na Dobrach wsi Korczynie z Woytostwem y Kuźnicą, Piotrowiec nazwaną, y innych wszystkich przynależnościach w Woiewodztwie Sandomirzkim, w Powiecie Chęcińskim, asekurowano. Co się ma rachować od śmierci obojga Małżonkow; *salva solutione Quartae, stativis & aliis oneribus Reipub.* A. 1662. fol. 28. tit. *Emphyteusis*.
- Sumę sto osmdziesiąt tysięcy za Trubeck, do Moskwy odpadły, Vr. Ierzemu Wigatowi Trubeckiemu dziedzicowi Trubecka, y Matce iego Elżbiecie Sokolińskiej, terazniejszy Wołodkowiczowy Pisarzowy Ziemskiej Mińskiej, *Domina super his bonis reformatoriae & ad vitalitatem*, na przyszłym Seymie ordynaryynym, z podatkow Koronnych, oddać y wyliczyć naznaczono y asekurowano. A Obywatele Koronni na Seymikach namowę uczynią, iakim sposobem sumę tę zapłacić. Ktorey że do dwu lat czekać będą, tedy im *in vim provisionis* Skarb Koronny, na każdy rok, po dwunastu tysięcy w Warszawie *pro 10. Decembris*, y teraz za pierwszy rok bez wszelkiej odwłoki powinien za kwitem onych zapłacić. Vrodz. zaś Paweł Sołtyk, który był

Trubecka Arendarzem, z prawem swoim na tenże Sejm ordynaryyny stawieć się ma, y przed Deputaty z Senatu y z Izby Poselskiej one produkować, y sumę likwidować; *salvis* drugiej Stronie przed temiż Deputaty *defensis*, przed ktoremi tenże Vr. Sołtyk powinien będzie *deducere* pretenzye swoje terminami prawnymi, wedle prawa W. X. Lit. A ieżli komu z arendy Trubeckiej sumy iakie powinien był płacić, y Vr. Trubeckiego od iakiego długu uwolnić; tedy albo te osoby *personaliter* stawi, albo znieśienia takich długów kwitami, od kaźdey osoby przyznanemi, także y tego, coby onemu ieższe względem niedotrzymaney arendy przychodziło, prawnym sposobem słuźnie probować będzie, y sam się Potomkowi nieboszczyka Trubeckiego y Matce iego we wszystkich pretenzyach wyrachować ma. Iako y on sumę, która się z prawa iego winna mu pokaże y przez Deputaty uznana będzie, przy oddawaniu sta ośm dziesiąt tysięcy zł. odbierze. A *interea* przy tymże Vr. Sołtyku, y inni wszelacy nieboszczyka Trubeckiego, iako y Sołtykowi kredytorowie *suspenduntur*. A. 1646. fol. 4. §. A iż Vrodzony.

Znowu asekurowano tę sumę y prowizyą za dwie lecie przychodzącą 12. tysięcy zł. w Roku teraźniejszy, a drugie 12. w Roku 1650. z ordynaryynych Rzeczyposp. procentow *effectualiter*, za kwitem Vr. Pisarza Mińskiego, zapłacić rozkazano. A do zapłacenia *summa capitalis* wszystkich kredytorow pomienionego Trubeckiego y Matki iego, suspendowano. A. 1649. fol. 17. tit. Suma Trubecka.

Nie doszła dotąd satysfakcyja; przeto znowu tey sumy zapłatę na przyszłym Seymie, a prowizyą *ex nunc*, za kwitem tegoż Vr. Pisarza Ziemskiego Mińskiego, z Skarbu Koronnego z podarkow Rzeczyposp. ordynaryynych naznaczono. A ieżliby Rzeczyposp. y na przyszłym Seymie *solvendo* byż nie mogła; tedy oddawszy prowizyą, samey pryncypalney sumy *solutio* do najpierwszego Seymu ma byż poczekana. Y Kredytorowie Trubeckiego do oddania teyże *capitalis sumae suspenduntur*. A. 1653. fol. 11. tit. Suma Trubecka.

Reasumowano tę *in toto* Konstytucyą A. 1653. do przyszłego Seymu. A. 1654. fol. 35. Tit. Suma Trubecka.

Ieższe do przyszłego Seymu. A prowizyi *ex nunc* 12. tysięcy zł. zapłacić kazano. A. 1655. f. 11. Tit. Suma Trubecka.

Znowu reasumowano Konstytucyą A. 1653. warując: żeby z pierwszych podatkow prowizya, dotąd zatrzymana, zupełnie z Skarbu Koronnego, komu należy, była oddana. A sumy oryginalney wypłacenia *modum effectivum* z podatkow Koronnych obmyślić obiecano. A. 1658. f. 45. Tit. Suma Trubecka.

Declaratur: iż odtąd I. M. P. Krzysztofowi Wołodkiewiczowi Woiewodzie Nowogrodzkiemu ma byż co rok placono z Skarbu Koronnego prowizyi, ośm tysięcy sześć set sześćdziesiąt y sześć zł. y gr. dwadzieścia. A Vr. Bazylemu Sołtykowi Podczaszemu Czerniechowskiemu, Sukcesorowi zesłego Vrodz. Pawła Sołtyka, trzy tysiące trzy sta trzydzieści zł. y gr. 10. Dawnieysza zaś w Skarbie zatrzymana prowizyi suma, iako temuż Woiewodzie Nowogrodzkiemu sto trzydzieści tysięcy, tak Vr. Sołtykowi pięćdziesiąt tysięcy, na przyszłym Seymie z Skarbu Koronnego zaplacona będzie. A. 1659. f. 12. Tit. Suma Trubecka.

Odłożono tę zapłatę do przyszłego ieższe Seymu, deklarując: aby P. Podskarbi Koronny bez żadney zwłoki z cła nowego gieneralnego Koronnego, na tym Seymie uchwalonego, tak zatrzymaną dotąd, iako y do Seymu przyszłego (poki oryginalna suma oddana nie będzie) przychodzącą według Konstytucyi 1659. zapłacił prowizyą, tak I. M. P. Wołodkiewiczowi, iako y Vr. Sołtykowi. An. 1661. fol. 18. Tit. Suma Trubecka.

Y ieższe do przyszłego Seymu odłożono, wedle Konstyt. A. 1661. A kredytorowie I. M. P. Woiewody Nowogrodzkiego, ktorym, *onera* Trubeckie znosząc, substancyą swoją obligował, *in omni Iudicio* do dwu lat *suspenduntur*. A. 1662. f. 15. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Znowu o tymże. A. 1667. f. 64. Tit. Suma Trubecka.

Znowu o tymże, *quo ad summam* 130. tysięcy, która I. M. P. Alexandrowi Hylaremu Połubińskiemu Marzalkowi W. Wielk. X. Litewsk. należec ma, A. 1670. f. 53. Tit. Reassumptio.

Znowu o tymże *cum hac declaratione*: żeby tę sumę Skarb Koronny *ex proventibus*, na teraźniejszym Seymie uchwalonych, lubo z kleynotow, *in spatjo* dwu lat, *cum provisione ab anno presenti inclusive* rachując, I. M. P. Marszałkowi W. W. X. Lit. *realiter* zapłacił. Y Vr. Alexandrowi Soltykowi *legitimo* Bazylego Soltyka *successori ex tenore* Konstytucyi A. 1659. suma 50. tysięcy zł. y prowizya, ieżliby się *ex calculo* pokazało, że nie iest w którym roku zapłacona, z prowentow na teraźniejszym Seymie uchwalonych, *indilate, realiter & effectivè* w roku teraźniejszym tenże Skarb Koronny zapłacić ma. A. 1673. f. 17. Tit. Suma Trubecka.

Znowu o tymże w Konfederacyi gieneralney Warszaw. *sub Interregno*. An. 1674. fol. 28.

Y znowu o tymże *quo ad summam* Vrodz. Soltykow. An. 1676. fol. 37. Tit. Suma Trubecka.

A I. M. P. Marszałkowi W. W. X. Lit. siedmnaście tysięcy ośm set ośmdziesiąt y cztery zł. resztę długu Trubeckiego (ktory dług tym iuż *in toto* wypłaca Rzeczposp.) z cla nowo podwyższonego y zplawu wodnego W. X. Lit. na lat dwie na teraźniejszym Seymie uchwalonego, zapłacić naznaczono. *Ib. f. 7. Tit. Cło.*

Sumy pięci tysięcy zł. według Konstytucyi Seymu przeszłego, na restauracyą Kamieńca Podolskiego od Mieszczan Regimentom, *in praesidio* tam będącym, pożyczoney, *cognitio* bydz ma na Komisyi, ieżli oddana, albo nie? An. 1653. fol. 12. Tit. *Praesidium* Miasta Kamieńca.

Sumę 14. tysięcy zł. Vr. Ianowi Sapięby Pisarzowi Polnemu Koronnemu, którą wzięwszy z Skarbu na ludźie swoje, na okup swoy obrocił, kondonowano y asekurowano: że iej w zasługi chorągwi iego potrącać przy zapłacie nie będą. *Ibid. fol. 15. Tit. Odpuszczenie sumy.*

Sumę dwadzieścia tysięcy zł. I. M. P. Mikołaiowi Pacowi Wojewodzie Trockiemu Staroście Krzyczewskiemu, w nagrodę kosztow na *Praesidium* na Zamku Krzyczewskim, podczas wojny Szwedzkiej przez niego łożonych, z Skarbu W. X. Lit. wyliczyć naznaczono. *Ibid. f. 20. Tit. Nagroda kosztow.*

Od sum pieniężnych, iakiekolwiek kto miał wyprawić na wojnę powinien był. An. 1655. Iako? *vid. Tit. Woyska.*

Sumy Krolowy I. M. Ludowice sto ośmdziesiąt y pięć tysięcy, dziewięć set dziewięćdziesiąt y sześć zł. a Krolowi I. M. Ianowi Kazimierzowi pięćdziesiąt y dziewięć tysięcy trzy sta sześćdziesiąt zł. winne, przez PP. Senatorow, na to deputowanych, likwidowane y asekurowane, na przyszłym Seymie zupełnie wypłacić asekurowano. A. 1658. f. 11. Tit. *Asekuracya sum.*

Znowu drugą sumę 104800. zł. temuż Krolowi I. M. winną z Skarbu zapłacić naznaczono. A. 1661. f. 13. Tit. *Asekuracya dlugu.*

Także sumę 58261. y gr. 19. z Dobr stołowych Krolewskich, mianowicie z Ekonomii Szawelskiej y Olitskiej, wniesioną do Skarbu W. X. Lit. *in defectu* prowentow publicznych, na różne potrzeby Rzeczyposp. temuż Krolowi I. M. warowano, a żeby z Skarbu Wielk. X. Litewsk. nicodwłocznie wypłacona była. *Ibid. fol. 7. Tit. Asekuracya.*

Temuż Krolowi I. M. potym sumę 336000. złt. na zapłatę woyskom W. X. Lit. wydaną, przed Deputatami, z Senatu y z Koła Poselskiego naznaczonemi, na tym Seymie weryfikowana, do przyszłego Seymu Stany W. X. Lit. asekurowały. A. 1667. f. 62. Tit. *Asekuracya.*

Sumę I. M. P. Krzysztofowi Tyszkiewiczowi Wojewodzie Czerniechowskiemu, za prowiant na *praesidium* Brześkie, za asekuracyą I. M. P. Wojewody Wileńskiego Hetmana W. W. X. Litewsk. y innych Obywatelow tegoż Xięstwa łożoną, z Skarbu W. X. Lit. z podatkow, ktore na przyszłym Seymie uchwalone będą, zapłacić obiecano. A. 1658. f. 42. Tit. *Asekuracya sumy.*

Sumy I. M. P. Alexandra Koniecpolskiego Wojewodzie Sendomirzkiemu, ktore on *in fidei Reipub.* od I. M. X. Piotra Gembickiego Biskupa Krakowskiego, także z Dyecezyi Biskupstwa Chelmskiego odebrał, na Komisyi Skarbowey potrącić kazano. An. 1659. f. 16. Tit. *Asekuracya treber.*

Sumę 20. tysięcy zł. którą tenże I. M. X. Piotr Gembicki Biskup Krakowski wygodził był na potrzeby Rzeczyposp. Sukcesorowi iego Vrodz. Mikołaiowi Gembickiemu aseku-

rowano, która na Komisji ma być likwidowana. *Ibid. fol. 30. Tit. Afekuracja sumy.*

Sumy Pułkownikom y Rotmistrzom Polskiego zaciągu, iakieby się Chorągwiom z porachowania winne być ukazały, na Dzierzawach y Starostwach, które trzymają (wyjąwszy Starostwa sądowe) mogła afekurować Komisya Lwowska A. 1659. Która afekuracja tak ważna, iakoby na Seymie uczyniona była; *salvis* iednak *oneribus Reipub. Quartâ videlicet & stativis* uczyniona być ma, y z tą deklaracją: że tych Dobr y Dzierzaw nie powinni być pomienieni Dzierzawcy lubo Sukcesorowie ich ustećować, pokiby im przez nowe Donataryusze suma afekurowana wrocona nie była. *Ib. f. 21. Tit. Afekuracja załug.*

Item na zaciągnięcie sum na Dobra Rzeczyposp. dając moc tejże Komisji, deklarowano: że Potomkowie tych, którzy wygodzą sumami iakiemi na teraźniejszy Rzeczyposp. potrzebę, nie pierwey Donataryuszom nowym ustąpić powinni będą z Dzierzaw y Dobr, w sumach zawiedzionych, ażeby im afekurowane sumy rzetelnie oddane były. A te afekuracye do wypłacenia woysku tylko sześci milionów sięciągać się mają. *Ibid. Tit. Zaciągnięcie sum.*

Znowu pozwolono Komisji drugiej Lwowskiej, *inherendo* pomienionej 1659. Konstyt. aby Dobra Rzeczyposp. w sumach gotowych teraźniejszym posesorom, a mianowicie Pułkownikom, Oberstterom, także Rotmistrzom, którzy one *jure advitalitio* trzymają, w załugach *ad extenuationem* czworgiem dożywoćia, *salvâ Quartâ* zastawili. A. 1662. f. 7. §. A żeby ta zapłata.

Sumę pięćdziesiąt y pięć tysięcy ośm set dziewięćdziesiąt zł. I. M. P. Stanisławowi Potockiemu Woiewodzie Krakowskiemu Hetmanowi W. Koronnemu winną, powinien Skarb Koronny z podatkow Rzeczyposp. teraźniejszych zapłacić. A. 1659. fol. 23. Tit. Afekuracja expens.

Sumę siedmdziesiąt y pięć tysięcy y ośmnaście zł. y gr. iedenaste, na Komisji Lubelskiej likwidowaną, I. M. P. Ierzemu Lubomirzkemu Marszałkowi W. y Hetmanowi Polnemu Koronnemu przyznaną, y oprócz tego drugą sumę na artylerią y muniacją, którą na expugnacyą Toruńską swoim kosztem wprowadził, wydaną, *per taxam* Skarbu Koronnego *liquidandam*, iako nayprzedej, przy zapłacie woyskom Koronnym, za asygnacyami Skarbowemi, z podatkow naypierwszych Woiewodztwa Krakowskiego, odliczyć zlecono. *Ib. Tit. Afekuracja wydatkow.*

Sumę czternaście tysięcy y sto czternaście zł. na Komisji Lubelskiej likwidowaną, I. M. P. Krzysztofowi Tyszkiewiczowi Woiewodzie Czerniechowskiemu przyznaną, z Skarbu Koronnego, na Komisji Lwowskiej, zapłacić afekurowano. *Ib. f. 24. Tit. Likwidacja sumy.*

Sumę 4000. u Vr. Gwilelma Orsettego I. M. P. Stanisławowi Kaźmierzowi Bieniewskiemu Kasztelanowi Wołyńskiemu przekazano, a *residuum* Skarb Koronny *ex ordinariis Reipub. proventibus* wypłacić ma. *Ib. f. 25. Tit. Satisfakcja wydatkow.*

Sumę 58261. złot. y gr. 19. którą I. M. P. Wincenty Korwinus Gąsiewski, Podskarbi W. X. Lit. *in defectu* prowentow publicznych z Krolewskich Dobr stołowych, mianowicie z Ekonomii Szawelskiej y Olitskiej, na różne potrzeby Rzeczyposp. wydał był, Krolowi I. M. afekurowano, że ma być z Skarbu W. X. Lit. nieodwlocznie zapłacona. *Ib. f. 7. Tit. Afekuracja sumy.*

Sumę czterekroć sto tysięcy pięćdziesiąt y ośm tysięcy, siedm set dziewięćdziesiąt y dwa zł. I. M. P. Wincentemu Korwinowi Gąsiewskiemu Podskarbiemu W. W. X. Lit. z Skarbu W. X. Lit. iak nayprzedej po tym Seymie zapłacić afekurowano. A. 1659. f. 9. Tit. Afekuracja długu.

Sto tysięcy zł. *ad rationem* tego długu, z teraźniejszych podatkow naypierwszych z Skarbu W. X. Lit. naznaczono, a resztę potym iak nayprzedej zapłacić obiecano. A. 1661. f. 12. Tit. Afekuracja długu.

Zapłata długu tego odłożona do przyszłego Seymu. An. 1667. fol. 64. Tit. Kwit.

Na Konwokacyi gieneral. Warszaw. *sub Interregno* An. 1668. tegoż długu zapłatę obmyślić obiecano.

Do drugiego Seymu zapłatę tego długu ieszcze odłożono. A. 1670. fol. 54. Tit. Afekuracja długu.

Na Konwokacyi także general. Warszaw. *sub Interregno* odłożono ją do Seymu *Coronationis*. A. 1674. f. 34. §. Ponieważ.

Ad rationem długu tego sześćdziesiąt tysięcy zł. Sukcesorom tegoż I. M. P. Gąsiewskiego, *ex proventibus extraordinariis* W. X. Lit. zapłacićznaczono. A. 1676. fol. 16. Tit. Wyplacenie długu.

Potym 50. tysięcy zł. także z podatkow extraordinaryynnych y prorogowanych, z Skarbu W. X. Lit. zapłacić imznaczono, *cum asssecuratione residuitatis* wyplacenia. A. 1678. f. 11. Tit. Dług.

Na Komisyi terażnieyszey, *ad rationem* sumy sta tysięcy y iednego, pięciu set zł. ma Skarb zapłacić sześćdziesiąt tysięcy z podatkow extraordinaryynnych, na tym Seymie uchwalonych. A *residuum* przyszły Seym obmyśli. An. 1683. fol. 8. §. A że do tych czas.

Sumę siedmdziesiąt y sześć tysięcy y ośm set zł. Vr. Ierzemu Niemierzycowi Podkomorzemu Kiiowskiemu, y Sukcesorom Vr. Bogusława Przypkowskiego, z retent dawnieyszych, lubo z iakichkolwiek Rzeczypośp. podatkow, z Skarbu W. X. Lit. wyplacićznaczono. A. 1659. f. 10. Tit. Afekuracya zasług.

Sumę dwadzieścia y siedm tysięcy zł. na chorągiew Kozacką y kompanią Dragańską wydaną, na Dobrach Krolewskich, Tykadlowie, Rusowie y Tłokienicy, I. M. P. Władysławowi Leszczyńskiemu Woiewodzie Łęczyckiemu afekurawano tak: iż *post expiratum jus advitalitium* iego & *communicativum* Małżonki iego, Donataryusz nowy nie będzie mógł przyść do posesyi pomienionych wsi, aż *præviâ exsolutione reali* przerzeczoney sumy. Ktora suma *extenuari* ma czwartem dożywoćiem, *post fata* tegoż I. M. P. Woiewody y Małżonki iego. An. 1661. fol. 11. Tit. Afekuracya zasług.

Sumę pięćdziesiąt sześć tysięcy sześć set dwadzieścia ośm zł. na fortecę Nieświezką, podczas obleżenia Moskiewskiego łożoną, Xiążęciu I. M. Michałowi Kazimierzowi Radziwiłłowi Podczaszemu W. X. Lit. z Skarbu W. X. Lit. z podatkow, na Seymie przyszłym uchwalonych, także z retent na majątnościach tegoż Xiążęcia zowiącychznaczono. A. 1661. f. 14. Tit. Afekuracya sumy.

Reasumowano tę Konstytucyą. A. 1662. f. 11. Tit. Reassumptio afekuracyi.

Sumy, Vr. Alexandrowi Hylaremu Połubińskiemu Pifarzowi Polnemu W. X. Lit. czternaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt ośm zł. A Vr. Michałowi Pacowi Oboźnemu W. X. Lit. siedm tysięcy pięć set sześćdziesiąt zł. y gr. dziewięć, z Skarbu W. X. Lit. z terażnienyszych Rzeczypośp. podatkow, dwiema ratami zapłacićkazano. An. 1661. f. 15. Tit. Afekuracya wydatkow wojennych.

Sumę dwadzieścia y ieden tysięcy y cztery sta zł. Vr. Stanisławowi Iudyckiemu Woyskiemu Rzeczyckiemu, z przyszłych Rzeczypośp. podatkow, z Skarbu W. X. Lit. oddać afekurowano. A. 1661. f. 19. Tit. Nagroda.

Sumę dwa tysiące zł. Vr. Ianowi Władysławowi Newelskiemu Skarbnikowi Brześckiemu, którą wziął sobie z pieniędzy, na fortecę Brześcką ordynowanych, przyięto; a *residuum*, co przy nim ielższe zostało, to iest: 2735. oddać na Trybunale Skarbowym powinien, *sub pœna triplicis pensionis*. Względem ktorey satysfakcyi, gdy ją uczyni, wolny ma byđz od dekretu Skarbowego. Ibid. fol. 20. tit. Donacya.

Sumę Vr. Krzysztofowi Sapięhy Krayczemu Wielk. X. Litewsk. którą na okup swoy Tatarom wydał, to iest: trzydzieści tysięcy zł. afekurowano y upewniono, że sposob wyplacenia oney przyszły Seym obmyśli, albo też na Starostwo lub Dzierzwę iaką, lub w Koronie, lub w W. X. Lit. od Krola onemu konferowaną, albo też *per cessionem* od kogo nabytą, będzie wniesiona. A. 1662. fol. 24. tit. Afekuracya sumy.

Wyplacenie tey sumy na terażnieyszey Komisyi z podatkow extraordinaryynnych obmyślićkazano. A. 1683. fol. 8. §. Naznaczona suma.

Sumę 3. tysiące zł. *titulo pensionis*, Vr. Stanisławowi Wyżyckiemu Stolnikowi Nowogrodzkiemu, poki *ex primis vacantibus* za pewne wsi, na uzpokoienie Vkrainy ustąpione, opatrzone nie będzie, z Skarbu Koronnego, z cel Ruskich płacić na każdy rokznaczono. A. 1662. fol. 28. tit. Pensya.

Sumę 4. tysiące zł. którą Woiewodztwo Podolskie z podatkow publicznych A. 1648. przy innych prywatnych sumach swoich, na szpiegi y traktamenta Regimentarzom zaciągu Kamienieckiego erogowało, *licite* wydaną byđz uznano, y Poborcę Woiewodztwu

wodztwu *evincere* zlecono; *non obstante Commissionis Camenecensis iniunctione*, która, aby tę sumę Poborca *de proprio* do Skarbu Rzeczyposp. wrocił, kazała. Z podatkow jednak publicznych Woiewodztwa tego, na przyszłym Seymie uchwalonych, ta suma powinna być wyliczona. *A. 1667. fol. 5. tit. Obiaśnienie retent.*

Sumę pięćdziesiąt siedm tysięcy dziewięć set sześćdziesiąt y jeden złoty przez Vr. niegdy Fromholda Wolfa Starostę Dyneburskiego Gienerala Artyleryi Koronney, na potrzeby teyże Artyleryi zaciągniętą, przyznano, y iey wypłacenie *ante omnia* z retent dawnych oboiey, tak starey iako y nowej Kwarty, lubo dobrami Dzierżawcow, jeżeli retent do Rawy na Świątki nie wniośa, sukcesorom pomienionego Vr. Wolfa naznaczono. *Ibid. fol. 21. tit. Afekuracya wydatkow.*

Sumę tyśiąc czerwonych zł. y sto talarow twardych Vr. Mikołaiowi Złotnickiemu y Adamowi Łychowskiemu Skarb Koronny z prowentow Rzeczyposp. które *sede Maiestatis vacante* szły, *ex nunc* zapłacić ma. *A recompensa benemeritorum*, aby im *ex primis vacantibus* obmyślona była, u Krola na Seymie *Coronationis instare* obiecano. w *Exorbitancyach.* *A. 1668. tit. Dług.*

Sumę 30. tysięcy intraty z pewnych Dobr, obywatelom Woiewodztwa Smoleńskiego, Powiatu Starodubowskiego y części Woiewodztwa Połockiego konferowano. *A. 1670. vid. Comisya.*

Sumę 81380. I. M. P. Podskarbiemu W. X. Lit. winną z podatkow Rzeczyposp. extraordinarynych odebrać pozwolono. *A. 1670. vid. tit. Qwity.*

Sumy, jedną cztery tyśiące y ośm set czerwonych zł. a *in currenti moneta* dziesięć tysięcy złot. drugą zaś Kościelnych pieniędzy dziewiętnaście tysięcy y kilka set złot. w roku blisko przeszłym na prowiantowanie Kamieńca pożyczone, z prowentow Rzeczyposp. ordinarynych, Skarb Koronny I. M. X. Andrzejowi Trzebieckiemu Biskupowi Krakowskiemu zapłacić ma. A inszych kosztow przez tegoż X. Biskupa, na regimenty piefze, na obronę Rzeczyposp. łożonych, zapłata do czasu zpokoynieyszego *differitur.* *A. 1673. fol. 11. tit. Afekuracya.*

Darował to potym, co łożył na piefze regimenty y na inszą obronę Rzeczyposp. a względem pięci set piechoty do Kamieńca wyprawionej, pięćdziesiąt tysięcy złot. kontentował się. Przeto mu z Skarbu Koronnego, z ostatniey raty terażnieyszych podatkow uchwalonych, *ad rationem* wypłacenia pomienionej sumy, 25. tysięcy zł. rzetelnie oddać y zapłacić naznaczono, a drugą sumę zł. 25. tysięcy do Seymu przyszłego odłożono. *A. 1676. fol. 44. tit. Afekuracya sum.*

Zapłacono mu już 25. tysięcy zł. a drugie 25. z Skarbu tegoż Koronnego ma mu być oddane. *A. 1677. fol. 14. tit. Afekuracya.*

Temuż, oprócz pomienionej sumy, czterdzieści y pięć tysięcy zł. które na potrzebę Rzeczyposp. pożyczył, odebrać z podatkow, na terażnieyszym Seymie uchwalonych, z majątności Biskupich w Woiewodztwie Krakowskim y Sendomirzkim (*pravia* jednak *calculatione* w Skarbie Koron.) pozwolono. *Ibid.*

Sumę I. M. X. Andrzejowi Olszowskiemu Biskupowi Chełmińskiemu Podkanclerzemu Koron. którą *in praesenti necessitate* Rzeczyposp. wygodził, afekurowano. *An. 1673. f. 11. Tit. Afekuracya.*

Sumę sześćdziesiąt trzy tyśiące sto sześćdziesiąt pięć zł. I. M. P. Marszałkowi y Hetmanowi W. Koronnemu, Skarb Koronny z podatkow na terażnieyszym Seymie uchwalonych, lub z kleynotow Rzeczyposp. zapłacić ma. *Ibid. fol. 15. Tit. Zapłata długu.*

Sumę sto tysięcy zł. Vr. Stefanowi Stanisławowi Czarnieckiemu Pisarzowi Polnemu Koron. Skarb Koronny z podatkow, na terażnieyszym Seymie uchwalonych, *intra annum* dwiema ratami *realiter* ma zapłacić. *Ibid. Tit. Nagroda.*

Sumę 40. tysięcy zł. I. M. P. Szczesnemu Potockiemu Woiewodzie Sieradzkiemu, *respektu* zruinowania dobr iego dziedzicznych Podhaiec, przez różne inkursye obozy nieprzyacielskie, Skarb Koronny z kleynotow Rzeczyposp. zapłacić ma. *Ibid. fol. 18. Tit. Nagroda.*

Sumę 60. tysięcy zł. Vr. Mikołaiowi Sieniawskiemu Chorążemu Koron. *respektu* notabilis *iacctura* dobr iego dziedzicznych, które *ex pacto* nieprzyacielowi *cesserunt*, *pro nunc* naznaczono, y oney aby *medietatem* z podatkow na terażnieyszym Seymie uchwalonych, a drugą z kleynotow Rzeczyposp. Skarb Koronny zapłacił, postanowiono. *Ib. f. 19. Tit. Gratitude.*

Sumę 5. tysięcy zł. Vr. Ianowi *Wieniawskiemu* przyznana, z Skarbu Koronnego iak nayprędzey zapłacić naznaczono. *Ib. f. 33. Tit. Restitutio expens.*

Sumę 30. tysięcy Vr. Stefanowi *Czarnieckiemu* Piłarzowi Polnemu Koronnemu, *in vim gratitudinis* W. X. Lit. darowało, y z Skarbu swego ratami wypłacić naznaczyło. *Ib. f. 13. Tit. Gratitude W. X. Lit.*

Aby z cła nowopodwyżzonego y zplawu wodnego, na tym Seymie uchwalonego, Skarb W. X. Lit. wypłacił ią, postanowiono. *A. 1676. f. 7. Tit. Cło.*

Sumę dwadzieścia trzy tysiące siedm set trzydzieści y dwa złt. y gr. dwadzieścia ieden, y pieniędzy szesnaście, Sukcesorom Vr. niegdy *Matyjała Franckiewicza Radzymińskiego* Piłarza Polnego W. X. Lit. z Skarbu W. X. Lit. z podatkow *cuiuscunque generis & nominis*, tak na przeszłych Seymach, iako y na terażnieyszym uchwalonych, *indilate in toto* zapłacić naznaczono. *An. 1673. fol. 17. Tit. Aprobacya wypłacenia załug.*

Sumy na fortecę Szklowską, y na prowizyą więźniow Moskiewskich, tam będących, erogowaney likwidacyą do przyszłego Seymu odłożono. *Ibid. fol. 20. Tit. Odłożenie likwidacyi.*

Sumę dwunastu tysięcy zł. pokaleczonym y postrzelanym w potrzebie pod Choćimiem, za asygnacyą I. M. P. Hetmana W. W. X. Lit. na Komisyi Wileńskiej, z podatkow Rzeczyposp. z Skarbu W. X. Lit. naznaczono. w *Konfederac. general. Warszaw. A. 1674. f. 32. §. Na teyże Komisyi.*

Sumę siedm tysięcy dziewięć set iedenastie zł. Vr. Alexandrowi *Potockiemu*, względem załug Regimentu Dragoniego I. M. P. niegdy *Andrzeja Potockiego* Woiewody Bracławskiego przyznana, z podatkow na terażnieyszym Seymie uchwalonych, Skarb Koronny zapłacić ma. *A. 1676. f. 37. Tit. Deklaracya zapłacenia.*

Sumę 5. tysięcy zł. Vr. Remigianowi Ianowi *Strzałkowskemu* Łowczemu Lwowskiemu, z Skarbu Koronnego z podatkow Rzeczyposp. na terażnieyszym Seymie uchwalonych, zapłacić deklarowano. *Ib. f. 38. Tit. Suma.*

Sumę za zboża Szlachcie Ziemie Warszawskiej, na prowiant (podług Konstyt. A. 1658. *Tit. Prowiant*) zabrane, zapłacić z Skarbu naznaczono. *vid. Tit. Prowiant.*

Sumę 2. tysiące zł. Vr. Stanisławowi *Rożance* Piłarzowi Grodzkiemu Krakowskiemu, y Magdalenie *Frezerownie* Małżonkom, na wystawienie Kamienice w Zamku Krakowskim, przez nich erogowaną, asekurowano, y Komisyą względem tego kosztu *in A. 1670. odprawioną* aprobowano. *A. 1676. f. 39. Tit. Afekuracya.*

Sumę sześć tysięcy zł. Sukcesorom Vr. niegdy *Stanisława Stokowskiego*, z Skarbu Koronnego, z naypierwzych podatkow, na tym Seymie uchwalonych, wypłacić naznaczono. *Ib. f. 43. Tit. Zawdzięczenie załug.*

Sumy pewne Vr. Asferufa *Wrzopolskiego*, tak na *praesidium* Barskie za Komendy tam iego wydane, iako y z hyberty w Starostwie Iaśielskim y innych Dobrach Krolewskich niedobrane, do Komisyi blisko przyszley, dla zapłaty woysku ordynowaney, odesłano. *Ib. f. 49. Tit. Expensa.*

Dzieście tysięcy zł. z ordynaryynych prowentow Rzeczyposp. Skarb *exsolvere* mu *re- nebitur.* *A. 1683. f. 12. Tit. Vkontentowanie woyska.*

Sumę 20. tysięcy zł. w Skarbie Koronnym z prowentow, ordynaryynych lub extraordinaryynych, *quotannis*, ab *actu* Seymu terażnieyszego rachuiąc, I. M. P. *Stefanowi Petru* Woiewodzie y Hołpodarowi Ziemi Mołdawskich (ktory *in ipso fervore* woyny, postradawszy Państw y fortun swoich, *partes Reipub. secutus est*) na subsystencyą iego y Boiarow iego, poki mu co *ex primis vacantibus* konferowano nie będzie, naznaczono. *A. 1676. f. 59. Tit. Indygienat.*

Sumę dwadzieścia tysięcy y ieden siedm set sześćdziesiąt y dziewięć zł. y gr. 3. I. M. P. *Mikołaiowi Sieniawskiemu* Marszałkowi Nadwornemu Koron. W. X. Lit. z Skarbu swego, z podatkow Rzeczyposp. na terażnieyszym Seymie uchwalonych, *indilate* wypłacić naznaczyło. *Ib. f. 22. Tit. Afekuracya sumy.*

Temuż *residuitas* z terażnieyszych Rzeczyposp. podatkow, z Skarbu W. X. Litewsk. ma byđ zapłacona. *A. 1678. f. 9. Tit. Dług Wielm. Sieniawskiego.*

Sumę trzynaście tysięcy y dziewięćdziesiąt zł. aby Skarb W. X. Lit. z podatkow extraordinaryynych, Vr. *Teodorze Sapiieżance Tyfzkiewiczowu* Krayczyny W. X. Lit. zapłacił, postanowiono. *A. 1676. f. 23. Tit. Wypłacenie długu.*

- Sumę 12. tysięcy y kilka set zł. Ziemia Chełmska wytrąciła sobie z podatkow poborowych. *A. 1670. inherendo Constitutioni. A. 1654. vid. Tit. Podarki.*
- Sumę osmdzieśiat tysięcy, *in vim* prowizyi Szawelskiej, Skarb Wielk. X. Litewsk. z پروgowanych na terażnieyszym Seymie extraordinaryynnych podatkow wypłacić powinien Krolowi I. M. *A. 1677. f. 10. Tit. Exsolutio.*
- Sumy przez I. M. P. Alexandra Iudyckiego Kasztelana Mińskiego, na zaszczyt Xięstwa Zmudzkiego łożone, iakie przyszła Komisya onemu *adjudicabit*, Skarb W. X. Lit. *exsolvere* powinien będzie. *Ib. f. 17. Tit. Declaratio* zasług.
- Sumę dwa miliony *monetae currentis*, w gotowiznie do dyspozycyi Rzeczyposp. przypadła, w rękach I. M. P. Wołyńskiego y Połockiego, Woiewodow, będącą, na woyska Koronne y W. X. Lit. ordynowano. *vid. Tit. Woysko.*
- Sumy 4. tysiące zł. I. M. P. Gabryelowi *Silnickiemu* Kasztelanowi Kamienieckiemu, y dwa tysiące zł. Vr. Franciszkowi *Makowieckiemu* Staroście Trębowelskiemu, Skarb Koronny na Trybunale Skarbowym zapłacić powinien. *A. 1678. fol. 5. Tit. Konysteneye woysk.*
- Sumę 4. tysiące złt. Sławetnemu *Badowskiemu* Mieszczaninowi Lwowskiemu, względem porabowania towarow iego w obozie w Maydanie pod Ptryczą, na Komisyi blizko przeszley Sendomirskiej likwidowaną y *juramento* ewinkowaną, z hybern Starostwa *Krośńskiego*, *post expiratum jus exulum* Woiewodztwa Podolskiego, za lat półtora, *ante omnia* rzetelnie *sine disquisitione* zapłacić ordynowano. *A. 1678. fol. 21. Tit. Deklaracya długu.*
- Sumę dwa tysiące zł. Vr. Ianowi *Iwanowskiemu*, na przyszłym Trybunale Radomskim, z podatkow Rzeczyposp. na terażnieyszym Seymie uchwalonych, zapłacić naznaczono. *Ib. Tit. Zapłata.*
- Sumę tysiąc zł. czerwonych *in specie* Vr. Samuelowi *Profskiemu* Kawalerowi Maltańskiemu, u Porty Otomańskiej przez I. M. P. Iana *Gnińskiego* Woiewodę Chełmińskiego do teyże Porty Posła wielkiego na rezydencyi zostawionemu, iako *pro anno decurrenti in praeteritum*, tak y *in futurum à die 15. Iunii*, poki go z tamtego Dworu rewokować nie będą, w Skarbie Koronnym do płacenia naznaczono. *Ib. fol. 27. Tit. Prowizya.*
- Sumy expens, na załogę poddanych Dobr Krolewskich, w podatkach y hybernach przez Starostow y Dzierzawce łożone, wedle pozwolenia na to im od Rzeczyposp. na tym Seymie danego, wracać się mają *successoribus* onych od nowych Donataryuszow. *vid. Tit. Dobra Krolewskie.*
- Sumy, iednę siedmdzieśiat tysięcy, a drugą 30000. z Skarbu Koronnego, z podatkow terażnieyszych, na wykupienie *obsidum* Lwowskich wyliczyć deklarowano. *A. 1678. f. 29. Tit. Eliberatio obsidum Lwowskich.*
- Sumę 12. tysięcy złot. I. M. P. Hrehoremu *Podberejskiemu* Woiewodzie Smoleńskiemu y Sukcesorom iego, na Starostwo Gulbińskie w Powiecie Vpitskim wniesiono, *non derogando* Przywileiom *ante Unionem* na to Starostwo nadanym. *A. 1676. f. 22. Tit. Wniesienie sumy.*
- Zapłacił tę potym sumę Xiążę I. M. *Radziwiłł* Podkanclerzy y Hetman Polny W. X. Lit. Sukcesorom pomienionego I. M. P. Woiewody Smoleńskiego. Przeto onę temuż Xiążęciu I. M. y Sukcesorom iego na tymże Gulbińskim Starostwie asekurowano. *Ib. f. 9. Assekuracya sumy.*
- Sumę 1404. gr. 22. na restauracyą Zamku Grodzińskiego nad to, co *ex publico aerario* dano, przez Vr. Hyronima *Piasieckiego* Marszałka Slonimskiego erogowaną, y zolobna drugą sumę 6. tysięcy zł. za pracą iego, około tey restauracyi podjętą, z Skarbu W. X. Lit. z retent y prowentow extraordinaryynnych, na terażnieyszym Seymie uchwalonych, wypłacić naznaczono. *Anno 1678. fol. 11. Tit. Reassumptio wydatkow.*
- Sumę 126000. zł. Obywatelom Inflantckim, *respectu meritorum ac damnorum pro Repub. susceptorum*, na Seymie w roku 1631. obiecaną y asekurowaną, utwierdzono. w *Konfederac. gieneral. Warszaw. sub Interregno.* *A. 1632.*
- Naznaczono było pewne osoby do uważenia, ktorymby słusznie to *beneficium* służyć miało. W czym atestacye y zalecenia Hermanow mają bydź wprzod uważone. *A. 1631. f. 17. Tit. Obywatele Inflantscy.*

Sumę dwakroć sto tysięcy dziewięćdziesiąt dwa tysiące pięć set zł. w dobrej monecie, którą P. Podskarbi W. Koronny dla uzpokojenia Tatarów, na Skarb Rzeczyposp. y osobę swoją zaciągnął, pozwolono, żeby z Ekonomicznych y innych ordynaryjnych Rzeczyposp. procentów kredytorom wypłacił. w *Konfederac. general. Warszaw. sub Interregno.* A. 1668. f. 17. §. *Ponieważ.*

Także sumę pewną przez I. M. P. Marszałka y Hetmana W. Koron. *de proprio* na Traktaty z Tatarami pod Podhaycami wydaną. *Ibid.*

Sumę 54403. zł. Komisarzom, do Traktatów Moskiewskich dawniejszych Komisji naznaczonym, wypłacić z Skarbu Wielk. X. Litewsk. z retent podatkow, tak ordynaryjnych, jako y extraordynaryjnych, na Konwokacyi Grodzińskiej y na tym Seymie uchwalonych, nie ruszając 15. Podymnych na zapłatę woysku Wielk. X. Lit. y inne pewne długi, naznaczono. A. 1667. f. 58. §. *A z retent.*

O tymże y w *Konfederac. generalney Warszawskiej sub Interregno.* A. 1668. f. 20. §. *A że Konstytucya.*

Sumę 6. tysięcy złt. Vr. Alexandrowi Felicyanowi Cieszkowskiemu Chorążemu Nowogrodzkiemu. *vid. Tit. Woysko.*

Sumę sta dwudziestu siedmi tysięcy sześci set siedmdziesiąt zł. od Miasta Krakowa, podczas wojny Szwedzkiej pewnym Chorągwiom wydaną, y od tychże Chorągwi, za Dekretem Komisji Lwowskiej przyjętą, a dotąd remuż Miastu według Konstytucyi A. 1658. niepotrąconą, w podatkach z Seymu po terażniejszy najbliższego uchwalonych, *ad totalem & realem totius summae exsolutionem* przyjąć Poborcom y Skarbowi kazano. A. 1662. f. 7. §. *Także y suma.*

Sumę 25. tysięcy zł. Vr. Jakubowi Butlerowi afekuirowano. *An. 1635. fol. 25. Tit. Approbacya.*

Sumę 90451. zł. przez PP. Komisarzow wojskowych, na nowy zaciąg zaciągniętą, na Seymie *electionis* Krola I. M. Jana Kazimierza afekuirowano. *An. 1648. fol. 10. Tit. Afekuiuracya.*

A Dekreta *ratione* tychże sum, gdziekolwiek y przez kogokolwiek otrzymane, do Seymu *Coronationis in suspensio* zostawać będą. *Ibid.*

Sumę dwu tysięcy zł. z reszty poboru Woiewodztwa Bełskiego, Vr. Stanisławowi Trojanowi z Wierzebrachania Podkomorzemu Bełskiemu, *respectu meritorum* jego dać kazano. A. 1590. f. 590. *Tit. Danina.*

Sumę 3. tysiące zł. z poboru Woiewodztwa Sandomirzkiego Vr. Mikołaiowi Podłodowskiemu, w potrzebie pod Baworowem od Tatarów wziętemu, na okup dać kazano. A. 1591. §. *Salaria.*

Sumę 10. tysięcy zł. z poborow Vrodc. Janowi Sapiehy Staroście Wświatrskiemu w Skarbie Wielk. Xięstw. Litewsk. *respectu meritorum* jego naznaczono. A. 1609. fol. 913. *Tit. Suma.*

Sumę 4. tysiące zł. Vr. Stanisławowi Cieklińskiemu z reszt poborowych darowano. *Ib. f. 928. §. Za zgodą.*

Sumę 19. tysięcy złt. Vr. Janowi Alfonsowi Łackiemu y Konradowi Bremerowi odpuszczono. A. 1611. f. 45. *Tit. Odpuszczenie.*

Sumę 6. tysięcy złt. z reszty czopowego Vr. Piotrowi Borzysławskiemu Podkomorzemu Podolskiemu, na okup czterech Synow jego z niewoli dano. A. 1616. fol. 15. *Tit. Pozwolenie.*

Sumę poł trzecia tysiąca czerwonych zł. na retentach przeszłego czopowego u Podskarbiego Koronnego Vr. Olbrychtowi Ludzickiemu, na okup żony y dzieci jego z niewoli, naznaczono. *Ib. f. 18. Tit. Danina.*

Sumy 2. tysiące zł. z przeszłych retent poborowych Woiewodztwa Sandomirzkiego, Vr. Jakubowi Sienińskiemu Woiewodźcowi Podolskiemu dać pozwolono. A. 1620. f. 14. *Tit. Warunek.*

Sumę 15. tysięcy zł. z poborow przeszłych, Vr. Mikołaiowi Strusowi Staroście Halickiemu, na okup jego z niewoli dano. A. 1623. f. 16. *Tit. Pozwolenie.*

Vrodc. Alexandrowi Balabanowi sumę 10. tysięcy zł. na okup także z poborow dano. *Ibidem.*

Y na okup Vr. Grzegorzowi Mirskiemu półtora tysiąca zł. z retent poborowych Woiewodztwa Braclawskiego. *Ibid.*

- Sumę 30. tysięcy zł. z retent poborowych Vr. Stanisławowi Koniecpolskiemu Hetmanowi Polnemu Koron. po otrzymanym zwycięztwie nad Tatarami, naznaczono y darowano. *A. 1624. f. 10. Tit. Suma.*
- Krzyżtofowi Serebkowiczowi, za pewną posługę Rzeczyposp. uczynioną, 4. tysiące zł. z retent poborowych dano. *Ib. f. 11. Tit. Zapłacenie.*
- Dzierżawę Parchowską y inne *cum attinentiis* Potomkom Vr. Krokowskiego, *ratione* sumy na tychże Dobrach assekurowaney, *ad extenuationem* oney czworgiem dożywo-
ciem deklarowano. *vid. Tit. Dobra.*
- Sumę 1100. zł. przez Iana Bokieia Pieczyfostskiego Rotmistrza, w Skarbie przebraną, Po-
tomkowi iego Filipowi Bokieiowi kondonowano. *An. 1631. fol. 35. Tit. Od-
puszczenie.*
- Vr. Andrzeia Kofakowskiego, od reszty pewney sumy pieniędzy publicznych uwol-
niono, która przy nim z niedostawienia pocztow, podczas ekspedycyi Tureckiey, zo-
stała. *Ib. f. 33. Tit. Odpuszczenie.*
- O pretenzyach Vr. Starościiny Puckiey, y pensyonarzow na Starostwie Puckim. *vid.
Tit. Starostwie.*
- Sumę 5. tysięcy zł. z Skarbu Koron. z podatku szelężnego, na terażniejszy Sejmie u-
chwalonego, Vr. Samuelowi Chrzanowskiemu Komendantowi na Trębowli zapła-
cić w pierwszym półroczu, naznaczono. *A. 1676. f. 40. Tit. Gratitude.*
- Suma *exulibus* Woiewodztwa Podolskiego. *vid. Tit. Woiewodztwo Podolskie. An.
1673.*
- Sumę przez I. M. P. Stanisława Iana Iabłonowskiego Woiewodę Ruskiego Hetmana W.
Koron. przed Deputatami, z Senatu y z Izby Poselskiey naznaczonemi, na tera-
żniejszym Sejmie likwidowaną, y na zł. Polskich 30858. redukowaną, z ordynaty-
nych prowentow Rzeczyposp. z Skarbu Koronnego zapłacić naznaczono. *An. 1683.
f. 17. Tit. Likwidacya.*
- Sumę 29997. likwidowaną, na expensa publiczne wydaną, Woiewodzie Ruskemu Hetma-
nowi W. Kor. Stan. Iabłonowskiemu, aby Podskarbi W. Kor. zapłacił, uznano. *A.
1685. f. 9. Tit. Assekuracya.*
- Sumę 40000. złt. Polskich temuż, do wypłacenia z Skarbu Koronnego, naznaczono.
Ibidem.
- Sumę 20. tysięcy złt. Vr. Otonowi Ernestowi Rappe Pułkownikowi y Komendantowi Bia-
łocerkiewskiemu, Skarb Koronny z ordynaryynnych prowentow Rzeczyposp. *exsolue-
re tenebitur.* *Ibid.*
- Sumę trzydziestu tysięcy zł. Polskich, Sukcesorom Rozdrażewskiego Kasztelana Medzy-
rzeckiego, za Ablegacyą Wiedeńską w Skarbie Kor. naznaczono. *A. 1685. f. 11. Tit.
Assekuracya.*
- Sumę półtora kroć sto tysięcy, Sukcesorom Boratyniego, z Prowentow Rzeczyposp. or-
dynaryynnych, *in spatium* sześciu lat wypłacić kazano. *An. 1685. fol. 11. Tit. Sarys-
fakcyja.*
- Sumę 3000. zł. Łukaszowi Makowieckiemu Staroście Trębowelskiemu; 4000. Mar-
cinowi Boguszowi; 8000. Janowi Strzemeckiemu; 3000. per medium Krzyżto-
fowi Zorawskiemu y Bazylemu Łuszczewskiemu; 1000. Andrzeiowi Błazeiowski-
mu; 1000. Mikołajowi Golińskiemu; *currenti monetâ*, za szkody w dobrach Ziem-
skich przez obozy poczynione, w Skarbie Kor. naznaczono. *A. 1685. f. 15. Tit. Nad-
groda obozow.*
- Sumy u W. Andrzeia Morfztyna przeszłego Podskarbiego Kor. w Dekrecie Seymowym
wyrażone, 360000. zł. na zapłatę Woysku, W. Podskarbiemu Kor. windykować ka-
zано, y sumę 30. tysięcy u Sukcesorow W. niegdy Franciszka Brelińskiego Woie-
wody Malborskiego, także u Vrodz. Adama Kotowskiego Stolnika Wysogrodz.
similiter na zapłatę Woysku ordynowano. *Ann. 1685. fol. 18. Tit. Sumy Rze-
czypospolitey.*
- Sumy z rachunku ze Skarbem uczynionego, według Regiestru *reperibiles*,
Skarbowi Koron. *repetere* nakazano. *Ann. 1685. fol. 19. Tit. Summa Repe-
ribiles.*

Suma 20250. na Starostwie Szadowskim, *alias* Vpitckim, Andrzejowi Giełgudowi Pifarzowi W. X. Litewsk y Antoninie z Walszteynu Małżonkom asekurowana, z Prawem dożywotnem, tak, iż nie wprzod *Successores* ich z tego Starostwa ustąpić powinni, aż tę sumę *à novo Donatario* odbierają. K. L. A. 1685. fol. 8. Tit. *Asekuracya sumy*.

Sumy W. W. Hetmanom Koronnym, za lat 5. na expensa publiczne wydane, a przez Deputatow z Senatu y z Izby Poselskiej likwidowane, W. Podskarbiemu Kor. iak nayprzedej z ktorychkolwiek Podatkow y Prowentow Rzeczyposp. zapłacić zlecono. A. 1690. f. 13. Tit. *Asekuracya*.

Sumę 40. tysięcy Sukcesorom Mikołaja Sieniawskiego Woiew. Wołyńskiego Hetmana Polnego Kor. przyznano, y wypłacenie *ex decessibus* do Komisji Skarbowey odłożono, pretenzye względem likwidacyi umorzono. A. 1690. fol. 13. Tit. *Asekuracya sumy*.

Sumę 40. tysięcy Vr. Tomaszowi Działyńskiemu Marszałkowi Poselskiemu naznaczono, z Prowentow extraordinaryynych, ktore W. Podskarbi Kor. iak nayprzedej wypłaci. A. 1690. f. 14. Tit. *Gratitudo*.

Sumę 50. tysięcy zł. Vr. Franciszkowi Lanckorońskiemu Staroście Stobnickiemu, na Starostwie Stobnickim przyznano, y nie wprzod przyszły *Tenutarius* do posesyi tego Starostwa ma przychodzić, aż tę Sumę onemu, albo komu ją Vr. Lanckoroński zapłaci, zupełna wyliczy, *cautum*. A. 1690. f. 17. Tit. *Rekompensa zasług*.

Sumę 20. tysięcy zł. na dobrach Tarnogora, Vr. Nikodemowi Zaboklickiemu Chorążemu Braclawskiemu asekurowano, do ktorych dobr nowy *Donatarius* nie wprzod *in possessionem* ma wchodzić, aż *Successoribus* iego tę Sumę odliczy, *salvis oneribus* Hybernij, Kwarty, & *publicis* Rzeczyposp. A. 1690. f. 18. Tit. *Gratitudo*.

Vrodz. Potockim Kasztelanom Kamienieckim, za odebraną dziedziczną majątność Czortkowa, *pro praeiteritis annis & in futurum durante bello*, co rok 4. tysiące Skarbowi Kor. *exsolvere injunctum*. A. 1690. f. 18. Tit. *Vtwierdzenie sumy*.

Sumę 6666. zł. y 20. gr. Vrodz. Potockim Kasztelanom Kamienieckim, aby Skarb W. X. Lit. za pewne dobra należącą, także *residuitatem* długu Sukcesorom Woiewody Wileńskiego W. Hetmana Lit. *Paca*, jeżeliby ielzcze co było winno, zapłacił, nakazano. K. L. A. 1690. f. 6. Tit. *Komisja do zapłaty Woysku*.

Sumę 149985. zł. W. Iozefowi Bogusławowi Słuszcze Kasztelanowi Wileńskiemu, Hetmanowi Polnemu Lit. na przeszłych kampaniach wydaną, aby Skarb W. X. Lit. z podatkow extraordinaryynych zapłacił, nakazano. K. L. A. 1690. fol. 9. Tit. *Aprobacya likwidacyi*.

Sumę 60000. względem restauracyi Zamku Grodzińskiego, na usługę y prace Vr. Eliażowi Michałowi Rymwidowi Podkomorzemu Lidzkiemu, naznaczono, y zapłatę w Skarbie W. Lit. z extraordinaryynych podatkow przekazano. K. L. 1690. f. 14. 1. Tit. *Gratitudo*.

Sumę 10. tysięcy na dobrach Suchowice y Nosowice, w Powiecie Mozyrskim, Konstyt. 1649. Tit. *Gratitudo* wniesioną, po Samuelu Komorowskim Ianowi Komorowskiemu, z dożywoćiem tych dobr aprobowano. K. Lit. A. 1690. fol. 14. Tit. *Aprobacya sumy*.

Sumę 16800. zł. za eliberowane Xięgi Lubelskie od ruiny y zpalenia, erogowaną, Vr. Ianowi Gałęzowskiemu Pifarzowi Ziemskiemu Lubelskiemu, y Teodorowi Orzechowskiemu Podstolemu Lubelskiemu, Woiewodztwo Lubelskie zapłaci, którą sumę Skarb z podatkow wytrącić powinien, także temuż Vr. Gałęzowskiemu y Orzechowskiemu, iako y Adamowi Szaniawskiemu Pifarzowi Ziemskiemu Łukowskiemu, *gratitudinem* za konserwacyą tych Xiąg, po tysiącu Talerow naznaczono. A. 1703. f. 14. Tit. *Bezpieczeństwo Xiąg*.

Sukcesorom I. W. Stanisława Jabłonowskiego Kasztelana Krakowskiego Hetmana W. Kor. aby Miasto Gdańsk wydaną *ad interim* od siebie Asygnacyą zapłaciło, postanowiono; *salvâ compensatione* w Skarbie Pruskim *hujus assignationis*, a to *sub pœna triplicis pensionis, in Iudiciis Assessorialibus vindicanda*. An. 1703. fol. 16. Tit. *Securitas*.

Suma 80000. Woiewodztwu Wołyńskiemu, za szkody od Woysk W. X. Lit. poczynione należącą, Dekretem Trybunalskim przysądzona, na *Siemiatyczach*, przed innemi Kredytorami *Sapieżyńskiemu*, *una cum provisione, ab actu decreti* asekurowana, na tychże dobrach interes Vr. Czaplica Starosty Krzemieniezuckiego y Suma Vr. Mateusza Płochockiego lokowana, iaka się *ex documentis literatoriis* pokaże. A. 1703. f. 18. Tit. *Asekuracya sumy*.

- W. Ianowi Ierzemu Przebendowskiemu Podskarbiemu W. Kor. za Legacyą Berlińską, sumę 30. tysięcy Talerow bitych, w Skarbie Kor. naznaczono. *An. 1710. Poparcie Konf. Sendom. f. 68. Tit. O Legacyach.*
- Sumę 20. tysięcy, na poratowanie ludzi ubogich od głodu umierających, do dyspozycji W. w Bogu X. Zgierskiego Biskupa Smoleńskiego, w Skarbie Kor. naznaczono. *A. 1710. Poparcie Konf. Sendom. f. 76. Tit. Sukurs ludziom głodem ginącym.*
- Sumę deklarowaną 20. tysięcy zł. na Seymie Lubelskim, W. Kaźmierzowi Bielińskiemu Marzalkowi W. Kor. y takową sumę 20. tysięcy zł. Vr. Ianowi Wyrozembskiemu Instygatorowi Kor. naznaczono, & *pro ineundis solutionis mediis* do Trybunału W. X. Lit. odesłano. *An. 1710. Poparcie Konf. Sendom. fol. 6. Tit. Reasumpcyae Gratitude.*
- Sumę 4000. zł. Vr. Instygatorowi W. X. Lit. za prace iego na Trybunałach, Komisjach Skarbowych, y na Seymach, na których bydź powinien, w Skarbie W. X. Lit. *quotannis* naznaczono. *K.L. A. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.*
- Vr. Stanisławowi Leduchowskiemu Podkomorzemu Krzemienieckiemu Marzalkowi zakończoney Konfederacyi Tarnogrodzkiej Seymowemu, z Prowincyi Wielkopolskiej 100000. z Małopolski 100000. a z W. X. Lit. także 100000. zł. naznaczono, y wybrać pozwolono. *A. 1717. f. 72. Tit. Gratitude.*
- Sumę 4000. Talerow bitych. Vr. Krzysztof Zawiszy Staroście Mińskiemu, *in vim* ztrat & *in recompensam* prac iego podjętych, podczas Dyrekcyi Izby Rycerskiej na Seymie *Coronationis*, zapłacić W. Podskarbiemu W. X. Lit. za kwitem iego, zlecono. *K.L. A. 1717. f. 20. Tit. Gratitude.*
- Na wypłacenie tey Sumy 4000. Tal. bitych Vr. Zawiszy, do wybrania oney, Komorę Wileńską, Cła Rzeczyposp. a 1. Mart. 1719. objąć, y *ad plenariam satisfactio-nem* trzymać, onemu pozwolono, do ktorey Komory W. Podskarbi Wielk. X. Lit. interesować się nie powinien, *sub pœna peculatus, salvo nihilominus de perceptis calculo.* *A. 1718. f. 3. Tit. Warunek sumy.*
- Suma 80000. Sukcesorom W. niegdy Krzysztofa Zawiszy Woiewody Mińskiego, z Pro-wentow extraordinarynych naznaczona, którą W. Podskarbi W. X. Lit. iak nay-prędzey będzie mógł, wypłacić *tenebitur.* *K.L. A. 1726. f. 105. Tit. Gratitude.*
- Suma 148344. Tynfow, W. niegdy Marcyanowi Wołowiczowi Marzalkowi W. Lit. Re-cesem do dożłego Seymu odłożona, *Successoribus* iego asekurowana, y W. Podskarbiemu W. Lit. do wypłacenia zlecona, *salvis quietationibus.* *K.L. A. 1726. f. 104. Tit. Securitas sumy.*
- Sumę 80000. zł. Vr. Stefanowi Potockiemu Referendarzowi Kor. Marzalkowi Seymowe-mu, naznaczono, którą W. Podskarbi W. Kor. iak nayprędzey wypłacić powinien. *A. 1726. f. 53. Tit. Gratitude.*
- Sumę 10000. Talerow bitych, Vr. niegdy Franciszkowi Kaźmierzowi Wysockiemu Cze-śnikowi Sochaczewskiemu, Konstytucyą 1716. asekurowaną, Sukcesorom iego aby Skarb Koronny wypłacił, *salvis quietationibus*, ktoreby się w Skarbie znalazły, naka-zano. *A. 1726. f. 55. Tit. Reasumpcyae.*
- Sum asekuracye Miałom, Klasztorom, Kościołom. *v. sub propriis titulis.* A na Staro-stwach *v. tit. Starostwa. tit. Dobra.*
- O sumie na armatę Kamieniecką legowaney. *v. tit. Miasto Kamieniec.*
- Sumy na Starostwie Plotelskim y Krzepickim. *v. tit. Comisyje.*
- Plura o sumach. v. tit. Zapłata. tit. Długi. tit. Dobra. tit. Starostwa. tit. Comisyje.*

S U R O G A T O R.

Surogator Podkomorzki. *v. tit. Podkomorzy.*

Surogatora Opoczyńskiego, *vacante pro tunc Capitaneatu Opocinensi*, Woiewodztwo Sendomirzkie, na zieżdzie swoim okazowania pod Pokrzywnicą, *tempore Interregni*, z pośrzodka siebie obrało. *A. 1587. fol. 426. §. Iż też przez śmierć.*

Surogatora Nurfskiego Akta y zapisy Grodzkie *approbantur.* *A. 1588. fol. 478. tit. Nowo-letne sprawy y Surogatorskie.*

Surogatorow Wiskich Akta Grodzkie, to iest: Vr. Pawła Kosakowskiego, od Krola Stefa-na *ad beneplacitum* danego, także Vr. Iana Rakowskiego Podkomorzego Wiskiego, przez

przez Szlachtę wſzystkę Ziemie Wiſkiey *tempore Interregni* ſobie obranego, także Szlachetnego Iana Niewodowskiego, przez tegoż Rakowskiego na miemyſce ſwe ſubdelegowanego. *Ibid. tit. Akta Grodzkie Wiſkie.*

Surogatory, Poznańskiego y Kalifkiego, oſoby Szlacheckie y w onych kraiach oſiadłe, do lat trzech P. Generalowi Wielkopolskiemu dać obiecano, których on zaleci. *An. 1589. fol. 525. tit. Iurydyka Wielkiey Polskiey.*

Surogator Płocki Staroſcie Płockiemu, Vr. Ian Gorſki, do iednego tylko roku dany. *An. 1596. fol. 684. tit. Surogacya Płocka.*

Potym do lat trzech pozwolono go. *A. 1613. fol. 25. tit. Surogacya Płocka.*

Surogator Staroſcie Kamienieckiemu, do odprawowania Sądow Grodzkich y Vrządowych y do inſzych Aktow publicznych, tak do Kamieńca, iako y do Latyczowa, Vr. Marcin Ciekliński dany. Który uczynić ma przyſięgę, wedle prawa y opifania Staroſcie na Sady. A Vrządowe ſprawy może przez *vices gerentes* ſwoie oſiadłe y także przyſięgle odprawować; ale pozwy pod tytułem y pieczęcią Staroſcinemi wydawane bydź mają. *A. 1611. fol. 24. tit. Surogatorowie.*

Surogator do Sądow Grodzkich *Korczyńskich*, do lat trzech ma bydź dany, Szlachcie tamtego Woiewodztwa oſiadły. *A. 1613. fol. 7. tit. Surogacya Korczyńska.*

Także do Sądow Grodzkich *Wieluńskich* na lat trzy, Szlachcie w teyże Ziemie oſiadły. *A. 1616. fol. 13. tit. Surogacya Wieluńska.*

Znowu do przyſzłego Seymu. *A. 1620. fol. 17. tit. Surogacya Wieluńska.*

Y Znowu do przyſzłego Seymu. *A. 1621. fol. 20. tit. Surogacya Wieluńska.*

Surogator naznaczony Vr. Kaſzpar Korwin Kochanowski Podſędek Ziemski Sendomirzki, *ad reditum* Staroſty Opoczyńskiego z cudzych krajow. *A. 1678 fol. 36. tit. Surogacya.*

Surogator do Sądow Grodzkich Ciechanowskich, Vr. Krzyſtof Podolski Czeſnik Ciechanowski, na lat dwie, *ab aëtü* przyſięgi iego *computando*. A *in eventu mortis ipſius*, może Krol inſzego Szlachcica tego Powiatu oſiadłego podać. *A. 1616. fol. 14. tit. Surogacya Ciechanowska.*

Znowu Staroſcie Ciechanowskiemu pozwolono Surogatora, Szlachcica oney Ziemie oſiadłego, do lat trzech. *A. 1621. fol. 21. tit. Surogacya Ciechanowska.*

Surogator Staroſcie Winnickiemu, Vr. Alexander Piaſeczyński, do wyſcicia tegoż Staroſty z więzienia. *A. 1620. fol. 18. tit. Surogacya Winnicka.*

Surogator Staroſcie Halickiemu, Szlachcie tamtey Ziemie oſiadły, do zwrocenia ſię tegoż Staroſty z więzienia, pozwolony, y elekcyja tegoż Surogatora, po odprawie teraźniejszyey wojny, y po rozpuszczeniu woysk poſpolitego ruſzenia, we cztery niedziele w Haliezu naznaczona. *A. 1621. fol. 21. tit. Surogacya Halicka.*

Surogator Staroſcie Sendomirzkiemu do lat trzech. *A. 1623. fol. 14. tit. Surogacya Sendomirzka.*

Znowu Staroſcie Sendomirzkiemu, do cudzych Kraiow dla poratowania zdrowia ſwego, wyiechać mającemu, do powrotu iego, Vr. Marcin Zygmunt Dębicki naznaczony, *cum conditione iuramenti præſtandi*. *A. 1676. fol. 38. tit. Surogacya Sendomirzka.*

Surogacya Sieradzka Vr. Marcina Walewskiego, *tempore Interregni* odprawowana, *approbatür*. *A. 1633. fol. 51. tit. Surogacya Sieradzka.*

Surogator Piſarzowi Ziemie Czerskiey, dla podeſzłych lat iego, Vr. Sędziwoy Leżyński podany, z tą kondycyą: aby *medietate proventus* na *onera* Kancelaryi kontentuiąc ſię, drugą *medietatem* ſamemu Piſarzowi zupełnie oddawał. A ta Konſtytucya, *poſt deceſſum* teraźniejszyego Piſarza, wolney napotym elekcyi Szlacheckiey nie ma nic derogare. *A. 1634. fol. 12. tit. Warunek.*

Także Piſarzowi Ziemie Wiſkiey, dla odiażdzu iego do cudzey ziemie, Vr. Paweł Zbiewski do przyſzłego Seymu podany, który *in rotham iuramenti* Piſarzow przyſiąc powinien. *A. 1638. fol. 48. tit. Surogacya.*

Surogatora, na miemyſce Vr. Iana Tańskiego *vice Inſtygatora Koronnego*, Piſarza Grodzkiego Poznańskiego, *munere Secretarii Legationis* do Szwecyi *fungentis*, *tantiſper* do ſądzenia Iurydyki y Sądow *cauſarum Officii* Grodzkich Poznań. Vr. Macieja Irzykowskiego poſtanowiono, *cum conditione præſtandi iuramenti*. *A. 1655. fol. 10. tit. Subſtytucya Piſarza.*

Surogator Piſarzowi Ziemskiemu Brzeſkiemu, do wyſcicia iego z więzienia, Wiktorzyn Bobrownicki podany, *cum conditione præſtandi iuramenti*. *Ibid. fol. 27. tit. Surogacya.*

Surogator P. Gienerałowi Krakowskiemu, do sądzenia Rokow Grodzkich Krakowskich, Vr. Stefan Lubowicki Chorąży gieneralny Woiewodztwa Krakowskiego do roku, *cum conditione præstandi juramenti*, pozwolony. An. 1659. fol. 38. tit. Surogacya Krakowska.

Znowu temuż inszy Surogator do przyszłego Seymu, Vr. Andrzej Lefzczyna Podstoli Krakowski,znaczony. A. 1661. fol. 19. tit. Surogacya Krakowska.

Surogatorowie do sądzenia lurydyk Woiewodztwa Poznańskiego y Kaliskiego, do Poznanskiej I. M. P. Krzysztof Grzymultowski Kasztelan Poznański, a do Kaliskiej I. M. P. Andrzej Starkowiecki Kasztelan Kamiński, *cum conditione præstandi juramenti dani, & cum conditione*, ieżeli te Woiewodztwa na Seymiku *relationis* na to pozwolą. A. 1659. fol. 38. tit. Surogacya Poznańska y Kaliska.

Surogator Staroście Radomskiemu, do cudzey ziemie dla poratowania zdrowia swego odieżdżającemu, Vr. Paweł Podlodowski, *cum conditione juramenti præstandi*, ordynowany do trzech lat. Ibid. tit. Surogacya Radomska.

Także Staroście Brańskiemu, na gubernacyi *pro tunc* Xięstwa Pruskiego zostającemu, Vr. Ian Skiwskiznaczony, do powrotu pomienionego Starosty. Ibid. tit. Surogacya Brańska.

Prorogowano Brańską Surogacyą do lat dwu. A. 1661. fol. 20. tit. Surogacya.

Surogator Staroście Piotrkowskiemu, Vr. Samuel Kobielski do przyszłego Seymuznaczony, *cum conditione præstandi juramenti*. Ibid. tit. Surogacya Piotrkowska.

Surogator I. M. P. Gienerałowi Małopolskiemu Staroście Krakowskiemu, poki z cudzych Kraiow nie powroci,znaczony Vr. Andrzej Dunin Karwiecki Podstarości Krakowski, *cum conditione juramenti*, na pierwszej kadencyi Sądow Grodzkich Starościch *ab eo præstandi*. A. 1677. fol. 46. tit. Surogacya Krakowska.

W. Stanisławowi Chometowskiemu Woiewodzie Mazowieckiemu Staroście Radomskiemu, za granicę dla poratowania zdrowia wyieżdżającemu, Surogatora, Vr. Stefana Lewickiego,znaczono, tak, żeby na pierwszej kadencyi Sądow Grodzkich Starościńskich przysięgę wykonał. A. 1717. fol. 69. tit. Surogacya Radomska.

O Surogatorach Smoleńskich. v. Woiewodztwo Smoleńskie.

SWAWOLNI LVDZIE.

SWawolni ludzie na Vkrainie Ruskiej, Kiiowskiej, Wołyńskiej, Podolskiej, Bracławskiej, ktorzy Turki, Tatary, Wołochy, turbuia, *plebei* y nieośiedli od Xiążat, Panow, Rycerztwa, w ich Starostwach y majątnościach mają bydź łapani y na gardle karani. W czym ieżliby nie dość czynili; za Dworem pozwani *peremptorie* (*præviâ inquisitione*, na którą Krol do tych Kraiow posyłać ma) Starostowie *privatione officii*, a inni, iako *complices furti*, mają bydź karani. A na ośiadłych, ieżliby się tego wazyli, *pœna až ad privationem colli extendetur*. Ktora konstytucya do przyszłego Seymu trwać ma. A. 1580. fol. 371. §. Niemniejszy.

Deputowani są Komisarze do Woiewodztw, Ruskiego y Podolskiego, aby takich swawolnych uskromili, *cum hac expressa facultate*, aby *plebeios* na gardle (ktorych Panowie ich, albo u ktorychby areztowani byli, albo ich pozew zastał, stawić *in termino peremptorio* powinni; a ieżliby ktory uciekł, Pan on *præstare* ma *juramentum*, iako *causam aufugiendi non dedit*, ani o nim wie, y że arezt y pozew nie zastał go u niego) a Szlachtę ośiadłą, Statutem Koronnym *de guerris* karali. A *in perplexitate* względem Szlachty ośiadłej, gdyby rozsądkiem swoim zdołać nie mogli; aby informacyi Krolewskiej dośiagali. Nieośiadłego zaś *Schlachcica sine informatione Regia* sądzić mają. A ieżliby ktory Szlachcic nieośiadły nie stanął; ma bydź na Seym *pro publicanda super eo infamia* odesłany. An. 1589. fol. 528. tit. Zabamowanie.

Starostowie, Panowie, Xiążęta y Szlachta, w pole bez woli Hetmańskiej chodzić, y Pakt z postronnemi poruszać nie mają, *subpœnis de guerris*. Oco forum Trybunał, y we cztery niedziele *terminus peremptorius, extra regestrum*. A. 1590. fol. 573. §. Sami też Starostowie. v. tit. Kozacy.

Swawolne kupy ktoby zbierał, y z niemi chodząc, *fmitimos*, albo Dobra Krolewskie, Duchowne, Szlacheckie w Koronie, lub W. X. Lit. naieżdżał, fizkody, gwałty, y krzywdy czynił, *pro hoste Patrie, & perpetuo bannito declaratur*. A Starostowie z takich, za uskarza-

uskarżaniem y delacją ludzi ukrzywdzonych, czynić exekucyą, y za porozumieniem się z Vrzednikami Ziemskimi Woiewodztwa y Powiatu swego, onych mocą y gwałtem, *auctoritate Capitaneali* sobie *attributa*, imać, y *secundum qualitatem excessus* z nimi postępować mają. A ieżliby Starosta temu dosyć uczynić nie mógł; Powiat swoy przeciwko nim ruszyć powinien. A gdyby tym swoim Powiatem podobnie nie mógł; bliższy Starosta, za oznaymieniem iego, pomoc mu powinien ruszeniem także Powiatu swego, y Hetmani z wojskiem Rzeczyposp. gdydy tego potrzeba była, za rekwizycyą Woiewodow y Starostow *succurrere* mają. Starostowie powinni to uczynić *sub pœnis Legum*, a Szlachta ruszyć się y takowych gwałtow bronić, *sub pœna centum marc.* Ale ruszenie Powiatow ściagać się nie ma na W. X. Lit. Woiewodztwo zaś Poznańskie, Kaliskie, Sandomirzkie, Plockie, tę Konstytucyą wzięły do braci. A. 1609. fol. 892. tit. O ludziach swawolnych.

Reasumowano tę Konstytucyą 1609. ile się ściaga przeciwko tym, którzyby z kupami zebranymi w Dobra Krolewskie, Duchowne y Swietckie wieżdżali, a w nich szkody, gwałty y krzywdy czynili, y deklarowano: że to prawo wszystkim *in genere* Koronnym y W. X. Lit. Woiewodztwom służyć ma. A. 1613. fol. 9. tit. O ludziach swawolnych.

Z swawolnemi ludźmi, którzy w gromadach niezwycajnych domy Szlacheckie naieżdżają, mordy y gwałty czynią, majątności, dobytki y inſze *supelleſilia* biorą, y Szlachtę do roboty angarują; *factâ protestatione* w Grodzie, każdy ukrzywdzony może w którymkolwiek Trybunale, Piotrkowskim albo Lubelskim, *inter causas conservatas, sine registro, immediate incidentes, peremptorie* czynić, *salvâ inquisitione* z Trybunału *cum conservatione termini, à data inquisitionis in quatuor septimanis.* Z ktorey Trybunał, *juxta excessus qualitatem*, ma decydować *etiam in criminalibus, citra derogationem* prawu *de termino facionato.* A na kimby *infamia per processum juris* otrzymana była; takiego Stronie wolno poimać. Pozwy dwie niedziele przed terminem, w Grodzie własnym mają bydź kładzione. An. 1611. fol. 6. tit. O ludziach nieosiadłych, co szkody czynią.

Swawolni ludzie, którzy naieżdżają, mordują, rabują, y palą domy Szlacheckie, łupią po drogach, Miastach y wsiach, y inne okrutne, haniebne *facinora committere non verentur, beneficio juris publici* zasłaniać się nie mogą. Ale Starostowie Sądowi y Dzierżawcy Krolewszczyzn, y Vrzedy Grodzkie, a w Prusiech Woiewodze y sami ukrzywdzeni, albo od nich na zdrowiu y majątności niebezpieczni, gdziekolwiek przyścigną, imać ich mogą; na potężnych pomocy od przyległych Starostow, na koniec y od Szlachty, gdydy tego potrzeba była, dosięgając. A Miasta wszelakie takowych swawolników, gdydy do nich uchodzili, zasłaniać *pretextem* bezpieczeństwa, pokoju y wolności Mieyskich nie mają, y owszem na rekwizycyą, lubo ukrzywdzonego, lubo Starosty, wydać onych y do exekucyi słuszną pomoc dać mają. Agdyby kogo *metus*, albo inne respekty, od popierania odrażały, tedy *Instigator Officii Castri Palatinatus vel Districtus* ma na nich *tanquam in publica injuria* instygować, y ukazać potrzeba, konwinkować, y potym exekucyą na nich extendować powinien. A gdzieby się *perplexitas* iaka *in obiecto crimine* naydowała; informacyi Krolewskiej dosięć może, w więzieniu tym czasem Starosta, albo Vrząd Grodzki, onego zachować ma, y straż nad nim dostateczną mieć powinien. Co wszystko Panowie Starostowie sądowi, y inne wszelakie Vrzedy, *sub pœna ducentarum marcarum, si bona sunt libera, ad vicinorem Capitaneatum, ad cuiusvis tanquam in publica injuria instantiam, repetenda, & absque quavis appellatione irremissibiliter* luenda exekwować będą powinni. Taż Konstytucyą referować się ma na tych, którzyby takich swawolników chowali, y *auxilium & patrocinium* onym dawali. A ieżliby kto takowego przy poimaniu zabił; tedy o to żadney trudności mieć nie ma; którą Konstytucyą y W. X. Lit. przyimuie. A. 1611. fol. 13. tit. Obostrzenie prawa.

Na takową swawolą, ieżliby się kędy zjawiała, zaciągnione iest prawo, ktore na żołnierze Konfederaty (o tit. Żołnierz.) iest postanowione. Ta iednak Konstytucyą tylko do przyszłego Seymu trwać ma, a W. X. Lit. do braci ją wzięło. A. 1623. fol. 6. §. A co się wyżej.

Reasumowano tę 1623. *in toto* Konstytucyą, to ieszcze do niey przydając, że taki każdy *ipso facto* ma bydź *infamis*, y każdemu go wolno poimać, y *impune* zabić, dobra iego ruchome

ruhome pobrać, a na nieruchome y sumy pieniężne kaduk sobie otrzymać. A ktoby był bannitem, a takiego swawolnika zabił; *eo ipso* od bannicyi wolen będzie. Proces iednak y *satisfactio Parti* ma zostawać weale. Item. nikt takiego nie ma przechowywać. O co *forum* w Grodzie *pro pena quingentarum marc.* albo *complacitate infamis.* Na co Instygatorowie od Vrzędow Grodzkich mają być postanowieni. A gdy takiego swawolnika do Vrzędu, albo Sądu Grodzkiego któregożkolwiek, podadzą y prezentują; Vrząd on, albo Sąd, exekucyą bez wszelakich dylacyi, apelacyi, gdyby się to iawnie pokazało, że w tey kupie y związku był, powinien z niego czynić; *sub pena quingentarum marc.* w Trybunale *ad instantiam cuiusvis, inter causas Officii repetenda.* Żadne gleytry, sublewacye, relaxacye, ani żadne *beneficia juris* służyć im nie mogą, y *jus Civitatis & commorandi* w Państwach tych mieć nie będą. W. X. Lit. tę Konstytucyą do Braci wzięło. A. 1624. fol. 4. tit. Postanowienie.

Na namowę potęgi wojenney przeciwko kupom swawolnym Seymiki postanowiono, warując: aby w expedycyach, do obrony postanowionych, żadnych tumultow wżycynać nikt nie ważył się, *sub pœnis Legum solito juris processu.* Ibid.

Kto z tych swawolników, we dwanaście niedziel od publikacyi Konstytucyi, do Oyczyzny się pojedynkiem wroci, a w Grodzie po bliższym którymkolwiek *culpam suam* przyznawszy, takiey się, iaka na Seymie blisko przyszłym naznaczona będzie, pokucie podda, y że napotym nie podobnego przed się brać y czynić nie będzie, obliuguie się, a po tym tey swoiey obligacyi dosyć czyniąc, y sprawiedliwie a przystoynie żyjąc, klemencyi szukać nie omielizka; takiemu do niey przystęp zabroniony nie będzie. Ale to wodzom, *prædatoribus*, o różne przeszłe *excesy infamis, proscriptis, bannitis*, służyć nie ma, y owszem tacy penom w Konstytucyach przeszłych, a osobliwie w Konstytucyi Seymu blisko przeszłego A. 1623. wyrażonym, podlegać nad to mają. A którzy są między niemi osiedli; dobra ich konfiskowane y *jure caduco* rozdane być mają. A *plebeji* y ci, co sobie Szlacheckie nazwiska dawaia, na gardle karani być mają. Wszystkich *infamium* takowych swawolników, dla wystrzegania się w obcowaniu, y popieraniu exekucyi z nich, rejestrz z Kancelaryi Warszawskiej, od trzech Seymow poslednich wypisany, do Grodow ma być rozesłany. Prywatnemu iednak każdemu krzywdy y szkody swoiey wolno dochodzić, na osobach y dobrach tych swawolników. Ibid. fol. 5. §. A. iż.

Poznańskie, Krakowskie, Kaliskie, Sieradzkie, Woiewodztwa, y Ziemia Wieluńska, osobne sobie o tym *Laudum* uczyniły. Ibid. fol. 6. tit. *Laudum.* vid. tit. *Lauda.*

A W. X. Lit. na Seymikach sposob na to mają namowić. Ibid. fol. 11. tit. O swewoli. Potym na Hetmany obojga narodow, *sub fide Reipubl. debita* włożono, aby swawolne kupy y gromady bili y karali. An. 1625. in altera facie primi folii. §. Deklarujemy.

A w Litwie, gdyby się takie swawolne kupy wszczynały, Hetman tamieczny, dołożywszy się Krola, tyle ludzi na to zaciągnąć y poty trzymać ma, iak wiele, y poki mu pozwolono będzie, a to z podatkow na Konwokacyi Wileńskiej na obronę Instant uchwalonych. Ibid. inferius. §. A. gdzieby się.

Item. Konstytucye o nich do Seymu przyszłego weale zostawiono. Gleytry iednak z Kancelaryi wydać im rozkazano, z tym dokladem: aby w woysku Rzeczyposp. służyli, y napotym nie ważył się żaden chorągwie podnosić, ani pod chorągwie takie, kroreby bez pozwolenia podnoszone były, wieżdzać, &c. Ibid.

Potym reasumowano wszystkie Prawa y Konstytucye, przeciwko takim swawolnikom postanowione, y aby one ci, którym to Prawo pospolite wedle Konstytucyi 1609. y inszych wszystkich poslednieyszych naznaczyło, *sub pœna de negligentibus Capitaneis & Officialibus*, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. exekwowali, postanowiono. A. 1626. fol. 2. tit. Swawolne kupy.

Znowu reasumowano *superiores Constitutiones*, y takowych wszystkich *pro infamis* deklarowano, rozkazując Vrzędom Starościm *sub pœna mille marc. Polonica.* aby te Konstytucye, *absque quovis strepitu juris* do exekucyi przywodzili. *Privatis* wolno takich imać y do Grodu oddawać. A. 1629. fol. 13. tit. Okupach swawolnych.

Starosta Brański z temi, co przy nim byli, od wszelkich impetycyi prawnych uwolniony wiecznemi czaly, który *zelo justitie* z swawolnych ludzi, za informacyą Krolewską y z powinności Vrzędu swego, exekucyą czynił. Ibid.

Reasu-

Reasumowano tę Konstytucyą o Starościu Braniskim, deklarując: iż Obywatele Ziemie Bielskiej nie tylko o tych, którzy w rozgromieniu kupy tej swawolney są zabićci, od potomków ich, ale y od tych, w których dobrach albo majątnościach kupy rozgromienie stało się, *ullo modo & pretextu juris* pociągani być nie mają. Y protestacye, mandaty, procesy, *tam in criminalibus, quam civilibus causis cassantur*, y do Vrzędu Mielnickiego wydane być mają z Kancelaryi Koronney mandaty, aby wszystkie takowe protestacye, procesy, z Xiąg tamiecznych eliminowane były. *A. 1631. f. 35. Tit. Vwolnienie.*

Znowu przeciwko swawolnikom, którzy swawolnie za granice do obcych Państw wazyli się temi czasami przechodzić, stacye wyciągać, y infze krzywdy ludziom czynić, Konstytucyą *A. 1624.* reasumowano. A co się tycze klemencyi w teyże Konstytucyi, tedy nie we dwanaście niedziel, ale we cztery niedziele po publikacyi Konstytucyi terażniejszego Seymu, nazad się wrociwszy, manifestacyą powrotu swego każdy w swoim Grodzie własnym uczynić ma. A potym Rzeczposp. przeciw Moskwićnowi swym kosztem ćwierć przesłużywszy, y znaczną iaką przyługę uczyniwszy, do części za zaleceniem y wyświadczeniem Hetmańskim na Sejmie mają przychodzić. Ta iednak klemencya starszym ich służyć nie ma. *An. 1633. fol. 41. Tit. Reasumpcy.*

Swawolników, którzy się na Moskiewską expedycyą sławić mieli, a *sub pretextu* Woluntaryuszow, swawolnie po różnych miejscach przechodząc, szkody, łupy, mordy, różne excesy y wiolencyje Obywatelom Koronnym, y W. X. Lit. czynić się wazyli, wedle starych y świeżych praw, iako *hostes Patrie*, Vrzędowi wszelakim, *præviâ inquisitione*, karać, y exekucyą z nich czynić, rozkazano. Co nie ma derogować Konstytucyi Seymu terażniejszego, o prolongowaniu exekucyi. *A. 1634. f. 11. Tit. O swawolnych Woluntaryuszach.*

A tym, którzy swym kosztem w Moskwie służyć byli powinni, *pæna prorogatur*. Cwierć iednak według Konstytucyi *A. 1633.* w Woysku przesłużyć, y znaczną iaką przyługę uczynić mają, y potym do restytucyi części na Sejmie, za zaleceniem y aresztacyą Hetmańską, przychodzić. *Ib. f. 14. Tit. Prorogacya exekucyi.*

Z swawolnikami, aby Vrzędy *brachij Regalis* tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. według powinności na nich włożoney, we wszystkim zachowały się, postanowiono y reasumowano wszystkie Konstytucye *de tumultibus*. *A. 1635. fol. 12. Tit. O tumultach.*

Po śmierci Krola Zygmunta Augusta, *tempore Interregni*, stała była Konfederacya PP. Rad Koronnych w Krakowie, *sub fide & honore*: iż ku szkodzie y zniszczeniu tak na ciele, iako y na majątności takiego każdego swawolnego, tak wszyscy spolem, iako też y iedna iakąkolwiek część, do których pierwey wiadomość takiej swewoli przyjdzie, powinni się ruszyć, y żadnemu takiemu, ani radą, ani żadną przychylnością, by też krwią, y jakimkolwiek powinowactwem złączeni byli, życzliwemi się pokazywać nie mają, y owszem każdego takiego karać będą. *A. 1572. fol. 207. Tit. Kaptur.*

O tymże w Konfederacyi Senatorow y Rycerstwa Ziem, Krakowskiej, Sendomirskiej y Lubelskiej, po śmierci Krola Stefana w Krakowie uczynionej. *A. 1586. f. 399. Tit. Confederatio.*

Woiewodowie tychże Woiewodztw *potestatem* mieć będą obywatelów *convocandi & pænas, definitas Legibus*, przeciwko takim swawolnikom *extendendi*, a to *præmissis literis suis restium* po dwa kroć do tychże Obywatelów, które y za trzecie mają być rozumiane. *Ibid. f. 401. §. Tenże Kaptur.*

W Konfederacyi zaś gieneralney Warszawskiej, po śmierci tegoż Krola, co o tym postanowiono. *vid. Tit. Sprawy.*

Swawolnicy tak w Koronie iako y w W. X. Lit. którzy pod pretextem woyskowej służby, albo wybierania chleba, od chorągwie odiachwyszy, albo na zkład pomiiającej chorągwie na wsi y Dwory Krolewskie, y Duchowne, y Szlacheckie, napadają, y one rabują, stacye wybierają, różne krzywdy y gwałty robią; każdemu imać, do Grodów blizkich oddawać, y tam według excessu tak tych, którzy na dwory pomienione najeżdżali, iako y tych, którzy naprowadzali, sądzić y karać, bez wszelkich dylacyi y apelacyi, *præviâ inquisitione*, pozwolono. A gdzieby na takom

wym gwałcie w obronie osoby, albo dobr czyich, *excessivus* był zabity, takiego *caput* ma być *invindicabile*. *An. 1658. fol. 19. Tit. O rabownikach y kupach swawolnych.*

A tych, którzy podczas inkursyi nieprzyjacielskiej w Państwa te, *ante ingressum Sueti-cum*, Kościoły, domy y sklepy rabowali, rzeczy od różnych osób zastawne pozabierali, lubo też rzeczy *in depositum* powierzone wydali, y utracone nieprzyjacielowi wyjawili dobrowolnie, Grody *peremptorie*, *præmissâ seriâ inquisitione*, *ex delatione cuiusvis*, sądzić y *satisfactionem* każdemu ukrzywdzonemu nakazować mają; *salvâ appellatione* na Trybunał *inter causas fisci*. *Ibid.*

Declaratur: iż lubo jakimkolwiek sposobem kogo nad żołnierzow, *à pænis perduellionis* uwolniono; nie ma to jednak nie *privatorum præjudicare injuriis*, y owszem wolno każdemu, z iakiejkolwiek okazyi był ukrzywdzony, iako y *ratione depositorum violationis*, prawem czynić, y wszystkich swoich szkod y krzywd dochodzić. *A. 1659. fol. 11. Tit. O dochodzeniu krzywd.*

Z Mieszczany także czynić prawem o excesy podczas wojny Szwedzkiej popełnione wolno. *vid. Tit. Miaśta.*

Reasumowano W. X. Lit. *in toto* Konstytucyą A. 1658. o rabownikach, według której Grody skuteczne *judicia y satisfactionem iniuriatis* czynić, *sub privatione Officii* powinni; *salvâ appellatione*, Szlachcie osiadłej na Trybunał W. X. Lit. *A. 1659. f. 13. Tit. O rabownikach w W. X. Lit.*

Swawolnikow, którzy pod pretextem Kozakow rejestrowych w Woiewodztwie Podolskim buntę czynią, iako *hostes Patriæ* znośić kazano, y *commansio* w tym Woiewodztwie nie ma im być dopuszczona. *A. 1667. f. 18. Tit. Præsidium konne.*

O swawolnikach, kupami za granice *sine consensu* Rzeczyposp. wchodzących, wszystkie prawa reasumując, postanowiono: aby się każdy w takowym zaściagu za granicą zostający, do Korony y W. X. Lit. *intra spatium* trzech miesięcy, od publikacyi po Grodach teraźniejszego prawa komputując, powrócił, *sub panâ infamie & confiscationis bonorum*, *ex delatione cuiusvis*, w Trybunale którymkolwiek *decernenda, ac per Capitaneos indilate exequenda*. Na które infamie gleyty z Kancelaryi Koronnej wychodzić nie powinny. *A. 1676. f. 28. Tit. O swawolnych.*

Znowu prawa wszystkie dawne, y świeże przeszłego A. 1676. Seymu, o niewyprowadzeniu ludzi kupami swawolnych za granice, *in toto* reasumowano. *A. 1677. fol. 7. Tit. O niewyprowadzeniu.*

Znowu o swawolnych kupach y zaściagach Konstytucye wszystkie, *cum rigore in iis expresso*, reasumując, postanowiono: aby tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. Starostwie sądowi, którym to *de lege* należy, takowe kupy y zaściagi znośili. A jeżeliby *sufficere* nie mogli; wolno będzie Woiewodztwom one gromić, imać y do Grodow *pro executione* oddawać. Grody zaś na gardle takich karać mają. Ci jednak, którzy niedawno, *citra scitum* Krola I. M. y Rzeczyposp. w Państwa Cesarza I. M. wtargnęli, ponieważ ni od kogo na tym Seymie *delati* nie byli, tą suspicyą y *reatu gravari*, ani *ullâ actione in perpetuum* procesowani być nie mają. Tym zaś ludziom, którzy za granice do Węgier weszli byli, a potem *parendo* Uniwersałom Krolewskim *revocatoriis*, nazad powrócili, tak tym, którzy już wyszli, iako y tym, którzy *in spatium* trzech miesięcy naydaley od zakończenia Seymu tego powroć, wieczną amnestyą dano, *cum omni asssecuratione* zdrowia, honoru y substancyi. A jeżeliby *in hoc spatium* nie powrócili, takowi *in futurum* łaski tej *incapaces* będą. Ta jednak amnestya okrywać nie ma Oberşteleytnanta Szwarca. *A. 1678. fol. 16. Tit. O kupach swawolnych.*

Z swawolnemi, którzy ludzi różnych, nieosiadłych Wołochow, Serbow, Tatarow, także Szlachtę części odsładzonych, naosłatek poddanych swoich zebrawszy, po majątnościach szlacheckich wodzą, stanowiskami, noclegami, pomykając się od wsi do wsi, poddanych ubogich z wielką ciężkością stanu Szlacheckiego niszczą; *Forum* na Trybunale, podług Praw y Konstytucy przeszłych, *inter causas militares*, naznaczono. *A. 1638. f. 48. Tit. O szkodach.*

Kroćkolwiek tak z Korony, iako y W. X. Lit. ważyłby się z kupą ludzi, nad prawo, *privatâ autoritate, infestis signis* w Wołoską y Multańską Ziemię naieżdżać, y pokoy z Cesarzem Tureckim targać; takowego każdego pozwać powinien Instygator Ko-

Koronny na Trybunał, a tam zaraz *pæna infamie & confiscationis bonorum* na pozwanym zkazana być ma. A ieżliby Instygator w tym był niedbały, y o takie *crimen*, zaraz iak się stanie, nie pozywał; ma być *pæna* dwóch tysięcy zł. *ad instantiam cuiusvis*, tamże na Trybunale *toties quoties repetendâ*, karany, którą położyć powinien, *sub pæna bannitionis*. A. 1618. f. 2. Tit. *Pæna*.

O swawolnych Konstytucye A. 1609. 1611. 1613. 1623. 1634. reasumowano W. X. Lit. A Woiewodztwa y Powiaty rameczne, na Seymikach relacyynych namowia sobie *securitatem*, y po Parafiach Rotmistrzow postanowić, pod władzą Woiewodow, Kasztelanow, Marszałkow y Chorażych Powiatowych, ktorzy *in casu* z iawienia się iakich swawolnych kup, one imać, znosić, y do Woiewodow, Starostow y ich Vrzędow, *pro executione* oddawać będą. A. 1683. f. 1. Tit. *Securitas interna*.

Vr. Instygatorowi Kor. zlecono, aby na Sejm wydał mandaty Vr. Piotrowi Baranowskiemu Marszałkowi ostatniego związku Koronnego, y *ad hunc solum casum* warowano, aby Deputacyi z Izby Poelskiej żadna kontradykcyja czyniona być nie mogła. *In futurum* zaś, tak w Koronie, iako y w W. X. Litewskim, Marszałka, lub *quovis nomine & titulo* do rządow Konfederacyi zakazanych należącego, y Konfiliarzow, *infames*, & *pro invindicabilibus capitibus* deklarowano, y ktobykolwiek onego zabił, mieć będzie *gradum ad præmiumpierwszego Wakansu*; a *plebeius*, za tę przyługę, *ad prærogativam* honoru Szlacheckiego powinien być *admissibilis*, kwoli czemu Konstytucyą 1677. reasumowano. A. 1699. fol. 15. Tit. O Marszałku związkowym.

Kupy Swawolne y Regimentarze Woluntarzkich Dywizyy od amnestyi, *ratione causarum facti, violentiarum, excessuum & criminum particularium*, excypowani sądem Generalney Konfederacyi Sandomirzkiej; & *ubiquinario foro* w kaźdey Prowincyi, *sine ulla exceptione fori*, & *precisâ appellatione*, *mediante inscriptione Relationum*, w Grodach *proprii districtus* sprawić się powinni. Wyiawszy tylko publiczne y pospolite krzywdy, ktore Artykułem, *sub titulo*: Vbezpieczenie y ziednoczenie Stanow Rzeczyposp. w wieczne zapomnienie puszczono. A. 1710. Poparcie Konf. Sandom. fol. 63. Tit. O Kryminałach.

Wszelaką rozpustę y drogę do nowey mięszaniny zamykając, przeciwko tym, ktorzyby Pokoy wzruszali, iawnie czy tajemnie, stronę Szwedzką wzpierali, y z nieprzyjaciółmi I. K. Miei y Rzeczyposp. korespondowali, Traktat Warszawski łamali, na kryminały *contra Pactum* odważali się, Sady extraordynaryyne władzą Sadow Seymowych reprezentujące, aż do Seymu pierwszego po zakończonym Traktacie z Koroną Szwedzką trwać mające, przy boku I. K. Miei, Senatorach y Ministrach *Statûs*, ktorych liczba nad ośmiu mnieysza być niepowinna, z Koła zaś Rycerzkiego od kaźdey Prowincyi po ośmiu, ktorych także razem komputowanych liczba nie mnieysza nad 12. znaydować się ma, postanowiono, y tych Sędziow, z Małej y Wielkiej Polski, zaraz *specificè* naznaczono, przysięgę ich, y ordynacyą tych Sadow opisano. A. 1717. f. 19. w Traktacie Warszawskim.

Swawolnych kup zbierać, Chorażwi *utriusque authoramenti* podnosić y utrzymywać, niemni Dobra Krolewskie, Duchowne y Ziemskie agrawować, do Pogranicznych Państw *exkursy* czynić, *guerras, machinationes, moliri*, zakazano. Konstytucye dawnieysze, osobliwie A. 1609. 1655. y Rady Walney Warszawskiej, przeciwko nim reasumowano, *pro hostibus patrie & ipso facto infamibus, activæ vocis & quorumvis minorum Reip. incapacibus*, deklarowano. An. 1717. fol. 63. Tit. O Ludziach y Kupach swawolnych.

Konstytucyą Koronną o kupach swawolnych, Wielk. X. Litewsk. przyjęło, *similiter* y o Seymikach Relacyynych akceptowało. K. L. A. 1717. fol. 22. Tit. O kupach Swawolnych.

O swawolnych, plura Tit. *Lauda*. Tit. *Pakta*. Tit. *Rozboynicy*.

O swawolnych Kozakach. *vid. Tit. Kozacy*.

De vagis, raptoribus, vide Statutum Herburti fol. 509. Tit. Vagi.

S W I A D K O W I E.

*De testibus
consanguineis, & pro-
batione con-
tractuum &
venditio-
num. Her-
bert. f. 506.*

SWiadkami w rzeczach Ziemskich krewny blizcy, to jest: Stryi, brat stryieczny, cioteczny, wuieczny, sześtrzeniec, y żięć, bydź nie mogą; ale Szlachćie ktoregokolwiek Powiatu y Ziemie Mazowieckiego Woiewodztwa, może bydź świadkiem choćby też miał Rodzice żywe; tylko ma bydź dobrej sławy, y w poczciwości swej niepo-deyrzany. w *Except. Mazowiec. A. 1576. f. 300. Tit. O wwiedzieniu świadkow.* Gdzie zaś idzie o poczciwość, herbowni, krewni y powinowaci, także iednacie y umowce, mogą bydź świadkami. *Ibid.*

Świadkow gdyby Strona stronie od krzyża odgroziła; ieżli iednego, tedy Strona *sine detrimento cause sue* ma z drugimi świadkami, ktorzy zostaną przysięg; a ieżli wszystkich, ten, kto odgroził, za zeznaniem woźnego y dwu Szlachty, ktorzyby w sądziech albo u krzyża slyszeli takie odgrożenie, y za przysięgą strony, ma sprawę tra-cić. *Ibid.*

Świadkowie *etiam ex Equestri ordine*, we wszystkich kryminałach, Seymowych y Trybunałskich, depozycye *testimoniorum suorum* poprzyśiegać powinni. *A. 1667. fol. 6. Tit. Deklaracya.*

Ieżliby *proprietates fundorum*, albo *alienationem* onych, przez wizye albo inkwizycye probować świadkami, ośiadłemi Szlacheckiego stanu w urodzeniu równemi, przysięzł; *iuramentum corporale*, tak iako w kryminałach, *præstari* od nich ma, *sub nullitate testimonii*. Co y w zaczętych a niezkończonych ieszcze sprawach *fundorum* w Trybunale *observari* ma. *A. 1670. f. 31. Tit. Świadkowie. vid. Tit. Scrutinia.*

Świadkowie w W. X. Lit. Stanu Szlacheckiego *tacto pectore*, a prostego Stanu ludzie *corporali iuramento* przysięgać, y Strony, wprowadzając Świadkow, *per se vel suos Plenipotentiariorum super incorruptionem testium iuramentum* wykonać powinny. *K. L. 1726. f. 70. Tit. Inkwizycye.*

S Z K O Ł A.

SZkoła rycerzka we Lwowie naznaczona, y temu, ktory iej pierwsze *fundamenta* założy, Przywilej na to ma bydź dany. *A. 1633. f. 17. Tit. Szkoła rycerzka.*

Także w Krakowie. *vid. Tit. Akademia.*

O szkołach *plura vide Tit. Akademia. Tit. Iezuici. Tit. Fundacye.*

S Z O Ł T Y S T W A. S Z O Ł T Y S Ł

SZoltystwa, szoltyśi. *vid. Tit. Woytostwa.*

Szoltyśi PP. Duchownych. *vid. Tit. Duchowni.*

S Z P I T A L E.

NA Szpital Grecki *Techtymirów*, za opatrzeniem czym inszym *Hulanickiego*, Dzie-rzawce teraźniejszyego *Techtymirówskiego*, albo po zeyściu iego, wroćć y przez Komisarze oddać obiecano. *A. 1601. f. 757. Tit. O Kozakach Zaporozkich.*

Szpitalowi *Korczyńskiemu* trzecią miarę mlyna, nazwanego *Cartorya* y Szoltystwo w gor-ney Woli, y dwa łany roli do tegoż Szoltystwa nadane, w Starostwie Nowomiey-skim leżące, wiecznemi czasy, *jure hereditario* inkorporowano: tak iednak, aby służba woienna z pomienionego Szoltystwa nie ginęła. *Ibid. fol. 750. Tit. Inkorporacya.*

Także Szpitalowi *Wieluńskiemu* młyn, *extra mœnia Civitatis illius* będący, z iego gruntem, y wszystkiemi z tego mlyna obwencyami. *A. 1609. fol. 901. Tit. Szpital Wieluński.*

Także Szpitalowi *Ormiańskiemu* młyn na przedmieściu Lwowskim. *A. 1611. f. 9. Tit. Aprobacya Przywileiu.*

Szpitalowi w *Radomsku* młyn, Klek rzeczony, z iego przyległościami okolicznymi, sądzawką, y prowentami, y z duktem wody wżelakiey, do fundacyi *Koperlińskiej* inkorporowano. *Ibid. f. 10. Tit. Plac.*

Szpitalowi Lwowskiemu S. Ducha, cztery Dworzyſzcza, we wſi Krolewſkiej Skniłowie, przez Stanisława Pińskiego temuż Szpitalowi *cum consensu Regio* zapisane, wiecznie inkorporowano. A. 1607. f. 858. Tit. Aprobacya.

Tegoż Szpitala wioskę, Malochow nazwaną, *Iuri Terrestri*, iako przedtym była, inkorporowano, y od podatkow do lat sześci uwalniono, y grobelne na naprawę drog do tegoż czasu pozwolono. Na co Przywiley, który z Kancelaryi Koron. ma bydz wydany, aprobowano. A. 1677. f. 23. Tit. Wioska.

Szpitalowi Drobyckiemu półtory włoki y dom, rzeczony Postrzygaczowski, w rogu rynku Drohyckiego leżący, z domkiem małym, *ab omnibus oneribus* wiecznemi czasy liberowano. A. 1616. f. 39. Tit. Szpital.

Szpital Warszawski fundacyi Krolewſkiej, dla okaleczonych żołnierzow, restaurować, y Dobra nań przynależące prawem rekuperować, kazać obiecano. A. 1620. f. 6. Tit. Zapłata żołnierzom.

Temuż na prowizyą dwadzieścia tysięcy zł. od Sukcesorow y Potomkow Vr. Prokopa Oborskiego, za retenta czopowego do Skarbu w Roku 1624. oddane, naznaczono, y kwit z teyże sumy Skarbowey, *caſſata* pomienionego Oborskiego *inſcriptione Bonorum* Bielsk & Bodzeno, aprobowano. A. 1633. fol. 42. tit. Szpital Warszawski.

Potym ten Szpital, ponieważ intraty nie miał naznaczoney, obrocono na Cekauz. A. 1638. fol. 13. tit. *Oeconomia bellica*.

Szpitalowi S. TROYCE Wileńskiemu ma bydz oddawane mostowe, *sine praeiudicio Nobilitatis*. A. 1601. fol. 763. tit. Szpital Wileński.

Szpitalowi S. Piotra Wileńskiemu Przywiley na most Niemeczyński A. 1620. od Krola dany, *in toto* aprobowano. A. 1621. fol. 25. tit. Most Niemeczyński.

Szpitala żołnierskiego w Tykoćinie fundacyą przez I. M. P. Krzyſztosa Wieſiołowskiego Marſzałka Nadwornego W. X. Lit. w majątności iego dziedzicznej, Dolistowie nazwaney, w Woiewodztwie Podlaſkim leżacey, w Kancelaryi Koron. uczynioną, *in toto* aprobowano. A. 1633. fol. 42. tit. Szpital Tykoćiński.

Szpitala we Lwowie żołnierskiego fundacyą, y dwor przez Vr. Alexandra Zborowskiego z pewnym gruntem zapisany, *in toto* aprobowano. An. 1638. fol. 37. tit. Aprobacya fundacyi.

Tenże Szpital od exakcy, tak Rzeczypoſp. iako y mieyſkich Lwowskich, uwalniono. A. 1667. fol. 29. Szpital.

Inſtygatorowi Koronnemu zapozwać wſzyſtkich na przyſzły Seym, y *sine intermiſſione* czynić zlecono, ktorzy dobra ſzpitalne, na ludźie żołnierskie pokaleczone fundowane, *in uſus privatos* obroćili, y *nullo iure* trzymają. A. 1659. fol. 23. tit. Szpitale żołnierskie.

Znowu zlecono Inſtygatorowi Koronnemu, aby Szpitalow żołnierskich, iako to Warszawskiego, Tykoćińskiego, Lwowskiego, y inſzych, na różnych mieyſcach fundowanych, *injuriante* na Seym bliſko przyſzły *ad cuiusvis inſtantiam* zapozwał, takze y o wieś znieſioną, *inquantum antiquitas* do ſzpitala Lwowskiego ieſt fundowana. A. 1662. fol. 10. tit. Szpitale żołnierskie.

Szpitalowi w Kolnie grunt pewny, na fundacyą iego kupiony, aprobowano, y od wſzelakich podatkow uwalniono, & *immunitatibus Eccleſiaſticis* przypisano. A. 1635. fol. 43. tit. Libertacya ſzpitala.

Szpitala na ubogie *utriusque ſexus* ſieroty, pod Warszawą za przedmieſciem Krakowskim, fundacyą przez Krolową Ieymość Ludwikę Maryą uczynioną, aprobowano, y wſi, Pęchery y Runow, w Ziemi Czerſkiej leżące, przez tęż Krolową na tę fundacyą kupione y nadane, ze wſzyſtkiemi ich przynależytościami, do pomienionego Szpitala, *cum conſervatione* onych *circa terreſtria*, *quibus ſubjacent*, *iura* & *immunitates*, wiecznie inkorporowano; *ſalvis oneribus Reipubl.* An. 1662. fol. 22. tit. Fundacya ſzpitala.

Szpital na żołnierzow, na uſłudze Rzeczypoſp. pokaleczonych, pozwolono fundować w Kamieńcu Podolſkim I. M. P. Michałowi Stanisławſkiemu Woiewodzie Kiiowskiemu ze wſi iego dziedzicznych, Hołozubińca y Rieczynice nazwanych, w Woiewodztwie Podolſkim leżących, y oraz tę fundacyą, gdy onę kto do Akt ktorychkolwiek autentycznych *perſonaliter* ſtaſawſzy przyzna, aprobowano, zoſtawiając *munipenariam meliorandi facultatem*. An. 1667. fol. 41. tit. Szpital żołnierski.

Szpitala Leżajskiego erekcyą, przez Vr. Alexandra Korabiowskiego uczynioną, ztwierdzono, y Ian pewny, przy którym ten Szpital zbudowany iest, do tegoż szpitala perpetuo darowano, & *juri Ecclesiastico, absque omni Reipubl. onere* inkorporowano. Ibid. fol. 46. Tit. Szpital Leżajski.

Szpitalnemu Kościołowi w Miasteczku Ostrowie, pewne grunty nad Ian roli nie wynoszące, przez X. Proboszcza tamiecznego szpitalnego zakupione, confirmowano, y od ciężarów żołnierskich uwolniono; *salvis oneribus Reipubl.* Ibid. fol. 47. tit. Aprobacya gruntu szpitalnego.

Szpitala S. Łazarza w Warszawie własne kamienice y domy z gruntami *in rem pauperum* nabyte, *ab onere ferendi Hospitis ex Officio in perpetuum* uwolniono, y Przywilej, na terazniejszy Seymie *eo nomine* dany, *in toto* aprobowano. Przy tym uliczkę *juris publici* kamienicy Brackiej tegoż Szpitala przyległą, *ex opposito* Kościołowi S. Iana y S. Marcina, do teyże kamienice wiecznie przyłączono y inkorporowano, z tą deklaracyą; aby *pro majori commoditate* wolne we dnie przeyscie ludziom, do Kościołowi pomienionych na nabożeństwo chodzącym, zporządzone było. An. 1677. fol. 16. tit. Libertacya od gości.

Szpitala w Krasnym fundacya. *vid. tit. Probostwa.*

Place, na których Szpitale zasiadły, od wszelkich podatkow wolne bydź mają. *vid. tit. Kościoły.* A. 1655.

T A C T U S T E R M I N U S .

Taczo termino peremptorio każdy się sprawić powinien, o wszystkie excesy, pod wszelkimi sądami y zjazdami uczynione, *modo, quo* na Trybunale. *vid. supra* Tit. Sady. A. 1598. fol. 706. & A. 1611. fol. 3.

Ale potym Płockie y Sandomirzkie Wojewodztwo, także y Ziemia Dobrzyńska odrzuciła to prawo, starem prawem się kontentuiąc, *propter abusum* taktow *in minoribus subselliis.* A. 1613. fol. 22. tit. O taktach.

Taczo termino, loźni *cujuscunque conditionis & præminentie*, w Miastach Krolewskich bawiący się, o szkody y różne krzywdy, przed Vrzędem Grodzkim, takimże postępiem, iako w Konstytucyi pomienionej 1598. opisany iest, *etiam in Civilibus causis*, sprawować się powinni, *salvâ appellatione* na Trybunał, albo Piotrkowski albo Lubelski, a w W. X. Lit. na Wileński, albo gdzie się Trybunał odprawuje, *inter causas conservatas, in duabus septimanis prosequendâ.* An. 1613. fol. 4. §. Do tego iż w Mieściech naszym.

Taczo termino żaden nie ma bydź pociągany do Trybunału, *etiam consensu Iudicii accedente*, tylko *in causis personalis injuriæ in personam*, ktoraby miała *conjunctionem* z Trybunałem. *vid. tit. Trybunał. tit. Bezpieczeństwo. tit. Sady.*

T A T A R O W I E .

Tatarowie Litewscy, ktorzy z gruntow y ośiadłości swych, gdy potrzeba Rzeczypośp. przy Hetmanach W. X. Lit. za rozkazaniem Krolewskim y Vniwersałami tychże Hetmanow, służyć wojnę powinni, listow przypowiednych na Rotmistrzostwo brać nie mają, *sub amissione bonorum.* A. 1607. fol. 864. tit. O Tatarach.

Reasumowano tę Konstytucyą, deklaruiąc: aby PP. Podskarbiowie y Pisarze Polni, pieniędzy im nie dawali, *alias* przyjmowane na liczbę bydź nie mają. A. 1611. fol. 47. tit. O Tatarach.

Tatarom ani Hetman listu przypowiednego dawać nie ma, ani Podskarbi pieniędzy, *sub pœna mille marc. Delatori & Iudicio per medium*, na Trybunale, *inter causas Officii repetenda.* Co służy y W. X. Lit. A. 1613. fol. 2. tit. O żołnierzu.

Znowu o tymże: ani ich nikt zaciągać, Rotmistrzami, Chorążemi, Porucznikami miewać nie ma, *sub pœna mille floren. ad instantiam cuiusvis peremptorie luenda.* A. 1613. fol. 43. tit. O Tatarach.

Pisarze popisować mają, *sub eadem pœna.* A. 1613. fol. 43. tit. O Tatarach.

Znowu, iż Rotmistrzami bydź nie mają. Ibid. fol. 11. tit. O Tatarach.

Rotmi-

Rotmistrze ich, Szlachta dobrze osiadła bydź powinna, według prawa o tym pisanego.

A. 1658. fol. 9. tit. Ordynacya woyska.

Tatarowie wszyscy z majątności swoich służbę wojenną powinni, za listami y rozkazaniem Krolewskim, albo Hetmańskim, tam gdzie im od Hetmana rozkazano y naznaczono będzie, pod utraceniem wszystkich majątności y włości swoich. Taż powinność, y też peny na tych wszystkich *extenduntur*, którzy u Tatar majątności bez konsensu Krolewskiego pokupili. O co *forum* każdemu lubo za Dworem Krolewskim, lub w Trybunale bydź ma. *Ibid.*

Tatarom nie godzi się, *in posterum* dobr Szlacheckich dziedzicznych zakupować, *sub rigore* Konstytucyi o cudzoziemcach, które *reassumuntur*; a pokupione już, do wyjścia dwu lat, po teraźniejszey Konstytucyi zprzedać powinni. Czego gdyby nie uczynili; połowicą tary w Statucie opisu, Potomkowie dziedzicowie tych dobr odkupić dziedzictwo swe mogą. O co *forum* na Trybunał *peremptoriè*. Ani Szlachta dobr Tatarom nadanych nabywać może; a jeżeli bez konsensu Krolewskiego nabyli, ciężarom, które na nich są, podlegać, y służbę na każdą ekspedycyą wojenną przy Hetmanach powinni, *sub privatione Bonorum*; o co *forum* w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis*, w każdym terminie *peremptoriè*. *A. 1616. fol. 45. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Znowu też o Szlachcie. A Tatarowie za obwieśzczeniem Hetmańskim wojenną służbę, wedle powinności swojej, tak z dobr dawnych, iako y z tych, które u Szlachty pokupili, odprawować mają. *Anno 1620. fol. 16. tit. Ruszenie Tatarow W. X. Lit.*

Znowu też o Tatarach, y o Szlachcie. *Anno 1632. tit. O dobrach Tatarskich W. X. Lit.*

Znowu o tymże, *cum hac declaratione*: że się do obozu w porządku dobrym y rynsztunkiem porządnym, nie wymawiając się służbą Rzeczyposp. w woysku stawieć powinni, *sub pena confiscationis bonorum*. *An. 1650. fol. 21. tit. Tatarowie W. X. Lit.*

Rewizyą dobr Tatarskich postanowiono *in eum effectum*, żeby nikt pod żadnym pretekstem, tytułem y wolnością Szlachecką, dobr tych nie okrywał. Którą rewizyą, Lustratorowie przywieść na Sejm przyzły mają, gdzie y ci, którzy majątności Tatarskie trzymając, powinności z nich nie pełnią, stawieć się powinni będą, pod utraceniem tychże majątności, a P. Podskarbi W. X. Lit. wszelakie *documenta* z Xąg Skarbowych Lustratorom wydać rozkaże. *An. 1628. fol. 9. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Nie zakończona. Cóż Komisarze zakończyć ją mają. *A. 1629. fol. 22. tit. Rewizya Tatarska.*

Teyże rewizyi mają podlegać dobra, przez Tatary u Szlachty pokupione, z których także służbę wedle Konstytucyi *A. 1626.* powinni. *Ibid.*

Cóż Lustratorowie dostateczną wiadomość wziąć mają o tych, którzy się furmaństwem albo rzemiosłem bawią, żeby pogłównego nie uchodzili. *Ibid.*

Znowu dobra Tatarow mają bydź rewidowane, bo przeszła rewizya wedle Konstytucyi nie była na Sejmie referowana, ani aprobowana. *A. 1632. fol. 6. tit. O dobrach Tatarskich W. X. Lit.*

Tatarowie Litewscy nie excypuiąc się, że w woysku Koron. lub W. X. Lit. służą, bo na to żołdy biorą, do pospolitego ruszenia *tenentur*, według Statutu W. X. Lit. *A. 1683. fol. 1. tit. Pospolite ruszenie.*

Tatarowie Litewscy o szkody, gwałty, zaboystwa, rapty, y inne excesy, tak przed Hetmanem, iako *in foro proprio* odpowiadać mają. *A. 1607. fol. 864. tit. O Tatarach W. X. Lit.*

Którzy z majątności swych wojnę służyć powinni, w ciągnienu, idąc na służbę Rzeczyposp. żadnych stacyy wybierać nie mają. A jeżeli który brał, y szkodę albo exces, *tam in civili, quam in criminali*, komu uczynił; zaraz bez odwłoki Chorąży, pod ktorego choragwią służy, sprawiedliwość z niego czynić, y by y na gardle karać ma. *Alias* winnego pozwem Grodzkim tegoż Woiewodztwa, albo Powiatu, pozwać ukrzywdzonemu wolno, pozwy kładąc na majątności własney winnego, przed ten Vrząd, w którym szkodę albo exces uczynił. A Vrząd ma się w tym zachować według prawa pospolitego, bez wszelkich odwłok. Dekreta zaś Vrzędy, pod które-

- ktoremi majątkości oni mieć będą, exekwować powinni, pod winami w Prawie opisanemi. Żywność, którą w ciągnienu brać będą, według ustawy płacić mają, nie więcej jednak oney brać mają, ieno tylko, iako przez noc wychować się może, nie spiżując wozow, ani biorąc podwod, iako o tym Prawo uczy. Stanowisk na odpoczynek po majątkościach Szlacheckich y Duchownych miewać, y noclegow blizkich nad mil trzy, albo cztery czynić, y z drogi w stronę zjeżdżać, na miejsce od PP. Hetmanow naznaczone idąc, nie mają, pod temiż winami y karaniem, iako wyżej. Toż prawo ściaga się y na Tatarow, ktorzyby w różnych rotach czyich służyli, szkody, exces y krzywdy iakie komu czynili. A. 1611. fol. 47. tit. O Tatarach W. X. Lit.
- Tatarowie Litewscy, żon Chrześcianek poimować nie mają, *sub pœna colli* na oboje, ani czeladzi Chrześciańskiej chować mają. O co *forum*, *ad cuiusvis instantiam*, przed Vrzędem Grodzkim, y tenże Vrząd *inquirere* o to powinien. A. 1616. fol. 45. tit. O Tatarach W. X. Lit.
- Tatarom, Zydom y innym niewiernym w Dobrach Krolewskich, Duchownych y Ziemskich, tak w Koronie, iako y W. X. Lit. nie godzi się czeladzi y białychgłow Chrześciańskich chować (okrom flodownikow, browarnikow y furmanow) ani cel, myt y żadnych prowentow *quocunque titulo* trzymać, *sub pœna* dwóch set grzywien, ktorey *medietas* iedna *Delatori*, a druga *Iudicio cedere* powinna: *Et sub pœna sessionis turris*, w Zamkach Krolewskich każdego Woiewodztwa y Powiatu na Chrześcianina y na Chrześciankę. O co *forum competens* mieć mają. Y o tym wszystkim dawnieysze prawa, statuta y Konstytucye Koronne realumowano, y że y W. X. Lit. także służyć mają, deklarowano. A. 1678. fol. 34. tit. *Reassumpcyja prawa*.
- Tatarowie Dobr leżących, tak Krolewskich, Duchownych, iako y Swietckich, żadnemi kontraktami trzymać nie mają, pod ztraceniem łupy *ad cuiusvis instantiam*, o co *forum competens*. *Ibid.*
- Tatarom Prawa, Przywileie y zwyczaje ich *inviolabiliter conservantur*. An. 1607. fol. 864. tit. O Tatarach W. X. Lit.
- Tatarom Litewskim, Koronnym, Wołyńskim, służbę Ziemską wojenną odprawuiącym, Przywileie od Krolow nadane *in toto* aprobowano. Waruiąc, aby im taki placowano żołd z Skarbu, iaki płacą inszym chorągwiom Kozackim, do czego Tatarowie cudzoziemscy należeć nie mają. A. 1659. fol. 16. tit. *Confirmatio*.
- Tatarom Koronnym y W. X. Lit. w woyskach obojga tych narodow będącym, Chorągwa tym, ktorzy będą dobrze zasłużeni, dożywotnie konferowane bydź mają, ktorzy czasu pospolitego ruszenia, za Vniwersałami Krolewskimi, Tatarow wszystkich gromadzić, y z niemi do Woiewodztwa albo Powiatu, w ktorym swoje osiądlność mają, ciągnąć, y tam pod władzą Woiewody, albo *in absentia* Kasztelana, a w Powiecie Marszałka y Chorążych, a potem pod władzą Hetmana iść mają, y służbę wojenną według dawnych praw odprawować, *sub pœnis, de expeditione bellica sancitis*. An. 1662. fol. 22. tit. O Tatarach.
- Tatarowie, w woysku Koronnym y W. X. Lit. zostaiący, y po dziś dzień w domach nie mieszkaiący, ani z swoich dobr pożytku nie zażywaiący, od kondemnary Skarbowey wolni zostawać mają, a inși prawu *parere* powinni. *Ibid.*
- Tatarowie W. X. Lit. y w Koronie będący, y ich Kniaziowie, Murzowie, przy wolnościach według Przywileiow, Praw y Statutu, *w konfederac. general. Warszaw.* *sub Interregno*, zachowani. Gdzie iednak Meczetow nie bywało, tam ich stawiać nie mają. &c. A. 1668. fol. 24. §. Tatarow W. X. Lit.
- Tatarow wszystkich W. X. Lit. ktorzy wojenną służbę odprawuią, y służyć powinni, przy wszystkich prawach, onym nadanych, *in toto* zachowano, y że do pogłownego z temi Tatarami, ktorzy się furmanstwem, kupiectwem y rzemioslem bawią, nigdy pociągani bydź nie mają, deklarowano. A. 1670. fol. 48. tit. *Pogłowne*.
- Tatarom Wielk. X. Litewsk. dawne Prawa, y swobody, y Przywileie od Xiążąt Litewskich y Krolow Polskich nadane aprobowano, y onych od wszelkich depaktacy Stanowi Szlacheckiemu niezwykłych, tak w Grodach, Ziemstwach, Trybunałach, iako też *in Rationibus* kwitowego od Poborcow wymagania, *sub pœnis in contravenientes*, iako na agrawuiących Stan Szlachecki, uwolniono. A zostaiący w woysku na służbie Rzeczyposp. y do Pogłownego y innych nieprzywykłych ciężarow należeć nie mają. A. 1673. fol. 20. tit. O Tatarach W. X. Lit.

Tatarow W. X. Lit. przy Prawach y wolnościach, *tot Constitutionibus*, a osobliwie Seymu przeszłego A. 1673. obwarowanych, zachowano, y aby *in quibus subselliis*, & *contributionum generibus*, nad zwyczaj nie byli agramowani, postanowiono. A. 1674. f. 35. §. Tatarowie W. X. Lit.

Tatarom Lipkom amnestya gieneralna dana, ktora y Krzeczowskiemu Rotmistrza okrywa. A. 1676. f. 58. Tit. Amnestia.

Tatarow W. X. Lit. na różney usłudze Rzeczyp. w W. X. Lit. zostających, znowu przy dawnych prawach, y wolnościach, y wierze, według starych Przywileiow zachowano, y żeby *in subselliis publicis* & *privatis* opresyi y depaktacyi nie ponosili, warowano. *Ratione* zaś *securitatis* zdrowia y posesyji onych, osobliwie *in criminalibus*, aby według Statutu W. X. Litewsk sprawiedliwość czyniona im była, postanowiono. Dekreta Skarbowe, na Chorążych Tatarskich otrzymane, & *fortem executionem*, z osób y dobr ich podniesiono, zlecając Skarbowi przez Dworzany *executionem*. A napotym już zapisowanie pogłownego Tatarskiego nie do Chorążych, ale do własnych iurysdykcyy, w których zostają, należeć ma. (iaka ich w tym powinność była? *vid. supra Tit. Podatki. §. Pogłowne Tatarskie.*) A. 1677. f. 16. tit. O Tatarach W. X. Lit.

Tatarow W. X. Lit. dobra, iako ziemskie, od ciężarów y przechodów żołnierskich wolne byǳ deklarowano. *Ib.*

Tatarow wszystkich W. X. Lit. znowu przy prawach y wolnościach, *in criminalibus*, według Statutu W. X. Litewsk. *equaliter* z stanem Szlacheckim *in perpetuum* zachowano. Przywileie, od Krolow onym na prawa y wolności nadane, aprobowano, aby każdy dobr swoich, u Obywatelow Wielk X. Lit. mający słuszne prawo, wedle Statutu W. X. Lit. dochodził, *cum ratione* ustawicznej służby, pozwolono. Pogłowne y inſze Seymami uchwalone podatki, aby równo z Stanem Szlacheckim do Skarbu oddawali. W Kancelaryach Grodzkich, Ziemskich, Trybunałskich y Afesorskich, aby od spraw swoich depaktowani nie byli, warowano. Na ostatek Przywilej Krola I. M. Vr. Bohdanowi Vlamowi Koryckiemu Rotmistrzowi, reasumując prawa o wolności równe z Stanem Szlacheckim, Chorążym, Murzom y wszystkim domom, w tymże Przywileju wyrażonym, *in toto* aprobowano. A. 1678. f. 23. Tit. O Tatarach.

Dobra Tatarskie y Prawa ich w W. X. Lit. *circa suas immunitates* zachowano, wszystkie Konstytucye, mianowicie *Annorum* 1607. 1611. 1628. 1632. 1670. 1673. 1678. onym służące reasumowane. K. L. *An. 1717. fol. 21. Tit. Obwarowanie Tatarow.*

Tatarowie wojnę służący, na Dobrach ziemskich mieszkający, tak iako szlachta, sowi-tości w Trybunale W. X. Lit. y innych Subselliach płacić nie powinni. K. L. A. 1726. f. 87. Tit. Dochody.

Vrodz. Vlanow, Murzow, Kniaziow, Chorążych y wszystkich Tatarow Koronn. y Wielk. Xięstw. Litewsk. wojenną służbę odprawujących, na Dobrach Ziemskich mieszkających, *non obstantibus quibusvis privatis Laudis, lege publica vetitis, circa immunitates* & *libertates inviolabiliter* zachowano. Konstytucye o Tatarach opisane, mianowicie *Annorum* 1656. 1662. 1670. 1673. 1674. 1677. & 1678. reasumowano. K. Lit. *An. 1726. fol. 105. Tit. O Tatarach.*

Tatarowie iako pogłowne płacą? *vid. supra Tit. Podatki.*

T A X A.

Taxa victualium & utensilium. *vid. Tit. Vstawa.*

Taxa budynkow. *vid. Tit. Rewizya.*

T E S T A M E N T A.

O Testamentach wszystkie Statuta y Konstytucye Koronne reasumowano, warując: że- *Herb. f. 505.* by nigdy napotym żadnemu, tak Szlacheckiej iako y mieyskiej kondycyi oby- *tit. Testa-* watelowi nie godziło się, na dobra, kamienice, domy y grunty, tak dziedziczne, *mentum.*

Z z z

iako

iako y mieyskie, żadnych sum y obligacyy przez testamenta zaciągać, *sub nullitate*. O co *forum* w Trybunale Koronnym *inter causas mixti fori*. Do pobożnych jednak uczynków, przez testamenta, z dobr ruchomych y sum, nikomu to prawo (które za wieczne ma być rozumiane) nie zagraża wolności. A. 1676 fol. 33. Tit. O testamentach.

Reasumowano tę Konstytucyę deklarując: że y W. X. Lit. służyć ma. O co *forum* Stanowi Szlacheckiemu w Trybunale W. X. Lit. a Miałom Krolewskiem *coram Officio, seu Iudicio Civili*; *salvâ* do Sądu Krolewskiego Aseforskiego *appellatione*. An. 1677. f. 13. Tit. Reassumptio prawa.

Approbatur dyspozycyę testamentową Vr. Marcyana Grabianki, y że pomienione prawo *non derogat* oney, *declaratur*. A. 1676. f. 33. Tit. O testamentach.

Testamenta nuncupativa, żadnego waloru nie mają, y za onemi, ani w Duchownym, ani w Swietckim *subsellium*, nikt nie wygrawać nie może. K. L. A. 1726. f. 96. Tit. *De nuncupativis Testamentis*.

T O W A R Y.

Vid. tit. Kupcy. Tit. Przemysła. Tit. Zawarcie Ziemi. Tit. Mieszczanie.
Tit. Podatki.

T R Y B U N A Ł Y.

Trybunału, ku zawarciu wszelakich akcy, postanowienie odłożono na Sejm Koronacyi Krola I. M. Stefana. Na zieżdzie pod Andrzeiowem. An. 1576. fol. 244.

Trybunał Koronny pozwolony jest. *Ibid.* fol. 256. §. Sprawiedliwość pospolita. Ordynacya onego. A. 1578. f. 325. Oznajmujemy.

Trybunał ma się sądzić po Woiewodztwach, nie odstępuiąc prawa pospolitego, iakiego która Ziemia używa. *Ib.* f. 326. Tit. Iako sądzić mają.

A Mazowieckie y Rawskie, Woiewodztwa, według Powiatow. A. 1589. fol. 519. Tit. Porządek.

Tak iuż y insze wszystkie Woiewodztwa. A. 1601. f. 737. Tit. Porządek.

Trybunałskie Dekreta, *ex scripto* ferowane, y od trzech Sędziow podpisane być mają. A. 1578. f. 326. Tit. Iako sądzić.

Trybunał *pluralitate votorum* ma konkludować. *In paritate votorum* przy tey Stronie konkluzya zostawać ma, która dowodow prawnych więcej za sobą mieć będzie. *Ib.* §. A gdzieby.

Sprawy *in paritate votorum* na Sejm odsyłane być mają; *salvâ* bujus *puncti melioratione*. *Ib.* §. A iż wszystkie kauzy.

Iuż nie na Sejm, ale na drugi Trybunał iść mają takie remisy, które *ex speciali registro* po przyśiedze mają być sądzone. A. 1607. f. 840. Tit. O remisach.

Nova emergentia iednak na Sejmie decydowane być mają. *Ibid.*

Trybunałskie dekreta mają tak ważne być, iako Seymowe. An. 1578. fol. 327. §. A iuż.

Y iako dekreta Sądow nowych, za Krola Augusta *pro una vice* uchwalonych, iż onych ani na Sejmie, ani za Dworem, nie ma nikt przypozwami podnosić. A ktoby na takie przypowiedział się pozwy, y *in contumaciam* co otrzymał; *nullitatis* to być ma, y exekucyi podpadać nie będzie. A iezliby też za przypowiedzeniem czym do Sądu pozwany na takowy pozew stanął, tamże nie odchodząc, sam, albo Prokurator iego, powinien będzie odłożyć sto grzywien, których połowica Stronie, a druga *fisco cedere* ma. *In casu autem non satisfactionis pro praemissis, causa debet remitti ad Officium, ubi bona Actoris consistunt, pro ultima & finali exequutione pœnarum*, a Prokurator ma być zkazan do wieże na dno, na tydzień. *Ibid.* f. 330. Tit. Vtwierdzenie dekretow.

Starostowie y ich Vrzędy mają ie exekwować wedle prawa, *sub pœnis in Statuto descriptis*. *Ibid.* f. 331. Tit. O exekucyi dekretow.

Maią we wszystkim nienaruszenie zostawać. A. 1588. fol. 488. Tit. Spraw.

Ani żadnemi Seymowemi, ani Zadwornemi dekretemi, nie maią bydź znoszone, *sub pœnis Statuti*. A. 1607. f. 839. Tit. O dekretech Trybunałskich.

Znowu: aby dekreta Trybunałskie, y powaga Trybunału, *nullatenus* ni od kogo wiolowane, ani *in dubium* wokowane nigdy nie były. Co się ma rozumieć y o Woiewodztwach, Kiiowskim, Wołyńskim, Braclawskim y Podolskim. A. 1613. f. 7. Tit. O dekretech Trybunałskich.

O tymże, tak na Koronny, iako y na W. X. Lit. Trybunał. A. 1618. f. 5. Tit. O dekretech Trybunałskich.

Trybunałskie dekreta mandatami Zadwornemi nie maią bydź znoszone, *sub pœnâ evocationis & nullitate processus*. Ani Trybunał w sprawy Zadworne wdawać się ma, *sub nullitate* dekrétow, ieżliby iakie otrzymane były. A. 1633. f. 35. Tit. O niewynofzeniu Mandatow.

O tymże An. 1667. f. 12. Tit. O powadze Dekretow.

Trybunał Koronny *causas evocationis*, gdy się to pokaże, ma *decidere pœnâ sessionis turris per spatium duodecim septimanarum*, & *refusione Partis damnorum*, & *ad forum competens causam remittere*. A. 1578. f. 328. §. *Exceptis causis*.

Toż o Trybunale Wołyńskim y Braclawskim. Ann. 1589. fol. 539. Tit. Co sędzić maią.

Do Trybunału Koronnego, ani z pozwu, ani *per appellationem*, żaden Szlachcic ośiadły, Małopolak do Piotrkowa, a Wielkopolak do Lublina, pociągany bydź nie ma, *sub nullitate decretorum & pœna quingentarum marc. exceptis causis fisci & raptus*. A sprawy wszelkie *inter causas Palatinatum* sędzone bydź maią. A. 1638. f. 31. Tit. *De evocatione*.

Znowu o tymże, *sub pœnis de evocatione*. Ann. 1677. fol. 27. Deklaracya rejestru.

Na Trybunale Piotrkowskim, albo Lubelskim, *etiam proprii fori*, nie godzi się dochodzić pretenzyi *ex cruda citatione*, Ziemskiemu albo Grodzkiemu Vrzędowi do sędzenia należących, *sub nullitate actus*, & *pœnis de evocatione sancitis*, *salvis decretis*, *ex seriis controversiis latis*. Ann. 1653. fol. 17. Tit. Zniesienie kondemnat.

Trybunałowi należy sędzić apelacye, remisy, limitacye, ktore na Seym, albo za Dworem, *à quibusvis subselliis* do tych czas wyszły y wychodzić będą; *Causas Officii, occasione non factæ executionis decretorum Iudicii Tribunalis Regni, in his rebus, quæ Iudicio Tribunalis huius judicandæ incumbunt & judicatæ fuerint; Causas gravaminum. Exceptis causis merè criminalibus, causis fisci, iuxta Constitutiones A. 1562. & 1567. Causis exemptionis bonorum Regalium, Causis fundorum regalium, Causis o Kwartę, Causis bonorum nullo jure receptorum, & causis juris Magdeburgensis*. A. 1578. f. 327. Tit. Co sędzić maią.

Trybunał tych spraw, ktore w Prawie nie są opisane, przed się puszczać nie ma, ani *pœnas* nad prawo *irrogare*, ani dekrétow czynić, ktoreby *vim legis saperent, alias acta nullitatis*. A. 1627. f. 9. Tit. O dekretech Trybunałskich.

Reasumowano tę Konstytucyą na Koronę y W. X. Lit. *cum declaratione*: że takowe dekreta żadney exekucyi podlegać nie będą. A. 1638. f. 14. Tit. O dekretech.

Iakoż zkasowano dekreta Trybunałskie *vim legis sapientia*. An. 1650. fol. 4. Tit. *Securitas*.

Trybunałowi Wielkopolskiemu, to iest: Woiewodztwom, Poznańskiemu, Kaliskiemu, Sieradzkiemu, Łenczyckiemu, Brześćkiemu, Inowrocławskiemu, Mazowieckiemu, Płockiemu, Rawskiemu, y Ziemiom, Wieluńskiej y Dobrzyńskiej, mieysce Piotrkow. A Małopolskiemu, to iest: Krakowskiemu, Sandomirzkemu, Ruskiemu, Podolskiemu, Lubelskiemu, Belskiemu, Podlaskiemu, Woiewodztwom, Lublin. A. 1578. f. 329. Tit. *Mieysca Sedom*.

Trybunały obadwa iedni Sędziowie sędzić powinni, odsądzivszy Woiewodztwa Wielkopolski w Piotrkowie, potym ziachać się na czas niżej naznaczony do Lublina maią, y tam Małeypolski Woiewodztwa także odsądzić. *Ibid.*

W Piotrkowie ma się zaczynać w Poniedziałek blizki po S. Marcinie, a konczyć się aż do Kwietney niedziele. W Lublinie zaś, w poniedziałek blizki po Prze-

wodney niedziele, a kończyć się ma, dokąd się nie zkończy. *Ibid. fol. 330. Tit. Czaſy Sądow.*

Przyczyniono czaſu Piotrkowskiemu, y ma się ſądzić od pierwszego Poniedziałku po S. Franciszku, aż do niedziele białey. A limitacya, która bywała po BOZEM narodzeniu, nie ma być ieno dni cztery, żeby *cauſæ Officii* tym prędzey oſądzone być mogły. Ktore, *pro una vice*, po dokończeniu Sądow każdego Woiewodztwa, z ktoregokolwiekby przypadły, a w Soboty się nie odprawiły, z rejestru oſobnego, *ad inſtar aliarum Palatinatûs cauſarum*, doſądzone być mają. A *regeſtra cauſarum Officii*, iako y *Palatinatum & Diſtrictuum*, na dokończeniu Trybunału, ktoreby ieſzcze doſądzone nie były, przez Marſzałka Trybunałſkiego podpisane, y *ad aſſicandum* podawane być mają, aby drugi Trybunał wprzod tych rejestrow doſadzał, a potym do innych porządnie przyſtępował. *An. 1611. fol. 6. Tit. Przyczynienie czaſu.*

Odmieniono to było, dla poſpolitego ruſzenia przeciwko Turkom tak: aby *poſt reditum* Trybunał w Piotrkowie, od pierwszego Poniedziałku *poſt trium Regum*, do Białey niedziele; a w Lublinie, od Poniedziałku *poſt Conductûs Paſchæ*, do S. Barto-mieja ſądzony był; z tym iednak warunkiem: iż napotym od pierwszego ponie-działku *poſt Franciſci* zaczynać się ma Trybunał Piotrkowski; a Lubelſki od ponie-działku pierwszego *poſt Conductûs Paſchæ*, *juxta præſcriptum Legum, temporibus per-petuis*. *A. 1621. f. 17. Tit. O Trybunale.*

Lubelſkiego Trybunału pomkniono do Święta S. Franciszka *incluſiue*, dokładając te-go: iż na ktorymby Woiewodztwie Sady podczas limitacyi Trybunału przypadły, to Woiewodztwo przyſięgłego Deputata ma ſobie we dwie niedziele po limitacyi obie-rać. *A. 1623. f. 10. Tit. Trybunału Lubelſkiego.*

Ieſzcze daley pomkniono Trybunału Lubelſkiego, to ieſt: do S. Tomazſza Apoſto-ła. Co ma do lat ſzeſci trwać, bez wſzelkiey przeſzkody Trybunałowi Piotrkowskiemu. *A. 1641. f. 6. Tit. Prolongacya.*

Ktorą Konſtytucyą potym znieſiono, za wyiſciem pomienionych lat ſzeſciu, y czas kończenia się Sądow *illius ſubſellii* do S. Franciszka, wedle dawnych Konſtytucyy, *ſub nullitate Iudicatorum*, naznaczono. *A. 1647. f. 4. Tit. Limitacya.*

Znowu Konſtytucyą *A. 1641.* o prolongacyi Trybunału do S. Tomazſza Apoſtoła, rea-sumowano, na lat ſiedm *incluſiue*. Na Elekeyi Krola Michala *An. 1669. Tit. Pro-longacya.*

A gdyby Aktor, albo *citatus*, miał w obu Trybunałach *perſonalitatem*; tedy w ie-dnym ma iſć *ſuſpenſu*, kto ie y będzie potrzebował; którą *approbabit atteſtatione Mareſchalci Tribunalitii*, albo *juramento*. *Ibid.*

Trybunał Piotrkowski, *cum reſſumptione* Konſtytucyy *A. 1621.* względem poſpolitego ru-fzenia, do Poniedziałku po S. Andrzeju naybliſzego odłożono. *A. 1670. f. 22. Tit. Trybunał Piotrkowski.*

Trybunału Lubelſkiego reſumpcyą, pod Konfederac. w poſpolitym ruſzeniu pod Gole-biem uczynioną, do pierwszego Poniedziałku po Święcie TROYCY Przenayświętſzey odłożono, *ſalvâ cadentiâ* tych ſpraw, ktore od pierwszej Seſyi Trybunału Lubelſkiego, przez dwa mieſiące odprawować się powinne. *An. 1673. fol. 14. Tit. O Try-bunale Lubelſkim.*

Trybunałſkiego Sadu bezpieczeńſtwo. Kto nie ma ſprawy, *cuiuſcunque dignitatis & præ-eminentie ſit*, przed Sad wchodzić nie ma, a kto ſprawę ma, y przywołają go do niey, ſamo czwart tylko, to ieſt: ſam z Prokuratorem y dwiema Przyiacielmi, ma wchodzić. A ieżliby kto upornie wſzedł, albo napomniony wynieść nie chciał, al-bo w domu Sądowym wołanie czynił, *pœnam duplicem 14. marc. in inſtanti ſub alia ſimili pœna, non recedendo Iudicio perſolvat, & contra rebellem executio rei iudicata* iſć ma. *A. 1578. f. 329. Tit. Bezpieczeńſtwo.*

Przy wotowaniu żaden nie ma zoſtawać, oprócz tych, ktorzy do tego Sadu przyſięgli, *ſub eadem pœnâ*. *Ibid.*

Z ruſznicami y broniami niezwycaynymi, ktoby na mieyſce Sądow przyiachał, y z niemi chodził, okrom miecza, korda, ſzable, ſzpady; *pœnæ 50. marc. peremptoriè ſuccumbet, & illam non recedendo à Iudicio ſub pœnâ 14. marc. perſolvat*. A ieżliby *temerè recederet*; ma być odeſłan na exekucyą, wedle prawa, *ad loci Capitaneum*. *Ibid.*

A ktoby we trzy niedziele, przed zaczęciem albo po zaczęciu Trybunału, kogo ranił, albo zabił, ma tak być karan, iakoby to na Seymie uczynił. *Ibid.*

Bezpieczeństwo tych Sądów ma się rościć w okręgu onego Miasta, gdzie Trybunał sędzi, *et in personis euntium et redeuntium* na Trybunał. A gdyby *Violator* ziachał, ma mu być pozew listowny dany na Trybunał ten, pod którego iurysdykcją stałby się *exces*, *inter causas conservatas*. *An. 1613. fol. 11. Tit. De termino tacto.*

Na Trybunał nie powinien żaden, któregokolwiek stanu y kondycyi człowiek, w większym poczęciu nad pięćdziesiąt osób, inkludując w to Przyjaciół, flugi y czeladź wszelaką, przyjeżdżać, *sub pœnâ mille marc. Polon. ad instantiam Instigatoris Iudicii illius, ex termino tacto, in eodem Iudicio repetenda.* Co się y na samych PP. Trybunaliſtow ſciągać ma. *A. 1616. f. 3. Tit. O przyjeżdżaniu na Trybunał.*

A ktoby *in armis vel cum armis, infidias et seditionem ac violentiam præ se ferentibus*, także z bębnami, chorągwiemi, przyiachać śmiał, tak na Trybunale, iako y w inſzym Sądzie; *ex instantia Instigatoris, tacto termino attractus, pœnâ perpetuæ bannitionis cum publicatione* ma być karany. *Ibid.*

Trybunałskie Dekreta y Sprawy tych Sądów, w Piotrkowie pieczęcią Ziemską Sieradzką, a w Lublinie pieczęcią Ziemską Lubelską, mają być pieczętowane. *A. 1578. f. 330. Tit. Czaſy Sądów.*

Na Trybunale Vrząd Ziemski przyſięgać ma, *super ſecreta Iudicii non revelanda*, a potym ponoſić powinnoſć, którą przedtym miał na Seymie, albo za Dworem, &c. ale *votum* na tych Sądach nie ma. *Ibid. Tit. Powinnoſć.*

Trybunałskie pozwy, *sub titulo Regis et sigillo Terreſtri*, mają być wydawane, *cum præſtatione termini in duabus.* *Ibid. f. 331. Tit. O pozwiech.*

Trybunałskie zapisy, proteſtacye, rekognicye y relacye wszelakie, tak iako Seymowe, albo Ziemskie, mają być ważne. *Ib. Tit. O zapisach.*

Sądy *inferiorum ſubſelliorum*, podczas ſądenia *ultima instantie Iudiciorum generalium*, odprawować ſię mogą. *A. 1578. f. 330. Tit. Czaſy Sądów.*

Trybunału poprawa zawždy ma być wolna na Seymie. *Ib. Tit. Poprawa.*

Zlecono ią *inter alia* pewnym Oſobom, *in Confederatione generali Varſav. tempore Interregni.* *Ib. f. 410. §. Vulnera Reipub.*

Zakonnikom Lubelskim S. Staſiſława, co placu na zmurowanie ſklepu dla chowania Xiąg Trybunałskich pozwolili, *quotannis* dzieſięć grzywien z cel Lubelskich naznaczono wiecznemi czaſy, które ma Celnik płacić, *sub pœnâ centum marc.* O co *forum* tamże na Trybunale. *A. 1588. f. 482. Tit. Trybunałskich.*

Po Trybunałskim dekreće nie wożny z Szlachtą, ale Vrząd ſam Ziemski, albo Grodzki, na exekucyą ma ieżdżić. *A. 1601. f. 759. Tit. Exekucya.*

Trybunałskich Dekretow, *ante mortem Regis* ferowanych, *executio* ma być, *juxta juris exigentiam, ad instantiam cuiusvis, poſt coronationem Regis intra ſex ſeptimanas.* w *Konfederac. gieneral. Warſzaw. ſub Interregnis.*

Trybunał ma ſię zaczynać we dwie niedziele po Koronacyi Krola. w *Konfederac.*

Trybunał *Kiowski*, *Wołyńskiego* y *Bracławskiego* Woiewodztwa, tym porządkiem, iako Koronny ieſt opiſany, w Łucku, do Seymu przyſzłego ma być ſądzony. *A. 1578. f. 331. Tit. Woiewodztwa.*

Ktorego wolno im było poprawić, wedle Statutu W. X. Lit. y Przywileiu o Vnii danego y Konſtyt. *A. 1576.* albo też odſtąpić od niego. *Ibid.*

Przyſtąpiły te Woiewodztwa do Trybunału, okrom *Kiowskiego.* *An. 1589. fol. 516. Tit. Sądy.*

Ktorego ordynacya Koronney ordynacyi w niektorych artykułach *per omnia ſimilis.* *Ib. f. 537. Tit. Trybunał.*

Mieyſce Trybunałowi temu Lublin naznaczono. *Ibidem fol. 540. Tit. Mieyſca Sądów.*

Trybunałskie tych Woiewodztw dekreta, dway Koronny, a dway Wołyńſcy, Deputaci podpisać mają. *Ib. f. 538. Tit. Iako ſadzić mają.*

Declaratur: iż inaczey *valorem ſuum* mieć y do exekucyi przywozione być nie mają, aż podpisaſane rękami dwu Deputatow Koronnych Duchownych, a dwu Deputatow Woiewodztwa Wołyńskiego, znajdować ſię będą. *A. 1609. fol. 900. tit. Objaſnienie.*

Trybunałskie dekreta y Akta, Ruskim piśmem, Piśarze Ziemscy tych Woiewodztw, *prestito juramento*, *votum* swego nie dając, y piśać, y ekstrakty pod pieczęcią swego Woiewodztwa, y czterech, *ut supra*, Deputatów wydawać mają. A. 1589. fol. 541. tit. O Piśarzu.

Ciż Piśarze wcześniej, przed zaczęciem Sądów tych Woiewodztw, do Lublina przyjeżdżać y sprawy porządkiem Statutowym w rejestr wpisać mają. A te Księgi Spraw ich pośpołu z Księgami Spraw Koronnych Trybunałskich mają być chowane. Których leżenie, tak iako y Polskich Trybunałskich, być ma. A Piśarz Trybunałski pomienionych Woiewodztw na ten czas powinien jeździć, *sub privatione Officii*. Ibid.

Piśarze Woiewodztwa *Wołyńskiego* trzy razy, a czwarty raz z Powiatów Woiewodztwa *Bracławskiego*, na Trybunał mają być obierani. A jeźliby podczas odprawowania tych Sądów głównych, Roki Ziemskie w którym Powiecie onych Woiewodztw przypadły, a za obraniem z tego Powiatu Piśarza Ziemskiego do Trybunału, sądzone być nie mogły; takowe Roki po odsądzeniu tych Spraw y Sądów głównych, we cztery niedziele, za temiż pozwy, odprawowane być mają. Ibid.

Salaria mieć powinni, iako Koronni. Ibid. fol. 542. tit. Opatrzienie.

Y Deputaci także opatrzenie mieć powinni, iako y Koronni. Ibidem.

Na Trybunał, *Wołyński* y *Bracławski*, pozwy pod tytułem Krolewskim y pod pieczęcią Ziemie, albo Powiatu onego, w którym pozwany jest osiadłym, mają być wynoszone, a termin *peremptorie*, tak zaocznie, iako y oczywiście, ma być w niedziel sześć prefigowany. Ibid. fol. 542. tit. O pozwiech.

Trybunał *Wołyński* y *Bracławski*, pod artykuły Trybunału Koronnego, Prawu y Przywilejom *Wołyńskim* przeciwne, nie podlega. Ibid. tit. O Artykulech.

Trybunał *Wołyńskiego* y *Bracławskiego* dekreta, według prawa Woiewodztwa tego, Starostowie y Vrzęd ich, w Starostwie swoim, exekucyą do ostatniego stopnia czynić powinni, pod winami w prawie ich opisanymi. Ibid. tit. O exekucyi.

Deputaci tych obudwu Woiewodztw, odsłodziwszy z Deputatami innych Woiewodztw *Wielkieypolski* Woiewodztwa w Piotrkowie, mają ziachać do Lublina, y odsłodzić także Woiewodztwa *Małepolski*. Ibid. fol. 540. tit. Mieysca Sdom.

W Woiewodztwie *Wołyńskim*, pierwszego roku ma być onych elekcy w Lucku, drugiego w Włodzimierzu, trzeciego w Krzemieńcu, y tak alternatą bywać ma. A w Woiewodztwie *Bracławskim* zawsze w Winnicy. Ibid. fol. 537. tit. Porządek.

Po dwu z każdego Powiatu, z Luckiego, Włodzimierskiego y Krzemienieckiego, mają być obierani. A z Woiewodztwa *Bracławskiego* dwu. Ibid. fol. 538. tit. Obieranie Sędziów.

Trybunał Woiewodztwu *Kiowskiemu*, tym sposobem y warunkiem, iako y Woiewodztwom, *Wołyńskiemu* y *Bracławskiemu*, pozwolono. An. 1590. fol. 582. Tit. Trybunał.

Trybunał Sprawy Woiewodztwa, *Kiowskiego*, *Wołyńskiego*, *Bracławskiego* y *Czerniechowskiego*, według ich praw y zwyczajów sądzić ma, bez interpretacyi. Y dekretów między obywatelami tych Woiewodztw, *legitimè* ferowanych, prywatnemi relaxacyami, *extra forum*, *registrum* & *terminum*, między Sprawami Koronnemi, iako w Lublinie, tak y w Piotrkowie, znosić nie ma, *sub rigore pœnarum decernendum* & *nullitate ejusmodi relaxationum*. A. 1638. fol. 16. tit. O dekretach.

W Trybunale Lubelskim, wszystkich Spraw konserwaty Obywatelów Woiewodztwa *Kiowskiego*; w Woiewodztwie *Wołyńskim* *ad feliciora tempora* y do dalszey ordynacyi suspendowano; *exceptis* Woiewodztwa *Bracławskiego* y *Czerniechowskiego*, po Woiewodztwie *Wołyńskim*. A. 1659. fol. 47. tit. Konserwaty.

Potym, *non obstante hac Constitutione* A. 1659. postanowiono: aby gdy obywatele Woiewodztwa *Kiowskiego* do realney dobr swoich posesyi przydą, według porządku swego sądzone były, co nie ma *derogare* Sprawom *originaliter* w rejestrze *specialium* zaczętych. Te iednak Sądy powinny mieć *respectum* zpuśtoszenia tamiecznych Kraiów, także na tych, którzy albo zgubieniem praw, *juxta Constit.* Anno 1661. albo nicodyfikaniem z *Kiowa*, zaślaniać się będą. A w Kancelaryach Trybunałskich Ziemskich y Grodzkich od dekretów, y wszelakich ekstraktów y inkwizycyi, brać więcej nad zwyczaj Koronnych Kancelaryi nie mają, *sub privatione Officii*, *ad instanciam*

tiam cuiusvis w Trybunale Koronnym, *inter causas Officii, ex speciali registro vindicanda.* A. 1667. fol. 17. tit. Sądy Woiewodztwa Kiiowskiego.

Tę Konstytucyę *ratione depaſtationis & defolationis* przyimuie y Woiewodztwo Wołyńskie. *Ibid.*

W Trybunale Lubelskim Woiewodztwo Czerniechowskie po Braclawskim przypadać ma. A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.

Declaratur: iż po ſądzeniu Woiewodztwa Czerniechowskiego konſerwaty Czerniechowskie zawsze ſądzone być mają, a ſprawy konſerwatom należące, według dawnego zwyczaju y prawa Woiewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego, Braclawskiego, Czerniechowskiego, iednym prawem ſądzących się, przyjmowane będą. A. 1638. fol. 44. tit. Konſerwaty.

W Trybunale Piotrkowskim wſzystkie Sprawy czwartkowe, ktoreby się we Czwartki odſądzić nie mogły, *in determinatione cuiuslibet Palatinatus*, z ktorego *originaliter* należały, doſądzane być mają *perpetuo.* A. 1641. fol. 6. tit. Prolongacya.

Potym, że temu nie miała *derogare* Konstytucyą *limitationis* Trybunału Lubelskiego, oſtrzeżono. A. 1647. fol. 4. tit. Limitacya.

Do Trybunału Woiewodztwa Pruskie nie przyſtąpiły, ale przy ſwych Sądach zoſtawione, *cum appellatione* za Dworem. A. 1578. fol. 332. tit. Prusy.

Tandem przyſtąpiły do Trybunału Koronnego, *ſalvâ optione regressus*; ale ſie w tym na blizko przyſzłym Seymie reſolwować mają. A. 1589. fol. 514. tit. Przyſłapienie.

Pomkniono im na to czasu do drugiego blizkiego Seymu. A. 1590. fol. 579. tit. Prorogacya.

Trybunałowi Pruskiemu mieysce w Piotrkowieznaczono. Na ktory z każdego Woiewodztwa Pruskiego po dwie Osoby mają być deputowane, y taką przysięgą, iako y inni Deputaci Woiewodztw Koronnych, obowiązane. A ſprawy takie ma ſądzić, iakie Koronny ſądzi, *pluralitate votorum concludendo.* A. 1589. fol. 514. tit. Obyczay ſądzienia.

Causas Officii takim ſposobem ma ſądzić, iako Koronny. *Ibidem.* fol. 515. tit. *Cause contra Officiales.*

Y ſprawy Duchownych Pruskich, z tym dokładem: aby Duchowni Pruscy dwu Deputatów ſwych do innych Deputatów Duchownych poſylali. Sześć iednak tylko Deputatów Duchownych, tak Poſkich iako y Pruskich, na każdą Sprawę wotować mają. *Ibid.* fol. 514. tit. *Sądzenie Spraw.*

Trybunał Woiewodztwa Pruskie według korektury, ktora Kautora w tychże Woiewodztwach nieoſiadlemu ſtawić nakazuie, ſądzić ma, y pen więkſzych nad te, ktore wedle Konstytucy Koronnych y zwyczaju, y korektury należą, od obywatelów Pruskich wyciągać nie ma. Co się y o wydawaniu dekretów y ekstraktów tamecznych rozumieć ma. A. 1638. fol. 40. tit. Sądy.

Trybunał narodowi Ruſkiemu trzech Woiewodztw, Kiiowskiego, Braclawskiego, Czerniechowskiego, oſobny pozwolono, takim porządkiem, iaki ſobie uformują. w Komisyi Hadyackiey. A. 1659. fol. 52. §. *Privatis wſzysłkim.*

Ale to nie było, y nie ieſt in uſu.

Trybunału Koronnego Lubelskiego, taką potym (non obſtante Constitutione o Trybunale na Elekcyi Krola Michała, przeciwko ktorey proteſtacye zaſzły) ordynacyą poſtanowiono:

W Poniedzialek poſt *Dominicam Conductus Paſche* ma być ſądzony reſiſtr *causarum mēre militarium, ratione injuriarum, tam criminalium, quā civilium*, na hybernio albo w ciągnięniu *illatarum.* W tymże reſiſtrze mają *ſimul comprehendi* Sprawy reſiſtowe: *ex quo Iudex, paritatis votorum, reſidentiarum, ſuſpenſionum, functionis,* Poſełstw, tak *extra Regnum* iako y Ziemſkich, Komysy z Seymu ordynowanych. Ktore *genera causarum* mają się ſądzić *continuo ad diem ultimam Maji incluſivē.* Tak, aby do dnia dwudzięſtego czwartego Maja *incluſivē ſecularium, reliquum* zaś czasu *ad ultimam Maji incluſivē* Sprawom Duchownym *ejuſdem generis, impendatur.* Ktorego dnia oſtatniego Maja, do drugiego Trybunału, by też y niedoſądzone, limitowane z podpisem reſiſtru być mają. A wpisy do proſtego reſiſtru nie mają trwać więcey nad niedziel dwie.

Dnia pierwszego *Iunii* przywołany będzie register, w którym *comprehendentur infimul cassandarum bannitionum*, także sprawy *Officii* y Konserwaty *Officii*, *Deductionis Nobilitatis*, *pro pœna publica*, *gravaminum*. Który register *continuo* sędzić się ma, *ad diem ultimam Iunii inclusive*. Tak aby Sprawy *seculares* do dwudziestego piątego *Iunii inclusive*, Duchowne zaś *ad ultimam ejusdem inclusive*, sędzone były. Ktorego dnia Sprawy tego registeru, by też y niedosędzone, do drugiego Trybunału z podpisem registeru limitowane będą.

Dnia pierwszego *Iulii* *ordinariè* zaczynać się będą *Palatinales*.

A naprzód Woiewodztwa *Krakowskiego* y Powiatow iego, które sędzić się mają *continuo sine interruptione*, do dnia dwudziestego *Augusti inclusive*. Tak aby *secularium* do dnia piątego *Augusti inclusive*, a *Spiritualium* *ad diem decimam secundam Augusti inclusive*, y tegoż dnia, by też y niedosędzone, do drugiego Trybunału, limitowane były, z podpisem registerow, aby gdy znowu incydencya *juxta ordinem Palatinatum* przypadnie, od tej Sprawy, na ktorej stanęła limitacya, register był przywołany.

Dnia trzynastego *Augusta* incydencya Spraw Woiewodztwa *Sandomirskiego* y Powiatow iego, które Sprawy mają się sędzić *ad diem ultimam Septembris*, tym sposobem: aby *seculares* sędziły się do dwudziestego czwartego *Septembris*. *Reliquum* czasu *ad ultimam ejusdem Mensis* ma cedere Sprawom Duchownym tegoż Woiewodztwa y Powiatow; *cum limitatione*, by też y nie dosędziły się, *et cum subscriptione* registerow.

Dnia pierwszego *Octobris* przywołane będzie Woiewodztwo *Kiiowskie* z swoimi Powiatami, y kontynuować się mają *ad diem vigesimam quartam ejusdem Mensis*. Tak aby w tym czasie, tak *secularium*, iako *Spiritualium*, *Palatinales*, y Konserwaty tegoż samego Woiewodztwa y Powiatow iego sędziły się, y choćby też y niedosędzone były, *limitentur*. A poki to Woiewodztwo *in possessionem realem* Rzeczyposp. nie przyjdzie; pierwszy tydzień temu Woiewodztwu asygnowany, ma cedere specyałom Woiewodztw, *Kiiowskiego*, *Braclawskiego*, *Czerniechowskiego*. *Eo præcussodito*, aby Spraw nienależnych *questionis Iurium* (gdyż tylko *cause expulsiõis*, *recentis*, *et violentiarum*, do tego registeru należą) nikt nie podszyszał, *sub nullitate condemnationum obtentorum et obtinendarum*, *pœnaque evocationis*, *et Iudicii arbitraria super evocante decernenda*. Ostatek czasu, y cokolwiekby od specyałow zostawało, ma *impendi* registerowi *mixti fori* Koronnemu, samych tylko *potioritatum* *et taxationum bonorum*, gdyż te registra naybarżiey Trybunał zaczął.

Dnia dwudziestego piątego *Octobris* incydencya Spraw Woiewodztwa *Ruskiego*, y Powiatow iego, y kontynuować się będzie *ad vigiliam S. Thomæ Apostoli*. Tak aby *secularium* Powiatow do dnia dwudziestego *Decembris*; *reliquum* zaś czasu, *ad Vigiliam S. Thomæ Apostoli*, Duchownym Sprawom należało; y tam iuż *in Vigilia S. Thomæ Apostoli* ma być *generalis limitatio* Trybunału. W drugim następującym Trybunale (*ex actis* wprzod, iako się wyżej opisało, *causis militari registro comprehensis*, *et non nisi ad ultimam Maji protrahendis*; także *causis registro cassandarum comprehensis*, *atque ultimâ Iunii limitandis*) zaczynać się będą *Palatinales*, biorąc początek od Woiewodztwa *Wołyńskiego* y Powiatow iego. Ktore dnia pierwszego *Iulii* przywołane y *continuo* sędzone będą, *ad diem decimam Augusti inclusive*, aby Powiaty *secularium*, *ad diem vigesimam secundam Iulii inclusive*, Konserwaty *secularium* tegoż samego Woiewodztwa, *ad diem secundam Augusti* sędziły się, *reliquum* zaś czasu *ad diem decimam Augusti*, Sprawom Duchownym y *Palatinatibus* y *Conseroatis* *impendatur*, aby *die decimâ Augusti* Sprawy Powiatowe Woiewodztwa tego, *seculares* y *spirituales*, by też niedosędzone, limitowane były, z podpisem registeru.

Dnia iedenastego *Augusti*, incydencya spraw Woiewodztwa *Podolskiego* y Powiatow iego, y kontynuować się ma *ad diem vigesimam septimam ejusdem Mensis*. Tak aby *seculares* *ad diem vigesimam secundam inclusive*, a *reliquum* czasu *ad diem vigesimam septimam Augusti* Duchowne brały, y tegoż dnia, by też niedosędzone, z podpisem registerow limitowane być mają.

Dnia dwudziestego ósmego *Augusti*, przypadać mają Sprawy Woiewodztwa *Bełskiego* y Powiatow iego, y kontynuowane będą, do dnia ósmnastego *Septembris inclusive*, tym

tym sposobem: iż Sprawy *secularium* do dnia trzynastego Septembra *inclusive* sądzić się będą, a *reliquum temporis occupabunt* Sprawy Duchowne tegoż Woiewodztwa y Powiatow iego, to jest: *ad diem decimam octavam Septembris inclusive*. Ktorego dnia, by też niedosądzone, limitowane będą z podpisem regiestrow.

Dnia dziewiętnastego Septembra Woiewodztwo Lubelskie przywołane będzie, y kontynuować się ma *ad diem decimam Octobris*. Tak aby Sprawy *secularium* do dnia czwartego *Octobris* trwały; *reliquum* czasu Sprawom Duchownym tegoż Woiewodztwa y Powiatow *impendatur*, to jest: *ad diem decimam Octobris*, ktorego dnia limitacya, by też niedosądzonych, *cum subscriptione* regiestrow byż ma.

Dnia iedenastego Oktobra, incydencya Spraw Woiewodztwa Podlaskiego y Powiatow iego, ktore Sprawy sądzić się będą *ad diem octavam Novembris inclusive*. Tak aby *seculares ad secundam Novembris iudicentur*, ostatek czasu *subserviet* Sprawom Duchownym tegoż Woiewodztwa, to jest: *ad diem octavam Novembris*, ktorego y limitowane, by też niedosądzone, *cum subscriptione* regiestru będą.

Dnia dziewiętego *Novembris acclamari* ma Woiewodztwo Braclawskie z iego Powiatami, y kontynuować się będzie *ad ultimam Novembris*. W którym czasie Sprawy świeckie y Duchowne, y ich Konserwaty pomieszczać się będą, ktorých także limitacya, by też niedosądzone, *cum subscriptione* regiestru ma byż *ultima Novembris*.

Dnia pierwszego Decembra, incydencya Spraw Woiewodztwa Czerniechowskiego y *continuatio* tychże *ad Vigiliam S. Thomae Apostoli*. W którym też czasie mają się sądzić, tak *secularium*, iako y *spiritualium*, Powiatowe y konserwaty, *cum limitatione* do drugiego Trybunału, by też niedosądzone; y tak *in Vigilia S. Tomasz Apostola* zawżse, zwyczajna *determinatio y limitatio generalis* byż ma. Dokąd iednak Braclawskie y Czerniechowskie Woiewodztwa *ad possessionem* Rzeczyposp. nie przyidą, ten czas Woiewodztwom pomienionym asygnowany, ma *cedere* Sprawom Koronnym, regiestrowi *mixti fori*, samych tylko Spraw *taxationis bonorum & potioritatum*, ponieważ te Sprawy barzo się zagęściły, y *celerem* potrzebią *decisionem*; nie preiudykując sądzeniu tychże Spraw *taxationum & potioritatum* w własnych Woiewodztwach, gdyż, tak w Woiewodztwach własnych, iako y *hoc loco & tempore*, mogą byż sądzone. A gdyby w czasie pomienionym, Braclawskiemu y Czerniechowskiemu, Woiewodztwom asygnowanym, (*donec postliminio redeant*) Spraw *taxationum & potioritatum* nie stało; tedy, żeby czas ten nie wakował, mają *succedere* Sprawy Koronne *regestro cassandarum comprehensae*. A ieżliby się trafiło, aby w którym Woiewodztwie *deficerent* Sprawy Powiatowe *secularium*, *illico* mają byż przywołane Duchowne tego Woiewodztwa. Także w Woiewodztwach, Wołyńskim, Braclawskim, gdyby *Palatinales* y Konserwaty *secularium deficerent*, mają *succedere* Duchowne. A gdyby się trafiło, aby naznaczonego czasu każdemu Woiewodztwu (*expeditis secularibus & spiritualibus*) zbywało; Tedy *nihilominus etiam in tali casu* nie ma byż przywołane drugie następujące Woiewodztwo, ale swego czasu czekać ma, a to *ne confundatur ordo Palatinatum*. A cokolwiekby zbywało czasu, to Sprawom taktowym, ktore *ex praescripto legis cadunt, sub Terminum Tactum* ma *impendi*.

A że kryminały, przeciwko Maieństowi Boskiemu popełnione, *celerem requirunt vindictam*, iako: *Arianismi, Sacrilegii Iudaici, & cuiusvis Apostasie*; tedy takowe Sprawy każdego dnia y miesiąca mają byż przywołane, y sądzone *ante omnia*. Także sprawy *merè incarcerationum & homicidiorum ex appellationibus devolutae*, nie mieszając do nich *ullam questionem Iuris*, ale tylko *in ordine ad liberationem Personae incarceratae non pretextuose*, także y *causae merè fisci*, z samemi tylko Poborcami. A ktoby kogo, mimo tę ordynacyą, *extra Palatinatum & debitum regestrum*, albo *ex speciali regestro* (ktore mieysca więcey w Trybunale, *etiam consensu Iudicii accedente*, mieć nie mają) ewokował y kondemnował, takowa kondemnata nie ma mieć waloru, & *sine literis salvi conductus* ma byż zniesiona, *cum pena super obtinente Iudicii arbitraria*. Areszty w Sprawach, ktore *ex appellationibus* do Trybunału *devolventur*, iść nie mają, gdyż *ignorantia appellationis* nie może *pretendi*. W sprawach iednak, *ex crudis citationibus & ad citationibus* przypadających, areszt iść ma zwyczajnie. A ieżliby *stante aresto* kto należący *ad litem* umarł, ma iść *ad citationem ad paratum arestum*. A że *lex Iudicibus regula*, tedy iako każdy Sędzia, tak y Try-

bunał, *in ferendis sententiis* ma się do Prawa stosować. Zostawiona też Stanom Koronnym zawsze wolna poprawa Trybunału; a poki insza na Seymie zgodna nie nastąpi korektura, *præsens Constitutio y ordinatio vim legis perpetuæ* mieć będzie. Która to ordynacya terażnieysza w Trybunale Lubelskim pierwszy skutek swoy weźmie *in A. 1672. zaraz post Dominicam Conductus*; gdyż, dla Spraw Kapturowych, przyszły Trybunał *A. 1671. przypadający*, ieszcze według dawnych rejestrow sądzić się będzie. Wszakże iednak prolongacya do S. Tomazja Trybunału w przyszłym roku zaraz *A. 1671. trwać y zaczynać się będzie*, nie preiudykując nic Prawu, *de Termino Tałto* w Trybunale, o Sprawach Deputackich, *de penis Iudiciariis* w Trybunale, na terażnieyszym Seymie postanowionemu, które iako każdy, tak y ten Trybunał, blisko przystępujący, *sacrofanctè observare* powinien. *A. 1670. fol. 19. tit. Ordynacya.*

Trybunał Koronny *penas pro parte Iudicii, ultra vadium Capitaneale simplex* (y to gdyby właśnie *vigor iuris* tego potrzebował, w Sprawach *maioris importantie & contraventionum*) wskazywać nie ma, ale ie *parti iniuriatæ iuxta causarum merita* przysądzać ma; ani też *penas pecuniarias parti adiudicatas, Iudicio vel Instigatorii condonatas*, przyjmować, ani *penas sessionis turris*, tak w Sprawach *per appellationem* przychodzących, iako *post decretum Tribunalitium latum, non consentiente parte*, relaxować. *Ibid. fol. 23. tit. De penis.*

Trybunał Koronny aby się *continuè solito cursu*, po roku całym w wielkiej y małej Polsce, w Piotrkowie półroka do Białej niedziele, a w Lublinie drugie półroka do S. Franciszka, sądził, do lat dwu postanowiono. A gdyby oraz w obudwu Trybunałach trafiło się komu, mieć Sprawę *ex personali*; w takowym terminie wolno będzie każdemu, brać się na *suspensę personalitatis* (czego nikt zażywać nie ma na niesprawiedliwą zwłokę) y *in termino* takowey *suspensy* próbować autentycznym dokumentem, pod upadkiem Sprawy. *A. 1676. fol. 24. tit. Trybunał Koronny.*

Trybunał Sprawy Kapturowe, *suspensy, remisy, paritates votorum* na początku, nie alterując ordynacyi, *Constitutione A. 1670. uczynionej*, sądzić powinien. A do sążenia Spraw *mere żołnierskich Mensis Ianuarius*, gdy żołnierz z pola zeydzie, służyć ma. Sprawy zaś *potioritatis*, według Konstytucyi *A. 1588. O ważności zapisów napisanej*, nie wdawając się w *taxy*, sązione bydz mają. *Ibid.*

Plura vid. tit. Sprawy.

O Trybunale Koronnym, ponieważ na terażnieyszym Seymie dla gwałtownych Spraw publicznych *in antiquam formam reduci* nie może, *declaratur*: iż Krol I. M. między Seymem, przy Ich MM. PP. Wzrędnikach *ex utroque ordine* y Deputatach, napisany o tym punkt przy Instrukcyach swoich na Seymiki poda. Z których Seymikow dalsza ordynacya Trybunału Koronnego na Seymie nastąpi, a tym czasem według Konstytucyi *A. 1670. sądzić się powinien*, nie mieszając żadnych innych rejestrow *inter causas Palatinales, causas fisci compositum Iudicium* sądzić nie będzie, ale *mixti fori* będzie miało sążenia *potestatem*. Dekreta Trybunałskie *ex seriis Partium controversiis lata*, nie mają bydz znoszone, y Sądy Duchowne Spraw *inscripti-onum, donationum, reformationum, advitalitatum* sądzić nie mają. A ktoby takową Sprawę popierał w Sądzie Duchownym, *penam evocationis luere* ma: O co *forum* w Trybunale Koronnym. *A. 1678. fol. 9. tit. O Trybunale Koronnym.*

Na Trybunale Marzałkowie Deputaccy nie mają się w Wzrząd Starościnego Wzrządu względem rozdawania gospod wdawać ani ustaw rzeczom, mimo Wzrząd Woiewodzy y Starości, czynić, ani sobie żadnych pożytkow na mieyscu tym, gdzie Trybunał bywa sądzon, przywłaszcząć, okrom *salarium* sądowego, ani *privatâ auctoritate* w gospodach sądow żadnych odprawować, tylko *in confessu Iudicii Tribunalis*. *A. 1598. fol. 704. tit. O gospodach.*

Trybunał W. X. Lit. to iest: porządek Sądow nowych głównych, z podpisem ręki Krola I. M. Stefana y pieczęcią W. X. Lit. wedle praw tegoż Xięstwa, po Rusku pisany, do Woiewodztw y Powiatow wydano. *A. 1581. fol. 380. tit. Artykuły.*

Trybunałowi Woiewodztwa Wileńskiego niedziel pięć pozwolono; a insze Woiewodztwa po niedziel trzy sązione bydz mają. *Anno 1598. fol. 695. Tit. Przyczynienie czasu.*

Trybunałskie Sprawy Obywatelów Województwa Brzeńskiego, które bywały sądzone raz w Nowogrodzku, drugi raz w Mińsku, do Wilna przeniesiono, y niedziel trzyczasu po dokończeniu Województwa Połockiego pozwolono im. *Ibid. Tit. Czas y miejsce.*

Przyczyniono Województwu Brzeńskiemu niedziel dwie czasu. *An. 1626. fol. 8. Tit. Opatrzanie.*

Trybunał W. X. Lit. który się w Mińsku sądzić zaczął był, podczas pospolitego ruszenia limitowano do nazajutrz Nowego lata blisko przyszłego. *A. 1621. fol. 22. Tit. Pospolite ruszenie.*

W Trybunale Wileńskim, Województwu Smoleńskiemu termin niedziel dwie, po terminie Ziemi Zmudzkiej, y miejsce Deputatom ichznaczono. *A. 1626. fol. 8. Tit. Opatrzanie.*

A Województwu Mińskiemu tydzień. *A. 1616. f. 49. Tit. Przyczynienie.*

Przydano było jeszcze dwie niedziele *pro una vice* Połockiemu y Brzeńskiemu, Województwom, z tą deklaracją: żeby w Mińsku po terminie Mińskim, z Powiatami tego Województwa, całe odsądzić się mogły. *A. 1653. f. 14. Tit. Warunek.*

Trybunał Litewskiego *securitas*, iako Koronnego. *A. 1620. f. 18. Tit. Securitas.*

Przeciwko dekretowi Trybunałskiemu w takiej Sprawie, która *ex sua origine & prescripto legis* Sądowi Trybunałskiemu należy, ferowanemu, mandatom Seymowych nie godzi się wynosić y Stronie dawać, pod winą tysiąca kop Litewskich. O co *forum* na Trybunale W. X. Lit. *A. 1638. f. 14. Tit. Seymowe Mandaty.*

Trybunałskie dekreta Wielk. X. Litewsk. *ex feriis controversiis* otrzymywane, nie mają być znoszone przez ewazę Plenipotentę, w Sprawie iakoby o znowę jego z Stroną, albo opuszczenie obron, intentowaney mu. Przeto gdzieby w tym *Plenipotens* był *convictus fraudis contra suum Principalem commissæ*; na gardle ma być karany, a sprawa ona ma *in integrum restitui*, a ten, który Plenipotentę przenaiał, ma sto kop Litewskich zapłacić, nie odchodząc od Sądu, *Parti Adforeæ*, nie Trybunałowi. A gdzieby też kto Plenipotentowi *actionem* intentowałszy, nie dowiódł *fraudem*, albo go *convincere* nie chciał; sto kop winy *Parti citatæ*, nie odchodząc od Sądu, zapłaci. *Ib. f. 15. Tit. O nieznośzeniu.*

Na ostatek postanowiono: aby już odtąd dekreta Trybunałskie W. X. Lit. z oczywistej kontrowersyi ferowane, ile przysięgą zawarte, w Sprawach Sądowi Trybunałskiemu należących, które *vim legis non sapiunt*, y które nie są *de novo emergenti*, dekretami Seymowymi Zadwornemi, y żadnem sposobem poruszone nie bywały, y aby mandatom na zniesienie onych nie wydano. Co się o przyszłych dekretach rozumieć ma. *A. 1647. f. 6. Tit. O dekretach.*

Trybunał W. X. Lit. ordynacya taka stała: Deputaci Dekreta y wszystkie Sprawy w Izbie Sądowej pospolu z Marszałkiem podpisywać y pilnować mają, aby z rejestru nie przeskakując, przywołane były Strony. Ciż *ad instar* Koronnych, *super non revelationem secretorum* przysięgać mają. A ieżliby się tey Konstytucyi, lub przez Stronę, lub przez Trybunał *contraventio* stała; tedy *judicata* mają *nullitati subjacere*. *Ratione* zaś kontrawencyi, gdziekolwiek uznana będzie wina sta kop, już odtąd nie Trybunałowi *ullo titulo, etiam donationis*, ale Stronie, zupełnie należec ma, chociażby kto y przeciwko dekretowi tego Trybunału, w którym się Sprawa agituie, mówił; a te sto kop na majątności winnego wskazane być mają. Co zaraz *post publicationem Constitutionis presentis* w Trybunale zacznie się, tak w Kole wielkim, iako *in Composito Iudicio*. Exakcy także Marszałków Trybunałskich y ich subtytutow, które są nad prawo, zniesiono, a o Pisarzskich Konstytucyą reasumowano. *Ibid.*

O Generałach pozwów do Trybunału W. X. Lit. podających. *vid. Tit. Wózny.*

Trybunał W. X. Lit. podczas pospolitego ruszenia, limitowano *ad incidentiam* terminu Nowogrodzkiego. A Sprawy, w których po wyniesieniu z Kancelaryi wiści trzeci, tak w Kole wielkim, iako y *in composito Iudicio*, dekreta *in contumaciam*, na niektórych Obywatelach W. X. Lit. mimo excepcyą Pospolitego ruszenia, albo Pofelskiej funkcyi, stały, *in integrum* restytuowano, y *de novo in foro competenti instituire* kazano. *A. 1652. f. 25. Tit. Trybunał W. X. Lit.*

W Trybunale W. X. Lit. po wykonaney przysiędze Deputatów, na Sady główne Trybunałskie z Województw y Powiatów zesłanych, obrany Marszałek rotą, podług

Prawa y zwyczaj w Konstytucyi opisaną, przysiędz powinien na sprawiedliwe przywołanie Spraw z rejestru, tak iako się kto w Kancelaryi Trybunałskiej wpisze. Kto-ry osobney prywatney przeciwko prawu mieć nie powinien Kancelaryi; także depaktacyi żadnych w Wilnie y inszych Miastach, gdzie się Trybunały sędzić zwykły, przez Sędziego swego czynić nie ma, ale y Sędziego iuż napotym nigdy żaden z Marszałkow Trybunałskich mieć nie powinien. Item O depaktacyach Konstytucye wszystkie *cum pœnis reasumowano*. A *scrutinia in ocluso rotulo*, za ustąpieniem Stron & Patronorum causarum, czytane bydź mają. A. 1667. fol. 64. Tit. Trybunał w W. X. Lit.

Declaratur ta Konstytucya, o przysiędze Marszałka Trybunałskiego W. X. Lit. na sprawiedliwe przywołanie Spraw z rejestru tak, iako się kto w Kancelaryi Trybunałskiej wpisze. Aby ta przysięga nie w zawartym Kole, ale *publicè* przy Stronach odprawowała się. In casu choroby albo absentowania się Marszałka ten, który na miejscu jego zasiadać będzie Substytut, *eâdem rothâ* przysięgać ma. A. 1670. f. 50. Tit. Trybunał W. X. Lit.

W Trybunale W. X. Lit. Duchownym Sprawom cały dzień wtorkowy w każdy tydzień, *sine ullo impedimento*, naznaczono. Do których y z Dyecezyi Smoleńskiej Duchownego Deputata obierać pozwolono, y miejsce onemu po Deputacie Dyecezyi Zmudzkiej naznaczono. A Koło Swietkie, aby *paritas* Deputatow Swietekich z Duchownemi była, Deputata czwartego swietkiego do Sądow *compositi Iudicii* ma wysładzać. A. 1641. f. 15. Tit. O Sądach Trybunałskich W. X. Lit.

Trybunał W. X. Lit. Spraw, które nie były *in minoribus subselliis* agitowane, przypuszczać przed się y sędzić, także wywodow Szlacheństwa na Seymikach Gromniczych słuchać, ani dekreta *vim legis sapientia* ferować nie ma, ale się w tym podług dawnego opisanego Prawa, całe zachować powinien. A Deputaci przestrzegać tego mają, aby Spraw innego Woiewodztwa, albo Powiatu, w nienależny termin niezaciągano, oprócz tych Spraw, które dekretami odkłady swoje podczas mieć będą. A gdzieby po terminie zakończonym jaką Sprawę sędzić chcieli; takowy dekret żadney wagi mieć nie ma, ale sama Sprawa, *ipso facto*, na przyszłym Trybunale do rozsadku przypadać ma. Ibid. f. 14. Tit. O Trybunale W. X. Lit.

O tymże dawne, osobliwie A. 1641. reasumowano Konstytucye. A. 1670. f. 50. Tit. Trybunał wielki W. X. Lit.

Deputaci Stanu Duchownego nie mają bydź tylko co dwie lecie, na Trybunał *compositi Iudicii* obierani. Ibid.

Trybunał Nowogrodzki W. X. Lit. do przyszłego roku limitowano, który *in termino* w Wilnie zacząć się będzie powinien. Ibid.

Trybunału Piotrkowskiego pierwsze zasiadanie, *ad primam Martii* odłożono. An. 1649. f. 17. Tit. Trybunał Koronny.

W Trybunale Lubelskim *causas militares*, nie dwie niedziele, ale poki rejestru sta- wać będzie, *pro una vice tantum*, sędzić pozwolono. Ibid.

Do Trybunału żaden *termino tacto* nie ma bydź pociągany, *etiam consensu Iudicii accedente*, tylko *in causis personalis injurie in personam* (ktoraby miała *conjunctionem* z Trybunałem) w Lublinie *sub Iudiciis*, lub w drodze idącego, lub *familie* jego. Pogotowiu *causas Iuris* z tego rejestru Trybunał przed się przypuszczać nie ma, *sub nullitate condemnationis*, którą przyszły Trybunał, *sine literis salvi conductus, cum pœna arbitraria super obtinente*, znieść ma. A. 1670. f. 23. Tit. De termino tacto.

Trybunał Lubelski, dla powietrza w Lublinie, *ad terminum expirationis* w Lublinie limitowano. A. 1652. f. 8. Tit. Limitacya Trybunału.

Trybunał Koronny w Sądach y dekretach swoich podług except, Woiewodztwu Mazowieckiemu służących, zawsze zachować się ma. An. 1631. fol. 41. Tit. Excepta.

Trybunały w Sprawy, *foro Comitiali & Postcuriali* zdawna należące, *sub nullitate decretorum & pœnis evocationum*, według Konstytucy przeszłych Koronnych, wdawać się nie powinny. A. 1667. f. 12. Tit. O powadze dekretow.

W Trybunale Sprawy *ex registro militari* z samemi tylko żołnierzami, o exakcy y szkody, przez nich poczynione, sędzić się mają, nie przypuszczając do tego rejestru Spraw nienależących temu rejestrowi. Ib. f. 28. Tit. Cause militares.

Na Trybunałach, tak Piotrkowskim iako y Lubelskim, Spraw, Ziemskiemu albo Grodzkiemu Vrzędowi do sądzenia należących, nie godzi się, choćby *etiam proprii fori* były, *instituere, sub nullitate actūs, & pœnis de evocatione sancitis; salvis iednak decretis, ex seriis controversiis latis.* An. 1653. fol. 17. Tit. Zniesienie kondemnat.

Trybunały Wielk. X. Litewsk. *in pretia rerum*, ktore przez Komisarzow Rzeczyposp. z Seymu naznaczonych *decidi* mają, wdawać się napotym nie powinny. A. 1667. fol. 65. Tit. Trybunał w W. X. Lit.

Ani w Wilnie Matrony y Panienki rejestrowane bydź mają. Ibid.

W Trybunale, do Rejestru *Arianismi*, osoby pociągane bydź nie mają, *in causis juris, fundi, administrationis iustitiæ*, tylko *merè Ariani professione, Apostasie, Iudaismi, Sacrilegii & ob sanguinolationis in Ecclesia vel Cæmeterio rei, ac eorum fautores & complices*, a to, *sub pœnâ evocationis 500. marcarum ac nullitate iudicatorum & condemnationum.* A. 1685. f. 20. Tit. Rejestr Aryański.

Ze przeszły Trybunał, *ultra ordinationem* w obieraniu Marszałka *observatam*, pod dyrekcyą Wielkiej Polski odprawował się; *pacificando ex iustitia* obiedwie Prowincye, dwa Trybunały *immediatè* następujące pod Laską Małopolskiej Prowincyi aby się odprawiły, postanowiono. A. 1699. f. 48. Tit. Alternata Laski.

Trybunał W. X. Lit. *juxta coæquationem Iurium & ordinationem* Trybunału W. X. Lit. w R. 1698. postanowionego, aprobowano, że się ma sądzić *pro tempore* Alternaty, iako w samym Wilnie Niedziel 20. tak w Nowogrodku lub Mińsku, drugie tyle Niedziel 20. do przyszłego czasu, dla Spraw Remisyjnych. *Pro assistentia* tegoż Trybunału sto piechoty Węgierskiej, krom Oficjalistów, ktorey Rotmistrz, dobrze osiadły, Szlachęci rodowity, y Obywatel W. X. Lit. bydź ma. *Solutio y provisio* onym z Poglownego Żydowskiego 25. tysięcy naznaczono, z czego przed Marszałkiem y Trybunałem Wielk. X. Lit. pod ktorego władzą zostaje, ma się kalkulować, ludzi tych ma bydź zawsze komplet, y popis ich na początku Trybunału po obraniu Marszałka, a to tylko do przyszłego Seymu. An. 1699. fol. 67. Tit. Prorogatio czasu.

Dwa Trybunały Wielk. X. Litewsk. R. 1709. Akta y Dekreta Trybunałskie, *in eodem spatio*, tudzież Dekreta Ziemskie y Grodzkie sądzone, zkasowano. Zapisy iednak transportować do przyszłych Trybunałów pozwolono. Za którym przenosm swoy walor y ważność mieć będą, a Pisarz Ziemski Trybunałski y Kancelarys, od tego żadnego datku y konsolacyi pretendować nie powinni. A gdzie iuż Dekreta zašły oczywiste, strony w przyszłych Trybunałach *experiri* mają. A. 1710. Poparcie Konfed. Sendom. fol. 4. Tit. Kasacya dwoch Trybunałów W. X. Lit.

Alternata, aby *inviolabiliter* zachowana była, w obieraniu Marszałka Trybunałskiego, y na przyzły Trybunał Piotrkowski Marszałek z Wielkiej Polski był obierany; *in casum* przestąpienia Prawa, o Alternatach, *invalidam, nullamque Electionem* deklarowano. A. 1712. f. 8. Tit. Alternata Laski Trybunałskiej.

Trybunału Głownego W. X. Lit. Piechota, w liczbie stu Porcyy, w Mieście Wilnie subsystuiąc, aby Żydow nie ciemężyła, *forensia* nie wybierała, drew, świec od Żydow, ani gospod u nich aby nie pretendowała. Popis tey Piechoty co rok przed Marszałkiem Trybunału W. X. Litewsk. przy wysadzonych dwoch Komisarzach, z Trybunału Skarbowego, dla uznania, ieżeli w kompućie należyty y munderunku są ludzie, także kalkulacyą coroczną na Trybunale Skarbowym Vr. Rotmistrzowi tey Piechoty, *sub amissione Officii*, czynić nakazane. Ktorey Piechoćie w Starostwie Dudzkim, (dach tylko mając) subsystencyą naznaczono. K. L. An. 1717. fol. 2. Tit. Disciplina militaris.

K O R E K T U R A

TRYBUNAŁU KORONNEGO.

Przez deputowanych Komisarzów przy dyrekcji I. W. Iędrzeja ZAŁUSKIEGO Biskupa Płockiego, y Jana TARŁA Woiew. Lubelsk. zpisana, y przez Stany Koronne na Seymie 1726. stanowiona, y w Konstytucyą wpisaną. Ponieważ *Palæstris* srodze jest potrzebna, aby tym łatwiey była *ad manum*, tu się *de tenore per extensum* kładzie.

TRYBUNAŁ

G Ł O W N Y K O R O N N Y.

Konstyt. 1578. **S**tosując się do Prawa wyraźnego y do Konstytucyi *Anni* 1578. oraz poślednieyfzych, ktoremi Rzeczpospolita Korekturę Trybunału Koronnego warowała, a zważywszy wszelkie *Subsellii illius & aliorum minorum subselliorum abusus*, względem Sprawiedliwości y Praw, *exinde* Honorów, Fortun, do tego Sądu *recurrentium* ulzczerbek, żeby *abbinc juxta suam Sphæram* y według dawnieyfzych Praw ta Iurysdykcyą utrzymywała się, a Państwa *debita Iustitiæ administratione firmentur*, za powszechną Stanów Rzeczposp. zgodą stanowimy.

Konstyt. 1616.
f. 3. Obieranie
Deputatów.

Deputaci Du-
chowni aż po
lat 4. y Mar-
szałek z jedne-
go Domu aż po
4. latach być
może.
In casum fato-
rum Deputata
inny obrany
być nie ma.
Przyśięgi De-
putatów.

Obiekcya De-
putatów.

Obieranie na ten Trybunał Sędziów, albowi Deputatów z Woiewodztw y Ziem *juxta præscriptum legum, in omni Puncto observandum*, zachowujemy, ażeby Osoby zgodne, uczciwe, Prawa Koronne rozumiejące, Posesye w swoich Woiewodztwach, lub Ziemniach, przed rokiem niezmyślane mające, *Processibus, Condemnationibus & Convictionibus Iuris & facti non obnoxie*, w czasie Prawem opisanym, to jest: po lat czterech *inclusive* determinowanych, a nie prędzey, *etiam accedente consensu omnium*, Funkcyy takowych (ieżeli oneż *in antecessum* na sobie mieli) na tenże Trybunał *juxta antiquas leges*, po Woiewodztwach y Ziemniach *prædicatas*, obierane bywały. Co y na Duchownych z swych Kapituł Deputatów ściągać się ma. Także y w Elekcyi Marszałka toż samo *observari* powinno; oraz aby z iednego Domu y Imienia, chyba aż po wyśściu lat czterech, obrany być mógł, postanawiamy. A *inquantumby contra præscriptum Legis præsentis* obrani byli, y funkcyi pretendowali, aby do nich *non admittantur* warujemy, *sub nullitate* przeciwney temu Prawu Elekcyi. *In casum* zaś *fatorum* Deputata Duchownego, inny na miejscu iego do tegoż Trybunału obierany być nie ma, *secus*, nie będzie *admissibilis*. Czego *seriam animadversionem* Vrzędowi Ziemskim, Grodzkim w Woiewodztwach tych, przed ktoremi *Iuramenta* ciż Deputaci Trybunałscy odprawować zwykli, zlecamy. Więc luboby na pierwfzey Reasumpcyi Trybunału Iuramentów nie expedyowali, za przybyciem onychże do Trybunału Piotrkowskiego, albo Lubelskiego, też animadwersyą tenże sam Trybunał, aby *præsentis dispositioni satisfiat*, mieć będzie. A stawiający się na Pierwszą do Piotrkowa Kadencyą, powinni będą ciż Deputaci obrani, w terminie y miejscu przyśiędze Trybunałskiey naznaczonym, przed Przyśięgą swoią, Instrumenta Elekcyi swoiey, lub *Lauda* z Grodów swoich autentyczne, (iako gdzie *usus* nieśie) z Podpisami y Pieczęcią Marszałka y Alesorów z każdego Powiatu po iednemu, których *lege præsentis adjungimus*, do Ziemstwa z Grodem zasiadającego oddać. A gdyby który Deputat późniey przyiachał, (byle nie dla uniknienia obiekcyi) takiż dokument Elekcyi swoiey przed przyśięgą do Ziemstwa podać ma y przyśięgę *apertâ Stubâ* wykonać. A *in casum*, gdyby ziechał Obiecyent, a Deputata nie zastał, Protestacyą *contra Actum*, lub Kondemnację, na też Osobę w Ziemstwie zostawić powinien, która też wagę mieć będzie, iakoby *per præsentem* zarzucona była. Ziemstwo zaś wprzód ie *ad publicum clarâ voce* czytać ma, ażeby *ad hocce Sacrarium Iustitiæ illegitimè* nikt wchodzić nie ważył się, dopieroż pomienioni Sędziowie *authentico & legitimo impedimento carentes*, Rotą Deputacką prawem opisaną, przydawszy te sło-

wa przysięgać będą: *Juxta presentem Correpturam Tribunalis Regni judicabo, eam-que in omnibus punctis observabo, & ab aliis pro posse observari curabo, nec in Electione Marechalci a quopiam dependentiam habebō.* A takowe Lauda lub atestacye, excipiens Juramenta w Księgi Ziemskie Sieradzkie, intra spatium iednego tygodnia zawsze ingrossować każe. Do czego y Duchowni Deputaci obligantur, aby podobnym sposobem od Kapituł swoich do Ziemstwa ad promulgandum & ingrossandum oddawali atestacye.

Addytament do przysięgi Deputatom. Lauda y Przysięgi Deputatow Actis in grossentur.

A ieżeliby Marszałek Seymikowy z Afesorami *irreale Laudum*, albo Atestacya, dał temu Deputatowi, któryby nie był *legitimè electus*, tedy iako tenże Deputat *illegitimum*, tak Marszałek z Afesorami *irreale testimonium perhibentes*, ad instantiam cumjuris Nobilis Possessionati tegoż Woiewodztwa (gdyby im to prawnie przez Inkwizycyą w swoim Woiewodztwie naznaczoną dowiedziono było) przez tenże Trybunał, każdy z nich, na ćwierć Roku siedzeniem więzy w Grodzie swojego Woiewodztwa zkarany byź ma.

Irrealis Testimonii poena.

Inquantumby zaś Objiciens & manifestans w dowiedzeniu obiekyi succumberet, poena talionis karany, a pomienieni Sędziowie, taliter deducta legitimitate Elekcyi swoich, do Przysięgi y mieysca swojego w tym Trybunale przypuszczeni byź mają.

Succubatio Objicientis.

Ieżeliby ktoremu Deputatowi Kondemnate któżkolwiek, Protestacyą zaś *contra Actum Electionis in legitimo loco & tempore juxta Constitutionem Anni 1601. fol. 750.* przez Szlachcica Osiadłego w tymże Woiewodztwie, będącego na tymże Seymiku, uczynioną, przed Iuramentem zarzucal; tedy Objiciens ullo modo przez Trybunał, lub Ziemstwa, lub *per subordinatas personas ab Objectione aby non arceatur, presenti lege serio cavemus, sub poena sessionis Turris per duodecem septimanas & ducentarum marc. Parti, Iudicio vero per medium.*

Ab Objectione nemo arceatur. 1601. fol. 750.

A któryby Deputat a Iuramento & Functione raz remotus & abjudicatus był, amplius do niey w tym Trybunale admitti nie powinien, y Deputatem nie będzie mógł byź potym, aż po czterech leciech. Kondemnate zaś, gdyby kto za kwirowaną albo zkasowaną in retrusionem Deputata złośliwie zarzucił, sześciami Niedziel więzy, una cum vadio Capitaneali Parti, Iudicio vero per medium, karany byź ma.

Abjudicatio Deputata.

Reasumuiąc także Konstytuicyą Anni 1616. o Deputatách Trybunałskich Koronnych postanawiamy: iż ktoby nie był *praesens* na Elekcyi Deputackiey, żadnym sposobem obrany byź nie ma na Trybunał Deputatem, a choćby był obranym, mieysca in illo subsellio mieć niepowinien, y ieżeliby się ważył takim nieprzyzwoitym ad Functionem sese obtrudere sposobem, powinien subesse poena Infamiae & incapacitatis Honorum & Officiorum in perpetuum.

1616. Absentes non eligantur.

Woiewodztwo Wołyńskie, lubo dotąd sześciu Deputatow miewało, odtąd iednak trzech tylko miewać będzie, którzy in singulis Districtibus, w Łucku, w Włodzimierzu y w Krzemieńcu, po iednemu iednego dnia, w czasie prawem opisanym, obierani byź mają, a obrani legitimè przysięgać będą rotą innym Deputatom zwycayną. Po wykonaney przysiędze plenā Activitate wszyscy trzech gaudere mają, y do partycypacyi Adjudicatorum equaliter należeć będą.

Trzech tylko Deputatow z Wołyńskiego.

Marszałkowie y Deputaci Trybunału Lubelskiego y Radomskiego, także *Ministri Status & Belli utriusque Gentis*, na Elekcyą Marszałka do Piotrkowa y Radomia aby nie zjeżdżali, quovis titulo vel pretextu, serio inhibemus.

Marszałkowie Lubelscy y Deputaci absint przy Elekcyach

Reasumuiąc in toto Constitutionem Anni 1670. fol. 22. deklaruiemy: Iż Deputat, tak Duchowny iako y Swietcki, iak prędko obranym będzie, ab Electionis suae Actu aż ad determinationem czasu funkcyi swojej, w Trybunałach, ani w Grodzie y Ziemstwie, z nikim sądzić się nie może ex Aforatu suo, tak w swojej, iako Zony swojej y Dzieci swoich sprawie, ani w takowych sprawach, w którychby do ewikcyi pociągany byź miał, albo do sukcesyi należał. Marszałkowie zaś y Deputaci, w które Sprawy przed Funkcyą wchodzili, tych Spraw aby podczas Funkcyi nie sądzili, sub nullitate Decretorum inhibemus.

Ministri iako y Hetmani.

1670. Deputaci podczas Funkcyi z nikim sądzić się nie mogą. Ani tych spraw, do których należeli, sądzić niepowinni.

Waruiemy y to: ażeby Marszałkowie y Deputaci podczas Funkcyi swojej żadnych Dobr, ani Dziedzictwem, ani iakimkolwiek sposobem nie nabywali, ani kontraktowali in Ordine do nabycia (oproczy Arendy dla wygody swojej) sub nullitate takowych transakcyi, ktore pro cassabilibus mieć chcemy.

Deputaci Dobr kupować nie mogą.

Zabiegaiąc in futurum wszystkim abusibus, ktore się dotąd circa Electionem Marszałkow secretis.

Electio Marszałka per vota secreta.

kow praktykowały, oraz uwalniając Elektorow od nienawiści, którąby zaciągali, przez iawne y głośne *suffragia* u Kandydatow y Kompetytow o Łaskę Trybunałską, *præscindendo* ichże *ambitum*, tudzież subiekcy y dependency wszelkich, takowy sposób wynaydujemy, y za zgodą *omnium Ordinum* postanawiamy: Po wykonaney przez Deputatow *juxta Turnum* Kapituł, Woiewodztw y Ziem przyśiędze, Ziemstwo Trybunałskie Sieradzkie, zpisany Regiestr iedną ręką, z Imieniem y przezwiskiem wszystkich Deputatow tey Prowincyi, na którą Alternata Łaski przypada, każdemu z Deputatow *utriusque Provincie* do rąk odda, z którego Regiestru pod każdym Deputatem prześtrzyżonego, Deputat każdy wyiawszy na prześtrzyżoney kartce Kandydata, którego tylko *ex instinctu* Ducha Świętego będzie *aptum & idoneum* y cnotliwego baczył (*reliquum*, unikając inwestygacy, każdy swego Regiestru *eo instanti* zpaliwszy) cedulę Elekta swego włoży *in Archivum occultum*, które zamknięte bydź powinno przez Ziemstwo Sieradzkie *in hunc finem comparatum*. Iak się obeydą wszyscy Deputaci, y iuż karteczki *cum Nominibus* upodobanych Kandydatow *in Archivum* wrzuca, na ten czas oneż Prezydent z Dwoma Świetckimi Deputatami oboiey Prowincyi Pierwszemi, *in mensam Iudicii apertè* wysypią, & *pluralitatem* kartek, na iednegoż Deputata, *omnibus præsentibus* zkonfrontuią, y który *superabit suffragiis*, ten Marszałkowski miejsce zasiędzie y Łaskę odbierze, a *in casum paritatis Suffragiorum*, podobnym sposobem też *Suffragia* powtorzone bydź mają. Zaden zaś Deputat, *sub nexu Iuramenti*, na siebie samego nie powinien dawać *Suffragium*.

Obieranie Vice-Marszałka tollitur.

Rekapitulacye Marszałkowskie abrogantur.

Łaska o ktorej godzinie na Ratufzu bydź ma. 1669.

Regiestr Deputaci trzymać będą w Piotrkowie.

Regiestra Militarum y infze kto trzymać ma. Regiestrow do Gospod brać nie ma.

Taż Dyspozycya y w Lublinie.

Do Inkwizycyi ex Turno Deputaci naznaczeni bydź mają. Do Komportacyi y likwidacyi

Obieranie Vice-Marszałka iako nie iest *de lege*, *penitus in futurum abrogamus*, salvo szeregulnie *moderno ejus Prærogativæ Possessore*, ale *in absentia* Marszałka pierwszy Deputat teyże Prowincyi Łaskę zawsze trzymać ma.

Deputaci ażeby tym pilniey Spraw słuchali, notowali y nie zpuszczali się na rekapitulacye Marszałkowskie, pomienione rekapitulacye Spraw cale znośiemy y ordynujemy: ażeby Marszałkowie tylko *ex stallo* tego Woiewodztwa *Vota* swoje dawali, z którego Deputatami stanęli. A gdyby który Sędzia Marszałka rekwirował, tedy drugi y trzeci raz *libertatem* kreskowania się Trybunałom zostawujemy. W Sentencyach zaś do Dekretu, gdy iaka kategoria albo okoliczność przez Sędziow opuszczona będzie, tedy *ad insinuationem* tego, który Dekret pisze, albo ktoregokolwiek Deputata, takowa trudność *per pluralitatem* wszystkich Sędziow *resolvi* ma.

Ad accelerandam Iustitiam mieć chcemy, ażeby o godzinie z rana siódmej, po południu o drugiej, prawem opisanej 1669. Łaska punktualnie bywała na Ratufzu, a gdy Komplet Deputatow na Ratufz się zeydzie, nie czekając Marszałka, pierwszy *ex Turno* Deputat zasiadłszy, sądzić będzie powinien.

A ponieważ tą terażnieyszą Ordynacyą Regiestra *Palatinatum* ustanawiają się; tedy *non obstante Alternatâ* Łaski, Deputaci z Prowincyi Wielkopolskiej aby trzymali Regiestra w Piotrkowie, tak Woiewodzkie iako Taktowe, y inne ordynaryjne Czwartkowe y Szrodowe, które się *sub Tractu* owego Woiewodztwa sądzić będą, dotąd, poki się to Woiewodztwo, z którego iest który Deputatem, sądzi, mieć chcemy, & *in casum* żeby nie miało ktore Woiewodztwo Deputata, na ten czas naybliższego Woiewodztwa Deputat z dołu (iednak teyże Prowincyi) tenże Regiestr do ręki swoich weźmie.

Regiestra zaś *Militarium*, *paritatis votorum*, *Remissarum*, *Cassandarum*, y infze *ultra Palatinales* przypadające, tak w Piotrkowie iako y Lublinie, Deputat pierwszy z Prowincyi tych, gdzie się Trybunały sądzić będą, a z tego Woiewodztwa, które się tey Kadencyi *ex Turno suo* sądzić nie będzie, trzymać powinien. *In casu* zaś, żeby z tego Woiewodztwa Deputata nie było, tedy Deputat następującego Woiewodztwa *supplere* miejsca iego ma, y tych Regiestrow do Gospod brać nie mają, ale ie do Ziemstwa oddawać powinni, *sub amotione* od Regiestru.

Toż się ma rozumieć o Trybunale Lubelskim, w którym chociażby Marszałek był z Prowincyi Wielkopolskiej, Małopolscy Deputaci *juxta præmissam methodum*, Regiestr trzymać będą, a to dla tego, żeby swemu Woiewodztwu byli *in responsione in casu alicujus inconvenientie*. A do Inkwizycyi Marszałek, *ex utraque Provincia*, *secundum Turnum* naznaczać będzie powinien Deputatow *in solis causis merè violata securitatis, intra mœnia Civitatis commissæ*.

Do Komportacyi *rerum mobilium* y likwidacyi *Summarum*, Deputaci *abhinc* nie mają bydź

bydź naznaczeni, lecz same tylko Strony komportować sobie w Grodach, lub w Trybunałach, *juxta exigentiam causae*, y Regiestra *ad decisionem Iudicii* wzajemnie sobie podpisywać mają. Ktoryby zaś Deputat, *etiam* naznaczony *ex Stuba*, ważył się, przeciwko temu Prawu do komportacyi y likwidacyi implikować, takowy *pro causa-to damno, tanquam pro corruptione*, na przyszłym Trybunale *ad Instantiam Partis injuriatę* sądzony bydź ma. A do likwidacyi *Iurium & Summarum* Trybunał Gro-

cyi Sum Deputaci nie mają bydź naznaczeni.

Do likwidacyi Grody naznaczone bydź mają sine de-

paſtatione. Sentencye do Dekretow od Deputatow podpisywane bydź mają.

1578. fol. 326.

Kontynuacye Spraw znoſzą się.

Deputaci Duchowni w Taktach y

swoich Regieſtrach active wotować mają

y w Regieſtrze Arianifini.

Zabieſzenie praktykom wszelkim.

Marſzałek Praktyk czynić

nie ma.

Deputaci na Kondeſcencye ieſdzic nie po-

winni.

Zagodzenie ſkrzynki pro-

hibetur.

Sady po Go-

ſpodach.

Od zaczętey

ſprawy Deputat wychodzić

nie powinien.

Deputat Kom-

plet zrywający

Limita Try-

bunału.

Wtrzymanie ſekretn.

Limita Try-

bunału.

De-

dy naznaczać będąc powinien, które Grody depaktować Stron *cum Iuribus suis* ſta-wiających, wyciągając od tyſiąca *salarium*, nie powinno.

Sentencye w Sprawach, na które *pluralitas* zaſydzic, od Marſzałka y dwoch Deputatow podpisać, do Ziemſtwa podawane bydź mają według Konſtytucyi *Anni 1578. fol. 326.* Marſzałek zaś wpisu przywołanego nie powinien *per Non sunt* zbijać, y do kontynuacyi Regieſtru dzwonić, ani teſz Sprawę w kontynuacyę puſzczać, pod ry-

gorem o praktykowaniu ſpraw niſzey opisałym.

Deputaci Duchowni, w kaſzdych Swietckich ſprawach, oprócz Taktow, *Arianifini*, y ſwoich Regieſtrow *active* wotować nie powinni, ani ſadnych Praktyk czynić. A kto-ryby ſię taki znalazł, od Prezydenta, *mediante ſententia totius Stube, ad ſuum Loci Ordinarium pro ſumendis pœnis* odeſłany, y tam *juxta qualitatem delicti* oſadzony bydź, *& à ſunctione removeri* ma. A ieſzeliby ſam Prezydent *ſimilium abuſuum* *redargueretur & convinceretur*, ma bydź takſze *à Collegio Spirituali ad ſuum Loci Or-*

dinarium delatus, & ſimilibus pœnis, ſimiliter mediante ſententiâ totius Stube, ſub-

jacere powinien. Ktory rygor y na Marſzałka *extendi* ma, *remanente directione* przy

pierwſzym *ex Turno & Alternata* Deputacie. Pod teſz animadwerſyâ y drudzy

Swietcy Deputaci podpadać mają, *& convicti in præmiſſis, à Collegio & ſunctione re-*

moveri powinni.

Zaden z Deputatow, ani nawet ci, ktorzy mają Vrzędy Podkomorſkie, Ziemſkie,

lub Grodzkie, w Oſobach ſwoich na Kondeſcencye, Komifye, Exekucye y Loka-

cye, deputowani albo naznaczeni bydź, a dopieroſz ieſdzic y expedyować onych nie

mają, poki Funkcyi Deputackiey nie zkończą; *ſecus in illo termino Pars non compa-*

rens ſadney Kontrawencyi nie podpadać, y takowy *Actus expeditus, etiam conſen-*

ſientibus Partibus, waſzny bydź nie ma.

A ſe częſte *Præjudicia* Stronom, *in lite* będącym, Trybunały zwykły czynić, przez

Ugodę ſkrzynki z Oſobami, Proceſami wielkimi okrytemi, tak iż Stronie wielki y

koſztowny proces *incassum* wychodził. Przeto takowych Ugod Trybunału z iedną

Stroną, z krzywdą drugiey, *in perpetuum* zakazujemy, y *abuſus* znoſiemy *ſub nulli-*

tate takowych ſublacyy.

Tenſze Trybunał Koronny Sadow ſadnych po Goſpodach, iako *legibus cautum eſt*, od-

prawować nie powinien, ani w kompromiſyi ſaden Deputat wchodzić nie ma, *ſtante*

Functione, ſub nullitate Iudicati.

Przyprowadzając teſz do dobrego porządku Sądzenie Spraw w Trybunale Koronnym,

y zabiegając tym, które ſię praktykowały, inkonweniencyom, poſtanawiamy: aby

ſaden Deputat, iak ſię ſprawa z Regieſtru przywołana zaczęć, nie wychodził z Izby,

aſz po przeczytany Stronom Dekreć według Konſtytucyi *A. 1616. fol. 3.* A który

przy Kontrowerſyach przytomnym nie będzie, Sentencyi w teſz Sprawie dawać nie

powinien.

Ktoryby zaś Deputat, Swietcki lub Duchowny, *in retruſionem* Sprawy, aby ſię z ka-

dencyi ſwoiey nie ſadziła, Komplet zerwał, y z Izby wyſzedł; taki *à Functione per*

illud Iudicium removeri powinien, *& amplius non admitti.* Tenſze rygor kary na

Deputata Duchownego y Swietckiego ſciągać ſię ma, któryby po trzy razy rekwiro-

wany, dla dopełnienia Kompletu na Ratuſz przyſić nie chciał, wyiaſwzy prawdziwą

chorobę, która *ad eum caſum Iuramento Corporali evinci* powinna, a po zprowadzo-

nym Komplecie, taſz ſama zaczęta ſprawa *ante omnes continuari* powinna.

Obligantur takſze *ex nexu Iuramenti* Deputaci Duchowni y Swietcy, aby *ſecreta Stube*, Vtrzymanie

pod ſadnym pretextem, *quocunque titulo & modo, nutu vel geſtu, directe vel indi-*

recte rewelować nie ważyli ſię, *ſub pœna Abjudicationis.*

Limity Trybunału, przed czaſem Prawem opisałym, aby nie ważył ſię Laſkę trzy-

mający czynić, ani Sąd Ziemſki oney zapiſować, *ſub pœna duorum Millium Marca-*

rum poſtanawiamy, o co naſtępujący Trybunał *ad cuiusvis Instantiam* przypozwany,

pœnâ ſpecificatâ karany bydź ma. *Exceptis* iednak *veris caſibus Hoſtilitatis & peſtilentie.*

Na Wstępy ne-
mo admittatur.

Luity do
skrzynki nale-
żać mają.

Luity.

Sąd Trybuna-
łu ultra vadi-
um przyśądzać
nie ma pro sua
parte. 1670.

Sublatio pro-
cessus non co-
gnito negotio.
Publikacya
dekretów.

Gospody De-
putatów.

1598. fol. 704.

Starostowie
gospody wy-
znaczają.
1654. fol. 13.

Inwentarz Ka-
mienic.

Cudze gospo-
dy.

Deputaci Piotrkowscy w Lublinie, tudzież Lubelscy w Piotrkowie, podczas usłępów przy sądzeniu spraw w Izbie zostawać nie powinni; toż y o wszystkich Arbitrach cu-
juscunque conditionis rozumieć się ma.

A że trzymający Regieſtr Deputaci, *anteriori praxi* Luity sobie przywłaszczali, tedy *bunc abusum tollendo*, też Luity *ad communem massam* do skrzynki obracamy, a te-
muż Deputatowi Regieſtr trzymającemu, za pracą drugą Lafę *ex communicaſſa* na-
znaczamy. A że się y ten *abusus* trafiał *in Cauſis Potioritatis*, że Luity *pro parte*
Iudicii per quemlibet, in comparitionem intrantem, płacić nakazywano, tedy to znosząc
waruiemy: aby tylko *originaliter Actor & Citatus* do płacenia ich *teneatur*.

Luita *simplex Parti, Iudicio verò per medium in Terminis ſolutionis vel extraditionis*
aut Condeſcenſionis, a nie przy inſzych Dekretach, iako bywało, przyſądzana bydź
ma.

Adherendo także *Conſtitutioni Anni 1670*. Sąd Trybunałſki nie więcej *in vim pænari-
um*, nad *vadium simplex* przyſądzać ſobie y brać powinien, *Partibus* iednak *inju-
riatis, juxta cauſarum merita, pænas ſeu vadia æquivalentia* przyſądzać może. A ie-
żeliby więkſze grzywny Trybunał miał przyſądzić *pro parte Iudicii*, do ſolucyi ich
żaden obligowany nie będzie, a w Regieſtrze *Pænarium* Kondemnata o te grzywny
otrzymana waloru mieć nie ma, ani *Contraventionis pænis tali Decreto* podpadać
Strona nie powinna. Tudzież nie może *ante cognitionem negotii* zachodzić *ſublatio*
Proceſſus, ſub nullitate ejusmodi caſſationis.

Dekreta wſyſtkie czytane y publikowane bydź mają *instantaneè*, y oneż Ziemſtwa
naydaley *intra triduum*, bez dalſzego zatrzymania, *requiſcentibus* wydawać będą po-
winne, *ſub rigore contra negligentes Officiales interpoſito, ex nunc ad Inſtanciam in-
juriati* przez Trybunał *extendendo*.

Dla częſtych odmian Trybunałſkich Goſpod przydaie ſię, że co porządny Deputat
naprawi, naſtępca, albo ſam Goſpodarz, *vicio malevolentie* zepſnie, przez co Mia-
ſta, w których ſię Trybunały odprawiają, w ruinę idą. Przetoż pomienione Mia-
ſta chcąc w lepszem porządku utrzymać, ordynuiemy; ażeby odtąd wſyſtkie Kapi-
tuły, Woiewodztwa y Ziemie, zkađ tylko Deputaci według Prawa bydź mają, *no-
minatim* Goſpody ſwoie raz na zawſze wyznaczone miały, y one ku wygodzie ſwoiey
konſerwowaly. Tę zaś Ordynacyą *pro lege perpetua* mieć chcemy, y ſtoſując ſię do
Prawa A. 1598. fol. 704. nakazuujemy: ażeby Wrodzeni Staroſtowie Naſi, Piotrkowski y Lubelski, albo Vrzędy ich, po zakończonym Trybunale w Piotrkowie y
Lublinie, *intra ſpatium trium Menſium* w Roku naſtępującym 1727. (wyiawſzy Ka-
mienice, Domy y Dwory, tak w Mieſcie iako na Przedmieſciu, przez Konſtytu-
cyą Anni 1654. Tit. Deklaracya fol. 13. libertowane, które przy Prawie ich zachो-
wane mieć chcemy) Kamienice w Mieſcie, a Domy wygodne na Przedmieſciu bez
ochrony kogożkolwiek, według potrzeby wybrawſzy, zwyczajnych Prezydenckiey
y Marſzałkowſkiey Goſpod nie odmieniając, *juxta ordinem* Kapituł, Woiewodztw
y Ziem, na kaźdego Deputata, tak Duchownego iako y Świetckiego, iedną Go-
ſpodę w Mieſcie bez przebijania Kamienic, na drugim tylko Piętrze, drugą na Przed-
mieſciu dla ludzi y koni iego, a nie więcej; także dla Sędziów Ziemſkich y Kan-
celaryi, iako y dla Ziemſtwa Gienerału Kiiowskiego z Kancelaryą iedną Goſpodę w
Mieſcie, a dla ludzi Prezydenta y Marſzałka po dwie Goſpody w Mieſcie, a po dwie
na Przedmieſciu, raz na zawſze wyznaczyli. Regieſtr z napiſaniem nazwiſka Go-
ſpod y mieyſc, która dla pierwſzego y drugiego ktorey Kapituły, Woiewodztwa,
lub Ziemie Deputata, wyznaczona będzie, porządnie zpiſali, nikogo z pomienio-
nych Kapituł, Woiewodztw y Ziem, nie opuſciwſzy, y on dla Informacyi Sędziów
do Grodów ſwoich podali. Czego gdyby nie wykonali, *pænis tanquam convulſores*
Legum ſubefſe mają. Po zakończonym zaś Trybunale, Goſpodarz Kamienice albo
Domu, od Deputata Goſcia ſwego pod Inwentarzem ſtancyą odebrać ma, y ieżeli-
by iaka ſzkoda lub ruina przez tegoż Deputata albo ludzi iego pokazała ſię, Deputat
onę nadgrodzić będzie powinien, *& è converſo*, gdyby Goſpodarz konſerwacyi
zaniedbał, a Naſtępcy Deputatowi *in eo ſtatu* ſtancyi nie oddał, iako ią od Antece-
ſora Deputata odebrał, w Sądzie Mieyſkim *peremptoriè* ſprawie ſię powinien.

A Marſzałek iako y Deputaci, żadnym pretextem, do wakujących Goſpod tych
Woiewodztw, lub Ziem, na których Seymiki porwały ſię, intereſować ſię nie
po-

powinni, *sub pœnis nulle Marcarum Parti, Iudicio verò per medium, super Invasores* cudzey Gospody *irremissibiliter decernendis, & ex Regestro Pœnaliũ vindican-*dis, ale Gospodarze Kamienic y Domow, według swego zdania, *usum onych per omnia liberum* mieć maia.

To też *pro Iustitia* stanowiemy, aby Deputaci Mieszczanom, Kupcom y Rzemieślni-^{Deputaci Dia-}kom, Piotrkowskim y Lubelskim, zadłużeni, po zkończoney Funkcyi nie wyjeżdża-^{żnicy.}li, *donec persolverint cuique suum*, a to *sub pœna bannitionis perpetuæ* z Regiestru *Pœnaliũ* na drugim Trybunale publicanda, *& ulteriori processu ex eodem Regestro continuando.*

Wielkie *abusus in antecessum* też Miasta y Iurysdykcy onychże, Woiewodzkie, Ziem-^{Trybunał od}skie, Grodzkie y Mieyskie odnosiły, że Trybunały Koronne w tych Miastach, w^{wdawania się} Taxy y ustawy *Mercimoniorum & utensilium*, tudzież *liquorum*, przeciw wyraźne-^{w tacy arce-}mu Prawu wdawały się, a przez Instygatorow y Zolnierzy *in obsequio* Trybunałow^{tur.} zostających, złotem do zmieniania monety Mieszczanow y Zydow narzucały, y one *cum gravamine & præiudicio* uzurpowały, *& diversis modis ad persolvendas sibi pœnas vel honoraria* przymuszały; a tak *hunc abusum* znośząc y reasumuiąc dawnieysze Prawa, aby się Trybunał y od niego *dependentes abhinc* w żadne taxy, narzucania złota, y ustawy nie wdawali, waruiemy, *sub restitutione in triplo & sub pœnis personalibus & Crumenalibus, super contravenientes extendendis.*

Zeby iako najlepszy porządek *& æquitas* w Sądzeniu Spraw zachowana była, y *far-*^{Farrago regio-}*rago* Regiestrow nie przeszkadzała, a każdy do tego Sądu Trybunalskiego przy-^{strow znoś-}chodzący, pewnoś Kadencyi Sprawy wiedział; więc Regiestra Spraw *in antecessum* praktykowane, tak Szrodowych iako y Czwartkowych dawnych wszystkich, *genera-*liter do Regiestru Woiewodztw ordynuiemy, y ktorekolwiek do tego czasu w tychże Regiestrach nie rozśadzone zostaia, aby przez Ziemstwa do Regiestrow Woiewodztw *de novo* wpisane y wprowadzone były, tymże Ziemstwom zlecamy, y tak też Sprawy dawne, iako y świeże, *juxta suas Cadentias & tempus præsentis lege præscriptum*, śadzone bydź maia. Tak iednak, aby tylko ieden Regiestr *Simplicium salvo Aresto*, drugi *sine Beneficio Arestu, ex Terminis conservatis*, a nie więcej, naznaczony był. Dla czego wszelkie Regiestra *Causarum ex Rejectionibus, Conservationibus, Continuationibus, Declarationibus Iudicii seu Mandato*, także *& Iudicum Deputatorum*, oraz *causas ejusmodi, zgoła quovis prætextu & titulo, abusive in antecessum vocitata & adinventata*, znośiemy, y aby takowych Regiestrow y konserwacyi formować, Trybunał y Ziemstwo nie wazyli się, *serio* przykazuiemy.

Regiestra Taktowe, ktore to *Causis Iuris & successionum, sive Fundi, sive facti, vio-*^{Regiestra}*lentarum extra Iurisdictionem* Trybunałow *patratarum*, przeciwko Prawu zagęszczo-^{Taktowe.}ne były, y w nich się prawie *omnis generis* mieściły y śadziły sprawy, przez co *Expectationi* Stron, *Iustitiam præstolantium*, wielka krzywda działa się; też Regiestra wyżej mianowane *abrogando*, deklaruiemy Regiestr Taktowy ieden *sub titulo tali*: Regiestr *causarum violatæ securitatis*, w którym mieścić się maia Sprawy *merè violatæ securitatis, recentis Criminis aut gravis excessus (ex termino Tacti verbali ex Mandato Iudicii) intra mœnia Civitatis & Suburbiorum commissi, ex citationibus ad euntium & redeuntium, ex Iudiciis Tribunalitiis, także Incarceratorum & actualiter in carceribus existentium*, oraz y Osob samych tylko Deputackich. Te wszystkie^{o Szostey} wzwyż mianowane *genera Causarum complectendo*, o godzinie szostey po południu^{Takty.} (*non involvendo quovis prætextu & titulo, Causas Iuris, & non obstante quovis Decretorum Tribunalitiorum conservatione, tum Partium scriptionibus, seu Limitationibus, sub nullitate Decretorum & Condemnationum, ac seorsivis pœnis piaciuset Grzywien super Parte*, ktoraby sprawę swoię wpisawszy onę prosekwowała, *Parti, Iudicio verò per medium decernenda*) mieścić y śadzić się maia.

Regiestr *causarum Arianiſmi* (w którym Sprawy *Apostasie, Iudaismi, Atheismi, He-*^{Regiestr Aria-}*refis, Blasphemie, notoriequè Divini Nominis Læsionis* mieścić się maia) iako chce^{nismi.} mieć Konstytucya *Anni 1662. & 1685. qualibet die de mane*, inne Sprawy *præcedere*^{1662. & 1685.} ma, *salvis pœnis contra Evocatores sancitis, in Constitutione Anni 1678. expressis*, do^{fol. 20.} ktorego Regiestru iako y innych Taktowych, żadne Konserwacye, Reiekty, Skryp-^{1678.}cye, deklaracye, Kontynuacye, sławać nie powinny, ale z ktorego Regiestru według Prawa zaczęta Sprawa w tymże Regiestrze kończyć się ma. W tenże Regiestr *Aria-*nismi

Z którego Re-
giestru zaczęta
sprawa, z tego
Regiestru są-
dzić się ma.
Regiestra Ma-
łopolskie w
Lublinie y Or-
dynacyi Za-
moyskiej 1670.
Regiestr Ord-
nacyi Zamo-
yskiej.

W Regiestra
Palatinatum
nie należące
sprawy nie-
ścić się nie po-
winne.

Czas Woie-
wództwom
Sądzenia się
naznaczony.
Poznańskie y
Kaliskie.

Sieradzkie y
Ziemia Wie-
luńska.

Reasumpcyja
Trybunału po
Nowym Roku.

Łęczyckie Wo-
jewództwo.

Brzeńskie y
Inowrocław-
skie.
Ad Dominicam
Palmarum
protractio
Trybunału.

nismi causa pretextuose Iuris, Decimarum, Censuum, & alie quavis Civiles, Fundi, wpisowane y sądzone bydź nie mają, sub nullitate Decretorum & Condemnationem cum Penis Arbitrariis super Parte inscribente decernendis.

Regiestra Ordynaryjne Prowincyi Małopolskiej, tak *Palatinalia* iako też *Militarium*, tudzież *Remissarum & Officii Cassandarum*, podług Ordynacyi Konstytucyi 1670. Trybunału Koronnego Lubelskiego, iako są w teyże Konstytucyi *suo Ordine* poło-
żone, tak Duchowne iako y Swietckie, *in eodem tenore & observantia Legis* mieć chce-
my. A Regiestr Ordynacyi Zamoyskiej w iednę Szrodę w każdy Miesiąc sądzony
bydź ma, w Sprawach szczegulnie tylko do Dobr tej Ordynacyi należących, *aliis
penitus exclusis.*

W Regiestra Ordynaryjne Woiewodztw, Sprawy *cujusvis generis ex Appellationibus, Remissionibus, Terminis Conservatis, Cassandarum Officii, Homicidiorum, Deductio-
num Nobilitatis, Expulsionum, Incarcerationum, Raptus, & quovis nomine nuncu-
pate*, mieścić się powinny, tam zaś wpisane rozłądzone bydź mają; a to *ad exclusionem
farraginis* zagęszczonych Regiestrow. Dogadzając iednak Sprawiedliwości, ażeby
*in Causis rei Iudicate & Decretis Tribunalitiiis evictae, tum ex Remissionibus ab Exe-
cutione* przychodzącym, prędsza satysfakcya do skutku przywiedziona bydź mogła,
takowym Sprawom Regiestr *ex Terminis Conservatis & Remissionibus*, dzień Szrod-
owy y Czwartkowy w każdy tydzień naznaczamy.

Porównyując oraz Prowincyą Wielkopolską *ad normam* Trybunału Lubelskiego, na
Instancyą teyże Prowincyi Połlow, takową Regiestrow Woiewodztw y Ziem Prowin-
cyi Wielkopolskiej czynieniami y stanowieniami Ordynacyą:

A naprzód Woiewodztwa Poznańskiego y Kaliskiego Sprawom *in genere* wśzystkim,
tak Duchownym iako y Swietckim, zaraz *ab Inchoatione* Trybunału Piotrkowskiego
post Festum Sancti Francisci ad diem 15. Novembris inclusive czas do Sądzenia, *cum
distinctione* Regiestrow iednego dnia, *sine beneficio Arresti & Conservatarum ex Remis-
sionibus*, a drugiego *ex Arresto alternatim*, prośty zaś do szostey po Południu nazna-
czamy. W którym czasie Sprawy Duchowne *Compositi Iudicii & mixti fori*, przed te-
goż Regiestru Woiewodzkiego expiracyą przez sześć dni zupełne, *observata alter-
nata*, sądzone y expedyowane będą. A *inquantumby* tak Duchowne iako y Swiet-
ckie Sprawy *hoc temporis interstitio* zupełnie odsądzić się nie miały, do drugiego Ro-
ku Woiewodztwa swego z swoiey Kadencyi odwołane bydź mają; podobnym sposo-
bem y inne Woiewodztwa, porządkiem po sobie idące, sądzić się powinny.

Woiewodztwo Sieradzkie y Ziemia Wieluńska, *à die 16. Novembris ad Vigiliam
Sancti Thomae Apostoli* (do którego czasu Sądzenie Trybunału Piotrkowskiego *lege
presenti* proroguiemi) sądzić się ma, *includendo* Sprawom Duchownym czas, *modo
quo supra* naznaczony.

Postanawiamy także, iż corocznie Trybunał *in Crastino circumcissionis Christi Domini*,
to iest: *die secunda Ianuarii (nisi dies Dominica impedierit)* reasumowany bydź ma,
w którym to czasie, *Cause Militarium* o szkody, wiołencye, *& de non servata disci-
plina Militari, non autem alie pretextuose*, *ad diem 18. eiusdem Mensis inclusive*, a
sprawy *paritatis votorum, suspensionum, Senatorum, Nuntiorum, Commissariorum,
Remissarum ex quo Iudex*, które w ieden Regiestr wpisane bydź powinny, *à die 19.
Ianuarii ad ultimam eiusdem, inclusis* także *causis Spiritualibus* (którym tak w Re-
giestrze *Militarium*, iako y *Paritatis Votorum*, trzy dni na oślatku przy dokoncze-
niu Regiestru naznaczamy) sądzone będą. *Inquantumby* iednak Sprawy *Paritatis
Votorum, Suspensionum, Senatorum, Nuntiorum, Remissarum ex quo Iudex*, w tym-
że czasie rozłądzić się nie mogły, tedy *ad Regestra Palatinatum suorum* wpisane, y
tamże rozłądzone bydź powinny.

Woiewodztwu Łęczyckiemu *à die 1ma Februarii ad ultimam Mensis eiusdem*, do są-
dzenia tegoż Woiewodztwa, *cum inclusione* Spraw Duchownych, iako wyżej miano-
wanym Woiewodztwom, naznacza się.

Woiewodztwom, Brzeńskiemu, Kujawskiemu y Inowrocławskiemu *à die 1ma Martii*
do zkończenia Trybunału, który *ad Dominicam Palmarum* sądzić się ma, czas do
rozłądzenia Spraw determinuiemy, w którym czasie y Sprawy Duchowne *eadem me-
thodo* mieścić się mają. W drugiey zaś Kadencyi następującego drugiego Trybu-
nału, od onegoż Reasumpcyi, Sprawy Ziemie Dobrzyńskiej y Woiewodztwa Plockie-
go,

go, *ad ultimam Octobris inclusive*, y Duchowne Sprawy *modo supra praemissa* expe-

Kadencya
druga.

Woiewodztwa Mazowieckiego *à die ima Novembris ad Vigiliam Sancti Thomae Apostoli*, *promiscue* wszystkich Ziem sprawom do rozładenia czas naznacza się, w którym Duchowne Sprawy *juxta praescriptum tempus* w sześciu dniach sądzone być powinny, *non obstante Constitutione Anni 1589. fol. 519.* w następującym zaś Roku *à die 2da Ianuarii (nisi dies Dominica impedierit) causae Militarium ad diem 18 ejusdem. A die vero 19. ad ultimam ejusdem Mensis, Paritatis Votorum, Suspensum, Senatorum, Nuntiorum, Commissariorum, Remissarum ex quo Iudex, ad ultimam ejusdem, inclusis Causis Spiritualibus, modo* w pierwszej Kadencyi *descripto* sądzone być mają.

Ziemia Dobrzyńska y Woiewodztwo Płockie, Mazowieckie, 1589. fol. 519.

Woiewodztwo Rawskie *à die ima Februarii ad ultimam ejusdem*, tak na Swietckie iako y Duchowne Sprawy, do rozładenia czas mieć będzie.

Rawskie.

Woiewodztwom Pruskim *à die ima Martii generaliter* aż do konkluzyi Trybunału, to jest: *ad Dominicam Palmarum*, Duchownym y Swietckim także do rozładenia, *juxta Correctionem Juris Prussiae, ex dispositione legis praesentis* naznacza się, *servato Ordine*, aby Duchowne Sprawy w każdym Woiewodztwie, tak iako w Poznańskim y Kaliskim, przez sześć dni sądziły się, *cum hac omnimoda cautione*: aby inższych Woiewodztw Sprawy w cudze *non involvantur* Woiewodztwa, ale każdy z swoiey Kadencyi *proprio Palatinatus* wpisał się y Sprawy rozładzone były bez wszelkiej inwolucyi Spraw inższych, ani do nich żadnych Remis, Konserwat, Reiekt, Trybunał czynić nie powinien, *sub poenis de Evocatione sancitis, super Parte contraveniente vindicandis*. Y luboby Sprawy w Woiewodztwach swoich, *intra tempus sibi praefixum* odsądzić się nie mogły, tedy drugiey Kadencyi w następującym Trybunale czekać mają.

Woiewodztwa Pruskie.

Tenże porządek y obserwancya Prawa, w Trybunale Lubelskim pod tymże rygorem, *servata Ordinatione Constitutionis 1670. quo ad Regestra Palatinalia & alia ibidem expressa*, zachowany być ma. Tamże Regiestra Taktowe *abusively* zagęszczone iako w Prowincyi Wielkopolskiej, *similiter* znośimy, ieden tylko Regiestr Taktowy *mere violata securitatis*, iako wyżej opisałano jest, zostawiwszy, który nie do Instygatora, ale do Ziemstwa, iako y wszelkie inższe, należeć będzie powinien.

Porządek Regiestrow w Trybunale Lubelskim. 1670.

A iezeliby w pomienione Regiestra, *quoquoque praetextuosas causas* wpisać ważył się, nie tylko Strona ale y Patron iey, *poenis arbitrariis* karaui być mają. Wszystkie Regiestra, tak Ordynaryjne Woiewodztw iako y Taktowe, nie do Instygatorów, ale do Ziemstwa Oboiey Prowincyi należeć, y za ich dyspozycyą wpisowane Sprawy y do wokandy podawane, *abinc* być mają; A też Wokandy, aby na Tablicę przy drzwiach *Stube Iudicialis* w sieni zawieszoną, każdego Regiestru na każdy dzień przypadającego (ile na cały tydzień *proportionaliter* wystarczyć mogą) z Ziemstwa wydawane bywały, *propter notitiam omnium Patientium & Patronorum*, ordynujemy; okrom tego Agiencji do wpisanja sobie wokand z Regiestrow *liberum accessum* zawsze mieć mają.

Pena super Partem praetextuose causam inscribentem. Regiestra Woiewodztwa do Ziemstwa należeć mają. Wokanda na Tablicy.

Zabiegając oraz wszelkim fałszom Regiestrowym, przykazujemy, ażeby Regienci Kancelaryi, *principaliter & immediate* dependujący od Pisarza Ziemskiego, Sprawy pod liczbą wpisowali, y karty w Regiestrach oprawnych wszystkie numerowane mieli, wpisującym się wszystkim aby ciż Regienci wpisy ich *sub Numero, ut sonant*, z wyrażeniem wierzchniego y spodniego wpisu, na kartkach z podpisem swoim *pro securitate* wpisów, *in vim* rewersów dawali. A tego, który pierwey wpisu *requireret*, łami własną ręką wpisać będą powinni zaraz, bez respektu na kogożkolwiek, a przy konkluzyi Trybunału, że się według tego Prawa sprawili, y więcej nie brali nad Instyktarz *etiam ultra offerente Parte*, przysięga. Za dowiedzionym zaś pierwszym w Regiestrach fałszem, ciż Regienci *termino Tacti ad cuiusvis Instantiam citati, Trimestri sessione Turrica ac triplicato vadio Parti Actoreae, Iudicio vero per medium, & Abjudicatione Officii* karaui być mają.

Porządek wpisów.

Przysięga Regientow.

Ziemstwa, Regienci, od Extraktów, Pieczęci y Suscept, Aktykacyi, Instygatorów, wie zaś do skrzynki Adjudykat y grzywien w Sądach *Majoris Subsellii*, więcej nad Instyktarz, tak od więkzszey, iako y mnieyszey *Civilis & plebeiae Conditionis* ludzi brać nie powinni. Agdyby tak wytrzymowali kogożkolwiek, żeby onym lub substi-

Depaktacye prohibentur.

Registru pœna-
lium przy In-
stygatorze.

Przerywanie
Sprawy.

1616. fol. 3.
Circa Registra
unius opposi-
tio.

Sprawy ex Re-
gistro Pœna-
lium.

Registru pœ-
naliaum Kafaty.
Arkusza taxa.

Ziemstwa ob-
servent prae-
sentem disposi-
tionem.

Instygatorow
tylko z skrzyń-
kowych, 2. Se-
curitatis.

Przyięgi
przed Trybu-
nałem Urzę-
dnikow to-
luntur.

Officia Ziem-
skie depakto-
wać Stron nie
powinne.

Incompetentia
plurimorum
Officiorum.

tutis Personis więcej dać musiał, a potymby *per Terminum tactum* Strona ukrzywdzona upominała się o naddatek, y Juramentem ewinkowała, tym samym *in triplo restitutio* Stronie *à delinquente*, *Et ab Officio ejus privatio, subsequi per Decretum* powinna *una cum pœnis personalibus*.

Co się zaś tycze Adiudykat, grzywien, Ziemstwa, Kancelaryi, Regientow, Patronow, Instygatorow, te wszystkie tymże Prawem y Porządkiem, iako jest w Prowincyi Wielkopolskiej opisany, y w Lublinie sprawowane y utrzymywane mieć chcemy, ieden tylko Registre Pœnaliaum przy Instygatorze Trybunałskim zostawiać.

Zaden Registre, ani nawet Takty, zaczętey sprawy przerywać nie powinny, która do-
tąd sędzić się ma, choćby dwa dni lub dłużej trwała, poki się nie rozładzi zupełnie według konstytucyi 1616. fol. 3.

Registra, *cursu* tamże *circumscripto*, przywołane być powinny, w czym iednego Deputata *oppositionem, per omnia observandam* mieć chcemy.

Zadne sprawy, oprócz samych win Sądowych, y komu wyżey jest pozwolono, w Registre Pœnaliaum mieścić się nie mają, *sub nullitate Decretorum, Condemnationum, Cassationum, Et seorsim pœnis Crimenalibus, per Judicium irrogandis super inscribente Parte*.

Z Registru Pœnaliaum aby żadne Kafaty nie stawały, oprócz z procesu zakwitowanego *ex consensu Partium, serio cavemus*.

Zabiegając szkodom y Expensom wszelkiej kondycyi osob y Stanow do Trybunału uciekających się, *providemus*: aby *in posterum* Ziemstwa Trybunałskie, tudzież Kancelarye y wszelacy Skrybenści, nie więcej od wszelkiej Expedycyi nad ieden Złoty od Arkusza z Indukcją y Aktykacją, na którym *in qualibet facie* wierszow dwadzieścia, *strictiori charactere* wpisane, mieścić się mają, pretendować y brać nie ważyli się, *inhibemus*, a to *sub seria* Trybunału *animadversione Et pœnis arbitrariis Personalibus, ac refusione damni Parti injuriatæ, super depactante vindicandis Et decernendis*.

Ziemstwa Oboiey Prowincyi, aby *seriam attententiam observande totius presentis Rzeczypospolitey dispositionis* mieli, *honore Et conscientiam* tychże obligujemy, y oneż same aby *observent Et adimpleant*, mieć chcemy. Więc kiedy wszelką czyniemy animadwersją, aby *minus necessariis expensis* do Sprawiedliwości *recurrentes non graventur*, deklarujemy y mieć chcemy: aby tylko dwóch Instygatorow Skrzynkowych, dwóch *Securitatis* a nie więcej, *Judicio Tribunalitio ad prospiciendam securitatem* naznaczonych y przysięgłych było, *sub pœna Proscriptionis Et Infamie supernumerariorum Et transgredientium sua Officia*.

Irrepperunt na Urzędy Ziemskie, iako to Podkomorzkie, Sędzkie, Podśędzkowskie, Pisarskie, które *per Electionem* stawaia, przed sądem Trybunałow koronnych, iako y przed Wielmożnymi Pieczętarzami Juramenta; więc że się to działo *contra expressam legem*, bo ci Urzędnicy w swoich Woiewodztwach *coram Dignitariis, Officialibus Et Nobilitate* własnych Woiewodztw y Ziem przysięgać powinni; a Grodzczy na Jurydyce przed Starostą, Burgrabiowie zaś *coram Actis proprii Districtus Castrensibus seu Terrestribus*; aby tedy *in futurum* do podobnych Juramentow *coram Judicio Tribunalitio* przypuszczeni nie byli, *serio lege presentis inhibemus, sub amissione Officii*.

Officiales, tam Graniciales Et Terrestres, quam Castrenses (etiam Burgrabiales includendo) juxta prescriptum antiquæ legis powinni być *Nobiles, Et bene possessionati in suis Territoriis, Et non notati*; które to *Officia* tak w Sądach, iako y na kondescensjach, niepowynne depaktować Stron nad Prawo y słuszność, *sub seria animadversione Judicii Tribunalitii, et pœnis arbitrariis ad cujusvis instantiam, super gravaminofo Judicio seu Officio decernendis*.

A ponieważ Exekucya Dekretow Trybunałskich częścią *retardatur*, częścią do skutku przyść nie może: kiedy *in uno subiecto duo Officia iuridica habent*, to jest: gdyby iedna Osoba dwóch Grodow, albo Ziemstwa y Grodu, luboby przy Ziemskim albo Grodzkim graniczny Urząd trzymała, choć to w różnych Woiewodztwach, a Trybunał ustrzedz się nie może, żeby iedney Stronie iedno *Officium*, drugiej Stronie drugie nie naznaczył, te zaś *in uno Subiecto* znajdowałyby się; zaczym stosując się do Konstytucyi Anni 1562. o Starostach Grodowych, takowych inkonwienienccy pod rygorem, w teyże Konstytucyi wyrażonym, zakazujemy, y pomienione *Officia incom-*

incompatibilia in uno subjecto abhinc abrogamus, excepto Pisarzow Ziemskich Mazowieckich, ktorzy są razem y Grodzkiemi.

Waruiemy oraz, żeby nikt z cudzych wpisow kondemnat otrzymywać nie ważył się, *sub nullitate onychże*, ale każdy ma swego wpisu y Regiestru czekać. Kondemnata z cudzego wpisu.

Aktor Cassandæ unius vel plurimum condemnationum, powinien *Jure vincenti in bonis propriis per Ministerialem Regni* pozew położyć, y Relacyą *coram Actis proprii Districtus* zeznać, y onę *personaliter*, albo *per Plenipotentem specialem*, w Grodzie czterema Niedzielami przed przywołaniem z Regiestru Sprawy aprobować, *sub nullitate obtentæ Cassationis*. Toż się ma rozumieć o wszelkich innych relacyach według Konstytucyi 1670. fol. 22. Tit. o Relacyach. Kondemnat Casatio. 1670. fol. 22.

Waruiemy także: aby z iednego wpisu iako wiele kondemnat otrzymywać, tak otrzymanych, ile *in Actoratibus & Reatibus distinctis*, kasować nie godziło się, *sub Rigore eodem & nullitate* takowych kondemnat y kafat, *& seorsivâ pænâ pecuniariâ per Judicium irrogandâ*. Wiele Kondemnat z iednego wpisu.

Kwity z kondemnat *officiosè* przez Strony zeznane, *in suo robore & valore* ważne być mają, *sine quibusvis pænis in reconciliationem Legis* przez Trybunał *irrogandis*. Kwity z Kondemnat.

Cheąc mieć Prawa Oyczytne *in rigorosa observantia* zachowane, waruiemy, reasumuiąc Konstytucyą *Anni 1589.* ażeby kondemnatami *in subsellio legitimo* otrzymanemi, *quisquis ille sit*, nie tylko w Sądach wszelkich *à loco standi arceatur*, ale y na Seymikach, Seymach, *voce activâ careat*. Kondemnaty a loco standi arceare powinny. 1589.

Na Woźnych, ktorzy częstokroć nie położywszy Pozwu, relacye zeznają, gdy dowiedziono im będzie, *Pænâ Cauterisationis extendi* powinna, ktorym iednak przy kładzeniu Pozwu *securitatem omnem cavemus*, a ktoby one *violare* ważył się, *pænis Legibus descriptis personalibus & arbitrariis* karany być mają. Na Woźnych Rygor y ichże Securitatis. 1576. fol. 302.

Akta Trybunałskie przez Ziemstwa swoje, Ziemie zaś po Woiewództwach sędzące się *per idem Judicium*, Grodzkie przez Starostow mieysc swoich, konserwowane, aktykowane y intrologowane, porządnie także w protokoły y regiestra przy księgach chowane być mają. A Komornicy y Regienści tego przestrzegać będą, aby nigdzie mieysc nie zostawiali próżnych, y wszystkie Akta aby indukowane były, *sub Pænis contra negligentes Officiales sancitis, in foro competentis vindicandis*. Aktow Trybunałskich y innych porządek y conservatio.

Zagęściły się po różnych mieyscach *Actorum publicorum fabricationes*, przez co *publica vacillat fides*, a tak fortuny y honory Szlacheckie *in summum* przychodzą *disserimen*; więc zabiegając *in futurum* podobnym Excesom, reasumuiąc dawnieysze Prawa, *serio* zlecamy Trybunałom Koronnym, aby *post objectum & manifestè deductum Crimen Fabricationis seu falsificationis, circa Acta assidens*, czy to Pisarz, czy Regient, czy Susceptant, takową Fabrykacyą albo Falsyfikacyą przyimuiący, *pænâ Capitis* był karany. A Strona, *in cuius favorem intercessit Fabricatio*, aby w sprawie tej upadała, *& pænis arbitrariis* Trybunału karana była. A komuby to było *in antecessum* zadano, a on się z tego nie wywiódł, tedy powinien *extra capacitatem omnium functionum* zostawać poty, poki się *sufficienter* nie wywiedzie. Na zadającego zaś a dowieść nie mogącego *Pænâ Talionis irrogari* powinna. Falsificationes Actorum.

Wielka się niesprawiedliwość y w tym pokazuje, że *in causis Homicidiorum*, lubo Trybunał *pro pænâ publica sessionem Turris* naznaczy, nie tylko że mieysce siedzenia *pro libitu suo & affectione* Strony odmienia, ale też wieże po Grodach *juxta præscriptum legis ad Pænâ facinorosorum* nie są *in hoc statu*, iak być powinny, iż są zpuštěłzate, a drugie na folgę Meżoboycom reparować pozwalają. Więc *Lege præsentis serio injungimus*, aby Starostowie Sądowi w Grodach swoich wieże reparowali, y według Prawa *fundum* od okna, ktorym wpuszczają do wieży, na dwanaście łokci wgląd opatrzyli. Także *securitati Actorum*, Kancelaryą porządną *provideant*, y Izby do sądenia, aby lub nowe pobudowali, lub stare reparowali, a to *sub pænis de negligentibus Officialibus, per partem instigantem seu ad cujusvis Instantiam vindicandis*. A osądzeni *in proprio Castro vel Palatinatu, ubi Crimen commissum*, Wieże wyśiadać mają, według Konstytucyi 1588. Wieżę po Grodach. Kancellarye porządne. 1588.

Zagęszczone *contra positivam Legem* od siedzenia wieży, *tam in Criminalibus, quam & Facti causis*, relaxacye, wielce Sprawiedliwości y Prawom *præjudiciosè*, aby od Trybunałow *in elusionem Legis & Favorem Partium* dawane nie były, *serio præcavemus*. A luboby któżkolwiek one otrzymał, powiniem *pro contraventione Decreti* być pozwany, *& in subsequenti Judicio duplici pænâ sessionis Turris* karany. Relaxacye Wieży.

Incarcerati.

A że częstokroć *Personæ innocentes & honestæ temerarie incarcerantur*, y do Sądu Trybunałskiego *prætextuose* dla przedzwej Incydencyi Sprawy *inducuntur*; Więc Trybunały *instantaneè seriò per Deputatos binos indagabunt*, ieżeli *incarceratus* słusznie *in Crimine recenti deprehensus*, albo *criminali Processu convictus & infamis* do Sądu zprowadzony, takowy zaś *absquè omni dilatione* sądzony & *Pœnis promeritis* karany bydz ma. A ieżeliby *incarceratus* niewinnym bydz pokazał się, ma *indilatè ex carceribus dimitti*, a ten ktory *innocentem incarceravit*, pro nobili *Persona* według Konstytucyi 1588. karany bydz ma, a ieżeliby był *plebejus*, *pœnis arbitrariis* osądzony bydz powinien.

1588.

Przyśięga Patronów.

Patronowie y Agienści w Trybunałach powinni bydz Szlachta, y przyśięgli *juxta Rotham inferiùs præscriptam*:

„Ja N. Przyśięgam Panu BOGU w Trocy S. iedynemu, iż Stronie, ktora mię „do Sprawy swojej wokować będzie, wiernie służyć będę, zbytecznego *salarium* po „niey wyciągać nie będę. Wziąwszy *salarium* od Sprawy nie odstąpię, ani Rady na „zwłokę Świętey Sprawiedliwości y przeciwko Prawu, na wyniszczenie Stron pozy- „wających się, Pryncypałom moim *quovis colore & prætextu* dawać będę. Doku- „mentów, ktore mi do Sprawy powierzone będą, na uniknienie Sprawiedliwości tacić „nie będę, tak mi Panie BOZE dopomoż &c. A tę Przyśięgę na początku Try- „bunału, tak w Piotrkowie iako y w Lublinie, raz na zawsze *coram Iudicio Terrestris in facie Iudicii Tribunalitii* wykonywać będą. Toż Prawo y następujących do Pale- „stry *stringere* powinno.

Incompatibilia Officia z Patronizacją.

Patronowie *causas* w Trybunale *promoventes*, ażeby *Officia quævis Granicialia, Terrestris, Castrensis, Burgrabialis, Vicesgerentia*, na Osobach swoich nie mieli, poki *in illa palestra* zostawać będą, *præsenti lege cavemus, sub privatione Officii & abjudicatione Patrocinii*.

Bunt Patronów.

Patronowie z *pretextu* iakiego nieupodobania do Trybunału, *turmatim* gdyby za znową iaką wazyli się *deserere Iudicium*, takowi *Termino Tacto conventi*, *pœnis personalibus* dwunastu niedziel więzy, & *Crumenalis* karani bydz mają, y Pryncypałow swoich dla tego występku gdyby wzdawać dopuścili, *causata damna* kompensować im powinni będą.

Quantitas Patronów do Sprawy.

Indukta Spraw ażeby *numeroſo concursu* Patronów tłumiona nie była, y powtarzanym wielomowstwem czasu nie zabierała, mieć chcemy: aby do Spraw mniejszych nad dwóch, a do większych nad trzech Patronów, każda Strona więcej nie zażywała, *sub animadversione Iudicii & non admissione plurium*; ileby zaś Pryncypałowie do swojej Sprawy przymówić się potrzebowali, słuchani bydz mają.

Woyny Patronowie służyć nie powinni.

Tak Patronowie, iako też y Agienści Trybunału, Piotrkowskiego, Lubelskiego y Radomskiego, w służbie Woienney Polskiego y Cudzoziemskiego Autoramentu mieć się poty nie powinni, poki w Palestrze *acturaliter* zostawać będą, *sub abjudicatione Patrocinii & privatione stipendiorum, ad Instantiam cujusvis decernenda*. Co się y o Żołnierzach, w Sprawach cudzych stawiających, rozumieć ma.

Evocatio.

A iako *Lege publicâ cautum est*, aby *extra suam Provinciam* z Małej Polki do Wielkiej Polki, & *è contra*, nikt *evocatus* nie był, ani też Miast do Sądu Trybunałskiego nie pociągał; tak *inherendo Constitutionibus Annorum 1578. 1611. & 1633. præsenti Lege* waruiemy: aby tak *Partes*, iako *Iudicialia Officia*, *in quavis causa non evocentur quovis prætextu* (okrom *in casu*, żeby *Officium* Małopolskie w Wielkiej Polszcze, albo *è contra*, miało *delinquere*) *sub pœnis Evocationis Mille Marcarum Parti, Iudicio per medium, & pœnis personalibus arbitrariis super contravenientem irrogandis, vigore Constitutionis 1678. fol. 10.* Także dawne prawa *de Evocatione* z Ziemstw y Grodow reasumuiemy. Niemniej w Sprawy *Juris nostri Regii*, Trybunały wda- wać się, y onych rozstrządać nie powinny, ale ie *ad Forum competens* odsyłać mają *sub nullitate* tychże Dekretów.

1578. fol. 328.

1611. fol. 27.

1633. fol. 25.

1678. fol. 16.

Motio & Appellatio Sądowi dyshonoru nie czyni.

Inquantumby Sprawa *per motionem, seu Appellationem, aut Remissionem, seu per Gravamen, à minori subsellio* do Trybunału *devoluta, à sententia eorum Officiorum retractata seu cassata* była, *exceptis causis* w ktorychby się oczywisty *Gravamen, Favor & Partialitas* Stronie, & *Affectatio* znaczna pokazała; tedy *juxta Statutum Regni, Fame & Honori illorum nocere* nie powinno, ani *pœnis post admissam appellationem personaliter* karani bydz mają.

Arestów przywołanie.

W Sprawach wszelkich *circa Aresta* (ktore w Ziemstwie *in Straba*, nie po gospodach,

za przywołaniem Woźnego expedyować się powinny) Remis żadnych *de currendo* ^{Remisy isć nie}
Aresto ad Stubam Iudicalem, ani też Aresztow *cum Remissione* z Piotrkowa do Lubli-
 na & *è contra*, czynić y zapisować Ziemstwa nie mają, ani aresztuiący *recedere ab*
Aresto nie powinien, *sub nullitate Condemnationis & pœnis arbitrariis*.

Exekucye Dekretow *Condescensionum*, *Condemnationum*, *de Iure* tak *Personis* iako y ^{Exekucye De-}
Bonis, aby *Capitanei locorum & Vice-Capitanei*, *salvis Iuribus Palatinatus Masoviae*,
 albo ich *Vicesgerentes*, *vel subdelegati Iurati & Burgrabii*, *indispensabiliter expediant*
sine depactatione, mieć chcemy. Co *per omnia* zachowując postanawiamy: aby Bo-
 na *convicta in re & Summa liquida*, *ex tertia Condemnatione in Contumaciam super*
Iure victa Parte obtenta, a *in re iudicata* za pierwszą kondemnata, *proportionata ie-*
dnak principali negotio & Processibus perductis, *in Possessionem Iure vincentis Partis*
cum Inventario oddawane *indispensabiliter* były, *non attentis quibusvis Iurium oppo-*
sitionibus, *vel violentis impugnationibus* starych lub nowych Posesorow, chyba żeby
 były ich *Iura* pierwsze, niż Proces zaczęty.

A *inquantum* by w których Dobrach *superveniret fortis & insuperabilis armata Impu-* ^{Impugnatio}
gnatio, więc *in Termino ex Remissione*, *Pars Iure victa Pœnis pecuniariis & Persona-*
libus, siedzeniem więzy przez Niedziel cztery, y daley *iuxta qualitatem facti kara-*
na y do Exekucyi Dekretow, *etiam admotâ manu forti*, przywiedziona bydz ma. A
 Remisy *ab Executionibus*, & *Traditiones Bonorum*, *ad propria Acta Iurisdictionis*,
ubi Bona consilunt, *Officia Executorialia & Condescensorialia* podawać mają, *salvis*
Iuribus & consuetudinibus Woiewodztw Krakowskiego, Kiiowskiego, Wołyńskiego,
 Braclawskiego y Czerniechowskiego.

Zagęściły się Sprawy w Trybunałach *merè vexatorie*, y iuż akwietowane y osądzo- ^{Sprawy vexa-}
 ne, które do tegoż Trybunału częstokroć *intentantur*, w tym aby Trybunały *se-*
riam animadversionem miały, y takowe *Personas litigiosas*, *personalibus pœnis & re-*
fusione Litis expensarum merè iudicarum, *prævio moderamine Iudicii*, *ante comproba-*
tionem iuratoriâ Partis, karały, mieć chcemy.

Dekrety, które *vim legis sapiunt*, w Trybunałach według dawnych Praw *in futurum* ^{Decreta vim}
 stawać nie mają, y owszem *reassumendo Constitutiones Annorum 1627. & 1638.* żadney ^{Legis sapien-}
 exekucyi podlegać niepowinne, ale na przyszłym Trybunale kasowane bydz mają; ^{tia.}
 wyjąwszy te Dekreta, które *in parte satisfactione aliqua* są iuż akceptowane. ^{1627. & 1638.}

W Sprawach *Iuris* zaczynających się, do Trybunału *in primo Termino* przychodzą- ^{Komunikacya}
 cych, dla zkrocenia Procesu y zabezpieczenia zagęszczonym *de noviter repertis documen-* ^{Sumaryuszow.}
tis Dekretow Trybunałskich, wielą Praw obwarowanych wzruszaniom, mieć chce-
 my: ażeby Strony *litigantes* wzajemnie sobie Sumaryusze dawały przed Sprawą, kro-
 re Marszałek Trybunałski, albo przy Łasce będący Deputat, podpisać ma. A ie-
 żeliby kto nowowynalezionym Dokumentem, ewinkuiącym całą Sprawę, lub którą
 kategorią, chciał rzecz osądzoną wzruszyć, takowy nayıpierwey przysiędz ma, iako
 ani sam, ani Patron z woli iego, Dokumentu tego nie zataił, ani ich mógł mieć
circa agitationem cause; potym iakie nastąpi *Iudicatum*, iuż żadna Strona więcej
 wzruszać niepowinna, ani powtornie *ex noviter repertis documentis* Trybunały
 Spraw żadnych sądzić nie mają, *sub nullitate Decretorum*, & *sub pœnis personalibus*
 & *pecuniariis*, *contra convulsos Decretorum Tribunalitiorum sancitis*.

Zabiegając, aby kapeye niesłuszne *inter litigantes* nie działały się, Indykcyę wszystkie, ^{Indykcyę.}
 któreby do Sprawy przywołaney konnexyi nie miały, abrogujemy. Te zaś kto-
 reby z iedney wynikały Sprawy, & *unam eandemque causam & Bona afficere* miały,
 mieścić się & *disjudicari* mogą. Iednakże *indicentes*, *à Comparitione recedentem*,
sive in Contumaciam wzdawać ważyć się nie mają, oprócz tego Aktora, którego iest
 wpis, *sub nullitate Condemnationum & pœna ducentarum Marcarum Parti*, *Iudicio*
verò per medium decernenda super obtinente.

Znosząc szkodliwe *diffugia litigantium*, w czynieniu Manifestacyi y zapisowaniu Rela-
 cyi, w grodach *extra Districtum proprium* będących, *præviâ Manifestatione* o nie- ^{In proprio Di-}
 przyjęcie przeciwko własnemu Grodowi, *præsenti lege* warujemy: aby wszelkie Pro- ^{strictu Prote-}
 testacye, Relacye y Manifesty, przeciwko komukolwiek *cujuscunque Status & Præ-* ^{stacye y wszel-}
eminentie, choćby y przeciw własnemu swemu Starości lub Oficyalisćcie, przyimo- ^{kie Actus.}
 wane były, *non tamen calumniosè*, *contra secus facientes*, do suscepty y Kancelaryi
 należących, *statuimus pœnam sessionis Turris* Niedziel cztery, y *Vadia* dwoie Stronie
 do-

Marzalek sine
consensu Stu-
bz Patronow
y Stron pod
wartę za Grzy-
wny brać nie
ma.

Dilationes Im-
firmitatis.
1588.

Kontrakty in
suo robore zo-
stawac powin-
ne.

Kondescensye.

Deductio No-
bilitatis.

dowodzący, *Iudicio verò per medium*. Ktoby zaś nie rekwirowałszy Grodu, skarżył się o nieprzyjęcie y Manifestacyą o to uczynił, *simili pœne Talionis* podlegać ma, *prœvia deductiõne*.

Marzalek sine consensu Stube aby nikogo nie ważył się kazać brać pod wartę, oraz *Partes litigantes* y Patronow za Grzywny aby pod tę wartę nie brano, *seriò inhibemus*. Ale komuby Trybunał, czy to Plenipotencyą uczynił, czyli *adjudicata sua* przekazał, w tymże lub następującym Trybunale z Regiestru *Pœnaliaum de Bonis patientium* windykować, y Dobra proporcjonalne, za pierwszą kondemnata, *prout jam in re judicata, per executionem* odbierać pozwalamy, co się *de Vadiis* rozumieć ma. *Adjudicata* zaś y Luity Patronowie, *salva repetitione* od Pryncypałow swoich, wypłacać powinni będą, y poki nie wypłacą *arcebuntur à loco standi*.

Præscindendo infirmitatis dilationes y suspensy, reasumuiąc Konstytucyą *Anni 1588*. waruiemy: aby *in omni subsellio* żadna Dylacya choroby nie szła *in his causis*, ktore *personalitatem* nie potrzebuią. A gdzie sine *Personalitate* obeysć się nie może, tedy Patron zabierający się na tę dylacyą, powinien *instantaneè* przysiędz, iako Pryncypał jego czynił o to do niego rekwizycyą, y nie ma żadney wiadomości przeciwney tej dylacyi, a Strona na tę dylacyą zabierająca się, według dawnego Prawa na przyszłym Terminie sprawić się ma. Ktoby zaś będąc Senatoren, Komisarzem, Posłem albo Rezydentem *ad latus Regium*, tudzież *in publica functione actualiter per Constitutionem designatus*, zabierał się na suspensę, aby tego *Beneficium* Prawa na eluzyą Strony w Prawie będący nie zażywał, stanowimy: że ktoby tego Prawa zażył, nie będąc *in executione* Funkcyi swojej, gdy mu tego Strona przeciwna dowieść, na Senatora y Rezydenta *ad latus* od Marzalka Koronnego, na Posła od Marzalka Seymowego, na Komisarza od Marzalka Trybunału Skarbowego, atestacyą wziętą, iako ani z początku, ani przy determinacyi Seymu nie będąc, *hoc Beneficio Legis iniuriavit* Stronę; taki przy incydencyi Sprawy *ante omnia* tysiąc Grzywien Stronie, *Iudicio verò per medium* wypłacić będzie powinien. Co się ma rozumieć y o Posłach Woyskowych na Sejm wyprawionych, y o Żołnierzach na Kampaniach będących, y ich Exemptach Prawem pozwolonych. A Marzalkowie Koronni, Seymowi, y Trybunału Skarbowego Radomskiego, iako do tych czas *intaminata fide* czynili, powinni będą Stronie rekwiruiący *fidelissima* dawać *testimonia* y atestacye według Konstytucyi 1659. 1661. 1662. fol. 11.

Kontrakty zastawne y obligacye *Interpretationi* Trybunałow Koronnych ażeby nie podpadały, waruiemy y stanowimy: aby *abhinc* tak sumy wszelakie, iako y Wyderkasy, ktore *in futurum* zaciągnięte będą, *monetâ in Contractu expressa, valore autem in Regno currenti*, wypłacone były, a *Possessores obligatorii* ażeby *de proventibus bonorum* do rachowania się pociągani nie byli, ale też y pretenzyi, *respectu non correspondentie honorum in proventibus*, do Dziedzicow nie uzurpowali sobie, chyba żeby był addytament albo Reparacya kontraktem warowane, lub Procesem, *Decretis & Juramentis* ewinkowane, *salvis Decretis & transactionibus anterioribus*. To się zaś *Beneficium* ściagać nie ma do tego Posesora, ktoryby *per solum Processum in contumaciam* podane sobie Dobra trzymał, gdyż taki *ad calculum per omnia tenetur*.

Na Kondescensyach uchraniając od próżnego kosztu y zawodu Strony, *in casu* niezachania *Officii Condescensorialis ante occasum Solis* w Terminie naznaczonym, byle toż *Officium* przez umyślnego odezwało się, że iedzie, & *à Legalitate aliqua* zatrzymane jest, *ad eum casum* Strona, *respectu non Condescensionis Officii* kontrawencyi podpadać nie ma, ale tenże sam *Actus* y przez iednego *ex Officialibus* może być przywołany y limitowany; *in crastino* zaś taż Kondescensya *vigore Legis presentis* kontynuowana być ma. *Inquantumby* zaś ktożkolwiek na Kondescensyi, Terminem *de noviter repertis Documentis* Stronie wydanym, *vexatoriè* tę Kondescensyą zbiiał, a potym *hisce noviter repertis Documentis* Sprawy swojej nie podniósł, tedy *subiacere* powinien *rigori superius expresso & pœnis de vexatoria actione interpositis*.

Trafiło się, że na Trybunałach *per Decreta favorabilia* różne Osoby bez dedukcyi na Seymikach pozyskały *paritatem Statûs Nobilitaris*; przeto reasumuiąc o tym dawne Konstytucye, *authoritate presentis Convētûs* nie tylko tego *in futurum* zakazuujemy, ale też komu napotym *paritatem Statûs Nobilitaris* wywodzić przyidzie, aby się

się według tychże Konstytucy na miejscach *ibidem* opisanych wywodził, rozkazuujemy.

Invaluerunt w Trybunale y te *Præjudicia*, że przeciwko wyraźnemu Prawu o *Expul-* Expulſye, Re-
indukcy.
ſyach, miaſto *Reindukcyi*, *cum pœnis personalibus & crumenalibus* *Kondeſcenſye*
nakazuia; tedy *Præjudicia* takowe cale znoſząc, Konstytucyą 1699. *fol. 48.* reaſu-
muiemy, y onę bez wſzelkier *explicacyi ad literam* obſerwowaną mieć chcemy, *ſub*
nullitate Decretorum, in contrarium temu Prawu *in futurum ferendorum*. A tako-
wym Sprawom *Expulſionum, non tamen prætextuoſarum*, w każdą Szrodę y Czwartek,
ante omnes alias cauſas, Regieſtr naznaczamy. Y ieżeli by kto *prætextuoſis documen-*
tis, iakoby na fundamencie Prawa *de Expulſionibus* wygrał *Reindukcyą*, a przez In-
kwizycyą *reſpectu violentiarum in Termino Reinductionis* pretext pomieniony był mu
dowiedziony, tedy pod to Prawo *Expulſyi* opacznie podſzywaiący ſię, nie tylko *re-*
fuſione Damnorum per Iudicium liquidandorum, præviâ comprobatione Partis læſæ, ale
też *& personalibus pœnis duplicatis, Constitutione eâdem præſcriptis*, aby był karany,
waruujemy.

Reiekty ad ſatiſfactionem w Grzywnach *in Constitutionem Loci ſtandi* przyſadzonych, Reiekty ad ſa-
tisfactionem.
znoſiemy, których windykacyą z Regieſtru *Pœnaliũ* Sądowi y Stronom naznacza-
my, a Sprawa zaczęta *sine interruptione* ſądzić ſię powinna.

Prædicatam, a nie mniej *præjudicioſam legi & Iuſtitie decretandi formulam, utpote:* Siftendo pu-
blicationem.
ſiſtendo Publicationem experiantur; znoſiemy *in perpetuum*.

Reaſumuiąc Prawa o bezpieczeńſtwie Trybunału Koronnego ſtawiamy: ażeby w Bezpieczeń-
ſtwa Trybu-
nału,
Trybunałach, ſtrzelania, Tumulty, pojedynki y żadne Exceſy nie bywały, na Ra-
tuszu podczas Sądow aby nietrzeżwi, tak Deputaci iako y Strony, nie przychodziły,
ſub animadverſione Iudicii. W czym reaſumuiemy Konstytucyą 1669 o zachowa-
niu w Traktamentach modeſtyi, y obſerwowaniu dni powſzechnych do ſądzienia or-
dynowanych, y *conſcientiam* Sędziów w tym *obligamus*.

Znoſząc także nieprzyſtoiny zwyczaj, że Damy y Matrony różne, nie mając żadnych Damy w Try-
bunałach ba-
wić ſię niepo-
winne.
Spraw w Trybunałach, tamże założywſzy rezydencyą bawią ſię, y Praktyki między
Stronami przez Mężow y Deputatow czynić zwykły; przeto Statut w tey mierze
Cafimiri Viſlicie Anni 1368. fol. 10. in Herburto fol. 370. Tit. Procurator, reaſu-
muiemy.

A lubo ſama *conſcientie teneritudo*, a dopieroż *Iuramenti Rotha, legibus præſcripta*, Korupcy.
każdego Sędziego *ad obſervandam Iuriſjurandi Religionem* obliguie; że iednak za-
gęſzczone Korupcy na Trybunałach Świętą Sprawiedliwość *depravant*, a tak na
Pańſtvo Naſze niebłogoſtawieńſtvo Bożkie y kary niezliczone ſciągaia ſię; więc *Ri-*
gorem Konstytucyi A. 1699. *de Corrupto* reaſumuiemy, *adjungendo ſeveriores perſo-*
nales pœnas, to ieſt: *Abjudicationem honoris, incapacitatem cuiusvis functionis, &*
actiue vocis privationem, ktore *ſuper convicto corrupto Iudice, in Iudicio Tribunalitio,*
ex Regeſtro violatæ Securitatis, irrogari & extendi mają, *sine ulla relaxatione ad In-*
ſtantiam cuiusvis, na tym albo naſtępującym Trybunale.

A żeby ſkuteczniej Korupcyom zabieżeć, y teraźniejszy Stanow Rzeczypoſpolitey Powtorna
Przyſięga.
Trybunału dyspozycyą mogliſmy utrzymać, powtorną przy zkończeniu Funkcyi
Depuackiej potrzebną Przyſięgę *præſenti lege præſcribimus*, aby Prezydent, Mar-
ſzałek y wſzyſcy, tak Duchowni iako y Świętcy, Deputaci, *nemine excepto, apertâ*
Stubâ, przy determinacyi Funkcyi w tymże Sądzie Trybunałſkim, przy prezencyi
Iudicii Terreſtris, vel vacante Terreſtri Caſtrenſis, na Ratuszu onę wykonali *in eam*
Iuramenti Rotham: „Ja N. Przyſięgam Panu BOGU w Troycy S iedynemu, ia-
„ko doſyć czyniać Przyſiędze moiej przy zaczęciu Funkcyi wykonaney, według lu-
„ramentu na tym Trybunale ſprawilem ſię. Sprawy *juxta legem ſcriptam*, doku-
„menta *Partium*, *nullo favore, nec odio, nec metu* uwodzący ſię, ſądziłem, *munera*
„*& honoraria quævis* nie brałem, ani przyobiecanych nie akceptowałem, ani obie-
„canych podczas funkcyi po zkończoney funkcyi brać od nikogo nie będę, Spraw
„nie praktykowałem, y według ſwieżo opiaſaney Korektury dyspozycyi *in toto ſprawi-*
„łem ſię, y doſyć tey funkcyi uczynilem.

Roty obiedwie *Iuramentorum* na Tablicy przy Krzyżu na Stole ſądowym bydź zawſze Roty Iuramen-
tow na ſtole
bydź powinne.
powinne, czego Sąd Ziemiſki doglądać będzie.

A ktoryby Deputat odieżdżaiący, tey Przyſięgi nie wykonawſzy z Trybunału wyie- Rygor na tego
ch, ktoryby Przy-

siegi nie wy-
konał powtor-
ney.

Observatio le-
gis præsentis,

Publicatio et
executio San-
ctorum.

chał, tak iako *Contemptor Legum, de corruptione & mala fide suspectus*, na Trybunał drugi *ad Instantiam cuiusvis* pozwany, *severioribus pœnis* karany, & *omnis Functionis incapax in perpetuum* osądzony bydź ma. A takowe Juramenta krotkolwiek *ex Judicibus judicialiter apertâ Stubâ* wykona, *in Actis Terreſtribus* zapisane bydź maia, y któryby tę powtorną Przysięgę przed Limitą wykonał, kontynuować funkcyi swoiey daley nie będzie powinien.

Ze zaś *Judicibus Lex pro singulari Regula* zawsze bydź powinna, mieć chcemy, aby Trybunały, *ad normam & Legem præsentem Novellam in toto* konformuiące się, terażnieysze Stanow Rzeczypospolitey postanowienie y *abusum Korekturę Sacrosanctę* obserwent, *impleant & exequantur, sub rigore contra transgressores Legum supraſcripto.*

A iako wszelkie Prawa y Konstytucye na Seymie ustanowione, a *publicatione* onychże *vigorem suum* biorą & *Executionem* mieć powinny; tak Trybunał terażnieyszy na blizko następującej Reasumpcyi Trybunału Lubelskiego, terażnieyszą Seymu Dyspozycyą y Ordynacyą *in omnibus Punctis, clausulis, Præcustoditionibus, inviolabiliter observare, tenere & adimplere* powinien będzie. Co y na następujące w dalſzym czaſie Trybunały ściągac się ma, pokiby Rzeczpospolita inaczey nie dysponowała.

T A B V L A

Reductionis Adjudicatorum & aliarum pœnarum.

	Pisarzowi Ziemskiemu.		Do Skrzynki.	
	Złote.	Grosze	Złote.	Grosze
Od Dekretow Instancyi kaźdey <i>Experiantur, Prosequatur, Procede, Responde, directę responde, Productionis Plenipotentie</i> , po groszy - - - - -	- -	15.	- -	15.
<i>A Lucro simplici sub pœna Bannitionis</i> - - - - -	- -	15.	1.	15.
<i>A Lucro ulteriori Executionis.</i> - - - - -	- -	15.	1.	15.
<i>A Lucro ultimarie Executionis.</i> - - - - -	- -	15.	3.	
<i>A Lucro iterato ultimarie</i> - - - - -	- -	15.	5.	
<i>A Lucro pœnarum Legum, videlicet Infamie captivationis.</i> - - - - -	- -	15.	4.	
Od Dekretow <i>Evasionis, Dilationis, Infirmitatis, Suspensionis, Adcitationis, Inquisitionis.</i> - - - - -	4.	- -	2.	
Od Dekretow <i>Comprobationis juratorie, Comportationis, Executionis per omnes Instantias, Reinductionis, Cassatę seu approbatę, Exdivisionis, Cassatę Inscriptionis, Cassatę seu approbatę sententie Terreſtris seu Castrensis, incompetentis Actionis, Extraditionis rerum vel subditi</i> , y tym podobnych. - - - - -	6.	- -	2.	
Od Dekretu <i>Condescensionis per utramque Partem.</i> - - - - -	40.	- -	6.	
Od Dekretu <i>ex Condescensione</i> , od Dekretu <i>lectis Inquisitionibus, violentiarum, in causa Necis, Deductionis Nobilitatis.</i> - - - - -	30.	- -	6.	
Od Dekretu <i>Solutionis Summę ad Inscriptiones seu Contractus.</i> - - - - -	6.	- -	2.	
Od Dekretu <i>Liquidationis & Collocationis Iurium in causa Potioritatis</i> , od kaźdego Tysiąca po Złotyeh trzy Ziemſtwu, a do Skrzynki od calego Dekretu. - - - - -	- -	- -	6.	

Pœnæ Iudiciales pro parte Iudicii tantum, exceptis arbitrariis, ktore Parti juxta qualitatem demeriti irrogari maią.

		Grzywny.	Vadia.
IN Constitutionem Loci standi za zarzuconą, Ziemską lub Grodzką, Kondemnatę in contumaciam otrzymaną, Stronie pœna duplex 14. Marcarum Polonicalium, Iudicio per medium.		14.	
Za zarzuconą Ziemską lub Grodzką Kondemnatę, post inscriptam comparitionem vel temerarium Recessum, Stronie pœnam quadruplicem 14. Marcarum Polonicalium Iudicio per medium.		28.	
Za Kondemnatę Trybunalską in contumaciam, Stronie pœnam Quadruplicem 14 Marcarum Polonicalium, Iudicio per medium.		28.	
Za Kondemnatę Trybunalską, post inscriptam comparitionem & temerarium Partis recessum otrzymaną, Stronie medium vadii Capitanealis, Iudicio per medium Grzywien.		48.	
In sublationem Condemnationis Terrestris vel Castrensis in Contumaciam obtentę, pœnam quadruplicem 14. Marcarum Polonicalium Stronie, Iudicio per medium.		28.	
In sublationem Condemnationis Terrestris vel Castrensis, post inscriptam comparitionem & temerarium recessum obtentę, Stronie medium vadii Capitanealis, Iudicio per medium Grzywien videlicet.		48.	
In sublationem Condemnationis Tribunalitę contumacialis, Stronie vadium Capitaneale, Iudicio medium vadii Grzywien,		60.	
In sublationem Condemnationis Tribunalitę post inscriptam comparitionem vel temerarium Recessum obtentę, Stronie poltora Vadia, Iudicio per medium, to iest Grzywien.		90.	
Pro contraventione Decreto Terrestri vel Castrensi Stronie vadium simplex, Iudicio medium vadii, to iest Grzywien		60.	
Pro Contraventione Decreto Tribunalitę Stronie duplex Vadium Capitaneale, Iudicio simplex.			

In casu repetitę Contraventionis, quod sapit convulsionem Decretorum, pœnæ personales, to iest: Sessionis Turricę per spatium duarum septimanarum irrogari maią, & solutio Vadii Capitanealis duplicis, Iudicio vero simplicis, & refusio damnorum Iuramento per Partem evincendorum.

Kondemnaty dawne, ritę & legitime przed terażnieyszą dyspozycją otrzymane, Parti per vadium, Iudicio per medium, znoszone byđz maią.

W Kancelaryi Ziemskiej Trybunalskiej.

		Złote.	Grosze.
OD Publikaty, od Extraktu iednego arkusza z Indukcją, tak żeby in una jacie bylo wierszow dwadzieścia, ordynaryynym nierozwloczonym charakterem.		1.	
Woznemu od Publikaty Kondemnaty iakieyzkolwiek.		--	6.
Od Pieczęci.		1.	
Za blankiet na Pozew.		--	6.
Od wpisu w ktorykolwiek Regiestr,		1.	
Od suscepty zapisow perpetuitatis cuiusvis.		2.	
Ab inscriptionibus temporalibus, scilicet obligationis Bonorum simplicis debiti.		1.	
A roborationibus Contractus seu scripti, & ad vitalitatibus a qualibet Parte.		1.	
A Protestationibus, Manifestationibus in Copia porrectis.		1.	
Ab Arestis inscriptis, Plenipotentis pro uno Anno.		1.	
Ab Oblatis inscriptionum quarumvis.		2.	
A præsentatione Cadaverum cum obductione Vulnerum & proclamatione Homicidarum.		3.	

	Złote.	Grosze.
A Woźnemu.	-	15.
Ab Oblatione Privilegiorum & quorumvis Rescriptorum ex Cancellaria Regni.	4.	
Od których wyięcia per Extractum od Arkusza po Złotemu iednemu.		
Od Pieczęci tychże Extraktów.	1.	
Od inszych zaś oblat, z Ziemstwa albo Grodu przychodzących do Akt Trybunałskich, po Złotemu.		
A od Extraktów ich ut supra od Arkusza po Złotemu, także od zapieczętowania ich po Złotemu.		
Nad ten zaś Instruktarz, żaden żeby się więcej przez się, ani przez subordynowane Osoby brać nie ważył. A gdyby quocunque modo wziął, tedy ad Instantiam ukrzywdzonego per Terminum iactum seu per Citationem odpowiadać z każdego Regiestru, etiam Pœnalia, powinien w Trybunale, & comprobanti Parti deferenti, że od niey więcej wzięto, Sąd in triplo wroćić nakaże, una cum Privatione Officii tego, komuby to dowiedziono, & pœnis personalibus zkarze.		
Inkwizycye w Trybunale in causis facti merè violatæ securitatis, gdy będą wywodzone, Strony nie więcej słuchającym Inkwizycyi Deputatom, nie każdemu z osobna, ale wszystkim, od każdego świadka dadzą nad Złotych sześć.		
Zeby zaś ta Redukcyja płacenia Adjudicatorum y grzywien każdemu innotescat, postanawiamy: aby ziemstwa oboiey Prowincyi przy regiestrach na Tablicy, y w Kancelaryi Ziemskiej zawieszac onęż na każdy Trybunał Regientom swoim nakazywały.		

REGIESTRA

Trybunatu Piotrkowskiego.

Regiestr Woiewodztw Wielkopolskich ex Arresto.
 Regiestr tychże Woiewodztw sine Beneficio Arresti.
 Regiestr Woiewodztw tychże simplicium.
 Regiestr Taktowy causarum facti, violatæ securitatis, & merè incarcerationum.
 Regiestr Arianismi.
 Regiestr Causarum, merè Expulsionis & non pretextuosarum.
 Regiestr Fisci.
 Regiestr ex Remissionibus & Conservationibus.
 Regiestr Compositi Iudicii.
 Regiestr Mixti Fori.
 Regiestr Militarium.
 Regiestr Pœnalia.
 Regiestr Paritatis Votorum.

Oprocz specyfikowanych Regiestrow, żadnego inszego Piotrkowski Trybunał pozwolić sobie nie ma.

W Poniedziałek.

Rano Regiestr Woiewodztwa ex Remissionibus & Terminis conservatis sine beneficio Arresti.

Po południu Woiewodztwa Simples.

Od szóstej w wieczor Takty.

We Wtorek.

Rano Regiestr Woiewodztwa ex Arresto.

Po południu tenże sam.

W Wieczor Takty.

We Środę.

Rano Regiestr ex Conservationibus & Remissionibus sine beneficio Arresti.

Także

Także y po południu.
W Wieczor Takry. *

We Czwartek.

Rano tenże Regieſtr *ex Conſervationibus & Remiſſionibus*.

Także y po południu,
W Wieczor Takry.

* W którą Szkodę y Czwartek Sprawy *non pretextuoſarum Expulſionum ante alias cauſas ſądzić ſię mają.*

W Piątek y w Sobotę.

Też Regieſtra *Palatinalia* iako w Poniedziałek y we Wtorek ſądzone być mają.

Cauſis Fiſci non pretextuoſis raz w Mieſiąc, naznacza ſię dzień Czwartkowy po południu.

Kiedy ktorego Regieſtru *Simplicium* nie ſtanie po południu, to ranny Regieſtr kontynuowany być ma.

Arianiſmi Regieſtr *quolibet die* z rana przywołany *pro exigentia cauſarum* być ma, *juxta Conſtitutionem An. 1670. fol. 21.*

Na końcu kaſzdey Kadencyi Regieſtru Woiewodztw, przez dni ſześć zupełne, Duchowne Regieſtra *compoſiti Iudicii & mixti Fori*, *alternatim* ſądzone być mają, *non obſtante cadentiâ* wſzelkich innych Regieſtrów.

Kadencye Regieſtrów Woiewodztw w Trybunale Piotrkowskim.

Od zaczęcia Trybunału w Poniedziałek po S. Franciszku *ad diem 15. Novembris* Regieſtr.

Woiewodztwa Poznańskiego y Kaliskiego.

A die 16. Novembris do Wigilii S. Tomafza Regieſtr.

Woiewodztwa Sieradzkiego y Ziemi Wieluńskiej.

Po nowym Roku nazaiutrz *ad diem 18. uam Ianuarii.* Regieſtr

Militarium.

A die 19. Ianuarii *ad ultimam ejusdem.* Regieſtr

Paritatis Votorum.

A *prima Februarii ad ultimam ejusdem.* Regieſtr

Woiewodztwa Łęczyckiego.

A *prima Martii ad Dominicam Palmarum.* Regieſtr

Woiewodztwa Brzeſkiego y Inowrocławskiego.

Drugiego Roku od zaczęcia Trybunału po S. Franciszku *ad ultimam Octobris*, Regieſtr

Ziemi Dobrzyńskiej y Woiewodztwa Płockiego.

A *ima Novembris ad Vigiliam S. Thomæ,* Regieſtr

Woiewodztwa Mazowieckiego.

Po nowym Roku nazaiutrz *ad 18. Ianuar.* Regieſtr

Militarium.

A die 19. Ianuarii *ad ultimam ejusdem.* Regieſtr

Paritatis Votorum, Suspensionum, Senatorum, Nuntiorum, Remissarum ex quo Iudex.

A *prima Februarii ad ultimam ejusdem.* Regieſtr

Woiewodztwa Rawskiego.

A *prima Martii ad Dominicam Palmarum.* *Servatâ Alternatâ Regestrorum sine Beneficio Arestli & Arestlorum.*

Woiewodztw Pruskich.

Koniec Korektury Trybunału Koronnego.

Z Try-

Z Trybunału Wileńskiego na Kadencyą Nowogrodzką, czyli Mińską, Remisy iść nie mogą; ale sprawy w Wileńskim Trybunale niezakończone, w drugim Trybunale Wileńskim *continuare* powinny, y Regiestra do dwu lat trwają, *post elapsum* zaś *biennium*, w nowe Regiestra wpisać ie wolno. A że druga kadencya Trybunału W. X. Lit. przez Alternatę, raz w Nowogrodku, drugi raz w Mińsku sędzi się, tedy Remisy z iednego do drugiego idą, y *de novo* na tych kadencyach Strony wpisać się będą. K. L. A. 1726. f. 67. Tit. Trybunał Główny W. X. Lit.

Do kadencyi Trybunału Wileńskiego należą: Woiewodztwo Wileńskie, Powiaty, Oszmiański, Wilkomirzki, Braclawski, Woiewodztwo Trockie, Powiaty, Grodziński, Kowiński, Vpiński, Xięstwo Zmudzkie, Woiewodztwo Smoleńskie, Powiat Starodubowski, Woiewodztwo Połockie, Woiewodztwo Brześcińskie. Na drugiej zaś kadencyi Trybunału w Nowogrodku, lub w Mińsku, podług Alternaty przypadającej, należą: Woiewodztwo Nowogrodzkie, Powiaty, Slonimski, Wołkowiński, Woiewodztwo Witepskie, Powiat Orszański, Woiewodztwo Mścisławskie, Woiewodztwo Mińskie, Powiaty Mozyrzki, Rzeczycki, których Woiewodztw y Powiatów sprawy, z apelacyi, zapisowe, *expulsionis*, przypadkowe, Zolnierzkie, Fisci, o kontrawencyą Dekretom, *et pro abusu officii*, obligowe, o depaktacye na cłach y mytach, o extorfyą mostowego, o podatki, o *Stipendia* Zolnierzkie, *impossessorum homicidarum*, *in recenti crimine deprehensi*, *Securitatis Iudiciorum*, *incarceratorum*, y inne *ad Forum Tribunalitium ex praescripto legum antiquitus* należące, sędzić się mają. K. L. A. 1726. f. 68. Tit. Terminy y Repartycya.

W Trybunale W. X. Lit. *multiplicationem* Regiestrow abrogowano y postanowiono ofobliwy Regiestr, mianowicie:

Na Poniedziałek Remisyiny.

Na Wtorek Duchowieństwa, a na kadencyi Mińskiej y Nowogrodzkiej, gdzie *compositum Iudicium* nie sędzi się, Regiestr *item* Remisyiny.

We Srode z Przeciwięństwa.

We Czwartek Powiatowy.

W Piątek Przypadkowy.

W Sobotę obligowy. Excypuie się iednak Regiestr *Incarceratorum*, *item Excessuum sub securitate Iudiciorum patratorum*, *Terminorum tactorum*, y z Agentami o prewarykacyą, ktore codziennie sędzić się mają. Sprawy Fisci, *militarium et Officii*, w Regiestrze Powiatowym albo Remisyinym mieć będą, y *folia* wszystkich Regiestrow *sub numero* notowane y wpisowane sprawy bydz mają. K. L. A. 1726. f. 76. Tit. *Regiestra causarum w Trybunale.*

Marzalek Trybunału W. X. Lit. tylko *post expletum triennium intervalli*, iednego Domu y Imięnia, może bydz obrany Dyrektorem Trybunału, a każdy Marzalek nie po wszystkich Sentencyach, *ut ante* było, ale *ex turno* Woiewodztwa, lub Powiatu swego, z kąd Deputatem obrany, nie rekapitulując Deputackich wotow, sentencyą iako Deputat dawać powinien. K. L. A. 1726. fol. 79. Tit. O Marzalkach Trybunałskich.

Trybunałskim Sędziom ustawa dochodow opisana.

Od wpisu każdej Sprawy, zł. 3.

Od kopii z pozwu kopa 1. groszy Litewskich.

Od przydania Patrona kopa 1.

Od uczynienia kopii z spraw kopa 1.

Od dylacyi na *munimenta*, kopa 1.

Od przyięcia obmowy na chorobę kopa 1.

Od dylacyi *pro majori legalitatis*, albo *functionis* kopa 1.

Od zapisania Remisy, *cum exceptione fori*, *pars lucrans* płacić ma kop 2.

Od zeznania Iuramentu każda osoba po kopie iedney.

Od naznaczenia terminu Iuramentu kopa 1.

Od uznania komparycyi kopa 1.

Od nakazania Statuicyi kopa 1.

Od naznaczenia terminu Statuicyi kopa 1.

Od uczynienia godziny, nie *pretendi* nie powinno.

Od wzdania *a quolibet lucro*, po kopie.

Od uwolnienia od Iuramentu każda osoba kopa 1.
 Od uznania *fortis executionis* kopa 1.
 Od pozwolenia *movendæ Nobilitatis* kopa 1.
 Od założenia *privationis officii* kopa 1.
 Od wzdania *in pœnam captivationis & colli*, kopa 1.
 Od pozwolenia tamować *activitatem* przy każdej sprawie, kopa 1.
 Od pozwolenia zakładania arefztu na osobę, sumy, Towary, *intra & extra Regnum*, kopa 1.
 Od proklamaty kopa 1.
 Od przydania Cienerała do iakieykolwiek sprawy kopa 1.
 Od przydania Warty Trybunałskiey kopa 1.
 Od przyięcia albo uchylenia arefztu, kondemnat, kopa 1.
 Od prezentowania Sumy, albo inney iakowey rzeczy, kopa 1.
 Od warowania za gleytem *loci standi*, na iednę kondemnatę kop 2. to iest: iednę kopę za uznanie gleytu, a drugą za warowanie *activitatis*, a gdy na więcej kondemnat kto warować będzie, tedy *similiter* od każdej kondemnaty, płacona bydz ma.
 Od znieśienia Dekretow *solutione*, obie strony po kopie płacić mają.
 Od znieśienia Dekretow *nullitate*, *Pars lucrans* po kopie.
 Od znieśienia *satisfactiōe*, *Pars lucrans* po kopie.
 Od uznania Inkwizycyi kopa 1.
 Od naznaczenia Inkwizytorow, od każdej strony, za każdego Inkwizytora po kopie.
 Za nakazanie wyprowadzać *mutuo Partium sumptu*, od każdej strony po kopie, w ludykatch od każdego wyroku po kopie, a w żadnych sprawach, na żadną stronę excesa większe nad kop 40. zkazywane bydz nie mają. A gdyby nad tę ustawę co wymożono, za to Podskarbi Trybunałski y za Sukolektorow swych odpowiadać, & *in triplo restituere*, & *litis expensas compensare de suo* powinien będzie. K. L. A. 1726. f. 83. Tit. *Vslawa Dochodow Sędziom Trybunałskim*.
 Do Trybunału W. X. Lit. *Compositi Iudicii*, należą sprawy wszystkie, świeckich z Duchownemi, y Duchownych z świeckimi osobami: o Legacye niezapłacone; o Dzieięćiny zatrzymane; o annuaty y prowizye od sum *legitimè* na dobrach lokowanych; o niewypłacenie Testamentow sprawiedliwych. Item za obligami y zapisami od świeckich Duchownym & *è contra*, danemi. Item, *cause facti ex fundo* pochodzące, & *cause iuris*, bez świeckich osob, *purè* miedzy Zakonnemi, albo miedzy Duchownemi osobami znajdującemi się, *vel ex remissione ab officio Confisloriali*, y w ktorych strony, *liberè forum in composito Iudicio* przyiąć zechcą; *Similiter cause facti*, miedzy świeckimi a Duchownemi; tak *Arianismi*, *Apostasie*, *lesæ securitatis* w Dobrach y osobach samych Sędziow, *lesæ immunitatis Ecclesiasticæ*. Wszystkie takowe y tym podobne akcy, nie gdzie indziey, ani w Konsystorzu, tylko w Trybunale W. X. Lit. *mixti fori*, *non obstante litis pendentia*, sądzić się mają. A sprawy, ktore *hereditatem* dobr Ziemskich, *alienationem* onych od Stanu Rycerskiego *concernunt*, o Dziedzictwa Dobr Ziemskich; o granice z niemi (*exceptis bonis Regalibus*, ktore do Sądow I. K. Mści należą) o Wyderkasy y Legacye, ktoreby *dimidium valoris* Dobr Ziemskich *excedere* miały; o zbiegłych Poddanych do Trybunału świeckiego, należeć mają, y nie godzi się o zepsowanie Dekretu Koła Duchownego, do Koła świeckiego Trybunału W. X. Lit. & *è contra*, *evocare sub nullitate* Dekretu, y winą sta kop groszy Litewskich, y obiekcya żadna *ex quo Iudex*, dla zasiadających Xieży z Kapituły Wileńskiej, Zmudzkiey y Smoleńskiej, onym nie idzie, chyba żeby Sprawa do osoby, *actu* zasiadającego Xiędza Deputata na Trybunale, *directè* ściągala się. A takowe sprawy, miedzy świeckimi a Duchownemi, w samym tylko Wilnie odprawowane bydz mają, a nie w Nowogrodku, albo Mińsku. K. L. A. 1726. fol. 94. Tit. Trybunał W. X. Lit. *Compositi Iudicii*. A gdy *paritas votorum* w Kole *compositi Iudicii* zaydzie, tedy na drugą kadencyą sprawa odesłana bydz ma. *Ibid. f. 96. Tit. Paritas votorum*.
 Trybunał Ziemski Wileński w tydzień po Przewodniey Niedziele ma się zaczynać, y przez 20. Tygodni się kontynuować. A po ich wyišciu, 2. Tygodnie Trybunałowi Skarbowemu naznaczono. Po odsądzoney zaś kadencyi Wileńskiej, we 4. Niedziele, kadencya Nowogrodzka, lub Mińska, według Alternaty, także przez 20. Tygodni sądzić się ma. Na ktorych kadencyach, *simili modo* iako w Wilnie, 2. Tygodnie Sprawom

wom Trybunału Skarbowego naznaczono. K. L. A. 1726. f. 98. Tit. Czas zaczynania y Sądzenia Trybunału W. X. Lit.

Temuż Trybunałowi *interstitium*, alias Wakacye, po zakończoney kadencyi Wileńskiej, dla zprowadzenia Piechoty y Przelechania Deputatów na kadencyą do Mińska, lub do Nowogrodka, iako było warowano? Ibid. fol. 98. Tit. Interstitium kadencyi Wileńskiej.

W Trybunale Koronnym *Procuratores*, albo *Patroni causarum*, cui *paua subiaceant*, gdy *per crudas citationes* Szlachtę ośiadłą do rejestrow nienależycych, *per speciem violatae securitatis, convulsionis decretorum Tribunalitiorum, vel arianisimi evocant?* vid. Tit. Prokurator.

Trybunałowi sądzić kazano Sprawę o zabicie Vr. Franciszka Smoguleckiego Posła Wielkopolskiego na Sejm. vid. Tit. Posel.

W Trybunale Spraw Senatorow, Vrzedników, Posłow, na Seymie będących *suspensye*. vid. Tit. Senator.

Trybunały Trybunał w Radomiu y w Wilnie, na rachunek y dochodzenie retent podatkow Rzeczyp. Skarbowe. ab A. 1609. *inclusivè*. Na który przy Podskarbach obojga narodow mianowani są Deputaci, z Senatu y z Koła Poselskiego; Koronni do Radomia, a Litewscy do Wilna. Ordynacya iego taka.

Wszyscy Szafarze, Poborcy y Ekonom Pruski, y Arendarze, y wszyscy iakiejkolwiek kondycyi ludzie, którzy ieno cokolwiek z tych podatkow, iakimkolwiek sposobem powierzono sobie do wybierania onych mieli albo mają; także Starostowie albo ich Vrzedy, przy ktorych pieniądze iakie z delat podatkow niewydanych, lubo też y delaty *in exequutionem* nieprzywiedzione nayduią się; y tych wszystkich, ktorychby już nie sławało Potomkowie, y wszyscy zgola *in genere*, przy ktorychby ieno cokolwiek zatrzymanych kontrybucyy pospolitych, *quocunque nomine*, w Vniwersałach Poborowych nazwanych, ab An. 1609. *inclusivè* naydowało się, y ktorzyby ich wedle uchwały Seymow przeszłych, do rąk Poborcow w Powiatach y Woiewodztwach swych nie wydawali, przed Deputaty *ad hunc solum actum* naznaczonymi stawić się mają, przed Koronnemi w Radomiu, a w Wielk. Xięstw. Litewsk. w Wilnie, y dostateczną liczbę uczynić, y to wszystko, cokolwiekby się przy nich podatkow Rzeczyposp. naydowało, z wiadomością tychże Deputatów do rąk pomienionych PP. Komisarzow tamże *peremptoriè* bez wszelakiey odwłoki oddać. A PP. Podskarbiowie przerzeczeni rejestra te, ktoreby do tych Spraw potrzebne mieli, przywieść tam na ten czas, albo przez Pisarzy swe przysłać mają. Ktorzy pod przysięgą, Skarbowi Rzeczyposp. uczynioną, wiernie wszystkie retenta, tak inżych wszystkich podatkow, iako y Kwarciannych, onym wiadome, na rejestrze, nikogo nie ochraniając, podadzą. Według tego, iako na terażnieyszym Seymie przez nich pokazano było, y to, co Podskarbiowie wybrali, na Seymie po okazaniu rachunkow oddać mają tam, gdzie jest uchwałą Seymu terażnieyszego naznaczono. Ciż Deputaci, Koronni w Radomiu, a Litewscy w Wilnie zaśieść powinni nazaiutrz po S. Iagniejszcze, y (*absentia nonnullorum non obstante*) Pierwszego dnia przy zasiadaniu przed Vrzedem Grodzkim Radomskim w Radomiu, a w Wielk. X. Litewsk. przed Vrzedem Grodzkim Wileńskim, przysięgę uczyniwszy, za wydaniem rot, która taka bydz ma. Ja N. przysięgam P. BOGU wszechmogącemu, iż sprawiedliwie ten Vrząd mnie poruczony odprawować będę. Vznanie około retent z podatkow pospolitych, y z Kwart zatrzymanych, czynić będę wedle sumnienia swego, nikogo nie ochylając, y to wszystko, co się z tych retent pokaże wyciągnawszy, wiernie y sprawiedliwie do Komisarzow oddam, y przy sobie nic nie zatrzymam, y upominkow od żadney Strony brać nie mam. Tak mi P. BOZE pomóż, y S. Męka iego. Tę powinność przez niedziel trzy, przykładem Deputatów Kwarciannych odprawować mają, *tali auctoritate*, iaką ma Trybunał Koronny. W sądzeniu Spraw Skarbowych zachować się mają według porządku Trybunału Koronnego, a Dekreta ich takiey wagi też mają bydz, iako Trybunałskie Koronne. Kwity Podskarbiow Rzeczyposp. Komisarzow y Szafarzow w mocy zachowano, *inquantum* im wybieranie pieniędzy poborowych należało, ktore kwity racją Podskarbach likwidować się mają, aby się ukazało, iezli się wszystko na to obrociło? na co były te podatki uchwalone. Także y kwity z Woiewodztw, za zezwoleniem ich Szafarzow dane, w mo-

w mocy zostawiono, aby bez dyskwizycyi przyjęte były. A którykolwiek z tych wszystkich (którym termin na czas wyżej opisany *loco citationum* bydź ma) sumę iaka na liczbie zostanie, tamże zaraz całe do Podskarbich y Deputatów oddać będzie wszystko powinien, *sub pœna duplicis pensionis, & pœna bannitionis, ex instantia Instigatoris, & delatione Podskarbiów decernenda*. A ieżliby się który z Poborców Ekonomów, Szafarzów, Arendarzów, na ten czas y miejsce nie stawił y nie uiscił, taki każdy *ex delatione Thesauri ad instantiam Instigatoris, in pœna bannitionis & confiscatione bonorum condemnabitur*. A takowych Poborców żadna sublewacya ratować nie ma. Starostom zaś, którzyby *ad rationem reddendam* iakichkolwiek prowentów należeli, zwłaszcza z dawniejszych retent *ab A. 1609.* na Trybunał teraźniejszy Piotrkowski y Lubelski Koronny, a w W. X. Lit. za Dworem *forum* naznaczono. Pieniądze wszystkie, które z uznania Deputatów do PP. Komisarzów oddane będą, mają bydź zaraz na zapłatę żołnierzom do Lwowa, y do Bydgości, y do Wilna odesłane y oddane, y nie mają bydź na nic innego, mimo te woyska, *sub pœna peculatûs* obrocone. Dekreta sądu tego Pisarz Grodzki Woiewodztwa y Grodu tamiecznego wpilować, a Stronom potrzebującym, pod pieczęcią Grodzką z podpisem dwu na to od nich deputowanych, *sine salario* wydawać ma. *Salaria* Deputatom tym, po groszu od zło- tego, *de suo* płacić powinni ci, u którychby się podatki Rzeczyposp. *temerè* zatrzyma- ne znajdowały; do tego y win przyśadzonych połowica należec im ma, a z drugiey połowice Podskarbiowie y Pisarze ich na rozchod wszelaki y odwoz pieniędzy obra- cać mają. A ieżliby więcej tych retent, do Lwowa należących, nad sumę dwukroć sta tysięcy y pięćdziesiąt tysięcy zł. zostawało, tedy to Deputaci do rąk swoich wzię- wszy, do Seymu blisko przyszłego przy sobie zostawić mają, albo ieżliby Smoleńskie- mu żołnierzowi zapłaty nad podatki im naznaczone nie dostawało, z tych retent do- łożono y do Bydgości odwieziono bydź ma. A tych pieniędzy Deputaci, mimo to, na nic innego obracać nie mają, *sub pœna peculatûs*. *An. 1613. fol. 6. Tit. Spofob.*

Realumowano ten *in toto* Trybunał w Radomiu, dekreta przeszłego Trybunału Ra- domskiego *in robore* zachowuiąc. *A. 1618. fol. 3. Tit. Trybunał Radomski.*

Znowu go realumowano także w Radomiu, dla retentów *ab A. 1609.* y Deputatów mianowano. A ci którychby były *liquida iura fisci*, od Instygatora Koronnego po- zywani bydź mają czterema niedzielami przed terminem. Warowano przy tym: aby żaden Poborca, ani Arendarz, iakichkolwiek Rzeczyposp. podatków Deputatem na ten Trybunał nie był. A ieżliby który taki się znalazł; aby miejsca między De- putatami nie miał. Także aby y Pisarz Polny *ratione* Kwarty tamże liczbę uczy- nił. *A. 1620. fol. 19. Tit. Trybunał Radomski.*

Ale ten dla woyny *ad Annum 1622.* limitowano, *cum reassumptione ad hunc solum actum* Konstytucy o Trybunale Radomskim *A. 1613. & 1618. & cum declaratione*: że ma trwać niedziel sześć, y że Rotmistrzów rekognicye utwierdzone atestacyą Hetmanów Koronnych, o zaciągu policzonego y porachowanego żołnierza, y czasu służby, mają bydź przyjmowane, nie wtrącając w te rachunki żadnych, tak Rotmistrzom iako y żołnierzom, kontentacy, tylko każdego *stipendium militare* Konstytucyą warowane. *A. 1621. fol. 13. Tit. Trybunał Radomski.*

Kroby *in tempore & loco* pieniędzy Rzeczyposp. powinny nie oddać, takowy (*etiam & successores ejus*, ieżliby ktorego nie stało) *non recedendo à Iudicio triplicem pensio- nem* zatrzymaney sumy, inkluduiąc w to esencyalną sumę, *in instanti* do Skarbu Koronnego zapłacić ma, *& aliis pœnis* Konstytucyą *A. 1613. sancitis, ex sententia lu- dicii* podlegać ma. *Ibid. fol. 15. §. A ci którzy.*

Retenta Kwarty, tak iako retenta Poborowe tamże, *præmissâ citatione ad instantiam Instigatoris*, sądzone bydź mają, y takąż *pœna* ma *decerni triplicis pensionis*. *Ibid. §. Sądzenie także.*

Ratione sum, po pięci zł. od sta, Szlachta ośiadła excypowana od tego Trybunału, od innych wszelakich Sądów; ale tylko Szlachta zgołocona, którzy w Mieściech mieszkają y lichwę biorą, *ad instantiam Instigatoris* w Radomiu o ten podarek za pozwy sprawować się mają. *Ibid. §. Excypuiemy iednak.*

Na Rotmistrze, którzy na zaciąg pieniądze RP. wzięwszy, ani się sami na woynę Tu- recką stawili, ani ludzi zebrali, *pœna peculatûs* ma bydź tamże extendowana, y na

Seym *pro publicatione* odesłana. Ci zaś, którzy nie zupełna rotę do popisu stawili, a pieniądze na nie zupełną wzięli, mają być pilnie przez Pisarza Polnego Koronnego, wedle atestacyi od PP. Komisarzów wojskowych y Hetmanów Koronnych, o popisie ich y czasie służby danej, zapisani y do Skarbu odesłani, y na Trybunale tym Radomskim *ex delatione* Skarbu, *ad instantiam Instigatoris*, sprawić się mają, y sumę przebraną *sub pœna duplicis pensionis & infamiae* wrocić. Wszakże gdy Rotmistrz prawdziwe y niezmyślone rekognicye od towarzysztwa, co ich zaciągnął y pieniądze im dał, pokaże, ma być wolen. A towarzysze każdy takowy, któryby pieniądze wziął od Rotmistrzów, a nie stawiał się na wojnę, *pœna peculatus* na tymże Sądzie *succumbet*; a Wzrędy wszelakie mają *pœnas* na nich nakazane exekwować, iako *in causa Reipublicae* bez respektu y odwłok wszelakich. *Ibidem fol. 16. §. A iż Rotmistrze.*

Komisarze wojenne mają dać atestacyą do tegoż Trybunału, iakie pieniądze Skarbowi do wojska zaniesli? y iako je oddawali? gdyż zysk, ieżliby iaki był z wyższego udania, ma *cedere Reipubl.* Toż Deputaci Rawsy do Kwartynaznaczeni czynić powinni, iakie pieniądze z Rawy się powiozają? Poborcy zaś mają, przy ostatnim rachowaniu się z poborów, iuramentami w Trybunale Radomskim komprobować, iakie pieniądze brali? y ieżli monety dobrej drożey, niżeli brali, nie udawali, albo ieżli zysków sobie ztąd szukali? A *in futurum* z tych podatkow iakie będą wybierać, mają Poborcy *sub iuramento* atestacye dawać, iakie pieniądze do Skarbu będą oddawać? *Ibid. §. Ciż Komisarze.*

Expensa wszystkie na rozsyłanie pozwów, y insze wszelakie, których potrzebnie zażyć się musi w dochodzeniu Skarbowych dochodów, albo retentów, mają te Strony zastępować, które się Skarbowi nie uiszcza, y Skarbowi to nigdy nie ma być w rachunkach przyjmowano. *Ibid. §. Waruiemy przy tym.*

Trybunał takowyż w Wilnie reasumowano, wedle Konstyt. A. 1613. deklarując: że niedziel sześć trwać ma. A. 1621. fol. 24. tit. Trybunał.

Znowu w Radomiu y w Wilnie, wedle Konstytucy A. 1613. 1618. 1620. 1621. *in toto* reasumowany, który Trybunał trwać ma niedziel cztery. An. 1626. fol. 3. Tit. Trybunał.

PP. Podskarbiowie zaraz po zasięgnięciu y odprawieniu przysięgi Deputatów do Sądu, Koronny do Radomskiego, a Litewski do Wileńskiego, powinni oddać delatę zatrzymanych wszystkich Rzeczposp. podatków, które tym Trybunałom należeć będą. *Ibid. fol. 4. A Podskarbi.*

Znowu w Radomiu *iuxta anteriores Constitutiones* na niedziel cztery postanowiony, y Deputaci mianowani. A. 1627. fol. 4. tit. Trybunał.

Retentores, którzy od P. Podskarbiego Koronnego Trybunałowi temu na delacie podani, *citari* mają trzema niedzielami przed terminem, a pozwów takich relacye w Grodach własnych powinny być zeznawane. *Ibid. fol. 5. §. A ci wszyscy.*

A *Retentores* Kwarty, bez pozwu termin mieć mają, według Konstytucy przeszłej. *Ibid.*

Prolongowano ten Trybunał *cum hac declaratione*: że dwie niedziele trwać ma, y że *pœna legum*, na kimkolwiek zkazane będą, tamże zaraz *circa determinationem Iudiciorum* publikowane być mają, nie odsyłając ich na ordynaryyny Trybunał. A Starostowie sądowi bannicye Trybunału Radomskiego exekwować *in bonis iure victorum* powinni, *sub pœna quingentarum marc.* na Trybunale *inter causas Officii repetenda.* Skarb zaś dekreta odsyłać ma do Grodów, pod którego iurysdykcyą *bona iure victorum consistunt.* A. 1628. tit. Prolongacya.

Item. Inszy znowu w Radomiu tegoż roku złożono, na niedziel trzy, według dawniejszych Konstytucy y prolongacyi wzwyż pomienionej. *Ibidem Tit. Drugi czas.*

Znowu w Radomiu na niedziel trzy, *cum reassumptione* Konstytucy przeszłych, mianowicie A. 1627. *cum declaratione ratione* czynienia w Grodach własnych relacyi: żeby ie wolno w poblizszych Grodach czynić, ieżliby własne wakowały, byle ekstrakty z podpisem Pisarza albo Podpiska starszego były; druga, że Starostowie nie mają być więcej pociągani, tylko na Trybunał Piotrkowski albo Lubelski, *pro non facta executione*, według tego, iako się kędy które Woiewodztwa sądzą. A. 1629. fol. 10. Tit. Trybunał.

Trybunał w Wilnie takowyż, *cum reassumptione* Konstytucy An. 1613. 1621. 1626. o Trybunale Skarbowym, postanowiono na niedziel dwie *continue*. P. Podskarbi powinien wszystkie wszystkich retent podatkow Rzeczyposp. które temu Trybunałowi należeć będą, oddać do Sądu tegoż delatę, po zasięgnięciu y wykonaniu przysięgi Deputatow. *Ib. f. 17. Tit. Trybunał.*

Trybunał w Radomiu na trzy niedziele *continue, cum reassumptione* przeszłych o nim Konstytucy, *§ cum declaratione*: aby ci wszyscy, którzy od P. Podskarbiego Koronnego Trybunałowi temu podani będą (która delata z retentami od Marszałka Poselskiego podpisani, konferowana y zgodna być ma) bez pozwow na początek tegoż Trybunału zaraz się stawić mają. *Item*, że Deputaci żadnych pen, tak iako y Skarb, brać nie mają, ale kontentując się *salaris* dwóch set zł. takowe wszystkie peny do Skarbu Rzeczyposp. obracać będą. *A. 1631. f. 9. Tit. Trybunał.*

Ciż Deputaci Sesią drugą tamże w Radomiu odprawować mają, na którą także drugie *salarium* mieć będą, iako na pierwszą. Miedzy ktoremi Sesiymi, Starostowie powinni będą *exekwować* dekreta pierwszej Sesiyi tak, żeby na drugą Sesią wychodziła ich solucya, *sub pœnis in Legibus expressis*. A ieżliby w którym Grodzie Sądy odprawować się nie mogły, tedy *vicinior Capitaneus* Sądy te odprawić powinien będzie. W czym *ratione non factæ exequutionis* z Starostami *forum* na Trybunale Piotrkowskim, albo Lubelskim. *Ibid.*

Trybunał takowyż w Wilnie na trzy niedziele, *cum reassumptione* Konstytucy o tym. *A. 1613. 1627. 1629. Ibid. f. 11. Tit. Trybunał.*

Trybunał takowyż w Radomiu na trzy niedziele. *A. 1633. f. 21. Tit. Trybunał.*

Znowu takowyż w Radomiu dwuniedzielnny, *cum reassumptione* przeszłych o tym Konstytucy. *A. 1635. f. 15. Tit. Trybunał.*

Y znowu takowyż w Radomiu dwuniedzielnny także *cum reassumptione* przeszłych o tym Konstytucy. *A. 1637. f. 2. Tit. Trybunał.*

Znowu w Radomiu trzyniedzielnny, *cum reassumptione* przeszłych Konstytucy o Trybunałach Radomskich. *A. 1638. f. 21. Tit. Trybunał.*

Znowu w Radomiu dwuniedzielnny, *cum reassumptione* przeszłych Konstytucy o takowych Trybunałach. *A. 1640. f. 14. §. Na którym.*

Znowu w Radomiu trzyniedzielnny *cum reassumptione superiorum* o tym *Constitutionum*, mianowicie *A. 1638. A. 1642. f. 11. Tit. Trybunał.*

Trybunał takowyż w Wilnie trzyniedzielnny, wedle Konstytucyi *A. 1631.* wzwyż opisaney. *A. 1633. f. 23. Tit. Trybunał.*

Znowu takowyż w Wilnie trzyniedzielnny. *A. 1634. f. 6. Tit. Trybunał.*

Znowu takowyż w Wilnie trzyniedzielnny. *A. 1647. f. 43. Tit. Trybunał.*

Trybunał Skarbowy w Wilnie trzyniedzielnny, *ad instar* Radomskiego w Koronie, postanowiony. *A. 1649. f. 26. §. Należy do place woysku.*

Trybunał takowyż w Radomiu trzyniedzielnny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Konstytucy przeszłych. *A. 1650. f. 5. Tit. Trybunał.*

Takowyż w Wilnie trzyniedzielnny. *Ibid. f. 19. Tit. Trybunał.*

Znowu w Radomiu dwuniedzielnny wedle przeszłych wszystkich Konstytucy o Trybunałach Radomskich. *A. 1652. f. 3. Tit. Trybunał.*

Trybunał we Lwowie dwuniedzielnny *ad instar* Radomskiego. *An. 1653. fol. 4. §. Kon-*

demnaty.

Trybunał w Wilnie trzyniedzielnny takowyż, *cum reassumptione* Konstyt. *An. 1613. quo ad auctoritatem, securitatem Iudiciorum § valorem decretorum* tylko. *Ibid. f. 15. Tit. Trybunał.*

Ponieważ w Wilnie te Sądy będą się odprawować, gdzie y Trybunał wielki, tedy *compositum Iudicium* z głównych y Skarbowych Sędziow ma być postanowione, a to tylko miedzy samemi Deputatami y slugami ich ważyć ma, przyjeżdżający zaś należeć do niego nie mają, ale Aktor ma *sequi forum rei*. *Ibid fol. 17. §. Ponieważ.*

Gospody wcześnie, *pro qualitate Personarum*, Vrzad Grodzki Wileński ma naznaczyć dla Deputatow Trybunału Skarbowego. *Ibid. §. Gospody.*

Trybunał takowyż w Radomiu czteroniedzielnny, *cum reassumptione* przeszłych wszystkich o tym Konstytucy, a mianowicie 1629. *An. 1654. fol. 2. Tit. Trybunał.*

Znowu takież w Radomiu trzyniedzielnny, *cum reassumptione* przeszłych o tym Konstytucy. A. 1655. f. 21. Tit. Trybunał.

Reasumowano *in toto* przeszłego Seymu A. 1655. Trybunał na niedziel dwie. A. 1658. f. 5. Tit. Trybunał Radomski.

Trybunał takież w Wilnie trzyniedzielnny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Konstytucy. A. 1655. f. 23. Tit. Trybunał.

W Wojewodztwach y Powiatach, które *per hostilitatem* zrujnowane, Retentorom nowych abiurat w Grodach pozwolono. Ibid.

Znowu takież w Wilnie trzyniedzielnny, *cum reassumptione* wszystkich o tym Konstytucy, a ieżliby w Wilnie z iakiey przyczyny bydź nie mógł, P. Podskarbi obwieści przez Vniwersały swoje Powiaty o mieyscu, gdzie naysposobnieysze będzie. *Artillerie Magister* W. X. Lit. według dawnego prawa liczbę dostateczną uczyni, y da *rationem*: iako się dotąd obracały artyleryi Wielk. X. Lit. *requisita? informabitque* skutecznie o wszystkim, cokolwiek Rzeczyposp. do wiadomości o armacie y municyi W. X. Lit. należy. A. 1658. f. 37. Tit. Trybunał.

Znowu takież w Grodnie trzyniedzielnny *cum reassumptione* przeszłych o tym Konstytucy. A. 1659. f. 3. Tit. Trybunał.

Znowu takież trzyniedzielnny w Wilnie, albo w Grodnie, ieżliby Wilno *pro tempore* nie było ewakuowane. *Reassumuntur* wszystkie przeszłe o Trybunałach Skarbowych Konstytucye, wedle których sprawić się terażniejszy ma. A. 1661. fol. 3. Tit. Trybunał.

Trybunał takież oraz y Komisya dla zapłaty woysku we Lwowie, a *inquantumby* powietrze przeszkodziło, Krol wcześniej o inszym mieyscu Wojewodztwa, Ziemie, y woyska, y Deputatow (ktorzy te obiedwie funkcy, iedną po drugiey odprawić mają) Vniwersałami swemi obwieścić ma. Do Komisyi dwuch Deputatow woysko także z pośrzedka siebie obrać ma. Komisarze wszyscy przysięgi rotą Trybunału Koronnego, (przydawszy, że *podatkow o ktore sądzić będę, nie winienem, y Poborcy albo Administratorowi podatku Wojewodztwa albo Ziemie moiey, y żadnemu Retentorowi protekcyi czynić, o rekognicye żadne do Skarbu nie komponowałem, y componere nie będę*) wykonać będą powinni. Skarb żadnemu z tych Komisarzow, *nomine salarii*, nie dać nie będzie powinien, y rejestrow *ordo* zapisany bydź ma, przykładem Trybunału Koronnego, aby wszystkim *constare* mogło, kiedy publiczne? kiedy prywatne? sądzić się mają Sprawy. Ciż Komisarze woyska, tak Polskiego iako y Cudzoziemskiego zaciągu, wedle rejestru, ręką Marzalka Komisyi *in facie Iudicii Commissorialis* podpisanego, porachowawszy, iak wiele ktoremu Pułkowi, chorągwi &c. przydzie? zapłatę uczynić mają. An. 1662. fol. 4. Tit. Zapłata woysku gienralna.

O sumach, iakie komu na Komisjach zapłacić miano? *vid. Tit. Sumy. Tit. Zasługi.*

Trybunał znowu takież do zapłaty woysku we Lwowie sześcienedzielnny, *cum reassumptione* wszystkich Konstytucy o Trybunałach Skarbowych. Na ktory Deputatow z Senatu tylko naznaczono, a *ex Equestri Ordine* Wojewodztwa y Ziemie na przyszłych Seymikach *relationum* obrać mają takich, ktorzy Exaktorami podatkow *cujuscunque generis* nie byli, ani *ex vi administrationis sue* pieniędzmi Rzeczyposp. nie szafowali, *salaria* im obmyśliwszy. A tacy wszyscy z Wojewodztw obrani, *nulla contradictione obstante*, zasiadać w Trybunale tym będą powinni. Przysięgać mają *juxta Constit. Annorum 1613. & 1662.* A. 1667. f. 7. Tit. Trybunał.

Trybunał Radomski, żeby *nominationem* chorągwi Wojewodztwom y Ziemiom uczynił, y do zapłaty *juxta proportionem* podatkow *equaliter* aplikował, postanowiono. Ibid. f. 9. Tit. Naznaczenie płacy.

Tenże Trybunał czas y mieysce tey zapłaty deklarować ma. Ibid.

Trybunał Skarbowy w Radomiu, *cum reassumptione* wszystkich Konstytucy o Trybunałach Radomskich y Komisjach Lwowskich. A. 1670. f. 17. Tit. Trybunał.

Trybunał zaś Skarbowy W. X. Lit. w Wilnie, iako ordynowany? *vid. Tit. Komisya do zapłaty woysku.*

Trybunał Skarbowy we Lwowie, albo *obstante hostilitate*, gdzie Krolowi I. M. *videbitur*, *cum reassumptione* wszystkich Konstytucy o Trybunałach Radomskich, do zapłaty wo-

woysku y podziału chleba zimowego, postanowiono. Vkrzywdzonym *optionem* dając *ad jure agendum*, tak w tym Skarbowym iako Koronnym Trybunale. Trybunał iednak ten, *prætextu securitatis* Trybunałow, *in cognitionem jurium* wdawać się nie ma. A. 1673. f. 10. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał takież w Grodnie, *cum reassumptione* wśzystkich przeszłych Konstytucy o Trybunałach, *Et rothæ juramenti in Constitutione A. 1613. descriptæ. Ibid. f. 3. Tit. Trybunał.*

Znowu takież w Wilnie. Senatorom po zł. 1000. a niższym Deputatom po zł. 500. *salarium* naznaczono. A. 1676. f. 3. Tit. Trybunał.

Do tegoż Trybunału liczbę z gieneralstwa artyleryi Vr. Michała Kryszpina Kierszensteina Pisarza Polnego W. X. Lit. (ponieważ dla zagęszczenia spraw Rzeczypośp. na tym Seymie dać oney nie mógł) odesłano. Z ktoremi rachunkami y dekretami Trybunału Skarbowego, dla otrzymania kwitu, na przyszłym Seymie stanać, y Rzeczypośp. relacją uczynić ma. *Ibid. f. 9. Tit. Remisa liczby.*

Znowu takież Trybunał w Wilnie. A. 1677. f. 5. Tit. Trybunał.

A że *sub idem tempus* głównych Sądow Trybunałskich Kadencya Trybunału Skarbowego przypadać będzie, ieżeli tedy iakowe *causæ* między samemi Deputatami Trybunału Wielkiego a Deputatami Trybunału Skarbowego, lub ich slugami, *intercedent*, na to *compositum Iudicium in pari numero*, za znieśieniem się z sobą obudwu Trybunałow zasadzone bydź ma. A ieżliby kto Deputata Trybunału Skarbowego, lub slugę iego, przeciwko tej Konstytucyi *evocare* do Sądow Trybunału wielkiego, y dekretem agramować ważył się, tedy taki dekret *nullitati subiacere* powinien, a Aktor *pæne evocationis* 1000. kop podlegać ma. O co *forum* na Seymie naznaczono. *Ibid. f. 6. §. A że.*

Gospody *æquè* na Deputatow, tak Trybunału W. iako y Skarbowego, Podstarości Wileński pokazywać powinien będzie. *Ibid.*

Znowu takież w Wilnie *juxta antiquam normam*, y *salarium* takie Deputatom, iako na blisko przeszłym, *specialiter* iednak Marzałkowi tu dwa tysiące złt. naznaczono. A. 1678. f. 3. Tit. Trybunał.

Trybunał na dwa razy do roku Skarbowy w Radomiu postanowiono. w *Konfederac. giene-ral. Warszaw.* A. 1674. f. 26. §. *Chcąc mieć.*

Trybunał Skarbowy dla zapłaty Woyska postanowiony *pro die 15. Novembris*, a kończyć się ma na Wigilię S. Tomazsa, przy Podskarbm Wiel. Koron. albo Vrzędzie Iego, y przy Pisarzu Polnym, lub Substytucie iego, *non obstante alicujus absentia*. Instygator Kor. ma bydź tamże *præsens*. Na tymże Trybunale Poborcy o extorsyie, agramacye, depaktacye, *Et quocunque modo Et titulo* wymyślone ukrzywdzenia ludziom Woyskowym, iako y innym Obywatelom, *ad cuiusvis instantiam injuriat*, sprawić się powinni. Tamże *desertores Castrorum*, y ci, ktorzy pieniądze pobrawszy, ludzi y chorągwi, Regimentow, do Obozu na czas nie stawili, sądzeni bydź mają. W largicye żadne na zapłatę Woysku wdawać się ten Trybunał nie ma, *sub nullitate factorum*. *Securitas* tego Trybunału, *residentium* na nim, *euntium Et redeuntium*, podług dawnych Konstytucy *reassumitur*. A. 1685 fol. 4. Tit. Trybunał Skarbowy Koron.

Trybunał Skarbowy W. X. Litewsk. postanowiono, na ktory przy Podskarbm W. y Pieczętarzach Wielk. X. Lit. Deputatow naznaczono, *salarium* Senatorom po 1000. Dyrektorowi 2000. Deputatom po 500. złt. Skarb Rzeczypośp. z Extraordynaryynych podatkow *providebit*. Przyścięgę wykonają Rotą dawną A. 1613. Trybunału Skarbowego. Przez Niedziel cztery, *continuo* Skarbowe Sprawy, *retenta subsidii charitativi*, Cel, czopowych, szelężnych, Donatyw Kupieckich, pogłownych Żydowskich y Tatarskich, sądzić będą. Wybrane z retent pieniądze, na zasługi Woysku, za asygnacyami Hetmana Wielk. X. Litewsk. obrocić się mają. *Retentores* Qwarty ab A. 1673. pod winy, Konst. 1677. y 1678. założone, podpadać powinni. Sprawę Solennikow Wileńskich tenże Trybunał rozśadzi, tak *pro præterito* iak *in futurum*, wiele mają na każdy Rok pretendować od nich kontrahenci? K. L. A. 1685. fol. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Trybunał Skarbowy, wedle Konst. 1685. postanowiony, *pro hac vice* we Lwowie, w Rawie zaś na drugi Rok, *in præsentia* Hetmanow y Podskarbiego W. Kor. y przy Vrzędzie

dzie Ziemskim, Komisarzów naznaczono. Dług winny Woysku ćwierci 12. *in spatio* dwóch lat, po Woiewodztwach y Ziemach zapłacić, *sub pœna peculatus*, kazano. Cwierć iedną A. 1689. z Skarbu Kroła IMci zapłaconą, naypierwey Skarbowi I. K. Mci Trybunał ten zapłaci, y Cwierć Zurawińską z decesów niedopłaconą wypłaci; także sumę 200000. Infanteryi, na Komisyi Roku 1672. likwidowaną, y na Seymie 1673. asekurowaną, *inquantum* się *ex quietationibus* wypłacona nie pokaże. Komisarzami na ten Trybunał bydź nie mogą, którzy się Skarbu tykają, kwitu nie mają, y do czynienia rachunków należą. Ten Trybunał nie ma się wdawać *in ullas rationes Statûs. Salva Electio* Marszałka *juxta veterem praxim*. Tym, których w Repartycjach niepomieściły się zasługi, z decesów Trybunał pomiarkuje. Woiewodztwa Pruskie y inne, jeżeli są przeładowane? *cognoscet*, y wszystkie sprawy niedosądzone osądzi. Ziemia Warszawska, według deklaracyi Seymu 1678. *ad liquidandum* z Regimentem Gwardyi do regoż Seymu odesłana. Przy Hetmanach dwa Komisarze zasiadać mają. A. 1690. f. 7. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy W. X. Litewsk. w Grodnie postanowiono, Komisarzów naznaczono, Dekreta o Retenta do exekucyi przywoździć kazano, *cum pœnis triplicis pensionis, salaria* Deputatom Skarbowym, według przeszłych Konstytucy, *et securitatem et auctoritatem* tych Sądów warowano. K. L. A. 1690. fol. 5. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Trybunał Skarbowy, dla zapłaty zasług Woyska Kor. według Praw dawnych, y porządku ostatnich Trybunałów stanowiono, ktoremu pretenzye *injuriarum* od Woyska osądzić pozwolono. K. L. A. 1699. f. 41. Tit. Zapłata Woyska.

Trybunał Skarbowy w Wilnie postanowiono, dla zapłacenia 4. ćwierci Woysku, Traktatem asekurowanych, y Deputatów przy W. W. Hetmanach, Pieczętarzach, Podskarbin W. y Pisarzu Polnym naznaczono *ex Senatorio Ordine*. A zaś *ex Equestri Ordine*, na Seymikach relacyinych obierani bydź mieli. Ci iednak, którzy Komisarzami, lub Administratorami, lub Poborcami, y Lustratorami byli, *nisi praxiâ satisfactiōe et quietatione*, obierani bydź nie mają. Ktorzy na dzień 4. miesiąca Stycznia w R. 1700. ziechawszy się do Wilna, *absentiâ nonnullorum non obstante*, przysięgę według Rory Konst. 1613. opisaney wykonawszy, przez Niedziel ośm pierwszą kadencyą Niedziel 4. wszystkie sprawy Skarbowe od R. 1667. aż do Roku 1669. sądzić mają; a drugą kadencyą *captato tempore* naznacza, albo limitować będą. Na pierwszej kadencyi Woiewodztwa y Powiaty przez Komisarza swego, *comportare documenta assignatorum solutionis* czterech ćwierci, y na Lenungi z Hybern, z Czopowego, Szeleżnego, *Monopolium* Tabacznego, Poglownego Żydowskiego, Tatarskiego, y ze wszystkich Prowentów, *calculationem et satisfactiōem* pokazać mają. *Satisfactiō per executionem fortem, motâ Nobilitate*, uchwalona, *secundum normam Iurium coequationis* W. X. Lit. przy Grodzie. K. L. A. 1699. fol. 67. Tit. Trybunał Skarbowy.

Ordynacya Trybunału Skarbowego W. X. Litewsk. przez Deputatów z Senatu, Konstytucyą Seymu 1699. naznaczonych, *ad mentem* Prawa Pospolitego *Coequationis* uczyniona, w Wilnie 1700. 7. Strycznia.

Trybunał Skarbowy postanowiono, przy W. W. Hetmanach Kor. Deputatów z Senatu, *et ex Equestri Ordine*, których sobie Woiewodztwa y Ziemie na Seymikach *Relationum*, lub nazajutrz po Seymikach Deputackich, po iednym Deputacie z Woiewodztw y Ziem, a po dwu z Generalów obiorą, konserwując Alternatę Ziem Woiewodztwa Mazowieckiego, sumptem Woiewodztw *salariandos*, naznaczono. Ktory Trybunał w Radomiu 5. Marca zacząć, a kończyć się ma w 6. Niedziel, a Deputaci przed Sądem Ziemskim Sendomirzkim, a *in absentia* iego, przed Vrzędem Grodzkim Radomskim, przysięgę według Konst. Trybunału Skarbowego R. 1685. wykonawszy, po ufundowanej Iurysdykcyi, przy W. Podskarbin W. Kor. albo Vrzędzie iego, y Pisarzu Polnym Kor. lub Substytucie iego, *non obstante aliqujus absentia*, likwidacyą Podatków od R. 1697. uczynią. Poborcy y Exaktoriowie, na tymże Trybunale, stawić się y rachować powinni, z Regiestrami popisowymi, rolami, y kwitami, *examinować* Percepty y Dystrybuty mają, y tę likwidacyą, trybem Komisyi R. 1677. odprawia, sprawy *injuriarum* nie odsyłając na Komisyą Hybernową, osądzą, *satisfactiōem* nakazą. *Desertores Castrorum* y ci, którzy

pieniądze pobrawszy do Obozu przez Kampanie się nie stawili, podług Artykułów Wojskowych sądzeni być mają. Ten zaś Trybunał *in nullas rationes Statūs* y w Largicye żadne wdawać się nie ma. W drugim Roku podobnyż Trybunał Skarbowy, *praxi & methodo circumscriptā* tamże, w Radomiu odprawować się ma. A. 1703. f. 9. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy Wielk. Xięstw. Litewsk. *cum auctoritate & securitate* Trybunałów Głównych Wielk. X. Litewsk. w Grodnie postanowiono. Deputatów przy W. W. Pieczętarzach, z których pierwszy Dyrekcyą trzymać będzie, naznaczono, & *ex Equestri Ordine* obrać sobie po dwóch Komisarzów na Relacyynych Seymikach, Woiewodztwom, Powiatom, pozwolono. Na którym Trybunale, wszystkie exakcyje od Woyska Wielk. Xięstw. Litewsk. poczynione, z Dobr *Neuburskich*, z Dobr *adherentium parti Sueticæ*, z Dobr Duchownych, Ziemskich, Krolewskich, z Hybernij, Czopowego y Szelęznego, y szkody, przechodami, noclegami, y Konfyskacyami poczynione, także za Paletami *ignoti nominis* Stanowicznego, sądzić kazano. Ktorego Stanowicznego *usum, nomen & nomenclaturam, uti infamem, in perpetuum* kasowano, y *caput illius invidicabile* deklarowano. An. 1703. fol. 29. Tit. Trybunał Skarbowy Wielk. X. Litewsk.

Trybunał Skarbowy, postanowiono w Radomiu, y Deputatów naznaczono, przy W. Podskarbin W. Koron. albo Vrzędzie Jego, także Vrodz. Pisarzu Polnym Koron. lub jego Substytucie, do likwidacyi Podatków, uchwalonych na Seymach y Seymikach, tak dawniejszych, iako y Seymie *Lubelskim*. Poborcóm y Exaktoróm na tymże Trybunale stawić się kazano y Deputatóm Wojskowym, których trzech tylko, tak Polskiego, iako y Cudzoziemskiego zaciągu, zasiadać ma. Sprawy *Injuriarum* tenże Trybunał rozstrząsa, nie odsyłając na Komisję Hybernową. Ktorzy *Injuriati* od Woyska w Grodach swoich *damna* poprzyśląwszy, krzywd swoich w tym Trybunale dochodzić będą. Ann. 1710. *Poparcie Konfederacyi Sendomirzkiej* fol. 57. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy Wielkiem. Xięstw. Litewsk. reasumowany, pod tymże Dyrektorem, w Wilnie. *In locum* Komisarzów, którzy *ex Senatorio ordine decesserunt*, drugich naznaczono; *ex Equestri* zaś *Ordine*, którzy *desiderantur ad plenitudinem* Iurysdykcyi jego, Woiewodztwa y Powiaty na Seymikach Relacyynych y innych obrać mają. Który Trybunał *juxta obloquentiam* Seymu *Lubelskiego* sądzić się ma. Ann. 1710. *Poparcie Konfederac. Sendom.* W. X. Lit. fol. 3. Tit. Reasumpcyja Skarbowego Trybunału W. X. Lit.

Trybunał Skarbowy Wielk. Xięstw. Litewsk. dla punktualnego y niezawodnego *annuarii Stipendij* Woysku Wielk. Xięstw. Litewsk. wypłacenia y ukontentowania starego Woyska, w każdym Roku po 6. Niedziel, to jest: w Grodnie na dzień Poniedziałkowy po Święcie Narodzenia Najs. Panny MARYI w Roku 1717. Drugi *in eadem cadentia* w Mińsku w Roku 1718. aż do przyszłego doszłego Seymu, przy W. W. Ministrach, *salvā circumscriptiōe* Buław, *in Tractatu expressā, inviolabiliter observandā & manutenendā*, postanowiono. Komisarzów z Senatu naznaczono; *ex Equestri* zaś *ordine* tych, których sobie Woiewodztwa y Powiaty na Seymikach, od siebie *salariandos*, obiorą, *exceptis*, którzy się publicznych Podatków y Skarbu chwyтали. A Komisarzóm, *ex Ordine Senatorio* destynowanym, na tenże Trybunał z Skarbu Litewsk. na każdą Kadencyą, na jednego po 2000. złot. naznaczono. Których Komisarzów *Iurisdictio* tylko na lat dwie *durabit*, a w niedoysciu Seymu przyszłego, *penes arbitrium* Woiewodztw y Powiatów będzie, albo rychle samych konfirmować, albo nowych na Seymiku Gospodarskim nazajutrz po Gromnicznym obrać; *salvo charactere* Deputatów z Senatu naznaczonych, *cum libera electione* Marszałka. *In materias Statūs* wdawać się nie mają. K. Lit. An. 1717. fol. 3. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy w każdym Roku sześćniedzielny, w Radomiu naznaczony, między Seymem a Seymem, ktoremu Kadencya *præfixa* w poniedziałek po Świę-

Święcie S. Stanisława. Do którego z Senatu ieden Biskup, y Senatorowie Świętocy deputowani, *ex Equestri* zaś *ordine* ci, których Woiewodztwa y Ziemie, podług zwyczaju, nazajutrz po Seymikach Deputackich, od siebie *salarandos*, obiorą, odprawować się ma, *in assistentia* Wiel. Podskarbiego W. Koron. lub *officii ipsius*. Rotą Trybunałską Komisarze przysięgać mają, według Konstytucyi Trybunału Skarbowego Ann. 1685. z przydatkiem w Konstytucyi terażniejszey, *de disciplina militari* wyrażonym, przed Ziemstwem Sandomirzkim, lub *vacante hoc Iudicio*, przed Vrzędem y Grodem Radomskim, po obranym *à medio sui* Marzalku, *Seclusâ presentia* W. W. Hermanow, *in presentia* & *assistentia* Komisarzow Woyskowych, dwoch z Polskiego, a iednego z Cudzoziemskiego autoramentu, y we wszystkich materyach, *ad sphaeram* Iurysdykcyi swojej należących, *juxta normam* dawniejszych Trybunałow Skarbowych sprawi się, nie interesując się do dyspozycyi Woiewodztw y Ziem, respektem Czopowego, y Szeleżnego. Ktore *absque ullo gravamine* miał y miasteczek Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, & *absque impositione iniuriosa arbitrariarum summarum* exige może, *mediante beneplacito* tychże Woiewodztw. A. 1717. fol. 60. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy fześniedzielny *pro eodem tempore* & *loco*, według Konstytucyi A. 1717. do przyszłego dożłego Seymu, *per cadentias solitas*, postanowiono. Ktoremu Trybunałowi wszelkie *Sancita*, w Konstytuc. An. 1717. Tit. Trybunał Skarbowy opisane, exekwować, Likwidacye z Chorągwiemi y Regimentami, aby się żadna defraudacya w kompletach nie działa, przy Deputatach y Pisarzu Skarbowym czynić zlecono. Tenże Trybunał w żadne materye, Prawem sobie *ad exequendum* niepodane, wdawać się nie powinien, ani też takich deklaracyi, ktoreby się na Konstytucyach nie fundowały, pisać, żadnych impozycyi na Skarb y na Woiewodztwa y nikogo nie ma stanowić, *sub nullitate attentatorum*; *Traçtamenta* zaległe wypłacić, *in futurum* zaś, *tollendo* implikancyą Skarbu, aby Wielmożny Podskarbi Wiel. Koronny 20000. zlot. na dyspozycyą Trybunału Skarbowego, *quotannis* wypłacał, postanowiono. Z ktorey Sumy na każdego Komisarza Woyskowego 3000. zlot. *Residuum* 11000. zlot. *in parte*, na Depuratów Chorągwianych y Regimentow, także y Dyrektora y inne osoby, *obsequio* Trybunału Skarbowego destynowane. Na *expensa* zaś Izby Komisarzkiej Trybunału *solita* 13500. zlot. *quotannis* Wiel. Podskarbi Wiel. Koronn. *providebit*. Z ktorey to Sumy, Vrodzon. Instygatorowi, lub *Vice - Instygatorowi* Koron. który z nich *ab inchoatione* Trybunału, aż do zakończenia będzie *presens*, 1500. zlot. naznaczono, oraz exekucyą Konstytuc. A. 1717. Tit. Trybunał Skarbowy, w interesie Krolewica I. Mści Jakuba nakazano, y Konstytucye Annorum 1676. 1677. o Trybunałach Skarbowych *Radomskich* reasumowano. A. 1726. fol. 8. Tit. Trybunał Skarbowy.

Trybunał Skarbowy Wielk. Xięstw. Litewsk. po zakończoney Kadencyi Wileńskiej Trybunału Ziemskiego, zaraz ciż sami Deputaci Ziemscy Trybunałscy, wzięwszy na siebie powinność Komisarzow Skarbowych, wespół z Komisarzami na Trybunał Skarbowy Deputowanemi, po wykonaney przysiędze Komisarzkiej, osobnego obrawszy Marzalka, byle nie głównego Trybunałskiego, w Wilnie przez Niedziel dwie co rok, a na Kadencyach Ruskich *alternatim* odprawujących się, także po Niedziel dwie, bez troyga wołania *continud* aby expedyowali, postanowiono. Warując to: iż już *abhinc* tenże Trybunał żadnych Taryf waryować, y nikomu na żadne sumy asygnacyi wydawać mocy mieć nie będzie. Akta zaś Trybunału tego y rachunkow Vr. Pisarz Ziemski tego Woiewodztwa, kędy kadencya będzie, osobliwie zkladać, y po zakończoney kadencyi naydaley w ćwierć roku introligowane do Vr. Skarbnika W. X. Lit. oddawać ma. K. L. A. 1726. f. 97. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Jako który Trybunał z tych wszystkich ordynowano na Seymach? to jest: na co Podskarbi retentowe pieniądze obracać miał? Jak ostrzegano? aby się nie absentował od Trybunału, *sine legali impedimento*. Kto na miejsce iego w W. X. Lit. *substituatur*? Kto do Sądu Trybunałskiego należał? Co za salaria y zkad Poborcom płacić kędy

kiedy kazano? Iako się z Delatami sprawować kiedy kazano? Co za winna na Vrzędy Grodzkie y Starosły niedbale? Ktorzy wolni od Trybunału ktorego? Iako się Poborcy sprawować na którym Trybunale mieli, & quæ pœna na nich? In quam rotham kiedy przysięgali &c. Odsyłam Czytelnika ad volumen Originale Constitutionum, bo tego tu nie wpisuję.

T Y T U Ł Y.

Tytułów żadnych, ani świeższych, ani dawniejszych, ktoreby *æqualitatem Nobilitatis* zność miały, zażywać, ani nowych upraszać nikt niepowinien, y w Kancelaryach Krolewskich, Grodzkich, Ziemskich, dawane ani przyjmowane bydź nie mają; oprócz tych, ktore są w Vnii przyięte, *paritati* iednak *juris* & *æqualitati Ordinis Equestris*, iako dawno, tak y teraz podlegać mają, *perpetua lege cautum*. A. 1638. f. 9. Tit. O tytułach Cudzoziemskich.

Declaratur: iż ta Konstytucya A. 1638. o tytułach, *perpetuo* ma trwać, y że na te tytuły, ktore W. X. Lit. Vnia y inkorporacya Woiewodztw, Kiiowskiego, Wołyńskiego, Braclawskiego, zastały, nie ściągają się; *salvâ per omnia paritate* & *æqualitate juris*, *pœne*, *conditionis*, & *præminentiarum* z Stanem Szlacheckim, że iako Xiążęta, tak y Szlachta, *pro uno Statu equestri* bydź ma. An. 1641. fol. 8. Tit. O tytułach.

Gdy się zjawiali niektorzy w Polsce, ktorzy imię Carowiczow Moskiewskich brać śmieli na się, y *de facto* Iana Faustyna Łubę Szlachcica Polskiego pospolstwo głupie Carowiczem nazywało; aby ztąd przyczyna do zerwania z Carem Moskiewskim zawartej przyiaźni nie była, postanowiono: aby nikt w Państwach, tak do Korony iako y W. X. Lit. należących, imię sobie zmyślać nigdy nie ważył się. A ieżliby taki do takiej śmiałości przyszedł, ten iako bezecny y gwałtownik wiecznego pokoju Rzeczyposp. z Moskiewskim narodem, od wszelakich Vrzędow, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. imany y na gardle karany bydź ma, y ieżliby się kto do niego wiązać, albo iemu radą y pomocą bydź chciał, tym samym uczynkiem bezecnym będzie. A ieżliby też taki woyska y kupy do siebie zwodził y zgromadził, ten *pro hoste Patrie* miany, y przez woyska Rzeczyposp. znoszony bydź ma. Pomieniony zaś szlachetny Łuba, iako Carowiczem nie jest, tak y zwać, pogotowiu pisać się nim nie ma, pod ucziwością y gardłem, y nigdzie z Państw Rzeczyposp. za granice wypuszczony bydź nie ma. A. 1646. f. 11. Tit. Deklaracya.

Znowu tytuły Cudzoziemskie, iako to *Principatus*, *Comitatus*, y wszelkie inne, także herby, pieczęci, ktoreby *supra æqualitatem nobilitarem* były w Państwach tych, zażywać zakazano, *sub pœna perpetue infamie*. O co *forum*, *ad cuiusvis instantiam*, w Trybunale Koronnym; *salvis iis titulis*, ktore z Vnią W. X. Lit. y z inkorporacyami Woiewodztw niektórych do Korony, wedle Konstytucy A. 1638. & 1641. weszły. A. 1673. f. 28. Tit. Cudzoziemskich tytułów abrogatio.

Tytułów Woiewodow Moskiewskich, pisać do nich, nie godzi się zmniejszać, ani odmieniac, owšem ani do nich pisać, nikomu się nie godzi z prywatnych (wyjąwszy Woiewodow y ich Podwoiewodzych, Kasztelanow, Podkomorzych, Starostow y Sędziow) *sub pœna perduellionis*. A. 1637. f. 9. Tit. Zatrzymanie pokoju.

Ale potym tę Konstytucyą *in perpetuum* zniešiono, y warowano: aby pomienionej Konstyt. A. 1637. Drukarze tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. nie ważyli się przedrukowywać, *sub pœna colli, in Iudicio Tribunalitio utriusque gentis, & etiam Iudicio Castren. ad instantiam cuiusvis, sine quavis appellatione, repetenda*. A. 1661. f. 7. Tit. Zniešenie Konstytucyi.

V A D I A.

Vadia między osobami Szlacheckimi, także między Szlachtą a osobami mieyskimi, Krol dawać może. O ktore Szlachcie *forum* tylko w Ziemstwie, a *per appellationem* w Trybunale. A. 1588. f. 458. Tit. O niedawaniu gleytow.

Vadium między temi, ktorzy przy Maximilianie stali y między stroną przeciwną, *inter quos erant simultates*, dwakroć sto tysięcy *interponitur*. O co *forum* za Dworem, albo na Trybunale, *peremptoriè*. A. 1589. f. 513. §. *Inter eos*.

VICES GERENS MAZOWIECKIEGO XIĘSTWA.

vid. Tit. Sprawy. & Tit. Urzędy.

VNIA XIĘSTWA LIT. Y INNYCH XIĘSTW.

vid. Tit. Xięstwa.

V R Z Ę D Y.

Herburt. fol.
144. t. Digni-
tates & officia
neque plura,
neque paucio-
ra sint.

V Rzędow y Dostoieństw Krol przyczyniać, ani umnieyszać, nie ma. A. 1550. f. 4. §. Dostoieństw.

Toż *specialiter* warowano Ziemie Podlaskiey; y że *vacantia* obywatelom tamecznym, Szlachcie posesyą mającym, rozdawane będą. An. 1569. fol. 153. §. Obiecuemy.

Także y Ziemie Wołyńskiej. Co o Duchownych y Swietckich, wielkich y małych Dostoieństwach y Urzędach, y tak o Rzymstkiey, iako y Greckiey Religii ludziach, rozumieć się ma. Ibid. f. 160. §. Takimże sposobem.

Y Xięstwu Kiiowskiemu, *iisdem verbis*, quibus Ziemie Wołyńskiej. Ibid. f. 167. §. Takimże sposobem.

Idem fol. 141. Urzędy oboygą narodow wcale zachowano, *declarando*: że ich Krol umnieyszać y zatrudniać nie ma, y że one ludziom statecznym, godnym, y zasłużonym oboygą narodow, a nie Cudzoziemcom dawać powinien. An. 1576. fol. 277. §. Urzędy Koronne.

A w Xięstwach, Oświęcimskim y Zatorskim, ieżliby ktore nad Przywilej inkorporacyi otrzymane były, znieśiono. A. 1616. f. 20. Tit. O Pośle.

Wakancye wszelakie, Urzędy, Dygnitarztwa Koronne y Dworskie, iako w Koronie, tak w W. X. Lit. y w Państwach do nich należących, według prawa, przysięgi y zwyczajow dawnych, nie czyniąc w tym żadney zwłoki, Krol rozdawać ma osobom zasłużonym y godnym, y dopuszczając nie ma inšzym osobom prywatnym, żeby się w Urzędy ich y powinności wdawali. A. 1607. f. 833. Tit. O wakancyach.

Urzędy Koronne y W. X. Lit. także Dygnitarztwa Krolowie, Władysław Czwarty, Jan Kazimierz, Michał, y Jan Trzeci, AVGVST WTORY, każdy *in Pactis suis Conuentis*, wcale przy dawnych Prawach, władzach, & *iuxta usum Legum & formę Reipub.* zachować obiecali. Prerogatyw y prowentow, tak *actu* będącym, iako y tym, ktore podawać będą, żadnym wymyślnym sposobem, uymować nie pozwalając; y żeby się w nie prywatne osoby nie wdawały, przestrzegając. Także wszelkie Urzędy Dworskie, Ziemskie, Koronne, y W. X. Lit. ktore są y przedtym *in usu* bywały, y tak iako *utrumque statum in possessione* zastały, *pacifice* konserwować, y żadnego umnieyszenia w tym nie czyniąc, rozdawać, y każdemu z Urzędow Dworskich, mieysca naznaczyć, y wszystkie Urzędy Dworskie Duchowne y Swierckie, przy prawach ich zachować obiecali. *In Pactis*, Krola I. M. Michała y K. I. M. Jana Trzeciego, ieszcze to določono iest: iż Przysięgi Urzędnikow wielkich Koronnych, iako y Pieczętarzow, Marszałkow, Hetmanow, według exorbitancyi mają bydz przywiedzione. W Exorbitancyach zaś warowano tak: iż Krol wszystkie Dostoieństwa, Godności y Urzędy, tak większe iako y mnieysze, Koronne y W. X. Lit. uprzywileiowane, według dawnych praw y zwyczajow używania, przy swoiey władzy, y bez omieszkania y ubliżenia, zachować powinien, y iednemu w drugiego Urząd wdawać się y preiudykować, nie pozwoli. Także Urzędow Dworskim Koronnym, y W. X. Lit. większym y mnieyszym, w W. X. Lit. nowym Powiatowym, y Woiewodztwu Kiiowskiemu, mieysce na pierwszym Seymie *Coronationis* naznaczy. A. 1669. §. O Urzędach.

Herburt. fol.
342. tit. Super
quibus etiam
Dignitati-
bus.

Ani prowentow Dygnitarzom y Urzędnikom Koronnym y W. X. Lit. żadnym wymyślnym sposobem uymować, nie pozwoli; y żeby się w nie prywatne osoby nie wdawały, przestrzegać będzie. Ibid. §. O całości.

Urzędnicy Ziemscy Grodzkich Urzędow w swey Ziemie trzymać nie mają. A. 1550. fol. 7. §. Iż każdy.

Herburt. fol.
210. tit. Offi-
cium ad nul-

Urząd, dla przyimowania zapisow, do nikogo nie ma ieżdżić. Ibidem fol. 7. §. Zabiegając.

Excepto Metryki Koronney. v. tit. Zapisy.

Vrzednikiem Ziemskim Woiewoda, ani Kasztelan, w iednym Woiewodztwie bydz nie moze. *Anni 1562. fol. 24. §. Gdyz kazde.*

Ani Starosta. *v. tit. Starostowie.*

Sedzia Grodzki y Podstarosci, osiedli bydz maia. *A. 1550. fol. 7. §. Iż każdy.*

Komornicy graniczni takze, y przysiegac powinni na Rokach Ziemskich. *A. 1569. f. 191. §. Podkomorzowie.*

W Woiewodztwie Podlaskim y Podwoiewodzowie osiedli bydz maia. *Ibid. fol. 192. §. Podlaskiey Ziemie.*

O osiadlosci Vrzednikow y Dygnitarzow. *Plura tit. Senator.*

W Xięstwie Litewskim przysiegli, y w Powiecie kazdym osiedli bydz maia. A dwu sadowych Vrzedow żaden miec nie moze; *salvis modernis possessoribus. A. 1569. fol. 195. §. Dygnitarze y Vrzednicy.*

Vrzedy Ziemskie wakuiace W. X. Lit. Krol rozdawac powinien, *per Septembrem, Octobrem, Novembrem, Decembrem. v. tit. Wakancye.*

Vrzednikow Grodzkich osiadlosc. *v. tit. Grod.*

W Powiatach Woiewodztwa Wolynskiego Vrzednicy dobrze osiedli bydz powinni, y spraw w Trybunale odprawowac nie maia. *A. 1661. fol. 23. tit. Rewizya Xiag.*

Vrzedy Grodzkie Podsedkowie Ziemscy *insimul* trzymac mogą. *A. 1658. fol. 45. tit. O Vrzedach Ziemskich.*

Vrzednikow Grodzkich, Piotrkowskich y Lubelskich, *termino taeto* do Trybunału w sprawach Vrzedowych pociągac się nie godzi, ale *ordinario processu*, iak z inszemi Vrzednikami, postepowac trzeba, *sub nullitate Iudicatorum. A. 1635. fol. 35. tit. Vrzednicy.*

Vrzednikow Ziemskich Szlachta *libere* obierac ma, to jest: Sedziego, Podsedka y Pifarza. A Krol nikomu takich Vrzedow nie ma dawac, tylko ze czterech Kandydatow iednemu, ktorych wszyscy obiorą. *A. 1550. fol. 7. §. Aby we wszem.*

Takze y Podkomorzego obierac ma Szlachta. *v. tit. Podkomorzy.*

Vrzednikow Ziemskich elekcyą Woiewoda, a *in defectu* Kasztelan glowny onego Woiewodztwa, albo Ziemie, *post cessum vel decessum*, naydaley w sześć niedziel, na mieysca zwykłe, zkladać ma. A gdyby Woiewoda takiego do sześci niedziel nie złożył Seymiku, Kasztelan powinien to uczynić. *Anni 1588. fol. 460. tit. Obieranie.*

W Xięstwie Oświęcimskim we czterech niedzielach elekcyą zkladać powinien Woiewoda Krakowski, albo Kasztelan Oświęcimski, ieżliby Woiewoda pomieniony *ob aliquod legale impedimentum* uczynić tego nie mógł. *A. 1563. fol. 63. §. Naprzod.*

Declaratur: że z polecenia Woiewody Krakowskiego, nie tylko Kasztelan Oświęcimski, ale y Starosta moze to uczynić. *Ibid. fol. 67. §. Też acz.*

Vrzedy sadowe *etate & intelligentia bene vigentibus* maia bydz dawane. *A. 1562. fol. 20. §. Dożywoćie.*

Vrzednicy Ziemscy y Dygnitarze, *ex delatione* Poslow, *& instantia Instigatoris & priuati cuiusvis*, na Seymie o negligencyą sprawowac się powinni. *A. 1565. fol. 84. §. Opatruiac.*

Podczafzy, Stolnik, Cześnik, Podstoli, w Woiewodztwach, Podlaskim, Kiiowskim, Wolynskim, Braclawskim, maia bydz, iako y w inszych Woiewodztwach. *A. 1578. fol. 339. tit. Vrzedy.*

Vrzednicy Ziemscy Sadowi Koronni na Rokach tylko Ziemskich, podlug Statutu, przysiegac maia. *A. 1589. fol. 517. tit. Lezenie Xiag.*

W Woiewodztwie Mazowieckim *in absentia* Woiewody, albo Kasztelana, takze na Rokach Ziemskich, *coram Officialibus & Nobilitate illius Terrae. A. 1593. fol. 648. tit. O przysiedze.*

Znowu o tymże, *cum declaratione:* iż Podkomorzy, Sedzia, Podsedeck y Pifarz, wszędzie, *in absentia Palatini & Castellani*, przed Szlachta, na Rokach Ziemskich, albo na lezeniu Xiag, przysiegac mogą. *A. 1598. fol. 692. tit. O przysiegach.*

Wiszy na Rokach, tak w Wiźnie, w Wasoszu, iako y w Radzidlowie, na Vrzedy swe Sadowe Ziemskie, przysiege, przed Vrzednikami Ziemskimi odprawowac mogą. *A. 1616. fol. 25. tit. O Rokach.*

Vrzednikow Ziemskich po wszystkiey Koronie porzadek, wedle, ktorego po Dygnitarz-

lum accedat, ad inscriptiones suscipiendas, excepto Rege.

- twach zasiadać mają postanowiono taki: Naprzod Podkomorzy, potym Starosta sądowy, Chorąży, Sędzia, Stolnik, Podczasz, Podśędek, Podstoli, Cześnik, Łowczy, Woyski, Pisarz, Miecznik, potym mnieysi Woyscy; a w Mazowszu Sędzia Grodzki przed Pisarzem wedle Except, także y Podkomorzy Ciechanowski wedle tychże Except, zachować się ma. *A. 1611. fol. 26. tit. Ordo.*
- Potym znieśiono Vrzędu Grodzkiego przed Ziemskimi precedencyą; Starostow iednak excypuiąc, ktorzy wprzod mają bydź kładzieni. *A. 1613. fol. 20. tit. Ordo.*
- Co służy tylko Woiewodztwu Mazowieckiemu, y Ziemie Lwowskiej, także Wołyńskiemu y Bracławskiemu Woiewodztwom. *Ibid. patet ex titulo Constitutionis huius.*
- Vrzędnikow Bracławskich y Wołyńskich mieysca tym porządkiem: Podkomorzy, Chorąży, Sędzia, Stolnik, Podczasz, Łowczy, Podśędek, Cześnik, Miecznik, Skarbnik, Woyski. *A. 1589. fol. 526. tit. Mieysca.*
- Declaratur:* że Vrzędnicy Woiewodztwa Wołyńskiego, pod pomienioną Konstytucyą *Anni 1611.* nie podpadaia; ale przy dawnym swoim porządku y zwyczaiu mają zostawać. *A. 1613. fol. 34. tit. Ordo.*
- Item.* Vrzędy wszelkie Ziemskie Woiewodztwa Czerniechowskiego porządkiem Koronnym postanowiono, ktore potym *per electionem* iść mają. *A. 1633. fol. 33. tit. Ordynacya Czerniechowska.*
- Reasumuiąc Konstytucyą *A. 1611. que sup.* Skarbnikom miedzy Vrzędnikami Ziemskimi po Woyskich mieysce deklarowano. Co y Woiewodztwa, Łeczyckie, Rawskie, Kiiowskie, Ziemia Czerniechowska y Wołyńska przyimuią. *A. 1635. fol. 38. tit. O Skarbnikach.*
- Declaratur:* iż Skarbnikowie po Woyskich mnieyszych mieysce mieć mają, y Skarbnika Ruskiego aprobowano. *A. 1638. fol. 39. tit. Mieysce.*
- Znowu inaczey o Vrzędnikach Wołyńskich, że *tali ordine* zasiadać mają: Naprzod Podkomorzowie, Potym Starostowie sądowi, Chorążowie, Sędziowie, Stolnicy, Podczaszowie, Łowczowie, Podśędkowie, Podstolowie, Cześnicy, Woyscy, Pisarze, Miecznicy y Skarbnikowie. *A. 1647. fol. 18. tit. Ordo.*
- Woyskiego Łukowskiego, na mieysce Parczowskiego, postanowiono. *A. 1653. fol. 23. tit. O Vrzędach.*
- Także y w Nowogrodku Vrzędy ordynowane. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.*
- Vrzędy y Dygnitarztwa Woiewodztwa Kiiowskiego obywatelom *Romani Catholici ritus,* tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. zasłużonym rozdawane bydź y przy Statucie *Sigismundi I. An. 1510.* w tey mierze *conservari* mają. *An. 1659. fol. 47. tit. Dygnitarztwa y Vrzędy.*
- Specialiter* Ziem, Zytomirskiej y Owruckiej, Vrzędy wszelakie Obywatelom tegoż Woiewodztwa Kiiowskiego rozdać obiecano. Iakoż *de facto* Chorążtwo, Zytomirskie y Owruckie, zasłużonym konferowano, y Przywileie na to z Kancelaryi Koronney wydać rozkazano. Ktorzy Chorążowie po Chorążym Kiiowskim, miedzy Vrzędnikami Kiiowskimi *iuxta ordinem* zasiadać będą. *Ibid. tit. Rozgraniczenie Ziem Kiiowskich.*
- Przywileie na nowe Vrzędy Ziemskie, ktore wyszły z Kancelaryi, *in suo robore* zostawione. *A. 1658. fol. 45. tit. O Vrzędach Ziemskich.*
- Vrzędy Ziemskie *Wschowskie*, ktore przez lat kilkadzieśiat *in usu* nie były, oprócz Sądu Ziemskiego, znowu reasumowano, y Przywileie pewnym Osobom z Kancelaryi Koronney na nie wydane aprobowano. *A. 1670. fol. 25. tit. Vrzędy.*
- Podkomorzemu Wschowskiemu mieysce deklarować, na przyszłym Seymie obiecano. *A. 1678. fol. 18. tit. Vrząd.*
- Vrzędy Zydaczowskie, to iest: Chorążtwo, Stolnikostwo, Podczastwo, Łowstwo, Miecznikostwo, Skarbnikostwo, y Woystwo, *de nouo* erygowano, y mieysce ich posesorom po Vrzędnikach Ziemie Sanockiejznaczono. *A. 1673. fol. 32. tit. Vrzędy.*
- Odmieniono mieysce: nie po Ziemie Sanockiej, ale po Ziemie Halickiej y Chelmskiej, zasiadać mają. *Anno 1676. fol. 42. tit. Vrzędy.*
- Stolnikostwo y Cześnikostwo *Latyczowskie nouiter* pewnym Osobom konferowano. *A. 1673. fol. 32. tit. Vrzędy.*
- Vrzędy nowe Ziemskie *Buskiemu* także Powiatowi erygowano, to iest: Stolnikostwo, Podczastwo, Cześnikostwo, Podstolstwo, Łowiectwo, Miecznikostwo, y one zasłużonym

- zaraz konferowano, iako teży Skarbnikostwo; każdemu mieysce po Vrzędniku Belskim, *similis prerogative*, naznaczając. *Anni 1676. fol. 39. tit. Przyczynienie Vrzędow.*
- Vrząd Woystwa Podlaskiego do dawnych Vrzędow tegoż Woiewodztwa inkorporowano; y mieysce przy Mieczniku Podlaskim deklarowano, na który Vrząd Przywilej Wrodzonemu Ianowi Brzozowskiemu wydać rozkazano. *A. 1677. fol. 31. tit. Deklaracya Woyskiego.*
- Woystwa po roku 1538. uczynione, y te, które Zamkow nie mają, *tolluntur.* *A. 1550. fol. 5. §. A iż też.*
- Woyskim Grabowieckim nie może bydź ieno ten, który w tym Powiecie ma niezmysloną posesyą y w niej rezyduie. *A. 1647. fol. 28. tit. Deklaracya podatku.*
- Tenże w zawiadowaniu y zchowaniu, iako y Starosta Grabowiecki, powinien mieć armatę Zamku Grabowieckiego. *Ibid.*
- Woyscy, według starego Prawa, od Pospolitego ruszenia wolni. *A. 1621. fol. 7. §. Patresfamilias.*
- Ciż podczas Pospolitego ruszenia zawsze rezydować w Zamkach swoich powinni, *sub pena de expeditione bellica*; gwoli czemu mieszkanie w zamkach mieć mają. *Ibid. f. 9. §. A iż na tym należy.*
- Ciż pod tenże czas Vrzędowi Grodzkiemu, *quod ad securitatem Zamku praesb adesse* powinni. *Ibid. fol. 10. §. Więc też Woyscy.*
- Vrzędnikom Ziemskim Woiewodztwa Krakowskiego y inszym, gdzie na to prawa mają, prowizye wydawane bydź mają. *A. 1635. fol. 35. tit. Prowizya.*
- Vrząd Vices gierenta Krolewskiego w Woiewodztwie Mazowieckim *perpetuis temporibus* zniesiono. *A. 1576. fol. 295. tit. Vices gerentia abrogata.*
- Vacantibus Officiis Territribus Vlodimiriensibus, Iudicatu, Notaritu & Subiudicatu,* pozwolono, tak na Xiąg otworzenie przez Komisarzow, których sobie tamedzni Obywatele na Seymiku *relationis* obiorą, iako y na leżenie onych, przez niedziel dwie. *A. 1658. fol. 58. tit. Sądy Ziemskie.*
- Vrzędnicy Litewscy po Vrzędzie Grodzkim takim porządkiem *in perpetuum* zasiadać mają: Naprzod Podczafzy, potym Cześnik, Horodniczy, Skarbnik, Łowczy, Miecznik, Koniusz, Obożny, Strażnik, Krayczy, Mostowniczy, Budowniczy. *A. 1677. fol. 18. tit. Opisanie Vrzędow.*
- O mieyscach Horodniczych, *plura v. tit. Horodniczy.*
- Vrzędy dwa Ziemskie, ani Ziemski oraz z Dworskimi, trzymane bydź nie mogą. Ani Vrzędy oboyg narodow, Koronne y Ziemskie, *percessionibus* chodźić mają. w *Exorbitancyach* na Seymie *electionis* Krola I. M. Michała *Anni 1669. tit. Incompatibilia.*
- Vrzędy Ziemskie Ziemie, Radomskiej, Steżyckiej, postanowiono, które *alternativè* po Vrzędnikach Sendomirzkich, *iuxta stallum* każdego, mieysce swoje mieć będą powinny. *1726. f. 55. tit. Vrzędy Ziemskie.*
- Vrzędy stare w Xięstwie Zatorskim y Oświęcimskim: Chorągwa Zatorskiego y Woystwa Oświęcimskiego, nowe mieć mają, to iest: ieden urząd starszy Zatorski, a drugi zaraz po nim Oświęcimski idzie. *Ibid.*
- W Woiewodztwie Sieradzkim, na Powiat Piotrkowski.
- W Woiewodztwie Łęczyckim, na Powiat Inowłodzki.
- W Woiewodztwach Kujawskich, na Powiaty Bydgoski, Kruswicki, Kowalowski.
- W Woiewodztwie Ruskim, w Ziemie Halickiej, na Powiat Kolomyjski.
- W Woiewodztwie Podolskim, na Powiat Czerwonogrodzki.
- W Woiewodztwie Lubelskim, na Powiat Vrzędowski.
- W Woiewodztwie Plockim, na Ziemie Zawskryńską.
- Też Vrzędy extendowano y ampliowano. *Ibid.*
- Vrzędnicy Ziemscy y Grodzcy Woiewodztwa Smoleńskiego y Powiatu Starodubowskiego, do odprawowania exekucyi, expedyowania inkwizycyi, kalkulacyi, kondescensyi, Taxy, Exdywizyi, *pari jure & activitate* z innemi Woiewodztw y Powiatow Vrzędami, za użyciem stron, wolni bydź mają. *K. L. 1726. f. 68. tit. Terminy y Reparacya.*

Vrzednicy Ziemscy y Grodzcy z Trybunału W. X. Lit. do Inkwizycyi, kalkulacyi, Weryfikacyi, kondescensyi, naznaczeni, nie więcej, tylko po dwóch być mają; nie ekskludując od tego Pisarzów ziemskich albo Grodzkich *Salarium* od obudwóch stron, nad zł. 300. *pro sorte* iednego wyciągać nie powinni; *sub panna restitutionis in duplo, & privatione ab activitate*, na Rokieden, czyli więcej. Świadećtwo, aby nikomu nie rewelowali y własnymi rękami, aby one pisali; *Actum* zaś *inquisitionis, sigillis suis bene munitum*, do Trybunału Stronom wydawali y odsyłali, którym Vrzednikom, obiekcy kondemnaty, *Actum Inquisitionis, praepedire* nie może. A gdyby *defectuose* odprawiona była Inkwizycya przez Vrzęd; tedy *eo casu* infzy urząd ma być naznaczony, a ci, którzy *defectum inquisitionis causarunt*, *salarium* wzięte wrocić, & *sumptus ex eadem ratione causatos*, nadgrodzić mają. A w żadnych sprawach, więcej nad dwie Inkwizycye sąd żaden uznawać nie ma. K. L. 1726. f. 70. tit. Inkwizycye.

Vrzednicy, *circa condescensionem & ministeria sua, vicariam potestatem Regiam* reprezentując, *omnimoda securitate et immunitate* zaščzycani być powinni. Obwieszczenia 4. Niedzielami wydawać relacyą onych *in proprio Districtu, ubi Bona executioni* podległe *consistunt*, zeznawać kazać, *in triduo* Generalom mają y Sąsiadom y mieszkańcom o zieczaniu swoim opowiadać, intromitując zaś Aktorów w Dobra *executioni* podległe, Inwentarze przy listach podawczych, Poddanstwa powinności, onych krescencyą, zprzety domowe zpisać powinni; *sub panna suspensionis ab activitate & Officio & restitutione damnorum*. K. L. 1726. fol. 77. tit. Exekucya.

Vrzednikom, aby się z nich żaden nie ważył wydawać Blankietów na Extrakty y wypisy Xiąg, *sub priuatione officii*, w W. X. Lit. zakazano. K. L. 1726. fol. 81. tit. O Blankietach.

Vrzęd *proprii Districtus*, gdyby *quo casu* nie przyjął proteſtacyi, tedy *protestantibus* wolne będzie, w naybliższym Grodzie one do Akt ingrosować, która takiegoż waloru ma być, iakoby *in actis proprii Districtus* zanieśiona była. Vrzęd zaś, który takowey nie przyjął Proteſtatycyi, *termino tacto* w Trybunale sądzony, & *pravia deductione sufficienti*, karany być ma. K. L. 1726. f. 81. O Blankietach.

Vrzednikami Sądowemi, ani Grodzkiemi, ani Ziemskimi Patronowie, poki są Patronami, być nie mają, a Deputatem na Trybunał, aż we dwie lecie po zaniechaniu tey Profesyi. K. L. 1726. fol. 92. tit. o Patronach.

Vrzedników Ziemskich Rawskich elekcyą. v. tit. Deputaci.

Vrzędy w Woiewodztwach, Kiiowskim, Braclawskim, Czerniechowskim, aby *natis & possessionatis* w tychże Woiewodztwach rozdawane były, Komisją Hadyacką warowano. v. tit. Senator.

O Vrzędzie Podkomorzkim W. X. Lit. v. tit. Podkomorzy.

Vrzednicy Grodzcy w W. X. Lit. którzy sądzić mają Delaty, Poborcami obierani być niemogą. v. tit. Poborcy.

O Vrzednikach Ziemskich, *plura* tit. Podkomorzy. tit. Chorąży.

O Vrzednikach Grodzkich. *plura* v. tit. Grod.

O Vrzędzie Marszałkowskim. v. tit. Marszałkowie.

O Vrzędzie Artyleryi Magistra. vit. tit. Artylerya.

Vrzednik Szlachecki, w Pospolite ruszenie, szkodę Pańka poprzyścić może. v. tit. Pospolite ruszenie.

Vrzedników Ziemskich Woiewodztwa Bełskiego, y Powiatow iego, na Seymikach alternata. v. tit. Woiewodztwo Bełskie.

Vrzedów Inflanckich znieśienie tytułów, y postanowienie nowych. v. tit. Inflanty.

Vrzedników sądowych *salaria*, v. tit. Salaria.

O obieraniu Vrzedników Ziemskich sądowych, w Mazowieckim y Podlaskim Woiewodztwie. v. tit. Deputaci.

Vrzędy Grodzkie, Owrucki y Zytomirzki, lubo nie mają Sądów swoich, tylko suscepte Grodową; iednak mają *facultatem* odprawowania exekucyi. v. tit. Roki Kiiowskie.

O Chorągztwie, y infzych Vrzędach Ziemskich w Woiewodztwie Smoleńskim v. Woiewodztwo Smoleńskie.

V S T A W A.

Vstawy Kupcom y Rzemieślnikom Wojewodowie y Starostowie czynić mają, podwiną w Statucie opisaną. *A. 1562. fol. 28. tit. O Vrzędzie.*

Przynajmniey dwarazy w rok, Wojewodowie albo ich Podwojewódzowie wezwawfzy do siebie Starostow mieysc onych, na ktorych ustawy y ceny czynić będą, albo ich Podstarościow, także y Dygnitarzow y Vrzednikow Ziemskich, ktorych na ten czas snadnie dostać będą mogli, na Ratufzu Miasta przednieyszego w Wojewodztwach swych, a w Ruskim y Mazowieckim Wojewodztwie, w kaźdey Ziemie, ma byđż czyniona przy Vrzędzie mieyskim. *A. 1565. fol. 96. tit. Powinowadztwo.*

Mają ustawiać wszystkie rzeczy, ktore się w tych Państwach rodzą, y ktore robią, okrom zboża, także y obce, wedle świadećtw prawdziwych y dowodow, iakie są ceny y przedawania tych rzeczy w cudzych Ziemiach. A ieźliby kto inszym iakim niezwycaynym obyczaiem y formą rzeczy rzemieślnicze mieć chciał, te tak zapłaci, iako się z rzemieślnikiem bęđżie mógł zgodzić y ztargować. *ibid.*

Vstawa w głównych Miastach uczyniona, po Miastach y Miasieczkach Krolewskich, Duchownych y Swietckich, publikowana byđż ma y na piśmie wszystkim wydana, ktorzyby ieno chcieli, wedle ktorey we wszystkich Miastach y Miasieczkach wszystko czyniono y przedawano byđż ma. *Ibid.*

Vstawę ktoby przestąpił albo icy nie trzymał, przez Woźnego albo Podwoyskiego, sługę prawnego Woytowskiego, przed Burmistrza Miasta albo Miasieczka, w ktorym ustawę przestąpił, *peremptorię* pozwany byđż ma. A Burmistrz bez wszelakich odwłok takiego przestępnika winą czternastu grzywien karać powinien. Ktorey winy połowica Wojewodzie, a druga połowica Stronie instyguiącey *cedere* ma. Ten zaś ktorzyby się przął, a nie byłyby nań świadećtw dostateczne, *corporali iuramento evader.* *Ibid.*

Vstawy w Mieście głównym uczynione, gdyby Burmistrzowie Miast y Miasieczek Krolewskich nie przestrzegali, przez Wojewodow albo ich Podwojewódzow, *peremptorię* na ratufz przednieyszego Miasta pozwani, y winą sta grzywien Polskich *toties, quoties* niedbali w Vrzędzie swym znaleźieniby byli, karani byđż mają. Ktorey winy dwie części *fisco Regio*, a trzecia Wojewodzie byđż ma, *salva apellatione post Curiam* Stronie, ktoraby się ukrzywdzoną byđż rozumiała. A ieźliby apelacya nie była uczyniona, Sprawa ma *remitti pro executione* do Starosty własnego, ktorą Starosta on, *sub pœna centum marcarum*, uczynić bęđżie powinien. Burmistrzowie zaś Duchownych y Szlachęccy, przed ich Panow albo Vrzednikow mają byđż pozywani, y takąż winą iako Krolewscy karani. Ktorey winy połowica Panu, a połowica Stronie instyguiącey iść ma. *Ibid.*

Wojewoda także sprawiedliwość z Burmistrza Miasta albo Miasieczka Krolewskiego czynić powinien, *sub pœna centum marcarum, modo, qui supra, luenda.* *Ibid.*

A Panowie Duchowni y Swietcy, *sub pœna 14. marc.* O co *forum* z nimi *peremptorię* w Ziemstwie, *salva appellatione vel motione* do Krola, ktorey winy połowica Sądowi, a połowica Stronie powodowey *cedere* powinna. *Ibid.*

Deklarowano to prawo: iż ukrzywdzony od rzemieślnikow, ktorzyby nad ustawę Panow Wojewodow drożey rzeczy swe przedawali, najpierwey deferować ma do Vrzedu Wojewodzego; przy ktorym ukrzywdzonym Vrząd Wojewodzy ma posłać do Vrzedu Mieyskiego po dalszą *exekucyą*, wedle Konstytucyi. A *in absentia* Vrzedu Wojewodzego Vrząd mieyski, gdy takowy ukrzywdzony skarżyć się bęđżie, *super transgresfore executionem* czynić powinien. *A. 1578. fol. 340. tit. Okolo ustaw.*

O tymże: Burmistrzom o nieczynienie sprawiedliwości insze *forum* naznaczono, to iest: przed Wojewodą y Starostą, albo *in absentia* przed Vrzedami ich. Ktore obadwa, *sine ulla delatione*, takowe Sprawy, *quotiescunque* przypadną, spólnie na Ratufzu odprawować mają. A ieźliby wątpliwość iaka, albo różność miedzy temi Vrzedy, *de sententia ferenda* była, Krolewskiey informacyi *per literas* dosięgać sumptem Mieyskim mają. Ktorą ieźliby *intra spatium duodecim, vel Rege extra Regnum existente octodecim hebdomadarum* nie przyszła, *sententia Palatini eo ipso rata erit, & transibit in rem iudicatam.* *A. 1581. f. 378. tit. O ustawach.*

Znowu o tymże: Gdy Woiewoda albo Podwoiewodzy, z Vrzędem Starościm, y Vrzędnikami do tego należącymi, iako iest opisano, ustawę rzeczom uczyni; tey Vstawy zgodnie podpisanej y publikowanej, bez wszelkich wymówek y apelacyy Vrzędy mieyskie exekucyą czynić mają, *sub pœna quinquaginta marc.* O co *forum* y postępek wedle Konstytucyi A. 1581. A Krol taką Sprawę, gdy do niego *pro informatione* odesłana będzie, bez wszelakich odwłok y limitacyi, zaraz przy Radach Koronnych na ten czas przy nim będących odprawi. A ieżliby kognicyi nie uczynił *intra præfinitum tempus* w Konstytucyi A. 1581. tedy *sententia Palatini, seu eius vice Palatini, rata* bydź ma. Ieżliby zaś Vrząd Woiewodzy y Starości, *in eo passu* niedbały był, pozwany na Trybunał *inter causas Officii peremptorie, ad instantiam cuiusvis*, winą sta grzywien ma bydź karany, *non derogando* iednak władzy Vrzędow Marszałkowskich przy Krolu będących. Panowie takżę Duchowni y Swietcy, o nieczynienie w Miasieczkach sprawiedliwości, wedle pierwszych Konstytucy, *pœna quinquaginta marc. succumbere* mają. O którą w Ziemskim Sądzie *peremptorie* odpowiadać powinni; *saluâ appellatione* na Trybunał. A. 1607. fol. 845. tit. O Vstawach.

Znowu: iż wszystkie towary, materye iedwabne, sukna, futra, y insze, wedle ustaw Woiewodzych a starych Praw, przedawane bydź mają. A ktoby drożey ie przedawać ważył się, takowy *ipso facto* pod peny o tym napisane podpadać ma. O co *forum* według prawa y zwyczaju. A Woiewodowie, albo ich Podwoiewodzowie, mają *pretia rerum* czynić, wedle dawnego zwyczaju y Prawa, y mają do Akt podawać. A. 1613. fol. 28. tit. Pretia rerum.

Znowu: iż ktoby nad ustawę Woiewody y Starosty, albo Vrzędow ich, urzędownie wedle opisania prawa pospolitego uczynioną y publikowaną, ważył się co przedawać y czynić, przed Urząd mieyski ma bydź pozwany, y tam, gdzieby był *evidentissimis testimoniis & probationibus* konwinkowany, ma bydź 14. grzywien zkarany, *parti & Iudicio per medium, sine appellatione*. W czym ieżliby Vrząd mieyski sprawiedliwości nie czynił, wolno Vrzędowi Grodzkiemu przed Sąd swoy do teyżę peny takowych pozwać. A. 1616. fol. 14. tit. O Exekucyi.

Vstawy w Woiewodztwie Kiiowskim, mają bydź iako w Mazowieckim. A. 1613. fol. 13. tit. O Vstawach.

Herburt.
fol. 21. tit.
Aromata.

O Ustawach *vendibilium* Konstytucyą Zygmunta Pierwszego uczynioną, Ziemiom Pruskim reasumowano, przydawali: aby na elekcyach Depurackich dwóch z każdego Woiewodztwa *quotannis* do takowey Ustawy Szlachta deputowali. A ktoby przekadzał, albo przyczyną był, żeby ordynacya takowa nie doszła, *ad instantiam cuiusvis, pœna* sta czerwonych zł. *inter Iudicium & Iure vincentem partienda*, na Trybunale *peremptorie, inter causas Officii*, ma bydź karany. *Ibidem* fol. 25. tit. Ordynacya.

Ustawę *nonnullarum mercium* w Koronie wszystkiey y W. X. Lit. wydano na Seymie, a ostatek Urzędow Woiewodzym y Starościm, według prawa, we dwie niedziele po publikacyi tey Konstytucyi, a w Prusiech Burgrabiom stanowiąc zlecono. Którą Vstawę mają Kupcy w kramach na tablicy albo regiestrze, ręką Woiewody albo Podwoiewodzowego mieysca onego podpisaną, mieć y według niey przedawać, *sub pœna confiscationis mercium*; którą na pozwanym Starosta mieysca onego, a w Prusiech Sąd Burgrabski zakazować ma, *saluâ appellatione post Curiam*. Która apelacya niż odprawiona będzie, *in sequestro* Urzędu mieyskiego *merces* zostawać mają. Starosta zaś, a w Prusiech Woiewoda albo Podwoiewodzy, gdyby *rei iudicate* exekucyi nie uczynił, *pœnam centum marcarum, ad instantiam cuiusvis*, na Trybunale *luet*. A. 1620. fol. 10. tit. Pretia rerum.

Komisarze na to naznaczeni, którym dzień ziachania się na mieysce rezydencyi Krolewskiej przez listy Krolewskie ma bydź naznaczony. Postanowienie ich podpisem y pieczęcią Krolewską utwierdzone bydź ma, y do Grodow y Miaszt Krolewskich podane y obwołane. *Forum, pœnam y Proces* ciż sami Komisarze postanowiąc mają. Co wszystko *præsenti Constitutione approbatur. Anni 1621. fol. 17. tit. Komisarze*.

Nie doszła ta Komisya. Drudzy Komisarze do Lublina naznaczeni. Do których y Miaszt przednieysze w Koronie, także y Ziem Pruskich, za publikacyą Konstytucyi ninie-

ninieyszey, Posłow swych *cum plenaria potestate* zestać maia. Ziechawszy się do Lublina *pro feria secunda post Dominicam Iubilare proxima*, y spólnie z Starostą tamecznym w Zamku zasiadliży; *premissis super vera & iusta taxatione rerum iuramento*, wszystkie okoliczności uważaiąc, według słuszności y ceny waloru terażnieyszego monety, sprawiedliwie taxować, y słuszne *pretia* Kupcom towarow y rzemieślnikom rzeczy wżyskich, według Kraiu y miysca, gdzie się przedawaią, *pluralitate sententiarum vincente & concludente* postanowić maia, y takowe postanowienia z podpisem rak swoich y przyłożeniem pieczęci zwykłych *in forma* zkoncypowane do Akt Trybunałskich, lubo wżyscy, lubo przez ktoregokolwiek z Kolegow swych podać, a potym one tamże publikować, y do Grodow y Miasł wżyskich Krolewskich, *authentice* rozestać y obwołać rozkażą, z naznaczeniem każdemu *pæna & fori peremptorie* przed Vrzędem Grodzkim *sine appellatione*. Także y Kupcy przed tymże Vrzędem sprawować się będą powinni; *salva appellatione* (w takich sprawach ktoreby *summam trecentorum florenorum Polon.* tylko *excederent*) z Grodu *post Curiam immediate*, nie introdukuiać takowych spraw przed Sąd Asesorcki, dla prętszey sprawiedliwości. A Vrzędy Grodzkie *sub pæna quingentarum marc.* nieodwłoczną exekucyą czynić powinni będą. A. 1623. fol. 8. tit. *Pretia rerum*.

Na takowąż taxę naznaczeni Komisarze do Wilna, którą we trzy niedziele po Lubelskiej zacząć maia. *Ibid.*

To, co postanowili przerzeczeni Komisarze, ma bydź podano do druku naydaley we dwanaście niedziel, y do Grodow dla publikacyi rozestano. A potym tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. ma bydź wżędzie exekwowano. Ktorey Vstawie aby y Miasła Pruskie y Portowe podlegały, Krol *auctoritate sua* sprawi. Co ma bydź ważno tylko do drugiego Seymu. A. 1624. fol. 8. tit. *Pretia rerum*.

Dani inși na to Komisarze, ktorzy *juxta constit.* A. 1613. powinność odprawić maia. O nieczynienie sprawiedliwości wedle ich ustawy, Vrzędom Woiewodzim y Starościm *forum* na Trybunale *inter causas Officii*; a Panom Miasł y Miasłeczek Duchownych y Swietckich w Ziemstwie, *peremptorie sine appellatione*, a *pænas in constit.* A. 1607. *expressas* naznaczono. A w W. X. Lit. także *sine appellatione* na Roczках *forum*. Pruskie Woiewodztwa Konstytucyą tę do Braci biorą. An. 1627. fol. 7. tit. *Pretia rerum*.

Potym postanowiono: aby od Seymu Komisarze przysięgli, tak z Senatu iako y z Kola Poselskiego naznaczeni byli; iedni do Lublina, ktorzyby z Moskwy y Infant; drudzy do Lwowa, ktorzyby z Turek y Wołoch; trzeci do Krakowa, ktorzyby *ex Mari Baltico*; czwarci ktorzyby z Prus y Pomorzta przychodzące towary, z Miasł ludźi sposobnych do siebie wżiawszy, y w regiestra Kupieckie y Celne weyrzawszy, taxowali, podług ktorey ich ustawy, Kupcy sprawować się powinni. A. 1633. fol. 35. tit. *Pretia rerum*.

Przy tym objaśniaiać, y do rzetelney exekucyi przywodząc Konstytucye, tak dawnieysze, iako y świeższe *de pretiis rerum*, postanowiono: aby PP. Woiewodowie, albo Vrzędy ich, przy Starostach, albo Podstarościch, y inszych Dygnitarzach, y Vrzednikach Ziemskich, ktorzyby się na ten czas ziechali, przy Radzie mieyskiej na Ratuszu przednieyszego Miasła swego Woiewodztwa, dwakroć do roku; pierwszy raz w Poniedzialek Srzodopostny, drugi raz w poniedzialek naybliższy po S. Franciszku, Vstawy czynić powinni byli; wcale zachowuiąc Vrzędy Marszałkowskie, y władzą ich, przy boku Krolewskim rezyduiających. A gdzieby na czas naznaczony PP. Woiewodowie, albo Vrzędy ich, albo Starościne, do tych szacunkow stawić się omieszkali; tedy *absentia eorum non obstante, pro termino præfixo* ziechawszy się Vrzednicy Ziemscy, lub z Vrzędem Woiewodzim, lub Grodzkim; *& è converso* gdzieby Vrzednicy Ziemscy nie stanęli, przy Starostach, albo ich Vrzedach, ile się ich ziedzie, ustawy y ceny rzeczom wżyskim przedaynym, oprócz zboż, wezwawszy do siebie Radziec Ławnikow, y starszych z rzemiosł, czynić maia. Tamże łokcie y wagi, garce, kwarty y miary wszelakie, podług Konstytucyi A. 1365. tit. *Vstawa na wagi*, postanowić będą powinni. Ktora to Vstawa porządnie zpisana, y ręką tych, ktorzy na niey zasiadać będą, podpisana y zapieczetowana, do Grodu *per oblatam* podana, y przez Woźnego publikowana bydź ma. Po którą Vrzędy mieyskie wżyskich Miasł y Miasłeczek Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, *intra decursum quatuor septimanarum* do Grodu, do ktorego podana będzie, posłać y onę *authentice* wyiać, y

publikować, lubo przez Woźnego, lubo przez mieyskiego czeladnika, pod winą niżej opisaną powinne będą. Wedle ktorey Ustawy po wszystkich Miałtach y Miałsteczkach, rzemieślnicy y Kupcy, y inși wszelacy, wszystko czynić y przedawać mają pod winą 14. grzywien Polskich, ktorey połowica ma *cedere* Vrzędowi mieyskiemu, a druga połowica Stronie instyguiącey. O którą *forum*, bez wszelakich zwłok, dylacyy, apelacyy, *processu suminario* przed Burmistrza, *in primo termino tanquam peremptorio* bydź ma; *salvâ evasione iuratoriâ* rzemieślnikowi, albo kupcowi, gdyby *factum negaret*, a iasných dowodow nań nie było. A gdzieby Burmistrz w exekucyi y czynieniu sprawiedliwości był niedbały, albo też *intra decursum quatuor septimanarum*, do Grodu po taxę nie posłał, albo iey nie publikował; tedy pozwany będąc od kogokolwiek do Urzędu Grodzk. *pœna centum marcarum sine quavis appellatione & prosecutione* karany bydź ma, ktorey połowica Vrzędowi, a druga Stronie instyguiącey należeć będzie. *Ib. f. 36. §. Konstytucye zał. Declaratur Constitutio A. 1633. de pretiis rerum*: iż od Seymu sześcienniedzielnego, do Seymu takiegoż drugiego, Komisarze przysięgli, tak z Senatu, iako y z Koła Połelskiego do PP. Podskarbieh Koronnego y W. X. Lit. mają bydź wysadzani. Ktorzyby ziachwafzy się do Warszawy, do rezydencyi Krolewskiej, a przyzwawfzy do siebie z Miałt ludzi sposobnych, w rejestra Kupieckie y celne pilno weyrzawfzy, *premissio- que iuramento*, że ani się o to starali, ani upominkow brać nie będą, y *fideliter* szacować będą taxę wszystkich towarow, iako który towar miałby bydź przedawany, po Koronie y W. X. Lit. *habitâ ratione* dalszey albo bliżzey fury, oszacowali. Według ktorego szacunku, *sub pœna centum marc. toties quoties decernendâ* Kupcy sprawować się mają. *A. 1643. fol. 18. tit. Pretia rerum.*

Podług tey Konst. 1643. odprawiła się Komisya w Warszawie die 27. Maii 1643. *in volumen legum* indukowana. Komisarze miało *taxy mercium exoticarum*, ktore u nas *taxari* nie mogą, postanowili: aby każdy kupiec, Szynkarz y kramarz, tak *advena*, iako *incola*, tak Chrześcianin, iako *infidelis*, iakimkolwiek towarem handlujący, w mialtach I. K. M. y Rzeczyp. *in facie officii Castrensis & Civilis* oddał *iuramentum*, a żydzi *coram officio Palatinali*: że Towar swoy będzie tak przedawał, iakoby, *deductis omnibus impensis* nie brał więcej zysku ieno, ieżeli *incola* 7. ieżeli *advena* 5. ieżeli *infidelis* 3. od sta. Co się ma rozumieć, aby iuż z tey kwoty zysku, wychowanie wszystko swoje, familii swoiey, y płacą opatrował, y że cla I. K. M. y Rzeczyp. sprawiedliwie oddawać będzie. Komisya tę *de pretiis rerum* obserwować we wszystkich punktach kazano. *1661. f. 26. tit. Instruktarz Celny & Reasumuiąc.*

Rzeczy zaś, do żywności y rzemieślnikow należących, Ustawa *juxta Constitutionem A. 1633.* po Woiewodztwach bydź ma, *sub pœnis & foro ibidem expressis.* Derogari iednak nie ma Urzędowi Marszałkowfkiemu, y ich władzy przy boku Krolewskim rezydującym. *Ibid.*

A iaką taxą pomienione Urzędy postanowią, według tey przedawać po wszystkich Miałtach y Miałsteczkach rzemieślnicy y Kupcy, pod winą czternastu grzywien mają, *per medium Partis & Iudicio decernendâ.* *Forum & pœnas* też właśnie zostawuiąc *contra delinquentes*, iakowe w Konstytucyi *de pretiis rerum* szczęśliwey Koronacyi Krolewskiej są opisane, z tym dokładem: że ieżliby Burmistrz albo iego Namieśtnik *contra executionem* tego Prawa zgrzeszył; na niego tylko samego, a nie na *Communitatem*, Proces prawny o exekucyą *extendi* ma. A ieżliby który Kupiec *refractorius* y według tey taxy przedawać towaru nie chciał, y *temerariè* sklep zamykał; takowy ma bydź z Państw Krolewskich wygnany, y nigdy nie przypuszczany. *Ibid. fol. 19. §. Wcale zachowuiąc.*

Reassumitur Constitutio A. 1633. de pretiis rerum, y Komisarze naznaczeni do Warszawy. Ktorzy *ante omnia* przysięć mają *in hanc rotam*: „Iż prawdziwie y sprawiedliwie wszystkie rzeczy y towary Cudzoziemskie, także *utensilia in Regno*, okoliczności wszelakie uvažaiąc, według słuszności y ceny waloru terażnieyszey monety, taxować będę, y słuszne *pretia* Kupcom y towarom postanowię, ani upominkow *eo nomine* brać, y żadnemi obietnicami uwodzić się nie będę. Tak mię Panie BOZE wspomóż y nie- winna Męka Pańska. *A. 1667. fol. 34. tit. Pretia rerum.*

W. X. Lit. reasumowano *de pretiis rerum* Konstytucye *Anni 1623. & 1627.* y inne poslednieysze, y Komisarzow do oszacowania wszystkich rzeczy, tak cudzoziemskich, iako y domowych, naznaczono. *Anni 1676. fol. 9. tit. Pretia rerum* W. X. Lit.

Taxa w Warszawie przypada *feriâ secundâ post festum S. Martini & post Dominicam Conductus*. A. 1635. f. 46. Tit. Pretia rerum.

Vstawa rzeczy w Wilnie podczas Trybunałów głównych Wielk. X. Litewsk. vid. Tit. Trybunały.

Vstawa wagi: Funt ma mieć trzydzieści dwa łoty, a czterdzieści ośm skoycy. Kamień ma mieć trzydzieści dwa funtów. Cetnar ma mieć pięć kamieni. A. 1565. fol. 94. Tit. Vstawa na wagi.

Vstawa miary. vid. Tit. Miara.

Vstawa, według ktorey na cłach Pisarze sprawować się powinni, *aliàs* Instruktarze. vid. Tit. Cła.

Vstawa *viſtualium* dla żołnierza, *pro ratione loci & temporis*, przez Hetmana czyniona być ma. vid. Tit. Żołnierz.

A w Pospolitym ruszeniu Kasztelana powinność ta jest. vid. Tit. Pospolite ruszenie.

V N I W E R S A Ł Y.

Vniwersały Konstytucye znoszące, *ex Senatûsconsulto* wychodzić nie mają. vid. Tit. *Herburt. fol. 66. tit. Pretia rerum ad viſtum ſpectantium.*

Ani na żadne podatki bez Seymow. *Ibid.*

O Vniwersałach Krolewskich na podatki, pod pieczęcią pokoiową y Koronną *ex Senatûsconsulto*. plura vid. Tit. Krol.

Vniwersały do Menice należącey. A. 1633. f. 30. Tit. Vniwersał.

W Vniwersałach podatkowych *appendices*. vid. Tit. *Appendices.*

Vniwersały Poborowe. vid. Tit. Podatki.

Vniwersały Ich MM. XX. Arcybiskupow Gnieźnińskich, ktorymi o śmierci Krolow oznajmiali, także Seymiki gieneralne y partykularne, y Konwokacya gieneralną Warszawską zkładali; *naydzieſz na początku Konfederac. gieneral. Warszaw. An. 1632. 1648. 1668. 1674. 1696.*

Vniwersał z Konwokacyi Warszawskiej wydany, na ktorym podpisało się było siła *ad regimen* Rzeczyposp. nienależących *ex Clero minori*, (gdyż *ex ordine Spiritualis*, sami Ich MM. XX. Arcybiskupi z Ich MM. XX. Biskupami, Sekretarzem Wielkim, y Ich MM. PP. Referendarzami tylko *ad consilia publica* należą) także y *pennas non residentium* w tymże Vniwersale mianowane, ponieważ od samey tylko całej y zupełney Rzeczyposp. *irrogari* mogą, zkaſowano, warując: aby *in posterum* takie uniwersały nie wychodziły, ktore to sobie tak Koronny, iako y Wielk. X. Litewsk. należący Rząd domowy, *vindicant*. *Confederat. general. Varsav. A. 1648. fol. 18. §. Ponieważ.*

Vniwersały Krolewskie, y Vniwersały Hetmana Zaporoskiego zkaſowano, za ktorymi różni Obywatele w Woiewodztwach, Kiiowskim, Podolskim, Braclawskim y Czerwiechowskim, *ex possessionibus suis* od Kozakow *deturbati* byli. A. 1662. f. 3. Tit. *Restytucya dobr.*

W A G A.

vid. Tit. Miara. Tit. Vstawa.

W A K A N C Y E.

Wakancye wszelakie, także *bona jure caduco donato inscripto, seu alio quocunque modo & ratione, ad fiscum regium injustè & legitimè devoluta*, Krol ma rozdawać *140. r. Dignitates Nobilibus utriusque gentis benè meritis*, wedle prawa. An. 1576. fol. 280. Tit. *O Dobrach.*

Przed Seymem walnym Koronnym *immediatè* przypadłe, na początku tegoż Seymu rozdawane być mają. A gdzieby wątpliwość o Prawie Krolewskim była, ma być *tit. Plebeji.* o tym na tymże Seymie *kognicya.* *Ibid.*

Excipiuntur mieyskie kaduki, ktore *dispositioni liberæ* Krola należą. *Ibid.*

W polroka *naydaley* po otworzeniu wakancyi, a przed Seymem *immediatè* przypadłe,

naydaley w tydzień po poczęciu Seymu, mają być rozdawane. Czego Posłowie na Seymie popierać mają. *A. 1588. f. 468. Tit. O wakancyach.*

A które pod Seymem przypadać będą, naydaley w tydzień w Seym rozdawane być mają. A Posłowie Ziemscy przez Marszałka Poselskiego rozdania upominać się powinni przy propozycyi, mianowawszy co wakuie, y do żadnych konsultacyi nie mają przystępować, dokąd rozdane nie będą. A mają być dawane ludziom zasłużonym, *etate & discretionem bene vigentibus*, nie mając w tym żadnego respektu, ieno zasługi każdego. *A. 1607. f. 833. Tit. O wakancyach.*

O tymże: że tylko *Terrigenis & Indigenis* Stanu Szlacheckiego *equalitate juris & pœna gaudentibus* mają być rozdawane, akomodując się we wżyskim dawnym Prawom *de Ducali genere*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *nisi consensu Ordinum in contrarium accedente.* *A. 1631. f. 4. Tit. O wakancyach.*

O tymże *in Pačis* Krolow Ich MM. Władysława IV. Iana Kazimierza, Michała, Iana III. AVGVSTA II. *vid. Tit. Krol.*

O tymże: że tak Koronne, iako y W. X. Lit. w każdym roku przez cztery miesiące po sobie idące, to iest: *Septembrem, Octobrem, Novembrem & Decembrem*, zasłużonym w woysku rozdawane być wedle prawa mają, osobliwy w tej mierze wzgląd mając na zalecenie PP. Hetmanow, *non præiudicando electioni* Wrzędow Ziemskich, do których także z woyska obierać wolno będzie na Seymikach zwyczajnych ludzi *functionibus pares*, y Starostwom sądowym. *An. 1662. fol. 10. Tit. Gratiŭdo bene meritorum.*

Wakancyami w Ziemiach Pruskich, wedle Przywileiu *incorporationis* y kaucyi od Krolow daney, Krol ma dysponować. *A. 1647. f. 36. Tit. Ziem Pruskich wakancye.*

Plura *vid. Tit. Wrzędy. Tit. Starostwa. Tit. Dobra. Tit. Woiewoda. Tit. Kasztelan.*

O wakancyach w Woiewodztwie Smoleńskim. *vid. Woiewodztwo Smoleńskie.*

W I C I

Herburt. fol. 398. Et fol. 25.

Wici iedne za dwoie, bez Seymowey uchwały, nie mogą być wysyłane, ieno iedne po drugich, wedle Statutu. A około wyzwolenia od wojny, starodawny zwyczaj y prawa pośpolite zachowane być mają. *A. 1550. fol. 5. §. Wici iedne.*

W I E C A

alias

ROKI WOIEWODZE.

vid. Tit. Sady.

W I E C Z N O S C.

Wieczności ani lenna, na Dobrach Krolewskich dawane być nie mają. *A. 1565. fol. 89. Tit. Statut Alexandrow.*

Wieczności, od Semowita, Władysława y Kazimierza, Obywatelom Woiewodztwa Bełskiego na dobra ich nadane, w żadną wątpliwość nie mają być przywodzone, y bez Krolewskiego pozwolenia mogą być przez posesory dysponowane y alienowane. *A. 1588. f. 478. Tit. Wieczności Bełskie.*

Wieczności Woiewodztwa Bracławskiego zpokoynie zachowane być mają, y Przywileie, Komisye, Mandaty, które tam przeciw Prawu wydane są, *cassantur* y wydawane być nie mają. *A. 1611. f. 30. Tit. Zniesienie Komisyi Bracławskiej.*

Wieczności także Podlaskie, przed inkorporacyą nadane, ważne są. *vid. Tit. Exekucya.*

O wiecznościach, *plura vid. Tit. Exekucya. Tit. Dobra.*

Wieczność Grodow. *vid. Tit. Grody.*

W I E Ż A. W I Ę Z I E N I E. W I Ę Z N I O W I E

Wieży siedzenie, iest *pœna publica.* *A. 1588. f. 463. Tit. O męzoboycach.*

W wie-

W wieży mężoboycom Starosta folgować nie ma, *sub pœna Statuti Sigismundi I. A. 1540. sancita. A. 1550. f. 4. §. A. iż się.*

O tymże, *cum declaratione*: iż piętrow wzgorę y kominow, dla siedzących gwałtownikow na dnie, nie ma w nich dopuścić budować, *sub pœna 400. marc. O co forum w Ziemstwie peremptoriè toties quoties citabitur, cum remissione ad viciniorem Capitaneum.* Czego Stronie zawsze wolno doyrzec, iako głównik y kędy siedzi, *sine contradictione* Starosty *sub pœnâ superius descriptâ. A. 1578. fol. 333. Tit. Siedzenie głównikow.*

Wieżę Starostowie, albo Dzierzawcy, naprawić y porównać mają wszędy w Powiećiech, aby były wszędzie od okna, którym wpuszczają do wieże, naymniey dwanaście łokci w głąb. *A. 1588. f. 465. §. To też.*

Wieżę w Powiećie gdyby nie było, ma ją głównik wysiedzieć w głównym Mieście Woiewództwa, albo Ziemie oney. *Ibid.*

Wieżę Szlachecką w Grodzie Piotrkowskim zbudować pozwolono z zkładki po gr sześci z łanu, wyjąwszy dobra Duchowne, która ma być dawana Vrzędowi Starościnnemu, *sub pœna 14. marc. peremptoriè tamże absque appellatione repetendâ. A. 1611. fol. 13. Tit. O wieży Piotrkowskiej.*

Wieży w Kownie iż niemaż, Miasto nie ma więzienia bronić, poki Szlacheckie zmurowane nie będzie. *Ibid. f. 39. Tit. Dom sądowy.*

O tymże reasumowano Konstytucyą A. 1611. deklarując, że *sub pœna 100. marc. post Curiam vindicandâ* bronione być nie ma. *A. 1613. f. 45. Tit. O wieży Kowieńskiej.*

Wieżę Woiewodom y Starostom erygować w W. X. Lit. aby *publicam pœnam in fundo homicide, post latum Decretum, cum parte lesâ componere* nie mogła, y każdemu *ex Civibus agere* wolno było, stosując się do praw Koronnych w W. X. Lit. postanowiono. *K. L. A. 1690. f. 11. Tit. Publica pœna.*

Więziony nikt nie ma być, aże Prawem przekonany, wedle Statutow y Przywileiow. *A. Herburt. fol. 345. v. 2. 1550. f. 5. §. Slubem.*

Gdyby Szlachcic Szlachcica do więzienia *privatâ auctoritate* wziął, ma być karan winą sta y dwudziestu grzywien, y na dnie w wieży rok siedzieć *pro pœna publica*, iż sobie rownego poimał y niewolił. *vid. Tit. Szlachcic.*

Toż się ma rozumieć y o Staroście, gdyby kogo niesłusznie *sub pretextu Officii* poimał; *Excepto jure victo, & recenti crimine. vid. Tit. eodem Szlachcic.*

Ale *declaratur ta Constitutio*: iż gdyby sługę swego rękodaynego złodzieja albo zdraycę, który Pan poimał, pod tę Konstytucyą podpadać nie ma. *A. 1598. f. 705. Tit. O sługach.*

Znowu: iż *privatis* wolno imać swawolnikow, od których są ukrzywdzeni, albo od nich na majątności y zdrowiu niebezpieczni, a do Grodu onych oddawać. Ci zaś swawolni rozumieć się mają, którzy domy Szlacheckie naieżdżają, palą, rabują, mordują, łupią, po drogach, Miastach y wsiach, y inne okrutne y haniebne *facinora, nullo habito respectu, committunt. An. 1611. fol. 13. Tit. Oboszczenie prawa na swawolniki.*

Ta Konstytucya służy y W. X. Lit. *Ibid.*

Łożnego zaś, jeżeli *possessionatum Nobilem* albo *Civem de parendo iudicato* nie stawia, albo zaślavy, któraby *damno* korespondowała, Vrzędowi nie da; w więzieniu *ad decisionem causæ & satisfactionem iudicato* Vrząd zatrzyma. *Salvo Statuto Thorunensi, de violentia in Civitatibus per Nobilem illatâ. Ibidem fol. 4. §. Do tego iż w Mieściech.*

Starostowie albo ich Vrzędy w więzieniu będących mają pilnować naiezdnicow, mordercow, łorow, *sub pœna ducentarum marc. ad cuiusvis instantiam, coram vicinoře Capitaneo, absque quavis appellatione irremissibiliter luenda. Ibid. fol. 13. Tit. Oboszczenie prawa.*

Wieża *relaxatur* zaciągnionym na wojnę Turecką. *A. 1590. f. 570. Tit. Wyjęcie żołnierzow od prawa.*

Więźniow Moskiewskich, ktoregoby kto miał, odesłać do Dworu Krolewskiego, albo do Zamkow Moskiewskich pogranicznych, stosując się do Traktatow z Moskwą przez Komisarze zawartych, rozkazano. W czym *contravenientes* Instygator Koronny pozwac ma. *A. 1635. f. 27. Tit. O oddaniu więźniow Moskiewskich.*

Na zaprzękanie Nowey wsi, na więźnie fundowaney, *Laudum* Woiewodztw *Poznańskiego* y *Kaliskiego* aprobowano. A. 1654. f. 8. Tit. *Approbatio Laudorum*.

Obywatelom W. X. Lit. w więzieniu u nieprzyjaciela zostającym warowano: iż od prawa, o długi przedtym y potym na się zaciągnięte, do lat trzech wolni zostawać mają, y dekreta na nich gdziekolwiek ferowane *nullitati subjacebunt*. A. 1658. f. 23. Tit. *Ochrona osob.*

Za więźniow wszystkich, odwdzięczać obiecano żołnierzom tym, którzy ich poimali. A. 1662. f. 12. Tit. *O więźniach*.

Wieże na główniki w głąb na łokci 12. Woiewodowie y Starostowie *proprii Districtus vel Palatinatus* reparaować, iako też Cywilne opatrzyć, lub *de novo* erygować mają. K. L. A. 1726. f. 94. Tit. *Reparacye wież*.

Wieży, *alias pæne publicæ onus*, Wielm. Ludwikowi *Oborskiemu* Kasztelanowi *Liwskiemu*, *ad spatium* półrocza *reductum est*, którą ma w wieży *Liwskiej* *explere*. A. 1678. f. 43. Tit. *Relaxacya wież*.

Wieży siedzenie deklarowano *Vr. Stanisławowi Zaliwskiemu* Podśędkowi *Liwskiemu* tak: aby na sądzenie Rokow *Ziemskich*, wedle kadencyi onych, wychodził, y też roki odprawował, po odsądzeniu zaś onych, aby znowu do wieże, poki iej nie wysiedzi, wchodził. A. 1646. f. 13. Tit. *Relaxacya wieży*.

O relaxacyach wieży *plura vid.* Tit. *Relaxacya*.

O więźniach *Moskiewskich* Konstytucya stała, aby każdy więźnia swego, iakimkolwiek sposobem nabytego, odesłał do Dworu *Krola I. M.* albo do Zamkow *Moskiewskich* pogranicznych, *sub pænis Legum*, *ad instantiam Instigatorum* obojga narodow. A. 1667. f. 15. Tit. *O więźniach*.

Towarzystwu zpod różnych chorągwi, pod *Brahylowem* do więzow *Tatarskich* zabranym, naznaczono sześć tysięcy zł. z *Skarbu Koronnego*. Których pieniędzy dystrybuta ma być za wiadomością y dyspozycją *I. M. P. Hetmana W. Koron.* *Confederat. general. Varsav.* A. 1668. f. 20. §. *Towarzystwu*.

Zaiednanie wieże. *vid.* Tit. *Męzoboyca*.

O wieżach na *Xięgi*. *vid.* Tit. *Xięgi*.

W I N O.

Po wino do *Węgier*, żaden z *Obywatelow Koronnych* iężdżić, ani posyłać nie ma; ale ie na zkładziech, do tego naznaczonych, albo gdzie się komu trafi, w *Polszcze* kupować. A ktobykolwiek pod iakąkolwiek znową z *Obywatelami*, albo kupcami pogranicznymi, *per se vel submissas personas*, ważył się tego; takowemu wino, *non obstantibus ullis literis Regiis*, *Starostowie* albo *Celnicy* zabierać mają. W czym ięzliby oni niedbali byli, albo komu folgowali, *pænâ 14. marc.* *Delatori persolvenda* w którymkolwiek *Grodzie* onego *Woiewodztwa*, *ad instantiam cujusvis, in primo citationis termino* mają być karani. A ięzliby upornie tey winy kto nie położył; *ulterius* wedle prawa przeciwko iemu *procedetur*. Wszakże wolno na tymże roku *Podstarościemu*, albo *Pisarzowi* celnemu odwieść się, iż ten towar bez wszelkiej iego wiadomości przeszedł, albo przemycon. A. 1578. f. 336. Tit. *O przekupniach win*.

Po *Endeburskie*, *Rakuskie* y *Świętojurskie*, iężdżić wolno, gdyż te zkladow żadnych nie mają, y przez postronne ludźie do *Korony* przywożone nie bywają. A. 1593. f. 645. Tit. *O win* *Endeburskie*.

Znowu: aby do *Węgier* po wino nie iężdżono, a mogą ie zabierać nie tylko *Starostowie* y *Celnicy*, ale też y każdy *Szlachcic*, (przez ktoregoby *dzierzawę* prowadzone były) y na swoy pożytek obrocić. A ktoby ie na znowie z *Węgrzynem* iakimkolwiek sposobem do *Korony* przywoził, y fortelnie do domu albo piwnice złożył, *pænâ ducentarum marc.* *delatori persolvenda*, *in quocunque Officio Castrensi & Iudicio Terrestri peremptorie*, *sine quibusvis dilationibus & appellationibus* karany być ma. *Szlachcic* iednak wolno posyłać po wino na swą potrzebę. An. 1611. fol. 8. Tit. *O winie*.

Pod takowąż winę podpadaia, którzy mnieyszymi beczkami wino przywożą, niżeli czterzy baryły wynoszą. *Ibid.*

Ale iuż o zabieraniu win inaczey: że ich nikt zabierać nie ma, tylko *Administrator* zkladne-

zkładnego, albo P. Podskarbi. O co *forum* w Grodzie na Kwerelach *peremptorię*.
A. 1635. f. 14. Tit. Zkładne.

Znowu: że nikt nie ma ięździć po nie, *sub amissione* onych. w *Uniwersałach* poborowych ab A. 1611.

Potym postanowiono: że nikt *penitus*, ani kupiec, ani żaden Obywatel Państw tych *cujuscunque dignitatis & præminentie sit*, nie ma ięździć po wina za granice do Węgier, y innych Państw przyległych, *sub pænâ mille marc.* O co *forum juxta Constit.* A. 1611.

Pod którą winę y ci podpadać mają, ktorzy przywożą mnieyszymi beczkami wina, niżeli cztery bareły wynoszą. A. 1626. f. 10. Tit. O zkładnym.

Reasumowano pomienioną A. 1626. Konstytucyą, deklarując: że każdy *cujuscunque status, conditionis & præminentie*, na ktoregoby słuszny o to dowód był, winą tyśiącą grzywien, y utraceniem wina, *non obstantibus ullis libertatibus, ad instantiam Instigatoris, ex delatione Thesauri, in Officio Castren. proximiorę, sine appellatione* ma bydź karany. Ktořey peny iedna *medietas Delatori*, a druga *Iudicio cedere* ma. A wina obwinionego w areście tym czasem zostawać mają. A. 1643. f. 18. Tit. O wywożeniu wina.

O tymże: iż nikomu *cujuscunque sit status & conditionis*, tak stanu Duchownego, Szlacheckiego, iako y Kupieckiego, do Węgier y do innych Państw za granice ięździć, albo posyłać nie wolno; ale one sami Cudzoziemcy na zkłady prawami pozwolone przywozić, y od nich cło albo zkładne winne, według uchwały Seymow, *cum auctione* do Skarbu Rzeczyposp. płacić mają. Aby iednak wina niefałszowane, y aby beczki według dawnego opisu, po sześciu garcy wynoszące, zkładane były; Skarbowi Atendentowie tego przestrzegać y doglądać mają. A koby lubo iawnie, lubo na zmwę z Węgrami przeciwko prawu temu postąpił, a dokumentami słusznymi dowiedzionoby mu to było; takowy każdy wina wywiezione traci. Ktoře Skarbowi zabierać wolno, nie patrząc na żadne Przywileie, libertacye, albo prerogatywy Szlacheckie. A nad to *pænâ duorum millium marc.* popadać ma w Grodzie poblížszym, *sine appellatione, ad instantiam cuiusvis vindicandam.* W czym Skarb albo Administrator zkładnego, nikomu konniwencyi czynić y pogorowiu pozwalając, *sub iisdem pænis* nie powinien. *Lex perpetua.* A. 1676. f. 31. Tit. O zkładach winnych.

Win wszelakich Węgieńskich, także małmazyi, y innych trunkow Cudzoziemskich, na zkładzie kupionych, nie godzi się przekupniom z wozow do piwnice zstawiać, aż ie Vrząd mieyski popieczętować, *sub pænâ centum marc.* albo pod utraceniem wina, ięźli sta grzywien nie przenosi. Ktořey winy połowica Woiewodzie, a połowica Stronie instygującyey przyiść ma. A. 1581. f. 374. Tit. O przekupniach wina.

Konstytucyą R. 1581. fol. 374. o przekupniach wina reasumowano, Vrzędowi Woiewodzym y Starościnnym, *contra falsificatores* trunkow *animadversionem* nakazano. K. L. A. 1690. f. 16. Tit. Reassumptio Konstytucyi.

Wina przekupniowie szynkować nie mają bez ustawy Vrzędu Woiewodzego. A. 1581. f. 374. Tit. O przekupniach wina.

To iest: stare przednie po pięci groszy, podleysze po cztery, a mlode po gr. trzy ma bydź sprzedawane. Małmazya zaś przednia po gr. pięci, podleysza po gr. cztery, także y muszkatela. Czego Vrzędy Woiewodze przestrzegać mają. A. 1593. f. 646. Tit. Zkłady winne.

Subsequenti tempore: Stare po gr. sześci, mlode po gr. pięci, Francuskie po gr. trzech. Małmazya po gr. siedmiu, Endeburskie iako Węgieńskie, Wołoskie po gr. dwuch, *sub pænâ centum marc.* O co *forum, ad instantiam cuiusvis, juxta Constit.* 1581. O Vstawach. A. 1611. f. 8. Tit. O winie.

Potym: Węgieńskie y Ryńskie, nie ma bydź droższe nad groszy połosma, a Francuskie nad gr. sześć. A. 1620. f. 10. Tit. Pretia rerum.

Plura vid. Tit. Vstawa.

Wina wszelakie na zkładziech zwykłych tylko na rynku, od Cudzoziemcow sprzedawane bydź mają. Czego w Miastach Krolewskich Starostowie, a w Szlacheckich dobrach Panowie ich przestrzegać mają, *sub pænâ centum marc.* w Trybunale, *ad instantiam cuiusvis repetendâ.* A. 1593. f. 646. Tit. Zkłady winne.

Winieżliby Cudzoziemcy na zkładziech do trzech niedziel nie przedali, wolno im one gdzie indziej powieść y przedawać. *Ibid.*

Declaratur: iż z niemi na zkładzie dłużey nad niedziel sześć bawić się nie mają, ale na inſze zkłady iachać powinni. *A. 1611. f. 8. Tit. O winie.*

Wina, małmazyi, muſzkateli, zfałſzowanych nie mają Cudzoziemcy wozić, ani żadnego *monopolium* w tym czynić, ani do piwnic zkladać, ani do ſwych kamienic, ktoreby mieli Węgrowie w Miastach Krolewskich *sub amiſſione* win. Czego w Miastach Krolewskich Starostowie, a w Szlacheckich dobrach Panowie ich doglądać mają, *sub poena centum marc.* w Trybunale *ad instantiam cuiusvis perſolvendā.* *A. 1593. f. 646. Tit. Zkłady winne.*

Wina Morawskie, małmazye, y inne trunki cudzoziemskie, dla pomięszania, przy Węgieńskich winach nie mają być ſtawiane, ale w oſobnych piwnicach, *sub poena centum marc.* albo pod utraceniem wina, ieżeli ſta grzywien nie przenoſi. Ktorey winy *medietas* iedna Woiewodzie, a druga Stronie inſtyguiącey *cedere* powinna. *A. 1581. f. 374. Tit. O przekupniach wina.*

Potym poſtanowiono: iż każdy Szynkarz, ktoryby ważył się podſycać, albo iakimkolwiek ſpoſobem fałſzować *puritatem* wina, *poenā ducentarum marc. coram quovis Officio* (*cuiusunque iurisdictioni ſubſit*) karany być ma. Z temi zaś, ktory z nich ſprawiedliwości nie czynią, *forum coram Officio Caſtrenſi, ſine appellatione, ad instantiam cuiusvis*, co iawnie dowiedziono mu ma być. W tym iednak pozwany, *ad evaſionem iuratorium* bliſzy być ma. Ktorey Konſtytucyi exekucya za rok od ogłoszenia oney zacznie się. *A. 1676. f. 31. Tit. O zkładach winnych.*

Wina Rakuſkiego, Morawskiego, Ryńskiego, wiadro ma mieć w ſobie oſmdzieſiat kwart, a Endeburſkiego ſto y cztery kwarty. w *Vniwerſale poborowym* *A. 1578. fol. 349. §. Wina Endeburſkie.*

Wina inſzemi drogami z Węgier prowadzone być nie mają, ieno na Iaſliſka, Duklę, Rymanów, Sądecz, Biecz, Nowy targ, Kroſno, Sambor, Leſko, Stryi. Czego przestrzegać mają Starostowie, Celnik Koronny, y Vrzędy mieyſkie. w *Vniwerſale poborowym* *An. 1580. f. 361. §. Wina.* Toż y w inſzych potym *Vniwerſalach.*

Także y na Zmigrod. w *Vniwerſale* *A. 1598. f. 720. §. Wina.*

Y na Iordanow. w *Vniwerſale* *A. 1603. f. 817. §. Wina.*

Małmazya y muſzkatela na Kamieniec y na Sniatyn iść ma, na ktorych mieyſcach od kaſzdey kufy płacono być ma po zł. 4. do Poborce. w *Vniwerſalach poborowych*, począwszy ab *A. 1578. f. 348.*

Ktoby inſzemi drogami, nie temi, ktore wzwyż opisaſe ſą, wino z Węgier prowadził, traćci one, ktorych połowica na Krola, a połowica na Poborcę z Szafarzem, lub na Arendarze, lub na Delatora iść ma. w *Vniwerſalach poborowych. §. Wina.*

Winne zkladne od kaſzdego poſkufka płaćci ma na zkładzie ten, co ie do Korony przywiozł, po zł. dwu. A ten, co ie kupił y na ſzynk złożył, z oſobna, względem czopowego, po zł. dwu dać powinien. w *Vniwerſalach poborowych. §. Wina.*

O tymże potym Konſtytucya ſtaſeła, na wieczne czasy, z tą deklaracyą: aby te pieniądze, iako y pobor, na obronę Rzeczypoſp. obracał się. *A. 1611. fol. 8. Tit. O winie.*

Znowu o tymże w *Vniwerſale* *A. 1624.* z taką deklaracyą: aby Węgrzyn, gdy do piwnice wina zpuſci, płaćcił po zł. dwa, pod utraceniem wina, y pod winą ſta grzywien Poſkich. Co Starostowie poblizſi zkladow exekwować powinni, za delacyą Arendarza zkladnego, *sub poena 100. marc.* O którą *ſortem* na Trybunale *inter cauſas fiſci*, lubo w ktorym Grodzie. A ten co ie kupi, tamże na zkładzie, względem czopowego, powinien dać także z oſobna po zł. dwu. *§. Wina.*

Potym poſtanowiono: aby zkladne Węrowie po cztery zł. a kupcy Koronni po dwa zł. od beczki płaćci. A czwarty groſz według *Vniwerſalu.* *A. 1635. f. 14. Tit. Zkladne winne.*

Podwyższono potym ten podatek kopą, tak aby po złot. sześć płacony był, ktore podwyżſzenie do lat czterech tylko trwać ma. *An. 1643. fol. 18. Tit. O wywożeniu win.*

Zoſtawiono *in robore* tę Konſtytucyą podwyżſzenia zkladnego do Seymu ordynaryynego ſzeſćniedzielnego. *A. 1646. f. 20. Tit. Deklaracya.*

Zno-

Znowu zkładne winne czterema złot. *currenti moneta* podwyższono. Ktore podwyższenie *plus offerenti* arendować ma P. Podskarbi. *An. 1667. fol. 27. Tit. Na suplement.*

Na zkładzie przysięg ma Węgrzyn, że to wino niezatargowane w Węgrzech, ale swoje własne na przedanie przywoził. w *Vniwersale Ann. 1593. fol. 655. §. Wina.*

Małmazyi zkład tylko we Lwowie być ma. *A. 1611. f. 20. Tit. O zkładach.*

A ieżliby się kto ważył depaktacye y wydzierztwa czynić, takowy zapozwany do koregolwiek Grodu przez kupca ukrzywdzonego, *in primo citationis termino tanquam peremptorio*, ma *respondere*, a przekonany w tym będąc, ma *sine quavis admissione appellationis, pro damnis illatis satisfacere, luita pœnâ centum marc. sub pœna bannitionis in instanti cum refusione damni succumbendâ*. A na zkładzie dłużey sześciu niedziel ta małmazya trwać nie ma, ale kupiec powinien z nią daley iachać, tak iako o winie ieść warowano. *Ibid.*

Potym, gdy małmazye obrociły się morzem po niemałej części na Gdańsk, aby przez to szkoda w zkładnym y czopowym małmazowym nie była, postanowiono: aby wolno było Skarbowi arendować to zkładne małmazowe, komuby rozumiał z pożytkiem Rzeczyposp. w *Vniwersale poborowym An. 1619. §. A iż temi czaszy.*

Zkład iednak winny y małmazowy Lwowski, prawem dawnym obwarowany, który przez nierząd y depaktacye zginął, *securitate* Konstytucyi *An. 1589.* o bezpieczeństwie drog kupieckich y *de teloneis* wyrażoney warowano. *An. 1631. fol. 34. Tit. O mytach.*

Od win, Rakuskiego, Morawskiego y Ryńskiego, od każdego wiadra na Komorach celnych, Poborca przy Pifarzu celnym y Vrzędzie mieyskim wybierać ma po gr. 6. A od wiadra wina *Endeburskiego* po gr. 10. od wina zaś *Gubińskiego, Krośńskiego & id genus*, od każdego drelinka gr. 24. Od barely wina *Włoskiego* po gr. 16. od *Francuskiego, Włoskiego, Hiszpańskiego*, Piniolow, Alakantow, Rywuł, Sektow, Maderow, Oroioy, Kanarow y innych, ktore morzem przywożą, od każdej barely po gr. 24. Czego Poborca y Vrząd mieyski *fideliter* doyrzeć powinni. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Od win potym *Endeburskich, Świętojurskich*, od trzech wiader, do dawnych podatkow zwyczajnych, kopę do lat czterech płacić kazano. *Ibid.*

Potym od Komagi, albo Pipy win, zkładne y czopowe po zł. ośmi płacić postanowiono. Ktore czopowe w Wielkiej Polfcze do czwartego grosza, a w Małej Polfcze do zkładnego aplikowano. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Do odbierania podatku od win, *specialiter* naznaczono dwu Poborcow, iednego do małmazyi y mułzkatele, a drugiego do inszych win; ktorzy z Vrzędem mieyskim powinni byli on sprawiedliwie, *sub juramento*, brać. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Zkładnego winnego do dawnych czterech zł. kopę, do czterech lat, płacić kazano. *A. 1643. f. 18. Tit. O wywożeniu.*

Do Seymu sześciu niedzielnego ordynaryynego *in robore* y w dyspozycyi Skarbu Koronnego zostawiono to. *A. 1646. f. 20. Tit. Deklaracya.*

Kto na zkładziech od win zapłaci, ten za pokazaniem kwitu od Celnika y Poborce, lub Sukolektora iego, wolen na inszych mieyscach. Gdyby zaś takiego kwitu nie miał, wina trać, ktorych *medietas* iedna *fisco Regio*, a druga Celnikowi z Poborcą, lub Arendarzowi iść ma. w *Vniwersałach poborowych.*

W Mieściech zkładnych Vrząd mieyski opisować powinien, wiele wina? ktorego dnia y tygodnia przywieziono? y registra tego popisowania oddawać. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Odczopowane wino Poborca z Vrzędem mieyskim, *prævia* o tym *sub fide & conscientia diligenti inquisitione*, pieczętować ma po piwnicach, aby drugi raz od nich nie czopowano. Od tych zaś, od ktorych nieodczopowano, *ex nunc, non obstantibus ullis libertationibus*, od każdej beczki po zł. dwu płacono być ma. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Po expiracyi roku, cokolwiek się naydzie w piwnicach win nie szynkowanych, od czopowego wolne być mają, zkładne tylko zapłaciwszy na Komorach pogranicznych. w *Vniwersałach poborowych. §. Wina.*

Potym deklarowano: iż Poborcowie od win w piwnicach zastanych nie mają zaraz pieniędzy wyciągać, ale je tylko popisać, a potym po expirowaniu arendy, porachowawszy się z Kupcami, iak wiele beczek w piwnicach niewyszynkowanych zostało? czopowe od nich odbierać powinni. w *Vniwersałach poborowych*. §. Wina. Od win nowa akcyza na granicy przy Indukcie aby oddawana była, postanowiono. A. 1659. vid. Tit. Podatki.

Wina do piwnic w Mieściech, Miasteczkach y na Zkładziech wstawione, za rekwizycją Arendarza, lub Administratora zkładów winnych, przez Vrzód mieyski, *sub fide & conscientia* popisowane bydź mają. w *Vniwersale* A. 1627. §. Wina.

Win rewizya nigdzie nie ma bydź broniona. *Ib.*

Declaratur: iż ta rewizya nie ma bydź broniona, *sub pœna 100. marc. in Iudicio Tribunalitio inter causas fisci repetendâ.* w *Vniwersale poborowym*. §. Wina.

Szlachćie od żadney beczki wina, którą kupił na swą potrzebę, płaćć niepowinien był. w *Vniwersałach poborowych*. §. Wina.

Plura o Winach. vid. Tit. Podatki czopowego.

Zkłady tak małmazowe, iako y winne, aby wedle dawnego zwyczaju P. Podskarbi arendował ogółem, lub osobno, iako z naylepszym pożytkiem Rzeczyposp. pozwolono. w *Vniwersałach poborowych*. §. Wina.

Temuż, gdy małmazye obrociły się były morzem po niemałej części na Gdańsk, aby przyłączył Zkładne małmazowe y czwarty grosz od Wołoch do poboru u *For. dana*, pozwolono. Na którym mieyscu takowyż pobor od małmazyi przez kupce kupionej, iako y w Ruśi, wybierany bydź ma. w *Vniwersale* A. 1607. f. 876. §. Wina. Toż *& in sequentibus Universalibus*.

Potym postanowiono: aby P. Podskarbi nie arendował Zkładnego winnego, ale je *in administrationem* Szlachćica dobrze ośiadłego y przysięgłego, na sprawiedliwe onego wybieranie, puścił. Y dołożono, aby ten Administrator ani sam, ani *per subordinatas personas* winem nie kupczył. A. 1628. Tit. Zkładne winne.

Potym inaczej: iż one *plus offerenti* Szlachćicowi ośiadłemu ma arendować. A. 1633. f. 42. Zkładne winne.

Znowu toż zkładne y czwarty grosz, za sto tysięcy zł. Szlachćicowi ośiadłemu, Woiewodztwa Krakowskiego Obywatelowi, arendować kazano. An. 1635. fol. 14. Tit. Zkładne winne.

Reasumowano arendę temuż Administratorowi za takimże Kontraktem, w iaki wedle Konstytucyi A. 1635. wszedł. A. 1637. f. 9. Tit. O zkładnym.

Znowu tenże podatek *plus offerenti* arendować kazano. A. 1643. f. 18. Tit. O wywożeniu wina.

Winnego zkładnego Miast y Miasteczek *possessores* prepedyować nie mają. O co *forum* w każdym Sądzie. *Ibid.*

Winny zkład w Dynowie postanowiono na wieczne czasy, z takimi wolnościami y prerogatywami, iakie infze Miasta wszelakie pograniczne mają. A. 1611. f. 32. Tit. Zkład w Dynowie.

Także w Dobromilu, w Nowym Mieście, Byblu, y Rudkach, Bierczy, Nowymtancu, w Babicy, w Niżankowicach, według praw y infzych Zkładów Koronnych, *citra præjudicium* infzych Miast. An. 1647. fol. 18. Tit. Zkłady winne Woiewodztwa Ruskiego.

Kroby furmanow na gościńcach do swych zkładów winnych necesytował, za dowiedzieniem tego na Seymie, *eo ipso* Prawo o zkładach ma traćć. A. 1643. fol. 18. §. Zkładnego zaś.

Po wina nikt, *cujuscunque conditionis*, do Węgier ieździć nie ma, tylko na Zkładach uprzywileiowanych one kupować, *sub rigore* Prawa A. 1598. A. 1710. *Popartie Konf. Sendom.* f. 66. Tit. Skarb Koronny.

W I N Y.

vid. Tit. Pœna.

W I E L K O R Z A D Y.

NA Wielkorządy kto dał sumę po Statucie Krola Władysława, nie traci iey. A. 1562. fol. 16. Tit. O Statucie Krola Władysława.

Kto także po Statucie Alexandrowym ma iakie sumy *in Castris Principalibus*, to iest: na Starostwach lądowych w Wielkorządach będących zapisane, traci ie. *Ibidem*.

Ani dożywoćia na Wielkorządach po Statucie Krola Władysława ostać się mogą. *Ibidem*.

Ani zastawione Wielkorządy być mogą. An. 1565. fol. 89. Tit. Statut Alexandrow.

Wielkorządca z Podrządcym swoim y dwiema Rotmistrzami pieszymi, y ze trzema Vrzednikami, bez których się do Wielkorządów obeyść nie może, od Pospolitego ruszenia uwolniony. A. 1621. f. 12. §. Także. vid. Tit. Ekonomie.

W I Z Y A.

Wizya nie ma iść *in causa simplicis injurie & proprii laboris*, tylko *in causis hereditatis seu fundum tangentibus*. A. 1588. f. 481. tit. O dylacyach.

Przy wizyach *securitas Iudicii* ma być zachowana, y nie mają na nią iezdźić w większym nad dzieśięć osob poczęcie, *sub pena duplici 14. marc.* *Ibid.*

Na wizyi przez Komornika albo Woźnego na pewny dzień złożoney, y Aktami Ziemskimi albo Grodzkimi opisaney, gdyby Strona nie stanęła, sprawę traci. *Except. Masov. A. 1576. f. 302. Tit. O władzy.*

A gdyby sam Vrząd na dzieńznaczony y zapisany *ad expediendum visionem*, *intercedente legali impedimento*, nie przyiachał; inny dzień tenże Vrząd Podkomorzki *in sequentibus terminis Terrestribus* złożyć, y nań ziachać będzie powinien. *Ibid.*

Na wizyi gdyby Strona stronie albo iawnie groziła, albo ją iakim gwałtem od wizyi odegnęła, albo słowy iakiemi nieuczciwemi nagrawała; tamże przez Vrząd mają być na niey *pene in Statuto Regni descripte* zkazane, y to zkazanie ma być do Sądu odniesione, a Sąd za słusznym dowodem ma ie potwierdzić wedle zeznania onego Vrzedu. *Nilominus* on przekazca, albo gwałtownik, na pozew *sine beneficio visionis alterius*, & *absque ulla dilatione*, odpowiadać wedle prawa powinien. *Ibid.*

Od wizyi ten kto wziął sobie na nie, nie ma dać więcej Komornikowi, albo Woźnemu, albo obiema, nad grószy trzy. *Ib.*

Po wizyi pozew nie może być burzony; ale Sąd widzenia wysłuchawszy ma *decernere*, aby pozwany na pozew odpowiadał, y daley postąpić *ad definitivam sententiam*. Ieżliby się jednak widzenie z pozewem głównym we wszystkich rzeczach nie zgadzało, iako to: gdyby Pozew był o te dobra, a wizya byłaby na innym miejscu albo do-brach, y inaczej niżli pozew obmawia, odprawiłaby się, z tej przyczyny idzie utrata pozwu y rzeczy, według starego zwyczaju. *Ib. f. 303. Tit. Po widzeniu.*

Ieżliby zaś która Strona po zkazaniu widzenia, poprawiła pozwu ku szkodzie drugiej Strony y *judicialiter* by to zadano było od Strony przeciwney, *iuramento evadere* powinna, iż nie poprawiła, *aliàs rem, de qua agitur*, traci. *Ibid.*

Gdy pozwany o porwanie roli, albo pościeczenie tak gwałtownym sposobem, albo o iakiejkolwiek inne krzywdy y gwałty, na widzenie sobie bierze, a po widzeniu, albo też nie biorąc na widzenie *factum omne negat*, y prawa na onę rolę, albo łakę, albo dobra, o które iest pozwany, żadnego w Sądzie nie pokazuje, ani się na pokazanie jego bierze, odprysiąc się ma z świadkami, *juxta valorem summe & taxam in citatione expressam*. A tak tylko od onego gwałtu y szkody wolen będzie, ale łakę albo rolę przereczoną, albo inne dobra, o które pozew dany był, traci. Ktore A-ktorowi do posesyi przyidą, *sine ulla ejus aut successorum suorum contradictione*, bo iuż tak od swoich wszystkich Spraw, ieżli ktore do tego miał, odstępuje. Ieżliby zaś pozwany ukazywał prawo iakie, albo obrony prawne, za którymi to uczynił; tedy Sąd *ex controversia* przypatrzwszy się sprawie y sprawiedliwości y munimentom oboicy Strony, to co *juris* będzie, *decernet*. *Ibid. Tit. O odpowiedzi.*

Włoka Chelmińska w Mazowszu, ma w sobie morgow 30. A. 1576. f. 313. Tit. O Rozdziale y Pomierze.

WOIEWODA. WOIEWODZTWA.

Woiewodowie y ich Vrzędy, Vstawy *vendibillum* czynić mają. *vid. Tit. Vstawy.*
 Woiewodow, podczas pospolitego ruszenia, powinności. *vid. tit. Pospolite rusze-*
nie. A. 1621.

W każdym Woiewodztwie y Powiecie Wielk. Xięstw. Litewsk. Roczki po niedziel 3.
 w Xięstwie Zmudzkiem niedziel 4; w Powiecie zaś Oszmiańskim po niedziel 3. w
 Oszmianie y w Miadziele sądzić się mają. K. L. *An. 1726. fol. 68. Tit. Terminy y*
Repartycya.

Woiewoda Mazowiecki tę powinność ma na sobie nościć, którą Woiewodowie inși Koron-
 ni. *A. 1576. f. 295. Tit. Vices gerentia.*

Woiewodowie Pruscy, każdy w swoim Woiewodztwie, osiedli być mają. *A. 1589. f. 515.*
Tit. Osiadłość.

Ciż, albo ich Vrzędy Grodzkie, exekucye w Prowincyi Pruskiej czynić mają. *vid. Tit.*
Exekucye.

Woiewody Polockiego wolna elekcyja, na którą *approbatum Privilegium.* *An. 1647. fol. 37.*
Tit. Aprobacya Przywileiu.

Woiewodę Czerniechowskiego postanowiono. *A. 1635. f. 17. Tit. Ordynacya.*

Temuż mieysce po Woiewodzie Parnawskim naznaczono, także Kafztelanowi y Po-
 stom. *Ibid.*

Woiewodztwa Mazowieckiego obywatele *circa incorporationem* do Korony Polskiej, od
 ktorey się byli z dawnych czasow oddzielili, to sobie warowali: aby prawa Statutow
 y zwyczajow swych starych używali, y tymi się rządzili y sprawowali. Potym na Sey-
 mach Koronnych walnych warowali sobie: aby im wolno było zawsze do praw y Sta-
 tutow Polskich, przypatrzwszy się im dobrze, przystąpić, y z innymi Obywatela-
 mi Koronnymi w tym się porównać. Iakoż po namowach, ktore y przedtym na
 kilku Seymach walnych za Augusta Krola czynili, y potym wielkroć powtarzali;
 na Seymie Koronacyi Krola Stefana, wszystkie Prawa, Przywileie, Statuta, zwy-
 czaie, postępek, prawa, y Seymowe Konstytucye Koronne, przyięli na wieczne cza-
 fy. Ze iednak mieli niektore swoje zwyczaje, Ziemiom Mazowieckim potrzebne,
 a dla zachowania ubogiej Szlachty pożyteczne, drugie też acz tymże kształtem w
 Polfcze obserwowane, ieno że *expresse* w Statucie Polskim niemasz ich; one sobie
 warowali y zachowali. Iakoż na Seymie *unaniami totius Reipub. consensu* aprobowane,
Et pro lege Et consuetudine Ducatus Masoviae, cum assecuratione onych trzymania de-
 klarowane są. *A. 1576. f. 294. Tit. Mazowsza Prawa Polskiego przyięcie.*

Oprawy Krolowych na Dobrach Xięstwa Mazowieckiego nigdy nie mają być czynione.
 O czym kognicya ma być na przyszłym Seymie. *A. 1581. f. 382. Tit. Oprawa Krolow-
 wy Icymości Anny.*

Plura o Mazowszu. *vid. Tit. Xięstwa.*

Woiewodowie na Zamkach pogranicznych rezydować powinni, podczas gwałtownego na
 Rzeczyposp. niebezpieczeństwa *Et Interregni.* *vid. tit. Starostowie.*

Woiewodztwo Smoleńskie przez Krola Zygmunta Trzeciego, z rąk Moskwy rekuperowa-
 ne, ze wszystkimi Zamkami y przynależnościami, tak iako odeszło było od W. X. Lit.
 do Praw, wolności, Vrzędow Ziemskich, iurysdykcyi, Dygnitarztw, Statutow y
 Trybunałow tegoż Wielk. Xięstw. Litewsk. wiecznymi czasami przywrocono. Y Ko-
 misarze naznaczeni, aby iako Zamek y Miasto Smoleńsk, tak y infze Zamki, y ar-
 matę na nich, także Miasta, Ziemie, Włości, Derewnie, ze wszystkimi nale-
 żnościami y prowentami ich dostatecznie zinwentowali, lustrowali, y relacyą tego
 na przyszłym Seymie uczynili; tego dokładaiąc: iż ieżliby ktokolwiek co z pomie-
 nionych rzeczy, *ad privatum usum* obrocił; Instygator Wielk. Xięstw. Litewsk. o
 to *agere* ma. Ieżliby iednak kto z Koronnych to uczynił; Instygatora Koronnego,
ex delatione PP. Podskarbiow, tak Koronnego, iako y W. X. Lit. powinność ta bę-
 dzie. O co *forum* na Seymie, *sub pœna solutionis de suo*, ieżliby Instygator ktory w
 tym był niedbały. *A. 1613. f. 37. Tit. Ordynacya.*

Tymże Komisarzom zlecono, o dobra Szlacheckie pilnie inkwirować, y to, co się
 czyiey własności słusznie okaże, z pewnych praw, dowodow, z wolą y z wiadomo-
 ścią Krolewską przywracać, a oni też, co w zamianę wzięli Dobr do stołu Krolewskie-

Herb. f. 277.
 zit. Causa.

go służących, *juxta nexum* Vnii, wracać będą powinni. Po przywroceniu zaś własności Szlacheckich, cokolwiek Zamkow, Ziem y włości, w tym Woiewodztwie w szafunku Krolewskim zostawać będzie; z tych takich dobr, opatrzenie, Kościołom intraty, y Woiewodzie Smoleńskiemu na słuszne wychowanie iego, także na poprawienie Zamku Smoleńskiego, y na lud służebny, prochy, kule, y pufzkarze, zwoły y z wiadomością Krolewską ciż Komisarze naznaczyć mają. *Ibid.*

Zamek Smoleński ze wszystkiem, y z włością, która do niego z lustracyi należeć będzie, Woiewodzie Smoleńskiemu terażniejszyemu do posedy y iurysdykcyi iego *ante omnia* podany być ma. *Ibid. fol. 38 §. Zamek.*

Woiewodzie Smoleńskiemu w całym Woiewodztwie Smoleńskim y Ziemiach iego, przykładem inszych Woiewodztw W. X. Lit. sądowych, iurysdykcyi Sądow Grodzkich, *generaliter* należeć będzie. Y Miasto Smoleńsk ma mu być posłuszne z strony obrony pod czas niebezpieczny. *Ibid. §. Iurysdykcyi.*

Miasta iurysdykcyi. *v. tit. Miasto Smoleńsk.*

W tymże Woiewodztwie wszystkie Starostwa, Zamki, Miasta, Włości, Derewnie, w szafunku Krolewskim zostawać mają. A Krol wedle woli y łaski swej Pańskiej *benè meritis* Szlachcie, narodu Polskiego y Litewskiego, także y ludziom narodu Moskiewskiego, którzyby wierni byli, rozdawać one będzie, z taką powinnością y kondycją: (które każdemu w Przywileiu opisane być mają) aby Starostowie na Zamkach przysięgą zdawną na Ukrainie zwykłą, iż *sami na Zamku osobami swemi rezydować mają*, y bez listownego pozwolenia Krolewskiego z Zamku *niezdziać nie będą*, obowiązani byli; a wodiachaniu którego z nich, Surogator ma być naznaczony. Toż się o Woiewodzie Smoleńskim rozumieć ma. *Ibid. §. Insuper.*

Rotmistrze, tak na Smoleńsku, iako na Zamkach wszystkich inszych do niego należących, mają przysięgać Krolowi y Rzeczyposp. *Ibid. §. Toż się.*

W tymże Woiewodztwie Starostom y Dzierzawcom piąta część prowentow iść ma, którzy poczet pewny iazdy albo piechoty, iako któremu w Przywileiu iego *iuxta proportionem* intrat naznaczono będzie, chować mają. Dwie części zaś, na wychowanie Stołu Krolewskiego, do Skarbu W. X. Lit. a drugie dwie części, na obronę Rzeczyposp. y tego tam Woiewodztwa, z wiadomością Krolewską y Podskarbiow W. X. Lit. obracać się mają. Z czego liczba na Seymie powinna być czyniona. *Ibid. §. Piąta część. § sequ.*

Minutiora bona w tymże Woiewodztwie mają być dawane z tą powinnością: aby czasu niebezpieczeństwa od nieprzyjaciela, służbę Ziemską wojenną, dla obrony tamtego Woiewodztwa, odprawować byli powinni, *sub priuatione bonorum*. O co *forum* na Trybunale W. X. Lit. *inter causas Officii, contra negligentes*. *Ibidem §. Minutiora.*

Przywileie na Starostwa, Dzierzawy, inne dobra, także na Dygnitarztwa y Wrzędy Ziemskie, y wszystkie inne, pozwy, dekreta, Komisyje, do Woiewodztwa Smoleńskiego z Kancelaryi W. X. Lit. expedyowane być mają. *Ibid. §. Przywileie.*

Na doglądanie poprawy Zamku, przyczyniania prochow, także całosci y dozoru armaty, w każdym roku Podskarbi W. X. Lit. Pisarza Skarbowego przysięgłego, do Zamkow tamtego Woiewodztwa zesłać powinien. *Ibid. §. Na doglądanie.*

Hetman też W. X. Lit. w poczęciach y ludziach służebnych, jeżeli się według ordynacyi Starostowie na Zamkach chować będą, przez Pisarza Polnego przysięgłego każdego roku inkwirować, *§ in negligentes penas legum extendować ma*. *Ibid. fol. 39. §. Hetman też.*

Potym toż Woiewodztwo Krolewcowi I. M. Władysławowi w administracyi y używanie do dalszej Krolewskiej y Rzeczyposp. woli dano, y onemu Zamkow tamiecznych *ordinariorum presidiorum* z dochodow tamiecznych opatrowanie poruczono. Warowano iednak: że ta *administratio iuribus Maiestatis § Reipub.* y że nagrody w dobrach *extraneis* (wyjąwszy niektórych kilka osob Cudzoziemskich, którzy Krolowi y Rzeczyposp. podczas expedyeyi Moskiewskiej zaśluzyli się) rozdawane być nie mają, tylko ludziom zaśluzonym, tak Świętckim iako Duchownym, *Indigenis* Polskiego, Litewskiego, Inflantskiego narodu, y z narodu Moskiewskiego tym, którzy wiary swej statecznie Krolowi, y Synowi iego, y Rzeczyposp. dotrzymali. A jeżeliby który *extraneus*, krom publiczney Seymowey uchwały, ważył się co uprosić; *ad cuiusvis instantiam*, na Seymie Sprawić się ma *peremptorie, sub poena amissionis*

fionis bonorum, ktorych część *fisco*, część *delatori cedet*. A. 1620. fol. 8. tit. Ordynacya.

Tamże, niż *Iudicia ordinaria*, mianowicie Ziemstwa y Grody postanowione będą, w różnicach między tamecznymi Obywatelami zachodzących, rozstrządek przy Krolewicu I. M. iako Administratorze zostawać będzie; *salva appellatione* do Krola. A o poddanych oyczystych y Szlacheckich, ktorzyby tam byli, według praw dawnych oboyga narodow sprawiedliwość ma bydź czyniona, y bez żadney zwłoki tym, czyi się pokażą, wydawani bydź powinni. *Ibid.*

Zstrony przywracania dobr tamże Szlacheckich, *Const. A. 1613. reassumitur. Ibid.*

Chorążtwa y insze Vrzędy Ziemskie, obywatelom tamecznym oboyga narodow, Krol iako nayprędzey ma rozdawać, y Krolewiczowi I. M. Władysławowi na opatrowanie stołu iego, Wakans *dignitati ipsius conveniens* dać pozwolono. *Ibid.*

Reasumowano pomienione *Annorum 1613. § 1620*. Konstytucye, z tą deklaracyą: aby obywatele tameczni kondycjom, w Przywileiach onym nadanych wyrażonych, dosyć czynili, a gospodarze, ktorych powinni w domach swych Zamkowych mieć, na każdą ćwierć roku popisowali się, y żywność na pół roka żeby każdy miał w domu, *sub poenis &c. quod vide latè in Constitutionibus. A. 1629. tit. Warunek Smoleński.*

Do tegoż Woiewodztwa Komisarze z Seymu naznaczeni, aby *praesidia* y obronę Smoleńska, Staroduba, y Zamkow przyległych, stosując się do pierwszych Konstytucy A. 1613. § 1629. bez ciężaru Rzeczyposp. opatrzyli, y w rycę wprawili, y Daniny Krolewskie między ludźie służebne pomiarkowali. Co wszystko, nie *absoluta potestate* nie czyniąc, na przyszłym Seymie *referre* powinni. A ieżliby kto prawo dziedziczne na ktorekolwiek dobra tameczne pretendował, a do trzech lat od Konstytucyi terażniejszey dobr tych prawem nie dochodził, tracić ie ma wiecznymi czasami. Zdanin tamecznych nie za Dworem, ale do ordynaryynego Sądu Ziemskiego albo Grodzkiego, ordynaryynym Procesem, *salva appellatione* do Trybunału W. X. Lit. obywatele *in causis fundi* pociągani bydź mają *sub poena evocationis extra forum*; wyjąwszy *causas pro cognitione Privilegiorum*, ktore *decisioni Regiae* należeć będą. Też Daniny *oneri* Donatywy na aparat wojenny pozwoloney *subiacere* nie mają. A. 1638. fol. 29. tit. Smoleńskie.

Newelscy, Krasnoborodcy y Siebiescy obywatele *ab hinc*, dla odległości miejsca, nie do iurysdykcyi Woiewodztwa Smoleńskiego, ale do Połockiego Woiewodztwa, z Sądami y poborami wiecznie należeć będą. *Ibid. fol. 31. Na końcu.*

Drudzy Komisarze do tegoż Woiewodztwa naznaczeni, dla uzpokoienia onego z Woiewodztwem Czerniechowskiem w granicach. *Ibid. §. Przytym żeby.*

Declaratur ratione fori ta *Constitutio An. 1638.* iż Oywatele Woiewodztwa Smoleńskiego w żadnych sprawach swoich z dobr tamecznych Ziemskich, *excepta cognitione privilegiorum*, ktora Sądowi Krolewskiemu należy, *nullo alio pretextu, post Curiam Regiam* pociągani bydź nie mają, *sub poena duplici evocationis*, o ktora *forum* na Trybunale W. X. Lit. lecz *in ordinario foro* Sądu Ziemskiego y Grodzkiego ordynaryynym procesem *conventi, salva appellatione* do Trybunału W. X. Lit. sprawować się mają. A Miernicy włoczni, na pierwszym Seymiku Gromnicznym, pomiary swe, rękami swymi y czterech Deputatow na to wysadzonych podpisane, Podkomorzym Woiewodztwa tego oddać mają y bez tychże Podkomorzow dobr nikomu mierzać nie będą, *sub poena § foro supra scriptis. Anni 1641. fol. 18. tit. Evocatio extra forum.*

Znowu inși Komisarze na poprawę Zamku Smoleńskiego (ponieważ Komisya A. 1638. do efektu nie przysłała) naznaczeni, ktorzy o włokach piechoćie Kozakom naznaczonych, y ieżli z nich służbę odprawują, także wiele się winno piechoćie? *inquirere* mają. A. 1643. f. 20. tit. Obrona Smoleńska.

Do Woiewodztwa Smoleńskiego, Łoiowskie y Lubeckie Starostwa należą. v. tit. Starostwa.

Lubeckiego traktu Obywatelow, przez wojnę Szwedzką w woysku W. X. Lit. zostających, według rejestru onych, od Hetmana W. X. Lit. podpisanego, przy prawach onym na grunty y posesye ich zdawna nadanych, *sine aggravatione* od Starostow Lubeckich, zachowano y konfirmacyą praw ich z Kancelaryi W. X. Lit. wydaną aprobowano. A. 1658. fol. 22. tit. Gracitudo.

- Obywatelom Woiewodztwa tegoż y Powiatu Starodubowskiego Sprawy, *in quovis sub-*
sellio będące, *ad feliciora tempora* suspendowano. *v. tit. Sprawy. tit. Dlugi.*
Exulibus tamecznym ukontentowanie naznaczono. *v. tit. Comisy.*
 Woiewodztw Poznańskiego y Kaliskiego podczas wojen pogranicznych, *in casum periculi*
 wpadnienia za granice Koronne kup żołnierzkich, obrona postanowiona. *A. 1627. f.*
10. tit. Bezpieczeństwo.
 Znowu *A. 1631. fol. 22. tit. Obrona domowa.*
 Reasumowano *in toto* Konstytucyą *A. 1631.* do przyszłego Seymu, y więcey przydano.
A. 1632. fol. 4. tit. Bezpieczeństwo.
 O tymże Konstytucyą *A. 1627. § 1631. reassumitur.* Co y Ziemie Wieluńskiej flu-
 żyć ma. *A. 1633. fol. 45. tit. Bezpieczeństwo.*
 Znowu o obronie tychże Woiewodztw. *A. 1635. fol. 30. tit. Laudum.*
 Znowu o teyże, wedle pomienionej Konstytucyi *A. 1631* którą Woiewodztwo Poznań-
 skie y Krakowskie, y Xięstwo Oświęcimskie, y Woiewodztwa Sandomirskie, Kali-
 skie, Sieradzkie, y Ziemie, Lwowska, Przemyśka, Sanocka, y Woiewodztwa, Beł-
 skie, Płockie, y Ziemie, Wiska, Ciechanowska, Rożańska, Lwowska, także Podla-
 skie y Rawske, Woiewodztwa przyięły. *Anni 1653. fol. 21. tit. Obrona do-*
mowa.
 Znowu *reassumuntur superiores Constitutiones. A. 1631. § 1635.*
 Woiewodztwom Poznańskiemu y Kaliskiemu, o obronie. *A. 1655. fol. 9. tit. Obrona. Plu-*
ra o tym *tit. Pospolite ruszenie. § tit. Lauda.*
 Też Woiewodztwa warowały sobie: iż coby na *presidium* y municyą u siebie wyda-
 wali; ma im to bydź w Skarbie w podatkach tychże Woiewodztw przyięto. *A. 1659.*
fol. 34. tit. Fortyfikacya Poznańska.
 Woiewodztwu Poznańskiemu *in futurum*, iezeli iakie podatki, w ktore Drahymskie Staro-
 stwo wchodzi, Rzeczp. uchwali, z taryfy tego podatku *deces* (ponieważ *nil contribuit*
 to Starostwo do pomienionego Woiewodztwa) w Skarbie Koronnym ma bydź po-
 trącony, *§ pro persoluto* przyięty. *A. 1678. f. 18. tit. Deklaracya.*
 Woiewodztwo Czarniechowski na dwa Powiaty, Czarniechowski y Nowogrodzki, podzie-
 lono. *A. 1635. fol. 17. tit. Ordynacya.*
 Też z Starostwem Czarniechowskim *absque ulla incompatibilitate* przykładem Woie-
 wodztwa Kiiowskiego trzymane bydź może. *Ibid.*
 O niepokazaniu praw na majątności dziedziczne tego Woiewodztwa, y *de securitate*
honorum § honorum. Ibid.
 Tegoż Woiewodztwa Sądy w Trybunale Lubelskim, po Braclawskim Woiewodztwie.
v. tit. Trybunał.
 Woiewodztwa Pruskie *in causis* tylko *executionis rei iudicate, pœnam quinquaginta*
aureorum poność mają, a *in simplicibus causis, § crude citationis, pœnam trium mar-*
carum. A. 1633. fol. 60. tit. O penach.
 Okazowaniu też Woiewodztwa nie podległy. *v. tit. Okazowanie.*
 Tymże Pruskim warowano: iż cokolwiek na opatrzenie y restauracyą fortec, iako y na
 proporcyalną *in casum alicuius periculi* obronę, z podatkow dadzą, to im *circa coe-*
quationem dalszych podatkow przyięto będzie. *An. 1653. fol. 14. tit. Securitas Woie-*
wodztw.
 Bez nich Seymy *in posterum concludi* nie mają. *v. tit. Pospolite ruszenie.*
 Woiewodztwo Podlaskie do Korony przywroczone y Przywilej na to. *A. 1569. fol. 149. tit.*
O Ziemie Podlaskiej.
 Na chorągwiach używać ma orła. *Ibid. §. Też postanawiamy.*
Inszê contenta tego Przywileju tu położone, pod rożnymi tytułami naydźiesz.
 Krzywdy y dolegliwości tey Ziemie, ktore się tam nad Przywilej *restitutionis* dzieją,
 Rewizorowie pewni na Seym odnieść mają. *Anni 1576. fol. 295. tit. Rewizya Po-*
dlaska.
 Woiewodztwu Podlaskiemu reasumowano Konstytucye o Przywileju *incorporationis*
 onego, *exceptis litis pendentis. A. 1647. fol. 19. tit. Zamknienie exekucyi.*
 Temuż Woiewodztwu, y Ziemi Łukowskiej dwie włoce w iedną na hybernę racho-
 wać rozkazano. *v. tit. Podatki.*
 Temuż Woiewodztwu prawa wszystkie y Przywileje *in toto* reasumowano y warowano,
salvis modernis Possessoribus, § salvo moderno Possessore. Starostwa Brańskiego, kto-
 remu

remu *ex bene placito* Rzeczyposp. y za konsensem tegoż Woiewodztwa *cessit* pomienne Starostwo. Co jednak *in sequelam* na potym *trahi* nie ma. A. 1673. fol. 16. tit. Warunek.

Toż Woiewodztwo Konstytucją *de potioritate iurium*, Woiewodztwu Wołyńskiemu (*quam infra vide*) służącą, *in toto* przyimuie. A. 1676. fol. 23. tit. Securitas Dobr Ziemijskich.

Woiewodztw zpułtoszonych *securitas honorum & bonorum* w reces, na dwu Seymach *in* A. 1649. odprawionych poszła. fol. 20. tit. Reces.

A o Woiewodztwach *Vkrainnych* y *Podolskim*, y o Ziemi *Halickiej*, także o Powiatach *Krasnostawskim* y *Laryczowskim*, *ratione* także *securitatis bonorum y bonorum*. v. *apud me* tit. Sprawy & tit. Podatki.

Woiewodztw *Vkrainnych* Seymiki y elekcye wszelakie w Włodzimierzu odprawować się mają, poki *ad possessiones* dobr swoich nieprzydą. *Anni* 1659. fol. 46. tit. Seymiki y elekcye.

W Woiewodztwach *Vkrainnych*, *Kiiowskim*, *Braclawskim*, *Czerniechowskim*, *Gymnasia*, Szkoły, y drukarnie stawiać wolno, y *libere* nauki odprawować, y Xiegi drukować wszelkie *in controversiis Religionum, sine lesione tamen Maiestatis Regiae, absque scommatibus* na Krola I. M. w Komisji *Hadyackiej*. *Ibid.* fol. 50. §. *Gymnasia*.

Woiewodztw tychże *exules Ritūs Romani*, tak Duchowni iako y Swietcy, za naznaczeniem czasu *Vniwersałami* *Krolewskimi*, y *Hetmana* woysk *Zaporoskich*, każdy do swej własności wrocić się ma. *Ibid.* fol. 52. §. *Privatis*.

Plura cokolwiek tym Woiewodztwom w Komisji *Hadyackiej* pozwolono jest, *vide* sub *tulis propriis*.

O depaktacyi y defolacyi Woiewodztw *Kiiowskiego* y *Wołyńskiego*. *vid.* tit. Trybunał.

W Woiewodztwach, *Kiiowskim*, *Braclawskim* y *Czerniechowskim* po wojnie A. 1648. iako Obywatele mieli dowodzić szlacheństwa y dziedzictwa na dobrach, ponieważ Akta *Ziemskie* y *Grodzkie* zginęły? v. tit. Szlacheństwo. tit. Dobra.

De securitate Bonorum tychże Woiewodztw, także *Wołyńskiego*, y długow, co za *securitas*? v. tit. eodem Dobra.

Tegoż samego spraw konserwaty w Trybunale Koronnym suspendowano. *Ibid.* tit. Konserwaty.

Tegoż, y innych *Vkrainnych* Woiewodztw Dygnitarztwa y Vrzędy. v. tit. Vrzędy.

Woiewodztwo *Kiiowskie* przy swoich starodawnych granicach *perpetuo* ma zostawać. *An.* 1569. fol. 165. §. *Obiecuiemy też*.

Woiewodztwom, *Kiiowskiemu*, *Smoleńskiemu* z Powiatem *Starodubowskim*, y *Czerniechowskim* z Powiatem *Nowogrodzkim* *Diploma* dane, ręką Krola I. M. Prymasa, y Marszałka *Poselskiego* podpisane, aprobowano. A. 1667. fol. 6. tit. *Aprobacya*.

Przywilej *Exulantom* Woiewodztwa *Smoleńskiego*, y Powiatu *Starodubowskiego* na Koronacyi dany aprobowano, y Dobra *in reclinatoria* *exulantom* wydzielone przyznano, pod ktore Prawo Dobra *krolewskie* w Woiewodztwie *Połockim*, *in vim reclinatoriorum* rozdane, pociągane byż nie mają. K. Lit. 1699. fol. 70. tit. *Reclinatoria Exulantkie*.

Woiewodztwu *Bełskiemu* warunek względem zapłaty trzem chorągwiom. v. tit. *Aprobacya*.

Tegoż Woiewodztwa Powiatow takowy porządek postanowiono wiecznemi czasami: że po Powiecie *Bełskim* Powiat *Grabowiecki* z Ziemią *Buską* alternatę (przykładem Ziemi *Chełmskiej* z *Halicką*) tak Vrzędnicy *Ziemscy* na Seymikach, iako y same Powiaty podczas *Pospolitego ruszenia* zachować mają. Powiat zaś *Horodelski* po nich, według *Przywileju incorporationis* y zwyczaju dawnego. A. 1670. fol. 25. tit. *Porządek*.

Woiewodztw sądowych intratnych w W. X. Lit. *donatina simpla* wchodzić do Skarbu W. X. Lit. powinna. v. tit. Podatki.

Woiewodztw *Połockiego*, *Witepskiego*, *Mściławskiego*, y Powiatow, *Orszańskiego*, *Mozyrskiego*, y *Rzeczyckiego* &c. Obywatelow *securitas* *ratione* spraw *in quouis subfello* będących. v. tit. Sprawy. tit. Długi.

Woiewodztwa *Połockiego* Obywatelom niektórym, których register ręką P. Woiewody *Wileń-*

- Wileńskiego Hermana W. X. Lit. jest podpisany, reskrypt aprobowano. A. 1661. f. 21. Tit. Aprobacya reskryptu.
- Woiewodztwa tegoż części Obywatelom *exulibus* ukontentowanie naznaczono. vid. Tit. Comisyje.
- Woiewodztwo *Krakowskie* warowało sobie: że nowych podatkow na obronę domową prywatną uchwalać nie ma. A. 1655. f. 33. Tit. *Approbatio Laudorum*.
- Woiewodztwu *Podolskiemu* Konstytucye *de restauratione* dobr wszystkich zpuszczonych reafumowano. A. 1662. f. 22. Tit. Deklaracya. apud me vide Tit. Dobra.
- Temuż pozwolono postanowić sposób wyprawy *Pobereźnikow*, albo *Kiianow*. vid. Tit. *Lauda*.
- O Kozakach *alias* buntownikach w tymże Woiewodztwie, vid. Tit. *Swawolni*.
- Woiewodztwu *Podolskiemu* y *Kamieńcowi* na *praesidium* ludzi konnych dwieście przydano in A. 1655. vid. Tit. *Miaśto Kamieniec*.
- Tegoż Woiewodztwa Obywatelom, tym tylko, którzy żadnych *pro tunc* nie mają ośiadłości y z *Podola* wypędzeni, sumę dwadzieścia tysięcy złotych z Skarbu Koronnego wyliczyć naznaczono, a samych, jako wygnańców *pro tunc*, od pogłownego y innych podatkow publicznych, *pro una vice tantum*, uwolniono, y deklarowano: iż do *Pospolitego* ruszenia należeć nie mają ci, którzy w służbie Rzeczyposp. ekspedycyą przeciwko Turkom odprawować *in personis* będą. Ci jednak wszyscy, którzy w innych Woiewodztwach swoje mają fortuny, *ad omnia Contributionum genera* należeć będą; także ci, którzy żołd brać będą, zostając pod chorągwiami, pogłowne dawać będą. A. 1673. f. 32. Tit. *Vkontentowanie exulum*.
- In rem tegoż Woiewodztwa skrypt *ad Archivum* dany, aprobowano. A. 1677. fol. 10. Tit. *Approbatio*.
- O podziale sumy z wybrańców obywatelom *tamecznym* pozwoloney. vid. Tit. *Comisyje*.
- Woiewodztwo *Podolskie*, *subveniendo desolationi* iego, od wszystkich Podatkow Rzeczyposp. na lat 10. uwolniono. A. 1699. f. 52. Tit. *Libertacya*.
- W Woiewodztwie *Płockim* pewne wsi rewidować pozwolono, aby się wiedzieć mogło, iak wiele płacić mają? vid. Tit. *Rewizya*.
- W Woiewodztwie *Wołyńskim* *cause potioritatis* żadney *taxie* nie podlegają, ale jeżeliby chciał *posterior Creditor vindicare* dług swoy *in quibusvis Bonis*, może *primos Possesores* wykupić. Dziedzictwa zaś, otrzymane przed poślednieyszymi Kredytorami y Legatami, mają *in suo* zostawać *robore*, *non obstantibus quibusvis decretis*. *Perpetua lex*. A. 1673. f. 31. Tit. *Securitas Dobr*.
- Woiewodztwo *Wołyńskie* do Korony przywroczone y Przywilej o tym. A. 1569. f. 155. tit. *O Ziemi Wołyńskiej*.
- Statutem *Litewskim* ma się sędzić. *Ibid.* f. 159. §. *Ojobliwie*.
- Na chorągwiach, przy swoich dawnych herbach ma Orła zażywać. *Ibid.* f. 161. §. *Na ostatek*.
- In fze tego Przywileju punkta *resoluta sunt suis locis*.
- Ze Woiewodztwu *Wołyńskiemu*, względem pretendowanych przez Woyska W. X. Lit. szkod, W. Podskarbi W. X. Lit. sumę 110. tysięcy złt. wypłacić asekurował się; tedy onego ewinkując, *ex remanentia* wypłaconych 4. Cwierci Woysku zwinionemu, y z Czopowego, Szelegznego y Hyberny, ktore przy Woiewodztwach y Powiatach zostało, satysfakcyą naznaczono. K. L. A. 1699. fol. 70. tit. *Declaratio*.
- Woiewodztwa *Wołyńskiego* krzywd y szkod dochodzenie w W. X. Litewsk. vid. Tit. *Comisyje*.
- W Woiewodztwach, *Ruskim*, *Podolskim*, *Podlaskim*, y *Vkrainnych* nie godzi się dobr dziedzicznych upraszać *pro Regalibus*. vid. Tit. *Dobra*. & Tit. *Exekucya*.
- Woiewodztwo *Bracławskie* *insimul* z Starostwem *Winnickiem* *pro una vice* trzymać, pozwolono I. M. P. Iędrzeiowi *Potockiemu* Woiewodzie *Bracławskiemu* *eā conditione*: aby zawsze przy rezydencyi *in praesidio* *Miaśta Winnice*, miał obecney dwieście Piechoty własnym kosztem swoim. An. 1662. fol. 24. Tit. *Woiewodztwa Bracławskiego securitas*.

Woiewodztwa Lubelskiego y Powiatu Stężyckiego ruinę y szkody przez obozy Pospolitego ruszenia w przeszłym roku poczynione, Komisarzom na to naznaczonym obaczyć, y tego wszystkiego relacją na Seymie uczynić kazano. Do podatkow iednak na tym Seymie uchwalonych wypłacenia, rowno z inszemi Woiewodztwy, należec powinni. A. 1673. fol. 26. tit. Komisya.

W Woiewodztwie Sandomirzkim poddani ubodzy zastąpieni w podatkach przez fundacyą Lipnickiego. v. tit. Fundacya.

Woiewodztwa Witepskiego Obywatele na fortecy Witepskiej do Moskwy zabrani, y tam przez 14. lat w więzieniu zostawiający. v. tit. Wieża.

Rekuperowanych *specificationem in volumen Constitutionum* inkorporowano. A. 1677. fol. 19. tit. Specificatio więźniow.

Woiewody Witepskiego wolna Elekcya że bydz ma, Przywileie Woiewodztwu temu nadane na wolną Elekcyą Woiewody aprobowano, *salvo moderno possessore*. K. Lit. 1699. f. 70. tit. Approbatio Przywileiu.

Woiewodztwa Brzejskiego W. X. Lit. Obywatele, gdy na zpuszczenie własnego zboża iurament, w Grodzie Mielnickim wykonany, autentyczny pokażą, iuż więcey do drugiego pociągani nie mają bydz. A. 1678. fol. 13. tit. Indemnitas Obywatelow.

Do Woiewodztwa Pomorskiego *reincorporantur* Powiaty Lemberg y Bytow. A. 1641. fol. 13. tit. Ordynacya.

Circa libertates, Privilegia, prerogativas & præeminentias, zstrony Sądow Ziemskich też Powiaty *conferuantur*, do których podług prawa korektury y zwyczajow innych Ziem Pruskich Sędziow obiorą. Ktore Sądy w Mieście Lemburgu, po innych Woiewodztwa Pomorskiego Powiatach, *iuxta hoc idem ius correctum* odprawować się mają. Do Trybunału Piotrkowskiego spólnie y z inszymi Obywatelami Woiewodztwa Pomorskiego, także y do elekcyi Deputatow na Trybunał *in loco solito* w Starogardzie należec będą. *Item*. Posłow dwuch na Seymik gieneralny Ziem Pruskich, y Seym walny Koronny, przykładem inszych Powiatow tegoż Woiewodztwa, obierać y posyłać będą. Donacye, Dekreta, kontrakty wszystkie, ktore się za Xiążąt Pomorskich stały, y zakończone są, do exekucyi przyszley wcale zachowano. A ktore w Procesach niezakończzone zostały, *iure Regni & correcturarum Terrarum Prussie* determinowane bydz mają. Zachowana też ma bydz Szlachta tamieczna starożytna, a nie *Aduent*ych Powiatow, w wszelakich wolnościach y prawach, iako insi Obywatele Koronni, *exemplo aliorum Nobilium Terrarum Prussie*, y okazowanie swoje pod Lemburgiem, iako w Powiecie pogranicznym, odprawować będą, *salvis proventibus, ad Capitaneatum Bytoviensem pertinentibus*. *Ibid.*

Potym gdy *per Pacta Conventa*, na przeszłym Seymie *approbata*, te Powiaty Kurfirszowi I. M. Brandeburskiemu *in feudum cesserunt*; Reskrypt Krola I. M. Iana Kazimierza w Poznaniu dnia 19. Miesiaca Grudnia Roku. 1657. z mnieyszey Kancelaryi Koronney wydany, y insze wszystkie pomienionym Powiatom *hoc nomine* dane afekuracye y deklaracye *in toto* aprobowano, y onych przy dawnych wolnościach, honorach, prerogatywach, zwyczajach, y dobrach Ziemskich, *uti hereditarium allodialium* wolney dyspozycyi, tak iako w Koronie *ab immediata Coronatione ad Regnum* zażywali, zachowano. Dla czego *inscriptiones authenticæ, & manuales contractus, intercisæ & quævis publicæ & priuata transactiones, processus, decreta quævis, ac Tribunalitia, suum robur & valorem* miec mają, *& casu amissorum vel quovis modo amittendorum bonorum Terrestrium*, wolny do Krola I. M. y Rzeczyposp. rekurs onym *& eorum posteris* zostawiono, *salvo iure Bonorum & Personarum Ecclesie Catholice Romanæ*, których *usus & exercitium Religionis, cum plena, prout ante, iurisdictione Episcopali, & iure Patronatus*, komu z prawa należy, *absque ullo impedimento* mają bydz *in toto* zachowane. A. 1659. fol. 31. tit. Securitas.

Lemburskiego y Bytowskiego Powiatow *securitatem iurium & libertatum*, reasumuiac Konstyt. 1659. *& in omnem casum alicuius pressuræ vel periculi* wolny onym rekurs do I. K. Meci y Rzeczypospolitey zostawiono Anni 1699. fol. 50. Tit. Vtwierdzenie securitatis.

Woiewodztwu Brzejskiemu W. X. Lit. Konstyt. A. 1641. o żołnierskich przechodach, Po-

Powiatom, Mozyrskiemu y Rzeczyckiemu, służącą, *in toto cum pœnis ibidem expressis* reasumowano. (*vide Tit. Żołnierz.*) A. 1647. f. 23. Tit. O przechodzeniu.

Trybunał w Sądach y Dekretach swoich, podług Except Woiewodztwu Mazowieckiemu służących, zachować się ma zawsze. An. 1631. fol. 41. Tit. Excepta Mazowieckie.

Woiewodztwo Mazowieckie nie podpada pod exekucyą Statutu Alexandrowego, aż do dania y uprzywilejowania Statutów y wolności jego za Krola Zygmunta Pierwszego, za ktorego panowania do Korony *per successionem* przypadło. A. 1562. f. 17. §. *Co się tknie dobra.*

Inkorporowane też Woiewodztwo na Seymie Piotrkowskim A. 1529. o czym namienia Konstyt. A. 1598. f. 690. Tit. O pozwiech.

Woiewodztwom, Mazowieckiemu, Podlaskiemu, Lubelskiemu y Ziemi Chełmskiej z woyskiem W. X. Lit. Komisya naznaczona. *vid. Tit. Comisyje.*

Powiatow Herodelskiego y Grabowieckiego *Lauda*, podymne iedno na armatę Zamku Grabowieckiego uchwalone, aprobowano; y podatku tego wydania, kto go ieszcze nie wydał, czas do S. Iana Chrzściela blisko przyszłego prolongowano. A ktoby na ten czas nie wydał, penom w deklaracyi na przeszłym Seymie o to podlegać będzie, podług Konstyt. An. 1629. Ta zaś armata, ktora ma bydź nowopostanowiona y zporządzona, *perpetuis temporibus*, wedle pomienionego *Laudan*, w zawiadowaniu y zchowaniu Starosty, y Woyskiego Grabowieckiego zostawać ma. A Woyski Grabowiecki napotym nie może bydź, ieno ktoryby w tym Powiecie miał nieczmyśloną poleśyą, y w niey rezydował. An. 1647. fol. 28. Tit. Deklaracya podatku.

W Woiewodztwach Brześćkim, Kujawskim y Inowrocławskim; *pluralitatem in Electione*, iako Deputatow na Trybunał, tak y Posłow na Seym namowioną, konfirmowano. A. 1685. f. 19. Tit. *Approbatio pluralitatis.*

Woiewodztwom y Ziemiom, w których przez nieprzyjaciela *Asta* popalone są y znieśione, co za *securitas honorum & bonorum?* *vid. Tit. Szlacheństwo.*

W O Ł Y.

Wołów nie na inszych mieyscach Cudzoziemcy kupować mają, tylko po iarmarkach pogranicznych. (*vide apud me Tit. Iarmarki.*) An. 1565. fol. 93. §. *A na tych mieyscach.*

Alę w domach Szlacheckich, nie czekając tych iarmarkow, wolno im woły żimowane y powołowczyznę, według Konstytucyi An. 1550. kupować, y za granicę bez myta wygnać. Która wolność y Polskim Kupcom służyć ma. *Ibid.*

Y samemu Szlachcicowi wolno, wiecznemi czasy, woły przez żimę wykarmione za granicę, kędy chce, wygnać bez wszego hamowania. *Ibid.*

Wołów żaden Kupiec Koronny, oprócz Cudzoziemcow, nie ma za granicę wyganiać, *sub amissione* onych. Czego Starościę czwarta część iść ma &c. *Ibid.* §. *A tego strzedz.*

Reasumowano to, deklarując: iż Starostowie y Dzierżawcy doglądać tego mają. A. 1566. fol. 126. Tit. Iarmarki. *fufius vide Tit. Kupcy. Tit. Iarmarki.*

Wołów trawnych y karmnych do Gdańska prowadzić nie godzi się wodą, tylko lądem. A. 1565. f. 94. §. *A co się tycze Gdańska.*

WOYTOWIE. WOYTOSTWA.

Woytowie y Szoltyśi woiczną służbę powinni. Ann. 1550. fol. 5. §. *A iż gdzie.*

Y w pospolitem ruszeniu. A. 1621. f. 9. §. *Do tey służby.*

O Duchownych Szoltyśach. *vid. Tit. Duchowni.*

Woytostwa, Szoltyśstwa, rudy, huty, kuźnie, y młyny wszelakie na zakupie są, gdzie dożywoć nie zakroczyło. A. 1563. f. 46. Tit. Woytostwa.

O tymże: że na zakupie są. A. 1598. f. 689. Tit. O pozwiech.

Woytostwa, młyny, rudy, &c. rewizyi nie podlegają. A. 1567. f. 137. Tit. Rewidowane dobra.

Ani Lustracyom. A. 1601. f. 729. §. Od ktorey to lustracyi.

Woytoſtwa, ktore nie ſą inkorporowane do Staroſtſw, z Staroſtſwy łączone bydź nie mają, lecz zaſłużonym ludziom, tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewſk. mają bydź dawane. A. 1607. f. 838. Tit. O kadukach.

O tymże: co y o Szoltyſtſwach rozumieć ſię ma. A. 1620. f. 6. Tit. Nagroda.

A że przeciwko Konſtytucyom tym, *ſubſequentèr poſteriori tempore*, Woytoſtwa nie-ktorym Miąſtom *per appendices*, pod tytułem inſzych Konſtytucy, inkorporowane, *ſi in volumen Legum* wpilane ſą; tedy ſtoſując ſię do Konſtytucyi An. 1563. (*quæ ſupra eſt*) na zakupie Woytoſtwa te y Szoltyſtwa także bydź deklarowano, *competentiamque omnem ſi poteſtatem eas redimendi Donatariis* dano, tak tym, którzy już niektore przedtym od Krola *iure advitalitio* otrzymali, *aboliendo omnes litis pendentias ob prætextum incorporationum exortas*, iako y tym, ktorym konferowane będą. Miąſtom iednak pogranicznym Woytoſtwa inkorporowane *in ſuo robore* zoſtawiono, y te także, ktore ſą *Lege expreſſâ* w Konſtytucyi opiſane, y tytuły ſwe oſobne mają. A. 1647. f. 8. Tit. O Woytoſtſwach.

Declaratur: iż nikomu inſzemu tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewſk. ieno ludziom w woysku zaſłużonym rozdawane bydź mają, *ſub nullitate Przywileiu, ſi revocatione* onego, *ad instantiam* kogokolwiek z woyska, *collationeque* temu, ktoby to *deferret* Krolowi. Wolno iednak tak *modernis poſſeſſoribus*, iako y napotym żołnierzom, te Woytoſtwa, za konſenſem Krolewſkim, *perſonis nobilibus* przedawać. Ani *derogatur* Woytoſtſwom, w Ekonomiach Krolewſkich y Reformacyi Krolowy podległym *durante Reformatione*, ani tym, ktore ſą Miąſtom, Miąſteczkom, *Lege publicâ* inkorporowane, albo ktore ſądowi Staroſtſwie na podparcie lurydyki trzymają. Woytoſtwa zaś wiſzyſkie, ktore *plebejæ perſonæ* przeciwko prawu trzymają, *ex nunc pro vacantibus declarantur*, *ſi bene meritis* żołnierzom rozdawane będą. *Poſſeſſio* iednak nie *violenter*, ale *legitimâ juris viâ*, w Sądach Krola I. M. *adiri* ma, *Præviâ exſolutione ſummarum ſi ſumptuum*, ktore na Woytoſtſwach *legitimè extenduntur*. Excypowano iednak Woytoſtſw dżieſięć przy ktorych Krolowi I. M. wolno ludzi *in actuali ſervitio ſuo* zoſtających zachować. An. 1662. fol. 15. Tit. Deklaracya.

Warowano: iż te Woytoſtwa rozdawane bydź nie miały, *aż poſt diſſolutionem* związku woyskowego. *Ibid.*

Znowu o tymże *declaratur*: iż iako innych, tak y Ekonomicznych nie godzi ſię *plebejæ perſonæ* trzymać, ale *bene meritis* Szlachcie rozdawane bydź mają; y Przywileie, ieżeli takowe *plebejis* wyłżyły, *caſſantur*. O co wolno czynić w Trybunale *inter cauſas fiſci*. w *Exorbitancyach* A. 1669. Tit. Gwardye I. K. M.

Woytoſtwa w Ekonomiach od wſzelakiey dyſtrybuty hybernowej wolne ſą. *Ibid.*

Dożywoćie na Woytoſtſwie w Zukowie, wſi do Staroſtwa Lubelſkiego należącey, Vr. Melchyorowi Polickiemu y Synowi iego Sta niſławowi, weſpoł y z ſumą dwiema ſty grzywien, na tymże Woytoſtſwie zapiſaną, aprobowano, względem dobr iego dżiedzicznych, ktore mu ſą *pretextem commutationis* zabrane. Których dobr już upominać ſię nie ma; ale tym dożywoćiem y ſumą po zeyſćiu ſwym y ſyna ſwego kontentować ſię będącie. A. 1611. f. 36. Tit. Aprobacya.

Woytoſtſw inkorporacye Miąſtom, Kłaſztorom, Koſciółom &c. *vide ſub titulis ſuis*.

Woytowi y Ławnikom wyżſzego prawa Maydebuſkiego na Zamku Krakowſkim Prawa y wolności *cum prærogativis*, od Krola Każimierza Wielkiego y innych po nim panujących nadane, aprobowano. A. 1677. f. 14. Tit. Approbatio.

Woytoſtſwo y wioſkę Drozdowice, w Ziemi Przemyſkiej, Vr. Marćinowi Kaſkiemu Gie-nerałowowi Artyleryi Koronney *iure Terreſtri hereditario in perpetuum* dano. *Ibid.* fol. 45. tit. Zawdżięczenie.

W O Y N A.

Herb. f. 24. **O** Woynie, ani o Poſpolitem ruſzeniu, nie ma nic Krol zaczynać bez pozwolenia tit. Bellum. wſzyſkich Stanow na Seymie. A. 1576. f. 254. §. O woynie.

O tymże, *iisdem verbis*. *Ibid.* f. 275. §. O woynie.

O tymże, y że Krol *bella offenſiva* Sąsiadom *inferre* nie ma *sine conſenſu omnium Or- dinum*.

dinum. Jeżeliby jednak jakim przymierza zgwałceniem, albo niespodzianym a nagłym impetem okazały dali; na ten czas, według przysięgi swoiey y praw dawnych, staraniem swoim obronę obmyśliwszy, za zdaniem Senatu znościć ich będzie. *An. 1611. f. 1. Tit. Poparcie wojny.*

Znowu: iż Krol żadney wojny *nullo pretextu* wszczynać nie ma bez proponowania na Seymiki, y bez pozwolenia zgodnego, iawnego y wyraźnego na Seymie wszech Stanów, a to pod obowiązkiem w prawie wyrażonym. Lecz dla gaszenia iakiego nagłego (gdyby przypadło) niebezpieczeństwa, powinien z dokładem PP. Rad, ktorzychby na prętcę dosięć mógł, zabiegać niebezpieczeństwu, według powinności Krolewskiej. *A. 1613. f. 1. Tit. O podnoszeniu.*

O tymże, *lege perpetua* warowano: iż *bella offensiva* podnosić, bez wiadomości wyraźnego konsensu Rzeczyposp. Krol nie powinien. *An. 1638. fol. 7. Tit. O supplementach.*

O tymże. *vide apud me Tit. Woysko. Tit. Krol.*

O tymże *in Pačis Conventis* Krolow, iako to *A. 1632. 1648. 1668. 1674. 1697.*

Wojny *in personis suis* niepowinni w leciech barzo podezli, chorzy, wdowy, *minorennnes*, *Herb. f. 40.* Duchowni, co Dobra ziemskie trzymają, wyprawić, jednak z dobr swoich iako kto *tit. Eorum.* przemoże *idoneos* mają, y chorzy *veram infirmitatem suam* wedle Statutu z czterema świadkami wywodzić powinni. *An. 1621. fol. 7. §. Patresfamilias.*

Y co pogorzeli *recenter.* Każdy jednak powinien to potym samotrzeć poprzyścić. Co y o Miastach pogorzałych, ktorymby libertacya według prawa pozwolona nie expirowała, rozumieć się ma. *Ib. f. 13. §. A w ciągnieniu.*

Ale Szlachta nieosiadła, co sumy mają, podług Konstytucyi 1578. także Zastawnicy wszyscy y Arendarze powinni podlegać temu ciężarowi. Arendarzom jednak wolno przy Panach, co od nich majątności trzymają, poczet słuszny wyprawić. *Ibid. f. 8. §. Szlachta & sequ.*

Vide plura Tit. Pospolite ruszenie.

Wojenney Rady *ad casum* wojny Tureckiey Ordynacya stanęła. *An. 1590. fol. 563. Tit. Deputaci.*

Potym znieśiona. *A. 1591. f. 618. Tit. Znieśienie.*

Takoważ znowu kilka razy uczyniona była. *Quod vide apud me Tit. Deputaci.*

Krol czasu wojny działa, prochy, pufzkarze, opatrować ma. *A. 1576. f. 254. §. A czasu wojny.*

O tymże *iisdem verbis.* *Ibid. f. 275. §. A czasu wojny.*

Ale już na to kwartę ordynowano. *vid. Tit. Armata.*

Wojny Moskiewskiej poprzeć Krolewiczowi I. M. Władysławowi pozwolono. *A. 1616. f. 2. Tit. O Moskwie.*

Na poparcie to, pewne potym Komisarze naznaczono. *An. 1618. fol. 1. Tit. O Moskwie.*

Wojna do Moskwy dla złamania przymierza y na Państwa nastąpienia. *A. 1633. fol. 13. Tit. Wojna.*

Wojna z Szwedami postanowiona, na ktore Stany Koronne, y W. X. Lit. woysko powiatowe stawić obiecały, gdy będą przez Vniwersały obwieśczone. Na co im Seymiki postanowiono, na ktorzych podatki, iakie sobie na tę wyprawę namowia, by też y czopowe duplikowane, ktore na armatę pozwalają, *approbantur*, y aby od wszystkich wydane były (w czym się żadne Miasta excypować nie będą mogły) *cavetur.* *A. 1635. f. 1. Tit. Poparcie wojny.*

Wojny poparcie Tureckiey, y zawarta z Cesarzem Mcią Chrześciańskim y Rzeczposp. Wenecką Liga, nienaruszenie zatrzymana. *An. 1685. fol. 3. Tit. Poparcie wojny.*

Dla ubezpieczenia Państw naszych od Pogan, popierać wojnę obiecano, według Skryptu *ad Archivum* danego. *An. 1690. fol. 2. Tit. Poparcie wojny świętey.*

Aby nigdy wojna *offensivè* bez wiadomości y Rady całej Rzeczyposp. podnieśiona nie była, postanowiono, y Kanclerzom y Podkanclerzom Kor. y W. X. Lit. dozór w tym pozwolono. *A. 1717. f. 10. w Traktacie Warszawskim.*

Woy-

Woysko pograniczne nie ma się wdawać z Sąsiadami w żadne *bellum offensivum*. v. tit. *Woyska*.
Plura vide tit. Woyska.

W O Y S K A.

Zadnych zaćiągow czynić Krol niepowien, bez proponowania na Seymikach, y wyraźnego konsensu *omnium Ordinum* Seymowego. A. 1629. tit. O zaćiągu woysk.

Woysko pograniczne w żadne *bellum offensivum* nie ma się wdawać z Sąsiadami, bez postanowienia na Seymie walnym wżech Stanow. Anni 1625. §. Deklaruiemy przy tym.

Woysk Cudzoziemskich w Państwa Koronne y W. X. Lit. wprowadzać, *bella offensiva* podnosić, suplementow tak Kwarćianego iako y inżzego woyska zbierać, y za granicę wyprowadzać, y kupami wywodzić pozwalac, *sine consensu* Rzeczyposp. Krol niepowinien. In Pactis Krola I. M. Władysława IV. A. 1632. fol. 13. §. Woysk cudzoziemskich.

Non obstante hoc vinculo, zaćiągnione było *ex Senatûs consulto* woysko nowe, *extra consensum omnium Ordinum*; czego iako nie pochwalono, tak warowano: że to derogować nie ma prawu &c. A. 1637. fol. 2. tit. Przyczynienie woyska.

Znowu *perpetuâ lege cautetur*: że Krol nie ma woysk cudzoziemskich zaćiągać y przyczyniac dopuścić, *sine consensu omnium Ordinum*. Anni 1638. fol. 7. tit. O suplementach.

Dla tego woysku, ktore Krol Władysław zaćiągnął był bez Seymu, służbę wypowiedziano, y aby rozpuszczone było, Komisarże naznaczeni, &c. *vide latè*. A. 1646. fol. 1. tit. O zaćiągu.

A napotym takowych zaćiągow Krol niepowinien czynić, ani przypowiednych listow z pieczęcią albo syguetem pokojowym wydawać, ani żadnych wojen *in scia & inconsulta Repub.* podnosić, ani *Pacta fœdera* z postronnymi zawierać, ani zawartych wzruszać. A kroby takowe listy brać, y zaćiągi czynić ważył się; ten każdy *eo ipso infamis* będzie. Ktora *ex nunc decernitur*, & *pro publicanda*, iako się wyżej wyraziło, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *remittitur*; y dobra takiego, każdego *iure caduco* rozdawane będą. Czego Posłowie Ziemscy miedzy wakancyami na Seymie wedle tego prawa upomnią się. *Ibid.*

O tymże: iż Krol żadnych woysk zaćiągać *sine consensu Reipub.* nie powinien. A. 1649. fol. 5. tit. O niezaćiąganiu woysk.

Y prywatni ludzie nie mają żadnych czynić zaćiągow na placą Rzeczyposp. bez konsensu wyraźnego Rzeczypospolitey, *sub pœna peculatûs*. Ta iednak Konstytucya nie ma zagrażać drogi ohoćie zwykłej miłośników Oyczyzny, ktorzy poczty swe *de privato peculio* na usługę Rzeczyposp. stawicby chcieli. *Ibid.*

O tymże *in Pactis Conventis*. A. 1648. 1668. 1674. *quod vide apud me sub tit. Krol.*

Woysko Litewskie do Korony, & *è converso* Koronne do Litwy przechodzić za granice nie ma, ani żadnych stacyy pieniężnych y tżrwnych *ullo pretextu* y w ściągnięciu y stanowiskach wybierać, *sub pœnis* w Artykułach wojennych Konstytucyą aprobowanych. A. 1628. tit. Obostrzenie.

Hetmani Koronni w Litwie leż żadnych ani przystawstw naznaczać nie mają, ani Lit. w Koronie. A. 1635. fol. 12. tit. *Disciplina*.

Woysko Koron. przez Litwę, a Litewskie przez Koronę, podczas expedycyi Pruskiey, aby nie przechodziło, warowano było, *sub pœna Infamie* na Rotmistrze, Poruczniki, albo ich namiestniki &c. *Ib.*

Zołnierze Koronni granic Powiatow Mozyrskiego y Rzeczyckiego przechodzić, ani stacyy wybierać nie mają; *sub pœnis in Constitutionibus* A. 1593. 1601. 1609. 1620. 1626. 1628. *de disciplina militari sancitis* (*quas Constitutiones vide apud me infra sub titulo Żołnierz.*) A. 1641. fol. 22. tit. O Żołnierzu.

Reasumowano tę Konstytucyą na Woiewodztwo Brześkie. Anni 1647. fol. 23. tit. O przechodzeniu.

Zadna chorągiew, ani żaden towarzysz zpod chorągwi, nie ma więcej stacyy wybierać, nad sześć złotych z łanu, y to z łanow ośiadłych, podług kwitow poborowych, pod utraceniem żołdu iemu winnego, dokąd ieno na stanowiskach zostawać będzie.

A iele.

A iezeli który *anticipativè* wybrał, iuż w to komputować się ma; a coby przebrał, o to na Komisyi *respondere* powinien. W dobrach zaś dziedzicznych Szlacheckich, *sub pœna Infamia*, żadnych stacyy, ani najmnieyszych exakcy, wyciągać niepowinien. A. 1649. f. 6. Tit. O wybieraniu stacyy.

Woyska Koronne iakiegokolwiek zaciągu, aby nigdy za granice Wielk. X. Lit. nie przechodziły, *lege perpetuâ* warowano. A któryby się Pułkownik, Rotmistrz, Oberfzter, Kapitan, tego ważył, za swawolnika y z kompanią rozumiany być ma. O czym wszystkie Konstytucye A. 1626. 1629. 1635. *reassumuntur*. A *damna passis*, za aprobacją w Grodzie swoim krzywd y szkod poczynionych iuramentem Wzrędników Szlachty, na Komisyi do zapłaty woysku Koronnemu na Seymie naznaczoney, z wolnym zasług areztowaniem, albo do upodobania w Trybunale Koronnym, *inter causas militares forum* naznaczono. A iezliby się kiedy napotym Obywatelom Wielk. X. Litewsk. dosyć nie stało, tedy na Seymie każdym napotym, *ante omnia* W. X. Lit. domowić się wolno. A. 1653. f. 6. Tit. O nieprzechodzeniu woysk Koronnych za granice W. X. Lit.

O tymże *declaratur*: iż żadna chorągiew woyska Koronnego wchodzić w granice W. X. Litewsk (ktoraby ordynansu do woyska W. X. Lit. nie miała) ani stacyy żadnych brać, ani noclegow odprawować niepowinna. A ktoby się ważył to czynić, znościć iako swawolniki wolno. Gdyby iednak woyska Koronne do W. X. Lit. ordynować przyszło, tedy Oberfzterowie, Rotmistrze, tak na te chorągwie, iako y na suplementy (ktorym wolne ciągnienie, tak w Koronie zaciągnionym do W. X. Lit. iako y w Wielk. X. Litewsk. do Korony być ma) bez czynienia krzywd, y wyciągania stacyy y podwod, listy przypowiedne w naypierwszym Grodzie *per oblatam* podać powinni, dla wiadomości, kto z ordynansu, a kto swawolnie wchodzi przez granice Wielk. X. Litewsk. A PP. Hetmani Koronni chleba w dobrach W. X. Lit. pokazywać, ani Rotmistrzowie ich wybierać nie mają, *sub pœna solutionis in triplo* szkod poczynionych, *in Iudicio Tribunalitio Lublinensi repetendâ*. Toż prawo ma się ściagać y na żołnierzy W. X. Lit. przez granice Koronne swawolnie przechodzących. A. 1655. f. 31. Tit. O nieprzechodzeniu żołnierza.

Hetmani, tak Koronni, iako y Wielk. X. Litewsk. leż dawać nie mają żołnierzom w dobrach Szlacheckich y Duchownych W. X. Lit. tylko w dobrach Krolewskich, *exceptis bonis Oeconomicis*, które wolne być mają. Towarzysze także y ich Pacholiki w domy Szlacheckie y Duchowne zaieżdżać, y stacyy wybierać, nie mają. A. 1601. f. 763. Tit. O leżach.

Woysku Hetmani leże rozdawać mają, *nullo discrimine personarum servato*. Na zieździe pod Andrzeiowem *sub Interregno*. A. 1576. f. 237. §. Ichmość.

O tymże *vide Constitutionem* A. 1591.

O tymże: A bez listu Hetmańskiego Starostowie y Dzierzawcy leży im dopuszczać nie mają. A. 1601. f. 735. Tit. O Kwarćianym.

Gdyby ie ktorzy sobie swawolnie bez listu Hetmańskiego w dobrach Krolewskich, albo Duchownych, uczynili; Rotmistrz albo Porucznik ma być przed Hetmana pozwany, iezli ośiadły, *pro pœna duorum millium marcarum & refusione damnorum*; a iezli nieośiadły, *pro pœna colli*. A. 1624. f. 1. Tit. Supplement.

Woysku żywność ma stanowić Hetman iako naystuszniey, *pro ratione loci & temporis*. A. 1590. f. 572. Tit. Szacunek.

O ustawie żywności pod Pospolite ruszenie. *Vide supra* Tit. Pospolite ruszenie.

Żołnierze konfederacy, buntow y żadnych zchadzek, nie mają czynić, pod poczęwością y gardłem, oprócz za rozkazaniem Hetmańskim, do namow o usłuzeniu Krolowi y Rzeczypospolitey, y dla przełożenia potrzeb swych, albo niedoyscia zapłaty; wyjąwszy Woluntaryuszow, ktorzyby się pod tę dyscyplinę y artykuły poddać nie chcieli. A ta Konstytucya ma tylko do przyszłego Seymu trwać. A. 1601. f. 732. Tit. Declaratio.

O tymże: dokładając & *pœnam confiscationis bonorum*, ale Sendomirzcy Posłowie wzięli tę Konstytucyą do Braći. A. 1609. f. 890. Tit. Porządek.

In casum w woysku konfederacyi sposob, iakim ją znościć, postanowiono było, *quod vide latè in Constitutionum volumine*. A. 1623. f. 4. Tit. O zabiezeniu.

Rotmistrzom, lubo od Krola podanym, lubo w Woiewodztwach obranym a przez Krola aprobowanym, listy przypowiedne z Kancelaryi Koronney wydane, w Grodzie, gdzie Krol rezydować będzie, albo poblizszym, aktykowane bydź mają. A Rotmistrze do Grodu tamecznego, kedy ludzie będą zbierać, albo do blizszego, ten list naydaley do trzeciego dnia *per oblatam* podać powinni. Ciz dwa miesiace czasu na zbieranie rotty kazdey *à data* listu przypowiednego, na ściagnienie zaś, według dawnego zwyczaju, tylko dwie niedziele mieć będą. Ieżliby się znalazł taki Rotmistrz, któryby nie mając listu wyżej opisanym sposobem aktykowanego, wazyl się swawolnych ludzi zbierać; taki ma bydź naprzod w tym Grodzie, kedy zbiera, za delacyą Szlachcica, *pro pœnis* przed Starostę *per terminum tactum* pozwany. Na ktory pozew ieżli nie stanie, tedy zaraz ma bydź infamowany y proklamowany, y do blizszego Woiewodztwa albo Grodu *infamia* odesłana ma bydź; a Grod Grodowi onę podawać ma, na co gleyty żadne iść nie mają, y chocby ie wydano, *ullum valorem* mieć nie mają. A ieżliby stanął, *pœnâ capitis* na nim ma bydź extendowana. A ieżliby takiego swawolnego *post publicationem* pogromiono, samego zabito, y iego *sequaces*; za to *pœna* żadna *publica* y *privata* bydź nie ma, ani pozew, *sub pœna talionis*, ktoryby pozwał. Y do tego postanowiono: aby na takiego kazdego infamowanego Starostowie ruszać się powinni byli, y Vniwersaly do Szlachty rozpisawszy, onego imać iako *depredatorem publicum*. A ieżliby ktory był potężny, żeby mu Starosta *resistere* nie mógł; tedy *nihilominus* tę infamią ma publikować, y do Grodow rozesłać, także y do Komisarzow, albo Hetmanow Koronnych. A *contra Plebejos*, prędko *ſ summarie* Hetmani Koronni iurysdykcyą swoię exekwować mają. A ieżliby Starosta nad iurysdykcyą swoię chciał pociągać Szlachcica osiadłego y zpokoynego; tedy mu wszystkie *beneficia juris* iść mają, tak inkwizycya, iako infze w prawie opisanie. Woluntarze iednak, ktorzy swymi pocztami na posługę Rzeczyposp. skromnie idą, mają się Hetmanom Koronnym, a przez dalekość Woiewodom albo Starostom, opowiedzieć, y od nich list wziąć; ktory nie ma bydź tylko *possessionatis* w onym Woiewodztwie dawany. Ktorą Konstytucyą y W. X. Lit. przyimuie, reasumuiąc przytym Konstyt. A. 1609. O ludziach swawolnych W. X. Lit. uczynioną. A. 1620. f. 5. Tit. O żołnierzu.

Żołnierz atestacyą mieć powinien od Rotmistrza, pod ktorego chorągwią służył, y iak długo? a w konkurencyi na tego ma bydź pierwszy wzgląd, ktoryby pod iedną chorągwią statecznie y skromnie, bez wszczynania buntow y bez uciążenia ludzkiego trwał. *Ib. f. 6. Tit. Nagroda.*

Żołnierze z żołdu żyć, y według targu wszystko kupować powinni. *Ibid.*

Przy kazdey chorągwi Rotmistrz zawsze powinien bydź *præsens*, *sub pœnis de disciplina militari expressis*. *Ib. f. 13. Tit. Disciplina militaris.*

De *disciplina militari* wszystkie prawa, także Konstytucyą A. 1590. *in toto* reasumowano, y Hetmanom zupełną moc y władzę według prawa dano. *Ibid.*

Konfederacyi y buntow w woysku wszczynać, nikt się wazyc nie ma pod winami, w prawach dawnych a osobliwie Konstytucyą 1620. opisanymi; od ktorey się Konstytucyi iako y przeszłego Seymu Wielkie Xięstwo Lit. excypuie. A. 1624. f. 2. §. Konfederacyi.

Woyskom Koronnym iako służbę wypowiedziano? *vide in Constitutionibus*. Na drugim Seymie. A. 1635. f. 2. Tit. Rozprawa woysk.

Woysko Kwarćiane y inne *præsidia* Zamkow y fortec Rzeczyposp. na Vkrainie, według skryptu *ad Archivum Regni* danego na Seymie 1643. w liczbie tey, iako teraz iest, zatrzymano. A. 1647. f. 1. Tit. Zatrzymanie woyska.

Potym woysko kwarćiane, wedle dawnych praw, *eodem numero ſ genere militiae*, iako przed Korsuńską było, z okazyi następujących niebezpieczeństw, do przyszłego sześciedzielnego Seymu ordynowano &c. *Ib. Tit. Zaciąg.*

Woysko tak kwarćiane, iako y nowego zaciągu, na tym Seymie *propter securitatem* Rzeczyposp. obmyślonego, między Woiewodztwa y Ziemie, *juxta proportionem* podatkow, przez asygnacye z Kancelaryi Koronney ma bydź podzielone, &c. A. 1652. f. 6. Tit. Obrona.

Do zaciągnięcia woyska w dalszey służbie Rzeczyposp. Komisarze naznaczeni. *Ib. fol. 19. Tit. Zapłata.*

W Woy-

W Woysku W. X. Lit. według pierwszych Konstytucy Rotmistrze mają być *possessionati*.
A. 1654. f. 30. Tit. *Disciplina militaris*.

Woysko w Koronie pieśze postanowiono z wyprawy łanowey, iakim sposobem? *vide latè*.
A. 1655. f. 3. Tit. *Wyprawa Piechoty łanowey*.

Y Duchowny Stan, *tam secularis quam regularis*, z piętnastu łanow pozwolił takż wyprawę, *pro hac sola vice, non obstantibus laudis privatis &c.* Ibid.

Woiewodztwo Podlaskie bierze to do Braći, y Woiewodztwa Pruskie. Ibid.

A Woiewodztwo Wołyńskie, ponieważ *per temporum injuriam* kwity im poborowe poginęły, podług kwitow swoich podymnych, *excepta hostilitate*, piechoty poł trzecia sta *vestitam & armatam* z prowiantem, *ad instar* wszystkich Woiewodztw w Koronie, na poł roka, tak z Dobr Krolewskich, iako też Duchownych *Ritus Græci*, tak w Vnii, iako też y nie w Vnii zostawiających, y z dobr Swietckich y slobod wyprawić powinno &c. Ibid.

W W. X. Litewsk. zaś postanowiono woyska pieśze z wyprawy włoczney, z Dobr Krolewskich dożywotnich, iakim sposobem? *vid. Ibidem fol. 8. Tit. Wyprawa piechoty*.

Tey wyprawy koekwacyą Woiewodztwom y Powiatom W. X. Lit. do przyszłego Seymu odłożono. *Ib. f. 11. Tit. Approbatio Laudorum*.

Pośtanowiono y na PP. Hetmanow włożono: aby chorągwi Vsarfskich y Petyorskich przyczynili. A Wołoskie chorągwie mają być *penitus* abđankowane, oprócz dwu chorągwi obudwu Hetmanow. Tatarow zaś Litewskich, iż powinni służbę Rzeczyposp. *in suo robore* zostawiono, tak iednak, aby Rotmistrzow Szlachtę dobrze ośiadłych mieli. A. 1658. f. 9. Tit. *Ordynacya woyska*.

Woyska komput pośtanowiono wedle Komisyi Lubelskiej, y skryptu *ad Archivum* danego. A. 1659. f. 10. Tit. *Ordynacya woyska*.

Amnistya żołnierzom, wedle amnistyi An. 1609. y asekuracyi in A. 1588. Hetmanowi Koronnemu daney. *Ib. f. 20. Tit. Amnistya. & Tit. Exempty*.

Znowu woyskom, Koronnemu y W. X. Lit. przy Szwedach zostaiącym amnistyą dano. A. 1661. f. 18. Tit. *Zniesienie kondemnat*.

Woysku Koronnemu oboygą zaciągów, w drugim związku będącym, amnistya także dana &c. A. 1662. f. 13. Tit. *Vwolnienie woyska*.

Wszystkie przytym dawnieysze Konstyt. przeciwno takowym związkom y Konfederacyom, to jest: Annorum 1609. 1623. 1624. 1662. *in omnibus punctis, clausulis*, reasumowano, & *pro perpetua ac irrevocabili Lege* deklarowano, przydaiąc: iż gdyby się napotym do takowych y tym podobnych związkow, buntow, spiskow y konfederacyi, *quocunque pretextu* uczynionych, ktokolwiek przystępować ważył, albo ich *fovere, protegere*, y z niemi *correspondere* śmiał; takowemu żadna amnistya napotym dana nie będzie, a dana *pro vana ac nulla censebitur*. Owšem Krolowie przeciwno takowym gwałtownikom praw y pokoju pospolitego, wszystkiemi swemi y Rzeczyposp. siłami, gdyby tego potrzeba była, y pospolitem ruszeniem powstana, & *nullo clementie loco relicto*, takowych na zdrowiach, honorach, substancyach karać będą. A. 1667. f. 1. Tit. *Amnistya gieneralna*.

Znowu amnistya woyskom Koronnym. An. 1670. f. 24. & A. 1674. na Seymie *electionis*. Tit. *Immunitas* dobr Szlacheckich. & A. 1676. f. 21. Tit. *Declaratio*.

Woysku deklarowano: iż śreber Kościelnych, od niektorych Kościołow alienacya *ullatenus* na woysko *cadere* nie ma; ale cokolwiek w Mennicy pieniędzy z pomienionych śreber wyrobiono, to wszystko na różne Rzeczyposp. *extraordinaryne expensa erogatum est*, małą tylko z nich sumę woysku udzieliwszy. A. 1659. f. 21. Tit. *Asekuracya nienaruszoney cnoty*.

Woyska iakoby uiąć bez naruszenia wszelkich praw, wolności y prerogatyw stanow Rzeczypospolitey, dano moc Komisyi Lwowskiej, szukać na to sposob wszelkich. Ibidem.

Amnistya w Komisyi Hadyackiej. Ibid. f. 50. §. A *ponieważ*.

Woyska zaciągowego dziesięć tysięcy pod władzą Hetmana Zaporoskiego, iako y Zaporoskie zostawać ma. Ibid. f. 51. §. *Zaciągowego*.

Woysku Zaporoskiemu konsystencya w tych Woiewodztwach y Ziemiach naznaczona, w ktorych przed wojną zostawało. *Ib. §. Konsystencya*.

Temuż woysku wszelakie wolności, Przywilejami Krolow Polskich nadane, ztwierdzo-
no, y przy starodawnych wolnościach y zwyczajach zachowano. *Ibid.*

Woysk żadnych Polskich, Litewskich, albo Cudzoziemskich, nikt prowadzić nie ma
w Woiewodztwa, *Kiowski, Bracławski, Czerniechowski*. Gdyby jednak woyn-
na iaka bydź miała od granic Ruskich, y potrzeba pośilkow Koronnych; w ten czas
te pośilki mają bydź pod regimentem Hetmana woysk Ruskich. *Ib. fol. 52. §. Woysk
żadnych.*

Woyska pienezne, pod władzą Hetmana woysk Ruskich będące, z Dobr Krolewskich y
Duchownych w Woiewodztwach, *Kiowskim, Bracławskim, Czerniechowskim*, za
ordynansem tegoż Hetmana, chleba wybierać powinny. *Ibid.*

Woysko *Zaporoskie* wojować ma spólnie, pod regimentem Hetmana swego, z woyska-
mi Koronnemi y W. X. Lit. złączone, przeciwko Carowi Moskiewskiemu, ieżli
Prowincyi Rzeczposp. przywrócić nie zechce, y na Rzeczposp. następować będzie.
Ib. f. 52. §. Ieżli Car.

Toż odstąpiwszy wszelakich postronnych protekcyi, więcej się do nich wiązać nie ma,
y owszem w wierności, poddaństwie y posłuszeństwie Krolow Polskich, y wszystkiey
Rzeczposp. zostawać ma wiecznemi czasy, nie derogując nie braterstwu z Hanem
Krymskim zawartemu. *Ib. §. A iuż.*

Komput woyska *ad Archivum* podanego aprobowano &c. *A. 1667. f. 11. Tit. Ordyna-
cja woyska.*

Woysko Koronne miedzy Woiewodztwa y Ziemie podzielono, y iak wiele chorągwi lu-
dziom każde Woiewodztwo płacić ma? *Scripto ad Archivum dato* naznaczono &c.
Trybunał zaś Radomski *nominare* chorągwie Woiewodztwom y Ziomom, y do za-
płaty aplikować ma. *Ib. f. 9. Tit. Naznaczenie płacy woysku.*

Potym do tego woyska *ut supra* rozebranego, ieższe tyle drugie też Woiewodztwa,
Ziemie y Powiaty, naydaley *primis diebus Maji*, do boku Krolewskiego wystawić
obiecały &c. *A. 1670. f. 16. Tit. Przyczynienie sił Rzeczposp.*

Woyska nowego zaciągu przeciwko niebezpieczeństwu, ieżliby iakie następowały, pozwo-
lono, iakim sposobem? *vide fusc.* *An. 1673. fol. 5. Tit. Obrona Rzeczypo-
spolitey.*

Znowu woyska Koronnego aukcyą postanowiono, y *modum* iako ma bydź, opisano. *A.
1676. f. 13. Tit. Aukcja sił Rzeczposp.*

Woyska wszystkiego Koronnego, tak kopiynika, pancernego żołnierza, iako y piechot,
draganiy, ku Pospolitemu ruszeniu z dymową wyprawą z Korony 80000. a z
Wielkiego Xięstw. Litewsk. 20000. uchwalono. *Ibidem fol. 24. Tit. Ordyna-
cja woysk.*

Potym woysko, *per scriptum ad Archivum datum*, do pewney liczby redukowano, y
onemu służbę według żołdu w skrypcie pomienionym mianowanego, *a prima Maji*
anni currentis wypowiedziano &c. *A. 1677. f. 3. Tit. Ordynacja woyskowa.*

Za następującemi niebezpieczeństwami *temporibus Interregnum*, co za woyska, y ia-
kim sposobem Rzeczposp. na obronę swoją, na Konwokacyach gieneralnych War-
szaw. stanowiła? *vide w Konfederacyach gieneralnych Warszaw. in volumine Con-
stitutionum. A. 1587. 1632. 1648. 1668. 1674.*

Porządek podziału chleba zimowego w Koronie, y w W. X. Lit. napotym taki posta-
nowiono: w Kole gieneralnym, przy rozchodzeniu się woyska z obozu na stanowiska,
Dystrybutorowie, albo Deputaci do podziału chleba y stanowisk zimowych, czterey
z Polskiego, a dway z Cudzoziemskiego woyska od Hetmanow obierani bydź mają.
Ktorzy Dystrybutorowie przyśięgę uczyniwszy na słuszny y sprawiedliwy bez wszelakich
respektow podział, wszystkie *generaliter*, żadnych nie wyimując, dobra sta-
cyom zdawna podległe, y ich łany ośiadłe *aqualiter* bez wszelakiego faworu, wedle
proporcyi pocztow na woysko Koronne y pieńsze rozdzielić będą powinni; *non ex-
cedendo* Kwoty prawem naznaczoney dwudziestu zł. z łanu ośiadłego, *sub panis in
Constitutionibus expressis.* W czym żadne prywatne od PP. Hetmanow Koronnych
asygnacye, mimo tych Dystrybutorow, ważne bydź nie mają. Ktorey dystrybuty
ciż Deputaci woysku wszystkiemu *rationem* uczynić mają w Kole gieneralnym, a PP.
Hetmani przy rozchodzeniu się z obozu woyska, Kola takowego bronić nie mają.
Na którym Kole woysko Posłow na Seymy sobie obierać, y instrukcyę pisać będzie
w spra-

w sprawach y potrzebach woysku należących, y te instrukcy PP. Hetmani podpisać tamże w Kole powinni, podług zwyczaju y artykułow woyskowych. A że zstrony wybierania chlebow z dobr Duchownych kontradycye zachodziły; tey sprawy *determinationem* do drugiego Seymu zachowano, *salvis iuribus Ecclesiasticis*. A. 1662. f. 11. tit. Porządek.

Podatek na woysko Kwarćiane, aby już zawzdy przy Vkrainie zostawało, po kopie z łanu dobr tych wszystkich, które stacyom y zimowaniu podległe, y które stanowiska żołnierzom u siebie pozwalać powinny, postanowiono. A z Miał y Miasieczek nie z łanow, ale z ośiadłości, ci którzy się kupiectwem, albo rzemieślnem bawią większym, albo grunty y role mają, po kopie. Z tych zaś domow, które bez rol są y z rzemiosł większych, po pół złotego dawać mają podymne. Które pieniądze prowiantowe Poborecy wybierać powinni, y za asygnacyami Skarbu Koronnego Prowiant-Magistrom, z Pułkow na to ordynowanym, oddawać będą na dzień S. Michała. Prowiant-Magistrowie zaś z tego prowiantu rachować się mają na początku każdego Seymu, kwitami od chorągwiow swoich, przed Deputatami z Senatu y z Koła Poselskiego, przy Podskarbin Koronnym. Dobra jednak Szlacheckie ziemskie y włoki Wybranieckie do obmyślenia takiego prowiantu należeć nie mają. Woysko także extraordinaryne Rzeczyposp. iakiekolwiek będzie, takąż proporcją z tychże dobr prowiant ma mieć obmyślony. *Anni 1649. Na drugim Seymie. fol. 3. tit. Prowiant woysku.*

Hetmani y Regimentarze tylko raz na rok o S. Marcinie dawać mają asygnacye, y w nich dokładać, że żołnierz na tę asygnacyą więcey nie ma brać z łanu tylko zł. 20. a to *sub panna triplicis refusionis damnorum* w Trybunale *inter causas militares*. Ci zaś, którzy z asygnacyą po pieniądze przyjeżdżać będą, one wedle kwitow Poborowych dawnych, lub dla zpuszczenia świeższych, wybawczy, dłużey się bawić nad dwa dni nie mają, y kwitować powinni. Czego ieżliby nie uczynili, manifestacya o to, w bliższym Grodzie uczyniona, miało kwitu ważną będzie tym, którzy z łanow wedle tego prawa oddadzą pieniądze. A. 1652. fol. 10. tit. Porządek.

Reasumuiąc Konst. pomienioną A. 1652. o porządku około żołnierza zachowania, uchwalono y postanowiono: aby mając wzgląd na czasy, żywnością się samą żołnierz miało dwudziestu zł. w Konstytucyi pomienionej na hyberny naznaczonych, z łanu ośiadłego kontentował, y tę żywność w sumę dwudziestu złotych, według pospolitego targu, z łanu ośiadłego, z dobr stacyom podległych, raz w rok tylko odbierał. Gwoli czemu nie powinno asygnacy na pomienione dobra nad ieden raz wychodzić, *sub onere Constitutionis* A. 1652. *Et sub nullitate*, ieżliby wydawane były. Owżem ktoby się ważył one upraszać; *ex speciali regestro* w Trybunale Koronnym, *ad instantiam cuiusvis*, żadnymi się excepcyami nie zaflanaiąc, sprawić się powinien, y *damna refundere* &c. A. 1659. fol. 11. tit. Hyberna.

Konstyt. A. 1670. Koron. o hybernie (*quam infra vid.*) *in omnibus punctis* W. X. Lit. reasumowano, y konformuiąc się do tey Konstytucyi, Deputatow z Senatu y z Koła Rycerskiego do Wilna na S. Marcin naznaczono. Ktorzy ze czterema Deputatami od woyska naznaczonemi, stosuiąc się do Konstytucyi pomienionej Koronnej, *in divisione* hyberny sprawić się będą powinni, y przysięgę przed Vrzędem Grodzkim Wileńskim zupełnym, iako sprawiedliwie, nikogo nie ochraniając, dobr Krolewskich iednych nad drugie nie agramuiąc, równo chleb rozdają y podziela *ad proportionem* każdej chorągwi. *Anni 1676. fol. 8. tit. Hyberna.*

Woysku Kor. hybernę z Dobr Krolew. redukowano do siedmiu kroć sta tysięcy y sześciu-dziesiąt tysięcy złotych. Ktora suma aby od poddanych z dobr pomienionych złożona była, Starostowie y Dzierżawcy doglądać, y onych przymuszać powinni. Ta zaś hyberna ma być zwożona do Lwowa na S. Michał *sub panna irremissibili duplicis pensionis*. A odebranie iey tamże ma trwać niedziel cztery. Na retenirach *militari modo* ma być wyciągniona, których Komisarze do wybierania hyberny z tego Seymu naznaczeni, przy expiracyi funkcyi swojej, na delać do Grodu podadzą. Stan Duchowny, *in vim charitativi subsidii*, sumę trzy kroć sto tysięcy do hyberny obiecał, y na tenże czas, iako wyżej, do Lwowa przez Deputatow swoich wnieść na podział woyska, deklarował. Episkopie y Archymandrye, także wszystkie dobra Duchowienstwa *Graco Ruskiego, Vnitorum Et Disunitorum, in vim* hyberny, sumę czte-

ry tyśiące wydać, y onę według dyspartycyi, y rejestru ręką P. Marszałka Pośelskiego podpisanego, y do Grodu Warszawskiego *per oblatam* podanego, *pro tempore & loco supra specificatis* wydawać będą. A Komisarze tą sumą *disponent*, według skryptu *ad Archivum* danego. A. 1677. fol. 4. tit. Hyberna.

Woysku W. X. Lit. z Dobr tak Krolewskich, iako y Duchownych, *nemine* z Dzierzawcow *ab ista equalitate excepto* (wyjąwszy jednak Dobra Krolewskie Ekonomiczne, lenne, y Duchowne fundacyi Szlacheckiey w dobrach dziedzicznych) y Komisarzow, aby z Deputatami dwiema, od woyska wysłanymi, zaraz po Seymie w Grodnie, *prævio juramento*, dymy wszystkie w pomienionych dobrach porachowawszy, y kwotę pewną, wiele z dymu każdego należeć będzie? uważwszy, na całe woysko *ad proportionem* każdej chorągwi, podług hyberny Koronney równo podzieliłi, lubo też *alio quovis meliori modo* postanowili. A Dzierzawcy wszyscy pieniądze, na hybernę z dymow tych przychodzące, *pro loco & tempore* od P. Hetmana w W. X. Lit. *designato* zwiozą, *sub pænâ duplicis pensionis per fortem militarem executionem de bonis Retentorum vindicanda*, y do Deputatow od Rzeczyposp.znaczonych oddadzą. Ktorą hybernę tamże P. Hetman z Deputatami *insimul* na woysko obroci, y już nie będzie powinien Deputatow woyskowych *quocunque titulo* na wybieranie chlebow, tak z Dobr Krolewskich iako Duchownych, złyć, ani one agrawować, a pogotowiu asygnacye na chleby wydawać. A. 1678. f. 3. tit. Hyberna.

Plura vide tit. Deputaci.

Do podziału hyberny woysku Komisarze naznaczeni, y onym aby według Konstytucyi Seymu przeszłego A. 1677. o hybernie postanowionej, sprawili się (ktora *in toto reassumitur*) zlecono. A. 1678. fol. 4. tit. Hyberna.

Znowu: aby woyska na Ukrainie, albo gdzie tego potrzeba będzie, zawsze *consistant*, y do Korony na leże, stanowiska, chleby nie zchodziły, podatek *in vim bybernarum* z łanu każdego ośiadłego po złotych 20. uchwalono. Ktory to podatek *nemine excepto* z Dobr Krolewskich, według Konstytucyi A. 1652. fol. 10. tit. Porządek. (same tylko Ekonomie Krolewskie od takiego ciężaru wolne, iako y Ziemskie Szlacheckie dobra zostawać mają) *sub pænâ legum de retenta Quarta sancitis*, w każdym Woiewodztwie y Ziemie złożony być ma, y wybrany przez Poborców, ktorych sobie na Seymikach *relationum* Woiewodztwa y Ziemie obiorą. A Poborcy te pieniądze wybrawszy, do Lwowa *ad diem 15. Nouembris proximè venturam* zwieść, y one za wiadomością Hetmańską, przy Pisarzu Polnym y Komisarzach od Woiewodztw, *unius vel plurium absentia non obstante*, Deputatom od woyska zesłanym oddać powinni. Też pieniądze żeby na nic innego nie obracały się, tylko na samą hybernę woysku Koronnemu w podział sprawiedliwie poszły, PP. Hetmani Koronni przestrzegać powinni, w czym *fidem* onych onerowano. Poborcom *salarium*, po groszu od złotego, przy oddawaniu hyberny każdy Posesor dać powinien. Ktorzy to Poborcy delaty Retentorow napisawszy, one z rejestrami na Sejm zwieść powinni, aby *pateat*, kto oddał? albo nie? y Sąd około tego na Seymie aby mógł *formari*. A te hyberny według abiurat A. 1661. oddawane być mają we wszystkich Woiewodztwach y Ziemach z Dobr Krolewskich. Woiewodztwo jednak Podlaskie, y Ziemia Łukowska, dwie włoce w jedną na te hyberny rachować ma. Dobra zaś Duchowne, iż względem onych *ad præsens* według Konstytucyi A. 1662. determinacya praw tych, ktorymi się bronią, na tym Seymie być nie mogła, tedy ją do przyszłego Seymu odłożono. Stan jednak Duchowny *attentis necessitatibus Reipubl. in vim charitativi subsidii benevolè* sumę 120000. zł. woysku *ratione bybernarum* pozwala. Ktorą także do Lwowa na czas pomieniony zwieźć, y Deputatom na podział odda, *non præiudicando quicquam Iuribus ac immunitatibus Ecclesiasticis, imo iisdem salvo manentibus*. A. 1667. f. 9. tit. Naznaczenie płacy woysku.

Deputaci z Seymu do PP. Hetmanow Koronnych naznaczeni, aby z czterema Deputatami, od woyska wysłanymi, ziachwszy do Lwowa, chleb zimowy równo rozdali y podzieliłi, *ad proportionem* każdej chorągwi, na Święto S. Marcina (na ten jednak rok dla opóźnienia czasu, trzy dni po S. Marcinie pomkniono. A PP. Hetmani w dobrach stacyom podległych żołnierza rozłożą. &c. A. 1670. fol. 14. tit. Hyberna. Tymże Deputatom wprzód *in facie omnium Ordinum* przysięg na tę funkcyę kazać. *Ibid.*

Depu-

Deputaci na Trybunał Skarbowy do zapłaty woysku naznaczeni, aby chleb zimowy *ex equo & iusto* na woysko podzielili, przy bytności PP. Hetmanow y Vr. Pisarza Polnego Koron. który przy tym podziale rejestra produkować będzie powinien, iako wiele która chorągiew ludzi będzie miała? doglądając tego, aby według prawa dawnego woysko Koronne co ćwierć roku, a Infanterya co miesiąc popisował, lub przez się, lub przez Substytuta swego przysięgłego &c. *Anni 1673. fol. 10. tit. Trybunał Skarbowy.*

Do podziału chleba zimowego woysku, Deputaci naznaczeni są. Ktorzy tego ostrzegają, aby na większe poczty asygnacye nie wychodziły, tylko iako rejestra popisowe *demonstrabunt*. A jeżeliby kto na większe poczty ważył się wybierać; takowy każdy na Komisyach, albo przed Sądem Hetmańskim, gdzie sobie ukrzywdzony *forum* obierze, *instantissime criminaliter* sądzony, y karany ma być. Stan zaś Duchowny ostrzega sobie, że lubo *in vim charitativi subsidii* sumę z Biskupstw swoich y innych dobr Duchownych na hybernę, według Taryf swoich, między sobą zdawna umowionych, do hybern y wnoszą na podział woysku; to jednak ma być *salvis immunitatibus Ecclesiasticis*, y dobra Duchowne od stacy zimowych wolne być mają. *A. 1676. fol. 17. tit. Hyberna.*

Woluntaryyskie chorągwie w W. X. Lit. znieśiono, *fidem* PP. Hetmanow obowiązując, aby żadnych Vniwersałow, tak na te chorągwie nie wydawali, iako y ludziom *alienae nationis* żadnych nie pozwalali zaciągów y suplementów; ani też z Kancelaryi Nadworney Krolewskiej ludziom nieznanym, y nie w tej Ojczyźnie urodzonym, listy przypowiedne wychodzić mają. *A. 1622. fol. 13. tit. Woluntaryyskie chorągwie.*

Werbunkow y zaciągów, tak Polskiego iako y cudzoziemskiego narodu, nad uchwałę Seymową *in Senatus Consiliis* stanowiąc się nie godzi, *sub nullitate*. *A. 1662. fol. 2. tit. De reddenda ratione Senatus consultorum.*

Woyskowych żaden Oficyalista Skarbowy, ani Poborca nie ma depaktować przez *honoraria*, *sub poena triplicis pensionis*, za dowodem słusznym, *in quovis foro repetenda*. *Ibid. fol. 16. tit. Ochrona zasług woyskowych.*

Woysku, cokolwiek komu za ordynansem Hetmańskim z okazji *diffidentiarum de facto* się stało, *condonatur, exceptis causis criminalibus*, y względem przechodów, przebrania chlebow, niesłuszney agrawacyi w trydniowych ustawach. *A. 1673. fol. 15. tit. Securitas.*

Woiewodztwa, które zatrzymały *ex partitione* Komisyi Lwowskiej 1667. woysku zapłatę, y żadnych na to podatków nie uchwałyły, *tenentur* do wypłacenia tych retentz blisko następujących Seymikow *relationis &c.* w Konfederacyi gieneral Warszaw. sub Interregno. *A. 1674. f. 25. §. A że niektóre.*

Woysku, *in satisfactionem praetensionum* iego, sumę pięci kroć sta tysięcy y dwunastu tysięcy złotych naznaczoną z Skarbu Koronnego, z podatków, tak na przeszłym Seymie iako y terażniejszy Konwokacyi uchwalonych, y onę do rąk Wielm. Marszałka y Hetmana W. Koronnego *ad dispositionem* dać kazano &c. w Konfederacyi gieneralney Warszaw. sub Interregno. *Ibid fol. 27. §. Chcąc dobrze.*

Woyska Koronne aby PP. Hetmani, miejsca iak naysposobniejszy upatrzywszy, na linii przy granicy kolokowali, postanowiono. Co aby *sine praedicio possessorum* albo *heredum* być mogło, Komisarzow, aby *communicationem*, albo gotowizną zapłatę, *cum hereditibus* albo *Possessoribus* umowili, naznaczono, y podług tej umowy *real-m* w tym *satisfactionem* alekurowano. Ktorzy Komisarze *super fidelem* tych dobr *taxationem & transactionem iuramentum corporale praestabunt*: iż żadney za to korupcyi brać nie będą. A już żołnierz żadnych *in posterum* konfystencyy, rekrutow, stanowisk, wytchnienia, *viſtualia*, popasów koni, ani *quoquo nomine* nazwanych exakcy, w dobrach *in genere* wszystkich Państw Krola I. M. pretendować nie ma, ani ciągnięciem, marszami, werbunkami, więcej ubogim ludziom naprzykrzać się, ani PP. Hetmani asygnacyi dawać nie mają. A ktobykolwiek ważył się, lubo za asygnacyą, lubo bez asygnacyi, *quoquo titulo & pretextu*, dobra ktorekolwiek Rzeczyposp. infestować, exakcy iakiekolwiek wyciągać; takiego *lege praesenti pro Infami & hoste Patriae* deklarowano, y *terminum publicandae infamiae* na takowych swawolnikach w Grodach, albo Trybunale, kędyby było *delictum*, naznaczono. A jeżeliby kto *contumaciter*, na kon-

demna-

demnaty nie dbając, exorbitować ważył się; Woiewodztwom y Ziemiom, iako *contra hostes Patrie*, *confergere* wolno. Ta iednak *securitas* nie ściaga się do dobr, ktoreby *executioni militari*, względem niewypłacenia hyberny albo podatkow, podlegać miały. A. 1677. f. 5. tit. *Konzystencya woysku*.

Aprobowano tę Konstytucyą o konzystencyi y lokacyi woysk Koronnych na granicach, y *possessoribus* mieysc tych, gdzie woyska obozami stoia, według postanowienia przez PP. Komisarzow, *satisfactionem* na Trybunale Radomskim naznaczono. A. 1678. f. 5. tit. *Konzystencye woysk Koronnych*.

Woyska ostatkowi, ktory *extra ordinationem noviter, iuxta scriptum ad Archivum constitutam*, znajduię się, służbę *à prima Maji anni presentis* wypowiedziano, zaśluga iednak asękurowano. A ktoreby się Pułki y chorągwie za tym Rzeczyposp. ordynansem, y PP. Hetmanow wypowiedzieniem nie zwinęły; przeciwko takowzm *tanquam hostes Patrie* wszystkimi siłami Rzeczyposp. *conferget*. Anni 1677. fol. 5. tit. *Zmnieyszenie woyska*.

Za postanowieniem woyskom hyberny, z mieysc Vkrainnych *in viscera* Państw zieżdzać, chlebow, stacyy wszelakich, exakcy wyciągac, przechodow, werbunkow y zaciągow czynić, zakazano. A iezliby kto prawo to przestąpił, każdy, tak Rotmistrz, Oficer, iako y ten, ktoby się do nich wiazał, y z nimi po włościach chodził, *pro hoste Patrie & infami declaratur*, y takowych swawolnikow, iako Prawa pospolitego *contemptores*, każdemu, ktoby od nich *aggravatus* był, znosić wolno. Do czego Starostowie pomoc powinni, *sub penis contra negligentes Officiales sancitis*, y z takowych ludzi *indilatam executionem* czynić. Ktorych *capita invindicabilia* bydz maia, y wszelkie prawa *de licentiosis* przeciwko nim ściagać się maia. Gleyty także iść im nie maia, y dane żadney wagi mieć nie mogą. Konstytucye przytym wszystkie, ktore są o szkodach od żołnierzow napisane, reasumowano y na Hetmanow włożono: aby się nie ważyli, iako żadnych takich asygnacy woysku dawać, tak ani pozwalać im *grassari* exakcyami w Państwach Rzeczyposp. Anni 1667. fol. 9. tit. *Naznaczenie*.

Wszystcy woyskowi, służbę Rzeczyposp. traktuiący, o szkody y krzywdy, ktore *ex necessitate belli* komukolwiek uczynili, *ab impetitione quavis iuridica personarum, cuiusvis status & conditionis*, uwolnieni, y dekreta, iezli iakie z tych okazyy zażły na nich, *de toto* zniešione są; *salva in integro Constitutione* Seymu A. 1676. o pretenasyach Woiewodztw, *Wołyńskiego*, *Lubelskiego*, *Podlaskiego*, y *Ziemie Chełmskiej* do woyska W. X. Lit. A. 1677. f. 43. tit. *Indemnitas Actorum*.

Od woysk Koronnych *injuriatos*, ktorzy się na Komisyach, Sendomirskiej y Lwowskiej, pomieścić do Sądu nie mogąc, sprawy swe do Trybunałow Koronnych obroćili, y tam kondemnaty pootrzymywali, szkod iednak swoich, *ob diversa impedimenta*, y dla niepewney Skarbu dla powietrza subsystencyi, doysć nie mogli; do reszty zaślug starych, y pretenasy woyska, w Skarbie Koronnym będących, *pro satisfactione rei evictae* odesłano. A. 1678. fol. 18. tit. *Iniuriati*.

Reasumuiąc wszystkie prawa *de disciplina militari* postanowiono: aby żaden w służbie Rzeczyposp. zostaiący nie ważył się, zpod chorągwie wyieżdżać, ani pod infzą zaciągac się, aż cztery ćwierci zupełne pod iedną chorągwią prześluzywşy. A iezliby się ktokolwiek dośluzywşy, albo do infzey się chorągwi przenioşł, albo nieopowiedzianie y bez pozwolenia Hetmana z woyska wyiachał; ten *ipso facto* ma bydz *infamis*, y dobra iego zaśluzone, iezliby iakie miał, *jure caduco bene meritis* rozdawane bydz maia. A. 1654. fol. 6. tit. *Zatrzymanie woyska*.

Z woyska wytrąbieni do restytucyi na Seymie przychodzić nie maia przez dekreta Trybunałskie, Seymowe, y żadnym infzym sposobem, ieno *post satisfactionem Parti*, *per unanimum Reipub. censensum*, za zezwoleniem Hetmańskim. *Ibid.* fol. 30. tit. *Disciplina militaris*.

Y Wielkiemu X. Lit. wszystkie Konstytucye *de disciplina militari*, reasumowano, także y o exemprach Hetmańskich. *Ibid.*

Temuż W. X. Lit. znowu wszystkie *de disciplina militari* reasumuiąc Konstytucye, postanowiono: aby Hetman w W. X. Lit. każdej chorągwie y termin prętki, na ktorym ma do obozu stanać, miarkuiąc czas *& distantiam loci*, żeby iak naykrotszym gościnem, nie krążąc, do obozu ściagnęli, naznaczał. Ktorego terminu gdzieby kto omie-

omieszkał; przed Sądem Hetmańskim *ad instantiam* ukrzywdzonego *rationem reddere*, y za omieszkanie, pogotowiu za branie pieniężnych stacyy, pobocznych chlebow, podwod, stanowisk, albo okupow z dzierzaw, Miał y wsi, bez wszelkiey folgi na gardle karany bydz ma. A. 1655. f. 7. Tit. *Disciplina militaris*.

Dobra Ziemskie y Duchowne, ktore *servitium bellicum* odprawuia, *circa immunitates legibus concessas* zachowane bydz maia, y tak domy, iako y dobra Szlacheckie, ciągnięciem, noclegami, pod surowością artykułow woyskowych agrawowane bydz nie maia. *Ibid.*

Prowiant - Magistrowi Kamieńca Podolskiego Vr. Marcinowi Liniewskiemu Łowczemu Bracławskiemu defalkowano trzy tysiące y dziewięć set zł. dla tego, że mu nieprzyiaciel zabrał za tak wiele pieniędzy kupionego prowiantu. A. 1654. f. 20. Tit. *Prowiant Kamieniecki*.

Skarb bez odwłoki Prowiant-Magistrowi pieniądze powinien dawać, dla zakupowania świeży żywności. A on nad *quantitatem* zasług w Skarbie zostających *praesidiorum* więcej żywności wydawać nie ma. An. 1655. fol. 35. Tit. *Zachowanie prowiantu*.

Plura vide Tit. *Miasło Kamieniec Podolski*.

Z ludźmi Powiatowymi W. X. Lit. ktorzy w ciągnięciu Dobrom Krolewskim, Duchownym y Ziemskim, byli *graves*, y nie według prawa zachowali się w ciągnięciu (ponieważ iuż służbę wojenną odprawili) *forum & realem satisfactionem* w Grodzie *peremptorie, salva appellatione* na Trybunał, naznaczono. *Ibid.* f. 11. Tit. *Approbatio Laudorum W. X. Lit.*

Prowiant dla woyska P. Podskarbiemu Koron. przysposobiać zlecono, z podatkow Rzeczyposp. zniósłszy się z Prowiant-Magistrem gieneralnym, y on tam, gdzie woyska Rzeczyposp. zostawać będą, do Prus zprowadzić. &c. A. 1659. fol. 20. Tit. *Prowiant*.

Z Woyskowych żaden w W. X. Lit. pod utraceniem zasług swoich, nie ma sobie podatkow Rzeczyposp. potrącać w zasługi, ale one, tak iako prawo mieć chce, do Poborców Powiatu swego wnosić powinien, nie usurpując nic ieden nad drugiego. *Ibid.* f. 16. Tit. *Conservatio equalitatis*.

Woysk obozow na dobrach dziedzicznych nie godzi się lokować. w *Exorbitancyach*. A. 1669. §. *Ruina*.

Woysko W. X. Lit. iako zwiniono? *vid.* A. 1670. f. 42. Tit. *Zaplata*.

Prowianty z Dobr Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich, *nemine excepto*, z łanow y włok ośiadłych, według kwitow poborowych oddawane, y podwodami odwołzone bydz maia &c. A. 1658. f. 17. Tit. *Prowiant*.

Względem tych prowiantow *injuriatis damna* zapłacić z Skarbu Koronnego kazano, *non excedendo summam* poł czwartu tysięcy zł. *monetae currentis*. A. 1676. f. 38. Tit. *Vkontentowanie*.

Do wybierania y dystrybuty hyberny naznaczono Komisarzow, z Senatu siedmiu, y *ex equestri Ordine* z Wielkiey y z Małey Polski po trzech, przy PP. Hetmanach y Vrzędnikach Koronnych, y Vr. Pisarzu Polnym Koronnym, y przy Vrzędzie skarbowym, ktorzy według Konstytuc. An. 1676. & 1677. sprawić się maia. A. 1683. f. 4. Tit. *Hyberna*.

PP. Hetmanom Koronnym zlecono: aby podział woyska uczynili, ktory podział ręką P. Hermana W. Koronnego podpisany, do każdego Woiewodztwa y Ziemie oddany bydz ma; żeby się ztąd Woiewodztwa y Ziemie na Sejmikach *Relationis* informować mogły, iaka się im *quantitas & qualitas* woyska do płacy, *ad proportionem* sum deklarowanych, każdemu *singillatim* dostanie? W ktory komput *praesidia* tak Zamku Krakowskiego, to iest: sto piechory, iako y Zamku Lubawelskiego także sto piechory, wehodzić maia. *Ibid.* f. 5. Tit. *Repartycya*.

Pro lege perpetua postanowiono: aby ci, ktorzy od Krola I. M. listy przypowiedne na werbunki biorą; albo stare suplementuia, zostawiwszy kompanią na miejscu od PP. Hermanow naznaczonym, z dobozsem y kilką osob, a naywięcej sześcią, na werbunki y komplementowanie ieżdżili, żadnych krzywd nie czynili, y pobocznych chlebow nie wybierali. Ktorzyby zaś listow przypowiednych oryginalnych nie mieli, y onych nie pokazali, werbować za listami, *per oblatam* podawemi, nie będzie się

im godziło A ktoby się ważył inaczej czynić; wolno każdemu Obywatelowi, według Konstytucyi A. 1611. *de impossessionatis*, z takiemi postępować, albo też przeciwko potężniejszym Kasztelan albo Starosta poblížszy, za instancją każdego, bliższych Obywatelow zgromadzić, y poimawszy takiego Werbarza Hetmanowi odesłać; albo jeżeliby Hetmani odlegli byli, do Grodu bliższego oddać mają. Ktorego Starostowie y Vrzędy ich, za informacją Krola I. Mści, na gardle, *prævis inquisitionibus*, karać powinni, *sub solutione* wszystkich krzywd *de suo*, & *in super abundanti*, za poprzyśiężeniem krzywd y wybranych pienniężnych stacyy, w zasługach potracić się tym kompaniom y regimentom powinno będzie. Albo ktorykolwiekby Szlachcic, albo Profesor dobr ktorychkolwiek, mógł *resistentiam* na ochronę dobr swoich takowym swawolnikom uczynić, y naiezdniaka, gwałtownika takiego, w obronie dobr swoich zabił, tedy o takowe zaboystwo do żadnego Sądu y prawa nie będzie pociągany; procz chorągwi w ciągnieniu zpokojnie y bez ukrzywdzenia idącej znieśienia. A. 1659. fol. 8. tit. O werbunkach.

Reasumując wszystkie Konstytucye *de immunitatibus* dobr Szlacheckich, postanowiono: iż napotym PP. Hetmani, a pogotowiu żaden Pułkownik, na żadne konfystencye, ani na hyberny, asygnacyi na dobra Szlacheckie wydawać nie ma, ani kwatery w nich naznaczać; pogotowiu chlebow pobocznych y podwód brać, *sub pena duorum millium marcarum*, & *triplici refusione damnorum in Iudicio Tribunalitio, ex speciali registro, ad instantiam cuiusvis injuriati*, od tego, ktoby ją od PP. Hetmanow, albo kogokolwiek przyjął, albo otrzymał, *repetenda*. W ktorych sprawach *dilatio exemptus* nie ma. A jeżeliby ktory z przechodzących chorągwi ważył się, w dobrach Szlacheckich, w dworach Duchownych y Krolewskich, stanować, albo na wsiach stanawszy, z komor y gumien Szlacheckich, Duchownych y Krolewskich, gdziekolwiek stojących, zboża albo co takowego *per violentiam* brać; takowy każdy Rortmistrz albo Porucznik, będąc o to *convictus*, przez PP. Hetmanow na gardle karany być ma. A jeżeliby w Sądzie PP. Hetmanow *iniuriatus* sprawiedliwości nie doszedł; tedy *salvum viam agendi* w Sądach Trybunałskich *injuriato inter causas militares cum inferentibus iniuriam* zachowano. Nad to w Miasieczkach, gdzie Sądy y Seymiki odprawować się zwykły, stanowisk żadnych mieć nie będą, podczas Seymikow y Sądow; a jeżeliby tam pod czas takowy stanęli, ustąpić powinni. Gwoli czemu wszystkiemu reasumowano wszystkie artykuły woyskowe y Konstytucye Koronne *de disciplina militari* uchwalone. Taż Konstytucya Olkuszowi z przedmieściami, gornikami, y ze wszystkimi ich do Miasła należytościami, według Konstytucyi A. 1633. y Seymu przeszłego, *sub eodem rigore* służy. W ktorym Mieście żadne stanowiska żołnierzom nie mają być pokazowane. Toż oraz od akcyzy drzewa do stęplowania gor, węgli y popiołów, do palenia gleyty y ołowiu uwolniono. W Bochni także y w Wieliczce stanowiska żołnierzom pokazowane być nie mają. Ktorą Konstytucyą W. X. Lit. przyjęło. *Ibidem fol. 9. tit. O niedawaniu asygnacyy.*

Komisya do zapłaty Woyska y rozszędzenia krzywd *injuriatorum* W. X. Lit. w Wilnie w R. 1691. 8. *Ianuarii* przez 10. niedziel *continuo* bez limitacyi naznaczono, Komisarzow deputowano, Poborcom *retentorum*, Dworzanom, Skarbowym, Deputatom Woyskowym, stawać, kalkulacyą z Woyskami, tak starego iako y nowego zaciągu, czynić kazano y uzpokoić, już nie odsyłając *ad Remp.* Woysko, zlecono. Ekukcyi Gleyty żadne aby nie tamowały, y Pieczętarze onych nie wydawali, zakazano. Długi na Buławy, za iurgielta, za barwy, na piechotę, Skarb W. X. Lit. zapłacić *tenebitur*. K. L. 1690. fol. 6. tit. Komisya do zapłaty.

Lokacya Woyska Rzeczyp. w Dobrach Krolewskich, *in confiniis* Woiewodztwa Podolskiego, iako też y obozow, *pro exigentia* Rzeczyp. wolna *præcussoditur*; a ktorzyby Chorągwie nadworne na pograniczu tegoż Woiewodztwa mieć chcieli, aby ludźi swoich *sub disciplina militari* trzymali, tak aby ani sąsiadom swoim krzywdy, ani pogranicznemu Narodowi, żadney nie czynili lezyi, *sub penis infamie, statutionis excessorum & refusionis damnorum in quovis Iudicio & officio Regni, ad cuiusvis instantiam injuriati vindicandis*. 1699. f. 52. tit. Libertacya.

Ponieważ Korona Szwedzka, *amico titulo insuperabiles injurias* Woiewodztwom przynosząc, uczyniwszy nadzieję Pokoju y Traktatu, y obiecawszy swoich nazna-

naznaczyć Komisarzow, onego potym odbiegła, y Toruń obległa, tedy zabiegając dalszym niebezpieczeństwom, Woysko Koronne do sowy liczby, według ostatniego komputu postanowionego, redukowano, *distinctionem* onego *& aequalitatem per scriptum ad Archivum* wyrażając, zapłatę onemu, tak na stary zaciąg niewypłaconą, iako y na nowy aukcyonalny, sposobami na tym Seymie obmyślonymi, deklarowano. A. 1703. f. 6. Tit. Obrona Rzeczyp.

Na zapłatę zasług przeszłych starego y świeżego komputu ośmiu ćwierci, przez repartycyą Hetmańską, *in assistentia* Skarbu y Trybunału Skarbowego, do Woiewodztw y Ziem, *proportionaliter* na podatek z Seymem uchwalony, redukowano, *ad proportionem* trojga pogłownego *ad Tariffam 1676. modum contribuendi*, *ad beneplacitum* Woiewodztwom y Ziomom, rezerwowano, iaki *stante hac hostilitate* wynaleść się może. A iezeliby Podatki, na tym Seymie uchwalone, w zasługach *de integro* wystarczyć nie mogły, tedy na przyszłym Seymie zapłatę obmyślić przyobiecano. A Ziemia Halicka, według deklaracyi R. 1690. z Repartycyi swojej, do Skarbu płacić powinna. Konstyt. o deklaracyach Podatkow 1699. na przyszły Seym zachowano. A. 1703. f. 9. Tit. Zapłata woysku.

Komput Woyska Kor. z Seymem Lubelskim postanowiony, *& in scripto ad Archivum* regulowany y determinowany, *cum certa distinctione & qualitate eius*, zachowano. A. 1710. Poparcie Konf. Sandom. f. 53. Tit. Obrona Rzeczyp.

Woysko Wielk. X. Litewsk. w ciągnienu y na Stanowisku każdą rzecz, iako w targu, płacić powinno, oprócz siana y słomy żytney, według proporcji iako nayolżędniey, w ciągnienu nie zabierając nic na wozy, ani podwod wyciągając, zażyć mogą. Trzydniowki, konsolacye, sztaby, Porcye ślepe, borgowe, znieśiono. An. 1710. Poparcie Konfederac. Sandom. Wielk. X. Litewsk. fol. 2. Tit. Warunek od Woyska W. X. Lit.

Woysku Kor. za lat dwie, do 1. Sierpnia R. 1712. zasługi zapłacić, przyobiecano, *ad interim* dwie ćwierci temuż Woysku, y na opatrzenie y fortyfikacye Kamieńca, y na Artyleryą płacić, z Asygnacyami Skarbu Kor. do Woiewodztw, Ziem y Powiatow wydanemi kazano. A. 1712. f. 6. Tit. Zapłata woysku.

Konstytucye dawniejsze y świejsze, *de immunitate* Dobr Ziemskich y Duchownych, reasumowano, do ktorych aby władza Buławy żadnym pretextem się nie interefowała. *Vocabula* Brygadyerow, Kriegs-Komisarzow, *tanquam nomina exotica*, y onych Gaze abrogowano. Gieneral - Maiorow dwoch tylko, iednego do Kawaleryi, drugiego do Infanteryi, y innych Oficerow, według dawnych zwyczajow zachowano. A. 1712. f. 14. Tit. Warunek woyska W. X. Lit.

Porządek woyska pewnego y regularnego, Repartycyami po Woiewodztwach, Ziomach y Powiatach, podzielono, *quo ad qualitatem & quantitatem* iego, przez skrypt *ad Archivum* dany, y dalsze związki Woyska zakazane. A. 1717. f. 17. w Traktacie Warszawskim.

Regulamen Woyska Wielk. X. Litewsk. ze starego za Przypowiedniemi Listami I. K. Mści w nowy komput transformowano y służbę iemu *à die 1. Martii 1717.* przypowiedziano. Regulamen Placy, w Konstytucyach Koronnych opisanej, W. X. Lit. akceptowało, przez Repartycyą, *juxta Tabellam seorsivam*, (*ad finem* tej Konstytucyi *appositam*) która *approbatur* na zawsze, do dalszey Ordynacyi Rzeczyposp. na Seymie doszłym. Znosząc Sądy Fiskalne, Poborcow, Komisarzow, Administratorow, Czopowego, Szeleżnego, Hybernowych Deputatow, Powiatow, Kwitowe, Groszowe, Leże, Dachowe, y inne *abusus in praedictum & detrimentum* podatkow publicznych, które szczegulnie na zapłatę Woysku obracać się mają. K. L. A. 1717. f. 1. Tit. Regulamen woyska W. X. Lit.

Konfederacya żołnierzka rozwiązana, nowy komput z Woyska starego postanowiony; Regimentarze rządzić Woyskiem mają, od I. K. Mści nadani, poki Hetmani Wielcy y Polni, obojga Narodow, Iuramentow w Traktacie naznaczonych, nie wypełnią. A. 1717. f. 43. w Traktacie.

Służbę Woyska według nowego komputu, *à 1. Februarii 1717.* przypowiedziano, które Woyska na Chorągwie, na Regimenty, na leże, żołdy y Hybernę, ze Skarbu Kor. Taryfę Pogłownego 1676. wzięwłszy, *à Possessoribus bonorum* w Dyspartycymencie *comprehensis*, bez wymagania kwitowego y groszowego, *currenti moneta* płacić swoje

swoię odbierać będą. Retenta przez Exekucyą Żołnierzką, sposobem *sub titulo, de disciplina militari*, windykować powinni, a za Woiewodztwa Pruskie Skarb, *ad proportionem* tej Taryfy Poglownego, sumę Asygnataryuszom wydać *tenebitur*. Woiewodztwo zaś Poznańskie *juxta Tariffam* 1674. Asygnataryuszom płacić będzie. A. 1717. f. 55. Tit. Regulamen.

Woysko, aby pod Chorągwiemi y Regimentami według komputu w komplecie zostawało, Komisarz na Trybunał Skarbowy obrany, przed następującą kadencyą tego Trybunału, ma lustrować; Chorągiew albo Regiment na konsystencyi, y Trybunał o tym, *adjectâ clausulâ* w Roście Juramentu, *super factâ fidei lustratione*, informować. A. 1717. f. 58. Tit. *Disciplina militaris*.

Woyska W. X. Lit. aby w granice Woiewodztw Koronnych nie wchodziły, y krzywd nie czyniły, zakazano, *sub penis criminalibus*. Forum w Grodzie tym, pod ktorego by lursdykcyą Officer krzywdy uczynił, *ex loco delicti* naznaczono. A W. Herman W. X. Lit. tego Oficera, lub chorągiew, do satysfakcyi *adigere* powinien, *sub solutione de proprio & responsione* w Trybunale Kor. y Konstytucye wszystkie *de disciplina militari* reasumowano. An. 1717. fol. 67. Tit. *Securitas Woiewodztw Kor.*

Repartycya Woyska Kor. y Lokacya żimowa, y płaca iego, także Woyska W. X. Lit. na Sejmie 1717. y Taryfa płacenia Podatkow, Poglownego Żydowskiego, postanowiona. (na końcu Konstyt. 1717.)

Woysku exempty. *vid. Tit. Exempty. Tit. Żołnierz.*

Woyskowi w Wielk. Xięstw. Litewsk. *capaces* są Wrzędow Ziemskich. *vide Tit. Wakancye.*

Woysku W. X. Lit. starego zaciągu dwa Starostwa, Łoiow y Lubecz, *cum omnibus pertinentiis jure hereditario perpetuis temporibus* dano &c. *vid. Tit. Starostwa.*

Z woyskowych żaden, pod utraceniem zasług swoich, nie ma sobie podatkow Rzeczposp. potrącać w zasługi. *vid. Tit. Podatki.*

Woyskom zapłata. *vid. Tit. Zapłata. Tit. Trybunał Radomski.*

Woysko wszystko powinien Pisarz Polny co ćwierć roku *generalitèr* popisować. *vid. Tit. Pisarz Polny.*

Woyskową o retenta exekucyą znieśiono. *vid. Tit. Exekucya.*

Z woyskiem W. X. Lit. Komisya Woiewodztwom, Mazowieckiemu, Podlaskiemu y Lubelskiemu, o szkody y krzywdy naznaczona. *vid. Tit. Komisya.*

Woyska Zaporoskiego wolności. *vid. Tit. Kozacy.*

Na woyskowych dochodzenie krzywd, ktore do Komisyi Sendomirzkiej poczynili. v. *Tit. Sprawy.*

Woysk zaciągi bez listow przypowiednych. *vid. Tit. Swawolni.*

Z woyska czeladzi towarzyszkiej bez listu odprawnego nie wolno odchodzić, ani żołdatom, bez atestacyi Officerow albo Abszeytow. *vid. Tit. Hultaie.*

Woyska swawolnie zebrane. *vid. Tit. Swawolni.*

De disciplina militari. vid. Tit. Żołnierz.

Od woyska wolno Posłom na elekcyą Krola przyiachać, ale bez pocztow. *vid. Tit. Krol.*

W O L N O S C I

vid. Tit. Libertacye.

W O L N O S C S Z L A C H E C T W A.

vid. Tit. Szlachcic. Tit. Sejm.

W O Ł O C H O W I E, L O Z N I, Y S E R B O W I E.

vid. Tit. Łoźni.

W O Z N Y.

Woźni gienerałowie *ad obeunda officia* mają bydź przypuszczani, y relacye ich przyi-
mo-

mowane *sub pœna centum marcar. parti instiganti succumbenda.* A. 1576. fol. 291. Tit. O woźnych.

Woźny, gdyby co uczynił prawu przeciwnego, przed Krolem, albo na Trybunale Koronnym, *peremptoriè* ma się sprawować. *Ibid.*

Potym inaczej postanowiono: iż przed Woiewodą *illius loci*, gdzieby się exces stał, ma odpowiadać. A. 1578. f. 335. Tit. Woźnych bezpieczeństwo.

W Mazowszu gdyby w Sądzie nie zeznał, co mu druga Strona okazowała na widzeniu, albo inaczej zeznał, niżli widział, za pozwem, sześciu świadków pokonan, na twarzy ma być w Sądzie Ziemskim albo Grodzkim przepalony y pryskowany, a iego takie fałszywe zeznanie nie ma szkodzić oney stronie, przeciwko ktorey było uczynione. Jeżeliby jednak Woźny miał z sobą na widzeniu Komornika, Podkomorzego y Szlachtę, y z niemiby ono widzenie odprawował, y w Sądzie zeznał; przeciw takiemu nie idzie ta ustawa y wina. A ktoby na niego nie dowiodł; przepada dziesięć kop winy. w *Exceptach Mazowieckich.* An. 1576. fol. 302. Tit. O woźnym.

Woźnego *in functione Officii*, gdyby który Szlachcic zbił, pokonany według prawa, powinien mu rany płacić sówito, iako Szlacheckie, *cum pœna 60. marc. Capitaneo.* A jeżeliby kto zabił, *præmissò scrutinio*, także sówito głowę iego dzieciom, albo Przyiacielom, płacić powinien, y w więzy na dnie rok y sześć niedziel, bez wszelkiego miłosierdzia y odpuszczenia, siedzieć. Jeżeliby zaś sprawując co należącego Wrzędowi swemu był ubit, ranion, albo zabity, tedy o rany, y o głowę prawem pospolitem, wedle kondycyi iego, ma być sprawa sądzona. *Ibid.* Tit. O ubiciu Woźnego na urzędzie.

Woźnego *in functione Officii* ktoby zabił, zbił, ranił, ma być karany iako *violator securitatis Iudiciorum juxta Statutum.* An. 1578. fol. 335. Tit. Woźnych bezpieczeństwo.

Toż o Pruskich postanowiono. An. 1589. fol. 515. Tit. Bezpieczeństwo Woźnych Pruskich.

Woźny w Mazowszu więcej brać nie ma, à *functione cujuslibet negotii*, tylko od mile grosz, od pół mile pół grosza. w *Exceptach Mazowieckich.* An. 1576. f. 302. Tit. O ubiciu Woźnego.

Woźny na Wołyniu bez przydawania od Wrzędu, może *officio fungi suo*, okrom gdyby szło o iakie zekrwawienie, zabięcia, naiaždy, &c. *Ibid.* fol. 293. §. Też za prośbą ich.

O tymże znowu: Co się ma rozumieć y o Woiewodztwach, Ruskim, Bełskim, Podolskim y Bracławskim. A. 1578. f. 338. Tit. Sprawiedliwość.

Woźniowie W. X. Lit. nad ustawę Statutową, iako pomilnego, tak inszych dochodów, brać nie mają, pod sówitym wroceniem, coby nad ustawę wzięli, y pod winą siedzenia w więzy niedziel sześć. O co *forum*, Ziemstwo, Grod, albo Trybunał. A. 1616. f. 49. Tit. O woźnych.

Woźniowie w W. X. Lit. pozwy na Trybunał niedziel sześciu podawać Stronom mają, a relacye naydaley dwiema niedzielami przed sprawą przyznawać, *sub nullitate citationis.* A. 1647. f. 7. §. Gienerałowie.

Woźnemu W. X. Lit. od przywołania każdej sprawy groszy 3. Od Proklamaty gr. 3. Od zeznania Relacyi gr. 3. A gdy w dalszą drogę będzie użyty, od każdej mile, po gr. 10. płacono być ma. K. L. A. 1726. f. 87. Tit. Dochody Woźnym.

Ktoryby Woźny albo Gienerał, niepodawszy Pozwu, *falsificatoriè* podpisał się, y czynił zeznania, takowy *pœnâ sessionis Turris*, między złoczyńcami, przez niedziel 12. a za drugi taki exces *criminalibus pœnis*, *præviâ deductione*, karany będzie. Ktoby też Gienerała *in Officio* będącego, y Pozwy podającego, bić, kaleczyć, ważył się, za najmniejszy exces tyśiącem kop stronie, a w większych excesach, *in casu zaboystwa*, *pœnis criminalibus* karany być ma. K. L. An. 1726. fol. 89. Tit. O Podawaniu Pozwów.

W Y B R A N C Y.

Wybrańcy z Miast, Miasteczek y wsi Krolewskich, wedle słuszney liczby lanow, na woynę wyprawiani być mają. A. 1578. f. 342. Tit. Pieśzy.

Dziewiętnaście Kmieci iednego Pacholka, dobrego y sposobnego, powinni wybierać.
A. 1590. f. 571. Tit. Wybrańcy.

Wybraniec osobą swoją ma się porządnie z rusznicą, szablą, siekierką (a dziesiętnicy z dardami) y dobrze odziano wyprawować. Ibid.

Tymże sposobem y w W. X. Lit. mają bydź wybierani. An. 1595. fol. 663. Tit. O Wybrańcach.

Starostowie w W. X. Lit. na każdy rok zpisować ich mają. A. 1598. fol. 695. Tit. O Wybrańcach.

Wybrańcy od wszelakich czynszow, robot, służb, Starości albo Dzierzawcy повинnych, wolni zostawać mają. A te wszystkie onera drudzy poddani ferre za nich powinni.
A. 1590. f. 571. Tit. Wybrańcy.

Delectum ich nie mają Starostowie zabraniać, ani im wolności odeymować, sub pana centum marc. O co forum za Dworem ex instantia Instigatoris. Ibid.

Także w W. X. Lit. A. 1595. f. 663. Tit. O Wybrańcach.

O tymże, ale podwyższono winy na pięć set grzywien na Starostow, Ekonomow y Dzierzawcow Krolewsczyzn, ktorzyby Wybrańcow sprawiedliwie, na posługę Rzeczyposp. Laudo publico uchwaloną, nie wydawali, y ktorzyby ich, przeciwko prawu, do podatkow albo robot iakich przymuszali. O co forum za Dworem, ex instantia Instigatoris, ex delatione Rotmistrza onego Woiewodztwa, w ktorymby Wybrańcow nie wydano. A. 1616. f. 4 Tit. O Wybrańcach Koronnych.

Wybrańcow wybierania ordo praescribitur: Rotmistrz wziąwszy list od Krola przypowiedny y Vniwersał do Dzierzawcow, powinien naprzod w Grodzie onego Woiewodztwa albo Powiatu, z ktorego Wybrańce wybierać ma, przez się albo Porucznika swego manifestacją uczynić, a potym według zwyczaju u Dzierzawcow upominać się Wybrańcow, dając każdemu z Dzierzawcow rekognicye, od ktorego wiele ich weźmie. A ieżliby Starosta albo Dzierzawca ktory był tak uporny, żeby Wybrańcow według powinności nie wydał; Rotmistrz ma protestacją uczynić w Grodzie, a w Prusiech gdziekolwiek u Akt autentycznych, y podać każdego takiego na delacie Instigatorowi, ktory przeciwko onym popierać ma dalszego przed Sądem Krola postępk. Ibidem.

Potym deklarowano: iż podług lustracyy ostatnich, Starostowie y Dzierzawcy na służbę woienną wyprawić ich mają, y Rotmistrzom od Krola naznaczonym w liczbie zupełney podać, y do P. Hetmana Koron. bez wszelakiey zwłoki, pod winami w Prawie na Starosty y Rotmistrze opisanemi, prezentować. A w ktoreyby Dzierzawie lustracya nie doszła; Rewizya Krolewska na weryfikacyą liczby tych Wybrańcow będzie. A. 1619. f. 4. Tit. Wybrańcy.

Znowu stanęło: aby wyprawieni byli, juxta quantitatem włok Dzierzaw wszystkich Krolewskich, ktore gwoli temu Skarb Koronny zpisawszy, ma authenticę do Dzierzawcow odesłać, lubo Rotmistrzom dawać. Rotmistrz zaś ma wziąć atestacyą od Dzierzawce albo Namieslnika iego, y wedle oney y pomienionego Skarbowego, spisku włok, w obozie P. Hetmanowi, albo Pisarzowi Polnemu, stawić na Pacholki. A. 1624. f. 3. Tit. Wybrańcy.

Constitutiones Annorum 1578. & 1590. reassumuntur, a siedliska Wybrańcze nie mają bydź dawane, tylko ludziom na to sposobnym. Ann. 1626. fol. 8. Tit. Wybrańcy.

O Wybrańcach stanęła potym taka Konstytucya: aby razem po wszystkich Dobrach Krolewskich, z ktorych ieno wychodzą Wybrańcy, Komisyja z Kancelaryi Zadworney dana była Vrzednikom Ziemskim Woiewodztw y Ziem tych, w ktorych takie Dobra są, aby pilną inkwizycyą łanow Wybranieckich uczynili, także y to inkwizowali, gdzie się te łany podziały? ieżli gdzie indziey są rozdane, albo od Starostow do folwarkow swych przyłączone? Za ktorey inkwizycyi odprawieniem, y na przyszłym Seymie przeczytaniem, wolno będzie Rzeczyposp. tę służbę Wybrańcow, bez utrudzenia ich y uciążenia większego, dalekim przechodzeniem do obozu ludzi, na pieniądze obrocić, z ktorychby się zaciągnąć mogła porządna y służyła piechora. A. 1638. f. 12. Tit. Wybrańcy.

Wybrańcy y ludzie z Starostw Vkrainnych do Vkrainnego woyska obroceni. A. 1640. fol. 15. §. Wybrańcow.

Znowu, na Vrząd Ziemski każdego Woiewodztwa y Powiatu, to iest: na Podkomorzego, Chorążego, Sędziego, Podsędkę, Podczaszego, Podstolego, Pisarza, Woyskiego, powinność włożono, aby po terażniejszym Seymie, znioższy się iak nayprędzey z sobą o czasie, y przez swoją innotescencyą Dzierzawcow obwieściwszy, ziachali na czas naznaczony do Dobr Krolewskich, y łany (*absentia nonnullorum, dummodo tres adsint, non obstante*) *fideliter* zrewidowali tak, aby dwudziestu łan wyprawie Wybrańców podlegał, doglądając tego y pilną czyniąc inkwizycyą, że ieżliby Wybranieckie role Dzierzawcy na folwarki poobracali, tedy *habita ratione*, wiele tych gruntow odebrali? żeby dwudziestu łan szedł na Wybrańca, *ad quod onus* wyprawowania Wybrańców y Dzierzawcy należeć powinni. Ktorą rewizyą y inkwizycyą iako naydośćteczniej *bona fide* odprawiwszy, rewizye do naybliższych Grodow *ad Acta*, Oryginały rękami swemi podpisałwszy, *per oblatam* podać, a podawszy one do Skarbu Rzeczypośp. odesłać powinni, y kwit od Skarbu z oddania Rewizyi wziąć. Te zaś kwity Posłom Ziemskim, na przyszły Seym obranym, oddadzą, aby przy rachunku w Skarbie Deputaci z Senatu y z Izby Poselskiej, do tegoż rachunku naznaczeni, komput Wybrańców uczynili, iak wiele ich bydź może na służbę Rzeczypośp. Na którym to Seymie, co będzie *commodius* Rzeczypośp. *sancietur*, albo będą na pieniądze obroceni, albo w dawney służbie zatrzymani. A tey rewizyi y inkwizycyi żaden Dzierzawca w Dobrach y Ekonomiach Krolewskich bronić nie ma, *sub pena duorum millium florenorum*, w Trybunale *inter causas fisci repetenda*. A którybykolwiek z Vrzędników Ziemskich był Dzierzawcą Krolewsczyzn, taki Rewizorem bydź nie może. A. 1647. fol. 2. tit. Rewizya łanow Wybranieckich.

Potym postanowiono: iż każdy Starosta albo Dzierzawca włok Wybranieckich na każdy rok, miasto Wybrańca, do Skarbu Rzeczypośp. z włoki, z ktorey był *ex antiquo* powinien Wybrańca wyprawić, wnieść ma w Rawie na każde Świątki zł. 60. y one *realiter* rowno z Kwartą, przy Deputatach do Kwarty z Seymu naznaczonych, za ich y Skarbu Koronnego kwitem zapłacić, *sub amissione* Dzierzawy swojej, *Et penis* o Kwarcie *sancitis*. Czego P. Podskarbi pilnie przestrzegać, y *Retentores* na delacie Instygatorowi Koron. podawać ma, *sub solutione de suo*. A ieżliby który Starosta, albo Dzierzawca, włokę Wybraniecką utaił, y onę na folwark albo roboćzną swoją obrocił, y z niey pomienionego podatku płacić nie chciał; taki od Instygatora Koron. na Seym, *inter causas fisci*, pozwany, *penis*, o nie wydawaniu Kwarty *sancitis*, karany bydź ma. Czego Instygator Koronny z Skarbem Koron. pilnie przestrzegać powinni, *sub vinculo iuramentorum suorum*. A. 1649. f. 2. tit. Włoki Wybranieckie. Znowu stosując się do Konstytucyi A. 1647. lustracyą włok wszystkich Wybranieckich postanowiono tak: aby na przyszłym Seymiku Relacyynym wszystkie Woiewodztwa y Ziemie obrały Deputatow z pośrodku siebie do tey funkcyi, y onym *salarium* obmyśliły &c. A że Woiewodztwa niektore mało Wybrańcow mają, żeby chorągiew iedna z nich *compleri* nie mogła; tedy na przyszłym Seymie, za weryfikacyą włok Wybranieckich, pomiarkuią się pobliższe między sobą Woiewodztwa, aby *alternatim* Rotmistrze Wybrańcow prowadzili. A. 1652. fol. 7. Tit. Wybrańcy.

Nie doszła ta dla powietrza rewizya. Przeto wedle pomienioney Konstytucyi A. 1652. odprawiona bydź ma. Czego na przyszłym Seymie dadzą Posłowie *rationem* &c. A. 1653. fol. 9. tit. O Wybrańcach.

Alternatę Woiewodztwo Lubelskie z Woiewodztwem Belskim, w prowadzeniu Wybrańcom przyięło. *Ibid.*

Wybrańcy z Woiewodztw Pruskich, do służby wojenney należący, tamże przy Woiewodztwach *pro securitate* zostawieni do przyszłego Seymu. *Ibid.* fol. 14. tit. Securitas Woiewodztw.

Do Ziemie Mielnickiej Rewizorow obiecano, dla uważenia natury gruntow, czy podle? czy nie? czy z łanu wyprawa bydź może? czy drugi przydać trzeba? iako proszą Wybrańcy. *Ibid.* fol. 19. tit. Rewizya.

W Ziemie zaś Halickiej rewizya, że dla zpuśtoszenia przez nieprzyjaciela y powietrza, do efektu nie przyszła; *ad feliciora tempora* odłożona. *Ibid.*

Z Wybrańcow prowent na suplement Gwardyi Krolewskiej ordynowano do lat pewnych. Woiewodztwo iednak Sendomirzkie wzięło to do Braći. A. 1670. fol. 31. tit. Ordynacya Wybrańcow.

Potym

Potym o rewizyi Wybranieckich łanow Konstytucyą A. 1647. *in toto* reasumowano, y aby *indilate* do efektu przywieźdżiona była, Wrzédnikom Ziemskim w teyże Konstytucyi mianowanym (*absentia unius plurimum*), byle ich trzech było, *non obstante* zlecono &c. A. 1676. fol. 18. tit. *Piechota Wybraniecka*.

Na *presidium* Ziemie Sanockiey od rozboynikow 20. Łannikow ordynowano. &c. *Ibid.*

Teyże Ziemie Konstytucyą A. 1676. y *Laudum*, ktore sobie *ratione securitatis* od zboycow, na Seymiku *Relationis* postanowią, aprobowano. A. 1677. fol. 29. tit. *Securitas Ziemie*.

Ex facultatibus Dobr ludźmi tameczni Obywatele bronić się mają. v. vit. *Ziemia Sanocka*.

Ziemie *Przemyskiej* Wybrańcy, skoro im czas *pensionis* od Obywatelow Woiewodztwa Podolskiego *solvende*, Konstytucyą Seymu przeszlego (*vide tit. Sumy*) determinowany, *expirabit*, na *presidium pro securitate* Ziem, *Przemyskiej* y *Sanockiey*, ordynowani są. A. 1678. v. tit. *Ziemia Przemyska*.

Podział sumy z Wybrańcow, na lat trzy, Obywatelom Woiewodztwa *Podolskiego* pozwoloney. v. tit. *Comisya*.

Na Wybranieckim iednym łanie, nad czterech gospodarzow, luboby się rozrodźili, ośiadać się y naydować nie ma. A co nad to będzie gospodarzow, takowi na gruntach pustych tychże Dobr y powinnościach, *propter onera Reipub.* ośiadać powinni z infzemi poddanemi. W co *Lustratorowie*, do rewizyi łanow Wybranieckich naznaczeni, weyrzec, y to do skutku przywieść powinni. A. 1676. fol. 18. tit. *Piechota Wybraniecka*.

W. Xięstwu Lit. *reassumitur* o Wybrańcach ordynacya Krola Stefana, y Konstytucyą A. 1590. (*vide eam superius*) A. 1620. fol. 16. tit. *Wybrańcy*.

Temuż W. X. Lit. reasumowano o Wybrańcach Konstytucye *Annorum* 1578. 1590. 1595. & 1598. 1628. tit. *Wybrańcy*. W. X. Lit.

Ale iż w W. X. Lit. z trudnością wychodzą; miasto Wybrańcow, z kaźdey włoki ośiadłey po zł. 3. podług kwitu poborowego, do Poborce przy poborach, na tym Seymie uchwalonych, *Dzierzawcy* wydać mają, *pro hac vice*. A. 1629. fol. 21. tit. *Wybrańcy W. X. Lit.*

Potym postanowiono: aby wedle starych rewizyi na *expedycyą* Moskiewską wyprawieni byli. A. 1632. fol. 6. tit. *Wybrańcy W. X. Lit.*

Wybraniec, gdyby się wyprawil nie ten, ktory wybrany iest, Rotmistrz przepada do Starosty, albo *Dzierzawce*, 200. grzywien. O co *forum* na Trybunale. A. 1590. fol. 571. tit. *Wybrańcy*

W W. X. Lit. Rotmistrze Wybranieccy nie mają poddanych Krolewskich na okupy y rzeczy niesłuszne wyciągać, ani samych Wybrańcow ukrzywdzać. A. 1595. fol. 663. tit. *O Wybrańcach*.

W Koronie zaś tak obostrzono: iż Rotmistrz ktoryby Wybrańce za okupem albo datkiem iakim, od służby libertował; ma bydź od P. Hetmana *irremissibiliter* na gardle karany. A. 1616. fol. 4. tit. *O Wybrańcach Koronnych*.

O tymże & A. 1619. fol. 4. tit. *Wybrańcy*.

Potym deklarowano: iż od nieposobnego może wziąć Rotmistrz pieniądze, a sposobnego przyjąć, rachunek iednak ma z tego uczynić. *Anni* 1624. fol. 3. tit. *Wybrańcy*.

Wybrańcy pół roka mają o swej ztrawie służyć, a potym ieźliby ich daley trzeba, *Pisarz Polny* ma im dać po kopie na miesiąc. *Anni* 1616. fol. 4. tit. *O Wybrańcach Koronnych*.

Wybraniec gdyby uciekł z woyska, ma bydź na gardle karany. *Ibid.*
Rotmistrze, zebrawszy tę *Piechotę*, mają iść w porządku dobrym, na miejsce od P. Hetmana im pokazane. *Ibid.*

Prostą drogą iść mają, stacyi nie wybierając, podwód nie biorąc, w ciągnienu nad ieden nocleg nie bawiąc się, nikomu krzywd, pogotowiu zdźierstwa żadnego nie czyniąc. O co ieźliby na ktorego z nich skarga przyzšla, ma P. Hetman onych podług artykułow wojennych sądzić. *Ibid.*

Declaratur; iż tacy, *cujuscunque status & conditionis sint*, od P. Hetmana *pœna capitis* karani bydź mają. A. 1619. fol. 4. tit. *Wybrańcy*.

Znowu o tymże. A. 1624. f. 3. Tit. Wybrańcy.

Rotmistrze osiedli Szlachta bydź mają. A. 1619. f. 4. Tit. Wybrańcy.

Potym: że mają bydź słuźali y osiedli w tym Woiewodztwie, ieźli się znaydą, y od P. Hetmana zaleceni. A. 1624. f. 3. Tit. Wybrańcy.

Potym: iż Krol ich ma dawać, za zaleceniem PP. Hetmanow. A. 1626. fol. 8. Tit. Wybrańcy.

Wybraniecką Piechotę na przyszłą Kampanią ordynowano &c. w Konfederacyi gieneral. Warszaw. A. 1674. f. 24. §. Do liczby woyska.

Aby każdy Posesor Łanow Wybranieckich, *ex vi possessionis*, za obwieśczeniem Rotmistrza swego, stawil się, *præviâ revisione* łanow przez Deputatow na Seymikach *Relationis* obranych, przysięgłych, a *in defectu* tych, przez Vrzędnikow ziemskich. A ktoby lany Wybranieckie sobie przywłaszczyl, w Sądach Zadwornych sprawić się powinien. Rotmistrze delatę ich Instygatorowi Koronnemu podać mają. Ktory z nimi *agere* o to *sub privatione Officii* powinien. An. 1685 fol. 4. Tit. Piechota Wybraniecka.

Wybrańcy z Przemyślskiej y Sanockiej Ziem, do bezpieczeństwa Ziem Woiewodztwa Ruskiego należą. Kwoli czemu Konstytucyą 1678. (*sub Tit. Wybrańcy z Ziemie Przemyślskiej*) realumowano. A. 1699. f. 59. Tit. Komisya.

Aby Rzeczposp. z Łanow Wybranieckich *subsidium* & *robur* regularney milicyi mieć mogła, Konstytucyę *Annorum* 1638. 1647. 1649. do exekucyi przywodząc, Piechoty Łanowej Ordynacyą uczyniono, z każdego Łanu Wybranieckiego po zł. 100. postanowiono. Ktore dwiema ratami, pierwszą na dzień 15. Septembr. w Roku 1727. drugą na 15 Marca *subsequenter* y tak *consecutivè*, z Prowincyi Wielkopolskiej do Piotrkowa, a z Małopolskiej do Lublina, *circa Officia Castrensia*, bez żadney extorfy y bez groszowego, *per spatium* 3. Niedziel wypłacać, *sub executione militari* nakazano. Oficerowie tey nowo erygowaney piechoty mają bydź Szlachta, Katoolicy, osiedli, pod władzą y za rekomendacyą Hetmańską. Za przypowiednemi listami, inwestygacyą Łanow wybranieckich, osiadłych y pustych, Trybunałowi Radomskiemu zlecono. Taryfy sprawiedliwe tych Łanow Starostom y Dzierżawcom, rzetelnie, pod winą 1000. grzywien, komportować nakazano, y z komportowanych Taryf y Lustracyi, iako y inwestygacyi, pod iuramentem Rotmistrzow przeszłych zeznaney, Trybunał Skarbowy, *in unum* wszystkie lany zkomputowawszy, Taryfę ma opisać, w Radomiu *per oblatam*, y *ad Archivum* Skarbu Koronnego oddać powinien. Z ktorey piechoty 60. ludzi *pro præsidio* Zamku Krakowskiego W. W. Hetmani, pod komendę Vr. Starosty Krakowskiego, komenderować mają. Od tąd zaś Szoltyśi w Dobrach Krolewskich żadney solucyi, ani usługi, do Vrodz. Rotmistrzow czynić nie mają. An. 1726. fol. 10. Titul. Ordynacya Piechoty Łanowej.

W Y D E R K A F Y.

Wyderkafy Kościelne po siedm złotych od sta, a nie będzie żaden więkzey sumy zaciągać na majątność swoją, tylko taką, ktoraby *dimidium valoris* tey majątności nie przechodziła. Forum o czynsz zatrzymany, na kwerelach. An. 1635. fol. 9. Tit. O Wyderkafach.

W Y G N A N C Y.

Wygnańcom W. X. Litewsk. warowano: aby za przyściem do realney ich posesyy, o różne zapisy do prawa do lat trzech nie byli pozywani, y dekreta na nich gdziekolwiek ferowane *nullitatis subjacent*. Tym wszystkim iednak, ktorzy przed tą Konstytucyą *in possessione* Dobr swych zostawali, a przez nieprzyaciela nie są zruinowani, służyć to nie ma prawo. An. 1658. fol. 23. Tit. Ochrona osób y dobr exulum W. X. Lit.

Exulibus Woiewodztwa Kriowskiego, Czerniechowskiego y Powiatu Starodubowskiego, z Grzymultowskich Dobr exekucyą procesow y dekretow aby Vrzędy, *quibus subiecta sunt bona*, *indilatè* czyniły, *sub privatione Officiorum*, & *super Parte quovis*

modo impugnante, Confiscatio bonorum & bonorum interposita. An. 1703. fol. 19. Tit. Summa Exulam.

W Y K U P N O.

Wykupno Dobr zastawnych. *vid. Tit. Zastawy.*

X I Ą Z Ę T A Y X I Ę S T W A.

De Prussia. vide Statutum Herburti. fol. 374.

Xiążęcia Pruskiego Kuratoria, Elektorowi Brandeburskiemu dana. *A. 1607. fol. 837. Tit. O Kurateli.*

Xiążęciu Pruskiemu, Elektorowi Brandeburskiemu *Joanni Sigismundo*, y Braci iego *Joanni Georgio Ernesto*, & *Guillelmo*, lenne prawo na Prusy dano, *eo modo*: że samemu wprzod Kurfirsztowi y potomstwu iego męzkiey płci prawo służyć ma; a gdzieby ich nie stawało, tedy tychże pomienionych Braci potomstwo, także męzkiey płci, iako który starszy, y na Kurfirsztwo nastąpi, w mianone Lenno sukcedować będzie. Których ieżliby wszystkich nie stało; Xięstwo to Pruskie ze wszystkimi przyległościami ma się zupełnie do władzy Krolow Polskich y Rzeczypospolitey, bez wszelakiey trudności y pociągania tam prawa iakiego wrocić. A gdy Kurfirszt według kondycyy umowionych, którym *tam in parte, quàm in toto* zawsze się dosyć ma dźiać, przysięgę według obowiązku Krolowi y Rzeczypospolitey (na co mu czas na niedziele pierwszą w Warszawie jestznaczony) uczyni; Przywilej mu z Kancelaryi Koronney, który to wszystko w sobie szerzey zawierać ma, wydany, y *Diploma in volumen legum* wpisane y wydrukowane będzie. *An. 1611. fol. 3. Tit. Lenno Pruskie.*

De hoc Feudo Diplomata, Responsa S. R. Majestatis, aliaque Instrumenta publica. vide Ibid. f. 33. & sequ.

Ale iuż to Prawo odmieniono per Pacta Bydgosstiensia.

Xięstwo Inflantkie. *vid. Tit. Inflanty.*

Xiążąt Kurlandskich, Gotarda y Synow iego, Fryderyka y Wilhelma, *in quantum stirps defecerit*; ma bydż to Xięstwo do Korony y W. X. Lit. przyłączone, tak, iako y Inflanty. *A. 1589. f. 512. Tit. Xięstwo Kurlandskie.*

Xiążętom Kurlandskim, *in vim gratificationis* za odwagę ich y szkody, pod czas ekspedycyy Inflantkich uczynione, Powiat Piltynski u Xiężny Anszpachowey wykupić, y za takimże prawem trzymać, za iakim pomieniona Xiężna dotąd trzymała go, pozwolono. *A. 1609. f. 895. Tit. Xiążeta.*

Xiążęciu Fryderykowi z osobna za odwagę, którą sam w osobie swey na posługach Rzeczyposp. a osobliwie w potrzebie Kiercholmskiey pokazował, opatrzenie prawem dożywotnem, lub w Koronie, lub w W. X. Lit. naznaczyć obiecano, tego dokładać: że *ratione* tych dobr, *juri communi* podlegać będzie. *Ibid.*

In gratiam Xiążąt Kurlandskich *Constitutionem de usuris, tempore belli Moschovitici* za Krola Stefana uczynioną, *in toto* reasumowano. *Ibid.*

Declaratur: iż Konstytucya *de usuris* pomieniona samemu Xiążęciu Fryderykowi, który przeciw nieprzyjacielowi *praestitit Reipub. obsequium*, służyć ma. *A. 1611. fol. 12. Tit. Declaratio de usuris.*

Xiążęcia Kurlandskiego, także Szlachtę Kurlandską, Semigalską y Powiatu Piltynskiego, od wszelakich ciężarow y kontrybucyy, ktore od żołnierzow Inflantkich przeciwko Przywilejom swoim ponośli, uwolniono. *A. 1628. Tit. Ochrona Xiążęcia.*

Reasumowano tę Konstytucyą y postanowiono: aby żaden *in posterum* z woysk W. X. Lit. tegoż Xiążęcia, ani Szlachty, asygnacyami y innemi ciężarami agrawować nie ważył się, *sub penis legum*, o ktore *forum* ukrzywdzonym osobom w Trybunale W. X. Lit. *A. 1676. f. 32. Tit. Ochrona Xiążęcia I. M. Kurlandskiego.*

Xięstwa Kurlandskiego y Semigalskiego Szlachcie wszystkie dawne prawa, Indygienaty, *immunitates*, według Przywileju Krola I. M. Iana III. aprobowano. *Ibid. fol. 14. Tit. Vtwierdzenie Prawa.*

Xiążę Kurlandski sam napotym, *quotiescunque contigerit* nowy Xięstwa tego *Possessor, in per-*

persona sua, Homagium oddawać Krolom powinien będzie. An. 1683. fol. 6. Tit. Homagium.

Komisya do Miasta Piltyna, względem pretenzyi Powiatu y Biskupstwa Piltynskiego, *alias* Kuronenckiego, *Iuris patronatus Regii*, y do uzpokojenia wszelkiej kontrowersyi tamecznych Obywatelow, interesowanych Domow y Familiy, naznaczono, ktorzy nie wdając się *in Iurisdictionem* Xcia Kurlandskiego, *pro decisione causam cum suo effectu* z informacją rzetelną do Krola IMci odesła. *An. 1685. fol. 13. Tit. Komisya Piltynska.*

Szlachtę Piltynską przy Konstytucyach, *in rem* onych uchwalonych, *et circa formulam Regiminis Piltinensis 1617. in toto* zachowano, *salvis Iuribus Ecclesie Catholicae Romanae et citra praedudicium* sprawy Piltynskiej, *in deliberatione* zostaiącey. *A. 1717. f. 76. Tit. Piltyn.*

Xięstwo Kurlandskie y Semigalskie, aby od wszelkich pretenzyi y impetycyi postronnych było oswobodzone, naznaczono Komisya, y Komisarzow deputowano, na examinowanie y uznanie, zachodzących pretenzyi, *salva relatione* na przyszłym Seymie, także osobną Komisya *per Instrumentum* z Kancelaryi na domowe Skargi Szlachty y obywatelow z Xciem Icia Kurlandskim, z Konsyliarzami y Oficyalistami iego, y do rozśadzenia Sprawy *Homicidii Vr. Firksa, salva appellatione à sententia definitiva* do Sądow Relacyynych. Przycym Szlachtę Kurlandską y Semigalską *circa Pacta primæva, Indigenatus, Beneficia, ex iisdem competentia, Decreta Comititalia et Commissorialia, formulam regiminis, et statuta de A. 1617. Privilegia, Immunitates, Consuetudines et constitutiones, in rem ejusdem sancitas* (nie derogując iednak w niczym *Iuribus Principis et Nobilitatis*) zupełnie zachowano, y aby Zolnierz Litewski w granice Xięstwa Kurlandskiego y Semigalskiego nie wkraczał, y pretenzyi sobie nie formował, nakazano. *A. 1717. f. 75. Tit. Xięstwo Kurlandskie.*

Względem Xięstwa Kurlandskiego, *post sera fata moderni Ducis Ferdinandi, ultimi possessoris sine prole mascula descendantis, prescindendo omnem spem quibusvis competitoribus*, aby ta Prowincya Kurlandska *ad corpus* Rzeczyposp. zdawna przyłączona, *non avellatur*; Krol IMC AVGVST dał Diploma Stanom Rzeczyposp. na Seymie 1726. y ordynans do iak najprędzszego Wyjazdu z Kurlandyi Grafowi Moritzowi Saskiemu, wypraktykowane *ex actu privato et prohibito in favorem* tegoż Grafa Moritza iakieżkolwiek instrumenta od niego odebrać, Stanom Rzeczyposp. oddać, y Autorow Kurlandczykow tychże Instrumentow w Sądach Relacyynych według wydanych mandatow sądzić, deklarował. *A. 1726. f. 1. Tit. Diploma.*

Xięstwo Kurlandskie y Semigalskie zdawna inkorporowane y przyłączone *ad corpus Reipub. cum omnibus attinentiis et contingentibus suis*, do Korony Polskiej y W. X. Litewsk. stosując się do Konstytucyi 1589. *deficiente stirpe mascula* Xcia terażnieyszego Ferdynanda, przyłączono, inkorporowano. Kurlandczykow za spolnych y nierozdzielnych Obywatelow Kor. y Wielk. X. Litewsk. pierwey przyiętych przyięto, z Prawami y Przywilejami y Wolnościami im nadanemi przedtym, do wżyskich Praw, Honorow, prerogatyw y wolności Koronnych y Wielk. X. Litewsk. przypuszczonych, *pariter* przypuszczono, iednostaynemi siłami, pośilkami, y Woyskami całej Rzeczyposp. *contra omnes usurpationes et quosvis insultus hostiles*, zastępować, bronić y zaszczycać obiecano. *A. 1726. f. 3. Tit. Xięstwo Kurlandskie.*

Xiążęcia Ferdynanda Kurlandskiego, *ex linea Ketleriana procedentis, ob respectum provektæ ætatis, et singularia erga Remp. merita*, dispensowano *à personali Homagii*, według Konst. 1683. *præstatione*, ktore Homagium etiam przez Posła swego iemu *præstare* pozwolono, *hoc præcauto*, że to służyć nie powinno *Successoribus* iego, *inquantumby ex lumbis illius directè descendentes existere* mieli. *An. 1726 fol. 3. Tit. Xięstwo Kurlandskie.*

Graf Moritz że nieposłusznym ordynansom I. K. Mci y Rzeczyposp. *circa effectuatiōnem Diplomatis Regii*, na terażnieyszym Seymie *traditi*, pokazał się; tedy onego nie tylko *ex Ditionibus* Prowincyi Kurlandskiej, tudzież Krolestwa Polskiego y Wielk. X. Litewsk. proskrybowano, ale też *pro hoste Reipub. et invindicabili capite* ogłoszono y kondemnowano. *Ibid.*

Liberum exercitium Augustanæ Confessionis Kurlandczykom, z ktorą *ad Remp. accesserunt, et per Pacta subiectionis sibi caverunt, cum pacifico usu et conservatione* tey-

że Religii, *ceterisque illius ritibus, secundum obloquentiam duntaxat eorundem Pastorum*, assekurowano, *salvo Iure & usu Religionis Romano-Catholicae, in Formula regiminis praescripto*, & per Const. A. 1678. approbato, y Komisją *ratione domowego porządku Kurlandyi*znaczono, Komisarzow *ex Senatorio & Equestri Ordine*, deputowano, *cum potestate* uformowania y ułożenia ordynacyi teyże Prowincyi y Powiatu *Piltynskiego, respectivè quoad Iura sua*, sądzenia y karania *summario processu* tych Kurlandczyków, którzyby *Rebelles Iuribus Reip.* albo Powadze Komisarzkiej po tey Konst. tamże w Kurlandyi pokazali się, *salvâ relatione & approbatione* na przyszłym Seymie. Ktorem Komisarzom aby WW. Hetmani Obojga Narodow *assistentiam militarem pro exigentia necessitatis* dodali, nakazano, y wszystkiey Korespondencyi z postronniemi Potencjami, Obywatelom *Xiństwa Kurlandskiego, Semigalskiego y Piltynskiego Powiatu*, & *quævis molimina in præjudicium Iurium Reip. sub penis criminis læsæ Majestatis, perduellionis, ceterisque rigoribus, in legibus descriptis*, zakazano. Ktorem rygorom wszyscy *fautores, cooperatores & assistentes*, ieżeli by się iacy *in futurum* pokazali, *cujuscunque nationis, subiacere* powinni w Sądach Seymowych. A 1726. f. 3. Tit. *Xiństwo Kurlandskie*.

Xiążeta Ziemie Wołyńskiej, tak Rzymskiej iako y Greckiej Religii, przy swojej dostojności zostawieni, y *capaces* wszelkich Dygnitarztw y Wrzędow Koronnych, *non obstante Statuto Regni de genere Ducali*, byǳ mają. A. 1569. fol. 160. §. Ku temu też obiecuemy.

Także *Xiążeta Ziemie Kiiowskiej*. Ibid. f. 167. §. Ku temu też.

Tychże *Xiążąt* tytułom nie nie derogują Konstytucye, o tytułach napisane, *vid. Tit. Tituly*.

De Vnione, vide in Statut. Herburti. fol. 522. Tit. Vnio.

Xiństwa Litewskiego Vnia z Koroną, wedle Przywileiow Spólnych, tak dawnych, iako też za Krola Alexandra uczynionych, przywiedzione w exekucyą doskonałą byǳ mają na Seymie, który spólny z Litwą y z Prusy, wedle Statutu, złożony będzie. An. 1562. f. 26. Tit. *O rewizyi listow*.

Niekończona przez kwapienie się PP. Litewskich, dla potrzeby Moskiewskiej, złożono na to tedy Sejm spólny Koronny do *Parczowa* na dzień S. Iana Chrzęciela w roku przyszłym, y Sejm Litewski (który przed Koronnym byǳ miał) a to wedle recessu osobno wydanego. A. 1564. f. 44. Tit. *Vnia*.

A żeby tym snadniey doszła; Krol Zygmunt August *titulo heredis* do *Xiństwa Lit.* na wieczne czasy wyrzeka się. Ibid. f. 49. Tit. *Deklaracya*.

O tymże *iisdem verbis*. A. 1569. f. 174. §. *Successio*.

Vnia ta rozumieć się tak ma: iż te oboie Państwa w iedno, to iest: w ieden animusz, albo iedną myśl, w iedną zgodę, w iedną miłość, w iedną spólną przyiaźń, y w iedno ciało nie różne, nie rozdzielne (tak iako y przywileie spólne w sobie mają) łączone y zpoione są, a za tym w iedną Rzeczyposp. iednego ludu, który się przez związek y zpoienie dwu narodow, w iedność iednostayną y nierozdzielną zniósł y zpoił, tak iż iako iuż te Państwa nie są dwie ciała, tak też dwie Rzeczypospólite byǳ nie mogą, ale iedna Rzeczypospólita z tych narodow zpoiona. Zaczym spólne Seymy y Rady mieć zawzdy mają, pod iednym Krolew y pod iedną głową. To tylko wyimując: iż iako w iednym nieroznym, nierozdzielnym ciele, każda iednak część y każdy członek osobną powinność y sprawę własną ma; tak też w tey iedney Rzeczyposp. ma Narod Polski y Litewski zwyczaje swoje niektóre sądowe, Prawa y Przywileie, y Sady własne y osobne, ktore iednak w tey iedności, albo tey Vnii nie nie wadzą, ani wadzić będą. A 1564. f. 50. §. *A tak*.

Co y w Przywileiu Krola Alexandra iest wyraźnie, który iest *volumini Constitutionum* inferowany &c. A. 1501. f. 54. §. *Primum quidem*.

Toż y w ostatnim Przywileiu *unionis*. A. 1569. f. 174. §. *Iż iuż*.

Vnia tandem dostatecznie zawarta, y Przywilej na to dany. A. 1569. fol. 170. Tit. *O Xiństwie*.

Xiństwu Lit. Diploma z podpisem Krolewskim y PP. Deputatow, z Senatu y z Koła Poselskiegoznaczonych, *in toto approbatur*. An. 1627. fol. 2. Tit. *Approbatio Diplomatis*.

Nie mając stany Wielk. X. Litewsk. *potestatem* od Braći na terażnieyszym Seymie obmy-

myślenia *ex vinculis Vnionis subsidii, ad reprimendos* na Koronę następujących *hostiles ab extra impetus*; przyrzekły y obowiązały się: iż na zieżdzie gieneralnym (ktory im powagą tegoż Seymu, w Wilnie Mieście Stołecznym, *in casu summe necessitatis* złożony będzie) sposób iaki pośilkow między sobą wynaydą, albo ieżliby nie wynaleźli, Pospolite ruszenie do przyszłego Seymu w ręce Krola I. M., podług Statutu Wielk. X. Litewsk. y Konstyt. A. 1621. z tego zjazdu dadzą. Waruiąc, iż nie inszego na tym zieżdzie, oprócz szczegulney obrony, traktować nie będą &c. A. 1670. f. 41. Tit. Zjazd gieneralny.

Koekwacya *Iurium W. X. Lit. & annexarum Provinciarum* z Koroną Polską postanowiona, na Seymie *Electiois* R. 1696. Którą koekwacyą na Seymie *coronationis* Krola I. Mei AVGVSTA II aprobowano, & *circumscriptionem* w niey *ministeriorum*, Butaw, Lasiek, Pieczęci, Kluczow W. X. Lit. A. 1697. f. 14. Tit. *Approbatio coequationis*.

Xięstwa Lit. Przywileiow, w Skarbie Wileńskim będących, rewizya naznaczona. *vid. Tit. Metryka.*

Xięstwa, Oświęcimskie y Zatorskie, do Korony, do Woiewodztwa Krakowskiego *incorporantur*. A. 1564. f. 62. Tit. O Xięstwie.

Akta ich, tak Ziemskie iako y Grodzkie, Polskim ięzykiem maią być pisane. *Ibid. f. 64 §. Też dekrety.*

Przy prawach swoich *in toto conservantur*. *Ib. f. 63. §. My tedy.*

Xięstw tych Obywatele Szlachta, *capaces* są wszelkich dostoięstw y Vrzędow we wszystkim Woiewodztwie Krakowskim. A. 1564. f. 67. §. Naprzod.

Cyrografow tamecznych *usus* znieśiony iest. A. 1598. fol. 704. *vide apud me Tit. Rekoienstwo.*

Xięstw tych bezpieczeństwo. *vid. Tit. Lauda.*

Vrzędy nad Przywilej *incorporationis* dane *tolluntur*. An. 1616. fol. 20. Tit. O Poile.

Xięstwo Kiiowskie do Korony *restituitur*. An. 1569. fol. 162. Tit. O Xięstwie Kiiowskim.

Obywatele onego w wolnościach y prerogatywach z Koronnymi porownani, y od wszelkich ciężarow (*excepto* dwóch groszy monety Polskiej z iedney ośiadley włoki gdzie są pomiarne, albo gdzie niemasz włok, grosz z iednego dymu ośiadlego, *in recognitionem* zwierzchności Krolewskiej) uwolniono. *Ibidem fol. 165. §. Obieciemy też.*

Przy granicach swoich starodawnych wiecznymi czasy ma być zachowane. *Ib.*

Statutu Litewskiego Xięstwo to zażywać ma. *Ibidem fol. 166. §. Osobliwie też.*

Akta iego po Rusku pisane być maią. *Ibid. f. 167. §. To też.*

A mieyskie sprawy prawa Maydeburckiego, albo iakieykolwiek inney woka-cyi ludzi, w Kancelaryach Koronnych Polskim piśmem odprawowane być maią. *Ibidem.*

Senatorom tamecznym y Posłom mieysce między Koronnymi *assignatur*. *Ib.*

Orla przy dawnych znakach swoich ma zażywać na herb. *Ibidem fol. 168. §. A na wojnę.*

Około Pospolitego ruszenia y dawania podatkow, wedle uchwały y Konstytucyi Koron. Seymowey, y pozwolenia ich Posłow, na Sejm walny Koronny z zupełną a niezamierzoną mocą przysłanych, wiecznymi czasy maią być zachowani. *Ibid. fol. 165. §. Także y około ruszenia na wojnę.*

Xięstwa Siewierskiego y inszych Ziem od Moskwy rekuperowanych ordynacya. A. 1620. f. 8. *vide apud me Tit. Woiewodztwo Smoleńskie.*

Xięstwy do Korony należącymi, Krol bez konsensu Seymowego dysponować nie może. A. 1607. fol. 835. Tit. O kurateli.

X I Ę G I

W Xięgi Ziemskie maią być wpisowane Sprawy, ktore się przy Krolu odprawuią, a *Herb. f. 6.* insze według zwyczaju y Statutu 1358. *referri* maią. An. 1550. fol. 3. §. 1. *Actiones.* Iż też.

De Aſtorum libris, vide in Statut. Herburti. f. 10. Tit. Aſtorum Libri.

Xiąg chowaniu mieſca, w kaſzdem Woiewodztwie y Powieſcie W. X. Lit. tam g dzie Sady odprawowane bywaią, Woiewodowie, Staroſtowie onych mieyſc, naznaczyć y wymierzać maią. *A. 1581. f. 381. §. Mieyſca.*

O tymże przedtym. *A. 1569. f. 195. §. Mieyſca.*

W Brzeſciu Litew. Staroſta plac ma wymierzać, dla zbudowania domu, w którym Xięgi chowane będą. Na co Obywatele tameczni wſzyſcy, *nullis exceptis*, z kaſzdey włoki po groſzu iednym Litewskim, na ieden rok wydać powinni, przy poborze Ziemskim do Poborcy &c. *A. 1578. f. 332. Tit. Dom ſadowy.*

O tymże znowu. *vid. Tit. Sady.*

O Xięgach Grodzkich y Ziemskich w Mazowſzu. *vid. Tit. Piſarz Ziemski.*

Xięgom Ziemskim Lidzkim ſklep w Zamku przy murze zmurować, koſzttem tamecznych Obywatelów, pozwolono &c. *A. 1638. f. 43. Tit. Sklep na Xięgi.*

Xięgi Ziemskie y Trybunałskie, Nowogrodzkie, w Zamku Nowogrodzkim maią być chowane w wieży Szczytowskiej &c. *Ib. Tit. Złozenie Xiąg.*

Xięgi Ziemskie Wileńskie w baſzcie, albo w wieży, w Zamku Wileńskim chowane być maią &c. *A. 1611. f. 39. Tit. Mieyſce.*

Reaſumowano tę Konſtytucyą *A. 1638. f. 46. Tit. Dom.*

Na Xięgi Kowińskie dano wieżę w Zamku Kowińskim, murowaną granowitą, wiecznemi czaſy, y na odprawowanie Sądów Ziemskich y na więzienie. Ktorą naprawić Obywatele tameczni koſzttem ſwoim maią. *A. 1601. f. 761. Tit. Wieża.*

Potym pozwolono zmurować tamże ſklep, na który Staroſta mieyſce ma wymierzać na placu Dworca Krolewskiego tamecznego pogorzałego. *An. 1611. fol. 39. Tit. Plac.*

Reaſſumitur. *A. 1613. f. 45. Tit. O wieży Kowińskiej.*

Reſtauirowana ieſt tandem wieża w Zamku Kowińskim, koſzttem I. M. P. Olbrychta Stauiſława Radziwiła Xiążęcia na Olyce Kanclerza Wielk. X. Litewſk. Staroſty Kowińskiego, którą reſtauracyą aprobowano, y gorny ſklep Xięgom Ziemskim, a drugi ſklep nadolny Grodzkim, naznaczono. *An. 1638. fol. 53. Tit. Wieża Kowińska.*

Na Xięgi Grodzkie Grodzińskie pozwolono placu y muru, w Zamku drzewianym przy ſtayniach. *A. 1611. f. 39. Tit. Dom.*

Na Xięgi Wołkowiskie, Vpitskie y w Penieważu, Staroſtowie mieyſc onych place wymierzać maią. *A. 1601. f. 761. Tit. Place.*

Na Xięgi Oſmiańskie Ziemskie y Grodzkie plac w Mieſcie Oſmianie konferowano, który przez Staroſtę tego Powiatu naznaczony y wymierzony być ma &c. *A. 1638. f. 48. Tit. Dom.*

O podatku na zbudowanie ſklepu. *vide ibidem. Et Ann. 1641. fol. 23. Tit. Laudum.*

Na Xięgi Wilkomirzkie, Ziemskie y Grodzkie, plac we Dworze Krolewskim Wilkomirzkim Staroſta tameczny wymierzać ma. *Ib. Tit. Plac.*

O tymże: y Laudum Powiatu Wilkomirzkiego, na pewny *eo nomine* podatek, aprobowano &c. *A. 1647. f. 14. Tit. Sklep.*

Na Xięgi Starodubowskie Ziemskie y Grodzkie Staroſta tameczny także plac wymierzać ma. *A. 1641. f. 35. Tit. Plac.*

Na Xięgi Orſzańskie Grodzkie y Ziemskie, pozwolono placu w Zamku Orſzańskim, który Staroſta upatrzysz wymierzać ma. Na co podatek złożony być ma &c. *A. 1631. f. 39. Tit. Dom.*

Potym Laudum o podatku na zmurowanie ſklepów aprobowano, &c. *An. 1647. f. 20. Tit. Sklep.*

Na Xięgi Ziemskie y Grodzkie Połockie pozwolono ruinę Cerkwie ſtarey S. Zofii. *A. 1607. f. 862. Tit. Chowanie Xiąg.*

Na Xięgi Grodzkie y Ziemskie Pińskie obiecał Xiążę Olbrycht Stauiſław Radziwił Kanclerz Wielk. X. Lit. Piński &c. Staroſta, wieżę w Zamku Pińskim koſzttem ſwoim zmurować, która *intentio* iego & *effectus approbatur*; à Laudum Powiatu Pińskiego, ponieważ ieſt wielu oſob proteſtacyą naruſzone, *annihilatur*. *A. 1647. fol. 25. Tit. Wieża Pińska.*

Xiąg Rzeczyckich Ziemskich chowanie. *vid. Tit. Sądowy dom.*

Na Xięgi *Braclawskie* Ziemskie plac wymierzać ma Starosta Braclawski w Zamku Braclawskim. *A. 1631. fol. 38. Tit. Dom.*

Do przepisania Xiąg Ziemskich, Grodzkich y Podkomorzkich Woiewodztwa *Braclawskiego*, Obywatele tameczni na blizkim Seymiku przed Seymem Rewizorow obrać, y sumpt na to tamże (*sine lesione tamen* podatkow publicznych y koekwacyi) obmyślić mają. *A. 1641. fol. 34. tit. Rewizya Xiąg.*

O leżeniu tychże Xiąg. *v. Xięgi Wołyńskie.*

Xiąg Ziemskich Kiiowskich rewizya pozwolona, a Rewizorowie deferować będą erory na przyszłym Seymie, ieżliby iakie w tych Xięgach pokazały się. *An. 1601. fol. 745. tit. Rewizya Xiąg.*

Znowu Rewizorowie dani, aby ie przepisali, y po przepisaniu rękami swemi podpisali, *sub pœna centum marc.* O co *forum peremptoriè* na Trybunale, *ad cuiusvis instantiam.* Na ktore przepisanie Obywatele wszyscy tego Woiewodztwa po dwa grosze z dymu, według kwitow podymnych przy oddawaniu podymnego, *sub pœna centum marc. peremptoriè* na Trybunale, w Woiewodztwie ktorymkolwiek, Kiiowskim, Wołyńskim, lub Braclawskim *repetenda.* *Anni 1607. fol. 857. tit. O przepisaniu Xiąg.*

O tymże. *A. 1611. fol. 18. tit. O przepisaniu Xiąg.*

Rewidowane, przepisane. A iż znayduie się siła ekstrakow, ktorych niemasz w tych Xięgach; ma każdy ekstrakty swoje aktykować do roku y sześci niedziel, *sub nullitate* onych. *A. 1616. fol. 26. tit. O Xięgach Ziemskich Kiiowskich.*

Xiąg Kiiowskich Sądowych Grodzkich, także Podkomorzkich y Ziemskich, znowu rewizyaznaczona, y Rewizorowie dani, ktorzy erory, ieżliby się iakie pokazały, Krolowi referować mają. A Pisarz *ad instantiam Instigatoris, ex delatione cuiusvis,* na Trybunale *inter causas Officii forum* mieć będzie. A iż się pokazują wypisy z Xiąg Grodzkich, ktore poginęły; takowe tedy *intra annum* do Xiąg Ziemskich Winnickich mają być podane, *sub nullitate* onych. Rewizyi tey tak Podkomorzy, iako y Ziemski y Grodzki Pisarz, bronić nie mają, *sub pœna mille marc. absentia duorum vel trium non obstante.* *A. 1616. fol. 22. tit. Rewizya Xiąg.*

Potym do przepisania y zintroligowania Xiąg Grodzkich Kiiowskich Rewizorowie dani. Tymże pozwolono przepisać Xięgi Ziemskie Kiiowskie, ktore zostały w terminatach po zesłym Iwanie Lufce Pisarzu Ziemskim Kiiowskim Roku 1602. A to na Rokach Ziemskich Kiiowskich nayblizszych uczynić mają. Na co Obywatele tameczni po dwa grosza z lanu, według kwitow poborowych Roku 1626. do rąk Pisarza Ziemskiego Kiiowskiego, pod winami w Vniwersale opisanemi, dać powinni. O co *forum* w Grodzie. *A. 1631. fol. 28. tit. Rewizya Xiąg.*

A że Komisarze do rewidowania y przepisowania Xiąg Ziemskich Kiiowskich z przeszley Konstytucyi naznaczeni pomarli; inszych na to miejsce naznaczyć obiecano, *injungendo* onym, aby sklep na chowanie tychże Xiąg wymierzili, y aby był zmurowany, do efektu przywiedli, *absentia unius plurimumve non obstante.* *A. 1635. fol. 46. tit. Rewizya Xiąg.*

Na Xięgi Ziemskie Kiiowskie plac wymierzać ma Starosta tameczny, a podatek na zmurowanie sklepu po groszy 6. z lanu Obywatele dać powinni, według kwitow starych, pod winami w Vniwersale opisanemi, &c. *Anni 1631. fol. 38. tit. Plac.*

O leżeniu tychże Xiąg. *v. tit. Xięgi Wołyńskie.*

Na chowanie Xiąg Ziemskich Winnickich, Starosta tameczny plac wymierzać ma &c. *A. 1631. fol. 39. tit. Dom.*

Przy Kościele w Lipnie placu na zbudowanie sklepu dla Xiąg Ziemie Dobrzyńskiey pozwolono. &c. *A. 1613. fol. 22. tit. Chowanie Xiąg.*

Na zbudowanie sklepu do chowania Xiąg Dobrzyńskich kilka razy kontrybucye zkładano; ktore iż dotąd u tych, co ie powybiali, zatrzymane są, *injungitur restitutio, ad instantiam Instigatoris Castrensis Bobrovnicens.* *ex delatione Sądu Ziemskiego &c.* *A. 1631. tit. Sklep.*

Xiąg Ziemskich Dobrzyńskich *ad effectum* przypisania ich, rewizya pozwolona. &c. *Anni 1638. fol. 38. tit. Rewizya.*

- Xięgi Grodzkie y Ziemskie, stare, Woiewodztwa Sieradzkiego y Ziemie Szadkowskiej przepisać pozwolono. &c. A. 1633. fol. 51. tit. *Przepisanie starych Xiąg*.
- Xięgi Trybunałskie Wołyńskie z Koronnemi mają być chowane. A. 1589. fol. 541. tit. O Pisarzu.
- Xiąg Ziemskich Wołyńskich, Kiiowskich y Bracławskich, gdzieby Roki nie doszły, ma leżenie bywać iako w Koronie, naydaley do dwu niedziel. A. 1601. fol. 744. tit. O leżeniu Xiąg.
- Xięgi Gafztołtowskie z Rayroda, Goniądza y Tykoćina, do Sądu Ziemskiego Ziemie Bielskiej, sub pœna centum marc. peremptorię, na Trybunale inter causas officii repetendę, mają być odesłane, y chowane pod kluczami Wrzędnikow Ziemskich ładowych, y ludziom potrzebującym reskrypta wydawane. A Sąd Ziemski repetować ie ma, sub simili pœna. A. 1607. f. 850. tit. *Pozwolenie*.
- Xięgi Ziemskie Sochaczewskie pod trzema kluczami mają być chowane, y leżenie ich ma bywać, iako w infzych Ziemniach. A. 1565. fol. 88. tit. *Sochaczewskie*.
- Także y Gostynskie (o pamiętnym Wrzędnikow tamecznych Ziemskich. v. tit. *Salaria*.) Ibid. fol. 105. tit. *Chowanie Xiąg*.
- Xiąg Sochaczewskich rewizya ad effectum przepisania pozwolona. &c. A. 1647. fol. 34. tit. *Rewizya*.
- Xięgi Łęczyckie Ziemskie mają być przepisane, a stare dla weryfikacyi chowane. Kto re przepisanie committitur Sądowi Ziemskiemu tegoż Woiewodztwa &c. A. 1569. fol. 192. §. 12. *Ziemskie Xięgi*.
- Podatek na to Woiewodztwo po groszu z każdego łanu pozwoliło. &c. Ibid. fol. 204. *Łęczyckie Woiewodztwo*.
- Xięgi Podkomorzkie Łęczyckie in loco publico mają być chowane. A Komornik ma być possessionatus. A. 1631. fol. 41. tit. *O Xięgach*.
- Y Bełskie takimże sposobem mają być przepisane, ale podatku na to nie naznaczają. A. 1598. fol. 711. tit. *O przepisaniu Xiąg*.
- Na zmurowanie sklepu w Ratuszu Bełskim, do chowania Xiąg Ziemskich y Grodzkich Bełskich, Obywatele temeczni uchwalili pewne sumy, ktore ich Laudum (cum praestuditione iednak, aby to sine detrimento proventus Reipub. było, y bez uciążenia dobr Duchownych) approbatur. A. 1638. fol. 40. tit. *Laudum*.
- Potym: gdy ten sklep wymurowano, y Xięgi do niego przeniesiono, miejsce to approbatur. A. 1641. fol. 29. tit. *Sklep*.
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich Woiewodztwa Podolskiego otwarcie y leżenie, przez tydzień od elekcyi Deputackich, quotannis we Lwowie ma się odprawować, y ekstrakty potrzebującym pod pieczęcią Woiewodztwa mają być wydawane. A. 1677. fol. 18. tit. *Seymiki*.
- Plura vide tit. *Sądy*.
- Xięgi Ziemskie Bełskie otwarzyć, y leżenie onych na miejscu zwyczajnym przy dwu Komornikach Ziemskich, a iednym Wrzędniku Grodzkim przysięgłym, co sześć niedziel, po trzy dni, non pleno officio Terrestris Woiewodztwa tego pro tunc existente, pozwolno. A. 1658. fol. 62. tit. *Leżenie Xiąg*.
- Xięgi Seymowe, Trybunałskie y Ziemskie Piotrkowskie, od Fary do OO. Dominikanow, za pozwoleniem ich, przenieść, y tam chować pozwolono, a za tę uczynność z Woytostwa Piotrkowskiego piętnaście grzywien perpetuis temporibus tymże Dominikanom, sub pœna centum marc. in Iudicio Tribunalitio repetenda, kazano. Kto re Woytostwo wiecznemi czasę Miastu na poprawę murow tamecznych jest inkorporowane. A. 1633. fol. 52. tit. *Xiąg Seymowych*.
- Xięgi Ziemskie Poznańskie na Ratuszu Poznańskim mają być chowane, a Wrząd mieyski nie ma na nie sklepu bronić sub pœna mille marc. ad instantiam Pisar. a Ziemskiego Poznańskiego, w Grodzie Poznańskim peremptorię sine appellatione repetenda. A. 1635. fol. 41. tit. *Chowanie Xiąg*.
- Xięgi Podkomorzkie y Ziemskie Woiewodztwa Brzeńskiego y Inowrocławskiego zrewidowane y przepisane być mają &c. Ibid. fol. 45. tit. *Rewizya*.
- Xięgi Chęcińskie Ziemskie, w Kościele w mieście Chęcinach chowane być mają, za pozwoleniem X. Biskupa Krakowskiego. Anni 1588. fol. 482. tit. *Xiąg Chęcińskich chowanie*.

- Dla Xiąg *Wysogrodzkich* Ziemskich y Grodzkich Starosta w Zamku nie ma sklepu bronić. *A. 1598. fol. 702. tit. Chowanie Xiąg.*
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich, *ad effectum* przepisania, konnotowania, y rejestru onych do Akt podania, rewizya pozwolona. *A. 1638. fol. 44. tit. Rewizya.*
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich *Wysogrodzkich* takieży rewizyi pozwolono. *A. 1678. f. 35. tit. Rewizya.*
- Xięgi Zatorskie Ziemskie w Zamku w sklepie mają być chowane. *Anni 1609. fol. 901. tit. Mieysce.*
- Xięgi Woiewodztwa *Lubelskiego* Podkomorzkie, które Powiatowi Lubelskiemu y Wrzędowskiemu należą przy Xięgach Ziemskich Lubelskich, a które Powiatowi Łukowskiemu przy Xięgach Ziemskich Łukowskich, pod kluczem Komornika Ziemskiego, któremu by ie Podkomorzy poruczył, chowane być mają. *Ibid. f. 902. tit. Chowanie Xiąg.*
- Item dla przepisania Xiąg Trybunałskich y Podkomorzkich Lubelskich Rewizorowie dani. *A. 1635. fol. 38. tit. Rewizorowie.*
- Na Xięgi Woiewodztwa *Podlaskiego* w Brańsku, w Drohyczynie, Mielniku, Starostowie place wymierzać mają. *A. 1590. f. 582. tit. Roki Ziemskie Podlaskie.*
- O tymże: iż w Drohyczynie, Mielniku y Brańsku, także y w Surazu, wymierzać te place mają, *sub pœna centum marc. toties quoties, ad instantiam cuiusvis* na Trybunał *inter causas officii repetendâ. &c.* *A. 1611. fol. 23. tit. Wymierzenie placu.*
- Mielnickie* Ziemskie aby przepisane były, Obywatelom tamiecznym Deputatów do tego naznaczyć pozwolono. &c. *A. 1641. fol. 33. tit. Przepisanie Xiąg.*
- Xiąg Ziemie *Bielskiej, Brańskich, Surazkich y Tykockich*, także Grodzkich, *ad effectum* naprawienia onych, rewizya pozwolona. &c. *Anni 1647. fol. 35. tit. Akta Ziemie Bielskiej.*
- Xiąg Ziemskich, *Drobyckich y Mielnickich*, pozycya być ma, gdyby Roki nie doszły. *A. 1581. fol. 377. tit. Leżenie Xiąg w Podlasku.*
- Potym generalna Xiąg Woiewodztwa *Podlaskiego* Ziemskich, Grodzkich y Podkomorzkich pozwolona rewizya, &c. *A. 1667. fol. 28. tit. Rewizya Xiąg.*
- Nazbudowanie sklepu, dla chowania Xiąg Ziemskich *Rawskich*, Obywatele tamieczney Ziemie po groszy 6. z włoki przy poborze, *sub pœnis de contributione publica*, dać powinni, &c. *A. 1616. fol. 24. tit. O chowaniu Xiąg.*
- Xiąg Ziemskich *Rawskich* do przepisania y porządku około nich uczynienia rewizya pozwolona. *A. 1631. fol. 26. tit. Rewizya.*
- Znowu do rewizyi Xiąg Ziemskich oraz y Grodzkich naznaczono Rewizory, &c. *A. 1647. f. 34. tit. Sądy.*
- Na zmurowanie sklepu do chowania Akt Ziemskich Ziemie *Chelmskiej*, w rynku Chelmskim, złotych trzy sta z poborów teyże Ziemie obrócić pozwolono. Czego ma doyrzec Podkomorzy y Starosta Chelmski. *Anni 1593. fol. 661. §. A z tych poborów.*
- Potym dla rewidowania onych, y mieysca im upatrzenia, Rewizorowie naznaczeni. *A. 1631. f. 27. tit. Rewizya Xiąg.*
- O tymże. Ale y *Krasnostawskie* Ziemskie Xięgi ciż Rewizorowie rewidować mają; a to podczas sądzenia Roków Ziemskich, tak Chelmskich, iako y Krasnostawskich, odprawić powinni, y na Seymiku Deputackim Obywatelom tamiecznym oznaymić. *A. 1638. f. 37. tit. Rewizya Xiąg.*
- Znowu Rewizorowie naznaczeni, do rewidowania Xiąg Ziemskich *Chelmskich y Krasnostawskich* Grodzkich, także Podkomorzkich. &c. *A. 1667. f. 28. tit. Rewizya Xiąg.*
- Xięgi Ziemskie z *Horodla do Grabowca*, także z Zamku *Lubaczewskiego* do Sądu Ziemskiego Bełskiego przenieść kazano. *v. tit. Sądy Ziemskie Horodelskie.*
- Xiąg Ziemskich *Lubelskich* leżenie bywa przez wzystek Trybunał, nie ma być przed Rokami, które bywają po podniesieniu S. Krzyża; ale tylko *Wrzędowskie* Xięgi kładzione być mają we Czwartek, y aż do niedziele leżenie ich trwać ma. A przed inszemi Rokami Lubelskiemi tydzień leżenie Xiąg poprzedzić ma, od poniedziałku do czwartku. Potym w Wrzędowie zaraz po Lubelskim od piątku do niedziele. *A. 1601. fol. 755. tit. Leżenie Xiąg Lubelskich.*
- Xiąg Podkomorzkich *Lubelskich* pod Trybunał Woiewodztwa tamiecznego, poki się nie odsądzi, leżenie ma dochodzić. *A. 1607. fol. 856. tit. O Xięgach,*

Xięgi Podkomorzkie y Ziemskie *Lubelskie* przepisać pozwolono, sumptem Woiewodztwa tamtecznego, który sobie na przyszłym Seymiku, nie tykając publicznych podatkow, uchwali. Sąd Ziemski z Deputatami, których sobie też Woiewodztwo obierze, doglądać tego będą. Przepisane y zkorygowane, iako y stare Xięgi, Sąd Ziemski chować ma. Tak iednak, że nowe przepisane, *pro authenticis habebuntur*. A. 1641. f. 29. Tit. Przepisanie Xiąg.

Xiąg Grodzkich *Luckich* Starościch sądowych rewizya naznaczona, dla wynalezienia erorow. A. 1598. f. 706. Tit. Rewizya Xiąg.

Nie doszła. Insi Rewizorowie dani. A. 1601. f. 744. Tit. Rewizya.

Ani ta doszła. Insi Rewizorowie dani. A. 1609. f. 900. Tit. Rewizya.

Ani ta doszła. Znowu *decernitur revisio*. A. 1616. f. 26. Tit. Rewizya Xiąg *Luckich*.

Xięgi Grodzkie y Ziemskie *Luckie*, iż niektóre są zapieczętowane, Komisarzow naznaczono, aby je odpieczętowali. A. 1611. f. 31. Tit. Rewizya Xiąg.

Znowu Rewizorowie dani do rewidowania Xiąg Ziemskich, Grodzkich, *Luckich*, *Włodzimirzkich* y *Krzemieńskich* &c. A. 1631. f. 26. Tit. Rewizya.

Znowu do tychże Xiąg rewidowania dani Komisarze. A. 1638. f. 39. Tit. Rewizya.

Znowu w Woiewodztwie *Wołyńskim* Xiąg Ziemskich, Grodzkich, Podkomorzkich, Burgrabskich, Woytowskich, rewizya pozwolona. Do czego Obywatele obrać mają Deputatow na Seymiku Relacyynym, którzy *notorios errores* na Seymiku, po tej rewizyi naybliższym, opowiedzieć wszystkim Obywatelom powinni. Ciż y Statut *Wołyński* zkorygowany, sumptem tegoż Woiewodztwa, do druku podadzą. A. 1647. f. 18. Tit. Rewizya.

Znowu w tymże Woiewodztwie pozwolona rewizya Xiąg Ziemskich, Grodzkich y Podkomorzkich. A. 1661. f. 23. Tit. Rewizya.

Xięgi *Włodzimirzkie* Ziemskie przez Komisarzow, których sobie tameczny Powiat na Seymiku *Relationis* obierze, otworzyć y onych leżenia (*vacantibus pro tunc Officiis terrestribus*) przez niedziel dwie pozwolono. A. 1658. f. 62. Tit. Sądy.

Xiąg *Liwskich* Ziemskich rewizya naznaczona. A. 1601. f. 756. Tit. Rewizorowie.

Nie doszła. Insi dani, *cum hac declaratione*: aby przepisali te Xięgi, ktoreby *vetustate* były *consumpti* &c. A. 1609. f. 904. Tit. Rewizya Xiąg *Liwskich*.

Ani ta doszła. Ciż Komisarze mają to odprawić, a Poborca złożone na to pieniądze powinien do rąk Rewizorow oddać, *sub pœna duplici 14. marc.* &c. A. 1613. fol. 19. Tit. Rewizya Xiąg *Liwskich*.

Znowu insi Rewizorowie naznaczeni. A. 1616. f. 25. Tit. Rewizya Xiąg *Liwskich*.

Znowu Rewizorowie dani, *cum injunctio*: aby tę powinność na blizkich Rokach *post Trinitatis* odprawili. Gdzie y *salarium* ma być namowione na przepisanie starych Xiąg y sklepu wymurowanie, z cegły z Zamku zruinowanego. A. 1647. f. 33. Tit. Rewizya Xiąg *Liwskich*.

Znowu o tymże. Obywatele tameczni na Seymiku *Relationis* obrać sobie Rewizorow mają; przytym dom do chowania Xiąg Grodzkich, Ziemskich *Liwskich*, zbudowany, od wszelkich ciężarow uwolniono. A. 1677. f. 46. Tit. Rewizya Xiąg.

Nie doszła ta rewizya. Reasumując ją tedy, przydano więcej Rewizorow. A. 1678. f. 36. Tit. *Reassumptio* rewizyi.

Xiąg Ziemskich *Zakroćimskich* rewizya pozwolona. A. 1593. f. 648. Tit. Rewizya.

Znowu. A. 1613. f. 12. Tit. Rewizya.

Znowu pozwolona tak, aby Obywatele tameczni Rewizorow na przyszłym Seymiku Relacyynym w *Zakroćimiu* sobie obrali, y sposob rewizyi namowili. A. 1647. f. 32. Tit. Rewizya Xiąg.

Xięgi *Sandomirzkie* Podkomorzkie w sklepie w Zamku *Sandomirzkim*, (który sklep *Starosta* tameczny pokazać powinien) chowane być mają. A. 1631. f. 35. Tit. Sklep na Xięgi. *vid. Tit. Podkomorzy Sandomirzki*.

Na Xięgi *Lwowskie* Ziemskie, sklep dawny w Zamku niskim *Lwowskim*, w którym przedtym chowane były, przywrocono. A. 1647. f. 17. Tit. Roki.

Potym: iż Xięgi te przez nawalność wody w Zamku zruinowane y popsowane są; rewizya onych pozwolona. Na co Obywatele tameczni koszt na Seymiku Deputackim naznaczyć mają. A. 1653. f. 24. Tit. Rewizya.

Nie przyszła *ad effectum*. Znowu Rewizorowie naznaczeni *cum declaratione*: aby

Pi-

- Pisarz teraźniejszy Ziemski Lwowski, prowenta z dobr *per executionem* podanych, na przepisanie tych Xiąg obracał, a jeżeliby te nie wystarczyły; tedy Obywatele tamieczni koszt dalszy na Seymiku *Relationis* obmyślą, których *Lauda eonominē approbantur.* A. 1658. f. 34. Tit. O rewizyach Xiąg.
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich Czerskich rewizya *ad effectum* zkorygowania pozwolona, y Deputacji naznaczeni. A. 1638. f. 44. Tit. Rewizya.
- Też aby przepisane były, Obywatele tamieczni sumpt na Seymiku, Seym przysły dwuniedzielny uprzedzającym, *non prejudicando contributianibus publicis*, y Komisarzow na to obrać mają. A. 1641. f. 31. Tit. Kancelarya Czerska.
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich Kamienieckich Woiewodztwa Podolskiego rewizya pozwolona, y Rewizorowie dani, którzy *providere* mają *securitatem* tych, którzyby za jakim defektem w prawie swoim krzywdę ponieśli. An. 1659. fol. 46. Tit. Rewizya Xiąg.
- Na chowanie Xiąg *Latyczewskich*, w Zamku Latyczewskim sklep Starosta tamieczny naznaczyć ma. A. 1641. f. 28. Tit. Roki.
- Na zmurowanie sklepu Xięgom Grodzkim *Sieradzkim*, trzecia część poboru y innych podatkow, które przy poborze zwykły chodzić, pozwolono &c. A. 1642. f. 6. §. Woiewodztwo Sieradzkie.
- Potym iż Zamek tamieczny zruinowany jest, postanowiono: aby Komisarze, których do rewidowania Xiąg Obywatele tamieczni sobie na Seymiku *Relationis* obiorą, miejsce tymże Xięgom y Sądom naznaczyli. An. 1658. fol. 46. Tit. Rewizya.
- Potym Xiąg Grodzkich rewizya pozwolona, do czego Obywatele Rewizorow naznaczają sobie na Seymiku Relacyynym. An. 1659. fol. 44. Tit. Rewizya Zamkow.
- O Xiąg Woiewodztwa *Krakowskiego* przepisaniu, y chowaniu ich, *Laudum* tegoż Woiewodztwa *approbatur.* A. 1638. f. 36. Tit. *Lauda.*
- Xięgi Grodzkie y Ziemskie *Ciechanowskie*, *Przasnyskie*, *Szachockie*, rewidować pozwolono. Do czego Obywatele tamieczni Rewizorow na przysłym Seymiku Relacyynym w Ciechanowie obrać sobie mają, y sposób tej rewizyi namowić. A. 1647. f. 32. Tit. Rewizya Xiąg.
- O tymże y przedtym. *vide Xięgi Warszawskie.*
- Dla Xiąg Powiatu *Zebrowskiego* y *Kolińskiego* chowania, pozwolono dom kupić y sklep wymurować. Na co Obywatele tamieczni po gr. 12. z domu do Poborce złożyć powinni, *sub panis* w Proceście Skarbowym *expressis*; a dom ten od wszelkich podatkow publicznych wolny zostawać ma. *Ib.* f. 32. Tit. Chowanie Xiąg.
- W *Kamieńcu Mazowieckim* dom, Xiąg chowaniu y Sądom zdawna służący, Panny Zakonne Warszawskie *tituli Visitationis B. V. MARIE* naprawiać, y jeżeliby ten zruinowany był, albo zgorzał, inszy *de novo* wystawić powinno. O co *forum coram Loci Ordinario* mieć mają. A. 1654. f. 12. Tit. Fundacya.
- Na Xięgi y Sądy Grodzkie *Piotrkowskie*, ponieważ Zamek tamieczny zruinowany jest, Komisarze miejsce naznaczyć mają. A. 1658. fol. 46. Tit. Rewizya.
- Xiąg Ziemie *Bielskiej* pozycye w Tykoćinie. *vid.* Tit. Starostwo Tykoćińskie.
- Na Xięgi Ziemskie y Grodzkie Woiewodztwa *Mińskiego*, Starosta tamieczny ukazać ma miejsce w Zamku *Mińskim*, na którym Obywatele tamieczni kosztem swoim sklep zbudują. A. 1611. f. 46. Tit. Kancelarya *Mińska*.
- Na Xięgi y Kancelaryą Grodzką *Przemyską* miejsce w Zamku *Przemyskim*. *vid.* Tit. *Comisye.*
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich Lwowskich otwarcie y leżenie we Lwowie przez tydzień, od elekcyi Deputatekch, każdego roku, odprawować się ma. A. 1677. fol. 18. Tit. *Seymiki.* *vide apud me Seymiki.*
- Xiąg Ziemskich y Grodzkich *Słonimskich* chowaniu sklep w Zamku *Słonimskim*, lub stary restaurować, lub nowy wymurować, nie pociągając *modernos* Zamku *Possessores* do kosztu, pozwolono. A. 1677. f. 17. Tit. *Mieysce.*
- Xiąg Ziemskich leżenie ma się odprawować *tempore Interregni*, tylko dla ekstraktow, kwitow, rekognicyi, transportacyi &c. A. 1586. f. 403. §. Xiąg.
- O tymże: iż pod *Interregnum* zapisy wszystkie, rekognicye, kwity, relacye, ob-

dukcyę, refygnacyę, donacyę, w Grodzkich y Ziemstwach na leżeniu Xiąg uczynione, iść, y przyjmowane być mają, iako y te, które się *tempore Interregni* stały, *in suo robore* zostawać powinny. Toż y Miałom służy. w *Konfederacyi generalney Warszaw. tempore Interregni. An. 1587. fol. 411. §. A iż przez pewne przyczyny.*

Xięgi Grodzkie *sub Interregno* otwarte być mają, dla przyjmowania wszystkich zapisow na wieczność, y na długi, y innych, które takie yagi być mają, iako za panowania Krola uczynione były. w *Konfederacyach generalnych sub Interregnis. An. 1632. 1648. 1668. 1674. §. Druga gdzie po publikowaniu Uniwersalow.*

W Prusiech iż podczas wojny Pruskiej niektóre *Privilegia & Acta*, tak Ziemskie iako y Mieyskie, Obywatelom tamiecznym *injuriā belli* pogorzały y poginęły, warowano: iż kto prawo takowe ztracone, *in spatio trium annorum, (præscriptione postmodum obstante)* ad *Acta authentica* poda, *præmissā* w tych wszystkich Aktach *inquisitione Iudicii Terrestris, pro Actis authenticis* ma być rozumiane. A. 1635. f. 34. *Tit. Wieczność.*

W tych domach, gdzie *Acta publica* zostawiają, y do nich przyjmują, żaden żołnierz noclegow y pokarmow odprawować nie ma, ani onych stacyami agrawować, pod winami w prawie opisanymi, y pod surowością artykułow wojskowych. A. 1659. f. 15. *Tit. Clo Koronne.*

Xiąg Ziemskich *Halickich* rewizya, *ad effectum* przepisania y poprawienia ich, pozwolona &c. A. 1616. f. 27. *Tit. Rewizya.*

Xiąg Grodzkich *Rożańskich* y *Makowskich* rewizya pozwolona. Do czego Obywatele tamieczni Rewizorow na Seymiku Relacyynym obrać sobie mają. Ktorzy Rewizorowie, Akta dawne y Protokoły zrewidowawszy, przy Vrzędzie Grodzkim Rożańskim regiestr zpiścić, y do Akt podać mają. A. 1677. f. 32. *Tit. Rewizya Xiąg.*

O tymże niżej. *Ibid. f. 46. Tit. Rewizya Xiąg.*

Xiąg *Warszawskich* Seymowych, Ziemskich y Grodzkich, *ad effectum* przepisania, y regiestru onych porządnie zpiśania y do Akt podania, rewizya pozwolona. Do czego Obywatele tey ziemi na Seymiku Relacyynym Warszawskim obrać sobie mają Rewizory. A. 1659. f. 40. *Tit. Rewizya.*

Toż ma służyć y Ziemi Ciechanowskiej. *Ibid.*

Xiąg Ziemskich *Plockich* y *Zawskrzyńskich*, *ad effectum* w porządek onych wprawienia, rewizya pozwolona. A. 1631. f. 27. *Tit. Rewizya Xiąg.*

Reassumitur ta Konstytucya, *sub pœna centum marc.* na Rewizory o niezkończenie oney. A. 1635. f. 38. *Tit. Rewizya Xiąg.*

W których Grodach y Ziemstwach, Akta iakimkolwiek sposobem powaryowane y poprowane są, pozwolono Woiewodztwom, obrać sobie Rewizorow na Seymikach Relacyynych, dla uczynienia około nich porządku &c. A. 1658. *vide apud me Tit. Szlachectwo.*

Xiąg *Przemyskich* chowaniu mieysce. A. 1667. *vide Tit. Comisya.*

Xiąg Ziemskich leżenie, może być pod czas Seymowy, na którym wykupna tylko mają być odprawowane. A. 1590. f. 579. *Tit. Sądzenie Rokow.*

Tam, gdzie Akta przez nieprzyaciela popalone są, *fundorum proprietatem*, aby strony inkwizycyami *ab utrinque in fundo bonorum duodecim testibus juratis* wywiedzionymi dowodziły, postanowiono. A która strona lepszą *pro parte sua* mieć będzie inkwizycyą, ta bliższa *proprietatem fundi* poprzyścić ma. Apelacye zaś *ratione fundi*, wolno każdemu będzie *ad forum competens* przypoznać, y inszą apelacyą wytoczyć, *non obstante præscriptione.* A. 1658. f. 24. §. *Minorenes* zaś.

Xięgi Trybunalskie *Piotrkowskie* do Fortecy Czesłochowskiej, a *Lubelskie* do Fortecy *Zamoyskiej*, *ingruente hostilitate Sueticâ*, kosztem Woiewodztw, Sieradzkiego y Lubelskiego, wywieść postanowiono. Który koszt, Trybunał Skarbowy w Koekwacyi Podatkow *pro persoluto* onym przyimie. A. 1703. fol. 14. *Tit. Bezpieczeństwo Xiąg Trybunalskich.*

Aby Akta, Zapisow, Dekretow, Manifestow, tak w Trybunałach W. X. Lit. iako y *omnium subselliorum*, introligowane były, Pisarzom, *sub privatione Officii*, tego porządku przestrzegać nakazano. K. L. A. 1726. p. 91. O Aktach.

ZADWORNE POZWY.

vid. Tit. Pozwy.

Z A M K I.

Zamkow, ani Dzierzaw żadnych, nie ma Krol dawać, tylko Polakom, Szlachcie o-
 siadley, wedle Przywileiu Ludwika Krola. A. 1550. f. 7. §. Ponieważ. *Herb. f. 340.*
 Zamki Vkrainne dzieciom nie mają być dawane, *sub privatione.* A. 1589. fol. 529. Tit. *342. v. 14.*
Starostwa.

Na Zamki y fortece żadne dożywocia białymglowom nie mają być dawane. A. 1662.
vid. Tit. Dożywocie.

Mają na nich Starostowie mieszkać obecnie, y one potrzebnymi municyami, do obro-
 ny należącymi, opatrować, *sub pœna privationis Capitaneatus.* O co forum za Dwo-
 rem. Do Ruskich także y Podgorskich Starostw to należy. A. 1620. f. 16. Tit. Sta-
 rostowie.

W Konfederacyach gieneralnych Warszawskich, *sub Interregnis, cum reassumptione*
 dawnych o tym Konstytucy, upominają PP. Woiewodow y Starostow Vkrainnych
 pogranicznych, aby dosyć czyniąc powinności na się włożoney, podczas gwałtowne-
 go na Rzeczpospolitą niebezpieczeństwa na Zamkach rezydowali. O co forum y
pœna, iako w Konstytucyi 1620. wyiawszy Vrzednikow. A. 1632. fol. 13. §. Acz to
iuz. Et 1648. fol. 18. §. Acz to iuz. Et A. 1668. f. 18. §. A iż to. Et A. 1674 fol. 21.
 §. A iż to.

Zamki swoje każdy ma ludźmi, strzelbą y żywnością tak opatrzyć, iakoby gwałt nieprzy-
 iacielski wytrzymać mogły. A ktoby albo nie mógł, albo nie chciał tego uczynić,
 albo też miejsce y municya nie po temu była, aby nieprzyiacielowi oprzeć się mo-
 gła; te wedle czasu y potrzeby znoszone, y palone być mają. Co P. Hetmanowi
 Koronnemu *committitur.* A. 1590. f. 572. Tit. Opatrowania Zamkow.

Zamkow, w ktorych są municye, Krol nie może dawać, tylko z tą kondycją: aby na
 poprawę ich pewną sumę odkładali, y prochow y spize przyczyniali. Co Kancela-
 rye w Przywileie Krolewskie wpisować mają. An. 1607. fol. 836. Tit. O muni-
 cyach.

PP. Podskarbiowie, tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewsk. przy odebraniu
 Zamkow takich od potomkow, pod obowiązkiem przysięgi uczynionej, doyrzeć
 tego powinni, ieżli Antecesorowie ich, w poselyi będąc, kondycjom na się wło-
 żonym dosyć uczynili, *Et casu non satisfactionis* popierać. Czego Krol nie ma
 kondonować, y owszem, bez odwlok wszelakich pozwanych za Dworem swoim,
non obstante limitatione, ex delatione nowych Posesorow, sędzić powinien. *Ibid.*

Zamkow pięć podiał się był Krol Zygmunt III. na granicach zbudować. *vid. Tit.*
Krol.

Na Kiiowskim, Połockim, obiecał w tym się uiścić, y trzy infze na Vkrainach, dwa w
 Koronie, a trzeci w Wielk. Xięstw. Litewsk. zbudować. Na ktore aby miejsca
 upatrzone były, Rewizorowie *deputantur.* An. 1607. fol. 832. Tit. O budowaniu
 zamkow.

Do budowania Połockiego ma być pomoc z włości tamtey y z Miasta. Do budo-
 wania także Kiiowskiego Woiewoda poddanymi tamtego Woiewodztwa, y Mia-
 sto Kiiow, dopomagać mają, wyiawszy tych, ktorzy służbę woieną powinni.
Ibidem.

Ale potym Mieszczan Kiiowskich, przeyrzawszy się w ich Przywileiu y wolności, od
 tego uwolniono ciężaru, y prawa ich wiecznie ztwierdzono. An. 1611. fol. 22. Tit.
Mieszczanie Kiiowscy.

Do Zamkow, Kiiowskich, Wołyńskich y Podlaskich, Rewizorow dać obiecano, aby
 przypatrzywszy się każdemu, na przyszłym Seymie dali sprawę, czymby gdzie
 cła na poprawę ich podwyższone być miały. A. 1569. fol. 189. §. Także też.

Zamku Krakowskiego, pod *Interregnum*, Starosta Krakowski z Kolegami swemi, Vrzę-
 dnikami Zamku Krakowskiego, strzedz ma, y Panu, *legitimè* od wśzech obranemu,
 wiernie dochować. Na co trzysta piechoty Polskiego a nie obcego narodu przyiąć
 ma. Na którą piechotę cokolwiek *de proprio* wyda, to mu z Skarbu Koronnego za-
 pła-

placono będzie. Tenże Woiewodę Krakowskim we wszystkim znosić się y spólnie vires obracać ma na pożytek Rzeczyposp. A P. Podskarbi Koronny, według powinności y potrzeby Rzeczypospolitey, także y Wielkorządca, prochami, kulami y innymi potrzebami, do obrony Zamkowej, także y żywnościami z prowentow Wielkorządowych, wedle potrzeby, opatrować maia. w Kapturze, po śmierci Krola Augusta, w Krakowie uchwalonym. A. 1586. fol. 403. §. Zamek Krakowski.

Po śmierci Krola Władysława IV. aby także praesidium przez wszystkie czas Interregni trzymał Starosta Krakowski na Zamku, kosztem Woiewodztwa Krakowskiego, postanowiono. w Konfederacyi generalney Warszaw. Anni 1648. f. 19. §. Zamek Krakowski.

Także po abdykacyi Krola Jana Kazimierza y po śmierci Krola Michała. Nie Woiewodztwo iednak, iako in A. 1648. lecz P. Podskarbi Koronny, ex proventibus Oeconomicis, praesidio (in A. 1674. dołożono, żołdem Kwarciąnym) płacić ma. w Konfederacyach general. Warszaw. A. 1668. § 1674.

Tenże Zamek aby pod też Interregna, przez starszego generalnego nad armatą Rzeczyposp. prochami, kulami, także y innymi municyami, y żywnością y wszelakimi potrzebami do obrony Zamkowej należącemi, wedle potrzeby z prowentow Wielkorządowych opatrzone był, postanowiono. Ibid.

Tenże pro exigentia temporis § necessitatis, sufficienti praesidio opatrzyć obiecano. A. 1652. tit. Miasto Krakow.

Tegoż reparationem obmyślić obiecano. Anni 1658. fol. 35. tit. Fortece Rzeczypospolitey.

Pod Interregnum po śmierci Krola Stefana, pozwolono Vr. Mikołaiowi Iazłowieckiemu, Staroście Sniatyńskiemu rotę iezdną na 150. koni, dla obrony Zamku Kamienieckiego, tak, aby onę kosztem swoim osadził, warując: iż mu wszystkie nakłady jego P. Podskarbi Koronny bez wszelakiej odwłoki zapłaci. A Starostowie pograniczni Ruscy y Podolscy, także w Ziemi Sanockiej Wybrańców, podług zwyczajy y liczby ich wybrać, y do starszego nad woyskiem postanowionego posłać, powinni, tak aby we cztery niedziele po Wielkieynocy przed nim okazali się. On zaś pro commoditate locorum ma Zamki tamte ludźmi temi opatrować, a P. Podskarbi Koronny po 4. zł. na kwartał płacić im ma od tego ezasu, iako y innym żołnierzom, w Konfederacyi generalney Warszaw. A. 1587. fol. 416. §. Także też.

Pod tenże czas na Zamek Spiski półtora sta iezdnych y 150. pieszych ludzi, pro praesidio ordynowano. Ktorem P. Podskarbi Koronny żołd wedle postanowienia żołnierza Krakowskiego płacić, y onych opatrować ma. Ibid.

Na Zamku Lubowskim, dla obrony jego, y dla przechodow ludzi Cudzoziemskich do Korony, piechoty 100. ma ustawicznie zostawać Kwartę, a to poki Rzeczyposp. innego opatrzenia nie obmyśli. Anni 1609. fol. 903. tit. Opatrzanie Zamku Lubowle.

Znowu o fortocy Lubowskiej Constitutiones Anni 1658. § 1670. § tit. Miasto Krakow.

Aprobowano Konstytucyą pomienioną A. 1670. y ludzi 100. pieszych na tamtym Zamku zostawiających do woyska Kwarcianego na zapłatę przyłączono. w Konfederacyi general. Warszaw. A. 1674. fol. 29. §. Praesidium Zamkowi.

Zamki Woiewodztw, Kijowskiego, Wołyńskiego y Bracławskiego, aby były naprawione y opatrzone, Krol uczyni staranie. A. 1588. f. 476. §. A iż zamki.

Do zkończenia Zamku Bracławskiego fortocy, aby wszyscy w Powiecie Bracławskim Donataryuszowie Krolewsczyzn, pod utraceniem dobr, poddanemi dopomogli, postanowiono. A. 1655. fol. 27. tit. Praesidium Zamku.

Iż Zamek Soczawski w Moldawie, y Zamki w Inflantéjach od niektórych nieprzyacielowi bez gwałtu poddane są; dano moc PP. Hetmanom, aby zdrajców takich karali, a ieżliby ich dostać nie mogli, peny na tychże zdrajcach na Seymie publikowane być maia. A. 1601. f. 732. tit. O tych, którzy §c.

Zamku Sniatyńskiego murowanie decernitur, y myto do lat 10. na to od Kupcow wszelakiego narodu, pieniądze gotowe za granice Koronne przez Komory pograniczne wywożących, od 10. zł. Polskich groszy 6. Polskich, przy ciele Koronnym, które na tych Komorach wybierają, a to pod warunkiem o wybieraniu cła postanowionym. Kro-

re pieniądze mają być wybrane przez sługi Starosty Sniatynskiego. A. 1598. fol. 708. tit. Pozwolenie Cła.

Zamku także Kaniowskiego murowanie takimże sposobem postanowiono. Ibid.

Zamek Mozerski z czyiej przyczyny zgorzał? Komisarze *ad inquirendum* dani, a Starosta tamieczny ma go budować. Warowano przy tym: iż wolno ma być Szlachcie, znowu budynki stawiać na tamtym Horodyszczu, gdzie który przedtym miał budowanie swoje, czego Starosta tamieczny, ani Vrząd jego, bronić, y do żadnych ciężarów pociągać ich nie ma. A. 1609. fol. 913. tit. Zbudowanie.

O tymże *cum declaratione*: iż wszyscy poddani, do Zamku Mozerskiego należący, y Dzierzawcy Krolewsczyzn w Starostwie Mozerskim, także y Mieścianie Mozericy, budować tenże Zamek mają, *sub pœna 40. marc.* na Trybunale *cuiusvis Palatinatus, peremptorie vindicandâ, ac per medium* Staroście albo Delatorowi y Sądowi, *toties, quoties dividenda.* Imponitur ieszcze y to Mieścianom, aby ostrog y municyą około Miasta budowali, według dawnych rewizy, *sub pœna præfata*, y aby podczas wszelkiego niebezpieczeństwa, zostawali pod rządem Vrządu Grodzkiego. A. 1611. fol. 48. tit. O zabudowaniu Zamku.

Znowu o tymże, y winy do 80. grzywien podwyższono. A. 1613. fol. 48. tit. O zabudowaniu Zamku.

Zamki Vkrainne W. X. Lit. y Inflantskie opatrzyć obiecano z reszt podatkow. w Vniwersale poborowym A. 1613. tit. Szafunek poborow.

Zamkow Woiewodztwa Smoleńskiego, *ordinariorum præsidiorum* dochodów tamiecznych opatrowanie, Krolewiciowi I. M. Władysławowi poruczono, wyiawszy zapłatę Rotom, na Smoleńsku będącym. A. 1620. fol. 8. tit. Ordynacya Prowincyi.

O opatrzeniu y porządku Zamku Smoleńskiego. A. 1631. vide apud me tit. Woiewodztwo Smoleńskie.

Potym, Zamku tego opatrzenie y zapłatę żołdu ludziom, *in præsidio* na Smoleńsku zostającym, Skarbowi W. X. Lit. zlecono. Anni 1654. fol. 32. tit. Securitas Smoleńska.

Tegoż Zamku naprawę do przyszłego Seymu odłożono, y piechoć tamieczney zapłatę zatrzymaną. v. tit. Woiewodztwa.

Z Skarbu W. X. Lit. naznaczono ią w Konfederacyi gieneralney Warszaw. sub Interregno. A. 1648. fol. 13. §. Smoleński Zamek.

O poddaniu Smoleńska. v. tit. Criminalia.

W Zamku niskim Wileńskim gmachy, dla zasiadania Szlachty, *ad sessionem turris* zkazanych, kosztem Skarbu W. X. Lit. zbudować kazano. Ktore w zawiadowaniu y opatroowaniu Horodniczego Wileńskiego być mają. Anni 1613. fol. 40. tit. O zamku.

Na restauracyą w Zamku Wileńskim Izb tych, w których się Sądy Trybunalskie y Grodzkie zwykły odprawować, sumę 6000. zł z czopowego Wileńskiego naznaczono, y dozor tey restauracyi P. Podskarbiemu W. X. Lit. zlecono. A. 1676. fol. 11. tit. Restauratio.

Na fortyfikacyą tegoż Zamku wszystka intrata z Dzierzawy Gieranowskiej y Lipniskiej, pod czas pokoju, obracać się powinna. v. tit. Artylerya W. X. Lit.

Na Zamku Wileńskim, pod Pospolite ruszenie, rezydencyą Woiewodzie Wendeńskiemu y Kasztelanowi Zmudzkiemu z powinnością tą naznaczono było: aby *de securitate* y o porządku wszelakim Zamku y Miasta tego z Vrządami, Grodzkim y Mieyskim, radzili. A. 1654. fol. 28. Pospolite ruszenie W. X. Lit.

Zamek Połocki aby miał *præsidium* y opatrzenie, postanowiono. Anni 1626. fol. 9. tit. Połock.

Potym gdy z gruntu był zgorzał, aby był ufortyfikowany nieodwłocznie, y w dobrym opatrzeniu zawsze zostawał; na przyzłym Seymie sposób namowić obiecano. An. 1647. f. 37. tit. Zamek Połocki

Do Zamku Połockiego, y inszych Zamkow, *Artilleriæ* Magister W. X. Lit. terazniejszy y nsportym będący, według obowiązku swego, powinien armatę w porządek redukować, y municyą wojenną one zawsze opatrować. A w Zamku wyższym Połockim place wymierzone, y Obywatelom tamiecznego Woiewodztwa rozdane być mają. Na których wymierzenie naznaczono Komisarzow, dalszą zaś restauracyą Zamku

- ku tegoż na przyszły Sejm odłożono. *Anni 1652. fol. 24. tit. Zamek Połocki.*
- Znowu place w Zamku Połockim dla Szlachty tameczney wymierzać kazano. *v. tit. Comisya.*
- Dyrekcji tegoż Zamku na przyszłym Sejmie nayspierwey *consulere* obiecano. *A. 1676. fol. 14. tit. Zamek.*
- Zamku *Latyczowskiego* rewizyą dla taxy naznaczono. *A. 1598. fol. 690. tit. Comisya.*
- Za zbudowanie iego 12000. zł. na dobrach pewnych Krolewskich, w Przywileiu specyfikowanych, Vr. Janowi *Potockiemu* Gienerałowi *Podolskiemu* Staroście *Kamienieckiemu* *affecuratur.* *A. 1607. fol. 853. tit. Aprobacya.*
- Zamku *Pokrzywińskiego* rewizyą dla taxy, z tą kondycyą: aby tacya nie była czego innego, tylko co na same rzemieślniki wyszło. Dano przy tym asckuracyą I. M. P. *Ludwikowi z Mortak* Woiewodzie *Pomorskiemu*, iż *Potomkowie* iego, po śmierci onegoż, ie mają z dobr *Starostwa* tego ustąpić, poki się im nagroda dostateczna od nowego *Donataryusza* nie stanie. *A. 1601. fol. 758. tit. O restaurowaniu.*
- Nie doszła ta rewizyą. Znowu inși *Rewizorowie* dani, o czym *Sukcesora* I. M. P. *Woiewody Pomorskiego*, cztery niedziele przed czasem ziachania się *Rewizorow*, obwieści *Krol* I. M. *A. 1616. fol. 19. tit. Rewizorowie.*
- Znowu inși. *A. 1641. f. 32. tit. Reassumptio.*
- Znowu inszych *Rewizorow* przez list obsobny naznaczyć obiecano. *Ktorzy a parte interessante intra dimidium anni, non obstante unius absentia, zprowadzeni bydź mają, sub nullitate superiorum Constitutionum.* A tę rewizyą odprawić tak mają, aby ta suma dobr pomienionych nie onerowała. *A. 1677. fol. 36. tit. Rewizya.*
- Municyą około Zamku *Kamienieckiego*, od *Krola* I. M. *Zygmunta III.* zaczęta, *Krol* I. M. *Władysław IV.* kontynuować y zkończyć *sumptibus suis*, obligował się *in Pactis Conventis*, za ktoremi na *Krolestwo* wzięty iest. *Anni 1632. fol. 13. §. Municya.*
- Także y *Krol* I. M. *Jan Kazimierz.* *A. 1648. fol. 17. §. Municya.*
- A *Krol* I. M. *Michał* obiecał kosztem swoim tę fortecę *reparare*, y oney *sufficientissimam munitionem ex erario publico* zawsze *providere.* *A. 1669. In Pactis Conventis. §. Zawdzięczać.*
- Zamek *Lubelski* Staroście tamecznemu, I. M. P. *Mikołajowi Firleiw* Woiewodzie *Sandomirzkiemu*, budować, a gdzie może *restaurować, suis sumptibus*, pozwolono, na ktorych uznanie *Rewizorow* zesłać, y sumę na *Krconowie*, *Dobrach* do tego *Starostwa* należących, onemu y *potomkom* iego *asckurować* obiecano. *An. 1635. fol. 29. tit. O restauracyi.*
- Zamek nad brzegiem *Dnieprowym*, gdzieby się naysposobniey *Hetmanom* zdało, za upatrzaniem przez *Inżeniery* mieysca, ma bydź zbudowany. Na ktorego prętsze zbudowanie, y na opatrzenie dostateczne *municyą* wojenną y *praesidio*, sumę 100000. złotych *Polskich* z podatkow przyszłych *Rzeczyposp.* na raty *Skarb* powinien wydać. *A. 1635. fol. 3. tit. Pobamowanie.*
- Zamku *Witepskiego* *A. 1654.* obrona. *v. tit. Mieszczanie Witepscy.*
- Zamek *Brzeński* w *W. X. Lit.* y *Miaśto* *inquantum* bydź może, ufortyfikować pozwolono, *sine praesudicio* podatkow publicznych. *A. 1654. f. 35. tit. Municya.*
- Na dokończenie fortece Zamku tego (ponieważ suma dwoyga podymnego, *Konstytucyą* naznaczonego, na to *sufficere* nie może) ieszcze sumę dziesięć tysięcy zł. z *rentow* *Woiewodztwa Brzeńskiego* naznaczono &c. *Anni 1658. fol. 40. tit. Obwarowanie.*
- Na teyże fortece, *Hetman. W. X. Lit.* tak wiele *piechoty*, iako czas potrzebować będzie, nie zwodząc oney, ani na inną potrzebę odrywając, *continuo* mieć powinien. Ktorey *piechoć* *Podskarbi W. X. Lit.* żołd y *prowiand* z podatkow podymnych, *akcyzy* y *czopowego*, w tym *Woiewodztwie* *currentibus*, także *prochy*, *kule*, y inne *necessaria* ma *prowidować* &c. *Ibid.*
- Znowu postanowiono: aby na to *praesidium* *Hetman W. X. Lit.* 300. ludzi *ordynował* z *woyska*, a podczas *gwałtowney* potrzeby tak wiele, iako *periculatorum exigentia* wyciągać będzie &c. *A. 1659. fol. 17. tit. Praesidium fortece.*
- Zamku *Mściławskiego* naprawę, y obronę *Woiewodztwa* *tamecznego*, ktoreby sobie *Obywatele* *tameczni, sine praesudicio juris publici & privatorum* postanowili, *aprobo-*

wano. A Magister Artyleryi ten Zamek *sufficienter* municyą woiczną zawsze opatrwać ma &c. A. 1654. fol. 36. tit. Obrona Mięciśława.

O erekcyi tegoż Zamku, v. tit. *Laudum*.

Zamki, *Belski, Grabowiecki, Horodelski, Hrubieszowski, Zydzaczowski*, pozwolono Starostom tamiecznym restaurować. *vide tit. Afekuracya*.

Grabowieckiemu y Halickiemu Starostom afekurowano potym, co wydali. *vid. tit. Dobra*.

Zamkow, *Wieluńskiego y Ostrzeszowskiego*, rewizyi pozwolono. v. tit. *Rewizorowie*.

Znowu tychże, także *Sieradzkiego y Wschowskiego*, y oraz Xiąg Grodzkich rewizya postanowiona. A. 1659. fol. 44. Tit. *Rewizya Zamkow*.

Na restauracyą *Wieluńskiego* koszt Starości tamiecznemu afekurowano. *vide tit. Sumy*.

Dla obrony Zamku *Halickiego* sto piechoty zaciągnąć, Obywatelom Ziemi Halickiej pozwolono. A. 1652. fol. 18. tit. *Zamek Halicki*.

Zamek *Krakowski* ludźmi, w służbie Rzeczyposp. zostającymi, słusznie opatrzyć, y onym dostateczną zapłatę obmyślić obiecano. A. 1661. fol. 15. tit. *Deklaracya*.

Na reparacyą dachu Zamku *Krakowskiego* po zł. 30000. co rok do przyszłego Seymu, w Skarbie Koronnym naznaczono. A. 1726. fol. 56. tit. *Kwity*.

Zamku wysokiego *Lwowskiego*, aby *praesidium* za wiadomością PP. Hetmanow Starosta *Lwowki*, albo Szlachciec osiadły, komendował, deklarowano. &c. A. 1662. fol. 21. tit. *Praesidium*.

O restauracyi tegoż Zamku. v. tit. *Miaśto Lwow*.

Y Zamek niski pozwolono Starości tamiecznemu restaurować, na co *impensas* do 6000. zł. tylko, a nie więcej, *extendentes*, Rzeczyposp. *praeiâ calculatione*, nagrodzić powinna. A. 1677. fol. 30. tit. *Zamek Lwowski*.

Zamku *Przemyskiego* restauracya. v. tit. *Comisyja*.

W tymże Zamku *Przemyskim* aby dla Książ y Kancelaryi był *competens locus*. v. tit. *Comisyja*.

Zamku *Oświęcimskiego* poprawa z cla na Wiśle pod Brzozkowicami od ryb z Śląska. *vide tit. Clo*.

Na Zamku *Grodzińskiego* restauracyą, prowent tabaczny W. X. Lit. y z osobna 5000. złotych z pogłownego żydowskiego ordynowano. A. 1673. fol. 8. tit. *Prowent tabaczny*.

Potym 30000. zł. z podatkow extraordinarynych na terażnieyszym Seymie uchwalonych, naznaczono, którą P. Podskarbi W. X. Lit. do rak P. Kancelerza W. X. Lit., aby na czas fabryka, dla wcześnieyszego tam Seymowania, wystawiona była, wyliczyć ma. Przytym dla rozgraniczenia ulic, y placow na Woiewodztwa y Powiaty, *in fundo* *Miaśta Grodna*, na budowanie Dworow, Komisarzow z Senatu y z Izby Pofelskiej naznaczono. A. 1676. fol. 15. tit. *Zamek Grodziński*.

Reasumowano tę Konstytucyą, y kończyć restauracyą Zamku kazano. A. 1677. fol. 9. tit. *Komisyja*.

Na Zamku *Grodzińskiego* restauracyą, *praeiâ inquisitione & revisione*, z czyieyby okazyi bydz *malitiosè* zruinowany, 20000. zł. dla wygody Seymowania, Stany W. X. Lit. naznaczyły, *sine sequelâ in futurum*. Ktozey restauracyi W. Podskarbi przez się, lub przez Komisarza swego, dozor mieć będzie. Drzewa co potrzeba, z Leśnictwa *Berstańskiego* y z *Moslow*, także y ludźi, według osobliwego Vniwersału I. K. MCi, bez uciążenia iednak poddanych, dodać rozkazano. K. Lit. 1685. f. 3. tit. *Trybunał Skarbowy W. X. Lit.*

Co do *Miaśta samego Grodna* należy. v. tit. *Miaśto Grodno*.

Zamek *Malborski* aby zdawna zwyczajne miał *praesidium*, y aby Cekauz z armatą Rzeczyposp. *sub diligenti* był *custodia*, obiecano przyzłemu Krolowi podać *in Pactis*. A Starości tamiecznemu pod *Interregnum* zalecono rezydencyą. w *Konfederacyi gienralney Warszaw.* *sub Interregno*. A. 1674. fol. 29. §. Zamek także *Malborski*.

Z A M I A N A.

vid. Tit. Frymarki.

N n n n

ZAPI.

Z A P I S Y.

Zapisów, ani żadnego zeznania, nie ma żaden Vrząd od żadnego Stanu człowieka przy-
mować, tylko *circa Acta*, gdy będzie *sanus mente ad acta personaliter constitutus*.
Krolowi iednak przy osobie swojej, wolno posyłać do każdego, tego potrzebującego,
chorobą złożonego. A. 1550. fol. 7. §. Zabiegając.

Zapisy zaślazale, te mają być rozumiane, którym minęło lat dziesięć. Anni 1580. fol.
370. §. A iż poparcie tej wojny.

O tymże. A. 1581. fol. 381. tit. Exempcyja żołnierzow.

Kto ma pierwszy zapis, tego jest *potioritas super bonis oneratis*, chociaż posledniyszym
Procesem, y choćby kto inzy pierwey proces otrzymał do posledniyszego zapisu;
wyjawczy gdyby kto był *triennalis Possessor*, albo *de iure* prawo iego nalazłoby się być
nieważne. A. 1588. fol. 467. tit. O ważności zapisow.

Zapisy wszelakie w Xiegach odległych Grodzkich albo Ziemskich zeznane, *ad proprium
forum Terrestre vel Castren. ubi bona Recognoscentis consistunt; per modum oblate, per
creditorem vel Debitorem*, albo służy ktorego z nich, mają być podawane; a *prio-
ritas* tego zapisu ma być liczona od aktu podania onego *per oblatam in proprio fo-
ro*. Ibid.

O zapis na znowie, ku szukaniu Kredytorom zeznany, albo z iakiey przyczyny po-
deyrzany, wolno prawem czynić drugim Kredytorom, którymby zapis zdał się być
ku szkodzie. Ibid.

Woiewodztwu Wołyńskiemu warowano: iż *causa potioritatis* żadney nie mają podle-
gać *taxie*, lecz ieżliby chciał *posterior Creditor* swoy dług *vindicare*, wolno mu *inqui-
busvis bonis* pierwzych Posessorow wykupić. Dziedzictwa zaś, otrzymane przed po-
sledniyszemi Kredytorami y Legatami, mają *in suo* zostawać *robore, non obstanti-
bus quibusvis decretis*. A. 1673. fol. 31. Tit. Securitas dobr Ziemskich.

Zapisy bannit, *etiam post approbationem*, ku uzpokoieniu bannicyi do dwunastu niedziel,
tak od otrzymania bannicyi, iako y od oney aprobacyi, może zeznawać. A. 1588.
f. 468. Tit. O relaxacyi.

Zapisy wszelakie Trybunalskie tak ważne są, iako Seymowe, albo Ziemskie. A. 1578. f.
331. tit. O zapisiech.

Zapisow, *per oblatam* podanych, oryginały mają Pisarze wracać. Co służy Ziemie
Gostyńskiey. A. 1565. fol. 105. tit. Oryginalow.

Także Ziemie Drobyckiey. A Xiegi *ad decursum unius anni* powinni introligować,
y stare w ochronie mieć, *sub pena de negligentibus officialibus sancita, in Iudicio Tri-
bunalitio per quempiam Nobilem ejusdem Terrae repetenda*. A. 1613. fol. 21. Tit. O
wracaniu Oryginalow.

*Vide Statu-
tum Her-
burti. f. 207.* Zapisy Grodzkie ten sobie ma przenosić, komu służy, choć po wyśściu roku, ieżli Roki
nie były. Na pierwszych iednak Rokach Ziemskich powinien to uczynić. Except.
Masou. A. 1576. fol. 298. Tit. O Pisarzu Ziemskim.

Zapisy Mazowieckie, zwłaszcza wieczności, mają być pisane, według formy w Statucie
opisaney. Ibid. fol. 299. §. Zapisy.

Zapis na przedaz, darowiznę, albo zamianę, *extra Districtum* uczyniony, nie jest ważny,
okrom Seymu y Kancelaryi Krolewskiej. Ibid. fol. 305. Tit. Przedanie.

Zapisow Grodzkich, *in absentia Recognoscentis*, przeniesienie ma być ważne. Co służy
Woiewodztwu Podlaskiemu. A. 1581. f. 377. Tit. Przeniesienie.

Zapisy Belskie, Ziemskie, Grodzkie, y na leżeniu Xiąg zeznane, aprobowano. Ibid. fol.
376. Tit. Zapisy.

Także zapisy Rożańskie y Makowskie, ktore w Pryczanowie, we wsi Krolewskiej po-
blizko Rożana, wedle postanowienia Rycerstwa tamecznego, w roku terażniyszym
pod Rożanem zgromadzonego, przyimowano. An. 1607. fol. 854. Tit. Vtwierdzenie
zapisow.

Zapisy wszelakie y rezygnacye dobr wieczne, przed aktami autentycznymi *sub Interregno*
uczynione, ważne być mają, y aby od dnia śmierci Krolewskiej, nikomu *in progres-
sibus juris fatalia*, albo *prescriptio*, do sprawiedliwości szkodzić nie mogła, warowano
we wszystkich *Konfederac. general. Warszaw. sub Interregnis*.

Zapisy wszelakie *sub Interregno* A. 1648. pozwolono Grodowi Smoleńskiemu przyimować,
bez Pisarza Ziemskiego.

Zapi-

Zapisów wszelakich w Kapturach w Wielk. X. Litewsk. od zaczęcia tychże Sądów aż do zakończenia, walor taki, iakby *in quovis subsellio regnante Principe* uczynione były, *cavetur.* w Konfederacyach gieneral. Warszaw. lub Interregnis. An. 1668. § 1674.

Ewidencja dobr exekucyami odsądzonych, ma ewinkować tego, komu ie przedał §c. *vid. Tit. Dobra Stolu Krolewskiego.*

O Zapisach y Aktach przez nieprzyjaciela popalonych §c. *quò ad securitatem bonorum, vid. Tit. Szlachectwo. Quò ad securitatem bonorum. vide Tit. Dobra. Quò ad securitatem ratione długow, po wojnie. vide Tit. Długi. § Tit. Sprawy. § Tit. Akta.*

O zapisach w Prusiech. *vide Tit. Akta. Tit. Salaria.*

Suscepty Ziemie Nurskiej, które *Laudo communi* na Seymiku, *vacante Capitaneatu, ex necessitate* uchwalili, aprobowano. A. 1667. f. 38. Tit. Akta.

Zapisu obligacyi wsi, Trąbek y Nieborowa, aprobacya. *vid. Tit. Aprobacya.*

Membrany, to iest: ręczne zapisy w Woiewodztwach, Wołyńskim y Braclawskim, zniesiono, y iuz od publikacyi tey Konstytucyi iść nie mają między Obywatelami tych Woiewodztw. Te iednak, które przed tą Konstytucyą, bądź też dawnieysze, na cokolwiek dane, od darty tey Konstytucyi do Roku y sześciu niedziel, mają być do Akt Ziemskich, albo Grodzkich, własnego Powiatu, przez tych, którym flużą, *per oblatam* podane y wwiedzione, *sub nullitate* onych. A odrąd iuz miasto membran, każdy na każdą rzecz zapis, napisawszy go y podpisawszy, z pieczęcią swoją y pieczęciami y podpisami naymniey dwu świadkow Szlachtry, do Akt Grodzkich, albo Ziemskich, ma y powinien będzie przyznać. A. 1620. fol. 18. Tit. Membrany.

Zapisy y Dokumenta, *extra repartitionem* Woiewodztw, Ziem y Powiatow W. X. Lit. *in spatio* Roku, *ad propriam repartitionem* przeniesione być powinny. K. L. 1726. f. 68. Tit. Terminy y Repartycya.

Zapisów Extrakty z Xiąg Trybunałskich, Marszałek, Pisarz y Regient Trybunałski; z Ziemskich zaś y Grodzkich Akt wyjęte, Vrzednicy Ziemscy, albo Grodzcy, podpisać *tenentur*, y według Konstytucyi 1588. o ważności tych zapisów, *potioritas* ma być zapisana. Gdyby kredytorowie na Dobrach pretenfyy swoich dochodzić chcieli; tedy *non prejudicando* w niczym Prawu aktualnych Posesorow, mają sprawę swą popierać z Ewiktoremami swemi, lub Sukcesorami onych. K. L. 1726. fol. 83. Tit. Zapisy.

Zaden z Obywatelów Wielk. X. Litewsk. obligow, Afekuracyy, Kart, pretenfyy, od zagranicznych nabywać *per transfusionem* nie powinien, ale żeby sami Autorowie *in foro competenti* pretenfyy własnych dochodzili, postanowiono. K. L. 1726. fol. 96. Tit. O Wlewkach zagranicznych.

Z A P Ł A T A.

Zaplata po Byczyńskiej wojnie zkonfederowanym, także y tym, którzy na trwożę niebezpieczeństwa Tureckiego z Kwartę przyięci byli, naznaczono w Lublinie. Która iako się odprawić miała? *vide latè in Constitut. An. 1591. fol. 606. Tit. Afekuracya.*

Zapłatę długów *in fidei publicam* zaciągniionych naznaczono z poboru. A. 1593. fol. 650. §. A. porym.

PP. Myszkowski 25000. zł. Poborca Krakowski z naypierwszego poboru Woiewodztwa swego ma zapłacić, *sub poena centum marcar. §c.* An. 1598. fol. 699. Tit. Naznaczenie.

Zapłatę, ktoby co na potrzebę Rzeczyposp. na on czas wydał, afekurowano. A. 1601. f. 733. Opatrzanie kredytu.

Zaplata długów zaciągu Moskiewskiego y Inflanckiego, y innych, naznaczona z poborow. A. 1611. w Vniwersale poborowym. Tit. Szafunek tych poborow.

Zaplata żołnierzom po wojnie Moskiewskiej z konfederowanym postanowiona y Komisarze na to naznaczeni, *cum facultate* piemiędzy *in fidei publicam* pod afekuracyą Krola y Rzeczyposp. dostawania §c. *vide latè in Constitut. A. 1613. fol. 3. Tit. Naznaczenie.*

- Teyże zapłaty *negotium continuatur*. Do czego naznaczeni są Komisarze, y na trzy mieysca rozdzieleni. Z których iedni Stołecznym żołnierzom we Lwowie płacić mają, drudzy w Bydgoszczy, a trzeci Inflantzkim w Wilnie &c. *vide latè Constit. Na drugim Seymie. A. 1613. f. 1. Tit. Naznaczenie.*
- Zapłata woysku Pruskiemu y Inflantkiemu w Grudziądzu postanowiona, y Komisarze naznaczeni. *A. 1628. Tit. Komisarze do zapłaty.*
- Zapłata woysku W. X. Lit. w Wilnie naznaczona, y Komisarze dani &c. *vide latè in Constit. A. 1634. f. 9. Tit. Komisarze.*
- Zapłata woyskom, Moskiewskiemu y Vkrainnemu, we Lwowie postanowiona y Komisarze naznaczeni &c. *vide latè Constit. Ibid. f. 7. Tit. Zapłata woyskom.*
- Zapłata woysku we Lwowie y w Pucku naznaczona. *An. 1640. fol. 12. §. A do zapłaty.*
- Zapłata woysku Vkrainnemu, y Komisarze do niey. *An. 1638. fol. 2. Tit. Zapłata.*
- Temuż znowu zapłata naznaczona we Lwowie. *A. 1642. f. 9. Tit. Zapłata.*
- Znowu temuż zapłata we Lwowie naznaczona. *vide latè Constit. An. 1643. fol. 21. Zapłata woysku.*
- Znowu temuż woysku zapłata we Lwowie naznaczona. A co do ćwierci darowney, Posłowie ziemscy do Braći wzięli, gdyż na to w Instrukcyach pozwolenia nie mieli. *A. 1646. f. 9. Tit. Zapłata.*
- Temuż daną pod Zborowem od Krola I. M. Iana Kaźimierza deklaracyą aprobowano. *Na drugim Seymie. A. 1649. f. 7. Tit. Aprobacya.*
- Komisarze do Lwowa na likwidowanie długu woysku Kwarćianemu winnego, a na przyszłym Seymie sposób zapłacenia onym obmyślony będzie. *An. 1649. fol. 12. tit. Obrona.*
- Komisya na zapłatę woysku *auđoritate Comitiali* naznaczona, iż w Warce nie doszła, do Lublina iest przeniesiona od PP. Komisarzow, co *approbatur*; y Komisarze znowu *assignantur*. *A. 1649. Na drugim Seymie. f. 4. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku W. X. Litewsk. w Wilnie postanowiona, y Komisarze na to naznaczeni. A że *sub idem tempus* Komisji tey główne Sądy Trybunalskie przypadają; tedy ieżliby iakie kauzy między samemi Deputatami, a Komisarzami, lubo ich sługami *intercederent*; na to *compositum Iudicium in pari numero* zasądzone bydź ma. Gospody także *equè* na Komisarzow, iako y Deputatow Trybunalskich Grod pokazywać będzie &c. *A. 1649. f. 38. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku Wielk. X. Litewsk. y Komisarze, *secundum normam, Ordinem & securitatem superiorum Commissionum*. Przy ktorey zapłacie za expensą wojenne P. Hermanowi Wielkiemu W. X. Lit. ktore się słusznie z likwidacyi pokażą. Także P. Hermanowi Polnemu, y Vr. Pisarzowi Polnemu W. X. Lit. Także I. M. P. Krzysztofowi Chodkiewiczowi Woiewodzie Wileńskiemu za wydatki iego, satysfakcyja bydź powinna. *A. 1650. f. 17. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku Koron. *ad exemplum* przeszłych Komisji y Komisarze ci, ktorzy na Trybunał Radomski deputowani, o ktorey mieyscu Krol I. M. gdzie naysposobniejszy upatrzy, przez Vniwersały swoje obwieścić ma. *A. 1652. f. 5. Tit. Komisya.*
- Zapłata woysku W. X. Lit. naznaczona. *Ibid. f. 19. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woyskom Koron. starego y nowego zaciągu we Lwowie naznaczona, y oraz Trybunał Skarbowy &c. *vide latè. A. 1653. f. 1. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku W. X. Lit. nowego y starego zaciągu w Wilnie. *vide latè. Ibid. fol. 5. Tit. O zapłacie.*
- Zapłata woysku Koronnemu naznaczona we Lwowie &c. *An. 1654. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku W. X. Lit. w Orszy, albo w Mińsku, ieżliby w Orszy *propter hostilitatem* bydź nie mogła, naznaczona &c. *A. 1655. f. 12. Tit. Zapłata.*
- Zapłata woysku Koronnemu w Lublinie naznaczona &c. *An. 1658. fol. 7. Tit. Komisya.*
- Zapłata woysku W. X. Lit. w Wilnie, albo ieżliby w Wilnie bydź nie mogła, tam gdzie PP. Hermanowie, znióżyli się z sobą, naznaczają y obwieszcza &c. *vide latè. Ibid. fol. 12. Tit. Komisya.*
- Zapłata woysku Koron. we Lwowie y Komisarze do tego naznaczeni. *A. 1659. fol. 2. Tit. Komisya.*

Zaplata woysku W. X. Lit. w Mostach naznaczona, y Komisarze mianowani. *Ibid. fol.*

1. tit. Komisarze.

Zaplata woyskom Koronnym we Lwowie naznaczona, y Komisarze dani. *A. 1661. fol. 2.*

tit. Zaplata.

Także woysku W. X. Lit. w Slonimie. *Ibid. fol. 1. tit. Komisarze.*

Znowu woyskom Koron: we Lwowie. *A. 1662 f. 4. tit. Zaplata.*

Także woysku W. X. Lit. w Wilnie. *Ibidem fol. 5. Tit. Komisyja. Et f. 16. tit. Asekura*
cya reszty.

Zaplata woysku Koron. naznaczona z Woiewodztw tak, aby każde Woiewodztwo tak
wielom ludziom płaciło, ile Trybunał Radomski naznaczy. *A. 1667. fol. 9. tit. Na-*
znaczenie płacy woyskom.

Zaplata woysku W. X. Lit. w Wilnie naznaczona y Komisarze dani. *Ibidem fol. 56. tit.*

Zaplata.

Woysku Koron. dwie ćwierci (ponieważ drugich dwu dobrowolnie odstąpiło) na przy-
szłym Trybunale Radomskim *A. 1671. zapłacić naznaczono. A. 1670. fol. 24. tit. Prze-*
baczenie.

Okrom tego, iż niektóre Woiewodztwa y Ziemie Koronne, dla rozerwania Seymi-
kow y uchwalenia podatkow, zapłatę pewnym Pułkom zatrzymały, postanowiono:
aby według podziału na Komisyi Lwowskiej uczynionego, niemielżkanie się im sa-
tysfakcya stała. *Ibid. tit. Vzpokoienie.*

Woysku W. X. Lit. zaplata naznaczona. *Ibid. fol. 42. tit. Zaplata.*

Niedoszła ta Komisyja, reasumowano ją. *A. 1673. fol. 2. tit. Reassumptio.*

Ani ta doszła *ob fata* Krola I. M. *Reassumuntur* tedy *in toto* przelzie Komisyje *Anno-*
rum 1670. §. 1673. §. c. vide late w Konfederacyach gieneral. Warszaw. sub Interregno.
A. 1674. f. 30, §. Ponieważ Komisyja.

Zaplata woysku Koron. postanowiona y asekurowana. *A. 1673. fol. 7. §. 8.*

O teyże. *Ibid. fol. 10. tit. Trybunał.*

Nie przyszło to *ad effectum propter fata* Krola I. M. Michała, przeto na Konwokacyi gi-
neralney Warszawskiej Komisyja, do tey zapłaty Seymem *ut supra* *A. 1673. postanowiona,*
rewizikowawizy, y w Skarbowy Trybunał obrociwizy, do Lublina przeniesiono; tak
jednak, aby to nie było *cum prejudicio* tak Kapturow Woiewodztwa Lubelskiego,
quo ad privatas Woiewodztwa tegoż *actiones*, iako y Grodu Lubelskiego, *quo ad exe-*
cutionem, y aby Vrzad Ziemski tamieczny dekreta pisal. w *Konfederacyi gieneral.*
Warszaw. A. 1674. fol. 21. §. Ponieważ Komisyja.

Zaplata Woysku Koron. we Lwowie naznaczona y Komisarze dani. &c. *A. 1676. fol. 15.*
tit. Komisyja.

Limitowane byly te Komisyje do terażniejszyego Seymu, a teraz *reassumuntur.* *A. 1677.*
fol. 1. tit. Komisyja.

A że Komisyja we Lwowie, *sine comortatione* uchwalonych podatkow pieniędzy, *suffici-*
enter z ukontentowaniem woyska y Rzeczyposp. kończyć się za tym razem nie może, ani
cause privatarum iniuriarum na niey rozsądzone bydz mogą; przeto druga Komi-
syja w Sendomirzu w Roku ninieyszym odprawić się ma. Na którą Komisarze *de-*
putantur. *Ibid. fol. 2. §. A że terażniejszy.*

Zaplata woysku W. X. Lit. obmyslona y asekurowana z tą deklaracyą: iż czegoby do wy-
płacenia z rachunku nie dostawało; z przyszłego Seymu obmyslono y wypłacono bę-
dzie. *A. 1676. fol. 3. tit. Zaplata.*

Do ktorey zapłaty Komisyja naznaczona. *A. 1677. fol. 7. tit. Commissio.*

Zaplata woysku Koronnemu *pravia liquidatione* na Trybunale Skarbowym ma *expediri.*
A. 1678 fol. 2. tit. Zaplata.

Na zapłatę woysku, *pro nunc effectivè* w służbie Rzeczyposp. zostaiącemu, sumę dwóch
milionow *monetae currentis* w gotowiznie do dyspozycyi Rzeczyposp. przypadła, y w
rękach Wielm Xiążęcia Michała Czartoryjskiego Wołyńskiego, y Kazimierza Iana
Sapiehy Połockiego, Woiewodow, będącą, ordynowano tak, aby dwie części na woys-
ko Koronne, a trzecia część na Litewskie, obrocone byly. *Ibidem fol. 5. tit.*
Ordynacya.

Zaplata woysku W. X. Lit. w Grodnie naznaczona. *Ibid. f. 4. tit. Zaplata.*

Zaplata I. M. P. Ianowi Karolowi Chodkiewiczowi Staroście Zmudzkiemu Hetmanowi

- W. X. Lit. wydatkow iego na wojnę Inflantką uczynionych z Skarbow, Koronnego y W. X. Lit. po połowicy naznaczona. *A. 1609. fol. 927. tit. Szafunek.*
- Declaratur*: iż 29320. zł. z reszt poborowych przeszłych W. X. Lit. mają mu być zapłacone. *A. 1613. f. 47. tit. Afekuracya.*
- Zapłacono. Zapłata y rachunek *approbatur*. *A. 1621. fol. 23. tit. Aprobacya.*
- Vr. Alexandrowi Korwinowi Gąsiewskiemu Referendarzowi W. X. Lit. sumę 13525. zł. y groszy poł trzynasta zapłacić także mają we Lwowie przy zapłaceniu woysku Stołecznemu. *A. 1613. Na drugim Seymie. fol. 12. tit. Zapłata.*
- Zapłata I. M. P. Stanisławowi Żółkiewskiemu Woiewodzie Kiiowskiemu długu 20099. zł. afekurowana. *A. 1616. fol. 9. tit. Naznaczenie.*
- Także I. M. P. Iaroszowi Wołowiczowi Podkanclerzemu W. X. Lit. suma 144090. zł. gr. 5. pieniędzy 5. *A. 1618. fol. 7. tit. Zapłata.*
- Także P. Hetmanowi Polnemu W. X. Lit. 21409. zł. gr. 20. w *Vniwersale poborowym* *A. 1618. tit. Szafunek.*
- Znowu temuż P. Hetmanowi 15000. zł. w *Vniwersale poborowym Anni 1619. tit. Szafunek.*
- Także Xiążęciu I. M. Krzysztofowi Radziwiłowi Hetmanowi Polnemu W. X. Lit. dług afekurowany. *A. 1623. fol. 15. tit. Zapłata expens.*
- Temuż drugi raz, y woysku iego uczyniona afekuracya zapłaty. *A. 1626. fol. 7. tit. Wydatki.*
- Także Vr. Krzysztofowi Xiążęciu Zbarażskiemu Koniuszemu Koron. wydatki na legacyi Tureckiej *affecurantur*. *A. 1623. fol. 15. tit. Zapłata dług.*
- Odpuścił to potym Rzeczyposp., okrom pięci tysięcy y sześci set talerow lewkowych na więźnie wydanych; ktore mu Skarb Koron. zapłacić ma. *A. 1624. fol. 9. tit. Odpuszczenie sumy.*
- Także I. M. P. Krzysztofowi Naruszewiczowi Podskarbiemu W. X. Lit. sumy od niego *ad fidem publicam* zaciągnionej 208924. zł. y. gr. 25. pieniędzy 6. zapłata *affecuratur*. §. Agdzieby.
- O tymże. *A. 1626. fol. 4. tit. Długi.*
- Wszystkim wzwyż mianowanym PP. Litewskim zapłatę odtąd, od Seymu do Seymu odkładano.
- Potym na zapłatę tych długow podatki różne uchwalono. *An. 1631. fol. 14. tit. Długi W. X. Lit.*
- Zapłacono ie wszystkim. *A. 1632.*
- Na zapłatę woysku Koron. Stany W. X. Lit. sumę dwakroć sto tysięcy zł. na dwieraty, z miłości Braterskiej pozwoili, z tym warunkiem: iż to *in exemplum* nie ma być pociągano. *A. 1638. fol. 22. tit. Subsidium W. X. Lit.*
- Zapłata wydatkow Vr. Iozefowi Korfzakowi Staroście Mściwowskiemu na obronę Zamku Dziśnieńskiego podczas niebezpieczeństwa od Moskwy afekurowana. *Ibid. fol. 46. tit. Zapłata.*
- Zapłatę Piechoć Smoleńskiej do przyszłego Seymu *cum affecuratione* odłożono. *An. 1646. fol. 9. tit. O naprawie.*
- Naznaczeni Komisarze do tey zapłaty; y Przywilej przytym Krolewski na osadzenie tamże piechoty *approbatur in toto*. Dalszy zaś sposób chowania oney do przyszłego *differtur* Seymu. *A. 1647. fol. 23. tit. Zapłata.*
- Nie doszła ta Komisya, znowu inși naznaczeni Komisarze. *Anni 1649. fol. 43. tit. Komisya.*
- Y ta nie doszła. Znowu inși naznaczeni Komisarze. *A. 1650. fol. 18. tit. Securitas.*
- Y ta nie doszła. Znowu inși Komisarze. *A. 1652. fol. 23. tit. Opatrzanie.*
- Zapłata Rycerztwu Smoleńskiemu y obleżencom naznaczona, y Komisarze na to dani. *A. 1635. fol. 8. tit. Zapłata.*
- Zapłata ludziom, *in presidio* Smoleńska będącym, y Komisarze do tego naznaczeni. *An. 1653. fol. 9. tit. Securitas.*
- Suma *Constitutione* *A. 1647. (vide tit. Woiewodztwo Smoleńskie)* na poprawę murów Smoleńskich naznaczona, ma być z Skarbu W. X. Lit. oddana. *Ibid.*
- Zapłata Cekauzowi Smoleńskiemu za proch y ołow, podczas Łoiowskiej potrzeby wydany, naznaczona z Skarbu W. X. Lit. *A. 1653. fol. 9. tit. Securitas.*

Do zapłaty Piechoćie Dyneburskiej Komisarze są dani, y *ad rationem* 10000. zł. to jest: Kanon Kurlandzki oney naznaczono. *Anni 1646. fol. 10. tit. Asekuracya.*

Znowu inși Komisarze na to naznaczeni. *A. 1647. fol. 24. tit. Asekuracya.*

Zaplata długu Vr. Heliaszowi Kaźmierzowi Nieścukowicowi Czerniewskiemu, *praviâ liquidatione* przed temiż Komisarzami, naznaczona. *A. 1649. fol. 40. §. Tamże.*

Approbantur Komisyi An. 1649. Sądy, dekreta y Acta. Anni 1650. fol. 16. tit. Aprobacya.

Zapłatę 160000. złt. chorągwiom Tatarskim woyska Koron. asekurowano nieodwłoczną w *Konfederacyi gieneral. Warszaw. A. 1668. f. 20. §. Tak też.*

Na chorągwie Xiążęcia I. M. Wiśniowieckiego Woiewody Bełskiego Hetmana Polnego Koron. sumpt ordynować ma Skarb Koronny, y asygnacye wydać do Woiewodztw y Ziem tych, które czterech poborow *cum abjuratis* nie wydały. w *Exorbitancyach na Elekcyi Krola I. M. Michala. Ann. 1669. Tit. Opatrzanie fortec Vkrainnych.*

Zaplata regimentowi Woiewodztwa Chełmińskiego naznaczona, y Komisarze dani. *A. 1638. f. 2. Tit. Zaplata.*

O zapłacie żołnierzom, w więzieniu będącym y Potomkom zabitych postanowiono, aby pieniądze onym winne w Skarbie zatrzymane były, y nieoddawane nikomu, tylko za dostatecznym warunkiem, albo powinem, albo komuby prawem służnym y przyrodzonym należały. A z więzienia oswobodzonym nie ma się żadna zwłoka dźiać przez Skarb, y ukrzywdzenie w zapłacie zaślug. *An. 1620. fol. 6. Tit. Zaplata.*

Według tey Konstytucyi, reasumując onę, zachować się Komisarzom kazano na Komisyi do zapłaty woysku naznaczoney. *A. 1652. f. 5. Tit. Komisyja.*

Chorągwie, Vrodz. Strzałkowskiego, Modrzejewskiego, Zarudnego-Baubonebeka Persa, na Trybunał Radomski odesłano, y że do kockwacyi z długiem woyskowym przypuszczone, y ćwierci ich zapłacone bydz mają, deklarowano. *A. 1667. fol. 30. Tit. Odesłanie.*

Rotmistrzow Woiewodztw, Ruskiego, Wołyńskiego y Bełskiego, ponieważ *constat*, że chorągwie pod Choćim stawili; *ab impetitione* od Skarbu y od Instygatora Koron. względem niepodania y niepoprzyśiężenia rejestrow, uwolniono. *An. 1676. fol. 38. Tit. Vwolnienie.*

Regiment pieszy Woiewody Sieradzkiego, od nieprzyjaciela zabrany, rowno z inszemi do likwidacyi zaślug, y poprzyśiężenia rejestrow, na Komisyę odesłano, y że mu rowno z innemi Skarb płacić powinien, deklarowano. *Ibid. fol. 43. Tit. Asekuracya zaślug.*

Na zapłatę woysku, do pewney liczby przez skrypt, *ad Archivum* podany y aprobowany *in toto*, redukowanemu, sumę uchwalono *Sc. vide latè. An. 1677. fol. 3. Tit. Ordynacya woyska.*

Cwierć Februaryuszową woysku Koronnemu zapłacić na przyszłym Seymie obiecano. *A. 1683. f. 12. Tit. Vkontentowanie woyska.*

Chorągwie y Regimenty zwinione, po zapłatę za ćwierci zaśluzone, do przyszłego Trybunału Radomskiego odesłane. *1685. f. 12. Tit. Deklaracya.*

Deklaracya I. K. Mści *in exsolutionem præteritorum stipendiorum* Woysku dane, *pro exsolvendis futuris stipendiis* na lat dwie, *inquantum* tak długo w służbie zostawać będzie, *per medium* deklaracyi danych, na lat trzy reasumowano. Repartycyą według komputu Hetmani, żadnego Woiewodztwa y Ziem nad drugie nie przeladuiąc, uczynić powinni. *1690. f. 3. Tit. Deklaracya.*

Na zapłatę Woysku, Cło Gieneralne Rzeczyposp. wodne, lądne y winne, od Win Węgierskich, Zamorzkich, Zboża, Potaszw, Bławatow, materyy, ołowiu, gleyty, sukna, płócien, korzenia, śledzi, futra, woskow, łoiow, wełny, chmielow, galmanow; od drzewa rozmaitego, rzekami za granicę idącego, od ryb y innych wszelkich towarow; a *taxa secundum pretia rerum*, od każdego sta zł. p. 6. zł. *ad Regnum*, a zaś *extra Regnum* po zł. 8. uchwalono do dwoch lat; y że Stan Szlachecki, do cła *mensæ Regiæ Antiqu.* nazwanego, y do aukcyi *subsidi hybernalis*, deklarowano. Od wołu każdego za granicę wychodzącego po Taleru albo sześciu

Tynf. *sine ulla defalcatione*, od innych zaś Towarów *decima pars*, *salvâ strictâ revisione* defalki, służyć ma. Myto od rzezi rogatego y nierogatego bydła, którego żaden Rzeźnik unikać nie powinien *sub pœna duplici 14. marc. excepto* Dworów Szlacheckich, co *presse* do potrzeby onych należy. A to myto ma być płacone tym sposobem: od wołu *currenti monetâ* złt. 3. od Krowy y Ialowicy złt. 2. od Wieprza karmnego złt. 2. od chudźia zł. 1. od ćiełęcia groszy 15. od skopu gr. 12. od iagnięcia gr. 6. *Depositoria* po Miastach *per leges antiquiores* specyfikowanych, *cum interposito confiscationis vigore*, realumowano. Na wyprawę żołnierza pieszego z 21. Dymów, według Taryfy R. 1661. po zł. 240. na pierwszy Rok do Skarbu na barwy y munderunek, aby wnoszono, a przy Woiewodztwach zł. 100. aby zostawało. 1710. *Poparcie Konf. Sandom. f. 54. Tit. Regularna Płaca.*

Vr. Potockiemu Strażnikowi Wielk. X. Litewsk. *in vim* ztrat iego, 100000. od Woyska dane, drugie 100000. z pensyi W. Hetmana W. X. Litewsk. *per benevolum assensum* iego wypłacić kazano; *in casum non exsolutionis, forum competens* zachowano. K. L. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Także Vr. Antoniemu Eperyeszemu, Pułkownikowi Woysk I. K. Mści W. X. Lit. sumę 10000. zł. *in vim* ztrat iego przyznano, iako też largicyą od Woyska Vr. Baranowiczowi Strażnikowi Polnemu, oraz Vr. Komisarzom Woyskowym, na Trybunale Skarbowym W. X. Lit. zapłacić zlecono. K. L. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Sumę 50000. zł. Vr. Leduchowskiemu, Podkomorzemu Krzemienieckiemu Marszałkowi Seymowemu, y Sumę 30000. zł. Vrodz. Michałowi Potockiemu, Pisarzowi Pol. Kor. *ex Sorte* Prowincyi W. X. Lit. *in recompensam* ruiny Dobr iego, przez długą w nich Woysk subsystencyą, podług asygnacyi od Stanow-zkonfederowanych; także Sumę 20000. zł. Vr. Wyrożembskiemu Instygatorowi Kor. do Prowincyi W. X. Lit. za prace iego, kilką Konstytucyami, asygnacyami y Dekretami Trybunałów Skarbowych przyładowano; tudzież Suma 10900. zł. Vr. Steckiemu Chorążemu Kiiowskiemu, podług Asygnacyi od W. Poćeia Hetmana W. X. Lit. *in vim* dezolacyi *tempore Revolutionis* Dobr iego, aby przez W. Podskarbiego W. X. Lit. zapłacone były, nakazano, y Skarb W. X. Lit. obligowano. K. L. 1717. f. 3. Tit. Trybunał Skarbowy W. X. Lit.

Na zapłacenie długu, Konstytucyą 1690. *pro reali* zeznanego, I. W. Kaźmierzowi Iłanowi Sapieżie, Woiewodzie Wileńskiemu, od Beczki Soli, *excepto* co na własną potrzebę Szlachecką y Duchowną prowadzić będą, na Komorach y Przykomorkach W. X. Lit. po Tynfie płacićznaczono, y W. Zarankowi Staroście Zmudzkiemu, po szostaku bitym od Beczki soli Kwitowego pozwolono; Woiewodztwo jednak Brześkie Lit. y Powiat Piński, od płacenia tego Solnego pomienionym Woiewodzie y Staroście, uwolniono. K. L. An. 1717. fol. 6. Tit. *Auctio Subsidiorum.*

ZASŁVZENI. ZASŁVGI.

NA przyszłym Seymie ma być sposób należony, iakoby ludzie dobrze zasłużeni Rzeczyposp. zapłatę cnotliwych zasług odnośili. An. 1565. fol. 107. Tit. *Odłożenie.*

Odłożono to ieszcze na drugi Seym. A. 1566. f. 127. Tit. *Odłożenie.*

Potym postanowiono: iż dostojenstwa, Wrzędy, dożywoćia na Dobrach Krolewskich, kaduki, y niesłużeniem wojny dobra przepadłe, mają być zasłużonym dawane. A. 1567. f. 130. Tit. *Merita.*

Krol ma mieć na zasłużonych baczenie, za zaleceniem Hetmańskim. A. 1591. f. 615. §. A na te.

A mianowicie tym ma dawać opatrzenie, ktorzy przez lat sześć statecznie służyli. A. 1607. f. 859. Tit. *O żołnierzach.*

Woystwa y Szoltystwa, ktore nie są Miastom inkorporowane, także Iurgielty, mają im być dawane *tam post cessum, quam post decessum Possessorum.* A. 1620. fol. 6. Tit. *Nagroda.*

W konkurencyi ma na tego być pierwszy wzgląd, ktory pod iedną chorągwią statecznie

tecznie y skromnie, bez wszczynania buntow y bez uciążenia ludzi, pięć lat służył.
Ibidem.

W zasługi że nie ma żaden Pułkownik, Rotmistrz, ani inny żaden woyskowy, potrącać sobie podarkowych pieniędzy, które z dobr *in possessione sua* zostających wybierze, ale że ie do Skarbu, wedle prawa polspolitego, oddawać mają, *lege perpetua cautum est.* A. 1661. f. 5. §. Także y ci.

Zasługi Vr. Brezy Starosty Nowodworskiego *futuro Regnanti* zalecić obiecano, aby *ex parte bene merentium* nagrodzone były. w Konfederacyi gieneral. Warszaw. An. 1674. f. 30.

Także zasługi Wielebnego X. Augustyna Bernicza. *Ibid.*

W zasługach aby Komisya Lwowska Dobra Krolewskie mogła onerować, *ad extenuationem* czworgiem dożywoćiem, pozwolono. *vid. Tit. Sumy.*

O zasługach I. M. X. Alexandra Kotowicza Biskupa Smoleńskiego, y X. Andrzeja Osowskiego, Regienta Kancelaryi W. X. Lit. A. 1676 f. 16. Tit. Opatrzanie.

Zasłużonemu Vr. Michałowi Lwowiczowi rekompensa od Rzeczyposp. *ad feliciora tempora* odłożona. A. 1677. f. 20. Tit. *Gratitudo.*

Zasługi W. Malachowskiego Woiewody Poznańskiego, y relacyą iego Traktatu z Portą Otomańską pod Karłowicem uczynionego, y relacye innych Poselstw, do przyszłego Seymu odłożono. Ann. 1699. fol. 56. Tit. *Relacya Traktatu*

Zasługi Vrodz. Kaźmierza Bielińskiego Podkomorzego Koron. Marzalka Elekcyi y *merita*; tudzież Vr. Iozefa Potockiego Starosty Halickiego, wybrane z Niemierowa Sumy, do przyszłego Seymu odłożono. A. 1699. f. 61. Tit. *Reces.*

Retenta wszelkie, w determinowanej na Seymie An. 1717. zapłacie, *in fundis retentorum*, windykować Wielk. X. Litewsk. pozwolono. K. L. A. 1726. f. 103. Tit. *Securitas zapłaty Woysku W. X. Lit.*

Z A S T A W A.

PO Statucie Krola Kaźmierza Trzeciego, *Terra & Castra principalia*, przy których *Herb. f. 52.* iest iurysdykcyja Sadowa, zastawiane bydz nie mogły, oprocz *munitiora bona*, to iest *oppida & villas*, aż do Statutu Krola Alexandra. Po tym zaś Statucie, tak *Castra principalia* y wielkich Rządow, iako y iakiekolwiek grunty Stołu Krolewskiego, podług własnego Statutu, y podług Oprawy Krolowy Zofii, exekucyi bydz podległe deklarowano. A. 1562. f. 14. Tit. *O Statucie.* *vid. plura Tit. Exekucya*

Ieżliby iednak *propter gravem necessitatem Reipub. munitiora bona* sumą iaką oneśo *Herb. f. 52.* wać przyszło, tedy nie inaczey, ieno na Seymie walnym Koron. *cum consensu unanimi Ordinum* stać się to ma *ad extenuationem*. Y ma bydz w Konstytucyą onego Seymu wpisano, na iaką potrzebę Rzeczyposp. iak wielka suma, y na ktore dobra wziąć, iest pozwolona? A. 1565. f. 89. Tit. *Statut.*

Iakoż zaraz pozwolono na Dobra stołu Krolewskiego zaciągnąć *modo obligatorio* sumę pięci kroć sta tysięcy zł. z tym dokładem: aby tychże dobr nie wolno było dawać *in possessionem* żadnemu *ex Ducali genere*, ani onerować Zamki główne, albo sadowe, ani Wielkorządy, ani Ziemię Sendomirzką; także aby Krol nikomu dożywoćia nie dawał na przereczzone dobra, które *ex vi legis presentis* zastawione będą. *Ibid. f. 106. Tit. Nabyćie pieniędzy.*

Zastawnicy Dobr Krolewskich, aby przez się, lub przez Posły swe, na przyszły Seym stawali się, y listy na dzierzawy swoje pod ztraceniem sumy pokazali, postanowiono; y publicznie to obwołać, aby się nikt niewiadomością wymawiać nie mógł, kazano. A. 1567 f. 132. Tit. *O zastawie.*

Vide plura Tit. *Dobra.* Tit. *Sumy.*

O zastawie kleynorow *vid. Tit. Kleynory.*

Na Zastawnikow co za podatki stanowiono? *vid. Tit. Podatki.*

Zastawnicy z sum, ktore na dobrach zastawionych mieli, wypłacić na wojnę powinni byli. A. 1655. v. Tit. *Woysko.*

Zastawnikom wszystkim, Mieszczanom, Kupcom, albo ktorzy *per arendam* dobra Ziemskie dziedziczne w W. X. Lit. trzymają, względem gwałtowney Rzeczyposp. potrzeby,

od sta zł. po złotych pięci do Poborce powiatu swego płacić kazano *Sc.* A. 1650. f. 21. Tit. Zastawnicy.

Wykupno Dobr Krolewskich, za Dworem ma bydź sądzone. A. 1578. f. 327. §. Co sędzić mają.

W Koronie, w Powiatach przez Komisarze ma bydź odprawowane, a na W. X. Lit. Konstytucya generalna Anni 1598. ściagać się ma. An. 1607. f. 833. Tit. Pozwy Zastawne Koronne.

Wykupno Dobr Krolewskich, *ad rationem quingentorum millium* zastawionych. *vide Tit. Suma.*

Wykupna Dobr Krolewskich w Litwie, Stany tamieczne podięły się, na co pieniądze obmyślić mają. A. 1616. f. 41. Tit. O wykupowaniu dobr. *vid. Tit. Dobra.*

A od tego czasu, które dobra tamże wakować będą; dożywoćia dane na nich bydź nie mogą. A skoro będą oswobodzone, iedna część procentu z nich do Skarbu Krolewskiego ma iść; druga Rzeczyposp. trzecia Dzierżawcy. *Ibid.*

Wykupna dobr zastawnych Sprawy *per appellationem* na Trybunał wytoczone, nie czekając Woiewodztwa własnego, *inter causas Officii* mają bydź sądzone. A tym któreby pod Trybunałem przypadły, *ab actu motionis in sex septimanis*, ma bydź w ruszeniu termin prefigowany. An. 1588. fol. 461. Tit. O wykupnie dobr zastawnych.

Dla wielości Spraw Sobotnych, osobny im rejestr na każdy Czwartek postanowiono. A. 1611. fol. 13. Tit. *Cause expulsionis & exemptionis.*

Te same, *etiam sub Conventu generali & particulari*, na Pozyeyi *Actorum Terrestrium* mogą bydź sądzone. A. 1589. f. 579. Tit. Sądzenie Roków.

W Kalifzu pod S. Ian mają bydź sądzone, a Surogator ma na to zieżdzać. A. 1631. f. 43. Tit. *Cause exemptionum.*

ZAWARCIE ZIEMIE.

y Zawarcie Portow.

Z Okazyi, iż moneta zła y nieważna z Państw pogranicznych przez rozmaite ludzie do Korony była przywożona, y waler iey im daley, tym większy się podnosił, y dobre z teyże Korony pieniądze odmieniaiąc, do cudzych Państw wywożone były; postanowiono zawarcie ziemie *Sc.* An. 1621. fol. 19. Tit. O zawartiu Ziemie.

Zawarcie zaś Portow tym sposobem postanowiono: aby nikt wodą, ani lądem towarow na wygodę nieprzyjacielską, ani do żadnych Miast Xięstwa Pruskiego y Pomorskiego (wyjąwszy Gdańsk y Toruń) *stante bello Suetico* nie zpuszczał, *sub pœna peculatus* na Szlachćica w Trybunale Koronnym, a z Wielk. X. Litewsk. na Trybunale Litewskim *ex citatione, ad cuiusvis instantiam, quatuor ante septimanis, editâ peremptoriè, ex speciali registro, in quocunque Palatinatu vindicanda, ac per medium delatori ac fisco Reipub. pro defensione convertenda.* A Plebeji w tym *delinquentes, pœnâ capitis & confiscationis honorum* karani bydź mają. Czego wszystkiego Woiewodowie y Starostowie sądowi, z Podskarbiemi ostrzegać y popierać powinni, *ex cuiusvis datione, sub iisdem pœnis.* Za gotowe iednak tylko pieniądze tak soli, iako y innych wszelakich towarow, z tych Portow zaciągać wolno. A. 1627. f. 2. Tit. Zawarcie Portow.

Potym takim, którzy przeciwko temu prawu wykroczyli, w W. X. Lit. na Trybunale Skarbowym Wileńskim *forum* naznaczono, *premissâ citatione in spatio trium septimanarum.* A. 1629. f. 17. Tit. Trybunał Skarbowy.

Zadnemu w Wielk. X. Litewsk. *cuiuscunque sit status & conditionis*, tak stanu Szlacheckiego, iako y Plebejo, nie godzi się żadnego zboża kupnego, któreby nie było własney iego kreścencyi, ani wodą, ani lądem, za granice Wielk. X. Litewsk. prowadzić, *sub pœna super Plebejum colli, a na Szlachćica confiscationis zboża & mille marcarum.* Ktora zboża *confiscatio cedere* ma *fisco*, a *pœnâ mille marcarum* połowica Delatorowi, a połowica Trybunałowi. Aby zaś pod tytułem y za kwitami Szlacheckimi nikt zboża przekupnego nie wyprowadzał; wszyscy stanu Szlacheckiego ludzie, posylając zboża swoje, powinni dać Szafarzom swoim listy otworzyste, *in vim atte-*

attestationis, obowiązując się w tych listach *fide & conscientia*, że z swoich własnych majątkości, tak dziedzicznych, iako y z dzierżaw (Arendarze y Zastawniki w to inkludując) a nie zakupne zboża posyłaia, y pewną liczbę zboż lasztow, albo beczek, y imiona majątkości, z których zboża posyłaia, *specificè* w tychże liściech opisać maia. Przy których *nihilominus* Szafarze przysięgę wykonać będą powinni, podług zwyczaju. A gdzieby takowych listow Szafarze nie pokazali, tedy takowe zboża za podeyrzane y zatrzymane bydź maia dotąd, aż *sufficientem attestationem* od Panow przynioia. Czego wszystkiego P. Podskarbi W. X. Lit. przez osoby przysięgłe, na to umyślnie deputowane, przestrzegać ze wszelaką pilnością powinien. A. 1631. fol. 32. Tit. Zabronienie.

Zawarcie exekucyi. *vid. Tit. Exekucya.*

Z I A Z D Y.

vid. Tit. Sady.

Z I E M I E.

Inflantka. *vid. Tit. Inflanty.*

Podlaska, Wołyńska, Pruska. *vid. Tit. Woiewodztwa. Tit. Xięstwa.*

Ziemskie Vrzędy, Roki, Sady, Pisarze, Komornicy, Xięgi &c. *vide sub titulis propriis.*

Ziemia, Halicka y Zydaczowska, zruinowane, od wszelakich Kontrybucy publicznych według Konstytucyi A. 1635. Miasłom przez nieprzyjaciela znieśionym służącey, także od stanowisk żołnierskich wolne bydź maia. A których ta *hostilitas* nie tak ciężko zpuścizyla, ci *salvis novis alijuratis* podatki, od Rzeczyposp. uchwalone, płacić maia. A. 1677. fol. 26. Tit. Ziemia.

Z E B R A C Y.

Statut Iana Albrychta Krola *de validis mendicantibus*, także Statut o imaniu hultaiow, *Herb. f. 277.* reasumowano, *interponendo poenam centum marcarum*, gdzieby przez Vrzęd Grodzki, t. *Mendici.* albo mieyski, nie był exekwowan A. 1588. f. 489. Tit. Zebracy.

Plura o hultaiach. vid. Tit. Hultaie.

Z E L A Z N E L I S T Y.

vid. Tit. Vadia.

Z O Ł N I E R Z E.

De militibus vide in Statut. Herburti. Tit. Bellum. & Tit. Privilegium.

Żołnierze od okazowania, *pro una vice*, wolni. A. 1565. f. 106. Tit. Okazowanie.

O tymże: w Konfederacyi gieneralney Warszaw. *sub Interregno.* A. 1587. fol. 412. §. A ktoby miał.

Żołnierze od Sadow *exempti* byli, do przyszłego Seymu, okrom do zapisow. An. 1564. f. 48. §. Od okazowania.

Znowu do przyszłego Seymu. A. 1565. f. 106. Tit. Okazowanie.

Znowu do przyszłego Seymu, okrom przesądzonych w iprawach do zapisu, także o mężoboystwa, gwałty, niazdy y gwałtowne wybićia. An. 1567. fol. 137. Tit. Żołnierze.

Potym *exempti juxta Constitutionem* 1562. A. 1578. f. 341. Tit. Żołnierze.

Potym *juxta Constitutionem* 1567. & 1578. (Co służyło y żonom żołnierskim) *non obstante*, choćby Przyjaciół albo Prokurator *adaçus sententiã interlocutoriã* daley się wdał. Ci jednak, którzy ku zapisom iawnym niezastarzałym, po których mogłoby co inszego *intercedere*, pozwani, mogą bydź *non obstante absentia Reipub. causa*, sądzeni. A. 1580. f. 370. §. A iż poparcie.

Reassumitur immediata Constitutio do dwunastu niedziel po rozpuczeniu woyska, a

Kancelarya Krolewska powinna na to listy y świadectwa, tak żołnierzom iako y żonom ich, dawać. Ktoremi ktoby się założył, a na wojnie nie był, sprawę traci. *An. 1581. f. 381. Tit. Exempcyja.*

Exempt znowu żołnierzom y żonom ich, *juxta Constitutionem A. 1581.* okrom gdyby kto po dacie tey Konstytucyi majątność, bądź zastawną, bądź wieczną, gwałtem a nie prawnie komu odiał, albo ktoby się odpisał zapisem takowey excepcyi. *A. 1590. f. 570. Tit. Wyjęcie.*

Ci także, ktorzy na siedzenie w wieży o głowy są zkazani, albo się sami siedzenia podieli, a na usługęby Rzeczyposp. w woysku byli, mają mieć *dilationem* swego siedzenia do dwunastu niedziel *post reditum* z potrzeby. *Ibid.*

Exempty aprobowano żołnierzom, ktore, gotuiąc się na wojnę Turecką, w Kancelaryach otrzymali byli. Za niedoysściem jednak tey wojny, acz służyć gotowi byli, z domow swoich nie wyjeżdżali. Y postanowiono: aby spraw ich *suspensyę*, *in quibuscunque subselliis* za temiz exemptami uczynione, ku upadkowi onym w żadnym Sądzie nie były, ani do żadnych probacyy, ieżeli kto na tey expedycyi był, albo nie był, przyćiskani nie byli, ale żeby *simpliciter* z onychże *suspensyy*, do dalszych kontrowersyy y obron spraw swoich przypuszczeni byli. *An. 1591. fol. 615. Tit. Exempcyje.*

Od Pospolitego ruszenia tylko *exempti* byli żołnierze. *Ann. 1593. fol. 642. Tit. Exempty.*

Znowu exempt żołnierzom y żonom ich, *juxta Constitutionem 1567. § 1581.* do dwunastu niedziel po rozpuszczeniu woyska, w czym nie mają *obstare* takowe zapisy, ktorymby przed tą Konstytucyą fałsz był zadany. *Declaratur* przy tym: iż listy *exemptionis* tak Krolewskie, iako y Hetmańskie, przed każdym Sądem iść mają. *A. 1601. f. 733. Tit. Exempty.*

Potym *juxta Constitutionem A. 1578. exceptis causis ad inscriptiones, expulsionis, violentie, § rei judicate.* *A. 1609. f. 908. Tit. Żołnierze.*

Potym *juxta Constit. A. 1578. § 1609.* przydając: aby ci, ktorzy na wojnie będą, od Krola I. M. albo PP. Hetmanow, listy świadeczne mieli. Ktora Konstytucya y W. X. Lit. służyć ma. *A. 1611. f. 7. Tit. Exempty.*

Potym *juxta Constit. A. 1609.* tak Koronnym, iako y Litewskim żołnierzom. *A. 1616. f. 43. Tit. Exempty.*

Potym *juxta eandem Constitut. An. 1609. § superiores.* Co się ma rozumieć y o żołnierzach Infantzkich w W. X. Lit. *A. 1618. f. 6. Tit. Exempty.*

Potym *juxta Constit. A. 1567. § 1571. A. 1619. f. 5. Tit. Exempty.*

Potym *juxta Constit. A. 1590. exceptis recentibus criminibus* od daty Seymowey. Co y W. X. Lit. służyć ma. *A. 1620. f. 13. Tit. Exempty.*

Poprawiono takroczoney Konstytucyi tak: aby pozwani *in causis ad inscriptionem, exemptionem, expulsionem, executionem rei judicate*, po rozpuszczeniu pospolitego ruszenia we cztery niedziele odpowiadali, *à terminis* iednak *merè personalibus iuramentorum*, ktorych przez plenipotenty odprawować nie mogą, *excipiuntur.* *A. 1621. f. 18. Tit. O exemptach.*

Potym *exempti juxta Constitutionem immediatam A. 1621.* a te exempty tak z Kancelaryi Koronney, y W. X. Lit. iako y od Hetmanow oboygą narodu, u wszelakiego Sądu ważne bydz mają. *A. 1626. f. 5. Tit. Exempty.*

Reassumuntur Konstytucye dawne o exemptach żołnierzkich. A exempty tak z Kancelaryi oboygą narodow, iako y od PP. Hetmanow, u wszelakich Sądow przyimowane bydz mają. *A. 1627. f. 5. Tit. Exempty.*

Potym *exempti*, wedle Konstytucyi takroczoney. *A. 1628. Tit. Exempty.*

Reassumitur immediate przeszłego Seymu Konstytucya, do przyszłego Seymu. *An. 1629. f. 10. Tit. Exempty.*

Potym Konstytucye o exemptach takowych, *annorum 1590. § 1621. in toto* reasumowano, tak żołnierzom, iako y Obywatelom Zamkow od Moskwy rekuperowanych, y z powinności w Przywileiach ich wyrażonych, przy Zamkach rezydującym. A te exempty od nastąpienia niebezpieczeństwa poczynąć się będą. *A. 1632. f. 6. Tit. Exempty.*

Potym Konstytucyą A. 1628. *in toto* aprobowano, y do przyszłego Seymu reasumowano. A. 1633. f. 13. Tit. *Exempty*.

Potym Konstyt. 1620. *in toto* aprobowano. A. 1634. f. 5. Tit. *Exempty*.

Et anni immediati A. 1635. f. 28. Tit. *Exempty*.

Declaratur: iż exempty w tych sprawach, które Konstytucye opisały y ocerklowały, wszelkie *subsellia in personalibus* tylko przyimować mają, za atestacyą Hetmanow, albo Pułkownikow na mieyscu Hetmanow będących. An. 1638. fol. 11. Tit. *Exempty*.

Exempt gieneralny woysku Koronnemu, y Wielk. X. Litewsk. dany aprobowano, *exceptis causis criminalibus, expulsiōum, ac inscriptionum*. A. 1658. fol. 21. Tit. *Aprobacya exemptu*.

O Exemptach Konstytucye przeszłe, do przyszłego Seymu *in toto* reasumowano żołnierzom tym, którzy obecnie w woyskach Rzeczyposp. zostawali, y atestacye Hetmańskie mieli. A. 1659. f. 20. Tit. *Exempty żołnierskie*.

Tenże exempt służyć miał Vr. Xiążęciu Radziwiłowi Koniuszemu W. X. Lit. *Ibid.* Tit. *Exempty żołnierzom*.

Declaratur: że wszelakie Sądy, powinny przyimować pomienione atestacye. A. 1661. f. 19. Tit. *Exempt żołnierzom*.

Na żołnierzach, w woysku Wielk. X. Lit. służących, kondemnaty otrzymane zniesiono, tak aby *in principali negotio respondeant & deducant*, że w ten czas kondemnowani są, kiedy byli w obozie y nie mogli do Sądu sławać. A. 1662. f. 17. Tit. *Zniesienie kondemnat*.

Żadne exempty bez atestacyi Hetmanow, u Sądow żadnych W. X. Lit. przyimowane być nie mają. A. 1667. f. 63. Tit. *Zniesienie kondemnat*.

Kontumacye na żołnierzach W. X. Lit. mimo exempty, *in quocunque foro* otrzymane, *exceptis condemnationibus Comitibus cassantur &c.* *Ibid.*

O Żołnierskich exemptach, w sprawach żołnierskich, Konstytucye przeszłych Seymow reasumowano. A Trybunały y infze *subsellia* w sprawach, w których według prawa exempty iść powinny, zachować się mają, według dawnego prawa. A. 1673. f. 15. Tit. *Exempty żołnierskie. vid. plura Tit. Exempty. Tit. Hetman.*

Żołnierski żołd: za Krola Zygmunta Augusta, na ćwierć Rotmistrzowi na koń zł. dziesięć, Towarzyszowi zł. 8. A. 1567. f. 147. §. *Rotmistrze*.

Potym Towarzyszowi na koń po zł. 20 a pieszemu po zł. 10. na ćwierć. A. 1576. fol. 237. §. *Żołd żołnierzom*.

Potym na koń po 15. zł. a żyć z targu. w *Konfederacyi gieneralney Warszaw. sub Interregno*. A. 1587. f. 415. §. *Iż pod ten czas*.

Potym po dwudziestu zł. a żyć także z targu, tak w leżach, iako y w ciągnięciu, wedle taxy Hetmańskiej. A. 1609. f. 890. Tit. *Porządek*.

A extraordinario militi żołdu, złotych trzydzieści. *Ibid.*

Potym Vsarzom *intra & extra Regnum* po zł. 15. Kozakom po zł. 12. A. 1613. fol. 2. Tit. *O żołnierzu*.

Potym w W. X. Lit. Vsarzowi po zł. 18. Kozakowi po zł. 15. a żyć z targu. A. 1613. na drugim Seymie. f. 10. Tit. *O żołnierzu*.

Potym Vsarzowi zł. 30. Kozakowi 20. A. 1620. f. 5. Tit. *O żołnierzu*.

Za żołnierza może Rotmistrz szkodę założyć, y ukrzywdzonemu, pod świadectwem swoich towarzyszw, zapłacić, a potym to sobie z żołdu tegoż żołnierza wytrącić. A. 1569. f. 148. §. *A iż by też*.

Vsarze z kopią w zbroi, w zarękawicach, w szyszaku, z krotką rusnicą, z szablą, z koncerzem albo palaszem; a ci co po Kozacku, z polhakiem y krotką rusnicą, na dobre konie do potrzeby wsiadać powinni. w *Konfederacyi gieneralney Warszaw. sub Interregno*. A. 1587. f. 415. §. *Iż pod ten czas*.

Rotmistrz koni dziesięć, a towarzyszw naywięcey sześć miał osadzać, y mniej mogł. *Ibidem*.

Rotmistrz o szacye przez towarzysze jego brane, y o szkody uczynione w ciągnięciu, ma *forum peremptorię* w Grodzie, tam gdzie go ukrzywdzony przysięgnie, a na mieyscu, przed Hetmanem, *sine ulla appellatione*. A. 1567. fol. 147. §. *Rotmistrz każdy*.

Znowu: że stacyi brać nie ma żołnierz, ale żywności y innych wszelakich potrzeb, według targu, sobie dostawać powinien, nikogo do stacyi nie przymuszając. A pozwy o każdą krzywdę (wyjąwszy *ad inscriptionem*, y o co powinien Hetman z Rotmistrza, albo Rotmistrz z towarzysza, sprawiedliwość uczynić) sześć niedziel przed terminem kładzione być mają. A. 1576. f. 237. §. *Nie chcąc.*

Z żołnierza (*rozumiey*, z Szlachcica, także z osiadłego) gdyby Rotmistrz sprawiedliwości nie uczynił, albo gdyby sam komu krzywdę y szkodę uczynił; tak Rotmistrz iako y żołnierz ma *forum* w Grodzie bliższym, *sine exceptionibus fori*, y rzeczy osądzoney dosyć uczynić. A. 1589. f. 527. *Tit. O żołnierzach.*

Z żołnierzow nieosiadłych, albo cudzoziemcow, albo plebeiuszow, także z pacholików, powinien Rotmistrz czynić sprawiedliwość *in instanti*, albo pozwany do bliższego Grodu, zaś dosyć uczynić, albo go Sądowi stawić, albo ieżliby uciekł, przysiąc, że nie był u niego, gdy był rekwirowany o sprawiedliwość. *Ibid.*

Kładzenie pozwu ma być na majątności osiadłego żołnierza, a na nieosiadłego w gośpodzie, albo legierze. Postępek prawny ma się ściągać na dobra ruchome y nieruchome, także y na zasłużone pieniądze, na które *in talibus casibus* od ukrzywdzonych arefzt ma Pisarz przyjmować, y z nich ukrzywdzonym, za słusznem y prawnem pokazaniem, dosyć uczynić, *salvâ in toto Constitut.* A. 1588. *manente.* Ieżliby iednak pod trwogę y ruszenie był wzdany, a potym na wtorym y dalszym roku po odprawieniu potrzeby pokazał listem Hetmańskim, iż na ten czas był na posłudze Krola y Rzeczyposp. ma być od wzdania onego wolnym, ale na pozew ma zaraz odpowiadać. *Ibid.*

Żołnierz szkód, krzywd, gwałtów, bezprawia, tak w ciągnienu, iako y w stanowiąskach nikomu czynić nie powinien; także ani podwod, stacyi y żywności, tak z Krolewskich, iako Duchownych y Swietekich poddanych, wyciągać nie ma; ale wszystkie żywność za pieniądze według targu kupować ma, *sub pœna 14. marcarum & refusione damnorum per actorem taxandorum*, a to *in civili excessu.* *In criminalibus* zaś przez Hetmana, podług starych praw y zwyczajów, z Rotmistrzami y Porucznikami, których może dosięć, sądzeni y karani, albo też na Sejm od Strony pozwani być mają. A. 1591. f. 614. §. *Przychylając się.*

Żołnierze żywność wszelaką, okrom wołow, iłowic, ryb y korzenia, co targiem dobrowolnym płacić mają, według ustawy na tym Seymie uczynionej, gotowemi pieniędzmi, tak na leżach, iako y w ciągnienu, (których tylko ieden nocleg być ma) kupować sobie powinni, ktorey dosięgać mają za rekognicyą Rotmistrzowską, y obrachowaniem Hetmańskim, iako wiele żywności na miesiąc na sto koni przychodzićby miało? A tę żywność poddani z Dobr Krolewskich y Duchownych odwozić im mają. A. 1609. f. 890. *Tit. Porządek.*

Żołnierz w blizkich obozu włościach żywność, według targu, za gotowe pieniądze kupować, y sobie kosztem swoim odwozić ma. A. 1591. f. 613. *Tit. Disciplina.*

Żołnierz Kwareciany ma lecie stać obozem na grunciech Krolewskich, a zimie ma Hetman wszystkim leże rozdawać wedle zdania swego. *Ibid.*

Potym, że leże ma mieć w Ukrainie tak lecie, iako y zimie, także w Dobrach Krolewskich y Duchownych. A. 1609. f. 890. *Tit. Porządek.*

Towarzysze y Pacholikowie Rotmistrzom swoim, a wszyscy wobec żołnierze Hetmanowi y iego Porucznikowi, według artykułów wojennych *subesse* y posłuszni być powinni, od ktorego, albo Wrzędu iego, sprawiedliwość ma być czyniona, *in instanti peremptorie.* A. 1591. f. 613. *Tit. Disciplina.*

Rotmistrz gdyby z Towarzysza y z iego pacholika sprawiedliwości, urzędownie *requisitus*, nie uczynił; w Trybunale ma *forum peremptorie inter causas officii, præmissa citatione*, gdzie Proces na nim ma być przewodzon, *ad pœnam bannitionis, semotis omnibus dilationibus, excepto*, ieżliby Roty ruszono przeciwko nieprzyjacielowi Koron. po odprawie iednak potrzeby w sześć niedziel, toż powinien. *In contumaciam* zaś takim sposobem ma być postąpiono: *in termino primo absens* ma *condemnari*, a *post terminum satisfuccionis*, zaraz *ad pœnam bannitionis* ma być pozwany, ktorey exekucyą Starostowie, *sub amissione Capitaneatus, ad instigationem partis lese*, czynić powinni. A takowego procesu Kondemnary inaczej, tylko *solâ ignorantia*, znosić nie będą mogli na Trybunale, albo w Grodziech, za odesłaniem do exekucyi. Iednak *post iuramentum satisfakcyą*, wedle zkazania Trybunałskiego, tamże uczynić ma,

ma, *sub pœna bannitionis in instanti decernenda*. Kładzienie pozwu albo *in bonis* albo w stanowisku iego, a położenia relacya w Grodzie własnym onego stanowiska, albo dobr, bydz ma uczyniona, w którym pozwie *terminus* ma bydz prefigowan we cztery niedziele od położenia onego. Hetmani, Rotmistrze y Towarzystwo, na żadne swe y Przyjaciół swoich prywatne potrzeby Seymiki, albo ziazdy, *stipendiarios* Rzeczyposp. znacznym iakim poczem zażywać nie mają, *sub pœna bannitionis*. Takieyże penie podlegają, którzyby się ważyli, leże mieć albo stanowiska, tak w Duchownych, iako y Swietckich majątnościach, okrom ciągnięcia, w którym bez czynienia szkody, bez brania stacyi y podwod, zachować się mają *sub pœna eadem*. A w tym sądzeniu żołnierzow, *modo ut supra*, z Rotmistrzami y Porucznikami, by też który y na gardło według przewinienia był zkaran, to nie ma bydz przywodziło *in disquisitionem ullam*. Gdyby iednak *absens* był, na poczciwości inaczey bydz karan nie może, ieno na Seymie przez Krola z PP. Radami. *Ibid.*

O żołnierzach cokolwiek iest na Seymie *anni 1590. (vide supra)* uchwalono, *sublatum Constitutione A. 1591. fol. 618. tit. Zniesienie.*

Konstytucyą pomienioną A. 1591. reasumowano, to przydając: aby wolno Rotmistrza pozwać do Trybunału, ieżliby się nie chciał ukrzywdzony dekretem Hetmańskim kontentować. A. 1593. f. 639. Tit.

Taż Konstytucya A. 1591. *declaratur*: iż Hetmanowi przesłuchawszy zdania, tak Rotmistrzow, iako y towarzyszw, wolno bydz ma, wedle sumienia, iako będzie rozumiał, y *ex disciplina militari*, żołnierzow swawolnych y występnych przeciwko powinności Rycerskiey karać. W ostatku gdyby tak nagłego co było, coby kłeskę, albo szkodę iaką woyska Rzeczyposp., albo omieszkanie y opuszczenie pogody do uczynienia posługi, za sobą pociągnać mogło, wolno temuż Hetmanowi, y bez namow wszelakich Rotmistrzowskich y Porucznycych winnego zkarac. *Ibid. fol. 640. tit. Deklaracya.*

Reassumuntur superiores Constitutiones A. 1591. § 1593. § melioratur articulus, zstrony niepostępowania od Hetmana przeciwko tym, którzyby popełniwszy w woysku iakie *facinus*, abscentowali się. Iż Hetmanom Wielkim, a w niebytności ich Polnym, oboygą naroda, przeciwko każdemu występcy wolno postąpić, *in praesentem* na gardle, a *in absentem* na poczciwości *in contumaciam*, y karać go według zwyczajow, ale to do przyszłego Seymu tylko trwać miało. A. 1601. fol. 732. Tit. *Declaratio.*

Znowu też Konstytucye A. 1591. § 1593. *declarantur*: iż ukrzywdzeni od żołnierza Kwarćianego krzywd y szkod swoich mogą dochodzić, bądź na Trybunale *inter causas Officii*, bądź w Grodzie przed Starostą, albo Vrzędem iego, pod ktorego iurysdykcyą krzywda albo szkoda się stała, *peremptoriè*, kładąc pozew w leży pozwanego, albo mu w rekę on dając. Na którym sądzie, bez remisyi exekucya y bannicya ma bydz na pozwanych Rotmistrzach, którzyby ukrzywdzonym sprawiedliwości nie czynili, albo się sami nie usprawiedliwili, kończona. A *transgressores* tey Konstytucyi winami sta grzywien na Trybunale *peremptoriè ex instantia cuiusvis* karani bydz mają. *Ibid. f. 735. tit. O Kwarćianym żołnierzu.*

Reassumitur Constitutio A. 1593. dokładając: iż żołnierz na noclegu tylko iednę noc ma sławać y leż, ani przyślawstw, w dobrach Szlacheckich mieć nie ma, pod winą sta grzywien, y nagrodzenia szkod stronie ukrzywdzoney. O co *forum* z Rotmistrzami (ktorzy osiedli bydz mają) lub na Trybunale, według dawnych praw, lub przed Hetmanem z wolną apelacyą na Trybunał; żywności iednak wedle targu dobrowolnego zasiągać im wolno. Na ostatek cokolwiek Hetmani przeciwko żołnierzowi obwinionemu dekretem swoim nakażą, tego wśzystkiego exekucya dostateczna, iako dekretow Seymowych bydz ma *in bonis § personis*, przez Starosty, y nigdy ni od kogo postępek y zkazanie Hetmańskie *in dubium § disquisitionem* wokowane bydz nie ma. Ieżliby iednak dekret Hetmański nie podobał się ukrzywdzonemu, y kontentować się nim nie chciał, wolna apelacya bydz powinna na Trybunał. Ktore apelacye *in spatio quatuor septimanarum* Trybunalistowie *inter causas conservatas*, tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. odprawować mają z osobnego rejestru, kiedykolwiek taka sprawa *ab actu appellationis in spatio supra scripto* przypadnie. Wedle ktorego dekretu Trybunalskiego Hetmani exekucyą czynić powinni. A *interim* niż decyzya Trybunalska wynidzie; Rotmistrze obwinionych Towarzyszow ślubem zawiązać, a pacholików

likow dotrzymać mają, *sub eadem poena, quam reus sustinere debuit, irremissibiliter decernenda.* Tę jednak Konstytucyą Posłowie Sandomirzcy do Braći wzięli. *An. 1609. f. 890. tit. Perzadek.*

Reassumitur Constitutio A. 1609. o dochodzeniu sprawiedliwości na Trybunale, tego dokładając: aby nie tylko Rotmistrzem, ale y z Towarzyszem *forum* miał ukrzywdzony, y że o szkodę *poena bannitionis perpetuae, & duplex refusio damnorum decerni* ma. *A. 1613. f. 2. tit. O Kwarciowym żołnierzu.*

Potym Konstytucye wszystkie, y prawa o żołnierzach reasumowano, deklarując: iż w ciągnięciu do miejsca, od Krola albo Hetmana naznaczonego, mają się skromnie zachować, y prostymi grościami iść, nad to noclegow y pokarmow w Dobrach Krolewskich y Duchownych, ieno dwie Roćie, iedna po drugiej, czynić nie mają; a drugiej Roty Rotmistrz, powinien dać Dzierzawcom Krolewskim, Duchownym, albo ich Urzędnikom atestacyą, iż w tej wsi, albo Miasteczku, dwie Roćie stały, za którą atestacyą, drudzy Rotmistrze z Rotami swemi onę wieś albo Miasteczko mieć mają, żadney stacyi tam nie wybierając. A gdyby który Rotmistrz, za ukazaniem takiej atestacyi, ważył się tam z trzecią Rotą stanąć; taki każdy, za uczynieniem przez Dzierzawcę Dobr Krolewskich, albo Duchownych, przeciwko niemu protestacyi, y aktykowaniem atestacyi, wyżej opisaney, w Grodzie w którymkolwiek bliższym, ma być za instancyą Dzierzawcy dobr onych, albo iego Plenipotentą, przez P. Hetmana y Komisarze wojenne, z Vrzędu swojego zrzucony, y z woyska wytrąbiony. Taką *poena* ma być na Rotmistrze y ich Poruczniki, gdyby atestacyi wzwyż pomienioney dać nie chcieli. A ieżliby w Dobrach Szlacheckich, bądź w ciągnięciu, bądź na stanowisku, ważył się który Rotmistrz, albo iego Towarzysz, stać iakiegokolwiek albo pieniądze brać; takowy *poena* w dawnym prawie y terazniemy opisaney *privationis Officii* podległ ma, która takimże pretextem, iako wyżej windykowana być ma. *A. 1620. f. 7. tit. Ciągnięcie żołnierza.*

Znowu też prawa, mianowicie Konstytucyą *A. 1590. in toto* reasumowano. *Ibid. f. 13. tit. Disciplina militaris.*

Żołnierz żaden nie ma mieć rynsztunku od złota, ani srebra, tylko od żelaza a rzemienia, *sub amissione stipendii.* *Ibid. f. 5. tit. O żołnierzu.*

Towarzysz od Rotmistrza, Pacholik od Towarzysza, nie ma *temerè* od iedney do drugiej Roty wyjeżdżać, poki *expedycya* trwać będzie, pod wytrąbieniem z woyska y utraceniem pocztu. *Ibid.*

O zapłaćcie żołnierzow zmarłych, &c. *v. tit. Zapłata.*

Żołnierze, na żołd zaciągnięci, od pospolitego ruszenia, *pro una vice*, wolni byli. *An. 1621. fol. 7. §. Hetmani.*

O wszystkim, co należy *ad disciplinam militarem*, Konstytucye dawne reasumowano: iż żadnych krzywd y zbytkow, które Maiestat Boski y prawo pospolite urażają, czy nie, stacyy w Dobrach Krolewskich, Duchownych y Szlacheckich nie wyciągać, na leżach y w ciągnięciu żołdem, na ten czas postanowionym, kontentować się, y z targu żyć, stanowisk w Dobrach Szlacheckich y Duchownych, według dawnych praw, *nulla ratione* nie pokazując, *sub poena mille marcarum & refusione damnorum, ad instantiam Nobilis iniuriati*, w ktoregoby Dobrach stanowisko żołnierzowi pokazane było, w Trybunale *peremptorie, non obstantibus etiam literis* Hetmana na stanowisko w takie Dobra, *repetenda.* *A. 1624. f. 1. tit. Supplement.*

Specialiter reasumowano Konstytucyą *An. 1620.* w tym punkcie, aby Rota na Rotę w ciągnięciu nie następowała &c. od ktorey Konstytucyi, iako y przeszłego Seymu, W. X. Lit. excypuie się. *Ibid.*

W. X. Litewskiemu Konstytucye *A. 1591. 1593. 1601. 1609. 1620. de disciplina militari cum poenis* reasumowano, dokładając tego: ieżliby ukrzywdzony o iakąkolwiek krzywdę y szkodę swoją z obwinioną osobą prawem czynić chciał; tedy wolno mu będzie o to, bądź do Hetmana, bądź do Trybunału, w którykolwiek termin y Powiat, przez pozew Ziemski y Wóznego onego Powiatu, w którym się *exces* stanie, *termino peremptorio* na sześć niedziel pozwać. Komprobacya zaś może być, gdzie się samemu Panu krzywda stanie, w rzeczy niekryminalney przez Vrzędnika tej maiętności; a gdzie poddanym, albo Mieszczanom krzywda będzie; oniż sami *ad instantiam*

tiam & accusationem suam, probować y dowodzić mają w Grodzie, pod ktorego się iurysdykcyą krzywda stanie. *Anni 1626. fol. 6. Tit. Disciplina militaris.*

Woyska, *invitis possessoribus*, w dobrach ziemskich lokować się nie mają. *A. 1685. f. 6. tit. Konfyslencye.*

Zolnierze iż w Dobrach Szlacheckich y Duchownych, *urgente necessitate*, stanowisko mieli, wolni, *pro hac sola vice*, od win w Konstytucyach opisanych. Ieżli iednak ktory z nich mimo prawo y artykuły Hetmańskie, Seymową powagą utwierdzone, niaizdy, gwałty, szkody y krzywdy iakie, ludziom iakiegokolwiek stanu, w Dobrach Szlacheckich y Duchownych, poczynił; z takowym wolno *in foro fori jure agere*, nie derogując nic Konstytucyom *de disciplina militari* uchwalonym. *A. 1626. f. 6. Tit. O żołnierzu.*

Znowu wszystkie Konstytucye, osobliwie Seymu przeszłego *A. 1626. W. X. Lit.* reasumowano. *A. 1628. tit. O żołnierzu W. X. Lit.*

Ktorzyby stacye pieniężne, albo w podwody konie, lub woły brali, na gardle y poczciwości od Hetmana *W. X. Lit.* albo iego Namieśtnika, bez żadnego procesu, ale tylko za dowodem y przysięgą ukrzywdzonych, tak Szlacheckiego iako y prostego stanu ludzi, w bliższym Grodzie wykonaną, *irremissibiliter* mają być karani. Co w listach Krolewskich przypowiednych, y w Vniwersałach, na ściąganie woyska od Hetmana danych, dokładać się ma. *Ibid.*

O tych, ktorzy z woyska pod expedycyą Wołoską odbieżeli byli, dla czego przyszli Hetmani y woysko do zguby y ztraty; Instygatorowi Koronnemu czynić kazano inkwizycyą, y potym przeciwko takowym na Seymie sprawy popierać, y onę do wykucyi przywieść. *A. 1620. fol. 7. tit. O tych.*

Zolnierze Pruscy aby słuszną żywnością opatrzeni byli, Deputaci na to naznaczeni. Ciż y taxę rzeczy ustawić mają, po czemu co żołnierz kupować będzie; nikomu iednak nie ma *imponi necessitas* przedawania, ieżliby tego potrzeby nie miał, ani podwod dawania do odwożenia. *A. 1626. fol. 2. tit. Prowiant.*

O tymże. *A. 1627. f. 3. tit. Prowiant. Et A. 1629. f. 9. tit. Prowiant.*

Zolnierze do elekcyi mieścić się nie mają, ale Posłow swych wolno im przyścić w potrzebie we dwudziestu osob. *w Konfederacyi gieneral. Warszaw. A. 1632.*

Zolnierze Kwarćiani na Ukrainie *excubias* za włóściami odprawować powinni, *juxta Constitutiones A. 1593. 1613. 1620. 1624.* a *in viscera Regni* pomykać się nie mają, chyba żeby *prægnans Reipub. necessitas, & evidens periculum* nastąpiło. W ciągnienu zaś prosto, nie krążąc, iść mają na dzień dwie mili, a na iednym stanowisku gdy dwie Roćie będą, iuż trzecia nie powinna stawać, *sub refusione victualium & damnorum in duplo.* Przeto Rotmistrze, albo Porucznicy, albo ich Namieśtnicy, że tam dwie chorągwie stały, atestacyą dawać powinni, pod utraceniem żołdu. Lożney czeladzi y koni przy chorągwiach nie powinno być więcej, tylko ile potrzeba, y sama słusznosc ukaże. *A. 1633. f. 15. tit. Disciplina.*

Hetman Koronny kaźdey chorągwi *diem præscribere* ma, kiedy w obozie z stanowisk, y z obozu na stanowisku stanąć ma. Tenże przy placu woysku bywać ma, a ieżliby sam nie mógł być, Subdelegata swego, ktorzyby miał w woysku *auctoritatem*, na swe miejsce ześle, a żeby w niebytności iego arefzra, na placą żołnierską założone, sędził. *Ibid.*

Okolo sądow z żołnierzami Konstytucyą *A. 1593. in toto* zachowano. *Ibid.*

Sprawy miedzy żołnierzami y Szlachtą, y Duchownymi, y inney kondycyi ludźmi, o szkody y krzywdy, w Trybunale przed wszystkiemi sprawami sądzone być mają. *Ibid.*

Deputaci naznaczeni są do Lwowa, aby *ineant omnes rationes*, iakoby y hyberna y prowiant woysku Vkrainnemu mogły być obmyślane, &c. *Ibidem fol. 16. §. A iż siła.*

Konstytucye wojenne *annorum 1590. 1593. 1601. 1609. 1620.* a osobliwie *1626. & 1628. de disciplina militari* uchwalone, y peny w nich opisane *in toto* reasumuiąc, deklarowano: aby Rotmistrze, ludzie narodu Szlacheckiego, *realiter & non fictè possessionari* byli, y *realem possessionem* przy pieczętowaniu listu przypowiednego PP. Pieczętarzom ukazali, z chorągwiemi na miejsce y czas (co im w liściech przypowiednych ma być wyrażono) prosto, nie krążąc, y nie rozsypką, ale w kupie dwie mili na dzień uchodzili, zbytkow nie czynili, stacyy, podwod nie brali, w Dobrach y Dworach Szlacheckich

kich y Dzierzaw Krolewskich nie stawali, czeladzi po stronach nie rozsyłali. A któryby żołnierz, albo Rotmistrz, stacye sobie iakie bez naznaczenia wymyslać, albo pieniężne wyciągać, podwody tak w ciągnienu, iako y innego wszelakiego czasu, w Dobrach Krolewskich, Duchownych, Szlacheckich, ludzi brać ważył się; takowy każdy na gardle, bez wszelkiego respektu, za dowodem, karany bydź ma. Gdzieby zaś w ktorey wsi, albo Miasteczku Krolewskim, albo Duchownym, gdzie iuż dwie Rocie nocowały, *in contemptum legum*, który Rotmistrz z chorągwią trzecią nocować ważył się; winą tysiąca złotych karany bydź ma, y szkody poczynione, według targu y ceny na on czas, sowoito płacić. *Item.* Żołnierz jeden dwuch funkcy na się brać nie powinien, y Rotmistrz, któryby iedną Rotę na Zamku miał, drugiey w polu mieć nie powinien, ani Rotmistrz piešzy Roty, Vsarfskiey, Kozackiey, Rotmistrzem bydź nie ma, *¶ vice versa* Vsarfski, Raytarfski y Kozacki Rotmistrz, piešzych Rot prowadzić nie ma się ważyć. Rotmistrze też piešzy, żaden z nich Kozaków więcey nad 10. koni (przy chorągwi swey) mieć nie powinni, y tych nigdzie w stronę, *sub pretextu* zapisowania gołpod, y dla stacyi wyciągania, zasylać ich nie mają. Towarzysze wojskowi swoich Rotmistrzów, z ktoremi się z razu zaciągnęli, trzymać się mają, a zpod iedney chorągwie pod drugą żadną miarą nie powinni wyieżdżać, ani też Rotmistrze bez pozwolenia Hetmańskiego wyzwać ich mają. A któryby Towarzysz iedney ćwierci doślużywszy, mianuiąc, iakoby do domu dla potrzeby swojej z wojska wyiachał; a potymby z drugim Rotmistrzem znowu się wkrotce zaciągnął, y w wojsku się bawił; takowy każdy z wojska wytrąbiony, y konfiskacyą pocztu zkarany bydź ma. A co się dotyczy Dobr Szlacheckich, to jest: Dworów Pańskich y domów Szlachty chudźzey, także Dworów Dzierzaw Krolewskich, tam się żołnierz, *sub pœna capitis*, stanowić nie ma. A gdzieby żadną miarą, dla odległości y dalekości, Dobr Krolewskich y Duchownych, Rota ktora Miasteczka albo wsi Szlacheckich minąć nie mogła, y tam *necessario* nocleg mieć im przyszło; tedy żywność wziętą wszelaką targiem płacić powinni będą. A tam iuż w tych wsiach y Miasteczkach Szlacheckich druga Rota *nullatenus* pokarmować, y nocować nie ma. Ktora Konstytucya tylko W. X. Lit. służyć ma. *Anni 1633. fol. 17. tit. Disciplina.*

Reasumowano *superiora, de disciplina militari*, a osobliwie te Konstytucye, ktore stanowią y stacy w Dobrach, pogotowiu w Domach Szlacheckich bronią, y warowano to *sub pœna Infamie*. Także reasumuiąc Konstytucyą A. 1623. o zabiezeniu Konfederacyi, postanowiono: aby Rotmistrze, tak iezdni iako y piešzy, osiedli *¶ non plebeji*, według dawnych zwyczaioy, od Hetmanow zaleceni, y do aprobowania Krolowi podawani byli. W ciągnienu aby szli noclegami przez Hetmany opisanemi, nie ich nie zkracając, ani odmieniając, *sub pœna infamie* na Rotmistrze, albo Porucznika, albo iego Namiestnika. A. 1635. f. 12. tit. *Disciplina.*

Warowano przy tym *lege perpetua*: aby żołnierze o branie podwod do Trybunału pozwani (ieźli tam a nie do Hetmanow udaćby się chcieli *iniuriati*) przez sługę, albo poddanych *iniuriatorum* poprzyśiężeni, *pœnas* w Koronie *quingenta marc. Pol.* a w W. X. Lit. 50. *marc. Lithuanicarum*, za każdą podwodę *luant*. A któryby od zwracającej się podwody pieniądze brał, *pœnâ capitis puniatur*. Toż się ma ściągać o pieniężne stacye. *Ibid.*

Rotmistrze niepowinni ludzi, w służbie nie będących, do Kompanii na chleb przybierać, *sub pœna peculatûs*. O co *forum* Trybunał *cum inquisitione iurata*; *eadem pœna* y na tych, którzyby się przy nich bawili, nie będąc w służbie. *Ibid.*

Piešzy Rotmistrz, nie powinien mieć więcey iezdnych, tylko dzieiesięć, *secus* czyniący, *præviâ inquisitione*, mają bydź u Hetmańskiego Sądu według artykułow wojskowych, a na Trybunale *pœnâ infamie* karani. Ale ci, którzy z ochoty swey ludzie na usługę Rzeczyposp. kosztem swym prowadzą, *excipiuntur* od tego. Tylko ich ludzi Przełożeni y Towarzystwo o szkody y krzywdy, *idem forum* *¶ eundem processum*, iako wyżej, *patientur*. Ieźliby zaś *plebejus* był Przełożony, od samego Pana na niego sprawiedliwość *requiretur*. *Ibid.*

Żołnierskie sprawy na początku każdego Trybunału Lubelskiego mają bydź sądzone, przed wszystkiemi innemi sprawami, a gdy żołnierskich nie stanie, inſze zacząć się mają, wedle Konstytucyi An. 1633. Ktoby inaczey czynił, *in causa* ma *succumbere*, y Proceſ-

procesy, ieżliby iakie na nich *illegitimo tempore* Sądow zasły, *nullitati subiacere* mają. *Ibid.*

Trybunał żadnych *arbitrarias in posterum*, nad te, ktore w prawie opisane, *pecuniaras pœnas* od żołnierzow brać nie ma. *Ibid.*

Inherendo tey Konstytucyi, kondemnaty *extra tempus supra determinatum*, na Trybunale otrzymane, znieśiono. &c. *Ratione* zaś *differentiarum fundi*, Trybunał postępkim żołnierskim sądzić nie ma, ale *ordinario processu*, iako y inszych Obywatelow stanu Szlacheckiego. *A. 1642. f. 13. tit. O sądach.*

Żołnierz, ani stanowiska, ani noclegow, w Dobrach Ziemskich Szlacheckich odprawować nie ma, ani od Hermanow y Regimentarzow asygnacyy do nich przyjmować, ani Hetmani y Regimentarze dawać ie powinni, *sub pœna triplicis refusionis damnorum, ad instantiam* ukrzywdzonych, w Trybunale *inter causas militares*. *A. 1652. fol. 10. tit. Porządek.*

Żołnierze iedni drugim na stanowiska y asygnacye następować nie mają; ani pobocznych stacyy wybierać, ani żadnych pieniędzy, ani grabieży, fantow, podwod brać, ani do kupowania korzeni, win, piw, gorzalek, pociągac; ale się tylko tym do żywności kontentować mają, co może ubogi człowiek w domu mieć, do woza także nie powinni nie brać. *Ibid.*

W iedney wsi, lub Miasteczku, więcej nie ma stawać chorągwi, ieno dwie, iedna po drugiej, a trzecia już takie stanowisko ominąć powinna, na co Rotmistrz, Kapitan, pierwszy y drugiej chorągwi, lub Substytut ich, ma dać atestacyą, że tam chorągiew nocleg lub pokarm odprawiła, *sub pœna triplicis refusionis damnorum* uczynionych od wszystkich chorągwi, ktoreby tam potym stały, za weryfikacyą dwuch *ex communitate* starszych przez przysięge ze wsi, lub z Miasteczka, ukrzywdzonych. Teyże winie podlegac ma chorągiew, Rotmistrz, Kapitan, lub Substytuści ich. gdyby za ukazaniem atestacyi dwuch chorągwi, stanęli w tey wsi lub Miasteczku, w których już dwie chorągwie wprzod stały. Także ieżliby Rotmistrz, Kapitan, lub ich Substytuści, y zgola wszyscy żołnierze, przeciw ktoremukolwiek punktowi prawa zwyż napisanego wystąpili; a to lub w Sądzie woyskowym, lub na Trybunale *inter causas militares*. *Ibid.*

Żołnierzom zaciągu cudzoziemskiego, gdy się z stanowiska ruszyć będą mieli, Krol Komisarza, Szlachcica dobrze osiadłego Polskiego, do prowadzenia poda, aby ich iak nayprościej prowadził, Regimenty, Kornety, kompanie, blisko siebie trzymał, y we wszystkim tey Konstytucyi przestrzegając, krzywd y szkod czynić nie dopuszczał, a o radzie dobrym z Oberszterem, albo Oficerem, znośił się. *Ibid.*

Na lożnych, y z chleba przy chorągwiach bawiących się, *reassumitur Constitutio* o Swawolnikach. *Ibid.*

Konstytucye *A. 1609. 1611. 1613. 1623. 1634.* y inne wszystkie prawa na Swawolniki postanowione, na niektórych (*specificantur* w Konstytucyi) reasumowano. Ktorzy wzięwszy listy przypowiedne z Kancelaryi Koronnych, tak na iezdne iako też na woluntarskie Chorągwie, pod pretextem listow tych kupy swawolne zebrawszy, *in gyrum* po włościach chodząc, stacyami pieniężnymi, podwodami y innemi nieznosnemi ciężarami, wiołencyami, gwałtami, ludzie wszelkiego stanu agramowali, a na usługę Rzeczyposp. pod władzą Hetmanow swoich do woyska nie stawili się, ani żadney przysługi Rzeczyposp. nie uczyniwszy porozieżdżali się. Także y na takich, którzy zwykli się zaciągac pod chorągiew, gdy Rotmistrz, od Krola list przypowiedny na chorągiew albo na suplement wzięwszy, zaciągac pocznie, a potym chleb wybrawszy, stacyy pieniężnych y pobocznych chlebow prawem zakazanych nabrawszy, ludzi wszelkiej kondycyi, wciągnienu pokrzywdziwszy, chorągwi pod oboz y po kilku na rok przeprowadzając, y z naśpiżowanemi wozami do domow swoich powracać się zwykli, deklarując: iż iako *infames & hostes Patriæ* wszystkich znośić, imać, y na gardle karać, Starostowie y ich Vrzędy powinni, *sub pœna duorum millium marcarum* na Trybunale w Soboty *ex speciali registro, ad instantiam cuiusvis, præviâ inquisitione repetendâ*, ieżliby z takowego exekucyi nie czynili, albo takiemu *conniverent*. *Declaratur* y to: iż takowego swawolnika *caput invindicabile*, gdyby go kto zabił, bydz ma, y dobra iego żołnierzom y ludziom Rzeczyposp. zasłużonym *iure caduco* rozdawane będą. A napotym każdy ktokolwiek pod chorągiew podiedzie, y naydaley

przez trzy dni przy niey iako żołnierz zostawać będzie, powinien pod tą chorągwią przez cztery ćwierci służbę wojenną odprawować, *sub iisdem pœnis. A. 1655. fol. 14. tit. O swawolnych woluntaryuszach.*

Ci, co przeciw przeszłego Seymu Konstytucyi z Vkrainy powróciwszy, fromotnie od swoich Rotmistrzów porozbiegali się, y ci, którzy z tey okazji chorągwie pozwiiali; ćwierć iedną darmo służyć mają, *sub pœna colli. Sc. Ibid. fol. tit. O tych to z wojska powieźdzali.*

Artykuły wojenne, prawa y Konstytucye wszystkie *de disciplina militari*, postanowiono, a osobliwie Konstytucyą A. 1652. *in toto* reasumowano. Do ktorey to jeszcze przydano: iż przy listach przypowiednych dla werbunku, Oberłsterom listy z Kancelaryi Koronnych z pieczęcią Koronną z podpisem Pieczętarzkim, według proporcyi zaciągu ludzi, wydawane będą, ktoremi Werbarze w ciągnienu wywodzić się mają, że są w służbie Rzeczyposp. a PP. Hetmani Koronni napotym każdej chorągwi stanowiska słuźne, *duclā proportionē* ludzi pod nią będących, w Dobrach Krolewskich, wyiawłzy Dobra Stołu Krola I. Mci Ekonomiczne, ukazować mają wszystkie Pułki y chorągwierowno podzielać, a nie więcej iedney chorągwi, aniżeli drugiey, chleba ukazując. Na którym stanowisku według Konstytucyi 1652. sprawować się każdy żołnierz powinien. W ciągnienu zaś stacyy piennężnych, podwod, y chlebow pobocznych, zasiągać nie mają. Listy przypowiedne, Rotmistrze y Pułkownicy, a ich Werbarze atestacye z Kancelaryi Koronnych sobie dane, każdemu rekwirującemu ukazować powinni. W Dobrach Krolewskich Ekonomicznych, żaden żołnierz stanowisk y noclegow żołnierzkich w Koronie y w W. X. Lit. odprawować nie powinien, ani stacyy wybierać, *sub pœna capitis. Ibid. f. 30. tit. Porządek.*

Listy przypowiedne na chorągwie woluntarskie nigdy z Kancelaryi Koronnych bez konsensu Rzeczyposp. nie mają być wydawane. Na piennężne zaś chorągwie, tak ieczne, iako y pietzego, Polskiego y cudzoziemskiego trybu, tylko Szlachcie mają być dawane, którzyby Krolowi od Hermanow zaleceni byli, *Sc docerent de reali possessione. Ibid.*

Artykuły wojskowe Konstytucyami A. 1609. y innemi przeszłemi y późniejszyemi obwarowane, także Konstytucye A. 1652. 1653. 1655. y inne wszystkie reasumowano, y PP. Hermanow, aby *in executione* te prawa zostawały, obowiązano. A. 1658. f. 18. tit. *Disciplina militaris w Koronie y w W. X. Lit.*

Konstytucye *de disciplina militari* przeszłe wszystkie, a osobliwie A. 1652. Sc 1658. *in toto* reasumowano. *Ibid. f. 29. tit. Disciplina militaris W. X. Lit.*

Z żołnierzami występniemi *curvis injuriato*, *forum y terminum peremptorium* naznaczono, tak na Komisyi wojskowej, iako y w Trybunale Koronnym, y przed Sądem Hetmańskim, gdzie się ukrzywdzonemu naylepiey będzie zdało; którzy karani być mają *secundum qualitatem excessus*. A ktokolwiekby się ważył sławać w Dworach, y Dobrach dziedzicznych Szlacheckich, także w Dworach Duchownych y Krolewskich, taki *pœnā capitis* albo *infamie* karany być ma. *Ratione* zaś stanowiska we wsiach dawne *reasumuntur* prawa, y wszystkie Konstytucye *de disciplina militari*, osobliwie Konstytucya Seymu przeszłego. *A contra aggressores violentos* Dobr, Dworców Krolewskich, Szlacheckich y Duchownych, dawne *reasumuntur* prawa. A. 1653. f. 6. tit. *Obostrzenie.*

Wszystkie prawa, Konstytucye, to jest: *annorum 1588. 1589. 1649. 1652. 1653. 1654. 1658. 1659.* y infze wszystkie *de disciplina militari*, o Dobrach Szlacheckich, o werbunkach nowych, o przechodzących chorągwiach, o dochodzeniu krzywd *in toto* realumiąc, postanowiono: aby nikt nie ważył się z przechodzących y suplementujących chorągwi, stanowisk y noclegow w Dobrach Szlacheckich mieszać, ani stacyy tak piennężnych, iako y infzych *cujuscunque generis*, piennędzy, chlebow pobocznych, także y podwod brać, y Dobra Szlacheckie agrawować, *sub pœnis in Constitutione A. 1652. expressis.* A ktoby brał asygnacye na Dobra Szlacheckie, y posesye Szlacheckie prepedyował; takowy *eo nomine convictus, ipso facto infamis* zostawać ma, a pogotowiu y ten, któryby takowe asygnacye na Dobra Szlacheckie otrzymywał. *Anni 1661. fol. 14. tit. Bezpieczeństwo Dobr Szlacheckich.*

Reasumując znowu wszystkie Konstytucye *de disciplina militari*, deklarowano: aby żaden Pułkownik, Rotmistrz, tak Polskiego iako y cudzoziemskiego narodu, a nawet y Hetmani, do Dobr Szlacheckich Wojewodstw, Kijowlkiego, Bractawskiego Wo-

Wołyńskiego y Czerniechowskiego, żadnego pretextu nie mieli, ani Obywatelów tamiecznych *in possessionibus eorum* impedyować, albo do posesyi aprehendowania nie przypuszczać (choćby też *ex Senatûs Consulto* Krolewskie ordynanse y informacye wydane były) ani *pretextu militari* *inhibere possessiones hereditarias* Obywatelów tamiecznych, albo *in possessionibus bonorum* inkwietować, albo te dobra uciążać nie ważyli się, *sub pœna trium millium marcarum & triplici refusione damnorum*. O co forum Trybunał Koronny, *inter causas militares, ad instantiam injuriati*. *Ib. fol. 31. Tit. Securitas*

Raytaryą, pod tytułem Arkabuzerów, zwiniono y deklarowano: że iey odtąd więcej zaciągać nie będzie wolno, oprócz samey Gwardyi Krolewskiej, w której Oficerowie, Szlachta Polska y Litewska być powinni &c. *An. 1670. fol. 31. Tit. O Raytaryi.*

Zołdatom, którzykolwiek dotąd zpod regimentów pouciekali, karę odpuszczono y cnotliwemi ich deklarowano. A odtąd surowie y na gardle, według artykułów woyska cudzoziemskiego, *irremissibiliter* każdy takowy ma być karany. *A. 1673. f. 30. Tit. Vbezpieczenie.*

Konstytucye A. 1633. 1652. 1653. 1654. 1655. 1658 y inne wszystkie W. X. Lit. reasumowano, y aby *in executione* zostawały, Hetmanom W. X. Lit. zlecono. *Ibid. f. 3. Tit. Disciplina.*

Zołnierze Koronni, którzyby ordynansu do Woyska W. X. Lit. nie mieli, aby za granicę W. X. Lit. nie przechodzili, prawa o tym wszystkie, a mianowicie Konstytucyą A. 1655. reasumowano. A ieżliby który Rotmistrz, albo Kapitan, swawolnie mimo prawo wszedł, y ludzi ubogich depaktował; znoszony być ma iako swawolnik. *Ibid. f. 10. Tit. O nie przechodzeniu.*

Plura *vid. Tit. Woysko.*

De *disciplina militari* wszystkie Konstytucye, poczynwszy *ab Anno 1590. in toto* reasumowano, y aby do skutku y exekucyi przywiedzione były (obowiązawszy PP. Hetmanów obojga narodów *fide bonore & conscientia* y powinnością urzędów ich, aby nieodwłoczną z przestępców prawa pospolitego y w nim opisanych artykułów Woyskowych sprawiedliwość czynili) postanowiono: aby ciż Hetmani, oprócz Komisyi y Sądów ordynaryynych, które się przy boku Hetmańskim przed Sędziem odprawować zwykły, sami trzy razy do roku na Sądach *injuriatorum* zasiadali. Naprzód za zakupieniem woyska do obozu, drugi raz przed Kołem gieneralnym y rozeyściem się, trzeci raz podczas dystrybucyi *hybernorum*. Które Sądy za każdym terminem przez Niedziel trzy odprawować się mają. Ci jednak, którzy z woyska powyieżdżali y placu swego w potrzebie wojenney nie dostali; na Seymach *in posterum*, według Konstytucyi *An. 1620.* sądzeni być mają. *A. 1676. fol. 18. Tit. Disciplina militaris.*

Znowu de *disciplina militari* wszystkie Konstytucye *ab Anno 1590. in toto* reasumowano, obowiązuąc PP. Hetmanów obojga narodów *fide, bonore & conscientia*, aby *gemitum pauperum* na Państwa te nie zaciągając, nieodwłoczną z przestępców prawa Pospolitego, według opisanja artykułów woyskowych y Konstytucyi de *disciplina militari*, sprawiedliwość czynili. A w Dobrach Krolewskich żołnierz podczas ciągnięcia, okrom wody, trawy y dachu, więcej *pretendere* nie ma *ullo pretextu*, Ziemskich Dobr żadnym sposobem nie tykając. *Castrorum* zaś *desertores*, lubo pułkami, chorągwiemi, lubo całym woyskiem, gdyby *non prosequerentur victoriam* z nieprzyacielem, lubo przed potrzebą z obozu uszli; *pœnis in Statuto descriptis*, w Konstytucyach wyrażonym, podlegać mają, & *pro hostibus Patrie declarantur*. *A. 1683. f. 1. Tit. Disciplina militaris.*

Wszystkie Konstytucye de *securitate* Dobr ziemskich dziedzicznych, a osobliwie Konstytucyą A. 1661. *in toto* reasumowano, y postanowiono: aby żaden *cujuscunque status & conditionis, ac præeminentie* w Rzeczyp. tak w Koronie, iako y w W. X. Lit. *existens*, nie ważył się onych noclegami, przechodami, stacyami, werbunkami, y ich suplementami infestować, hybernami, konsystencyami woysk y obozu agrawować, &c. *sub pœnis in eadem Constitutione A. 1661. expressis*. W czym że żadna nikogo nie ochroni amnistya, *lege præsentis perpetuâ* deklarowano. *Ibid. fol. 4. Tit. Securitas.*

Wszystkie Konstytucye *Annorum* 1652. 1653. 1658. 1659. 1661. 1673. 1674. 1678. y 1683. *de disciplina militari & indemnitate* Dobr Ziemijskich, *in toto* reasumowano, a Konstytucyą 1685. *prætextu Confiniorum* obrony abrogowano. Stacye, chleby poboczne, dyskrecye, & *quocunque titulo* exakcye pieniężne, lub prowiantowe, y konsystencye zakazane. *Forum* Sąd Hetmański, lub w Trybunale, *præcis* *Iuris beneficiis* naznaczono. A. 1690. f. 3. Tit. *Immunitas* Dobr Ziemijskich.

Hetmani Woysko *in obsequio & disciplina militari*, nie rozpuszczając go *ullo prætextu* na włości y konsystencye *in viscera Regni*, *in confinio* trzymać powinni. Hyberny aukcyą pozwolona według skryptu *ad Archivum* danego, który aprobowano. A. 1690. f. 4. Tit. *Lokacya* Woyska.

Żołnierzow Wielk. X. Litewskiego, pod Tykoćinem pobitych, zasługi małżonkom y sukcesorom ich asekuirowano, y na Komisyi gieneralney zapłaty woyskowej likwidowane, zapłacić obiecano. A. 1662. f. 16. Tit. *Asekuracya*.

Draganii Vr. Mikołaja Potockiego Starosty Kamienieckiego, na *præsidium* w Kamieńcu Podolskim *ex Senatûs consulto* zostającej, na Trybunale Skarbowym Lwowskim *prævio juramento* likwidować się kazano &c. gdzie iey zapłata ma być naznaczona, po ktorey zwiniona być ma. A. 1667. f. 18. Tit. *Præsidium*.

Konstytucye wszystkie *de disciplina militari*, tak w Koronie, iako y w Wielk. X. Litewsk. a mianowicie A. 1655. 1658. 1659. *in toto* reasumowano. A. 1678. fol. 5. Tit. *Disciplina*.

Żołnierza, ktorego sobie Woiewodztwo Krakowskie *sub Interregno* postanowiło było, aprobowano y płacą mu, wedle Vniwersału Koronnego Woiewodztwa Krakowskiego y Sendomirzkiego Kapturowego, w Skarbie Koronnym naznaczono. w *Konfederacyi* gieneralney *Warszaw. sub Interregno. Ann. 1587. fol. 413. §. Żołnierza.*

Żołnierz żaden W. X. Lit. wybrawszy hybernę (ktora na całe trzy ćwierci *currere* zwykła) po wyśłużoney pierwszej ćwierci w obozie, nie powinien służby wypowiadać, ani z woyska W. X. Lit. wyjeżdżać, pod penami według artykułow woyskowych. A *in desertores Castrorum* przeszłego roku po Choćimskiej potrzebie, Hetmani *prævia inquisitione severam animadversionem* czynić mają. w *Konfederacyi* gieneral. *Warszaw. sub Interregno. A. 1674. f. 35. §. Aby się scandalosa exempla.*

O Dobrach Ziemijskich, także lennych y Ekonomicznych, wszystkie Konstytucye, tak dawne iako y poślednieysze, względem ciężarów żołnierskich, W. X. Lit. reasumowano. A. 1676. f. 11. Tit. *Securitas*.

Poprawiono tey Konstytucyi A. 1676. iż *non obstante eâ, super contraventores*, ieżeli by w Domu Szlacheckim, albo rozrodzonych Braci, ktokolwiek upornie stanąć poważał się, *pœnâ capitis*; a ieżliby w Dobrach dziedzicznych, u poddanych, *pœne criminales irremissibilitèr extendi* mają; y wszystkie prawa y Konstytucye *de immunitate* Dobr Szlacheckich napisane reasumowano. *An. 1677. fol. 7. Tit. Immunitas* Dobr.

De immunitate Dobr Ziemijskich w W. X. Lit. wszystkie reasumowano prawa, z tey okazyi: iż Przystawowie *assistentes* Posłom, y Posłanikom Moskiewskim, Perlskim, y innym, lubo biorą z Skarbu W. X. Lit. na prowadzenie onych sumy niemałe, w Dobrach iednak Szlacheckich podwody y ugody biorą, zboża y łąki zpaśają. *Ibid. f. 23. Tit. O Przystawach. Plura vide Tit. Posłowie.*

Znowu *de immunitatibus* Dobr Szlacheckich Ziemijskich prawa wszystkie reasumowano, deklarując: iż ktokolwiekby noclegiem albo popasem one *aggravare* śmiał, *pœnis criminalibus subiacebit*. A ktoby chleby, albo stacye w Dobrach dziedzicznych wybierał, *pœnâ capitis irremissibilitèr* ma być karany. O co *forum i-juriatis* w Trybunale Koronnym z rejestru *militarium. An. 1678. f. 26. tit. Immunitas* dobr.

O stanowiska y Lokacyą w Dobrach dziedzicznych, dla zaszczytu kraioy y pogranicza, *ex ratione & summa necessitate belli* uczynione, Hetmani, *Delegati* Pułkownicy y Regimentarze, aby nie byli pociągani *ad quævis Iudicia & subsellia Regni*, uznano; o krzywdy iednak wszelkie, gdzie chorągwie y Regimenty stały y poczyniły, *salvâ* każdemu *ex injuriatis* z chorągwiemi temi y Regimentami, podług Prawa, *actionem* referwowano. A. 1690. f. 23. Tit. *Indemnitas honorum y fortun.*

Desertorom, na delacie będącym, w Trybunale Skarbowym *Lwowskim* do rozprawienia się Termin naznaczono. Ktoby zaś na tym Trybunale nie sprawił się, Hyberny *cum tripli ci pensione* nie powrócił, Trąby *rigor*, tey wagi iako Szymowy, na nim zakazany będzie. *A. 1690. f. 24. Tit. O Desertorach Woyskowych.*

Rekrutować za Asygnacyami Hetmańskimi każdemu Regimentowi, w tym Woiewodztwie, gdzie zaśluga biorą, pozwolono, ktore Rekruty nie sobie tylko dach pretendować, do Obozu zaś idąc, swemi Lenungami żyć, bez uciężenia ludzi, powinni. *A. 1690. f. 24. Tit. Rekruty.*

Prawa wszystkie *de disciplina militari* reasumowano, Palety, Kantony, Sztaby, Porcy ślepe, znieśiono. O władzy Hetmańskiej Prawa dawne utwierdzono. O niaizdy Dworow y Domow Szlacheckich, rabunki, zabierania depozytow, zaboystwa, *et quocunque titulo* kryminaly, *liberam in quovis foro vindicationem*, pozwolono. Asygnataryuszowie Hybernowi, Dworow, Folwarkow, Młynow y Karczmi niezdźać, ani Administratorow, Podstarościch, sekwestrować, robocizny y posłuszeństwa poddanych odbierać, *sub panis contra invasores sancitis*, w Sądzie Woyskowym, lub Trybunale Skarbowym, lub Koron. *ex Registro militarium vindicandis*, zakazano. *An. 1710. Poparcie Konfederac. Sandom. fol. 62. Tit. Opisanie Milicyi.*

Aby się nikt nie ważył, *privatâ auctoritate* chorągwi podnosić, Woysk zbierać, do Państw cudzych za granice *presumptuoso ausu* wchodzić, ubogich ludzi w niwecz obracać, z nieprzyjaciółami I. K. Mei y Oycyzny łączyć, zakazano, y Konst. 1609. reasumowano. Starostwom Grodowym, *motâ nobilitate et cum adminiculo* W W. Hetmanow, *compescere* ich kazano, *pœnas infamie, colli, confiscationis bonorum, liberæ captivationis et invindicabilitatis capitum* na takowych postanowiono. *Ann. 1710. Poparcie Konf. Sandom. f. 63. Tit. O kryminalach.*

Pułkownikostwo W. X. Lit. Woiewodztw y Powiatow, abrogowano *A. 1710. Poparcie Konf. Sandom. W. X. Lit. f. 6. Tit. O Pułkowniku.*

Wszystkie Konstytucye *de Disciplina militari*, osobliwie ostatniego Zjazdu Warszawskiego, reasumowano y aprobowano, Palety, Kantony, porcy, komisoryaty, y wolnemu Narodowi *gravissima* licencyi Zolnierskiej *nomina*, znieśiono, y aby przechodami, Stacyami, Dobr Ziemijskich, Duchownych, Krolewskich, agrawować nie ważyli się, zakazano. *A. 1712. f. 7. Tit. Disciplina militaris.*

Disciplinam militarem Koronnego Woyska, Wielk. X. Litewsk. *totaliter* przyjęło, warując sobie: aby to Woysko Wielk. X. Litewsk. w ciągnieniu y na konsystencyach *viçtualia et necessaria*, na siebie, ludzi y konie, kupowali, *injuriatis* zaś *modum et terminum* w Regulaminie Koronnym *prescriptum*, do odzyskania krzywd swoich zostawiono. K. L. *A. 1717. f. 2. Tit. Disciplina militaris.*

Pod Pokrywką zaciąg Zolnierzow, albo iakim innym pretextem, aby się żaden, iakiegokolwiek Stanu y Kondycyi, nie śmiał, ani ważył, wyprowadzać ludzi Obywatelow Rzeczyposp. za granice Koronne, albo W. X. Lit. y Prowincyy do nich należących, pod winami kryminalnemi, reasumując dawne Konstytucye *Annorum 1632. fol. 13. 1646. fol. 1. 1648. 1649. 1662. 1667. 1668. 1674.* zakazano. *An. 1717. fol. 37. w Traktacie Warszawskim.*

Na Konsystencyach, aby Zolnierz z żołdu, z Hyberny, siebie, ludzie y konie swoje sustentował, kupując *Viçtualia*, obroki *et alia necessaria*, *eo pretio*, po czemu na Targach, y poblizszych Miastach y Miasteczek będzie, Gospodarzow z domow własnych nie rugując, Szynkow nie przeskadzając, Iarmarcznego, Targowego, ani gospodniego nie biorąc, *sub rigore in disciplina militari descripto*, warowano. *1717. f. 57. Tit. Dyspozycya Hyberny.*

Zolnierzowi Polskiemu y Cudzoziemskiemu nie godzi się, podwod, koni, wołow zabierać, prowiantow, karmienia, albo lenungowania ludzi y żadnych ustaw wyciągać, trzydniowek, Dyskrety na Pisarzow, lub Deputatow, kontentacyi gospodniego, także ugod na chorągwie lub Regimenty, Kołowego od Młynow, Barankowego, wymagać. Powinni z grosza swego żyć, *viçtualia et necessaria* dla siebie, ludzi y koni swoich, za gorowe pieniądze kupować, taką ceną, iako w targu będzie, każdą rzecz płacić, bez przymuszania gwałtem do przedania Gospodarza y najmniejszey agrawacyi czynić. Na stanowiskach, w ciągnieniach y wytchnieniach, w Dobrach Ziemi-

Ziemskich, Duchownych y Krolewskich, oprócz tylko samey trawy, y to za wydzielaniem podczas lata od Posesorow, a podczas zimy procz Dachy, uzurpować nie mają, *alias Possessores Bonorum per se, vel Administratores*, w Grodzie poblížszym, *damna* poprzyśiągłszy, one *circa importantiam* Podatku areztowawszy, satysfakcyą z nich mieć mają w Grodzie, *salvâ appellatione* w sprawie, która przychodzi sto złotych w Xięstwie Mazowieckim, a w inlych Woiewodztwach 300. zł. do Trybunału Kor. y Skarbowego. A gdy arezt od ukrzywdzonego zaydzie *ante decisionem vel compositionem causæ*, nie będzie mógł Żołnierz takowych Dobr. exekwować o Podatek, poki *injuriatus* nie będzie *satisfactus*, y kwitu onemu nie da. *In criminalibus* iednak *causis* z Żołnierzem *optio Fori relinquitur*, *salvâ executione Decretorum reali contra delinquentes, ubi deprehensi fuerint*. An. 1717. fol. 58. Tit. *Disciplina militaris*.

Żołnierz na exekucyi o Podatek, poki według dyspartymentu swoiey należytości nie odbierze, nie ma sobie pozwalać, nad szczególną proporcjonalną żywność dla siebie, ludzi y koni. *Ibid.*

Żołnierze Samborzcy od Kwarty z Ekonomii Samborzkiey uwolnieni byli. *vid. Tit. Kwarta.*

Żołnierze w W. X. Lit. nie mają sobie w zasługach potrącać podatkow od nich przychodzących. *vid. Tit. Podatki.*

Około wprawienia w porządek *militiæ equestris* & *pedestris*, co Krolowie obiecali? *vide in Pactis Conventis*. A. 1633. 1648. 1668. 1674.

Præsidium Kamieńca Podolskiego, y innych Miałt albo Zamkow. *vide sub titulis propriis* Miałt albo Zamkow.

Żołnierzom zkonfederowanym y tym, co się przy nich wiąźali, amnitya. *vide Tit. Woysko.*

Żołnierzki Szpital. *vid. Tit. Szpital.*

Żołnierzkich spraw w Trybunale rejestr. *vid. Tit. Sprawy.*

Żołnierze, tak Rotmistrz, iako y Towarzysze, dla powinności y obowiązku swego, aby się granica nie ogołociła, *arcentur* od elekcyi Krola. *vid. Tit. Krol.*

Plura o żołnierzach. *vid. Tit. Woysko.*

Z V P Y.

DO wszystkich Zup naznaczeni są Rewizorowie, dla uznania pożytkow y nakladow. A. 1569. f. 189. § *Myto.*

Znowu Rewizorowie, aby opatrzyli, *ne quid detrimenti accidat* napotym, y aby doyrzeli, żeby Szlachcie sol, *eodem pretio, pondere, ac magnitudine*, w cętnarzach, balwaniech, y inna dawana była, iako w Statutach pierwszych około tego napisano iest, *sub pana centum marc.* A. 1581. f. 378. Tit. O Zupach Krakowskich.

Do Wielickich y Bocheńskich Zup, co dwie lecie mają bydź wysyłani Komisarze przy P. Podskarbin na to, aby do zniszczenia, za obmyślaniem zbytnym pożytkow przez Zupniki, dla podebrania fundamentow y wybierania szkodliwego rumow, za czasem nie przyśli; nie uymuiąc nic prawa osobom, zdawna do Zup należącym. A. 1588. f. 469. Tit. O Zupach.

A filarow solnych y firsztow Zupnicy nie mają w nich umnieyszać, *sub privatione honoris* & *confiscatione bonorum*. O co forum na Szym od Instygatora, *ex delatione Commissariorum*. *Ibid.*

Zup Bocheńskich dochody, tak iako same w sobie są, y z Komorami, Gronki y Dobrzykowem, y oboiem brzegiem Wiślnym, Krolowy I. M. Ludowice Maryi dożywotnem prawem asekurowano. *vid. Tit. Krol.*

Od Zup Wielickich, przez Pakta Cesarzowi Chrześciańskiemu, w expensach *respectu subsidiorum* Rzeczyposp. *submissorum*, inonerowanych, Komisarze naznaczeni są dla likwidowania, co z tych Zup wyplacono, y *competeret* ielższe do wyplacenia. Ciz Komisarze dlugu Vrodz. Mniszka Starosty Lwowskiego, który mu u Cesarza I. M. pozostal, *cognitionem* uczynić, y on potrącić mają. An. 1661. fol. 9. Tit. *Eliberacya Zup.*

W Zu-

W Zupie Bydgoskiej, Iurgielty nie mają być dawane, a dane *abrogantur*. A. 1576. f. 293. Tit. Sol Ruska.

Zupnicy Ruscy nie mają wyciągać owśw od tych, co po sol przyjeżdżają, *sub pœna centum marcæ* w Sądach Ziemskich *peremptorie repetenda*. An. 1588. fol. 489. Tit. Miara soli.

Zupnikow, w Woiewodztwie Rawskim y Ziemiach jego, *securitas* przy rozdawaniu soli warowana, tak iako o ziazdach publicznych jest opisano. An. 1638. fol. 38. Tit. *Securitas*.

Zakroćmińskiemu warowano taką *securitatem*, iaką wszelkie Sady mają. A. 1635. f. 46. Tit. Bezpieczeństwo.

A potym iako Zupnikom w Ziemiach Woiewodztwa Rawskiego. An. 1638. f. 38. tit. *Securitas*.

Zupy nowe przy Warszawie y brzegu Wiślnym leżące, za starą Zupę na przedmieściu Krakowskim zamianę, z Vr. Ianem Zaleskim Kuchmistrem Koronnym uczynioną, *cum actu Commissionis, ibidem expeditæ*, aprobowano. A. 1653. fol. 19. Tit. Zamiana Zupy.

Komisya do Zup Wielicki y Bochni naznaczona na uznanie, pomiarkowanie, y finalne decydowanie wszelkich ciężarów y długów, *Ń prejudiciorum ex abusu* oficyalistów żupnych, y względem pretendowanego podkopania żup solnych od przyległego Źybu Kunegunda, tudzież na poprawę y wprowadzenie dobrego *in futurum* rządu. A cokolwiek *in rem Ń commodum* prowentów I. K. M. Komisarze uznają y postanowią, tak ważno być ma, iakoby *auctoritate* Seymu ztwierdzono było. A. 1717. fol. 64. Tit. Redintegracya dobr.

Komisya żupna *sub Interregno*. *vid. Tit. Komisye*.

O soli. *vide Tit. Sol*.

Z Y D Z I.

Zydzi końmi przekupować nie mają, pod utraceniem ich, y samych obiefzeniem. An. 1557. f. 10. §. Aby konie.

Zstrony handlow ich ma być zachowany Statut A. 1538. §. *Volumus præterea*. A. 1562. Herb. f. 233. f. 28. Tit. O Zydziech. *tit. Iudei*.

Mają pokazać pakta, które mają z Miasty około handlow. An. 1565. fol. 98. tit. O kupiectwie.

Mimo pakta z Miasty, nie mają się handlami bawić. Ann. 1567. fol. 131. Tit. O Zydziech.

Zadnych cel, żup y naymow trzymać nie mają. A. 1562. f. 28. Tit. O Zydziech. *Idem f. 242.*

O tymże, *sub pœna centum marc.* y na tych, którzy tego dopuszczają. O co Instygator Koronny czynić ma, albo Posłowie *deferre*. A. 1565. f. 98. Tit. Zeby cel.

Znowu o tymże *sub confiscatione*. A. 1647. f. 1. Tit. Ordynaryjne prowenta.

Plura vide Tit. Cło.

Zydowi Chrześcianie *neutrius sexûs* służyć nie mają, *sub pœna carceris*; a na Zydy, o chowanie Chrześcian, *pœna centum marc.* Czego Starostowie y Vrzędy mieyskie doglądać mają, y prawo to exekwować. O furmanach iednak y wołowcach, których Zydzi na czas w drogach potrzebować y naymować muszą, rozumieć się to nie ma, ale tylko o czeladzi domowej. A. 1565. f. 98. Tit. Zeby.

Zydzi, aby czeladzi Chrześcianiskiej roczney, *utriusque sexûs* chować nie ważyli się, *sub pœna sta grzywien*, których *medietas* ma należeć *Parti*, a druga *Iudicio*, zakazano, a Chrześcianina 6. Niedziel w Turmie karać. Do Browarow iednak męzkiey płci, y furmanow w drogę, zydzi naymować mogą. *Forum* przed Woiewodami, albo w Grodzie naznaczono. Ciż Zydzi, Cel, Myt, Czopowych, Szelężnych y innych wszelakich podatkow Rzeczyposp. ani przez Arendę, ani przez Administracyą, aby trzymać nie ważyli się, Konstytucyą 1565. f. 98. reasumowano. Woiewodom, Starostom, albo ich Vrzędom Grodzkim, do Exekucyi to przywodzić, *sub pœna Officii* przykazano. K. L. A. 1690. f. 12. Tit. O Zydach W. X. Lit.

Reassumitur o tymże prawo. A. 1670. f. 34. Tit. Poskromnienie.

O tymże: ani Dobr Krolewskich żadnym prawem dzierzeć nie mają. *vid. Tit. Tatarowie*. A. 1678.

Zydzi pod *securitatem* Kapturow *sub Interregno* przyięci. w *Konfederac. general. War-*
szaw. A. 1586. f. 404. §. A iż też.

Towarow y żywności nie mają zakupować, uprzedzając w tym Chrześciany, y za-
chodząc przed Miasta dla zakupowania, oprócz iarmarkow głównych; *sub amissione*
onego towaru y żywności. *A. 1588. f. 490. Tit. Zydowie.*

W W. X. Lit. przysięgę w Bożnicach w każdej sprawie, według dawnych praw, od-
prawować mają. *A. 1641. f. 14. Tit. O Trybunale.*

Podwojewódzowie sprawiedliwość z Zydow, według praw y Przywileiow, *inquantum-*
by prawu czyiemu nie derogowały, wszelakiey kondycyi ludziom czynić mają, spra-
wy mnieysze *post definitivam sententiam* w Sądzie swym terminując, a w niektórych
sprawach apelacyi do swoich Woiewodow pozwalając. *An. 1633. fol. 37. §. A przy*
tym.

Oprócz Woiewodzych Sądow, do żadnych infzych *in causis Civilibus* nie mają być
pociągani, y apelacye, coby *centum florenos non excederet*, od Woiewodow za Dwo-
rem iść nie mają, *sub nullitate totius Processus*, & *pæna centum marc. coram eodem*
Iudicio Palatinali à contravenientibus reponenda; wyjąwszy, żeby który Zyd przez ia-
kikolwiek zapis *recederet à proprio foro.* *Ibid.*

Reasumowano tę *in toto* Konstytucyą *A. 1633.* y postanowiono: aby ani Sady Grodz-
kie, ani żadne infze, spraw żydowskich nie sądziły, *sub nullitate* dekretow serowa-
nych; *solvo jure* Woiewodztw, *Kijowskiego, Wołyńskiego, Braclawskiego y Czernie-*
chowskiego. *A. 1661. fol. 9. tit. Pogłowne.*

Conservantur circa suprascriptas Constitutiones A. 1633. §. 1661. O sądach. *An. 1667. f.*
27. tit. Na suplement.

Znowu im wszystkie prawa reasumowano y deklarowano: aby według onych do Są-
dow Woiewodzych należeli. A Wołyńscy przed Starostami sprawować się mają *in*
omnibus causis, salvâ appellatione. A kroby ich *evocatoriè ad aliud forum* pociągali;
pænis w sprawach *evocationis descriptis subjacebit*, & *Processus nullitatis* będzie. *An.*
1678. f. 10. tit. Pogłowne.

Także y Zydom W. X. Lit. Statuta y Konstytucye reasumowano, deklarując: iż nie
do infzych *subsellia*, tylko do Sądow Woiewodzych y Starościach, przez apelacye do
Sądow Krola I. M. Zadwornych pociągani być mają, *sub nullitate decretorum.* *Ib.*
fol. 23. tit. Dochodzenie.

Prywatnymi Laudami nie mają być agrawowani. *A. 1667. fol. 27. tit. Na suplement.*

Od pieniędzy pożyczanych nie mają więcej brać na rok, nad złotych dwadzieścia od-
sta, *sub nullitate eiusmodi stipulationum.* *A. 1670. f. 34. tit. Poskromienie.*

Podęrzanych rzeczy y tych, których prawo kupować im zabrania, kupować nie ma-
ją, ani na nie zastaw dawać, *sub amissione* daney sumy. *Ibid.*

Podczas Proccy publiczney powinni w domach swoich, nie przechadzać się pouli-
cach, zostawać. A gdy Kapłan *cum Sacra Eucharistia* idzie, powinni precz na stro-
nę ustępować, *alias* przez Vrzędy karani będą, *salvâ Iurisdictione Palatinali & Post-*
curiali. *Ibid.*

W Mieście Przemysłu mieszkający, *ad ferenda onera civilia*, y do płacenia podatkow
miejskich *æqualiter* (jednak według Przywileiow swoich) należeć y one płacić mają.
Nad ktore Przywileie w handlach y rzemieślach Chrześcianom, *in præiudicium* Ce-
chow y Aptekarzow tamteczych, przeszkadzać nie mają. W czym gdy będą *delin-*
quentes, Sąd Ziemski, albo Grodzki Przemyski, ma na nich *serio animadvertere.* *A.*
1659. fol. 41. tit. Miasto Przemysł.

Ciż Żydzi Przemyscy przy Prawach swoich zachowani. *A. 1697. f. 29. tit. Miasto Przemysł.*
Żydowskich rejestrow nie ma nikt na się przyjmować, y zapisow na to otrzymywać, *sub nul-*
litate inscriptionis. O co *forum* na Trybunale którymkolwiek, *in duabus, inter cau-*
sas Officii. Ktora Konstytucya tylko Woiewodztwu Sendomirzkiemu służyć ma.
A. 1616. f. 21. tit. Indemnitas ludzi młodych.

Aby Zydom w W. X. Lit. handle wszelakie w kramach y w domach, osobliwie w
Wilnie, prowadzić wolno było, Krol I. M. za przybyciem swoim do Wilna, dekre-
tem swoim uzpokoić przyobiecał. *A. 1633. fol. 38. tit. Libertas.*

Zydzi Grodzińscy do murowania mostu pod Grodnem przyłożyć się mają. *A. 1647. f. 14.*
tit. Most.

Zydom Gnieźnieńskim Vniwersały Krolewskie, na restaurowanie Bożnice zruinowanej wydane, zkasowano, a inny plac, *propter maiorem securitatem* Kościołów tamiecznych, wydzielić im rozkazano, y Komisarzow naznaczono. *An. 1661. fol. 32. Tit. Kościoły.*

Zydom Koronnym dawne prawa, y Konstytucye wżyskie *de securitate* onych, reasumowano. *A. 1670. f. 34. Tit. Pogłowne Żydowskie.*

Także Zydom W. X. Lit. *Ib. f. 48. Tit. Pogłowne.*

Tymże Zydom W. X. Lit. listy z Kancelaryi Wielk. X. Litewsk. w Roku 1672. na karanie Żydow nieposłusznych y łwawolnych wyszły, aprobowano; a te które *ad malę narrata* przeciwko Prawom y Przywileiom ich wydane są, annihowano. *A. 1673. fol. 8. Tit. Pogłowne.*

Tymże skrypta z Kancelaryi W. X. Lit. *pro securitate* onych wydane, reasumowano. *A. 1678. f. 23. Tit. Dochodzenie.*

Zydzi Lwówscy mieyscy y przedmieyscy, *more antiquo*, do pomocy około armaty powalach *obsequentes* bydź mają. *A. 1676. f. 29. Tit. Miasto Lwow.*

Iezli handle w Mieście Lwowie prowadzić chcą, sprowadzić się według Statutu 1538. y według Konstytucy *A. 1562. 1567. 1569. Paşa cum Civitate ineant, salvo per omnia decreto, inter Civitatem & eosdem Iudeos* *A. 1670. prolato. Ibid.*

Ciż, tam po przedmieściach na gruntach mieyskich zostający, wszystkie *onera Civilia ratione fundi possessi, iuxta Constitutionem 1659.* ponościć, y do obrony Miasta Lwowa także *concurrere* powinni. *Ibid.*

Żydow Krakowskich *securitas* tak warowana: *Tamultuantes* Grodowi Krakowskiemu, a podczas rezydencyi Krolewskiej Marzalkowi Koronnemu, brać, sądzić, & *prævia inquisitione, sine appellatione* karać wolno. W czym *Lauda* Seymiku Proszowskiego, iedno *in A. 1672. die 26. Mensis Aprilis*, a drugie *A. 1676.* postanowione, aprobowano. Co się ma rozumieć o Miastach y Miasteczkach, w których Żydzi mieszkają. *A. 1676. f. 48. Tit. Securitas Żydow.*

Reasumowano to Zydom Koronnym. *A. 1678. f. 10. Tit. Pogłowne.*

Także y Litewskim. *Ibid. f. 23. Tit. Dochodzenie.*

Zydom Przywiley, na budowanie się w nowym Sądeczku na pustych placach z Kancelaryi Koronney wydany, aprobowano, *non præiudicando* iednak Miastu y Przywileiom onego. *A. 1676. f. 49. Tit. O Żydach.*

Żydow Koronnych, *ratione securitatis*, przy dawnych prawach zachowano. *An. 1677. f. 37. Tit. Żydzi.*

Zydom Kaźmirzkim przy Krakowie, aby Kredytorom *solvendo* bydź mogli, Komisarze naznaczeni, którzyby długi tak na membrany, iako zapisy, kontrakty y dekreta *exekwowane, per partes* podzielili, y na który czas płacić mają? postanowili. Wyiawszy od tey Komisyi dług, na który Procesy zażły y *exekucye, Vr. Chrzastowski*, który według umowy, nie zastaniając się Konstytucyami, ani Komisya, wypłacić powinni. *A interim* poki Komisya (która *in spatio* sześciu niedziel po Seymiku Relacyynym zkończyć się ma) *durabit*, Kredytorowie żadnego Żydom uciążenia y bezprawia *per modum repressaliorum, pendente lite*, czynić nie będą. *A. 1678. f. 19. Tit. Żydzi.*

Y Przemyślskim Zydom Komisarzow na toż dano *similiter*. *Ibidem fol. 21. Tit. Żydzi.*

Tychże, według prawa pospolitego pogorzelcom służącego, od wszelakich *in genere* podatkow uwolniono &c. *Ibid.*

Żydow Kaliskich y Lubelskich z Poznańskimi, stosując się do Konstyt. *An. 1676. & 1677.* tak *ratione* hyberny, iako y we wszystkich prawach porównano. *A. 1678. fol. 19. Tit. Żydzi Kaliscy.*

Zydom Parczowskim Przywileje z Kancelaryi Koronney wydane aprobowano, y aby im w tymże Mieście budować się, y handle rozmaite prowadzić wolno było, deklarowano. *Ibid. f. 38. Tit. Aprobacya Praw.*

Żydow Prawa *de securitate* osob & *commerciorum* ich, *in toto* reasumowano, oprócz Podatkow na Seymie uchwalonych, które rowno *cum plebe & modo*, na Seymikach *ad invento*, płacić powinni. *A. 1685. f. 20. Tit. Pogłowne Żydowskie.*

Zydom *securitatem* tak na osobach, iako & *in commerciis* warowano, zabiegając często

będącym w *Krakowie* tumultom, Komendanta dać z ludźmi obiecano; a w *Poznaniu*, Miastu zlecono, y *tumultuantes* aby Grod *sine ullis dilationibus* sądził. W sprawach *tam in criminalibus, quam in Civilibus circa Iurisdictionem Palatinalem* zachowano, *salvâ appellatione* do Sądow I. K. Mści Zadwornych. Kupcy *per transfusiones* długow swoich *opprimere* ich nie będą mogli. Tumultom w Miastach y Miasieczkach zabiegać, y *tumultuantes criminaliter, sine dilatione & appellatione*, Grody sądzić powinny. A. 1690. fol. 10. Tit. Poglowne Zydowskie.

Zydzi, w Woiewodztwie *Podolskim* znaydujący się, do Poglownego zarowno z inżemi Zydami należeć mają, czego Skarb Koronny *seriam* powinien mieć *animadversio-nem*. A. 1699. f. 52. Tit. Libertacya.

Zydzi aby *ullo pretextu* na cłach nie byli, *alias capita eorum invindicabilia* deklarowa-no, tylko aby Szlachta rodowita & *benè possessionari* te cła administrowali, Półarza-mi na Komorach y Przykomorach W. X. Lit. byli. An. 1703. fol. 27. Tit. *Au-ctio Subsidiarum*.

Zydow, podczas Sejmikow y Zjazdow, także Trybunałow, chłopięta y ludzie *inferio-ris conditionis*, agraować, szkoly nachodzić, odbijać, ugody pretendować, nie powinni. W czym Woiewodom y Starostom Sądowym *vigilantiam* tego zlecono, & *pœnas contra violatores publicæ tranquillitatis & inuasores*, o rozboynikach, y kupach swawolnych, *contra excessivos*, naznaczono. K. L. A. 1717. fol. 11. tit. Po-glowne Zydowskie.

Zydom *Mohylowski* przywileie, od Krolow na mieszkanie w samym Mieście *Mohy-lowskim* nadane, wiecznemi czasami aprobowano. An. 1678. fol. 23. Tit. *Aprobacya Przywileiow zydom*.

Zydowskie Poglowne y inne Podatki. Vid. Tit. Podatki.

K O N I E C.

R E G I E S T R.

	Folia.		Folia.
A <i>Ccessoria.</i>	1	Cygani.	63
Akta. <i>vid. f. 637. Tit. Xiegi. fol. 650. Tit. Zapisy.</i>		O Poborach ich <i>vide</i> w Vniwersałach poborowych <i>in Constitutionibus.</i>	
Aktor.	<i>ibid.</i>	Czekany. <i>vid. f. 243. Tit. Mężoboyca.</i>	
Akademia.	<i>ibid.</i>	Czopowe. <i>vid. f. 341. Tit. Podatki.</i>	
Akcyza. <i>vid. f. 328. Tit. Podatki.</i>		Czwarty grosz. <i>vid. 340. Tit. Podatki.</i>	
Alternata.	2	D Anina. Darowizna.	63
Amnistya.	3	Deklaracye.	<i>ibid.</i>
Annaty.	<i>ibid.</i>	Dekreta.	<i>ib.</i>
Aposłata.	4	Depozyty.	67
Apelacye.	<i>ibid.</i>	Deputaci.	68
Appendices.	5	Dygnitarze. <i>vid. 465. Tit. Senator.</i>	
Aprobacye.	<i>ibid.</i>	Dylacye.	76
Arcybiskupi.	8	<i>Diffidentes in Religione. vid. f. 419. t. Religia.</i>	
Arcyksiężęta.	9	Długi.	77
Arenda.	<i>ibid.</i>	Dobra Daniny.	81
Aresta.	<i>ibid.</i>	- - Feudi.	85
Armata, Artylerya.	10	- - <i>Emphyteusis.</i>	87
Artykuły wojenne.	14	- - Ekonomiczne.	88
Aryani.	9	- - Krolewskie <i>Iuris advitalitii.</i>	95
Asekuracye.	<i>ib.</i>	- - Duchowne.	98
<i>Auctio subsidii.</i>	348	- - Szlacheckie.	99
<i>Auctio ewekty.</i>	347	Dożywoćia.	105
B Annicye.	17	Drogi.	106
Bekarci.	19	Duchowni.	108
Bezpieczeństwo.	<i>ibid.</i>	Dzieci.	110
Biskupi.	20	Dzieścięciny.	<i>ibid.</i>
Bory. <i>vid. f. 213. Tit. Laszy.</i>		E Lekcyja.	111
Burgrabiowie.	21	Ewiktor. <i>vid. f. 650. Tit. Zapisy.</i>	
Bydło.	<i>ibid.</i>	<i>Evocatio.</i>	113
C Ancelarya.	22	Ewekta y zkładow dawnych restauracya. <i>vid. fol. 347. Tit. Podatki.</i>	
Canon Pruski. <i>vid. f. 328. Tit. Podatki.</i>		Excerpta Mazowieckie. <i>vid. f. 606. Tit. Woiewodztwo.</i>	
Cechy.	23	<i>Excommunicati.</i>	114
Cekauzy.	<i>ibid.</i>	Exekucya.	<i>ib.</i>
Chorąży.	29	Exempty.	117
Ciwon.	<i>ib.</i>	<i>Exemptiones bonorum. vid. f. 657. Tit. Zaslawa.</i>	
Cło. Celnicy.	23	Exorbitancye.	119
Coekwacya w Podatkach. <i>vid. 328. t. Podatki.</i>		Expektatywy.	<i>ib.</i>
<i>Collationis Iura. v. f. 164. t. Iura Patronatus.</i>		Expulsy.	<i>ibid.</i>
<i>Collegia Oycow Iezuitow. v. f. 147. tit. Iezuići.</i>		Exules. <i>vid. f. 633. Tit. Wygnańcy.</i>	
Comisy.	29	F acionatus terminus. <i>v. f. 231 t. Licowny Rok.</i>	
Comunikacye. <i>vid. f. 105. t. Dożywoćia.</i>		Fatalia. <i>vid. fol. 392. Tit. Preskrypcya. fol. 162. Tit. Interregnum.</i>	
<i>Complices.</i>	54	Fortece.	120
Condemnaty. <i>vid. fol. 501. Tit. Sprawy. f. 12. tit. Bannicye. f. 548. tit. Trybunały.</i>		Forum.	121
Confederacye.	54	Frymarki.	<i>ib.</i>
Confirmacye.	55	Fundacye.	123
Consensy.	<i>ib.</i>	G Enus Ducale. <i>vid. f. 199. Tit. Krol.</i>	
Constytucye.	56	Gleyty.	126
Contrakty.	57	Gospody.	128
Controwersye.	<i>ibid.</i>	Grabież.	129
Corektura Praw y Trybunału.	<i>ib.</i>	Granice.	<i>ib.</i>
5 Tit. Trybunał 548.		Grecka Religia.	132
Cortesani <i>vid. f. 535. Tit. Statut.</i>		R r r r	Gro-
<i>Criminalia.</i>	57		
Cudzożemcy.	61		
Curatorya.	63		

Regieſtr.

	Folia.		Folia.
Grody.	135	Korce.	187
Gwardya I. K. M <i>ei</i> .	138	Korektura Praw y Trybunału.	57
H eretycy <i>vid. f. 419. Tit. Religia.</i>		<i>ſ f. 548. Tit. Trybunał.</i>	
Hetman.	138	Kościoły.	188
<i>Honoris Cauſa. vid. f. 501. Tit. Sprawy.</i>		Kozacy.	193
Horodniczy.	142	Krol.	199
Hultaie.	<i>ibid.</i>	Krolowa.	207
H <i>u</i> berny.	143	Krolewic.	209
I armarki.	145	Kupcy.	210
Iazy. <i>vid. f. 445. Tit. Rzeki.</i>		Kuratorya.	63
Iezuici.	147	Kwarta.	402
<i>Incompatibilia. vid. Tituli: Woiewoda. fol.</i>		Kwiry.	412
606. Kaſztelan <i>f. 167. Staroſta fol. 505.</i>		L asy.	213
Vrządy 588. Marſzałek <i>fol. 238. Bur-</i>		Lauda.	<i>ib.</i>
grabiowie <i>f. 21. Krol. f. 119. Arcybi-</i>		Legacye. <i>vid. fol. 371. Tit. Poſtowie.</i>	
ſkup <i>f. 8. Biſkupi f. 20.</i>		Legierowie. <i>vid. f. 210. Tit. Kupcy.</i>	
Indukta.	340	Lenność. <i>vid. f. 85. Tit. Dobra.</i>	
Indygienaty.	152	Lex ſumptuaria.	219
Infames.	157	Leże Zołnierzkie. <i>vid. f. 650. Tit. Zołnierz.</i>	
Inſtanty.	<i>ib.</i>	<i>fol. 138. Tit. Hetman.</i>	
Inhybicya. <i>vid. f. 449. Tit. Sądy. fol. 22. Tit.</i>		Leżenie Xiąg. <i>vid. f. 449. Tit. Sądy. ſ fol.</i>	
Kancelarya.		637. Tit. Xięgi.	
Inſtruktarz celny. <i>vid. f. 20. Tit. Cło.</i>		Libertacye.	220
Interregnum.	162	Licowny Rok.	231
Intromiſya.	163	Liſty.	<i>ib.</i>
Invaſio.	164	Liſzki młode.	232
Iura Patronat <i>us</i> .	<i>ibid.</i>	Łożni.	233
Ius Patronat <i>us</i> . Proboſtwa S. Floryana. <i>vid.</i>		Ludzi ſłużebnych w Staroſtwach Vkrain-	
<i>f. 1. Tit. Akademia.</i>		nych rewizya. <i>v. f. 424. Tit. Rewizya.</i>	
Iurgielty.	165	Ludzie ſwawolni. <i>v. f. 535. Tit. Swawolni.</i>	
K aduki.	166	Lustracya.	233
Kancelarya.	22	M alecontenti.	237
Kancelerz y Podkancelerzy. <i>vid. f. 322. tit. Pie-</i>		Małmazya y muſzkatela. <i>v. f. 600. i. Wino.</i>	
czetarze.		Mandaty. <i>vid. f. 388. Tit. Pozwy.</i>	
Kandydat na Kroleſtvo. <i>vid. f. 199. tit. Krol.</i>		Marſzałkowie.	238
Kanon Pruſki. <i>vid. f. 328 tit. Podatki.</i>		Membrany. <i>vid. f. 650. Tit. Zapiſy.</i>	
Kaptury.	167	Menica. <i>vid. f. 298. Tit. Moneta.</i>	
Kaſztelan.	<i>ib.</i>	Metryka.	243
Klaſztory.	<i>ib.</i>	Mężoboyca.	<i>ib.</i>
Kłęci.	186	Miary.	246
Kleynoty.	<i>ib.</i>	Miaſta. Mieſzczanie.	248
Koce.	<i>ib.</i>	Miedz.	297
Koekwacya w Podatkach. <i>vid. f. 328. tit. Po-</i>		Mieyſca VrządNIKOW mieyſkich. <i>vid. fol. 588.</i>	
datki.		Tit. Vrządy.	
Komiſye.	29	Młyny.	297
Komunikacye. <i>v. f. 105. Tit. Dożywoćia.</i>		Moneta.	298
Komory celne. <i>vid. f. 23. Tit. Cło.</i>		Monopolia. <i>vid. Tit. Towary.</i>	
Komornikowie ziemſcy. <i>vid. f. 365. tit. Pod-</i>		Moratorie literæ. <i>vid. f. 231. Tit. Liſty.</i>	
komorzy.		Moſty.	303
Kondemnaty. <i>vid. f. 501. Tit. Sprawy. fol. 12.</i>		Muſzkatela <i>v. f. 600. Tit. Wino.</i>	
<i>Tit. Bannicye. fol. 548. Tit. Trybunał.</i>		Myta.	305
Konfederacye.	54	N leosiadły.	308
Konfirmacye.	55	Nobilitacye. <i>vid. f. 484. i. Szlacheſtvo.</i>	
Konie.	186	Nova emergentia.	308
Konſenſy.	<i>ib.</i>	O blaty. <i>vid. f. 650. Tit. Zapiſy.</i>	
Konſtytucye.	56	Obrona. <i>vid. f. 213. i. Lauda. fol. 606. i.</i>	
Kontrakty.	57	Woiewodztwa,	
Kontrowerzye.	<i>ib.</i>		Odiazd.

Regiſtr.

	Folia.		Folia.
Odiazd.	308	Podwody.	365
Odpowiedz.	309	Podymne. <i>vid.</i> 345. t. Podatki.	
Oekonomie. v. f. 88. t. Dobra Ekonomiczne.		Pogłowne.	ib.
<i>Oeconomia bellica.</i> v. f. 10. tit. Artylerya. fol.		Pogorzeley. v. f. 328. t. Podatki.	
23. tit. Cekaury.		Poiedynek.	369
Okazowanie.	310	Pomiary. v. f. 129. t. Granice.	
Opactwa. Opat.	315	Pomocnicy. v. f. 54. t. Complices.	
Opiekuni.	316	Popisy. v. f. 310. t. Okazowanie.	
Oprawy.	317	Port. v. f. 29. t. Komisye. Rzeki. f. 445. & Za-	
<i>Ordo Officialium.</i> <i>vid.</i> f. 588. Tit. Vrzedy.		warcie Portow. f. 658.	
Ordynacye.	317	Postowie.	371.
Osiadlosc.	319	Posluszenstwo Krolowi. v. f. 199. t. Krol.	
P <i>Asa.</i>	319	Pospolite ruszenie.	375
Pamietne. <i>vid.</i> f. 461. t. Salaria.		Posag.	386
<i>Parricidium.</i>	321	Poszty.	370
<i>Panae, Talionis, Revocationis &c.</i>	ibid.	Potwarz albo kalumnia. v. f. 321. t. Pena ta-	
Peresudy. <i>vid.</i> f. 461. t. Salaria.		lionis. f. 501. t. Sprawy. & f. 57. t. Criminalia.	
Pieczetarze. Pieczeci.	322	Pozwy.	388
Pieniadze Poselskie. v. f. 371. t. Postowie.		Praktykancki. v. f. 237. t. Malecontenti.	
Pisarze Ziemscy.	323	Prawa.	391
Pisarze Grodzcy.	324	Preskrypcya.	392
Pisarze Trybunalscy.	325	<i>Pretia rerum.</i> v. f. 593. t. Vstawa.	
Pisarze Polni.	326	Presencye Mazowieckie. v. f. 449. t. Sady.	
Pisarztwa Metryki Koronney. v. f. 243. t. Me-		Probstwa.	393
tryka Koronna.		Proces.	394
Pisarze Seymowi. v. f. 63. t. Dekreta.		<i>Produkt</i> zapisow aktykowanych. v. f. 650. tit.	
Pisarze celni. v. f. 23. t. Clo. f. 305. t. Myta.		Zapisy.	
Pisarze Skarbowi. v. f. 367. t. Podskarbi.		Prokurator.	395
Pisarze graniczni. v. f. 365. t. Podkomorzy.		Prowiant. v. f. 616. t. Woyſko.	
Piwo.	327	Przemyta. v. f. 305. t. Myto.	
Plebeji.	387	Przyczyna. v. f. 415. t. Rany.	
Plenipotencya.	ib.	Przypozwy. v. f. 388. t. Pozwy.	
Pobor. Poborcy. v. f. 328. t. Podatki.		Przyſiega.	395
Poczet.	328	Przywileie.	397
Podatki.	ibid.	Pustynie.	401
- - Pobory.	336	Puszcze. v. f. 313. t. Lasy. tit. Komisye. f. 29.	
- - Pogłowne od cudzoziemcow.	339	Q Warta.	402
- - Indukta.	340	Q Qwity.	412
- - Czwarty grosz.	ib.	R Abownicy. <i>vid.</i> f. 534. t. Swawolni ludzkie.	
- - Czopowe.	341	Rachunki Miast. v. f. 248. t. Miasto.	
- - Pobor wodny.	344	Rachunki Wojewodztw, Ziem, Powiatow. v.	
- - Podymne.	345	f. 328. t. Podatki.	
- - Ewekta, y zkladow dawnych restau-		Rachunki Poborcow. <i>ibid.</i>	
racya.	347	Rany.	415
- - <i>Auctio subsidiorum.</i>	348	Rapr.	416
- - Clo nowe podwyższone.	ib.	Referendarze.	ib.
- - Pogłowne gieneralne.	350	Reformacye. v. f. 386. t. Posag.	
- - - Zydowskie.	ib.	Regiestra spraw Sadowych.	417
- - - Tatarskie.	ib.	Regimentarz.	418
- - Poborcy.	ib.	Rękoiemstwo.	ib.
Poddani.	358	Relaxacya.	ib.
Podkanclerzy. v. f. 322. t. Pieczetarz.		Religia.	419
Podkomorzy y Komornicy graniczni.	364	Remisy Seymowe. v. f. 470. t. Seym. fol. 501.	
Podpiskowie. v. t. Pisarze. t. Grod. f. 135.		t. Sprawy.	
Podskarbi.	367	Restytucya.	421
Podstarości.	369	Retenta podatkow. v. f. 328. t. Podatki.	
Podwoiewodzy.	388	Retenta Kwarty. v. f. 402. t. Kwarta.	

Regieſtr.

Rewizye. Rewizorowie.	424	Towary. v. f. 210. t. Kupcy. f. 305. t. Myta. f. 658. t. Zawarcie Ziemie. f. 248. t. Mieszczanie. f. 328. t. Podatki.	
Rezydenći. v. f. 465. t. Senator.		Trybunały.	548
Roki.	429	Trybunału Koronn. Korektura.	558
Rotmistrze.	440	Trybunały Skarbowe.	578
Rozboynicy.	442	Tytuły.	587
Rozgraniczenie Woiewodztw, Powiatow. v. f. 129. t. Granice.		V Adia.	587
Rozgraniczenie Państw. v. f. 29. t. Komisye.		Vices gerens Mazowieckiego Xięstwa. v. f. 501. t. Sprawy. & f. 588. t. Vrzędy.	
Rufznice.	444	Vnia Xięstwa Lit. y innych Xięstw. v. f. 634. t. Xięstwa.	
Rzeki.	445	Vniwersały.	597
Rzemieſlnicy.	449	Vrzędy.	588
Sądy.	449	Vstawa.	593
Salaria.	461	W Aga. v. f. 246. t. Miara. f. 593. t. Vstawa.	
Saletra.	464	Wakancye.	597
Scripta in Archivo.	ib.	Wiści.	598
Scrutinium.	ib.	Wieca, aliàs Roki Woiewodze. v. f. 449. tit. Sądy.	
Securitas honorum & bonorum. v. f. 484. Tit. Szlachćic. f. 81. t. Dobra. f. 77. t. Długi.		Wieczność.	598
Senator.	465	Wieża. Więżenie. Więżniowie.	598
Seym.	470	Wino.	600
Seymiki.	478	Winy. vid. f. 321. t. Pæne.	
Skarb.	481	Wielkorządy.	605
Składy in genere.	483	Wizya.	605
Skład soli. v. f. 494. t. Sol. & f. 248. t. Miasta.		Woiewoda. Woiewodztwa.	606
Skład wina y ſkładne. v. f. 600. t. Wino. f. 248. t. Miasta.		Woły.	613
Skory.	484	Woyna.	614
Sługa.	493	Woyſka.	616
Sol.	494	Woytowie. Woytoſtwa.	613
Solida. v. f. 105. t. Dożywoćia. f. 505. t. Staroſtwa.		Wożny.	628
Sprawiedliwość.	500	Wybrańcy.	629
Sprawy.	501	Wyderkaſy.	633
Staroſtowie. Staroſtwa.	505	Wygnańcy.	ib.
Statuta.	513	Wykupno dobr zaſtawnych. v. f. 657. t. Zaſtawa.	
Sublewacye.	514	X Iażęta. Xięstwa.	634
Sukna.	515	X Xięgi.	637
Sukien ſygilacya. v. f. 255. t. Miasto Gdańsk.		Z Adworne Pozwy. v. f. 388. t. Pozwy.	
Sumy.	515	Z Zamiana. v. f. 120. t. Frymarki.	
Surogator.	532	Zamki.	645
Swawolni ludzie.	534	Zapify.	650
Swiadkowie.	540	Zaplata.	651
Szkoła.	ib.	Zaſtżeni. Zaſtugi.	656
Szlachćic.	484	Zaſtawa.	657
Szołtyſtwa. Szoltyſi. v. f. 613. t. Woytoſtwa.		Zawarcie Ziemie y Portow.	658
Szołtyſi PP. Duchownych. vid. f. 108. t. Duchowni.		Ziemie.	659
Szpitala.	540	Zebracy.	ib.
T Actus terminus.	542	Zołnierze.	ib.
Tatarowie.	ib.	Zupy.	672
Taxa victualium & utenſilium. vid. f. 593. tit. Vstawa.		Zydzi.	673
Taxa budynkow. v. f. 424. t. Rewizya.			
Testamenta.	545		

K O N I E C.

